minimum

Un an bun!

UN DECENIU BUN!

foto : DAN PASARE

– Bine ... dar în Israel n-avem zăpadă.
– Așa e. N-avem. Dar orișicît.

ANUL V
NR.46
IANUARIE 1991
7.30 ȘEKELI

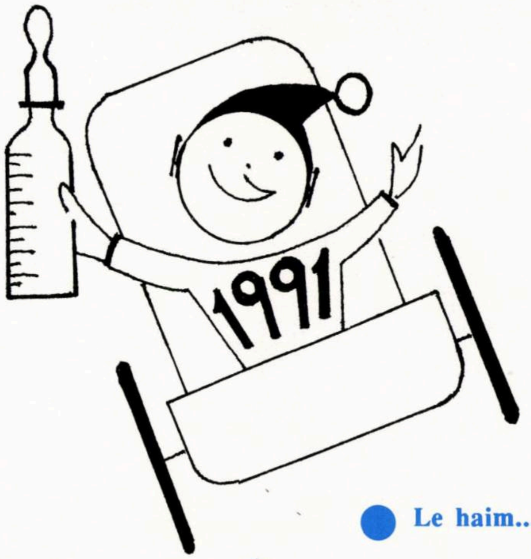

Le haim...

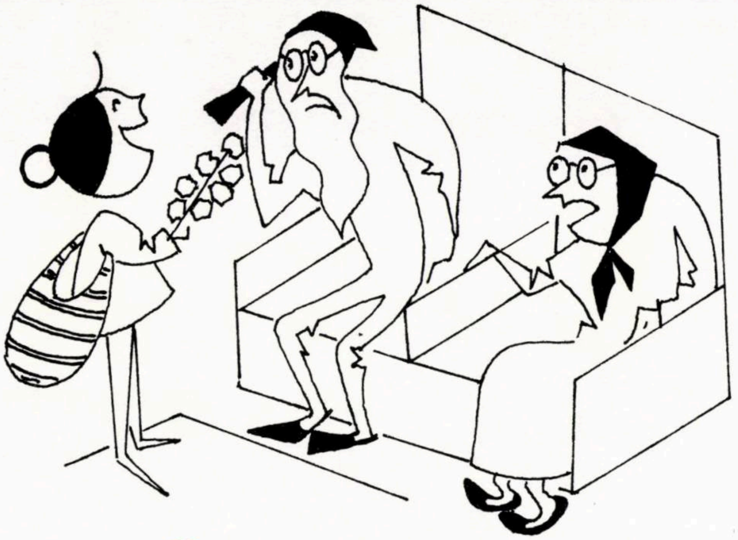

Sorcova vesela, să trăiţi, să-mbătrîniţi...

IANUARIE

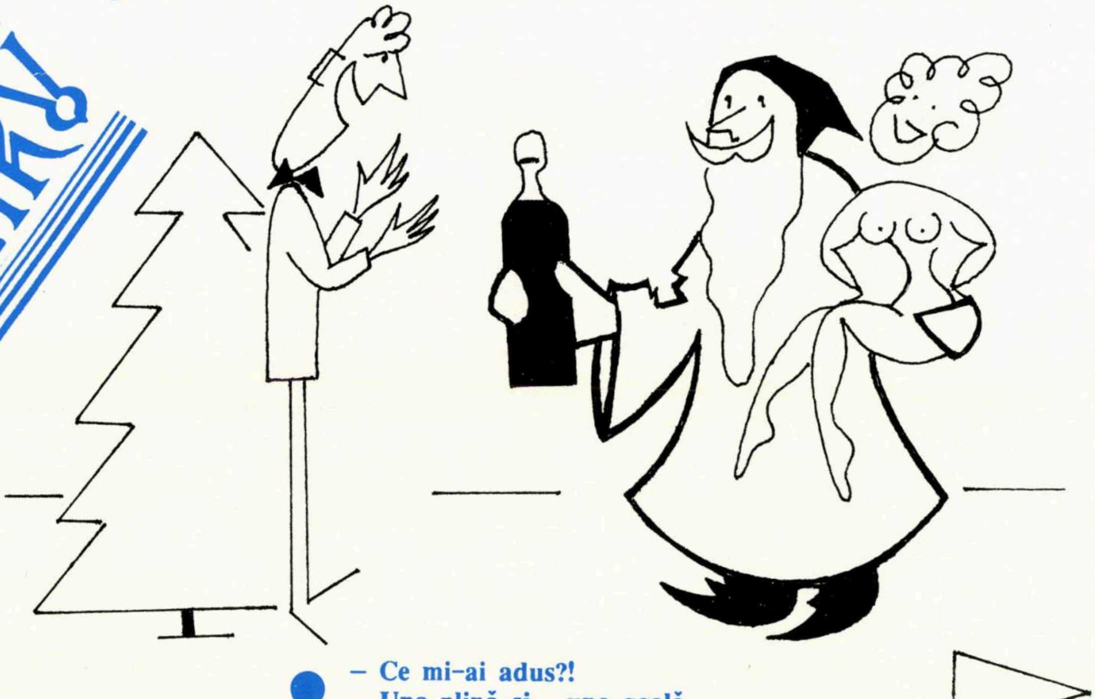

– Ce mi-ai adus?!
– Una plină şi... una goală...

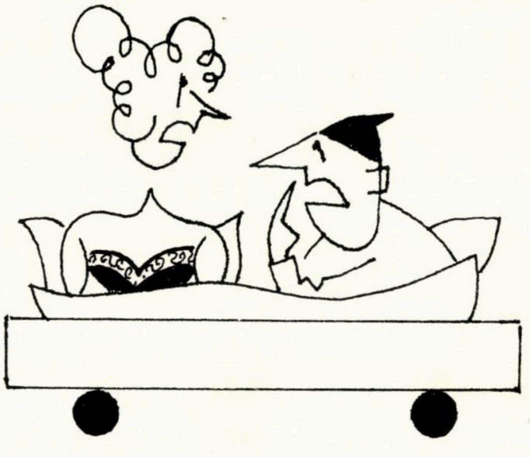

– Anul ăsta vreau un copil.
– Pe mine nu conta!...

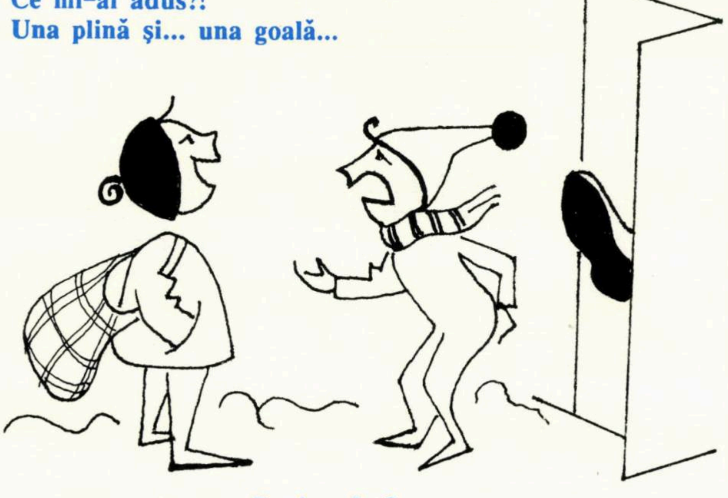

– Ce ţi-a dat?
– Mi-a dat... un picior în...

MINIMUM • ANUL V • NR. 46 • IANUARIE • 1991

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

Ceea ce înseamnă 25 decembrie 1990

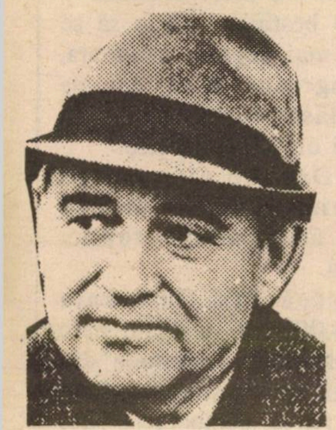

Pînă să se decidă soarta şi chiar data războiului cu Irakul, se acumulează explozibil în alte părţi ale lumii, poate mai periculos decît cel din Golful Persic. Ne referim la Uniunea Sovietică. Acum se vorbeşte deschis chiar şi la Kremlin despre primejdia unei dictaturi. Unii o şi doresc. O rusoaică bătrînă a spus la televiziune că "e nevoie de un Stalin". Iată deci pînă unde au ajuns lucrurile. Perestroika (reconstrucţia) s-a împotmolit. Din politica lui Gorbaciov n-a mai rămas decît Glasnostul (deschiderea spre occident) dar se vede că nu e suficient pentru a salva imensa ţară de la foamete, umilinţă şi destrămare.

O lovitură de Stat militară - iată spectrul! In ce măsură ea va rezolva problema acută a U.R.S.S., nu se ştie. Ceea ce se ştie e că o asemenea turnură va periclita pacea Europei şi poate că a lumii.

*

Evreii ruşi continuă să vină zilnic, cu miile. Sionismul ideologic jubilează, cum e şi normal. Dar isrelienii primesc acest val cu sentimente amestecate. Cu un milion sau două de evrei în plus, ţara nu va mai fi aceeaşi ca azi. Dar cum? E o întrebare tulburătoare. Multe din problemele noastre se vor agrava înainte de a fi rezolvate. Sînt însă şi mulţi care văd în surplusul acesta de populaţie perspectiva unei înfloriri a economiei. Ne alăturăm acestor optimişti fie şi numai pentru a nu intra - adînc - în depresie.

*

E multă ipocrizie în uimirea unora care se întreabă: cum a fost posibil ca generalul Dotan să comită asemenea furturi? Cînd în viaţa politică se încheie atîtea tranzacţii ruşinoase, cînd societatea este spuzită de atîtea bube imorale, cînd cu bani se cumpără voturi şi deputaţi, nu e de mirare că s-a găsit şi un general de aviaţie care a ţinut să fie "la modă".

PUNCT DE VEDERE

■ ADRIAN ZAHAREANU

«SĂ FURĂM Luleaua Neamţului»

Se împlinesc, la 3 ianuarie 1991, trei luni de cînd clopotele bisericilor din Berlin au vestit unificarea celor două Germanii, naşterea celui de-al 4-lea Reich.

Şi, de ce ne-ar interesa tocmai pe noi, evreii, acest eveniment?

Pentru că, din păcate, nazismul n-a dispărut cu desăvîrşire. Spectrul lui Hitler continuă să fie prezent de-a lungul şi de-a latul unui teritoriu imens, de aproape 400.000 kilometri pătraţi, cu o populaţie de aproape 80 milioane de locuitori.

Dacă din cei o jumătate de milion de locuitori ai Leipzigului, numai vreo două mii au ieşit pe străzi pentru a sărbători paşnic şi "european", unificarea, în schimb, sute de neo-nazişti au aruncat pietre, sticle incendiare şi artificii aprinse, atacînd poliţia şi pe paşnicii manifestanţi. Pe străzile oraşului Dresda, neo-naziştii au mărşăluit, strigînd: *"Străinii afară! Azi, întreaga Germanie ne aparţine, mîine ne va aparţine toată lumea!"* La Berlin, un convoi de tineri, parte din ei cu feţele mascate, au azvîrlit pietre, sticle explozibile, au incendiat vehicule, provocînd pagube evaluate la sute de mii de mărci. Turbulenţii – anarhişti şi neo-nazişti – au manifestat şi manifestă în continuare în oraşele Hamburg, Frankfurt, Bonn şi Stuttgart.

Manifestanţii urmăresc să demonstreze odată şi încă odată că neo-nazismul trăieşte şi că va avea un cuvînt greu în noua situaţie creată.

Dacă unii germani sînt obligaţi să repudieze nazismul din considerente politice, alţii din motive de prestigiu intelectual, în conştiinţa multora, foarte multora, au rămas "puternice rămăşiţe" antisemite ce profită mereu de diverse conjuncturi pentru a ieşi la suprafaţă. Cum a fost cazul unificării.

Ura, adunată de milenii, bazată pe minciună, ura stîrnită din invidie, din invidia faţă de contribuţia adusă de poporul nostru la tezaurul cultural şi ştiinţific al omenirii – şi în special al Germaniei – nu poate în tot cazul justifica bestialitatea, cruzimea, ferocitatea cu care mii de oameni i-au ucis cu sînge rece pe fraţii noştri, pe părinţii noştri. Exploatarea şi batjocorirea evreilor care nu puteau să se apere, goi şi înfometaţi, lăsaţi la cheremul unor fiare care se întreceau în ferocitate, nu vor fi uitate, nu pot fi uitate niciodată. Şi nici iertate nu pot fi vreodată. Despăgubirile băneşti – în cea mai mare parte insignifiante – oferite de nemţi şi plecăciunea unora în faţa lagărelor morţii şi în faţa Yad Vashemului, n-au şters şi nici nu vor şterge din inimile noastre, cea mai odioasă crimă din istoria omenirii.

Mă întreb cum pot vieţui, ce linişte sufletească au astăzi, sărbătorind acest eveniment, urmaşii călăilor? Ce putere bestială îi face să se adune din nou, să-şi ducă mai departe existenţa, cînd ar fi trebuit să se îngroape în ruşinea pe care înaintaşii lor le-au lăsat-o moştenire, în acelaşi cufăr cu bijuteriile şi obiectele jefuite?

Nu-i nou ce scriu. Dar, de cîte ori ne amintim, aşa cum ne amintim astăzi, cu prilejul acestei unificări, de atîtea ori răbufnim, revolta noastră neputînd fi zăgăzuită.

Comunitatea evreiască din Germania unificată, care numără 34.000 de suflete, este sfîşiată între speranţă şi spaimă. Evreimea din toată lumea este îngrijorată de creşterea acestei supraputeri; dacă, pe de o parte, democraţia care domneşte în vest îţi dă motive de optimism, în schimb, faptul că Germania de răsărit nu s-a dezis niciodată de crimele naziste este de natură să te pună pe gînduri. Xenofobia se accentuează în Germania Mare, unde spre stupefacţia generală în acordul de unificare nu s-a inclus nici un paragraf care să pomenească despre "vina istorică". Ceea ce înseamnă că, cu intenţie sau fără, se ignorează Holocaustul.

În ce ne priveşte, continuăm să spunem cu pioşenie *kadiş* după milioanele de părinţi, fii, fraţi şi surori exterminaţi de criminalii nazişti, ai căror urmaşi neagă astăzi crimele comise, dezgropînd pe Hitler şi teoriile lui absurde, din pămîntul care-a îngropat cu el, milioane de evrei nevinovaţi.

E greu de furat luleaua neamţului, spune o veche vorbă românească, dar trebuie să i-o furăm şi pentru că devine mai mare, mai puternic, mai periculos! ■

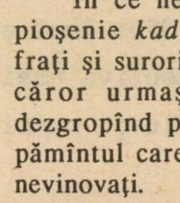

la mulţi ani

DUPĂ TOATE CALENDARELE !

30 DE ZILE

TENDINȚE

ISRAEL

Declarația-surpriză a likudistului Shlomo Lahat, primarul Tel Avivului, în favoarea convorbirilor cu Arafat, a înființării unui stat palestinian și a renunțării la Podișul Golan, este interpretată ca rezultatul unei acțiuni americane de anvergură menite să "deblocheze" situația din zonă.

Explicația pare-a fi simplă. Analiștii C.I.A-ului au ajuns la concluzia că șansele stîngii israeliene de a cuceri puterea sînt minime. Partidele gen Mapam, Ratz, Shinui, nu vor obține, la un loc, mai mult de 10% din voturi, iar Maarahul, marea speranță, e în derivă. Așa cum indică ultimele sondaje ale lui Hanoch Smith, Shimon Peres ar întruni, la ora de față 25% din sufragii (sondajele nu au luat în considerație ipoteza unui Maarah condus de Israel Keisar, deoarece, aceasta este, deocamdată, numai o ipoteză).

În consecință, singura forță capabilă să aplice politica americană rămîne Likudul. Cu condiția, firește, ca în fruntea lui să fie propulsat în locul actualilor conducători anti-O.E.P., un leader gen Lahat. Iar pentru o asemenea "lansare pe orbită", C.I.A. ar fi dispusă să pună la bătaie... mult.

PALESTINIENI

■ "Evreii trebuie să se înapoieze în țările de unde au venit. Noi nu vom îngădui un stat evreiesc pe pămîntul nostru chiar dacă (statul acesta) ar fi format dintr-un singur sat." (*Șeicul Assad Bayoudh al-Tamimi, conducătorul grupului Jihadul Islamic Bait al-Magdis; într-un discurs la Alger, cu prilejul celei de-a 3-a aniversări a Intifadei*)

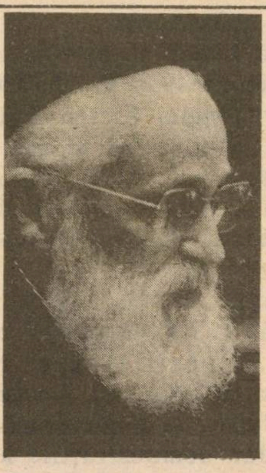

In acest număr:

- *Al. Șafran:* Memorii. Un nou capitol din amintirile celui care-a îndrumat, spiritual, obștea evreiască din România în timpul războiului. A îndrumat-o și s-a străduit din toate puterile să salveze *tribul* nostru de la pieire.

REBELIUNEA

50 DE ANI DE LA REBELIUNEA LEGIONARĂ DIN IANUARIE 1941

- **Texte de I. Artzi, dr. I. Flavius, dr. Hava Haas, Carol Isac.**
- **Amintirile unui colaborator apropiat al mareșalului Ion Antonescu.**
- **Legionarismul astăzi.**

MINIMUM

STĂ ȘI SE ÎNTREABĂ:

este Bush un bun jucător de golf?

■ "Vom stîrpi rădăcinile neamului evreiesc."

(*Abdul Istambouli, fratele asasinului lui Sadat; într-o cuvîntare rostită la acelaș meeting*)

minimum

Apare lunar
Redacția și administrația:
Str. Zamenhoff nr. 13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

Director
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 26 șekeli
Carnet – 10 cuvinte: 14 șekeli
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 42 șekeli
1 an (12 numere): 84 șekeli

Prețul include costul expedierii. Străinătate: 1 an (12 numere): Europa – 65 dolari; U.S.A., Canada – 75 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă, 90 dolari; insulele Fidji – 138 dolari. Expediția cu avionul.

Prezentare grafică
Dan Pasăre
Culegerea
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: ATLAS

Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.

Revistă editată de MINIMUM-PUBLISHERS LTD.

30 DE NOPŢI

TENDINŢE

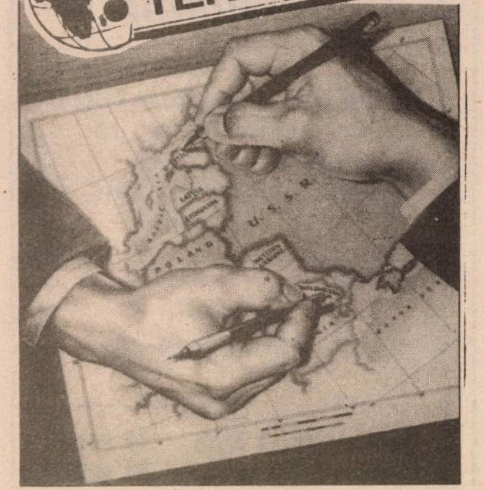

HARTA EUROPEI

Acest desen din revista americană *Newsweek* vorbeşte despre "noua hartă a Europei" ce se desenează, sub ochii noştri, în acest moment 1990-'91 de cutremure politico-sociale în răsăritul vechiului continent.

E vorba, fireşte, de *retragerea* Uniunii Sovietice din ţările "socialiste" limitrofe, de unificarea Germaniei, de posibila rupere a unor naţiuni din U.R.S.S. din cadrele Statului Sovietic (ţările baltice, Basarabia, Gruzia etc.), de sfîşierile din Iugoslavia, care pot duce la un război între Serbia, pe de o parte şi Slovenia şi alte republici pe de altă parte)...

În acelaşi timp, reacţia militarilor şi "conservatorilor" sovietici la prăbuşirea imperiului rus – reacţie oglindită, mai deunăzi, de spectaculoasa demisie-protest a ministrului de externe Schevarnadze, "omul nr. I" al lui Gorbaciov – poate determina o nouă desenare a hărţii; o tentativă a U.R.S.S. de a recuceri teritoriile pierdute; prin mijloace politice sau... prin forţă, aşa cum sugerează fostul cancelar german Willy Brandt: "Mă aştept la un război în Europa".

ROMÂNIA

Toată lumea se aştepta ca luna decembrie 1990 să aducă la căderea regimului Iliescu. Erau prevăzute manifestaţii uriaşe, o grevă generală, atacarea şi luarea cu asalt a Palatului din Piaţa Victoriei. Ba chiar procese şi execuţii.

Totuşi, *cineva* a pus o anumită surdină acestei ofensive. Opoziţia cere, în continuare, cu insistenţă, demisia lui Ion Iliescu şi a guvernului Roman, dar demonstraţiile au fost destul de paşnice; grevele au fost suspendate etc. Explicaţia poate fi găsită (aşa cum susţin iniţiaţii) la... C.I.A. Din cauză că prezenţa României în Consiliul de Securitate atîrnă greu în contextul crizei din Golf, americanii au hotărît să *menajeze* pentru moment Bucureştiul, dînd colaboratorilor lor din capitala României indicaţii corespunzătoare. Comentînd neaşteptata situaţie, un înalt funcţionar român, aflat în vizită-n Israel (şi care doreşte să rămînă anonim) a mărturisit, surîzînd, unui redactor de-al nostru: "F.S.N.-ul se roagă lui Dumnezeu ca criza irakiană să nu se rezolve prea repede..."

O rachetă israeliană, lansată experimental, a căzut, aşa cum era prevăzut, în apele Golfului.

Dar a făcut valuri.

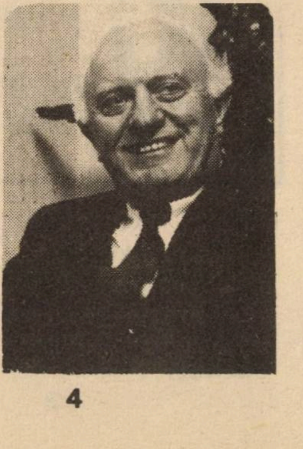

■ *Schevarnadze: demisia deceniului*

U.R.S.S.

● Primul ministru sovietic Rîşcov i-a spus în termeni lipsiţi de echivoc lui Mircea Snegur, preşedintele Moldovei: "o să vă îngenunchiem". Bineînţeles, dacă românii din republică (64% din totalul populaţiei) nu se vor potoli...

● Agenţia *Novosti* anunţă că la Leningrad s-a deschis prima casă de rendes-vous oficială. Numele aşezămîntului: Hotel "Dobrîi vecev". La parter, funcţionează un restaurant, la etaj sînt camerele de cuviinţă. tariful: 50 de ruble în valută forte sau, pentru localnici, în monedă rusească.

Mormîntul Uniunii Sovietice. Născut 1917 – mort... Ideea este extraordinară. Dar s-ar putea ca revista să mai aştepte multă vreme pînă ce va afla anul morţii.

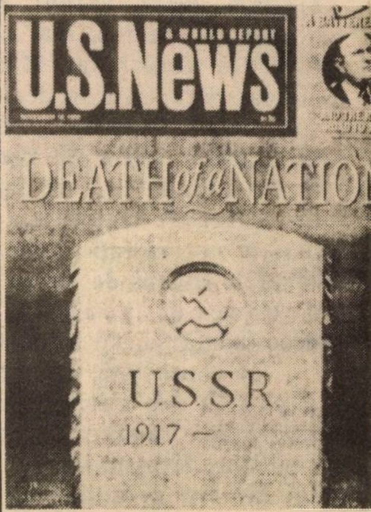

■ O copertă din publicaţia americană *U. S. News.*

POLONIA

"Polonezii au nevoie de un ţel comun care să-i unească. Iar un asemenea ţel care-i poate uni pe polonezi este războiul."

(Din cartea "Sacred Dogs" de R. Tyminski, ex-candidat la preşedenţia Poloniei)

În nr. viitor:

Ecouri la *A fi văduv în 1990:* Ion Atlas (o idee criminală), Sergiu Levin, Mirel Brateş, Dr. Ing. Micky Maroşi şi alţii (şi altele, şi altele)

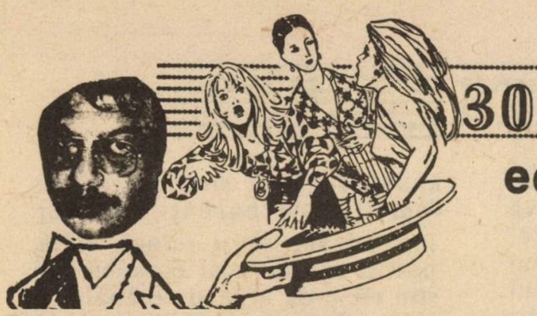

30 DE ZILE

ecouri la : A FI VĂDUV ÎN 1990

D-na Iudith Schechter: " TREBUIE SĂ VORBIM DESPRE TOT"

Despre tot. Doamna Schechter, prietenă a poetului Shaul Carmel, este, da, da, de această părere. Văduvă, femeie independentă, obişnuită să lupte cu viaţa şi să învingă, conducătoarea unui important laborator citologic-ginecologic din Tel Aviv, directoare a societăţii de binefacere Yael de pe lîngă spitalul "Loewenstein" din Raanana, interlocutoarea noastră este dispusă să vorbească. Spre groaza mentalităţii mic-burgheze din trib.

...Dar, înainte de a o asculta, să plonjăm (niţel) în maldărul de scrisori ce ne-au sosit la redacţie pe marginea "scandalului Carmel":

Să începem cu Marius Mircu, octogenar pe cît de tînăr, pe-atît de înţelept. El consideră că pentru a vorbi cu francheţea cu care-a vorbit Carmel "trebuie să fi înzestrat cu deosebit curaj".

Sîntem de acord. Chiar dacă n-ar fi decît din pricina cîtorva ecouri. Unul din acestea, e semnat Bertha Weiss, Tel Aviv: "După citirea articolului despre văduvi, din nr.44, am regretat că nu există un premiu Pulitzer pentru prostul gust. Fără îndoială că ar fi fost decernat convorbirii cu Shaul Carmel".

Alt ecou oglindeşte porniri de-a dreptul pătimaşe (de parcă s-a discutat – sub semnul Ură la Bucureşti – pro sau contra "Frontului"). D-nul S. Andrei, profesor din Ramat Hasharon cere "excluderea imediată a lui Shaul Carmel din comitetul de conducere al Asociaţiei scriitorilor, întrucît nu mai este demn de o asemenea onoare".

Tot un bărbat (ne-am aşteptat să fie femeie, dar uite că...) iscălind Iosef Eckstein, din Haifa, este acel care deţine recordul radicalităţii: "Păcat că nu există pedeapsă cu închisoarea pentru asemenea declaraţii".

PREZERVATIVE ÎN POŞETĂ

...În general însă, se discută. Pro – contra, calm, nervos, filozofic, satiric, dar se discută.

D-na Judith Feuerstein, din Naharia are ceva de spus despre văduvi:

"Din moment ce aţi hotărît să discutăm deschis, situaţia atît de disperată a bietului văduv israelian, de ce nu am arunca o privire şi în viaţa acestor atît de imorale văduve şi divorţate israeliene, lipsite de sentimente, care mai toate umblă, avînd tot timpul asupra lor, în poşetă şi în buzunare, prezervative de diverse dimensiuni, culori şi fabricaţie? De ce nu?

Aceste femei de diferite vîrste, după 20-30 de ani de viaţă conjugală, fericită şi echilibrată, încearcă să relipească laolaltă, într-un fel sau altul, cioburile căminului aruncat în aer de soartă. Foarte multe dintre ele vor putea reclama comportări nu tocmai elegante ale acestor sărmane victime nevinovate care sînt văduvii de pe la noi, şi divorţaţii autohtoni; aceştia, după o lungă sau istovitoare experienţă conjugală, cînd fosta soţie sau soţiile succesive au îndrăznit să moară sau să înainteze cererea de divorţ, caută acum sărmanii să-şi refacă viaţa. Bieţii de ei caută "statut social", să-şi rezolve problema spaţiului locativ, tocmai prin intermediul acestor văduve care, "egoistele", "meschinele", nu sînt dispuse să renunţe la aşa numitele "case memoriale", nefiind încîntate să-şi vîndă acoperişul de deasupra capului copiilor lor, chiar dacă din acest motiv, riscă să fie împroşcate cu noroi.

Cît sînt oare de sinceri aceşti sărmani văduvi şi divorţaţi, care caută şi doresc relaţii cu femei libere, prezentîndu-se ca bărbaţi de asemeni liberi şi independenţi, în timp ce adevărul este că sînt solid angajaţi (de multe ori, din interese materiale) în relaţii cu alte femei? Oare aceşti sărmani văduvi, zdrobiţi de durere, nu sînt tocmai ei aceia care grăbiţi pentru atingerea scopului, ne invită nici măcar la o noapte de dragoste, ci de cele mai multe ori la un matineu sau "five-o-clock" de sex pentru a fi seara liberi pentru alte experienţe?

Nu credeţi oare că ar fi cazul că *Minimum* să discute puţin şi despre aceşti martiri?

Dr. Elena Ester-Tacciu, istoric literar, pledează pentru discuţia onestă, pentru scoaterea la lumină a ceea ce este ascuns în "insalubrele sertare":

"A fi poet înseamnă a sfida nişte interdicţii – ale rutinei, ale vocabularului academizat prin uz şi abuz.

A fi poet în sens larg (de artist generic, vreau să zic), înseamnă deseori a sfida interdicţiile moralei conservatoare, a pune probleme şoptite sau adînc ascunse în insalubrele sertare ale unor "crieri" (Eminescu).

Chiar dacă nu sînt încă implicată psiho-sociologic în mentalitatea israeliană, mi se pare important că Shaul Carmel (poet şi om de acţiune) a dezvăluit, personalizînd-o, drama vîrstei aşa-zis a treia – singurătatea femeii şi a bărbatului, căutarea reciprocă şi devorantă, aparent vulgară şi în fond tragică. Pentru că poate fi zadarnică...

Nu cred că poate fi importantă acuza de imoralitate, de indiscreţie, de "urît". (Morala şi scriitorul, temă prea veche cu exemple prea "circulate" ca s-o mai invocăm!) Translaţia poetică a acestei idei e realizată de poetul însuşi (adică Shaul Carmel) într-un vers lapidar şi cred, cunoscut din cartea sa "Poezii de nerostit": "Să nu cobori. E prea murdar la noi".

Dacă problema e gravă – şi am înţeles că în Israel condiţia femeii la aşa zisa vîrsta a treia rămîne gravă – ea trebuie discutată. Meritul lui Shaul Carmel este că a dat algele convenţiei la o parte... Noi să privim apa, adîncurile, primejdiile şi adevărul pe care ni-l dezvăluie".

INGINERA DE LA TADIRAN ARE PICIOARELE PE PĂMÎNT

Poeta Maria Găitan-Moses, vede în "cazul" Carmel, un prilej de a face niţică psihologie:

"Shaul nu s-a ascuns de propriile lui dureri, dezamăgiri, s-a dezgolit, şi le-a deşertat în faţa tuturor. A avut curajul s-o facă... cu destul risc. Dar cum în societatea israeliană există o participare aproape colectivă la tot ceea ce se întîmplă, de ce s-ar fi ocolit şi o astfel de problemă?

În 3 ani de la dispariţia Isabellei, desigur, Shaul a căutat într-un fel să se regăsească, să se lecuiască de marea durere dar singur n-a reuşit.

Experienţa acumulată în aceşti ani de văduvie, nu i-a adus lui Shaul nici o satisfacţie de ordin moral. În căutarea unei partenere, potrivită gustului şi necesităţilor unui om complex, cum este dînsul, suita de doamne distinse, ale căror nume au fost consemnate în discuţie, au rămas, după cîte înţeleg, în continuare colege de suferinţă şi discuţii.

Unei categorii dintre văduvele pretendente la refacerea vieţii, i-au fost desconspirate metodele de vînare a candidatului şi ca atare, au fost scoase din competiţie. Faptul că a fost însă şocat de comportamentul inginerei de la Tadiran mi se pare exagerat. De ce? La momentul "oportun" a fost o parteneră egală.

Nu era vorba de sentimente profunde, de iubire, de ceva serios. O întîlnire – care, probabil s-a văzut fără vreo perspectivă şi atunci, procedeul a fost ca atare. Şi-a luat măsuri de precauţie, brutal dar cinstit. Sînt destule cazuri, cînd şi bărbaţii întreabă dacă partenera foloseşte pastile anticoncepţionale. Cine-şi doreşte complicaţii? Şantaje? Mi se pare că inginera în cauză este realistă, cu picioarele pe pămînt şi nu merită condamnare.

Cît despre lipsa de sensibilitate, romantism – s-ar putea găsi destule exemplare şi-n rîndurile femeilor văduve făcînd parte din "tribul nostru".

Femeile sînt aşa cum sînt ele. Fiecare cu personalitatea şi caracterul ei, aşa cum de altfel sînt şi bărbaţii. Unele sînt mai sensibile, altele mai practice, altele îmbină aceste laturi, sau le maschează. Shaul Carmel, cum s-ar spune, s-a lovit şi de prag şi de tavan, dar înapoi nu va da. E încăpăţînat şi va continua căutările, fiindcă nu mai vrea să fie singur, fiindcă vrea să fie – om..."

BĂRBAŢII DIN ISRAEL NU ŞTIU CE VOR

D-na Denise – tel. 03/495365, POB 43012, Tel Aviv, formulează observaţii interesante (deşi nu tocmai plăcute) la adresa bărbatului contemporan:

"...A fi singură şi a căuta să-ţi refaci căminul în Israel 1990, nu e un lucru uşor, poate e chiar imposibil. Nu e suficient pentru asta să ai o situaţie materială bună, să ai o figură plăcută, personalitate şi, ce e cel mai important, un caracter frumos. Asta din cauză că bărbaţii din timpul nostru nu sînt consecvenţi, nu ştiu ce vor şi ceea ce e mai tragic, au impresia că după vîrsta de 50 de ani încep o nouă tinereţe.

Ei nu caută o tovarăşă de viaţă, pentru asta nu au destulă maturitate sufletească, se mulţumesc doar să le treacă în revistă pe toate.

Este adevărat că la o anumită vîrstă sînt mai multe femei decît bărbaţi, ele vor într-adevăr să-şi refacă viaţa, pentru că sînt mai conştiente şi ştiu cît e de grea şi nesănătoasă singurătatea, dar faptul că femeile sînt în număr mai mare, nu trebuie să schimbe caracterul unui bărbat şi să-l facă nestatornic.

Cine ştie ce vrea, cu atît mai mult că are din ce alege, îşi poate reface un cămin.

Dacă intri într-un magazin să-ţi cumperi o cravată, din cauză că sortimentul e atît de mare şi variat, nu-ţi alegi nici una?"

O POVESTE CU UN DOMN INGINER (NU DE LA TADIRAN...)

Dr. Claudia Rosenstreich (premiată la concursul nostru "O întîmplare din viaţa mea"), după ce examinează condiţia femeii independente, de azi, la ceasul maturităţii, conchide:

"...Ferocitatea cu care femeile vînează bărbaţii nu este decît expresia fricii de singurătate, combinată, acolo unde este cazul, de frustrarea de instinct matern, de poezie a vieţii, de muţenia telefonului, de frica de a ieşi singure seara, de neputinţa zilelor bătrîne... În plus, în majoritatea cazurilor, dacă femeia a reuşit să-şi afirme personalitatea şi independenţa, deci siguranţa zilei de mîine, de ce bărbatul rămas singur n-ar cere şi el ca ea să fie "aranjată", adică: casă, maşină, cont în bancă, plus toate calităţile de gospodină care să-i cocoloşească LUI toate egoismele specific masculine, iar de la o anumită vîrstă în sus, cataracta, prostata şi alte asemenea exigenţe naturale... Presupun că acesta este unul din motivele pentru care unii bărbaţi nu pot sau nu ştiu să aleagă printre cele ce dau buzna peste ei: ei nu înţeleg că aceste femei caută un OM care să fie dispus să împartă cu ele cît de cît binele şi răul, viaţa de zi cu zi, aşa cum este ea... Căci dacă ar fi fost dispuse, de dragul fricii de singurătate, să se bage în slujbă neplătită la un bărbat, ar fi făcut-o de mult! Independenţa asta a femeii îşi are şi ea preţul ei şi, indiferent cît este de utilă sau nu, pentru cea ce şi-a cîştigat-o la modul elegant, ea trebuie respectată, preţuită...

Şi ca să închei pe o notă mai hazlie, permiteţi-mi să vă povestesc, – sau direct d-lui Carmel, – «inversul medaliei»:

Fiind şi eu singură-cuc pe lume şi fiindu-mi urît, acum cîţiva ani m-am adresat unei (hai să mă exprim elegant) agenţii matrimoniale. După un timp am primit un telefon de la un domn inginer, foarte manierat şi ales în exprimare, ce-mi solicita o întrevedere pentru a ne cunoaşte. Am convenit să vină să mă ia de la Kupat Holim la terminarea serviciului, ca să ieşim apoi undeva în oraş să stăm de vorbă. Zis şi făcut. Faptul că domnul inginer a întîrziat cu 5 minute nu mi s-a părut reprobabil şi am ieşit din clădire împreună. De cum am ajuns în stradă, a simţit nevoia să se scuze pentru întîrziere şi să-mi explice motivul: fusese reţinut la cimitir de către pietrarul căruia-i comandase monumentul soţiei decedate. Mi-am exprimat nedumerirea cu privire la întîrzierea în timp a confecţionării monumentului. Răspunsul a sunat aşa: "Ooo, dar n-am întîrziat deloc! Abia ieri m-am ridicat din şiva! Dar nu mă mai pot întoarce acasă unde totul îmi aminteşte de cei 32 de ani de viaţă comună şi fericită cu o femeie superbă... etc...!"

Şi timp de două ore am fost exclusiv pe post de «Zidul Plîngerii», deşi am încercat de cîteva ori, cu tact pe cît posibil, să abat discuţia spre alte teme: cunoştinţe comune, profesie, preocupări, planuri de concediu... nimic: totul era comentat prin prisma părerilor răposatei. Şi aşa continuă, probabil, pînă în ziua de azi. Pentru că, după ce am evitat să-l reîntîlnesc, am primit un telefon după vreo 2-3 ani în care-mi exprima regretul pentru refuzul meu de a-l revedea, dar comentat la fel: «...răposata, dacă ar şti, s-ar răsuci în mormînt...» (...) «Da, locuiesc la mine, dar nu ştiu unde şi cum să fug de-aici, cel mai bine mi-ar fi alături de ea; de ce nici una din voi nu suportaţi să vă povestesc ce viaţă fericită am avut... etc.»

Stimată redacţie... eu atît am avut de spus!..."

AM ŞTIUT CĂ SÎNT «VULNERABILĂ»

Şi acum, faţă-n faţă cu d-na Schechter. Discutăm, aşa cum făgăduisem în nr. nostru trecut. Discutăm. Dar nu înainte de a preciza că, după ştirea din *Minimum*, s-au exercitat, din partea familiei, presiuni extraordinare asupra d-nei S., Rebela, pentru ca să nu vorbească. Presiuni pe care interlocutoarea noastră le-a respins cu surîsul din fotografie:

– D-nă Schechter, v-a deranjat faptul că în *celebra* convorbire din Minimum, s-a precizat că sînteţi prietenă cu d. Shaul Carmel?

– Este strict necesar să încep cu o explicaţie, alta decît cea dată de "Minimum" privind publicarea numelui meu şi a unor date legate de viaţa mea.

O să repet de fapt ceea ce am spus în această lună de cîteva ori, diferitelor persoane: Nici eu nici Shaul Carmel n-am **ascuns faptul că** "ieşim"

■ *D-na Judith Schechter: Eu surîd. Surîdeţi şi voi. (foto: Hedy Löffler)* împreună. Deci pentru "Minimum" şi pentru cei care scriu în revistă, el n-a fost un secret, cum nu a fost pentru nimeni altcineva. Şi încă o precizare; cînd am hotărît s-o fac, am ştiut că sînt "vulnerabilă", că pot fi "victima" publicităţii, a reflectoarelor. Legătura cu un om de artă are "riscurile" ei şi am fost conştientă de acest lucru din capul locului. De altfel, ani de zile am trăit alături de un om care se ocupa de cercetări medicale. E adevărat că lumina puternică a proiectoarelor ajungea acolo doar în cazul unei realizări deosebite în domeniu sau a unei descoperiri, dar atenţia publică nu mi-a fost străină pînă a-l cunoaşte pe poet. (Îmi place să vorbesc despre Shaul Carmel, poetul, pentru că ţine mai curînd de subiectul nostru, decît despre omul Shaul Carmel, care este necunoscut de cei care l-au condamnat pe nedrept după ce a mărturisit ceea ce a mărturisit).

DE LA COPII AM ÎNVĂŢAT CĂ TREBUIE SĂ VORBIM DESPRE *TOT*

– Unii cititori au fost scandalizaţi de mărturisirile lui Carmel, susţinînd că subiectul acesta este prea gingaş pentru a fi discutat în public.

– Cred că trebuie să se vorbească despre acest subiect ca oricare altul. Deschis. Anii "normelor" au trecut. Aici nu e vorba de educaţie, de formaţie etc. Şi eu am educaţie europeană, poate chiar mic burgheză ca cea a generaţiei dinainte, a părinţilor noştri, dar eu trăiesc împreună şi cu cei din generaţia de după mine, a copiilor mei; ori, ea, generaţia, adică ei, copiii mei, au altă educaţie, alte norme. Nu ştiu care sînt mai bune. Cred că nimeni nu ştie, dar de la ei am învăţat că se poate vorbi despre tot, că e bine să vorbeşti despre tot. E mai cinstit, mai corect, mai eliberator! Adică de ce în America poţi mărturisi *totul* unui psiholog (şi o fac 260 milioane de oameni) şi nu o poţi face aici, în faţa semenului tău, fără canapea de relaxare. Doar noi imităm totul: bun şi rău. De ce acest lucru – discutarea pe faţă a dramelor intime – nu ? De altfel şi generaţiile trecute se spovedeau la rabin sau preotului. Sinceră să fiu, mi-e milă de cei aflaţi sub robia normelor învechite şi meschine ale tăcerii, ale fricii, ale fricii îngrozitoare, monstruoase, de adevăr. De ce să nu vorbim de situaţia dificilă a femeii rămase singură? Expusă la toate şi toţi? Odată cu moartea soţului sau despărţirea de el chiar prin divorţ, pentru femeie se destramă o lume, intervine dezechilibrul social, moral, economic. Se surpă lumea. Cred că în cazul bărbaţilor e la fel sau aproape la fel. Femeia care n-a lucrat înainte şi trebuie să-şi caute o slujbă ca să-şi întreţină şi să-şi crească copiii, devine nu o dată prada bărbaţilor şi uneori o pradă uşoară. Şi de ce n-am crede că şi bărbatul poate fi prada instinctelor, nevoilor feminine, pe cînd ei îşi caută fericirea?

DA, UNEORI "CURSA" ÎNCEPE DE LA CIMITIR!

– Se pare că influenţele atmosferei de tîrg moldovenesc din secolul 19 sînt încă vii, uluitor de vii şi că mulţioameni, aflaţi în stare de văduvie, se jenează să declare cinstit că ar avea nevoie de un partener de viaţă.

– Nici femeii, nici bărbatului nu trebuie să le fie frică să rupă lanţul singurătăţii lor. Fiecare are dreptul la fericire şi pentru a o găsi e îngăduit să faci orice, bineînţeles, fără a lovi pe nimeni.

– S-a spus despre Carmel că a fost prea crud, prea brutal, ba chiar feroce, la adresa felului cum luptă unele femei pentru cucerirea bărbatului. Să fi umflat lucrurile chiar aşa, pînă la denaturare?

– Nu. Nu cred. Cred dimpotrivă că e adevărat că femeile încep "cursa", ca să vorbesc în limbajul revistei, oriunde, chiar şi în cimitir, la înmormîntare. Şi eu, şi Carmel care a ridicat vălul ca şi dumneavoastră ştim, cunoaştem cazuri concrete, pe care bineînţeles, nimeni nu le va divulga. De asemenea, da, e adevărat că două vechi prietene, prietene de zeci de ani, sînt în stare să rupă prietenia, ponegrind, făcînd orice ca să-i ia una celeilalte partenerul, dacă îi place. Şi mie mi s-a întîmplat acest lucru.

– Unii... şi unele... au văzut în convorbirea cu pricina, o dovadă de misoginism...

– Cine este misogin? Shaul Carmel? Îmi amintesc că, în urmă cu un an a publicat în "Viaţa noastră" o poezie intitulată "Paturile văduvelor". Citiţi vă rog, următoarele versuri ...şi spuneţi-mi dacă autorul lor este un misogin sau dimpotrivă – un bărbat de mare sensibilitate, care se închină adînc în faţa durerii feminine?

Paturile văduvelor, Doamne,/ Paturile-n care Tu te culci,/ Lîngă trupuri fragede şi dulci,/ Lîngă trupuri pîrguind a toamne,// Paturile văduvelor, multe,/ Paturile-n care huzureşti/ Lîngă trupuri-flăcări omeneşti,/ Lîngă trupuri veştede, insulte,// Paturile văduvelor, toate/ Paturile fără de bărbaţi,/ Paturile celora luaţi,/ Paturile Tale cu păcate,// Se revoltă-n marea lor tăcere,/ Că ai smuls din ele pe vecie/ Nopţile de linişti şi beţie,/ Pentru trecătoarea Ta plăcere.//

– Aveţi dreptate. Versurile sînt convingătoare. Cred, adică sper, că nu vor provoca strigăte de revoltă, aşa cum a provocat convorbirea... prin unele livinguri...

– Am impresia că Shaul Carmel, poetul, a fost greşit înţeles. Trebuia citit printre rînduri. Asta e, cred, cauza... strigătelor.

– De fapt, există o întreagă categorie de oameni care refuză, pur şi simplu, şi încă din *Principiu* (cu P mare!) discutarea temelor dificile, incomode. Anumite maladii, dramele bătrîneţii, relaţiile cu copiii, cele dintre fraţi şi surori, homosexualitatea şi altele, şi altele. Teza lor este că tăcînd, îi ajută pe semenii lor "cu probleme" să treacă mai uşor prin viaţă, să nu fie loviţi.

– Stupid. Şi de fapt, laş... Şi de fapt, iresponsabil. Cei ce evită să abordeze subiectele "grele" nu numai că nu-i ajută prin aceasta pe cei în suferinţă, ci dimpotrivă, le cultivă maladia, contribuie la agravarea ei.

– O ultimă întrebare. Unii, care consideră că *trebuie vorbit*, spun că a şocat totuşi faptul că tocmai un scriitor, un poet, a coborît în groapa cu lei... a hotărît să vorbească...

– Dacă scriitorul nu va spune lucrurilor pe nume, atunci cine să le spună?

Convorbire de
DAN BENIAMINI

ATENŢIE HAIFA !

Restaurantul "POIANA "

sub conducerea lui
NICU – BUCUREŞTI şi REUVEN – PIATRA NEAMŢ
organizează

REVELIONUL 1991

● Grătar şi vin românesc la discreţie
Formaţia artistică ALPIN-GRUP din Braşov,
cu renumita cîntăreaţă LUCICA VARVARA
vocea de aur a Carpaţilor

● Va fi un revelion ca la NICU
vesel, plăcut, antrenant

● Grăbiţi-vă! Mai sînt doar puţine locuri libere

Adresa noastră:
ŢOMET GHILAM – SFARAM,
cviş Kiriat Ata. Telefon 449293

● Formaţia artistică ALPIN-GRUP
delectează zilnic clientela noastră

FERICIREA DE CARE A AVUT PARTE AYALA

SHALOM! MĂ NUMESC AYALA TAIB, LOCUIESC ÎN ARAD ŞI AM 23 DE ANI

Povestea care doresc să o relatez o să atingă inima la o mare parte a cititorilor. De vreo trei ani am început să sufăr, într-un hal de nedescris, de acnee pe toată faţa. Toată faţa îmi era plină de materie. Nici nu ştiu cum pot descrie chinul prin care am trecut, dar sînt sigură că o parte din voi mă vor înţelege. Am început prin a mă închide în casă toată ziua, nu am dorit să fiu văzută, m-am urît pe mine însămi, mi-a fost silă şi ruşine să mă uit în oglindă. Mama mea nu a ştiut cum să mă ajute, am decăzut la învăţătură şi toată familia era necăjită şi îngrijorată. Ce nu am făcut pentru a rezolva problema? Din decepţie în decepţie, care a înrăutăţit starea mea de spirit, de la cosmeticiene la doctori, care au încercat să mă ajute fără folos. Cîte decăderi, cîtă suferinţă!

O zi şi o femeie nu le voi uita în viaţă. Este ziua în care am ajuns la doamna MIMI PFEIFER. Cum să vă descriu? Parcă a fost trimis la mine un înger care a venit să mă salveze, după o disperare aşa de lungă. Despre MIMI am citit în ziar, cum a ajutat pe alţii care au suferit ca mine. Cu toată distanţa mare, între Arad şi Tel Aviv, am decis să încerc ajutorul d-nei MIMI.

Am decis că aceasta va fi ultima oară: nu am putut să-mi permit încă o decădere, încă o decepţie – prin aşa de multe am trecut. Şi aşa s-a întîmplat, acesta este ultimul tratament şi ştiţi de ce? După tratamentul pe care l-am primit la MIMI nu mai îmi este necesar nici un tratament.

MIMI a avut grijă să intru în atmosferă – ea te obligă să reuşeşti.

Trebuie să doreşti cu adevărat şi dacă ai voinţă, vei reuşi. Aşa că MIMI mi-a recomandat o dietă şi m-a obligat s-o ţin cum trebuie.

Este pentru prima oară că am făcut ceea ce mi s-a spus, ca o fetiţă cuminte, din cauză că am primit de la ea sentimentul că acesta este drumul adevărat. Paralel dietei, am trecut o serie de cinci tratamente de bază.

Nu pot să descriu în cuvinte fericirea care am avut-o că a trecut acneea pe veci. Simplu: n-a mai revenit! Părinţii şi puţinii prieteni nu m-au recunoscut. Imposibil să descriu imensa bucurie ce o simt.

Îi doresc lui MIMI, toată fericirea ce o poate avea un om, – i se cuvine.

Mă adresez vouă şi bărbaţilor care suferă de acneea adolescenţei sau tot felul de iritaţii pe faţă. Încetaţi a suferi, veniţi la MIMI, care vă va rezolva problema. Uitaţi-vă la fotografiile mele, eu o recomand din inimă.

AYALA

MIMI PFEIFER
Reh. Hovevei Zion 15, ap.5,
TEL AVIV, TEL.: (03) 296930

30 DE NOPȚI

carnet TELAVIVIAN

FANTOME DIN VARĂ

La ora ploilor și a vînturilor cu miros de furtună de pe mare, colțul acesta este o fantomă a înserărilor de vară nesfîrșite, a nopților lungi de toamnă, cu parfum de eucalipt și tristeți fără nume în aer. Colțul acesta se află la colțul străzilor Slush cu Stein (Stein, exact, nu știți? Doctorul Stein, Menahem Stein, directorul primului spital evreiesc din Iaffo!), acolo către mare, în țesătura strînsă a ulicioarelor din Neve Tzedek, martori ai unui alt veac, reproș tăcut zilelor noastre pentru pierderea acelui anume "gust al vieții"...

La colțul străzilor Slush cu Stein este, de fapt un loc viran, locul pe care cîndva, cine știe cînd, s-a înălțat o casă, poate nici nu a apucat să fie terminată înainte să fie ruinată, de mult de tot, căci vegetația care a invadat-o e bogată, iar eucaliptul care-și despletește ca o Ofelie pletele în mijlocul lui are vîrsta bătrînelor nebune din tablourile lui Edward Munch. Cîndva, mai mulți cineva pe care, dacă doream, aș fi putut să-i identific printre locuitorii învecinați, dar pe care am preferat să-i las în penumbră și anonimat, au aruncat ici și colo care o bancă, care un scaun desperecheat, ba chiar și un fotoliu. La orele zilei, cercul descris pare ca un loc de întîlnire al ielelor pe care lumina le-a alungat sălbatic. La orele înserării...

De zecile, de sutele de ori în care pașii m-au dus voluntar sau automat către Neve Tzedek, mergînd mereu ca hipnotizat către punctul alb și cu susur de ape din inima lui – Centrul de dans Susanne Delhal – urechea l-a reperat de departe. Pe el: colțul de la întretăierea străzilor Slush cu Stein. O dată, un flaut primitiv lăsa să se strecoare o melodie ca un fir de izvor, altă-dată o tobă mică marca pulsul unui vis, cîte o dată cele două își dădeau mîna, se priveau în ochi și, în drumul către spectacol sau după el, unii marcau așteptările sau emoțiile cu melodia fără cuvinte a unei istorii triste de dragoste.

Cine cînta? Cine era flautistul, cine toboșarul? Aș fi putut afla ("Nu vă supărați, cine dintre vecini...?"), dar am preferat să-i las în umbră și anonimat. Țîșniți dintre ruine cu eucaliptul despletit, răsăriți o dată cu briza și stelele din înserare. I-am lăsat acolo în ultima seară a toamnei. I-a spălat, o dată cu praful, ploile. Poate vor mai răsări la primăvară...

CITADIN

la mulți ani!

ION ATLAS VĂ INVITĂ SĂ CĂLĂTORIȚI ÎN TOATĂ LUMEA PLĂTIND VOIAJUL DVS ÎN 18 RATE LUNARE !*
(BILETE DE AVION, EXCURSII, ODIHNĂ, TRATAMENTE, ETC.)

★ ANUNȚ IMPORTANT PENTRU OASPEȚII DVS. TURIȘTI DIN ROMÂNIA ! ★
ARANJĂM ASIGURARE DE BOALĂ (VIZITĂ LA DOCTOR, INTERNARE ÎN SPITAL) PENTRU PERIOADA VIZITEI ÎN ISRAEL A TURIȘTILOR DIN STRĂINĂTATE.

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

ION ATLAS
"GORDON TOURS"
STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV
☎ 5440767 (5 LINII)

* PLATA ÎN RATE NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRȚI DE CREDIT, CU DOBÎNDĂ LEGALĂ.

GURA HUMORULUI

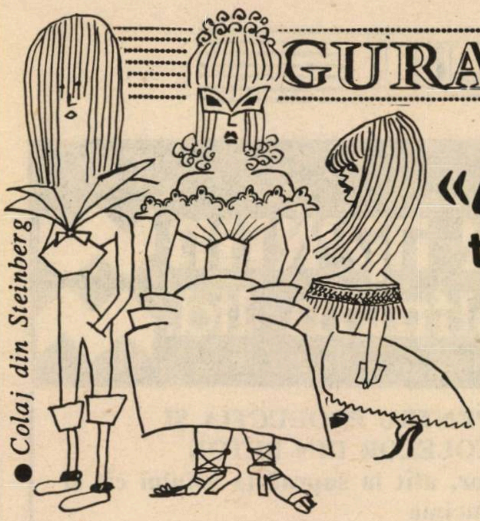

● Colaj din Steinberg

«MISS ROMÂNIA» trebuie oare să fie privatizată?

Acesta este subiectul de discuţie şi dispută după eşecul înregistrat de "Miss România" la concursul mondial de frumuseţe de la Londra, unde s-a clasat pe locul 12 din 13, după candidata Albaniei. Decepţia populaţiei româneşti a fost amară deoarece ea a sperat într-un succes şi că se va putea încălzi un pic cu acest succes în iarna care se arată grea. Ziarele şi revistele au analizat pe larg rezultatul concursului găsind în el multe semnificaţii politice şi economice.

Un prieten din Bucureşti a avut cruzimea amabilă de a ne trimite cîteva tăieturi de presă pe care, cu aceeaşi amabilitate feroce, le oferim cititorilor noştri.

● "România liberă"

Cum de ne-am putut iluziona că fata aceasta ne va readuce în circuitul european? Ea este drăguţă, nimic de zis, dar e o fată de Stat, controlată de guvern, încă fecioară, deci fără nici o investiţie străină în ea. În asemenea condiţii, ce şanse avea ea pe piaţa mondială liberă, în concurenţă cu fetele atît de frumoase pe care le produce economia occidentală? Nici o şansă.

A venit timpul să facem o cotitură. Să trecem la privatizarea fetelor, să scoatem Statul din ele, să le dăm pe mîinile iniţiativei particulare şi să le scoatem pe piaţă. Pe piaţa mondială vrem să spunem.

● "Azi"

Pe noi nu ne miră decizia juriului de a o izola pe "Miss România" pe unul din ultimele locuri din Europa. E politica Băncii Mondiale. Probabil că şi C.I.A. şi-a băgat coada. E adevărat că reprezentanta noastră la concursul de frumuseţe nu are o talie prea subţire (în satul ei i se spunea "bondoaca"), are un umăr căzut, picioarele scurte, ca de taburet, de aceea a şi apărut cu o fotă lungă pînă în pămînt... Dar ce-ar fi vrut Banca Mondială? Ca pentru creditele ei înrobitoare reprezentanta noastră să facă o dietă distrugătoare şi să apară într-un bikini ca putorile din occident? Demnitatea noastră naţională şi tradiţiile noastre sînt mai presus. Domniţele noastre din trecutul nostru eroic, călugăriţele noastre, eroinele lui Creangă şi Sadoveanu, nu s-au destrăbălat niciodată în bikini.

● "Adevărul"

Se vîntură ideea că fetele care concurează pentru titlul de "Miss România" să fie privatizate. Nu respingem ideea, dar considerăm că ea trebuie aplicată treptat. Trecerea bruscă la privatizare ar lăsa mii de fete fără ocupaţie şi şomajul ar creşte îngrozitor. Mai nimerit ni se pare ca în prima etapă "Miss România" să fie o tînără care să aibă o mamă particulară şi un tată guvernamental ştiut fiind că iniţiativa trebuie să vină de la guvern. Nimeni mai bine decît guvernul nu ştie să dezbrace, să te pună la dietă şi să raţionalizeze alimentele pentru a-ţi păstra silueta.

● "Contra-punct"

Greşită, profund greşită a fost ideea de a trimite la concursul de frumuseţe de la Londra o fată născută în epoca blestemată a lui Ceauşescu. Era şi de aşteptat ca lumea occidentală să nu agreeze o asemenea fată. Lumea liberă a sperat că noi am rupt-o pentru totdeauna cu asemenea fete şi că ele nu mai au căutare în noua Românie. Se vede însă că ne e greu să ne desprindem de ele şi cine ştie cîte decenii vor mai trebui să treacă – vorba d-lui Brucan – pînă cînd vom creşte fete noi, democrate! Normal ar fi fost ca la concursul de la Londra să trimitem o fată născută după revoluţia din decembrie 1989. Am fi cîştigat cu siguranţă un loc de frunte.

● "România literară"

Londra este un oraş de cultură. Cînd se organizează acolo un concurs – fie el un concurs de călărie, de frumuseţe sau de urîţenie – el devine automat un concurs cultural. Cum de nu s-au gîndit la asta cei care au trimis la concursul de frumuseţe o simplă fată frumoasă? Numai cu frumuseţea fizică, cu cîteva picioare lungi şi cu nişte sîni nespiritualizaţi. nu faci furori la o manifestare culturală de anvergură europeană.

Dacă am ţinut să ne întoarcem în Europa, trebuia să trimitem la concursul de frumuseţe pe Ileana Mălăncioiu, pe Nina Cassian, pe Doina Cornea sau măcar pe Fănuş Neagu.

●● ➔ ➔ ➔

GURA HUMORULUI

● "Dreptatea"

Încă un eşec al Frontului Salvării Naţionale! Reprezentanta sa la concursul de frumuseţe s-a comportat lamentabil. N-o cunoaştem, nu i-am văzut nici măcar fotografia, dat trebuie să fie o comunistă internaţională, care n-a avut grijă ca cel puţin delegata Ungariei să nu i-o ia înainte. Rău a ajuns poporul ăsta necăjit dacă nici la Londra nu se poate afirma. Atunci cînd oare se va afirma el la Bucureşti?

● "România Mare"

Pe cine şi-au găsit jigodiile să trimită să ne reprezinte ţara la concursul frumuseţii? Avem în faţă dosarul ei. O ţoapă despre care s-a aflat că mamă-sa a avut cîndva treabă cu un gestionar evreu de la "Romtransport". Probabil că tipul fura bani din avutul Statului pentru a-i întreţine pe nemîncaţii de la Joint. Mare minune dacă nu el a lăsat-o grea pe ibovnica lui şi dacă domnişoara plecată la Londra nu e crescută din sămînţă ovreiască. În paranteză fie zis, avem informaţii că acest tată nelegitim se află acum în Israel unde îi persecută pe arabii care aruncă cu sticle incendiare.

Doamne Dumnezeule, chiar atît de rău să fi ajuns ţara noastră încît să nu mai poată fi reprezentată la un concurs de frumuseţe decît de evreice, unguroaice şi ţigance?

POLIŞINOIU

Buţă: Astăzi s-a anunţat la radio "Nunta lui Figaro".

Bulă: Zău!? Şi cu cine se căsătoreşte?

מוזאיקה א.ולפמן בע"מ
mozaica a. wolfman ltd.

SINGURUL COMPLEX PENTRU PRODUCŢIA ŞI DISTRIBUIREA ARTICOLELOR DIN BETON
folosibile la amenajarea terenurilor, atît la suprafaţa solului cît şi în adîncime

● PRODUSE DIN BETON ●

ACEASTA ESTE SPECIALITATEA NOASTRĂ

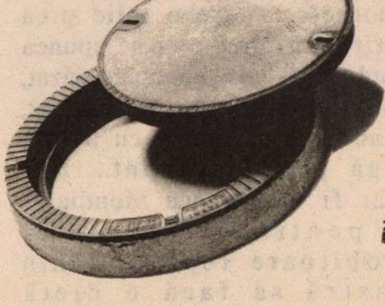

* Conducte cu manşon de cauciuc
* Conducte asamblate cu mortar
* Tubulatură prefabricată
* Tubulatură conică
* Capace din beton şi fier
* Gură de control pentru canalizare
* Gură de scurgere a apelor de ploaie
* Pietre de pavaj, asamblate
* Pietre de bordură şi grădină
* Pietre de demarcaţie
* Pietre de rigolă
* Opritori auto
* Bănci de lemn
* Jardiniere

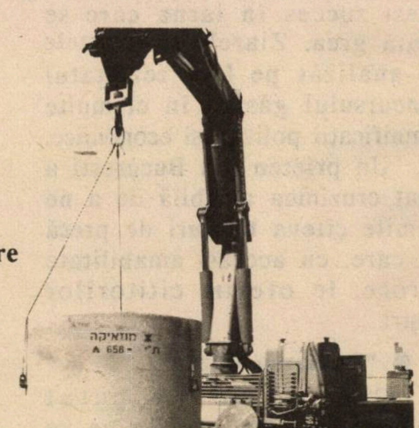

PRODUSELE NOASTRE POARTĂ SEMNUL STANDARDIZĂRII ŞI SE AFLĂ SUB SUPRAVEGHEREA OFICIULUI DE STANDARDE ŞI A TEHNIONULUI

●

Fabrica şi sediul centralei: Str. Haşaiş 13, POB 10354, Mifraţ Haifa 26112, TEL. 04/415550, FAX. 04/416767

●

Fabrica din Nes Ţiona: Zona Industrială "B" Nes Ţiona, TEL. 08/404083 – 4, FAX. 08/404078

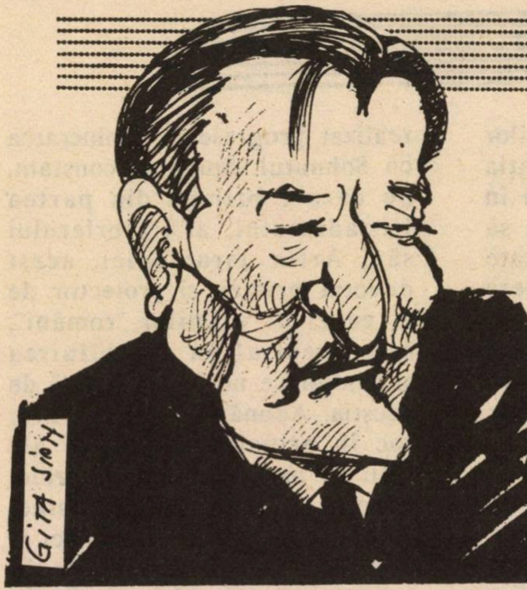

NOI

CRONICĂ DE ALIA

UN COMANDAMENT ACTUAL:

„SĂ LICHIDĂM GALUTUL DIN ROMÂNIA“

Convorbire cu URI ELIAV

Sosesc olim. Necontenit.

Cu miile din Uniunea Sovietică. Sute – din Etiopia. Nenumăraţi din Argentina şi din alte ţări. Ba chiar şi un bătrîn tată, venit – nu se ştie cum – din Yemen.

Despre ei, despre primirea ce li se face, despre avatarurile integrării lor, aflăm din relatările care abundă în presă, la TV, la radio. Nu aflăm însă nimic despre olim noi sau care urmează să sosească din România.

– Domnule preşedinte al H.O.R., nu sosesc şi olim din România? Nu există probleme în legătură cu noii veniţi de acolo şi cu cei ce urmează să sosească?

– Dimpotrivă. Probleme multiple, grele, acute şi pe noi cei de la H.O.R. ele ne preocupă în cel mai înalt grad. Am revenit zilele acestea dintr-o călătorie în România. A fost o misiune de bunăvoinţă, împreună cu domnii Itzhak Artzi şi Moshe Nagor am predat autorităţilor române, medicamente ca dar din partea poporului israelian. Totodată, vizita ne-a oferit prilejul unei informări aprofundate asupra soartei evreilor din România, în perspectiva alialei lor în Israel.

– Aşadar, evreii din România au continuat şi continuă să sosească.

– Desigur. În mod stabil şi neîntrerupt.

– O cifră?

– După ştiinţa noastră, vreo 3000 în ultima vreme.

– Şi cîţi evrei sînt în total în România?

– Puţini. După datele Federaţiei Comunităţilor Evreieşti – circa 17.000. Din alte surse s-au avansat cifre mai mari, pînă la 40.000.

– La un an de la căderea regimului dictatorial şi în contextul schimbărilor înnoitoare care s-au produs, cum v-a apărut perspectiva emigrării în Israel a rămăşiţelor comunităţii evreieşti, atît de numeroasă altădată?

– Schimbările la care vă referiţi au avut îndeobşte efecte pozitive între care liberalizarea regimului paşapoartelor pentru toţi cetăţenii şi, implicit, facilitarea emigrării. În ce priveşte relaţiile româno-israeliene s-au creat premize pentru aşezarea lor pe baze noi, mult mai favorabile, şi, de aici, înţelegerea pe care am găsit-o la factorii de răspundere cu care am luat contact pentru năzuinţa evreilor de a pleca în Israel. Pe de altă parte, nu se poate ignora că încă nu au intervenit modificări substanţiale în ce priveşte formalităţile de emigrare, restricţiile vamale, etc. Sînt probleme care-şi aşteaptă rezolvarea, desigur şi în urma insistenţelor noastre, ca exponenţi ai organizaţiilor originarilor din România.

– Ce aţi constatat în privinţa stării de spirit a evreilor de acolo?

– În mod hotărît, există printre ei un curent foarte intens pentru alia. Pe lîngă idealul sionist, cu rădăcini atît de vechi şi de puternice în sînul populaţiei evreieşti din România, pe lîngă dorinţa firească a fiecărui suflet de a fi alături de "ai săi" – părinţi, copii, rude, prieteni, aflaţi acum în Israel – există un şir de factori actuali care alimentează acest curent. Am în vedere, în primul rînd, recrudescenţa antisemitismului care s-a produs în cursul anului 1990. Articolele cu conţinut făţiş antisemit şi rasist dintr-un şir de publicaţii, instigările sistematice la ură antievreiască şi antiisraeliană, amintind izbitor de presa cea mai josnică din perioada fascistă, inscripţiile murale "Jos jidanii din guvern" şi "Jidanii la Palestina", profanarea de cimitire şi a unei sinagogi, alte manifestări care poartă pecetea legionarismului – toate acestea sînt de natură să îngrijoreze profund populaţia evreiască.

– *În aceste condiţii, ce consideraţi că este de făcut?*

– Socot că este *imperativul major al momentului de faţă, o datorie supremă a sionismului mondial* să acţioneze în modul cel mai ferm şi mai eficient pentru LICHIDAREA DEFINITIVĂ A GALUTULUI DIN ROMÂNIA şi aducerea evreilor care mai sînt acolo alături de fraţii lor din Israel, spre binele lor şi, indubitabil, în interesul ţării noastre. Această aspiraţie a evreilor din România este împărtăşită şi de conducerea comunitară de acolo, conducătorul lor spiritual, dr. Moses Rosen declarînd că se va dedica, ca şi pînă acum misiunii de a asigura posibilitatea de a face alia tuturor celor ce o doresc.

– *"A tuturor celor ce o doresc" înseamnă că există şi dintre aceia care nu doresc?*

– Puţini, faţă de majoritatea covîrşitoare a celor care doresc să alieze. Poate fi vorba de unii bătrîni, invalizi, din cei care nu vor să-şi piardă pensiile sau să devină povara copiilor de aici, de cei puţini – pot fi număraţi pe degete – care prin funcţiile sau poziţiile pe care le mai deţin sau prin formaţie intelectuală şi mod de gîndire nu înţeleg, deocamdată, să părăsească România. Şi este, desigur, vorba şi de unii care se tem de dificultăţile inerente oricărei emigrări şi, în speţă, ale integrării în Israel, în actuala conjunctură din ţara noastră.

– *Cum ar putea fi determinaţi şi cei care mai şovăie?*

– Consider necesară o intensă muncă de lămurire şi informare la faţa locului. Ar fi fost cazul ca de mult să avem acolo reprezentanţi ai forurilor de resort (şlihimi). Delegaţia noastră este prima iniţiativă în acest sens; avem temeiuri să credem că ea a dat rezultate pozitive, dar acţiunea se cere continuată.

– *Nu credeţi că cel mai convingător argument este însuşi tratamentul aplicat celor mai proaspeţi dintre olim?*

– Fără doar şi poate. Şi sîntem conştienţi că în această privinţă mai sînt multe de făcut. Nu poate fi, desigur, ignorat faptul că fluxul masiv de olim din Uniunea Sovietică – peste aşteptări şi, din păcate, peste pregătiri – a adăugat la dificultăţile de integrare existente oricum, altele noi, probleme şi sarcini financiare incomensurabil mai mari. În condiţiile date, posibilităţile de soluţionare a problemelor – cazare, loc de muncă, învăţămînt, etc. – sînt inevitabil, diminuate. În ce ne priveşte, ne străduim să răspundem corespunzător sarcinilor sporite. Militām consecvent împotriva oricăror discriminări faţă de olimii din România şi pentru ca ei să se bucure de absolut aceleaşi avantaje ca toţi ceilalţi olimi. În această privinţă, s-au realizat progrese în conlucrarea cu Sohnutul. Sprijinul constant, pe care-l primim din partea Histadrutului, al trezorierului său, Artur Israelovici, acest devotat prieten şi protector de zi cu zi al olimilor "români", este esenţial în îndeplinirea sarcinilor ce ne incumbă faţă de aceştia. Adunările care au avut loc în principalele centre ale ţării cu participarea secretarului general al Histadrutului, Israel Keisar, a lui Artur Israelovici, a conducătorilor H.O.R. de la centru şi din localităţile respective, au contribuit la activizarea snifurilor şi, ca urmare, la mai buna cunoaştere şi rezolvare a doleanţelor olimilor. Nu putem însă să ne declarăm mulţumiţi. Aşa cum am mai spus, se impune o mai bună organizare, înmănunchierea eforturilor organizaţiilor originarilor din România, mobilizarea olimilor înşişi. Numai astfel vom înainta spre atingerea obiectivului ca toţi evreii născuţi în România să fie printre noi, cu noi, în ţara noastră Israel.

Convorbire realizată de
I. FÎNTÎNARU

Elegantul restaurant
MON JARDIN
anunţă organizarea unui plăcut şi intim
REVELION 1991
Un cuplu de doi tineri cîntăreţi apreciaţi va delecta publicul
Menu specific bogat
Muzică de dans israeliană şi din anii '60
Preţuri rezonabile
Rugăm a se rezerva locurile din timp
Primim comenzi pentru orice festivitate
pînă la 100 de persoane
MON JARDIN
Tel Aviv – Str. Ben Yehuda 186
Tel. 03/5238694 – 231792

NOI ETC...

*** La Geneva a avut loc, zilele trecute, o solemnitate cu semnificaţie şi ecou: înmînarea celor două volume omagiale pe care cercetătorii de la Universitatea Bar-Ylan le-au publicat cu prilejul celei de-a 80-a aniversări a rabinului-şef Dr. Al. Şafran. Au venit în acest scop, pe malul lacului Leman, rectorul Universităţii Bar-Ylan, prof. Zwi Arad, decanul facultăţii de ştiinţe judaice, prof. Zvi Steinfeld şi prof. Moshe Hallamisch, titularul catedrei de Kabbala "Alexandre Şafran" de la Universitate. La solemnitate. aşa cum sîntem informaţi, au luat parte numeroase personalităţi venite, în acest scop, din diferite ţări ale lumii. Ale unei lumi care ştie ce a fost şi ce este *spiritul Şafran*.

*** Un spirit care, în ciuda împotrivirilor de tot felul pătrunde din ce în ce mai viu, mai fecund, în viaţa judaismului românesc de astăzi. Prima *breşă* prin care a pătruns acest spirit, a fost realizată şi nu întîmplător, la Bacău. Nu întîmplător, fiindcă Şafran este un fiu – ilustru – al oraşului de pe Bistriţa. Astfel, în revista locală *Sinteze* au fost reproduse, după *Minimum*, cîteva capitole din memoriile omului care a condus, în anii teribili ai războiului mondial, destinele tribului nostru...

*** Curios, însă, (ba chiar, foarte, foarte, foarte, foarte, foarte, foarte, foarte curios), publicaţia care s-ar fi cuvenit, – din decenţă şi respect pentru adevărul istoric, – să găzduiască memoriile lui Şafran, tace, tace din gură, chitic. Avem în vedere, cum desigur s-a înţeles, *Revista Cultului Mozaic*, din Bucureşti. Această surprinzătoare tăcere a provocat, (nici nu se putea altfel) şi uimire şi reacţii. Destul de viguroase. Astfel, în susamintita foaie băcăoană (noiembrie, 1990), scriitorul Victor Bîrlădeanu se întreabă: "De ce pînă în prezent, nimeni – nici obştea evreiască, poate chiar îndeosebi din rîndurile (puţine, cîte au rămas) acestei obşti – n-a scos din file îngălbenite de vreme acest nume cu care orice comunitate din lume n-ar face decît să se mîndrească?!? Poate că este vorba, totuşi, în explicarea finală a acestei tăceri prea mult, exagerat de mult prelungite, de vreo problemă strict personală, vreun reproş (sau poate, chiar vreo vindictă!) a cuiva care nu suportă ca numele lui Al. Şafran să fie măcar reamintit în legătură cu istoria contemporană a evreimii din România?!?

Fără îndoială, însă, în condiţiile radical schimbate ale unei Românii democratice, în care atîtea tabuuri au fost cu hotărîre lichidate, ignorarea sau chiar anatemizarea (?!) acestei figuri de deosebită celebritate şi, mai ales, de reală importanţă, în istoria obştii evreieşti din România şi, de ce să n-o afirmăm răspicat?, în istoria întregii societăţi româneşti din prima jumătate a sec. XX (orice raţiuni obiective sau, îndeosebi, subiective ar fi fost invocate întru "justificare") nu-şi mai au rostul, ba mai mult, reprezintă o falsificare (nu mă tem de acest cuvînt, deoarece, în cazul acesta, el are semnificaţie aparte) a unor adevăruri istorice cu neputinţă de tăgăduit, ori, mai rău, de tăinuit."

*** Repetăm: e curios, cît se poate de curios, că R.C.M.-ul nu a găsit de cuviinţă să amintească personalitatea rabinului Şafran. Să fie dl. Haim Riemer, prim-redactorul revistei bucureştene, lovit de amnezie? Să fi uitat el, om în toată firea (75 de ani) de rolul lui Şafran în anii holocaustului? Să fii uitat el că, în definitiv şi la urma urmei, îi datorează (ca şi noi, ceilalţi *bătrîni* în viaţă) faptul de a fi supravieţuit?

*** Poate. Poate, da, da, că d. Riemer suferă de amnezie. De ce spunem asta? Fiindcă nu e prima oară cînd simpaticul şef al revistei dă dovadă de a fi atins de această neplăcută boală ce afectează memoria. Iată, nu de mult, am citit, uluiţi, în R.C.M. – drept răspuns la o notă din *Minimum* unde reproşam paşnic bilunarului din Popa Russu că nu scrie nimic (ni-mic) despre înfăptuirile alialei din Israel – cum că aceasta s-ar datora faptului că revista nu ştie nimic despre activitatea respectivei aliale. Nici despre HOR, nici despre COR, nici despre zbaterea *snifurilor* din ţară, nici despre cărţile ce apar pe româneşte aici, nici despre publicaţii, nici despre actorii, compozitorii, savanţii, etc. etc. din sînul tribului, nici, nici, nici.

*** Aceasta ne-a întristat (profund) şi ne-a determinat să pregătim, pentru numărul viitor al lui *Minimum* o scurtă informare privind activităţile şi înfăptuirile tribului; o informare alcătuită cu dragoste şi menită să-l ajute pe d. Riemer a-şi aminti de ceea ce se mai petrece prin lumea judeo-română din Orientul Mijlociu.

*** Pînă atunci, cîteva exemple, la repezeală, din cele întîmplate pe-aici, în săptămînile din urmă: a apărut un număr nou din revista *Punct* (redactor – Solo Juster), un nou "caiet literar" editat de clubul *Menora* din Rehovot (Natan Feldman: Al cincelea anotimp, versuri); centrul Goldstein-Goren, de pe lîngă Universitatea din Ramat Aviv, a organizat la 26 decembrie 1990 o şedinţă de comunicări pe tema "Comunitatea sefardă din România"; ACMEOR-ul condus de Shlomo Leibovici-Laiş şi-a inaugurat, tot în decembrie, sediul cel nou. Adresa: Simtat Har-Sinai 1, (vis-à-vis de Templul Mare de pe Allenby 110), Tel Aviv; telefon: 5660165. Conţinut: o bogată şi bine organizată colecţie de documente, fotografii, cărţi,

NOI

diapozitive privind istoria judaismului românesc; sinagoga Guttman din Tel Aviv inaugurează, acum în ianuarie, seria de manifestări consacrate împlinirii a jumătate de veac de la pogromul legionar din 1941.

*** Mai mulţi cititori s-au plîns de bulibăşeala care domneşte la "Viaţa noastră", pe Harakevet, în legătură cu eliberarea certificatelor care dau posesorului "dreptul de a-şi spune părerea în legătură cu foştii conducători ai PCR" (vezi "Minimum" 45, decembrie 1990, rubrica "Noi"). Întrucît nu s-au distribuit bonuri de ordine (de ce, de ce Doamne?), lumea se înghesuie, ca la Misrad Haklita, în faţa biroului d-lui Himelfarb. Alţii sînt revoltaţi de faptul că pentru a primi certificatele respective li se cere (în afară de autobiografie şi 2 fotografii 6 x 9), dovezi că nu au fost membri ai PCR, UTC sau angajaţi în instituţii politice ca presa, radio-ul, Agerpres, Televiziunea, etc. "Cum să dovedeşti că *nu* ai fost ceva, sau *nu* ai făcut ceva anume?", scrie, de pildă, dr-ul Ginel Avramescu, din Ghedera. Aducînd 3 (trei) declaraţii din partea unor persoane cunoscute ca anticomuniste, li s-a răspuns în Harakevet. De-aici, cum lesne se înţelege, mii de buclucuri şi încurcături. "Eu, mi-a scris av. A. T. din Tel Aviv, am făcut rost de-o recomandare din partea unui amic, legionar, din Toronto. Dar alţii? Cum se descurcă alţii. Nu e simplu"... Aşa e. Nu e simplu. Şi credem că d. Jenică Steiger, vioiul secretar de redacţie al foii de Harakevet, ar trebui să găsească o soluţie.

*** Într-una din aceste zile, deputatul Avraham Sharir, (cel care refuză cu încăpăţînare să admită că-i de felul lui de prin Moldova) a apărut la bufetul Knessetului împreună cu Rivca, nevastă-sa, cu fiica lor şi cu cei doi nepoţi. Simţindu-se bine, nepoţeii lui "Abraşa" au făcut zarvă mare, enervînd pe cei care, între două cafele, pun ţara la cale. Noroc de deputatul Avraham Poraz (de asemenea din tribul nostru) care a sărit în apărarea copiilor. *"Abraşa, întoarce-te acasă!"* îi strigase cîndva premierul Shamir, cînd cu încercarea lui Sharir de a trece la Maarah, în tabăra adversă). *"Abraşa, du-te-acasă!"* – l-au sfătuit de astă dată cei de la bufetul Knessetului. Îl sfătuim şi noi, Da, du-te acasă şi-nchide uşa cu cheia şi bagă-te sub pat să nu te vază nimenea, că prea făcuşi neamul *nostru* de băcănie.

"E apă de ploaie!"

Gata. De cînd cu seceta de acuma, nu mai rostesc cuvintele-acestea cu ironie şi dispreţ. Ci cu respectul cel mai profund.

✱

Pînă acum, ştiam că de obicei, prietenii îţi vîră cuţitu-n spate.

De la o vreme, constatăm că şi duşmanii fac acelaşi lucru.

La Roma, ministrul de externe al Italiei, d. De Michellis, a propus izolarea economică şi politică a Israelului. Nu-mi miroase a bine. Miroase a... a Romă de petrol.

*** La locuinţa ambasadorului Italiei în Israel a avut loc o întrunire a femeilor din înalta (eventual cu ghilimele) societate israeliană, inclusiv soţiile de diplomaţi. Printre oaspeţi, Ester Rubin, văduva marelui pictor Rubin, care a fost în centrul atenţiei tuturor. Iat-o (în mijloc) în compania soţiei ambasadorului britanic – d-na Julien Eliot şi Edna Macov, stilistă de modă care a organizat o expoziţie în locuinţa diplomatului. Privind-o, ne gîndim că Uri Eliav, Uri Adar, Kreigold şi ceilalţi corifei ai HOR-ului ar face bine să o invite pe f. f. f. f. sociabila Ester, la reuniunile organizaţiei, rugîndu-o să ne fie public-relations în lumea israeliană. Poate că cucoana va primi...

*** *"2000 de dolari pentru o cameră!"* – a strigat primarul Menahem Ariav, din Natzeret Illit, ca un SOS lansat celor care au urechi să audă. Oraşul pe care îl conduce (cu pricepere) reprezentantul alialei noastre, se află pe primul loc în privinţa absorbţiei olimilor, iar Ariav bate la toate uşile cabinetelor guvernamentale ca să se găsească o soluţie contra speculei obraznice şi fără de obraz.

FIRMĂ CU 28 DE ANI VECHIME

KATZ

BIJUTIERI

Holon – Str. Shenkar 47; Tel. 03-845769

- **Sortiment variat de BIJUTERII din aur, moderne**
- **CEASURI – mărci renumite**

Posibilităţi de plată şi în rate
Primim, în schimb, şi aur bruh

NOI

*** Ştiţi care e pasiunea actriţei Gita Munte? Dacă vizitaţi locuinţa ei din centrul Tel Avivului, mobilată cu gust remarcabil, veţi observa imediat colecţia de păpuşi pe care o posedă: păpuşi miniaturale şi în mărime naturală, păpuşi de producţie recentă şi antice, păpuşi elegante sau... fără nici un vestmînt pe ele. Gita Munte locuieşte împreună cu actorul Dov Glückman, fără să fi trecut pe la rabinat. Şi fără să-i pese de ţaţele cu morală proletară şi de ta-ca, ta-ca, ta-ca, ta-ca.

*** *Luna trecută* a apărut cartea "Trimite poporul meu la dracu" (Şlah et ami l'azazel) a ziaristului Marcel Zohar de la "Iediot Aharonot" care a stat în Argentina, trimis de ziar, între anii 1977 – 1981. Dezvăluirea sa "bubuitoare" e aceasta: "Guvernele israeliene au abandonat multe sute de evrei din Argentina, care erau prigoniţi de regimul generalilor, pentru a-şi apăra interesul economic de a vinde armament în valoare de milioane de dolari".

Zohar este originar din România. În tinereţe, acum 30 de ani, el a lucrat în redacţia ziarului "Scînteia tineretului" şi publica articole şi reportaje sub semnătura Marcel Zonis. El şi Filip Cerbu, au fost primii ziarişti din tînăra generaţie care au venit în Israel. Şi amîndoi s-au afirmat în presa ebraică.

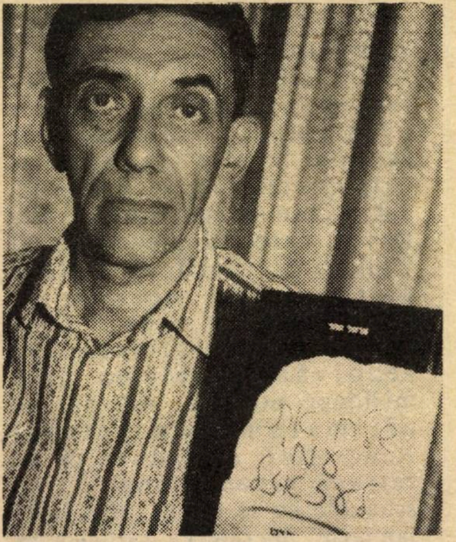

■ *Zohar: diabolic?*

La o conferinţă de presă ţinută cu ocazia apariţiei cărţii sale, Zohar şi-a prezentat-o ca pe un act de acuzare a Statului Israel pentru abandonarea evreilor argentinieni. El pretinde că cele două partide mari din ţară şi guvernele lui Rabin şi Beghin au întors spatele acestor evrei. După spusele sale, cînd unii evrei au cerut ajutorul Ambasadei israeliene din Buenos Aires pentru a se refugia în Israel, au fost refuzaţi. S-a verificat concepţia lor politică şi cînd s-a constatat că sînt comunişti, au fost respinşi. Un singur om – spune Zohar – a acţionat pentru salvarea evreilor argentinieni: Daniel Recanatti, şeful "şlihimilor" – dar el a făcut-o din proprie iniţiativă.

1600 de evrei au dispărut în Argentina şi Marcel Zohar acuză Statul Israel că n-a făcut nimic pentru a-i salva.

După conferinţa de presă amintită, d. Herzl Inbar, care a fost numărul 2 la Ambasada israeliană din Buenos Aires, a declarat: "Între anii 1976-1978 Ambasada noastră nu a dus o politică de respingere a evreilor care vroiau să emigreze în Israel. Nu am verificat concepţiile lor. Acuzaţia lui Zohar este diabolică şi lipsită de orice bază. În situaţia grea din acei ani, noi am dus, pe cît s-a putut, acţiuni de salvare a evreilor".

*** Institutul de standardizare din Israel a respins în ultima vreme un transport de lămpi fluorescente, importat din România, datorită defectelor descoperite. Nu-i grav, căci şi... prezervativele din America (America!!!) au fost respinse de specialiştii institutului, pe aceleaşi motive. Sîntem curioşi să ştim cine le-a încercat şi cu cine.

*** 328.900.000 şekeli – acesta e bugetul Histadrutului pe 1991, de care răspunde Arthur Israelovici, trezorierul mişcării sindicale. Sînt state recunoscute de ONU, cu steag şi fanfară, care nu posedă asemenea buget anual.

■ *Arthur*

*** Rose Dampf are acum 84 de ani. Toţi cîntăreţii din ţară o cunosc ca pe cea mai bună profesoară de canto şi ca pe o cîntăreaţă şi pianistă minunată. Dar niciodată, nici măcar o singură dată, nu a fost invitată să apară la televiziune.

Într-una din sîmbetele trecute, Dudu Fischer, care are un program de o jumătate de oră în cadrul emisiunii de muzică hasidică la televisiune, a fost primul care a invitat-o. I-a fost elev şi o preţuieşte.

Rose Dumpf l-a acompaniat pe Fischer la pian, au cîntat împreună un cîntec în idiş, apoi ea şi-a povestit pe

NOI

scurt trecutul. S-a născut la Cernăuţi pe vremea împăratului Franz Iosef, cînd acel oraş era o metropolă înfloritoare. De mică a vrut să fie cîntăreaţă şi a reuşit. A fost vedetă în Rusia şi în România, apoi au venit ani grei de deportare cînd a ajuns pînă la capătul Siberiei. Dar şi acolo, la Vladivostok a cîntat. Aici în ţară a îndurat la început multe lipsuri pînă ce şi-a făcut un cerc de elevi. Toţi au trecut prin mîna ei, toate vedetele de azi. Dar cînd a îmbătrînit, lumea a uitat-o. Acum, în sfîrşit, cineva şi-a adus aminte de ea.

*** În puzderia de publicaţii româneşti a apărut una nouă: "Tinerama". Ea este editată de Max Bănuş, redactor la postul de radio "Europa Liberă", care face naveta München – Bucureşti, cu idei şi nerv gazetăresc.

*** Manechinul Clara Ron (29) se întoarce pe podiumul parăzilor modei după ce a născut pe numitul Mark. De astă dată, ea apare ca organizatoare de expoziţii de modă şi, mai rar, ca manechin. În fotografie Clara, soţul ei Camil şi "exponatul" Mark, după Brith Mila. ▼

*** Ce e cu mult aşteptatele alegeri de la Asociaţia Scriitorilor? Din informaţiile noastre ele vor avea loc, cu siguranţă, în deceniul în care am păşit, dar data precisă nu se cunoaşte. Adresîndu-ne poetului Sandu David, care, ca preşedinte al Uniunii Scriitorilor Israelieni patronează şi asociaţia pe româneşte, – acesta ne-a declarat: "Noi preferăm să rezolvăm problema prin mijloace politice. Am dat un ultimatum Comitetului Asociaţiei, cerîndu-i să se retragă necondiţionat de pe scaunele ce le ocupă, pînă la 15 ianuarie. Sperăm că raţiunea va triumfa şi nu vom fi siliţi să recurgem la forţă".

*** De ce se agaţă cu atîta înverşunare Comitetul Asociaţiei de scaunele cu pricina? Fiindcă n-are scaun la cap.

*** Norocul este un orb incurabil. Altfel nu se explică de ce şi-a găsit să-l fericească tocmai pe Hanania Givstein cu un milion şi un sfert de şekeli cîştigaţi la Loto. Dl. Givstein, fostul primar de la Rishon le Zion, este un latifundiar care se joacă cu milioanele. Acum cîţiva ani a fost în proces cu o cumnată originară din România pentru nişte terenuri care valorează şi ele multe milioane. Dar d. Givstein nu este numai milionar, ci şi nerezonabil. După ce s-a aflat că a cîştigat lozul cel mare, ziariştii l-au asaltat, iar el le-a răspuns apatic: "Un milion şi două sute cincizeci de mii de şekeli nu e o sumă pentru care trebuie să te bucuri aşa de mult. Dacă aş fi cîştigat într-adevăr o sumă mare, poate că m-aş fi bucurat". Ca să ne exprimăm cu blîndeţe, în zilele noastre cînd atîţia oameni îşi sparg capul neştiind cum să încheie luna cu salariile lor debile, un om public nu spune că un milion şi un sfert e o sumă care te lasă rece.

*** Revista magazin "Opus" de la Bucureşti a scos un supliment sportiv cu titlul şoltic, original şi adecvat "Microbistul". Redactori: Radu Cosaşu (acum, cînd scriem aceste rînduri, în vizită prin Tel Aviv) şi Cristian Ţopescu. Ciudăţenia tipăriturii: e scrisă esenţialmente de cititori. Iar duo-ul sus citat comentează misivele acestora.

*** Dirijorul austriac Franz Welzer-Mest, care urma să conducă o serie de concerte ale Orchestrei simfonice a Filarmonicii israeliene, şi-a anulat venirea în ţară. Motivul formal: o răceală. (Probabil o răceală "fierbinte" contractată de teama de izbucnirea unui război din Golful Persic pînă la noi!) Direcţia Filarmonicii a "pornit" rapid în căutarea unui înlocuitor şi l-a găsit în persoana românului Cristian Mandeal.

Mandeal (44 ani) braşovean, este în ultimii trei ani dirijorul principal al Orchestrei filarmonice din Bucureşti. El a venit în Israel de la München, unde a dirijat orchestra marelui Sergiu Cilibidache şi s-a bucurat de elogiile cronicarilor germani.

*** Ziarul "Iediot Aharonot" a organizat pe numele primului său redactor-şef Noah Mozes o acţiune denumită "Lucrătorul evidenţiat". Periodic, în acest ziar, apar numele şi scurte biografii ale salariaţilor din diferite domenii de activitate care s-au remarcat prin abnegaţie şi competenţă.

NOI

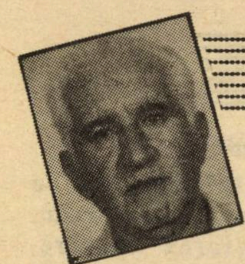

■ FIȘEL

Recent, într-un asemenea grupaj de evidenţiaţi l-am găsit pe Fişel Tutman, muncitor la fabrica de aparate electro-casnice "Amcor", despre care se scrie: "A început să lucreze la AMCOR în 1954, ca specialist în ascuţitorie. Lucrător devotat, foarte conştincios în muncă de-a lungul anilor, în pofida vîrstei înaintate şi a greutăţilor fizice legate de funcţia sa. A venit în ţară din România în 1949".

*** Moshe (Puiu) Arad şi-a încheiat acum două luni funcţia de ambasador la Washington şi a revenit în ţară, dar domnia sa domnul ministru de externe David Levy nu a găsit să-i ofere o altă funcţie corespunzătoare experienţei şi însuşirilor sale de diplomat.

Din acest motiv şi, desigur, profund decepţionat, Moshe Arad "a schimbat direcţia" şi s-a alăturat marelui birou avocaţial "Herzog-Fux-Neeman".

Noi nu spunem că din nou un "român" este discriminat. Spunem din nou că un om competent, cult, distins, anti-şanţ, care a lucrat 30 de ani în serviciul public, este discriminat.

ERSCHE
BUDWEISER
I LOVE NE

■ *Foto-reporterul nostru Dan Pasăre, se întreabă (înfricoşat) dacă a încălcat oare Legea anti-porno, votată recent în Knesset*

se zvonește că...

*** Academicianul *N. (Nicuşor,* pentru iniţiaţi), *Cajal.* ar fi refuzat funcţia de ambasador al României în Israel. *** În schimb, hîrtia cu numirea scriitorului din trib, *Radu F. Alexandru,* ca ataşat cultural s-ar afla pe biroul ministrului de externe, Adrian Năstase, pentru iscălire şi ştampilă. *** *Marcel Bădescu-Blecher,* dinamicul agent de turism al alialei, a închis, cu lacătul, biroul său de pe Ben Yehuda, din Tel Aviv, mutîndu-se cu arme şi bagaje pe bd. Magheru, Bucureşti, unde organizează o mare mişcare turistică România – Israel. *** *Albert Kreigold,* trezorierul HOR-ului, pregăteşte o casetă video, de vreo nouă ceasuri, despre culisele alialei; unele figuri de prin snifurile HOR-ului au motiv să aştepte filmul cu plăcere; altele, mai puţin, întrucît *camera lui Albert i-a surprins în situaţii discutabile...* *** *Henry Carasso,* din Paris, a terminat o carte despre întîlnirea de la Tel Aviv (cu prelungire în... Egipt) a foştilor elevi ai liceului celebru Graur, "de pe Dionisie", din anii războiului"; se zice că scrierea, unde întîlnim diferite personaje de-ale locului (ca de exemplu, ziaristul Gigi Florian, din Haifa) – precum şi ciudaţi business-mani de prin Americi, este nu numai captivantă, ci şi... picantă.

*** Viitorul şef al Marelul Stat Major al Zahalului, care îşi va prelua funcţia la 1 aprilie, generalul Ehud Barak (47 ani), are "ceva" origine românească.

*** Ea nu aparţine tribului nostru. Nu. E frumoasă, are 23 de ani şi ţine afişul rubricilor de can-can (cam ca Shaul Carmel). Numele ei: Erla Zohar, bănuită că ar fi consumat droguri, împreună cu prietenul ei. Cu ce se ocupă Erla? Are un birou de achiziţionat... "tinere de companie", de pe urma căruia cîştigă un ban bun. Perfect. Dar de ce am inclus-o la rubrica noastră? Fiindcă Erla, ca o fiică bună ce este, a plecat împreună cu mama ei în România, s-a îndrăgostit de un inginer român de 28 de ani, dar vechiul regim, recte ţaţa Leana, i-a pus beţe în roate la paşapoarte. Oh, şi să fi ştiut coana Lenuţa ce idealuri avea turista israeliancă: *"Încă din copilărie am visat să conduc o casă de rendez-vous* – a recunoscut Erla Zohar. Cinstit, lăutăreşte.

LUMEA ROMÂNEASCĂ

•Scurt•

● Arafat la așternut

"După revoluție, Bucureștiul s-a transformat într-o adevărată piață în care numeroase servicii de informații din diferite țări se băteau pentru a pune mîna pe imagini compromițătoare pentru anumiți oameni politici din țara proprie sau din alte țări, prietene și neprietene. Mosadul israelian precum și OLP-ul se arătau nespus de interesate în obținerea de filme avîndu-l ca protagonist pe liderul palestinian Yasser Arafat surprins în timpul unor acte homosexuale. Și serviciile de informații spaniole (Cesid) au făcut atuncea act de prezență la București.

Cererea se pare că a fost foarte mare, iar oferta s-a străduit să fie pe măsură. De aceea este imposibil să se știe cîte copii există din fiecare film scos pe piață".

(Dintr-o însemnare de Alida Burada, în *Expres Magazin*, nr. 17, București)

● Mica Publicitate

Tînăr instrucție specială, specialist arme de foc, caută angajament intern extern de la 7000 lei 200 dolari lunar. 916/8.45.02, orele 14-16.

Doriți o stare spirituală crescendo – practicați masaj, întreținere, slăbire. 100 lei ședința. 78.37.73.

Valută vest 120 $ discutabil. DM 70 lei. 88.21.89.

Valută vest 125 lei/$, urgent. 53.78.98.

Apartament 2 camere, mobilat, telefon, la cetățeni străini. 1000 $ anual. 76.76.61

Vali, te aștept în fiecare zi în locul unde ne-am întîlnit în 23 oct. 1990 sau sună-mă la 34.23.94.

Agenția matrimonială Căminul, reamintește celor interesați, că ea există, funcționează, trăiește, singurul ei țel fiind: să vă ajute pe dvs., femeile și bărbații singuri. CP. 67, O.P. Bacău.

Studentă, doresc corespondență cu ofițeri aviație, Mureșanu L. – Bd. Traian, bl. 16, ap. 45. Baia Mare.

Tînăr, 21/1,80/66, șaten, ochi negri, doresc soție cetățeană străină, indiferent vîrsta, prefer Canada, Europa de Nord, Australia. Tel. 83.85.78.

Nebun după o aventură nebunească cu o fată minionă, sentiment max. 1,63 m, 21 ani. Te aștept! Am și mașină. CP. 44-79.

D-nă bine întreținută, 60 ani, doresc să cunosc cetățean străin sau român stabilit în străinătate. Tel. 89.11.47.

Doresc să fiu iubită! Am 33 ani, 1,64/64, un copil, atrăgătoare. Liliana Ștefan – post restant O.P. 1 Rm. Sărat.

Pt. sexul frumos: doriți să simțiți o plăcere sporită de fiecare dată? Trimiteți prin mandat poștal 120 lei și veți afla cea mai eficientă metodă recomandată de un medic din California – SUA. Ion Florin, Al. Dealul Măcinului 12, bl. M43, ap. 56, sect. 6.

Caut băcăuan bărbos, Rac, născut 1952, cu numele de Ioan-Lel. Tel. 916/1.77.56.

Sper că te-ai întors din Turcia. Aștept urgent telefon. Tel. 1.73.22. Rm. Vîlcea.

(Din *Exclusiv matrimonial*, revistă bilunară, București).

Bursa neagră: 1 $ = 150 – 160 lei; 1 DM = 100 – 102 lei; 1 forint = 1,8 – 2 lei.

(Din *Bursa*, ziarul oamenilor de afaceri, București).

● Funduleț

În urma informației cu titlul de mai sus, apărută în nr. trecut al revistei noastre, informație din care aflam că actrița bucureșteană Marina Procopie iubește nudismul, fiind de acord să se dezbrace în fața soarelui (și nu numai a lui) – mai mulți cititori ne-au cerut să publicăm fotografia frumoasei și sincerei vedete. Iat-o (cerîndu-ne scuze pentru faptul că imaginea dezvăluie numai chipul actriței:

● Români (dar și *alții*) treziți-vă!

"Dacă spațiile comerciale vor fi scoase la licitație, atunci țiganii, străinii și alți bișnițari, vor pune mîna pe toate magazinele și cîrciumile din România, iar mereu oropsita majoritate covîrșitoare românească va dansa după muzica romilor, grecilor, evreilor, turcilor și a altor nații care s-au aciuiat de secole la noi, că de, noi sîntem neam de oameni primitori".

(Din articolul *Români, treziți-vă!* din *Europa*, bilunar, București, decembrie 1990, p. 7).

● Decese

Gh. Tomaziu, pictor. Născut la Dorohoi, în 1915, nepot al marelui muzician George Enescu, Tomaziu s-a impus în anii 30-40 ca un pictor și grafician de deosebit talent. Antifascist convins, el a colaborat în timpul războiului cu serviciile britanice, furnizînd importante informații despre trupele germane din România și Transnistria. A fost arestat după război și condamnat la ani grei de închisoare (1950-1963). După eliberare emigrează în occident, stabilindu-se la Paris (1970), unde își continuă cu succes, activitatea artistică. În același timp, publică amintiri din anii războiului (un fragment despre masacrele din Transnistria a fost publicat în Minimum).

■ Tomaziu

● *Mircea Ioanițiu*, inginer, ex-secretar al regelui Mihai I; în California, USA. ● *Ioana Matache*, actriță de revistă (teatrul C. Tănase); la New York; ● *Acad. prof. dr. Virgil Ioanovici*, la București; *Prof. univ, dr. Ioan V. Stoichiță;* la București; ● *Prof. dr. doc. Ștefan Berceanu;* la București.

INSTITUTUL DE STUDII IUDAISTICE

La Universitatea din Cluj-Napoca și-a început activitatea de învățămînt Institutul de studii iudaistice și istorie evreiască, primul de acest fel din sud-estul Europei. Înființat din inițiativa Departamentului de Istorie al Facultății de istorie și filozofie din localitate, cu sprijinul Fundației Culturale Române, institutul va organiza cursuri de limba și literatura ebraică, de arheologie biblică, de istorie a evreimii, de studii biblice ș.a., contribuind, prin specialiști din țară și străinătate, la punerea în valoare a unui vast patrimoniu de documente și manuscrise ebraice, nestudiate încă, aflate în custodia unor arhive clujene. Institutul poartă numele lui Moshe Carmilly, fost șef-rabin al Clujului (1934-1944), profesor emerit la Yeshiva University din New York.

Cursurile au fost inaugurate la 22 octombrie, în deschidere fiind prezentată o expunere despre limba și cultura ebraică din Transilvania, de către prof. Moshe Carmilly.

● A APÂRUT
SUB ZODIE SUMBRĂ
GETTA BERGHOFF
Cartea se găsește la Librăria Lepac sau se poate procura trimițînd un CEC în sumă de 30 șekeli la P.O.B. 2635 Holon, mikud 58126

LA MULȚI ANI 1991 !
UREAZĂ
FREDDY
DE LA ANGLO-SAXON

BAT YAM,
BD. HAAȚMAUT 67
TEL. 03/582157 - 873334

● LA MULȚI ANI 1991 ! ●
HERMAN LEIBOVICI
— TRAVEL EXPERT —
INFORMEAZĂ PE CEI INTERESAȚI A CĂLĂTORI IN STRAINATATE, CĂ S-A ALĂTURAT COLECTIVULUI AGENȚIEI DE VOIAJ
PROPER TRAVEL LTD., TEL AVIV,
Rehov BEN YEHUDA Nr. 56, Telefon 03-297477
284753.
BILETE AVION, EXCURSII ORGANIZATE ȘI TOATE SERVICIILE TURISTICE
PENTRU ROMÂNIA, ÎN SEZONUL TURISTIC 1990/'91, PREȚURI CONVENABILE LA STAȚIUNILE DE MUNTE ȘI DE TRATAMENT

E O LUME

■ **ADAR DARIAN**

Însemnări de călătorie

‹2›

De obicei, Darian desenează. Acuma – scrie. Adică desenează din cuvinte. Desenează Praga.

Bună dimineaţa, Praga! Gara, frumoasă, modernă, cu destul de puţină mişcare. Se vorbeşte în şoaptă, oamenii par mai calmi, mai liniştiţi decît în Ungaria.

Încercăm să telefonăm pentru a verifica dacă apartamentul recomandat de prieteni este liber, dar ne ia mult timp pînă ce înţelegem cum funcţionează telefoanele publice în Cehoslovacia... Avem noroc, apartamentul e liber, luăm un taxi şi descoperim că apartamentul e situat nu departe de gară, la o distanţă de 2 minute.

Adresa în cehă era Vaclav Nameşti, dar cînd am ajuns, ne-am dat seama că sîntem în inima Pragăi – faimoasa Piaţa Wenceslas (Vaclav în cehă), locul nenumăratelor manifestaţii pe care le-am văzut la televiziune şi de unde se poate spune că a început o eră nouă.

Ne instalăm, un apartament frumos, stil vagon, cu camere înşirate una după alta (cred că erau vreo 7), cu mobilă modernă (danish style), cu tot confortul occidental, într-adevăr o surpriză plăcută.

Cînd ieşim să facem prima plimbare în Praga rămînem aproape înecaţi de amoţie, de frumuseţea oraşului, de masa de oameni într-un du-te vino continuu, de parcă nimeni nu lucrează, nimeni nu a rămas acasă, o "fiesta" fără sfîrşit sau o mare manifestaţie. Ne plimbăm în Piaţa Wenceslas, care este de fapt un bulevard uriaş (cu o insulă de verdeaţă şi flori în mijloc) şi care merge în pantă de la Muzeul Naţional (clădire impunătoare şi dominantă) la un capăt la o largă stradă pentru pietoni la celălalt.

Vis-à-vis de casa în care locuim, este adunată multă lume, în faţa unor imense buchete de flori. Ne apropiem să vedem ce flori se vînd şi, spre surprinderea noastră descoperim că acolo este locul unde şi-a dat foc studentul Ian Palach, în semn de protest împotriva invaziei sovietice din 1968. Pîlcuri de oameni se adună zilnic şi depun jerbe de flori sau o floare singură, aprind candele şi lumînări. Sînt expuse fotografii ale lui Palach şi ale altor martiri ai luptei pentru independenţă. Printre ei, Jan Masaryk, fostul ministru de externe, fiul întemeietorului statului cehoslovac; îmi aduc aminte cum a fost "sinucis" Jan Masarik, aruncat pe fereastră, o dată cu luarea puterii de către comuniştii lui Gottwald în 1948.

Ne continuăm vizita în Praga, care la fiecare pas ni se descoperă în toată splendoarea ei. Un adevărat vis (am avut parte şi de o vreme excepţională – cald, senin, fără pic de nor). Admirînd clopotniţele aurite ale catedralelor, cu globuri de aur în vîrfurile turnurilor, asemeni unor lumînări aprinse spre cer, cu case colorate şi vesele, înţelegem de ce i s-a spus "Praga de aur" şi îmi aduc aminte de un film german văzut în copilărie, în timpul războiului – "Oraşul de aur" cu Kristina Sőderbaum, o ariană blondă cu ochi de cer, soţia regizorului nazist Veit Harlan ("Evreul Süss").

DECORAŢII DE VÎNZARE

În plimbarea noastră ajungem la Vltava, rîul care ţrece prin Praga, fredonăm primele fraze din poemul simfonic al lui Smetana – inspiratoarea "Hatikvei" – şi ajungem la Podul Carol (Karlov Most) cel mai frumos şi cel mai vestit pod al Pragăi. Statui pe ambele laturi ale podului, la fiecare capăt un turn semeţ străjuieşte intrarea, o lume pestriţă se învîrte peste tot, o mică formaţie de jazz "dixieland" dă un concert în aer liber, e o atmosferă de sărbătoare. Se vînd tot felul de "suveniruri", podoabe ieftine, obiecte de artă, desene, mărunţişuri, bibelouri. La loc de cinste figurează un articol turistic nou: uniforme şi decoraţii militare sovietice – şepci, căciuli cu urechi, mantale, tunici, epoleţi, medalii, ordine, insigne – într-un talmeş-balmeş de talcioc, împreună cu operele complete ale lui Lenin, Stalin şi altor "clasici" ai gîndirii contemporane. Dar nu am văzut pe nimeni apropiindu-se de ele

■ *Uniforme, decoraţii; lipsesc numai tancurile*

E O LUME

sau fiind interesat să cumpere "suveniruri" de felul acesta. Prea multe necazuri sînt legate de "marfa" expusă și nici cei mai înveterați masochiști nu cred că le-ar aprecia! Și uite așa, privind la tot asortimentul, m-am gîndit la cineva care vorbea de "lada de gunoi a istoriei" și uite unde am ajuns... "Sic transit, gloria mundi".

Ne întoarcem de la pod înapoi în oraș în piața primăriei, cu faimosul orologiu care, la fiecare oră, adună în jur sute de curioși care așteaptă bătăile ceasornicului, împreună cu defilarea figurilor ce trec de la o fereastră la alta. În piață este celebrul monument al lui Jan Huss, eroul național ceh, reformatorul bisericii catolice, care a sfîrșit ars pe rug de către Inchiziție. În jurul monumentului, o mare de capete. Parcă ar fi o manifestație uriașă. Ne apropiem și vedem că, de fapt, manifestația este un grup de vreo 50 de oameni cu lozinci și drapele ascultînd un orator care perorează cu vehemență. Restul sînt curioși care participă ca la un spectacol, diferiți gură-cască sau pur și simplu, turiști ca și noi. O fată încruntată trece prin mulțime și împarte manifeste, din care n-am înțeles o boabă, fiind, bineînțeles, scrise în limba cehă (seara, ajungînd acasă, gazda noastră ne explică că de fapt, manifestația a fost împotriva partidului comunist, care încă mai deține diverse proprietăți și bunuri, în loc să le doneze noului regim).

STRĂDUȚA DE AUR

Dincolo de podul Carol, se ridică pe o colină castelul Hradcany, impunător și sever, reședința foștilor regi ai Boemiei și actualmente, a președintelui Havel. Alături de castel se află măreața catedrală Sf. Witas, capodoperă a goticului flamboyant care își înalță spre cer cele două turle.

Noi am vizitat întregul complex noaptea, Iluminația este foarte bine gîndită și reflectoarele scaldă totul într-o lumină aproape supra-naturală ca într-un film "science-fiction". Cele două turle ogivale ale catedralei, par în lumina reflectoarelor ca două rachete așezate pe rampa de lansare, gata să-și ia zborul. Totul arată ireal și ți se taie respirația de atîta frumusețe!

Nu departe de castel este faimoasa "Zlata Ulica" (străduța de aur) – o străduță ca-n povești, cu case pitice, de înălțimea unui om, fiecare vopsită în altă culoare și de un farmec deosebit. Fiecare căsuță e de fapt un mic magazin de suveniruri, iar strada constituie unul din cele mai importante puncte de atracție turistică.

Unul din momentele impresionante ale vizitei la Praga a fost o plimbare în vechiul ghetto și în special în cimitirul evreiesc cu miile sale de pietre funerare, o adevărată pădure de piatră, mărturie a prezenței judaice încă din secolul XII. Alături e sinagoga unde a oficiat rabinul care, după legendă, a creat Golemul.

Viața în Cehoslovacia este extraordinar de ieftină, cel puțin pentru cei care au dolari (schimbați *chiar* la cursul oficial, diferența dintre acesta și cel neoficial fiind foarte mică).

20 DE ȘEKELI UN PRÎNZ (EXCELENT) PENTRU DOUĂ PERSOANE

Taxiurile – cu care am călătorit aproape tot timpul – sînt aproape pe gratis, dar trebuie să te tocmești cu șoferul (ei nu cunosc decît puțină germană).

Un prînz excelent la un restaurant de lux costă în banii noștri echivalentul a 20 de șekeli de pereche și aveam impresia că, cu cît restaurantul era mai luxos și mai elegant, cu atîta prețurile erau mai mici.

Articolele de îmbrăcăminte sînt destul de puțin variate, dar la niște prețuri de nimic. Pe stradă, oamenii arată mai bine îmbrăcați decît la Budapesta, iar mini-jupele fetelor sînt parcă și mai microscopice (mă întreb de unde se mai putea tăia!).

Cărțile, editate în condiții excepționale, sînt extraordinar de ieftine: motiv să regret necunoașterea limbii cehe.

■ *Cimitirul evreiesc. Pădure de piatră*

E O LUME

Pe scurt, după ce vezi preţurile din acest oraş, îţi vine să parafrazezi vechea expresie românească şi să spui "ieftin ca Praga".

Problema limbii este însă foarte grea, pentru că totul este scris în cehă. Ne-a luat mult timp să descifrăm cîteva cuvinte uzuale. Avînd în vedere că turismul occidental încă nu a luat proporţii de masă, cehii nu s-au hotărît să adauge şi inscripţii în engleză sau franceză. Mai mult, dacă vrei să cumperi o ilustrată cu vederi din Praga, poţi să cauţi mult şi bine. Găseşti ilustrate de tot felul, cu cîini, pisici, flori, numai cu monumentele importante nu.

SE GĂSESC DE TOATE. ŞI TOTUŞI E COADĂ. DE CE?

Dar să revin la problema limbii. Unul din cuvintele foarte frecvente, întîlnit la tot pasul, începea cu... 5 consoane! Ne-a luat mult pînă am învăţat (cît de cît) pronunţarea lui. Este vorba de cuvîntul *zmrzlina,* care înseamnă "îngheţată". Îl întîlneşti la tot pasul, pentru că sînt multe chioşcuri de îngheţată şi la fiecare este o coadă interminabilă (problema cozilor o voi aborda puţin mai tîrziu). De altfel, şi cuvintele care în toate limbile se pronunţă aproape la fel, cum ar fi zilele săptămînii sau lunile anului, nu au nici o legătură cu ceea ce cunoaştem din alte limbi... Dar, probabil, şi este de sperat, că odată cu dezvoltarea turismului, cehii îşi vor da seama că este de făcut ceva şi în domeniul ăsta... şi vor oferi străinului nişte traduceri pe ici pe colo.

Vorbeam mai sus de cozi. Vezi coadă la orice şi peste tot. La magazine, chioşcuri de ziare, răcoritoare, ţigări, la staţii de benzină,etc. Şi te întrebi de ce? Marfă este berechet, nimic nu lipseşte. Atunci de ce se formează cozi? Pur şi simplu, din cauza "sistemului". Noi, cei care trăim în era computerelor, sau cel puţin a caselor automate din magazine, ştim că cu o simplă apăsare pe buton totul merge rapid şi eficient. Ei bine, în Cehoslovacia, la sfîrşitul secolului XX, socoteala în orice magazin se mai face cu creionul şi cu un carnet cu foaie de indigo.

Vrei să cumperi, să spunem brînză, într-un magazin alimentar. Stai la coadă pînă îţi vine rîndul, o vînzătoare apatică îţi cîntăreşte, scrie un bon cu felul mărfii, greutatea şi preţul. Te duci cu bonul la casă, altă coadă, în sfîrşit, plăteşti şi cu bonul ştampilat te întorci la prima vînzătoare – Şi bineînţeles, altă coadă. Toată povestea a durat aproape jumătate de oră. Primeşti pacheţelul ambalat (într-o hîrtie, de altfel imposibilă) şi ieşi din magazin ca după o muncă istovitoare. Tot sistemul e greoi, neeficient şi anacronic.

ŞI CE-O SĂ FIE? BERE RECE SĂ FIE

Un alt exemplu: amicul meu a intrat într-un mare magazin pentru bărbaţi, să-şi cumpere un sacou. Sistemul este inimaginabil! Costumele sînt aşezate la rînd, pe cuiere, în spatele unei tejghele. O vînzătoare ia în primire clienţii, unul cîte unul, întrebîndu-i ce măsură poartă. Clientul spune numărul, vînzătoarea arată tot ce are la numărul respectiv, clientul arată cu degetul ce doreşte, vînzătoarea îi dă costumul să-l încerce, clientul se uită în oglindă, se măsoară, se învîrte, se răsuceşte, şi dacă a decis să cumpere, înapoiază vînzătoarei costumul. Ea scrie un bon, clientul se duce la casă şi... totul continuă după sistemul de mai sus. Şi în spate, coada creşte, creşte. E adevărat că este foarte ieftin (40 şekeli pentru un sacou din stofă bunicică), dar timpul pierdut este de neplătit.

Am fost neplăcut impresionat de cantitatea de bere pe care o îngurgitează cehii. Vezi familii întregi, părinţi, bunici, adolescenţi, cum se adună în cîrciumi, bodegi, bistrouri, puburi, care se află la fiecare metru. Şi mai sînt şi beţivii, care se găsesc peste tot. Nu violenţi, nu agresivi, ci apatici şi moleşiţi, mormăind cîte o melopee numai de ei cunoscută sau povestindu-si o poveste neînţeleasă de nimeni.

Vorbeam mai sus de misterele limbii cehe; o poveste foarte amuzantă mi s-a întîmplat în staţia centrală de autobuze din Praga (Florenz) – "Tahana Merkazit" a lor...

Ne-am hotărît să facem o excursie de o zi la Karlovy Vary – distanţă de 2 ore de Praga. Pentru că am ajuns în staţie cam cu o jumătate de oră înainte de plecarea autobuzului, m-am dus la un chioşc de dulciuri şi răcoritoare, să cumpăr ceva pentru drum. Era un chioşc foarte bine aprovizionat, cu ciocolată, bomboane, cutii de vafle, biscuiţi şi tot ce se poate găsi într-un ademenea chioşc.

Ochii mi-au căzut pe o cutie de vafle, foarte tentantă – poate din cauza ambalajului atrăgător. L-am întrebat (în germană) pe chioşcar care e preţul lor. El a înţeles întrebarea, dar mi-a răspuns în cehă şi eu n-am înţeles nimic. L-am rugat prin semne să-mi scrie preţul pe o bucată de hîrtie. A luat o foaie şi un creion pe care-l ţinea ca pe un obiect misterios, văzut pentru prima oară. Mi-a scris nişte semne, pe care văzîndu-le, l-am invidiat pe Champollion care a reuşit să descifreze hieroglifele

E O LUME

egiptene... Eu nu am reuşit, cu toate eforturile, să descifrez hieroglifele chioşcarului din Praga, aşa că pînă la urmă am cumpărat o pungă de biscuiţi pe care era marcat preţul.

Deci am plecat la Karlovy Vary, Karlsbadul bunicilor noştri. Oraşul mi-a amintit de Slănic-Moldova, cu vile aşezate pe deal, cu pavilioane de ape minerale pe malul rîuleţului care curge molcom la poalele dealului, cu hoteluri noi construite în epoca socialismului, avînd denumiri care cred că în curînd se vor schimba: "Gagarin", cu statuia cosmonautului în faţa intrării, "Victoria socialismului", "Moscova" şi altele de acelaşi soi. Străzile şi-au schimbat denumirile, purtînd acum nume noi ca "Masaryk", "Beneş", etc.

Oraşul are un farmec desuet şi, plimbîndu-ne pe străzile lui, m-a dus gîndul la bunicii noştri, care îşi făceau cura într-o promenadă lentă, cu paharul în mînă. La fel şi acum. Cei veniţi la cură se plimbau în sus şi în jos, cu paharul în mînă şi după două – trei ture, reîntîlnnindu-i, îi salutam politicoşi ca pe nişte vechi cunoştinţe.

Înapoi la Praga şi pregătiri în vederea plecării la Berlin. Plecăm cu un tren de noapte, dintr-o gară de la periferia Pragăi.

Ne instalăm într-o sală de aşteptare. La un moment dat apare o funcţionară a căilor ferate cehe, ţinînd într-o mînă un afiş mare şi în cealaltă un borcan cu pelicanol. După cîteva încercări nereuşite de a lipi afişul, soţia mea, inimă bună, scotoceşte în geantă şi găseşte în trusa ei de voiaj o cutie cu scotch, cu ajutorul căruia îi ajută funcţionarei să lipească afişul. Dacă aţi fi văzut privirile uimite ale celor de faţă la vederea marii invenţii a secolului care este hîrtia transparentă de lipit, aţi fi înţeles în ce hal a ajuns Cehoslovacia, fosta mare putere industrială, cu uzinele "Skoda", "Bata" şi tot potenţialul ei economic...

Şi aşa, cu o modestă contribuţie israeliană la bunul mers al căilor ferate cehoslovace, ne-am urcat în trenul de Berlin.

Numai cînd am intrat în vagonul nostru şi ne-am căutat compartimentul, am realizat că era un tren care venea de la Bucureşti. Din respect pentru ţara în care m-am născut şi pentru limba în care scriu aceste rînduri, mă abţin de a vă descrie voiajul pînă la Berlin. La ora 8 dimineaţa eram în Berlinul de Est...

În numărul viitor: Berlin

KAUNAS
ÎNTREPRINDERILE
KAUNAS ZALGERIS
PRODUSE DE CARNE, SALAMURI ŞI PEŞTE

ZONA INDUSTRIALĂ RISHON LE ZION
STR. MOSHE SHARET 3
TEL. 9611654 – 9612857

CARNE ŞI MEZELURI DE CEA MAI BUNĂ CALITATE, FABRICATE DUPĂ REGULILE TEHNOLOGIEI ROMÂNE
Preţurile noastre sînt cele mai ieftine de pe piaţă.
Salamuri (Beigale Polonez) Cabanos 10,50 şekeli kg. Parizer şi Crenvurşti 9,50 şekeli kg. Găină calitate superioară 6,50 şekeli kg. Pulpă de gîscă 9,50 şekeli kg. Steak de porc 14,50 şekeli kg. Orice fel de Pastramă sau Şuncă (nu tăiate), 20 şekeli kg.
Primim VISA şi ISRACARD
Deschis zilnic de la 8.00 – 20.00 fără întrerupere.
Vineri de la 8.00 – 16.00

MAMAIA מַמַאִיָה
Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE
LA MULŢI ANI 1991 !
AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

MINIMUM NU UITA

MEMORIILE ŞEF-RABINULUI Dr. AL. ŞAFRAN

Un nou capitol din memorile Rabinului Şef Dr. Al. Şafran (tălmăcite în româneşte de Adrian Zahareanu). Istorie. Istorie din sînge şi din speranţe.

Un nou capitol din memoriile omului care este considerat Martorul nr. I al dramei evreilor-români din epoca Holocaustului.

Memoriile lui Şafran: memoria noastră şi a părinţilor noştri.

■ *Geneva, 1980, cu rabinul-şef al Israelului, Shlomo Goren (stînga)*

SE APROPIE SFÎRŞITUL RĂZBOIULUI – ELIBERAREA

În iunie 1944, prinţul Barbu Ştirbei, intim al familiei regale, fost prim ministru şi mare figură aristocratică a vieţii politice în România, a început să joace un rol politic din ce în ce mai important, fără îndoială, atît cu acordul guvernului, cît şi cu cel al opoziţiei. El avea misiunea să stabilească contactul cu ţările occidentale pentru a asigura României un sfîrşit de război onorabil. Prinţul – ca şi de altfel, mai tîrziu, Constantin Vişoianu şi Alexandru Cretzianu – trebuia să obţină de la aliaţi, condiţii cît mai favorabile de armistiţiu . În teorie, rolul era foarte important. În realitate, rezultatele obţinute fuseseră dezamăgitoare. Speranţele puse într-însul, s-au spulberat în faţa realităţii dure a aranjamentelor internaţionale, între care şi a celor încheiate la Yalta.

În aprilie 1944, cînd activitatea sa diplomatică se afla doar în fazele pregătitoare, prinţul a avut un gest deopotrivă de calculat şi de elegant: ne-a invitat la un dejun, pe mine şi soţia mea. I-am mulţumit, exprimîndu-mi însă regretul că nu pot accepta din cauza legilor caşrutului. A insistat totuşi, cerîndu-mi să-i dau toate instrucţiunile necesare şi asigurîndu-mă că acestea vor fi executate cu stricteţe. I-am spus că în acest caz, vom veni cu plăcere – aceeaşi situaţie se va repeta ceva mai tîrziu, cînd am fost invitaţi la Castelul Peleş, la un dejun cu regele Mihai şi regina mamă Elena. La prinţul Ştirbei, atmosfera generală fusese de o mare distincţie şi de un subtil rafinament. Prinţul avea ceva majestuos în atitudinea sa, în manierele sale, în felul de a vorbi; el a evitat problemele politice în timpul mesei, pentru ca să nu întunece atmosfera destinsă şi amicală. Trecurăm apoi în salon pentru a lua cafeaua, şi acolo, cu o mare delicateţe a abordat anumite puncte precise. Ferindu-se să nege suferinţele îndurate de evrei în timpul persecuţiilor, a ţinut totuşi să sublinieze că românii, în fondul lor erau buni, lucru demonstrat de faptul că evreii aflaţi pe cuprinsul ţării de sub controlul guvernului român – au supravieţuit. A mai spus că el cunoaşte bine comunitatea noastră, ataşamentul ei faţă de România, grija faţă de interesul naţional. În încheiere a precizat că, în momentul cînd ţara se pregătea să înfrunte o situaţie extrem de delicată, el se bizuie pe faptul că evreii și în special conducătorii lor, care aveau o influență reală în Apus, vor ști și vor vroi să o ajute să învingă greutățile ce se vor ivi la sfîrșitul războiului. În cele din urmă m-a întrebat, care ar fi după părerea mea problemele cele mai urgente.

I-am răspuns, firește, că dorim să vedem restabilită viața socială și economică a comunității noastre, că dorim compensații echitabile pentru toate pierderile suferite, pentru chinurile îndurate și un ajutor material pentru răniți, pentru invalizi precum și pentru familiile victimelor. Vroiam de asemeni să fie ușurată plecarea celor dornici de a emigra în Palestina și să fie sprijinite organizațiile evreiești care activau pentru înființarea unui Stat evreiesc. Subliniasem că aceste două probleme vor avea – după război – o mare importanță pentru evrei. Prințul mă ascultase în tăcere, dar eram convins că înregistrase cu mare atenție ceea ce îi spusesem.

În momentul plecării, am revenit asupra subiectului pe care-l constituia Eretz Israel, emigrarea evreilor și întemeierea unui Stat evreiesc. Am insistat încă o dată asupra datoriei României de a ajuta la rezolvarea acestor două probleme. Am precizat că emigrarea nu e numai o chestiune de viitor, ci și de mare urgență.

Puțin după aceea, m-am întîlnit cu Titel Petrescu și Ștefan Voitec, de la social-democrați. Primul era un "artist" original căruia îi plăcea să poarte lavalieră. Apoi, diverse personalități din toate taberele căutaseră să mă vadă. Căpătasem din ce în ce impresia și apoi certitudinea că se pregătesc evenimente importante. Înainte de 23 august 1944 – data căderii guvernului Antonescu – mă aflasem în raporturi permanente cu familia regală și cu anumiți demnitari ca Mocsony-Stîrcea și mai ales cu Dimitrie Negel, un moldovean cu fire caldă și prieten pe față. Cunoștea bine Bacăul, orașul meu natal. După 23 august, m-am întîlnit cu un tînăr demnitar, Mircea Ioanițiu, secretarul particular al regelui. Avusesem de asemeni, ocazia să-l întîlnesc în mai multe rînduri pe Dinu Brătianu, șeful partidului național-liberal. Naționalist și bineînțeles antisemit, era mai puțin rigid, mai maleabil – pot spune – decît un Iuliu Maniu. Avea o înfățișare patriarhală și-și cîntărea cuvintele mai puțin decît alții. Ca și prietenul său, dr. Costinescu, președintele Crucii Roșii Române, el mă lăsase să înțeleg că, în ciuda a tot ce se întîmplase, în ciuda suferințelor îndurate, evreii trebuie să se considere din nou ca fii ai patriei române.

ION PETROVICI ERA ÎNGRIJORAT

Cea mai de seamă figură a literaturii române din acea epocă era Mihail Sadoveanu, care-și manifestase și el dorința să mă întîlnească. Se invitase chiar la mine acasă. La început, evitase să vorbească politică. Mă întreținuse cu tot felul de probleme literare, spunîndu-mi că admiră în chip profund "Cîntarea cîntărilor" din care putea recita pasagii întregi. Mi-a arătat chiar și traducerea unui fragment pe care o făcuse, cerîndu-mi părerea, deoarece nu cunoștea ebraica și se folosise de o versiune într-altă limbă. La sfîrșitul vizitei, ca toți "bunii români" care-l precedaseră, făcuse aluzie la viitoarele relații dintre români și compatrioții lor evrei și la necesitatea unei conviețuiri armonioase a tuturor. După război, va deveni vice-președinte al republicii, manifestînd totdeauna la adresa mea o atitudine marcată de respect. Atunci cînd eram deja șef-rabin al Genevei și el venise în Elveția, Sadoveanu îmi telefonă, spunîndu-mi că dorește să mă vadă.

Mă întîlnisem deasemeni cu Gala Galaction, un scriitor considerat, în general, ca prieten al evreilor. Relațiile noastre fuseseră totdeauna cordiale, dar nu pot spune că a întreprins vreodată ceva concret în favoarea noastră. De fapt, din 1941 sau 1942 și pînă în această perioadă, venise la mine, numai în puterea nopții, pentru ca să nu se afle că m-a vizitat.Rostea cîteva vorbe de îmbărbătare, mă săruta pe frunte și pleca. Începînd din 1943, vizitele sale deveniseră mai dese și erau făcute la lumina zilei.

Cazul poetului Tudor Arghezi este mai ciudat. Era un om curajos, care nu se da în lături să spună cu glas tare ce gîndește, chiar sub regimul nazist; ceea ce-i pricinuise într-o anumită perioadă necazuri cu autoritățile; și cînd Filderman fu deportat, el și-a exprimat indignarea, cît se poate de limpede, la modul mușcător care-l caracteriza.

Pînă la urmă veni să mă vadă însuși profesorul Ion Petrovici. Era o personalitate bine cunoscută. Cultivat, fost profesor de filozofie, el se caracteriza printr-un oportunism extrem. Îngrijorat în legătură cu viitorul său, pretindea că vrea să discute cu mine marile probleme filozofice, dar de fapt dorea să mă convingă că el nu are nici o vină în legătură cu "nedreptățile" comise la adresa noastră. Mi-a spus că nu se ocupase decît de probleme "culturale". I-am reamintit atunci că, în calitate de ministru al Educaţiei, nu exagerase cu bunăvoinţa cînd îl căutasem în legătură cu probleme legate de respectarea Shabatului, nici atunci cînd l-am rugat să intervină în favoarea lui Barbu Lăzăreanu, un scriitor evreu şi simpatizant comunist care fusese aruncat în închisoare.

Comuniştii evrei veniseră şi ei, de altfel, să mă vadă, înainte de 23 august. În anii persecuţiilor, Lascăr Şaraga. s-a întreţinut cu mine, în mai multe rînduri, despre activităţile culturale şi muzicale pe care le organizam la Templul Coral, declarîndu-mi că acestea fac parte din acţiunile noastre de rezistenţă activă. Alţii, ca de pildă Mela Iancu, care în timpul războiului simpatizase cu stînga, sau M. H. Maxy, îşi exprimaseră convingerea că m-am străduit întotdeauna să salvez evreii din România. În 1942 şi 1943, evreii comunişti din vechiul regat fuseseră deportaţi şi intervenisem, la cererea familiilor lor, pe lîngă Radu Lecca şi Mihai Antonescu. Acesta din urmă de altfel, părea că mă ascultă cu o oarecare simpatie.

Ceva mai tîrziu, am întîlnit pe şefii comunişti ne-evrei şi în special pe Lucreţiu Pătrăşcanu, care fusese ministru al Justiţiei în guvernul Sănătescu. Am avut de-a face nu o dată cu el şi mi se păruse a fi cel mai cultivat şi uman dintre colegii lui.

Gingold plecase de la Centrala Evreilor în aprilie 1944 şi de-atunci nu l-am mai văzut. Dar mi-a transmis printr-o terţă persoană că se aşteaptă să-l ajut în timpul grelei perioade care i se pregătea; el îmi atrăgea atenţia. că fusese la curent în tot timpul războiului cu activităţile mele clandestine şi dacă le-am putut duce la bun sfîrşit, asta – după dînsul – i s-a datorat în mare măsură lui, care s-a ferit totdeauna să intervină...

Practic, în aceeaşi perioadă, primăvara lui 1944, s-a putut deschide la Bucureşti, cu acordul guvernului, Biroul afacerilor palestiniene, sub numele de "Oficiul palestinian". Cel ce s-a ocupat în mod deosebit de acest birou fusese Zissu. Sarcina lui a fost însă mult uşurată, datorită nenumăratelor mele intervenţii în favoarea emigrării evreilor, pe lîngă Cassulo. La începutul anului, obiectivul nostru era să asigurăm, pe cît posibil, transferul deportaţilor din Transnistria în vechiul regat şi să grăbim plecarea orfanilor în Palestina. La 11 iulie, nunţiul i-a informat pe superiorii săi că primul transport de refugiaţi români ajunsese la Istambul. Ştirea i-am adus-o eu însumi. La 11 iulie 1944, într-o notă către cardinalul Maglione, Cassulo îşi exprimase satisfacţia în faţa succesului acesta, sperînd că vor urma şi altele.

TELEFON DE LA ISTAMBUL

Relaţiile mele cu Biroul erau determinate mai cu seamă de împrejurări. Bineînţeles Zissu prefera să lucreze cu prietenii săi personali, dar răspunderile erau de aşa natură, încît toţi conducătorii evrei fuseseră angajaţi în problemele referitoare la emigrare. Trebuia să ne ocupăm de vapoarele însărcinate cu transportul, de numărul pasagerilor pe care aceste vase îi puteau încărca, de încrederea pe care o puteam avea sau nu în echipaj, de securitatea drumurilor maritime. Ne erau proaspete – vai! – în memorie tragediile îngrozitoare care se produseseră pe mare şi, în special, drama *Strumei*, care ne obseda pe toţi. Aceasta se întîmplase în 1942, în preajma sărbătorii de Purim. Fusesem chemat la telefon de şeful rabin din Istambul. El mă încunoştinţă că un vas, avînd la bord cîteva sute de evrei români, se află în mare dificultate. Am încercat cu disperare să aflu mai multe, dar comunicarea fu brusc întreruptă. Acest telefon fusese multă vreme singura informaţie de care am putut dispune cu privire la soarta vasului. Să ne amintim că, plecat din Constantinopol, la 23 februarie 1942, Struma se va scufunda la 24 februarie. Din cei aproape 800 de călători, a fost un singur supravieţuitor. Nenorociţii se chinuiseră trei luni, înghesuiţi pe vas, în largul coastelor turceşti: guvernul român pretindea că părăsind ilegal ţara, pasagerii pierduseră toate drepturile, englezii refuzau să-i primească în Palestina şi turcii nu le permiteau să debarce.

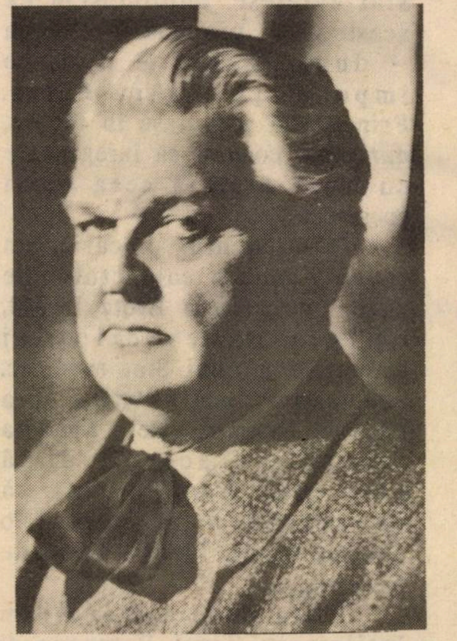

■ *Sadoveanu: "Cea mai prestigioasă figură a literaturii române din acea epocă"*

După catastrofa aceasta de o asemenea amploare, unii dintre conducătorii noştri protestară cu tărie împotriva plecărilor improvizate spre Eretz Israel, exprimîndu-şi neîncrederea în organizatorii transporturilor pe mare. Nu mă simţeam calificat să iau decizii în probleme tehnice, pentru care trebuia avizul experţilor. Dar, asupra principiului însuşi al emigrării, eram de acord cu Zissu: nimic nu ni se părea mai important decît aceasta. Ştiam de asemeni că trebuie să profităm de foarte recenta – şi relativa – bunăvoinţă a lui Mihai Antonescu. Zissu îl vizitase, în calitate de reprezentant al Agenţiei evreieşti şi reuşise să-l convingă cît de influentă era această organizaţie în marile cercuri politice occidentale. Era deci în interesul lui Antonescu şi al amicilor lui, să sprijine iniţiativele acestei "supra-puteri evreieşti"...

O FATĂ ÎNTR-UN TREN ŞI UN MESAJ SCRIS CU CERNEALĂ ROŞIE

Tot în această perioadă, ne sosiseră ştiri mai precise privitoare la comunităţile din Ungaria şi Polonia şi la soarta îngrozitoare ce le fusese rezervată. Încă şi astăzi, mulţi se întreabă dacă eu personal sau Sfatul evreiesc în general, ştiam sau nu ce anume se petrece la Auschwitz şi în celelalte lagăre. Refugiaţii nu ne aduseseră informaţii foarte precise: ştiam doar că situaţia în Polonia este catastrofală. O tînără evreică orfană poloneză, a cărei familie fusese masacrată de nemţi, reuşise să sară dintr-un tren care transporta cîteva sute de evrei spre o destinaţie necunoscută şi să ajungă clandestin la Bucureşti. Şi soţia mea o adăpostise la noi acasă. Ea ne relatase ce se întîmplă în Polonia, dar nimic nu ne îngăduia să ne imaginăm realitatea de la Auschwitz. Biata copilă plecă apoi spre Eretz Israel, la bordul unuia dintre vasele despre care vorbisem mai înainte, găsindu-şi odihna veşnică în mare, împreună cu toţi ceilalţi evrei aflaţi la bord.

Repet că, chiar dacă fusesem oarecum informaţi de către unii refugiaţi din Transilvania de nord şi din Ungaria, despre situaţia îngrozitoare a evreilor deportaţi în Polonia, nu ne puteam închipui de fel oroarea exterminărilor săvîrşite la Auschwitz. Simţeam, în adîncul sufletului nostru evreiesc, înrudit cu sufletele evreieşti din întreaga lume, prin legături mistice, că dezastrul este imens, că are proporţii nebănuite pînă atunci, dar cu toate acestea nu puteam cunoaşte *totul*. Ştiam că evreii din Polonia erau torturaţi cu sălbăticie, că a fi deportat în Polonia era nesfîrşit mai rău decît a fi deportat în Transnistria.

Nu mai ştiu cînd am aflat de existenţa camerelor de gazare şi a crematoriilor. În cursul verii 1944, un tren încărcat cu evrei greci, evrei din insula Rhodos, una dintre cele mai vechi comunităţi din lume, se oprise într-o gară din România în drum spre Polonia. Unul din aceşti nefericiţi din tren, reuşise să-mi trimită un mesaj, scris cu cerneală roşie, pe un petec de hîrtie ca să-mi aducă la cunoştinţă destinaţia lor. M-am repezit la Cassulo, implorîndu-l să informeze imediat Vaticanul, pentru ca acesta să intervină cît mai e timp.

23 AUGUST

La 23 august 1944, Filderman mi-a telefonat spunîndu-mi că a plecat de-acasă şi sfătuindu-mă să fac la fel. Am plecat prin urmare cu familia mea la nişte vecini, care ne-au primit bucuroşi, dar s-au grăbit să-şi părăsească la rîndul lor locuinţa, de teama represaliilor. Ştiam că dintr-un moment într-altul se vor produce mari schimbări. Ele se produseseră mai devreme decît sperasem. În fapt, aveam două temeri: a) dacă nemţii vor ataca Bucureştiul, atunci primele victime vor fi evreii; b) oraşul va fi bombardat, ceea ce s-a şi întîmplat – fără întîrziere. De îndată ce, în acea zi de 23 august, regele vorbise la radio, anunţînd răsturnarea dictaturii antonesciene, ruperea alianţei cu nemţii, formarea unui guvern de uniune naţională, sfîrşitul războiului împotriva aliaţilor şi acceptarea condiţiilor puse de aceştia pentru încetarea focului, bombele începuseră să cadă asupra oraşului. Evreii erau toţi de acord asupra unui punct: preferau să moară sub dărîmături, decît măcelăriţi de nemţi sau de români. În ziua aceea, reuşisem să-l văd pe însărcinatul cu afaceri turc, cu care stabilisem o întîlnire în legătură cu un vas încărcat cu emigranţi ce pleca spre Eretz Israel.

Ruşii au intrat în Bucureşti o săptămînă mai tîrziu. Puţin după aceea, un grup de militari invadaseră curtea noastră şi unul dintre ei declară că are ordin să aresteze un criminal de război, despre care ştiau că se ascunde în casa noastră. Soţia mea a refuzat să deschidă uşa. Ea le-a spus că e casa unui rabin şi că aici n-a fost niciodată ascuns vreun criminal. Dar soldaţii insistaseră şi li se alăturară şi alţii; aşa încît toate casele din jur fură încercuite. Furioşi, strigau că au ordin să pună mîna pe criminal. Mă aflam în biroul meu, de la parter, ale cărui ferestre dădeau în stradă. Ştiam că proaspătul subsecretar de stat de la Interne locuia peste drum. De la fereastra sa, urmărise ce se petrece în curtea mea. I-am făcut semne disperate; mi-a răspuns şi el tot prin semne, arătîndu-mi că este neputincios, că o intervenţie din partea lui nu ar fi ajutat la nimic.

Tuturor le era teamă să-i înfrunte pe ruşi. Între timp soldaţii se enervau din ce în ce mai mult, strigînd că le trebuie negreşit acest criminal, că nu vor pleca fără el. Soţia mea a avut atunci o idee strălucită: a telefonat unei prietene, evreică rusoaică, Nadia, rugînd-o să vină urgent pînă la noi deoarece aveam de rezolvat o problemă foarte complicată. Nadia a sosit imediat. Luîndu-şi inima-n dinţi, începu să le vorbească soldaţilor pe limba lor, explicîndu-le că aici locuieşte un rabin şi în nici un caz un criminal de război. Un evreu, le spusese ea, este un evreu şi voi ştiţi prea bine cît au suferit evreii sub cizma germană. Miracolul se produse, soldaţii plecară fără să mai insiste. Dar, din această clipă dobîndisem o îngrijorătoare indicaţie asupra absenţei totale a disciplinei şi a regulilor în care urma să trăim. În plus, ştiam că autorităţile nu erau în nici un caz în măsură de a asigura securitatea cetăţenilor.

La 23 august, România îşi schimbase total politica şi totodată se transformase radical şi statutul evreilor. Ne-au trebuit zile şi nopţi ca să înţelegem că se terminase coşmarul şi că realmente începuse o epocă nouă.

Noii stăpîni erau ruşii. Românii renunţaseră la orice formă autentică de autoritate, chiar dacă unele aparenţe erau păstrate.

REGELE ŞI ŢIGARA DE FOI

Încetul cu încetul, românii, în marea lor majoritate, se îndreptară spre omul care întruchipa încă onoarea ţării, o ţară ocupată succesiv de mai multe armate străine şi care căuta să-şi cîştige independenţa pierdută. Cu cît sentimentul de a fi obligaţi să se supună încă odată unei puteri străine se făcea mai simţit, cu atît ataşamentul românilor faţă de persoana tînărului lor rege devenea mai evident. Cu sprijinul forţelor politice autentice care existau pe-atunci, regele dăduse poporului său o dovadă strălucită de hotărîre prin arestarea mareşalului Antonescu şi a guvernului său la 23 august. După ani de umilinţă, regele salvase prin acest gest România – şi deci şi pe evrei – de la nimicirea totală. Rupînd astfel orice fel de legătură cu Germania nazistă, regele Mihai devenise un erou, simbolul independenţei viitoare a ţării.

Cîteva ore după istorica proclamaţie, trebui să părăsească Bucureştiul, împreună cu mama sa, Regina Elena, deoarece palatul regal devenise ţinta bombardamentelor nemţeşti. Apoi, se instalară la Palatul Kiseleff, unde primiră personalităţi din toate partidele şi de toate tendinţele. Audienţa mea a avut loc acolo la 22 septembrie.

Au trecut mulţi ani de-atunci şi-mi amintesc încă de ziua aceea cu aceeaşi plăcere, şi cu o emoţie mereu reînoită deoarece ştiam, poate mai bine ca oricine, ceea ce făcuseră regele şi regina pentru noi în timpul anilor îngrozitori prin care trecusem. Îmi amintesc deasemeni de un dejun la care fusesem invitat cu soţia, de data aceasta în 1945. Mareşalul palatului îmi telefonase în prealabil pentru a afla ce anume are de făcut ca să respecte caşrutul. După dejun, în compania regelui şi a mamei sale, ne-am aşezat să bem cafeaua. Regele îşi luă o ţigară de foi şi îmi oferi şi mie una. După protocol, nu puteam refuza şi luînd-o, trebuia s-o fumez. Atmosfera era atît de destinsă, atît de intimă, încît mi-am permis să spun: "*Majestate, sînteţi convins desigur, de profundul respect pe care vi-l port. Totuşi, cu permisiunea dvs., mi-aş îngădui să nu respect regulile care cer să fumez ţigara pe care Majestatea Voastră a avut bunăvoinţa să mi-o ofere. Aşi dori să-mi daţi voie să vă spun povestea unui rege, a unui rabin şi a unei ţigări; şi sînt convins că după ce o veţi asculta, mă veţi scuti de obligaţia de a mă supune protocolului*".

Regele spuse: "*Vă rog, povestiţi-mi!*"

I-am vorbit atunci despre vizita pe care împăratul Franz-Iosef al Austriei o făcuse într-o zi la sinagoga din Cracovia. Încîntat de primirea călduroasă ce-i fusese făcută., aprinse o ţigară şi, în semn de bunăvoinţă întinse una şi rabinului. Acesta se află atunci în faţa unei dileme delicate: era în zi de shabat, şi deci n-avea voie să fumeze. Dar cum să-i spui aceasta împăratului şi să nu accepţi ce ţi-a oferit el? În marea sa înţelepciune, găsi soluţia: *Majestate*, spuse el, *îmi este imposibil să văd un dar primit din mîna dvs. transformîndu-se în fum. Îngăduiţi-mi să păstrez această ţigară ca o amintire pentru copiii mei...*" Regele Mihai mă ascultă cu mare atenţie şi mi-am permis să adaug: "*Majestate, nu fumez cu toate că religia mea nu mă opreşte s-o fac astăzi. Dar, după exemplul predecesorului meu din Cracovia, aşi dori să păstrez pentru copiii mei această ţigară primită din mîinile dvs*". "*Foarte bine*, îmi spuse regele, *dar aveţi doi copii*

MINIMUM NU UITA

Şef-rabinul Al. Şafran, oaspete al regelui Mihai şi al reginei Ana, la Versoix, în Elveţia

(fiul meu Avinoam Bezalel se născuse puţin înainte) *mai luaţi una, pentru fiecare cîte o ţigară*".

Ceea ce am şi făcut. Le păstrasem într-un sertar din biroul meu, unde rămăseseră pînă în ziua cînd am fost silit să părăsesc Bucureştiul pentru totdeauna – puţin înaintea plecării din România a regelui...

...Mai tîrziu, cînd regele Mihai şi soţia sa, regina Ana, ne-au invitat la ceai, la Versoix, în Elveţia, unde locuiesc, gazdele au acordat aceeaşi atenţie riguroaselor noastre legi alimentare.

În cursul toamnei şi iernii 1944 – 1945, mă întîlnisem cu personalităţi politice, membri ai guvernului şi ambasadori în post la Bucureşti. În mod special avusesem de-a face, aşa cum am mai spus-o, cu Lucreţiu Pătrăşcanu, ministrul Justiţiei. Trebuia să studiem împreună legile ce se cereau promulgate pentru ca evreii să-şi redobîndească drepturile civice şi să primească compensaţiile şi despăgubirile de război pentru tot ce-au pierdut. Discuţiile au fost purtate mai ales de Filderman, ca avocat extrem de competent ce era. El pregătea răspunsurile juridice şi politice, la propunerile ce ni se făcuseră în legătură cu redobîndirea drepturilor.

Una din problemele acute şi urgente care se punea atunci era aceea a reintegrării evreilor în armată. România lupta acum alături de ruşi împotriva nemţilor şi această problemă interesa mult autorităţile. Ele considerau că, faptul de a intra din nou în armată, constituie un fel de reabilitare, un mod de a reda onoarea cetăţeanului – dar evreii, sfîşiaţi, slăbiţi, bolnavi, subalimentaţi, veneau mulţi dintre ei din lagărele de concentrare şi îşi găseau casele în ruină. Ei nu aveau puterea, nici fizică, nici morală, să suporte regulile vieţii militare.

De altfel – juridic vorbind – nici nu-şi redobîndiseră încă drepturile civice, O mare parte a convorbirilor noastre cu Pătrăşcanu fură consacrate acestei delicate şi dureroase probleme.

Pe măsură ce treceau zilele, ne dădeam seama că generalul Sănătescu nu are decît un rol simbolic în fruntea guvernului. Era omul regelui şi reprezenta palatul. Îl întîlnisem de mai multe ori şi văzusem deasemeni adesea pe toţi liderii politici ai partidelor. aflaţi în guvernul de coaliţie, în special pe Maniu şi Brătianu, miniştri fără portofoliu. Întîlnirile noastre se desfăşuraseră într-o atmosferă plină de amabilitate, sub semnul respectului reciproc şi cîteodată chiar al amiciţiei veritabile. Dar era din ce în ce mai limpede că presiunea ruşilor creşte necontenit.

Presa cădea tot mai mult sub control comunist: informaţiile erau selectate, anumite nume dispăreau, altele apăreau cu o ciudată frecvenţă, cotidiene erau suprimate peste noapte. Simţeam din ce în ce mai mult, atît eu, cît şi Filderman, că autorităţile la care ne adresam, nu mai reprezintă nimic. Şi toţi liderii români ştiau aceasta. Chiar şi socialistul Titel Petrescu, care se arăta mereu optimist, începuse să pară mai îngrijorat. De fiecare dată, cînd întîlneam pe cutare sau cutare ministru, mă frapa acelaşi sentiment de nesiguranţă al respectivului pentru soarta sa. Îmi spuneam adesea că discuţiile noastre nu au şi nu vor avea niciodată un rezultat practic, concret. Toţi păreau dornici să ne aprobe cererile, dar erau măcinaţi de îndoieli în legătură cu viitorul lor.

● *În continuare: "Noi constelaţii"*

1941 - 1991
50 de ani de la
REBELIUNEA
LEGIONARA
PREZENT!

REBELIUNEA

În acest ianuarie, la 21, se împlineşte o jumătate de veac de la Rebeliunea legionară din 1941. O jumătate de veac de la evenimentul care-a marcat, de fapt, începutul holocaustului din România.

Începutul; au urmat, în vară (iunie), odată cu declanşarea războiului împotriva Uniunii Sovietice, pogromul de la Iaşi, masacrele din Basarabia, Bucovina, apoi Transnistria, Transnistria...

Grupajul de faţă, special, îşi propune să înfăţişeze cititorului date despre memorabila Rebeliune.

Itzhak Artzi evocă pentru noi clipele trăite de el, împreună cu alţi tineri sionişti, în acele zile, la doi paşi de moarte.

Matitiahu Carp, secretarul general al Federaţiei Comunităţilor Evreieşti, a fost cronicarul tragediei evreieşti din anii războiului. *Cartea neagră* (trei volume, prefaţate de dr. Al. Şafran), alcătuită graţie trudei sale, rămîne pînă astăzi inegalată prin bogăţia de informaţie. Două sau trei fragmente din această teribilă *Carte* ne ajută să *vedem* adevărurile din acele zile de iarnă.

Se pare că toate marile drame ale lumii îşi au *simbolul* lor, prin care le recunoşti. Simbolul – înfricoşător – al rebeliunii este, pentru noi, tragedia ce s-a abătut asupra familiei rabinului Guttman. Luat de-acasă de către legionari, împreună cu fiii săi mai mari, Iacov şi Iosef, rabinul vede cu ochii lui cum băieţii mor sub gloanţele gardiştilor, în vreme ce el scapă ca prin miracol. D-na Dr. Hava Haas evocă *momentul* precum şi personalitatea de eroi de tragedie greacă a tatălui şi fraţilor ei.

Departe de cartierul evreiesc (Văcăreşti, Dudeşti), ziaristul I. Flavius, ferecat în apartamentul său de pe lîngă Strada Armenească, a fost martorul uneia dintre crimele "de răsunet" ale rebeliunii: cazul Kaufman. Amintirile lui reprezintă un document unic.

În urmă cu cîţiva ani a apărut în Germania, (ed. Ion Dumitru) o carte în două volume "În serviciul mareşalului". E vorba de-o lungă discuţie a americanului Larry Watts cu un fost aghiotant al mareşalului Antonescu. Numele acestuia, (aflat mai tîrziu, după revoluţia din decembrie '89): căpitan (devenit lt. colonel cu timpul) Gh. Magherescu. Cîteva pagini din amintita lucrare ne vorbesc despre culisele rebeliunii, precum şi despre atitudinea pe care ofiţeri precum Magherescu au avut-o faţă de persoana lui Ion Antonescu. În zilele acestea, cînd despre fostul mareşal (care pe de o parte a fost ucigaş de evrei, iar pe de altă parte, salvator de evrei) se vorbeşte mult, atitudinea lui Magherescu este prilej de reflexie.

În sfîrşit, trebuie să discutăm şi despre *legionarismul de azi.* Cititorilor noştri care sînt la curent mai ales cu erupţiile din săptămînalul "România Mare" (această Porunca vremii... a vremii) le oferim, spre completarea tabloului, un colaj de citate şi mărturii care vorbesc despre neo-gardismul 1990-'91: lozincile "clasice" ale nazismului românesc, "Protocoalele înţelepţilor Sionului", cu Cahalul şi masoneria. Despre "tradiţia" acestor *Protocoale* ne vorbeşte corespondentul nostru, Carol Isac, teatrolog, secretar literar al Teatrului de Stat din Bacău. Ne vorbeşte în felul lui. Adică cu mare, mare tristeţe...

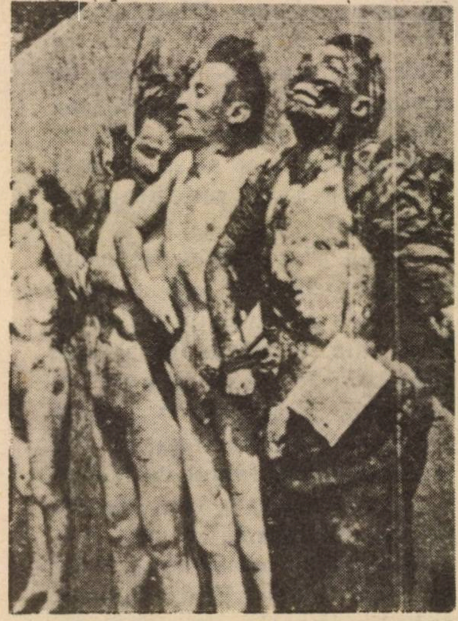

Cadavre de evrei la morgă: "Să faci căpitane o ţară, ca soarele sfînt de pe cer"

IMUM NU UITA

1941 - 1991
5o de ani de la
REBELIUNEA
LEGIONARĂ
PREZENT!

■ ITZHAK ARTZI

REBELIUNEA LEGIONARĂ AȘA CUM AM TRĂIT-O

La 21 ianuarie 1941, după luni de fricțiuni în sînul guvernului de coaliție format din militari conduși de generalul Ion Antonescu și legionari conduși de Horia Sima, legionarii decid să acționeze. Ei vor să-l înlăture pe Antonescu pentru a înscăuna un guvern al Gărzii de Fier, prezidat de Horia Sima.

În București izbucnesc ciocniri între armata fidelă lui Antonescu și unitățile para-militare ale Gărzii de Fier, inclusiv poliția legionară.

Acțiunea legionarilor se extinde și generează în București un prim pogrom contra evreilor în Europa de sub ocupația nazistă. În diversele părți ale orașului, dar mai ales în cartierele evreiești Văcărești și Dudești, evreii sînt arestați, deținuți, ridicați din sinagogi și case, arestați pe străzi, arestați în locuințele lor, întîi pe baza unor liste pregătite în prealabil. Circa 100 de evrei au fost încărcați în camioanele legionarilor și împușcați în împrejurimile Bucureștiului.

Paralel cu aceste crime ale legionarilor, bande de huligani în colaborare cu o adunătură de stradă, atacă străzile evreiești, jefuiesc case, pradă prăvălii. Li se atașează o adunătură din cartiere și țigani ce au exploatat situația pentru a jefui. Pogromul a durat 3 zile. Bilanțul final: *127 de evrei asasinați.*

14 rînduri, circa 90 de cuvinte dedică Enciclopedia Holocaustului, recent apărută în Israel, Pogromului de la București din timpul rebeliunii legionare contra lui Antonescu.

Rîndurile ce urmează sînt un fragment dintr-o lucrare mai mare, în care autorul încearcă să evoce experiența personală din zilele rebeliunii.

Noul an 1941 a prins grupul nostru de hahșara (pregătirea pentru plecarea în Palestina) în birourile sioniste din strada Anton Pann 7-9.

Hahșaraua noastră își avea baza la Ferma Floreasca, o mică fermă în apropierea aerodromului Pipera, într-o groapă nisipoasă poreclită de românii din cartier "Groapa jidanilor".

Aici trăiam într-un colectiv, cultivam fructe și zarzavaturi, așteptînd rîndul de plecare în Palestina. Eram acolo cam 50 de fete și băieți care rămăseseră la fermă și după venirea la putere a lui Antonescu.

La începutul lui octombrie am fost izgoniți de acolo brutal de către o bandă de legionari. Unde puteam merge? Și să nu uităm că o parte din noi, refugiați din Bucovina, nici nu aveau unde să se întoarcă...

Neavînd încotro am invadat birourile sioniste din Anton Pann. Am hotărît atunci că hahșara e mai importantă decît birourile. Anton Pann a devenit deci un punct de hahșara în care funcționau mișcările de tineret Hanoar Hatzioni, Gordonia, Dror, Bnei Akiva (religioși). Nu departe de noi, pe strada Mircea Vodă funcționa, separat, încă un punct de hahșara, cel al lui Hashomer Hatzair.

Activitatea noastră era urmărită cu curiozitate de cei de la circumscripția de poliție nr. 15 din apropiere. Ei nu știau cu ce anume să ne mănînce. Pe de o parte eram simpatici, pentru că propagam plecarea evreilor în Palestina. Pe de altă parte eram stranii: băieți și fete ce locuiesc împreună, în condiții de mizerie, dormind în paturi cu etaje. Apoi făceam muncă neagră la hamalîc, la construcții pentru refacerea caselor după cutremur. Ce fel de evrei erau aceștia? Ei mai bănuiau că sîntem și comuniști.

Din cînd în cînd mai făceau la noi cîte o descindere sau percheziție, mai arestau pe cîte unul, îl anchetau, fie la circumscripție, fie chiar la Prefectura poliției capitalei.

La o asemenea descindere de a lor, am fost arestat și eu, împreună cu Zalman Rabinson. Atunci nu știam că profesorul de religie bărbos cu o pălărie neagră, cu boruri largi, era fratele Anei Pauker. Din fericire nici polițiștii anchetatori nu descoperiseră acest amănunt.

NE ARESTEAZĂ LEGIONARII

Nu știu ce m-a împins la 20 ianuarie să fac o plimbare

1941 - 1991
5o de ani de la
REBELIUNEA
LEGIONARA
PREZENT?

pe Calea Victoriei. Ziua era geroasă şi însorită; soare cu dinţi. Am trecut şi pe lîngă Prefectura poliţiei. Clădirea îmi inspira întotdeauna frică şi nelinişte. Pivniţele erau misterioase. Dar în ziua aceea n-am observat nimic special. În schimb, tonul ziarelor era schimbat.

Citind ziarul de seară pro-legionar "Axa", am înţeles că se pregăteşte ceva. Abunda în atacuri violente contra lui Antonescu.

Întors în Anton Pann, m-am pus în legătură cu Coco Bilderman şi Bebe Schechter, colegi în conducere. Într-o consfătuire-fulger am hotărît ca o măsură de prevedere, să evacuăm fetele. Cîteva contacte telefonice cu o serie de prieteni sionişti şi case sioniste (ca de exemplu casa Benvenisti, casa dr. Cornel Iancu). Nimeni n-a refuzat să găzduiască timp de cîteva zile cîte o fată, două. Am rămas deci numai băieţi.

Seara, cineva dintre băieţi a pregătit o masă. De obicei petreceam serile cîntînd împreună. În acea seară am păstrat o linişte totală; de departe se auzeau pocnete de armă.

Nu ştiam exact ce se întîmplă pe străzi. Erau zvonuri despre ciocniri între armată şi legionari. Din precauţie, am hotărît să ne culcăm devreme şi să stingem luminile.

Afară era încă întuneric beznă cînd am fost treziţi de zgomote neobişnuite, tropot de paşi în curtea acoperită de o zăpadă îngheţată, voci străine ce vorbeau în şoaptă.

Am deschis fereastra. M-a izbit frigul de ianuarie. Jos, întunericul era sfîrtecat din cînd în cînd de lumina unor baterii electrice. Cămăşile verzi erau un semn că a descins poliţia legionară.

Ne-am îmbrăcat repede. După cîteva minute, legionarii ne-au aruncat lumina în ochi: "Coborîţi în curte. Sînteţi arestaţi".

Nu ştiam ce se întîmplă, dar ghiceam. Am încercat deci să ne ţinem împreună. Între timp, coborau şi umpleau curtea haverim (tovarăşi).

La un moment dat, eram în curte circa 50 de bărbaţi din toate mişcările de tineret.

Nu ştiam deci decît că sîntem arestaţi. Un alt ordin şi coloana a pornit spre Circumscripţia 15, unde am fost împărţiţi în diverse birouri. Poliţia era alcătuită din bărbaţi şi femei, toţi în cămăşi verzi. Poliţia obişnuită nu era. Legionarii erau acum stăpînii circumscripţiei. Soarta noastră era în mîinile lor.

Între timp, se luminase. Din cînd în cînd, ei scoteau din grup cîte unul şi-l conduceau în unul din birouri. Astfel a început ancheta.

Cînd mi-a venit rîndul am fost condus la unul din anchetatori. Din biroul său m-a privit cu atenţie, a controlat buletinul de identitate ce-l aveam la mine şi a replicat ironic: "A! Dumneata eşti conducătorul din Siret". El îşi amintea că am mai fost deţinut la ei.

La început discuţia fusese corectă şi civilizată. Întrebările erau personale. El voia să ştie de ce sînt la Bucureşti şi n-am rămas în Siret. I-am explicat că noi aşteptăm aci rîndul pentru a pleca în Palestina. I-am povestit că doi dintre conducătorii sionişti – Leon Mizrahi şi dr. Sami Singer au fost în audienţă la Antonescu. Acesta le-a promis că va sprijini plecarea evreilor în Palestina. De aceea, Organizaţia sionistă funcţiona în strada Anton Pann.

Eram naiv şi credeam că aceste explicaţii vor ajuta tuturora în această arestare şi anchetă al cărei tîlc nu-l înţelegeam încă.

OBSESIA FEMEII ÎN CĂMAŞĂ VERDE

Deodată am simţit că atmosfera se schimbă. Politeţea a fost subit înlocuită cu o privire plină de ură şi dispreţ.

Ajunge! Anchetatorul meu a deschis uşa alăturată ţipînd: ia-l în primire!

În uşă a apărut un colos, o namilă de om cu o faţă de brută şi două mîini lungi, păroase.

Uriaşul m-a ridicat ca pe un fulg şi m-a dus în camera alăturată.

Mai întîi mi-a cerut să întind mîinile. În colţ zăcea o baionetă cu care m-a lovit peste palme pînă ce s-au umflat.

Apoi a venit rîndul unei femei şi ea în cămaşă verde. Ea s-a aşezat în faţa mea, ca să discute cu mine. Ea avea un alt rol: "spune-mi jidane dacă îţi plac?", m-a întrebat.

Instinctiv am simţit că trebuie să satisfac veleităţile ei de femeie şi amorul ei propriu. "Desigur că îmi placi", i-am răspuns cu o voce ce nu era tocmai potrivită pentru asemenea declaraţii idilice.

"Arde-te focul de jidan. Mă vrei", şi apoi m-a pocnit pe faţă cu o curea.

Tunsoarea n-a durat decît cîteva minute. În prezenţa ei, un frizer mi-a tuns pe cap două cărări, una în lung şi una în lat: o cruce.

Pe urmă, s-a întors vlăjganul. Cu greu am reuşit să împlinesc porunca şi să desfac pantalonii cu mîinile mele rănite. El m-a culcat pe

1941 – 1991
50 de ani de la
REBELIUNEA
LEGIONARĂ
PREZENT!

genunchii săi şi mi-a ordonat: numără.

La început durerile erau infernale. Apoi am început să-mi pierd sensibilitatea. La nr. 35 mi-am pierdut cunoştinţa. Nu ştiu după cît timp m-am trezit din leşin. Alături de mine mai erau cîţiva haverim ce primiseră acelaşi tratament în alte camere. În beci era umed şi frig.

VOLUNTARI PENTRU A FI BĂTUŢI CU CUREAUA

Aici l-am revăzut şi pe Coco Bilderman. El nu locuia cu noi în Anton Pann ci la părinţii săi. Legionarii l-au arestat pe strada noastră. Era greu de recunoscut, atît de schingiuit şi vînăt era.

Într-un alt colţ l-am recunoscut pe bătrînul conducător al evreimii române, Horia Carp. El stătea pe o bancă tăcut şi trist. Din respect pentru vîrsta sa, legionarii îl menajau, inventînd, în schimb, o nouă formă de tortură: luau pe cîte unul dintre noi – un voluntar. Aşa, răniţi şi schingiuiţi cum eram, mîncam bătaie în locul lui Horia Carp.

Aşa au trecut 21 şi 22 ianuarie. O dată pe zi ni s-a adus hrană cîte o felie de pîine cu două măsline.

Ce se întîmpla afară nu ştiam. Încercam să aflăm cîte ceva din gura paznicilor care se schimbau din cînd în cînd.

Ca să ne încurajeze, ei ne povesteau că în oraş au fost pedepsiţi prin executare mii de evrei.

...În după masa lui 22 ianuarie am fost scoşi din beci şi adunaţi în sala de intrare a Circumscripţiei. Aici ne-am revăzut din nou cu toţii, demoralizaţi, bătuţi. Nu ştiam de ce ne-au scos. Bănuiam ceva, dar în situaţia noastră nu ne mai păsa de nimic. De aceea am aşteptat în tăcere, resemnaţi, vorbind în şoaptă unul cu altul.

Fără să ştim de ce, am fost conduşi din nou, după cîteva ore de aşteptare, în beciul nostru.

DACĂ NU EXPLODAU CAUCIUCURILE

Ulterior, după eliberare, am aflat că aceste ore au fost orele salvării noastre. "Îngerii noştri păzitori" aşteptau un camion ce urma să ne ducă în pădurea de la Jilava. Dacă am fi ajuns acolo, am fi mărit statistica cu alţi 50 de asasinaţi în acea pădure a morţii.

În Piaţa Victoriei, camionul de transport destinat nouă, s-a încurcat într-o luptă de stradă dintre legionari şi forţele lui Antonescu. Un glonte rătăcit a provocat explozia cauciucurilor. Camionul a fost imobilizat, iar banda de legionari arestată de către armată. *Explozia cauciucurilor camionului în Piaţa Victoriei la cîţiva kilometri de Circumscripţia 15, ne-a salvat viaţa.*

În 23 ianuarie dimineaţa, s-a schimbat garda. Cu bucurie am descoperit că Cămăşile Verzi dispăruseră, înlocuiţi fiind cu soldaţi. Aceştia ne-au scos pe stradă şi ne-au ordonat să plecăm la vetrele noastre. Ordinul l-am primit cu suspiciune.

Ne temeam că totul e o înscenare şi că acum vor trage în noi, pe la spate. Dar armata n-a mai tras.

Peste cîteva minute eram în căminul nostru devastat din Anton Pann.

M-am uitat în oglindă. Eram umflat, vînăt, cu o cruce pe cap. Primul lucru a fost să ne îngrijim şi să ne punem în ordine. Apoi am ieşit în cartier. Aici am aflat despre pogrom, despre numeroasele victime, despre scenele teribile de la morgă. Am mers şi acolo amestecîndu-mă cu masele de oameni ce stăteau la rînd pentru a-şi căuta rudele dispărute şi a-i identifica. De-abia acum am înţeles cum trecusem la un pas de moarte. Acum am readus în cămin şi fetele încercînd să ne întoarcem la normal. Cei religioşi dintre noi, s-au dus la minianul de la Bnei Akiva (mişcarea de tineret religioasă), vecinii noştri, ca să spună o rugăciune ce se rosteşte după izbăvirea şi salvarea dintr-un pericol de moarte.

În str. Călăraşi am trecut pe lîngă cinematograful "Tomis". Filmul ce rula acolo era "Nu sîntem singuri", cu Paul Muni.

În aceste cîteva zile am fost foarte singuri. Dar ne-am îmbogăţit cu o importantă experienţă de viaţă. De atunci, rebeliunea legionară, n-a mai fost pentru mine încă o pagină din istoria evreilor din România, ci o pagină autobiografică.

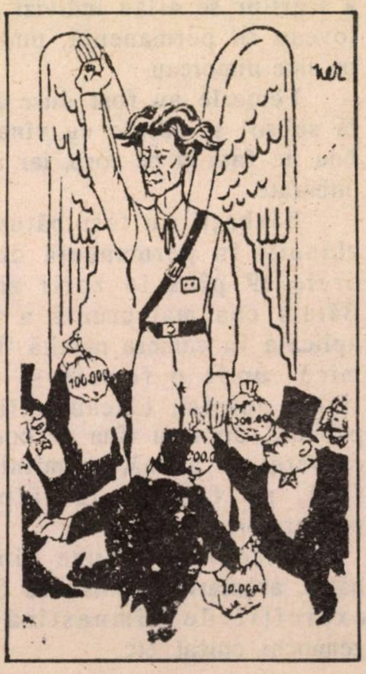

■ *Codreanu, în chip de înger, înconjurat de iudeo-plutocraţii etc. (Desen din presa legionară a vremii). În ianuarie '41, îngerii şi-au dovedit din plin, puritatea.*

NIMUM NU UITA

1941 – 1991
5o de ani de la
REBELIUNEA
LEGIONARA
PREZENT!

CRAVATE... ŞI DĂNŢUIRE-N NOAPTE (DIN CRONICA LUI MATATIAHU CARP)

"Maltratările şi jafurile la Sediul C.M.L. "Ing. Gh. Clime" din Calea Călăraşilor nr. 37... Aci au fost adunaţi aproximativ 200 evrei. Printre aceştia: Sigmund Collin, casier al comitetului Comunităţii Evreilor din Bucureşti; S. Rivensohn, secretar general al Comunităţii; Izidor Goldştein, secretar administrativ; Moise Mariazis, institutor; Rabin H. Gutman; Iancu Gutman, Iosef Gutman, fiii celui de mai sus; cantorul Ozias Copstück...

Introduşi întîi, unii într-o cuşcă din podul casei, alţii în subsol, după ce au fost jefuiţi de toate obiectele de valoare, au fost transportaţi în nenumărate rînduri jos şi sus, trecînd prin o ploaie de lovituri cu ciomege, scînduri, vergi de fier, etc., căci pe fiecare treaptă a scărilor se aflau indivizi care loveau în permanenţă, unde şi pe cine nimereau.

Femeile au fost duse întîi la subsol şi bătute cu vîna de bou pe faţă şi pe corp, iar apoi eliberate.

Bărbaţii au fost bătuţi şi chinuiţi în permanenţă de la orele 19 pînă în zorii zilei. Bătaia cea mai cruntă a fost aplicată în camera numită "baia mică" unde o femeie şi trei tineri voinici, băteau întîi cu palmele, apoi cu vîna de bou şi cu vergi de alamă, pe mîini pe faţă, pe fese şi la tălpile picioarelor.

În scurtele pauze dintre bătăi, arestaţii trebuiau să facă exerciţii de gimnastică în genunchi, culcat, etc.

Dacă cineva a cerut să bea apă, i s-a dat o oală în care rabinul Gutman se spălase de sîngele ce-i curgea dintr-o rană la cap.

În zorii zilei de 22 Ianuarie, arestaţii de la acest sediu au fost distribuiţi la întîmplare în două grupuri şi transportaţi în autocamioane:

Primul grup în Pădurea Jilava unde au fost împuşcaţi; al doilea grup la Bucureştii Noi, la "Ferma Căpitanului" (Moara Străuleşti).

Masacrul de la Abator

În zorii zilei de 23 ianuarie, un autocamion al fabricii Podsudeck, încărcat cu 15 evrei luaţi la întîmplare dintre arestaţii ce se aflau la Prefectura Poliţiei Capitalei, a oprit pe Splaiul Unirii în dreptul Abatorului comunal...

Victimele au fost coborîte cu mîinile legate la spate, puse cu faţa la gard şi împuşcate, fiecare primind mai multe gloanţe dintre care cele mai multe în cap şi în gît. După terminarea macabrei operaţiuni şi după ce au mai tras cîteva gloanţe în cei ce păreau că mai mişcă, ucigaşii au plecat. Au scăpat cu viaţă, dar grav răniţi: Lazăr Aron şi Meier Weiner.

Ororile săvîrşite cu rămăşiţele acestor martiri, întrec puterea de imaginaţie a unui creier omenesc. Descrierea lor este o sarcină nespus de grea. S-a încumetat s-o facă cel care – în calitate de procuror militar – a avut sarcina încă şi mai grea, de a ancheta imediat după comiterea lor, masacrele făptuite de bestiile legionare. Căpitanul de rezervă, avocat I. N. Vlădescu, procurorul militar, evocînd scenele cele mai înspăimîntătoare ce i-a fost dat să vadă, redă următorul sugestiv tablou:

Trupurile celor ucişi la abator au fost atîrnate de ceafă, în cîrligele folosite de parlagii.

Au fost astfel asasinaţi, peste o sută de oameni.

Aşa i-a fost dat să moară avocatului Millo Beiler, ridicat de acasă, din mijlocul familiei sale, de către un comisar de poliţie, legionar.

Aceeaşi soartă au avut-o fraţii *Iuliu* şi *Heinrich Rauch*, ridicaţi din camerele lor de la hotelul Bulevard.

Reamintesc numele acestor trei nenorociţi, fiindcă toţi trei *au fost găsiţi cu pîntecele spintecate adînc*, de către mîrşavii asasini, care folosind un cuţit de măcelărie în acest

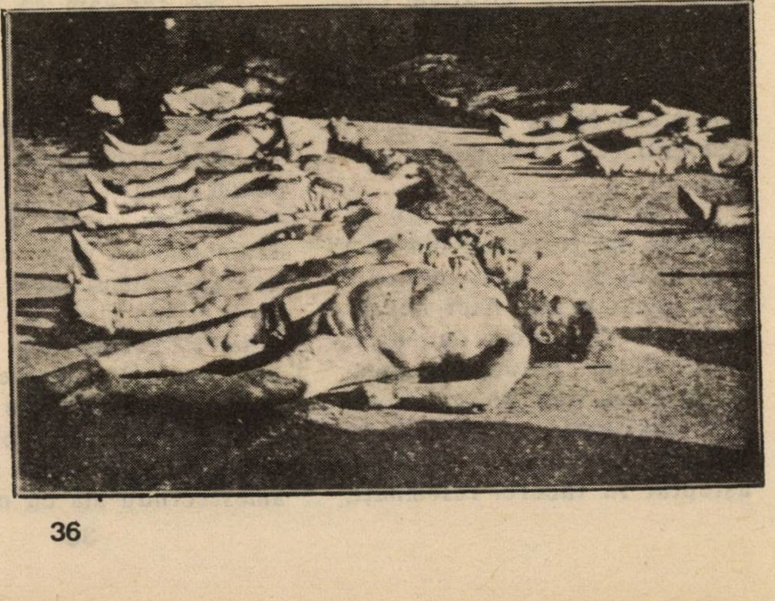

Cadavre de evrei, 1941 ...sau la ce visează băieţii de la "România Mare" în 1991. ■

MINIMUM NU UITA

1941 - 1991
5o de ani de la
REBELIUNEA
LEGIONARA
PREZENT!

scop şi maeştri în arta de a chinui, *au prins intestinele pe care le-au smuls din trupurile victimelor şi le-au înodat cravată la gîtul celor asasinaţi*". (*"Jurnalul de dimineaţă"* nr. 57 din 21 ianuarie 1946)

Incendieri, dărîmări, devastări şi jafuri de temple şi sinagogi

În acelaş timp cu maltratările şi omorurile, echipe numeroase, ce păreau organizate dinainte, au atacat aproape toate templele şi sinagogile evreieşti.

Procurorul militar, av. *I. N. Vlădescu*, zugrăveşte tabloul înfiorător al incendierilor de lăcaşuri sfinte, făptuite de păgînele bande legionare:

"Toate sinagogile din Capitală au fost deposedate de podoabele lor scumpe si în urmă, aproape toate au fost date pradă flăcărilor.

Sînt şi astăzi impresionat, cînd scriu aceste rînduri, de ceea ce am văzut în bezna nopţii din 22–23 ianuarie 1941.

Templul Spaniol din Str. Negru Vodă, era o imensă torţă, ce lumina lugubru, centrul Capitalei.

Legionarii înlănţuiţi într-un imens cerc, dănţuiau drăceşte în bătaia focului, cîntînd aria "Tinereţii legionare", în timp ce izbeau în furia lor sălbatică, cu tocurile ciubotelor, trei femei despuiate, pentru a le da pradă flăcărilor.

Nenorocitele victime, în dureroasa lor disperare, tăiau văzduhul cu urlete desfîşietoare durere.

Cine ar crede că spun adevărul, cînd evoc aceste scene de barbarie ale agenţilor plătiţi ai lui Hitler, legionarii dragi ai lui Ion Antonescu!"

(*"Jurnalul de dimineaţă"* nr. 57, din 21 ianuarie 1945).

"Sinagoga Mare" din str. Dr. Beck nr. 11, înfiinţată în anul 1845, a fost centru de teroare şi obiect de jaf şi distrugere, în tot timpul rebeliunii.

Începînd din după amiaza zilei de 21 ianuarie, cînd o primă echipă a terorizat cu revolverele pe credincioşii veniţi la rugăciunea de vecernie şi pînă la înăbuşirea rebeliunii, bande care se schimbau din cînd în cînd, au operat prădăciunile şi distrugerile. Au distrus cancelaria şi arhiva (conţinînd documente vechi de peste 100 de ani), sala festivă, interiorul templului mare şi al celui mic. Tot ce a fost de preţ au furat.

La un moment dat au voit să dea foc, dar au renunţat, impresionaţi de lacrimile servitoarei crestine Lucreţia Canjea. S-au mulţumit numai să distrugă cu sălbăticie violentă, altarul, baldachinul, lampadarele aurite ce străjuiau altarul, candelabrul, orga mare şi mică, vestmintele clerului, vitrourile, sulurile sfinte şi cărţile de rugăciune. Totul a fost rupt şi prefăcut în ţăndări".

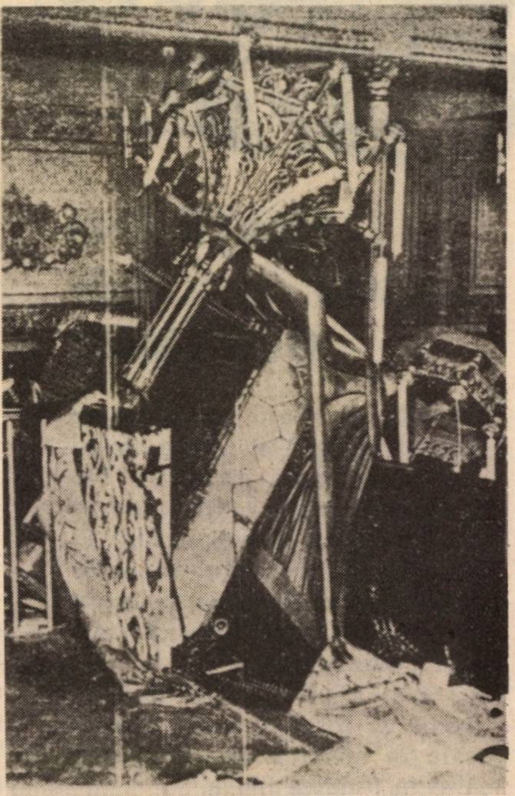
■ *Sinagoga pîngărită: servitoarea creştină plîngea...*

a apărut

«SĂ NU UITĂM»

Într-un volum de 344 pagini completat cu 70 documente şi planşe fotografice – Titluri principale: **PE DRUMURI DE DEPORTARE (TRANSNISTRIA – BASARABIA, BUCOVINA – CERNĂUŢI ORAŞ MARTIR – POGROMURILE DE LA IAŞI, BUCUREŞTI ŞI DOROHOI)**

●

Se poate obţine la autor:
ŞAPIRA SOLOMON
P.O.B. 29322 JERUSALEM 93801
Telefon 02/721643

COSTUL CĂRŢII 40 ŞEKELI

1941 – 1991
5o de ani de la
REBELIUNEA
LEGIONARA
PREZENT!

FRAȚII MEI IACOV ȘI IOSEF GUTTMAN

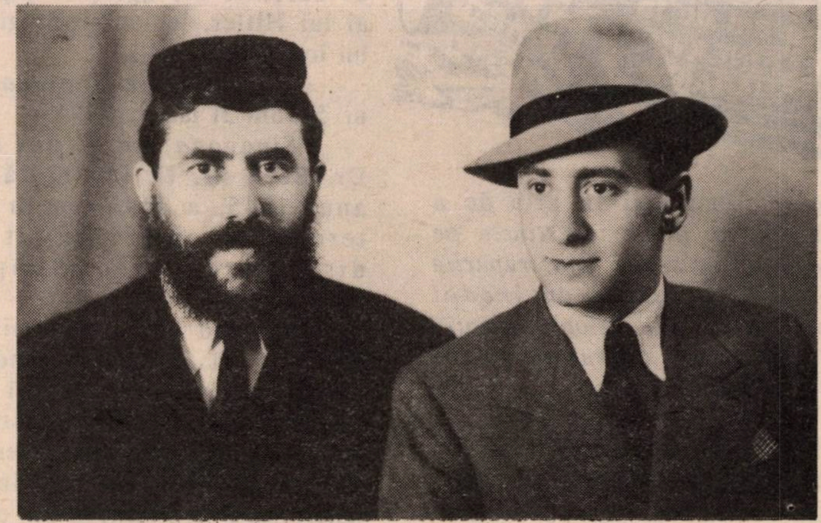

■ *Rabinul Guttman (stînga) cu fiul său Iaacov*

Nu se poate vorbi despre pogromul din 1941 fără a aminti pe tatăl meu, rabinul Zvi Guttman (supraviețuitor și martor ocular al pogromului). El rămîne în istoria evreilor originari din România nu numai ca o personalitate rabinică ieșită din comun, dar și ca un tată care și-a pierdut cei doi fii, Iacov și Iosef, uciși în brațele sale în noaptea de 21 ianuarie 1941 în pădurea Jilava.

Cu toate că tragedia rabinului Guttman este destul de cunoscută, mai puțin s-a scris și se scrie despre personalitatea celor doi martiri, Iacov și Iosef, despre realizările lor pe tărîm intelectual, cultural și social, despre viața lor întreruptă în mod barbar (Iacov la vîrsta de 27 de ani și Iosef la vîrsta de 25 de ani).

Eram cinci copii acasă. Iacov (Iancu) și Iosef erau cei mari iar eu și cei doi frați ai mei. Efraim și Itzhak, eram cei trei mici. Iacov era înalt, frumos, demn, elegant, cu o ținută de aristocrat. Întotdeauna cu zîmbetul pe buze, era sigur de el, plin de humor și de optimism. Natura l-a înzestrat și cu o minte excepțională. Îl interesau în aceeași măsură problemele culturale și sociale, literatura ca și arta, poezia filozofia, științele exacte ca și cele umaniste. A absolvit în mod strălucit facultatea de Drept și facultatea de Filozofie. A fost printre puținii asistenți evrei la Universitatea din București în acea epocă. În ultimul an al vieții a terminat lucrarea de doctorat intitulată "Societate și Valoare". În același timp era activ ca președinte al organizației studenților sioniști "Kadima".

Spre deosebire de Iacov, Iosef era mai timid, mai puțin expansiv, în general o fire mai retrasă. În ciuda vîrstei avea o maturitate de gîndire deosebită. La 16 ani publică primul său articol. Mi-l amintesc întotdeauna cu o carte în mînă sau scriind. Elev excepțional la liceu, este primit la facultatea de Medicină din București. Pentru Iosef omul firav, de o sensibilitate deosebită, anii de învățătură la facultatea de Medicină au fost un calvar. În anii 1930 antisemitismul începuse să-și arate colții din plin și aceasta s-a făcut simțit și la medicină. De multe ori "colegii" săi îl băteau și îl înjunghiau cu bisturiul. Îmi amintesc cum, nu o dată, a fost adus acasă cu salvarea în urma unor astfel de incidente. Nu a mai putut suporta atmosfera de huliganism și a părăsit medicina, înscriindu-se la facultatea de Filozofie. De cînd era elev îi plăcea să scrie și începuse să colaboreze la diferite ziare. Se împrietenise cu scriitorul Eugen Relgis – cunoscutul umanist – care a avut o influență mare asupra lui. Ca și Iacov, Iosef își însușise o cultură deosebită, dar în același timp era preocupat de probleme sociale, politice ale perioadei dinaintea celui de-al doilea război mondial ceea ce se reflectă în numeroasele articole publicate care denunță regimul fascist.

La noi acasă, Spinoza, Bergson, Nietzsche, Kant, Romain Rolland, Zweig, Relgis, ca și Nachum Sokolov și Teodor Herzl, erau nume familiare.

Tata era un om cu vederi largi, umaniste. Acasă la noi veneau oameni din diferite straturi sociale, nu numai să-i ceară sfatul în probleme religioase, ci să stea de vorbă cu el în probleme de viață, probleme sufletești, probleme general politice, culturale. Era un suflet deschis, plin de înțelegere și iubire pentru oameni. Avea o gîndire de om tînăr. De aceea îi înțelegea atît de bine pe Iacov și Iosef, Discuțiile între ei erau discuții ca între colegi, ca între prieteni.

MINIMUM NU UITA

1941 - 1991
5o de ani de la
REBELIUNEA
LEGIONARA
PREZENT?

Iacov, Itzhak, Hava (autoarea articolului), Efraim și Iosef. De la stînga la dreapta

Iacov și Iosef, frații mei cei mari m-au crescut, m-au îndrumat, mi-au ghidat primii pași în lumea scrisului și cititului. Iosef a fost acela care m-a condus la școală cînd am intrat în prima clasă primară, iar tot el mi-a făcut primul abonament la revista "Dimineața copiilor". Iacov avea grijă să mă fotografieze pentru ca fotografia să apară în revistă la pagina celor ce primeau premii la școală. Înainte de a adormi, așa cum altor copii li se citesc povești, Iosef îmi recita "Erl Koenig" a lui Goethe sau "Loreley" a lui Heine, pînă reușeam să le învăț pe dinafară. Se întreceau care dintre ei să mă ia la Teatrul Național sau la Operă sau ce cărți de citit să-mi aducă. Am fost o familie fericită și unită iar părinții priveau cu mîndrie la cei doi fii mai mari atît de promițători. Noaptea de 21 Ianuarie 1941 a pus capăt acestei atmosfere din casa părintească. Huliganii legionari au intrat în acea noapte tragică în casa noastră și au început să lovească cu ciomegele pe tata, pe Iacov și pe Iosef. Iacov a apucat să mă îmbrățișeze și să-mi spună cîteva cuvinte de despărțire înainte de a fi scoși din casă și duși la sediul legionar, unde au fost maltratați și chinuiți și apoi urcați și duși cu camionul spre pădurea Jilava. Tata povestea că în drum spre Jilava gîndurile lui Iacov și Iosef se îndreptau către noi, copiii rămași acasă. Se gîndeau că dacă vom supraviețui vom fi duși la un orfelinat pentru că mama singură nu va putea face față acestei tragedii. De multe ori m-am gîndit că numai o minune a putut face ca tata să rămînă în viață și să se întoarcă acasă. Tragedia nopții de 21 ianuarie a lăsat însă urme adînci în sufletele noastre, traumatizate. Casa noastră fără Iacov și Iosef nu a mai fost aceeași. Mama nu și-a revenit niciodată. Tata a făcut un efort deosebit pentru a ne da nouă copiilor ce i-au rămas, căldura părintească, înțelegere, posibilitatea de a învăța și întotdeauna ne-a ajutat în momentele noastre grele. Dorința lui cea mai fierbinte a fost aceea de a pleca cu noi în Israel. A avut răbdarea, înțelepciunea și perseverența de a aștepta ca să putem pleca cu toții. În anul 1960 visul său s-a împlinit. Dacă am putea să le spunem lui Iacov și Iosef, al căror ultim drum a fost întunecat de gîndul la soarta noastră, că acum ei pot fi liniștiți: Itzhak este inginer aeronautic și ocupă o poziție importantă în industria aeronautică din Israel. Efraim a mers pe urmele tatălui și este rabin, iar eu sînt medic, cu o activitate didactică și științifică recunoscută, Iacob și Iosef: nu-i vom uita niciodată.

Dr. HAVA HAAS

minimum
recomandă:

Pentru cititorul dornic de a cunoaște mai multe despre Garda de fier în general și rebeliunea din 1941 în special, recomandăm următoarele materiale ce au apărut în *Minimum* de-a lungul anilor.

Nr. 1, 1987: J. Popper – "O emisiune interzisă la *Europa Liberă*. (pag. 16);

– Un ostaș român de D. Dejoeanu (după R.C.M., București) p. 27

Nr. 2, 1987: J. Popper: "O emisiune interzisă la *Europa Liberă*" (partea II-a), pag. 21.

Nr, 5, 1987, Șt. Halmoș: "Garda de Fier s-a mutat la New York"; pag. 31.

Nr. 14, 1988: Șt. Halmoș: "Un soldat evreu și o stradă mică (despre lupta dr. Kremer pentru demascarea lui Viorel Trifa, conducător legionar al masacrelor).

Nr. 20, 1988: Victor Eskenasy: "Mircea Eliade, o tinerețe legionară", pag. 45.

Nr. 31, 1989: I. Mihăileanu: "De vorbă cu Charles Gruber (amintirile fostului secretar al dr-lui W. Filderman), pag. 44.

Nr, 37, 1990: "Neonazism", pag. 21; "Trăiască... și căpitanul", pag. 29.

Nr, 41, 1990: "Memoriile Rabinului Șef Dr. Al. Șafran" (I), pag. 32.

Nr. 42, 1990: "Memoriile Rabinului Șef Dr. Al. Șafran", pag. 32.

– 50 de ani de la 6 septembrie 1990, instaurarea regimului legionaro-antonescian.

MINIMUM NU UITA

1941 - 1991
5o de ani de la
REBELIUNEA
LEGIONARA
PREZENT!

■ **Dr. I. FLAVIUS**

O NOAPTE DE POMINĂ

> **"...Era un straşnic ger. Lipit de geam, priveam pe stradă. Dintr-o maşină coboară patru cămăşi verzi..."**

Rîndurile de mai jos s-ar fi cuvenit să apară ca prefaţă la "Istoria vieţii Evreilor" ce a apărut acu 46 de ani, la Bucureşti cu un cuvînt înainte cu care mă onorase marele rabin Alexandru Şafran dar volumul a ieşit de sub tipar cînd încă Antonescu mai era la putere şi dacă victoria ce se prevedea deja că va fi a Anglo-americanilor îl determinase pe colonelul Hotineanu, şeful cenzurii, să încuviinţeze apariţia cărţii pe coperta căreia figura ca autor un nume american, cele ce mai jos vă voi istorisi, nu puteau încă vedea lumina tiparului, *et pour cause,* precum îndată vă veţi da seama.

Da! "Istoria"... mea îşi are şi ea... istoria ei. Ea îşi are geneza în seara de jalnică amintire pentru noi a rebeliunii legionare cînd un straşnic ger îmi îngheţase şi sîngele în vine.

Nu pot să uit şi nici nu se cade să uit. Aveau să fie căsăpiţi în acele faimoase trei zile, în numele arhanghelilor Mihai şi Gavril mulţi evrei fără nici o vină.

Locuiam atunci pe strada Arcului, o stradă liniştită din spatele Bisericii Armeneşti, dacă o mai fi existînd...

Sub presiunea evenimentelor asupra cărora prin reţelele mele gazetăreşti fusesem oarecum pus la curent, am găsit prudent să ne strîngem laolaltă pe lîngă tata, Lazăr Iosif, mai mulţi din familie. Apartamentul ce-l aveam la etajul 2 era destul de încăpător.

Se înserase demult. Şedeam lîngă sobă şi ascultam radio. Deodată... telefonul. Ridic receptorul. Ca tot omul zic: Allo! Şi o voce care se vroia schimbată dar care mi s-a părut a fi aceea a unui reporter de al meu de la "Le Moment" care – ca să mă exprim gazetăreşte "făcea poliţia" şi avea pare-se chiar legături cu serviciile ei secrete, pe numele său... Malciu – fără a-mi spune măcar "bună seara" (pe semne informat că nu putea fi în seara aceea... bună) şi fără nici o introducere ci *ex abrupto,* grăbit, parcă temîndu-se să nu fie surprins, îmi spune: "Fugi de-acasă! Vin pe la ora 3 să te ucidă! Fugi!" Şi închide telefonul, lăsîndu-mă *chiar* fără replică.

Nu vreau să fac pe eroul. Nici nu m-aţi crede. M-am făcut galben.

Unul din cumnaţii mei (Nathaniel Mohnblatt, azi în Israel) remarcă şi mă-ntreabă: Ce-i?

– Nimic! zic. Cică ar fi mai bine s-o luăm din loc...

– Păi e 10 şi zece. Nu se mai poate circula, ştii bine.

Începui a da telefoane. Mai întîi pe la confraţi ca să văd dacă or mai fi fost şi alţii care să fi primit telefoane similare. Apoi prin vecinătăţi, pe la creştini, unul chiar cu simpatii legionare: Sorin Carnabel. Încercări sterile. Pe unii nu i-am găsit. Alţii mi-au spus: "Nu-i prudent!" (Se gîndeau la ei ori la mine?)

Bekiţur, ceasul înainta. Şi brusc mi-am amintit de ceea ce îmi povestise Michael Landau (fost deputat) şi anume: cum organizase el în 1918, după ce se încheiase cu refugiul la Iaşi şi autorităţile o luaseră din loc, o auto-apărare deoarece cartierele evreieşti erau ameninţate să fie prada unor răfuieli din partea mîncătorilor de jidani care le reproşau acestora de a fi fost cu nemţii (pentru că idişul aducea a limbă germană... Curat *goişe Kep...)*

Ar părea azi ridicol, don Quijotesc sau copilăresc, dar în noaptea aceea, Doamne, în disperare de cauză şi neintrevăzînd altă scăpare, m-am gîndit să profit de răgazul de care încă dispuneam ca – de bine de rău – să pun şi eu la cale... o autoapărare...

Imobilul se preta. Poarta de fier care dădea în stradă era încuiată. Ca să ajungi la etajul doi unde locuiam mai era o uşă tot încuiată şi apoi o scară ce urca în serpentin, încheindu-se cu o mică estradă de unde puteam face nepoftiţilor o primire caldă...

Am pus deci femeia de serviciu să încălzească cazanul de la baie şi să pregătească o căldare, două... Pe bărbatul ei, un rutean de origine, tăietor de lemne, l-am postat cu toporul la uşa din dos. Unuia dintre cumnaţi, celui mai voinic, i-am dat un iatagan turcesc pe care tata îl cumpărase pe vremuri de la un rus alb. Pe femei – cu excepţia Domnicăi, care s-ar fi dat în foc pentru fiecare dintre noi şi care urma să vie cu căldările de apă fiartă – le scutisem de serviciu... militar, trimiţîndu-le la culcare.

După ce plasasem pe fiecare la "postul" său şi se făcuse o linişte mormîntală, mai întîi fiindcă le cerusem să aibă urechile ciulite la cel mai mic zgomot dinafară, mă aşezai la biroul pe care îl aveam lîngă ferestrele ce dădeau în stradă, am aprins lampa cu abajur (după ce stinsesem toate din restul casei) şi... poate din deformaţiune profesională, pusei hîrtie de scris în faţă...

Ceea ce mă frămînta era: DE CE? Faimosul "*Far wus*" al lui Bialik din nemuritoarea "*Di shită şudt*"... Şi aşa din *şală-n şală*, recapitulîndu-mi fulgerător în minte prin cîte calamităţi, prigoane, inchiziţie, pogromuri, arderi de vii şi cîte şi mai cîte alte plăgi – nu zece – ci nenumărate ce s-au năpustit de-alungul vremurilor peste poporul *ales*, ales pentru asta, mi s-a năzărit să folosesc clandestinitatea în care mă aflam de la venirea lui Antonescu la putere, pentru ca să întocmescc o istorie a vieţii ce-au dus-o evreii de-a lungul vremurilor. Şi, pentru că nu era deloc momentul să mă apuc în chiar seara aceea să strîng material documentar, am purces a întocmi predoslovia...

Stranie dacă nu chiar ridicolă ar putea părea astăzi hotărîrea cuiva care, ignorînd dacă va mai apuca dimineaţa, se înhamă la o lucrare de, fireşte, lungă durată. Dar... optimismul ne-a fost nouă evreilor, totdeauna asociat. *Hatikva... Gam zu Yaavor...* Ştiţi bine! Ce mai încolo-încoace?

Îmi amintescc că pusesem ca motto la această predoslovie o frază a unui cunoscut scrutător francez al vieţii ce a trăit în secolul trecut, pre numele său Sainte-Beuve, şi anume: "*Le tout est de vivre car alors on verra tout et... le contraire de tout...*" Deci: totul e să apuci a trăi. Şi iar mi-a revenit în minte preavizul de la telefon...

Cu răsfoitul lui Graetz, Dubnov... ajunsesem ca orologiul să bată noaptea-n jumătate. Îmi ascuţii urechile. Nici cel mai mic zgomot. Îmi rotii privirea-n jur. Toţi cei "de veghe", în fotolii ori pe canapea aţipiseră. Cu lampa de birou aprinsă – la stînga, cu deşteptătorul la care mă tot uitam – la dreapta, eu – la mijloc, încordat, printre filele pe care le tot înegream, descotorosindu-mă astfel de gîndurile negre ce mă tot năvăleau, auzii deodată, în tăcerea îngheţată ce domnea afară, subit, un zgomot de... maşină...

Mă uit la ceas. 3!

Stinsei imediat lumina. Inima... cît un purice...

Îmi lipesc nasul de fereastra care dădea în stradă, aşteptînd momentul să dau alarma. Dar... maşina... trece prin faţa casei. Nu se opreşte. Continuă olecuţă mai departe. O cîrmeşte la stînga şi o ia pe străduţa din faţă care se chema – poate se mai cheamă şi acum aşa: Termopile. Şi... stopează în faţa casei boiereşti de la nr. 4, cu o grădiniţă şi o poartă de fier la intrare. Locuia acolo Burăh Kaufman, cunoscut textilist care avea trei fii şi o fată ce avea să devină soţia ilustrului violonist american Nathan Milstein. Dar în seara aceea – aflai mai pe urmă – nu se afla decît el şi feciorul ăl mai mic.

Lipit de geam, urmăream. Vedeam bine strada mai cu seamă că în colţul străzii era un felinar aprins.

Coborîră din maşină patru cămeşi verzi. Văzui cum doi dintre ei săriră gardul şi izbutiră să deschidă poarta. Apoi nu mai puteam urmări. Dar nu mă dezlipeam de la fereastră. Vegheam. Poate după ce vor termina acolo se vor întoarce în Arcului. După cîtva timp – n-aş putea preciza cît anume – îi văzui pe găligani ieşind încărcaţi cu ceea ce devalizaseră (ce anume nu puteam distinge de la depărtarea la care mă găseam) depunîndu-le în maşină, apoi întorcîndu-se iar şi revenind cu nişte covoare – parcă, făcute tăvălug şi învelite în cearşafuri albe. Mi-am zis, înfiorat desigur: cadavre... Nu eram departe de adevăr. Am aflat mai tîrziu că într-adevăr cei doi Kaufmani avuseseră soarta lui Iorga, Madgearu, Victor Iamandi şi a atîtor altora, deşi nu erau oameni politici...

Îngrozit de ceea ce vedeam că se petrecea – şi asta chiar sub ochii unui gardian ce stătea impasibil lîngă felinar, am telefonat la circumscripţie, dîndu-mă drept o cunoştinţă de-a mea. Zic deci:

– Aici maiorul Ambrozie. Vreau să vă semnalez că pe strada Termopile se petrec nişte lucruri ciudate. Parcă spărgători care pradă o casă....

Răspunsul: – Nu vă sinchisiţi, domnule maior, or fi descins la nişte jidani...

Sic! Eram lămurit.

De trei ori maşina a plecat încărcată, făcînd dus şi-ntors, pînă cînd auzii, răsunînd clar, comanda celui mai căpitan pesemne dintre ei: LA SEDIU!

Şi dusu-s-au. Cocoşii începuseră a da semnalul că ne apropiem de ziuă. Eram în ianuarie, Bucureşti, ianuarie 1941.

Plătiseră oare vecinii pentru mine? Nu ştiu şi asta nici nu era de natură să-mi uşureze inima.

A fost într-adevăr o noapte de pomină. Dealtminteri o şi pomenesc ... A fost noaptea în care, precum am mai spus, luasem hotărîrea să scriu Istoria Vieţii Evreilor...

Războiul izbucnise. Cu Polonia se terminase *Finis Poloniae!* Dar prevedeam că încăierarea va fi de lungă durată. Aveam deci tot timpul... dacă... dacă... nu ne va veni înainte sfîrşitul... Eram de-abia la prima noapte a rebeliunii...

N-o voi uita niciodată.

MINIMUM NU UITA

1941 - 1991
5o de ani de la
REBELIUNEA
LEGIONARA
PREZENT!

...Capitanul Gh.Magherescu dormea cu capul pe pragul usii lui Antonescu. Si vedea totul.Si auzea totul. Si nota totul.

...Am stat tot acest timp lîngă Conducător, cu toţi camarazii mei din Cabinet. Fiind prieten cu colonelul Elefterescu, mi-am petrecut mult timp din zilele şi nopţile Rebeliunii, la uşa cabinetului său. Pot spune că am dormit cu capul pe pragul uşii sale, înapoia căreia lumina nu se stingea decît la primele raze ale dimineţii. Am văzut tot zbuciumul său pentru găsirea unei soluţii de împăcare şi am văzut cum toate încercările sale se izbeau de intransigenţa nebunească a şefilor legionari. În zilele şi nopţile de 20 şi 21 ianuarie, nu a contenit dusul şi venitul diferitelor delegaţii legionare, care încercau tratative de împăcare, aducînd cu ele şi luînd intransigenţa cea mai refractară.

(...) Revolta o declanşaseră ei, folosind prilejul asasinării maiorului german, împuşcat de un agent englez din eroare. El voia să suprime pe generalul Hansen, şeful Misiunii militare germane din România spre a provoca un conflict cu Germania. Au ieşit în stradă ocupînd edificii publice. Cazarma Gardienilor Publici din spatele Palatului Preşedenţiei de Miniştri, unde locuia şi lucra conducătorul, a fost atacată cu focuri. Au apărut baricade pe străzi. Din provincie veneau ştiri alarmante. Însăşi oştirea se dovedea nesigură. Un haos se instalase în întregul organism de stat. Ordinea trebuia restabilită de urgenţă. Crimele se săvîrşeau la lumina zilei. Casele evreilor erau prădate şi mulţi dintre ei erau asasinaţi în pădurile din jurul Capitalei.

În timpul acesta Generalul şi Cabinetele sale, Militar şi Civil, erau asediaţi în localul Preşedenţiei, ţinut sub foc din clădirea din spate, ocupată de gardienii publici care erau de partea legionarilor.

■ *I. Antonescu*

Generalul avea lîngă el circa cincizeci de oameni dintre care 15 ofiţeri, 10 civili şi 20 de subofiţeri de jandarmi la început. De jur împrejur, piaţa Preşedenţiei era blocată de formaţii legionare înarmate. O singură ieşire era liberă, aceea spre piaţa Matache prin care se ţinea legătura cu trupele de la Malmaison.

(...) Eu şi cu ceilalţi ofiţeri din Cabinetul Militar am participat direct la înăbuşirea Rebeliunii, primind dispoziţii direct de la General. Cu acest prilej găsesc momentul să numesc pe aceşti ofiţeri, deoarece toţi s-au umplut de merite prin curajul şi devotamentul pe care l-au pus în îndeplinirea serviciului şi slujirea cauzei pentru care se angajase lupta cu rebelii. Aceştia erau: colonelul Mircea Elefterescu, Şeful Cabinetului Militar şi Şeful de Cabinet al Generalului, un anti-legionar prin reflex; maiorul Niculescu Eugen şi maiorul Marin Alexandru, ambii favoriţi ai Generalului şi viitorii lui adjutanţi; maiorul Bălăşescu Nicolae, şef de birou; căpitanii Magherescu Gheorghe, Anghel Nicolae, Ioniţă C., Florescu Radu; lt. colonelul Stănculescu Gheorghe. Parte din aceşti ofiţeri nu mai trăiesc. Fiecăruia i-a revenit o misiune de mare încredere, pe care şi-au îndeplinit-o cu zel, chiar sub focurile rebelilor. În afara acestora, pe lîngă General se mai aflau şi generalii Şteflea Ilie, Pantazi Mihai, Dobre Gheorghe, colonelul Dragomir Nicolae şi alţii care veneau şi plecau pînă a început lupta.

În momentul începerii luptei de stradă, în jurul Generalului am rămas numai personalul militar şi civil, care am fost blocaţi în local, împreună cu Generalul şi Doamna cu secretara ei Domnica Negulescu şi cu Mihai Antonescu.

O RAFALĂ DE MITRALIERĂ

(...) O scenă la care am luat parte de aproape a urmat aproape imediat la înapoierea noastră la Preşedenţie, transformată în acest timp într-o adevărată fortăreaţă asediată. Se adunau din ce în ce mai mulţi demnitari, care aşteptau să fie primiţi de General. Unii se pregăteau să rămînă peste noapte acolo. Alţii. după un timp se grăbeau să plece la casele lor, dacă mai reuşeau. Prin birouri se făceau pregătiri improvizîndu-se dormitoare pentru ofiţeri şi personalul civil, care nu mai putea părăsi clădirea. Începea să se însereze. Deodată, în mijlocul acestei armosfere de pregătire pentru asediu, în tot localul răsună o rafală de mitralieră, care-şi prelungi ecoul lugubru pe toate sălile Palatului, urmată fiind de zăngănitul geamurilor sparte.

MINIMUM NU UITĂ

1941 - 1991
5o de ani de la
REBELIUNEA
LEGIONARA
PREZENT!

Nici nu se stinsese ecoul acelor zgomote că Generalul Antonescu şi apăru pe culoar, îndreptîndu-se cu paşi iuţi spre locul unde se spărseseră geamurile. Voia să vadă ce se petrecuse. Apariţia sa fusese aşa de neaşteptată şi produsă cu repeziciune, încît nimeni nu avu timpul să-l oprească. Abia dacă reuşi să fie ajuns la capătul culoarului.

Ajuns la capătul culoarului şi dîndu-şi seama că focurile fuseseră trase chiar de către gardienii publici, cu deplin dezgust rosti următoarele cuvinte:

– *Nemernicii! Au ajuns să tragă în casa unde locuiesc şi muncesc ca să-i înalţ şi să-i aşez în rîndul oamenilor..."*

Încep să se audă focuri din mai multe părţi ale oraşului. Faţă de această situaţie, Generalul se retrage şi ordonă aducerea de întăriri.

LA TELEFON, HITLER

O altă scenă, tot foarte importantă, trăită de mine personal şi care capătă toată semnificaţia, a fost acea petrecută la centrala telefonică a Preşedenţiei.

Mă aflam acolo pentru a urmări expedierea unor telegrame urgente. Deodată văd că telefonista de serviciu îmi face un semn, întinzîndu-mi o cască de ascultare. Am pus imediat casca la ureche. Am auzit o voce ducînd o conversaţie în limba germană. O voce pornea chiar din cabinetul Generalului şi nu era alta decît a doctorului Fabricius, ministru plenipotenţiar al Reichului, cunoscuta figură politică amestecată atît de mult în toate evenimentele importante ale politicii româneşti din ultimii ani. La celălalt capăt, vocea Führerului.

Vorbea Fabricius, care era angajat într-o demonstraţie amplă, cu mare debit de cuvinte, urmărind să convingă de ceva pe interlocutorul de la capătul celălalt al firului. Din puţina germană ce cunosc, am înţeles că Fabricius pleda cauza Generalului. Hitler răspundea monosilabic, întretăiat, oarecum descumpănit. Convorbirea a decurs cam în acest fel:

– Mein Führer, Domnul General Antonescu este silit să treacă la represalii împotriva legionarilor. Aceştia s-au dedat la acte teroriste în toată ţara şi în capitală... Orice împăcare este cu neputinţă.

Urmează o tăcere. Se aude vocea lui Hitler perfect limpede şi ezitantă.

– Bine, bine, dar cum rămîne cu ideologia lui Codreanu?

– Totul este neseriozitate, necinste şi anarhie. Este necesar să se dea mînă liberă Domnului General, singurul în măsură să instaureze ordinea în România. Domnia sa roagă să daţi ordin ca unităţile germane aflate în ţară, să nu intervină sub nici o formă. Are nevoie de toată libertatea de acţiune.

Urmează iarăşi o tăcere, după care vocea lui Hitler se aude din nou:

– Bine, bine. Să procedeze Antonescu cum crede de cuviinţă pentru a instaura ordinea în ţară. Noi nu ne amestecăm. Comunică dispoziţiunea mea în acest sens...

Ascultasem cu emoţie acest dialog de o aşa de mare importanţă pentru cele ce vor urma. Generalul cerînd şi obţinînd aprobarea lui Hitler ca trupele germane să rămînă neutre, obţinuse de fapt cîştig de cauză.

OPRIŢI AUTOMOBILUL REGELUI MIHAI !

(...) Şi acuma, în continuare, o altă scenă importantă care s-a petrecut şi la care am asistat.

Imediat ce am coborît de la centrala telefonică, m-am dus la cabinetul colonelului Elefterescu să-l informez despre convorbirea ascultată la telefon. Acolo, am găsit o mare agitaţie. În momentul acela primise un mesaj telefonic de la Inspectoratul Jandarmeriei precum că Regele Mihai a părăsit Palatul de la Sinaia, unde se afla, şi a pornit spre capitală, Automobilul regal în acel moment intrase în Posada şi se angajase spre Breaza. Ştire surprinzătoare şi foarte

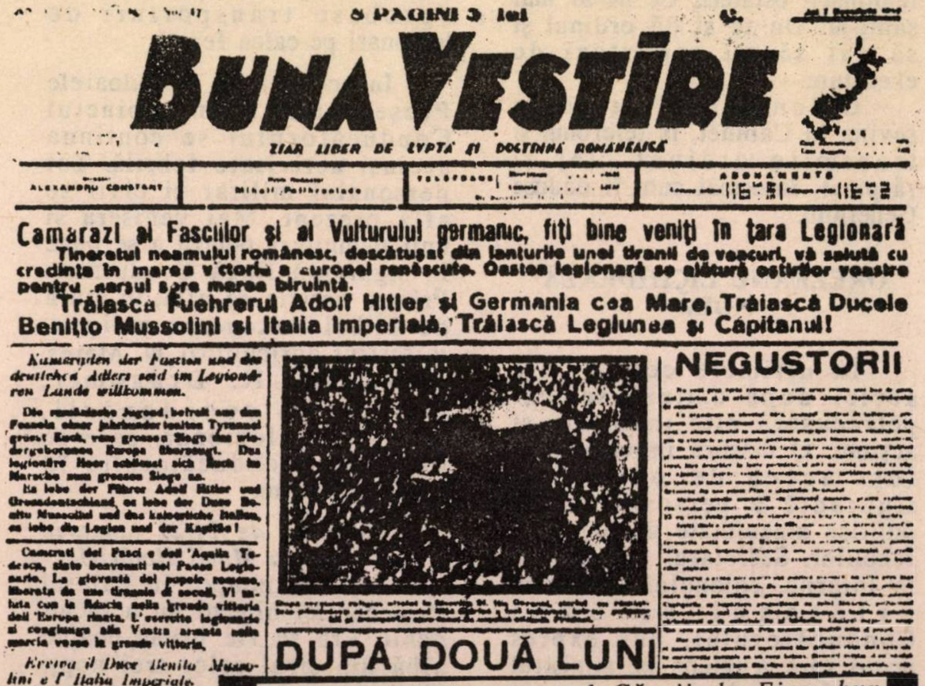

8 PAGINI 3 lei

BUNA VESTIRE

ZIAR LIBER DE LUPTĂ ŞI DOCTRINĂ ROMÂNEASCĂ

ALEXANDRU CONSTANT

Mihail Polihroniade

TELEFOANE

ABONAMENTE

Camarazi ai Fasciilor şi ai Vulturului germanic, fiţi bine veniţi în ţara Legionară

Tineretul neamului românesc, descătuşat din lanţurile unei tiranii de veacuri, vă salută cu credinţa în marea victorie a Europei renăscute. Oastea legionară se alătură oştirilor voastre pentru marşul spre marea biruinţă.

Trăiască Fuehrerul Adolf Hitler şi Germania cea Mare, Trăiască Ducele Benitto Mussolini şi Italia Imperială, Trăiască Legiunea şi Căpitanul!

Kameraden der Fasces und des deutschen Adlers seid im Legionären Lande willkommen.

NEGUSTORII

DUPĂ DOUĂ LUNI

Evviva il Duce Benito Mussolini e l' Italia Imperiale.

Evviva il Führer Adolfo e la Grande Germania.

Evviva la Legione ed il Cap

"Buna vestire", organ al Gărzii de Fier: bun venit hitlerismului!

MINIMUM NU UITA

1941 - 1991
50 de ani de la
REBELIUNEA
LEGIONARA
PREZENŢI

alarmantă. Ce căuta Regele în Capitala aflată în plină revoluţie?

Colonelul Elefterescu pătrunde în Cabinetul Generalului căruia îi raportează această informaţie fierbinte.

– Cum se poate? ce înseamnă imprudenţa aceasta atît de gravă din partea Suveranului? îl auzi strigînd pe General prin uşa rămasă întredeschisă. În Capitală şi în ţară unde începe să se instaureze anarhia, drumurile au devenit nesigure, şi Regele porneşte la drum fără escortă. Cine l-a chemat aici tocmai acuma? Trebuie acuma să mai am şi grija lui după ce am atîtea pe cap! ...Telefonează imediat Regiunii Prahova şi să alerteze din post în post pe jandarmi. Maşina regală să fie oprită pe drum şi suveranul să fie rugat din partea mea să se înapoieze imediat la Sinaia, unde să rămînă pînă îi comunic eu că poate pleca din Palat. Capitala este nesigură pentru el... Asta ne-ar mai lipsi, să-l ia legionarii ostatec... Ce ne-ar mai şantaja! Du-te şi dă ordinul şi să vii să-mi raportezi de executare.

Colonelul Elefterescu revine în Cabinet, ia telefonul şi transmite ordinul clar şi răspicat, întocmai cum îl dăduse Generalul.

OREZEANU LICHIDEAZĂ NOUĂ

În ultimele ceasuri ale acelei după amieze se mai petrecuseră alte incidente şi acţiuni. O măsură importantă a fost aceea de punere în siguranţă a personalităţilor politice ameninţate de acţiunile rebelilor. Secretarul General de la Interne, colonelul Rioşianu, prietenul şi omul Conducătorului, pus expres acolo spre a talona pe ministrul Petrovicescu, legionar, element activ al Rebeliunii, a luat iniţiativa de a aduna în localul ministerului pe principalii oameni politici mai ameninţaţi cum au fost: Constantin Argetoianu, Gheorghe Tătărescu şi alţii. Cunoscutul industriaş Malaxa fu adus chiar la Preşedenţie la dispoziţia Conducătorului. Ministrul Mircea Cancicov, cerînd ajutorare pentru a i se asigura viaţa, au fost trimise două tancuri care să patruleze în faţa hotelului Athenée Palace.

La căderea serii, Conducătorul a fost informat telefonic de către generalul Orezeanu, Directorul General al C.F.R.-ului că este atacat cu focuri de armă în locuinţa sa de către un grup de legionari înarmaţi. Conducătorul îl întreabă dacă are nevoie de ajutoare, la care generalul refuză, spunînd că are posibilităţi să respingă pe atacanţi cu membrii familiei sale. Şi, într-adevăr, la pătrunderea legionarilor în locuinţa sa, i-a primit în holul casei cu focuri de pistol automat, omorînd nouă dintre ei. Restul, au dispărut. Generalul Orezeanu, împreună cu ai casei, s-au apărat vitejeşte. El fusese atacat drept sancţiune că nu aprobase transporturi de legionari pe calea ferată.

În acest timp, pe culoarele Preşedenţiei şi în cabinetul Conducătorului se continua aceeaşi activitate febrilă. Tot personalul militar şi civil se afla prezent. Mai veniseră şi unii demnitari pentru a se pune în siguranţă lîngă Conducător. Printre aceştia se afla, în afară de Mihai Antonescu nelipsit, ministrul agriculturii N. Mareş, colonelul N. Dragomir, ministrul coordonării, simpatizant legionar, care se alăturase Conducătorului în aceste momente.

Noaptea de 21/22 ianuarie a fost noaptea Marii Hotărîri

În acea noapte în Palatul Preşedenţiei nimeni nu a închis ochii. Era să fie prima noapte albă din şirul celor trei nopţi care vor urma. În cursul acestei nopţi, Conducătorul va face toate încercările cu putinţă pentru a se cădea de acord cu rebelii.

Horia Sima considerînd că şi-a ocupat toate poziţiile de pe care ar putea vorbi de autoritate, crede că a sosit momentul pentru a-şi expune pretenţiile. Prin primii săi delegaţi, profesorul universitar P. P. Panaitescu şi ing. Chirnoagă, trimite Conducătorului următoarele condiţiuni de împăcare în care punctele principale erau:

1. Să fie retrase toate trupele în căzărmi.
2. Să se constituie un guvern numai din legionarii desemnaţi de Horia Sima.

După sosirea acestei prime delegaţii, se mai prezintă la Conducător, din iniţiativă proprie, o delegaţie în frunte cu profesorul universitar Pantazi, generalul în rezervă Dona şi Iacob împreună cu alţi cîţiva ofiţeri superiori în rezervă. Aceştia se hotărîseră să acţioneze pe cont propriu, pentru o împăcare între Gardă şi Conducător.

Cele două delegaţii au fost primite deodată. Conducătorul i-a ascultat pe fiecare. Generalul Dona, în calitate de senator legionar – de altfel am pierdut din vedere să spun că ambele delegaţii făceau parte din senatul legionar – a prezentat Conducătorului un Memoriu care cuprindea aceleaşi condiţiuni ca în acela prezentat de Panaitescu. Conducătorul le-a răspuns:

"...Şi domnii profesori Panaitescu şi Chirnoagă au venit cu aceeaşi propunere dar direct din partea domnului Horia Sima, cerinţe aproape imperative, ca să se retragă armata de pe străzi şi de la Preşedenţie şi numai după aceea se vor retrage grupele legionare răzvrătite şi pentru aceasta dumnealor (şi Conducătorul arată cu mîna spre cei doi profesori) se oferă ostatici. Eu nu opresc ostatici. Domnul profesor Panaitescu mi-a cerut nominal să schimb membrii din guvern, aceasta în persoana domnului Mareş, pe care l-a jignit în demnitatea lui

MINIMUM NU UITA

1941 - 1991
5o de ani de la
REBELIUNEA
LEGIONARĂ
PREZENŢI

de pro-legionar şi naţionalist..."

Întreaga scenă putuse fi urmărită de toţi cei aflaţi în cabinetul colonelului Elefterescu, care înadins lăsase uşa întredeschisă, înapoia căreia noi urmăream orice mişcare şi auzeam orice cuvînt, ca măsură de siguranţă pentru persoana Conducătorului.

Apoi, Generalul a expus situaţia în care se afla, cauzată de către generalul Petrovicescu, de ministrul de externe (Sturza) şi de către Şeful Siguranţei Statului Ghika, a inspectorului Mazilu de la Galaţi şi al abuzurilor de la Prefectura Poliţiei de către colonelul în rezervă Zăvoianu care a anarhizat Corpul Gardienilor Publici care s-au baricadat în localul Prefecturii şi în cazarma de lîngă Preşedenţie.

"Iată domnilor, a continuat Conducătorul, adevărata situaţie în care am fost pus şi răsplătit ca Conducător al Statului care, cu riscul vieţii sale a făcut actul de la 6 Septembrie, spre a da ţării îngenunchiate şi umilite, linişte, ordine şi onoarea pierdută".

..."Primesc să stau de vorbă, ca să dăm o soluţie acestui caz grav, să formez chiar un guvern, însă cu oameni înţelepţi din Legiune, cu dumneavoastră, oameni maturi, nu cu oameni iresponsabili, cu copii care voiesc să terorizeze".

Prima delegaţie părăseşte pe Conducător.

Generalul a ieşit imediat din cabinetul său şi, urmat de cea de-a doua delegaţie legionară, i-a condus pe săli, la capătul culoarului care dădea în curtea Căzărmii Gardienilor Publici unde, la lumina felinarelor se puteau vedea bine grupurile de gardieni înarmaţi, printre care se puteau desluşi tineret – băieţi şi fete. De la ferestrele localului se vedeau distinct mitralierele şi puştile mitraliere amplasate spre ţintă: ferestrele Preşedenţiei.

Arătîndu-le priveliştea, Conducătorul le spuse:

"Vedeţi şi dumneavoastră, domnilor, care este situaţia mea! Aş putea să-i scot de aici în cîteva clipe cu tancurile şi armata, dar nu vreau s-o fac. Să ucid nişte copii rătăciţi? Eu nu atac. Eu mă apăr".

Grupul este condus din nou în cabinet de către Conducător şi discuţiile sînt reluate. Erau orele 23.

...Şi cea de-a doua delegaţie a senatorilor legionari părăsesc pe Conducător spre a merge să-l caute pe Horia Sima. Întrebaţi de către acesta unde se află în prezent Horia Sima, senatorii au mărturisit, foarte jenaţi, că nu-l pot găsi.

Intre timp, Generalul rămăsese cu cîţiva intimi ai săi, în aşteptarea desfăşurării evenimentelor: Nicolae Mareş, ministrul agriculturii, colonelul Nicolae Dragomir, ministrul Coordonării şi Ică Antonescu. Orele erau înaintate; trecuse de miezul nopţii. În acest timp sînt primite informaţii precum că mase de tineri legionari – studenţi şi muncitori – înarmaţi, se îndreaptă spre Preşedenţie spre a manifesta. Momentul devenise grav. Generalul ia legătura cu Comandamentul Militar al Capitalei, respectiv cu generalul Sănătescu, comandantul trupelor, căruia îi dă dispoziţiuni de rigoare: să evite vărsarea de sînge, impunînd manifestanţilor să nu se apropie de trupe mai mult de 100 de metri.

După cîtva timp de la plecarea delegaţiilor senatorilor legionari, se prezintă la Conducător un delegat legionar în persoana domnului Radu Greceanu, trimisul direct al lui Horia Sima. În sfîrşit, apare comandantul Legiunii! Greceanu aduce propunerile lui Sima cu privire la condiţiile împăcării şi reluării colaborării. El aducea cu sine, nici mai mult şi nici mai puţin, un Dictat.

După puţin timp sosesc din nou senatorii legionari, rugînd să fie primiţi de Conducător.

Atunci Conducătorul le-a prezentat pe Radu Greceanu, spunîndu-le că acela venise cu misiunea să-i prezinte lista noului guvern propus de Horia Sima în care el – Sima – figura cu titlul de prim-ministru, generalul Petrovicescu mai departe la interne, Iaşinschi la ministerul muncii etc. Cu alte cuvinte, îi erau impuse absolut toate persoanele pe care Conducătorul nu le mai voia alături de el la conducere.

– *"Poftiţi, li se adresă el senatorilor, şi veţi vedea şi Dumneavoastră pe care vă consider oameni bine intenţionaţi şi cinstiţi, cu ce fel de propuneri de împăcare îmi vine domnul Sima! În loc să vină personal să întocmească lista împreună cu mine, mi-o trimite cu aerul de a mi-o impune, prin dumnealui, şi*

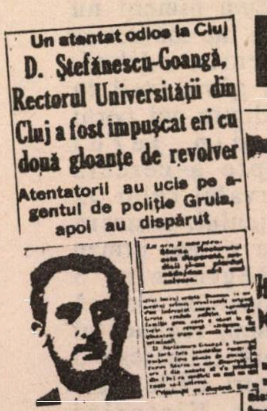

Un atentat odios la Cluj

D. Ştefănescu-Goangă, Rectorul Universităţii din Cluj a fost impuşcat eri cu două gloanţe de revolver

Atentatorii au ucis pe agentul de poliţie Gruia, apoi au dispărut

[redacted]

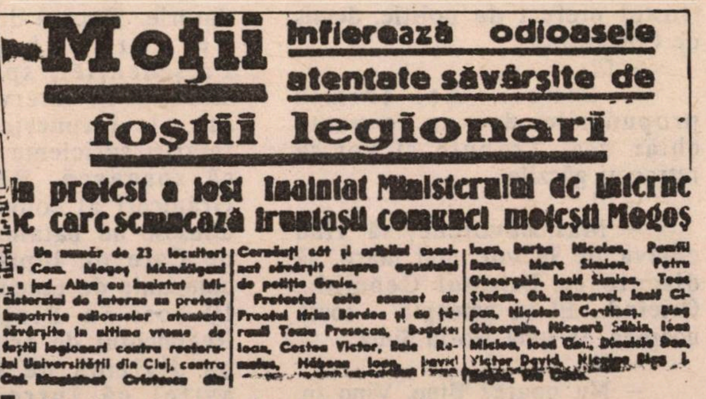

Moţii înfierează odioasele atentate săvârşite de foştii legionari

n protest a fost înaintat Ministerului de Interne
e care semnează fruntaşii comunei moţeşti Mogoş

■ *Asasinatul: specialitate legionară*

1941 – 1991
50 de ani de la
REBELIUNEA
LEGIONARĂ
PREZENT!

NIMUM NU UITĂ

spunînd aceasta, Generalul arată spre Radu Greceanu care stătea rezemat alene într-un cot, de un raft al bibliotecii din cabinetul Generalului, cu picioarele încrucişate şi, privindu-l sfidător pe General care continuă: ...Da! Prin dumnealui, care, uitaţi-vă în ce atitudine lipsită de respect şi de cea mai elementară bunăcuviinţă stă în faţa Sfatului Ţării... Aceasta nu este o propunere, ci un Dictat, pe care eu, în interesul ţării, nu-l pot accepta.

Domnule Greceanu, du-te şi comunică-i celui ce te-a trimis, să vină personal să discute cu mine, cum a făcut-o pînă acuma, să soluţionăm în mod cinstit şi curajos această gravă şi periculoasă situaţie, cît mai este timp. Îl aştept mîine la orele 12 şi nu mai tîrziu.

MĂ ZĂVOIENE, MĂ AŞEZ ÎN PATRU LABE...

Radu Greceanu părăsise cabinetul Conducătorului vădit nemulţumit şi îndîrjit. Senatorii legionari rămîn în parte la Conducător, iar altă parte vin în cabinetul colonelului Elefterescu. Unul dintre ei, colonelul Malamuceanu, cere voie să dea un telefon la sediul Legiunii. Capătă imediat legătura şi, faţă de cei cîţiva ofiţeri aflaţi în cabinet, asistăm la următorul dialog:

– Alo! Tu eşti, Zăvoiene? (fostul prefect de poliţie, demis de Conducător).

– !?!

– Bine... Aţi trimis propunerile, dar nu se poate chiar aşa. Trebuie şi voi să retrageţi gărzile.

– !?!

– Măi Zăvoiene, să vină cineva de la voi, mai mare, să discute cu Domnul General... Oricînd... El vă aşteaptă – toată noaptea. Să vină Horia Sima.

– !?!

– Nu poate? Bine. Vino tu, măi... Să vină cineva.

– !?!

– Haideţi măi, fiţi oameni înţelegători.

– !?!

– Uite, vin eu şi mă aşez în patru labe, să încălecaţi pe mine şi să vă aduc să discutaţi. Ce naiba! E ţara în joc, măi Zăvoiene!

Colonelul Malamuceanu se dădu învins şi lăsînd receptorul din mînă, cu o expresie dezolată, ni se adresă celor din jur:

– Au înebunit cu toţii! Nu se poate face nimic cu ei! şi pătrunse din nou în cabinetul Conducătorului să-i comunice înfrîngerea suferită.

De comun acord s-a hotărît să se mai încerce încă un demers de către senatori. Trei dintre ei şi anume: generalul Iacob, colonelul Malamuceanu şi maiorul avocat Damian, au fost trimişi la sediul din strada Roma, pentru a încerca un nou demers.

Era ora 2 din noaptea de 21/22 ianuarie.

Către orele 3 se înapoiază. Încercarea lor a eşuat din nou. Nu putuseră lua legătura decît tot cu colonelul Zăvoianu, care le-a făcut aceeaşi declaraţie: Legiunea şi-a fixat condiţiile care au fost trimise Conducătorului prin Radu Greceanu. Alte propuneri nu mai aveau de făcut.

Către orele 4 ale zilei de 22 Ianuarie, delegaţii legionari părăsesc pe Conducător.

Ultimele două ore pînă către orele 7. Cum nimeni nu mai urma să vină, ne-am retras prin birouri pentru odihnă. Dimineaţa ne-a găsit treji la datorie. Fiecare dintre noi porni pe terenul din jurul Preşedenţiei, spre a cerceta situaţia. În intervalul celor 12 ore ale întunericului, sosiseră întăriri suficiente şi mai urmau să sosească. Regimentul 3 Grăniceri al colonelului Oncică adusese un batalion, regimentul de Care de luptă trimisese o companie de tancuri. Către orele 10 sosi în Piaţa Victoriei Regimentul de artilerie grea cu un divizion de tunuri lungi, astfel că întreaga Piaţă a Victoriei luă aspectul unei Pieţe de Arme înaintea unui asediu.

Către orele 10, maiorul Niculescu Eugen, împreună cu mine ne-am dus la cazarma Gardienilor. Maiorul Niculescu a vrut să ia legătura cu comandantul gardienilor, să-i comunice somaţia conducătorului de a se preda. Aglomeraţia de legionari din poarta cazărmii începu să vocifereze:

– Nu ne predăm. Mai bine murim cum a murit Căpitanul!

Ei făceau această demonstraţie sub un tablou mărit al lui Codreanu, aşezat chiar deasupra porţii, iar portretul era înconjurat cu o panglică tricoloră îndoliată.

Dacă Conducătorul luase toate măsurile de apărare şi, la nevoie, de atac, nici legionarii nu au fost mai puţini activi.

Au organizat centre de rezistenţă în care au adunat materiale incendiare, cisterne cu benzină, autobuze, autocamioane şi tramvaie, din care au făcut baricade pe străzi, pentru a le incendia spre a opri înaintarea trupelor. Astfel de centre au fost organizate la Prefectura Poliţiei, la Siguranţa Statului, la sediul legionar din Aleea Vulpache, la casa Malaxa din parcul Bonaparte şi altele. După acelaşi model s-a organizat lupta şi în provincie.

Numeroase informaţii veneau din Capitală şi din ţară cum că legionarii se dedau la jafuri, omoruri, incendii. Se comit orori nemaipomenite. În pădurea Băneasa sînt duşi zeci de evrei, ridicaţi de la casele lor, împuşcaţi şi apoi dezbrăcaţi şi lăsaţi acolo.

Foarte grav, cu atîta mai mult cu cît printre ucigaşi se găseau elevi, învăţători, profesori. Administraţia de galben este jefuită şi incendiată.

"ŞTEFLEA, ADU UN TUN!"

Cînd maiorul Niculescu şi cu mine ne-am întors la cabinet, după inspecţia făcută la posturile de santinelă exterioare, trecuse de ora 11. Conducătorul tocmai ieşea din cabinetul său în momentul în care noi am ajuns sus. Maiorul Niculescu şi cu mine l-am întîmpinat raportîndu-i rezultatul negativ al încercărilor de aducere la ascultare a gardienilor.

– Să se treacă la acţiune aşa cum am decis, la ora 12 fix. Nu mai acord nici un minut în plus. Apoi, întorcîndu-se către generalul Şteflea care tocmai apăruse, i se adresă:

– Şteflea, să pui să se aducă un tun. Dacă la a treia somaţie nu se supun şi nu intră în ordine, să se tragă cu tunul.

La ora fixată, procurorul regal se îndreaptă spre poarta căzărmii. Se opri la distanţa reglementară făcînd somaţiile legale. Rebelii răspund trăgînd focuri din faţa cazărmii, prin ferestre şi de pe acoperiş.

Tunuleţul de 37 mm. intră în acţiune. Plesniturile lui iuţi şi seci fac să răsune un ecou plin, răsfrînt de clădirile din jur.

Intimidaţi şi impresionaţi de intensitatea focului tras de armată, după circa 40 de minute de împotrivire, rebelii se predau. Rînd pe rînd, părăsesc clădirea şi cu mîinile ridicate se îndreaptă spre ieşire. În poartă sînt dezarmaţi şi încolonaţi, iar de acolo sînt duşi sub pază, spre cercetări.

AU FUGIT CA VRĂBIILE

E ora 13 din ziua de 22 ianuarie cînd rezistenţa din Cazarma Gardienilor Publici fusese lichidată, aceasta marcînd începutul înfrîngerii Rebeliunii.

Alcazarul legionar, aşa cum le plăcuse acestora să numească acest centru de rezistenţă, căzuse fără victime.

Îi văzusem cu 2 ore mai înainte pe aceşti "alcazarişti" şi îi revedeam acuma! Atunci mîndri, încrezători, sfidători ai morţii, bombîndu-şi piepturile cu îndrăzneală şi cu aroganţă în priviri, declarînd fără întrerupere şi cu frenezie, precum că "toţi vor muri, precum Căpitanul, dar nu se vor preda".

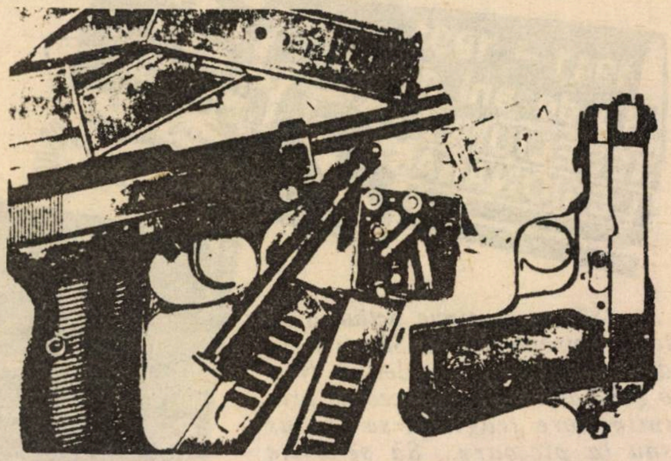

■ Din arsenalul legionarilor: mistică, mistică, dar şi revolvere

Acuma, fiinţe pierite, figuri răvăşite, spinări încovoiate sub povara ruşinii, grăbindu-se să arunce fiecare cît mai repede arma cu care se fălise pînă atunci, unul un pistol, altul o carabină sau armă. În marea lor majoritate ei purtau uniforma gardienilor publici. Lamentabil spectacol!

O dată acţiunea declanşată şi primul obiectiv desfiinţat, se trece la aplicarea Planului General de despresurare a localului Preşedenţiei Consiliului de Miniştri, pentru a se lua legătura cu restul oraşului.

Colonelul Oncică, imperturbabil ca la exerciţii, dirija din priviri mişcarea unităţii sale, al cărei aspect te umplea de încredere. Contrastul dintre luptătorii legionari, care se predaseră cu cîteva minute mai devreme si aceşti ostaşi era atît de mare încît nu puteai găsi termeni de comparaţie. Soldaţii, tăcuţi şi gravi, îşi păstrau locurile în front într-o ordine perfectă, privind drept înainte într-o aşteptare calmă şi încordată.

Aşteptarea împlinirii orei 14 devenise solemnă. Numărătoarea ultimului minut, în secunde, începuse. De pe linia frontului, se desprinse silueta procurorului regal, care înaintă pînă la jumătatea distantei de la front. "În numele legii vă somez..., se auzi răsunînd în tăcerea desăvîrşită a străzii, vocea de stentor a procurorului.

Drept răspuns, cîteva împuşcături răsunară în aer.

Procurorul îşi făcuse datoria şi se înapoie în rîndurile trupei.

5 – 4 – 3 – 2 – 1 ora 14!

Foc! răsună comanda ca de tunet a colonelului Oncică şi instantaneu ţăcăniturile a opt guri de mitralieră sfîşiară, ca nişte jerbe de oţel înfierbîntat azvîrlite în aer, tăcerea dimprejur, prelungind de-a lungul străzilor, care-l purtară lugubru în hăul Pieţei Victoriei, ca pe un răsunet al trîmbiţelor de apoi! Nu a fost timp să numeri pînă la trei şi toată strada Ştefan cel Mare s-a deşertat dintr-o dată. Nu se mai văzu picior de om. Toată acea mulţime imensă, parcă intrase în pămînt. Nici urmă de om, nici urmă de rezistenţă, nici urmă de luptă. Pe jos, pe caldarîm, nici o victimă. Deci, acele salve nu făcuseră nici o victimă! Potrivit ordinului, soldaţii trăseseră primele salve de intimidare, în aer. A fost de ajuns ca rebelii să audă ţăcăniturile mitralierelor, ca să se împrăştie ca un stol de vrăbii.

Am alergat să duc informaţia la Cabinet. Am ajuns acolo mai înainte ca ecoul împuşcăturilor să se fi stins în Piaţa Victoriei. Generalul Şteflea fu primul care-mi ieşi înainte.

– Fug ca vrăbiile, domnule General. Nici urmă de împotrivire. La primele rafale de mitraliere au aruncat armele, pancardele şi parcă au intrat în pămînt. Pe teren nici un mort...

Raportînd această informaţie Conducătorului. el ordonă"

MINIMUM NU UITA

1941 - 1991
5o de ani de la
REBELIUNEA
LEGIONARA
PREZENT?

Porunca Vremii
Sângele cere sânge

Porunca Vremii. *Director Ilie Rădulescu. La un moment dat, fusese co-director şi N. Crevedia, tatăl natural al lui Eugen Barbu. Sîngele apă nu se face.*

Antonescu şi Horia Sima

"Să se continue acţiunea cu toată impetuozitatea. Să nu li se dea timp să se reculeagă. Nici o şovăială. Să se procedeze prin intimidare trăgîndu-se în sus sau la picioare... Să se evite vărsarea de sînge inutilă. Să fie cruţate aceste mase de oameni induse în eroare de nişte scelerați... Şteflea, pînă la căderea nopţii să fie curăţat tot cartierul Bonaparte".

În ziua de 23 ianuarie, la prima oră de lumină, acţiunea a fost reluată şi lupta a continuat toată ziua. Aici, rezistenţa se mutase în locuinţe. A trebuit să fie atacată casă cu casă, deoarece rebelii se ascunseseră prin podurile şi beciurile caselor, de unde trăgeau în trupe. Au fost morţi şi răniţi. Acuma lupta se ducea nu împotriva maselor antrenate prin propagandă mincinoasă, ci împotriva elementelor legionare cele mai îndîrjite.

Treceam pe lîngă soldaţii în acţiune şi nu-i mai recunoaştem de ieri pînă în ziua următoare, atît de mult se schimbaseră, aceiaşi grăniceri ai colonelului Oncică. De la îngîndurarea citită pe chipurile lor cu o zi înainte, de la obida sufletească ce-i stăpînea, ceva asemănător cu o silă, peste noapte se trecuse, ca printr-o transfigurare, la o înverşunată dîrzenie. Se citea atîta dezlănţuire în ei, asemănătoare cu aceea a cîinilor de vînătoare asmuţiţi asupra fiarelor..."

LEGIONARISMUL - ASTĂZI

"Există legionarism în România de astăzi?" – se întreabă Victor Bârsan în săptămînalul "22", într-o primă încercare de a analiza fenomenul. "Există manifestări culturale ale unor foşti legionari? Da, răspunde el, există cel puţin un ziar – «Naţiunea» – şi (dacă informaţiile apărute în presă se confirmă) un post de televiziune – la Iaşi – ale unui fost legionar, Iosif Constantin Drăgan".

Senatorul Gelu Voican-Voiculescu, una din personalităţile cheie ale Revoluţiei din Decembrie, a făcut o interpelare în parlament la adresa guvernului, atrăgînd atenţia asupra fenomenului:

"Pe lîngă articole injurioase, denigrări, insinuări etc. cu trimitere antisemită directă, şi-au făcut apariţia seriale în care se reiau «protocoalele Sionului» – acest fals notoriu la care s-a apelat încă de la începutul secolului, în toate momentele de vîrf ale antisemitismului.

Un alt jurnal a publicat serialul «Cealaltă faţă a lui Israel», în care repune în circulaţie cele mai clasice leit-motive antisemite.

Dacă unele publicaţii recurg la forma perfidă a negării antisemitismului, la adăpostul căreia îl practică şi mai nestingherit, altele uzează fără înconjur, cît mai frecvent, de termenul de *jidan*.

Strecurînd zilnic, număr de număr, otrava insidioasă a urii de rasă, efectele dau măsura gravităţii acestei escaladări care se produce sub ochii noştri. Unele fapte sînt îngrijorătoare: atacarea sinagogii din Oradea; profanarea cimitirului evreiesc din Tîrgu Mureş; numeroasele inscripţii murale din unele oraşe".

În *România Liberă*, Petre Mihai Băcanu, unul dintre ziariştii de frunte ai momentului, scrie:

"Nu ne-ar mai mira chiar dacă prima manifestaţie (pro Ceauşescu n.n.) ar fi avut loc în redacţia domnilor Barbu şi Vadim. Plus una antisemită unde domnii respectivi sînt aşi. Că doar recrudescenţa antisemitismului trebuie să prindă şi în România, resentimente care prin tenacitatea extraordinară a domnilor Vadim şi Barbu au reînviat pe neaşteptate. Holocaustul a demonstrat care

1941 - 1991
5o de ani de la
REBELIUNEA
LEGIONARA
PREZENT!

pot fi consecințele ultime ale antisemitismului și ar fi fost de așteptat ca după exterminarea evreilor de către fascismul hitlerist, după prigoana antisemită declanșată de Stalin în Uniunea Sovietică și în Europa de Est în anii '50, antisemitismul să fie eradicat de societatea modernă. Dl. Vadim visează la acte de vandalism antisemit, într-o țară intrată pe calea liberalizării și a democrației".

Una din primele publicații apărute după Revoluție se cheamă *Cuvîntul:* editat de filozoful Nae Ionescu între cele două războaie mondiale, și avînd o primă perioadă sub semnul libertăților și umanismului, ziarul cu același nume a devenit (odată cu directorul lui) legionar pe față. Ideea ca în 1990 să găsești la București, un asemenea *titlu* de gazetă a stîrnit mirarea ziarului *Libertatea* (și nu numai) care ține să reproducă un citat din *vechiul "Cuvîntul";* semnificativ cît ține:

"Blestemul morții lui (a lui Corneliu Zelea Codreanu, întemeietorul mișcării legionare – n.n.), apasă asupra neamului întreg... Neamul acesta trebuie să ispășească... Vrem să vedem și noi neamul acesta cutremurîndu-se, urmînd setea de mîntuire, înfruntînd moartea și murind... Înțelege, neam românesc și pleacă-te. Căci vin munții blestemelor peste tine. Mișcarea legionară vrea ispășire integrală, mare, purificatoare. (din art. "Nevoia ispășirii" apărut în "Cuvîntul", organ central al mișcării legionare, la 2 decembrie 1940, cînd țara se afla sub dominația acestei organizații teroriste de tip fascist)".

● "DOMNULE ZIARIST, MI-E FRICĂ!" ●

D. C. Nicolae a "tresărit" în *Gazeta de București,* la auzul unei lozinci stăruitor strigată în Piața Universității. "În Piața Universității a apărut în ultimul timp o lozincă, este scandată frecvent și figurează înscrisă pe pancarte, sună simplu, scurt: *Ori învingem, ori murim!"*

Textul este însă incomplet, căci reprezintă doar versul final al refrenului unui cîntec; refrenul în întregime sună astfel: Noi sîntem echipa morții, căpitane, te iubim!/ Aruncați de zarul sorții, ori învingem, ori murim!

Pentru informarea cititorilor neavizați, să precizăm că este vorba de refrenul unui abject cîntec legionar, care a putut fi auzit intonat de cohortele cămășilor verzi pe străzile Capitalei în perioada antebelică. Chiar și în împrejurimile Pieții Universității – pe timpurile acelea Piața Brătianu – atunci cînd haitele verzi au trecut pe acolo spre cartierele Văcărești-Dudești, pe care le-au devastat și incendiat, ucigînd pe cine găseau în cale, evrei (bărbați, femei și copii) fie cu focuri de pistol, fie cu cuțitul sau cu topoarele".

Probabil însă că starea de spirit a evreilor români este exprimată cel mai limpede de o farmacistă din București, d-na Sonia Leibner, în ziarul *"Dimineața":*

"M-a uimit declarația d-lui Ion Puiu, liderul unui nou partid, (Partidul Național Democrat Creștin – n.n.) care zice că "nu cunoaște evenimentele din Piață". Adică cum, că doar stă pe Calea Victoriei, destul de aproape de Universitate? Ca fost legionar, nu-mi vine să cred că nu știe nimic. Și-apoi, prea lesne s-a trecut peste problema asta, a legionarilor. Tatăl meu a fost ucis în timpul rebeliunii lor din 1941, știu ce le poate pielea. Or fi ei bătrîni acum, dar spiritul legionar persistă. Sînt informată că la congresul legionar de la Atena, cu mulți ani în urmă, s-a hotărît ca fiecare legionar să pregătească trei tineri. Și tot așa – fiecare alți 3 tineri. Domnule ziarist, mie mi-e frică. Eu știu cine sînt aceia".

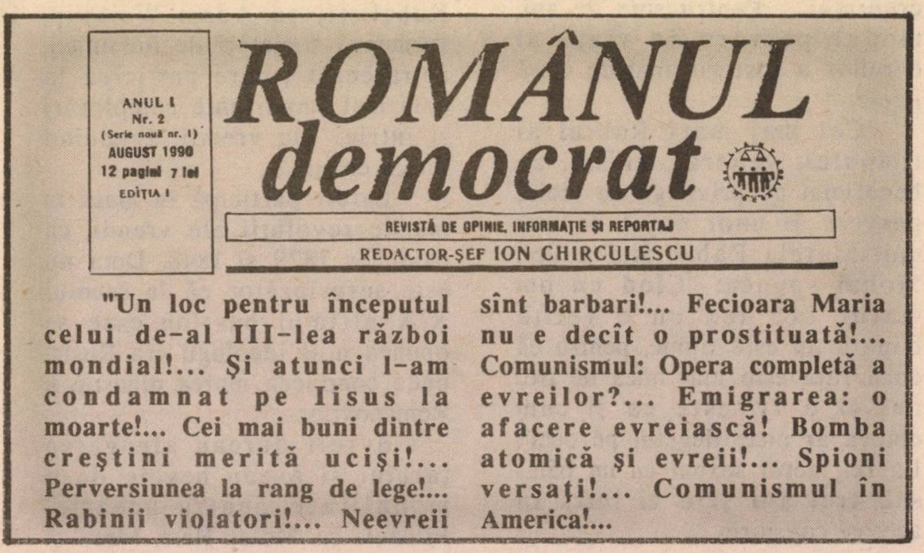

ANUL I
Nr. 2
(Serie nouă nr. 1)
AUGUST 1990
12 pagini 7 lei
EDIȚIA I

ROMÂNUL
democrat

REVISTĂ DE OPINIE, INFORMAȚIE ȘI REPORTAJ
REDACTOR-ȘEF ION CHIRCULESCU

"Un loc pentru începutul celui de-al III-lea război mondial!... Și atunci l-am condamnat pe Iisus la moarte!... Cei mai buni dintre creștini merită uciși!... Perversiunea la rang de lege!... Rabinii violatori!... Neevreii sînt barbari!... Fecioara Maria nu e decît o prostituată!... Comunismul: Opera completă a evreilor?... Emigrarea: o afacere evreiască! Bomba atomică și evreii!... Spioni versați!... Comunismul în America!...

Acestea sînt cîteva subtitluri ale marelui "material documentar" apărut în revista "Românul democrat" din București, august 1990. "Documentul" este intitulat "Celălalt Israel" și ar aparține "marelui publicist american Ted

1941 - 1991
5o de ani de la
REBELIUNEA
LEGIONARA
PREZENT!

MUM NU UITA

● RABINI VIOLATORI ●

Pike"; Traducerea: Laurenţiu Marinescu.

Cîteva fragmente:

"Primul lucru pe care Iisus l-a făcut, cînd a venit în mijlocul evreilor, a fost acela de a denunţa legile Phariseilor ca fiind neadevărate şi în contra Domnului...

Una din legile Phariseilor era că aceştia aveau voie să omoare pe oricine, dar într-un mod indirect! În Talmud scrie: "Dacă un evreu îşi leagă vecinul, iar acesta moare de inaniţie, evreul nu este vinovat, ci Dumnezeu, şi evreul nu trebuie pedepsit!"

Într-un alt paragraf din talmud, Iisus îi numeşte pe Pharisei "o generaţie adulteră". În legile lor scria că penalizarea ca adulter nu include relaţia perversă cu un minor sau cu soţia unui plebeu, acestea nefiind considerate sex! Legătura cu un copil minor de sex feminin era considerată chiar ca o regenerare a credinţei... Pentru sute de ani, modul pervers de viaţă al evreilor a fost un mod de viaţă firesc.

Cei mai mari Rabini ai timpului, veneraţi şi azi, au beneficiat de privilegii ca violul pervers al unor copii de trei ani! Marele Rabin Simon Ben Mohai spunea: "Cînd un om matur are sex cu o fetiţă minoră nu este nimic, pentru că dacă fata este mai mică de trei ani şi o zi, este ca şi cum cineva ar pune degetul pe ochi". La fel, actul sexual cu un băiat sub trei ani şi o zi intră în aceeaşi categorie.

După legile Phariseilor, neevreii nu trebuiau numai ocoliţi ci şi distruşi.

În faţa tribunalului, un Gentil (= neevreu) avea tot atîtea drepturi cît un animal; de exemplu: "Dacă un Gentil dă în judecată un evreu, verdictul va fi în favoarea evreului, iar dacă acesta cere despăgubiri, i se vor acorda de către Gentil!"

Nu numai Iisus era atacat de Pharisei: fecioara Maria era insultată , spunîndu-i-se că era o prostituată şi că pe Iisus l-ar fi făcut cu tîmplarii!...

...Legi care erau date de Pharisei: "Testamentul unui creştin nu poate fi acceptat ca probă într-un tribunal evreiesc, iar proprietăţile defunctului nu pot fi luate de către rudele acestuia; proprietăţile vor trece în stăpînirea statului Israel".

În legea Kabalei – cartea lui Zohar – vom descoperi încă puternic spiritul Phariseilor. Astfel în Zohar se spune că singurul suflet veşnic este cel al evreilor, gentilii avînd suflete muritoare! De asemenea că evreii îşi vor îndeplini misiunea sfîntă de a conduce lumea!

În secolul XVIII, secolul lui Voltaire, Kabaliştii din Polonia migrează, ca muncitori, în cele mai mari metropole ale vestului. Kabaliştii ca Adam Weishup, formează societăţi de iluminişti, ultrasecrete, care participă la cele mai importante comploturi şi intrigi ale vremii, zguduind lumea creştină...

Evreii participă în masă la marile revoluţii ale vremii, ca cele din 1829 şi 1848. Deci nu este surprinzător că în secolul XIX ultimul bastion care se opunea noii ideologii era Rusia, unde conducea marea dinastie a Romanovilor.

Evreii doreau alungarea ţarului şi aveau nevoie de o modalitate pentru aceasta. Filozofi ca Moseş Hess, Marx şi Engels, au construit o filozofie care să facă acest lucru posibil! Partea teoretică fiind pregătită, era nevoie de mijloace materiale pentru punerea ei în practică. Tot evreii au furnizat cele necesare! Marii bancheri evrei din New York, Hamburg, Műnchen, au transmis mari sume de bani revoluţionarilor din Rusia!

● BANCHERI, SPIONI ŞI LESBIENE ●

În America, în partidele de stînga, tot evreii erau pionieri! Ei au penetrat în administraţia lui Roosevelt, făcîndu-se aproape indispensabili. Astfel, la realizarea bombei atomice, Roosevelt a angajat oameni de ştiinţă evrei, care au lucrat înainte în Germania, la proiectul bombei. O parte dintre aceştia, în anii '50 dau proiectul ruşilor. Din 10 spioni prinşi şi acuzaţi, 8 erau evrei! Alţi 2 evrei, fraţii Soublen trimiteau documente secrete americane, şefului rus al poliţiei secrete, un alt evreu, Beria!

În Partidul Comunist American, majoritatea erau evrei!

Tradiţia Phariseilor se continuă şi astăzi: mişcarea feministă pentru drepturi lesbiene şi avort liber este condusă de evrei, la fel ca mişcarea pentru drepturi homosexuale! De ce prosperă perversiunea? pentru că mass-media o promovează, iar aceasta e condusă tot de evrei!... Astfel, cele mai importante staţii de televiziune naţională ca: NBC, fondat în 1926 de David Sarnoff, CBC, preşedinte William S. Paley, ABS, preşedinte Leonard Goldstein, sînt conduse şi controlate de evrei! Gentilii pot fi văzuţi în prim plan, dar în spate se află evreii!

Dintr-un interview al revistei de opinie publică (Public Opinion Magazin) din dec./ ian. 1983, luat conducătorilor mass-mediei americane, aceştia au răspuns afirmativ pentru următoarele:

1. Avort la cerere – 97%
2. Profesori homosexuali – 86%

1941 - 1991
50 de ani de la
REBELIUNEA
LEGIONARĂ
PREZENT?

3. Adulter permis – 57%
4. Politică liberală – 75%
5. Fără religie – 44%
6. Să nu te duci regulat la biserică – 93%
7. Homosexualitate şi lesbianism permis – 80%

Procentele acestea mari, în spiritul Phariseilor, aparţin evreilor!

Biblia ne spune că Israel va fi aruncat de pe şaua lui Antihrist de către Dumnezeu, în momentul în care evreii vor crede că conduc lumea.

Ceea ce se întîmplă azi în Palestina este o revoltă antisemită a arabilor, iar evreii răspund. Acest conflict nu se va încheia decît în momentul cînd Dumnezeu va hotărî îngenunchierea evreilor!..."

CAROL ISAC

CINE AI FOST DUMNEATA ŞAMA SALZBERGER?

Noii promotori ai antisemitismului recurg, printre altele, în lipsă de alte argumente, la vechi scrieri "clasice". Astfel "Protocoalele înţelepţilor Sionului", falsul creat de poliţia secretă rusă este retipărit în volum, publicat în foileton în ziare sau circulă în ediţii multiplicate. Proliferată, mai ales în ţările în care evreii sînt acum puţini la număr, această propagandă are reverberaţii stranii: răspunsurile întîrzie sau nu mai vin de loc. Uimirea că antisemitismul atingînd culmea absurdităţii se poate hrăni cu ura sa şi în abesenţa evreilor, frînează reacţia firească... Cu totul altfel se petreceau lucrurile înainte cu mulţi ani...

Sînt şapte decenii de cînd în împrejurarea în care inamicii evreilor căutau, cu febrilitate, motivaţii "teoretice" pentru ura lor, vedea lumina tiparului la Bucureşti, cartea profesorului N. Paulescu intitulată "Spitalul, Coranul, Talmudul, cahalul şi francmasoneria", o colecţie de minciuni terifiante şi de insulte la adresa judaismului ca învăţătură şi a evreilor ca oameni. Specialist în fiziologie, N. Paulescu a publicat cartea în tinereţe (avea în jur de treizeci de ani); ce l-a determinat să se ocupe de un subiect aflat atît de departe de specialitatea sa utilizînd, integral, o sursă de informare dovedită ca fiind falsă? Ce demon al urii l-a putut împinge pe el care nu se putea să nu cunoască contribuţia oamenilor de ştiinţă evrei la progresul medicinii, să comită această flagrantă imoralitate, adevărată incitare la genocid?

Cu o autoritate impresionantă, cu o admirabilă demnitate păstrînd respectul cuvenit adversarului fără a-i ierta însă ignoranţa, un evreu din Botoşani, Şama Salzberger s-a împotrivit minciunii instigatoare, publicînd, ca răspuns, o carte frumoasă şi înţeleaptă – astăzi o raritate bibliografică – intitulată "Adevărul despre Talmud şi Judaism – documente şi lămuriri".

Şama Salzberger trece în revistă fiecare aliniat al pamfletului antisemit dezvăluindu-i sursa şi falsitatea. Sursa se află în cartea despre Talmud – "Der Talmudjude" – a orientalistului austriac Röhling apărută prin anii 1880 – 1885 şi tot atunci condamnată de forurile ştiinţifice ca un fals evident. Mai mult, ea şi autorul ei au fost descalificaţi în faţa justiţiei, cartea a fost interzisă, iar de Röhling nu s-a mai auzit nimic, niciodată. Numele său a rămas asociat de cuvîntul "şarlatan". Dintr-o astfel de "operă" s-a inspirat "anti-talmudistul" de la Bucureşti pe care înţeleptul evreu botoşănean îl tratează cu condescendenţa cuvenită unui preopinent care s-a înşelat şi în ale cărui virtuţi morale crede totuşi. "Să judecăm cu indulgenţă pe orice om"; iar acest principiu talmudic îl călăuzeşte pe autor în desfăşurarea meticuloasă a argumentelor sale. Cartea a îndeplinit un dublu scop: a răspuns unor calomnii (ecoul ei în presă a fost apreciabil chiar dacă s-au găsit recenzenţi, ca cel de la "Revista Moldovei", numărul din august 1923, care să caute un "echilibru" între argumentele celor două cărţi) şi a contribuit, într-o măsură eficientă, la răspîndirea învăţăturii iudaice, a moralei şi eticii sale. De altfel, acesta a fost şi scopul mărturisit în prefaţa la ediţia a doua: "...am căutat să dau ascultare poveţei Talmudului «să ştii ce să răspunzi» şi să procur o armă de apărare tineretului nostru intelectual, care prin faptul că s-a îndepărtat de vechea noastră cultură este dezarmat pe tărîmul cunoştiinţelor religioase şi talmudice".

Este interesant de ştiut că Şama Sazberger şi-a încheiat cartea în 1914, îndată după apariţia volumului profesorului Paulescu. Izbucnirea primului război mondial a împiedicat tipărirea ei. Apoi, după ce războiul s-a sfîrşit, cărturarul de la Botoşani a considerat inoportună publicarea cărţii deoarece era convins că "prefacerile războiului vor face ca disputele religioase să aparţină trecutului..." A fost, poate, pentru prima oară cînd intuiţia l-a înşelat. Agitaţiile au revenit astfel că a considerat necesară reluarea răspunsului.

MINIMUM NU UITA

1941 – 1991
5o de ani de la
REBELIUNEA
LEGIONARA
PREZENT!

Prima ediţie a apărut în mai 1923, deci cu nouă ani întîrziere. A fost o perioadă în care şi profesorul Paulescu a meditat, probabil, la nesăbuinţa sa; volumul, trimis de autor prin poştă, cu confirmare de primire, nu a primit nici un răspuns. Dar, cum şi tăcerea e un răspuns, se pare că argumentele lui Şama Salzberger şi-au atins, într-un fel, ţinta. În 1938 el a publicat ediţia a doua a cărţii, revăzută şi adăugită.

Diversiunea antisemită luase formele acute ale nazismului. Între timp, în 1931, profesorul Paulescu încetase din viaţă. Şama Salzberger repetă – că nu a polemizat niciodată cu profesorul Paulescu, ci numai cu ideile sale eronate şi, mai ales, cu toţi aceia care minţind cu înverşunare procedează – aşa cum sună o zicală din Talmud – la îndepărtarea adevărului. ■

● **Întrebare-cheie:** Cîţi legionari, organizaţi, sînt astăzi în România?

Potrivit celor comunicate la Congresul mişcării legionare, din Spania (1987) numărul acestora s-ar ridica la circa 12.000. Ei sînt împărţiţi în două grupe:

1) Grupa condusă de d. Străjeniuc (din care face parte, de pildă, Doru Popescu, din Canada); 2) Grupa condusă de d. Palaghia (din care face parte, de pildă, Doru Braia, din Germania).

Centrul mondial al legiunii se află la Toronto, iar "organul" mişcării este publicaţia "Cuvîntul românesc".

În ceea ce-l priveşte pe d. Iosif Constantin Drăgan, în prezent mare industriaş în Italia (unde s-a refugiat, reuşind să transporte cu el o parte din tezaurul legiunii) acesta acţionează separat, "pe cont propriu".

● **Fraţi**

"...D. Eugen Raţiu mi-a spus că «mişcarea anticomunistă, iniţiată pe 16 decembrie la Timişoara, continuată acum prin mişcarea studenţească, prin lupta eroică şi suferinţele lui Marian Munteanu, se înscrie pe coordonatele mişcării legionare»".

(Dintr-o declaraţie a d-lui Eugen Raţiu, fratele lui Horia Sima, comandantul Gărzii de Fier, făcută d-lui Ovidiu Guleş, redactor-şef adjunct al săptămînalului "Gazeta de Vest", Timişoara)

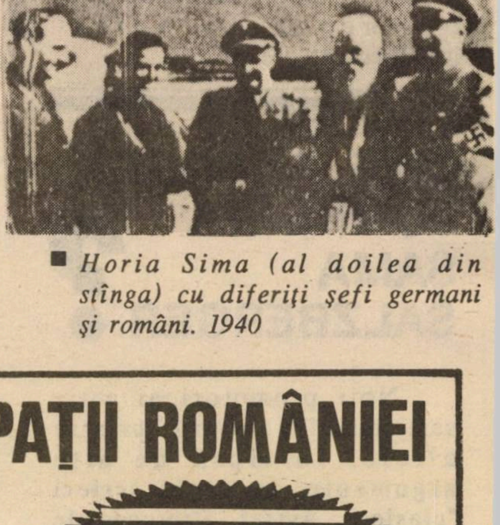

■ *Horia Sima (al doilea din stînga) cu diferiţi şefi germani şi români. 1940*

E.W.T.R. vă propune:
vacanţă de iarnă în
CARPAŢII ROMÂNIEI
la mulţi ani!
● SINAIA ● PREDEAL
● POIANA BRAŞOV
● 8 zile / 7 nopţi
204...222$
■ plus
zi suplimentară 22$
Amatorii de ski au la dispoziţie:
● Pîrtii de ski ● echipament ● teleskiuri
● teleferice ● telecabine
taxa de călătorie 50%
CEREŢI AGENTULUI DV. PREFERAT
PROGRAMELE TURISTICE INEDITE
E.W.T.R.
1991-92

DICTIONAR NECONVENTIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

d

DOCTORI

(continuare din nr. trecut)

o **Werner, Ştefan** (n. com. Beliu, jud. Arad, 1921), este un maramureşean (omul trăieşte la Baia Mare) obsedat, pe o linie Elie Wiesel, Ludovic Bruckstein, de întrebările clasice ale evreului din diaspora: ce importanţă are dacă sînt evreu şi nu român neaoş (sau danez, sau francez, sau rus, sau italian, sau german), de ce există antisemitism... cum a fost posibil Holocaustul? Amator luminat, făcîndu-te să te gîndeşti la "doctorii evrei de altădată", pasionaţi de Beethoven, Afacerea Dreyfuss şi marile idei, Werner şi-a adunat cîteva proze şi cîteva poezii într-un volum tipărit în Israel. "Sărutul pîinii, sărutul vieţii" (Tel Aviv, 1990). Proza e de natură autobiografică, furnizînd impresii (înecate în patetism) despre anii de război, care au marcat sensibilitatea autorului. Versurile sînt reflexii în marginea semipiternelei *chestiuni evreieşti*, răsucită pe toate feţele, pînă la stoarcere, aşa cum ştiu maramureşenii. Privite de la distanţă, strofele lui Werner te ajută să iei temperatura evreului român de la sfîrşit de veac.

"Un evreu din Maramureş" aminteşte de existenţa, azi intrată în folclor şi aproape neverosimilă a ţăranului (Iţic plugarul!) din Nord:

Ţăran sărac şi-evreu din Maramureş
Împovărat de ani, de baiuri, boală
Pornea pe drum, pe jos, cu traista goală
Din Valea Izei pîn'la Criş, la Mureş.

Din sat în sat bătea drum făr-odihnă
Şi pentr-un ban şi-un bulgăre de pîine
Spera s-audă: "hai la noi, bătrîne!"
Doar vineri seara-n Templu, rugă-n tihnă.

Noi an de an îl invitam la masă
Iar mama îi făcea ea însăşi patul
El stăruia în gînd la cei de-acasă.

Veni un an cînd izbucni războiul
Trecură ani... nu mai veni la masă;
Din Sighet, dus-a fost cu-ntreg convoiul.

Versurile intitulate *N-am origine "distinctă"*, au un aer de tînguire veche (de ce sînt, Doamne, blestemat să etc. etc.); ele sună curios cititorului din Israel, care s-a scuturat de *maladie:*

Creieru-mi de mult e locuit
De-o inimă ce meditează
Raţional destinu-mi neobişnuit.

Un destin ce din milenii-n' mine-l port
M-a afurisit chiar pe nedrept şi hieratic
C-un stigmat ce-mi vine greu să-l mai suport.

Vin eu pe, şi plec din lume exact ca alţii toţi
Nu pot concepe idioate preconcepţii
N-am origine "distinctă", lutu-i lut, aşa socot.

Observînd că numărul evreilor din oraş scade pe zi ce trece, Werner vede un cimitir unde, la un moment dat nu va mai intra nimeni:

În cimitirul evreiesc
Din Baia Mare
Oh, lespezile se-nmulţesc;
Tot mai puţini aceia care
Iau parte la o-nmormîntare.

În cimitirul evreiesc
Din Baia Mare
Vizitatorii se răresc;
Abia de mai sînt unii care
Iau parte la vreo aniversare.

Se-apropie şi ziua-n care
Doar morţi cu morţi se întîlnesc
Cînd ultimul evreu dispare
În cimitirul evreiesc
Din Baia Mare.

("În cimitirul evreiesc")

Ideea unei comunităţi alcătuită numai din morţi este notabilă.

(Urmare în numărul viitor)

În nr. viitor:
70 de ani de la moartea poetului Al. Robot

POŞTA DICŢIONARULUI

● *Prof. Miriam Weinberg*, Haifa, nu înţelege "dispariţia lui Geo Bogza din presa literară românească". D-sa admiră opera scriitorului şi caracterul său: l-a cunoscut, printr-o verişoară în iarna '40-'41, cînd se ascundea de legionarii care-l puseseră pe "lista neagră". "Ştim ceva în legătură cu această bizară dispariţie"?

Ştim. Din păcate. Bogza (Paznicul de far!) este bolnav, în spital. De altă parte, se pare, (repetăm: se pare) că nici "România literară" unde Bogza avea, cu regularitate, de ani de zile, o rubrică permanentă, nu s-a grăbit să publice textele inedite pe care le-ar poseda prin sertare. Păcat. Şi pentru Bogza, care este un admirabil; şi pentru "România literară" care este, la rîndu-i, în multe, multe privinţe, admirabilă; şi pentru cititorii care etc. etc.

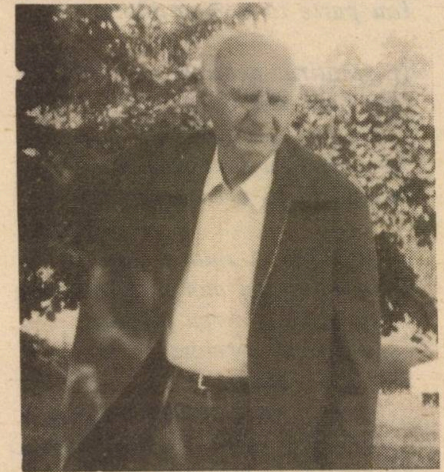

■ *Geo Bogza. Snagov 1986*

● *Ing. Gelu-Dan Tretioreanu*, Düsseldorf, intrigat (şi nu e singurul) de-o notiţă apărută în *Minimum*, cu privire la mereu nepublicatul jurnal al lui Mihail Sebastian, regretă că tocmai astăzi, cînd ne aflăm la o jumătate de veac de la "regimul legionar şi faimoasa rebeliune, nu avem la îndemînă însemnările scriitorului despre epocă".

Inutil să spunem că împărtăşim întru totul oftatul corespondentului nostru. Şi, în aşteptarea paginilor din jurnal despre momentul ianuarie 1941, să reproducem aici, scoasă din fragmentele de jurnal ce-au văzut lumina tiparului, o însemnare a lui Sebastian, premonitorie, din 24 iunie 1936: "Mergem poate spre un pogrom organizat (...) Aseară pe strada Gabroveni, atmosferă de luptă. Negustorii ovrei lăsaseră în jos obloanele şi-i aşteptau pe agresori, decişi să reziste. Cred că e singurul lucru de făcut. Dacă e să crăpăm, cel puţin să o facem cu bîta în mînă, nu e mai puţin tragic, dar e oricum mai puţin ridicol".

● *Av. Victor Orna-Brateş*, Düsseldorf, Germania, este şi el nelămurit: obiectul nedumeririi sale îl constituie filozoful şi gazetarul Nae Ionescu. "Ştiusem «de cînd mama m-a făcut» că celebrul Nae Ionescu a fost ideologul mişcării legionare. Acum, răsfoind cîteva publicaţii din Bucureşti, inclusiv intelectuale, de ţinută, constat că se vorbeşte despre el cu veneraţie, ca despre un mare umanist democrat, i se reproduc diferite articole, studii, eseuri. Care-i adevărul?

Mi-am format o opinie falsă despre Nae Ionescu sau, totuşi, omul a fost ceea ce ştiam că a fost... şi "băieţii" îi organizează cultul personalităţii, făcîndu-se că nu-i cunosc adevărata biografie?"

Nu, nu v-aţi format nici o opinie falsă. Nae Ionescu a fost realmente mentorul Gărzii de fier. Aşa cum reiese, de altfel, dintr-o sursă a cărei autoritate e mai presus de orice îndoială: Horia Sima, conducătorul mişcării, de la moartea lui Codreanu ("Căpitanul") şi pînă astăzi. H. S. a publicat o carte "Sfîrşitul unei domnii sîngeroase" (Ed. Mişcării Legionare, Madrid, 1977) unde, la p. 52-54 întîlnim date preţioase despre Nae Ionescu:

"Moartea Profesorului Nae Ionescu

În mijlocul pregătirilor pentru plecare. cade ca un trăznet vestea morţii profesorului Nae Ionescu. În 15 martie 1940 nu dispăruse numai un mare filozof şi un mare dascăl al generaţiei noastre, ci şi o mare speranţă a Legiunii decapitate. A fost o lovitură care ne-a buimăcit, azvîrlindu-ne în cele mai amare reflexii asupra soartei noastre vitrege. După masacrele din Septembrie 1939, grupul din Berlin înfiripase multe nădejdi în jurul numelui său. Prestanţa intelectuală a profesorului şi tăria lui de caracter, dovedită în cursul prigoanei carliste, îl destinau să joace un important rol în faza politică ce se apropia cu paşi repezi. Nae Ionescu întrunea în persoana lui două însuşiri greu de găsit împreună: o inteligenţă neegalată în toată generaţia lui, înzestrată cu vaste resurse culturale, şi un dîrz luptător pentru cauza neamului său.

Din ţară mai fuseserăm informaţi că moartea profesorului nu fusese naturală, că suferind fiind de inimă, cineva din apropierea lui i-ar fi administrat medicamente neindicate bolii lui, provocîndu-i decesul. Această persoană, suspectă de a-i fi grăbit sfîrşitul, avea legături cu

Palatul, şi ar fi săvîrşit atentatul după sugestiile camarilei, în schimbul unei importante sume de bani. Dar chiar dacă această informaţie nu ar fi fost adevărată, profesorul Nae Ionescu tot asasinat a murit. El a fost victimă a răzbunării carlisto-lupesciene. Un om, de o vibraţie intelectuală şi spirituală de intensitatea lui, era destinat să se consume repede fiziceşte, după lunga lui detenţiune în lagăr, de aproape doi ani, şi în condiţii de izolare totală de restul grupului.

Duminică, 24 martie 1940, grupul din Berlin a ţinut o şedinţă de comemorare a profesorului Nae Ionescu, la Amalienhof. Figura ilustrului dispărut a fost evocată de Constantin Papanace. O durere nestăvilită pusese stăpînire pe toţi. Unul dintre puţinii supravieţuitori ai marii epoci legionare luase drumul spre cele eterne, tocmai cînd Legiunea avea mai mare nevoie de sfatul şi experienţa lui.

Nae Ionescu era bine văzut în sferele politice din Germania. În eventualitatea unei crize a regimului carlist, era un om indicat să trateze o nouă formulă politică între mişcare, Puterile Axei şi Regele Carol. Dar Nae Ionescu avea în acelaşi timp convingeri inflexibile faţă de anumite exigenţe naţionale, ceea ce îl convertea într-un partener dificil pentru Palat. De aceea e verosimilă ipoteza suprimării lui de camarilă înainte ca să se producă scadenţa fatală a tuturor erorilor şi crimelor regimului. Fireşte că Legiunea ar fi avut încredere totală în Nae Ionescu, după strălucitul examen de credinţă şi devotament ce l-a dat în lagăr, dacă ar fi fost chemat de evenimente să trateze succesiunea regimului.

ÎN septembrie 1939, după căderea lui Călinescu şi masacrele care au urmat, aflîndu-mă la Bucureşti, am voit să-l scot din ţară, luîndu-l cu mine în Germania. Era o întreprindere grea, dar în faţa marilor pierderi ce le-am suferit, mă gîndeam că refugiul lui la Berlin ar constitui un puternic reviriment pentru ţară şi Legiune. I-am împărtăşit inginerului Nicolau, care conducea organizaţia clandestină a "Răzleţilor", ideea mea. El s-a interesat, s-a consultat şi cu alţi camarazi, şi la proxima întîlnire mi-a spus că "răpirea" profesorului e irealizabilă. Mai întîi, e greu să te apropii de el, deşi se află în libertate, pentru că e urmărit mereu de agenţi. Eu însumi m-am convins de cele spuse de Nicolau. Odată, întîlnindu-l întîmplător pe Calea Victoriei, în dreptul Palatului Poştelor, eram persecutat de gîndul să-l agrăesc. Dar uitîndu-mă mai bine în spatele lui, am văzut o persoană ce se ţinea scai după el. Îmi mai spunea Nicolau că profesorul e impracticabil pentru atari operaţii. În jurul lui se găsesc persoane care ar vorbi sau ar da imediat alarma în locurile unde nu trebuie. Cum s-ar putea desprinde de această lume? Nici el şi nici alţi camarazi nu cutează să se apropie de el, necum să-i propună evadarea din ţară.

În cursul şedinţei de la Amalienhof, mă gîndeam la planul meu de atunci şi acum îmi părea rău şi îmi făceam învinuiri că nu am încercat imposibilul să-l salvez. Dar, presupunînd că ar fi ajuns pînă la Timişoara, putea profesorul să suporte o trecere a frontierei, cu inima lui slăbită?"

Cum contribuie *Minimum* la combaterea secetei? Ne facem că plouă

● **Marius Mircu**, depozitar inegalabil de istorie şi de istorii, intervine pe marginea dr-ului Sotek Leteanu:

"Arăta «Minimum» (nr.44) la «Dicţionar neconvenţional», relatînd despre folcloristul Sotek-Leteanu, că preţioasa lui arhivă, cuprinsă în cîţiva saci, a fost distrusă. Aşa se ştia pînă în urmă cu vreo zece ani, şi chiar era în mare parte, dispărută. Dar...

Pe cînd lucram la Arhiva Documentară a Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din România, întîmplarea a făcut să mă aflu într-o zi la Serviciul de înmormîntări al Comunităţii Evreilor (au şi acolo o arhivă care nu trebuie neglijată). Am auzit pronunţîndu-se numele Leteanu.

– Da, a fost o femeie şi a declarat că a murit un inginer Leteanu. Azi e înmormîntarea.

Am luat adresa, şi în ziua următoare m-am prezentat la domiciliul defunctului.

– Nu cumva e vorba de o rudă a lui Sotek-Leteanu?

– Desigur. Era nepotul lui!

– Aveţi cumva, ceva urme despre Sotek-Leteanu?

– Dar cine eşti dumneata? De ce întrebi? Eşti de la Poliţie?

Am explicat. M-au dus într-o debara.

– Lădiţa asta! O păzea nepotul ca pe ochii din cap!

Am desfăcut capacul. Erau fişe, erau scrisori...

Am luat lădiţa, am dus-o în subsolul Arhivei Documentare de pe strada Popa Rusu 24 (unde se află şi redacţia "Revistei Cultului Mozaic), cu gîndul ca într-o zi să-i cercetez conţinutul. Dar a venit iureşul inerent organizării Muzeului Evreiesc, am tot amînat cercetarea, pînă am fost izgonit din Arhivă, din Muzeu, din ţară.

Poate se va găsi cineva să redescopere lădiţa.

CARTEA

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

ISTORIA LUMII ÎN 10 1/2 CAPITOLE

Vă amintiţi desigur de minunata carte a lui Julian Barnes: "Flaubert's parrot" (Papagalul lui Flaubert), despre care am avut prilejul să vorbim – admirativ – în paginile Minimumului, acum cîţiva ani. A apărut de curînd o nouă lucrare a lui Barnes, intitulată provocator "A history of the world in 10 1/2 chapters". În esenţă, autorul englez rămîne credincios formulei literare pseudo-eseistice în care excelează. Dar aci materialul eseistic – deşi imprimă întregului volum parfumul lui sui-generis – are proporţii mult reduse. Predomină net elementul narativ. Cartea se prezintă în ansamblu, ca o colecţie de povestiri.

*

Genul literar la modă este azi romanul. Cunosc mulţi cititori care, dacă nu descoperă pe copertă indicaţia salvatoare "roman", pun cartea deoparte, caută alta. "Nu-mi plac povestirile scurte, explică un atare cititor. Abia începi să te familiarizezi cu atmosfera, abia începi să cunoşti personajele, şi totul se termină".

Fără a contesta avantajele evidente ale romanului – care, prin amploarea şi elasticitatea lui, a devenit, pe drept cuvînt, genul literar predominant şi caracteristic epocii moderne – nu trebuie să dispreţuim genul "scurt". Criticul Pierre Lepape spunea: "În literatură, cine e în stare să facă mai puţin, e în stare să facă mai mult. Forma scurtă este, faţă de roman, ceea ce este parfumul faţă de apa de colonie. Ea constituie însăşi esenţa artei imaginative, rafinamentul tehnologiei narative".

Ce-i drept, cititorul de povestiri scurte trebuie să ştie aprecia esenţele (nediluate, neexplicitate). În această privinţă, el se aseamănă cu cititorul de poezie. Şi – ca şi acesta – trebuie să fie capabil să creeze el însuşi, cu propria imaginaţie, ceea ce "lipseşte", să colaboreze activ cu autorul.

Volumul de povestiri scurte mai prezintă, ca atare, o dificultate suplimentară: lipsa de continuitate în lectură, lipsa de unitate. Pierre Martens propunea ca model ideal un volum în care textele să aibă "un numitor comun", aşa fel încît să-şi "răspundă" reciproc.

Este tocmai ceea ce a realizat Barnes în "Istoria lumii în 10 1/2 capitole". La modul simplu, numitorul comun îl constituie legenda corabiei lui Noe. Primul capitol, "Pasagerul clandestin" repovesteşte, cu tonalitate parodică, capitolul respectiv din Biblie, văzut prin prisma cariilor (viermii de lemn) refuzaţi de Noe şi strecuraţi clandestin pe corabie. În capitolul "Trei istorii simple" sînt relatate, cu ton sec de reportaj contemporan, legenda lui Iona cel care călătoreşte în burta leviatanului, istoria naufragiului vaporului Titanic şi istoria tragică a peregrinărilor vasului S. Louis care transporta evrei germani salvaţi din iadul hitlerist dar pe care nici o ţară nu vrea să-i lase să debarce. Două capitole, "Muntele" şi "Proiectul Ararat", povestesc două expediţii cu totul diferite (altă epocă, alte mijloace tehnice, alte scopuri) spre muntele Ararat, legendarul loc de acostare a arcei lui Noe. În "Proiectul Ararat" eroul este un astronaut căzut în doaga misticismului (hozer be tşuva, am traduce noi liber), arca a devenit deci astronavă. În "Vizitatorii", arca e un avion obişnuit capturat de terorişti palestinieni, reproducere modernă, miniaturală, a universului concentraţionar hitlerist.

Dincolo de acest "numitor comun" simplu, tematic, corabia lui Noe, textele îşi răspund în mod mai subtil prin jocul de oglinzi paralele a tonurilor stilistice diferite sau chiar opuse, prin corespondenţa unor situaţii caracteristice, prin reluarea aceloraşi reflecţii critice cu privire la istoria omenirii şi la soarta omului.

"Războaiele religioase" reiau tema animalelor (pure şi impure) sub forma bizară a unui proces intentat de autorităţile bisericeşti de la Besançon împotriva cariilor (viermii roseseră jilţul din biserică, episcopul se prăbuşise şi rămăsese invalid). "Supravieţuitoarea", poate cea mai reuşită şi mai emoţionantă dintre "istorii" povesteşte destinul tragic al unei femei care iubeşte cu fervoare animalele, protestează indignată împotriva criminalei ipocrizii a autorităţilor cu privire la otrăvirea renilor şi în general cu privire la poluarea atmosferei cu radiaţii atomice.

În "Naufragiul", Barnes foloseşte o structură originală, duală. În cuprinsul aceluiaşi capitol. două părţi, clar diferenţiate, care-şi răspund reciproc.În prima parte, ni se prezintă, documentar, faptele reale cu privire la naufragiul vasului francez "Meduse" şi drama sîngeroasă a celor ce se refugiaseră pe o plută (otgonul cu care era remorcată pluta a fost tăiat de un ofițer de pe șalupă, pe plută au avut loc ciocniri sîngeroase, la un moment dat răniții au fost uciși, înnebuniți de foame supraviețuitorii au început să mănînce carne de om). Partea a doua descrie tabloul celebru "Le radeau de la Meduse" al pictorului francez Géricault, analizînd ce anume a preluat și ce a schimbat artistul. Se pune astfel, pe viu, fără a părăsi "numitorul comun", problema raportului dintre artă și realitate.

Din punct de vedere filosofic, cel mai interesant capitol este cel intitulat caracteristic "Paranteză". Departe de a fi o simplă paranteză, peste care se poate sări fără mare pagubă, capitolul – singurul scris explicit la modul eseistic – constituie punctul central al cărții, Araratul ei. Ca într-un focar, se adună aici și se concentrează în expresie filozofică, reflecțiile, aluziile, leit-motivele. Model strălucit al genului eseistic. Cu virtuozitate dar fără ostentație, se trece în mod firesc, pe nesimțite, de la biologie la feminism (povestea pinguinului mascul), de la momente lirice emoționante (în somn, femeia iubită își ridică automat părul, pentru ca iubitul să se poată cuibări la locul obișnuit, cu buzele lipite de gîtul ei) la digresiuni filologice (analiza semnificației variantelor structurale ale frazei "te iubesc" în diferite limbi), de la ilustrații istorice concrete la citate din texte literare (W. H. Auden), totul culminînd în interesante comentarii filozofice despre esența și rolul dragostei în univers, despre evoluția istorică și soarta omului.

Adesea, gîndul interesant capătă strălucirea unei expresii provocatoare, paradoxale. Dragostea este "o mutație pervertită", "o excrescență, o monstruozitate, un adaus tardiv la program".

Fără a renunța o clipă la surîsul ironic, la rezervele cu privire la Istorie și la Om, Barnes acceptă cu modestie limitările și-și păstrează intactă năzuința spre mai bine, spre o lume în care să fie mai multă dragoste.

"Nu poți iubi pe cineva fără imaginație și fără simpatie". De aceea, dragostea "este singura noastră speranță, chiar dacă ne decepționează, cu toate că ne decepționează și pentru că ne decepționează" și conchide: "Trebuie să credem în ea. Altfel sîntem pierduți. Dacă nu procedăm așa, ne predăm pur și simplu istoriei și adevărului proclamat de altcineva".

ROMANUL LUI NAVA SEMEL ÎN ENGLEZĂ

În prestigioasa editură americană Viking a apărut în traducere engleză *Gherșona,* romanul tinerei scriitoare *Nava Semel,* soția lui Noam Semel, actual consul al Israelului în Statele Unite și Canada, pentru probleme culturale.

Cartea descrie schimbările sociale și psihologice într-o familie de olim din Tel Aviv, odată cu sosirea din America a unui misterios bunic orb, despre care copiii n-au știut înainte aproape nimic. E o carte dedicată procesului de autodescoperire fizică și sufletească a unei adolescente israeliene.

Book Review al lui "New York Times" a consacrat cărții o critică foarte favorabilă.

Cartea a apărut și într-o traducere italiană.

Nava Semel termină acum un alt roman a cărui acțiune se petrece la Haifa.

Nava Semel e fiica colaboratorului nostru Itzhak Artzi și sora cîntărețului Shlomo Artzi.

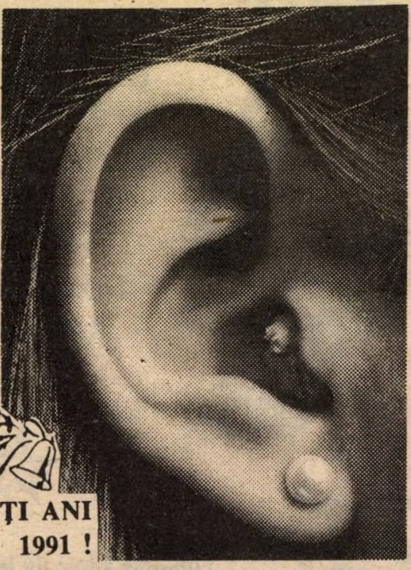

ISRATON LTD.

Institutul de Reabilitare al Auzului

SUB CONDUCEREA D-LUI
MICHAEL SHARON
APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)

- **Consult și îndrumare, fără plată**
- **Baterii de lungă durată**
- **Laborator de reparații**
- **Prețuri speciale pentru pensionari și membri Kupat Holim**

LA MULȚI ANI 1991 !

VORBIM ȘI ROMÂNEȘTE

TEL AVIV – Ben Yehuda 39,
Tel. 652910
Orele de primire:
10 – 13 și 16 – 18

HAIFA – Str. Herzl 65,
Tel. 667667
Orele de primire:
9 – 16

CARTEA

B. ELVIN

AL. SEVER : 70

Amiaza unei zile de arşiţă din vara lui '53 în secţia de proză a Editurii de Stat pentru Literatură şi Artă. Lehamitea, spaima devenită însoţitorul nostru de fiecare clipă, nevoia de a sugera zidurilor o fereastră. A evada măcar în imaginaţie. Bătrînul secretar de redacţie, este rugat să înfăţişeze viitorul fiecăruia dintre noi. Omul, care a lucrat la "Adevărul", "Cuvîntul liber", "Lumea românească" şi-i în pragul pensiei, şovăie. Nu vrea cu nici un chip să fie uşierul acelor orizonturi măreţe, făgăduite de socialism. Se teme, pe drept cuvînt, să spună ce gîndeşte despre ceea ce ne aşteaptă. N-are nici o iluzie şi veghează straşnic nu cumva să se vadă c-a priceput pe ce se bizuie fericirea generală şi obligatorie. Pentru a scăpa de stăruinţele noastre, acceptă în cele din urmă să ne povestească soarta, dacă ne-am fi născut în urmă cu două-trei decenii.

Pe Alexandru Sever, de pildă, şi-l închipuie un scriitor recunoscut, dar insuficient cunoscut. Situîndu-se deliberat la marginea luptelor politice. Înstrăinat de competiţia orgoliilor artistice. Incapabil prin fire să deslușească dedesubturile şi culisele scenei culturale. Absorbit de propria sa creaţie şi învingînd prin credinţa neclintită într-o datorie faţă de sine, mai presus de orice alta.

Mi-am amintit adesea de prorocirea secretarului de redacţie. De pildă, la premiera piesei "Descăpăţînarea", unul din momentele de vîrf ale teatrului românesc. Ori la apariţia romanului "Cercul". Mai tîrziu, captivat de volumele sale de reflecţie.

Adevărul este că pentru Alexandru Sever literatura a însemnat totdeauna una din căile regale ale existenţei. Mod de a trăi viaţa, de a înţelege lumea, de a comunica deplin cu semenii. De la această chemare nu şi-a îngăduit nici un popas, nici o rătăcire, nici un ocol. Autor al unei opere vaste (romane, piese de teatru, eseuri), el caută mereu sensul şi dă la iveală esenţialul, descoperind în grandios măruntul, în insignifiant tîlcul, în cotidian rostul. Nimic în slova lui îndelung chibzuită nu-i lăsat la voia întîmplării. Fiecare amănunt ademeneşte înţelesul sau întrebarea, îndemnîndu-ne spre miezul lucrurilor, spre trăsătura decisivă a unui destin. Nici vorbă de joc în strădania sa de a recreea universul. Dimpotrivă. Experienţa zilelor trăite şi a cărţilor citite se aliază şi conspiră pentru a identifica şi dezvălui straturile ascunse ale realităţii, temeiurile ei.

În ziua cînd împlineşte 70 de ani, Alexandru Sever poate privi cu mîndrie în urmă. Şi mai cu seamă trebuie să-şi adune puterile pentru a continua şi întregi ceea ce a realizat.

Măcar odată pe lună petreceţi
la binecunoscutul

RESTAURANT «LA LUCA»

MERITĂ!

"O VIAŢĂ ARE OMUL"

Aici veţi retrăi clipele plăcute din trecut, gustînd deliciosul grătar, sorbind "un păhărel" veritabil, ascultînd muzica care v-a delectat de atîtea ori şi veţi pleca acasă remontat!
Instrumentişti şi cîntăreţi din România – în fiecare seară
Vă aşteptăm cu plăcere!

- DANS
- ANTREN
- VOIE BUNĂ

la multi ani
REVELION 1991

Deschis zilnic de la ora 12.00 la prinz,
pină după miezul nopţii (inclusiv duminică).
Primim comenzi pentru petreceri şi reuniuni familiare.

• IAFFO – Str. Yeffet 101 • Tel. 867803 •
(vis-à-vis de Gan Tamar) Autobuze: 10, 41, 46, 83, 88

CARTEA

O CARTE NOUĂ

"SUB O ZODIE SUMBRĂ"

– Roman de Getta Berghoff –

Convorbire cu autoarea

Aflînd din "Minimum" despre apropiata apariţie a unui nou roman al Gettei Berghoff, cu titlul de mai sus, ne-am adresat autoarei, solicitîndu-i cîteva precizări şi consideraţii, să le zicem, de avant-premieră.

– Menţiunea în curînd înseamnă că volumul va fi în mîinile cititorilor, cam pe cînd?

– Să sperăm că în clipa cînd apar aceste rînduri.

– După cîte ştim, este cel de-al doilea roman al dvs. Primul, "Ultima ninsoare" *s-a bucurat de aprecieri favorabile din partea cititorilor şi a criticii. Există o filiaţie între primul şi cel care vede acum lumina tiparului?*

– Între "Ultima ninsoare" şi "Sub o zodie sumbră" relaţia constă în aceea că ambele tratează aceeaşi perioadă. Scriind primul roman am retrăit pentru a doua oară zilele propriei noastre vieţi: fascinată de regăsirea lor, vrăjită de redescoperirea eroului principal al cărţii, am vrut – inconştient sau egoist – să prelungesc existenţa noastră. De aceea am insistat asupra acelor momente de retrăire în care noi doi, de mînă, coexistam în casa, în strada noastră, în universul nostru. Implicit, trebuiau să existe "Fetiţa", "pălăriuţa" şi atîtea alte "imperfecţiuni" relevate şi comentate de critici. Dar, după apariţia cărţii, după ce gîndurile s-au reaşezat ca vulcanul după erupţie, mi-am dat seama că în carte eram poate prea mult noi doi şi prea puţin pătrarul de veac.

– Ce v-a determinat să reveniţi asupra tematicii româneşti după o implantare de un sfert de veac în realităţile israeliene?

– Tocmai constatarea susmenţionată şi dorinţa puternic resimţită de a achita o ipotecă faţă de trecut m-au stimulat să revin asupra tematicii româneşti.

– În lumina evenimentelor petrecute în România în decembrie 1989, care au pus în evidenţă toate tarele regimului dictatorial, socot că subiectul cărţii dvs. este de mare actualitate. Înţeleg că dvs. aţi scris cartea înainte de aceste evenimente, şi că, într-un fel, le-aţi prefigurat în sensul în care a făcut-o Orwell?

– Am început să scriu romanul cu patru ani în urmă... Lucram încet şi mestecam din greu în pasta narativă pe traiectul anevoios şi trist al realităţilor din România. Aceasta, plus motive pecuniare, îm spuneau că nu e cazul să mă grăbesc. Evenimentele din decembrie 1989, care m-au afectat, mi-au dat glas. Zilele acelea fierbinţi, luptele de stradă pe fondul sonor al rafalelor de arme, strigătul de ură al mulţimii care şi-a lepădat botniţa "securistă" şi a răzbătut în puzderia de ziare, în sfîrşit, necenzurate, mi-au readus în memorie pe idealiştii care şi-au sacrificat ani din viaţă pentru o utopie care s-a dovedit dezastruoasă, ca şi pe cei care au intuit mai mult sau mai puţin falimentul ei şi au căutat o ieşire. În amintirea lor m-am străduit ca această carte să iasă mai curînd la lumină.

I. FÎNTÎNARU

● ***A APĂRUT***

TUDOR SAVIN
BEZNĂ
MINIMUM 1990

TUDOR SAVIN

BEZNĂ

Relatarea unui "vinovat fără vină" ridicat de Securitatea română şi trimis la "reeducare" în lagărele de muncă silnică de pe şantierele Canalului Dunăre – Marea Neagră şi ale Bicazului.

Cartea se găseşte la librăria LEPAC.

PRIMIM LA REDACTIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

Onor Revist
Către Minimum
către Mi

România Literară. **publică, în cadrul unui ciclu despre "rasismul invers" (negrii "asuprindu-i" pe albi în U.S.A. etc.) un text al poetului Dorin Tudoran intitulat "Sîntem ceea ce sînt opiniile noastre".**

Autorul, care este şi redactorul-şef al revistei ***Agora*** **din Statele Unite abordează** ***delicata*** **problemă a antisemitismului din Bucureştii momentului; o analiză sub semnul polemicei: o analiză care stimulează reflexia (şi pilpulismele...); şi nervii.**

Cum Dumnezeu nu ne-a împărţit (era să zic *conceput)* în etnii de sfinţi şi etnii de haimanale, bun simţ şi demagogie se află peste tot, astfel încît rasismul invers nu constituie tristul privilegiu al unui singur loc din această lume şi nu este practicat (dacă despre un privilegiu se poate spune că este practicat) doar de unii. Îmi amintesc două din invitaţiile la bun simţ, la scrutarea lucidă, onestă a realităţii, prin care autorii lor – evrei amîndoi – atrăgeau atenţia asupra obsesiei antisemitismului de care sînt hăituiţi unii din coreligionarii lor. Sub presiunea obsesiei, hăituiţii devin – mulţi dintre ei fără să-şi dea seama, fireşte – hăituitori; chiar hăitaşi. Ambele texte au fost publicate – la diferenţă de ani între ele – în revista lui Al. Mirodan *Minimum,* şi erau semnate de doi oameni, pe care cunoscîndu-i, cred că nu mă înşel considerîndu-i destul de diferiţi între ei: Michael Shafir şi Toma George Maiorescu. Numai că, după cum ştim, invitaţiile la bun simţ (indiferent de chestiunea în cauză) n-au prea mare efect asupra celor obsedaţi de o teorie ori alta, şi numărul celor ce devin din hăituiţi hăituitori – vajnici practicanţi ai rasismului invers – în loc să scadă, mai degrabă sporeşte, mai ales cînd plăcile tectonice (mai mici ori mai mari) ale unor universuri social-politice se mişcă, sporind tensiunile, spaimele, resentimentele, pornirile de-a ponegri.

Şi iată-ne în anul de graţie 1990! Nu e nici un bai să afirmi despre fost-actualul patriarh Teoctist şi despre locotenentul său Plămădeală că numai oamenii lui Dumnezeu n-au fost pînă la 22 decembrie 1989. În schimb eşti etichetat antisemit fiindcă afirmi că rabinul Moses Rosen nu le-a fost şi nu le poate fi cu nimic superior. Poţi să scri despre prozatorul A. că este un autor mediocru – A. fiind întîmplător român ardelean. Problema este, uneori, să nu afirmi că B. – întîmplător, evreu moldovean – e la fel de mediocru, că eşti numit încă o dată, antisemit. Nu-ţi taie nimeni capul – totuşi, se mai întîmplă, să recunoaştem – dacă-i reaminteşti poetului C. – român fireşte – perioada lui proletcultistă. În schimb, te poţi trezi arătat cu degetul drept antisemit, fiindcă îi reaminteşti poetului/ poetesei D. "Hei-rup!"-ismul ce i-a marcat o parte a carierei profesionale şi sociale,. căci, întîmplător, poetul/ poetesa cu pricina este evreu/ evreică.

Tot aşa poţi să reaminteşti că parlamentarul de azi C. Sorescu semna în *Săptămîna* sinistre articole scrise de alţii (M. Ungheanu, C. Stănescu, D. Zamfirescu, A. I. Zăinescu etc.), dar să nu sufli o vorbă despre trecutul – şi imediat şi glorios – al domnilor Paul Anghel şi Gabriel Tîrnăcop (zis şi Artur Silvestri) fiindcă eşti declarat duşmanul ţiganilor.

Să urcăm spre o zonă şi mai fierbinte. Nu e chiar un cap de ţară să-i reproşezi d-lui Ion Iliescu (deşi reacţii dure se mai înregistrează din partea susţinătorilor Domniei sale) erorile pe care le comite ori cele comise în numele său, dar să nu cumva să sufli o vorbă despre străchinile în care calcă Petre Roman, căci devii antisemit, xenofob. Să recunoaştem, jocul este complicat şi de xenofobia reală, de antisemitismul funciar al unora, care – în loc să scrie simplu – şi pe bună dreptate – că dl. Roman minte de-nghează apele, ceea ce după opinia mea, este din nefericire adevărat, ipochimenele îndopate cu rromânism precum curcanii cu castane, scriu, deştepţi nevoie mare, că dl. Petre Roman minte de îngheaţă, în acelaşi timp, apele Crişului, Guadalquivirului şi ale Iordanului.

Cum bine ştim cu toţii – ori ar trebui să aflăm, în sfîrşit – excesul, de oriunde ar veni, provoacă exces. Cum să accepţi afirmaţia că "evreii trebuie să plătească, fiindcă ei au adus comunismul în ţară"? Numai şi numai ei! În acelaşi timp, cum să accepţi ideea că cineva este antisemit, pentru că scrutînd viaţa şi activitatea unui om, întîmplător evreu, reaminteşte că a fost printre cei ce au pus umărul la instalarea comunismului în România? Poţi să menţionezi contribuţia funestă a românului Dumitru Popescu-Dumnezeu la distrugerea culturii române, ori pe cea a altui român, Eugen Florescu-Barbie, dar nu cumva să aduci vorba de rolul sinistru jucat împotriva aceleiaşi culturi române, de întîmplător evreul Leonte Răutu. Căci, de te trezeşti numit antisemit numai pentru că spui adevărul despre dl. Răutu, îţi va veni mai greu – din destule motive omeneşti – să-i arăţi cu degetul pe huliganii ce-o batjocoresc pe dna. Anca Oroveanu, fiindcă este fiica d-lui Răutu, negîndu-i pe acest criteriu, dreptul la identitate: profesională, morală, politică.

Îţi alegi multe în viaţă, nu şi părinţii. În chestiunea aceasta "drama opţiunii" nu te loveşte... Dacă ai tăi n-au fost tocmai cum se cuvine, nu poţi fi făcut răspunzător pentru asta, confundat cu ei. Problema este, în cazul unor oameni ca dl. Petre Roman, de exemplu, dar şi al altora, să nu oferi motive reale spre a se naşte acel cumplit "Copiii stăpînilor noştri sînt stăpînii copiilor noştri!" Şi tot în asemenea cazuri, nu e tocmai cel mai onest lucru din lume să acuzi de xenofobie, de antisemitism, de mai ştiu eu ce, pe cei care vorbesc, cu dreptate, despre trecutul părinţilor tăi, trecut pe care, copilăreşte vrei să-l negi. Valter Roman, de exemplu, şi-a avut propriile opţiuni politice, morale. Bune, rele – au fost numai ale sale. Cum nimeni nu are dreptul să-i reproşeze d-lui Petre Roman opţiunile d-lui Valter Roman, tot aşa nimeni nu poate fi mai nedrept cu tatăl decît fiul ce vrea să renege ce nu are dreptul să renege: opţiunile tatălui. O asemenea încercare de a "renega" (ori doar de a *nega)* de există, nu este decît încălcarea flagrantă a dreptului altcuiva de a fi; cum doreşte ori a dorit el să fie.

Nici numele nu ţi-l alegi singur; drept este, devenind major, ţi-l poţi schimba, dacă doreşti. Deci, mă întristează insistenţa cu care dl. Iliescu este numit nu Ion ci Ilici Iliescu, nume ce i-ar fi fost dat la botez. E, în cel mai bun caz, un amuzament de prost gust să pledezi pe o asemenea întîmplare. Pe de altă parte, important pentru persoana golăneşte ridiculizată astfel este să nu dea, prin nimic, apă la moară celor ce vorbind despre ea vor să te trimită cu gîndul la Vladimir Ilici Lenin.

PIETRE FUNERARE,
MARMORĂ ŞI GRANIT

NAFTALI
FRIEDMAN

Fost Engler Friedman,
din Bucureşti,
Şoseaua Giurgiului
şi Filantropia

T. A. – KIRIAT SHAUL
Tel.: 471594, 476279

- PREŢURI CONVENABILE
- VENIM LA DOMICILIU
- EXECUŢIE IREPROŞABILĂ
- ÎNLESNIRI DE PLATĂ

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
●
SE PRIMESC COMENZI
ATÎT PENTRU KIRIAT SHAUL
CÎT ŞI PENTRU HOLON

▬ Dacă nu plouă, intrăm la apă

CUNOSCĂTORII
CUMPĂRĂ LA

Salon Ressem

RENUMIT PENTRU ÎNCREDERE ŞI SERVICI
timp de 18 ani de comerţ

NOII OLIMI
SÎNT SCUTIŢI
DE TAXE
LA APARATURA
LEGAL PREVĂZUTĂ

Televizoare, video, aer condiţionat, maşini de spălat, spălătoare de vase şi cuptoare, cuptoare cu microunde, uscătoare de rufe, frigidere.
Orice fel de aparate electrice, casnice.
Mărci garantate

NATANIA, STR. HERZL 30 – ET. 1, TEL. 053-28567, 053-335454

● **În nr. viitor: 3 pagini de *Primim,* inclusiv (spre mirarea celor de la *Revista Cultului Mozaic* din Bucureşti) despre tipărituri de bună calitate din lumea *dialei.***

JURNALUL UNUI OBSEDAT

■ RADU KLAPPER

ORNA DUPĂ LYA

La modul ideal, criticul nu ar trebui să lipsească o singură seară din sala unde se prezintă spectacolul cutare: teatrul, baletul, opera sînt organisme vii, cu evoluţiile şi involuţiile lor adesea surprinzătoare, şi nu o singură dată Hamletul văzut ieri a fost altceva, calitativ, decît ceea ce vezi azi. Idealul este însă imposibil de atins şi nu s-a născut încă pe lume criticul care să izbutească o asemenea performanţă.

Nu sîntem nici noi mai vrednici decît alţii şi dacă ne-am dus a doua oară la Habima pentru "Nunta însîngerată", am făcut-o în primul rînd la cîteva luni bune după premiera superbului text poetic al lui Garcia-Lorca, şi în al doilea rînd pentru că nu am vrut cu nici un preţ să comitem o nedreptate.

La prima serie de reprezentaţii, din vară, rolul copleşitor al Mamei mirelui – coloană vertebrală şi motor al întregului text – a fost deţinut cu măreţie de stîncă în furtună de Lya Koenig. Socotelile teatrului au vrut ca o dată cu scurtarea zilelor, în hainele veşnic îndoliate ale acestei Mame să intre Orna Porat, actriţă cu dimensiuni de legendă pe scena ebraică.

Ispita de a face comparaţii e mare, dar ne abţinem: "Vade retro, Satana!" Fiecare actriţă a fost uriaşă în felul ei şi punct! Ne oferim acum plăcerea de a vorbi doar despre această nemţoaică devenită mai israeliană decît orice sabră, care şi-a împletit viaţa – de la tinereţea eroică a "Sfintei Ioana" de Bernard Shaw pînă la această Mamă lorchiană – cu teatrul ebraic. Logică, tehniciană, îşi începe partitura de undeva de jos, de la realismul cel mai pedestru, de parcă Mama ei ar fi fost o ţărancă de film etnografic. Pîinea pe care o taie e pîine coaptă la brutărie şi cuţitul din mînă e cuţit, nu simbol. Pur şi simplu – se înfige bine cu picioarele în pămînt. Pentru ca, pe parcursul furtunii sentimentale şi poetice declanşată de textul trubadurului să se poată avînta, să-şi ia zborul, din ce în ce mai sus, ameţitor, pentru ca la sfîrşitul spectacolului, s-o pierzi din vedere, în înălţimile cerului.

Cînd mai apucă femeia asta de flacără şi durere să se facă din nou om, să coboare printre noi şi să vină să mulţumească – ea nouă! – la aplauze?!

DIN MULT, RĂMÎNE PUŢIN

Ceea ce era inevitabil, s-a produs. De cînd dansul israelian are o capitală, Tel Avivul, cel puţin în acest oraş nebun nu există seară fără un spectacol de balet. Mai întîi, desigur, în Neve-Tzedek, în sala Centrului, dar şi în sala proprie ansamblului "Inbal". Şi de-o dată, oprindu-ne o clipă şi trăgîndu-ne sufletul de atîta vîrtej de piruete, constatăm că, de fapt, din mult, ne-am ales cu puţin.

...Dar în artă, puţinul acesta contează, aşa că să discutăm niţel despre el.

La "Inbal", conservatoarea formaţie care veghează la menţinerea tradiţiei coregrafice şi muzicale a evreilor yemeniţi, lucrurile se mişcă – bravo! – într-o direcţie bună. Fără ca tradiţia să fie trădată, coregrafe care şi-au făcut ucenicia de balerine în formaţie, prezintă lucrări care spun *ceva*. Sarah Zareb în "Ghilgul" (hai să-i zicem în româneşte "Evoluţie", deşi ar fi ceva şi ca "desfăşurare" şi ca "reîncarnare") este aproape de estetica lui Alwin Nicolais – americanul care, cu ajutorul accesoriilor, transformă corpurile în obiecte. Cu ajutorul unor caftane foarte elastice, yemenita noastră israeliană, pune şase corpuri de femeie să ţîşnească din haos, să creeze lumea, să-şi descopere feminitatea cu bucuriile şi durerile ei şi să se întoarcă în neant. Am aplaudat, resimţind însă nevoia, în acelaşi timp a unor "tăieturi".

Trupa Ansamblului kibutzian descinde destul de rar în Tel Aviv. Din nordicul kibutz al Gatonului, aduce în primul rînd un dans vital, încrîncenat, pe care danezul de reputaţie mondială Matt Eck a ştiut să-l folosească pentru un misterios ceremonial modern ("Sanctuarul focului") în care dragoste, familie, război, se reduc la cultul focului, lumină şi căldură deodată, consumare pînă la dispariţie. Dar la vederea trupei înaintea plecării într-un turneu "la nivel înalt" (Londra, Glasgow, Paris, Bruxelles) ne-a impresionat altceva: o rară capacitate de autocritică. Coregraful casei, Rami Beer, prezentase în vară un "Joc de cărţi" de Stravinski inform, copilăresc şi complet ratat. Toată lumea i-a spus-o, mai pe şleau sau mai pe ocolite. Kibutznicii s-au întors la gospodăriile lor şi la... sala de repetiţii şi au revenit cu un cu totul alt "Joc de cărţi"; un cvartet pentru patru bărbaţi – trei cartofori şi un jocker – care risipesc multă vervă şi fantezie pe scenă. Să notăm şi că, între timp, trupa a cîştigat un nou atu – un tînăr balerin din Ungaria, Tamas Moritz; el are prospeţime, o impecabilă tehnică dublată de humor, fiind un adevărat jocker, cînd Rigă, cînd Damă, dar ce nu?!

În sfîrşit, sub patronajul direct al Centrului, am avut o seară de zece duete, reunite sub titlul "Doi cîte doi", din care am reţinut înainte de orice trei balerini: Şula Botni şi mai ales Liat Steiner, ambele transfuge de la "Bat Sheva", ambele foarte aproape de perfecţiune (Steiner cu o eleganţă regală) şi pe foarte tînărul Lior Lev (19 ani!) care dacă va reuşi să găsească coregraful capabil să-i folosească înălţimea (2 metri aproape!) va fi marele nostru balerin de peste cinci ani.

TIMON DIN RAMAT GAN

Gheorghe Miletineanu face ultimele corecturi la o nouă generaţie de actori pe care Academia "Beit Zwi" o va trimite la vară teatrului israelian. Din ce în ce mai stăpîn pe o anume concepţie pedagogică, în care profesionalitatea înseamnează şi cultură, reuşind să intereseze şi-un public mai larg decît mica lume a specialiştilor, el şi-a antrenat de această dată elevii într-o aventură numită "Timon din Atena". Riscant, foarte riscant, nu numai pentru că este vorba de cel mai contestat text al lui Shakespeare (acţiunea liniară, caractere care sar fără trecere de la alb la negru, un retorism baroc), dar şi pentru că regizorul a scos acţiunea din antichitate, plasînd-o într-un timp nedefinit, care poate fi şi ziua de azi. În fond azi linguşirea şi falsitatea, efemerul puterii sînt mai "actuale" decît oricînd!

Avantajul pedagogic al spectacolului este că obligă un număr mare de studenţi, aproape 20!, să se înfrunte cu un text; care nici măcar nu oferă posibilitatea să te mişti prea mult pe scenă. Ori poţi umple cuvintele sonore (traducere, pe alocuri cam prea "de stradă" a lui Meir Wiesseltier) cu gîndire, ori nu şi rămîi un simplu megafon. Probă nemiloasă, în care se pierd micile glorii locale (Halifa Natur care, în Timon, izbuteşte să devină o... Sarah Bernhardt cu guturale!, Alon Ofir), dar care impune un nume: Ioram Iosefsberg. Cu o maturitate surprinzătoare, băiatul acesta izbuteşte să-l aducă pe Filozoful cinic în zilele noastre şi să-i dea un chip... obsedant (iertaţi-mă!) mistuit de durere şi resemnare.

BRIDGE

CLAR ŞI CONCIS

Drumul optim spre efectuarea unui contract este, în marea majoritate a cazurilor, destul de accesibil unui declarant de forţă medie. Există cazuri cînd interpretarea corectă a distribuţiei şi inventivitatea sînt esenţiale. În asemenea cazuri expertul îşi poate arăta avantajul faţă de jucătorul mediu. Iată cum a realizat contractul de mai jos marele maestru american Bob Hamman:

A 9 6 2
8 2
Q 7 5 3
A 10 4

A de Cupă

N
W E
S

K Q 10 4
7 6 4 3
A Q 8
J 6

Contractul este de 4 Cupe, după următoarea licitaţie

Est	Sud	West	Nord
pas	pas	pas	1 Pică
2 Cupe	3 Cupe	pas	4 Pici
pas	pas	pas	

Cum aţi fi jucat acest contract, după atacul de As de Cupă, cuntinuat cu Cupă mică la Regele lui West şi continuarea de J de Caro?

PAUL WEINSTOCK

♣◇♥♤

CORNEL SAFIRMAN

● **Nimic nu ne rămîne decît dragostea (*Nishar rak le-ehov;* titlu original: *Un monde sans pitié*), Franța, 1989; regia: Eric Rochant, cu Hippolitte Girardot, Mireille Perier, Yvon Antal și alții.**

Numai dragostea, fraților, numai

Un ecou întîrziat al "noului val" din anii '60 sau din contra, o tentativă de relansare a unui "nou val" al anilor '90? Eric Rochant, tînărul de 26 de ani care debutează cu acest film în lung-metrajul de ficțiune este el un descendent direct al lui Truffaut, Godard sau Rohmer? Și Hippolite Girardot, etericul, distratul, visătorul interpret titular este un nou Jean Pierre Léaud (*400 de lovituri*)? Iată numai cîteva din întrebările cu care se iese de la acest film.

Hippo și fratele său mai tînăr Xavier duc un trai modest în micul lor apartament parizian. Hippo nu are nici o ocupație precisă, se vrea liber, fără orar strict de muncă, fără cea mai mică ambiție socială. După el, singurul lucru căruia merită să i te dedici în aceste vremuri de faliment ideologic este dragostea. Și el întîlnește, cu prilejul unei serate, în persoana lui Nathalie, o studentă care este în același timp și translatoare la UNESCO. În ciuda diferențelor de stare socială cei doi se apropie. Hippo este mereu disponibil în timp ce fata este tot timpul angrenată în multiplele ei activități. Relația lor haotică dar intensă este amenințată de planul lui Nathalie de a pleca în Statele Unite unde a obținut o bursă de studii. Și în final va pleca.

Un film care încearcă să facă portretul unei generații de tineri francezi – numai francezi? – puțin dezorientată dar ferm credincioasă unor valori de simțire prin intermediul cărora se ambiționează să supraviețuiască cu demnitate. Un film care nu-și propune să ne vorbească atît despre *O lume nemiloasă* (cum s-ar traduce titlul original), cît despre nevoia de dragoste ca ultim refugiu al supraviețuirii speciei sau, cu alte cuvinte, NIMIC NU NE RĂMÎNE DECÎT DRAGOSTEA. Cum au observat și alți comentatori, pentru o dată, titlul israelian se potrivește mai bine cu filmul.

● **Bucătarul, hoțul, soția lui și amantul (*Ha-tabach, ha-ganav, ishto ve ha-meahev;* titlu original: *The Cook, The Thief, his Wife and her lover*), Anglia, Franța, Olanda, 1989; regia: Peter Greenaway, cu: Richard Bohringer, Michael Gambon, Hellen Mirren, Alan Howard și alții.**

Ambele pelicule trebuie văzute. Spre deosebire de filmul lui Eric Rochart, vizionarea filmului realizat de Peter Greenway cere însă un "stomac tare".

Într-un restaurant numit "Le Hollandais" (dominat, desigur, de o pînză semnată de Frans Halls) se află la dejun obișnuiții casei: un hoț, soția lui și un grup de amici. Într-o seară, soția hoțului observă la o masă un client adîncit constant în lecturi. Atrasă de discreția și aerul cult al clientului – ambele în contrast flagrant cu aroganța zgomotoasă a soțului – femeia i se abandonează. Și nu o dată. Bucurîndu-se de complicitatea bucătarului francez care ține restaurantul – locul ascunzătorii celor doi amanți. Hoțul își omoară rivalul, dar soția pune la cale o răzbunare exemplară:

Bucătarul (și ceilalți): chestie de gust cere bucătarului să gătească mîncăruri alese din corpul defunctului şi-şi obligă soţul să le deguste. Apoi, desigur, îl omoară.

Numai povestit filmul poate produce oroare. Cine reuşeşte să depăşească însă această dificultate (cei cu "stomac tare" spuneam) se poate "înfrupta" din plin din strălucirea unui exerciţiu de stil ce se vrea – şi este – o fabulă sarcastică a societăţii de consum. Dacă îl identificăm pe Hoţ, cu tot ce este mai lacom şi mai cinic într-o societate care devorează tot ce-i apare în cale, iar pe Amant – cu un nevinovat ce nu se poate apăra decît prin forţa spiritului şi revolta simţurilor, putem înţelege că filmul ne trimite la o parabolă modernă a existenţei umane la sfîrşit de secol XX. Căldura coloristică a peliculei – inegalabile tonalităţile picturii olandeze din sec. XVII – suculenţa interpretării, caracterul savant al imaginii plastice, fantezia şi funcţionalitatea mişcărilor de aparat toate acestea pun în evidenţă neobişnuitele calităţi de cineast ale englezului Peter Greenaway. Un nume de reţinut.

AMORUL ARTEI ŞI ARTA AMORULUI

Televiziunea noastră s-a decis în luna din urmă să ne răsfeţe cu spectacole de mare clasă, dincolo de zilele de grevă, binevenite şi ele (la urma-urmei) în speranţa menţinerii măcar a salariului minim. Să nu fie însă acest semn de îmbogăţire a programelor TV şi un semn pentru o apropiată scumpire a abonamentului!

Recitalurile de la Leningrad ale lui Itzhak Perlman, Jessie Norman, etc; trei ore de excepţie cu baletul Kirov tot din Leningrad, prezentîndu-ne binecunoscuta poveste a "Frumoasei Adormite" pe muzica lui Ceaikovski; Othello – opera lui Verdi, în montarea lui Fr. Zeffirelli (după ce în octombrie văzusem şi "Traviata" aceluiaşi regizor), seria de emisiuni muzicale *Nocturno*, toate au contribuit pentru a ne ajuta să ne detaşăm cîteva ceasuri de disputele din arena politică.

Dar dincolo de spectacole, un serial prezentat de carismaticul Peter Ustinov ne oferă dimensiunile istorice şi geografice ale Rusiei – imperiu ţarist, imperiu comunist şi – asta o s-o vedem cu proprii noştri ochi – imperiu gorbaciovist sau nu!

O altă geografie, o altă istorie se pare însă că a preocupat pe realizatorii programelor de pe canalul 2. Ei au părut decişi să ne demonstreze (or să submineze? deja?) efectul legilor care ne vor face să ne crească procentele de colesterol. O dată trecînd – de voie, de nevoie – la noul regim alimentar, prescris direct din Knesset (carnea de... – uite că deja încep să mă adaptez! – are foarte puţin colesterol), altă dată trecînd la noul regim de pudoare (imagini, nu! dar cum se va face cu vorbele?). Mici ipocrizii dintr-un şir care ne duce desigur, la ipocrizii mai mari. Cine are urechi de auzit, să audă!

Deci am început luna noiembrie (pe canalul 2) cu "Dona Flor şi cei doi soţi ai ei" şi am încheiat-o cu "Nouă săptămîni". Aventuri sentimentale, copleşite de senzualitate, de aluzii, dar şi de imagini construite cu abilitate, incitante, dar nici pe departe provocatoare.

Nu împotriva unui port-jartier trebuie să luptăm, ci împotriva prostului gust.

Luptă deja... seculară!

DAN MARCU

MINIMUM CONSIDERĂ CĂ ar trebui făcut ceva pentru pedepsirea, aşa cum se cuvine, a O.E.P.-iştilor care înjunghie evrei la Ierusalim şi-n Petah Tikva. Altminteri, înseamnă că arabii au pîinea şi cuţitul

● Plouă. Dar cu rezoluţii anti-israeliene la ONU şi prin Consiliul Europei.

În cei peste 37 ani de apariţie
Adevărul אדורול
Singurul ziar independent al alialei romane
se menţine pe linia independenţei şi a obiectivităţii.
În fiecare VINERI îl puteţi procura de la toate chioşcurile din ţară.
Dacă doriţi o informare corectă, la zi, citiţi „ADEVĂRUL"

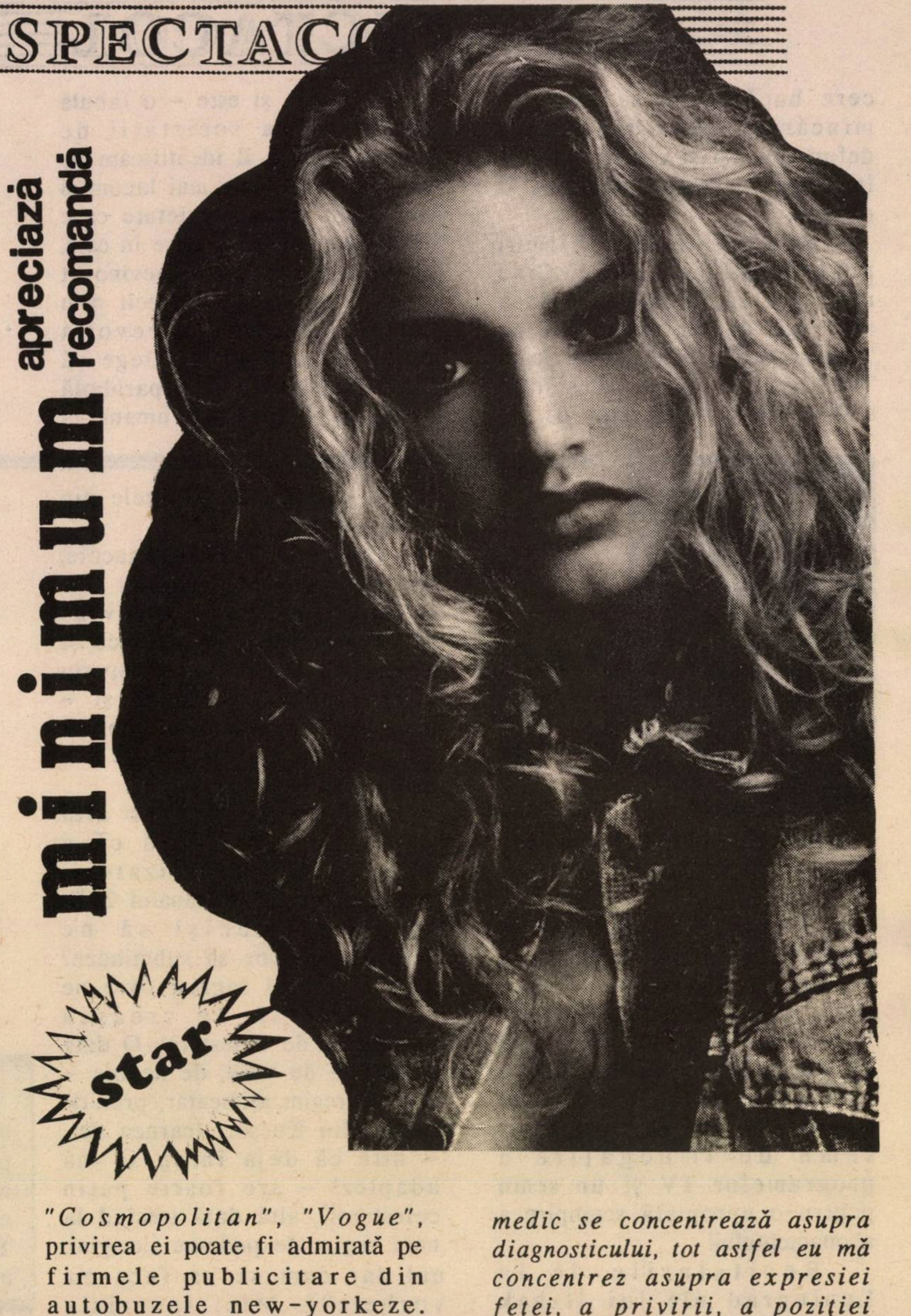

O FIICĂ A TRIBULUI: MIHAELA BERCU STAR PE COPERŢILE MARILOR MAGAZINE...

"Nu-s pricepută să dau interviewuri" – susţine una din primele zece fotomodele din lume, Mihaela Bercu (20), dar pînă una alta, ea este asaltată de reporteri, oridecîteori vine în ţară, la mama şi la tata din Neve Sharet. Şi vine des să-şi vadă părinţii ca şi pe bunica ei, pe care o adoră. Ultima oară, de pildă, a interviewat-o Oren Arbel de la "Hadaşot", iar Mihaela Bercu a ştiut să răspundă la întrebările de interes general, precum foarte bine s-a priceput să le ocolească pe acelea cu caracter prea intim: *"Am avut un prieten apropiat vreme de doi ani şi jumătate şi ne-am înţeles perfect, cu toate absenţele mele dese din ţară..."* – a replicat Mihaela, la curiozitatea reporterului privind bărbaţii din viaţa tinerei şi frumoasei manechin.

Numele ei, mai precis fotografia ei, a apărut, pentru prima oară în revistele feminine, cu 7 ani în urmă. Pe atunci, fusese o fetiţă de şcoală, cea mai înaltă dintre şcolăriţele din clasă, cu părul mătăsos, strălucitor ca soarele, iar buzele – ah, buzele! – cărnoase şi senzuale, încă de la vîrsta aceea. Pe atunci juca basket, iar frumuseţea ei naturală a fost descoperită, într-o doară, de fotograful care a pozat-o pentru reclamele la... cizmuliţe "Dafna". Aşa s-a întîlnit fetiţa cuminte a farmaciştilor "români" din Neve Sharet, cu Majestatea Sa, Norocul. De atunci, Norocul o întovărăşeşte la drum. A devenit, precum am spus, printre primele zece manechine din lume. Chipul ei apare des în *"Bazar, "Mademoiselle", "Cosmopolitan", "Vogue"*, privirea ei poate fi admirată pe firmele publicitare din autobuzele new-yorkeze. Locuinţa ei este pe Broadway şi, de acolo, pleacă des la Paris, Chicago, în Brazilia sau în Australia, dar, cum găseşte cîteva zile libere, ia avionul şi vine acasă, la mama şi la tata. E cazul însă, să precizăm că Mihaela telefonează zilnic la Neve Sharet, împărtăşind părinţilor toate satisfacţiile profesiei pe care şi-a ales-o.

"Nu lucrez greu – precizează ea. *Aşa cum un medic se concentrează asupra diagnosticului, tot astfel eu mă concentrez asupra expresiei feţei, a privirii, a poziţiei capului, conform cu reclama pe care trebuie s-o execut la machiajul sau toaleta pusă pe piaţă"*. Ca fotomodel star, Mihaela are un program de lucru stabilit anticipat. Zilnic, de la ora 9 şi pînă la 5 – 6 seara. Uneori, e nevoită să se fotografieze la ore foarte matinale. În Europa, locuieşte la hoteluri de lux, cîteodată la prieteni. Sumele pe care le primeşte pentru o zi de

fotografii, nu le dezvăluie. Probabil, mii de dolari. Mihaela e superstițioasă și nu ascunde acest adevăr. Din aceeași cauză, ea nu dezvăluie proiectele de lucru importante, pînă nu le vede înfăptuite.

Ce face o tînără israeliană, frumoasă și renumită în imensul New York? *"Fac gimnastică, păstrez dieta, căci am înclinații spre îngrășare, vizionez spectacole pe Broadway, vizitez muzee, și uneori, îmi place, pur și simplu, să mă odihnesc privind la programele de televiziune"*. Mihaela e o mare iubitoare de animale domestice, fiind chiar membră a "Asociației pentru protecția animalelor", iar pasiunea pentru balet se manifestă prin vizionarea tuturor spectacolelor de pe Broadway În orice caz, Mihaela Bercu nu are probleme să se descurce în orice loc de pe glob, fie ea cît de singură: *"Vorbesc limbile română și maghiară de acasă. Ebraica, engleza și franceza le stăpînesc de asemenea foarte bine. În profesia noastră, engleza domină, dar eu am înclinația să-mi însușesc repede o limbă nouă. Poate, într-o bună zi, voi învăța la o facultate de limbi străine și voi deveni profesoară"*...

Pînă atunci, Mihaela Bercu se simte bine ca star. La cei 20 de ani ai ei, viața-i apare în roz. Culoarea ei preferată...

BEN IACOV-ZWI

* * *

La mulți ani!

Anul 1990, bogat în evenimente muzicale – și nemuzicale, se încheie cu speranțe, multe vise frumoase dar și temeri firești cu numeroase întrebări de genul "oare ce va aduce viitorul?..." Desigur răspunsuri sînt multiple, bilanțul are să se facă abia peste un an, iar acum vom încerca să trecem în revistă cîteva din momentele muzicale ale anului. Precizăm de la bun început că evocarea evenimentelor nu este nici în ordinea importanței și nici în cea cronologică; rememorarea reprezintă cîteva secvențe cu semnificație din paleta multicoloră și pluridimensională a vieții muzicale de pretutindeni.

Anul 1990 a adus reunificarea Germaniei, moment de anvergură în istoria contemporană a omenirii. Unul din concertele organizate cu acest prilej a fost dedicat "Filarmonicii Tineretului" din Israel. 45 de ani după sfîrșitul catastrofei Holocaustului, pe un podium de concerte la Berlin răsunau acordurile orchestrei muzicienilor *israelieni!*

Anul 1990 l-a adus pe Claudio Abbado la Tel Aviv într-un spectacol-concert al "operei operelor": *"Don Giovanni"* de Mozart. Filarmonica și soliștii au răspuns cu profesionalism de înaltă clasă cerințelor de mare ținută artistică formulate de Abbado pregătind parcă anul 1991 care desigur se va derula sub egida lui Mozart (200 de ani de la moartea sa).

Anul 1990 ne-a răpit una din personalitățile proeminente ale muzicii contemporane: Leonard Bernstein. S-a stins în toamna anului care îi adusese multe succese, în toamna anului în care-și făcuse încă multe planuri de viitor. Ar fi dorit să mai compună, dar Destinul nu i-a îngăduit.

Anul 1990 l-a determinat pe Lawrence Forster să spună *adio* orchestrei simfonice din Ierusalim al cărei director fusese. Simfonicul din Ierusalim care se luptă cu foarte serioase dificultăți financiare, ar merita o soartă mai bună! Poate o întîmplare fericită va oferi soluția materială pentru problemele orchestrei din Ierusalim și a celorlalte ansambluri – nu mai puțin prestigioase – care se zbat în aceleași dificultăți financiare? Sperăm și îl credem pe Balzac care afirmă: "Întîmplarea? porecla providenței!"...

SOFIA GELMAN

De revelion, sub brad,
noi cîntăm anul acesta:
"Dotanenbaum,
Dotanenbaum...!"

HARRY LEIBOVICI

Pentru aliaua română
REDUCERI PESTE 50%
la asigurări de autovehicule

Tel. 7522961 la birou, acasă 997908

● LA MULȚI ANI 1991 ! ●

PAGINI

PIERRE DANINOS

CHESTIONARUL de la CASA ALBĂ

À propos de cadre. Şi de locurile unde s-au pripăşit (spre mirarea naivilor). Şi de veşnicia lor...

"Te-au căutat Americanii la telefon pentru un film" mi-a spus nevastă-mea Sonia, care presimţind că-i vorba de cîştigat nişte dolari mi-a cerut să-i sun imediat.

Aşa era. America mă chemase. Una din reprezentanţele ei oficiale stabilite la Paris mă solicita să scriu un scenariu pentru un film de desene animate despre ţările Pactului Atlantic. Dar cînd i-am spus Soniei că în cazul că aş accepta va trebui să indic data ei de naştere şi să completez un formular pe patru pagini cu şaizeci şi una de întrebări şi în special (no. 34 b) "dacă în ultimele douăsprezece luni am comis adeseori excese alcoolice... DA – NU" şi (no. 34 d) "dacă am fost vreodată tratat de tulburări mintale sau psihice" a început să trimită Statele Unite la antipozi...

– Calmează-te, dragă, i-am spus. E o simplă formalitate birocratică!

Mai trebuia să răspund dacă am fost vreodată cunoscut şi sub alte nume; de cînd exist; care e poziţia mea în societate, atît cea actuală, cît şi cea anterioară (*Complete employment history);* reşedinţele mele din ultimii zece ani; ce complexe am, de ce natură; semnele particulare, pregătirea intelectuală, numele "a trei persoane în deplinătatea facultăţilor mintale", cu care să n-am nici o legătură de rudenie, nici de sînge şi nici prin alianţă şi care să fie în mod special apte să furnizeze informaţii precise asupra caracterului şi capacităţii mele; şi, în sfîrşit, declaraţia de rutină, că nici odată n-am avut intenţia să răstorn "prin forţă sau prin violenţă" guvernul Statelor Unite.

Ca bun cetăţean atlantic ce sînt (deşi francez cam posac) am răspuns la toate întrebările. Exact după o săptămînă m-am pomenit cu un alt chestionar în care erau repetate o bună parte din întrebările ce figurau în primul...

– Asta ca să verifice (mi-a şoptit în mod discret un binevoitor) dacă răspundeţi în acelaşi chip, la distanţă de opt zile.

Am completat şi al doilea chestionar. Apoi, neînţelegînd prea bine motivul pentru care oamenii, la rîndul lor, n-ar pune şi ei Americii întrebările pe care ea le pune oamenilor, m-am adresat direct preşedintelui Statelor Unite, precum şi şefilor săi departamentali:

"Domnule Preşedinte

Domnilor,

Mă simt nespus de măgulit de onoarea ce-mi faceţi dorind să vă folosiţi de serviciile mele. Aş accepta cu multă plăcere propunerea Dv. Cu toate acestea, luînd în consideraţie faptul că eu cunosc destul de vag Statele Unite, aş dori ca înainte de a definitiva angajamentul, să procedez şi eu ca ele, aşa cum aţi făcut-o cu mine, cu "investigation check".

Aşadar, fiţi vă rog amabili de a completa chestionarul anexat, care de fapt este o reproducere parţială a celui ce mi-aţi solicitat Dv.:

1. De cînd existaţi?

2. Care e poziţia Dv. actuală (longitudine, latitudine, salarizare)?

3. Cu ce v-aţi ocupat înaintea descoperirii Americii? (Lista reşedinţelor succesive dinainte şi după 1492 – (Complete employment history)?

4. De ce complexe suferiţi?

5. Care sînt principalele relaţii cu străinătatea?

6. Care e pregătirea Dv. intelectuală?

7. Referinţe: daţi vă rog numele a trei ţări majore şi responsabile cu care nu sînteţi legat nici prin rudenie directă, nici prin alianţă, şi au calificarea necesară de a furniza informaţii precise despre Dv.

8. Suferiţi de turburări grave? a) Politice? b) Mintale? c) Epidemice? DA – NU.

Binevoiţi să nu vă miraţi dacă în decurs de opt zile veţi primi un chestionar identic. E vorba doar de un security check *suplimentar.*

Primiţi vă rog asigurările mele..."

Fără îndoială că o bună parte din contemporanii mei, care voiajează cu formule de politeţe "lipite" pe buze o să mă califice drept americanofob sau rusofil. Îi voi trimite la Sonia; ea îi va lămuri că nu-s nici neutralist, nici gaullist sau comunist, că sînt de fapt un om de nimic, bun doar de a lupta în război pentru democraţie şi că nu am habar în ce mod se poate ajunge "cineva". Oare mai e cazul să precizez că nu-s decît un afurisit de individualist care nu s-ar duce să caute nici măcar un păduche pe fruntea Statelor Unite, dacă ele n-ar vrea să găsească pe a mea? Că sînt fericit să trăiesc într-o Republică nepopulară? Că la prima ocazie voi cere şi Kremlinului precizări, de altfel deja bine dibuite...?

Traducere de
SORINA MALCAŞ

„TRANSTEHNICA"

ÎNTREPRINDERE PENTRU
APROVIZIONARE TEHNICĂ ŞI PRODUSE
DIN GUMĂ
TEL AVIV - STR. HAŞARON 8
TEL.: 372391

LA MULŢI ANI -1991 !

REPREZENTANTA EXCLUSIVĂ A FIRMELOR:
RICH. KLINGER, GESTRA, HYDRA,
RESISTOFLEX, TYCON, ROTEN, KEMPCHEN,
LIQUI-HOLY, AMMERAAL, OPTIMAT,
CONTINENTAL, KENYON, AKULON, DELRIN,
MAGAM

DEVOTATEI NOASTRE CLIENTELE
LA MULŢI ANI!
COFETĂRIA
PITARU

CU TOATĂ PLĂCEREA, VĂ STĂM LA DISPOZIŢIE ŞI ÎN 1991 CU PRODUSE PROASPETE, DE FOARTE BUNĂ CALITATE ŞI ÎN SORTIMENT BOGAT CARE SATISFACE TOATE GUSTURILE.
HOLON - STR. SENKAR 47
TELEFON 841664

אולמי פנורמה

REVELION 1991
În somptuoasele saloane
"PANORAMA"
● Mîncare tradiţională după bucătăria rusă şi buhară
● 14 sorturi de salate; 4 entrée-uri
● 4 mîncăruri din carne; extraordinarii colţunaşi cu carne; murături de casă
ŞAMPANIE LA MIEZUL NOPŢII !
Băuturi spirtoase fără limită
● Claun Mihail Tenţer
Toată noaptea cu Dvs. ansamblul de estradă
"CAHOL LAVAN"
sub conducerea compozitorului
AMNON MURATOV
* Moş Crăciun
Artificii * Jocuri * Concursuri
● Locuri limitate
Grăbiţi-vă pentru rezervare de locuri prin
TEL. 03-812153, 820550
TEL AVIV-IAFFO, ŢOMET HOLON
Dereh Ben Twi 84
● Parking gratuit

● CASA DE BĂTRÎNI ●

«BEIT RAHEL»

RAMLE - AHDUT HAIVRIT 6
TELEFON: 08-224255 ŞI 08-223079

ÎNGRIJIRE ATENTĂ. AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ. SUPRAVEGHERE MEDICALĂ PERMANENTĂ + TRATAMENTE. FIZIOTERAPIE. ACTIVITĂŢI EDUCATIVE.
●
PRIMIM ŞI BOLNAVI CRONICI

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

NELU WEINBERG
PREZINTĂ PAGINILE DE
JOCURI

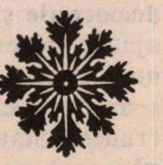

LA MULŢI ANI!

Orizontal: 1) Extraordinar de mari (fem.) – Bonete decorative din portul sloven 2) Culoare violet-deschisă – Duşmănie – În ceată 3) Boris Simovici – Pusă în ordine 4) Ţin de anus – Curent (abr.) 5) Localitate în Canada – Gînd sau năzuinţă – Cămaşă 6) Măduva spinării – Centru European de Cercetări Nucleare (sigla) 7) Cîteva strigături! – Curea legată la un băţ 8) Formă de a năvăli – Camere 9) Rumegător tibetan – Sumă modestă cu care cineva contribuie la o acţiune – Tot neamul fără dînsa! 10) Trecută prin foc – Dezlegător pe probleme rebusiste (leg.)

Vertical: LA MULŢI ANI !

Dicţionar: AVBE, TERB, IGAT, EDIP.

Dr. NELU WEINBERG

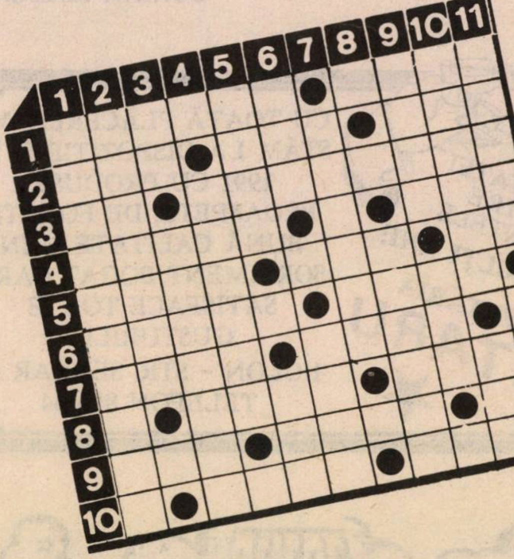

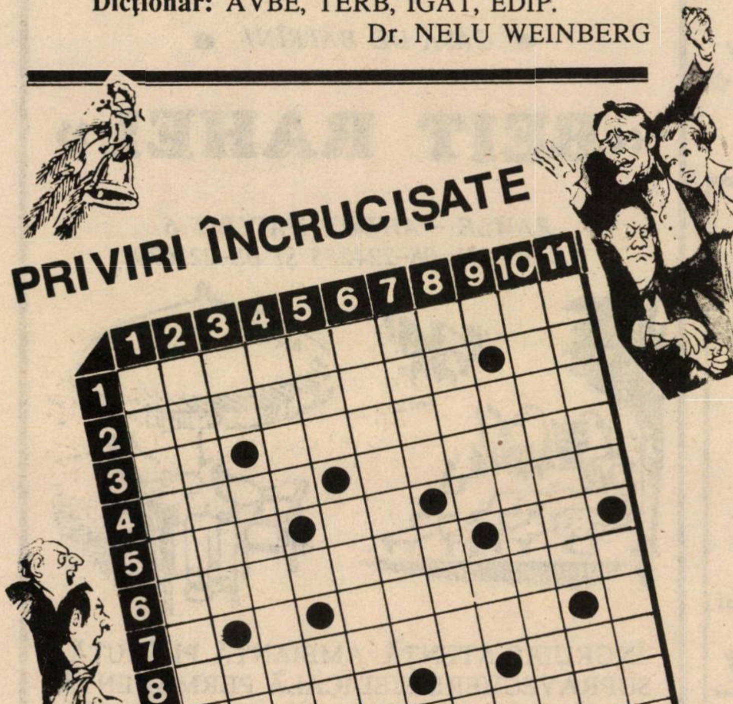

PRIVIRI ÎNCRUCIŞATE

Orizontal: 1) Aflaţi în prima fază a evoluţiei 2) Vine de la gene – Dreaptă în plan 3) Face figura... cu gura! – Se impun de la sine (fem.) 4) Au o groază de răspunderi – Om primitor la casa lui 5) Dreaptă în plan – O vorbă spusă la necaz – Ascuţit la ureche 6) Micuţ, dar ia deja note – Înainte de orice! 7) Dată din interes 8) Aspect milităresc (pl.) 9) Încadrată în categoria răpitoarelor – Prinde bine în caz de bătaie 10) Ruptă bucăţică! – Astea fac moarte de om 11) Rezultat după degajare – Fixat!

Vertical: 1) Luminile rampei 2) Evidenţiată pentru depăşirea normei – Strîngător din fire 3) Deplasat... din prudenţă! – Bine... cunoscute 4) Ieşite din minţi – Constructor de castele în Spania 5) Om cu gesturi bine studiate – Prinse în cele din urmă 6) Au şi ele informaţiile lor – Coproducţie ibero-americană! 7) Doină!! – Un fel de a deveni... nesimţit 8) Şiret din fire... într-un anumit grad – Deznodămînt final! – Peticit! 9) Otrava unei pasiuni... arzătoare 10) Anunţate în răpăit de tobe – Aprins... subit! 11) Mobil în stare gravă – Învăţat cu frumosul.

RUDOLF LEIZEROVICI

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENI

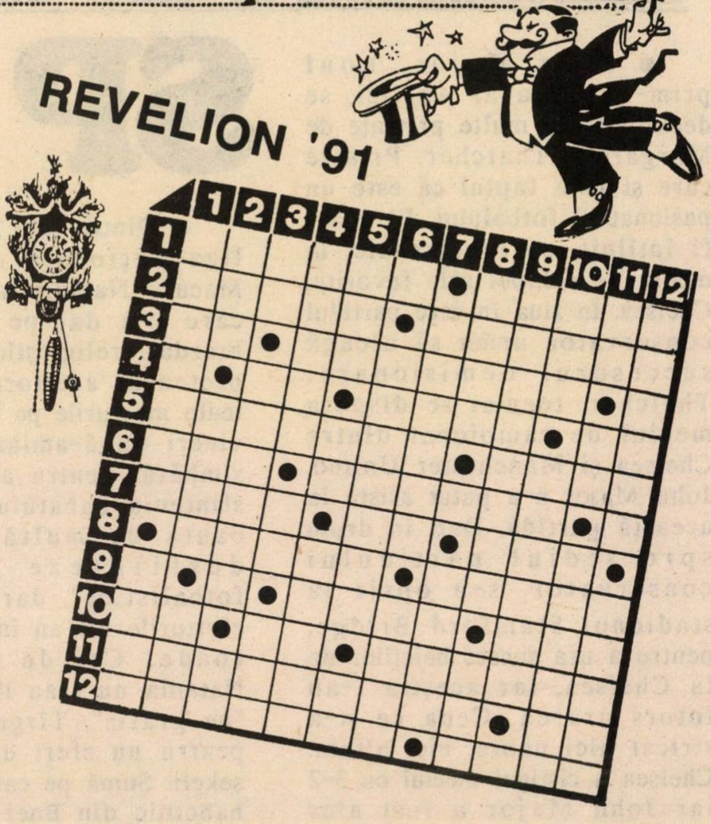

Orizontal: 1) Cînd vine anul nou, dispare pentru o clipă – Ne distrează la revelion la televiziune și pe calea undelor 2) Prezentă la fiecare revelion – Bătrînul nelipsit de la revelion 3) Nisip pe margini! – O poveste de demult 4) Calm în aparență! – Colindat cu plugușorul – În prag de iarnă! 5) Purtătoare pe drumuri albe – Aduc cu barza (sing.) 6) Un pahar de băutură... în mijlocul petrecerii – Plină cu vin sau țuică 7) Însoțește toate strigăturile – Postate... în față și-n spate... la sărbătoare! – Servește ultimele sarmale! 8) Aici e și capra acum... – Luați peste picior 9) Ce rămîne... la restaurant! – Nu-i altfel spus 10) Pană... în aspic! – Cu... mulți ani înainte – E un fel de dans la petrecere 11) Dintr-o urare pentru toată lumea (fem.) – ...și pentru noi 12) Pișcot ce trebuie udat în șampanie – Tare ca piatra...

Vertical: 1) Un moment înaintea toastului de revelion – Verde viu aducător de noroc 2) Uzina de autorisme Pitești – Umplutură la cuptor – Măsură proverbială a norocului 3) E un mister în tot (abr.) – Însoțesc clinchetele de pahare și voia bună... – La capătul nopții 4) Bat la unison în noaptea de revelion – Ziua din urmă! – Oglinda iernii 5) În capul mesei la venirea noului născut – În cupe! – Vizitată decolindători 6) Primesc plugușorul... – La sfîrșit de revelion! 7) Un moș al lui Balzac – Merge la țară 8) A schimba atmosfera – Plin de ițe 9) A primit un răvaș... mai picant – O supărare.... trecătoare 10) Bun pentru tine – Ca zăpada 11) Bun la băutură – 1 ianuarie! – Un rol de interpretă (pl.) 12) Nelipsite de la revelion – Ziua cu care începe anul.

NELU WEINBERG

PREFERINȚE CULINARE DE REVELION

ASTRONOMUL – Coniacul 5 stele
PENSIONAUL – Vinul Băbească
MINCINOSUL – Gogoșile
EDUCATOAREA – Mititeii
AVICULTORUL – Laptele de pasăre
BATERISTUL – Toba și o baterie la gheață
DIRIJORUL – Tonul
GEOGRAFUL – Napolitanele

CINE A SPUS ?

Expresiilor celebre din coloana stîngă nu le corespund numele trecute în dreptul lor. Puteți să identificați pe adevărații autori schimbînd ordinea numerelor din dreapta?

1. "După mine potopul" – CEZAR
2. "Obișnuința e a doua natură" – VESPASIAN
3. "Banul nu are miros" – GALILEI
4. "Un cal, un cal, regatul meu pentru un cal" – CICERO
5. "Și totuși se mișcă" – MARCHIZA DE POMPADOUR
6. "Zarurile au fost aruncate" – RICHARD AL III-LEA

Dezlegarea jocurilor din "Minimum" nr. 45

Din nou împreună...

Fermoare, o, umoare, van, liniere, to, est, zilier, u, atașați, li, ri, ași, tutuiți, tl, oc, me, nuia, tică, cod, r, identitate.

Sine Materia

Necruțătoare, acreditat, el, toacă, ireali, unit, uneltit, ro, omis, arca, amărît, brav, limitați, caș, ici, atașat, p, zîna, opărite, a, atare, avut, rătăcitor, fi, elice, emirat.

Gargarisme...

Piste, frate, impermeabil, poame, rîuri, abraziv, zaț, it, înot, nr, aluniță, vie, birt, orare, ața, inele, a, ta, aba, ajun, oțet, ram, zt, remunerație.

Aritmogrif literar

Porumbacu, Avian, Miron, Bercovici, Candrea, Baranga, Burnaru.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

SPORT

● John Major, noul prim-ministru al Angliei, se deosebeşte în multe privinţe de Margareth Thatcher. Printre care şi prin faptul că este un pasionat al fotbalului. El poate fi întîlnit, cu regularitate, la meciurile echipei sale favorite, Chelsea. În ziua în care partidul conservator urma să aleagă succesorul demisionarei Thatcher, tocmai se disputa meciul de campionat dintre Chelsea şi Manchester United. John Major n-a putut asista la această partidă. Dar, în drum spre sediul partidului conservator, s-a oprit la stadionul Stamford Bridge, pentru a ura succes băieţilor de la Chelsea, iar aceştia i-au întors urarea. Ceea ce n-a stricat nici unora, nici altuia. Chelsea a cîştigat meciul cu 3-2 iar John Major a fost ales prim-ministru. În culmea entuziasmului, Ken Bates, preşedintele clubului, a declarat unui ziar londonez: "John Major va fi un prim-ministru excepţional pentru fotbalul britanic". Englezii speră însă că va fi excepţional nu numai pentru... fotbal!

● Aflîndu-mă în primul eşalon de clienţi ai televiziunii pe cablu, care îmi permite, printre altele, să văd sport pe săturate, am şi privilegiul vizionării unor meciuri importante, în transmisie directă, din campionatele Angliei şi Italiei. Ioram Arbel, vechiul crainic sportiv al televiziunii din Ierusalim, demisionat nu de mult din funcţie, în urma neînţelegerilor cu conducerea secţiei sportive, a trecut la televiziunea pe cablu. Unde, fără îndoială, experienţa lui îşi va spune cuvîntul. După cum, de altfel, a şi început să şi-o spună!

● Dintre cele 16 echipe din liga naţională de fotbal , Macabi Natania, a fost prima care s-a dat pe brazdă. Pe brazda... religioşilor, acceptînd pretenţia acestora de a juca toate meciurile pe teren propriu vineri după-amiază în loc de sîmbătă, pentru a nu pîngări sfinţenia Şabatului. Religioşii caută de multă vreme să desfiinţeze "sîmbăta fotbalistică", dar abia acum eforturile lor au început să dea roade. Cei de la Macabi Natania nu s-au lăsat convinşi "pe gratis". Tîrgul s-a făcut pentru un sfert de milion de şekeli. Sumă pe care un kablan habotnic din Bnei Brak, Moşe Scheinfeld, s-a angajat s-o plătească clubului. Internaţionalul Igal Menahem, căpitanul echipei Macabi Natania, a fost cel care a insistat pentru acest acord, deoarece, personal, zice el, are senzaţia că, de fiecare dată cînd joacă sîmbăta, comite un păcat de neiertat...

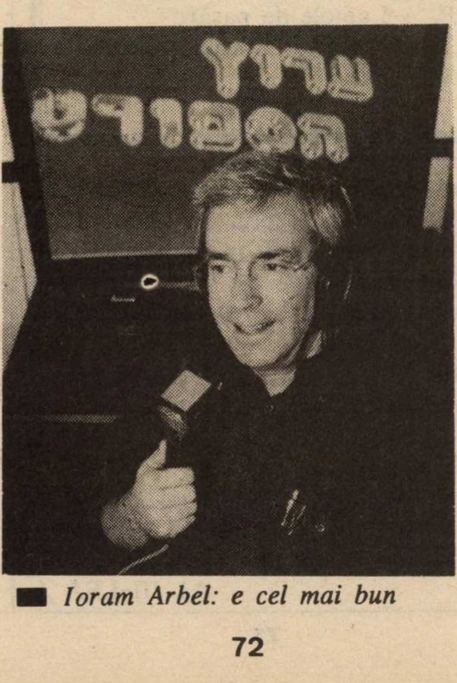

■ *Ioram Arbel: e cel mai bun*

● Fotbalul românesc se află în situaţie foarte gravă. Principalele cluburi, altădată susţinute de mari întreprinderi sau instituţii, nu se pot întreţine din ceea ce le-a mai rămas: încasările de la meciuri, Din sumele încasate pentru jucătorii transferaţı la cluburile din străinătate, statul a luat jumătate. Neprezentările la meciuri oficiale au devenit curente, la F.C.Bacău jucătorii au declarat grevă şi, în acest timp, continuă exodul fotbaliştilor români: în afara jucătorilor achiziţionaţi de cluburi străine, la federaţia română de specialitate, se mai aflau depuse, la 1 decembrie 1990, încă 589 de cereri de transfer peste hotare!

● După doi ani şi jumătate, în care a luptat cu trauma şi ruşinea descalificării de la Jocurile Olimpice de la Seul, pentru folosirea de steroizi, atletul canadian Ben Johnson, graţiat de forurile sportive internaţionale, se pregăteşte să-şi facă reintrarea "La Barcelona, a spus el, voi avea 30 de ani. Nu-i o vîrstă prea înaintată pentru un sprinter. Visul meu este să cîştig acolo, în mod curat, să-l întrec pe Carl Lewis şi să dovedesc că am fost şi rămîn cel mai rapid om din lume..."

G. MODEANU

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

GRAFO-LOGIE

● *"Dan de France"*: Fără să şti, şi dincolo de cuvinte, m-ai flatat cu sinceritatea de care dă dovadă scrisul cu care mi te-ai adresat: cele cîteva rînduri debutează cu două sau trei demonstrînd că "ţi-ai dat complet drumul", lăsînd salturile tale de umoare, nervozitatea ta caracteristică să-şi spună cuvîntul; abia către sfîrşit ai izbutit să-ţi reiei controlul de sine şi să te arăţi ponderat, logic şi ordonat. Încolo, văd bine inclinările tale artistice, senzualitatea, ba chiar hedonismul tău, după cum văd şi generozitatea ta. Orgolios, da, eşti; şi încă cum! Totuşi pînă în cele din urmă tendinţele depresive, pesimiste, pun stăpînire pe tine. Pînă la viitoarea redresare, bazată totdeauna pe o voinţă ieşită din comun, pe "scrîşnet din dinţi". Ai trecut probabil prin multe încercări în viaţă, care şi-au pus amprenta adîncă pe un caracter făcut să fie răsfăţat (şi care în lipsă de altceva, se răsfaţă el însuşi!).

...ŞI VISE

● *"Superstiţioasa"* din Beer-Sheva îmi relatează că visează de cîtăva vreme mereu acelaşi vis, că a încercat să şi-l explice în discuţii cu prietene care "se pricep", dar cum nici una nu a izbutit s-o lămurească, s-a decis să mi se adreseze. Este vorba de a se vedea mereu în faţa unui obstacol, cînd ca un zid, cînd ca un gard înalt, de care se apropie să îl escaladeze şi... exact în acest punct, visul se întrerupe.

Pentru o dată, lucrurile sînt mai simple decît par; o metaforă aproape directă: doreşti să schimbi o anumită situaţie, fără a izbuti s-o faci, să ajungi la vreun rezultat. Trebuie să te decizi să îndrăzneşti pentru că nimic rău nu poate să ţi se întîmple, ~~chiar dacă nu vei reuşi~~, deşi şansele sînt de partea ta.

TILL BUHOGLINDĂ

● Sănătatea

SĂ BEM CAFEA? DA SAU NU?

Dacă vă puneţi întrebarea: trebuie sau nu să bem cafea?, poate că este bine să vă reamintim legenda care stă la baza acestei descoperiri, în primele veacuri ale erei noastre.

Se povesteşte că într-o mănăstire din Abisinia, stareţul se plîngea că credincioşii nu pot să asiste la slujbele de dimineaţă fără să adoarmă în timpul intonării psalmilor. Un cioban îi atrase atenţia stareţului că oile sale mergeau incontinuu, atît noaptea, cît şi ziua, după ce mîncau anumite boabe. Atunci stareţul avu ideea să le servească credincioşilor o băutură preparată din aceste necunoscute boabe. Rezultatele fură extraordinare: călugării cîntară fără să mai adoarmă. Aşa s-a născut cafeaua.

Dacă vreţi să folosiţi cafeaua împotriva oboselii trecătoare sau pentru a căpăta mai multă energie, perfect. Dar nu contaţi pe cafea, pentru ca să adormiţi ca un bebeluş. Nu... *Cafeina este un stimulent puternic.*

Este o chestiune de dozare, fără îndoială şi de toleranţă individuală. Dar gîndiţi-vă bine la aceste cifre: o ceaşcă de cafea conţine 10 gr. de cafeină ori medicul care injectează unui bolnav cafeină, pentru a-i întări inima, limitează doza la 5 grame!

Consecinţele neplăcute ale abuzului de cafea sînt catalogate astfel de către profesorul Tremolieres: "excitaţie cerebrală, hipertensiune, hipersensibilitate, bătăi precipitate ale inimii, tentaţii dese de a urina, insomnie. Un abuz prelungit de cafea poate avea consecinţe şi mai neplăcute: scăderea poftei de mîncare, o digestie dificilă, cu senzaţii de balonări ale stomacului, un somn agitat, deseori însoţit de vise urîte".

Deci, dacă (dacă!) sîntem rezonabili, trebuie să micşorăm consumul de cafea, chiar dacă Fontenelle – care era un mare consumator şi a murit aproape la 100 de ani – a spus despre această băutură: "Dacă este o otravă, ei bine, ea lucrează foarte încet".

MEDICUS

ANUNŢURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără
nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI – IAFFO
TEL. 03 – 744787

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

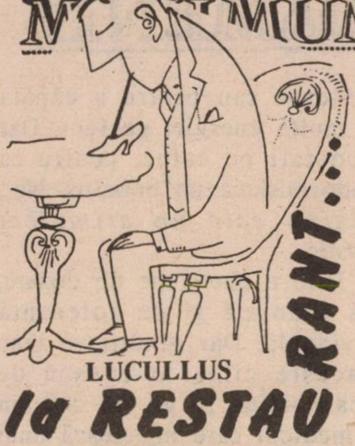

UN PATÉ LÎNGĂ UN CINEMATOGRAF

..."Un paté de foie gras" excelent am mîncat la restaurantul instalat ca bufetele oareșicari (destul de ciudat pentru o locantă franțuzeasco-gastronomică) lîngă cinematograful de la etajul III al lui Dizengoff Center; pe "trotuar", cum s-ar zice. Paté-ul e făcut, așa cum mi-a mărturisit d. Arie Piltz, patronul localului, acasă la acesta, după o rețetă de taină și, cum spuneam, este excelent. Nu-mi cereți să-l descriu (cunoscătorii știu că uneori nu găsești cuvintele necesare), ceea ce pot să vă spun este că minunea (care ne-a ajuns, ca gustare, la doi, mie și partenerei mele) sosește împreună cu toasturi calde, meșterite fără cusur, cu un pahar de vin roșu, și că ea costă vreo 30 șkalim (nu e puțin, nu e chilipir, știu, știu, nu mai strigați, vă aud!); dar desfid pe oricine să găsească la Paris, în cetatea delicatețurilor culinare, un paté mai cu vino-ncoa decît acesta; nici la magazinul *Fauchon*, de lîngă Madeleine (să mă ierte doctorul Roisman, fanatic al acestui Dragomir Niculescu, de viță franceză), nici la *Hédiard*-ul concurent de peste drum, nici la *Lassere, Ledoyen, Lucas-Carton* și alte restaurante-templu, nici la bistroul lui Robuchon, unde trebuie să aștepți două săptămîni la coadă (ca la Misrad Haklita), ca să ți se acorde o masă – și, inutil să precizez, nici la *franțujii* de la noi sau din Tanganica – n-am întîlnit savoarea și delicatețea de sărut a acestui fel.

...Dar, despre ciudatul și, de fapt, uimitorul local de "trotuar" al lui Piltz vom mai vorbi. Fiindcă menu-ul nu se reduce la paté!

PREPARAREA SCRUMBIILOR SĂRATE
(adică un secret pe care generațiile mai noi, l-au cam uitat...)

O condiție esențială în buna preparare și reușită a scrumbiilor este desărarea. În acest scop, ținem scrumbiile între 12-24 de ore în apă rece, pe care o schimbăm de cîteva ori. Sarea se elimină complet și scrumbiile se pretează la diferite preparări.

● *Marinată de scrumbii:* tăiem scrumbiile, curățate de piele, în bucăți potrivite, le așezăm într-un borcan, punînd între straturi ceapă tăiată în inele, felioare de morcov crud, boabe de piper, o foaie de dafin și o lămîie tăiată în felioare. Separat frecăm bine lapții cu untdelemn, oțet și puțin zahăr, pînă ce obținem un sos picant de densitatea smîntînii, pe care-l turnăm peste scrumbii. Lăsăm să se mareze 24 de ore. Servim cu măsline și felioare de lămîie. Dacă dorim ca inelele de ceapă să fie mai moi, o opărim separat într-un vas cu apă clocotită. Se lasă să se răcească și după aceea o folosim ca mai sus. Cantitatea de sos să fie suficientă în așa fel încît să acopere complet scrumbiile, altfel s-ar putea altera. Păstrăm la frigider.

● *Salată de scrumbii:* fierbem în coajă 4 cartofi de mărime potrivită, îi curățăm și-i tăiem în felioare subțiri. Cît sînt încă fierbinți, turnăm deasupra zeama din borcanul cu scrumbii marinate. Cînd s-au răcit, îi amestecăm cu bucățele mici de scrumbii marinate, ouă tari tăiate în rotocoale, ceapă în inele și decorăm cu măsline. Este recomandabil să preparăm această salată cînd borcanul de scrumbii este pe terminate, căci totdeauna rămîne zeamă suficientă pe care o putem utiliza.

● *Scrumbii în aluminium:* socotim cîte o scrumbie de persoană, o tăiem de-a lungul, scoatem pielea, șira spinării și oasele și o umplem la burtă cu puțin mărar tocat, la care putem adăuga cîteva ciuperci tăiate. Învelim scrumbia astfel preparată într-o hîrtie de aluminium, răsucim bine capetele și le prăjim fie sub grilul electric, fie într-o tigaie neunsă, pe foc. Se pot stropi scrumbiile cu puțin untdelemn înainte de a le înveli în pergament. Le servim după ce am îndepărtat aluminiul, garnisindu-le cu puțină verdeață și felioare de lămîie.

● *Scrumbii cu sos de hrean:* socotim jumătate scrumbie de persoană, îi scoatem oasele, o tăiem în bucăți potrivite și o așezăm în farfuria de servit. Deasupra, turnăm un sos preparat din două linguri pesmet alb, fiert în jumătate pahar lapte, adăugăm cînd s-a răcit o linguriță de hrean ras, sare și piper după gust și eventual o linguriță de smîntînă. Se poate servi caldă sau rece împreună cu cartofi fierți în coajă.

● *Fileuri de scrumbie cu sos de muștar:* scoatem fileurile (partea cărnoasă) de la două scrumbii, le așezăm pe un platou, punem dimprejur o ceapă tăiată în inele, felioare de castraveciori și gogoșari acri și puțin morcov ras pe răzătoarea fină. Deasupra turnăm un sos preparat dintr-un gălbenuș tare, o linguriță muștar, 3 linguri untdelemn, zahăr, sare, și piper și un borcan de eșel. Decorăm cu inele de albuș și măsline.

YLANA

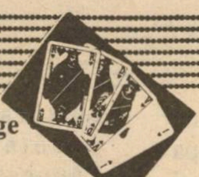

Dezlegarea la Bridge
Clar şi concis

Hamman a luat J de Caro cu Asul, a jucat trei tururi de atu, terminînd în mînă şi a pornit cu J de treflă spre masă. West, obligat, a acoperit cu Riga şi declarantul şi-a luat Asul. Au urmat încă două tururi de Caro (în speranţa că împărţirea de Caro a flancului este 3–3). Caroul "stă" 4–2, dar Hamman avea încă o săgeată în tolbă: a jucat ultimul Caro de pe masă şi a aruncat pe el ultima Treflă din mînă. Est a cîştigat această levată, dar orice retur dă jocul. Iată toată dona:

W		E
	A 9 6 2 8 2 K 7 5 3 A 10 4	
7 8 5 10 J Q A 4 6 2 3 9 K	N W E S	J 5 3 K 9 J 10 9 2 Q 8 7 5
	K Q 10 4 7 6 4 3 A Q 8 J 6	

Iată acum situaţia la levata a 11-a:

	9 – – 10 4	
– 10 J – 9	N W E S	– – – Q 8 7
	10 7 6 – –	

Dacă West atacă Dama de Treflă, declarantul taie în mînă şi 10 de Treflă devine major. Dacă West atacă Treflă mică, declarantul, jucînd pentru onoruri de Treflă împărţite, lasă Trefla să treacă pînă la 10 de pe masă şi termină jocul prin tai încrucişat. Simplu, clar şi concis... nu?!

Repezindu-se să propună înfiinţarea unui stat palestinian şi renunţarea la Podişul Golan, d. Shlomo Lahat, primarul Tel Avivului, a făcut lahatul praf.

LA MULŢI ANI 1991 !

IN EXCLUSIVITATE PENTRU OLIM HADAŞIM DIN ROMÂNIA

Biroul "Personal Import", condus de LICĂ BERCOVICI, vă oferă posibilitatea de a cumpăra obiecte electrice de uz casnic cu scutiri vamale pentru olim hadaşim, la preţuri foarte avantajoase:

● TELEVIZOARE: SONY, GRUNDIG, PHILIPS, ITT ● VIDEO: AKAI, JVC, NATIONAL, PHILIPS ● VIDEO CAMERĂ: SONY, JVC, PHILIPS ● MIXER KENWOOD ● ASPIRATOR: HOOVER, FAKIR ● STEREO HI-FI: SONY, PHILIPS, GRUNDIG

ACŢIUNE SPECIALĂ NUMAI PENTRU LUNA DECEMBRIE

Olimii care cumpără în luna decembrie: televizoare, video sau stereo H.F. beneficiază de garanţie 3 ani a obiectelor şi plata în 5 rate lunare fără dobîndă şi conexare

Video, video cameră, stereo HI-FI, se pot obţine la preţ de ole hadaş numai prin intermediul acestui birou

Livrare pe tot cuprinsul ţării

Venim la domiciliu pentru comenzi.
Nu este nevoie de avans pentru efectuarea comenzii. Plata se face la primirea obiectelor la domiciliu.

Este suficient să telefonaţi şi comanda este efectuată. Comunicaţi numărul de telefon şi vă vom suna înapoi. Pentru informaţii suplimentare vă puteţi adresa în limba română lui LICĂ BERCOVICI.

"PERSONAL IMPORT" LICĂ BERCOVICI

P.O.B. 3216, Rishon Le Zion 75100, Israel
TEL.: 03-9661262; FAX: 03-9668240;
TELEX: 341118 B X TV IL EXT. 1971

la mulţi ani!

Aurel Weisler
TEL: 242331
• ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •
ITS TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

POŞTA

POŞTA
BY AIR MAIL

RĂSPUNS D-LUI ALEXANDRU ANCA

În virtutea dreptului de replică, pe care ştiu că îl acordaţi cu dărnicie cititorilor dv., vă rog să publicaţi în revista dvs. – *nu cu intenţia de-a polemiza în prezent sau în viitor*, răspunsul meu adresat lui Alexandru Anca, care în revista dvs. nr. 44 (noiembrie 1990) a comentat pe spaţiul unei pagini întregi cu insinuări tendenţioase. schiţa mea apărută în nr. 42 (septembrie 1990), premiată la concursul dvs., afirmînd că a fost întocmită cu nerespectarea adevărului istoric.

Acum cu privire la "inadvertenţele istorice supărătoare" de care face vorbire dl. Anca: despre planul de deportare a populaţiei evreieşti am aflat abia în anul 1943 – cînd mi-a fost prezentat de Ing. M. Ciupercescu la Dir. Comercială CFR şi deci nu am avut de unde şti că el a fost întocmit în 1942 – aşa cum afirmă Al. Anca, care după cum constat, este mai priceput ca mine în date istorice.

De altfel în schiţa mea nu am afirmat că acest plan a fost întocmit în 1943, ci că numai în acel an am luat cunoştinţă de existenţa lui. De unde deduce Al. Anca inadvertenţa istorică?

Tot la această dată am aflat de la Ing. M. Ciupercescu că populaţia din Bucureşti, urma să fie expediată în lagărele de exterminare din Polonia, Bergen Belsen etc., îmbarcarea în vagoane de marfă seria GDD de 405 tone – fiecare – la rampa de încărcare a staţiei Bucureşti B.M. Deosebirea de date furnizate de Al. Anca, nu constituie "inadvertenţă istorică supărătoare" ci numai o defăimare din partea sa a acţiunii şi prezenţei unui erou care a participat la desăvîrşirea actului de la 23 august 1944.

De asemeni din lectura schiţei mele – care l-a indignat pe Al. Anca – *nu rezultă de nicăieri* că participarea mea şi a prietenilor mei politici din Partidul Naţional Liberal căruia îi aparţineam, la acţiunea de la 23 august 1944, a dus la evitarea deportării populaţiei evreieşti, *care a fost opera necontestată a personajelor enumerate de Al. Anca, ci acţiunea descrisă de mine a avut ca scop încheierea armistiţiului şi scoaterea României din lagărul Axei – şi nu alt obiectiv.*

Dixit et salvavi animam mea.

Av. C. SIMŞA
Bat-Yam, Ramat Iosef

ADRIAN PĂUNESCU

Stimate d-le director, făcînd apel la acelaşi drept viu şi natural la liberul schimb de opinii, în numele căruia mi-aţi deschis coloanele revistei în urmă cu trei ani, vă rog să publicaţi rîndurile care urmează:

Cu greu putem găsi un motiv pentru a cita in extenso o versificaţie logoreică în binecunoscutul stil kitsch-cenaclul Flacăra, aşa cum procedaţi cu "Omul universal" de Adrian Păunescu în Minimum nr, 44/nov. 1990. Pecetea inconfundabilă a aceluiaşi stil viciat de grandomanie şi insuportabil de strident în retorismul lui găunos, o poartă nu doar numele noului său săptămînal "Totuşi, iubirea" ci şi întreaga sa acţiune socială, culturală şi politică. După jumătate de an de tăcere, Păunescu revine în forţă în arena publicistică; el conduce o editură şi trei publicaţii, între care "Zig-zag", unde a fost numit în locul lui Ion Cristoiu la scurtă vreme după ce acesta fusese acuzat de "România Mare" de a fi primit sprijin material din partea Mosadului israelian. Nu credem că mai este cazul să amintim ce a însemnat Adrian Păunescu pentru o întreagă generaţie.

Poet de curte al familiei Ceauşescu, Păunescu a fost unul dintre principalii arhitecţi ai cultului odiosului, sinistrei şi, în perspectivă, al cocoşelului neascultător. Autor al celor mai dezgustătoare slăviri ceauşiste, al celor mai deşănţate metafore despre cîrmaciul destinului naţional, el a izbutit, pentru întîia oară în România, să prostească şi ameţească minţile unor mari mase de oameni, mai ales tineri, prin acţiune directă şi nu prin obişnuitele canale ale propagandei. În acest scop, poetul se servea de goebbelsianul său teatru ambulant numit cenaclul Flacăra, pe care mai încearcă şi astăzi să-l reînvie prin provincie. Eu unul, fost profesor la liceul "Gh. Şincai", silit să particip cu elevii la genul acesta de "manifestări cultural artistice", nu am uitat senzaţia kafkiană de sufocare şi groază care mă cuprindea cînd uşile se închideau ermetic pentru ca toţi prinşi înăuntru să-l audă pe Păunescu, declamînd despre întîiul bărbat al ţării şi savanta sa tovarăşă, despre cît de români sîntem, ori despre "rîurile noastre prescurtate, care nu se mai varsă în străinătate".

Poetul de mare har care a fost Păunescu la începutul carierei, a fost înlocuit de mult timp de un jalnic versificator histrionic. Atunci cînd el îşi

POŞTA

manifestă iubirea pentru maghiari, germani şi alte naţionalităţi, sau chiar pentru toate neamurile de sub soare, retorismul său nu mai este credibil. Nu este deci deloc de mirare că al doilea volum ce va apare în editura Păunescu este dedicat mareşalului Antonescu (un mare internaţionalist şi el, desigur, dublat de un mare prieten al evreilor), din a cărui reabilitare şi-a mai făcut o profesiune de credinţă un alt conducător de concern publicistico-editorial, legionarul milionar Iosif Constantin Drăgan. Nici cu acesta, nici cu fascistul tandem Eugen Barbu – V.C. Tudor, revenit şi el în viaţa publică după şase luni de prudentă tăcere, dar nici cu Adrian Păunescu nu am fost şi nu putem fi nici acum într-o bună companie.

Să-l mai suportăm pe Adrian Păunescu încă o dată, chiar şi noi, cei din afara graniţelor României, ca pe o repetabilă povară?

Gh. CHIŞINEVSCHI
Hedera

URĂ LA BUCUREŞTI

Stimate d-le Mirodan, am citit articolul dvs. din nr. pe octombrie al revistei Minimum în care aţi descris România ca o victimă inocentă a unei conspiraţii internaţionale, în frunte cu ungurii...

În ce priveşte conflictul cu ungurii, copilărind la Oradea, făcîndu-mi studiile la Cluj şi lucrînd apoi 10 ani în Satu Mare, pot să spun, cu toată obiectivitatea şi detaşarea, că şi unii şi alţii îşi au "faliţii" lor. Problema e foarte amplă şi ar cere mult spaţiu. Aş spune doar că poziţia d-lui Mirodan este neobiectivă, arătînd doar o parte a adevărului.

ILAN SCHWARTZ
Herzlia

"Toată admiraţia pentru "Ură la Bucureşti" de Al. Mirodan. Şi tot respectul. Trebuie să fi într-adevăr un scriitor de mare conştiinţă, pentru a avea curajul spiritual de a scrie împotriva vîntului snob, puturos, anti-românesc ce bate de la Paris şi alte Budapeste.

Ing. MIRCEA CARNIOL
Hamburg, Germania

"JURNALUL" NINEI CASSIAN

Cronologic, prima parte a "amintirilor" coincide cu "obsedantul deceniu", dar Nina Cassian nu ne împărtăşeşte nimic din această dramă cumplită. Ea ne "documentează" exclusiv asupra năzdrăvanelor sale iubiri de prin alcovurile regale sau princiare de la Sinaia.

Nina Cassian n-a văzut nimic, n-a auzit nimic, n-a înţeles nimic?

"Deşteptarea", într-o cămăruţă din Brooklyn unde, oroare, trebuie să-şi spele ciorapii, este tardivă şi lipsită de credibilitate.

MARCEL NICOLAU
Naharia

*

După părerea mea este obligatoriu ca Nina Cassian să-şi publice în volum (= volume), jurnalul pînă la zi. Nu cunosc o operă asemănătoare prin adevărul ei, în analele scrisului evreo-român.

IRINA LOGARU
Montreal, Canada

MINIMUM E ALTCEVA

Vreau să-mi exprim prin aceste rînduri admiraţia pentru adînca *principialitate* (da, ăsta-i cuvîntul!) care animă revista dvs. Mă impresionează felul cum sînt respectate opiniile cititorilor şi colaboratorilor revistei, chiar dacă nu corespund vederilor direcţiunii. Chiar în numărul 44 din luna noiembrie 1990 este criticat dl. Mirodan pentru articolul "Ură la Bucureşti", de către dl. Kovacs (Eichner) Gh. După părerea mea, dl. K. n-are dreptate, deoarece în unele părţi din Transilvania şi Ungaria există tendinţe revizioniste şi în special, "şovinism". Dar asta e altă problemă! Ceea ce vreau să evidenţiez e că, deşi dl. Mirodan este criticat c-ar avea o poziţie tendenţioasă în problema "ungară", totuşi i-a fost publicată! La fel au fost publicate la "Poşta dicţionarului" afirmaţiile critice ale poetului Alexandru Lungu, redactorul revistei "Argo" din Germania. Mărturisesc că puţine reviste de aici, sau de pe glob, publică asemenea articole critice la adresa conducătorilor publicaţiei respective, cum o face revista "Minimum"; "Col a kavod!"

LEON RUBINSTEIN
Kiriat Nordau – Natania

VALENTIN SAXONE

În curînd se împlinesc şase ani de cînd a murit tata, Av. Valentin Saxone z.l. El a fost mare admirator al "Dicţionarului", iar noi ne delectăm cu revista "Minimum".

Tatăl meu a scris foarte mult şi a publicat mult în România înaintea regimului comunist, iar mai tîrziu aici, în ţară, la "Viaţa noastră". Cea mai mare plăcere cînd apărea ceva scris de el o avea mama, căci ea a fost alături 51 de ani, "şi la bine, şi la rău".

De fapt, acesta este motivul pentru care m-am gîndit să vă scriu; am o culegere de poezii pe care le-a compus în închisoarea Jilava, între anii 1959-1963. După actul de acuzare "crimă de uneltire împotriva ordinei sociale" fusese condamnat să-şi "petreacă" 16

POŞTA

ani de muncă silnică în această fortăreaţă care se afla la 16 m. sub pămînt şi unde gardienii îl întrebau în fiecare zi "nu ai murit încă?" Eliberarea a venit după 4 ani, datorită destinului.

Acolo, în adîncurile Jilavei a scris între altele un poem intitulat *Destin;* două strofe din el ne ajută să înţelegem sensibilitatea şi gîndirea lui Saxone: *"Beţi, prieteni, viaţa/ nu-i o punte lungă./ Prea devreme, ceaţa,/ de pe ea ne-alungă.// Trece vremea goală,/ anii să ni-i tundă./ Ne culege-n poală/ brazda, ca pe-o frunză.// (etc. etc).*

LIANA SAXONE-HORODI
Haifa

BANC (CU BULĂ, DAR NU DESPRE BULĂ)

Întîmplarea se petrece pe vremea lui Ceauşescu.

Unul din cei mai buni prieteni ai lui Bulă, Beno Gotlieb, de profesie bijutier, pleacă în Israel, ca excursionist. Totul decurge bine, Bulă îl conduce la vama din Otopeni.

Vameşul îi spune lui Beno:

– Deschideţi valiza aceasta!

O deschide, şi spre mirarea lui, vameşul descoperă un tablou înrămat al lui Ceauşescu.

– Ce-i cu acesta? îl întreabă stupefiat vameşul.

– Ce să fie, tovarăşe, este, cum vedeţi, tabloul conducătorului nostru iubit, eu fiind obişnuit cu el, îl iau cu mine, în Israel.

– Bine, murmură vameşul, e în regulă.

Ajuns cu bine la aeroportul Ben Gurion, la vama israeliană, vameşul îl întreabă ce-i cu tabloul acesta.

– Ce să fie, zice evreul nostru, nimic, rama asta mă interesează, e din platină!

NORBERT
SCHMETERLING
Beer Sheva

CONCURS AMERICAN

În ziarul de mare tiraj "New York Post", din 2.11. 1990, am citit, uluit (deşi aici, în America, s-ar zice că e greu să fi uluit), în pag. a 3-a, la loc de cinste, despre o "metodă" absolut nouă pentru găsirea partenerei de viaţă ideală. În ce anume constă această "metodă"? Într-un concurs naţional.

Iniţiatorul este doctorul David (se publică numai prenumele). Vîrsta: 36 ani. Domiciliul: Alaska. El a lansat, prin intermediul unei agenţii, acest concurs. Persoanele interesate se prezintă la o discuţie cu specialiştii agenţiei; aceştia selecţionează cinci finaliste, ca la olimpiadă, după care David urmează să vină la New York, să cunoască finalistele şi să decidă!

MARCEL KESTENBAND
Irvington, New York

■ *David, bărbatul neamului*

● *Izu Veisman*, Rehovot (versuri pe-o temă de ultra-actualitate – cazarea olimilor: *Să se-mpartă caravane/ Pentru sute de milioane/ Să se facă corturi, mii/ Pentru cei ce vor veni/ Să n-aducem din afară/ Că se pot produce-n ţară./ De acord, afirmă ştabii/ Însă nu ne vin arabii/ Să se deie la cablani./ Să nu fie şarlatani./ Sînt şi alte indicaţii/ Să se facă licitaţii./ Licitaţii, dacă vrei/ Dar "închise" cum vor ei/ Toţi vorbesc din noapte-n ziuă/ Şi se bate apa-n piuă./ Bine-ar fi de s-ar putea/ Repartiţii să le dea/ Miilor de olimi în zbor/ Chiar la şefi în sfatul lor// Un scandal enorm va fi/ Dar soluţii vor găsi./);* *Iacob E. Scherzer*, Tel Aviv ("cred că este timpul să luaţi poziţie împotriva încercării de a glorifica în România de astăzi pe generalul Ion Antonescu"); *Sami Segal* – S. Galeriu – Holon (sîntem gata să publicăm intervenţia dvs, în marginea lui Arghezi – cu atît mai mult cu cît ea poartă pecetea unui bun gazetar – însă avem nevoie ca aserţiunile să fie completate cu argumente concrete şi dovezi; repetăm: *dovezi); Kovacs (Eichner) Gh.*, Rishon Le Zion (noi înţelegem cît se poate de bine dorinţa dvs. de a dezvălui sursa ce stă la baza informaţiei noastre de la rubrica "Tendinţe", din nr, 4 , 1989, privind posibilitatea unui atac maghiar împotriva României, dar şi dvs., trebuie să înţelegeţi că presa are dreptul, ba uneori chiar datoria, de a nu da pe faţă sursele sale de informaţii; e un obicei pe care-l veţi întîlni în activitatea tuturor ziarelor din lume); *Mony Merovici*, Ness Ziona (preferăm corespondenţe scurte, concrete despre faptul de viaţă din Israel); *Sorin Firu*, Edmonton,

POŞTA

Canada (da, într-adevăr, e regretabil că aţi aflat prea tîrziu de concursul nostru "O întîmplare din viaţa mea"; textul dvs. are merite şi cred că avea şanse; din păcate, spaţiul nu ne îngăduie să publicăm schiţa; aşteptăm texte despre viaţa Canadei); *Dr. Virgil Partoş*, ole hadash, Naharia (intuiţia dvs. s-a dovedit justă; *sonora* organizaţie la care vă referiţi, face parte din şirul acela sinistru de potemkiniade, de instituţii – impostură care bîntuie cronic prin aliaua noastră; vă veţi obişnui curînd cu ideea; există preşedinţi crăcănaţi, discursuri sforăitoare, planuri de viitor măreţo-enciclopedice şi activitate ioc; adică, aşa cum spuneţi, ciuciu-penciu); *Biţu Schönzwyt*, Ramat Aviv, (nu, nu ne "şochează" sentimentul dvs. de repulsie la adresa ex-amicului din Bucureşti, medic, care, după ce fusese *utecist* înfocat prin 1945-50, ş.a.m.d., a pornit acuma să înjure, tot înfocat, ideile socialiste; puţină decenţă în asemenea cazuri, parcă n-ar strica; dar – vai! – decenţa e atît de rară în vremea asta de neruşinare...); *Dr. D. Prutu*, Azur, (am reţinut că sînteţi, ca şi d. F. Marcovici, autorul scrisorii din nr. 44, împotriva ideii de a se înfiinţa partide politice pe *eidoturi;* unul rusesc, apoi unul românesc etc.; să ştiţi însă că, deşi majoritatea gîndeşte – încă? – precum dvs. în rîndurile olimilor ruşi se ventilează din ce în ce mai stăruitor, ideea cu pricina...); *Av. Dan Almog*, Tel Aviv (întrucît articolul respectiv, cu care nu sînteţi de acord, a apărut în ziarul Viaţa Noastră, vă recomandăm să trimiteţi replica dvs. la susnumita adresă; aşa e normal); *Indignată*, Tel Aviv; *Viorica*, Beer Sheva; *Farmacistă*, Natania; Ochi căprui, Kiriat Bialik; *Una care se respectă şi n-a căzut pradă farmecelor lui Shaul Carmel*, Ghivataim (şi noi ne respectăm principiile, refuzînd să cădem pradă ispitei de a publica scrisori anonime).

Dr. Luiza Komlos, Ramat Gan; *Nelu Solomon*, Metula; *Beatrice Sebaştian*, Boulogne, Billancourt, Franţa; *Indira Romaşcanu, Timişoara; Veronica Ghinsberg*, Ierusalim; *Suzi Benvenisti*, Tel Aviv; *Ing. Anatol Clain*, Haifa; *Av. Monodora Revega, Paris; Prof. Emil V. Ferezter*, Chicago, U.S.A.; *Jenică Gold*, Tel Aviv; *Peter Spath*, Hotel Reid's, Madera; *Artur Avidan*, Ierusalim; *Eugen Goldstein*, Kiriat Yam; *Ferdinand Goldenberg*, Beer Sheva; *Av. S. Al. Bacher*, Toronto, Ontario, Canada – mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice. Ceilalţi – pe curînd.

HEVRA KADISHA גחש"א

PENTRU TEL AVIV-IAFFO ŞI ÎMPREJURIMI

Anunţ către public

în urma inconvenienţelor din ultima vreme, ţinem să aducem la cunoştinţa publicului:

a) Fixarea datei înmormîntării va fi făcută direct de către una din rude şi **NU** printr-o convorbire telefonică, şi **NU** printr-un intermediar cum ar fi: ambulanţa, spital, etc.

b) Fixarea datei înmormîntării va fi făcută la biroul casei mortuare regionale de pe Şd. Rokah 10 (lîngă centrala **Reading**), în nordul Tel Avivului, Tel. 03-5465011.

c) Orele de înregistrare: duminică-joi 08.00 – 21.00
vineri 08.00 – 12.00
sîmbătă seara şi în zilele
de sărbători după terminarea
Şabatului şi pînă la orele 22.00

d) Toate acestea – **FĂRĂ NICI O PLATĂ**, în afară de un loc de înmormîntare în cimitirele închise, sau transportul decedatului de la domiciliu sau sinagogă, conform tarifului instituţiei Bituah Leumi.

e) **Transportul decedatului între orele 16.00 şi ora 8.00** dim. conf. tarifului Ministerului Cultelor.

ATENŢIUNE:
Nu daţi curs ofertelor făcute de intermediari

CONDUCEREA HEVRA KADISHA

CLEPSIDRA

Nou veniţi (olim hadaşim)

● *Costea Vinea*, inginer constructor (C.V. este fiul Ofeliei Manole, activistă de frunte a mişcării muncitoreşti şi comuniste din România în anii '40-'60).

● *Vlad Carp*, avocat, specialist în probleme legate de recuperarea drepturilor economice din România; cu soţia şi fiica.

Turism

● *Stan Vlad*, ziarist (fost redactor la "România Liberă"); de la Bucureşti; la rude.

● *B. Elvin*, critic literar, romancier, teatrolog; cu soţia; de la Bucureşti; la rude.

● *Ion Vitner*, critic literar, profesor la Universitatea din Bucureşti; la rude.

Sărbătorire

● La Federaţia Comunităţilor Evreieşti din România; prof. ing. Th. Blumenfeld, secretar general al Federaţiei, cu prilejul împlinirii vîrstei de 75 de ani; au luat cuvîntul: Rabin-şef dr. Moses Rosen, d-na Amalia Rosen, acad. N. Cajal, Rabin dr. Ernest Neuman (Timişoara), Anton Celaru, Haim Riemer, H. Deleanu, Zvi Feine (reprezentant al Joint-ului), Dr. A. Hârlăoanu, I. Leventer, Luiza Kohn, precum şi sărbătoritul.

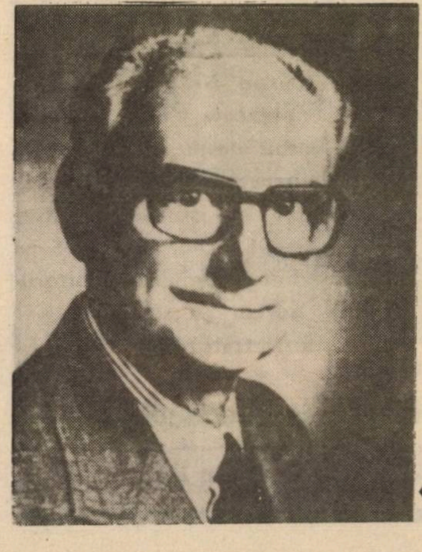

Festivitate

Marţi, 18 decembrie, în auditoriul Bibliotecii Centrale "Beit Ariela" din Tel Aviv a avut loc festivitatea organizată de Asociaţia de prietenie Israel-România, în cinstea Zilei Naţionale a României.

S-a dat citire telegramei de felicitare, adresată în numele guvernului israelian, de vicepremierul şi ministrul afacerilor externe, David Levy. Au luat cuvîntul d-nii Itzhak Korn, preşedintele Asociaţiei, Mircea Mironenco, însărcinat cu afaceri, Arthur Israelovici, trezorierul Histadrutului, Itzhak Artzi, reprezentantul primăriei oraşului Tel Aviv şi vice-preşedinte al Asociaţiei.

Seara festivă, desfăşurată sub conducerea d-lui Moshe Nagor, vice-preşedinte al Asociaţiei, s-a încheiat cu un reuşit program artistic şi cu un toast pentru prietenia israeliano-română.

Comemorări

La împlinirea a 50 de ani de la pogromul de la Bucureşti, şi, în general, de la începutul Holocaustului din România, vor avea loc adunări comemorative, cu participarea unor personalităţi de seamă din viaţa publică israeliană şi a judaismului din lume: 8 ianuarie, ora 18.00 – sinagoga "Beit Iacov Iosef rav. Z. Guttman" din Tel Aviv, reh. Bazel 16; 14 ianuarie, ora 14:00: Iad V'Shem, Ierusalim; 14 ianuarie, ora 16: evocarea martirilor în Knesset; 16 ianuarie, ora 18.00: cinema Rişon le Zion.

Aniversare

● *Henri Wald*, filozof, profesor la Universitatea din Bucureşti; 70 ani de la naştere. Logician de clasă, autorul cîtorva studii importante despre relaţia dintre gîndire şi limbaj, om de spirit, reprezentant strălucit al... calamburului, H. Wald este una din personalităţile remarcabile ale judaismului românesc.

CARNET

● *Vecinii şi prietenii* deplîng moartea lui Haret Rodan (68), om de deosebită fineţe şi cultură şi adresează familiei cele mai sincere condoleanţe.

● *Intelectuală*, ola hadasha, din România, interesată: gătit, îngrijire vîrstnici. Tel. 04/324357.

● *Prietenii* din Israel sînt alături de compozitorul H. Mălineanu, la încetarea din viaţă a distinsei sale mame..

● *Al XVI-lea* Congres anual al Academiei Româno-Americane de Ştiinţe şi Arte va avea loc la Bucureşti între 27 iunie – 2 iulie 1991. Tema congresului: "Tradiţie românească şi modele occidentale în ultimul deceniu al secolului XX". Pentru prezentarea de comunicări şi participare la congres, cei interesaţi se vor adresa la: Profesor Dr. Dan G. Cacuci, Secretary General 16th Annual ARA Congress, University of Illinois, Departament of Nuclear Engineering, 103 S. Goodwin Avenue Urbana, Illinois 61801-2984, USA (telefon: 217-244-5746; fax. 217-244-7238).

● *Felicitări* (şi Mazal Tov) din toată inima poetului Shaul Carmel la naşterea nepoatei sale Ayala, fiica lui Tzipi şi Goshen Grünspan.

● *Chimist* Marta şi farmacist Lazăr Traubici, olim hadaşim, pot fi găsiţi la: Kiriat Shmuel, Haifa, Rh. Moshe Kalmar, 18/3, tel. 04/760858.

Accident

● *Moshe Flitman* preşedintele HOR. Carmiel; rănit în urma unui grav accident de circulaţie; stare bună, în curs de însănătoşire.

În nr. viitor:
Clara Davidescu: Eu pictez cu o sfoară!

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

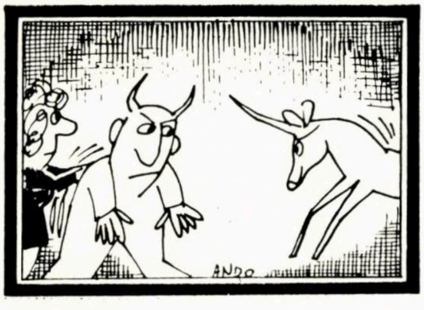

CAPRICORNUL

LUNA IANUARIE

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)

Mari satisfacţii această lună de pe urma unor vizite la prieteni sau rude. Ideile dvs. sînt foarte utile pentru cineva dintre apropiaţi care obişnuieşte să vă consulte. Dacă jucaţi la loterie, nu neglijaţi cifra 27.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)

Perioadă plină de tensiune şi nesiguranţă: sînteţi obligaţi să luaţi hotărîri de care va depinde în bună măsură viitorul dvs. Atenţie la cei care vă înconjoară şi pretind că vă iubesc: mulţi o fac din interes.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)

În ciuda suspiciunilor dvs. cei ce vă înconjoară vă doresc binele. Fiţi mai încrezători în aceştia şi evitaţi ciocnirile mai ales în casă. Satisfacţii pe plan sentimental, cu condiţia să acţionaţi cu îndrăzneală. Luna aceasta vă poartă noroc ziua de marţi şi culoarea albastru.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)

Cineva analizează cu multă atenţie şi nu neapărat cu bună-voinţă tot ceea ce faceţi atît la serviciu, cît şi în afara lui. Nu vă lansaţi în afaceri sau activităţi noi. Mulţumiţi-vă cu ceea ce aveţi. Cel puţin deocamdată.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)

Nu puneţi la inimă micul conflict de familie în faţa căruia vă treziţi pe neaşteptate. Trece... Pregătiţi-vă pentru nişte cheltuieli mari; nu le puteţi evita şi pînă în cele din urmă se vor dovedi foarte folositoare. Ce-ar fi să încercaţi jocurile de noroc? Anumite neplăceri cu sănătatea vă vor reţine cîteva zile în casă.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)

Controlaţi-vă tendinţa de a deveni prea dominant, în casă şi în afara ei. Energia de care dispuneţi trebuie utilizată pentru încheierea unor proiecte pe care le-aţi neglijat multă vreme. Începe o perioadă de intensă viaţă mondenă. Nu rataţi ocaziile!

RACUL (21 iunie – 22 iulie)

Armonie perfectă cu partenerul (a) dvs. garantată, în special de deciziile pe care le luaţi împreună. Programele de excursie sau plimbări vor fi tulburate de starea timpului, dar tot răul spre bine: un asemenea program abandonat va avea ca rezultat o mare şi neaşteptată satisfacţie materială.

LEUL (23 iulie – 22 august)

Încordări şi certuri cu un prieten, poate cu un membru al familiei. În domeniul profesional, vă aflaţi pe drumul cel bun, al unor importante succese. Satisfacţii mari între cei patru pereţi ai casei: cu condiţia să evitaţi frecuşurile.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)

Evitaţi să **impuneţi celorlalţi părerile** dvs. în domeniul activităţii profesionale. Vă aflaţi într-o perioadă favorabilă visului, romantismelor: dar de fapt, sînteţi în mai multă siguranţă cu prieteni vechi şi în locuri bine cunoscute. Zi norocoasă: marţi.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)

Ocupaţi-vă de corespondenţa pe care aţi neglijat-o multă vreme. Liniştea interioară de care vă bucuraţi, vă ajută să vă concentraţi asupra unor probleme realmente importante pentru viitor. Cu toate acestea, nu refuzaţi invitaţiile pe care le veţi primi de la persoane ca şi necunoscute.

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)

Pluteşte în aer un conflict penibil din motive financiare: de evitat cursa! Vă bucuraţi de mare simpatie în rîndurile prietenilor şi ale cunoştinţelor. Puterea dvs. de a vă manifesta ca leader, vă permite să atingeţi ţintele pe care vi le propuneţi. Îmbrăcaţi mai mult galben.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)

Spiritul de sportivitate şi concurenţă care vă animă, riscă să vă pună în situaţia de a strivi pe cineva, fără ca să doriţi aceasta. Atenţie! O veţi regreta. Investiţia de muncă pe care o veţi face se va dovedi în curînd foarte rentabilă. Cifre norocoase: 7, 13, 25.

Oameni în ploaie prin EUROPA: Îi invidiem. ■

● **FOARTE IMPORTANT!**

● Întocmirea dosarelor și rezolvarea cererilor se va face în ordinea înscrierii.

PENTRU CEI INTERESAȚI DE RESTITUIREA PROPRIETĂȚILOR DIN ROMÂNIA

VREȚI SĂ VĂ RECUPERAȚI IMOBILELE ȘI ALTE DREPTURI CE V-AU APARȚINUT ÎN ROMÂNIA?

Adresați-vă cu încredere

AGENȚIEI

ARDOR

competentă, serioasă și cu legături solide în România.

● CONSULTAȚIILE GRATUITE ●

Înscrierile se fac la
BIROURILE AGENȚIEI – STR. ALLENBY 128,
ETAJUL 2, TEL AVIV, ÎNTRE ORELE 9–18,
ATÎT DIRECT, CÎT ȘI PRIN STABILIREA ANTICIPATĂ
A ÎNTÎLNIRII

☎ 03-623885

minimum

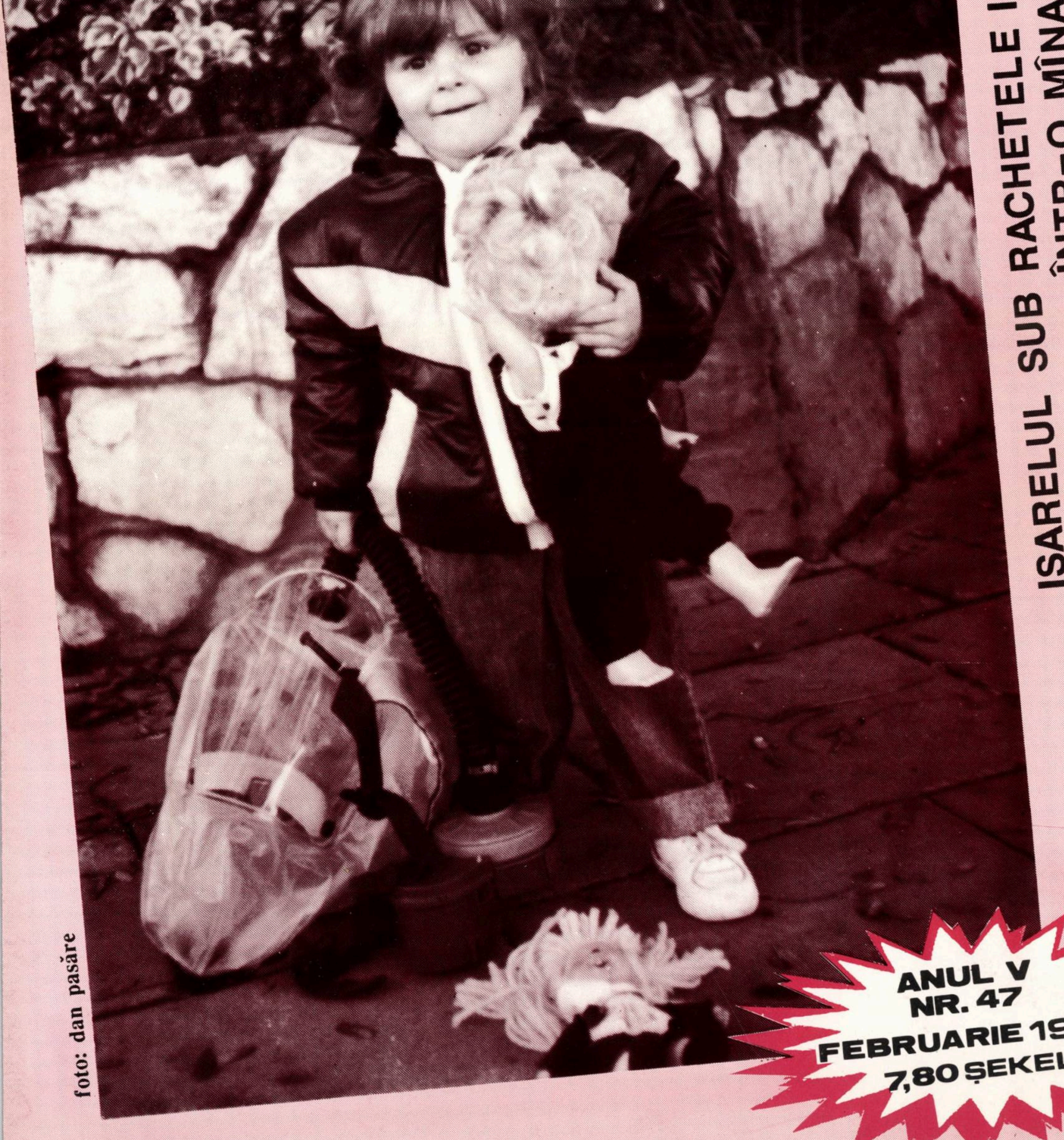

ISARELUL SUB RACHETELE IRAKIENE.
ÎNTR-O MÎNA PĂPUȘA.
ÎN MÎNA CEALALTĂ MASCA DE GAZE.
ASTA E FAPT VIAȚA NOASTRĂ
A TUTUROR.

ANUL V
NR. 47
FEBRUARIE 1991
7,80 ȘEKELI

foto: dan pasăre

MINIMUM • ANUL V • NR. 47 • FEBRUARIE • 1991

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI
Ceea ce înseamnă 28 ianuarie 1991

RAZBOI

Pentru unii, **războiul din Golf** (şi din Israel, şi din Israel) reprezintă o înfruntare arabo-occidentală (deşi, eu unul – care mă agăţ mereu de realitate, refuzînd să cad în prăpastia formulelor best-seller – văd că izvorul încleştării a fost ocuparea Kuweitului arab de către Irakul arab). Pentru alţii, avem de-a face cu cel dintîi război nord-sud (deşi... vezi paranteza anterioară). Pentru mine, zilele pe care le trăim în Israel, sînt altceva sau în orice caz *şi* altceva: un capitol nou al războiului dezlănţuit de Germania în anii '40 împotriva neamului evreiesc. Hitler a reuşit să ucidă pînă la 9 mai 1945, ziua cînd a luat sfîrşit războiul în Europa, jumătate din poporul evreu. Ceea ce n-a reuşit el să distrugă, au hotărît să distrugă urmaşii lui, din Germania de astăzi, după o pauză de cîteva decenii şi după temeinice pregătiri. Fireşte, la alt punct al spiralei istorice şi cu alte mijloace. Germania hitleristă însărcinase cu "rezolvarea problemei evreieşti" pe Himmler şi Eichman. Germania de astăzi l-a însărcinat cu această misiune pe Saddam Hussein. Alegerea nemţilor este logică. În 1940 cea mai mare şi mai semnificativă parte a fiinţei evreieşti se afla în Europa de răsărit, la doi paşi de Berlin. În 1991, cea mai mai mare şi semnificativă parte a fiinţei evreieşti trăieşte în Orientul Mijlociu, la cîteva sute de kilometri de Bagdad. Cîteva fapte, ieşite la lumină în zilele din urmă, demonstrează temeinicia acestei teze.

Rachetele sovietice *Skud*, cu care fusese înzestrată armata irakiană, aveau capacitatea de a ajunge la o distanţă de 300 km. Insuficient pentru a lovi obiective din Israel. Specialiştii germani au "perfecţionat" Skud-ul, sporindu-i raza de acţiune şi făcîndu-l (aşa cum ştim...) să ajungă pînă la 700-800 km. În plus, Firma "Messerschmitt-Bolkow- Blohm", cea mai mare uzină de armament din Germania, a furnizat Bagdadului toate instalaţiile necesare pentru producerea de rachete proprii (în caz că se termină Skud-urile de import). Aceeaşi firmă i-a ajutat pe irakieni să producă arma biologică (o armă capabilă, deci, să arunce microbi de tifos sau holeră la mari distanţe). O altă firmă, tot germană, a construit o uzină pentru fabricarea gazului "de muştar" şi a "gazului nervilor". Firma germană "MAN- Technologie" a furnizat o instalaţie pentru prelucrarea rapidă a uraniului: graţie lui MAN, irakienii au posibilitatea să producă bomba atomică de-aci într-un an de zile. Sîntem în februarie 1991. În februarie 1992, dacă nu se întîmplă nimic pînă atunci, Tel Avivul poate deveni, cu ajutorul Germaniei democrate de astăzi, o Hiroshimă.

→

• BUSH

Saddam Hussein (şi alţii, ba din lumea arabă, ba din oraşe europene cu parfumuri fine, perfidie şi caviar) era sigur că preşedintele Statelor Unite se va îneca.
Eroare. El înoată, înfruntînd valurile fascismului arab. Şi are toate şansele să ajungă cu bine la ţărm.

Aminteam, mai sus, de "Messerschmitt"... Generaţia mea îşi aminteşte bine de această vestită marcă. În aprilie 1943, avioanele "Messerschmitt" atacau în picaj, ucigînd cîteva mii de evrei, din ghettoul din Varşovia, răsculat... În 1991, rachetele perfecţionate de Messerschmitt au transformat în praf şi pulbere cîteva străzi din Ramat Gan şi Ramat Hen.

Toată lumea "civilizată" de la noi şi de-aiurea, a fost uimită văzînd la televiziune, în fotolii, demonstraţiile nemţeşti "pentru pace". Manifestaţii – un amestec tulbure de "verzi ecologişti" şi de neo-nazişti cu svastici pe bluză, de filozofi pacifişti şi de bătrîni gestapovişti ieşiţi la pensie, au năvălit pe străzi cu o furie ce nu rimează de loc cu ideea noastră despre Germania umanistă de azi.

Hitler mărturisise cîndva că el injectează massele cu "un fanatism care biciuie sufletul mulţimilor şi îi împinge înainte... cu o violenţă isterică". Această "violenţă isterică" a ţîşnit acum, nedeghizată, la Frankfurt şi la Bonn, la Hamburg şi la Berlin, de parcă demonstranţii în cauză, ţinuţi în frîu vreo patru decenii, şi siliţi să mimeze o comportare cultă, s-ar fi hotărît să-şi dea drumul, sub semnul lui "nu mai pot să mă ţin" şi "ce-am în guşă şi-n căpuşă". A doua generaţie de nazişti dădea pe faţă mîna cu generaţia primă. În 1938, în timpul "Nopţii de cristal", părinţii lor aruncau cîrpe îmbibate cu benzină în sinagogi, dînd foc sulurilor de Tora şi dansînd sălbatic în jurul lor. Strigătul lor de luptă era atunci "Heil Hitler". În 1991, fiii aruncau sticle incendiare asupra consulatelor americane, arzînd steaguri ale Statelor Unite şi Israelului. Strigătul lor de luptă era: "Heil Saddam!".

Ideea-forţă a lui Hitler, leit-motivul său propagandistic cu care-a "lucrat" (cu imens succes) la instinctele mulţimii a fost antisemitismul. Evreii sînt vinovaţi de toate relele de pe-acest pămînt, inclusiv de izbucnirea războaielor. Germania, susţinea el în discursurile din '38-'40 doreşte pace cu Anglia şi Franţa, cu S.U.A., dar evreii (fie sub formă de *cahal*, fie în chip de judeo-plutocraţie sau de judeo-bolşevism, după cum era vorba de America sau de Uniunea Sovietică), aruncă lumea în războaie. Concluzia era că dispariţia evreilor (dacă n-ar fi evreii!) ar determina dispariţia războiului. Germania de astăzi a preluat această idee-forţă, adaptînd-o, fireşte, la împrejurările noi. Evreii (acum, în chip de stat Israel) au provocat ocuparea Kuweitului de către Irak, ei împing pe americani şi englezi la dezastru; dacă Israelul n-ar exista sau n-ar fi ceea ce este...

Dacă, de pildă, Israelul ar accepta înfiinţarea unui stat palestinian, aşa cum cere atîta lume şi, mai ales, Saddam Hussein.

Niciodată nu mi-a fost atît de limpede ca în aceste clipe cînd scriu cu masca de gaze pe birou, de ce anume insistă Germania (inclusiv cîteva ziare de mare circulaţie, ca, de pildă, Die Zeit) aşa cum insistă pentru înfiinţarea mult discutatului stat. Rachetele Skud-Messerschmitt nu pot distruge, la ora de faţă Israelul în întregimea lui. Bazele din Irak sînt, totuşi, prea departe de Tel Aviv şi Haifa, rachetele anti-rachete tip *Patriot* nu sînt lipsite de eficienţă. Dar dacă rachetele acestea ar fi instalate la graniţa dintre Israel şi plănuitul stat palestinian, la o sută de metri adică de Petah Tikva şi la o staţie de-autobuz de Hedera... atunci...

În anii războiului mondial, evreii închişi la Birkenau vedeau pe fereastră coşurile camerelor de gazare. O dată cu înfiinţarea statului palestinian, eu aş vedea pe fereastră rachetele îndreptate asupra mea.

Trăim un moment cînd lumea marchează, într-un fel sau altul, o jumătate de veac de la declanşarea celui de-al doilea război mondial şi de la înfiinţarea lagărelor de exterminare. Israelul îşi aminteşte de părinţii duşi, cu biciul şi despuiaţi, în camerele de gazare. Germania îşi aminteşte de părinţii care, în uniformă de S.S. şi cu cravaşă, dădeau drumul la duşuri.

AL. MIRODAN

minimum

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr. 13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

Director:
Al. Mirodan

Prezentare grafică şi fotoreportaj
Dan Pasăre
Culegere computerizată
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: ATLAS

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.
Revistă editată de MINIMUM-PUBLISHERS LTD.

RĂZBOI DE NOPȚI

■ Rachetă Skud în Ramat-Gan. Vor să ne înspăimînte. Nu vor reuşi. Vor să ne demoralizeze. Nu vor reuşi. Vor să ne distrugă. Nu vor reuşi. ▶

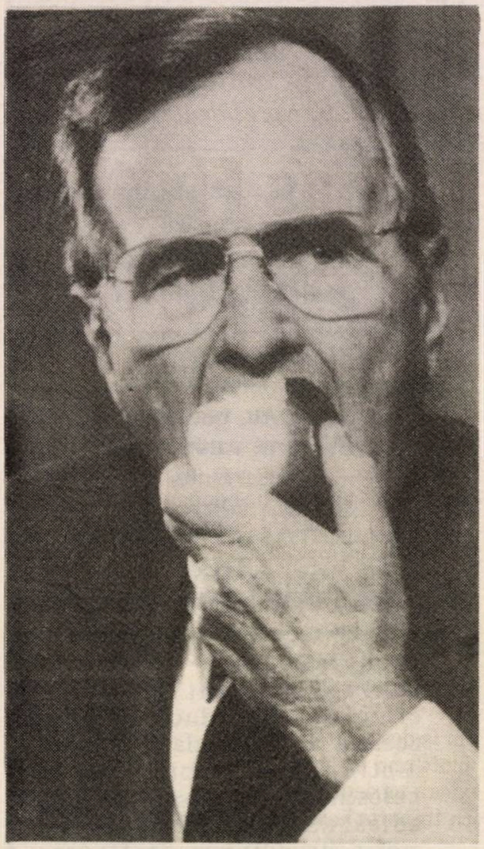

■ George Bush a dovedit că ştie să muşte

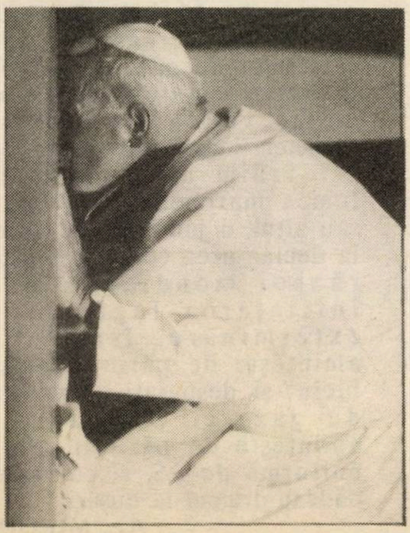

▶

■ PĂRINȚI ȘI COPII

Kurt Waldheim, fost ofiţer S.S. în timpul celui de-al doilea război mondial, în vizită (de lucru şi de încurajare) la Saddam Hussein. E mai mult decît un fapt, e un simbol: hitleristul de ieri dînd mîna cu hitleristul de astăzi. ▼

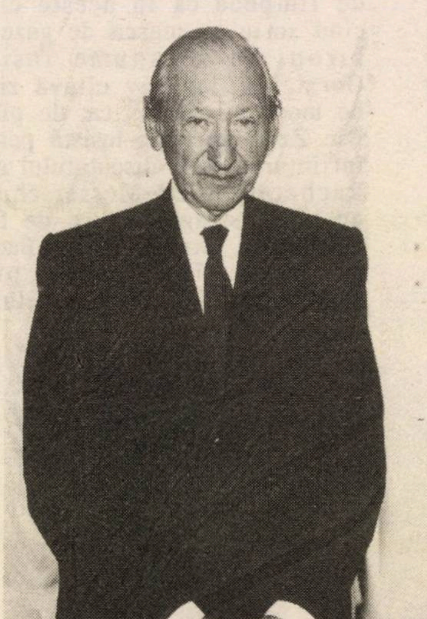

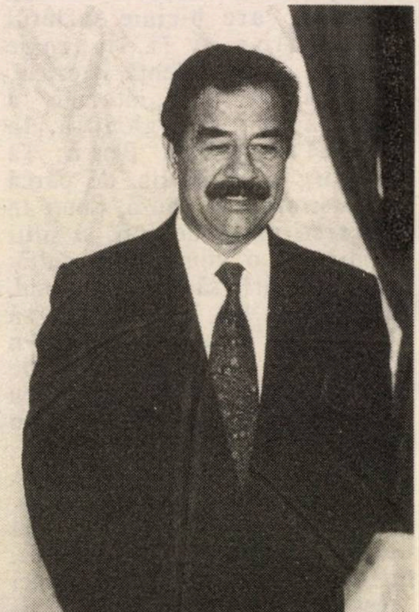

■ PAPA

Cu tot respectul pe care-l purtăm şefului bisericii catolice, l-am ruga să vină şi pe la noi, în Israel, şi să sărute pămîntul, unde au căzut, ucigaş, rachetele de la Bagdad. Nişte rachete pe care sanctitatea sa a refuzat să le condamne.

Este pămîntul pe care el nu a vrut să-l recunoască niciodată ca fiind al neamului biblic, evreiesc. Este pămîntul unde se află mormintele sacre ale creştinismului. Este pămîntul, ai cărui fii, apără, de cînd există Statul, cu sîngele lor, existenţa şi onoarea acestor morminte.

RĂZBOI DE ZILE

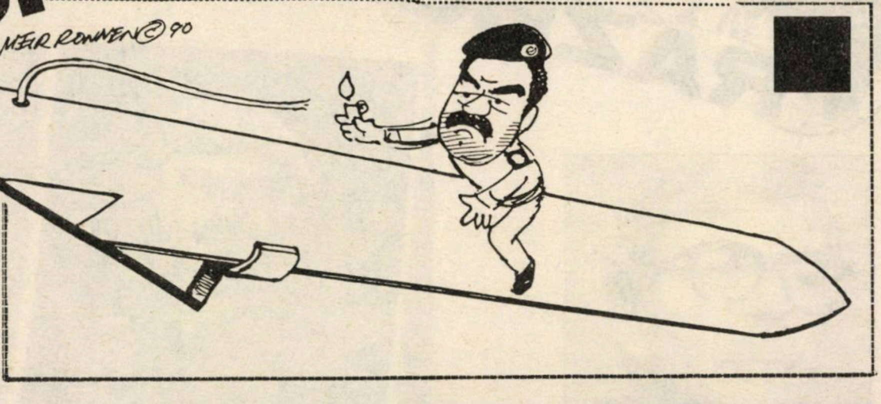

ÎNŢELEPCIUNEA POPULARĂ

Cine se joacă cu focul (ştim ce păţeşte).

Cine sapă groapa altuia (ştim – iarăşi – ce păţeşte).

Desen de Meir Ronen, din "Jerusalem Post".

SUB SEMNUL LUPTEI PENTRU PACE ŞI O LUME MAI BUNĂ

Bineînţeles, lumea apreciază cu adevărat, poziţia anti-Saddam a guvernului sovietic. Poziţie moderată, ştim, însă poziţie. Dar, privindu-l în ochi pe Gorbaciov, ceva, nu ştiu de ce, ne îndeamnă să-l întrebăm: nu-ţi pare rău, acuma (aşa, ca om, pur şi simplu) că rachetele care s-au năpustit asupra oamenilor din Israel, se cheamă *Skud* şi au fost date Irakului de către Uniunea Sovietică? Şi, în genere, văzînd starea dezastruoasă a ţării tale, nu-ţi pare rău de politica pro-arabă şi anti-israeliană, de ani de zile şi decenii, care părea genială (am pus mîna pe Orientul Mijlociu, ne umplem de bani) şi s-a dovedit... a fi... s-a dovedit a fi...

DE CE?

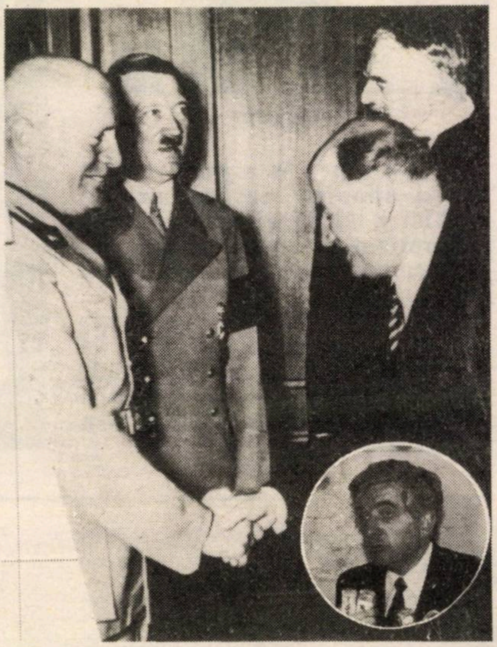

Hitler şi Mussolini, în 1938, înainte de ocuparea Cehoslovaciei, schimbînd zîmbete omeneşti cu Chamberlain, premierul britanic şi Edouard Daladier, premierul francez. (Primul din dreapta, strîngînd mîna dictatorului italian).

De ce, uitîndu-mă la această fotografie, mă gîndesc la leaderii europeni de azi care s-au dus, cu rîndul (şi cu bonuri de ordine, să nu intre patru în birou, în acelaşi timp) la Saddam ca să-l îmbuneze (şi, cu ocazia asta, să-i propună un Israel-Cehoslovacie întru potolire). Şi de ce, á propos de Daladier, mă gîndesc la d. Jean-Pierre Chevénement, ministrul de război al Franţei, membru fondator şi conducător al Asociaţiei de prietenie Franţa-Irak, care s-a împotrivit de la începutul începutului la atacarea Bagdadului.

De ce mă gîndesc la toate acestea? Chiar: de ce?

"Ne-a lăsat mască"

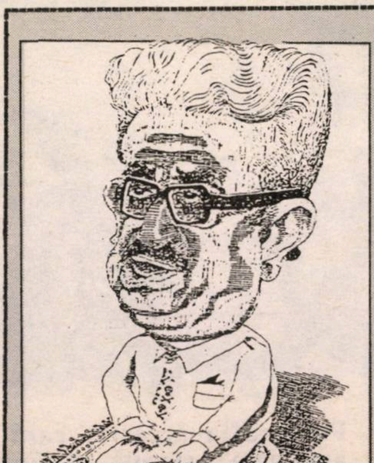

CE-A ZIS AZIZ?

Tarik Aziz, ministrul de externe al Irakului. Pînă la izbucnirea războiului (în care nu credea, fiind convins, ca toţi ai săi, că "intelectualii" albi nu vor îndrăzni...), pînă la bombardarea Bagdadului, zi şi noapte, pînă la dispariţia electricităţii, a benzinei, a apei din capitala Irakului, pînă la urletele de spaimă ale cetăţenilor, – el avea obiceiul să rîdă, jovial şi binedispus.

Avem impresia că, de la o vreme. d-sa rîde mai puţin. Şi că s-a zis cu Aziz.

RĂZBOI DE NOPTI

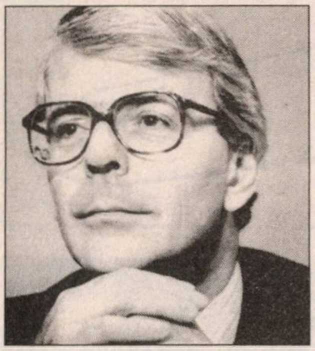

MAJOR

John Major, un qvasi-anonim, devenit primul ministru al Marii Britanii. Să recunoaştem: pînă acum, nu s-a comportat ca un politician minor... Dimpotrivă. Atitudinea clară, precisă, fermă, loială a Angliei în război dovedeşte că în vinele conducătorilor de la Londra curge sînge de Winston Churchill.

IORDANIA

Regele Hussein al Iordaniei, sprijină, de fapt, pe Saddam, din multe, multe puncte de vedere, şi, mai ales, dintr-acela că n-a căutat să împiedice de fel (nici măcar printr-un timid protest diplomatic) folosirea de către irakieni a spaţiului aerian iordanez (liber, suveran şi independent) pentru atacarea Israelului.

În fotografia de faţă, regele (pe care noi, de-a lungul anilor l-am răsfăţat, spunîndu-i Hussi) se află sus. S-ar putea să cadă, de la aceste înălţimi. Şi s-ajungă jos. Jos de tot.

ADĂPOST DA, DAR PENTRU... NEVASTĂ

Cu o zi înainte de începerea ostilităţilor, Sgiada, soţia lui Saddam, ar fi şters-o din Irak şi a poposit în Mauritania. După care, aşa cum dezvăluie un ziar elveţian, s-a stabilit în Elveţia. Mai aproape de safe-uri. Potrivit relatărilor din presă, ea este însoţită de cîţiva din cei cinci copii ai ei şi de înalte persoane oficiale. Dacă e aşa, înseamnă că s-a considerat că bunkerul de la Bagdad e mai puţin sigur decît cel în care şi-a încheiat cariera Führer-ul şi că oricum Sgiada n-a rîvnit la "gloria" Evei Braunn şi a preferat fuga... ruşinoasă, dar sănătoasă.

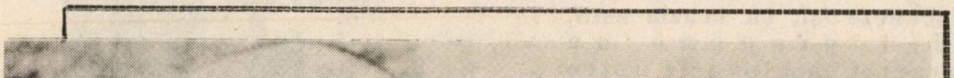

SCOP

Victime ale teroriştilor arabi, în Algeria, anii 1950. Fotografia aceasta, rară, "de antologie", circulă în rîndurile irakienilor astăzi, ca un model de urmat. Şi ca un imbold.

RAZBOI 30 DE ZILE

MAGGIE

Pînă în ultimele clipe ale guvernării sale, Margaret Thatcher s-a împotrivit ocupării prin brutalitate şi rînjet de gestapo arab a Kuweitului şi n-a avut încredere în Germania, ca partener corect în noua Europă. Ştia ea ceva. Sau poate simţea ea ceva: intuiţia feminină a lui Maggie este magică.

■ ÎNTREBARE

Rabinul-şef al Israelului, Shapira (a nu se confunda cu Agudalistul negustor de covoare cu acelaş nume). Un rabin care ne-a apărut întotdeauna în chip de Moş Gerilă evreu. Ce scrie la carte, rabi? Ce va fi?

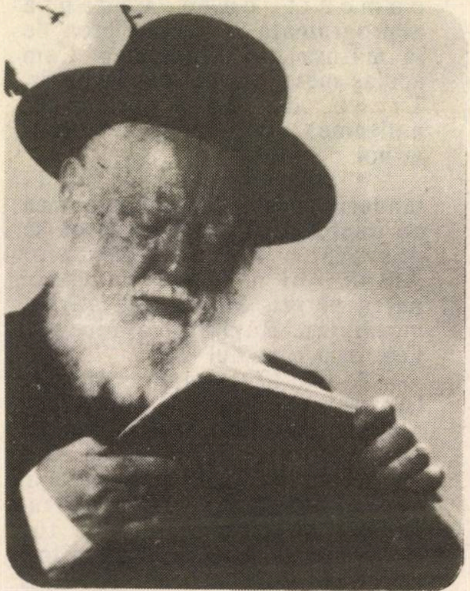

(Foto Paris Match)

ILIESCU; PE DE O PARTE; IAR PE DE ALTĂ PARTE...

După căderea primelor rachete asupra Tel Aviv-ului, Uri Eliav, preşedintele H.O.R.-ului a primit, acasă, noaptea, un telefon. La capătul firului, un consilier al preşedintelui român Ion Iliescu: "Dl. preşedinte vă transmite prin mine shalom! Şi urează tuturor originarilor din România sănătate şi fericire".

Pe de altă parte, însă (spre mirarea noastră amăruie), ministerul de externe român s-a arătat mai puţin călduros la adresa noastră. Într-un comunicat pe marginea întîmplărilor, ministerul vorbeşte despre faptul că rachetele irakiene au atins... obiective din Israel.

Comunicatul acesta atît de subiectiv ne-a surprins peste poate. Acuma, una din două: 1) sau dl. Adrian Năstase, ministrul de externe n-a văzut ruinele din Ramat Gan şi îşi închipuie că pe strada Aba Hillel, sfărîmată, era un aeroport militar şi nu şapte case şi-o băcănie. În cazul acesta, îl rugăm să se mai uite odată la fotografii. 2) sau, dl. Năstase nu cunoaşte prea bine înţelesul cuvintelor: "au atins obiective". În cazul acesta, îl vom ajuta noi, cu răbdare, să priceapă că trei femei moarte nu constituie un *obiectiv*, ci trei femei moarte. ■

●scurt

● O delegaţie germană, condusă de ministrul de externe Genscher, aflată zilele trecute la Ierusalim, ne-a încredinţat de sentimentele cele mai bune ale demonstranţilor nemţi anti-americani şi proirakieni, precum şi ale cancelarului Helmuth Kohl, la adresa poporului evreu.

Asta s-o spună lui hel-mutu!

● Dirijorul indian Zubin Mehta, conducătorul Filarmonicii israeliene, şi-a suspendat concertele din U.S.A. şi a venit la Tel Aviv pentru a fi împreună cu noi, sub rachete.

Bine Zubine! Ca întotdeauna, sîntem la unison! Asta-i muzica ce-mi place!

● În clipa cînd trebuiau să-şi pună masca de gaze, cîteva sute de elevi de ieshivot s-au demascat, arătîndu-şi adevăratul chip şi repezindu-se cu taxiul la aeroport ca să prindă avionul de New York.

● Părerea mea este că cetăţenii care nu-şi taie barba, pentru a putea folosi masca de gaze, sînt nişte fraieri cu cioc.

● Ministrul David Levy şi ambasadorul Statelor Unite Brown au semnat un acord privind utilizarea rachetelor Patriot pe teritoriul ţării. Acordul se cheamă, prescurtat, S.O.F.A. Sperăm că acuma ne putem tolăni pe-această sofa de peste ocean, aşteptînd în linişte,

RĂZBOI DE NOPŢI

sfîrşitul atacurilor cu rachetele irakiene.

● După explozia pricinuită de racheta Skud la Ramat Gan, soldată cu morţi, răniţi şi zeci de case distruse, postul de radio Bagdad a anunţat victorios: "Ieri am dat o lecţie Israelului".

E-adevărat. Mulţi dintre noi, care se legănau în iluzii privind sentimentele Irakului, aliaţilor lor din O.E.P. şi altor arabi, la adresa noastră, au învăţat să deschidă ochii şi să vadă lucrurile aşa cum sînt.

D. B.

● Str. Aba Hilel 35, Ramat Gan, Et. 1, ap. 6. Uşa am regăsit-o în curte. Cartea de vizită – Anca şi Costel Zmeu – intactă. Aici a locuit familia "Zmeilor", olim hadaşim din România. Anca (29), Costel (32), Daniel (o lună, născut 25.12.90) şi căţeluşa Ciuky (2 ani) maidaneză. Din sud.

"Ghiuleaua" a căzut pe casa vecină. N-a mai rămas nimic. Ei au scăpat. În seara de 22, cu numai o oră înainte, au plecat spre Arad. Alarma i-a prins pe drum. N-a mai rămas nimic din casă. Au văzut la televizor. Au văzut gospodăria lor (pe care ministerul român de Externe o consideră *obiectiv)* făcută praf şi pulbere.

D. P.

LA TEL AVIV, SUB BOMBE

* Marţi 15 spre miercuri 16 ianuarie, ora 1:45, războiul a început cu un telefon din Bretania. La încheierea emisiunii televiziunii franceze, cei doi prieteni ai mei s-au repezit asupra telefonului pentru a se interesa de soarta mea şi, în subtext, a mă invita să petrec la ei perioada următoare. Ameţit de somn, nu-mi amintesc ce anume le-am răspuns, dar dimineaţa m-am trezit cu o mare bucurie. Balerini ambii, aveam să-i şi văd în caseta video pe care mi-au trimis-o şi pe care mă duc să i-o arăt unei prietene. Ca să dau concretizare sentimentului, pe drum, îi cumpăr un superb trandafir roz. Privim caseta, ne emoţionăm de dansuri, fredonăm cîteva dintre melodiile dansurilor şi băiatul ei – 12 sau 13 ani – ni se încurcă între picioare: de azi, cursurile tuturor şcolilor au fost întrerupte. La amiază, timp superb, oraşul e plin de cei s-au pomenit cu o vacanţă neprogramată. Acasă, telefon de la mătuşa din Muenchen. Cam acelaş mesaj cu cel din Bretania. Treaz, de data aceasta, mulţumesc frumos şi ... o invit la noi.

* Miercuri 16 spre joi 17 ianuarie, ora 2:20, nepoata mea ne telefonează ca să ne spună să deschidem radioul. Deşertul Arabic îmi năvăleşte între cei patru pereţi. Moţăi, aud ştirile, moţăi iar. Războiul a început. Este încă războiul "lor".

* Joi 17 ianuarie, începe lunga ascultare. Cele patru aparate de radio sînt în funcţie pe rînd, după încăperea în care ne aflăm. Menajăm tranzistorii: economisim bateriile. Seara, înainte de culcare, fac un tur telefonic al tuturor prietenilor, de la cei care locuiesc la două străzi pînă la Ierusalim şi Mişmar Haemek.

* PRIMUL BOMBARDAMENT. Am stat cu totul o jumătate de oră în camera etanşă. Imediat ce se anunţă la radio că putem da jos măştile, ca toată lumea, mă năpustesc pe telefon şi în primele cinci minute izbutesc să prind Bucureştiul; îmi trezesc unchiul din somn, care la început nu înţelege ce îi spun: "Mîine dimineaţă ai să afli că au căzut rachete asupra Tel Avivului; cu toţii sîntem bine".

* Vineri 18 ianuarie, oraşul se trezeşte tîrziu. Reîncep turul telefonic. Cei mai tineri sînt cei mai tensionaţi. Din chibuţ aflu despre sirena defectă şi despre faptul că o familie a aflat că a fost alarmă de la fiica din... Zűrich, care a telefonat să verifice ştirea transmisă de un post elveţian. "Înţeleg că nu ai dormit noaptea asta" îi spun prietenului meu. Seara, tensiunea ajunge la un asemenea punct încît scurta alarmă de la ora 21, fără rachete, aproape că ne decepţionează. În cursul nopţii, încă o alarmă falsă.

* Sîmbătă 19 ianuarie, ora 6:50, prima rachetă cade pe undeva foarte aproape. Şi a treia. După încetarea alarmei, pe acoperişuri, vecinii – unii cu binocluri – încearcă să stabilească locul unde au căzut. Nimic de semnalat. Două ore mai tîrziu, ies să mă plimb, înarmat nu numai cu legitimaţia de ziarist, ci şi cu masca de gaze. Descopăr racheta neexplodată într-unul dintre punctele ce-mi sînt cele mai familiare din oraş. Mulţi dintre prietenii mei locuiesc în împrejurimi; se află în adăposturi pînă la dezamorsarea rachetei. La 12:30, după ce megafoanele Poliţiei anunţă "revenirea la normal", reiau turul telefonic. Seara, pe drum către prieteni, descopăr noua modă telaviviană: masca de gaze în bandulieră. La ora 21, alarmă falsă. Parola "şarav kaved" (hai s-o traducem prin "arşiţă cumplită") capătă semnificaţia reală: încetarea pericolului. Noul tur telefonic se încheie cu urarea... arşiţă cumplită. Cu care intrăm într-o nouă săptămînă. Pe care ne-o dorim de "şarav kaved"...

* Sîmbătă noaptea, din nou, alarmă falsă de cinci minute. Duminică spre luni, luni spre marţi, nopţi de pace. A început să plouă, ploile pe care le aşteptam, cele pe care acum o săptămînă le căutam cînd ne uitam pe cer... Marţi, viaţa îşi reia complet cursul normal: dopuri de circulaţie, Dizengoff-Center clocoteşte, pe Shenkin s-a reluat manejul tipurilor ciudate. 22 ianuarie, ora 20:37, rachetele Patriot ratează un Sckud, care cade pe un bloc înghesuit între alte locuinţe. Aproape 100 răniţi, trei morţi.

Plouă fără întrerupere. Banalul tur telefonic: "reproşez" chibuţnicului nordic că se bucură de protecţii la Saddam: îi permite să-şi dea jos masca înaintea mea. Prietenul din Ierusalim îmi povesteşte despre o excelentă zi de lucru în studio şi, repede, înainte de a închide, îmi şopteşte: "Cînd oboseşti, ai un loc la mine". Deci pot să mă pun la adăpost de rachete la Ierusalim, la Rennes, la München. Rămîn în Tel Aviv.

RADU KLAPPER

PUNCT DE VEDERE

■ **ADRIAN ZAHAREANU**

«MAMELUŞĂN...»

Dacă în Israel, războiul între graiuri a discreditat idişul în favoarea ebraicei, care a ieşit victorioasă, în Galut idişul era ameninţat să dispară ca urmare a tendinţei de asimilare a evreilor şi integrare în cultura ţărilor respective, ca şi faptului că milioane de vorbitori de idiş au fost exterminaţi de nazişti.

Logica te conducea deci la concluzia că idişul va dispare. Şi totuşi... sînt indicaţii că "mameluşăn" e în plină renaştere. De curînd la Paris, Banca Internaţională Rothschild a acordat un premiu lui Itzhak Korn, pentru eforturile sale în privinţa popularizării limbii idiş, eforturi concretizate prin organizarea de cercuri de studii în 19 ţări.

Cu toată prudenţa ce se impune astăzi în aprecieri, putem afirma că renaşterea limbii idiş este evidentă.

În fapt, cum se traduce întoarcerea la idiş? Iniţial, au existat diferite cursuri la universităţi sau cercuri şi grupuri, ca de pildă cercul "Crémieux" organizat în Franţa încă în urmă cu vreo 20 de ani. Pe atunci, se învăţa limba idiş mai mult din curiozitate etnologică; cît despre ideea de a învăţa idiş pe cont propriu, aceasta stîrnea pur şi simplu ilaritate. Dar de atunci s-au schimbat multe. Interesul pentru cultura şi limba idiş corespunde în mare măsură nevoii de a-ţi exprima apartenenţa la o naţiune şi o tradiţie, de a găsi o justificare culturală a iudaismului tău.

Astăzi există preocuparea de a se evita dispariţia, uitarea acestei culturi care face parte din patrimoniul omenirii.

Un aspect important al acestei renaşteri îl constituie succesul muzicii şi cîntecelor evreieşti. În aceşti ultimi ani, teatrul idiş a făcut săli pline în Franţa, în Germania, în Statele Unite şi mai cu seamă în Rusia. Cei mai mulţi spectatori n-au trăit în legănul culturii idiş, dar au gustat din plin şi au aplaudat, unii cu ochi înlăcrimaţi, aceste spectacole. În afară de cîntecele care au legănat copilăria multora (*"Mit a nudl un a nudl"*, *"Leigh ih mir main kepale"*, *"Azoi vi s-iz biter"* şi altele) s-au creat şi continuă să se creeze melodii noi.

Acest tur de orizont ar fi incomplet dacă nu am include şi pe evreii religioşi. (La aceştia nu e vorba de o reîntoarcere, fiindcă idişul e limba pe care o folosesc zilnic). Şi dacă nu am include şi majoritatea emigranţilor ruşi, care la venirea lor în Israel, se descurcă în "mameluşăn".

Dar care este viitorul idişului? Părerile sînt împărţite. Unii susţin că idişul şi-a pierdut baza teritorială şi tinde să treacă de la o cultură vie la una moartă, rămănînd de pe urma ei doar folclorul. Alţii, optimiştii, cred în perpetuarea culturii şi limbii idiş, pentru că ea exprimă credinţa în realitatea poporului evreu, în valorile create de-a lungul veacurilor de poporul cărţii.

Cu încoronarea lui Itzhak Batshevis Singer, ca laureat al Premiului Nobel, s-a pus capăt unei vechi dispute în privinţa actualităţii limbii în care Şalom Alehem, Bialik, Anski – ca să nu mai amintesc de alţi scriitori, poeţi, romancieri şi dramaturgi – au dat opere nemuritoare literaturii universale.

O limbă vorbită de-a lungul unui mileniu, de milioane de evrei împrăştiaţi pe toate meridianele globului, nu putea să dispară ca un fenomen artificial. Latina şi elina veche au dispărut ca limbi vii; ele sînt privilegiul unor specialişti sau cărturari rafinaţi, devenind inaccesibile maselor populare, ceea ce n-a fost cazul idişului, limbă vorbită de masele evreieşti.

Apoi, un suport de rezistenţă al idişului a fost de bună seamă folclorul lui inimitabil, atît de original evreiesc, încît este de multe ori intraductibil.

Idişul a fost şi mai este încă, precum îl consideră unii, un simbol al Galutului, dar nu e mai puţin adevărat că supravieţuirea evreilor într-un ghetto spiritual, cu un rol atît de decisiv în păstrarea etnicităţii evreieşti, a fost ajutată de această limbă de împrumut. Dialectul este de origine germană, dar evreii l-au adaptat la spiritul neamului, scriindu-l din capul locului cu litere ebraice şi exprimînd în felul acesta legătura indestructibilă cu trecutul nostru.

Astăzi dăinuie intima convingere că idişul nu se va pierde, după cum nici poporul evreu nu va dispare niciodată. Atîta timp cît vor rămîne evrei în Diaspora, acest *"mameluşăn"* va continua să-şi pună amprenta pe viaţa evreiască. *Ott azoi.*

CĂTRE CITITORI

Valul de scumpiri din ultima vreme (inclusiv creşterea M.A.M.-ului) ne obligă să mărim preţul revistei de la 7,30 şhkalim la 7,80 shkalim. Sîntem siguri că cititorii noştri, prietenii noştri adevăraţi ne vor înţelege.

30 DE ZILE

M. RUDICH

FĂRĂ PIC DE RUŞINE

– O clipă, te rog.

Omul a salutat înclinînd uşor capul, apoi a continuat:

– Nu te supăra că te opresc aşa, pe stradă, trebuie însă să-ţi vorbesc. Nu fi îngrijorat, voi fi scurt, nu sînt politician, deşi e la modă, vreau să zic nu sînt vorbă lungă, palavragiu. Dar să mă prezint: sînt "omul de pe stradă", omul simplu, despre care şi d-ta scrii uneori, – şi alţii, omul simplu, de bună credinţă. Da, cred că într-adevăr aşa e, că sînt de bună credinţă, neurmărind nici un fel de pricopseală, nici vreun scaun mai în faţă în societate, nici cine ştie ce onoruri după care atîţia fug, crezînd chiar că li se şi cuvin. Cînd se scrie despre mine, "omul de pe stradă", "omul simplu", sînt socotit, am impresia, un reprezentant anonim al celor mulţi, al majorităţii, al oamenilor de bună credinţă neindiferenţi faţă de ce se întîmplă azi, aici, deci cărora le pasă de situaţia noastră, de viitorul nostru al tuturora.

(Interlocutorul meu a făcut o scurtă pauză, apoi, scuzîndu-se, s-a aşezat pe o bancă din preajmă; iartă-mă, sînt obosit; fii bun şi şezi şi dumneata – şi-ţi făgăduiesc că nu mă voi întinde la vorbă.)

Spune-mi, ce părere ai? Nu crezi, oare, că din viaţa noastră publică, îndeosebi din cea politică, a dispărut frumosul, sănătosul sentiment de sfială, de jenă, că, aşadar – ce mai încolo şi-ncoace – a dispărut ruşinea? Iată, nu ezit să afirm: fără ruşine se comportă destul de mulţi oameni politici, – şi una-două, invocă democraţia, în numele căreia – luată în deşert – cred că le este îngăduit orice. Să lovească pînă şi în interesele ţării, chiar. Cu multe săptămîni în urmă, primul nostru ministru a fost în străinătate, ştii bine. Cele mai importante întîlniri ale d-sale au fost, bineînţeles, în America. Ţi-ai dat desigur seama că nu fac parte din nici un partid politic, din nici o organizaţie. Am de aceea dreptul să întreb: şeful guvernului este primul ministru al unui partid, ori al ţării, deci al nostru, al tuturora, inclusiv al opoziţiei? Primul ministru a plecat în străinătate într-un moment tare greu pentru ţară, – şi iată că în loc să fie încurajat în asemenea împrejurări el s-a pomenit criticat de unii oameni politici, care astfel au furnizat preopinenţilor d-sale argumente în discuţiile purtate cu privire la politica guvernului israelian şi la cererile formulate pentru rezolvarea unor teribil de grele probleme cu care sîntem confruntaţi. Întreb iar: chiar nu mai există pic de ruşine în suspusele cercuri politice? De patriotism nici nu pomenesc – a ajuns vorbă de... ruşine. Ce să mai spunem de atîtea cazuri de corupţie, de partide care confundă visteria Statului cu propria casă de bani, de înalţi funcţionari mai gras plătiţi decît s-ar cuveni şi cu pensii din timp bine rotunjite, – şi de toate micile mari mărimi ce nu-şi pot deplasa preţioasa făptură decît în ultramoderne şi luxoase limuzine? Ni se cere acum, cînd atîtea greutăţi s-au adunat pe spinarea ţării, să facem un efort general, naţional. Cine ne cere? Cei ce practică lăcomia. Ce exemplu oferă cei ce ne pretind eforturi, îndemnîndu-ne să fim modeşti? Avem atîţia miniştri adjuncţi, foarte osteniţi de prea mare lipsă de activitate, încît mi se pare că numărul lor e egal cu membrii guvernelor a două ţări – iartă-mi cuvîntul – normale. Oh! despre cîte alte aspecte nesănătoase ale societăţii noastre ţi-aş mai putea vorbi, dar le ştii şi d-ta. Uite, acum, cînd vorbim – sînt primele zile ale anului 1991, – se ventilează iar ideea unui guvern de uniune naţională, dată fiind excepţionala situaţie în care ne aflăm. Să dea Dumnezeu. Vom vedea dacă se va realiza ceva, ori nu va rămîne decît o "idee fixă". Astfel că, te întreb din nou: sentimentul de jenă, de decenţă, a dispărut cu totul, acolo, "sus", de unde fără ruşine, da, fără ruşine, ni se cere să fim buni cetăţeni, cuminţi, nepretenţioşi?

*

Încă niţeluş, te rog, dă-mi voie. În rîndurile noastre, ale celor veniţi de pe aceleaşi meleaguri, există o sumedenie de asociaţii, cercuri (cam... pătrate, judecînd după conduceri) organizaţii cu activităţi efective nu mai multe decît la fabrica de întors fesuri. Cînd auzi stridenta lor reclamă îţi aminteşti că un mare poet, referindu-se, e drept, la tobă, scrisese: niciodată golul n-a sunat mai tare. Înconjurate de cîţiva lingăi şi profitori, gata să aplaude mîine pe cei ce le-ar oferi mai multe avantaje, vreo două trei comitete, de nimeni alese, auto-instalate, organizează, unele, excursii, altele ceaiuri-dansante, ori reuniuni, cu bufet pe săturate şi intrare liberă.

Nu-i o ruşine? Tabloul "culărilor" stîrnitori de haz şi milă îl completează impostorii lucrînd pe cont propriu, fără comitete, mulţumiţi să aibă cîţiva "ţuţări: consumatori de minciuni şi de gustări servite cu... stil. Ai auzit vreodată trîmbiţele de mucava ale unor umflate personaje lipsite de har, dar şi de ruşine? Dacă nu, să fii mulţumit.

– Totuşi, nu ţi se pare că-i indecent să vorbeşti aşa?

– Indecent e să minţi.

**PRIMA SOŢIE
A GENERALULUI
RAMI DOTAN:**

NU ÎNŢELEG DE CE A FĂCUT ASTA. A AVUT TOTUL.

**Se spune: acesta este cel mai mare scandal de mită din istoria Statului.
Se spune: a luat mită de milioane de dolari şi i-a depus la bănci canadiene şi elveţiene.**

Arestarea generalului de aviaţie Rami Dotan, delictele incredibile de care a fost bănuit şi în cele din urmă mărturisirile sale la anchetă, au produs un şoc imens în aviaţia militară, în opinia publică şi în rîndurile noastre, ale celor originari din România. Căci şi el, Rami Dulberg-Dotan este din România. A venit în ţară la vîrsta de 5 ani. Tatăl său, avocat de profesie, a fost mulţi ani unul din agenţii principali ai Loteriei "Mifal Hapais".

Românii israelieni se simt totdeauna jenaţi cînd se dezvăluie un asemenea furt. Ştiţi, din cauza acelei netrebnice etichete "romanim ganavim". Publicaţiile de limbă română aveau în anii trecuţi obiceiul chiar să evite publicarea ştirilor despre un român sau altul care era implicat într-un furt din banii publici. Era desigur o prostie, dar se poate înţelege această jenă. În schimb, ne "consolam" cu faptul că în alte scandaluri care zguduiau ţara, nu era amestecat nici un român, ci numai polonezi, orientali şi sabri.

La început, cînd s-au publicat bănuielile contra lui Dotan, foarte puţini oameni le-au dat crezare. S-au îndoit de ele ofiţeri din aviaţie care îl cunosc bine pe Dotan, s-au îndoit şi cei care au fost colegi cu el în liceu şi în facultate. Rami Dotan a fost un tînăr strălucit la învăţătură, băiat de familie înstărită, cu educaţie aleasă, cu succese uriaşe în aviaţia militară unde a îndeplinit funcţii importante, printre care şi ultima, de şef al secţiei de achiziţii şi echipament tehnic.

Toată lumea se întreabă cum de a fost posibil ca un asemenea ofiţer să comită astfel de fapte grave. Dar aceasta este o întrebare la care vor trebui să răspundă psihologii şi sociologii fiindcă se pare că numai prăbuşirea unor norme morale în societatea israeliană poate atrage pe oameni ca Dotan pe drumul cel rău.

Din ceea ce au scris ziarele, rezultă că Dotan a profitat de postul său pentru a primi mită de milioane de dolari în schimbul unor comenzi pentru aviaţie. Mai mult: anumite cantităţi de piese de schimb pentru avioane, pentru care aviaţia a plătit sume uriaşe, nici n-au ajuns la destinaţie, iar unele din tranzacţiile raportate de Dotan, erau fictive. Desigur, el n-a lucrat singur. În această afacere

...Iar acum se spune: şi dacă din pricina lui Dotan ne lipsesc cîteva arme strict necesare?

■ *Rami Dotan şi Mihal (prima soţie) în ziua nunţii* erau implicați și alți ofițeri.

În momentul cînd apar aceste rînduri încă nu se știe tot și procesul nu s-a fixat. Poate vor mai fi surprize. Acum știm însă că Dotan a acceptat o tranzacție cu Procuratura: să recunoască delictele comise, să fie degradat, exclus din rîndurile armatei și să stea în închisoare 10 ani. Te întrebi cu groază: ce pedeapsă ar fi primit dacă nu accepta o tranzacție cu Procuratura militară?

"Nu pot să-l înțeleg. Mi-e foarte greu"

"Dacă cineva mi-ar fi spus acum trei ani că se va întîmpla acest lucru, aș fi spus că acel cineva trebuie să fie internat", a afirmat într-un interview Mihal, prima soție a lui Dotan. Ea a fost căsătorită cu el 22 de ani după care Rami Dotan s-a însurat cu cea mai bună prietenă a soției, Ela.

■ *Ella, actuala soție*

"Ela și cu mine am fost prietene foarte bune, povestește Mihal. Soții noștri erau locotenenți, ingineri în aviația militară și amîndoi au fost trimiși la perfecționare în Statele Unite. Despre "romanul de dragoste" dintre Rami și Ela am aflat chiar de la Rami. Într-o seară, pe cînd ne aflam în mașină, el mi-a spus: Vreau să părăsesc casa. Am izbucnit în plîns, l-am întrebat dacă are pe cineva, el a negat la început, dar apoi a recunoscut că e vorba de prietena mea cea bună. Asta s-a întîmplat în vara lui '88. I-am dat imediat divorțul. Nu sînt cocoșată și nici invalidă. Cine nu vrea să trăiască cu mine, nu mă merită. Am hotărît să refac viața mea și a copiilor. Îmi este greu să-l înțeleg. Nu știu cum de a ajuns să facă ceea ce a făcut. El este un om care s-a născut cu toate darurile pe care Dumnezeu le poate da. E prezentabil, frumos, extrem de talentat. Cîntă foarte bine la pian. A apărut cîndva și în cadrul unui cerc dramatic. Se trage dintr-o familie bună. Nu reușesc să pricep ce l-a împins să facă asta. Nu e însetat de bani. Ce s-a întîmplat cu el? A dus întotdeauna o viață modestă. Cînd tatăl său a murit, toată moștenirea a rămas mamei sale. El și sora lui n-au vrut să ia nimic".

M. RAFAEL

Măcar odată pe lună petreceți
la binecunoscutul
RESTAURANT «LA LUCA»

MERITĂ!

"O VIAȚĂ ARE OMUL"

Aici veți retrăi clipele plăcute din trecut, gustînd deliciosul grătar, sorbind "un păhărel" veritabil, ascultînd muzica care v-a delectat de atîtea ori și veți pleca acasă remontat!
Instrumentiști și cîntăreți din România – în fiecare seară
Vă așteptăm cu plăcere!

- DANS
- ANTREN
- VOIE BUNĂ

Deschis zilnic de la ora 12.00 la prînz,
pînă după miezul nopții (inclusiv duminică).
Primim comenzi pentru petreceri și reuniuni familiare.
• IAFFO – Str. Yeffet 101• Tel. 867803 •
(vis-à-vis de Gan Tamar) Autobuze: 10, 41, 46, 83, 88

Ele vin cu un scop în Israel: dolari. Să strîngă cît mai mulţi dolari pentru a-şi cumpăra o casă în România sau pentru a-şi putea lua zborul spre alte meleaguri necunoscute. Iar pentru asta ele sînt dispuse să facă orice muncă şi chiar să fie

SERVITOARE LA TEL AVIV

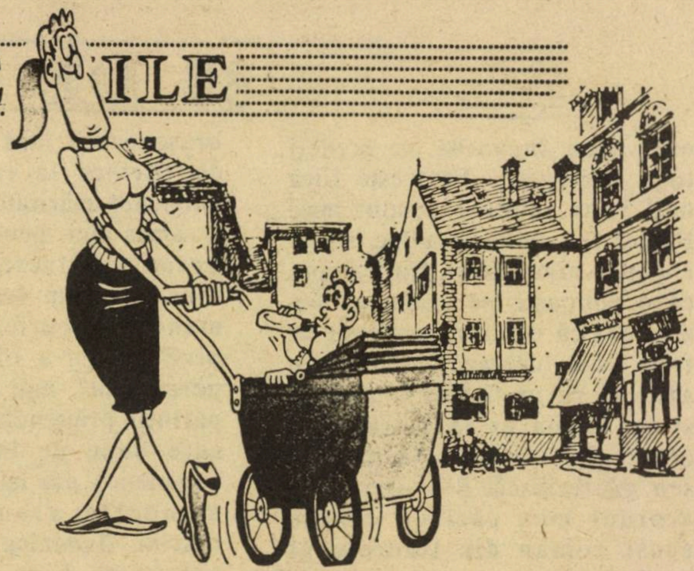

Din ce în ce mai des poţi auzi în cercuri de femei din Tel Aviv, în birouri, la serate, cîte o doamnă recomandînd prietenelor ei "o femeie bună la curăţenie, din România". Dar nu numai la Tel Aviv ci şi în alte oraşe Fenomenul s-a răspîndit.

Nu se cunoaşte numărul lor. În orice caz, sînt foarte multe. Cîteva sute. Şi numărul lor creşte într-una. De altfel, nu toate sînt singure. Multe au venit cu soţii lor. Au venit chemate de prieteni israelieni de origine română, pe baza unei invitaţii parafate la autorităţi. Invitaţie de obicei solicitată cu scopul mărturisit de a lucra aici "orice" pentru a strînge o sumă de bani. Unele reuşesc chiar să găsească slujbe permanente, de exemplu chelneriţe la baruri sau cluburi de noapte, dar majoritatea lucrează la curăţenie, în case particulare. Desigur, ele sînt lipsite de orice fel de drepturi sociale, nu au asigurată asistenţa medicală – de aceea trebuie să se roage ca bunul Dumnezeu să le păzească de boli sau accidente.

"Dacă îmi este jenă? Nu, deloc!"

Din cele de mai sus s-ar părea că este vorba de o categorie vrednică de compasiune. Dar discutînd cu aceste femei rezultă că ele consideră totul "o experienţă interesantă şi utilă". Interesantă – fiindcă majoritatea acestor femei nu au făcut niciodată muncă neagră (unele au avut ele însele, cîndva în România, femei la curăţenie) şi găsesc că acest "sport" nu le afectează demnitatea.

– Mă întrebaţi dacă mi-este jenă? Nu, cîtuşi de puţin. Nu-i o ruşine să munceşti. Toţi cei la care lucrez, ştiu cine sînt şi ce profesiune am. Ţara noastră trece acum printr-o perioadă grea, tare grea, şi dacă soarta a vrut aşa, ca să fiu nevoită să lucrez într-o ţară străină pentru a-mi putea realiza un scop, să-mi ajut copiii să-şi cumpere o casă, nu văd de ce m-aş ruşina.

Persoana care spune aceste cuvinte este D. Z., fostă profesoară de ştiinţe naturale la o şcoală din Arad. Este pensionară, nu se plînge de starea ei materială, dar are o fiică măritată şi ţine s-o ajute să-şi cumpere o casă. E de opt luni în Israel, a adunat "ceva dolari" şi speră să mai stea aici pînă după Anul Nou. "Am noroc de o fostă colegă de-a mea, şi ea pensionară, locuieşte la Bat Yam. M-a invitat să stau la ea cît vreau. Nu acceptă să contribui cu nimic la chiria casei".

– Dacă e vorba de jenă, atunci eu şi familia mea simţim o jenă cînd doamna D. Z. vine la noi să lucreze, ne-a spus soţia unui coleg ziarist. Cînd vine ea, plecăm repede de acasă toţi, fiindcă ne e teamă să nu se simtă totuşi prost. Ştiţi, nu e plăcut ca o profesoară să facă curăţenie într-o casă unde sînt şi doi elevi de şcoală.

Subiect de roman

Iulia Steiner, soţie de fotograf din Neve Avivim (suburbie a Tel Avivului) ne povesteşte:

– Nouă ni s-a întîmplat ceva extraordinar, ar putea fi un subiect de roman. Ascultaţi! Cumnata mea mi-a recomandat o tînără din Timişoara, venită la invitaţia unor foşti colegi ai ei de liceu, despre care mi-a spus că e... maestră, la curăţenie şi la gătit. Seara lucrează la o cofetărie, dar nu-i ajunge salariul şi lucrează şi ziua. Am angajat-o. A venit de cîteva ori, mi-a făcut o impresie bună, dar soţul meu nu era mulţumit. Se plîngea că nu aranjează la locul lor lucrurile lui din atelier. A spus s-o concediem, dar eu n-aveam inima s-o alung. Atunci soţul meu şi-a luat această sarcină. Mi-a promis că o va face cu delicateţe. Aşa a şi făcut. A luat-o cu binişorul şi, din vorbă în vorbă, ce credeţi că a descoperit? Fata este fiica unei foste iubite a soţului meu! Faptul l-a tulburat adînc. El nu i-a spus nimic fetei. Nu i-a spus că o cunoaşte pe mama ei. I-a zis doar că e foarte mulţumit de felul cum lucrează, că ţine s-o ajute şi că ar fi bine s-o aducă şi pe mama ei în Israel. S-a oferit să-i trimită o invitaţie şi s-o găzduiască. S-a oferit, cu acordul meu căci eu cunosc acest roman din tinereţe al soţului meu şi n-am avut nimic împotrivă, nu am gelozii retroactive. Dar s-a opus – cine credeţi? – fata. La început a spus că mama ei e suferindă şi nu va putea veni, ca în cele din urmă să aflăm că ea ştia de acest roman al mamei cu soţul meu. Ştia, desigur, de la mama ei. Dar nu din cauza asta s-a opus să-şi aducă mama. Altul e motivul: relaţiile cu mama sînt încordate, spunea. Mama, care s-a remăritat cu un evreu, inginer pensionar, nu a fost de acord ca fiica ei să plece în Israel. După cum pretinde fata, mama s-a opus sub influenţa soţului ei "care nu concepe să plece vreodată în Israel". Probabil că inginerul pensionar s-a temut că soţia îşi va urma la un moment dat fiica în Israel... După această discuţie fata nu a mai venit la noi, nu a mai vrut să vină. Cel mai mult regretă soţul meu. Ar fi vrut ca fata să continue să vină la noi, probabil în amintirea amorului său din tinereţe.

"Sinceră să fiu, aş vrea să mă mărit cu un israelian"

Pe Gina H. am cunoscut-o în casa părinţilor unui coleg de breaslă. M-a rugat să-l însoţesc într-o vizită săptămînală pe care o face bătrînilor săi, amîndoi bolnavi, aproape imobilizaţi şi care au nevoie de ajutor permanent. Gina, o braşoveancă încă tînără, venită ca turistă la invitaţia unei verişoare măritate cu un evreu, a rămas aici "pentru cîţi ani s-o putea". A lucrat în diferite locuri – "am fost chelneriţă, manechin, curieră, ce nu?" – pînă ce i s-a oferit "un post permanent", mai bine plătit, la părinţii prietenului meu. Cîteva sute bune pe lună. "Fată de companie", aşa îşi spune ea, deşi munceşte greu cu cei doi bătrîni. Duminica este liberă "şi asta este bine, fiindcă aici magazinele sînt deschise şi mie îmi place să-mi cumpăr lucruri. Cîte lucruri am văzut aici! N-am văzut nicăieri atîtea lucruri!"

O întreb ce planuri are. Gina se miră de întrebare.

– Ce planuri să am? N-am nici un plan. Cînd nu s-o mai putea să stau aici, am să plec acasă. Dar sinceră să fiu, aş vrea să mă mărit cu un israelian. Ca verişoara mea. Îmi face impresia că israelienii sînt serioşi. Am fost în multe case şi am văzut că se trăieşte bine. Au de toate. Oameni serioşi, strîngători.

"N-ar fi trebuit să fie aşa"

Însemnările acestea n-ar fi complete dacă n-am reproduce şi o altfel de voce – vocea unei românce deloc împăcate cu această situaţie. E o femeie în jur de 50 de ani, Angela o cheamă, de lîngă Sighişoara, care ne-a fost "cedată" de nişte prieteni plecaţi pentru un an la perfecţionare în Statele Unite. Femeie conştiincioasă la lucru, nu voia să discute mult, spunea: "Timpul e bani şi banii dumneavoastră îi plătiţi". Totuşi am reuşit să-i aflăm părerile:

– N-ar fi trebuit să fie aşa, spune ea. Nu era bine cînd dvs. n-aţi avut o ţară şi nu e bine cînd oameni ca noi, oameni dintr-o ţară aşa de bogată, trebuie să cîştigăm un ban în străinătate. Pe mine mă doare. Aici unde am lucrat, oamenii s-au purtat frumos, nimic de zis, dar pe mine mă doare. Nu zic că mi-e ruşine, zic că mă doare. Normal e ca fiecare să muncească în ţara lui, nu să rătăcim prin lume cum aţi rătăcit odată dvs. Mai mult nu vă spun, cred că mă înţelegeţi...

M. RAFAEL

În cei peste 37 ani de apariţie
Adevărul
Singurul ziar independent al alialei romane
se menţine pe linia independenţei şi a obiectivităţii.
În fiecare VINERI îl puteţi procura de la toate chioşcurile din ţară.
Dacă doriţi o informare corectă, la zi, citiţi „ADEVĂRUL"

■

"Eu aş arunca o bombă atomică asupra Irakului, jur pe Dumnezeu. De ce trebuie să moară soldaţii americani pentru acest fecior de căţea? Americanii ar trebui să-l lichideze cu orice s-ar găsi.

I-aţi văzut pe aceşti sărmani piloţi? Tot Irakul nu valorează cît o singură viaţă de american".

(Micky Gurdus, **corespondent al radiodifuziunii israeliene; dintr-un interview acordat ziarului "Jerusalem Post")**

DRAGOSTE INTERZISĂ ...

Ca într-un scenariu de film melodramatic turcesc: un ofiţer din Zahal îşi părăseşte soţia tînără pentru o prostituată arăboaică din Beit Djala, apoi îşi abandonează amanta în săptămîna în care i-a născut un copil. "Nebunie"? Poate. Demenţa din viaţa politico-socială a lumii se răsfrînge şi în viaţa noastră de toate zilele.

Vă amintiţi? Anul trecut ziarele au publicat cu titluri uriaşe ştirea că un ofiţer din Zahal, locotenentul Avi Mark, s-a îndrăgostit de o arăboaică creştină pentru care şi-a părăsit familia şi a fost eliminat din armată. Dar în ultimele opt luni în acest roman furtunos s-au schimbat rolurile eroilor.

La început, Riki, soţia ofiţerului, era victima, iar Abir, amanta, era cea învingătoare. Acum victoria e a victimei iar amanta a fost abandonată.

De cînd Avi a fost scos din armată, cei doi amanţi au locuit într-un apartament închiriat din Beit Şemeş. Acolo au sperat că vor duce o viaţă normală, departe de societatea care privea cu ostilitate legătura dintre un ofiţer israelian şi soţia unui terorist arab care ispăşeşte o condamnare de 6 ani închisoare. "Eu o iubesc pe Abir – spunea Avi – şi vreau ca ea să treacă la judaism. Regret doar că am fost nevoit să părăsesc armata. Ştiu că am plătit un preţ scump, dar nu pot să renunţ la Abir".

Abir era atunci în primele luni de sarcină. Fostul ofiţer lucra la renovări de apartamente şi obişnuia să încuie casa cu un lacăt de teamă ca Abir să nu fie atacată. "Eram ca o pasăre în colivie, povesteşte acum Abir. Timp de şase luni nu am ieşit nici măcar o singură dată din casă. Avi nu voia să se afle că sînt gravidă".

"Să-l ierte Dumnezeu pentru ce mi-a făcut"

Pînă ce am născut, el s-a purtat extrem de frumos, povesteşte Abir. Spunea că mă adoră şi că niciodată nu va renunţa la mine. Acum ştiu că m-a minţit. El mi-a distrus viaţa şi mi-a luat şi copilul. Să-l ierte Dumnezeu pentru răul pe care mi l-a făcut!"

În noaptea cînd a fost cuprinsă de durerile naşterii, Avi a dus-o la spitalul "Hadasa" de pe Muntele Scopus şi a înscris-o sub numele de... Nadia Cohen. Abir nu auzise niciodată de acest nume. Dar Avi i-a explicat că Nadia a fost soţia unui erou israelian, eroul Eli Cohen. El, Avi, şi-a dat la spital numele de Simon Cohen. "A doua zi Avi s-a întors la spital şi mi-a spus că a hotărît să dea fiului nostru numele de Ezra. Apoi m-a anunţat că pruncul are gălbenare şi m-a rugat să semnez nişte formulare în ebraică din care n-am înţeles nimic... De atunci comportarea lui faţă de mine s-a schimbat. Ne-am întors cu copilul acasă, dar ne certam mereu... Trei zile mai tîrziu, au venit la mine Riki, soţia lui Avi, şi o soră de-a lui, m-au bătut şi m-au ameninţat că vor chema poliţia ca să mă dea afară din casă. A doua zi Avi mi-a cerut să mă întorc la mama mea, în Beit Djala, pînă ce spiritele se vor linişti.

Am plecat dar mama m-a dus la nişte rude din Ramle, ca să mă ascundă. Am fugit de acolo şi m-am întors la Beit Şemeş. Acolo i-am găsit pe Avi şi pe Riki scoţînd mobila din casă. M-am refugiat la o prietenă fiindcă nu aveam unde să dorm. Am rugat-o pe

30 DE NOPTI

prietena mea să-i telefoneze lui Avi şi să-i ceară o explicaţie. La telefon el a spus: "Am terminat cu Abir. Să facă ce vrea, nu-mi pasă de dînsa. Să se ducă dracului!".

"Întotdeauna mi-au plăcut ofiţerii!"

Abir s-a născut într-o familie de arabi creştini din Beit Djala de lîngă Ierusalim. Cînd a avut 5 ani, părinţii s-au despărţit din cauză că mama se ocupa cu prostituţia. După divorţ, mama, Nina Matar a început să primească clienţi în casă – mai ales ofiţeri de poliţie, militari din forţele de grăniceri şi din Zahal. Nu era, desigur, o casă ideală pentru a creşte o fetiţă.

Cînd Abir a împlinit 15 ani, mama a dus-o la unul din clienţii permanenţi, un delicvent arab violent, în vîrstă de 45 de ani. Mama a obligat-o să se mărite cu el. Doi ani după aceea, soţul a fost arestat pentru delicvenţă şi activitate teroristă. Abir a început să "lucreze" în casa de toleranţă a mamei.

"Ţin minte că veneau la noi mulţi ofiţeri israelieni, povesteşte Abir. Eu, din principiu, nu am de-a face cu soldaţi simpli. Întotdeauna mi-au plăcut ofiţerii. Dar şi ofiţerii ne plăceau pe noi. Chiar şi cei religioşi. Erau momente cînd pur şi simplu stăteau la rînd, fără ruşine... Pe Avi l-am văzut de cîteva ori în acţiune, comandînd soldaţii din Beit Bjala. Mi-a plăcut, m-a impresionat. La un moment dat i-am trimis un mesaj că îl plac. A doua zi a venit la locuinţa noastră, apoi venea zilnic".

"Mi-e frică. Mi-e tare frică"

Continuarea am relatat-o... la început. Abir, părăsită, cu copilul luat, disperată, spune: "În ultimul an nu m-am culcat cu vreun alt bărbat. Sînt gata să mă supun la un examen medical pentru a dovedi asta. Numai să mi se redea copilul. Nici azi nu înţeleg de ce Avi m-a trădat. Dragostea dintre noi a fost puternică. Am sacrificat totul pentru el – soţul, familia, mediul în care am trăit. Sînt sigură că şi el m-a iubit, altminteri nu şi-ar fi sacrificat cariera militară şi reputaţia. Cine a pierdut din această poveste sînt eu – am rămas fără copil, fără o sursă de existenţă şi fără un acoperiş. În plus, viaţa îmi este în pericol. Diferiţi mascaţi nu încetează să mă ameninţe pe mine şi familia mea. Mama a fugit din ţară de teamă, după ce numele ei a fost trecut pe lista celor ce trebuie să fie lichidaţi pentru legături cu israelienii. Sînt sigură că şi pe mine vor să mă omoare şi poate că mă vor şi omorî".

M. RAFAEL

✱ Deci în următorii 5 ani ne aşteaptă venirea unui milion de olim. Adică 300.000 de familii. Am socotit că pentru a primi împrumuturi ipotecare pentru a-şi cumpăra locuinţe, aceste familii vor avea nevoie de 1,5 milioane de giranţi. Cum morile noastre legislative macină încet-încet, nu putem prevedea cînd (şi dacă) propunerea de a renunţa la aceste giruri va deveni lege. De aceea, fraţi şi surori de generaţie, pregătiţi-vă să semnaţi giruri.

✱ Locuinta din strada Tzemah nr.1. Ierusalim, a lui Menahem Beghin, a fost pusă în vînzare. Ea se află pe un teren de 113 metri pătraţi. Fostul prim ministru a părăsit-o în urmă cu cîteva luni, cînd a fost internat într-un spital din capitală.

RABINUL PERETZ ŞI-A RIDICAT ÎN CAP RELIGIOŞII

Culmea! cererea rabinului Itzhak Peretz, ministrul absorbţiei, de a se modifica "Legea întoarcerii" i-a indignat pe ultra-religioşi chiar mai mult decît pe nereligioşi.

Ce anume cere rabinul? El nu cere ca "Legea întoarcerii" să se aplice numai celor care sînt evrei conform perceptelor din Halaha. Domnia sa cere schimbarea legii numai pentru cei ai căror bunici au fost evrei şi care bunici s-au căsătorit cu neevreice, au făcut copii care nu sînt evrei (deoarece mamele lor nu erau evreice) şi aceşti fii s-au căsătorit şi ei cu neevreice şi au avut şi ei copii neevrei. Numai aceştia, nepoţii bunicilor care s-au însurat cu neevreice, să nu aibă dreptul de a veni în Israel, pe baza "Legii întoarcerii".

Asta înseamnă că rabinul Peretz acceptă ca de "Legea întoarcerii" să beneficieze perechile mixte, ba chiar şi perechile care nu sînt evrei, cu condiţia ca tatăl unuia dintre soţi să fi fost evreu.

Şi astfel reiese că rabinul Peretz, care este homeinist pe de o parte, apare ca ultra-liberal pe de altă parte. De aceea obştea ultra-habotnică şi capii ei sînt atît de indignaţi pe ministrul absorbţiei. Să înnebuneşti, nu alta!

✱ Crainicii de la televiziunea noastră nu apar niciodată în picioare, ci numai şezînd. Totuşi, crainica Orit Casif a fost coborîtă de pe micul ecran, pe motiv că e gravidă. Dar a mai dispărut de pe micul ecran şi crainicul Ioram Arbel. Nu s-a dat nicăieri vreo explicaţie. Bănuim că şi el este gravid!

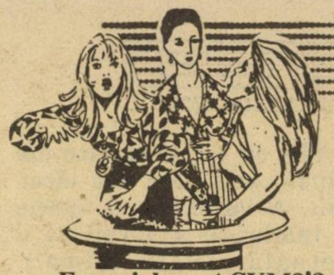

30 DE ZILE

ecouri la : A FI VĂDUV ÎN 1990

Ecouri la... ACUM?!?

Da. Zgomotul rachetelor irakiene n-a reușit să acopere Bum-Bum-ul exploziei convorbirii cu Shaul Carmel pe marginea condiției de văduv... (v. *Minimum*, nr. 44, 45, 46).

Iată cîteva reacții; sincere; fără mască:

Dr. Sergiu Levin, critic literar, are (scriitor fiind, din veacul acesta al tuturor revoluțiilor), cum era de așteptat, o atitudine liberală pe marginea "cazului". El se adresează direct lui Carmel:

"...Dreptul tău de a te confesa este sfînt, așișderea de sfîntă fiind și binecunoscuta tendință și dreptul oricărui profesionist al literei tipărite de a prezenta, mai pipărat sau nu, mai colorat sau nu, realitatea, oricare ar fi ea. Intrînd în domeniul "sfințeniei", încă o dată – în acest veac fundamentalist și în aceste locuri din ce în ce mai invadate de dascăli cu idei medievale – îți repet, vechea mea ideologie: Shaulică, numai OMUL este sfînt. cu toate ale lui, trup, simțiri și senzații, suflet, idei, bucurii, suferințe... și tot ce vrei să mai adaugi la această enumerare.

Amestecînd cele trei idei geniale și banale de mai sus, asezonîndu-le cu franchețea ta, rară, aranjîndu-le cu dichisul profesionist al revistei conduse de tatăl "Ziariștilor", ceea ce a ieșit și s-a tipărit a fost doar "minimum" din ceea ce de obicei se-ntîmplă în mica noastră lume, atît de necăjită că merită din cînd în cînd și cîte un adevăr, chiar dacă – precum îmi închipui că a fost cazul interviului – i se mai adaugă și puțină fantezie... viața e gris și așa, de ce s-o mai închidem și într-un palton negru, funebru, de croială puritană...

În concluzie, alături sînt de tine și de dreptul de a zice ce crezi, alături sînt de dragul meu "Minimum", care ne mai trage cîte un "șoc" socio-psihologic, pentru a ne verifica soliditatea nervilor și limpezimea judecății... și bine face! Lasă puritanii și pe cei închiși în dogme prăfuite de morala victoriană să se fezandeze între eternitatea "bunelor moravuri" în dulapurile lor normative... și bucură-te cît poți de soare și sănătate, precum și bineînțeles de grația zîmbetului feminin, fără de care am îngheța, cu toții, chiar și aici, pe aceste hamsinice meleaguri..."

Liberal (și în plus, pus pe pamflet) se arată și romancierul Mirel Brateș din Haifa:

"«Shaul Carmel – un Don Juan!? Un Casanova!?» își dădu cu părerea presupusul Burși, apoi clipi enervat și se bătu cu palma peste gură, încercînd să alunge de la sine un asemenea gînd...

Burși e un nume fictiv, dar personajul există – un vechi prieten din Galațiul copilăriei noastre, pe care l-am reîntîlnit în Israel, după 35 de ani. N-a făcut multă școală, e tehnician, însă a citit multă literatură, cărți de proză și poezie, scrise pe românește, l-a citit și pe Carmel, despre care nu știe decît că e poet. Știe, de asemenea, dintr-o fotografie, că Shaul Carmel are înfățișare de bernardin – statură masivă, cap mare acoperit de un păr stufos, față cu maxilarele proeminente, nas retezat, cu nările largi, ca două țevi de pușcă, gură lacomă, buze groase, răsfrînte. «Asta e tot ce știu despre el și-n primul rînd îi știu poeziile, a adăugat Burși, și nu pot să cred... mă nedumerește... ceea ce au publicat unii despre el în *Minimum* e o treabă murdară, după părerea mea! Dar ce crimă a făcut omu' ăsta? Doamne, cîtă ipocrizie la unii! Auzi: «...cum și-a permis să abordeze în public probleme atît de delicate?!»

Eu știu despre Shaul Carmel infinit mai multe decît știe Burși. Știu, bunăoară, că este un om *pur* și *simplu*, franc 100%, adică – așa cum îl descrie Dan Beniamini – «deschis și fără ascunzișuri». Un om cu mîna pe inimă! Și pentru că are și onorabilul obicei de a pune mîna și pe condei, a răspuns *cinstit* la întrebările *cinstite* ale jurnalistului și a confesat *cinstit* cum trăiește el de-a adevăratelea, cu amărăciune, dar fără blazare, confruntîndu-se cu realitatea, cu adevărul faptelor

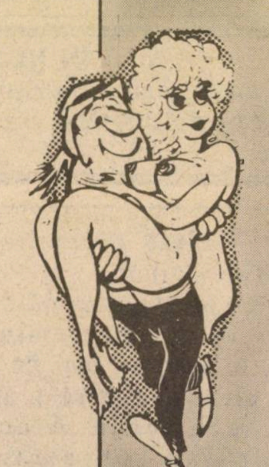

IUBITEI MELE

(Scrisoare cu paranteze și regrete eterne)
de ION ATLAS

Eu (nu ca alți erotici condeieri),
Nu ți-am cîntat nicicînd în poezie
Detaliile din anatomie
Căci te-am iubit nu doar pentru "parter".

Te-am adorat (deși cu cununie!)
Și asta nu de azi și nici de ieri
Ci cam de... multe, multe primăveri
Și-am fost convins că e pentru vecie.

Dar cînd mi se dezvăluie-n anchete
Cum se-mbulzesc (la pat!) femei și fete
Iar pentru văduvi chiar se stă la tor,

(Și cum la noi sinceritatea-i lege),
Sînt sigur scumpo, că vei înțelege,
De ce mă bate gîndul să te-omor!

de viață, cu fenomenele vieții — și nu plutind în aerul «normelor de conduită ale eticii și echității» nu-știu-cui.

Treziți-vă, stimabililor păzitori de *morală* cu semantică sucită! Nu eludați *fondul* unei discuții în jurul acestui strălimpede adevăr: diversificarea structurală a societății în funcție de profesiuni și vîrste, după criterii familiale și sexuale! Toate tehnosocietățile sînt prinse în această pre-facere masivă! Dar dacă dumneavoastră, hăcuiți ireversibil de crîncenele anxietăți ale domniilor voastre în materie de moralitate, nu vreți sau nu puteți înțelege mai mult, n-aveți decît să clătinați din cap puritanicește, nu însă să vă dezlănțuiți stropșind cu vorbe jignitoare cea mai vulnerabilă trăsătură psihologică pe care o avem – și anume, părerea despre noi înșine și, implicit, libertatea de a fi noi înșine! Deschiși și fără ascunzișuri! Liberi, în sfîrșit liberi!"

Un cunoscut specialist în horticultură, dr. ing. Micky Maroși simte, și nu e singurul, nevoia punctului de vedere feminin în dezbatere (punct de vedere, sau mai exact puncte, care, cum am văzut, nu lipsesc):

"Nu lipsit de interes ar fi un punct de vedere feminin asupra subiectului.

Realismul crud abordat de poetul Shaul Carmel indică o direcție care ar trebui exploatată și de către alți scriitori, pentru a-i apropia de realitatea de astăzi".

Eliza Rosenberg, Haifa "Bravo, d. Shaul Carmel! Și bravo, d-nă Judith Schechter! Bravo! Din inimă. Fiindcă ați avut curajul să sfidați tabu-urile de provincie stătută, pestilențiale, și să spuneți adevărul! Încă odată, bravo, pentru acest curaj spiritual; vă îmbrățișez! ; *Miriam Perl*, contabilă, Hedera (Nu credeam că d-na Judith Schechter, "o doamnă onorabilă" din alia va îndrăzni să sfideze beșnițele din alia și să discute, liber, natural, firesc, ca o femeie normală, cazul Carmel. Sincer vorbind, nu credeam. Credeam că îi va fi teamă de țațele de Ștefănești, transportate la Tel Aviv, cu prejudecăți cu tot, și va tace din gură, înfricoșată. Dar n-a tăcut. A vorbit. A vorbit ca o femeie liberă, luminată, a vorbit ca o intelectuală. Toată stima!;

EPILOG I–ÎNTREBARE LA DEZBATEREA "A FI VĂDUV ÎN 1990"

De ce anume s-au prezentat Shaul Carmel și d-na Judith Schechter în fața Rabinului-Șef Dr. Alexander Șafran, cu prilejul vizitei făcută de acesta, luna trecută la Tel Aviv?

Nu cumva pentru a primi binecuvîntarea acestuia?

ÎN NUMĂRUL VIITOR:

Dr. Puica Strihan: scrisoare deschisă d-nei Judith Schechter; o scrisoare needulcorată;și cîteva cuvinte (tot needulcorate) din partea redacției.

*** Fostul director al Radio-Televiziunii, Uri Porat (likudist jurat) a căpătat o rubrică în revista feminină "Layșa", în care de luni de zile nu face altceva decît să-și atace foștii subalterni. Atacuri frontale sau sub centură. "Clienții" săi sînt Iaron London, Ram Evron și Carmit Gay, reporterii Moti Kirshenbaum, Israel Segal, Igal Goren, crainicii Dan Shilon, Dan Margalit, Rafi Reshef etc. După el, toți sînt stîngiști, simpatizanți ai arabilor, fac jocul OEP-ului, deoarece găsesc de cuviință să critice guvernul Likudului și Likudul guvernamental. Pînă și comicul Tuvia Tzafir e... lipsit de humor dacă și-a găsit să-l satirizeze pe Ytzhak Shamir care, după cum se știe, este mai presus de critică.

GURA HUMORULUI

GHID DE CONVERSAŢIE ÎN IVRIT ŞI ROMÂNEŞTE PENTRU NOII IMIGRANŢI

Nu e loc în ulpanuri pentru miile de imigranţi care sosesc zilnic de parcă cineva i-a chemat urgent. Ne-am gîndit la sărmanii care rămîn pe dinafară riscînd să nu înveţe ebraica şi din această cauză să nu poată fi angajaţi la curăţenie de nici o instituţie culturală. Cum să-i ajutăm?

Le oferim aici un ghid de conversaţie în limba ebraică sperînd să se descurce cu el cel puţin în primii 10-20 de ani de la venirea în ţară.

*

La Ministerul Absorbţiei

Saşa: Şalom!

Funcţionarul: Ata ihudi?

Saşa: Lo, ani injiner.

Funcţionarul: Leh kibinimati!

*

La Banca ipotecară

Alioşa: Şalom!

Funcţionarul: Şalom, şalom...!

Alioşa: Kesef ieş?

Funcţionarul: Baruh haşem!

Alioşa: Cama ze ole?

Funcţionarul: 100 şekel ole 200 dolar.

Alioşa: Ho, speculantim! Capitalistim! Exploatatorim!

*

În autobuz

Ghenadi: Ani roţe Habima.

Şoferul: Ata artist?

Ghenadi: Ken, ani gadol artist.

Şoferul: Ata machir et Lia Koenig?

Ghenadi: Ma ze?

Şoferul: Ata machir et Moscu Alcalay?

Ghenadi: Ma ze? Ani lo ivrit. Ani iodea rac Iona Atlas.

Şoferul: Ma ze?

Ghenadi: Ata lo iodea? Ani lomed ba ulpan: "Nici un pas fără Atlas".

Şoferul: O, eize balagan! Eizo medina!

*

În societate

O doamnă: Ma şlomeh, motek?

Ninocika: Lo tov.

Doamna: A, lo tov? Tov meod.

*

La H.O.R.-ul din capitală

Bercovici: Şalom! Eu sînt ole hadaş!

Secretara: Şeful nu este azi aici, dar dacă aveţi ceva pentru el, puteţi să-mi lăsaţi mie.

Bercovici: Ce să-i las? N-am nimic, nici locuinţă, nici servici.

Secretara: Atunci e în regulă. Care-i problema?

Bercovici: Voiam să vă întreb dacă aveţi ceva pentru mine...

Secretara: Staţi să mă uit... Pe 16 ale lunii avem un simpozion despre primii imigranţi de la începutul secolului, pe 19 avem o conferinţă despre rebeliunea legionară, pe 22 avem o excursie la Peştera stalactitelor...

Bercovici: Domnişoară, mie mi s-a spus că...

Secretara: Credeţi că noi nu ştim ce vi s-a spus? Dar nu vă luaţi după negativişti. V-am dovedit doar cît de multe acţiuni avem pentru absorbţia olimilor. Trebuie numai să alegeţi.

POLICHINELLE

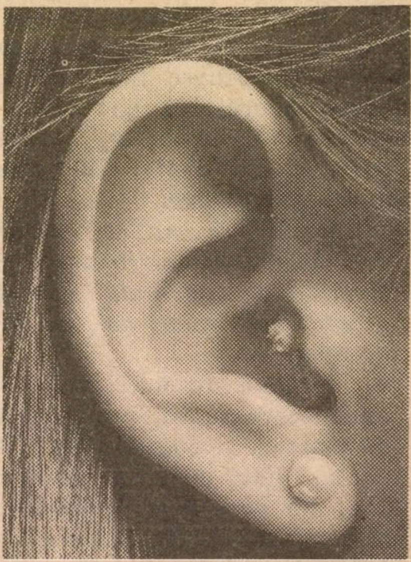

ISRATON LTD.

Institutul de Reabilitare al Auzului

SUB CONDUCEREA D-LUI MICHAEL SHARON

APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)

- **Consult şi îndrumare, fără plată**
- **Baterii de lungă durată**
- **Laborator de reparaţii**
- **Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim**

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

TEL AVIV – Ben Yehuda 39,
Tel. 652910
Orele de primire:
10 – 13 şi 16 – 18

HAIFA – Str. Herzl 65,
Tel. 667667
Orele de primire:
9 – 16

DREPTUL DVS... AVOCATUL H.O.R.-ULUI

Convorbire cu AV. URI ADAR

Cînd pe uşa redacţiei a intrat un bărbat solid, bine făcut, cu o frunte lată şi cu faţa conturată de o barbă albă, deasă, mi s-a părut o figură cunoscută, dar, în primul moment, n-am ştiut de unde să-l iau. Sesizîndu-mi jena, s-a prezentat:

– Avocat Uri Adar. M-aţi invitat aici pentru ora 12.

– Ei, bată-te norocul să te bată! De cînd ne ştim noi, Nelule?

– De 50 de ani bătuţi pe muchie. În 1940/41 eram elev la "Lumina" şi mi-ai fost profesor.

Spre ştiinţă, "Lumina" era numele şcolii primare israelito-române din Craiova, cu o existenţă încă din secolul trecut. În anii războiului au funcţionat pe lîngă ea clase de liceu pentru elevii evrei izgoniţi din şcolile publice în baza legilor rasiale şi cu profesori recrutaţi dintre intelectualii evrei ai oraşului. Uri Adar – Nelu Aderca la catalog – a fost printre elevii liceului, unul dintre cei mai buni.

– Şi mă mai ţii minte de-atunci? – îl întreb cu emoţia firească a dascălului care-şi revede, după mulţi ani, un fost discipol.

– Cum de nu!... Eraţi în conducerea şcolii, profesor de matematică şi contabilitate. Cîtă contabilitate mi-a fost utilă în profesia de avocat de-atunci o ştiu. Şi tot de la "Lumina" – baza cunoştinţelor de ivrit.

– Şi după încheierea războiului?

– Am terminat liceul la Colegiul Carol şi, concomitent, am activat, ca mulţi dintre colegii pe care îi ştii, în organizaţia de tineret sionist "Gordonia".

– De cînd în Israel?

– Din anul proclamării Statului – 1948 – astfel că, de peste patru decenii, viaţa mea s-a împletit organic cu istoria patriei renăscute. Am luat parte la toate războaiele ţării, mai puţin ultimul, cînd, din motive de vîrstă, nu mai eram mobilizabil.

– Iar pe plan profesional? În România mersese vestea că te-ai afirmat ca unul dintre avocaţii israelieni de prestigiu...

– Am urmat Dreptul la Ierusalim. După absolvire, am funcţionat un timp la Misrad Hamişpatim (Ministerul Justiţiei); între 1967 – 1970 la Misrad Habitahon (Ministerul Apărării) într-o funcţie de consilier juridic pentru probleme de imobile şi terenuri părăsite de locuitori care s-au refugiat din Israel. Din 1970 am profesat ca avocat particular.

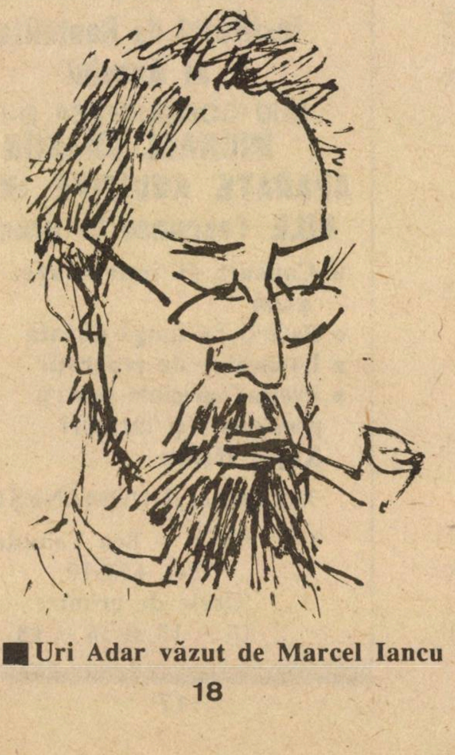

Uri Adar văzut de Marcel Iancu

– Pe cînd eram încă în România, mi s-a relatat de către cunoscuţi comuni că ai venit acolo în mai multe rînduri cu treburi juridice...

– Ca avocat particular am reprezentat interesele unor clienţi de acolo şi de aici, implicaţi în probleme de succesiune, pensie alimentară, etc.

– Şi ce legătură ai cu Histadrutul?

– Doi ani şi jumătate, din 1988, am fost la Tel Aviv, preşedintele Cercului de Litigii din Histadrut, care a cuprins 11 consilii muncitoreşti, de la Zichron Yaakov la Bat Yam. Aceasta mi-a prilejuit contacte cu activitatea multilaterală a Histadrutului în favoarea salariaţilor şi privilegiul de a avea de-a face cu Trezorierul său, Arthur Israelovici, acest fiu devotat al alialei române şi zelos sprijinitor al ei.

– De aici, probabil, şi puntea spre C.O.R. şi H.O.R. ...

– Exact.... ca şi în cazul lui Uri Eliav şi al altor activişti de frunte ai lui Hitachdut Olei Romania. Am luat parte la activitatea Uniunii şi am fost ales vice-preşedinte al ei.

– Pe lîngă activitatea generală de conducere, îţi revin şi anumite sarcini specifice?

– Firesc, cele de ordin juridic. În mod concret, în perioada actuală, de după 22 decembrie 1989, mă ocup cu probleme privind recăpătarea drepturilor israelienilor originari din România, drepturi uzurpate, încălcate, frustrate în timpul regimului de dictatură. Pe acest plan, acţionăm în mai multe direcţii: a) să fie recunoscută la nivelul cel mai înalt răspunderea Statului român pentru Holocaustul care a avut loc în această ţară sub regimul antonescian; b) recunoaşterea drepturilor celor cărora li s-au luat proprietăţi imobiliare, magazine, etc.; c) restituirea în natură a bunurilor imobiliare şi mobiliare acaparate şi/sau plata uzufructului lor; d) rezolvarea problemei pensiilor; e) soluţionarea problemelor legate de bunurile evreieşti ai căror proprietari sînt dispăruţi.

– *Din anunţuri publicitare deduc că nu numai H.O.R. se ocupă de asemenea probleme...*

– Da, au apărut pe piaţă diferite societăţi comerciale, care caută să tragă profituri din exploatarea credulităţii celor interesaţi. Acestora le atrag atenţia să nu se lase înşelaţi de impostură şi mercantilism şi să se adreseze cu încredere H.O.R.-ului, pe lîngă care s-a constituit un Comitet format din trei avocaţi competenţi, care le stau la dispoziţie gratuit şi cu toată solicitudinea.

Convorbire realizată de
I. FÎNTÎNARU

Publicitate: 1 inch – 30 şekeli
Carnet (10 cuvinte) – 15 şekeli
Abonamente Israel
6 luni (6 numere): 45 şekeli
1 an (12 numere) : 90 şekeli

Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere): Europa – 70 dolari; U.S.A., Canada – 80 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă – 95 dolari; Insulele Fidji – 150 dolari.
Expediţia cu avionul.

FAPTE NUME DATE ACTIVITĂŢI

Pornind de la constatarea că în R.C.M. nu apare nimic despre înfăptuirile alialei române, sub cuvînt că revista F.C.E. nu ştie despre ele, în numărul precedent al "Minimumului", am făgăduit să-l ajutăm pe dl. prim-redactor Haim Riemer, cu o scurtă informare asupra activităţilor şi realizărilor tribului. O facem, cu dragoste şi plăcere, publicînd lista de mai jos, care, din motive de spaţiu, este departe de a fi completă şi a include toate domeniile. Să nădăjduim că, şi aşa,va fi de folos...

Pe linia HOR şi COR: demersuri consecvente pe lîngă Sohnut, Ministerul Absorbţiei, pentru integrarea corespunzătoare, fără discriminări, a olimilor din România; acordarea de împrumuturi noilor veniţi; proiect pentru construirea de locuinţe; birou avocaţial pentru redobîndirea proprietăţilor şi altor drepturi ale israelienilor proveniţi din România.

Istorie: La Centrul Goldstein-Goren de pe lîngă Universitatea din Ramat-Aviv – apariţia primelor broşuri şi conferinţe în cadrul studiilor privitoare la judaismul românesc; la A.C.M.E.O.R. – îmbogăţirea continuă a colecţiilor privind istoria judaismului românesc.

Literatură: Manuscrisul de la Ciumaţi" şi "Izidor Mînecuţă – cioburi" de Mircea Săucan; "Zaţ" de Mirel Brateş; "Femeia lui Lot" de Tania Lovinescu; "Bezna" de Tudor Savin; "Sub zodie sumbră" de Getta Berghoff; "Evreii din Bacău" de I. Voledi-Vardi; "Iar odată şapte momente" de Marius Mircu; "Coincidenţe" de Moshe Olier.

Publicistică: Apar: "Viaţa noastră", "Revista mea", "Facla", "Adevărul", "Minimum" (în care de altfel, stimate dle Riemer, s-au publicat pentru prima oară, în fază de manuscris, "Memoriile" rabinului Rosen), "Hatzionut" - buletinul askanimilor sionişti din România de pe lîngă Sinagoga "Beit Iacov-Iosef Rav Zwi Guttman", "Punct" (redactor Solo Juster); "Caiet literar" colecţie editată de Clubul Menora-Rehovot, cu versuri de Noemi Pavel şi Natan Feldman; "Informaţia" (Carmiel), "Almanahul familiei" (Beer Sheva); "Cadran informativ" (Natzeret Ilit), etc., etc.

Teatru: Creaţii memorabile ale actorilor Lya Koenig şi Moscu Alcalay în "Meseria vieţii" de Hanoch Levin la Habima; ale Gitei Munte în "Supus şi înfrînt" şi Natan Cogan la Cameri; a lui Carol Marcovici în "Guvernatorul din Jericho" de Iosef Mundi; a Hanei Rieber în "Apus adevărat"; apoi creaţii de răsunet ale lui Alex Munte, Tatiana Olier, Rosina Cambos, etc., etc.

Muzică: "Uvertura festivă de Sergiu Natra în interpretarea Orchestrei simfonice din Ierusalim; Ansamblul de cîntece hasidice al lui Noemi Waldman.

Film – TV: "Meandre" de Mircea Săucan, mare succes la Festivalul cinematografic de la Locarno; film turnat de Moscu Alcalay la Budapesta; "Creioane colorate" şi filme la televiziunea israeliană ale lui Constantin Anatol; "România – dresarea intelectualilor" documentar de Benny Brunner, documentare de Andrei Călăraşu.

Comunicări: La Congresul mondial de studii judaice de la Ierusalim: Dr. Leon Volovici despre B. Fundoianu; Monica Brătulescu despre tradiţia curţilor hasidice din România.

NOI

MISIUNE ÎNCUNUNATĂ DE SUCCES

URI ELIAV, MOSHE NAGOR ŞI ITZHAK ARTZI DESPRE VIZITA LOR ÎN ROMÂNIA

Pentru prima oară de la evenimentele din decembrie 1989, o delegaţie a originarilor din România a întreprins o vizită pe meleagurile natale. Din delegaţie au făcut parte domnii: Uri Eliav, preşedintele H.O.R., Moshe Nagor şi Itzhak Artzi, vicepreşedinţi ai Asociaţiei de prietenie Israel-România. Redăm mai jos cîteva din impresiile împărtăşite la întoarcere pentru cititorii *Minimum*-ului:

– *Ce obiective v-aţi propus cînd aţi pornit la drum?* l-am întrebat pe *Uri Eliav*, care, în felul său laconic şi precis, a răspuns:

– Trei: 1) să predăm autorităţilor româneşti echipamentul medical achiziţionat din fondurile colectate de la israelieni, imediat după Revoluţie; 2) să stabilim contacte cu personalităţi ale vieţii publice în scopul dezvoltării relaţiilor de prietenie şi colaborare israeliano-române; 3) să cunoaştem mai exact situaţia şi starea de spirit a evreilor - atît de puţini cîţi au mai rămas acolo - spre a veni în întîmpinarea unor doleanţe ale lor.

– *În ce măsură au fost atinse aceste obiective? Concret, să începem cu primul.*

– Echipamentul medical - arată *Moshe Nagor* - a fost predat d-lui Emil Tomescu, subsecretar de Stat la Ministerul Sănătăţii, care a mulţumit călduros pentru acest dar, arătînd că acesta, adăugîndu-se la numeroase alte gesturi similare, dă expresie sentimentelor de solidaritate ale opiniei publice din Israel faţă de populaţia României. De altfel, în vizita făcută la unul din spitalele de copii din Bucureşti, personalul medical a relevat cît de binevenit este ajutorul nostru pentru îngrijirea micilor pacienţi.

– *Vă rugăm să vă referiţi la contactele avute.*

– Ca o dovadă a atenţiei de care ne-am bucurat – a remarcat *Uri Eliav* – delegaţia noastră a fost primită, la Palatul Cotroceni, de către preşedintele României, dl. Ion Iliescu. D-sa a avut cuvinte de preţuire la adresa preşedintelui Herzog, pe care l-a întîlnit la Tokyo, a mulţumit pentru manifestările de simpatie ale populaţiei israeliene faţă de schimbările înnoitoare care au avut loc în România. Dl. Ion Iliescu a chemat pe oamenii de afaceri israelieni să facă investiţii în România, asigurîndu-i că vor beneficia de condiţii favorabile.

– *Vă rugăm să vă referiţi şi la contactele avute la alte nivele.*

– Pe plan politic – a spus av. *Itzhak Artzi* – aş menţiona convorbirea avută cu ministrul afacerilor externe, d. Adrian Năstase, în cursul căreia au fost abordate, pe lîngă probleme bilaterale, între care absenţa prelungită a unui ambasador al României noi în Israel, cît şi probleme internaţionale îndeosebi legate de criza din Golful Persic, problemă în care România s-a situat pe poziţiile coaliţiei anti-Saddam Hussein.

Pe plan economic, amintesc întîlnirile cu d. Petre Sel, secretar de Stat şi preşedintele Agenţiei române pentru investiţii, şi d. Dan Pescariu, preşedintele Băncii române de comerţ exterior, în cadrul cărora s-au emis de ambele părţi iniţiative de cooperare în domeniile industrial, bancar, de asigurări, etc.

Ca reprezentant al primăriei Tel Aviv, notez întîlnirea cu primarul municipiului Bucureşti, d. ing. Virgil Oproiu, în cursul căreia s-a discutat posibilitatea semnării unui acord de colaborare între oraşele noastre. Ne-am bucurat să constatăm, cu prilejul întîlnirilor avute, că nou creata Asociaţie culturală România-Israel a devenit o prezenţă vie, cu o activitate susţinută, la care participă personalităţi marcante.

– *Iar pe plan sindical?*

– Ne-am întîlnit cu conducătorii a două sindicate – a spus d. Nagor. Ei cunosc importanţa pe care o are Histadrutul în viaţa Israelului şi s-au arătat interesaţi în schimbul de experienţă pe plan sindical. I-am informat că Histadrutul deschide acum un institut de calificare a cadrelor sindicale pentru Europa răsăriteană, similar cu cele existente pentru alte regiuni ale globului.

– *Ce aţi constatat cu privire la colectivitatea evreiască?*

– Din păcate – consideră Uri Eliav – nu am ajuns să cunoaştem situaţia în măsura în care ne-am propus. Personal, nu am fost sprijinit în această direcţie de conducerea Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din România. La Bucureşti delegaţia a asistat la festivitatea de Hanuca de la Templul Coral, la care au fost de faţă, pe lîngă publicul evreiesc, membri ai corpului diplomatic şi oameni politici, care, din motive electorale sau interese de ordin internaţional, ţin să nu fie identificaţi cu exponenţii antisemitismului, care au scos capul în ultimul timp. În provincie, delegaţia, însoţită de ambasadorul Israelului, care ne-a sprijinit în tot cursul vizitei, a fost doar la Bacău şi în localitatea mea natală, Moineşti. Despre sentimentele pro-israeliene ale evreilor cu care ne-am întîlnit în aceste vizite şi despre dorinţa majorităţii evreilor de a face alia am vorbit pe larg în interviul apărut în numărul precedent al *Minimum*-ului. Cei care din motive de vîrstă sau din alte motive nu se gîndesc, deocamdată, să plece în Israel, se arată mai mult ca oricînd dornici să-şi afirme iudeitatea, să se adape la izvoarele culturii din Israel, să ştie ce fac, cum trăiesc fraţii lor plecaţi din România.

– Ce posibilităţi are populaţia evreiască de acolo să se informeze în toate privinţele? Este oare ea la curent cu activităţile pe care le desfăşoară în Israel originarii din România?

– În prea mică măsură sau chiar deloc. De unde să ştie? Desigur, nu este de aşteptat ca despre aceasta să afle din "marea presă" de la Bucureşti, deşi – spre lauda lor – unele publicaţii inserează mai frecvent informaţii despre Israel, citează nume de scriitori, artişti, care erau tabu înainte. Televiziunea, postul de radio Bucureşti, unele ziare au reflectat corespunzător vizita delegaţiei noastre. Mă întreb însă de ce nu află evreii de acolo despre viaţa alialei din Israel din Revista Cultului Mozaic, publicaţie care li se adresează direct. Doar acum nu mai există cenzură care să interzică! Desigur, şi noi, cei de la H.O.R., am putea să facem mai mult. Şi o vom face...

Declaraţiile au fost consemnate de M. Rafael

■

ANTONESCU, LA ORDINEA ZILEI

Recent, a avut loc o întîlnire a unui grup de personalităţi din rîndul originarilor din România, în scopul de a se iniţia acţiuni de protest faţă de încercările care au loc în România de reabilitare a lui Ion Antonescu, conducătorul României în perioada Holocaustului.

D. av. Itzhak Artzi, care a condus dezbaterile, a avertizat asupra nocivităţii acestei campanii şi a chemat la contracararea ei prin acţiuni de lămurire asupra adevăratului rol pe care l-a avut mareşalul Antonescu în persecuţiile la care au fost supuşi evreii din România şi, îndeosebi, în deportările evreilor din Bucovina, Basarabia şi Moldova de nord în Transnistria.

În expunerea sa, dr. Moses Rosen, şef rabinul evreilor din România, a arătat pe larg că, încercările de reabilitare a lui Antonescu sînt o expresie a manifestărilor de antisemitism, care au avut loc încă pe timpul dictaturii ceauşiste, şi care au cunoscut o puternică recrudescenţă în anul care a trecut de la Revoluţia din 1989.

La dezbateri, au luat cuvîntul între alţii, istoricii prof. B. Vago de la Universitatea Tel Aviv Dr. Rotman, S. Avny, Meir Shefi, I. Fîntînaru, care a prezentat un material din publicaţia "Vatra strămoşească". deosebit de revelator pentru campania respectivă.

■

"UN SINGUR CHIBRIT POATE SĂ LUMINEZE ÎN BEZNĂ"

"Dacă naziştii nu ne-au înfricoşat şi dacă i-am rezistat lui Ceauşescu, atunci nici Saddam Hussein nu ne poate împiedica să venim în Israel" – a spus Ana Crăciun (80 de ani) la 10 ianuarie, la festivitatea de la "Yad Vashem" la care opt români au primit distincţia de "Hasidei Umot Haolam" pentru salvarea unor evrei în timpul urgiei naziste.

Ana Crăciun şi membrii familiei ei au ascuns în casa lor, timp de 5 luni, o familie de evrei. Fără nici o răsplată, cu riscul vieţii, ei au dat acelor evrei hrană şi căldură.

Au mai primit distincţia prof. Raoul Şorban, av. Mircea Sion (descendent al poetului din secolul trecut, Gh. Sion), care a ajutat multor evrei să scape la pogromul de la Iaşi, Wass Gavril şi Aurelia Motora. Aceasta din urmă a primit distincţia pentru socrul ei, Sabin Motora, care a salvat mii de deţinuţi politici din lagărul de la Theresienstadt.

La festivitate, preşedintele de la "Yad Vashem", Reuven Dafni, a spus: "Eu compar oameni ca dvs. cu nişte chibrituri deoarece şi un singur chibrit poate lumina în bezná. Într-adevăr, dvs. aţi aprins o lumină în marea bezná care se abătuse asupra omenirii şi i-aţi salvat onoarea".

Grupul celor opt români a sosit în Israel cu asistenţa filantropului evreu Harvey Serner.

RACHETELE PATRIOT S-AU DOVEDIT A FI INTERNAŢIONALISTE

NOI ETC

*** O foarte bună impresie a lăsat delegaţia parlamentară română, condusă de Al. Bîrlădeanu, preşedintele Senatului, cu prilejul vizitei sale (fulger: 3 zile doar, spre regretul şi al musafirilor şi al gazdelor) în Israel. Motivele? Cel puţin trei la număr. 1) O adevărată căldură la adresa noastră în acele zile *speciale*, de ameninţare saddamistă (şi nu numai) împotriva Israelului. 2) Dorinţa de a stabili, fără vechile şi stupidele rigidităţi politico-diplomatice de pe vremuri, contacte omeneşti, directe, între românii din România şi "românii" din Israel. La recepţia dată de primarul Tel Avivului, Shlomo Lahat, în cinstea delegaţiei (şi unde au participat personalităţi ale *alialei* ca d-na Ester Rubin (mereu elegantă), văduva marelui pictor Reuven Rubin, ex-deputatul Idov Cohen, industriaşii Pollak şi Bruno Landesberg, scriitori, artişti, gazetari), d. Alexandru Bîrlădeanu, aşa cum a remarcat *Viaţa Noastră*, "nu şi-a ascuns emoţia pentru faptul că a reîntîlnit aici multe vechi cunoştinţe... "Pe d-na Ester Rubin," - a amintit D-sa - "am cunoscut-o în urmă cu aproximativ 40 de ani ca soţie a primului ambasador al Israelului la Bucureşti. D. I. Korn este originar dintr-un oraş care se află la circa 60 km. departe de oraşul meu. D-lui Al. Mirodan i-am aplaudat prima piesă în urmă cu vreo 30 de ani, la Bucureşti, iar azi mă voi reîntîlni cu cîţiva prieteni pe care i-am cunoscut în urmă cu 70 de ani, în anii de şcoală petrecuţi împreună cu ei...". 3) Cuvîntul deputatului Ştefan Cazimir, critic literar (şi preşedinte al simpaticului Partid Liber-Schimbist, de inspiraţie caragialiană) care, spre uimirea generală a fost rostit (nu citit, nu citit!) într-o ebraică exemplară.

Dar despre această "poantă" de zile mari a delegaţiei parlamentare, în numărul viitor; cînd Cazimir ne va dezvălui taina neaşteptatului său ivrit.

*** La 28 decembrie, după o grevă care i-a paralizat zborurile, TAROM a comunicat că şi-a sistat activitatea şi că se reorganizează pe baze noi. S-a vorbit de o privatizare a societăţii şi de concedierea a sute de salariaţi.

Comunicarea a ajuns şi la Tel Aviv. Din acel moment a început o dramă: EL AL nu a mai vrut să onoreze biletele de zbor ale pasagerilor TAROM-ului pe care anterior se angajase să-i transporte la Bucureşti, pe motiv că dacă TAROM-ul s-a închis, nu mai are cui să ceară contravaloarea biletelor. Numeroşi turişti din România printre care scriitorii Radu Cosaşu şi B. Elvin, acesta împreună cu soţia, au trebuit să se întoarcă de la aeroport şi au rămas "în aer". Situaţia lui Cosaşu şi Elvin, ca şi a altora care au rude apropiate în ţară, era desigur mai puţin gravă decît a unor turişti care nu au pe nimeni aici. Aceştia erau disperaţi. Nu aveau unde dormi, unii au umblat nemîncaţi zile întregi.

Domnul Nicola, reprezentantul TAROM-ului la Tel Aviv, era asaltat de telefoane şi de "naugrafiaţi" şi nu avea decît un singur sfat: "Oameni buni, împrumutaţi de la prieteni israelieni bani de bilet. De la Bucureşti vi se va restitui suma pentru o jumătate de bilet, adică pentru zborul Tel Aviv - Bucureşti pe care nu l-aţi mai făcut cu avioanele noastre".

Uşor de spus! Dar, pe de o parte, mulţi nu aveau de la cine să împrumute 300 de dolari pentru un nou bilet, iar pe de altă parte, suma care li s-a promis să li se restituie la Bucureşti era de aproximativ 4000 lei, adică vreo... 35 de dolari. Nu mai vorbim de faptul că unii nu voiau să împrumute 300 de dolari deoarece ştiau că nu au posibilitatea să restituie în lei această sumă (circa 40.000 de lei).

Ştim că Elvin, Cosaşu şi alţii au reuşit să-şi cumpere bilete noi la EL AL. Cum s-au descurcat ceilalţi, nu ştim. Întreaga poveste a lăsat însă o impresie deplorabilă. Mulţi au blamat TAROM-ul pentru abandonarea fără milă a unor pasageri şi au fost şi unii care au spus că şi EL AL-ul s-a comportat nemilos.

Acum se prevede o scădere serioasă a numărului de turişti din România. Toată lumea consideră că dacă TAROM-ul trece la preţuri de zbor reale, mulţi nu-şi vor mai putea cumpăra bilete de călătorie. Nu va mai fi suficientă o invitaţie de la prietenii sau rudele din Israel. În multe cazuri, prietenii şi rudele vor trebui să trimită invitaţilor lor şi bilete plătite la Tel Aviv.

*** Ofensiva micilor buletine informative ale HOR-urilor din ţară şi a altor organizaţii continuă. După foile scoase de cei din Carmiel, Beer Şeva sau Natzeret-Illit, iată - tot bătut la maşină şi tot tras la xerox-ul de vizavi - buletinul "Or Ashdod" (deci lumina din cunoscutul port), un lunar

NOI

redactat în româneşte şi în ivrit. Cîteva informaţii utile despre şi pentru localnici; precum şi cîteva anecdote (iarăşi utile). Reţinem una, unde o secretară face mărturisiri (complete) unei prietene:

"- Am un boss minunat. M-a avansat, îmi acordă ore suplimentare şi diverse avantaje...". "- Şi ce-ţi cere în schimb?" "-E gentleman. M-a întrebat ce aleg: să mă culc cu el, sau că-i cînt ceva vesel în fiecare dimineaţă?" "- Şi ce ai preferat?" "- Dragă, tu mă ştii: eu sînt cîntăreaţă?".

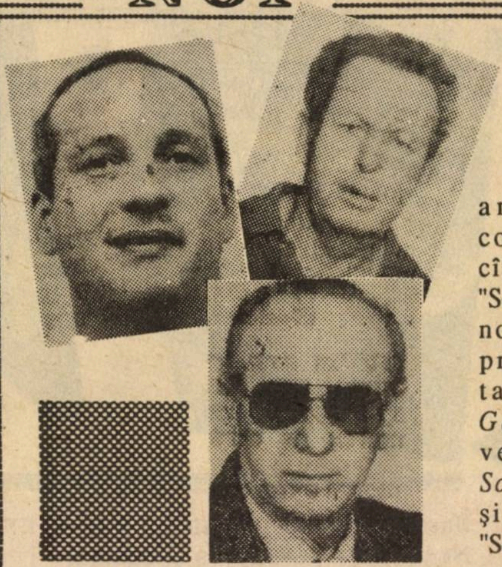

*** Printre evidenţiaţii anului 1990, în domeniul construcţiilor am întîlnit şi cîţiva fruntaşi în muncă de la "Solel Bone", aparţinînd tribului nostru: *Baruh Iulian*, şef de proiect, din Rishon Le Zion, tatăl a doi copii; *Efraim Gămaru*, şofer cu 30 de ani vechime în muncă; *Moshe Schwartz*, venit în ţară în 1948 şi, tot de atunci, angajat la "Solel Bone".

*** Din *Informaţia* (Carmiel) aflăm cu, să ne iertaţi, o anume emoţie, că la revelionul organizat de HOR-iştii din nord, participanţii nou veniţi au avut posibilitatea să-şi plătească tacîmul în trei rate lunare. Astăzi, cînd deasupra noastră planează spectrul apocalipsului chimico-nuclear, un "fleac" ca acesta (faimosul "amănunt semnificativ") ne spune că la *vaticii* (duri!) din Carmiel delicateţea e vie totuşi, şi la ordinea zilei.

*** În fine, *ACMEOR-ul* scoate şi el un buletin informativ - trimestrial. Numărul nu cuprinde bancuri, ci o informare pe opt pagini despre activitatea asociaţiei. Aflăm, între altele, că la sediul cel nou de pe intrarea Har Sinai 1 din Tel Aviv (tel. 5660165) se găsesc cca 1500 de diapozitive privind patrimoniul evreo-român, o bibliotecă de împrumut (cîteva mii de volume în româneşte, idiş, ebraică, franceză etc.), o bibliotecă pentru cercetători (cîteva sute de volume), fişe despre peste 1.000 de publicaţii evreieşti din România ş.a.

*** Pe tăcute, precum şarlatanii înţelepţi ştiu să te ducă de nas, comisia economică parlamentară a reuşit *"să bage în sertare"*, precum scrie cotidianul ebraic "Davar", propunerea deputatului Avraham Poraz referitoare la consumul fără limită şi în mod gratuit al electricităţii de către înşişi salariaţii societăţii de electricitate. "Românul" Poraz cere limitarea acestui "bonus" care produce de-a dreptul scandal public. Împotriva lui s-au ridicat deputaţi ca Şoşana Arbeli-Almosnino, Ghedalia Gal şi - surpriză! - ultra-contestatarul şi super-radicalul Charlie Biton, zis şi "bărbatul neamului", care au reuşit să respingă propunerea lui Poraz. De ce această împotrivire? Fiindcă cei trei principiali sînt prieteni cu Yoram Obercovitz, presedintele sindicatului de la "Hevrat Hahaşmal" şi au mai multă nevoie de forţa lui politică decît de etică şi echitate socialistă.

*** După succesul *colosal* obţinut în spectacolul de estradă *Ţiţim*, Rolanda Shagrin (34) a fost contactată de teatrul Hacameri şi apare în comedia poliţistă *"Cap de nebun"*. Rolanda, cunoscută pînă de curînd ca "soţia lui Julian" (talentatul mim Julian Shagrin), se impune deci, pe scena ebraică, prin propriile calităţi. E cazul să menţionăm că Rolanda e o fiică a *tribului*, a venit în "zonă" la vîrsta de 4 ani şi nu a uitat limba română. A studiat teatru la universitate, iar cu Julian e căsătorită de 5 ani: *"Mi-am propus să devin mamă,* spune ea, *la 38 de ani. Pînă atunci, şi Julian îşi va mai păstra puterile..."*. Julian Shagrin e în vîrstă de 50 de ani.

■ *Rolanda crede în Julian*

NOI

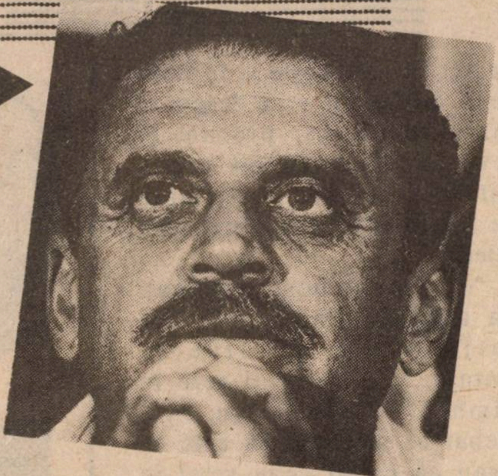

*** Ce e nou în familia lui Rivka şi Avrum Şarir? Mai nimic nou: cînd soţul se află în Kneset, Rivka îl însoţeşte şi cuplul îşi ia un apartament la hotelul Hyatt din Ierusalim. Că ne respectăm... În vreme ce Avrum asistă la şedinţe, Rivka ia lecţii de... dansul burţii. Încă un motiv să nu avem la stomac acest cuplu care refuză să admită că-i de felul său din România.

*** Cîţi cetăţeni români au cerut, anul trecut, dreptul de a se stabili definitiv în Israel? 1314. Este o cifră pe care o comunică ziarul *România liberă* (3 ian. 1991); tot din *R.l.* aflăm că numărul total al celor care au cerut să emigreze se ridică la circa 130.000 (români, germani, maghiari, sîrbi etc.).

*** Şi la cît se ridică suma totală a împrumuturilor date anul trecut prin HOR olimilor din *trib?* La 3.500.000 shkalim. E nevoie însă de mai mult, spun HOR-iştii din Alexander Ianai, deoarece pe lîngă noii veniţi de la Bucureşti sau Burdujeni se prezintă la casierie şi... olimi din Uniunea Sovietică; mai precis, din Basarabia şi Bucovina, vorbitori toţi de româneşte. "Ei vin la noi pentru împrumuturi, ne-a declarat un voluntar din Ianai, coleg de voluntariat cu celebra Raşela Ackerman "mama olimilor". Fiindcă se simt mai bine aici decît la organizaţia lor. Ei susţin că atmosfera e mai plăcută".

*** Ne face plăcere că un articol mai vechi al lui Alexandru Anca din *Minimum* referitor la rolul pozitiv jucat de episcopul clujean dr. Iuliu Hossu în opera de salvare de la deportare a evreilor ardeleni, în anii războiului mondial, a fost reprodus în revista *Occident* din Bucureşti (director: Ştefan Rey). Ne-ar face plăcere ca şi domnul Haim Riemer, primul redactor al *Revistei Cultului Mozaic* să reproducă sus amintitul text în preţioasa publicaţie ce cu onoare o conduce.

*** Actriţa-cîntăreaţă de origine yemenită Kohava Harari e o cunoştinţă veche a publicului din *trib,* ea apărînd în spectacole revuistice în limba română, ca interpretă excelentă a cîntecelor lansate de... Maria Tănase. Recent, Kohava Harari a scos un disc nou şi, în cinstea evenimentului, a organizat un chef la domiciliu. S-au servit mîncăruri piperate, din bucătăria "teimană" şi... moldovenească, Getta Luca a apreciat în chip deosebit "ghefilte fisch", gătit de Kohava.

*** Două cărţi de Norman Manea, apărute în importante edituri europene. "Le thé de Proust" (la Albin Michel, Paris)

Norman Manea
Ottobre ore otto
1991

şi "Ottobre ore otto" (la Mondadori, Italia); două cărţi primite cu aplauze de critica ţărilor respective.

Geta Luca (stînga): apreciem

NOI

*** Nu ştiu cum se face, dar anumiţi guvernanţi de-ai noştri excelează prin absenţă cînd e vorba să participe la întîlniri cu membrii alialei române. La festivitatea în cinstea Zilei Naţionale a României, organizată de Asociaţie de prietenie Israel-România, vicepremierul David Levy şi-a marcat prezenţa, ca reprezentant al guvernului, printr-o telegramă de scuze că... nu poate participa din motive... La importanta comemorare a martirilor pogromului de la Bucureşti (50 de ani de la...!) urma să fie de faţă - aşa scria pe invitaţie - primul ministru Itzhak Shamir. N-a fost! Şi de data aceasta... telegrama protocolară, citită în sinagoga care-l aştepta pe premier. Să înţelegem din toate acestea că şefilor cu pricina le cade conciul dacă binevoiesc a coborî, din înalte sfere polonezo-marocane, în lumea evreilor de la Carpaţi?

▶

*** Cronicarul Ido Riklin, de la "Haolam Haze", despre Rozina Cambos, în spectacolul *Afacere familială* (Habima): *"Dintre actorii care s-ar relevat, Rozina Cambos - foarte tulburătoare"*. Observaţie pertinentă, la care subscriem cu impertinenţă (în gînd numai).

LAZĂR GRIGORIU, inginer mecanic. A venit din România în urmă cu 10 ani. Datorită experienţei şi talentelor sale, a fost angajat la secţia de proiecte a întreprinderii "Neşer" de la har-Tuv. Lucrează 12 ore pe zi, uneori şi ore suplimentare şi este un îndrumător al celorlalţi lucrători. Locuieşte la Tveria.

▼

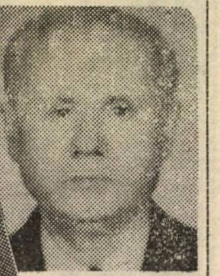

▲

IOSI WEISS, electrician de întreţinere. A venit în ţară în 1965 şi de atunci lucrează la întreprinderea "Sapan". Execută importante lucrări de dezvoltare a reţelei electrice. Profesionist de nivel înalt. Locuieşte la Tveria.

*** O notă vioaie la adresa lui *Minimum* şi a directorului revistei în (bineînţeles) energicul săptămînal bucureştean "România Mare" (director: Eugen Barbu, redactor-şef, C. V. Tudor). Revoltaţi de faptul că *Minimum* a vorbit în repetate rînduri despre ieşirile *anti* din coloanele cunoscutei publicaţii, băieţii de la "România Mare" scriu, sub semnătura Alcibiade, la rubrica "Săptămîna pe scurt": "Ne pare rău de dl. **Alexandru Mirodan,** patron de gazetă peste mări şi ţări, dar domnia-sa ne confundă şi ne tot confundă, ne ciupeşte, şi ne tot înjură, după care ne pune la stîlpul infamiei, deşi i-am transmis prin intermediari să-şi vadă de bîlbîiala lui şi să nu mai inventeze antisemitism acolo unde nu există. Întrucît nu ne-a ascultat şi şi-a căutat-o cu lumînarea, o să-l dăm puţin jos de pe soclul unde s-a instalat în chip de Judecător absolut şi suveran al literaturii române, reamintindu-i ce scria cu sîrg şi pe bani grei în publicaţia bucureşteană «**Studentul român**»."

În continuare, bine informatul autor al notei dă un citat dintr-un articol de Al. Mirodan din 2 decembrie 1947, despre brigăzile de tineret din epocă, articol unde se vorbeşte favorabil despre liderii comunişti ai momentului, inclusiv despre Ana Pauker, "amica ziaristului" (sic).

La capătul acestei dezvăluiri, R. Mare conchide cu o logică de fier: "Aşa că stimate domnule Mirodan (...), nu ne mai şantaja atîta cu antisemitismul...".

*** A apărut nu de mult în librării volumul de memorii "Primejdii, încercări, miracole" de Dr. Moses Rosen, şef-rabinul evreilor din România. O carte interesantă, vie, atrăgătoare, preţioasă, din care, aşa cum îşi amintesc cititorii noştri, *Minimum* a publicat, în anii trecuţi (şi în "premieră" românească) cîteva capitole dintre cele mai importante.

Ne-am fi aşteptat ca d. Joseph Finklestone, publicist londonez şi redactor al acestei lucrări, să amintească, măcar în treacăt, despre rolul jucat de modestul nostru lunar în aducerea la lumină a amintirilor rabinului Rosen; cu atît mai mult cu cît numeroase capitole din cartea *alcătuită* (editing, nu-i aşa?) de fecundul d. Finklestone sînt tăiate cu foarfeca din *Minimum*, lipite cu gumarabică şi tipărite ca atare în ediţia românească a lucrării.

NOI

În prefaţa la această carte, rabinul Rosen ne informează că J. F. "s-a identificat trup şi suflet cu viaţa" autorului, "a cutreierat prin cele mai tainice cute ale sufletului" său "a pătruns în toate ungherele şi s-a contopit cu această poveste". Aşa o fi. Dar nu e mai puţin adevărat că pătrunzătorul publicist a cutreierat cît a putut prin toate ungherele lui *Minimum*, contopindu-se cu paginile publicate de noi din memorii şi umplînd jumătate din carte cu ele. E dreptul lui, fără îndoială: n-avem nici o pretenţie, să fie sănătos. Dar şi dreptul nostru este să ne-aşteptăm, asa ca omul, la un mulţumesc acolo, pe hîrtie şi o pălărie scoasă-n faţa colegilor de tipar din Tel Aviv. Ori, mulţumescul acesta simplu (pe care-l zice, fără probleme, orice gazetar cu şapte ani de-acasă), d. Finklestone n-a găsit de cuviinţă să-l rostească. Ne pare rău, atît de rău, încît îi facem cu degetul, mustrător, de-aici, din Orientul mijlociu, strigîndu-i pînă la Londra: "Nu e *fair*, domnu' Finklestone! Sau, mai pe româneşte spus: Cheresteaua!

Coincidenţă? Destin? Rabinul Şef Dr. Al. Şafran din Geneva, leaderul spiritual al evreimii române în anii războiului mondial, s-a aflat la Tel Aviv în zilele de ianuarie fierbinte, cînd pornise numărătoarea inversă pînă la declanşarea războiului.

Prezenţa lui în oraşul practic asediat de bateriile Sckud ale irakienilor a fost interpretată de mulţi drept un semn şi un semnal: să credem în inteligenţă şi curaj. Şi să ne fie frică de frică.

Fotoreporterul nostru, Dan Pasăre, l-a surprins pe înaltul oaspe, discutînd despre publicarea *Memoriilor* sale în Minimum, cu Adrian Zahareanu (centru) şi Al. Mirodan

■ Gita Sion înainte de rachete

*** Colaboratoarea noastră Gita Sion nu se ocupă numai cu caricaturizarea lui Saddam Hussein sau a *alialei* noastre social-politice culturale de la Arthur Israelovici la Uri Eliav şi de la I. Artzi la Albert Kreingold, I. Schechter, sau Uri Adar, ci şi cu... decorarea oraşului Rishon Le Zion, unde trăieşte şi munceşte (din plin).

Ea a devenit, aşa cum aflăm dintr-o relatare apărută într-un ziar local, o adevărată vedetă a aşezării condusă de primarul Nitzan, iar copiii o arată cu degetul pe stradă. Motivul? Gita a realizat o pictură murală la grădina zoologică a oraşului, înfăţişînd plante şi animale de junglă, atît de convingătoare încît vizitatorii, derutaţi, le confundă cu realitatea.

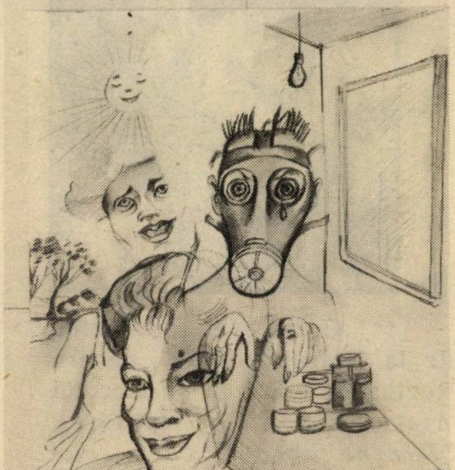

...şi *după*.

NOI

se zvoneşte că...

*** Prof. Raoul Şorban (Drept al Popoarelor) a refuzat propunerea insistent repetată a premierului Petre Roman de a fi numit ambasador al României în Israel. Motivul (oficial): "vreau să scriu două-trei cărţi de istoria artei, pe care le am în plan, sufleteşte, de multă vreme, iar funcţia de ambasador mi-ar răpi tot timpul disponibil pentru elaborarea cărţilor". Motivul (neoficial): "nu sînt dispus să «încasez» 24 de ore din 24 reproşurile prietenilor mei din Israel în legătură cu manifestările antisemite din România".

*** Cunoscutul critic literar din Bucureşti, prof. dr. Ion Vitner, şi-a recăpătat vederea la un ochi considerat pierdut, în urma unei operaţii efectuate cu succes la Tel Aviv de profesorul Blumenthal. Şi o dată cu aceasta (spun gurile rele) şi o viziune nouă asupra Israelului şi lumii.

*** Între Uri Eliav, preşedintele H.O.R., şi rabinul-şef Moses Rosen ar fi trecut o pisică neagră. Rezultatul: cei doi nu s-au văzut la Bucureşti, cînd cu vizita în România a delegaţiei H.O.R. condusă de "omul cu mustaţă" din strada Alexander Ianai.

*** Rabinul Moses Rosen (mereu la ordinea zilei) şi-a aranjat plecarea din Tel Aviv la Bucureşti fix în ziua de 8 ianuarie, pentru a nu da nas în nas cu rabinul-şef Al. Şafran, care se afla în ziua aceea în Israel pentru a participa a comemorarea victimelor pogromului legionar din 1941.

*** Avocatul Alexandru Costin va fi ales din nou preşedinte al lojii francmasonice "Shahar". "Aceasta pentru a demonstra că o dată cu ispăşirea vinei (A. C. a fost condamnat, într-un proces de mare răsunet, la cîţiva ani de închisoare, şi şi-a executat pedeapsa), un membru al lojii are drepturi egale, cu toţi ceilalţi fraţi, de a fi ales în funcţii de conducere".

*** Scriitorul I. Schechter, care posedă o importantă colecţie de sculpturi în lemn din Africa Centrală (şi-ndeosebi din Kenya), a hotărît să-şi pună în vînzare lucrările, în cadrul unei licitaţii organizată de firma *Sothesby*. Suma de la care se *porneşte:* 80.000 dolari.

GÎNDIRE

Da. Cu asta a gîndit pînă la ora exploziei arabe din Golf, Occidentul experimentat, deştept, erudit, jmecher, sofisticat, nu-i aşa, atot-ştiutor, emoţionat de suferinţele O.E.P.-ului, convins că dacă s-ar rezolva problema palestiniană, ehei!... Attends que je t-explique şi aşa mai departe. Cu *asta*.

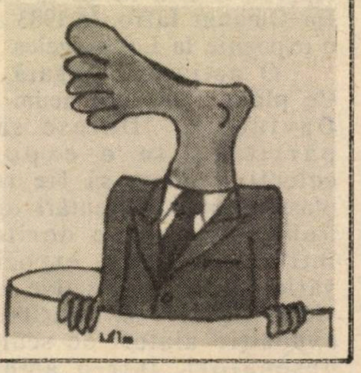

ZODIA I-RAKULUI

În legătură cu alegerile de Asociaţia Scriitorilor, care, după cum ştim, nu s-au mai ţinut de cinci ani de zile, sîntem informaţi că acestea fuseseră convocate pentru luna februarie; din păcate însă, urna de vot a fost atinsă şi avariată grav de-o rachetă Skud irakiană, astfel încît – alegerile au fost amînate pînă ce se va procura una nouă.

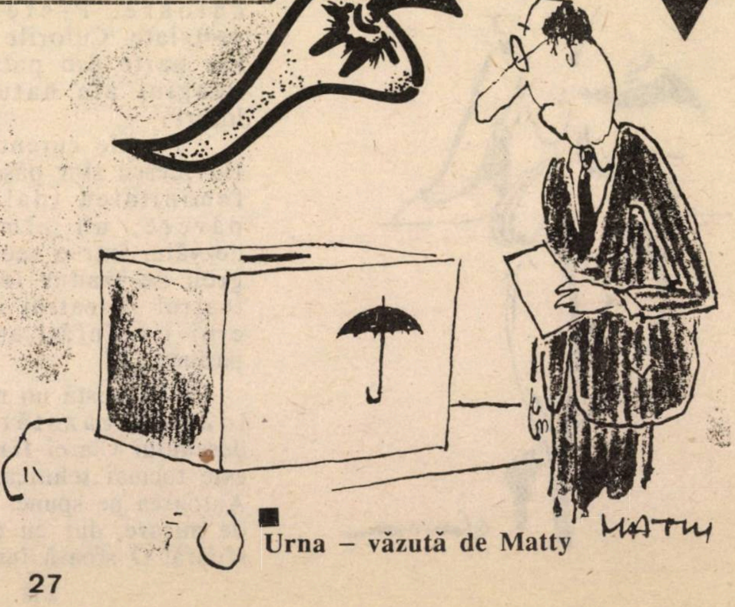

Urna – văzută de Matty

CLARA DAVIDESCU:

"eu desenez cu o sfoară!"

Clara Davidescu, desenator şi pictor, a urcat spre Israel cu 10 ani în urmă. În România, unde a fost membră a Uniunii Artiştilor Plastici, a avut 3 expoziţii personale (între '71-'80), a făcut grafică de carte, a colaborat la reviste literare. În ţară, Clara Davidescu a avut o expoziţie în vechiul Iaffo, în 1982, organizată cu sprijinul lui I. Artzi şi a profesorului Gerson Appfel, o alta în '85 la Merkaz Ha-Omanut Iaffo. În 1983 a avut o expoziţie la Los Angeles.

O activitate bogată, deci. Ce plănuieşte însă acum Clara Davidescu: "Doresc să pot participa la o expoziţie colectivă, unde să fie reuniţi plasticienii de orientări diverse. Publicul, cred, e doritor să întîlnească într-o expoziţie o varietate de perspective asupra vieţii. Aş dori să contribui la o expoziţie alături de sculptori, desenatori, într-o ambianţă specială alături de realizatori de covoare, de ikebana".

Privind desenele şi picturile Clarei Davidescu, nu poţi să nu te împărtăşeşti din marea lor seninătate. dar calmul tuşei pline de siguranţă nu face decît să "exploreze un univers uman plin de complexitate. Chiar cînd este vorba despre imaginea unei păsări – reale sau rod al fanteziei – eu încerc să comunic o stare sufletească. Brâncuşi spunea că el nu sculptează păsări, ci zboruri. În perioada din urmă am adăugat formelor şi culoare, căci tensiunile sufleteşti, imaginile realităţii noastre, toată atmosfera Israelului e impregnată de căldură şi culoare. Prefer culorile pastelate. Culorile violente nu fac parte din patrimoniul de imagini ale naturii acestor locuri".

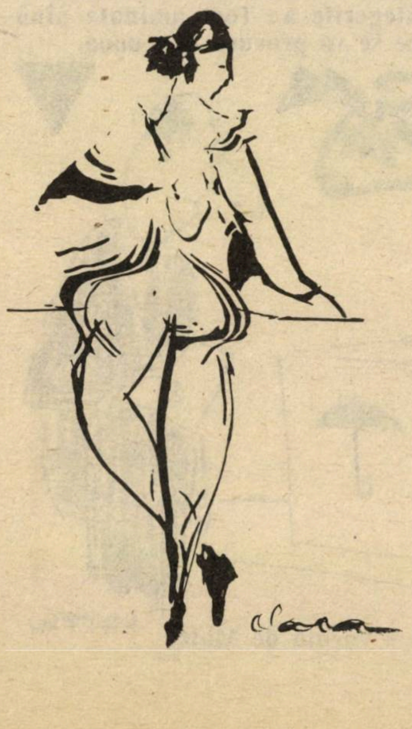

Temele curente ale Clarei Davidescu sînt păsările, dansul, feminitatea (da! un gest, o părere, un zîmbet – pot dezvălui într-o secundă mistere greu de tradus în cuvinte) şi teatrul – teatrul idiş ai cărui eroi i-a înfăţişat cu o mare pasiune.

Dar există un miraj (nu e o lozincă gazetărească!) al desenului Clarei Davidescu, care este tocmai tehnica sa de lucru. Autoarea ne spune: "Poate părea de mirare, dar eu desenez cu o sfoară! O sfoară înmuiată în tuş de exemplu şi pe care cu amîndouă mîinile o port peste foaia de hîrtie. Nu dau astfel numai contur gîndurilor mele, ci ceva mai mult – transmit întreaga gamă de vibraţii ale mîinilor mele, în mod direct.

E o satisfacţie specială, o senzaţie deosebită pe care pensula sau peniţa nu ţi-o pot acorda. O simplă sfoară sau o sfoară de mătase, mă ajută să interpretez în viziunea mea păsările-zboruri, muzica unui trup în suferinţă, orhidee, irişi, "

Artistă cu o experienţă profesională foarte largă – a absolvit iniţial cursurile Şcolii tehnice de arhitectură, astăzi Clara Davidescu se ocupă, la cel mai înalt nivel, de machiaj. O altă artă de a desena, a desena însuşi chipul uman în cele mai concrete dimensiuni ale sale. Ea aduce astfel, şi în realitate, frumuseţea chipului nostru lăuntric.

DAN MARCU

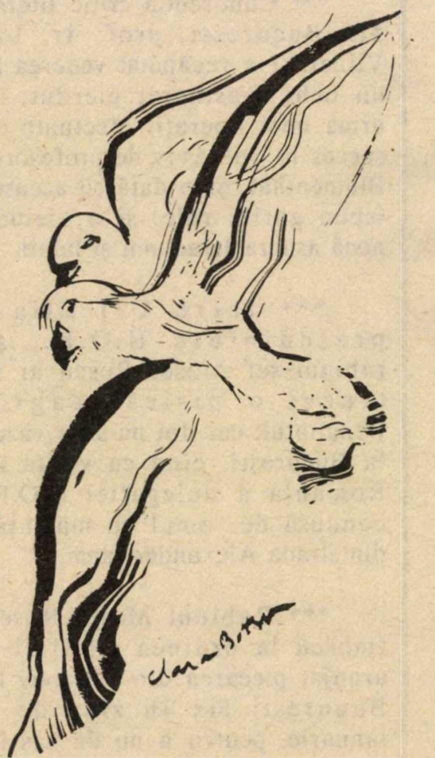

■

Clara Davidescu: să dăm sfoară-n ţară despre talentul ei

STAN VLAD
Bucureşti

LA BUCUREŞTI SE ÎNVAŢĂ IVRIT!

VEDEŢI CĂ NU ŞTIAŢI:

Vă relatez de data aceasta un fapt inedit din viaţa Bucureştiului: cursuri de limbă ivrit pentru toată lumea! Pe cît ştim noi (şi ne-au confirmat şi alţii) este pentru prima oară cînd se practică, (în afara lecţiilor de la Federaţie, pentru viitorii *olim)* organizat, învăţarea limbii ivrit. Iniţiativă originală, aceasta aparţine Asociaţiei România–Israel.

Iată-ne aşadar în biblioteca Casei de cultură armene din Bucureşti, într-o zi de luni, la cursul de limbă ivrit ţinut de prof. dr. Marcu Clarian, personalitate bine cunoscută. La mese, cu caiete în faţă şi cu file xerografiate înfăţişînd alfabetul ebraic, se află 22 de elevi. Acesta este doar unul din cursuri. Mai sînt încă două, ţinute de alte profesori.

Profesorul *Clarian* ne spune:

"Cursanţii vor face cîte două ore săptămînal, timp de şase luni. Există un mare interes pentru învăţarea limbii ivrit. Eu am 22 de cursanţi, dar pe lista de rezerve mai sînt înscrişi încă 58. Precum vedeţi avem aici un mini-ulpan. Chiar de la a doua lecţie au fost cursanţi care au scris corect pe tablă cele 22 de semne ale alfabetului".

Cine sînt cursanţii? Ca vîrstă şi ca preocupări profesionale sînt diferiţi; cei mai mulţi dintre ei nu sînt evrei şi deci nu fac parte dintre acei care ar dori să emigreze în Israel.

De ce învăţaţi limba ivrit? Iată cîteva răspunsuri:

Georgeta Dinicu, profesoară de limba română: "Fata mea este căsătorită cu un evreu, prof. Adrian Weissman de la Universitatea ebraică din Ierusalim. Am fost la ei în vizită, am fost încîntată şi vreau să pot citi în limba ivrit".

Eugen Vitică, inginer telecomunicaţii: "Din curiozitate intelectuală. Cei mai buni prieteni ai mei sînt evrei şi vreau să le fac o surpriză plăcută, cînd am să merg la ei, în Israel.

Carmen Mana, medic: "Sînt căsătorită cu un cetăţean israelian iar acum, după ce am terminat facultatea, vreau să ştiu limba cînd voi ajunge acolo".

Lia Lehr, cercetătoare la Institutul de istorie "Nicolae Iorga": "A cunoaşte limba ebraică face parte din îndatorirea mea profesională. Îmi pare rău că n-am învăţat-o mai demult. Acum, cînd s-a ivit această posibilitate, nu puteam să nu profit".

Ca întotdeauna, la asemenea cursuri, se afla prezent şi mai vechiul nostru coleg şi prieten, Victor Bîrlădeanu care îndeplineşte funcţia de secretar general al Asociaţiei România-Israel. Firesc, l-am întrebat ce mai este nou în activitatea Asociaţiei:

– "Să vă spun mai întîi cum am ajuns la 11 filiale în ţară; după Braşov, Iaşi, Bacău, Cluj-Napoca, Blaj, Timişoara şi Arad, au acum filiale şi oraşele Ploieşti, Buzău, Craiova, Botoşani. De un mare succes s-a bucurat originala expoziţie de fotografii *"Natură şi peisaj în Israel"* a cunoscutei creatoare din Israel, *Shai Ginot.* Această adevărată pledoarie pentru sănătatea pămîntului, pentru frumuseţea naturii din Israel i-a încîntat pe vizitatori, care au fost în număr foarte mare. Să mai notăm că la Bacău s-au desfăşurat "Zilele prieteniei româno-israeliene", ce au cuprins numeroase şi atractive manifestări. "

Pe cît am văzut şi aflat, la toate manifestările dedicate prieteniei româno-israeliene participarea a fost şi este foarte numeroasă.

Sperăm că pînă la publicarea acestor rînduri, va apărea şi primul număr al revistei, sugestiv intitulată *"Ramura de măslin"* organ de presă al Asociaţiei România-Israel.

Astfel de fapte – şi am notat doar o mică parte din cele multe care s-au desfăşurat şi se desfăşoară – ne dau un sentiment tonic, ne dau încredere, ne confirmă cît de izolate şi atemporale, cît de impopulare sînt în rîndurile marii majorităţi a poporului român, acele manifestări antisemite accidentale inspirate, de o publicaţie (nu merită să-i mai scriem numele!) care a fost bine definită ca fascistă de către opinia publică românească.

În numărul viitor:
Dana Zalis: de vorbă cu Ştefan Cazimir un deputat din România care vorbeşte ...ivrit

HARRY LEIBOVICI

Pentru aliaua română reduceri şi avantaje la asigurări de casă şi automobil

● Tel. 7522961 la birou, acasă 997908 ●

LUMEA ROMÂNEASCĂ

•Scurt•

● Nimic

"Nimeni şi nimic nu mai este respectat astăzi în România. (...) Şi poate că încă şi mai greu de suportat decît sărăcia şi decît lipsurile este această delirantă prăbuşire în sălbăticie. (...) Are loc o nimicire frenetică a valorilor...

(Mircea Iorgulescu – fragment din articolul "Vulcanii noroioşi", transmis la*Europa Liberă)*

● Regele

Cum se explică "bulibăşeala" nemaipomenită pe care-am constatat-o cu toţii în legătură cu "vizita" ex-regelui Mihai I şi a reginei Anne, la sfîrşitul lui decembrie, în România?

Prin lupta (feroce) dintre diferite *sectoare* ale securităţii şi armatei: o grupă, a permis intrarea regelui în ţară (autorizaţia acordată avionului particular al lui Mihai de a pătrunde în spaţiul aerian al României, aterizarea la Otopeni, etc.). Iar altă grupă, a anulat viza acordată regelui, organizînd expulzarea acestuia.

(După informaţii furnizate de I. V. şi col. R. T. din Bucureşti)

● Sinucidere

Gilles Schiller: – Sînteţi acum, pesimist?

Silviu Brucan: Pe termen scurt sînt foarte pesimist. Situaţia României va fi proastă , foarte proastă, dar nu văd o alternativă viabilă la guvernul Petre Roman. Totuşi, dacă aş fi în locul lui, aş demisiona şi aş lăsa opoziţiei puterea.

G. S.: – De ce?

S. B.: – Pentru că a guverna România în acest moment e o sinucidere politică. Acţiunea politică a rămas în afara gîndirii politice. Mai întîi se trage şi după aceea se cade pe gînduri, după legile westernului. Forţele extremiste ale opoziţiei nu-şi dau seama că singura şansă a Frontului ca să cîştige viitoarele alegeri este să treacă în opoziţie. El va putea atunci să se debaraseze de oportunişti şi carierişti, devenind un partid politic puternic... Acestea fiind spuse, nu cred că o soluţie politică raţională e azi posibilă în România.."

(Dintr-un interview acordat de Silviu Brucan lui Gilles Schiller, de la ziarul francez *Libération).*

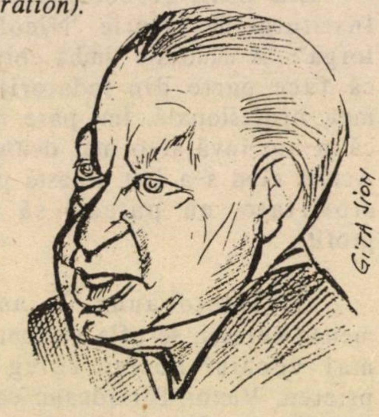

■ *Brucan (Tache): pesimist*

● Sfîrşitul lumii

O femeie deosebită – mai celebră decît celebra Laila – cu darul previziunilor, a ghicit următoarele:

- Un nou război între sovietici şi germani;
- distrugerea Franţei;
- dispariţia unei considerabile părţi din America;
- scufundarea Japoniei şi,

în ceea ce ne priveşte (România):

- dispariţia (prin cataclism) a trei sferturi din ţară;
- transformarea Bucureştiului într-un conglomerat de insule;
- revigorarea credinţelor, a vieţii spirituale în general;
- transformarea Bucureştiului într-un nou Ierusalim către care vor alerga să se roage şi să trăiască în credinţă oameni de pe întreg mapamondul".

(Din bilunarul *Miss*, Bucureşti, 1990)

● Căpitanul 1991?

"Opoziţia extra parlamentară nu e deloc strălucită. Noua «Alianţă civică» se încăpăţînează în refuzul de a fi un partid, dar negociază cu alte partide şi se duce la Iliescu ca să discute despre un guvern de uniune naţională, deşi cere din răsputeri demiterea preşedintelui. Mulţi intelectuali de renume stau, prudenţi, la o parte. Unul din conducătorii Alianţei, Stelian Tănase, a fost îndepărtat din «Grupul pentru dialog social», conştiinţa inteligenţiei române şi a trebuit să abandoneze postul de director al săptămînalului «22». Se credea Walesa deşi n-a studiat niciodată electricitatea, îl ironizează unul din vechii lui amici. Cît despre un alt lider al Alianţei, studentul Marian Munteanu, evoluţia lui publică din ultima vreme, părerile lui frizînd xenofobia şi antisemitismul, îl fac pe un membru de seamă al G.D.S. să susţină că va fi «viitorul lider al extremei drepte româneşti»".

(Dintr-un reportaj de Gilles Schiller din ziarul francez *Liberation)*

● "Poftiţi, domnişoarelor... Mamă, ce frăgezime!"

"...În România de azi, homosexualismul nu este o glumă. Spicuim cîteva remarci din convorbirea pe care am avut-o cu dl. mr. Ion Cătălineanu, singurul specialist din ţară în materie: «Din o sută de bărbaţi, zece sînt homosexuali activi, iar alţi zece sînt potenţiali homosexuali. Nici nu vă imaginaţi în 16 ani de muncă cu ce traume familiale m-am întîlnit. Aceşti oameni sînt stigmatizaţi; tot timpul, toată viaţa lor trăiesc cu spaima că sînt priviţi, că sînt urmăriţi şi descoperiţi; existenţa lor este chinuită, ascunsă. Iar dacă e vorba să asculţi destăinuirile homosexualilor patologici – e o adevărată tragedie».

Tragedia intervine atît la nivelul homosexualilor cu dereglări hormonale sau fiziologice din naştere – aceştia totuşi în număr foarte mic, cît şi la nivelul celor care, normali fiind, au fost corupţi fie datorită vieţii nesănătoase în colectivităţi exclusiv masculine, fie datorită mediului viciat în care alcoolul şi tentaţiile materiale joacă nu cel din urmă rol.

De la Poliţia Capitalei ni se atrage atenţia asupra procentajului foarte mare de homosexuali tineri. «Preferam să fie hoţ, dar să fie bărbat», spune tatăl unui astfel de copil, unic la părinţi, băiat superb, în care familia îşi punea speranţele de viitor. Cum se întîmplă? Se întîmplă aşa, de exemplu: Tînărul R. C., "Răzvănica", de 23 de ani, provenit dintr-o familie cu posibilităţi materiale foarte bune (s-ar părea că acum a fugit din ţară), bolnav şi de urinofagie, a povestit el singur, cu o dezinvoltură incredibilă, toate manevrele şi combinaţiile folosite. A reuşit să corupă trei adolescenţi de 16-17 ani de pe scara blocului în care locuia, aţîţîndu-le curiozitatea specifică vîrstei cu insolitul lucrului interzis. Casa lui s-a transformat într-un cuib de orgii inspirate şi de filmele video. Copiii, într-un limbaj criptic trivial, erau foarte mîndri de tristele lor performanţe; în plus, s-au lăsat plasaţi şi altor homosexuali.

Cine practică inversiunea sexuală? E greu de crezut, dar ei provin din absolut toate mediile sociale: ingineri, solişti de muzică populară, croitori, maseuri, dar şi muncitori în egală măsură".

(Din articolul "O stare ce nu mai trebuie ascunsă" de Sabina Angelescu, în *România Liberă)*

*

"Oare internarea lor (a cetăţenilor arestaţi pentru participarea la tulburările din iunie, 1990, n.red.) în aceleaşi celule cu condamnaţii de drept comun să fi fost o scăpare, un simplu joc al hazardului?

Înclin să cred că nu. Poliţiştii pur şi simplu se amuză, fireşte în felul lor idiot: «Să le dăm băieţilor fete». Şi iată-i pe tineri împinşi în celulele hoţilor. Bucurie mare. Tîlharii aplaudă, se înghiontesc: «Poftiţi, domnişoarelor. Mamă, ce frăgezime! Să mor de-am pus mîna pe-aşa ceva». Îi pipăie pe băieţi, rînjesc, poliţaii îşi freacă mîinile mulţumiţi. O glumă bună. În penitenciarele noastre, homosexualitatea este în floare. Toţi au fost violaţi fără discriminare. La uşa celulei, legea se stinge".

(Dintr-un articol de Mariana Sprînceană, în săptămînalul *Zig-zag*, Bucureşti)

● Veneticii

"În vreme ce activişti de aceeaşi naţionalitate cu mine îmi interziceau dreptul la doctorat sau mă "periau" din planurile editoriale, scriitori evrei mă recomandau pentru intrarea în Uniunea Scriitorilor şi reuşeau să-mi publice manuscrisele".

(Din articolul "Drumul spre casă" de Ana-Maria Tupan, în săptămînalul *"Luceafărul"* Bucureşti)

● Paulescu

Turburat de articolul lui Carol Isac din nr. trecut, privind fantastica ură anti-evreiască a cunoscutului savant român prof. dr. N. Paulescu, cititorul nostru d. Victor Bayer, din Natania, ne-a cerut să publicăm fotografia acestuia. Iat-o:

● Arabii toţi ieşeau din cort

Şi fiindcă tot veni vorba de evenimentele din decembrie (1989) vreau să arăt că subsemnatul şi mai mulţi colegi din aceeaşi unitate de tancuri am capturat terorişti arabi (dintre care unul ne-a spus că e din Beirut) înarmaţi, pe care i-am predat la Marele Stat Major. Unul era student, am găsit asupra lui un pistol mitralieră de calibrul 5,62 seria UF 060866, cu cadenţă pe ambreiaj, lung de vreo 40 cm, portabil sub haine; arma părea făcută dintr-un plastic foarte dur, cu excepţia ţevii şi a mecanismului de dare a focului. A recunoscut că a fost plătit şi că l-a iubit foarte mult pe Ceauşescu. Purta pantaloni de piele, geacă de blugi, adidaşi PUMA şi pulovăr negru".

(Dintr-o declaraţie a d-lui Savin Chiricuţă, din Constanţa, publicată în reportajul "O gafă monumentală" de Al. Mihalcea, în *România Liberă*, Bucureşti).

*

"Cîţiva «terorişti» răniţi, unii uşor, internaţi în spitale, au fost lichidaţi rapid, de propriile forţe. Unii «terorişti» au fost evident străini. Nu este întîmplător, că pe 25 decembrie 1989, primul avion sosit cu ajutoare a venit din Libia. El însă a plecat plin înapoi, încărcat cu persoane. În haosul aproape total care domnea atunci, Noua Putere nu a ştiut de încărcătura spre Libia a avionului respectiv (care a decolat de pe Otopeni, cînd încă aeroportul era închis pentru trafic)."

(Dintr-un articol de Liviu Vălenuş, din săptămînalul *Baricada*, Bucureşti).

● Mica publicitate

"Domni doritori a se căsători cu italience se pot adresa: I.M.A. Via N. Castellini 2/120158 Milano (Italia) cu 2 fotografii corp întreg, însoţite de cîteva date biografice.

Fete (18-40 de ani) romînce, interesate în corespondenţă cu italieni, pentru o viitoare căsătorie, adresaţi-vă: ANCS, Piazzale Nigra 3, 20158 Milano. Italia. Trimiteţi două fotografii corp întreg şi date biografice.

(Din *România Liberă)*

LUMEA ROMÂNEASCĂ

● **Decese**

Bob Călinescu, regizor de film animat; *Gheorghe Ionescu*, pictor; *Gusti (Augustin) Gartner*, inginer, jurist, om politic; fiul celebrului Gartner (austriac de origine), director general al societăţii petrolifere engleze "Astra Română", Gusti Gartner a fost unul dintre fruntaşii mişcării comuniste de tineret din anii 1944-45; repudiat de tatăl său (care-a fugit din ţară, cu un avion utilitar britanic), el a lucrat, ca ziarist la săptămînalul "Tînărul muncitor", apoi la "Scînteia tineretului"; scos din redacţie pentru... origine nesănătoasă, G. G. a fost deţinut cîţiva ani la Canalul Dunăre – Marea Neagră.

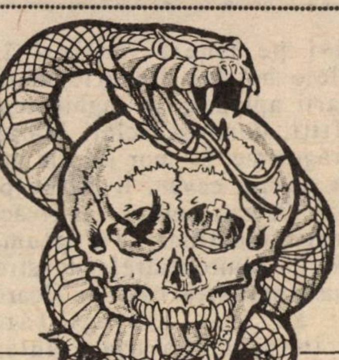

O nouă emblemă a publicaţiei "România Mare" din Bucureşti. Grafic-designer (şi propunere) Dan Pasăre

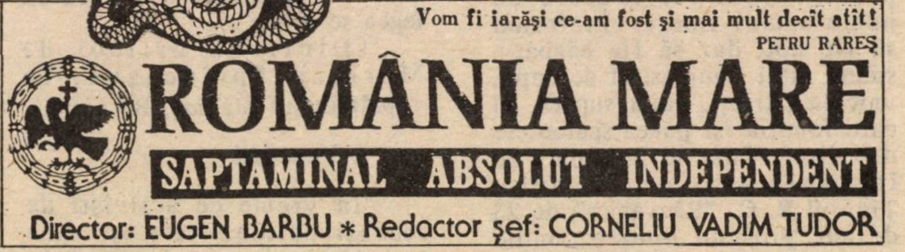

Vom fi iarăşi ce-am fost şi mai mult decît atît!
PETRU RAREŞ

ROMÂNIA MARE

SAPTAMINAL ABSOLUT INDEPENDENT

Director: EUGEN BARBU * Redactor şef: CORNELIU VADIM TUDOR

Revoluţia din Decembrie 1989 a aruncat în aer o seamă întreagă de tabú-uri, inclusiv pe acela că nu e voie (vai, vai, vai!) să se fotografieze nud.

Doamna aici de faţă este fosta soţie a misteriosului şi faimosului Gelu Voican-Voiculescu, fruntaş necontestat al revoluţiei, organizator al procesului soţilor Ceauşescu, vice-primministru pînă la alegerile din mai 1990, în prezent senator.

Despărţită de Voican şi stabilită în Franţa, d-na Sanda Voicu a pozat pentru revista erotică *Lui*, din două motive: 1) să arate că are ce arăta şi 2) să-i transmită, printr-o scrisoare (deschisă, ca şi fotografia) lui Voican că nu este de acord cu atitudinea lui politică de azi; pentru care atitudine îl critică cu asprime. Pe scurt, atît fotografia, cît şi scrisoarea reprezintă, după opinia d-nei... adevărul gol-goluţ.

ADAR DARIAN

Însemnări de călătorie

‹3›

Aici, după Budapesta şi Praga, s-a terminat călătoria colaboratorului nostru, caricaturistul Darian.
Aici, la Berlin. Într-un loc unde, de obicei, se termină multe...

BERLIN EST ... +VEST

Iată-ne la Berlin!

Berlin – 6 litere care întotdeauna mi-au dat un fior. Am fost de cîteva ori în Germania, dar niciodată nu am ajuns la Berlin. Nu ştiu de ce, dar ceva în subconştientul meu mă inhiba cînd era vorba de Berlin. Dar anul acesta, după toate evenimentele furtunoase care s-au succedat într-un ritm ameţitor, ne-am zis că a venit momentul să trecem peste toate angoasele şi să vedem în sfîrşit, despre ce este vorba.

Pentru că veneam cu trenul din Praga*) am ajuns în Berlinul de Est, în Gara Lichtenberg. Cred că eram primii israelieni care ajungeam în această gară. Adevăraţi pionieri. Ce spun? Aventurieri, nu glumă!

Eram puţin emoţionaţi păşind pe peronul respectivei gări berlineze. Prima noastră grijă a fost să găsim un birou de informaţii turistice de la care să obţinem indicaţii în legătură cu o serie de adrese şi numere de telefon ale unor hoteluri din Berlinul de Vest. Ne-am gîndit că, sosind după unificarea celor două Germanii, aceasta nu va fi o problemă logistică prea complicată.

Realitatea a fost cu totul alta. În Gara Lichtenberg (gară internaţională) nu există un birou turistic. Mai mult, nu există nici cărucioare pentru bagaje. Fiecare îşi transportă singur valiza şi astfel am descoperit secretul succesului atleţilor germani, care în afară de dopajul cu steroizi, probabil că se antrenează în gări, cărîndu-şi bagajele.

Aflăm că există un birou de turism în Alexanderplatz, distanţă de 4 staţii de metro. Ne urcăm într-un taxi (Mercedes) şi rugăm şoferul să ne ducă în Vest. Spre surprinderea noastră ne mărturiseşte că nu ştie cum să ajungă în Vest (sau poate nu voia...). După o călătorie cam complicată – şoferul încercînd tot timpul să ne recomande un hotel în Est – ajungem în sfîrşit în Alexanderplatz; îmi aduc aminte, bineînţeles, de titlul romanului lui Alfred Dőblin, roman după care Fassbinder a făcut un celebru serial de televiziune. Oprim în faţa biroului de turism – uriaş – la parterul unui bloc imens. Ne interesăm la o funcţionară cam plictisită cum putem obţine o cameră la un hotel din Vest. Ne răspunde că are camere numai în Est şi că n-are nici o legătură cu partea cealaltă a oraşului. Încercăm să telefonăm la hotelurile pe care le aveam pe listă, dar este imposibil. Nu se poate lua legătura cu Vestul. În disperare de cauză, obosiţi şi nervoşi, ne amintim că în drum spre Alexanderplatz am văzut un mare hotel (cam ca "Hiltonul" nostru), nu departe de unde ne aflam.

Şi într-adevăr, cam la vreo 300 de metri distanţă, se înalţă semeţ hotelul *Berolina*. În drum spre hotel, începem încet-încet să ne dăm seama unde sîntem şi privim mai atenţi în jurul nostru. Ne aflam pe un bulevard măreţ (cam de lăţimea lui Champs-Elysées) – pe o firmă am citit că se numea Karl Marx Alée (în "Michelin" e pomenit ca "prestigiosul bulevard – cartea de vizită a Berlinului de Est").

CU TAXIUL PRINTR-UN FILM DE S.F.

Ce să vă spun, era de-a dreptul înfricoşător. Închipuiţi-vă acest bulevard larg, impunător, care începe din Alexanderplatz şi se termină hăt-departe (nu i se vedea capătul!), cu blocuri de locuinţe gigantice, ca nişte cazărmi, cu ferestre pătrate minuscule. Toate clădirile de forma unor cutii de chibrituri care erau aşezate cînd în picioate, cînd pe o latură, cînd pe muche, şi asta pe distanţă de cîţiva kilometri.

La parter sînt magazine cu firma de aceeaşi mărime şi cu acelaş caracter de literă. Firmele sunau simplu: Alimente, Îmbrăcăminte pentru domni, Îmbrăcăminte pentru doamne, Cofetărie, Restaurant, Articole casnice, etc. Atît şi nimic mai mult: ca să ştie omul unde să intre şi ce să cumpere. Pe acoperişul blocurilor sînt reclame luminoase – bineînţeles, toate de aceeaşi mărime şi cu acelaş caracter de literă. Ce indicau reclamele? O întreprindere frigorifică din Bulgaria, o întreprindere de maşini agricole din Mongolia, o întreprindere electronică din Vietnam – de rest vă scutesc.

2000 DE ANI ÎN 20 DE MINUTE

Trecînd pe acest bulevard aproape pustiu, unde circulaţia maşinilor este foarte rarefiată ("Trabantul" fiind la loc de cinste!), am avut impresia că sîntem în plin decor al unui film de science-fiction, avînd ca subiect un cataclism care a distrus toată omenirea şi a lăsat neatinse doar clădirile. Un oraş fantomă... Brrr! Groaznic!

Şi aşa am ajuns la hotelul "Berolina". Preţul destul de piperat, dar n-aveam încotro. Lobby foarte elegant, dar camerele de dimensiuni liliputane, adevărate chilii călugăreşti. E adevărat însă că au tot confortul, inclusiv aparat TV (alb-negru). Ne-am odihnit puţin (eram în picioare, practic, de 36 de ore!) şi... la drum!

Am luat metroul spre Vest. Drumul durează poate 20 de minute, dar cînd ai ajuns dincolo, îţi dai seama că ai parcurs de fapt 2000 de ani-lumină. Dintr-o planetă sumbră, cenuşie, amorfă, ajungi într-o galaxie feerică unde totul – oamenii, vitrinele, firmele de neon – demonstrează într-o formă – poate hipertrofiată – diferenţa dintre cele două lumi. Noaptea am plecat spre hotelul nostru. Cu metroul se întorceau şi cei din Est care cu toţii – fără excepţie – cărau cutii mari de carton (televizoare, stereo, video şi alte minuni electronice). După nebunia din Berlinul Occidental, fratele lui cel sărac ne primeşte cu întuneric şi linişte.

A doua zi am pornit pe jos să vedem ce ne poate oferi Estul. Am început cu Alexanderplatz. Pe vremuri, în perioada antebelică, era unul din centrele renumite ale Berlinului cu cafenele şi magazine elegante. După ce a fost complet distrus de bombardamente, a fost reconstruit şi transformat într-un mic Manhattan cu zgîrie-nori mai mititei. Aşa este hotelul de 120 m. înălţime (Interstadt Hotel), cu multe magazine în special de foto şi electronică, restaurante, baruri, etc. În mijlocul pieţei este un adevărat şuk cu tarabe, dughene şi tejghele, unde se vînd de la fructe şi legume pînă la ultimele casete de jazz şi pop. Dar ceea ce domină cu adevărat nu numai Alexanderplatz, ci tot Berlinul de Est şi chiar de Vest, este turnul de televiziune, care cu o înălţime de 365 m., se vede de peste tot de parcă supraveghează totul ca un "Big Brother".

Tot în Alexanderplatz se mai găseşte şi aşa-numitul "Ceas mondial", o sculptură care are la bază un soclu, peste soclu o roată uriaşă de piatră şi peste piatră o construcţie care reprezintă mişcarea planetelor cu orbitele respective. Soclul, de formă paralelipipedică, are pe fiecare latură un cadran-ceas care arată ora respectivă. Roata de deasupra soclului este împărţită în 24 de gradaţii, fiecare reprezentînd un fus orar. În fiecare gradaţie sînt scrise oraşele mari de pe glob care se află pe fusul orar respectiv. Care sînt marile oraşe însemnate acolo? Dniepropetrovsk, Arhangelsk, Magnitogorsk, Alma-Ata, Murmausk, Kaliningrad, Ulan Bator şi altele de acelaşi fel. Este adevărat că sînt pomenite şi cîteva oraşe mai nesemnificative, ca New York, Londra şi Paris, dar ele se pierd printre marile metropole pomenite mai sus.

■ *"Ceasul mondial": îţi stă ceasul*

Dar să ne continuăm excursia. După ce am ieşit din Alexanderplatz şi am intrat în Karl Liebknecht strasse, mergem cîteva sute de metri şi ajungem pe faimoasa Unter den Linden. Cîte amintiri din cărţi, filme şi povestiri ne leagă de acest nume! Strada a fost total reconstruită în stilul original. Clădiri baroce, palate ca nişte temple greceşti, cu colonade şi frontoane, cu straturi şi frize, sculpturi ecvestre din loc în loc. Totul îţi aminteşte cum arăta Berlinul de odinioară.

Vizităm muzeul Pergamon, unic în felul lui. În el se află vestitul altar din Pergam – regat antic – care a fost descoperit în secolul trecut în Turcia şi adus la Berlin, unde a a fost reconstituit piatră cu piatră. Fără discuţie o adevărată minune a lumii antice! Frizele cu scene din mitologie şi arhitectura întregului altar care s-a păstrat aproape în întregime, îţi taie respiraţia de atîta frumuseţe, măreţie şi eleganţă.

Un alt exponat care te impresionează în mod deosebit este poarta Ishtar din Babylon, cu plăcile de ceramică de un albastru ireal, cu lei înaripaţi alte animale fantastice. Nu mai puţin impresionantă este poarta Tîrgului din Milet (patria lui Thales, marele matematician şi filozof). Poarta s-a păstrat aşa cum era în antichitate şi seamănă uluitor cu faţada palatului din Petra (Iordania).

O LITRĂ DE ZID ŞI CÎRNAŢI CU MUŞTAR

De acolo ne îndreptăm spre Poarta Brandenburg, care ani de zile a fost simbolul graniţei între cele două părţi ale Berlinului. Poarta este la capătul lui Unter den Linden, iar dincolo de poartă, în fostul sector vestic, se întinde o şosea lungă care poartă numele de 17 iunie, data primei revolte a populaţiei din Est împotriva ocupaţiei sovietice, şi soldată cu numeroase victime (1953).

În faţa Porţii Brandenburg s-a instalat un întreg bazar, unde vînzători ambulanţi îţi oferă o marfă foarte heteroclită – de la bucăţele din fostul zid pînă la uniforme şi decoraţii sovietice şi cîrnaţi cu muştar. Ocolim Poarta prin dreapta şi ne întîmpină clădirea Reichstagului, neagră, arsă, ruinată, dar în faţă flutură deja steagul german negru-roşu-galben, care a fost instalat cu două săptămîni înainte, înlocuind steagurile celor 4 puteri foste ocupante. Ocolim Poarta Brandenburg şi ne întoarcem acasă în Est după o zi plină.

Am stat o săptămînă în Berlinul de Est: ziua ne-o petreceam dincolo, în "civilizaţie", seara ne întorceam în satul nostru.

DETECTIVI, PE URMELE LUI CHARLIE

Într-o noapte, amicul meu şi cu mine hotărîsem să facem o expediţie dincolo de hotelul nostru spre capătul celălalt al Bulevardului Karl Marx, ca să vedem cum arată "viaţa de noapte" în sectorul nostru... Am străbătut vreo 2 kilometri şi n-am întîlnit ţipenie de om. La ora 9 seara, totul era pustiu. Automobilele treceau cînd şi cînd. Strada era luminată foarte aproximativ, cu nişte lampadare uriaşe, dar care aruncau o lumină chioară. Din ferestruicile giganticelor blocuri de locuinţe pîlpîiau nişte luminiţe slabe. Era ceva fantomatic în plimbarea noastră. Asta era "viaţa de noapte" pe care voiam s-o vedem. Bineînţeles că lucrurile se vor schimba şi că est-berlinezii vor avea şi ei o viaţă normală ca şi fraţii lor, dar deocamdată noi am văzut ce au avut pînă acum.

■ *Un zid. La zid*

Într-una din zile am decis să căutăm dacă a mai rămas ceva din zidul de tristă amintire. Nimeni nu a putut să ne spună cam pe unde mai există vreo urmă. După căutări îndelungate, aproape ca nişte detectivi, am reuşit să depistăm o bucăţică de zid care s-a mai păstrat ca o relicvă şi asta nu departe de fosta trecere dintr-un sector în altul – Checkpoint "Charlie". Ne-am pus la zid unul cîte unul sau în grup şi ne-am fotografiat. În apropiere sînt instalate rulote ca de circ cu diverse dughene de răcoritoare şi hot-dogs, printre picioare ni se învîrtesc cîini slăbănogi, găini şi răţuşte.

Istoria se făcea literalmente sub ochii noştri. Nu odată am văzut poliţişti din ambele zone care făceau de pază în faţa unor instituţii publice. În fiecare zi mai descopeream încă o spărtură în zidul psihologic care încă mai desparte cele două Germanii. Le va trebui probabil, o generaţie sau două ca să ajungă la acelaşi numitor – nu economiceşte pentru că în acest domeniu lucrurile evoluează rapid – dar în mentalitate pentru că 45 de ani de comunism sînt totuşi 45 de ani şi nu se şterg prea repede.

Nu pot să închei acest ciclu de însemnări fără să mulţumesc soţiei mele, care a ţinut un jurnal de bord pe care l-am folosit în relatarea călătoriei noastre. ■

■■■ Uri Avneri, fostul director al revistei "Haolam Haze" a vizitat Germania şi a trecut în partea de răsărit a Berlinului, unde i-a interviewat pe marii scriitori evrei Ştefan Heym şi Stephan Hermlin. Avneri a rămas înmărmurit de dogmatismul celor doi scriitori, care şi acum, după cîte s-au dezvăluit despre monstruozităţile fostului regim est-german, îşi exprimă regretul pentru unificarea Germaniei. Uri Avneri conchide: "Asemenea oameni sînt sortiţi să moară neconsolaţi".

---

*) Vezi "Minimum" nr. 46

MINIMUM NU UITA

⑦

MEMORIILE ŞEF-RABINULUI Dr. AL. ŞAFRAN

Un nou capitol din memoriile Rabinului şef Dr. Al. Şafran (tălmăcite în româneşte de Adrian Zahareanu). Istorie. Istorie din sînge şi din speranţe.

Un nou capitol din memoriile omului care este considerat Martorul nr. I al dramei evreilor-români din epoca Holocaustului.

Memoriile lui Şafran: memoria noastră şi a părinţilor noştri.

Paris, 1953, rabinul Şafran vorbind la ceremonia de la Memorialul Eroului Evreu Necunoscut. Dar există şi eroi necunoscuţi...

După eliberare, factorul decisiv în viaţa comunităţii evreieşti din România a fost stabilirea noului regim politic. Partidul comunist, e adevărat, cu sprijinul evreilor comunişti – se lansase într-o aprigă luptă pentru a-şi impune autoritatea asupra noastră, pentru a hotărî în locul nostru structura organizaţiilor noastre şi pentru a ne îngrădi aspiraţiile. În acelaşi timp, lupta pentru crearea unui stat evreiesc independent în Eretz Israel avea profunde repercursiuni asupra evreilor din România.

Primele guverne constituite după 23 august 1944 nu aveau nici o putere reală. Constatînd foarte relativa eficacitate a intervenţiilor mele pe lîngă aceste guverne, am apreciat că aş avea mai mult succes dacă m-aş adresa delegaţiilor străine din Bucureşti, în special acelora ale Marii Britanii şi Statelor Unite. Adresîndu-mă americanilor, voiam să încerc totul pentru a-i salva pe evreii din Ungaria – şi pe atunci nu ştiam că deportările atinseseră un stadiu atît de dramatic. Am lansat un apel preşedintelui Truman, implorîndu-l să acţioneze în Ungaria, apel care a fost reprodus pe larg la postul de radio Bucureşti; autorităţile române voiau să se servească de el împotriva duşmanilor lor ereditari, ungurii.

Convorbirile cu englezii aveau ca subiect mai ales emigrarea în Palestina (aflată sub mandat britanic) şi crearea unui stat evreiesc suveran. Ştiam că discuţiile noastre erau transmise la Londra şi voiam ca guvernul englez să ştie că evreii din România, după suferinţele îndurate, îşi vedeau viitorul numai sub forma unui stat evreiesc independent. Evident că Filderman şi cu mine nu ne mulţumeam doar cu întîlniri şi schimburi verbale, ci adresam scrisori şi memorii marilor organizaţii evreieşti americane pentru a le explica situaţia noastră. Puneam accentul mai ales pe necesitatea de a se suprima Cartea Albă, care limita în mod riguros imigrarea evreiască în Palestina.

În această perioadă, diplomaţii cei mai importanţi de la Bucureşti erau însă ruşii. În fruntea Consiliului interaliat era plasat unul din generalii lor. Preşedintele comisiei de armistiţiu anglo-americane-ruse era generalul Vinogradov, iar comandantul-şef al autorităţilor militare ruse era generalul Susaikov. Acesta se comporta întotdeauna faţă de mine cu o oarecare aroganţă. Ceilalţi ruşi începeau în general prin a-mi oferi vodcă – dar eu nu beau – şi ţigări – dar eu nu fumez...

I-AM SCRIS LUI STALIN

Bineînţeles, eram foarte atent la tot ce spuneam în cursul convorbirilor noastre. Mă feream de eventuale proteste româneşti, dacă m-aş fi aventurat să mă plîng forţelor străine ale căror trupe ocupau ţara. Eram însă neînduplecat asupra cîtorva puncte: restituirea bunurilor evreieşti confiscate sau furate proprietarilor lor, despăgubiri pentru mărfurile şi locuinţele distruse, recuperarea integrală a tuturor drepturilor civice, autorizaţii pentru cei ce doreau să emigreze în Palestina. În fine, insistam şi asupra soartei evreilor din Transilvania de nord şi din Ungaria. Unii dintre ei, care făcuseră parte din echipele de muncă obligatorie, erau prizonierii ruşilor, care-i considerau duşmani, fără a ţine seama că fuseseră înrolaţi cu sila. Primeam informaţii despre teribila lor soartă prin dr. Marton şi dr. Goldenberg şi am discutat despre dureroasa lor situaţie cu generalii Vinogradov şi Susaikov, precum şi cu Kaftaradze, ambasadorul sovietic la Bucureşti. Cum nu obţineam nimic, i-am adresat un apel direct lui Stalin - apel rămas fără ecou. În cele din urmă am cerut o audienţă la Andrei Vîşinski, ministrul adjunct al Afacerilor externe, care venea des la Bucureşti. M-a primit la 17 noiembrie 1944. Făcea în aşa fel încît să se simtă bine importanţa sa şi nu se comporta ca un diplomat. Înconjurat de o curte de asistenţi, mi-a vorbit politicos şi, în ceea ce mă priveşte, am fost şi de data aceasta foarte prudent, avînd mare grijă să nu-i spun nimic care să poată provoca ulterior protestele guvernului român.

■ *Vîşinski (al 2-lea din dreapta) la o manifestare oficială. În stînga lui, Gh. Tătărescu, apoi Regele Mihai. În dreapta, L. Pătrăşcanu.*

TOŢI M-AU SALUTAT CU RESPECT. TOŢI; CU O SINGURĂ EXCEPŢIE

Deschid aici o paranteză pentru a povesti o anecdotă. Fiecare vizită a lui Vîşinski la Bucureşti era considerată un eveniment şi stîrnea mare agitaţie în cercurile ministeriale. Într-o zi, ambasada sovietică a dat o recepţie în cinstea lui, la care au fost invitaţi toţi demnitarii români - inclusiv eu. În general, regele nu asista la recepţiile ambasadelor, dar aceasta era o recepţie excepţională, Vîşinski fiind prezent, aşa că suveranul anunţă că va veni, împreună cu mama sa şi, mi se pare, cu mătuşa sa, regina Elisabeta a Greciei. Protocolul avea să fie respectat: regele avea să fie întîmpinat nu numai de ambasador, ci de toţi membrii guvernului.

Sosisem cu cîteva clipe înaintea Majestăţii Sale, aşa că am trecut prin faţa şirului lung al miniştrilor, în frunte cu primul ministru, şi am strîns mîna fiecăruia. Toţi m-au salutat cu respect, cu o singură excepţie: Ana Pauker - "fiica de rabin", cum avea s-o numească Ben Gurion - care, văzînd că mă apropii de ea, îşi părăsi locul şi îmi întoarse spatele pentru a nu fi nevoită să mă salute. Ţinea să sublinieze în felul acesta că fiind în primul rînd comunistă nu o interesa nici comunitatea evreiască, nici şeful rabin...

În cursul convorbirilor mele cu ruşii am subliniat în repetate rînduri dorinţa noastră de a lua legătura cu evreii din Rusia, din două motive. Mai întîi pentru că îmi închipuiam - cu naivitate - că evreii români recent eliberaţi trebuiau să poată comunica cu membrii unei alte importante comunităţi, apropiată de a lor şi care suferise de asemeni mult. În al doilea rînd deoarece credeam că după înfiinţarea în Uniunea Sovietică a unui Comitet evreiesc antifascist, evreii ruşi vor fi fericiţi să aibă legături cu alţi evrei. Bineînţeles, pe vremea aceea nu puteam bănui soarta pe care aveau s-o cunoască în curînd nefericiţii membri ai Comitetului - Michoels, Markish, Pfeffer şi mulţi alţii - care aveau să fie arestaţi începînd de la sfîrşitul lui 1948 şi, majoritatea, împuşcaţi în 1952. Michoels, preşedintele Comitetului, avea să fie călcat în mod misterios de un camion la 13 ianuarie 1948... Toate acestea nu mi le puteam nici măcar imagina şi consideram că schimburile între evreii ruşi şi români nu puteau fi decît rodnice. Nici Vîşinski, nici ambasadorul Kaftaradze, nu păreau să reacţioneze prea mult cînd abordam acest subiect, dar am primit totuşi o telegramă de la preşedintele comunităţii evreieşti din Moscova, cu ocazia sărbătorilor de *Tişri*, în toamna anului 1945. Telegrama a fost larg difuzată în presa românească şi am avut impresia că sovieticii vedeau cu ochi buni stabilirea acestui gen de legături. Îmi amintesc că odată Kaftaradze - sînt sigur că era la 11 decembrie 1945, cînd aveam întîlnire cu el la ambasadă - a ţinut să-mi spună că îl considera pe Michoels un mare actor, cum şi era, dar de ce să ţină atît de mult să mi-o spună? Aceasta făcea parte din paradoxurile şi contradicţiile straniului univers sovietic...

■ *Mikhoels: un camion, într-o zi de 13...*

În orice caz, la o zi sau două după ce eram primit de un sovietic de prim rang, vizita mea era relatată în ziarele româneşti. Era cu atît mai uimitor cu cît cenzura era pe atunci foarte strictă şi eram înclinat să deduc că în felul lor, ruşii acordau o oarecare importanţă contactelor lor cu mine.

PATRIARHUL NICODIM DOREA UN CERTIFICAT DE BUNĂ PURTARE

Anii grei pe care îi trăise populaţia românească se terminau şi aceasta se afla în pragul unor schimbări importante. Faptul a dus la ivirea unei forme de antisemitism, antisemitism care are ceva visceral la români şi care apare atunci cînd situaţia generală este instabilă şi suscită o nemulţumire latentă. Nu a trebuit să treacă mult timp pentru ca, în mintea oamenilor, evreii să fie asociaţi cu comuniştii - inclusiv la ruşi. La început, reacţiile antisemite erau măsurate, dar de îndată ce populaţia şi-a dat seama că ruşii le împărtăşeau, barierele au căzut.

Incidentul următor este foarte caracteristic: după 23 august, am ţinut o conferinţă de presă în cursul căreia am evidenţiat sprijinul acordat comunităţii noastre în timpul războiului, de rege, regina mamă, nunţiul apostolic, ambasadorii Suediei, Elveţiei şi Turciei. Am adresat de asemenea evreilor din lumea întreagă şi conducătorilor lor apelul frăţesc de a veni în ajutorul supravieţuitorilor comunităţii noastre. Declaraţiile mele au fost reproduse în ziarele din toată lumea şi au avut un mare ecou. *Bucharest Herald*, care apărea în engleză la Bucureşti, le-a publicat la 21 noiembrie 1944. *L'Information internationale*, care apărea în franceză, le publicase încă de la 3 noiembrie, sub titlul: *"Un apel patetic al şefului rabin al României adresat evreilor din lumea întreagă"*.

La puţină vreme după aceasta, unul din asistenţii apropiaţi ai patriarhului Nicodim m-a întrebat pe un ton pe jumătate supărat, pe jumătate ironic, dacă nu cumva "îl uitasem pe patriarh?". Părea că voia să-i dau acestuia un "certificat de bună purtare" faţă de noi în timpul războiului. Cum nu a obţinut de la mine ceea ce voia, a răspîndit peste tot că în timpul acelor ani grei patriarhul păstrase permanent contactul cu mine - şi că, la rîndul meu, mă interesam regulat de sănătatea lui, semn evident al prieteniei noastre... Adevărul este că Nicodim detesta evreii şi nu pierdea nici un prilej să-i jignească. Într-o zi a venit la mine un om cu o petiţie pe care i-o adresase patriarhului, în care cerea să fie reparată o nedreptate care i se făcuse. Ilustrul demnitar se mulţumise să adauge textului următoarele cuvinte, scrise de mînă: "De comunicat şefului rabin Şafran, ca el să-i ceară doamnei Ana Pauker să intervină". Dovadă că în acea perioadă îi identifica pe evrei cu comuniştii. Gestul simbolic de a-l trimite la mine pe nefericitul acela arăta foarte clar sentimentele românilor faţă de ceea ce se petrecea în ţară. Ca de obicei, evreii erau răspunzători, direct şi oficial, de starea de plîns în care se găsea ţara. În consecinţă, şeful rabin era *ipso facto* personal vinovat de noua situaţie...

AMENINŢAT CU MOARTEA

Mai am şi acum o scrisoare anonimă care mi-a fost trimisă în noiembrie sau decembrie 1945. Greşelile de gramatică n-au importanţă, dar conţinutul are: *"Domnule, aş dori să vă informez de cele ce urmează: se pune la cale un complot. Scopul este să fie ucişi cît mai mulţi dintre ai voştri şi dumneavoastră în special. Ofiţerul sînt* (sic) *ocupaţi să* *pregătească o nouă lovitură contra actualului guvern. Formînd o castă militară, ofiţerii paraşutişti au jurat moartea unor oameni importanţi şi a tovarăşei Ana Pauker. Un prieten".*

Românii judecau foarte simplu: evreii erau la fel de comunişti sub regimul comunist cum fuseseră sub regimul Antonescu. Numai că evreii comunişti nu se mai considerau evrei... De exemplu, cînd şeful rabin asista la o ceremonie oficială la care era de faţă un evreu comunist important - în speţă o evreică - s-a văzut că aceasta a arătat cu impertinenţă că nu mai avea nimic de a face cu comunitatea sa, nici cu al ei şef rabin...

Dar patriarhul nu era singurul care voia să-i convingă pe români că evreii făceau de acum ce voiau ei în ţară. Episcopul Gherontie, mitropolitul Irineu, Strihan, fostul sub-secretar de stat la ministerul de Interne, Dragoş, fostul ministru însărcinat cu Centrul naţional de românizare, ca şi fostul ministru Cancicov, toţi mi se adresau, fie direct, fie prin intermediari, rugîndu-mă să-i "salvez de la moarte", convinşi că aveam această putere. Însuşi generalul Rădescu, primul ministru, mi-a trimis într-o zi o scrisoare în care mă ruga să intervin la Ana Pauker pentru a pune capăt manevrelor revoluţionare care urmăreau răsturnarea guvernului lui...

■ *Ana Pauker: voia să arate că nu mai are nimic cu comunitatea sa*

OCHII LUI ILYA EHRENBURG STRIGAU CEVA

Atitudinea Anei Pauker mă face să mă gîndesc la cea a lui Ilya Ehrenburg, şi el evreu şi comunist. După "eliberare" acesta a venit la Bucureşti. Cunoşteam scrierile lui dinainte de război şi ştiam că publicase în timpul războiului articole incendiare împotriva naziştilor. Ehrenburg a sosit în România în ajun de Iom Kipur şi l-am vizitat la hotelul Athénée Palace. Ţineam să-i vorbesc despre o carte alcătuită din diverse capitole redactate de scriitori evrei despre sărbătoarea de Iom Kipur, carte la care contribuise. L-am felicitat şi i-am exprimat bucuria evreilor din România de a întîlni, după toate încercările prin care trecusem, un evreu rus atît de celebru ca el. Am adăugat că trăiam de acum o epocă pe care o aşteptase cu atîta nerăbdare şi el şi că eram cu toţii conştienţi de importanţa rolului jucat de Uniunea Sovietică în înfrîngerea naziştilor. În fundul încăperii în care ne aflam şedea o a treia persoană, care nu scotea un cuvînt şi se mulţumea să asculte ce vorbeam. Nu fusesem prezentaţi. Ehrenburg mi-a răspuns foarte prudent, cu cea mai mare rezervă. În timp ce eu eram plin de entuziasm, el vorbea cu o voce aproape şoptită şi în acelaşi timp mi se părea că ochii lui îmi strigau ceva. Avea o privire atît de tristă! Ana Pauker avea întotdeauna o expresie insolentă. Pînă la urmă, Ilya Ehrenburg nu mi-a spus practic nimic. I-am amintit că în seara aceea era Kol Nidre şi că am fi foarte onoraţi dacă ar veni la Templul

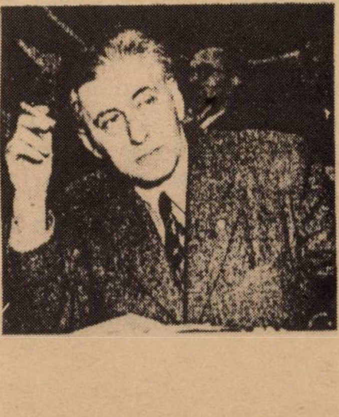

■ *Ehrenburg: "o privire atît de tristă"*

Coral. Cînd am ajuns la sinagogă am văzut o carte pusă pe scaunul meu. O carte a lui Ehrenburg, cu o dedicaţie scrisă de mînă. Era, fără îndoială, felul său de a se scuza că nu putuse să fie cu noi de Iom Kipur.

Mult mai tîrziu, în 1960, l-am revăzut la Geneva, la "Întîlnirile internaţionale", la care participă savanţi, filozofi şi scriitori din lumea întreagă. I-am amintit vizita lui la Bucureşti, imediat după terminarea războiului. Din nou a părut trist, aproape speriat. Nu a continuat conversaţia.

Tot la aceste "Întîlniri", la care particip cu regularitate, l-am revăzut într-o zi pe Mihai Ralea, profesor de filozofie şi fost ministru în cîteva guverne. Membru al Partidului Naţional Ţărănesc, servise sub regele Carol şi obţinuse portofoliul Cultelor sub noul regim, după război. Ca un bun român, se "convertise" cu uşurinţă. Aceasta nu-l împiedica să fie un scriitor de talent, un specialist în psihologie şi un om cultivat şi fermecător. În ziua în care devenise ministrul Cultelor mă invitase la ceremonia instalării. Era de faţă şi patriarhul Nicodim. Ministrul a rostit un discurs. Patriarhul a spus şi el cîteva cuvinte. Preot de modă veche, nu era un intelectual în sensul modern al cuvîntului. Cînd mi-a venit rîndul, am ţinut un discurs care l-a impresionat atît de profund pe Mihai Ralea, încît mi-a cerut să rămîn după plecarea celorlalţi. Voia, mi-a spus, textul declaraţiei mele, pentru a-l studia mai pe îndelete. Cum era o improvizaţie, i-am promis că-l voi redacta şi i-l voi trimite.

Vorbisem despre diferenţa între noţiunile de religie şi de credinţă, una fiind religia instituţională şi cealaltă credinţa personală *(dat ve'emuna)*. În încheiere, subliniasem că ar trebui să vorbim mai mult despre Dumnezeu şi despre ceea ce vrea să facem decît despre ceea ce se numeşte impropriu religie, adică aceea care este "oficială" şi fără substanţă. Pentru evrei, adăugasem, credinţa, adevărata credinţă, cea care se reazemă pe acte concrete, pe respectarea *"mitzvoturilor"*, a preceptelor religioase ale Divinei Tora, are infinit mai multă pondere şi importanţă decît o religie într-un cadru rigid ecleziastic, ca la creştini. Mai tîrziu Ralea a fost numit ambasador la Washington, dar a continuat să ţină legătura cu mine. În 1962, la Geneva, unde reprezenta cercurile intelectuale şi academice din România, mi-a vorbit din nou despre discursul meu. Este interesant de notat că i-a spus soţiei mele - fosta sa studentă la Universitatea din Iaşi - că speră să ne întîlnim în România, închipuindu-şi probabil că mă puteam întoarce acolo fără probleme...

O ŞOAPTĂ LA GENEVA

Acelaşi lucru s-a repetat oarecum cu patriarhul Justinian, cînd, în urmă cu 12 ani, a venit la Geneva la invitaţia Conciliului ecumenic al Bisericilor. Îl cunoscusem la Iaşi, în 1946, la comemorarea victimelor pogromului. Pe vremea aceea, guvernul îi dăduse un post important în preajma mitropolitului, drept recompensă pentru angajamentele sale procomuniste. Puţin după aceea patriarhul Nicodim murise în împrejurări neclare şi Justinian, omul noului regim, îi urmase pe tronul patriarhal. La Iaşi îmi arătase un deosebit respect, iar la Geneva, înconjurat de o "curte" numeroasă, şi-a manifestat din nou prietenia faţă de mine. La cele două recepţii date în onoarea lui a subliniat, ca român, că era foarte mîndru că şi eu sînt român... Desigur, remarcase căldura conducătorilor Conciliului ecumenic al Bisericilor - precum şi a autorităţilor oraşului Geneva - faţă de mine şi recunoştinţa lor pentru conferinţele asupra iudaismului pe care le ţineam la Institutul universitar din Bossey. Dar momentul cel mai ciudat a fost cînd unul din demnitarii care-l însoţeau pe Justinian în Elveţia a venit să-mi şoptească la ureche: "Ştiţi, domnule şef rabin, că la noi sînteţi considerat un mare patriot?". După atîţia ani de la expulzarea mea din România, aceasta "mărturisire" şoptită a fost pentru mine o mare surpriză...

ŞEHEHIANU ŞI GHEORGHIU-DEJ

Dar să revin la "perioada de după 23 august". Faţă de noi, atitudinea românilor a fost în această perioadă ambiguă şi dublă. Pe de o parte, ne considerau învingători, a căror prietenie merita să fie păstrată. Pe de alta, ne asociau cu noii învingători, ruşii, şi ne priveau deci cu antipatie. Mitul iudeo-comunismului cultivat înainte şi sub regimul Antonescu se dezvoltase şi hrănise tradiţionalul antisemitism românesc. În acelaşi timp, cercurile oficiale ale guvernului manifestau interes faţă de mine. Eram invitat regulat la ceremonii sau manifestări oficiale. Şi cei mai importanţi conducători veneau să-mi strîngă mîna, să mă salute ca pe un "vechi prieten" din "vremuri grele". Într-o zi însuşi Petru Groza, fostul conducător al

Frontului Plugarilor, devenit prim ministru, s-a apropiat de mine cu mîna întinsă, dar negăsind-o pe a mea a trebuit să se mulţumească să-mi zîmbească larg. Imediat după aceea Gheorghe Gheorghiu-Dej, viitorul preşedinte al Consiliului de Stat, a venit spre mine, flancat de un evreu comunist englez şi de un evreu comunist belgian, invitaţi probabil în ziua aceea la inaugurarea primului parlament român "liber ales" - un parlament în care dominau comuniştii. Gheorghiu Dej a vrut să arate că era în relaţii bune cu evreii şi cu rabinul şef. Englezul mi-a strîns mîna cu entuziasm şi a exclamat: *"Şehehianu!"*, ceea ce înseamnă: "Mulţumesc Domnului că ne-a îngăduit să trăim această clipă fericită...". Gheorghiu-Dej nu înţelesese nimic dar şi-a zis că "Şehehianu" avea desigur un înţeles deosebit, judecînd după intonaţia evreului englez, şi a exclamat: "Facem ce putem!" (subînţeles "pentru evrei"). Recunoştea astfel implicit că situaţia era departe de a fi ideală...

MINUNE DE PESAH: FILDERMAN ŞI ZISSU LA ACEEAŞI MASĂ...

În acest stadiu de relaţii mai mult sau mai puţin "idilice", guvernul voia să-i impresioneze favorabil pe evreii necomunişti care veneau în vizită în România. Am amintit deja de Yehudi Menuhin căruia i s-a făcut o primire cu adevărat regească. Prieten personal al lui George Enescu, marele compozitor, cu acordul acestuia a hotărît să doneze încasările tuturor concertelor sale unor opere caritabile pentru evrei şi neevrei. S-a înfiinţat un comitet pentru împărţirea echitabilă a sumelor, din care făceam parte Enescu, ministrul Educaţiei şi eu. După plecarea lui Menuhin, comitetul nu s-a mai întrunit şi n-am aflat niciodată ce s-a întîmplat cu banii...

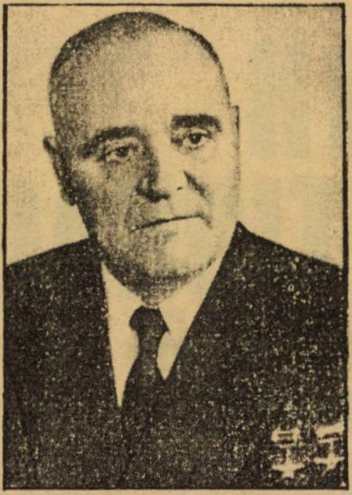

■ *Dej: "facem ce putem"*

Cînd s-a înfiinţat ARLUS, asociaţia de prietenie sovieto-română, Prof. Parhon, care era preşedintele ei - înainte de a deveni preşedintele statului - mi-a cerut să particip la lucrări. Exista paralel şi o asociaţie americano-română, unde eram unul din cei doi vice-preşedinţi - celălalt fiind Constantin Angelescu, fost ministru al Educaţiei, apoi prim ministru. Simţeam, în adîncul nostru, că această asociaţie va avea o viaţă scurtă. Şi aşa a şi fost.

Între timp, în primăvara lui 1945 autorităţile au permis prima comemorare a răscoalei ghetoului din Varşovia, care a avut loc la Ateneu. Am prezidat comemorarea, înconjurat de numeroşi înalţi demnitari, veniţi să-i salute pe evreii români după atîţia ani de suferinţe.

Primul *seder* după eliberare a fost o adevărată sărbătoare a libertăţii. Am invitat ofiţeri evrei englezi, americani şi ruşi - aceştia din urmă, de altfel, n-au venit. Dar Filderman şi Zissu erau prezenţi, ca şi Schwefelberg, Benvenisti şi Froimescu. Prezenţa lui Filderman şi a lui Zissu, unul lîngă celălalt, la masa şefului rabin, avea pentru noi toţi o semnificaţie deosebită. Mai tîrziu, în scrisorile pe care mi le trimitea de la Bucureşti la Geneva, Schwefelberg îmi vorbea despre acest *seder* ca despre o seară de neuitat.

În continuare: ● "Imediat după război" ● "Aceasta te va costa viaţa".

* * *

● *A APĂRUT*

TUDOR SAVIN
TUDOR SAVI
TUDOR SAVIN
BEZN
BEZN
BEZNĂ
MINI
MINI
MINIMUM 1990

TUDOR SAVIN

BEZNĂ

Relatarea unui "vinovat fără vină" ridicat de Securitatea română şi trimis la "reeducare" în lagărele de muncă silnică de pe şantierele Canalului Dunăre - Marea Neagră şi ale Bicazului.

Cartea se găseşte la librăria LEPAC.

DICTIONAR NECONVENTIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

d

DOCTORI

(urmare din nr. trecut)

Ygrec Dr. (I. Herş Glicsman; Iaşi, 1871 - Bucureşti, 1938), a făcut parte din clasa medicului răspînditor de cultură, pe o linie Iuliu Barash, Ştefan Stîncă, Ghelerter, străduindu-se deci a îmbina difuzarea în *mase* (egal la sat, în împrejurările României din prima parte a veacului nostru) a cunoştinţelor medicale cu dezbaterea marilor idei. Influenţa *luminătorului* rus este vizibilă. De altfel, la moartea sa, revista *Medicul nostru* (noiembrie 1938) îl identifică pe Ygrec cu "epoca *narodnică* a generaţiei sale". Tot la moartea doctorului, care n-a trecut deloc neobservată, Ygrec fiind un *star* pe uliţa scrisului medico-literar, B. Brănişteanu stăruia în *Adam* pe aceleaşi note: "Pornit din strîmtoarea ghetoului ieşean, el a aparţinut acelei generaţii cu orizonturi largi, nesfîrşite, care a cultivat socialismul şi căreia i s-a acordat mai tîrziu cu o nuanţă de ironie, dar cu un mare fond de adevăr, titlul de nobleţe de "tinerimea generoasă". Doctorul Ygrec a fost un intelectual în toată accepţia acestui cuvînt de care se abuzează atîta. A fost un cugetător, un pasionat al cugetării. Medic prin cultura sa specială, el a înţeles că peste misterele cauzalităţilor fizice tronează, stăpîneşte marele mister al spiritualităţii şi inteligenţei, din care e alcătuită intelectualitatea. Doctorul Ygrec a fost un om al cărţii. A fost ceea ce germanii numesc: Ein büchenwurn. Ceea ce poporul românesc numeşte mai frumos: un cărturar".

Condei fecund, rapid, Ygrec a colaborat la "Evenimentul literar" din Iaşi, "Facla", "Cuvîntul liber", "Adam", "Munca", "Lumea nouă", a condus un săptămînal, "Medicul nostru", concurînd, nu fără succes, "Sănătatea" lui Sigmund Sigma şi mai cu seamă a colaborat la "Dimineaţa" şi "Adevărul": aici, la marile cotidiene de Sărindar, atît de detestate de dreapta românească, el devenise cronicarul medical *en titre*, fiind pentru cititorii dornici de diagnostice medicale ceea ce erau un Călinescu sau Şerban Cioculescu pentru literatură, un Emanoil Ciomac pentru muzică, un Ionel Jianu pentru artele plastice sau un N. Carandino pentru spectacolul de teatru la zi. La dobîndirea poziţiei sale de număr *unu* au contribuit şi cîteva cărţi construite cu tehnică şi scrise la modul anti-plictiseală ca: Medicul mamei şi al copilului (1931), 12 sfaturi tinerimii din fabrici, ateliere, birouri şi prăvălii pentru paza sănătăţii, vieţii şi fericirii (1930); Medicul nostru (1924), o adevărată enciclopedie în materie, devenită best-seller; Copiii criminali, copiii leneşi, copiii mincinoşi (1934), Filozofia lui Spinoza (1916), Viaţa şi filozofia lui Henri Bergson; Povestiri pentru copii, Rasa şi rasismul (bineînţeles...) etc.

Aşa cum se vede din lista lucrărilor sale, Dr. Ygrec era un reflexiv, ispitit, în spiritul timpului, să abordeze chestiunile fundamentale (ce e viaţa, ce e dreptatea, ce e omul) şi să mizeze pe filozofi. Un mic text din *Adam* (1930), intitulat "Angoasa evree" (subiect mereu interesant pentru diaspora de ieri şi de azi), ne indică o minte lucidă, neamatoare de auto-orbiri, capabilă să reţină şi atenţia cititorului de la finele mileniului nostru:

"Termenul «angoasă» e astăzi foarte mult întrebuinţat de medicii cu cultura franceză. În româneşte ar putea fi tradus prin «*anxietate*»: o nelinişte sufletească, amestecată cu un fel de teamă sau durere surdă. Intelectualii evrei au mi se pare această «angoasă». Am constatat «angoasa» la unii intelectuali evrei români, care în momente de necaz, de oarecare contrarietăţi provocate de coreligionarii lor se declară... *antisemiţi!*

Ascultîndu-i sau privindu-i în asemenea clipe, zîmbeşti în faţa neverosimilităţii unei asemenea afirmări din partea unui evreu sau te gîndeşti că este o simplă... "butadă".

Dar realitatea e totuşi mai tragică.

Gîndul acesta mi l-a sugerat viaţa şi opera unuia din cei mai mari scriitori ai Germaniei contemporane: *Iacob Wasserman.*

În multe din romanele lui se reflectă această «angoasă», această *nelinişte* specială şi specifică sufletului intelectualului evreu, dar nicăirea nu reiese ea mai clar ca în opusculul ce l-a dat la iveală sub titlul: «*Calea mea ca evreu şi ca german*». Fiecare evreu din ţările centrului şi răsăritului european s-ar putea recunoaşte uşor în această scriere a lui Wasserman. El socoate că problema evreiască este pentru dînsul cu atît mai tragică cu cît ea nu este pentru el nici măcar o problemă religioasă şi prea puţin o problemă de rasă şi de naţionalitate.

«*În faţa unui evreu polonez*» - scrie Wasserman - «*nu simt nici cel mai slab sentiment fratern. Cei mai evrei dintre evrei îmi par încă şi mai mult străini, ca cei mai străini de chipul meu de a simţi şi înţelege*».

(Să-şi analizeze simţirea evreii intelectuali din România veche faţă de evreii maghiari sau ruşi).

Wasserman mai declară:

«*Evreul german nu e un german ca toţi ceilalţi germani*».

Dar în altă parte el strigă şi se proclamă:

«*Evreu, iremediabil evreu!*»

Nu e german, nu e evreu şi totuşi e profund german şi iremediabil evreu, puternicul creator al lui «*Der Fall Maurizius*» şi al atîtor capodopere literare în care personagiile ţîşnite din aprinsa lui închipuire prezintă toţi chipuri atît de dureroase şi tragice.

Viaţa şi opera lui Iacob Wasserman oglindesc în ele tipul «*naturilor problematice*» - cum le numesc nemţii - naturi stăpînite de «nelinişte» sau «angoasa» evree care nu are şi nu-şi găseşte asemănare - în asemenea proporţii - la nici un popor de pe pămînt..."

*

Cîteva lucrări: O filozofie, o ştiinţă, o credinţă (1924); Noua educaţie sexuală; Pe urmele înţelepţilor (sau mari cugetători ai omenirii); Zîna isvorului sănătăţii.

Cîteva pseudonime: Hippocrat, Medicus, Dr. Ioan Fulga, Glicsman de la Găiceana, Doftorul Ioan.

IDEI

Dr. ARMINIU CASSVAN
New York

PE OCOLITE ŞI TREPTAT

Trebuia să plece pentru vreo două săptămîni la Boston, pentru un seminar. Trăia singur, numai cu o pisică splendidă pe care o adora. A lăsat-o la fratele lui în New York care locuia nu departe de părinţi. Primul telefon, după vreo trei zile; – Ce se aude? – Totul e în regulă! – Soţia? – Bine merci! – Tata? – Perfect, ca totdeauna. – Mama? – Cu inima, cum ştii, dar în general sub control. – Dar pisica? – Pisica nu mai e. – Cum asta? (voce tremurîndă). – Ce să-i faci! A călcat-o maşina. Am luat-o cu făraşul. Îmi pare rău. Linişte neobişnuit de lungă, suspine. – Cum ai inima să-mi spui aşa direct că singurul suflet de care m-am ataşat "nu mai e"? – Dar cum să-ţi fi spus? – Ia-o şi tu pe ocolite. Spune-mi de pildă că e pe acoperiş. La al doilea telefon spune-mi că a alunecat de pe acoperiş şi nu e în apele ei. Şi aşa mai departe, ca să fiu cît de cît pregătit. Nu deodată, cu barda! – Iartă-mă, nu mi-a trecut prin minte.

Al doilea telefon, peste vreo săptămînă. Cum merg lucrurile? – Bine, n-am ce să mă plîng. – Soţia? – Tot bine, slavă Domnului. – Tata? – Cam cu toane, îl ştim noi, dar o să-i treacă. – Dar mama? – Mama e pe acoperiş!

Pe aceeaşi lungime de undă se plasa celebra poveste cu caporalul trimis de comandant să înştiinţeze "pe ocolite" soţia unui soldat, Popa, că soţul s-a prăpădit. Caporalul îi află adresa şi se pomeneşte într-o curte lungă cu tot felul de locatari, toţi afară la soare, că era o zi frumoasă. – Care văduva Popa?, întreabă caporalul delicat.

E greu să o iei pe ocolite dacă n-ai talentul necesar. Căci pentru treaba asta se cere talent şi ceva practică. Cum să te antrenezi pentru o asemenea împrejurare? Nu prea merge să alergi pe marginea mării cu pietricele în gură şi să cauţi să vorbeşti răspicat. Asta e pentru oratorie. Nici să te legi de catarge şi să-ţi pui vată în urechi. Asta e pentru a rezista la diferite ispite sirenoide. Mai bine să-ţi imaginezi că eşti chirurg şi eşti nevoit să-ţi informezi pacientul de rezultatul operaţiei. Poate că o veste rea se primeşte mai uşor dacă se combină cu o veste bună. Îi spui deci bolnavului că ai aceste două tipuri de veşti şi că începi cu cea rea. – Am fost nevoit datorită infecţiei masive să-ţi amputez ambele extremităţi inferioare. – Şi care e aia bună? întreabă pacientul disperat. – Păi, vecinul de pat vrea să-ţi cumpere papucii.

Compensaţii trebuie de bună seamă să fie oferite de cîte ori este posibil, în felul acesta pilula amară se înghite mai uşor. – Îţi iau nevasta dar îţi las casa, sau – Ai vreo fotografie a nevestei tale în costumul Evei? – Nu, nici decum! – Ai vrea să-ţi dau eu una?

Metternich poseda la perfecţie talentul informării treptate. Aşa a fost ucis lent de tuberculoză fiul lui Napoleon, epuizat sexual de femeia fatală pe care i-o trimisese perfidul cancelar austriac. Tot aşa adică treptat şi pe ocolite va afla Saddam Hussein că nu poţi hrăni un milion plus de soldaţi cu petrol.

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

Poşta dicţionarului

● *Ing. Lavinia Abraham*, Sacramento, California, este "derutată" în legătură cu Gh. Ursu (vezi Minimum, nr. 44, oct. a.c.): "care e legătura cu Dicţionarul Neconvenţional? A fost evreu? Nu mi-este clar."

Nici altora, într-adevăr, nu le este clar (deşi am vorbit nu o dată despre neobişnuita ascendenţă a lui Gh. Babu-Ursu).

Drept care, dăm aici mai jos, răspunsul lui G. U. la chestionarul ce-i fusese trimis din partea *Dicţionarului:* e o pagină unică, de mare folos oricărui ar dori să ştie mai multe şi mai bine cine a fost inginerul, scriitorul, ucisul Gheorghe Ursu:

■ *Gh. (Babu) Ursu*

"Stimate domn,

Ne face plăcere să vă aducem la cunoştinţă primirea textului dvs. dactilografiat, inclusiv adnotările manuscrise, alterînd oarecum rigoarea formularului dar amplasînd misiva pe un teritoriu la jumătatea drumului între procesul verbal şi efuziunea egotistă, exact conform exigenţelor marelui meu maestru Stendhal.

Prima precizare pe care trebuie s-o fac, înainte de a răspunde la cele 5 puncte ale chestionarului, este faptul că eu nu sînt nici Scriitor, nici Evreu. Singura calitate care mi-ar face prezenţa în Dicţionar plauzibilă este "de Limbă Română". O fi suficient?

Acestea fiind zise, să trecem la chestionar:

M-am născut în 1926, la 1 Iulie (buricul anului) la Soroca (pe atunci, în România, azi în R.S.S. Moldovenească). Mă numesc Ursu Gheorghe Ermil. Cu colaborarea funcţionarului care a transcris vechile acte de naştere burghezo-moşiereşti pe formulare noi, ale Republicii Populare Române, prin 1956, al doilea prenume al meu şi-a pierdut r-ul, devenind Emil. Faţă de marile prefaceri care se petreceau în jurul meu, mi-am zis că restabilirea r-ului nu prezintă o importanţă pentru care merită să lupţi, deşi între Ermil-ul ortodox, aproape călugăresc, şi Emilul cosmopolit exista o oareşcare discrepanţă social-politico-naţională, în defavoarea lui Emil. (Noroc însă că toată lumea mă cunoştea sub familiarul Babu, făcînd astfel pur dogmatică discuţia despre buclucaşul r. Acest Babu provine din maghiarul baba, citit bobo, semnificînd păpuşă. Alintarea maternă a devenit, pentru urechile româneşti mai fruste, Babu).

După tată mă trag, aproape sigur, din Nicola Ursu din Albac, zis Horia. Prin 1845 – '50, străbunicul meu a venit cu oile, prin transhumanţă, din Munţii Apuseni la Galaţi, unde s-a stabilit. Îmi place să cred că acest străbunic era nepot al lui Horia, dar aici genealogia mea suferă de un hiatus pe care cine ştie ce Cioculescu de la 2026 va încerca să-l umple.

După mamă sînt nepotul direct al notarului Stoessel din Jidoviţa (în realitate Tradam), personaj care apare de peste 10 ori în «Ion» al lui Rebreanu, chiar sub acest nume, cunoscînd faptul că Rebreanu era totalmente lipsit de imaginaţie. Oi fi rudă cu generalul ţarist Stoessel, care s-a predat la Port-Arthur japonezilor, în 1905? Să fiu rudă cu un consilier notoriu de la Casa Albă? N-aş crede.

Deci bunicul meu Leopold Stoessel, notar care întocmea actele familiei Herdelea precum şi chiar ale lui Ion al Glanetaşului, a ars la Auschwitz, împreună cu bunica mea Flora Stoessel şi cu vreo 12 fii, fiice, nepoţi şi nepoate – aspecte interesante poate pentru Muzeul Holocaustului, dar nu pentru o istorie a literaturii, chiar atît de specială cum o proiectaţi dvs.

Cîteva note despre oraşul meu natal, Soroca. Are o cetate construită de genovezii corăbieri, probabil pe la 1300; a fost folosită de Ştefan cel Mare ca punct de apărare greu expugnabil în faţa năvălirii tătarilor, pe care Ştefan i-a bătut măr la Lipnic, în nordul judeţului S. Între cele două războaie Soroca era un oraş de aproape 15.000 locuitori, 70% fiind evrei, restul nu pompieri, ci români, ruşi şi ucrainieni. Sadoveanu a numit-o Sinaia Basarabiei, şi nu fără dreptate, oraşul beneficiind de o poziţie geografică de un pitoresc ieşit din comun. Ar mai fi de remarcat un capitol din "Kaput!" de Curzio Malaparte, care povesteşte deportarea evreilor din Soroca, în vara-toamna lui '41 de către hitlerişti (parcă ajutaţi şi de armata antonesciană) spre lagărele de la Rîbniţa, Vapniarka etc, cu împuşcarea pe drum a celor care rămîneau în urmă.

Şi, în fine, Soroca e judeţul lui Stere, tot volumul întîi din «În Preajma Revoluţiei» (Smaragda Teodorovna) petrecîndu-se la moşia lor soroceană. Trebuie să mărturisesc că între lecturile care mi-au format personalitatea, «În Preajma Revoluţiei» stă alături de «Mizerabilii», «2000 de leghe sub mări», «Naufragiaţii de pe Jonathan» (pînă la 14 ani; restul, se ştie: Stendhal, Geo Bogza, Malraux, Koestler, Arghezi, Apollinaire, Dostoievski, Tolstoi, Proust, Camus, Gogol, Flaubert, Caragiale, Cehov).

1 bis) Nota bibliografică. «Debut»: 1938 în revista «Încercări» a liceului A. D. Xenopol din Soroca (revista există la Academia Română). «Al doilea debut», un articol foarte scurt, apărut într-un ziar din Galaţi, în 1943. Al treilea debut, de data asta fără ghilimele, în pagina a doua a ziarului *Ecoul*, în 21 mai 1944 şi apoi 5 August 1944, cu două medalioane: Jean de Meung şi Jules Verne. La primul, M.R.P.(1) mi-a scris la Poşta Redacţiei: «Se va publica. Felicitări». Aveam o companie de soi la acea rubrică emblematică a Ecoului, în pagina a doua, condusă de M.R.P., Mihăileanu etc.: Şerban Cioculescu, O. Crohmălniceanu – Sache, Radu Lupan etc.

Apoi, 2 poezii, în 1947, în *Revista literară*, la care, în cenaclu, poeziile se puneau la vot, publicarea decizîndu-se prin majoritate de voturi.

În fine, în 1948-49 am fost redactor la *Studentul Român*, unde am scris mult (2 – 4 – 5 articole în fiece număr, semnate Gh. Ursu, Babu Ursu, Ungureanu, E. G. Barbu). Ce scriam? Poezii maiakovskiene, critici, reportaje teribiliste, poşta redacţiei băşcălioasă, interviuri şi nu de puţine ori «prelucrări de teze», oricît ar părea de ciudat pentru pana mea zglobie şi veşnic lipsită de morgă. (Intervine aci o mică întîmplare care ar trebui să figureze la punctul 4 al chestionarului Dvs. O poezioară de-a mea se încheia cu versul «În ochii partidului». Prin nu ştiu ce tenebroase mişculaţii ale duşmanului de clasă, după ultimul cuvînt al ultimului vers, a apărut în revistă şi substantivul «praf». Era-n toamna lui '48, lupta de clasă se cam ascuţea, tirajul a fost oprit şi topit, cît nu se difuzase, capul limpede dracu ştie ce-a păţit, tipograful a intrat la zdup iar eu sever criticat pentru... «caracterul formalist al poeziei». (...)

În ianuarie '50 mi-a apărut prima, cum dracu să-i zic: carte? broşură? «Sportul de mase în RPR». Era foarte festivistă.

Între 1949 şi 1954 am scris o grămadă la *Ştiinţă şi tehnică:* despre planurile staliniste de transformare a naturii, despre Bucureşti – port la mare (cum glăsuia o Hotărîre a CC a PCR din nov. 1952), 2 nuvele de science-fiction antiimperialiste. Marele viscol din februarie 1954 a pus capăt furibundei mele activităţi publicistice, deoarece, din cauza pagubelor produse de viscol, s-au redus şi amînat toate plăţile de pe statele revistelor şi cu această ocazie am simţit o mare lehamite de a mă mai bărbieri în periodice.

Poate că la această decizie să fi contribuit şi procesul, condamnarea şi executarea lui Lucreţiu Pătrăşcanu, din aprilie 1954, crimă ce nu mai avea nici o scuză externă, Stalin murind în martie 1953 iar Beria fiind executat tot în '53, în iulie sau noiembrie.

Prin '55 am scris cîteva emisiuni radiofonice la rubrica «Prietena noastră cartea».

În 1950 am publicat în *Cravata Roşie* un marş pionieresc, cuvinte şi muzică de subsemnatul. Peste 2-3 ani un isteţ de la Radio mi-a cerut voie să-l orchestreze, şi vreme de două stagiuni marşul s-a cîntat prin taberele pioniereşti precum şi-n respectivele emisiuni radiofonice.

În 1959 am scris scenariul şi textul unui film despre Litoralul Românesc, blagoslovit cu cele mai calde cronici în *Informaţia* şi *Scînteia*, prima semnată de Mihai Lupu, cronică în care meritele regizorului Mirel Ilieşiu păleau pe lîngă cele ale textului sprinţar, spiritual, firesc, nelozincard, etc.

Prin '56-'57 am scris cîteva texte pentru Jurnalul de Actualităţi al Studiourilor Sahia, şi abia de curînd, citind ultima carte a lui Radu Cosaşu, am înteles că le luam pîinea de la gură, scriind acele texte, lui Cosaşu, Mandric, Sîntimbreanu şi chiar Paul Anghel, dacă nu mă înşeală memoria.

Cam asta ar fi partea de salahorie şi salarizare a vieţii mele scriitoriceşti. şi – ca să pun punct – în 1961 a apărut albumul de fotografii «Litoralul românesc» la Meridiane, semnat de Mirel Ilieşiu şi Gheorghe Ursu, deci «al doilea volum» al operei mele tipărite.

După aproape un deceniu de tăcere, în care mi-am văzut de meseria mea de inginer constructor proiectant, m-am pomenit, la 40 de ani trecuţi, trăind o mare iubire, ceea ce a avut cele mai faste urmări asupra talentului meu. Rodul acelei mari iubiri a fost placheta de poezie «Mereu doi», apărută la Litera în 1971, cu o prefaţă de Nina Cassian, copertă şi ilustraţii de C. Piliuţă. Cartea s-a bucurat de 3 cronici, din care trebuiesc citate cele din *România Literară*, semnată de Dan Cristea şi cea din *Viaţa Românească* semnată de Alexandru Lungu, ambele elogioase «poet incontestabil» în ciuda unor mici rezerve.

Am revenit apoi la meseria mea de bază, odată cu dragostea «secînd şi-al laptelui, pardon, versului, izvor». Că, după anii de avînt revoluţionar, '44–'48, în care am scris vreo 200 de poezii, fiind chiar cît pe ce să fiu publicat de Editura Fundaţiilor Regale, dar cedînd în finală celor 3 laureaţi de atunci Constant Tonegaru, Mircea Popovici şi nu mai ştiu care; după acei ani de poezie «angajată», am constatat că nu mai pot scrie decît poezie de dragoste – şi ea cam angajată – dar într-un sens mai mult... semantic decît politic.

Revenit dintr-o superbă călătorie în Europa, a 5-a şi cea mai fertilă, am constatat că ceea ce am de povestit, depăşeşte enorm atît timpul cît se poate povesti amicilor voiajul (cîte 2–3 ore, în faţa a 4–5 grupuri de ascultători), cît – mai ales – anecdotica inevitabilă a acestor relatări. Auditorilor trebuia să le spun cît costă pe-acolo blugii, ce se găseşte într-un sex-shop, cum e cu deosebirea între cuşetă şi wagon-lit, pe cînd eu aveam de spus despre Gaudi, Turner, Picasso, El Greco, Miro, catedrala gotică... şi am scris atunci «Europa mea», un manuscris dactilografiat de 360 de pagini la 1 1/2 rînduri, ceea ce fac dracu ştie, cîte coli de autor. Am dus manuscrisul la Editura de resort Sport-Turism, unde domniile lor n-au catadixit nici măcar să-l citească. «Planul pentru Europa îl avem acoperit pînă în 1984-1985. Dacă ne-aţi putea scrie ceva despre Africa Centrală... Australia, poate...» – Antarctica? – «A, da, sigur, acolo sîntem complet descoperiţi». Necăjit că-i găsesc descoperiţi la minus 70 grade Celsius, m-am dus cu manuscrisul la Albatros. Aci a avut mare succes, un referat de zile mari... asta se întîmpla în Martie '81. «Cu foarte mici modificări, se publică!» Acum, în Februarie 1983 am semnat şi contractul, care prevede publicarea manuscrisului pînă în decembrie '85.(2)

...Prevedere destul de simbolică, fiindcă realitatea e că aşa cum arată Toledo, Veneţia şi Amsterdam, nu prea interesează, ce dracu, de astea ne arde nouă? Despre Munţii Apuseni, despre barajul de la Lotru, despre noul canal Dunăre-Marea Neagră, ce se va inaugura chiar în 1983, despre astea trebuie să scriem, să educăm tineretul nostru.

2) Ultimele mele volume, ca şi primele, de altfel, au fost enumerate mai sus.

3) O pagină manuscris, precum şi semnătura în facsimil – vezi anexa.

4) Texte privind viaţa şi scrisul meu... Să vedem dacă am ceva, prin arhiva mea... Cronica din *Viaţa Românească*... Un afiş din... 9 mai 1945 (ce coincidenţă, dom'le! Chiar din ziua capitulării Germaniei Hitleriste!) A, şi un chenar de Radu Cosaşu despre B. U. adică Babu Ursu, şi reacţia mea faţă cutremurul din 4 martie '77.(3)

Dacă la acest punct al chestionarului, prin «memorialistică» trebuie să înţeleg memorii scrise de mine, aci ar fi multe de spus: am un jurnal, care în curînd va împlini 40 de ani (îl ţin din iunie 1943); am scris vreo 50 de caiete... Oricît ar părea de ciudat, recitind la întîmplare cîte-o pagină, două, din 1943, 1953, 1963 etc., textul mi se pare fad, străin, iar eroul, irecognoscibil. Să-i spună lui mutu Gide şi alţi Rousseau că au publicat jurnalul sau confesiunile brute... jurnalul «autentic» nu face două parale. Ce-au publicat ei, ce admirăm şi savurăm noi din confesiunile lor e *literatura*, adică fie note cotidiene revizuite, restructurate, epurate de zgură, reconstituite deci după legile literaturii, fie reconstituiri ulterioare ale existenţei, cu selectarea semnificativului.

...De aia cele 50 de caiete de jurnal ale mele, acoperind 40 de ani de viaţă – cu istoria permanent în ea – nu pot constitui decît o materie primă pentru nişte eventuale, viitoare «Memorii şi amintiri».

Am însă şi altfel de memorialistică: memorii sau scrisori, adresate: 1) în sept. 1955 Conferinţei Miniştrilor Afacerilor Externe ale celor 3 mari puteri, de la Geneva (Molotov, Byrnes, Eden, mi se pare), cuprinzînd un plan universal de dezarmare. 2) În sept 1957 lui Avery Brundage(4), privind ipocrizia "amatorismului". 3) În 1964 lui Geo Bogza, după ce-a scris "Aldebaran" la moartea lui Vinea 4) Alte 2-3 scrisori lui Geo Bogza cu răspunsuri prompte – telefonice sau scrise – către "năzdrăvanul" (adică eu). 5) Mai recent, lui Fănuş Neagu, după ce-a scris infamia la adresa lui Geo Bogza. 6) Şi mai recent lui Nichita Stănescu, după ce-a scris infamia la adresa lui Voltaire... şi multe alte scrisori şi memorii.

Mai am, în lucru, cartea "3 muzici", care vrea să fie un fel de traducere în cuvinte, dar nici tehnicistă, nici eseistic-conotativă, ci efectiv o traducere, frază muzicală cu frază muzicală, a Simfoniei 39 de Mozart, Simfoniei a patra de Beethoven şi Concertului 6 Brandemburgic de Bach, piese muzicale ce-mi stau mie la inimă ca marca pe scrisoare.

5) Cu materialul iconografic stăm prost: doar a) o întîlnire cu doi Radu, (5) ei însă scriitori sadea şi b) o caricatură "prietenească" semnată de Silvan, care-a scos recent la noi un volum cu vreo 80 – 90 de portrete, între care Arghezi, Rebreanu, Sadoveanu, Camil Petrescu, Bogza, Marin Preda şi alte glorii ale literelor române.

...Dacă ediţia a doua, revăzută şi adăugită, va include şi portretul meu, dragă Mirodane, ai o bere de la mine, se cheamă că ideea ta năstruşnică de a mă include în Antologia ta, va fi fost de bun augur. Nu zic chiar între Ion Barbu şi Camil Petrescu... măcar aşa, undeva, la addenda... la «şi alţii»... măcar la errata... măcar la «Ingineri Semiromâni de Limbă Literară»...

Ceea ce nu înseamnă de loc că nu m-a încălzit redactarea acestui genotext şi perspectiva ca el să-ţi furnizeze un text mirodanesc... aşa... să zicem... ca cel despre Wiesenmayer(6)... că momental nu-mi vine-n minte altul... şi era dat dracului şi ăla...

Te pup,
Babu

P.S. Recitind aceste pagini pline de manuscrise şi foarte sărace în literatură tipărită, mi-am amintit de contrapagina foii de gardă a unei cărţi... Poemul invectivă... pe care, cu toate circumstanţele tale atenuante, mi l-ai cam pierdut... (7) şi pe care scria:

De acelaşi autor:
Jurnal de sex
În pregătire:
33 de volume"

* * *

1) Poetul Miron Radu Paraschivescu, responsabilul paginii literare din cotidianul Ecoul (director: Mircea Grigorescu)

2) Aşa cum am precizat şi în nr. trecut, cartea n-a văzut nici pînă azi lumina tiparului.

3) Textul lui Cosaşu se referea la activitatea *inginerului* Gh. Ursu în zilele de după marele cutremur. El era chemat la telefon – de toţi amicii lui scriitori, pentru a verifica rezistenţa blocurilor în care locuiau aceştia. Panica era mare, lumea se temea că la prima zguduire clădirile se vor prăbuşi.

4) Avery Brundage (USA) preşedintele Comitetului Internaţional Olimpic la ora respectivă.

5) Fotografia a fost publicată în Dicţionarul neconvenţional (vol. I) precum şi în nr. trecut al revistei. Cei doi Radu sînt scriitorii Radu Cosaşu şi Radu Albala.

6) Atlet român de origine germană, campion naţional la 400 m. plat. Gh. U. are în vedere o "tabletă" apărută în revista "Contemporanul", în anii '60, pe marginea sportivului amintit.

7) "Poemul invectivă" de Geo Bogza. Ani de-a rîndul G. U. mi-a reproşat pierderea acelei plachete, pe care mi-o împrumutase, dar omul se înşela: în realitate, îi înapoiasem cartea, reuşind să-mi procur un exemplar, altul, de la un anticar particular din epocă, Radu Sterescu.

* * *

CICCIOLINA

Cicciolina, actriţă-porno şi deputată în parlamentul italian, a intrat în greva foamei, în semn de protest împotriva războiului din Golf.

E o performanţă.

N-am fi bănuit niciodată că celebra vedetă sexi este în stare să nu pună gura pe nimic cîteva zile-n şir.

BUSHEŞTE-I, DOMNULE BUSH!

TEL: 242331
Aurel Weisler
• ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •
ITS TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

CARTEA

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

ŞTIINŢĂ SAU OCULTISM ?

"Il pendolo di Foucault" este o carte care ne interesează în mod special pe noi, ca evrei. Pe coperta internă se răsfaţă, uriaşă, schema simbolică a celor zece sefirot cabalistice. Romanul însuşi se subdivide în zece mari secţiuni ce poartă ca titlu numele acestor sefirot: Keter, Hohma, Bina, Hesed, Ghevura, Tiferet, Neţah, Hod, Iesod, Malkut. Alegerea acestei structuri nu rămîne o simplă hotărîre arbitrară. Autorul se străduie să o explice şi să o justifice, lămurind de fiecare dată semnificaţia cabalistică a fiecărei sefira şi indicînd raportul ei cu momentul respectiv al desfăşurării acţiunii: "(...) Hesed este sefiraua graţiei şi a dragostei, foc alb, vînt de sud. Seara precedentă, în periscop, mă gîndeam că ultimele zile, trăite la Bahia cu Amparo, se înscriau sub acest semn". Referinţa la doctrina cabalistică e permanentă şi profundă. Unul dintre cei trei protagonişti, Diotallevi, este un evreu mîndru de obîrşia sa, mare cunoscător şi admirator al cabalei. Pretutindeni caută prilejuri de a aplica metodele de ghematria şi notrikon. Cînd, împreună cu prietenii săi Belbo şi Casaubon, se avîntă în campania "detectivă" de descifrare a misteriosului Plan al Templierilor, el îi conduce pe drumul cabalei: "Totul emană din Dumnezeu prin contracţia *ţimţum*-ului. Problema noastră e să realizăm *tikun*-ul, întoarcerea, reintegrarea lui Adam Kadmon... Înălţarea sufletului e ca o frînghie de mătase care îngăduie intenţiei drept credincioase să descopere în întuneric drumul spre lumină. Astfel, în fiecare clipă, lumea (il mondo) – combinînd literele Torei – se străduie să regăsească forma naturală ca s-o izbăvească (faccia uscire) din îngrozitoarea confuzie".

*

Acest al doilea roman al lui Umberto Eco, reia potenţînd-o, formula de mare succes din "Il nome della rosa": amestecul excitant de erudiţie şi mister macabru, de elevaţie spirituală ("quête", căutare a drumului spre perfecţiune) şi aventură poliţistă. De aci, unda de gust leşiatic ca de băutură medicinală fabricată după reţetă alambicată. De aci, dincolo de "farmec", rezerva cititorului. Te întrebi dacă nu te-ai lăsat furat de farmece şarlataneşti, dacă nu ţi s-a servit, în locul unui "vin de viaţă lungă", un surogat ingenios, preparat după reţeta garantată de best-seller contemporan, răspunzînd, cu machiavelică ştiinţă, gusturilor şi poftelor clientelei şi asigurînd astfel desfacerea produsului pe piaţă. După legile marketingului, nu ale artei. Caracterul, uneori arbitrar sofisticat al compoziţiei (fiecare din cele 120 de capitole – cifra corespunzînd cu cei 120 de ani care trebuie să se scurgă de la o întîlnire la alta a Templierilor – începe cu un citat-găselniţă supererudit); parada de erudiţie cu privire la Templieri, Rosa-Croce, masonerie etc.; bogăţia de amănunte pitoreşti în descrierea ritualului umbanda în Brazilia şi a celui druidic în Piemont; scena de groază şi macabru ieftin a sacrificiului uman, la miez de noapte, în sala muzeului din Paris, par să pledeze în acest sens. Dar totul este făcut cu atîta pricepere şi inteligenţă, încît, rămînînd conştient de primejdii, eu cel puţin sînt dispus să mă las "fermecat".

Cu atît mai mult, cu cît Umberto Eco însuşi mă ajută în acest proces de conştiinţă, luînd – el cel dintîi – atitudine împotriva literaturii-marfă. Portretul editorului Garamond este schiţat cu mînă de maestru al caricaturii. Iar capitolul în care personajul ne este prezentat în acţiune, primind cu falsă amabilitate pe ambiţioşii autori debutanţi, constituie o comedie subtilă. Serioasa editură Garamond are o ipostază secretă, editura elegantă Manuzio, la care sînt momiţi debutanţii destul de bine situaţi pentru a putea fi jumuliţi fără cruţare. Aşa zişii A.P.S. (Autori a Proprie Spesse) sînt adulaţi ditirambic şi convinşi să-şi publice capodopera pe cont propriu, fluturîndu-li-se prin faţa ochilor, cu abilitate scamatoricească, perspectiva de a primi premiul (creat ad-hoc de Garamond) Petruzzatis della Gallina şi de a apărea apoi în Enciclopedia degli Italiani Illustri (şi ea confecţionată de Garamond). Dar auto-ironia apare într-o formă şi mai explicită. Este ironizată rentabilitatea propriei formule literare. Povestitorul (Casaubon) – redactor la editură, este însărcinat să pregătească o Istorie Universală a Metalelor, după cele mai noi principii de marketing, cu ilustraţii curioase, amestec de ştiinţă şi alchimie. Tot din motive exclusiv comerciale, editura lansează o mare colecţie de cărţi cu privire la ocultism.

*

Acţiunea propriu-zisă se petrece în zilele noastre. Autorul va putea deci jongla cu elemente radical diferite, antagonice ştiinţa modernă, cu ultimele ei realizări tehnice (Belbo lucrează cu un computer) şi ocultismul. Antagonice şi totuşi alăturate, coexistente. Imagine metaforică a acestei coexistenţe stranii, paradoxale care stă la baza romanului de faţă. Casaubon povesteşte prietenilor o experienţă stranie, la o librărie nu departe de Quai Saint Michel. În două vitrine simetrice, librăria îşi expunea propria schizofrenie. Într-o parte – lucrări despre computer, în cealaltă numai ştiinţe oculte. Diotallevi găseşte o explicaţie subtilă, mistică: "Lumea maşinilor încearcă să regăsească secretul creaţiunii: litere şi numere".

Există în "Pendulul lui Foucault" o critică justificată a poeziei ştiinţifice, cum e firesc în condiţiile concrete ale cărţii, din perspectiva esoterismului. Ştiinţei apusene moderne i se reproşează tendinţa exclusivă spre eficienţă tehnică şi economică, rămînerea ei la suprafaţa lucrurilor deşi proclamă cu îngîmfare că deţine adevăruri absolute. În cartea lor "La nouvelle alliance (Metamorphose de la Science)", Prigorgine şi Stegers critică şi ei ştiinţa de pînă acum, care credea că deţine certitudini absolute care constituiau un sistem închis. Ei încearcă însă să justifice poziţia ştiinţifică în sine, arătînd că astăzi ştiinţa suferă o metamorfoză, se îndreaptă pe o cale cu totul nouă, calea sistemelor deschise, a acceptării principiale a incertitudinii.

Reprezentantul concepţiei esoterice este misteriosul Aglié, actualul şef al Templierilor, despre care se afirmă că ar fi nemuritor, trecînd, de-a lungul secolelor, dintr-o întrupare într-alta. Ca şi Belbo, cu care se va ciocni în final, are o anumită distincţie şi fineţe, păstrează o ironică distanţă faţă de formele vulgare ale ocultismului. «Avea – spune povestitorul – un "scepticism ermetic", un "cinism liturgic", acea necredinţă (miscredenza) superioară care-l făcea să recunoască demnitatea oricărei superstiţii pe care o dispreţuia».Convingerea lui profundă o afirma răspicat: "Cred că universul este un concert minunat de corespondenţe numerice şi că lectura numărului şi interpretarea lui simbolică constituie o cale de cunoaştere privilegiată. "Pentru el, forţele studiate de ştiinţă (electricitatea, radioactivitatea, forţa atomică) sînt numai nişte "metafore", "succedanee demne de milă ale unei forţe mai străvechi (ancestrale) şi uitate, pe care iniţiatul o caută şi o va cunoaşte într-o bună zi".

Poziţia ocultistă, aparent atrăgătoare, este pînă la urmă demascată şi infirmată de acţiune în desfăşurarea ei concretă. Ca şi ştiinţa, ocultismul urmăreşte în fond puterea, înstăpînirea asupra lumii. Acesta este în fond obiectivul planului secret al Templierilor, plan pe care cei trei redactori încearcă, întîi în glumă, pe urmă din ce în ce mai serios, să-l descifreze. Sfîrşitul este, inevitabil, tragic. Diotallevi se stinge, minat de un cancer brusc izbucnit, un fel de pedeapsă imanentă. Înţelege şi recunoaşte: "celulele nu mai ascultă. Eu mor pentru că mi-am convins celulele că nu există regulă şi că se poate face orice cu orice text". Belbo moare ucis de Templierii care, oficiind sacrificiul ritual, vor să-l forţeze să le dezvăluie secretul pe care nici el nu-l ştie, care poate nu există. Casaubon, refugiat în casa de ţară a lui Belbo, se aşteaptă şi el să fie descoperit de Templieri şi ucis, deşi abia acum înţelege ce au făcut ei trei şi ce li s-a întîmplat. "Oricît de infinită şi fără scop ar fi interogarea universului, ea însăşi are mai mult sens decît restul". Adevărul, ne apare numai în clipe privilegiate, ca aceea în care copilandrul Belbo sună din trîmbiţă, oprind parcă în loc soarele şi timpul. Ne apare într-o scurtă străfulgerare (restul e simplu comentariu). Precum spune Cabala şi precum, intuitiv, simte şi soţia lui, Lea, adevărata realitate umană este cea tangibilă, modestă, înscrisă în corpul nostru, avîntat spre fericire, dătător de viaţă.

Din păcate: "se întîmplă ca autorul să moară pentru ca să descopere cititorul adevărul său".

E.W.T.R. vă propune: CARPAŢII ROMÂNIEI
vacanţă de iarnă în
• SINAIA • PREDEAL
• POIANA BRAŞOV
• 8 zile | 7 nopţi
204...222$
plus zi suplimentară 22$
Amatorii de ski au la dispoziţie:
• Pîrtii de ski • echipament • teleskiuri
• teleferice • telecabine
taxa de călătorie 50%
CEREŢI AGENTULUI DV. PREFERAT
PROGRAMELE TURISTICE INEDITE
E.W.T.R.
1991-92

SERGIU LEVIN

LUPTA CU ÎNGERUL NOTE DESPRE POEZIA LUI M. RUDICH

La prima lectură, acolo unde asociaţiile livreşti vin în mod firesc şi unde asemănarea te îndepărtează de la găsirea originalităţii, versurile cuprinse în cele 4 volume*) de poezii ale lui M. Rudich, se alătură uşor, parcă de la sine, unor modele ilustre, sugerîndu-ţi în filigrană, profilul unui amator şi culegător rafinat, subtil şi fără de iluzii din deliciile rafturilor cu versuri superbe ale epocii. Atît de amator (amo-amare), încît, surprinzător, aproape se "identifică" empatic cu unul sau altul dintre ei. Iată cîteva dintre aceste "identificări" din spatele cărora însă (atenţie!) se iţeşte demonul (sau îngerul dacă preferaţi) adevăratei originalităţi creatoare; *Arghezi:* "E o beznă ca la facerea lumii/ umblă cineva prin adîncurile humii" (I, 35); *Agnon:* "În ceasul acela tîrziu,/ ajunul nopţii de totdeauna/ CÎINELE/ – aşa se chema cîinele meu" (I, 36); *Alterman:* "Pe perini de piatră/ dorm numele copiilor/ Copiii dorm pe perinile/ cerului" (I, 9); *Bacovia:* "Plouă.../ Plouă, aşa mereu, într-una/ Plouă de un veac, de-o săptămînă,/ sau numai de-o noapte, două..." (I, 58); *Celan:* "Am văzut fata neagră, neagră,/ năpustindu-se să închidă pleoapele/ fetei albe,/ cu pletele lungi de miere şi de aur" (II,72); *Fundoianu:* "Peste tîrg pluteşte o lumină sură,/ dangăte profunde ling clopotniţi vechi./ Apa gîrlei scaldă tot o ştirbă gură,/ vacile se scaldă tot pîn-la urechi" (II, 77); *Minulescu:* "Două umbre au trecut pe lîngă mine/ Nu ştiau nici paşii încotro duceau/ Două triste umbre, de tristeţi prea pline/ Cîntecul tristeţii trist îl preumblau" (I, 39); *Pillat:* "Ascultă cum fuge clipa, cum gonesc bidivii.../ S-or mai întoarce? Vor reveni?/ Poate-or să afle mîine copiii/ Mîine cînd noi şi ei, nu vom mai fi" (I, 27); *M. R. Paraschivescu:* (intitulat de altfel, ca să nu avem vorbe, "Cîntec ţigănesc", aidoma "Cîntecelor ţigăneşti" ale neuitatului M.R.P.): "În cort negru, zdrenţuit,/ un ibovnic s-a sfîrşit,/ Mîna-i moartă mi-a fost carte,/ n-avui barem de el parte,/ nici de trupu-i de-abanos,/ nici de braţul lui baros" (I, 32)... Listei i s-ar mai putea adăuga elocvente citate din Eluard, Prévert, Simonov şi cu deosebire pentru emoţionantul poem "Izkor" (III) s-ar cuveni cinstite pildele unor G. Lorca, Neruda, Brecht şi chiar Evtuşenko.

O astfel de performanţă aminteşte înşelătoarea transparenţă a cristalului care dacă răsfrînge nenumăratele chipuri şi înfăţişări ce se-ntîmplă să-l învăluie sau să-l ocolească pentru o clipă sau mai multe, nu rămîne, de aceea, mai puţin, cristal – adică multifaţetat şi transparent-omogen, pînă la a deveni sinonimul purităţii, *"cristal cu multe ape"*, realizînd

"Topeşte, Tu, Doamne, Dumnezeu al oştirilor, paloşele toate
şi fă din ele brăzdare de plug
şi un singur foc să mistuie lumea
un singur foc: al dragostei pentru Tine şi-al omului pentru om"
(Dumnezeul Oştirilor, II, 51)

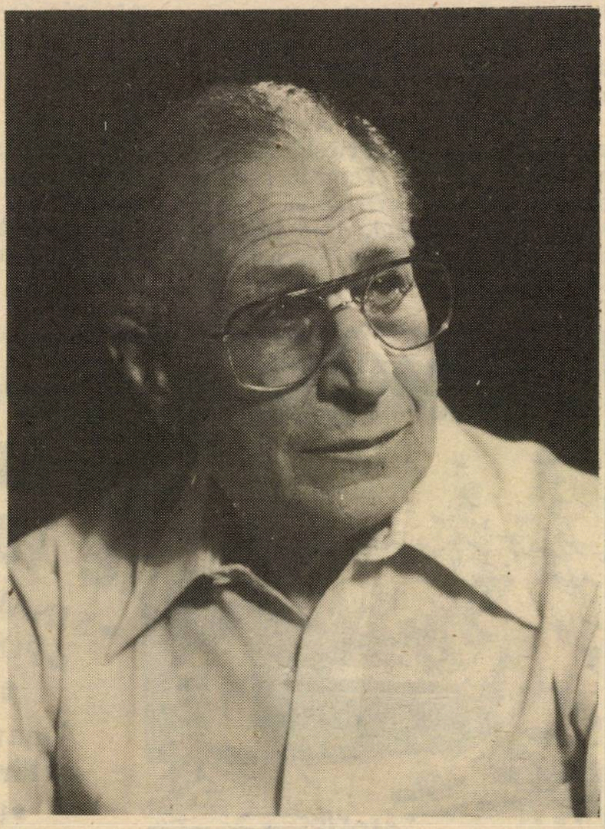

M. Rudich: luptăm cu îngerul
(Foto: Hedy Löffler, 1990)

simbioza schimbărilor fermecătoare de suprafaţă – "apa" – cu unicitatea de nesfărîmat a unui fond, ajuns la expresia sa definitivă – "cristal".

Cititorului superficial, Rudich îi oferă plăcerea de a găsi, am îndrăzni a spune, cam "de toate" în volumele sale de versuri: poezie patriotică, elegiacă, evocativ-duioasă, geografic-ilustrativă, paseistă, cu dulce iz de tîrg uitat de vremuri şi oameni sau aceia a zilelor noastre cu aer proaspăt de livezi de citrice de pe aci, o poezie în actualitate. De aci însă şi pînă la a stabili o echivalenţă oarecare între publicistica elegantă, raţional-echilibrată şi deseori stoic-resemnată a lui Rudich şi poezia sa, e o cale lungă şi-am opinia noi – de două ori greşită. În primul rînd, pentru că aceleaşi convingeri de o viaţă ale omului "cu faţa la public", se prezintă radical diferit argumentaţiei, pildei sau diatribei şi cu totul alta în spaţiul imaginii şi ritmului sau în timpul dilatat sau condensat "împotriva ceasornicului" a eroului liric. Într-al doilea rînd, îmi place să cred, că majoritatea cititorilor de poezie nu aparţin tipului pomenit ceva mai sus, ci dimpotrivă, se constituie în acea categorie de lector care în orele de seară sau de noapte, reia versurile favorite sau nedesluşite pînă le "îmblînzeşte" într-atîta, încît ajung să facă parte integrantă din felul său de a vedea şi suporta această lume pe care călătorim într-o mereu mai neliniştită trecere.

Cedînd, cui o doreşte, denumirea de critic de poezie, recunosc aci umil – şi niţel făţarnic – că tare mi-ar plăcea să fiu recunoscut şi eu ca "cititor adevărat" de poezie, acel ce "citeşte" pe poet în spatele titlurilor şi între versurile poeziilor sale, îl întrevede şi-l simte reconstituit, într-o singură făptură lirică, intuindu-i personalitatea şi (cum se spunea pe vremuri la seminariile lui "Hashomer Hatzair" preluate, schimbînd culoarea şi de defunctul U.T.C.) "Weltanschaungul", celebra concepţie despre lume, perdeaua subţire şi transparentă a preferatului meu moş Platon, prin care ni se pare că vedem lumea, văzînd bieţii de noi, doar răsfrîngerile luminii ei celei adevărate pe întunecoşii pereţi ai diverselor peşteri, din care încă n-am ieşit, deşi avem pretenţia...

Cum arată "Weltanschaungul" lui Rudich în poezie – căci cel din publicistica sa a devenit de ani şi ani, parte constitutivă a "gentilhomme"-ului de pe aceste meleaguri – care este "stîlpul de foc" (à la Aba Eban, cel cu vestitul film TV) în jurul căruia se învîrt, neostenite, oglinzile cu ochi de albină ale radarului său poetic? Cu riscul de a da cu barda în Dumnezeu (à la Rudich) tare mi se pare că versurile ce-şi iţesc sticlirile într-o horă cînd năvalnic implicată, cînd nostalgic resemnată, se rotesc toate în jurul unei scări terestro-celeste la poalele căreia, Iacob modern, poetul duce o necontenită "luptă cu îngerul", înger cu înfăţişare vremelnică de om, căci adevăratul, înfricoşătorul său chip, nici de înger, nici de om, nu poate fi văzut, nici numit, fiind vorba cum se ştie din Geneză (32; 24-32) de însuşi "EL". De aci şi denumirea de "Isra-EL" (cel ce s-a luptat cu Dumnezeu) primită pentru întîia dată de Iacob şi după aceia de toţi urmaşii săi de atunci şi pînă azi, noi toţi care ne luptăm cu "EL", neînvingîndu-l, precum strămoşul, dar tot încercăm...

Lupta cu Dumnezeu, cu alte cuvinte, lupta cu noi înşine, cu Dumnezeul din noi, cu îngerul care ne vizitează din cînd în cînd (şi din ce în ce mai rar, parcă, în ultima vreme) lupta aceasta atît de evreiască şi de israeliană, poetul o duce afişat, programatic aproape pagină de pagină, în toate cele 4 volume de poezii apărute între 1965– 1983, cu intervale din ce în ce mai mici între unul şi altul, de parcă ar simţi că lupta aceasta trebuie susţinută fără oprire, că ea nu reprezintă doar problema lui creator-poetică politică şi existenţială, ci şi a noastră, urmaşii lui Iacob, care ne luptăm şi cu Dumnezeu, pentru a fi şi a rămîne noi înşine, Israel.

Deschideţi paginile oricăruia din cele 4 volume şi adevărul acestei permanente confruntări vă va sări în ochi încă de la prima răsfoire. "Izkor", de pildă, al 3-lea volum în ordinea apariţiei, nu este de la prima şi pînă la ultima sa pagină altceva decît un permanent lamento acuzator şi neiertător nici de oameni, nici de Dumnezeu, închinat memoriei celor şase milioane de martiri, dispăruţi întru sanctificarea Numelui Său. Celelalte volume, chiar dacă nu dedicate exclusiv acestei teme centrale a creaţiei poetului, se constituie totuşi toate trei în jurul aceleiaşi idei-forţă a căutării, întîlnirii, dialogului şi luptei cu Dumnezeul soartei noastre, acela care dacă ne-a "ales", nu pare însă deloc să ne fi destinat prin aceasta, conform promisiunii, unei fericiri, care să depăşească în Istorie, cel puţin pînă acum, mai mult de două, trei generaţii succesive.

Pentru edificarea d-tale, cititorule, iată doar cîteva exemple ilustrative pentru diversele chipuri şi înfăţişări ale combatanţilor: Iacob (Poetul nostru) şi "EL" (ştim noi cine)... *Căutarea Domnului:* "Te-am căutat, Doamne, fără hodină,/ pe drumu'ndoielii am rătăcit,/ am gonit prin beznă după lumină,/ Dar pe Tine, Doamne, nu Te-am găsit". (I, 49); *Condiţia umană* (a Poetului): "Din păcat îs şi din ţărînă./ Cum vrei, Doamne să mă'nalţ/ către cerul de sineală/ vast tăpşan boit cu smalţ?" (I, 60); *Condiţia umană* (a Domnului): "Aici doarme un vechi cimitir./ Prin ulucile sparte/ se uită Dumnezeu în cîte o noapte/ şi cît îi El de bătrîn/ cu barba lungă şi albă, de bunic,/ plînge, ca un copil mic". (I, 74); *Feţele Domnului:* "Toţi te credeau Rabi cu faimă,/ bătrîn, din străvechi tîrg moldovean/ numai eu am răzbit pînă-n cerul ochilor Tăi/ ghicind cine erai." (II, 43); *În vizită pe la noi* (Dacă ar fi să aleg din aceste patru volume, o singură poezie, aceasta ar fi! Pentru "duhul" acestei poezii unice, în care Domnul vine şi dansează cu hasidimii într-un "şil" din Bucureştii din care plecau trenuri spre Transnistria, pentru puritatea şi dăruirea Poetului întru Domnul Dumnezeul său, am scris de fapt această cronică): "Dacă Dumnezeu pogoară pe pămînt,/ într-o asemenea zi/ – cum a făcut şi altdat –/ El intră la Buhuser Klous/ se-aşează la masă, în bucătărie/ alături de sărăntoci,/ soarbe supa, încălzindu-se, dintr-o farfurie/ – fire de mărar i se-aştern în firele bărbii –/ pe urmă merge să se roage,/ împreună cu alţi evrei" (II, 46); *Dumnezeul Oştirilor:* "topeşte, Tu, Doamne, Dumnezeu al oştirilor, paloşele toate/ şi fă din ele brăzdare de plug/ şi un singur foc să mistuie lumea/ un singur foc: al dragostei pentru Tine şi-al omului pentru om" (II, 51); *Dumnezeu-artist:* "Zi, – ce văpsele foloseşti/ Doamne, ca să zugrăveşti,/ din sineală şi din mare/ şi din soarele-apune/ frumuseţi ce nu au nume?/ Poate vii, Doamne, odată,/ şi-mi spui şi mie taina toată" (IV, 38)...

Cum Domnul Dumnezeu are însă mii de înfăţişări şi chipuri iar bietul "Minimum" cu mult mai puţine pagini capabile să-l cuprindă (împreună cu poeţii şi anexele lor critice), tot ce urmează nu poate fi decît tăcere, acea tăcere, care cum spunea un alt luptător vestit cu Dumnezeu, bătrînul cantor I. S. Bach, este de fapt materialul din care se face Marea Muzică, sprijinită, pe ici, pe colo, de notele strict necesare. Iertare deci pentru "notele" de mai sus, cinstire tăcerii fecunde de noapte, în centrul de "cristal" al căreia, Poetul, ocrotit de oglinzile în multe "ape" ale versurilor sale, se luptă cu îngerul din el şi din noi. Tăcere, pace, poezie...

M. Rudich: I. "Muntele amintirilor – 1965 – 79 pag. * II. "Dincolo de poarta grea" – 1974 – 93 pag. * III. "Izkor" – 1980 – 62 pag. * IV. "Eu am mai fost pe-aici" – 1983 – 79 pag.

● A APĂRUT
UN NOU ROMAN

GETTA BERGHOFF
SUB ZODIE SUMBRĂ

Cartea se găseşte la Libräria Lepac sau se poate procura trimiţînd un CEC în sumă de 30 şekeli la P.O.B. 2635 Holon, mikud 58126

H.O.R.
HITACHDUT OLEI ROMANIA DIN ISRAEL

VINE ÎN SPRIJINUL NOILOR VENIŢI ÎN ŢARĂ DIN ROMÂNIA, BASARABIA ŞI BUCOVINA

● oferind ÎMPRUMUTURI
ÎN CONDIŢII AVANTAJOASE PENTRU NOII VENIŢI.
Împrumuturi se dau şi olimilor mai vechi în ţară, dacă au servici, giranţi şi un cont deschis la Bank Hapoalim

● înfiinţînd UN ULPAN
PENTRU ÎNVĂŢAREA LIMBII IVRIT.
se fac înscrieri pentru clasa de începători

● realizînd TRADUCERI ŞI LEGALIZĂRI
DE ACTE NECESARE PRIMELOR DEMERSURI
(circa 2–3 pagini)

● Adresaţi la sediu, str. Al. Ianai nr. 3,
Tel Aviv, Tel. 03–5466502,
zilnic între orele 10.00–13.00
(în afară de vineri şi sîmbătă)

CARTEA

ULTIMII ANI DE VIAȚĂ AI UNUI POET TÎNĂR: AL. ROBOT

75 de ani de la naștere –50 de ani de la moarte

La mijlocul lunii ianuarie a acestui an 1991, se împlinesc 75 de ani de la nașterea lui Al. Robot, poetul care avea să intre în literatura română dintre cele două războaie mondiale "copil aproape", după cum avea să spună la vremea aceea criticul Eugen Lovinescu la apariția primului volum de versuri al acestuia, "Apocalips terestru". Robot nu împlinise încă 16 ani, atunci cînd avea să apară acest volum.

Și tot în acest an '91, cîteva luni mai tîrziu, se vor împlini 50 de ani de la tragica lui dispariție; poetul a căzut în războiul care abia începuse, găsindu-și mormîntul în adîncile ape ale Mării Negre, la Odessa, victimă a unui bombardament german asupra unui vas sovietic, pe care se îmbarcase ca ostaș al Armatei Roșii, alături de alți circa 3.000 de soldați în drum spre front.

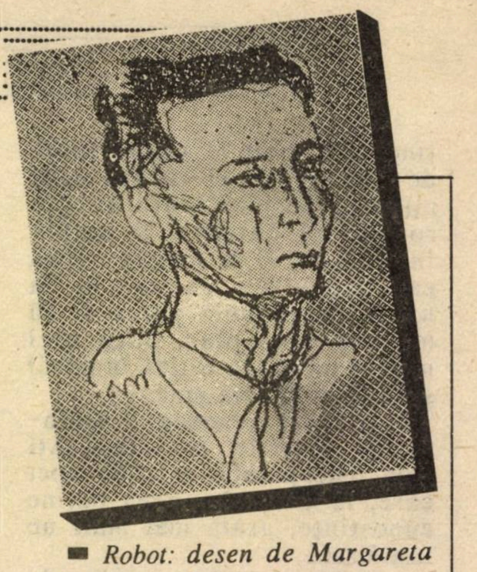

Robot: desen de Margareta Sterian

Publicăm mai jos, în rezumat, un reportaj-interviu publicat cu mai mult timp în urmă în revista "Literatură și artă", ce apare la Chișinău, în care se vorbește de ultimii ani de existență terestră a poetului.

Autorul, George Budeanu, amintește la început despre basorelieful din holul Uniunii Scriitorilor din Moldova, basorelief pe care sînt gravate chipurile a trei condeieri moldoveni căzuți în război, din rîndurile armatei sovietice. În centrul acestui basorelief, Al. Robot, iar în dreptul chipului acestuia, aproape totdeauna se găseau flori. Într-o zi, a aflat cine aducea aceste flori.

"Se numește Elena Lozovaia – prietena de viață a tînărului poet, atîta timp cît acesta a trăit și a lucrat în Moldova, ca la începutul războiului să-l îmbrățișeze pentru ultima dată, el părăsind pentru totdeauna peregrinările terestre...

– Vă amintiți de Alexandru Robot?

– Eu nu pot să-l uit niciodată. A fost un om de o frumusete sufletească rară...

– Cînd v-ați întîlnit pentru prima oară?

– În 1935. Pe atunci eram studentă, dar viața grea mă adusese la tipografia "Dreptatea" unde îmi cîștigam existența făcînd din cînd în cînd cîte o corectură..."

După un timp, Elena Lozovaia a aflat că urmează să apară o gazetă "independentă", "Gazeta Basarabiei" la care trebuiau să fie aduși de la București cîțiva ziariști care să contribuie la apariția gazetei. Primul care fusese angajat era Al. Robot.

"– De ce l-ați numit Al și nu Alexandru?

– Îi plăcea să-i spunem Al: «Al, bună ziua»; «Al, pagina a doua-i dată la citit».

...Cînd am mers împreună cu alte două tinere la redacția noului ziar, într-o încăpere îngustă, despărțită în două de un perete de scînduri ridicat ad-hoc, am văzut un tînăr subțire și palid, cu ochii obosiți de nesomn. Se opri din scris, ne privi prietenos, apoi ne propuse să-l așteptăm pe administrator. Primele momente de stinghereală se topiseră curînd și tînărul s-a apropiat ca să se recomande: Al. Robot.

La 19 ani neîmpliniți, cîți avea Robot atunci, omul e risipitor cu sănătatea sa. Întreaga redacție număra doar 3-4 oameni. Robot își scuipa plămînii muncind la secretariat și în tipografiile scunde, prost aerisite, neîncălzite.

– Robot a fost militar pînă în 1941?

– Da. A recrutat o dată, dar a fost lăsat la vatră, căci era prea slab. Atunci el nu s-a mai întors la "Gazeta Basarabiei", a început să colaboreze la "Viața Basarabiei". Chemat a doua oară, "îmblînzitorul de cuvinte" îmi trimite un bilețel că a fost încorporat în rîndurile armatei române. Mai tîrziu îmi scrie: "Probabil că sînt o vietate care ţine prea mult la viaţă. Altfel, de mult trebuia să-mi pun capăt zilelor". Serviciul din armata română îl chinuia. O simplă însărcinare – să măture curtea cazărmii – n-a executat-o "la nivel" (oare cum putea el să măture exemplar, dacă nici mătura nu ştia s-o ţină în mînă) şi fu pălmuit fără milă.

– I-aţi cunoscut frămîntările, visurile, regretele. Aţi ştiut îndeaproape un tînăr poet care, la Chişinău, avea puţine cunoştinţe, arăta mai mult un înstrăinat...

– Deseori el era reţinut la tipografie pînă tîrziu, şi cînd terminam corectura, amîndoi ieşeam obosiţi afară ca să ne odihnim pe o bancă. Erau clipe de relaxare cînd peste oraş domneşte o linişte proaspătă şi plăcută. Ne împrietenisem...

Îmi vorbea de Bucureşti – oraşul în care se născuse la 15 ianuarie 1916...

Alteori îmi povestea crîmpeie din activitatea lui la "Rampa". Îmi vorbea inspirat despre poeziile cuprinse în cele două volume: "Apocalips terestru" şi "Somnul singurătăţii". Îmi explica teoria ermetismului în versuri.

...Peste puţin timp, Al. Robot avea să se "vindece" de ermetism. L-a ajutat şi umorul său fin. Debarasarea se simte chiar de la a doua carte, iar în "Îmblînzitorul de cuvinte" anunţă:

Am îmblînzit cuvinte sălbatice, sfioase/ Şi le-am suit cu cerbii pe stîncile rînoase/ Ferindu-le de vîrful săgeţilor bolnave./ Cînd am simţit primejdii în paşi şi în potcoave.//

– Unde trăia Robot? Avea el un pat? Avea el o masă de scris? Avea el un acoperiş la Chişinău?

– Locuia cu chirie. La început trăia singur şi după cîte înţelesesem, îi era foarte greu. Nu avea condiţii prea bune... Mai tîrziu a închiriat o odaie la o altă gazdă. Împreună cu mine. Era neîndemînatic, ca un copil care are mereu nevoie de o mînă grijulie. Uneori, fiind prea distrat, uita să-şi lege chiar şireturile la pantofi. Dacă nu i le legam eu, pleca aşa, cum numai un poet bolnav de poezie putea să plece prin vacarmul oraşului.

...*Am plecat. Sînt singurul sărac/ Mulţumit de-atît de mult pămînt./ Stăpînesc cîmpie, drum şi veac/ Şi sînt frate-al morilor de vînt...//*

Aşa scria Robot despre peregrinările şi popasurile unui poet aflat mereu pe drumuri, cum a fost el.

...– Atunci, în 1940... unde se afla Al Robot?

– Îşi făcea stagiul militar la Bucureşti. Vestea evenimentelor (e vorba de ocuparea Basarabiei de către URSS, n. red.) l-a scos din cazarmă şi după multe străduinţe s-a întors la Chişinău.

...Huiduit, lui Al Robot i se dădu voie să plece la "bolşevici". Dar în prealabil suferi puţin atrăgătoarea ceremonie a "degradării". Era caporal şi i-au rupt petliţele "în front".

La Chişinău i-a întîlnit pe mulţi dintre confraţii săi de condei, întorşi şi ei din diferite depărtări... Începu să lucreze la gazeta "Moldova socialistă".

Mai tîrziu va colabora la ziarul "Comsomolistul Moldovei", la revistele "Scînteia leninistă" şi "Octombrie".

...Veni apoi ziua de 22 iunie 1941 (începutul războiului germano-rus). Cînd avioanele inamice treceau peste Chişinău, el nu alerga ca toţi ceilalţi la adăpost, ci stătea privindu-le îndelung, cu ochi cerniţi de nesomn.

...La 8 iulie ne-am evacuat la Tiraspol împreună cu întreaga redacţie a ziarului "Moldova Socialistă". Acolo am lucrat cîteva zile, iar pe 22–23 iulie, Al Robot, împreună cu alţi doi lucrători ai redacţiei, au plecat să se înroleze în Armata Roşie. De atunci nu ne-am mai văzut. Abia la sfîrşitul războiului, întorcîndu-mă în Moldova, am aflat de soarta lui Al Robot. În aprilie 1944 sosisem la Soroca. În pragul clădirii ce adăpostea provizoriu redacţia gazetei "Moldova Socialistă" l-am văzut pe scriitorul David Vetrov. Ştiam că era prieten cu Robot şi primul meu gînd fu să-l întreb dacă nu cumva îl văzuse pe front. Iar David Vetrov mi-a răspuns:

"Pe la sfîrşitul lui iulie 1941 eram la Odessa. Într-o zi am văzut pe o stradă care ducea spre port, o coloană mare de soldaţi. Deodată aud că unul dintre ostaşi mă strigă pe nume. Era Al Robot, care mi-a spus că se îndreaptă spre debarcader, ca să se îmbarce pe unul dintre vapoarele ce se vor îndrepta spre Crimeea. Părăsindu-l, i-am urat noroc şi izbîndă. De departe am urmărit cum soldaţii se urcă pe vapor. Apoi, a trebuit să fug la adăpost, căci sirenele anunţau apropierea avioanelor duşmane. După un bombardament grozav, am ieşit din adăpost ca să aud o veste groaznică: vaporul ce ieşise înainte cu o oră şi ceva din port fusese lovit în plin de o bombă inamică şi s-a scufundat imediat cu cei 3000 de soldaţi care erau la bord, Robot fiind printre ei".

"Voi poposi pe ţărmuri ce nu-s pe nici o hartă..." spunea poetul într-o poezie a sa. El a presimţit moartea prematură. Nu numai o dată:

Gropari, săpaţi-mi groapa între amurg şi zori/ Ca să străbat ţărîna bolnavă şi fierbinte/ Te căutăm, vecie, noi, putrezi călători,/ Purtînd pecetea vieţii în hîrb şi oseminte/ Nu mai jerfiţi pădurea, cioplind din lemn sicrie/ Căci sufletul nu-ncape în nici un sarcofag/ În cimitirul umed, fragment dintr-o cîmpie/ Peste mormînt să-mi treceţi, ca peste-al casei prag...//

...Aşa s-a sfîrşit viaţa celui care fusese o speranţă a literaturii:..

Prelucrare de
LIVIU CAZIN

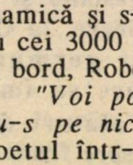

MINIMUM
se întreabă

cîte capete vor cădea, după război, pentru faptul că Israelul n-a avut, din timp, rachete anti-Skud.

Către Minimum
Revist
către

PRIMIM LA REDACTIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

● *Getta Berghoff, "Sub zodie sumbră"*, roman; coperta de Vlad Strihan; *Minimum*, Tel Aviv, 1991.

Nu sînt critic şi nu vreau să mă erijez în această postură. E treaba criticilor en titre să emită jucecăţi de valoare, să caute şi – eventual – să descopere nodul în papură. Eu am avut însă privilegiul de a fi printre primii care au "lecturat" (aşa se zice în jargon editorial şi aşa scrie pe ultima filă a cărţii de faţă: lector – subsemnatul) manuscrisul. În această calitate, mărturisesc cu mîna pe inimă: am citit-o cu interes, cu plăcere, uneori cu nostalgie, alteori scrîşnind din dinţi. E o carte frumoasă, bună, actuală.

E frumoasă, fiindcă e scrisă din suflet, cu suflet. Fiecare pagină musteşte de o adîncă sensibilitate: de femeie, de mamă, de evreu al tribului nostru, de israeliancă. O sensibilitate care o exprimă şi o portretizează pe autoare însăşi. Ca un exemplu, pasajul în care "cyclamele frumuseţilor şi tristeţilor lumii, ale bucuriei de a fi împreună", încununează idila dintre doi studenţi eminenţi; Caterina, creştina şi Martin, evreul – dragoste ratată din "comanda socială" a tatălui fetei, colonelul de securitate.

E o carte bună, fiindcă relevă cu autentic realism atîtea din adevărurile – albe, gri, negre – ale atît de zbuciumatei şi convulsionatei epoci postbelice din România, pe care istoria şi-a pus pecetea sa. Cum bine a caracterizat-o editorul, în anunţul publicitar, este *"o carte pasionantă despre viaţa generaţiei noastre"*. Trăiesc în paginile ei oameni vii care au crezut sincer în umanismul unei utopii. Trăiesc oameni care au suferit pe nedrept vitregiile cumplite ale vremurilor de teroare şi au ştiut să reziste şi să spere. Sînt prezenţi şi veridic conturaţi şi neoamenii – jigodiile, fiarele, torţionarii, care în numele fidelităţii faţă de cauză, i-au asuprit pe nevinovaţi. Îi regăsim în carte pe eroii care au fost sionişti pentru că au fost evrei şi pe alţii pe care praştiile soartei i-au azvîrlit în Israel. D-na Berghoff e plecată de un sfert de veac din România; n-a apucat zilele cînd toate aberaţiile totalitarismului atinseseră paroxismul ceauşist; cu atît mai surprinzătoare şi mai meritorie este priceperea cu care – pe multe dintre ele – le-a intuit şi prefigurat.

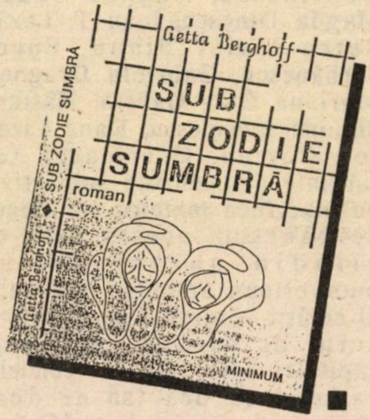

Şi e o carte actuală, în lumina a ceea ce s-a petrecut în România de după 22 decembrie 1989. Vuieşte presa internaţională de dezvăluirile asupra universului concentraţionar ceauşist şi am plîns cu toţii la filme TV care prezentau căminele de copii abandonaţi, devenite cuibare pentru AIDS. Nu ştiu ca vreun scriitor din România, dintre "viteji de după război", care fac caz de "rezistenţă" şi "dizidenţă" să fi vibrat concret la această teribilă dramă socială şi să fi scos romanul care s-o înfăţişeze. Dar, în cartea Gettei Berghoff i se consacră pagini din cele mai emoţionante.

Şi, în zodia barbismului şi vadimtudorismului, cartea de faţă reliefează că antisemitismul a fost şi este şi astăzi, chiar şi cu foarte puţini evrei, o permanenţă istorică a României. Că Israelul a fost şi rămîne limanul supravieţuirii lor.

Iată doar cîteva impresii de cititor. O veţi citi şi dvs. şi, cu siguranţă, veţi adăuga încă altele mai pertinente.

(I. FÎNTÎNARU)

● *Ionel Jianu şi opera lui*, un om, o viaţă, un destin; editat de American Romanian Academy of Arts and Sciences; Los Angeles, 1990; realizatori: Dr. Ion Manea, Gabriela Carp, Lionel Scantéyé, Silvia Cincă. Studii, evocări, amintiri despre *eroul* cărţii, recte unul dintre cei mai de seamă critici de artă plastică care s-au născut şi format pe pămîntul românesc şi care a împlinit, iată, 85 de ani. Acest omagiu lui Ionel Jianu, a adunat deopotrivă condeie româneşti de calibru, ca Lucian Boz, Barbu Brezianu, Em. Cioran, Petru Comarnescu, Sebastian Costin, Eugen

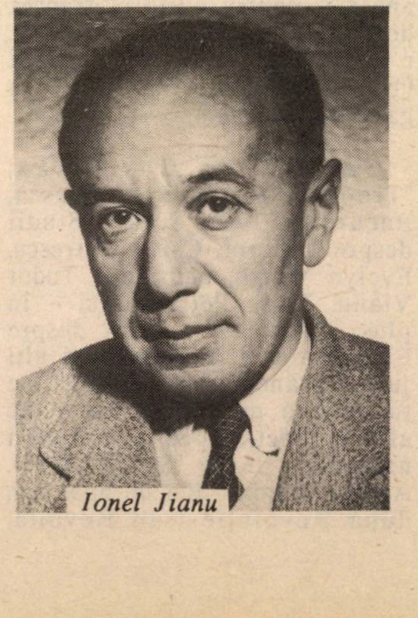
Ionel Jianu

Drăguţescu, Stephane Lupaşcu, Maria Manoliu-Manea, C. Noica, Mircea Şeptilici etc. ca şi *străini* (mai cu seamă franţuji, fiindcă să nu uităm, Ionel Jianu este organiceşte legat de Parisul unde a învăţat în tinereţe şi unde trăieşte la ora de faţă): Alain Bosquet, Pierre Cabanne, Jean Cassou, Pierre Descargues, Rene Huyghe, H. Perruchot, etc., etc. Un regret: despre judaismul sărbătoritului (care, din cîte ştim, nu neagă a fi evreu) – cam nimic. De ce? (acest de ce este adresat, cu deosebire, co-autorului Lionel Scantéyé, care, el, cunoscător în materie, ar fi putut aduce lumini inedite la acest capitol). Şi încă un regret: acela că aici, prin Orientul Mijlociu, bătrînilor din *trib*, organizaţiile culturale fără de număr ale originarilor din România (faimoşii 400.000) nu li se oferă asemenea frumoase – şi-n scriitură, şi-n înfăţişare grafică – volume de preţuire.

● *Jean-Marc Varaut, Poètes en prison* (de Charles d'Orléans à Jean Genet). Ed. Librairie Académique Perrin, Paris, 1990. Aşadar, poeţi în închisoare. Unul dintre aceştia este şi B. Fundoianu (Benjamin Fondane pentru francezi), arestat de hitlerişti în anii celui de-al II-lea război mondial, închis în lagăr şi apoi urcat într-un camion cu direcţia Birkenau. Capitolul consacrat celui ce-a scris *Privelişti* desenează în linii precise şi apăsate, pentru cititorul francez dornic de informaţie de calitate, cartea de vizită (bio-bibliografică, deci) a gazatului din 1944.

● *Silvian Iosifescu*, "Trepte", Cartea Românească, Bucureşti, 1988. Studii. Studii despre Diderot, Camil Petrescu, Evelyn Vaugh, Thibaudet, Tudor Vianu, Radu Petrescu (şi – în plus – texte strecurate, despre Elias Canetti, Malamud şi alţi judeo-francmasoni, discret, pe tăcute, să nu sară-n sus – ne aflăm, repet, în '88 – vigilenţii naţionali de la "Săptămîna"). Aşadar, studii... Ele ne apar azi, după Revoluţie (sau Revoltă, cum doriţi), aşa cum ne-au apărut culegerile dinainte ale lui Silvian (adăugăm, Iosifescu, aşa ca să fim corecţi şi respectuoşi de regula jocului): substanţiale, non-zgomotoase, analitice, uşor pilpulistice, chiar, anti-triviale, carteziene, puţin didactice în sensul "iniţiere într-ale literaturii", delicate, pe o linie Proust – Ralea – Zarifopol – apoi contemporanii Paul Georgescu, Al. Paleologu, N. Steinhardt, Alexandru George şi, bineînţeles, Vera Călin.

(M. RAFAEL)

● *Preludii epice*, (proze, selecţia finală a celei de-a II-a ediţii a concursului de debut al Editurii Eminescu; prefaţă de Ion Cristoiu; coperta de Tudor Jebeleanu; Bucureşti, 1990. Aşadar, scrisul unei generaţii noi de prozatori români: nuvelă, schiţă, povestire... Generaţia care-şi face drum (şi-un nume) în acest teribil moment al răsucirii, al trecerii de la înainte de decembrie 1989 la după. Întîlnim, fără excepţie, talente: Ovid Dunăreanu, Traian Dobrinescu, Anghel Gâdea, Magda Dinescu, Ioan T. Lazăr, Petru Maier Bianu, Eugen Şerbănescu, Gabriela Dragnea, Mariana Dan, Gabriel Năstase, Simona Ianculescu, Dana Lizac, Ion Cozian. O remarcă (de sorginte eminamente subiectivă) pe marginea textelor lui Eugen Şerbănescu: acesta este un citadin pur-sînge, un bucureştean autentic – fanatic al cetăţii – reuşind să *exprime* aerul de farmec special al capitalei. Iată, îmi zic, condeiul capabil să dea (să *ne* dea) romanul intitulat "Calea Victoriei 1990" sau "Sfîrşit de veac – 20 – în Bucureşti".

● *Natan Feldman:* Al cincelea anotimp, versuri; editat de Clubul *Menora* din Rehovot, 1990. A doua plachetă, tot modestă, tot la xerox, tot umilă (după cea dintîi, aparţinînd elevei de şcoală Noemi Pavel); a doua plachetă scoasă de inimoşii de la *Menora*, nu ştiu cu ce strădanii, cu ce discreţie demnă la capitolul "cît m-a costat"; a doua plachetă de suflet, fără subvenţii de la Sohnut, Memorial Foundation sau alte organizaţii măreţe, cu recepţii şi buget; a doua plachetă, indicînd, – şi ea – un condei de sensibilitate şi gust. Natan Feldman (bine-ai venit!) e un necunoscut care stăpîneşte versul cult. O strofă din poezia *Credo* ne vorbeşte despre credinţa lui în Dragoste, (cu, aşa cum se vede, D mare):

După fiecare oră de lucru/ Îmi pun în inimă/ o floare/ Şi după o zi/ în jurul meu a crescut/ o grădină.

...Spuneam, a doua plachetă a *Menorei*. Urmează, aşa cum citim pe ultima pagină, trei plachete: una (iarăşi) de Noemi Pavel, una de Paul Kidron-Cojocaru (premiat la Concursul *Minimum*, " O întîmplare din viaţa mea), una de Clara Pechet. Trei. Vă supăraţi, fraţilor de la Asociaţia scriitorilor pe româneşte, cu statute, comitet şi greutate, dacă vă şoptim (la ureche) că broşurile acestea, de inimă şi chin, ar trebui să vă sgîlţîie niţel?

(V. MINCU)

● *Alexandru Lungu*, "Cheia din miresme, 250 versuri, 25 de desene din seria "Scheletele de aur"; Colecţia *Semn*, Germania, 1990. Încă o carte de poezie scrisă şi *tipărită* în odaia de lucru a doctorului Lungu de pe malurile Rinului. Şi încă un recital de scriere cu miezuri, încifrată, dînd impresia de pianist italian aristocrat, de prin Veneţie veche, care se arată publicului, o dată pe an doar, şi asta numai pentru cîţiva iniţiaţi. Ca de-obicei, din repertoriul acestui virtuos sever (eventual ascet) nu lipsesc notele biblice, cu adresă la "Ţara Sfîntă", ca în "Ceasul văzauzit":

"La ceasul fără timp în care mîna Nimănui/ trimete neocolitele furtuni pe creştetele lumii/ roua de apocalips pe tîmple-mi se'mplineşte// Din corturile nerostirii/ oracole cîndva pierdute/ auzul vuitor ca marea'n spaima scoicii/ 'l umplu cu răstaine./ Căzînd codate stele/ la margine de cer sparg închisori de plîns/ din care'n

aer dau năvală cu aripile frînte/ cohortele de îngeri duşi una cu pămîntul// Lungi tropote de jale/ bat grindine asupră-mi/ sînt caii de jăratec fugind pe orizonturi/ şi lacrimi împietrite uitate prin durata/ atîtor amăgiri./ Întors amarului surghiun/ străluminînd osînda din ape şi văzduhuri/ cuvîntul se despică puterii arătate// Din năruiri şi moarte/ din zările strivite/ înrourat şi viu se'nalţă tînjitul Rusalim.

Aş mai cita versuri, dar colofonul cărţii, numit *Adeverinţă*, mi-a plăcut atît de mult încît îl reproduc aici, în chip de poezie:

Cele 250 versuri au fost scrise/ în vara anului 1990, anume în/ lunile Iunie-Iulie, pe malul/ Rinului, într-un loc unde apele/ marelui rîu şi umbra aurului/ său rătăcit sînt străjuite de/ o prelungă perdea de plopi// Două dintre poezii au pornit/ din ierbarul unor manuscrise/ mai vechi, făptuite în anul/ 1983 pe Insula Malta, dobîndind/ acum o întrupare cu totul nouă// Stîrnirea desenelor din seria/ scheletelor de aur s-antîmplat/ la acelaş loc şi în acelaş timp/ cu aşternerea versurilor// Carte adunată, paginată, imprimată/ făţuită, legată şi deslegată în/ atelierul SEMN.

Tot din atelierul susamintit, ne-a sosit numărul 2 al revistei *Argo*, poezie, desen (solstiţiul de iarnă 1990; redactori: Alexandru Lungu, Micaela Lungu). Semnează (în ordine alfabetică): Wolf von Aichelburg, Ştefan Baciu (în vizită la *pandantul* lui Mele), Marie Claude Catanoy, Nicholas Catanoy, Irina Cassler, Alexandru Lungu, Gabriela Melinescu, Ştefan Munteanu, Andrei Stolnicu şi George Tomaziu: acesta, despre care acuma murmurăm *regretatul*, este şi autorul copertei. Semn? de moarte? de adio? de la revedere?

Totul e, ca şi la nr. 1, sub zodia gustului bun, cu miros de Europă (în sensul care noi ştim).

Notabilă, sub titlul *Fişier (Mozaic)* prezentarea, la finele numărului, a cîtorva dintre colaboratori: Ştefan Baciu, Wolf von Aichelburg, Gabriela Melinescu. Notabil şi *începutul* de "rubrică de note scurte". Spunem "începutul", fiindcă tare ne-ar place să crească şi-n pagini, şi-n tării.

(DAN BENIAMINI)

● *Să nu uităm*, de Solomon Şapira. La 50 de ani de la rebeliunea legionară şi de la Pogromul de la Iaşi, de la masacrele din Basarabia şi Bucovina şi primele convoaie spre Transnistria, cartea conţine un dosar amplu, cuprinzător şi profund acuzator cu privire la Holocaustul evreilor din România. Acel Holocaust contestat de unii istorici, subestimat sau ţinut sub obroc de dictatura ceauşistă, uitat chiar şi de unii dintre noi, evreii, supus încercărilor de a-l glorifica pe cel care poartă răspunderea pentru el, în contextul exploziei antisemite din România. Faţă de toate acestea, volumul la care ne referim vine, într-un moment foarte potrivit, să afirme argumentat, odată mai mult, adevărul, întregul adevăr despre existenţa, amploarea şi proporţiile nemăsurate ale Holocaustului din România.

Obiectivul este urmărit de autor pe două căi distincte: prima memorialistică; a doua – documentaristă.

Partea întîi a volumului – care a apărut mai de mult în ebraică – împărtăşeşte cititorilor, cu un real talent de povestitor, amintirile autorului din cei aproape cinci ani de deportare, mai întîi în Transnistria şi apoi în taiga siberiană. Sînt evocate numeroase momente cutremurătoare – marşurile istovitoare, chinurile foametei şi setei; masacrul de la Balta putredă, ghetto-uri la discreţia "Schutzmanilor" ucrainieni, ravagiile tifosului, copii agonizînd sub troienele de zăpadă, morţii din cocina de porci şi multe altele – toate conturînd decorul sumbru, punctat de foarte puţine pete albe de omenie, ale cumplitei tragedii, denumită Transnistria, supranumită "Auschwitzul României", soldată cu 250.000 de victime, în bună parte evrei din Basarabia, Bucovina, Dorohoi şi nu puţini din vechiul regat. Calvarul lui Şapira şi al altor supravieţuitori ai genocidului transnistrian continuă dincolo de Urali, unde "eliberatorii" nu le rezervă, în multe privinţe, "jidanilor" din Transnistria, deveniţi "fascişti români" sau "duşmani sionişti" o soartă mai puţin vitregă.

La ediţia în limba română, autorul adaugă largi extrase din cărţile consacrate de autori evrei Holocaustului, documente din colecţiile apărute la Yad Vashem sau din arhiva Filderman, planşe, facsimile, fotografii – toate de natură să reconstituie itinerariul de sînge şi suferinţe, jalonat de masacrele de la Bucureşti, Iaşi, Dorohoi, Odessa. Se cuvin menţionate, în mod special, acele documente care poartă semnătura lui Ion Antonescu, cel care însuşi declară "îmi este indiferent dacă în istorie vom trece ca barbari", vinovatul incontestabil de crimele contra umanităţii, căruia în România nouă, unii se străduiesc să-i înalţe, la propriu şi la figurat, statue de "erou al naţiunii".

(I. FÎNTÎNARU)

● *Dimineaţa*, cotidian, Bucureşti (director: Al. Piru) reproduce, după "Minimum", mari fragmente din articolul *Ură la Bucureşti*, de Al. Mirodan, însoţit de-o prezentare:

"Puţin probabil ca tinerii de astăzi să fi auzit de Al. Mirodan. Puţin probabil ca vîrstnicii să-l fi uitat. În nici un caz, lumea literară şi iubitorii teatrului, pentru că, comediile sale, "Ziariştii", "Celebrul 702", "Şeful sectorului suflete"... – toate jucate în premieră, apoi ani la rînd, pe scena Teatrului de Comedie, (în realitate, *Ziariştii* a fost jucată la Naţional-studio, n. red.) toate cu maestrul Radu Beligan în rolul principal – au făcut deliciul unei generaţii. Desigur, după ce autorul a părăsit, legal, România, piesele au dispărut de pe afiş... În Israel, unde s-a stabilit, după o "tăcere" de cîţiva ani, dl. Mirodan, împreună cu un grup de publicişti valoroşi, cu toţii sătui de platitudinea celor cîteva ziare şi reviste în limba română – să nu uităm că aici se află peste 400.000 evrei originari din România care niciodată nu-şi vor uita ţara şi limba natală! – toate aflate în posesia unui trust de presă al unui partid politic, a avut curajul să înfiinţeze o revistă care să fie cu totul altceva. Într-adevăr, în pofida greutăţilor financiare şi a obstrucţiilor de tot felul, revista "Minimum" reuşeşte ceea ce şi-a propus, sub direcţia dlui Mirodan. Fapt ce explică solicitarea revistei de diaspora românească din întreaga lume, nu numai de către evrei, revista fiind citită deopotrivă în Canada şi Olanda, în Hawai şi Franţa. Însemnările prilejuite de vizita discretă (?) a dlui Mirodan la Bucureşti aduc un punct de vedere inedit, uneori incitant – ceea ce ne face să avem rezerve faţă de unele opinii ale autorului – asupra actualei situaţii din ţară..."

● *România Literară*, Bucureşti (director: N. Manolescu) publică, sub titlul "De la Ierusalim la Bucureşti şi înapoi", un eseu de Leon Volovici (cercetător acum la Yad Vashem) în marginea mult (sau puţin...) discutatei relaţii româno-evreieşti. În final, cîteva reflecţii de subtilitate şi de neaşteptată actualitate despre petele albe ale istoriei noastre, recte efortul unora de a elimina Holocaustul din amintire:

..."Deseori, vizitatorii români ai muzeului rămîn şocaţi (sau indignaţi de «neadevăr») în faţa unei inscripţii cu numărul victimelor din România. «Nu se poate, dom'le», m-a interpelat şi un scriitor venit oficial, precum oficială era şi faima sa literară de acum cîţiva ani. Nu cunoştea «problema», nu citise mare lucru, dar el *ştia*, pentru că *românii*, orice s-ar spune... nici Antonescu, despre care unii... etc.

Mi-am amintit de o altă interpelare: eram la Iaşi, de data asta în vizită, la trei ani după plecare. M-a oprit pe stradă un fost coleg de facultate (acum respectabil universitar), cu o voce întristată de reproş prietenesc: «Am auzit că te *ocupi* de Antonescu într-un loc în care se adună materiale despre criminalii de război. Să şti că Antonescu a fost acuzat pe nedrept că a ordonat masacre, El nu era *în stare* de aşa ceva». «De unde şti tu, ai studiat documente? Te ştiam specialist în istoria artelor plastice». Pauză de efect şi privire gravă: «Nu le-am studiat, dar eu *îmi cunosc neamul*». Ce era să-i spun? Nu de «cunoaşterea neamului» era vorba, ci de obişnuita instalare comodă în clişeele «bunului român» care se revendică dintr-o ideologie etnocentristă, indiferent cum o manipulează sau o desfigurează şi ce consecinţe sau decizii politice extrage.

Adevărat este că am văzut nu puţine documente ale «dosarului» Antonescu aşa, pentru lămurirea mea, dar nu m-am «ocupat» niciodată de el. Există istorici excelenţi, la Iaşi şi la Bucureşti, la Ierusalim şi în Germania, care au scris şi scriu despre regimul lui Antonescu şi despre România în anii războiului.

Problema «mea» e alta şi numai într-o măsură legată de locul în care mă aflu. M-a preocupat şi continuă să mă preocupe *răspunsul* elitei intelectuale româneşti (includ, fireşte, şi pe intelectualii evrei) la evenimente sau situaţii care implică o atitudine, o opţiune, o responsabilitate care depăşeşte cea din perioadele «normale»..."

⁂

Vrei să respiri din plin aerul de violenţă al Bucureştiului 1990–1991? Un poem al tînărului Florin Iaru – citat de N. Manolescu în cronica sa la cărţile din urmă ale amintitului poet, – ne ajută la aceasta:

"Sparse cu umărul pintenat toate uşile/ dincolo de care se auzea chiţăitul ei fezandat./ Acolo, vectorial, masculin, îi cîrpi/ două palme/ şi, pocnind-o cu capul de scaun,/ o întinse pe podele./ Efortul îl costă un rîgîit de şapte/ secunde,/ burta lui mare acoperi pîntecul mic./ Scoase un cuţit şi, scrijelind-o pe faţă,/ o îndemnă să-şi desfacă picioarele./ Răcnetele gurii mai roşii ca sîngele/ gîlgîiră/ făcînd să zboare bibelouri de pe noptieră./ I se sparseră cu plăcere în cap./ O boţi, ca pe un pachet de caramele/ într-o digestie externă,/ după care, ridicîndu-se în picioare,/ se pişă pe ea./ Soarele chicotea auriu după cercevea./ Se şterse de uşi, de ferestre, lăsînd în camera deflorată/ o scriitură obscură, urmînd a fi/ descifrată".

("Zile de viol şi rîs")

În sfîrşit, tot în *România Literară*, criticul Dan C. Mihăilescu ne informează despre cele cîte s-au întîmplat, mai deunăzi, cu o carte a lui Brunea-Fox:

"Zilele trecute a apărut la editura «A.P.P.» («Dealul lui Ţugulea. Piaţa Veteranilor – Militari») reeditarea cărţii lui Brunea-Fox *Oraşul măcelului*. Tiraj 30.000, 24 lei/ex. Nu ştim cine (ce) se ascunde îndărătul acestei sigle. A.P.P., însă procedeul este absolut regretabil, ca să nu spunem altfel: doamna Lisette Daniel-Brunea, văduva scriitorului, a rămas stupefiată, indignată, în faţa cărţii, de a cărei apariţie, nici măcar de intenţie, nu a ştiut nimic... Era o obligaţie elementară consultarea d-niei sale privind oportunitatea apariţiei, eventuala existenţă a unor variante de manuscris, a unor modificări efectuate de autor, după princeps, ş.a.m.d. Nici scuza, (să presupunem) a editorilor, cum că nu ştiau de existenţa dnei Lisette Daniel-Brunea nu se poate susţine, atîta vreme cît d-sa a fost editorul celor două antologii din opera marelui reporter, apărute la Ed. Eminescu în 1979, respectiv 1985. Pînă cînd justiţia va face lumină în acest caz, am considerat de datoria mea, ca scriitor şi ca fidel preţuitor şi comentator al scrisului lui F. Brunea-Fox, să semnez acest protest..."

● *Fapta transilvană*, săptămînal din Cluj, publică o convorbire a scriitorului Constantin Zărnescu, directorul săptămînalului cu compozitorul Hary Maiorovici. Tema: o întrebare dintre cele "clasice" şi de neevitat: "de ce pleacă evreii?"

"De ce *au plecat* şi încă, *pleacă evreii?* repetă Maiorovici întrebarea lui Zărnescu.

Dacă nu s-au lăsat (nu au permis!) să fie romanizaţi, *copleşiţi în spirit*. Ei au *ales*, în schimb, cea mai mare dramă pe care şi-o poate alege un popor: *Pribegia!*

Cînd ai o asemenea *povară* pe umeri, nu poţi aspira, necontenit decît spre... *Libertate!*

Şi iată un alt paradox, prin timpuri, pînă în ziua de azi: ce se întîmplă, dacă în setea ta de libertate, ca popor de pribegi, de emigranţi, de rătăcitori – eşti *mereu păcălit?*

Nu te gîndeşti, oare, din nou şi din nou – *la pribegie?*

Toate acestea s-au accelerat, în timpurile moderne, cu o mare culme, după cel de-al doilea război mondial... După eliberarea de sub regimurile nazisto-fasciste, s-au perindat, în această parte de continent, cele aşa-zise *marxiste*.

Cînd s-a observat, însă, că aceste regimuri devin, *din nou fasciste*, însă cu *o altă coloratură*. Evreii au trebuit *să plece!* Nu în altă emigraţie şi în altă pribegie – ci *întorcîndu-se* spre locurile lor *de origine*, istorice.

Aşa îmi explic eu (sau, *şi aşa îmi explic)* naşterea *vechiului stat nou* – Israel!"

*

Tot în "Fapta transilvană (foaie luminată, dornică de convieţuire firească şi cultă între neamuri), întîlnim cuvinte bune privind revista *Minimum*, precum şi la adresa unui telavivian cu penel şi pană, aflat în vizită la Cluj: caricaturistul, memorialistul şi gurmandul Godell.

● *Punct*, nr. 7, nov. 1990. Încă un număr (opt pagini alcătuite la domiciliul soţilor Juster, animatorii cenaclului ce le poartă numele, – singurul cenaclu literar pe româneşte, de altfel, singurul); şi încă o întîlnire cu cîţiva condeieri din trib ca: Adrian Zahareanu, L. Bittman-Ruga, Andrei Fischoff, Zeev Ben-Chaim, Maria Găitan, Mioara Leon Iarchi, Judith Coman sau Solo Juster, gazda. O observaţie: atenţie la reproducerea textelor manuscrise; obiceiul de la *Mele*, sau mai nou, *Argo* e bun, dar uite că o poezie de Fishoff (pag.2), fotografiată aici, este supărător de palidă (nu ne referim la calitatea versurilor). Şi, o sugestie: în definitiv şi la urma urmei, spiritul critic nu e interzis, nu s-a votat în Knesset nici o lege în acest sens, aşa încît poate că o rubrică de note şi comentarii pe marginea faptului literar n-ar fi chiar deplasată de tot în mijlocul sensibilei tipărituri.

● *Timpul*, săptămînal, Bucureşti (director onorific – Raoul Şorban, director – Adrian Riza) publică un amplu interview luat de Carolina Ilica prof. Moshe Carmilly, din USA, fost rabin al Clujului în timpul războiului, sosit acum în România pentru a lua parte împreună cu vechiul său *complice* de aventuri şi comploturi antifasciste, Raoul Şorban, la deschiderea "Institutului de studii judaistice" din capitala Ardealului. Un institut-premieră pe ţară. Un institut care, de altfel, îi poartă numele. Fragment din interview:

"*Întrebare:* Pe lîngă ocrotirea «oficială» a evreilor faţă de genocidul fascisto-horthyst din 1940-44 au existat români care şi-au asumat riscul personal scăpînd de la moarte evrei. Se pare că domnul Raoul Şorban este campionul acestei acţiuni, echivalentul românesc al celebrului suedez Raul Wallenberg (tot Raul!) salvator al evreilor din Ungaria. Îl cunoaşteţi de mult timp?

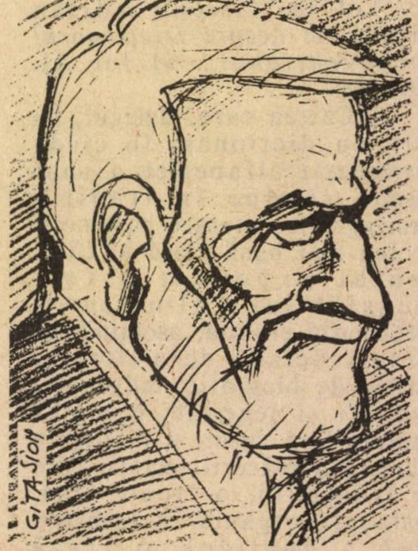

■ *Şorban văzut de Gita Sion*

Răspuns: Profesorul Raoul Şorban a organizat şi ajutat trecerea refugiaţilor evrei din Ungaria, din Transilvania de Nord ocupată de Regatul Ungar, prin România, spre Palestina. Dacă nu l-aş fi cunoscut, aş fi pierdut credinţa în umanitate. El m-a ajutat să cred că nu e sfîrşitul lumii, odată ce mai sînt oameni care îşi periclitează viaţa pentru a salva vieţile altora. Există un precept talmudic: "Cine salvează viaţa unui om, salvează o lume întreagă". Iar profesorul Şorban a salvat mai mult decît un om... Fără el n-aş fi putut organiza "drumul vieţii" din Ungaria, spre România. El a fost cel care a mobilizat conducătorii intelectualităţii româneşti şi ţărănimea română pentru a salva evreii refugiaţi de la o moarte sigură. El a fost omul de legătură între mine, organizaţia de salvare a evreilor din Cluj, înfiinţată în 1936, şi cei care i-au trecut peste graniţă, călăuzele. Tot el m-a introdus la Iuliu Maniu, de la care am primit 1200 legitimaţii de membru al Partidului Naţional Ţărănesc, pentru a fi împărţite evreilor rămaşi în Transilvania de Nord ocupată de Ungaria, furnizîndu-le acte. Raoul Şorban a trecut apoi clandestin graniţa, pentru a le duce, riscîndu-şi încă o dată viaţa..."

Tot în *"Timpul*, Adrian Riza scrie despre *Dicţionarul neconvenţional*... al lui Al. Mirodan:

"...Cartea care, desigur, nu este un dicţionar, în ciuda dispunerii alfabetice a unor nume, rămîne în tradiţia istoriografiei literare româneşti de cea mai bună clasă al cărui genial exponent a fost inegalabilul Călinescu. O informaţie erudită, asociindu-şi stranii detalii de-a dreptul intime de biografie, indiscreţii, zvonuri şi legende, o logică istorică fără cusur, o înţelegere sibarită a plăcerii lecturii care se transmite, o ironie fină, insinuată organic în ţesătura fină a analizei, o frază frumoasă, ştiind să potenţeze substanţa sau, după caz, rigoarea cuvîntului, iată ce ne oferă acest «roman istoric» al scriitorilor evrei din România.

Întrebarea mea (articolul lui Riza se cheamă *Uitarea, numai ea?* şi pledează cum vedem, împotriva feluritelor amnezii, n. red.) porneşte de la valoarea literară incontestabilă a acestui prim volum dintr-o operă care se anunţă, fără exagerare, monumentală şi care, fără îndoială, ne priveşte. Căci dacă legionarii au dat foc "Istoriei" lui Călinescu, pentru că, aşa cum se ştie, includea, firesc în literatura noastră şi pe scriitorii «jidani» şi dacă mai tîrziu cenzura oprea în tăcere, dar fără pudoare, cu motivaţii «antisioniste» cam în acelaşi sens mi se pare că, în logica lucrurilor, avem datoria morală să ne recuperăm patrimoniul astfel furat.

Este patrimoniul nostru, fiindcă este vorba de o parte din fiinţarea noastră spirituală..."

Un roman nou, apărut sub rachete: "Sub zodie sumbră" de Geta Berghoff.

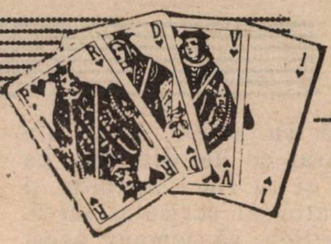

Dezlegarea la Bridge
"JUCĂTORUL DE GOLF"

Există numai 10 levate directe. A 11-a trebuie "construită" după o analiză simplă şi eficientă, după cum urmează:

– dacă Est are 7 Trefle, West nu poate avea decît 2, deci nu "ţine" al treilea tur de treflă, lucru care transformă treiarul nostru de Treflă în carte de ameninţare după Est.

– W~~ets~~ trebuie să aibă Asul de Caro, iar Caroul nostru din nord trebuie să devină "ameninţarea" de după West.

– Problema este să pierdem o levată ("rectificarea contului") fără să distrugem vreuna din "ameninţări".

Acum ştim tot ce trebuie să ştim: cîştigăm atacul în mînă, jucăm Asul de Treflă, tai de Treflă mare pe masă şi pornim către mînă cu Dama de Caro, plănuind să defosăm pe ea o Cupă.

Dacă "trece", West va fi obligat să cîştige cu Asul şi va întoarce atu, care se cîştigă în mînă, se joacă toate atu-urile (defosînd o Cupă şi patru Carale de pe masă) şi în situaţia finală, cînd jucăm ultimul atu, West trebuie să păstreze Asul de Caro, deci nu poate ţine trei Cupe.

Acum defosăm de pe masă Caroul, care şi-a îndeplinit misiunea, şi că Est e pe jăratic, pentru că este obligat să ţină ultima Treflă, deci nici el nu poate ţine trei Cupe.

În acest fel vom reuşi să cîştigăm ultimele trei levate cu Asul de Cupă din mînă şi Regele şi *optarul* de Cupă de pe masă.

Iată întreaga donă:

V 5
A 8 7 3
Q 10 8 5 4 2
6

9 8 4	N	6 2
D 10 9 2	W E	V 4
A R V 3		9 7
V 4	S	R D 10 9 8 7 5

A R Q 10 7 3
R 6 5
6
A 3 2

Dacă Est taie Dama de Caro, un raţionament frumos s-a dovedit nefolositor şi 10 levate sînt limita declarantului.

Golful e un sport interesant, nu-i aşa?!

SALOANELE
PNINAT ADAR
MODERNIZATE

Nunţi – Bar Mitzva – Brith
şi alte festivităţi, pînă la 300
de participanţi
•
Caşer – sub supravegherea
rabanutului central din
Rishon Le Zion
•
Saloanele Pninat Adar 88
Rishon Le Zion
Str. Ein Hakore 19
(lîngă Tahana Hamerkazit)
Tel. 03/941569

RADU KLAPPER

JURNALUL UNUI OBSEDAT

SIMBOL ŞCHIOP DIN MULTE PUNCTE DE VEDERE

Pentru un amator neatent de simboluri, aceasta ar putea însemna o "închidere a cercului"; vezi mata, după 70 de ani şi mai bine se formează iar la Moscova un grup de oameni de teatru care intenţionează să ajungă în Israel ca trupă constituită, exact aşa cum s-au întîmplat lucrurile cu echipa fondatorilor Habimei! La conferinţa de presă care a lansat acest teatru, "Gheşer" (Pod) s-a încercat să se bată monedă pe acest simbol, dar ziariştii ebraici sînt mai sensibili – totuşi! – la limba Tanahului decît ar lăsa să se creadă după anglo-americanofonia lor ţipătoare. Nu unu, nu doi, ci toţi violenţii noştri condeieri culturali, de la stînga la dreapta, au strigat "O clipă!" Simbolurile sînt frumoase, dar cu o condiţie: să fie adevărate, să oglindească o realitate.

"Teatrul" acesta, în fond o echipă de 8 sau poate 12 actori şi regizori, precum şi un scenograf, s-a constituit într-adevăr la Moscova, în urmă cu vreun an de zile, în intenţia de a deveni o instituţie: cu spectacole, eventual sală, aplauze, critici şi bilete. Numai că spre deosebire de tinerii Rovina şi Bertonov şi alţii din aceeaşi familie de pe vremuri, aceştia de azi vin să joace în ruseşte cu promisiunea că, cîndva – om trăi şi om vedea! – să-şi încerce puterile şi în limba Tanahului. Cînd fondatorii Habimei ajungeau în Palestina mandatară erau cu toţii nu numai la început de drum, ci şi destul de realişti şi cu bun simţ ca între un "Dybuk" şi un "Golem" să tragă cu sapa într-un moşav sau la şosele; clasică istorie a unei "căruţe cu paiaţe" din care a crescut un monument naţional. Actorii "Podului" de azi sînt, unii, personalităţi consacrate (Valentin Nikulin, Michael Kozakov), alţii profesionişti cu pretenţiile respective, îndreptăţite, care au decis – dintr-un motiv sau altul – să schimbe cerul; păstrîndu-şi însă şi spectatorii şi repertoriul. Ni se promit "Don Juan" de Molière, un "Guliver", ba chiar şi un Fonvizin-clasic al unei literaturi ruse în scutece din secolul XVIII. Desigur, totul în limba rusă, în care – reverenţă gazdelor! – se va traduce şi o piesă a lui Ben-Tzion Tomer, simpaticul ex-preşedinte al Uniunii Scriitorilor Israelieni. Auzind toate acestea, gîndul mi s-a dus la armata de oameni de teatru din România care, fără "Pod", aruncaţi de-a dreptul în apele adînci ale ebraicei, au dat din mîini, au înghiţit şi ceva valuri, iar cei cu adevărat valoroşi au ieşit în asemenea măsură la suprafaţă încît duc azi pe umeri repertoriile mai tuturor teatrelor noastre. Nu cităm nume pentru a nu comite nedreptăţi involuntare, dar proba e făcută: actorul, spre deosebire de scriitor, învaţă mai uşor limba cea nouă şi deci, *se poate.*

VRAJA CU O MIE DE CHIPURI A DANSULUI

Paradox numărul cine mai ştie cît şi subiect de eventual studiu socio-artistic, fiecare trupă israeliană de balet – şi tare mai sînt multe! – îşi are propriul ei public. De neîntîlnit la spectacolele celorlalţi. Un public – venind să vadă ceea ce doar aici se poate vedea: baletul

■ *Fără precedent la Inbal*

cel mai clasic la Baletul Israelian, un modernism foarte comod şi clasicizat la "Bat Dor", exploatarea filonului etnic yemenit la "Inbal" ş.a.m.d. Şi tocmai publicul acestui ansamblu a avut de ce să tresară la cea mai recentă premieră.

Sub un titlu intens poetic, ca deobicei, cu rezonanţe arhaice – "Jumătate mantie regală" (Hetzi glimat malchut) – coregrafa şi balerina Ilana Cohen a imaginat ceva fără precedent în analele companiei (şi care, eventual, s-a putut vedea în zilele bune, de altădată, ale "Bat-Shevei"): un lung poem despre singurătate, despre căldura umană, despre imposibilitatea de a avea totul. Stupefiantă încercare, stupefiant succes: publicul, venit să cumpere ceva cu care era obişnuit, s-a văzut în situaţia de a i se oferi cu totul altceva şi a fost cucerit de acest ceva inedit.

Trei balerini pe scenă (Ilana Cohen însăşi, Osnat Sharabi şi Zion Martziano) şi un actor (dar actor să fie oare Eli Gorenstein, care se mişcă, însă cică, nu "dansează", recită, cîntă şi interpretează la violoncel?!) ţes istoria unor oameni care doresc să se apropie unii de ceilalţi – şi, vai, nu prea reuşesc. Rezultatul: o adevărată stare de vrajă.

La polul opus, încercînd să construiască cu mijloace logice, pe care i le-a pus la dispoziţie esteticianul Naftali Ironi (botoşăneanul Nicu Horodniceanu!), Ioram Margolin a refăcut drumul desprinderii omului de pămînt în superbele lui "Davids Bunder Taenzer" (Frescobaldi, Schumann şi Mendelsohn-Bartholdy). Am spus la vremea cuvenită, în timpul trecutului Festival Israel, toate cuvintele bune despre acest dans şi acest balerin care are eleganţa de a fi zgîrcit cu apariţiile. Acum, la reîntîlnirea cu el, emoţia a fost mai puternică, mai vie încă decît prima oară.

Pornind de la aceeaşi iluzie logică, pedagogul Margolin, entuziasmat de trei dintre elevii lui – Esti Dabach, Iael Harmati şi Ghitai – le-a construit variaţiuni şi ansambluri care să le ofere mijloacele de a-şi exprima personalitatea. Pe "Cîntecele fără cuvinte" ale lui Mendelsohn-Bartholdy, Şi încă o dată nespusul, vraja, a debordat programul. Esti Dabach are efectiv trupul, faţa, părul şi graţia frumoaselor fecioare care se mişcă în siluete negre pe craterele roşii helenistice; Iael Harmati este coborîtă direct din gravurile romantice ale fetelor cu ochi melancolici, iar Ghitai un mic prinţ cu agilităţi de căprioară. În trei, ei te lansează în armonia care transformă notele în trupuri şi trupurile în arpegii.

HUNALĂ CARUŢAŞUL ŞI RUŞINEA FAMILIEI DIN NEVE TZEDEK

Satisfacţie şi confirmare a obiectivităţii... subiectivităţii noastre: înfăptuirea pe care de mai bine de un an de zile nu contenim să o lăudăm, pentru că tot de mai bine de un an nu contenim să fim încîntaţi – a primit cel mai înalt premiu israelian pentru arhitectură. În expunerea de motive pentru care arhitectul Aharonson a fost distins se spune că "la Centrul de dans din Neve Tzedek, îmbinarea dintre piatră, apă şi vegetaţie, înscrisă într-un decor preexistent, este dovada posibilităţii unui peisaj urbanistic specific israelian". Dar nu despre clădirea propriu-zisă vreau să vorbesc acuma ci despre... adăpostul de la subsol.

La ce poate folosi un adăpost, bîrlog de beton armat bun pentru apărat vieţile în condiţiile altui război decît cel despre care discutăm azi? Şi încă aici, în împărăţia atît de supra-temporală a muzicii şi dansului! Mărturisit la suprafaţă de un cub monstruos, jignire unghiulară a sensualelor curbe de arcade şi coloane, multă vreme adăpostul din Neve Tzedek a fost ascuns cu discreţia şi jena cu care se vorbeşte despre "oaia neagră" din familie. Pînă cînd un personaj cu nume – în acte! – imposibil şi de neimaginat, Huni Hamaagal, adică Hunală Căruţaşul, fotograf pentru că nu are bani să fie pictor sau sculptor, elev de ieşiva pînă la 18 ani, care nu vorbeşte engleza, dar poartă în el o disperare de a trăi care îl face să se bucure hedonist de fiecare clipă a vieţii, a intrat în acest adăpost, şi l-a însuşit şi l-a tîrît după el.

Bîrlogul a devenit grotă a lui Ali-Baba. În termenii firmei pusă la intrare, "Subsolul de artă modernă": pictură, da, dar care invidiază şi fură a treia dimensiune sculpturii, fotografie care însceneazǎ o realitate inexistentă, dar mai adevărată decît cea adevărată, pentru a spune ceea ce este ascuns; filme video, într-o risipă care face să explodeze zidurile albe şi aduc de fapt, groapa, adăpostul, la suprafaţă.

Şi iată, dansul şi muzica au primit şi plastica la Neve Tzedek. pentru că un boem incurabil a avut nebunia să îndrăznească. Ieşind din subsolul lui, regăsind foşnetul apei şi susurul frunzelor, mi-am luat capul între mîini şi am murmurat o rugăciune scurtă, compusă pe loc: "Dumnezeule mare, dă-ne cît mai mulţi asemenea visători, că Nev-Tzedekuri, părăginite comori, ne-ai dat şi aşa din belşug!"

RADU KLAPPER

ANUNŢURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără
nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI – IAFFO
TEL. 03 – 744787

CORNEL SAFIRMAN

● **Femeie drăguță (*Isha Iafa;* titlu original: *Pretty Woman*), U.S.A., 1990; regia: Garry Marshall, int.: Richard Gere, Julia Roberts.**

O frumoasă poveste de adormit copiii. Căci tot copii sîntem și noi, care am depășit deja vîrsta cînd ne dădeam în vînt după "Mickey Mouse" și "Vrăjitorul din Oz". Ce, nouă nu ne-ar place ca seara, înainte de culcare să ne spună cineva – ah, unde sînt bunicile de altădată? – povestea "Cenușăresei" sau cea cu Elisa Doolitle sau mai știu eu care basm în care o fată frumoasă, dar știți, frumoasă foc... Și pentru că bunicile noastre nu mai sînt la post (dar unde s-or fi dus ele cu toatele!) iată Hollywoodul nu scapă prilejul de a le înlocui. Și nu oricum. O bunică mai poate uita sau poate fi mai puțin inspirată într-o seară, ei bine, cinematograful-bunică nu-și permite. El trebuie să funcționeze ceas. Ca un computer. Deci cu eficiență. Deci – cu profesionalitate. Care este rețeta?

Se ia un El și o Ea – sigur că da, tineri și frumoși – aparținînd unor medii situate la extremele ierarhiei sociale. În cazul nostru, un businessman dornic să evadeze temporar din cercul mult prea strîmt al tranzacțiilor financiare și o prostituată în căutare de clienți. Pe cît de mică era șansa ca drumurile lor să se întîlnească pe atît de mare le-a fost norocul (lor sau nouă!) de a se afla exact în aceeași clipă (așa, ca din întîmplare!) în exact acelaș loc de pe unul din marile bulevarde americane. El nu cunoștea drumul spre hotel, ea (binevoitoare) îl ajută. Și inevitabilul se produce. Profesionista de plăceri se dovedește a fi nu numai un personaj seducător dar și șarmant, în timp ce omul de afaceri se dovedește o ființă sensibilă și cu mari disponibilități sentimentale. Se țese astfel o frumoasă și tonică poveste de dragoste.

Ea evoluează într-un ritm alert, însoțită de garanția unei rețete sigure, verificată și răsverificată de-a lungul atîtor filme: căci ce poate fi mai atrăgător decît șansa ce i se oferă unei femei – sărmană dar tînără, nenorocită dar frumoasă, săracă dar simțitoare – de a pătrunde într-o lume de vis în care nimic din ceea ce-și poate dori nu i se refuză. Și slavă Domnului – femeile știu ce să-și dorească. Nimic nu lipsește din film de la fantezia mizanscenei unor scene hai să le spunem sentimentale (ca să nu ne prindă cu mîța-n sac omul cu chipă care pîndește după colț la moralitatea noastră) într-o cadă de baie sau chiar pe clapele unui pian cu coadă pînă la momentul de suspans cînd ni se oferă pentru o clipă perspectiva unei despărțiri. Încă un vis cu aripile frînte – ar trebui noi să reflectăm cu suspin în glas. Ei bine, nu. Filmul este iremediabil american. Ei se vor iubi în continuare sugerîndu-ne deci că trebuie să mizăm în lumea asta – populată de atîtea coșmare – și pe un astfel de happy-end.

■ *Gere și Roberts: și vor face amor pe clapele unui pian*

Un film oarecare salvat de la anonimat prin marea știință a regizorului Garry Marshall de a mînui cu dibăcie tainele unui rețetar hollywoodian bine pus la punct. Și asta cu un instinct al măsurii și un simț al umorului demne de remarcat. Secretul distribuției este și el prevăzut în rețetar: un bărbat frumușel nevoie mare (Richard Gere) și o fată cu de toate dar în primul rînd cu un vino-ncoa care înseamnă și farmec personal, dar și talent și ceva din Julie Andrews (am numit-o pe această stea în ascensiune numită Julia Roberts). O performanță spectaculară primită ca atare și de publicul israelian (știți ce înseamnă un film care ține afișul unui cinematograf din centrul Ierusalimului timp de o jumătate de an?). Dacă să vedeți filmul? Întrebați-o pe soția Dv. Fiți sigur că ea l-a văzut cel puțin o dată.

SPECTACOLUL

● **Daddy Nostalgie** (*Gaaguim Le-Aba;* **titlu original:** *Daddy Nostalgie),* **Franţa, 1990; regia: Bertrand Tavernier, int.: Dirk Bogarde, Jane Birkin.**

Traducerea exactă a titlului ebraic ar fi *Dor pentru tata.* Cuvîntul *dor* are în limba română sensuri bogate, dar nu şi pe acelea pe care le presupune sentimentul ce domină acest film. Sigur este şi dor, dar mai ales nostalgie, trebuinţă, dragoste, multă dragoste faţă de un tată încă tînăr, pe care ea, fata lui, tînără scriitoare, simte că îl pierde. Este dacă vreţi o romanţă de dragoste. Un film de atmosferă, de senzaţii, un film în care regăsim toate acele mici gesturi ale vieţii intime de familie care ne umplu viaţa fără să ne dăm seama de cele mai multe ori că ele sînt de fapt conţinutul vieţii. "Un vals tandru şi melancolic" – îşi numeşte Bertrand Tavernier filmul. Un vals în doi la care Caroline îşi invită tatăl – un englez sută la sută aflat în convalescenţă în urma unei grele operaţii – sub privirea oblăduitoare şi pesimistă a mamei – o franţuzoaică devotată şi grijulie. Un vals ce evocă puterea de a iubi şi şarmul de a fi iubit. În rolul titular reapare după o absenţă de 12 ani de pe ecran actorul Dirk Bogarde. Jane Birkin îi dă replica cu delicateţe deşi uneori contrafăcută.

■ *Bogarde şi Birkin: tată şi fiică*

■ SOFIA GELMAN

MUZICA

NIŞTE MANUSCRISE...

Perimetrul geografic al Israelului, deşi mic, este, poate, raportat la numărul locuitorilor săi, cel mai bogat în diversitate folclorică. Există oare meridian pe mapamond care să nu fie reprezentat prin obiceiurile specifice prin intermediul reprezentanţilor proveniţi de pe acele meleaguri în Israel?

Lucian Blaga vorbeşte – cît de frumos! – despre un "spaţiu mioritic" spre a delimita specificitatea etnografică spirituală a României. Conglomeratul existent în Israel drept "rezultat" al galutului, se defineşte prin *diversitatea simultană* a multitudinii izvoarelor spirituale. Întîlnirea fericită a diverselor *matrice* nemateriale, care în ultima analiză însemnează sublimarea tot atîtor culturi în creuzetelor artelor, reprezintă un izvor nesecat pentru un edificiu suprastructural solid.

Moştenirea spirituală adusă în Israel de pe teritoriul României se divide în funcţie de regiuni strict geografice purtînd amprenta convieţuirii de secole cu populaţia regiunii respective. Folclorul muzical poartă alte însemne specifice în Moldova, alte particularităţi aparte în Muntenia şi alte caracteristici în Transilvania. Un loc insolit pe harta folclorică muzicală originală a României îl ocupă cîntecele hasidice. Evreii originari din nordul Transilvaniei-Sighet şi împrejurimi – reprezentau o grupare etnică specifică locului, cu un repertoriu de cîntece potrivite evenimentelor calendarului iudaic, în care elementele hasidice-evreieşti simbolizau caracteristicile *sui generis* ale etniei. Înaintea celui de-al doilea război mondial compozitorul Max Eisikovits a întreprins o acţiune de culegere a folclorului hasidic, acţiune cu care a reuşit să salveze pentru generaţiile viitoare o inestimabilă moştenire spirituală. Tragedia Holocaustului a însutit valoarea cîntecelor culese reprezentînd amintiri dureroase pentru o epocă în care demnitatea umană ajunsese să fie călcată cu nemernicie în picioare.

Prelucrări ale cîntecelor hasidice sînt prea puţine deşi ele ar putea constitui punct de plecare pentru compozitorii de pretutindeni, dar în special din Israel. Întrebarea este cum anume s-ar putea ajunge în posesia materialului aflat azi – probabil – în păstrarea moştenitorilor compozitorului Max Eisikovits?!

Washing-tonul face muzica.

SPECTACOLUL

"DA, AM COLABORAT CU CEAUŞESCU"

Cînd în urmă cu aproape un an, tînărul regizor de film Benny Brunner ne-a spus că încearcă să vîndă Televiziunii noastre documentarul său "România – dresarea intelectualilor", ne-am îndoit că va reuşi. Vă închipuiţi de ce: fiindcă e un film despre intelectuali în general, fiindcă apar în el intelectuali români, necunoscuţi în Israel, fiindcă prejudecăţile despre români nu sînt lăsate să dispară de la Televiziune şi fiindcă Televiziunea nu-şi calcă prea des pe suflet ca să cumpere filme de calitate, mai ales dacă nu au girul succesului la Londra şi New York.

L-a cumpărat totuşi, şi l-am văzut pe micul ecran la începutul lunii trecute. Interesul pe care l-a trezit şi succesul pe care l-a avut au întrecut aşteptările. Pe bună dreptate, căci tînărul regizor (născut în România, studiat în ţară, afirmat în... Olanda şi o ultimă "picanterie" pentru cititorii noştri: rudă foarte apropiată a ziaristului I. Schechter) şi-a ales o temă foarte importantă, o temă din totdeauna, de la începutul lumii, importantă şi dramatică: colaborarea intelectualului cu Diavolul, cu puterea. Brunner a remarcat bine că în România, mai mult decît în alte ţări "socialiste", intelectualii au colaborat în masă cu puterea, făcîndu-i toate concesiile. Filmul, care începe prin prezentarea unor imagini de euforie aproape mistică de la faimosul cenaclu "Flacăra", manifestare apogeu a naţionalismului şi culturii dictaturii ceauşiste, aduce apoi în prim-plan cîţiva intelectuali din diferite domenii – poetul Adrian Păunescu, compozitorul Pascal Bentoiu, pictorul Constantin Piliuţă, regizorul de teatru Vlad Mugur, criticul literar Ion Negoiţescu, regizorul de film Manole Marcus, profesorul Mihai Botez, sociologul Michael Shafir. Toţi sînt lăsaţi să se explice – şi se vede bine dificultatea unora din ei de a explica "cum a fost posibilă capitularea", jena altora pentru această capitulare, dar şi poziţia de azi a unor intelectuali ca Păunescu, care declară ritos: "Da, am colaborat cu Ceauşescu. Ce importanţă are? Important este faptul că din această perioadă vor rămîne unele opere dramatice".

Acest "Da, am colaborat cu Ceauşescu" este caracteristic unui imens număr de intelectuali români, care consideră azi că "aşa a fost să fie", că "nimeni nu putea să facă nimic", că într-un fel colaborarea cu tiranul era justificată la un moment dat, anume în momentul cînd el a reuşit să se erijeze în "liberal" şi să păcălească opinia publică internaţională.

Cronicarii din presa ebraică au subliniat profesionalismul cu care Beny Brunner şi-a compus filmul. El "sparge" mereu interviurile cu imagini din arhiva românească de filme sau cu imagini luate în prezent care confirmă sau contestă declaraţiile personajelor sale. El iese cu aparatul de filmat din "turnul de fildeş" al intelectualului şi fotografiază strada, satul, şantiere, mitinguri, făcînd astfel o corelaţie între realitatea *reală* şi realitatea mistificată de intelectualul laş, oportunist sau numai slab, care ezită şi azi să-şi facă "mea-culpa".

Filmul acesta, produs pentru televiziunea olandeză şi care a fost vîndut pînă acum în Norvegia şi Australia, oferă telespectatorului occidental neavizat un spectacol instructiv asupra maşinii satanice de propagandă şi asupra dresurii sistematice care îi transformă pe intelectuali în căţeii de joacă ai puterii totalitare. Aşa se şi explică interesul trezit de acest film în ţările libere unde lumea nu a putut mulţi ani să înţeleagă acest fenomen înspăimîntător.

LUCULLUS

Erata

La nr. 46, pag. 76 (Poşta, scrisoarea av. C. Simşa, din Bat Yam, adresată lui Alexandru Anca, din Hedera), col. II-a, par. 1, în loc de "vagoane de marfă... de 405 tone fiecare", se va citi "vagoane de marfă de... 40 tone fiecare"; iar, cîteva rînduri mai jos, în loc de "prezenţei unui erou" se va citi "prezenţei unui evreu".

FILMUL LUI BENNY BRINNER

Am fost revoltată că s-a oferit o platformă unor pseudo-personalităţi româneşti care astăzi, ca şi în trecut, manifestă o neruşinată poftă de publicitate. A lua interviuri unor Păunescu şi Piliuţă crează falsa impresie că întreaga intelectualitate românească a fost aservită regimului lui Ceauşescu. În această perioadă au existat şi oameni de cultură români care s-au străduit a nu se alătura osanalelor aduse regimului: au căutat un tărîm de activitate în tratarea unor teme şi subiecte fără contingenţe cu politica inumană dusă de Ceauşescu. Că au existat relativ puţini intelectuali români făţiş dizidenţi este adevărat. Se uită însă că românii n-au dispus de sprijinul unei biserici atotputernice adînc împlîntate în inima occidentului. Ce-ar fi devenit "Solidaritatea" polonezilor fără catolicism?

Cred că este nedrept şi nociv a devaloriza printr-o imagine negativă globală intelectualitatea română, exact în momentul cînd aceasta se străduie a reface vechile ei căi de comunicare cu lumea culturii occidentale.

Dr. MONICA BRĂTULESCU
Ierusalim

LUCRARE PREMIATĂ LA CONCURSUL MINIMUM

DANA IACOB ■ Haifa

ÎN ORAŞUL COPILĂRIEI MELE

Din ceea ce am trăit pînă acum, am ales o experienţă (sau un şir de experienţe) care cu greu poate fi denumită "O întîmplare din viaţa mea". Am ales-o, totuşi, pentru că este semnificativă în ceea ce m-a ajutat să înţeleg.

Viaţa mea a prins formă aici în Israel, am depăşit demult sentimentul provizoratului. Am trecut prin toate fazele unei maladii de atrofiere îngrijorătoare a simţămintelor şi a gîndurilor. Am învăţat din nou, cuminte, să fac paşi, să privesc în jurul meu, ca după o grea şi îndelungată convalescenţă. De fapt, rădăcinile nu mi-au fost retezate, cum am crezut ci, doar mi-am crescut şi altele noi. Mi-a trebuit multă tărie să mă împac cu acest fenomen, să pot face faţă acestui paralelism afectiv, fără sentimentul frustrării. Ştiam că sînt datoare, faţă de mine însămi, să mă reîntorc din cînd în cînd printre cei dragi, în locurile care au lăsat urme adînci în devenirea mea. Ani de zile am simţit reîntoarcerea ca o iminenţă, iar această confruntare, devenită reală, mă emoţiona şi mă speria totodată.

Eram de două săptămîni în oraşul copilăriei şi adolescenţei mele. Cu mulţi ani înainte de a-l părăsi definitiv, oraşul nu-mi mai aparţinea, exista doar în mine, reactualizat şi încălzit cu perseverenţă. Locuiam în alt oraş cu care nu m-am putut identifica niciodată, cu toate că magnoliile lui înflorite mă fascinau. Fidelă dragostei dintîi, făceam loc celorlalte sentimente să existe cuminţi fără să tulbure sau să doară.

Am hoinărit mult, fără îngrădiri, încercînd în permanenţă să mă regăsesc, să nu-mi stînjenesc experienţa revederii cu reacţii nedorite. Oamenii de pe stradă îi vedeam ca prin ceaţă, grăbiţi, cenuşii. M-a frapat uniformitatea de expresie: feţe lungi, împietrite, obosite. Am întîlnit cozi uriaşe la nu se ştie ce, cu oameni deja atît de străini mie, subjugaţi de lipsuri pentru care simţeam o amară compasiune din afară. Aveam impresia că sînt pe marginea unui rîu murdar, care, sfidîndu-şi propria voinţă, curge resemnat într-o direcţie necunoscută şi mă bucuram că nu-mi văd imaginea oglindită în el. Cu spaimă şi ruşine mă bucuram că sînt în afară, că nu mă puteam confunda cu aceşti străini, numai pentru că o şansă întîmplătoare m-a scos din matca umilinţei.

Am vizitat Conservatorul de Muzică cu sentimentul că săvîrşesc un ritual. Portarul şi o femeie de servici m-au recunoscut. Nu le-am spus unde locuiesc acum pentru că m-ar fi durut expresia de nelinişte de pe faţa lor. Ne-am întrebat de sănătate, ne-am dat bineţe de parcă doar ieri veneam după cîte o repetiţie prelungită de muzică de cameră şi îl căutam pe portar să ne descuie. Afişierul din hol, unde ne lăsam bileţele cu scurte comunicări, întîlniri, acum era acoperit cu geamuri de sticlă care protejau cîteva lozinci artificiale şi penibile ce-ţi făceau greaţă. M-am oprit cîteva clipe asupra rezultatelor de la examenele de admitere. Cîţi copii talentaţi şi harnici respinşi, fără posibilitatea de a-şi continua drumul pentru care au fost înzestraţi doar pentru că în lumea aceasta, existenţa lor este anacronică?!

Am intrat şi la liceul de care eram întotdeauna mîndră că-! frecventez. Era vacanţă, un imens pustiu, doar de la secretariat se auzea ţăcănitul harnic al unei maşini de scris. Am coborît în curte unde am văzut uşa deschisă la atelierul de lutierie. Am intrat emoţionată, plăcut surprinsă de mirosul de clei proaspăt, atît de familiar. D-nul Petrică era neschimbat, cu aceeaşi căutătură de muntean cumsecade, cu gîndul şi vorba tărăgănate. Doar licărul din ochii oţelii îi trădau neastîmpărul şi pasiunea. Pe un ziar de pe masă se aflau resturile unui prînz probabil foarte bogat în ceapă, după cojile abundent răspîndite şi pe jos. Am stat de vorbă, cu mult drag cu acest om pe care necazurile şi lipsurile nu au reuşit să-l încovoaie şi să-l îmbătrînească.

Din lumina orbitoare şi prăfuită, dînd la o parte cortina de zgomote şi agitaţii urbane, am intrat printr-o alee laterală în parcul răcoros şi întunecat cu sentimentul că păşesc pragul unei catedrale. Mă aşteptam să simt sub tălpi castanele tari şi rotunde ascunse sub covorul de frunze uscate. Îmi imaginam gestul sfidător aproape violent cu care împrăştiam odinioară frunzele uscate, fascinată de zgomot şi de propria-mi putere. Acum, însă, era vară, frunzele şi castanele nu căzuseră, iar majoritatea aleilor erau acum asfaltate. Picioarele nu mi se afundau în pietriş şi nisip; mi se părea mai trist şi neprietenos aşa. Am plecat direct la locul meu drag. Pe partea dreaptă, ascuns de alei, năpădit de buruieni era copacul meu, căluţul meu. Bietul de el, încovoiat de neputinţă, este un exemplu în care natura îşi arată imperfecţiunea şi se ruşinează de propria plăsmuire. Mie îmi plăcea tocmai pentru că era altfel decît ceilalţi, că îmi dădea posibilitatea să mă apropiu de el. Puteam să mă aşez pe trunchiul lui, ferită de privirile curioşilor, să-l îmbrăţişez şi să mă bucur de ospitalitatea lui. În cîte ore de fizică sau astronomie nu am preferat să vin aici să stau de vorbă cu mine în detrimentul atîtor formule şi definiţii pe care ştiam că le voi uita. Le învăţam totuşi cu destulă perseverenţă. Doar pentru a-mi demonstra mie şi celorlalţi că pot s-o fac la superlativ, dar nu mă interesau. Erau lipsite de încărcătură emoţională, iar eu căutam în permanenţă formula magică menită să mă exprime fie prin muzica pe care o studiam dar mai ales prin căldură omenească. Încercam nu cu prea mare succes să-mi încolţesc gîndurile în sufletele oamenilor pe care-i doream prieteni.

Am mai stat o săptămînă în oraşul copilăriei şi adolescenţei mele fără să mai fac explorări în amintiri. Treceam pe lîngă imagini cu un ochi care refuza să privească. Ceea ce era de petrecut se petrecuse. Am dedicat ultimele zile în exclusivitate familiei fraţilor şi mamei. Am vorbit mult, pe nesăturate, încercînd să umplem tăcerile trecute şi viitoare.

De fapt care este diferenţa, după atîţia ani de acumulări, între ceea ce eram şi ceea ce sînt acum? Aceeaşi zbatere între certitudine şi îndoieli, între dorinţă şi împliniri, aceeaşi putere sau stîngăcie de a încolţi gînduri în oameni şi poate... mai multă înţelepciune. Am imaginea unui punct luminos, într-o permanentă mişcare înainte, supus timpului, care purtat de o energie invizibilă se mişcă în continuare cu aceeaşi consistenţă, dar în alte spaţii.

ION ATLAS VĂ INVITĂ SĂ CĂLĂTORIŢI ÎN TOATĂ LUMEA PLĂTIND VOIAJUL DVS ÎN 18 RATE LUNARE !*
(BILETE DE AVION, EXCURSII, ODIHNĂ, TRATAMENTE, ETC.)

★ ANUNŢ IMPORTANT PENTRU OASPEŢII DVS. TURIŞTI DIN ROMÂNIA ! ★
ARANJĂM ASIGURARE DE BOALĂ (VIZITĂ LA DOCTOR, INTERNARE ÎN SPITAL) PENTRU PERIOADA VIZITEI ÎN ISRAEL A TURIŞTILOR DIN STRĂINĂTATE.

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

* ION ATLAS
"GORDON TOURS" *
STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV
☎ 5440767 (5 LINII)

* PLATA ÎN RATE NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRŢI DE CREDIT, CU DOBÎNDĂ LEGALĂ.

a apărut UN NOU ROMAN GETTA BERGHOFF SUB ZODIE SUMBRĂ

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

NELU WEINBERG

PREZINTĂ PAGINILE DE

JOCURI

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1										●	
2							●				
3			●					●			
4						●					
5				●						●	
6					●						●
7			●			●			●		
8	●				●						
9				●			●				
10										●	
11		●						●			

CLAR...

Orizontal: 1) Sentiment avut adesea în faţa unei oglinzi 2) Ceva care se spune tuturor în şoaptă (!) – Tăiat de anul nou 3) Pe aripile cîntecului! – Copii de la barză (sing.) – Se exprimă curent în două limbi (pl.) 4) Vechi tip de războinic grec – Sărită de tot 5) Ochi perfizi (sing.) – Starea în care ajunge gazda cînd îi sosesc rudele din alte localităţi 6) Pierdere... recuperabilă – Stiloul analfabeţilor 7) Apă chioară! – Schimbat la sfîrşitul zilelor – Tunde! – Pus la prins 8) Cerc de artă arhitectonică – Merge la băutură 9) Îi tot aceea – Acul albinei! – Acorduri încheiate de bună voie (sing.) 10) Bărbat care a pierdut ocazia să facă nefericită o femeie 11) Încredere materializată – Cîştigător la licitaţie.

Vertical: 1) Eroismul palavragiilor (inf.) – Fază de joc spectaculos 2) Cea de dragoste se aseamănă cu cea de război căci imediat ce a fost făcută se şi încep ostilităţile 3) Manifestare a zgîrceniei în numele scoţienilor – Participantă la un război civil – Cadru de turnare 4) O floare scumpă la vedere – Vechiul cosmic cu dimensiuni variabile – April din romane 5) Exemplu de nesupunere – Cupon de... gabardină! 6) Atît... cît se poate! – De întors... imediat – Tip de adunare cetăţenească 7) Ciorapi economicoşi – Tuns scurt! 8) Postfaţă la o reeditare literară – Amărăciunea lui Topîrceanu 9) Viteze... remarcabile – Întinsă pe spate 10) Un pîrlit... – A sta... la vorbă 11) Bunul cel mai de preţ – Adus la zi.

NELU WEINBERG

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2							●					
3									●			●
4				●								
5										●		
6						●						
7		●			●						●	
8			●					●				
9					●							
10							●					

CLAR... OBSCUR

Orizontal: 1) Aflat într-o stare de concentrare maximă 2) Frecvent prilej de neînţelegeri – Luată în evidenţă de organele de percepţie 3) Spor de periclitate (pl.) – ...neobişnuit la noi! 4) Dormitor comun – Măturătoare de stradă 5) Prevăzuţi pentru plata în rate – Precedent! 6) Ceaunaş... mare!! (sing.) – Cu capul gol 7) Frig... la Polul Sud! – Unităţi de măsură pentru masă 8) Citat din biblie! – Stă s-apară – A face părul... măciucă 9) Ăsta-i un aiurit – Sportiv evidenţiat pe calea undelor 10) Lumea puştilor – Dorinţă de mai bine

Vertical: 1) Curbă... de sacrificiu (pentru şoferi!) 2) Dincolo de mare (fem.) – Sala înălţării pe scaun 3) Factor comun (pl.) – Factotum! 4) Cancer... care regresează vizibil – Face apel la raţiune 5) Crează o bună impresie la prima vedere 6) Clar ca bună ziua – Pică... la o adică 7) Bine făcută 8) Căzut cu... tronc – Ba la cununie... ba la nuntă! 9) Duel în toi! – Te lasă... gură cască 10) Unse cu toate alifiile – Cadru de prezentare al emisiunilor serii 11) Rapidul în deplasare (pl.) – Deschis la piele 12) Luptă dreaptă! – Dă acces

RUDOLF LEIZEROVICI

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

...OBSCUR

Orizontal: 1) Fals în acte publice (pl.) 2) Răspuns... nervos – Un gest frumos din partea lui 3) Li se învîrteşte totul în cap – Cupa Cupelor (pl.) 4) Caracteristic unei surse de curent continuu 5) Vreme berechet – Greutate specifică corpului omenesc 6) Decizie dată în consecinţă – Nobil consemnat în anumite periodice – Aţe prinse la un capăt! 7) Scos din cauză – El sare la urmă! 8) Corp de halterofil! – Tip de fire, într-un cadru anume 9) Boboci la instrucţie – Bine picate – 10) Cele ce fac totul – Firele ce ne cad din freză

Vertical: 1) Mijloacele de producţie ale unei întreprinderi 2) Întins la pămînt – Secvenţă muzicală dată în reluare 3) Reuşită deplină – Cap limpede! 4) Unde-i pui, acolo pică – Ferească Dumnezeu de mai rău 5) Cuvînt îndoielnic – Înscrise-n carnet! – Canale cu circuit intern 6) Element folosit în cazuri de urgenţă – Urmaşii urmaşilor noştri! 7) Urmăreşte balonul trimis în afara terenului 8) A face copii... prin actul de reproducere – Unitate de produse zaharoase 9) Frumuseţe refractară la mîngîieri – Ridicare în înălţime exprimată în valoare metrică 10) Petrolist de frunte – Serviciu executat afară.

NELU WEINBERG

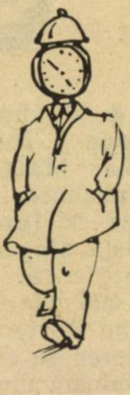

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2							▼			
3					▼					
4		▼								
5				▼						▼
6					▼			▼		
7						▼			▼	
8			▼							
9	▼						▼			
10						▼				

CARTE DE VIZITĂ
(5, 6, 4)

THEO SLOMO
MALTON

Aflaţi prin anagramare numele unei personalităţi de seamă din Israel şi numele întreprinderii pe care cu succes o conduce.

POŞTA JOCURILOR

Coca Erenyi, Kiriat Ata – Mulţumim pentru aprecieri. Vom continua să mergem pe aceeaşi linie.

Iacob Pozarinchin, Bat Yam – Vă exprimaţi admiraţia şi în acelaşi timp, dezacordul cu jocurile. Considerăm că rutina vă va face să ne împărtăşiţi ideile şi stilul. E păcat să revenim la "Puiul caprei=ied". Consultaţi dezlegările şi ne veţi da dreptate.

Neacşu Vasile, Natzeret – Primim felicitările cu plăcere, mai ales că vin din partea unui rebusist compunător.

Cercul rebusist "Labirint", Braşov, România – Ne bucură aprecierea revistei "Minimum" în România. Acceptăm colaborarea pe plan rebusist, în acest sens scriindu-vă prin poştă.

Dezlegarea jocurilor din "Minimum" nr. 46

La mulţi ani!

Imense, avbe, mov, ura, eat, bs, aranjată, anali, crt, terb, vis, ie, rahis, cern, igat, bici, iama, odăi, iac, obol, nm, arsă, edip.

Priviri încrucişate

Rudimentari, ereditar, an, fi, eminente, laşi, casier, est, ah, acut, caieţel, or, t, u, atenţie, ostăşeşti, s, acera, i, nit, ru, atentate, eliberat, at.

Revelion '91

Lumina, actor, iarna, gerilă, np, istorie, cm, arat, ia, schiuri, ibis, toi, ploscă, ecou, at, ale, staul, iţari, rest, noc, ic, la, ţopăit, sănătoasă, ni, crocant, stei.

Cine a spus?

1. Marchiza de Pompadour; 2. Cicero; 3. Vespasian; 4. Richard al III; 5. Galilei; 6. Cezar.

ZODIA I-RAKULUI

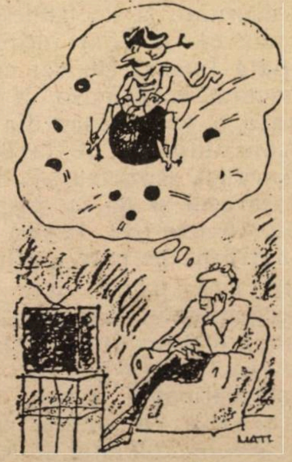

■ Cum vede Matty situaţia

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

SPORT

● Acum doi ani, Witek Lazarek încă era antrenorul echipei naţionale de fotbal a Poloniei. Cu bune rezultate. Şi-a dat însă demisia din post şi a "aterizat" în Israel. Angajat de Hapoel Cfar Saba din Liga naţională. Aci n-a dansat decît o vară. Hapoel Cfar Saba, sub conducerea lui, a dus-o din rău în tot mai rău. S-a zbătut, mai tot timpul în partea de jos, chiar foarte de jos, a clasamentului. Witek Lazarek se află astăzi din nou în Polonia. Concediat de Hapoel Cfar Saba. Întrebat dacă a fost justificată concedierea lui, antrenorul polonez a răspuns: "După munca pe care am depus-o, nu. După rezultate, da". Witek Lazarek are de gînd să se întoarcă în Israel. Două cluburi, pe care refuză să le numească, i-au făcut propuneri de angajament. "Dacă voi reveni, spune el, voi lucra cu totul altfel. La Hapoel Cfar Saba, am învăţat ceva ce n-am ştiut: mecanismul fotbalului israelian..."

● Vechiul meu prieten şi coleg de breaslă, Eftimie Ionescu, unul dintre "seniorii" redacţiei "Gazeta Sporturilor" din Bucureşti, mi-a povestit despre impresia excepţională pe care a lăsat-o, în recenta vizită în România, fosta campioană mondială de tenis de masă Angelica Rozeanu. "Interviewurile pe care le-a dat în presă, la radio şi televiziune au fost pline de bun simţ, de sinceritate şi de modestie, mi-a spus el. A fost îndrăgită de toată lumea. De cei care s-au bucurat, revăzînd-o, ca şi de cei care o ştiau doar din auzite". Abia întoarsă de la Bucureşti, Angelica Rozeanu s-a operat de cataractă şi nu îşi precupeţeşte cuvintele de laudă pentru îngrijirea pe care a primit-o din partea prof. dr. Lucian Regenbogen. Un detaliu, poate necunoscut unora: eminentul oftalmolog, de faimă internaţională, a fost, cu cîteva decenii în urmă, una din vedetele voleiului şi basketului din România!

● "Fotbalistul anului" în Europa a fost ales germanul Lothar Mattheus, care joacă actualmente la echipa italiană Inter Milano. "Mă bucură această alegere, a spus el, dar socotesc că, totuşi, Maradona este mai bun decît mine. E unic. Nu-mi doresc altceva decît să micşorez pe cît posibil diferenţa de valoare dintre noi". Alegerea, tradiţională, a fost făcută de redacţiile principalelor ziare de sport de pe "bătrînul continent". Doi ani la rînd, în 1988 şi 1989, titlul i-a fost decernat olandezului Marco Van Basten, care se asociază, în spiritul adevăratului "fair-play", la corul elogiilor: "Îi trec titlul din toată inima lui Lothar Mattheus, pentru că îl merită pe deplin". Ce frumos vorbesc uneori fotbaliştii, unul despre altul, păcat că, atunci cînd se înfruntă pe teren, se "cosesc" între ei, fără milă!

● GOOOOOOOOLF!

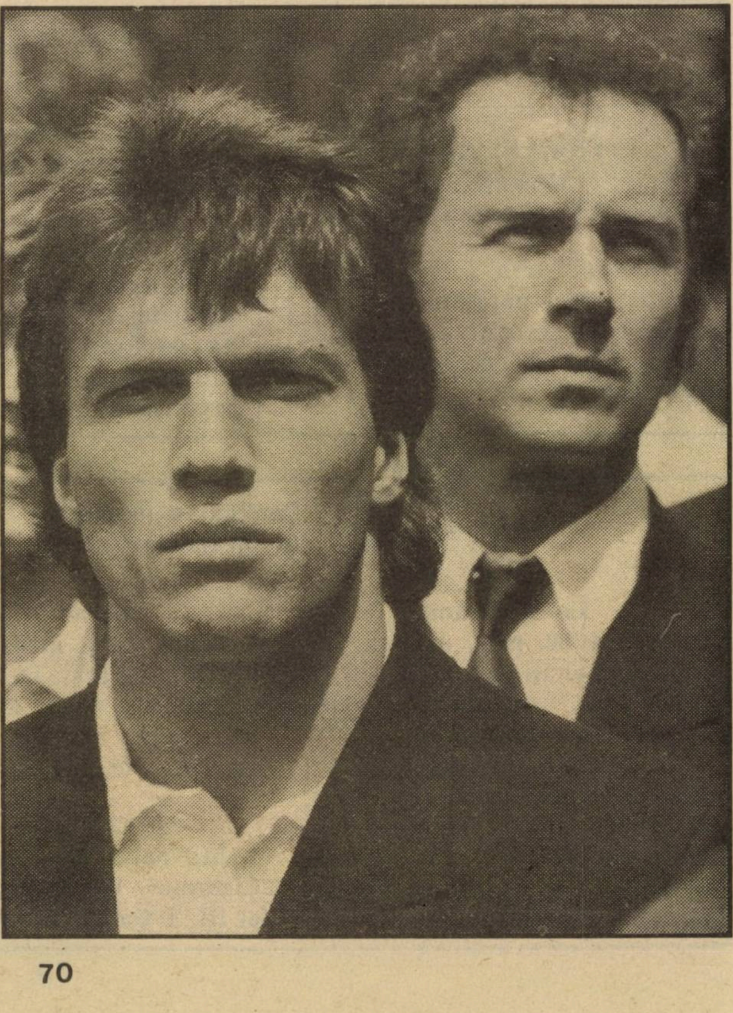

■ *Lothar Matheus (dur) şi antrenorul Franz Beckenbauer (tot dur şi el)*

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

● Cine va fi viitorul antrenor al echipei naţionale de basket a Israelului? Ralf Klein, al cărui contact expiră anul acesta, în iunie, nu simte (pare-se de loc) tentaţia să-l reînoiască. El ar vrea mai degrabă să antreneze în străinătate. Ralf Klein a fost, cum se ştie, cu bune rezultate, antrenorul echipei Saturn din Köln şi al "naţionalei" vest-germane. Propuneri încă nu i s-au făcut. Dar, cum a dat sfoară-n... alte ţări, ele nu vor întîrzia, de bună seamă, să sosească...

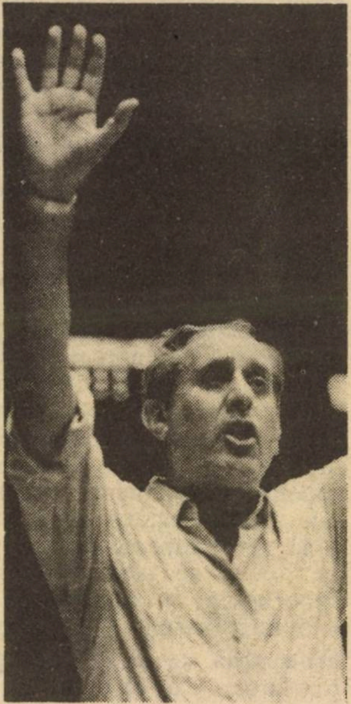

■ *Ralf Klein*

● Aliaua din Uniunea Sovietică întăreşte considerabil sportul israelian. Sosesc, fără încetare, sportivi de elită în cele mai diverse ramuri. Avem astăzi, datorită acestui fericit motiv, chiar şi... patinatori artistici. Ceea ce n-a existat pînă acum în Israel. Unul dintre proaspeţii "recruţi" ai sportului nostru este atletul Igor Evronin din Kovno (Lituania). Acesta este considerat cel mai bun aruncător evreu de disc (67 m. 14) şi greutate (20 m. 24) din lume. Păcat doar că, la cei 33 de ani ai săi, Igor Evronin e de-acum un "bătrîn". Pentru activitatea competiţională, desigur!

● Două dintre cele mai mari stadioane ale Italiei – Stadionul Olimpic din Roma şi Stadionul San Siro din Milano – au devenit impracticabile. Nu din cauza intemperiilor, ci din cea a... neglijenţei. Mai mulţi oameni politici italieni au cerut în Parlament să se cerceteze ce s-a făcut cu sumele considerabile alocate de guvern renovării bazelor sportive în vederea campionatului mondial de fotbal de anul trecut. Gazonul celor două stadioane se află în stare deplorabilă şi, pînă nu se va efectua un masiv "transplant" de iarbă, ele nu vor mai putea fi folosite pentru meciuri oficiale. Şi, pentru că tot veni vorba de stadioane: guvernul olandez a decis să dărîme stadionul olimpic din Amsterdam şi să afecteze terenul construirii de locuinţe...

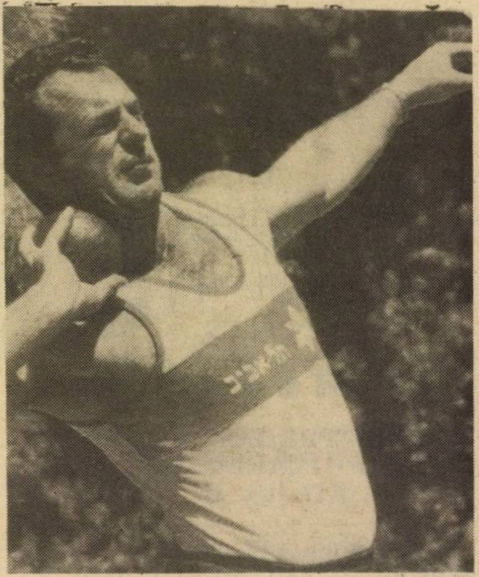

■ *Igor Evronin: bătrîn*

● V-aţi înşelat dacă aţi crezut cumva că Macabi Natania va fi singura echipă din liga naţională care a cedat presiunilor financiare ale cercurilor religioase şi a acceptat să-şi joace vineri, în loc de sîmbătă, meciurile "acasă". Religioşii au contactat şi alte cluburi, care vor fi încîntate să primească bani pentru a nu pîngări Şabatul. Printre ele, Hapoel Ierusalim, Bethar Ierusalim şi Hapoel Beer Sheva. Se apreciază că, într-un an, un an şi jumătate, toate meciurile din liga naţională vor avea loc vineri la amiază sau sîmbătă seara. Cu ajutorul Domnului, bineînţeles!

G. MODEANU

■ Generalul Schwartzkopf, comandantul forţelor americane din Golf: un cap luminat

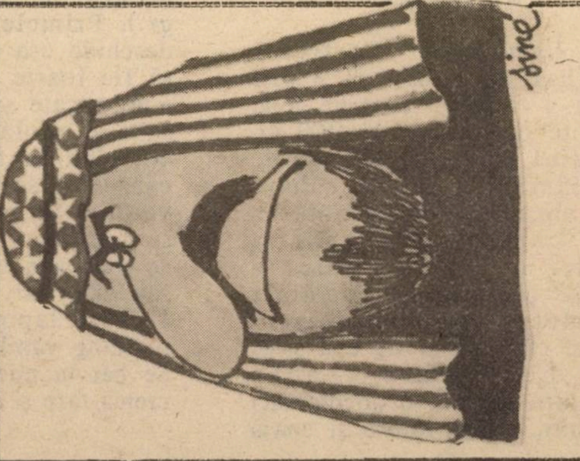

COLOANA V-A

Irakienii americani (sînt cîteva mii bune la New York şi-n primitoarea Californie) sînt cam încurcaţi. Pe de-o parte, nu vor să renunţe cu nici un chip la paşaportul imperialist şi la privilegiul de a fi cetăţenii unui stat condus de Satana Bush; libertăţile de pe-acolo sînt grozave, iar verzişorii nu-s nici ei de lepădat. Pe de altă parte (ca şi alţi fraţi arabi carele noi ştim) de abia aşteaptă să vîre cuţitu-n spatele albilor care le-au dat (poate cam naivi de felul lor) ospitalitate fără margini.

(Desen de Siné)

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

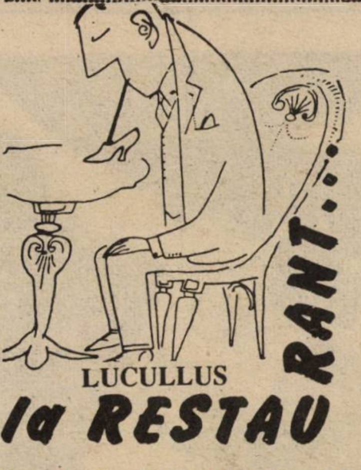

TOT DESPRE LOCALUL DE PE "TROTUARUL" DE LA ETAJUL III

Vorbind, sau mai bine zis, scoţînd strigăte de entuziasm, despre paté-ul de *foie gras* de la noul (sau relativ noul) local franţuzesc de pe "trotuarul" de lîngă cinematograful din Dizengoff Center (Tel Aviv), precizam că felul acesta nu e singurul motiv de mulţumire pe care ni-l oferă d. Piltz, patronul micului restaurant şi *chef*-ul acestuia, în înţelesul culinar al cuvîntului.

Mai sînt şi alte temeiuri de mulţumire, recte de lins pe buze.

1) Antricotul în sos de muştar, care, prin subtilitate, mi-a amintit de antricotul mîncat la bistroul celebru al lui Guy Savoy, de lîngă Champs Elysées – le pariziene. (E ca şi cum ai spune – dar nu spun – că un articol de Himmelfarb despre Irak din *Viaţa noastră* mi-a amintit de-o cronică pe-aceeaşi temă de Jean François Revel, din săptămînalul *Le Point).*

2) La capitolul deserturi (mult apreciate, trebuie să mărturisesc, de partenera mea, eu – din pricină de să-nu-mă-îngraş, mulţumindu-mă nu o dată cu – vai! – o simplă cafea filtru) plăcinta cu mere (tarte au pommes, carevasăzică) altoită cu îngheţată şi frişcă proaspătă – mi-a amintit, prin frăgezime şi gust, de-o tartă corespunzătoare de la Michel Guérard, din Vichy, inventatorul "bucătăriei uşoare" (la cuisine légère), fără unturi şi untdelemnuri, pentru noi cei (şi, mai ales, cele) care luptăm contra kilogramelor în plus.

Ei bine, să recunoaştem, nu e puţin lucru. E chiar mult. E chiar atît de mult încît eu care sînt destul de chiţibuşar de felul meu cu cei ce pretind a reprezenta aici, în Orientul Mijlociu, bucătăria franţuzească, salut ivirea d-lui Piltz printre noi şi îi spun: bine-ai venit printre măştile de gaze şi ferestrele lipite cu scotch!

SADDAM TAŞEN
ŞI... ACASĂ

DULCIURI DE PURIM (CA SĂ NE-AMINTIM DE HAMANII DE IERI... ŞI DE URMAŞII LOR DE PRIN REGIUNE)

● *Humîntaşen:* Se freacă un pahar de zahăr cu 3 ouă întregi, 1 linguriţă praf de copt, jumătate pahar vin alb, 100 gr. margarină moale, coaja rasă de la o lămîie şi cca. 6 pahare făină obişnuită. Se frămîntă un aluat care se ţine apoi la frigider o oră. Se scoate, se întinde o foaie de jumătate centimetru grosime, se scot rondele cu 1 pahar de apă şi se pune pe fiecare rondea umplutura pe care o dorim: nuci cu zahăr, albuş, miere şi coajă de lămîie sau gem, dulceaţă, mac sau rahat. Se închid în formă de triunghi, se ung cu gălbenuş de ou şi se coc la 180 grade cca, jumătate de oră.

● *Ruladă fină:* Se bat spumă 6 albuşuri cu un pahar de zahăr. Se adaugă 6 gălbenuşuri, 1 lingură cacao şi 150 gr. ciocolată amăruie topită în 2 linguri lapte şi răcorită. Se unge cu margarină forma de ruladă, se tapetează cu hîrtie de copt, se întinde compoziţia şi se coace la 180 grade. Trebuie să rămînă spumoasă şi moale. Se răstoarnă pe o hîrtie presărată cu cacao şi se rulează imediat. Cînd s-a răcit, se derulează şi se unge subţire cu gem de caise. Peste gem se pune un strat de frişcă bătută cu 1 praf zahăr vanilat. Se rulează nu foarte strîns, şi se înveleşte în hîrtie de aluminium. Se ţine la frigider cîteva ore. Înainte de servire se dă jumătate oră la frizer (accentul pe *i*, nu pe *e...).* Se taie apoi felii de 2-3 cm. şi se serveşte.

● *Eclair:* Se fierbe 1 pahar mare cu apă cu 100 gr. margarină, 1 linguriţă zahăr şi puţină sare. Cînd clocoteşte, se ia deoparte şi se toarnă dintr-o dată 125 gr. făină. Se amestecă repede, se repune pe foc foarte mic şi se amestecă în continuare pînă se dezlipeşte de cratiţă. Se ia jos şi se lasă puţin să se răcorească. Se adaugă pe rînd 4-5 ouă întregi şi se amestecă bine pînă ce s-au încorporat perfect. Cu şpriţul sau cu linguriţa se pun în tavă unsă cu margarină, mici grămăjoare la distanţe. Se coc la foc tare (200 gr.). Primele 15 minute nu se deschide uşa cuptorului. Trebuie să fie foarte uşor rumenite, mai mult uscate şi bine crescute. Se scot şi se lasă să se răcească complet. Se taie la fiecare un căpăcel şi se umplu cu cremă de vanilie. Se repun căpăcelele şi se presară cu zahăr pudră sau se glasează cu ciocolată topită sau zahăr ars. *Crema de vanilie:* 1 pahar lapte, 1 săculeţ instant pudding vanil şi 1 săculeţ frişcă. Se bat la mixer pînă obţinem o cremă tare şi spumoasă.

YLANA

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

● Sànàtatea

ÎN LEGĂTURĂ CU INSOMNIA: SĂ FUMĂM? DA SAU NU?

Cu această întrebare deschidem din nou controversa teribilă cu privire la fumat, ţigări şi fumători. De fapt, fumatul este acuzat de mult mai grele fapte, mai îngrozitoare, decît acela de a împiedica somnul. Foile de tutun conţin în stare proaspătă cam 10% din acea substanţă otrăvitoare care este nicotina, din care trei picături vărsate în stare pură pe o rană, sînt capabile să ucidă un cîine şi 15 picături un cal. Dar nicotina nu este singura în cauză: în analiza chimică a plantei de tutun au fost izolate alte 30 de elemene toxice; plus, fireşte, gudroanele, ce se nasc din arderea ţigării.

Dacă aceste supărătoare substanţe nu atacă în mod automat centrul somnului, ele au repercursiuni asupra stării sănătăţii generale a fumătorului şi provoacă tulburări susceptibile să atragă după sine insomnia: arteroscleroza, tromboza coronară, blocajul ganglionilor, dezechilibrul nervos, etc.

Dacă în cursul unei seri o persoană care nu este intoxicată cu nicotină fumează prea mult, adoarme cu greutate, iar dimineaţa se trezeşte cu o senzaţie neplăcută; stomacul deranjat, gîtul uscat, stare de febrilitate. Cît despre omul intoxicat, acesta are simptome foarte îngrijorătoare: memoria îi slăbeşte, îi tremură mîinile, inima şi plămînii pierd ritmul lor normal. Persoana în cauză este atinsă de tabagism şi atîta timp cît nu se vindecă definitiv, nu va avea un somn normal.

MEDICUS

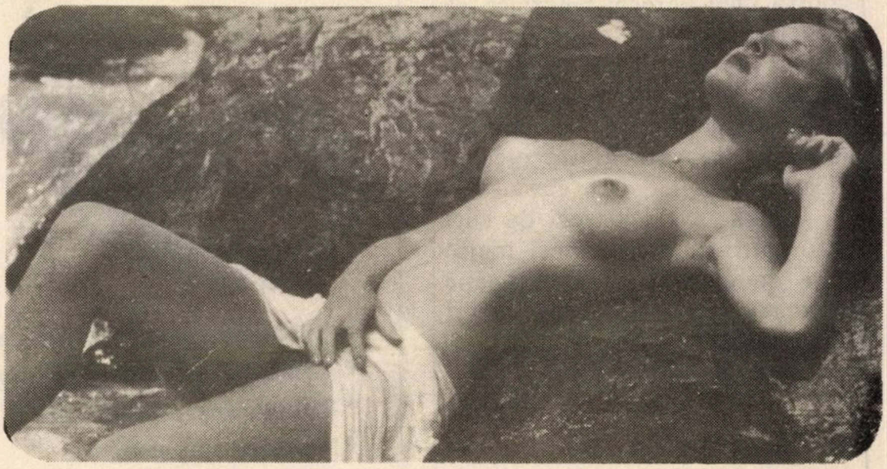

■ *De băut nu, de fumat nu. Dar aia... avem voie?*

HITAHDUT OLEI ROMANIA B'ISRAEL

IRGUN IOŢEI ROMANIA HAVREI HAHISTADRUT

ASOCIAŢIA ORIGINARILOR DIN ROMÂNIA ÎN ISRAEL, ÎN COLABORARE CU ORIGINARII DIN ROMÂNIA MEMBRI ÎN HISTADRUT ŞI CU CEI DIN TOATE ORGANIZAŢIILE CULTURALE ALE ORIGINARILOR DIN ROMÂNIA

au stabilit direcţii de acţiune pentru ajutorarea noilor veniţi destinate perioadei în care ne aflăm, de STARE DE URGENŢĂ

Conducătorii filialelor din toată ţara sînt rugaţi să telefoneze la CENTRU spre a primi instrucţiuni şi îndrumări pentru tratamentul special al noilor veniţi şi, de asemenea, să comunice problemele speciale ale acestora, din oraşul în care se află filiala respectivă.

Voluntarii şi toţi cei doritori să doneze, să ajute, să sprijine, pot telefona la Centrul Originarilor din România în Israel, str. Alexandru Ianai nr.3, telefon 03-5466502 şi 03-456844, precum şi la toate filialele din ţară (Haifa, Ierusalim, Beer Sheva, Herzlia, Petah Tikva, Ashdod, Ashkelon, Bat Yam, Holon, Cfar Saba, Ghivataim, Ghivat Shmuel, Carmiel, Lod, Kiriat Gat, Kiriat Ata, Ness Ziona, Rishon Le Zion, Naharia, Rehovot, Natzeret Illit, Kiron, Tel Aviv etc.)

Cu mulţumiri către toţi cei care sprijină în mod deosebit, în această perioadă, acţiunile destinate clitării şi ajutorării noilor veniţi din România.

HITAHDUT IOTZEI ROMANIA B'ISRAEL

BRIDGE

JUCĂTORUL DE GOLF

De multe ori îmi face impresia, mai ales cînd joc contra unei perechi puternice, că declarantul îşi construieşte planul de joc precum jucătorul de golf, care are la dispoziţie o tolbă plină de crose şi gîndeşte îndelung pe care dintre ele s-o aleagă.

Intră în calcul zeci de mici informaţii si presupuneri logice care imaginează cu aproximaţie ridicată împărţirea cărţilor şi calea susceptibilă de reuşită.

Iată un exemplu:

V 5
A 8 7 3
D 10 8 5 4 2
6

Rege de Caro
N
W E
S

A R D 10 7 2
R 6 5
5
A 3 2

Într-un turneu de perechi, Est deschide cu 3 Trefle şi Sud închide licitaţia cu 4 Pici. West atacă Regele de Caro, la care Est răspunde cu 9. West continuă cu 4 de Pică şi Est contribuie cu 6.

Se văd cu ochiul liber 10 levate, dar dacă privim "cu lupa" există şansa unei levate (foarte importante) în plus.

Alegeţi crosa potrivită!

PAUL WEINSTOCK

♣◇♥♤

מוזאיקה א.ולפמן בע"מ
mozaica a. wolfman ltd.

SINGURUL COMPLEX PENTRU PRODUCŢIA ŞI DISTRIBUIREA ARTICOLELOR DIN BETON
folosibile la amenajarea terenurilor, atît la suprafaţa solului cît şi în adîncime

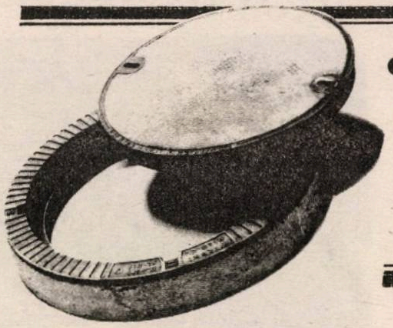

●PRODUSE DIN BETON●

ACEASTA ESTE
SPECIALITATEA NOASTRĂ

- * Conducte cu manşon de cauciuc
- * Conducte asamblate cu mortar
- * Tubulatură prefabricată
- * Tubulatură conică
- * Capace din beton şi fier
- * Gură de control pentru canalizare
- * Gură de scurgere a apelor de ploaie
- * Pietre de pavaj, asamblate
- * Pietre de bordură şi grădină
- * Pietre de demarcaţie
- * Pietre de rigolă
- * Opritori auto
- * Bănci de lemn
- * Jardiniere

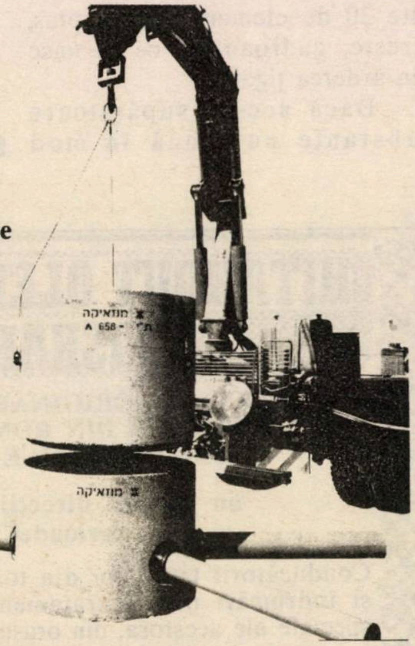

PRODUSELE NOASTRE POARTĂ SEMNUL STANDARDIZĂRII
ŞI SE AFLĂ SUB SUPRAVEGHEREA OFICIULUI DE STANDARDE ŞI A TEHNIONULUI

●

Fabrica şi sediul centralei: Str. Haşaiş 13, POB 10354, Mifraţ
Haifa 26112, TEL. 04/415550, FAX. 04/416767

●

Fabrica din Nes Ţiona: Zona Industrială "B" Nes Ţiona,
TEL. 08/404083 – 4, FAX. 08/404078

POŞTA

POŞTA
BY AIR MAIL

CE NE PREGĂTEŞTE ISLAMUL...

"O luptă-i viaţa, deci te luptă/, Cu forţă aprigă, cu dor" – a scris un poet român în secolul trecut. Principalul conflict din istoria umană este cel dintre idealuri (religie sau filozofie).

Popoarele se angajează ca mercenari ai religiei (filozofiei) cu speranţa într-o viaţă mai bună. Cînd această speranţă cade, poporul renunţă la religia sa, adoptînd una nouă.

Evreul face excepţie de la această regulă. Noua religie (filozofie) cucereşte popor după popor, se dezvoltă ca un balon pînă plezneşte şi se transformă în cîrpă. În plină dezvoltare religia (filozofia) dă naştere la fanatism, provoacă şi permite apariţia unor indivizi care ajung să se sacrifice în folosul religiei.

În acest proces, de regulă, evreul joacă rolul de cui, iudaismul ieşind întărit, iar poporul, ca fiinţă umană, plătind un tribut greu în vieţi (holocaust).

În trecut am fost martori la baloanele Augustilor Romei şi ai catolicismului. În zilele noastre am văzut cum s-au transformat în cîrpe baloanele nazismului şi comunismului. Azi, vedem cum islamul se dezvoltă ca un balon, ameninţă lumea întreagă, dar mai ales pe noi, evreii israelieni.

Ca şi în trecut, cînd n-am criticat nazismul şi comunismul, noi evreii, mai ales noi cei din Israel, nu criticăm islamul.

Ca şi în trecut, în viitor, avem toate şansele să primim de la islam, ce-am primit de la nazism şi comunism, respectiv holocaustul fizic şi asimilarea (holocaust umanitar).

După holocaustul ce-l vom primi de la islam, vom cînta din nou "Am Israel hai" (Poporul Israel trăieşte) şi vom reveni la ura dintre noi, ca acum, cînd unii dintre noi, evrei israelieni, spunem despre ceilalţi "Păcat c-au fost ucişi numai 6 milioane".

Sîntem un popor aparte, nu vorbim şi nu acţionăm împotriva celor ce-şi exprimă dorinţa să ne extermine.

Ing. ROBERT SCHWARTZ
Azur

ANTI NOEMI PAVEL

Atunci cînd un oaspete ce i-a vizitat casa şi i-a admirat comorile, şi-a exprimat faţă de gazdă minunarea faţă de cele văzute, Bernard Berenson i-a răspuns că mirarea şi admiraţia nu sînt la locul lor – palatul, tablourile, mobilele scumpe, cărţile legate în marochin, toate acestea nu sînt, a spus, decît "un minimum" pentru un intelectual.

Cred că şi dv. v-aţi gîndit la un astfel de "Minimum", atunci cînd v-aţi botezat revista. Un număr recent (45) mi-a trezit însă, pentru întîia oară, temerea că unii colaboratori ai dv. sînt, uneori, tentaţi să interpreteze titlul în lectura lui primă. Iată, citesc cu stupefacţie, într-un articol semnat de d-na (d-ra, n. red.) Noemi Pavel şi încadrat într-un set de descrieri ale României, aşa cum a devenit ea în ultimul an – citesc, deci, despre presupuse atrocităţi petrecute, prin mîna maghiarilor din Transilvania, împotriva concetăţenilor lor români: torturi, crime comise în văzul familiei victimei, sloganuri sîngeroase mîzgălite pe ziduri... Cred a reţine, dintr-o prezentare ce i-a fost făcută în paginile revistei, că d-na Noemi Pavel este o tînără poetă de talent. Nefericită, formula cu care s-a decis acum să iasă la lumina tiparului! Cred (vă cred pe cuvînt) sînt convins că talentul dumneaei i-ar fi permis să compună tulburătoare elegii pe seama acestor întîmplări (de vor fi fost totuşi reale), tristeţea, ea, este atemporală, măceluri noi şi vechi au fost şi sînt destule, şi nimeni nu ar putea-o condamna prea vehement pe poetă; căci obiectivitatea poeţilor este, se ştie, de un fel deosebit.

Dar, dacă există noţiunea de "licenţă poetică", aceea de "licenţă gazetărească" nu ar trebui să existe – sau cel puţin, nu în paginile "Minimumului" nostru intelectual.

Unde, cînd au avut loc crimele acelea? În ce împrejurări? Cine au fost victimele, cine – făptaşii, şi ce pedepse au primit cei din urmă? Care este textul exact al ameninţărilor scrise pe ziduri, unde (în ce oraş), cînd le-a văzut d-na Pavel? (nu pot să-mi închipui, pentru o clipă măcar, că scrie... după ureche). Cîţi români au "fugit" (s-au refugiat) din Ardeal? Cu cîţi a stat d-na Pavel de vorbă? Ce i-au relatat? De ce – dumneaei, pe care o numiţi, citez textual, "corespondenta noastră"?

Recitesc prezentarea făcută d-nei Pavel: a publicat, aflu, o plachetă de poezii, pe pagini xero-copiate, şi lipite cu pap. Ei bine, *Minimum* nu este o revistă lipită cu pap. Din suflet sper să nu-şi descopere, printr-o dezastruoasă piruetă, vocaţia de a ni se înfăţişa cusută cu aţă albă.

Dr. ADRIAN ELIAS,
Iaffo- Tel Aviv

NU VREAU SĂ FIU TRIBAL!

În revista "Minimum" apar uneori cuvinte – e adevărat – foarte utilizate în România din ultimii ani, dar care nu au nici o contingenţă cu limba română. Să vă dau cîteva exemple. În numărul 45 apar următoarele cuvinte: impulsionat, tensionat, prud, suspicionat, alertă... etc... Desfid pe oricine ar căuta să găsească aceste cuvinte în dicţionarul român-român. Nu figurează. Sînt forme create ad-hoc pe o bază franţuzească (?) dar care nu pot face parte din limba românească. Fără a fi purist, am fost şi sînt un pasionat al gramaticii în orice limbă şi sufăr direct la crearea

POŞTA

artificială a cuvintelor.

Să le luăm pe rînd: *tensionat* – cuvîntul tensiune ca substantiv există, dar ca verb nu – asemenea *impuls. Suspiciune* – *da. Suspicionat* – nu, *prud* – e o aberaţie. *Alerta* e doar în franţuzeşte. De ce ne sfiim să scriem "a da impuls", "a fi sub tensiune", alarmă în loc de alertă şi aşa mai departe.

Şi acum să ne oprim la această titulatură atît de scumpă revistei, şi anume "trib" (al românilor, bineînţeles). Eu înţeleg că asta vrea să fie o aluzie la cele 12 triburi din care era format poporul evreu în prima epocă a existenţei sale. A ne numi astăzi trib, este o nuanţă pejorativă. Să mă explic. Iată definiţia cuvîntului *trib* (Larousse): "grup de familii, omogen pe plan lingvistic, politic, social şi cultural, pe care unii îi consideră ca o subdiviziune etnică şi alţii ca un simplu echivalent etnic". Românii din Israel, e adevărat, constituie un grup (dar neomogen) cu afinitate lingvistică (mai mult la generaţia veche decît la generaţia nouă) dar care pe plan social-politic – aparţin Israelului şi concepţiei israeliene. Nu putem fi reduşi la proporţiile şi nivelul tribal al unei etnii.

De ce să fim tribali, noi românii? Sîntem originari din România, nu ne e ruşine de acest fapt, dar nu vrem să fim izolaţi nici măcar nominal într-un trib. Sîntem israelieni de origine română şi asta e poate singura noastră onoare.

Un român care nu vrea să fie "tribal".

Dr. S. JACOBSON
Tel Aviv

HAI SĂ VĂ POVESTESC O MINUNE

Reţineţi: 26 septembrie 1990. Data cînd s-a produs minunea. Şi-apoi, lăsaţi imaginaţia să zboare în spaţiu la Cernăuţi, în timp cu nouă decenii în urmă, adică la începutul veacului. Atunci, la 16 decembrie 1900. s-a născut mama mea: Gusta Schmetterling, după numele de fată Bretholz.

Bretholzii, bunicii mei, formau o familie unită, de evrei cumsecade, "balbotiş", cum se spune în idişul pe care ei îl vorbeau între ei, pe lîngă germana şi rusa. Lor li s-au născut trei fete, între care şi mama, şi doi băieţi, crescuţi şi educaţi în spiritul tradiţiei evreilor bucovineni care, adaptîndu-se şi la cultura iudaică şi la cea germană, se distingeau prin omenia lor, prin maniere civilizate, bun gust. Unul din aceşti unchi, pe nume Isidor, s-a căsătorit în 1929 şi a avut doi băieţi, verii mei dragi.

Au venit vremurile urgiei fasciste, ale războiului şi ale Holocaustului. La 22 iunie 1941, la ordinul lui Antonescu "Români, treceţi Prutul", România se alătură coaliţiei hitleriste împotriva Uniunii Sovietice. Trupele româneşti trec în Basarabia şi în Bucovina de Nord. Cernăuţi devine oraş martir. De la început, comandanţii trupelor române au acordat trei zile libere, cînd fiecare poate face ce vrea cu evreii. Multe sute de evrei au fost împuşcaţi. Apoi, munci grele, apoi Steaua galbenă şi, sîmbătă, 11 octombrie, înfiinţarea ghettoului, în care sînt internaţi 55.000 de evrei. Încep deportările peste Bug; Transnistria capătă trista faimă de Auschwitz pentru majoritatea evreilor cernăuţeni.

În toţi anii am ştiut că mama mea a fost unica supravieţuitoare din familia Bretholz. Din cîte am aflat, restul familiei – unchi, mătuşi, veri – nu s-au mai întors niciunul din cumplita deportare.

Şi totuşi... Sîntem cu toţii părtaşi la acest eveniment major în viaţa Israelului: sosirea, val după val, a olimilor din Uniunea Sovietică. Îi întîlneşti peste tot: pe stradă, în magazine, la bancă, la poştă.

Cum eu mai ştiu ceva ruseşte, intru adesea în vorbă cu ei. În special cu cei care provin din Cernăuţi şi de la care pot să aflu ce s-a mai petrecut prin locurile natale, dacă mai există cîte cineva din familiile de care mai ţin minte. Aşa se face că am o convorbire cu doi proaspeţi olim, soţ şi soţie:

– Unde sînteţi născut?

– La Cernăuţi – răspunde el, un bărbat frumos, cu ochi albaştri, cu părul grizonat.

– Şi cum te numeşti?

– Leib-Liona Bretholz!

– Bretholz? – tresar eu la auzul acestui nume. Simt cum mi se taie picioarele. Şi, fiindcă încă nu-mi vine să cred, adaog:

– Pe tatăl d-tale nu l-a chemat Izidor?

– Ba da. Izidor l-a chemat.

– Ai cumva o fotografie a părinţilor?

El scoate dintr-un portvizit o fotografie îngălbenită pe care o privesc cu duioşie. Nu mai încape nici o îndoială!

– Tu n-ai fost deportat? Cum de ai scăpat cu viaţă?

– Păi eu, împreună cu mama, Ielti o chema, nu am fost în Transnistria, întrucît la izbucnirea războiului fuseserăm izolaţi la ruşi...

– Şti tu cine eşti, măi Leib? Vărul meu bun! Tatăl tău şi mama mea, fie-le amintirea binecuvîntată, au fost frate şi soră.

Peste ani şi ani, o regăsire şi o îmbrăţişare fierbinte pe pămîntul sfînt al Eretz Israelului. Nu e asta o "minune"?

NORBERT
SCHMETTERLING
Beer Sheva

LA IAŞI

...Ţin să vă scriu că la Iaşi am înfiinţat o filială a Asociaţiei de prietenie România-Israel, eu fiind vice-preşedinte, iar preşedintele de onoare este domnul B. Prepeliceanu, violonist de renume din cadrul cvartetului Voces (care a fost în turneu în Israel de mai multe ori).

Mai mult, avem la activ cîteva activităţi reuşite. Aş putea menţiona deschiderea din vara anului trecut desfăşurată la "Casa Oamenilor de Ştiinţă" unde cvartetul "Voces" a dat un recital şi eu am recitat versuri despre Auschwitz, Anna Frank, Zidul Plîngerii etc. şi au fost prezentate două filme

POŞTA

documentare trimise de Ambasada Israelului. Am mai avut o manifestaţie cu o conferinţă a scriitorului Radu F. Alexandru: "Războiul pietrelor", de asemeni, încă un concert la Filarmonică cu cvartetul amintit şi cu versuri pe teme judaice; iar nu de mult, am organizat împreună cu colectivul de conducere: scriitorii Gheorghe Ilisei, Bujor Prelipceanu expoziţia de artă fotografică a cunoscutei artiste Shai Ginot din Ierusalim, bioloagă şi ilustratoare de cărţi. Expoziţia la vernisajul căreia a participat şi d-na Tamar Samash, consilier la ambasadă şi scriitorul Victor Bîrlădeanu, secretarul general al Asociaţiei s-a bucurat de un real succes. Sute de ieşeni au vizitat-o şi au apreciat-o ca fiind deosebită, un exemplu de simţ artistic şi gust.

BIANCA MARCOVICI
Scriitoare, Iaşi

ANGELA CAMPUS ŞI SOCIETATEA DE ELECTRICITATE

Stimate d-le Mirodan, în revista dvs. "Minimum", nr. 44 din noiembrie 1990, aţi publicat la rubrica "Pagini", destinată producţiilor literare, "schiţa" (?) intitulată "Lada de gunoi" de Angela Campus.

Această producţie "literar-artistică" nu este altceva decît un atac (...) la adresa salariaţilor Societăţii de Electricitate din Israel şi uzează de mijloace cu totul reprobabile: salariaţii respectivi sînt atît de bine situaţi, încît îşi permit să arunce la lada de gunoi alimente gustoase, în vreme ce oamenii de cultură nu au nici măcar cantitatea normală de gunoi, destinată a fi aruncată. Asemenea comparaţii, au izul urît mirositor al "realismului socialist" de tristă amintire.

Dvs. nu trebuia să acceptaţi ca paginile revistei de înalt nivel cultural ce o conduceţi, să devină o tribună în care diverse categorii de cetăţeni să se atace reciproc, fără să existe vreun motiv care să justifice aceasta.

Consider că o punere la punct (...) este absolut necesară, cu atît mai mult cu cît categoria de salariaţi pusă la zid, se ocupă zi şi noapte de proiectarea, punerea în funcţiune şi întreţinerea întregului sistem energetic al ţării noastre, sistem fără de care nimic nu s-ar mai mişca în ţara noastră.

Cu stimă,
Ing. ELIEZER ROMSOHN
Haifa

BUNI ŞI MITITEII, DAR SĂ NU-I UITĂM PE CEI MARI

O plăcută surpriză, nu de mult, la radio, canalul Bet: o emisiune despre *tribul* nostru.

Crainicul emisiunii, Menahem Peery, căsătorit cu o româncă, s-a străduit, cu ajutorul participanţilor la emisiune să scoată în evidenţă fapte, contribuţii, valori, merite ale tribului nostru.

În emisiunea aceasta nu s-a vorbit despre politică, poate tocmai pentru că nu avem reprezentanţi în guvern şi nici măcar în Knesset.

Dacă în politică am eşuat pînă acum, nu se poate spune că în alte domenii am făcut aceeaşi impresie dezolantă.

Un bun exemplu îl constituie subiectul principal al emisiunii: mîncarea şi băutura românească! S-a vorbit de sarmale cu foi de viţă şi cu foi de varză, de mititei, de pîrjoale moldoveneşti, de vin, de tulburel şi de alte delicii culinare care-mi scapă. S-a vorbit de restaurantul "Luca" ca şi de răposatul restaurant "Buium", ambele din Iaffo, în care după cum îşi aminteşte actorul Moscu Alcalay, sîmbătă se aduna "elita românească" pentru a-şi etala toaletele şi coafurile şi pentru a dansa pînă-n zori.

Cei ce au fost prezenţi la întîlnirea din studioul radioului israelian n-au uitat elementul muzical care face ca bunătăţile gastronomice să fie îngurgitate cu uşurinţă, dar şi cu plăcere. Şi ca exemplificare, a fost invitat violonistul Mirel Reznic, apreciatul talent al alialei. Chitaristul Baldi Olier s-a raliat atmosferei de bună dispoziţie, dînd frîu liber măiestriei sale.

Nancy Brandes, apreciat muzician şi actriţa Rozina Cambos au vorbit mai mult despre bucătăria românească decît de muzica lor şi a altora.

E adevărat, s-a vorbit deci mult despre de-ale gurii şi extrem de puţin de-ale spiritului. Poate că "modestia" a mers prea departe (din nou alia cuminte?), încît s-a ţinut *secret* că oamenii tribului au la activ realizări considerabile în domeniul culturii. Poate, altădată...

Dr. OTTO BACALU
Tel Aviv

Marcel Nicolau, Naharia ("În nr. 44, noiembrie 1990. la pag. 48, col.II se poate citi:– titlul: Tudor Savin, "Beznă" – ..."cîtă suferinţă, cîte privaţiuni a putut suporta acest om, fără să ştie măcar DE CE a fost scos din rîndurile societăţii şi trimis ca un duşman, în lagărele de muncă, în mod arbitrar"... Deci se subliniază "arbitrarul"; Savin nu era "duşman". Dar dacă era "duşman"? Totul ar fi fost normal?"); *Ing. Silviu Ekstein*, Herzlia (Dan Beniamini a semnat în rubrica "Primim la redacţie", nr. 45, anul IV, decembrie 1990, o "notă" cu privire la prezentarea Holocaustului evreilor din România, prezentare apărută în «Lupta» (Paris), din luna septembrie 1990, sub semnătura lui Mihai Korné. Socotesc necesare unele rectificări la «nota» apărută precum şi unele precizări: dl. Mihai Korné nu rosteşte limpede şi fără echivoc adevărul despre crimele săvîrşite de către fascismul românesc împotriva neamului evreiesc. Prin modul în care prezintă faptele, dl. Korné dovedeşte că este înfeudat mentalităţii care tinde, cel puţin, la reducerea proporţiilor lui astfel încît să apară ca nesemnificativ..."); *Economist Loredana Pinhas*, Beer Sheva ("...uluitor, am aflat în nr. trecut, la "Noi" cum că redactorii de la "Revista Cultului Mozaic" din Bucureşti nu cunosc nimic, sărăcuţii de ei, despre

POŞTA

străduinţele şi înfăptuirile "românilor" din Israel; uluitor; or fi, mă întreb, cei de la "R. C. M." orbi şi surzi de-adevăratelea? Pentru că i-am văzut cam pe toţi, venind prin Israel, ba la rude, ba la amici, ba la cîte-o adunare cu bufet bine asortat; i-am văzut apoi la aeroport, mulţumiţi de primire, cu bagajele grele; atunci mă întreb, minunîndu-mă, chiar nu văzură nimic cetăţenii de la R.C.M. din cele întîmplate, mai bune şi mai puţin bune, prin aliaua noastră?; *Arie Barash*, Tel Aviv ("Ce se întîmplă? Dl. Iosi Beilin, pudelul lui Shimon Peres, hotărăşte cu de la sine putere să înfiinţeze un stat palestinian în Gaza? Ce se întîmplă la Partidul Muncii de pe Hayarkon? Şi-au pierdut minţile? Îşi taie singuri craca...?"); *Lupu Marcovici*, Kiriat Sharet, Holon (sperăm că, între timp, s-a limpezit ceea ce era de limpezit şi prietenul dvs. din Iaşi, pe care l-aţi abonat la "Minimum", a primit revistele care – nu din cauza noastră! – nu i-au ajuns); *Ing. Victor Costin* Ramat Gan ("Sînteţi siguri că scriitorul Radu Cosaşu are 60 de ani? Mă îndoiesc. Eu am pariat că n-are mai mult de 45-49 de ani. Am pariat cu prieteni pe trei sticle de coniac Martell Napoleon 1970. Sper că n-am pierdut pariul". Cosaşu, oricît de ciudat sună, a împlinit 60 de ani. Da. Ne pare rău (pt. dvs.) nu pentru el. Înţelegem că tinereţea lui miraculoasă, în atitudine şi scris, v-a derutat.

Dar asta-i situaţia. Cele trei sticle de coniac sînt pierdute. *Sorry.*); *Ing. Redy Souzi*, Holon (mulţumiri, pentru gîndul cel bun; la rîndul nostru, vă trimitem cele mai bune urări de sănătate şi aşteptăm impresiile despre "relaţiile evreo-arabe din Natzeret Illit", oraşul pe care-l cunoaşteţi atît de bine, atît de în adîncimi); *Prof. Vaisman*, Ierusalim ("În revista «Minimum» nr. 44/ noiembrie 1990, la pag. 49 se anunţă că a apărut cartea în limba ebraică «Evreii din Bacău», a lui I. Voledi-Vardi. În felul acesta, şi cei care nu pot citi în limba română, vor putea – citind această carte în limba ebraică – să cunoască unele realităţi şi întîmplări relative la oraşul românesc Bacău. Menţionez că această ediţie în limba ebraică este traducerea făcută de Lucian Zeev Herşcovici a volumelor I şi II apărute în 1988, respectiv 1989, în limba română, cu titlul: «Oraşul de pe Bistriţa, Bacău», de I. Voledi-Vardi"); *Harry Shoshany*, Ramat Hanasy (cîteva epigrame pe teme de actualitate: în legătură cu afacerea acţiunilor bancare: *Bancherii, sediul şi-au schimbat/ Chiar şi terenul confruntării/ Că Statul azi, i-a transferat/ Pe toţii la... Banca Acuzării//*; Ora Namir, din Partidul Muncii, se bucură de popularitate: *Ora, nu va fi demisă/ Fiindcă tare-i dulce glasul;/ Dar problema e deschisă,/ Pînă o să-i sune ceasul!//*; Sceranski, om politic, vrea să fie şef: *Sceranski, astăzi plănuieşte,/ Politic să devină "star";/ Şi chiar se pare că ţinteşte/ Ministeriatul la (o)ţar//*; sala Knessetului e permanent goală: *În Knesset, spaţiu berechet,/ Păcat de banii cheltuiţi;/ E gol mereu şi-ntreb discret:/ De ce nu-l dau la noi veniţi?//*; Lupta pentru trai: *Chibuţurile-au declarat/ Război, cu sfinţii deputaţi/ Nu e moral. Cred c-au uitat,/ Că religioşii n-au... soldaţi.//*); *Moshe Helman*, Kiriat Haim ("Ţin minte că în anii de dinaintea celui de-al doilea război mondial, în presa din România, apărea din cînd în cînd o ştire, care anunţa că o anumită persoană era condamnată la 1 leu despăgubiri civile. Un timp n-am înţeles această condamnare, pînă într-o zi cînd cineva mi-a explicat: sînt persoane care produc o infracţiune penală prea mică pentru a fi condamnate. Dar nici nu pot fi iertate complet.

Atunci ele sînt condamnate la 1 leu despăgubiri civile. În realitate, această mică condamnare avea o mare importanţă. Astfel, o persoană care a suferit o condamnare cît de mică, nu mai putea să deţină o funcţie politică importantă cum ar fi: calitatea de ministru, deputat în Parlament sau alte funcţii de răspundere. Mă gîndesc că dacă o astfel de pedeapsă ar fi existat astăzi la noi ... ce bine-ar fi fost, de cîte canalii politice am fi scăpat...); *Dr. Emanuel Merdinger*, profesor emerit la Universitatea din Florida – U.S.A. (este profund indignat de conţinutul unui articol intitulat "Eroul român – Ion Antonescu" pe care l-a citit în publicaţia "Curierul românesc" din Bucureşti. «Cînd mi-am aruncat ochii pe articol – scrie prof. Merdinger, care a cunoscut trei ani şi jumătate ororile deportării în Transnistria – am rămas împietrit. Cum este posibil ca în România democrată să fie glorificat Antonescu, care a fost un ucigaş, un asasin, un bandit de drept comun şi un sadic? Oare poate fi ignorat că el poartă răspunderea pentru uciderea a 200.000 – 300.000 de evrei – copii, femei, bătrîni, invalizi şi bolnavi scoşi din spitale. Este acesta un erou român?» În scrisoare se precizează că un protest în acest sens a fost transmis preşedintelui Iliescu personal şi publicaţiei respective);

Jenică Gold, Ramat Aviv (citind confesiunea dvs. sîntem de acord că, într-adevăr, colegii dvs. de birou sînt nişte dejecţii; cuvîntul, dur, dur de tot, este, în cazul de faţă meritat); *Av. Vladimir Eşanu*, Bucureşti (preferăm corespondenţele privind activitatea şi realităţile evreo-române de la Bucureşti); *Zwi Cohen*, Tirat Carmel (a. sperăm că aţi primit materialul; b. şi totuşi aşteptăm o fotografie a nepotului Dvs., neuitatul animator de teatru care a fost I. Coman); *Ing. Victoria Siegmund*, San Francisco, USA (da, cronicarul nostru sportiv, G. Modeanu este una şi aceeaşi persoană cu tînărul redactor de la *Sportul* din anii '60, pe care l-aţi cunoscut – şi, *iubit în secret*, la Bucureşti).

●

Max Gaier, H.O.R.- Ashdod;

POŞTA

M. Miletineanu, Haifa; *Valeriu Frimu*, Bucureşti; *Dr. Anda Hausser*, Essen, Germania; *Lilian Stoicescu*, Bucureşti; *Melanie Liquornik*, Kiriat Yam; *Prof. Vivi Roşca*, Los Angeles, USA; *Mitică Paraschivescu*, student, Bucureşti; *Efraim Bar-Av*, Tel Aviv; *Aviva Mayerson*, Ierusalim; *Lucy Avramsohn*, Bruxelles, Belgia; *Rodica Trifa*, Chicago, USA; *Av. Harry Löewendall*, Petah Tikva; *Elvira Grünn*, Milano, Italia; *Ing. S. Elio*, Tel Aviv; *Prof. Armand Papier*, Haifa, *Mizzi Koyoumdzoglu*, Atena – mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice. Ceilalţi – pe curînd.

NU A FOST FRATELE ANEI PAUKER

Faptul că revista "Minimum" este o publicaţie din ce în ce mai bună, nu mă scuteşte să semnalez din cînd în cînd cîte o eroare.

De data aceasta eroarea nu este datorată redacţiei (dar revista şi-a însuşit-o), ci a unui colaborator, un distins colaborator: rabinul Dr. Alexandre Şafran.

În numărul 45 al revistei, în cadrul preţioaselor sale Memorii, scriind despre poetul Haim Rabinsohn, arată că a fost "fratele Anei Pauker". Este răspîndită această credinţă, am întîlnit-o deseori, oral şi în scris. Dar nu corespunde adevărului. Haim Rabinsohn n-a fost fratele Anei Pauker, nu erau nici măcar rude.

Ca unul care, după cercetări migăloase am realizat o amplă evocare a Anei Pauker (va apărea peste o lună-două), am putut lămuri această problemă: mi-au dezminţit versiunea atît fata Anei, Tatiana, cît şi Haim Rabinsohn în persoană; dar nu pentru că s-au eschivat! Cred că sînt suficiente aceste două mărturii.

Tatăl Anei Pauker a fost haham (nu rabin, cum mai susţin unii), urmaşul mai multor generaţii de hahami, tatăl lui Haim Rabinsohn a fost rabin, urmaşul mai multor generaţii de rabini, Poetul s-a născut în tîrguşorul Răducăceni (Iaşi), ministereasa s-a născut tot într-un tîrguşor, dar acela se numeşte Codăeşti (Vaslui). Cei doi nu s-au cunoscut nicicînd.

MARIUS MIRCU
Bat Yam

*

Da, aşa cum spune microbistul scriitor şi cercetător istoric Marius Mircu în fragmentul din nr. 45 apare eronat numele poetului Haim Rabinsohn, drept fratele Anei Pauker.

Au existat doi Rabinsohni. Întîmplător, i-am cunoscut pe amîndoi. Amîndoi profesori de istorie a religiei. Fratele Anei Pauker s-a numit Zalman, era o fire retrasă, un om tăcut, poate prea tăcut. Haim, nici un fel de rubedenie cu Ana Pauker, era mai mult poet decît profesor, poeziile sale, scrise în ebraică sau în idiş, aducîndu-i oarecare notorietate. Fire glumeaţă, spontană şi vorbăreaţă, a fost – precis – cel care făcea parte din grupul condus de rabinul şef Şafran, grup care pornise să traducă în româneşte Penthatheuhul. A fost uşor de realizat această confuzie – de altfel, autorul precizează: *"dacă îmi amintesc bine"* – deoarece Haim şi nu Zalman (fratele Anei Pauker), făcuse parte din grupul literaţilor, unde se simţea mai bine. Apoi, Zalman nu căutase să se ralieze nici unui grup de scriitori, el necunoscînd prea bine limba română, aşa cum o cunoştea Haim.

Confuzia, aşa cum precizează Mircu, a fost foarte răspîndită, transformîndu-se într-un adevărat automatism verbal. Oridecîteori auzeam vorbindu-se despre Haim Rabinsohn, interlocutorii mei adăugau: fratele Anei Pauker... Facem, deci, cuvenita rectificare...

ADRIAN ZAHAREANU

● Orice s-ar spune, d. Kohl Helmut, nu este Kohl Israel

MAMAIA מַאמַאיָה

Restaurant

românesc

GRĂTAR – PESCĂRIE

●

AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

●

RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

CLEPSIDRA

Nou veniţi (olim hadaşim)

● *Victor Nămolaru,* ziarist (fost redactor la "Publicaţiile pentru străinătate" din Bucureşti); cu soţia (Rh. Hana Senesh 513/7, Kiriat Asura, Naharia)

Reportaj

● *Eugen Preda,* director la Radiodifuziunea Română; Dan Preda, redactor la Radiodifuziunea română; *Uly Vălureanu,* redactor la România Liberă; de la Bucureşti; pentru a relata despre situaţia din Israel în zilele războiului şi rachetelor.

Turism

● *Prof. Dolphi Drimmer,* rectorul Universităţii Ecologice din Bucureşti, maestru internaţional de şah; cu soţia.

● *Bianca Marcovici,* scriitoare, secretara filialei Iaşi a Asociaţiei de prietenie România-Israel; la rude.

Deces

● *Tilde Urseanu,* maestră de balet, coregrafă la opera Română; la Bucureşti.

COMEMORAREA MARTIRILOR REBELIUNII

1941 – 1991
50 de ani de la
REBELIUNEA
LEGIONARĂ

În seara de 8 ianuarie, la Sinagoga "Beit Iaacov Iosef-Rav Zwi Gutman" a avut loc, comemorarea martirilor Pogromului de la Bucureşti – solemnitate care a deschis seria acţiunilor consacrate împlinirii a 50 de ani de la Holocaustul Evreilor din România.

Invitat de onoare al Comitetului public de Comemorare a fost Dr. Alexandru Şafran, fost şef rabin al României în timpul Holocaustului. D-sa a rostit cu acest prilej o emoţionantă predică, în care a evocat momentele tragice ale rebeliunii, a amintit împrejurările în care au avut loc deportările în Transnistria şi suferinţele pe care aceştia şi evreii, în genere, le-au îndurat în anii prigoanei fasciste, a avut admirabile cuvinte de preţuire la adresa ataşamentului obştei evreieşti din România faţă de valorile eterne ale judaismului, faţă de sionism şi umanitate.

Participanţii, între care mulţi originari din România, au fost adînc impresionaţi de cuvintele pline de înţelepciune şi har ale rabinului dr. Şafran.

În cadrul adunării, care a fost condusă de Shlomo Leibovici-Laiş, au mai luat cuvîntul Dov Shilanski, preşedintele Knessetului, Israel Meir-Lau, şef rabin al Tel Aviv-ului, rabin Shmuel Halpert, vice-ministru, Shlomo Lahat, primarul Tel Avivului, rav Efraim Guttman, rabinul Sinagogii, Avraham Dolphy Goldstein, preşedinte de onoare al Sinagogii, Dr. Meir Kotick. S-a dat citire unei telegrame ocazionale din partea primului ministru al Israelului, Itzhak Shamir.

Tot la iniţiativa Comitetului public de comemorare a 50 de ani de la Holocaustul Evreilor din România, la 9 ianuarie, s-a oficiat un serviciu religios la mormîntul rabinului Zwi Guttman, iar la 14 ianuarie, martirii Holocaustului au fost pomeniţi la Yad Vashem şi în Knesset, iar în continuare, a avut loc o primire la sala Chagall din Knesset.

CARNET

10 cuvinte: 15 şekeli
Cu fotografie: 50 şekeli
** Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

● *A apărut* cartea "Ionel Jianu – un om, o viaţă, un destin", editată de către Academia Româno-Americană. Acei ce doresc să ofere acest volum unei persoane din România, pot, cumpărînd un exemplar, să obţină al doilea gratuit. Comenzile (300 franci francezi sau echivalentul în shkalim) pot fi adresate: D-lui Iosef Cohen, 12, Dr. Zlogisti, str. Tel Aviv 62994 (tel. 03/255071). Volumele vor fi adresate respectivilor direct de editură.

● *A încetat din viaţă,* la Bucureşti, cunoscutul fotbalist român, Valeriu Călinoiu, component de bază al echipei naţionale în anii 1960 – 1970. Puiu Peretz, fost jucător al echipei *Petrolul,* precum şi ceilalţi prieteni din Israel, aduc omagiul lor, la mormînt, admirabilului sportiv şi om de calitate care a fost Călinoiu.

● *Prietenii* sînt alături de poetul Shaul Carmel la împlinirea a 30 de zile de la săvîrşirea din viaţă a mamei sale, personalitate distinsă a obştei originarilor din România în Israel.

● *Noemi Rottenberg-Levi şi Solomon Kremer,* ambii din Bacău, sînt căutaţi de Adriana Rădulescu-Uliu, din Craiova, România, b-dul 1 Mai, nr.20, et. 2, ap.8.

● *La mulţi ani,* pînă la 120, lui Mihail Rinea, avocat şi ziarist, la împlinirea frumoasei vîrste de 84 de ani. Prietenii.

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

VĂRSĂTORUL

LUNA FEBRUARIE

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)
Atenţiune **la tendinţa de a vă lăsa antrenat** în cumpărături inutile şi costisitoare. Concentraţi-vă mai mult în domeniul proiectelor de afaceri, care au mari şanse de reuşită, ...în ciuda aparenţelor. Încercaţi să ieşiţi mai mult în societate; aveţi nevoie de o schimbare de orizont.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)
În ciuda **tendinţei** de a vedea lucrurile în negru, perioada se anunţă cu succese în tot ceea ce veţi întreprinde. Personalitatea dvs. devine din ce în ce mai apreciată de către cei care vă înconjoară. Luna aceasta vă aduce noroc culoarea albastru.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)
O avalanşă de idei noi şi importante în domeniul profesional. S-ar putea ca să nu le puteţi pune imediat în aplicare, dar nu le neglijaţi şi pregătiţi terenul în vederea împlinirii lor viitoare. Dacă jucaţi la lotto, nu neglijaţi numerele 15 şi 23.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)
Ocupaţiile **mondene** vă vor lua multă vreme: în special vizite la prieteni şi găzduirea în casă a unor persoane dragi, de departe. Nu vor lipsi nici anumite (şi mult aşteptate!) semne de tandreţe pe care le veţi primi, dar nu vă pierdeţi capul: tandreţe nu înseamnă încă dragoste!

GEMENII (21 mai – 20 iunie)
Chiar şi atunci cînd vă odihniţi, creierul lucrează, face "ore suplimentare" pentru îmbunătăţirea poziţiei pe care o deţineţi. Şi vă aflaţi pe drumul cel bun. În plus vă bucuraţi de sprijinul deplin al celor din jur, dar atenţie la zilele de joi: nu vă sînt norocoase.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)
Sînteţi foarte nerăbdători să ieşiţi, să petreceţi, să profitaţi de orice clipă, dar atenţie: tot ce e mult strică! Vă simţiţi fericit cu perechea şi acesta e lucrul cel mai important. Menajaţi-o. Îmbrăcaţi mai mult roşu.

LEUL (23 iulie – 22 august)
La o petrecere, veţi **întîlni** pe cineva care vă va ajuta mult în domeniul afacerilor. Evitaţi pentru moment să fiţi prea decişi şi agresivi. Lăsaţi lucrurile să curgă de la sine, acordînd nu numai timp, ci şi înţelegere sufletească familiei. Zi norocoasă: vineri.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)
Mai toată activitatea şi mai toate gîndurile se învîrtesc în această perioadă în domeniul romantic. Sînteţi fericit de prezenţa fiinţei iubite lîngă dvs. şi nu vă mai gîndiţi la nimic altceva. Poate e mai bine aşa; în celelalte domenii, timpul lucrează în favoarea dvs.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)
Încercaţi să vă împărţiţi timpul **în** această perioadă numai între muncă şi casă. Dacă aveţi poftă de societate, invitaţi dvs. prietenii şi evitaţi să ieşiţi. De asemenea, evitaţi luna aceasta să legaţi prietenii noi.

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)
Energia **demonstrată** la locul de muncă vă ajută să îndepliniţi multe sarcini şi să vă consolidaţi poziţia. Copiii sau legăturile romantice vă fac foarte fericiţi. Vă simţiţi tineri şi acum este momentul să îndrăzniţi în tot ceea ce aţi ezitat pînă azi. Culoare: galben.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)
Fidelitatea şi entuziasmul cu care vă dedicaţi vieţii profesionale vă fac să neglijaţi viaţa personală, ceea ce vă crează o senzaţie de nemulţumire şi de nelinişte. Pe bună dreptate! Luna aceasta vă aşteaptă o ocazie sentimentală unică pe care nu aveţi voie s-o rataţi. Fiţi cu ochii deschişi.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)
Este momentul să faceţi – în sfîrşit! – scurtele călătorii pe care le amînaţi de multă vreme. Veţi avea nu numai plăceri sufleteşti, ci şi satisfacţii materiale. Încercaţi să vă controlaţi mai mult în ceea ce spuneţi (auto-cenzura!). La lotto, jucaţi 7, 15, 24.

DAN PASERE

FOTO REPORTER

•minimum•

*** Dacă Saddam şi-a închipuit (şi no ştim... şi-a închipuit) că vorbele şi faptele sal ne vor îngenunchia, ucigînd surîsul de p buzele noastre, ei bine, s-a înşelat. *Ai noştr* (evrei şi ne-evrei, din Tel Aviv şi de l Bucureşti) s-au arătat în toată această vrem de răcnet hitleristo-arab, hotărîţi să-şi păstrez surîsul cu pricina. Ba chiar, rîsul. Cîtev exemple, culese de foto-reporterul nostru, Da Pasăre.

1

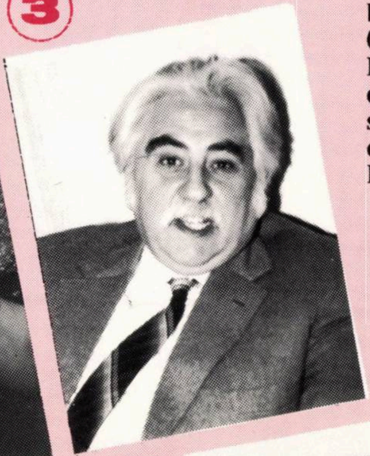

3

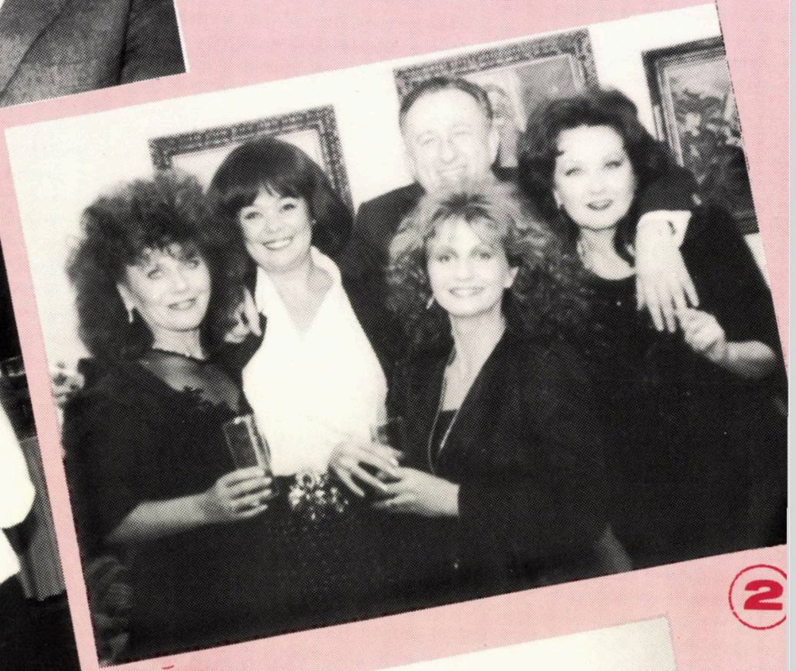

2

5

4

6

1) Stela Popescu, după ce-a recoltat aici, cu Teatrul C. Tănase, un succes de zile mari, spune ceva cititorilor din *Minimum:* un an bun, un deceniu bun!

2) Prof. Dr. Benedict Heinrich s-a baricadat îndărătul a patru femei "bine" şi de mare talent: (de la st. la dr.) cîntăreaţa Terry Gabor, actriţa "cu draci" de la Tănase, Cristina Stamate, cîntăreaţa Cornelia Vorvoreanu şi Stela Popescu, starul necontestat al comediei româneşti.

3) Prof. Dolphi Drimer, rectorul noii Universităţi Ecologice de la Bucureşti, maestru internaţional de şah, aflat în vizită în Israel, crede că Saddam va fi făcut în curînd mat: *turnurile* coaliţiei sînt mai puternice decît *nebunii* de la Bagdad.

4) Cornelia Vorvoreanu are încredere în viitorul globului pămîntesc.

5) ...Iar Adriana Davidsohn (mereu elegantă) directoare la agenţia "Ophir Tours", bea pentru ca turiştii care pleacă "cu ea" să străbată-n pace globul cu pricina.

6) E şi dorinţa d-lui Nicola, reprezentantul Tarom-ului în Israel, şi a soţiei sale; pînă una alta, însă, întrucît Tarom-ul nu prea funcţionează, cei doi, au avut parte de-o originală vacanţă: pe străzile Tel-Avivului, în vreme de război .

minimum

ANUL V
NR. 48
MARTIE 1991
7,80 ȘEKELI

Saddam Hussein,
Hitlerul lumii arabe.
A sǎvîrșit,
ca și predecesorul sǎu

din Berlinul anilor '40,
douǎ lucruri în același timp:
o crimǎ și o sinucidere

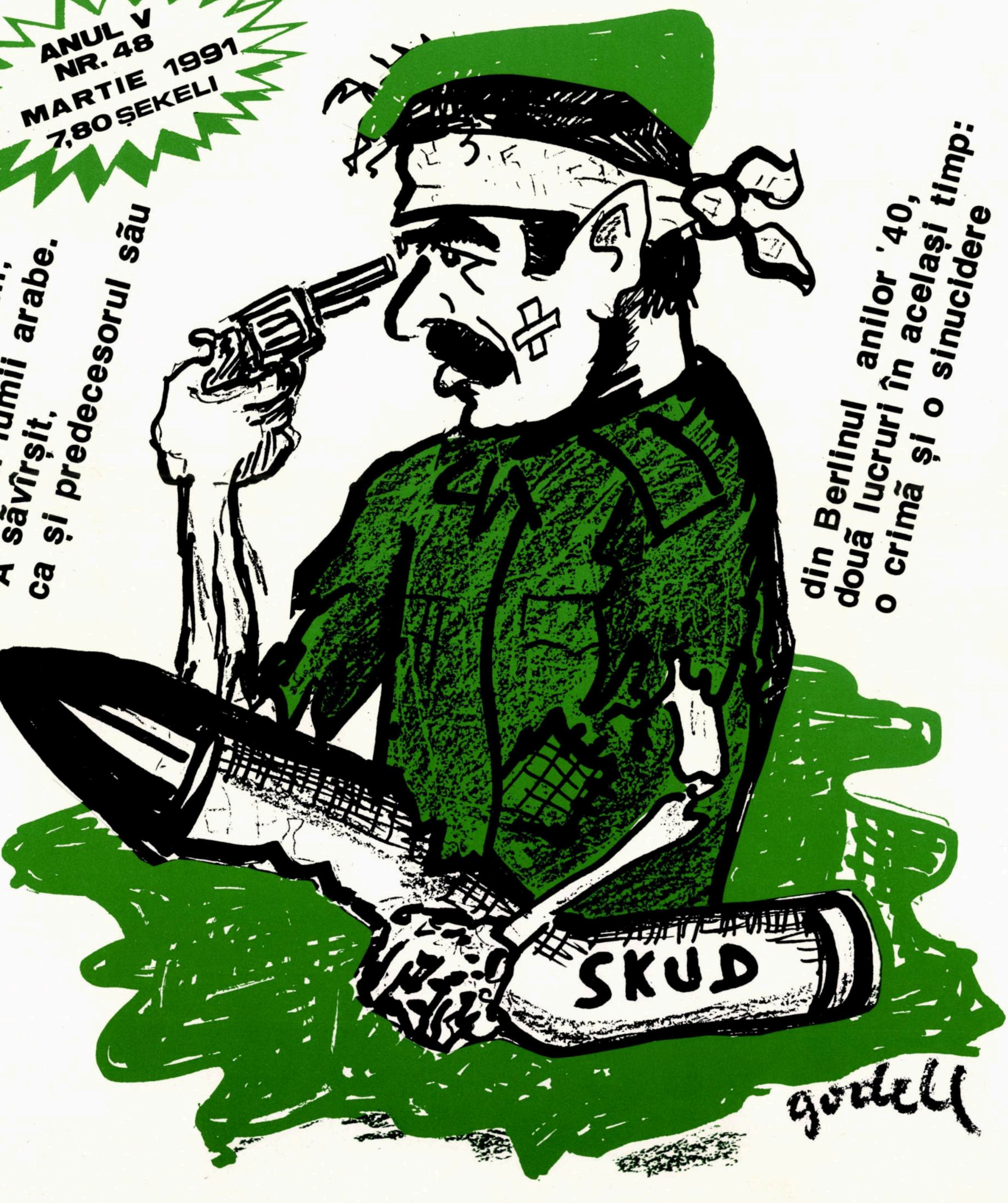

Desen de Godell

GITA SION

(preocupări feminine)

a. să nu sufere de sete

b. în ce regiune

sîntem noi:

alef?

hei?

vav?

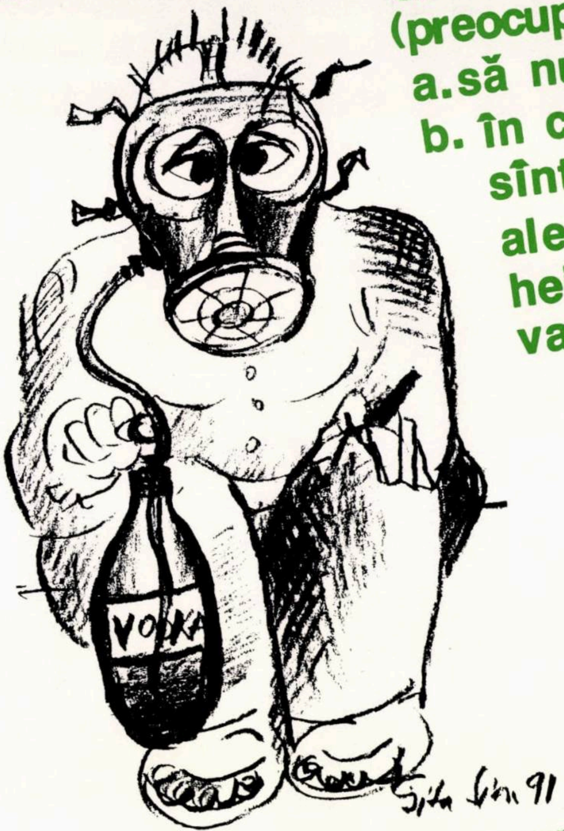
VODKA
Gita Sion 91

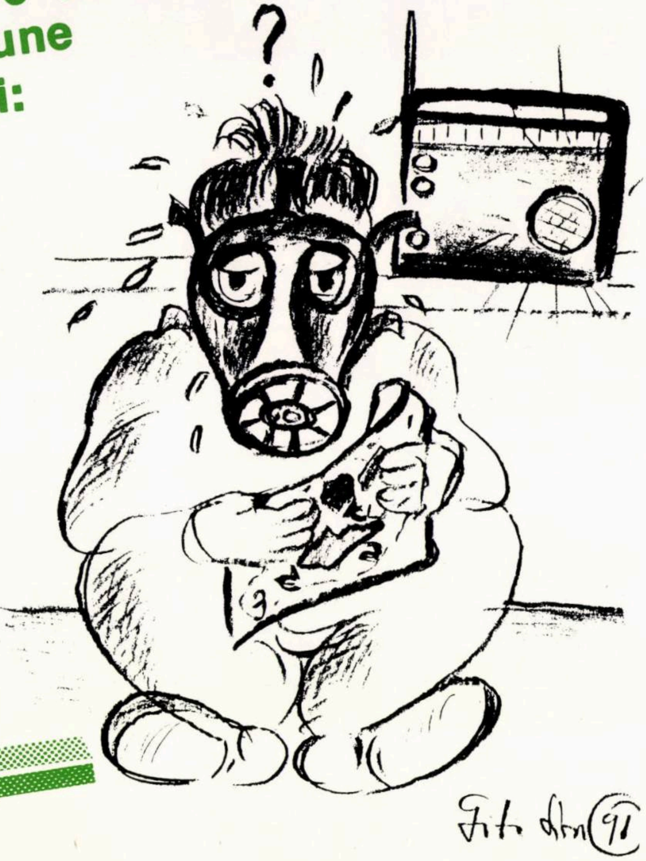
?
Gita Sion 91

GODELL:

(preocupări masculine)

politica

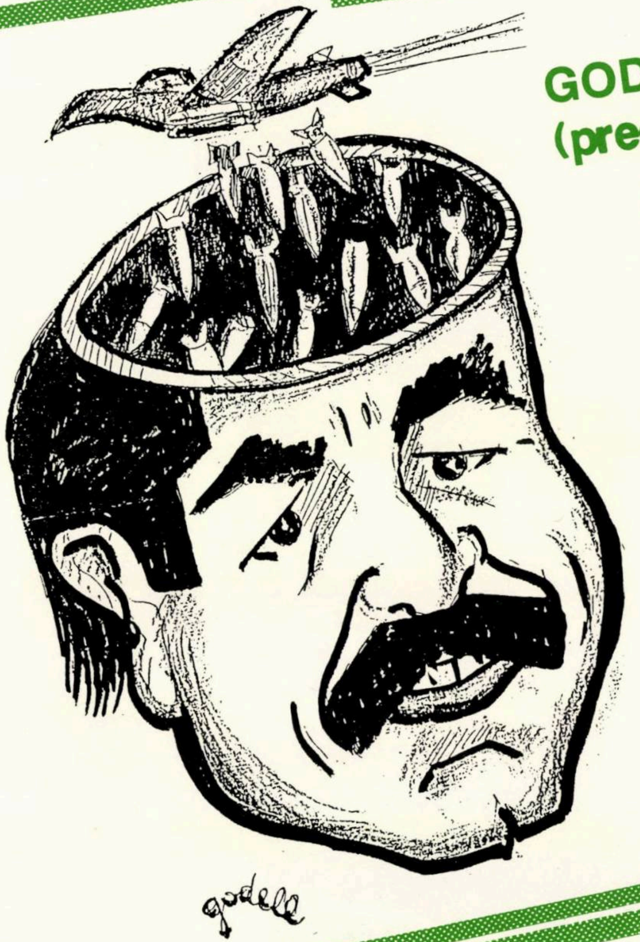

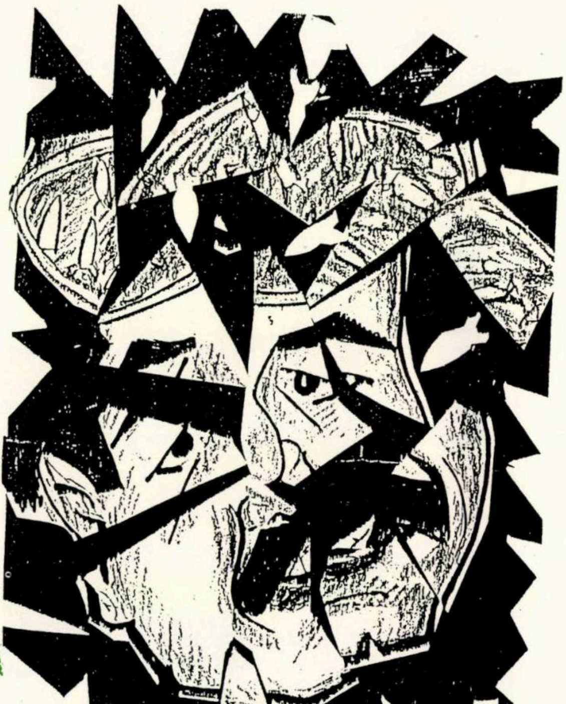

MINIMUM • ANUL V • NR. 48 • MARTIE • 1991

RĂZBOI PURIM

La ora cînd trimitem revista la tipar nu ştim cum anume şi cînd va lua sfîrşit războiul din Golf; în plus, bineînţeles, nu ştim ce urmări va avea acest sfîrşit asupra dramaticului nostru Orient Mijlociu, – şi nici căror dificultăţi vom fi siliţi noi să le facem faţă.

Ştim însă două lucruri.

Mai întîi, Irakul, care s-a dovedit a fi în acest an 1991, duşman ticălos şi de moarte al Israelului, – a fost lovit crîncen; înfrîngerea lui Saddam, totală, nu mai este pusă la îndoială de nimeni.

Pe urmă, distrugerea vrăşmaşului nostru a avut loc. esenţialmente, în momentul sărbătorii de Purim.

Ori, coincidenţa aceasta înseamnă pentru noi foarte mult. Nu e nevoie să explicăm de ce. Nu e nevoie să argumentăm. Şi nu e nevoie să explicăm fiindcă am trăit necontenit sub ameninţarea Hamanilor, fie în Diaspora, fie aici, în Israel, – şi ştim fiecare ce înseamnă Purimul: un simbol al salvării naţionale; şi un prilej, mereu nou, de speranţă.

m.

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

Ceea ce înseamnă 25 februarie 1991

In acest număr:

o *Al. Şafran:* Memorii. Un nou capitol din amintirile celui care a îndrumat, spiritual, obştea evreiască din România în timpul războiului. A îndrumat-o şi s-a străduit din toate puterile să salveze *tribul* nostru de la pieire.

...Iar acum, în aceste dramatice zile ale lui 1991, îndrumătorul tribului nostru a trimis prin *Minimum* un gînd şi o rugă pentru noi toţi. O primim cu mulţumiri. O reproducem cu emoţie:

"Ruga noastră fierbinte este ca Dumnezeul lui Israel şi al lumii întregi să ocrotească Ţara şi Poporul Său, în aceste împrejurări grele – şi să aducă pace în această lume a Lui.

Al. Şafran

■ *George Bush, cu soţia sa: să recunoaştem, ştie să conducă dansul*

minimum

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr. 13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

Director
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 30 şekeli
Carnet – 10 cuvinte – 14 şekeli
Abonamente Israel
6 luni (6 numere): 45 şekeli
1 an (12 numere) : 90 şekeli

Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere):
Europa – 70 dolari; U.S.A., Canada – 80 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelendă – 95 dolari; Insulele Fidji – 150 dolari
Expediţia cu avionul.

Prezentare grafică şi fotoreportaj
Dan Pasăre
Culegere computerizată
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: ATLAS

Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM-PUBLISHERS LTD.

RĂZBOI 30 DE ZILE

Aş vrea să întreb (ca toată lumea de altfel): cine răspunde pentru faptul că Israelul a putut fi atacat, nestingherit, cu rachete?

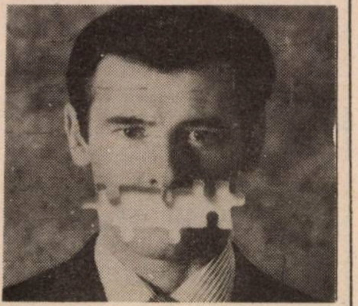

▲ **Aş vrea să -ntreb dar, deocamdată, tac.**

•scurt

În zilele acestea fierbinţi, doi terorişti arabi – Mohamed Issa Abbas şi Yusuf Saad – care fuseseră condamnaţi la închisoare pentru răpirea vasului "Achille Lauro" şi aruncarea peste bord a pasagerului Leon Klinghofer, un evreu-american care circula într-un scaun cu rotile, – au fost eliberaţi, pe tăcute, din puşcăria italiană şi lăsaţi să plece în Algeria.

Nu, nu mă miră de fel. Fiindcă ăsta-i *Călcîiul lui Achille* al occidentului de azi: frica de teroriştii O.E.P.-ului şi dorinţa de a se pune bine cu ei.

*

Cu cîteva zile înaintea începerii războiului din Golf, vicepreşedintele Egiptului, d. Abdel Halim Abu Razale, declarase unui ziar din Cairo:

"Preşedintele Irakului nu are la dispoziţie rachete... capabile să atingă Tel Avivul".

Unde-i Halim să-l halesc?

*

Am văzut şi eu – ca mai toată lumea – la TV concertul simfonic de la Köln, al orchestrei din Dresda, dirijată de Daniel Baremboim: un concert în sprijinul Israelului, precedat de-o simţită cuvîntare a preşedintelui Germaniei.

Concert frumos, nimic de zis. Şi totuşi, ceva a sunat fals. Ba chiar a scîrţîit de-a binelea; sala era pe jumătate goală. Care să fi fost cauza?

Unul din corespondenţii lui "Minimum" din Germania, susţine că nemţii filo-*skudişti* cum îi ştim, n-au vrut să ne cînte-n strună.

Altă versiune spune că iniţiatorii spectacolului au făcut o greşeală de organizare. Dacă, în loc ca încasările să fie – aşa cum au fost – donate unui spital din regiunea Dan, ar fi fost destinate unui cimitir, sala ar fi fost plină.

*

Firma franceză *Sagem* i-a ajutat pe irakieni să mărească raza de acţiune a Skudurilor, tocmai atîta cît era nevoie ca ele să ajungă pînă în Israel.

Ceea ce m-a făcut pe mine – care iubesc Franţa de cînd mă ştiu – să gem de durere.

▲ **PRIMUL ÎNVINGĂTOR AL RĂZBOIULUI**

Ted Turner, soţul actriţei Jane Fonda, patronul reţelei americane de televiziune C.N.N. Echipele lui de reporteri au bătut toate posturile concurente: A.B.C., N.B.C., B.B.C., T. F.5 etc. etc. Bombardamentul necontenit de imagini efectuat de băieţii lui Turner, a fost nimicitor.

Să fim cinstiţi: pînă la ora cînd scriu aceste rînduri, pagubele materiale pricinuite de rachetele Skud sînt, statistic vorbind, relativ reduse. În schimb, pagubele psihologice sînt imense: neliniştea, aşteptarea, seară de seară, a alarmei, cu ochii pe ceas; îndemnul de a fugi care-ncotro.

Dacă lucrurile continuă-n acelaşi fel, scăpăm, cu toţii, nevătămaţi fizic, dar intrăm la balamuc.

■ AZIZ

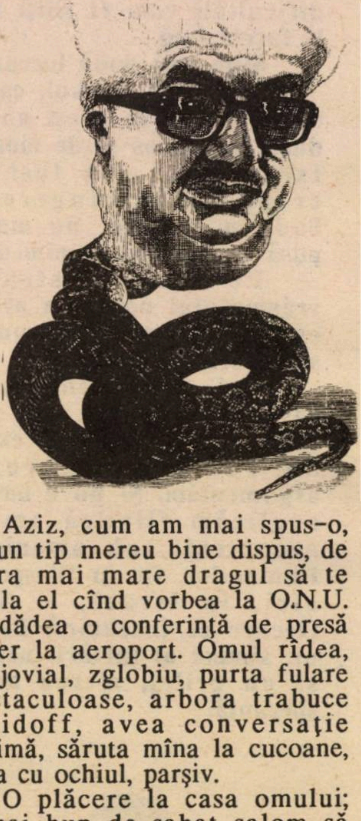

Tarik Aziz: văzut (bine şi fără farasfaslîcuri) de "Lurie" – New York Times)

Aziz, cum am mai spus-o, era un tip mereu bine dispus, de ţi-era mai mare dragul să te uiţi la el cînd vorbea la O.N.U. sau dădea o conferinţă de presă fulger la aeroport. Omul rîdea, era jovial, zglobiu, purta fulare spectaculoase, arbora trabuce Davidoff, avea conversaţie nostimă, săruta mîna la cucoane, făcea cu ochiul, parşiv.

O plăcere la casa omului; tocmai bun de şabat şalom să facă pe animatorul la jurnalul de vineri seara, în locul lui Iaron London.

...Şi deodată, ce să vezi? De cînd cu bombardamentele americanilor (ăia care, ha!, ha!, n-au curajul să facă război...), şi întîmplările din urmă, Aziz a devenit mai puţin zîmbăreţ. Ce s-o fi întîmplat? Ce s-a întîmplat, dugu-dugu, ţoancă mică? Ai vreun necaz? Ia vino 'mneata la nea' *Minimum* şi povesteşte-i aşa, pe-ndelete, de la suflet la suflet, cine mi te-a supărat? Şi cu ce anume?

RĂZBOI DE NOPȚI

SIRIA

Zilele trecute, reprezentanta Siriei la "Comisia pentru drepturile omului" de pe lîngă O.N.U., a declarat că evreii se îndeletnicesc cu omorul ritual, folosind sînge de creştin la pregătirea *matzot*-lui de Pesah. Pe această delegată o cheamă Nabila Saalan.

Ah, inabila siriană! Ea a stricat toate socotelile celor ce se străduiesc, prin diferite capitale (ba chiar pe-aici, prin eizorurile noastre) să ne convingă că băieţii de la Damasc (spre deosebire de cei de la Bagdad – nu-i aşa?) sînt nişte moderaţi, un fel de danezi ai regiunii, cu care te poţi înţelege de la om la om; că poţi renunţa la podişul Golan fără nici o grijă; că Assad şi ai lui s-au potolit, au înţeles cum devine cazul cu evreii; şi că, acuş-acuş, dacă sîntem dispuşi la concesii, o să vedem pe Yad Eliahu un meci de basket Israel-Siria...

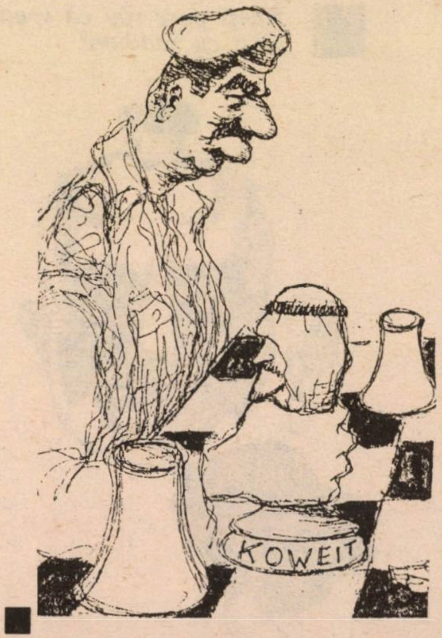

Mat!
Ăsta şi cu şahul e un joc greu, domnu' Saddam (desen de "Tim")

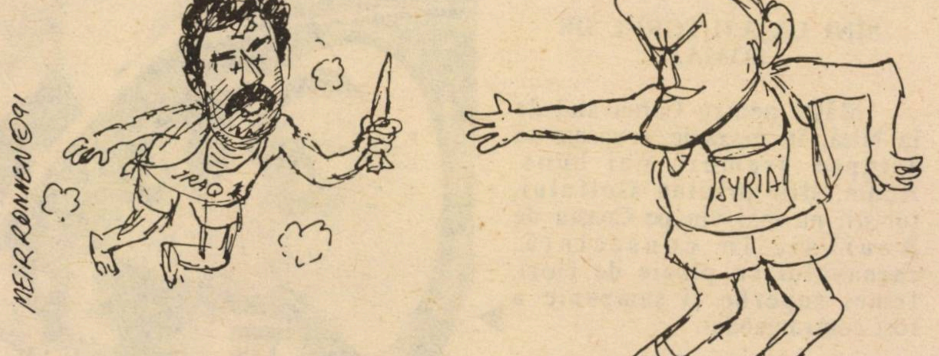

"ŞTAFETA"
VĂZUTĂ DE MEIR RONEN

ZUCKER

Tot scandalul nefericit cu ambasadorul nostru Shuval, din Statele Unite, a izbucnit, din cîte înţelegem, din pricina unui interview acordat de doi deputaţi de-ai noştri, Dedi Zucker din "Ratz" şi Oron de la "Mapam", ziarului *Washington Post;* un interview în care cei doi denunţau guvernul de la Ierusalim că foloseşte ajutorul american pentru a construi locuinţe pentru *olimi* în teritorii.

Pe d. Oron nu-l cunosc. De d. Zucker, în schimb, am mai auzit. Îmi făcuse impresia unui băiat bun, de zahăr. Dar, spre uimirea şi dezamăgirea mea, declaraţiile sale, în loc să contribuie la îndulcirea (atît de necesară azi) a relaţiilor israelo-americane a turnat sare peste rană. Această atitudine mi-a lăsat un gust amar.

ATENŢIE!
NU IEŞIŢI DIN CASĂ FĂRĂ MASCA DE GAZE!

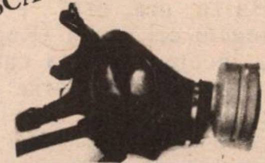

...s-ar putea să vă întîlniţi pe stradă cu deputatul Dedy Zucker

SIMPATII

Niciodată n-a primit Israelul atîtea elogii ca în săptămînile din urmă, cînd cu "abţinerea" noastră, recte cu refuzul de a răspunde la rachetele irakiene. Niciodată.

Cum de se dădeau la televizor, în lume, şapte case dărîmate prin Ramat-Gan, cum ne trezeam cu telegrame de felicitare, calde, de la Washington, Bonn şi Roma. Cum apărea pe micile ecrane un copil în sînge pe-o targă, dus la spital sau o bătrînă moartă, cum ne trezeam cu mesaje de simpatie, emoţionante, de la Moscova, Paris sau Stokholm. Mă gîndesc ce val de afecţiune s-ar fi năpustit asupra noastră dacă Skudurile făceau vreo sută de mii de morţi! Piaţa Comună europeană ar fi votat, în unanimitate, un împrumut de două miliarde de dolari cu numai 3% dobîndă pe an şi, în plus, suma necesară pentru un nou Yad Vashem, de cinci etaje, consacrat victimelor, cu spaţii pentru muzeu, bibliotecă, secţie de documentare, săli-video şi bufet.

RĂZBOI 30 DE NOPTI

SÎNI LA AJUTORUL DE ŞOMAJ

Măşti pentru Carnavalul de la Nisa, în magazie, aruncate să aştepte vremuri mai bune. Acum, din pricina Golfului, turiştii nu mai vin pe Coasta de Azur şi, în consecinţă, carnavalul cu ploaie de flori, femei superbe şi şampanie a fost contramandat. ▶

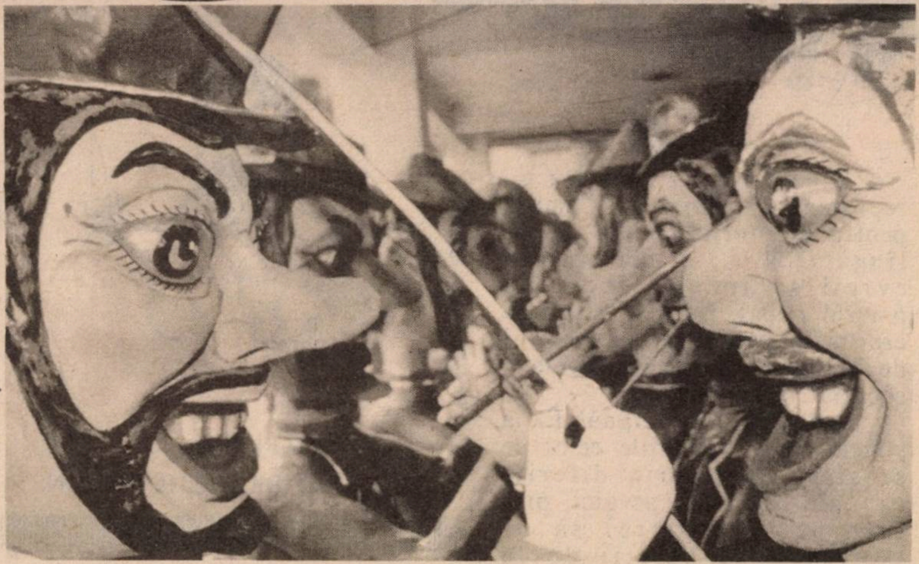

▲ Dansatoare de la Folies Bergère din Paris, ridicîndu-şi, din motive de şomaj!, nivelul politico-cultural. Acum, din pricina Golfului, turiştii nu se mai reped la Paris să vadă dansatoare cu sînii goi şi, în consecinţă, celebrul stabiliment şi-a închis porţile.

E rău, bineînţeles.

Dar, pe de altă parte, e bine. E bine fiindcă Occidentul, va înţelege – cutremurat – că armele vîndute pe dolari buni Irakului (şi ar mai fi şi alte exemple, dar hai să ne oprim, pentru moment, căci sîntem diplomaţi, la Saddam) nu trag numai "acolo departe" ci şi, în felul lor, mai pe-aproape, distrugînd la "dolce vita" de prin prosperele Europe.

HUSSI

Se spune din ce în ce mai stăruitor – întru lămurirea celor uimiţi de evoluţia surprinzătoare a Regelui Hussein (Hussi, aşa cum – oh! – îl răsfăţam noi pînă mai deunăzi) din ultima vreme – că micul suveran ar fi bolnav de nervi sau de-aşa ceva. Maladia se manifestă în fel de fel feluri: nelinişte, insomnie, spaimă, sudori, tremurici şi, mai ales, amnezii.

La capitolul insomnie, tremurici şi alte sudori, n-am nimica de spus. De ce să mint? Necunoscînd problema, nu mă bag. Să se pronunţe alţii, mai deştepţi. Dar, în privinţa amneziei, ei bine, cred că aici, am convingerea că cetăţenii care-au lansat informaţia cu pricina, au dreptate. Dacă e să ne luăm după tiribombele de la Aman, cotidiene, cu fotografia lui Saddam purtată în triumf, pe străzi, cu Saddam-burgerii mîncaţi la grătar, cu plescăit de buze, cu lozincile gen "trimiteţi arma chimică la Tel Aviv şi Haifa, ura, ura" s-ar zice că regele cel scund (Regele Skud?) a început să stea cam prost în ce priveşte memoria. Şi că, de-o pildă, a început să uite cam des ce-a păţit în 1967, cînd s-a repezit să atace Ierusalimul. Şi nu e bine că uită. Nu-e-bine.

(Desen de Lurie; un desen din care vedem pe ce teren alunecos se află coroana regelui) ▶

■ *Nu-ţi pare rău că v-aţi aliat cu Saddam?*

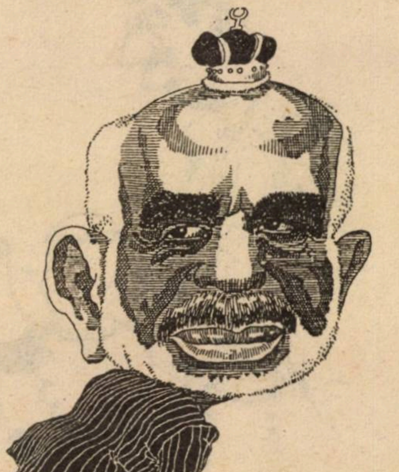

GERMANIA

CITIŢI FAPTELE DE MAI JOS:

In vreme ce Stasi (poliţia secretă a Germaniei răsăritene) îi învăţa pe teroriştii irakieni cum să mînuiască gazul nervilor... firmele din Germania apuseană construiau pentru preşedintele irakian Saddam Hussein fabrici "bunkerizate" de gaz otrăvitor, precum şi camere de gazare prefabricate, *Auschwitzul pe nisip*, aşa au fost numite aceste instalaţii de către presa germană...

(Dintr-un articol de Nina Bernstein, în ziarul "Newsday")

*

Partidul Naţional German (de factură neo-nazistă) a propus în cadrul consiliului municipal al oraşului Frankfurt ca oraşul respectiv să se înfrăţească cu Bagdadul, în semn de solidaritate cu Irakul.

*

Un anunţ publicitar apărut în ziarul "Tageszeitung" cere cititorilor să trimită sînge infectat cu AIDS pe adresa americanilor din Arabia Saudită.

Specialişti germani au lucrat la reactorul nuclear al Irakului (bombardat de Israel în 1981) şi, în ultimii trei ani, au procurat Irakului tehnologia necesară pentru producerea de plutoniu (necesar armelor nucleare)

(John Loftus, ex-procuror în USA; dintr-un articol apărut în revista "Monitin", Tel Aviv)

Profitorii zilelor noastre l-au ajutat... pe dictatorul irakian în încercările sale de a ucide poporul evreu... Guvernul german n-a făcut nimic pentru a împiedica aceasta.

(Prof. Karl Dietrich Bracher, de la Universitatea din Bonn şi prof. Hans Mommson, de la Universitatea din Bochum, istorici ai Nazismului)

Industria germană n-a regretat niciodată devotamentul pe care i l-a arătat lui Hitler. Faptul că industria germană s-a grăbit să-l ajute pe urmaşul lui Hitler, cu acelaş zel, este cît se poate de logic.

(Hans Magnus Enzensberger, scriitor, Germania)

Germania a refuzat, vreme de cîteva luni, să furnizeze piese de schimb, vitale, pentru avioanele "Tornado" şi rachete "Milan" anti-tanc de care forţele aliate din Golf aveau nevoie disperată.

(Dintr-un articol de Eric Moonman, în "Jerusalem Post")

Atacarea Israelului de către Irak este consecinţa logică, aproape obligatorie a politicii israeliene vizavi de palestinieni şi de statele arabe, inclusiv Irakul. (...)

Trimiterea în Israel a rachetelor Patriot, "nu face decît să contribuie la tensiunile din regiune".

(Hans Christian Stroebele, purtătorul de cuvînt al Partidului Verzilor din Germania: dintr-un interview acordat la Berlin, lui Henryk Broder, corespondentul ziarului "Jerusalem Post")

Germanii au construit la Samara cîteva uzine de "pesticide". Trei din uzinele acestea, numite inocent "Ahmed", "Meda" şi "Ghasi", au drept scop fabricarea gazului "de muştar" şi a acidului cianhidric, cunoscut sub denumirea sinistră de "Zyklon B" şi utilizat în camerele naziste de gazare... Alte instalaţii se îndeletnicesc cu producţia gazului "tabun", un gaz neurotoxic care distruge sistemul muscular şi nervos în cîteva minute (...) Irakienii făceau cîteodată confidenţe de-a dreptul oribile. În 1983, de pildă, ei îşi dezvăluiau, în faţa unui inginer german în trecere prin Samara, adevăratele lor intenţii: "să extermine puricii, păduchii de lemn, iranienii şi israelienii".

(După Richard Rickelman şi Hans Leyendecker, redactori la săptămînalul "Der Spiegel", autorii unei cărţi apărută zilele trecute şi intitulată "Exportatorii de moarte")

...şi, acuma, trageţi – singuri, singuri – concluziile privitoare la atitudinea Germaniei de astăzi faţă de Israel.

BAYER
Produse chimice
Made in Germany
Desfide orice concurenţă

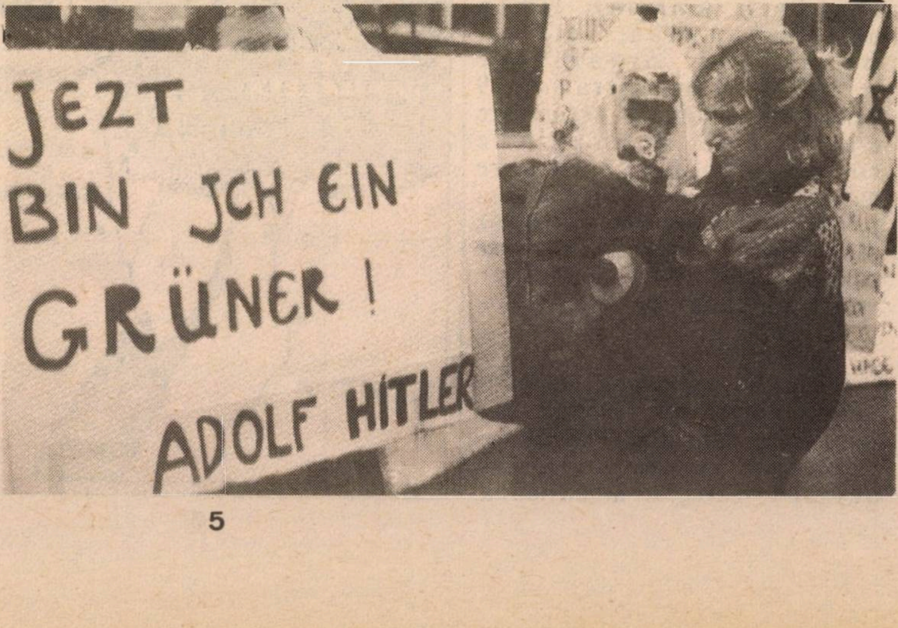

Astăzi eu sînt un "verde". Semnat Adolf Hitler. Pancartă purtată de demonstranţi israelieni, la Tel Aviv, februarie 1991. Pancartă din care se înţelege, limpede şi precis, ca să n-avem vorbe, ce părere are Israelul lucid despre umanistul partid al *verzilor* din Germania. O părere, cum se vede, îngrozitoare. O părere cum că nemţii cu pricina se comportă ca nişte lepădături fasciste.

RĂZBOI 30 DE ZILE

pe ce lume trăim

ARABIA SAUDITĂ: AL MAMLAKA AL'ARABIYA AS-SAUDIYA (Regatul Arab Saudit); Suprafaţă: 2.149.690 km.p.; populaţie 1990 – 15 milioane; capitala: RIYADH (Riad); limba oficială: arabă; religia: musulmană (secta SUNNI); organizare teritorială: 17 provincii – administrative; organizare de stat: monarhie absolută – regat ereditar; oraşe principale: JEDDAH, MECCA, MEDINA, DAMMAN, AL KHOBAR; resurse economice: petrol (locul III în lume); venit naţional pe locuitor – 1988: 6170$

EGIPT: JUMHÜRIYA MIŞR AL-GARABIYA; Suprafaţă: 1.001.449 km.p.; populaţie: 54,7 mil. loc.; capitala: CAIRO (El Qahira); limba oficială: araba; religia: musulmană; organizare teritorială: 4 guvernorate; 17 provincii şi 4 districte; organizare de stat: republică; sărbătoarea naţională: 23 iulie (aniversarea revoluţiei din 1952); oraşe principale: ALEXANDRIA, GAZA, IMBABA, SUEZ, PORT SAID; venit naţional pe locuitor – 1990: 650$.

IORDANIA: AL MAMLAKA AL URDUNNIYA AL HASHIMIYA (Regatul haşemit al Iordaniei); suprafaţă: 97.740 km.p.; populaţie: 4,1 mil. loc.; capitala: AMMAN (Rabbath Ammon); limba oficială: araba; religia: musulmană; organizare teritorial-administrativă: 9 districte (muhafaza); organizare de stat: monarhie constituţională; sărbătoare naţională: 25 mai (aniversarea proclamării independenţei 1946); (4/5 supraf, deşertică); oraşe principale: ZARKA, IRBID; venit naţional pe locuitor – 1988: 1500$.

IRAN: suprafaţă: 1.648.000 km.p.; populaţie (1990): 55,6 mil. loc.; capitala: TEHERAN (Tehran); limba oficială: persana; religia: musulmană; oraşe principale: ISFAHAN, MASHHAD, TABRIZ, SHIRAZ, ABADAN, AHVAZ; venit naţional pe locuitor – 1974: 1200$; 1990: necunoscut

IRAQ: (AL JUMHÜRIYA AL IRAQIYA AD DIMUQRATYA ASH-SHA'ABIYA); suprafaţa: 434.024 km.p.; populaţie (1990): 18,8 mil.; capitala: BAGDAD; limba oficială: araba; religia: musulmană; organizarea teritorial-administrativă: 18 provincii (mohafaza); organizarea de stat: republică islamică; oraşe principale: BASRA, MOSUL, KIRKUK, ADHAMIYA; venit naţional pe locuitor – 1974: 970$; 1990: necunoscut.

ISRAEL: (MEDINAT YISRAEL); suprafaţa: 20.700 km.p.; populaţie: 4,6 mil.; capitala: IERUSALIM; limbi oficiale: ivrit şi araba; organizare teritorial-administrativă: 6 districte; venit naţional pe locuitor – 1990: 8.650 $.

KUWEIT: (DAWLAT AL-KUWAIT); suprafaţă: 17.818 km.p.; populaţie (1990): 2,1 mil.; capitala: AL KUWAIT; limba oficială: araba; organizare de stat: monarhie constituţională (pînă la invazia din 2 august 1990); oraşe principale: HAWALLI, SALMIYA, ABRAQ KHEETAN, JALEEB AL SHUYUKH, AL JAHRA, FAHAHEEL; venit naţional pe locuitor (1988): 13.680$.

SIRIA: (AL JUMHURIYA – AL'ARABIYA AS-SÜRIYA); suprafaţă: 185.180 km.p.; populaţie (1990): 12,6 mil.; capitala: DAMASC; limba oficială: araba; organizare teritorial-administrativă: 14 districte; oraşe principale: HALAB, HOMS, HAMA, LATAKYA, DEIR EZZOR; religia: musulmană.

►

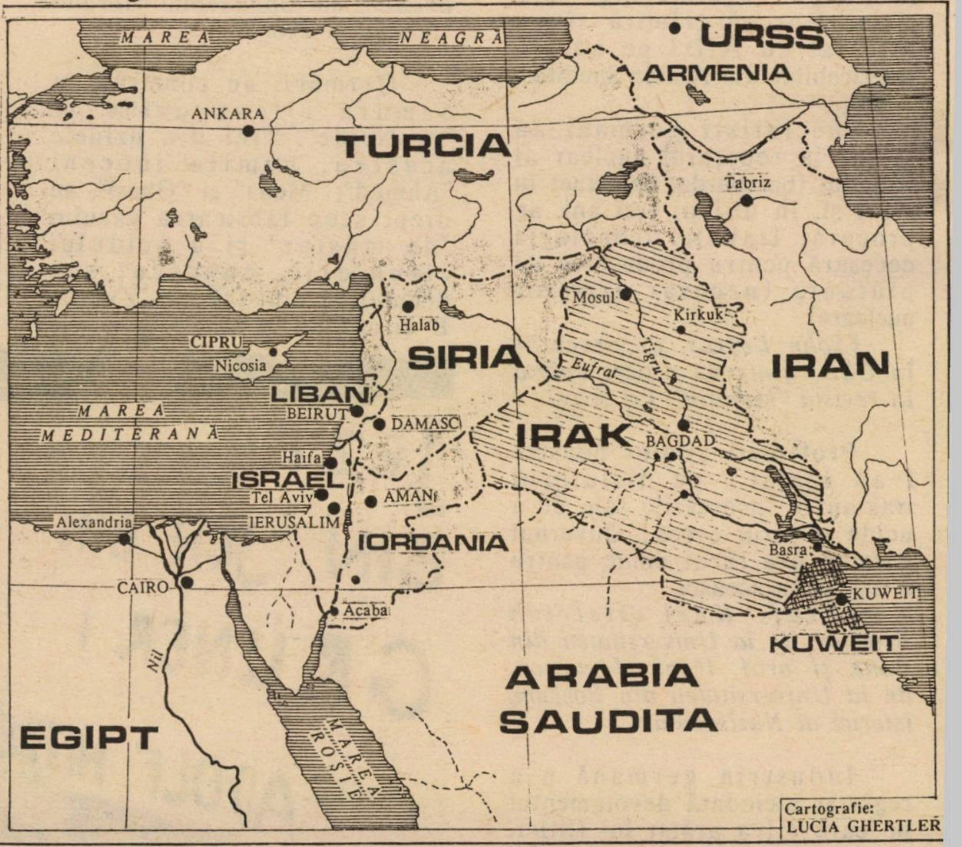

Cartografie:
LUCIA GHERTLER

RĂZBOI
30 DE NOPŢI

TURCIA: (TÜRKIYE CÜMHURIYETI); suprafaţă: 780.576 km.p.; populaţie: 56,7 mil. loc.; capitala: ANKARA; oraşe principale: ISTAMBUL, IZMIR, ADANA, BURSA; venit naţional pe locuitor – 1988: 1.280$; religia: musulmană; organizare de stat: republică prezidenţială.

"ŞIGRAT HA-HERUM"*

* Soare. Oraşul s-a umplut de steaguri. Combinaţia alb-albastru e veselă, primăvăratecă. În subsolul de la Dizengoff-Center, un depozit imens a devenit "cameră etanşă". La ora 12, e plină de copii. Privesc un clown. Fete tinere, cu numele scris mare pe piept, se agită printre ei. Grădiniţele sînt închise şi astfel mamele pot veni să lucreze. În pauza de prînz, conform unei foi dactilografiate lipită pe uşă, firma "Jeunesse-cosmetique" le oferă gratuite îngrijiri de ten. Pe loc, în "camera etanşă". Cîteva zile mai tîrziu, la ora 18:57, copiii au dispărut; sînt acasă. Megafoanele anunţă alarmă şi invită publicul să se pună la adăpost. Pe scările de piatră, pe cele rulante încremenite deodată, pe coridoare, zeci, sute, mii vin către fostul depozit: tineri, bătrîni, copii, cîini, cărucioare, pachete, cei scoşi din cinematografe, din cafenele, cumpărători şi vînzători, plimbăreţi. Camera etanşă e plină. Mulţi rămîn doar prin preajma ei. Unii şi-au pus măştile, alţii nici nu le-au scos din cutiile de pe umăr. Perechile se îmbrăţişează. Mulţi se sărută. Reflectoarele au fost stinse; atmosferă intimă în ciuda mulţimii. Cîteva aglomerări în jurul aparatelor cu tranzistori. Nahman Shai, purtătorul de cuvînt al armatei, e destins: racheta a căzut pe un teren viran. O dată cu încetarea alarmei, cozi incomensurabile la zecile de telefoane publice. La ora 22, alarmă falsă. La 2:30, o altă rachetă cade într-un cartier de locuinţe. Pe micul ecran, un copil rănit uşor roagă să-i fie găsiţi cei doi cîini cu care se afla în camera etanşă dărîmată.

* Prietena mea, Michal s-a întors pentru cîteva ore în apartamentul ei cochet. Vine din bunkerul spitalului unde, voluntară, petrece zile şi nopţi. "dormim în saci de dormit, pe jos, acolo unde au fost instalate duşurile care, în eventualitatea unui atac chimic, ar spăla corpurile celor atinşi de gaze". Într-o noapte, fiica refugiaţilor din Ungaria şi nepoata cîtorva morţi la Birkenau s-a trezit brusc, între zidurile de beton, sub şirul de duşuri... "Cele cîteva secunde pînă m-am desmeticit!".

* Dimineţile, pereţii oraşului înfloresc în grafitti. Nevăzuţii îşi strigă nopţile pustii cum nu au fost niciodată în Tel Aviv, nopţile în care adăposturile publice sînt cu uşile larg deschise şi cu luminile aprinse; aşteptînd. În apropierea Ministerului Apărării şi a Statului Major: "Saddam eşti un maniac; mi-ai umflat concediul". Pe Şenkin, lîngă una dintre cele mai la modă cafenele, transcris cinic numele unei mari intreprinderi nemţeşti: "Chimicale pentru Israel". În cartierul meu, în apropierea locuinţei reporterului radio Micki Gurdus, cel care ascultă toate posturile din lume: "Gurdus, mai bine ai asculta-o pe nevastă-ta". Cutiile repede puse în vînzare pentru măşti sînt în majoritate împodobite cu un singur cuvînt: "Patriot", numele rachetelor anti-rachete. Pe Ibn Gvirol, o fată purta o cutie pe care lipise un mare "C'est la vie". Pe strada Zamenhoff, strada inventatorului limbii esperanto, pe un gard alb, cineva a scris enorm: "Boker tov, or". Bună dimineaţa lumină.

RADU KLAPPER

** Adică, pentru amicii din lume care nu ştiu ebraica "Rutină a stării de urgenţă"*

● *Radio "Kol Israel" a refuzat toate insistenţele ca să transmită şi în româneşte, în momentele de alarmă, instrucţiunile în ruseşte, engleză şi în amhară (limba etiopienilor). Marii directori de la radio consideră probabil că ruşii, englejii şi etiopienii din Israel sînt mai numeroşi decît românii. Ah, nici măcar în această privinţă ei nu-s bine informaţi!*

■ ULY VĂLUREANU

CORESPONDENT SPECIAL LA TEL AVIV SUB RACHETE

Uly Vălureanu, unul din cei mai cunoscuti comentatori de politică externă ai ziarului "România Liberă" a venit în Israel pentru a relata (a "acoperi", cum spun americanii) despre dramaticele evenimente ale momentului. El este primul ziarist bucureştean care scrie – cu masca de gaze lîngă bloc-notes.
Iată aici, cîteva impresii pentru *Minimum:*

Puţin timp după Anul Nou, la Bucureşti a început să se vorbească despre ce se va întîmpla în Golf după 15 ianuarie şi părerea generală era că războiul nu mai poate fi evitat. I-am sugerat unuia din redactorii şefi ai ziarului "România liberă": "Ce-ar fi să plec în Israel?" Propunerea a fost acceptată şi iată-mă telefonînd doamnei Tamar Samasch, la ambasada israeliană, de unde a doua zi am primit viza de intrare. Problema biletului de avion a fost ceva mai complicată. *Taromul* se afla în grevă, ameninţat să fie desfiinţat, iar avioanele sale nu mai zburau de cîteva săptămîni. Rămînea desigur, "El-Al"-ul. Dar pentru asta mai era nevoie de o aprobare de la *Tarom*. Înarmat cu o adresă din partea ziarului ("domnul U. V. plecă la Tel Aviv pentru a transmite despre evenimentele din regiunea Golfului...") am obţinut permisiunea ca plata biletului să se facă în lei. D-na Maria de la "El-Al" mi-a reţinut un loc şi se părea că nimic nu mai poate împiedica plecarea mea în ziua de 10 ianuarie. Dar nu luasem în considerare ceaţa. Mai ales cea de dimineaţa şi seara. Pentru a traversa Bucureştiul, cineva a avut nevoie noaptea, de mai mult de o oră.

Cînd am ajuns joi dimineaţa la aeroport era senin. Dar, dezamăgire, de la "Informaţii" se anunţă că "El-Al"-ul şi-a anulat cursa din acea zi. După ce am plecat de la Otopeni, am înţeles de ce: peste tot, în jur, era ceaţă. Din cauza ei am pierdut vreo două zile.

...Am aterizat la Lod cam odată cu venirea Şabatului. Am mai prins autobuzul unei societăţi de turism care ne-a dus pînă la Tahana Merkazit, din Tel Aviv. De acolo, şerutul...

– DE CE-AI VENIT ÎN ISRAEL?
– CA SĂ MĂ RELAXEZ...

Care este primul lucru pe care-l face un ziarist venit în Israel să scrie despre ce se întîmplă în ţară şi în regiune? Îşi face formele de acreditare. Asta înseamnă o vizită la *Beit Agron*, din Ierusalim, transformată într-o casă a presei, extrem de utilă pentru corespondenţi. Acolo găseşti zilnic, în limba engleză, reviste ale presei israeliene (titlurile din principalele ziare), unele articole tălmăcite în întregime, extrase din presa de limbă arabă din Ierusalim, ca şi informaţii prompte despre diferite activităţi ce pot interesa pe ziarişti. Între altele, despre excursiile documentare organizate de biroul de presă al purtătorului de cuvînt al Ministerului Apărării – "Însoţind o patrulă militară la frontieră cu Iordania", "O vizită la frontiera de nord", vizite la Gaza, la un spital pentru a urmări pregătirile în eventualitatea unui atac chimic etc. S-a înfiinţat şi un serviciu telefonic special: formezi numărul respectiv şi un automat îţi comunică cele mai noi informaţii ce te pot interesa. În sfîrşit, la *Beit Agron* funcţionează şi o bancă de date. La nevoie, cu ajutorul computerului găseşti diverse materiale documentare, inclusiv articole din presa israeliană, traduse în engleză.

Prezenţa în Israel, în prag de război, a unui ziarist din România îi face pe unii să se mire: "Ce o să transmiţi?", "Crezi că o să-ţi publice corespondenţele", "Nu ţi-e frică?" Am explicat că un ziarist poate transmite multe lucruri interesante din Israel, că "România Liberă" de azi e într-adevăr liberă. Iar la ultima întrebare am răspuns cu o glumă: "La Bucureşti atmosfera politică era foarte încărcată. Am simţit nevoia să mă relaxez, şi am venit în Israel...". De unde să ştiu că peste o săptămînă o *ola* din Uniunea Sovietică va răspunde cam la fel unui ziarist care a interviewat-o la Lod – numai că ea nu glumise... Am fost întrebat şi de ce nu se mai găseşte ediţia internaţională săptămînală a "României libere". Explicaţia e simplă: din cauza grevei *Taromului*. Poşta zace în saci, la Bucureşti, cu tonele.

AM VĂZUT UN *PATRIOT* LOVIND UN *SKUD*

Am transmis reportaje despre calmul remarcabil cu care populaţia Israelului a aşteptat ziua de 15 ianuarie şi a reacţionat după izbucnirea războiului. Am amintit de întrebarea cu care un redactor de la *Mabatul* televiziunii şi-a început emisiunea din, cred, 14 ianuarie: "A fi sau a nu fi război, aceasta e întrebarea", despre cea care a devenit un personaj de prim plan în viaţa israelianului – masca de gaze, despre *Simfonia a noua* de Beethoven, pregătită de Mehta în primele zile ale conflictului, după ce începuseră să cadă *Skudurile*. Am scris despre rachetarea Ramat-Ganului – în noaptea cu pricina dormisem la un prieten în cartierul Bavli din

30 DE NOPTI RĂZBOI

Tel Aviv şi cînd a căzut racheta s-a simţit pămîntul trepidînd. A doua zi dimineaţa am vizitat strada bombardată, dar urmările erau vizibile şi pe multe alte străzi şi bulevarde din împrejurimi. Am povestit despre o experienţă personală mai deosebită – explodarea în aer a unui *Skud* de către un *Patriot*, la care am fost martor pe şoseaua Tel Aviv – Haifa.

Nu, problema unui corespondent de presă în Israel nu este găsirea subiectelor – mai ales în timp de război –, ci selectarea abundentului material de viaţă de care te izbeşti la fiecare pas. De pildă, alarmele aeriene. Gîndindu-mă mai bine, îmi dau seama acum că aş putea scrie un reportaj consacrat doar adăposturilor.

Pentru prima dată am stat într-un *heder atum*, la Ierusalim. Camera fusese pregătită cu toată grija de fetele gazdei. Aveam la dispoziţie sticle cu apă, alimente, un televizor, un telefon, trei aparate de radio (pentru a putea prinde în afară de Kol Israel, Vocea Americii şi BBC), pe jos erau pături. După ce am intrat în adăpost, uşa a fost sigilată pe dinăuntru şi am aşteptat. S-a anunţat că au căzut rachete, nu se ştia încă dacă sînt chimice sau nu. Gazda, care ajută cîteva familii cu mai mulţi copii mici, s-a gîndit că "protejaţii" ei s-ar fi putut speria. A vrut să le telefoneze şi şi-a data seama că îşi lăsase agenda telefonică în bucătărie. Ce-i de făcut? Să deschidă uşa şi să aducă agenda – însemna asumarea unui risc, deoarece ar fi putut fi un bombardament cu arme chimice. Să mai aştepte pînă la terminarea alarmei, fără să le spună un cuvînt de încurajare copiilor de care se îngrijea? Pînă la urmă a desigilat camera, fără ca vreuna din fetele ei să protesteze.

O altă alarmă am petrecut-o într-un bloc din Bavli. Adăpostul antiaerian de la etajul trei fusese transformat şi în adăpost antichimic, cu cîteva camere, duşuri, veceuri. Ora era tîrzie şi mulţi au venit în pijamale. S-au aşezat pe scaune grupaţi pe familii, calmi. Un tînăr cu mască – toată lumea purta de altfel măşti – filma cu o cameră video. Pentru un căţel se confecţionase o cutie de carton, un filtru de mască plasat pe un perete lateral. Mai multe aparate de radio ne ţineau la curent cu desfăşurarea atacului cu rachete. În ciuda atmosferei tensionate, se făceau şi glume: "Data viitoare aducem şi cărţile de joc... Facem un pocker".

O altă alarmă m-a prins la *Centrul internaţional de presă* de la hotelul Hilton din Tel Aviv. La etajul al şaselea, transformat în etaj *atum*, s-a anunţat că fusese o eroare. Alarma reală a survenit seara, după ora 18. Încercam să vorbesc la un telefon, cu cartelă magnetică şi am văzut că lumea începe să fugă pe scări. Cineva anunţa cu glas tare că sună sirena, pe care nu o auzisem în interior, şi toţi cei prezenţi în hotel erau invitaţi să urce la al şaselea etaj. Oamenii au lăsat totul baltă – maşinile de scris, telefoanele, gustările şi băuturile pe mese – şi s-au îndreptat spre spaţiul etanş de la etajul şase. S-a urcat greu pînă acolo, erau scări mici şi lume foarte multă. Pe lungul coridor al etajului erau înşirate scaune şi multe camere şi apartamente erau deschise – aveai la dispoziţie fotolii, paturi şi televizoare. Toată lumea purta măşti şi cîţiva ziarişti şi fotoreporteri făceau fotografii. Operatorii unor companii TV înregistrau şi ei pe peliculă de film. Cînd s-a spus că putem coborî, ne-a intrigat faptul că alerta continua în regiunea "Hei". A început să circule un zvon că racheta ar fi căzut în teritorii – un eveniment desigur cu multe implicaţii. La un moment dat s-a anunţat că peste puţin timp va avea loc o conferinţă de presă cu purtătorul de cuvînt al armatei. Sala de conferinţe a fost plină dar, din păcate, Nahman Shai nu a venit. Un alt general a vorbit ziariştilor de la Tel Aviv şi, în acelaş timp, celor aflaţi la Centrul de presă de la Hiltonul din Ierusalim.

O CONFERINŢĂ DE PRESĂ CU NAHMAN SHAI

A spus că va citi doar un scurt comunicat, după care nu vor urma obişnuitele întrebări şi răspunsuri. Comunicatul confirma căderea unei fuzee *Skud* în teritorii, fără să facă victime, şi scotea în evidenţă că astfel de atacuri se vor putea repeta în zilele următoare.

La o conferinţă de presă cu Nahman Shai am participat

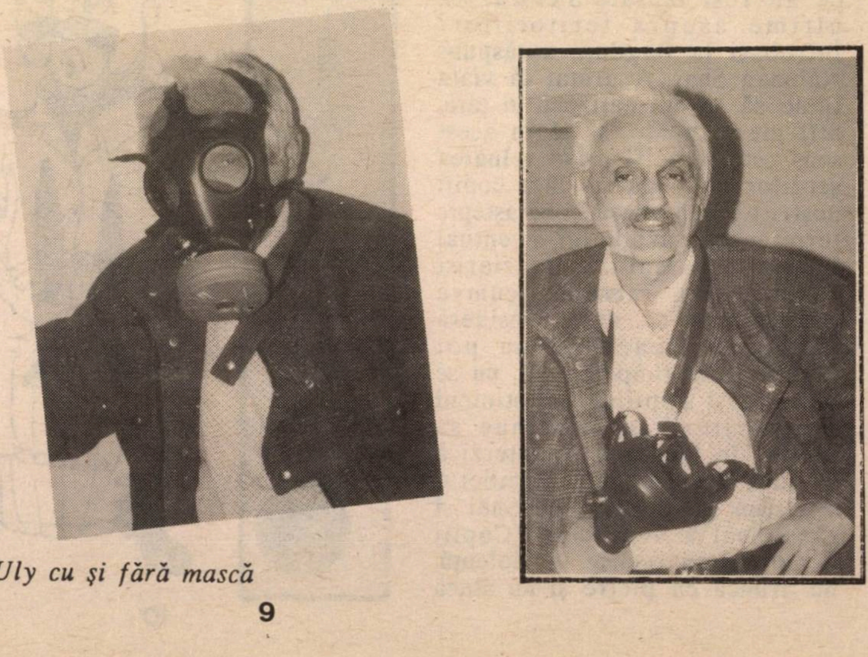

■ *Uly cu şi fără mască*

30 DE ZILE

RĂZBOI

abia la 4 februarie, tot la Hiltonul din Tel Aviv. Era din nou un "duplex" Tel Aviv – Ierusalim şi întîlnirea cu purtătorul de cuvînt fusese anunţată foarte tîrziu. Sala era plină, lumea era interesată nu numai de ce va spune reprezentantul armatei, ci şi de personalitatea lui. A făcut o analiză a situaţiei militare la zi, a prezentat concluziile Zahalului cu privire la pierderile suferite de armata irakiană – unele din ele care nu coincideau cu analizele purtătorilor de cuvînt ai forţelor americane din Golf. A vorbit în engleză, cu formulări limpezi, cumpătate, fără să ridice tonul sau să încerce să dramatizeze. După ce şi-a încheiat expunerea, a anunţat că va răspunde întrebărilor. Corespondenţii din Tel Aviv s-au aşezat la coadă în dreptul a două microfoane, la fel au făcut şi cei de la Ierusalim. Colonelul a răspuns scurt la întrebări. În legătură cu situaţia din teritorii, a explicat că prelungirea interdicţiei de circulaţie e dictată de război, de faptul că mulţi palestinieni sînt alături de Irak şi că conducerea O.E.P. a dat ordin să deschidă un al doilea front în Israel. De ce au fost lansate *Skudurile* ultime asupra teritoriilor? Întrebaţi la Bagdad, a răspuns Nahman Shai. A arătat că viaţa tinde să se normalizeze în ţară, atît cît se poate, şi că în acest sens este semnificativă reluarea şcolilor ("Nu putem lăsa copiii noştri să stea acasă şi să aştepte terminarea războiului, eventual încă cîteva luni"...). Un ziarist britanic l-a întrebat, cumva insinuant de ce, dacă consideră că copiii israelieni nu pot rămîne atîta timp în casă, nu se permite şi copiilor palestinieni din teritorii să continue să înveţe, în loc să li se interzică să iasă din locuinţe. Zîmbetul s-a stins de pe faţa lui Shai şi răspunsul a venit dur: "Copiii israelieni nu recurg la violenţă, nu aruncă cu pietre şi nu atacă maşini..." Cineva l-a întrebat dacă cunoaşte amănunte despre nişte chestiuni mai confidenţiale. "Nu, dar dacă sînteţi dumneavoastră mai bine informat, vă rog să povestiţi"... În încheierea conferinţei de presă, Abe Nathan s-a plîns de muzica transmisă în timpul alarmelor aeriene, că nu e destul de deconectantă. Nahman Shai a promis că va discuta cu directorii programelor de radio şi că s-ar putea ca Abe să fie solicitat să propună şi el ce fel de muzică să se transmită...

NUNTĂ LA HILTON. CU MASCA DE GAZE SUB *HUPA*

Situaţia din Israel e foarte generoasă cu ziariştii, mai ales prin abundenţa faptului divers, pus la dispoziţie zi de zi. În primele zile ale bombardamentelor, cînd încă nu se reluase circulaţie pe străzi şi oamenii erau tensionaţi, băteam la maşină, la *Centrul de presă* din Tel Aviv. O doamnă s-a apropiat de mine, ca şi de ceilalţi ziarişti prezenţi şi ne-a dat cîte o foaie de hîrtie. Era o invitaţie la o... nuntă, pe care ne-o adresa managerul Hiltonului. Doi salariaţi ai hotelului hotărîseră în urmă cu cîteva luni să întemeieze o familie, rudele miresei veniseră special din Franţa şi s-a decis ca să nu se amîne oficierea căsătoriei religioase. La parterul clădirii se amenajase o *hupa* (baldachinul tradiţional), lumea începuse să se adune. În afară de rude, prieteni şi colegi, au mai participat cîţiva ziarişti acreditaţi şi clienţi ai hotelului. Participarea a fost condiţionată însă de un lucru: fiecare să aibă la îndemînă masca de gaze. După două zile, discutînd cu Carey Goldberg, trimisă specială a ziarului "Los Angeles Times" despre corespondenţele trimise redacţiilor, i-am povestit că mi-am încheiat ultimul articol povestind despre nunta cu măşti de gaze. A început să rîdă şi mi-a povestit că şi ea îşi încheiase corespondenţa cu acest episod.

CUM LUCREAZA CEI DE LA B.B.C.

Cred că ar putea prezenta interes pentru cititorii "Minimumului", cîteva impresii despre modul de funcţionare al *Centrului internaţional de presă,* despre cum lucrează angajaţii marilor ziare, agenţii de presă şi companii de radio-televiziune. Am vizitat biroul din Ierusalim al BBC-ului. Două camere, dotate cu echipamentele cele mai moderne. Maşini electronice de prelucrat texte, puţin mai mari decît o carte. Se deschide cutia, partea superioară este un ecran pe care apare textul dactilografiat la consola din cealaltă jumătate a aparatului. Textul se păstrează în memorie. Cînd doreşti, îl poţi transmite peste mări şi oceane, pur şi simplu prin linia telefonică. La capătul firului, textul apare pe un ecran asemănător şi poate fi utilizat imediat. Am lucrat cu un telex cu memorie care, în comparaţie cu telexul clasic, pare cam ca un avion cu reacţie faţă de un aparat de zbor de acum 70 de ani. *Kol Israel* tocmai transmisese că o locuitoare

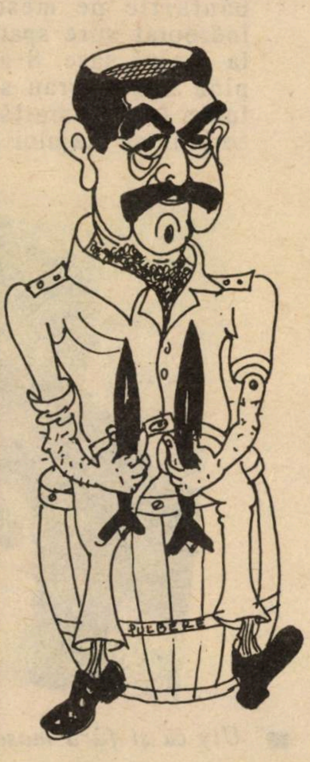

Toată problema este: să scadă numărul Skadurilor arabă s-a adresat unui tribunal israelian pentru a protesta că nu se dăduseră încă măşti de gaze populaţiei palestiniene. Paul Adams a început să dea cîteva telefoane pentru a afla amănunte şi, fără să mai piardă timp, s-a aşezat să redacteze o depeşă. În circa zece minute a terminat, imprimanta i-a oferit textul scris pe hîrtie, a trecut în a doua cameră unde se afla un microfon conectat la un telefon cu care a obţinut legătura cu Londra. A explicat că are ceva de transmis, a citit corespondenţa sa – faptul şi un scurt comentariu, care mai aducea cîteva informaţii, şi după vreo jumătate de oră, în cadrul buletinului BBC, l-am auzit şi pe Paul Adams cu noutăţile sale. Acelaşi ziarist n-a stat în adăpost la Tel Aviv în timpul unei alarme aeriene. La puţine minute după un atac cu rachete, l-am ascultat vorbind la BBC despre *Skudurile* care au venit şi care au fost interceptate de misilele *Patriot*. L-am revăzut la vreo săptămînă după începerea bombardamentelor – era livid de nesomn.

Cîteva cuvinte despre Carey Goldberg. În mod obişnuit, este corespondentă la Moscova. Vorbeşte engleza, rusa, franceza, spaniola şi ebraica. Şi ea lucrează cu o maşină de prelucrat texte. Văzînd-o mai liberă, am rugat-o să-mi arate cîte ceva din ce face aparatul ei. Mi-a spus că cineva sustrăsese o telegramă a agenţiei *Associated Press* cu privire la declaraţiile făcute de ministrul de externe al Germaniei, Gentscher – filele agenţiei sînt afişate pe un panou şi pot fi consultate 24 de ore din 24, cu condiţia ca să nu se ia nici una din telegrame. Unul din corespondenţi, interesat în conferinţa de presă a ministrului german, programată în următoarea jumătate de oră nu respectase regulamentul. Şi întrucît avea nevoie de depeşă, Carey a intrat în legătură cu redacţia din Los Angeles, mai bine zis, cu banca de date la care este abonat ziarul ei. În Bancă sînt introduse zi şi noapte toate materialele transmise de cîteva din cele mai mari agenţii de presă din lume. Carey a cerut să i se arate materialele introduse în ultima zi privindu-l pe ministrul german. Pe ecran a apărut imediat o listă lungă, pe care corespondenta a cercetat-o pînă a găsit declaraţia care o interesa.

"Nu de frică am plecat", spun unii.
"Ba de frică", mărturisesc alţii.
Pretexte, emoţii şi jenă în refugiul din România

deodată românii s-au pomenit cu nişte musafiri neaşteptaţi

Se citează cazul unui funcţionar de la recepţia unui hotel din Bucureşti – băiat probabil slab informat asupra celor ce se întîmplă în Golful Persic, în general şi în Israel, în special – care a fugit la directorul său cu o nedumerire:

– Nu înţeleg ce se-ntîmplă, dom' director. Avem aproape toate camerele ocupate de israelieni şi ei încă ne mai solicită camere. Ştiam că israelienii vin la noi vara. Ce i-o fi apucat de au năvălit acu, în toiul iernii?

Nu se ştie cîţi israelieni s-au refugiat în România de teama rachetelor, cu atît mai mult cu cît nu toţi au tras la hoteluri. Foarte mulţi au fost găzduiţi la rude şi la prieteni. Se pare însă că e vorba de sute de persoane.

SOŢIA ŞI ALTE PRETEXTE

Oricît ar părea de ciudat, nu toţi aceşti refugiaţi recunosc că au plecat de frică. Iată, de exemplu, ce a spus la telefon, de la Ploieşti, unui vecin de bloc, d. Paul Weiss, farmacist dintr-o localitate din centrul ţării:

– Eu personal n-am vrut să plec, dar şti că Rozaliei i-a fost tare frică. Făcuse chiar o depresie. Mi-a fost imposibil s-o liniştesc, mai ales după lovitura de la Ramat Hen, care ne-a zguduit şi nouă locuinţa. Şi atunci m-am întrebat: de ce s-o las să se chinuiască? Am anunţat rudelor din Ploieşti că venim la ele. Dacă Rozalia s-ar fi ţinut la fel de tare ca mine, nu plecam. Mă crezi?

Bineînţeles, că unii dintre aceştia, la fel ca tel-avivienii care au plecat la Eilat şi în alte locuri, au simţit nevoia să născocească felurite pretexte. Perechea David B. a spus tuturor că pleacă la Bucureşti fiindcă aşa au insistat bătrînii părinţi de acolo, ca să sărbătorească Bar Mitzva nepoţelului Rami la Templul Coral. Textilistul N. S. "nu a fugit la Bucureşti", ci a plecat în interes de afaceri. O altă pereche, inginerul Alfred R. cu soţia, a plecat să facă sky la Poiana Braşov. Numai pentru asta.

Alţii au plecat la o nuntă, la o agapă cu colegii de liceu, în pelerinaj la mormintele părinţilor sau "aşa, în vîjîială".

DACĂ E SĂ FIM SINCERI...

Mulţi spun că au fost chemaţi insistent de rude. Şi este adevărat. Ştirile despre rachetele căzute la Tel Aviv şi mai ales ameninţarea cu arme chimice, au înfiorat multe familii şi mulţi prieteni din România. Telefoanele au sunat nebuneşte: "Veniţi aici cu primul avion! Lăsaţi totul şi veniţi!"

Îngrijorarea de acolo i-a pus pe gînduri pe mulţi de aici. "Nu cumva la Bucureşti se ştie mai mult decît la noi?" s-au întrebat unii.

Cineva, o cunoştinţă de-a noastră, ne-a spus că pleacă numai pentru a-şi linişti fiica, studentă la Stomatologie la Bucureşti. Fata a avertizat că va înebuni la gîndul că părinţii ei (care locuiesc în buricul Tel Avivului) sînt expuşi în orice moment la o nenorocire.

Cum am spus, nu s-a apucat nimeni să facă o statistică, dar se pare că grosul celor plecaţi, l-au format pensionarii. Le-a fost mai uşor să-şi pună palma-n fund şi s-o şteargă fiindcă neavînd slujbe şi patroni, erau liberi. Unii au plecat "cu fruntea sus", alţii în secret şi cu un sentiment de jenă fiindcă primarul Tel-Avivului, Shlomo Lahat, făcuse deja faimoasa lui declaraţie în care i-a numit "dezertori" pe cei care au părăsit metropola sa.

Între timp, cîteva din aceste păsări călătoare, s-au întors la cuib şi ne-au povestit cum a fost în sejurul românesc:

– Dacă e să fim sinceri, ne-a spus d-na Lia C. din Holon (Kiriat Shaul) toţi au plecat de frică. Nu contează ce motive invocă unii sau alţii. Primele nopţi mai ales, au fost groaznice. Frica creştea abia atunci cînd intrai în camera etanşă. Te simţeai încarcerat, în aşteptarea aplicării unei sentinţe. Era insuportabil. Mi-a fost teamă să nu mi se distrugă nervii.

– Unde aţi plecat? Unde aţi stat?

– La Bucureşti, la nişte prieteni care numai cîteva luni în urmă, în septembrie, fuseseră în vizită la noi. Ne-au întîmpinat la aeroport plîngînd. Credeau că Tel Avivul e distrus şi ne-au întrebat dacă blocul nostru din Holon mai stă în picioare. Oh, dacă vă închipuiţi că acolo am fost liniştiţi, vă înşelaţi. Emoţiile nu ne-au părăsit nici acolo. Tot timpul cu urechile la radio, cu ochii la televizor. Mă trezeam şi noaptea de cîteva ori, mi se părea că aud sirenele.

O ÎNTREBARE DELICATĂ SAU: CÎND E VORDA DE COPII, ÎNŢELEG. DAR, ALTFEL...

Discutînd cu Fred, prieten din nordul aristocrat al Tel Avivului, grafician de succes artistic şi comercial, ne-am permis să-i punem întrebarea "delicată" pe care altora n-am îndrăznit s-o punem:

– N-ai simţit nici o jenă că ai... dezertat?

– Mm, au fost şi momente de jenă, da. Mincinos cine n-o recunoaşte. Dar jena cea mai mare nu am avut-o faţă de voi, cei rămaşi acasă, ci faţă de prietenii români.

– Da? Cum aşa?

– Ştii, românii, ca de altfel lumea întreagă, îi consideră pe israelieni extrem de curajoşi, bătăioşi, neînfricaţi. Şi uite că deodată s-au pomenit cu israelieni înspăimîntaţi. Au avut un şoc. Parcă li s-a distrus un mit. Iar eu mi-am spus că sîntem vinovaţi de a-i fi făcut să creadă că toţi israelienii sînt înspăimîntaţi.

– Cum s-au comportat gazdele române?

– Eu zic că frumos. Poate au fost excepţii, nu ştiu, dar oamenii de acolo, deşi nu stau deloc pe roze, s-au dovedit foarte atenţi şi grijulii. Au depus eforturi extraordinare ca să ne simţim bine. Prietenii la care am stat eu – o pereche cu doi băieţi şi o fată – stăteau pe rînd la cozi ca să umple frigiderul. Desigur, am avut dolari cu care puteam cumpăra la magazinele care vînd pe valută, dar nu e vorba de asta, e vorba de comportarea fantastică a prietenilor. Ei erau chiar mai îngrijoraţi decît noi şi a trebuit să-i asigurăm că nemernicul de Saddam nu va distruge Israelul. Poate că românilor li s-a părut ciudat că nişte fricoşi ca noi sînt atît de optimişti... Totuşi nimeni nu a avut duritatea de a ne întreba: Păi, dacă sînteţi aşa de siguri, cum se face că aţi fugit din ţară?

– Dacă cumva le-a stat pe limbă această întrebare şi nu vi-au pus-o, trebuie să le fiţi recunoscători.

– E adevărat, spune amicul Fred. Şi eu cred că unii şi-au pus această întrebare, dar n-au vrut să ne jignească. Un prieten, doar, un vechi prieten din copilărie, care m-a scăpat o dată, în 1940, de legionari, că erau să mă omoare, mi-a spus: "bine, înţeleg, aşa cum înţelege toată lumea să fie trimişi aici copiii cu mamele lor dacă e nevoie, e normal să fi mai grijuliu, chiar să *exagerezi* cînd e vorba de copii, dar bărbaţi în toată firea? Asta nu înţeleg. Asta nu mai înţeleg.

M. RAFAEL

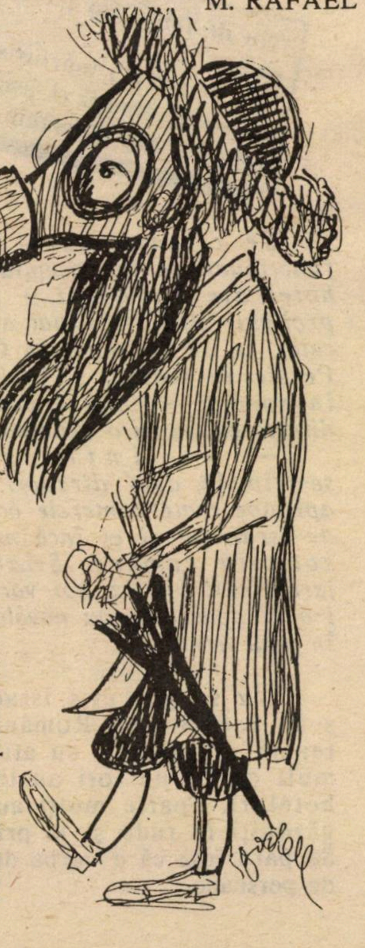

■ *Haridimii care-au fugit la New York ne-au pus cioc*

30 DE ZILE

I. FÎNTÎNARU

EMOŢII, PANICĂ, FOBII... VOM AJUNGE OARE SĂ NE STĂPÎNIM?

● Ce simţiţi intrînd în camera etanşă? ● Suferiţi de golfanită? ● Comportamentul uman este influenţat mai mult de emoţii şi sentimente decît de inteligenţă ● Emoţiile pot să ne omoare sau să ne vindece ● Ştiinţa va domestici fobiile

▲

▪ *Aşteptîndu-l pe Goddot*

Am trecut, trecem şi vom mai trece prin mari emoţii. La sunarea alarmei, sau chiar în aşteptarea ei, la bubuitul produs de "Skud"-ul căzut în inima cartierului de locuinţe sau interceptat de rachete "Patriot", la indicaţia lui Nahman Shai: "puneţi masca şi intraţi în camera etanşă", însoţită de sfatul înţelept *"fără panică"*, fiecare dintre noi a reacţionat în felul său: unii cu calm, alţii cu palpitaţii la inimă şi valium pe zahăr, unii au făcut adevărate crize de isterie.

De fapt pentru mulţi, chiar foarte mulţi, emoţiile, tulburările nervoase, spaimele, nu se dezlănţuie doar odată cu alarma şi nu numai în zilele cînd au loc. Dat fiind că cele mai multe atacuri cu rachete au avut loc seara şi noaptea, respectivii resimt angoasa de cum începe să se întunece. Drept care medicii vorbesc de *"panica crepusculară"*; respectivii îşi pierd controlul asupra lor înşişi, îi trec sudori reci şi devin extrem de agitaţi. Ei simt o nevoie imperioasă să vorbească cuiva şi, în special femeile, sînt cuprinse de o logoree nepotolită, ca forma cea mai inofensivă a necesităţii de defulare. Vai de soţul împricinatei, mai ales dacă el e un taciturn şi, în acele momente, simte nevoia de linişte! Dar fenomenul are şi alte forme de manifestare: bunăoară, *bulimia*, adică o poftă excesivă de mîncare, care îmboldeşte la un consum exagerat de alimente.

S. O. S.: NE ÎNGRĂŞĂM!

S-a constatat că, de cînd a început perioada de tensiune datorită atacurilor de rachete israelienii mănîncă pe rupte, mai ales prăjituri şi zaharoase. "Nu e de găsit o ciocolată Vered Hagalil" – mi se plîngea o mamă care-şi obişnuise copilul cu această specialitate. Nu e de mirare că persoanele cu tendinţă de îngrăşare au luat serios în greutate: 4 kg. în primele zile de război – îmi spune amărîtă, prietena D. H. care abia terminase o perioadă de dietă. Ca urmare, serviciile centrului medical de la Herzlia au fost asaltate cu "apeluri de ajutor", încît au decis să deschidă o linie telefonică "special-regim" pentru a da consultaţii dietetice.

Dacă după această convulsionată aşteptare, se anunţă într-adevăr "azakat-emet" (alarmă adevărată, şi folosesc voit termenul ebraic, fiindcă de cele mai multe ori se omite traducerea în română), atunci cei cu nervii la pămînt, se pierd cu totul. De cînd şi cu dilema: camera etanşă sau adăpost, în blocul meu locatarii pot fi văzuţi în... casa scării, incapabili, în cele două minute fatidice, să se decidă pentru o soluţie sau alta, deşi competenţele militare ne-au recomandat prima soluţie. Dar, de ce nu adăpostul? – se aude ţipînd unul din vecinii mei, care, pierzîndu-şi busola, aleargă de colo pînă colo, sare de pe un picior pe altul, uită indicaţiile de a etanşa uşa camerei cu hîrtia adezivă şi, cînd radioul dictează ca cei din zona "A" să nu scoată masca, el întoarce cheia de la broască şi iese afară, fiindcă, de emoţie, nu se poate ţine de la... nevoi urgente.

NU MI-A MAI ARS DE SEX

În camera etanşă, "convieţuirea" e paşnică, de la caz la caz. Doctorul Yehuda Oppenheim de la spitalul "Şaarei Tzedek" din Ierusalim, apreciază că, citez, "situaţia de război creată, reprezintă un avantaj paradoxal: reuniţi în camera etanşă, mîncînd împreună şi petrecîndu-şi serile în comun, membrii familiei pot vedea legăturile dintre ei întărindu-se, cu consecinţe benefice pe termen lung". El are în vedere, probabil, circumstanţele ideale; făcînd abstracţie de cazurile cînd soacra, ieşindu-şi din fire, tabără pe noră, cînd vecinele, altfel de treabă, se transformă în bocitoare, profesioniste (vai, vai, ce-o să fie cu noi, ce ne aşteaptă?), iar vecinii "buni" devin cîrcotaşi şi dau drumul la toate sudălmile, desigur, la adresa lui Saddam sau, cu curajul lui Leiba Zibal, pozează în cei mai viteji strategi. Ca să nu mai vorbim de copii, mai mult sau mai puţin "problematici"; cei mici, ţipă cît pot cînd îi introduci în "cortul" de plastic, destinat lor; cei mari îţi dau peste mînă, spumegînd de furie, cînd să le aranjezi masca cum trebuie şi atunci tu, mamă sau tată, copleşit de propriile tale coşmaruri, îi laşi, cum cer şi indicaţiile, în plata Domnului.

Medicii specialişti consideră că, în împrejurările date, relaţiile sexuale dintre soţi sînt indicate, ca un mijloc de defulare. Dar... *"nu mi-a mai ars de sex în ultimele două săptămîni. Şi nu ştiu dacă cheful îmi va reveni* – declară o doamnă din Tel Aviv, citată de "Jerusalem Post", declaraţie confirmată de Dr. Ami Sha'ked, directorul institutului pentru terapie sexuală de la Tel Hashomer, care apreciază că o "scădere a interesului pentru sexualitate este cu totul normală în împrejurările actuale". Asta cel puţin la femei; căci Noah Milgram, specialist în efectele stressului, este de părere că actuala situaţie de criză a făcut, probabil, să crească dorinţa sexuală a bărbaţilor şi să descrească cea a femeilor. Iată cum războiul din Golf devine răspunzăor şi pentru atîtea discordii între soţi, culminînd cu divorţuri.

Ce s-a întîmplat după încetarea alarmei, faţă de efectele distrugătoare ale atacurilor cu rachete? Am privit pe micul ecran, dar am văzut şi la faţa locului, femei şi bărbaţi care au suferit direct şocul, au căzut peste ei tavanul şi cioburile geamurilor, gospodăria le-a fost ruinată, dar ei şi-au păstrat calmul, nu au dat dovezi de deznădejde. Dar am văzut şi femei înlemnite de groază, rupîndu-şi părul din cap, urlînd ca din gură de şarpe, chiar cînd n-au suferit fizic. Şi, fapt este că decesele, în genere puţine, care au avut loc în urma atacurilor cu rachete, s-au datorat, în majoritate unor crize cardiace, intervenite îndeobşte la vechi bolnavi de inimă sau vechi suferinzi de astmă, ce s-au asfixiat cu masca.

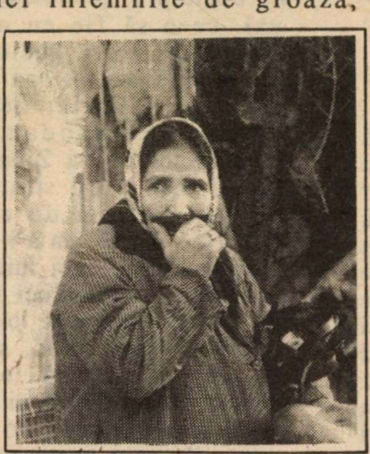

■ *După căderea Skud-ului pe stradă. O femeie (după părerea noastră). Un obiectiv (după părerea Ministrului de Externe al României)*

Tot atît de adevărat este însă că oamenii, fie că erau predispuşi, fie că unii erau chiar suferinzi psihici, s-au ales cu angoase, anxietăţi şi fobii, caracteristice acestei perioade de război, ceea ce ne îndreptăţeşte să denumim maladia "golfită" (de la criza Golfului). Ca un simptom al ei, este şi faptul că un mare număr de persoane, neţinînd seama de avertismentele Apărării pasive – aleargă la locul dezastrului şi rămîn acolo ore întregi. *Asemenea persoane* – notează dr. Oppenheim citat mai sus – *se simt în largul lor în faţa spectacolului realităţii, în loc să lase să funcţioneze imaginaţia, care ar putea să-i sperie mai mult. Ele tind astfel să se acomodeze cu dezastrul.*

AMOKUL EVADĂRILOR

Noroc că, în bună măsură, simtomele menţionate s-au dovedit în genere, pasagere. În sute de cazuri, ele au cunoscut ameliorări şi remisii în urma unei convorbiri cu un psiholog. Doar 10% din cazurile spitalizate s-au dovedit de o asemenea gravitate că a fost necesar să fie îndreptate spre dispensare de igienă mintală.

Dar în perspectivă? Dacă ameninţarea pe care o prezintă rachetele irakiene se va menţine săptămîni de-a rîndul, *"am putea asista* – spune acelaşi doctor – *la o puternică avalanşă de probleme psihosomatice, inclusiv o recrudescenţă a crizelor de astmă, o agravare a insomniilor, a ulcerelor, etc.*

Şi, în asemenea condiţii, s-a ivit "amokul evadărilor". "Nu mai e de trăit la noi, la Ramat Gan, ne-au spus la telefon, cu un tremolo în glas, rudele. Venim la voi, la Bat Yam". "Veniţi sănătoşi, dacă credeţi că o să vă simţiţi mai bine..." Stînd strîmb şi judecînd drept, ce mi-e Ramat Gan, ce mi-e Bat-Yam. Tot «eizor Alef»! Dar parcă la şocaţi contează argumentele? Au sosit cu o maşină pe al cărei geam era lipită lozinca "Noi nu părăsim Tel-Avivul". După prima alarmă: "Nu, nu e bine la voi. Hai la Beer Sheva"... Dar, atacul cel mai destructiv, dintr-o sîmbătă dimineaţă, i-a prins la ei acasă, unde reveniseră – ne-au telefonat – după principiul că peste tot e bine, dar ca acasă, nu e nicăieri... baia ta, rostul tău, tabietul tău! Dar, a doua zi, după "noaptea celor trei alarme", erau la coadă pentru obţinerea vizei de plecare în România. "N-avem bani de călătorie, dar măcar şi faptul de a avea paşaportul în buzunar, ne dă linişte..." În aceeaşi zi, două familii din "hevraua" lor se întorseseră din Bucureşti, blestemîndu-şi zilele că au plecat aiurea. Una dintre ele, la sosire, a dat cu ochii de apartamentul avariat; cealaltă a "descoperit" că fiica ei, care moştenise emotivitatea mamei, şi-a luat odrasla de opt luni şi a fugit cu ea, abandonîndu-şi soţul, la un unchi al ei din America. Pentru "bucureşteanca" ocazională , lipsa ştirilor de acasă a fost mai chinuitoare şi mai stressantă decît orice fel de sejour în Ramat-Gan!

De prisos a spune că m-am referit mai ales la cazurile de excepţie, unele frizînd chiar psihopatologicul. Regula generală este că israelienii dau dovadă de înţelegere, de un moral ridicat, suportă cu stoicism, demnitate şi nervi de oţel vicisitudinile situaţiei.

Dar nu numai sensibilitatea israeliană s-a exacerbat. Un caz petrecut în Franţa, are ca subiect un om în toată firea, care urmărind imaginile de la televizor, sare din fotoliu, urlă cît îl ţine gura *"bombă!"* şi, apucat de furie, sparge geamurile apartamentului său şi al vecinilor.

În aceste împrejurări, ni se pare interesant să prezentăm cititorilor unele consideraţii despre emoţii, cele mai recente descoperiri ştiinţifice în materie şi, mai ales, să scrutăm perspectivele de a ne controla emotivitatea şi a trata formele ei extreme şi nocive.

EMOŢIILE CONDUC LUMEA

Emoţiile, se afirmă într-un stadiu de sinteză semnat de Yves Christen în "Figaro-Magazine", însoţit de multe fotografii relevante – *călăuzesc în permanenţă viaţa noastră, din copilărie şi pînă la moarte. Joc şi rîs, pasiune şi incertitudine, bucurie şi inspiraţie, doliu şi seninătate, jalonează existenţa şi contribuie considerabil la modelarea fiinţei noastre.*

Sîntem dispuşi să credem că inteligenţa este totul, că doar ea ghidează comportamentul. Ei bine, nu este aşa. *Emoţiile, mai mult decît inteligenţa, conduc lumea.* Omul este un animal emotiv.

Atenţie! Emoţiile nu trebuie privite doar în lumina (mai precis în clar-obscurul) patologiei. Ele nu sînt, în toate cazurile, o pacoste. Ele sînt deasemenea un motor al activităţii umane. Ele explică nu numai violenţa, de care dau dovadă bolnavii mintali furioşi sau asasinii (sau saddam-husseinii). Ele pot să favorizeze (sau să inhibe) creativitatea: descoperirile ştiinţifice, arta, religia, literatura şi filozofia arată pînă la ce culme natura emoţională a fiinţei umane este şi o sursă de valori inestimabile.

După biologul francez Jean-Didier Vincent, dispoziţia noastră sufletească este reflexul unei chimii proprii, care se datoreşte hormonilor creierului şi este în stare să reacţioneze la stress, să modeleze sentimentele noastre, fie că e vorba de evenimente fericite sau triste. Mai mult, uzina chimică cerebrală permite şi manipularea emoţiilor. Administrînd unele substanţe putem face un şoarece să devină hiper-agresiv, să calmăm un criminal sexual şi, desigur, să influenţăm comportamentul sexual al unui bărbat normal. Savantul recomandă: "presăraţi acestuia din urmă, cu o canulă fină introdusă în creier, un pic de luliberină pe o parcelă strîmtă a hipotalamusului lui şi cobaiul nostru, avînd la dispoziţie o parteneră bine dispusă, se "va deda" imediat la o violentă şi repetată activitate amoroasă.

Există o relaţie directă între emoţii şi sănătatea omului. "*Cei veseli se vindecă întotdeauna*" – spunea Rabelais, iar ştiinţa actuală îl confirmă. Psihoneurologia apreciază că rîsul poate avea o virtute terapeutică; provocîndu-i rîsul, îl faci pe cineva fericit şi mai rezistent la boli. *Să rîdem, deci, oameni buni! Chiar şi în aceste zile înegurate...*

Profesorul new-yorkez Joseph Le Doux, mare autoritate în materie, împreună cu colaboratorii săi, au reuşit să despice, pe cale chirurgicală, cele două emisfere ale creierului şi să constate astfel existenţa în creier a unui *canal emoţional* şi a unui *canal intelectual*. Aprofundînd cunoaşterea acestui canal emoţional, cercetătorul new-yorkez a demonstrat că diferite emoţii, în speţă frica produsă de un stimul unui animal, este independentă de cortex (sediul activităţilor cognitive; altfel spus, al inteligenţei) şi, mai mult, această stare afectivă este de neşters. De unde concluzia că emoţiile sînt *eterne*.

"*Pe plan terapeutic* – afirmă prof. Le Doux – *putem gîndi că tratamentele care pun accentul pe controlul cognitiv (şi deci cortical) al emoţiilor pot fi mai eficace pe termen lung decît acelea care vizează eliminarea asociatiilor emoţionale care riscă să fie de neşters*".

Este o direcţie de acţiune. Pînă la obiectiv mai e cale lungă. Să sperăm însă că el va fi atins. Că, deci, vom ajunge să ne domesticim pe noi înşine, învăţînd conştient să ne stăpînim emoţiile, furiile, fobiile, angoasele. Şi că vom putea da curs doar pasiunilor creatoare.

■

Vai ce emoţionat sînt... Mi-e teamă că, de-atîta emoţie, să nu-mi tremure mîna şi să trimit din greşeală, o rachetă la Frankfurt

CĂMINELE
„ŞOŞANAT HACARMEL"
■ HAIFA ■

● PRIMESC VÎRSTNICI ŞI BOLNAVI CRONICI, ASIGURÎNDU-LE CELE MAI BUNE CONDIŢII DE LOCUIT ŞI DE HRANĂ.

● ASISTENŢĂ MEDICALĂ PERMANENTĂ

● TRATAMENTE. FIZIOTERAPIE. DIVERSE ACTIVITĂŢI EDUCATIVE ŞI DISTRACTIVE.

TELEFON: 04-381046
HAIFA, STRADA „ŞOŞANAT HACARMEL" NR. 90.

■ I. ARTZI

ŞI CE VA FI DUPĂ RĂZBOI ?

> *"De data aceasta, cele două popoare ale noastre se întîlnesc în acelaşi timp cu spaima şi cu moartea. Întîlnirea are loc în fiecare casă. Îmi spun, deci, în fiecare zi că o asemenea întîlnire nu poate trece de această dată fără a avea influenţă asupra conştiinţelor evreieşti, ca şi asupra celor palestiniene.*
>
> *...Nu cred că există un singur arab să creadă că Saddam va incendia jumătate din Israel sau îi va provoca o catastrofă... Singura cale de a scăpa de nenorocirea în care ne zbatem este ca ambele popoare să se elibereze de credinţa tîmpă că forţe din afară pot rezolva ceea ce ele trebuie să rezolve între ele"*
>
> *EMIL HABIBI, scriitor şi ziarist arab, fost leader comunist.*

În clipa în care asupra Irakului a căzut prima bombă americană şi asupra Israelului prima rachetă a murit iluzia optimistă că Saddam Hussein este un bluff şi că ameninţările lui sînt o cale pentru a obţine concesii. Am descoperit de-o dată că ne găsim în faţa celui mai periculos aventurier politic al perioadei post-belice care îmbină sistemul de dictatură teroristă a lui Ceauşescu cu pofta de a purta un război totalmente nemilos după modelul lui Adolf Hitler.

Ne aflăm deci în plin război. Ce va fi după aceea? O ştim, dar ne-a repetat-o şi preşedintele Bush: căderea lui Saddam Hussein va fi semnalul pentru o nouă orînduire mondială. Efortul de a găsi o rezolvare paşnică a problemei israelo-palestiniene va fi o parte a noii orînduiri.

Ceea ce l-a determinat pe Saddam Hussein să ocupe Kuweitul, să realizeze un act de agresiune şi să sfideze alianţa americano-europeano-arabă a fost ambiţia de a deveni unul din stîlpii noii ordini internaţionale. Deoarece n-a văzut şanse de a obţine acest lucru, n-a ezitat să provoace un război ce va aduce sfîrşitul regimului său.

OCCIDENTUL A CALCULAT GREŞIT (ŞI NU E PRIMA DATĂ...)

După un război de opt ani şi victoria asupra Iranului, bazîndu-se pe bogăţia ţării sale şi pe puterea sa militară, Saddam Hussein şi-a formulat programul: trebuie să devină una din super-puterile mondiale. El va reprezenta lumea arabă şi musulmană. Noua super-putere va înlocui Blocul răsăritean în condiţiile în care, după revoluţia lui Gorbaciov, Uniunea Sovietică a încetat de a mai împlini rolul de super-putere.

Statele Unite au sesizat imediat aspiraţiile şi visurile imperialiste ale lui Saddam Hussein, nutrite de victoria sa în războiul cu Iranul.

Victoria Irakului asupra Iranului n-ar fi fost posibilă fără ajutorul masiv al unor ţări apusene ca Germania, Franţa, acordat cu consimţămîntul Americii.

În încăierarea între statul arab Irak şi Iran, stat musulman dominat de Hommeini şi de neo-fundamentalismul musulman, Irakul părea alternativa preferabilă. Invazia irakiană în Kuweit, la 2 August, a dovedit cît de greşit a fost calculul Apusului.

ATENŢIE! VINE NOTA DE PLATĂ!

Cele şapte luni ale alianţei dintre statele europene conduse de S.U.A. şi statele moderate arabe au pus bazele unei schimbări în structura mondială. Ea a creeat noi realităţi şi noi tendinţe politice.

Agresiunea lui Saddam Hussein, ocuparea Kuweitului, a fost un semnal de alarmă: Dacă nu vom pune capăt acestei agresiuni şi nu vom sili agresorul Irakian să restabilească în Kuweit statu-quo-ul, riscăm să se cristalizeze o normă de comportare internaţională care va expune statul mic sau slab samavolniciei statului mare şi puternic. Se va naşte o situaţie care legitimează ca *rechinul* să înghită peştele mic. Un asemenea regim e începutul dezordinii internaţionale, cu repercusiuni catastrofice asupra lumii. Experienţa erei Hitler şi a nazismului ilustrează unde duce o asemenea nouă politică internaţională. În plus, Irakul ar deveni un factor decisiv în ce priveşte resursele petroliere ale globului.

Apusul dar şi Răsăritul, cu Uniunea Sovietică în frunte, au înţeles lecţia istoriei. De aceea atît U.R.S.S. (precum şi Egiptul şi Siria) s-au raliat iniţiativei preşedintelui George Bush.

Astfel s-a creeat pentru prima oară în cadrul O.N.U.-lui o alianţă în care U.R.S.S. n-a acţionat contra S.U.A., ci a colaborat cu conducerea americană.

Un şir de state arabe – Egiptul lui Mubarak, Siria lui Assad, alături de statele arabe vizate direct, Saudia, Kuweitul şi Emiratele din regiunea Golfului au înţeles şi ele primejdia. Azi Saddam cucereşte Kuweitul, mîine Saudia şi Emiratele. El riscă să devină liderul lumii arabe. Mîine el va dicta Egiptului şi Siriei, care trebuie să fie rolul lor în preajma noului mileniu. De aceea Mubarak, cît şi Assad s-au raliat iniţiativei americane.

30 DE NOPŢI
RĂZBOI

În acest război crîncen, prezenţa Egiptului şi a Siriei e mai mult simbolică. Povara războiului cade asupra americanilor şi a aliaţilor săi. Prezenţa arabă în alianţă dovedeşte că nu e vorba de o nouă Cruciadă, de un război al creştinilor contra arabilor, ci de un război al lumii organizate ce vrea convieţuire între statele puternice şi cele slabe.

Expediţia contra Irakului a fost votată în unanimitate de către Consiliul de Securitate al O.N.U. În acest fel, organizaţia internaţională, care devenise un corp slab şi impotent, şi-a recîştigat poziţia şi prestigiul. În viitor, O.N.U. nu va mai fi un tigru de hîrtie, ci o instituţie capabilă de a impune rezoluţii şi hotărîri.

E clar că statele arabe care au luptat contra Irakului vor prezenta după război nota lor politică de plată: ea va cuprinde între altele şi cererea de a purcede la rezolvarea problemei palestiniene. Astfel, Egiptul, Siria, Arabia Saudită vor dovedi că alianţa cu S.U.A. şi ceilalţi parteneri, n-a fost un act anti-arab, ci, dimpotrivă, o investiţie politică ce duce şi la rezolvarea problemei israelo-arabe.

Spre deosebire de trecut, Israel nu va mai putea tărăgăna la infinit căutările şi tratativele. Guvernul Sovietic ştie că se apropie momentul în care el va trebui să pună capăt politicii de Niet. El va trebui să colaboreze în mod sincer la găsirea unei soluţii.

O.E.P.-UL SE VA PRABUŞI!

Fostul Secretar de stat american la Externe, Henry Kissinger, prezintă într-un articol în săptămînalul "Newsweek" scenariul unei soluţii:

1) Dezbaterile vor avea loc în cadrul unei Conferinţe Internaţionale patronată de O.N.U.

2) Aliaţii arabi ai Americii vor prelua răspunderea pe timp de 5 pînă la 10 ani – pentru teritoriile pe care Israelul le va retroceda.

3) Aceste teritorii vor fi demilitarizate.

4) Israelul va retroceda Gaza, precum şi părţile din Iehuda şi Şomron unde locuieşte o vastă populaţie arabă. Zahal va menţine baze militare în teritoriile de importanţă strategică.

5) Atît timp cît va dura acest acord nu se va creea un stat palestinian. În teritoriile retrocedate va fi instalată o administraţie autonomă.

În epoca de tranziţie, Israelul va putea verifica în ce măsură arabii sînt sinceri atunci cînd doresc a pune capăt teroarei şi a dezvolta forme de convieţuire şi colaborare.

Un asemenea aranjament va beneficia de garanţii americane precum şi de sprijinul Egiptului şi al Siriei.

Odată cu prăbuşirea lui Saddam Hussein, se va prăbuşi şi Arafat şi O.E.P.-ul său, precum şi cei mai fideli aliaţi ai acestuia. Nu e exclus ca pe ruinele O.E.P.-ului lui Arafat să se nască o nouă organizaţie naţională palestiniană, sprijinită de Mubarak şi Assad.

Noua ordine internaţională deschide perspective pentru o încercare dramatică de a instaura coexistenţa între israelieni şi palestinieni.

Această încercare va fi posibilă şi serioasă, dacă ea va fi susţinută de moderaţii din ambele părţi.

În spatele nostru avem un bilanţ bogat al ocaziilor ratate. Acest bilanţ va fi un imbold pentru ambele părţi să nu mai rateze şi această nouă ocazie. ■

Vorba romanilor: sau cu scud, sau pe scud.

ION ATLAS VĂ INVITĂ SĂ CĂLĂTORIŢI ÎN TOATĂ LUMEA PLĂTIND VOIAJUL DVS ÎN 18 RATE LUNARE !*
(BILETE DE AVION, EXCURSII, ODIHNĂ, TRATAMENTE, ETC.)

★ **ANUNŢ IMPORTANT PENTRU OASPEŢII DVS. TURIŞTI DIN ROMÂNIA !** ★
ARANJĂM ASIGURARE DE BOALĂ (VIZITĂ LA DOCTOR, INTERNARE ÎN SPITAL) PENTRU PERIOADA VIZITEI ÎN ISRAEL A TURIŞTILOR DIN STRĂINĂTATE.

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

ION ATLAS
"GORDON TOURS"
STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV
☎ 5440767 (5 LINII)

* PLATA ÎN RATE NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRŢI DE CREDIT, CU DOBÎNDĂ LEGALĂ.

תל־אביב עיר בלי הפסקה

בשלום ובמלחמה

TEL AVIV - ORAS NON STOP
IN PACE SI IN RAZBOI

Terorizarea şi distrugerea Tel-Avivului s-au înscris ca un obiectiv primordial declarat în sceleratele planuri ale lui Saddam Hussein.

Şi Hitler-ul actual a trecut la faptă. Cele mai multe din atacurile cu rachete Skud îndreptate împotriva Israelului au vizat Tel Avivul. Atîtea cîte au căzut, au lăsat urme grele: victime omeneşti şi pierderi materiale.

Dar arma teroarei n-a avut rezultatele scontate. Tel Avivul este viu şi activ. Locuitorii săi au trecut cu bine un examen de calm, disciplină şi maturitate civică. La îndemnul primarului Shlomo Lahat – Cici, cum îl alintă locuitorii – chiar cei care, speriaţi, s-au adăpostit aiurea, revin la căminele lor. Organele municipale, cu sprijinul cetăţenilor, au sărit în ajutorul celor care au avut de suferit; a început renovarea caselor avariate; cartierele lovite vor fi mai frumoase ca înainte. Elevii sînt în clase, oamenii muncii în uzine, laboratoare, birouri, cei ce veghiază la securitate – la datorie.

Pericolul n-a trecut şi vigilenţa se impune în continuare. Dar telavivienii sînt acum mai convinşi că dispun de o contra-armă infailibilă: CULANU PATRIOTIM (cu toţii patrioţi) – cum scrie pe panourile din tot oraşul.

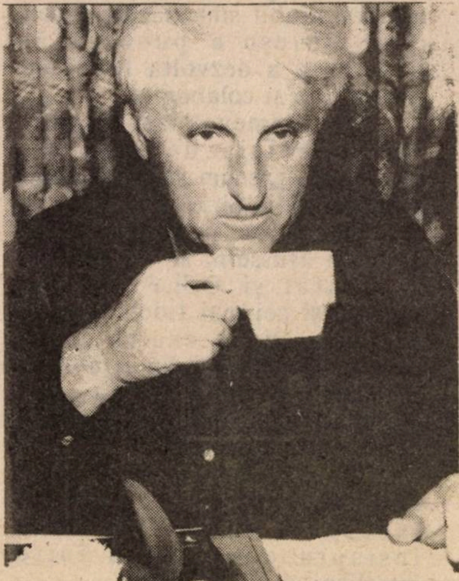

■ **Primarul Tel Avivului, Shlomo Lahat, în permanenţă în mijlocul cetăţenilor oraşului, îmbărbătîndu-i, sprijinindu-i în rezolvarea problemelor grele ivite. Alarma din seara de 19 februarie l-a surprins de vorbă cu sinistraţii evacuaţi la Hotelul Dan. Exemplu personal de calm şi sînge rece, bea liniştit o cafea şi va continua discuţia.**

VICTIME OMENEŞTI ŞI PAGUBE MATERIALE LA TEL AVIV
pînă la 16 februarie 1991

Totalul atacurilor cu Skud asupra Israelului	36
Numărul atacurilor asupra Tel Avivului	8
Morţi	2
Răniţi	230
Imobile avariate	952
Locuinţe avariate	2494
Pagube grave	547
Pagube mijlocii şi uşoare	1443
Şcoli şi grădiniţe avariate	14
Alte instituţii de educaţie şi cultură	12
Clădiri publice	6
Numărul persoanelor evacuate în hoteluri şi cămine	1288

PANOURI PE STRĂZILE TEL AVIVULUI

כולנו פטריוטים!

אין כמו תל אביב
בכל העולם

המשק הוא הנשק
נמשיך לעבוד-וננצח

לחיי העיר הזאת!

PRIN GRIJA ŞI ACŢIUNEA PRIMARIEI IN VEDEREA STARII EXCEPŢIONALE

Adăposturi renovate şi amenajate – 474 ● Broşura explicativă: *"Să fi în siguranţă"* ● În instituţiile de învăţămînt: Şedinţe de lămurire, adăposturi, exercitii simulative, echipe de voluntari ● Pregătirea sistemului municipal de funcţionare a gospodăriei (MELAH) şi a sistemului de evacuare şi asistenţă a victimelor (PESAH) ● Instrucţiuni pentru bătrîni şi olim hadaşim ● Asigurarea distribuirii apei potabile în caz de defecţiuni ale sistemului

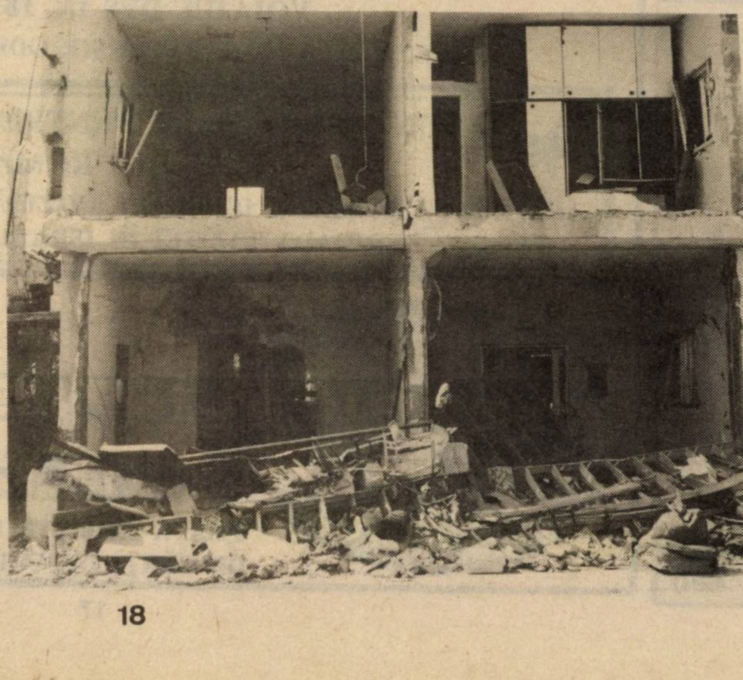

■ *Aşa arată o locuinţă din Tel Aviv avariată de suflul "Skud"-ului*

PUNCT DE VEDERE

■ **ADRIAN ZAHAREANU**

PROIECT DE DICTATURĂ...democratică!

S-a ridicat, în ultima vreme, propunerea ca primul ministru să fie ales direct de către alegători, într-un cadru separat de alegerile pentru Knesset. Sondajul efectuat arată că 40 la sută din cetățenii țării sînt de părere să se renunțe la... democrație și ea să fie înlocuită cu un conducător mare și puternic – ceea ce nu ar însemna altceva decît dictatură.

Dacă ne bazăm pe explicații etimologice, democrația este o formă de organizare a societății. Cînd această formă de organizare are un substrat politic, se schimbă macazul. La comuniști, de pildă, democrația s-a numit socialistă și ei o justificau teoretizînd că, printr-o astfel de democrație, puterea emanată de la întregul popor, era exercitată în numele lui și servea interesele acestuia. Noi am văzut însă că era doar o definiție pe hîrtie, că această democrație socialistă era de fapt o dictatură, care punea lanțuri poporului și îl lipsea de tot felul de libertăți.

În Roma antică, unde s-a născut această "profesie", dictator era conducătorul armatei, care avea și puteri politice nelimitate, dar numai în vreme de război sau de revoluție. Acest dictator era ales de Senat, pe o perioadă de numai șase luni. Dictatorii din zilele noastre nu sînt aleși, ei vin impuși sau se impun în urma unor răscoale și rămîn la putere nu șase luni, nici patru sau șapte ani, ca în unele țări; ei nu pleacă pînă nu dispar de moarte bună sau... nu-s făcuți să dispară. Așa a fost cu Hitler, cu Mussolini, așa a fost cu generalul Franco, așa a fost cu conducătorii regimurilor comuniste, așa sînt Saddam Hussein, Assad sau Kadhaffi. Mai mult, dictatorii pe viață ai acestor regimuri totalitare își plasează și rubedeniile în posturi de răspundere, mergînd pînă acolo încît își numesc fiii, moștenitori direcți, creînd astfel dinastii de tipul monarhiilor, pe care ei înșiși le-au dărîmat.

Un astfel de soi de dictatură, de democrație stil comunist, nu poate să asigure viitorul țării noastre. Dimpotrivă, ea ar duce la distrugerea Israelului și încă cu pași mari. Nu numai că sîntem o țară de imigrație, dar concepțiile noastre sînt cu adevărat democrate, noi iubim alegerea liberă a principiilor și felul neconstrîns de viață.

Cert este că în dragostea noastră pentru adevărata democrație, ne-am permis să ne facem prea mult de cap. Am trecut la o extremă periculoasă, unde democrația nu se mai bazează pe libertate, ci pe un fel de impertinență, pe un "ma ihpat li" general, intrat parcă în sîngele israelienilor, indiferent de vîrstă, de la țîncul de 2 ani, pînă la moșul de 90 de ani.

Concluzia: nu e bine să te obișnuiești cu prea mult bine, cu prea multă libertate, să consumi prea multă... democrație, pentru că ea se transformă în niște pretenții, în niște fumuri, în niște cerințe, ce nici nu le-am putut visa, noi evreii, în orice colț al lumii, unde ne-am născut și am trăit pînă cînd am devenit cetățeni israelieni.

În această privință, vina principală o au acei oameni politici plasați în fruntea guvernului, care n-au știut sau n-au vrut să introducă legi cu pedepse, după care să le treacă pofta acestora, hai să-i numim "răsfățați" de a confunda democrația, libertatea civică, cu sfidarea tuturor legilor țării.

Libertatea deșănțată, ceea ce unii dintre noi numesc astăzi injust "democrație", nu este decît opera unor conducători incompetenți care n-au știut și nu știu cum să apuce taurul de coarne, care s-au lăsat și se lasă, de voie, de nevoie, "călăriți" – ca să nu spunem șantajați – de extremiștii religioși, care sînt liberi să facă de toate, pînă și matrapazlîcuri cu bani publici.

Unii cetățeni își exprimă îngrijorarea aflînd că aproape jumătate din popor cere să se renunțe la... democrație. Dar acești oameni "anti-democrați" nu vor altceva decît ca democrația de tip israelian, care a apucat-o pe un drum greșit, să coboare un pic din pomul în care s-a cocoțat și să se transforme într-o demnă libertate, în limitele bunei cuviințe și în aplicarea unor principii peste care nu se poate trece.

Să ne ferească Domnul de dictatori, dar o politică practicată de un om cu mînă de fier sau de cîțiva oameni tari, care să știe a deosebi libertatea de libertinaj, să aibe curajul să nu mai aplice pedepse de complezență, să aibe tăria să pună capăt influenței nefaste a fanaticilor, ar fi pentru noi, pentru țara noastră, mai ales în aceste clipe grele prin care trecem, cea mai reușită și salvatoare formă de democrație. Pentru că democrație nu înseamnă anarhie.

30 DE ZILE

APĂ. DE UNDE OBŢINEM APĂ?

SCRIITORUL MOSINZON ARE PATENTUL

Luna trecută – lună de secetă – Kineretul a ajuns la "linia roşie": aproape 213 metri sub nivelul mării. Societatea "Mekorot" anunţase că încetase de a mai pompa apă din Kineret. Pentru consumatorul de la oraş nimic nu se schimbase. El a deschis robinetul şi apa a curs. Dar nu era apă din Kineret, ci din rezervoare subterane.

Specialiştii spun că, chiar dacă va ploua "normal", problema gravă a apei din Israel nu se va rezolva. După părerea lor, trebuie căutate alte soluţii – şi repede.

Posibilităţile existente sînt:

– *Desalinizarea apei de mare.* Soluţia aceasta este însă foarte scumpă. Instalaţiile de desalinizare costă zeci de milioane de dolari.

– *Purificarea apei de canal.* Soluţie parţială, numai pentru agricultură.

– *Import de apă.* Se poate aduce apă din străinătate în baloane imense trase pe mare de către vapoare. Se duc tratative cu Turcia, dar e necesară o investiţie uriaşă.

– *Crearea de nori.* Metoda aceasta de intensificare a ploii este folosită de 25 de ani, dar e scumpă şi nu e pe deplin satisfăcătoare.

În toiul discuţiilor care s-au purtat, unii şi-au adus aminte că de mulţi ani, scriitorul Igal Mosinzon, care e şi inventator, a propus o metodă proprie despre care el susţine că e cea mai bună. Bătrînul scriitor israelian, cunoscut mai ales datorită seriei de cărţi de aventuri pentru tineret "Hasamba" dar şi prin piesele scrise la începutul Statului, propune o instalaţie specială de desalinizare a apei de mare, denumită "Osmoza inversă". El descrie astfel modul în care funcţionează instalaţia sa: "Se iau membrane (un soi de celule) şi cu ajutorul unei pompe se introduc în ele molecule de apă de mare, la 50 de atmosfere. Deoarece moleculele de apă sînt mici, ele pătrund uşor în membrane. În schimb sarea, care e mai mare decît membranele, rămîne în afară. Astfel rămîn membrane de apă dulce, fără sare. Pentru acest patent trebuie o adîncime de 500 metri. O asemenea instalaţie costă aproximativ 15.000 de şekeli. Ideea eu o dau pe gratis".

H_2O

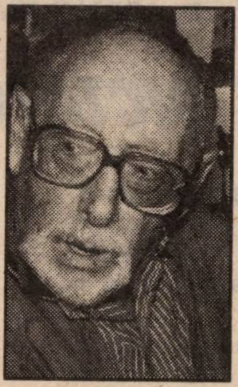

Igal Mosinzon – literat şi inventator: imaginaţia scriitoricească mai puternică decît ştiinţa

Bineînţeles, Igal Mosinzon a fost întrebat: "Dacă ideea e aşa de simplă, practică şi ieftină, de ce nu a fost folosită pînă acum?" La care scriitorul răspunde: "Nu ştiu dacă forurile oficiale o privesc ca pe o curiozitate, dar cert e că nu o iau în serios. Trei miniştri consecutivi ai agriculturii au aprobat propunerea mea, dar e nevoie de autorizaţia Ministerului ştiinţei şi uite că acest minister nu o dă. E un scandal. A transferat propunerea Controlorului de Stat. Poate că se va mişca ceva..."

BANCNOTA DE 200 ŞEKELI

Banca Naţională nu confirmă, dar pe coridoarele ei se spune în şoaptă că inflaţia nu trîndăveşte, urcă mereu, şi de aceea nu peste mult timp va fi nevoie de o nouă bancnotă – de 200 şekeli – care va purta efigia celui de-al 7-lea preşedinte al Statului, Zalman Shazar.

*** Cine a spus că salariile în Israel sînt mici şi e greu să închei luna cu ele? Calomnie murdară! Iată: salariatul Ehud Shani, directorul societăţii de asigurare "Zur Shamir" a primit în ultimele 14 luni un salariu de 52, 600 şekeli pe lună. Ghira Gazit, consilier la aceeaşi societate, primeşte 10000 dolari pe lună.

*** În ciuda tuturor aparenţelor şi legendelor, israelienii nu sînt revoluţionari, nu urcă pe baricade. Înghit multe. Se obişnuiesc cu unele lipsuri şi nedreptăţi. În America zeci de mii de oameni au făcut manifestaţii de protest cînd direcţia societăţii "Coca-Cola" a anunţat că va îndulci "băutura naţională" şi a renunţat la această intenţie.

La noi? Populaţia închide ochii şi gura la orice schimbare. Nu mai există lapte în sticle. Nu se mai fabrică sineală pentru rufe. Nu se mai văd pe şosele simpaticele maşini israeliene "Susita". Au dispărut poate pentru totdeauna ţigările "Nobles" fumate în special de kibuţnici. Şi nimeni nu protestează. Tăcere.

Iar dacă nici la dispariţia steakurilor albe, a cotletelor de purcel şi a şuncii nu va izbucni revoluţia populară, înseamnă că niciodată nu va fi în Israel o revoluţie.

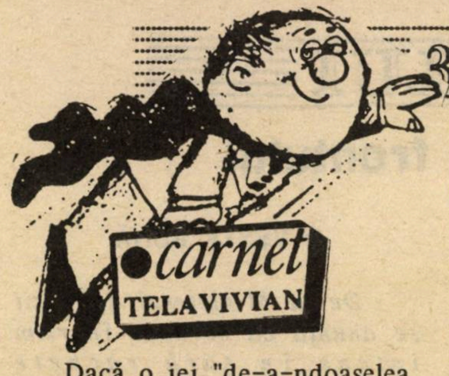

CUM SE SPUNE "CARPE DIEM" ÎN EBRAICĂ?

Dacă o iei "de-a-ndoaselea bună dimineaţa", adică de la sfîrşit, de la întretăierea cu Iehuda Halevy către cea cu Allenby, Shenkin se prezintă mai curînd ca o stradă calmă, cu tabieturi burgheze: case mai mult sau mai puţin vechi, pomi care se apleacă înspre maşinile vîjîind în mijlocul drumului. Abia dacă un magazin de animale, cu doi pui de crocodil, o idee mai mari decît o broşă în vitrină, strică monotonia. De la bulevardul Rothschild începînd, însă, strada asta parcă şi-a pierdut minţile. Pur şi simplu a uitat unde se află! Şi de fapt doar bucata aceasta este "Shenkinul" adevărat. cel intrat în bancuri, în cîntece şi în legendă. Raiul boemilor coborît pe pămînt.

Incorigibil în păcatul de a trage cu urechea, aflîndu-mă o dată pe această stradă, aproape că am încremenit de stupoare auzind un june lămurind foarte mîndru şi doct unor turiste, într-o engleză cu "het" şi cu "ain" că "asta este Greenwich-Village-ul nostru!" Ptiu drace!, eram să strig, dar m-am oprit la timp. Căci punînd scările topografice la bătaie, chiar dacă Tel Avivul nu-i New York, Shenkinul nu-i departe de "Village". Ba chiar e foarte aproape.

Are la orice oră din zi şi din noapte, un aer de carnaval şi, martor fiind evoluţiei, nici nu ştiu dacă la început au fost magazinele cam trăznite, cam impertinente şi cu dever mare tocmai din această pricină sau trecătorii – locuitori – vecini cu plete-n vînt – băieţii, tunse chilug – fetele, rupte cu artă sau răcnind combinaţiile de culori cele mai ţigăneşti, totul pentru a fi "altfel", pentru a nu trece neobservat, de la ochelari, pînă la brăţara de la picior (dacă se poate accepta un asemenea barbarism!).

Evoluţie, am spus? Martor?! Nici vorbă! Într-o noapte m-am culcat lăsînd un Shenkin banal, comercial şi cam prăfuit, pentru ca a doua zi, cînd m-am trezit, să-l găsesc în altă lume. A zburat peste noapte la New York, în Village, sau la Paris, s-a îmbătat şi nu se dezmeticeşte, s-a întîmplat ceva.

Poate că totul a început de la cafeneaua "Tamar", la colţul cu Ahad-Ha-am, a cărei patroană – Esther veşnic de "o anumită vîrstă", veşnic pusă la punct, veşnic în vervă şi punîndu-şi de ani vitrina la dispoziţia celor mai trăznite afişe. Apoi, hop, în dimineaţa aceea de pomină, le-am găsit pe toate, în lanţ, ţinîndu-se de mînă de-o parte şi de alta a străzii: "Deja Vu" cu video-clipuri, mult zgomot şi băuturi pînă hăt în zori; "Ugasma" (sfidînd bunul simţ cu titlul acesta compus din prăjitură – uga – şi orgasm!) cu frişcă să te lingi pe degete şi torturi să-l bage în păcat şi pe răposatul Ghandi, cel cu grevele foamei; "Capriccio" cu mîncăruri italiene şi preţuri care aduc doar pe locatarii nordului tel-avivian care vor să miroasă puţin aer tare de nebunie; "Cafe ca ze" – Aşa o cafea! – unde într-adevăr se poate bea o cafea excelentă, cu arome de păcat şi poate de Tarzan; şi-au venit apoi magazinele – vechituri care se poartă mai dihai decît o exclusivitate Yves Saint Laurent, şi încă un magazin de animale care propune pui de pisică rătăciţi pe stradă, oferiţi la un preţ simbolic de 10 şekeli şi vînduţi ca pîinea caldă, şi la colţ – pe Meltchet o cămăruţă cu antichităţi adevărate; ah – şi uitasem – grădina cu o fîntînă cu apă prăbuşindu-se în cascadă, dar botezată "sculptură" şi "B'hazara l'teva" adică "Înapoi la natură" pe limbi mai moldovo-dunărene, unde se întîlnesc doar vegetarieni care nu pun în gură nimic care a fost prelucrat, preferînd rădăcini şi muguri.

Shenkin, "Shenkin" cel adevărat, între Rothschild şi Allenby, e aglomerat, totdeauna în mişcare, totdeauna "se întîmplă ceva", bune şi rele, au fost chiar vreo două sinucideri şi – dacă nu mă-nşel – o crimă. Excepţii! Altfel aici lumea nu e tristă. Maximum depresivă. Aici se trăieşte azi. Acum. În clipa aceasta. Bătrînul latin cu al său "Carpe diem" – cum o suna asta în limba "Cîntării Cîntărilor" – cu toga lui, s-ar simţi aici înţeles!

CITADIN

CASA DE PĂRINŢI
«MEONOT MALCA»
RAMAT GAN
●
Pentru independenţi, istoviţi şi neajutoraţi. Supraveghere medicală 24 de ore
Îngrijire devotată
Preţuri Populare

AU MAI RĂMAS DOAR CÎTEVA LOCURI

* Strada Haagada nr. 16
Tel. 03/775740
* Strada Moria nr. 38
Tel. 03/776784

GURA HUMORULUI

noutăţi din spatele frontului

COMUNICAT

Serviciile de informaţii anunţă populaţia că poate fi liniştită deoarece nu există informaţii precise că în afară de arme chimice, Irakul deţine şi arme biologice sau atomice.

Serviciile noastre au în schimb informaţii sigure că Irakul are rachete care pot ajunge la Tel Aviv. Aceste informaţii ar putea fi dezminţite, dar nu şi rachetele, pentru simplul motiv că ele au ajuns la Tel Aviv fără nici o dezminţire.

Serviciile israeliene de informaţii au informaţii că Saddam are mai multe bunkere, dar nu se ştie în care din ele se ascunde deoarece guvernul de la Bagdad ţine acest lucru în secret.

REŢEAUA AMERICANĂ DE TELEVIZIUNE C.N.N. DEZVĂLUIE ARMELE NECONVENŢIONALE ALE ISRAELULUI

1. Sirene care sună alarme false pentru a-i face pe irakieni să creadă că rachetele lor au nimerit la ţintă înainte de a le fi lansat şi deci nu mai are rost să le lanseze.

2. Aruncarea din avion în Irak şi Kuweit a mii de exemplare din ziarul "România Mare" pentru a produce demoralizare în rîndurile soldaţilor lui Saddam.

3. Votarea în Knesset a "Legii porcului" pentru a demonstra Irakului că în ciuda bombardamentelor cu rachete, noi revenim la viaţa normală.

ARTICOL DE FOND

În pofida atîtor greutăţi, nu se poate spune că ducem o viaţă uşoară în ţara noastră.

În timp de pace, munca noastră o fac arabii.

În timp de război, munca noastră o fac americanii.

DE LA PURTĂTORUL DE CUVÎNT AL ZAHALULUI

Cît timp Irakul lansează rachete "Skud" în direcţia Israelului, înseamnă că nu a fost înlăturată această ameninţare şi că el mai are capacitatea de a le lansa.

Viitoarea văduvă a lui Saddam se întreabă: Shaul Carmel e liber?

Ne-a sosit la redacţie o scrisoare din Elveţia. Soţia lui Saddam Hussein, care se ascunde acolo, ne scrie:

"Aş vrea să ştiu dacă peste o lună sau două, cînd soţul meu va fi răposat şi eu văduvă, apreciatul poet Shaul Carmel va mai avea un loc liber în haremul lui şi pentru mine."

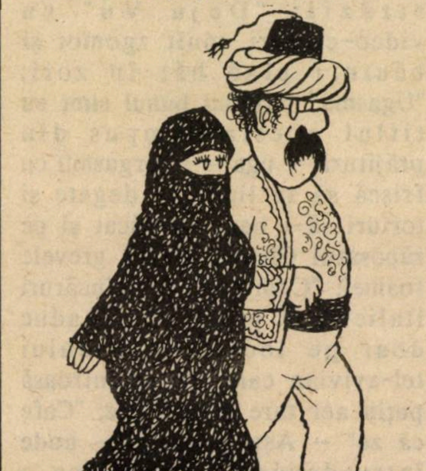

O VESTE BUNĂ

De la Ministerul apărării se anunţă că se aduc în ritm intens în ţară rachete anti-rachete "Patriot", se repară în timp rapid sirenele defecte şi se încheie în ritm alert distribuirea măştilor de gaze. Astfel, pînă la terminarea războiului, toate pregătirile de război vor fi încheiate.

NAHMAN ŞAI LA MIEZUL NOPŢII:

Toţi cetăţenii din regiunile Alef, Bet, Ghimel, Dalet, Vav şi Hei ale ţării pot să-şi scoată măştile de gaze şi să iasă din camerele astupate.

Numai cetăţenii din Asociaţia scriitorilor de limbă română rămîn în asociaţia lor astupată pînă ce se va destupa activitatea comitetului de conducere.

Noapte bună, scriitori!

ZVONURI

● Se spune că nu numai primăria din Ramat Gan, ci şi Asociaţia scriitorilor de limbă română va cere Irakului despăgubiri. Cică o rachetă "Skud" a lovit din plin sediul inexistent al Asociaţiei. Nu au fost victime, ci numai pagube materiale: Asociaţia a rămas fără statut, fără revista "Izvoare", fără alegeri şi fără un plan de activitate.

*

● *În semn de solidaritate cu publicul israelian, impresarii nu aduc din România nici un taraf şi nici un Florin Piersic.*

GURA HUMORULUI

● Sorin Cunea a fost atît de tulburat de vizita făcută în România (vezi "Revista mea") încît românii l-au invitat să mai facă o vizită ca să-şi revină în simţiri.

*

● *Se afirmă că Saddam Hussein trimite rachete în Israel numai noaptea pentru a sabota ziarul "Viaţa noastră". Acest ziar se închide la ora 4 după-amiază şi de aceea cititorii români nu pot afla a doua zi că în noaptea care a trecut s-a bombardat cu rachete.*

*

● **H.O.R.-ul s-a împăcat cu A.C.M.E.O.R.-ul. Să fie oare asta prima fază din "noua ordine mondială" de care vorbeşte preşedintele Bush?**

*

● La Bagdad s-a confirmat că numai la ambasada Statelor Unite din Kuweit şi la ambasada României din Israel nu există de multe luni ambasadori.

*

● *Nu întîmplător parola care anunţă încetarea alarmei este "şarav caved", adică arşiţă cumplită, adică hamsin. Scopul e ca populaţia să se obişnuiască cu ideea că hamsinul este o adevărată binefacere şi mai tîrziu, după terminarea războiului, nimeni să nu-i mai înjure pe meteorologi cînd anunţă "şarav caved".*

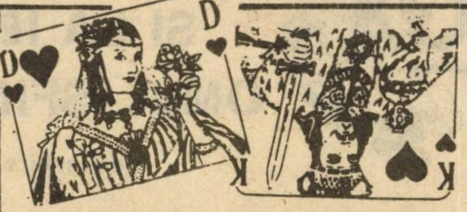

BRIDGE

COMBINÎND SANSELE

Nu întodeauna este recomandabilă o cale unică (un impas, de exemplu) spre efectuarea unui contract.

Există cazuri cînd se pot combina cîteva drumuri fără ca şansele fiecăruia dintre ele să fie afectate. Satisfacţia declarantului va fi pe măsura efortului, mai ales cînd varianta simplistă, cu 50% şansă, ar fi eşuat.

Cum aţi realiza contractul de 5 Trefle, după o licitaţie fără intervenţie din partea oponenţilor?

7 3
A V 6 4
A 10 5 3
R D 6

2 de Pică — N / W E / S

V 4
R 3
R V 7
A V 10 8 7 2

Atacul este mic de Pică la As, urmat de mic de Pică la Rege. Apărarea a continuat cu mic de atu. La luptă!

PAUL WEINSTOCK

♣◇♥♤

STATELE UNITE ELOGIAZĂ ABSTINENŢA ISRAELULUI

Concomitent cu rachetele "Patriot" ne-a sosit din Statele Unite celebra sexologă Rut Westheimer. Ea a declarat că a simţit nevoia să fie alături de noi în aceste momente grele cînd Israelul e nevoit să se abţină de la sex şi de la orice altă reacţie.

Chiar la aeroport unde a primit o mască de gaze (vezi fotografia) d-na Rut a spus că se poate face sex oral şi cu masca pe faţă, dar să avem grijă să destupăm filtrul, altminteri riscăm să ne sufocăm, ferească Dumnezeu, în plin orgasm.

Alte sfaturi date de faimoasa sexologă:

Dacă în camera etanşă, în timp ce cad rachetele, soţia sau femeia iubită nu are chef de sex, nu trebuie s-o silim. Putem proceda ca rabinul Haim Pardes: să-i scăpăm mîna în decolteu, s-o pipăim pînă ce Nahman Shai ne anunţă că-i voie să ieşim din camera etanşă. Şi atunci – ţuşt! – intrăm în pat cu femeia iubită şi încercăm s-o convingem că nu există vreo legătură între războiul din Golf şi problema palestiniană.

Dacă în timp ce facem sex se întîmplă să sune alarma, e indicat să ne oprim. Dar numai pentru a afla dacă atacul e cu arme neconvenţionale. În caz că e vorba de arme convenţionale, nu ne mai impresionăm şi reluăm sexul din locul unde l-am întrerupt. Banditul de Saddam, spune sexologa, nu va reuşi să ne abată de la cursul regulat şi normal al vieţii.

■ *Bunicuţa Freud*

CRONICĂ DE ALIA

ȘI LA IERUSALIM OMUL SFINȚEȘTE HOR-ul

Convorbire cu dl. Zwi Rosen

În fruntea snifului din Ierusalim al lui Hitachdut Olei Romania, una din cele mai active filiale din ţară, cum se şi cuvine organizaţiei din Capitală, se află de patru decenii, dl. Zwi Rosen, fiu marcant al alialei române. Activitatea sa prodigioasă confirmă că şi în Oraşul Sfînt este valabilă zicala: "Omul sfinţeşte locul".

Despre preocupările, străduinţele şi realizările acestei filiale fruntaşe, am aflat din convorbirea pe care o redăm mai jos:

– *V-aţi afirmat în viaţa publică israeliană şi în cadrul alialei noastre străbătînd un drum lung şi greu. Amintiţi cîteva din jaloanele lui...*

– De tînăr am intrat în mişcarea sionistă din România. Activitatea desfăşurată ca secretar al Ichud-Poalei Zion pentru Muntenia şi Oltenia m-a promovat în Executiva sionistă din România. În 1950, am aliat în Israel. La început, am fost muncitor la cariere de piatră din munţii Ierusalimului.

– *De la cariera de piatră la "cariera" social-politică, ce a mai fost?*

– Am funcţionat, pe rînd, la Miştara (Poliţie); la Ministerul de Finanţe, în posturi legate de forţa de muncă, de formarea cadrelor, de oameni. Pe plan politic, am activat în cadrul Partidului Muncii, devenind secretarul regionalei Ierusalim a partidului şi ajutor de primar. De la ultimele alegeri sînt membru al conducerii Primăriei Capitalei. Paralel cu aceste funcţii, am fost şi preşedinte al H.O.R.-Ierusalim.

– *Izbutiţi să îmbinaţi cele două activităţi – de edil al Capitalei şi de preşedinte al HOR – ambele reclamînd şi mari eforturi.*

– Uşor nu e... Muncă multă, fără preget, fără limită şi, dacă e vorba de H.O.R., fără remuneraţie. Cu sacrificii de sănătate. Nici în ultima perioadă, după ce am suferit o intervenţie chirurgicală pe cord, nu mi-am întrerupt activitatea. Suportul meu sînt însă satisfacţiile de pe urma reuşitelor. Secretul acestora constă într-o bună organizare şi coordonare a muncii, în antrenarea unor colective cît mai largi de oameni pricepuţi şi inimoşi. Cît despre îmbinarea la care v-aţi referit, ea s-a dovedit nu doar posibilă, ci şi foarte utilă. Calitatea pe care o am la primărie favorizează soluţionarea multor probleme cu care ne confruntăm la H.O.R.

– *Aveţi, desigur, în vedere în primul rînd sprijinul acordat olimilor din România...*

– În mod cert. În cadrul conducerii primăriei, răspund de problemele de alia la Ierusalim. Uşa mea, de la Primărie, este deschisă pentru toţi olimii care se instalează în Capitală, fără discriminare. Dar, fireşte, în calitatea de la H.O.R. acord toată atenţia originarilor din România. De-a lungul anilor, mii de "români" s-au integrat, în condiţii optime, cu sprijinul H.O.R. Ierusalim.

– *Ce întreprindeţi, bunăoară, în problema locuinţelor pentru noii veniţi?*

– Aşa cum ştiţi, este o problemă grea, care s-a complicat acum datorită alialei masive din Uniunea Sovietică. Autorităţile de resort nu au manifestat din timp grija necesară pentru construcţii, totul fiind lăsat la discreţia iniţiativei particulare. Cu toate acestea, noi, cei de la HOR, am depus eforturi stăruitoare pe lîngă forurile respective, iar, în ultima vreme, am ajutat direct la găsirea de apartamente de închiriat pentru olimii din România.

– *Iar în ce priveşte locurile de muncă?*

– De-a lungul anilor, datorită intervenţiilor personale şi ajutorului activiştilor din întreprinderi şi instituţii, au fost plasaţi în posturi mii de originari din România: medici, ingineri, chimişti, economişti, tehnicieni. Chiar în condiţiile actuale de criză şi şomaj, reuşim să plasăm – e adevărat, cu greu – noi veniţi din România, care, trebuie spus, sînt în genere, elemente bine pregătite, care nu ne fac de ruşine.

– *Alte forme prin care veniţi în sprijinul olimilor din România?*

– Noi ne străduim să contribuim la rezolvarea problemelor lor, atît cele de ordin general, cît şi cele personale. Nu întotdeauna eforturile sînt încununate de succes; dar bunăvoință manifestăm în permanență. Dintre reușite, citez: evitarea concedierilor noilor olim, echivalarea diplomelor inginerilor din România cu gradul doi (master) din Israel, acordarea de stipendii studenților și elevilor merituoși, distribuirea de pachete de alimente de Pesah, acestea din urmă deși nu dispunem decît de fondurile provenite din contribuția membrilor noștri.

– *Integrarea olimilor implică, evident, și activitate pe plan spiritual...*

– În această privință, H.O.R. Ierusalim se mîndrește cu o bogată activitate cultural-educativă, îndreptată consecvent spre apropierea noilor sosiți, dar și a celor mai vechi, de valorile eterne ale judaismului, întărirea identității lor evreiești și a atașamentului față de Israel. În acest scop, organizăm sistematic manifestări cultural-artistice, conferințe ținute de intelectuali de vază, zile de studiu; tipărim materiale cu tematică iudaică și privind istoria Ierusalimului. În trei cluburi, există biblioteci însumînd 9000 de volume. Am sprijinit înființarea filialei din Capitală a Asociației scriitorilor de limbă română. Am acordat premii scriitorilor, între care Ludovic Brukstein, M. Rudich, A. Zahareanu, Dr. Theodor Lavi, Moșe Maur, A. Goldenberg; premiul pentru publicistică a fost conferit lui Noam Iaffe și echipei sale de la Kol Israel în limba română. Faptul că un șir de străzi din Ierusalim au primit, la inițiativa noastră, numele de Mefkure, Kdoșei Struma, Samuel Pineles, dr. Theodor Lavi, că unei piețe i s-a atribuit numele Gala Galaction este de natură să pună în evidență contribuții substanțiale ale mișcării sioniste din România și prietenilor ei la crearea și dezvoltarea Statului nostru.

– *"Minimum" vă felicită pentru realizările obținute și vă urează succese cît mai mari în continuare.*

M. RAFAEL

ETC

*** În plin război, sfidînd alarmele, zilele de încordare, nopțile de groază și rachetele, o delegație oficială din România s-a încumetat să vină în Israel – fapt rar în această perioadă – pentru a semna un acord de colaborare culturală și științifică pe anii 1991 – 1993.

Venirea acestei delegații a bucurat în mod special cîteva persoane de la noi deoarece au aflat că în fruntea ei se află un prieten personal, vechi și bun, Adrian Dohotaru, subsecretar de stat la Ministerul de externe. De altfel, acesta a început imediat să-și caute cu telefonul prietenii: I. Schechter, Sebastian Costin, Virgil Duda, Gitta Munte, Leon Volovici etc.

Dohotaru – fiu de ceferist clujean, afirmat ca poet, ziarist și dramaturg în anii '80 – a rămas la cei 52 de ani ai săi, acelaș "băiat" delicat și agreabil, cum îl țin minte amicii săi de tinerețe. Rară surpriză! El pare cu totul stingher în postura de oficial. Se și plînge de ea:

"– Am scris 15 piese de teatru, mi s-au jucat 5, iar pe celelalte nu am timp să le revăd.

Vizita în Israel a avut pentru el o tentă emoțională specială:

– În afara dorinței de a cunoaște această țară incomparabilă și de a-mi îmbrățișa prietenii, am aici și legături de rudenie, dacă pot spune așa. Soția mea, născută Juster, este rudă cu marele pictor Marcel Iancu.

Adrian Dohotaru a fost "motorul" acordului de schimburi culturale și științifice. Se mîndrește cu faptul că l-a realizat și că rachetele care cad în Israel nu l-au intimidat și nu a amînat semnarea acordului.

– E un acord foarte bun, ne-a spus el în timpul unei recepții de la Ambasada română. Vom face schimburi pe linie de învățămînt, artă, sport, turism. Am invitat artiști israelieni la aniversarea a 115 ani a Teatrului Evreiesc. Am convenit înființarea unui centru cultural românesc la Tel Aviv și a unuia israelian la București. În fine, am invitat scriitori israelieni de limbă română la un colocviu care va avea loc în primăvară și sper că vor veni și cîțiva dintre prietenii mei de aici.

Natură de preț, Adrian Dohotaru s-a despărțit de prietenii săi exprimîndu-și admirația pentru Israel, "țara în care muzele nu tac nici măcar atunci cînd cad rachetele ucigașe".

*** O inițiativă Bună (cu B mare) a HOR-iștilor din Beer Sheva: neghevíștii au obținut un teren pentru construirea unui sediu al românilor de lîngă beduini și cămile. Bravo!

Intenția celor din Beer Sheva, conduși de Nathan Cohen, este să clădească un sediu *mai* decît al celor din Tel Aviv, amenajat pe strada acum faimoasă, Alexander Ianai; și să se ia la trîntă, deci, cu Arthur Israelovici. *patronul* lui Alexander Ianai, Uri Eliav, președintele H.O.R.-ului, av. Uri Adar sau Albert Kreigold, trezorierul, care a înzestrat, pe tăcute, (pîș-pîș) sediul cel nou cu aparate de aer condiționat, bibliotecă, xerox, fax și miros de civilizație elvețiană. Succes fraților din Beer Sheva! Noi vom fi cei dintîi să aplaudăm victoria voastră asupra Ianai-ului!

*** Am mai întrebat odată: unde e premiul *Iacob Gropper*, care se decerna, an de an, autorilor de cărți de prin partea locului? Unde-a dispărut (că n-am mai auzit de el de vreun cincinal) și de ce anume? Poate că simpaticul idișist, prof. Eliezer Frenkel – cel care

NOI

răspundea de această distincţie – ar putea să ne spună cine este groparul premiului Gropper...

*** Chiar în primele săptămîni de război patronii teatrelor şi ziarelor au început să plîngă: nu sînt spectacole, reclamele din ziare scad... Drept care au intrat cu sabia în personal.

O mulţime de actori (printre care Carol Marcovici, Rami Baruh, Natan Cogan, Mchaela Eşet etc.) au fost puşi pe liber.

La ziare, la fel. De la "Iediot Aharonot", "Maariv", "Haaretz", "Hadaşot", au "zburat" mulţi. E şi normal: cine e vinovat că într–o lună, două, au fost mai puţine reclame, dacă nu ziariştii? Ei ar fi trebuit să aducă reclame de acasă dacă au vrut să–şi păstreze slujbele!

"Viaţa noastră" a concediat–o pe Renée David-Costin şi s–a salvat. Să vedem acum cîţi ziarişti vor fi concediaţi de la "Revista mea", care are trei redactori, şi cîţi de la "Facla" care are o schemă de... un singur redactor!

*** O nouă carte în pregătire sub rachete: "Istoria judaismului şi sionismului din judeţul Dorohoi". Hotărîtă să facă "pasul cel mare", Organizaţia israelienilor originari din oraşul şi judeţul Dorohoi" adună material despre adevărurile şi înfăptuirile părinţilor noştri din vestitul judeţ moldovean. Iar dacă e să vorbim de infăptuirile culturale, Dorohoiul are cu ce se mîndri: Ion Călugăru şi Ştefan Antim, Saşa Pană, avangardistul şi Idov Cohen, trăitor astăzi pe strada Basel din Tel Aviv; şi alţii, mulţi şi de valoare adevărată. Cei dornici de a afla amănunte în legătură cu plănuita lucrare (şi, de ce nu? – de a da o mînă de ajutor) sînt poftiţi să se afreseze lui David Shlomo, preşedintele susamintitei organizaţii. Adresa: POB 134, Kiriat Bialik 27101.

...Aşadar, după băcăoanii din Israel care s–au arătat a fi *fruncea* în materie, cu vreo cîteva monografii la activ, iată, se înscrie la cuvînt Dorohoiul! Urmează... chiar, cine urmează: Buzăul, Timişoara, Brăila, Clujul, Craiova? Aud?

*** *Un, doi şi la treabă!* Nu de mult postul de radio "Vocea Păcii" al lui Abe Nathan a inaugurat o emisiune săptămînală a Histadrutului cu denumirea mobilizatoare "Un, doi şi la treabă!" În fiecare săptămînă zeci de ascultători se pun în legătură cu "Vocea" de pe vaporul lui Abe Nathan şi cer răspuns la diferite probleme care ţin de activitatea Histadrutului. În clişeu: trezorierul Histadrutului, Arthur Israelovici, atent la întrebarea unui ascultător la care urmează să răspundă.

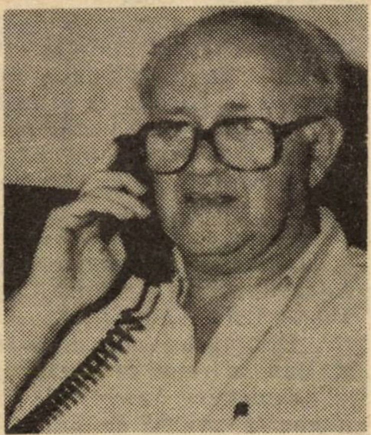

■ *Allo! Aici e Arthur!*

*** Ce legătură există între poezia feminină română, săptămînalul "România Mare", Mircea Dinescu, războiul din Golf şi... Israelul? Nici una, vă veţi repezi dvs. să strigaţi. Eroare. Există una, o legătură năucitoare.

Întru edificare, să citim rîndurile (ieşite, categoric, din rînduri) scrise de cunoscuta (şi talentata) poetă bucureşteană Florica Mitroi, în marginea unui incident petrecut la Uniunea Scriitorilor:

"Ducîndu–mă pe data de 18 ianuarie, orele 11,30 la preşedintele Uniunii Scriitorilor, Mircea Dinescu, pentru a–i cere sprijinul în situaţia gravă în care mă aflu (am băiatul în vîrstă de 19 ani în Israel şi nu reuşesc să aflu nimic despre situaţia lui) în sensul de a obţine o călătorie documentară în Israel, sau un împrumut pentru a–mi plăti avionul, ca să mă duc să împart aceeaşi soartă cu fiul meu, Mircea Dinescu a refuzat să mă primească în audienţă, a ieşit în hol şi a început să zbiere la mine că n–am ce să caut la Uniunea Scriitorilor, că toţi mă urăsc pentru că scriu la "România Mare", mi–a spus "să–ţi dea bani mă–ta", şi m–a înjurat. Cînd i–am replicat că Uniunea Scriitorilor nu e proprietatea lui şi că deşi am fost apreciată de critica literară de cele mai multe ori la superlativ, n–am beneficiat niciodată de o călătorie plătită de Uniunea Scriitorilor şi că el a luat 76000 de lei ca să–şi ducă mama la München, că face la Uniunea Scriitorilor numai ce vrea el, mi–a răspuns că da, face numai ce vrea el, s–a repezit şi m–a lovit cu pumnii pînă m–a doborît. Au venit şi şoferii şi portarul care, la ordinele lui, m–au lovit cu picioarele, m–au înjurat şi m–au tîrît pe jos. M–au aruncat afară din clădire, unde şoferul care–i duce copiii la şcoală m–a mai înjurat şi m–a lovit pînă mi–a venit rău.

Toate aceste lucruri le–au văzut zeci de oameni la Uniunea Scriitorilor (noua Casă), funcţionari şi chiar redactori de reviste, iar afară mă aştepta sora mea, care a văzut cum şoferul lui Mircea Dinescu mă lovea şi mă înjura..."

*** Un anunţ din săptămînalul *Adevărul:* "După 15 ani de boicot, Ştefan Kremnitzer, Premiul Literar «H. Ianculovici» 1990, publică «Numai un minut», satiră şi umor, o sută de dolari, teatru."

*** Ştiaţi că la cimitirul Bat-Yam – Holon, există un monument funerar pe care stă scris un singur cuvînt: *Mitică?* Informaţia ne–a adus–o la redacţie Radu Cosaşu care, deşi aflat prin Orientul Mijlociu în vacanţă la rude, nu s–a putut abţine să facă o descoperire reportericească.

NOI

*** Un val de furturi, pierderi de bagaje, şi alte angarale s-a abătut în vremea din urmă, asupra celor din *trib*. După ce compozitorul H. Mălineanu s-a trezit, aşa cum am avut prilejul să scriem, fără de valize, două nume sonore au trecut, din pricini identice, prin momente de tot neplăcute. Primului, prof. Dr. B. Heinrich i s-a furat la Sofia, în Bulgaria deci, borseta de piele cu paşaport, bilet de avion pentru Tel Aviv şi bani. O sumă onorabilă, se pare. Cîteva săptămîni după această întîmplare, prof. Dr. Dolphi Drimmer, rectorul noii Universităţi Ecologice de la Bucureşti, aflat în Israel, ca oaspe al (coincidenţă) prof. Heinrich, a avut parte de acelaş pocinog: borseta de piele furată, cu paşaport, bilet de avion şi bani (mai puţini decît Heinrich, fiindcă Drimmer trăieşte – totuşi! la Bucureşti, dar orişicît).

■ *Cine pierde, cîştigă. D. Heinrich, între două persoane de sex cu totul opus: Stela Popescu (st.) şi Tery Gabor*

*** De cînd cu valul de emigranţi din Uniunea Sovietică, presa de la noi a fost cuprinsă de o adevărată "rusomanie". Ziarul "Jerusalem Post" scoate o ediţie în ruseşte, ziarul ebraic "Hadaşot" scoate şi el o ediţie în ruseşte şi am aflat că şi alte publicaţii se pregătesc să facă la fel. Cine ştie, poate că şi "Minimum" va apare într-o zi în limba rusă...!

*** Pe masa noastră a poposit, mai deunăzi, o corespondenţă trimisă de la Bacău, de teatrologul Carol Isac, secretar literar la Teatrul de Stat din oraşul lui Bacovia.

..."Iarnă... Nori deşi, alburii se încolăcesc în jurul maşinii care înaintează aproape bîjbîind pe şosea. Uri Eliav şi Moşe Nagor privesc peisajul de vată încercînd să-l pătrundă cu privirea, cu gîndul... Venind spre Bacău, cu o zi înainte, pe o ceaţă asemănătoare, lui Uri inima îi bătea în ritm accelerat. Parcurgea un drum pe care l-a străbătut, în sens invers, în urmă cu 42 de ani călătorind din Moineşti spre Israel... Nu avea atunci altă avere decît speranţele... Acum îl însoţea pe ambasadorul Israelului la Bucureşti ca invitat de onoare – ca şi el – al filialei Asociaţiei culturale de prietenie România-Israel. O revenire simbolică pentru emigrantul de atunci, în prezent preşedintele Organizaţiei israelienilor originari din România (H.O.R.). La mica sinagogă din Bacău, Uri a rostit, pentru credincioşii prezenţi, cuvinte neprotocolare; a vorbit despre inima lui, greu încercată de emoţie. Nu e puţin lucru să faci, după patru decenii, cale întoarsă către locurile copilăriei alături de ambasadorul ţării visate! Şi oamenii i-au aplaudat emoţia! Astăzi, pe drumul care duce de la Bacău la Moineşti, Uri Eliav e din nou, în stare de alertă emoţională. Calmul lui Moşe Nagor, vice-preşedintele Asociaţiei de prietenie Israel–România, contrastează, în atmosfera încărcată de aşteptare din interiorul "Daciei 1300" împresurată de ceţuri. Deodată, ceaţa dispare şi sub cerul curat, strălucitor, se văd, în imediata apropiere, clădirile înalte ale unui oraş alb. E Moineşti, locul natal al lui Eliav. Omul acesta volubil, dar discret, puternic şi sentimental, în curînd bunicul celui de-al zecelea nepot, nu trădează ceea ce simte. Îi palpez emoţia de la distanţa de cîţiva metri cînd intrăm în clădirea liceului unde profesorii, adunaţi în cancelarie îl salută pe fiul oraşului lor...

Uri îşi caută urmele Moineştiului său de odinioară şi singurul care îi mai poate oferi o pistă concretă este dl. Colenberg, preşedintele, secretarul şi unicul membru activ al comunităţii evreieşti locale. D-sa are în grijă şi vechiul cimitir din dealul oraşului unde se odihnesc osemintele celor care au făcut, cîndva, gloria judaismului de aici... Primul hrisov de atestare a prezenţei evreilor la Moineşti datează din 1781, dar o piatră funerară păstrată perfect, constituie ipoteza convingătoare a unei vechimi mai îndepărtate. Uri Eliav caută, printre morminte, amintirile copilăriei: mormîntul mamei, mormîntul surorii, mormintele unor cunoscuţi. În ochii fostului luptător din Palmah, al fostului paraşutist şi dîrzului constructor de case din Aşkelon au apărut discret, cîteva lacrimi... Revenind în oraş discută cu vice-primarul posibilitatea ridicării unui bust al poetului Tristan Tzara, întemeietorul dadaismului, şi el un fiu al acestei localităţi, prin contribuţia moineştenilor aflaţi în Israel. E posibil. E chiar necesar..."

Bineînţeles, o corespondenţă precum cea de mai sus, ar fi trebuit, cinstit vorbind, să vadă lumina tiparului mai întîi şi întîi în RCM (= Revista Cultului Mozaic) din Bucureşti. Ar fi trebuit. Dar uite că nu se poate. Pentru că numele lui Uri Eliav, preşedintele HOR-ului este proscris; şi pentru că oridecîteori aud de omul cu mustaţă din Alex. Ianai, băieţii de la RCM dau fuga în camera etanş (atum), înspăimîntaţi, de parcă s-ar fi dat alarma şi vin rachetele; şi pentru că, pînă nu anunţă Nahman Shai-ul de la Federaţie că e voie să scrie în RCM despre COR şi HOR, despre înfăptuirile lui Arthur Israelovici, Uri Eliav şi celorlalţi din "echipa de fapte" a alialei din Israel – d. Haim Riemer, prim-redactorul revistei, nu-şi scoate masca...

NOI

se zvonește că...

...unul dintre membrii delegației condusă de A. Dohotaru, care ne-a vizitat, nu de mult, țara, a mărturisit unui amic din Israel, după vizitarea locurilor unde-au căzut rachetele Skud: "Mi-e rușine. Declarația Ministerului nostru de Externe cum că irakienii au atins... *obiective* din Israel, este o porcărie. Rachetele astea nu au atins *obiective*, ci case de oameni.

...Shimon Peres ar fi declarat într-un cerc intim: "Dacă la ultimele alegeri l-aș fi ascultat pe Arthur Israelovici și aș fi plasat unul sau doi români pe lista pentru Knesset, Maarahul cîștiga alegerile, iar eu aș fi fost astăzi prim-ministru. Îmi vine să înebunesc. Din cauza celor 40-50000 voturi românești pe care le-am pierdut atunci, Shamir reprezintă Israelul în clipele acestea istorice". Întrebat dacă are de gînd să-și repare greșeala, la viitoarele alegeri, Peres ar fi răspuns: "Fără îndoială. Numai că Arthur și «Mafia lui românească» se poartă cu mine cu o răceală de gheață. Voi încerca să-l «îmblînzesc»".

...Un săptămînal de la București, cunoscut prin stilul său scandalagiu și prin... lipsa de simpatie la adresa neamului nostru, va începe să publice, în curînd, un serial despre... infractori evreo-români, de ieri și de azi: Lică Wolf, faimosul as al "gurilor de lup", dinainte de război, Foca Hirsch, contrabandistul de arme din Israelul anilor '50-'60, un "cap" al Mafiei (olam hatahton) din Tel Aviv, un avocat cunoscut, tot din Tel Aviv, care-a fost, nu de mult, eroul unui mare proces de escrocherie, celebrul Rami Dotan din aviație, etc. etc.

..."Tinerii lupi" din Likud, în cap cu Dan Meridor, Ehud Olmert, Bibi Netaniahu, Beni Beghin, au propus ca, în vederea viitoarei campanii electorale, să se editeze un cotidian likudist în limba română. În felul acesta, spun ei, se va sfărîma monopolul Partidului Muncii, în domeniul presei pentru "aliaua în papuci de pîslă". Noul ziar, menit să "lichideze" *Viața Noastră"*, oficiosul partidului de pe Hayarkon, ar urma să apară în 16 pagini, zilnic și în culori. Vineri – 32 de pagini. Director? O femeie de sub 30 de ani, care-a venit în țară în urmă cu 4-5 ani...

TREBUIE SĂ AVEM LIPSURI!

Ce explozie! O glumă a lui Polichinelle, la adresa simpaticilor *H.O.R.-iști* din Capitală (glumă ce se potrivește, în esență, fiindcă acesta-i rostul humorului, cu fel de fel de *organizații* asemănătoare din fel de fel de orașe din *medina)* a provocat reacții nebănuite. În direcția redacției noastre s-au tras, de la Ierusalim, cîteva scrisori-rachetă, cu încărcătură mare de explozibil.

Despre unele scrisori civilizate (hai să spunem convenționale) vom mai vorbi.

După cum vom mai vorbi și despre altele – ca de pildă, cea trimisă de o doamnă Brickman; aceasta a cam scăpat hățurile, strigînd că este *dezgustată* de Polichinelle; iată un limbaj neconvențional, cu iz de armă bacteriologică.

...Pînă una alta să citim un fragment din misiva ziaristului Moșe Kreisel; el este ca tot omul de la H.O.R.-ul cu pricina, afectat, dar nu-și pierde humorul în fața humorului:

Îți mulțumesc, Polichinelle! Satira ta (din "Minimum" nr. 47) privitoare la activitatea H.O.R.-ului din Ierusalim, m-a întinerit cu 35 de ani.

Era prin anul 1954 sau 1955, la "Plafar" (Plante medicinale); director general: generalul Dămăceanu (cel care a îndeplinit un important rol la 23 august 1944, din ordinul regelui Mihai) secretarul de partid, Badea, întors de la un curs de marxism-leninism, ne-a strîns pe toți (vreo 50-60 de inși) și ne-a spus: "Măi, tovarăși, măi, noi trebuie să avem lipsuri!" Și, spre stupoarea noastră, a precizat: "Fiindcă, dacă n-o să avem lipsuri, n-o să le putem lichida!"

Cu aceeași ochi privește Polichinelle H.O.R.-ul din Capitală: are lipsuri, n-are lipsuri, trebuie să aibe lipsuri, ca să-l putem critica...

Sperăm că se va scrie cîndva "romanul" pasionantei activități a Hitachdutului din Capitală și vom putea publica – cu aprobarea autorilor – sutele de scrisori de mulțumire primite de la olimii recunoscători. "Domnule Zwi Rosen, – scrie o doamnă din Haifa – ați redat familiei noastre liniștea sufletească și un țel. Prin dv. băiatul nostru își va putea realiza visul de a fi medic și de a fi de folos semenilor".

– "Ați dovedit că sînteți cu adevărat prietenii olimilor – ne scrie N. H. Datorită ajutorului primit, lacrimile noastre s-au transformat în zîmbete..."

Ne oprim aici cu extrasele din scrisoarea lui M. Kreisel. Aici: la zîmbete. Este cuvîntul cel mai potrivit dintre toate cînd avem de-a face cu scrierile lui Polichinelle.

DISCUŢIE CU DEPUTATUL ŞTEFAN CAZIMIR

E membru al parlamentului de la Bucureşti. Îl iubeşte cu patimă pe Caragiale. Conduce ciudatul partid Liber-Schimbist. Şi vorbeşte ivrit.

Israelul a avut nu de mult drept oaspeţi pe membrii delegaţiei române compuse din şase figuri proeminente ale României de astăzi. Alexandru Bîrlădeanu preşedintele Senatului, Paul Jerba secretarul Senatului, V. Surdu deputat din partea partidului Democrat Agrar, Cazimir Ştefan, deputat, şeful partidului Liber Schimbist, Emil Tocaci şi Mihuţ deputaţi.

Cazimir, profesor universitar la filologie, este unul din marii specialişti în Caragiale; şi nu întîmplător, căci pe lîngă cunoaşterea aplicată şi inspirată a acestui titan veşnic proaspăt şi valabil, el este posesorul unui remarcabil simţ al umorului.

I. – Domnule Cazimir, cum apreciaţi rezultatele acestei vizite parlamentare la noi?

C. S. – Am speranţa că în urma discuţiilor purtate la cel mai înalt nivel, cu preşedintele statului Haim Herzog şi persoane din anturajul său, vom fi în viitorul apropiat martorii unor desfăşurări pozitive, atît pentru Israel, cît şi pentru România, în domenii diverse de interes comun.

I. – À propos de discuţiile purtate, în ce limbă v-aţi făcut înţeles – franceză, engleză?

C. S. – În majoritatea cazurilor, inclusiv o scurtă intervenţie pe care am avut-o în prezenţa lui Haim Herzog, am vorbit în... ivrit.

I. – Cunoaşteţi ivritul? Este absolut uimitor.

C. S. – Cîtuşi de puţin. Am învăţat la şcoală, în urmă cu patruzeci de ani. În vederea vizitei în Israel, m-am pregătit puţin, împrospătîndu-mi ştiinţa. Discursul l-am gîndit încă de acasă. În fond, vocabularul meu era suficient să-mi permită să comunic un naiv:

לא דיברתי את השפה הזאות
ארבעיים שנה, ואכשיו אני חוזר...

I. – De scris, însă, ivrit scrieţi cu caractere latine îmi imaginez, am sugerat cu un zîmbet la gîndul scrierii fonetice a cuvintelor din ivrit.

C. S. – Nu. Pot să scriu în ivrit. Încă sînt în stare să citesc de la dreapta la stînga, a venit prompt răspunsul.

I. – Am dori să cunoaştem platforma partidului pe care îl reprezentaţi, original intitulat Liber Schimbist.

C. S. – Este partidul celor ce le repugnă anchilozarea. Propunem o permanentă schimbare, lipsa de prejudecăţi şi o doză apreciabilă de deschidere, fără a exclude rigoarea; totul conjugat cu umor, astăzi cînd violenţa recriminărilor şi încriminărilor este omniprezentă.

I. – Cu toate că v-aţi îndreptat către arena politică abia după jumătatea existenţei, s-ar putea spune că sînteţi îndeajuns de versat pe acest tărîm, ca să spunem aşa, graţie lecţiilor caragialeşti?

C. S. – Este drept, mă simt adesea atras să adopt din temeiurile consistente ale acelor fraze ce au devenit emblematic nemuritoare. Bunăoară mi s-a întîmplat să perorez într-o şedinţă parlamentară: Eu nu voiesc schimbarea preşedintelui Iliescu şi nici a parlamentului aci prezent, însă vin şi spun: cine mă susţine este cu noi, cine nu e cu noi – este împotriva noastră. (Zoe: Cine este cu Caţavencu, este cu mine)

Asta nu înseamnă că noi ne însuşim o atitudine senină, ruptă de acţiunile serioase ce se impun. De pildă, în urma comportamentului marcat de slăbiciune al ministrului de interne într-o anume împrejurare, am socotit potrivit să-i consacru o critică violentă, cerîndu-i demisia. Concluzionînd, am afirmat că s-a dovedit lipsit de virilitate. S-au stîrnit rîsete, însă sînt convins că acest calificativ comic a avut un răsunet mai puternic şi direct, decît termenii solemni de tip clişeu, cu care ne-a obişnuit jargonul politic.

I. – O ultimă întrebare. Nu v-aţi temut să veniţi pe meleagurile noastre în aceste zile fierbinţi, sub semnul ameninţărilor Irakului?

C. S. – Nu. Şi nu este vorba de inconştienţă. Admir sîngele rece şi lipsa de panică a israelienilor. Voi reveni oricînd cu plăcere pe aceste pămînturi şi printre aceşti oameni.

DANA ZALIS SAPIR

În cei peste 37 ani de apariţie
Adevĕrul
Singurul ziar independent al aliatei romane
se menţine pe linia independenţei şi a obiectivităţii.
În fiecare VINERI îl puteţi procura de la toate chioşcurile din ţară.
Dacă doriţi o informare corectă, la zi, citiţi „ADEVĂRUL”

LUMEA ROMÂNEASCĂ

• Noua Gardă de Fier

"David Lindsay: Deci credeţi că atît extrema stîngă, cît şi extrema dreaptă erau răspunzătoare de toate acestea? (e vorba de evenimentele din iunie, 1990)

Răzvan Theodorescu: Da, da! Da, chiar şi...

D. L.: Cine este extrema dreaptă?

R. T.: Extrema dreaptă este dreapta antisemită. Am primit, am primit nişte mesaje neonaziste: un mesaj neonazist venind în special din Moldova şi cînd au erupt în biroul meu au început să strige: "Eşti cu evreii!" Eu nu sînt evreu, dar sînt preşedintele Asociaţiei culturale Israel-România ca istoric, istoric de artă şi aşa mai departe. Şi "Eşti cu evreii! Sînt în guvern!" şi genul ăsta de poziţie neonazistă. E dificil să vorbeşti despre neonazişti aici, despre legionari aici.

D. L.: Noua Gardă de Fier.

R. T.: Noua Gardă de Fier... În fiecare criză, în fiecare criză morală, economică şi politică, atît extrema stîngă şi extrema dreaptă sînt foarte active".

(Dintr-o convorbire a ziaristului american David Lindsay, cu Răzvan Theodorescu, preşedintele TV române, după "România Liberă"; Bucureşti).

*

Revista Cultului Mozaic, publică, sub semnătura I. Lavan, un text interesant pe marginea celebrelor "Protocoale ale etc. etc.", scriere, se pare, la modă în România de azi:

"În adevăr, azi în România circulă un text care readuce în atenţia publicului nostru aşa numitele "Protocoale ale Înţelepţilor Sionului", un imund pamflet antisemit, folosit în repetate rînduri, reluat şi de nazişti la timpul lor, iar azi, în România cu aceeaşi destinaţie de instigare la ură antievreiască.

Şi ce-i cu asta? Să vedem. Înainte de a răspunde la întrebare, să procedăm la o întoarcere în trecut. Acum trei sferturi de veac, mai precis în 1916, apare la Bucureşti "romanul" "Ciormăneanu & Faerman", avînd ca autor pe N. G. Rădulescu-Niger. Este vorba, în înjghebarea tipărită de acesta din urmă, de o acţiune care, pe scurt, este precum urmează. Sub firma "Ciormăreanu & Faerman", funcţionează un magazin în care se asociaseră românul Ciormăreanu şi evreul Faerman. Madam Faerman seduce pe Ciormăreanu şi mînuieşte în aşa fel legătura ei amoroasă încît, în cele din urmă, Faerman pune mîna pe întreaga avere a naivului Ciormăreanu.

Ei, se va zice, un adulter, un matrapazlîc, o stupiditate literară şi gata!

Dar nu e vorba nici pe departe de doar atît. Nu, nici pe departe. În adevăr, Madam Faerman este un personagiu, să zicem, "internaţional". Este, nici mai mult nici mai puţin, decît unul din "multele instrumente perfide care, în lumea largă, pun în aplicare un vast complot evreiesc", urzit de "documentul" numit *Protocoalele Înţelepţilor Sionului"* Rădulescu-Niger, spre a demonstra aceasta, introduce în romanul său *in extenso* textul ziselor "Protocoale".Cică, undeva în Occident, s-au întrunit în taină rabinii reprezentanţi ai evreimii din toate ţările lumii. Au dezbătut ei ce-au dezbătut, aceşti "înţelepţi ai Sionului" şi au întocmit, în cele din urmă, un plan de acţiune în 24 de protocoale. Iată pe scurt, ce scopuri formulau acestea: a. evreii să pervertească sufletele neevreilor, aşa încît aceştia să ajungă la discreţia evreilor, comiţînd cele puse la cale de ei; b. în acest fel, evreii de pretutindeni, folosind mijloace oricît de murdare, vor pune mîna pe averile tuturor neevreilor; c. dar toate acestea, nu aşa... în scopuri doar mărunt mercantile, ci pentru ca prin asemenea procedee să ajungă să determine din umbră politica tuturor statelor, astfel încît, prin intermediul guvernelor, păcălite şi aservite lor, ei, evreii, să ajungă în final stăpîni pe întreaga lume. Înţelegem deci: să nu credem că madam Faerman e o oarecare simplă intrigantă adulterină. Nu, ea este "un pion al complotului mondial evreiesc", iar bietul Ciormăneanu un simbol al universului de neevrei care cad victime ale arătatei uneltiri internaţionale...

Un ultim detaliu. Cine era oare acest Rădulescu-Niger, inspiratul dîmboviţean...? Ne-o spune G. Călinescu (*Istoria literaturii române*, 1941, pag. 525): "un îngrozitor romancier popular... cronicar vulgar cu pretenţii mussetiene".

• Privatizare

"Noi în România, am intrat acum în plină perioadă de privatizare, cuvînt cam vulgar, dar care nu-şi merită numele mai fin de "weceizare", pentru că nu este deocamdată decît o cloacă infernală, în plină creştere, în care s-au adunat toţi excrocii, pungaşii, mafioţii, şulerii, şarlatanii, pişicherii, jnapanii, coţcarii, pîrlacii şi atîţia alţii *ejusdem farinae*, încît ai putea umple cu ei cîteva volume de argou specializat.

Celor care, ca mine, nu au alte surse de venit decît pensia de bătrîneţe, primul ministru ne-a dat însă o prelungire de "life expectation" de aproximativ 7 ani, căci ne-a asigurat că, în această perioadă, România va atinge un nivel de ţară europeană mediu dezvoltată".

(Dintr-o scrisoare trimisă de *Lazăr Alexandrescu* – Bucureşti)

• Mica publicitate

Cumpăr valută vest 175 lei dolarul. Tel. 60.75.88.

Vînd bijuterii aur, deosebite, 14 dolari gramul, modele Cartier. Tel. 28.24.53.

(Din *"România Liberă"* Bucureşti)

• Elena Ceauşescu şi Schechter

"...Unele din cele mai aiuritoare "informaţii" din presa actuală le puteţi citi în *Democraţia* nr. 38, într-o pagină intitulată pentru naivi *Misterele epocii*. Autorul este dl. Ioan Bela din Bucureşti. Redacţia precizează grijuliu că nu bagă mîna în foc pentru veridicitatea ştirilor, dar "consideră că ele trebuie totuşi să vadă lumina tiparului ca documente la îndemîna celor ce, acum sau peste timp, vor analiza sau scrie istoria vremurilor noastre". Documentele cu pricina par ieşite dintr-o minte hrănită cu cea mai proastă literatură de spionaj. Despre ce e vorba? Dl. Bela (cititorul literaturii cu pricina) este convins că Nicolae Ceauşescu a fost, la urcarea lui în scaunul suprem, un şef politic curajos şi onest. I se enumeră meritele. Ei bine, la un moment dat, poziţia lui independentă în lagărul comunist nemulţumind servicii de spionaj străine, s-a căutat un mod de a fi pus cu botul pe labe. Serviciile cu pricina au găsit în arhive că Elena Ceauşescu fusese în anii războiului amanta unor nemţi. Unele scene s-ar găsi fotografiate în aceleaşi arhive. Ba chiar şi mai tîrziu, cînd devenise prima doamnă a ţării, ar fi întreţinut relaţii sexuale cu un anume Shahter (sic), medicul casei. Şantajată, nici frumoasa, nici tînăra doamnă a devenit colaboratoarea serviciilor de spionaj care posedau dovezile amintite. A fost sfătuită să ia conducerea în delicatele ei mîini şi să-l supravegheze pe năbădăiosul soţ. Au învăţat-o (bestiile!) să-i administreze acestuia medicamente care-i anihilau voinţa. "Imi este, stimaţi cititori, – scrie dl. Bela – foarte uşor să numesc acele servicii de informaţii (...), dar vă las dv. plăcerea să le descoperiţi".

(Din *România Literară*, Bucureşti)

*

Pentru cititorul neinformat, precizăm că, în anii '70, un dr. Schechter (nu Shahter) a fost medic al familiei Ceauşescu. El s-a sinucis (sau... a fost sinucis) în condiţii nelămurite nici pînă astăzi. Un fiu al său, medic la rîndul său, se află, după ştiinţa noastră, în Israel.

UN CADOU DE CRĂCIUN, NEAŞTEPTAT

Recent ne-am întors din România, unde împreună cu soţia îl însoţeam pe nepotul nostru Arthur, în vîrstă de 11 ani, care acum doi ani şi jumătate suferise un grav accident rutier şi-l internam pentru un tratament intensiv la "Centrul de Recuperare Neuromotorie" la Dezna, condus de directorul dr. Corneliu Bârsan. Localitatea se află la mai puţin de 100 km. de Arad.

Nu voi intra în metodele folosite la tratamentul intensiv, de personalul centrului, dar am avut impresia c-am întîlnit la aceşti *Oameni*, prelungirea filoanelor aurifere ale Munţilor Apuseni, infiltrate chiar pînă în inimile lor, manifestînd atîta dragoste, faţă de toţi handicapaţii trataţi! Avînd încă şi cetăţenia română şi cum *acum* tratamentul handicapaţilor în România este gratuit, n-au vrut să primească *nimic* pentru tratament. Aflînd că un cetăţean străin trebuie să plătească 1.000 lei zilnic, am făcut bineînţeles o donaţie de 20.000 lei pentru "Contul mamelor" al "Centrului de Recuperare Neuromotorie" din Dezna, jud. Arad (banii donaţi intrau direct la Spital, şi nu la Buget).

Fac deci şi un apel pentru asemenea donaţii pentru acest "Cont al omeniei" care s-ar putea face prin Ambasada României din Tel Aviv.

Iar părinţilor aflaţi în situaţii similare cu a noastră, îi anunţ că stau la dispoziţia oricui cu lămuriri suplimentare, la tel. 057/432344.

Un bunic din nou fericit,
dr. IVAN KÖVES
Beer Sheva

• Preţuri

O bomboană (5 gr.) 5 lei; o pereche de pantofi "Adidas" 2.500 lei; o banană 30 lei; un calorifer electric 8.000 lei sau 50 dolari; o ciocolată 60 lei (12 lei oficial); o Dacie veche 300.000 lei; o roată de maşină 4.000 lei; un ARO (neînmatriculat) 800.000 lei (sau 5.000 dolari).

• Decese

Prof. dr. George Potra, istoric (autorul unei interesante cărţi, intitulată "Din Bucureştii de altădată", unde întîlnim pagini despre anticarii evrei de pe vremuri etc.); *Ernest Bernea*, scriitor, etnolog, unul dintre reprezentanţii ideologiei legionare în anii '40; *Prof. dr. docent Titus Cristureanu*, economist, fost preşedinte al Camerei de Comerţ din România; *Jorj Voicu*, 53 ani, actor, Teatrul Giuleşti.

Aurel Weisler
TEL: 242331
• ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •
ITS
TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

LUMEA ROMÂNEASCĂ

STAN VLAD
Bucureşti

ÎNTREBĂRI, ÎNTREBĂRI: CE-I CU ÎNFIERILE DE COPII? DAR CU PENSIILE PENTRU CEI STABILIŢI ÎN ISRAEL?

În rîndurile ce urmează, ne propunem să vă informăm asupra unei probleme care preocupă destul de multe familii israeliene: înfierea unor copii din România. În anul 1990 au venit şi în România indivizi care au legătură directă cu reţele internaţionale care practică traficul cu copii, înşelînd buna credinţă a atîtor oameni. Nu ne mai referim aici la întîmplări dureroase cărora le-au căzut victimă şi familii din Israel.

Deci, pentru a pune ordine în acest domeniu şi a-i înlătura pe traficanţi, Guvernul român a înfiinţat *Comitetul Român pentru Adopţiuni*, ca organ guvernamental. De la doamna dr. Alexandra Zugrăvescu, secretara acestui Comitet, deci persoana cea mai autorizată care răspunde direct de activitatea aceasta pe întreg teritoriul, am aflat informaţii care – sperăm – să fie utile celor interesaţi. Aşadar, orice familie israeliană care are intenţia de a înfia un copil din România, să se adreseze direct acestui comitet, respectiv doamnei dr. Zugrăvescu la adresa: Palatul Victoriei, Piaţa Victoriei nr. 1, telefon 14.34.00 interior 1354. Pentru primul contact se poate face apel la corespondenţă sau telefon. Comitetul susmenţionat posedă fişe pentru toţi copiii din toate orfelinatele sau Casele de copii din ţară ce ar putea fi înfiaţi. Dacă cei interesaţi vor să vină direct la Bucureşti, o pot face; primul contact fiind la aceeaşi adresă, fără intermediari, care nici nu sînt luaţi în consideraţie. După ce şi-au exprimat dorinţa şi s-au informat, viitorii înfietori se pot duce la locul unde se află copiii ca să-i vadă şi să-l aleagă pe cel care le place. Cei ce vin să înfieze, să aibă la ei actele cerute de legislaţia israeliană de înfiere (în conformitate cu legislaţia internaţională) respectiv acte privind condiţiile morale şi materiale ale înfietorilor.

ATENŢIE LA EXCROCI!

Din moment ce s-au stabilit asupra copilului pe care-l doresc, iau direct legătura cu primăria de pe teritoriul pe care se află respectiva casă a copilului sau orfelinatul care încheie formele legale ce sînt apoi parafate de tribunalul teritorial.

Mi s-a atras atenţia că în ultima vreme, în afara unor intermediari şarlatani, apar şi unele mame denaturate, care, după ce şi-au părăsit proprii copii ca pe un pachet de gunoi, vin la instituţiile care au copii, pretinzînd, nu copiii (Doamne fereşte!), ci bani (tot dolari!) de la cei care înfiază. Nu trebuie avută nici o legătură, nici cu astfel de specimene. Ele nu-şi mai pot revendica proprii copii, pe care de fapt, nici nu-i mai cunosc. Operaţia înfierii este secretă şi nici una dintre "mamele" de acest fel nu vor şti ce este cu copiii lor.

*

O altă problemă asupra căreia am solicitat lămuriri este în legătură cu drepturile de care beneficiază persoanele care au prestat activitate în România şi au plecat definitiv în străinătate.

Din surse competente, respectiv domnul Cătălin Zamfir, ministrul muncii şi protecţiei sociale, am aflat că această problemă încă nu este reglementată. Între România şi Israel nu există Acord sau Convenţie bilaterală în domeniul asigurărilor sociale.

Un astfel de acord există cu Germania şi drept urmare, cetăţenii români de origine germană care se stabilesc în Germania, beneficiază de drepturi de pensie şi de asigurări sociale, pe baza dovezilor de vechime din România. Întrucît în Israel sînt mulţi cetăţeni care au lucrat ani buni în România se studiază posibilitatea încheierii unui Acord cu statul Israel. Cînd va fi reglementată o asemenea problemă, vă vom informa la timp.

La fel, vă vom informa şi în legătură cu casele foste proprietăţi în România, dar cu care încă n-a ieşit nici o reglementare. Dar această problemă se află în studiu la o comisie parlamentară şi priveşte de fapt, toate casele ce au aparţinut unor cetăţeni şi sub diverse forme, în anii dictaturii comuniste, au fost trecute în proprietatea statului.

Deci, în asemenea probleme, sperăm veşti bune în 1991.

▶ Nahman (S)hai cu mine!

E O LUME

ISTAMBUL : vin românii !

În veacurile trecute, la Bucureşti, oamenii strigau înfricoşaţi: vin turcii! Astăzi, la Istambul, băştinaşii strigă: vin românii! Fiindcă, după revoluţia din decembrie '89, românii au ocupat pur şi simplu (revanşă istorică!) străzile fermecătoarei metropole de la Bosfor. Un reportaj din ziarul *Dreptatea*, semnat de Silviu Dragomir, ne spune despre ce e vorba:

- *"Rulment estem? Ioc!* Răspund cîţiva dintre noi care au mai avut de-a face cu turcii. *Widia estem? Ioc.* Răspundem mai mulţi, în cor. *Mercur estem? ioc, ioc.* Strigăm cu toţii, parcă prinşi într-un joc de copii. Dar nu sîntem nici reprezentanţi ai metalurgiei româneşti. Sîntem 40 de turişti din România, dintre care: doctori, proiectanţi, ingineri, studenţi, elevi, ş.a.m.d. sosiţi în Turcia cu o excursie oferită, de către firma "Simpaturism" pentru a face o vizită de trei zile la Istambul, oraşul mirific al Orientului. Cei trei turci urcaţi în autocarul Mercedes 34-B-7064 imediat la sosirea noastră în faţa lui Büyük Hotel Paris" (Marele Hotel Paris) sînt cam supăraţi şi descumpăniţi de un astfel de ghinion. Dar le va trece repede, pentru că ei ştiu că vor mai veni şi alţi români care să le aducă fie lăzi cu rulmenţi sau cuţite widia, fie kilograme de mercur sau cositor. Că în România *huzur estem* şi cu românii se pot face oricînd *alişverişuri.*

Hotelul la care tragem nu este chiar aşa de *büyük* precum scrie pe firmă şi nici nu corespunde celor trei stele cu care se împopoţonează, astfel că cel puţin o stea este adăugată aşa, de *hatîrul* clienţilor.

SĂ VEZI ŞI SĂ NU CREZI CE VÎND ROMÂNII

După duşul de rigoare, la ieşirea din hotel, pornind spre centru, am ajuns la capătul străzii într-un mic scuar (Mesihpaşa Cad. colţ cu Koca Ragippaşa Cad., în faţa lui Hotel Palmye) unde întreprinzătorii noştri români au deschis un talcioc propriu. Nu cu lucruri uzate, ne mai folosind, ci cu mărfurile din golitele noastre magazine. Să vezi şi să nu crezi ce pot vinde românii: creioane chinezeşti (500 LT), triplu ştechere (5000 LT), lanţuri metalice (10.000 LT) seturi de 6 cîrpe de bucătărie (6.000 LT) ş.a. Se vinde şi pe valută. O ceaşcă de cafea cu farfurie se vinde uşor cu 1 dolar. Un fier de călcat 6 dolari, un uscător de păr 10 dolari. Apoi caiete de şcoală, gume de şters, bibelouri din sticlă sau ceramică. Orice. Ca să nu mai vorbim de cearşafuri, feţe de pernă, cămăşi sau lenjerie de toate soiurile. (...) În lungul animatului bulevard al Ienicerilor, românii au pus stăpînire pe aproape întregul comerţ stradal. În piaţa din faţa Universităţii şi a moscheiei lui Baiazid maşinile cu număr de Vîlcea sau Suceava îşi etalează pe capote mărfurile pe care turcii oferă preţuri mari pentru noi, dar care le oferă lor cîştiguri bune. Apoi, după ce au scăpat de *calabalîc* ai noştri dau *buluc* după achiziţii. Blugii luaţi cu *toptanul* costă între 5 şi 10 dolari. Puloverele de lînă se cumpără cu 6 dolari şi vor fi vîndute în ţară cu circa 1600 lei. Prin acest sistem se asigură o revenire a fiecărui dolar căpătat cu 25-30 lei la circa 250 sau 300 lei. Cu adevărat un cîştig înzecit!

Dar reala pierdere, cea socială, este că foarte puţini înţeleg ceva din marele oraş, pe care nu-l cercetează temeinic deoarece o hartă turistică a Istambulului costă 5.000 LT bani cu care poţi cumpăra – de exemplu – un ceas electronic; iar ca să vizitezi Sf. Sofia sau palatul Topkapi Sarai, unde intrarea este 10.000 LT, trebuie să renunţi la două astfel de ceasuri.

În schimb, cred că nici un român nu pleacă din Constantinopol fără să vadă Marele Bazar, în care se află tone de aur (nu exagerez) şi sute de tone de marfă, printre care multe antichităţi...

Realitatea este că în tot Istambulul magazinele şi vînzătorii ambulanţi prezintă atît de frumos marfa, încît îţi iau ochii şi te fac să deschizi punga. Primează fructele, dintre cele mai diverse şi mai frumoase.

Dulciurile se vînd peste tot. Îţi ies în cale la fiecare pas. Halvaua se vinde fie la cutie (3.200 – 4.500 LT = 300 gr). fie la kilogram (6.000 – 10.000 LT). Rahatul, marţipanul, susanul, halviţa, alunele, migdalele, roşcovele, dar şi alte fructe mai exotice (nucile de cocos, smochinele, curmalele, kiwi etc.) sînt la mare concurenţă cu prăjiturile şi plăcintele tradiţionale în Orient. Preţurile sînt discutabile şi atunci cînd cumperi, trebuie să oferi cam 2/3 din preţul solicitat. Apa se vinde pe stradă de copii care-ţi oferă un pahar rece contra 200 LT. în schimb ce răcoritoarele nu depăşesc 500 LT. Totul costă. Dacă vrei să mergi la toaletă trebuie să dai 300 LT.

CADÎNELE ROMÂNE SÎNT LA MARE PREŢ: 20 DE DOLARI BUCATA

Trebuie să fii atent la localul în care intri. Cafeneaua, dacă nu are feţe de masă, îţi oferă o cafea turcească la 1.000 LT, iar dacă prezintă acest amănunt "vestimentar" aceeaşi cafea te va costa 2.500 LT. Cel mai corect este să te interesezi asupra preţului consumaţiei ce ai de gînd să o faci, spre a nu avea surprize.

Ai ce vizita în acest oraş multimilenar. În afara celebrelor moschei (marea moschee a lui Suleiman, moscheea albastră a lui Ahmet, sau moscheile lui Baiazid, Yeni ori Selim – din cele circa 500), poţi vizita o întreagă gamă de edificii, de la cele bizantine la cele mai moderne.

Nu toţi însă se dau în vînt după vizitat. Mulţi vin mai ales să vîndă şi să cumpere. Unii (mai bine zis unele) dacă tot nu au ce vinde, îşi oferă propria lor persoană. *Cadînele* romànce sînt la mare preţ. Vin aici să-şi ofere graţiile contra a 20 de dolari. Sau mai mult, în funcţie de calitatea serviciilor oferite. Chiar în zilele cînd eram la Constantinopol ziarele publicau fotografia a două românce prinse în flagrant de practicarea prostituţiei. Ai un sentiment de jenă de cele ce se întîmplă la noi şi cu noi, dar – de fapt – prostituţia se acceptă la cele mai înalte nivele şi dacă nu o condamnăm pe cea care se întîmplă în politică de către guvernanţii noştri, nu văd de ce am fi atît de ortodocşi cu aceea propriu-zisă.

VAMEŞII FĂRĂ MILĂ

Dar, trei zile la Istambul trec într-o clipă. Vine plecarea şi cu ea trecerea prin furcile caudine ale vămilor. Vameşii turci, mai *ciubucari,* sînt totuşi cei mai de treabă. Vameşii bulgari sînt doar proşti şi răutăcioşi. Extrem de răutăcioşi în aplicarea unor restricţii cel puţin curioase. Pe toţi îi întrec însă vameşii români. Cum noi nu avem ce ascunde, nu ne-am dus "cu darul la naşu". Asta a făcut ca la ducere să stăm în vamă 4-5 ore pînă să binevoiască să ne controleze, iar la întoarcere cam tot atît. Ambiţionaţi de lipsa celei mai mici "atenţii" din partea noastră, vameşii – după cîteva ore de aşteptare – ne-au făcut un control "ca la penitenciar". Acesta a fost ghinionul singurei perechi de bişniţari aciuiaţi pe lîngă noi, care văzînd că nu sîntem dispuşi la ciubucăreală, nu au "avansat" nici ei nimic. Ar fi fost suficient un Kent şi 1/2 kg. cafea. Rezultatul? Confiscarea a 40 de pulovere de lînă, a 80 de compleuri (bluză şi fustă) din bumbac şi niscai bijuterii din aur, care, gurile rele spun că ar fi cîntărit 7-800 gr. aur. Curat murdar!"

■ URI ELIAV: VIN ROMÂNII ŞI-N CONDUCERE !

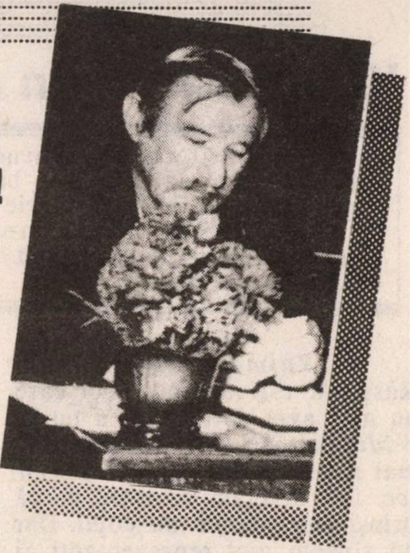

Zilele trecute, la sediul *H.O.R.*, de pe strada Alexander Ianai din Tel Aviv, a avut loc prima întîlnire (să fie într-un ceas bun!) a Comitetului Central al asociaţiilor de *olim* din Israel. Au luat parte conducătorii "hitahduturilor" olimilor din S.U.A., Canada, Africa de Sud, Uniunea Sovietică, Argentina, Ungaria, Franţa, Iran şi, fireşte, România; ţara gazdă. S-a discutat, aşa cum era de aşteptat, despre problemele arzătoare (ăsta-i cuvîntul) ale miilor de nou veniţi; acum, în aceste zile dramatice, în Israel: locuinţe, locuri de muncă, ulpanuri, etc., etc., etc. (mulţi de etc.).

Consfătuirea a hotărît să înfiinţeze o "Comisie specială pentru ajutorarea olimilor"; iar în fruntea comisiei a fost ales Uri Eliav, preşedintele H.O.R.-ului. Membrii comisiei: Olga Rahmilovici, secretar al Organizaţiei olimilor din S.U.A. şi Canada, Leon Cerny, preşedintele Federaţiei organizaţiilor din Africa de Sud, Şain Ruven, preşedintele Asociaţiei originarilor din Uniunea Sovietică.

Uri Eliav, (omul cu mustaţă din Ianai) a primit, cu surîsul moldovenesc pe care i-l cunoaştem, această sarcină infernală: să răspunzi *astăzi* de locuinţe, de locuri de muncă..., înseamnă să fii, cu bună ştiinţă, un om de *comando* al alialei, un voluntar care acceptă să fie trimis într-o misiune de sacrificiu. Nu e prima oară: pe vremea Palmahului, în tinereţea sa dintîi, s-a strecurat adesea prin terenurile minate de inamic, aruncînd în aer poziţii ale duşmanului.

Noi îi ţinem pumnii, strînşi, dorindu-i să învingă; şi de data aceasta.

NÜREMBERG II

Criminali de război germani la procesul de la Nüremberg. R. II de jos în sus, de la st.: Goering, Hess, Ribbentropp.

■ Ia spuneţi-mi (sincer!): fotografia aceasta nu vă duce cu gîndul la un Nüremberg II? Carevasăzică irakieni şi nemţi cu gazele deopotrivă...? Pe aceeaşi bancă a acuzaţilor?

■ *Conferinţă la Roma, 1961: despre "Ştiinţa modernă şi credinţa religioasă". Lîngă dr. Şafran, preşedintele Bnei Brith-ului european, Dr. E. Guggenheim*

⑧

MEMORIILE ŞEF-RABINULUI Dr. AL. ŞAFRAN

Un nou capitol din memoriile Rabinului şef Dr. Al. Şafran (tălmăcite în româneşte de Adrian Zahareanu). Istorie. Istorie din sînge şi din speranţe.

Un nou capitol din memoriile omului care este considerat Martorul nr. I al dramei evreilor-români din epoca Holocaustului.

Memoriile lui Şafran: memoria noastră şi a părinţilor noştri.

IMEDIAT DUPĂ RĂZBOI

După "eliberare", Centrala evreilor a fost dizolvată şi Federaţia comunităţilor evreieşti i-a preluat funcţiile. Liderii evrei erau sub şocul schimbărilor radicale care se operau în cadrul forţelor politice – şi pe care aveau să le simtă într-un viitor apropiat.

Personalul Centralei evreilor ar fi dorit să se integreze în sînul Federaţiei reînoite. Federaţia avusese altădată în frunte un comitet liber ales, alcătuit din delegaţi şi ei liber aleşi de către diversele comunităţi, reprezentînd pe evreii din întreaga ţară. Şi ar fi fost normal să reînceapă să funcţioneze cu vechii membri. Or, această soluţie normală şi democrată, logică în aparenţă, nu se potrivea cu noua putere.

În mod "legal", Centrala evreilor continua de fapt să existe, cît timp legea care o instaurase nu fusese încă abrogată – şi în ciuda demisiei lui Gingold. Mai mult chiar decît autorităţile, "noile" forţe politice evreieşti se opuneau unei renaşteri oficiale a Federaţiei. Aceste forţe nu reprezentau nici măcar o fracţiune a comunităţii noastre, dar o terorizau fără ruşine, pentru a fi sigure că vor exercita în viitor un control absolut asupra ei şi asupra şefilor ei.

Era vorba de un grup de demagogi zgomotoşi, nucleul dur al militanţilor comunişti evrei din România, numit mai tîrziu "Comitetul democrat evreiesc" (!) sau – pe scurt – C.D.E. Ei nu căutau deloc să-şi ascundă sistemele totalitare şi foloseau făţiş şantajul şi calomnia, inventînd tot felul de acuzaţii împotriva vechilor conducători, respectaţi de toată lumea.

CÎND FILDERMAN SE CEARTĂ CU ZISSU ...AL TREILEA SE BUCURĂ

Or, era de cea mai mare importanţă pentru populaţia evreiască, mai ales în acele timpuri foarte nesigure, de a-şi reînnoi Federaţia. Legea respectivă însă nu fusese votată şi Filderman, ca bun jurist, ţinea ca totul să se desfăşoare legal. Noua situaţie, mai mult decît arbitrară, creată de evreii comunişti, se agravase în plus prin fricţiunile şi disensiunile dintre liderii noştri. Desigur, evreii comunişti se bucurau cînd diferendele dintre Filderman şi Zissu, din tabăra sionistă, erau dezbătute în public şi le exploatau cu cinism.

Înaintea războiului, conducătorii Federaţiei, ca şi rabinul şef, aveau dreptul şi puterea să apere interesele evreieşti. De acum înainte, eram siliţi să ţinem seama de "noile forţe", care se impuneau cu violenţă, iar comitetul nostru executiv trebuia să reflecteze noul peisaj politic. Era clar că nu se putea reveni la situaţia anterioară. Pentru evreii comunişti, instituţiile tradiţionale nu mai aveau decît un rol simbolic. Filderman şi colegii săi, ca şi sioniştii, fuseseră reintegraţi în vechile lor posturi, dar evreii comunişti luaseră măsuri de a le paraliza orice acţiune. Aceasta s-a efectuat într-o atmosferă de intrigă şi şantaj, în cadrul unor nesfîrşite discuţii şi "consultări". Noua configuraţie îngloba reprezentanţi ai următoarelor partide: liberal, naţional-ţărănesc, socialist şi comunist – cărora li s-au adăugat mai tîrziu, membrii "organizaţiilor de masă" impuşi de comunişti.

Se manifestau astfel puncte de vedere divergente, mai cu seamă cînd se pregăteau documente pentru autorităţi (cărora evreii comunişti nu voiau să le ceară "prea mult") sau pentru organizaţiile străine (cărora comuniştii nu doreau să le facă cunoscut idealul sionist al populaţiei evreieşti). Federaţia şi-a pierdut astfel din demnitate, devenind victima acţiunilor distrugătoare a ceea ce în istoria recentă a evreilor din Europa de Răsărit s-a numit "Jevsecţia". Cei care urmau să alcătuiască CDE-ul, comuniştii evrei militanţi, susţineau că reprezintă toate interesele evreilor în faţa Partidului şi în faţa comunităţii, dispreţuind însă valorile iudaice şi trădînd interesele tuturor. Se serveau de evrei ca de o "marfă" politică şi-i exploatau în propriul lor interes.

Secţia română a Congresului Mondial Evreiesc fusese restabilită spre sfîrşitul lui 1944 şi în prezidiu se aflau Zissu, Filderman, Wilhelm Fischer şi eu. Fusesem ales din oficiu încă înaintea războiului, datorită funcţiei mele de rabin şef. Din acelaşi motiv, după "eliberare" fusesem numit în toate instanţele conducătoare ale secţiilor evreieşti, care funcţionau din nou: ORT, OSE şi Bnei Brit. De Roş Haşana, în septembrie 1944, trimisesem un mesaj evreilor din lumea întreagă şi în special celor din Statele Unite. Toţi reacţionaseră pozitiv , propunîndu-ne ajutor, atît moral, cît şi material.

La începutul lui ianuarie 1945, Consiliul Rabinic, întrunit sub preşedenţia mea, a decis în mod solemn ca data de 23 Tevet să fie o zi de post, în memoria evreilor din Bucureşti asasinaţi în timpul pogromului din 21 ianuarie 1941 – şi că această dată va fi de acum înainte comemorată în toţi anii.

Încetul cu încetul, în cursul anului 1945 înţelesesem că comunitatea evreiască din România devenise centrul spiritual al continentului. După dezastrul din Polonia şi Ungaria, cei 370.000 de evrei români supravieţuitori constituiau cel mai mare centru al vieţii spirituale şi religioase din Europa. Aceasta nu însemna că nu recunoşteam rolul celor din Franţa sau Anglia, dar în România se menţinuse o tradiţie profundă – ieşivoturi, viaţă hasidică, şcoli evreieşti.

C. D. E.

Cu toate obstacolele care se ridicau înaintea noastră, după "eliberare" începusem să reconstruim comunitatea din România. Pe de o parte, speram într-o emigrare importantă către Eretz Israel, pe de altă parte, doream să ne păstrăm locul nostru, atît de respectat din punct de vedere religios. Dar aceste speranţe aveau să fie spulberate, reduse la zero, de către abominabilul Comitet Democrat Evreiesc, care avea să ne fie impus rapid, după cum vom vedea în curînd...

Între timp, avusesem posibilitatea să organizez la Bucureşti, în 1945, un mare congres rabinic, la care asistaseră refugiaţi supravieţuitori din Polonia, Ungaria şi Cehoslovacia – dintre care mulţi urmau apoi să se stabilească în Israel. Această manifestare, prima în Europa după război, avusese un mare răsunet, fiind un considerabil ajutor moral pentru evreii din România. Ministrul Cultelor în acea epocă, un preot pe nume Burducea, ţinuse un discurs în cursul căruia nu se ferise să declare: *"Aveţi un Dumnezeu unic, aveţi şi un şef rabin Şafran unic!"*.

"ACEASTA TE VA COSTA VIAŢA..."

Cam în aceeaşi perioadă de imediat după război, comuniştii au înfiinţat mai multe organizaţii menite, chipurile, să "ajute" să ne reconstruim viaţa comunitară.

Prima organizaţie de acest fel a fost "Comitetul de ajutor pentru apărarea patriotică", care-şi avea sediul în strada Spătarului, în apropierea locuinţei mele. Din acest comitet făceau parte delegaţi ai Crucii Roşii, ministrul Sănătăţii, Florica Bagdasar, prof. Parhon şi mai mulţi reprezentanţi eminenţi ai vieţii culturale şi ştiinţifice din ţară. Mi se sugerase – aceasta nu a putut veni decît din partea cercurilor guvernamentale celor mai înalte – să preiau conducerea, eu, şeful rabin! Trebuia oare să vedem în aceasta manifestarea dorinţei de a-i încuraja pe evrei, care suferiseră atît de mult, un fel de omagiu adus

■ *Vorbind la un meeting al O.R.T.; de la st. la dr.: L. Itzkar, A. Schwefelberg, Dr. Al. Şafran, I. Gârdea, Dr. W. Filderman, Dr. S. Lieblich* celor pînă ieri oprimaţi? Nu se urmărea, mai degrabă, să li se arate că şeful rabin colaborează pe faţă cu comuniştii? Căci altfel cum se putea ca un astfel de comitet, de importanţă aşa-zis "naţională", să aibă ca secretar un evreu comunist şi ca preşedinte pe şeful rabin? Acceptasem, dar cu mult dezgust.

Federaţia era reprezentată în acest Comitet prin preşedintele ei Filderman, deşi remarcasem foarte repede că era ignorat în mod deliberat la întruniri. Filderman nu mai era un om tînăr. Dar avea un trecut excepţional, rămăsese pentru mine preşedintele Federaţiei comunităţilor evreieşti şi eram personal jignit de indiferenţa care i se arăta. În plus, Comitetul nu îndeplinea în realitate absolut nimic. Uneori eram avertizat în ultimul moment că voi avea de prezidat o şedinţă. Problemele practice nu-mi erau supuse, constituiau domeniul rezervat "secretarului". Într-o zi, cînd întrunirea era pe punctul de a începe, constatasem că materialul de care aş fi avut nevoie, nu era pregătit, dosarele lipseau, nici o ordine de zi nu fusese fixată. Nu aveam nici darea de seamă a şedinţei precedente. Simţeam, de altfel, o mare nervozitate în asistenţă. I-am cerut lui Davidovici, faimosul secretar, să-mi aducă ce-mi trebuia. "*Domnule şef-rabin*, mi-a spus el, *nu puteţi începe decît dacă pleacă domnul Filderman*". La care i-am răspuns imediat: E imposibil. Doctorul Filderman este membru al acestui comitet. În plus, el este preşedintele principalei instituţii care reprezintă populaţia evreiască, populaţie care a suferit atît de mult. În fond, şi dumneata eşti evreu." "Nu sîntem mulţumiţi de dr. Filderman" – s-a încăpăţînat Davidovici.

Îmi era imposibil să-i cer lui Filderman să se retragă. Membrii Comitetului începuseră să înţeleagă că se petrece ceva anormal, dar trăiam sub un regim totalitar şi nimeni nu îndrăznea să pronunţe o vorbă. Davidovici era neclintit. Înţelegînd că nimic nu se mai putea schimba în ziua aceea, am declarat că refuz să-l jignesc pe preşedintele Federaţiei. Şedinţa a fost amînată şi lumea s-a împrăştiat. Cu inima grea, l-am condus pe Filderman pînă la uşă. Atunci s-a apropiat de mine Zelţer Sărăţeanu, unul din asistenţii cei mai apropiaţi ai lui Filderman – dar un om şiret şi oportunist. Era fostul secretar general al "Uniunii evreilor români", o organizaţie politică prezidată de Filderman, şi redactorul şef al "Curierului israelit", organul ei de presă. Mi-a spus că nu avusesem dreptate să nu ţin seama de observaţiile lui Davidovici şi că, din cauza mea, nu s-a putut ţine o întrunire cu oameni foarte importanţi. A adăugat că probabil nu-mi dau seama de gravitatea gestului meu şi de implicaţiile lui posibile, în special pentru mine. I-am răspuns că regret mult că şedinţa nu a putut să aibă loc, dar mi-a fost imposibil să reacţionez altfel. Ca evrei şi ca fiinţe umane nu avem dreptul să insultăm pe nimeni. A doua zi, Sărăţeanu a mers pînă a mă ameninţa, subliniind că voi plăti scump ceea ce făcusem. Mai tîrziu, acest om care fără cea mai mică ruşine, devenise sluga evreilor comunişti, avea să-mi spună pe şleau: *"Aceasta te va costa viaţa..."*

GHEORGHIU-DEJ ŞI TEOHARI NU ERAU DE ACORD CU MINE

De atunci, am încetat să mai fac parte din "Comitetul de ajutor pentru apărarea patriotică". Cum numele meu nu mai figura în comunicatele destinate presei, am înţeles că nu mai aveam ce căuta acolo.

În toată această perioadă, am continuat însă a avea contacte cu evrei comunişti. M-am întîlnit cu Iosif şi Liuba Chişinevski, cu care am discutat probleme evreieşti şi sioniste – dar niciodată în adîncime. Mai mult decît cu ei am discutat de aceste probleme cu conducători ca Gheorghiu-Dej şi Teohari Georgescu, chiar dacă nu erau de acord cu mine în nici o privinţă.

Federaţia, în cursul acestor luni agitate, se apucase de treabă şi prima problemă care o preocupase fusese repatrierea cît mai rapidă a deportaţilor din Transnistria şi mai ales a orfanilor. Copiii fuseseră plasaţi la spitalul Caritas, una din cele mai importante realizări ale comunităţii evreieşti din Bucureşti, şi de acolo repartizaţi la orfelinate sau la diverse familii. Fusese alcătuit un întreg program pentru a uşura acomodarea acestor micuţi şi a-i pregăti pentru o viaţă normală şi activă. Mela Iancu, energica directoare a "Centrului pentru protecţia mamei şi copilului" m-a invitat să asist la o adunare la spital, şi să iau cuvîntul pentru a cere intensificarea eforturilor în favoarea acestor copii. În timpul unei precedente vizite la Brăila, observasem că mulţi erau desculţi şi în zdrenţe. Am răspuns bineînţeles chemării Melei Iancu. Intrînd în hol, holul unei instituţii evreieşti – primul lucru pe care-l remarcasem a fost bustul lui Stalin...

■ *Mela Iancu: "energica directoare a Centrului pentru protecţia mamei şi copilului"*

Se spunea într-una că evreii nu mai aveau nevoie de instituţii, deoarece puteau folosi toate înlesnirile acordate de Stat. Să iau – de pildă – cazul şcolilor. Federaţia reuşise să înfiinţeze o reţea de aşezăminte care funcţionau în mod promiţător. Lipseau însă fondurile, cele alocate de guvern nu erau de ajuns şi Federaţia făcuse apel la Joint.

Dora Litman (Litani): "conducea o foarte importantă şcoală"

N-a trecut însă prea mult şi, sub influenţa CDE-ului, aşezămintele noastre şcolare au fost "naţionalizate", cu argumentul că, fiind acum ca toţi "românii" ne putem trimite şi noi copiii la şcolile româneşti... Mă gîndesc cu mare nostalgie la tot ce realizasem în domeniul educaţiei. Şcolile primare *Tarbuth*, unde învăţămîntul se făcea complet în ebraică. Aş vrea să citez aici numele doamnei Dora Litman, care conducea o foarte importantă şcoală secundară, pe care o vizitam des şi care funcţionase în tot timpul războiului. Deasemeni, numele lui Leon Itzcar, preşedintele Comitetului şcolii de agronomie, unde viitorii pionieri se pregăteau pentru viaţa din Eretz Israel. Această instituţie suscitase ura – cuvîntul nu e prea tare – membrilor Comitetului democrat evreiesc, care obţinuseră suprimarea acestui "cuib sionist" în modul cel mai simplu: confiscaseră tot materialul şi eliminaseră pe cei 700 elevi. Mai era de asemeni "Ciocanul", o prestigioasă şcoală de meserii, care fiinţa de fapt încă dinaintea războiului şi pe care antisemiţii au vrut de la început s-o suprime. Încercasem să-i prelungesc viaţa, graţie ajutorului furnizat de ORT, pe ai cărui conducători i-am întîlnit la New York, în cursul călătoriei mele în America în 1946.

Din punct de vedere cultural, activitatea comunităţii noastre a rămas bogată în toate domeniile de-a lungul acestei perioade de imediat după război. Scriitorul şi pedagogul Theodor Loewenstein era fondatorul şi directorul editurii sioniste Bikurim, care publica numeroase lucrări, destinate tineretului evreu. În 1946, mi-a apărut acolo cartea "Instituţiuni sociale în Biblie", conţinînd textul unei conferinţe pe care o ţinusem la Asociaţia intelectualilor evrei. Idişiştii, la rîndul lor, aveau o revistă, "Ikuf Bletter", la care colaborau scriitorii Iacob Gropper, Baruch Hager, Berl Schnabl şi Jaacov Friedman. Mi se ceruse să intervin la Joint în favoarea acestei reviste, care avea dificultăţi financiare. Cu regret trebuie să spun însă că "Ikuf Bletter" s-a radicalizat rapid, pînă la a adopta ideile CDE-ului antisionist şi chiar primind fonduri plătite de comuniştii care vroiau s-o transforme – şi au reuşit – într-un for de agitaţie împotriva culturii ebraice.

De îndată ce fusese posibil, Institutul cultural de la Templul Coral îşi reluase activităţile (sub auspiciile lui a apărut lucrarea mea "Învăţămîntul primar în Biblie şi Talmud"). Mişu Benvenisti crease o organizaţie specială destinată propagării valorilor iudaice, *Yavne*, şi-mi ceruse să preiau conducerea spirituală, ceea ce acceptasem imediat.

Această mare efervescenţă culturală nu era însă pe placul comuniştilor, în special a evreilor comunişti – de la Jevsecţia – care încercau în toate domeniile, inclusiv în cel social, să integreze activităţile noastre în cele de Stat sau municipale. Scopul era să înăbuşe orice focar de viaţă spirituală şi morală evreiască, înainte de a avea timp să se dezvolte.

În vreme ce guvernul, constituit pe baza unui consens general între partidele politice, devenea din ce în ce mai instabil, membrii Comitetului Federaţiei înţelegeau că în curînd conducerea Federaţiei va deveni o miză pentru evreii comunişti care o contestau – exact după cum comuniştii contestau guvernul. Folosind aceeaşi tactică, evreii comunişti aveau să înceapă prin a-i absorbi pe "colaboratorii" lor ne-comunişti pentru a-i elimina apoi definitiv. Schimbările în cadrul guvernului şi a administraţiilor locale, totalmente în favoarea comuniştilor, îi incitau pe evreii comunişti să pretindă aceleaşi schimbări în cadrul Federaţiei, al instanţelor comunitare şi al instituţiilor evreieşti.

LASCĂR ŞARAGA NU MI-A ASCUNS NICIODATĂ ADEVĂRATELE LUI INTENŢII

Pe adevăraţii conducători ai ţării, oameni ca Maniu, Brătianu sau Pătrăşcanu, nu-i interesa ce se petrece în lumea evreilor sau în Federaţia lor. Evreii comunişti "importanţi" ca Ana Pauker, Chişinevski, Şraier şi alţi cîţiva, ocupau posturi în ierarhia partidului. Sarcina de a se ocupa de "uliţa evreiască" – şi de poziţiile cheie în comunitatea pe care voiau să pună mîna – le revenea celor "mărunţi". Umili şi servili în faţa stăpînilor lor, jucau comedia puterii cu un talent cabotin. De pildă, cînd aflau din ziare că partidul impusese vreo schimbare în guvern, se şi grăbeau s-o ordone conducătorilor Federaţiei. Cînd reprezentanţii marilor partide "istorice" au fost excluşi din

MINIMUM NU UITĂ

sferele cele mai înalte, cei "mărunţi" dintre evreii comunişti, au pretins şi ei excluderea evreilor care reprezentau aceste partide. Astfel încît Comitetul de conducere al Federaţiei care avea atîtea de făcut pentru a reconstrui o adevărată viaţă evreiască şi pentru a reorganiza o populaţie distrusă de anii teribili care îi trăise, era iremediabil slăbit şi, în realitate, redus la zero.

Îmi amintesc de anumite şedinţe, la sediul Federaţiei, la care asistam ca şef rabin şi pe care le prezida Filderman. De îndată ce discuţiile atacau probleme de importanţă primordială pentru comunitate şi care cereau măsuri urgente, comuniştii prezenţi făceau obstrucţie, atrăgînd participanţii într-un hăţiş de procedură. Datorită acestui sistem, federaţia, centrele comunitare şi toate instituţiile noastre se trezeau încetul cu încetul paralizate, atît în provincie, cît şi la Bucureşti. Situaţia s-a înrăutăţit şi mai mult cînd Partidul ni l-a impus pe Lascăr Şaraga ca secretar general al Federaţiei. Descendent dintr-o veche familie din Iaşi, acesta era un gazetar care ajunsese un instrument în mîinile prietenilor lui comunişti. Pentru a se supune ordinelor primite, trebuia să pună piedici acţiunilor lui Filderman.

Nu mi-a ascuns niciodată adevăratele lui intenţii. În epoca persecuţiilor, se ocupase de tot felul de activităţi culturale şi artistice, şi-l ajutasem pe cît îmi fusese posibil. Îi plăcea să se arate, să vorbească în public şi mai ales să se vorbească despre el. Fusese unul din acei – din păcate numeroşi – care, pentru a-i "săpa" pe conducătorii evrei "istorici", al căror prestigiu era prea mare ca să poată fi atacaţi frontal, recurgeau la intrigi, la zvonuri, la insinuări, la acuzaţii ticluite. Or, noi trăiam din ce în ce mai mult sub un regim în care nici o replică nu era posibilă; presa se afla totalmente sub control, justiţie nu exista, tribunalele servind doar pe oamenii "sus puşi". Misiunea noastră avea să devină imposibilă.

În numărul viitor:
"Conflicte şi rivalităţi"; "Regele evreilor!"

IDEI

■ ALEXANDRU SEVER

INVENTARUL OBSESIILOR CIRCULANTE

PELERINAJ

1982. Auschwitz-ul este astăzi un muzeu în aer liber ocolit de orice fior. Mormanele de păr uman, de valize anonime şi de încălţăminte scîlciată, ocrotite cu vitrine de proporţiile unor încăperi,au înfăţişarea niţel desuetă şi suspectă a unor mărfuri de talcioc; fotografiile mărite la dimensiunea unor tablouri, sînt impersonale ca tot ce e atins de tehnica reproducerii mecanice; cuptoarele prăbuşite sub moloz nu divulgă nimic; bărăcile goale, oricîtă grijă presupune încă conservarea lor, par mai degrabă ultimele vestigii ale unei aşezări risipite de cine ştie ce blestem biblic; spînzurătoarea, cu mecanismul simplist al trapei de la bază, este o jucărie meschină, nedemnă de o funcţie sacră... Miradoarele nu păzesc nimic, iar sîrma ghimpoasă, cu ghimpele scutit de otravă, dă ocol unui loc, de nimic alta ameninţat decît de invazia naturii indiferente. Vizitatorii înşişi sînt mai puţin nişte pelerini; sînt nişte străini grăbiţi, smulşi, pentru o vacanţă, de la rosturile lor, curioşi pe care un serviciu turistic îi deplasează programatic pentru ca să-i redea, niţel cam trivial, circuitului esenţial al vieţii căruia îi aparţin, prin tot ceea ce fac şi spun aici. Ceea ce lipseşte acestui muzeu pentru ca să fie cu adevărat viu, sînt morţii.

Am întrebat zidurile: erau mute. Am întrebat arborii: frunzişul acelor ani se petrecuse de mult. Am întrebat aleile, cărările şi toate drumurile cîte mi-au ieşit în cale: urmele se pierduseră de mult în mare, cele dinspre izvor nu ştiau nimic. Am întrebat cerul: vînturile măturaseră toate semnele. Cerul era gol ca mintea unui amnezic.

M-am întors acasă şi am aşteptat. Sfioşi şi tăcuţi, morţii mi s-au înfăţişat la capătul unei zile îngropate într-un cimitir din care n-am putut lua cu mine decît un nume sfînt. Atunci am auzit tot ceea ce intermitenţele surzeniei îmi îngăduiseră să percep fără să disting. În noaptea aceea am fost diacul umil al morţilor.

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

d

DOCTORI

(continuare din nr. trecut)

● **Burăh Zeilig**, (n. Moineşti, 1900 (?) – Moineşti, 1933 (?)), a fost un medic de plasă, din categoria d-rului Ulieru, dobîndind, ca şi acesta, dreptul de a fi "canonizat" în ziarele vremii şi înobilat cu titlul de "salvator al ţăranilor" şi "generos". N. Cajal, de la care deţinem informaţiile acestea, observă că, într-un necrolog publicat în revista "Orientări" din Moineşti, despre viaţa lui Zeilig (care-a murit la 33 de ani, vîrstă prielnică sanctificării) se vorbeşte ca despre un "apostolat evanghelic". În acelaş spirit se exprimă Toma Spătaru, (preotul Constantin Crişan) în volumul său de "Memorii": "dacă Buţu (Zeilig)trăia în vremea mîntuitorului Isus, ar fi fost unul dintre cei doisprezece apostoli, pentru sufletul pe care-l avea".

Burăh Zeilig era un frondeur dispreţuind idealul burghez (doctorul-care-trebuie-să-facă-avere etc.) şi cultivînd anti-laşitatea în comportamentul social. Frica îi produce o adevărată alergie. Cuvîntarea rostită de el în 1925, la facultatea de medicină din Iaşi (Iaşii lui A. C. Cuza şi Corneliu Codreanu), în clipa cînd îşi susţinea teza de doctorat, solemn, îngheţase asistenţa. Sfidînd "prudenţele elementare", Burăh se hotărîse să vorbească, în togă, despre *hederul* unde a învăţat, în copilărie, ebraica:

"O odăiţă pe dinafară netencuită, pe dinăuntru mai populată decît corabia lui Noe; pe lîngă 15-20 copii aşezaţi care pe o bancă lungă de brad, care pe paturi, o pisică ce miorlăie a foame, o găină pe cuptor ce cotcodăcea, soţia învăţătorului legănînd în braţe un copilaş, iar la masa ce sta-n ungher, lîngă fereastră, de-o parte, cel mai temut personaj: rabi...

...Şi acum, la sfîrşitul studenţiei, o pioasă datorie îmi porunceşte să aduc mulţumirile mele şi să arăt recunoştinţa mea, tuturor acelora care m-au adus aci, începînd cu umilul rabi care mi-a deschis pentru prima dată Biblia şi sfîrşind cu iluştrii mei profesori de facultate"...

Burăh Zeilig a colaborat cu articole de "idei" la "Umanitarismul" lui Eugen Relgis, la "Hasmonea" studenţească, la "Orientările" moineştene şi a tradus, cu un bun simţ al cuvîntului, autori idiş ca I.L. Peretz, Wişniewsky, sau Mendele Mocher Sforim. *Fiske Şchiopul* scrierea acestuia din urmă, are în româneasca doctorului, arome de I. Ludo. Fiinţa lui Zeilig l-a cucerit pe Eugen Relgis, făcîndu-l să prefaţeze traducerea din Mendele-Mocher, apărută post-mortem în 1934:

"...Mi s-au adus într-o zi cîteva caiete, scrie Relgis. Primul, cuprindea o lungă scrisoare adresată mie, în forma unei prelegeri alcătuită din fragmente de exegeză biblică şi talmudică. De la început, autorul vroia să-mi dovedească, de pildă, că în Zohar şi Talmud se găsesc argumente în favoarea ideii centrale a umanitarismului modern: "neamul omenesc este unul..., omenirea este un organism, un corp unitar"... Mai primisem, pe cînd apărea revista mea "Umanitarismul", cîteva note semnate de Dr. B. Zeilig: – pentru orice idee modernă, el îmi aducea un echivalent judaic – ecoul milenar al cărţilor sfinte. Părea că vrea să-mi amintească mereu: nimic nou sub soare! Însă caietul adresat mie, m-a impresionat adînc. Era ca o misivă "de dincolo". Medicul murise de un an – atît de tînăr – în tîrguşorul său moldovenesc; luase boala de la un sărac şi a continuat să îngrijească alţi bolnavi săraci, pînă ce a intrat şi el în agonie, după un drum cu căruţa, prin zloată, prin ploaie...

Al doilea caiet, voluminos, cuprindea traducerea românească a romanului *Fişke der Krimer*. Doctorul Zeilig a găsit timp să tălmăcească paginile amare, sarcastice şi totuşi înţelepte ale lui Mendele Mocher Sforim, dar nu s-a învrednicit să-şi îngrijească propria sănătate. Acestui devotament pentru idee şi literatură, obscur, tenace, undeva într-un fund de provincie (suprapus devotamentului cotidian al medicului) i se cuvine un cuvînt de admiraţie şi respect. Şi, mi se pare, traducătorul se arată fără chip lămurit, fantomatic, ca un erou printre eroii acestei epopei a calicimii evreieşti!"

De ce se reped băieţii noştri de la radio să "dea pe post" ştirile *bombă* prinse din zbor, fără să le verifice cît de cît şi fără să le pese că în felul acesta răspîndesc informaţii false, şi, nu o dată, creează panică?

Fiindcă scoop-ul scuză mijloacele.

Poşta dicţionarului

o R. Pinhas, Natania, trimite "contribuţii" la fişa d-rului Moses Gaster, marele filolog (1856 – 1939).

"În Anglia acesta a funcţionat ca şef-rabin al comunităţii evreilor sefarzi din Irlanda.

Biografii care au afirmat că ar fi fost şef-rabin al evreilor din Londra sau, chiar, al Angliei, au greşit.

O fiică a lui Moses Gaster a fost măritată cu Clement Attlee, fost preşedinte al Partidului Laburist al Marii Britanii, fost, în două rînduri, prim-ministru. Evreu! Evreu a fost şi Disraeli.

O nepoată a rabinului Gaster a fost măritată cu un evreu-român , Marcel Moerdler din Bucureşti".

Aici sînt cîteva erori. Funcţia religioasă a lui Gaster, în Anglia, unde s-a stabilit după expulzarea sa în 1885, ca venetic (tîrtan, carevasăzică) din România, a fost aceea de *haham al comunităţii sefarde din Anglia*. Despre activitatea sa irlandeză nu ştim nimic, *sediul* lui Gaster era la Londra (vezi *Encyclopaedia Judaica*, Jerusalem, 1972, vol. VII, pp. 333-334). Nu ştim nimic nici despre o fată care ar fi fost măritată cu Clement Attlee; ceea ce ştim, în schimb, este că fruntaşul laburist (1883-1967) nu a fost evreu. Era, să zicem, *dimpotrivă*, deoarece, în anii postbelici, cînd se punea chestiunea înfiinţării statului Israel, el, ca prim-ministru s-a împotrivit ideii sioniste. Spun, era să zicem *dimpotrivă*, dar nu spunem, deoarece atitudinea aceasta nu constituie un argument. Cunoaştem – vai! – destui evrei după Halacha, cu Bar Mitzva făcută, gen răposatul cancelar austriac Bruno Kreisky, care s-au arătat, o viaţă întreagă stăpîniţi de anti-israelism.

...În fine, despre nepoata amintită iarăşi nu ştim nimic. Un cunoscător bun în materie de Gaster este tînărul istoric Victor Eskenazy: sîntem convinşi că el vă poate furniza precizările de care aveţi nevoie (adresa: 2, avenue Schnetzler, 1003 Lausanne, Elveţia).

În concluzie? În concluzie, atenţie la *dezinformarea* care bîntuie în cîmpul istoriei literare: ea este de-o sută de ori mai derutantă decît dezinformarea de care ne lovim în războiul din Golf.

Ing. Viorica Teitler, Nisa, Franţa, are probleme, pe Coasta de Azur, cu prinţesa Martha Bibescu.

"Am admirat-o, de cînd citesc literatură, pe această distinsă scriitoare, prietenă a lui Marcel Proust şi ştiam dintotdeauna că a fost o antifascistă consecventă. Mai deunăzi, cineva mi-a spus, contrazicîndu-mă, că ar fi simpatizat cu legionarii; eu nu cred asta, eu nu *pot* să cred asta. E adevărat că ar fi scris vreodată ceva în favoarea Gărzii de Fier?"

Nu-i adevărat. Prietenă cu Proust, protectoare a lui Mihail Sebastian, pe care-l invitase nu o dată la Castelul Mogoşoaia, spirit *occidental* în înţelesul cel mai bun al cuvîntului, Martha Bibescu nu numai că nu s-a "rinocerizat" vreodată, dar a dispreţuit, de sus, princiar vom spune, mentalitatea ce bîntuia (la modă!) în anii '40.

O pagină din cartea "La princesse Bibesco" de Ghislain de Diesbach (ed. Librarie Acadèmique Perrin, Paris, 1986) ne vorbeşte, destul de limpede, despre sentimentele ei:

"La 23 noiembrie (1940, în plin regim legionar deci, n. red.) pe la nouă dimineaţa, cînd ea se află încă în pat, un servitor anunţă cu voce gravă:

– Îmi pare rău, Alteţă, dar legionarii au venit să facă o percheziţie în casa Domniei Voastre.

Operaţiunea durează pînă seara, la ceasurile şase, fiind efectuată de legionari care, din fericire, sînt însoţiţi de cîţiva poliţişti de la Siguranţa Statului: aceştia din urmă, care fuseseră adesea la Mogoşoaia pentru a asigura paza oaspeţilor de marcă, cunosc pe Bibeşti şi se comportă cu decenţă. Legionarii scotocesc peste tot, cercetează pereţii pentru a descoperi ascunzătorile eventuale, aruncă pe jos conţinutul sertarelor şi comodelor ca să-şi facă treaba mai repede. Ei nu caută nici bijuterii, nici argintărie, ci numai documente, dovadă că guvernul o bănuieşte pe Martha de acţiuni subversive... Toate hîrtiile din arhiva familiei sînt confiscate, de la scrisori, manuscrise, jurnale, pînă la cîteva poeme de Claudel şi fotocopia unui manuscris al lui Anatole France. La ora unsprezece, apare şeful legionarilor, venit să supravegheze percheziţia: e un văr de-al Marthei. Acesta face pe "omul de lume" şi se ocupă de conversaţie, în vreme ce oamenii lui se ceartă cu Blanche (servanta franţuzoaică a prinţesei, n. red.) care le spune, de la obraz, într-o franceză colorată, ce părere are despre apucăturile lor. Întrucît cheile de la cîteva dulapuri se află la Bucureşti, Jean Apolozan (valetul familiei Bibescu, n. red.) pleacă să le aducă. În clipele acelea îşi face apariţia Constantin Brâncoveanu, invitat la dejun; gazda n-apucase să-l anunţe că nu mai e cazul să vină... Personalul, în livrea, serveşte masa în bibliotecă. Martha surîde: "Familia regală la *Temple* spunea ea vărului Constantin (aluzie la regii Franţei, arestaţi în timpul Revoluţiei Franceze şi închişi la *Temple, n. red.). În sfîrşit, operaţiunea ia sfîrşit:*

– O să primiţi totul înapoi, dar acuma luăm cu noi totul, spune vărul-poliţist...

A doua zi, Martha se zbate să-şi recupereze documentele şi, întru aceasta, călcîndu-şi peste amorul propriu, se duce în vizită la verişoara S..., născută Mavrocordat, al cărei fiu se dăduse cu legionarii... Bătrîna e

E O LUME

SLAWOMIR MROZEK

progres şi tradiţie

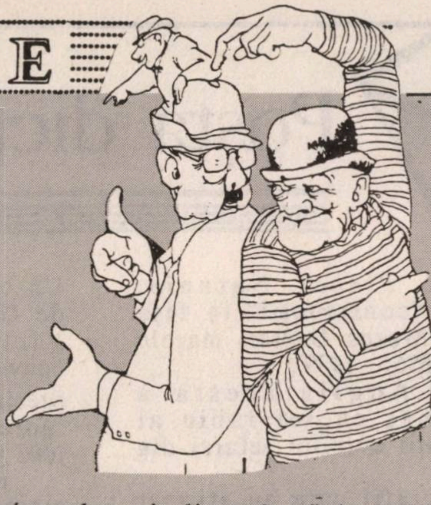

Cunoscutul dramaturg Mrozek ("Tango" şi alte piese) scrie fel de fel de texte ciudate, gîndindu-se la Polonia lui de astăzi. Dar schiţele lui se potrivesc mănuşă şi altor ţări de prin eliberata Europă de răsărit.

În fiecare an, orăşelul nostru obişnuia să celebreze Ziua Naţională printr-o paradă. Guvernatorul stătea într-un balcon şi poporul păşea dedesubt. Pe atunci n-aveam probleme. Dar anul acesta a sosit democraţia şi au început necazurile.

În principiu, poporul ar trebui să stea acum în balcon, iar Guvernatorul să păşească dedesubt. Dar el n-o poate face, fiindcă nu mai e Guvernator; s-a alăturat poporului.

Aşa că se pune problema cine trebuie să păşească în faţa cui.

Potrivit principiului democratic, poporul trebuie să defileze în faţa poporului. Dar cum se poate realiza aşa ceva? Numai prin reprezentanţi, s-ar părea. Aşa că s-a decretat că vor defila membrii parlamentului, cu alte cuvinte reprezentanţii poporului aleşi în chip democratic.

Totuşi, a devenit limpede că în balcon nu era destul loc pentru popor. S-a hotărît aşadar ca reprezentanţii poporului să fie plasaţi în balcon, iar poporul dedesubt. La urma urmei, dacă reprezentanţii reprezintă poporul, n-are nici o importanţă cine defilează în faţa cui.

A sosit Ziua Naţională. Reprezentanţii poporului au luat poziţie pe balcon. Cei care n-au putut ajunge în faţă s-au înghesuit în spate, lîngă uşă, iar cîţiva indivizi cu braţe mai puternice s-au agăţat în părţile laterale. Parada a început.

Totul ar fi fost în regulă dacă balconul nu s-ar fi prăbuşit. După cum s-a constatat, era cu totul putred pe dinăuntru. Rezistase pînă acum deoarece în el stătea numai Guvernatorul, dar la sosirea democraţiei s-a dezintegrat.

Nu se poate nega că lucrurile s-au schimbat. Dar tradiţia e şi ea păstrată. Aşa cum nu erau bani înainte, nu sînt bani nici acum. Singura deosebire e că înainte am fi putut, pur şi simplu, repara balconul, pe cînd acum trebuie să construim unul nou.

Poşta dicţionarului

o scorpie care nu visează decît la răzbunări şi masacre... Martha o găseşte fremătînd de pofta de a face rău, căci, în ajun participase, împreună cu Maria Antonescu, la o reuniune a cucoanelor din guvern, menită să dea imbold măsurilor în curs: «O privesc (scrie Martha Bibescu în Jurnalul ei intim) cum se îmbată la ideea asasinatelor de mîine pe care le-au hotărît ieri, la o ceaşcă de ceai... Cînd am părăsit-o era ameninţătoare, hotărîtă să facă rău, stăpînită de-un geniu întunecat... O deformată, o monstruozitate. O maladie a sufletului»."

La începutul lui ianuarie 1941 (se apropie Rebeliunea Legionară), Martha Bibescu se instalează la spitalul Elias, pentru a veghea la căpătîiul soţului ei, George-Valentin Bibescu, sportiv celebru, aviator şi campion de automobilism, bolnav grav, de-o maladie tropicală ce se va dovedi fatală; prinţul va muri în luna iunie a aceluiaşi an,

"La capătul culoarului, scrie Martha Bibescu (în cartea memorialistică "Vie d'une amitié", vol. III, p. 486) stăteau cîţiva indivizi, sub pretext de... supraveghere patriotică. Purtau cu toţii cămaşa verde... Se ucidea (pe vremea aceea) în spitale şi în închisori, fără oprelişti. George era în fruntea listei de oameni care trebuiau eliminaţi.

Capăt de acuzaţie: judeo-mason..."

Martha Bibescu: portret de Boldini

SHAUL CARMEL TRADUS ÎN EBRAICĂ

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

Ne plîngem de mult că literaturii israeliene de limbă română nu i se acordă atenţia cuvenită. Nu numai spre binele nostru. Ci spre binele întregii literaturi israeliene. Ne plîngem şi protestăm. Pînă acum, cu prea puţine rezultate. Sebastian Costin a dat o minunată antologie a poeziei ebraice în limba română, antologie care sperăm că, măcar acum, va găsi cuvenita circulaţie nu numai aci, ci, aşa cum e firesc, şi în România. O antologie corespunzătoare, în ebraică, a poeziei israeliene de limbă română se lasă încă aşteptată, fără nici o justificare. Cîteva începuturi promiţătoare s-au făcut totuşi în ultima vreme. Au apărut, în traducere ebraică, unele – puţine – volume de proză, teatru (L. Bruckstein, Al. Mirodan) şi versuri (Solo Herescu). Pînă cînd – cum este de dorit şi, în timp, inevitabil – scriitorii de origine română se vor putea exprima direct în limba ebraică, traducerea rămîne singura cale de a face opera lor cunoscută publicului larg, singura cale de a integra eficient opera lor valabilă în patrimoniul cultural general.

Pe această linie, se situează şi apariţia volumului "Miţela Halom" în editura Hakibutz Hameuhad şi Agudat Hasofrim Haivriim.

*

Volumul are caracter antologic, tinde să fie reprezentativ pentru opera lui Shaul Carmel. Alegerea poeziilor a fost făcută, împreună, de către autor şi traducător (poetul Ghiora Leshem). Dînd urmare, poate, şi sugestiilor venite din partea criticii, Shaul Carmel a eliminat fără cruţare nenumărate poezii, în special din volumele dinainte de "Poezii de nerostit", care, aşa cum subliniam într-un articol publicat în Viaţa Noastră din 21 iulie 1989, "marchează un proces de mai profundă maturizare sufletească şi artistică". Selecţia aceasta riguroasă, pentru care-l felicităm pe autor din toată inima, conferă volumului un nivel artistic demn. Ordinea poeziilor nu este nici cronologică, nici tematică. Autorul a preferat o arhitectonică mai suplă şi mai subiectivă, poeziile răspunzînd – şi după o logică afectivă subtilă, grupîndu-se, cum mi-a declarat autorul însuşi – într-un crescendo afectiv din ce în ce mai dur, mai sumbru, de confruntare cu moartea. Personal, n-am simţit suficient această treptată coborîre (sau înălţare) spre ceea ce în muzică se numeşte "grave", dar am perceput unitatea simfonică a ansamblului şi în special unitatea de ton. Am regretat însă că, după umila mea părere, autorul a mers prea departe şi în direcţie greşită, în strădania de a obţine această unitate. Unitate de nivel estetic (ridicat!) şi unitate de tonalitate, da. Dar de ce şi ciuntirea propriei personalităţi artistice? Aşa cum am mai spus-o, una dintre caracteristicile esenţiale ale lui Shaul Carmel este energia debordantă, vigoarea, chiar brutalitatea şi vehemenţa. "Din coasta visului" ne prezintă un Shaul Carmel "cuminte", oarecum edulcorat, imagine mai "vandabilă", acceptabilă, fără riscul de a trezi reacţii negative. Dar imagine trunchiată şi deci falsă, nesatisfăcătoare. Lipsesc din volum poezii de bună calitate, în care vigoarea, brutalitatea au fost transpuse în poezie. Aceasta, atît pe linia erotică, cît şi pe cea religioasă sau social-politică. De ce lipsesc poezii precum "Ruga lui Hordus", "Cerul tău", "Da, am murit", "Noi doi", "Poezii de nerostit", etc?

*

Dar despre poezia lui Shaul Carmel am vorbit pe larg altădată. Aci, aş vrea să mă opresc în special la problema traducerii.

Întîi, cîteva aspecte de ordin general.

Literatura modernă porneşte adesea nu de la viaţa concretă, ci de la o altă operă literară. Este deci un produs secund, fiind, din acest punct de vedere, înrudită, în mod paradoxal, cu traducerea. Dar în literatura obişnuită, fie ea şi secundă, opera de la care se porneşte, reprezintă numai un punct de plecare şi un sistem de referinţă complex care îmbogăţeşte semnificaţiile, încrucişîndu-le, reflectîndu-le la infinit. Dincolo de această relaţie cu opera de bază, noua lucrare îngăduie şi cere libera, ampla desfăşurare a personalităţii şi a fanteziei creatoare a scriitorului. Traducerea implică însă, în mod necesar, credem, fidelitatea faţă de original. Atît cît este omeneşte posibilă şi cum este posibilă, adică prin creearea unei alte opere autentice, maximal corespunzătoare, în noul mediu lingvistico-cultural, cu originalul. Traducerea răspunde unei necesităţi culturale esenţiale. Ea este posibilă, dovadă atîtea exemple de succese strălucite. Dar este o întreprindere extrem de dificilă.

Logic vorbind, condiţia minimală (evident, în afară de existenţa talentului poetic) pare a fi cunoaşterea perfectă a celor două limbi: cea din care se traduce şi cea în care se traduce. Şi totuşi lucrul acesta este nesocotit în practică uneori. Cutezanţă nesăbuită, după părerea mea. Curaj, după părerea altora. Ghiora Leshem, din păcate, nu ştie deloc româneşte. Ce-i drept, l-a avut alături pe Shaul Carmel, care, din fericire, ştie şi ebraica. Dar, oricum, handicapul, imens, rămîne. Nici o transpunere în proză nu epuizează substanţa poeziei, căci doar de aceea e poezie. Nici o "explicaţie", nici un comentariu inefabil în limba respectivă, cu implicaţiile ei specifice de "subtext". E ca şi cum ai vrea să explici unui surd din naştere ce auzi tu. Lui, care e lipsit de acest registru sensorial. Trebuie să recunoaştem însă că, în practică, lucrurile se prezintă mai bine decît ne-am fi aşteptat. În general, versiunea ebraică rămîne destul de aproape de substanţa noţional-afectivă a textului românesc.

Traducerea de faţă ridică şi o altă problemă principială. În mod deliberat, pentru că Ghiora Leshem scrie poezie modernistă, el a hotărît să înlocuiască versificaţia clasică a originalului (strofe cu versuri rimate) prin versuri albe, fără rimă. Şi Shaul Carmel a acceptat. O hotărîre grea de consecinţe şi, după părerea mea, greşită. S-a pierdut ceva specific şi esenţial poeziei lui Shaul Carmel, care excelează adesea tocmai prin muzicalitatea ei insistentă concretizată în rimă, prin "retorica" (în sensul cel bun al cuvîntului) ei convingătoare, cu învăluiri largi şi repetiţii mereu reluate în cuprinsul unui dialog dramatic "mimat" actoriceşte.

Tocmai de aceea, traducerile cele mai reuşite, cele mai fidele, mi se par acelea, relativ foarte puţine în cuprinsul operei poetice a lui Shaul Carmel, în care şi originalul era lipsit de rimă ("Kadiş", "Facerea lumii"). Ghiora Leshem este un foarte bun mînuitor al limbii ebraice. Pentru el, este firesc să întrebuinţeze, în locul expresiilor româneşti, expresii tipic ebraice, ceea ce conferă textului unitate lingvistică, drept de cetăţenie (pentru "pînă ochii-ţi ies" "ad clot hanefeş", etc). El valorifică tendinţa firească spre conciziune a limbii ebraice. Ultimul vers din "Kadiş", cade energic, concluziv: "Izkor", (în loc de cele trei cuvinte din original: "spre aducere aminte"). Năzuinţa spre conciziune merge atît de departe, încît, în unele poezii, se renunţă la strofe întregi, în special cele finale. "Cu toporul", "Jocul" cîştigă prin această condensare. Formularea însăşi este uneori mai pregnantă în traducere decît în original: "robia dulce" devine "avdut nirţaat" ("Alesul"), "să fie-n noapte munţii de scîntei" devine "livor balaila chehararei ghiţim" ("Cedrii").

Alte îndepărtări de text mi se par însă nejustificate. De ce a fost tradus "cunoaşterea ţi-a fost sortită ţie" prin "legoralha amod, chevinai iemei olam" ("Alesul") sau "rămîi aşa cum eşti" prin "hamtini" (aşteaptă) gvirti haiekara, can veahşav" (Dragă doamnă?) Nu înţeleg de asemenea, de ce, în mod curent, traducătorul înlocuieşte metafora succintă a autorului prin comparaţia explicită. Se pierde, iarăşi, în traducere, caracteristica stilului familiar folosit de Carmel. "Fă bine şi spune-mi matale", "Fă bine şi rabdă matale" ("Poezia asta") nu-şi găsesc echivalent potrivit iar "în toate şi-n tot te-am pomenit" este înlocuit printr-o formulare direct pretenţioasă, scorţoasă "Bacol otha al roş zihroni heelti" ("Genealogie").

În ciuda rezervelor, atît principiale cît şi concrete, formulate mai sus, volumul antologic "Din coasta visului", se înscrie ca o realizare pozitivă. Încă un poet de limba română a fost integrat, prin traducerea în ebraică, în patrimoniul cultural al poporului nostru. Shaul Carmel aplicînd cu stricteţe principiul calităţii artistice, a înjghebat o culegere de nivel demn, o culegere cu ton unitar.

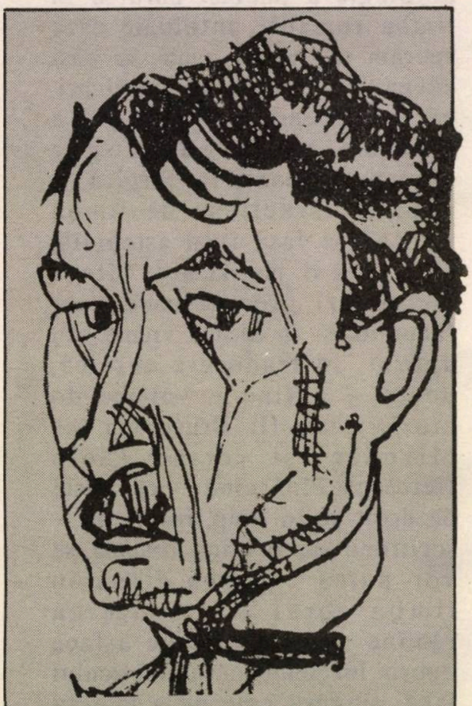

Aderca:100

Se împlinesc, luna aceasta, 100 de ani de la naşterea lui Felix Aderca, unul din cei mai de seamă scriitori din cîţi a avut *tribul* evreo-român.

În nr. viitor: cîte ceva despre Aderca, şi o nuvelă a sa, despre cabaretele infernale de porturi, femei, bărbaţi şi dragoste; o nuvelă cu patimi dintr-o vreme cînd oamenii nu intrau în barurile de noapte cu masca de gaze atîrnată de gît...

O SCRISOARE PE ADRESA NINEI CASSIAN

Nu este vorba (iertare!) de o scrisoare pe marginea celebrului şi "scandalosului" Jurnal apărut, fragmentar, în Minimum. Ci de-o scrisoare pe care cunoscutul critic Lucian Boz a trimis-o, mai demult, de la Sydney, Australia (ce departe, Doamne!) incomodei poete.

Sydney, 27 iunie 1978

Stimată Doamnă Cassian,

Am primit *Virajele* D-tale şi îţi mulţumesc pentru acest dar neaşteptat. Mă întrebam cine ţi-a dat adresa mea, dat fiindcă nu ne cunoaştem. Cîteva rînduri de la Constantin Crişan au lămurit "misterul".

Am citit şi recitit cartea d-tale şi, mai jos, vei găsi cîteva reflecţii fugare pe marginea poemelor cuprinse în *Viraje*. Înainte însă de a le aşterne pe hîrtie, o precizare: lipsesc de mulţi ani din ţară şi contactul meu cu literatura românească e spasmodic: îmi cad în mînă, din cînd în cînd, cîte-o revistă sau carte. Pe de altă parte, ocupaţia ce am nu-mi dă suficient răgaz pentru a citi cît aş dori. Aceste preliminarii sînt menite să-ţi explice de ce, departe de a fi o cronică, cele ce vor urma nu sînt altceva decît reflecţiile unui cititor ce dintotdeauna a iubit poezia.

*

Am găsit, în unele din poemele D-tale, atitudini ce par, à première vue, nonşalante, indiferente, aş spune chiar "je m'en fiche"-iste. Aceasta la o primă, superficială lectură. În realitate am găsit, sub această pojghiţă, o nelinişte, o frămîntare, un joc de umbre şi lumini, unde obsesia morţii e la fel de evidentă ca în opera lui Eugen Ionescu (eseuri, piese de teatru, roman). Chiar din poemul de deschidere PI-LU-I, evoci "fosforescenţa morţii". Cît priveşte sfîrşitul acestui poem, gîndul mi s-a întors spre "Un coup de dès qui n'abolira jamais le hasard". Închei în "Cînd se lasă seara" iar cu preocuparea cu "senina moarte".

"Uşile" pare a fi versificarea unei teme urmuziene şi, dacă-ţi vei da osteneala de a citi eseul meu despre Urmuz din "Cartea cu poeţi", vei găsi acest citat din "Igitur": "Le néant parti, reste le château de la pureté". Acest vers, cred, poate fi aplicat "Uşilor". E, desigur, în poemul D-tale o atmosferă balcanică ce-mi aminteşte unele versuri "balcanice" din *Jocul secund* — barbian: "papuci verzi cu două urechi lungi". Restul poemului sugerează perfect vidul şi imposibilitatea de a-l depăşi a celor ce trec pragul "uşilor deschise în faţa altor uşi deschise".

■ Nina

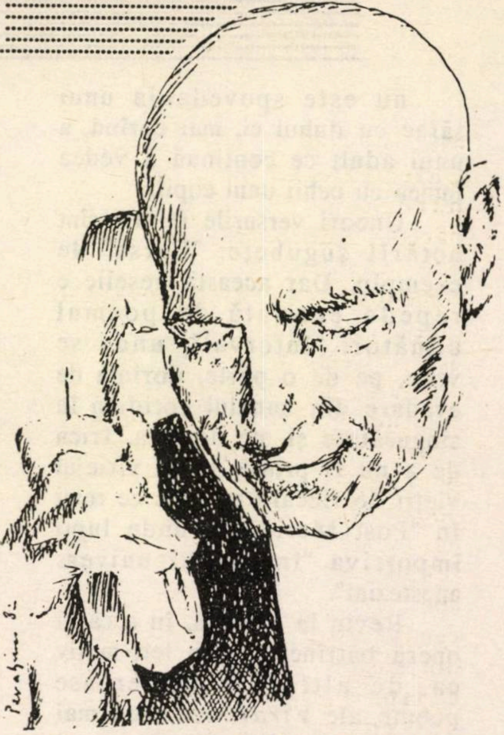

■ *Lucian Boz văzut de Perahim*

*

Mi-a plăcut imaginea "Iată luna şi rîul tăindu-mă'n două", ce, în cadrul peisajului nocturn, e de o rară plasticitate. În "Protest", tinereţea biruieşte ideea de moarte. Sfîrşitul poemului "August Prostul", îmi aminteşte o discuţie dintre Eugen Ionescu şi fiica lui, Marie-France, cu mulţi ani în urmă, cînd era o fetiţă de 12 ani: "Entre nous, Papa, et, bien entendu, je ne répéterai pas, j'avoue que tes pièces me paraissent un peu bêtes, un peu enfantines". Ionescu, ce mi-a povestit această reflecţie a fetiţei lui, nu-şi ascundea încîntarea de a fi intrat în pielea copiilor şi a vedea lumea cu ochii nevinovaţi (aş adăuga: nepoluaţi) ai copiilor.

Şi-aşa totu-mi merge strună
datorită acelui aer
aerului meu prostesc.

nu este spovedania unui sărac cu duhul ci, mai curînd, a unui adult ce continuă a vedea lumea cu ochii unui copil.

Uneori versurile D-tale sînt hotărît şugubeţe: "Farsa" de exemplu. Dar această veselie e repede curmată de poemul următor: "Interval", unde se vede, pe de o parte, dorinţa de evadare din banalul cotidian în singurătate şi, pe de alta, frica de a nu fi prinsă iar în vîrtejul vieţii de fiecare zi, idee ce reiei în "Post Meridian", unde lupţi împotriva "întregului univers anesteziat".

Revin la Ionescu, în a cărui operă bătrîneţea e un leit-motiv ca, de altfel, în numeroase poeme ale *Viraje*-lor, cea mai sesizantă fiind "Meridian":

În orele mai înaintate ale
după-amiezii
ai văzut vreodată brusca
ploaie de ziduri
căzînd pe faţa vecinului
tău?

Ultimul vers al "Ispitei" e de două ori frumos: aminteşti amanţilor că lumea începe prin consumarea actului erotic; apoi pentru că aceeaşi idee, delicat enunţată de D-ta, ar fi putut apare, sub o pană mai puţin inspirată, ca pură pornografie.

Un uşor ecou Cocteau în "Reprezentaţie Extraordinară".

*

Ştiu că vei spune că sînt obsedat de înrudirea D-tale cu Ionescu. Cum însă aş putea trece peste versurile din "Evadarea", ce pare a fi un rezumat al piesei "Amédée ou comment s'en débarrasser". Îţi aminteşti desigur de acest personaj care, deşi decedat, continuă să crească (trupul şi unghiile). D-ta spui acelaş lucru:

Începuse să mă năpădească
iarba cenuşie, părul morţilor
unghia morţilor începuse
să-mi crească la degete

*

Am găsit versuri de fantezie şi humor: urmuzianul poem "Atenţiune copii" sau peisajul, descris ca un fel de desen animat în "Vechile, bunele obiceiuri" sau ironica "Baladă a valetului de caro". "Ceremonii pe ger" mi-a amintit bine cunoscuta nuvelă a lui Kafka: "Metamorfoza".

Ai avut dreptate intitulînd volumul *Viraje*. Poezia D-tale, departe de a se încadra unei formule, unei şcoli, unui cenaclu, e un viraj al unei inteligenţe, mereu în stare de veghe printre meandrele vieţii, ideii de îmbătrînire şi moarte. Uneori zglobii, pline de tinereţe, alteori dramatice, poemele D-tale sînt profund umane.

Un personaj al romancierei Christina Stead grăeşte astfel: *One feels* "It's the passionate sincerety of the book which intoxicate me; *one feels the author never writes anything he hasn't felt*" (sublinierea mea).

Sinceritatea d-tale nu poate fi pusă la îndoială: ţîşneşte din fiecare pagină, din fiecare poem, din fiecare vers.

Iată, stimată Doamnă, încheiate reflecţiile mele fugare pe marginea *Viraje*-lor.

Cu cele mai bune salutări,
al D-tale,

LUCIAN BOZ

În urma evenimentelor, primăria a hotărît ca oraşul Tel Aviv să se numească de-azi înainte Til Aviv.
(pentru cititorii noştri din România, care se întreabă unde-i bancul: til = rachetă)

"AM ÎNCERCAT SĂ RECONSTITUI O EPOCĂ ZBUCIUMATĂ"

...spune autoarea cărţii
"SUB ZODIE SUMBRĂ".

La două luni de la apariţia romanului Gettei Berghoff *"Sub zodie sumbră"*, am avut din nou*) o discuţie cu autoarea în legătură cu conţinutul cărţii, cu resorturile lăuntrice care au îndemnat-o să o scrie, cu primele ei ecouri în rîndul publicului cititor.

— Doamnă Berghoff, am reţinut că aţi început să lucraţi la acest roman în urmă cu mai bine de patru ani. La finele perioadei de elaborare au avut loc în România evenimentele din 1989, care au prilejuit darea în vileag a numeroase fapte caracteristice epocii revolute de care vă ocupaţi şi dvs. Dacă aţi fi scris-o acum, ar fi arătat altfel? Ce v-a preocupat mai mult: epoca sau destinele oamenilor?

— Epoca fiind cea care a fost nu cred că acum, după schimbările intervenite în România şi după amănuntele care au devenit cunoscute, aş fi scris cartea altfel. Am fost preocupată de epocă, bineînţeles, şi, în contextul ei, de destinele oamenilor.

— În ce măsură personajele romanului sînt reale sau fictive?

— Personajele construite de mine sînt luate după tipuri care au existat dar, în acest roman nici unul dintre ele nu-l va recunoaşte pe celălalt.

— O întrebare de genul: pe cine iubiţi mai mult – pe mama sau pe tata? De fapt, care sînt eroii preferaţi?

— Personajele feminine, cu psihologie comună, combative şi înfricoşate de singurătate.

— Care este mesajul pe care îl transmit aceşti eroi?

— "...viaţa stă gata să te nimicească dacă nu ştii să o

→

MESAJUL PRIMARULUI ORASULUI BAT YAM

În zilele şi nopţile grele prin care trecem, inimosul primar al Bat-Yam-ului, Ehud Kinamon, a adresat locuitorilor oraşului, printre care mulţi originari din România, următorul mesaj de îmbărbătare:

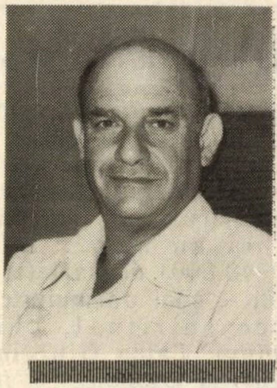

Dragi locuitori,

A trecut mai bine de-o lună de cînd au căzut primele rachete şi am trecut la regimul situaţiei de urgenţă. Oraşul s-a adaptat imediat la situaţie. Multe au fost organizate încă înainte de declanşarea crizei, pentru a pregăti oraşul în perspectiva celor ce vor urma.

Am hotărît cuvîntul de ordine: "BAT YAMUL – PREGĂTIT ŞI VIGILENT"

Şi astfel, am întărit pregătirea în toate domeniile de activitate ale oraşului. Am acţionat serviciile de urgenţă, am deschis centre de informare pentru populaţie, puncte de îndrumare în probleme de sănătate şi comportare în situaţiile de tensiune şi am asigurat servicii directe de ajutor (camere etanşe) pentru invalizi, bătrîni şi handicapaţi.

Totodată, am învăţat din experienţa grea a oraşelor vecine, unde au fost victime omeneşti şi pagube materiale.

Slavă Domnului că pînă acum noi nu am trecut prin astfel de încercări. În condiţiile stării de urgenţă, locuitorii Bat-Yam-ului îşi organizează viaţa cît mai bine cu putinţă, respectînd consemnele şi nu se manifestă stări de panică sau de nelinişte. Dimpotrivă, din ce în ce mai multe firme şi centre comerciale lucrează pînă la orele tîrzii ale serii, iar pe străzi se constată o afluenţă de pietoni şi cumpărători.

O mare satisfacţie ne-a produs comportarea celor din sectorul educaţional. Cu toate dificultăţile intervenite, elevii au revenit pe băncile şcolilor, iar cei mici s-au întors la grădiniţe şi cămine. Funcţionează de asemenea, clasele de copii problematici, la fel şi cursurile sutelor de olim hadaşim care învaţă limba ivrit.

Pericolul încă n-a trecut. Parte din serviciile de urgenţă din oraşul nostru continuă să activeze şi în prezent zi şi noapte. Lucrătorii primăriei, forţele de securitate şi cele de prim ajutor, sînt pregătite să se confrunte cu orice problemă care s-ar ivi în cazul unui atac. Sperăm însă ca nici în viitor să nu fim în situaţia de a apela la ajutorul lor.

Acum, la începutul lunii Adar, lună bogată în bucurii şi generatoare de speranţă şi optimism pentru toţi cei apropiaţi, vă mulţumesc încă o dată pentru încrederea şi devotamentul dovedite în acest ceas greu.

Cu un salut de pace şi
urări de bine,
al vostru
EHUD KINAMON

înfrunţi..." mărturiseşte unul din personajele mele. Viaţa noastră e o permanentă luptă iar lupta noastră, durerile şi bucuriile însumează trecerea noastră pe această lume.

– Ca scriitoare israeliană v-a preocupat, desigur, soarta evreilor din România. Cum îşi găseşte expresie în roman această preocupare?

– În România, antisemitismul nu a dispărut în nici o epocă. Această boală ereditară se transmite şi eroilor mei în raport de calitatea fiecăruia, de aceea printre eroii mei sînt antisemiţi şi filosemiţi.

– Cum apreciaţi stilul şi realizarea artistică a romanului?

– Am reconstituit o epocă zbuciumată cu mai puţine geometrii artistice, dar geometrii de epocă. Valabilitatea unei construcţii o recunoşti peste timp. Acum cînd, arhitectural vorbind, o văd terminată, mă simt privind-o de pe ultimele schele înainte de a le coborî: îi recunosc veridicitatea căci înăuntrul ei sînt oameni ce privesc viaţa impasibili ori îngrijoraţi, alţii care se aruncă în valurile pline de riscuri, căutîndu-şi drumul spre libertate sau perseverează pentru împlinirea idealului lor. Aştept să-l ascult pe cititorul care se regăseşte în paginile ei.

I. F.

---

*) Vezi "Minimum" nr. 46

Văzînd la TV demonstraţiile entuziaste din capitala Iordaniei în favoarea atacării Israelului cu rachete irakiene, ne punem întrebarea: Aman sau Haman?

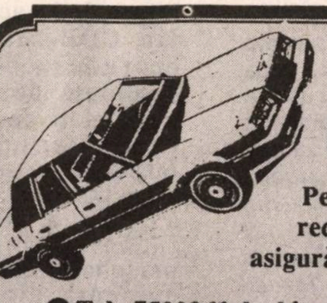

HARRY LEIBOVICI

Pentru aliaua română
reduceri şi avantaje la
asigurări de casă şi automobil

● Tel. 7522961 la birou, acasă 997908 ●

Către Minimum
Omen Revist
către Mi

PRIMIM LA REDACTIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

- **Memoriile Rabinului Rosen**
- **Beligan (Marica)**
- **Anglo-bănăţeanul Charles**
- **Cine l-a ucis pe I. G. Duca?**
- **Dar pe Izidor Berman?**
- **Bucureşti faţă cu *Minimum***
- **Ediţie specială la Botoşani**
- **Belu Silber era căzut la femei**

• *Şef-Rabin Dr. Moses Rosen, "Primejdii, încercări, miracole,* Bucureşti, 1990

La Bucureşti, într-o editură nouă, cu numele ebraic "Hasefer" a apărut, sub titlul de mai sus, cartea de memorii a Şef rabinului evreilor din România, Dr. Moses Rosen. Este traducerea în limba română a ediţiei apărute, anul trecut, în engleză, la editura londoneză George Weidenfeld & Nicolsohn Ltd., la care s-a adăugat un capitol nou despre Nicolae Ceauşescu şi o Addenda la capitolul "Aşa am devenit şef-rabin". Pentru cititorii "Minimumului", evenimentul editorial nu constituie o premieră absolută, dat fiind că o bună parte din episoadele incluse în actualul volum au apărut pentru prima oară, pe cînd erau încă în fază de manuscris, în nu mai puţin de 11 numere ale revistei, deschizîndu-li-se astfel drum spre mintea şi inima originarilor din România, cărora ne adresăm. Chiar şi fragmente apărute recent în presa din România au fost reproduse după "Minimum".

"Povestea vieţii mele" se subintitulează ampla, interesanta şi laborioasa lucrare. Dar, după cum precizează autorul în prefaţă – nu este vorba doar de o autobiografie: *"este, în aceste pagini, povestea unei perioade în care cei 850.000 de evrei din România, jumătate au fost omorîţi; iar cealaltă jumătate a fost înălţată (alia) spre Israel, unde clădeşte viitorul poporului evreu".* Într-adevăr, destinul a vrut ca, de peste patru decenii, Dr. Moses Rosen, să fie păstorul spiritual al obştei evreieşti din România – o comunitate cu tradiţii glorioase în istoria iudaismului mondial, împuţinată astăzi la un număr infim (30.000-40.000) de suflete, pe două căi – cum obişnuieşte să remarce spiritual, chiar şef-rabinul: Calea Giurgiului (cimitirul) şi Otopeni. *"Viaţa mea, privită retrospectiv este un lanţ de supravieţuiri* afirmă Dr. M. Rosen. *O primejdie. O minune. Iar o primejdie, iar o minune..."* În argumentarea acestei auto-caracterizări, prin întreaga carte memorialistică trece ca un fir roşu descrierea numeroaselor încercări şi examene cu care s-a confruntat autorul, începînd din copilărie – cînd perciunaşii săi au trezit furii antisemite – şi pînă la înfruntările acerbe cu staliniştii din CDE sau la combaterea recrudescenţei antisemite, stimulate de "poeţii de curte" manipulaţi de tiranul Ceauşescu. Dacă diferitelor încercări li se face faţă cu succes, dacă autorul iese triumfător din primejdii, aceasta se datoreşte, incontestabil unor trăsături personale, care ies pregnant în evidenţă din paginile cărţii: ambiţie, curaj şi fermitate în susţinerea părerilor, talent oratoric şi publicistic, tact şi abilitate, am spune, diplomatice, sînge rece şi simţ al umorului. Sînt însuşiri care i-au asigurat nu doar supravieţuirea la care s-a referit, dar şi capacitatea unor realizări meritorii (despre care ni se vorbeşte în diferite capitole): persistenţa unei vieţi comunitare active, o asistenţă socială demnă, cu sprijinul Joint-ului, pentru cei în nevoie, activitate cultural-iudaică, cu deosebire în rîndul tinerilor, paralel cu manifestarea devotamentului faţă de ţara de origine, exprimat în multiple forme şi servicii aduse României acestor ani.

Originarii din România, vor aprecia, prin prisma experienţei proprii, semnificaţia, veridicul şi interesul prezentat de memoriile şef-rabinului Rosen care, în mod cert, sînt o contribuţie valoroasă la istoria tribului nostru.

(I. FÎNTÎNARU)

• *Marica Beligan, "Timpul de veghe, timpul de vis";* nuvele. Coperta, V. Olac; ed. Cartea românească, Bucureşti, 1990.

O cărticică subţire, elegantă, nu atît prin prezentare, cît prin conţinutul ei: unsprezece povestiri – evocări ale unei lumi apuse pentru autoare. Belgia pe care Marica Beligan a părăsit-o de mulţi ani, cînd s-a stabilit în România, dar care – ca pentru orice creator adevărat – continuă să rămînă teritoriul ei ideal şi fertil. O lume cu totul specifică şi străină peisajului literar românesc, pe care îl îmbogăţeşte. Un tragism reţinut, viaţa cotidiană marcată de drame zguduitoare trăite ca cel mai banal dintre banaluri, sub "plate pays" cîntată zguduitor de Brel şi care de veacuri hrăneşte literatura universală cu capodopere aflate pe hotarul dintre grotesc şi realist, de la Till Eulenspiegel pînă la Michel de Gelderode.

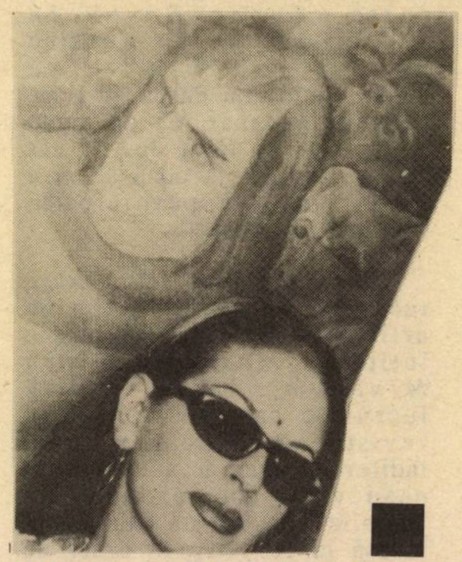

Marica (realitate) şi Radu Beligan, soţul ei (portret)

Marica Beligan scrie în tonuri scăzute, şoptite, "minore": războiul, Holocaustul, sînt povestea unei fetiţe evreice care moare în braţele unui invalid (Yève); lumea modernă, indiferentă, mecanizată este povestea bătrînei domnişoare întîrziată mintal (Fetiţo, fetiţo...). Marea muzică, ca şi marea literatură, este, însă, mai greu de făcut în piesele de cameră, decît în zgomotoase simfonii găunoase. Fiecare cuvînt al Maricăi Beligan este un gest, fiecare gest o notă într-o ţesătură subtilă şi echilibrată, care se citeşte, încet, pe îndelete. Ca o licoare – otravă sau îmbătare.

(R. KLAPPER)

• *Charles Kormos, "Pion şi profet", versuri, Tel Aviv, 1989*

Charles Kormos este unul din acei oameni al căror destin le-a dăruit o mare geografie sufletească şi lingvistică. Meditaţiile şi contemplaţiile lirice, monologurile sau dialogurile poetice care alcătuiesc volumul "Pion şi profet" îşi au izvoarele undeva în Banatul copilăriei, în Viena adolescenţei, în Londra anilor de tinereţe, în Bucureştiul anilor de maturitate sau în Tel Avivul anilor bogaţi în preţioase recolte literare.

Ceea ce m-a emoţionat cel mai mult în poezia lui Charles Kormos a fost descoperirea rădăcinilor lui bănăţene, acel punct zero de la originea axelor destinului său uman şi literar.

În scurta prefaţă care însoţeşte volumul, autorul se referă astfel la Banatul natal: "M-am născut la o răscruce de drumuri europene, o regiune cu un milion de locuitori aparţinînd a zece naţionalităţi şi aproape tot atîtea religii. Toată lumea vorbea cel puţin trei limbi. Nu întotdeauna ne iubeam unii pe alţii, dar ne acceptam unii pe alţii. A fi altfel decît semenul tău era un lucru obişnuit şi nu o excepţie".

În mod paradoxal, tocmai această neobişnuită adaptibilitate la medii naţionale şi lingvistice multiple, a sfîrşit prin a-l face mai tîrziu... inadaptabil în diverse ambianţe sociale măcinate de prejudecăţi naţionale şi religioase.

Astfel în poezia "Exil": "Naţiuni întregi/ sînt exilate la ele acasă". În "Oamenii de la frontieră" apare o veritabilă imagine a bănăţenilor din copilărie, însă imaginea este ridicată în aspaţial şi atemporal pentru a primi valoare de simbol: "Majorităţile/ se trezesc în minoritate/ şi vechii stăpîni/ deveneau servitorii servitorilor lor"... "erai un străin în ţara/ pe care n-ai părăsit-o niciodată./ Asta se întîmpla de obicei – / deşi mai erau şi mulţi/ care plecau/ pentru a deveni străini în străinătate".

Frontierele spaţiale se confundă cu cele dintre viaţă şi moarte ca în poezia "Curînd": "Noi frontiere/ o limită de dincolo/ peste care nu se trece// Pierderea/ cîtă va fi/ o vor înscrie/ cei lăsaţi în urmă./ Mai întîi va fi doliul./ Pe urmă uitarea.// Curînd/ pe fereastra camerei tale/ va apare un afiş nou:/ «De închiriat». Astfel moartea apare înfăţişată prin detaliile simple ale unei emigrări.

Poeziile de dragoste reprezintă cred tot o formă de anihilare a unor frontiere obiective. Semnificativă ar fi poezia "Iarbă" unde: "Mirosul fînului/ proaspăt cosit/ trezeşte-un vis mai vechi/ ce-n vers a adormit".

Cea mai frumoasă dintre poeziile de dragoste mi se pare "Cufărul gol" care se referă la frontiera dintre exprimabil şi inexprimabil" "Îmi lipsesc cuvintele/ tocmai cînd îmi trebuiesc mai mult!// Atît am fost de sigur/ că nu mai e nimic de rostit/ încît le-am cheltuit pe toate/ şi acum/ cînd ar fi nevoie mai mult ca oricînd/ mă văd lipsit de grai/ ca o vioară fără corzi/ încercînd să cînte/ o simfonie".

Pentru mine volumul "Pion şi profet" (redactat de autor în limba engleză) prezintă o valoare emoţională deosebită deoarece am descoperit în universul său poetic cîteva zone comune în care m-am regăsit.

(LUIZA CAROL)

• *Suplimentul T. L.* (Tineretul liber), Bucureşti, găzduieşte un text de Henri Zalis intitulat "Un dicţionar... neconvenţional". Evocînd vizita sa în Israel şi întîlnirea cu "spiritul Minimum", cunoscutul critic literar prezintă cititorului român (acum, cînd, după revoluţie, barierele au fost înlăturate), "Dicţionarul" lui Al. Mirodan:

"Între numele inserate şi trimiterile la operele acestora, la accidentele lor biografice, la confidenţe încredinţate sertarului, albumului de familie sau corespondenţei strict personale. Mirodan a ţesut o reţea de punţi, ce elimină graţios, jucăuş, orice tentă de preţiozitate. Termeni banali (birou, birt, borcan, boschet) dintr-o secvenţă oarecare pun în mişcare, distrîndu-l pe cititor, căutări, aluzii, anecdote – un fel de farandolă ingenuă, nu tocmai pe seama lumii literelor. Avem acces, nimic nu se separă de un anume avînt al fanteziei, la un continuu joc de imagini, accepţii care fac posibila joncţiune unde nu te aştepţi.

Conexiunile nu deformează spiritul unui dicţionar clasic. În schimb îi dirijează amuzat spre verva dezgrădirii de orice academism. Să admitem că orice dicţionar prin sfera sa de definiţii coincide cu o formă de finitudine. Dicţionarul nepereche al lui Mirodan, dimpotrivă, are truculenţa aproape vitală a ceva slobod în desfăşurare, cu imense figuraţii şi extravaganţe istorico-literare. La o privire puţin atentă s-ar zice că se risipeşte, că se pulverizează referenţialul onomastic şi toponimic. Am ajuns la o cu totul altă concluzie. Este o treabă trensformată abil şi aplicat într-o acomodare narativă la un model pe care Mirodan şi-l construieşte singur.

El formulează limpede tentativa sa, îi cuprinde dificultatea, o asumă. Din acest punct de vedere este de un modernism deloc ortodox, o anticipare posibilă a unui vehicul literar imprevizibil.

● *România Literară* (director N. Manolescu), publică o cronică de Z (Zigu pentru cunoscători) Ornea la ediţia nouă a volumului "Portrete şi amintiri" de I. G. Duca. Încîntat de prospeţimea condeiului lui Duca, Z. O. este mai puţin încîntat de atitudinea – uşor bizară – a istoricului Stelian Neagoe, îngrijitorul ediţiei:

"Dl. Stelian Neagoe, care pare a fi supravegheat această ediţie, a înzestrat-o cu un foarte util tabel cronologic, prin care se oferă cititorului tînăr repere de orientare pentru cunoaşterea personalităţii lui Duca. M-a surprins neplăcut modul sibilinic în care se vorbeşte aici despre asasinarea lui Duca. Nu se spune limpede că Duca a decis interzicerea Gărzii de Fier ci că a fost "lăsat să ia singur răspunderea unor măsuri radicale, ba chiar voit împins în neant, de manevrele regale şi de neloialitatea unor prea distinşi şi apropiaţi colaboratori..." Nu era nimerit ca istoricul să spună aici clar despre ce e vorba pentru lămurirea corectă a cititorului neiniţiat? Iar asasinarea lui Duca nu a fost, după exprimarea învăluită a d-lui Stelian Neagoe, făptuită de funeştii nicadori ai Gărzii de Fier ci: "I. G. Duca sfîrşeşte prin a cădea victimă unor acţiuni concertate pe peronul gării Sinaia". Nici măcar un avizat nu pricepe nimic din aceste sofisticate întorsături de condei, din care lipseşte tocmai adevărul, adică faptele expuse corect şi distinct. Să se ascundă istoricul Stelian Neagoe tocmai de adevărul istoriei, sfiindu-se (diplomatic?) să pomenească Garda de Fier, autoarea acestui mîrşav asasinat politic?"

Surprinşi – şi noi – precum recenzentul de la "România Literară" – ba chiar rămaşi cu gura căscată, sîntem îndemnaţi să întrebăm: "Da' ce-ţi veni, nea Steliane? Ţi-e frică de băieţii de la Toronto?"

*

Tot în *România Literară*, criticul Radu Enescu semnează, sub titlul *În lături!*, un *acuz* violent la adresa săptămînalului *România Mare*.

"Acuz organul vidanjorilor «reciclaţi», «România Mare», de agitaţe antisemită şi xenofobă, de aţîţare la conflicte între români şi minorităţile naţionale! O naţiune care nu respectă pe alţii, nu se respectă pe sine!"

Enescu evocă şi uimitoarele dezvăluiri ale poetului Ion Caraion, privind crimele ce ar fi fost săvîrşite de ex-jandarmul din anii de război, Eugen Barbu, prin Basarabia şi Transnistria.

"Acuz corifeii fascismului de la «România Mare» de distorsiune a oricărui adevăr, de răstălmăcire perversă şi organizată, de plăsmuire de date mincinoase, de dezinformare sistematică. Nu-l acuz pe E.B. de învinuirea pe care i-o aduce *post-mortem* Ion Caraion ("România literară" nr. 42). Nu ştiu dacă tamburul Jenică l-a asasinat pe Izidor Berman şi alţi evrei. E de competenţa tribunalelor să cerceteze cazul. Dar crimele de război nu se prescriu! Apoi există la Viena pe lîngă Consiliul Mondial Evreiesc o echipă întemeiată de Simon Wiesenthal, care l-a înhăţat şi pe Eichmann. Cu acel prilej Hannah Arendt a scris o carte «*Eichmann în Jerusalem*». Să nu ajungem să scriem o altă carte «*Eugen Barbu în Jerusalem*». Ar fi o ruşine pentru români. Nu că Eugen-Eichmann Barbu ar fi pe nedrept judecat. Ci că acest popor s-ar fi lăsat dus de nas de un candidat la ocnă şi nu a strivit în faşă pernicioasa, malefica lui acţiune!"

● În săptămînalul *"Totuşi, iubirea"*, Bucureşti, citim un articol de Adrian Păunescu, intitulat *"Maximum pentru Minimum"*: Indiferent de lucrurile care au apărut în revista aceea despre mine, indiferent, deci, de adevărul sau neadevărul unor articole din paginile sale, revista "Minimum" scoasă la Tel Aviv, în Israel, de Alexandru Mirodan, este o capodoperă a publicisticii din acea ţară. Şi nu numai din acea ţară. Un inimos plin de bune intenţii concetăţean de-al nostru, de origine evreiască, Valeriu Frimu, mi-a adus un număr din "Minimum". L-am citit cu o imensă plăcere. Sînt pagini cu care am fost de acord, sînt pagfini cu care nu am fost de acord, dar m-am văzut obligat să o accept: un interlocutor valabil, de conştiinţă. Vechea şi nenorocita idee că filozofia te învaţă cum să gîndeşti, literatura ce să trăieşti şi publicistica neapărat te face să cazi de acord cu ideile vehiculate de ea, trebuie să ne părăsească treptat. Dezacordul este o formă a supravieţuirii. Ca oameni devenim plauzibili prin dezacord.

Revista "Minimum" a lui Alexandru Mirodan, nu murdăreşte pe nimeni. Ea pune în circulaţie idei, pentru ca şi cititorul să producă idei. Repet, sînt în cunoştinţă de cauză cu privire la unele răutăţi apărute în "Minimum" în legătură cu mine. Chiar în acest număr, acestea nu lipsesc. Dar, tocmai pentru originalitatea organică a poziţiei sale, revista "Minimum" merită să fie citită. Maximum pentru "Minimum"!

Aud că, într-un alt număr, Alexandru Mirodan a scris un extraordinar articol, în care dorea românilor ca, după bătăile lor cu turcii, ruşii, ungurii, să obţină victoria şi în lupta cu românii. Memorabilă, tristă formulare!"

● *Gazeta de Botoşani*, (ziar democratic şi independent), foaie modestă (dar şi simpatică) din oraşul moldovenesc înfăţişat în titlu, se comportă cu totul astfel decît dl. Stelian Neagoe. Fără tremurici, şi fără să se-ascundă în pivniţă de teama noii Gărzi, redactorii foii au scos o "ediţie specială pentru evreii de pretutindeni". Adică: patru pagini consacrate practic în întregime, evreilor botoşăneni de ieri şi de azi, din România şi, da, da, din Israel.

Regretînd că spaţiul nu ne îngăduie să publicăm articolele "in extenso", notăm: o "tabletă" de fineţe a lui Victor Neagu, intitulată "Un gînd pentru prietenii de departe" (recte, botoşănenii aflaţi pe la Hedera, Kiriat Yam sau Los Angeles) un interview cu Rabinul-şef dr. Moses Rosen, un editorial intitulat "Hanuca", pur şi simplu, texte substanţiale şi emoţionante despre evreimea de prin partea locului, de Valeriu Topa şi Lucia Olaru Nenati (despre Botoşani), Elena Condrei (despre Dorohoi), Vasile Timofciuc (despre Săveni), Dumitru Ivan (despre Botoşani), despre "Evreii şi întregirea neamului românesc" (de S. Dumitru), o cronică culturală (de Valeriu Topa), versuri ale botoşăneanului din Holon, Shaul Carmel, informaţii etc.

● *"22"*, (publicaţie săptămînală editată de "Grupul pentru dialog social") publică o convorbire a Gabrielei Adameşteanu şi Rodicăi Palade cu logicianul de curînd septuagenar, Henri Wald. Tema: bagajul de amintiri şi opiniile lui Wald despre istoria şi semnificaţia mişcării comuniste din România. Şi, între altele, despre miticul personaj Belu Silber (spirit important al Partidului, prieten la cataramă cu Lucreţiu Pătrăşcanu, arestat, chinuit şi condamnat la ani grei de puşcărie din pricina acestei tragice amiciţii). Belu Silber: o inteligenţă pe care Wald a cunoscut-o îndeaproape.

"L-am cunoscut în 1943. Au fost nişte seri, între '45 şi '48 (cînd l-au arestat) la Belu Silber acasă. Stătea în spatele actualului Teatru Naţional, într-o garsonieră frumoasă şi pînă seara tîrziu stăteam de vorbă...

G. A.: Cîţi ani aveaţi atunci?

H. W.: 25. Ştii că şi eu am avut 25 de ani? Asta e o chestiune prin care orice bătrîn a trecut... Îmi amintesc două seri esenţiale pentru discuţia noastră. Belu Silber iscălea Andrei Şerbulescu (în *Viaţa Românească*, în *Era Nouă* etc). Într-una din seri, cînd era şi Barbu Cîmpina, un istoric care a murit la 39 de ani, vine Lucreţiu Pătrăşcanu. "Despre ce vorbeaţi?" Îi răspund: "Le povesteam o carte care m-a impresionat foarte mult. Autorul se cheamă Arthur Köstler şi cartea se numeşte *Le zero et l'infini*". Şi-i spun că-mi pare rău că este o carte atît de ostilă şi agresivă la adresa Uniunii Sovietice, pentru că-i foarte bine scrisă. La care Pătrăşcanu, spre surprinderea mea, spune: "Ostilă, zici tu? E încă idilică! Situaţia acolo e mult mai grea şi mai gravă decît spune el acolo". Deci el ştia deja o mulţime de lucruri. Cred c-a fost odată şi la Stalin... Ce mi-a spus Pătrăşcanu atunci, m-a şocat. Acesta a fost primul meu şoc. La 25 de ani nu înţelegeam despre ce era vorba, eram mult mai ignorant decît ar fi fost cazul. Şi altădată, vine Pătrăşcanu şi-mi spune: "Măi băiete, eu mă simt străin în mijlocul lor, dar şi ei mă simt străin în mijlocul lor". Venea de la comitetul central. "Nu am ce să vorbesc cu ei; mai pot să schimb o vorbă, două cu Ana, dar cu ceilalţi nu".

G. A.: Dar ceilalţi cine erau?

H. W.: Gheorghiu-Dej, Teohari Georgescu, Vasile Luca, ş.a.m.d. Toate lucrurile astea au căpătat astăzi importanţă, atunci eu nu pricepeam exact despre ce-i vorba. Pătrăşcanu avea pe atunci 45-46 de ani.

G. A.: Şi stătea de vorbă cu nişte puşti?

H. W.: Noi, cum spuneau ei, eram "puşti de viitor". Nu se uitau atît la prezentul, cît la viitorul nostru. Belu şi Pătrăşcanu erau născuţi cam în acelaşi an. În 1901. Erau prieteni foarte buni. Atît de buni încît Belu a fost condamnat la moarte odată cu Pătrăşcanu. I s-a comutat pedeapsa pe viaţă şi a fost eliberat de Gheorghiu Dej, în '64. A murit în '78. În interviul pe care l-a dat Maurer în Flacăra, m-a deranjat foarte mult ce-a spus despre Belu: "Belu Silber a fost cel care a dat declaraţiile pe baza cărora a fost împuşcat Pătrăşcanu". Nu mi se pare corect, deoarece Belu a dat toate acele declaraţii în închisoare, iar domnul Maurer trebuie să ştie că în închisorile de pe vremea aceea, asemenea declaraţii au fost obţinute prin tortură. Prin tortură îndelungată. Pe de altă parte el trebuie să ştie că în momentul acela întîi era cineva condamnat la moarte şi pe urmă se căutau dovezi şi declaraţii care să sprijine această condamnare apriorică. Deci, nu se poate spune că Pătrăşcanu a fost împuşcat pe baza declaraţiei lui Belu Silber. El a fost împuşcat pentru că Gheorghiu-Dej îl considera cel mai periculos adversar al lui. Şi atunci Dej l-a suprimat. Maurer mai lasă să se înţeleagă că această suprimare a lui Pătrăşcanu a fost dorită de Stalin şi de Beria. Pătrăşcanu a fost împuşcat în '54, în august, dacă nu mă înşel şi Stalin a murit în '53, în martie. Deci nu poate fi vorba în nici un caz de aşa ceva. Că Stalin nu-l agrea pe Pătrăşcanu, pe care-l considera naţionalist, pentru că voia să facă un socialism adaptat condiţiilor ţării româneşti, asta-i altceva. Dar nu poate fi dată vina împuşcării lui Pătrăşcanu nici pe Stalin, nici pe Beria, pentru că la data aceea ei erau destul de morţi! Nu pot să accept că declaraţia lui Belu a fost suficientă pentru împuşcarea lui Pătrăşcanu. De altfel, Belu Silber, sub tortură, a acceptat că a vîndut Banatul lui Tito, că a încercat să restaureze imperiul habsburgic şi alte asemenea aberaţii. A spus la un moment dat că nu a mai suportat chinurile şi că a dat declaraţiile pe care le cerea securitatea. "Indiferent ce-mi cereţi, eu declar, nu mai suport chinurile". Nu se poate ca Maurer, care era destul de sus, să nu ştie... Expresia "în închisoare" pentru generaţia voastră nu înseamnă nimic. În închisoare – adică cineva căruia i s-au smuls declaraţii sub tortură. Asta însemna. Or, nu pot să-l acuz pe Belu. El a spus textual: "Sînt momente în viaţă cînd trebuie să fii erou. Ce să faci dacă nu poţi? Eu n-am putut. La un moment dat, am dat declaraţiile cerute".

G. A.: Apropo de Ana Pauker. Sigur că s-a creat un folclor în care se concentra ostilitatea unei ţări necomuniste împinsă cu sila spre comunism. Dar parcă n-am auzit nimic "de bine" despre ea vreodată...

H. W.: Da, dar ai auzit şi lucruri rele care nu sînt adevărate. S-a spus că l-a denunţat pe soţul ei care a fost împuşcat de Stalin în 1938. În nici un caz nu putea să-l denunţe, ea se afla deja în închisoare, din 1935. El a fost chemat în timpul marilor procese ('37-'38) în Uniunea Sovietică, împreună cu alţi conducători ai partidului comunist din România – o secţie a internaţionalei comuniste. Este motivul pentru care oamenii nu înţeleg de ce o mulţime de străini conduceau atunci partidul comunist român. Nu era partidul comunist român, era secţia Cominternului din România. Puteau să se schimbe, aşa cum se schimbă preoţii catolici, cardinalii, arhiepiscopii. Sînt trimişi dintr-o ţară în alta pentru că sînt catholicos, adică universali.

R. P.: De la tatăl meu, care a fost prizonier la ruşi pînă în '47, ştiu că era o fiinţă dură.

H. W.: Da, era dură, pentru că ăsta era portretul comunistului-comisar.

G. A.: Era, poate, fanatică?

H. W.: Oh, "poate"?! Era fanatică. De pildă, după ce a venit de la închisoare, a fost arestată în '53 cîteva luni şi a venit cu o arsură foarte bizară, la mînă. Ginerele ei a întrebat-o ce i s-a întîmplat, iar ea i-a răspuns că s-a ars la sobă. Era o ţigară de anchetator. La un moment dat, ginerele ei, doctorul Brătescu, a îndemnat-o să-şi scrie amintirile. Era bolnavă, avea un cancer, şi stătea mai mult în pat. Ea a răspuns: "Eu nu voi lovi niciodată în partid". E un răspuns îngrozitor. Belu a stat 17 ani în închisorile comuniste, fiind unul dintre întemeietorii partidului din '21. Pentru că se afla pe poziţii intelectuale şi era maliţios, i-a spus odată lui Dej: "Şi tu crezi că poporul român o să aibă răbdare pînă îţi dai tu bacalaureatul?" În momentul în care s-a întors din închisoare, arăta ca întors de la Auschwitz... Belu spunea că cine a fost comunist este exact ca bărbatul "căzut la femei"; după ce te-ai despărţit, după ce-ai devenit adversar, pînă la sfîrşit numai despre asta ai să vorbeşti: despre comunism, ca despre femeia care te-a părăsit... Belu mi-a povestit că atunci cînd a ieşit, după 17 ani de închisoare, în primul moment a izbucnit în plîns; auzise nişte copii rîzînd. Pe urmă l-a orbit soarele. Fratele şi cumnatul lui muriseră. S-a dus la miliţie şi a spus: "eu sînt cutare, am ieşit din închisoare şi n-am unde dormi. Daţi-mi voie să dorm aici". A dormit acolo.

G. A.: În care închisori a fost?

H. W.: Ultima dată la Aiud, unde s-a speriat cînd s-a golit închisoarea. Au rămas foarte puţini şi lui i-a fost teamă că va fi lichidat. Cînd vorbeam cu el, mă cutremura fraza următoare: spunea ceva şi întărea cu "dar e un tovarăş care mi-a spus".

G. A.: Haideţi să ne întoarcem la Belu. Deci Belu a crezut, pînă la sfîrşit, ca şi Ana Pauker, în comunism?

H. W.: Nu, şi-a pierdut iluziile după congresul al IX-lea cred, cînd a cerut reabilitarea lui Pătrăşcanu. Şi a lui personal. Atunci era ministru de interne Vasile Patilineţ, care i-a răspuns: "Nu ştiu, nu avem decît dosarele astea", adică dosarele după '52. Şi-atunci, Belu le-a spus că el ştie că dosarul adevărat este dosarul "O" de la Operativ. Se numeşte dosarul "O" pentru că securitatea mai întîi vrea să ştie adevărul, şi pe urmă face dosarele de care are nevoie. Pînă la urmă s-a găsit dosarul "O" şi au vrut să facă un tîrg cu Belu: să-i dea despăgubiri, carnetul de partid, iar el să recunoască că datorită lui a fost omorît Pătrăşcanu. Belu a refuzat şi a dat statul în judecată, să i se dea despăgubiri pentru cei 17 ani de închisoare. A avut 300 lei pensie, iniţial, pe urmă i s-a dat un apartament de patru camere şi o pensie de 1700 lei pe lună. Despăgubiri, nu... Într-o seară s-a dus pînă vizavi, la tutungerie să ia ţigări, iar cînd s-a întors a văzut toate luminile aprinse în casă. A găsit-o pe menajera lui în baie, legată şi cu căluş la gură, iar apartamentul răvăşit. I se furaseră 9000 lei, dar mai ales memoriile care – sper – acum se mai află în arhiva securităţii şi ar fi tare bine, pentru a cunoaşte multe lucruri din această perioadă să se găsească şi eventual să se publice. Au fost luate toate cele trei exemplare şi pentru a se camufla percheziţia, i s-au luat şi 9000 lei, cîţi existau în casă. Peste cîteva zile, menajera s-a întîlnit pe stradă cu unul dintre "hoţi" în uniformă de miliţie.

G. A.: Să ne mai întoarcem puţin le Belu Silber. Cum arăta?

H. W.: Belu Silber era un om foarte mărunt şi un extrem de mare amator de femei frumoase. Cînd ai un asemenea apetit sexual "democrat" şi ai, în acelaşi timp, şi 1,60 m cît avea el, el n-a avut altă soluţie decît să devină una dintre cele mai strălucite inteligenţe din ţară. Era un om de o viteză stilistică nemaipomenită. Inginer şi mare matematician. Împreună cu Pătrăşcanu, Mihail Sebastian, Barbu Cîmpina am asistat la lecţia de deschidere a cursului său de economie politică în

1945, la universitate. La Facultatea de filosofie a terminat cursul cu următoarele cuvinte: "iată, dragi tovarăşi şi prieteni, motivele care mă îndreptăţesc să spun, de la această catedră, în această lecţie de deschidere, că socialismul în ţara românească se va construi sub semnul lui I. V. Stalin şi I. L. Caragiale". Şi, într-adevăr, asta a fost marea noastră baftă. Caragiale a mlădiat cît de cît ceea ce s-a întîmplat. Ruşii n-au avut dimensiunea caragialescă şi a fost mai îngrozitor la ei (...)

Înainte cu două zile de moartea lui Belu – eu venisem de la Paris, mă întîlnisem acolo cu Ionel Vianu – Belu era deja în precomă. Îmi spune: "Ai fost la Paris, te-ai văzut cu Mişu Ralea". "Nu Beluţu, Mişu Ralea a murit demult". "Aha... Ei, acum sînt obosit. Dar atîta am vrut să-ţi spun că degeaba, indiferent ce-mi vor mai face, n-am să mai spun nimic, niciodată. N-am să mai spun nimic". A murit obsedat, ros adînc de faptul că a fost obligat să dea, sub tortură, acea declaraţie... Eram odată cu Belu la o cofetărie şi, în timp ce mîncam prăjitura, Belu îmi zice: "Nu te uita acum, dar fi atent în dreapta ta, la o masă, e un domn şi o doamnă. Domnul acela este doctorul care îmi ţinea pulsul în timp ce mă băteau, pentru că n-aveau voie să mă omoare. Cînd pulsul încetinea periculos, el făcea un semn şi se oprea bătaia. Şi pe urmă, reproşează-mi matale că..." Sigur că da, Belu a dat declaraţii inadmisibile, mincinoase, dar a suferit profund din cauza aceasta... Nici unul dintre noi n-are voie să spună ce este eroismul şi ce este laşitatea. Sînt oameni fricoşi care au fost eroi: sînt nişte oameni care credeai că rezistă pînă la capăt şi...

Oh, Shuval de proteste la Washington din pricina interviewului dat de ambasadorul nostru agenţiei Reuter!

MAMAIA מַאמַיָה

Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE
●
AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
●
RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

CU ADRIAN, NU CU SADDAN, EXCURSII PE MERIDIAN!
EXCURSII ÎN TOATĂ
LUMEA
CU ADRIAN
PE ORICE
MERIDIAN

VACANŢĂ
ŞI TRATAMENT
ÎN ROMÂNIA

Clienţii noştri vor beneficia de reducerile şi condiţiile de plată pentru care sîntem renumiţi.

TEL AVIV Str. Shenkin 8
Telefon 200.687 sau 285.773

SADDAMA ȘI GOMORA

RADU KLAPPER

JURNALUL UNUI OBSEDAT

UN MANOLE MAGHIAR LA TEL AVIV

Fără umbră de îndoială, spectacolul este bun, chiar foarte bun; puternic, emoţionant, frumos. Aproape obligatoriu să fie văzut. Dar numai după ce te-ai înarmat. In primul rînd cu disponibilitatea de a accepta că teatrul poate fi şi altceva decît ceea ce ai ştiut. Regizorul budapestan Laszlo Marton a fost obligat să inoveze; textul pe care l-a scris compatriotul său Imre Szerkedy nu este o piesă cu replici şi monoloage, cu situaţii dramatice şi subtext, ci... un libret. Un lung poem rupt în bucăţi, puse în gura unuia sau altuia dintre personaje, căruia compozitorul Levente Szoriany i-a scris şi o bogată partitură muzicală. Aproape o operă, dacă doriţi; aproape acel "teatru total" despre care se tot vorbeşte de cîteva decenii, un spectacol ce face uz de toate mijloacele scenice existente, cuvînt, muzică, dans şi imagine plastică.

Spectatorul crescut pe meleagurile carpato-dunărene trebuie să se înarmeze în plus cu... uitare. Să uite "Meşterul Manole" şi - dacă este mai şcolit - poemul dramatic al lui Lucian Blaga, căci în "Turnul" prezentat în premieră de Habima este vorba despre exact acelaş motiv: istoria zidarilor care, în cazul dat, trebuie să ridice un turn măreţ şi se pomenesc în faţa obligaţiei unei jertfe umane pentru a-şi vedea visul în picioare.

Dacă acesta este "teatrul total", ne dăm lui cu arme şi bagaje! Cîntecul - cu durele inflexiuni ale folclorului maghiar - este modul cel mai credibil de a transmite publicului legendă şi abstracţiuni; dansul - tot el! o inteligentă reducere a ceardaşurilor - este modalitatea cea mai credibilă de a concretiza violenta furtună sentimentală din partitură. Drept este că din această aventură, partea leului revine regizorului, care modelează - superb! - mase şi grupuri, nu personaje. Actorului îi sînt necesare o forţă şi o formaţie cu totul speciale pentru a se impune în această vîltoare şi proba este dublă pe scena Naţionalului. Negativ - oferită de Şmulik Segal - mare artist al nuanţelor şi al intimului - complet strivit de desfăşurarea sălbatecă de forţe; pozitiv - de Itzik Atzmon (al treilea şi cel mai tînăr membru al familiei teatrale) care izbuteşte să impună o mare căldură omenească în îmbrăţişarea de forţă şi fragilitate pe care o dă lui Kelemen, acest Manole maghiaro-israelian.

RISCUL PĂSĂRILOR MIGRATOARE

Dansul a căzut şi el în capcana situaţiilor absurde ale războiului prăbuşit din senin peste noi. A căzut sau s-a aruncat în ea. O dată cu iminenţa atacării Irakului de către Aliaţi, nici nu a fost necesar să cadă prima rachetă asupra Tel Avivului, că toate companiile de dans s-au pomenit dezmembrate. Prima şi cea mai gravă victimă a fost Baletul Israelian, ale cărui stele străine şi-au făcut frumuşel valiza şi s-au întors în Statele Unite, de unde fuseseră importaţi cu mari sacrificii. De la Bat Dor, păsările şi-au luat zborul către Olanda, Finlanda, Irlanda; la Bat Sheva, au mai rămas în studio şapte balerini: cinci fete şi doi băieţi (este cazul să facem aici o adîncă reverenţă celor ce au rămas, în primul rînd lui Jay Augen, strălucitul profesor de la Bat Sheva, lui Jean-Pierre Morand de la Bat Dor, care în ciuda paşapoartelor, se simt atît de israelieni, încît nu au părăsit nici măcar Tel Avivul).

Cum sub Skuduri nu au fost spectacole, drama nu a prea fost înregistrată de public; la balet îi stătea capul?! O premieră coregrafică, însă, se pregăteşte şi dincolo de lungile săptămîni de repetiţii, în infinitele ceasuri de "studii" la bară, astfel încît nu este greu de prevăzut (ce tare am dori să ne înşelăm!) o secetă de dans mai ceva decît cea meteorologică, care a bîntuit... înainte de război. Aproape o catastrofă, dar o lecţie amară, care trebuie bine învăţată.

O politică inexplicabilă a adus, în proporţii variate de la o formaţie la alta, o sumedenie de dansatori străini. Din patru colţuri de lume şi în orice caz nu din pricina absenţei forţelor autohtone, căci - cu toate bunele sentimente pe care le nutrim personal pentru aceste păsări migratoare - nici unul nu este un balerin de prima mînă, cum nu ar exista la noi. Şi exact în acelaş timp, o adevărată cohortă de dansatori israelieni - ale cărei rînduri se îngroaşă necontenit - sînt constrînşi să-şi caute norocul (şi-l găsesc!) pe alte meleaguri.

Explicaţiile sînt multe, în zonele mai puţin frumoase ale vieţii de culise, dar nu aici este locul spălării acestor rufe murdare. Să ne înţelegem: găsim normală, ba chiar strict necesară, cunoaşterea lumii mari din punctul de vedere personal al fiecărui artist în parte. Dar fiecare dintre aceştia trebuie să fie convins că, o dată împliniţi aceşti "Wanderjahre" fertilizanţi, locul său îl aşteaptă aici, pentru a exploata ceea ce a dobîndit. Chestiunea este presantă, căci balerinul dispune de orice, afară de timp; el nu are zeci de ani la dispoziţie şi, ca trandafirul, înfloreşte "o singură vară". De ce să nu o facă în propria-i grădină?

DORON NEŞER ACŢIONEAZĂ CREIERUL

Se poartă "stand-up comedie". Importată, desigur, de peste Ocean, moda vrea ca un actor bun de gură să taclarisească direct cu publicul. Despre tot şi despre nimic. Cel puţin în ultimul an, stoluri de asemenea păsări ciripitoare s-au adunat pe craca micilor scene, cluburi şi pe unde se nimereşte. Multul permite şi apariţia excepţiei.

Excepţia se numeşte Doron Neşer. Poate fi dibuit şi la T.V., unde vinerea seară umple un gol. Tînăr şi nu prea, urîţel dar nu cine ştie ce, suficient de neglijent ca să fie Domnul Oricine de producţie autohtonă, vorbind aparent cu gîndurile şi cuvintele omului de pe stradă. Regizor şi scenarist de cinema, animator de emisiuni televizate, Neşer a citit două sau trei cărţi mai mult decît cobreslaşii lui întru modă şi are un I.Q. mai ridicat decît media. Stand-up comedia lui nu porneşte numai din gură, ci şi din creier.

Spectacol irepetabil prin forţa lucrurilor (textul moare o dată ce a fost spus şi se inspiră din actualitatea care mîine miroase deja a naftalină!), genul nu permite să fie judecat decît ca interpretare. Ceea ce a spus Doron Neşer în seara în care l-am urmărit vreme de trei ore (?!) în sala liliputană de la "Tzafta 2" nu are importanţă; important este CUM a spus, cu scăpărătoare putere de asociaţie, navigînd cu abilitate de echilibrist între stîncile vulgarităţii şi prăpăstiile unei prea acuzate angajări politice. Agreabil? Mai mult decît atît.

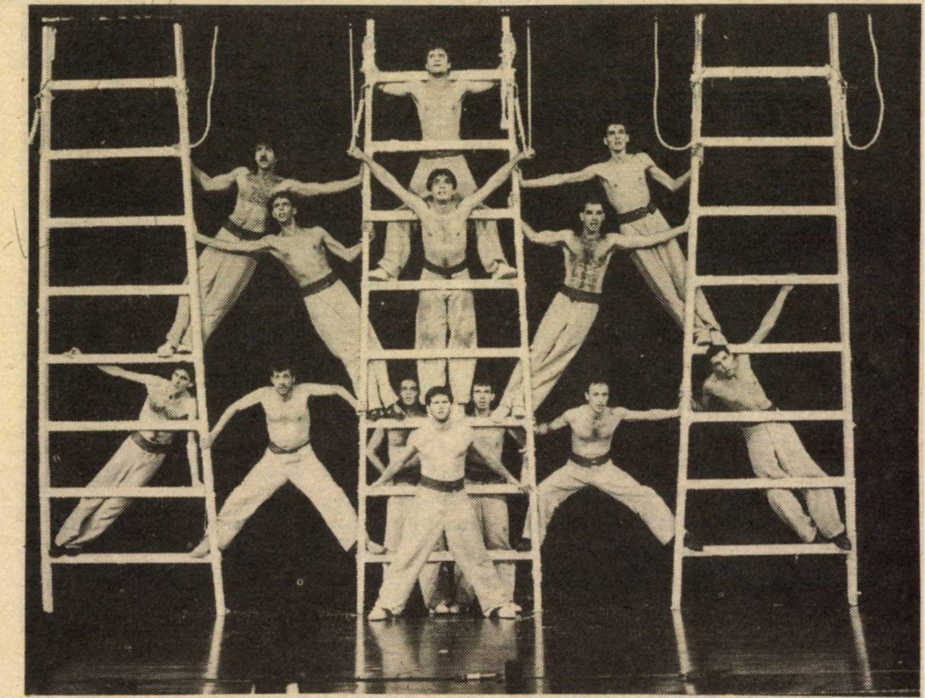

■ *La Habima: teatru total?*

Curajul şi fermitatea lui Bush au lăsat omenirea Bushbe

CUNOSCĂTORII CUMPĂRĂ LA

סלון בת-
Salon bat- Ressem

RENUMIT PENTRU ÎNCREDERE ŞI SERVICI

timp de 18 ani de comerţ

NOII OLIMI SÎNT SCUTIŢI DE TAXE LA APARATURA LEGAL PREVĂZUTĂ

Televizoare, video, aer condiţionat, maşini de spălat, spălătoare de vase şi cuptoare, cuptoare cu microunde, uscătoare de rufe, frigidere. Orice fel de aparate electrice, casnice. Mărci garantate

NATANIA, STR. HERZL 30 - ET. 1, TEL. 053-28567, 053-335454

SPECTACOL

Cinema

CORNEL SAFIRMAN

La ora cînd scriu aceste rînduri sîntem încă cu toții terorizați de rachetele dictatorului de la Bagdad. Stare de război deci. Cinematografele sînt închise. O cronică cinematografică ar putea părea astfel cel puțin nelalocul ei. Și totuși israelienii văd în aceste zile mai multe filme decît oricînd. Televiziunea transmite 24 de ore din 24. Alături de jurnalele de știri și reportaje sosite din toate colțurile lumii, vedem seriale de televiziune și multe, foarte multe filme. Amenințărilor lui Saddam Hussein, noi le răspundem stînd de veghe zi și noapte în compania filmelor. Cinefilia este la ordinea zilei. De-odată filmul se întrerupe și auzim sunetul sirenei. Alarmă! Acționăm ca într-un ritual: intrăm în camera etanșă, lipim ușa, punem cîrpa udă pe prag, îmbrăcăm masca și... așteptăm. Așteptare grea. Uneori filmul se continuă pe ecranul televizorului sau chiar (de ce nu?) pe micul ecran imaginar de care dispunem fiecare. În noi înșine. Filmul este, deci, cu noi în momentele de veghe. Avem nevoie de el. Greu ni se va șterge din memorie imaginea cinefilului din noi cu masca de gaze pe față.

Starea numită CINEMA nu ne-a părăsit deci. E cu noi. Continuăm să alegem din noianul de filme ce rulează pe ecrane - au rulat, vor rula! - cele despre care merită să spunem două vorbe. Ca deobicei.

Taxi Blues *(URSS–Franța, 1990)*, **regia: Pavel Longuine; int.: Piotr Mamonov, Piotr Zaitchenko.**

Este portretul foarte exact al unei relații umane. O relație care presupune și ură și prietenie în același timp, și respingere și nevoie de apropiere. El – un șofer de taxi la Moscova, tip rudimentar și lipsit de logică ce poate la fel de bine iubi sau ucide. Pilot singuratic la cîrma unei nave aflate mereu în derivă. Un suflet hăituit care în loc să țipe de durere – urăște și respinge. *Un tip de fascist rus* – îl caracterizează regizorul. "Fascismul rus înseamnă strigăt sălbatic, strigătul animalic al unei ființe neînțelese, nenorocite, un suflet pîrjolit, rănit, de o susceptibilitate nebună. Fascismul rus nu are nevoie de ordine – ca cel german – ci de dreptate, dragoste, prietenie". Celălalt – un muzician care mai este și evreu și alcoolic pe deasupra, Tot atîtea motive de compromitere în ochii șoferului. Să fii saxofonist – înseamnă de la bun început o derogare de orice obligație socială. Ce-i aia să tot sufli într-un saxofon? Să fii evreu este o necuviință. Dar să te pierzi cu totul în fața unei sticle de votcă – înseamnă că te afli într-adevăr pe ultima treaptă a decăderii umane. Cum criteriul normalului îl reprezintă propria sa persoană (unde am mai auzit eu asta?), șoferul Schlikov se hotărăște să-l *corijeze* pe saxofonistul Lioșa, să-i fure "sufletul", să-l aducă "la normal". Dar (slavă Domnului!) nu reușește.

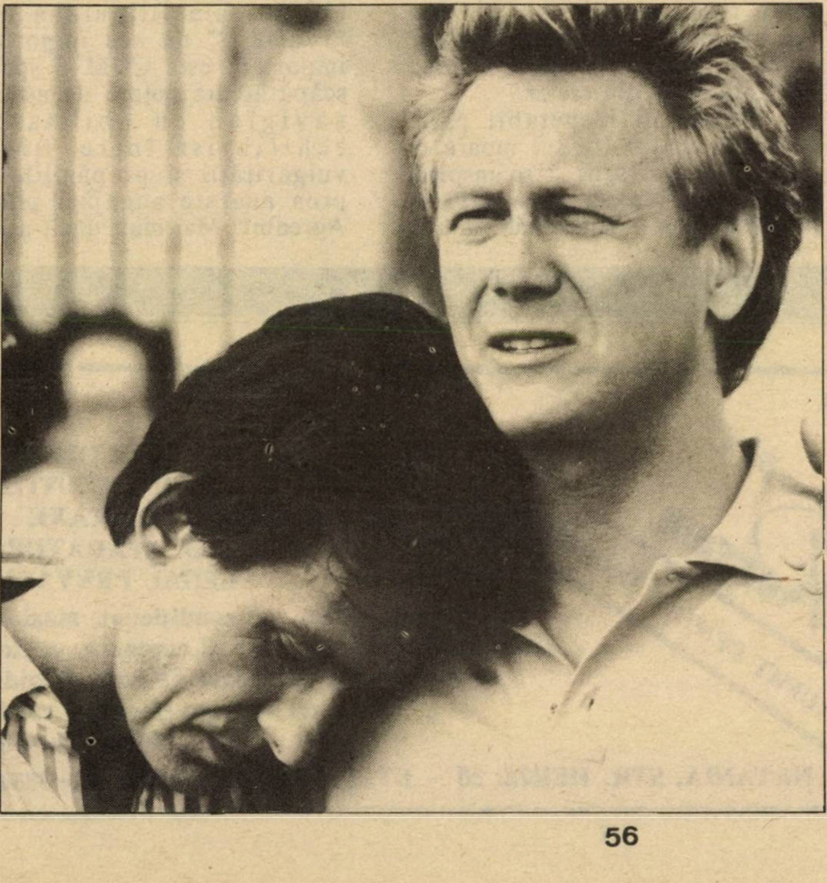

Saxofonistul și șoferul

O parabolă mustind de sensuri despre relația dintre intelectualitate și popor. Să reținem numele autorilor acestui succes: Marin Karmitz (un evreu născut pe malurile Dîmboviței care conduce azi de departe în topul producătorilor de film francezi) este cel care a știut să mizeze pe un scenariu și un regizor; Pavel Longuine – scenaristul care eliberîndu-se, sub influența Perestroicii, de sub teroarea autocenzurii a găsit în el puterea de a accepta oferta producătorului de a-și regiza singur scenariul (premiul pentru cea mai bună regie la ultimul Festival de la Cannes); Piotr Mamonov – cîntăreț de muzică rock celebru în Uniunea Sovietică (Lioșa) și actorul Piotr Zaitchenko (Schlikov).

SPECTACOL

Cyrano de Bergerac (*Franţa, 1990*), regia: Jean Paul Rappeneau, int.: Gerard Depardieu, Anne Brochet, Vincent Perez, Jacques Weber.

Aducerea pe ecran a unei piese ca *Cyrano* scrisă în 1897 de către poetul Edmond Rostand este un pariu riscant pentru orice actor sau regizor hotărît să se măsoare cu acest monument al literaturii franceze. Şi asta nu numai pentru că piesa este scrisă în versuri. Tipologia romantică a eroului este creată în forme specifice literaturii dramatice greu de transferat în alte genuri artistice, Orson Welles a cochetat şi el cu Cyrano pînă cînd producătorii au abandonat proiectul. De data aceasta iniţiativa a aparţinut producătorilor René Cleitman şi Michel Seydoux care au apelat la serviciile unui regizor fără state de serviciu deosebite – el a regizat printre altele prin anii '70 pe platourile de la Buftea un film amabil intitulat *Mirii anului II*. Regizorul a avut însă inituiţia să recurgă la aportul scenaristului Jean-Claude Carrière şi să încredinţeze rolul titular unui actor aflat în culmea carierei – Gerard Depardieu, Cyrano devine în interpretarea sa un erou modern prin expresia sublimă pe care reuşeşte să o dea conflictului statornicit în conştiinţa sa între cele 2 personaje contradictorii: clownul tragic şi prinţul îndrăgostit. Creaţia lui Depardieu – ce atinge o gamă largă de expresie de la subtilitate la avînt romantic – se înscrie printre marile bucurii pe care le-a oferit anul trecut ecranul francez cinefililor de pretutindeni. Premiul de interpretare obţinut la Cannes o confirmă din plin.

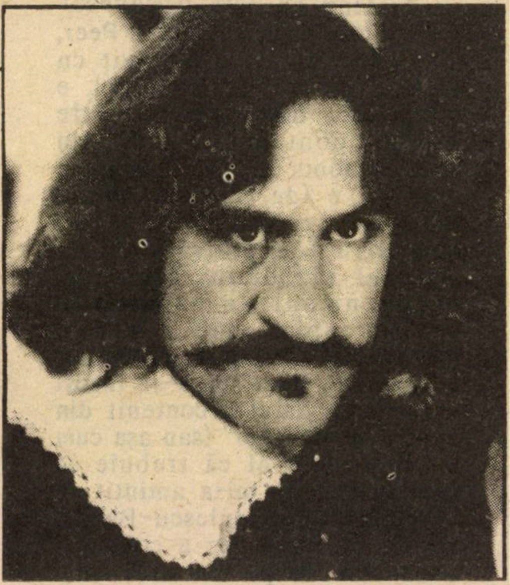

■ *Depardieu: o mare bucurie*

PREMIUL ISRAEL PENTRU LINIȘTE

Nu. De data aceasta nu voi vorbi nici despre "Dinasty" (deşi evenimentele prăpăstioase din serialul cu Joan Collins – Paţachina fură foarte bine-venite în serile de angoasă (ca să nu zic, nelinişte, că e prea popular şi incult) din epoca rachetelor irakiano-germane (plus alte ţări culte), ...dar hai să nu ne enervăm; prea mult; fiindcă, de enervat tot ne enervăm, şi de sărit, muştarul sufletesc tot ne sare.

De data aceasta – aşa cum se cuvine – voi însemna pe bloc-notesul meu cîteva impresii pe marginea TV-iştilor care se îndeletnicesc cu Războiul.

Hotărît lucru, omul nr. 1 al televiziunii a fost, în luna ce trecu, şi este, în continuare, necunoscutul, anonimul, ignoratul pînă mai deunăzi, Nahman Shai, locotenent-colonel (şi nu general-locotenent, cum scrie într-o gazetă de Harakevet, cu tenacitate fără leac), şi purtător de cuvînt al Armatei. De ce ne-a cucerit Nahman Shai? Din multe motive. În primul rînd fiindcă e un bărbat "bine" cu aer civilizat (ginerele visat), opus totalmente vulgarităţii şi crăcănaţilor. Un *israelian* bun "de export", care "te reprezintă" cu cinste în lume. Pe cît de neplăcută (şi neaşteptată) a fost întîlnirea cu rachetele lui Saddam, pe atît de plăcut (şi tot neaşteptat) fu rendez-vous-ul nostru cu Nahman Shai.

O altă revelaţie a fost, cel puţin pentru mine, numitul Moshe Shlonsky, corespondentul militar al TV, un cetăţean căruia mă grăbesc să-i cer scuze.. Shlonsky (dacă se scrie aşa...) e un tip pus mereu pe scepticism, chiţibuşar, căutînd mereu să-i contrazică pe şefii militari cu care discută şi să ne convingă că situaţia e de fapt, mult mai rea decît o descriu Dan Şomron, şeful statului major, sau Arens, ministrul Apărării sau alte vedete ale armatei. Sincer vorbind, tipul reuşise de-a lungul anilor, să

■ *Nahman Shai: omul nr. 1*

mă indispună, prin această acreală permanentă de individ căruia nu-i place nimic. Ni-mic. Acum însă, cu Golful, Shlonsky s-a arătat a fi un băiat lucid, rece şi cît se poate de responsabil. El nu s-a lăsat "dus" de primele comunicate ale americanilor, cam á la Rambo II, după 15 ianuarie, ne-a avertizat că realitatea e mai puţin hollywoodiană decît părea la început, că Irakul are multe baterii *Skud*, ne-a informat că pericolul e (încă) viu şi (încă) real. Pe scurt, omul ne-a aplicat cu sistemă, cîteva duşuri reci, pe cît de incomode, pe-atît de utile. Bravo, Shlonsky! De regulă, solului care aduce veşti rele, i se taie capul; pe tine, totuşi, te iertăm.

Ceilalţi? Haim Iavin (care a revenit, printre noi), Iacob Ahimeir şi alţii asemenea – în *notă*. Serioşi, atenţi, O.K.; dar parcă fără strălucire (de la Iavin, mai ales, mă aşteptam la *altceva*, la *mai mult;* dar poate că e vina mea).

Încă o constatare, care îmi va aduce cu siguranţă, necazuri pe linie de *Wizo* şi *Naamat* şi "Mişcarea de eliberare a femeilor": crainicele noastre, toate, şi cele bune, şi cele mai puţin bune, nu s-au ridicat peste nivelul de *crainice*. Am senzaţia că ele se mulţumesc să citească bine ştirile, uneori să se îmbrace cu gust, dar că nu au personalitate gazetărească; mai precis, ele nu sînt autoare de ştiri, de comentarii, de reportaje. Ba, încă mai precis, nici una dintre ele nu e Barbara Walters sau Christine Ockrent (la franţuji); să fie acesta rezultatul timidităţii feminine de la noi, faptului că "şovinismul masculin" de la televiziune le-a împiedicat pe fete să "îndrăznească"?

Şi încă o constatare: la jurnalul TV de la 5 p.m. (ca şi, de altfel, la radio), Dan Shilon se arată a fi un tip "bine"; el ştie, să fie *tare* fără a cădea în agresivitate şi huţpa. Lucru rar, fraţilor, pe-acest pămînt. Omul pune întrebări precise, fără milă, dar (miracol!) şi fără obrăznicie. Toată consideraţia!

Şi (iar cu asta isprăvesc) încă o observaţie: Daniel Peer, de la *Mabat*, nu e potrivit cu împrejurările. Băiatul e simpatic, dar are ceva de papiţoi contemporan; dă din mîini, zglobiu şi cînd e cazul, şi cînd nu e (de cele mai multe ori). Ar trebui să-şi ia un concediu (cu plată) pînă la sfîrşitul războiului, sau să se ocupe numai de emisiunile pentru copii, unde e nevoie mereu de un tip binedispus. Mania lui Peer de a-şi însoţi vorbele cu datul necontenit din mîini "ca un actor" (sau aşa cum îşi închipuie el că trebuie să facă un actor), mi-a amintit de o istorie cu Niculescu-Buzău, vedetă de mare haz a comediei româneşti "de pe vremuri", omul avea talent cu carul; el nu strălucea la capitolul lectură, însă poseda, ca marii lăutari, o ureche fără greş. Radu Beligan povesteşte undeva că, fiind într-aceeaşi cuşetă de *Wagons-lits* cu Niculescu-Buzău, (cei doi se aflau într-un turneu prin Moldova), se apucă, înainte de culcare să citească o piesă de teatru. Buzău, curios, îl întreabă: "Ce citeşti, Radule?" "«Hamlet», nea Buzăule", răspunde tînărul, pe atunci, Beligan. "Ah, e grozavă, mă, nu-i aşa?" "Formidabilă, nea Buzăule", răspunde Beligan. "Citeşte-mi şi mie ceva, mă Radule". După care Beligan recită celebrul monolog al lui Hamlet, cu "a fi sau a nu fi"... Buzău ascultă în tăcere, apoi mormăie ceva indescifrabil. "Ce zici, nea Buzăule?", întreabă Beligan. "E grozav, mă, e grozav... dar stau şi mă întreb... ce face Hamlet, în tot timpul ăsta cu mîinile?, că pe vremea aia n-aveau buzunare la pantaloni!"

LUCULLUS

P. S.: O vorbă despre Radio. Dincolo de meritele posturilor noastre de Radio, în clipele atacurilor cu rachete, – vreau să notez o performanţă extraordinară: ideea de a "transmite linişte" noaptea, plus, dacă e cazul, alarma aeriană, idee care a îngăduit cîtorva sute de mii de bărbaţi şi femei, altfel temători să adoarmă (dacă nu aud sirenele?), să pună capul pe pernă noaptea. Cum s-a născut această idee, *nu ştiu*. Dacă-i de *import*, foarte bine că s-a găsit un cap să o aplice şi la noi. Dacă este originală, produs alb-albastru, atunci autorul (ii) ei merită Premiul Israel pentru aceasta, fără doar şi poate.

HITACHDUT OLEI ROMANIA
IERUSALIM

Vă invită la

«O SEARĂ DE VESELIE ŞI DESTINDERE DE PURIM»

Duminică, 3 martie 1991, la ora 4,30 după amiază la CLUBUL GERARD BEHAR – sala "Leo Modell" din Ierusalim, cu participarea Dl. ZWI ROSEN – membru al conducerii primăriei capitalei – preşedintele Hitachdut Olei Romania din Ierusalim
În program, renumitul Ansamblu Artistic "BNEI ZION"

Spectacolul se termină la ora 6,00

INVITAŢIILE LA ACTIVIŞTII H.O.R. IERUSALIM

O nuvelă de:

GINA SEBASTIAN ALCALAY

CUM POATE FI CUCERITĂ O FEMEIE SUPERIOARĂ...

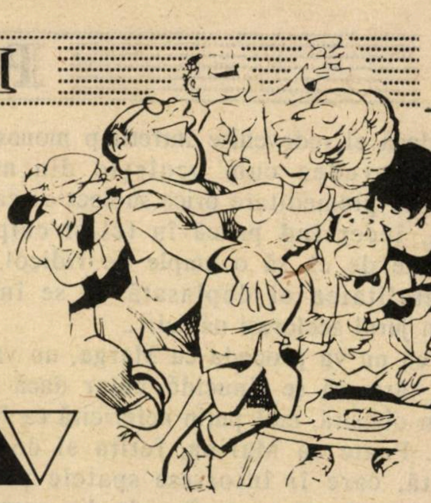

Reuniunea se terminase mai devreme decît crezuse. Sporovăiseră despre o grămadă de nimicuri, reţete de bucătărie, ultimele produse utilitare apărute pe piaţă, virtuţile şi costul curei de la Marea Moartă, avantajele excursiilor în străinătate pe cont propriu cu maşină închiriată în Israel, dificultatea de a conduce în marile metropole dar şi posibilitatea de a trece peste asta; la sosire n-ai decît să-ţi laşi maşina închiriată la aeroport, fireşte trebuie să ai grijă să stipulezi dinainte această condiţie, *Doamne, ce memorie, cum de ele le ştiu pe toate, iar eu habar n-am de nimic!* Apoi vorbiseră despre foştii colegi răspîndiţi prin lumea largă, unii dintre ei oameni în vîrstă, dar încă în putere,

– Ştii că Puiu se află tot la Geneva? Se spune că se simte minunat.

– În Bucureşti avea tot timpul probleme cu rinichii, ţi-aduci aminte?

– Da, dar acum se pare că n-are nici pe dracu!

– Oare duce în continuare menajul în trei, ca pe vremuri, în România?

– Cu Mica şi bărbat'său, vrei să spui? Apropo, ştiai că Marga s-a sinucis din cauza lui? Cînd a aflat că intenţionează să plece din ţară...

– E prima oară că aud asta... Marga era bolnavă de nervi de multă vreme. Dar ce fată superbă!

– Doctorul Klein era mort după ea. Marga mi-a arătat odată scrisorile lui: o implora să-l ia de bărbat. Insista să renunţe la birou, îl durea s-o vadă împovărată de muncă şi de griji, era gata să preia totul asupra lui. Numai să accepte să se mărite cu el.

– Ce cult era, şi ce inteligent şi sensibil! Şi ea tot nu l-a vrut!

Asta înseamnă să iubeşti cu adevărat. Curios, aşa amnezică cum sînt, mi-aduc aminte atît de bine de figura lui, de ce tocmai de el, cînd pe-atîţia alţii i-am uitat, poate pentru că mă impresionase ceva în privirea lui intensă, în zîmbetul abia schiţat, în vorba lui puţină şi măsurată... Părea că se rezervă în permanenţă pentru ceva ce avea să vină, pentru cineva care avea să-i stîrnească cu adevărat interesul... da, ştiu de ce. Din cauza asemănării, asemănării fizice cu Robert al meu. În rest...

Nu, nici în gînd nu mai putea risca acest "al meu", fără să se mintă singură. Îi promisese că dacă o să aibă timp, o să treacă şi el pe la cafenea. Doar pentru zece minute, să le dea bună ziua. Dacă o să aibă timp. Dar Robert nu mai avea niciodată timp pentru ea în ultima vreme.

– Am fost întotdeauna convinsă că Marga nu s-ar putea uita la un bărbat ca Puiu. În fond, nu era decît un fel de fante... Cu un anume "slif", ce-i drept. Nu s-a însurat niciodată, prefera femeile măritate, ca să nu-şi creeze obligaţii.

– Poate-şi cunoştea propria fire, poate era chiar mai corect ca alţii.

– Corect, el? La capitolul ăsta?

– Care bărbat e cinstit cînd e vorba de iubire? Azi este, mîine nu mai e, s-a terminat! Poţi să tragi pe cineva la răspundere pentru asta?

– Nu pot să uit cum filozofa Puiu odată, în timp ce pufăia flegmatic din lulea: femeile superioare, spunea el, pot fi cucerite de obicei cu minimum de eforturi şi cu mijloacele cele mai ieftine.

De către cei care te ameţesc la început cu un pumn de vorbe îmbibate cu niscaiva sirop şi nişte complimente de tinichea lucitoare; care te ghicesc repliată asupra ta însăţi, năzuind spre o împlinire, dornică să te agăţi de ceva, de cineva care să-ţi coloreze existenţa. Care să te facă să te simţi şi tu frumoasă, tînără, atrăgătoare, indispensabilă...

Purtarea lui Robert era o enigmă pentru dînsa. Uneori i se părea că încă o mai iubeşte în felul lui ciudat... O vorbă, parcă aruncată la întîmplare, rătăcită între atîtea altele pline de răceală, detaşare, cruzime chiar. "Vreau să fiu cu tine", scîncea ea. "Lasă asta", îi răspundea respingînd-o. Iar cîteva ore mai tîrziu: "Să fi sănătoasă, vreau să te ştiu sănătoasă, iubito".

După care ea continua să imagineze infinite volute şi arabescuri în jurul cuvîntului capricios de tandreţe – oare nu acelaşi Robert o implorase cu ani în urmă: să nu mă abandonezi niciodată?!

– chiar dacă el redevenise întretimp monosilabic, chiar dacă vedea cum ocoleşte din nou cu încăpăţînată premeditare orice subiect cu caracter personal, încercînd parcă în fel şi chip să o îndepărteze de el, să o umple de ridicol, ea şi sentimentalitatea ei deplasată ce se învîrtea obsesiv în jurul aceloraşi năluciri...

Nu, ea nu va proceda ca Marga, nu va avea vreodată tăria să se sinucidă, chiar dacă nu era mai puţin obosită, mai puţin nefericită ca fosta ei prietenă. Poate că Marina, fetiţa ei de curînd căsătorită, care îi întorsese spatele pentru o prostie, o va chema totuşi în cele din urmă, o va prezenta noii sale familii. Poate că va găsi într-o zi şi ceva de lucru, ceva mai ca lumea, mai serios decît ocazionalele "ciubucuri" pe care fusese nevoită să le accepte. Încă mai spera, încă nu era totul pierdut. Nu-i exclus ca Robert să apară şi el, mai e timp... Deşi, cînd îi propusese să treacă pe la ea (nu se văzuseră de peste o lună) şi apoi să iasă împreună în oraş, invocase pe dată o grămadă de treburi importante care nu sufereau întîrziere. Tot timpul în ultima vreme, avea de furcă cu serviciul de contabilitate al firmei la care lucra, cu atelierele de reparaţii auto, cu programările la Kupat-Holim, cu primăria şi Bezek-ul care trimiteau note de plată umflate, prietenii din străinătate care trebuiau ajutaţi... Nu, nu era posibil nici de data asta, eventual miercuri sau joi, s-ar putea totuşi să treacă pentru zece minute la cafenea, mai spre prînz...

Nu, Robert nu venise. Se despărţi de prietenele ei cu inima ciudat de uşoară. Mai bine. Ar fi suferit mai mult dacă s-ar fi întîlnit cu el în prezenţa altora, după ce nu se văzuseră atîta vreme. N-ar fi putut nici măcar să-l ia de mînă – avea mîna ciudat de mică pentru un bărbat de înălţimea şi robusteţea lui – nici să-şi petreacă braţele în jurul lui, fie numai pentru o clipă... Se obişnuise să nu-i lase niciodată timpul să se dezbrace de haină pe îndelete... De cum auzea soneria, încă înainte de a-i deschide uşa, ea îşi desfăcea repede într-un gest devenit reflex condiţionat nasturele, copca sau închizătoarea de la fermoarul care-i ţinea fusta, capotul, pantalonul de casă, apoi cînd se afla în faţa lui în micul coridor de la intrare, ele cădeau de pe ea ca prin minune, îşi lipea strîns-strîns trupul de al lui, îl cuprindea cu braţele pe sub haina întredeschisă, pe sub cămaşa puţin şifonată la poale, degetele i se plimbau dinspre spate pînă spre piept, apoi coborau uşor, uşor, ca un fîlfîit de aripi, ca o adiere de vînt, anticipînd într-un crescendo subtil, ceea ce avea să urmeze... Da, mai bine.

Era una din dimineţile cele mai îmbietoare ale acelei primăveri întîrziate, un soare încă neabuziv colora feţele oamenilor, vitrinele prăvăliilor, pavajele străzilor – torentele de lumină strălucitoare împrumutau palidei transparenţe a cerului irizări alb-trandafirii. Uită pentru o clipă de Robert, de toate problemele. De mult nu mai avusese ca acum sentimentul libertăţii. Era devreme, nu avea de dat socoteală de nimic, nimănui, nu trebuia să se grăbească, sau să se enerveze, cum i se întîmpla adesea cînd autobuzul întîrzia peste măsură şi vedea că nu putea ajunge la timp acolo unde era aşteptată.

Voi s-o ia pe strada R. să prindă autobuzul 25. La autobuzul 25 aşteptai uneori, dacă aveai ghinion, şi trei sferturi de oră. După cozile interminabile din România – la carne, la tramvai, la braţele de muncă, la paşapoarte, la spitale, policlinici şi farmacii, la bilete de teatru sau cinema, la Consignaţia, la benzinării, librării şi papetării, la articole de toaletă, toate, toate îi supseseră puterile – detesta acum aşteptarea sub orice formă. Tot de aceea evita să se lase ea însăşi aşteptată. Ce ţie nu-ţi place, altuia nu-i face, asta era deviza ei. Dar iată, astăzi sosiseră cu toate la timp, acum, lucru rar la ea, nu avea nici o oră fixă, deci totul era în regulă, cît se poate de în regulă. La începutul străzii R. circulaţia era blocată, la cîţiva metri de staţia de autobuz. Ca de obicei, un obiect suspect care trebuia verificat. Iarăşi vreo alarmă falsă, îşi spuse, brusc nemulţumită. Cît poate să mai dureze? Un sfert de oră, douăzeci de minute. Făcu cale întoarsă, pornind-o agale pe Ben Iehuda. Era abia unu şi un sfert, poate că va mai găsi pe cineva la Centru. De mult nu mai trecuse pe acolo, cine ştie, poate aveau iar ceva de lucru pentru ea. Nu strica să treacă pe la ei.

O luă cu pas ceva mai grăbit pe o străduţă laterală şi coti la dreapta. Îl văzu de la oarecare distanţă, de fapt, îi recunoscu mai întîi vena uşor proeminentă de la gît care prinse să se zbată dezordonat, ca şi cele două ventricole şi aorta unde sîngele începu să vîjîie, făcînd un zgomot asurzitor, care-i astupa urechile. Venea în direcţia ei, curînd se vor întîlni faţă-n faţă, nu era departe dar încă n-o observase, vorbea cu Mirela, noua secretară, părea că-i spune o glumă, era bine dispus şi relaxat (de cînd nu-l mai văzuse aşa?), la fel şi Iossi, traducătorul de idiş, care-i însoţea. În timp ce ea număra minutele şi-şi strîmba gîtul uitîndu-se mereu înspre uşa cafenelei, el se afla aici, la doi paşi. Ştia de mult că era prieten bun cu Mirela, locuiau în acelaşi cartier, chiar în ajun trecuse pe la ea, cică voia să transmită ceva la Centru, era mai simplu aşa, îşi cruţa drumul pînă acolo. Avea oricum de mers la Poştă, la garaj, la Primărie, la...

– Ce mai faceţi, le zîmbi mecanic cînd se aflară în faţa ei. Îi strînse mîna Mirelei, cu o afabilitate exagerată, întorcînd stîngace spatele celor doi bărbaţi. "Veneam să te întreb dacă ai ceva pentru mine". În mijlocul frazei îşi aminti să-i salute ceremonios şi pe ceilalţi, politeţea, totuşi, înainte de toate. Venele continuau să se zbată, pe faţa lui Robert pogorîse o umbră grea înghiţind lumina zîmbetului întrezărit de la distanţă. Buzele strînse, aerul sever, un fel de acreală deja bine cunoscută contrastînd cu trăsăturile încă tinereşti, mersul zvelt şi aerul dezinvolt. (*Numai cu mine e aşa, cu alţii e vesel, curtenitor, debitează bancuri, face figură de play-boy! Măcar să nu mă dau în spectacol, să nu-mi vină iar să plîng, nu trebuie să plîng, nu acum, cînd am să fiu singură o să fie altceva).*

– Mă tem că trebuie să mă întorc cu voi, probabil că şi toţi ceilalţi au plecat şi mă duc degeaba.

– Nu, nu, cei de la tehnic mai sînt acolo. Grăbeşte-te şi o să-i prinzi!

Da, numai cu ea era aşa, făcînd pe plictisitul, pe omul suferind şi dezamăgit din motive existenţiale. Nu pot să rămîn nepăsător cînd lumea întreagă a devenit un viespar, cînd văd toate aceste personaje abjecte care nu valorează nici o para chioară cum dau din coate care mai de care şi şi-ar ucide şi fraţii şi surorile pentru un os de ros. Cînd auzi de-atîţia oameni care se prăpădesc cu zile, în ultimul timp trei prieteni de-ai mei – toţi relativ tineri – au dispărut, nu se poate să nu te laşi influenţat. Ca să nu mai vorbesc de toate crimele şi fărădelegile de care se vorbeşte zilnic. Mă simt ameninţat... Bine, dar ce are asta cu noi doi? Întotdeauna au existat oameni bolnavi, oameni care mor, oameni necinstiţi şi carierişti... Şi acum trei ani era la fel! Da, dar pe atunci nu exista încă Fisher! Un ticălos, un excroc care a făcut numai rău la o grămadă de lume, dar care a ştiut să se cocoţeze unde trebuie, şi astăzi, în loc să fie demascat, este popularizat şi avansat în funcţii tot mai înalte. Nu înţeleg cum poţi să faci din acest Fisher arbitrul existenţelor noastre, e absurd, pleda ea cu aprindere, apelînd la logică şi bun simţ. Căci îl lua în serios, continua să riposteze la argumentele lui, să-l consoleze, să se poarte cu el de parcă îndărătul vorbelor lui se ascundeau pudori şi temeri ezoterice, reticenţe nemărturisite, tendinţe masochiste, o trufie refulată. Cum putea să-şi explice altminteri de ce (după cum aflase de la el mai tîrziu) din bun senin o sunase o după amiază şi o dimineaţă întreagă cînd ea era plecată din oraş... Apoi, cartea pusă deoparte special pentru ea, şi, altădată, glasul lui la telefon, sugrumat parcă de un fel de îngrijorare sau nesiguranţă: cheamă-mă diseară, te rog, neapărat. În perioada în care fuseseră supăraţi, Fredi îi povestise că de mai multe ori cînd îl întreba ceva la telefon Robert scurta convorbirea la minimum, pretextînd că are oaspeţi. De fapt, precis că dorea să ţină linia liberă, pentru cazul că va suna ea. Şi observase de la o vreme că nici nu mai scotea aparatul din priză între 2 şi 4, cu siguranţă că din acelaşi motiv. Nu-l ameninţase ea de atîtea ori că n-o să-l mai cheme, pentru că găseşte telefonul tot timpul ocupat? Iar după ce se răţoise odată la ea, aflase de la alţii că avusese realmente necazuri la slujbă, şi nu voia s-o necăjească. Formulele lui de salut, rostite parcă după o ordine anume de el stabilită, pe grade şi contingente, după zi şi dispoziţie – la revedere, cu bine, pa-pa, te sărut, te sărut mult (toate înlocuind, ce-i drept, rîvnitele încheieri de altădată: "Te iubesc, draga mea", sau "mi-e dor de tine, iubito"), îi furnizau pentru ore întregi material de analiză semantică şi semne de întrebare. Dacă din motive necunoscute ei, lupta cu el însuşi pentru a se elibera de o iubire pe care o resimţea ca pe o sclavie, ca pe o servitute? Nu călcase oare din nebăgare de seamă pe nişte teritorii interzise cînd îi cerea unui om atît de independent ca el s-o ţină la curent cu fiecare mişcare a lui şi, mai presus de toate, să nu se gîndească decît la ea şi numai la ea? Nu-i reproşase nişte micimi sau stîngăcii peste care ar fi trebuit să treacă dacă ar fi fost mai generoasă? Dacă îl speriase totuşi cu "totalitarismul" ei, poate chiar cu o senzualitate exacerbată de atîta singurătate, mai cu seamă după accidentul lui de anul trecut? (O femeie ca tine eu nu am cunoscut încă, şi am avut destule, se lăudase el odată, fără să-şi dea seama de nota peiorativă, de-a dreptul jignitoare, implicată în această categorisire de colecţionar).

Toată alcătuirea precară a edificiului ei mintal, cu cărămizile lui suprapuse instabil ca de mîinile nepricepute şi înfrigurate ale unui copil nerăbdător, se nărui într-o singură clipă, clipă cînd îl văzu întunecîndu-se la faţă după ce dăduse cu ochii de ea. Îşi aminti de un caz despre care citise într-o publicaţie străină: o bibliotecară era încredinţată că un celebru profesor era îndrăgostit lulea de ea, pentru că venea la dînsa şi numai la dînsa de două ori pe săptămînă să-şi schimbe cărţile. Bibliotecara nu se îndoia că profesorul o privea într-un fel cu totul special, că vorbele lui aveau înţelesuri duble şi că numai din timiditate nu-şi declara dragostea.

Un gînd nou o săgetă brusc, ca la o descoperire importantă: Mirela. Cum de nu se gîndise mai devreme? Asta lămurea totul. Tot timpul de la o vreme era cu numele ei pe buze, Mirela în sus, Mirela în jos. Deşi o văzuse abia ieri, se dusese iar la Centru, special ca s-o întîlnească, să-i ofere o gustare, s-o ducă acasă cu maşina, să-i facă viaţa mai uşoară. În timp ce altcineva îl aştepta, îl implora, îşi călca pe demnitate... În faţa ochilor începură să defileze instantaneu trădările în lanţ pe care le cunoscuse în viaţă, de la prietena din adolescenţă care făcuse totul (şi reuşise) ca să-l cucerească pe Doru, prima ei dragoste, pînă la confidenta ei intimă care paisprezece ani mai tîrziu, profitase cu neruşinare de cele aflate de la ea, apoi Hermina care-l răpise pe tatăl ei din căminul conjugal... toate înşelăciunile altora se contopeau într-un singur ritual vechi de cînd lumea – acela al minciunii – dar mai ales într-o singură senzaţie, mereu aceeaşi: mîna altuia pusă în propria-ţi beregată, gîtlejul uscat din care glasul nu mai poate să iasă, şi acel palpit, acel tremur interior imposibil de stăpînit... Gata, s-a terminat, îşi spuse. Dar mai întîi să-i arate că ştie tot, că a priceput totul, că nu mai vrea, că nu mai vrea cu nici un preţ să se mai umilească, gata, gata, destul s-a făcut de rîs, n-o să mai fie caraghioasa lui, o să-i spună totul de la obraz. Se opri la un telefon public. Nu sosise încă acasă, deşi avusese tot timpul. Pesemne că poposise cu Mirela pe undeva. Pe ea n-o invitase niciodată la o masă în oraş, la un restaurant ca lumea, nu la o cafea sau un croissant, asta nu era mare lucru, după cum nu fusese mare lucru nici colonia pe care i-o oferise nu de mult, cică o avea în casă şi nu ştia ce să facă cu ea, nici măcar n-avea idee dacă e de damă. Se pregăti, repetă în gînd: Ştiu că ai venit azi la Centru s-o vezi pe Mirela. Îmi pare rău că întîlnirea cu mine ţi-a stricat dispoziţia, nu e vina mea, n-aveam de unde să bănuiesc că o să dau nas în nas cu tine. Desigur, Mirela e cu vreo 15 ani mai tînără decît mine, iar ţie ar putea să-ţi fie fiică, n-are importanţă, s-au mai văzut şi alte cazuri, n-ai să fi tu nici primul, nici ultimul. Şi înţeleg de ce mi-ai înapoiat şi cartea lui Kundera şi cele două scrisori şi revista pe care ţi-o împrumutasem mai demult – ca să nu mai fie nimic de-al meu la tine, să nu mai avem nici un motiv de întîlnire. Înţeleg acum totul – dar, ştii ce – ai fi putut fi totuşi mai cinstit, să nu mă minţi, să nu mă laşi să mă amăgesc atîta...

Ştiu că am fost pentru tine doar o vanitate, un chef – cînd a trecut, nu a mai rămas nimic. Măcar dacă nu te-ai fi pretat la excrocherii sentimentale nedemne de oameni ca noi, dacă nu mi-ai fi repetat de atîtea ori că mă adori, că eşti nebun după mine, că numai eu te ţin în viaţă. Mă oglindeam narcisic în ochii tăi care-mi trimiteau o imagine încă necunoscută mie, iubeam pasiunea ta pentru mine care mă vindeca de toate nereuşitele trecutului. Pentru ca apoi, de la o zi la alta, să mă excluzi complet din viaţa ta, să-mi refuzi orice drept, dreptul de a-ţi pune o întrebare cît de simplă, dreptul de a-ţi vorbi despre noi, despre ceea ce a fost... De parcă ai vrea să ştergi totul cu buretele, dintr-o singură mişcare... De atîta timp tot aştept iar un gest, un semnal – şi nimic, numai indiferenţă sau iritare, cuvintele tale mă lovesc ca o bîtă, mă simt pulverizată ca o grămăjoară de scrum... Nimic din ce ţi-am dat n-a contat pentru tine, nu te-au mişcat atenţiile mele, grija mea pentru tine, suferinţa şi zbuciumul meu... Totul ai întors numai spre rău, împotriva mea, dacă n-ai avut motive de supărare le-ai inventat! Doamne, cît m-ai nedreptăţit!!

Amalia, Amalia! Nişte puncte fosforescente prinseră a scăpăra intermitent pe un ecran invizibil, în timp ce-şi măcina în gol discursul. Amalia, verişoara ei o chemase în ajun la telefon, ridicase receptorul, nici o voce la capătul celălalt al firului – alo! alo!, nu se aude, nu se aude nimic! De patru ori sunase telefonul, de patru ori fusese nevoită să închidă! De-abia la a cincea chemare putură vorbi, Amalia o copleşi cu reproşuri de la primele cuvinte – de ce mi-ai închis telefonul în nas, şi ce dacă-i linia defectă, totuşi mi-ai închis telefonul în nas şi cînd aşi putea să te chem şi eu o dată fără să fie linia blocată, zici că nu poţi să ştii dinainte cum o să fie? Şi eu, care te-am sunat ca să te poftesc la mine, că sîntem doar în aceeaşi ţară, chiar dacă nu ne vedem de loc, eu am fost pe la tine o singură dată, pe ploaie, pe frig, pe întuneric, aşa că sigur că n-aş mai cunoaşte drumul a doua oară, şi ce dacă m-a adus cu maşina prietenul tău, ce-i cu asta, uite, vezi, nu pot să vorbesc cu tine fără să-mi faci reproşuri.

Dumnezeule, numai să nu devină şi ea o a doua Amalie! Nu, mai bine n-are să-l mai cheme deloc. O să vadă el, dacă o să fie mai fericit fără ea, sau nu. O să vadă cum e cînd nu te mai sună niciodată prietena de ani de zile, care te iubeşte, care-ţi face toate voile, care-ţi vrea numai binele. O să vadă el.

La ora trei îl găsi la telefon. Îi mulţumi din nou pentru revista înapoiată, nici nu era cazul de fapt, căci era veche şi se putea lipsi de ea. Şi cînd poate să-l vadă, fie el la ea, sau ea la el? ■

M. OLIER

NUMĂRUL BUCLUCAŞ

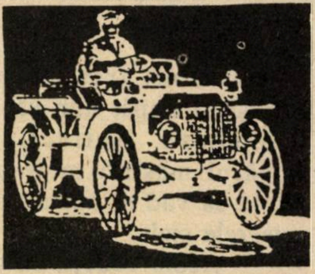

Maşina din faţă este un Wolkswagen alb. Ca a mea. Şi are acelaşi număr. Ca a mea. Îmi vine să înebunesc.

Ieşisem de la serviciu ca de obicei la orele trei după-amiază, dornic să ajung cît mai repede acasă. Constat cu satisfacţie că, de cînd maşina trecuse controlul tehnic, îşi recăpătase agilitatea de altădată pe şosea. De-odată îmi amintesc că uitasem pe birou acte importante, ce trebuiau neapărat încuiate în sertar.

Hotărăsc să mă întorc şi tocmai cînd viram, privirea mi-a fost atrasă de o maşină al cărei număr era acelaşi cu numărul maşinii mele. Tot un Volskswagen, şi tot de culoare albă. Nu-mi venea să-mi cred ochilor, dar evidenţa mă obliga. Citeam cifrele ce-mi erau atît de cunoscute ...297. Cuprins de nedumerire şi de nelinişte, am uitat de acte, de birou şi decid pe loc să urmăresc maşina suspectă. Pe străzi aglomerate coteam în dreapta şi în stînga, cu atenţie, să nu pierd din vizor obiectivul. Trebuia să aflu numaidecît despre ce-i vorba, iar mintea mea, învolburată de emoţie, nu găsea pe moment nici o explicaţie. Nu era numai curiozitatea pentru un fapt ce mi se părea straniu, mă temeam şi de ceva mai grav, ce se poate ascunde în această poveste.

Maşina din faţă ieşi din oraş pe şosea luînd viteză, eu după ea. Ştiam că în situaţii din astea te întrebi dacă nu cumva visezi, dar eu eram convins că nu era cazul. Acceleram şi încetineam pe şosea în ritmul Volkswagenului din faţă. Rulînd astfel, mi-am dat seama că nu am cum să ştiu cît mă îndepărtez de oraş. Mă gîndeam să claxonez şi să-i cer să oprească, dar pe loc m-am răzgîndit, socotind că dacă la mijloc este o afacere necurată, suspectul nu va opri, ci dimpotrivă, va căuta să se eschiveze şi să dispară din cîmpul meu vizual. Maşini veneau mereu din faţă, altele mă depăşeau, dar, fireşte, conducătorii lor nu aveau de unde să ştie că pe şosea are loc o urmărire şi că eu trebuie să aflu un adevăr ce nu mă interesează decît pe mine. Dar pe care şi poliţia ar trebui să-l cunoască: nu e un "eveniment" oarecare, substituirea unui număr de înmatriculare, sub paravanul aceluiaşi model de maşină, aceeaşi culoare şi, cine ştie, cu acte false "corespunzătoare". De aceea trebuia numaidecît să aflu ceva, altfel ce aveam să anunţ poliţiei? Că ştiu numărul maşinii suspecte, care era de fapt numărul meu?

Mă apropiu mai mult de maşina cu pricina, pentru a observa unele amănunte ce mi-ar putea fi de folos. Zăresc, prin oglinda retrovizoare exterioară de la maşina urmărită că la volanul ei se află o şoferiţă tînără, tunsă scurt, vioaie, am impresia că o ştiu de undeva, dar nu sînt sigur. O femeie enigmatică la volanul unei maşini cu bucluc, este o surpriză care mă intrigă şi mai mult. Continuam cursa, avînd în faţa mea tot timpul numărul maşinii mele. Nu mă înşelam de loc. Îl priveam ca magnetizat. Priveam şi la ea şi-mi ziceam: "Şi ce dacă-i femeie? Şi ele pot fi implicate în tot felul de afaceri: furt, spionaj, şantaj... mă rog".

Între timp ajunsesem într-un orăşel pe care-l cunoşteam prea puţin. Mă hotărăsc s-o depăşesc, s-o observ mai bine şi, eventual, să văd cum va reacţiona în caz că va sesiza că maşina mea are acelaşi număr cu al ei. Trebuia să încerc totul.

Acum mă aflam eu în faţă. Deodată văd în oglinda retrovizoare cum maşina din spate coteşte spre dreapta. "A! mi-am zis. Asta e treaba; s-a temut să nu fie descoperită". Cu tot riscul, am dat revers şi am pătruns pe strada pe care Volkswagenul ei îşi vedea de drum. Era o stradă liniştită, largă, cu copaci umbroşi, înşiraţi pe trotuare. După cîteva minute, mă decid totuşi să claxonez, s-o fac să oprească, fiindcă drumul ducea spre ieşirea din oraş. Aud însă claxonul maşinii celeilalte, în timp ce încetinea. Cu mîna scoasă pe geam, şoferiţa îmi face semn să opresc. Ieşim din maşini apropiindu-ne. Surpriza şi curiozitatea mă fac s-o las pe dînsa să reacţioneze prima. O privesc de aproape. Iar îmi pare că am văzut-o şi chiar nu de mult. O aud:

– Scuzaţi, domnule, cum vă explicaţi că pe placa mineralogică a maşinii dumneavoastră e înscris numărul meu? Am observat acum şi v-am făcut semn să opriţi.

– Eu, duduie, observ de mai bine de o jumătate de oră şi tocmai aceeaşi întrebare vroiam s-o pun şi eu. Cum de numărul meu se află pe maşina dumneavoastră?

– Eu cred că glumiţi, domnule, şi treaba asta nu-i de glumă.

– Şi eu cred la fel.

– Atunci să ne lămurim, să scoatem actele –

a cerut dînsa.

Oamenii treceau pe lîngă noi, se opreau curioşi, o clipă, dar văzînd că nu-i accident, se îndepărtau. Instinctiv privirea îmi cade pe numărul maşinii mele şi tresar de uimire. Mă întorc să văd şi numărul de la spate, la fel. Nu-s numerele mele.

– Acum vedeţi, ce mai aveţi de spus? – îmi reproşează şoferiţa triumfătoare, văzîndu-mi uimirea.

Îmi veni o idee nu ştiu cum şi îi spun:

– Poate sînteţi amabilă să aruncaţi o privire şi la numărul dumneavoastră...

Ascultătoare, ea se uită, iar eu o privesc cît de nedumerită rămîne şi cît de nostimă arată în această postură. Descoperise şi ea că nu-i numărul ei. Zîmbim amîndoi ca de o farsă. Mă privi atent şi cam insistent, iar apoi îmi spuse amuzată:

– Cînd aţi coborît din maşină mi s-a părut că vă cunosc. Acum ştiu şi de unde. V-am văzut parcă în garajul de reparat maşini, acum cîteva zile. Cred că lucrătorul de acolo, cînd a montat din nou tăbliţele cu numerele respective, le-a încurcat între ele, astfel că numărul meu a apărut la maşina dumneavoastră şi invers. Cum de nu am descoperit pînă acum că port un număr străin? – se miră dînsa parcă intrigată.

Mă trezi spunînd posac: "Da! Tot Volkswagen, tot alb, o fi confundat". Apoi ca pentru mine, încet: "Şi eu care credeam..."

– Că sînteţi pe cale de a descoperi o fraudă în stil mare – mă completează dînsa.

Am simţit o uşurare după această aventuroasă întîmplare, dar parcă îmi părea rău că postura mea de "detectiv" a luat sfîrşit. După atîtea emoţii, eram mulţumit că totul e în regulă. Dar şi pentru că fata îmi plăcea. Aş fi strîns-o în braţe, m-am mulţumit doar să-i propun:

– Acum cred că merităm să mergem împreună la o cafea.

Ea şovăi puţin.

– Se vor mira părinţii că întîrziu, dar în fine, nu vom sta mult – şi zîmbi complice la propunerea mea.

– În ce mă priveşte – îi spusei eu cam în glumă, mama e obişnuită cu întîrzierile mele. Îmi poartă de grijă...

Ea aminti că e cazul să ne spunem cum ne cheamă. Cînd îi auzii numele – Diana – mi-am zis că poate am întîlnit prinţesa pe care de mult o visez...

■ PIERRE DANINOS

DEJUNURI de AFACERI

Cînd eram copil mă întrebam uneori cum *dejunează* oamenii mari de *afaceri*. Îmi imaginam atunci nişte industriaşi corpolenţi, întîlnindu-se în anumite restaurante ca să savureze fabrici de ciocolată şi să înghită depozite de zahăr. Pe parcurs m-am cam lămurit ce e cu dejunurile astea, dar, întotdeauna rămîne ceva din prima impresie; cînd doi oameni de afaceri stau de vorbă despre împărţirea beneficiilor, în timp ce mănîncă, eu sînt convins că au în gură gustul procentelor şi nicidecum al cotletului *chateaubriand*.

Ceea ce găsesc de-a dreptul formidabil la ei este felul în care în plin restaurant, mîncînd, creează uzine, societăţi, întreprinderi, încercuindu-se cu protocoale şi contracte, contribuind astfel la prosperitatea întregii ţări. Străinii care ne reproşează că ne pierdem ore întregi pentru un prînz sînt efectiv *străini* de această problemă. Franţa merge la dejunul de afaceri ca o locomotivă cu cărbuni...

Luînd exemplul de la aceşti puternici care au în general un stomac de fier şi care după dejun se înapoiază la birou cu multă demnitate, în timp ce eu mă împleticesc în mers, am vrut şi eu să tranşez o chestiune importantă, la momentul potrivit: între servitul fructelor şi al brînzei. Dar, nefiind om de afaceri, nu reuşesc să-mi ating scopul. Nu numai pentru că astăzi nu se mai serveşte brînză după fructe, aştept în zadar clipa prielnică. Pur şi simplu, *eu nu am stil!*

Sonia, care pretinde că dejunurile de afaceri au mai multe avantaje decît dineurile foştilor combatanţi de odinioară, îmi spune adesea cînd îi dezvălui greutăţile întîmpinate ca să-mi expun proiectul, unui personaj important: "Aranjează într-o zi să luaţi masa împreună... O să-i vorbeşti de una, de alta, şi la sfîrşit, la cafea, să-i propui afacerea". În aparenţă ce poate fi mai simplu? Te aşezi comod la o masă îmbelşugată, înveseleşti musafirul cu cîteva bancuri amuzante, presari cîteva vorbe de spirit şi climatul potrivit fiind creiat, începi să-ţi expui proiectul. Uite aşa reuşeşte tranzacţia comercială! Ei bine, cînd soseşte timpul să ating problema esenţială, am nişte dificultăţi de netrecut ca să îndrug în prealabil verzi şi uscate. Am impresia că toate astea sînt cusute cu aţă albă. Că interlocutorul meu, departe de a fi un om lesne de tras pe sfoară, îşi zice în sinea lui: "Ce tot bate cîmpii şi nu intră în subiect?" Că îl obosesc. Pe scurt, că toată vorbăria e inutilă. Deci, nevrînd, din politeţe, să abordez prea repede problema mea, şi respingînd ideea de a debita mai întîi vrute şi nevrute, rămîn mut, în timp ce vizavi-ul meu, bine dispus, mă întreţine, *el*, cu o mulţime de noutăţi şi proiecte. Am ajuns la desert, încă n-am scos un cuvînt. Încet-încet, abundenţa menuului şi a vinurilor mi-a cam înceţoşat starea de spirit. Am senzaţia că plutesc în aer. Brusc, amfitrionul meu mă readuce la realitate şi-mi vine în ajutor:

– Ce-ar fi să vorbim de afacerea dumitale?

Iată-ne la subiect! Mă lansez! perorez! Vai! Momentul nu e propice. Un chelner negru aduce cafeaua şi distrage atenţia milionarului meu (curios lucru; oamenii de genul ăsta îşi distrag atenţia doar cînd vorbesc *alţii)*. Apoi trece un vînzător de ziare cu ediţiile de seară. Omul meu atras pesemne de un titlu senzaţional, îl opreşte (şi începe să citească...) De cîteva ori apare telefonista ca o furtună:

– Londra la telefon, domnule!

Şi uite eu şi cu proiectul meu rămînem singuri. Ce rost are să mai insist? Londra *îl* aşteaptă. capitala e nerăbdătoare. Banca Angliei e insistentă. Omul meu de afaceri dispare. Cînd se întoarce, e clar că are în cap alte lucruri decît proiectele mele. De altfel a şi chemat un funcţionar:

– Te rog fă-mi urgent legătura telefonică cu Stockholm... Societatea Radio *Sveriges* din Stockholm...

Şi întorcîndu-se spre mine îmi expune pe scurt mecanismul noii sale întreprinderi care *va acoperi* întreaga Europă occidentală.

– Adineauri am vorbit cu Londra. Afacerea e în mîna mea. Plec diseară să mă întîlnesc cu trustul *Radcliffe*, care reprezintă şapte sute de milioane. Şti cu cît s-a început? Cu două sau trei milioane!

Valsul ăsta al milioanelor m-a fascinat întotdeauna în timpul dejunurilor. Auzi într-una: "E vorba de o tranzacţie de treizeci sau patruzeci de milioane" ori: "I-am avansat unul sau două milioane". Aceste *mici* diferenţe care separă *treizeci* de *patruzeci*, sau chiar *unul* de *două* şi care m-ar copleşi cu prisosinţă, apar la ei cu totul şi cu totul fără importanţă. Ce impresie aş mai putea să fac propunînd o afacere care ar necesita maximum patru (sau) cinci sute de mii de franci? Aşa ceva nici gînd să poată interesa pe cei care jonglează cu milioanele.

Fără îndoială pe lumea asta există doar două categorii de oameni... Unii care încep să numere de la un franc la o sută de mii...

...Şi ceilalţi care încep să numere de la o sută de mii în sus...

Traducere de
S. MALCAŞ

UNICĂ ÎN INIMA TEL AVIVULUI
CASA DE PĂRINŢI
«Neot Habima»
ELEGANŢĂ ŞI SERVICII DE ORDINUL 5 STELE
ASIGURĂ ODIHNĂ, CONDIŢII DE CONVALESCENŢĂ, 5 MESE ZILNICE CU MENIURI VARIATE ŞI ATENT ÎNTOCMITE
În vecinătate: Teatrul Habima, Heihal Hatarbut, Dizengoff Center
TEL AVIV
Str. Berdicevski nr. 14
tel. 5616757 – 5619041

În Iordania se vînd – în prăvălii, insigne cu chipul lui Saddam. Fenomenul nu mi se pare insignifiant.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

NELU WEINBERG
PREZINTĂ PAGINILE DE
JOCURI

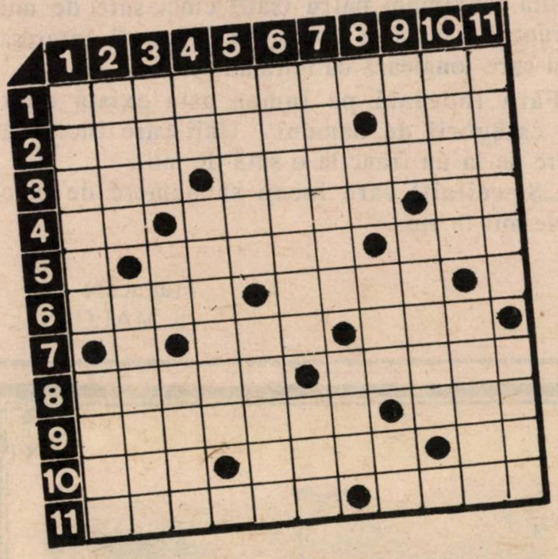

MARTISOARE...

Orizontal: 1) Prim ajutor 2) Scoatere de sub tensiune – Scoasă din fire 3) Tipic uman – Abătut din cale-afară 4) Vin după voi – Dă dovadă de microbism – Ecou de romanţă! 5) Scos la joc – Adus la zi 6) Un fel de simţ al măsurii – Criză de energie 7) Intră din spate – O.K.! 8) O măgărie greu de suportat – Lucrări de bază în construcţii9) Oameni cinstiţi – Produs de uz curent 10) Prolog la... a fost o dată – Necesită o săpuneală zdravănă – Aşa cum scrie la carte! 11) Patul puştilor – Se întinde la vorbă.

Vertical: 1) Plecat de la centrală cu puteri speciale – Centru de proiectare 2) Arbori mici – Face agitaţie în masă 3) Conţinutul oalelor – Cerc restrîns! – Joc bazat pe anagramă la o ...sumă 4) De prin părţile locului – Pofteşte... 5) Rase de oameni – Deschideri în adîncime 6) Ghicitori vechi – Încasează la comandă 7) Scrisori de recomandaţie – Cu capul sus 8) Măduva oaselor! – Îi tună şi-i fulgeră – Indicativ la timpul prezent 9) Stau... la vorbă – Piese de teatru 10) Amortizoare de zgomot – Aleargă cîinii după el 11) Intreprindere falimentară – Acesta e în stilul pop.

NELU WEINBERG

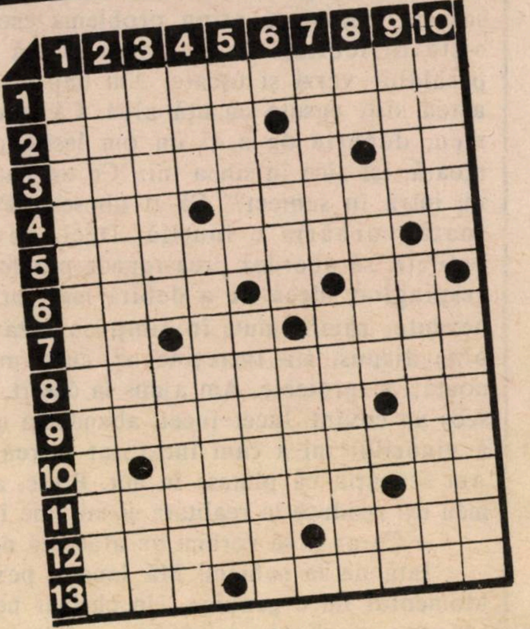

POSTURI

Orizontal: 1) Copiază în scris 2) Cu trecere pe roşu – Ia mereu note proaste 3) Tip de nume comun (pl.) – Secătuite 4) Dat cu fugiţii – Ăştia au ce au... cu mine 5) Luat în cercetare 6) Lăsate în urmă şi de melci – Unică şi barată! 7) Petunie din grădiniţă! – Vas plecat din golf! – Jucător în postură de vîrf 8) Face tîrgul 9) Conectaţi la înaltă tensiune – Una... păţită! 10) Ajunse de rîsul lumii 11) Intrate la idei – Susurat! 12) Omul marilor lovituri – Schimb de serviciu 13) Orientare de dreapta – Tip de om cinstit.

Vertical: 1) Relativul absolut 2) Privelişte... de lux – Întors... invers 3) Corigent la purtare – Tare pe terenul de tenis 4) Fel de fel – Face prinsori fără miză 5) Ţin vasele sub tensiune – Pară roşie de soi 6) Fac cît pot – Pînză groasă de un ţol 7) Ţinută discretă – Un fel de junghi (pl.) 8) Scăpat de durere – A pune pe foc – Centru de greutate! 9) Făcut... cînd se procură ceva – Tratate de pedichiură 10) Cadru de proporţii reduse – Aflate în uitare.

RUDOLF LEIZEROVICI

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

PENTRU FEMEILE NOASTRE

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1						●							●
2				●					●				
3						●							
4								●					
5				●					●				
6			●								●		
7		●			●				●				
8	●					●				●			●
9							●		●				
10			●			●							
11					●					●		●	
12								●					
13							●						

Orizontal: 1) Una cu care ne pierdem nopţile... – De felul lor sînt ascultătoare 2) Femei anonime – Femeia cu care ieşi în lume – Cuprins eronat! 3) Mamă începătoare – Reuniune cu mai multe necunoscute... (pl.) 4) Arată femeile mai grase – Muiere rea – Se cam uită la femei 5) Marcă de automobil din RFG – Dragoste de mamă – Sînt de ochii lumii (sing.) 6) Trece una, vine alta! – Bine... primit – Mijlocel de fată 7) Caldă, dar fără inimă – Se exprimă curent în două limbi – Bine calificate la locul de muncă 8) Femeie în căutare de afecţiune – Mitică... pentru prima soţie – Locuri goale! 9) Fată mare – Cu frecvenţă mare la cursurile principale (pl.) 10) Media notelor! – Scoate totul din nimic – Specialist în încrucişări ce merg la inimă 11) Execuţie la faţa locului – Interesaţi de latura materială 12) Introdusă în teren cu bune rezultate – Bijuterie lirică de paisprezece carate 13) Afişează o atitudine... total dezinteresată – Lucrătoare la o întreprindere.

Vertical: 1) Paradisul pierdut pentru doi ochi frumoşi – O femeie primitoare cu noii veniţi 2) Dînsa-i face pe toţi deştepţi – Rău... la dictare 3) Un trofeu dat pe din două! – Prinse-n braţe de mijloc (sing.) – A iubi ca-n prima zi... 4) Odată pe lună – Deschis la fire 5) Iubită... de bărbat – Se-ntoarce într-un ceas – Cuprins de inaniţie! 6) Divinitate scandinavă – Scoase din fire 7) Muiere... uşoară – Ţine pasul 8) Participă la o extragere – Cu genele întoarse 9) Unse pe margine! – Expunere de perspectivă 10) Simbol... al menirii feminine – Sîmburele feminităţii! – Loto central! 11) Martor la despărţire – O pereche legată... cu inima 12) Noi angajate la o întreprindere – De-ale nevestelor! 13) Acestea-s din popor – O frumuseţe răpitoare

NELU WEINBERG

Dicţionar: BMW, FEU, EAPO.

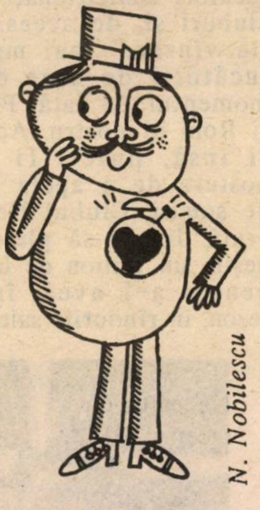

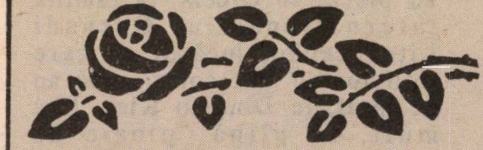

COPERTĂ LITERARĂ
(3, 5, 6)

Aflaţi prin anagramare titlul ultimului roman în româneşte apărut recent în ţara noastră.

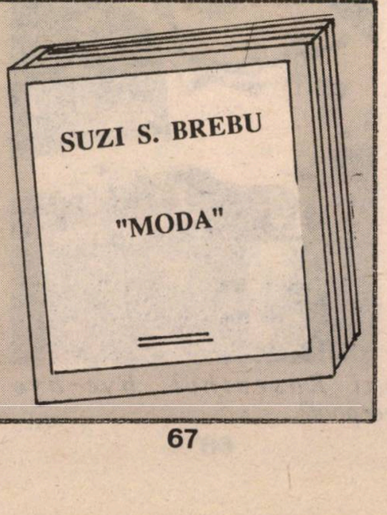

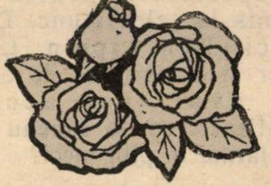

Dezlegarea jocurilor
din "Minimum" nr. 47

Clarobscur

Suprasaturat, eroare, reală, riscanţi, ne, pat, tîrnuiri, eşalonaţi, tn, nasos, tîmpit, t, ig, raţi, r, ib, iţit, tapa, năuc, canotor, armată, urare.

Obscur!

Pseudonime, reflex, mim, osii, inimi, c, curgător, era, necaz, deci, ne, at, efect, ls, e, er, ţesător, elevi, ude, uniri, şpan.

Clar...

Admiraţie, i, secret. brad, cc, ibis, ore, ulise, omisă, laţ, leşin, l, trac, deget, aa, ah, td, ac, tor, ceaşcă, aia, al, lied, celibatar, o, t, avans, atu.

CARTE DE VIZITĂ
MOSHE TALMON – Loto

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

SPORT

● Cînd bubuie tunurile, tac muzele. Iar sportivii de performanţă, mă grăbesc să adaug, intră în vacanţă forţată. Nu toţi, ce-i drept. Dacă ligile de fotbal au trebuit, din pricina rachetelor irakiene, să-şi întrerupă activitatea pînă la noi dispoziţii, basketbaliştii lui Macabi Tel Aviv au continuat să joace în "Cupa Campionilor Europeni". Dar numai în deplasare. Meciurile "acasă" le-au disputat tot peste hotare, pe unde s-a putut. Cine ar fi riscat să vină aici pe vremuri de rachete? Şi, dacă ar fi vrut să vină, tot n-ar fi putut juca în faţa scaunelor goale de la "Iad Eliahu". Filarmonica israeliană, dirijată de Zubin Mehta a imprimat un concert în studio, fără spectatori, pentru a fi transmis la televiziune. Doron Giamci, Hen Lippin, Lavan Mercer şi colegii lor de echipă n-au avut însă această posibilitate: ce se făceau dacă suna alarma în plin meci?

● Televiziunea ne-a servit, în compensaţie, mult sport străin, pe canalul unu (Uri Levi, Nissim Kiwiti şi simpaticul comentator Avi Ratzon) şi pe canalul doi ("transfugii" Ioram Arbel şi Orli Ianiv). Cei care beneficiază de televiziunea pe cablu, au avut, în afara programelor curente, plăcerea unor transmisii "în direct" de mare interes. Numai într-o singură zi, au putut vedea meciul de fotbal Liverpool – Manchester United şi meciul de basket Los Angeles Lakers – Chicago Bulls. E regretabil însă că, din cauza unui viciu de formă (prezenţa reclamei unei fabrici de ţigări pe terenul de joc), televiziunea israeliană, canalul unu, a anulat în ultimul moment transmisia meciului de basket Macabi Tel Aviv – Bayer Leverkusen din "Cupa Campionilor Europeni". Meci pierdut, cum se ştie, în condiţii dramatice, la diferenţă de un singur punct (102:101) de macabiştii tel-avivieni. Transmisia aceasta ar fi fost o meritată "acadea" pentru telespectatorii noştri, obligaţi de împrejurări să rămînă în casă, în apropierea măştii şi a camerei etanşe.

● Ce se întîmplă cu Roni Rosenthal? Se pare că zilele lui la Liverpool sînt numărate. Deşi şi-a cucerit de mult "galoanele" de vedetă în fotbalul britanic, el va cădea, mai mult ca sigur, victimă schimbării de concepţie pe care intenţionează s-o aplice managerul echipei, Kenny Dalglish. Acesta vrea să împrospăteze formaţia cu jucători achiziţionaţi de la alte cluburi şi, de aceea, va scoate "la vînzare" mai mulţi dintre jucătorii de care dispune în momentul de faţă. Printre care şi Roni al nostru. Acesta nu va fi însă, puteţi fi siguri, în postura de a apela la ajutorul de şomaj. Clubul Newcastle se arată dispus să plătească, bani peşin, un milion de lire sterline, pentru a-l avea, în viitorul sezon, în rîndurile sale.

■ *Roni Rosenthal: bye-bye Liverpool?*

■ *Vaclav Iarkos, noul portar (sovietic) al lui Hapoel Haifa: lumina vine de la răsărit*

● "Mercenarii" din sportul israelian, străinii aduşi să întărească echipele noastre de fotbal şi basket, s-au grăbit să se pună la adăpost, peste graniţă, cînd au văzut că, la noi, se îngroaşe gluma. Interesant este că sovieticii din echipele de fotbal s-au dovedit mai curajoşi decît negrii americani din echipele de basket şi au rămas în ţară. Doar nevestele lui Victor Ceanov (portarul lui Macabi Haifa) şi Andrei Bal (stopperul lui Macabi Tel Aviv) au plecat în Grecia, la familia internaţionalului Ghenadi Litovocenko, jucător cu care soţii lor au fost colegi, pînă nu de mult, la Dinamo Kiev. Mai mult, în plină "ploaie de rachete", a sosit în Israel încă un jucător sovietic, Vaclav Iarkos de la Jalgiris Vilna, care va fi portarul lui Hapoel Haifa. "Se spune că e război, a declarat el. Pe mine, războiul nu mă sperie. Fotbalul e profesia mea, pîinea mea, pe care am venit să mi-o cîştig aci..."

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

- Fostul boxer profesionist și antrenor al echipelor de box ale României și Israelului, Aurel Weintraub, se numără printre cei care n-au plecat "în dispersare" de teama rachetelor. A rămas ferm pe poziții, la Petah Tikva, în regiunea "alef", cea mai vizată, fără a accepta să facă vreun "rabat" la optimismul și buna sa dispoziție dintotdeauna. Notez că, la 75 de ani, "Aurică" încă este, cînd se ivește ocazia, în plină activitate, ca arbitru și judecător la reuniunile pugilistice.

- Doi dintre basketbaliștii negri americani, "veteranul" Earl Williams și Ritchie Dumas, au rămas, totuși, în țară. Ce-i drept, nu la Tel Aviv, unde tot n-aveau ce face. Au plecat la Eilat, pentru că orașul acesta a devenit, între altele, locul de întîlnire al tuturor vedetelor, din toate sectoarele, de la teatru pînă la sport. Înaintea plecării, Williams și Dumas au făcut însă o vizită ostașilor americani care deservesc o stație de lansare a rachetelor "Patriot", au stat de vorbă și le-au urat succes. Frumos din partea lor, oricum!

G. MODEANU

BULĂ INTERNAȚIONAL

Faimosul Bulă, ca de altfel tot humorul politic românesc, e pe cale de a face carieră internațională. Aflăm că edituri din Statele Unite, Canada, Franța și Israel, pregătesc mici antologii ale acestui humor incomparabil. Ni se spune că editura "Am oved" caută traducători buni din românește în ebraică. Știm că ei nu lipsesc, totuși ne întrebăm cine poate găsi echivalențe ebraice pentru capodopere ca:

Ceaușescu a murit,
și-a găsit beleaua!
De-acum n-o mai cîștiga
meciurile "Steaua".

sau

Cu televizorul
Ați mințit poporul

sau

Ceaușescu să ne ierți
Că-n Decembrie-am fost beți!

sau

Ține minte cinci cuvinte:
Totul e ca înainte!

IN EXCLUSIVITATE PENTRU
OLIM HADAȘIM DIN ROMÂNIA

CARE AU INTRAT ÎN ISRAEL ÎNAINTE DE
1 DECEMBRIE 1990

Biroul "Personal Import", condus de LICĂ BERCOVICI, vă oferă posibilitatea de a cumpăra obiecte electrice de uz casnic cu scutiri vamale pentru olim hadașim, la prețuri foarte avantajoase:

• TELEVIZOARE: Gründig, Sony • VIDEO: Philips, Hitachi • VIDEO-CAMERA: Philips, Hitachi, Sony • ASPIRATOARE: AEG, Philips, Hoover • MIXER: Kenwood • MAȘINI DE SPĂLAT VASE: AEG, Philips • RADIOCASETOFOANE • SECRETARE AUTOMATE • WALKMAN o TOASTER • CEARCEAF ELECTRIC • FILTRU CAFEA • CUȚIT ELECTRIC • STEREO HI-FI

ACȚIUNE SPECIALĂ
NUMAI PENTRU LUNA
MARTIE

- **10 rate lunare: televizoare, stereo HI-FI, video-camera**
- **3 ani garanție: televizoare, stereo HI-FI**
- **5 rate lunare : video**

Video, video cameră, stereo HI-FI, se pot obține la preț de ole hadaș numai prin intermediul acestui birou
Livrare pe tot cuprinsul țării

Nu este nevoie de avans pentru efectuarea comenzii. Plata se face la primirea obiectelor la domiciliu.

Este suficient să telefonați și comanda este efectuată.

Pentru informații suplimentare vă puteți adresa în limba română lui LICĂ BERCOVICI.

"PERSONAL IMPORT" LICĂ BERCOVICI

P.O.B. 3216, Rishon Le Zion 75100, Israel
TEL.: 03-9661262; FAX: 03-9668240;

ARISTIDE MIRCEA
"RÎSETE ÎN OLIMP"
Ed. "Grinștein, Tel Aviv – 17 șekeli
"FATA PRIMARULUI" – feerie politică –
Ed. Victor Frunză, Danemarca – 10 șekeli
"HUMOR ISRAELI" – în ebraică –
Ed. "Șaar", Tel Aviv – 15 șekeli
Cărțile pot fi procurate trimițînd un cec pe adresa:
Mircea Aristide, P.O.Box 797 – Kiriat Yam – 29107

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

● Sànàtatea

1) "Arborele": culcată pe spate, cu braţele întinse paralel cu trupul, ridicaţi picioarele bine întinse, la verticală. Apoi îndoiţi genunchii, apucaţi cu ambele mîini tălpile, respirînd profund; expiraţi numai după ce aţi ridicat din nou picioarele. În tot cursul exerciţiului, capul nu trebuie să se mişte de pe podea.

2) "Budha cel senin": aşezată pe podea, cu mîinile sprijinite pe şolduri, piciorul drept bine întins înainte şi stîngul îndoit pe dreptul. Apucaţi glezna piciorului drept cu ambele mîini, aplecîndu-vă în faţă, fără a îndoi picioarele, pînă ce capul atinge genunchiul şi coatele se sprijină pe podea. Executaţi cu celălalt picior.

3) "Iertarea": din poziţia iniţială în genunchi, şezutul va atinge călcîiele, apoi încet, aplecaţi-vă pe spate, ajutîndu-vă cu mîinile pînă ce capul atinge podeaua.

4) "Foarfeca": aşezată pe podea, cu mîinile pe şolduri, cu genunchii lipiţi pe piept, picioarele alăturate, îndepărtaţi încet genunchii, apoi încercaţi să-i apropiaţi, opunînd rezistenţă cu mîinile.

5) "Număr de aur": în picioare, cu gleznele, genunchii şi tălpile lipite, încercaţi să răsuciţi genunchii încet spre exterior (în afară) fără să mişcaţi tălpile ce trebuiesc menţinute alăturate. Rămîneţi în această poziţie cîteva secunde, apoi reluaţi exerciţiul.

6) "Glezne de căprioară": aşezată pe podea, cu picioarele lipite şi întinse, întoarceţi tălpile în aşa fel încît să se afle faţă în faţă. Rămîneţi cîteva clipe în această poziţie, apoi executaţi mişcarea în sens invers.

AMARIA

SUBŢIEREA GLEZNELOR PRIN EXERCIŢII YOGA

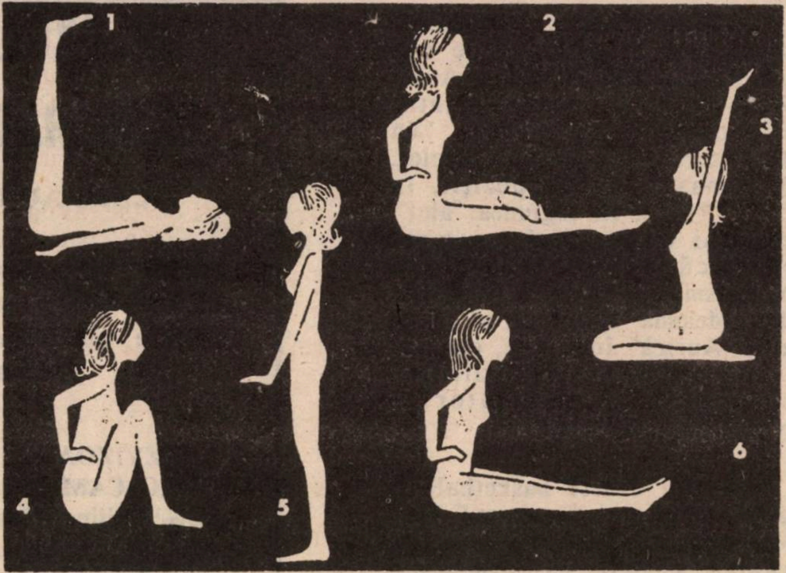

GRAFOLOGIE

● *S. A., Tel Aviv:* Iată o probă de scris care m-a pus, ca s-o descifrez exact, şi mă pune – ca să dezvălui tot ceea ce am văzut şi am înţeles – la grele încercări. La prima privire, grafia ordonată, frumoasă chiar, pare a indica o persoană calmă, cu certe înclinaţii artistice, dar începînd o analiză amănunţită, imaginea iniţială se destramă treptat-traptat şi lasă să se întrevadă un cu totul alt portret: totul este contrafăcut. Dacă este ceva de admirat aci, este puterea voinţei cu care ai izbutit să-ţi ascunzi pînă şi faţă de tine însuţi caracterul complet influenţabil, zgîrcenia botezată "economie" şi un soi de frică de a înfrunta viaţa şi greutăţile, o comoditate dusă la maximum, mascată sub "simţul frumosului", acel frumos pe care Baudelaire îl cînta în faimosu-i sonet: "Urăsc mişcarea tulburătoare de linii"! Ai ajuns la un asemenea stadiu al contrafacerii, încît scrisul tău nici nu are vîrstă: nu pot spune dacă eşti tînăr sau bătrîn, dar presupun că o asemenea performanţă nu se atinge bătînd din palme, deci avem de-a face cu o fiinţă matură.

....ŞI VISE

● *"Marinarul din Neghev"*, care, conform ştampilei poştei, ne-a expediat rugămintea de a-l ajuta să descifreze un vis, tocmai din Arad, şi-a ales acest pseudonim autoironizîndu-se din cauza obsesiei sale onirice pentru apă: multă apă, cînd limpede, cînd tulbure, cînd scăldîndu-se în ea, cînd căzînd în rafale din cer, cînd bînd-o. Excelent! A visa apă este totdeauna un semn bun, bune prevestiri de sănătate şi prosperitate, iar dacă apa din vis este şi puţin tulbure, asta înseamnă că şi onorurile se adaugă celor dinainte. Ce-şi poate dori omul mai mult?!

TILL BUHOGLINDĂ

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

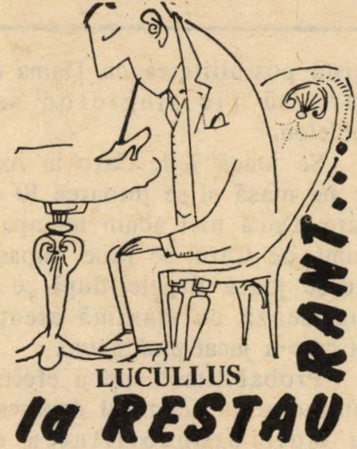

LUCULLUS *la* RESTAURANT...

White House (*Casa Albă*, carevasăzică, o adresă pe care o simpatizăm în mod deosebit), Cafe-pub, Rh. Hayarkon 108, Tel Aviv (cam peste drum de Hotel Dan).

Eram gata-gata să vă vorbesc de-un restaurant chinezesc, cu lumînări pe masă, arome de haşiş (în fine, e un fel de-a vorbi) şi rafinamente, pentru un tête-á-tête memorabil. Dar nu e momentul. În vremea din urmă, nu mai ieşim seara în oraş. Nu numai cinematografele, teatrele, opera, barurile, galeriile de pictură etc. etc. au fost cam închise, după căderea întunericului, dar şi – vai! – localurile cu mititei, steak "au poivre" sau bucătărie cautoneză. Lumea s-a repezit, cum ştim, la domiciliu, punîndu-se, de la cinci p.m. în sus, pe... aşteptat (ştim noi ce). Şi pe mîncate. N-aş zice (de ce să mint?) că s-a mîncat prost: nevestele, mamele, soacrele, fiicele şi surorile noastre şi-au pus meşteşugul culinar la bătaie, dovedindu-se la înălţime; iar noi (precum şi ele), am pus din pricina acestui amestec de gustărele fără de sfîrşit şi de sedentarism, cîteva kilograme bune (adică rele) pe noi.

La restaurant? Numai ziua, la ceasurile prînzului. Şi încă... Pe cîţi nu i-am auzit întrebîndu-se: "Şi dacă sună alarma, cînd sînt la felul doi, în plină tocană cu mămăliguţă?

Acestea fiind spuse, am descoperit în aceste zile nervoase, un mic local foarte potrivit (White House-ul numit mai sus) pentru un dejun, plăcut din multe puncte de vedere.

1) Un serviciu simplu, cordial şi rapid, efectuat de cîteva fete îmbrăcate (sau dezbrăcate) cu gust. Spun dezbrăcate, fiindcă o chelneriţă care ne servise avea umărul stîng şi 1/2 din spate dezgolite, însă la modul estetic, ceva în spiritul indian (să zicem).

2) Un menu-fix (binecunoscutul business-lunch) care-ţi oferă cinci feluri principale în jurul cărora se construieşte prînzul. Preferinţa mea (şi a partenerei mele) se numeşte "şniţel cordon-bleu". Bine făcut, gustos, de-ajuns de măricel (deşi, nu murea nimeni de-ar fi fost mai mare), şniţelul acesta a fost însoţit de-un excelent cartof la cuptor (partenera mea a ales chipşi, nefiind nici ea dezamăgită) şi de-o salată asortată (roşii, castraveţi, etc.), vizibil proaspătă. La desert, o plăcintă cu mere fină (eu, străduindu-mă, fără succes de altfel, să slăbesc, am ales o cafea-filtru). Menu-ul cuprinde şi o băutură "uşoară". E un fenomen destul de rar, deoarece, în mai toate cazurile, băutura (fie ea chiar numai uşoară) este *extra*, nefăcînd parte din menu-ul cel fix. Încă un fenomen rar, ba chiar foarte rar (şi, în plus, cît se poate de plăcut): serviciul e inclus. Ceea ce înseamnă că suma citită de tine pe uşa localului în dreptul menuu-lui propus este – minune! – aceeaşi cu cea pe care-o scoţi din buzunar. Ce-i afară zugrăvit, înăuntru-i viu şi natural.

3) ...Iar suma în cauză a fost de 16 shkalim şi ceva agurot (precizez, la sfîrşitul lui ianuarie, nu ştiu ce efect or fi avut, dacă au avut, rachetele, între timp, asupra preţului). 16 shkalim: ne-a sunat bine, mîngîietor, ca o alarmă fără de bum-bumuri, cînd, la sfîrşit, Nahman Shai îţi spune că n-au fost *nifgaim*.

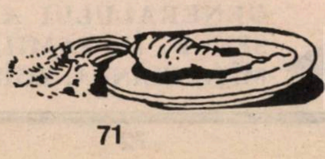

CÎTEVA REŢETE CU IAURT

Iaurtul este un aliment care se bucură de o foarte bună apreciere din partea higieniştilor şi a dieteticienilor. Este un aliment uşor de digerat, bogat în calciu, vitamina B şi proteine şi un bun dezinfectant al stomacului şi intestinului.; cu o singură condiţie: să fie consumat în mod regulat. Nu înseamnă însă că trebuie consumat numai în forma în care îl cumpărăm.

Iaurtul variază după cantitatea de grăsime, cel mai gras fiind iaurtul din lapte de oaie. Eshelul este preparat din lapte de vacă; iar lebenul, care-i făcut din lapte de vacă degresat, este indicat în curele de slăbire sau cînd nu vrem să ne îngrăşăm.

În forma natur vom consuma iaurtul cu sau fără zahăr. Este mai bine să-l îndulcim cu puţină miere sau să-l amestecăm – ca variaţie – cu un sirop de fructe, de preferinţă zmeură.

- *Cartofi cu iaurt:* spălăm bine de tot cartofi mijlocii şi îi coacem, după ce i-am uns cu puţin untdelemn. Cînd sînt moi, tăiem capacul, scoatem miezul fără a strica coaja. Amestecăm miezul cu iaurt (cîte 1-2 linguri pentru fiecare cartof), adăugăm pătrunjel tocat mărunt şi un vîrf de cuţit de sare şi umplem cojile cu acest amestec. Înainte de a servi, mai dăm puţin la cuptor. La servit se poate adăuga unt.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

● *Sos de salată:* amestecăm un borcănel cu iaurt cu o jumătate lingură de zeamă de lămîie, un vîrf de cuţit de sare şi un sfert de linguriţă de miere. Se foloseşte la salată verde, amestecată cu felioare de ridiche, roşii, castraveţi, inele de ceapă, mărar tocat şi ardei gras. Salata va fi garnitură la peşte, la gril sau la cuptor.

● *Ca maioneză:* pentru a fi mai uşor de digerat, la maioneză adăugăm o cantitate egală de iaurt. Batem bine şi adăugăm o lingură de morcov foarte fin ras. O folosim la salată de legume fierte (salat maionez) din bucăţele de cartofi fierţi, morcovi, mazăre, porumb, castraveţi muraţi, dar şi la diverse budinci (paştidot) calde, de legume (brokoli, dovlecei, spanac, ciuperci).

● *Salată de cartofi cu usturoi:* într-o lingură de untdelemn se lasă să se marineze un căţel de usturoi zdrobit, peste noapte, sau se fierbe usturoiul la foc mic în untdelemn. Untdelemnul se aruncă, iar usturoiul se amestecă cu o linguriţă de zeamă de lămîie, apoi se adaugă un borcănel cu iaurt. Se toarnă acest sos peste cartofi fierţi tăiaţi în felii foarte subţiri, se amestecă bine, se lasă la rece o jumătate de oră. Înainte de a servi se presară cu pătrunjel tocat. Acest sos se poate consuma şi cu ouă tari. Această salată se serveşte ca garnitură la şniţel sau hamburger (vegetal) TIVOL.

● *Clătite sau chifteluţe de iaurt:* amestecăm un borcănel de iaurt, un ou bătut, puţină sare şi două linguri cu vîrf de făină. Se pun cu linguriţa grămăjoare în ulei încins, se rumenesc pe ambele părţi şi se servesc cu sos de dulceaţă.

YLANA

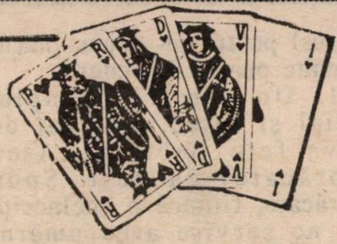

Dezlegarea la Bridge
"COMBININD ŞANSELE"

Totul este să combinăm toate săgeţile pe care le avem în tolbă.

După două (sau trei, dacă este necesar) tururi de atu, se joacă As de Cupă, Rege de Cupă şi Cupa tai în mînă.

Dacă Dama de Cupă cade, Valetul de Cupă va fi a 11-a levată a declarantului. Dacă nu, se poate impasa Dama de Caro în ambele direcţii, dar corect este să jucăm întîi toate atu-urile. Ultimele cărţi din mînă vor fi Rege, Valet şi 7 de Caro pe As, 10 de Caro şi Valet de Cupă pe masă.

Oricare dintre apărători are are Dama de Caro şi Dama de Cupă va fi schizat. În plus există posibilitatea ca Dama de Caro să fie singleton sau dubleton.

Se joacă 7 de Caro la Asul de pe masă şi se întoarce 10 de Caro. Dacă nici acum nu apare Dama de Caro, se face impasul sau se joacă Regele, după ce se analizează cu maximă atenţie tot ce s-a jucat pînă acum.

Probabilitatea de a efectua contractul în acest fel depăşeşte cu mult probabilitatea de reuşită a unuia dintre impasuri.

Iată întreaga donă:

7 3
A V 6 4
A 10 5 3
R D 6

R 10 5 2 10 9 8 8 6 4 5 4 3	N W E S	A D 9 8 6 D 7 5 2 D 9 2 9

V 4
R 3
R V 7
A V 10 8 7 2

● A APĂRUT
UN NOU ROMAN

GETTA BERGHOFF
SUB ZODIE SUMBRĂ

Cartea se găseşte la Librăria Lepac sau se poate procura trimiţînd un CEC în sumă de 30 şekeli la P.O.B. 2635 Holon, mikud 58126

UN ROMAN AL GENERAŢIEI NOASTRE

UN ROMAN APĂRUT SUB RACHETE

UN ROMAN DE DRAGOSTE, PASIUNE ŞI URĂ

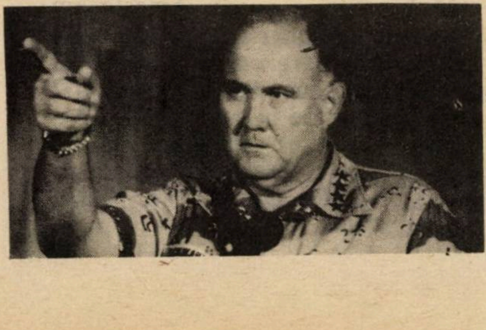

GENERALULUI AMERICAN SCHWARTZKOPF I SE SPUNE, ÎN FAMILIE, *PISOI*. ŞI PE DREPT CUVÎNT: MÎŢA BLÎNDĂ, ZGÎRIE RĂU.

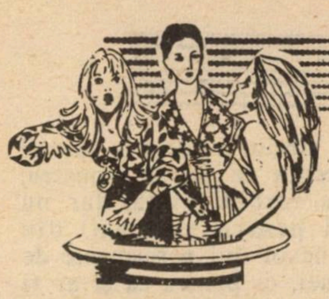

30 DE ZILE

A FI VĂDUV ÎN 1990

...Așadar, epilog la "scandalul Shaul Carmel". Mai întîi, cum făgăduisem, o scrisoare deschisă (și nemenajantă) trimisă d-nei Judith Schechter, prietena lui Carmel, de Dr. Puica Strihan (soția prof. Andrei Strihan de la facultatea de teatru Ramat Aviv). Pe urmă, cîteva considerații de-ale noastre pe marginea *dramei;* nu e vorba nici de a răspunde tuturora, nici de a trage concluzii ca la ședință, de sus, de la prezidiu. E vorba de cîteva considerații doar; ca să avem motiv de reflexie. Și de reflexii.

SCRISOARE DESCHISĂ DOAMNEI JUDITH SCHECHTER

Nu m-am născut în secolul al XIX-lea și nici într-un tîrg din Moldova, ci la București, într-o familie de intelectuali cu vederi largi.

Am făcut parte dintr-o generație care a călcat în picioare toate tabuurile. Am crescut – printre mulți alții – ca Max Nordau, cu Romain Rolland, a cărui eroină, Annette, din "L'âme enchanteé", este cea mai frumoasă figură de femeie singură, independentă.

Prin profesiunea pe care mi-am ales-o, am cunoscut corpul și sufletul omenesc. Și, începînd cu masa de disecție, am învățat și am muncit alături de bărbați, o viață întreagă.

Prin această prezentare am încercat să vă conving că sînt total lipsită de prejudecăți, dar...

Încep prin a vă declara că sînt absolut de acord cu Dvs. că nu trebuie să existe tabuuri și că trebuie vorbit despre Tot. Depinde, însă, unde dezbatem o problemă și în ce formă ne exprimăm gîndurile și sentimentele. Lipsa de prejudecăți nu înseamnă lipsă de pudoare, de discreție și chiar de bun simț. Există probleme personale care sînt numai ale tale, Nu din cauza prejudecăților, Nu dintr-o falsă pudoare.

De altfel, chiar dvs. recunoașteți acest lucru prin argumentele aduse, care contrazic total premizele problemei: "Adică de ce în America poți mărturisi Totul unui psiholog (și-o fac 200 milioane de oameni)... De altfel și generațiile trecute se spovedeau la rabin sau preotului". Deci, iată, stimată doamnă Schechter că și Dvs. sînteți de acord că problemele intime, problemele absolut personale, din discreție, din pudoare, din respect pentru semenul lor, cele 200 milioane de americani nu și le publică într-o revistă, nominalizînd, ci se spovedesc preotului

O'Neill a scris despre Tot, a dezvăluit cele mai profunde probleme umane, a adus chiar subconștientul pe scenă, dar n-a publicat nicăieri aventurile lui galante. Miller a scris despre Tot, dar nicăieri despre viața lui intimă cu Marilyn Monroe. Pirandello și-a sublimat tragedia vieții lui – avînd o soție psihopată – într-o formă artistică. Numai biografii au dezvăluit adevărul. Astfel de cazuri ar putea umple pagini întregi. Ceea ce doriți dvs. să se spună apare, chiar și în America, în reviste și în magazine, ca și în filme gen Dinasty, toate sub orice nivel literar sau artistic.

Deci, în problema de fond, – a spune sau nu TOT, chiar argumentația Dvs. vă este defavorabilă. Aș adăuga, că discutînd aceste probleme foarte intime în mod public, nominalizînd, înseamnă – într-o exprimare populară, expresivă: "A-ți da poalele peste cap".

În legătură cu problema "fericirii", citez: "Fiecare are dreptul la fericire și pentru a o găsi *e îngăduit să faci orice,* bineînțeles fără a lovi pe nimeni". Din nou vă contraziceți, stimată d-nă Schechter. "Orice" implică și acte josnice, chiar distrugerea unei vechi prietenii, așa cum declarați: "Da, e adevărat că două vechi prietene, prietene de zeci de ani, sînt în stare să rupă prietenia, ponegrind, făcînd *orice* ca să-i *ia* una celeilalte partenerul dacă-i place. Și mie mi s-a întîmplat acest lucru". (s.m.)

În ceea ce privește concepția Dvs. despre Prietenie, despre adevărata și îndelungata Prietenie – care este poate un sentiment mai profund și mai dezinteresat decît dragostea – chiar modul în care vă exprimați, prefer să nu spun Tot ce gîndesc... Și aceasta din respect față de Om, din pudoare...

Iertați-mă, d-nă Schechter, nu numai că v-ați expus, publicîndu-vă concepția despre viață, dar v-ați și dezvăluit. Această luptă acerbă, rapace pentru un anumit gen de fericire nu denotă o concepție modernă de viață, ci o mentalitate negustorească: totul se cumpără și se vinde, inclusiv sentimentele; totul se obține prin orice mijloace, inclusiv "fericirea".

Fiindcă, stimată d-nă Schechter, dacă ați fi întîlnit un bărbat atrăgător, cu multiple calități, dar... ole hadaș, fără nume, fără marcă de mașină de renume, fără apartament și cont la bancă, mă îndoiesc că v-ati fi "expus".

Am cunoscut bărbați care n-au scris un vers în viața lor, dar care erau poeți. Bărbați care știau să creeze atmosferă, cu care puteai să faci o călătorie – imaginară sau reală – să asculți muzică sau poezie. Dar... bărbați care *niciodată* nu și-ar fi publicat lista amantelor.

Da, d-nă Schechter, și în secolul XXI vor exista probleme sufletești, probleme fragile de care te apropii cu respect, cu înțelegere, cu gingășie.

Problema pe care ați vrut s-o dezbateți și s-o nominalizați nu este aceea pe care atît de vulgar ați numit-o "a văduvilor și a văduvelor". Este problema *singurătății.* Și, mai ales, este problema singurătății la sfîrșit de drum, cînd marile elanuri și capacitatea de a trăi încep să se stingă.

Trebuie spus Tot, încă o dată declar că sînt absolut de acord.

"Dacă scriitorul nu va spune lucrurilor pe nume"... Evident, scriitorul este cel care zugrăveşte întreaga noastră viaţă, dar într-o formă artistică, dacă este cu adevărat scriitor.

Regret că Al. Mirodan, care ne-a promis o *Revistă* (şi cît ne-am bucurat cei obişnuiţi cu Contemporanul, România Literară), nu s-a ţinut de cuvînt.

Regret că cel care consideră că trebuie spus Tot, se ascunde în mod laş sub pseudonim.

În ceea ce priveşte povestea de dragoste dintre Romeo din Holon şi Julieta din Bat-Yam... *pe-ni-bil!*

Dr.PUICA STRIHAN,
Tel Aviv

* * *

Cîteva cuvinte pe marginea dezbaterii; care, în ciuda rachetelor, continuă şi astăzi, cu furie. De unde se vede – nu-i aşa? – că problemele vieţii sînt mai puternice decît spaima de moarte!

N-avem timp, acuma, să întreprindem ample studii psiho-sociologice despre cazul Carmel, aşa încît, vom rezuma, spunînd, limpede şi simplu: polemica dezlănţuită în jurul lui "A fi văduv în 1990" (recte 1991) este o polemică, mai mult o înfruntare între două *culturi*.

Pe de o parte, *cultura*, ivită în occident, după cel de-al doilea război mondial – şi care spune că tabù-urile vechi (de cînd lumea...) trebuiesc sfărîmate şi oamenii trebuie să discute *deschis* (strip-tease intelectual carevasăzică!) problemele de toată ziua, ale vieţii intime. Inclusiv, păcătosul sex.

Exemple despre felul cum se manifestă această cultură deschisă, se pot da cu duiumul. Ne mulţumim să amintim cîteva doar, la repezeală.

Simone de Beauvoir, în anii '60, a aruncat "bomba", vorbind, cu franchețe "de te lua cu friguri" despre felul cum îl înşeală pe Jean Paul Sartre cu scriitorul mai tînăr Jacques Lanzmann; şi nu aşa "în general", ci şi cu descrieri fizice fără echivoc... A fost ca o aruncare de diguri în aer.

Mai pe urmă, un Yves Montand descrie, în memoriile sale, felul cum a iubit-o pe Marlyn Monroe. Iar soţia lui, Simone Signoret trăia. Şi nu numai că nu se revoltase, ci încuviinţase rostirea acestui adevăr.

Ceea ce a urmat e fără de sfîrşit, mai ales în lumea spectacolului. Să trecem peste autobiografiile destinate, normal, scandalului, şi să reţinem o singură carte de amintiri, scrisă de Kirk Douglas; acesta, *cu* acordul soţiei sale, (pe care *o iubeşte* şi cu care se înţelege de minune), descrie, cu nume şi pronume, cu dată precisă şi loc, întîlnirile sale extra-conjugale.

Una din cărţile cele mai semnificative în această privinţă, a *sincerităţii* erotice, adică, aparţine marelui romancier Georges Simenon, părintele celebrului detectiv Maigret. Iată ce scrie cunoscutul critic român N. Manolescu în lunarul *Litere*, (o nouă publicaţie bucureşteană excelentă, de mare eleganţă şi fineţe, scoasă sub egida Uniunii Scriitorilor, de George Bălăiţă şi B. Elvin) pe marginea cărţii *Mêmoires intimes*, uluitoare, a lui Simenon:

"Simenon este... *un homme à femmes*, un erotoman impenitent. De la 15 la 80 de ani are zilnic 3 sau 4 relaţii sexuale, tot aşa cum scrie 3-4 romane pe an. Este aşadar un Don Juan, tolerat de cea de-a doua soţie, care îl încurajează, îi prezintă femei şi îl însoţeşte în escapade, participînd deseori activ la satisfacţiile lui aşa zicînd colective. Menajul lui Simenon se compune din zeci de persoane, între care, permanent, mai multe tinere femei, secretare ori *femme de chambre*, cu care *pater familias* întreţine relaţii sexuale în acelaşi timp, uneori privegheat de soţie, care dacă nu e geloasă pe femeile soţului ei, este pe gloria lui literară. Ea va publica, tîrziu, o carte în care îl va prezenta ca pe un monstru, care i-a zdrobit viaţa, dar nu (tocmai pentru asta nu!) din pricina nevoii lui permanente de alte femei, ci pentru că şi-ar fi scris sutele de romane exploatîndu-i munca ei..."

Toată lumea este de acord că, la ora de faţă cînd vorbeşti despre *media* te gîndeşti, înainte de orice, la televiziune. Puterea acesteia e nemaipomenită... a intrat în toate casele, cetăţenii de pe micul ecran sînt musafirii noştri cotidieni, atitudinea lor influenţează atitudinea noastră, morala lor s-ar zice că exprimă morala noastră.

Ei bine, să vedem niţel ce se întîmplă, în aceste zile, la TV. franceză (o cultură carevasăzică foarte familiară nouă, celor de formaţie bucureşteano-ieşeano-timişoreană).

Unul dintre cei mai cunoscuţi comentatori francezi de televiziune, Bruno Masure (un fel de Haim Iavin al postului TF.1) a recunoscut, nu de mult, într-un interview acordat lunarului parizian "Globe" că este bi-sexual:

"– E adevărat că bărbaţii vă atrag?

– Da, se întîmplă... De altfel toată lumea e, în fond, bi-sexuală.

– Dvs. vă simţiţi aşa?

– Da.

– Bi-sexual?

– Da.

În continuare, Masure povesteşte că homosexualitatea sa s-a născut în timp ce frecventa, copil fiind, o şcoală religioasă.

– E adevărat că la şcoală... i-aţi iubit pe colegii dvs., în sensul biblic al cuvîntului?

– Da.

– Şi aţi descoperit, deci, sexualitatea, cu băieţii?

– Da."

Bernard Pivot, celebrul animator al emisiunii *Apostrof*, (difuzată de la o vreme şi pe canalul nostru, al II-lea israelian) dedicată cărţilor nou apărute-n librărie, a discutat, nu de mult, în faţa cîtorva milioane de telespectatori, cu scriitoarea France Huser, despre romanul ei "Casa plăcerii". Aşa cum citim în lunarul *Lui*, departe de a se "jena" de publicitate, povestea foarte firesc, foarte senin, cum anume îşi unge eroina romanului ei sînii cu spermă, ieşind apoi, mîndră, pe stradă, goală sub blana ei de vizon.

O altă scriitoare, mai cunoscută încă şi de solidă reputaţie literară, Nicole Avril, (cităm, în continuare din magazinul susamintit) îşi pune eroina să "mîngîie îndelung sexul masculin", să-l descrie în cuvinte peste care trecem şi la sfîrşit, în clipa orgasmului, să exclame: "Doamne, dă-mi mie toţi bărbaţii, îi vreau pe toţi, pe toţi!". Cititorul neinformat şi-ar putea închipui că autoarea e, totuşi, "o pornografă" oarecare, pusă pe făcut bani. În realitate, Nicole Avril este studiată în licee şi candidează, cu mari sorţi de izbîndă, la un fotoliu (era să zicem canapea, dar hai să nu glumim) al Academiei Franceze.

Şi fiindcă tot sîntem la capitolul televiziunea pariziană, nu se poate să nu notăm serialul de mare răsunet, "Amorul în Franţa", realizat de doi psihologi care-au "îndrăznit": Tony Lainé şi Daniel Karlin. Au îndrăznit, atît prin punerea în discuţie a unor teme "delicate", ca homosexualitatea, onania în şcoli, cît şi, mai ales (şi aici ne apropiem de punctul *nevralgic* al mărturisirilor lui Carmel) prin aducerea pe micul ecran a cîtorva cazuri concrete. Cu nume şi pronume, vîrstă şi adresă.

Două exemple doar, care-ţi dau frisoane.

...Un cuplu de homosexuali, Philippe şi Yvan, care declară "avem de transmis un mesaj telespectatorilor: şi anume să le aducem la cunoştinţă fericirea noastră".

...Şi un cuplu "normal", Andrè şi Yvette. Un cuplu cu probleme. Andrè a recunoscut, pe ecran, că nu a reuşit niciodată să o facă pe Yvette, soţia sa, să juiseze. Iar Yvette? Aceasta, izbucnind în plîns, a recunoscut că, întrucît nu era satisfăcută, a avut cîţiva amanţi. După emisiune, Yvette s-a simţit "uşurată".

Printre cauzele şocului produs de "A fi văduv în 1990" se află neîndoios şi faptul că evreii care-au trăit în România postbelică, s-au obişnuit cu un limbaj a-sexualizat: din cauza *puritanismului* binecunoscut din ziare, carte, de pe scenele teatrelor, de la radio şi TV, o mare parte a *alialei* este, *alergică* la discutarea deschisă a problematicii sexuale şi, mai ales, la "spunerea lucrurilor pe nume".

Explozia produsă de povestirile din *Minimum* ale lui Titus Surulescu, cu al său limbaj brutal este încă vie în mintea cititorilor noştri. Nu mai puţin vii sînt ecourile jurnalului – atît de erotic! – al poetei Nina Cassian.

În legătură cu această problemă a limbajului, criticul N. Manolescu (îl cităm încă o dată, de parcă gînd la gînd cu bucurie) formulează, în *România Literară*, cîteva observaţii interesante. Analizînd romanul erotic *"Rusoaica"*, de Gib Mihăescu, retipărit nu de mult în România (după ani de interdicţie), Manolescu scrie:

"Regimul Ceauşescu suferea de pudibonderie. Cititorii ştiu mai puţin, în această privinţă, dar editorii erau toţi persecutaţi de găsirea unor soluţii, ori de cîte ori trebuiau să editeze opere (sau numai pagini) conţinînd descrieri erotice ori sexuale prea directe. Cam tot ce ţinea de corpul uman şi de funcţiile lui fiziologice se cădea ocolit. Exemplele sînt uneori amuzante (şi e probabil că cineva le va culege într-o zi), dar, în totul, situaţia ajunsese tragică: din pricinile amintite, ca şi din altele, practic, toate ediţiile din scriitori vechi apărute la noi în ultima jumătate de veac comportă mutilări, mai mari sau mai mici, ale textului.

...Am să încep cu un exemplu hazliu, dar instructiv. Luca Piţu a tradus în franceză pentru revista braşoveană *Interval* scrierea licenţioasă a lui Creangă *Povestea poveştilor* sub titlul *Histoire d'une pine*. În româneşte, acesta este titlul popular sub care e cunoscută scrierea şi Luca Piţu îl redă prescurtat, *Povestea p...* Cititorul va fi dedus singur ce înseamnă în franceză *pine*. Exemplul arată clar cum anumite cuvinte desemnind organe ale corpului pot fi aşternute pe hîrtie în franceză, dar nu (încă?) în română...

Problema e simplă: trecerea de la exprimarea ocolită sau poetizată a lucrurilor legate de sex la o exprimare *directă*. Această trecere tocmai se realizase în perioada interbelică. Din păcate, pudibonderia de după 1944, a stopat acest proces abia iniţiat. Totul era, în fond, de luat de la capăt. Această întîrziere îngreunează echivalarea românească a limbajului erotic nu numai din cărţile Marchizului de Sade, dar şi din romanele contemporane ale lui Nabokov, Henry Miller sau Milan Kundera. Motivul e simplu: nu există încă în literatura română un limbaj erotic omologat. Unele cuvinte şi expresii sună prea crud pentru urechile cititorului, par vulgare..."

...Iar pe de altă parte, la polul opus, se află cultura *cealaltă*. S-o numim veche, provincială, mic-burgheză, conservatoare? O putem numi cum vrem; esenţialul este că această cultură nu *suportă*, pur şi simplu, nu *suportă* discutarea deschisă, în public a vieţii intime. Nu acuzăm pe nimeni. Nu reproşăm nimănui, nimic. Nici măcar nu recomandăm "schimbări de mentalitate". Nu. Ne mărginim să constatăm că aceştia reprezintă *altă cultură*. Atît. Nimic mai mult; şi nimic mai puţin.

DAN BENIAMINI

Din cauza bombardamentelor, oraşele irakiene nu mai au electricitate; aşa se întîmplă dacă guvernanţilor, răspunzători de bunăstarea ţării, le-a sărit o lampă

POŞTA

POŞTA
BY AIR MAIL

FAMILIA MITTELMAN

Sînt o persoană singură, văduvă, peste 70 de ani, fără copii, surori, fraţi, care locuiesc în Kiriat Haim Maaravit, într-un bloc cu 24 de locatari, 3 intrări. La începerea războiului din Golf, vecinii mei, Lily şi Ernest Mittelman, nici ei prea tineri, mi-au spus să nu stau singură, ci să vin la ei, în caz de alarmă.
În prima seară, noaptea la 2, la darea alarmei am alergat prin curte la aceşti vecini, care mă şi aşteptau la uşă şi de atunci nu mă lasă să dorm singură la mine acasă. În fiecare seară după ora 7, mă prezint acolo unde dorm pînă dimineaţă, înconjurată de toată dragostea şi atenţia pe care pot s-o dea oamenii cu suflet.
Avem în bloc olimi ruşi şi etiopieni, pe care această familie îi vizitează, îndrumă şi ajută.

HERMINA ROHRLICH
Kiriat Haim – Haifa

AL 2-LEA RĂZBOI MONDIAL – PARTEA II-A

Articolul lui Al. Mirodan despre legătura dintre Germania şi rachetele irakiene lansate împotriva Israelului a constituit pentru mine şi pentru toţi cei din jurul meu un şoc. Extraordinar!

NUŢU BERCOVICI
Haifa

*

Pornind de la cîteva fapte reale, nimic de zis, despre contribuţia industriaşilor germani la dezvoltarea rachetelor Skud şi despre demonstraţiile anti-americano-israeliene din Germania, Al. Mirodan trage totuşi nişte concluzii exagerate. Ideea că asistăm la o continuare a războiului declanşat de Hitler împotriva evreilor este fascinantă pe plan intelectual, dar foarte riscantă.

MIŢU CREMER,
Eilat

*

După ce-am citit articolul lui Al. Mirodan, m-am simţit ruşinată că politicienii noştri au primit cecul adus de ministrul Genscher. Ştiu că sentimentele mele pot să pară "nerealiste", dar asta simt: o ruşine înspăimîntătoare. Aş fi preferat ca guvernul nostru să facă un gest istoric, de răsunet mondial, ca de pildă, să rupă relaţiile diplomatice cu Germania.

Ing. VALY ROZENBERG
Tel Aviv

*

Am citit că peste 500 nemţi neo-nazişti s-au oferit să plece voluntar în Orientul Mijlociu, pentru a lupta, alături de Saddam şi O.E.P. pînă la distrugerea Israelului.

Am 75 de ani dar, sincer vorbind, m-aş înscrie oricînd voluntar ca să lupt împotriva hitleriştilor de astăzi.

MANOLE DOLLYNGER
Haifa

PĂUNESCU LA... "MINIMUM"

Întrebat de un ziarist dacă este antisemit, profesorul Nae Ionescu a răspuns: "Sînt prea inteligent pentru a fi antisemit".

Inteligent şi el, Adrian Păunescu nu numai că nu e antisemit, dar ne şi iubeşte...: "n-am rude de vreun fel printre evrei, deşi-i iubesc şi sînt de partea lor"...

Mă rog, cine-l crede, n-are decît. Dar nu asta e întrebarea; întrebarea e alta: Ce caută Păunescu la "Minimum"?

NICOLAU MARCEL
Naharia

"Minimum" se străduieşte să informeze cu privire la faptele şi fenomenele semnificative din universul relaţiilor româno-evreieşti. Versurile poetului Adrian Păunescu, citate în revistă (şi la care, desigur, se referă corespondentul nostru) se înscriu în acest univers.

SCRISOARE DESCHISĂ PRIETENULUI MEU MAI TÎNĂR, TEŞU SOLOMOVICI

Dragul meu, ne-am cunoscut şi apoi ne-am revăzut de cîteva ori, precum probabil bine îţi reaminteşti, în casa fiicei mele, Doina, şi a soţului ei, prof. Gustav Meiseles. Şi cum pe prietenii copiilor mei îi socotesc oarecum şi prietenii mei, îndrăznesc să mă adresez d-tale pe această cale spre a te dojeni, în felul meu, pentru ceea ce socotesc că a fost o greşeală din parte-ţi, care întrece cadrul restrîns al unei discuţii purtate seara, la o masă cu bunătăţi, un păhărel de licoare şi o ceaşcă de cafea.
Iată despre ce vreau să-ţi reamintesc:
Ai prezentat în urmă cu cîteva luni, pe o scenă din Tel Aviv (nu contează acum şi aici, precizarea datei sau a scenei) un spectacol în cadrul căruia un artist român preţuit de noi, cei care ne-am născut şi am trăit cîndva în tara dintre Dunăre şi Carpaţi (Florin Piersic) a recitat versuri de Adrian Păunescu. Este regretabil că în seara aceea nu s-a ridicat nici unul dintre spectatorii din sală care să protesteze împotriva unei asemenea manifestări "artistice" în Israel, pe o scenă din Tel Aviv (şi spectacolul a continuat!) Dar s-a găsit mai tîrziu nu un oarecare, ci un evreu originar din România cu autoritate morală şi prezent de ani de zile în mod curent în coloanele ziarelor şi revistelor noastre, citit şi gustat de public, preşedinte (chiar dacă criticat, probabil pe drept) al Asociaţiei scriitorilor de limbă română (I. Schechter), deci foarte competent în materie – care, într-un articol de ziar argumentat, a protestat, decent dar energic, împotriva prezentării lui Adrian Păunescu în ţara evreilor.

Dacă nu răspundeai la acest protest printr-un alt articol de ziar, încercînd, de-a lungul unei pagini din Viaţa Noastră, să-l absolvi de vinile ce i le imputăm noi, aici, acestui

POȘTA

Adrian Păunescu și să-l prezinți ca pe un autentic artist (ce prețios sună acest cuvînt!), dacă, iartă-mi expresia, dar nu găsesc alta mai grăitoare pentru ceea ce gîndesc în clipa aceasta "înghițeai gălușca", lucrurile ar fi rămas oarecum la locul lor și d-ta ai fi rămas pentru noi acelaș Teșu Solomovici, impresar întreprid și simpatic, cu greșeli ici colo, inerente acestei profesii, cu organizări de spectacole și revelioane cel mai adesea reușite – uneori mai puțin – cu articole scrise în ziare și reviste și citite de publicul românesc de aici cu interes, etc. etc.

Dar, dacă te-ai simțit dator să-l aperi pe Adrian Păunescu aici, între noi, înseamnă că d-ta te solidarizezi oarecum cu acest domn. Și asta parcă este prea mult, Teșule!

După ce trece în revistă o serie de manifestări ale poetului discutat autorul conchide:

Eu cred (și sînt, probabil, sper, în asentimentul tuturor celor veniți aici, acasă, din România) că Adrian Păunescu nu avea ce să caute – și mai ales nu va mai avea – pe o scenă la Tel Aviv.

SIEGMUND EHRLICH
Neve Monoson

MEMORIILE LUI ȘAFRAN

Amintirile Șef rabinului Dr. Alexander Șafran m-au răscolit adînc. Am retrăit acea epocă plină de cruzime și de vărsări de sînge evreiesc, pe care o descrie.

Am avut norocul să întîlnesc această înaltă personalitate în activitatea mea modestă la școlile comunității și la cele de la *Tarbut,* în anii '40.

Școlile *Tarbut* au fost în atenția deosebită a șef-rabinului. Vizita clasele și era prezent întotdeauna împreună cu frumoasa și inimoasa sa soție, la serbările de fine de an și de deschidere a cursurilor. Apoi, mai tîrziu, cînd copiii lor au ajuns la vîrsta școlară, i-au trimis să învețe la școala *Tarbut.*

La serbarea de sfîrșit de an școlar 1945 – 1946, organizată la Barașeum, el a vorbit în cuvinte calde, elogioase despre activitatea acestor școli.

Am avut bucuria să vorbesc cu Șef-Rabinul Dr. Șafran și doamna z.l. la una din vizitele lor în Israel și am fost impresionată de faptul că își aducea aminte de mica mea contribuție la activitatea cultural evreiască din acea epocă grea.

Iată mai jos, coperta interioară a manualului de limba ebraică, *Mikraa Beit,* pentru clasa a II-a secundară, manual apărut sub egida dr-ului Șafran:

Prof. RAHEL COHEN
Petah Tikva

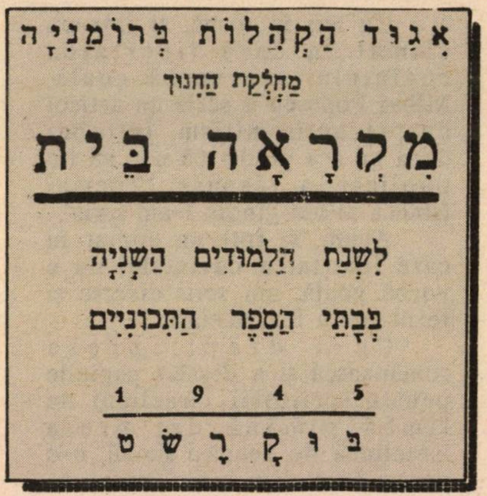

אִגּוּד הַקְּהִלּוֹת בְּרוֹמַנְיָה
מַחְלֶקֶת הַחִנּוּךְ
מִקְרָאָה בֵּית
לִשְׁנַת הַלִּמּוּדִים הַשְּׁנִיָּה
בְּבָתֵּי הַסֵּפֶר הַתִּכוֹנִיִּים
1945
בּוּקָרֶשְׁט

R. C. M.

...Pe cei 12000 rămași în România, 80% bolnavi, bătrîni – oare îi interesează revista "Punct", caiet literar – Al cincilea anotimp, versuri, centrul Goldstein-Goren și etc.; despre acestea să se scrie în "Revista Cultului Mozaic" din București?

SAMI SCHWARTZ
Tel Aviv

Da. Noi considerăm că R.C.M. trebuie să oglindească viața, înfăptuirile și problematica alialei *din Israel, alia care, în acest moment al istoriei, constituie partea cea mai mare și mai semnificativă a judaismului românesc.*

*

Am citit cu multă atenție articolul publicat la rubrica "Noi" – pag. 15 – din Revista "Minimum" nr. 46, ianuarie 1991, în care articol dl. Haim Riemer, redactorul șef al Revistei Cultului Mozaic de la București este aspru criticat pentru amnezie, mai concret pentru refuzul publicației de a oglindi viața alialei din Israel. După părerea mea., dl. Riemer a fost luat drept "șa"... ca să înțeleagă... Cine? Federația, desigur.

IZIDOR VAIS
Natzeret-Illit

OPUS LUI OPUS

Cu o întîrziere a cărei vină nu-mi aparține, vă trimit alăturat, în foto-copie, cîteva tăieturi din săptămînalul bucureștean "Opus" (nr. 36 din 12-18.10.1990). Merită atenție, cred, articolul lui Max Burileanu, redactor șef adjunct al publicației. Și nu atît pentru ceea ce spune (opinii politice periferice), ci pentru cum spune. Veți avea prilejul să reîntîlniți o maculatură "europenizată" de stil "Porunca Vremii":

"România se găsește astăzi în tragica situație de a nu avea nici un stat prieten; aliat tradițional, Franța și-a manifestat deschis aversiunea față de noi prin glasul proungurесc al lui Mitterand, Germania este ocupată cu propriile probleme, America și-a luat gîndul de la noi, iar în Rusia nu poate avea nimeni încredere. Nu știu pe ce motive dl. Iliescu și dl. Roman caută să ne convingă aproape zilnic că singura nădejde în plan internațional care ne-a mai rămas, sînt evreii. Așa că avem la București un "nou Ierusalim", venind aici fiii lui Moise din cele mai diferite colțuri ale lumii"

Nu știu dacă, între timp, la București s-a găsit cineva care să înfiereze articolul și dacă autorul a retractat cele scrise. Oricum, dacă a făcut-o, sper că nu aşa cum s-a întîmplat cu Igor Butnariu de la "România Liberă" cel atît de generos apreciat de "Minimum" pentru graba scuzelor prezentate *într-o scrisoare unei reviste israeliene* şi nu, aşa cum cerea o elementară etică jurnalistică în ziarul care a adăpostit cu fervoare "revoluţionară" infamia proferată la adresa Olgăi Bancic, martiră a rezistenţei împotriva nazismului şi a cărei memorie este cinstită de francezi.

M. VLAICU
Haifa

ERATĂ LA ERATA LUI RADU KLAPPER

La rubrica *Spectacolul*, din unul din numerele trecute, dl. Radu Klapper a adăugat un *P.S şi Erată*. Erată la greşeala pe care a făcut-o într-o cronică anterioară, din goana condeiului cum bine a precizat, traducînd titlul piesei lui Iehoşua Sobol, *A douăsprezecea noapte*, în loc de *Noaptea a douăzecea*, cum tot domnia sa a ţinut să corecteze.

Numai că la această erată, îmi permit cu bunăvoinţa "Minimumului", să adaug o... erată. Aceea că, de fapt, piesa lui Sobol nu se intitulează nici *"Noaptea a douăzecea"* ci, *"Noaptea din anii '20"* (Leil A'esrim – în ebraică; "The Night of the Twentieth" – în engleză). Şi asta, fiindcă acţiunea se referă la un grup de haluţimi care au aliat în Eretz Israel în anii '20.

De-ar fi fost *"Noaptea a douăzecea"*, Sobol şi-ar fi intitulat piesa *"A'laila a'esrim"*. Dar nu despre aşa ceva şi-a propus să scrie. Oricum, din greşeli învăţăm ebraica.

ARIE TAL
Ghivataim

SCRISOARE DESCHISĂ

...Daţi-mi voie, domnule Preşedinte să consider că (...) *România Mare* aduce un grav deserviciu intereselor României şi poporului român. O ţară care s-a hotărît să meargă pe calea democraţiei nu se onorează permiţînd editarea unei asemenea tipărituri, cu un caracter fascist, şovin şi antisemit!

...O a doua chestiune pe care doresc s-o discut în această scrisoare, este absenţa ambasadorului român din Israel de mai bine de 9 luni!! Nu cunosc cauzele, însă efectiv ne deranjează, căci după cîte ştim Israelul este unica ţară care deţine 10% originari din România, din totalul populaţiei! Să fie vorba de o... sensibilitate faţă de unele ţări arabe (?), să fie o... scăpare (?!) sau este de negăsit o persoană corespunzătoare acestei funcţii, ceea ce aş crede mai greu...

Dr. ERWIN ELIAS,
Beer Sheva

(Fragmente dintr-o scrisoare adresată preşedintelui României, d. Ion Iliescu

CLIMATE

Cu ani în urmă, şi într-un climat în care libertatea cuvîntului era vorbă goală, Mihai Popescu a scris un articol despre antisemitism. Întrebat dacă nu s-a gîndit că n-o să fie publicat, a răspuns: "Tocmai fiindcă m-am gîndit, l-am scris".

Acum, şi într-un climat în care libertatea cuvîntului nu e vorbă goală, am scris diverse şi rezultatul a fost acelaşi...

Ce-i drept, presa românească şi-a deschis paginile pentru scriitorii israelieni de limbă română dar presa israeliană de aceeaşi limbă, n-o poate face din cauza lipsei de reciprocitate.

Să fie asta cauza neapărutelor mele opinii? Sau că ele semnalau blamarea unui fenomen într-o manieră de întreţinere, din convingerea că ce li se cuvine unora, nu li se cuvine şi altora...

Să cred că nu scriu bine? Sau mai bine să cred că nu e bine să scrii bine...

Să văd cum am prăpădit patru ani, ca urmare a unui transplant, ce m-a aruncat dintr-o nesperanţă în alta şi a cărui respingere nu o înţeleg şi nu o admit.

Sigur că am căzut într-un timp rău şi numai bine nu-mi e! Dar am fost ajutată să pricep că a nu avea nimic înainte pentru o rămînere şi nimic în urmă pentru o întoarcere, creează o egalitate ce îţi dă dreptul să nu mai ai nimic de făcut.

Numai că în mine, nu-i loc de resemnare şi mătănii. Nici nu mă prostesc singură că nu-i nimic de capul meu sau că embargoul impus mie, are rădăcini în Golful Persic.

Tot în ceea ce mă priveşte, voi lupta pentru evitarea, în viitor, a comediei erorilor de genul: "G. D. a fost căsătorită 35 de ani cu un evreu. A venit în Israel în 1986. A scos o carte şi critica a fost unanim de acord că-i bună. Scriitorii s-au bucurat că ea s-a stabilit în Israel şi nu aiurea. Nimeni şi nimic nu a împiedicat-o să scrie şi să trăiască demn.

GABRIELA DEŞLIU
Holon

GÎNDURI NOI, PROVERBE VECHI

– A rămas perplex. N-a înţeles cînd i s-a spus că e mai catolic decît papa el, care e evreu bigot.

– Mi-a dat să înţeleg că ne vom întîlni la calendele greceşti. N-am întrebat unde şi la ce oră.

– În vin e adevărul. Mincinoşii beau numai apă?

– A vrut să fie după moarte donator de organe. N-a fost acceptat. Avea inimă de piatră.

– Cînd pisica nu-i acasă, trebuie s-o cauţi prin vecini.

– Să stai strîmb şi să judeci drept. Aşa îmi explic de ce judecătorul şedea tot timpul aplecat.

– Unde nu-i cap... Decapitaţii au dureri de picioare?

– Ştiind că ochii care nu se văd se uită, i-a interzis iubitei portul ochelarilor de soare.

– În casa unor religioşi, saşiul cum se uită? Un ochi e la

POŞTA

făină, dar celălalt? Slănină, nu-i!

– Am vrut să scot cuiul din perete cu un alt cui. N-am reuşit pînă n-am luat cleştele.

– Mi-a plăcut foarte mult comedia. Dacă aş fi rămas la urmă, aş fi rîs mai bine?

– A căzut. Ea l-a fulgerat cu privirea.

– Era foarte întreprinzător. Deşi paralizat, în scaun rulant, cădea totdeauna în picioare.

Dr. G. MĂNESCU
Bat Yam

*

Milu Abraham, Ierusalim ("Mă miră faptul că rar apar articole în legătură cu capitala Ierusalim despre care după cum ştiţi, există un jurămînt: "să mi se usuce dreapta de te voi uita". În Ierusalim există un număr destul de mare de olim din România – cca. 30.000 – care iau parte în majoritatea lor la frumoasele activităţi culturale organizate de către Hitahdut Olei Romania Ierusalim, activitate despre care revista dv. nu aminteşte"); *Kovacs (Eichner)*. Tel Aviv ("Tragedia lui Lenin" este un eseu substanţial, nu lipsit de idei originale, remarcabil construit dar... lung, foarte lung, potrivit deci pentru o revistă culturală de tip-volum); *Bar Iosef Beny*, Haifa (adresa doctorului Sam Watts, fostul dvs. vecin de la Bucureşti: str. Ben Zion 11, Tel Aviv; tel. 202211); *Dr. Iacob Ostfeld*, Natania (scrisoare interesantă, observaţii inteligente, humor, aşadar o sumendenie de calităţi; din păcate, dvs. nu ne daţi voie să publicăm extrase din ea, iar spaţiul, sever şi el, nu ne dă voie să publicăm textul *in extenso*. Şi-n concluzie? Concluzie valabilă de altfel, pentru mulţi dintre corespondenţii noştri cu condei: scrieţi *scurt;* şi cuprinzător); *Nicolae Flax*, Beer Sheva (regretăm dar scrisul dvs. e atît de neciteţ, atît de neciteţ, Doamne, încît ne-a provocat adevărate dureri de ochi, obligîndu-ne să renunţîm a mai descifra înţelesurile; şi e păcat, fiindcă ştiu că aveţi, de regulă, observaţii interesante. Altădată sau bateţi la maşină, sau transcrieţi "pe curat", cu litere mari, citeţ); *Harry Shosany*, Haifa (Cîteva epigrame: *Tot problema lipsei de apă:* Multă lume azi socoate/ Cel mai rău din toate rele/ E că cei ce au păcate/ N-au cu ce să le mai... spele. *La adresa lui "Minimum":* Epigrama e un gen/ Beletristic, apreciat/ Doar la voi/ Micul catren,/ E cam... minimalizat! *Rachetele anti-rachete "Patriot":* Racheta-i extraordinară,/ Dar cu mîndrie eu socot,/ Că cel ce a rămas în ţară/ E-adevăratul... Patriot. *Primarul Lahat i-a făcut de dezertori pe tel-avivienii care au plecat din oraş:* Lahat, s-a cam repezit,/ Mulţi îi vor răspunde fin,/ Anonim, dar lămurit/ Cînd va fi noul... scrutin!); *"Loja"*, *"Prietenii adevărului"*, *"Francmasonul"*, *"Amicii avocatului Costin"; "Vintilă răzbunătorul"*, *"Jenica bruneta"; "Primăvara"* etc. (aşa cum am precizat în nenumărate rînduri, nu luăm în consideraţie scrisorile anonime); *David Shlomo*, Kiriat Bialik (detalii despre prezenţa prof. Dolphi Drimer, în Israel, puteţi obţine la Prof. Dr. B. Heinrich, tel. 03/5288803); *Marcu Iancovici*, Kiriat Motzkin (Reţinem din compoziţia dv. în versuri, dedicată *cazului* Saddam, un distih: "panica şi spaima de Saddam creată/ este singura victorie de el repurtată"; vorbe simple, de bun simţ, oglindind o realitate gravă, ce trebuie privită cu cea mai mare atenţie; fiindcă a stîrni frica, înseamnă a repurta o mare victorie); *Ing. Valeriu Frimu*, Bucureşti (vă rugăm să ne trimiteţi adresa exactă pentru a vă expedia revista); *Sorin Firu*, Edmonton, Canada (a. vom publica ceva despre foarte plăcutul *Mall* canadian; asta, ca să mai uităm de Skud-uri şi alte chestii antipatice; b. vă rugăm să ne trimiteţi, de preferinţă, fotografii alb-negru; c. ce-ar fi să scrieţi ceva despre lumea evreo-română din Canada? E un subiect destul de puţin cunoscut, merită atenţie).

Dr. Moshe Solomon, Neveh David, Haifa; *Judith Rado*, Forest Hills, New York; *Dr. D. Sinnreich*, Even Yehuda; Victor Socaciu, Cluj, România; *Av. Marcu Suchard*, Los Angeles, USA; *Anita Rafael*, Haifa; *Norbert Schmetterling*, Beer Sheva; *Loredana Grill*, Haifa; *Ing. V. Ioanid*, Bucureşti; *Prof. S. Druckman-Damian*, Heidelberg, Germania; *Cristina Şorban*, Bucureşti, *Emil Ţilenschi*, Bucureşti; *Norman Manea*, New York, USA; *Dr. Nae Robănescu*, Bucureşti; *Bella Fischer*, Toronto, Canada; *Sorin Weisler*, Lausanne, Elveţia; *Maricica Lustig*, Ierusalim; *Otto Nacht*, Natania – mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice. Ceilalţi pe curînd.

PIETRE FUNERARE,
MARMORĂ ŞI GRANIT

NAFTALI FRIEDMAN

Fost Engler Friedman,
din Bucureşti,
Şoseaua Giurgiului
şi Filantropia

T. A. – KIRIAT SHAUL
Tel.: 471594, 476279

- **PREŢURI CONVENABILE**
- **VENIM LA DOMICILIU**
- **EXECUŢIE IREPROŞABILĂ**
- **ÎNLESNIRI DE PLATĂ**

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

●

SE PRIMESC COMENZI
ATÎT PENTRU KIRIAT SHAUL
CÎT ŞI PENTRU HOLON

CLEPSIDRA

Vizită

● *Rabin şef Dr. Moses Rosen;* de la Bucureşti; pentru a participa la şedinţa Congresului Mondial Evreiesc

Decese

FLORIN MUGUR

A încetat din viaţă, la Bucureşti, unul din cei mai sensibili şi de calitate poeţi ai generaţiei sale: Florin Mugur (n. Legrel). Născut în februarie 1934, Mugur a debutat în presa de tineret de după 23 august 1944 ("Tinereţea", "Tînărul Muncitor", "Scînteia tineretului"), apoi, printr-o activitate susţinută, de profunzime, a creeat o operă ce s-a bucurat de aprecierea criticii literare de autoritate şi de admiraţia publicului cult.

Volumele sale de versuri, printre care "Cîntecul lui Philipp Muller (1953), "Romantism" (1976), "Mituri" (1967), "Destinele intermediare" (1968), "Cartea regilor (1970). "Cartea prinţului" (1973), "Roman" (1975) etc. etc. se numără printre scrierile de primă mînă ale liricii române contemporane. Paralel cu activitatea poetică, Mugur a dat citeva cărţi de mare interes pentru istoria literară a timpului: "Convorbiri cu Marin Preda" (1973), "Convorbiri cu Paul Georgescu – vîrstele raţiunii" (1982) etc. El a fost şi un admirabil editor, străduindu-se la Ed. "Cartea Românească" pentru scoaterea la lumină a numeroşi autori tineri; nu puţine dintre *numele* de azi îi datorează afirmarea pe tărîmul literelor.

Din ştirile ce ne-au parvenit din România înţelegem că Mugur şi-a pus capăt zilelor, otrăvindu-se cu tranchilizante; fire suprasensibilă, conştiinţă fină, vibrînd la toate atingerile vieţii, Mugur ar fi mărturisit, în lunile din urmă, că nu mai poate *suporta* starea dezamăgitoare a lumii în care trăieşte. Lui Virgil Duda, care l-a întîlnit, în iarnă, la Bucureşti, i-a declarat că se gîndeşte la sinucidere, ca la singura posibilitate de izbăvire. Cutremuraţi, noi vedem în gestul fatal al lui Mugur un protest tragic împotriva răului din lume.

M.

● *Ricu Lupescu* (77), fost comandant al Palmahului; în mai 1944, împreună cu alţi doi ofiţeri britanici, a fost lansat în România. Prins de autorităţile române şi arestat, a fost eliberat după 23 august. În anii 1946-'48, a participat la înfiinţarea kibutzului Sarid.

CARNET

10 cuvinte: 15 şekeli
Cu fotografie: 50 şekeli
** Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

● *Un gînd* pios la mormîntul Clarissei Schäffer (văduva graficianului Fritz Schäffer). Prietenii.

● Bunul *Bernard Weiner* a plecat dintre noi. Un gînd de reculegere la mormînt şi cele mai sincere condoleanţe soţiei sale devotate, Fanti. Prietenii.

● *Familia ing. Molnar Mircea* din Timişoara caută prietenii. Tel.: 052-544159.

● *D-na Silvia Botea,* din Bucureşti, caută pe Dr. Jehudit Nadler. Răspuns la av. Amiad, tel. 03/5660139 sau 5056613.

● *Cirer,* (Centrul inter-universitar de cercetări şi de studii româneşti) organizează colocviul bienal franco-român "Romanitate şi Rômânitate". Data: 24-26 aprilie 1991. Pentru înscrieri şi informaţii: Cirer, Université de la Sorbonne Nouvelle, Paris III, 13 Rue de Santevil 75005 Paris.

ANUNŢURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITARI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST-LIBRAR)
GALAŢI — IAFFO
TEL. 03 – 744787

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

LUNA MARTIE

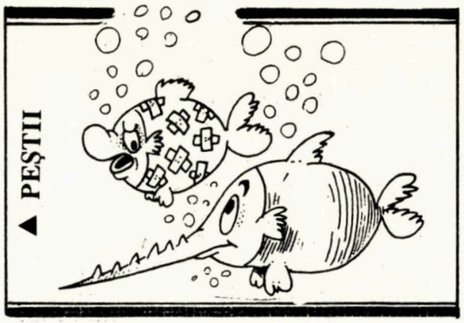

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)

Vă înfruntaţi în aceste zile cu probleme dificile, existenţiale , filozofice. Încercaţi să vedeţi lucrurile în adevăratele lor proporţii şi nu vă grăbiţi să trageţi concluzii: viaţa îşi continuă cursul şi dincolo de filozofie. Încercaţi-vă şansa în jocuri de noroc.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)

Situaţia financiară va cunoaşte o îmbunătăţire substanţială către sfîrşitul lunii. Şi în domeniul carierei vă aşteaptă o avansare sau recunoaştere a meritelor. Toate acestea sînt "echilibrate" de un diferend, destul de grav, pe fond romantic. Zi cu ghinion: marţi.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)

Sistemul relaţiilor personale (destul de defectuos din cauza spaimei dvs. de *oameni),* va cunoaşte în această perioadă un punct crucial în sens pozitiv. Atenţiune! Încercaţi să puneţi preţ pe activităţile de grup, ieşiţi mai mult din casă: astfel veţi avea posibilitatea să vă sporiţi siguranţa de sine. Îmbrăcaţi albastru.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)

Chiar dacă încheierea proiectului la care lucraţi de mult vă dă satisfacţie, risipiţi energie prea multă în viaţa profesională. Căutaţi să vă echilibraţi programul şi să acordaţi mai multă atenţie celor ce vă înconjoară. La loterie, numerele norocoase sînt 5, 14, 23.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)

O scurtă călătorie într-un loc cunoscut produce satisfacţii deosebite. Unele persoane se vor decide, în această lună, să-şi "instituţionalizeze" vechea legătură sentimentală. Mai multă răbdare pentru cei ce vă înconjoară, chiar dacă aceasta solicită efort, chiar dacă cei dragi sînt nervoşi, iritabili.

LEUL (23 iulie – 22 august)

Timpul este potrivit pentru realizarea unor proiecte casnice, amînate de multă vreme. Mai cu seamă că, dintr-un motiv sau altul, veţi fi ispitiţi, o vreme, să staţi mai mult în casă. Aveţi însă grijă să păstraţi legăturile cu lumea din afară.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)

Împliniri mari, în special în domeniul profesional. Daţi mai multă atenţie sfaturilor primite din partea prietenilor. Păstraţi-vă sîngele rece şi nu "săriţi în sus" dacă cineva nu este de acord cu opiniile Dvs. Numere cu noroc: 8, 11, 16.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)

Sînteţi cam prea preocupaţi de problemele gospodăreşti, administrative, aproape obsedaţi chiar; de-aici, un pericol de ceartă – urîtă – pe teme băneşti; evitaţi ciocnirea; lucrurile se vor aranja de la sine. În general, renunţaţi la mania de a vă simţi responsabili pentru toată lumea din jur.

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)

Este cazul să vă dedicaţi activităţii intelectuale. Sînteţi capabili de multe în acest domeniu pe care l-aţi neglijat multă vreme. Încercaţi să puneţi capăt conflictului dintre dvs. şi partener. Fiţi mai concesivi, ascultaţi-l şi pe celălalt, nu-l desconsideraţi. Zi cu noroc: joia.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)

Sînteţi pe cale de a vă elibera de o tensiune neplăcută. De asemenea, veţi rezolva o serie de treburi pe care le tot amînaţi. Ascultaţi cu multă atenţie destăinuirile unui prieten apropiat: îl puteţi ajuta să iasă dintr-o situaţie aproape fără ieşire.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)

Veţi hotărî să intraţi într-un grup (un club sau poate un partid), ceea ce va avea o influenţă decisivă pentru viitor. Legăturile romantice sînt ameninţate de-o despărţire dureroasă, dar absolut necesară.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)

Vă aflaţi în centrul unei înfruntări de forţe în domeniul profesional, dar veţi avea de profitat de pe urma acestei situaţii. Problemele casei vă împiedică să analizaţi şi să rezolvaţi chestiuni mai importante; atenţie, nu exageraţi gravitatea acestor necazuri gospodăreşti şi nu vă lăsaţi dominat de ele. Numere norocoase: 7, 9 şi 13.

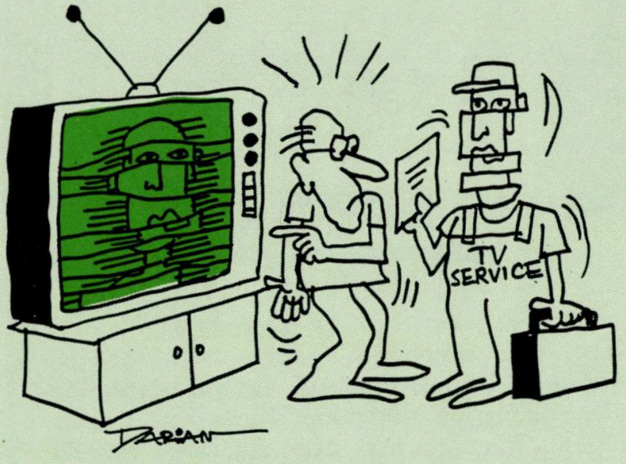
TV
SERVICE
DARIAN

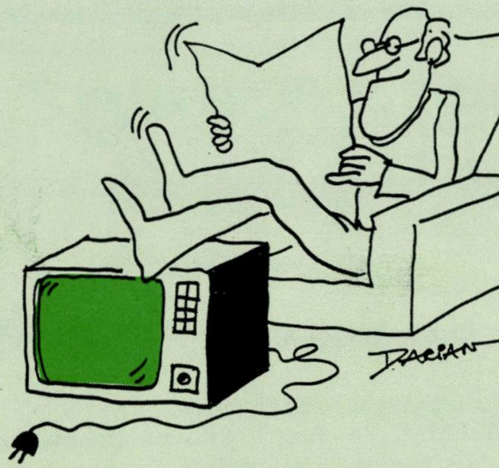

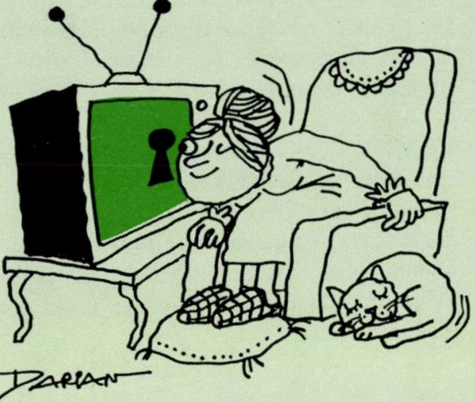

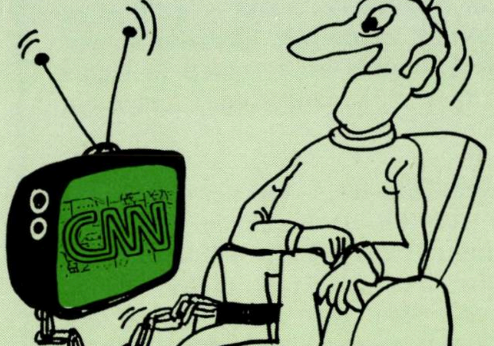

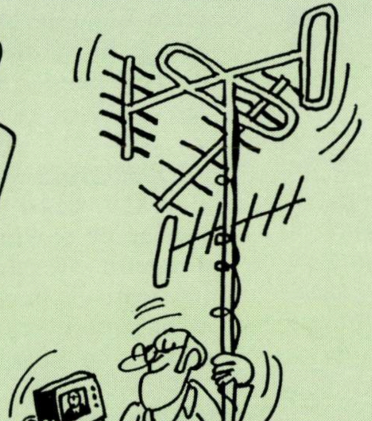

RĂZBOI, NOI ȘI ...MICUL ECRAN

desene de

DARIAN

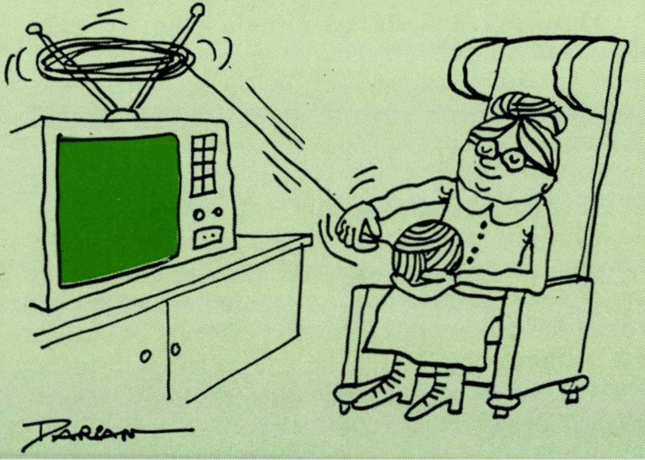

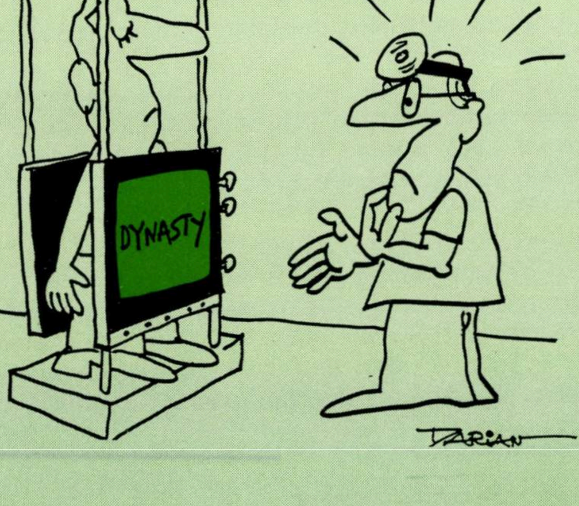
DYNASTY
DARIAN

minimum

Foto: Hedy Löffler

Moise.Conducătorul nostru iubit.

PESAH SAMEAH!

ANUL V
NR. 49
APRILIE 1991
7,80 ȘEKELI

MINIMUM • ANUL V • NR. 49 • APRILIE • 1991

PACALELI

de 1 aprilie

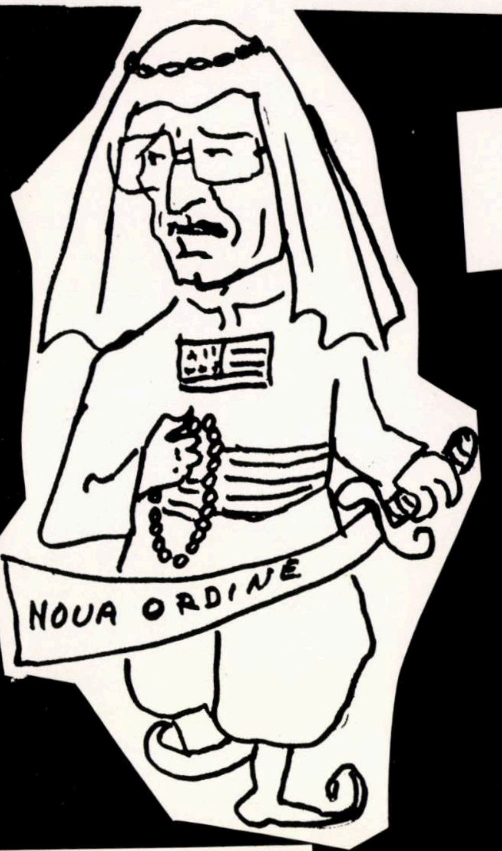
NOUA ORDINE

Sfătuit de arabii din coaliţie, Bush trece la Islamism

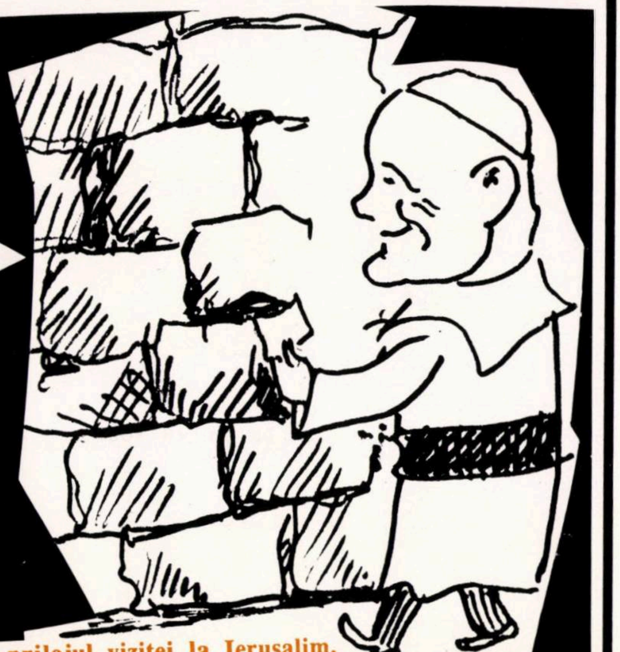

Cu prilejul vizitei la Ierusalim, Papa Paul trimite o misivă Stăpînului Ceresc

David Levi l-a convins pe Kadafi să reprofileze fabrica de armament chimic

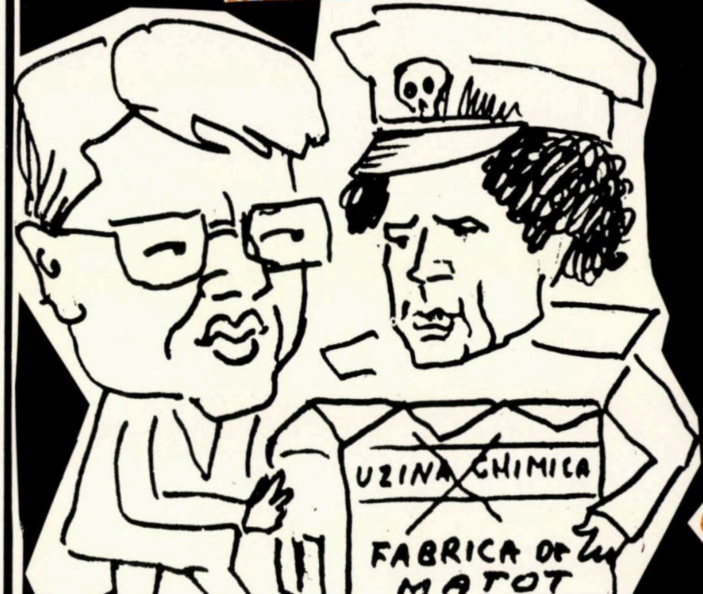
UZINA CHIMICA
FABRICA DE MATOT

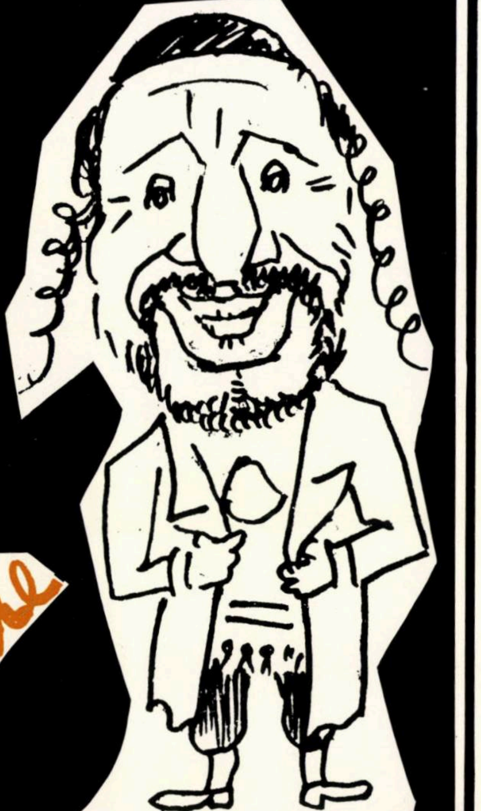

Arafat s-a retras la o ieşiva din Bnei Brak

desene: godell

PUNCT DE VEDERE

■ ADRIAN ZAHAREANU

VIERMII din varză

Se discută mereu despre organizarea unei conferinţe, unde să se discute despre procesul de pace din Orientul Mijlociu, "proces" care să împace capra cu varza, Israelul cu arabii; o conferinţă din cauza căreia – problema palestiniană va fi plasată pe prima pagină a ziarelor, lăsînd în urmă problemele la ordinea zilei, create de războiul actual.

Ceea ce Israelul are de combătut, nu sînt paranoicii megalomani din lumea arabă, nici duşmănia permanentă a fanatismului islamic, ci poziţia ţărilor occidentale, surprinse de refuzul imensei majorităţi a populaţiei israeliene, de a accepta crearea unui stat palestinian.

Cei ce ne critică pentru că refuzăm să tratăm cu O.E.P.-ul, nu cunosc obiectivele înscrise în programul politic al arafatiştilor. În Carta votată în 1968, încă la Congresul de la Cairo, s-au stabilit patru puncte esenţiale şi anume: 1) evreii nu constituie o naţiune şi deci n-au drept la autodeterminare şi mai puţin la un stat; 2) dreptul de autodeterminare îl pot revendica numai "palestinienii" pe întregul teritoriu aşa zis israelian; 3) lupta contra israelienilor este legală, în timp ce rezistenţa Israelului este ilegală; 4) orice soluţie care nu va ţine seamă de aceste revendicări este şi va fi respinsă.

Mai mult. Paragraful 2 din numita Cartă precizează că Palestina în frontierele vechiului mandat britanic constituie o unitate teritorială indivizibilă. Iar la paragraful 6, li se face favoare evreilor aflaţi în Palestina ca rezidenţi normali pînă la "năvălirea" sioniştilor, să fie consideraţi... palestinieni. Cei veniţi după 1947 trebuie expulzaţi. Iar împărţirea din 1947 de către O.N.U. este nulă, deoarece s-a făcut contra voinţei poporului "palestinian".

E adevărat că sub regimul iordanez, lumea arabă controla – între anii 1947-1967 – Cisiordania, şi sub regimul egiptean Gaza, dar nimeni din această lume n-a avut ideea să pună aceste teritorii la dispoziţia "poporului palestinian" pentru a lua fiinţă statul pe care îl reclamă astăzi.

Este de-a dreptul revoltătoare, chiar dezgustătoare, atitudinea acelor state care în 1947 au votat rezoluţia privind înfiinţarea Statului Israel şi astăzi – cu toate acestea – sprijină Carta O.E.P.-ului, care pretinde desfiinţarea Statului Israel.

Un dialog în care să se discute o reîntoarcere la soluţia votată la O.N.U., în noiembrie 1947, este imposibil. Condiţiile nu mai sînt aceleaşi şi nu se poate reveni la frontierele din 1967. Dacă se caută un drum spre o reconciliere israelo-palestiniană şi de aici spre o pace israelo-arabă, e necesar să se pornească de la realităţile prezente. În inima conflictului nu stă "problema palestiniană". În inima conflictului se află neacceptarea Statului evreu de către lumea arabă.

Desigur, Israelul acceptă dialogul. Dar un dialog cu cineva care să-i recunoască dreptul la existenţă, cu cineva care să nu pretindă israelianului să se întoarcă în Maroc sau în Polonia.

Cum să te adresezi "palestinienilor", cînd tot ce ştiu ei să spună este "pleacă tu ca să vin eu"? Ce să se discute cu Arafat sau cu ceilalţi "conducători" de teapa lui? Despre ce? Despre "teoria" că nu există popor evreu, că evreii n-au dreptul nici la autodeterminare, nici la un Stat? Despre "teoria" că Statul Israel n-are raţiunea de a exista? Că cetăţenii săi sînt nişte uzurpatori? Că în locul "entităţii sioniste" trebuie să se constituie un stat palestinian în care evreii să trăiască numai dacă au venit înainte de 1947? Să se discute că altă soluţie decît "eliberarea totală" este inadmisibilă? Să se discute fiinţarea unui stat arab terorist în pîntecele Israelului? Să se discute că obiectivul este – pur şi simplu – lichidarea Statului Israel?

Un dialog în care să i se acorde credit viermelui rotofei, cu cap de şobolan, cu ochi de broască, cu pistol automat plasat pe fesa dreaptă, sau să dea satisfacţie celorlalţi viermi schizofrenici de teapa lui Saddam, Khadafi etc., nu va crea condiţii acceptabile cauzei poporului israelian. Un astfel de dialog porneşte de la minciună, trăieşte în minciună, sfîrşeşte în minciună. Pentru a accepta un atare eventual dialog, trebuie stîrpiţi – în primul rînd – viermii din varza Orientului Mijlociu.

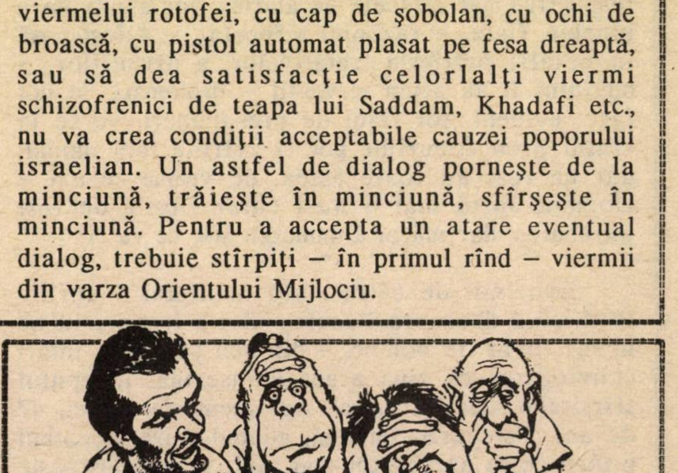

M. RUDICH

DE LA O ALARMA ÎN 1944 LA UNA ÎN 1991

Foarte probabil ca în primele două luni ale acestui an, cu atîtea nopţi sfîşiate de urletele sirenelor de alarmă, să-şi fi amintit unii de ceasurile petrecute în adăposturi, la Bucureşti mai ales, în 1944, în ultimele luni ale celei de-a doua conflagraţii mondiale. Foarte probabil, de asemenea, ca, meditînd un pic, mulţi să-şi fi dat seama că lumea nu învaţă mai nimic, – rămânînd mereu repetentă la cursul de istorie. Aşa se explică faptul că totalitarismului îi este îngăduit să ameninţe pacea lumii, că dictatura, indiferent cum ar fi drapată, poate împinge oricînd omenirea în război.

Nu, nu, de fapt nu-i corect să se spună că lumea nu învaţă nimic, – oamenii învaţă, însă n-au curajul să-i alunge pe cei ce li se caţără pe grumaz, – şi care, stăpîniţi la un moment dat de ambiţii demente, uneltesc crime împotriva umanităţii.

Războiul din Golf încă nu încetase şi se şi vorbea despre noua înfăţişare a zdruncinatei noastre planete, după ce, adică, tancurile şi avioanele vor intra în garajele şi hangarele respective, iar sirenele de alarmă vor amuţi de-a binelea. Gata, – războiul a încetat, – a fost pusă în bătălie artileria tratativelor, a discuţiilor, – cuvîntul îl au acum servanţii – diplomaţi. Se pot face, evident, tot felul de presupuneri, vorbe în vîntul pronosticurilor pot fi zvîrlite fără număr, dar ce rost au toate astea, de vreme ce azi – Doamne iartă-mă! – nu-i chiar lipsită de rost întrebarea: dar măcar Dumnezeu ştie ce va fi?

*

Evocînd, de către mulţi neuitatul 4 aprilie 1944, cînd deasupra Bucureştiului a fost zvîrlit un imens covor de bombe, – din nou pare a se întări convingerea că ziua aceea a însemnat începutul sfîrşitului marelui măcel. Au trecut, de atunci, 47 de ani. Telegarii timpului, gonind, stîrnesc colbul uitării ce se aşează tot mai mult şi mai des peste atîtea mici şi mari întîmplări. Cu toate acestea, mai sînt dintre cei ce-şi aduc aminte că în acea zi de primăvară, zguduită de un asurzitor bombardament, peste ochii unui om minunat, L. B. Wechsler, molozul dărîmăturilor s-a amestecat cu apele nopţii de totdeauna.

L. B. Wechsler

Gazetar plin de temperament, publicist a cărui putere de analiză şi clar-viziune se înfăţişa cititorului într-un stil de o nobilă frumuseţe, om de aleasă şi vastă cultură, L. B. Wechsler a influenţat, între altele, prin articolele şi studiile sale, publicate în "Hasmonaea", "Renaşterea Noastră", "Adam", cercurile intelectualilor evrei care, deşi înţeleseseră că asimilarea nu-i o soluţie, încă nu-şi găseau drumul firesc al întoarcerii în rîndurile poporului lor.

Să recunoaştem că aici, acum, sînt amintiţi, cam exagerat de mult, oameni care, după cel de-al doilea război mondial, ne-au fost de-a dreptul duşmani, şi pe lîngă că vorbeau împotriva "alialei", de le-ar fi stat în putinţă ne-ar fi deportat în Birobidjanul iluziilor lor, dureros apoi peste ei prăbuşite. Drept, aşadar, ar fi ca să fie pomeniţi, mai des, nu numai pentru informare, ci şi cu rost educativ, cei ce s-au dăruit total poporului şi mişcării de renaştere naţională. Ca, bunăoară, L. B. Wechsler, a cărui întreagă activitate – nu numai publicistică – reprezintă o cărămidă la impozantul edificiu al statului nostru modern, la reclădirea ţării în care un destin tragic l-a împiedicat să ajungă.

Esenţa judaismului, pentru care a nutrit o pasionantă dragoste, se confunda însăşi cu esenţa vieţii sale. Spre a fi mai bine înţeles de cei ce nu l-au cunoscut, repet ceea ce am mai scris cîndva: dacă ar fi să-i completez o fişă de identitate, la rubrica "locul naşterii", aş indica fără să ezit: în judaism.

Cîndva, un cercetător ce va răsfoi presa evreiască şi sionistă din România, dintre cele două războaie mondiale, – va descoperi valenţele gazetarului şi publicistului L. B. Wechsler – şi, poate că mînat de curiozitate, cercetînd, îşi va da seama că L. B. W. a fost sufletul, animatorul cîtorva publicaţii evreieşti, – un om preţuit pentru vigoarea talentului său, ca şi pentru bunătatea şi generozitatea sa.

În clipa fulgerătoarei despărţiri avea 44 de ani.

30 DE ZILE

TENDINŢE

PESAH

Să nu-ţi faci ţie chip cioplit. De acord. Cu amîndouă mîinile. Iată o poruncă genială, a cărei înţelepciune am verificat-o – vai! – generaţiile noastre, din plin. Să nu practicăm cultul personalităţii. Cîte nenorociri produce acest *cult*, e de prisos să mai precizăm. L-am încercat, din plin, cultul acesta satanic, pe pielea noastră; din plin. Şi pe sufletul nostru, zdrenţuit.

Dar...

Dar... parcă-parcă, am avea nevoie, în aceste zile de un Moise, un conducător inteligent care (– spre deosebire de suta de şefi care se mănîncă între ei, cîineşte, pentru funcţie) – să se gîndească *numai* la soarta neamului şi să scoată Israelul din pustiul politic în care se află...

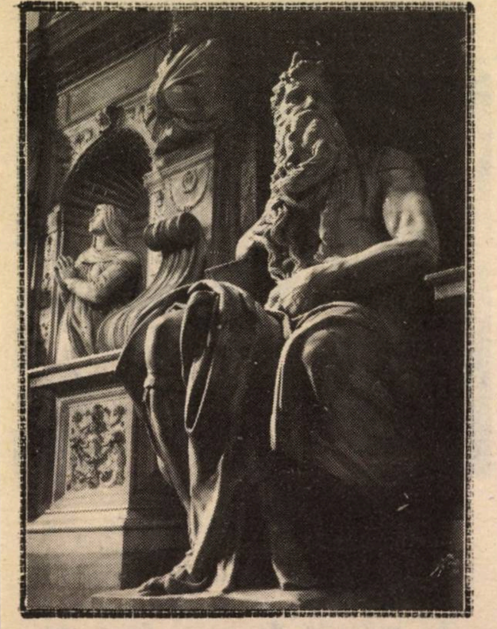

(Coperta noastră: "Moise", sculptură de Michel-Angelo; foto: Hedy Lőfler)

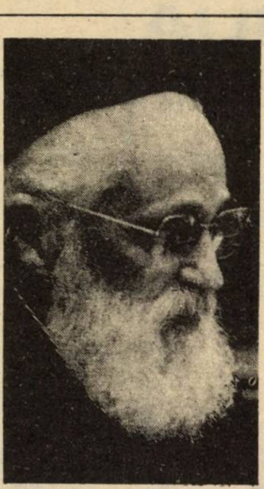

In acest număr:

- *Al. Şafran:* Memorii. Un nou capitol din amintirile celui care-a îndrumat, spiritual, obştea evreiască din România în timpul războiului. A îndrumat-o şi s-a străduit din toate puterile să salveze *tribul* nostru de la pieire.

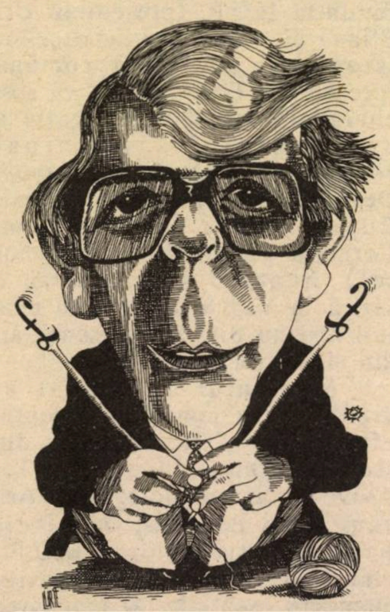

John Major, premierul Marii Britanii: a jucat, cum am mai spus-o, un rol major în făurirea coaliţiei anti-Saddam. Îl joacă şi-acuma – spre deosebire de fel de fel de aliaţi, în efortul de a salva unitatea coaliţiei.

minimum

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr.13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel.: 227269; Fax.: 5440443

Director
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 30 şekeli
Carnet – 10 cuvinte – 14 şekeli
Abonamente Israel
6 luni (6 numere): 45 şekeli
1 an (12 numere) : 90 şekeli

Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere):
Europa – 70 dolari; U.S.A., Canada – 80 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelendă – 95 dolari; Insulele Fidji – 150 dolari
Expediţia cu avionul.

Prezentare grafică şi fotoreportaj
Dan Pasăre
Culegere computerizată
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: ATLAS
Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.
Revistă editată de
MINIMUM-PUBLISHERS LTD.

TENDINȚE

30 DE NOPȚI

ZIUA INDEPENDENȚEI

Se împlinesc, luna aceasta, 43 de ani de la proclamarea Independenței naționale, 43 de ani de la înființarea, în furtuni, a Statului Israel.

În luna aceasta, a Independenței, noi vrem să strecurăm un petec de hîrtie în Zidul Plîngerii de la Ierusalim.

Un petec de hîrtie, cu o rugă; cu o rugăminte; cu o rugăciune.

Dă-ne, Doamne, Independența cea adevărată. Fă, Doamne, să fim independenți cu adevărat; și să nu mai depindem de nimic: nici de spaime, nici de Skud-urile irakiene sau siriene sau, naiba știe care, nici de bunăvoința caritabililor, nici de generozitatea Diasporei cu cecurile și demonstrațiile de protest, nici... nici... nici.

De nimic. De nimeni și de nimic. Dă, Doamne, de nimeni și de nimic.

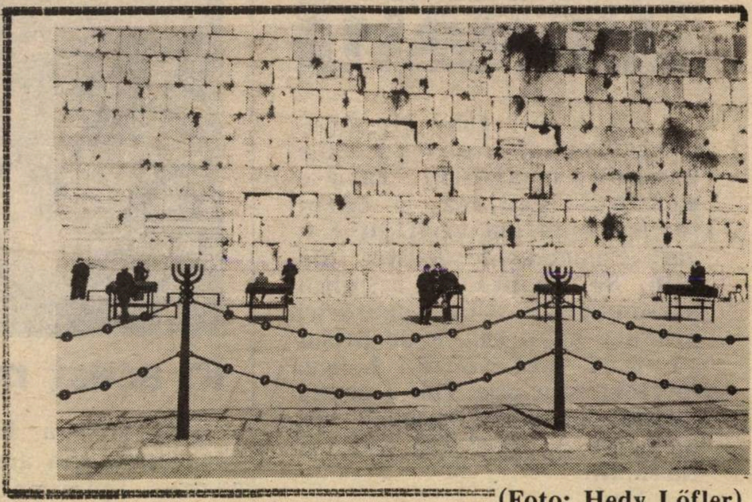

(Foto: Hedy Lőfler)

PESAH SAMEAH!

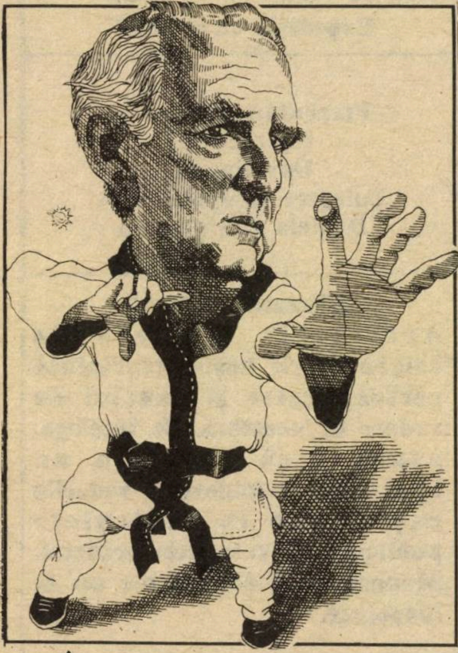

▲
James Baker. Este, așa cum ne-a arătat-o și cu prilejul vizitei sale recente în Israel, un politician abil, un excelent luptător. Dar n-aș vrea să-i bată chiar pe toți (nu știu dacă mă-nțelegeți)

O DELEGAȚIE A SĂPTĂMÎNALULUI «ROMÂNIA MARE» ÎN ISRAEL!

O știre surprinzătoare: la Invitația H.O.R. (președinte Uri Eliav) și Asociației scriitorilor israelieni de limbă română (președinte: I. Schechter), va sosi curînd în Israel o delegație a cunoscutului săptămînal românesc, «România Mare». Delegația, alcătuită din d-nii Eugen Barbu (director) și Corneliu-Vadim Tudor (redactor șef), urmează să efectueze o vizită la Yad Vashem și să aibe întîlniri cu diferite personalități din aliaua română.

Momentul culminant al vizitei îl va constitui recepția oferită de H.O.R., la sediul din str. Alexandru Ianai, din Tel Aviv, în cinstea delegației. Așa cum ne-a declarat d. Albert Kreigold, trezorierul H.O.R., manifestarea va cuprinde trei momente esențiale: a) înmînarea de către Arthur Israelovici, președintele C.O.R., trezorierul Histadrutului, a unui fanion al H.O.R. și C.O.R., purtînd inscripția: "Revistei «România Mare», în semn de omagiu pentru contribuția deosebită adusă la întărirea prieteniei frățești dintre poporul român și poporul evreu"; b) o conferință a d-lui Eugen Barbu, pe tema: "Ion Trivale, critic literar, evreul mort eroic în războiul din 1916-1918 pentru făurirea *României Mari* și c) un poem scris anume de Corneliu-Vadim Tudor în cinstea vizitei: "Te-am iubit întotdeauna, neam al Bibliei, te iubesc mereu".

(Alte amănunte în pag. 80)

▲
O.E.P.-iști salutînd cu entuziasm (uraaa! uraaa!) o rachetă Skud care-a căzut în Tel Aviv. Să te comporți așa – cu măștile de gaze, date, pe gratis, de imperialismul-sionist – înseamnă să ai un obraz cu totul și cu totul special

30 DE ZILE

TENDINȚE

BATE ȘAUA

D. Bahador Khan, cetățean al orașului Bara din Pakistan, urlînd de durere în timp ce este bătut, la fund, cu o curea de piele tăbăcită pentru vina de a fi violat o femeie de 22 de ani.

...Bun. Și ce legătură are asta cu noi? Are. Fiindcă noi ne întrebăm care dintre cetățenii de la Electricitate și Bezek ar merita o pedeapsă asemănătoare pentru obrăznicia de a întrerupe, după principiul "hai să-ți arăt cine sînt eu", curentul electric și emisiunile TV hodoronc-tronc și în sictir?

•scurt

Tot mai mulți cititori ne scriu, dezorientați, năuciți, că nu înțeleg nimic din ce se întîmplă în zonă. Să fie Orientul Mijlociu o lume cu totul și cu totul specială, fără pereche și echivalent pe glob? Așa ești ispitit să crezi. Îndemnat de ideea că *dincolo* (adică în Europa cea rațională, în America, în Japonia sau în America de Sud) totul este de înțeles și *rațional*. Ori, nu-i așa.

Vorbind, de pildă, despre stările de lucruri din Balcani, un diplomat englez care-a trăit între cele două războaie (vreau să zic, mondiale), și al cărui nume ne scapă, spunea:

– Numai trei persoane au înțeles ceva despre Balcani. Domnul Cutare, dar a murit. Domnul Cutare, dar a înebunit. Și eu, dar am uitat totul.

*

...Si fiindcă sîntem la capitolul politică generală, să notăm că, de la o vreme, fel de fel de oameni de bine din lume s-au pus pe capul nostru să ne convingă că geografia nu mai are, astăzi, la sfîrșitul acestui veac, nici o importanță. Teritoriile? Distanța dintre Israel – și dușmanii săi jurați? Jucării.

Așa o fi, nu zic nu, fiindcă nu sînt competent în materie. Dar, pe de altă parte, nu pot uita ce-a zis pe vremuri Churchill, bătrînul buldog, în legătură cu rostul pămîntului, al apelor sau munților pe-această lume de războaie: "În politică, geografia este singurul lucru care contează":

*

Cine spunea că armata irakiană e de fapt, slabă, dacă nu chiar un mare bluff? Uite, zilele-acestea, Gărzile Republicane, conduse și-ndrumate de Saddam Hussein repurtează succese remarcabile în lupta contra răsculaților șiiți și kurzi. Nimeni – nici măcar trupele lui Schwartzkopf – n-a lichidat mai mulți irakieni decît armata irakiană!

*

Aflu din presă amănunte noi și demne de reținut, despre vechiul nostru mușteriu, Hans Christian Stroebele, purtătorul de cuvînt al Partidului Verzilor din Germania.

Într-o convorbire telefonică cu colegul său de partid, Christian Vogt-Moykopf, l-a făcut cu ou și cu oțet pe acesta din pricină că se declarase în favoarea Israelului: "Mi-a spus – declară Moykopf – că mă știe că sînt o persoană rezonabilă și că, prin urmare, nu poate să înțeleagă cum de suport ca Germania să trimită rachete Patriot și chiar soldați germani pentru a apăra *statul ăla*.

L-am întrebat dacă nu-i pasă pentru viața a mii de oameni (din Israel) și mi-a răspuns: "Dacă ar fi să crape un milion de evrei, pentru evitarea escaladării războiului din Golf, eu sînt de acord cu asta".

...Ce să mai zic? Să urmărim cu atenție viitoarele alegeri din Germania. Dacă Stroebele ăsta iese prim-ministru, am stroebelit-o, fraților!

*

...Și, ca să nu ne-nchipuim cumva că pornirile sus citate se nasc numai pe malurile Rhinului, la doi pași de Nürenberg, și că – *în schimb* – în țările cu tradiție democratică, asemenea *chestii* nu sînt de conceput (Rațiunea, Antifascismul, Umanismul și dă-i și trage-i și trage-i și dă-i), iată cuvintele unui cîntec "la zi" al șansonetistului francez Renaud adresat lui Mitterand:

30 DE ZILE

TENDINŢE

"Dacă vrei, tu, Preşedintele nostru/ să-ţi pui pecetea asupra Istoriei/ şi să dobîndesti glorie/ pentru cel puţin două mii de ani/ trimite-ţi regimentele/ să libereze Palestina/ acolo, în fiece zi/ sînt ucişi copiii/ şi trimite bombardierele/ să radă Casa Albă din temelii/ Asta va fi răzbunarea noastră".

Eu nu caut Renaud-uri în papură oamenilor, dar daţi-mi voie să spun că cetăţeanul este o dejecţie fascistă. Punct. Renaud. Vasăzică, aşa-i zice, Renaud. Uitaţi-vă la el. Uitaţi-vă bine. Ca mutra lui să se întipărească, pentru totdeauna în memoria noastră. Şi să ştiţi. Şi să nu uitaţi. Ăsta-i dejecţia Renaud, dejecţia fascistă care vrea ca avioanele franceze să bombardeze Tel Avivul şi Kiriat Şmone. Şi casele noastre, toate. Şi să ne ucidă, cu înverşunare şi sete. Pe noi toţi.

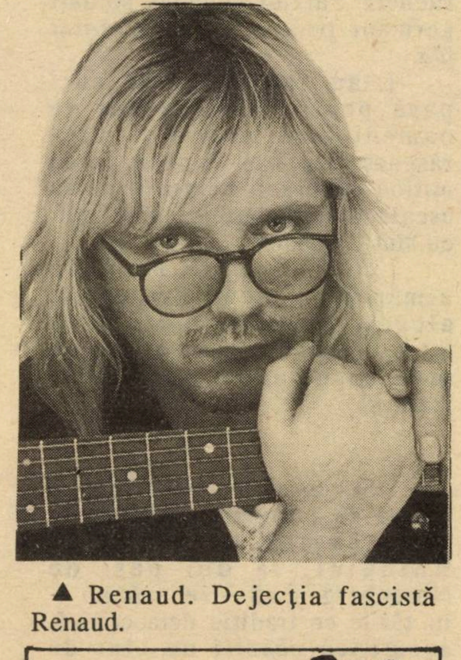

▲ Renaud. Dejecţia fascistă Renaud.

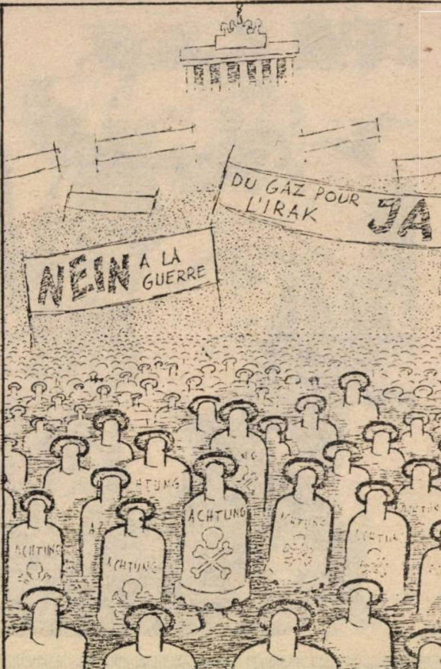

Desen de Tim

"Nu războiului!... Gaze pentru Irak, da!
Manifestaţie "pacifistă" a verzilor, văzută de Tim, în l'Express, *Paris. Văzută, pe malurile Senei, aşa cum a fost văzută, de* Minimum, *pe malurile Hayarkonului*

Mai mulţi cititori vor să ştie cum au protestat "Verzii" germani (partid ecologist) la vederea infernului dezlănţuit de irakieni pe pămîntul Kuweitului: terenuri petrolifere, cît Valea Prahovei, în flăcări, ploaie neagră care ajunge pînă în Iran, fum otrăvitor provocînd copiilor cancer pulmonar, distrugerea faunei (vezi celebrul *cormoran* zbătîndu-se în păcura azvîrlită în mare).

Nu, nu ştiu nimic despre vreun asemenea protest. N-am auzit nici despre-un comunicat oficial al partidului în acest sens, nici despre demonstraţii de massă, cu pancarte şi caricaturi anti-Saddam, nici despre arderea steagului irakian la Frankfurt pe Main. Cînd vom auzi, o să-ţi dau un telefon.

H.O.R.
O ADRESĂ NOUĂ:
STR. ALEXANDRU IANAI 3
TEL AVIV

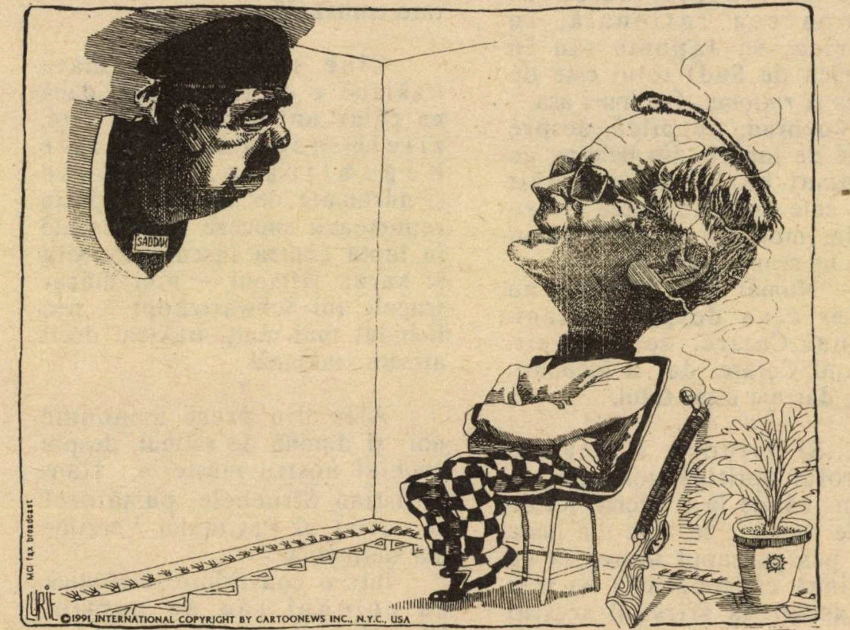
SADDAM
LURIE
©1991 INTERNATIONAL COPYRIGHT BY CARTOONEWS INC., N.Y.C., USA

■ Trofeul lui Bush. Ce e drept, e drept: l-a avut. Acuma, mă întreb însă (nu fără oareşicare nelinişti) ce capete mai are-n plan preşedintele Statelor Unite să înfigă în peretele Casei Albe?
(Desen de Meir Ronen, în Jerusalem Post)

30 DE NOPŢI

După atîtea momente de spaimă,
după atîtea nopţi nedormite
şi zile de pribegie în sud, în nord,
după prăbuşirea atîtor mituri,
se pune întrebarea dramatică:

MAI SÎNTEM NOI OARE ACEIAŞI OAMENI DE DINAINTE DE RĂZBOI?

S-a spus, mai în glumă, mai în serios, că după război spitalele psihiatrice se vor umple pînă la refuz. Nu ştim dacă aşa s-a întîmplat, dar cert este că mulţi au ieşit din acest război cu nervii zdruncinaţi, cu anxietăţi şi obsesii grave. Pînă într-atît încît o cunoştinţă de-a noastră, scriitoare de nuvele româneşti, a putut spune într-un cerc de prieteni: "Sufletul meu este invalid de război".

Cineva a remarcat că în timpul acestui război aproape nu a fost nimeni care să se grozăvească că nu se teme şi că nu se conformează instrucţiunilor date de serviciile de apărare civilă. De la bătrîna bunicuţă pînă la generalii armatei – toţi intrau cuminţi în camera etanşă şi îşi puneau măştile de gaze cînd suna alarma. Nici acum, după război, nu se arată mulţi viteji. "Spaima ne-a făcut pe toţi rezonabili", spune un psiholog de la spitalul Tel Haşomer.

DEPARTE DE CASĂ, DEPARTE DE PERICOL

Chiar şi cei care au trecut prin mai multe războaie aici şi în România, sau în alte ţări, s-au pomenit într-o situaţie complet nouă: în timpul bombardamentelor din trecut, ştiai, cu aproximaţie, unde vor cădea bombele. În locurile deasupra cărora zboară avioanele. Într-un atac cu rachete nu ştii însă unde vor cădea rachetele. Nicăieri nu te simţi în siguranţă. Aşa se face că mulţi au fugit de-acasă, iluzionîndu-se că astfel se îndepărtează de pericol. A fost desigur numai o iluzie. Ziaristul Mircea Shrager-Costin s-a refugiat la Haifa considerînd că regiunea Tel Aviv e cea mai în primejdie, ca după două zile să cadă o rachetă în regiunea Haifei. I. Schechter, tel-avivian şi el, ne spusese că nu ţine să fie la domiciliu cînd îl va căuta o rachetă şi de aceea se duce să înnopteze la Ramle. Acolo a avut însă surpriza să audă un "bum" al unei rachete căzute în apropiere şi s-a întors speriat acasă. Impresarul Teşu Solomovici s-a ascuns de rachetele lui Saddam tocmai la Tveria, actriţa Gitta Munte s-a adăpostit în munţi, la o casă de odihnă lîngă Ierusalim iar alţii, după cum ştim, ca prof. Andrei Strihan, s-au refugiat la Bucureşti. Lipsa de siguranţă acasă devenise o lipsă de siguranţă în ţară!

Psihologul despre care am amintit la începutul acestor rînduri, prof. O. Weisler, a făcut un studiu asupra comportamentului şi gîndirii persoanelor traumatizate de război.

■ *Mască de Gita Sion*

– Se observă la unii sechele serioase, spune el. Mai întîi o insomnie gravă ca urmare a nopţilor de încordare. Apoi o pronunţată claustrofobie. Camera etanşă îi obsedează. Alţii nu mai pot suferi nylonul. Cînd se duc la cumpărături, refuză să li se pună marfa în pungi de nylon. Cunosc de asemeni şi drame sexuale. Cazul lui B. Marcel, venit de cîţiva ani din România: la început, după cum ne-a mărturisit el, era complet "blocat" seara şi noaptea. A aşteptat să se termine războiul ca să iasă din această situaţie. Dar acest "blocaj" l-a enervat, l-a obsedat, şi nu a scăpat de el nici după terminarea războiului. S-a înarmat cu răbdare, cu speranţe, dar soţia lui, femeie superficială şi agresivă, s-a plîns unei prietene (ghinionul lui că a auzit-o) spunînd "sînt înebunită că Marcel a devenit impotent". Din acel moment el a devenit disperat, nu a mai putut să se apropie de soţie şi se pare că acum sînt în proces de divorţ.

APROAPE TOŢI NE-AM SCHIMBAT

Îl întreb pe profesorul Weisler:

– Se poate spune că nu mai sîntem aceiaşi oameni care am fost înainte de acest război?

– În general, da. Aproape toţi ne-am schimbat. Sîntem mult mai irascibili. Relaţiile cu prietenii, cu rudele, chiar cu proprii noştri copii sînt mai încordate. Cunosc persoane care nu pot ierta unui fiu sau unei fiice că în timpul războiului nu i-au chemat să locuiască la ei. "Se mulţumeau să mă cheme la telefon în timpul alarmelor şi să mă întrebe dacă totul e în regulă", mi s-a plîns de fiicele sale un important avocat tel-avivian. Parcă înainte eram mai moderaţi, mai înţelegători.

"Reclamaţia" pe care avocatul amintit a făcut-o împotriva fiicelor sale ne-a dus la un alt studiu – al dr.-ului Moshe Seidner şi al dr.-ului Hesi Ben Tzur de la Universitatea Haifa, pe tema "Anxietăţi şi confruntări cu o stare îndelungată de presiune". Din acest studiu reiese că femeile au fost mai încordate decît bărbaţii, iar tinerii s-au plîns mai mult decît maturii. Sînt cazuri de femei care au avortat din cauza tensiunii şi cazuri de tineri care au început să bea alcool. Mulţi au pierdut pofta de mîncare, în timp ce alţii mîncau permanent, mai ales noaptea. Alţii fugeau din zece în zece minute la W.C. să urineze. Unii aveau greţuri şi vomitau, alţii simţeau dureri în piept.

Presiunile sufleteşti pe care le-a provocat războiul au dus la schimbări în modul de viaţă. Se stă şi acum mult timp în casă (agorafobie) se urmăresc cu emoţie buletinele de ştiri, se mănîncă enorm, se doarme puţin, se iau multe calmante...

...DAR UNII NU S-AU SCHIMBAT DELOC

În contrast cu toate aceste întîmplări tragice şi concluzii pesimiste, se aud şi voci care minimalizează grozăviile sufleteşti ale războiului. Ziaristul Sever Plotzker povesteşte că un ziarist mai tînăr l-a rugat să răspundă la un sondaj pe tema "Cum v-a influenţat războiul din Golf?"

– Pe mine războiul acesta nu m-a influenţat cu nimic, i-am spus.

– Cum se poate? s-a mirat ziaristul tînăr. Şederea îndelungată în adăpost sau în camera etanşă, în aşteptarea "Skud"-urilor a afectat desigur potenţa dumitale sexuală , ţi-a mărit spaima, ţi-a distrus miturle, te-au făcut să-ţi schimbi vederile...

– Nu, nici pomeneală. Nimic din toate astea nu mi s-a întîmplat, tinere. Minutele (nu orele) îndelungate din camera etanşă le-am petrecut... lucrînd, adică lipind benzi adezive la uşă, sau căutînd posturi de radio străine. Am fost nevoit să văd mai mult C.N.N. (un post de televiziune enervant). N-am avut nici o îndoială că americanii vor învinge, că vor învinge repede, şi că întreaga armată irakiană este un bluff.

Tînărul ziarist a rămas decepţionat, şi-a strîns hîrtiile şi a dat să plece.

– Un moment, tinere! Înainte de a ne despărţi vreau să te întreb ceva: războiul de Yom Kipur îl ţii minte?

– Vag.

– Du-te şi citeşte despre acel război. Ştii că Israelul a avut atunci mii de morţi? Ofiţeri în bunkere, piloţi de avioane, prieteni de-ai mei au murit atunci. Ştii că armata siriană a ajuns să ameninţe Tveria? Ştii că ministrul de atunci al Apărării a propus să acţionăm arme neconvenţionale şi că Golda Meir s-a opus?

– Ce spuneţi? Păcat că atunci am fost doar elev de şcoală primară.

– Păcat, într-adevăr. Căci dacă ai fi avut experienţa războiului de Yom Kipur, ai fi înţeles de ce războiul din Golf nu ne-a schimbat pe noi, cei în vîrstă de peste 40 de ani, cu nimic.

M. RAFAEL

IN EXCLUSIVITATE PENTRU OLIM HADAŞIM DIN ROMÂNIA

CARE AU INTRAT ÎN ISRAEL ÎNAINTE DE 1 DECEMBRIE 1990

Biroul "Personal Import", condus de LICĂ BERCOVICI, vă oferă posibilitatea de a cumpăra obiecte electrice de uz casnic cu scutiri vamale pentru olim hadaşim, la preţuri foarte avantajoase:

• TELEVIZOARE: Gründig, Sony • VIDEO: Philips, Hitachi • VIDEO-CAMERA: Philips, Hitachi, Sony • ASPIRATOARE: AEG, Philips, Hoover • MIXER: Kenwood • MAŞINI DE SPĂLAT VASE: AEG, Philips • RADIOCASETOFOANE • SECRETARE AUTOMATE • WALKMAN o TOASTER • CEARCEAF ELECTRIC • FILTRU CAFEA • CUŢIT ELECTRIC • STEREO HI-FI

Video, video cameră, stereo HI-FI, se pot obţine la preţ de ole hadaş numai prin intermediul acestui birou
Livrare pe tot cuprinsul ţării

Nu este nevoie de avans pentru efectuarea comenzii. Plata se face la primirea obiectelor la domiciliu.

Este suficient să telefonaţi şi comanda este efectuată.

Pentru informaţii suplimentare vă puteţi adresa în limba română lui LICĂ BERCOVICI.

PESAH SAMEAH!

"PERSONAL IMPORT"
LICĂ BERCOVICI

P.O.B. 3216, Rishon Le Zion 75100, Israel
TEL.: 03-9661262; FAX: 03-9668240;

LI S-AU URCAT RACHETELE LA CAP

În toate domeniile artei apar opere de eternizare ale războiului rachetelor. Şi în arta coafurii. Coaforul israelian Marcel Mercier a prezentat recent la un salon două capodopere capilare în formă de rachete.

Manechinul Dana Maghen (stînga) a apărut cu o paşnică rachetă "Skud", iar manechinul Batia Cohen (dreapta) a ameninţat-o cu o anti-rachetă "Patriot". ▶

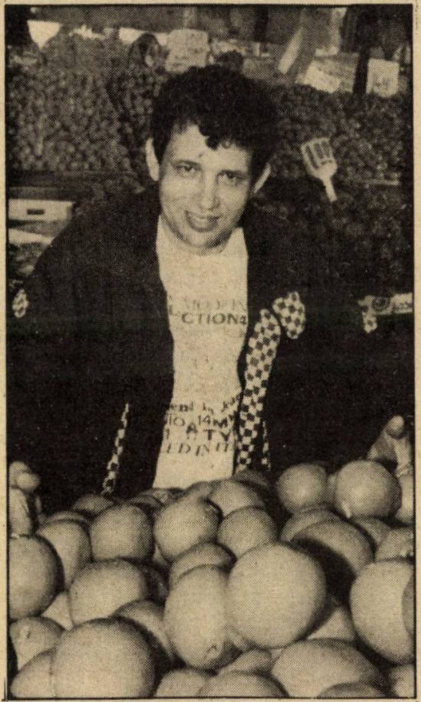

PE GRATIS ÎN ŞUKUL CARMEL PENTRU OLIM

"Pur şi simplu cutremurător să vezi olim din Rusia căutînd mîncare în gunoi, în noroi... Cînd i-am văzut, mi-a venit să plîng. Dacă pentru asta vin ei aici, mai bine să nu se aducă olim".

Cuvintele acestea nu le-a spus un emigrant, ci Kobi Hason, un tînăr marocan, zarzavagiu în şukul Carmel, tată de patru copii. În fiecare vineri el împarte pe gratis legume şi fructe la vreo 100 de olim şi israelieni săraci.

El face acest lucru de şapte luni şi speră că şi alţi negustori vor proceda la fel "ca să nu mai existe olim flămînzi".

Kobi Hason povesteşte: "Vin aici familii întregi de olim. Stau la rînd în linişte. Eu pregătesc săculeţe cu cinci feluri de legume şi două feluri de fructe – un kilogram din fiecare soi – le împachetez şi în jurul orei 4 încep să le împart pînă ce toată marfa se termină".

Zece prieteni îl ajută pe Kobi să facă aceste pachete. Cu ocazia sărbătorilor evreieşti, el le pregăteşte olimilor, pe contul său, pachete cu daruri. Pentru Pesah pregăteşte pachete cu vin, ulei, zahăr şi alte produse de bază.

◀ *Kobi Hason nu poate suferi să vadă olim flămînzi (spre deosebire de alţi vatikim, care-şi freacă mîinile de bucurie, văzîndu-şi foştii vecini de pe la Carpaţi, şefi sau prieteni, chinuindu-se ca nou veniţi pe la Misrad Haklita)*

minimum
în ROMÂNIA

Da. Este adevărat: Acum *Minimum* ajunge, liber şi firesc, în România aşa cum ajunge, fără oprelişti, în orice ţară civilizată.

Pentru a trimite revista rudelor şi prietenilor Dvs. metoda este simplă: faceţi un abonament pe numele persoanei căreia doriţi să-i expediaţi *Minimum* şi revista va ajunge în cutia sa poştală.

Plata se face, aici, în Israel, în *şekeli*, trimiţînd un cec bancar sau poştal la *Minimum*, P.O.B. 11472, Tel Aviv sau la *Minimum*, Str. Zamenhoff 13, Tel Aviv.

Preţul unui abonament pe 1 (un) an de zile: 140 şekeli; 6 luni: 70 şekeli.

Persoanele din afara Israelului (Europa, S.U.A. etc), pot trimite suma amintită în valuta ţării respective (dolari, mărci).

Un cadou pentru rudele şi prietenii din România: revista MINIMUM!

ANUNŢURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI — IAFFO
TEL. 03-744787

Restaurantul
HAIM
DIZENGOFF 228
TEL. 244963

UREAZĂ
ONORATEI SALE
CLIENTELE
HAG PESAH SAMEAH!

30 DE ZILE

ITZHAK ARTZI

VA PORNI "COALIŢIA" LA LUPTĂ ÎMPOTRIVA ISRAELULUI ?

Sună neserios, nu-i aşa? O fi sunînd, dar istoria ne-a învăţat să fim atenţi la toate ameninţările; de orice fel ar fi acestea; şi oricît de "formale" ar fi acestea.

O asemenea ameninţare, "la zi", sună aşa: O.N.U. trebuie să se poarte cu Israelul aşa cum s-a purtat cu Irakul. Adică (adică ştim noi ce).

I. Artzi, om politic lucid şi versat, analizează pentru *Minimum* aceste ameninţări. Actuale. Şi reale.

Într-unul din poemele-rugăciune ale sale, poetul Haim Hefer imploră: "fie ca azi să fie deja mîine". După sfîrşitul brusc al războiului din Golf acest nou "mîine" – a început.

Din punct de vedere personal, fiecare din noi a vrut ca războiul să se termine cît mai repede. Am dorit să ne eliberăm de coşmarul în care am trăit în timpul celor 39 de rachete Skud, ce puteau să fie şi mai multe şi mai fatale. Victimele americane provocate de unul din ultimele Skuduri asupra Riadului – 28 de morţi – au demonstrat ce dezastru poate produce o singură rachetă ce ajunge la ţintă. Noi n-am avut decît o victimă directă, un mort; dar şi cele zece mii de locuinţe avariate în regiunea de centru a Israelului fac parte din bilanţul atacurilor barbare.

Din punct de vedere colectiv, – politic, social, istoric – războiul s-a terminat prea repede.

Saddam cu echipa conducătoare a Irakului mai este la putere. O mare parte din armata Irakului n-a fost decimată. Orientul Mijlociu e acum un arsenal uriaş de armament. Vocile de pace – dinăuntrul regiunii sînt încă slabe. Mai stridente sînt noile visuri militare: înarmarea Saudiei, rachete noi pentru Siria; goana după arme atomice şi chimice. U.R.S.S. revine la politica ei tradiţională de Mare Putere cu scopul de a contracara politica americană. Iranul homeinist stă la pîndă.

Am fost aproape de războiul chimic şi atomic. Această primejdie mai planează asupra noastră.

De ce are nevoie Siria de Skuduri ultrasofisticate pe care şi le procură în Coreea de Nord sau în China?

Siria, aliata Americii în lupta contra duşmanului comun, n-a renunţat la război ca un mijloc de a lichida conflictul ei cu Israelul.

În Libia, dictatorul Khadaffi, care prin ambiţiile lui războinice aminteşte de nebunia lui Saddam Hussein, a reluat eforturile pentru a dezvolta la Rapta industria armelor chimice. El ar vrea să se joace în Africa cu focul războiului. Contra cui sînt îndreptate avioanele ultramoderne şi tancurile cu care americanii aprovizionează Saudia?

Cum stăm cu Iranul: un miel blînd şi calm. Pentru cît timp?

Şi cum stăm cu sovieticii, unde pe zi ce trece, generalii belicoşi ai Armatei Roşii, împing politica externă spre o reînoire a concurenţei între marile puteri, ceea ce înseamnă o reeditare a Războiului rece. Nu va dura mult pînă cînd industria sovietică, azi la pămînt, va reînoi exportul materialelor de război, căutînd pieţe în toate regiunile instabile, unde dictatori vechi şi noi urzesc aventuri militare pentru a se menţine sau pentru a se extinde.

Aceasta e adevărata faţă a lumii în care trebuie instaurată o ordine nouă.

James Baker, un modern sol al păcii, prin turul său diplomatic a adus ţărilor tulburate din regiune mesajul visului american despre o nouă ordine în Orient, bazată pe pace, colaborare economică, dezvoltare, belşug. Deocamdată, ecoul acestui mesaj e slab.

Nici o ordine nouă nu e posibilă, valabilă, durabilă, fără o politică mondială care să conducă la un sistem de control al armamentelor, îndreptat spre dezarmarea parţială şi totală. Americanii vor promova o asemenea politică. Altfel cine garantează că motivele ce au generat războiul din Golf nu vor naşte un nou conflict?

Soluţia problemei palestiniene e o parte importantă şi integrantă a acestei noi ordini. După războiul Golfului, americanii, circumspecţi, prevăzători, sînt mai siguri şi mai puternici. Ei au în mîna lor mijloace – ce le-au lipsit înainte – pentru a promova politica lor.

Baker a venit doar să vadă, să se informeze. La momentul oportun vor veni şi planurile de acţiune. Baker şi Bush au ambiţia de a reuşi. De aceea ei nu se vor sfii să utilizeze toate mijloacele pe care le au la dispoziţie, acum mai mult ca oricînd, pentru a-şi atinge ţelul şi în problema conflictului israeliano-arab.

Care e arsenalul armelor diplomatice ale Statelor Unite? După cum a şi arătat preşedintele Bush, rezoluţiile Consiliului de Securitate al O.N.U. 242 şi 338. Coaliţia celor 28 de state participante la războiul contra Irakului, s-a bizuit pe rezoluţiile specifice ale O.N.U.-lui. La nevoie, americanii vor putea da şi rezoluţiilor referitoare la conflictul arabo-israelian aceeaşi greutate. În baza acestor rezoluţii, şi a altora noi, care s-ar putea adopta de aici înainte, s-ar putea imagina de către unii un scenariu similar cu cel aplicat în cazul Irakului. Nerespectarea de către Israel a deciziilor O.N.U. poate duce la sancţiuni economice, politice, embargo de arme şi de materiale strategice – totul culminînd cu "soluţia" recurgerii la forţă, adică (de ce ne-am ascunde după deget?) la conflict militar. Aceasta nu este o simplă speculaţie; ministrul de externe al Italiei, De Michelis referindu-se la modul în care s-a ajuns la declanşarea ostilităţilor împotriva Irakului, a declarat deschis că "vom proceda la fel" în cazul conflictului israelo-palestinian.

Fireşte, Israel nu e Irak. Măsurile nu vor fi imediate. Şi, să sperăm, nici brutale. Israel nu e Irak, iar Shamir nu e Saddam. Dar americanii, în goană după prietenia lumii arabe şi voind să micşoreze resentimentele şi să combată atmosfera anti-americană, nu vor putea rămîne indiferenţi faţă de un Israel recalcitrant, ce ignorează la nesfîrşit spiritul şi litera rezoluţiilor O.N.U. unanim votate.

Gama de sancţiuni directe şi indirecte e largă. Ajunge ca U.S.A. să reducă asistenţa militară şi civilă, pentru ca Israelul să fie grav lovit şi slăbit. Ori noi avem nevoie de sume uriaşe pentru a klita în interval de un an o jumătate de milion de olim. Beţe în roţile finanţării ar face klitarea imposibilă. Exportul israelian depinde şi el de colaborarea cu americanii, ca şi cu Piaţa Comună.

În spatele Americii, chiar mai dîrz decît Baker şi Bush, stă Mitterand – campionul soluţiilor "obiective" de felul Conferinţei internaţionale sau al Convocării Consiliului de Securitate la nivel înalt, Troika europeană, U.R.S.S. Nici Egiptul şi Siria, aliate ale Statelor Unite în războiul din Golf, – nu vor sta cu braţele încrucişate. Ele nu vor tolera o politică de respingere sau chiar tergiversare din partea Israelului. Ele vor pretinde insistent Americii să-şi onoreze angajamentele asumate în caz contrar rezervîndu-şi dreptul de a acţiona cum vor crede de cuviinţă, adică agresiv.

Likudul şi Shamir personal ştiu ce greutăţi îi aşteaptă. Dacă Shamir va fi cu spatele la perete, ultima lui scăpare, arma lui secretă sînt alegerile în Israel. Likudul şi aliaţii săi, sînt azi siguri că electoratul le va acorda majoritatea. Intifada, terorismul, pesimismul faţă de arabi au intensificat în Israel procesul de alunecare spre dreapta. Acesta e azi răspunsul israelian la politica palestinienilor, dominaţi de extremişiti ce acţionează prin asasinate şi teroare.

În aceste condiţiuni, nu e suficient ca americanii să-şi concentreze eforturile pentru a influenţa guvernul. Ei trebuie să acţioneze astfel încît opinia publică israeliană să dobîndească optimism, încredere în puterea Americii de a ne garanta securitatea. Sînt convins că americanii au pregătit un asemenea plan detailat. În curînd, vom auzi despre el.

Preşedintele Bush a promis că va depune toate eforturile posibile pentru a instaura pacea în regiune. Prin vizita sa în regiune, Baker a pus în acţiune iniţiativa. Mulţi îl vor sabota. În Israel optimiştii, acei ce cred în posibilitatea şi şansele păcii, aşteaptă să vadă eforturile dumisale concretizîndu-se. Sperăm că ele vor fi încununate de succes şi că preşedintele Bush va fi în cele din urmă *Preşedintele Păcii.*

DE MICHELIS=
DE LICHELIS?

HAG PESAH SAMEAH !

ISRATON LTD.

Institutul de Reabilitare
al Auzului
SUB CONDUCEREA D-LUI
MICHAEL SHARON
APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)

- **Consult şi îndrumare, fără plată**
- **Baterii de lungă durată**
- **Laborator de reparaţii**
- **Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim**

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

TEL AVIV – Ben Yehuda 39,
Tel. 652910
Orele de primire:
10 – 13 şi 16 – 18

HAIFA – Str. Herzl 65,
Tel. 667667
Orele de primire:
9 – 16

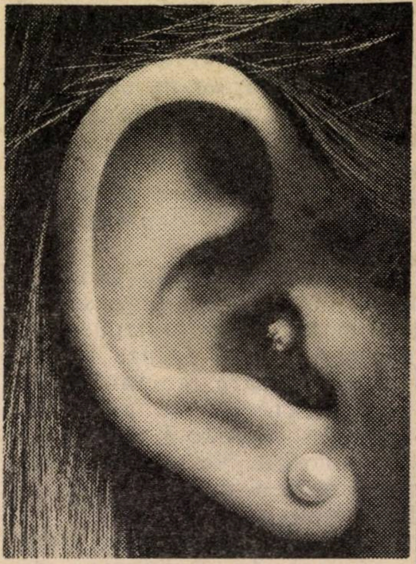

LATRUN

DANA ZALIS-SAPIR

Se vorbeşte destul de des, pe la Vatican, cu înduioşătoare nelinişte, despre comportarea Israelului faţă de diferitele culte religioase din ţară.

Sfîntă ipocrizie; şi cam ticăloasă. Spre deosebire de batjocura nesfîrşită la care fusese supus Zidul Plîngerii, sub stăpînire arabă, pînă în 1967, la noi, lăcaşurile de rugăciune sînt respectate aşa cum se cuvine.

Dana Zalis-Sapir a vizitat celebra mănăstire Latrun: o întîlnim oridecîteori mergem de la Tel Aviv la Ierusalim. Iată cele văzute (şi simţite) de ea.

Automobilul, model de anul trecut, înghite kilometri. În interiorul maşinii funcţionează aerul condiţionat. Radioul cîntă pe un post nefixat bine. Nimeni nu a insistat să aranjeze lungimea de undă potrivită, de aceea aerul este încărcat de paraziţi. Soarele lunecă înăuntru prin praful de pe geamuri, poposind pe tapiseria maşinii, la rîndu-i prăfuită şi pătrunzînd obstinant în ochi. Închid pleoapele pe jumătate. Mă cuprinde ca o ameţeală, nostalgia pădurilor de brazi. Îmi imaginez mirosul de răşină şi nu sînt sigură că memoria mă ajută. Pe sub ochii împestriţaţi de lumină albă, fug păduri pe coline. Apucăm drumul spre Latrun.

Muzica aceea de la radio, nu ne iartă. Pe marginea şoselei sînt mereu fîşii pietroase, cu tufe spinoase şi frunze uscate. Înainte se zăreşte mănăstirea înconjurată de un guler de verdeaţă compactă. Locul ne este cunoscut. Nu venim pentru prima oară şi de aceea, efortul de evocare al mirosului de răşină slăbeşte, cedînd micii legături de dragoste cu mănăstirea.

Este lume, aglomeraţie de maşini. Totul decurge ca în fiece loc de recreere şi turism. Grupuri, grupuleţe, cu copii, cu aparate de filmat. Organizare destul de eficientă, loc de parcare, afişe cu programul de vizitare. Păşesc cu paşi siguri, vorbesc, scot strigăte de surpriză, veselie; ne adunăm în grup pentru fotografie avînd grijă să apară şi faţada mănăstirii. Clic, vom avea o frumoasă amintire; pe lîngă noi trec tineri cu pas măsurat. Intră cu toţii în mănăstire. Arunc o privire în zare, peste vale, către monumentul acela cu tancuri. Este zarvă şi picioarele vizitatorilor ridică praful din prundiş.

Am uitat de răşină, alte amintiri mă copleşesc. Mănăstirea este a călugărilor ce păstrează legămîntul tăcerii. Soarele este în mijlocul cerului, lumina scormone pămîntul. Călugării sînt buni agricultori: grădina mănăstirii este bogată în curmali, citrice, smochini. Pe aleea tăiată între copaci, se vîntură vizitatorii. Urcăm treptele de piatră. Deasupra noastră se înalţă faţada tăcută a mănăstirii. Crucea, în vîrful turlei, taie cerul cu o şoaptă. Multă lumină s-a adunat şi s-a infiltrat în cuburile gălbui de piatră. Te apropii şi te pătrunzi de linişte. Urcăm treptele de piatră.

Se aude zgomotul înfundat al maşinilor ce parchează. Bine că au oamenii unde ieşii din casă. Fiecare treaptă este tot mai greu de urcat. Picioarele se mişcă sprintene, dar răsuflarea mi-e îngreuiată de lumină. Lumina mă sufocă cu amintiri. Clic. Unde este misterul acestui loc dedicat tăcerii?

Pe trepte şi pe platforma de la intrarea în lăcaşul sfînt, vizitatorii murmură, vociferează; glasurile lor se împletesc şi urcă ca un balon meteorologic în atmosferă. Clic. Mă invadează un plîns tăcut şi nu este nevoie să privesc în jur; este din lăuntru. Nostalgia. Peste copacii rămuroşi, frumos înverziţi şi cu fructe încă crude, cad dungi de lumină. Peste vale sînt coline şi mai încolo peisajul pietros şi tancurile. Crucea a adunat sumedenie de lumină. Lumea nu o priveşte. Urcăm treptele de piatră. Ajungem sus. Clic – ochiul vizitatorilor în spatele lentilelor aparatului de fotografiat, al obiectivului camerei. Vis à vis, pe cealaltă este un monument cu tancuri. Aici sînt călugări dăruiţi tăcerii.

Trec pe sub portalul înalt şi, dintr-o dată, căldura rămîne în urmă. Politicoasă, aşteaptă afară. Este o catedrală catolică, solemnă şi neîmpodobită. Geamurile înguste şi înalte filtrează lumina prin vitralii. Trec în revistă: galben cu albastru în pătrăţele, intercalat cu roşu şi albastru. Ce păcat că nu auzim slujba. Mă întorc pe loc şi-mi întorc gîtul şi privirea în sus, către loja corului. De acolo, acompaniat de orgă, s-ar prelinge în fuioare cîntul, ecoul credinţei, tremurul misterului. În capăt este sculptura fecioarei în marmură. Lumina vitraliilor simple, cade pe zidul auster şi împrăştie picături de tăcere.

Turiştii sînt limitaţi în mişcări la un dreptunghi, lîngă intrare. Un cordon gros îi desparte de băncile înşirate pentru rugăciune, bănci simple din lemn brun cu măsuţe tot atît de modeste pe care sînt stivuite cărţile de psalmi. Nu vezi odoare, picturi, sfinţi. Doar înălţimea generoasă a arcurilor de piatră strecoară în suflet o fărîmă de reculegere.

Lîngă cordonul de despărţire, un călugăr bătrîn, întinde mîna. Este înalt şi singur în lăcaşul credinţei, alături de noi. Cîţiva copii micuţi aleargă şi se foiesc printre picioarele adulţilor. Călugărul poartă un veşmînt lung, untos, cu mîneci largi deschis la gît, cît să-şi bage capul, iar pe deasupra o pînză groasă cafenie, în faţă şi în spate încinsă cu o sfoară. Stă în picioare în penumbră, lipit de cordonul gros şi mîna lui, bătrînă şi brăzdată de frumoase vene albastre, trece în teritoriul nostru.

Palma se deschide, degetele, lungi şi uşor tremurătoare, se îndreaptă timid şi rugător. Copiii îl privesc cu timiditate la rîndul lor, cu puţină teamă, dar nu se apropie. Il ocolesc. Surîsul bătrînului este atît de frumos, chipul lui ridat zîmbeşte. De mult am uitat de mirosul răşinii. Călugărul nu se mişcă din loc, rasa face o cută largă acolo unde atinge cordonul despărţitor. Doar capul îl apleacă uşor înainte, are ochi trişti şi le surîde copiilor. Privirea lui îl învăluie într-un nor de lumină; îi urmăreşte în zburătăceala lor, fără grijă, de mici păsări, şi, cînd se apropie, îi trece mîna peste cordon, iar surîsul de pe chipul bătrîn trece în aer şi se propagă imponderabil.

PENTRU CEI SINGURI ŞI PENTRU PENSIONARI!

Dacă locuiţi într-o casă care, deodată, vi se pare prea mare, sau nu vă puteţi obişnui cu singurătatea, cu nesiguranţa sau v-aţi săturat de a vă face singur curăţenie şi de a fi dependent de familie,

VĂ FACEM O PROPUNERE INTERESANTĂ:

Să închiriaţi şi să treceţi într-un apartament mic, într-un imobil din nordul Tel Avivului – casă nouă, modernă, frumoasă, cu lift, aer condiţionat, cu pază zi şi noapte * Vă asigurăm curăţenie, reparaţii, întreţinere * Club exclusiv pentru locatarii imobilului, cu activităţi sociale şi culturale

Chemaţi la tel. 03-226721 între orele 9-14. Adresa blocului:
Str. Hulda 11, Tel Aviv
(în spatele "Beit Hameandes" din Dizengoff)

DUPĂ ATÎTEA SĂPTĂMÎNI DE RĂZBOI, A VENIT ŞI VREMEA OPERETEI:

DIN NOU

OPERETA, MON AMOUR

✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶✶

FAST * BALET * ANTREN ŞI MUZICA NEMURITOARE A OPERETEI cu soliştii "TEATRULUI de OPERETĂ", "TEATRUL de OPERĂ şi BALET" din Bucureşti OPERETA ISRAELIANĂ. Coproducţie româno-israeliană:
*** DORIN TEODORESCU * CLEOPATRA MELIDONEANU * BIMBO MĂRCULESCU * TERRY GABOR * RODICA TRUICĂ * CONSTANTIN GABOR**
şi Ansamblul de Dansuri "BODY EXPRESS DANCERS" (cu numere noi de balet).
*** Regia: DORIN TEODORESCU * Costume: Teatrul de Operetă din Bucureşti.**
*** Coregrafie: JACKIE LEVY * Lumini şi efecte speciale: HY SOUND**

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

KIRIAT ATA "Mofet"
Luni 1.4, ora 8.00

NATANIA "Heihal Hatarbut"
Marţi 2.4, ora 8.00

IERUSALIM "G. Behar"
Miercuri 3.4, ora 8.00

TEL AVIV "Noga
Joi 4.4, ora 8.00

KIRIAT HAIM "Beit Nadler"
Vineri 5.4, ora 8.30
Tel. 724694 şi 720607

BEER SHEVA
"Heihal Hatarbut"
Sîmbătă 6.4, ora 8.00

AŞKELON "Matnas" Wold
Luni 8.4, ora 8.00

PETAH TIKVA "Sharet"
Marţi 9.4, ora 8,00

NAHARIA "Heihal Hatarbut"
Vineri 12.4, ora 8.30

HOLON "Mofet"
Sîmbătă 13.4, ora 8.00

RIŞON LE ZION "Naamat"
Duminică 14.4, ora 8.00

REHOVOT "Wix"
Luni 15.4, ora 8.00

AŞDOD "Kofef"
Joi 18.4, ora 8.00

NATZERET ILLIT
Vineri 19.4, ora 8,30

ACCO, "Auditorium"
Duminică 21.4, ora 8.00

GURA HUMORULUI

o parte mititică din DOCUMENTELE SECRETE ALE RAZBOIULUI

"Poporul cărţii" nu e numai poporul cărţii de credit, poporul cărţii de bucate, poporul cărţii de telefon şi al bibliotecilor video, ci şi poporul documentelor secrete. După indiferent care eveniment şi incident, se publică documente secrete care aruncă o lumină asupra evenimentului sau incidentului respectiv iar poporul se repede la ele ca fluturii la lumina lămpii. De-a lungul anilor au avut un imens succes de librărie şi chioşc "Documentele secrete ale mutării lui Beghin într-o locuinţă nouă", "Stenograma secretă a convorbirii rabinului Shah cu Dumnezeu", "Protocolul secret al vizitei lui Modai la Washington care nu a mai avut loc" etc. etc.

Acum, o dată cu încheierea războiului, *Minimum* s-a grăbit să obţină cîteva din documentele secrete ale acestui război şi să le publice cu puţin timp înainte de a apare, ca orice documente secrete israeliene, în zeci şi sute de mii de exemplare:

CONDIŢIILE AMERICANE PENTRU ÎNCETAREA FOCULUI

Irakienii s-au plîns că generalul Schwarzkopf le-a pus condiţii secrete grele pentru încetarea focului. Astfel, în afară de predarea prizonierilor, încetarea lansării de rachete "Skud", deminarea cîmpurilor minate şi renunţarea la alipirea Kuweitului, americanii au mai cerut Irakului:

– Să plătească despăgubiri tuturor cetăţenilor israelieni care au avut de suferit de pe urma întreruperii din cauza războiului a spectacolelor lui Bodo. Florin Piersic, Stela Popescu şi Arşinel;

– Să acopere deficitele concernului "Cur" (se citeşte aşa, dar se scrie "Koor");

– Să permită înfiinţarea la Bagdad şi Basra a trei filiale a Asociaţiei Mondiale a Evreilor Originari din România (A.C.M.E.O.R);

– Să se traducă în limba irakiană poeziile lui Shaul Carmel;

– Saddam Hussein să fie internat la căminul "Martin Băluş", din Bucureşti;

– Irakul să se oblige că nu va mai ataca niciodată Asociaţia scriitorilor de limbă română;

– Să se predea în şcolile irakiene Memoriile rabinului Mozes Rosen;

– Noua Constituţie a Irakului să fie elaborată de o comisie de jurişti în frunte cu avocatul Alexandru Costin.

AJUTORUL OFERIT DE ROMÂNIA

Dintr-un document ultra-secret aflăm că guvernul român s-a oferit în cursul lunii ianuarie să trimită Kuweitului ajutor pentru împrăştierea şi alungarea irakienilor.

Este vorba de un mare grup de mineri din Valea Jiului înarmaţi cu cele mai moderne bîte. Condiţia românilor a fost ca masele populare din Kuweit să iasă în stradă şi să ceară venirea minerilor după care emirul kuweitian El Sabah să vină din exil şi să mulţumească minerilor pentru ajutorul dat la eliberarea ţării sale de irakieni.

UN POET IRAKIAN DIN REZISTENŢĂ

Abia acum se poate dezvălui:

Poetul irakian Ibrahim El Va-Dim, autorul volumului de poezii ditirambice "Iubirea pentru Saddam e nemuritoare", a făcut parte din mişcarea de rezistenţă contra dictatorului de la Bagdad. Nimeni nu a bănuit acest lucru, nici măcar poetul însuşi.

Cînd au intrat în Irak, forţele aliate l-au fugărit pe poetul de curte al lui Saddam, dar el s-a refugiat la ambasada iordaneză. Acolo el a compus la repezeală poemul "Iubirea pentru George Bush e nemuritoare" care apare în fascicole în mai multe ziare şi reviste din Bagdad.

A propos: se anunţă că după încetarea focului, la Bagdad au apărut circa 1400 de ziare şi reviste noi.

TAREK AZIZ S-A PLÎNS: "ISRAELIENII FOLOSESC DE MULT ARME NECONVENŢIONALE"

Ne-a parvenit stenograma secretă a convorbirii pe care ministrul irakian de externe Tarek Aziz a avut-o în preziua războiului cu Evgheni Primakov, trimisul la Bagdad al preşedintelui Gorbaciov:

Primakov l-a avertizat pe Aziz ca Irakul că nu folosească arme neconvenţionale. La aceasta ministrul irakian a replicat:

– Nu înţeleg această discriminare. De ce să ne fie

GURA HUMORULUI

nouă interzis să facem uz de asemenea arme iar Israelului să-i fie permis? Aflaţi că israelienii folosesc de mult timp arme neconvenţionale. Încă din 1986 la Tel Aviv s-a lansat contra populaţiei civile un Dicţionar neconvenţional al scriitorilor evrei de limbă română. Şi, după cîte ştim, nu a protestat nimeni.

PRESIUNI ASUPRA AMERICANILOR

La 26 februarie ambasadorul Irakului la O.N.U. a trimis preşedintelui Consiliului de Securitate o scrisoare în care pretinde că Statele Unite şi aliaţii lor refuză să înceteze ostilităţile din cauza presiunilor exercitate de preşedintele Asociaţiei scriitorilor israelieni de limbă română.

Ambasadorul a afirmat că preşedintele I. Schechter ar fi comunicat la Washington că dacă războiul încetează, se teme că din nou i se va cere să organizeze alegeri în asociaţie şi că legătura telefonică zilnică şi de cîte trei ori pe zi cu Shaul Carmel va fi reluată.

MUHAMAD EL POL
EL IS EL ŞINEL

17
בהנהלת
חיים שמיר
שלמי דקר

תיווך קורין
AGENTIA IMOBILIARA
CORINE

VÎNZĂRI * ÎNCHIRIERI TERENURI
LOCUINŢE * SPAŢII COMERCIALE

☎ 03-594914-864075
BAT-YAM·ROTSHILD 24

ADRESAŢI-VĂ LA COBI
VORBIM ROMÂNEŞTE

ÎN ATENŢIA ORIGINARILOR DIN ROMÂNIA !

BIROU CALIFICAT PROFESIONAL ÎN PROBLEMA REDOBÎNDIRII BUNURILOR RĂMASE ÎN ROMÂNIA, DESPAGUBIRI, COMPENSAŢII, MOŞTENIRI.
BUCUREŞTI ŞI PROVINCIE. REZULTATE DEJA OBŢINUTE. CONSULTAŢII GRATUITE.
TELEFON 03-582269, DUPĂ ORA 18.

ADI TOURS
TEL AVIV, STR. ALLENBY 111
PASAJ TAMAR,
TEL. 625406; 623650; 624753
POB. 408, TELEX 35431; FAX 03:376898

E. WEISS
AGENTUL DE VOIAJ PREFERAT DE
ALIAUA ROMÂNĂ

CONTINUĂ SĂ VĂ STEA LA DISPOZIŢIE CU CELE MAI AVANTAJOASE OFERTE TURISTICE ÎN TOATĂ LUMEA

ÎN PLUS, începînd de la 1 aprilie 1991, putem oferi pentru turiştii care vor pleca în România camere duble la preţul minim de 18 dolari pe noapte de persoană.
Pentru amănunte, contactaţi-ne telefonic.
URĂM ONORATEI CLIENTELE PESAH SAMEAH !

CRONICĂ DE ALIA

ȚARĂ MICĂ, PROBLEME MARI

Convorbire cu ARTHUR ISRAELOVICI

Nu mai e cazul să-l prezentăm cititorilor pe Arthur Israelovici. Am făcut-o cu diferite prilejuri și oricum, el este bine cunoscut: care originar din România nu l-a cunoscut, nu l-a auzit vorbind la frecventele sale întîlniri cu olimii, nu s-a bucurat de sfatul și sprijinul celui care este Trezorierul Histadrutului, fruntea și sufletul organizațiilor alialei noastre, H.O.R. și C.O.R. Dacă i-am răpit din nou două ore din încărcatul său program de lucru este fiindcă, de fiecare dată, convorbirile cu el proiectează o lumină nouă asupra problemelor social-politice la ordinea zilei, de larg interes pentru noi toți:

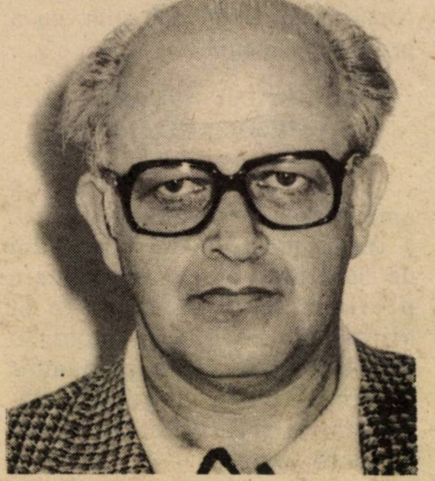

– Stimate Arthur Israelovici, vă propunem un succint tur de orizont asupra actualității israeliene...

– După cum știți, Israelul e o țară mică, cu probleme mari. În momentul de față, poate mai mari, mai complexe și mai acute decît oricînd de la înființarea Statului. Am în vedere trei dintre ele: 1) ceea ce numim "bitahon", adică securitatea sau, dacă preferați, procesul de pace; 2) situația economică-socială; 3) masiva alia din ultimul timp.

– Să începem cu prima și cea mai vitală: Pacea.

– Consider că în această privință ne aflăm într-un moment crucial: pe de o parte favorabil, deschizător de șanse; pe de alta, încărcat de riscuri. Războiul din Golf a determinat schimbări profunde în regiunea geografică din care facem parte și ele sînt în curs de concretizare. Statele Unite au izbutit să atragă în coaliția anti-Saddam, pe lîngă aliații săi europeni, un număr de opt state arabe. Față de acestea, S.U.A. și-au asumat, neîndoielnic anumite obligații legate, în special, de conflictul arabo-israelian și problema palestiniană. Ca urmare, americanii vor exercita, fără doar și poate, presiuni asupra Israelului. Cum vom face față exigențelor Puterii numărul 1 a lumii? Nici nu vreau să mă gîndesc la ipoteza că, Doamne **ferește, ei ar închide** sau măcar slăbi robinetul ajutorului financiar pentru Israel, că ar împiedica livrarea grîului pentru noi sau că ar pune bețe în roatele relațiilor de export-import dintre cele două țări. Oricare dintre aceste eventualități ar spori considerabil dificultățile economico-sociale în care oricum ne zbatem.

NU, LEVANTINISMULUI!

– Oare guvernanții noștri nu sînt conștienți de noile premize care s-au conturat în urma ostilităților din Golf?

– Ar fi tragic să ne închipuim că factorii de decizie nu-și dau seama de situație și, în ultimul timp, s-au ivit unele semne – e-adevărat – palide de realism politic. Din păcate, componența eterogenă a cabinetului, în care elementele extremiste se manifestă cel mai vehement, cantonarea în formele ideologice din trecut, depășite de realitate, ambițiile politice împing toate spre menținerea la imobilismul de pînă acum, cu riscul ratării condițiilor favorabile existente pentru a face să avanseze procesul de pace.

– Referiți-vă, vă rugăm, la cea de-a doua categorie de probleme pe care ați menționat-o: cele economico-sociale?

– Aș caracteriza situația cu un singur cuvînt: catastrofă. Ea este de natură să-i îngrijoreze pe toți cetățenii Israelului. Încă înainte de marele val de alia din 1990, o bună parte din locuitorii țării se aflau într-o situație materială precară (80-100.000). Am în vedere toate familiile lipsite de mijloace decente de trai și de aceea nu-mi place să folosesc cuvîntul "șomeri". Aceștia din urmă, de bine de rău, primesc ajutorul de șomaj, ca pe o pomană. Or, Israelul nu-și poate permite să fie un stat levantin, ai cărui cetățeni să trăiască fără muncă, din pomeni. Din motive morale, dar, aș zice, și strategice. Numai cel ce muncește se simte legat de patria lui și este gata s-o apere la nevoie. Ieșirea din marasm constă în crearea de locuri de muncă.

HĂIS – CEA

– Bine, dar de unde să iei locuri de muncă?

– Problema este de competența organelor de stat; soluționarea ei incumbă investiții atît din fonduri interne, cît și externe. Pentru absorbirea unei proporții masive a forței de **muncă** ar putea fi iniţiate lucrări de amploare, ca de pildă, împăduriri, amenajarea în Neghev de sere care să dea şi iarna producţie de trufandale solicitate la export, şosele, canale. Dar din păcate, guvernul actual nu face nimic, absolut nimic, pentru soluţionarea problemelor legate de locurile de muncă. Ceea ce poate avea consecinţe grave, imprevizibile: fuga peste hotare a unora dintre olimi, ascuţirea contradicţiilor dintre solicitanţii de posturi născuţi în ţară şi cei nou veniţi.

— *Parcă este singura problemă în suferinţă?*

— Nu, din păcate, mai sînt multe altele. Bunăoară, cea a asistenţei medicale. Cu toţii spunem: sănătatea înainte de toate. Dar sănătatea e un produs scump. Histadrutul alocă în acest scop sume enorme. Recent, ne-am propus să înlocuim aparatele pentru depistarea cancerului mamar existente în cele 11 spitale ale Kupat Holimului cu aparate noi, ultramoderne; o investiţie de aproape 60 milioane de dolari. De unde atîţia bani? Statul nu dă de la buget pentru Kupat Holim (care deservesc 85% din populaţie) nici un gruş. Recent, am dus tratative cu Ministerul Sănătăţii pentru a obţine o contribuţie infimă. La început — promisiuni. Pînă la urmă, nimic! Iată aci protocolul convenit: locul rezervat semnăturii reprezentantului guvernului a rămas gol.

Pe aceeaşi linie de ignorare a nevoilor păturilor largi, sărace ale populaţiei, pot fi date numeroase alte exemple din diferite domenii, între care, măsurile luate, în cadrul "planului Modai" cu privire la diminuarea fondului de pensii şi investirea acestora în sectorul particular, măsuri care lovesc în pensionari.

— *Cum explicaţi aceste carenţe la nivel guvernamental?*

— În primul rînd, printr-o lipsă de grijă faţă de omul de rînd, şi toată preocuparea pentru "cei de sus". În totală contradicţie cu etica iudaică, cu cerinţele lumii civilizate. În al doilea rînd, există un fenomen care decurge din lipsa fermităţii şi a consecvenţei în conducere. Spre deosebire de procesul firesc: gîndire asupra problemelor, decizie, punere în aplicare, în guvernul nostru se procedează de multe ori de-andoaselea. Întîi se ia o hotărîre, ce se dovedeşte ineficientă, apoi se revine asupra ei. Jocul de-a demisia lui Şaron din cabinetul pentru olim şi revenirea asupra ei este un exemplu între altele. Şi-apoi o pondere mare au neînţelegerile dintre "partenerii" aceluiaşi cabinet. Rezolvarea prin tratative a unei probleme care presupune acordul a doi miniştri devine imposibilă fie că nu-i poţi aduna pe amîndoi, fie că, după cum se spune popular, unul trage hăis, celălalt cea.

IATĂ OMUL!

— *Şi totuşi, cum se face că Histadrutul duce în permanenţă bătălii grele în interesul oamenilor muncii şi obţine succese?*

— Noi, cei de la Histadrut, nu ne putem împăca nici un moment cu situaţia existentă şi o combatem zi de zi. Pornim consecvent de la o concepţie proprie şi anume că oamenii trebuie să muncească, dar şi să se bucure de un nivel de trai cît mai ridicat posibil. Interesele generale ale patriei trebuie să se îmbine armonios cu interesele individuale. În acest spirit, ne străduim să acţionăm cu pricepere, cu energie, cu fermitate şi perseverenţă. Notaţi, mai întîi că oamenii noştri au calificări corespunzătoare: secretarul general, Keisar, este şi sociolog şi economist; trezorierul este economist specializat în management. Şi, mai important decît aceasta este faptul că avem în permanenţă urechea plecată la nevoile şi doleanţele masselor largi şi întreg colectivul de conducere nu-şi precupeţeşte eforturile pentru satisfacerea lor. Exemplul cel mai viu este, desigur, Israel Keisar. Lucrez cu el zi de zi, noapte de noapte; îi cunosc caracterul şi capacităţile: e un om cinstit, devotat, cu o mare putere de muncă. El se dovedeşte în permanenţă a fi nu doar un lider sindical de excepţie, dar şi un om politic de viziune largă, de concepţie înaintată şi de acţiune perseverentă. Ieşit din rîndul masselor largi, el este exponentul fidel al intereselor lor vitale.

Dacă este adevărat că la situaţia nou creată este nevoie de oameni noi, luminaţi şi întreprinzători, şi, dacă îmi cereţi un exemplu, eu văd în Israel Keisar un astfel de om, corespunzător exigenţelor momentului de faţă, atît pe plan social, cît şi pe plan politic.

Convorbire realizată de
I. FÎNTÎNARU

HERMAN LEIBOVICI
— TRAVEL EXPERT —

HAG PESAH SAMEAH !

Stă la dispoziţia celor interesaţi pentru
servicii turistice la:
AGENŢIA DE VOIAJ

PROPER TRAVEL LTD., TEL AVIV,
Rehov BEN YEHUDA Nr. 56, Telefon 03-297477

Voiajuri în toată lumea ● Bilete de avion ● Închirieri auto
Aranjamente odihnă şi tratament ● Excursii organizate, etc.
Rezervări zbor, hotel şi apartamente în diferite ţări europene

✱ PENTRU ROMÂNIA,
PREŢURI CONVENABILE ÎN ACEST SEZON ✱

OPINIA JURISTULUI

Av. URI ADAR

DREPTURILE UZURPATE

La început mai timid (ca tot omul care se teme să nu greşească, să nu "spună prostii"), cititorii noştri întreabă tot mai limpede şi mai apăsat: există temeiuri juridice pentru a se cere (şi obţine) redobîndirea drepturilor ce-au aparţinut cîndva evreilor din România?
Da sau nu?

DREPTURILE UZURPATE ÎN ROMÂNIA TREBUIE REDOBÎNDITE NEÎNTÎRZIAT ŞI NECONDIŢIONAT

Decembrie '89 a început ca oricare alt decembrie: gri, mohorît, ploi, lapoviţă, mîzgă, cozi din noapte... Dar dec. '89, în România, s-a arătat spre sfîrşitul lunii ca un început de primăvară înainte de Crăciun.

Şi aşa, de ici colo, s-a stîrnit o răscoală – după unii –, o lovitură de stat – după alţii –, şi hop s-a terminat cu R.S.R., speranţa tuturor fiind într-o societate bazată pe principii democratice, cu alte valori şi, în special, cu dărîmarea tuturor vestigiilor şi nedreptăţilor provocate samavolnic de fostul regim.

Noi, originarii din România, am salutat cu satisfacţie schimbările intervenite. Imediat după instaurarea noului regim au fost trimise în România tone de îmbrăcăminte caldă şi pături, precum şi 5 tone de echipament medical – totul din donaţiile "românilor" de aici pentru românii de acolo.

În România dinainte de '39 au trăit cam 800 de mii de evrei. Este notoriu că mulţi din ei au pierit în pogromuri, în cîmpiile îngheţate de dincolo de Nistru şi în lagăre. Azi trăiesc în România cam vreo 20 de mii de evrei, iar în Israel cam vreo 400 de mii de evrei proveniţi de-acolo.

Israelienii originari din România au aşteptat mai bine de un an să audă de la Bucureşti vestea că toate nedreptăţile de care au suferit în România, vor fi reparate. Ioc!

În România, evreii au suferit dublu: odată ca evrei, în special începînd cu guvernul Goga-Cuza pînă la 23 August 1944, şi a doua oară ca burghezi, (fără origine sănătoasă) etc., în perioada "democraţiei populare" şi a aşa zisului "socialism" (care numai socialism nu a fost).

Ca răspuns la mai multe întrebări ajunse la redacţie încerc să formulez mai jos lista (complet incompletă!) drepturilor încălcate samavolnic (de la 1939 încoace), care este implicit o listă a drepturilor la restituire:

a. restituirea proprietăţilor funciare şi imobiliare;

b. restituirea drepturilor reale pe terenuri şi case (uzufruct, ipoteci, obligaţii reale, etc.)

c. restituirea bunurilor mobiliare (obiecte de artă, antichităţi, etc.);

d. restituirea drepturilor asupra industriei, ateliere, fabrici şi drepturile aferente;

e. solduri debitoare în bănci, CEC – la valoarea reală şi nu nominală;

f. dreptul la pensie din muncă, compensaţii pentru concediere;

e. despăgubiri pentru munca obligatorie, purtarea stelei galbene, încetarea studiilor la licee şi universităţi, deţineri ilegale în închisori, lagăre şi lagăre de muncă forţată – inclusiv Canalul – procese "politice" şi "economice" etc.

Încălcarea de drepturi putea fi prin vînzare forţată, exproprieri, naţionalizări, rechiziţii ş.a.m.d. ('45-'90). Drepturile încălcate au fost deţinute de particulari, diverse societăţi, drepturile comunităţilor evreieşti din diverse localităţi (sinagogi, şcoli, spitale, aziluri de bătrîni etc.).

Cei îndreptăţiţi să ceară şi să redobîndească drepturile sînt titularii drepturilor sau urmaşii lor legali, fie că posedă cetăţenia română, fie că nu, fie că au domiciliu în România, fie că nu.

Bunurile şi drepturile ale căror proprietari s-au stins fără succesori ca şi bunurile şi drepturile comunităţilor sînt patrimoniul poporului evreu şi ca atare trebuie restituite.

Pînă acum nu am auzit ca Ministerul nostru de externe să se fi ocupat de acest subiect. Natural şi imperativ este ca această ştafetă să fie preluată de organizaţia reprezentativă a olimilor din România.

Restituirea bunurilor poate începe imediat prin restituirea bunurilor existente. În ceea ce priveşte bunurile şi drepturile la care au survenit schimbări, alterări, amestecuri, restituirea se va putea face prin hotărîrea unor comisii mixte.

Din păcate însă se pare că Bucureştiul ignoră obligaţiile faţă de obştea evreiască, decurgînd din normele şi practicile lumii civilizate. Oare domnii de la Bucureşti, nu sînt în stare să gîndească în categorii cinstite, să înţeleagă că o nouă societate nu se poate clădi pe averile luate cu japca de la evrei? Aceste averi trebuiesc restituite in integrum – şi cu cît vor fi restituite mai repede cu atît va fi mai frumos!

Or, ce ne este dat să aflăm? La 19 febr. 1991, preşedintele Ion Iliescu a semnat legea fondului funciar (Monitorul Oficial al României din 20.2.1991), prin care se reglementează anumite probleme funciare şi anumite restituiri de bunuri funciare. Nu ne propunem acum şi aici să discutăm modul şi cantitatea restituirilor vizate de legea respectivă – despre aceasta sperăm să nu fie nevoie să revenim pe viitor. Ceea ce se înfige însă în carnea şi sufletul nostru ca un fier înroşit este art. 42: "Cetăţenii români cu domiciliul în străinătate şi foştii cetăţeni români care redobîndesc cetăţenia română, pot beneficia de prevederile legii, *dacă îşi stabilesc domiciliul în ţară*... (subl. noastră). Din acest text de lege ar rezulta că un cetăţean israelian care a fost "despuiat" de bunuri pe care le posedase din moşi strămoşi şi doreşte să-şi redobîndească drepturile (numai pînă la cîteva hectare – restul e dus pe gîrlă) trebuie să-şi redobîndească cetăţenia română, să-şi părăsească patria şi să-şi stabilească domiciliul în România. Oare cineva ne ia drept proşti? Oare şi la această situaţie s-a referit Caragiale cînd a spus: "Curat murdar?"

Cred că este cazul ca cei ce trebuie să se ocupe de cele întîmplate să aibă grijă ca ele să nu se mai repete să înceapă să se mişte – şi cît mai repede.

Întîlnirea cu scriitorii români

PACAT DE CONFUZIE

La noi se cam pierde din vedere faptul că majoritatea scriitorilor români sînt oameni voiajaţi şi prin mari occidenturi şi că nu e cazul să încercăm să-i epatăm ca pe simplii turişti din Tecuci sau Blaj, cu luxuriantul nostru Şuk Carmel. S-a omis acest fapt şi cu ocazia vizitei recente a grupului format din Mircea Dinescu, Maria Dinescu, Augustin Buzura, Laurenţiu Ulici şi Radu F. Alexandru. Pe de altă parte, sinceri să fim, nu am avut impresia că respectiva delegaţie ardea de preocupare pentru "strîngerea relaţiilor" cu scriitorii noştri ebraici şi români. S-a discutat, desigur, acest subiect atît pentru că oaspeţii sînt oameni civilizaţi şi versaţi şi ştiu că acesta este subiectul unei vizite oficiale, cît şi pentru că destui scriitori locali – nostalgici şi frustraţi – visează la o vizită, în cadru oficial, în România.

*

Întîlnirea cu musafirii la Casa Scriitorilor a alunecat deseori în ridicol din cauza confuziei şi a ignoranţei cu privire la situaţia din obştea scriitoricească română. Gazdele nu s-au îngrijit să informeze în prealabil publicul cine sînt musafirii, adică reprezentanţi ai forţelor intelectuale sănătoase şi democratice din ţara noastră de origine. Dinescu, de exemplu, poet remarcabil, preşedintele Uniunii Scriitorilor, este fostul dizident care, din cauza evoluţiilor neaşteptate, a redevenit dizident. Dar neştiind acest lucru, unii invitaţi la întîlnire, ca actorul Moscu Alcalay, s-au "înfipt" în oaspeţi confundîndu-i pur şi simplu cu fasciştii care şi pe ei îi mănîncă.

La finele întîlnirii, cînd a vorbit Dinescu, criticii acerbi şi neinformaţi au fost pe cît de uluiţi pe atît de derutaţi. Nu le-a venit a crede urechilor cînd l-au auzit pe poetul de la Bucureşti vorbind cu pesimism despre perspectivele de viitor apropiat ale ţării sale şi despre muşcăturile antisemite ale cîinilor de ieri rămaşi cu dantura intactă şi după revoluţie. De aceea era parcă mai bine ca Dinescu să fi vorbit la începutul întîlnirii pentru ca toată lumea să ştie cu cine avem de-a face şi să evite regretabila confuzie.

S-a vorbit şi despre acţiuni practice: o bibliotecă românească la Tel Aviv alimentată de Uniunea Scriitorilor de la Bucureşti, editarea şi difuzarea în România a unor cărţi scrise în româneşte în Israel, schimburi de delegaţii, etc. Toate aceste propuneri au fost acceptate cu mişcări aprobative din cap, ba chiar şi cu gura şi cu palmele care au aplaudat, însă numai Dumnezeu ştie dacă se vor şi realiza. Căci, spre marea mirare a publicului invitat, s-a constatat că Uniunea de la Bucureşti este aproape la fel de săracă în bani ca şi Asociaţia din Tel Aviv. Şi unde nu-s bani, nici Dumnezeu nu poate totdeauna!

D. B.

ETC

*** Scurtă biografie: îl cheamă Neulander Ludovic. S-a născut în 1962 la Arad (România). Mama, muncitoare la Uzinele textile din localitate. Tatăl? Aci începe povestea... Încă nu se născuse copilul, cînd tatăl, fost instalator la Uzinele Vulcan, a plecat în Israel. Fără mama, căci nu primiseră paşapoarte amîndoi. Legătura dintre părinţi s-a scurt circuitat după un timp şi israelianul, acum Moşe, stabilit la Bnei Brak şi-a format o altă familie; are trei copii mari. Pe Ludovic l-a crescut, cum a putut, mama; a terminat liceul, a lucrat ca vatman pe tramvai. Ajungînd la părerea că n-are viitor în urbea natală, şi-a amintit de tatăl său şi, cu actul de naştere în mînă, a obţinut viza de plecare în Israel. Iată-l, pe 28 februarie, aterizînd pe Ben Gurion, ca ole hadash. Cum să dea de tata Nu ştie cum arată, n-are nici o adresă. Sînt zilele de Purim şi se întîmplă minunea. Venit cu treburi la Misrad Haklita, îi relatează Mirabelei, din *tribul* nostru, povestea lui. Amabilă, ea îl ascultă, formează mai multe numere de telefon şi îi predă lui un număr la care să sune: "–

Sînt Ludovic. fiul dumitale!" "–

"Fii binevenit!". A doua zi, cînd Moshe îşi face apariţia în holul hotelului, se recunosc uşor, căci îşi seamănă. Emoţie... îmbrăţişări, sărutări... La 28 de ani distanţă, nu o revedere, cum se mai întîmplă, ci prima întîlnire dintre tată şi fiu, aci, pe pămîntul Israelului.

"– De-abia aştept să-mi cunosc şi restul familiei, sora, fraţii şi să-i comunic vestea mamei, la Arad" – ne spune, în vizita făcută la redacţie, cel mai proaspăt dintre *noi*.

(I. F.)

*** 14 ani a fost Mendi Rodan dirijorul permanent şi directorul muzical al orchestrei "Simfonieta" din Beer Sheva. Acum s-a despărţit de ea. Despărţire, nu divorţ. Pur şi simplu, după aceşti 14 ani, maestrul a spus "Gata, ajunge!". Orchestra îi este recunoscătoare pentru ceea ce a făcut din ea şi pentru ea. Într-un comunicat de despărţire, publicat la începutul lunii, membrii orchestrei spun:

"În ciuda crizelor financiare grele cu care a trebuit să se confrunte de-a lungul anilor, maestrul Rodan a transformat Simfonieta dintr-o formaţie provincială într-o orchestră reputată. Datorită maestrului această orchestră a fost un loc de absorbţie a muzicienilor olim".

Nu de mult, preşedintele Italiei i-a acordat dirijorului o distincţie de onoare. Acest fost dirijor al orchestrei simfonice a Radiodifuziunii din Bucureşti, a primit şi cetăţenia de onoare a statului Arizona.

Mendi Rodan continuă a fi profesor de dirijat la Academia de muzică "Rubin" din Ierusalim şi directorul muzical al orchestrei de cameră a Zahalului.

*** Emisiunea "Mabat" într-o seară de război... Ehud Iaari prezintă imagini din capitala proaspăt eliberată a Kuweitului: militari irakieni sînt scoşi din ascunzişuri. Jalnici. Plîng, cer iertare...

Iaacov Ahimeir către Ehud Iaari: aceste scene îmi amintesc de cele din timpul revoluţiei din România. Tot aşa s-au comportat şi securiştii cînd erau prinşi.

*** În zilele de război au venit în ţară numeroase delegaţii de solidaritate şi voluntari din Europa apuseană. Manifestaţii de solidaritate au avut loc în multe capitale europene, ba chiar şi la Moscova, în faţa consulatului israelian.

Eram siguri că va veni şi din România o delegaţie, o ştire despre o manifestaţie de solidaritate... Nici una.

Şi doar există la Bucureşti o Asociaţie de prietenie România-Israel!

Şi doar există la Tel Aviv o Asociaţie de prietenie Israel-România, care are totdeauna grijă să se solidarizeze cu poporul român în momentele lui grele!

*** În redacţia marelui cotidian ebraic "Iediot Aharonot" lucrează de mulţi ani, o ziaristă pe cît de frumoasă, pe atît de talentată, Odetta Danin. ▼

Ea vorbeşte, din cîte ştim, foarte curgător limba română şi este o pasionată după bucătăria românească. De altfel, nu odată, la rubrica ei săptămînală, am găsit "reţete" de sărmăluţe sau aşa ceva. De ce vă povestesc despre Odetta? Fiindcă frumoasa şi simpatica noastră colegă este şi o feministă convinsă, iar deunăzi a apelat la o glumă mai veche (oarecum vulgară) pentru a-şi apăra sexul, din care cauză un coleg a "înţepat-o". Fără reuşită.

▲

*** În linişte, fără zgomot publicitar, Nicu Nitai (la liceul "Cultura" era cunoscut ca Nicu Iacob, elev cuminte), conduce micul teatru din Yaffo, "Hasimta", cu mînă forte şi pricepere profesională. Spectacolul *Chinezi, chinezi*, a depăşit cifra de 400 reprezentaţii iar de acest succes a aflat însuşi dramaturgul american (evreu) care a scris piesa, venind s-o vadă pe scena din Yaffo.

*** O informaţie pentru toţi cei care te asigură, ba plîngăreţ, ba agresiv, cu răutate, că aliaua n-are nici un viitor, că "n-ai pentru cine" să te zbaţi, că HOR-ul din Ianai ar trebui închis, şi dat cu chirie cuiva care vrea să deschidă un *macolet:* nu numai că aliaua nu moare, nu numai că lună de lună, la Ben Gurion aterizează olimi de la Bucureşti, Iaşi sau Oradea-Mare, dar uite că avem şi surprize, domnilor. Şi-ncă de proporţii. În fiecare zi, zeci şi zeci de nou veniţi din... URSS bat la uşa HOR-ului din Alexander Ianai, cerînd să fie înregistraţi ca membri ai organizaţiei şi întrebînd de Arthur şi de Uri (Eliav plus Adar) de Arthur Kreigold şi de Raşela (Ackerman). Aceştia nu

NOI

sînt olimii din Siberia sau Gruzia, ci – aţi ghicit! – din Basarabia şi Bucovina. Sovietici după paşaport şi alte patalamale, respectivii vorbesc româneşte, aşa cum au învăţat (o-i, oi) acasă la Chişinău, Cernăuţi sau Soroca. Şi vor să fie socotiţi ca făcînd parte din *tribul* românesc. Să vezi şi să nu crezi! Azi vorbim de "cei 400.000" şi auzi mereu voci acrite care te ironizează. Mîine – pun rămăşag – odată cu *valul* basarabeano-bucovinean vom vorbi despre cei 500.000.

*** Într-o şedinţă recentă a conducerii primăriei din Tel Aviv s-a hotărît să se majoreze taxele comunale cu (să nu fie de deochi) 17,6%. Invalizilor 100% li se va acorda o reducere de numai 66%. Bătrînii de peste 80 de ani, care aşteaptă de mai mult de un an o reducere de 50%, vor continua să aştepte mult şi bine. Scutirea totală de Arnona s-a anulat. Zeci de familii sărace din sudul Tel Avivului, care au mulţi copii, prezintă mereu cereri de reducere a birurilor comunale şi mereu sînt respinse.

Iar în acelaşi timp...

S-a hotărît să se adopte o atitudine specială faţă de membrii Asociaţiei artiştilor israelieni (EMI) pînă la scutirea totală de taxe comunale a artiştilor care au depăşit vîrsta de 55 de ani, şi care bineînţeles, locuiesc în Tel Aviv.

Lista acelor fericiţi a fost înaintată de Moscu Alcalay, preşedintele asociaţiei respective. Lista cuprinde 112 nume şi era secretă... pînă ce a căzut în mîinile presei. Din această listă reiese că Moscu Alcalay se milostiveşte de toţi artiştii, chiar şi de cei care sînt milionari!

Astfel, lui îi este milă de Haim Topol, Iosi Banai, Ili Gorlitzki, Şoşana Damari. Yafa Yarkoni, etc. Pentru toţi aceştia, el cere reduceri şi chiar scutiri de taxe.

Nu e revoltător? Alcalay, luat la întrebări de un ziarist. s-a explicat aşa: "E adevărat că sînt pe listă şi artişti înstăriţi. Dar cine se leagă de acest fapt, caută senzaţionalul. Există doar un număr mic de artişti care nu au nevoie de ajutor. Pe de altă parte sînt artişti bogaţi care nu au lucrat două luni de zile din cauza războiului".

Convingător? Deloc.

*** Se zice că Moşe Arad, "Puiu" al nostru, fost ambasador la Washington, nu vrea să continue activitatea în cadrul Ministerului de Externe, ci se va îndrepta spre afaceri. Păcat (zicem noi). Fiindcă, diplomaţi ca el, subţiri, catifelaţi şi fără trivialitate, nu întîlneşti pe toate drumurile.

se zvoneşte că...

...Prof. univ. Raoul Şorban, istoric de artă, a... cedat şi că, la insistenţele repetate ale premierului Petre Roman, a acceptat funcţia de ambasador în Israel. Cauza stăruinţelor excepţionale ale guvernului de la Bucureşti: convingerea că în calitatea sa de "Drept al Popoarelor", Şorban va avea toate uşile deschise în Israel; şi, mai ales, în lumea evreo-americană...

...Conducătorii Partidului Muncii au hotărît să ia măsuri pentru *restabilirea* legăturii cu aliaua română, grav compromisă aşa cum ştim, prin refuzul lui Shimon Peres de a include "români" la ultimele alegeri pentru Knesset. Drept care, secretarul general al Partidului, Miha Harish a trimis, mai deunăzi, o circulară cîtorva zeci de "notabili" din *trib*, prin care semnalizează că el este originar din Timişoara (fapt cu care nu se prea lăudase pînă nu de mult) şi că a luat cuvîntul la comemorarea victimelor rebeliunii legionare (ianuarie a.c.). Comentariul humoristului I. Schechter, unul dintre "notabilii" care au primit scrisoarea respectivă: "Am înţeles, vin alegerile!

...Ziaristul Marius Godeanu, fost cronicar de box la cotidianul "Sportul" în anii '50–'60 a achiziţionat (ca şi colegul său de redacţie, cronicarul de ski – M. Horoveanu, stabilit la Paris) un pachet de acţiuni al ziarului "Gazeta Sporturilor" din Bucureşti, care s-a "privatizat".

...Scriitorul şi publicistul Victor Bîrlădeanu, (revista "Evenimentul") este persona non grata la Comunitatea Evreilor din Bucureşti. Motivul: el a vorbit (elogios însă!) de rabinul-şef Dr. Alexandre Şafran, în cîteva articole de gazetă.

...Tot la capitolul Comunitate, relaţiile dintre şefii acesteia şi ambasadorul Israelului la Bucureşti, Zwi Mezel, sînt destul de reci. Între cauzele răcelii: hotărîrea ambasadorului de a-l însoţi pe Uri Eliav, preşedintele H.O.R.-ului, în vizita efectuată de acesta la Moineşti, oraşul său natal. Or, Eliav nu e în graţiile Federaţiei. Ba chiar, dimpotrivă...

...Un fost membru de seamă al Lojei francmasonice "Shahar" din Tel Aviv a terminat o carte despre componenţa şi activitatea lojei. Autorul vorbeşte, cu belşug de amănunte şi despre membrii lojei şi despre diferite întîmplări din viaţa prestigioasei organizaţii. Se pare că nu toată lumea din conducerea *Shahar*-ului este entuziasmată de ideea guralivului ex-frate...

NOI

*** Scriu ziarele că primarul Tel Avivului, Shlomo Lahat, ţine enorm la Elhanan Cohen, asistentul său fidel. În semn de preţuire l-a propus pentru funcţia de director general adjunct al "Fondului Tel Aviv pentru dezvoltare".

Pentru cine nu ştie: Elhanan Cohen este fiul stimatului de noi Idov Cohen.

*** Bob Simon, curajosul reporter al reţelei de televiziune N.B.C., prins în deşert de irakieni, împreună cu echipa sa, şi torturat fiindcă au aflat că este evreu, a declarat la eliberare: "Am făcut reportaje în multe războaie. Dar cele mai mari tragedii le-am văzut în războiul din Vietnam, în războiul din Golf şi în timpul luptelor din decembrie 1989 de la Bucureşti".

*** Lanţul pedepselor se întinde. Puiu Rappaport de la Clubul sportiv "Hapoel", cunoscut pentru abilitatea de a organiza întîlniri sportive israelo-române, a fost şi el, ca tot omul, cuprins de frica rachetelor irakiene (convenţionale şi ne) şi s-a refugiat la Bucureşti. Dar nu fără voie. Cu voie de la stăpînire. Se zice însă că a întîrziat şi de aceea vor să-l pedepsească cu concedierea. Nu e cam prea aspră pedeapsa?

*** Simpaticul profesor de istorie Michael Harsegor (de origine română) a fost foarte solicitat în perioada războiului de diferite reviste şi a apărut la televiziune, într-o emisiune a lui Iaron London. În toate cazurile i s-a cerut să facă analogii între Saddam Hussein şi diferiţi regi nebuni din istorie. Harsegor, care deţine o comoară de exemple în această privinţă, a amintit ciudăţeniile şi ferocităţile a diverşi împăraţi romani, regi germani, francezi şi englezi din Evul Mediu, dar nu a uitat să-l amintească cu această ocazie şi pe "regele Nicolae întîiul şi ultimul", după expresia sa, adică Ceauşescu!

*** Profesorul Şimon Şamir (din tribul nostru), fost ambasador al Israelului la Cairo, nu şomează deloc de cînd şi-a dat demisia din diplomaţie. El a revenit la viaţa academică, predînd în cadrul facultăţii de istorie orientală de la Universitatea din Tel Aviv. Subiectul conferinţelor lui: *Oraşul musulman.*

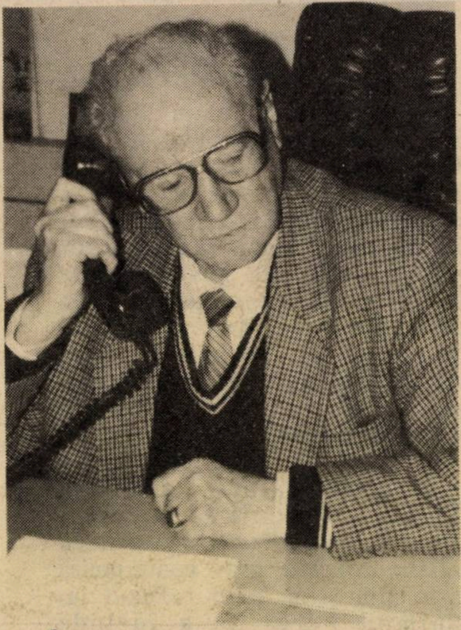

▲ Lică Bluthal, de la *Melia*: legătura cu lumea, suspendată, în săptămînile rachetelor, s-a reluat. Allo, aici turismul, marea pasiune a *tribului.*

*** După valul de furturi la care ne-am referit în nr. nostru trecut (portmoneele furate dr-ului Heinrich, profesorului-musafir Dolfi Drimmer etc.) iată, acum, un val de accidente: publicistul G. Bogokowsky (directorul ex-lunarului de cultură "Secolul XX" şi editorul Micii Enciclopedii a Alialei Române (1978) a fost lovit de-un automobil, în timp ce traversa strada; Sorin Arghir (I. Aronsohn), critic de artă, a căzut în casă, de pe scară, în timp ce căuta o carte-n bibliotecă, fracturîndu-şi cîteva oase. Din fericire, amîndoi s-au restabilit, reintrînd – încet-încet – în normal.

▲ *** Revista ebraică "Layşa" a dedicat cîntăreţei românce Virginia Zeani, actualmente profesoară de canto la Universitatea din Indiana, USA, un amplu reportaj ilustrat, cu prilejul vizitei ei în Israel, unde a predat un curs de îndrumare pentru tinerii cîntăreţi. Virginia Zeani s-a întîlnit în cîteva rînduri cu soprana Bibiana Goldental, la rîndul ei profesoară de canto la Academia "Rubin" din Ierusalim. Cîndva, cele două artiste au cîntat pe aceeaşi scenă, la Opera din Florenţa.

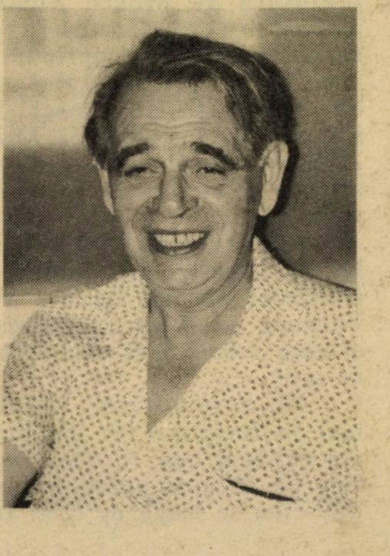

■ *S. Arghir: a trecut*

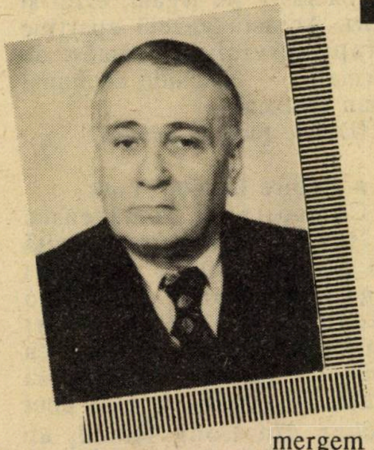

Harry Eliad: mergem înainte

STAN VLAD
Bucureşti

115 ANI DE TEATRU IDIŞ

Au trecut 115 ani! În luna septembrie a anului 1876, în grădina "Pomul Verde" din Iaşi, se prezenta primul spectacol de teatru profesionist în limba idiş din lume. Iniţiatorul şi creatorul acestui prim teatru evreiesc a fost Avram Goldfaden (1840–1908), un mare animator, propovăduitor şi susţinător al culturii din România secolului trecut, în general, şi al culturii evreieşti, în special.

Nu ne-am propus să facem noi istoria teatrului de limbă idiş din România; lăsăm treaba aceasta în seama istoricilor de teatru. Firesc. Dorim să mai notăm doar două constatări: după Iaşi şi Bucureşti, ideea teatrului evreiesc s-a răspîndit în întreaga lume; indiferent de schimbările social-politice care s-au produs într-un secol şi ceva în România, teatrul evreiesc a avut o activitate neîntreruptă.

Deci, în septembrie 1991 se vor împlini 115 ani! Într-o conferinţă de presă, ministrul culturii, Andrei Pleşu, a arătat că aniversarea celor 115 ani de teatru evreiesc în România, va fi sărbătorită pe plan naţional, ca unul din importantele evenimente culturale ale anului. Pentru a afla ce amploare va căpăta această aniversare, am stat de vorbă cu domnul Harry Eliad, directorul Teatrului Evreiesc din Bucureşti.

– "În toamna anului 1991, se vor organiza la Bucureşti, sub egida Fundaţiei internaţionale "Avram Goldfaden", "Zilele teatrului de limbă idiş din România", manifestare patronată de Ministerul Culturii. Fiind vorba despre o manifestare de mare amploare, cu rezonanţă internaţională (se înscrie în obiective majore prevăzute în deceniul – 1988–1997 – mondial cultural proclamat de UNESCO) se contează pe participarea şi a unor teatre în limba idiş din Varşovia, Moscova, Tel-Aviv, Montreal. De asemenea, am invitat (şi avem răspunsuri pozitive în ce priveşte participarea lor) personalităţi de prim rang ale culturii evreieşti în lume, cum sînt: Elie Wiesel, Elias Canetti, Saul Bellow, Bashevis Singer – laureaţi ai premiului Nobel, şi mulţi alţii. Ne-am propus să permanetizăm acest gen de manifestare (care în afară de spectacole, prevede simpozioane, întîlniri, dezbateri) urmînd să o organizăm la fiecare doi ani.

– Spuneţi-ne cîteva cuvinte şi despre Fundaţia internaţională "Avram Goldfaden".

– A fost creată în luna martie 1991. Fundaţia este un centru internaţional pentru propagarea şi valorificarea limbii şi culturii idiş în lume, Fundaţia este structurată pe mai multe secţiuni (studii-cercetări, teatru, istorie, critică, teatru, bibliotecă, artă plastică), şi prin activităţile culturale ce se vor desfăşura aici dorim să realizăm şi o sensibilitate a publicului la marea tradiţie a spiritualităţii iudaice.

– Să ne referim puţin şi la activitatea actuală a Teatrului Evreiesc din Bucureşti; se ştie ce se joacă în prezent, dar ar fi bine să informăm cititorii şi asupra viitoarelor premiere...

– În afara celor şapte piese ce sînt înscrise în repertoriul stagiunii actuale, pînă în vară vom mai prezenta încă trei premiere: "Evreica din Toledo", dramatizare de Al. Mirodan, după romanul lui Lion Feuchtwanger, într-o nouă versiune scenică aparţinînd lui George Teodorescu; musicalul "Lozul cel mare" după Shalom Alehem în regia lui Valeriu Moisescu; piesa "Badenheim 39" – adaptare a lui Arnold Ewskem după cartea scriitorului israelian Apelfeld. Mai vă rog să notaţi că în 1991, vom efectua turnee în Israel, U.R.S.S., Republica Moldovenească, Austria, Belgia, Olanda, Germania, Franţa.

Scenă din Herşale Ostropolier: teatru de calitate

LUMEA ROMÂNEASCĂ

•Scurt•

• Lume Liberă

"Saddam a invadat Kuweit-ul pentru a-i elibera, spun unii, pe palestinienii din Israel. Dar, ţin să vă amintesc, primele declaraţii ale lui Saddam după invadarea Kuweit-ului nu făceau decît să sublinieze dreptul sfînt al Irak-ului de a-şi alipi un teritoriu care îi aparţine. Nu este prima oară în istorie cînd un stat mai mare şi mai puternic încearcă să-şi înghită un vecin mai mic şi mai neajutorat. Aşa a început şi Hitler. (...)

Antisemitismul unora pare să-i facă a intra într-o tabără pe care, altminteri, o detestă. Cea a dictatorilor, cea a forţei brute, cea a distrugerii. Repet, Saddam Hussein este un dictator. Şi-a terorizat propriul popor, şi-a ucis cetăţenii, şi-a atacat vecinii, şi-a tîrît ţara în cele mai nesăbuite aventuri. Oare, pentru că tot veni vorba, să fi făcut d-l Hussein războiul cu Iranul, război în care au murit un milion de arabi, tot pentru a-i salva pe palestinieni?

(Din *"Banalitatea războiului"* de Liviu Cangeopol, în *Lumea Liberă*, New York)

*

Probleme cu Orientul Mijlociu au existat întotdeauna, dar acestea au început să se exacerbeze progresiv după al doilea război mondial, culminînd, pînă acum, cu un conflict armat. După valuri de antisemitism în Europa, şi nu numai în Europa, după holocaust, pe pămîntul originar, în Palestina, s-a creat un stat al evreilor, statul Israel. Ţările islamice pretind că existenţa Israelului pîngăreşte "locurile sfinte" şi, mai mult, periclitează existenţa ţărilor islamice. Sub flamura solidarităţii islamice, tot ce nu este islamic este necredincios şi, ca atare, se incită la lupta împotriva tuturor necredincioşilor, fie ei creştini, budişti, confucionişti sau atei. Ţările avansate, recunoscînd dreptul la existenţă al statului Israel şi al evreilor, sunt afurisite drept o conjuraţie diabolică".

(Din *"Soluţii dificile"* de Radu Pătărlăgeanu, în *Lumea Liberă*, New York).

• Bătaie

"Andrei Iliescu de la «France Press» a fost grav rănit, trebuind să fie spitalizat. Victor Rădulescu de la «Independentul», Simion Buia junior şi Andrei Dumitru de la «România Liberă», Valentin Boeru de la «Caţavencu», Mirel Curea şi Marius Hergelegiu de la «Express», Peter Gheorghe de la «Dreptatea», Ovidiu Murgu, Gabi Ghimbăşanu şi alţi jurnalişti, în special fotoreporteri, au fost bătuţi violent de către forţele de poliţie, iar camerele de luat vederi şi filmele le-au fost distruse.

De asemenea au fost bătuţi scriitorul Petru Creţia şi dr. Banu Rădulescu, directorul revistei "Memoria".

(După *"Europa Liberă"*)

• Vinovaţii

"Potrivit căpitanului Adrian Ionescu (ex-membru al Securităţii) angajaţii şi angajatele Serviciului Român de Informaţii primesc de patru ori pe an prime care echivalează cu 2000 de dolari, în valută. Fostul căpitan afirmă de asemenea că participanţii la orice demonstraţie de protest sînt identificaţi şi filmaţi, iar corespondenţa şi convorbirile lor telefonice sînt supravegheate. El adaugă că jurnaliştii şi alţi angajaţi ai săptămînalului «România Mare» au permise speciale de acces în centrala serviciului român de informaţii. România Mare «este publicaţia care nu ezită să-i facă vinovaţi pentru problemele ţării exclusiv pe ţigani, evrei şi unguri. Această gazetă aparţine de fapt serviciului român de informaţii» – conchide căpitanul Adrian Ionescu".

(După *"Europa Liberă")*

• Răpire la New York

Comunitatea românească din New York a fost zguduită de-o oribilă faptă a doi tineri emigranţi români. Vasilică Parteni, 22 de ani şi Robert Ceapraz, 23 de ani, înarmaţi cu un pistol şi purtînd măşti de ski pe faţă, au năvălit în casa unui bancher din Long Island, au imobilizat părinţii şi o fetiţă de 10 ani, după care au răpit un băiat de 14 ani, dispărînd cu jeep-ul familiei. După 18 ore, au telefonat familiei, cerînd în schimbul eliberării copilului 200.000 de dolari. Peste alte cîteva ore, Vasilică Parteni s-a înapoiat la locuinţa bancherului şi, în prezenţa a numeroşi poliţişti care se aflau înăuntru, i-a ameninţat pe părinţi că, dacă nu-i dau banii sau încearcă să-i ridice masca, fiul lor va fi omorît. După ce a primit banii, a plecat, furînd, pentru a doua oară, jeep-ul familiei, care avea instalat, de poliţie, un dispozitiv de semnalizare radio, cu care s-a deplasat pînă în cartierul Jamaica, din Queens. După o urmărire care a durat 4 ore, în care Parteni a căutat să-şi piardă urma circulînd cu metroul, mai multe taxiuri şi pe jos... a fost arestat. Din actele de identitate aflate asupra sa, poliţia a aflat adresa apartamentului din Ridgewood, în care complicele său ţinea copilul legat la ochi. La ora 6,30 a.m., peste 100 de poliţişti şi agenţi FBI au înconjurat casa din Ridgewood, după care Robert Ceapraz s-a predat, fără să opună rezistenţă.

Cei doi români erau mecanici de meserie, şi intenţionau să se întoarcă în România cu banii astfel dobîndiţi".

(Din *"Lumea Liberă"*, New York)

LUMEA ROMÂNEASCĂ

• Replică

La Teatrul "Ion Creangă", premiera absolută a lui Eugen Ionescu: "Ce nemaipomenită harababură". Atmosferă de gală! Din scenă se aude: *Ce doresc bărbații mai presus de orice?* Din sală, mîrlănia fără rușine răspunde: "P...dă!"

(Din săptămînalul *"Totuși iubirea"*, București)

• Ne-am săturat de noi

(Titlul unui articol de Simona Popescu, în revista *"Contrapunct"*, București)

• Mortul de la groapă

"Aici (la Timișoara) și groparii fac grevă (...) Într-un oraș în care dricul se întoarce cu mortul acasă din cauza grevei unor gropari, totul a devenit posibil".

(Din articolul *"Nu interesează pe nimeni culoarea pisicii"* de Mircea Bunea, în *Adevărul*, București)

• O femeie: 15 creioane chinezești

...La Hotel București, prețul unei femei oscila între 25 dolari și 150 de dolari, asta după liberalizare. Transformați în bani românești, prețul pare mai mult decît pipărat. Este însă prețul profesionistelor, al prostituatelor angajate pentru străini. Prostituatele destinate uzului intern, cu statut ambiguu, costă mai puțin: pînă la 500 lei.

Am să vă povestesc mai jos o întîmplare reală. Faptul s-a petrecut acum cîteva luni de zile în urmă. În timp ce-mi luam cina la hotelul "Bulevard" din București, se așează la masa mea o tipă în jur de 25 de ani; femeia luă loc în fața mea și puse pe masă un pachet de țigări BT, pe care scrisese 400 lei. Am studiat-o în timp ce-mi goleam paharul de coniac, femeia împinse pachetul înspre farfuria mea, în ochii ei negri stăruia un semn de întrebare. Am făcut semn din cap că nu, că nu accept. Ea luă pachetul de țigări, scoase o țigară, și-o aprinse tacticos, își dădu capul pe spate și rîse strident. După un timp se aplecă spre mine și scrise cu pixul pe marginea pachetului de BT: 300 lei.

După ce descrie eforturile depuse în continuare (dar fără rezultat) de către domnișoara în cauză pentru a cădea la învoială, autorul articolului descrie situația *afacerilor* în Turcia:...Costul unei femei în Turcia variază în funcție de zi și de rasă. Duminica e mai ieftin, sîmbăta mai scump. Prețul unei românce plecată în "cantonament" este 25-50 dolari. Turcii preferă în special femei provenind din partea de sud a țării. Bucureștencele sînt destul de scumpe, cel mai ieftin se vînd femei provenind din partea de nord, aparent cea mai curată a țării: Bucovina. Prețul polonezelor nu scade sub 200 de dolari. Al suedezelor atinge 500.

În ianuarie anul trecut prețul femeilor noastre era mai mare: atingea 250 de dolari. Concurența și abundența de sîni și de șolduri în sezonul cald a făcut ca prețul să scadă, atingînd o cifră critică: 10 dolari, uneori și mai puțin. Între timp, din cîte am aflat din revista *Cuvîntul* și din alte surse sigure, prețul a urcat din nou, atingînd suta.

Un domn de bine care a fost recent în Turcia mi-a spus că un creion chinezesc se vinde la Istanbul cu 0,9$, iar un rulment cu 7-8$. Prețul unui caiet dictando atinge și el suma de 1$.

Fă și dumneata un calcul, mi-a spus zîmbind domnul F., puteai lua o femeie cu aproximativ 15 creioane chinezești, sau tot atîtea caiete de maculator. Sau cu doi rulmenți. E normal că s-a mai ridicat prețul.

15 dolari, spuse domnul, pare o sumă foarte, foarte modestă, ca să nu zic, chiar mizeră. Ținînd însă cont că fetele de pe meleagurile noastre sînt rezistente și în general sănătoase, unele vin de la muncă, și că pot executa pe noapte pînă la 10 turci, ceea ce nu-i chiar așa de ușor, și asta fiindcă și turcii sînt bărbați cît se poate de înzestrați, putem estima cîștigul lor la aproximativ 150 de dolari/24 de ore. Tradus în bani românești, înseamnă acum, la începutul lui 1991, aproape 30000 lei; între timp, cum știm, suma e mai mare, dolarul ajungînd la peste 200 lei. Nu e rău. Dacă înmulțim această sumă cu numărul de zile pe care o fată le poate petrece la Istanbul, punem numai 20 de zile, vedeți că iese o sumă frumușică pentru sistemul nostru socialist. Din Turcia, fetele noastre se pot întoarce cu Mercedes-uri și cu zestrea îmbogățită, ca să reziste la 2-3 căsătorii. Din cînd în cînd, chiar și cele care s-au liniștit și stau la casa lor, văzîndu-și de bărbații și copiii lor își privesc verighetele și inelele de aur roșu de pe mîini și oftează: "O, Anatolia, o, Istambul... Încă un drum n-ar strica. O groază de probleme ni s-ar lua de pe suflet..."

Bărbații stau întinși în pat, cu mîinile sub cap. se gîndesc și ei: "În fond ce-ar fi..."

(Din articolul *"Apocalipsul de carton"* de Nichita Danilov, în *"Expres-Magazin"*, București)

• Pe un pat de spital: deținutul Nicu Ceaușescu

Spitalul Colentina. Sectorul rezervat administrației penitenciare. Camera 6. Aci l-a descoperit, după investigaţii de detectiv abil, echipa Jacques Lesigne (reporter), Claude François (foto) de la "Figaro Magazine" pe Nicu Ceauşescu. Eliberat temporar din celula temniţei în care-şi execută condamnarea, urmînd să compare din nou în faţa judecătorilor pentru "escrocherie", el zace acum pe pat de spital, pentru a-şi trata ciroza cu multiple complicaţii, cu care s-a ales din "boemia" şi "dolce vita" de odinioară. "Din ex-play-boy-ul, copilul răsfăţat, succesorul prezumat al Geniului Carpaţilor, n-a mai rămas mare lucru" – scrie reporterul. El însuşi declară: "Cîntăream 83 kg. Acum am doar 42. Şi aceasta este încă mult pentru mine". La cei 39 de ani, n-are putere să se ridice din pat. ▶

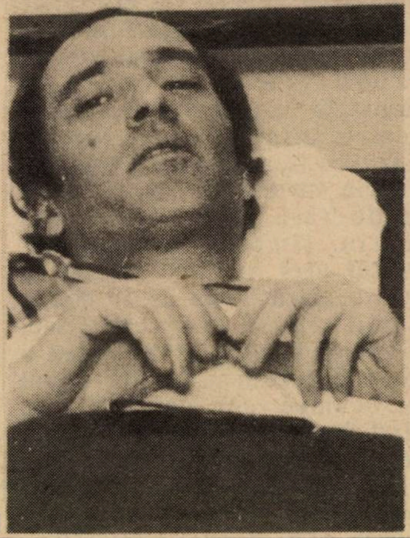

Nicu: 42 kg. ■

• Jumătate de milion dolari oprită la graniţă

Vameşii de pe aeroportul Otopeni au confiscat la sfîrşitul lunii trecute suma de 545.000 de dolari americani şi 450.000 mărci germane, pe care un arab cetăţean al Yemenului a încercat să o scoată fraudulos din ţară.

Suma aparţinea companiei de import-export pentru bunuri de consum industriale "Sirius Trading Co.", înfiinţată la Bucureşti la 3 August anul trecut.

Poliţia bucureşteană investighează activitatea acestei companii, care, conform înregistrării trebuia să opereze cu plata în lei, despre care se crede că, în scurta perioadă de la înfiinţare pînă în prezent, a realizat venituri în valoare de peste 150 de milioane de lei, sumă care a fost convertită în dolari.

(Din *"Din 7 în 7 zile" de Cornel Dumitrescu, în "Lumea Liberă")*

• Dănuţ Lupu... la oi

Fostul jucător de la Dinamo Bucureşti, Dănuţ Lupu, transferat în vara anului trecut la clubul Panatinaikos din Atena s-a apucat de devalizarea unor mari magazine din capitala Greciei.

După ce a fost urmărit o vreme de poliţia greacă, Lupu a fost prins în flagrant delict şi arestat. Maşina cu care circulau mai mulţi indivizi, printre care şi fotbalistul Lupu, a fost oprită şi percheziţionată. S-au găsit lucruri de îmbrăcăminte şi blănuri, provenite din magazinele sparte şi din case particulare. După primele informaţii, Lupu ar fi chiar şeful unei bande întregi, specializate în spargeri, alcătuită din patru români şi doi greci. Mărfurile erau apoi vîndute la preţuri foarte scăzute.

(După "Lumea Liberă", New York) ▼

■

• Preşedintele Ion Ţiriac

"Voi deveni şeful de Stat al României!"

(Declaraţie a lui Ion Ţiriac, ex-campion de tenis, în prezent om de afaceri în Germania, făcută ziarului "Sporting Bild", din Hamburg).

• Decese

Ştefan Luca, scriitor; *Anatol Mândrescu, critic de artă; Vasile Niţulescu*, actor; *Ion Lăncrănjan* (n. 1928), prozator. A fost unul dintre exponenţii antisemitismului şi anti-israelismului în scrisul românesc.

O carte nouă; o nouă prezenţă editorială a octogenarului hiper-activ Marius Mircu, "Dosarul Ana Pauker, Iosif Chişinevski şi alţii"; "Drama evreilor comunişti din România; "Butoi cu explozibil...". Tiraj, 101 exemplare – 35 şkalim.

DEPOU DENTAR
I. ESKENAZY & Co.

●
UREAZĂ ONOR
CLIENTELEI SALE,
PRIETENILOR ŞI
CUNOSCUŢILOR
HAG PESAH SAMEAH
●
LA NOI GĂSIŢI PREPARATE
ADEZIVE PENTRU PROTEZE
DENTARE. DEASEMENI
PRODUSE PENTRU IGIENA
BUCALĂ PRECUM ŞI ORICE
FEL DE ALTE MATERIALE
DENTARE.
●
VĂ AŞTEPTĂM CU PLĂCERE!
●
DEPOUL DENTAR
I. ESKENAZY & CIE.
TEL AVIV, STR. LEVONTIN 4,
TEL. 624664
●

■ I. FÎNTÎNARU

MAREEA NEAGRĂ A FANATISMULUI ISLAMIC

"Furtuna în deşert" s-a potolit. Coaliţia anti-Saddam a obţinut o victorie strălucită. Cu ce consecinţe? Cum va arăta "noua ordine mondială" anunţată de preşedintele Bush, este – deocamdată – o incertitudine. Mai evident apare faptul că valul fundamentalist, care s-a revărsat de peste un deceniu peste vaste întinderi – între Maroc şi Afganistan, inclusiv Iranul – cu populaţie musulmană ameninţă să înghită Irakul, Iordania şi alte ţări arabe şi cine ştie – sudul Uniunii Sovietice. Ce aduce cu el acest val sau, dacă preferaţi, această maree neagră? Nu ne propunem acum o analiză exhaustivă, ci doar să prezentăm cîteva crîmpeie de viaţă de pe meleagurile unde islamismul cîştigă teren.

ANTENELE – INSTRUMENT AL PĂCATULUI

Ca în toate marile oraşe moderne, şi la Alger – unde civilizaţia franceză a lăsat urme adînci – pe acoperişurile clădirilor sînt instalate antene parabolice. Ele permit aparatelor de televiziune să capteze programele difuzate din străinătate, în special de la Paris. F.I.S. (Frontul islamic de salvare) – principală forţă islamică de tip homeinist – a declarat de mai multă vreme război acestor "instrumente ale păcatului". Căci – afirmă şeicul Ahmed Hamani, fost preşedinte al Consiliului superior islamic algerian, *"emisiunile pe care le captează sînt o sfidare a tuturor îngrădirilor prescrise de charia (codicele care conţine normele de conduită, potrivit Coranului) de morala şi moravurile noastre de decenţă. Astfel difuzarea de abjecte scene erotice duce la exacerbarea instinctelor şi capriciilor atît în rîndurile bărbaţilor, cît şi ale femeilor. Cine nu este încă retras în fortăreaţa căsătoriei va fi propulsat în vizuina bestialităţii pentru ca la prima ocazie să se prăvălească într-o prăpastie fără fund! Emisiuni ale ruinei şi devastării! Consumarea acestui venin tot atît otrăvitor ca balele unui cîine turbat este un păcat mortal! Acela care introduce în căminul său o unealtă care permite să capteze tot ce sateliţii oferă ca scene erotice să nu se arate surprins dacă propria sa fiică face amor cu primul fluieră vînt care îi iese în cale. Un asemenea ins nu face decît să candideze la rolul de codoş care nu va intra niciodată în paradis!"*

Anatemizarea emisiunilor de televiziune respective este parte integrantă a ofensivei fundamentaliste împotriva influenţei occidentale, a oricărei forme de cultură modernă, pentru fanatizarea mulţimilor, sub semnul xenofobiei şi al despotismului ideologic islamic. Legea de arabizare totală, adoptată recent în Algeria, este considerată şi ea ca un gaj dat islamiştilor şi conservatorilor. În baza ei, se interzice, bunăoară, de a se servi de maşinile de scris, de telex şi de computere care nu au claviatură exclusiv în arabă. Vai de bietele dactilografe; dacă în doi ani nu-şi vor însuşi araba literară, pe care de altfel majoritatea populaţiei nu o înţelege, vor rămîne pe drumuri! De altfel, cu legea actuală culminează un proces care durează mai de mult şi care şi-a găsit, uneori, expresii de-a dreptul comice. Bunăoară, magazinul Marie Claire s-a arabizat în "Maria Iluminata"; cafeneaua "Anatole France" a devenit "Anatole-Algèrie", "Milady" este tradus prin "Aniversarea mea".

FEMEIA – PERSONA NON GRATA

Pornind de la preceptul profetului, care a numit femeile persoane inferioare, islamiştii au ca un obiectiv prioritar să împiedice orice tendinţă de egalitate între sexe, căci – spun ei – "femeia are un simţ ascuţit de dominaţie" şi afirmarea ei în societate "ar ameninţa întreaga ierarhie islamică". Înainte de toate, ea trebuie să robească, dar nu dincolo de zidurile casei. *"Studiile ştiinţifice* – spune un propagandist şiit – *confirmă ceea ce spune Coranul. În Japonia, ele au dovedit că femeia care munceşte este un flagel pentru societate. Ea întîlneşte alţi bărbaţi, le strică adesea căsniciile acestora şi ele însele ajung să divorţeze. Acelaşi lucru – la noi, dacă nu punem stavilă!"* Şi stavilă, în concepţia islamiştilor, constă în a priva femeile de dreptul la muncă. Iată ce spune una din militantele pentru drepturile femeilor din Algeria: "*Momeala integriştilor, astăzi, este de a-i face pe bărbaţii umiliţi de şomaj să creadă că-şi vor putea cîştiga demnitatea şi un loc de muncă, claustrînd femeile în casă*". În această ţară, condiţia de inferioritate a femeii şi-a găsit expresie în "Codul familiei", votat sub presiunea curentului de islamizare. Înainte de orice, acesta legalizează poligamia.

POLIGAMIE... DAR NUMAI PENTRU BĂRBAŢI

În mai toate ţările islamice, se face caz că charia autorizează pe bărbaţi să-şi ia patru neveste. De ce nu şi invers? – întreabă feministele ultragiate de normele de inegalitate propovăduite de integrişti. Iată cu ce argumente îşi duce "munca de lămurire" un cadru al F.I.S., pe nume Samir, de formaţie inginer, dar care şi-a părăsit meseria pentru a se angaja ca salariat în serviciul de propagandă al Frontului Islamic: "*Cînd un bărbat are relaţii cu patru femei* – spune el ziaristei franceze Florence Assouline care l-a interviewat – *este vorba întotdeauna de acelaşi spermatozoid, deci ele n-au nici o problemă. Dimpotrivă, dacă o femeie se culcă cu patru bărbaţi diferiţi, este dovedit ştiinţific că ea, chiar sănătoasă fiind, va prinde toate bolile sexuale*".

Şi, în continuare, argumentul... patriotic. Dacă bărbatul este căsătorit de patru ori, vor rezulta copii de la fiecare. Dacă o femeie se împarte între mai mulţi bărbaţi, aceasta va duce la o scădere demografică. Or, aceasta este o problemă esenţială pentru Stat. "Femeia este, înainte de toate, o fabrică de copii. În Algeria, bunăoară, sînt doar 23 de milioane de locuitori, şi noi putem hrăni 40 de milioane. Trebuie deci să eliminăm orice fel de metode de contracepţiune".

În timp ce are loc discuţia de mai sus, la barul hotelului se instalează vreo cinci tinere, drăguţe, cochete, fără complexe. Samir se face că nu le priveşte, dar nu se poate abţine să nu remarce: "*Eu nu mai am gînduri rele; nu e deci nevoie să le îndepărtez, pentru că ele nu-mi mai vin. Dar cînd văd astfel de fete, mă rog ca ele să revină pe calea Islamului. E în interesul lor, deoarece, pentru mine, ele nu mai sînt algeriene. Dar, cu ajutorul lui Allah, noi vom ajunge să le purificăm şi pe acestea*".

La acest punct al discuţiei, Florence Assouline a aflat cu uimire că, deşi în vîrstă de 27 de ani, Samir nu este căsătorit. "Nici nu ai avut de-a face cu vreo femeie?" – l-a întrebat ziarista. "*Din păcate, da. Între 18 şi 25 de ani, am trecut printr-o perioadă proastă, aceea în care, în genere, deviezi de la calea dreaptă. M-am culcat cu una sau două femei. Păstrez o amintire rea. Pe moment, eşti tentat. E o treabă de 2-3 minute, pe urmă eşti plin de remuşcări. Remarcaţi, Coranul ne spune că este suficient să te căieşti, pentru a fi iertat. E cazul meu... dar şi al femeilor. Mi se întîmplă să le întîlnesc în drum pe cele două femei cu care am avut de-a face. Una dintre ele e căsătorită şi acesteia îi vorbesc. Fiindcă dacă un bărbat a ales-o în pofida stării ei, înseamnă că Dumnezeu a iertat-o. Pe cealaltă, care a rămas celibatară, o evit...*"

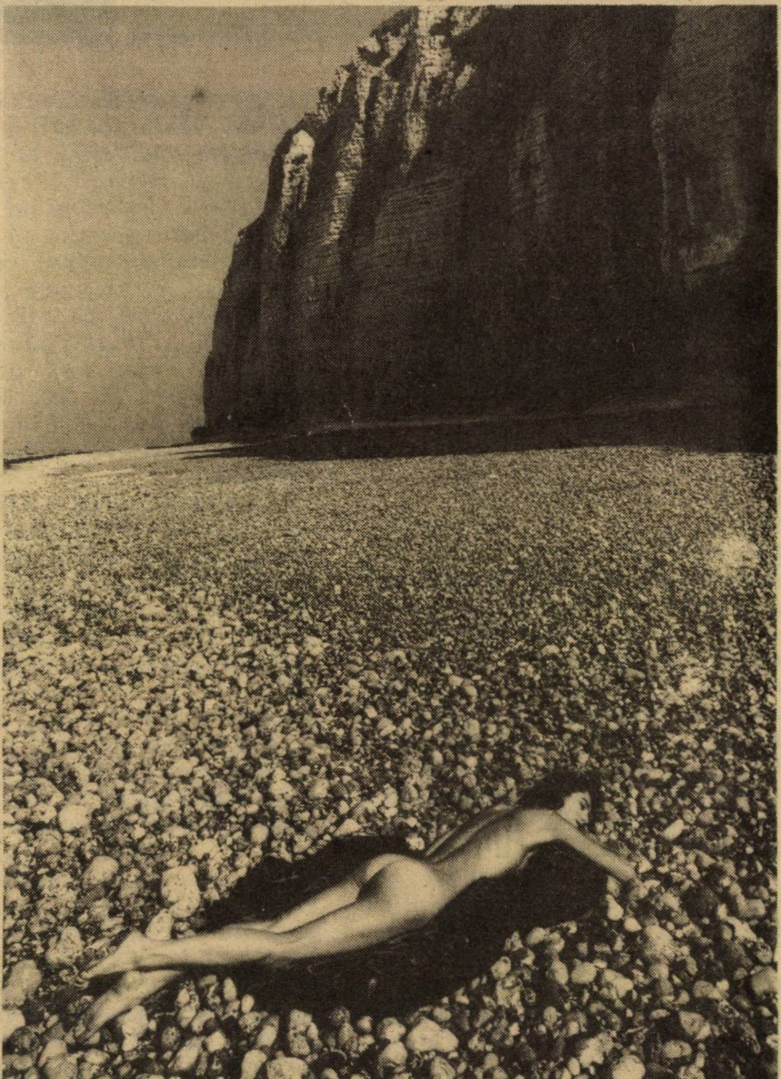

■ **Nud frumos (după noi); depravare (după Charia)**
Foto: Jean Loup Sieff (Franţa)

Mărturisirea lui Samir confirmă că, potrivit regulilor Islamului, ceea ce este permis bărbaţilor nu este îngăduit femeii. Înainte de a se căsători, bărbatul trebuie să se asigure de virginitatea viitoarei consoarte. "*Himenul este ca şi capsula de securitate la o sticlă de apă. Această membrană este, practic, o dovadă a existenţei lui Dumnezeu*" – declară Yusuf Leclerc, un recent convertit la Islam, ajuns preşedinte al Federaţiei naţionale a musulmanilor din Franţa. Rămîne totuşi ca un obiectiv ca, odată cu practicarea integrală a conceptelor islamice, să se desfiinţeze ceremonia lenjeriei pătate de sînge, care avea loc în noaptea nunţii pentru a dovedi că tînăra era fecioară: "*Cînd vom ajunge la o societate perfect aliniată la Charia* – preconizează Programul F.I.S. – *nu va mai fi necesar de a dovedi că algerienele sînt bune musulmane. Ele vor fi. Punct*".

Cochetăria feminină este violent repudiată. Nu doar în Iran, ci şi în alte ţări aflate sub deriva islamică. Hidjahul – voalul alb care conturează obrazul, tunica largă şi lungă, neagră sau cenuşie, devin tot mai răspîndite şi cvasi-obligatorii. Leila, o jună de 19 ani, explică că a fost nevoită să poarte voalul pentru a avea dreptul de a se înscrie la facultate. "Altfel, tatăl meu n-ar fi fost niciodată de acord". Bigudiul şi ceara de epilat sînt şi ele proscrise. "Dumnezeu a creat părul, predică un şeic saudian. A-l da la o parte, înseamnă să i te împotriveşti, deci a-l urma pe diavol. Coaforii nu fac decît să ascundă din ce în ce mai mult ceea ce Dumnezeu a creat. Şi se ştie prea bine că asta face din ele nişte infidele".

Pînă şi în spitale portul uniformei islamice a fost impus. Bluzele sterile au fost declarate "indecente" şi halatele albe au fost lungite pînă la pămînt. Leila a renunţat la hidjah numai atunci cînd i-a cerut-o un tînăr de care s-a îndrăgostit. Neîntîrziat, a fost condamnată ca "trădătoare". "Dacă îşi scoate veşmîntul islâmic, o face pentru că are de gînd să comită un păcat mare" – au bîrfit femeile în negru, care, cum s-a văzut, au avut un rol primordial în "homeinizarea" Iranului. Leila n-a devenit decît infirmieră, dar prietena ei, Ilhem, aderînd la "mişcare", a ajuns în ultimul an al facultăţii de medicină. Specializarea nu este însă la voia viitorului medic: un student nu se va putea înscrie la ginecologie, fiindcă va fi luat drept un obsedat sexual; iar o studentă care ar vrea să fie urologă, va fi taxată de cine ştie ce perversitate; şi unul şi celălalt, nu vor face clientelă. Şi, de fapt, cînd şi cum să ajungă la medic, o femeie sechestrată în casă? "Allah ţi-a dat această hemoragie. El o să te vindece" – replică bărbatul într-un astfel de caz. Dacă ea va scăpa, pentru două ore, de sub supraveghere, va ajunge la o moaşă din vecinătate, care se va răsti: "Ce pot să fac pentru tine într-un timp atît de scurt?" Nu-i rămîne decît să se întoarcă, fără asistenţă medicală, la cerberul ei bărbos.

Dacă femeile reprezintă grupul social cel mai hăituit de integrişti, din rîndurile lor se afirmă însă şi militantele cele mai ferme împotriva curentelor fundamentaliste. Într-una din serile cînd, la Alger, un grup de femei a fost ţinta actelor de violenţă, a pietrelor aruncate de ceata de bărboşi care se proclamă "paznicii Islamului", o tînără declară: "Eu n-am vocaţie de martiră, stau de obicei serile în casă. Dar să nu-şi închipuie ei că mi-au impus ideile lor. Aceşti indivizi pentru mine, nu sînt musulmani, ci fascişti".

קונדיטוריה
COFETĂRIA
SILBERSTEIN
TEL AVIV
STR. DIZENGOF 276
TEL. 5465472
CAŞER
קונדיטוריה
מוטי זילברשטיין
• PRĂJITURI, FURSECURI ŞI ALTE PRODUSE DE PATISERIE DIN PRODUCŢIE PROPRIE
• GUSTĂRI LACTATE – MICUL DEJUN
• PRIMIM ŞI COMENZI
DESCHIS ÎNTRE ORELE
7 – 22
LABORATORUL:
STR. IŢHAK ELHANAN 24
TEL. 650191
• PESAH SAMEAH ! •

PRODUSE DIN CARNE
Dany Cohen
• Salamuri şi afumături din producţie proprie
• Pescărie
• Legume congelate
• Salate
• Conserve la preţ de cost
En gros şi en detail
Primim comenzi pentru recepţii şi orice evenimente plăcute
STRICT CAŞER
RISHON LE ZION
– NOUA ZONĂ INDUSTRIALĂ –
BEIT GHIRON
TEL. 03/9611060 – 9612130
• PESAH SAMEAH •

Biroul de contabilitate
SABY şi SHLOMO
DRESHER
RAMAT GAN, Rh. HERUT 4
Tel. 7518293 – 7521634
Urează clientelei, rudelor şi prietenilor
HAG SAMEAH

MINIMUM NU UITA

⑨

MEMORIILE ŞEF-RABINULUI Dr. AL. ŞAFRAN

Un nou capitol din memoriile Rabinului şef Dr. Al. Şafran (tălmăcite în româneşte de Adrian Zahareanu). Istorie. Istorie din sînge şi din speranţe.

Un nou capitol din memoriile omului care este considerat Martorul nr. I al dramei evreilor-români din epoca Holocaustului.

Memoriile lui Şafran: memoria noastră şi a părinţilor noştri.

■ *Dr. A. Şafran, Tel Aviv – ianuarie 1991.*
foto: dan pasăre

CONFLICTE ŞI RIVALITĂŢI

Evreii din România, supravieţuitori ai Holocaustului îşi îndreptau acum privirile şi inimile spre Sion. Desigur, o bună parte doreau să-şi recupereze bunurile confiscate, dar idealul era Eretz Israel. Îndureraţi, ei ţineau să părăsească, cît mai repede cu putinţă, locurile unde suferiseră. Unii renunţaseră la revendicările lor îndreptăţite, deoarece, înşelaţi şi decepţionaţi, înţeleseseră că nu li se va face dreptate. În cursul acestor luni, de imediat după război, organizaţia sionistă din România căpătase un rol important. Se organizase un congres la Bucureşti, unde au participat membri veniţi din toată ţara. Ceremonialul de deschidere fusese foarte emoţionant. Luasem cuvîntul la şedinţa inaugurală, ca să spun că vorbele nu sînt suficiente pentru a înfăţişa grozăvia persecuţiilor suferite. În acelaşi timp, adresasem recunoştinţa noastră colectivă Atotputernicului care îngăduise să ne adunăm în acea zi, cu speranţa de a ne vedea visul împlinit: Sionul restaurat şi gata să-şi primească fiii. Haim Cohen, preşedintele organizaţiei sioniste de stînga "Ichud", din Iaşi, avea să scrie mai pe urmă: *"Cuvintele rabinului şef Şafran au irupt ca o făclie, iluminînd dintr-un şoc, cerul întunecat al fiinţei umane... Discursul său a fost un "strigăt" spontan, izvorînd din adîncul imensei dureri evreieşti, o cumplită mustrare la adresa celor răspunzători de masacre. Însuşi sufletul lui Israel, se exprima prin dînsul, dezvăluind suferinţele milioanelor de victime, aparţinînd acestui popor martir... Rabinul şef Şafran, conducătorul spiritual al comunităţii din România şi una din figurile eminente ale lumii evreieşti de astăzi, a comparat năzuinţa de întoarcere în Sion a fiilor lui Israel cu exodul din Egipt... Nici un faraon nu va putea opri această mişcare de eliberare a poporului evreu şi restaurarea Statului evreiesc... După atîtea suferinţe şi jertfe, este pe cale să se înfăptuiască un eveniment de o extremă importanţă: renaşterea Sionului..."*

Fusesem ales preşedintele Comitetului central al organizaţiei sioniste iar un avocat, Bernard Rohrlich, preşedintele Comitetului executiv. Curînd însă, se iviră divergenţe între diferitele tendinţe din sînul uniunii – de fapt ele existau din vremea războiului – degenerînd în grave certuri.

FILDERMAN ŞI "AI LUI"

Uniunea evreilor români nu mai era îndreptată acum spre asimilism, ci lucra în colaborare cu Agenţia Evreiască pentru Palestina. Însuşi Filderman avea să-mi scrie mai tîrziu, în 1948: *"Dorim din toată inima să vedem la sfîrşitul anului apropiat, pe toţi evreii din România instalîndu-se în Israel..."*

Evreii comunişti nu pierduseră timpul şi găsiseră repede armele cu care să distrugă dinăuntru Uniunea evreilor români. Atacurile se concentraseră mai întîi împotriva lui Filderman, apoi împotriva mea, folosindu-se cele mai josnice tactici antisemite, însoţite de ameninţări de tot felul, inclusiv fizice. Se spunea de exemplu, că Filderman trădase, că îi denunţase pe evrei, că se îmbogăţise pe seama altora, chiar în timpul deportării sale în Transnistria! Era clasica metodă a comuniştilor, folosită atunci cînd era vorba de personalităţile cunoscute şi respectate, pe care vroiau să le supună bunului lor plac. Merseseră pînă la a-l "înşuruba" împotriva lui Filderman, pe unul din asistenţii săi apropiaţi, Zelţer Sărăţeanu, pe Rosenkrantz, Streisfeld şi alţi cîţiva, şi a pregăti astfel o adevărată "lovitură de stat" pentru răsturnarea preşedintelui. Astfel Sărăţeanu organizase o adunare constituantă, unde urma să se hotărască înfiinţarea unei "noi Uniuni a evreilor români". Mă informase că trebuie să asist la şedinţa inaugurală, deoarece vor fi prezenţi şi membri ai guvernului. I-am răspuns imediat că, în nici un caz, nu voi putea veni. Nu s-a jenat atunci să-mi spună că, dacă nu vin, mă va înlocui rabinul Halevy. În ciuda faptului că-l refuzasem, a trimis o maşină la locuinţa mea, condusă de Streisfeld, exact înainte de ora prevăzută pentru faimoasa reuniune. De data aceasta, "miniştrii mă aşteptau" şi "mă somau să vin". Dar, nu mi-am schimbat punctul de vedere. În cursul acestei reuniuni, Sărăţeanu fusese ales preşedinte al noii Uniuni a Evreilor Români, Halevy vice-preşedinte şi Rosenkratz, secretar general. Burton T. Berry, şeful legaţiei americane la Bucureşti, a amintit de această reuniune într-un document confidenţial trimis la Washington, la 2 februarie 1946: *"Se ştie că şeful rabin al României a fost obiectul unor puternice presiuni şi chiar al unor serioase ameninţări, dacă nu va asista la această adunare, dar a refuzat, spunînd că e vorba de o întrunire cu semnificaţie politică şi că el – fiind un conducător religios nu poate participa la ea".*

Situaţia Partidului Evreiesc era oarecum diferită. Atacînd Partidul Evreiesc, comuniştii se refereau îndeosebi la ideile acestuia. Într-adevăr, Partidul Evreiesc propovăduia o activitate naţional-independentă evreiască, înăuntrul contextului politic general românesc. Evreii comunişti se împotriveau la aceasta, susţinînd că nu mai este necesară, deoarece condiţiile politice şi sociale se schimbaseră. Statul comunist, societatea comunistă, spuneau ei, garantează egalitatea în drepturi a tuturor cetăţenilor, fără deosebire de naţionalitate sau de religie. Prin urmare, evreii nu mai aveau nevoie să-şi apere drepturile, deoarece aveau aceleaşi drepturi ca toată lumea. E interesant de notat că aproape în acelaşi timp, un redactor de la ziarul oficial "România Liberă" m-a chemat la telefon, punîndu-mi următoarele întrebări: *1) Există o problemă evreiască în România? 2) Care sînt actualele probleme ale populaţiei evreieşti? 3) Cum se pot rezolva? 4) Cum ar putea populaţia evreiască să joace un rol în viaţa politică a ţării?*

Acest gen de întrebări, nu-i interesa pe evreii comunişti deoarece în ochii lor nu exista o identitate politică evreiască, ci doar o identitate culturală idiş, care de altfel nu interesa pe toată lumea şi nu avea viitor. CDE-ul avea, deci, de făcut o singură sugestie – sau, mai degrabă, de dat un singur ordin: evreii din România să se integreze total şi fără condiţii în noul sistem politic şi social al ţării, adică în comunism. Cît despre aspiraţiile sioniste, ele erau în contradicţie cu lupta Partidului Evreiesc pentru drepturile specifice ale evreilor din România. Nu exista nici un motiv ca evreii români, trăind într-un regim comunist, egalitar, să se preocupe de un ipotetic Stat evreiesc. Este de altfel, cam ceea ce-mi şoptise Vasile Luca, unul dintre principalii lideri comunişti, luîndu-mă de o parte în cursul unei recepţii la 23 februarie 1946, în prezenţa regelui: "Am face mai bine să sprijinim aici la noi democraţia".

Trebuie să spun spre marele meu regret că situaţia dinăuntrul asociaţiilor sioniste nu făcea decît să întărească poziţia comuniştilor şi să-i incite la tot mai multă duritate. Rivalităţile şi conflictele intre sionişti şi membrii Partidului Evreiesc nu se potoleau, mai ales cînd era vorba de a se decide cine trebuie să conducă. Organizaţia sionistă vedea în "alia" scopul ultim al activităţii în timp ce Partidul Evreiesc se preocupa mai mult de probleme diasporice.

DE TĂIAT GÎTURILE GĂINILOR DEMOCRATE CU UN CUŢIT DEMOCRAT

În ochii neevreilor, aceste certuri nu făceau decît să scadă prestigiul conducătorilor noştri, şi-mi amintesc că la 11 ianuarie 1945, Şteiger şi Kolb, delegaţii Crucii Roşii Internaţionale, îmi atrăseseră atenţia că nesfîrşitele certuri ce agitau comunitatea evreiască, riscă să compromită viitorul acesteia.

Iată pentru ce, în 1945, partidul comunist crease "Comitetul democrat evreiesc". După cum se arăta într-o broşură în idiş, distribuită aproape peste tot, scopul CDE-ului era să "asigure unitatea democrată a populaţiei evreieşti" (cu alte cuvinte să lichideze organizaţiile evreieşti existente) şi să "combată elementele evreieşti reacţionare, ale căror interese au fost totdeauna legate de politica reacţionară a partidelor istorice"... Toţi conducătorii

■ *Emil Dorian: poet*

CDE-ului erau atei și antireligioși. Secretarul general al comunității din București, poetul Emil Dorian, nu ezitase să se alăture CDE-iștilor. În februarie 1946, au mers pînă într-acolo încît au convocat pe *șohtimi*, tăietorii rituali la București (erau 1266 în România) cerîndu-le să dea dovadă de "spirit democrat", dacă vor să lucreze în continuare. În realitate – vroiau să suprime tăierea rituală. La reuniunea la care asistasem, rabinul Beck mi-a strecurat un bilețel: "*se caută tăietor ritual democrat, care să taie gîturile găinilor democrate, cu un cuțit democrat...*"

Ceea ce dorea CDE-ul – și va ajunge să-și atingă scopul propus – era să lichideze autonomia comunităților evreiești și să le impună propriul său control, birocratic și totalitar prin șefii și funcționarii ce se aflau în solda sa. La început, aceasta îmbrăcase forma unui așa zis "colectiv" în cadrul căruia mai multe persoane urmau să-și împartă chipurile puterea. Dar foarte repede, își făcu apariția un sistem autocrat și dictatorial, unde conducerea treburilor religioase, financiare, politice și administrative, era concentrată în mîinile unui singur om. Acest sistem funcționează și astăzi.

Principalii șefi comuniști, evrei sau nu, nu se preocupau prea mult de CDE. Răspunderea fusese încredință unor membri mai puțin importanți din ierarhia lor, ca Bercu Feldman, Davidovici, Iscovici, Bacalu sau Leibovici-Șerban. Totuși, înaintea uneia dintre cele dintîi și cele mai importante ședințe, Sărățeanu și Maxy – care făceau parte din prezidiu mi-au cerut insistent să asist, deoarece Vasile Luca, unul dintre cei mai temuți șefi comuniști, le va face onoarea să fie prezent. Am refuzat, spunînd că nu iau parte niciodată la mitinguri politice.

Populația evreiască nu privea cu simpatie organismul acesta care-i fusese impus cu de-a sila; pentru a-și impune autoritatea, Comitetul democrat evreiesc a adus la cunoștința evreilor că orice formalitate privind despăgubirile pentru pierderea bunurilor sau proprietăților trebuie să treacă prin intermediul său, CDE fiind unicul for care se bucură de încrederea guvernului.

"REGELE" EVREILOR!...

Evreii comuniști mi-au cerut să le dau sprijinul meu în mod oficial; în acest caz, aș fi putut deveni președintele Comitetului. Tactica nu era nouă, se începea cu promisiuni și se continua cu amenințări. Astfel, primisem vizita lui Lică Abramovici: "*Eminența Voastră,* îmi spuse, *sînteți regele evreilor! În fața dvs. se află un muncitor, care-a venit să vă ceară să ne ajutați să punem viața evreiască pe linia democrației!*" Țin să precizez că atît de "rege" cît eram pentru Abramovici, el îmi rezerva, în tovărășia CDE-ului, aceeași soartă pe care partidul comunist o pregătea adevăratului rege al României...

Și apoi, puțin după aceea, iată că se înființează Sandu Lieblich , care fără a sta prea mult pe gînduri a început să-mi vorbească brutal și să mă amenințe că voi fi curînd înlocuit cu un om cu mintea mai largă, progresist, cineva care înțelege că trăim timpuri noi și care va fi demn să fie șef rabin. Iată ce mă așteaptă, dacă nu o să ascult de directivele "șefilor democrați" ai comunității...

Întrucît refuzasem mereu să preiau președenția CDE-ului, membrii comitetului au intensificat campania împotriva mea, răspîndind tot felul de calomnii la adresa persoanei mele. În timp ce efectuasem prima mea călătorie în Statele Unite, răspîndiseră pretutindeni ideea că funcția de șef rabin este absolut inutilă. Și, spre marele meu regret, "ideea" fusese preluată și de Zissu, a cărui fire orgolioasă suporta greu anumite "favoruri" care mi se acordau, (de pildă, invitații la Palat), atît datorită funcției mele de șef rabin, cît și prestigiului meu personal.

Ministrul Educației, Ștefan Voitec, începuse să vorbească de "naționalizare" în legătură cu școlile evreiești, școlile noastre create sau dezvoltate în timpul războiului și pe care reușisem să le ținem deschise în pofida

Regele Mihai I, la o paradă oficială, cu prof. Traian Săvulescu și Lucrețiu Pătrășcanu (dr.): mi se rezervase aceeași soartă pe care o pregăteau regelui

- *Bucureşti (1945): Şcoală elementară cu predare în idiş*

imenselor greutăţi de tot felul. Ştiam că şi CDE-ul milita în acest sens. Din decembrie 1944, începusem să mă întîlnesc cu Voitec şi am simţit că ne este ostil. El căuta să revină asupra promisiunilor ce-mi fuseseră făcute de predecesorul lui, generalul Boiţeanu, în septembrie şi noiembrie 1944. Întîlnirea noastră cea mai semnificativă a avut loc în 22 octombrie 1945. I-am prezentat un memoriu cuprinzînd lista subvenţiilor necesare şcolilor evreieşti, salariile învăţătorilor, cererea ca elevii evrei din şcolile de stat să nu vină sîmbătă la cursuri şi să primească o educaţie religioasă. Simţeam că Voitec nu era deloc grăbit să rezolve aceste probleme. Or, situaţia devenise din ce în ce mai grea. Profesorii erau obligaţi la începutul orei, să "recite" cu glas tare "Sta-lin, Sta-lin, Sta-lin!", împreună cu elevii lor, în loc de *"Şma Israel"*. Aveam impresia că un torent e pe punctul să ne înghită şi că scopul CDE-ului e din ce în ce mai limpede: să aducă, prin teroare, la dispariţia instituţiilor noastre.

PETRU GROZA: "E DE NECREZUT!"

Atunci cînd, în cele din urmă, membrii CDE-ului înţeleseseră că nu voi accepta preşedinţia, au propus să constituie împreună cu mine, un Consiliu evreiesc general. Ei pretindeau că vor să reconstituie Înaltul Consiliu Evreiesc ce fiinţase înaintea războiului, reprezentînd pe toţi evreii din România. Dar, Zissu, Filderman şi cu mine, ca şi cîţiva alţii, ştiam prea bine că orice instituţie din care vor face parte membrii CDE-ului va sfîrşi prin a deveni un instrument în mîinile lor. Cît priveşte crearea unui organism al nostru, fără de ei, aceasta s-a dovedit imposibil din cauza antagonismului dintre Zissu şi Filderman, ambii oameni cu merite mari, dar ale căror personalităţi nu se puteau împăca cu nici un chip.

Comunitatea noastră se găsea deci într-o situaţie extrem de periculoasă, sfîşiată între indivizi sau grupuri care pretindeau că reprezintă obştea, vrînd însă fiecare să-şi aroge prerogativele puterii. Avocatul Rohrlich, preşedintele Organizaţiei Sioniste, un om înţelept, modest, respectat de toţi, fost deportat în Transnistria în anii războiului, venea la mine să-mi spună că şi el, ca şi mine, este îngrijorat văzînd la ce punct ajunseseră conflictele interne şi cît de dăunătoare erau ele pentru interesele vitale ale populaţiei evreieşti. Cînd Filderman fu arestat de comunişti, în 1945, am constatat cu părere de rău că nici unul din foştii lui asistenţi, nici conducătorii sionişti, cu excepţia lui Rohrlich, nu fuseseră dispuşi să acţioneze pentru a-l scoate din închisoare. M-am repezit atunci la Groza, primul ministru, pentru a-i cere să-l elibereze imediat – şi am constatat că el nici nu era la curent cu arestarea. "*Cum e posibil* – l-am întrebat – *ca un om care a suferit atît de mult sub fascişti, să fie închis acum cînd ne-am eliberat de fascişti?*" La care mi-a răspuns cu o sinceritate de care nu m-am îndoit nici o clipă: "*E de necrezut şi totodată insuportabil!*" Cît despre vechiul anturaj al lui Filderman, acesta mi-a reproşat intervenţia, mai cu seamă prin glasul lui Zelţer Sărăţeanu... Doar Solomon Charles Gruber îi va rămîne fidel. El se va stabili mai tîrziu la Paris.

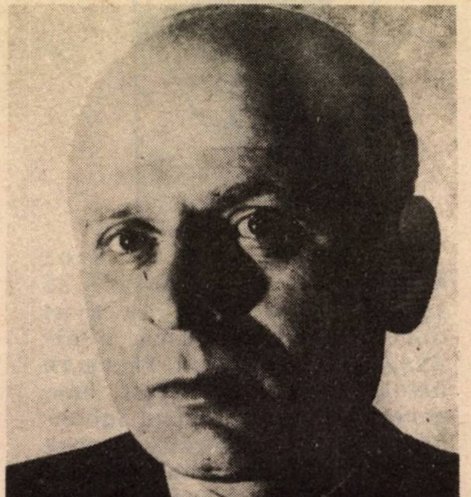

- *Sandu Lieblich: brutal*

Mă străduiam, în mijlocul tuturor acestor furtuni, să apăr autonomia comunităţii mele. Ori, aceasta, CDE-ul nu o putea tolera. Continuau să mă hărţuiască fără contenire. Unul din membrii săi, Halevy scrise din nou ministrului Cultelor că marele rabinat este o "instituţie inutilă". Apoi, hotărî să înfiinţeze un "sindicat al clerului mozaic" – cuvîntul sindicat fiind folosit pentru a convinge guvernul că este vorba de o iniţiativă venită de la stînga şi totodată să-i înfricoşeze pe rabini, obligîndu-i să adere la noua organizaţie. După care, Halevy s-a proclamat preşedinte. La o şedinţă prezidată de el, cineva declarase că "*de cînd armata roşie a intrat în România, pereţii sinagogii au devenit şi ei roşii*"...

CDE-ul ameninţase că va pune mîna pe birourile Templului Coral, pentru a controla activitatea acestuia. Încercînd să pună capăt anarhiei, responsabilii Templului Coral au avut curajul, – căci era un act de curaj în acea epocă – să propună adunării generale numirea mea ca şef rabin al comunităţii lor. Ei proclamau astfel ataşamentul lor faţă de persoana mea şi

MINIMUM NU UITA

totodată dorința de a apăra, cît se mai putea încă, autonomia sinagogii. Și, în ciuda a toate cîte se întîmplau în jur, eu oficiam cu regularitate, în calitate de șef rabin al Federației comunităților, al Uniunii comunităților din vechiul regat, precum și al comunității din București.

Cu toate acestea, nimic nu servise la nimic. CDE-ul îi informase pur și simplu pe responsabilii Templului Coral, că vor fi "înlocuiți" cu "oameni progresiști, dispuși să meargă în ritmul noilor vremuri". Ceea ce și făcură în modul cel mai arbitrar cu putință. Președintele sinagogii, Micu Zentler, părăsi țara împreună cu soția sa, care condusese marele spital evreiesc din București, refugiindu-se în Franța. Au murit la Lausanne. Șeful rabin, nu fusese încă "atins"; dar datorită funcției sale, devenise ultima citadelă a comunității evreiești. Nu pentru multă vreme. Această citadelă va fi atacată și ea în curînd; și va cădea.

În nr. viitor"
- ● "Soarta comunităților"
- ● "Românii și compatrioții lor evrei"

LA MOARTEA LUI SCHAFFERMAN

PENIȚĂ ȘI PENEL

La Ierusalim a încetat din viață, la mijlocul lunii trecute (18 martie), gazetarul, publicistul și scriitorul S. Schafferman(n. 1903).

Încă de foarte tînăr director-proprietar al ziarului "Ancheta" care a apărut, mulți ani, la Brăila, corespondent, din marele oraș dunărean, al principalelor ziare din Capitală, S. Schafferman, cunoscut în România și sub pseudonimul S. Păstorescu, a fost cîteva decenii de-a rîndul un pasionat slujitor al presei, situîndu-se în primele ei rînduri, datorită talentului, inteligenței, temeinicei sale documentări în multiple domenii, – și unui temperament viguros, grație căruia scrisul său pur și simplu captiva. Ceea ce explică interesul cu care numeroșii săi cititori îi urmăreau articolele documentate, vădind, de asemeni, o remarcabilă putere de analiză.

S. Schafferman a făcut parte din grupul de cercetători care, sub conducerea dr-ului Th. Lavi, a elaborat importanta lucrare "Pinkas Hakehilot Romania", editată de "Yad Vashem" și distinsă cu Premiul Israel. Tot aici, el a publicat volumul "Dr. W. Filderman", – în fapt o incursiune în cinci decenii de istorie a judaismului român.

Penița acidulată a gazetarului plin de vervă se transforma, uneori, în penel, – spre a zugrăvi întîmplări și a contura, pregnant, personaje. Așa s-au născut schițele și nuvelele sale, – unele din ele strînse între coperțile cărții "Drumuri fără întoarcere" apărută în 1979, – dovedind puterea de observație a unui autentic prozator, a unui povestitor ce ne-a dăruit, într-o aleasă formă literară, un document asupra unei grele perioade traversată de evreimea din România.

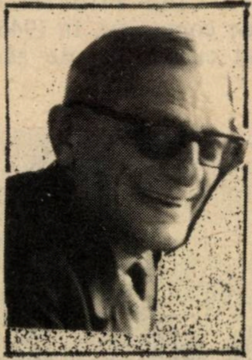

...Cîteva date bio-bibliografice, neînstare să spună, celor ce n-au avut norocul să-l cunoască, nimic despre Simon Schafferman omul, – omul entuziast, bun, generos, evreul mîndru, iubitor al valorilor judaice, despre Schafferman prietenul devotat, prieten dintr-o speță azi pe cale de dispariție.

La hotarul marii despărțiri de Simon Schafferman, florile negre ale profundului regret.

m. rudich

PRIETEN DELICAT

Mi-aduc aminte de o întîlnire cu Schafferman la o sărbătoare românească în localul ambasadei respective, cînd i-am propus să colaboreze la "Revista Mea". Sînt douăzeci de ani de-atunci și Schafferman a colaborat număr de număr pînă în preajma morții sale.

În ce mă privește n-am avut prieten mai delicat și mai cald. Îmi reproșa că nu ne vedem decît de două ori pe an, el locuind la Ierusalim, iar eu în Tel Aviv. A fost un idealist, un ziarist cum nu mai sînt prea mulți, a fost un precursor și un exemplu. Nu mă pot gîndi la el fără o bruscă tresărire a sufletului. Bucuria mea cea mai prețioasă a fost atunci cînd am cîștigat din strîngerea mîinilor lui, prelungă, o emoție de mare și deplină încredere.

Lacrima ascunsă pentru Schafferman e mai mult decît prietenească, e sinceră.

adrian zahareanu

●
H.O.R.
O ADRESĂ NOUĂ:
STR. ALEXANDRU IANAI 3
TEL AVIV
●
TEL: 5466502; 5468444
●

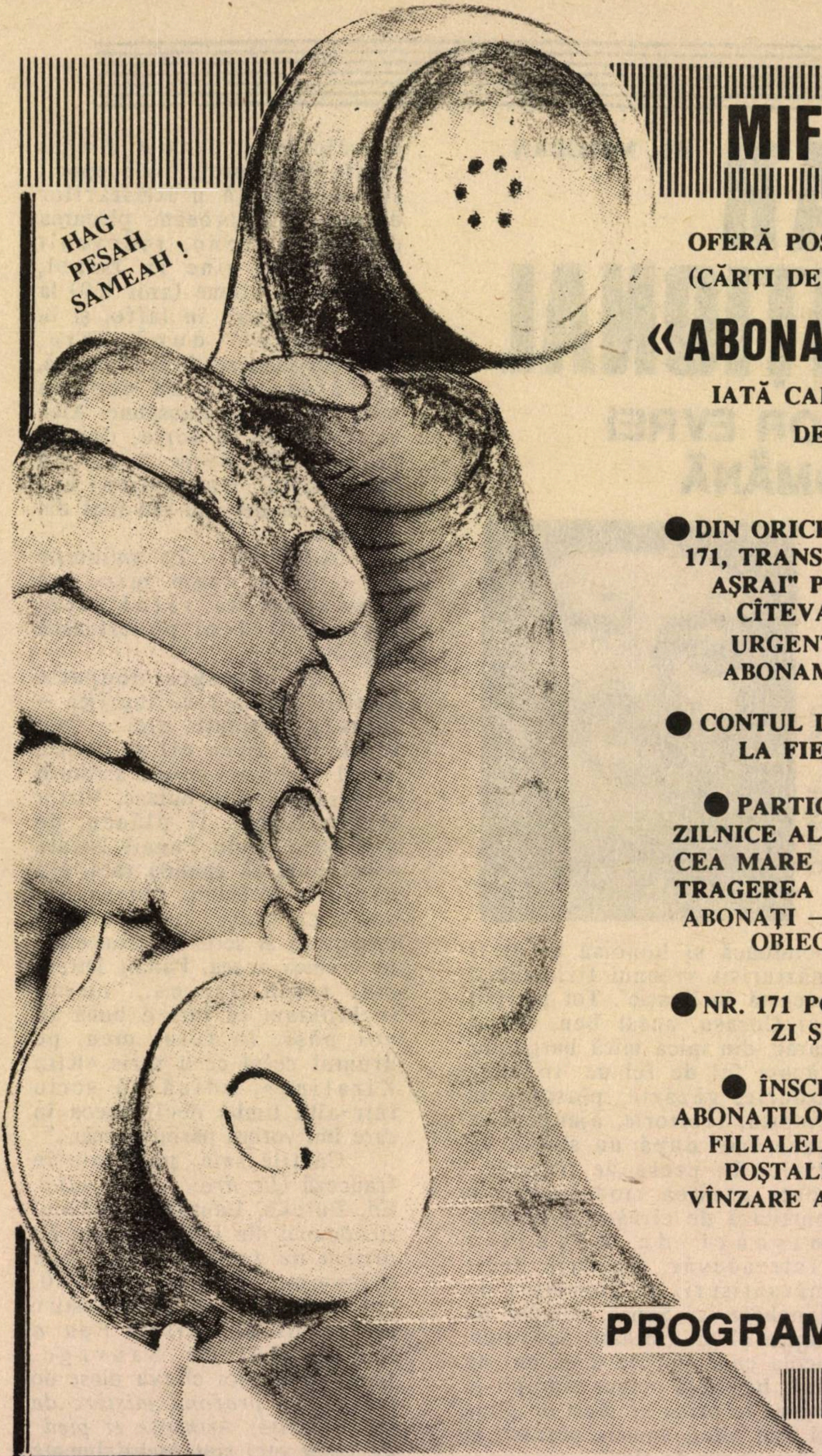

MIFAL HAPAIS

OFERĂ POSESORILOR DE "CARTIS AŞRAI" (CĂRŢI DE CREDIT) UN NOU SERVICI:

«ABONAMENT EXPRES 171»

IATĂ CALEA PERFECTĂ ŞI RAPIDĂ DE A DEVENI ABONAT

- DIN ORICE LOC AL ŢĂRII, FORMEZI NR. 171, TRANSMIŢI DATELE DIN "CARTISUL AŞRAI" PE CARE-L POSEZI ŞI, DUPĂ CÎTEVA ZILE, CU MAXIMUM DE URGENŢĂ, ŢI SE TRIMITE ACASĂ ABONAMENTUL LA MIFAL HAPAIS
- CONTUL DE CREDIT ÎŢI VA FI DEBITAT LA FIECARE ÎNCEPUT DE LUNĂ
- PARTICIPI LA TOATE TRAGERILE ZILNICE ALE LUI "PAIS 7", LA TRAGEREA CEA MARE SĂPTĂMÎNALĂ PRECUM ŞI LA TRAGEREA LUNARĂ, EXCLUSIVĂ PENTRU ABONAŢI – CARE CUPRINDE CA PREMII OBIECTE DE MARE VALOARE
- NR. 171 POATE FI FORMAT ORICÎND – ZI ŞI NOAPTE – GRATUIT
- ÎNSCRIEREA LA PROGRAMUL ABONAŢILOR SE POATE FACE LA TOATE FILIALELE BĂNCILOR, LA OFICIILE POŞTALE ŞI LA ORICE PUNCT DE VÎNZARE A BILETELOR MIFAL HAPAIS

*

PROGRAMUL ABONAŢILOR:

CARNETUL ALBASTRU!

מפעל הפיס

FORMEAZĂ NR. DE TELEFON 171 ŞI DEVII ABONAT LA MIFAL HAPAIS

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

d

● **Dolingher, Benjamin,** (Beno, pentru inițiați; n. Galați, România, 1929), stabilit în Elveția (1970), prozator, dramaturg, face parte din generația "presei revoluționare de tineret" din 1944–'50. Radu Cosașu, bardul entuziasto-ironic al acestei categorii – vorbește despre el cu simpatie, în cartea sa de amintiri *cu cheie* (de cele mai multe ori lesne ghicibilă), *Logica* (Supraviețuiri V, Buc. 1985):

"În pragul ușii coșcovite și strîmbe, apărură Ben, în pardesiu, gata de drum. cu o mustăcioară și o burticică amintind din timp că tînărul va semăna, matur, cu cunoscutul fruntaș al Partidului Comunist Francez, Jacques Duclos și celălalt, în pijama..." Vizita era prilejuită de apariția unei cărți, de început, a lui Cosașu: "R. C. îi dădu lui Ben cartea dedicată, acest se uită o clipă la ea, îi spuse: "Bravo!", o puse în buzunarul pardesiului și întinse mîna spre borcanul cu murături. Cerînd dezinvolt, o farfurioară (...) Ben începu să hlepăie un ardei dolofan, făcînd – în mijlocul bucătărioarei obscure – teoria rusească a necesarei acrituri după o noapte de beție. Ben era nebun după Cehov, deși nimic din înfățișarea lui bondoacă și bonomă nu ar fi mărturisit vreunui fizionomist această înclinație". Tot potrivit lui Cosașu, acest Ben, "băiat sărac, din mica mică burghezie, făcuse fel de fel de "treburi": zidărie, găzărie, plasator la cinema, croitorie, ajungînd în gazetărie după un stagiu de casier în presa de tineret – toate acestea modelîndu-i o burticică de cîrnățar prematur, mișcări de bogasier (într-adevăr, nu scria decît mărunțișuri) și apucături de Ianchelevici Șapsă, colegul de cămin al lui (Mihail) Sebastian, acela care în "De două mii de ani" își spăla singur ciorapii și mînca la prînz un sfert de pîine și trei mici, spunea porcării și rîdea singur de ele..."

Dolingher: Beno

Ben, recte Beno Dolingher, va publica sub pseudonimul B. Dumitrescu, schițe humoristice, după care debutează în dramaturgie, cu o comedie, "O lună de confort" (1960), scrisă în colaborare cu Ștefan Iureș; urmează cîteva piese scurte, dezvăluind un ironist, limitat foarte de împrejurările epocii și, consecință a limitărilor despre care vorbeam, plecarea din țară. Beno, redevenit Dolingher, vine în Israel, lucrează o vreme (anii '60) la "Revista Mea", în Iaffo, și la "Adevărul" după care, îndrăgostindu-se de-o elvețiană, se căsătorește cu aceasta instalîndu-se la Lausanne. Aici, el continuă să scrie, dar în franceză. S-ar zice că "revoluția" lingvistică, era înscrisă în destinul său încă din copilărie.

"Adeseori, – își amintește el – cînd eram mic, mă repezeam la tatăl meu, rugîndu-l să-mi povestească «ceva».

...El împingea deoparte hîrtiile de care se îngrijea – facturi, chitanțe, etc. – (pot s-aștepte, zicea el) și pornea să-mi vorbească despre scriitorii preferați, despre Balzac, Victor Hugo, Gorki. Îi plăcea, de asemenea, mult, Panait Istrati. «Închipuie-ți, spunea tata, s-a născut în România, într-un oraș vecin cu orașul în care te-ai născut tu și scrie în franceză!» În vremea aceea, Panait Istrati, mai trăia. Iar eu... nu-mi închipuiam că într-o bună zi, voi păși, în felul meu, pe drumul celui ce-a scris «Kira Kiralina», adică să scriu într-altă limbă decît aceea în care îmi vorbea părintele meu..."

Cărțile sale, publicate în franceză (*Le droit d'être idiot*, Ed. Eureka, Lausanne. premiul Academiei din Luteția, Paris; *Le bistrot de fantômes*, Ed. l'Age d'Homme, Lausanne, 1980, amîndouă culegeri de povestiri; un volum de versuri *Fou a rimer*, Ed. du Sauvage, Lausanne); apoi cîteva piese de teatru *(Le profond mistère de la stupidité; Arthrose et pied de biche* etc) sînt esențialmente românești; ațipit pe-un fotoliu de grădină pe malul lacului Leman, departe (nu-i așa?) de infernuri, Dolingher are somnul frămîntat de imagini de pe malul Dîmboviței și, în genere, al lumii est-europene.

"Asemeni tuturor copiilor

(mărturiseşte el în prefaţa la volumul *Le bistrot de fantômes*), mi-era frică de întuneric şi seara, cînd mă aflam în patul meu, în mijlocul unei mari odăi reci, cu pereţii întunecaţi, aveam impresia că sînt atacat de nenumăraţi monştri. Atunci, îmi făuream o pavăză. Trăgeam cuvertura peste cap şi îmi spuneam că este o armură de oţel care mă apără realmente de atacurile vrăşmaşilor mei..."

În continuare, aflăm că nici astăzi, la maturitate, monştrii nu-i dau pace... Numai că, de data asta, în loc să-şi tragă cuvertura peste cap, B. îi priveşte cu ochii deschişi. Şi, de cum se luminează de ziuă, porneşte să însemneze pe-o foaie de hîrtie, întîmplările grozave de peste noapte.

În ţara Cutare, după o mare răsturnare socială, totul s-a transformat în apă. Lichidul a invadat aşezările, terorizînd oamenii: străzile sînt inundate., stomacurile sînt pline de H2O, de asemeni coloanele ziarelor. La întrebarea de unde vine această imensă, copleşitoare cantitate de apă, autorul răspunde: din sudoarea cetăţenilor (*O sticlă aruncată-n valuri*). P. este scriitor, trăieşte-ntr-o ţară totalitară, trebuie să compună "după comanda socială". Dar stiloul său, care pînă atunci îl ascultase, nu mai răspunde poruncilor. În loc să scrie litere, silabe, cuvinte, fraze, el desenează linii şi forme fără de sens (*Micul amănunt*).

Piesa de rezistenţă a lui Dolingher este "Tatăl meu, canibalul". Exasperat de obligaţia de a sta zilnic la coadă, ceasuri întregi, în ploaie şi frig, în faţa brutăriei pentru o pîine neagră, uscată, făcută parcă din paie, bătrînul Angel, tatăl povestitorului, are o criză de nervi, strigînd furios: "M-am săturat de porcăria asta, nu mai stau la coadă-n viaţa mea!" El iese din coadă, urmărit de privirea fiului său şi dispare. După un timp, fiul bate la uşa tatălui, neliniştit; nu-l mai văzuse de la criza din faţa brutăriei. Ce faci? Cu ce te hrăneşti? Tatăl îi povesteşte că a fost la o conferinţă a unuia Essenstein, inventatorul unei noi metode de alimentaţie. – O urmezi şi tu, tată? – Da. – Şi în ce constă metoda? Angel răspunde liniştit: – Mă mănînc pe mine însumi. – Ai înnebunit? – Cîtuşi de puţin, precizează tatăl. După care, îşi scoate pantofii şi ciorapii, arătînd băiatului că are trei degete lipsă. Le consumase. Ceea ce urmează, în timp, este consecinţa logică a începutului. Dispar şi celelalte degete, apoi, o mînă, apoi... niţel creier, apoi... În cele din urmă, tatăl moare. din cauză că începuse să mănînce din inimă.

La înmormîntare, sicriul (mare cît o cutie de săpun) fu urmat – spre surprinderea naratorului – de-o mulţime de cunoscuţi. Toţi erau diformi; unii n-aveau mîini, alţii cap... Mesajul e limpede: mizeriile de tot felul (condiţia umană a veacului, carevasăzică) ne împing la auto-devorare. Avem de-a face cu o parabolă. Dar, cum observa Sebastian Costin – discutînd despre primul volum de povestiri al lui Dolingher –, cu o parabolă agresivă. Este cazul tuturor humoriştilor care îşi înfig dinţii în humorul lor.

● A APĂRUT
UN NOU ROMAN

GETTA BERGHOFF
SUB ZODIE SUMBRĂ

Cartea se găseşte la Librăria Lepac sau se poate procura trimiţînd un CEC în sumă de 30 şekeli la P.O.B. 2635 Holon, mikud 58126

"...romanul reuşeşte să demonstreze ALIENAREA tuturor categoriilor sociale şi profesionale în "paradisul" comunist românesc. O alienare în care cea a evreilor este în modul cel mai perseverent şi crud programată."

ELENA-ESTER TACCIU
("Viaţa Noastră")

• • •

Autoarea încearcă să reunească în filele cărţii cele mai diverse categorii sociale din primele decenii ale epocii postbelice româneşti, pături "egalizate" de paradoxul strîmbătăţii unei societăţi, afişată drept... cea mai dreaptă din istorie."

RODICA GRINDEA
("Revista mea")

• • •

"Fiecare pagină musteşte de o adîncă sensibilitate: de femeie, de mamă, de evreu al tribului nostru, de israeliancă. O sensibilitate care o exprimă şi o portretizează pe autoare însăşi..."

I. FÎNTÎNARU
("Minimum")

pesah sameah!

MELIA
AGENŢIA VACANŢELOR
NOUA ADRESĂ A LUI LICĂ BLUTHAL ESTE:
STR. GORDON 17 TEL AVIV Tel. 5249225 (Colţ cu Ben Yehuda 100)
MELIA A DESCHIS SEZONUL TURISTIC 1991
• 100 FORMULE DE VACANŢĂ •
EXCURSII, TRATAMENTE, CHARTERE
AI ŞEKELI, N-AI ŞEKELI... NE-NŢELEGEM
CĂLĂTOREŞTE CU CEI MARI: E O GARANŢIE

Poşta dicţionarului

● *Angela Isselsohn*, Haifa, care l-a cunoscut "pe regretatul poet Florin Mugur., în anii 1950–'60, în România" şi a fost "cutremurată de sinuciderea lui", vrea să ştie "dacă F. M. a cunoscut Israelul şi mişcarea literară de la noi".

După ştiinţa noastră, Mugur a fost odată în vizită în Israel, împreună cu soţia sa, Iulia (care a murit, la Bucureşti, în urmă cu cîţiva ani, de cancer); şi tot după ştiinţa noastră, poetul a fost, deşi fără gesturi spectaculoase, interesat viu de scrisul colegilor din Israel şi ataşat spiritualiceşte dramelor de-aici. O scrisoare (acuma după moartea autorului, devenită document) trimisă lui M. Rudich, în noiembrie 1977, ne oferă date atît despre structura poetului cît şi despre legăturile sale de suflet cu scrisul locului:

"Iubite domnule Rudich, iubite poete,

Folosesc ocazia pe care o am de a-ţi trimite cîteva rînduri prin cel mai bun prieten al meu, criticul literar Mircea Iorgulescu, unul dintre cei mai talentaţi scriitori tineri din România, dacă nu cel mai talentat.:. De ce nu mi-ai mai dat (sau "mi-aţi mai dat" – mă încurc în pronume) nici un semn de viaţă? Ce aţi mai scris? La ce mai lucraţi? La cutremur, bibliotecile mele s-au prăbuşit şi s-au desfăcut în părţile lor componente.

Cînd, o lună mai tîrziu, m-am apucat să adun cărţile de pe unde erau, printre primele pe care le-am găsit – pe patul meu, acolo unde ar fi trebuit să-mi stea capul, dacă eram culcat (şi patul complet strivit de lemnele grele) pe locul capului meu, deci, am găsit "Dincolo de poarta grea". Era un semn. Ce fel de semn? Supravieţuisem? Trecusem de "poarta grea"? Nu ştiu, te las să meditezi.

Cartea dumitale admirabilă pe locul capului meu (deloc admirabil)...

Aştept veşti de la dumneata! Sînt bucuros că voi avea ocazia să-l cunoşti pe Mircea, un om superb care izbuteşte să fie, din fericire, mai optimist decît mine.

Cum o duci cu sănătatea? Aştept un semn că şi pentru dumneata întîlnirea noastră (cea din viaţă, cea din pagini) a fost mai mult decît o întîmplare plăcută.

Respectul şi mai ales dragostea lui

Florin Mugur"

Respectul şi mai ales dragostea lui Florin Mugur

● *Carol Isac*, secretar literar al Teatrului de Stat din Bacău, s-a repezit pînă la primăria de la Moineşti pentru a obţine o fotocopie după actul de naştere al lui Tristan Tzara, înregistrat cu nr. 60, din 1896:

Lectura paginii respective din registrul de stare civilă nu este lipsită de interes:

"Act din anul una mie opt sute nouăzeci şi şase, luna aprilie, ziua şaptesprezece, orele cinci după amiază. Act de naştere al lui Samuele, de sexu bărbătesc, născut astă noapte, la orele unsprezece şi jumătate, în comuna Moineşti, la casa părinţilor săi din Strada Mare. Fiu al lui Philip Rozinstoc, de ani douăzeci şi şapte, de profesie contabil, şi al Emiliei Rozinstoc, de ani douăzeci şi unu, de profesie menajeră, ambii de religie mozaică, de naţionalitate israelită, nesupuşi nici unei protecţiuni, domiciliaţi în comuna Moineşti.

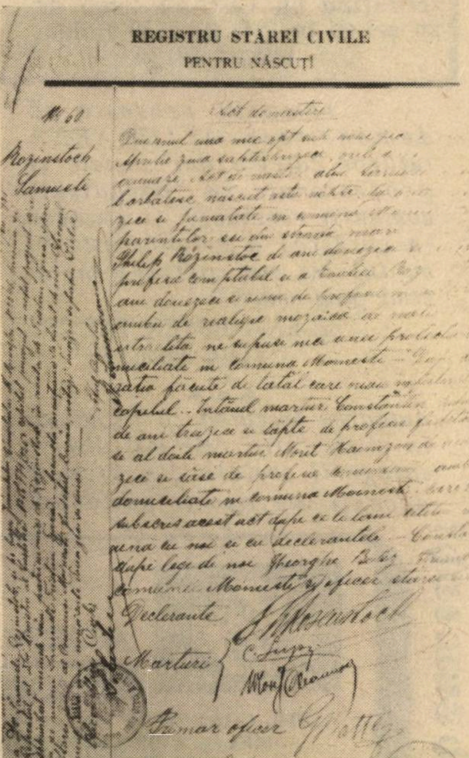

REGISTRU STĂREI CIVILE
PENTRU NĂSCUŢI

№ 60

Rozinstoch Samuele

Act de naştere

Declarante

Martori

Primar ofiţer

Notar

După declaraţia făcută de tatăl care ni-au înfăţoşat copilul. – Întîiul martur Constantin Lupu, de ani treizeci şi şapte, de profesie funcţionar, al doilea martur, Moriţ Haimzon, de ani douăzeci şi şase de profesie comersant, ambii domiciliaţi în comuna Moineşti, care au subscris acest act după ce l-am cetitu împreună cu noi şi cu declarantele. Constatat după lege de noi, Gheorghe Botez, primar (al) comunei Moineşti şi ofiţer (al) stării civile.

Declarante: Ph. Rosenstoch. Marturi: C. Lupu, Moriţ Haimson. Primar–ofiţer: Gh. Botez. Notar: Gh. Lungu."

În spaţiul rezervat însemnărilor ulterioare, găsim următoarea menţiune: "conform art. 15 – Codul Civil, precum şi petiţia înregistrată la nr. 209, din 24/VII-925 a D-lui Samueli Rozinstok şi pe baza jurnalului Consiliului de Miniştri nr. 2246, precum şi referatul al D-lui Ministru de Justiţie, nr, 5677/925, copilul prevăzut în actul prezent și-a schimbat numele său patrimonic de Rozinstok în acela de Tristan Tzara, spre a se numi Samueli Tristan Tzara. Această mențiune s-a făcut de noi, ofițerul Stării Civile al comunei Moinești, județul Bacău, astăzi douăzeci și patru iulie, anul una mie nouă sute douăzeci și cinci".

Carol Isac ne atrage atenția asupra a două "probleme": 1) Multă vreme, istoria literară europeană era convinsă că Tzara s-a născut înainte de 1896, deoarece poetul, amator cum îl știm (și cum era cazul) de "farse suprarealiste" scrisese odată lui André Breton (*papa* mișcării): "eu sînt mai bătrîn decît tine". Ori Breton s-a născut la 18 februarie 1896 (cu numai cîteva săptămîni înainte de Tzara, care el, după calendarul gregorian, se născuse la 29 aprilie a aceluiași an). Acum totul e limpede: marea diferență de vîrstă, care-a derutat o întreagă istorie literară, se exprimă în nici măcar două luni de zile. 2) Cei ce-și închipuiau că Tristan Tzara constituie un pseudonim, s-au înșelat; poetul, instalat în Franța după război, își schimbase numele, cu acte în regulă, așa cum rezultă din cele descoperite de Carol Isac.

CASA DE PĂRINȚI
«BEIT ITZHAK»
Ramat Gan – Bialik 97
Tel. 7514443 sau seara – 475753

recomandam sa se viziteze
ca apoi să se facă înscrierea

Într-o vilă la parter,
înconjurată de o grădină mare

* Îngrijire devotată, mîncare gustoasă inclusiv dietetică – cașer

* Supraveghere medicală
* Activități sociale

HAG PESAH SAMEAH !

DIAGNOSTICE DIFERENȚIALE

ADEVĂR ȘI SEMNIFICAȚIE SAU UN DOMN ÎȘI UITĂ UMBRELA LA HOTEL...

Dr. ARMINIU CASSVAN
New York

Deși pare paradoxal, adevărul este mai limitat decît semnificația și, în același timp, mai ușor de definit, mai direct. Este evident că nu mă refer neapărat la adevăruri majore ci mai curînd la o colecție de mici adevăruri precum , de pildă, cald, umed, apăsător, neplăcut – cuvinte cu care definești o zi de vară. Semnificația poate fi "ca în iad", adică o metaforă contrastînd cu o serie de metonimii ca cele de mai sus. Ce se poate face cu astfel de descoperiri "epocale"? Multe lucruri, fără discuție, deși nu neapărat materiale precum o omletă sau o față de masă. Adevărurile sînt prin definiție adevărate, pe cînd semnificațiile depind, de regulă, de puncte de vedere. Pentru un iubitor de zile caniculare o zi ca cea descrisă mai sus poate fi considerată "paradisiacă". Evident că în acest caz, cel puțin două adjective trebuie și ele schimbate: "apăsător" și "neplăcut" devenind nepotrivite. Adevărurile deci pot depinde și ele de puncte de vedere. Este clar că diferența dintre "cald" și "umed" și celelalte suscitate adjective este probabil obiectivitatea, lipsa de culoare emoțională care le-ar putea conferi calitatea sau defectul de "părere", "semnificație".

Totul e în ordine, frumos și simetric pînă acum, deci uscat, deci probabil neinteresant pentru majoritatea cititorilor. Cum să facem ca noțiunile de mai sus sau aplicarea lor să fie incitante sau amuzante?

Să ne imaginăm, de pildă, că un domn își uită umbrela – o umbrelă prețioasă pentru persoana respectivă – într-o cameră de hotel. În drum spre gară sau aeroport, își amintește și se întoarce în grabă la hotel. Camera lui, să zicem 33, e acum ocupată de un tînăr cuplu, deci inaccesibilă în aparență. Personajul nostru nu se lasă însă cu una cu două. Își lipește urechea de gaura cheii și aude următoarele întrebări: "Al cui e părul ăsta ca paiul, fața asta însorită, corpul ca o rază răcoritoare?" "– Cînd ajungi la umbrelă, este a mea", exclamă personajul nostru.

Aici, umorul rezultă din confuzia dintre retoric și real, dintre semnificație și adevăr.

Un alt exemplu, poate și mai elocvent, este acela cu indianul piele-roșie, care-și întreabă tatăl ce l-a inspirat în alegerea numelui fratelui său mai mare. "Eram cu mama ta pe un cîmp plin de animale și m-am decis să-l numesc «Taur Furios»". "Dar pe sora mea?" "Era o noapte de neuitat, deci am numit-o «Noapte de mai». Dar de ce mă întrebi toate astea, «Prezervativ Rupt»?"

Este iarăși aici o confuzie între metaforic și metonimic, semnificație și adevăr.

Această temă mi-a dat prilejul să plasez două bancuri vechi. Cu ce ne avansează? Poate că în felul acesta aflăm încă un mecanism al umorului într-un timp cînd "vivere pericolosamente", nu din voința noastră, poate beneficia de efectul curativ al rîsului.

PESAH SAMEAH!

MELIA
ÎN ACTUALITATE

NOUA ADRESĂ A LUI LICĂ BLUTHAL ESTE

STR. GORDON 17 – TEL AVIV – TEL. 03/5249225
în loc de SHALOM ALECHEM 5 – Noua adresă este
CENTRALA MELIA

Dragi prieteni, dragi turişti,
Voi care aţi fost şi aţi rămas devotaţi firmei şi mie personal, vă invit la noua noastră adresă – Str. Gordon 17 Tel Aviv – Tel. 5249225, Sediul central al TRUSTULUI INTERNAŢIONAL MELIA, pentru a alege...

100 de formule de vacanţă
turism fără frontiere

PRIN MELIA

CONTINENTELE BAT DIN NOU LA USA DUMNEAVOASTRA

DUPĂ RACHETE, VĂ OFERIM BUCHETE... TURISTICE
* Nu vă gîndiţi la bani... ci la VACANŢĂ
* N-ai nevoie de dolari ci de... LICĂ BLUTHAL

MELIA
AGENŢIA VACANŢELOR

LICĂ BLUTHAL VĂ PROPUNE, LICĂ BLUTHAL VĂ OFERĂ
tratamente, excursii, vacanţe, odihnă, chartere.

100 de formule de vacanţă
de la 10 la 20$ pe zi

Călătorului îi şade bine cu MELIA!
CĂLĂTORIŢI CU CEI MARI! E O GARANŢIE.

● REŢINEŢI: DECUPAŢI, MEMORAŢI, SOLICITAŢI:
LICĂ BLUTHAL – Str. Gordon 17 – Tel Aviv – Tel. 5249225
VĂ AŞTEAPTĂ!

CARTEA

■ Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

STALINISM ŞI HITLERIŞM: CHIPUL DIN OGLINDĂ

Trăim o epocă extraordinară, despre a cărei importanţă istorică nu ne dăm încă pe deplin seama. Asistăm, înfioraţi şi uluiţi, la prăbuşirea unei lumi. Ca într-un cutremur, neaşteptat deşi privizibil ca atare, pămîntul se zbuciumă sub picioarele noastre. Clădiri uriaşe, impunătoare, se clatină, se surpă ca nişte fragile şi amăgitoare construcţii de paiantă. În tot răsăritul Europei, ţară după ţară, regimurile comuniste dictatoriale se prăbuşesc.

În aceste împrejurări, cartea lui Vasili Grossman "Viaţă şi destin" capătă noi dimensiuni şi semnificaţii. Recitirea ei se impune.

Scrisă acum douăzeci de ani şi prezentată cuminte revistei Znamia, a fost denunţată autorităţilor, care au procedat neîntîrziat la confiscarea manuscriselor. Douăzeci de ani, cartea întemniţată de K.G.B. a rămas îngropată sub tăcere, ucisă. Abia în 1980, două manuscrise lacunare parvin, printr-o minune, în apus şi opera vede acolo lumina tiparului. Astăzi, după alţi zece ani avem datoria să o recitim. Cu respect. Cu capul plecat în faţa acestei victorii a spiritului asupra forţei. Un membru influent al Comitetului Central al P.C. al U.R.S.S., convins de perenitatea regimului sovietic, îi declară autorului că nici vorbă nu poate fi să-i fie publicată cartea nici atunci şi nici încă două-trei sute de ani.

Zădărnicia zădărniciilor. Ceea ce părea de neclintit, s-a prăbuşit în ţărînă. Şi ceea ce părea friabil durează. Citim cartea lui Grossman în zilele prăbuşirii regimului comunist sovietic.

"Viaţă şi destin", concepută ca o continuare a romanului "Pentru o cauză dreaptă", este o operă monumentală (peste 800 pagini), în tradiţia epopeii tolstoiene "Război şi Pace". În centrul ei se situează nu un personaj, nu o acţiune, ci o epocă: epoca bătăliei de la Stalingrad. În concepţia lui Vasili Grossman, bătălia aceasta constituie un eveniment crucial. NU numai în desfăşurarea celui de-al doilea război mondial: răsturnarea echilibrului de forţe a armatelor încleştate în luptă. Ci şi în desfăşurarea procesului ideologic: revoluţia sovietică intră într-o nouă fază, tendinţele naţionaliste ale statului sovietic sînt proclamate făţiş de către Stalin, vechii revoluţionari socialişti sînt lichidaţi şi înlocuiţi cu o nouă generaţie de activişti eficienţi, dar fără suflet.

Ca şi în "Război şi Pace", ceea ce impresionează în primul rînd este forţa artistică, capacitatea autorului de a înfăţişa direct viaţa, oamenii şi frămîntările lor, destinul lor tragic. Mişună în carte o lume întreagă de personaje; oameni simpli, conducători, Stalin şi Hitler, soldaţi de rînd, ofiţeri, comisari politici, ruşi şi nemţi, bărbaţi şi femei, tineri şi bătrîni, scriitori şi oameni de ştiinţă. Cu tehnică simplă, încercată, a romanului clasic, autorul ştie să povestească, să scoată în evidenţă fapte concrete, emoţionante. Înnebunită de spaimă la vestea că fiul ei se află în spital, Ludmila înfrînge toate greutăţile, ajunge acolo, dar prea tîrziu: cu nefirească linişte, dăruieşte altor răniţi bunătăţile aduse pentru Tolia al ei. Peste cîtăva vreme, cînd familia se întoarce din refugiu la Moscova, Ludmila munceşte toată ziua, cuprinsă de o adevărată furie a dereticatului şi apoi, seara tîrziu, în cămaşă de noapte, stă neclintită în uşa camerei lui Tolia, gîndind îndurerată: "dragul mamei, privindu-ţi camera (n.n. aşa ordonată şi curată), cine s-ar gîndi la război? "După un bombardament nimicitor de artilerie, soldatul rus Poliacov se trezeşte pe jumătate îngropat de pămînt, nu departe de un soldat neamţ. Nu trag unul într-altul şi ruşinaţi de această "slăbiciune", se furişează fiecare în tranşeea lui. Plină de poezie, replică rusă a cuplului Romeo şi Julieta, este scena de dragoste dintre adolescentul Serioja şi radiotelegrafista Katia, în celebra casă nr. 6 bis, bombardată continuu de germani şi apărată cu îndîrjire de ruşi. Ca în cele mai bune romane ruseşti, apar şi aici minunate figuri de femei. Blînda, modesta, atît de feminina Maria Ivanova, e devotată soţului ei dar îndrăgostită de Strum. Evghenia, divorţată de Krymov, fericită în noua ei legătură cu colonelul Novicov, îşi pune în joc fericirea cînd Krymov este închis la Lubianca. Şi mai presus de toate celelalte, bătrîna Alexandra Vladimirovna, cuminte şi curajoasă, la care toţi caută şi găsesc sprijin, apare ca o întruchipare a maternităţii ocrotitoare, a femeii în genere şi a femeii ruse, a Rusiei invincibile, a patriei.

*

Pentru cititorul evreu, demnă de relevat este importanţa hotărîtoare pe care o are, în acest roman, problema evreiască. Antisemitismul hitlerist care a dus la ororile holocaustului (vezi zguduitoarea şi atît de omeneasca scrisoare a mamei lui Strum) şi antisemitismul stalinian (uciderea medicilor şi a poeţilor evrei, periclitarea carierei ştiinţifice a savantului Strum) sînt prezentate ca simptome ale unui rău profund, radical, care roade însăşi bazele societăţii, ale umanităţii.

Şovinismul, ura împotriva "străinului" constituie unul dintre punctele comune ale celor două sisteme aparent complet opuse: hitlerismul şi stalinismul. Îndurerat, chinuit de uluitoarea lui descoperire, evreul Vasili Grosman se simte obligat să strige în gura mare adevărul înfiorător: Regele e gol. Regimul sovietic este ros de un păcat originar. Ca şi hitlerismul, este întruchiparea unei ideologii abstracte, în numele căreia toate crimele sînt justificate, fericirea şi demnitatea morală a individului sînt sacrificate. Statul, cu aparatul lui represiv, este ridicat la rang de divinitate infailibilă şi atotputernică.

O scenă dramatică şi semnificativă ne prezintă confruntarea dintre nazistul Liss şi vechiul comunist Mostovskoi, deţinut în lagăr. Deţinutul este convocat în cabinetul lui Liss, tratat cu deferenţă. Comandantul nazist încearcă să-l convingă ca, în fond, nu sînt inamici, ci, dimpotrivă: "Sîntem forme diferite ale aceleaşi esenţe: Statul-Partid".

Ce-i drept, aci, ideea este afirmată de un nazist şi poate numai cu intenţia de a deruta şi a seduce pe un deţinut comunist. Dar întregul roman vine să confirme această teză. Uneori, indirect. Autorul prezintă anumite aspecte negative ale regimului hitlerist cu formule care sugerează realităţile corespunzătoare sovietice: importanţa apartenenţei politice, negarea ştiinţei din alte ţări, divinizarea conducătorului infailibil, etc. Alteori, direct. Închis la Liubianka, Krymov discută cu un alt deţinut, fost cekist. Acesta, deşi victimă a regimului, justifică regimul concentraţionar. "Lagărul – spune el – era o oglindă hiperbolică, mărită, a vieţii de dincolo de sîrma ghimpată". Ba mai mult: o structură superioară a vieţii obişnuite: "singurul loc în care principiul superior al Raţiunii era opus precis principiului libertăţii individuale". Poziţia aceasta a cekistului îmi aminteşte de zguduitoarea piesă "Die Befristeten" a lui Elias Canetti. Acolo, oamenii nu mai au nume obişnuite, ci poartă cifre. Cifra indică numărul anilor pe care fiecare dintre ei este sortit să-i trăiască. Nesiguranţa cu privire la data morţii a dispărut. Totul e organizat raţional şi fiecare îşi poate utiliza anii vieţii în cunoştinţă de cauză. Oamenii sînt calmi, resemnaţi, fără îndoieli. Este – sub altă formă – o lume concentraţionară, în care domneşte Raţiunea şi e anulată Libertatea.

Vasili Grossman crede însă că libertatea este principiul suprem. Libertatea şi bunătatea simplă, de la om la om. "Un singur obiectiv determină sensul marilor conglomerate umane: a da oamenilor dreptul de a fi neasemănători, de a simţi, de a gîndi, de a trăi fiecare în felul său", gîndeşte Novico. iar Ikonikov, înainte de a fi ucis în lagărul nazist, notează în foiţele lui: "această bunătate a unui individ faţă de alt individ este o bunătate fără martori, o mică bunătate fără ideologie".

Întregul roman al lui Grossman demonstrează concret cît este de greu să ştii ce ai de făcut dacă vrei să fii cinstit cu alţii şi cu tine însuţi, să faci binele. Krymov să noteze în raportul lui că Grecov a tras probabil în el pentru a-l îndepărta din casa nr. 6 bis. ceea ce constituie un denunţ plin de urmări grave? Strum scrie scrisoarea de "pocăinţă", cum ar face orice om "cuminte"? Mai tîrziu, după miraculosul telefon al lui Stalin – telefon care-l transformă brusc din paria într-un favorit al zeilor (al Zeului) – să semneze declaraţia publică prin care savanţii sovietici resping cu indignare, ca mincinoase, acuzaţiile, pe care el le ştie întemeiate, aduse regimului stalinist? Strum şi Maria Ivanova să-şi mărturisească dragostea, deşi aceasta ar provoca suferinţe familiilor respective?

Dar autorul crede totuşi în forţa morală a omului, în libertate şi bunătate. De aceea, în acest roman tragic, există multă căldură umană şi o rază de optimism. Bătrîna Alexandra Ivanova părăseşte Stalingradul. Priveşte cu durere ruinele, dar simte şi mirosul proaspăt al primăverii "În muţenia aceasta, auzeai morţii pe care îi plîngi şi bucuria năvalnică de a trăi".

BEIT AMIT

Soluţia perfectă în aceste zile dificile

CASĂ DE PĂRINŢI EXCLUSIVĂ

Atmosferă familială ✶ Supraveghere medicală ✶ Terapie ocupaţională ✶ Cu personal specializat şi devotat ✶ Îngrijire zilnică posibilă

Fără taxe de intrare
Director: DAVID AMIT

Pentru detalii: Herzlia, Strada Brener 15
Tel. 052-504340; 052-543331

La casa de părinţi Beit Amit – eşti pe mîini bune!

CASA DE PĂRINŢI, într-o intimă şi confortabilă armosferă, este situată într-un cottage elegant, înconjurat de grădină, în Hertzlia Hatzeira. Oferă supraveghere medicală, mîncare, îngrijire devotată, caldă.
Este condusă de **David Amit,** deţinătorul unui certificat al Universităţii Haifa pentru conducerea Caselor de Bătrîni şi cu experienţă în îngrijirea geriatrică.

● HAG PESAH SAMEAH ! ●

SERGIU LEVIN

"SUB ZODIE SUMBRĂ" DE GETTA BERGHOFF: ROMAN-SCENARIU?

Un semnificativ semnal al ştergerii graniţelor între genurile literare "fixe" îl poate constitui şi "Sub zodie sumbră" de Getta Berghoff, care deşi se autointitulează "roman" nu este deloc ceea ce se pretinde a fi, la fel cum România anilor la care se referă titlul cărţii, nu a devenit într-adevăr "populară", doar pentru că se intitula ca atare. Mulţimea de personaje care-şi trăiesc cu toatele, segmente foarte extinse de "curriculum vitae" între paginile cărţii, diversitatea straturilor sociale, bogăţia imaginilor paralele şi intricate, cu un cuvînt "stufozitatea" materialului reprezintă tot atîtea premize pentru ceea ce aş îndrăzni să numesc un "roman-scenariu" sau dacă preferaţi un "pre"-text de serial de epocă, un imbold spre o altă tratare decît cea literară propriu-zisă, de pildă filmică, teatrală sau documentar-istorică. Ţin să precizez că *deşi* colecţia aceasta de reconstituiri de biografii, evenimente şi stări de spirit, "feliile" acestea brute de viaţă, nu sînt prelucrate după vreo reţetă scriitoricească identificabilă cît de cît, *totuşi* interesul nostru pentru cele relatate rămîne treaz de-a lungul multor pagini ale acestui olecuţă supraponderal volum. De ce? În primul rînd datorită adevărului istoric al lumii descrise, lume pe care aproape cu toţii am cunoscut-o, trăindu-ne cel puţin anii tinereţii (dacă nu şi mai mult) între ale sale cenuşii metereze. Într-al doilea rînd, eroii cărţii "poartă" evenimentele epocii ca pe nişte haine care le vin sau mai bine sau mai rău, croite "la comandă" sau de-a gata de la raionul de confecţii, dar ale lor cu "şicul" într-adevăr "sumbru" al epocii, epoca aceea pe care oricît am vrea s-o uităm sau să-i negăm importanţa formativă (sau "de"-formativă), n-o putem elimina din biografiile noastre reale de cititori sau fictive de personaje, mai mult sau mai puţin, literare.

Lăsînd pentru o clipă la o parte supremaţia esteticului, să dăm vieţii ceea ce e al vieţii şi să-i recunoaştem doamnei Berghoff un real dar de "martor al epocii" precum şi posibilităţi certe de a-şi perfecţiona scrisul ceea ce implică o necesară meditaţie asupra responsabilităţii creatoare a scriitorului faţă de propria sa operă, incluzînd aci atenţia la transcripţia dialogului, respectarea înlănţuirilor epice, precum şi o mai mare reţinere de la comentariul autoricesc şi în primul rînd o radicală debarasare de limbajul de beton presărat cu floricele de glasspapier, atît de asemănător cu cel practicat în timbrul sumbrelor zodii care o preocupă. Document, depoziţie, scenariu, colaj de biografii, pretext pentru "altceva", cartea Gettei Berghoff îşi are locul asigurat pe raftul din ce în ce mai bogat în ultima vreme al creaţiilor cu coloratură contemporan-evocativ-avertizatoare, atît de caracteristice scrisului românesc de aci din Israel şi în acest sens, merită, bineînţeles, atenţia cititorului preocupat de problema evocată.

Sănătatea înainte de toate!
O puteţi menţine şi recupera petrecîndu-vă vacanţele de sărbători şi de vară la

HOTEL "BEIT MAIMON"
din ZIHRON YAACOV

Hotel cu vedere la mare, cu camere spaţioase Mîncare de casă – caşer Atmosferă familiară – Telefon, televizor

Pentru rezervare de locuri şi orice detalii, chemaţi la:
Tel.: 06/390212 – 06/399528

HAG PESAH SAMEAH !

STEUER
OPTOMETRIST

- **Controlul vederii**
- **Asortiment bogat de ochelari**

Dizengoff 94 (lîngă Kikar)
Tel. 220768

PESAH SAMEAH!

PRIMĂRIA
BAT-YAM

Locuitorilor Bat-Yam-ului
şi tuturor fiilor lui Israel
din ţară şi din Diaspora

Calde felicitări cu ocazia celei de-a 43-a aniversare a Independenţei Statului Israel

EHUD KINAMON
Primarul oraşului

Dr. I. FLAVIUS
Paris

ZAKHOR voltaire

Nu ştiu dacă aţi aflat şi vă aduceţi aminte că aproape exact acum un an, o massă de intelectuali musulmani – subliniez *musulmani*, adunatu-s-au aici la Paris, în superb situata Piaţă Trocadero unde îşi dau rendez-vous toţi protestatarii de diferite neamuri indignaţi de cele ce se petrec în ţara lor respectivă, ca să se desolidarizeze şi să-l pună la stîlpul infamiei pe bărbosul şi deja ramolitul iman Hommeini care, ca un descreierat într-adevăr, ceruse, ba chiar poruncise tuturor mahomedanilor să-i vie de hac, să-l asasineze pur şi simplu pe autorul de limbă engleză, dar şi el musulman ce publicase o carte ce mai e în circulaţie, intitulată, precum probabil vă e la cunoştinţă, "versete satanice"...

La această reuniune de indignaţi, a răsărit un june – cu siguranţă dintre învăţăceii de la Facultatea de Filozofie ori de istorie de la Sorbona – cu o placardă care i-a uluit pe neştiutori dar cu tîlc pentru unii mai cu carte pe care era scris cu litere de-o şchioapă: "Voltaire, trezeşte-te că au căpchiet!..."

La cine era aluzia?

La fanaticii hasidimi ai bărbosului acu' un an a toate făcător la Teheran, care poruncise exterminarea omului de litere Salman Rushdie.

Apelul junelui cu placarda continuă să fie de actualitate de cînd califul din Bagdad, întorcînd surtucul lui de laic s-a expus şi el săgeţilor lansate de nemuritorul (fiindcă era academician) Voltaire, atît de preţuit de marele Frederic al II-lea al Prusiei şi de a 2-a Ecaterină a Rusiei, săgeţi lansate contra fanatismului, acu 250 de ani, de pe scenă, prin tragedia sa: "Mahomet sau... (notaţi bine căci cuvîntul care urmează face parte chiar din titlu) Fanatismul".

Dacă aveţi putinţa, faceţi-vă rost să vi-o procuraţi, s-o citiţi, merită. După exact două veacuri şi jumătate, e de actualitate. E o necruţătoare satiră împotriva fanatismului, întruchipat în tragedia în versuri a lui Voltaire de cel afişat în titlul ei, adică de Mahomet.

Ca să ilustreze pînă unde poate duce fanatismul, Voltaire îl face pe Mahomet care îl întruchipează să-l fanatizeze în aşa măsură pe învăţăcelul său Seid, pe numele său, că acest tinerel ajunge să-l asasineze pe propriul său tată, şeriful sfîntului oraş azi Mecca din ţara actuală Arabia Saudită.

Crima acestui şerif era că-i spunea lui Mahomet adevărul în faţă. Ce bine i s-ar potrivi lui Saddam, cuvintele ce i le adresează în tragedia lui Voltaire, şeriful Zopir marelui profet.

Voi cita, chiar în original, doar patru stihuri din acest rechizitoriu, că poate astfel vor ajunge mai uşor la urechile ediţiei a doua a lui Adolf Hitler:

"Je rougis pour toi dont l'artifice
A traîné la patrie au bord du prêcipice
Pour toi de qui la main séme ici les forfaits,
Et fait naître la guerre au milieu de la paix.

(În traducere liberă, cam aşa: "Mi-e ruşine pentru tine, ale cărui înşelătorii/ Au dus ţara la marginea prăpastiei/ Pentru tine a cărui mînă a semănat nelegiuiri/ Făcînd să ţîşnească război în miez de pace" n. red.)

Şi-l face de tiran, băgător de zîzanii, semănător de discordii, trăgător de iţe.

Iar Mahomet, parcă întruchipîndu-l anticipat pe satrapul cu mustăcioară a la Hitler cum l-a prezentat Charlot, îi răspunde:

Sînt ambiţios, e drept, dar nicicînd pontif,
Şef de oaste, conducător, mai ştiu eu,
N-a conceput proiect aşa de mare ca al meu.

Şi în alte 40 de versuri îşi aruncă flori şi ni-l prevesteşte – cum îi şade bine, că doar e profet, pe plinul de sine Saddam Hussein.

Da, ca o mănuşă pică această tragedie a lui Voltaire în tragedia pe care o trăieşte de la jumătatea lui Gerar, poporul irakian.

PESAH SAMEAH!

TEL: 242331

Aurel Weisler

• ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •

ITS TRAVEL and TOURS

Frishman 9, Tel Aviv

ALEXANDRU SEVER

INVENTARUL OBSESIILOR CIRCULARE

CONTEMPORANUL MEU, GORILA

Întîmplarea, sau Destinul – nu ştiu cum să-i spun, poate Fatalitatea! – face ca între 1921, anul în care m-am născut, şi 1991, anul în care încă mai trăiesc, să fi fost, sau să mai fiu, *contemporanul* unor oameni dintre cei mai iluştri printre fiii acestui secol. Iar "contemporanii mei" cei mai iluştri îi pot afla pretutindeni în lume, şi în domenii dintre cele mai variate, de la politică şi filozofie, pînă la artă şi ştiinţă. Există totuşi cîte ceva în această "contemporaneitate" care mă nelinişteşte: căci, iată, aceeaşi fatalitate care mă face contemporanul atîtor minţi strălucite, m-a făcut contemporanul lui Hitler. Da, zău, lucru aproape de necrezut: am fost contemporanul lui Hitler! Şi nu numai al lui Hitler! Am fost contemporan cu lagărele de exterminare, cu Marele Gulag, cu tot felul de dictatori, de mai mare sau mai mică anvergură, de la Stalin la Ceauşescu... Acum, de curînd, mi-am descoperit un alt "contemporan": Saddam Hussein. Şi totuşi, mai mult chiar decît bomba atomică, nimic nu mă înspăimîntă atît cît "contemporanul meu", Adolf Hitler. De ce oare? m-am întrebat. Şi am găsit un răspuns: pentru că îmi dă sentimentul, imposibil de suportat, că sînt contemporan nu cu *homo sapiens*, ci cu omul din Neanderthal, şi poate chiar cu Gorila primordială. Şi să fii, în plin secol XX al erei noastre, după zece sau douăzeci de milenii de "istorie umană", contemporan cu Gorila, cu bestia irepresibilă din om, asta îmi sperie mintea şi-mi dă senzaţia că visez de-a-npicioarelea un Coşmar oribil. Şi n-aş vrea să mi se spună, spre eternă consolare, că "asta" a trecut, "a fost". Sînt adînc încredinţat că Bestia aceasta, ascunsă în cine ştie ce celulă a creierului nostru de origine reptiliană, abia aşteaptă să-şi scoată capul şi să-şi afle un nume sub care să-şi înceapă o nouă domnie. O domnie care – oricît de efemeră e sortită a fi – nu-şi va refuza nici o crimă din toate cîte sînt posibile pe lumea asta. ■

Paris: cu Trocadero, piaţa ideilor; Foto: Hedy Lőfler)

ORGANIZAȚIA
ORIGINARILOR DIN ROMANIA
MEMBRI IN HISTADRUT

HITACHDUT
OLEI ROMANIA
DIN ISRAEL

URĂM

Statului ISRAEL , locuitorilor săi,
forțelor sale de apărare și tuturor
ORIGINARILOR DIN ROMÂNIA

UN AN BUN DE INDEPENDENȚĂ

un an de pace, de dezvoltare, de deplină
reușită in absorbirea noilor olimi.

PREȘEDINTELE ORGANIZAȚIEI
ORIGINARILOR DIN ROMÂNIA,
MEMBRI ÎN HISTADRUT

Arthur Israelovici

PREȘEDINTELE HITAHDUT
OLEI ROMANIA,

Uri Eliav

PRIMIM LA REDACTIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

Către Minimum
O nou
Revist
către
Mi

Paul Kidron–Cojocaru, "Roadele timpului", versuri, colecţia "Caiet literar", Menora – Rehovot, 1991. Încă o tipăritură la xerox a dinamicilor de la cenaclul *Menora;* încă o dovadă că dacă vrei (cu dinadinsul), – se poate, se poate, se poate; încă o dovadă (palpabilă, beton armat) că toţi cei ce scrîşnesc că "nu se poate", că "nu se poate nimic", sînt dejecţii, duşmani, în viaţă, de moarte, de moarte ai fiinţei şi onoarei noastre.

Un mic poem, *Singurătate.* ne vorbeşte despre calitatea lui Kidrom:

Doar cer de iarnă cenuşiu,/ Doar nori de cerneală, călători/ Doar vîntul besmetic şi candriu/ Doar munţii, spelbi, nesimţitori/ Doar marea depărtată, crudă ca o femeie/ Doar şuieratul mărfarului-n noapte/ Doar cărţile tăcute, fără de cheie/ Doar neliniştea din mine, doar singurătate...

Cîteva cuvinte despre autor: Kidrom a debutat, în urmă cu 40 de ani, în "Flacăra" bucureşteană (condusă de Saşa Pană), cu o nuvelă, "Năpîrcile" (1948), a publicat versuri în gazetele din Piatra-Neamţ, "Flacăra" şi "Unirea". Stabilit în Israel, în 1950, el colaborează la "Glasul poporului" (îşi mai aduce cineva aminte de-această foaie? Nu, nu-şi mai aduce aminte, că aşa sîntem noi, uituci), apoi în "Izvoare" (1977); de altă parte, kibutznik de felul lui şi stăpîn pe limba ebraică, el scrie foiletoane satirice la revista "Seemot", la săptămînalul "Kibutz" etc. Pentru cei amatori de "culise": Paul Kidrom este văr cu actorul Carol Marcovici, de la Teatrul Kameri.

*

Revista Cultului Mozaic, Bucureşti, comentează, sub semnătura lui Anton Celaru reeditarea (după vreo patru decenii de tăcere) a romanului de "scandal" "De două mii de ani" de Mihail Sebastian; şi a prefeţei, tot de scandal a lui Nae Ionescu; şi a broşurii, tot de scandal, "Cum am devenit huligan ":

"Un eveniment editorial cu implicaţii triste: aşa mi-aş îngădui să caracterizez retipărirea, în editura «Humanitas», a romanului «De două mii de ani», de Mihail Sebastian, împreună cu textul antisemit semnat de Nae Ionescu ce deschidea cartea la prima ei apariţie, în 1934. Actualului volum i s-a adăugat eseul explicativ şi polemic «Cum am devenit huligan», publicat de Mihail Sebastian în 1935. Au fost readuse astfel la suprafaţă nişte repere «intelectuale» ale iudeo-fobiei.

- **MENORA nu se lasă**
- **D . Gabriel Liiceanu faţă cu Nae Ionescu**
- **...şi cu Emil Cioran**
- **Gellu Naum: Victor Brauner, sînt în viaţă!**
- **Mă canalie!**
- **Capre pe dolari**
- **Un dar de la Mircea Sion**

Reflecţiile lui Mihail Sebastian (din romanul său, «De două mii de ani») au ca punct de plecare recunoaşterea identităţii sale evreieşti («*Nu voi înceta desigur niciodată să fiu evreu. Asta e o funcţiune din care nu poţi demisiona... E un fapt*») căreia îi adaugă şi calitatea sa de «*om de la Dunăre*». Optica lui în problema evreiască dobîndeşte însă curînd o notă originală prin contestarea tuturor soluţiilor politice ale acestei probleme şi preconizarea unei soluţii «spirituale» (din păcate, insuficient explicitate). După care, Sebastian avansează spre afirmaţia paradoxală că suferinţa evreilor izvorăşte mai ales din dualitatea structurii lor psihice (ciocnirea dintre «*inteligenţa în formele ei cele mai reci şi pasiunea în formele ei cele mai despletite*»), antisemitismului revenindu-i un rol secundar în «*tragicul iudaic*».

...Puternicul ecou al cărţii în apocă s-a transformat însă într-un scandal (e termenul utilizat atunci) din pricina prefeţei lui Nae Ionescu, redactată în cunoscuta lui manieră de sofist-prestidigitator (şi prin aceasta, mai periculoasă decît jurnalismul rudimentar de tip «Porunca vremii»).

Să amintim că în acea vreme venirea lui Hitler la putere deschisese un vast proces de dezagregare politică în Europa; în România, la sfîrşitul lui 1933, legionarii, de notorie filiaţie hitleristă, au dat un semnal premonitoriu prin asasinarea primului ministru I. Gh. Duca. Ispitit de un joc politic promiţător pentru orgoliul şi interesele sale, Nae Ionescu, beneficiar cîndva al generozităţii mecenatului evreu Aristide Blank, cotise spectaculos spre dreapta. spre antisemitism şi fascism: ziarul său "Cuvîntul" trecuse de un timp de la formula lui eclectică la patronajul ideologic al mişcării legionare. Fusese deschis şi un preţios canal financiar dinspre Germania nazistă.

Prefaţa la romanul lui Mihail Sebastian ni-l înfăţişează pe Nae Ionescu în plină ebuliţie antisemită. «*Jehuda patet*», «*Iuda trebuie să sufere*» – striga acolo proaspătul profet al extremei drepte; evreii – pretindea el – s-ar fi condamnat singuri la tortură eternă prin conservarea neînduplecată a personalităţii lor.

Fireşte. apare ca stranie acceptarea prefeţei de către Mihail Sebastian. ...El solicitase prefaţa, în 1931, deci cu trei ani înainte de apariţia cărţii. Anul 1931 a fost – spune Sebastian în «Cum am devenit huligan» – «*un an neantisemit*». Anul 1934, însă, adaugă el, «*se pregătea să fie un an huliganic; în deschiderea acestui compas* (1931–1934) *încape prefaţa profesorului Nae Ionescu*». E greu de înţeles faptul că, în pofida stridentei evoluţii a lui Nae Ionescu, Mihail Sebastian nu s-a eliberat concomitent de fascinaţia exercitată asupră-i de fostul său profesor. Ba chiar mai aştepta de la acesta o prefaţă respectuoasă faţă de iudaism: «*Eram sigur că-mi va scrie prefaţa din 1931,* ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat de atunci, *căci, orice s-ar fi întîmplat, nu avea dreptul să-i modifice gîndirea asupra unei drame ce nu e nici de azi, nici de ieri, ci de totdeauna. Această gîndire o cunoşteam şi orice surpriză mi se părea exclusă... Trebuie să recunosc astăzi: m-am înşelat*».

Trezit din transă, Mihail Sebastian recunoaşte că pasajul concluziv al textului primit de la Nae Ionescu «*expune, rezumă şi sistematizează tot ceea ce doctrina antisemită a gîndit pînă astăzi despre iudaism şi despre evrei. Este un breviar despre «blestemăţii» evreieşti, care de astă dată nu numai că explică antisemitismul, dar îl şi legitimează. (...)*

...Este neapărat necesar să se sublinieze că, după 1935, Mihail Sebastian a respins gîndul că prefaţa ar mai putea fi vreodată alăturată romanului «De două mii de ani». Edificatoare e o însemnare făcută de el în jurnalul său (paginile acestuia vorbesc fără ocolişuri, de la un moment dat, de volatilizarea cultului faţă de fostul profesor şi protector, care apare în fizionomia lui exactă de politician confuz, ratat. La 27 mai 1936, Sebastian nota: «*Aş fi foarte bucuros să retipăresc într-o zi cartea asta. Fără prefaţa lui Nae...*».

Ziua reapariţiei romanului a venit curînd după război. De astă dată, purta respectabilul gir al Editurii Fundaţiilor Regale, la conducerea căreia fusese reinstalat profesorul Alexandru Rosetti. Din nefericire, scriitorul nu mai era în viaţă. Avusese însă răgazul să reparcurgă romanul înainte de a-l preda pentru tipar. Bineînţeles, prefaţa lui Nae Ionescu lipsea. Era voia lui Mihail Sebastian, pusă în practică de el însuşi.

Totuşi, Editura «Humanitas« l-a readus astăzi pe Mihail Sebastian în compania lui Nae Ionescu. Oare există în sfera deontologiei literare, dacă nu şi a legislaţiei editoriale, criterii care să stea mai presus de voinţa, cu valoare testamentară, a scriitorului?

E discutabil, de bună seamă, şi rostul pe un plan mai larg al resuscitării textului otrăvit al lui Nae Ionescu..."

În acelaşi număr al R.C.M., logicianul Henri Wald precizează, necăjit (ca tot omul ce-l preţuieşte pe Gabriel Liiceanu, directorul editurii care a scos la lumină tipăritura cu pricina):

"Este regretabil că Editura «Humanitas» a retipărit cartea după prima ediţie şi nu după ultima, aşa cum se obişnuieşte în asemenea cazuri, ediţie în care prefaţa lui Nae Ionescu nu mai figura".

*

...Coincidenţă! În acelaşi timp cu apariţia lui "De două mii de ani" şi a celebrei prefeţe, Editura *Humanitas* (oh, ce mîndru sună acest cuvînt!) tipărea cartea veche a lui Emil Cioran (de dinainte de război), "Schimbarea la faţă a României". Dar surpriză (sorpraiz!, cum zic englejii): d. Gabriel Liiceanu, subtilul filozof contemporan s-a arătat a fi mai bun la suflet, acceptînd cererea autorului, de a elimina pasajele antisemite şi naziste de-a binelea din ediţia întîia, *princeps*, carevasăzică.

Să-ţi baţi copiii! Nu mai înţeleg nimic. În definitiv şi la urma urmei, care sînt criteriile, faimoasele *criterii*, de care ne tot plîngem c-au dispărut din cauza bagabonzilor? Respectăm voinţa autorului sau – nu o respectăm? Hotărîţi-vă, fraţilor! Că altfel intrăm la idei... Şi, dac-am intrat la idei, fandacsia-i gata...

...Acestea fiind zise, să ascultăm ce spune Z. Ornea, în *România Literară*, pe marginea felului cum a respectat – straşnic! – editura *Humanitas*, dorinţele cunoscutului gînditor francez, (de origine română), Emil Cioran:

"Ediţia de la «Humanitas» (a treia în ordine cronologică) se constituie într-un mare eveniment. Ea prezintă o particularitate rar întîlnită. Autorul şi-a revăzut cartea. Ceea ce ar fi poate, în ordinea firească a lucrului. Dar această revizuire – menţionată corect într-o precizare lămuritoare a autorului – a luat asemenea proporţii încît a desfigurat practic eseul din forma sa iniţială (din 1936 şi 1941). A eliminat integral capitolul IV *(Colectivism naţional)* din carte, iar pe parcurs, în spaţiul altor capitole (mai ales în ultimul, al VI-lea), a renunţat la întregi pasaje, în unele cazuri, chiar cu riscul mutilării sensului unor idei sau chiar al capitolului în întregime. Cioran a eliminat din carte diatribele xenofobe (antievreieşti şi antimaghiare) şi unele entuziasme juvenile faţă de hitlerism. E, desigur, dreptul lui să-şi fi revizuit, după peste jumătate de veac, mai vechile opinii. Da, aceste revizuiri îi fac chiar cinste. Chestionat despre această revizuire cosmetică de către Dan C. Mihăilescu, marele eseist i-a răspuns ferm: «nimeni, mă-nţelegi, nimeni nu are dreptul să se folosească de afirmaţii mai vechi, fără a şti de poziţia mea de acuma... E dreptul meu să nu las să apară la 1990 absolut toate afirmaţiile din '30. era alt timp, este alt timp». Şi.. «Nu, nu, ăsta-i dreptul autorului, cît este în viaţă nu poţi trece peste el, nu vreau să intru deloc în luptele de astăzi – dumneata ştii ce-i pe-aici?...» Şi îi relatează interlocutorului cît i-a dăunat reprobabila iniţiativă a unei gazete ardelene *(Nu)* de acum, reproducînd paginile antimaghiare din eseul din 1936/ Apoi îi adaugă: «Îţi spun, ce se-ntîmplă acum cu generaţia noastră, toată chestia asta cu Nae Ionescu, sînt chestii delicate şi, ce mai, periculoase. Trebuie înţeles totul cu grijă» (cf. Dan C. Mihăilescu, *La Paris, cu silogismele amărăciunii*, *România Literară* din 6 decembrie 1990). E, într-adevăr, uluitor şi teribil că unui autor de faima lui Cioran să-i fie teamă acum, la aproape 80 de ani, de ceea ce a scris la 25. Tinereţea necontrolată poate, crede chiar Cioran, compromite o întreagă formidabilă operă scrisă pînă la vîrsta senectuţii. De aceea e prudent pînă la exagerare. Sigur, fiecare autor are dreptul să procedeze cum îi e voia. Normal ar fi fost să lase cartea cum se născuse şi într-o prefaţă să se fi disociat de acele opinii pe care astăzi le repudiază..."

*

"Europa Liberă" a transmis, în cadrul unei cronici culturale, redactată de Virgil Ierunca, date interesante despre prietenia de spirit dintre poetul bucureştean Gellu Naum şi pictorul parizian, de felul lui din România, Victor Brauner (fratele folcloristului Harry Brauner):

"În ziarul «Libération», Jean-Pierre Thibaudat scrie un articol intitulat «Naum, suprarealistul». Articolul este important, deoarece eseistul francez Jean-Pierre Thibaudat dezvăluie o lungă convorbire pe care a avut-o cu poetul român. Cum biografia lui Gellu Naum e foarte puţin cunoscută, însemnările lui Thibaudat constituie un necesar document literar. În cartierul său, de la periferia Bucureştiului, Gellu Naum trece drept un "trubadur". Prin anii treizeci descoperă, întîmplător, într-o galerie de pictură, cîteva tablouri care-l impresionează profund. «Agăţate pe un perete, am văzut ceea ce voiam să scriu», afirmă el. Pictorul era Victor Brauner. Încep să se întîlnească în fiecare seară; cînd Brauner pleacă la Paris, îşi scriu tot timpul. Naum sfîrşeşte prin a ajunge şi el la Paris (un doctorat în filosofie la Sorbona). Brauner, cu doisprezece ani mai în vîrstă, îl introduce în cenaclul suprarealiştilor. («Îmi simţeam limba legată de Carpaţi şi, la Paris, mi-am dat seama că nu eram un monstru»). Breton («Mă simţeam mai aproape de Benjamin Péret») îi comandă un text despre «diavolia obiectului», pentru ultimul număr din «Minotaurus», în 1939. Se declară războiul. Gellu Naum se înapoiază la Bucureşti. La eliberare, bolnav, Naum trimite prin şoferul unui jeep american un cuvînt lui Brauner; «Victor, sînt în viaţă». Corespondenţa dintre cei doi e reluată, însă foarte dificilă, odată cu instalarea comuniştilor la putere. Lîngă o soţie «epuizată şi bolnavă», Gellu Naum lucrează la o teză asupra lui Bachelard, scrie pentru copii, trăieşte din traduceri: Beckett, Gracq, Kafka. «Munceam pînă la epuizare» afirmă poetul. Un medic îi recomandă să se stabilească la ţară. Naum se refugiază într-o bojdeucă, fără apă curentă, fără electricitate la 30 kilometri de Bucureşti. Acolo scrie poeme tatuate de suprarealism". Pentru mine e o artă de a trăi, o etică. Dintre prietenii mai suprarealişti, unii au devenit ziarişti la Paris, alţii s-au înecat în jazz la Chicago, cei de la Buenos Aires, vorbeau pînă deunăzi de Marx. Ei nu ştiau nimic din tragedia pe care marxismul o naşte pentru *condiţia umană"*. Bolnav de inimă, Gellu Naum a urmărit revoluţia română din decembrie la televiziune. Ana Blandiana şi Mircea Dinescu, ştiindu-l suferind, i-au trimis o maşină să-l caute. «M-am dus să viu în ajutorul revoluţionarilor din prima zi». Respectat de toţi, Gellu Naum pare un astru solitar într-un climat politic românesc dominat de certuri, dezbinări, bisericuţe şi gelozii, continuă Thibaudat. Acum cinci ani, cu ocazia celor 70 de ani ai poetului, Dinescu i-a adus un omagiu intitulat «De ce mi-e teamă de Gellu Naum?». Era anul în care Gellu Naum scria «Zenobia», o carte în care povesteşte dragostea pentru o femeie care înnebuneşte de îndată ce poetul o părăseşte cîteva clipe. «În toţi aceşti ani atît de îngrozitori în care mă refugiam în diverse experienţe interioare, pot să mă laud că am fost salvat de această dragoste, de această femeie cu părul alb, cu care voi sărbători în viitorii trei-patru ani nunta mea de aur». Recent, invitat la colocviul literar de la Aix, Gellu Naum a revenit în Franţa cu soţia sa, ţinîndu-se de mînă ca doi adolescenţi. A venit, cum spune el, spre a depune mărturie pentru «revoluţia de o singură zi împotriva comunismului». «În acea zi, continuă poetul, românii erau mai mult decît frumoşi: erau nişte îngeri». Dar «imediat comuniştii au revenit». Deloc dezabuzat, Gellu Naum afişează o ironie neliniştitoare: «Conformismul creşte şi înfloreşte, în acelaşi timp asistăm la un fel de moleşeală a conştiinţelor». Acum la Bucureşti, alături de soţia lui, Gellu Naum trăieşte înconjurat de tablourile, desenele şi scrisorile lui Victor Brauner, de care nu s-a despărţit niciodată, deşi, ducînd o viaţă plină de lipsuri, ar fi putut vinde cîteva din ele. Nu s-a gîndit niciodată s-o facă".

*

Noul săptămînal *Acum* (director: Al Paleologu), a tresărit (împreună cu noi) citind cîteva scrisori de la cititori, publicate în seriosul cotidian *Adevărul*: tresărirea e determinată de limbajul *nou*, cu greu de conceput (în vremea dinainte de decembrie 1989):

Iată spre edificare, fragmente din scrisoarea trimisă ziarului de Sorin Crişan, din Bucureşti, în semn de protest împotriva unui articol al lui

Cristian Tudor Popescu, intitulat "Doruri pentru preşedinte":

"Mă canalie. Articolul făcea pate din scenariu? (...) Eşti o mare curvă. Un vîndut trădătorilor de ţară şi de neam. O javră patentată. Un «băcănist». Mi-e profund scîrbă de tine. (...) Căcăciosule, treci la unguri sau la ţărănişti (...) De anul nou te bag în pizda mă-tii şi să nu mai ieşi de-acolo! P.S.: Nu sînt fesenist, sînt român, ceea ce tu nu eşti. Mă pupi în cur!"

*

Tot în *Acum*, Petru Ionescu ne comunică sub titlul *Capre pe dolari*, rezultatele unei vizite la Talcioc (precizare: între timp preţurile menţionate au crescut simţitor):

"• Preţuri maşini – de la 5000 dolari (Opel, Volkswagen, Audi, Mercedes... an de fabricaţie '80-'85), la 130000 mii lei (Dacia '74, Skoda '79)... Dar mai sînt şi camioane (!) – 2000 dolari, tractoare (!) – 100 dolari... (– sînt grăbit dom'le... – de unde-l ai? – de la tata!)

• Portocale: de la 10 lei bucata, la 15 lei... şi de la 75 lei kg. la 125 lei kg. Banane: de la 35 lei, la 50 lei bucata.

• Ghete de piele "made în România", de la 800 lei la 2000 lei perechea; (– de ce numai 800 lei? – diseară iau altele, plec în Turcia, zice un "rom").

• Servici de cafea – 1000 lei, sfeşnic 500 (– de ce îl daţi aşa ieftin?... – valoarea o să-i crească, la consignaţie e 1500 lei sau 14 dolari!... – n-am bani, mă grăbesc, sînt ale bunicilor, eu sînt şomer... – merçi!)

• Mărci (DM): de la 75 lei marca, la 100 lei; dolari, de la 145 lei la 200 lei dolarul (– de ce-i dai aşa ieftin?, îl întreb pe cel cu 145; – ...am căcălău, nene!!..., arată un pumn de "verzi" romul!)

• Blugi cu nemiluita... (– noi ne oprim la 1000 lei, să moară şopurile, zice un ţigan bătrîn... – pînă acum ne luau marfa, ne băteau... acum sînt privaţi, ne concurează!)

...Şi iată lista celorlalte mărfuri din "depozit": cazane de ţuică, prezervative, chiloţi, spălătoare de vase (!), biciclete, alune, cărţi, ZAHĂR (50 lei kg.), ULEI (75 lei kg.), caşcaval (cu felia, 25 lei felia), cătuşe (USA), plug (da' pămîntul!), becuri (n-am reuşit să mă apropii), ceasuri, şuruburi 10 lei bucata cu tot cu piuliţa lui, baterii de lanternă (– de un' ai dom'le bateriile?... – de la stat! Furate, nene!) etc... Asta era "spectacolul" la Vitan-Bîrzeşti, pe malul Dîmboviţei! Iată şi un tîrg mai aparte, la capătul tramvaiului 14, spre satul Căţelu, tîrg de animale!

• Cai: de la 15000 mii lei, la 500 dolari (!)... (– de unde îi aveţi?... – dreptul fiecăruia, de la colectivă... s-a împărţit legal... ce te interesează, eşti cu funciaru'?). Cineva umblă ca să-şi cumpere cai să-şi facă herghelie, să organizeze curse de cai, "particulare", are valută... mare e grădina!

• Boi: de la 20000 lei la 50000 lei.

• Capre: de la 2500 lei la 100 dolari sau mărci (chiar aşa scria, aceeaşi sumă şi în dolari şi în mărci; – ...de ce?... – am nevoie de valută pentru fi-miu; pleacă în sud... – unde în sud? – în Africa!).

• Porci: de la 5000 lei la 7000 lei.

*

Abecedar, metodă nouă de scriere şi cetire, pentru unulu clasei I, primaria, de institutorii I. Creangă, C. Grigorescu, G. Ienăchescu, N. Climescu, V. Recenu şi A. Simionescu, ediţiunea a doua, Iassy; tipografia H. Goldner, 1868.

...De fapt, celebrul abecedar al lui Ion Creangă, tipărit la veneticul Goldner din Iaşi, şi retipărită, mai deunăzi, cu prilejul centenarului Creangă, adică *fotocopiat* pagină cu pagină pentru uzul cetăţenilor de la finele veacului 20. Exemplarul pe care-l avem în faţa ochilor (primit prin bunăvoinţa inspirată a avocatului Mircea Sion, Drept al Popoarelor, şi a soţiei sale, d-na Margareta Sion) e, pentru noi, un prilej de delectare; ne-aruncăm, cu ochii închişi, în frumoasa limbă moldovenească, pentru a ne mai spăla niţel de tehnologismele epocii şi de stîlcelile de limbă, şi din România şi de pe-aici, care te împing la disperare şi beţii.

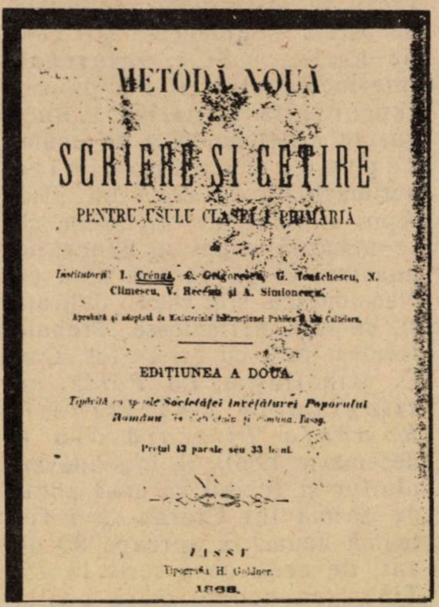

METODĂ NOUĂ

SCRIERE ŞI CETIRE

PENTRU USULU CLASEI I PRIMARIĂ

Institutorii: I. Crengă, C. Grigorescu, G. Ienăchescu, N. Climescu, V. Recenu şi A. Simionescu.

Aprobată şi adoptată de [illegible]

EDIŢIUNEA A DOUA.

Tipărită cu spesele Societăţei Invĕţăturei Poporului Romanu [illegible] Iasy.

Preţul 43 parale seu 33 bani.

IASSI

Tipografia H. Goldner.

1868.

minimum

EDITEAZĂ

• Aveţi în manuscris memorii personale?

Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?

• Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?

• MINIMUM este editorul cel mai competent! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate vi le asigură

MINIMUM

• Pentru scriitorii olim hadaşim care vor să-şi tipărească în ţară prima carte MINIMUM este "prietenul la nevoie"

•

Există, în sfîrşit, o editură: MINIMUM

לשרות מגיני העם

ȘEKEM

REȚEAUA DE MAGAZINE NR.1 ÎN ISRAEL

- **ȘEKEM** ▶ POSEDĂ FABRICĂ PROPRIE DE COFETĂRIE ȘI O GIGANTICĂ UZINĂ DE PRODUSE DE CARNE ȘI MEZELURI
- **ȘEKEM** ▶ DISPUNE DE O REȚEA RAMIFICATĂ DE DESERVIRE A FAMILIILOR ANGAJAȚILOR DIN ARMATĂ
- **ȘEKEM** ▶ DISPUNE DE UN SISTEM DE ORGANIZARE A REUNIUNILOR ȘI SERILOR FESTIVE
- **ȘEKEM** ▶ EDITEAZĂ GAZETA "NOUTĂȚI DE LA ȘEKEM" – CEL MAI AMĂNUNȚIT ÎNDRUMAR AL CONSUMATORILOR ISRAELIENI
- **ȘEKEM** ▶ FIRMĂ SOCIALĂ, ALE CĂREI ACȚIUNI APARȚIN STATULUI. DIN CONSILIUL DIRECTORIAL FAC PARTE REPREZENTANȚI AI MINISTERULUI APĂRĂRII, MARELUI STAT MAJOR, MINISTERULUI DE FINANȚE, COMANDAMENTUL CENTRAL AL POLIȚIEI
- **ȘEKEM** ▶ PROMOVEAZĂ O ASEMENEA POLITICĂ DE PIAȚĂ, CARE ÎNLESNEȘTE ECHILIBRAREA BUGETULUI FAMILIAL
- **ȘEKEM** ▶ OFERĂ CLIENTELEI SALE NUMEROASE BONIFICAȚII ȘI DESFACERI LA PREȚ REDUS
- **ȘEKEM** ▶ O FIRMĂ RENTABILĂ, CARE NU ESTE SUBSIDIATĂ DE GUVERN. VENITURILE EI SÎNT DESTINATE DESERVIRII CLIENTELEI, LĂRGIRII REȚELEI ȘI DEZVOLTĂRII EI.

● PESAH SAMEAH ●

ȘEKEM – sinonim cu

• **ÎNCREDERE** • **CALITATE** • **POLITEȚE** •

ȘEKEM IUBEȘTE PE OLIM HADAȘIM

JURNALUL UNUI OBSEDAT

■ RADU KLAPPER

S-a întîmplat în ţară – nu numai la Tel Aviv! – într-o jumătate de ianuarie şi în tot februarie, o tragedie, o crimă: asasinarea vieţii artistice. Victorie absolută a lui Saddam Hussein asupra muzelor sioniste.

Din vina cui? Cine a decis şi cine a transformat actorii, muzicienii, balerinii în pensionari fără ocupaţie? Şi în timp ce oarecarii dansatori americano-englezi ai companiilor noastre de balet, fugiseră de pe scene, Isac Stern şi Zubin Mehta cîntau Mozart şi Bach, în timpul alarmei, în faţa publicului cu măşti de gaze. Cine a avut atitudinea cea firească?

Subiectul se va dezbate abia de aici înainte. În această teoretică "anchetă", iată depoziţia noastră:

LA IERUSALIM, ÎN 1948, FUSESE ALTFEL!

Hazardul, căruia îi datorez cîteva dintre cele mai importante lecţii de viaţă, a dorit ca tocmai în zilele acestui straniu război să mă aflu prăbuşit adînc într-o cercetare despre activitatea Rinei Nikova, acea balerină – născută în Rusia în 1900, sosită în ţară în 1926, după ce a fost şcolită în Germania şi Franţa – pentru a crea, după modelul ... desenelor lui Lilien şi al dansurilor yemenite, ceea ce s-a numit "baletul tanachic". Dintre sutele de programe, fotografii şi articole, în cîteva dintre dimineţile de după Skuduri, m-am pomenit în mînă tocmai cu însemnările despre spectacolele de la ierusalmiteanul Cinema Edison, prezentate în timpul bombardamentelor şi blocadei Capitalei din Războiul de Independenţă (1948 – 1949).

Neîndemănatece tăieturi din ziare, suficient de stîngace pentru a lăsa în jurul observaţiilor estetice şi al termenilor tehnici, colo o frază, ici un cuvînt despre alarme, adăposturi şi bombe, cărora astăzi le-am fi spus "convenţionale". Am întîrziat mai mult decît s-ar fi cuvenit asupra hîrtiei îngălbenite. Pentru că acestea au fost exact zilele în care Tel Avivul murea la ora 6 seara şi în care cinematografele, cînd în sfîrşit s-au redeschis, aveau ultima reprezentaţie la ora 17!

Concluziile se impun de la sine, dar tocmai pentru că sînt cu mult prea limpezi, le las să şi le tragă fiecare pentru sine. Mă rezum să notez doar, ca atare, faptele. Cele care – nu puţine – au ajuns pînă la mine. De pildă, că Teatrul Kameri mi-a trimis acasă prin poştă (distanţă de maximum 15 minute plimbare cu tîrîrea picioarelor!) comunicatul privind "continuarea activităţii": Municipalul telavivian, căruia numai cu o lună înainte nu-i mai ajungea sala din strada Frischman pentru toate spectacolele sale, a trimis o dată sau de două ori o mînă de actori (nu mai mult de patru!) să "se întîlnească" cu elevii de liceu. Evident, cei mai mari şi evident la orele amiezii!

Habima şi-a acoperit întreaga faţadă într-un drapel enorm, superbă mătase de paraşută (paraşuta sub care, în finalul piesei lui Arrabal "Pick-nick pe cîmpul de luptă", Şlomo Bar Şavit făcea să dispară toată scena!). Ziua sub steag nu se întîmpla aproape nimic, iar seara clădirea rămînea scufundată în întuneric. Sutele, miile de spectatori potenţiali au fost invitaţi de Carmit Gay şi de Kobi Meidan (emisiunea "Stare de spirit" pe primul canal T.V.) să-l asculte pe noul director artistic – Hanan Shnir – declinîndu-şi, ca pe canapeaua psihanalistului, fricile şi panicile din care a scos filozofia ascunsului în gaură de şarpe; cu faţada acoperită de drapel!

MOSCU ALCALAY: LĂSAŢI-MĂ SĂ JOC!

De altfel, pe al doilea canal, neavînd ce să "prezinte" (emisiunea se intitulează "Permiteţi-mi să vă prezint"), Hanan Goldblatt a umplut timpul ce îi este rezervat cu o emoţionantă confesiune a lui Moscu Alcalay, permiţîndu-ne o reconfortantă reîntîlnire cu amintirea bunelor spectacole "de dinainte de război" ("Nunta însîngerată", "Cabaret", "Boris Godunov" cu Opera din Varşovia). Totul încheiat cu un

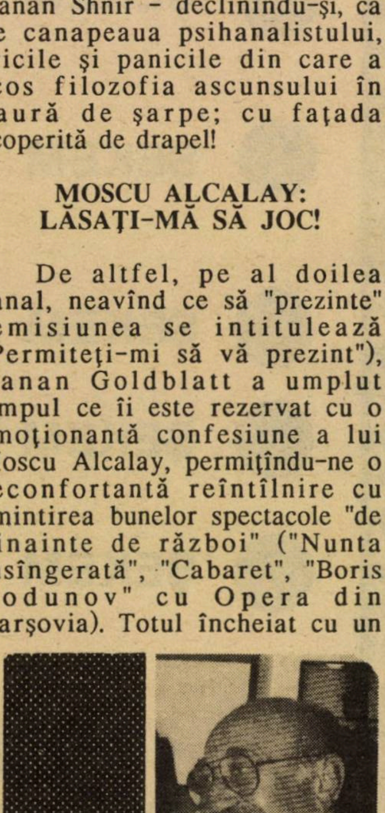

Moscu

soi de rugăminte disperată a actorului: "Daţi-mi voie să apar din nou pe scenă!".

Intr-una dintre acele dimineţi stranii şi ameţite de nesomnul alarmelor, profitînd de soare şi de briză, am coborît în Neve Tzedek pentru a regăsi - ca de atîtea alte ori! - motiv de optimism în farmecul fără nume al vechiului cartier. La trupa de balet Inbal tot ce mi s-a promis a fost pentru peste o lună, două; desigur, dacă ... La Bat Sheva, tradiţionala lecţie de balet de dimineaţă ("un-doi-trei-jete, un-doi-trei-plie...") se desfăşura într-un studio al cărui spaţiu devenise prea larg prin absenţe.

Singură în birourile altădată niciodată pustii, directoarea Mira Idels mi-a pus în faţă o lungă listă de apariţii: scurtele dansuri ale ansamblului Bat Sheva 2, "Zidul" de anul trecut cu foarte tinerii membri ai acestui ansamblu de rezervă care s-au pomenit distribuiţi în rolurile vedetelor americane, canadiene şi te miri ce, dispărute care încotro ... Totul în chibuţuri şi aşezări nordice, cît mai nordice, cît mai departe de Tel Aviv!

ATUNCI SECRETARA STRIGĂ: "VINE ÎNTUNERICUL!"

"Adăpostul de artă contemporană" al lui Hunală Căruţaşul (despre care amintisem în nr. din februarie) avea uşa larg deschisă. Afară, grupul sculptural imaginînd o masă întinsă care îşi aşteaptă oaspeţii, îşi continua aşteptarea. Am păşit pe coridoarele presărate cu pietriş, dar în loc de-o sală cu înfăptuiri de artă, m-am pomenit într-un adăpost. Adevărat, fără ghilimele! Tablourile, sculpturile, fotografiile au dispărut; în mijlocul sălilor goale, masate într-un singur loc, cîteva saltele şi scaune desperecheate. Aproape un colaj al unui necunoscut artist hiper-realist, dacă lîngă ele nu ar fi fost lipit un bilet care anunţa cu litere mari că toate aparţin familiei Cutare, decisă să nu le tîrească dus-întors la fiecare alarmă!

Într-o după-amiază m-am dus la şcoala de balet de la casa de cultură "Bikurei ha-etim": atmosferă normală, a unor obsedaţi egali cu mine. La ora 17:02, în dosul piramidelor de măşti contra gazelor, construite lîngă uşa studiourilor, profesoarele şi elevii luptau cu miligramele de plumb turnate în închieturi de zilele începutului "crizei". La ora 17:04, după ştirile de la radio, secretara Casei, posesoarea cheilor, intră ca o furtună în clase: "Acum cinci minute s-au trimis trei rachete asupra Saudiei; vine şi rîndul nostru" şi, cu o spaimă ţîşnită din uitate vremi preistorice, strigăt "Vine întunericul!".

Una dintre artistele ce se îndeletnicesc cu luminile de pe scenă constata sec: "Tel Avivul şi-a dat jos machiajul". Subînţelegînd că acel "oraş fără pauză", atît de ameţitor şi fascinant în urmă cu numai două luni, nu a fost decît un machiaj, o mască.

Refuz s-o cred; refuz s-o accept; demonstraţia o vor face lunile următoare. De pace.

MARGOT ŞI BORIS

Ştirea despre moartea lui Margot Fonteyn, Dame Margot Fonteyn cum suna titlul oficial de nobleţe care i-a fost acordat pentru dansul ei, pentru "Lacul Lebedelor" (în care am mai apucat s-o văd, sînt 30 ani de atunci?, la Bucureşti), a căzut într-un moment în care lumea întreagă, dar mi te noi?!, avea capul în cu totul altă parte. Poate nu tocmai întîmplător. Ştii cînd se nasc legendele; nimeni nu observă cînd mor. Te trezeşti într-o bună dimineaţă că nu mai sînt, au dispărut, s-au întors de unde au venit, în nemurire ...

Dovadă? Cu o lună în urmă, la Paris, a murit ultimul supravieţuitor al Baletelor Ruse, al acelei fantastice trupe, condusă de Diaghilev, cu Nijinski şi Pavlova şi Karsavina şi Fokin şi Stravinski, care a răsturnat toate noţiunile estetice ale dansului din secolul XX. A murit Boris Kochno, secretarul particular al lui Diaghilev, autorul scenariului "Paradei" de Satie-Picasso. Legende ... Cînd mor, parcă rămînem mai singuri. In aşteptarea altora.

Margot. Sus: cu Nureev. Jos: înainte de moarte

ÎN LOC DE CRONICA FILMULUI

■ CORNEL SAFIRMAN

Scriu rîndurile de faţă sub impresia încă proaspătă a comunicatului dat de Casa Albă, cu privire la încetarea focului în Golf. Viaţa revine treptat la normal dar eu nu mă pot despărţi de imaginea cinefiliei sub stare de asediu. Am trăit aproape 6 săptămîni un coşmar pe care numai vizionarea unui film bun îl mai putea – din cînd în cînd – tempera. Ne obişnuisem cu orice, nu ne mai deranja că sîntem controlaţi la intrarea în sala de proiecţie dacă n-am uitat cumva acasă masca de gaze şi nici nu ne mai impacientam cînd auzeam în mijlocul unui film sunetul sirenei. Distribuitorii nu ne mai răsfăţau cu ultimele noutăţi, premierele se lăsau aşteptate (ce vreţi, au şi ei interesele lor, nu vroiau să-şi compromită un posibil succes în vreme de război, aşteptau timpuri mai bune). Acceptasem şi asta şi nu ne lăsam acaparaţi de televiziune care nu mai ştia ce să facă pentru a ne cîştiga încrederea. Seriale peste seriale, filme de toate genurile şi pe toate gusturile 24 de ore din 24. Cine nu le putea vedea la ore tîrzii de noapte, le imprima pe video şi le vedea a doua zi. Printre ele multe pelicule – văzute şi revăzute – care au constituit o adevărată binefacere cinefilă.

Iată *Fragii sălbatici* – o superbă meditaţie despre sensurile ascunse ale existenţei umane realizată de Igmar Bergman în 1957 şi avîndu-l în rolul principal pe acel patriarh al cinematografului nordic – actorul Victor Sjőstrom. Mi-a făcut bine să revăd tocmai în acele zile un film care caută să afle răspunsuri la banalele întrebări ce ne frămîntă fără încetare – de ce trăim, cum trăim şi pentru cine trăim. Altă vizionare *oportună: Balul* de Ettore Scola – un cadril expresiv al istoriei existenţei umane în acest secol, care se grăbeşte să ne părăsească, aşa cum şi l-a închipuit unul din cei mai imaginativi regizori contemporani. Încotro mergem şi de unde venim – ne îndeamnă să reflectăm Scola. Trăind aici într-o parte a lumii unde stabilitatea existenţei s-a dovedit mai fragilă decît se credea mi se pare mai important ca oricînd să preiau îndemnul lui Scola şi să reflectez la rîndu-mi la unde vrem să ajungem şi cu ce scop. Să reflectăm!

Un film bun e un film de care ai nevoie – spunea undeva Radu Cosaşu. Da, filmele bune se verifică tocmai în situaţii care te fac să ai nevoie de ele. Iar *nevoia* de adevăr, de frumos, de morală, de înţelepciune devine tot mai acută în astfel de momente. Uneori caracterul nostalgic al unui film ca *Fred şi Ginger* de Fellini s-a dovedit reconfortant, alteori suspense-ul lui Polanski din *Frantic* era exact ceea ce îţi trebuia pentru a te sustrage presiunilor de moment. Iată de ce dialogul filmului devenea în aceste condiţii mai intens şi mai necesar. Filmele care treceau acest examen erau tocmai filmele de care aveam vevoie. Cu ele am supravieţuit unui război pe care nu aveam voie să-l ducem, ci doar să-l suportăm. O nouă armă şi-a făcut intrarea în arsenalul de luptă al războiului modern: *reţinerea*. Dificil de mînuit această armă în absenţa unui film bun.

PESAH SAMEAH!

ION ATLAS VĂ INVITĂ SĂ CĂLĂTORIŢI ÎN TOATĂ LUMEA PLĂTIND VOIAJUL DVS ÎN 18 RATE LUNARE !*

(BILETE DE AVION, EXCURSII, ODIHNĂ, TRATAMENTE, ETC.)

★ ANUNŢ IMPORTANT PENTRU OASPEŢII DVS. TURIŞTI DIN ROMÂNIA ! ★

ARANJĂM ASIGURARE DE BOALĂ (VIZITĂ LA DOCTOR, INTERNARE ÎN SPITAL) PENTRU PERIOADA VIZITEI ÎN ISRAEL A TURIŞTILOR DIN STRĂINĂTATE.

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

ION ATLAS
"GORDON TOURS"
STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV
☎ 5440767 (5 LINII)

* PLATA ÎN RATE NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRŢI DE CREDIT, CU DOBÎNDĂ LEGALĂ.

SPECTACOL

AUTOCRITICĂ ŞI ALTELE

Fiecare dintre noi s-a trezit de cel puţin cincisprezece ori în viaţă (şi se va mai trezi) cu binecunoscuta întrebare: "– Am două veşti. Una bună şi una rea. Cu care vrei să încep?"

...Ei bine, cam asta este situaţia mea, acum, după ce-am deschis scrisorile legate de cronica din numărul trecut: să încep (aşa se face întotdeauna în asemenea cazuri) cu vestea cea neplăcută. E o scrisoare trimisă de L. Landskron din Natania:

"La rubrica TV din revista «Minimum» nr. 48 din martie 1991 în articolul «Premiul Israel pentru linişte» s-a strecurat o inadvertenţă care i-ar îngrozi pe cei cu grad de tat-aluf din armata israeliană. Autorul, Lucullus, aflat în cotrazicere cu alt ziarist din str. Harakevet – care-l numise pe Nachman Shai general-locotenent, vrînd să pună lucrurile la punct, face harcea-parcea din grad, reducîndu-l la gradul de locotenent-colonel. Gradul de tat-aluf este grad intermediar între colonel şi general plin, corespondent al gradului de general de brigadă din multe armate europene.

Pentru gradul de lt. col. se foloseşte denumirea de sgan-aluf.

Aşadar, domnule Lucullus, nu mai degrada militarii şi mai ales pe Nahman Shai, că zău că nu merită omul!"

Nu, nu merită... Drept care, îmi cer scuze atît faţă de Nahman Shai, eroul naţional al Israelului în neuitatele zile ale rachetelor cît şi băieţilor din Harakevet cu care, am fost prea sever. Repet: cer scuze. Adică, mai pe româneşte spus, îmi fac autocritica (sincer!) Care autocritică, dacă şi-ar fi făcut-o şi alţii, în serios, la vreme, toată istoria zilelor noastre ar fi arătat altfel.

*

P.S.: Tot în legătură cu greşeala, iată şi comentariile corespondentului nostru d. Akiva Ben Iosef, din Rehovot:

"Probabil din dorinţa de a nu se introduce neologisme, în armata israeliană există cinci grade de ofiţeri superiori care au la bază cuvîntul «aluf», care se traduce, în cazul de faţă, prin general. Acestea sînt, în traducere românească: vice-general, general-secund, sub-general, general, şi... general-conducător (sau şef), iar în ivrit, sgan-aluf, aluf-mişne, tat-aluf, aluv şi rav-aluf. Desigur, prin regulamentul militar a fost substituită o ierarhie între primele trei grade sus amintite, care toate înseamnă ceva mai puţin de... aluf. Corespondenţa cu armata română (sau, dacă vreţi, cu cea americană) apare evidentă dacă fixăm ca punct de plecare gradul de dinainte de sgan-aluf, care este rav-seren = maior. Deci sgan-aluf = locotenent-colonel, aluf-mişne = colonel, tat-aluf = general maior (sau în armata americană, general de brigadă), rav-aluf = general de armată. Care este corespondenţa gradului "aluf"? Dificil de fixat. deoarece în armata israeliană sînt numai trei grade de generali, în timp ce în armata română sau americană sînt patru. (L-am văzut cu toţii la televizor pe purtătorul de cuvînt al armatei americane, generalul de brigadă Neal purtînd pe rever o stea, dar şi pe celebrul Schwartzkopf, general cu patru stele).

Deci în rezumat, pentru cazul în discuţie: tat-aluf = general maior = general de brigadă".

...Şi-acum, vestea plăcută: d-na Simona Wertheimer, din Holon, îmi scrie că felul cum am "portretizat" (oh, e prea mult, d-nă!) pe cîţiva prezentatori de la televiziune "a încîntat-o": şi "mai vrea" alte observaţii de-ale mele pe marginea unor vedete. Roşind de plăcere (Minimum e om ca toţi oamenii), am savurat laudele cu care nu prea sînt răsfăţat şi mă grăbesc să răspund:

1) ...Menashe Raz. Este un băiat în care mi-am pus, acu' vreo 4-5 ani, cînd îl întîlnisem prima oară pe ecran, speranţe mari. Este drăguţ. ba chiar *bine* fiziceşte (cu B mare) şi – în plus – are o voce de aur. Toate "cărţile" aşadar, ca să se impună, să ia *potul* cel mare. Şi totuşi, nu l-a luat (cel puţin, nu l-a luat de la mine). De ce? Am senzaţia că omul nu s-a maturizat, comportîndu-se la modul juvenil de tot, ca să nu zic chiar infantil. Dacă Daniel Peer (vezi cronica din nr. trecut) are mania de a da din mîini ca "actorii", cînd vrei şi cînd nu vrei, tînărul Raz nu se poate abţină să rîdă. Şi nu rîde atunci cînd textul rostit de el cere asta. ci oridecîteori trebuie să termine o emisiune de ştiri. E cazul, nu e cazul, el rîde. Ce-o fi în capul lui, nu ştiu. Probabil îşi închipuie că în felul acesta ne face să fim mai optimişti (după ce-a anunţat că şomajul creşte în fiecare lună cu 5%); sau că, prin surîsul lui larg, condescendent, ne bate pe umeri ca un congressman din Florida în mijlocul alegătorilor săi. Nu ştiu. Fapt e că rîde ca proasta, sistematic, ori asta mă calcă pe nervi. Aştept ca omul să se potolească şi să nu mai facă, are n-are treabă, pe zglobiul la 12 noaptea.

■ *Raz: ai să râzi!*

2) Meirav Michaeli. Da, o apariţie plăcută ochiului nostru; şi imaginaţiei. Juna femelă, care o înlocuieşte cu succes pe blonda tristă Orly la football,

începuse cam ţipător şi la voce şi la îmbrăcăminte, dar s-a mai şlefuit între timp. Ea nu pare nici astăzi pasionată după filozofia structuralistă, însă prezenţa ei pe micul ecran face bine. Cînd o vezi pe ea – aşa, cu ochii ei mari de viţică prosperă, uiţi (pentru o clipă) de situaţia locuinţelor pentru olimii ruşi, de teritorii, ba chiar şi de "verzii" germani şi tragi concluzia că, în definitiv, viaţa are şi părţile ei bune.

■ *Meirav Michaeli: juna femelă*

■ *Reshef: O.K.!*

3) Rafi Reshef, de la "Erev Hadash". Ăsta – da. Iată unul care-i mai mult decît un spunător de noutăţi, este un gazetar. Omului i se citeşte inteligenţa pe faţă. Şi se vede de la o poştă că are ceva în cap, miezos. Primul lucru care ne-a frapat la el este absenţa agresivităţii. Cetăţeanul nu se încruntă la public, nu se repede să-i muşte pe interlocutorii săi pentru a stîrni admiraţia vecinilor de palier (e *tare, mă, Rafi* al nostru), pe scurt nu face pe bărbatul neamului. Vorbeşte moale, politicos, nu face pe Dan Rather-ul de Hayarkon, nu-l prinzi cu obrăznicia şi huţpaua. Hm... Cu cît îl cercetez mai îndeaproape, cu atît îmi dau seama că băiatul are stofă. Fie de ambasador, – adevărat – adică nu din aceia care dau buzna prin cancelarii ca elefantul într-un magazin de porţelanuri. Fie, mai bine încă, de anchetator-şef la poliţie, pentru cazuri de mare spionaj. El e tipul care – te ia cu binişorul, îţi oferă o cafea, o ţigară, te-ntreabă de unde ai vînătaia de la ochiul sting, tu-i răspunzi că te-a bătut adjunctul lui, un sergent cu mustăţi groase, el face ţţţ... ţţţ... ce oameni!, dă din cap supărat... îşi apropie scaunul de-al tău, te bate amical cu palma peste genunchi, după care te întreabă cald, catifelat: "ia spune-mi mie, aşa între noi, unde-ai fost în seara de 18, la şapte şi jumătate?

Iar tu îi spui.

ALL MERIDIAN TOURS LTD.
TRAVEL & TOURIST AGENCY
Tel-Aviv – 1, Ben-Yehuda St. (Passage Migdalor)
Tel. 659393 - 659394 - 662040 - 663045 P.O.B. 26175

VĂ STĂ LA DISPOZIŢIE CU
O GAMĂ VARIATĂ DE SERVICII TURISTICE
PENTRU SEZONUL 1991!!

✱ Vă gîndiţi la o vacanţă scurtă în perioada sărbătorii de PAŞTI? LONDRA-PARIS * CIPRU * GRECIA * TURCIA * ROMÂNIA * CORFU * RHODOS * KENIA * CROAZIERĂ

✱ Vă pregătiţi pentru vacanţa de vară? Excursii organizate; închiriere maşină * rezervări hotel * excursii pentru tineret – cursuri de limbă engleză * bilete avion (curse regulate sau charter) * EURAILPASS

✱ DORIŢI să vă îngrijiţi sănătatea?: CEHOSLOVACIA; UNGARIA; ROMÂNIA (preţuri foarte competitive); AUSTRIA; GERMANIA

ONORATEI CLIENTELE, PRIETENILOR, COLEGILOR
VĂ DORIM: "HAG PESAH SAMEAH"

SPECTACOL

TUNURI ŞI MUZICĂ

Cînd tunurile răsună, muzele tac... Paleta altădată atît de multicoloră a vieţii culturale israeliene şi implicit cea muzicală, a suferit cumplit, drept parte a coşmarului. Spectacolele s-au contramandat, la fel şi concertele, (cu excepţia "cazului" Mehta–Stern, memorabil). Viaţa culturală a ţării s-a rezumat astfel la micul ecran.

DAR! Ce păcat că orele cele mai multe la număr puse la dispoziţia "studioului tineretului" de pildă n-au dobîndit substanţă în materie de cultură! Se putea apela, credem, la diverse subiecte de educaţie muzicală (şi nu numai), profitîndu-se de acest timp preţios, spre a îmbina preocupările de strictă destindere cu educarea simţului estetic al copiilor. Din păcate, din multele ore ale diferitelor emisiuni ale televiziunii educaţionale am rămas cu puţine exemple pozitive şi cu numeroase negative. Ne întrebăm, de ce în fiecare zi, în mod absolut obligatoriu, am fost supuşi la un supliciu ascultînd cîntăreţi şi cîntăreţe de muzică uşoară *fără voce*? Pe unii i-am (re)văzut chiar de mai multe ori, pentru plăcerea publicului *spectator* eventual, dar în nici un caz spre a celui *auditor!*

Au fost însă şi cîteva surprize plăcute: "Ze hu ze" program cu mult, mult umor şi îndrăgit pe bună dreptate (şi) pentru satira pe care o propovăduieşte, a inclus spre plăcerea multora, un strop de muzică făcînd apel la talentul improvizatoric de mare clasă a lui Itzhak Steiner. Pornind de la o temă cunoscută pentru copii, Steiner i-a plimbat prin intermediul diverselor epoci stilistice şi a pianisticii sale de virtuozitate în lumea splendidă a muzicii barocului (Bach), a clasicismului vienez (Mozart) şi a muzicii romantice (Brahms).

À propos de Mozart: aşteptam cu multă nerăbdare – în cadrul emisiunii de sîmbătă seara, "Invitaţii" – înregistrarea integrală a operei DON GIOVANNI cu soliştii şi orchestra Vienei sub bagheta lui Claudio Abbado. Deşi programată, opera n-a mai venit, în schimb, peste aproximativ zece zile, în cadrul unui "Sfîrşit de săptămînă" ni s-a oferit o "salată Mozart" (titlul aparţine autorilor) într-o manieră mai mult decît inacceptabilă – ca să nu spunem de un gust îndoielnic...

SOFIA GELMAN

PESAH SAMEAH!

Copiii întreabă la masa de Seder:
– Ma niştana... prin ce se deosebeşte seara aceasta de toate celelelte seri ale anului?
Iar noi răspundem:
– Prin aceea că, precum în vechime, neamul nostru s-a eliberat de teroarea faraonului.

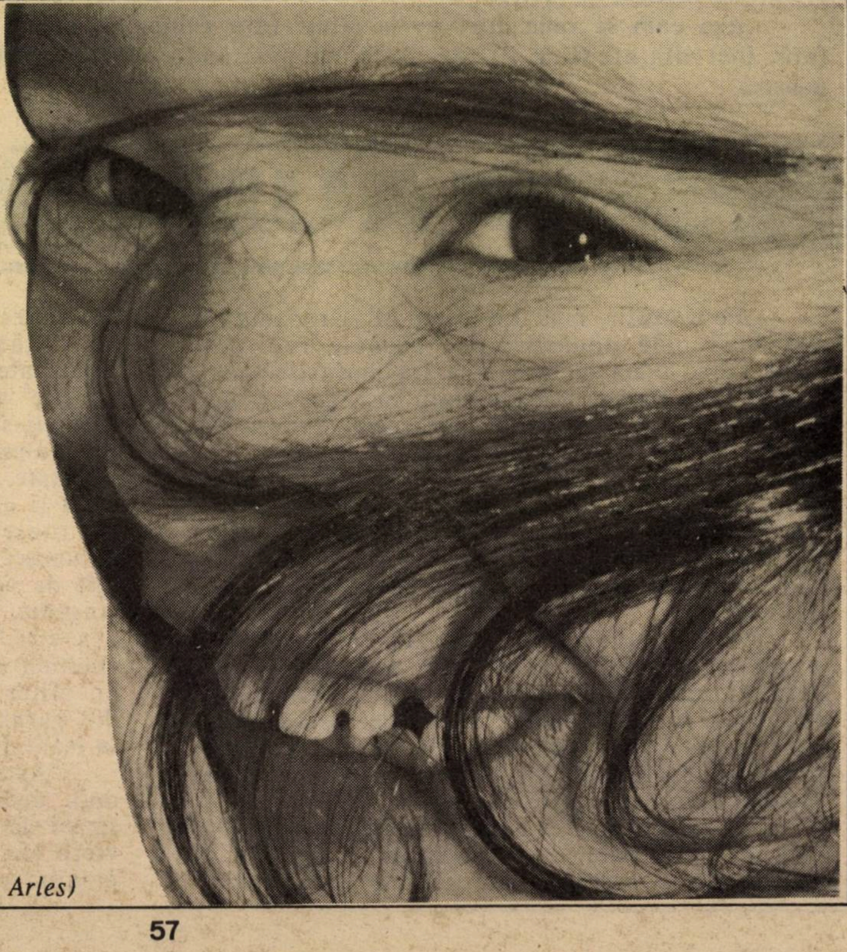

(Foto: Camille, Arles)

ADERCA

100 DE ANI DE LA NAŞTERE

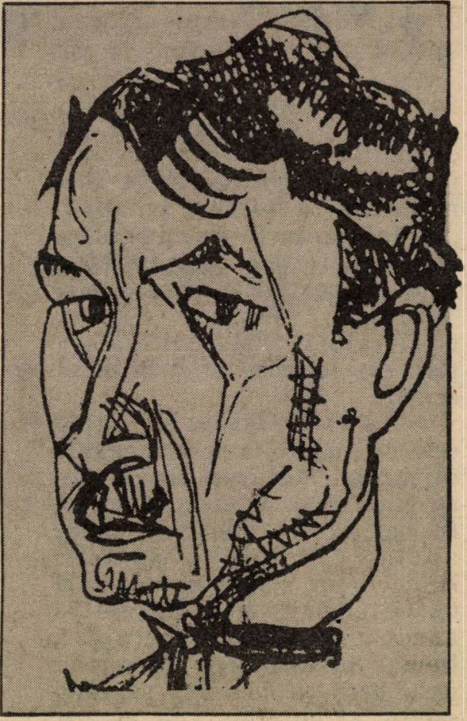

■ *Aderca – văzut de Marcel Iancu*

S–au împlinit săptămînile trecute, 100 de ani de la naşterea lui Felix Aderca (Puieşti–Vaslui, 1891 – Bucureşti, 1962), adică a unuia dintre cei mai de seamă scriitori din cîţi a dat lumii *tribul* evreo–român. A fost poet ("Prin lentile negre", 1912, etc.), prozator ("Domnişoara din strada Neptun", 1920, "Ţapul", 1921, "Moartea unei republici roşii", 1924, etc.), un ctitor al literaturii S.F. din România ("Oraşele înecate", 1937), un dramaturg ("Floarea de mac", 1923, etc.), un eseist ("Mic tratat de estetică", "Goethe", în ms., etc.), un inovator în materie de interviewuri ("Mărturia unei generaţii", 1929), un ziarist complet (secretar de redacţie, între altele, la Biletele de papagal ale lui Arghezi şi mîna dreaptă a marelui meşter), traducător, un autor pentru copii ("În valea marelui fluviu", 1955, etc. etc.). A fost un scriitor total, de–o vitalitate ieşită din comun, un promotor neostenit al modernităţii, un focar de idei, de nervi, de îndrăzneli, de ne–convenţionalisme, de autenticitate. Şi a fost un pătimaş amant, scrierile sale cuprinzînd o extraordinară galerie de portrete feminine, înţelese şi iubite.

...Aşa cum se vede din nuvela *Maud* (din volumul *Revolte)* pe care o reproducem în paginile de faţă, încredinţaţi fiind că, de–acolo, de sus, unde se află, Aderca va încuviinţa cu entuziasm alegerea noastră.

MAUD

...Pe Caţulis, ciudatul prinţ al "Gropanului" de lîngă cele douăsprezece cişmele reci din Constanţa, l–am cunoscut la începuturile mele comerciale, cînd trimiteam morii Buştean vagoane de grîu din Dobrogea şi încărcam şlepuri de făină albă pentru Turcia şi Egipt.

Cu toată activitatea frenetică din timpul zilei, nopţile îmi erau pustii şi reci. De cu seară, Constanţa, ca mai toate localităţile de provincie, şi mai cu seamă cele pe unde a poposit somnolenţa turcească, intră în beţia unei tăceri prelungi...

Deveni musafirul nelipsit al unuia din numeroasele *şantane* – cum se numeau pe vremuri cabaretele – unde serveau chelneri la fel de obosiţi şi se produceau artiste–baletiste exotice care veneau de cine ştie unde, făceau pe rînd ocolul localurilor din port o iarnă, două şi piereau nu se ştie încotro...

Nu băuturile alcătuiau farmecul localului, şi nici măcar artistele care cîntau şi ţopăiau pe o scenă de scînduri, ale căror scîrţîituri întovărăşeau acordurile unui pian la care zdrăngănea un lungan miop, neobişnuit cu exactitatea, deoarece în multe nopţi "programul artistic" se anula din pricina absenţei pianistului. Clienţii se adunau din nevoia de a simţi în jurul lor zumzetul caldei vieţi omeneşti în deplină libertate, începînd cu libertatea cea mai de preţ, de a–ţi alege o femeie după plac, dintr–un cîrd de toate soiurile, gata la orice supunere şi recunoscătoare mai dinainte. Se iscau din această atît de veche nevoie unele drame şi chiar cîte o tragedie, care dezvăluiau toată naivitatea acelor aşa–zişi "oameni stricaţi": cîte o fată care îşi cheltuia ultimul ban cu un client prea drag, cîte un ofiţer care, risipind în local leafa camarazilor din garnizoanele învecinate, se arunca dimineaţa în mare de la Farul reginei.

"Artistele" mie nu–mi puteau smulge mai mult decît obişnuita chetă, şi nici nu izbuteau să–mi dăruiască altceva decît unele amănunte ale vieţii lor zbuciumate, îndeosebi – cînd stăruiam – pricina care le aruncase în această profesie "artistică". În marginea de miazănoapte a oraşului mă adăsta şi mă ocrotea un pui de tătarcă scundă, grasă, cu nas mic şi ochii oblici, toată de culoarea pămîntului cărămiziu, dobrogean. Îmi înviora aşternutul cu mireasmă de levănţică şi-mi păzea cu credinţă liniştea somnului de după amiază. Se legase de duhul odăilor mele cu toată disperarea făpturii ei, care-şi pierdea, fără să ştie de ce şi pentru totdeauna, legămîntul fierbinte cu seminţia ei în risipire.

Să mi se fi sleit într-atît izvorul simţirii încît fetele pavilionului – şi unele aveau tinereţe, isteţime, haz, chiar frumuseţea originală a obîrşiei – să nu mai trezească-n mine dorinţa nici unei alte cunoaşteri, decît a ceea ce grăiau? Poate că uşurinţa de a se lipi, de a îmbrăţişa oftînd în public, şi apoi aceeaşi uşurinţă de a se dezlipi şi a trece la altă masă, cu alţi clienţi, să mă fi amorţit: credinţa femeii e o prejudecată prea veche în bărbat ca să se poată lipsi de ea.

ÎN DANEMARCA FEMEILE SINT CĂRNOASE

Dar Maud, care nu dansa, deşi era destul de mlădioasă în făptura-i parcă prea trupeşă pentru cei optsprezece ani ai privirii albastre şi surîsului nevinovat, a pierdut multe seri la masa mea. Era daneză şi ne-nţelegeam într-o germană amestecată cu franceză, pe care cei din jur le luau drept engleză. Avea o singură plăcere pe această lume, să mănînce, din care pricină fugise de la părinţi, avari cultivatori de lalele, şi care, c-o singură pîine mare, coaptă-n casă, voiau să ţie o săptămînă cinci fete şi doi rîndaşi, în totul nouă guri, fără a cîinelui din lanţ.

Optsprezece ani? Exagerasem. Maud rîse arătînd dinţii mici în chipu-i oarecum pătrat din pricina părului auriu prea bogat, care-i strîmta fruntea, şi a fălcilor puternice, trandafirii ca de o neîntreruptă pudoare. Avea numai şaisprezece ani Maud şi părăsise familia de la paisprezece. În Danemarca fetele şi femeile care trăiesc pe ogoare sau la ţărmul mării sînt cărnoase şi torturate de o cumplită poftă de mîncare.

În felul nesăţios în care trăgea bucatele dinainte şi asemenea unei viţele sănătoase le mesteca îndelung arăta Maud că nu trăia pentru altceva pe lume. "Numărul" ei artistic, cîntecul danez cu chiotul la sfîrşit de cuplet, pocnetul ritmic din saboţi la fiecare refren n-aveau pentru Maud decît un scop: dup-aceea să mănînce bine. Toate celelalte senzualităţi parcă-i erau stîrpite, de unde i se trăgea şi nevinovăţia chipului, privirii, surîsului. Refuza cu sinceritate îmbrăţişările şi strîngerile de mîini jinduitoare ale clienţilor pavilionului, care o socoteau prea mîndră sau prea venală.

Biata Maud! Nu era nici una, nici alta.!

Mult mai tîrziu băgai de seamă că preferinţa pe care o arăta colţului dintre ferestre unde mă aflam se datora tocmai lipsei mele de pretenţii şi siguranţei că, după ultima friptură din zori de zi, va putea dormi în camera de la hotelul artistelor singură şi fără nici o îndatorire.

Odată lipsii mai multă vreme de la pavilion. Cînd revenii o găsii pe Maud la altă masă, învecinată, cu un personaj macabru şi teatral, pe care-l mai văzusem de cîteva ori în local, la mari răstimpuri. Mica daneză, ca de obicei, îmbuca, iar insul care o priveghea era înalt, uscăţiv, cu ochelari de aur şi de o gravitate de parcă trebuia să hotărască la capătul nopţii de destinul lumii. Altfel, destul de decorativ: pantofi de lac, inele groase cu mari pietre preţioase la cele mai multe degete, lanţ gros de aur pe pîntecele supt şi baston cu mîner de fildeş, de care nu se despărţea, precum nu se despărţea de pălăria dată pe ceafă şi de pardesiul de mătase neagră, de operă romantică.

LA MASĂ CU CAVALERUL MORŢII

Maud îl sili să se-ntoarcă spre mine, şi astfel îl cunoscui pe dl. Caţulis, care, spre a face plăcere fetei, mă pofti la masa lor, întunecat. Dar, ca la un semn nevăzut, se ivi la masă şi Miţi, "dansatoarea tiroleză", o vieneză înaltă, uscăţivă, cu glas răguşit de pasăre de pradă, prietena intimă a danezei. Avea menirea să mă împiedice de a pleca înaintea d-lui Caţulis. Înţelesei. Şi făcui acest serviciu micei Maud, care avea dreptate. Caţulis gîfîia, şi o duhoare putredă se amesteca din el cu un puternic parfum de garoafe.

"Cavalerul morţii" – cum îl numi în şoaptă Miţi – plecă spre ziuă, şi mai cadaveric, luînd întîlnire cu Maud, preferata inimii lui, pentru seara următoare. Mie îmi strînse mîna cu răceală umedă şi, înaintînd demn spre ieşire, lovi aproape toate mesele, care sunară scheletic. Maud îl întovărăşea, sprijinindu-l de un cot...

Miţi îmi dete cîteva lămuriri asupra cadavericului pretendent. Era ultimul supravieţuitor al unei vechi familii de negustori greci din Constanţa veche, doborîţi şi luaţi pe rînd de o tuberculoză ereditară. D-l Caţulis se îngrijise trecînd prin toate sanatoriile de lux elveţiene şi norvegiene, cheltuind imensa avere a familiei. I-a mai rămas un şir de case mici într-o curte vastă cu fîntînă părăsită, denumită "Gropan", din a căror închiriere trăia. Dar era oare cu putinţă ca din venitul sărăcăcios a opt cămăruţe să ducă viaţa de luxură pe care i-o cunoştea tot pavilionul? Mai avea pesemne avuţii ascunse, neştiute de nimeni. Păcat că Maud era atît de puţin practică...

Muşcînd dintr-un măr pe care-l şterpelise de la bufet, Maud reveni, fericită, că scăpase atît de uşor. Apoi, cu ochii albaştri micşoraţi intenţionat, în care scăpără o mică viclenie dată pe faţă, mă rugă:

– Plăteşti un măr, da?

Scundă cum era, veni sub bărbia mea, căci tocmai voiam să plec şi, în vreme ce Miţi se depărta repede, murmură privindu-mă drept în ochi, ţinîndu-mă cu privirile ca-ntr-un fel de dulci zăbale:

I-AM EXPLICAT FRUMOASEI MAUD CĂ FEMEIA DIN PATUL MEU AR FI SFÎŞIAT-O CU UNGHIILE ŞI CU DINŢII

– Vreau să mergem la tine acasă, da? *Ich kochen!1* Totdeauna! *Ich kochen*, da?

Îi explicai că aş fi primit bucuros, dar aveam acasă o mongolă şi era atît de sălbatică, încît văzînd-o pe Maud, s-ar repezi şi ar sfîşia-o numaidecît cu unghiile, cu dinţii.

Maud rîse, apoi se uită într-o parte cu mutră mofluză şi se prefăcu a plînge de acest crud şi neînduplecat destin. Ştiam că-n curînd pavilionul va concedia o parte din personalul artistic deoarece se apropia sezonul mort – anotimpul verii caniculare – şi Maud nu era sigură că-şi va păstra angajamentul. Îi lăsai în palmă o mică monedă de aur – era mult aur pe acea vreme în port! – îi dezmierdai mîna închisă şi îi şopti din toată inima:

– Drum bun, Maud! Să-mi scrii de la Constantinopol sau de la Cairo, pe adresa vămii. Să-mi trimiţi o fotografie. Îmi va face plăcere să te privesc. Plec şi eu în curînd. Peste opt zile începe al doilea treierat şi trebuie neapărat să fiu la Caraomer, să iau în primire recolta. Ai să-mi scrii, da?

Se lumina de ziuă.

Magia localului se risipise.

Maud se prefăcu îndurerară.

– *Sür...* plînse ea în hohot teatral.

Îşi puse scufia şi şorţul alb, care-i alcătuiau costumul artistic, şi, scoţînd din buzunarul şorţului batista în horboţele, o fîlfîi în aer ca un adio, în vreme ce mă depărtam spre ieşire în rîsul nestăpînit al chefliilor întîrziaţi, al "artistelor" şi al chelnerilor.

Credeam că se-ncheiase episodul cu mica daneză, cînd, într-o după-amiază toridă de iulie, pe drumeagul ce şerpuieşte între colinele line dinspre gara dobrogeană, zării o pălărie de pai cu fundă albastră fluturată cu frenezie deasupra unei brişti prăfuite, făcîndu-mi semne la maşina de treierat, unde mă aflam. Pălăria de pai nu mai adăstă alt răspuns, ci, sărind, în praful drumului, trase după ea, ca luată de vînt, o făptură scundă, dar agilă.

Cu răsufletul aproape pierdut, rîzînd ca o şcolăriţă în vacanţă, cu ochii, cu bărbia, cu obrajii rumeni, se opri dinainte-mi în pleava treierişului, între sacii de grîu, carele de snopi şi oamenii uluiţi de muncă, în zgomotul batozei furioase. Maud răcni cu glasu-i copilăresc în graiurile ei amestecate:

– *Ich komm* (vin) la tine!...

Maud îmi plăcuse din pricina acelei revolte de la paisprezece ani pentru a-şi potoli foamea. Îmi plăcu şi acum îndrăzneala ei de a mă fi căutat. O trăsei deoparte din bătaia prafului şi duduitul batozei. Întrebai aproape răstit:

– De ce-ai venit? Cine ţi-a spus că sînt aici?

Dar ea nu înţelese bine decît mohorîrea glasului şi nu văzu decît încruntarea feţei mele acoperite de pleavă.

– *Si toi fache... ich fabre weg.* (dacă eşti supărat... mă-ntorc înapoi.) Supărat? întrebă oprindu-mi mersul în mirişti cu făptura-i scundă şi apucîndu-mi braţul.

Astfel avui în vara aceea o neaşteptată tovărăşie, atît de voioasă şi de tinerească, într-un cătun de colibe dărăpănate, acoperite de paie, jumătate de tătari, jumătate de turci, unde vitele locuiau în aceleaşi vizuini cu oamenii, iar cel mai simpatic din toate acele vieţuitoare era măgarul...

O FĂPTURĂ ATÎT DE GRAŢIOS MATERIALĂ, CA UN NUD DE BOUCHER

Tîrziu, în toamnă, o brişcă ne duse către Constanţa. Hopurile aruncau pe Maud, grăsună şi îmbufnată, mai rumenă ca oricînd – omenească purcică de York – asupră-mi, şi mai rar pe mine asupra ei. O luai de mijloc:

– Ţi-a plăcut, cred, la Caraomer! zisei cu acel glas care de obicei pune capăt.

– Foarte mult, răspunse ea aproape numai cu răsuflarea. Mulţumesc. Apoi, întorcîndu-se deodată şi aruncîndu-mi-se de gît: Ah! Tu nu mă iubeşti! plînse ea cu toate glasurile, cu toate liniile feţei, dar cu ochii fără lacrimi, iscoditori, în ochii mei.

– Cum nu te iubesc? Cine a avut toată vara asta grijă de tine? Sigur că nu mă duc la Bucureşti să-mi otrăvesc copilele, să dau foc morii ca să fur banii din casa de fier şi pe urmă să plec cu tine în lume. Dacă aş face aşa ceva, ai spune că sînt nebun.

– Nu, aş spune că mă iubeşti.

– Totuna. Tu, care eşti atît de chibzuită, te superi tocmai pentru că mă simţi la fel cu tine, atît de la fel, că nici nu mai e nevoie să vorbim: noi ne-nţelegem dintr-o privire, tăcînd...

Gîndii atunci că iubirea romantică, pe care se prefăcea că o dorea, la Maud era cu neputinţă. O făptură atît de graţios materială, ca un nud de Boucher, al cărei duh era numai o emanaţie a cărnii trandafirii, dacă părea totuşi că pricepe, cu ce oare să fi aţîţat şi dezlănţuit imaginaţiile, dorinţele, fatalităţile? Maud era un nud moale, un delicios burduf, alb şi trandafiriu, şi niciodată n-avea un suflet şi-un obraz mai împăcat ca-n minutele lungi pe care le petrecea – şi le prelungea cu voluptate – pe ulcica-i personală, cînd arăta şi-o deosebită poftă de taifas.

Nu, nu era sortită să trezească mari pasiuni această Maud, de altfel delicioasă.

Pentru a preda socotelile şi a îndeplini formalităţile unui nou export de făină, plecai la Bucureşti, unde fui reţinut pînă în preajma Crăciunului. Revenii la Constanţa în timpul zăpezii. De la gară trăsei la hotel, deoarece nu mai aveam de mult locuinţă. Tătarca plecase în sudul Dobrogei, unde se mărită cu-n turc, care voia s-o ducă la Smirna. Pustietatea camerei de hotel mă alungă îndată iar pe uliţele unde se răsuceau vîrtejurile de nea biciuite de vîntul dinspre mare.

La restaurant întîrziai pînă după miezul nopţii, cînd mă-ndreptai spre pavilion.

Maud nu plecase – cum credeam. Ci, în picioare la bufetul din apropierea scenei, îmbuca dintr-o imensă tortă de ciocolată, găsind vreme s-o certe şi pe Miţi, dansatoarea în costum tirolez, care asculta vinovată.

Cînd Maud mă zări în colţul dintre ferestre, unde ceream oarecare informaţii de la vechiul chelner, făcu ochii mari şi rămase înlemnită, cu prăjitura în mînă, de parcă ar fi luat pavilionul foc. Apoi năvăli printre mese şi clienţi. Gîfîind, mă ajunse:

– *Ah! Vous voilà!* izbucni ea în franţuzeşte, într-un rîs ciudat.

O aşezai binişor alături, pregătindu-mă să-i mărturisesc că nu mă aşteptam s-o revăd şi iarna aceasta în pavilion, cînd, în aceeaşi clipă, cineva mă trase cu obrăznicie de gulerul hainei. Mă rdicai şi mă întorsei. "Cavalerul morţii", cu ochelarii de aur tremurînd pe nas, cu pardesiul de mătase romantică pe umeri, pregăti un pumn şi vru să mă lovească. Mă trăsei deoparte. Pumnul aruncat în gol smuci înainte trupul bietului cavaler, de era să cadă. Se propti cu amîndouă mîinile de speteaza canapelei roşii. Cîţiva chelneri se repeziră spre el, în vreme ce Miţi şi Maud îl copleşeau cu ocări în limbi diferite Eram indignat de necuviinta caraghiosului ins, dar îmi dădui seama că atacul încercat asupra mea se datora micii daneze, care, pesemne, îl ocolea, iar nefericitul mă socotea vinovat. Deşi n-aveam nici un drept, o certai pe Maud, şi Maud strigă la Miţi că de ce strigă la mine. Mă simţii stingherit: toate privirile din pavilion erau îndreptate asupra mesei mele. "Programul artistic" îşi reluă cursul. Miţi dansă plesnind cu palmele pulpele-i voinice, Maud cîntă pocnind refrenul din saboţi. Mă strecurai pînă la uşă. Aci luai de la patronul pavilionului adresa "adversarului" meu şi plecai. O trăsură largă mă purtă în zigzag pînă-n malul de miazănoapte al oraşului, sub a cărui străveche prăbuşire se desfăcuseră cele douăsprezece izvoare în semicerc, zidite apoi în cişmele pentru oameni şi vite. Scoborîi de sub burduful trăsurii şi o luai pe uliţe întortocheate, strîmte, pe unde nu putea pătrunde decît piciorul omului şi al măgarului, tradiţionalul tovarăş de umblet al localnicilor. Astfel ajunsei la "Gropanul" prinţului Caţulis.

Era un vechi han cu odăi mărunte de scînduri, unele deasupra altora de jur împrejurul unei curţi largi, iar la mijloc cu o fîntînă prăbuşită, unde chiriaşii aruncau gunoaiele. Mă-ndreptai spre întîia odaie din stînga, unde la o fereastră mijea lumina unei lămpi de petrol. Bătui în uşă, dar nu răspunse nimeni. Deschisei şi intrai. Pe un scăunel, alături de gura deschisă a unei sobe de tuci, cu acelaşi pardesiu de mătase pe umeri, "prinţul Gropanului" – cum îl numise şi birjarul – mînca domol dintr-un jurnal pătat întins pe genunchi. O clipă se uită la mine îngrozit, de parcă venisem să-l asasinez, dar nu se ridică de pe scăunel.

– Te rog să mă ierţi că-ţi tulbur masa... începui. Am venit să mă explic.

– N-aud... gîfîi el, dumicînd şi înghiţind. Vorbeşte mai tare. Şi-mi întinse urechea dreaptă, unde rostii iar răspicat de ce venisem.

Prinţul se ridică încet, cu toată luarea-aminte, puse restul merindei cu ziarul strîns în fereastră şi, întorcîndu-se către mine, se prezentă cu-n rînjet care era surîsul politeţii lui.

– Mă numesc Caţulis, prinţul Caţulis... cu cine am onoarea?

Îi spusei cine eram, şi el mă pofti pe scăunelul de lîngă foc. Mai trase un scăunel de sub patul de scînduri şi luă loc alături, cu urechea sănătoasă către mine. Îl lămurii în puţine cuvinte asupra adevăratei mele poziţii faţă de fetele din pavilion, că nu-mi luasem nici un fel de privilegiu şi că sosisem la Constanţa după o absenţă de aproape şase luni. Dacă avea o atît de puternică preferinţă pentru vreuna din artistele pavilionului şi socotea prezenţa mea nedorită, mă declaram gata să nu mai calc pe-acolo.

– Eşti foarte drăguţ, foarte... grăi el rar, cam hîrîit. Te rog să-mi ierţi mojicia şi aş dori să rămînem prieteni. De felul meu nu sînt ţoapă, dar nu ştiu ce mi s-a părut... Pesemne că (rîs tragic) am intrat în anul morţii. N-am nici un drept să te împiedic să vizitezi pavilionul, dar dacă nu te grăbeşti, aş dori să-ţi explic şi eu de ce am...

Nu încheie fraza. Se ridică, trase de sub pat un geamantan mare de piele de crocodil uzată, îl descuie cu meticulozitate şi scoase o cutie de ţigări de foi, pe care mi-o prezentă:

– *Bectimis.* Serveşte-te, rogu-te, grăi el niţel mai grăbit din amabilitate, şi tuşi puţin. Sînt ţigări de pe vremea regelui Carol I. Eu nu mai fumez de mult. Le păstrez pentru musafirii mei.

Deoarece nici eu nu eram fumător, puse cutia la loc şi reveni pe scăunel în bătaia focului din sobă.

CÎŢIVA PUI DE MARCHIZI MĂ PRINSESERĂ LA MAMELE LOR

– Şi, cum spuneam, urmă el cu graiul nesigur, plesnit uneori fărîme, şi rar, ar fi păcat să nu te mai duci la pavilion, dacă-ţi face plăcere. Eu calc în răstimpuri mari pe acolo, o dată pe lună, cînd îmi adun banii de la chiriaşi. Ar fi nedrept să-ncurc pe cineva numai pentru atît. Aşa e? A! Dacă aş fi sănătos... (Rîs prelung, parcă silit. Luîndu-mă cu coada ochiului.) Dar atunci ar fi mai rău de dumneata. Trăgeam bine cu pistolul, de sabie nu mai vorbesc. De-aia m-au şi expulzat pe vremuri din Franţa, unde dorm, de vreo douăzeci şi cinci de ani, nişte pui de marchizi cu mustăcioară răsucită, care mă prinseseră la mamele lor. Dar acum sînt bolnav... Nu ştiu de ce a fost făcut să port în piept un duşman mai mic decît vîrful unui ac şi pe care să nu-l pot scoate de acolo. Dar, în sfîrşit! Bine şi-aşa! dacă mă atingeau cu spada marchizii, intram eu în pămînt în locul lor, şi-ar fi fost mai rău. Aşa e? Viaţa e bună oricum! oricum!

Îl întrebai dacă nu s-a căutat cu medici.

– Nişte şarlatani, răspunse, care nu ştiu nimic. Te trimit la aer curat să te vindeci singur sau să mori. Sînt şi odioşi, te rog să mă crezi, cu nestăpînita lor sete de bani dinaintea oamenilor doborîţi.

METODA MEA: USTUROI CU PÎINE NEAGRĂ; ŞI AMORUL!

Îl întrebai de ce nu se duce însuşi într-o localitate de munte, să se lecuiască.

– Şi aerul de munte e o şarlatanie: arde plămînii, cum sufli-n foc. Şi pe urmă nu mai rămîne decît scrumul. Ehe! Am eu metoda mea!

Ce fel de metodă era aceea care de ani şi ani îl ţinea tot bolnav? Şi la ce era bună, cu rezultate atît de jalnice?

– Că nu m-a lecuit – urmă el – da, văd că nu m-a lecuit. Dar mă ţine-n viaţă de mai bine de douăzeci de ani. Asta nu-i nimic? Ehe, domle Fane, dacă aş da pe faţă metoda mea, aş cîştiga milioane! Ar trebui să adun bolnavii de piept şi să le spun: "Mîncaţi usturoi cu pîine neagră dimineaţa pe inima goală, un pahar de basamac fiert la amiaz, iar seara peşte sărat, dar bine sărat, cu pîine neagră, uscată, şi să nu puneţi pîn' la ziuă un strop de apă-n gură". Atît! Dar cine m-ar crede? În neamul Caţulis am fost unsprezece fraţi şi surori. S-au curăţat toţi în cîţiva ani, numai pentru că n-au ascultat de mine. Eu trăiesc, precum vezi!

Şi rîse răzbunător.

Crezui că unui asemenea maniac i se putea pune o întrebare crudă, în care se afla şi răspunsul:

– Şi e asta, domnule Caţulis, o viaţă? Să te chinuieşti în sudorile reci ale tuberculozei zeci de ani şi să nu guşti pînă la moarte decît deliciile usturoiului şi peştelui sărat, fără apă?

Prinţul rămase cu ochii la mine şi gura niţel căscată. Apoi aţîţă cu o sîrmă jarul din sobă, se aplecă, luă o buturugă, pe care o împinse în scîntei. I se făcu prea cald. Se ridică, îşi aruncă pardesiul cu o mişcare a umerilor nalţi pe marginea patului şi rămase lung, scheletic, în costumul negru, ca un Don Chişot al galanteriei în mijlocul încăperii.

– Dar deliciile iubirii le-ai uitat, domnul meu? zise el cu întreg glasu-i hodorogit. Ele nu sînt interzise bolii mele. Ba să te-ncredinţezi, te rog, fie şi numai după mojicia încercată asupra dumitale, că bacilul Koch e foarte amoros, teribil de amoros! Şi, fără supărare, numai noi, tuberculoşii, iubim cu-adevărat. Toţi ceilalţi, sănătoşi sau suferind de alte beteşuguri, simulaţi iubirea, mai mult sau mai puţin conştient.

Îi mărturisii că mă-ndoiam de forţele bolnavilor de piept şi de atracţia pe care slăbiciunea lor ar putea-o avea asupra sexului mult dorit.

FEMEIA: VEHICULUL CARE TE DUCE ÎN ŢINUTURILE BEATITUDINII SUPREME

– Să nu vorbim în stilul boxerilor şi cu ideologia luptătorilor de circ, scumpe domnule. Forţa fizică e un element secundar, dacă nu cu totul netrebnic, în zămislirea şi viaţa sentimentelor. Ai citit vreodată pe Platon? Sau vreun alt poet grec? Ceea ce sufletul nostru caută (şi mîna scormoni în pieptul găunos) nu e posesiunea brutală, vulgară, şi nici voluptatea acestei posesiuni, ci o anume stare de suflet care face pe om asemenea zeilor şi la care unii din noi ajungem uneori cu ajutorul alcoolului, morfinei, alţii cu ajutorul gîndirii extatice, alţii – cei mai mulţi – cu ajutorul femeii, cel mai lesnicios vehicul către ţinuturile beatitudinii supreme. O! Eu n-am prea mare nevoie să atrag femeia dorită. Că sînt atras e lucrul cel mai de seamă. Şi pe Maud, fetişcana sănătoasă, mîncăcioasă, ca o juncană pe coline, o pot face să mă dorească în preajma ei sau cel puţin să-mi dea iluzia că mă doreşte cu ceva foarte lesnicios şi la îndemîna oricui... Prinţul Caţulis îşi frecă degetul gros al mîinii drepte de arătător, gestul omului care plăteşte. De aceea mă si-nfuriasem pe dumneata, urmă el. Socoteam că ameţişeşi fata şi o împiedicai să-mi primească banii, lucru pentru care venim toţi acolo, la pavilion.

"SĂ-I RĂSTORN ÎN SÎN O SUTĂ DE PERLE ADEVĂRATE"

Îi amintii prinţului că Maud era cea mai costisitoare artistă, prin tinereţea, frumuseţea, exotismul şi chiar... naivitatea ei. Putea el oare, cumpăra şi păstra o asemenea făptură de lux?

Caţulis rîse adînc, apoi răspunse blajin. ducînd mîinile la spate şi înclinîndu-se niţel, ca un lord:

– Faci aluzie la sărăcia mea... Nu te sfii! Nu te sfii! Gropanul ăsta, cu păduchioşii lui de chiriaşi e tot ce a mai rămas dintr-o avere întinsă din Arhipeleagul grecesc pînă-n Sicilia. A fost cîştigată de un străbunic în cîteva luni. Apoi neamul nostru a trăit din această avere mai bine de două veacuri. E destul, cred. Nenorocul bietei Maud – sau al meu! Mi-ar fi făcut plăcere să-i aduc în palmă şi să-i răstorn în sîn o sută de perle adevărate, să-i pun la urechi diamante şi la glezna piciorului stîng o brăţară de safire. Crezi că asemenea daruri n-ar fi făcut-o pe Maud să mă adaste cu sinceră nerăbdare şi să mă certe că n-o iubesc îndeajuns? Dar tot am găsit mijlocul – pînă la urmă – să mă ridic la oarecare avuţie şi putere, În fiecare zi nu, dar o dată pe lună, da, asta da! Usturoiul şi peştele sărat sînt alimente care pe-aici costă numai cîteva firfirici. Am vestminte şi rufărie din vremurile bune pe toată viaţa, ba să dăruiesc şi altora. Chiţimiile astea de lemn îmi aduc cam trei mii de franci pe lună. Dacă păstrez o mie, cu două mii de franci de aur cred că pot fi într-o noapte, într-o singură noapte pe lună, cel mai îmbiat crai din pavilion. Nu? O dată pe lună eu ies la preumblare în trăsura cea mai somptuoasă din Constanţa asta, reţin camera cea mai confortabilă în hotelul cel mai scump, unde descind cu femeia cea mai dorită. Astă-seară, din pricina conflictului cu dumneata, am rămas cu banii în buzunar, aşa că va trebui să reîncep mîine seară cheful stricat... Tăcu. Apoi adăugă, mai înăbuşit: Dacă nu va fi cumva prea tîrziu... Mă simt cam obosit. De aici poate mi s-a tras şi nervozitatea. Maud e fată cuminte. Nu m-ar fi alungat dacă m-aş fi purtat ca un cavaler, nu ca un mitocan beat. Maud e fată odihnitoare, Maud e ca un pahar de lapte cu smîntînă...

Cînd ne despărţirăm, mîinile amîndouă care-mi cuprinseseră mîna ardeau. Cerui voie prinţului să vin să-l văd a doua zi. Mă rugă să trec spre seară, căci se simţea prea istovit şi dorea să doarmă netulburat toată ziua.

Încercările mele, a doua zi, de a o lua şi pe Maud la Gropan fură zadarnice. Mă privi cu furie, o furie îndîrjită, care-i înţepenise maxilarele şi-i dădu o clipă înfăţişare de criminală.

Plecai singur spre Douăsprezece fîntîni şi, cînd ajunsei la Gropan, îmi dădui seama, după lumînările aprinse şi lumea străină înghesuită în odaia prinţului, ce teribil instinct călăuzea în viaţă paşii micii daneze... Caţulis era pe patul morţii. Abia mai recunoştea pe cei din jur. Trebuia să vie şi preotul grec. Mie-mi rînji a prietenie şi-mi arătă pe soba rece un plic, pe care se afla numele meu.

După miezul nopţii se lungi, înţepeni şi îngheţă, primind în lumea lui cea nouă parada durerilor care-l adăstau.

Din banii găsiţi sub perina prinţului i se putu face o înmormîntare demnă, cu alai şi prapuri, pînă la cavoul familiei tuberculoase, de marmură de Paros. Fu şi el aşezat alături de osemintele adunate din veac.

În plic, prinţul îmi lăsa dovada simţămintelor lui de cavalerească preţuire: un mic ceasornic de aur, bătut în peruzele, poate singura bijuterie pe care o mai păstrase.

Spre ziuă, la pavilion, prinsei ceasornicul de alba încheietură a mîinii micii Maud.

– De la prinţul Caţulis, îi şoptii.

– O! se feri ea, privindu-mă speriată.

– A murit, adăugai ca s-o liniştesc.

Ştiam că era singurul fel în care mai puteam face o bucurie, acelui suflet platonician

Şi încheiai brăţara.

EXCURSII ÎN TOATĂ LUMEA
CU ADRIAN
PE ORICE
MERIDIAN
VACANŢĂ
ŞI TRATAMENT
ÎN ROMÂNIA

UREAZĂ CLIENTELEI, RUDELOR ŞI PRIETENILOR
HAG PESAH SAMEAH!

Clienţii noştri vor beneficia de reducerile şi condiţiile de plată pentru care sîntem renumiţi.

TEL AVIV Str. Shenkin 8
Telefon 200.687•285.773

MAMAIA מַאמַאיַה

Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE

HAG PESAH SAMEAH!

AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA LOCURILE PRIN TEL. NR. 5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

ROBERT TWOHY

INTOTDEAUNA TREBUIE SĂ RIȘTI...

...dacă vrei să-ți iasă pasiența. E o lecție pe care au învățat-o și Leibovici, motociclistul spărgător de bănci și alți spărgători excroci sau pur și simplu șmecheri de prin zonă.

– Schiță polițistă –

Sună telefonul. Șeful poliției din Lindenville ridică receptorul și spune:

– Departamentul poliției.

– Aici e doamna Grant. Locuiesc în 230, Lockhaven Line.

– Ce doriți?

– Nu... nu pot să vă spun la telefon. Nu sînt sigură... Puteți veni dumneavoastră?

– Unde?

– La mine acasă. O să vă lămuriți mai bine dacă o să vedeți. Poate că puteți dumneavoastră...

– Ce să putem? Vocea joasă, tremurată îl pune oarecum în încurcătură pe șeful poliției, Brandon. Era un bărbat înalt, solid, inteligent dar cam lent. Comunitatea suburbană pe care o proteja era alcătuită din familii aparținînd clasei de mijloc ai cărei capi lucrau în metropola din apropiere. Nicicînd nu avusese loc acolo vreo crimă sau o acțiune gravă de domeniul justiției. Doar cîteva furtișaguri și unele acte de vandalism săvîrșite de tineri. Se poate spune că șeful poliției dormise liniștit din acest punct de vedere în decursul ultimilor paisprezece ani. Dar de data aceasta vocea de la telefon îi transmitea pare-se un fapt grav care necesita măsuri urgente.

– Ce să putem? repetă el.

– Să verificați dacă totul este în regulă, spuse doamna Grant, sau dacă... în sfîrșit, nu s-a *întîmplat* ceva vecinilor mei.

Șeful poliției se urcă în mașină și porni la drum. Cunoștea casa de la adresa indicată. Era locuința bătrînului judecător Groler – o casă dărăpănată, cu două etaje, năpădită de bălării și înconjurată de un zid degradat de vreme – o relicvă a trecutului într-un cartier cu locuințe ieftine. Din cînd în cînd, cîte un artist, sau o soră de caritate, sau o pereche de muncitori o închiriau pentru o scurtă perioadă de timp și apoi se mutau.

Șeful auzise că fusese închiriată din nou în urmă cu vreo șase luni. Dar nu știa cine era noua chiriașă, doamna Grant.

Avea un oarecare scepticism în ceea ce privește seriozitatea semnalului de alarmă dat de această doamnă pe care o bănuia o bătrînică sfrijită cu halucinații întrucît, cum spuneam, nimic grav nu se întîmplase vreodată la Lindenville.

Opri mașina vizavi de locuința lui Groler, se dădu jos și traversă strada. Nimeni nu-l luă în seamă. Pe această stradă fiecare – cu excepția poate a noii chiriașe a locuinței lui Groler – ținea la intimitatea sa și-și amenajase astfel terenul încît casa, situată la oarecare depărtare de stradă, să devină aproape invizibilă pentru trecători și chiar pentru vecini.

Șeful poliției urcă scările de piatră veche care duceau la terasa năpădită de iarbă, apoi cîteva trepte de lemn și dădu, oarecum surprins, peste o sonerie. Se așteptase la un inel de metal demodat.

Femeia care apăru în cadrul ușii nu era nici scundă, nici bătrînă, nici neajutorată, cum își imaginase șeful poliției. Avea o înălțime potrivită, o vîrstă mijlocie și o agreabilă față rotundă, dîrză și hotărîtă. În părul ei existau unele fire cenușii, dar majoritatea o formau cele brune. Ochii ei erau albaștri și limpezi, iar desenul gurii, plăcut. Purta o rochie de casă simplă, ieftină, dar de bun gust.

– Doamna Grant? Șeful poliției, Brandon.

– Vă mulțumesc că ați răspuns atît de prompt apelului meu. Probabil sînt o proastă, spuse ea, poftindu-l în casă. Schiță un zîmbet nesigur. Timp de trei zile am dezbătut problema cu mine însămi. N-am vrut să mă amestec în ceva care putea să...

Clătină din cap, își apăsă buzele și o linie verticală îi apăru pe fruntea netedă.

– Dar după cele petrecute aseară...

Se aflau în sufrageria veche, întunecată. Brandon își trase un scaun, dar nu se așeză, așteptînd ca ea să ia mai întîi loc. Dar ea spuse:

– Sînteți de acord să mergem în dormitor? Rîse încet, stingherită. O să vă dați mai bine seama.

Șeful poliției o urmă pe scară. Ea urca ușor, în timp ce el gîfîia. Se arătă calmă, în timp ce el părea oarecum agitat. Totuși, îi făcea plăcere s-o privească. Se întreba dacă era cumva văduvă. Se întrebă de ce oare s-a-ntrebat... Firește că era văduvă. Nu exista nici o urmă de bărbat în casă. Iar ea purta o verighetă în deget.

Șeful poliției se afla acum lîngă fereastra închisă a dormitorului demodat, mobilat cu vechituri, dar curat. Printr-o perdea subţire, putea vedea jos în curtea alăturată. Zări acolo, în curte, un bărbat slab, chel, instalat într-un şezlong. Omul avea pe el doar un maiou, nişte pantaloni murdari şi şifonaţi şi sandale de pînză. Să tot fi avut vreo cincizeci şi cinci de ani. Părul îi era nepieptănat şi pe obraz avea fire de păr negre. Ţinea în mînă un pahar. O sticlă cu whisky şi o cană cu apă se aflau lîngă el, pe jos. Numeroase cutii de bere goale şi mai bine de o jumătate de duzină de sticle de asemeni golite erau risipite pe iarba netunsă.

Doamna Grant, care se afla lîngă Brandon, spuse:

– Povestea asta continuă de aproape două săptămîni.

– Ce anume? Beţia?

– Da.

Îşi frecă bărbia cu mîna lui mare, moale.

– E George Colfax, nu-i aşa?

– Îl cunoaşteţi?

– Din vedere. De altfel, pe mai toţi oamenii din acest oraş îi cunosc din vedere. Habar n-am avut că e beţiv.

Ea luă un scaun şi i-l întinse. Se aşeză. Ea se instală pe marginea patului, iar el întoarse uşor scaunul în aşa fel încît s-o poată vedea. Spuse:

– Ce se întîmplă? De ce aţi ţinut ca eu să dau ochii cu el?

– Nu-i cunosc, spuse ea cu o voce moale. N-am avut nici un fel de contact cu ei – nici cu altcineva din acest bloc. În oraşul ăsta fiecare-şi vede de-ale lui, preferă singurătatea. Dar i-am văzut de la fereastră de mai multe ori, – i-am văzut în grădină, am văzut îngrijind-o. Nu obişnuiau să bea. N-am văzut niciodată vreo urmă de băutură. Dar acum... de două săptămîni încoace...

– El bea singur?

– Da.

– Şi soţia?

– N-am văzut-o de două săptămîni. De cînd a început să bea. N-am văzut nici cîinele.

– Ce cîine?

– Ea are un cîine mititel, un căţeluş alb.

Tăcu o clipă. Apoi continuă.

– O dată sau de două ori, i-am observat de la fereastră în timp ce se aflau în curte, unde el lucra cu grebla sau cu coasa, pe cînd ea stătea în şezlong, supraveghiindu-l... o dată sau de două ori, cînd nu se uita la el, l-am surprins aruncîndu-i o privire...

– Da?

Ochii ei se măriră şi căpătară o strălucire.

– Se pare că n-o agreează, domnule Brandon. N-o agreează deloc. Mi-am dat seama de asta după expresia feţei lui.

După cîteva clipe, şeful poliţiei spuse:

– Aţi pomenit ceva despre noaptea trecută. S-a întîmplat ceva neobişnuit aseară?

– Aseară m-am trezit din somn pe la unsprezece. Vă aduceţi aminte că era lună plină. Nu ştiu ce m-a trezit... un zgomot sau altceva. M-am dus la fereastră. L-am văzut pe domnul Colfax stînd acolo, în fundul curţii, lîngă patul de flori neplantate. Avea în mînă o lopată. A stat aşa multă vreme, sprijinindu-se de unealtă. Apoi a înfipt lopata în pămînt şi l-a răscolit puţin. Pe urmă s-a oprit. Şi, după un timp, s-a întors în casă.

Ea se ridică şi se îndreptă spre fereastră.

– Aşa îşi petrece timpul în fiecare zi. Cu băutura alături. Uitîndu-se din cînd în cînd la patul de flori.

Se instală iar pe marginea patului.

Brandon se duse la fereastră şi se uită în jos la omul din şezlong. Beţivul întinse mîna şi luă un pahar pe care-l duse la buze.

Şeful poliţiei spuse:

– Poate că s-au certat. Poate că ea a plecat undeva pentru un timp.

– Poate...

– Poate că s-a dus să-şi viziteze nişte rude, spuse el. Sau a plecat în vacanţă, într-o călătorie – orice e posibil.

Oftă şi se întoarse de la fereastră.

– Acum vreo opt ani s-a săvîrşit o crimă în Lindenville. Un om a fost lovit cu o sticlă în cartierul muncitorilor de la căile ferate... Nu sînt obişnuit să anchetez crime grave.

Îşi frecă falca o clipă. Apoi, spuse cu o nuanţă de vioiciune în glas:

– Nu e cazul să ne pierdem cu firea. Deocamdată, să nu facem nici un fel de presupuneri. Am să întreprind unele cercetări discrete. La urma urmei, ne aflăm în Lindenville.

Ea îl însoţi pe scări pînă la uşa din faţă. El spuse:

– Nu vorbiţi cu nimeni despre asta. Am să vă ţin la curent.

Doamna Grand îl urmări cu privirea pînă ce se urcă în maşină. Apoi închise uşa. Simţea că e pe cale de a începe să tremure. În acelaşi timp, o cuprinse o mare uşurare. Făcuse ceea ce trebuia să facă. Nu se putea să rămînă nepăsătoare, aşteptînd ca lucrurile să se rezolve de la sine. Trebuia să acţioneze. Fie că era bine, fie că era rău, trebuia acţionat.

Acum, problema nu mai depindea de ea. Orice avea să se întîmple, simţea că făcuse ceea ce era normal să facă.

El întreprinse unele investigaţii. Cu discreţie.

Luă legătura cu oficiul de credite local, cu banca, cu agentul principal de asigurare. Află că George Colfax era un om bine situat din punct de vedere financiar; ieşit la pensie, înainte vreme fusese proprietar al unei locuinţe în alt oraş. Venise la Lindenville în urmă cu şapte ani. Atît el cît şi soţia lui erau asiguraţi, nu în chip spectaculos dar adecvat. Un om liniştit, nu făcea parte din nici un club sau organizaţie din localitate. Dar soţia lui, Ella, era membră a unui grup de partizani ai cărţii, a unui club de grădinari şi a cîtorva organizaţii pentru femei.

Află că nu participase la întîlnirea membrilor clubului grădinarilor în urmă cu două săptămîni şi că fusese programată să prezinte un raport la reuniunea clubului partizanilor cărţii de joia trecută; nu şi-a făcut apariţia, nici n-a telefonat ca să se scuze.

Preşedintele acestui club i-a spus şefului poliţiei:

– L-am chemat la telefon pe soţul ei. Mi-a spus că ea a plecat din oraş pentru o vizită.

– V-a spus unde anume?

– Nu. Nu l-am întrebat. Părea, cum să spun... cam bolnav.

– Şi de atunci n-aţi mai auzit nimic despre ea?

– Nu.

Se pare că nimeni nu mai auzise despre ea de atunci.

Convocă unii oameni care o cunoşteau de la diversele cluburi. Ajunse la concluzia că era vorba de o femeie încăpăţînată, nepopulară. Mîndră de intelectul ei, deşi nu strălucea. Devotată căţeluşei ei pe care o chema Mitzi. Punctuală la întîlniri, ordonată în chestiunile profesionale. În general, nu era tipul de femeie care să dispară deodată fără un cuvînt.

Brandon se urcă în maşină şi se îndreptă spre locuinţa lui Colfax. Era încărcat de prevestiri sumbre. S-ar putea să fie vorba de ceva foarte neplăcut. O crimă într-un local era una, dar aici aveai de-a face cu nişte oameni cu bani şi situaţie. Un singur pas greşit, o simplă bănuială neîntemeiată şi toată lumea ta paşnică se putea duce de rîpă.

Parcă maşina la marginea trotuarului, în faţa casei lui Colfax şi sună la uşă.

Era aproximativ trei după amiază.

Aşteptă puţin, sună iarăşi, apoi auzi zgomotul unei uşi trîntite şi urme de paşi. Uşa se deschise şi chipul buhăit al lui George Colfax se ivi în prag cu nişte ochi înceţoşaţi care se holbau la el. Un iz de whisky îl izbi în faţă.

– Domnul Colfax?

– Cine întreabă?

Şeful poliţiei îşi prezentă legitimaţia.

– Sînt şeful poliţiei.

Se uită la faţa lui Colfax. Ochii congestionaţi ai acestuia se holbară la legitimaţie.

Şeful poliţiei spuse:

– Este vorba de un accident asupra căruia întreprind o anchetă. Soţia dumneavoastră e acasă?

– Soţia mea?

– Se pare că a fost de faţă cînd s-a produs accidentul.

Vocea şefului era moale ca untul.

– La locul accidentului a fost văzută o femeie cu un căţel alb. Cineva şi-a exprimat părerea că s-ar putea să fi fost doamna Colfax. E acasă?

– Nu.

– Dar cînd pot s-o găsesc?

Colfax îşi frecă bărbia cu mîna. Era o mînă subţire, osoasă, totuşi părea oarecum musculoasă; iar el, în ciuda chipului îmbătrînit, părea a fi un tip voinic. Oricum, destul de voinic ca să... Brandon îl privi deodată atent, tăios şi văzu în ochii săi ceva care semăna cu o teamă evidentă.

– A plecat într-o vizită. În vacanţă. Acum vreo două săptămîni. Deci nu putea fi femeia aceea.

Vru să închidă uşa.

Şeful poliţiei puse mîna pe clanţă şi spuse repede:

– Doar pentru raport, ca să fie totul în ordine, înţelegeţi desigur... unde o pot găsi?

Scoase un carnet. Colfax se uită la carnet. Gura lui se contorsionă într-un fel de grimasă.

– Nu-i ştiu adresa. Stă la un hotel sau aşa ceva. La Chicago. Ne-am înţeles să-mi scrie mai tîrziu adresa.

– Şi nu v-a scris?

– Ce? Nu. Încă nu.

– Au trecut două săptămîni de-atunci?

– Da. Aproape două săptămîni.

– Dar cîinele, spuse Brandon. L-a luat cu ea?

– Cîinele? Da, da... l-a... Da.

– Bine... cînd vă va scrie, vă rog să mă ţineţi şi pe mine la curent. E foarte important.

Colfax luă cartea de vizită pe care i-o înmînă şeful poliţiei, se uită la ea năuc, apoi mormăi "în regulă" şi închise uşa.

Şeful poliţiei porni maşina. Ocoli blocul. Parcă în faţa casei lui Groler, departe de raza vizuală a ferestrelor locuinţei domnului Colfax. Urcă scările şi sună la uşă.

Îi spuse doamnei Grant, în timp ce se îndreptau spre dormitor:

– E nervos şi înfricoşat. Se pare că bea tot timpul. Am aruncat o privire peste umărul lui, în sufragerie şi am văzut o dezordine cumplită –

sticle, pahare, mucuri de ţigări, farfurii murdare.

Stătea în dreptul ferestrei din dormitor. Colfax se ivi pe uşa din spate cu un pahar plin în mînă, străbătu aleea şi se trînti în şezlong.

El spuse:

– Putem sta aici astăseară?

– *Putem?*

– Doi dintre oamenii mei vor ţine sub observaţie curtea. Poate că va apare din nou cu lopata. Poate că diseară va încerca s-o mute de acolo?

– S-o mute? întrebă ea.

– Poate, spuse şeful poliţiei.

În aceeaşi seară, pe la ora unsprezece. Stăteau în întuneric, în dormitor – şeful poliţiei, în costumul său albastru şi cei doi tineri subordonaţi ai săi care purtau blugi şi cămăşi vechi. În maşina pe care o parcaseră fără zgomot în apropiere, aveau şi nişte lopeţi. Şeful era instalat într-un fotoliu cu faţa la fereastră. Unul dintre tineri stătea la capătul patului. Celălalt se plimba prin cameră şi fuma o ţigară.

Razele lunii cădeau asupra grădinii de alături, iar cutiile goale şi sticlele străluceau în iarbă.

Doamna Grant deschise uşa, o închise în urma ei şi veni spre ei cu un ibric cu cafea şi cîteva ceşti pe o tavă. Chipul ei era o pată de alb în camera cufundată în întuneric.

Omul care sta pe pat spuse:

– Poate că n-o să vină astă seară.

Şeful mormăi ceva. Bău cafeaua continuînd să se uite în curte.

Doamna Grant părăsi dormitorul, coborî la bucătărie şi puse tava pe masă. Mîinile ei subţiri tremurau un pic. Îşi aprinse o ţigară şi trase fumul în piept.

Se duse apoi în salon şi se privi în oglindă. Ochii îi străluceau iar pielea ei căpătase un luciu. Îşi duse mîinile la ochi şi oftă adînc. Îi era frică. Începuse ceva, fiindcă simţise că trebuia să acţioneze – iar acum se întreba cum se vor termina toate...

În casa de alături, un om gîrbovit şedea la masa din bucătărie şi, din cînd în cînd, sorbea dintr-o ceaşcă cu cafea. Purta o jachetă de piele şi o pălărie soioasă.

Se uită la ceasul de deasupra chiuvetei – acele indicau ora 11,30. Oftă prelung, isprăvi cafeaua şi se ridică. Deschise o uşă lăturalnică a bucătăriei şi se duse în garaj. Luă o lopată care se afla lipită de perete. Deschise uşa din fund a garajului şi ieşi în curte. Se îndreptă spre bucata de pămînt cu patul de flori neplantat din dreptul zidului din spate...

Se uitară la el cum sapă.

Doamna Grant spuse:

– Exact acelaşi lucru l-a făcut şi noaptea trecută.

Şeful spuse:

– Să mergem acolo.

Şeful şi cei doi tineri ieşiră din odaie. Doamna Grant rămase la fereastră.

Poliţiştii se aflau acum în curte, mergînd prin iarbă spre el. Colfax se întoarse şi se holbă la ei. Doamna Grant îl văzu pe şef îndreptîndu-se spre el. Avu loc un scurt schimb de cuvinte. Colfax părea uluit. Lăsă din mînă lopata şi îşi puse mîinile în şold, apoi le ridică, gesticulînd, argumentînd.

În cele din urmă se dădu la o parte, iar cei doi poliţişti se apropiară de patul cu flori şi începură să sape.

Colfax spuse:

– Vecina flecară de-alături a trăncănit, nu-i aşa?

Şeful spuse:

– Avem o informaţie.

– O informaţie despre ce?

– Vrem să vedem de ce vii aici şi sapi.

– În curtea mea? izbucni în rîs Colfax, scoţînd un sunet sălbatic, ascuţit. N-are voie omul să sape în curtea lui?

Se holbă la cei ce săpau acum din ce în ce mai încet. Moviliţe de pămînt negru umed erau îngrămădite în jurul patului de flori.

Colfax scrîşni din dinţi.

– Pentru ce sapă? Caută petrol?

Unul dintre săpători scoase o exclamaţie. Lopata lui îşi iuţi ritmul. Celălalt săpător i se alătură. Veni şi şeful. Colfax rămase pe loc, urmărind atent ce se întîmplă, apoi aruncă ţigara din gură şi o strivi cu călcîiul.

Obiectul ieşi la iveală, un obiect de un alb murdar în lumina lunii; începură să sape cu grijă în jurul lui. Apoi, primul săpător îl ridică, îl şterse de pămînt şi-l depuse pe iarbă. Îl aşeză cu grijă ca pe o comoară fragilă. Toţi se strînseră în jurul lui.

Colfax nu se clinti din loc, trăgînd din ţigară, uitîndu-se la ei cu nişte ochi care străluceau ca sticla.

– Pare-se că a fost lovit cu lopata, spuse omul care-l găsise.

Şeful plecă de acolo şi se apropie de Colfax.

Colfax nu-şi ridică privirea lăsată în jos.

– N-am avut nimic împotriva cîinelui. Am fost pradă unui acces de furie... Era al ei, înţelegeţi. Am vrut să lovesc în ea lovindu-i cîinele.

– Doar cîinele?

– Ce? Colfax îşi ridică privirea spre şef.

Doamne Dumnezeule, şopti el, aţi căutat-o pe *ea?*

Şeful spuse pe un ton fioros "Vom continua s-o căutăm" şi făcu un semn oamenilor săi.

Colfax îi văzu întorcîndu-se la patul de flori pentru a continua să sape. Spuse:

– Vreţi să spuneţi că *ea* – arătînd cu bărbia spre casa cu două etaje de alături – că *ea* v-a pus pe această pistă? V-a spus că s-ar putea s-o fi *omorît* pe Ellie?

Clătină din cap şi începu să rîdă potolit.

– Afurisita aia de iscoadă, spuse el. Ne spiona tot timpul de la fereastra ei de sus. Mereu, mereu...

Brandon spuse pe un ton tăios:

– Dar n-ai fost în stare să-mi spui unde se află soţia dumitale.

– Nu. Fiindcă m-a părăsit. Mi-a spus că nu mai poate suporta să suporte – să trăiască cu un prăpădit ca mine. Am implorat-o... Oare să-şi fi ieşit din minţi? Este posibil, la vîrsta ei? De unde să fi ştiut că nu era fericită? Şi-a luat cu ea cîteva rochii, bijuteriile, nişte bani pe care i-am avut puşi de-o parte...

– Cît?

– Vreo două mii de dolari. Dumnezeule, erau ai mei dar şi ai ei. Banii n-au fost niciodată o problemă. Aveam întotdeauna o mulţime în sertar... Treizeci de ani de căsnicie... şi deodată... Îşi frămîntă degetele. Gata. Totul s-a isprăvit. Ce-o să se aleagă de mine? Singur pe lume...

Brandon spuse:

– Continuăm să săpăm.

Colfax dădu din cap.

– Iscoada aia blestemată... Eram fericiţi – sau cel puţin aşa credeam. De ce să-i fi făcut vreun rău? Cum aş fi putut eu să-i fac vreu rău lui Ellie?

Brandon nu răspunse. Se întoarse ca să-i urmărească pe săpători. Dar, la un moment dat, aruncă o privire spre fereastra dormitorului de la etaj, unde ştia că se afla în picioare doamna Grant. Chipul lui avea o umbră de tristeţe.

Acum se afla în faţa uşii principale şi-şi ştergea pantofii plini de noroi. Cînd ea deschise uşa, el intră în hol.

– Nu iau loc. Am vrut doar să vă spun... Aţi văzut ce-am dezgropat?

– Cîinele?

– Da. Păcat de oboseala băieţilor. Atîta trudă pentru un cîine mort. Ar fi trebuit să-mi dau seama...

– De ce? De ce ar fi trebuit să vă daţi seama?

– Fiindcă ne aflăm în Lindenville. Asemenea lucruri nu se întîmplă în Lindenville.

– Deci îl credeţi pe el? Credeţi că soţia lui a plecat doar?

Îl cred. M-am uitat prin casă, în garaj, peste tot. Bijuteriile ei au dispărut, lucrurile ei personale, valizele – a plecat.

– Unde?

– Nu ştiu, spuse el cu un aer obosit. Lumea e mare.

– De ce v-a minţit astăzi?

– Îi era ruşine. Nu voia să se ştie că l-a părăsit. Tot mai speră că se va întoarce. Cînd va fi terminat banii.

Plecă de lîngă el. Era înciudată. Dădu din cap.

– Nu trebuie să vă mulţumiţi cu ce-aţi aflat. Nu stă în caracterul ei...

– De unde ştim ce fel de caracter are?

– De ce a părăsit cîinele?

– A părăsit mai mult decît atît – casa, soţul.

– Nu e firesc...

– Se-ntîmplă, spuse el. Sînt lucruri surprinzătoare. Dar se-ntîmplă.

Ea începu să vorbească. El o întrerupse.

– M-am făcut de rîs, doamnă Grant, săpînd în grădina omului. Voi fi fericit dacă nu mă va da în judecată. Mi-a promis că nu o va face, că va astupa singur gropile. S-a arătat destul de cumsecade. Va lăsa baltă toată povestea. Ceea ce voi face şi eu de altfel.

– Şi dacă greşiţi?

– Uite ce e, doamnă Grant. Aduceţi-mi o dovadă, o mărturie. Atunci voi acţiona. Pînă atunci însă...

Clătină din cap.

Ea deschise uşa, spunînd pe un ton glacial:

– Aţi fost foarte explicit. Bună seara, domnule şef al poliţiei.

Coborî treptele, apoi se opri şi privi îndărăt.

– Şi poate că, doamnă Grant, ar trebui să nu vă mai pierdeţi atîta vreme stînd la fereastră în dormitorul dumneavoastră.

Rămase la uşă pînă ce maşina lui se îndepărtă. Apoi, dădu din cap, oftă şi-şi duse mîna la frunte. Se simţea sleită, zdrobită.

Se duse sus în dormitor. Îşi scoase pantofii şi deschise uşa de la garderob. Dădu rochiile deoparte, scoţînd afară cele două valize scumpe care se aflau în partea de jos. Apoi luă o pereche de pantofi de tenis, se aşeză pe pat şi-i încălţă.

Ridică receptorul telefonului de lîngă pat şi formă un număr. Lăsă să sune de două ori, apoi la al treilea semnal închise. Coborî scara, trecu prin bucătărie şi ieşi în curte.

Aşteptă lîngă cais. După cîteva clipe, George Colfax sări zidul cu lopata în mînă. Se sărutară, rămânînd strîns lipiţi unul de altul.

El murmură ceva, dar ea îi răspunse tăios:

(Continuare în pag. 80)

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

NELU WEINBERG
PREZINTĂ PAGINILE DE
JOCURI

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1							●			
2						●				●
3				●						
4					●				●	
5							●			
6								●		
7	●		●							
8						●				
9										
10					●					●

▲

păcăleli...

Orizontal: 1) Ţinută dacă pică – Într-o anumită măsură... e o minciună 2) Probă... a arderii gazului de pomană – Pericol de foc 3) Suportă bătaia ...din politeţe – Se descurcă prin cunoştinţe (fem. pl.) 4) Glasul sîngelui – Fire schimbătoare 5) Verba volant (pl.) – Verzi ca brazii 6) Caşti din tot sufletul (fem. sing.) – Felioară... de ţelină 7) A se închide... pe dinăuntru 8) Deschidere în adîncime – Vehicul fără marşarier 9) Aparţin sectoarelor de stat 10) Schimburi de locuinţe – Face poftă de mîncare.

Vertical: 1) Plin de el însuşi – Subiect la scris 2) Ia o... altă întorsătură 3) Garanţie în aplicarea unor măsuri – Trage... în aer 4) La proba contrarie – Rezultate scontate 5) Se înfige la bătaie – Cum te văd şi cum mă vezi (fem. pl.) 6) Se zice că-i... ager – Prezente îmtr-un număr mic 7) Curent... în bobină – Frig nu glumă 8) Poveste cu cîntec – Bine mistuit (pl.) 9) Face parte dintr-o casă mare – Închise 10) Uşori... de adormit.

NELU WEINBERG

TRIO...

Orizontal: 1) Luptătoare pentru mai bine 2) Privită dintr-o parte – Animator în lumea jucăriilor 3) Unu luat la noroc – Supusă unei acţiuni captivante 4) Puse pe picioare 5) Tînărul curtezan de altă dată – Fluier prelung 6) Îşi ia plata – Surprinse asupra faptului 7) Te întoarce! – Contribuţie personală – Corp armonios! 8) Făcută sul – Intermediar în realizarea unui produs 9) Primit prin moştenire 10) Gol marcat prin zid – Un îndrăgostit de formă.

Vertical: 1) Total neştiutor (fig.) – Loc de pămînt 2) Scîrţîit de broască – Bază de odihnă şi tratament 3) Continent! – Dispozitiv de bătaie – Mort... de mult 4) Cu frica-n spate – Unitate de spălătorie cu autoservire 5) Dorit de Anul nou – Cei din Apuseni 6) Lăcomie 7) Se întrece cu gluma – Prim-solist 8) Pur şi simplu (fem.) – Bani de... vamă (sing.) 9) Constructor de linii 10) Manual de croitorie – À la grec.

RETA şi VASILE NEACŞU
Natzeret Illit

NELU WEINBERG
Ashdod

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2							●			
3			●							●
4		●								
5	●				●					
6				●						
7			●					●		
8							●			
9									●	
10					●					

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

situaţii...

Orizontal: 1) Candidată la alegeri 2) General... în armată – Dă dovadă de proastă creştere 3) Măsură stabilită pe loc... de direcţie 4) Mestecă şi... mîncă! – Cordon ombilical! – Urmaşul hanului de altădată 5) Făcute prin găinării – Fructele mîniei (sing.) – Element de siguranţă 6) Schimburi de noapte – Acid... care nu înţeapă! 7) E o acritură de felul ei 8) Mamele mari (sing.) Cară cu spatele!... 9) ...şi pun spatele la treabă – Puse în situaţii dramatice 10) Fir conducător... – ...în pictură! – Prins la înghesuială 11) Efectul produs de cîntecul sirenelor (fem.).

Vertical: 1) Se obişnuieşte în tot felul (fem.) 2) A produce... nelinişte – Apreciat la nevoie 3) Tribune! – A da... pe datorie 4) Spaţiu afectat unor emisiuni pe calea undelor – Viciu în fond! – Doare cînd e scos la aer! 5) Pasărea... primăverii 6) Venit fără nici o oprire – A "produce" o revistă 7) Scoşi în evidenţă – Atributul unei sănătăţi de fier 8) Tare... retrase! – Pînză groasă... de un ţol 9) Fel de a vedea cu ochii altuia – Nu concepe viaţa (fem.) 10) Stare de... alertă 11) Pune la cale o schimbare – Intervin la sfîrşitul zilelor.

RUDOLF LEIZEROVICI
Holon

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1											
2								●			
3											
4			●			●					
5				●				●			●
6									●		
7		●									
8							●				
9				●							
10					●			●			
11										●	

Aritmogrif

				A				
5	8	5	6	1	9	7	10	6
11	5	12	5	2	7	6	1	12
5	4	7	2	3	13	6	1	12
11	14	2	3	4	5	6	1	12
11	12	5	9	5	6	3	12	15
7	8	16	5	6	5	6	1	12
2	5	12	11	7	1	13	1	15
4	10	7	17	7	5	6	12	3
				B				

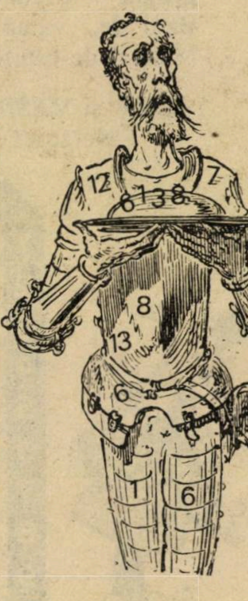

Pe orizontală: MESERII
Verticala A – B: Numele lor generic

MOREL ROSES – Tel Aviv

Dezlegarea jocurilor din "Minimum" nr. 48

Pentru femeile noastre

Cafea, urechi, ele, mama, rona, lăuză, ecuaţii, ir, înec, etate, bmw, tata, iris, aa, căpătat, at, t, ca, ora, apte, sora, eva, li, mătura, i, nave, ot, nc, ecrimer, arat, atei, i, e, sămînţă, sonet, apatie, active.

Mărţişoare...

Colaborator, uşurare, aţa, rit, rătăcit, ei, abces, ta, n, chiot, dar, tact, lene, e, l, iţe, oca, samar, gropi, trataţi, ros, amu, pată, rt, rastel, caţa.

Posturi

Plagiatori, rumen, afon, omonimi, st, bir, minaţi, analizat, m, bale,m e, ib, it, gf, star, localitate, iritaţi, ap, t, mucalite, aderare, ur, tunar, tură, est, ameţit.

COPERTĂ LITERARĂ
"SUB ZODIE SUMBRĂ"

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

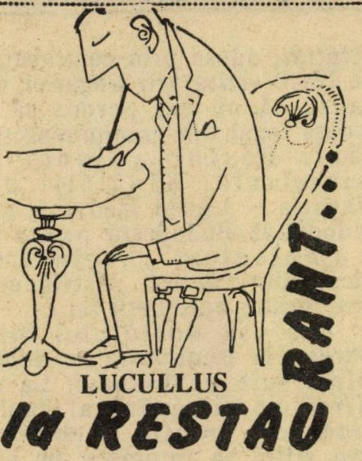

FEL DE FEL

● Sînt trist. După vreo două-trei luni de incertitudine (vacanță? renovare? schimbare de profil?) m-am lămurit: Restaurantul "Hary și Ghitta" (Mifgaș Ha-Romanim) din Piața Primăriei tel-aviviene, unul dintre cele mai bune *bistro*-uri românești din Israel (și nu numai din Israel) s-a desființat. (Și, întrucît o nenorocire nu vine niciodată singură, în locul excelentului grătar a fost amenajat un local indian; exact ce-i trebuie omului cînd are chef de-un mititel și-o țuică bătrînă). Amicul nostru, Puiu Peretz, fosta vedetă a echipei de fotbal Petrolul Ploiești (găzarii!) i-a întîlnit pe cei doi, mai deunăzi, la București; luînd masa cu ei la Capșa, a aflat că Hary și Ghitta se pregătesc să deschidă un restaurant la București. Vindem castraveți grădinarului? Da și nu. Da, fiindcă așa cum știm, bucătarii români sînt capabili – dacă au *cu ce* – să facă minuni în materie gastronomică, și deci, "concurența" e cumplită. Nu, fiindcă stilul celor doi (cuisine légère cum spun franțujii timpului, adică mai puține grăsimi în oală și-n tigaie), poate aduce ceva nou în peisajul culinar al orașului de pe Dîmbovița. Piesele de rezistență ale viitorului local: peștele la grătar, celebru, al lui Hary și spumele de fructe, nu mai puțin faimoase, ale Ghittei. De peste mări, noi, admiratori fideli ai cuplului, le urăm succes!

● La pomul lăudat. Mi s-a vorbit despre "*Katze Hamazleg*", 95, Rh. Hasmonaim, Tel Aviv (tel. 03/561066; deschis zilnic) dar, după o trecere pe-acolo, trebuie să mărturisesc că, vorba lui nea' Nicu (știm noi care), "e loc pentru mai bine". Dacă localul arată bine, iar *design*-ul este O.K., în schimb, supa de legume (morcovi, mazăre și boabe de porumb) nu mi s-a părut mai acătării decît cea pe care ți-o faci singur, la prînz (nevasta fiind la lucru) dintr-o cutie de conserve *Telma*; de asemeni, antricotul fu nu îndestul de fraged, nu îndestul de picant și, mai ales, nu îndestul de cald; ci rece, ca un discurs al ministrului de Externe italian, de Michelis, la adresa Israelului. Ce-i drept, garniturile (cartofi la cuptor plus salată verde) sînt ireproșabile; e totuși, puțin, dacă ne gîndim că am venit la "Katze" ca să mănînc. În schimb, prețul (cam 50 de shekeli de cap de om, pentru cele de mai sus, plus o musă de ciocolată, o bere și o cafea) mi s-a părut cam măricel.

● O idee bună a nou deschisului *Pizza Hut* (tot omul umblat prin Europa a dat nasul cu această rețea de *pize*, spaghetti și alte italienisme), în miezul lui Dizengoff Center, din Tel Aviv: dacă nu izbutești să termini masiva *piză* (3 cm grosime, umplută cu ciuperci, cu ardei, cu capere, cu ce vrei tu, prin arătare cu degetul, din lista bogată de umpluturi), chelnerița te întreabă (nu tu trebuie să ai inițiativa, nu tu!): "– Să vă pun restul pentru acasă?"; Tu, (răsuflînd ușurat, nu "te-ai făcut de rîs") răspunzi nepăsător: "Da, de ce nu" și te trezești cu jumătatea rămasă în farfurie ambalată într-o cutie de carton, civilizat.

REȚETE DE PESAH

● *Pui cu fructe:* Se taie în opt bucăți o pasăre tînără (sau două, după numărul persoanelor), se spală bine și se călesc, împreună cu o ceapă tăiată mărunt, în puțin untdelemn. Se acoperă cu apă clocotită și se fierbe pe foc mic 30 minute. Separat se înmoaie în apă caldă, 10 minute, 100 gr. caise uscate și 50 gr. stafide. Se clătesc cu apă rece și se adaugă la mîncare împreună cu 5 felii ananas (din compot) tăiate bucățele. Se lasă să fiarbă pe foc mic, în care timp se dă gust cu sare, puțin piper, 2 linguri ketchup, 1 linguriță rasă cu zahăr și zeama de la jumătate lămîie. Cînd carnea este moale și sosul scăzut, mîncarea este gata. Se servește cu garnitură de orez fiert.

● *Chifteluțe cu găluști de pască:* Se amestecă 500 gr. carne tocată (pasăre sau vacă) cu 2 ouă întregi, 1 lingură untdelemn, sare, piper, 1 vîrf cuțit praf de usturoi, 1 ceapă mare, rasă pe răzătoarea cu găuri mici și 2 linguri cu verdeață tocată (pătrunjel sau mărar, după gust). Cu mîna umezită în apă rece, se fac chifteluțe mici cît o nucă (cresc la fiert) care se fierb în doi litri cu apă cu 3 linguri rase praf de supă. Cînd dă în clocot se face focul mic, se acoperă pe jumătate cu capac și se lasă să fiarbă încet cca. 20 minute, scuturînd oala sau cratița, din cînd în cînd. Se servesc cu garnitură de găluște de pască ▶

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

(cneidlăh). *Găluştele:* se bat 3 ouă întregi cu puţină sare, piper şi 1 pahar plin cu făină de pască. Cu mîna umezită se fac găluşte mici care se fierb în apă cu sare cca 10 minute, pe foc mic. Se scurg în strecurătoare şi se servesc alături de chifteluţe cu margarină topită fierbinte, turnată peste ele. Ca acritură, tradiţionalul hrean ras cu sfeclă (Se găseşte gata în comerţ).

CE ŞTIM DESPRE "PICĂTURILE BEREŞ"

Cine aflase de "picăturile Bereş", care pînă deunăzi se obţineau numai prin contrabandă din Ungaria, se va bucura să ştie că se găsesc de-acum şi în farmaciile din Israel, la preţul de 60 şkalim flaconul.

Cine nu le cunoaşte, va deduce din cele de mai jos, că este vorba de picături care fac minuni la bolnavii de cancer, la cei de degenerare a muşchilor şi chiar la suferinzii de alte maladii grele.

Importatorul picăturilor, Domnul Gaby Hofmann, arată că în cursul demersurilor pentru obţinerea autorizaţiei de desfacere a picăturilor în Anglia – care au durat 2 ani – s-a realizat o vindecare completă la 29,9% din cazurile de bolnavi de cancer care, pierzîndu-şi speranţa în eficienţa tratamentelor chimio-terapice şi altele, au trecut la tratamentul cu picături "Bereş". Din spusele D-sale, cel puţin la jumătate din cei trataţi, dezvoltarea tumorii a fost oprită. Orice îndoială faţă de această minune neconvenţională – susţine Dl. Hofmann – este infirmată prin faptul că un medic israelian, specialist în boli interne, tratează cu picături, de cîteva luni, bolnavi de cancer şi doar în acest scurt interval, a intervenit o ameliorare semnificativă a stării lor.

Doctorul Gutfreund din Natania precizează: "Sînt medic şi am rămas cu gura căscată văzînd cum aceste picături ajută în cazuri de cancer considerate irecuperabile. De 4 luni, tratez 17 cazuri – majoritatea bolnavi de cancer într-o stare avansată, cu metastaze şi care au fost trataţi cu metodele obişnuite de chimio-terapie, medicamente, iradiaţii etc. Încă nu am văzut un caz de bolnav complet vindecat, însă la majoritatea pacienţilor se înregistrează o creştere în greutate, o diminuare a durerilor şi o poftă de viaţă mai evidentă de cînd au început să primească picăturile. Un prieten al meu, în vîrstă de 82 de ani, el însuşi medic, care suferea de miastenie – o boală a muşchilor deosebit de grea – şi ajunsese în starea de a nu putea merge şi nici măcar să deschidă ochii – acum, de cînd foloseşte picăturile, merge, deschide ochii fără dificultate, pofta de mîncare i-a revenit şi e plin de energie. Ameliorarea s-a obţinut chiar după prima săptămînă de administrare a picăturilor. Şi asta, după ce – cu greu – am reuşit să-l conving să le ia. Ca medic, el nu crede în ceea ce nu este tratament medical convenţional".

Alt caz citat de doctorul Gutfreund: "Un bolnav de cancer la colon, din Herzlia, căruia i s-a scos 1,5 m. din intestin, după tratamente grele care nu i-au folosit şi după apariţia metastazei în întregul organism, medicii au apreciat că va mai trăi o săptămînă sau, maximum, 10 zile. În această stare, a început tratamentul cu picăturile "Beres". A crescut în greutate cu 8 kg. şi şi-a reluat activitatea. A încetat însă să respecte dieta, a reluat fumatul şi a murit după jumătate de an. A fost o jumătate de an de viaţă adevărată faţă de 17 zile de pat, aproape fără a se mişca, aşa cum a trăit înainte de a i se oferi picăturile".

Doctorul Gutfreund menţionează că dacă ameliorarea, după tratamentul cu picături, nu este dramatică, ele, în orice caz, nu dăunează şi pot doar să ajute. După spusele producătorilor, ele folosesc şi ca tratament profilactic în echilibrarea substanţelor în organism şi la întărirea structurii celulei.

Pentru cei interesaţi: 053-22956 este numărul de telefon al clinicii doctorului Gutfreund.

Este interesant de semnalat că, în anul precedent, s-a practicat un tîrg negru cu aceste picături, aduse prin contrabandă de către vizitatorii Ungariei, din cauză că nu era permis să se scoată legal din graniţele acestei ţări. Fostul adjunct al ministrului Sănătăţii din Ungaria – Laszlo Medve – este judecat la Budapesta pentru că a împiedicat răspîndirea picăturilor "Beres", păstrîndu-le doar pentru apropiaţii lui.

La uşa doctorului Iosif Beres din Budapesta se adună zilnic sute de bolnavi. La un sfîrşit de săptămînă al anului precedent, poliţia maghiară a fost silită să împrăştie un nod de circulaţie de peste 1000 de maşini care au blocat zona de locuit a doctorului Bereş, relatează importatorul Gaby Hofmann.

La liberalizarea contactelor est-vest, s-a efectuat cercetarea picăturilor în Anglia, Germania şi Japonia. După ce s-au obţinut dovezi privind eficienţa lor, s-a constituit o societate japoneză pentru răspîndirea lor în toată lumea.

În Israel s-a obţinut autorizaţia Ministerului Sănătăţii pentru a se vinde picăturile ca supliment de mîncare şi nu ca medicament. Ca atare, ele se pot obţine în farmacii, magazine cu plante medicinale şi Super-farm.

Dl. Hofmann ne asigură că în curînd va vizita Israelul însuşi realizatorul acestor picături minune, doctorul Iosif Bereş.

Precum pretind producătorii, aceste picături influenţează întărirea activităţii sistemului de imunizare, refacerea şi conservarea construcţiei normale a membranelor celulare. Deasemeni, stăvilesc dezvoltarea bacteriilor, ciupercilor şi viruşilor.

Ei mai susţin că multiplele experienţe din ultimul deceniu dovedesc eficacitatea picăturilor şi în cazuri de astmă, bronşite, diabet, hipertensiune, epilepsie, anemie ş.a.

(A)

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

SPORT

● Demisia lui Kenny Dalglish din postul de manager al clubului Liverpool are și un aspect israelian. E vorba de Rony Rosenthal, pe care Dalglish s-a încăpățînat să-l țină mai mult pe tușă decît în "unsprezecele" de pe teren. Ziarul "Daily Mirror" scrie că faimosului manager i s-au adus în acest sens multe și îndreptățite critici din partea conducerii clubului. Acesta a plătit pentru Roni al nostru un milion de lire sterline și consideră că n-a tras toate foloasele de pe urma lui. Dacă fotbalistul israelian ar fi fost uitlizat mai des, ar fi dat randament, i-ar fi crescut valoarea și Liverpool l-ar fi putut "vinde" altui club, cu cîștig. Nu tot cu un milion de lire sterline, cît se oferă pentru Roni acum!

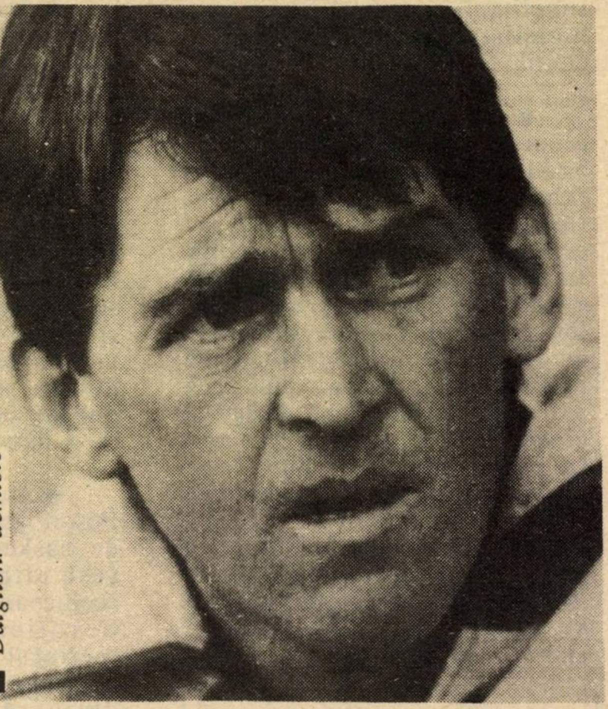

■ *Dalglish: demisie*

● Valul de alia din Uniunea Sovietică a adus aci un serios aflux de performeri, care vor întări, în mod serios, nivelul sportului israelian reprezentativ. Cele două mari asociații sportive, Hapoel și Macabi, dau între ele o cruntă bătălie pentru a-i atrage pe noii veniți. Li se oferă acestora condiții ademenitoare, dar sportivii olim nu se declară întotdeauna mulțumiți. Igor și Iuri Dendik, cei doi frați halterofili, printre cei mai buni din lume, au chiar cuvinte foarte aspre: *"Metodele de la Hapoel*, spun ei, *se potrivesc mai degrabă felului în care a fost condus sportul sovietic, în vremea lui Brejnev. Hapoel se poartă cu noi, în stil de Mafie"*. De ce această gravă acuzație? pentru că cei de la Hapoel au vrut să le dea, ca antrenor, pe Boris Kodașevici, care e și el ole hadaș din Rusia, dar cu care cei doi frați nu sînt de acord!

● Încă un nemulțumit, de astă dată nu ole hadaș, ci unul din veteranii sportului israelian de performanță. Iacov Herșcu, din aliaua noastră, cel care a fost căpitanul echipei naționale de volei pînă în urmă cu aproximativ jumătate de an, a declarat recent că cei ce se găsesc în fruntea voleiului israelian ar trebui să plece de-acum acasă și să lase locul altora. *"Echipa noastră națională*, spune el, *se află în stare de faliment, la fel ca și conducerea federației de volei"*. Mai simplu și mai clar, nici că se putea!

● Jocurile din campionatul italian de fotbal, transmise cu preferință, deși doar rezumativ, de televiziunea israeliană, reprezintă o reală desfătare pentru iubitorii "sportului rege". Păcat doar că, uneori, pasionantele dispute de pe gazon sînt umbrite de manifestări mai mult decît reprobabile în tribune. Nu de mult, la meciul dintre echipele Juventus și Napoli, pe stadionul din Torino, suporterii locali au venit cu o pancartă pe care era scris: *"Napolitani și evrei, cu toții la ghetto!"* De ce doar

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

napolitanii şi evreii? De ce nu şi bicicliştii? Nu-i drept să fie omişi!

● Încă nu s-au potolit ecourile uriaşului scandal care a zguduit din temelii fotbalul francez şi în care au fost implicate cele două mari cluburi: Bordeaux şi Marseille. Jucătorii acestui din urmă club s-au solidarizat cu preşedintele lor, Bernard Tappie, suspendat de federaţia de specialitate de la Paris, pe opt luni, plus încă patru luni condiţionat, declarînd grevă. Pînă la urmă, au revenit la sentimente mai bune, dar căpitanul echipei şi cel mai bun jucător al Franţei la ora actuală, Jean-Pierre Papin, a avut, faţă de ziariştii care l-au "încondeiat" pe Tappie, un gest nu tocmai elegant. Clişeul alăturat stă mărturie! ▼

● Nu numai fotbaliştii români au plecat, legiune, în ţări străine. Antrenorii nu s-au lăsat nici ei mai prejos. Mircea Lucescu activează în Italia, la clubul de primă divizie Pisa. Alţii, ca Iordănescu, Cernăianu, Ţicleanu şi Frăţilă, au angajament în Cipru. Voica se află în Maroc. Gheorghe Constantin, fost vreme foarte scurtă antrenorul "naţionalei" române, a plecat în Tunisia, unde a semnat pentru clubul Al Soussa, dar s-a răzgîndit, a anulat contractul şi s-a dus să-şi încerce norocul în Turcia...

● Aulcie Perry, vă amintiţi? Fostul jucător-vedetă al echipei de basket Macabi Tel Aviv, a fost eliberat condiţionat din închisoarea centrală a statului Carolina de Nord, unde a "petrecut" ultimii patru ani, în cadrul unei condamnări pentru deţinere de stupefiante. El locuieşte acum la părinţii lui şi ar vrea să vină în Israel, dar nu poate, deocamdată, deoarece se găseşte în libertate supravegheată. Perioada aceasta se va isprăvi la sfîrşitul anului şi abia atunci Aulcie Perry va putea părăsi Statele Unite. Intenţia lui este să revină aci şi să joace într-una din echipele israeliene. L-am simpatizat cu toţii pe Aulcie, dar mă îndoiesc că, din punct de vedere moral, ar fi treaba cea mai indicată...

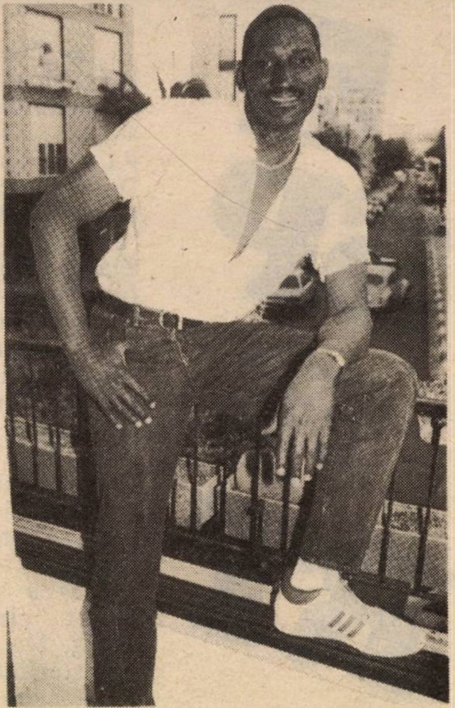
▼

● Earl Williams. Spre deosebire de fel de fel de bişniţari din lumea basketului care-au roit-o prin ţări mai calde, la primul şuierat de Skud, lăsîndu-şi baltă echipele, veteranul (39 de ani) de la Hapoel Holon a rămas pe loc, dînd imperturbabil cu mingea la coş. Iată o vedetă despre care nu se poate spune că una spune şi alta fumează.

G. MODEANU

În cei peste 37 ani de apariţie

אדורול

Adevărul

Singurul ziar independent al aliatei romane

se menţine pe linia independenţei şi a obiectivităţii.

În fiecare VINERI îl puteţi procura de la toate chioşcurile din ţară.

Dacă doriţi o informare corectă, la zi, citiţi ,,ADEVĂRUL"

● DECLARAŢIILE GENERALULUI DAN SHOMRON, ŞEFUL STATULUI MAJOR, FĂCUTE CU CÎTEVA ZILE ÎNAINTE DE TERMINAREA MISIUNII SALE, AU PROVOCAT O MICĂ FURTUNĂ ÎN LUMEA POLITICĂ. ŞI, PE BUNĂ DREPTATE. CÎTĂ VREME, CA MILITAR, N-AI TRECUT ÎNCĂ ÎN REZERVA, TREBUIE SĂ FI FOARTE REZERVAT.

POȘTA

POȘTA
BY AIR MAIL

NEMȚII

Știu că mulți sînt ispitiți să subestimeze sentimentele pro-hitleriste ale germanilor de astăzi și să le privească cu o *deșteaptă* nepăsare. Știu că unii care citesc pe nerăsuflate dezvăluirile din *Minimum* despre ce-i în gușa *verzilor* și altor neo-naziști, declară după aceea în public: totuși, revista exagerează.

Dar eu care trăiesc de douăsprezece ani la München, printre germani, vreau să spun: Minimum nu exagerează. Din păcate, Minimum are dreptate. Eram pe stradă cînd cu una din demonstrațiile pro-Saddam ale "verzilor" și pot să vă asigur că băieții urlau ca niște sălbatici, ochii lor erau injectați cu ură anti-evreiască și simțeam că gloata asta este urmașa S.S.-iștilor de-acum jumătate de secol.

ROBERT W.
München
(numele de familie șters la cererea corespondentului nostru)

UNITATE – DAR NUMAI SUB RACHETE

Ca ole hadaș m-am bucurat mult descoperind revista editată de dumneavoastră, o revistă care încearcă și consider că și reușește să acopere golul de informații pe care handicapul limbii ivrit îl creează noilor veniți.

Noi sîntem o familie de ingineri sosiți în țară pe 3 oct. 1990 din Timișoara. Am trăit în Timișoara în săptămîna 16 dec. – 22 dec. 1989 sentimentul unității și bunătății umane indiferent de convingeri politice și religioase și acum în Israel de două săptămîni, simțim aceeași unitate a oamenilor indiferent de țara de origine (Yemen, Rusia, Irak, România). Sperăm ca oamenii să fie uniți și la bine și nu doar în clipe (din păcate, acum săptămîni) de apăsare sufletească (nu vreau să scriu panică, deoarece nu ar fi adevărat).

MIRCEA MOLNAR
Herzlia

MAMELUȘN

În legătură cu articolul d-lui Adrian Zahareanu "Mamelușn" (nr. 47) doresc să adaug următoarele la cele spuse de d-sa:

Este exact ceea ce spune autorul, că interesul pentru cultura și limba idiș corespunde în mare măsură nevoii de a-ți exprima apartenența la o națiune și tradiție.

Trebuie scoasă în evidență și importanța pe care a avut-o în trecut și în parte și astăzi posibilitatea evreului din Galut de a comunica cu frații săi din cele mai multe țări din lume, să vorbească și să se înțeleagă cu ei în limba idiș. Evreul, peregrinînd în diferite țări din lume, știa și avea suportul moral, că va găsi posibilitatea să-și spună păsul său în limba idiș, celor din neamul său.

Este de asemenea știut că mulți olim hadașim, veniți din Uniunea Sovietică se simt foarte bine atunci cînd întîlnesc în Israel evrei originari din diferite țări, cu care se înțeleg în limba idiș.

Pentru considerentele arătate în articolul respectiv de către dl. Adrian Zahareanu, se poate afirma că renașterea limbii idiș este evidentă și că idișul nu va pieri.

Av. IOSEF SEGAL
Rehovot

ELECTRICITATE

D-le ing. Eliezer Romsohn, am apreciat combativitatea cu care ați contraatacat la presupusul atac împotriva salariaților de la Societatea de Electricitate (v. Minimum nr. 46).

În umila mea "schiță", "Lada cu gunoi", se vorbește, în principal, despre mîțe îndrăgostite și despre o societate bazată pe consum excesiv și risipă revoltătoare. Numai în subsidiar este atinsă, cu poantă ironică, binecunoscuta situație privilegiată a salariaților de la Soc. de Electricitate, a căror activitate utilă o apreciez și eu deplin.

După ce ați dat interpretarea pe care ați dorit-o (unde veți fi găsit "izul urît mirositor al realismului socialist"?), încheiați satisfăcut: "Consider că o punere la punct este absolut necesară, cu atît mai mult cu cît categoria de salariați pusă la zid se ocupă zi și noapte de proiectarea, punerea în funcțiune și întreținerea întregului sistem energetic al țării noastre, *sistem fără de care nimic nu s-ar mai mișca în țara noastră*".

Fraza citată nu exprimă atît bucuria firească de a sluji țara, cît satisfacția – hai să "interpretez și eu" – de a ține în mînă țara întreagă, de a deține o poziție cheie, de a putea oricînd opri totul în loc pentru a-ți impune voința. O poziție de "forță" tiranică, gen Saddam.

Ce credeți? N-ar fi mai bine să ne lăsăm de interpretări?

ANGELA CAMPUS
Tel Aviv

MALL-UL URIAȘ DIN EDMONTON

...În Canada, primăvara și toamna sînt extrem de scurte și ploioase, abia dacă-și merită numele, – iar vara este foarte călduroasă! În schimb iarna este lungă, – durînd practic peste șase luni pe an și, deseori, cu geruri de 20-30 grade sub zero!

Datorită acestor condiții de climă, magazinele universale, – mari complexe comerciale unde poți găsi orice, inclusiv restaurante, ateliere. birouri și diverse distracții, – sînt concentrate în construcții speciale denumite "Mall"-uri, cu aer condiționat și constant, vara și iarna!...

În Edmonton, unde locuiesc eu, există un Mall cu totul deosebit de celelalte, fiind cea mai mare și mai complexă construcţie de acest gen din Canada şi U.S.A.!

Ce cuprinde această construcţie imensă?...

La parter şi cele 3 etaje, – două "culoare" de cîte 8 m., – de-o parte şi de alta a unei regiuni din mijloc, în care sînt construite la parter bazine cu apă şi fîntîni arteziene cu forme şi "jet"-uri de apă şi lumini multicolore neasemuit de frumoase şi diferite între ele.

Culoarele sînt pavate cu marmură încrustată în diverse desene şi culori, mărginind sute de magazine şi încăperi situate pe ambele părţi ale spaţiului liber din mijloc.

Aceste magazine şi încăperi sînt de toate genurile posibile, cu mărfuri uzuale sau de mare lux, cofetării, restaurante cu bucătării multinaţionale, cinematografe, săli de expoziţii, etc. – toate cu o mare varietate de forme şi conţinut.

Circulaţia între etaje se face pe scări rulante în ambele sensuri, iar la fiecare 20 m. sînt punţi de trecere între cele 2 culoare.

Stîlpii construcţiei şi vitrinele magazinelor sînt placate cu oglinzi de cristal şi lumini indirecte multicolore.

Dar ceea ce determină originalitatea şi atractivitatea deosebită a acestui "Mall" este existenţa variatelor instalaţii de distracţii pentru toate vîrstele şi preferinţele, cum sînt: bazinul cu valuri artificiale şi plaje cu nisip; terenul de patinaj pe ghiaţă; terenul şi instalaţia pentru jocul de golf; grădina zoologică; instalaţiile "Fantasyland"; marele bazin cu delfini şi mini-submarine.

Despre fiecare din cele de mai sus se poate scrie cîte-o pagină mare de ziar. Mă voi opri, acuma, doar asupra lui Fantasyland:

Acesta este "clou"-ul Mall-ului:

Un spaţiu imens într-un capăt al Mall-ului – acoperit cu o cupolă de oţel şi sticlă la foarte mare înălţime, – în care se găsesc tot felul de instalaţii imaginabile pentru distracţii. O instalaţie deosebită este cea de "Montagne russe". E vorba de o serie de vagonete, în care iau loc 8 – 12 amatori, care sînt ridicate de motoare pe şine la mare înălţime, coborînd apoi vertiginos pe un drum de şine în mare pantă şi apoi în curbe cu rază mică şi curbe circulare verticale, – menţinîndu-şi echilibrul peste cap prin centrifugare la viteză mare. Astfel de instalaţii au funcţionat pe vremuri şi în Bucureşti la "Moşi", dar îndrăzneala construcţiei din Mall le depăşeşte considerabil! Aceste instalaţii sînt frecventate numai de amatori de senzaţii foarte tari!

"Fantasyland"-ul este însă plin cu numeroase alte instalaţii distractive: "căluşei" în cîteva variante, trageri la ţintă, tunele subterane cu diverse surprize, un "montagne russe" mai liniştit. parcuri mici pentru copii, cu iepuri, păsări de curte şi pui de căprioarăî, – toate organizate cu spirit inventiv deosebit de original!

Construcţia Mall-ului a fost completată de proprietari prin ridicarea în imediata apropiere a unui hotel luxos cu 11 etaje pentru vizitatorii străini ai Mall-ului, destul de numeroşi în toate anotimpurile şi mai ales iarna.

SORIN FIRU
Edmonton, Canada

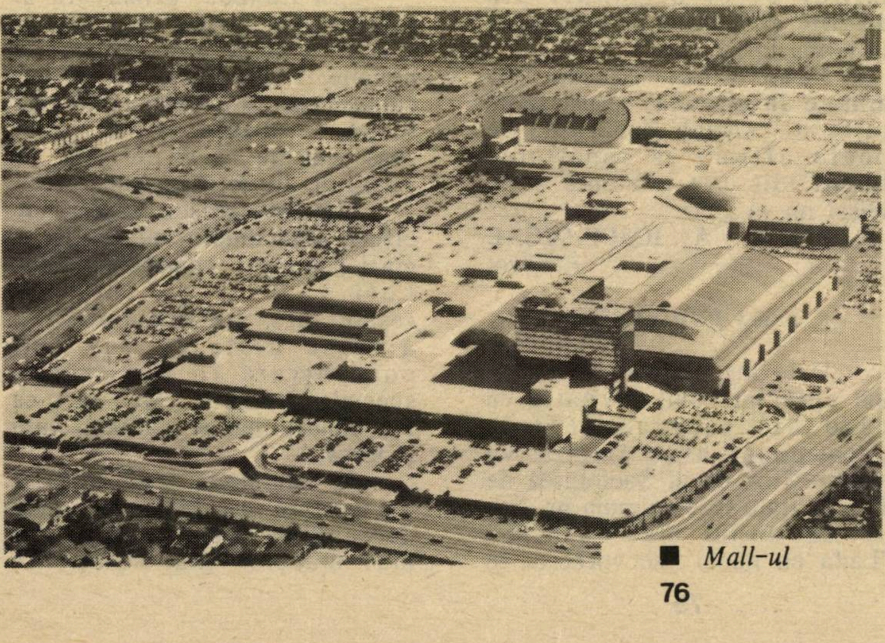

■ *Mall-ul*

H.O.R.-UL DIN CAPITALĂ

...Humorul, ironia, sînt arme eficiente pentru a înlătura răul, pentru a trezi la realitate oameni şi instituţii. Cu o singură condiţie. Să pornească de la fapte reale.

Autorul notei (de la "Gura Humorului", nr. 47) "La H.O.R.-ul din capitală" face cîteva greşeli fundamentale. În primul rînd H.O.R.-ul din capitală nu are secretară, nu are fonduri pentru asemenea post. Fondurile destinate H.O.R. sînt îndreptate spre H.O.R.-ul central (ştiţi, probabil, că H.O.R.-ul central nu are sediul în capitală, cum ar fi firesc) şi nu ajung la Ierusalim.

Preşedintele H.O.R. Ierusalim, Dl. Zwi Rosen – membru în conducerea primăriei Ierusalim – primeşte olimii la biroul său de la sediul primăriei. Pentru orice ole hadaş care se adresează H.O.R.-ului pe această cale se fixează o întîlnire.

De altfel dl. Zwi Rosen, ca membru al conducerii primăriei, răspunde de problemele din Ierusalim şi în această calitate primeşte şi sprijină soluţionarea problemelor tuturor olimilor din localitate.

Dar nu problemele formale sînt esenţiale. Ar fi fost cazul ca autorul notei să facă un sondaj printre originarii din România – domiciliaţi în Ierusalim – şi-ar fi aflat cît de

POŞTA

mulţi sînt cei care au căpătat un loc de muncă sau locuinţă, cu sprijinul direct al d-lui Zwi Rosen şi-al activiştilor H.O.R.

Ar mai fi putut afla cîte mii de ore de muncă a folosit dl. Zwi Rosen pentru problemele olimilor din România în calitatea sa de preşedinte al H.O.R. Ierusalim timp de 40 de ani (...)

Sîntem convinşi că activiştii H.O.R. Ierusalim vor munci, în continuare, cu aceeaşi răspundere pentru sprijinirea olimilor, chiar dacă se pot "bucura" de asemenea aprecieri, ca cele din nota menţionată...

Prof. IANCU IONAS
Prof. FELDMAN DALI
Ierusalim

*

Subsemnatul Lupu Bucholtz din Ierusalim, membru în Comitetul Executiv HOR. Ierusalim, am citit cu surprindere în preţioasa dv. revistă "Minimum" nr. 47 din luna februarie a.c. că există anumite deficienţe în rezolvarea şi primirea olimilor hadaşim, iar "secretara" lasă de dorit în ceea ce priveşte convorbirea cu olim hadaşim (în pag. Gura Humorului).

În primul rînd trebuie să ştiţi că noi nu avem secretară, fiindcă nu avem fonduri. Toţi lucrăm în mod voluntar...

În privinţa bunei deserviri a olimilor hadaşim de către cei în drept din cadrul H.O.R.Ierusalim există în arhiva noastră scrisori de mulţumire ale celor care au fost ajutaţi de noi în rezolvarea problemelor nu numai din Ierusalim ci din întreaga ţară.

Ar fi de dorit să reveniţi asupra acestui articol în mod pozitiv pentru care vă mulţumim anticipat.

LUPU BUCHOLTZ,
Ierusalim

*

Cunosc activitatea H.O.R. Ierusalim şi a preşedintelui acestuia, dl. Zwi Rosen, de ani mulţi, din toţi anii în care aliaua română, primea, fără mult zgomot, noi şi noi olimi.

Am cunoscut mulţi olimi veniţi în Ierusalim, cu problemele lor, cu frămîntările fireşti unui început de drum.

Şi i-am văzut îndreptîndu-se spre o adresă sigură de unde aflaseră de la predecesori că vor găsi o mînă prietenească şi un suflet cald, HOR. Ierusalim şi preşedintele său, dl. Zwi Rosen.

Foarte mulţi au găsit aici sprijinul călduros de care aveau nevoie. Au găsit o uşă deschisă, un sprijin efectiv.

Din această cauză m-a surprins nota "La H.O.R.-ul din capitală", apărută în revista "Minimum", notă care ar vrea să demonstreze că în Ierusalim lipseşte grija pentru nevoile olimilor, pentru problemele lor. Nu ştiu cum o revistă de prestigiu poate publica asemenea lucruri, neconforme cu realitatea...

Ing. GRUBER AKIVA
Ierusalim

*

Stimate d-le Mirodan,

Am citit cu multă surprindere şi dezgust aşa zisa "satiră" asupra H.O.R. Ierusalim nesemnată (Polichinelle e un nume).

Preşedintele filialei H.O.R. Ierusalim, Zwi Rosen a ajutat şi ajută zi de zi, împreună cu comitetul restrîns, olim originari din toată lumea, nu numai pe cei originari din România.

Mă miră că d-ta de care am auzit atîtea lucruri bune, publici asemenea luări de poziţie, fără să controlezi în ce măsură corespund adevărului.

Consider că nu exagerez dacă vă solicit să rectificaţi (cu semnătură dacă se poate) cele publicate în revista Minimum nr. 47 din februarie 1981.

Farm. ŞULAMIT
BRIKMAN
Ierusalim

...Aşadar, o însemnare humoristică, un spirit de glumă carevasăzică, a provocat o mică dar notabilă furtună în rîndurile inimoşilor H.O.R.-işti din Ierusalim.

Din scrisorile de mai sus înţelegem, spre surprinderea, ba chiar perplexitatea noastră, că rîndurile lui Polichinelle au fost luate ca atare (ad litteram), uitîndu-se că ele trebuiesc citite sub semnul humorului, ca o fantezie, o lucrare a imaginaţiei, un prilej de a declanşa surîsul sau rîsul. Da, oricît de mare ar fi fost neînţelegerea, ea s-a exprimat în majoritatea cazurilor la modul normal, nemulţumirea fiind de ordin cerebral.

Într-un singur caz, e vorba de d-na S. Brickman, reacţia a fost de ordin fiziologic, manifestîndu-se printr-o stare de desgust. Asta, ca să fim drepţi, ne-a lăsat un gust amar.

LA CE SE GÎNDEŞTE ŞTEFAN BACIU

...La – bineînţeles – evenimentele (cum ar zice "Scînteia") din regiune. Şi ne trimite, în consecinţă, din Hawaii, ilustraţia de faţă, care, potrivit poetului, înfăţişează "cîţiva tovarăşi belicoşi din Noua Zeelandă". Să dăm humorului lui Baciu ceea ce i se cuvine; adică un salut ceremonios. Fiindcă, într-adevăr, dacă cucoanele sînt simpatice, au pe vino-ncoa, în schimb bărbaţii, cu ale lor căutături fioroase ne amintesc de niscai şefi de trib teribil de războinici din bunkerele Bagdadului.

▼

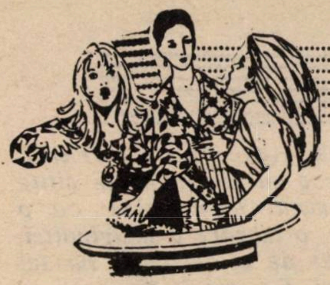

POŞTA

A FI VĂDUV ÎN 1990

DE CE, DOAMNĂ DOCTOR, DE CE? *)

După ce am dus cărbunele aprins spre gură (...Şi Moshe va alege tăciunele de pe tavă, căldura lui, nicidecum aurul de pe ea, strălucirea lui!), după ce am dat foc, ca să zic aşa, teritoriului *văduviei*, mi-am propus să rămîn în preajmă doar, ca să privesc flăcările polemicii întinzîndu-se pînă la capăt şi să nu mai intervin. Dar iată că nu se poate, iată că nu mi se îngăduie acest lux.

De ce, doamnă dr. Puica Strihan? De ce aţi considerat că trebuie să vă aflaţi în treabă, să intraţi aşa cum aţi intrat, în această polemică? O femeie ca d-voastră, care vine dintr-o familie de *intelectuali*, precum trîmbiţaţi, si nu coborîtor, ca mine, ca alţii, din *simplitate*, ar fi trebuit să înţeleagă că riscurile sînt prea mari... Aţi făcut-o, doamnă dr. printr-o scrisoare deschisă adresată d-nei Judith Schechter. De ce? Şi de ce cu insulte? Ce v-a făcut Judith Schecther, doamnă dr.?

"A-ţi da poalele peste cap", "...v-aţi dezvăluit", "...luptă acerbă, rapace, pentru un anumit fel de fericire...", "Romeo din Holon şi Julieta din Bat Yam", etc., etc., etc., ce sînt astea doamnă dr.? Formulări de intelectuală gingaşă şi subţire? Nu cumva sînt altceva? În ceea ce priveşte "mentalitatea negustorească" de care o acuzaţi pe d-na Schechter, avem de-a face cu proces de intenţie, cu insultă şi calomnie la adresa ei. Iată metodele mult circulate, mult folosite în altă parte pînă nu de mult, atîta amar de vreme. Adică cum d-nă dr.? Ce vreţi să spuneţi cu "ole hadaşul, fără nume, fără marcă de maşină de renume, fără apartament şi cont în bancă..."? Ce vreţi să spuneţi dincolo de insultă, calomnie şi proces de intenţie?

Cea mai mare decepţie a mea privind scrisoarea d-voastră, d-nă dr. provine din distrugerea unei idei pe care mi-o făcusem în legătură cu d-voastră: vă credeam mult mai cultă, mai citită. Pomenindu-i pe Romain Rolland, pe O'Neill, Pirandello şi Miller (tocmai pe Miller, care-a scris cu asemenea francheţe despre Marilyn Monroe?), n-aţi reuşit să mă convingeţi că n-am greşit îndelung. Păcat! Dacă ştiam asta înaintea acestei scrisori, vă puteam conduce prin librăriile Tel Avivului. Aţi fi găsit multe cărţi, necenzurate, neciuntite, adevărate, scrise şi de cei citiţi, şi mai ales de cei necitiţi de Dvs.

SHAUL CARMEL

---

*) Vezi "Scrisoare deschisă Doamnei Judith Schechter" de Dr. Puica Strihan (nr. 48, pag. 73)

Gabriela Deşliu, Holon (aşteptăm din partea condeiului dvs. bun şi încărcat cu humor, notaţii despre fenomenul israelian de azi); *Prof. Miriam Rottenberg*, Haifa (manuscrisele nepublicate nu se păstrează la redacţie şi nu se înapoiază; este o lege... scrisă a presei de pretutindeni; de-aceea, e recomandabil, ca în viitor, să păstraţi o copie după textul dvs.; astăzi, cînd găseşti un xerox la orice colţ de stradă, problema este uşor solubilă); *Emilian Boldur* (din Buzău), Merkaz Klita Lod (graţie poştei noastre care face ca, din cînd în cînd, o scrisoare din Lod să facă pînă la Tel Aviv, pe strada Zamenhoff de 150 ori mai mult decît o misivă din insulele Fidji, rîndurile dvs. despre duelul Sorin Cunea – Adi Carmi, a poposit pe masa noastră de lucru abia acuma. Convinşi fiind că, între timp, lucrurile au fost lămurite, ba chiar – vai! – uitate, ca atîtea ciondăneli... dinainte de război, aşteptăm din partea dvs. intervenţii pe marginea întîmplărilor din... epoca noastră!); *Dr. Adrian Elias*, Tel Aviv (precizăm că titlul "Anti Noemi Pavel" sub care a apărut scrisoarea dvs. – nr.47, pag. 75 –, în legătură cu însemnările colaboratoarei noastre despre situaţia din România, – nu vă aparţine. El a fost pus la redacţie; care, redacţie, ca toate omoloagele sale din lume se îndeletniceşte cu redactarea – englezii spun: editing – corespondenţelor: scurtări, îndreptări de limbă acolo unde este cazul etc. etc.; precum şi titluri, cu atît mai mult cu cît în general, scrisorile nu încep cu tiluri ci cu "Stimate d-le... director, sau Domnilor redactori – niciodată, de altfel, Doamnelor redactoare – ş.a.m.d. Acestea fiind spuse, trebuie să notăm că, aşa cum o cunoaştem, înzestrată, şi încă din belşug, cu simţul humorului, Noemi Pavel nu a văzut în titlu un semn de ostilitate din partea condeiului dvs. subţire, ci un simpatic salut din floretă); *I. Zefek*, Kiriat Ata (cîteva definiţii ale Evreului: 1. după Halacha: fiu de evreică, care graţie tatălui ne-evreu, n-a suferit persecuţii în Galut; 2. ne-evreu după Halacha: fiu de ne-evreică care, din cauza tatălui evreu, a suferit persecuţii în Galut; 3. Judecarea evreilor cu alte măsuri: bumerangul ideii de popor ales; 4. Evreii antici: persoane care au greşit numai un pic, dar pentru totdeauna; 5. Echivalent pentru *cînd o englezoaică e frumoasă: cînd un evreu e prost!* 6. discreţia şi prudenţa: defecte inexistente la evrei); *Ligia Metaxa*, Chicago, USA (nu; prinţul George-Valentin Bibescu, soţul celebrei scriitoare Martha Bibescu nu a fost evreu, ci, aşa cum arată numele purtat de el, un Bibescu, prinţ român, coborîtor din domnitori importanţi ai Ţării Româneşti. Faptul că, aşa cum aţi citit la Poşta Dicţionarului din nr. 48, el figurase pe lista neagră a legionarilor, în anii 1940-41 ca "judeo-mason" nu înseamnă altceva decît că, antipatizîndu-i

POŞTA

pe nazişti, el fusese etichetat – obiceiul timpului! – cu susamintita expresie, în rînd cu toţi românii de seamă care dispreţuiau Garda de Fier, ca M. Sadoveanu, Gala Galaction, E. Lovinescu, Mihail Ralea, G. Călinescu, Tudor-Teodorescu Branişte. Sau mai tinerii pe-atunci, Geo Bogza, Gh. Dinu, Zaharia Stancu etc. etc); *Matilda ?*, str. Ion Cîmpineanu, Bucureşti (scrisul dvs. este atît de greu descifrabil, dar atît de greu, deci indescifrabil, încît n-am putut afla nici măcar care este numele dvs. de familie); *O văduvă veselă; Madona cu trandafiri; Lynx; Un grup de cetăţeni conştienţi din Ghivataim* (încă o dată şi încă o dată, nu luăm în consideraţie scrisorile anonime) *Nicky Abramovici*, Beer Sheva (nu ne ocupăm de publicarea de liste cu "fals-sionişti care au fugit din Israel din cauza tilimurilor"; una e să discuţi, ca toată lumea, despre semnificaţia social-psihologică a fenomenului, şi cu totul alta să faci delaţiune la gazetă cu nume şi pronume, carevasăzică turnătorie curată); *Anatol Ghimpaţi*, Bucureşti (da, desigur, ne puteţi trimite amintirile despre personalitatea şi sinuciderea dr-lui Schechter, medicul personal al soţilor Ceauşescu); *Beatrice Solomon*, Haifa (evitaţi observaţiile de ordin general şi impresiile vagi, condeiul dvs. cult se poate ocupa, cu succes, de dezvăluirea *faptului* concret, precis, din realitate); *Ing. Arion Dinu*, Haifa (a. Ne pare rău că nu aţi înţeles motivul "cenzurii" aplicate de noi la adresa opiniilor dvs.: procesul de la Bucureşti este în curs de desfăşurare, *sub judice* cum se spune şi pînă la pronunţarea sentinţei ne-am impus să nu facem rău acuzaţiilor respectivi; este o chestiune de morală, de deontologie a presei. Un ziarist nu se călăuzeşte în activitatea lui numai după criteriul libertăţii de opinie, ci şi după acela al responsabilităţii; b. acestea fiind spuse, iată, menţionăm cîteva observaţii critice la adresa... noastră; care ne aflăm în libertate şi deci putem suporta reproşurile: "Minimum... nu se deosebeşte de alte publicaţii, subordonate anumitor interese partinice sau de altă natură. Cine crede altfel, este un naiv, aşa cum am fost şi eu"). *Frederic Haimovici*, Kiriat Sharet, Holon; *Paul Kuntz*, Beer Sheva; ing.*Valeriu Frimu*, Bucureşti; Dr. *V. Dogmarova*, Ierusalim; *Claude Katz*, New York; *Kohn Şandor*, Ashdod; *Victor Harnik*, Haifa; *Lya Ferester*, Paris; *Emilian Negoiu-Buznea*, Craiova, România; *David Shlomo*, Kiriat Ono, *Rolanda Singer*, Los Angeles, USA; *Laszlo Magteny*, Tg. Mureş, România – mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice. Ceilalţi – pe curînd.

BULĂ

Bulă a intrat la Capşa, cu prietena lui, Zambilica.

– Chelner – comandă el – două porţii de muşchi Chateaubriand.

În clipa asta, Zambilicăi i se face rău şi leşină.

– Chelner, strigă Bulă către ospătarul care se îndepărta, o singură porţie!

Comunicată de
NORBERT SCHMETTERLING
Beer Sheva

BIJUTERIA
PERETZ
PETAH TIKVA, REHOV
HOVVEI ZION 15
DISPUNE DE O GAMĂ
VARIATĂ DE
CEASURI ŞI BIJUTERII
PREŢURI MODERATE -
VISA ŞI ISRACARD
TELEFON: 03-9340303
VORBIM ROMÂNEŞTE
• PESAH SAMEAH •

M.SEGAL
★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★
MAGAZIN DE LINOLEUM ŞI TAPETE
TEL AVIV, STR. LEVONTIN NR. 6
TEL. 625929
ASORTIMENT BOGAT DE TAPETE, LINOLEUM, PLASTIC, HÎRTIE DECORATIVĂ, FEŢE DE MASĂ, PERDELE
●
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★
HAG PESAH SAMEAH
URĂM ONOR CLIENTELEI, RUDELOR ŞI PRIETENILOR

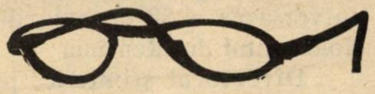

ERATĂ

În nr.48 (Cronica Literară, semnată de Iosef Eugen Campus), pag. 43, col. II, rd. 19, se va citi: *"subiectivă, poeziile răspunzîndu-şi"*; iar la pg. 44, col. I-a, propoziţiunea care începe cu: *"Nici o «explicaţie»"*, se va citi în continuare: *"nici un comentariu nu poate înlocui intuirea directă a substanţei poetice, aşa cum este ea încorporată inefabil în limba respectivă..."*

În acelaş număr, la pag. 39 ("Idei"), titlul rubricii lui Alexandru Sever nu este "Inventarul obsesiilor circulante", ci "Inventarul obsesiilor circulare". Şi tot în legătură cu nr. 48, primim o *rectificare* din partea lui I. Voledi-Vardi. Cartea despre Dorohoi (despre care vorbeam la rubrica "Noi", pag. 26) nu este cea dintîi în materie. O mai veche lucrare a lui Voledi-Vardi, intitulată "Dorohoi, oraşul umbrelor" şi consacrată Holocaustului, are prioritate în materie!

CLEPSIDRA

Vizită

● *Rabin şef Dr. Al. Şafran;* de la Geneva; la o consfătuire rabinică organizată la Ierusalim.

ASOCIAŢIA SCRIITORILOR DE LIMBĂ ROMÂNĂ DIN ISRAEL

anunţă cu profund regret încetarea din viaţă a lui

SIMON SCHAFFERMAN,

vechi şi talentat publicist şi scriitor

Simpozion

Institutul Goldstein, de pe lîngă Universitatea Tel Aviv, îşi va aduce aportul ştiinţific la aniversarea a 50 de ani de la Holocaustul din România.

Directorul ştiinţific, prof. Simonsohn, a acceptat sugestia d-lui I. Artzi de a organiza un Simpozion despre "Epoca Antonescu", cu participarea a doi istorici din România.

CARNET

10 cuvinte: 15 şekeli
Cu fotografie: 50 şekeli
** Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

● **O DELEGAŢIE A SĂPTĂMÎNALULUI «ROMÂNIA MARE» ÎN ISRAEL**

...Aşa cum, desigur, s-a înţeles, ştirea constituie o păcăleală de 1 Aprilie; «**Minimum**» *fiind om ca toţi oamenii, este mare iubitor de tradiţii (simpatice) şi păcăleli.*

● *O cameră* pentru locuit la Tel Aviv, timp de 3 luni, punem la dispoziţia unei doamne (eventual turistă), vorbitoare de română şi idiş. Tel. 227269.

● *Iosef Tratatovici* contabil, fost preşedinte al comunităţii evreilor din Tecuci, precum şi Monel Tratatovici, inginer naval, cu soţia, matematiciană, nou veniţi, pot fi găsiţi la tel. 831439.

● Sîntem o familie din România dornică să ne împrietenim cu o familie israeliană. Locuim în Constanţa, oraş la mare, cu plajă şi mult soare. Am dori să facem un schimb de excursii: o familie din Israel să vină să locuiască la noi în timpul vacanţei, iar noi să locuim, atunci cînd e posibil, în Israel. Avem două case cu largi şi bune condiţii de găzduire. Vorbim engleza, italiana şi puţin franceza. Adresa noastră: Bogăţeanu Şt. Romică, str. B. P. Haşdeu nr. 118, Bl. H8A, et. 3, ap. 12 – 8700 Constanţa, România.

ARISTIDE MIRCEA
"RÎSETE ÎN OLIMP"
Ed. "Grinştein, Tel Aviv – 17 şekeli
"FATA PRIMARULUI" – feerie politică –
Ed. Victor Frunză, Danemarca – 10 şekeli
"HUMOR ISRAELI" – în ebraică –
Ed. "Şaar", Tel Aviv – 15 şekeli
Cărţile pot fi procurate trimiţînd un cec pe adresa:
Mircea Aristide, P.O.Box 797 – Kiriat Yam – 29107

PAGINI

(Urmare din pag. 68)

"Nu acum!". El fu de acord. Dădură la o parte ramurile veştejite şi frunzele, iar el începu să sape uşor. În scurt timp, cadavrul învelit într-un sac de pînză era scos afară din mormîntul foarte puţin adînc.

Se străduiră din greu să-l treacă peste zid, lăsîndu-l să cadă în curtea lui. Totuşi de data asta era mai uşor – corpul înţepenise şi deci devenise mult mai uşor de manevrat decît în urmă cu două săptămîni cînd îl trecuseră pentru prima oară peste zid.

Ea se urcă prima pe zid, avînd grijă să nu lase nici o amprentă a pantofilor ei de tenis pe margini; apoi se căţără şi el. Duseră, mai mult tîrîndu-l, cadavrul pînă la patul de flori şi-l împinseră în partea cea mai adîncă a gropii pe care, în timpul nopţii, la lumina lunii, o astupară cu pămînt.

În cele din urmă, treaba fu terminată.

– Am riscat cam mult, spuse el.

– Întotdeauna trebuie să rişti, spuse ea.

– Părea o nebunie, spuse el. Şi acum îmi pare o nebunie. Nu-mi vine să cred că s-a terminat.

Ea zîmbi uşor.

– Am scăpat de primejdie, de suspiciuni... Ce mai contează restul?

– Acum să aştern florile deasupra, spuse el.

Se îmbrăţişară din nou cu pasiune, în preajma mormîntului care nu mai prezenta nici un pericol pentru fericirea lor...

Traducere de
L. BRĂILEANU

HOROSCOP

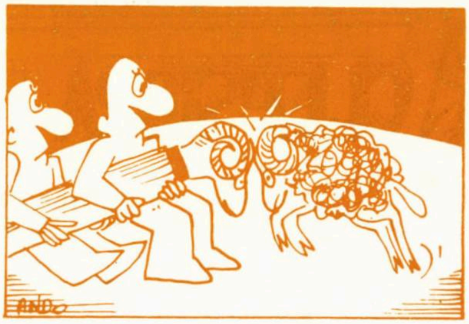

BERBECUL

● SYBIL HEDERNA

LUNA APRILIE

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)

Ştiri bune urmează să vă sosească dintr-o clipă în alta. În chestiunile profesionale este recomandabil să nu vă consultaţi cu prea multa lume ca să nu fiţi... dezorientat. Alintaţi-vă mai puţin. Îmbrăcaţi albastru.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)

O veste bună va avea influenţă asupra familiei, asupra situaţiei financiare, asupra bunurilor pe care le posedaţi. Străduiţi-vă să nu cheltuiţi necontrolat. Şi să nu vă lăsaţi tîrît de tentaţiile momentului. Prudenţă în zilele de miercuri: nu sînt bune nici pentru a porni la drum lung, nici pentru afaceri noi.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)

O perioadă care vă va solicita mult tact şi diplomaţie în relaţiile cu superiorii. Evoluţiile ce vor interveni în domeniul vieţii personale vă vor produce multă plăcere şi vor cauza o modificare a viziunii asupra lumii. Pentru jocuri de noroc: numerele 5, 12, 18.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)

Nu refuzaţi propunerea de ajutor a unui prieten. Demonstraţi mai multă înţelegere faţă de partenerul dvs. Perspective financiare bune. Numere cu noroc: 3, 9, 14.

LEUL (23 iulie – 22 august)

Sînteţi plini de energie şi optimism şi aceasta se reflectă şi în exterior. Cu toate acestea este recomandabil să vă controlaţi tendinţa de a exagera cu distracţiile. Nu permiteţi bîrfei să influenţeze legăturile cu o persoană care vă este deosebit de apropiată.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)

Cu toate că se întrevăd dezvoltări pozitive în viaţa de familie, se poate că cineva apropiat se va simţi neglijat. Preocuparea faţă de sensibilitatea celor din jurul dvs. va fi necesară în această perioadă mai mult decît oricînd.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)

Este momentul să fiţi solidar cu un prieten aflat în criză. Este de asemenea cazul să nu vă angajaţi în conflicte pentru motive de amănunt. Mult succes în viaţa socială. Zi fastă: joia.

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)

Şanse de avansare în activitatea profesională şi, în consecinţă, starea de spirit se va îmbunătăţi simţitor. Cu toate acestea, evoluţiile pozitive nu trebuie să vă influenţeze puterea de judecată; atenţie, cineva care susţine că este prieten, nu nutreşte numai gînduri bune.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)

O neaşteptată posibilitate de călătorie într-un loc unde nu aţi mai fost niciodată. O cunoştinţă aşteaptă să vă îndepliniţi promisiunea pe care i-aţi făcut-o, nu-l decepţionaţi. Divergenţe de păreri riscă să afecteze legăturile cu cineva apropiat.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)

Evoluţii de culise acţionează în favoarea dvs. în domeniul financiar. E o perioadă în care sînteţi sensibilizat peste măsură, nervos şi dispus la polemici inutile. Controlaţi-vă reacţiile! Frînă!!!

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)

Conflicte mărunte în probleme băneşti riscă să ia proporţii dacă nu "daţi peste mînă" pornirii Dvs. de a face reproşuri: tăcerea e de aur! Aveţi o viaţă socială foarte activă şi ea s-ar putea să vă abată atenţia de la esenţialul care în această perioadă îl reprezintă activitatea profesională. Evitaţi jocurile de noroc şi riscurile de orice natură.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)

Noi posibilităţi vi se deschid în faţă şi vă vor ajuta să progresaţi în viaţă. Mai multă înţelegere faţă de cei din jur! Unul dintre superiori va încerca să-şi demonstreze "forţa"; luaţi lucrurile ca atare şi nu le daţi mai multă importanţă decît au.

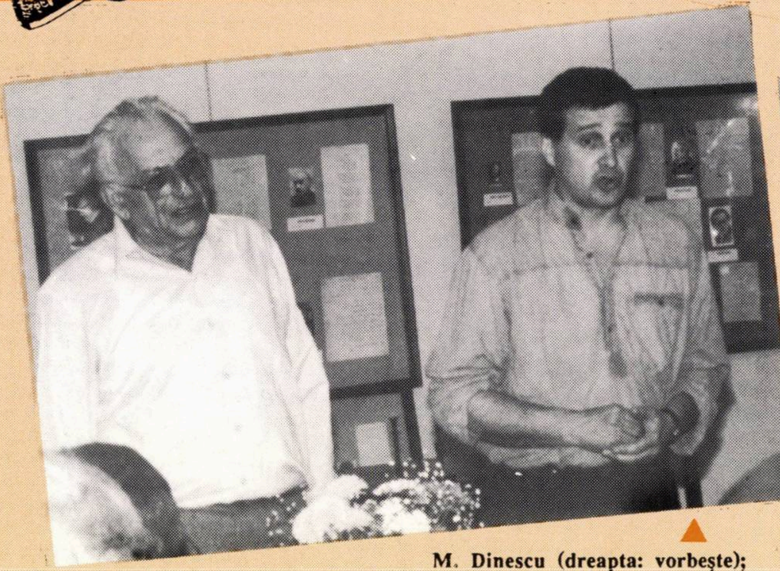

M. Dinescu (dreapta: vorbeşte); S. David (ascultă)

Augustin Buzura (stîn
rîzînd: cînd un ardele
rîde...) şi L. Ulici (zîmbi
cînd un critic zîmbeşte...)

EI PRINTRE NOI

Ne-a vizitat ţara, zilele trecute, la invitaţia Uniunii Scriitorilor Israelieni (preşedinte: Sandu David) şi a Ministerului de Externe, o delegaţie a Uniunii Scriitorilor din România, condusă de Mircea Dinescu (însoţit de d-na Maria Dinescu, soţia sa), preşedintele Uniunii. Împreună cu marele poet român (n. 1950), condei strălucit şi *conştiinţă* a revoluţiei din 1989, s-au aflat printre noi eminentul prozator Augustin Buzura (n. 1938), cel mai de seamă romancier român în viaţă, membru corespondent al Academiei, preşedinte al Asociaţiei România, Laurenţiu Ulici (n. 1943), critic de frunte al generaţiei sale, director al săptămînalului literar *Luceafărul* şi Radu F. Alexandru (n. 1943), dramaturg şi prozator de seamă, vicepreşedinte al Asociaţiei de prietenie România-Israel.

Musafirii au văzut, au auzit şi, sîntem siguri, au înţeles. Ne bucură că adevărurile Israelului s-au întipărit în conştiinţa acestor scriitori de clasă şi ecou.

În foto: Cîteva aspecte de la întîlnirea de la Casa Scriitorilor din Tel Aviv, dintre membrii delegaţiei şi colegii israelieni.

M. Dinescu (centru: înregistrînd o aberaţie din sală), S. David (stînga) şi Radu F. Alexandru (diplomaţi)

Maria Dinescu (intrigată de cele ce aude) şi I. Schechter (amuzat din aceeaşi pricină

minimum

NUMARUL 50

ANUL V
NR. 50
MAI 1991
7.80 ŞEKELI

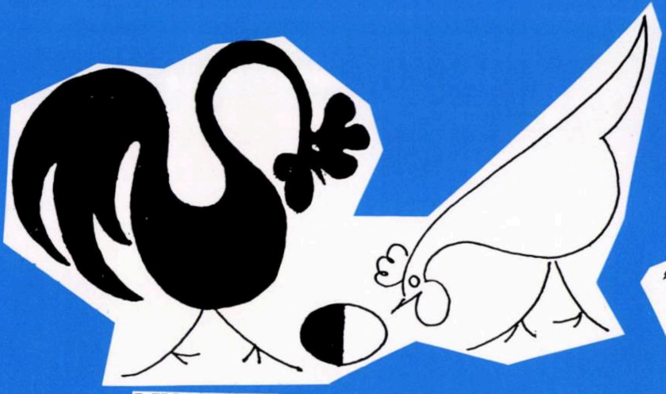

LIVADARU

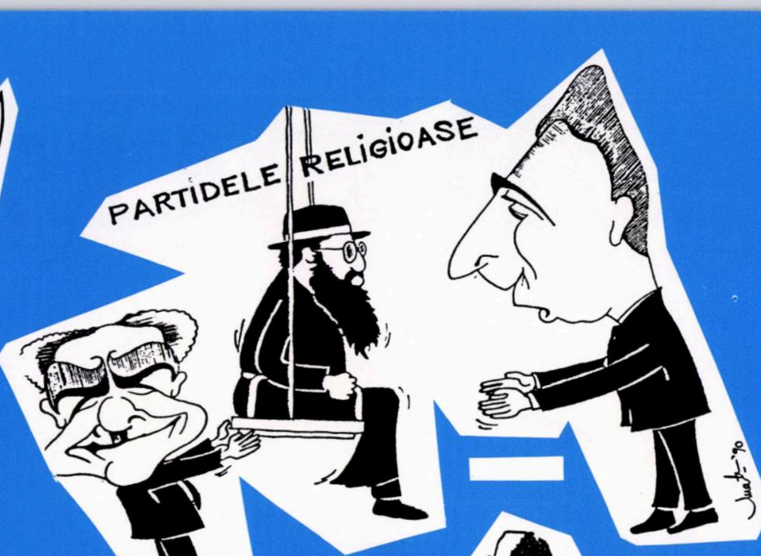
PARTIDELE RELIGIOASE
Juat. '90

MINI 50 MUM

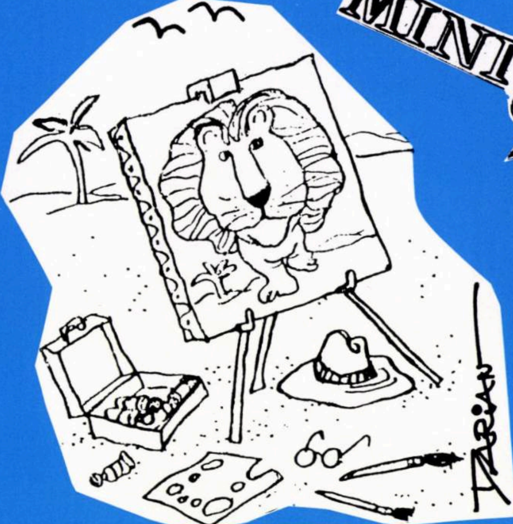

DARIAN

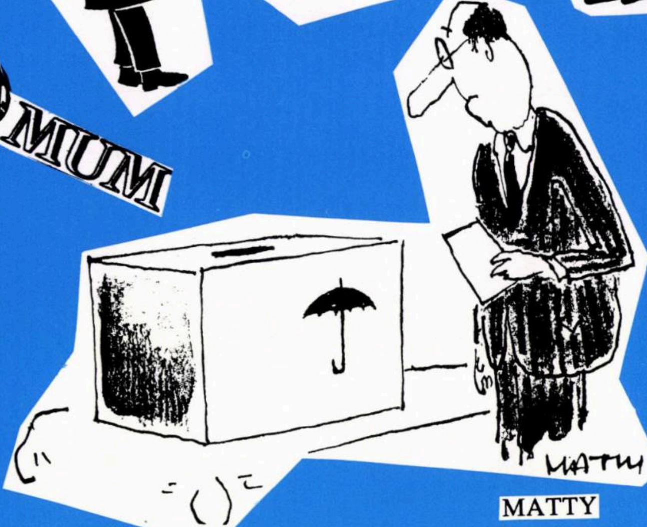

MATTY

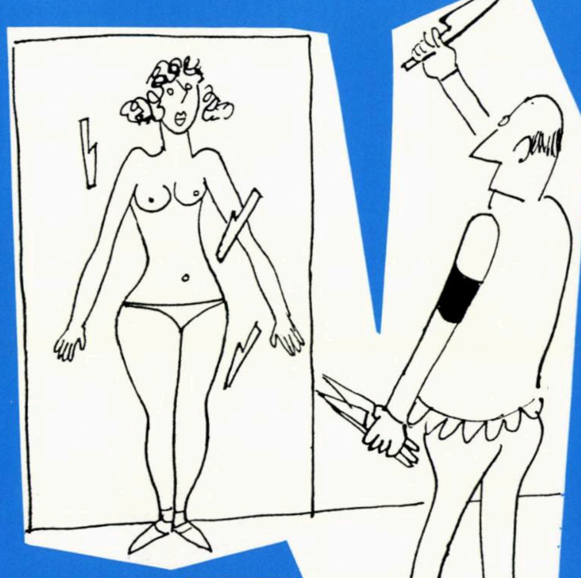

LUCACI

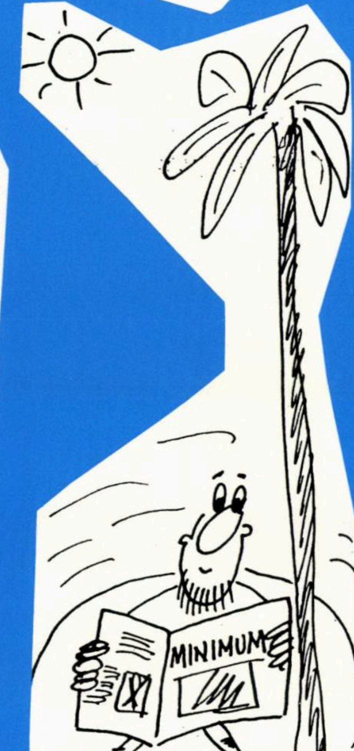
MINIMUM
SEGAL '87

SEGAL

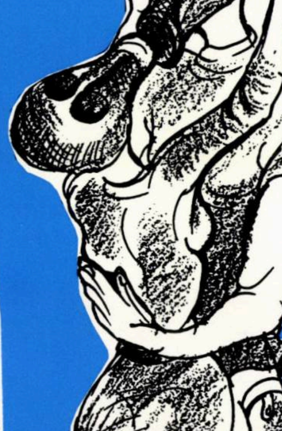

GITA SION

De la nr. 1 la 50, paginile noastre au fost marcate de spiritul prietenilor desenatori, cu har şi haz.

Iată, alese din colecţie, cîteva surîsuri în tuş.

MINIMUM • ANUL V • NR. 50 • MAI • 1991

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

Ceea ce înseamnă 25 aprilie 1991

In Orientul nostru cel atît de des zguduit de războaie, s-ar zice că cele mai mari zguduiri le provoacă iniţiativele de pace. Tensiunea a crescut la extrem şi patimile s-au dezlănţuit cînd a venit Kissinger, cînd a venit Shultz şi tot aşa de curînd, cînd a venit Baker. Există o neîncredere în aceste iniţiative de pace şi chiar o teamă de pace la unii care afirmă că pacea - un anumit soi de pace - înseamnă ceva mai puţin decît securitatea.

James Baker a pus întrebări care ating cele mai sensibile coarde ale sufletului politicii israeliene şi, în orice caz, ale actualului guvern naţionalist: "Acceptă oare Israelul tratative cu o delegaţie a palestinienilor? Acceptă ca din această delegaţie să facă parte şi persoane din Ierusalimul răsăritean? Acceptă să suspende colonizările în teritorii?" Ne amintim că din cauza unor asemenea întrebări - tot ale lui Baker - a căzut guvernul anterior de uniune naţională. Guvernului de azi al lui Shamir îi este greu să răspundă pozitiv la întrebările şi propunerile americanilor. A le respinge înseamnă a atrage asupra ţării ameninţări şi presiuni americane grele.

Dilemă! Ce-i de făcut?

Pare-se că David Levy a exprimat cel mai bine tactica diplomatică la care a recurs guvernul: "Oare noi sîntem obligaţi să răspundem numai prin da sau nu?"

Prudenţa şi neîncrederea Israelului provin mai ales din faptul că nici unul din partenerii arabi de tratative şi nici americanii nu -i pot oferi azi garanţiile de care are nevoie pentru securitate. Ca să nu mai vorbim de faptul că ostilitatea lumii arabe faţă de Israel şi faţă de însăşi existenţa sa fizică nu se dezminte. Siria, de exemplu, refuză ca întrunirea propusă de Baker să se numească "conferinţă regională", ca nu cumva, Doamne fereşte, să însemne că arabii recunosc că Israelul face parte din această fericită regiune care este Orientul Mijlociu!

Rezultă, deci, că în pofida grabei lui Baker, o iniţiativă de pace nu se poate realiza rapid ci încet, tacticos, prin acumularea de fapte care să creeze încredere reciprocă.

Dar, precum a spus cîndva Sadoveanu, lung şi spinos e drumul spre încredere şi înţelegere! ■

PUNCT DE VEDERE

ADRIAN ZAHAREANU

2 și cu 2 fac 5, uneori 6...

Astfel s-ar fi exprimat – după o informație apărută într-un ziar ebraic – rabinul Feldman, cînd a fost investit în funcția de președinte al Comisiei Financiare a Knessetului.

De prisos să analizăm motivele acestei numiri. Se știe deja că pentru a se menține guvernul la putere, se fac tot felul de numiri, una mai nepotrivită decît alta.

"Informația" publicată în ziarul ebraic n-a fost confirmată, dar nici infirmată. Dacă noul președinte al Comisiei Financiare are însă de gînd să-și îndeplinească sarcina după asemenea reguli matematice, atunci"roadele" misiunii sale vor fi simțite mai repede decît ne putem aștepta.

De altfel, le-am și simțit recent din felul cum s-au aprobat cele 103 milioane șekeli alocate cu omagii partidelor religioase, fără a se ține seama că țara noastră are de înfruntat probleme financiare atît de complicate. În primul rînd, acoperirea pagubelor de război și mai ales, înzestrarea armatei, obligații de o necesitate vitală. Apoi cheltuielile legate de integrarea în viața țării a unui număr din ce în ce mai mare de nou veniți.

Dar, ce-l interesează pe reprezentantul lui Agudat Israel, notoriu antisionist, nevoile armatei sau alocațiile pentru imigranți? Pe noul președinte al Comisiei Financiare și pe ceilalți afaceriști din guvern nu-i interesează nici dacă sînt afectați bătrînii și copiii, văduvele și invalizii.

Dacă cele inserate în ziarul ebraic pe seama noului președinte al Comisiei financiare sînt reale – nu iese fum pe degeaba – politica economică se va axa pe un principiu dubios, de inducere în eroare a opiniei publice.

De ce nu se ocupă noul președinte și întreaga Comisie Financiară, să se facă un control sever asupra chiriilor încasate de proprietarii de apartamente fără nici o noimă și fără nici o rușine? De ce nu propune noul președinte să se interzică deputaților să-și exercite influența pentru a obține sprijin, în afacerile în care au investiții proprii? De ce nu insistă noul președinte să nu se "salte" – la epoci dinainte stabilite – salariile rabinilor șefi, miniștrilor, deputaților și primarilor, "salt" ce sfidează – mai ales – pensionarii la Bituah Leumi, care trebuie să se mulțumească la masa de seară doar cu un ceai? De ce călătoresc toată ziua bună-ziua, miniștrii și deputații în străinătate pe contul Statului? De ce, dacă după părerea ministrului Modai și a altora din tabăra sa, toate greșelile se trag de pe vremea Maarahului, nu s-au putut îndrepta lucrurile timp de atîția ani, de cînd s-a schimbat guvernarea?

De ce? De ce? De ce?

Cît mai poate fi suportată această politică economică falimentară condusă de miniștrii aspru criticați chiar de apropiații lor colegi de partid? În plus, în fruntea Comisiei Financiare se plasează din motive coaliționiste un reprezentant al uneia din cele mai extremiste mișcări antisioniste: o persoană indiferentă la toate argumentele citate mai sus, o persoană interesată doar de bună-starea elevilor de ieșivă, care n-au ezitat să fugă din țară, cînd ne-au amenințat rachetele irakiene.

Cît timp păturile slabe trebuie să finanțeze campania electorală fără sfîrșit a guvernului? Pentru că nu altceva, decît interese electorale, a stat la baza numirii noului președinte al Comisiei financiare.

Primul ministru, vorbind despre examenul politic pe care trebuie să-l trecem după război, a spus că *"va trebui să dovedim multă înțelepciune"*. Ce *"înțelepciune"* s-a dovedit prin această numire?

Li se cere bătrînilor, văduvelor, mulțimii paupere să strîngă cureaua. De mult nu mai au ce strînge. De ce nu sînt obligați speculanții, afaceriștii și patronii a tot felul de marafeturi și de ieșivoturi să-și strîngă ei curelele?

Pentru redresarea economiei noastre e inadmisibil să plasezi în fruntea Comisiei Financiare un reprezentant ale cărui metode sînt enunțate – fie și în glumă – sub formula că "2 și 2 fac 5, uneori 6...". Cînd Comisia Financiară este serioasă, aptă, competentă, 2 și cu 2 fac totdeauna 4.

Misiunea lui rav Feldman, este să fie "cașer" și nu "treif". ▬

30 DE ZILE

M. RUDICH

fotografia din grămada de moloz

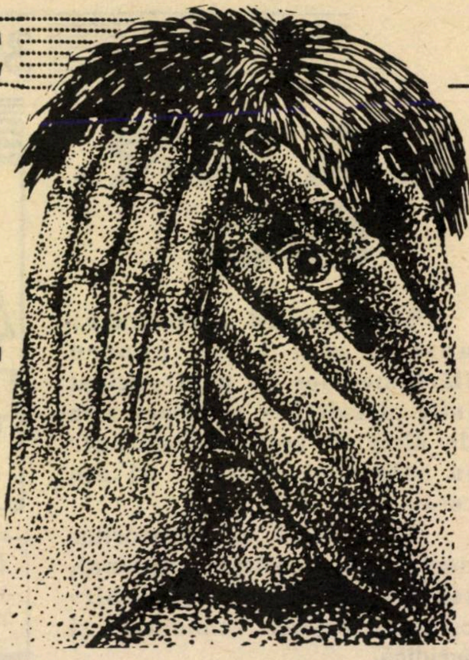

Zborurile în spaţiu, preumblările, la altitudini ameţitoare, ale cosmonauţilor înveşmîntaţi în straie altădată înfricoşătoare, parcă ale unor fiinţe dintr-un basm cu spaime şi năluci, pasionează nu numai pe cei ce ignorează atîtea necazuri pămîntene, – preocupaţi doar de strădania lor de a pătrunde, cu zgomotul motoarelor, în împărăţia plină de mistere şi de poezie a Lumii. Asalturile spaţiale preocupă oamenii în genere, – iar vîrsta n-are nici o importanţă.

Nu numai zborurile în jurul bietului nostru glob, ci orice descoperire, orice inovaţie, orice experienţă de laborator interesează, preocupă, atrage spre sfere nu totdeauna riguros ştiinţifice, – îndepărtînd de ceea ce este uman, cauterizînd, s-ar zice, pînă şi cea din urmă fibră ce ar putea vibra, simplu, omeneşte, nu la blînde adieri, ci chiar în furtuni ce bîntuie deasupra scoarţei pămîntului, crăpată de ruşine şi amărăciune.

Ajung, de aceea, să surprindă – cînd nu stîrnesc rîsul şi compătimirea – gesturile, reacţiile fireşti, ale omului ce nu umblă cu capul în nori şi cu sufletul prin retorte de laborator, – ale omului ce simte încă o legătură cu omul de pe acest pămînt nedreptăţit şi ofensat. Cum va fi surprins – ori o fi provocat ilaritate, acum nu ţin minte cîţi ani, o elevă a unui liceu din Statele Unite care, aflînd că sînt în curs experienţe pentru înlocuirea inimii omului cu o inimă de plastic, şi-a întrebat profesoara, cu o candoare îngerească: dar oare o inimă de plastic va putea iubi?

Biata copilă! Ochii ei, senini, poate că albaştri ca apele limpezi ale cerului de primăvară se vor fi întunecat, iar inima ei, în care mugurele primei iubiri stătea gata să îmbobocească, s-o fi strîns de durere şi – mai ştii? – o fi sîngerat chiar... A înspăimîntat-o, de bună seamă, gîndul că în pieptul oamenilor – deci şi în al celui ce şi l-a ales s-o poarte, la braţ, pe cărările de vis ale dragostei, ar putea să se afle, într-o zi, nu o inimă caldă, omenească, ci o bucată de plastic, străbătută nu de sîngele vieţii, ci de cine ştie ce fibre, înlocuibile oricînd s-ar produce vreun scurt circuit.

Aşadar, o ştire, printre atîtea altele, anunţînd descoperiri şi cuceriri, în secolul zborurilor spre Lună şi al Majestăţii Sale Materialul Plastic, a înfiorat inima însetată de dragoste a unei copile dornică să rămînă om alături de oameni, gata, la nevoie, să suporte durerile unei inimi rănite, visînd însă să se bucure de inima ce i s-ar dărui în clipa logodnei cu fericirea.

De şcolăriţa americană, temătoare că, într-o zi, o inimă de plastic, insensibilă, va modifica, poate, sensul existenţei şi comportării noastre, mi-am amintit în zilele cînd, după ce rachetele irakiene au distrus locuinţe din unele cartiere israeliene, – foştii locatari au umblat printre dărîmături, cotrobăind, căutînd, numai ei ştiau ce.

De ani şi ani se tot susţine că tehnologia, contribuind, e drept, la progresul omenirii în variate domenii, – ne dezumanizează, totuşi. Că sentimentele, acţiunile noastre emoţionale parcă ar fi pulverizate de uriaşa maşină a tehnologiei tot mai avansate.

Nu cumva greşim, generalizînd? Am pomenit de foştii locatari ai locuinţelor avariate. Ce-au căutat ei printre mormanele de moloz, prin talmeş-balmeşul întristător şi descurajant ca şi zidurile prăbuşite? Nu televizorul, nu casete video, nu cine ştie ce sofisticate aparate electrice. Nu, ei au căutat fotografia bunicului, îngălbenită de anii adunaţi deasupră-i, scrisori, scrisori de la părinţi, de la copii, scrisorile iubitei dintîi, fotografii vechi, mici obiecte ce au aparţinut celor dragi, chiar reţete culinare ale bunicii, jurnale intime, caiete cu felurite însemnări...

S-au căutat (mă înşel oare?) pe ei înşişi, cei autentici, oameni-oameni.

*

Dezumanizare? Cine ar putea contesta, total? Corect însă ar fi să ne asumăm parte din răspundere, nezvîrlind piatra acuzaţiei numai asupra tehnologiei. ■

30 DE ZILE

LA NR. 50

Mulţumind cititorilor noştri, mai întîi, pentru fidelitatea lor de nezdruncinat (uite că există – pe lumea asta de nisipuri veşnic mişcătoare în natură şi suflete – şi aşa ceva).

Mulţumind colaboratorilor noştri, cu condeiul, desenul, tehnica gazetărească, publicitatea, veghea economică şi juridică.

Mulţumind corespondenţilor noştri, mulţi, din Israel şi de pretutindeni, care ne trimit, ca nişte *activişti voluntari* ai lunarului-aventură, gînduri şi cărţi, observaţii critice şi reviste, sugestii şi fotografii, aplauze şi reproşuri, reflexii senine şi impresii pătimaşe, contribuind, prin participarea lor autentică, la alcătuirea unei reviste de adevăruri, de dialog şi punte între extreme reciproc intolerante, de libertate a spiritului, deci.

Mulţumind tuturor instituţiilor şi personalităţilor cu caracter din *alia* care-şi manifestă cu eleganţă, sprijinul faţă de strădania noastră.

Mulţumind tuturor firmelor care, prin anunţurile publicate-n revistă şi prin darurile generoase oferite în chip de premii la concursurile noastre s-au arătat solidari cu spiritul *Minimum.*

Mulţumind tuturor celor care ne iubesc, fără condiţii şi fără clătinări (fiindcă aşa este iubirea adevărată),

le făgăduim, ca şi la numărul 1, să ne străduim, în continuare şi pînă la capăt, să facem o revistă bună. Nu e puţin, nu e mult. E totul.

Al. Mirodan

minimum

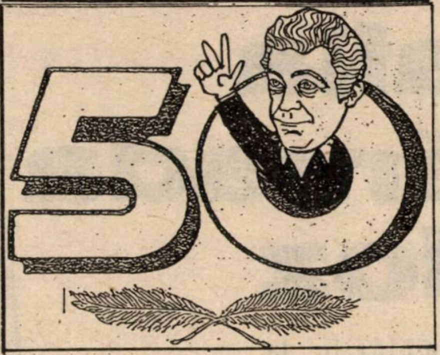

Desen de Darian, pentru aniversarea noastră. Desen-salut, declaraţie, desen-pancartă.

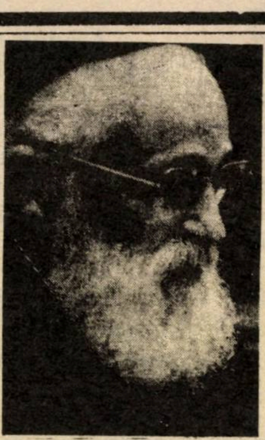

In acest număr

● *Al. Şafran:* Memorii. Un nou capitol din amintirile celui care-a îndrumat, spiritual, obştea evreiască din România în timpul războiului. A îndrumat-o şi s-a străduit din toate puterile să salveze *tribul* nostru de la pieire.

SILVIU BRUCAN LA "MINIMUM"

Aflat luna trecută în Israel, Silviu Brucan (Tache), *ideologul* revoluţiei române din 1989, a fost vreme de cîteva ceasuri oaspetele revistei noastre.

El s-a întreţinut cu membri ai redacţiei şi a răspuns la cîteva întrebări. Mai mult sau mai puţin comode.

Brucan – capul de afiş al presei române de azi. Brucan – omul formulelor-şoc.

În numărul viitor, Brucan la Minimum – o convorbire redactată de I. Fîntînaru.

minimum

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr.13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel.: 227269; Fax.: 5440443

Director
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 30 şekeli
Carnet: 10 cuvinte – 14 şekeli
Abonamente Israel
6 luni (6 numere): 45 şekeli
1 an (12 numere): 90 şekeli

Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere):
Europa – 70 dolari; U.S.A., Canada – 80 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelendă – 95 dolari; Insulele Fidji – 150 dolari
Expediţia cu avionul.

Prezentare grafică şi
fotoreportaj
Dan Pasăre
Culegere computerizată
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: ATLAS

Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM–PUBLISHERS LTD.

30 DE ZILE

TENDINŢE

RĂSĂRITUL EUROPEI

"După căderea comunismului vedem că forţa cea mai se seamă (în ţările din Europa de Est, n. red.) este naţionalismul"

(*Milovan Djilas, om politic iugoslav, într-un interview acordat săptămînalului american "Newsweek"*)

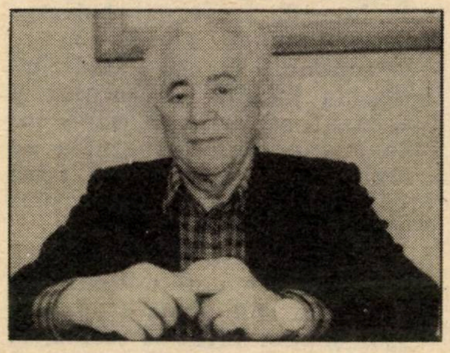

EUROPA

"S-ar zice că verzii îi iubesc pe evrei, dar numai în chip de victime".

(*Micha Brumlich, consilier municipal din partea* verzilor *germani la Frankfurt, care şi-a dat demisia din partid din cauza atitudinii antiisraeliene şi antisemite a "ecologiştilor").*

*

"Ei (evreii) controlează *media* toată... Atunci cînd îi privesc, în picioare în faţa prăvăliilor lor, contemplînd, cu buzele schimonosite de ură, manifestaţiile pacifiste (pro-Saddam), îmi vine să vomit".

(*Jean-Edern Hellier, scriitor francez,*

ISRAEL

Shimon Peres a vizitat ulpanul de la Nes Ziona. Era foarte bine dispus. Într-atît încît nu s-a putut abţine să nu spună un banc olimilor:

"După ce îţi dai seama că un emigrant rus nu e pianist? După faptul că nu ţine la subsuoară o vioară!"

"Dac-aveam o puşcă, i-aş fi ucis pe toţi".

(Declaraţie făcută de Tom Friedman, redactor al ziarului, New York Times, laureat al Premiului Pulitzer, după ce un grup de O.E.P.-işti au aruncat cu pietre în maşina lui, la Ierusalim; precizăm că T. F. a fost ani de-a rîndul simpatizant al O.E.P. şi al "stîngismului" anti-israelian)

*

"Părerea mea personală este că Shin-Betul trebuie să utilizeze din plin «o moderată forţă fizică» (la anchetarea prizonierilor) pentru ca să pună mîna pe aceşti bandiţi... Dacă serviciile secrete nu exercită presiunea fizică... terorismul palestinian va deveni intolerabil... O democraţie nu-i poate ancheta pe duşmanii săi cruzi, cu metodele folosite la investigarea criminalilor de drept comun".

(Dan Margalit, ziarist, comentator TV, suporter, ani de-a rîndul, al mişcării stîngiste B'tselem, care preconizează înfiinţarea unui stat O.E.P., într-un articol din ziarul "Haaretz"; după ce fiica sa, care conducea pe stradă un grup de 6 copii la o adunare pacifistă, a fost atacată de-un Mercedes, *cu arabi, care intenţionau să o ucidă)*

CUM?

Am privit încremeniţi, împreună cu ţara întreagă, la televiziune, pe cetăţenii din aşezarea ultra-religioasă "Emanuel" plimbîndu-se nonşalant în clipa gravă cînd sunase sirena de Yom Hazikaron şi cînd întreg Israelul se oprise, drepţi, în semn de omagiu pentru ostaşii căzuţi la datorie.

Am privit, încremeniţi, acest spectacol de batjocură şi ne-am întrebat cum de nu le crapă respectivilor (gata oricînd să ne dea lecţii de evreitate) obrajii de ruşine. Cum? Cum? Cum? Cum? Cum? Cum? Cum?

*

Kurzii s-au luat după nişte îndemnuri binevoitoare şi-au ajuns, cu sutele de mii, pe drumuri, la graniţa cu Turcia şi Iranul. Şi arată aşa cum îi vedem în fotografie, măcinaţi de frig, de foame şi de tifos.

Noi – dacă ne-am lua după sfaturile ce ni se dau, stăruitor (ba chiar agresiv) de prin diferite locuri, – unde am ajunge?

Nu aud. Vorbeşte mai tare, că nu aud. Unde? Şi cum am arăta noi la faţă?

*

Washingtonul i-a îndemnat pe irakieni, inclusiv pe kurzii cei oropsiţi, să se ridice împotriva lui Saddam. Rezultatele se cunosc: capul face, kurdul trage.

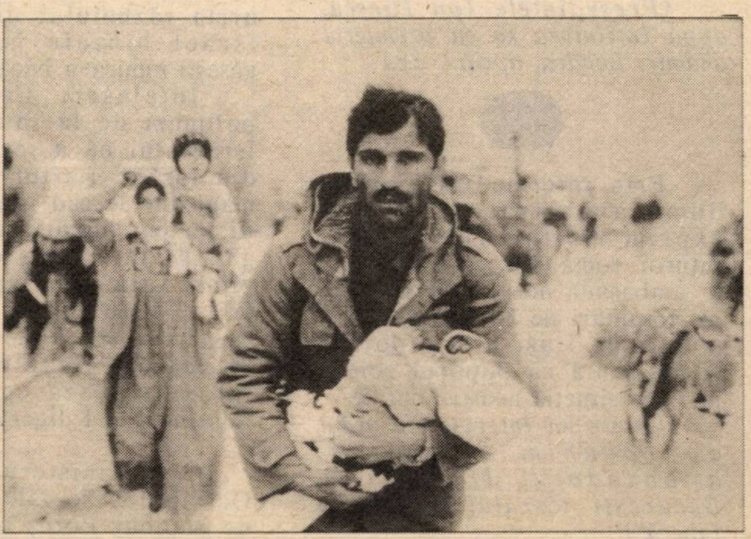

30 DE ZILE

TENDINȚE

Noi n-am uitat că la prima sa vizită la noi, d. James Baker, a depus un buchet de flori pe mormîntul unui ole *din Rusia ucis, chiar în zilele acelea, de-un O.E.P.-ist la Ierusalim.*

Noi n-am uitat ce gînduri nutrea arabul la adresa noastră. Sperăm că nici d. Baker nu va uita.

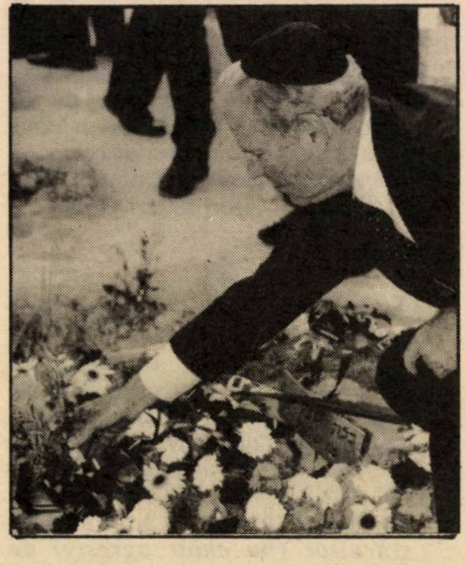

ROMÂNIA – ISRAEL

"Niciodată n-au fost atît de bune ca astăzi relațiile dintre România și Israel".

(*Președintele Ion Iliescu, după întîlnirea sa cu premierul Shamir; Londra, aprilie, a.c.*)

◆

Prin intermediul ziarului dumneavoastră aș vrea să exprim mulțumirile noastre tuturor românilor care au venit la ambasada noastră să se ofere ca voluntari pe frontul din Golf alături de Irak. Este o dovadă concludentă că poporul român înțelege situația noastră corect.

(*Dintr-un interview acordat de Ibrahim S. Sultan, ambasadorul Irakului la București ziarului "România Liberă"*).

COMERȚ

Neliniște mare în cercurile conducătoare ale economiei germane. În semn de protest la adresa legăturilor dintre fabricile germane de gaze toxice și Irak, publicul american a început să boicoteze, pe scară largă, mărfurile nemțești; vînzarea automobilelor Mercedes-Benz, BMW, a tehnologiei produsă de uzinele Messerschmitt etc., a scăzut simțitor.

GRAHAM GREENE

A fost, probabil, cel mai bun romancier al anilor noștri.

A fost, cu siguranță un scriitor hotărît să dea întotdeauna cititorilor săi ceva de preț și să nu-i plictisească niciodată.

A murit, surîzînd, la gîndul că în ciuda operei sale imense, juriul de la Stockholm a refuzat cu statornicie, să-i dea premiul Nobel: "ei cred – mărturisise Greene – că sînt un om neserios".

•scurt

*** O bătrînă călugăriță poloneză, invitată la Yad Vashem, pentru a i se decerna titlul de "Drept al Popoarelor" a sosit aici cu o valiză grea, plină de alimente. Motivul: la radio-Varșovia, s-a spus, în repetate rînduri (și – cum am aflat de la un turist – cu satisfacție) că, în urma războiului din Golf, în Israel bîntuie foamea. Nu găsești nimica-n băcănii.

Înțelegem. Comentatorii polonezi de la radio nu iartă Israelului că a ieșit nedistrus din război. Rafturile pline din magazine le cad greu la stomac. Ei nu pot înghiți faptul că poți găsi la orice colț de stradă o pîine, o sticlă de lapte și-un pui fript. Înțelegem. Dar, după ce-am rumegat bine știrea, vrem să spunem că felul ăsta de a intoxica lumea cu informații false, noi nu-l digerăm de fel.

*** Ministerul Muncii și Ocrotirilor Sociale este condus de rabinul Poruș care e numai ministru adjunct. Un ministru plin la acest minister nu există. Atunci de ce nu e numit rabinul Poruș ministru plin? Vreți să știți de ce? Fiindcă rabinul face parte din partidul antisionist Agudat Israel care... nu recunoaște Statul Israel! Dacă ar fi numit ministru plin, Poruș ar trebui să depună jurămîntul de credință Statului Israel și legilor sale. Or acest jurămînt cei din Agudat Israel refuză să-l depună. Oh, Doamne, jur că-mi vine să înjur!

*** Zilele trecute, la Londra, după întîlnirea (destul de încordată, se pare) dintre Mitterand și Shamir, președintele francez, încălcînd "regula jocului" protocolar, a refuzat să strîngă mîna lui Shamir pentru fotografia de rigoare. Reporterilor care așteptau momentul, le-a spus nervos: "Acesta nu e circ".

Așa e. Mitterand are dreptate. Primul ministru al Israelului nu poate fi dresat ușor și nici făcut să scoată, la comandă, panglici pe nas or să joace tontoroiul, ca ursul, pe sîrma politicii internaționale.

DE LA *ADEVĂRUL* DE IERI LA *ADEVĂRUL* DE AZI

În cotidianul *Adevărul,* din București (II, nr. 370) întîlnim un atac la adresa ziaristei Lena Boiangiu, care prin formularea numelui sus amintit ne-a surprins în mod deosebit:

"Lena Baraș-Boiangiu este și complicea tertipului etc. etc. etc..."

Ne-a surprins, ziceam, fiindcă pe vremuri, înainte de război, gazetarii evrei de la "Adevărul" erau demascați în "Porunca vremii", cu sete, spunîndu-li-se numele după buletin, în vestita rubrică "Cine sînt și ce vor".

...Dar poate că pentru mirarea noastră de vină sîntem noi care, rămași la cotidianul democrat al lui Mille, Graur sau Sadoveanu, n-am înțeles că *Adevărul* 1991, adaptat împrejurărilor noi, îndeplinește porunca vremii de azi.

minimum DE LA 1 la 50

MESAJUL LUI GEO BOGZA

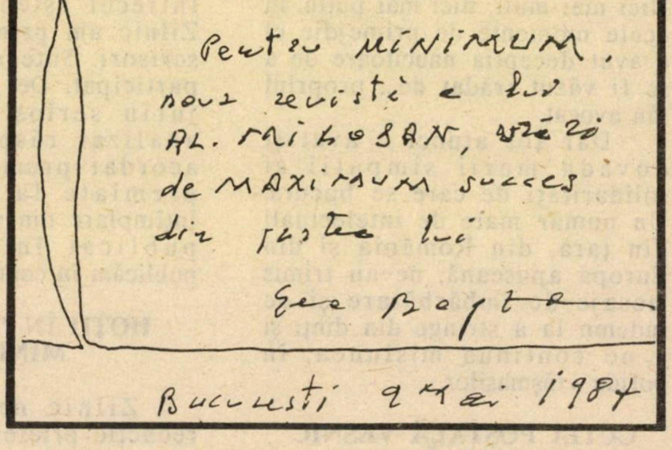

Pentru MINIMUM,
nouă revistă a lui
AL. MIRODAN, urez
de MAXIMUM succes
din partea lui
Geo Bogza

Bucuresti 9 mai 1984

Pe coperta primului număr din "Minimum" era scris: "Revista oamenilor inteligenţi". În mod ciudat şi neaşteptat, acest slogan a trezit obiecţii din partea unor ziarişti cu spirit comercial. Au spus că sloganul va îndepărta o mulţime de cititori care îşi vor închipui că revista se adresează unei elite intelectuale, "deştepţilor". Nu aceasta era desigur intenţia, dar a doua oară acel slogan nu a mai apărut. Totuşi, revista a continuat să se adreseze oamenilor inteligenţi, s-a bizuit pe receptivitatea lor, altminteri o serie de articole îndrăzneţe, chiar incendiare nu ar fi apărut.

MIRODAN SE AMUZĂ

"Minimum" a apărut ca un mic David care provoacă pe "uriaşul" Goliat al presei româneşti din Israel. "Viaţa noastră", "Revista mea" şi "Facla" erau de mult publicaţii consolidate şi se părea că nu mai e loc pentru alta şi nici nevoie. Dar adevărul e că oamenii inteligenţi – şi nu numai cei intelectuali – simţeau de mult nevoia de o publicaţie de nivel mai ridicat, neobedientă vreunui partid, liberă să critice, curajoasă în dezvăluirea unor documente istorice şi prin punerea în dezbatere a unor probleme considerate tabu. "Minimum este altceva" era noul slogan al revistei. Şi nimeni n-a avut obiecţii la el. Semnificativ!

Formatul de caiet gros al revistei (80 de pagini) ţinuta grafică, numărul mare de colaboratori, bogăţia de rubrici şi informaţii – au impresionat, făcîndu-i pe cititori să creadă că probabil revista e stipendiată de un mare magnat (poate Robert Maxwell)care i-a pus la dispoziţie un buget gras, un imobil cu cîteva etaje şi o tipografie modernă proprie. Iar în tot acest timp Al. Mirodan se amuza, se amuza copios, căci redacţia nu avea nici un Mecena şi nici măcar local. Toată redacţia era formată din director şi... masa lui de lucru de pe care manuscrisele şi şpalturile se revărsau pe canapea, pe podea şi ameninţau să ocupe dormitorul, bucătăria, dependinţele şi casa scărilor. Mult mai tîrziu, după vreo doi ani, s-a produs mutarea în localul din str. Zamenhoff.

FIDELITATE ŞI TRĂDĂRI

Primul articol editorial al noii publicaţii acesta a fost:

"Vrem să facem o revistă bună.

Atît".

Al. Mirodan

Bun, dar cu cine? Avînd în vedere legea medievală nescrisă a presei româneşti din Israel care spune că cine colaborează la o revistă ce nu aparţine trustului "Viaţa noastră" este un lepros şi nu are ce căuta la acel trust, se putea crede că "Minimum" este sortit să rămînă fără colaboratori. Noroc însă că pe uliţa noastră românească sînt destui "leproşi" şi oameni de condei şi caracter. Astfel că de la început "Minimum" s-a bucurat de colaborarea unui "nucleu tare", alcătuit din nume bine-cunoscute cititorilor; le întîlnim printre capetele din paginile desenate de Godell. Aceştia sînt colaboratorii rămaşi fideli pînă în ziua de azi. Pe parcurs au fost şi alte nume. Unii, din păcate, n-au rezistat la proba fidelităţii şi au evadat. Viaţa cu ale ei surprize! Alţii, veniţi între timp, se află printre noi.

Un nume cunoscut cititorilor noştri este Dan Beniamini. Acest "colaborator" permanent şi credincios a trezit curiozitatea multora. Fiindcă nimeni nu l-a văzut la faţă niciodată, s-a spus în tîrg că sub numele lui se ascunde... I. Schechter. Pe bună dreptate, fiindcă d. Schechter este suspectat de a fi capul tuturor răutăţilor făţişe şi clandestine. Dar fiindcă sîntem într-un moment festiv vom face o dezvăluire: Dan Beniamini, în carne şi oase nu există. Este doar unul din pseudonimele redacţionale la care poate recurge oricare din colaboratorii noştri.

La fel şi Polichinelle, titularul rubricii Gura humorului.

La fel şi alţii...

A propos de fidelitate şi trădare... "Minimum" a avut o copilărie grea, a fost persecutat, sabotat şi duşmănit de moarte.

Pînă într-atît încît la un moment dat apariţia i-a fost ameninţată. În baza unor născocite pretenţii băneşti absurde a fost tîrît în justiţie. Nici mai mult, nici mai puţin. În acele momente de primejdie el a avut decepţia năucitoare de a se fi văzut trădat de... propriul său avocat.

Dar tot atunci a avut şi dovada marii simpatii şi solidarităţi de care se bucură. Un număr mare de intelectuali din ţară, din România şi din Europa apuseană, ne-au trimis mesaje de îmbărbătare şi de îndemn la a strînge din dinţi şi a ne continua misiunea, în pofida vrăşmaşilor.

CUTIA POŞTALĂ VEŞNIC PLINĂ

Mai mult decît cu concursurile cu premii pe care le-a organizat; mai mult decît faptul că a publicat, primul în Israel, cînd Ceauşescu mai trăia, fragmente din cartea de memorii a lui Pacepa; mai mult decît publicarea în premieră a memoriilor rabinului Rosen; mai mult decît lansarea unor nume noi de scriitori şi caricaturişti; mai mult decît cu publicarea amintirilor revelatoare ale rabinului Şafran şi ale jurnalului senzaţional al Ninei Cassian;

mai mult decît cu orice

"Minimum" se mîndreşte cu sutele, cu miile de scrisori pe care le primeşte neîncetat de la cititori.

Cutia noastră de poştă o găsim în fiecare dimineaţă plină.

Cititorii din ţară şi din străinătate ne trimit de toate: sesizări cetăţeneşti, note polemice, reproşuri, proteste, felicitări, epigrame, documente istorice, anecdote, sugestii, etc. Şi nimeni, absolut nimeni, nu rămîne fără răspuns. Avem, noi acest obicei ciudat!

Parte din cititori au participat la concursurile noastre cu premii, iar lucrările premiate au fost publicate.

A propos de concursuri... Ele au fost pînă acum în număr de trei: unul de fotografii artistice, al doilea despre viaţa şi opera lui Marcel Iancu, iar al treilea cu tema "O întîmplare din viaţa mea". Ne-am aşteptat oricum la o mare participare de cititori, dar participarea a întrecut aşteptările noastre. Zilnic am primit teancuri de scrisori. Sute de persoane au participat. De fiecare dată un juriu serios şi obiectiv a analizat răspunsurile şi a acordat premiile. Lucrările premiate la concursul "O întîmplare din viaţa mea" le-am publicat în revistă şi le publicăm în continuare.

HOŢII ÎN "VIZITĂ" LA MINIMUM

Zilnic ne vizitează la redacţie prieteni, colaboratori, cititori iar uneori simpli pisălogi. Seara şi mai ales noaptea nu primim vizite.

Am fost totuşi inoportunaţi într-o noapte. Să fi fost oare nişte pisălogi? Tot ce se poate, deoarece au "insistat" mult prin sertare şi devastînd camerele.

Ce au căutat acei barbari nocturni, nu ştim. Poliţia chemată la faţa locului a făcut diferite presupuneri: că a fost răzbunarea unor pomanagii pentru că nu le trimitem revista pe gratis; că un autor sau mai mulţi au fost cuprinşi de remuşcare pentru manuscrisele pe care ni le-au trimis şi au ţinut să le retragă în ultimul moment; că cineva a aflat că va fi criticat într-un articol şi a spart redacţia ca să sustragă articolul... Poliţia ne-a jignit refuzînd să creadă că a fost vorba de hoţi care au căutat bani.

– Scrie clar pe uşă că aici e o redacţie de revistă, ne-a spus un poliţist. Cum o să caute un hoţ bani într-un asemenea loc? Hoţii noştrii sînt inteligenţi, domnule, ei cînd caută bani nu se duc la redacţii, se duc direct la Bugetul de Stat.

SPRE SFÎRŞITUL LUI CEAUŞESCU

În scurta sa istorie, "Minimum" a "scandalizat" de cîteva ori o anumită opinie publică.

În plină "epocă de aur" a lui Ceauşescu a publicat o proză a dizidentului Surulescu trimisă de prin Europa apuseană. O proză dură, dureroasă, exprimînd deznădejdea şi speranţa unor oameni care fug de urgia dictaturii. Personajele vorbeau aşa cum gîndeau şi sufereau: cu expresii şi cuvinte tari, adevărate, "realiste". Unii însă, necunoscători ai realităţilor româneşti şi "educaţi" de o literatură de salon, falsă, s-au scandalizat. Ne-au trimis scrisori de protest în numele principiilor estetizante.

Tuturor le-a răspuns apoi scriitorul Surulescu" Ce ştiţi voi care trăiţi într-o ţară liberă, ce este tirania şi de ce românul ajunge să arunce cu căciula în cer şi să înjure soarta de paştele mamii ei?"

În 1989, spre sfîrşitul domniei lui Ceauşescu, un grup de scriitori români în frunte cu maestrul Geo Bogza, au adresat o scrisoare de protest împotriva persecuţiilor la care era supus eminentul poet, Mircea Dinescu, pe atunci cel mai vestit dizident din România. "Minimum" a publicat atunci, sub semnătura directorului, sub forma unei ▶

PRODUSE DIN CARNE
Dany Cohen
- Salamuri şi afumături din producţie proprie
- Pescărie
- Legume congelate
- Salate
- Conserve la preţ de cost

En gros şi en detail
Primim comenzi pentru recepţii şi orice evenimente plăcute
STRICT CAŞER
RISHON LE ZION
– NOUA ZONĂ INDUSTRIALĂ –
BEIT GHIRON
TEL. 03/9611060 – 9612130

scrisori deschise către Bogza, un articol de solidaritate cu Dinescu şi cu susţinătorii săi. Ei bine, şi atunci s-au scandalizat unii! Într-o foaie tipărită aici la Tel Aviv, cineva, punîndu-ne la punct (ghici ghicitoare de ce?) afirmase că nu e cazul să ne ocupăm de chestiuni minore cînd ţărişoara noastră se află în faţa unor probleme atît de mari . Să comentăm? Nu mai comentăm – atît ne e de silă...

Alte două cazuri în care "Minimum" a produs vîlvă:

Polemica Rudich – Russu. În urma unor însemnări ale lui Victor Russu despre gazetarii evrei, despre idealul comunist, despre visul sionist, a răspuns Rudich cu fineţe şi fermitate, după care a replicat Russu cu intransigenţă, la care Rudich a ţinut să explice din nou iar Russu s-a explicat încă o dată... Polemica aceasta a avut ecou şi au intrat în arenă mulţi spadasini din rîndul cititorilor.

Cea mai recentă vîlvă a produs-o convorbirea cu S. Carmel în care acesta s-a dovedit curajos dezvăluind, spre satisfacţia multora, aventurile sale romantice de văduv căutat insistent. După unele opinii, omul a mers prea departe cu dezvăluirile intrînd pe un teritoriu tabu şi a încălcat fraudulos graniţa bunului gust. După alte opinii, bine a făcut că a atacat o problemă dureroasă şi de interes larg. S-a stîrnit o polemică furtunoasă, cu intervenţii pro şi contra, şi cu ecouri ce nu s-au stins de fel. Dimpotrivă.

CE TIRAJ ARE "MINIMUM"?

Spre deosebire de presa mare din străinătate, ziarele din Israel nu scriu ce tiraj au. Unele, fiindcă e mic şi nu vor să-i îndepărteze pe cei care le dau reclame comerciale, altele fiindcă au tiraj mare şi se tem probabil de un deochi.

Se întîmplă ca şi "Minimum" să fie întrebat ce tiraj are şi atunci răspunde cu toată seriozitatea:

"Un tiraj cît numărul celor originari din România: 400.000

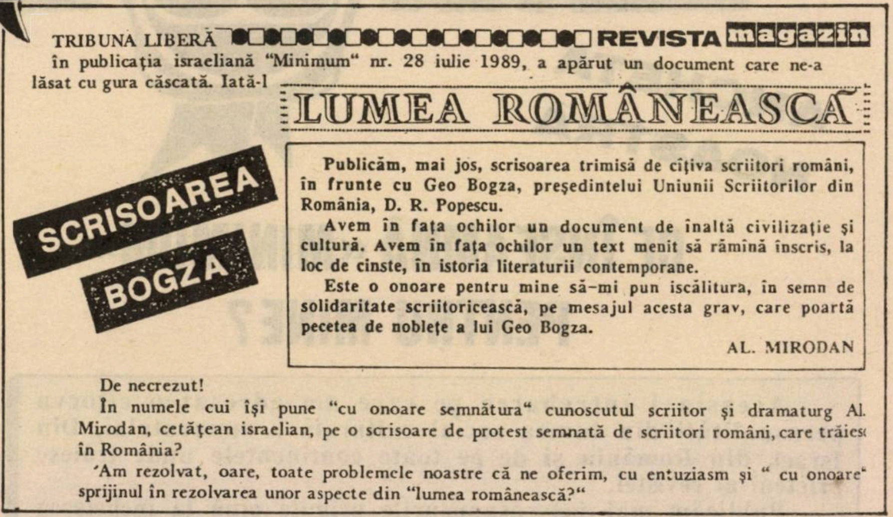

TRIBUNA LIBERĂ REVISTA magazin

în publicaţia israeliană "Minimum" nr. 28 iulie 1989, a apărut un document care ne-a lăsat cu gura căscată. Iată-l

LUMEA ROMÂNEASCĂ

SCRISOAREA BOGZA

Publicăm, mai jos, scrisoarea trimisă de cîţiva scriitori români, în frunte cu Geo Bogza, preşedintelui Uniunii Scriitorilor din România, D. R. Popescu.

Avem în faţa ochilor un document de înaltă civilizaţie şi cultură. Avem în faţa ochilor un text menit să rămînă înscris, la loc de cinste, în istoria literaturii contemporane.

Este o onoare pentru mine să-mi pun iscălitura, în semn de solidaritate scriitoricească, pe mesajul acesta grav, care poartă pecetea de nobleţe a lui Geo Bogza.

AL. MIRODAN

De necrezut!

În numele cui îşi pune "cu onoare semnătura" cunoscutul scriitor şi dramaturg Al. Mirodan, cetăţean israelian, pe o scrisoare de protest semnată de scriitori români, care trăies în România?

'Am rezolvat, oare, toate problemele noastre că ne oferim, cu entuziasm şi " cu onoare" sprijinul în rezolvarea unor aspecte din "lumea românească?"

Pare o glumă, dar adevărul e că noi facem o revistă pentru fiecare "român", chiar şi pentru cei care au ajuns să frecventeze presa ebraică. Strădania noastră e de a oferi o lectură care nu poate fi găsită în alte publicaţii, care reflectă în mod obiectiv ceea ce se petrece în "tribul" nostru.

Dacă n-am reuşit pe deplin pînă acum – o vom face de acum înainte.

REP.

universitatea ecologică

ÎŞI DESCHIDE PORŢILE STUDENŢILOR ISRAELIENI

Prima instituţie universitară ecologică din lume – UNIVERSITATEA ECOLOGICĂ BUCUREŞTI – îşi deschide cursurile celui de-al doilea an universitar – 1991/1992 pentru următoarele facultăţi:

*** Medicină generală (Bucureşti) – 200 locuri * Farmacie (Arad) – 60 locuri * Medicină stomatologie (Bucureşti) – 80 locuri * Medicină stomatologie (Arad) – 60 locuri * Medicină veterinară – 100 locuri * Drept (Bucureşti) – 200 locuri * Drept (Arad) – 80 locuri * Inginerie – 150 locuri * Inginerie agricolă (fără frecvenţă) – 150 locuri * Ştiinţele naturii – 100 locuri * Educaţie fizică şi sport – 80 locuri * Arte şi Arhitectură (pe specialităţi) – 100 locuri * Management – Marketing – Informatică (Arad) – 60 locuri * Turism şi comerţ internaţional (Deva) – 120 locuri * Colegiul de tehnică dentară (Arad) – 60 locuri.**

*** Pentru studenţii israelieni testul de preselecţie şi selecţie se va susţine în ţară. Evităm astfel cheltuielile suplimentare pentru tranzitul în România.**

*** Admiterea în facultăţile Universităţii Ecologice se face în ordinea punctajului obţinut la testul de selecţie.**

*** Cursurile pentru toate facultăţile încep la data de 30 septembrie 1991.**

REŢINEŢI !
Pentru detalii suplimentare,
informaţii şi înscrieri:
OFIR TOURS
BEN IEHUDA 32 TEL AVIV
Tel. 209755; 209785
ADRIANA, ANI sau MADLEN

•mini 50 mum•

ANCHETA NOASTRĂ

CE ÎNSEAMNĂ «MINIMUM» PENTRU MINE?

Aceasta-i întrebarea pe care am adresat-o cîtorva personalităţi din lumea social culturală a momentului, Din Israel, din România şi de pe toate continentele unde trăiesc prieteni ai revistei.

Publicăm mai jos răspunsurile primite pînă la încheierea numărului. Altele care (poşta globului!) au ajuns la noi după data limită, dictată de cerinţele tipografiei, le vom publica în nr. viitor: 51.

Între acestea, răspunsurile semnate de Liana Alexandra, Bucureşti; I. Atlas; Dr. A. Cassvan, New York; Dr. Michael (Musi) Cernea, Washington; Prof. univ. Dolphi Drimer, Bucureşti; Silvian Iosifescu, Bucureşti; Ionel Jianu, Paris; Raul Radu, Sao Paulo; Stan Vlad, prof. Henry Wald, H. Zalis, Bucureşti.

Rabin-Şef Dr. AL. ŞAFRAN, Geneva:

Exprim felicitările mele cu prilejul apariţiei numărului 50 al revistei "Minimum".

Revista aceasta, condusă cu multă competenţă de către dl. Al. Mirodan, ocupă un loc de seamă în viaţa culturală a evreilor originari din România, trăind în diferite ţări, dar al căror centru viu se găseşte în Eretz Israel. Revista contribuie astfel la menţinerea legăturilor sufleteşti între numeroşii evrei originari din România.

Am apreciat multe articole publicate în "Minimum" datorită nivelului lor intelectual şi literar.

בברכה,

URI ADAR, vicepreşedintele H.O.R.:

Între minimum şi maximum, "Minimum" a şters diferenţa...

ITZHAK ARTZI, fost deputat:

Un efort de a realiza în Israel o revistă de nivel intelectual care să fie şi captivantă. O carte de vizită pentru Israel şi pentru originarii din România.

STEFAN BACIU, Honolulu-Hawaii, Insula Oahu, Arhipeleagul Sandwich:

1.

"Minimum" este o publicaţie în paginile căreia, dacă ar mai trăi şi ar mai scrie, aş întîlni condeiele, maşinile de scris, "pixurile" sau stilourile unor autori ca H. St. Streitman, M. Blecher, Eugen Herovanu, George Silviu, T.T. Branişte, Fox, Vasile Munteanu, alături de acelea, mereu prezente, ale lui M. Rudich, strălucit gazetar, poet de-o deosebită fineţe, Al. Mirodan, A. Zahareanu, sau acelea ale unor vechi prieteni sau cunoscuţi, între care voi aminti pe Lucian Boz, J. Flavius, Alexandru Lungu, "Gigi" Tomaziu, la fel de vii şi de prezenţi (chiar dacă plecaţi în "concediu nelimitat"), acum ca atunci!

2.

...Este spaţiul plastic în care întîlneam sau întîlnesc, lucrări de artişti, ca Marcel Iancu, Hedy Löffler, Saul Steinberg şi de bună seamă că aş fi întîlnit, dacă ţineau creionul între degete, pe un Victor Brauner (cel cu expoziţia de la sala Mozart de la Bucureşti), Bob Bulgaru, Bebe Costin, Nicolae Cristea, Ross sau pe de atîta vreme uitaţii Sell şi Dralex, prezenţi în presa liberă a unei Românii cu adevărat libere, de la Tisa la Nistru.

3.

..."Dicţionarul" lui Al. Mirodan, din ce în ce mai puţin prezent în foile revistei, cînd, în fapt, dacă nu mă înşel, el a fost (şi trebuie să fie) punctul central al lui "Minimum"!

4.

...Este, ca să zic aşa, căsuţa poştei universale, de la Holon la Chicago şi de la Văscăuţi la Paris, unde am ocazia să dau de numele vechii mele colege de la "Editura Publicom" din Pasagiul Comedia (anii '40), Melanie Liquornik, pe care o rog, cu această ocazie prinsă de- aripă, din zbor, să transmită salutul meu cald, colegei noastre Vetuţa V., pe care, iată, nu o uit...

5.

Dar pentru mine, "Minimum" (cu care nu sînt întotdeauna de acord, însă tocmai varietatea de opinii este ceea ce dă revistei un farmec şi un profil special) este...

Minimum e o tribună
salt riscat pe cer albastru
flaut luminat în clar de
lună
discobol-campion sculptat
în alabastru.

MARICA BELIGAN, scriitoare, Bucureşti:

Sper să nu greşesc aşezîndu-l pe Mirodan printre marii ziarişti ai acestui secol.

Cincizeci de numere ale "Minimumum"-ului înseamnă cincizeci de războaie cîştigate împotriva prostiei, intoleranţei şi urii.

Să prindem medalia admiraţiei noastre pe pieptul *acestui cavaler "sans peur et sans reproche"!*

RADU BELIGAN, actor, Bucureşti:

"Minimum" înseamnă timpul inteligenţei şi al spiritului.

Mirodan, dramaturgul care a strălucit ca o cometă pe firmamentul teatrului românesc din deceniul al şaptelea, s-a întors la uneltele lui de ziarist, creînd o revistă care a cucerit întreaga diasporă română.

Ca să ajungi la al 50-lea număr, fără subvenţii, fără concesii, ca să rezişti şi să birui, îţi trebuie nu numai talent, nu numai curajul de a crede pînă la capăt într-o idee, dar şi o mare energie morală.

Trimit "Minimum"-ului şi creatorului său un călduros salut de arme şi urarea de a merge înainte, mereu înainte...

VICTOR BÎRLĂDEANU, scriitor, Secretar general al Asociaţiei de prietenie România–Israel:

E neîndoios că multlucidul, ultrascepticul, antiacademicul şi contrateoreticul meu prieten Al. Mirodan va surîde cînd va citi că pentru mine "Minimum", de la primul său număr, a reprezentat, nici mai mult, nici mai puţin, decît o universitate. *Da, da, o universitate, dar nu una închistată în regulamente şi prescripţii obtuze, în genuflexii conformiste faţă de idei şi principii vetuste, ci una cu adevărat liberă, în care aerul doct-profesoral este înlocuit cu zîmbetul zeflemist, în care tămîierea reciprocă este substituită de giumbuşlucuri verbale tolerante şi tolerate, în care reverenţele silite sînt transformate de bagheta magică a şefului de orchestră în sincerităţi, uneori dure, dar de toţi acceptate, ca un imperativ şi ca un semn de bunăvoinţă, bunăcredinţă – şi bunăvoie, pur şi simplu!*

Ce urare se poate rosti mai firesc la un asemenea jubileu... universitar, decît: VIVAT, CRESCAT, FLOREAT!

LUCIAN BOZ, critic literar, Sydney, Australia:

Primesc regulat în îndepărtata Australie, unde mă aflu de mai mult de patru decade, "Minimum"-ul ce-l citesc din scoarţă-n scoarţă chiar în ziua în care-l primesc.

E o revistă bine scrisă şi excelent informată. Evident, fiecare are preferinţele sale. Eu, bunăoară, aş dori mai multe pagini dedicate literaturii. Cronicile d-lui Campus sînt excelente, dar contribuţiile literare sînt insuficiente. Dar, cum spune francezul" "On ne peut pas contenter tout le monde et son père aussi.

P.S. Aştept să mi se ceară părerea după apariţia numărului 100 al "Minimum"-ului.

Acad. NICOLAE CAJAL, Bucureşti:

Revista "Minimum" – întemeiată şi condusă de ziaristul şi dramaturgul de excepţie, Al. Mirodan – de a cărui prietenie mă bucur şi mă simt onorat, – sărbătoreşte a 50-a sa apariţie.

Nu am avut şansa de a citi toate numerele apărute (şi nu din vina mea), dar cele multe pe care le-am parcurs, au fost – fără excepţie – hrană spirituală de cea mai bună calitate.

La această aniversare sărbătorească doresc să aduc din inimă calde felicitări directorului şi valoroşilor săi colaboratori şi să le urez noi succese, putere de muncă, entuziasm şi deplină sănătate, într-un climat de pace – pe care-l visez şi îl doresc realizat cît mai rapid în ţara sfîntă şi în lume.

Prof. univ. ŞTEFAN CAZIMIR, istoric literar, deputat:

Am avut de cîteva ori bucuria citirii unor numere din "Minimum". În anii fostului regim mai scăpau cînd şi cînd de ochii vameşilor, ascunse sub ziare în ivrit. Era, pe atunci, o senzaţie ireală să citeşti o revistă în limba română (într-o excelentă limbă română!) total diferită de cele din ţară. Părea ecoul unor timpuri de mult apuse, sau – pentru un optimist incorigibil ca mine – o prefigurare a viitorului.

Astăzi acel viitor a devenit prezent, iar revista continuă să exprime, la aceeaşi altitudine, identitatea spirituală a israelienilor originari din România. Îţi urez, iubite "Minimum", maximum de succes!

עד מאה ועשרים!

IDOV COHEN, publicist, fost deputat:

Apreciez efortul "Minimumului" de a ajunge la maximum de interes, de obiectivitate, de adevăr.

Prof. univ. PAUL CORNEA, istoric literar, Bucureşti:

În tinereţea noastră comună, de care ne despart, vai, minimum 40 de ani, Al. Mirodan s-a dovedit un excelent gazetar. Într-o epocă a cenuşiului şi a limbii de lemn, fraza lui sprinteană, inventivă, plină de haz avea un efect devastator: o dată ce consumai nu te mai puteai sătura, voiai iarăşi şi iarăşi. Semnătura lui cauţiona tirajul unei reviste.

De cîţiva ani de zile, în condiţii deosebite de latitudine editorială şi meridian sufletesc, Al. Mirodan s-a întors la prima iubire. On revient toujours. Publicaţia se cheamă, bănuiesc – din modestie – "Minimum". Cele cîteva zeci de numere apărute omologhează o reuşită şi certifică o tinereţe, care mă încîntă şi mă încurajează.

Scumpe prietene, îţi trimit, peste ape şi depărtări, o acoladă frăţească. Ţine-te şi dă-i înainte minimum încă vreo patru-cinci decenii, spre a lua măsura noului secol şi a-l asista în dibuirile începutului. Pentru centenar, oferă-mi o *strapontină, dacă nu se poate un loc mai în faţă. În orice caz, îţi promit că vom fi împreună.*

Prof. univ. OVID S. CROHMĂLNICEANU, critic literar, Bucureşti:

O revistă înseamnă o echipă. Dar mai întîi un om care să o adune în jurul său şi să-i insufle coeziune şi spirit de colaborare. Personajul cu aceste virtuţi s-a dovedit a fi mult înzestratul scriitor, dramaturg, prozator, eseist şi istoric literar "neconvenţional", Al. Mirodan. El reuşeşte de atîţia ani să scoată la Tel Aviv o revistă în limba română cu o ţinută care să nu trădeze bunele tradiţii ale presei din ţară, să aibă nerv şi ce merită a fi citită. Mirodan i-a găsit şi un public devotat. Mai mult, şi-a dat întreaga osteneală să păstreze o evidentă verticalitate. Toate acestea le-a intitulat, cu extremă modestie, "Minimum". E timpul să o spunem că reprezintă un "maximum".

Dr. I. FLAVIUS, Paris:

Trei lucruri:

Primo: şi ăsta e încă un minimum care Maximum contează e: că-mi aduce la aşa de mare depărtare veşti de acasă şi cum am rămas ce-am fost: romantic, asta îmi încălzeşte sufletul.

Secundo: la drama prin care din păcate trece des Israelul, dramaturgul Al. Mirodan e foarte potrivit plasat să ne ilustreze prin revista sa, critic, dar şi obiectiv ce se petrece, deci "Minimum" înseamnă o sursă de orientare.

Terzo: "Minimum" îmi deschide calea – din păcate doar lunar, să regăsesc dar să şi descopăr condeie cu... vîrfuri de spadă.

MIHAI KORNE, director al revistei "Lupta", Paris

"Minimum" a restabilit un dialog între evrei şi români care ne-a lipsit în trecut; iar lipsa aceasta ne-a făcut mult rău.

Cu prilejul numărului 50, vă doresc şi pe viitor acelaş succes şi toate cele bune.

ARTHUR ISRAELOVICI, Trezorierul Histadrutului:

O clipă de recreere mintală, ziaristică, literară şi artistică.

URI ELIAV, preşedintele H.O.R.:

"Minimum" este mîndria alialei române.

ALBERT KREIGOLD, trezorierul H.O.R:

"Minimum" este Mirodan, dragul nostru prieten.

SHLOMO LEIBOVICI-LAIŞ, Preşedintele A.C.M.E.O.R.:

O publicaţie care răspunde la situaţiile evreilor originari din România, inclusiv cei de acolo.

CAROL MARCOVICI, actor, Teatrul Cameri Tel Aviv:

Îmi doresc mie şi revistei "Minimum" să mai citesc... minimum 5000 de numere.

Prof. univ. RADU MĂNESCU, Natania:

"Minimum" reuşeşte să depăşească nivelul publicistic al unei decente publicaţii israeliene de limbă română.

GITA MUNTE, actriţă, Teatrul Cameri Tel Aviv

Eu cred că "Minimum" îndeplineşte o funcţie foarte utilă, deservind, la un nivel corespunzător, cerinţe ale unui grup, poate restrîns, dar exigent de intelectuali, care se interesează şi de altceva decît de politica de zi cu zi. Aceştia pot găsi uneori în revista voastră ceea ce caută şi nu găsesc chiar în presa de ivrit.

Z. ORNEA, istoric literar, director al Editurii "Minerva", Bucureşti:

"Minimum" este, după a mea părere, cea mai bună publicaţie în limba română care apare în Israel. Peste tot, de la sumar la paginaţie şi scriitură se simte "gheara leului". Vreau să spun, spiritul şi condeiul lui Mirodan. După 50 de numere, o revistă e deplin matură (deşi maturitatea i se vedea, cu ochiul liber, chiar de la naştere). Asta îmi aduce aminte de o vorbă de duh a lui Mirodan care făcuse ocolul lumii literare şi gazetăreşti prin anii '50. Era vorba de un domn Uţă care, dovedind de la o vreme că scrisul i se maturizase, Mirodan propusese să i se schimbe numele în Ulă. Să propun, acum, ca "Minimum" să devină "Maximum"?

Îl îmbrăţişez cu dragoste pe Mirodan, urez revistei sale longevitate de patriarh iar cititorilor spor în citirea acestei bune publicaţii.

N. RED.: În ceea ce priveşte gluma suspomenită, ultra-riguroşul Z. Ornea face – în sfîrşit! – o confuzie: vorba, într-adevăr de duh, nu aparţine lui Al. M. ci gazetarului şi humoristului de clasă care este Emil Ţilenschi.

JACOB POPPER, scriitor, München

Timp de ani de zile această revistă a fost pentru mine simbolul nonconformismului şi al independenţei de gîndire, o ripostă usturătoare şi binemeritată dată de "oamenii inteligenţi" prostiei şi incompetenţei, după cum s-a văzut, la fel de obtuze la Tel Aviv ca şi pe alte meridiane ale globului pămîntesc.

Curajul de care a dat dovadă Al. Mirodan publicînd în primele două numere din "Minimum" "o emisiune interzisă la Europa Liberă" *mi-ar fi impus chiar dacă n-aş fi fost eu autorul acelei emisiuni. Îi doresc să manifesteze în viitor acelaş curaj nu numai în reflectarea pînă acum atît de pertinentă şi obiectivă a vieţii din Israel ci şi în cea a realităţilor din ţara de origine a celui de-al treisprezecelea trib.*

•mini 50 mum•

PETRE RADO, critic de film, New York

Pentru mine, "Minimum" este legătura cea mai consistentă cu o limbă dragă şi pierdută – româna – şi cu o ţară după care tînjesc, mereu – Israelul.

ZWI ROSEN, membru al Conducerii Primăriei Capitalei, Preşedintele H.O.R. Ierusalim:

Dinamic, combativ, plin de probleme, întrebări şi surprize, "Minimum" este pentru mine un exemplu de efort reuşit pentru reînoire şi îmbunătăţire permanentă.

MIRCEA SĂUCAN, regizor de film, Natzeret Illit:

Dacă eşti pe un colac de salvare de care te agăţi cu amîndouă braţele, căzut dintr-un aluviu, şi un om îţi întinde mîini puternice şi-ţi şopteşte din suflet, cu discreţie "cu cîtă discreţie" că trăieşti şi dacă omului i se spune "Minimum" chiar că este o minimalizare. Fragil pe plută, strig în gura mare: "Minimum"!

Prof. univ. RAOUL ŞORBAN, istoric de artă, Drept al Popoarelor:

Altfel decît se întîmplă de obicei, pentru mine mai întîi a fost revista "Minimum" şi abia după aceea a fost inventatorul ei: Al. Mirodan. Adică, de fapt, nici n-a fost Mirodan, ci o întîlnire în prietenie iscată prin privirea clară, dar întrebătoare, a ochilor săi strălucitori, albaştri, comunicativi şi – fără îndoială – clarvăzători. O privire de om căruia rosturile vieţii s-au lămurit din confruntări cu nişte prea zbuciumate experienţe.

Dacă nu mă înşel, am fost primul care a avut onoarea de a fi posesor al primului exemplar din primul număr al revistei "Minimum". Era în 1987, la începutul lunii aprilie. Mă aflam în Sala Festivă a Primăriei din Tel Aviv. O zi de neuitat, deşi sursa ei de emoţie se afla la distanţă relativ mare de timp şi spaţiu. Un fel de zi-oglindă pentru nişte umbre din alte vremuri şi din alte locuri. De altfel, revista a continuat să păstreze, pînă azi, în paginile ei cîte ceva din amintirea lor.

Iată acum numărul ei 50! E un fapt. Încercăm să-l aşezăm, alături de celelalte, pe un piedestal, pentru a vedea mai bine contururile personalităţii proprii, ca şi visul de umanitate, aşa cum îl închipuie Mirodan, cu rădăcinile care îl leagă de mediul şi de pămîntul unde a luat fiinţă.

Aşadar, revista "Minimum" s-a dovedit rezistentă nu numai la intemperiile datorate tensiunilor sale interne, dar şi la fluxul viguros de conştiinţă personală, în multe neprielnice stări la care sînt expuşi acei curajoşi purtători de condei, care caută să preia cîrmuirea – ori măcar reflectarea – opiniilor în opoziţie cu rînduielile inferioare ale industriei de cuvinte.

Şi încă ceva: în timp ce Mirodan se află pe anevoiosul drum al căutătorilor de zări noi, revista lui, ruptă de ancora unui domeniu privat, se înscrie în spaţiul larg al universalităţii prin forma nuanţată şi generoasă a graiului românesc.

Spre binele şi norocul scrisului românesc.

Prof. univ. dr. RĂZVAN THEODORESCU, Preşedintele Asociaţiei Culturale România Israel; Preşedinte al Radioteleviziunii Române:

Citind de cîteva ori revista "Minimum" – mai ales prin anii în care presa liberă era ceva neştiut în România – am fost impresionat de spiritul ei deschis, de gîndul limpede exprimat aici, fără ocolişuri, de calitatea scrisului. Mai mult, am fost impresionat de ataşamentul pe care românii evrei din Israel continuă să-l aibe pentru România (într-un mod pe care l-am cunoscut apoi, "pe viu", de-a-lungul unei neuitate călătorii între Mediterana, Galileea şi Munţii Iudeii).

Citind revista aceasta de la Soare-Răsare, nu te mai întrebi cum de au putut avea un rol atît de notabil, în cultura română a ultimului secol mai ales, atîţi conaţionali ai noştri de lege mozaică.

"Minimum" este, în Israel, un maximum de românism.

HARALAMB ZINCĂ, scriitor, Bucureşti:

Pentru mine, revista "Minimum" e ca un FAR în noapte. Cel puţin aşa îl văd eu. Încă de la primele sale numere, i-am zărit semnele luminoase, dar, spre neonoarea mea, m-am prefăcut a nu le putea descifra şi înţelege. Trăim însă un teribil sfîrşit de mileniu. S-ar părea că Istoria, prin seismele sale ciclice, încearcă să se scuture de povara neadevărurilor sociale şi doctrinare, pentru a se reîncărca cu cele ce se conturează la orizontul anului 2000. Un univers utopic, hrănit cu cele mai sănătoase celule ale tinereţii noastre, s-a năruit, lăsînd în urmă haos – şi cine ştie? – poate acea miraculoasă cenuşă din care renasc alte lumi. Nu pot să-mi dau seama cît de aproape sau de departe este "ziua întîia" a acestei eventuale noi geneze, însă vieţuind în miezul haosului, ştiu cu precizie că am descoperit un FAR, iar prin fulgerările sale, un ţărm. Trebuie să luăm aminte că "Minimum" a adus cu sine şi "Dicţionarul neconvenţional" ("ţărmul"). Luate şi analizate împreună, întregesc, graţie talentului şi inteligenţei lui Al. Mirodan, un amplu tablou istoric şi literar, în perpetuă împlinire, consacrat scriitorului evreu de origine română, rătăcirilor sale prin Sahare bîntuite de Miraje. Lucrări unice, cu un mesaj unic! Ori de cîte ori citesc revista "Minimum", aud distinct graiul "Dicţionarului". "Cînd eşti disperat, îmi şopteşte el cu *înțelepciunea străbunilor, răsfoiește-mă, citește-mă! Vei afla atunci că nu ești un rătăcitor solitar! Nu te lăsa doborît, mai ales de cel care te contestă doar pentru că ești evreu sau încearcă să te strivească sub lespedea tăcerii. Să nu uiți niciodată! Sîntem mulți și buni, și venim de mult și de departe. Sîntem de la A și pînă la..."*

Da, pentru mine "Minimum" e un FAR în zăpăceala de lumini și umbre prin care rătăcește scriitorul evreu din România!

● A APĂRUT
UN NOU ROMAN

GETTA BERGHOFF
SUB ZODIE SUMBRĂ

Cartea se găsește la Librăria Lepac sau se poate procura trimițînd un CEC în sumă de 30 șekeli la P.O.B. 2635 Holon, mikud 58126

"...romanul reușește să demonstreze ALIENAREA tuturor categoriilor sociale și profesionale în «paradisul» comunist românesc.
ELENA-ESTER TACCIU
("Viața Noastră")

"Un roman-scenariu"
SERGIU LEVIN
("Minimum")

"O proză gravă, sumbră, viguroasă..."
V. BÎRLĂDEANU
("Evenimentul" București)

Cartea reflectă "paradoxul strîmbătății unei societăți, afișată drept... cea mai dreaptă din istorie".
RODICA GRINDEA
("Revista Mea")

E.W.T.R.

ANUNȚĂ RELUAREA CURSELOR
TAROM

PE RUTA TEL AVIV ✶ BUCUREȘTI ✶ TEL AVIV
ÎNTRERUPTE DIN CAUZA EVENIMENTELOR DIN GOLF

CURSELE TAROM AU FOST RELUATE
TEL AVIV — BUCUREȘTI — TEL AVIV
CU URMĂTORUL PROGRAM

TEL AVIV — BUCUREȘTI	LUNI, MIERCURI ȘI VINERI LA ORELE 02.50 MIERCURI LA ORELE 12.20 (la prînz)
BUCUREȘTI — TEL AVIV	DUMINICĂ, MARȚI ȘI JOI LA ORELE 21.50 MIERCURI LA ORA 8.40 (dim.)

Posibilități de conexiune imediată sau după un sejour în ROMÂNIA spre 42 de destinatii din EUROPA și alte CONTINENTE.
Pentru rezervări adresați-vă agenției dvs. de voiaj.

Aflăm că, în curînd, firma MEDITRADE, avînd ca societar pe cunoscutul om de acțiune Tomy Herskovits, va înființa în România (în localul fostei ambasade est-germane) un institut de diagnostică medicală, gen MOR, care va fi dotat cu aparatură ultramodernă, inclusiv CT și ultrasound.

În cadrul institutului va funcționa și un cabinet dentar cu aparatură de același nivel.

Institutul va deservi populația locală, precum și personalul Corpului Diplomatic și al societăților străine cu sediul în București.

În acelaș local își va avea sediul și firma FUJI prin care MEDITRADE introduce, în premieră, în România, procedeul de developare "foto express" atît de răspîndit în Israel (developare, copiere, mărire – foto color, în mai puțin de o oră). (A)

GURA HUMORULUI

MINI 50 MUM

Dragă MINIMUM

(scrisorele de la cititori)

◆

În primul rînd ţin să felicit membrii redacţiei MINIMUM cu ocazia împlinirii a cincizeci de numere de cînd au apărut. În al doilea rînd am plăcerea de a vă comunica că nu înţeleg nimic din rubrica voastră de bridge, poate unde eu nu cunosc acest joc periculos. În al treilea rînd de ce nu publicaţi zilnic timpul probabil de mîine ca să ştie cititorii ce să pună pe ei. În al patrulea rînd aş vrea să ştiu dacă se poate ce grad de rudenie este între dl. Lucullus şi restaurantele la care tot mănîncă şi nu se mai satură să le laude. În al cincelea rînd aş vrea să-mi dezminţiţi dacă nu e adevărat că nu i-aţi cerut lui Shamir să vă dea un interviu fiindcă ştiţi că el a spus că nu dă nimic şi e parolist. În al şaselea rînd vă rog să-mi comunicaţi care e etimologia cuvîntului pisălog.

N. UDNIK
Loco

◆

Sînt o cititoare înfocată a revistei voastre, ea mă satisface mai mult decît oricare altul. Am însă o nedumerire: de ce nu publicaţi şi voi greşeli? De ce căutaţi cu lumînarea perfecţiunea? Toată presa românească publică greşeli la loc de frunte – în titluri, în ştiri, în articole şi în semnături. Bănuiesc că o face intenţionat pentru a dovedi că nimic nu e perfect pe lume.

Publicaţi măcar o rubrică de greşeli! Nu trebuie să vă fie ruşine: numai cine greşeşte, munceşte!

SARA ILIE
Cfar Aviv

POLICHINELLE

◆

Vă scriu din Teleorman. Sînt foarte încîntat de faptul că de acolo, din str. Zamenhoff, susţineţi lupta noastră dîrză contra ungurilor care vor să ne ia Ardealul. Aş vrea însă să vă atrag atenţia că noi mai avem şi alţi duşmani şi e de dorit ca o revistă bătăioasă ca a dvs. să ne ajute şi în alte probleme. De exemplu, contra turcilor care desigur atîta aşteaptă, să ne ia Dobrogea. Nu mai spun de leşi, adică de polonezi, pe care dvs. îi cunoaşteţi foarte bine, şi care, după cîte ne-au făcut în istorie, ar vrea să ne ia Crişana şi Mehedinţii. Să nu-i uităm de asemeni pe romani, care acum îşi spun italieni, şi tînjesc să ne ia Dacia, adică Muntenia şi Moldova pînă la Istria. Şi mai trebuie să cercetăm care alte popoare duşmănoase vor să ne ia ieşirea la mare, Centrul Civic şi insula Ada Kaleh.

ION MARAMUREŞEANU
Teleorman

◆

Am o întrebare: ce anume trebuie să fac şi ce dovezi trebuie să prezint pentru a mă abona la revista dvs.? Întreb asta fiindcă mi s-a spus că MINIMUM este revista oamenilor inteligenţi.

I. S. PAŞUT
Afula

◆

Citesc MINIMUM regulat şi aş putea să spun, fără falsă modestie, că îmi place. Mă miră însă un lucru: cum se face că oameni ca d-nii Rudich, Zahareanu, Klapper, Campus şi Beniamini, care au scris la dvs. în timpul lui Ceauşescu, mai sînt lăsaţi să scrie?

ROZICA LUXEMBURG
Cfar Safta

◆

Acum, dacă Dumnezeu v-a ajutat şi aţi ajuns la numărul 50, nu credeţi că e cazul să vă extindeţi şi să vă ocupaţi şi de alte categorii de emigranţi, nu numai de cei din România? De ce să-i ignoraţi pe cei care vin din Tadjikistan sau Etiopia? Credeţi că nu mai are cine să-i ignoreze? Propun ca şi H.O.R.-ul să se ocupe de olimii ruşi şi etiopieni fiindcă olimii care vin din România sînt puţini şi nu acoperă nevoia de descărcare a energiei activiştilor.

Av. SANDU GOLD
Tahana Merkazit

◆

Sînt nou-nouţ venit din Chişinău şi citesc tot timpul MINIMUM fiindcă locuinţă sau altceva nu mi-au dat. Îmi place că aţi renunţat şi dvs. la alfabetul chirilic şi scrieţi într-o limbă curată moldovenească şi latină.

Nu înţeleg însă de ce cînd sesizaţi un fenomen negativ, îl şi publicaţi. Oare prin acest lucru nu înseamnă că faceţi publicitate fenomenelor negative? De asemeni, cînd scrieţi, de exemplu, că cutare politician este corupt şi fură, de ce nu aveţi grijă să subliniaţi să acesta este un defect? De unde să ştie bietul cititor că nu-i bine aşa?

SAŞA GANEV
Fără adresă

•mini 50 mum•

În răstimpul celor 50 de numere (1987 – 1991), au venit în Israel, ca *olimi* (în ordine cronologică):

Marius Mircu, scriitor, *Dora Massini*, cîntăreaţă de operă, *S. Alterescu*, istoric de teatru, *Ileana Vrancea*, istoric literar, *E. Iacob*, grafician, *Marcel Aderca*, traducător, editor, *Mircea Aristide*, humorist, *Cornel Safirman*, critic de film, *Tricy Abramovici*, actriţă, *Bebe Bercovici*, actor, *Zoltan Terner*, regizor T.V., *Virgil Duda*, scriitor, *Adrian Lupu*, regizor de teatru, *Magdalena Klein*, regizoare de teatru, *Liliana Trăsnea*, editoare, *Magda Popovici*, actriţă, *Anca Erna*, ziaristă, *Dumitru Bughici*, compozitor, *Mirel Brateş*, scriitor, *Nelu Weinberg*, publicist, *Paul Weinstock*, publicist, *Dan Pasăre*, grafician, foto-reporter, *Tania Lovinescu*, scriitoare, *Elena Tacciu*, istoric literar, *Alexandru Sever*, scriitor, *Simelia Bron*, ziaristă, *V. Nămolaru*, ziarist, *Bitti Caragiale*, ziaristă.

...Şi, în acelaşi răstimp, au încetat din viaţă, aici, în România, sau în alte locuri din lume:

Dan Hermon, poet, *Eugen Relgis*, scriitor, *Dr. I. Fux*, publicist, *Hana Novac*, ziaristă, *Israel Bercovici*, istoric al teatrului idiş (1987); *H. Brauner*, folclorist, *Abraham Feller*, publicist, rabanit *Sara Şafran*, *Ludovic Bruckstein*, scriitor, *M. Maur*, publicist, *Vily Marcus*, publicist, *Acad. Alex. Graur*, lingvist, *Ef. Ofir-Ofner*, publicist, *Al. Jar*, scriitor (1988); *Eugenia Soru*, biochimistă, membru corespondent al Academiei Române; *Fred Mahler*, sociolog, *Nina Behar*, regizoare de film; *N. Steinhardt*, scriitor, *Doru Davidovici*, pilot, scriitor, *Iohanan Granach*, sociolog, *I. Berg*, humorist, *Florin Tornea*, critic de teatru, *L. Mindirigiu*, ziarist, *Haim Rabinshon*, poet (1989); *Corneliu Bogdan*, diplomat, *Jack Fulga*, revuist, *Raul Siniol*, publicist, *Mălina Cajal*, poetă, *N. Stroe*, actor, *A. Goldenberg*, poet, *Av. Simon Bayer*, publicist, *I. Rachmut*, economist, *Mauriciu Blumenthal*, publicist (1990); *Tilde Urseanu*, coregrafă, *Florin Mugur*, poet, *H. Salem*, scriitor, *S. Schafferman*, publicist, *I. Vitner*, critic literar (1991).

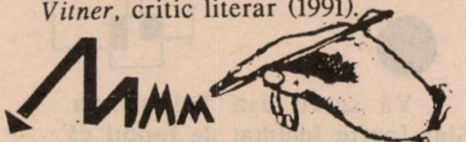

Au colaborat la aceste prime 50 de numere, cu texte originale, traduceri, grafică, ş.a.m.d.:

A Uri Adar, Marcel Aderca, Gina Sebastian-Alcalay, Alexandru Anca, Jean Ancel, Felicia Antip, Sorin Arghir, Itzhak Artzi, Ion Atlas.

B Dr. Otto Bacalu, Ştefan Baciu, George Bar-On, Andrei Băleanu, Radu Beligan, Marica Beligan, I. Berg, Adriana Berger, Getta Berghoff, Dan Bîrlădeanu, Victor Bîrlădeanu, Geo Bogza, Emil Boldan, Lucian Boz, Mirel Brateş, Monica Brătulescu.

C Angela Campus, Eugen Campus, M. Caranfil, Shaul Carmel, Moshe Carmilly, Luiza Carol, Adi Carmi, Nina Cassian, Arminiu Cassvan, Lazăr Cassvan, Shanea Catz, L. Cazin, A. Călăraşu, Vera Călin, Zeev Ben Chaim, Gh. Chişinevski, Idov Cohen, Judith Coman, Al. Cornescu, Radu Cosaşu, Mircea Schrager-Costin, Sorin Cunea, Pr. Gh. Cunescu.

D Darian, Clara Davidescu, H. Deleanu, Gabriela Deşliu.

E Gh. Kovacs-Eichner, H. Eliad, B. Elvin, Victor Eskenasy.

F Mira Iosif-Fichman, I. Fîntînaru, I. Flavius, L. Floda, G. Florian, H. Fosha, Victor Frunză, Horia Fulger (I. Kishon).

G Sofia Gelman, Marius Godeanu, Godell, A. Goldenthal-Gal, Pupi Gottlieb, Jean Grossu, S. Gropper, Rav. Ephraim Guttman.

H Dr. Hava Haas, Beatrice Hacker, Şt. Halmoş, Sibyl Hederna, dr. B. Heinrich, L. Zeev-Herşcovici, N. Horodniceanu.

I E. Iacob, Dadi Iancu, Carol Isac.

J Mariana Juster, Solo Juster.

K Ana Katz, Claude-Victor Katz, R. Klapper, C. Kormos, I. Korn.

L Sergiu Levin, Ana Lengyel-Lifschitz, Livadaru, Hedy Löffler, Tania Lovinescu, E. Luca, Adrian Lucaci, Alexandru Lungu, Paul Lupaşcu.

M Sorina Malcaş, Adrian Marino, G. Mattes, Matty, M. Maur, Mimi Sharaga-Maxy, H. Mălineanu, Radu Mănescu, dr. G. Mănescu, I. Mihăileanu, L. Mindirigiu, Aristide Mircea, Marius Mircu, Al. Mirodan, Clemente Mureşan.

N Eugen Stroe-Nacht, Victor Neuman.

O Moshe Olier, Ephr. Ophir-Ofner.

P A. Papier, Noemi Pavel, Tia Peltz, Nanu Peri, Sanda Peri, Ada Pistiner, Dan Pasăre, Mihaela Podolski, Jacob Popper.

R Ana Rabinovici, Raul Radu, B. Ragus, Edgar Reichman, Rabin-şef Dr. Moses Rosen, Liviu Rotman, I. Rudel, M. Rudich, Victor Russu.

S Cornel Safirman, Michael Saphir, Robert Schwartz, L. Scanteye, Segal, Al. Sever, H. Shoshany, Marc şi Sidonia Sidon, M. Simion, Gita Sion, Y. Soroker, Nuţu Spodheim, I. Steinberg, A. Strihan, Dan-Titus

Surulescu, A. Szinberger, Rabin-şef Dr. Alexander Şafran, Mircea Şeptilici, Eva Şorban, Raoul Şorban.

T Elena Tacciu, E. Tal, S. Toma, G. Tomaziu, E. Ţilenski.

V Uly Vălureanu, Stan Vlad, Leon Volovici.

W H. Wald, N. Weinberg, P. Weinstock.

Z Adrian Zahareanu, Ilie Zaharia, Dana Zalis, H. Zalis, Haralamb Zincă, Marcel Zohar...

...şi alţii şi alţii şi alţii cărora le mulţumim pentru participarea lor, prin cuvînt, idee şi desen, la viaţa revistei noastre.

JOCUL DE-A GHICITUL

Aţi licitat, rapid şi precis, un slem mic fără de atu şi aţi început, mental, să vă frecaţi mîinile în aşteptarea rezultatului frumos care se profilează... cînd, deodată, totul se năruie precum un castel de cărţi de joc (bridge-ul este un joc de cărţi, nu-i aşa?) ...Senzaţie cunoscută, nu?

West atacă un Decar de Cupă şi iată ce vede declarantul unui contract de 6NT:

BRIDGE

9 6
A D 5 4
A 10 7 6 2
R 8

N
10 de Cupă W E
S

R V 8
R V 3
R D 5
A D V 5

Luaţi imediat cu Valetul şi jucaţi rapid Regele şi Dama de Caro. Spre durerea dvs. la al doilea Caro West decartează o Pică.

Cum ieşiţi din această situaţie neaşteptat de incomodă? Oare Est are Asul de Pică sau Dama de Pică?

PAUL WEINSTOCK

IN EXCLUSIVITATE PENTRU OLIM HADAŞIM DIN ROMÂNIA

CARE AU INTRAT ÎN ISRAEL ÎNAINTE DE 1 DECEMBRIE 1990

Biroul "Personal Import", condus de LICĂ BERCOVICI, vă oferă posibilitatea de a cumpăra obiecte electrice de uz casnic cu scutiri vamale pentru olim hadaşim, la preţuri foarte avantajoase:

● TELEVIZOARE: Gründig, Sony ● VIDEO: Philips, Hitachi ● VIDEO-CAMERA: Philips, Hitachi, Sony ● ASPIRATOARE: AEG, Philips, Hoover ● MIXER: Kenwood ● MAŞINI DE SPĂLAT VASE: AEG, Philips ● RADIOCASETOFOANE ● SECRETARE AUTOMATE ● WALKMAN o TOASTER ● CEARCEAF ELECTRIC ● FILTRU CAFEA ● CUŢIT ELECTRIC ● STEREO HI-FI

ACŢIUNE SPECIALĂ
NUMAI PENTRU
LUNA MAI

Cei care cumpără în luna mai televizor, stereo HIFI sau video-camera, beneficiază de 5 rate egale fără dobîndă, 3 ani garanţie (video-camera – 1 an garanţie) şi primesc cadou, la alegere: aparat de fotografiat, walkman sau aparat de radio-ceas deşteptător

Video, video cameră, stereo HI-FI, se pot obţine la preţ de ole hadaş numai prin intermediul acestui birou
Livrare pe tot cuprinsul ţării

Nu este nevoie de avans pentru efectuarea comenzii. Plata se face la primirea obiectelor la domiciliu.

Este suficient să telefonaţi şi comanda este efectuată.

Pentru informaţii suplimentare vă puteţi adresa în limba română lui LICĂ BERCOVICI.

"PERSONAL IMPORT"
LICĂ BERCOVICI

P.O.B. 3216, Rishon Le Zion 75100, Israel
TEL.: 03-9661262; FAX: 03-9668240;

50 MINIMUM

1) C. ŞAFIRMAN

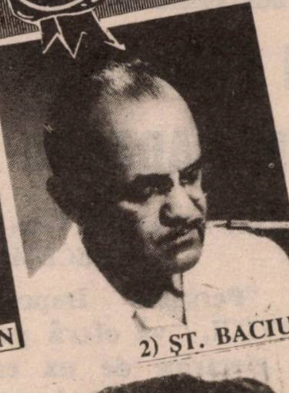
2) ŞT. BACIU

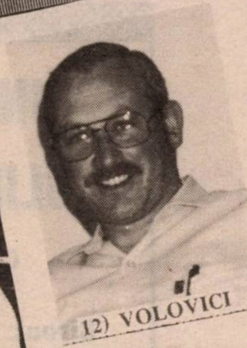
12) VOLOVICI

5) MARC SIDON

3) P. WEINSTOCK

8) M. SĂUCAN

7) V. RUSSU

6) SIDONIA SIDON

14) FLAVIUS

9) VERA CĂLIN

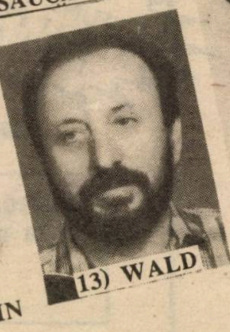
13) WALD

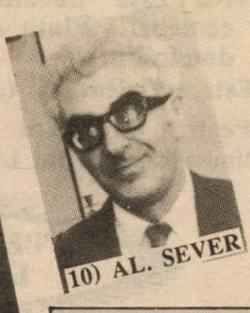
10) AL. SEVER

11) J. POPPER

4) NINA CASSIAN

Cine sînt ei? Precum şi ele? În pagina de faţă publicăm cîteva chipuri de colaboratori ai revistei, de ieri şi de astăzi.

Numai că, la paginaţie, explicaţiile s-au cam încurcat. Vă rugăm să reparaţi greşeala, punînd în dreptul fiecărei fotografii numele corespunzător.

(Răspunsul în pag. 80)

■ I. FÎNTÎNARU

BĂTRÎNII NOŞTRI TINERI

De ziua lui, cînd a mai tras o linie pe răbojul vîrstei. îi urăm prietenului drag, după tradiţie: "Ad mea veesrim" (pînă la 120). El, mucalit, ţi-o întoarce: "Mulţam. Cît priveşte 120, sînt gata să fac rabat – cu o condiţie: atîţia cîţi mi-au mai rămas să fie buni". Ştie el de ce spune aşa. Căci, nolens-volens, îi sună în urechi şi în conştiinţă refrenul: *"Bătrîneţe, haine grele/ Ce n-aş da să scap de ele..."* **Stihuri cu tîlc, bivalente: pe de-o parte oftatul de amărăciune şi regret ("îmbătrînesc şi-mi pare rău"); pe de alta, dorinţa vie şi legitimă: nu s-ar putea ca hainele senectuţii să nu atîrne prea greu la cîntarul existenţei mele? Şi dacă da, dacă este posibil, care o fi secretul menţinerii în formă pînă la adînci bătrîneţi?**

Am putea răspunde la aceste întrebări cardinale cu inepuizabile considerente din mistica evului mediu (alchimişti în căutarea elixirului vieţii), din folclor (basmul tinereţii fără bătrîneţe), din literatură (mitul faustic), din geriatrie (şcoala Parhon), filozofie, teatru, cinema. Nu e intenţia noastră să facem, acum şi aici, o astfel de expunere pretenţioasă.

Preferăm să amintim o anecdotă pe care, probabil, o ştiţi: "*Întrebare:* Care sînt vîrstele omului? *Răspuns:* copilăria, pubertatea, adolescenţa, maturitatea şi vîrsta... vai, ce bine arăţi". O fi ironie în această anecdotă, dar e şi un adevăr plin de înţelepciune: Omul n-are doar vîrsta din buletinul de identitate ci, mai curînd, aceea pe care o simte el şi o înfăţişează celor din jur. De aici şi ideea de a face o anchetă printre oamenii care *pot, vor şi reuşesc s-arate bine* la o etate, după acte, înaintată. Altfel spus, printre *bătrînii noştri tineri*. Şi spun ai noştri, fiindcă am ales, cu titlu de exemplu, persoane al căror nume a apărut cu diferite prilejuri chiar în "Minimum".

LA 80 CA LA 40... ÎN TOATE PRIVINŢELE

Mărturisesc, confidenţial, că ideea a pornit de la... *Godell.* Venise la redacţie cu o nouă producţie de caricaturi şi cu creionul bine ascuţit, gata să realizeze, pe loc, o nouă şarjă prietenească la adresa vreunui colaborator. Arăta, cum îl ştiam de mult: boemie, subliniată de pălăria cu boruri mari, împinsă pe creştetul capului, nelipsitul său zîmbet pe buze trădînd şi duioşie şi zeflemea, replică acidă, vorbă spumoasă, de moldovean şi de fiu al "Ios, man'Stetlă Ios".

– Ce vîrstă ai, Godell?

– Păi, în mai, cînd "Minimum" face 50 (de numere), eu împlinesc 80 de ani!

– Incredibil! Ptiu, ptiu, să nu-ţi fie de deochi! Ei, şi cum te simţi la 80?

– Ca la 40!

– Adică?

– Simplu, deşi am băut nemăsurat la viaţa mea, minţile nu mi le-am pierdut pînă acum; facultăţile mintale sînt intacte, iar metehnele din tinereţe, le-am adaptat după formula: "Bătrîneţe, haine grele/ eu mă simt bine în ele". Mi-am păstrat şi metehnele, şi tabieturile din tinereţe.

- **Da, poţi fi sănătos şi voinic şi vesel la 80 de ani.**
- **Vinurile fără chimicale ale lui Godell.**
- **Femei: muncă şi cochetărie.**
- **Marius Mircu îşi trage palme.**

– Chiar aşa... chiar pe toate... în toate privinţele?

– Cel puţin aşa mă strădui...

– Ştim multe despre aceste metehne; ţi-am citit însemnările autobiografice, pe care le-ai intitulat: *"Viaţă de caricaturist, ziua vesel, noaptea vesel, nicicînd trist"*.

Aşa a fost ziua şi noaptea de ieri a lui Godell. După principiul: o viaţă are omul şi, vorba poetului: *"Viaţa asta-i bun pierdut/ Cînd n-o trăieşti cum ai fi vrut"*. Şi el *a vrut s-o trăiască din plin*. Făcînd filozofie epicureană fără să ştie, ca personajul care nu ştia că face proză, el nu şi-a refuzat nici una din plăcerile pe care viaţa le oferă celui ce ştie să le guste, să le savureze. Înainte de toate, el a avut plăcerea bachică.

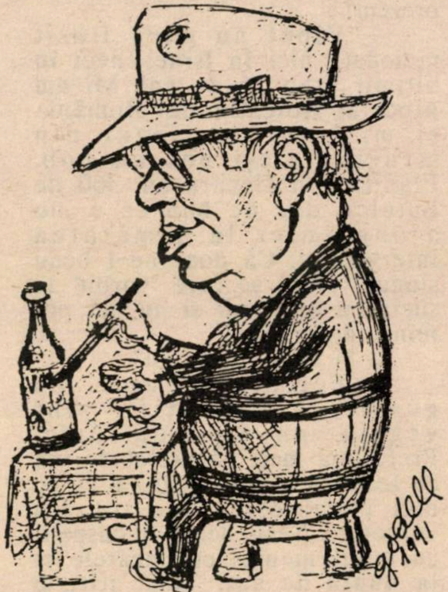

■ *Vinurile "Godell" + ridichile negre = «sex şi minte»... pînă la 120*

– După mine, spune Godell, *vinul* e elixirul tinereţii. Precizez: vinul bun, nu spurcat cu chimicale. El te animă, te face mai bun, mai spiritual, mai inspirat. E combustibilul lichid al motorului creator uman. E-adevărat că unde nu intră soarele intră doctorul? Dar după definiţia lui Păstorel, pe care l-am întovărăşit în destule degustări, vinul e *"soare în pahare"*. Deci, sănătate şi, după N. D. Cocea, "vin de viaţă lungă". Cine ştie, poate că aici e secretul longevităţii mele...

— Cunoaştem din descrierile tale despre vinurile vestite ale cramelor din Şaba şi Purcari din care te-ai înfruptat. Ştim şi despre chefurile rămase de pomină cu lăutari şi cu cîntece de inimă albastră de la "Bolta rece", "Pomul verde", de la bojdeuca lui Kanter de lîngă Baia Comunală cu emblema "Un Cotnărel după baie e o măhaie" şi multe alte cîrciumioare şi bodeguţe din "dulcele tîrg al Ieşilor" şi de aiurea. Toate astea au fost cîndva în trecut. Dar în prezent?

— Vinul nu mi-a lipsit niciodată nici în Israel, deci în ultimii vreo 25 de ani. Mi-am procurat storcător din România şi mi-l fabric singur din struguri aleşi bob cu bob. Planific, în fiecare an, 360 de butelci, dar de bun ce e, nu ajunge nici la jumătatea intervalului. Că doar nu-l beau singur. Vinul se cere "vorbit" la şuetă cu prietenii şi nu mă pot plînge de prieteni.

— Şi se bea aşa, gol?

— Ferească sfîntul... Cu gustărică. Mă ştiţi, sînt vegetarian din copilărie. Preferinţa mea: păhărelul de vin cu felii de ridichi negre şi cu ce mai pregăteşte Tina tot din verdeţuri. S-au delectat oaspeţii cu vinul meu şi cu bucatele ei la nunta de aur. Tina, ştiţi, e soţia mea. De peste 56 de ani sînt căsătorit cu o singură femeie — să mi-o ţină Dumnezeu. Ce a mai fost pe de lături, n-am ţinut contabilitatea...

— Vă credem, că doar lăutarii vă ziceau la ureche "un pahar de vin şi-o fată". Dar vine o vreme cînd "ochii văd, inima cere, ce păcat că nu-i putere..."

— Nu e cazul meu. Godell, baruh haşem, mai poate... Caut să nu neglijez nici acum relaţiile sexuale.

— Eşti formidabil, Godell. Ţine-o tot aşa, încă mulţi, mulţi ani.

CUI I-A DAT FLORI OMUL D. R. ŞI DISTINCŢIE H.O.R-UL

În "Minimum" din iulie 1990, doamnei *Raşela Ackerman* i se transmiteau felicitări fiindcă devenise străbunică. Să nu spuneţi că nu ştiţi cine e Raşelica, cum îi spun colegii şi prietenii. Nu cred să existe ole originar din România care să nu fi avut de-a face vreodată cu dînsa. Şi, dacă nu, nu e prea tîrziu; o găsiţi, în fiecare dimineaţă la locul ei de muncă de la sediul H.O.R. din Alex Ianai 3. Ce vîrstă are? Comitem, cu voia ei, indiscreţia de a vă spune: împlineşte în curînd 80! Şi-atunci, cum vine aceea "locul ei de muncă"? Mai munceşte? Nu e la pensie? În orice caz, nu de la H.O.R., fiindcă acolo nici n-a fost salariată; de cînd e în ţară, munceşte ca *voluntară* acolo. Zi de zi, fără vreo absenţă nemotivată.

■ *Simplu: Raşelica — "mama olimilor"*

Orfană din fragedă copilărie, şi-a cîştigat pîinea trudind de la 16 ani, cu hărnicie, la patronul comerciant din Bacău, cu entuziasm în viaţa obştească. Mi-a povestit că era tinerică de tot cînd faimosul ministru al Muncii, D. R. Ioaniţescu — cel cu C.F.R.-ul polonez şi cu ambele trei chestiuni — a remarcat-o la un congres sindical de la Iaşi pentru fermitatea cu care a apărat drepturile femeii, i-a trimis flori şi a promovat-o.

Atrasă de idealul sionist, activează în mişcarea din România de la 14 ani, mai întîi în "Gordonia", apoi în "Ihud"; în timpul războiului, înfiinţează "Picătura de lapte", organizaţie pentru ajutorarea copiilor ai căror părinţi erau în lagărele de muncă, iar după război, devine preşedinta O.I.A.M.S. (Organizaţia Internaţională pentru Asistenţa medicală şi Socială a Invalizilor).

De 27 de ani, de cînd e în Israel se consacră cu trup şi suflet operei de integrare a olimilor din România. Tot timpul, inclusiv în prezent. cu răbdare, tact, fără ostentaţia şi gestul rebarbativ al unor surate de la Sohnut, Raşelica le ascultă păsurile, îi îndrumă, îi sprijină.

O fi măgulit-o — că, deh, oameni sîntem! — faptul că s-a numărat printre voluntarii care au fost distinşi anul trecut cu diploma de onoare a H.O.R. şi C.O.R., dar eu socot că cea mai mare satisfacţie a ei, la vremea octogenatului, este titlul de *"mama olimilor"* cu care o alintă mulţi dintre ei.

A FOST ŞI A RĂMAS O COCHETA

În acelaşi număr al revistei, "Carnetul" consemna că nepoţii îi doresc lui *Sara Beilis*, pentru ei tanti Sali, la cei 90 de ani împliniţi, mulţi înainte, cu sănătate şi bucurie. În răstimpul care a trecut de atunci, urarea s-a adeverit. Tanti Sali se ţine bine, la trup şi la minte. S-ar putea spune chiar excelent, dacă n-ar mai fi cîteodată senzaţia de vertij şi un pic de slăbiciune. Nu este ea însă omul care, cum spunea chiar dînsa pe idiş, să-şi facă "zimes fir alles".

La dînsa — preocupări pe care le-aş numi de feminitate tinerească au întîietate. Vede la o nepoată că şi-a cumpărat o rochie, un capot, nişte pantofi noi, o auzi: "Ştii, aşa ceva mi-ar trebui şi mie" şi nu se lasă pînă nu-şi procură şi ea acelaşi model, aceeaşi culoare. Cînd, în seara de Seder, şi-a făcut intrarea în salonul unde era reunită familia, s-a stîrnit un

■ *Tanti Sali*

murmur de admiraţie şi, poate de invidie: "Ce elegantă este tanti Sali!" – zice una din invitate. "Cochetă ca întotdeauna" – completează o alta. A participat activ la toate discuţiile ce s-au încins, fie că subiectul era moda, cancanurile, dar mai ales, politica.

– Tanti Sali, cum ai dus-o cu războiul? Ţi-a fost frică de Skuduri?

– Urît, da, de-aia n-am vrut să stau singură ca de-obicei noaptea şi m-am dus la o nepoată. Dar frică? Doar am trecut prin atîtea. În timpul celui de-al doilea război mondial, m-au purtat paşii de la Iaşi pînă la Samarkand şi Frunze. La Odessa a căzut o bombă la cîţiva metri de mine. Am ceva experienţă, aşa că în timpul alarmelor recente, eu eram cea care intram ultima în heder atum şi mă străduiam să-i calmez pe cei care mai tremurau oleacă.

– Tanti Sali, eu ţin minte ce frumos cîntai d-ta acum vreo 50 de ani romanţa: "Wină senen mană sieben iuhr, az nişt siebăn, hocet nur a pur" ("Unde sînt cei şapte ani ai mei, şi dacă nu şapte măcar cîţiva").

– O mai fredonez şi-acum. Cu nostalgia multor ani frumoşi şi tare aş dori să am măcar cîţiva tot aşa..

– Să ne vedem cu bine la Sederul de la anul...

MAI SCÎRŢÎIE, DAR NU MĂ LAS...

Anunţul din revista următoare, care vestea că *Ana Schnitzer* împlineşte 90 de ani şi transmitea felicitările familiei şi prietenilor, au fost urmate de "mesibaua", pe care au organizat-o, în cinstea aniversării, copiii ei, la Ghil Oranim, în Tel Aviv. Am fost cu soţia printre cei vreo sută de invitaţi şi mărturisesc că nu mi-a mai fost dat să asist la o reuniune de familie atît de emoţionantă ca aceasta.

Aşezată în jilţul la care a fost condusă de cei doi băieţi şi în care parcă trona regeşte, Tanti Ana, deşi purta pecetea albă a anilor care s-au scurs, mi se părea mai duioasă, mai gingaşă, mai venerabilă decît în urmă cu vreo 50 de ani, de cînd am cunoscut-o.

קורין תווך
AGENTIA IMOBILIARA
CORINE
בהנהלת
חיים שמיר
שלמי דקר
VÎNZĂRI * ÎNCHIRIERI TERENURI
LOCUINŢE * SPAŢII COMERCIALE
☎ 03-594914-864075
BAT-YAM-ROTSHILD 24
ADRESAŢI-VĂ LA COBI
VORBIM ROMÂNEŞTE

Podoabele ei: cei doi fii, cu cele două nurori, cu 4 nepoţi şi opt strănepoţi. Fiecare generaţie – de la copii de grădiniţă la copiii – acum bunici – s-a perindat prin faţa jilţului, a depus jerbe de flori la picioarele sărbătoritei şi printr-un reprezentant al fiecăreia, a exprimat, în cuvinte pornite din inimă, dragostea ce-i poartă. Au vorbit şi rude şi prietene de-ale ei, am spus şi eu cîteva cuvinte, caracterizînd-o ca pe-o adevărată "idişe-mame", pricepută să insufle alor ei virtuţile sublime ale familiei evreieşti.

Momentul cel mai mişcător a fost acela cînd a vorbit ea însăşi, depănînd momente din caierul vieţii, evocînd memoria soţului dispărut şi înălţînd ruga ca să trăiască şi să-şi vadă fericiţi copiii ei cei buni, nepoţii cei drăgălaşi. Pe multe feţe s-au prelins lacrimi; dar pe urmă, sărbătorirea a continuat cu bucate alese, cu cîntece în toate limbile vorbite de cei de faţă, cu multă voie bună.

În vederea acestui reportaj, ne-am dus să vedem cum se simte tanti Ana într-al 91-lea an al ei şi al secolului.

– Să mulţumesc Cerului, nu mă simt mai rău. Auzul şi vederea parcă sînt mai slabe, mă mişc mai greu, dar nu mă las doborîtă nici în ruptul capului. Băieţii îmi confirmă că mama dă şi-acum dovadă de-o voinţă de fier şi că pentru nimic în lume nu s-ar văita, chiar dacă are vreo suferinţă. Ca să nu-i necăjească pe cei din jur şi să nu fie compătimită. Inima e bună, la propriu şi la figurat. Persistă şi dorinţa, şi, cum se spune la societăţile de asigurări, speranţa matematică de viaţă lungă!

HALAL DE EL! TOT SFÎRLEAZĂ ŞI LA 82!

Am lăsat la urmă – şi veţi vedea mai jos de ce – pe cel mai "tare", mai elocvent, mai concludent, exemplu dintre cele la care m-am oprit. El se numeşte *Marius Mircu* (în paranteză, ca să operez şi eu în maniera lui – Israel Marcus). Scriitor fecund, gazetar, pasionat cercetător, istoriograf neobosit, Marius Mircu este prea bine cunoscut ca să mai fie necesar să-l prezint ca atare, – ceea ce nici n-ar fi la obiect. Mai potrivit temei este să reproduc titlul sub care a apărut, de curînd, în România un interviu cu el: *"Decanul de vîrstă al scrisului românesc de peste hotare"*.

În acest sens, actele vorbeşte, cum ar zice Peltz. S-a născut într-o sîmbătă, la Bacău, pe Strada Mare, la 9 iunie 1909. De unde ştiu cu atîta precizie? Dintr-o atestare documentară sui-generis. Autorul "Boroboaţelor de sărbători"

■ *Cărămidă cu cărămidă la monument*

(le-aţi citit, sînt convins) a făcut o boroboaţă, în 1932, cînd i-a apărut vestita lui carte *"M-am născut reporter"*. I-a anexat ca supliment un ziar, confecţionat ad-hoc, într-un singur exemplar, cu titlul *"Alarma Bacăului"*, datat 9 iunie 1909. Ca să se ştie în eternitate, împrejurările în care a venit pe lume fiul croitorului din Back!

Mircu are, deci, 82 de ani! Mulţi înainte! Mărunţel şi firav, e perfect sănătos (*"nu-mi place să fiu bolnav, e prea mare deranjul, mă scoate din tabieturile mele"*) şi are o putere de muncă fenomenală. Se şi vorbeşte de el ca de-un fenomen al longevităţii creatoare. La 80 a fost sărbătorit de obştea scriitoricească şi de cititorii săi. Minimum a scris: *"Mircu e un octogenar tînăr, de-o tinereţe sfidătoare!"*. El însuşi s-a cinstit atunci printr-o vizită la Kotel Hamaaravi, unde – după cum a scris ulterior – *"am solicitat Celui în drept să nu-mi acorde ceea ce se cuvine fiecărui evreu şi fiecărui neevreu care nu este anti-evreu: ad mea veesrim, ci să rămîn lucid încă o vreme, ca să pot adăuga unele cărămizi la Monumentul pe care o viaţă întreagă l-am construit cu privire la trecutul evreilor din România"*.

Rugă, după cum se vede, acceptată: la 82 e lucid şi cărămizile n-au lipsit. *"Sfîrlează reportericească"* l-a caracterizat, pe la sfîrşitul anilor '40, patronul lui de la "Naţiunea", George Călinescu. Aşa a fost, aşa este şi la 82! Unii, de pe la 70 de ani încolo, se plîng de hipertensiune, hiperaciditate, dacă nu ceva mai rău, has ve halila! Mircu, de la pensionare încoace, suferă de hiperactivitate. Pun mîna în foc că au fost anii lui cei mai fertili, cei mai productivi. L-am văzut cu ochii mei, pe cînd se apropia de 75 şi lucram amîndoi în sediul din Popa Rusu al "Revistei Cultului Mozaic", ce muncă de Sisif depunea zi de zi, ca să-mbogăţească cu noi şi noi documente arhiva comunitară ce o încropise acolo. Şi, am condus mulţi oaspeţi de peste hotare ca să viziteze, plini de admiraţie, Muzeul Evreiesc, al cărui pălmaş şi director a fost Mircu, realizare cu care se mîndreşte pe bună dreptate.

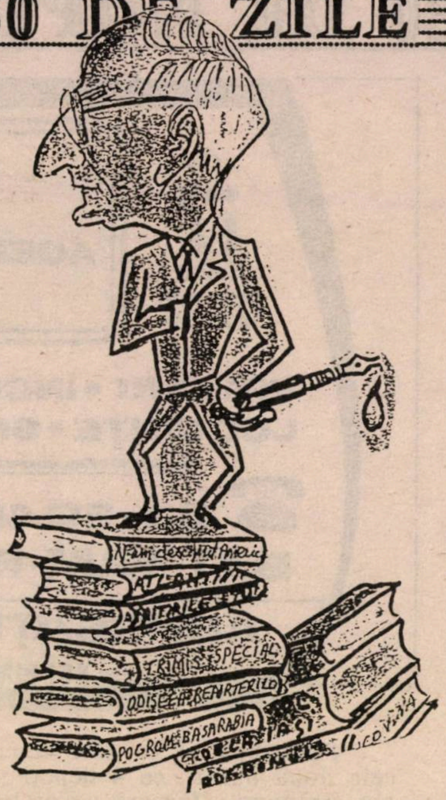

Dar "fenomenul Mircu" s-a manifestat cu o intensitate explozivă şi uimitoare aci, în Israel. Din totalul de 40 de cărţi scrise, 12 au apărut în Israel (5 cu prilejul unor vizite; 7 de cînd în 1987, deci la 78 de ani, s-a stabilit definitiv aici). Între care 3, poate cele mai laborioase şi mai apreciate – după octogenat. *Halal de el!* – ca să-l felicităm pentru asta cu o parafrază după Shalom Alechem!

E adevărat, pentru el viaţă = scris. Dar nu numai de cărţi şi nu numai asta! Deschizi un ziar, o revistă în limba română, dai peste semnătura lui Mircu. Învîrţi butonul la radio, ca să asculţi "Kol Israel be romanit", îl auzi ciripind *"Povestea presei evreieşti de altădată"*, de fapt istoria tribului nostru – serial ajuns să concureze "Şoşelet" ca număr de episoade. Argint viu, îl întîlneşti în redacţii, în biblioteci, muzee.

Slăbeşte memoria la vîrstnici? Nu la Mircu; memoria lui de excepţie, antrenată, a devenit de utilitate colectivă; ai nevoie de-o dată de referinţă, îţi elaborezi teza de doctorat, apelezi la el.

De unde atîta energie şi vitalitate? E firea lui, desigur, dar e şi condiţia de viaţă disciplinată pe care şi-a impus-o: dimineaţa la sculare, seara înainte de culcare – exerciţii complexe de gimnastică şi respiraţie; după orele de lucru (3 înainte de masă, 2 – după), o lungă plimbare pe jos... "La spălat, pălmuiesc energic obrajii – e mai bun decît cel mai bun gerovital sau altă iluzie". Şi – după spusele lui – mai "e de vină" un factor esenţial: soţia, cu cinci ani mai tînără, dar tot pirpirie şi tot sfîrlează. *"Mi-e şi secretară, iar secretara mi-e şi soţie; iar în ambele ipostaze, are grijă să mă menţină tînăr"*.

De ce l-am lăsat pe Mircu la urmă, pour la bonne bouche? Pentru că la el nu doar practica interesează, ci şi teoria. E autorul unei "reţete a fericirii", după el, imbatabilă la "vîrsta de aur": *"Vreţi să vă prelungiţi viaţa? Scrieţi-vă memoriile!"* – demonstrează el pe multe pagini. *Memoriile prelungesc viaţa; ţi-o prelungesc plăcut şi util. Memoriile prelungesc viaţa şi după moarte"*.

Aşa o fi? Merită de încercat!

ÎN ATENŢIA ORIGINARILOR DIN ROMÂNIA !

BIROU CALIFICAT PROFESIONAL ÎN PROBLEMA REDOBÎNDIRII BUNURILOR RĂMASE ÎN ROMÂNIA, DESPAGUBIRI, COMPENSAŢII, MOŞTENIRI.

BUCUREŞTI ŞI PROVINCIE. REZULTATE DEJA OBŢINUTE. CONSULTAŢII GRATUITE.

TELEFON 03-582269, DUPĂ ORA 18.

30 DE ZILE

▲

Imediat, dar imediat după ce la concursul Pre-Eurovizion cîntecul lor a fost ales să reprezinte Israelul la Eurovizionul de la Roma, la 4 mai, cuplul Orna şi Moshe Datz a început să se pregătească pentru călătoria în Italia. Cum? Luînd zilnic prînzuri italieneşti — spaghetti, lazania şi alte asemenea minunăţii.

▲

Şi-a găsit naşul... Şamir, el în persoană, a fost naşul copilului lui Avi Ben Lulu, la ceremonia de Brit Mila. Ben Lulu este şoferul primului ministru.

Cineva a întrebat în cursul unei şuete la bufetul Knessetului de ce oare Shamir nu-l demite din guvern pe Sharon care îi sabotează prin declaraţii şi acţiuni în teritorii tratativele duse cu Baker. Drept răspuns, un deputat a amintit ceea ce a spus preşedintele Lyndon Johnson cînd a fost întrebat de ce nu-l demite pe Edgar Hoover, şeful C.I.A. Johnson, care se temea grozav de Hoover, a spus: "E preferabil ca el să urineze dinăuntrul cortului în afară decît din afară în interiorul cortului".

*

O veste bună: vin în ţară nu numai olim din Rusia şi din Etiopia, ci şi olim de origine... israeliană. Adică "iordim" Profesorul Iaacov Frenkel, care trăieşte de 21 de ani în Statele Unite, vine, vine în ţara strămoşească unde i s-a oferit postul de guvernator al Băncii Israel (Banca Naţională).

*

A fost în ţară d. Archie Kesel (65 ani) inginer mecanic la pensie, care joacă rolul preşedintelui Bush în filme şi la televiziune. Iată-l în timpul vizitei făcute la redacţia ziarului Maariv.

▼

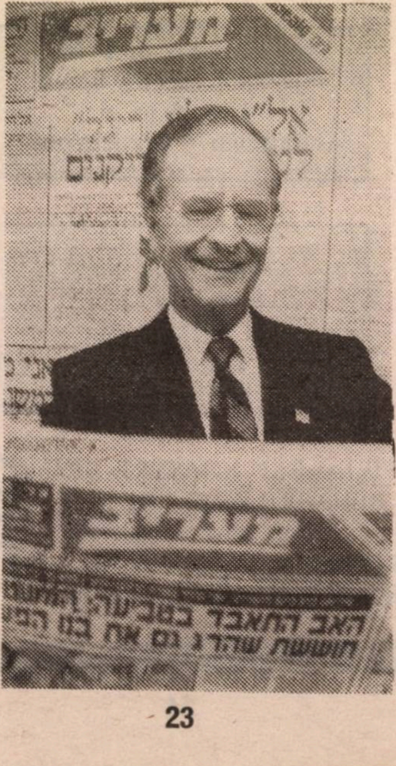

▲

O foarte sexi rochie de mireasă, prezentată de renumitul creator israelian de modă Ghideon Oberson. Astfel îmbrăcată, manechinul Valerie Alfimov s-a plimbat în scop de reclamă pe străzile din Tel Aviv.

*

Regizorul franco-evreu Claude Lelouche a început la Ierusalim turnarea filmului "Belle Histoire". De fapt, filmările au început în ianuarie, dar din cauza războiului din Golf, au fost întrerupte. Lelouche a spus că filmul este "o poveste simpatică cu un început foarte rău şi cu un final foarte-foarte bun".

Să nu ne facem iluzii. Chiar şi după întîlnirea lui Baker, de la Ierusalim, cu reprezentanţii palestinienilor, situaţia din teritorii a rămas neschimbată: O.E.P.-ul are în mînă pîinea şi cuţitele.

ophir tours

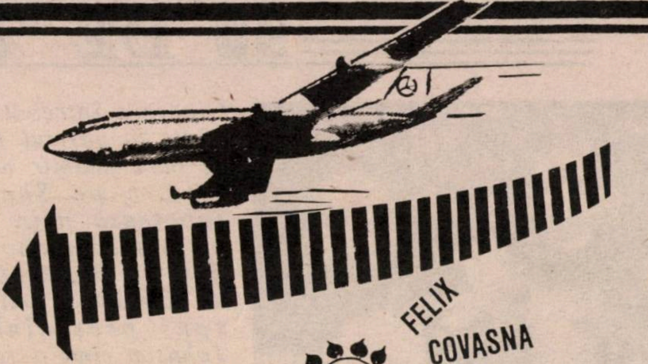

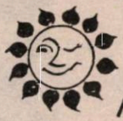

FELIX
COVASNA
SLANIC MOLDOVA
POIANA BRASOV

OPHIR-KEY TOURS

DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN

SUB CONDUCEREA

ADRIANEI DAVIDSOHN

VĂ ANUNŢĂ CĂ
ÎN URMA PERFECTĂRII TUTUROR
CONTRACTELOR CU ROMÂNIA, SÎNTEM PRIMII
CARE IEŞIM CU PREŢURI ACTUALE
ROMÂNIA REDEVINE DESTINAŢIE DE
PREDILECŢIE PENTRU CĂ:

✶E din nou aşa cum o ţinem minte de demult ✶ E la fel de frumoasă ✶ E singura ţară unde preţurile sînt în scădere

EXTRASEZONUL ÎNCEPE LUNA ACEASTA LA 1.07

Tratamente antireumatice 18 zile – FELIX începînd de la $ 444	Tratamente cardiovasculare în staţiunea unică din lume COVASNA – $ 427	Tratamente antiastmatice şi ale căilor digestive – 18 zile SLĂNIC MOLDOVA $ 372
10 zile odihnă în Munţii Carpaţi POIANA BRAŞOV de la $194	Programe Fly & Drive – maşină şi cazare numai $ 28,25 pe zi (minimum 4 participanţi)	Excursii organizate – 15 zile România pitorească – $ 875 Date: 10–24/07; 24.07/7.08; 7–21/08
Posibilităţi variate de excursii combinate ROMÂNIA + ALTE ŢĂRI	O noapte de hotel în fiecare oraş al ROMÂNIEI numai $ 18	O săptămînă la BUCUREŞTI Primăvara în sfîrşit; amintiri de demult; teatru; restaurante; baruri de noapte – $ 175

INFORMAŢII ŞI ÎNSCRIERI LA FILIALELE NOASTRE DIN
TOATĂ ŢARA ŞI LA TOATE BIROURILE DE VOIAJ
TEL AVIV – Ben Yehuda 32, et. I (lîngă intrarea EL-AL)
Tel: 209755; 209765; 209785 ● **IERUSALIM** – Tel. 2227401 –
257777 ● **HAIFA** – 673011/2 ● **KIRIAT SHMONE** – 940245

ophir tours

30 DE ZILE

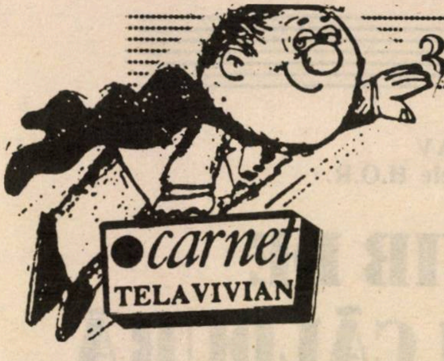

PĂCATE LA "AŞA O CAFEA!...

Închiderea cafe-ului Stern, aproape de întretăierea Dizengoffului cu Arlozorov, cu canapele de catifea şi cu ziare puse la dispoziţia consumatorilor de calme băuturi aromate, transformarea în restaurant aseptic, cu lumini de neon şi mese acoperite cu material plastic, le-am luat cu titlu personal: un "casus belli" pe care nu am avut cum să-l rezolv decît prin abandonarea păcatului de moarte a cafelei băute îndelungat cu garnitură de visare şi taclale. Povestea e veche, de ani de zile, şi mă credeam definitiv vindecat. Mă credeam... Pînă cînd tentaţia mi s-a ivit din nou în cale şi, desigur, nu este vorba despre tentaţia ceştii pline, care – slavă Cerului! – nu lipseşte în Tel Aviv, ci despre acel fără nume, care să te îmbie să stai şi să tot stai, să-ţi prelungeşti fiecare sorbitură.

Tentaţia, desigur, nu putea creşte decît pe asfaltul Shenkinului şi are un nume de manifest: "Cafe ca-ze", Aşa o cafea... Un magazin anonim cîndva, o încăpere în care – de la stradă văzută – au răsărit peste noapte trei sau patru mese de lemn, pe care ceramica nu pare căzută din lună, în care chelnerii – fete şi băieţi tineri – apar ca nişte spirite unduitoare ţîşnite din neant exact atîta vreme cît e necesar să-ţi stea la dispoziţie, pentru ca apoi să se topească în Nimic.

Cafenea să fie această aglomerare de încăperi mici? Dacă ai deschis uşa de "magazin la strada mare", te pomeneşti deodată într-un soi de labirint, care te duce dintr-o cameră în alta, dintr-o intimitate în alta, fiecare cu cele cîteva mese ale ei, cu şoaptele ei, confesiuni sau declaraţii de dragoste sau dezbateri fără sfîrşit, pentru a se încheia într-o curticică în care s-au înghesuit şi un portocal, şi un eucalipt şi alte cîteva mese, cu scaune care stau strîmb pe solul prăfuit, dar care te îmbrăţişează ca după o lungă despărţire.

Am măsurat toate orele zilei la "Cafe ca-ze". Dacă nu ar fi lumina, crudă dimineaţa, ca o trufanda, nemiloasă la amiază şi învăluitoare noaptea, la "Cafe ca-ze" nu ar exista timpul. Scurta unduire a chelnerilor are acelaşi allegro-ma-non-tropo de cîntec fără cuvinte, punctat de un zîmbet oferit ca o floare obişnuiţilor casei; şoaptele de catifea ale clienţilor nu se ridică niciodată nici măcar cu jumătate de ton peste gamă, lemnul meselor este totdeauna îmbietor pentru cotul pus ca să-ţi sprijini capul, visele, durerile, bucuriile...

Şi nici măcar nu ştiu dacă schimbînd Viena anilor '30 de la răposatul "Stern" pe această discretă intimitate, în care nimeni nu-ţi spune "Bine-ai venit", dar din care aproape că nu mai pleci, nu mi-am găsit de fapt locul, unde se poate păcătui de moarte în aburii unei asemenea cafele.

CITADIN

✱ **GEROVITAL H3** ✱

PRODUSUL DE ÎNTINERIRE

*** SANATORIUL OTOPENI oferă numai 100 de paturi pentru bătrîni şi invalizi care pot fi recuperaţi, amelioraţi sau chiar însănătoşiţi.**

*** SANATORIUL OTOPENI, prin tratamentul special ajută la diminuarea arteriosclerozei, recuperarea potenţei sexuale şi capacităţilor mintale şi fizice.**

*** SANATORIUL OTOPENI oferă soluţia ideală celor care au probleme cu părinţii, cu rudele mai în vîrstă şi asigură, pentru o sumă derizorie – *6 luni de cazare,* îngrijire medicală şi distracţii, după vîrstă şi capacitatea mintală.**

*** Tratamentele medicale sînt asigurate de cei mai mari specialişti în geriatrie.**

COPII!!! Staţi acasă fără grijă: părinţii voştri sînt asiguraţi!

PĂRINŢI!!! Vă veţi simţi ca în familie sau chiar mai bine.

ATENŢIUNE!

GEROVITAL H3 – numai prin MELIA – Societatea internaţională de turism – are exclusivitatea pentru tratamentul de recuperare mintală, sexuală şi fizică a oamenilor de vîrsta a treia.

*** Cei care au simptome şi prevăd o îmbătrînire rapidă se pot adresa firmei MELIA – LICĂ BLUTHAL, care, pe loc, printr-un telex, transmite situaţia medicală şi asigură rezervarea locului pentru cura în Sanatoriul Otopeni.**

INFORMAŢII şi REZERVĂRI DE LOCURI
Prin MELIA–LICĂ BLUTHAL
Str. Gordon 17
(Colţ cu Ben Yehuda 100)
Tel. 03/5249225

■ **URI ELIAV**
Preşedintele H.O.R.

UN CUIB DE LUMINĂ ŞI CĂLDURĂ

PENTRU VÎRSTNICII ALIALEI

Se ştie că aliaua noastră, a originarilor din România, este o alia puternică – nu numai prin număr (peste 400 mii oameni) dar, mai ales, prin calitate. Sîntem un exemplu pentru toţi pentru modul de comportare – ceea ce, din păcate, a trezit destulă invidie din partea multor israelieni care nu fac parte din colectivitatea noastră. Locurile noastre de muncă, poziţia noastră în societate, aprecierile de care ne bucurăm individual sînt cucerite nu prin demonstraţii publice, nu prin scandal şi zgomot mult, ci prin sudoarea frunţii, seriozitate, corectitudine, conştiinciozitate şi modestie, poate chiar prea multă modestie. Nu sîntem trîmbiţaşi de succese, dar sîntem demni, şi deţinem o mare bogăţie – pe care nu toţi o au. Este vorba de cultură, de educaţie, este vorba de un mod de viaţă învăţat de acasă. Sînt cei 7 ani de-acasă! E mult? E puţin? E foarte mult.

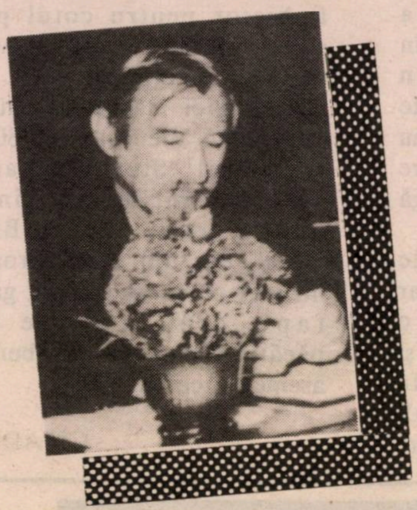

Trăim totuşi într-o lume dinamică, cu ritmuri alerte, în care din păcate, n-avem timp să ne ocupăm aşa cum am vrea, aşa cum ar trebui, de părinţii noştri, de cei care ne-au însoţit primii paşi şi ne-au educat în cei 7 ani amintiţi mai înainte.

Vechile precepte privind familia şi uzanţele care decurgeau din ele se mai estompează. Legătura sufletească e adîncă, serioasă – ca şi înainte. Dar nu concretă, imediată. Cîţi dintre noi n-am vrea să facem mai mult pentru părinţii noştri bătrîni? Cîţi dintre noi nu vom fi bătrîni? Bătrîni şi – într-un fel – singuri.

Da, *bătrînii* sînt o problemă gingaşă, dureroasă, actuală şi de viitor imediat. *Casele de bătrîni* sînt soluţia modernă, ideală, cea mai eficientă. Dar, în aceste case diferenţele de mentalitate, de limbă, de comunicare, înţelegere sufletească, etc., etc., sînt uneori de nesuportat. Intervine adesea retragerea din cămin. Şi, din nou singurătatea, tristeţea, grija, lupta de unul singur cu problemele de sănătate, sociale, birocratice, etc.

Soluţia optimă: **Casa de bătrîni a originarilor din România**. Toate, sau cele mai multe "aliale" şi-au creat astfel de instituţii, asemenea cuiburi de luminî şi căldură pentru vremea frigului sufletesc (şi nu numai!). Noi – încă nu. Noi, cei din România, ne-am grăbit să luptăm cu prezentul, cu clipa, cu realizarea unui rost al vieţii de fiecare zi, prin eforturi proprii. De viitor – mai tîrziu! Aşa sîntem noi, mai cu uitare de sine. O fi comod, dar nu e practic!

- **Nu toţi bătrînii sînt ca stejarii (de care s-a pomenit în reportajul cu Godell, Mircu şi alţii).**
- **Mulţi, foarte mulţi au nevoie de sprijin, de îngrijire, de un cămin al lor, în care să biruie asupra singurătăţii şi suferinţei.**
- **Iniţiativa H.O.R.-ului izvorăşte din această necesitate.**
- **S-o susţinem cu toată inima!**

Iată de ce propun să facem şi ceva frumos şi practic, totodată: *o casă pentru bătrînii noştri!*

Vin cu această iniţiativă şi pentru că pot, personal, să contribui mult la realizarea ei. La locul meu de muncă – construcţii de calitate, trainice, frumoase, funcţionale – vin în contact cu multe probleme specifice care sînt legate de realizarea unor astfel de clădiri.

Achiziţionarea pămîntului, realizarea planurilor, asistenţa tehnică etc., etc., sînt numai o parte din profilul muncii mele, în calitate de conducător al unui sector important din cadrul celei mai mari societăţi de construcţii din ţară. Ca urmare, putem spune că avem deja *un start bun*: construcţia ne costă mai puţin, căci astfel de probleme pot fi considerate ca rezolvate fără bani. Sigur însă că este nevoie şi de bani pentru restul lucrărilor, pentru dotări etc.

Hitahdut Olei Romania, care îşi propune să coordoneze şi să ducă la bun sfîrşit această acţiune, va şti să obţină de la forurile de resort tot ce se poate din punct de vedere financiar.

În paralel se cere, desigur, şi contribuţia noastră, a fiecărui membru al colectivităţii româneşti. Cred că este cazul să ţinem fruntea sus în continuare şi, aşa cum în toate sectoarele vieţii aliaua noastră a ştiut să se afirme prin efort personal, a venit clipa să ne spunem cuvîntul şi pentru binele colectivităţii noastre, contribuind şi material la realizarea unei astfel de *Case de părinţi*. Cine ştie să audă cu inima, cine are suflet de adevărat evreu din România şi mintea deschisă, să deschidă puţin şi punga, după posibilităţi, după dorinţa de a ajuta, de a înfăptui ceva pentru părinţii noştri şi pentru noi.

Este de datoria mea să vă informez, stimaţi prieteni, că în scopul realizării acestui nobil proiect, a fost înfiinţat un comitet public, coordonat de d. *Richard Armond* din aliaua noastră, directorul adjunct pe ţară al Băncii Hapoalim. În calitatea mea de preşedinte al Hitahdut Olei Romania, apelez la toţi concetăţenii noştri vorbitori de limba română. Cine poate şi crede că e cazul – să acţioneze! Telefonul nostru este 5466502 (Hitahdut Olei Romania).

Şi, desigur, aşteptăm păreri, propuneri, sugestii pentru o cît mai bună desfăşurare a realizării acestui proiect.

Deputatul francez Jean Pierre-Cot s-a răstit la Boris Ielţin, în plin parlament european la Strasbourg, cerîndu-i să nu-i întrerupă pe vorbitori; şi, dacă nu-i place, să iasă afară: "uşa e acolo!". (Adică, pe româneşte, cotu' şi pişcotu").
Iar Ielţin, cuminte, a tăcut din gură. Ceea ce înseamnă că, în 1991, Rusia nu mai poate spune, ca pe vremuri, că o doare-n cot de părerea Occidentului.

UN COMITET INTERNAŢIONAL

cu invitaţi de onoare: Henri Mălineanu, Radu Beligan, Florin Piersic, Gh. Zamfir (Canada), prof. dr. Benedict Heinrich, Mircea Crişan (Germania), Sorin Cunea, Elly Roman, Nicolae Herlea, Sadi Rudeanu, Uri Eliav, preşedinte H.O.R., Constantin Drăghici (.S.U.A.), dr. Harri Reininger, Stela Popescu, Al. Andy, Aurel Giroveanu, Al. Arşinel, Mişu Iancu, Nathan Gilboa, Teşu Solomovici, Nancy Brandes, A. Rosen (Beer Sheva), Max Geyer (Ashdod), Aurel Storin, Victor Bîrlădeanu, secretar Asociaţia România-Israel, Micu Lazarovici, Horia Alexandru, muzicieni, artişti, scriitori şi oameni de afaceri – onorează sărbătorirea celui mai celebru cîntăreţ de muzică uşoară şi de petrecere din România

GICĂ PETRESCU

la împlinirea a 50 de ani de carieră artistică şi 75 de ani de viaţă:

ASTĂ SEARĂ NIMENI SĂ NU DOARMĂ!

spectacol festiv în 2 acte şi-un prolog
de SADI RUDEANU

Invitaţii lui GICĂ PETRESCU la acest spectacol extraordinar:
*** FLORIN PIERSIC**
Teatrul Naţional "I. L. Caragiale"
*** CAMELIA MITOSERU * ALEXANDRU LUCA**
Teatrul de revistă "C-tin Tănase"

Muzica: GICĂ PETRESCU * HENRI MĂLINEANU ION VASILESCU * ELLY ROMAN * AUREL GIROVEANU * N. KIRCULESCU * VASILE VESELOVSKI * HARDY SOBE

Spectacole de premieră

• NATZERET ILLIT, "Histadrut" (24.5) • HAIFA – "Beiteinu" (25.5) • TEL AVIV, "Noga" (26.5) • DIMONA – "Beit Haam" (27.5) • HOLON – "Mofet" (28.5) • ASHKELON – "Matnas" (29.5) • KIRIAT-YAM – "Histadrut" (1.6) • RISHON LE ZION – "Zavta" (2.6) • AKKO – "Auditorium" (3.6) • REHOVOT – "Beit Gordon" (4.6) • RAMAT GAN – "Mofet" (5.6) • CFAR SABA – "Auditorium" (6.6) • NAHARIA – "Nof" (7.6) • HAIFA – "Beiteinu" (8.6) • K. ATA – "Mofet" (9.6) • NATANIA – "H. Hatarbut" (10.6) • BEER-SHEVA – "H. Hatarbut" (11.6) • PETAH TIKVA – "Sharet" (13.6) • KIRIAT HAIM – "Beit Nagler" (14.6) • BAT YAM – Ramat Iosef (15.6) • ASHDOD – Matnas "Kopf".

lovitură de teatru la ASOCIAȚIA SCRIITORILOR

În fine, după cinci ani s-a întrunit plenul Asociaţiei scriitorilor în româneşte (la 14 april a.c. – dată memorabilă!) A fost o şedinţă de alegeri la care însă, "orele fiind întîrziate", alegerile nu s-au mai ţinut în seara aceea. S-au prezentat numai dări de seamă şi s-au dezlănţuit patimile.

A fost şi o lovitură de teatru: preşedintele – I. Schechter – după ce în raportul ţinut a făcut un tur rapid asupra activităţii, s-a concentrat destul de arţăgos şi foarte apăsat pe "problema secretarului Carmel". Nimeni nu s-a aşteptat la acest atac şi surpriza a fost generală.

Teza lui Schechter: "Toate comitetele de conducere ale Asociaţiei au fost concepute pe o schemă ineficientă şi ridicolă: un preşedinte onorific, cîteodată şi un vice-preşedinte decorativ, doi sau trei membri fără atribuţie şi contribuţie, şi un secretar etern. Toţi preşedinţii – poate doar cu excepţia lui Mirodan – s-au complăcut în această situaţie. Mai mult, situaţia aceasta a fost acceptată şi de "massa" scriitorilor considerîndu-se că secretarul trebuie să facă muncă neagră şi că pentru această muncă el este de neînlocuit... Este însă la mijloc o neînţelegere: secretarul unei Asociaţii de scriitori nu trebuie să facă muncă neagră, să care scaune şi să aranjeze microfoanele. Şi el trebuie să fie un scriitor reprezentativ, cu viziune, cu idei... Din acest punct de vedere, cred că şi alţi scriitori pot îndeplini funcţia de secretar – să terminăm cu prejudecata că nu avem de la Dumnezeu decît un singur om pentru această funcţie. Pe de altă parte, dacă acceptăm că secretarul trebuie să facă muncă neagră, cum se face că el apare singur-singurel la toate forurile, la toate tribunele, în toate ziarele şi revistele, ba şi în conducerea Uniunii asociaţiilor de scriitori din Israel, ca unicul şi eternul nostru reprezentant? Aici este şi vina mea şi a altor preşedinţi precedenţi care nu au pus piciorul în prag. Dar este şi vina lui Carmel care are o sete nepotolită de publicitate din care cauză a ajuns să acţioneze de unul singur".

Cu vizibilă amărăciune, Schechter a dat şi acest exemplu de felul cum se comportă secretarul: "Cînd s-a anunţat că vine o delegaţie de scriitori din România, nici nu a fost vorba de a se încheia un acord de colaborare. La sfîrşitul vizitei românilor, venind într-o dimineaţă la redacţie, un coleg ironist mă întreabă:

– Mă, tu ai murit sau nu mai eşti preşedinte?

– Da' de ce întrebi?

– Păi am primit o ştire că s-a încheiat cu românii un acord pe care l-a semnat Mircea Dinescu ca preşedinte şi Shaul Carmel ca secretar.

Atunci am aflat pentru prima oară de acel acord. Nu mai spun cu ce impresie or fi rămas Dinescu şi ceilalţi români care mă cunoscuseră în calitate de preşedinte unic fără măcar un vice-preşedinte!"

După informaţiile noastre, nimeni din asistenţă, în afară de Iona Atlas, nu s-a raliat părerii lui Schechter că "nu e sănătos, nu e normal ca un secretar să fie secretar timp de 17 ani neîntrerupt, mai mult decît Gomulka şi aproape cît Fidel Castro" şi că pentru reabilitarea şi înviorarea Asociaţiei trebuie ales un secretar nou. După cum ni se spune, chiar unii care pînă acum au criticat şi ei eternitatea şi stilul de lucru al lui Carmel, au vorbit în sprijinul lui.

I. Schechter: "şi cît am aşteptat alegerile din Albania!"

L-am întrebat ulterior pe Schechter dacă e decepţionat.

– Sigur că da. Gîndeşte-te: am aşteptat 45 de ani să aibă în sfîrşit loc alegeri libere în Albania. Şi care e rezultatul? Nemulţumiţii au votat în majoritate tot pentru vechiul regim. Încep să cred că Enver Hodja, Ceauşescu şi ceilalţi nu au minţit cînd anunţau că la alegeri au votat pentru 99,9% din populaţia de nemulţumiţi.

B. D.

*** Ce-o mai fi făcînd şeicul Obeid? Dacă vă amintiţi, forţele noastre de Securitate l-au răpit acum vreo doi ani dintr-un orăşel de şiiţi din sudul Libanului. S-a spus atunci că răpirea s-a făcut pentru a-l schimba pe şeic cu prizonierii noştri deţinuţi de şiiţi. S-a mai spus că este deţinut într-o... vilă din Tel Aviv. De vreun an însă nu se vorbeşte nici de şeicul Obeid şi nici despre schimbul de prizonieri. Nu cumva şeicul se simte atît de bine în vila de la Tel Aviv încît nu vrea s-o părăsească şi de aceea schimbul de prizonieri nu se poate face?

EUGEN LUCA

adolescentul godell

Godell octogenar? Cu neputinţă! Octogenarul e un înţelept detaşat într-un fel de viaţă, profesînd o filozofie apropiată celei a Eclesiastului. Sau un ins acrit de necazurile îndurate, uscat sufleteşte, pisălog şi pe deasupra cusurgiu, plîngăcios bineînţeles şi avar mai ales. Asta, cînd nu e sclerozat şi duce o viaţă ca şi vegetativă.

Godell, însă – caricaturistul ăsta ciudat pe care pînă şi Alain, care nu agrează deloc genul, l-ar accepta, un caricaturist care nu batjocoreşte gratuit şi nu răneşte, ci, dimpotrivă, glumeşte prieteneşte cu modelul său, îl flatează adesea; un caricaturist pe care numai Hitler sau Saddam Hussein, Arafat ori bancherul ieşean Emanoil Marcovici îl pot scoate din sărite, sili să fie "rău" şi să muşte – Godell, însă, e un *adolescent*. Un adolescent dolofan, cu ochelari pe nas, dar fără coşuri pe obraz. Şi grozav de simpatic. Un adolescent care, ca toţi adolescenţii, se ţine de pozne. Şi nu-şi face nici un fel de griji. Ştie doar că are toată viaţa înainte şi că viaţa trebuie să fie pentru el o sursă de bucurii numai si de satisfacţii.

Ca să-l cunoşti pe adolescentul ăsta întîrziat şi de nevindecat, trebuie să intri în casa lui, să vezi ce fericit e să te bucure cu un pahar de vin de soi ales, preparat de el însuşi cu benedectină răbdare, şi cu bunătăţile culinare pregătite de soaţa lui, coana Tina, care-i iartă toate poznele, îl ceartă în glumă numai, îl răsfaţă şi îl cocoloşeşte şi care, molipsită de el, se copilăreşte şi ea, se ţine şi dînsa de năzdrăvănii şi începe a cînta cu glas frumos: "*Of a propicik brent a faierl*" sau "*Idel mit dem fidel, Dudl mit a bos*".

Godell octogenar? Ce calomnie!

De ziua lui, să-l tragem uşor pe adolescentul ăsta de urechi, aşa cum cere tradiţia, şi-apoi să-l îmbrăţişăm călduros.

La mulţi ani, Godell!

...Primim din partea istoricului literar şi deputatului "liber-schimbist" **ŞT. CAZIMIR**, următoarele

PRECIZĂRI AMICALE

Mulţumindu-i Danei Zalis-Sapir pentru convorbirea cu mine publicată în "Minimum" (nr.48, martie 1991), solicit ospitalitatea revistei spre a corecta cîteva aproximaţii, inerente unui interviu realizat prin telefon şi nesupus verificării ulterioare. Aşadar, fragmentul de pe coloana II jos (care se încheie pe col. III sus) se cere recitit astfel: "Nu-mi propun să-l apăr pe preşedintele Iliescu, care se poate apăra şi singur. Nu-mi propun să apăr nici guvernul român, căci şi el se poate apăra singur. Declar în schimb în auzul tuturor: cine luptă cu Parlamentul luptă cu mine". În ceea ce-l priveşte pe ministrul de Interne, care se eschivase să răspundă unor întrebări ale televiziunii asupra dezordinilor de la 20 noiembrie, nu i-am consacrat o "critică violentă", ci am spus doar atît: "Calific această atitudine drept lipsă de virilitate. În fapt, mimica şi cuvintele celui chestionat erau pe de-a-ntregul ale unei fetişcane pudice, desprinsă parcă dintr-o baladă a lui Coşbuc (...) Nu e rău ca fetele sfioase să primească şi ele sarcini – vreau să zic munci de răspundere. Dar sarcina ministrului de Interne trebuie încredinţată unui bărbat".

*** Agenţia de turism *Melia* se americanizează, lucrînd în spiritul vremii. Lică Bluthal, a angajat-o pe Terry Gabor ca "public relations" al firmei. Se pare că surîsul frumoasei actriţe face ravagii în rîndurile turiştilor care pleacă în România.

NOI

ALBUM GĂSIT ÎN ŞUK HAPIŞPIŞIM

DIN VREMEA DOMNIEI LUI DOV ŞI FREDERIKA SEGAL

Viaţa boemei tel-aviviene a anilor '50 a fost dominată de soţii Dov şi Frederika Segal. Barul lor "Frederika" a transferat în peisajul mediteranean, cu încă urme coloniale, atmosfera şi nebuniile din cluburile de noapte ale Bucureştiului antebelic. Într-o perioadă cînd statul era abia un copil de doi, trei ani, cînd tot israelianul era proletar şi se culca la 10 seara, în barul din Yaffo al perechii Segal se petrecea pînă-n zori cu băuturi franţuzeşti şi dansuri uşor deşănţate. Ei erau aristocraţia. Cîntecul preferat al Frederikăi era "Tombe la neige". Dov şi Frederika duceau o viaţă liberală. Fiecare din ei avea "romanele" sale.

Frederika cu compozitorul de origine română Dov Zeltzer

Dov şi Frederika – aristocraţii micului Tel Aviv

...Apoi s-a produs căderea. Barul a ars, Dov s-a îmbolnăvit, a murit. Frederika a început să bea. Nu a avut copii, nici familie, a continuat să bea, din ce în ce mai mult, pînă la sfîrşit. Din întreaga lor domnie n-a rămas decît o amintire duioasă pentru prietenii de petreceri, pentru prietenii care le-au supravieţuit.

Nu de mult, unul din aceşti prieteni a găsit întîmplător în Şuk Hapişpişim din Yaffo, la un telal, într-un carton cu un servici de şase ceşcuţe şi şase farfurioare marca "Naaman", un vraf de fotografii. Fotografii din tinereţea soţilor Segal. Un ultim suvenir dintr-o epocă ireversibilă de romantism eretz-israelian.

se zvoneşte că...

...Un grup de activişti ai H.O.R.-ului, în frunte cu Uri Eliav, preşedintele organizaţiei, a trimis conducătorului Partidului Muncii (recte Shimon Peres), o scrisoare de protest, cam tărişoară, pe marginea felului cum sînt sau mai bine zis, nu sînt promovaţi românii în feluritele instituţii ale partidului. O frază din scrisoarea cu iz de rebeliune: "nu mai vrem să fim noi cei ce adapă partidul la nesfîrşit". Printre semnatari: Adi Kandel (Tel Aviv), Albert Kreigold (Holon), Nathan Cohen (Beer Sheva), H. Ianculovici (Herzlia), E. Raisler (Bat Yam).

...Gurile rele au comentat în fel şi chip criticile pe care I. Schechter i le-a adus la ultima adunare a Asociaţiei scriitorilor lui Shaul Carmel, "eternul secretar". Unii pretind că Schechter poartă de cîţiva ani o amărăciune în suflet din cauza ingratitudinii faţă de el a lui Carmel. Cică acesta ar fi uitat că datorită lui Schechter a primit premiul Sion şi cînd Schechter a fost propus pentru premiul Dulczin, Carmel ar fi tras sforile în aşa fel încît destinaţia premiului a fost schimbată în ultimul moment. Dar gurile rele nu sînt o "sursă demnă de încredere"...

...Încercînd să găsească unul sau doi români pentru viitoarea listă de candidaţi la Knesset, conducerea Partidului Muncii s-a adresat unul fost activist al Ihud-ului (Mapai) din România: propunerile veteranului sînt, se pare, surprinzătoare.

...În curînd va fi ales un nou preşedinte al Asociaţiei de prietenie Israel-România. Candidaţii principali: Av. I. Artzi şi Ing. Moshe Nagor, ambii în prezent vicepreşedinţi ai Asociaţiei.

...Un grup de tipografi olimi, din Basarabia (Republica Moldovenească) pregăteşte scoaterea la lumină a două cotidiene noi: un ziar în limba rusă şi unul... în româneşte. Ca atu-uri: 16 pagini zilnic, şi tarifele publicitare pentru anunţurile mortuare la jumătate de preţ faţă de tarifele practicate în Harakevet.

NOI

ETC

*** Anul acesta tema centrală a festivităţilor de Ziua Independenţei a fost integrarea noilor imigranţi. De aceea cei 12 aprinzători ai făcliilor la ceremonia de pe Muntele Herzl din Ierusalim au fost aleşi dintre foştii olim care în prezent se ocupă ei înşişi de integrarea olimilor; oameni veniţi mai de mult sau mai de curînd din Rusia, Birobidjan, Etiopia, Brazilia, Uzbekistan, Lituania, Bulgaria, Yemen şi România.

Unul din cei 12 a fost Carol Orgad-Ungher (45 ani) născut în Transilvania. A venit în ţară în 1964. A servit ani mulţi în Zahal, fiind şi grav rănit în timpul serviciului militar. În prezent are gradul de aluf mişne. În urmă cu un an Zahalul l-a împrumutat Sohnutului pentru a conduce operaţia de transfer a olimilor din Uniunea Sovietică prin Budapesta.

*** Într-o însemnare publicată în "România Literară", Radu Cosaşu descrie tensiunea sa de bucureştean cu rude în Israel, în timpul atacării noastre cu rachete irakiene: "...aşteptam telefonul mătuşii din Tel Aviv, de după fiecare bombardament Skud. Mama nu mai poate telefona, n-are răbdare, n-aude, plînge foarte uşor. În zori, pe la orele 6, "ma tante" m-a sunat şi mi-a spus, la 82 de ani, frenetic: «Am scăpat şi de data asta... Sîntem bine... Nu mai întreba nimic... Aveţi căldură? Ce faceţi? Cum e viaţa?» Ea vorbeşte exact un minut şi-mi închide. În golul universal lăsat în receptor, m-am auzit ţipîndu-i familiar: «Fiţi liniştite, nu ne plictisim!»".

*** Istoriografii noştri, cei autentici şi ne-zgomotoşi fac treabă. Leon Volovici, de la Yad Vashem, a publicat, nu de mult, o expunere (cu idei şi cu idee) despre "Evrei şi teme evreieşti în Uniunea Sovietică şi Estul Europei"; studiul a apărut sub egida Centrului pentru cercetarea şi documentarea judaismului est-european, din cadrul Universităţii din Ierusalim. Şi tot tăcutul Volovici – pe care nu-l întîlnim în nici una din cele 140005600917 asociaţii culturale cu preşedinţi şi bufet, – s-a numărat printre vorbitorii principali ai conferinţei *Sicsa* (organizată de Centrul Vidal Sasson pentru studierea antisemitismului); tema – aceeaşi: cam ce e nou (şi se dezvoltă...) pe la Răsărit: acolo, de unde vine lumina.

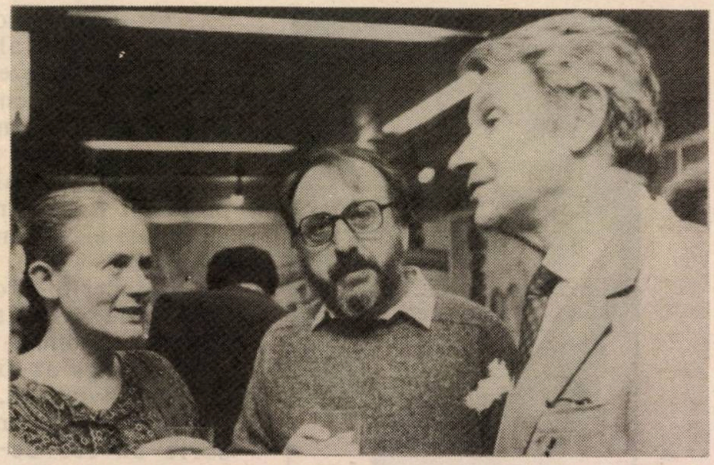

■ *Volovici (centru) împreună cu soţia Hanna şi cercetătorul maghiar Istvan Deak.*

*** Cu ocazia războiului din Golf şi-a evenimentelor de după, am aflat fel de fel de lucruri, inclusiv că irakienii de la noi sînt reprezentaţi frumos, să nu le fie de deochi, în parlament: Şlomo Hillel, Şoşana Arbeli-Almoslino, Raanan Cohen, Beniamin (Fuad) Ben-Eliezer, Ran Cohen, Moşe Şamai... 8 (opt) deputaţi la un trib care nu e dintre cele mai mari din Israel. 8 (opt!). În vreme ce alţii, carele noi ştim...

Eu nu zic, dar spun...

*** După foarte mulţi ani, Radu Klapper a părăsit redacţia săptămînalului "Adevărul". Îngrijoraţi, l-am întrebat cum se descurcă. "Excelent! Am un job la biblioteca de coregrafie".

*** Mai deunăzi, pe masa noastră de lucru a poposit, salutat cu un uraaa! volumul intitulat "Bibliografia evreilor din România". Alcătuită de istoricii Jean Ancel şi Victor Eskenasy, tipărită în cadrul Centrului Goldştein-Goren de pe lîngă Universitatea din Tel Aviv, lucrarea (în engleză şi ivrit) oferă un tabel (care – bineînţeles – nu e complet, fiindcă aşa e viaţa) de cărţi, broşuri, articole din ziare şi reviste, anuare, enciclopedii, dicţionare etc. etc. unde se vorbeşte despre istoria pe cît de zbuciumată, pe atît de rău cunoscută a tribului nostru.

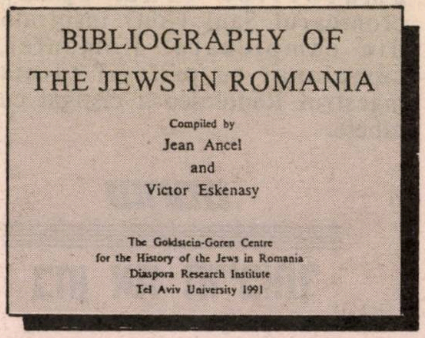

BIBLIOGRAPHY OF
THE JEWS IN ROMANIA

Compiled by
Jean Ancel
and
Victor Eskenasy

The Goldstein-Goren Centre
for the History of the Jews in Romania
Diaspora Research Institute
Tel Aviv University 1991

*** Lili Sharon şi-a sărbătorit ziua de naştere. Obişnuită încă de la Braşov, oraşul copilăriei, cu faimoasa fabrică de stofe *Scherg* ca, la o asemenea ocazie să primească ceva de îmbrăcăminte (că-n-am-ce-pune-pe-mine), soţia ministrului Construcţiilor a vizitat atelierul lui Yuval Ravid, completîndu-şi cinstit garderoba. Plata a făcut-o Arik. Elegant. Şi pe tăcute. Fără să facă gură. Lili nu e Shamir şi nici Baker.

NOI

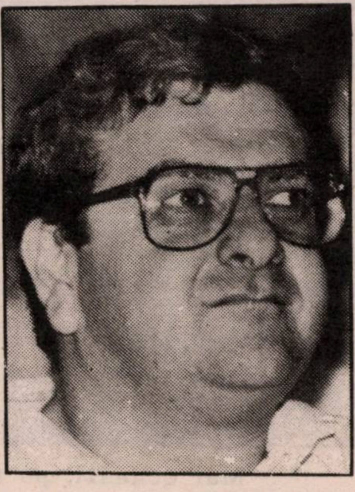

*** Dintr-o statistică a Knessetului rezultă că deputatul Avraham Poraz, din fracţiunea "Şinui" şi reprezentant al tribului nostru, deţine recordul cuvîntărilor de la tribuna parlamentului: 231 vorbiri pînă la ora actuală, dintr-un total de 6685 – cîte au susţinut toţi deputaţii la un loc. Atenţie, Poraz, şi nu uita de învăţătura sfîntă: vorba lungă...

*** La rubrica de şah din cotidianul ebraic "Maariv" am găsit o problemă pentru *"verificarea agerimii"* amatorilor (cum spune cronicarul Şaul Hon) inspirată din campionatul României, campionat cu prilejul căruia maestrul Rădulescu a cîştigat cu albele.

שחמט

בחן את חריפותך

באליפות רומניה נסע כאן לבן
(רדולסקו) וזכה. איך?
סיום מס׳ 277

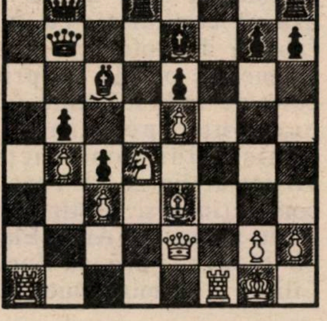

*** Fostul industriaş Israel Polak (veteran al tribului) s-a angajat să doneze un milion şi 200.000 dolari pentru înfiinţarea unui institut de marketing care se va construi pe campusul şcolii "ORT-Singalovsky". Întreg proiectul costă circa 4 milioane de dolari şi va purta numele lui Polak, care a creeat întreprinderile "Polgat". Frumos. Nimic de zis. Atît de frumos încît ne gîndim – cu melancolie – ce frumos ar fi ca cineva, cu darul convingerii, să-l împingă pe generosul industriaş, să scrie-un cec de-un milion şi pentru ridicarea mult rîvnitei case a judaismului românesc.

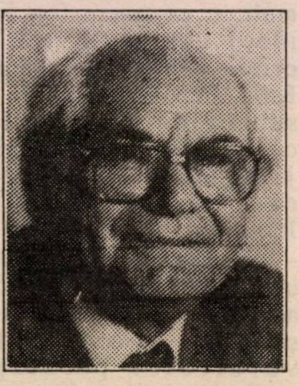

*** Al. Andy, despre care în urmă cu un timp am scris că a plecat în Honolulu, că s-a întors de acolo şi pe urmă a plecat din nou în Honolulu, a revenit recent în ţară. Bun venit!

*** O amintire din timpul războiului, pe care a relatat-o dramaturgul Iosif Mundi (fost, de curînd, în vizită prin Bucureştiul natal): într-una din nopţile pustii din Tel Avivul ameninţat de Skud-uri, el a călătorit cu autobuzul "Dan". Pînă aici, nimic deosebit. De-aici încolo, însă... şoferul era un vechi prieten al lui, după care s-a inspirat pentru unul din personajele piesei sale de succes *"Fluturi de noapte"* (traducere liberă). Iar cînd autobuzul a traversat rehov Dizengoff, Mundi a constatat că unicul "Pub" deschis la acea oră, era cafeneaua unde se petrece acţiunea piesei sus-amintite. Să intri la idei...

*** S-ar putea spune, "pleacă ai noştri, vin ai noştri"... În funcţia de consilier artistic al "Simfonietei" din Beer Sheva, în locul maestrului Mendi Rodan care s-a retras după 14 ani, a fost numit Uri Meir. "Român" şi el. A venit în ţară cînd avea 12 ani. Imediat a fost primit la Conservatorul din Tel Aviv după care a intrat la Academia de muzică a Universităţii din Tel Aviv unde a învăţat dirijatul cu prof. Gari Bertini.

*** O veste, hai să spunem, bună... Ziariştii de la "Viaţa noastră" s-au plîns în anii trecuţi că sînt persecutaţi şi trădaţi de Iona Şimşi, secretarul Uniunii ziariştilor (sindicatul lor). Acesta fusese corupt de patronul lor. Ei bine, nu de mult, Şimşi a fost găsit vinovat la tribunal de escrocherie şi abuz de încredere. În curînd, sentinţa pe care băieţii de la "Viaţa noastră" o aşteaptă cu... încredere. Şi o vor publica fără greşeli de gramatică şi corectură.

*** Din mărturiile făcute la poliţie de "jefuitorul pe motocicletă", Roni Leibovici: *"Vreau să-mi spăl conştiinţa. Nu mă declar delicvent şi de aceea povestesc totul. Nu cred că sînt criminal şi de aceea sper să deschid o pagină nouă în biografia mea"...*

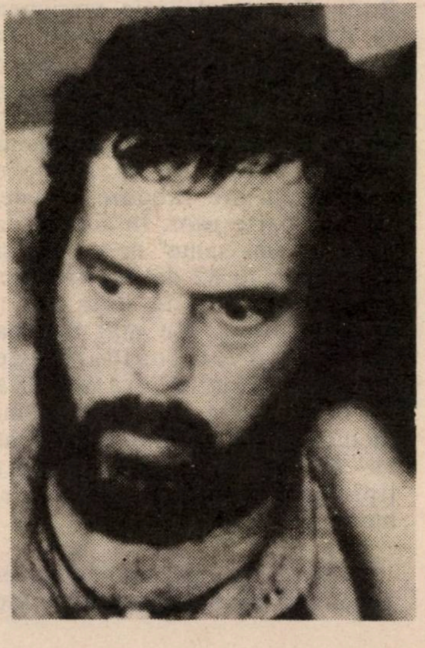

NOI

*** În recenta ei vizită la Tel Aviv, reprezentanta tribului în lumea fotomodelelor, Mihaela Bercu a dat atît de multe și plăcute interviewuri la televiziune și în presă (revista "Layșa") etc., încît sîntem îndemnați să reluăm o idee mai veche care ne stă la inimă: "Ce-ar fi, ziceam odată, (și zicem și acum) ca Uri Eliav de la H.O.R. să o angajeze pe Mihaela ca "public relations" al HOR-ului și – cînd vine vreo delegație mai acătării din România – s-o puie pe ea în capul mesei, cu frumusețea și surîsul?" În felul acesta sîntem convinși că rezultatele vor fi excelente și că, întorși în țara de la Carpați, musafirii vor devenii propagandiști înfocați ai alialei noastre... ▼

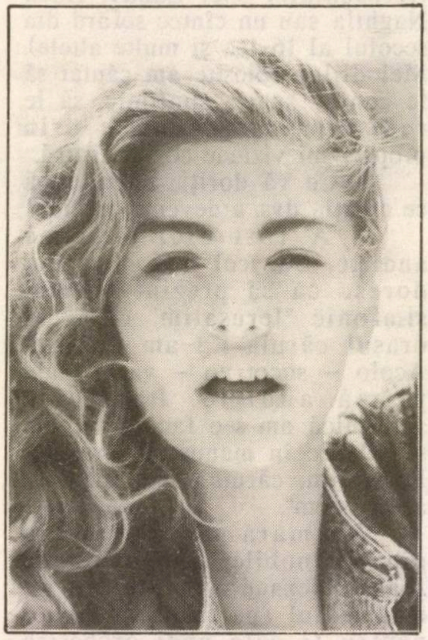

*** A decedat la vîrsta de 97 de ani, actrița Miriam Bernstein-Cohen de la teatrul Cameri, care a avut o carieră artistică bogată, răsplătită cu multe premii. Puțini știu că ea nu a fost primită niciodată la Habima deși era o doamnă distinsă a teatrului ebraic (dar mai erau doamne distinse în acest teatru care nu suportau concurența).

Și mai puțin știu că actrița a fost de felul ei din Basarabia și că a absolvit Facultatea de Medicină de la București.

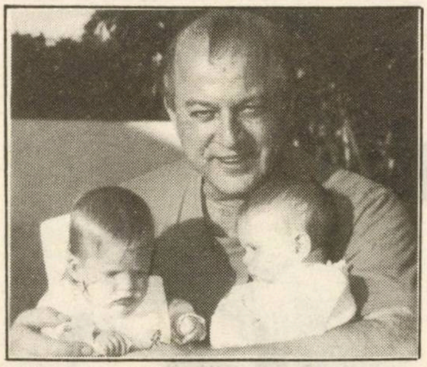

▲ *** Mazal Tov lui Miki Peled! A devenit bunicul gemenilor Stav și Alexa, fetițele fiicei lui, Orli (27), care locuiește într-un moșav. Pentru cei ce nu-l cunosc, Miki Peled este originar din tribul nostru, fiind cunoscut ca unui dintre cei mai activi impresari din teatrul de estradă ebraic.

*** Printre laureații din acest an ai foarte prestigiosului Premiu Israel, se numără și venerabila profesoară Noemi Feinbrun-Dotan, una din pionierele științei botanice din țară.

S-a născut în 1900 în Rusia, dar a crescut la Chișinău iar în 1920 s-a înscris la Facultatea de științe naturale de la Universitatea din Cluj, unde a și primit primul ei titlu academic.

În 1924 a venit cu familia ei în Eretz Israel și a început să lucreze ca profesoară la școala de la Tel Adașim (satul lui Raful, ministrul de azi al Agriculturii). Apoi, în 1931 a plecat în Germania unde s-a specializat în teoria evoluției și în teoria celulei. Revenind în țară, s-a dedicat cercetărilor botanice publicînd mai tîrziu cartea "Plantele sălbatice din Eretz Israel" și pe urmă "Flora din Eretz Israel".

Astăzi, la vîrsta de 90 de ani, ea încă lucrează și face cercetări. Și, după cum am aflat, vorbește încă foarte bine românește.

*** Cîntărețul Adam, vedeta muzicii israeliene pop, la concertele căruia zeci, sute de fete leșină ca la comandă, a "recunoscut" că e fiul unui tată din România și al unei mame originară din Ungaria. Și nu i-au scăzut acțiunile! Și n-au aruncat "fanii" în el cu roșii. Și n-a venit duba neagră, noaptea să-l ia la Șin-Bet!

*** O veste proastă pentru israelienii care trimit în România cui trebuie și cui nu trebuie invitații și bilete de avion: TAROM a dublat prețul zborului la Tel Aviv. Hotărît lucru, TAROM nu are pic de milă pentru noi!

Rubrică redactată de BEN IAKOV-ZWI în colaborare cu M. RAFAEL

HOTEL DAFNA

דפנה טבריה DAPHNE HOTEL

TVERIA
☎ **06 – 792261**

OCAZIE SPECIALĂ DE ODIHNĂ

În perioada 10 aprilie – 15 iulie 1991 concediul de odihnă în Hotelul modernizat DAFNA din TVERIA

60 ȘEKELI + I.V.S. de persoană, în cameră dublă, cu semi-pensiune (micul dejun + cina + dormit

45 ȘEKELI + I.V.S. de persoană, în cameră dublă (micul dejun + dormit

5 ȘEKELI intrarea la splendidul port Athelet

- **Bucătărie excelentă și bogată**
- **Condiții de plată agreabile**
- **Minimum 3 nopți, exceptînd sărbătorile**

Comenzi:
la hotel – Tel. 06/792261–4
la centrală – Tel. 03/258351

Omagiu Ierusalimului

STAN VLAD
Bucureşti

UN POEM SIMFONIC CE POARTĂ NUMELE CETĂŢII SFINTE

Eveniment în viaţa concertistică a Bucureştiului: prezentarea, în primă audiţie, a poemului simfonic "Ierusalim" de Liana Alexandra. Cu acelaşi prilej, în sala Studio a Radioteleviziunii române, Orchestra Tineretului – prestigios colectiv artistic – sub bagheta lui Florin Totan, a mai prezentat Concertul în mi minor pentru vioară şi orchestră "In memoriam Beniamini Fundoianu" de Doru Popovici pe versuri de V. Bîrlădeanu, concertul pentru vioară şi orchestră de Mendelsohn Bartoldy (solist Alex. Tomescu) şi suita "Arleziana" de Georges Bizet.

Acest important eveniment artistic a fost unul din numeroasele momente culturale care au marcat împlinirea unui an de la înfiinţarea Asociaţiei culturale de prietenie România-Israel. Au fost – aşa cum sînt permanent – numeroase modalităţi sugestive de a marca penetrarea în viaţa publică a acestei Asociaţii, pentru că acţiunile ei au căzut pe un sol fertil – cel al prieteniei dintre cele două popoare.

În acea zi, în acea sală de concert, cum prea bine remarca Victor Bîrlădeanu, secretarul general al Asociaţiei, "Doi compozitori români au cîntat iudaitatea, doi compozitori evrei au cîntat umanitatea şi toţi la unison, într-o superbă simbioză, au cîntat universalitatea spiritului uman".

Firesc, ne-a reţinut atenţia Poemul simfonic "Ierusalim", prezentat în primă audiţie. Creatoarea acestui Poem care produce o impresie de neuitat asupra ascultătorilor, este compozitoarea Liana Alexandra.

■ *Liana Alexandra: o audiţie la Ierusalim*

Nu este evreică. A fost pentru prima oară în Israel în 1986. Atunci, a prezentat la Festivalul artei şi creaţiei feminine de la Beer Sheva, una din compoziţiile sale "Simfonia a patra", interpretată de orchestra "Simfonietta" din Beer Sheva, sub bagheta lui Gisele Buka Bendor.

"Chiar de la primul meu contact cu viaţa spirituală din Israel, am fost profund impresionată – ne mărturiseşte Liana Alexandra. În acel an, 1986, am fost în trecere, cîteva ore, şi prin Ierusalim şi am rămas cu dorinţa de a cunoaşte acest oraş sfînt despre care citisem atîtea. Prilejul mi s-a oferit anul trecut, cînd am vizitat Israelul timp de o săptămînă. Am stat în Ierusalim şi aşa am reuşit să-l cunosc mai bine; oraşul vechi ca şi cel nou. Am fost impresionată de acest oraş, prin tot ce are el – trecut şi prezent, artă şi cultură, viaţa oamenilor – încît am simţit nevoia să redau şi altora tot ce-am văzut eu. Aşa s-a născut ideea unui Poem simfonic, a transpunerii în sunete, a imortalizării simbolurilor cetăţii sfinte. Toate emoţiile şi impresiile mele le-am introdus în universul sonor al Poemului, creat în anul 1990. Am folosit ca sursă de inspiraţie şi cunoscute melodii ebraice (Ierushalaim Shel Zahav, Hava Naghila sau un cîntec sefard din secolul al 16-lea şi multe altele). Melodiilor folosite am căutat să le confer spaţiu simfonic, să le redimensionez acustic prin propria-mi viziune componistică.

– Ce vă doriţi, acum, după ce creaţia dvs. a devenit publică?

– A fost aici o primă audiţie. Dar cel mai mult îmi doresc ca să prezint poemul simfonic "Ierusalim" chiar în oraşul căruia i l-am dedicat. Acolo – socot eu – va fi reala primă audiţie. Partitura simfonică am s-o fac cadou, am s-o dedic în manuscris oraşului Ierusalim, căruia i-am închinat acest poem".

Animată de asemenea gînduri nobile, compozitoarea Liana Alexandra, a pregătit tot materialul (partituri şi stime) pentru fi date unei orchestre simfonice care o va solicita. ■

FIRMĂ CU 28 DE ANI VECHIME
KATZ
BIJUTIERI
Holon – Str. Shenkar 47; Tel. 03–845769
● Sortiment variat de BIJUTERII din aur, moderne
● CEASURI – mărci renumite
Posibilităţi de plată şi în rate
Primim, în schimb, şi aur bruh

•Scurt•

● Tache despre multe

Fragmente dintr-un interview în care Silviu Brucan – *ideologul* revoluţiei din '89 şi observator mereu neconformist al realităţilor româneşti – vorbeşte despre fel de fel de lucruri şi oameni; de ieri şi de azi:

Despre activitatea sa comunistă în anii războiului

Aveam răspunderea presei ilegale, şi ca scriere, şi ca tipărire. Eu, George Macovescu, Miron Constantinescu, dintre cei mai cunoscuţi, şi alţii. Eram stalinist, şi încă un stalinist înfocat, pentru că singura speranţă a zdrobirii maşinii de război germane şi a eliberării României era Armata Roşie condusă de Stalin. Şi ca să faci parte dintr-o mişcare ilegală, subterană, care avea de înfruntat atît Siguranţa cît şi Gestapoul, se cerea o motivaţie foarte puternică. Şi tocmai din cauza riscurilor legate de această activitate, numărul militanţilor împotriva războiului era foarte mic. Aş putea să fac o paralelă şi să spun că numărul celor care au militat cu adevărat pentru răsturnarea dictaturii ceauşiste, tot din cauza riscurilor legate de asemenea activitate, a fost foarte mic...

Despre nişte articole din Scînteia, scrise de el în anii '40 – '50

Recitind unele din articolele din Scînteia, mi-a fost ruşine, şi am declarat acest lucru încă într-un interviu dat lui Nestor Rateş, la Europa Liberă, în 1988.

Despre Gheorghiu-Dej

Cred că Gheorghiu-Dej a fost un dictator comunist care s-a făcut vinovat de numeroase crime şi fărădelegi legate de însăşi esenţa regimului...

Era un bărbat frumos şi inteligent. Nu avea complexele lui Ceauşescu, accepta în jurul lui oameni care puteau să-şi spună deschis părerile, să-l contrazică. Politica lui era mult mai raţională. Chiar eu, de cîte ori n-am fost de acord cu el, îi spuneam. Se înfuria ca un leu, dar mai tîrziu îmi dădea telefon şi spunea: m-am gîndit, ştii că ai dreptate?...

Deosebirea dintre Dej şi Ceauşescu cred că trebuie stabilită, mai presus de orice, de un psihiatru. Gheorghiu Dej era un dictator comunist normal. în sensul că avea aceleaşi păcate ca şi ceilalţi dictatori comunişti din Europa de Est, pe cînd Ceauşescu era un caz anormal, iar în întreaga lui politică şi comportare există un amestec de complexe şi deficienţe psihopatice.

Despre arta de a procura tehnologie americană pentru România

Dragă, eu am fost numit ambasador la Washington pentru că ştiam bine engleza, şi în momentul acela conducerea noastră voia să stabilească relaţii bune cu Statele Unite, atît din motive politice, cît şi, mai ales, economice. Principalul meu mandat, cînd am fost trimis, a fost să procur cea mai avansată tehnologie americană în agricultură şi industrie.

În agricultură s-a realizat o colaborare strînsă cu celebrul fermier american Roswell Garst, care a adus în România porumbul hibrid şi chimizarea producţiei agricole în staţiunea experimentală Fundulea, modernizarea utilajului agricol, prin cumpărarea unui set complet de maşini agricole, zece la număr, care au fost apoi copiate în uzinele noastre – în special maşini de recoltat porumbul; iar în industrie, uzina petrochimică de la Brazi, prin care România a devenit a treia ţară din lume care poseda tehnologia de cracare catalitică a petrolului. Aceasta a fost realizată prin relaţii strînse cu inginerul american Keith, care conducea o companie specializată în construcţii de uzine petrochimice. Aici vine o poveste interesantă. Aranjamentul pentru construirea uzinei de la Brazi s-a făcut prin ocolirea legilor americane de atunci, care interziceau transferul tehnologiei avansate în ţări comuniste. Contractul cu inginerul Keith a fost semnat la ambasada noastră din Paris, în valoare de 20 milioane de dolari, iar piesa principală, de platină, a acestei uzine, a fost adusă de la Washington prin curierul diplomatic. Cînd Departamentul de Stat al SUA a aflat de construirea uzinei de la Brazi, inginerul Keith a fost dat în judecată pentru încălcarea legilor americane. I s-a interzis să mai facă, timp de zece ani, contracte cu străinătatea.

Eu şi soţia mea am realizat o legătură foarte strînsă cu acest inginer. El avea o fermă în Pennsylvania, pe care o conducea nevastă-sa. Avea obiceiul să rîdă, spunînd că ce cîştigă el în industrie ea pierde în agricultură. Aproape în fiecare week-end, mergeam la el. Aveam un şofer pe care-l chema Mititelu şi care era un mare bucătar. Pregătea sarmale şi mititei, ne duceam la ei la fermă şi făceam o masă la care îi invita pe toţi vecinii lui; duceam şi icre negre, care atunci erau cele mai bune, ţuică şi vin românesc, şi făceam nişte mese de mergea vestea. În felul acesta s-au realizat între noi relaţii atît de intime, încît a acceptat să-şi asume riscul, a aranjat ca utilajele principale să fie furnizate de firme subsidiare din Franţa şi Germania, apoi a venit la Bucureşti şi timp de şase luni a stat în palatul fostei principese Ileana şi acolo a proiectat, împreună cu specialişti români, uzina de la Brazi.

Pe vremea aceea, ambasadorul de la Washington trebuia să prezinte la fiecare şase luni un raport în faţa Biroului Politic. Cu una din aceste ocazii, Alexandru Drăghici, care era ministru de interne şi responsabil cu securitatea, după ce mi-am dat eu raportul a pus întrebarea:

"I-aş ruga pe tovarăşul Brucan să îmi explice relaţiile foarte intime cu capitaliştii americani. Avem informaţii că bea cu ei, le duce vin şi icre negre, ce concluzii se pot trage de aici?" Atunci Gheorghiu Dej l-a întrerupt şi i-a spus: "Măi, Sandule, de la cine vrei să aducă Brucan tehnologie americană. de la proletarii americani?

Despre Ceauşescu

Ştiam că este un analfabet. În 1951, sau '52, cînd eram la Scînteia, Kişinevski mi-a spus că Dej ar dori să-l ajut pe Ceauşescu să scrie nişte articole. I-am zis să traseze mai întîi un plan de idei, şi cînd m-am uitat pe hîrtiile lui, m-am îngrozit. Omul ăsta habar nu avea de gramatică; liniuţă, punct, virgulă, nu existau pentru el; nu mai vorbesc de incoerenţa ideilor... (Mai tîrziu, cînd N.C. ajunsese la putere, am demisionat de la televiziune fiindcă) ştiam să este un tip care nu admite poziţii independente; avea o concepţie militaristă în cap, şi mi-am dat seama că nu pot conduce televiziunea cu un asemena om la conducerea statului. Am cerut să fiu lăsat numai la Universitate, deşi asta însemna salariul pe jumătate, pierderea unor privilegii, nu mai aveam nici maşină, nici vilă la mare sau la Sinaia.

Despre actualii conducători ai României

Păi, zi aşa: eu am fost de la început de părere că viitoarea constelaţie a puterii în România trebuie să fie dominată de oameni fără trecut comunist, în sensul de a nu fi făcut parte din nomenclatură. Şi pentru a fi consecvent cu această cerinţă, eu m-am retras din conducerea FSN. În ce-l priveşte pe domnul Iliescu, eu am socotit pe vremea dictaturii ceauşiste că el este omul cel mai indicat de a-l înlocui pe Ceauşescu la conducerea partidului. Revoluţia din decembrie a creat însă o situaţie nouă, în care partidul comunist a fost complet eliminat din arena politică a ţării. Şi, deci, se punea chestiunea dacă Iliescu mai corespunde acestei noi situaţii, ca lider politic. Deşi am serioase obiecţii la modul cum s-a comportat el, atît în zilele revoluţiei cît şi după aceea, eu consider că felul cum a condus dezbaterile parlamentului provizoriu l-a calificat ca pe un om politic capabil să prezideze destinele ţării în perioada tranziţiei... Singurul lider politic care nu a făcut parte din nomenclatura comunistă este premierul Petre Roman. În plus, faptul că la 21 şi 22 decembrie el a dovedit un mare curaj şi capacităţi de conducător, m-a determinat să iau atitudine pozitivă faţă de activitatea lui ca şef al guvernului.

Despre viitor

...Trebuie să ne hotărîm dacă vrem democraţie sau anarhie.

Cred că e un moment crucial... Dacă acest guvern se prăbuşeşte, eu nu văd o alternativă viabilă şi cred că ţara va cădea într-o groapă fără fund din care cu greu se va putea ridica.

(Dintr-un interview acordat Dorinei Băeşu, de la săptămînalul *Opinia studenţească*, din Iaşi)

o Hienele de la Paris, de la Tel Aviv, de la....

Se înmulţesc cererile de dobîndire sau redobîndire a cetăţeniei române. Şi se pare că formalităţile sînt simple şi uşor de îndeplinit.

Din păcate, nu avem de-a face cu o revenire în Dacia a fiilor rătăcitori prin lumea largă, unde au descoperit că, fie pîinea cît de rea, tot mai bine-n ţara mea. Dimpotrivă, sînt persoane cu gustul paradoxului, care descoperă că în România se poate mînca o pîine mai bună chiar şi decît în America! Cu o condiţie: să ai dolari. Dolari pe care să-i schimbi cu 200-250 lei bucata. Căci ce poţi să faci cu un dolar în America? Faci un drum cu metroul sau dai zece telefoane în oraş, iar dacă mai pui un dolar, îţi cumperi un sandvici.

În schimb, cu 250 lei, la Bucureşti îşi iei o cameră la Lido sau Ambasador, te duci cu trenul pînă la Constanţa, la clasa I-a, sau îţi cumperi vreo douăzeci şi ceva de sandviciuri. Nu mai insistăm!

Persoanele cu pricina, care cer cetăţenie românească, şi-o păstrează şi pe cealaltă, la fel cum îşi păstrează locuinţa, inclusiv job-ul de la Paris, Tel Aviv, München sau Londra. Iar buletinul pe care îl capătă de la autorităţile româneşti îl folosesc ca să poată plăti în lei avionul sau hotelul şi să-şi cheltuiască boiereşte leii primiţi la colţul străzii de la pîrliţii noştri de bişniţari, după cursul atît de ticălos de 200-250 lei pentru un dolar.

Iar cu o sumă ce reprezintă cîştigul pe o lună, de lefegiu la stat sau la vreun patron, noul nostru concetăţean îşi cumpără în România o locuinţă pe care noi nu ne-o putem plăti nici cu leafa pe zece ani! Urcînd astfel preţul caselor la cote absurde! De-a dreptul jignitoare pentru pălmaşul cinstit al acestei ţări!

Ne este dor şi drag de fraţii noştri pe care regimul totalitar i-a îndepărtat de ţară! Dar de haimanalele fără ţară şi fără Dumnezeu care se întorc ca hienele să rupă partea leului din amărîtul nostru festin post-revoluţionar, nu ne este nici dor, nici drag, ci ni se face o imensă lehamite.

Ce păzesc legiuitorii ţării?

(Ion Delabran; *Cetăţenia română... o afacere neruşinată*. În săptămînalul "Naţiunea", Bucureşti)

"Vrei să ies la pensie în lei româneşti?"

Vă amintiţi ultima săptămînă petrecută în America?

– Eram pe coasta de vest, în extremul sud-vest. Europa Liberă nu se poate auzi acolo, dar eu eram în comunicare telefonică cu ei ca şi cu Lumea liberă românească, de la New York. Pe prima pagină a numărului lor din 22 decembrie 1989, a apărut o fotografie mare a unor tineri revoluţionari din Bucureşti, sau din Timişoara, nu mai ţin minte... Alături era o poezie de-a mea, "Vecernie..."

LUMEA ROMÂNEASCĂ

Într-un număr imediat următor se publica poezia mea "O forţă nouă". În ziua de 23 decembrie 1989, am vorbit la Europa Liberă, arătînd că, din punctul meu de vedere, orice justificare morală a exilului românesc înceta să mai existe.

Eu luasem deja decizia. Trăiam fiecare zi într-o tensiune sufletească puternică...

Cînd aţi ajuns în Iaşi?

– În martie. Am venit însoţit de doi miniştri adjuncţi de la Ministerul Culturii, pentru ca a doua zi dimineaţa, să fiu instalat la Direcţia Teatrului Naţional.

Spuneaţi, deci, că a încetat să mai existe orice justificare morală pentru exilul românesc.

– A încetat. Sigur, există alte justificări. De pildă, îmi aduc aminte că, de la unii cărora le-am propus să mergem împreună în ţară, am primit replici cum sînt cele care urmează: "Aş merge, sînt cu toată inima acolo, dar sînt bătrîn şi bolnav", "Am casă aici, mi-am cumpărat pînă şi loc la cimitir. Trebuie să ies la pensie peste opt luni. Ce vrei dumneata acum? Să ies la pensie în lei româneşti de la nu ştiu ce universitate din ţară?", "Mai am puţin de trăit. Ferice de dumneata că eşti tînăr încă şi poţi să te întorci!"

Nici acum nu există justificări morale pentru exilul românesc?

– Nu.

(Dintr-un interviu acordat de poetul Mihai Ursachi, directorul Teatrului Naţional din Iaşi, la întoarcerea sa în România, după o şedere de 9 ani în California, tînărului gazetar Radu Eugeniu Stan, în săptămînalul «22», Bucureşti)

● Pomană şi business

"Am auzit despre un şir de tovarăşi şi domni care îşi bombardează rudele şi prietenii din străinătate, cu scrisori înduioşătoare, cerînd ajutoare şi pomeni sub orice formă, ba făcînd şi ei turnee peste hotare, spre a impulsiona campania de cerşetorie. Sub paravanul solicitării de ajutoare filantropice şi al jumulirii rudelor credule, tot felul de protagonişti ai iniţiativei private transformă în business rentabil comercializarea ajutoarelor solicitate... Unii au deschis chiar mici «butici» pe bază de asemenea pomeni..."

(Dintr-o scrisoare de la ing. pensionar Tudor Manea, Bucureşti)

● Iliescu: ne lipsesc evreii!

Aflat la Bucureşti, scriitorul gălăţeano-braşoveano-parizian Edgar Reichman, romancier (citit!), cronicar literar la "Le Monde", personalitate de frunte a Diasporei româneşti, a avut o convorbire cu preşedintele Ion Iliescu, pentru *l'Arche*, revista nr. 1 a judaismului francez. Referindu-se la "plecările" masive ale evreilor, în deceniile din urmă, Iliescu a spus:

"Plecarea comunităţii evreieşti, ataşată deopotrivă, de tradiţiile sale ca şi de valorile poporului român, a însemnat pentru noi o grea pierdere. În perioada aceasta de pildă, ne lipsesc cumplit tenacitatea şi spiritul de iniţiativă al evreilor."

● Azil

La intervenţia scriitorilor Augustin Buzura, membru corespondent al Academiei şi Z. Ornea, directorul editurii *Minerva*, cunoscutul om politic român, Gh. (Gogu) Rădulescu, grav bolnav, a fost internat la azilul "Rosen" al Comunităţii evreilor din Bucureşti. Tot acolo, se află internat un alt activist cunoscut, Ştefan Voicu, fost membru al C.C. al P.C.R. şi redactor-şef al lunarului "Lupta de clasă".

● Decese

● *Alexandru Raicu* (n. 1914), poet, publicist, redactor la *România Literară* (un interesant volum de memorialistică, *Luminile oglinzilor*, 1974); ● *Margareta Panait Istrati* (văduva marelui scriitor român Panait Istrati); ● *Victor Vlase*, coregraf; ● Prof. *Vasile Pavelcu*, membru al Academiei Române; ● *Octav Sargeţiu*, poet, epigramist.

■ *Preşedintele Ion Iliescu (dr.) cu Edgar Reichman*

MELIA
AGENŢIA VACANŢELOR
NOUA ADRESĂ A LUI LICĂ BLUTHAL ESTE:
STR. GORDON 17 TEL AVIV Tel. 5249225 (Colţ cu Ben Yehuda 100)
MELIA A DESCHIS SEZONUL TURISTIC 1991
• 100 FORMULE DE VACANŢĂ •
EXCURSII, TRATAMENTE, CHARTERE
AI ŞEKELI, N-AI ŞEKELI... NE-NŢELEGEM
CĂLĂTOREŞTE CU CEI MARI: E O GARANŢIE

■ CAROL ISAC ■ Chişinău

Călătorie în Basarabia,

CĂLATORIE ÎN ŢARA DE KUTY

Un itinerar prin Basarabia de astăzi este aidoma unei călătorii prin *Ţara de Kuty* imaginată de Tudor Arghezi şi înfăţişată în faimoasa lui carte satirică, o ţară în care psihologia socială, filologia oficială şi politica internă sînt, cu toate, aberante... Chiar la punctul de frontieră de la Leuşteni-Prut eşti întîmpinat cu ostilitate şireată. De cînd limba română a devenit oficială pe întreg teritoriul republicii, reacţia funcţionarilor rusofili este, ca şi în cazul vameşilor, dură şi făţişă. Clădirea vamei poate fi asemuită cu cea a unui aeroport prin ambiţia constructorului de a-i epata pe cei care iau un prim contact cu Uniunea Sovietică aici, la această frontieră. Vameşii speculează, de obicei, sinceritatea călătorilor cînd pot şi cît pot; nu se sfiesc să perceapă taxe vamale şi pentru cărţi, sfidînd convenţiile internaţionale. E un gen de rezistenţă la schimbările produse în ultimii doi ani, în provincia basarabeană care se insinuează, abil, în şicanele aplicate, la fiecare pas, celor veniţi de dincolo de Prut. Deşi Decretul privind introducerea limbii române în relaţiile oficiale datează din august 1989, la vamă, toate anunţurile sînt imprimate numai în ruseşte. Nici la Chişinău nu s-a schimbat mare lucru. Firmele au rămas cum au fost; ici, colo, cîte una în limba română cu caractere latine. La "Magazinul Universal" sînt şi inscripţii bilingve însă ca turist, fără o călăuză locală, trebuie să ai noroc să dai peste o vînzătoare care vorbeşte româneşte. Unele nu ştiu de loc, altele înţeleg, dar nu răspund decît în limba rusă. Mai este o categorie, nu puţin numeroasă, care respinge, vehement, conversaţia în altă limbă. "Vorbeşte, te rog, o limbă omenească!" – mi-a tradus amicul din Chişinău atacul unei ciufulite de la raionul de produse electrice.

Fundalul sonor al străzii este, predominant, în limba rusă, dar cînd te adresezi unui localnic în româneşte ţi se răspunde, în general, cu bunăvoinţă. Limba curată vorbită în dreapta Prutului e venerată aici; basarabenii au sentimentul că îşi redescoperă graiul. Fondul de cuvinte al limbii vorbite în Basarabia de cei mai mulţi oameni, printre care şi de mulţi intelectuali este serios afectat de invazia slavă. Tipografiile nu sînt încă dotate cu cele necesare pentru a se trece, definitiv, la tiparul cu caractere latine. Abia în 1990 lunarul "Basarabia", editat de poetul Dumitru Matcovski, a renunţat la literele chirilice, iar "Gazeta de seară", cel mai răspîndit ziar de informaţie din Chişinău se mai culege şi acum, într-o proporţie de 40-50%, cu aceste caractere.

În librăriile mari nu am văzut nici o carte românească, iar buletinul de identitate pe baza căruia se vînd, în magazine, produsele de primă necesitate (numai la bursa neagră, înfloritoare aici, nu ai nevoie de el) continuă să se numească, în ruseşte "passport".

Evreii alcătuiesc încă, în Basarabia, o comunitate numeroasă, cu o viaţă de cult concentrată, la Chişinău, în două sinagogi din care zilnic funcţionează doar una. A renăscut idişul; odată cu *Glasnostul*, a luat fiinţă ansamblul folcloric "Idişe lid", care dă concerte în sala Filarmonicii din Chişinău, în turnee şi la televiziune. Din ansamblu fac parte şi neevrei, fenomen curent în ţările din Est, întîlnit şi la teatrele idiş din Bucureşti şi Varşovia. Televiziunea basarabeană transmite, în fiecare sîmbătă la prînz, o emisiune în limba idiş. Programul televizat "Antena tineretului" se consacră, periodic, şi tineretului evreu; sînt discutate, degajat, probleme legate de *alia* fără să se pună accentul – cum, poate, ne-am fi aşteptat – pe combaterea acesteia ci, dimpotrivă, s-au difuzat şi filme documentare (corecte!) despre economia şi viaţa socială a Israelului.

Participanţii la aceste colocvii ale televiziunii evocă, mereu, manifestările antisemite din URSS, dirijate de "Pamiat". Li se răspunde, de fiecare dată, că organizaţia este potrivnică legilor şi moralei care guvernează societatea, dîndu-se ca exemplu recenta condamnare penală a unuia din liderii mişcării: " o picătură într-un ocean" se susţine, în replică, deoarece "Pamiat" e sprijinit mai mult sau mai puţin discret, chiar de către unele ziare de mare tiraj.

COADĂ LA "RUSKII CEAI"

Pentru ca să ia masa la restaurant, călătorul aflat în trecere prin Chişinău are nevoie de răbdare îngerească. La ora prînzului stabilimentele respective sînt luate cu asalt. La "Ruskii ceai", în inima capitalei, coada are proporţii de coşmar. Chelneriţele se răstesc la toată lumea, evident pe ruseşte; e necesar ceva noroc ca să poţi lua o gustare aici. La fiecare două ore se face o pauză în servirea clienţilor, iar aceştia aşteaptă, resemnaţi, la mese – cei norocoşi – şi în picioare, afară în holul restaurantului, ceilalţi. Nişte "instrucţiuni" afişate la intrare, cu o traducere românească avînd gramatica în grea suferinţă, se răstesc şi ele, la consumatori într-un stil de ucaz interzicîndu-le foarte multe lucruri: să zăbovească la mese peste timpul permis, să discute cu personalul, să ceară mai multe porţii (rezervele fiind limitate), să staţioneze printre mese etc. Dacă firma restaurantului s-ar schimba, peste noapte, indicînd că aici e o cazarmă (ce-i drept, luxoasă) nu s-ar minţi prea mult...

Cea mai teribilă experienţă în ceea ce priveşte anomalia "Ţării de Kuty" întîlnită aici, pe lîngă care fantezia argheziană pare o însăilare livrescă, este cea trăită la un spectacol cu "O scrisoare pierdută", jucat de un ansamblu din România. Sala era arhiplină cu toate că spectacolul începea la ora 16 iar majoritatea oamenilor încetează lucrul la ora 15... În ţinută decentă, cu o gravitate impusă de eveniment, dar şi de simplul fapt al pătrunderi în incinta unui lăcaş de artă, spectatorii urmăreau reprezentaţia ca pe o solemnitate. Am aşteptat, cu răbdare, să se producă rîsul, reacţia care, de peste un secol, izbucneşte, irezistibilă, indiferent de graiurile în care sînt rostite replicile. Ea întîrzia sau se producea timid şi izolat. Era clar că spectatorii sesizau, cu dificultate, sensul şi nuanţele frazelor... Tragedia unor oameni care erau pe cale să-şi piardă trecutul şi limba lor naţională se dezvăluia, acolo, în toată grozăvia ei.

Un grup de militari italieni care au acţionat în Somalia pentru înfrîngerea rebelilor din această ţară africană, susţine că, oferind unui soldat băştinaş o porţie de spaghetti, acesta a răspuns: "Mulţumesc, dar prefer să mănînc carne de om".

«SHIRI TOURS»
Hayarkon 125 – vis-a-vis de Hotel "Sheraton"
Tel Aviv – Tel. 220136/ 234785

Reprezentant exclusiv al Societăţii ceho-ungaro-israeliene "MEDITRADE INTERNATIONAL"
DIRECTOR SOCIETAR: TOMY HERSKOVITS
propune colegilor şi onor clientelei:

* Grupe săptămînale de tratament în Ungaria:
Haidusoboslo (Hotel Beke) şi Heviz (Hotel Helios)
– 14 zile tratament intensiv şi semipensiune
– 4 zile Budapesta (Hotel Royal) + tur oraş
Total 18 zile cu numai 1299$
(în lunile iulie - august - septembrie: 1399$)

Preţul cuprinde: transferuri, tur oraş cu explicaţii în ivrit, mic dejun + o masă festivă la Budapesta, semipensiune + tratament reumatic complet la staţiune şi... biletul de avion.

Plecări în fiecare duminică, începînd de la 26 mai

TAXA DE CĂLĂTORIE – ÎN CONTUL NOSTRU!!!

Reprezentantul israelian permanent la Budapesta al societăţii MEDITRADE va sta la dispoziţia turiştilor pentru aranjamente de natură turistică: vize, bilete de tren, excursii locale, etc.
La cerere se poate obţine la Budapesta hotel "Beke", în loc de "Royal". Diferenţă 108$.

De vînzare prin toate agenţiile din ţară.
Informaţii suplimentare, programe şi înscrieri prin intermediul lui SHIRI TOURS – Tel Aviv, Tel. 220136; 234785

CUNOSCĂTORII
CUMPĂRĂ LA
סלון קסם
Salonul Kessem
RENUMIT PENTRU ÎNCREDERE ŞI SERVICI
timp de 18 ani de comerţ

NOII OLIMI
SÎNT SCUTIŢI
DE TAXE
LA APARATURA
LEGAL PREVĂZUTĂ
Televizoare, video, aer condiţionat, maşini de spălat, spălătoare de vase şi cuptoare, cuptoare cu microunde, uscătoare de rufe, frigidere.
Orice fel de aparate electrice, casnice.
Mărci garantate
NATANIA, STR. HERZL 30 – ET. 1, TEL. 053-28567, 053-335454

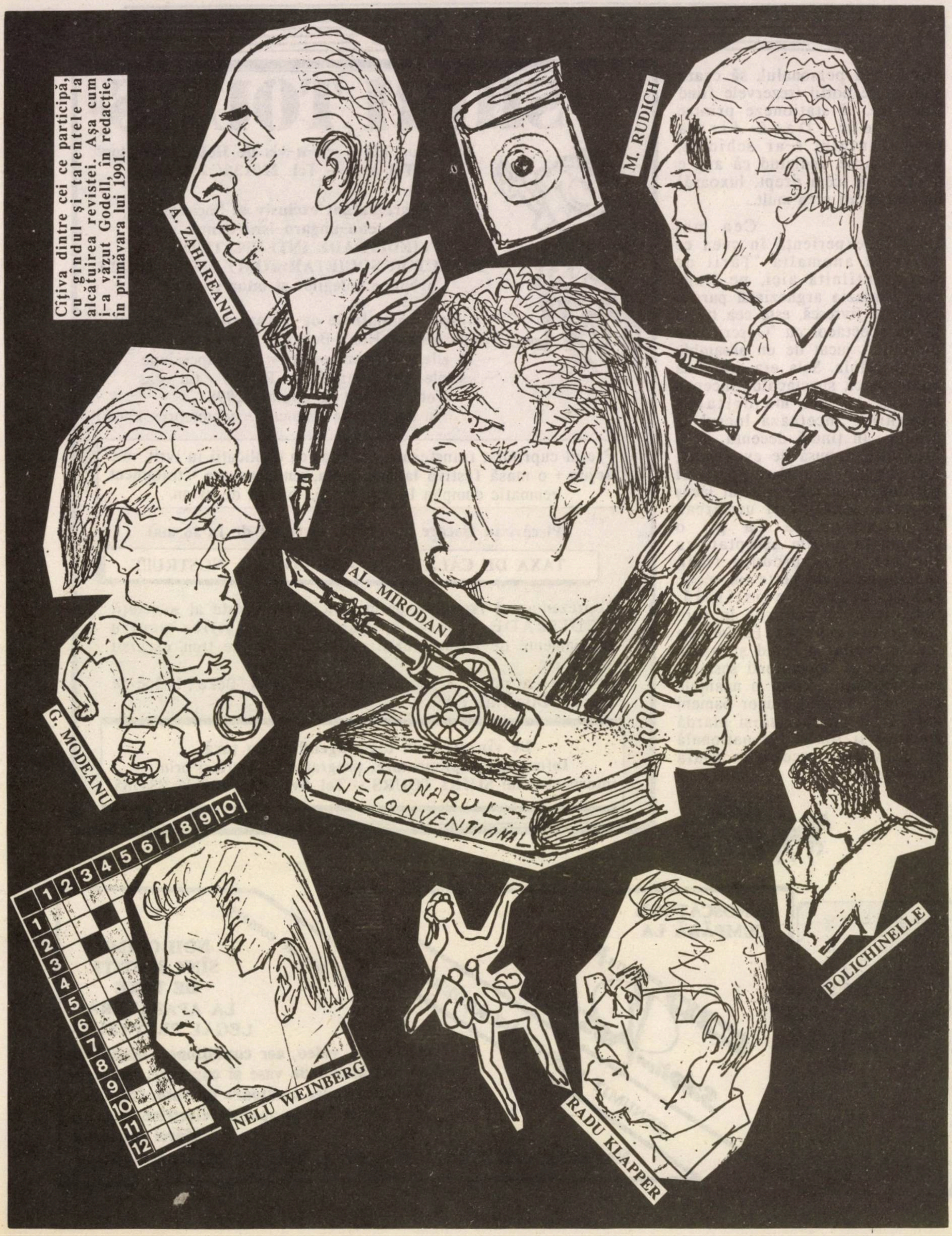

A. ZAHAREANU
M. RUDICH
AL. MIRODAN
DICTIONARUL NECONVENTIONAL
G. MODEANU
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
NELU WEINBERG
RADU KLAPPER
POLICHINELLE

Cîţiva dintre cei ce participă, cu gîndul şi talentele la alcătuirea revistei. Aşa cum i-a văzut Godell, în redacţie, în primăvara lui 1991.

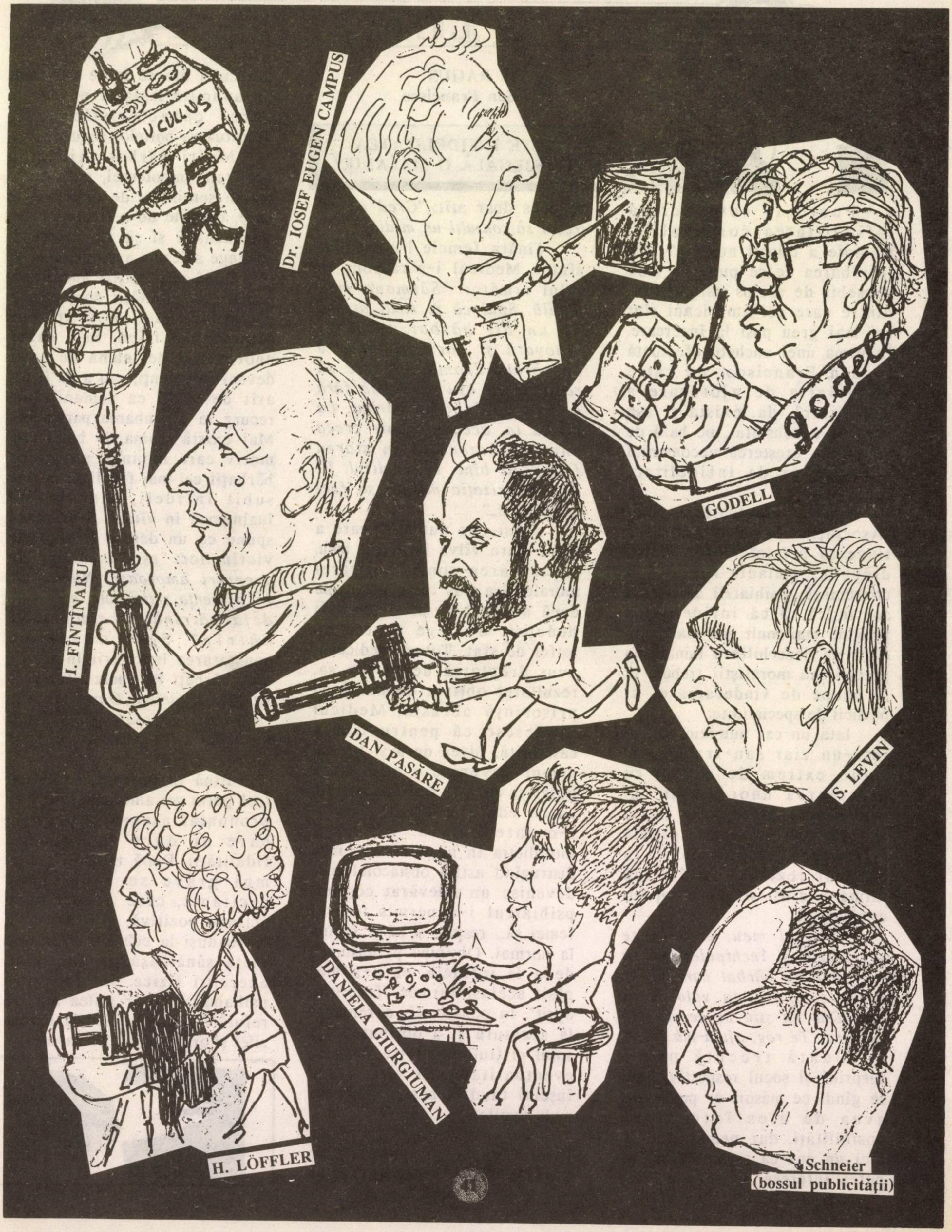
LUCULLUS
Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS
godell
GODELL
I. FÎNTINARU
DAN PASĂRE
S. LEVIN
H. LÖFFLER
DANIELA GIURGIUMAN
Schneier
(bossul publicității)

E O LUME

B. RAGUS
San Francisco

ESTE INFIDELITATEA CONJUGALĂ O MALADIE?

Poate fi considerată infidelitatea conjugală o maladie a epocii noastre? Iată întrebarea ce se pune în mod deosebit de serios psihiatrilor, dintre care cei americani sînt cei mai greu puşi la încercare. În urma unei anchete efectuată în San Francisco, de către "Asociaţia de ajutorare a familiilor" (da, există şi aşa ceva), s-a constatat, pe bază de statistică, creşterea necontenită a cazurilor de infidelitate conjugală.

Ancheta efectuată de către "Asociaţia" din San Francisco tinde să prezinte infidelitatea drept o... maladie mintală. În consecinţă, psihiatrii americani susţin că, dacă infidelitatea provine mai mult sau mai puţin dintr-un dezechilibru mintal, nu preoţii sau moraliştii trebuie să se ocupe de vindecarea ei, ci medicii de specialitate.

Iată un caz autentic, relatat într-un ziar san-franciscan: soţul, extrem de ocupat cu efectuarea unor studii, îşi neglija totalmente soţia. Într-o zi, consoarta sa, foarte curtată de bărbaţi, simţindu-se la capătul rezistenţei, îşi luă inima-n dinţi şi spuse soţului următoarele:

"Dragul meu, cred că te voi înşela şi închipuieşte-ţi că «el» este un bărbat care nu se poate compara ca valoare cu tine. Dar nu ştiu ce se-ntîmplă cu mine... Te rog, ajută-mă..."

Odată trecută prima surpriză şi şocul respectiv, soţul se gîndi ce măsuri ar putea lua; avea de ales între două posibilităţi, dar neadmiţînd în nici un caz că şi alt bărbat se putea interesa de soţia sa, i-a răspuns doar atît: *"Cred că ar trebui să consulţi un medic".*

Tînăra femeie i-a ascultat sfatul. Medicul i-a răspuns în felul următor: *"Sărmana mea copilă. Spui că te simţi atrasă de un alt bărbat, te simţi vinovată şi faci din asta o adevărată dramă. Trebuie să recunosc că eşti căsătorită fără a avea de fapt un bărbat. La vîrsta ta, aceasta poate creea anumite dezordini în starea fizică. Ei bine, eu, medicul, îţi dau autorizaţia morală să faci ce-ţi place..."*

Acest caz autentic, care a făcut mare vîlvă în oraşul meu, poate părea contrar oricărei morale. S-a pus chiar problema dacă medicul nu ar fi putut fi pedepsit de lege pentru un astfel de sfat. Totuşi, medicul a avut dreptatea de partea sa, rezultatul obţinut dovedind cu prisosinţă aceasta. Medicul înţelesese că pentru tînăra căsătorită, ideea de a-şi lua un amant devenise o adevărată obsesie, cu atît mai irezistibilă cu cît educaţia şi conştiinţa ei i-o interziceau. Ridicînd interdicţia în numele medicinei, distrugînd astfel obstacolul care devenise un adevărat coşmar, psihiatrul i-a permis tinerei femei să... respire şi să-şi revină la normal. Obţinînd permisiunea de a fi infidelă, ea n-a mai găsit acelaşi farmec "fructului oprit". În consecinţă, a renunţat la aventură şi a obţinut de la soţul ei (tulburat între timp de eventualitatea că soţia îl va înşela) tandreţea şi apropierea mult rîvnite.

Se pare că în San Francisco, şi în general, în Statele Unite, psihiatrii se preocupă din ce în ce mai mult de anumite maladii psihice, a căror caracteristică este accentuarea poftelor sexuale.

Mulţi bărbaţi ajung la graniţele impotenţei, ceea ce le dă un sentiment de inferioritate care, departe de a-i face să se... odihnească şi să fie calmi, îi împinge să caute aventuri noi.

După specialiştii americani, la baza infidelităţii conjugale a bărbaţilor maturi ar fi aproape întotdeauna frica. Este cazul unora care de teamă de a nu deveni impotenţi, sau a nu fi tot atît de virili ca semenii lor, recurg la schimbarea partenerei. Mai există teama de bătrîneţe, motiv care împinge uneori pe bărbaţii cei mai fideli să devină subit infideli, atunci cînd înaintează în vîrstă. S-ar putea spune că un demon le şopteşte victimelor: *"eşti încă apt de aventuri amoroase. Numai că, în prezenţa soţiei tale, care este deja bătrînă, te simţi şi tu bătrîn".* Sau, odată cu constatarea înaintării în vîrstă, unii bărbaţi îşi spun: *"Viaţa se va sfîrşi curînd. Oare am ştiut să profit de toate plăcerile şi bucuriile ce le oferă o existenţă atît de scurtă?"*

Pînă în prezent, psihiatrii (cel puţin cei americani) nu s-au pronunţat asupra remediilor care ar duce la redarea fidelităţii. După unii, în cazuri mai grave se recomandă excitante, care uneori au o acţiune pozitivă, alţii ar putea fi readuşi la echilibru printr-o viaţă sănătoasă, în aer liber, exerciţii fizice. În fine, prin psihanaliză, s-ar putea analiza refulările, scoţîndu-le la lumina zilei şi arătîndu-le "bolnavului".

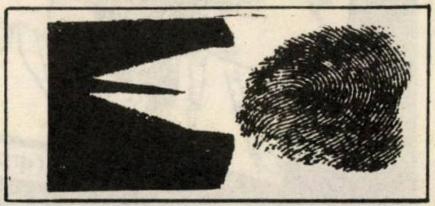

MINIMUM NU UITA

⑩

MEMORIILE ŞEF-RABINULUI Dr. AL. ŞAFRAN

Un nou capitol din memoriile Rabinului şef Dr. Al. Şafran (tălmăcite în româneşte de Adrian Zahareanu). Istorie. Istorie din sînge şi din speranţe.

Un nou capitol din memoriile omului care este considerat Martorul nr. I al dramei evreilor-români din epoca Holocaustului.

Memoriile lui Şafran: memoria noastră şi a părinţilor noştri.

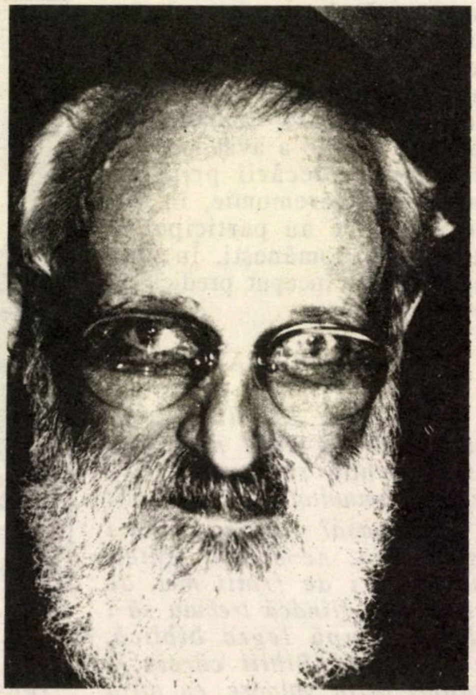

■ *Şafran – 1980*

SOARTA COMUNITĂŢILOR

Diversele mişcări sau instituţii ce existau înaintea războiului în sînul obştei noastre, se adunaseră din nou în cadrul Federaţiei Uniunilor de Comunităţi şi, în cursul şedinţei inaugurale care oficializase această reconstituire, Barbu Lăzăreanu declarase în stilul său inimitabil: *"rabinul şef Niemirower a reprezentat epoca romantică a rabinatului în România; rabinul şef Şafran întruchipează eroismul!"*

Se punea atunci o problemă referitoare la Biroul israelit ortodox al Transilvaniei, care ţinea – din motive de ordin religios – să-şi păstreze autonomia. Dar, dificultăţile se aplanaseră – în tot cazul, la început – datorită încrederii absolute pe care conducătorii o aveau în mine, considerîndu-mă drept "unul de-ai lor", deoarece eram fiul Gaonului Bezalel Ze'ev Şafran, a cărui memorie ei o venerau. La 20 iunie 1945, m-a vizitat o delegaţie importantă a Biroului ortodox, înmînîndu-mi un memorandum, în care erau sintetizate atît perspectivele de viitor, cît şi sarcinile de realizat în domeniul social şi şcolar. O problemă dureroasă era aceea a *"agunot"*-urilor, femei ai căror soţi dispăruseră în împrejurări nelămurite şi al căror statut nu era, deci, clar. Aveau ele dreptul să se recăsătorească sau nu? Trebuiau întreprinse cercetări. Ştiam, de pildă că, la Auschwitz, selecţia deportaţilor se făcea la sosirea trenurilor: naziştii trimiteau la stînga pe cei ce urmau să moară imediat şi la dreapta, pe condamnaţii la muncă forţată şi la o moarte lentă. Trebuia deci să-i găseşti pe supravieţuitori şi să-i intrebi despre cele ce-au văzut, despre ce-şi puteau aminti... Nu era o treabă uşoară...

*

În timp ce evreii din Bucureşti ştiau să sînt permanent alături de ei, cei din provincie nutreau la rîndul lor o mare nevoie să mă întîlnească, să mă vadă, să mă asculte. Imediat după sfîrşitul războiului şi pînă în 1947, am efectuat numeroase deplasări în ţară. Comunităţile arătau schilodite şi înecate în durere. Sosirea mea reprezenta un mare eveniment pentru bărbaţii şi femeile care căutau, cu disperare, un pic de lumină spirituală, de întremare sufletească. Pentru o populaţie umilită, oprimată, înrobită, vizita şefului rabin era un motiv de ridicare a frunţii şi a fiinţei, din nou.

Evreii din Transilvania de nord, suferiseră cel mai mult. Satele şi cartierele evreieşti erau pustii, mai rătăceau doar cîţiva supravieţuitori ca sufletele pierdute-ntr-un pustiu. Nenorociţii auzeau încă urletul sirenelor, semnalul că trebuie să se urce în trenurile morţii – strigătele copiilor şi ale bolnavilor. Căutau un mesaj de alinare şi nădăjduiau că un deget acuzator va demasca pe cei răspunzători de toate ororile acestea. Era de datoria mea să le aduc cuvinte de solidaritate şi de încurajare, dar şi să-i oblig pe neevrei să asculte reproşurile mele amare.

Pretutindeni fusesem invitat la ceremoniile comemorative în memoria celor care pieriseră în ghettouri şi în lagăre. Am fost primit de autorităţi, iar obştea evreiască mi-a arătat multă afecţiune. La Cluj, împreună cu soţia mea, am stat mai mult împreună cu copiii, copii nefericiţi ale căror corpuri fuseseră schilodite de îngrozitorul dr. Mengele.

MINIMUM NU UITA

N-aveau păr în cap, erau livizi, fără de lumină în priviri. Lîngă oraş, pe o colină, se afla *Ziegelfabrik*, locul unde erau adunaţi evreii înainte de deportare. Acolo a avut loc – la aniversarea plecării primului convoi – o ceremomie, în aer liber, la care au participat şi autorităţile româneşti. În ziua aceea, mi-am început predica cu cuvintele biblice:

"ÎMI CAUT FRAŢII"

"Am venit la Cluj să-mi caut fraţii pe care nu-i mai găsesc. Unde sînt evreii din această comunitate, altădată atît de numeroasă? Nu-i văd. Nu-i găsesc. Voi, ne-evreii, sînteţi răspunzători de fraţii mei, de pieirea lor, fiindcă trebuia să-i apăraţi. După legea biblică, legea acestei Biblii căreia îi acordaţi atîta valoare, cu atîta ipocrizie, – voi creştinii, cînd se comite o crimă în oraşul vostru, diriguitorii sînt răspunzători. Diriguitorii din Cluj pot oare pretinde că mîinile lor nu sînt pătate de sînge, că ochii lor n-au văzut nimic? Nu. Dar, unde sînt diriguitorii? Să vină să răspundă de ceea ce s-a săvîrşit în faţa lor şi cu încuviinţarea lor! Unde aţi fost voi, preoţi, credincioşi creştini, voi care sînteţi astăzi aici? Unde aţi fost atunci cînd bărbaţi, femei, copii, bătrîni, făpturi plăsmuite după chipul Creatorului, au fost smulşi din căminele lor liniştite, vîrîţi ca vitele în vagoane închise şi duşi la moarte? În acele vremuri înspăimîntătoare, cînd fiii lui Israel erau trimişi spre un înfiorător sfîrşit, voi aţi avut îndrăzneala să cîntaţi în biserică psalmii lui David, regele Israelului şi să rostiţi cuvîntul ebraic AMEN, un cuvînt creat de evrei şi rostit de ei cu evlavie! Ba îndrăzniţi şi astăzi să-L lăudaţi pe Dumnezeu cu imnuri evreieşti, să citaţi în predici îndemnul divin de dragoste faţă de aproapele nostru, îndemn pe care noi, evreii, vi l-am transmis, prin Biblie! Cîtă ipocrizie! Dar veţi răspunde înaintea lui Dumnezeu, al cărui nume îl profanaţi de fiece dată cînd îl invocaţi! Dumnezeu, care vă porunceşte tot în Biblia aceasta pe care o citaţi cu atîta uşurinţă să nu priviţi cu nepăsare cînd se face vărsare de sînge omenesc şi să nu ucideţi. Crimele au fost pregătite la lumina zilei, de către criminali, voi aţi ştiut aceasta, iar tăcerea voastră a fost complice!"

■ Preotul Burducea, ministrul Cultelor (vorbind), Rabin-Şef Dr. Alexander Şafran, rabinul I. Adler, Rabinul H. Roller (Bucureşti, 1945)

Cuvintele mele veneau ca un pic de balsam pe inimile îndurerate ale evreilor care mă ascultau...

*

O altă vizită emoţionantă a fost aceea de la Satu Mare – Szatmar – oraş de mare însemnătate în istoria religioasă a judaismului român, ca şi a judaismului mondial. În anii '20, înainte de a fi fost ales rabin la Szatmar. rabi Yoel Teitelbaum – reb Yoilis – precum şi conducătorii comunităţii veniseră la tatăl meu, la Bacău, propunîndu-i să ocupe el această funcţie, pe atunci vacantă. Tatăl meu a refuzat, dar după moartea lui, unul din evreii cei mai de seamă din Satu-Mare, a venit s-o vadă pe mama mea, anume pentru a o ruga să-i vîndă "ştreimel"-ul tatălui mei, "ştreimel" pe care-l purta potrivit tradiţiei, de Şabat şi în zilele de sărbătoare.. Considera că este un mare privilegiu să poată purta "ştreimel"-ul Gaonului din Bacău!

Din deportare, rabi Teitelbaum a ajuns, mai întîi în Elveţia şi de-acolo a plecat în Eretz Israel. Pe urmă însă, s-a stabilit în New York instalîndu-şi "curtea" sa hasidică, în cartierul Williamsburg. A devenit celebru sub numele de "Szatmar-er" rabinul care se opune, din punct de vedere doctrinar, Statului Israel. Pentru dînsul, un Stat evreiesc, care prin definiţie trebuie să fie întemeiat doar pe "halaha", nu poate fi un stat laic. Totodată, s-a opus cu pasiune ideologiei sioniste, care, în ochii lui constituie o erezie, întrucît denaturează natura exclusiv religioasă a conceptului mesianic. Totuşi, el a fost adesea în Israel, fondînd mai multe instituţii religioase şi fiind proclamat rabin al comunităţii ultra-ortodoxe "Naturei Karta" din Ierusalim.

Aşadar, am plecat în 1946, la Szatmar; comunitatea mă invitase să particip la "Comemorarea ghettoului" şi la aceea a "Deportărilor". Preşedintele ei era atunci

Sender Freund, un om înţelept şi evlavios. De îndată ce aflase că am acceptat să viu, mi-a telefonat la Bucureşti, cerîndu-mi să vin la Satu Mare în ţinută oficială de mare rabin. Nu înţelesesem prea bine rostul acestei cereri, dar în momentul cînd trenul intră în gară, fanfara militară porni să intoneze "Hatikva"! Pe peron mă aşteptau autorităţile religioase, civile şi militare, în frunte cu şeful comunităţii evreieşti. Primarul oraşului mă salută şi mă prezentă prefectului, generalului comandant al garnizoanei şi altor demnitari prezenţi. Am trecut trupele în revistă, în timp ce ele îl salutau pe... şeful rabin. În marea piaţă a oraşului se strînsese o mare mulţime de oameni: evreii alcătuiau un grup aparte. Discursul meu a fost asemănător cu acela rostit la Cluj şi a produs acelaş efect asupra autorităţilor şi publicului român, care mă asculta cu capul plecat.

■ *Satu Mare (1946): Ce misterioase sînt căile Domnului!"*

Ne-am îndreptat spre sinagogă unde se adunase întreaga populaţie evreiască. Momentul cel mai emoţionant pentru mine a fost acela cînd, învăluit în *talit*, am urcat treptele ducînd la "Aron Hakodeş", pentru a rosti tradiţionala predică în idiş. Cei ce umpleau altădată sinagoga dispăruseră aproape cu toţii, în cuptoarele de la Auschwitz. Se aflau în jurul meu doar supravieţuitorii. Ce moment tulburător... Spuneam în sinea mea:

"CE MISTERIOASE SÎNT CĂILE DOMNULUI..."

Gîndurile acestea le comunicasem evreilor din Szatmar, nu atît în cuvinte, cît în priviri care reflectau adîncul inimii noastre, speranţa în viitor. A fost o vizită de neuitat; peste ani i-am povestit lui reb Yoilis Teitelbaum cele văzute şi auzite; ascultîndu-mă, din ochii lui albaştri lacrimi grele se prelingeau pe marea sa barbă albă.

M-am dus apoi la Dej, pe urmă la Bistriţa, unde existase o comunitate venerabilă, condusă de celebrii rabini ai familiei Paneth. Atunci, imediat după război, preşedintele era Efraim Pistiner. În cartea sa "Strigătul unei generaţii" (Za'akat ha-Dor) el a vorbit astfel despre vizita mea: *"Supravieţuitorii rătăceau pe străzi, fără ţintă, pierduţi. În inimile lor trăia nădejdea că mai există şi o altă lume unde îşi vor putea regăsi fiinţele dragi pe care le pierduseră. Apoi, o altă nădejde, da, alta, era ridicarea unui monument în memoria celor asasinaţi. Şi, monumentul fu ridicat".*

"În ziua inaugurării", scrie Efraim Pistiner, *a fost de faţă şeful rabin Şafran, despre care se ştia că fusese salvatorul evreilor din România Mare. El era acela care-i salvase de la deportare şi de la moarte. Oficialităţile dăduseră ordin să se închidă toate magazinele şi să se pună zăbranic negru la faţadele caselor. Veniseră mii de oameni de toate naţionalităţile. Cînd şeful rabin aminti de groaznicele chinuri pe care le înduraseră victimele, cînd îşi rosti acuzaţiile categoric, cînd scoase la lumină rănile pricinuite sufletului său de marea tragedie a poporului evreu şi cînd în cele din urmă invocă ideea împăcării omului cu omul şi cu Dumnezeu – atunci am simţit că el este un adevărat păzitor al moştenirii evreieşti. Cuvintele sale fuseseră ca o rază de lumină în noapte"*.

M-am dus apoi la Iaşi, una dintre comunităţile cele mai greu încercate ale vechiului Regat. De altfel, hotărîsem să vizitez cu precădere acele locuri care suferiseră cel mai mult de pe urma persecuţiilor. Se organizase o ceremonie în cimitirul evreiesc Păcurari, la intrarea oraşului; acolo erau înmormîntate multe dintre victimele pogromului. A fost de faţă toată populaţia evreiască precum şi autorităţile oraşului şi mitropolitul Justinian. Acest oportunist se manifestase deja ca simpatizant al comuniştilor, care aşteptau momentul favorabil ca să-l facă patriarhul României.

După "dispariţia" lui Nicodim. Justinian, omul lui Gheorghiu-Dej, va fi "ales" în locul său.

Apoi, în noiembrie 1946, am vizitat Brăila şi Galaţi, fiind primit de autorităţile locale în mod oficial şi bineînţeles, şi de conducătorii comunităţilor.

La Tecuci am pus piatra fundamentală a unei sinagogi noi, care urma să poarte numele meu, ca un omagiu, aşa mi se spusese – la adresa activităţii mele în timpul persecuţiilor, cînd izbutisem să salvez de la deportare 37 de familii din oraş.

În sfîrşit, am fost la Bacău, unde mă născusem, crescusem, unde devenisem rabin. Vizita fu pentru mine un prilej de emoţii profunde. Populaţia mă primi cu o explozie de bucurie, iar autorităţile veniră să-l salute pe "fiul oraşului". M-am rugat în sinagoga tatălui meu, construită în curtea casei sale. Am aflat nu de mult – că şi sinagoga, şi casa, au fost dărîmate...

În cursul tuturor acestor deplasări, în comunităţile acestea atît de triste, atît de greu lovite, simţeam că CDE-ul... lucrează. Se infiltra cum avea prilejul în instituţiile noastre şi nu ezita să-şi impună prezenţa prin teroare. Dacă mă împotriveam, mi se promitea numaidecît că vor ţine seama de starea dureroasă de spirit a supravieţuitorilor. Dar de cum plecam, se pornea din nou ofensiva...

ROMÂNII ŞI COMPATRIOŢII LOR EVREI

În timp ce cei de la CDE se străduiau să distrugă infrastructura comunităţilor şi-i atacau pe conducătorii lor, inclusiv pe şeful rabin, membrii guvernului păstrau o atitudine respectuoasă la adresa mea. De exemplu, atunci cînd ministrul Cultelor, Burducea, şi-a preluat funcţia, m-a rugat să vorbesc în faţa unei adunări de preoţi, deoarece cuvintele mele – spunea el – sînt *"tot atîtea diamante"*... Am evocat cu acel prilej suferinţele îndurate de evrei în timpul persecuţiilor, sinagogile în flăcări, credincioşii asasinaţi în timp ce se rugau. Simţisem că asistenţa era emoţionată.

Fără a fi tot atît de amabili, mulţi dintre colegii săi s-au arătat totuşi binevoitori în multe împrejurări. Am mai spus că-i vedeam des pe Lucreţiu Pătrăşcanu şi pe Ştefan Voitec. Îl întîlnisem deasemeni în mai multe rînduri pe Tudor Ionescu, ministrul Energiei; o dată i-am prezentat o delegaţie a evreilor ortodoxi din Transilvania, veniţi să ceară carburanţi pentru încălzirea băilor rituale. Ceea ce le-a fost acordat, la un preţ mult sub tariful oficial. La 14 mai, m-am dus cu un grup de foşti deportaţi din Transilvania de Nord, la ministrul agriculturii, Traian Săvulescu; grupul voia să explice, că fiind veniţi din lagăre nu puteau fi consideraţi "dezertori" sau "persoane dispărute" şi că, deci, nu e cazul ca bunurile lor să fie confiscate.

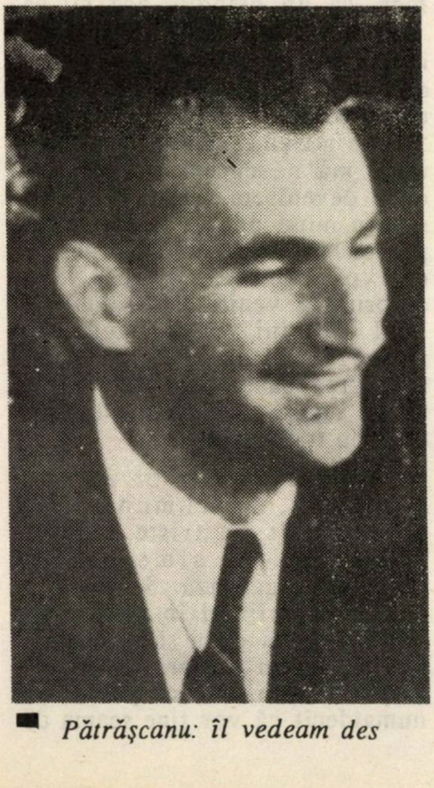

Pătrăşcanu: îl vedeam des

M-am întîlnit de asemenea adeseori cu Grigore Niculescu Buzeşti, ministrul Afacerilor Externe, care ne invitase la el acasă pe soţia mea şi pe mine. În 21 şi 22 noiembrie m-am întîlnit cu succesorul său, Constantin Vişoianu. Problema – extrem de gravă – pe care i-o supusesem avea în vedere pe evreii din Ungaria. Fusesem în audienţă la primul ministru, generalul Rădescu la 15 decembrie, în aceeaşi problemă. În primăvara lui 1944 şi la începutul verii – înainte de 23 august – ne preocupasem de soarta miilor de evrei din Transilvania de Nord, care reuşiseră să se refugieze în România, după ocuparea Ungariei de către nemţi. Din aprilie pînă în iunie, Filderman şi cu mine, am făcut imposibilul ca să obţinem pentru aceşti nenorociţi un statut legal în România. La 16 octombrie am alergat la misiunea americană de la Bucureşti, cu un mesaj către preşedintele Roosevelt, rugîndu-l să ia măsuri urgente pentru a salva evreii din Ungaria. Am aflat mai tîrziu că americanii acordaseră o mare atenţie intervenţiei mele. Un document clasat în arhivele lui "Strategic Service" din Londra, datat 18 octombrie 1944, şi descoperit de prof. Vago, precizează: *"Rabinul şef al României, Alexander Şafran a primit informaţii după care legionarii se află actualmente la Budapesta şi există deci un mare pericol ca evreii din acest oraş să fie lichidaţi. Dr. Şafran doreşte să fie lansat un apel preşedintelui care să declare că criminalii vor fi pedepsiţi".*

PETRU GROZA

La 27 noiembrie îi atrăsesem atenţia regelui Mihai că este în interesul prezent şi viitor al României să reacţioneze, cerîndu-i să-şi îndemne miniştrii să acţioneze în sensul recomandărilor noastre. Dar, din păcate, aşa cum vom afla repede, totul fusese zadarnic. Soarta celei mai mari părţi a evreilor din Ungaria fusese pecetluită, în modul cel mai îngrozitor cu putinţă. Durerea noastră a fost imensă, fără de sfîrşit.

Între timp, mă întîlneam cu tot felul de oameni politici, pentru a apăra, proteja şi a încerca să obţinem respectarea statutului evreilor români. Teohari Georgescu, ministru de Interne în 1946, m-a primit în mai multe rînduri; uneori venisem la el însoţit de Filderman, Zissu şi Rohrlich. Avea o fire violentă uneori, cînd venea vorba de problema sionistă, se comporta într-un fel cîtuşi de puţin plăcut.

Petru Groza, pe atunci prim-ministru, era prietenos şi respectuos la adresa mea. De fiecare dată cînd îl vizitam – şi asta se întîmpla destul de des – manifesta faţă de evrei o mare simpatie; şi nu numai în particular. Însă nu avea putere reală. Adevăratele hotărîri erau luate în biroul lui Emil Bodnăraş, secretarul general al Consiliului de miniştri şi în mod special tot ce era legat de plecarea evreilor în Eretz Israel. Petru Groza m-a invitat de multe ori la el acasă – în fosta locuinţă a industriaşului evreu Max Auşnitt – şi discuta cît se poate de liber în legătură cu soarta evreilor. Odată, sărind de pe scaunul său, îmi puse mîna pe umăr şi rosti cu glas puternic: *"Domnule şef rabin, dacă eram evreu, aş fi fost sionist şi-aş fi plecat în Palestina!"*

Cu predecesorul său, generalul Rădescu, avusesem raporturi diferite. Îmi amintesc foarte bine ziua aceea de Purim.

în 27 februarie 1945, cînd un trimis al său venise să mă caute la Templul Coral. M-am dus pe dată la biroul lui, unde mi-a adus la cunoştinţă cu o voce tremurîndă, că ruşii exercită mari presiuni asupra României, cerînd regelui să remanieze guvernul în aşa fel încît acesta să fie dominat de elementele comuniste. El îmi cerea să folosesc influenţa mea asupra evreilor comunişti pentru a împiedica o catastrofă naţională şi poate o lovitură de stat. Oare, generalul Rădescu, putea crede realmente că şeful rabin dispune de puterea de a-i împiedica pe "coreligionarii săi comunişti" – cum se exprima el – să lase ţara să cadă sub dominaţia Uniunii Sovietice? El ştia prea bine că persoana cheie la Bucureşti în acea epocă era Andrei Vîşinski, şi nu cutare sau cutare evreu comunist.

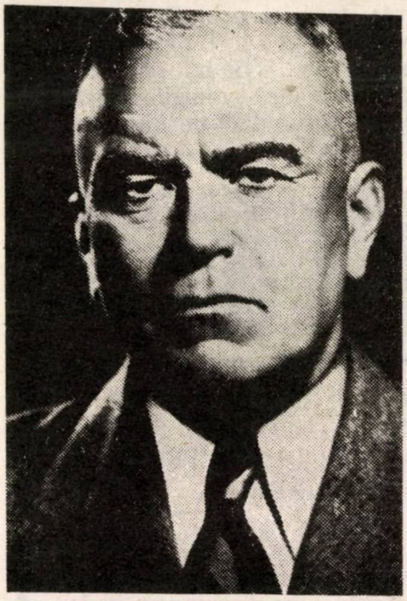

Petru Groza: "Dacă eram evreu, aş fi fost sionist şi aş fi plecat în Palestina"

În acest timp, CDE-ul nu era cîtuşi de puţin inactiv şi făcea mari eforturi pentru a se exercita tot felul de presiuni asupra noastră, mai cu seamă în problema sionistă. Teohari Georgescu ne chemase în biroul său pe Filderman, pe Zissu şi pe mine, aducîndu-ne la cunoştinţă – influenţat cum era de evreii comunişti – că ar fi mai bine să renunţăm la o manifestare ce trebuia să aibă loc la Templul Coral în favoarea cauzei sioniste. Nimic nu ne-a convins însă să ne schimbăm părerea şi nu mică fu surpriza noastră, cînd Gheorghiu-Dej îşi făcu apariţia şi luă cuvîntul. El a încercat să demonstreze cît de important era pentru evrei să rămînă ataşaţi de ţara în care trăiau. El ocolise problema sionistă – de altfel, motivul acestei reuniuni – dar prezenţa unei personalităţi de rangul său, la Templul Coral, era în sine semnificativă.

Nu cunosc exact rolul jucat în vremea aceea de Şraier, evreu şi comunist, care ocupa un post cheie în calitatea sa de secretar general în Ministerul de Interne. Folosea totdeauna – mă refer mai ales la Filderman şi la mine – un ton destul de ironic.

MITROPOLITUL N-A VRUT SĂ UITE

Un alt personaj hotărîtor în epocă era Emil Bodnăraş. El nu se pronunţa în mod oficial asupra problemei sioniste, dar avea un rol important în rezolvarea problemelor legate de emigraţie. Sînt sigur că simpatia pe care mi-o purta Bodnăraş avea o influenţă pozitivă asupra atitudinii sale în acest domeniu.

Transilvania de Nord, pe care Hitler o dăduse Ungariei în 1940, n-a fost restituită României imediat după "eliberare", în 1944. Această restituire, România trebuia mai întîi să o "merite" în ochii Uniunii Sovietice. Ea a putut fi înfăptuită după instalarea la putere a guvernului Groza, adică după 6 martie 1945. Pentru a sărbători acest eveniment, a fost organizată o importantă ceremonie la Cluj, unde fusesem invitat în calitate de şef rabin. În timpul banchetului oficial, a avut lor următorul episod... ciudat. Din punct de vedere teologic, episodul dovedeşte că există în ceruri un "judecător" şi o "justiţie". Din punct de vedere istoric, el arată, în lumina aceleiaşi credinţe, că vremurile se schimbă şi că anumite situaţii pot fi inversate.

La masa de onoare luaseră loc regele, primul ministru, Vîşinski şi mitropolitul Nicolae Bălan. Privirea mea întîlni o clipă pe cea a mitropolitului. Fixîndu-mă, acesta se întoarse spre rege şi exclamă: *Dacă sînt astăzi aici, alături de dvs., aceasta o datorez şefului rabin Şafran..."*

Lumea rămăsese stupefiată. Am arătat, mai înainte, cum în august 1942, cînd guvernul mareşalului Antonescu hotărîse să-i deporteze pe evreii din Transilvania de Sud, l-am rugat pe Bălan să vie la Bucureşti. Făcînd un gest extraordinar, el a acceptat, ne-am întîlnit şi, în urma intervenţiei sale, deportările n-au mai avut loc. Într-o zi, după "eliberare" mă aflam acasă la mine, pe strada Spătarului, cînd un om cu înfăţişarea extrem de gravă ceru să fie primit. Spuse că este profesor la Institutul teologic din Sibiu şi că vine din partea mitropolitului Bălan. Îmi aducea la cunoştinţă că Sfinţia Sa se află într-o situaţie grea, fiind ameninţat să fie arestat şi că doreşte să-mi amintească de o anumită zi din vara lui 1942. Aş putea interveni la rîndul meu, în favoarea lui? N-am aşteptat nici o clipă şi m-am adresat primului ministru, miniştrilor Justiţiei, Cultelor, Internelor şi altor persoane importante. În urma intervenţiilor mele, Bălan a scăpat de arestare şi de judecarea sa ca criminal de război. Mai mult, şi-a păstrat postul de mitropolit al Transilvaniei.

Trebuie să precizez că în ziua aceea, la Cluj, am admirat în chip deosebit gestul său. Am admirat curajul de care dăduse dovadă în public, exprimîndu-şi gratitudinea la adresa mea, de faţă cu regele şi cu atîtea persoane oficiale. Ar fi putut foarte uşor să pretindă că uitase ce-am făcut pentru el – sau să-mi mulţumească numai în particular. Am arătat mai înainte cum îmi ceruse Maria

MINIMUM NU UITA

Antonescu să intervin ca autoritățile să-i permită să-și înmormînteze soțul "creștinește", aceasta în amintirea intervenției făcute de ea pentru oprirea profanării și distrugerii cimitirului evreiesc Sevastopol. Întîmplarea aceasta, ca și aceea a mitropolitului Bălan... constituie, așa cum se spune în Cartea lui Esther, situații inversate.

În numărul viitor:
- "Conferința Păcii";
- "America, America!"

SENSURI

LEON VOLOVICI

VÎNĂTOAREA

În 1933 Louis-Ferdinand Céline îi scria confratelui său Fundoianu – sau Fondane, pentru mediile literare franceze – după primirea cărții dedicată lui Rimbaud (*Rimbaud le voyou*): "Îți sînt foarte recunoscător de a te fi gîndit la mine trimițîndu-mi magnificul dumitale Rimbaud. Iată o carte care cu siguranță va face epocă. Ea deschide o cale criticii literare întemeiată pe inconștient, care nu ne va face mai buni, dar poate mai puțin stupizi..."

Peste numai patru-cinci ani, Céline publica două pamflete care i-au adus faima de antisemit dezlănțuit și apocaliptic.

Găsesc acum într-o nouă biografie a lui Céline un detaliu tulburător: în Parisul ocupat de nemți, excepționalul scriitor francez (medic de profesie), în faza sa colaboraționistă, a candidat, fără succes, la postul de șef al "Comisariatului general pentru probleme evreiești". Așadar, spre norocul lui (postum), altul, nu Céline, a coordonat, împreună cu Gestapoul, vînarea a mii de evrei, trimiși prin Drancy spre Auschwitz. Printre ei: Fundoianu... Nu-mi pot alunga din minte însă o imagine atroce: Céline hăituindu-l pe Fundoianu.

HERMAN LEIBOVICI
— TRAVEL EXPERT —

Stă la dispoziția celor interesați pentru servicii turistice la:

AGENȚIA DE VOIAJ

PROPER TRAVEL LTD., TEL AVIV,
Rehov BEN YEHUDA Nr. 56, Telefon 03-297477

Voiajuri în toată lumea • Bilete de avion • Închirieri auto
Aranjamente odihnă și tratament • Excursii organizate, etc.
Rezervări zbor, hotel și apartamente în diferite țări europene

✱ PENTRU ROMÂNIA, ✱
PREȚURI CONVENABILE ÎN ACEST SEZON

ÎN COMPOZIȚIE NATURALĂ, NU CUPRINDE SUBSTANȚE TOXICE ȘI, PRIN CONSUM, NU PRODUCE EFECTE SECUNDARE

✱

REALIZAT PRINTR-O ACȚIUNE COMUNA UNGARO-JAPONEZĂ, SE DISTRIBUIE ÎN PREZENT ÎN MULTE ȚĂRI

✱

PRETUTINDENI REZULTATELE VORBESC DE LA SINE

PICĂTURILE BEREȘ

FORTIFICĂ ORGANISMUL, FĂCÎNDU-L MAI REZISTENT FAȚĂ DE DIVERȘI FACTORI DĂUNĂTORI PRIN ÎNTĂRIREA SISTEMULUI IMUNITAR ȘI CONTRIBUIE LA ÎNTĂRIREA STRUCTURII CELULARE

DICTIONAR NECONVENTIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

d

Dominic, Alexandru, (Avram Reichman; n. Bucureşti, 1889 – Bucureşti, 1942), poet, dramaturg, este, cu siguranţă, omul cel mai enigmatic din întreaga istorie a scrisului evreo-român. Ov. S. Crohmălniceanu, frapat de cîteva întîmplări stranii din tinereţea scriitorului, îl numeşte undeva "Misteriosul A. Dominic". Adevărul este că nu numai tinereţea, trăită, cum vom vedea mai încolo, sub semnul romantismului tenebros, ci şi maturitatea sa, de avocat eminamente paşnic şi literat cu succese, este marcată de bizarerii, de întîmplări şi fenomene ce te fac să tresari, intrigat. Un general, conducător de Birou II al istoriei literaturii universale (sau de C.I.A. sau de Mossad sau de secţia V-a a Securităţii), răsfoind dosarul lui Dominic s-ar încrunta cu siguranţă şi, apăsînd pe-un buton ascuns sub tăblia biroului, ar chema secretara:

– Să vină la mine Ornea şi Zincă.

Istoricul literar Z. Ornea şi autorul de romane de spionaj H. Zincă sînt cei mai buni detectivi de care dispune generalul.

– Aveţi idee de dosarul Dominic? – întreabă generalul pe cei doi de îndată ce-au intrat în cameră.

Respectivii murmură încurcaţi ceva despre un caz complicat... înţelegeţi... care..., însă şeful îi întrerupe brutal:

– N-aveţi idee. Nu ştiţi nimic. Ei bine, e cazul să ştiţi. Şi încă urgent. E cazul să lămuriţi ce-a fost cu tipul ăsta. Sînt (bate cu palma dosarul) cel puţin nouă puncte neclare în dosarul lui. Cel puţin nouă... Fiindcă, de fapt, ar fi cam paişpe. Domnu' Ornea, cu ce te-ocupi acum?

– Păi... să vedeţi... cu o amantă a lui Dobrogeanu-Gherea... În 1901...

– Las-o, taie generalul. Laşi totul de o parte şi te ocupi de Dominic. Domnu' Zincă (romancierul încearcă să-i spună că-i ocupat cu o enigmă din timpul celui de-al 2-lea război mondial, dar şeful îi face semn să tacă) aşişderea. Cazul Dominic are prioritate. Prioritatea-ntîia. Vă dau cinci ofiţeri să vă ajute la cercetări. Uite ordinul de serviciu. Vă dau trei maşini Peugeot 705 BHQ. Vă duceţi la casierie – uite bonul – şi ridicaţi 50.000 de dolari pentru cheltuieli. Dar într-o lună de zile, nici o zi mai mult, o lună de zile, îmi veniţi aici cu dosarul pus la punct. Înţeles? Stînga-mprejur şi executarea!

...Ieşind pe culoar, după ce-a închis bine uşa, Zincă îl trage de mînecă pe Ornea.

– Ce facem, Zigule?

– Am rupt cuiul, dragă Hary, asta facem. Am rupt cuiul. Ascultă-mă pe mine: Cazul Dominic nu poate fi lămurit.

*

Născut la sfîrşitul veacului, la Bucureşti, într-o familie de mică burghezie care citea pe Goethe şi admira pe Beethoven, Dominic învaţă la şcoala evreiască Moira, apoi la liceul Evanghelic (de limbă germană, pentru băieţii "de familie bună" şi ambiţii europene; şcoala era echivalentul masculin al Notre Dame-ului pentru fete). La 17 ani, după bacalaureat, pleacă la Bruxelles, urmează facultatea de drept şi obţine, fără probleme, doctoratul. A fost etapa întîia, adică dobîndirea unei profesii onorabile. Mulţumită (băiatul nostru este avocat), familia îi îngăduie să plece la Paris (visul generaţiei) şi să se înscrie la facultatea de litere de la Sorbona. Inteligent, consumator mare de poezie franceză, stăpîn (ca orice intelectual bucureştean autentic) pe limba Parisului, activ la seminarii, orator cu succes la adunările studenţeşti, el devine o vedetă a bulevardului St. Michel şi, – iarăşi – obţine un doctorat, de astă dată, în litere.

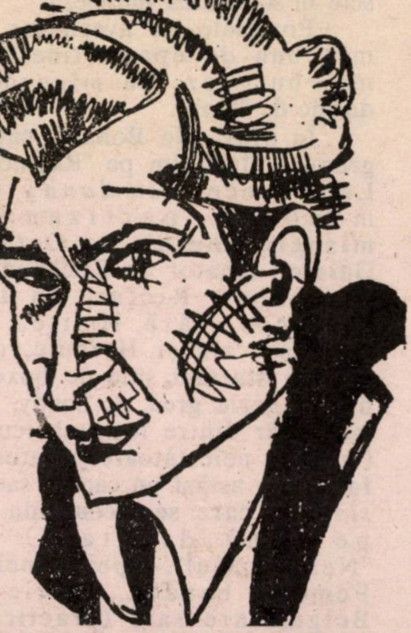

A. DOMINIC
văzut de Marcel Iancu

Pînă aici, avem de-a face cu un Ralea evreu, făcînd studii strălucite în Occident, sau cu un Mihail Sebastian, cu ceva bani, pe care mama lui – modistă la Brăila (pălării) ar fi reuşit să-l trimită în Arcadia de pe Sena. Dar, în loc să se laude că l-a auzit pe Jaurès, tribunul socialist, la mitinguri incendiare, că l-a văzut pe Proust, făcînd curte, timid, frumoasei prinţese Martha Bibescu, la Operă, sau că a băut absint cu Paul Fort la "Coupole" pînă la 5 dimineaţa, Dominic (aşa se şopteşte) frecventează, fascinat, una dintre cele mai de groază echipe de gangsteri ai epocii, "la Bande a Bonnot".

Banda lui Bonnot a terorizat Franţa anilor 1910-1912, vîrînd spaima-n oraşe, ca un Jack Spintecătorul la plural sau mai degrabă nişte Brigăzi roşii italieneşti (sau germane, sau franceze, sau japoneze) în anii noştri. Spun *mai* degrabă, deoarece *banda* avusese ideea, (poate avem de-a face chiar cu nişte inovatori în materie) de a jefui şi ucide cu *alibi intelectual:* membrii ei nu furau "pentru bani", ca nişte borfaşi de rînd, mizerabili, ci "ca să lovească-n capitalism". Ei veneau din rîndul anarhiştilor de la începutul veacului şi se arătau hotărîţi să lovească cu sete în societatea burgheză.

Poreclele lor aveau aer de mit, bun de epatat tineretul mic-burghez, cu mînecuţe, dornic de "idoli".

În afară de Bonnot, capul grupului, întîlnim pe "Raymond La Science", un *dandy* cu monoclu, partizan al misoginismului, pe Octave Garnier, amator de Rimbaud şi de Jeàhan Rictus, un tip nevricos, fără limite, pe Carrouy, zis şi Hercule, din pricina staturii sale de boxeur de categorie grea, pe Soudy, cel mai tînăr dintre toţi, tuberculos (maladie neiertătoare pe atunci, fatală ca astăzi un cancer sau o *sidă),* şi care se recomanda (şi pe bună dreptate) ca "Nenorocosul". Apoi femeile. Femeile bandei... Marie la Belge, care sare (practicăm amorul liber, nu sîntem dogmatici) din braţele lui Garnier în aşternutul lui Raymond Ştiinţă. Şi "Venus cea Roşie". Şi altele...

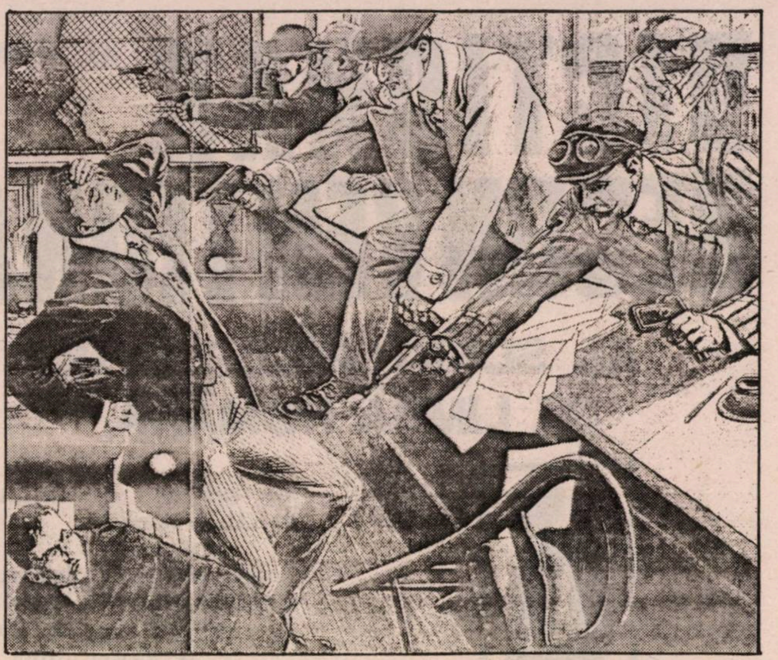

■ *Banda lui Bonnot atacînd o bancă. Ilustraţie de epocă*

Banda falsifică bani (bancnote de-o sută de franci), atacă filiala băncii "Societé Générale" din Chantilly, făcînd "hold-up"-uri avant la lettre, trage cu revolverul, la întîmplare şi... ucide. Ceea ce, fireşte, nu se iartă. Poliţia e pe urmele gangsterilor. Comisarul Jouin, un fel de Maigret al vremii, e gata-gata să pună mîna pe ei, îndreaptă pistolul asupra lui Bonnot, însă acesta, mai iute de mînă, îl lichidează cu trei gloanţe-n stomac. E o performanţă. Dar o performanţă à la Pyrus, fiindcă "La Sureté" ştie acuma de unde să-i ia. Soudy, Carroy şi La Science sînt prinşi. Bonnot şi cu Garnier, ascunşi într-o casă, la doi paşi de Nogent, sînt înconjuraţi, ca-n filmele americane de peste ani (cu Bonnye şi Clyde, cu Al Capone, cu Dillinger) de 500 de jandarmi. Plus un regiment de zuavi. Plus cam 10.000 de cetăţeni cu mitraliere şi furci, veniţi (Far West franţuzesc) să facă dreptate. Sîntem în 1912. Ciuruiţi de gloanţe, cu sete, Bonnot şi Garnier se zvîrcolesc cîteva clipe, sălbatic, apoi îşi dau, în huiduielile mulţimii, obştescul sfîrşit. Cît despre Dominic al nostru, rolul său în povestea cu banda, a fost şi a rămas, decenii de-a rîndul, surprinzător de tulbure.

S-a spus că ar fi fost prieten cu Bonnot şi cu La Science. Dar nu există nici o dovadă în acest sens. S-a spus, apoi, că ar fi iubit-o pe Marie la Belge (venise, ca şi el, de la Bruxelles). Dar nu există nici o dovadă în acest sens. S-a spus că poliţia franceză l-ar fi anchetat, cîteva nopţi în şir, după lichidarea bandei, în legătură cu legăturile lui. Dar nu există nici o dovadă în acest sens. S-a mai spus (insistent) că, lăsat liber, Dominic ar fi fost totuşi expulzat, din cauza bănuielilor ce planaseră asupra sa şi că, din momentul acela, nu i s-a mai îngăduit niciodată să calce pe pămîntul Franţei. Dar, iarăşi, nu există nici o dovadă în acest sens.

Există doar un zvon adînc, şi stăruitor. O *rumoare*. O etichetă cunoscută de iniţiaţi (ssst!) şi care n-a ajuns la urechile marelui public niciodată.

(Continuare în nr. viitor)

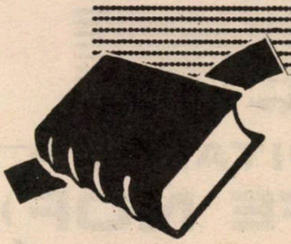

■ Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

PĂZEA: MACULATURĂ!

Libertatea îşi are riscurile, primejdiile ei.

Într-un anumit sens, literatura israeliană de limbă română este prea liberă. Lipsesc obişnuitele filtre, staţii de triere: editura, critica, publicul cititor.

Să nu ne înşelăm. Chiar dacă, pe copertă, apare numele unei edituri, avem de-a face cu o ficţie. Uneori e vorba de o întreprindere ad-hoc a autorului (editura Panopticum). Alteori, e vorba de un simplu patronaj binevoitor, profitabil ambelor părţi: aşa zisa editură, care figurează numai ca un deziderat, pe hîrtie, devine fapt concret, iar autorul, care, practic, îşi tipăreşte singur cartea, beneficiază de prestigiul de a fi editat de un for competent (editura "Izvoare", a Asociaţiei Scriitorilor). În sfîrşit, alteori, editura nu este decît un simplu serviciu de tehnoredacţie şi publicitate pus la dispoziţia autorului.

Nu avem deci adevărate edituri. Ceea ce constituie un rău. Evident, pentru scriitor: numai cine are bani, sau este dispus să sacrifice modestele venituri care ar fi trebuit să acopere nevoi urgente ale familiei, numai acela îşi tipăreşte opera. Dar, ceea ce e mai puţin evident, constituie un rău şi mai grav pentru literatură. Condiţia apariţiei nu este calitatea literară apreciată, în primă instanţă, de comitetul de lectură al unei adevărate edituri, ci hotărîrea arbitrară a autorului. Tipărirea "pe cont propriu" – în alte părţi excepţie, la noi regulă – funcţionează ca un factor derutant şi dezagregant.

A doua instanţă de selecţie, critica, ne lipseşte de asemenea, Desigur, imediat după publicarea unei cărţi, apar şi în presa de limbă română, recenzii. Dar şi aci avem de-a face cu o simplă ficţie. Conştient, în mod deliberat, sau inconştient, furaţi de curent, recenzenţii renunţă la responsabilitatea de critic şi fac oficiu de agent publicitar. Din obligaţii de clică, din rău înţeleasă milă, din dorinţa de a "ajuta" pe autor (nefericitul, şi-a pus la bătaie ultimii bănuţi) şi literatura de limba română (sărmana, trebuie promovată).

În sfîrşit, a treia instanţă de selecţie – în timp, cea mai importantă – publicul cititor lipseşte şi el. Mai precis: este foarte restrîns şi, circumstanţă agravantă, nediferenţiat. Citesc româneşte oameni relativ bătrîni, foşti olimi neintegraţi culturii ebraice, mulţi dintre ei fără obişnuinţa de a preţui adevărata literatură, consumînd lectura numai ca mijloc de a-şi omorî timpul sau ca substitut de medicament tranchilizant.

Rezultatul? Văd lumina tiparului nu numai lucrări de valoare, ci şi multe scrieri sub orice nivel. Editate de aceleaşi "edituri", elogiate cu dărnicie de aceşti critici. Cine se mai poate descurca?

De aceea mă simt moralmente obligat să lansez acest disperat S.O.S. Save our souls. Salvaţi sufletele noastre dornice de artă adevărată, salvaţi literatura română din Israel.

Avem opere demne de toată cinstirea. Avem prozatori şi poeţi cu care ne putem mîndri pe drept cuvînt. Nu lăsaţi să fie copleşiţi, înecaţi de valul maculaturii.

Mă gîndesc cu groază, cu ruşine, că unui cititor nepregătit i-ar putea cădea în mînă una din aceste producţii de pseudo-literatură şi ar putea trage concluzii cu privire la întreaga literatură de limba română din Israel.

În aceste sub-producţii literare, scenele dramatice devin kitsch înfiorător, agramat. "Spontaneitatea gesturilor lor îi surprinseră (sic) pe ei înşişi... Din acel moment, fără îndoială, destinele lor înodau în urzeala obscură a subconştientelor lor, conspirativ, firele invizibile ale viitoarelor legături". Sau, la modul lacrimogen: "Minte-mă Ester, că n-ai să mă părăseşti, i-am zis plîngînd. Niciodată n-am simţit atîta nevoie de a fi minţit. Pe minciună se clădeşte întreaga şi lamentabila noastră existenţă, de la naştere pînă la moarte". Sau, la modul pretenţios, cu reflecţii filosofice care nu sînt decît clişee banale: "fiecare privea orizontul albastru, încercînd să-i descifreze şoaptele. Destinul, învestmîntat în mantia mării, i-a adus în torida vară a acelui an, aşezîndu-i atît de întîmplător pe aceeaşi bancă".

Abundă, în această maculatură, greşelile de gramatică (sînt aşa de multe şi variate, că nu toate pot fi puse pe seama incompetenţei şi neglijenţei corectorului): folosirea greşită a timpurilor trecute, confuzia între nominativ şi acuzativ ("care" şi "pe care"), acord arbitrar al verbului, etc. Uneori, pînă şi lexicul e falsificat, schimonosit: cadru tînăr "studiat în Uniune", "convieţuire comună", "comuniune conjugală" (deşi, din context, se înţelege că e vorba de lipsa oricărei comuniuni spirituale), "semnalmente sonore" (în sensul de sunete).

Ştiu: există circumstanţe atenuante, explicaţii. "Scriitorii" sînt rupţi de lumea vie, aşa cum este vorbită şi scrisă, aşa cum evoluează ea în România. Uneori, nu mai vorbesc în casă româneşte zeci de ani, folosesc în viaţa de toate zilele, ebraica, dar nu şi-au însuşit suficient această limbă pentru a deveni scriitori în limba ţării. Ştiu: adesea "scriitorii" aceştia sînt mînaţi de sentimente nobile, vor să consemneze pentru viitorime realităţi tragice pe care ei le-au trăit şi care nu trebuie să fie date uitării. Şi, în fond, viaţa oricărui om este interesantă, constituie un document al epocii.

Să scrie deci, dacă vor. Dar nu literatură, ci documente simple, fără pretenţii artistice. Şi numai dacă ştiu să folosească limba corect.

Altfel, ne obligă să strigăm disperaţi: Păzea... Maculatură! ■

■ ALEXANDRU SEVER

INVENTARUL OBSESIILOR CIRCULARE

LECŢIA DE ANATOMIE

Am asistat la o lecţie de anatomie. O autopsie exemplară în prezenţa studenţilor. Cadavrul e al unui sinucigaş: omul a îngurgitat otravă, problema e de a depista modificările posibile în creier, inimă, stomac, ficat. Încăperea e destul de neîncăpătoare; domneşte un miros iute, de cadavru, şi unul septic, de fenol. Profesorul e S.; chirurgia lui e precisă, explicaţia exactă, fără pedanterii savante, epurată de glumele de circumstanţă ce însoţesc de obicei, pesemne ca un reflex de apărare, etalarea brutală a mizeriei umane. În gura profesorului, cuvîntul care revine cel mai des ca să însoţească o incizie, o apreciere, o constatare e "frumos"; s-ar zice că, într-o atmosferă otrăvită de fenol, cuvîntul are acţiunea reconfortantă a unei picături de oxigen menite să facă suportabilă întreaga operaţie a autopsiei. Mortul e perfect anonim: un nume n-ar spune de altfel aici absolut nimic. Demonstraţia durează, metodică şi amănunţită, cam un ceas şi jumătate; la sfîrşitul ei, creierul, inima, stomacul, ficatul sînt piese detaşate, secţionate, examinate, clasate.

Pentru cei mai mulţi, ca şi pentru mine, autopsia e o experienţă atroce. Posteritatea unui individ utilizată meschin pentru trebuinţele unei lecţii de anatomie, această obligaţie impusă unui cadavru de a sluji încă nevoile vieţii, mai la urma urmei, indiferenţa cu care, dincolo de voinţa individului, e încorporat istoriei – îndeosebi asta mă tulbură. Pentru ca acest om să existe, a fost nevoie de truda cîtorva miliarde de ani, de evoluţia întregii lumi, de succesiunea infinită a atîtor generaţii obligate să trăiască, să procreeze, să moară – şi mai ales să moară; el însuşi, pentru ca să dureze, a trebuit să se cheltuiască; şi iată-l acum mort. Cu creierul pe palmele profesorului, te întrebi ce rost a avut, în fine, imensa cheltuială de energie cu care universul tot s-a mişcat ca să-i facă posibilă apariţia şi existenţa? Pe lîngă o asemenea întrebare, oricare alta pare absolut mizerabilă. Dar e cu putinţă oare vreun răspuns?... Bag de seamă că nu sînt în stare decît să pun o altă întrebare. Se vede că trăim înconjuraţi de întrebări.

SPITALUL
YAFE NOF
HAIFA

STRADA YAFE NOF NR. 24
TEL. 331422

Oferă confort, ambianţă plăcută, hrană excelentă, supraveghere şi asistenţă medicală, tratamente inclusiv fizioterapie şi diverse activităţi practice-distractive.

SE PRIMESC ŞI BOLNAVI CRONICI

ISRATON LTD.
Institutul de Reabilitare al Auzului
SUB CONDUCEREA D-LUI
MICHAEL SHARON
APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)

- **Consult şi îndrumare, fără plată**
- **Baterii de lungă durată**
- **Laborator de reparaţii**
- **Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim**

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

TEL AVIV – Ben Yehuda 39,
Tel. 652910
Orele de primire:
10 – 13 şi 16 – 18

HAIFA – Str. Herzl 65,
Tel. 667667
Orele de primire:
9 – 16

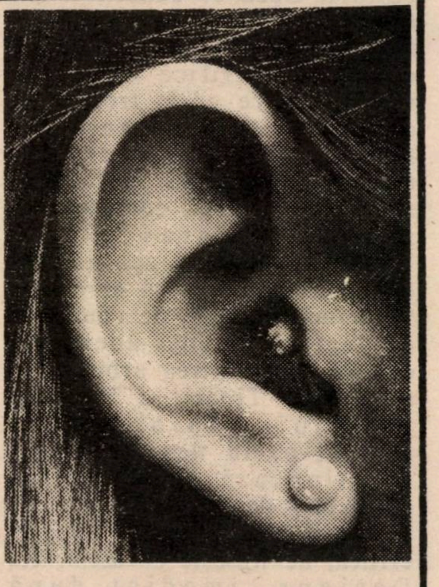

Omer
Revist
către
Mi
Către
Minimum

PRIMIM LA REDACTIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

Paul Nicolai, "Ca după o lungă absenţă", versuri, caiet literar – Menora, Rehovot, f.a. Încă o apariţie din seria "plachetelor lipite cu pap" pe care am semnalat-o cu plăcere şi o recomandăm iubitorilor de literă, cu convingere.

În Paul Nicolai întîlnim un autor fascinat de Blaga: "Şi uneori e atîta tăcere în jur încît mă-nspăimîntă pînă şi fîlfîitul stelelor în iarbă... (*Poate că tăcerea*)

Omul e un senzorial, capabil de imagini notabile despre aer şi iarbă, anotimpuri şi somn, zborul de pasăre şi făptura femeii iubite...:

"Eu sînt o cetate (...); mă strîng zidurile de-atîta iubire".

*

"Sînii femeilor dorm/ lîngă iarba frivolă/ îi vor culege drumeţii ca pe nişte pepeni copţi".

*

"De-atîtea ori au crescut cruci pe spinările păsărilor încît cerul seamănă cu un cimitir".

O observaţie, atît despre tipăritura în cauză cît şi despre celelalte plachete scoase la lumină prin strădania celor de la "Menora": nu ni se spune nimic despre personalitatea autorului. Eu, despre Paul Nicolai, de pildă, nu ştiu nimic: nici cîţi ani are, nici cum arată (fotografiile lipsesc), nici ce-a mai publicat (dacă a publicat). Aşadar, ca să n-o lungim, o notă bio-bibliografică ar fi, în toate cazurile, mai mult decît necesară şi mai mult decît binevenită.

M. RAFAEL

Marius Mircu, "Dosarul Ana Pauker, Iosif Chişinevski şi alţii; ed. a II-a, completată; 101 exemplare: Ed Glob; Tel Aviv; 1991.

O evocare a celebrei conducătoare comuniste şi a contextului social-politic în care s-a desfăşurat dramatica viaţă a Anei. Mircu a adunat, pentru întocmirea acestui dosar, numeroase articole şi documente publicate de-a lungul anilor, pro şi contra Passionarei de la Bucureşti, *demonizată* în deceniile din urmă şi transformată în evreul *vinovat* (rol întotdeauna necesar şi important) de toate relele din viaţa noastră. Notabile sînt datele – inedite – privind anii din urmă ai Anei Pauker, date furnizate mai cu seamă de ginerele ei, dr. Gh. Brătescu, cunoscut istoric al medicinei:

- **Ana Pauker**
- **Pentru contra-punct**
- **Dramă mare în casa d-nei Puşa: Jeni, fata ei, i-a făcut pocinogul**
- **Anchetatorul lui Belu Silber era vegetarian**
- **...iar anchetatorul lui Pătrăşcanu i-a arătat acestuia nişte fotografii senzaţionale**

"Încă din vara anului 1950 Ana a suportat o operaţie de cancer la sîn. Peste opt ani cancerul va recidiva, va cuprinde întreg pieptul. Pentru cadrele de sus ale patidului se rezervase cel mai înzestrat spital din Bucureşti, cel înfiinţat din dania bancherului evreu Jaques Elias, spitalul 'Menahem Elias'. Ana n-a mers la 'Elias', nu se mai considera 'cadru de sus', ci membru de rînd. A îngrijit-o ireproşabil, la spitalul 'Colentina' şi acasă, profesorul Nicolae Gh. Lupu, academician, unul dintre cei mai de seamă medici internişti români...

Cum a trăit Ana în cei opt ani cît a supravieţuit, după ce a fost înlăturată din toate funcţiile?

Îndepărtată de la conducerea Ministerului Afacerilor Externe, a lucrat, între anii 1952-1953, la Comitetul de stat pentru Sfaturile populare (primării). Cum acesta îşi avea sediul în clădirea Preşedenţiei Consiliului de Miniştri, din Piaţa Victoriei, acolo era din cînd în cînd vizitată de primul-ministru, dr. Petru Groza, care avea pentru ea – *în continuare* – o preţuire deosebită.

(...) Cînd Ana a fost eliberată din închisoare, i se spusese:

– Ţi se va da o pensie rezonabilă!

– Rezonabil ar fi să-mi daţi de lucru. Orice!

I s-a dat de lucru pentru Editura Politică, redacţia 'Clasici' (ai marxism-leninismului).

– Sînt foarte bucuroasă. Voi lucra acolo toată ziua!

– Nu vei lucra acolo, vei lucra acasă!

Nu îi era îngăduit să meargă la editură, primea acasă ce avea de lucrat: traduceri (din germană, din franceză), revizuiri, stilizări (volume din Marx, din Engels, *Femeia şi socialismul* de August Bebel, *Libertatea*, de Roger Garaudy...) N-o să găsiţi pe aceste volume numele traducătorului, cum ar fi indicat; dar nu era o excepţie pentru ea, era pe vremea cînd individul nu conta, se specifica 'un colectiv de traducători'.

Dacă Partidul Comunist nu o mai socotea în familia lui, ea s-a considerat mai departe nu numai comunistă, dar membră de partid. În repetate rînduri a încercat să-şi plătească cotizaţia. Nu i s-a primit.

– Sînt exclusă din partid?

– Cine a zis aşa ceva? Stai cuminte...

A stat cuminte, nu şi liniştită. Cancerul tot progresa, terenul era deosebit de prielnic...

*

Contrapunct, Bucureşti, a scos la 22.2.91 un număr consacrat în cea mai mare parte a sa, "scriitorilor români de origine evreiască". Ideea este dintr-acelea care te silesc să scoţi pălăria (ceea ce şi facem), în faţa redacţiei, iar realizarea – dintr-acelea care declanşează, în sala cea mare a ideilor, aplauze puternice; repetate; Con-tra-punct! Con-tra-punct! Regretînd că spaţiul nu ne îngăduie să întîrziem, aşa cum s-ar cuveni, asupra textelor, să notăm, cîteva, la repezeală: Anca Delia Comăneanu (*Antisemitismul: o problemă religioasă*); Andrei Corbea (*Fără ipocrizie*); Elena Ştefoi (*Campanii şi întrebări*); Toma Roman (*Antisemitismul*); Bogdan Ghiu (*Şibolet*); Z. Ornea (*Venetic?*); Ov. S. Crohmălniceanu (*Evreii şi mişcarea de avangardă românească*); Victor Neuman (*Universal şi particular în istoria judaismului*); I. Bogdan-Lefter (*Secvenţe la temă*) etc. glosează fără banalitate, fie pe marginea *chestiunii* în general, fie despre prezenţa evreului în realitatea literară românească. I.M. Ştefan aminteşte despre "Prietenia dintre doi tineri: Eminescu şi Gaster", iar istoricul Dinu C. Giurăscu publică un important studiu (fragment dintr-o lucrare mai vastă) intitulat "Evreii bucureşteni, cîteva atestări". Despre cărţile a doi critici evrei, Paul Cornea şi Ion Ianoşi, discută Florin Berindeanu, respectiv Cristian Moraru. Numărul cuprinde două poeme inedite (şi memorabile) de Radu Cosaşu, scrise în 1960-'61 dar... (*Baladă în fa* şi *Rabi Hillel*), versuri ale tînărului Peter Shrager şi altele şi altele.

Printre aceste altele, un eseu al criticului Dan C. Mihăilescu (Exilul – lupta cu prejudecăţile) din care extragem cîteva observaţii privind *atmosfera* ce poate fi întîlnită (şi respirată) în lumea exilului românesc; autorul imaginează o stradă pariziană unde s-au adunat reprezentanţi ai tuturor generaţiilor de exilaţi:

"Cum spuneam, deci: la un capăt de stradă, mediul interbelic. Liberali. carlişti, ţărănişti etc. evadaţi dintre parantezele lui 23 august – 30 decembrie, cu sau fără cocoşei, consumîndu-şi 50 de ani nostalgiile atroce, înzestraţi cu o rezistenţă psihică extraordinară, neschimbaţi, cu ceasornicul spiritual, oprit la ora de-atunci. Tot edenismul spaţiului interbelic îşi păstrează trăsăturile absolut intacte. Nici măcar «în amintiri» nu poţi spune că trăiesc. Ei sînt *acum*, exact în *atunci*. Experienţă captivantă: la un capăt de stradă fiica – acum octogenară, a unui mare avocat sibian; tatăl, mort la Canal, după ce şi-a implorat fata să rămînă la Paris. «Ai răbdare, că vin şi eu, dar nu care cumva să vii acasă». Apoi, vestea morţii tatălui, moartea mamei într-un ospiciu. Şi lanţul de morţi ai familiei, la Aiud, Jilava. 50 de ani de singurătate pariziană. «Au vrut să ne distrugă însăşi celula genetică dragă, au omorît toată floarea studenţimii, ăştia au vrut să decapiteze românismul. S-a mers mai departe, fie pe brînci, fie-n picioare, dar *decapitaţi*, înţelegi?» Şi mai departe, ironia amară a întîmplării: la celălalt capăt al străzii, o familie de evrei plecaţi în '65, după o serioasă activitate stalinistă în celebrul «Agerpres» al anilor '50. Doamnele se salută în faţa «boulangeriei», însă ruptura, furia, gîndul negru sînt de neclintit: «ei au adus comunismul, ei au vrut să ne omoare pe toţi, iar cînd a venit Ceauşescu au plecat toţi şi au devenit anticomunişti, ca să ne rîdă acuma-n nas, acuzîndu-ne tot pe noi! Îţi închipui?» Zic: bine, dar n-or fi fost numai evrei în partid. Ştiu că li se zicea partidul evreilor. Dar Ghe. Cristescu, Dej ori Groza erau evrei? Mă priveşte cu mînie tristă: «Dragă, voi nu ştiţi nimic, aţi supt minciuna odată cu laptele, de la naştere. Ne-au pus cloşca pe cap şi ne-au nenorocit. Ştii cum puneau, în închisori, la un loc, studenţi teologi cu ţigani borfaşi, generali de armată cu legionari şi ştii cum puneau doctori ardeleni să-i îngrijească pe ungurii horthyşti? Tot aparatul securităţii de atunci era evreiesc. Io asta nu înţeleg, de unde şi de ce atîta răzbunare furioasă, că doar la noi au dus-o întotdeauna cel mai bine. Am înţeles, comunismul i-a salvat de abatoarele şi cuptoarele lui Hitler, foarte bine c-au crezut în el. Dar, de ce ni l-au pus nouă pe cap? Să vii săptămîna viitoare să mai stăm de vorbă!»"

...Şi tot printre aceste altele, prozatoarea Adriana Bittel evocă un episod din copilărie, unul din acele episoade care te *marchează* (de fapt, cam pe viaţă).

Stînd emoţionată lîngă mama şi bunica, în timp ce Doamna Puşa, croitoreasa, din vecini, venise să îi ia măsura pentru uniforma cea nouă, de şcoală, naratoarea este surprinsă de oftaturile croitoresei:

"Tocmai voiam să vă spun cît sînt de necăjită, să vă ferească dumnezeu de ce-i acum pe inima mea!" Mama, curioasă: «Ei, ce-ai mai păţit, sper că nu ţi-a făcut Jeni vreun pocinog». «Ba încă ce pocinog, uite pentru cine m-am chinuit cu acul şi cu hachiţele cucoanelor, o viaţă întreagă, să mai ai copii, vorba aia, îmi vine s-o sugrum cu mîna mea şi p-ormă să m-arunc în lacul Fundeni, doamne iartă-mă!» «Hai, hai, cred că exagerezi, ce s-a putut întîmpla atît de grav, a *rămas*?» «Asta n-ar fi încă nimic, că d-aia există raclaje, nici nu vă duce mintea, să mă iertaţi, ce-a putut să-mi facă!» «S-ancurcat cu-n bărbat însurat?» «Mai rău: CU-N JIDAN!»

...Deşi nu se cuvenea, simţeam nevoia să cer lămuriri, aşa că m-am trezit întrebînd: «În ce s-a încurcat Jeni?»

"...Mama şi bunica încremeniseră de-o parte şi alta a Puşei, una congestionată şi alta pa-li-dă, pielea dintre omoplaţi îmi capta cu furnicături tensiunea din aer, vibraţii enervante ca bîzîitul de muscă, nimeni nu se grăbea să-mi răspundă la întrebare, mi-am dres vocea ca să întreb mai tare şi atunci am auzit-o pe bunica în starea a treia, a numelui complet: «Madam Puşa Dobre, ne intri-n casă de atîţia ani şi m-ar mira să nu ştii că noi sîntem evrei». «Ooo, cu dumneavoastră e altceva, sînteţi oameni cumsecade, să nu mă înţelegeţi greşit, nici nu se cunoaşte, şi-apoi, client e una şi ginere alta; un creştin de-al nostru nu putea să-şi găsească, ce-o să spună vecinii şi rudele de la ţară şi ce nuntă o să fie aia în legea jidovească, neam de neamul nostru n-a păţit una ca asta...». «Destul...» a zis mama deodată, foarte obosită, bătrînă, mai bătrînă ca bunica, «am ascultat destul». «E-tee scîrţ, atîta pagubă, s-ambăţoşat Puşa, trag de mine cucoanele, colonelese, preotese, artiste, o să vă pară rău»".

În fine, printre cele altele, întîlnim un fragment din memoriile de închisoare ale lui Belu Silber; economistul şi *activistul* marxist, implicat în procesul Pătrăşcanu şi silit, prin tortură, să depună mărturie falsă împotriva cunoscutului conducător comunist.

Remarcabilă este, în scrierea lui Belu Silber, ideea (de proporţii Kafkiene) pe care şi-o face autorul în legătură cu *rolul* dosarelor în vremile noastre:

"În noaptea de 10 spre 11 decembrie 1950 am simţit pentru prima dată cumplita putere a dosarelor. Fusesem arestat la prînz. După ce mi s-a făcut obişnuita toaletă (luarea cravatei, curelei, şireturilor de la pantofi) am căpătat cătuşe la mîini şi am fost aruncat cu oarecare delicateţe pe podeaua unei celule. Anxietatea şi setea, totdeauna semne prevestitoare pentru răul care mă aşteaptă, mă stăpîneau de cîteva săptămîni.

Nu ştiu cînd s-a făcut noapte, nici cît a trecut pînă să fiu trezit pentru anchetă, nici cînd am intrat în odaia luminată doar pentru o lampă de masă. Înainte de a vedea cine este la birou şi cine erau persoanele aşezate în penumbră pe scaune, am văzut dosare. Unele deschise, altele închise, aşezate în ordine. Erau multe. Apoi vocea omului de la birou a spus: «Ştiu că ai să negi. Îţi voi citi din Biblie, ca să vezi că te cunoaştem bine!» A citit dintr-un loc, apoi din altul, apoi a luat alt dosar, şi iar a citit. Uneori mă recunoşteam, alteori nu. Ce auzeam nu mă îngrozea atîta cît ce-mi închipuiam că nu mi se citea. O altă conştiinţă înregistra întreruperile venite din umbră:

– Dacă nu vrea să recunoască, îl vom lega cu picioarele la tavan şi cu capul în jos...

– Bătaia la tălpi are să-i dezlege limba!

– Trădătorule! ţi-ai vîndut patria!

La această ultimă apostrofă, omul de la birou răspunse rîzînd: «El n-a luat bani. N-a vîndut patria. El a dăruit-o». Asta m-a amuzat.

Pe alt plan aveam impresia că sînt în mîna unei bande de răufăcători. Strigam să vină poliţia, dar nu-mi auzeam vocea. Toate erau periferice.

Mai presus de toate eram hipnotizat de mulţimea dosarelor. Ce am făcut ca să aibă nevoie de atîtea dosare? Ce au vorbit alţii? Ce imprudenţă am făcut?

Întrebările obsedante au continuat în celulă, apoi în închisoare, apoi toată viaţa.

De cînd mă ştiu mi-a fost frică de autorităţi pămîntene şi subpămîntene, mai cu seamă de poliţie, de armată şi de partid. Poate fiindcă totdeauna am gîndit, am spus şi uneori am făcut ceva nelegiuit, poate ancestrala *moiră* judaică, spaima de răzbunătorul Jahve – dar orice om în uniformă sau pe post de uniformă mi se pare Jahve.

Mai presus de toate m-au înspăimîntat deţinătorii de dosare: ei au fost groaza vieţii mele de adult. Aveam certitudinea că aceşti zei aveau în mînă o existenţă a mea de care nu eram conştient, un fel de dublu extraordinar, monstruos şi malefic, o apariţie telurică a unei idei platoniciene. Trăim, muncim, iubim şi urîm ca umbrele din grota filosofului. Acolo, într-un birou se adună foaie după foaie, se transcrie pe hîrtie viaţa noastră adevărată, cea falsă şi destinul nostru..."

Intrăm, prin aceste memorii, în contact cu mentalităţi "neschematice" şi, ca să zicem aşa, "rafinamente" de anchetator:

"...Unul dintre anchetatorii mei, îl chema Mişu, era un om sensibil, «d'une exquise sensibilité», cum spunea Octave Mirbeau despre unul din eroii săi care, copil fiind, în aşteptarea cerşetorilor desculţi, presăra sticlă pisată în faţa porţii şi înfigea cuie în gard, de dragul copiilor care voiau să fure poame din grădină. Cercetătorul gîndurilor mele nu mă bătea personal decît cu un creion şi numai pe ascuţişul oaselor...

...Cînd începea ancheta mă obliga să mă urc pe un scaun foarte înalt. Capul îmi ajungea lîngă plafon. De acolo trebuia să răspund la întrebările lui. Uneori, în cursul şedinţelor non-stop de 22 de ore, mă cobora jos ca să mă scuipe. Şi asta îl amuza grozav. A avut faţă de mine momente de mare sinceritate. Mi-a mărturisit că are o boală la vezica biliară, că-i vegetarian, că nu se va însura niciodată, ceea ce-o amărăşte pe maică-sa, şi se păzeşte de colegii săi".

Intrăm în contact cu metode "ne-fizice" pentru frîngerea acuzatului:

"...Am fost în proces cu un om voluntar, Lucreţiu Pătrăşcanu. Nu avea nici unul din viciile minore omeneşti. Nu-i plăceau ţigara, cafeaua, vinul, jocurile de noroc. Îi plăceau însă, fără alegere, toate femeile. Mai întîi Cadrele, apoi Securitatea au reuşit să combine un dosar cu declaraţii şi fotografii care n-ar bucura pe nimeni să ştie că există. Am citit declaraţiile unora dintre femeile în cauză şi nu le-am crezut. La prima confruntare cu Pătrăşcanu, colonelul Şoltuţ, şeful anchetei, l-a frînt de la început: «Povesteşte ce făceai în cabinet cu actriţa X». Şi Pătrăşcanu a povestit cu vocea stinsă pînă la mici detalii ce şi cum făcuse. Altădată a refuzat să recunoască. Şoltuţ avea fotografia gata pregătită şi Pătrăşcanu a recunoscut din nou..."

*

"România Mare", Bucureşti, publică, sub semnătura lui C. V. Tudor, un articol intitulat *Şarpele minciunii* şi destinat a combate acuzaţiile de şovinism şi antisemitism ce-au fost aduse, în repetate rînduri, săptămînalului amintit.

Deplîngînd faptul că România are "mai mulţi mincinoşi decît India", şi asta din pricină că pe teritoriu s-au instalat fel de fel de fiinţe dăunătoare, inclusiv "toată drojdia Galiţiei", autorul se ocupă, între altele, de un interview acordat de d-na Tamar Samash, consilier la Ambasada Israelului, gazetarului Dorin Popa, de la revista *Cronica*, din Iaşi. Declaraţiile d-nei Samash, spuse "ca de Ana Pauker", despre rasismul proferat în paginile "României Mari", precum şi despre efectele acestuia atît înlăuntrul cît şi în afara ţării, sînt combătute cu energie de C. V. Tudor.

"Ar fi recomandabil – este de părere autorul articolului – ca ministrul nostru de externe să o întrebe în ce ţară crede că se află: în Uganda? în Patagonia? ce fel de diplomat este ea? Ce limbaj foloseşte? Chiar vreţi să tragă ţara asta obloanele şi să nu vă mai primească pe nici unul aici? Ehei, nu-i bine de loc dragi prieteni unguri şi evrei, se pare că vă cam daţi mîna pentru nimicirea acestei ţări şi mie, unul, nu-mi place asta. Şi cum ai vrea dumneata, doamnă Tamara, să fie România, ca să o placă Occidentul, adicătelea şi Israelul, care e inima Occidentului, deşi se află taman la polul opus, în orient? Poate că ar trebui să îi lăsăm pe coreligionarii matale să conducă nu 100 de posturi-cheie, ci 10.000, şi atunci ne-ar place Occidentul, fireşte".

Nota originală a articolului o dă aducerea pe scenă a Mosadului israelian:

"...Nu, pur şi simplu se doreşte suprimarea revistei noastre, pentru că noi nu sîntem înregimentaţi nicăieri, nu ascultăm de biciuşca vreunui stăpîn, nici măcar francmasoni sau homosexuali n-am devenit şi, colac peste pupăză, avem o audienţă fenomenală la poporul român! Nu ştiu cum să-i facem să înţeleagă pe toţi agenţii străini care colcăie ca puii de viperă prin România – în frunte cu cei de la Mosad, ce se zice că domină piaţa noastră – că împotriva voinţei acestui popor nu pot face nimic, sînt neputincioşi".

"În tradiţia politică şi ideologică franceză, această alianţă (dintre cele două extreme) nu este nici nouă, nici ieşită din comun. Sînt aceiaşi, la extrema dreaptă şi la cea stîngă, care, în anii '30 denunţau împreună şi-n acelaşi glas "judeo-capitalismul-american. Astăzi, "sionist" ţine loc de "evreu" iar clasa politică israeliană este la fel de demonizată precum erau "capitaliştii evrei".

(*Maurice Szafran, în revista "Regards, Bruxelles)*

"Sioniştii sînt aţiţători la război".

(*Giselle Halimi, co-semnatară a unui apel în favoarea lui Saddam Hussein; deputată socialistă, ex-ambasadoare a Franţei la UNESCO).*

MAISON
DE
QUALITÉ
NINO

Restaurant
«Continental Bucarest»
Roumanian Grill
Chaque Jour
de 12^{00}h
52 Chen Blv.
Tel.: 03/262922 TEL AVIV

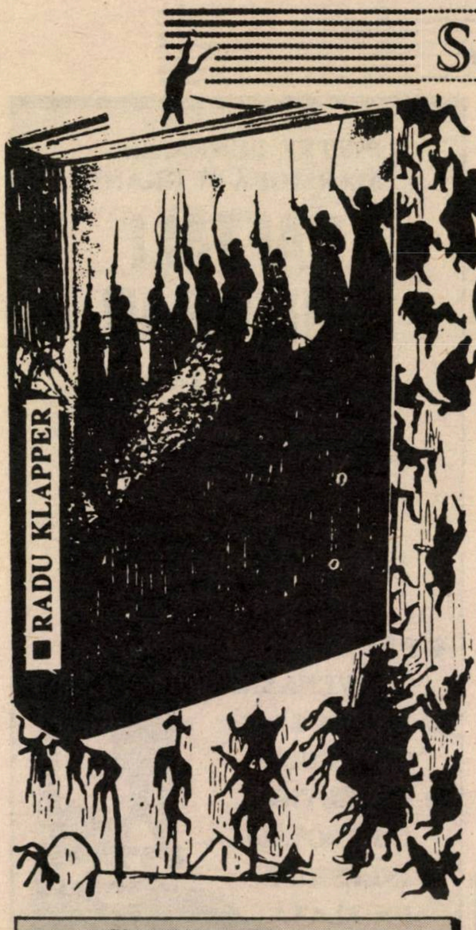

JURNALUL UNUI OBSEDAT

RADU KLAPPER

...Şi a început potopul. Abia s-au deschis larg ferestrele camerelor etanşe, au şi bătut gongurile: tot ce a trebuit să aştepte gata în umbră şi în tensiune, a ţîşnit la lumină; tot ce trebuia să aibă farmecul prospeţimii, să vibreze cu emoţia ineditului, a tremurat de fiorul absurd al aşteptării îndelungate, al întoarcerii la viaţă. Cel puţin pentru o lună, toate premierele israeliene au cîştigat o a doua semnificaţie de a fi fost pregătite "dinainte", dar a fi văzute cu ochiul de "după".

POKER CU VIITORUL

Semnalul l-a dat Centrul de dans al Casei de cultură "Bikurei ha-Etim". Tipică "producţie", cu atmosferă de serbare de sfîrşit de an, cu părinţi emoţionaţi şi prieteni convinşi din capul locului. Am nimerit acolo avînd convingerea că fenomenul artistic trebuie însoţit de la primii paşi; doar acest lung drum făcut împreună duce la privirea obiectivă şi exactă. Ne mai fascinează şi pokerul cu viitorul, alegerea calului pe care să mizezi, joc de noroc în care am cîştigat de cîteva ori, dibuind talentu-n faşă. Acum mizez pe Libi Zamir; o adolescentă cu tehnică precisă, dar şi cu strălucirea unei balerine (mari?) împlinite. Ii lipseşte poate o anumită bogăţie interioară şi acea bucurie a corpului în mişcare, pe care o are Aial Rubin, care nu-şi depăşeşte însă stîngăciile şi face încă eforturi prea vizibile. Un grup de aproape 20 tineri vizînd evident profesionalismul; din păcate puţini dintre ei dispun de muzicalitatea care scoate dansul din gimnastică.

Aceiaşi curiozitate ne-a dus şi la şcoala de teatru "Beit Zwi" două seri consecutive. Pentru început la Teatrul Bibliotecii, un soi de instituţie patronată de şcoală, adresîndu-se publicului larg şi punîndu-se în slujba proaspeţilor absolvenţi şi a studenţilor de excepţie. Pe afiş: piesa americană "Băieţii de la uşa din faţă", un document despre efortul de integrare a arieraţilor mintali în societatea normală; subiect dureros care cheamă, fireşte, la înţelegere şi căldură sufletească. Pe bună dreptate în cazul unui asemenea text, regia (Gadi Inbar) s-a retras discret în spatele actorilor. Ferindu-se de "naturalisme" clinice, limitîndu-se la simpla marcare a infirmităţii, Dani Rottenberg, Anat Tzadkoni şi mai ales Uri Ravitz au subliniat dimensiunea umană a dramei bieţilor lor eroi, care răspund cu căldură căldurii discrete a educatorului, interpretat excelent de Ami Dayan. Patru nume ce nu trebuie uitate. Pentru ce au făcut, pentru ce sînt capabile să facă...

OAMENII PĂMÎNTULUI ŞI PIRUETELE LOR

După liniştirea centrului ţării, a coborît spre Tel Aviv din Nordul de atîtea ori în trecut periclitat, Compania de dans chibuţiană. Cu o premieră absolută, pregătită demonstrativ în zilele războiului de o veche prietenă a formaţiei, coregrafa Flora Cushman, sosită anume să fie cu noi în zilele în care alţii fugeau. "Pomii cresc spre înălţimi" foloseşte Cîntecele populare ale lui Britten pentru un dans fluent, spunînd ceva despre calma plăcere de a fi în acord cu natura. Numai că dorind prea tare să facă "davka" constrîngerii şi tensiunii, a trecut pe lîngă orice dezvoltare dramatică şi a alunecat rapid în banalitate.

A rămas, bijuterie cu noi străluciri cu cît se învecheşte, "Jos, în Nord" - poate cea mai frumoasă şi mai împlinită dintre lucrările suedezului Matt Eck montate în ţară. Cu aparenţa unei prelucrări de dansuri populare înseilate într-o prea scurtă zi de vară polară, inovînd coregrafic atît de profund încît rezervă surprize la fiecare revizionare, lucrarea de o rară frumuseţe frustă şi brutală lasă impresia că în culisele ei foşnesc paginile lui Kirkegaard. Foarte "corporal", dansul acesta se potriveşte ca o mănuşă companiei. Nu cumva din pricină că este singura din lume în care balerinii, profesionişti, sînt ei înşişi oameni ai pămîntului?

NOAPTE RĂSTURNATĂ

La Municipalul din Haifa, în versiunea lui Roni Pincovici, "A 12-a noapte" începe ... în zori. In asemenea măsură un dezechilibru de distribuţie poate schimba sensurile unui text.

Periculos între periculoasele comedii shakespeariene, el se bazează pe multiplul joc al oglinzilor în care se privesc personajele (Olivia-Viola, Orsinio-Sebastian), sentimentele şi genurile (liric-grotesc). Pentru ca farmecul sau explozia - cum doriţi! - să se producă, termenii puşi să se oglindească unul în celălalt trebuie să fie de forţe egale. Ori regizorul Paster întrebuinţează în două dintre cele mai bogate roluri comice, doi actori cu fantezie şi multă personalitate (Şimon Israeli ca sir Toby şi Şalom Samuelov ca Malvolio), faţă de o garnitură de actori cu palide personalităţi, confundînd lirismul şi emoţia cu tot soiul de manierisme, în rolurile celor patru îndrăgostiţi. Ecuaţia este atît de strîmbă, încît nici nu are rost să te întrebi de ce a simţit nevoie regizorul să facă negrii (?!) din Viola şi fratele ei; încă o fantezie gratuită, amuzantă ce-i drept, într-un spectacol antrenant şi superficial, care are doar legături întîmplătoare cu ceea ce se spune pe scenă. În legătură cu Shakespeare rămîne doar Menahem Eini, care ştie să recite superbele versuri ale lui Feste-bufonul, să le facă auzite, şi ingenioasa idee de a-l pune pe căpitanul Antonio (Bentzi Hebroni), jucat de însuşi marele Will!, să fie îndrăgostit de... Sebastian.

UN EROU IMPUS DE NEVOIE

Indubitabil, eroul ciclului de balete "Rebound" ale companiei Bat Sheva este Iosi Iungman, un balerin tînăr, intrat doar toamna trecută în ansamblu. L-au ajutat, în afară de talentul său, condiţiile hai să le spunem "obiective". Din pricina politicii de repertoriu a actualei conduceri artistice, din pricina ... furtunii din Deşert, compania a rămas cu trei (3!?!) balerini, dintre care unul, Philippe Blanchard, a descins din Elveţia abia după încheierea războiului. Să-ţi demonstrezi aptitudinile este mai simplu cînd ai numai doi concurenţi, nu şase sau şapte, cîţi erau în octombrie '90! Iungman este un norocos: coregrafa americană Elisabeth Streb l-a distribuit în "Little Ease", un solo consumat într-o cutie cam de dimensiunile corpului, în care a trebuit să se zbată, să se chircească, să se izbească. De-o dată tot patetismul corpului său slab, al obrazului ars de secrete focuri interioare, a transformat în dans şi emoţie ceea ce nu era decît un steril şi pretenţios experiment.

■ *Unul dintre zguduitoarele momente din "Jos, în Nord"· prostul satului caută căldura corpului feminin în scurta vară polară.*

În reluarea "Scufundării Titanicului", pe care coregraful Ohad Naharin a trebuit s-o concentreze din cauză de lipsă la apel a cîtorva balerini (repeziţi prin ţări mai calde), Iungman a arătat că dincolo de tragism, dispune de o subtilă sensibilitate muzicală.

Una peste alta, premiera Bat Shevei a fost o seară bună. În fond, nu descoperi la fiecare premieră un balerin excelent.

●
H.O.R.
O ADRESĂ NOUĂ:
STR. ALEXANDRU IANAI 3
TEL AVIV
●
TEL: 5466502; 5468444
●

PIETRE FUNERARE,
MARMORĂ ŞI GRANIT
NAFTALI FRIEDMAN
Fost Engler Friedman,
din Bucureşti,
Şoseaua Giurgiului
şi Filantropia

T. A. - KIRIAT SHAUL
Tel.: 471594, 476279

- PREŢURI CONVENABILE
- VENIM LA DOMICILIU
- EXECUŢIE IREPROŞABILĂ
- ÎNLESNIRI DE PLATĂ

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
●
SE PRIMESC COMENZI
ATÎT PENTRU KIRIAT SHAUL
CÎT ŞI PENTRU HOLON

ANUNŢURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI - IAFFO
TEL. 03-744787

SPECTACOL
Cinema

■ CORNEL SAFIRMAN

"Oscar"-ul a fost şi rămîne una dintre cele mai rentabile uzine de fabricat idoli. Anul acesta: filmul *Dansînd cu lupii* (7 distincţii) şi creatorul său actorul- regizor- producător Kevin Costner. Am urmărit şi eu retransmisia festivităţii de la Los Angeles (în rezumatul prezentat de televiziunea israeliană – cine o fi avut nefericita idee de a suprapune traducerea în ivrit peste textul rostit în limba engleză făcîndu-le astfel pe amîndouă neinteligibile?). Aceeaşi desfăşurare de forţe spectaculare, acelaşi fast, acelaşi kitsch. A existat totuşi un moment de adevăr: apariţia pe scenă a actriţei Sophia Loren, sosită la Los Angeles pentru a i se decerna un Oscar onorific ("Grazie, America!"). Un premiu care onorează un actor sau un Actor care consolidează prestigiul unui premiu? Cine pe cine onorează?

În rest, ca de obicei, un palmares controversat. Nu însă, se pare, şi la categoria scenarii originale, unde lucrurile au fost mai clare. Ne oprim astăzi la două filme care au candidat la această categorie. Unul care a cîştigat, unul care a pierdut.

● "Fantoma" (*Ruah Refaim*, titlu original: *Ghost*), S.U.A., 1990. Regia: Jerry Zucker; cu: Patrick Swayze, Demi Moore, Whoopy Goldberg.

Un film cu fantome în care de fapt nu este vorba despre fantome. Sam Wheat, funcţionar la o bancă din New York este omorît în plină stradă, sub privirea îngrozită nu numai a iubitei sale (sculptoriţa Molly Jensen), ci chiar a lui însuşi, ...devenit fantomă. La adăpostul noii sale existenţe (fantomatice!), putîndu-se deci introduce în orice mediu fără a fi de nimeni văzut – Sam va reuşi să afle cum. cine şi de ce l-a omorît: Carl, "prietenul" şi colegul său de la Bancă, tocmise un ucigaş ca să-l suprime, aflînd că el, Sam, este pe punctul de a descoperi maşinaţiunile sale frauduloase operate pe ordinatorul Băncii. În urma unui lanţ de întîmplări amuzante, Sam (cel de dincolo!) va reuşi să o pună în gardă pe iubita sa Mollie asupra pericolelor ce o pîndesc. Şi asta cu ajutorul unei mijlocitoare negrese "specializată" în excrocarea clienţilor creduli, care îşi va descoperi, cu această ocazie vocaţia reală de a comunica cu fantomele. Finalul – bineînţeles – satisface toate cerinţele happy-end-ului american – o face însă cu firesc, cu fantezie şi cu un gram de umor. Iubirea – credinţa în ea, puritatea ei – va izbîndi, în ciuda matrapazlîcurilor întreprinse de aşa zisul prieten şi de ucigaşul tocmit cărora li se rezervă doar dreptul de a ajunge în... infern.

Obişnuim să spunem deseori: film bine făcut. Acesta este un model. Atuurile sale au fost sesizate cu exactitate anul acesta şi de membrii Academiei Americane de Film care au recompensat cu cîte un Oscar pe doi din creatorii de excepţie ai acestui film: autorul scenariului şi dialogurilor, Bruce Joel Rubin – o fantezie debordantă în alternarea suspensului cu comedia şi lirismul, ce conferă peliculei o alură spectaculoasă şi impresionantă – şi actriţa Woopi Goldberg interpretînd-o pe mijlocitoarea Oda Mae Brown – un personaj secundar care se impune în prim-planul atenţiei printr-o explozie de temperament şi umor. Ar mai fi de notat sinceritatea de expresie a actriţei Demi Moore (Molly) şi abundenţa de efecte speciale (trucaje) controlată cu mînă sigură de regizorul Jerry Zucker.

O comedie poliţistă care reuşeşte să-şi depăşească propria sa condiţie, un film care te stimulează să cauţi în tine – în resursele tale, spectatorule! – puterea de a crede în veşnicia unui sentiment. Puterea de a crede.

● **"Alice"**, S.U.A., 1990. regia şi scenariul: Woody Allen; interpreţi: Mia Farrow, Joe Mantegna, William Hurt.

Cine este eroina noului film al lui Woody Allen? O femeie încă tînără după o căsătorie de 16 ani, bine situată şi care are tot ce-şi poate dori o femeie la vîrsta ei: un bărbat prezentabil şi bogat, doi copii delicioşi pe care îi adoră şi cărora le poate oferi tot ce-şi doresc, o casă dintre cele mai luxoase şi confortabile, după ultimele standarde ale societăţii americane de astăzi, o existenţă cotidiană lipsită de griji pe care şi-o împarte deopotrivă între coafor, esteticiană şi cumpărături. Într-un cuvînt, Alice este prototipul femeii fericite. Şi totuşi... un bărbat care vine să-şi aştepte copilul de la şcoală în acelaş timp cu ea o tulbură, o neliniştește. La sfatul prietenelor, se încredinţează unui vraci modern care profesează acupunctura – Dr. Yang. Prin hipnoză el reuşeşte să cunoască toate nemulţumirile lui Alice faţă de ea însăşi şi... să-i prescrie ierburile menite să-i schimbe viaţa. Relaţia lui Alice cu doctorul Yang, cu leacurile şi puterile sale, incită fantezia lui Woody Allen, oferindu-ne cîteva din cele mai suculente

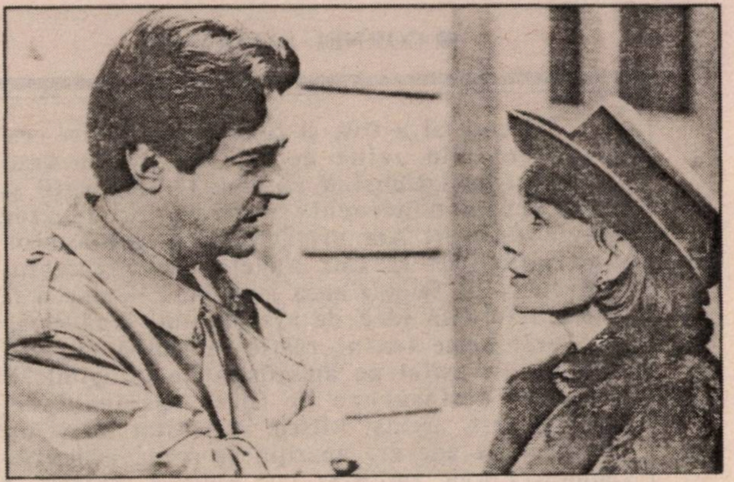

Mia Farrow şi Joe Mantegna: fericită, fericită, dar...

secvenţe ale filmului. Printre ele – de remarcat aceea în care Alice – investită cu puterea de a deveni invizibilă – se insinuează în existenţa propriului ei bărbat, a amantului şi a prietenelor sale, făcînd descoperiri nebănuite. Sigur că în urma tuturor acestor demersuri eroina va reuşi să devină... femeia dorită.

Iubitorii filmelor lui Woody Allen, vor regăsi aici ironia şi fantezia cu care sînt deja obişnuiţi. Nenumărate motive de satisfacţie în această direcţie. Construcţia scenariului – dincolo de portretul eroinei principale căreia Mia Farrow i-a dat strălucirea necesară – mi s-a părut însă mai puţin precisă, relaţiile între personaje mai puţin motivate. Iată-l deci pe Woody Allen ratînd anul acesta – pentru a cîta oară? – un Oscar (pentru scenariu) în favoarea celuilalt film la care ne-am referit mai sus. Pe drept.

Javetz

Să fiu cinstit (în fond, de ce nu?) şi să spun pe-a dreaptă: emisiunea "Vieţi ca acestea", redactată de Amos Ettinger şi consacrată lui Zwi Javetz, m-a bucurat din multe şi variate motive.

În primul rînd, fiindcă eroul programului a fost unul de-ai noştri: născut şi crescut la Cernăuţi, tînărul (de fapt, adolescentul) Javetz a reuşit, în anii războiului, să evadeze dintr-un tren, păzit de soldaţii români, care se îndrepta spre Transnistria şi să ajungă – via un vapor ce pleca din Constanţa – în Eretz Israel.

În al doilea rînd, fiindcă omul a vorbit, simplu şi firesc, despre originea sa, mărturisind (era să zic că *a dat în scris*) că e de felul său din România; nu din Estul Europei, nu de "undeva din Europa" nu, carevasăzică, precum atîtea alte vedete israeliene care – fie din frică rău mirositoare de principiu (aşa-e-mai-bine-las'-că-ştiu-eu), fie din *calcule* geniale (trebuie-să-ne-punem-bine-cu-polonezii) îşi ascund izvoarele de Podul Iloaiei sau Slobozia.

În al treilea rînd – şi tot în această ordine de idei (nobile!) fiindcă, doi români vestiţi ai Orientului Mijlociu, actorii Lia Koenig şi Zwi Stopler au venit, la această emisiune-surpriză cu o sticlă de ţuică românească cinstită şi trei ţoiuri (nu pahare – ţoiuri, să fim bine înţeleşi), pentru a ciocni cu eroul serii şi a mărturisi ei înşişi, fără jenă şi politicale, că avem de-a face cu un român, cu un fiu al *tribului* nostru. Îmi venea, în clipele acelea (îmi vine şi acum, cînd scriu aceste rînduri) să-i îmbrăţişez pe cei doi mari actori *ai noştri* pentru onestitatea lor de suflet, pentru faptul că au vrut să spună că da, da, da, ei – ca şi prietenul lor Zwi Javetz – sînt de felul lor din *România*. (repet: Ro-mâ-ni-a) şi că, spre deosebire de-atîtea jigodii binecunoscute nouă (hai să nu dăm nume, că nu e frumos) se mîndresc cu pămîntul în care au crescut. Cu pămîntul în care talentele lor – mari – s-au format, s-au şlefuit, s-au rafinat pînă la strălucire.

În al patrulea rînd, fiindcă – istoric de reputaţie naţională şi internaţională, somitate în materie de analiză a imperiului roman, creator (ctitor – se spune pe româneşte) al Universităţii tel-aviviene, decan al facultăţii de istorie de la Ramat Aviv, doctor "honoris-causa" al cîtorva zeci de mari universităţi ale globului, laureat al Premiului Israel, etc. etc. (mulţi de etc.) Javetz – duşman (de moarte) al "seriozităţii" şi "gravităţilor" universitare s-a mărturisit ca un fanatic... al football-ului. Da. Da. Da. Iar această anti-scorţoasă atitudine (echivalentă cu un stil de viaţă şi o morală) se exprimă prin faptul – scandalos pentru mulţi oameni "serioşi", pentru multe firi "ştiinţifice" prin faptul că Profesorul nu se sfieşte să recite (ca şi cum ar spune ceva pe latineşte din Cicero) echipa de football a Italiei din 1938, campioană mondială sau formaţia Manchester United din 1950. Pas cu pas. De la portar la half-centru şi de la extremastîngă la inter-dreapta (inclusiv antrenorul).

În al cincilea rînd, fiindcă (şi-acum intrăm în zona fierbinte şi f. nervoasă a politicii), ne-a fost dat să vedem că Zwi Javetz, om cu vederi de *stînga* (gen "Ratz", "Mapam" etc.) în materie de politică a Israelului (carevasăzică faimosul "proces de pace") este prieten cu deputatul Rivlin, partizan al Likudului, deci situat la polul (cu totul) opus. Javetz vrea să cedăm toate *teritoriile* (fiind dispus să discutăm chiar şi statutul Ierusalimului), în vreme ce Rivlin, cum ştim – militează – şi încă cum! – pentru Eretz Israel-ul întreg, cu Iehuda, Shomron şi Gaza înăuntrul Statului.

Ei bine, faptul că doi oameni, aflaţi pe poziţii politice diametral şi categoric opuse, pot fi prieteni, că discută "normal", că se îmbrăţişează, că se iubesc (aşa cum am văzut la emisiunea cu pricina) m-au făcut să fiu optimist, să alung ideile mele negre şi să strig: avem o şansă, nu e cazul să ne spînzurăm, nu e cazul să ne-aruncăm în Hayarkon!

LUCULLUS

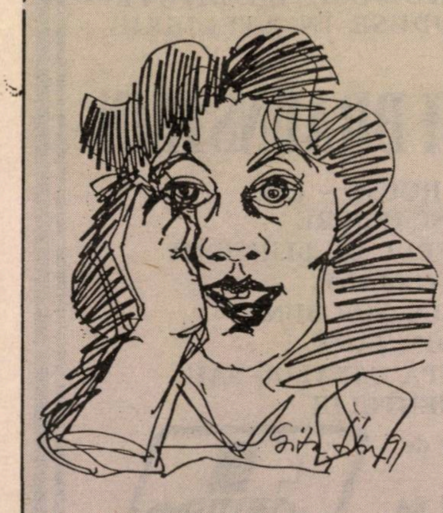

Gita Sion lipseşte din paginile desenate de Godell. Înfricoşată la gîndul de a se da pe mîinile unui caricaturist confrate, colaboratoarea noastră a preferat să-şi facă (mai cu milă) autoportretul.

Astă-seară nimeni să nu doarmă
Că pe Gică îl sărbătorim,
Asta-i cea mai veselă alarmă
Ca de ziua lui să... nu dormim!

Ţine-o pe sol,
Ţine-o pe fa,
Haide nea Gică, nu te lăsa,
Nu te lăsa
Şi să ciocnim,
Pînă la... "mea ve esrim"!

MAMAIA מַאמַיָה

Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE
•
AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
•
RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

CE LEGĂTURĂ ESTE ÎNTRE GICĂ PETRESCU ŞI EROII REPORTAJULUI NOSTRU DE LA PAG. 19

...O legătură clară şi simplă (ca bună-ziua). Marele şansonetist român este – acum cînd a împlinit 75 de ani de viaţă şi 50 de ani de teatru – într-o formă de zile mari.

Asemenea celebrilor bătrîni ai cîntului, Maurice Chevalier sau Charles Trenet, strălucitori la vîrsta patriarhală, Gică rîde, cîntă şi dansează ca-n tinereţea sa, prima dintre ele.

Aşa cum vom avea prilejul să vedem, cu ochii noştri, curînd, cu prilejul spectacolelor pe care meşterul cîntecelor de pahar le va da în Israel.

M. RAF.

SPECTACOL

TRIO SHAVIT

Muzica – aidoma tuturor celorlalte arte – este un limbaj, o formă de comunicare născută sub imperiul necesităţii exprimării unor sentimente spre a transmite mesajul celor mai tăinuite colţuri de inimă şi suflet, receptoarelor sensibile la frumos. În universul unduirilor sonore, muzica de cameră înseamnează un capitol aparte, prin caracterul specific al *comuniunii* de idei împrumutat de către compozitor spiritului îngemănat al formaţiei căreia fusese destinat opusul. Prin urmare, în complexul artei sonore, muzica de cameră constituie unul dintre subiectele cele mai sensibile – şi dificile – piatră de încercare pentru toţi interpreţii.

Trio *Shavit* format din muzicieni de vîrstă liceeană, Ariel Shamai – vioară, clasa a X-a, Hila Karni – violoncel, clasa a X-a şi Ron Regev – pian clasa a IX-a, a încîntat publicul prezent în sala Muzeului Tel Aviv cu un program exigent şi dificil. Recitalul a recapitulat succesul formaţiei repurtat în turneul susţinut peste hotare, la Lisabona, Madrid, Barcelona şi Paris! Programul a cuprins "Trio în Sol major" K. V. 546" de Mozart, "Trio op. 1 nr. 1 în Mi bemol major" de Beethoven, "Trio op. 87" de Brahms şi "Divertimento" de Daniel Shalit. Dincolo de dificultăţile tehnice stăpînite cu dezinvoltură, tinerii muzicieni au imprimat suportului sonor semnificaţii emoţional-afective dintre cele mai diverse, formulate desluşit prin intermediul *artei* interpretative.

Dacă transparenţa muzicii lui Mozart s-a validat printr-o expresivitate limpede coroborată cu o reticentă sensibilitate, textul beethovenian a dobîndit forţă de exprimare prin intermediul imaginii transfigurate a intensităţii dinamice şi a virtuozităţii instrumentale. Filtrată mult prea mult, muzica tensionată construită pe principiul contrastelor puternice, altminteri caracteristică artei lui Brahms, a rămas exploatată doar parţial; diminuată (sonor) excesiv, paleta coloristică s-a redus considerabil conducînd, firesc, către restrîngerea posibilităţilor în formulare. Tălmăcirea şi-a redobîndit caracteristica dezinvoltă odată cu "Divertimento" de Daniel Shalit, muzică în care discursul curgător de limbaj hotărît contemporan se contopeşte în mod firesc cu tipare formale de tip clasic, iar umorul este prezent în mod natural şi subtil aproape tot timpul în diverse ipostaze: parodii de manierisme, onomatopee...

Arta tînărului "Trio" transformă fapte păstrate pe ecranul memoriei în unde sonore revărsate cu deosebită generozitate comunicînd parcă, cele mai ascunse gînduri ale spiritului zăgăzuit în destăinuiri...

SOFIA GELMAN

NE-AM PLASAT PE LOCUL I

★ PRINTRE CELE MAI BUNE MAGAZINE DIN ŢARĂ.

★ AM PRIMIT DISTINCŢIA DE ONOARE PENTRU LUCRU DE CALITATE, PENTRU SERVICIUL CONŞTIINCIOS, PENTRU PREŢURI MODESTE ŞI PENTRU FRUMUSEŢEA BIJUTERIILOR PRODUSE ÎN ATELIERUL NOSTRU.

1991

SANDU şi RAMI BRAUNSTEIN

The JEWERLY HOUSE – LTD.
CASĂ DE ÎNCREDERE
★ MAGAZINUL ŞI ATELIERUL DE BIJUTERII AL ALIALEI ROMÂNE,
★ UNUL DINTRE CELE MAI BUNE MAGAZINE DIN ŢARĂ
★ PRIMIM COMENZI DUPĂ CATALOG SAU CERINŢA CLIENTULUI

TRANSFORMĂRI (şi cu aur de la clienţi), REPARAŢII
TEL AVIV, STR. SHENKIN 8A
(lîngă Allenby), Tel. 200916

DESCHIS ZILNIC 9 - 19
(FĂRĂ ÎNTRERUPERE).
VINERI 9-14.
PRIMIM VISA ŞI ISRACARD.

התואר והמוצר המובחר 1991

MARICA BELIGAN

LOZUL CEL MARE

"Există numai două familii în lume: cei care au şi cei care n-au."
Cervantes

Cînd a văzut lozul cu numărul 79136 – şi-a spus: ăsta-i lozul cîştigător.

Apoi, apoi s-au întîmplat fel de fel de lucruri ciudate...

Iar ciudate e puţin spus.

Prăpădit, fără căpătîi, lefter, rătăcea fără rost pe străzile oraşului. Se oprea din cînd în cînd în faţa vreunei vitrine. Contempla cu o încîntare aproape copilărească brăţările, colierele şi cerceii, admirînd cu pricepere de artist cizelura metalului şi strălucirea pietrelor.Cu riscul de a-şi atrage privirile strîmbe ale vînzătoarelor, în faţa magazinelor de lenjerie femeiască, îşi lipea fruntea de geamul vitrinei şi rămînea aşa multă vreme ca pierdut într-un vis nesfîrşit. Îi plăceau la nebunie dantelele şi zorzoanele care împodobesc într-un chip fermecător desuurile femeilor. Într-un chip fermecător şi inutil, ceea ce le accentua farmecul. Simfonia de roz, portocaliu şi alb transparent îl îmbăta parcă.

Vitrinele marilor modiste îl atrăgeau deopotrivă. Dar i se părea că pălăriile fără cap aveau adesea un aer rătăcit şi stingher. Se sprijineau cu un soi de tristeţe şi neîncredere pe suportul bine lustruit pe care le aranjaseră modistele. Şi totuşi, cîte o pălăriuţă mică, din puf, evoca intimitatea şi căldura unui cuib. Fu apucat de dorinţa nestăpînită de a mîngîia uşor acele mici capodopere făgăduite unei glorii efemere. Capetele frivole se plictisesc şi ele de ceea ce le ocroteşte ori le înfrumuseţează.

Pe scurt, vederea a tot ceea ce era rafinat, superfluu sau pur şi simplu frumos îi încălzea sufletul.

Îşi continua plimbarea cu pas liniştit, măsurat.

Soarele strălucea. Vremea era dulce, călduţă.

Se străduia să-şi ţină braţele bine lipite de trup, ca să ascundă – pe cît se putea – haina descusută într-o parte. Poziţia braţelor îi dădea o rigiditate de manechin, care însă nu-i displăcea.

"Am o înfăţişare de lord englez", îşi zise, cu uşor zîmbet pe buze.

În clipa aceea privirea îi căzu pe vitrina unei farmacii. Se opri doar ca să-şi admire imaginea proaspătă de gentleman anglo-saxon, care îi apăru în supraimpresiune pe nişte suluri de cauciuc pentru tratamentul celulitei. "Frămîntă, desprinde, elimină... Doamnelor, nu mai staţi pe gînduri. Pierdeţi X kg în X zile fără cel mai mic pericol..."

Dar el nu văzu decît propriul lui chip. Cu toată rigiditatea, propria siluetă nu-i apăru cîtuşi de puţin britanică.

"Arăt totuşi foarte demn", se convinse singur, strîngîndu-şi mai tare braţele. Şi a arăta foarte demn nu e puţin lucru...

Nu se grăbea. Avea toată ziua în faţă ca să hoinărească. Avea toată ziua în faţă ca să crape de foame.

Deodată fu cuprins de un fel de vîrtej. Ceva nemaipomenit de strălucitor îl ţintui în loc. Era o potcoavă, învelită cu foiţă de aluminiu de la pachetele de ciocolată. Potcoava trona peste nişte bilete de loterie şi strălucea în soare de parcă voia să fascineze trecătorii.

Rămase nemişcat lîngă micul chioşc al vînzătoarei. Luă automat o atitudine de om care se gîndeşte, uşor încruntat, şi închizînd cu voluptate ochii răniţi de lumina prea vie.

Vînzătoarea, o bătrînică intrată la apă, cu pleoape grele, morfolea o banană. Omul ridică ochii spre ea. Avu o tresărire de dezgust văzîndu-i dinţii înnegriţi care se înfigeau fără nici o jenă în carnea tandră şi albă a fructului. Bătrînica, simţindu-i privirea, puse restul bananei în poala prăfuită şi, din obişnuinţă, adresă cel mai agăţător surîs clientului potenţial: "Doriţi un bilet, domnu? zise ea cu voce hodorogită. Tragerea astă-seară!"

El nu răspunse. Ce-ar fi putut răspunde?

Zîmbetul bătrînicii încremeni. Omul ăsta îi dădea un soi de nelinişte. Privirea lui fixă o speria puţin. Clipi din ochi.

Apoi avu senzaţia că se petrece în jurul ei ceva extraordinar. Dar bietul ei creier amorţit de rutină nu izbutea să se adapteze la situaţii mai complicate. Curiozitatea sau teama erau înecate într-o desăvîrşită îndobitocire. Aşteptă deci ca ciudatul personaj să se dezvăluie singur.

În cele din urmă, ca şi cînd i-ar mai fi rămas ceva mărunţiş, el se scotoci prin buzunarele pantalonilor şi scoase... o linguriţă. Căldura coapselor o încălzise uşor. El o privi fără să înţeleagă, aproape prosteşte. Ce căuta linguriţa asta în buzunarul lui? Atunci îşi aminti că îi folosea coada drept încălţător. Fiindcă nu-şi punea niciodată pantofii scîlciaţi fără încălţător. Ex-nobleţea obligă. Era un rafinament de care nu s-ar fi putut lipsi niciodată. Se gîndi că o băgase probabil în buzunar din distracţie. Ideea i se păru amuzantă. Zîmbi uşor, cu ochii fixaţi asupra linguriţei.

Speriată, vînzătoarea avu o strîmbătură de spaimă. Un om care se plimbă cu o linguriţă în buzunar te pune pe gînduri. El zîmbi iar, apoi se îndreptă cu paşi mari, urmărit de privirea încărcată de dispreţ a vînzătoarei.

Acum se strecura prin mulţime cu capul sus, degajat, cu umerii traşi înapoi.

Îşi alesese biletul. Era stăpîn pe situaţie. Numărul suna vesel în capul lui: 79.136... 79.136... 79.136...

Era lozul care stătea încadrat în semicercul potcoavei argintate. Un bilet frumos reprezentînd o femeie frumoasă, cu un spic frumos de grîu în mînă şi cu nişte aripi frumoase pe frumosul ei spate. Naivitatea şi culorile mîngîietoare ale biletului îl încîntaseră. Dar, în clipa în care a văzut numărul, a avut dintr-o dată, ca o sclipire, certitudinea că aceste cinci cifre vor cîştiga lozul cel mare. Nu era vorba de o speranţă, ori de un presentiment, nu. Ştia. Ştia că cele cinci cifre vor fi cele cîştigătoare.

Această siguranţă în norocul lui îl umplu de bucurie. Se simţi dintr-o dată minunat, plutind parcă. Mersul îi deveni graţios şi sprinten. Uită de haina descusută şi îşi mişcă braţele în voie. Nu-şi mai simţea maţele chiorăind de foame, nici băşicile de la picioarele fără ciorapi, chinuite de pielea pantofilor. Totul se lumină. Devenea un elf. Fericitul cîştigător. Totul era frumos, ca femeia aceea de pe biletul din mijlocul potcoavei. Totul era simplu şi uşor. Totul fusese hotărît – undeva, de altcineva.

"Am să cîştig! Am să cîştig!... Am şi cîştigat..."

O imensă euforie îl cuprinse. Fericirea îi scălda obrazul, ochii i se strîngeau maliţioşi, gura se îndulcea într-un surîs plin de beatitudine, un surîs de sfînt ori de ascet.

Oamenii cu care se încrucişa se dădeau la o parte ca să-l lase să treacă. Ei scrutau cu invidie trăsăturile acestui om atît de vizibil fericit, vrînd parcă să se înfrupte şi ei cu o părticică din fericirea lui. Dar invidia lor era zadarnică. Poţi invidia un om care zboară, dar prin ce miracol să-i împrumuţi aripile, dacă nu ştii tu însuţi să zbori?

El nu vedea pe nimeni. Era prea pătruns de darurile lui fabuloase. Ce nevoie mai ai să vezi, cînd eşti vizionar? Mulţumi cerului că i-a dăruit această infinită revelaţie. Se simţea în sfîrşit plin de siguranţă şi de încredere în sine.

"Am să cîştig lozul cel mare! Am să cîştig lozul cel mare! Am cîştigat lozul cel mare"...

Şi binefăcătoarea căldură îi pornea din măruntaie, îi umplea pieptul, îi regenera sîngele.

O clipă, un regret vag era cît pe ce să întunece această uluitoare bucurie: "Ce păcat că n-am putut cumpăra biletul ăsta! Dacă aş fi avut cîţiva gologani... Nu era prea scump... Eh! Atîta pagubă! cel puţin am satisfacţia că banii nu-mi vor murdări triumful. Va fi triumful spiritului pur asupra vanităţii materiale..."

Merse şi tot merse ceasuri întregi. Dar, gîndindu-se întruna la fericirea lui, o uzase şi o gusta mai puţin. Simţi atunci că-l cuprinde oboseala. Intră în grădina publică, alese o bancă izolată şi aţipi aproape imediat. O fetiţă se apropie de el. Uimită de lungimea firelor de păr pe care omul le avea la glezne., ea trase, din curiozitate ştiinţifică, trei fire ca să le verifice autenticitatea. Omul nu tresări. Şi firele erau autentice. Liniştită, fetiţa se îndepărtă, preocupată să facă alte descoperiri. Mai mulţi trecători veniră, rînd pe rînd, să se aşeze pe bancă. Unii se uitau cu emoţie la acest om sărman care zîmbea în somn. Se odihnea liniştit şi senin. Faţa lui avea o expresie purificată şi copleşită totodată. Stătea absolut nemişcat. Cum nu se deştepta din somn, oamenii plecau mai departe, cu regretul că n-au putut răspunde zîmbetului lui măcar cu un zîmbet.

Cînd se trezi în sfîrşit, era aproape noapte. Îşi plimbă încet privirea în jur. Grădina publică era pustie. Simţi totuşi un miros groaznic, de cîrnat cu usturoi. Aşezat la celălalt capăt al băncii, un om mînca o cină jalnică dintr-un ziar. I se întoarse stomacul pe dos; se pregăti să plece. Dar deodată, din străfundurile memoriei, se auzi ca un ecou: tragerea astă-seară... Tragerea astă seară...

Atunci fu cuprins brusc de o teroare cumplită. Îndoiala îi pătrunse pînă la măduvă: dacă certitudinea lui era falsă, era doar produsul foamei şi al mizeriei?

Ochii îi căzură pe ziarul de seară pe care consumatorul de cîrnaţi cu usturoi şi-l pusese pe genunchi.

– Iertaţi-mă, domnule. Vreau să mă uit puţin la ziarul ăsta. Vi-l dau imediat.

Fără să aştepte reacţia omului, i-l smulse. De stupefacţie şi cu pîinea înghiţită strîmb celălalt se înecă. Fără a-şi schimba cîtuşi de puţin comportarea, el căută febril rezultatul tragerii loteriei. Tremura din tot trupul ca scuturat de friguri. În seara asta, refuza cu încăpăţinare să mai fie încă o dată un învins al vieţii. O ameţeală îl cuprinse cînd citi dintr-o privire:

"...Numărul 79.136 cîştigă lozul cel mare de 5 milioane de franci, care pot fi încasaţi de la cea mai apropiată bancă, începînd de la..."

Îşi înghiţi saliva. O dată, de două ori, de trei ori, apoi urlă:

– Am cîştigat... Am cîştigat... Am cîş... ti... gaat!...

– Ce-ai cîştigat, nene? întrebă îngrijorat proprietarul ziarului, înghiţind ultima bucată de cîrnat.

– Uită-te domnule! Uite aici! Vezi? Numărul 79.136!

– Da, văd... şi?

– E numărul pe care l-am ales eu, înţelegi? Am cîştigat lozul cel mare! 5 milioane de franci... bani gheaţă!

Celuilalt îi căzu felia de pîine uscată care-i rămăsese în mînă. Se apropie repede de tovarăşul lui de bancă. Ochii i se făcură mici din pricina atenţiei.

– Domnule... eşti sigur de ce spui?

– Absolut, sigur sută-n sută, fără nici o îndoială!

Simţea nevoia să facă tot felul de gesturi dezordonate, să cînte, să danseze ca să se elibereze de prea plinul bucuriei care îl cuprinsese. Exploda. Se ridică într-un salt nebun şi începu să sară în sus.

– La revedere, amice, zise. La revedere şi noroc!

Sări din nou de cîteva ori pe loc apoi o luă la goană, neştiind nici el încotro.

– Ei! Stai niţel! îi strigă celălalt. Nu fugi aşa! Stai, pentru Dumnezeu, idiotul dracului...

Fericitul cîştigător al lozului cel mare se întreba mirat de ce omul cu cîrnatul alerga aşa de tare după el. Frînă, se întoarse şi-i zîmbi...

A doua zi se putea citi în ziare – la fapte diverse, următoarea ştire:

"În grădina publică a fost găsit trupul neînsufleţit al unui bărbat asasinat în chip sălbatic. Ucigaşul a dat şapte lovituri de cuţit în spatele victimei. În hainele cadavrului, poliţia nu a găsit decît o pilă de unghii, o batistă murdară şi o linguriţă".

HITACHDUT OLEI ROMANIA
IERUSALIM

La apariţia

MINI 50 MUM

calde felicitări şi urări
de noi succese

Preşedintele Hitachdut Olei Romania
IERUSALIM
ZWI ROSEN

ION ATLAS VĂ INVITĂ SĂ CĂLĂTORIŢI ÎN TOATĂ LUMEA PLĂTIND VOIAJUL DVS ÎN 18 RATE LUNARE !*
(BILETE DE AVION, EXCURSII, ODIHNĂ, TRATAMENTE, ETC.)

★ ANUNŢ IMPORTANT PENTRU OASPEŢII DVS. TURIŞTI DIN ROMÂNIA ! ★
ARANJĂM ASIGURARE DE BOALĂ (VIZITĂ LA DOCTOR, INTERNARE ÎN SPITAL) PENTRU PERIOADA VIZITEI ÎN ISRAEL A TURIŞTILOR DIN STRĂINĂTATE.

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

ION ATLAS
"GORDON TOURS"
STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV
☎ 5440767 (5 LINII)

* PLATA ÎN RATE NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRŢI DE CREDIT, CU DOBÎNDĂ LEGALĂ.

GETTA BERGHOFF

skud 91

• Oamenii puneau bileţele la Zidul Plîngerii • Vreau să studiez religia budistă • Şacalii cu mască de gaze • Să mă ierte Tribunalul Suprem. Şi preşedintele Bush • Cu tranzistorul după mine • O ancoră numită Nahman Shai.

S-au desprins filele din calendar deopotrivă cu frunzele îngălbenite în toamna aceasta tîrzie, o toamnă neasemuită cu niciuna, o toamnă despre care nici vatikimii nu-şi amintesc să mai fi fost vreodată. Un cer încărcat de nouri grei întuneca lumina zilei. Inima în noi bătea împovărată. Cu o răbdare de înţelepţi îl ascultam pe eroul zilei, acest duşman al Israelului, actor de scurtă şi tristă faimă ce-şi juca rolul principal în stagiunea de toamnă a anului 1990. Gura lui de şarpe arunca venin împotriva poporului nostru, la fel ca Aman, Antiohus al patrulea, Vespasian şi Titus, Adrian, Constantin, Richard Inimă de Leu, Isabela, Nicolae întîi, un Hitler şi un Stalin, ultimii rostogoliţi în groapa istoriei...

Atîta vrajbă şi ură îndreptată împotriva noastră i-a înspăimîntat pe slujitorii Domnului, făcîndu-i să caute în Thora psalmi potriviţi ceasurilor de restrişte. La o emisiune matinală de radio se recomanda copiilor să citească la şcoală, timp de două ore, psalmi pentru pace. La Zidul Plîngerii se perindă zilnic pelerinii. Personalităţi prezente în aceste zile în Israel pun bileţele între zidurile sfinte, rugîndu-se pentru pacea poporului nostru. Cu 36 de ore înaintea ceasului hotărîtor religioşii recomandau să se citească din învăţăturile lui Irmiahu (Eremia 51), în timp ce în localurile de noapte telaviviene tineretul petrecea parcă ultimele nopţi înaintea apocalipsului...

Ameninţaţi cu folosirea armelor chimice şi bacteriologice, israelienii au dat năvală în magazinele totdeauna supraîncărcate cu marfă, cumpărînd de astă dată apă minerală şi alimente conservate. Mai mult decît cu alimente, oamenii se aprovizionau cu bicarbonat de sodiu, recomandat pentru spălarea plăgilor. Mare căutare are şi banda de lipit, care va fi folosită pentru protejarea geamurilor şi etanşarea camerelor. La televizor ne-au fost rezervate multe ore cu filme explicative pentru a ne pregăti sufleteşte şi mai ales "tehnic", ca fiecare să ştie cum să folosească măştile contra gazelor toxice, primite încă din vară, cînd eram convinşi că le vom folosi de sărbătoarea Purim-ului cu haz şi voie bună... Aparatele de radio au fost încărcate cu baterii proaspete dintre cele mai puternice şi televizorul a fost mutat în camera etanşă împreună cu apa minerală, medicamentele de prim ajutor şi benzile de etanşat uşa în urma noastră...

Lior, copil încă, urmăreşte evenimentele cu o curiozitate exaltată. M-a chemat să-mi spun părerea despre felul cum a pavoazat geamurile cu bandă de lipit după modelul drapelului englez şi, aşteptînd confirmarea mea admirativă, m-a întrebat:

– Cît o să ţină războiul?

În ultimele zile am încercat să-l pregătesc sufleteşte pentru cazul în care atacul ne-ar surprinde pe fiecare în alt loc. L-am rugat deci ca în cazul cînd va fi eliberat de la şcoală, să vină de urgenţă acasă şi să urce la ultimul etaj spre acoperişul deschis. În cazul unui atac cu gaze e de preferat să te afli la înălţime, căci gazele coboară la sol. Şi l-am conjurat să urce pe scări şi nu cu liftul, care s-ar putea bloca dintr-o pană de curent.

– Şi dacă va fi un atac cu rachete?

Zece ore după expirarea ultimatumului, ziua mi se pare mai lungă ca oricînd. Eram obsedată de un singur gînd: unde va fi copilul meu atunci cînd eu mă voi închide în camera etanşă? Era cea mai chinuitoare întrebare. La buletinul de ştiri de la ora 17 am avut surpriza să-l ascult pe dirijorul Zubin Mehta. Povestea că şi-a amînat concertele programate la New York pentru ca la data de 15 ianuarie să vină în Israel; în urmă cu o săptămînă, la Viena, văzuse un reportaj despre Israel, unde populaţia îşi etanşa camerele în iminenţa atacurilor chimice, şi, impresionat, simţise nevoia să se afle printre cei ce-şi etanşau camerele. Zubin Mehta şi-a exprimat speranţa că printre conducătorii actuali ai lumii civilizate se va găsi o minte înţeleaptă şi curajoasă care să sfarme vrajba şi să aducă pacea poporului nostru... Şi vorbea de poporul "nostru" în care se simţea implicat...

Tîrziu, în aceeaşi noapte, ce proiecta cu îngrijorare timpul înainte, am auzit ţîrîitul soneriei şi am avut bucuria să-mi văd băiatul cel mare, soldat, intrînd pe uşă. În casa noastră totul a luat o altă turnură şi, pradă unei fericiri de moment, am adormit cu toţii. Mai fericită ca oricînd, mă simţeam ca o cloşcă cu puii adunaţi sub aripile ei. Nu dormisem două ore cînd telefonul a sunat şi fiul meu a fost cerut la telefon...

– E neapărat nevoie să-l trezesc? am întrebat eu, buimacă, şi, în vreme ce băiatul meu îşi punea uniforma, am auzit la radio pentru prima oară cuvintele încă nefamiliare la acel început de război: "nahaş ţefa... nahaş ţefa..." şi sirene prevestitoare de război mi-au invadat urechile...

Sîmbătă dimineaţa, după trei nopţi nedormite, l-am revăzut pe Zubin Mehta la televiziune. Se plimba pe străzile Tel Avivului, cu masca de gaze prinsă de gît, aşa cum prevedeau instrucţiunile. Se amesteca prin mulţimea celor ieşiţi din adăposturi după cel de al treilea atac. Legat de ţara noastră, se identifica cu noi toţi şi, prezent printre noi, l-am simţit suflet dintr-al nostru, parte din noi. Plină de admiraţie pentru acest om, mi-am promis să mă documentez asupra religiei budiste, să caut similitudinile cu învăţăturile noastre. Mi se părea că vieţile noastre s-au întîlnit şi s-au unit într-un singur fluviu cu ape line şi curate. Fie ca acest fluviu să se reverse peste pămîntul infectat de uri, de sînge şi suferinţe... Fie ca acest fluviu cu apele curate să ude pămîntul, şi regiunea noastră să rodească generaţii noi cu sufletul avid de pacea care să dăinuie între noi...

Ieri am văzut la TV arabi din teritorii cu masca de gaze pe obraz şi cu două degete ridicate în semn de victorie... Mă simţeam ispitită să le smulg cele două degete, aşa cum smulgi buruienile care au prins rădăcini între răsadurile sănătoase, şi nu mi-am putut opri nici gîndul, nici protestul că noi israelienii sîntem dispuşi să răspundem cu gesturi umanitare duşmanilor noştri. Tribunalul Suprem a hotărît că avem datoria să le împărţim măşti de gaze, să-i apărăm ca pe noi înşine de atacurile irakiene... Să-mi fie iertată marea mea revoltă şi îngustimea vederilor mele, dar Tribunalul greşeşte, la fel ca preşedintele Bush, care la început a bombardat Irakului numai poziţiile armate, chiar cu preţul vieţii propriilor lui ostaşi... America şi americanii au dovedit de multe ori naivitate în supercivilizaţia lor. Tribunalul Suprem al Israelului reprezintă forul suprem al unui popor răstignit de milenii, revenit în ţara lui după 2000 de ani de o nespus de chinuitoare pribegie, unică în istoria omenirii. Acest tribunal, reprezentantul poporului refăcut din propria-i cenuşă, nu are voie să greşească, nu are voie să rămînă naiv în faţa duşmanului. Aceşti şacali, cărora le-am dat măşti de gaze împotriva rachetelor irakiene aruncate asupra noastră, dănţuiau pe acoperişurile caselor în nopţile de groază cînd asupra telavivienilor explodau rachetele duşmane...

Noi, poporul surghiunit de milenii privim cu frunţile încreţite la cele ce se petrec, la orizontul nostru, sub cerul vieţii noastre, şi, păstrîndu-ne humorul, ne-am lipit pe maşini afişe anunţînd moartea lui Saddam Hussein.

După trei săptămîni de război, cînd noaptea s-a redus la, of Doamne, cum să definesc ziua care nu mai este zi şi noaptea care nu mai este noapte? Tot timpul cu aparatul de radio deschis, ca unică terapeutică psihologică, eu, care totdeauna sînt în căutarea unui colţ liniştit, departe de zgomotele radioului şi ale televizorului, eu trec dintr-o cameră în cealaltă cu tranzistorul după mine... De fapt aştept să aud semnalul acela lugubru, premergător parolei "nahaş ţefa..." Definiţia dicţionarului ebraic: "viperă palestiniană". Cuvîntul, la fel ca vietatea, se strecoară cînd nu te aştepţi. Un tremur îmi cuprinde tot trupul. Mişcările mele devin automate, mecanice, rapide; arunc poşeta pe umeri, caut ochelarii, masca de gaze; purtîndu-le pe toate într-o mînă, pe cînd cu cealaltă închid butoanele de lumină şi de căldură, strig: "Sculaţi-vă, alarmă!". Ne adunăm cu toţii în camera pregătită împotriva atacurilor de gaze, ne punem măştile, lipim uşa cu banda de hîrtie şi sunetul asurzitor al alarmei ne înghesuie unii într-alţii în cea mai disperată aşteptare... rostogolirea timpului fără control, fără dimensiuni, fără calcul, de fapt o acceleraţie de secunde ce te poartă spre finalul existenţei. Zgomotul bubuiturilor ne asurzeşte, o explozie şi încă una, inima ţi se strînge de teamă – pe cine o fi nimerit? – şi poate şi spinarea ni s-ar încovoia dacă n-am auzi glasul purtătorului de cuvînt al armatei, dacă n-ar apare pe ecranele de televiziune Nahman Shai cu figura lui de adolescent; purtătorul cuvîntului liniştitor, cumpăna nădejdii noastre... Chipul lui de om tînăr a devenit, prin simpla lui apariţie pe ecranele televiziunii, un simbol, o făclie ce luminează, o călăuză ce veghează; legătura lui Nahman Shai cu populaţia devenită o ţintă a duşmanului a fost ancora ce a asigurat stabilitatea în furtuna declanşată de războiul purtat peste noi, în care nimeni nu poate înţelege de ce forţele noastre nu intervin, de ce nu ne apărăm, de ce nu dăm riposta cuvenită duşmanilor noştri?

Am învăţat aşadar să veghez într-o superficială dormitare şi, instinctiv, din jumătate în jumătate de oră apăs pe buton şi ascult ştirile. Un dialog între doi comentatori politici îmi reţine atenţia: "Ce a fost organizaţia ONU de la înfiinţarea ei?... O putem compara cu un camion la volanul căruia au stat întotdeauna doi şoferi: unul american şi unul sovietic. Primul se amuza ori de cîte ori cel de-al doilea înclina volanul de partea lui... Astăzi la volanul camionului stă un singur şofer: cel american... – Şi care a fost locul nostru în acest camion? – Eram şi noi înghesuiţi printre cei mulţi şi neînsemnaţi, dar nu o dată am fost expediaţi sub roţile din faţă..." Cu zîmbetul pe buze, savurez comparaţia, dar acest adevăr mă face acum să-mi strîng pumnii de parcă mi-aş căuta stabilitatea pe pămîntul ce s-a cutremurat de atîtea ori sub străbunii mei şi pe care eu îmi caut rădăcinile şi locul, zilele mele pe care abia acum le preţuiesc şi mă rog lui Dumnezeu să mi le redea... Avînd parte de multe asemenea meditaţii, mă simt traversînd alături de întreg poporul nostru aceste zile tumultoase şi, în ciuda inimii care încă nu s-a potolit de spaima de odinioară, preţuiesc aceste clipe de acum, conştientă de toate primejdiile ce ne pîndesc, şi aceste momente tensionate le simt ca pe o pîclă groasă şi grea care se va rarefia spulberînd tot răul ce ne împresoară acum, şi deasupra noastră se va lumina cerul coexistenţei tihnite ce va să vie...

Privirea mea umbrită de griji şi nopţi albe se întîlneşte cu cea a lui Lior, ce se apropie de mine cu Cartea Cărţii. Simt că vrea să-mi vorbească; o mînă şi-a pus-o pe a mea, pe cînd cu cealaltă răsfoieşte volumul gros cu filele mătăsoase. În privirea lui receptivă de copil sensibil îmi văd dezvăluite toate temerile mele ascunse şi în glasul lui găsesc explicaţia care mă uimeşte şi în a cărui adevăr vreau să cred, căci acum, aproape îl recunosc:

– Mamă, uite ce scrie în paraşat Irmiahu: "Coah zar ilahem l'maaneinu... puteri străine vor lupta pentru noi şi duşmanul va fi distrus... Ţara duşmană seamănă cu un potir de aur scînteietor şi masiv, umplut cu un vin scump, numai ură împotriva poporului lui Israel, şi toţi au băut din acest vin, şi toţi sînt beţi de ură... ".

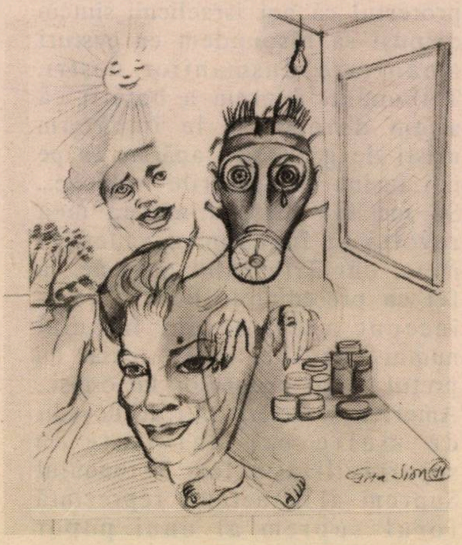

Desen de Gita Sion

Azi, sîmbătă, văd ruinele încă fumegînde de şarja rachetei care a distrus o locuinţă, transformînd-o în moloz şi cioburi... Văd cum capul familiei, bărbat în toată firea, plînge de bucuria supravieţuirii şi cîntă "Am Israel Hai...". Amintind de acest cîntec aş vrea de fapt să traduc aceste cuvinte, dar nu pot; încercînd să-mi traduc cuvintele, simt că săvîrşesc un sacrilegiu, căci "Am Israel Hai" nu sună în nici o limbă ca într-a noastră, nici o traducere nu va exprima viaţa, trăirea intensă, plină de speranţă şi temeri ca a noastră, căci nici un popor nu poate simţi şi nu simte ceea ce simţim noi, recuperînd acum rădăcinile împrăştiate, înstrăinate şi lovite, regăsindu-le şi cultivîndu-le aici, în ţara străbunilor, unde le reîmplantăm cu toată puterea voinţei, cu tot bagajul suferinţelor unor peregrinări milenare, conştienţi că trebuie să le sădim în pămîntul străbun. Să traduc "Am Israel Hai" în limba în care mă exprim, înseamnă să mă înstrăinez de limba poporului meu, limba pe care o învăţ tîrziu, căreia îi descopăr abia acum ciudăţeniile şi-i recunosc ingeniozităţile, de fapt dificultăţile; limba în care mă zbat şi în care nu voi fi niciodată capabilă să scriu...

Acum, în aceste zile tensionate, cînd fiecare clipă "liniştită" o dedic ascultării emisiunilor şi comentariilor politice, nu-mi rămîne timp să-mi aştern gîndurile pe hîrtie şi nescrisul mă tulbură, mă tensionează în plus, lăsîndu-mă sub presiunea gîndurilor, a ideilor învolburate ca şi apele gata să spargă talazurile, căutîndu-şi drumul spre albia prin care să curgă nestingherite... Limba ivrit, limba în care nu voi putea exprima niciodată ceea ce simt, constituie pentru mine mireasma florilor cu care mă îmbăt, parfumul florilor de portocal, mireasma a cărei esenţă se distilează lent, care pătrunde spre inima mea cu armonia slovei, adierea ce usucă lacrima picurată pe albul paginii cu slove latine, slovele din graiul evreului revenit în ţara lui...

Încet-încet, experienţa zilelor teribile ale Războiului din Golf (şi nu numai din Golf...) se întipăreşte în pagini de amintire, impresie şi reflexie. Condeiele Israelului "intră" cu furie în dramaticul eveniment. Printre aceste condeie, se află şi acela al Getei Berghoff, autoarea romanului recent aparut "Sub zodie sumbră".

"Skud '91" este un fragment dintr-o lucrare mai amplă; o lucrare dedicată trăirii de excepţie care a însemnat, pentru noi toţi, momentul Skud '91.

NOU

În exclusivitate la
S A N O!
Un pulverizator "uscat"
pentru haine, tapiţerie,
cărţi, etc.

SANO
K-600

UCIDE MUŞTE, ŢÎNŢARI, MOLII ŞI ALTE INSECTE ZBURĂTOARE

Compoziţia lui "uscată" permite **pulverizarea directă pe haine,** pături care nu pot fi spălate, **tapiţerii, cărţi, etc.**

Nu umezeşte, nu pătează, nu lasă urme şi, în plus, are miros plăcut.

SANO K-600 are o concentraţie ridicată de ingrediente active cu un nivel toxic scăzut: *Neophinamină* care paralizează instantaneu insecta şi *Sumithrin* cu capacitate superioară de a o ucide. Astfel **SANO K-600** prezintă combinaţia potrivită pentru a conferi protecţia necesară obiectelor pulverizate.

Recent, SANO K-600 a fost autorizat de Ministerul Sănătăţii şi poate fi folosit fie prin pulverizare în aer împotriva muştelor şi ţînţarilor, fie ca pulverizant pe suprafeţe împotriva tuturor speciilor de molii care atacă stofe şi cărţi. Probe de cercetare recente au dovedit că **SANO K-600** distruge 100% insecte ca: gîndaci, muşte, păduchi care se ascund în covoare şi tapiţeria mobilei. **SANO K-600** micşorează substanţial pagubele pe care aceste insecte le provoacă cărţilor, ţesăturilor şi altor obiecte casnice.

Mod de folosire: se pulverizează în special în colţuri, în dulapurile de haine – după ce sînt curăţate cu aspiratorul – în cusăturile şi cutele hainelor – înainte de a le depozita pentru sezonul respectiv. – pe rafturile de cărţi, între filele cărţilor precum şi deasupra lor – după ce s-au curăţat de praf şi s-au aerisit.

K-600
K-600
dosano
dosano

TRĂZNET

Melia ARE PREŢURI NOI

REDUCERI ŞI LA REDUCERI

- ★ AM REDUS TARIFELE TURISTICE PE TOATE DIRECŢIILE GLOBULUI.
- ★ În ROMÂNIA costul la TRATAMENTE şi ODIHNĂ S-A REDUS SUBSTANŢIAL FAŢĂ DE ANUL TRECUT.

★ **FOARTE IMPORTANT, NUMAI PENTRU O ZI, 30.6 (Comemorarea 50 de ani de la Pogromul de la Iaşi — 29.6.1941).**

GRATUIT ★ 8 ZILE ÎN ROMÂNIA, din care
2 ZILE LA IAŞI şi 3 ZILE LA
POIANA BRAŞOV
(Excursie subvenţionată)

Se poate prelungi data şederii în România

Noua adresă a lui
LICĂ BLUTHAL
STR. GORDON 17
TEL AVIV
(colţ cu Ben Yehuda 100),
Tel. 5249225

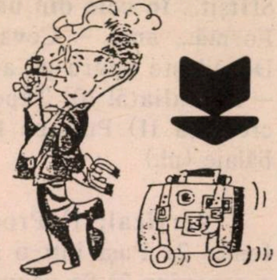

Melia

PENTRU VOIAJURI, ODIHNĂ, EXCURSII ŞI TRATAMENTE ADRESAŢI-VĂ DIRECT LA LICĂ BLUTHAL (TEL. 5249225)

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

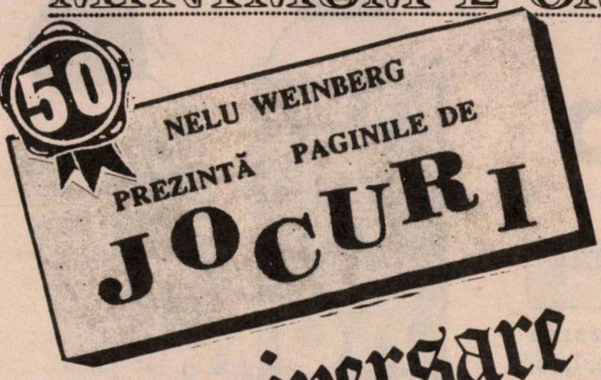

la o aniversare

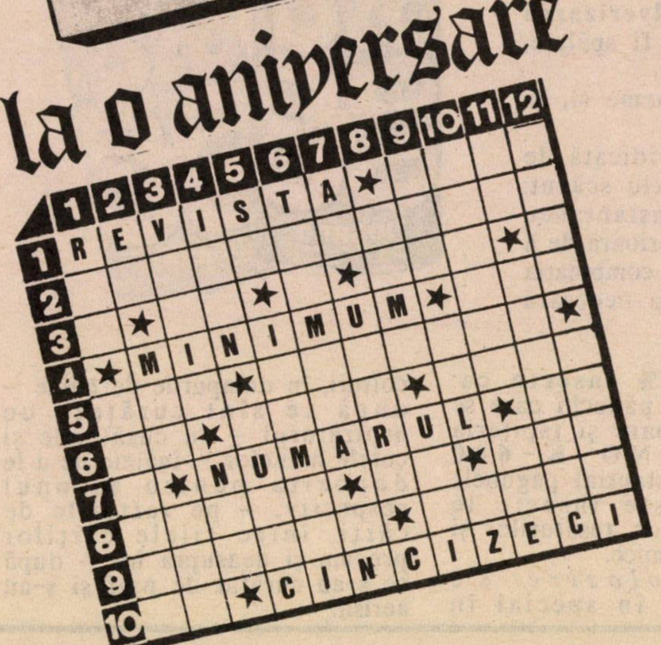

Orizontal: 1) Subansamblu al presei – Şiret din fire 2) Rezultatul unei combinaţii 3) Scopul în sine! – Cu ele se hrănesc porcii (sing.) 4) Cîtuşi de puţin – Trataţi de critică 5) Plin de solzi şi înconjurat de ace – Ajunge negreşit la ţintă 6) Coautor al unui careu record – A se plasa bine – Specialitate culinară la capac (pl.) 7) Specialitatea casei – Aria cercului! 8) Adaos la casă – Substanţă pentru gresat – Material de pînză (pl.) 9) Vine de obicei în exerciţiul funcţiunii – Acţionează fără tragere de inimă 10) Întreg pe dinafară – 2%.

Vertical: 1) O urare... din toată inima! – Executată la freză 2) Ax de lemn – Umblă în trei picioare – Focarul neştiinţei 3) Aproape de casă – Bătut la table 4) Se întinde la vorbă – Aşa începe dragostea (dim.) 5) Termen de sistare a discuţilor – Nu-i om de lume (pl.) 6) Un fel de a se găti – Element de duzină la timpul său 7) Băgat în boale – Ridicaţi în neştire 8) Puteri militare – Campionii săritorilor de iarnă 9) A avea condiţii de afirmare – Se dă în spectacol – Se simte prost... 10) Aş vrea să fiu în... blana ei – Titlu de proprietate în colectiv 11) Umor sec! – Stat multilateral dezvoltat 12) Participanţi la o extragere – Se dau la pui.

NELU WEINBERG

dedicaţie

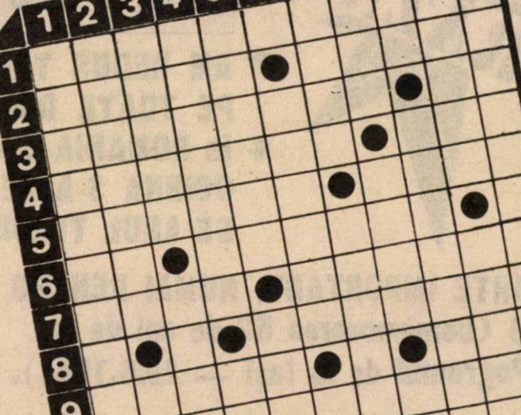

Orizontal: 1) Fire... de urzeală 2) A face un drum mai lung – Piraţii aerului 3) Ca un preparat... din gogoşi (pl.) – Paradă! 4) Formă veche a legii – Pur şi simplu 5) Chemarea unei cîntăreţe de operă – Absenţi de la slujbă 6) Sfîrşit... în cele din urmă! – Se întind la vorbă 7) Formă... unsă – Ceva care ne depăşeşte (pl.) 8) Dovedeşte negru pe alb 9) Plouate ceva mai tare – Interaliată! 10) Tapete... imaculate! – Om de rea credinţă 11) Puşi pe fapte mari – Nici laie, nici bălaie (pl.)

Vertical: 1) Produse de galanterie pentru femei 2) Puşi într-o situaţie critică – Marchează o revenire 3) Se ocupă de copii – Salve şi mii de bombe! 4) Ridicată în slăvi – A fi în temă 5) Torcătoare de plăcere (pl.) – De la cer la pămînt 6) Lucrare de pămînt – Capete de afiş! 7) Are stofă de călugăr – Încasată... din greşeală 8) Aproape localizat – Şade... într-o poziţie nefirească! – Înecat la mal! 9) Prioritate de dreapta! – Fac moarte de om 10) Căi de comunicaţie directă – Rezervă crescută... în caz de boală 11) Revenirea cu bine... într-un caz penal.

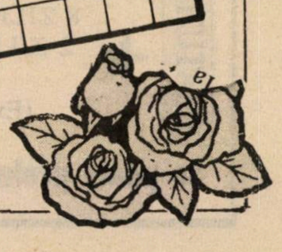

RUDOLF LEIZEROVICI

50 NIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

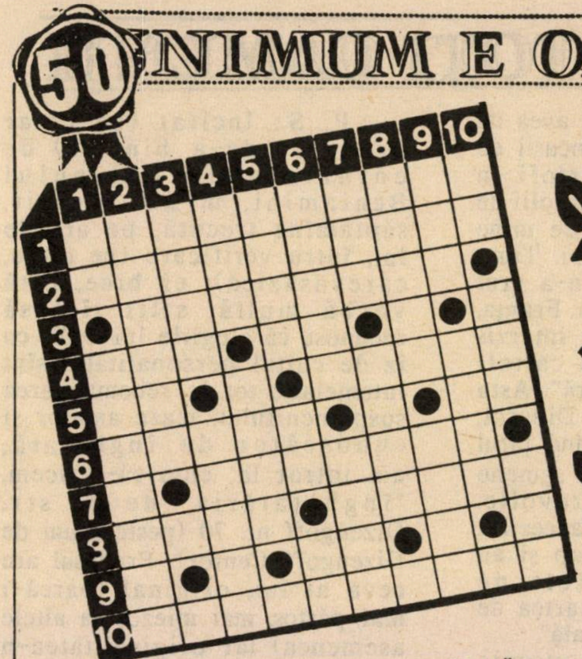

pentru"minimum"

Orizontal: 1) Revista "Minimum"... 2) ...sărbătoreşte 50 numere 3) ...de la lansarea în presa israeliană 4) În timpul acesta, – prin paginile (!)... 5) ...Si prin articolele sale (!)... – ...de un ridicat nivel de prezentare 6) ...a fost ca o prietenă... – ...a tuturor (!) 7) Pentru"Minimum"... 8) Cele mai bune gînduri, – existenţă,... 9) ...ani mulţi... 10) ...şi o sinceră urare de bine (2 cuv.)

Vertical: 1) Salut prietenesc de despărţire – Apariţia la un descendent a unor particularităţi proprii ascendenţilor îmdepărtaţi 2) Acceptat, împărtăşit de toţi 3) Divinitate la vechii tibetani – Fantastic, inexistent 4) Rîu în URSS – Aceia 5) Ziua trecută – Avocat (abr.) – Emil Schechter 6) Flori albe, strălucitoare, în formă de pîlnie şi cu miros puternic – Întreprinderea de valorificare şi vînzare a utilajelor (sigla) 7) Acest – Însoţesc mirii la cununie 8) Secret – Vehicul blindat de luptă 9) Cureluşe de meşină – Apucat, prins 10) Elice la capete! – Stradă mică – Fript.

Notă:

Rugăm cititorii, ca după dezlegarea careului, să citească cursiv textul orizontalului, făcînd abstracţie de cifrele şi parantezele puse, indispensabile realizării jocului, alăturîndu-se astfel autorului la frumoasele cuvinte adresate revistei.

NELU WEINBERG

COPERTA LITERARĂ
(7, 2, 7)

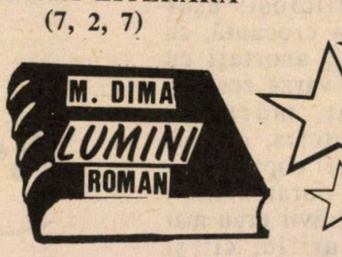

Aflaţi prin anagramare numele unei publicaţii israeliene de limbă română şi numele directorului ei.

R. LEIZEROVICI

Ilustraţie: LUCI GHERTLER

REVISTEI "MINIMUM"

"Minimum" înaintează
Şi-n etate şi-n nivel,
Multă lume azi pledează
Că e "prima"-n Israel.
La această sărbătoare
Noi îi oferim în dar,
O dorinţă arzătoare:
– Să apară... bilunar!

LUI Al. MIRODAN

Cititorii într-un glas,
Spun şi ţi-o mărturisesc,
"Şef de suflete"-ai rămas
În sectorul... românesc!

HARRY SHOSHANY

Dezlegarea jocurilor din "Minimum" nr. 49

Trio

Concurenţă, latură, arc, ec, răpită, i, catalige, paj, caval, tal, mirate, et, cota, on, rulată, ori, ereditar, s, nişă, estet.

Păcăleli...

Trenci, oca, rateu, apa, uşa, isteţe, puls, par, t, ecouri, ace, sinceră, ar, t, cătrăni, tunel, dric, orăşeneşti, case, rîie.

Situaţii

Alternativă, cartier, mic, orientativă, mm, rd, tătar, ouă, ură, ac, dimineţi, id, a, aciditate, bunica, arac, iţe, acrite, liţa, tu, des, alarmanta, e.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

LUCULLUS
(Şi invitaţii lui)
la RESTAURANT...

DAG AL HA-DAN

"Dag al ha-Dan" (aproximativ "Peşte din rîul Dan") este o uimitoare descoperire de excursie în nordul ţării, un restaurant rustic-pescăresc la numai 2 km. de rezervaţia naturală Dan. Specialitatea casei: păstrăvii. Ai chiar posibilitatea să vezi crescătoria de păstrăvi, echipată modern şi şmechereşte în sensul că li se dau păstrăvilor, cu ajutorul unor morişti mecanice, iluzia că trăiesc într-o apă de munte răvăşită de curenţi puternici.

Eram patru gurmanzi experimentaţi, aşa că nu ne-am lăsat ispitiţi de salatele diverse care ni s-au propus pentru început, deşi sînt excelente. Ne-am rezervat stomacul pentru forele, cum li se mai zice păstrăvilor. Prietenul nostru dr. Saul Gaier, de la spitalul "Meir" din Cfar Saba şi soţia sa ing. Lea Gaier au ales cîte o porţie de păstrăvi fripţi cu migdale, pe cînd noi am avut inspiraţia de a comanda păstrăvi la gril cu sos de lămîie şi usturoi. Chelneriţa – tînără, agilă şi probabil gustoasă ca un păstrăv – ne-a întrebat dacă vrem pîine dar ne-a recomandat cartofi copţi. Am ascultat-o şi ne-am felicitat apoi pentru asta.

Cartofii copţi într-o cămaşe de foaie de aluminium au depăşit tot ce ştiam despre cartofi. Acum 500 de ani, cînd Francisco Pisaro a descoperit Peru, el a găsit acolo mult aur, dar şi cartofi. Lumea însă, cum ştim, a dat o importanţă mai mare aurului fiindcă nu avea un simţ culinar dezvoltat. Incaşii au început să cultive cartofi în cantităţi mari, dar spaniolii le vindeau proprietarilor de mine ca aliment pentru sclavi. Timp de 200 de ani Europa n-a vrut să se uite la cartofi. În Franţa, pînă în secolul 18, era interzis populaţiei să mănînce cartofi "pentru că produc lepră". Asta era şi convingerea lui Diderot, ca să vedeţi. În 1840, cînd ţarul Rusiei a ordonat să se semene cartofi, au izbucnit revolte. Noroc că între timp, francezilor le-a venit mintea la cap şi au introdus cîteva reţete de mîncare cu cartofi în cartea de bucate "Bucătăria imperială".

De atunci gastronomia cartofului s-a tot dezvoltat pînă a ajuns la capodoperele de cartofi de la restaurantul "Dag al ha-Dan" în care ne-a condus destinul.

Păstrăvii cu migdale comandaţi de soţii Gaier erau tot atît de fotogenici ca şi păstrăvii la grătar ceruţi de noi. Cum e obiceiul între comesenii prieteni, am gustat fiecare din porţia celuilalt şi am ajuns la concluzia că nimeni nu s-a înşelat. Erau delicioşi: uşor piperaţi, cu pieliţa crocantă, cu carnea ca de pui, asortaţi cu morcovi liliputani, varză roşie şi o cremă de unt, mărar şi usturoi. Şi, bineînţeles, cartofi copţi, neuitaţi cartofi copţi!

Libaţiunea a durat mult – atît pentru că păstrăvii erau mai lungi decît farfuriile, cît şi fiindcă am mîncat încet-încet, ca unii care ştiau că nu au deseori această ocazie.

Ca băutură: bere de la butoi. Ca desert: îngheţată de producţie proprie (a restaurantului).

Totul – inclusiv serviciul – 140 şekeli pentru toate cele patru persoane. În comparaţie cu preţurile din regiunea alef, este tulburător de ieftin.

După acest regal am urcat cu maşina pe Podişul Golan. Ei bine, sub influenţa păstrăvilor de la poalele podişului am devenit toţi extremişti şi am hotărît să nu retrocedăm niciodată Golanul.

DAN BENIAMINI

P. S.: Incitat (ba chiar provocat de-a binelea) de entuziasmele colegului Beniamini, m-am repezit, săptămîna trecută, pe urmele lui, întru verificare (pe teren, carevasăzică); ei bine, fără vorbă multă, silit sînt să recunosc că elogiile lui D. B., cu iz de cultul personalităţii, sînt întemeiate; tot la recomandarea suspomenitului, mare amator şi cunoscător de îngheţată, am intrat la, cum să-i zicem, "îngheţătăria" de pe str. Dizengoff nr. 70 (peste drum de Dizengoff Center). Produsul are ceva al lui, original (parcă-i mai păstos, mai miezos ca altele asemenea) iar originalitatea-n materie de sorturi depăşeşte tot ce-am întîlnit pînă-n prezent. Două "premiere" (cel puţin pentru mine): îngheţată de mac şi... de vodcă.

REŢETE DE ŞAVUOT

- *Tartă cu brînză şi migdale:* Se face o tortă nisipoasă din 250 gr., 125 gr. margarină, 1 gălbenuş de ou, o treime pahar cu apă şi un vîrf de cuţit sare. Se frămîntă repede şi se lasă 15 minute la frigider. Între timp se grilează 80 gr. migdale cu atenţie, să nu se ardă. Se cojesc şi se ţin de o parte. Separat, se bat 4 ouă ca pentru omletă. Se încorporează 400 gr. brînză de vaci albă (CNAAN), sare, piper, 1 căţel de usturoi tocat foarte mărunt, o lingură cu mărar tocat şi jumătate din cantitatea de

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

migdale. Se scoate coca de la frigider și se întinde o foaie groasă de aproape 1 cm. Se tapetează cu ea o formă de tartă sau dacă ne place putem coace coca în formulițe mici de tartă. Se umplu tartele sau tarta mare cu compoziția de brînză și se împrăștie deasupra restul de migdale. Se dau la cuptor încins 25 de minute pînă cînd este bine coaptă coca și deasupra este frumos aurită brînza. Se servește imediat.

• *Crap umplut original:* Se curăță un crap mare de cca. 1,5 kg. Se taie pe lungime numai pe la burtă, se curăță bine interiorul și dacă este posibil se scoate osul de pe toată lungimea lui, de la cap la coadă. Se lasă de o parte. Separat, se pun într-o tigaie 5 căței de usturoi tocat foarte mărunt, se adaugă puțin unt și se aurește. Se adaugă deasupra, amestecînd continuu 4 ouă bătute ca pentru omletă pînă ce s-au prins. Se ia de pe foc și se amestecă cu 2 ouă tari rase pe răzătoarea cu găuri mici, 2 felii de pîine albă muiate în lapte și bine stoarse, 1 linguriță muștar, 1 lingură pătrunjel tocat, zeama de la o jumătate lămîie, sare și piper la gust. Cu această compoziție se umple peștele și se coase cu ață albă. Se pune într-un pyrex lung, uns bine cu margarină, se sărează și se piperează de jur împrejur și se toarnă deasupra zeama de la o lămîie și 4 linguri untdelemn. Se lasă în cuptor încins la 180 grade cca 45. minute, turnînd deasupra din cînd în cînd cu lingura, din zeama în care se frige peștele. Între timp se fierbe 20 minute în apă cu sare orez la care am adăugat un praf de tabasco. Se pune orezul fiert și bine scurs pe un platou, se așează deasupra peștele, se pun în jur sferturi de lămîie și rondele de ardei gras roșu. Se toarnă deasupra sosul în care s-a copt peștele și se servește imediat.

• *Sufleu de brînză cu mere:* Se curăță 400 gr. mere acrișoare (cca. 5 mere frumoase), se taie în sferturi, se scot semințele și se taie în bucățele. Separat, se amestecă 400 gr. brînză de vaci cu 3 gălbenușuri, 50 gr. unt moale, o lingură făină de cartofi, jumătate plic praf de copt, vanilie, cîteva picături esență de rom, 50 gr. stafide, zeama și coaja rasă de la o lămîie, amestecată ușor cu compoziția de brînză. Se unge bine cu margarină o formă de sufleu, se pun merele tăiate și deasupra compoziția de brînză. Se presară zahăr tos amestecat cu puțină scorțișoară și bucățele mici de unt din loc în loc. Se dă la cuptor încălzit la 200 gr. cca. o oră. Se servește fierbinte, direct din forma în care s-a copt.

YLANA

Măcar odată pe lună petreceți la binecunoscutul

RESTAURANT «LA LUCA»

MERITĂ!

"O VIAȚĂ ARE OMUL"

Aici veți retrăi clipele plăcute din trecut, gustînd deliciosul grătar, sorbind "un păhărel" veritabil, ascultînd muzica care v-a delectat de atîtea ori și veți pleca acasă remontat! Instrumentiști și cîntăreți din România – în fiecare seară

Vă așteptăm cu plăcere!

- **DANS**
- **ANTREN**
- **VOIE BUNĂ**

Deschis zilnic de la ora 12.00 la prinz, pînă după miezul nopții (inclusiv duminică). Primim comenzi pentru petreceri și reuniuni familiare.

• IAFFO – Str. Yeffet 101 • Tel. 867803 •

(vis-à-vis de Gan Tamar) Autobuze: 10, 41, 46, 83, 88

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

SPORT

• Olimii ruşi au destule şi îndreptăţite motive să se plîngă. Nu numai pentru că tradiţionala noastră birocraţie îi plimbă de la Ana la Caiafa, între diferitele foruri responsabile, dar şi pentru că întîmpină dificultăţi în găsirea unui rost (citiţi: casă şi loc de muncă). Doar sportivii de performanţă, aduşi de valul de alia din URSS, n-au motive să se vaiete. De cum descind din avion, se bat pentru ei cei de la Macabi şi Hapoel. Atleta Alexandra Zob, de pildă, pe care o vedeţi în clişeul alăturat, purtînd de pe acum tricoul macabiştilor, se declară foarte mulţumită de condiţiile create. Ea a făcut parte din ştafeta 4 x 100 metri a Republicii Rusia. Cea mai bună performanţă a ei pe "sută": 11 sec. 6. Amintim că recordul naţional îi aparţine Esterei Roth, cu 11 sec. 4. Diferenţa este de numai 2 zecimi de secundă. Deci: atenţie la Alexandra!

■ *Alexandra Zob: numai să nu se facă zob*

• Maradona şi-a dat în petec, rău de tot. Ca şi cum n-ar fi fost de-ajuns lungul şir de purtări urîte, care i-a atras, după o scurtă perioadă de adulaţie, antipatia clubului italian şi interminabile conflicte cu conducerea publicului Napoli, fostul "numărul unu" al fotbalului mondial s-a certat şi cu legea. Poliţia italiană l-a anchetat pentru o serie de afaceri necurate cu droguri şi cu fete. Nu de mult, la o analiză, s-a descoperit că a luat cocaină. Clubul pentru care joacă ar fi dispus să-i acorde dezlegarea. Dar cine să plătească 5,5 milioane dolari pentru el? Toate ziarele din peninsulă îl critică de zor şi pe bună dreptate. Chiar şi "Osservatore Romano", oficiosul Vaticanului, a ţinut să-l tragă de urechi, cu asprime, pe celebrul fotbalist argentinian. Mă întreb dacă, măcar asta, a produs vreo impresie asupra lui Maradona, cunoscut ca un fervent catolic...

• Mulţi fotbalişti primesc recompense pentru evidenţierile lor pe terenul de joc. Dar nici unul, nu încape îndoială, n-a avut parte de o recompensă, ca aceea primită de Roger Miller, unul dintre eroii ultimului campionat mondial. Acesta, cunoscut mai ales sub diminutivul "Milla", a fost "creierul" şi "motorul" echipei Camerunului, revelaţia competiţiei. Pentru excepţionala lui comportare, "Milla" a primit titlul de... prinţ. Titlul i-a fost acordat de marele trib din regiunea Anglophone, situată la sud-vest de capitala Yaoundé. "Milla", îmbrăcat în veşmintele tradiţionale, a fost "uns" prinţ, de către şeful tribului, în prezenţa unui public cifrat la 30.000 persoane, care l-au ovaţionat îndelung pe prinţul Milla. Prinţ, dar şi... rege. Regele fotbalului camerunez!

• Nikos ("Niky") Galis este super-starul basketului grec. El s-a născut în New-Jersey, într-o familie de oameni săraci, care emigraseră din Grecia în Statele Unite. Înainte de a fi o stea a basketului, a fost jucător de hockey şi boxer. După ce s-a remarcat în campionatul colegiilor la basket, a plecat "să dea o mînă de ajutor" în Grecia. Unde a ajuns rapid marea

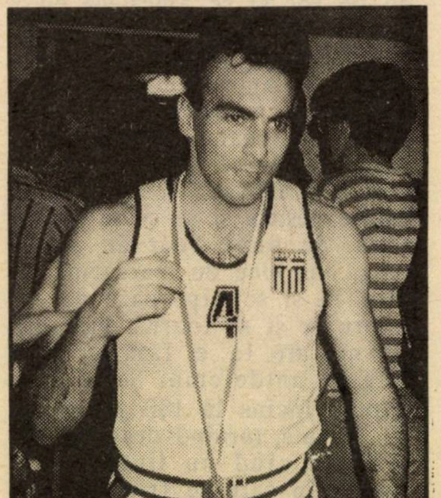

■ *Nicky Galis: ce zice Hercule Poirot?*

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

vedetă a basketului. Nicky Galis este însă cu nasul pe sus, se ceartă cu coechipierii şi a avut neplăceri cu poliţia, din cauza accidentului mortal, suferit de fosta lui soţie, Jenny, cu care era în proces de divorţ şi care a murit în condiţii cam suspecte. Ăsta nu mai e basket, asta e Agatha Christie!

- Apropo de fotbal şi de... religie. Portarul echipei Hapoel Ierusalim din liga naţională, Roni Gerbi, a hotărît că nu-i de-ajuns, să-şi pună "talit" şi "tfilin" de două ori pe zi, şi să se roage. El a făcut un pas în plus, pe drumul "întoarcerii la credinţă", înscriindu-se la o ieşivă din Bnei Brack, unde învaţă, sîrguincios, de patru ori pe săptămînă. Roni Gerbi afirmă că i-a convins pe colegii lui de echipă Meir Nahmias şi Micky Ben-Şitrit să-i calce pe urme, aşa că, în viitor, Hapoel Ierusalim are şanse să devină... fundamentalistă. Au mai existat şi în anii trecuţi fotbalişti din prima ligă "întorşi la credinţă": David Şokian (Şimşon Tel Aviv), Alon Kaplan (Macabi Tel Aviv), Moşe Tobul şi Iosi Aharoni (Bethar Ierusalim). Cu acesta din urmă n-a fost de mirare, el fiind fiul unui cunoscut rabin ierusalmitean. Excelentul atacant al lui Macabi Natania, Igal Menahem. a cochetat şi el, foarte serios, cu "întoarcerea la credinţă". Dar a lăsat-o, pare-se, pentru mai tîrziu, mulţumindu-se, deocamdată, a fi fruntaş al clasamentului goalgetterilor!

■ Roni Gerbi: la sinagogă

- Federaţia sovietică de tir, care căutase, în anii trecuţi, să pună beţe-n roate, fie pe faţă, fie în "culisele" federaţiei internaţionale, se arată acum foarte generoasă cu Israelul. O telegramă, sosită nu de mult din Moscova, pe adresa forului nostru corespunzător, anunţă că şapte trăgători evrei sovietici, sosiţi în ultima vreme, ca olim hadaşim. au dreptul să reprezinte culorile alb-albastre în orice competiţie internaţională. Interesant este că doi dintre cei şapte trăgători, Alexander Tripolski şi Elena Tripolski, folosiseră, în cariera lor sportivă, numele neaoş ruseşti de Alexander Ogotkov şi Elena Smirnova, ca să-şi ascundă, de bună seamă, originea evreiască...

- Românii, care s-au bucurat de căutare, după campionatul mondial de fotbal din Italia, s-au cam demonetizat. Primul a fost antrenorul Mircea Lucescu. Acesta a pornit "tare" cu echipa Pisa, dar a slăbit mult alura pe parcurs, ceea ce i-a adus "punerea pe liber" de către conducerea clubului, cu mult înainte de expirarea contractului. Dintre jucători, Răducioiu (Bari) şi Lăcătuş (Fiorentina), care n-au împlinit nici pe departe speranţele puse în ei, au toate şansele, la sfîrşitul sezonului, să se "bucure" de soarta lui Lucescu. Un fotbalist veteran. Rodion Cămătaru, a jucat doi ani în echipa belgiană Charleroi. Recent, el a fost pus pe lista de "vînzări". Conducerea lui Charleroi a vrut să-l "paseze" clubului Wimbledon din liga secundă engleză, dar tîrgul nu s-a făcut. Alt veteran, Bölöni, joacă în echipa Orléans din liga a doua franceză, dar formaţia se află în coada clasamentului. După cum stau lucrurile, nici Orléans şi nici Bölöni n-au perspective de salvare...

G. MODEANU

TEL: 242331
Aurel Weisler
• ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •
ITS TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

POŞTA

PREMIUL ISRAEL PENTRU LINIŞTE

...O precizare şi o părere: ambele în legătură cu articolul "Premiul Israel pentru linişte" din numărul pe luna martie al revistei:

1) Precizare: în articol vă întrebaţi dacă ideea postului de radio "tăcut" este indigenă sau de import; ei bine, cel care a avut această idee este un profesor de la secţia pentru studierea somnului de la "Technion"-ul din Haifa. Ideea a fost emisă la un interview la postul de radio "Galei Tzahal" cam la două săptămîni de la începutul războiului. Din păcate nu îmi aduc aminte numele profesorului, care, vorba dvs., merită "Premiul Israel".

2) Părere: din sus-amintitul articol al lui Lucullus, cronicarul TV., lipseşte figura centrală a buletinelor "Mabat" din timpul războiului: comentatorul Yehud Yaari. Cred că nu exagerez dacă spun că toţi comentatorii posturilor de televiziune străine ar avea de învăţat ceva de la el: comentarii concise, limpezi, cu deducţii subtile şi, adesea, surprinzătoare; acest cunoscător perfect al lumii arabe a dat pronosticuri care s-au adeverit într-un procent incomparabil mai mare decît ale generalilor, politicienilor şi altor... specialişti.

Dacă aş purta pălărie, mi-aş scoate-o cu respect în faţa sa şi a comentatorului militar Moshe Shlonsky. Şi un mic amănunt: nu ştiu dacă aţi observat, Yehud Yaari nu ţinea în faţă nici o notiţă; tot timpul a vorbit liber.

CAMIL KAVITZ
Bat-Yam

Pălăria? Ne-o scoatem şi noi. Iar dacă n-am amintit, acuma, în mod special, de Yaari este, probabil, din cauză că obişnuiţi fiind cu seriozitatea lui dintotdeauna, ni s-a părut firesc (subînţeles) ca el să fie aşa cum a fost. E, dacă vreţi, "drama" premiantului clasei: ştiind că el răspunde de fiecare dată corect la toate întrebările şi dă teze fără greşeli, îi dai 10 din oficiu şi aproape că nu te mai interesezi de el.

POŞTA
BY AIR MAIL

SUB PĂMÎNT

Aţi remarcat oare că dictatorii, în momentele de tensiune, îşi duc viaţa (dacă "viaţă" se cheamă asta) *sub pămînt?* De îndată ce îi ameninţă o primejdie, hop, coboară în tot felul de canale subterane şi bunkere aflate la zeci de metri sub sol. Acolo unde şansele de lumină şi aer se reduc la minimum, iar condiţiile de viaţă naturală încetează, ei se simt în siguranţă.

"Sub-pămîntul" a fost dintotdeauna, atît prin tradiţia civilizaţiei, cît şi prin caracteristicile sale fizice, lumea morţilor şi a mortăciunilor. Acolo aceste fiinţe se simt în largul lor (destul de strîmt).

Asemenea lui Hitler, idolul său din bunkerul berlinez, Saddam – mai recent – îşi transmitea ordinele de moarte "dintr-unul din bunkerele" sale, care pe lîngă faptul că se afla băgat adînc în glie, era şi bine blindat prin eforturile unite ale nemţilor şi suedezilor.

Ca ei, probabil încă mulţi alţii şi-au găsit sfîrşitul sau se vor apropia de sfîrşit într-o vizuină subpămînteană. Iată încă o dovadă dramatică a legăturii dintre imaginaţie şi realitate, dintre simbol şi viaţă. Dacă deasupra pămîntului se creează şi se dezvoltă viaţa, sub pămînt se distruge viaţa şi dezvoltarea.

ALEX MARCOVICI
Raanana

DESFRÎNATA SIMONE DE BEAUVOIR

Mă întreb, de ce a trebuit să înşire dl. D. Beniamini turpitudinile unor persoane desfrînate, cum a fost Simone de Beauvoir, sau cum este Yves Montand, George Simenon şi încă alţi erotomani de o mai mică notorietate? (Nr. 48, concluziile la discuţia "A fi văduv în 1989").

BERCU ORENŞTEIN
Iaffo

În ceea ce priveşte părerile dvs. despre romanciera franceză Simone de Beauvoir şi alţii, nu ne amestecăm: dreptul la opinie! Ne amestecăm însă acolo unde vă exprimaţi, prin fapt, convingerile despre gramatica limbii române. Nu se poate să scrii: "cum este un Yves Montand, Georges Simenon şi încă alţi erotomani..." Corect vine: "Cum sînt un Yves Montand, (un) Georges Simenon etc.". Sînt, fiindcă e mai mulţi! Poate în plus, dar asta nu e neapărat chestie de gramatică, pe Simenon nu-l poţi pune după este în rînd cu Montand; mort, în anul trecut, despre el vom vorbi cu a fost.

A FI VĂDUVĂ ÎN 1991

...În legătură cu pasionanta discuţie "A fi văduv în 1990" – care din cîte înţeleg, s-a încheiat (cel puţin pentru o vreme...), eu cred că ea trebuie continuată: dar sub un nou titlu – "A fi văduvă în 1991" – deoarece problema trebuie privită şi din punctul de vedere al sexului "slab".

SARA M. BERDICEVSKI
Tel Aviv

MORŢII CU MORŢII? NU... CU VIII!

Într-un număr recent din "The New York Times", am aflat ceva nou. Absolut nou! Că există locuri pe lumea asta, şi încă în Europa, unde, invers decît în vorba binecunoscută, se spune "morţii sînt cu viii şi viii sînt cu morţii". Europa? Mai precis, localitatea Ribare, din Serbia (Iugoslavia).

Aici, amintiţii morţi sînt îngropaţi în... case clădite special pentru ei şi înzestrate cu tot confortul: baie, TV, mobilier. Casele sînt ridicate de părinţi al căror singur copil a murit tînăr. Tot ce rămîne acestor părinţi este durerea şi nu găsesc altă satisfacţie decît să-şi dedice restul vieţii copilului decedat.

"Am clădit această casă cu ajutorul prietenilor mei", spune d-nul Dimitrovici, cu o mare mîndrie, arătînd gardul ce împrejmuieşte mormîntul-casă, intrarea, stîlpii de susţinere a acoperişului, pompa de apă din faţa grădinei. "Noi am lucrat aci de doi ani!"

În conformitate cu o credinţă veche slavă, dacă cei rămaşi în viaţă neglijează sau uită pe cel mort, spiritul lui se va înapoia să împiedice creşterea recoltei şi astfel va contribui la ruinarea familiei lui. Dacă celui mort îi plăcea să joace cărţi, rudele se adună în casa-groapă a lui şi joacă cărţi. De asemeni, ei vor bea şi vor fuma dacă rudei lor decedate îi plăcea să bea şi să fumeze!

MARCEL KESTENBAND
Irvington, New York, USA

APĂ, DE UNDE OBŢINEM APĂ?

Una din problemele cele mai acute ale Israelului este aprovizionarea cu apă potabilă pentru populaţie, apă pentru irigaţii (şi pentru industrie).

Metodele de desalinizare ale apei marine sînt costisitoare, mai ales pentru o ţară lipsită de combustibil. Însămînţarea norilor cu... iodură de argint pentru urmărirea precipitaţiilor este de asemenea scumpă.

Mai există o metodă bazată pe un fenomen fizic, denumit osmoza inversă. Pentru a obţine osmoza inversă trebuie exercitată asupra soluţiei de săruri o presiune de 50 de atmosfere şi chiar mai mult, ceea ce reclamă un consum mare de energie. În acest sens, scriitorul de cărţi ştiinţifico-fantastice, Mosinzon, a propus să se scufunde instalaţia la 500 metri adîncime şi... gata treaba, avem apă dulce de pomană (v. "Minimum, nr. 48). Dl. scriitor uită însă un lucru extrem de important: că apa de la adîncime mai trebuie adusă la suprafaţa mării, ceea ce necesită o presiune de exact 50 de atmosfere; deci ceea ce s-a cîştigat pe o parte, se pierde pe alta. În plus, metoda implică probleme tehnice, a căror soluţionare este îndoielnică în stadiul actual al tehnicii şi cheltuieli enorme.

Dl. scriitor oferă metoda gratuit, dar ea nu valorează doi bani; iar instalaţia, dacă e posibilă, ar costa milioane de dolari, fără a aduce cea mai mică economie de energie. Aş vrea să trasmit d-lui scriitor că tehnica nu este o poveste pentru copii şi că sînt necesare cunoştinţe de fizică, chimie, rezistenţa materialelor şi o gîndire practică.

Ing.chimist LEOPOLD BINDER
Tzur Shalom

ALEGERI; DAR NU NUMAI LA SCRIITORI

Domnule director, de la apariţia revistei dvs. pe care o citesc cu regularitate, s-a scris, în nenumărate rînduri, într-o formă sau alta, că la Asociaţia scriitorilor de limba română, nu s-au ţinut alegeri, mentionîndu-se că au trecut 5 ani de la acest ultim *eveniment* de-acest fel.

Desigur că dvs., ca scriitor, sînteţi legat de activitatea acestei asociaţii, dar ca o mică consolare vreau să vă aduc la cunoştinţă că mai sînt şi alte asociaţii în care se practică acelaş sistem.

De exemplu la A.C.M.E.O.R. ultimele alegeri au avut loc în urmă cu aproape 10 (zece) ani.

Din păcate nu avem la îndemînă o publicaţie în care, în mod serios, ironic sau sub formă de caricatură, să popularizăm acest lucru. Ce are de spus colaboratorul dvs., dl. Adrian Zahareanu, unul din cei ce au înfiinţat asociaţia A.C.M.E.O.R.?

Cu stimă,
SOLOMON ABRAMOVICI
Tel Aviv,
membru *ales* în conducerea A.C.M.E.O.R.-ului în alegerile din urmă cu 10 ani; *numit* ca membru al secretariatului restrîns de conducere şi apoi, secretar general al asociaţiei; retras din *proprie iniţiativă* din activitatea asociaţiei.

CENACLU LITERAR

Tel Aviv, str. Haşmonaim 20. În această casă elegantă, cu gazde amabile, au loc în fiecare lună, întîlniri plăcute cu oameni deosebiţi, oameni care şlefuiesc cuvinte, oameni care scriu pentru oameni!

Cenaclul este evadarea noastră din cotidian, este o oază de desfătare pentru suflet.

Fie ca inspiraţia – regină – să domnească veşnic printre noi! Fie ca tot ce scriem să găsească ecou în sufletul cititorilor şi să devină păsări albe cu zborul spre stele!

MIOARA IARCHI-LEON
Tel Aviv

APEL DE LA TIMIŞOARA

Primim următorul apel, din care înţelegem că: 1) la Timişoara a luat fiinţă (salutăm!) o Asociaţie de prietenie România-Israel şi 2) Această filială, condusă de mari personalităţi ale locului şi ţării, are nevoie de sprijin material:

"Conducerea Asociaţiei Culturale de Prietenie România-Israel, filiala Timişoara, recent constituită, lansează un apel în vederea unei colecte publice destinate să sprijine înfiinţarea şi dotarea sediului, cît şi susţinerea de acţiuni în cadrul unui vast program cultural. Acest program este menit să contribuie la apropierea celor două popoare în spiritul bunei înţelegeri, al prieteniei şi al luptei comune împotriva şovinismului şi a xenofobiei.

– Academician Dan Mateescu, Preşedinte de onoare al asociaţiei

– Academician Pius Brînzeu, Preşedinte

POŞTA

– Maestru emerit al artei Gheorghe Leahu, prim vice preşedinte.

...Neprimind (încă) adresa unde se pot trimite contribuţiile în cauză, dăm amatorilor (de a şti mai multe despre asociaţie şi de a-i sprijini gîndul) adresa prim vice-preşedintelui Gheorghe Leahu: 1900 Timişoara, Bd. 23 August 11

REVOLTELE, EVREII ŞI... FEL DE FEL DE PERICOLE

...Scotocind prin arhive şi publicaţii româneşti mai vechi, am dat uneori de pagini oarecum picante. Vă trimit spre exemplificare fotocopia unui document de arhivă privitor la Eteria din 1821, cînd mulţi evrei moldoveni au fost ucişi, iar unii au scăpat navigînd cu abilitate între beligeranţi. Revoltele au fost totdeauna pentru Evrei periculoase...

Dr. MONICA BRĂTULESCU,
Ierusalim

EPISOD DIN PERIOADA ETERIEI

"...Ca şi alte oraşe, Volintirii se arătară de mai multe ori în Roman, şi în întregul judeţ, dar fără a putea face arătarea evreilor de-acolo. Capul volintirilor, de aci, era un anume Constantin Aristia, care luă 5000 galbeni de la evreii din Roman spre a nu le face nici un rău, şi în adevăr ei fură protejaţi şi se pedepsiră aspru acei ce-i năpăstuiau. Cu toate acestea, panica era mare printre evrei, cînd auziră de cruzimile şi masacrele comise asupra coreligionarilor lor din alte judeţe vecine. Pe atuncea era în Roman un beşleagă turcesc cu 40 turci şi un aga, numit Delil, care fugi din Roman spre Piatra, iar alţi turci, care nu mai aveau timp să fugă fură ascunşi şi întreţinuţi de evreii din Roman; numai 13 comercianţi turci fură prinşi, ţinuţi 3 zile legaţi în ograda episcopiei şi în ziua de Sf. Teodor, duşi legaţi la grajdul poştei de cai, pe locul unde e azi gara, şi apoi tăiaţi. Un mare comerciant turc, Mehmet Ali-Ciumeş, fu răscumpărat de evrei, pentru 500 de lei vechi. Alţi 4 neguţători turci fură răscumpăraţi de bunicul familiei Şain.

În luna Nisan înaintea venirii turcilor, căpitanul volintirilor din Slatina (Iordachi) veni cu o mare bandă de 200 de volintiri, şi voi să intre în oraş. Evreii informaţi de aceasta şi temîndu-se de vreo năpastă dădură iarăşi 5000 galbeni lui Constantin Aristia ca să trimită vreo 50 de volintiri cu fugă în întîmpinarea lor şi să li se spuie că turcii au năvălit în oraş şi măcelăresc deja pe creştini. Zis şi făcut. Căpitanul Aristia le trimise 50 de oameni în întîmpinare şi lucrurile merseră după convenţie; aşa că evreii scăpară de o năpastă sigură. După 2 zile, turcii sosiră într-adevăr în Roman şi începură adevăratul măcel. Constantin Aristia cu alţii se ascunseseră atunci la evrei, unde fură ţinuţi bine pînă după potolirea Zaveriei. Turcii jefuiră bisericile creştine, iar evreii răscumpărară de la ei odoarele sfinte şi adunîndu-le în casa părinţilor lui Aba Abram, Mendel Şaim şi Lupu Davidovici, le înapoiară mai apoi preoţilor Gheorghe Rareş, Ghiţă Mironaş şi alţii, care le puseră la locul lor în bisericile jefuite. Tot în acelaşi timp, evreii răscumpărară pe mai mulţi români de la turci şi îi adăpostiră pînă după retragerea turcilor din Roman, Între cei răscumpăraţi de atunci era tatăl lui Gheorghe Radu Melidon, femeia bătrînului Ciornei, sora serdarului Cost. Raţă şi un fiu de la a doua femeie a lui Garabet Christea...."

* * *

Ing. V. Eşanu, Bucureşti (v-am răspuns prin scrisoare); *Av. Iosef Segal,* Rehovot (aşa cum aţi observat, desigur, legătura – oh!, atît de firească! – dintre Pesahul cel eliberator şi înfrîngerea lui Saddam a fost în mintea şi pe buzele tuturora; aşteptăm din partea Dvs., pe viitor, însemnări *concrete* despre realitatea israeliană); *Marcel Nicolau,* Tel Aviv (faptul că publicăm citate din ziarele româneşti, de toată mîna şi din toate direcţiile nu vrea să spună că sîntem, automat, de acord cu toate; scopul nostru este de a oferi o paletă cît mai bogată de gînduri şi expresii care să îngăduie cititorului – pe care noi îl considerăm, cu încăpăţinare, inteligent, să-şi formeze o opinie despre stările de spirit şi de lucruri din ţara de origine); *Moshe Olier,* Rishon Le Zion (sperăm că sînteţi mulţumiţi: în nr. 49 am reparat nedreptatea făcută lui Nahman Shai, înălţîndu-l, din nou, în grad, de la lt. colonel la general); *Debora Landman,* Natania (spaţiul nostru şi profilul nu ne îngăduie, de regulă publicarea acestui gen de versuri; aşteptăm, cu plăcere, scurte corespondenţe pe marginea faptului de viaţă "la zi", israeliană); *Petre Cioclu,* Kiriat Yam (a. O. Nador, autorul cărţii "Cercul revenirilor", apărută la Tel Aviv în 1976, este, după ştiinţa noastră, un medic – bun! – din Holon; b. Prozatorul Efraim Ophir-Ofner a murit, în urmă cu doi ani, în Israel); *Ion Zaharia,* Piatra Neamţ (ne bucură că valorosul Teatru al Tineretului la care lucraţi şi de care v-aţi legat viaţa a fost *avansat* la rangul de teatru de categoria I-a; merită; ne bucură, de asemenea, că veteranii trupei cultivă şi astăzi memoria neuitatului director-animator, care-a fost, în anii '60-'70, mereu regretatul I. Coman); *Mircea cel Bătrîn; Ciciolina din Herzlia; Vipera neîmblînzită; Petronius; Un grup de cititoare cu bun simţ,* etc. (încă o dată şi încă o dată: nu publicăm anonime; dar, în schimb, ne face plăcere să publicăm iscăliturile cu haz din josul acestor scrisori); *Constantin Constantinescu,* Bucureşti (în legătură cu problema editării, v-am răspuns prin scrisoare).

Av. C. Simşa, Ramat Iosef, Bat Yam; *Emil Ţilenschi,*

POȘTA

București; *Av. Israel Kishon*, *Kiriat Ono; Fam. Sandu Făinaru*, Ramat Gan; *Lili Plaiu*, Beer Sheva; *Ing. Valeriu Frimu*, București; *Eva Rado*, Forest Hills, New York; *Cristina Șorban*, București; *dr. Eliza Aberfeld*, Paris; *Livia Barbălată*, Chicago, USA, *Av. Tiberiu Mincz*, Ierusalim; *Mina Basel*, Natzeret Illit; *Jenică Gold*, Ramat Aviv – mulțumiri pentru bunele cuvinte, sugestii și observații critice. Ceilalți – pe curînd.

O PRECIZARE CU PRIVIRE LA FLORIN MUGUR

Domnule Director,

În nr. 48 (luna martie), "Minimum" a publicat emoționante rînduri, la încetarea din viață a lui Florin Mugur, într-adevăr unul dintre cei mai buni poeți ai actualei generații de scriitori din România.

Numele său de familie nu era Legrel (cum a apărut în evocarea la care mă refer), ci Geller. Tatăl său, binecunoscut ziarist, semnînd L. Geller-Legrel, a fost colaborator la marile ziare din Capitală, între cele două războaie mondiale, redactor principal la ziarul "Dreptatea", oficiosul partidului național-țărănesc, – și, deasemeni, co-proprietar și co-director al foarte apreciatei reviste de satiră politică "Încotro".

Subtilul poet Florin Mugur a fost, deopotrivă, un om de o nobilă delicatețe. Cei ce l-au cunoscut și prețuit, nu-l vor uita.

H. L. GRÜN
Holon

minimum se citește la rece

BRIDGE

Dezlegare la Bridge "Jocul de-a ghicitul"

Nu avem destule informații pentru a situa exact onorii de Pică. Dar se poate evita, cu toate acestea, situația incertă de la sfîrșit dacă vom juca în ordinea corectă:

– se joacă și Regele și Cupa, pentru a afla împărțirea exactă a culorii (dacă împărțirea este 5-1, planul inițial se poate schimba).

– se joacă toate Treflele (dacă împărțirea culorii este 5-1 se poate schimba planul) și se elimină Cupele.

– ultimele cărți din Nord vor fi 9 de Pică, Asul și Decarul de Caro, ultimele cărți din Sud vor fi rege, Valet de Pică și 5 de Caro, cu ultima levată luată pe masă.

– în acest moment Est trebuie să țină ultimele două Carale, deci poate avea doar o singură Pică.

– jucînd acum 9 de Pică din Nord nu vom mai avea de ghicit nimic, pentru ca situația este clară: dacă ultima Pică a lui Est va fi Asul, returul de Caro ne va oferi ultimele două levate.

– dacă ultima Pică a lui Est va fi Dama, acoperim cu Regele și cîștigăm ultimele două levate cu Valetul de Pică și Asul de Caro.

– dacă Est n-are nici Asul și nici Dama de Pică, vom cădea cu demnitate de două ori și să avem tot dreptul să ne plîngem de o doză excesivă de neșansă.

Iată întreaga donă:

```
             9  6
             A  D 5 4
             A 10 7 6 2
             R  8
 Q 7 5 4  ┌────────┐ A 10 3 2
10 9 6 2  │   N    │ 8  7
 3        │ W    E │ V  9 8 4
10 9 4 3  │   S    │ 7  6 2
          └────────┘
              R V 8
              R V 3
              R D 5
              A D V 5
```

Totul e bine cînd se termină cu bine...

SONY

FIRMA
ISFAR

VĂ INVITĂ SĂ VIZITAȚI SALA DE EXPOZIȚIEA PRODUSELOR

* SONY *

STR. AHAD HAAM 9 TEL AVIV
MIGDAL ȘALOM MEIR

În cei peste 37 ani de apariție

אדורול

Adevĕrul

Singurul ziar independent al alialei romane

se menține pe linia independenței și a obiectivității.

În fiecare VINERI îl puteți procura de la toate chioșcurile din țară.

Dacă doriți o informare corectă, la zi, citiți „ADEVĂRUL"

CLEPSIDRA

Turism

- *Prof. univ. Silviu Brucan*, ziarist, politolog; de la Bucureşti; ca participant din partea României la simpozioanele internaţionale organizate de Universitatea Ierusalim şi Universitatea Tel Aviv, cu tema: "Criza socialismului: Uniunea Sovietică şi Europa răsăriteană.
- *Victor Bîrlădeanu*, scriitor, secretar general al Asociaţiei de prietenie România-Israel; la un seminar internaţional al asociaţiilor de prietenie cu Israelul, organizat de Organizaţia Sionistă Mondială.
- *Matilda Ulmu*, pictoriţă; de la Bucureşti; la prieteni.

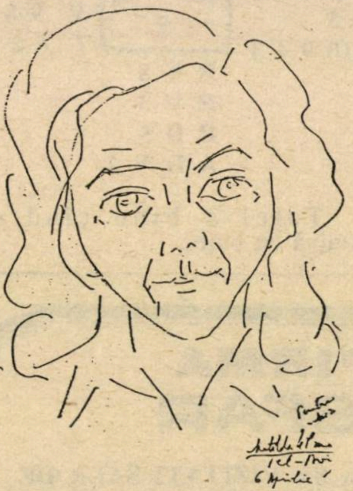

- *Prof. Albert Zimbler*, secretarul filialei Craiova a Asociaţiei Culturale de prietenie România-Israel; la rude.
- *Radu Popescu*, ziarist, director al săptămînalului "Anunţul telefonic"; cu soţia; de la Bucureşti; la prieteni.

Eugen Luca: Premiul Sion

Premiul Sion al Asociaţiei scriitorilor israelieni de limba română a fost acordat anul acesta criticului literar Eugen Luca, de către un juriu format din: Sandu David, Sebastian Costin, A. B. Ioffe, I. Schechter, S. Carmel. Festivitatea decernării va avea loc la Casa Scriitorilor, la o dată care va fi anunţată în presă.

Seară literară

La Casa Scriitorilor din Tel Aviv; 22.04. a.c.; cu prilejul apariţiei volumului de versuri "Visul" de Shaul Carmel, în limba ebraică (trad. Gyora Leshem). Vorbitori: Sandu David, Eugen Campus, Shamai Golan, A. B. Ioffe, Gyora Leshem, Rahel Ascher, Margalit Matatiahu.

Festivitate

Seară cultural-artistică organizată cu prilejul decernării premiilor şi burselor A.C.M.E.O.R.; joi, 25.04., la sala "Beit Rishonim" din Tel Aviv.

Colaborare economică

- *Ing. Mihai Captariu*, reprezentant al firmei Uzin-export; de la Bucureşti; pentru a pregăti construirea unui lot de locuinţe pentru olim.

Decese

- *Ion Vitner* (n. Bucureşti, 1914) critic literar, prof. la Universitatea din Bucureşti. Cîteva volume: *Pasiunea lui Pavel Corceaghin*, 1949; *Viaţa şi opera lui D. Th. Neculuţă*, 1950; *Problema moştenirii literare*, 1952; *Prozatori contemporani*, 1961-2; *Albert Camus sau tragicul exilului*, 1968, *Semnele romanului*, 1971.
- *Hary Salem*, (n. 1926), dramaturg, prozator, unul din humoriştii de talent şi de succes ai generaţiei sale. Cîteva cărţi: *Pastile contra prostiei*, *Vărul şarpelui cu clopoţei*, *Cercul virtuos*. Cîteva comedii: *Comedia întrebărilor*, *Entuziastul de cursă lungă* (premiul "V. Alecsandri" pentru piese într-un act), *Logodnicul din pom* şi *Dragoste la prima vedere* (scrise împreună cu soţia lui, Lucia Verona).
- *Gh. Chişinevschi*, (40 ani); în urma unui atac de inimă; la Hedera. Gh. C. a fost unul din cei patru fii ai conducătorului comunist Iosif Chişinevschi; stabilit în Israel în 1983, a lucrat ca funcţionar la Hedera; în urma lui rămîn soţia şi doi copii.

CARNET

10 cuvinte: **15** şekeli
Cu fotografie: 50 şekeli
** Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

- *Uri Eliav* are 11 nepoţi. Ultimii doi, gemeni, Omri şi Elad, au văzut de curînd lumina zilei la Roma. Un "mazal tov" din inimă şi-o îmbrăţişare familiei. Un grup de prieteni.
- *Fam. ing. Molnar Mircea*, din Timişoara, caută prietenii. Tel. 052-544159.
- *Un gînd pios* la mormîntul celei ce-a fost admirabila *Bela Herzog*, din Bat Yam, soţie, mamă şi bunică exemplară, – şi cele mai sincere condoleanţe familiei îndurerate. Prietenii.
- Am aflat cu durere vestea încetării din viaţă a *av. Samuel Herşcovici*, din Natzeret Illit. A fost un prieten discret şi fidel al Dicţionarului Neconvenţional şi al lui "Minimum, dăruindu-ne, cu generozitate, de-a lungul anilor, tipărituri rare, de preţ, din lumea scrisului evreo-român, fotografii de epocă şi gînduri de mare fineţe pe marginea străduinţelor noastre. Nu l-am cunoscut niciodată personal, dar i-am simţit, mereu, prezenţa alături de noi. Nu-l vom uita.

M.

RĂSPUNSURILE CORECTE DE LA PAG. 18 FOTO – GHICITOARE

1) H. WALD
2) I. FLAVIUS
3) AL. SEVER
4) VERA CĂLIN
5) M. SĂUCAN
6) NINA CASSIAN
7) MARC SIDON
8) J. POPPER
9) SIDONIA SIDON
10) V. RUSSU
11) C. SAFIRMAN
12) P. WEINSTOCK
13) L. VOLOVICI
14) ŞTEFAN BACIU

HOROSCOP

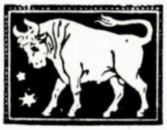

● SYBIL HEDERNA

TAURUL
PENTRU AZI NU MAI AVEM BILETE!
ANDO

LUNA MAI

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)

Perioada nu este potrivită pentru a lua decizii în chestiuni financiare. Cu toate acestea, intuiţia Dvs. vă va conduce la succese în alte domenii ale vieţii practice. S-ar putea să vă modificaţi părerea în privinţa unei anumite achiziţii. În general, vă găsiţi profund ancorat în problemele de ordin material.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)

Problemele de sănătate care vă sîcîie se vor dovedi de mai mică importanţă decît bănuiţi; atenţie la nervozitatea care vă cuprinde oridecîteori aveţi de-a face cu oameni necinstiţi sau antipatici. Calm şi stăpînire de sine! Dacă vreţi să vă descotorosiţi de jigodii, faceţi-o cu... duhul blîndeţii.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)

Îmbinare armonioasă şi reuşită între activitatea profesională şi distracţii. La orizont, o importantă avansare în carieră. Preocupaţi-vă mai mult de economisirea timpului, pe care aveţi tendinţa de a-l risipi. Îmbrăcaţi bleu pal.

LEUL (23 iulie – 22 august)

Şanse pentru o excursie în compania unor oameni apropiaţi. Posibilitatea unui "roman" (fireşte, romantic...) cu cineva din cercul cunoştinţelor mai mult sau mai puţin apropiate. Dacă jucaţi la Loto, nu neglijaţi coeficienţii lui 7: 7, 14, 21, 28.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)

Nu este exclus să fiţi obligaţi să vă despărţiţi de ceva economii în favoarea unei achiziţii mari, obligatorii. Uşile se deschid în faţa dvs. în domeniul profesional, dar înarmaţi-vă cu răbdare: rezultatele nu vor fi imediate.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)

Interesele comune cu tovarăşii de la locul de muncă se vor afla în centrul preocupărilor. Evenimente-surpriză în domeniul casnic riscă să modifice programele pe care vi le-aţi făcut. Prudenţă: nu călcaţi pe bătăturile altora. Ziua norocoasă e joi.

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)

În curînd vă aşteaptă îndeplinirea unei sarcini care vă face mare plăcere. Străduiţi-vă să reduceţi cheltuielile. Perechile vor lua decizii importante în privinţa viitorului financiar. Evitaţi ieşirile în lume pentru moment.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)

Şanse neaşteptate se deschid în domeniul romantic şi al petrecerii timpului liber. Nu încercaţi să "faceţi impresie"; fiţi pur şi simplu dvs. înşivă; e "metoda" ideală pentru a capta simpatia celorlalţi. Săptămînă bună pentru jocurile de noroc.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)

Posibilitatea de a găzdui, pentru un timp mai scurt sau mai lung, prieteni buni. Încercaţi să fiţi înţelegători cu cei din jur şi să nu le impuneţi punctul Dvs. de vedere; mai ales dacă e vorba de alegerea profesiunii. Numere: 6, 8, 12.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)

Ieşirea din oraş şi satisfacţia de a vă afla în mijlocul naturii vor fi surprizele acestei perioade. Starea de spirit vi se ameliorează, după cum se va accentua şi puterea de concentrare. Folosiţi în îmbrăcăminte mici amănunte de culoare galbenă.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)

Achiziţii importante vor deveni în curînd posibile. Perspectiva unei neaşteptate vizite a unor prieteni din trecut, pe care aproape i-aţi uitat. Faceţi efortul de a nu permite pornirilor dvs, autoritare de a a periclita legăturile din casă.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)

Dacă vă veţi preocupa mai mult de modul în care apăreţi în lume, o serie de amănunte se vor modifica în bine: îmbrăcăminte, îngrijirea părului, a unghiilor, gesturile. Tendinţa da a fi "direct" cu cei din jur (uneori brutal) nu dă roade: mizaţi pe tact şi diplomaţie.

ORGANIZAȚIA
ORIGINARILOR DIN ROMANIA
MEMBRI IN HISTADRUT

HITACHDUT
OLEI ROMANIA
DIN ISRAEL

LA APARITIA
NUMĂRULUI 50 AL REVISTEI
PREȚUIREA NOASTRĂ, FELICITĂRI ȘI URĂRI DE NOI SUCCESE

PREȘEDINTELE ORGANIZAȚIEI
ORIGINARILOR DIN ROMÂNIA,
MEMBRI ÎN HISTADRUT

Arthur Israelovici

PREȘEDINTELE HITAHDUT
OLEI ROMANIA,

Uri Eliav

minimum

ANUL V
NR. 51
IUNIE 1991
7.80 ȘEKELI

Foto: Dan Pasăre

DUPĂ SKUDURI ȘI ÎNAINTE DE CE NE-O MAI PREGĂTI D. DE MICHELIS, MINISTRUL ITALIAN DE EXTERNE, CARE-A CERUT CA ISRAELUL SĂ FIE TRATAT, LA O ADICĂ, PRECUM IRAKUL...

SĂ NE DUCEM LA MARE. FIINDCĂ E VARĂ. ȘI CALD, TERIBIL DE CALD. ȘI LA URMA URMEI, DEȘI SIONIȘTI EGAL RASIȘTI, AVEM ȘI NOI DREPTUL SĂ NE PRĂJIM LA SOARE.

totul merge(?) ca pe roate...

desene de DARIAN

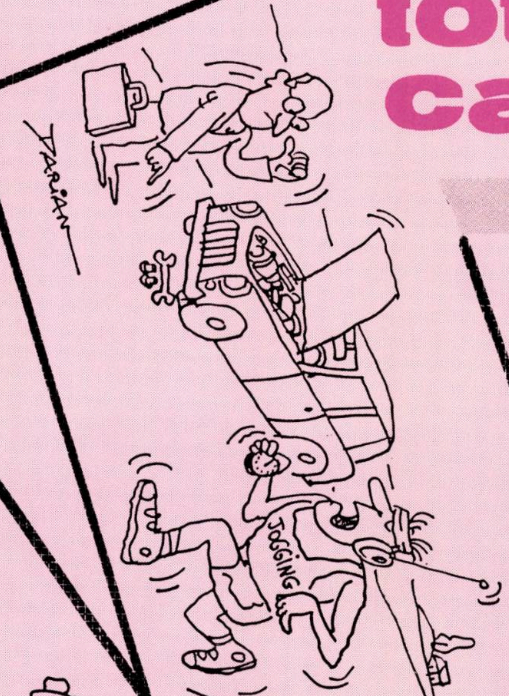

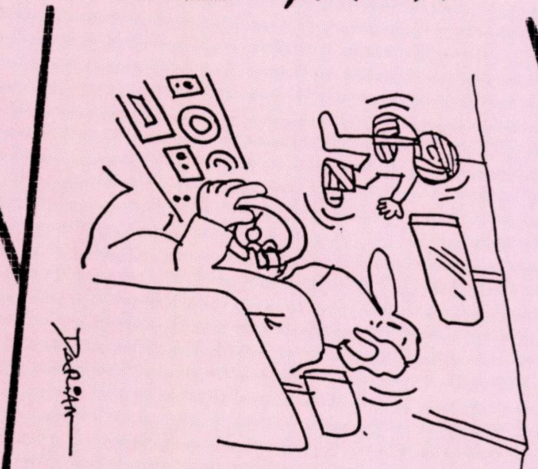

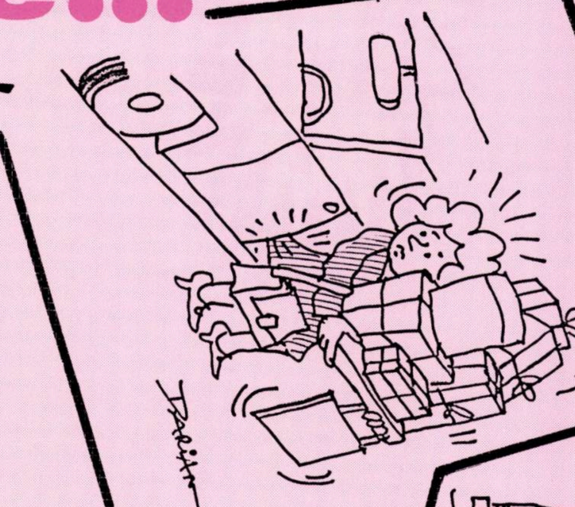

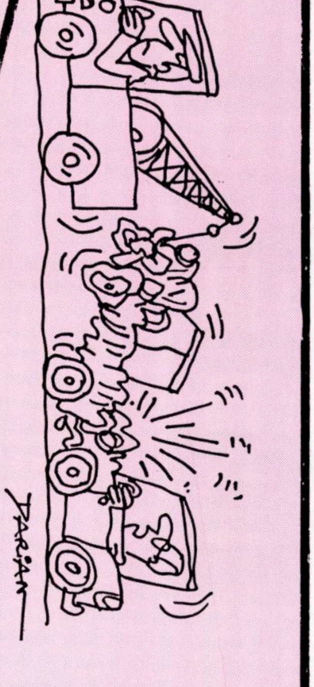

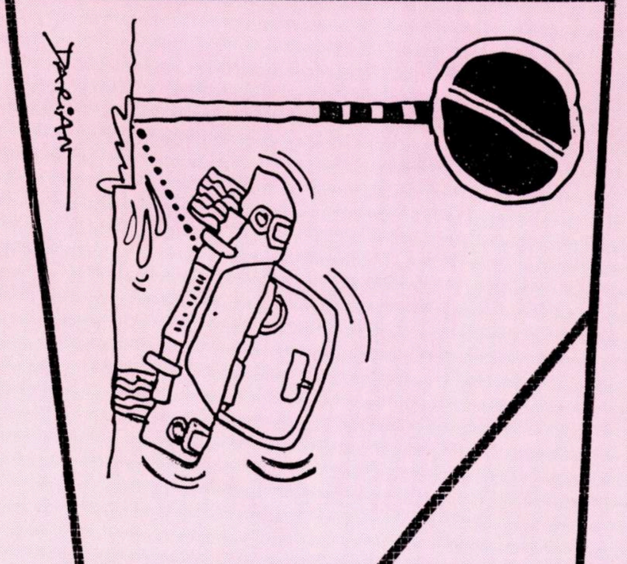

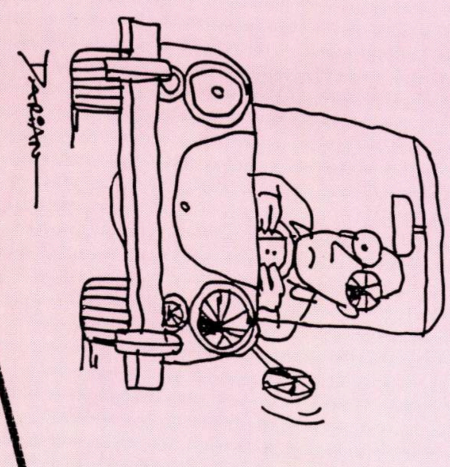

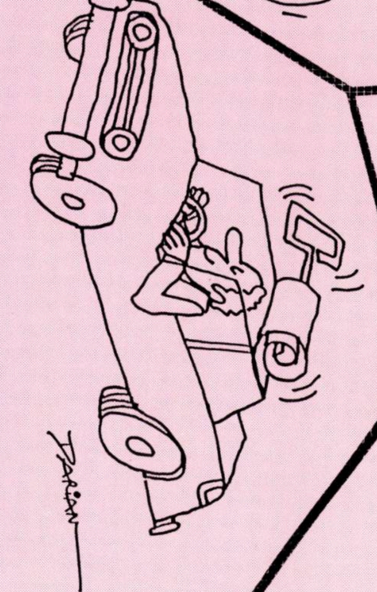

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

Ceea ce înseamnă 27 mai 1991

– Cu un tren aerian, temerar şi secret, toţi evreii care mai rămăseseră în Etiopia au fost aduşi în ţară. Galutul etiopian, la fel ca cel albanez recent, a fost astfel lichidat. Splendidă acţiune, unică în felul ei în lume şi în istorie, care dovedeşte că Israelul poate, cînd vrea, să-şi îndeplinească misiunea mesianică de salvare a fiilor săi!

– Numai din cauza încăpăţînării (poate nobile) a lui Baker guvernele şi presa nu declară pe şleau că misiunea sa de pace a eşuat. El mai speră. Si Bush mai speră încă. Shamir e plin de speranţe. Mubarak, Asad şi regele Hussein nu se lasă mai prejos şi speră şi ei. Ocazia istorică de a se realiza pacea "nu s-a ratat", se spune, "fereastra spre pace a rămas deschisă", se zice, dar pînă una-alta Baker a eşuat. Acum se caută peste tot "părinţii" acestui eşec care este, ca totdeauna, orfan.

– In timpul vizitei în Israel, Lech Walesa şi-a asumat şi el o misiune imposibilă: să convingă că evreii şi polonezii au trăit timp de o mie de ani, cu excepţia unor scurte perioade, într-o adevărată idilă. Dar nu a reuşit, fireşte. Oficialităţile noastre, măgulite peste măsură de faptul că un preşedinte de Stat ne onorează cu o vizită, nu i-au reproşat nimic. Reîntors la Varşovia, Walesa a avut "surpriza" să constate că antisemitismul pe care l-a escamotat, e încă viguros. Partidul naţionalist l-a criticat pentru că a cerut iertare poporului evreu.

– Hafez Asad este mai inteligent decît Saddam Hussein. El nu a trimis în Liban tancuri, el l-a cucerit cu răbdare şi abilitate politică. El a ştiut să speculeze naivitatea israelienilor care s-au încrezut mulţi ani în aliaţii creştini din Liban ca şi miopia americanilor. De acum înainte sirienii vor putea aduce în Liban, oricînd vor voi, rachete sol-aer care să atace avioanele israeliene. Poate nu o vor face mîine, nici poimîine, dar dacă va fi să izbucnească un război, de acolo va izbucni. Din nord.

– Fuga dictatorului etiopian Mengistu şi prăbuşirea regimului său "marxist" nu constituie epilogul tragediei din acea ţară. E doar un nou prolog. Ca şi în ţările din Europa răsăriteană, partida încă nu e jucată. Răsculaţii nu sînt uniţi şi nu se ştie cine spre ce tinde. Nici cine pe cine se bazează. După cum a spus un diplomat englez de la Addis Abeba, o dictatură nu dispare o dată cu fuga dictatorului dacă rămîne sistemul dictatorial!

PUNCT DE VEDERE

ADRIAN ZAHAREANU

sîntem complicii aiurelii colective

Cred că mulţi îşi amintesc de filmul "O lume nebună, nebună, nebună", vizionat în urmă cu ani. Doar că aiureala e nostimă numai în filme sau în romane. Fiindcă viaţa de toate zilele e serioasă, tristă, gravă, tragică. Un aiurit, dacă e supravegheat, dacă e tras bine de urechi, are toate şansele să fie salvat. Cînd sînt însă lăsaţi de capul lor, cînd se fac – peste noapte – mari dregători, directori de întreprinderi sau instituţii, cînd le admiţi – de voie, de nevoie – toate aberaţiile, există riscul ca noi, oamenii de rînd, mulţimea, să ne pierdem şi noi capul. Devenim complicii aiurelii colective, riscînd să comitem şi noi, la rîndul nostru, aiureli.

O problemă mai mult decît îngrijorătoare pentru populaţia ţării a devenit situaţia din spitale, nu atît din pricina grevei doctorilor sau a surorilor, ci pentru faptul că spitalele se plîng de lipsă de medicamente. La Kupot Holimuri – ciudat! – medicii servesc cu multă largheţe cantităţi enorme cotizanţilor. Aceştia nu iartă; au sau n-au nevoie, pretind medicamente, le ţin o lună, apoi cînd trece luna sînt azvîrlite la gunoi, pentru a fi împrospătate cu altele mai noi.

Ministrul Sănătăţii se ocupă mai mult de politică externă, decît de treburile ministerului său. A apărut pe micul ecran, foarte calm, ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic grav în sectorul său. Domnia sa n-a adus nici un argument, n-a propus nici o soluţie, n-a spus decît că nu înţelege de ce se alarmează lumea şi Şulamit Aloni, fiindcă nu este pentru prima dată cînd spitalele duc lipsă de medicamente şi de hrană pentru bolnavi. *"Ce, pe timpul Maarahului a fost mai bine?"* Ministrul s-a arătat chiar contrariat de întrebările redactorului televiziunii. Dar şi telespectatorii au rămas tot atît de contrariaţi de răspunsurile ministrului.

În sectorul economic, unde preţurile cresc zilnic peste posibilitatea de cumpărare a cetăţenilor cu venituri limitate, unde indexul e şi el aiurea în tramvai, unde Bursa a devenit mijloc de speculă, unde bătrînii plătesc jumătate din pensia lor pentru curent electric, unde există o sărăcime cu lustru, dar unde totuşi în cursul ultimelor luni s-au cumpărat sute de autoturisme şi mii de aparate video, unde i se oferă unui fost ministru de finanţe, rămas de pomină pentru gafele sale şi pentru tragerea pe sfoară a cetăţenilor, drept recompensă, funcţia de ambasador la O.N.U., aiureala nu-i mai mică şi nici mai puţin ciudată!

Cît priveşte drama noilor veniţi, care au ajuns unii din ei să potolească strigătele de foame ale copiilor căutînd resturi prin gunoaie, (şi aceasta nu e singura lor suferinţă), guvernul a plasat în fruntea departamentului de absorbţie, un ministru a cărui concepţie antisionistă e bine cunoscută şi – deci – nu mai puţin ciudată!

Fără să aducem învinuiri speciale altor miniştri, trebuie spus că nimic nu e mai grav, mai dăunător, decît să te cramponezi cu tot dinadinsul de funcţia pe care o ocupi fără competenţă, să refuzi a recunoaşte că ai greşit, că ai făcut şi continui să faci gafe, să refuzi să demisionezi atunci şi dacă este cazul. Nimeni nu demisionează la noi. Nu există această formă de manifestare a simţului de răspundere.

Iar atunci, cînd exemplele de neglijenţă sau de indolenţă, vin de sus, nu ne mai miră că la întîlnirile dintre miniştri, dintre miniştri şi industriaşi, dintre miniştri şi Histadrut, lumea critică aspru felul în care se iau deciziile. Şi nu ne mai miră că o majoritate din ce în ce mai mare a populaţiei calcă şi ea în străchini, Cazurile fiind tot mai frecvente, fără să ne dăm seama, devenim o lume de aiuriţi, fiindcă tocmai asta e caracteristic aiurelii: să nu-ţi dai seama că suferi de boala cu pricina!

Noi, evreii, în dorinţa noastră legitimă, de a ne rostui un stat evreiesc, vrînd să trăim şi să muncim cu folos, vrînd să creăm, vrînd să asigurăm copiilor noştri un viitor demn şi fericit, ne putem permite oare gafe fără de număr şi conducători incompetenţi?

Trăim o epocă în care omenirea este bolnavă de superficialitate, o epocă în care se comit erori cu duiumul şi nimănui nu-i pasă de consecinţe. O epocă în care se calcă în străchini zi de zi, şi nu se iau măsuri de îndreptare a răului. Nimeni nu mai ştie dacă există frontieră între raţiune şi aiureală. Debandada, harababura au ajuns atît de periculoase, încît ne întrebăm – pe drept cuvînt – ce fel de popor şi în ce condiţii va exista el în Statul pentru a cărui independenţă s-au luptat şi se luptă atîţia politicieni – mai mult sau mai puţin – abili?

Guvernul a ridicat preţul petrolului. Încercînd să dovedească prin aceasta că nu arde gazul de pomană.

30 DE ZILE

M. RUDICH

haverii treanca-fleanca

Cine a urmărit, pe la începutul lunii aprilie, la televiziune, emisiunea "O viaţă ca aceasta" a înţeles, de astădată mai bine, de ce printre laureaţii (de anul trecut, dacă nu mă înşel) Premiului Israel s-a aflat prof. Zwi Javetz, – "eroul" emisiunii la care mă refer.

Şeful catedrei de istorie la Universitatea din Tel Aviv, prof. Javetz a desfăşurat, de-a lungul multor ani o prodigioasă activitate multilaterală, – nelimitată, deci, doar la cea ştiinţifică, pedagogică, atît de remarcabilă.

Crescut şi educat într-o familie păstrătoare a tradiţiilor noastre şi cultivînd valorile judaice, – sionist militant într-o organizaţie de tineret, în oraşul natal, Cernăuţi, prof. Zwi Javetz a fost consecvent cu sine însuşi, cu concepţia sa, cu idealurile sale, în tot ce a întreprins şi realizat aici, în ţară, de unde, prin valoroasele-i lucrări, faima de istoric s-a răspîndit în lume.

Multă lume, să recunoaştem, abia acum l-a "descoperit" pe prof. Javetz. De bună seamă, nu-i vorba de cadrele universitare, – profesori, studenţi, cercetători, – şi, e drept, nici de cei originari din România care au avut legături cu mişcările sioniste de tineret, – aceştia, pur şi simplu mîndrindu-se (de ce nu?) cu prietenul lor, cernăuţean cîndva, – azi profesor universitar israelian.

La un moment dat, pe estrada din studioul televiziunii, alături de prof. Javetz se aflau: d. Moşe Arad, fostul ambasador al Israelului la Washington şi prof. Şimon Shamir, fostul ambasador al nostru la Cairo, – ambii contribuind, prin relatările lor la conturarea profilului unei deosebite personalităţi ca aceea a profesorului Javetz. Aşadar, în bătaia reflectoarelor şi în atenţia tuturor celor ce urmăreau emisiunea, trei "români" – cum ne place să spunem – nediscriminaţi, Doamne iartă-mă, fiindcă, iată, au urcat pînă-n vîrful scării social-profesionale, datorită pregătirii lor, talentului. unor calităţi de necontestat.

Oare cei ce ţipă că nu sîntem reprezentaţi (vorbe goale-n vînt), cei ce cred că şi azi sîntem, într-adevăr, 400 de mii – cifră cu care se bate darabana demagogiei, – cei ce îşi închipuie că neapărat trebuie să fim reprezentaţi în guvern şi în Knesset, ca şi cînd e suficient să fi "român" spre a fi şi om politic merituos, ori de parcă sîntem un stat federal, toţi aceştia vor fi înţeles, barem acum, cît de stupid e să se vorbească de discriminare, – şi că adevăratele valori ocupă locurile meritate?

Deputaţii "români" au fost, precum sînt şi în actualul Knesset, – desemnaţi de formaţiile politice din care fac parte, evident pe alte criterii decît al... originii. D. Miha Harish a fost ales secretarul Mapaiului, desigur nu pentru că-i timişorean.

La răstimpuri, cîte un treanca-fleanca îşi face drum cu coatele şi cu şolticărească sprinteneală spre tribuna demagogiei, ţipînd din rărunchii lui politici că, vezi matale, aşa nu se mai poate, musai să avem miniştrii noştri, că adică, de ce nu? Cînd proclamă că nouă, dîmboviţenilor, trebuie să ni se facă loc în guvern şi în Knesset, haverul treanca-fleanca se gîndeşte, de fapt, la el, – lui, adică să i se dea un loc. Isonul îl ţin ţuţării, de profesie profitori, lingăii şefilor – mici sau mari, – distribuitorii de slujbe şi ciubucuri. Ştiu pe unul care, acum cîţiva ani, la o şedinţă a uneia din organizaţiile noastre – s-a ridicat şi, uitînd pretinsul său trecut sionist şi, mai ales, unde se află, a strigat: deşteaptă-te, române! Noroc că era răguşit, altfel era în stare să şi cînte...

N-am auzit niciodată pe vreunul din cei ce pretind că trebuie să fim reprezentaţi, în Knesset cel puţin – că e necesar, deci, să fim prezenţi în viaţa politică, – explicînd *de ce*. Într-adevăr, de ce? Avem revendicări specifice? Nu sîntem cetăţeni israelieni, ca toţi ceilalţi cetăţeni ai ţării? Simpla calitate de a fi "român" îndreptăţeşte o asemenea absurdă pretenţie?

"Ne-am distins în toate domeniile, – păcat că n-am intrat şi în viaţa politică" – susţin unii. Vom dovedi că sîntem apţi pentru viaţa politică atunci cînd vom înceta să pretindem locuri în diverse foruri publice, în calitate de "români".

Pînă acum (e bine să ţinem seama), agitatorii treanca-fleanca n-au izbutit decît să fie ridicoli.

Nu sîntem de acord cu teza lui Rudich. Mai ales noi, redactorii de la rubrica *Noi*. Dar sîntem de acord cu dreptul lui Rudich de a fi de *altă părere*.

Iată o atitudine pe care fascismul din ţeste nu o va înţelege niciodată. Şi nici democraţii de Harakevet.

O JUMATATE DE VEAC DE LA
POGROMUL DE LA IASI
1941 - 1991

1991 este pentru noi un an al Memoriei. În ianuarie s-a împlinit – şi ne-am amintit de aceasta – o jumătate de veac de la Rebeliunea legionară. Acum, la 29 iunie se împlineşte o jumătate de veac de la Pogromul de la Iaşi.

Pogromul n-a fost un caz izolat, o explozie oarbă sau un "accident" al istoriei; el se înscrie, esenţial şi semnificativ, în ceea ce – oricît de mult ar indispune pe unii, fie din ignoranţă, fie din reacredinţă, – se numeşte cinstit şi tragic adevărat, Holocaustul din România. Fiindcă, după două preludii negre, Pogromul de la Dorohoi, din vara lui 1940 şi rebeliunea legionară despre care aminteam mai sus, luna august a anului 1941, a dat semnalul marilor măceluri. La 22 iunie, armata română, condusă de generalul viitor mareşal, Ion Antonescu, a intrat, ca aliată a Germaniei hitleriste, în război, împotriva Uniunii Sovietice; lupta românilor pentru eliberarea Basarabiei şi a Bucovinei de Nord de sub ocupaţia rusească a fost firească şi întrutotul legitimă istoriceşte; nu tot atît de firească şi de legitimă a fost schingiuirea, jefuirea şi uciderea bestială a evreilor din aceste provincii. Tot în acea vreme de vară au început deportările evreilor peste Nistru, şi tot atunci a intrat în istoria neamului nostru, noţiunea tragică de Transnistria, unde evrei – fără de vină – au fost închişi în lagăre de umilinţă şi distrugere.

În interiorul revistei, la rubrica, mai dureros de vie ca oricînd, numită *Minimum nu uită,* publicăm cîteva pagini despre cele ce s-au întîmplat în zilele Pogromului de la Iaşi; pagini despre infamie, infamia ce trebuieşte spusă şi înţeleasă, precum şi pagini despre atitudinea sublimă din acele zile a cîtorva români de conştiinţă şi curaj moral care, iarăşi, trebuieşte spusă şi înţeleasă.

În continuarea grupajului, pentru a şti să aşezăm aşa cum se cuvine, duminica lui 29 iunie pe harta istoriei 1941–1944, publicăm un comentariu de Gad ben-Itzhak, de la Radio Ierusalim, pe marginea Holocaustului *nostru.*

M.

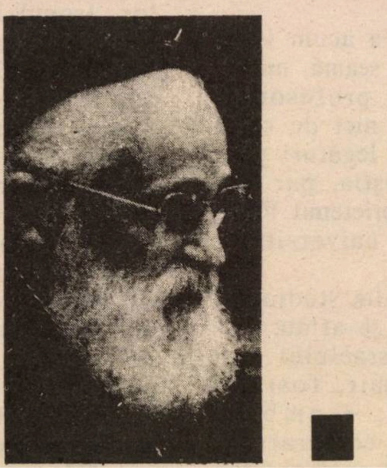

In acest număr:

- *Al. Şafran:* Memorii. Un nou capitol din amintirile celui care-a îndrumat, spiritual, obştea evreiască din România în timpul războiului. A îndrumat-o şi s-a străduit din toate puterile să salveze *tribul* nostru de la pieire.

• MINIMUM NU UITĂ
• MINIMUM NU UITĂ
• MINIMUM NU UITĂ

minimum

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr.13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel.: 227269; Fax.: 5440443

Director
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 30 şekeli
Carnet: 10 cuvinte – 14 şekeli
Abonamente Israel
6 luni (6 numere): 45 şekeli
1 an (12 numere): 90 şekeli

Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere): Europa – 70 dolari; U.S.A., Canada – 80 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelendă – 95 dolari; Insulele Fidji – 150 dolari
Expediţia cu avionul.

Prezentare grafică şi fotoreportaj
Dan Pasăre
Culegere computerizată
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: ATLAS
Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.
Revistă editată de MINIMUM–PUBLISHERS LTD.

TENDINȚE

30 DE ZILE

FRANȚA

"Hotărîrea preşedintelui francez Mitterand de a o numi pe d-na Edith Cresson în funcţia de primministru (ca urmare a demisiei lui Michel Rocard din această importantă funcţie) este considerată ca fiind o victorie a *feminismului* francez. Edith Cresson, socialistă dură, adversară înverşunată a dreptei şi centrului, fost ministru al Agriculturii a fost poreclită o "Thatcher care zîmbeşte" şi "Doamna de fier a lui Mitterand". Numirea ei, uimitoare, deschide calea femeilor către cele mai înalte funcţii politico-administrative din Franţa. Şi din alte ţări democrate: femeile din S.U.A. ...sau Israel au prins curaj. Se spune că la aflarea ştirii, Sara Doron de la Likud, Shulamit Aloni de la Ratz şi Gheula Cohen de la Tehia, ar fi băut şampanie!

ISRAEL

"Societatea pentru protecţia drepturilor individuale ale homosexualilor, lesbienelor şi bisexualilor" a cerut controlorului Statului să cerceteze cauzele care l-au împins pe Iosif Harel, conducătorul TV israeliene să interzică apariţia pe micul ecran a doi homosexuali (cei doi urmau să fie intervievaţi în cadrul emisiunii "Astăseară" a lui Gabi Gazit).

*

Vechiul ole rus Yosef Horol a anunţat că va organiza un partid al alialei ruse în Israel. Denumirea: "Tsaad" (iniţialele de la sionism, alia şi democraţie). Scopul imediat: prezentarea la viitoarele alegeri şi obţinerea unui număr cît mai mare de mandate; efect secundar: panică în conducerea Partidului Muncii unde Shimon Peres a cerut lui Miha Harish, secretarul general al partidului şi timişorean de felul său, să-l conjure pe Arthur Israelovici, şeful românilor din Histadrut să nu organizeze un partid asemănător al alialei române.

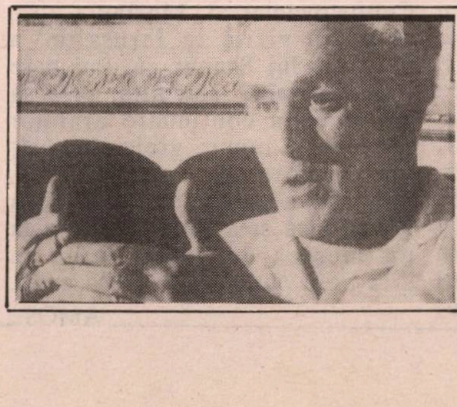

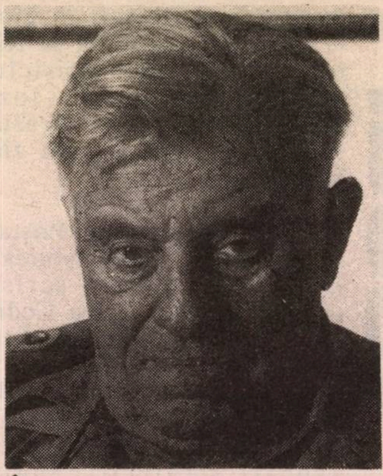

Parisul are Turnul Eiffel, Roma Colliseumul, Londra – Buckingham Palace, iar Ierusalimul îl are pe Teddy Kolek.

(*Aryeh Dean Cohen în "Jerusalem Post"; o apreciere la care subscriem întru totul, felicitîndu-l şi noi, ca toată lumea, –însă civilizată – pe admirabilul gospodar al capitalei noastre la împlinirea vîrstei de 80 de ani).*

*

Două milioane de dolari a adus cu el primarul Teddy Kolek din Olanda care i-au fost donaţi pentru Fondul Ierusalim. Dar ceea ce l-a emoţionat cel mai mult au fost 25 de florini olandezi (29 de şekeli) pe care i-a dat un pescar creştin în vîrstă de 95 de ani. Acesta, mare iubitor al Ierusalimului, s-a scuzat spunînd: "E tot ce am putut strînge la vîrsta mea".

*

D-na Augustine Zycher, o regizoare de film din Australia pregăteşte un documentar exploziv despre situaţia divorţurilor din Israel. Ideea nr. 1 a peliculei (care nici nu e greu de ghicit): cele mai multe victime ale legiuirilor din Rabanut sînt femeile. Dacă bărbatul refuză să dea faimosul "get", ele rămîn măritate, chiar dacă soţul , cam porc de felul lui, o bate la sînge, o jefuieşte fără milă şi se plimbă cu trei curve la Miami-Beach. Se pare că filmul a băgat spaima în principialii de la Agudat şi Shas: Augustine îi incomodează teribil şi se fac eforturi pentru interzicerea filmului.

TENDINȚE

30 DE ZILE

"Medic din URSS caută de lucru ca măturător de stradă. Telefonați lui Victor (urmează numărul).

(Unul din numeroasele anunțuri de -acest fel, lipit pe-o tabelă de afișaj din cartierul Omer, din Beer Sheva; un cartier unde trăiesc mulți medici olim, care speră să găsească un post la spitalul Soroca din localitate).

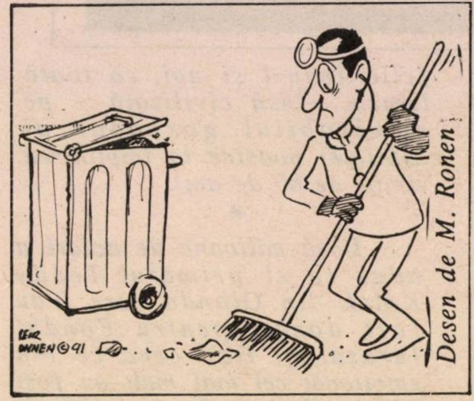

Desen de M. Ronen

ROMANIA

..."Sub protecția Parlamentului și a puterii executive infiltrate masiv cu străini de neam și lege, într-o covîrșitoare proporție numerică raportată la ponderea lor în populația țării, folosindu-se abil de o justiție încă nestăpînită pe sine, de miniștri masoni ca Pleșu și Șora, de o puzderie de directori generali din rîndul minorităților, complotul antinațional își realizează obiectivele cu o tenacitate odioasă și cu efecte catastrofale pentru România. Să încercăm o sistematizare și o sinteză:

1) Fără nici o motivație legală, la indicațiile lui Silviu Brucan, fecior de caprazar cu patru clase primare, și ale lui Voican s-au decapitat și întemnițat (cu complicitatea puterii) organele esențiale de protecție a națiunii: Departamentul Securității Statului cu întregul lui sistem informativ și contrainformativ. Generali români valoroși, cu înalt spirit de răspundere, de înfocat patriotism au fost arestați abuziv, condamnați abuziv. Floarea ofițerimii române din acest departament a fost întemnițată la ordinele date de pleavă, exact ca în 1947-1949, fără ca poporul protejat de generalii Vlad, Macri, Gheorghe Vasile să miște un deget în apărarea lor, exact cum a lăsat ca un mareșal-simbol, Antonescu, să fie asasinat de niște apatrizi nenorociți.

2) Cu diabolică perseverență s-a distrus învățămîntul superior de stat. Exemplară pentru afirmație este marginalizarea istoriei naționale la toate nivelurile învățămîntului și transformarea Facultății de istorie într-o oficină evreo-ungurească, sub nasul viforoșilor studenți cărora ar trebui să le fie rușine că acceptă la catedrele unde au oficiat Iorga și Pîrvan și Brătianu și o sută de mari savanți – rămășițele nule ale imigranților care-și bat joc de istoria națională, exclud profesorii români și transformă în zărăfie politică una din facultățile cu virtuți sociale ale învățămîntului universitar. ...vreți să repetați experiența Filologiei din anii de glorie ai dentistului Vitner, tehnicianului Crohmălniceanu, savantului Vicu Mîndra și întregului templu comandat de marele Paul Cornea? Nu v-au ajuns umilințele?

A semnat președintele vreo convenție cu masonii de toate originile care, vizibil, ne împing în prăpastie, este el logodit pe vecie cu aceștia, nu-și amintește absolut nimic din perioada 1945-1950, nu pune în pagină, pe două coloane, acțiunile Ana Pauker cu acțiunile Saul Brunkner, nu trage linie și nu adună?"

(Radu Theodoru, din articolul "Strategia asasinatului moral", în "România Mare" București)

• scurt

*** O familie din Eilat, pe numele ei Amar, a hotărît să emigreze pentru doi-trei ani, cum spune șeful familiei, d. Amron Amar, în Maroc.

Oricît am fi noi cu mintea destupată și liberali în gîndire, – ideea de a te duce să trăiești într-o țară unde orișicît, pe toate zidurile sînt lozinci anti-israeliene și fotografia lui Arafat, – ideea aceasta zic, ne lasă un gust amar.

*** La rubrica Poșta din săptămînalul "Totuși iubirea" din București, citim o scrisoare trimisă de Mela Zelea Codreanu din Cluj, din care reproducem fragmentul de mai jos:

..."Legionarii au fost, înainte de orice, români, cu toții: elevi, studenți, ucenici, avocați străluciți, ingineri, militari, prinți, intelectuali de elită (C. Noica, Nae Ionescu, Cioran, Eliade, Istrati), învățători, țărani, medici, agronomi, preoți. Au fost legionarii asasini? Să-i judecăm în funcție de epoca în care au trăit, cînd 70% din venitul național intra în buzunarul evreilor, ungurilor, grecilor, armenilor, germanilor și numai 30% în al românilor majoritari. Pe Iorga l-au omorît oamenii MADOSZ-ului, iar pe profesorul Madgearu – soțul amantei sale, Duca, împreună cu sioniștii care-i erau apropiați Lupeascăi".

Meditînd pe marginea rîndurilor cu pricina, ceva-ceva mă îndeamnă să-mi aduc aminte de celebrul sfat dat de Talleyrand subordonaților săi de la Ministerul de Externe al Franței, din vremea lui Napoleon: "Surtout pas d'excès de zèle" – și parafrazîndu-l să murmur: "Surtout, frați români, pas d'excès de Zelea"

*** Primul ministru al Cehoslovaciei, d. Marian Calfa, aflat în vizită la Ierusalim, a declarat lui Shamir că, îmi pare rău, dar pînă una alta, țara sa va vinde-n continuare arabilor tancuri și tunuri grele, întrucît are nevoie de valută-forte. Spunînd acestea, d. Calfa ne-a dovedit că și-a făcut ucenicia la un meșter de prima mînă în arta de-a obține bani de la evrei.

AMOS

30 DE NOPȚI

CRIMĂ LA BEER SHEVA

"DUPĂ CE AM VĂZUT SERIALUL DYNASTY AM SCOS REVOLVERUL ȘI MI-AM UCIS SOȚIA"

Ultima seară din viața inginerei Ziona David a început vesel: ea s-a distrat de minune la petrecerea de inaugurare a noii locuințe a unui conferențiar de la Institutul tehnologic din Beer Sheva. La sfîrșitul petrecerii, la orele 22.00, Ziona a vorbit la telefon cu sora ei și cu fiica ei cea mare, Anita. O oră după aceea, soțul Zionei – inginerul Natan David (48 de ani) – și-a chemat cumnata la telefon și i-a comunicat că și-a asasinat soția.

El s-a dus apoi la poliție unde, calm, a declarat:

– Ședeam în salon și vizionam la televizor serialul "Dynasty". Cînd s-a terminat, am hotărît să trec la fapte. M-am dus în dormitor și am scos de sub pernă revolverul meu de fabricație cehă, 7,65 milimetri. Am revenit în salon și am îndreptat revolverul spre tîmpla soției. Apoi am tras. După ce ea s-a prăbușit și și-a dat sufletul, am fugit după fiica mea cea mică, Fani, de 15 ani. Am prins-o în bucătărie și am împușcat-o în cap.

Simona Cabilio, prietenă veche a Zionei, povestește:

– În 1982 am venit împreună cu familia David din România. Ziona n-a găsit de lucru ca ingineră și s-a reprofilat. În scurt timp a început să predea desenul tehnic. Studenții s-au îndrăgostit de ea. Era o femeie minunată. Nu știam că suferă în căsnicie. N-a spus nimănui nimic, spera că soțul ei se va schimba. Se gîndea la fiicele ei și de aceea amîna mereu divorțul.

În ultimul timp tensiunea dintre soți crescuse. Ziona a povestit unor prietene că soțul taie din ziare știri și reportaje despre crime și i le pune lîngă pat. Era înfricoșată.

Bineînțeles, Natan David și-a suspectat soția de adulter. La poliție el a spus:

– Am fost inginer la primăria Tel Aviv în timpul ultimului război. Eram cel care hotăra care imobile lovite de Skuduri trebuie reparate și care distruse. Asasinatul l-am proiectat de mult deoarece Ziona își bătea joc de mine. A avut un amant și voia să mă părăsească. Ea și cele două fiice au complotat contra mea.

Într-o pauză a anchetei, un ziarist a reușit să se apropie de el și l-a întrebat:

– Ce simți dumneata după ce ți-ai asasinat soția și aproape că ți-ai ucis și fiica?

– Niciodată n-am fost asasin. E o senzație ciudată. Dar nici dumneata nu știi ce te așteaptă în viitor. N-am crezut că voi ajunge criminal. Dar vine un moment cînd omul trebuie să decidă și asta e ce mi s-a întîmplat mie. A venit momentul, am luat revolverul, am tras în soție și pe urmă am tras în fiica mea. E o senzație foarte, foarte bizară.

David: "N-am crezut că... Dar nici dumneata nu știi ce te așteaptă în viitor"

Sănătatea înainte de toate!
O puteți menține și recupera petrecîndu-vă vacanțele la

HOTEL "BEIT MAIMON"
din ZIHRON YAACOV

Hotel cu vedere la mare, cu camere spațioase • Mîncare de casă – cașer • Atmosferă familiară • Telefon, televizor în cameră
Pînă la 15 iulie 1991 – acțiune specială: numai 195 șkalim pe zi pentru 2 persoane. Prețul cuprinde și pensiune completă
Minimum 5 zile (inclusiv o excursie în împrejurimi)

Pentru rezervare de locuri și orice detalii, chemați la:
Tel.: 06/390212, 3, 4 – 06/399528

TREI CĂRȚI DE MOSHE MAUR

Trei prilejuri de lectură plăcută și folositoare;

1) Moshe Maur din România – 30 sh.

2) Istoria Israelului – 15 sh.

3) Meșalim (fabule) în ivrit – 15 sh.

Comenzile pot fi trimise pe adresa:
SHOR (MAUR) BRAHA
P.O.B.: 6113 Tel Aviv 61060

Oridecîteori președintele Egiptului, d. Mubarak se rastește, prin ziare și televiziune, amenințînd Israelul ba cu una, ba cu alta, noi îi facem cu degetul și, gîndindu-ne la generalul Iehuda Barak, șeful cel nou al Marelui Stat Major, dăm din cap:

– Mubarak? țțț... Barak!

30 DE NOPTI

MICA PUBLICITATE

În presa mondială a zilei de azi, clasicele anunţuri matrimoniale – "domnişoară cultă, frumoasă, 32 ani, caută corespunzător pentru căsătorie" – au aerul unor pandentive din altă vreme: elegante, frumoase, dar prea au parfum desuet. Azi, de la un capăt la celălalt al lumii, lumea e grăbită şi nu are răbdare: Mica Publicitate a scurtat calea flirtului, a "curţii"; a golit "aventura" de conţinutul misterios sau de odoarea păcatului; pînă şi "trădarea", "incestul", au devenit aseptice şi rapide, ca un "fast-food": un număr de căsuţă poştală sau de telefon, o întîlnire stabilită din capul locului la o jumătate oră – o oră şi gata! Faptele s-au consumat.

Sub ochii noştri, în urmă cu aproximativ 10 ani, deci foarte tîrziu faţă de modelele occidentale, dar mai ales americane, cînd presa ebraică s-a decis să tipărească asemenea anunţuri sulfuroase, îndoielile au fost multe: vor îndrăzni israelienii? În această ţară mică, în care fiecare îl cunoaşte pe fiecare, anonimatul cifrelor va fi suficient pentru a încuraja "descărcarea"? Şi de aproape 10 ani, răspunsul – afirmativ! – nu mai încetează să fie abundent. Început relativ timid, într-un ziar local care s-a dorit teribilist (ne referim la tel-avivianul "Ha-ir" – Oraşul), fenomenul s-a extins în toată presa. Pînă şi foarte serioasele "Maariv" şi "Ha-Aretz", între ofertele de servici sau de maşini, strecoară fără sfială cîteva asemenea invitaţii la păcat. Venerabila revistă (peste 50 de ani de apariţie!), "L'Işa" – Pentru femeie – concepută ca o publicaţie "rose", un soi de "Marie-Claire" în limba Tanahului, a devenit adresa principală a acestor anunţuri, în concurenţă strînsă cu "Ha-Ir" care îşi conservă supremaţia în privinţa tuturor... exagerărilor imaginabile, declinate cu cinism sau humor sau pur şi simplu.

Să vedem cam ce întîlnim, astăzi, 1991, în gazetele noastre:

CALE LIBERĂ FANTEZIEI INDIVIDUALE

Din "L'Işa:

- "Numai pentru femei! Telefonează-mi acum! Discuţie erotică! Frumoasă şi plăcută! Pînă la împlinire! 24 ore: Beni", urmînd fireşte numărul de telefon.
- "31 de ani, posesorul unei voci adînci şi catifelate, îţi va citi în timpul tău liber texte alese de tine, contra plată. Indică numărul de telefon". (Limba ebraică permite să se înţeleagă că "cititorul" se adresează exclusiv femeilor).
- "Dudi specialist în sex! Rezolvă problemele de orice fel numai pentru femei, despărţire dureroasă, lipsă de satisfacţie, răceală sexuală; discuţie erotică şi totul gratuit prin telefon. În complet anonimat. Telefonează acum!"

Acelaşi Dudi nu economiseşte banii şi mai publică un anunţ:

- "Îţi vine să asculţi o discuţie erotică? Telefonează-mi acum şi îţi voi povesti povestiri erotice să ţi se facă părul măciucă" (din nou, indicaţia sexului, feminin, este accentuată în textul ebraic).
- "Divorţată, sexi şi eliberată, este obligată să-şi vîndă fotografiile din sertar şi îi şi va întîlni pe cumpărători. 8 fotografii pentru 50 şkalim. Dacă vei încerca, vei avea chef de «încă»".

Anunţurile se adresează tuturor categoriilor sociale şi, desigur, cazul cel mai interesant îl reprezintă:

- "Femeii religioase care vrea, dar se teme, un bărbat plăcut, 43, european şi solid (chipa tricotată), de încredere + maşină, liber în orele zilei, te aşteaptă cu discreţie deplină".

...E PE BANI

Nu o dată se discută – pe şleau, fără ipocrizie, despre aspectul financiar al chestiunii:

- "Se caută fete tinere pînă la vîrsta de 25 de ani la muncă permanentă (numai sex).
- "Pentru fete şi femei. Un bărbat de 24 ani vă va împlini toate gîndurile erotice. Fetelor pentru prima dată – gratuit".
- "Mîngîiere doar pentru femei, pînă la pierderea capului, contra sprijin uşor, din partea unui atlet, 19/173, pentru orice vîrstă şi orice situaţie, şi pentru invalide şi limitate".
- "Tînără frumoasă şi sensuală, 26 ani, căsătorită. Niciodată nu am trădat şi nu m-am predat curţii bărbaţilor. Va ceda şi se va dărui pentru prima dată şi va oferi dragoste furtunoasă bărbatului generos, curat şi discret în schimbul unui sprijin frumos".

Nu odată întîlnim auto-elogii, reclama fiind sufletul comerţului:

- "Femeile mele bine situate! Bine făcut şi înnebunitor 23/180, te va satisface, te va răsfăţa (...), ca să nu uiţi

מגעים
חשיפה מלאה
מעגל האהבה
מצלמים גברים
160

"Magaim": revistă "homo", ca să n-avem vorbe

niciodată, contra unui sprijin generos".

Altădată, mici confesiuni privind situaţia materială "la zi":

● "Căsătorit care are necazuri economice va îndeplini femeilor de orice vîrstă şi de orice situaţie toate fanteziile, inclusiv masaj şi însămînţare, contra ajutor şi reparaţii uşoare în casă".

TOT CE AŢI DORIT ŞI V-AŢI RUŞINAT SĂ SPUNEŢI

Pornografie? Cîtuşi de puţin. Anunţurile de la Mica publicitate permit o sinceritate greu de atins în limbajul vorbit. De altfel, faţă de abundenţa anunţurilor sosite spre publicare, "Ha-Ir" a creat rubrici speciale: "Băieţi/fete" pentru bisexuaţi, "Băieţi" pentru homosexuali, "Fete" pentru lesbiene. Dar sinceritatea merge dincolo de aceste limitări:

● "Căsătorit, simpatic, nu sprijină şi nu caută sprijin, se aprinde la femei însărcinate"

● "Băiat plăcut, 34 de ani, va răsfăţa fete şi femei măritate cu sex oral în întîlniri plăcute în apartamentul meu".

● "Plăcut, bine făcut şi brunet 32/178, (...), va aduce femeile tinere şi bătrîne la culmea orgasmelor grandioase. Bărbaţilor şi perechilor nu li se va răspunde".

● "Elegant, căsătorit, 39 ani, interesat de similară, feminină pentru încălcarea Poruncii a Şasea («Să nu rîvneşti la femeia altuia», n.n.)".

● "Băiat şi fată bisexuali + apartament şi filme, interesaţi de fete/băieţi tineri, plăcuţi, de la 18 la 24 ani, pentru legături bisexuale libere. Fără plată financiară. Persoanelor grase, mustăcioase, ochelariste sau cu chelie nu li se va răspunde".

● "Căsătorită 43/170, lesbiană în suflet, dar nu în fapt, caută lesbiană în vîrstă de 40 – 45 ani liberă, discretă, care ştie să se bucure de viaţă, răbdătoare şi cu puterea de a asculta. Perechilor şi femeilor căsătorite nu li se va răspunde".

● "Skud de rasă 24/180, deschis la culoare, musculos şi nepăros, caută Patriot înalt, masculin. musculos sau bine făcut, pentru întîlnire-explozie".

● "Băiat de 22 ani caută băiat tradiţionalist (chipa tricotată) pînă la 26 de ani pentru legătură discretă".

● "Stăpîn dictatorial caută rob supus. Posibilitate de locuinţă. Posibil sado-masochism".

Să mai continui?

● "Lambada Club. Frumuseţi şi manechine perfecte * nivel internaţional * însoţire şi găzduire de încredere * 24 de ore * Acceptăm cărţi de credit * Exprimaţi-vă dorinţele!"

● "Îndrăzneaţă – liberă locul tău e la «Fantezia!!!». În trecut am fost croitoreasă * Astăzi am 22 de ani şi sînt proprietara unui apartament de lux!! * Maşină ultimul model!! * Interesată să fi ca mine?? * Vino acum la «Fantezia», singura agenţie de însoţire condusă de o femeie! Care-ţi asigură 3 job-uri pe zi! Şi maşină ultimul model imediat, plus ajutor la chirie".

● "V.I.P. – se caută! Belşug de propuneri de muncă pentru adolescente de companie (studente) de înalt nivel (nu vulgare) La V.I.P. – Societatea nr.1 pentru însoţire şi găzduire în Israel. Telefonaţi T.A., Haifa sau Ierusalim".

● "Fii Bărbat! Stai drept! 2 pastile B.O. – pentru erecţie sigură! Cuprind enzime şi hormoni naturali! Unul dintre componenţii principali ai pastilei produce hormonul concentrat care stimulează producerea hormonului masculin – Testosteron. B.O. – rezolvarea ideală – pentru siguranţa masculină; se găseşte la farmacii, Superfarm şi magazine naturiste!"

R. KL.

N. S. Acolo unde am folosit paranteze (...) înseamnă că sînt nişte expresii atît de tari *încît ne-am ferit să le reproducem.*

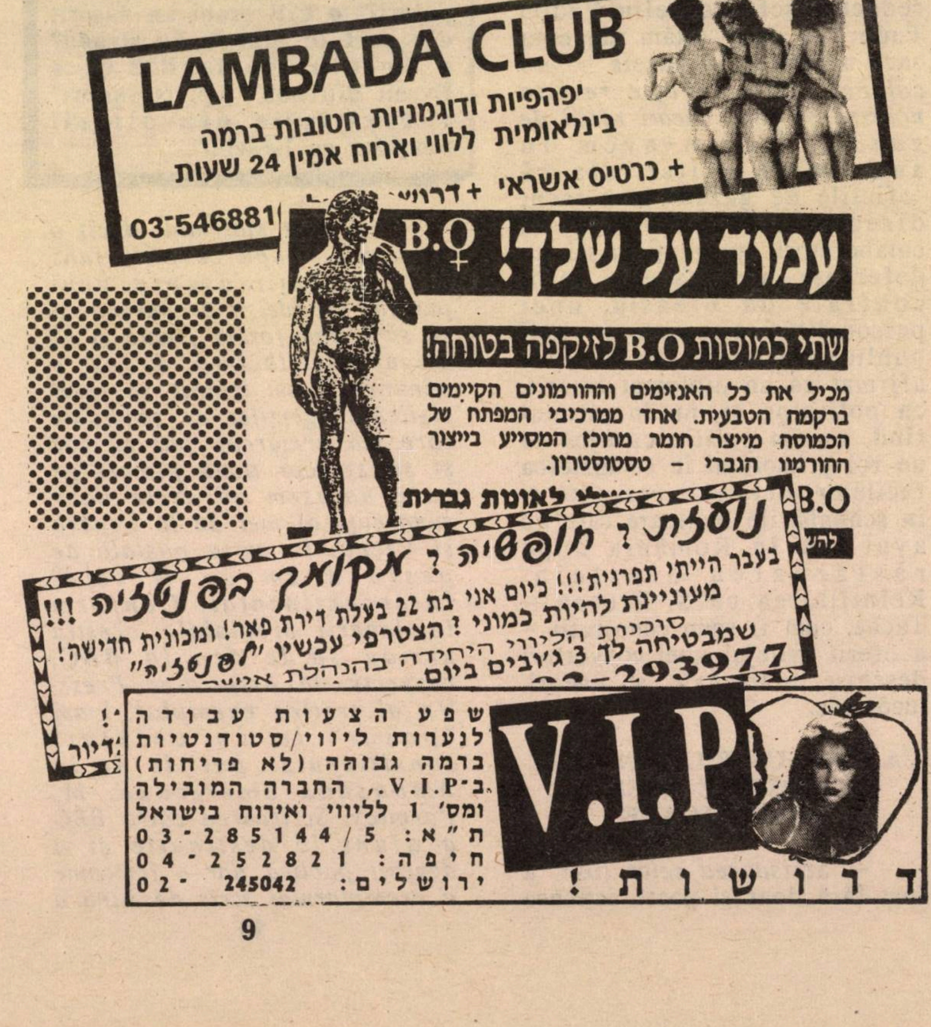

LAMBADA CLUB
יפהפיות ודוגמניות חטובות ברמה
בינלאומית ללווי וארוח אמין 24 שעות
+ כרטיס אשראי + דרוש
03-546881

B.♀ עמוד על שלך!
שתי כמוסות B.O לזיקפה בטוחה!
מכיל את כל האנזימים וההורמונים הקיימים ברקמה הטבעית. אחד ממרכיבי המפתח של הכמוסה מייצר חומר מרוכז המסייע בייצור ההורמון הגברי - טסטוסטרון.
B.O לאונות גברית
להי

נועזת? חופשיה? מקומך בפנטזיה!!!
בעבר הייתי תפרנית!!! כיום אני בת 22 בעלת דירת פאר! ומכונית חדישה!
מעוניינת להיות כמוני? הצטרפי עכשיו "לפנטזיה"
סוכנות הליווי היחידה בהנהלת אישה
שמבטיחה לך 3 ג'ובים ביום.
-293977
י!
דיור

V.I.P
שפע הצעות עבודה
לנערות ליווי/סטודנטיות
ברמה גבוהה (לא פריחות)
ב־.V.I.P., החברה המובילה
ומס' 1 לליווי ואירוח בישראל
ת"א: 03-285144/5
חיפה: 04-252821
ירושלים: 02-245042
דרושות!

30 DE ZILE

SILVIU BRUCAN LA „MINIMUM"

Aflîndu-se în Israel ca participant din partea României la simpozioanele internaţionale organizate de Universităţile din Ierusalim şi Tel Aviv pe tema: "Criza socialismului: Uniunea Sovietică şi Europa răsăriteană", prof. univ. Silviu Brucan a ţinut să facă o vizită la "Minimum". Oaspetelui i s-a rezervat o cu totul altă primire decît aceea de care s-a bucurat, bunăoară, la 12 aprilie a.c. cînd s-a prezentat la redacţia săptămînalului bucureştean "România Mare" pentru a preda o scrisoare-replică la un şir de articole apărute în respectiva publicaţie. Acolo, a fost primit nu de cineva din conducerea revistei (director: Eugen Barbu, redactor şef: Corneliu Vadim Tudor) ci de – citām din nota care a apărut în gazetă – *"un colonel... care iubeşte revista noastră şi face uneori oficii de gazdă"*. Noi n-avem în anticameră ofiţer, aşa că "oficiile de gazdă" le-a făcut directorul Minimumului şi colaboratori apropiaţi ai săi, cu deferenţa cuvenită unui vechi confrate de breaslă, unei personalităţi marcante a vieţii publice româneşti. Brucan s-a afirmat ca un diplomat emerit, ca politolog şi, nu în ultimul rînd, ca om politic curajos cu un rol primordial în combaterea racilelor dictaturii ceauşiste şi în schimbările înoitoare care au avut loc în România după răsturnarea acesteia. Reîntîlnirea cu S. Brucan – Tache, cum îi spun cunoscuţii – a oferit prilejul unei convorbiri deschise, neformale, şi, uneori, incomode.

CA ÎNTR-UN FILM ÎN CARE NU LIPSEŞTE AGENTA SEDUCĂTOARE

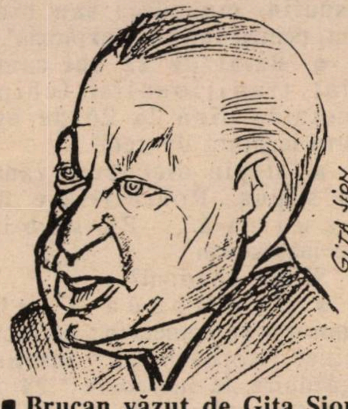

■ **Brucan văzut de Gita Sion**

– *"Scrisoarea celor şase"* a fost fără doar şi poate acţiunea politică cea mai importantă, iniţiată de vechi şi marcanţi membri ai Partidului Comunist Român, cu asumarea unor riscuri enorme, pentru a dezavua caracterul antipopular al regimului Ceauşescu. Pentru cei ce te ştiau din scris n-a fost nici un dubiu că redactarea Apelului îţi aparţine. Cum a devenit public documentul?

● Cine face oficiile de gazdă? ● E comestibilă mierea puterii? ● Cîţi arabi au răsărit din cort în luptele de stradă? ● Agentul de la B.B.C. ● Evreii din nou "ţapi ispăşitori" ● Premizele dezvoltării relaţiilor cu Israelul

– *A fost mai mult decît o aventură. După ce am ajuns prin discuţii asupra unui punctaj de idei, s-a convenit ca eu să-i dau forma finală şi să asigur distribuirea. A fost o minune că am izbutit să înşel vigilenţa agenţilor de securitate care mă urmăreau pas cu pas şi să strecor două plicuri pe care notasem adresele unor cunoscuţi ai mei de la Londra şi Viena, în cutia poştală de peste drum de Hotelul Intercontinental. Conform înţelegerii prealabile, aceştia urmau să le dea la BBC, respectiv la Associated Press. Un al treilea exemplar, l-am "pasat" la un cocktail consilierului politic de la Ambasada americană, M. Parmley. Scrisoarea către BBC a ajuns la destinaţie şi a devenit publică, dar o fotocopie a exemplarului scris de mînă a revenit la Securitate, graţie unui agent acoperit al acesteia de la emisiunea în limba română a BBC; iar cel predat lui Parmley a apărut şi el în dosarul meu de la Securitate, printr-un funcţionar american al Ambasadei, recrutat de Securitate cu ajutorul unei românce seducătoare. Dosarul meu s-a îmbogăţit astfel cu piese care au alimentat anchetele odioase la care am fost supus şi au determinat înteţirea persecuţiilor împotriva mea şi a familiei mele, evacuată cum ştiţi, într-o încăpere cu pămînt pe jos în Dămăroaia.*

– După răsturnarea dictaturii, într-un moment cînd erai unul din vîrfurile noului regim, într-un şir de declaraţii publice, te-ai detaşat de ceilalţi semnatari ai Apelului, ceea ce l-a făcut pe unul dintre aceştia, după ştiinţa noastră Al. Bîrlădeanu, să sugereze că "Tache se apropiase prea mult de mierea puterii şi nu doreşte s-o împartă cu alţii". Ulterior, mai fără ocol, ţi s-a imputat suficienţă de sine, aroganţă, tendinţe hegemonice. Au existat temeiuri pentru asemenea asertiuni?

– *Judecaţi şi voi... De-a lungul vieţii mele am fost implicat în două revoluţii: una – cea comunistă – a ieşit prost din toate punctele de vedere. Mă străduiesc în prezent ca cea de-a doua – inaugurată de evenimentele din decembrie 1989 – să nu aibă aceeaşi soartă. În nici un caz, din mobiluri ariviste. Cred că sînt dintre puţinii intelectuali din România, care nu aspiră la putere. Au dovedit-o faptele: de două ori în viaţă am demisionat din poziţii foarte importante. Prima oară, după venirea lui Ceauşescu la putere. Îl cunoscusem din activităţi anterioare, ştiam ce-i poate capul şi pielea şi, conştient că nu voi putea lucra sub conducerea lui, mi-am dat demisia din postul de conducere de la Televiziune, cu toate dezavantajele şi pierderile de privilegii pe care aceasta le implica.*

30 DE NOPTI

La 22 decembrie 1989, printre cei ce s-au adunat la Televiziune, eram dizidentul cel mai cunoscut în ţară şi străinătate. În acea seară am avut cuvîntul decisiv şi în ce priveşte redactarea primei Proclamaţii către ţară a Frontului Salvării Naţionale şi în ce priveşte constituirea noului guvern. În continuare, am rămas în poziţia de "number two" – cum i se spune în presa occidentală persoanei care ocupă locul al doilea în ierarhia statală – pînă cînd s-a creat un organism parlamentar C.P.U.N., diferit de F.S.N. pentru a pregăti alegerile. După care, am renunţat, prin demisii succesive, la orice poziţii de putere, în primul rînd fiindcă nu-mi place politica şi mai puţin, cea practicată în România, care se desfăşoară la un nivel atît de coborît, în sensul că principala metodă este denigrarea personală a adversarului politic; în al doilea rînd, fiindcă prefer să fac ce-mi place, adică să predau, să-mi expun opiniile în presa scrisă şi vorbită, ceea ce îmi permite, cînd este cazul, să critic fără menajamente de persoană şi "partinitate".

– Ca unul care ai fost în centrul evenimentelor, spune-ne ceva ce prezintă interes deosebit pentru opinia publică din Israel: cum a fost cu participarea străinilor la evenimente şi, în mod special, a arabilor?

PE STRADĂ, LA MORGĂ, ŞI-N SPITALE

– Am fost printre cei care n-au învîrtit limba-n gură nici în legătură cu acest subiect. Atunci cînd am socotit necesar, am relatat că circa 30 de ofiţeri arabi, printre care şi palestinieni, aflaţi la instructaj la Şcoala specială de la Băneasa, au luat parte la luptele de stradă din ultimele zile ale lui decembrie. Doi dintre ei au fost ucişi şi se aflau la morgă, trei au fost răniţi şi internaţi la Colţea şi la alte spitale. Avionul libian care a venit la Otopeni cu alimente şi medicamente i-a îmbarcat pe toţi – vii, cadavre şi răniţi – şi i-a transportat la Tripoli. Din motive diplomatice, faptul n-a fost dezvăluit la început pentru a nu se complica situaţia internaţională a României şi aşa destul de grea.

ŢINTA NR. 1 A ANTISEMIŢILOR

– Cum explici că, în scurtă vreme ai polarizat, ca nimeni altul, atacurile curentului antisemit care a răbufnit cu virulenţă sub egida "libertăţii"?

– Încă din ianuarie 1990 am devenit o ţintă favorită a cercurilor presei de opoziţie. Şi pot să spun că la început atacurile nu aveau un caracter antisemit şi aceasta deoarece opinia publică din ţară cunoştea foarte bine atitudinea mea de dizidenţă faţă de regimul ceauşist. După revoluţie, prezenţa activă în viaţa publică, prin interviuri la TV, prin conferinţe de presă cu ziariştii străini şi articole din ziare, mi-a atras epitetele de "eminenţă cenuşie", "ideologul revoluţiei" etc., pe de-o parte, iar pe de altă parte, atacuri furibunde, în care ideile şi sugestiile mele vizînd dezvoltarea unui proces democratic real erau răstălmăcite şi deformate în mod stupid, cu intenţii vădit denigratoare. În lipsă de argumente, s-a trecut la atacuri la persoană, în care originea mea evreiască, pe care nu am ascuns-o niciodată, a devenit, ca în alte timpuri, "cal de bătaie" preferat. Şi, este semnificativ că unul din primele atacuri antisemite a apărut în ziarul "Azi", organul de presă al F.S.N., după ce într-un interviu la TV susţinusem că Frontul e total nepregătit pentru rolul de conducător al destinelor României în etapa complexă prin care trecea ţara şi pledasem pentru transformarea lui într-un partid politic cu o ideologie şi o structură democratică, cu o conducere corespunzătoare, receptivă faţă de păreri competente şi imună faţă de influenţa sicofanţilor şi yesmenilor, care se îmbulzeau în jurul preşedintelui Iliescu. Fireşte, îndeosebi formaţiile de dreapta şi presa de scandal au supralicitat la rîndul lor sloganurile antisemite. "România Mare", publică zilnic sub titlul "Brucaniada", pagini întregi de calomnii şi insinuări antisemite semnate cu un pseudonim sub care se ascund de fapt foştii mei anchetatori de la Securitate. Această publicaţie nu e o oficină a Securităţii, ci Securitatea însăşi.

– Care Securitate, cea veche sau cea nouă?

– Cea veche-nouă. Fiindcă dacă, după cum se ştie, unii din conducătorii celei vechi au fost îndepărtaţi (pe generalul Vlad Iulian eu l-am demascat ca fiind unul din conducătorii teroriştilor), o parte din cei vechi exercită şi în prezent funcţiile anterioare sau recurg la metodele cu care erau obişnuiţi, îndreptînd focul asupra mea sub cele mai absurde pretexte.

– Şi nu te temi că vor recurge şi la aceleaşi practici represive?

– Pe vremea lui Ceauşescu, fostul ministru de interne, Coman, ajunsese să mă declare triplu agent: al C.I.A., al N.K.V.D., al Mossadului.

Înţelege însă oricine că dacă Securitatea lui Ceauşescu în timpul interminabilelor anchete, ar fi fost în stare să prezinte o urzeală de fapte acuzatoare cît de cît verosimile, ar fi iniţiat un proces mult mai răsunător decît acela pe care i l-a intentat lui Răceanu. N-au putut-o face atunci, cu atît mai puţin ar putea s-o facă acum, oricît mi-ar purta sîmbetele.

– Şi în concluzie?

– Atacat atît de guvern cît şi de opoziţie, mi-am adus aminte de personajul lui Shakespeare, Mercutio, căzut victimă a rivalităţii dintre cele două case Montague şi Capulet, şi ca el mi-am zis: "Lua-v-ar ciuma şi pe unii şi pe alţii". Am renunţat la orice funcţie oficială şi consider că rolul cel mai util pe care-l pot exercita este acela de observator şi critic independent atît faţă de

putere, cît şi faţă de opoziţie, ceea ce am şi făcut, cred eu, cu folos, pentru procesul democratic, şi în recentele interviuri.

ANTISEMITISMUL: NEVOIA DE ŢAPI ISPĂŞITORI

– Prin aceasta, n-ai încetat însă să dai apă la moara antisemitismului. Bunăoară, acuzaţia personală de agent al Mossadului s-a generalizat în sensul că s-a vorbit în presă că Mossadul este activ în România, desigur, pentru a se lovi în puţinii evrei care mai sînt acolo, cît şi în relaţiile româno-israeliene.

– *Recrudescenţa antisemitismului în România cred că trebuie integrată – şi vorbesc ca politolog – în curentul de dreapta naţionalist-şovin care a apărut în toate ţările foste "comuniste", odată cu prăbuşirea marxism-leninismului şi a vacuumului ideologic pe care acesta l-a lăsat. Vezi furia antisemită a Pamiatului în Rusia, explozia antisemită de după alegerile din Ungaria, puternica răbufnire antievreiască din Polonia, unde, aproape nu mai există evrei. Nevoia de "ţapi ispăşitori" pentru eşecurile suferite în noua experienţă istorică de trecere de la "socialism" la economia de piaţă e atît de stringentă, încît diversiunea antisemită e stimulată şi acolo unde nu mai sînt evrei. În plus, în România avem de-a face şi cu un fenomen specific: din cauză că intelectualii români, în covîrşitoarea lor majoritate, au colaborat cu dictatura ceauşistă, funcţionează în rîndurile lor acum fenomenul pe care l-am denumit "dizidenţă retroactivă", în sensul că cei care n-au avut curajul să se ridice împotriva dictaturii de teama represiunii, încearcă să dovedească "curaj" acum, cînd nu mai există nici un risc. Şi unul dintre terenurile cele mai la îndemînă este cel naţionalist-antisemit. Există şi reacţia inversă, dovadă marele număr de intelectuali de vază care s-au înscris şi militează în toată ţara în Asociaţia de prietenie România-Israel.*

A DISPĂRUT "SINDROMUL ARAB"

– À propos de asta: ce impresie ţi-a produs această primă vizită în Israel şi ce crezi, ca politolog, despre perspectiva relaţiilor româno-israeliene?

– *Doream de mult să vizitez Israelul. Mi-a plăcut mult Ierusalimul şi am fost impresionat de cele văzute în kibuţul în care am fost – o experienţă socială unică şi exemplară. În ce priveşte relaţiile bilaterale, socot că există o subapreciere de ambele părţi şi că sînt premize favorabile pentru o substanţială dezvoltare a lor atît pe plan economic cît şi cultural. Cred că în politica externă românească a dispărut "sindromul arab", fiind îngropat odată cu pierderile suferite cu prilejul conflictului din Golf. De aci şi o poziţie mai echilibrată a României la O.N.U. şi un motiv de încurajare reciprocă a legăturilor bilaterale. Fireşte, multe depind de progresul procesului de pace în Orientul Mijlociu.*

**Convorbire realizată de
I. FÎNTÎNARU**

ÎN CURÎND
va apare în librării

Godell

Viata de caricaturist, ziua vesel, noaptea vesel, picicind trist

Editura SIRIUS
Bucuresti
1991

amintiri despre cîrciumi, iubiri, chefuri...
Vom reveni cu o cronică ETC., ETC.

"Un roman-scenariu".
SERGIU LEVIN

"O proză gravă, sumbră, viguroasă"...
V. BÎRLĂDEANU
("Evenimentul" Bucureşti)

"Fiecare pagină musteşte de o adîncă sensibilitate: de femeie, de evreu al tribului nostru, de israeliancă".
I. FÎNTÎNARU
("Minimum")

"...romanul reuşeşte să demonstreze ALIENAREA tuturor categoriilor sociqle şi profesionale în «paradisul» comunist românesc".
ELENA-ESTER TACCIU
("Viaţa Noastră")

"Cartea reflectă «paradoxul strîmbătăţii unei societăţi, afişată drept... cea mai dreaptădin istorie»".
RODICA GRINDEA
("Revista Mea")

● A APĂRUT
UN NOU ROMAN

GETTA BERGHOFF
SUB ZODIE SUMBRĂ

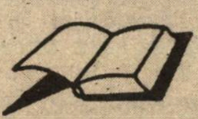

Cartea se găseşte la Librăria Lepac sau se poate procura trimiţînd un CEC în sumă de 30 şekeli la P.O.B. 2635 Holon, mikud 58126

30 DE ZILE

UN AUTOBUZ ÎN TIMPUL RĂZBOIULUI DE ŞASE ZILE

Cu toate vicisitudinile vieţii care ne înceţoşează amintirile, nu ne este permis nici un singur moment să uităm că printre luminoasele evenimente intrate în istoria actuală a patriei noastre, se desprind şi glorioasele fapte de arme ale "Războiului de şase zile", de la care se împlinesc 24 de ani. Ca martor ocular. participant în mod indirect, prin forţa împrejurărilor, la măreţia desfăşurării lui în nordul ţării, conştiinţa îmi impune să-l reamintesc cu fiecare ocazie şi să-i păstrez amintirea cu pietate ca pe o relicvă nepieritoare.

Oare este un fapt obişnuit ca un autobuz cu circa 50 de călători să se "infiltreze" în mod involuntar, în centrul focurilor de bombardament efectuat asupra oraşelor Kiriat Şmona şi Rosh Pina?

Prinşi de tirul artileriei bilaterale, în cîmp liber, "adăpostiţi" sub nişte copăcei anemici, am urmărit cu îngrijorare desfăşurarea luptelor terestre asistînd la actele de bravură şi curaj ieşite din comun ale evreilor de atunci. Staţionînd ore întregi în această situaţie neverosimilă, pasagerii autobuzului au fost oaspeţi la masa de prînz a tinerilor luptători, care, cu cîntece patriotice, acompaniaţi de o chitară (de, pe frontul luptei tineretul nostru cîntă), au căutat să liniştească starea de spirit agitată a neprevăzuţilor musafiri. (Să te cutremuri nu alta, cînd te gîndeşti că "în răspîndiri" eram categorisiţi ca un popor fricos). În mijlocul lor, am "petrecut" cîteva ore memorabile, căci autobuzul nu putea nici înainta spre Haifa (via Tel Aviv), dar nici să se întoarcă la Kiriat Şmona. Deşi nu puţini ani au trecut de la acest deosebit eveniment, nu pot uita nici un minut scurs din acea zi de vineri!

Cum se pot uita oare bombardamentele – privite cu ochii deschişi de uimire – dezlănţuite cu o ură furibundă de armata siriană, de pe înălţimile podişului Golan, asupra aşezărilor cu o densă populaţie din Galilul Superior, situate atunci la poalele munţilor, transformînd localităţile în teatre de război?

Înaintea ochilor defilează şi astăzi zecile de tancuri şi maşini de război israeliene, ce urcau anevoie spre înălţimile podişului, pentru cucerirea lui, acesta reprezentînd un real şi permanent pericol pentru securitatea populaţiei din împrejurimi. Dar oare avioanele care atacau în valuri succesive poziţiile cheie de pe acest podiş, avioanele acestea pot fi uitate?

Incredibil s-a desfăşurat înaintea noastră scena reîntoarcerii la punctul de pornire (şoseaua de înaintare spre Tel Aviv fiind complet barată), traseul parcurs de noi în urmă cu cîteva ore, fiind de astă dată de nerecunoscut: copacii încă mai ardeau, iar cîmpiile pîrjolite dezvăluiau cumplitele bombardamente suportate.

La insistenţele noastre, schimbînd traseul, cu altul nebătut de autobuze, în continue urcuşuri, printre cărări înguste de kibuţ (Manara), am avut posibilitatea, ca de acolo, de sus, în linie dreaptă, opusă podişului Golan, să urmărim luptele aeriene, în care aviatorii noştri şi-au demonstrat cu prisosinţă înalta lor pregătire tehnică, prin măiestria atacurilor efectuate cu succes. Se poate oare uita că datorită emoţiei, greşind drumul, nu lipsise mult să intrăm pe teritoriul Libanului (pe atunci liniştea domnea în acea regiune), dacă nu ne oprea la timp un grănicer de-al nostru? Sau faptul că fiind ultimul autobuz care circula la acea oră tîrzie pe traseul Tzfat-Haifa- Tel Aviv, am cules de pe drum pe toţi cei surprinşi de rapiditatea evenimentelor şi care în staţii sau pe şosele aşteptau ore întregi un mijloc de transport, astfel că pînă la Haifa, datorită supraaglomerării autobuzului, aerul devenise aproape irespirabil. După o întrerupere de cîteva ore s-a continuat drumul cu două autobuze.

Plecînd la ora opt dimineaţa, din Kiriat Şmona, am ajuns în miex de noapte la Tel Aviv. Memoria, fie ea cît de obosită, nu-ţi permite să dai uitării aceste evenimente unice în viaţă, iar conştiinţa îţi impune să ţi le reaminteşti cu fiecare zi, cu atît mai mult cu cît atunci aveai asigurată securitatea corporală, bazată pe braţul puternic al armatei (străjer de nădejde şi astăzi), dar şi pe un guvern cu principii şi idei la unison. Diametral opus în situaţia actuală, amalgamul formaţiei guvernamentale (cu ideologi de dreapta, extremişti şi religioşi), barează măsurile menite să redreseze situaţia ţării, în toate compartimentele societăţii şi în special al securităţii, privind o înţelegere cu vecinii de graniţă.

Ambiţioasa cramponare de scaunele departamentelor ministeriale a unor incompetenţe în speţă, a dus la obţinerea unei coaliţii şubrede, bazată pe fundalul intereselor de clasă, fiecare parte componentă, trăgînd într-un anumit fel "spuza pe turta sa".

Aceşti "înalţi dregători" (citiţi stricători) au reuşit o performanţă unică, dovedindu-ne în mod concret şi la lumina zilei, cum se poate confunda bicisnicul buget al statului cu personalele lor resurse pecuniare, continuînd să deţină portofoliile ministeriale, ceea ce a dus și mai abitir la creșterea atmosferei de neîncredere în rîndul populației dezamăgite. Măsurile economice restrictive aplicate în ultima vreme în detrimentul celor mulți și cu surse anemice de existență, împletite cu creșterea rîndurilor celor fără de lucru, a determinat degringolada economică (în plin mers), generînd starea de spirit tot mai agitată a populației muncitoare. Așa se explică și faptul că la miile de tineri eliberați din armată, fără o bază materială, vin zilnic să se adauge zeci de familii de noi emigranți, cu convingerea că în țara pe care n-au cunoscut-o, curge lapte și miere, pentru a constata cu amară decepție, unii dintre ei, că nici barem condițiile elementare de existență nu le sînt asigurate, astfel că în momentul de față se zbat în postura dilemică de a rămîne sau nu în țară.

În urmă cu 24 de ani, în "războiul de șase zile", armata, guvernul și poporul, formau un tot unitar, indestructibil, în opoziție cu actuala situație, cînd chezășie poporului a rămas doar armata.

Identificîndu-ne cu năzuințele ce le caracterizează actele de bravură, ne aplecăm cu respect și pioșenie în fața eroilor ei, exemple edificatoare în lupta pentru viețuirea patriei. Meritele și jertfele lor se cer de-a pururi să nu fie uitate!

SHIMON ABRAMOVICI

■ Himmelfarb

*** Omul cu 6 drepturi de vot. În Israelul nostru plin de comitete și comiții există și un "Comitet al redactorilor șefi" care e foarte important. Un fel de consiliu al "zeilor ziaristicii israeliene" în fața căruia șefii de guvern și ai armatei apar periodic și prezintă informații care uneori nici nu ajung să fie publicate. A face parte din acest comitet e un mare "cavod", se-nțelege, și d. Shabtay Himmelfarb, directorul ziarelor neebraice din Harakevet, e de mulți ani membru în acel comitet. Pe "merit", desigur.

Ionatan Șem-Or a publicat recent în revista ebraică "Haolam Haze" o relatare despre ultimele alegeri care au avut loc pentru conducerea "Comitetului de redactori șefi". Pentru primele două locuri au primit voturile necesare Arie Mekel de la Radio-televiziune și Ydo Disencik de la "Maariv". Pentru locul al treilea a candidat Hanoh Marmari de la "Haareț", dar Himmelfarb s-a opus. "Himmelfarb – scrie «Haolam Haze» – a folosit tehnica lui de om mic cu ochii mari". El a pretins că i se cuvin 6 (șase) drepturi de vot deoarece este redactor șef la 6 ziare: "Viața noastră", "Nașa strana" (rusesc), "Uj Kelet" (maghiar, "Hadașot Israel" (german), "Letze Neies" (idiș), "Noviny i Kurier" (polonez).

Ziariștii de la presa ebraică au rămas uimiți de această pretenție, dar Himmelfarb a scos de la naftalină un regulament străvechi al Comitetului care dă acest drept. Adică de a vota cu 6 degete, nu cu unul!

În cele din urmă reprezentantul de la "Haareț" a primit 9 voturi cinstite, dar Himmelfarb a primit 8 voturi din care 6 au fost ale lui. Comitetul și-a propus să schimbe acest regulament hazliu, dar pînă una-alta, Himmelfarb profită. Ca de-obicei... Nu-i rău de loc să faci parte din acel comitet: "cavod" mare și unde mai pui că se pleacă des în străinătate pe banii publici, curg invitațiile la recepții, conversezi cu persoane suspuse – exact ceea ce-i place directorului atotputernic de pe Harakevet!

În cei peste 37 ani de apariție

אדורול

Adevărul

Singurul ziar independent al aliatei romane

se menține pe linia independenței și a obiectivității.

În fiecare VINERI îl puteți procura de la toate chioșcurile din țară.

Dacă doriți o informare corectă, la zi, citiți „ADEVĂRUL"

CASA DE PĂRINȚI

«RAHEL»

PARDES KATZ
Reh. Jabotinski 60

primește vîrstnici, bolnavi cronici și pe cei care necesită îngrijire permanentă.
Supraveghere medicală completă
● Conducere și personal calificat ● Atmosferă intimă, familiară ● Strict casher

■ ■ ■

Tel: 03/798189–5704226–5793755

GURA HUMORULUI

1 2 3 LEXICON PENTRU EMIGRANȚII NOI

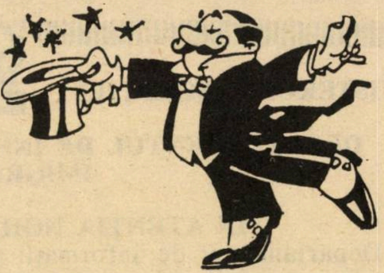

Am remarcat că noii veniți nu vin numai fără limba ebraică ci și fără o mulțime de noțiuni importante care în țările lor de origine nu se găsesc nici la negru pe cînd la noi se găsesc din abundență. Din acest motiv, am considerat de cuviință să le oferim un lexicon al acestor noțiuni cu speranța că și noi înșine vom trage un folos din acest lexicon.

Vorba celui care a spus-o: Cine explică altuia o noțiune, are șanse s-o înțeleagă și el însuși!

****

A.

Avoda (muncă) – una dintre cele mai sfinte valori din Israel. Israelianul vede în muncă un lucru atît de sfînt încît evită să calce în locul în care ea se află. Cîndva, în trecut, Avoda era numele unui partid.

B.

Bank (bancă) – provine din cuvîntul grecesc "bankomat", al cărui înțeles este: "Dă-mi tot ce ai și pe urmă vom vedea". În prezent, bank e un loc unde se depun tot felul de lucruri, astfel că există Bănci de sînge, Bănci de spermă, Bănci de piele etc.

C.

Clita (absorbție) – În trecut, cînd nu veneau emigranți, "clita" însemna a da emigranților locuințe, servicii și formulare la semnat. Acum nu mai este cazul deoarece vin emigranți mulți. În schimb, cu ajutorul cuvîntului absorbție s-au format cîteva expresii lingvistice noi și chiar niște metafore fără aplicare practică. De exemplu: Ministerul absorbției, ministrul absorbției, succese în domeniul absorbției etc.

D.

Deghel (steag) – Spre deosebire de englez, israelianul consideră că "mașina este castelul lui". De aceea israelianul arborează steagul național pe botul mașinii.

E.

Eliezer Ben-Yehuda – cunoscut specialist în chirurgia plastică, inventatorul unei metode noi de redresare a limbii. El a sesizat că în țesuturile limbii se află un potențial imens de cuvinte cu care se poate linge. A legat acest țesuturi și a dat lingăilor posibilitatea de a-și îmbunătăți relațiile cu superiorii lor, cu ajutorul limbii ebraice noi.

F.

Fantasti (fantastic) – cuvînt biblic pe care l-a folosit și Dumnezeu cînd i-a spus patriarhului Avraham: "Du-te în Canaan și ai să găsești acolo ceva fantastic!" Negativiștii, ca niște negativiști ce sînt, nu vor să facă uz de acest cuvînt, dar elementele cele mai sănătoase ale populației nu se despart niciodată de el. Astfel, în gura lor orice plan economic "deschide perspective fantastice", orice program de televiziune este "ceva fantastic" și aproape orice eșec este "un succes fantastic".

G.

"Goi șel Șabat" – un neevreu care are voie să facă sîmbătă toate muncile pe care le face un evreu care nu are voie să le facă.

H.

Hok hahazir (Legea porcului) – legea care prevede că tot ceea ce cere porcul trebuie să i se dea (fonduri, alocații, posturi) altminteri el nu votează pentru tine.

I.

Iofi! (splendid, excelent) – compliment care ți se face numai în primele luni de la venirea în țară. De exemplu: "Vorbești ivrit iofi!", "Bravo, te descurci iofi!". Mai tîrziu, după ani și ani, cînd vorbești bine ivrit, nimeni nu-ți va mai spune că vorbești ivrit iofi.

L.

Lev (inimă) – ceva care are patru încăperi și e foarte greu de găsit cu toate că nu e locuință.

M.

Maim (apă) – lichid care seamănă cu cel care se bea în Rusia sau România, dar nu ca două picături de apă.

N.

Nu-nu-nu! – expresie populară de admonestare, adresată de obicei copiilor poznași. De exemplu: cînd James Baker nu s-a astîmpărat și a venit din nou la Ierusalim cu trei propuneri, Shamir i-a făcut nu-nu-nu!

O.

O-to-to – expresie a cărei semnificație e "acuși", "încă un pic", "dintr-un moment în altul"... De exemplu: Mesia trebuie să pice acuși, dintr-un mileniu în altul.

P.

Patriot – ceva care vine din Israel în America. De exemplu: "Anul acesta la New York un sfert de milion de patrioți israelieni au sărbătorit Ziua Independenței".

R.
Rofe (medic) – Emigrant din Rusia care nu e profesor de pian.

S.
Skud – Încă o pacoste care ne-a venit din Uniunea Sovietică, dar nu prin Viena, Budapesta sau Bucureşti, ci prin Bagdad.

T.
Tanah (Biblia) – Cartea în care se arată că Dumnezeu a ales poporul evreu, dar în care nu se explică ce i-a venit să-l aleagă şi ce anume a cîştigat de pe urma asta.

U.
Ulpan – un curs de ivrit unde emigrantul învaţă primele noţiuni despre ipoteci, împrumuturi, giranţi şi şomaj.

V.
Vatic – Nou venit vechi.

Z.
Zevel (gunoi) – adresă importantă pentru noii veniţi din Rusia. Acolo ei pot găsi alimente pe gratis.

POLICHINELLE

MINISTERUL ABSORBŢIEI **AGENŢIA EVREIASCĂ**

DEPARTAMENTUL DE INFORMAŢII PENTRU NOII IMIGRANŢI

ÎN ATENŢIA NOILOR IMIGRANŢI

Departamentul de informaţii pentru noii imigranţi editează o serie de publicaţii informative în limba română care se distribuie gratuit noilor imigranţi. Cei interesaţi, sînt rugaţi să aleagă din lista de mai jos publicaţiile care-i interesează şi să trimită formularul de comandă de mai jos pe următoarea adresă:

MINISTERUL ABSORBŢIEI – Departamentul de Informaţii pentru noii imigranţi
Căsuţa poştală 13061; 91130 Jerusalim

PUBLICAŢII ÎN LIMBA ROMÂNĂ
editate de Departamentul de informare pentru noii imigranţi

Vă rog să-mi expediaţi următoarele publicaţii:

1. Ghidul de buzunar al noului emigrant
2. Generalităţi despre condiţiile de muncă în Israel
3. Sistemul de învăţămînt în Israel
4. Asistenţa sanitară în Israel.
5. Asigurările Sociale (Bituah Leumi)
6. Locuinţe pentru noii imigranţi
7. Serviciul militar
8. Bani şi bănci
9. Condiţiile de muncă şi plasare ale inginerilor şi tehnicienilor
10. Condiţiile de muncă şi plasare ale medicilor
11. Învăţămîntul superior şi Autoritatea Studenţească

Numele________________________.

Adresa________________________ **Cod poştal**______________

ADI TOURS
TEL AVIV, STR. ALLENBY 111
PASAJ TAMAR,
TEL.: 625406; 623650; 624753; 5661533; 5662527
POB. 408, TELEX 35431; FAX 03:376898

E. WEISS
AGENTUL DE VOIAJ PREFERAT DE ALIAUA ROMÂNĂ

VARIAŢIUNI PE O TEMĂ DE... VACANŢĂ TURISTICĂ
în lumea întreagă

SĂ AFLE ŞI CONCURENŢA!

E. WEISS vă propune şi vă oferă: cu mari reduceri de preţuri şi în condiţii de plată foarte avantajoase:

o **CALĂTORII şi EXCURSII în EUROPA, AMERICA DE NORD şi SUD**
o **ORIENTUL INDEPARTAT în grup sau individual – 800 $ dus şi întors TEL AVIV o BANKOK o TEL AVIV**
o **PREŢURI CHARTER ACCESIBILE TUTUROR!!!**
o **PENTRU CEI CE PLEACĂ IN ROMÂNIA – PREŢURILE sînt REDUSE cu 30 – 35%.**
o **ACORDAM CONDIŢII AVANTAJOASE de PLATĂ (VISA, ISRACARD, DINER)**

TIMPUL EXTRASEZONULUI este extins pînă la 30 IUNIE 1991
VĂ AŞTEPTĂM !!!

NOI

CRONICA DE ALIA

PETRECERE ÎN FAMILIE

ZI AGREABILĂ ÎN FAMILIA H.O.R.-IŞTILOR

"Cît e de bine şi de plăcut cînd fraţii stau laolaltă". Aforismul poetic al autorului Psalmilor şi-a găsit ilustrare fidelă în reuniunea "horiştilor", care a avut loc sîmbătă, 4 mai la Tel Aviv. La reuşită, a contat desigur cadrul pitoresc oferit de parcul întins, plin de flori, din elegantul cartier Ramat Efal în care se află sediul lui "Seminar hakibuţim". Dar, mai presus de toate, a contribuit ambianţa prietenească, de voie bună şi armonie, în care a decurs această întîlnire de israelieni, proveniţi – ei sau părinţii lor – de pe meleagurile româneşti. Răspunzînd invitaţiei conducerii centrale a lui Hitachdut Olei Romania, au venit, să petreacă ziua de odihnă, după formula "utile cum dulci", adică folositor şi plăcut, 100 de "horişti" de la Herzlia şi Ramat Hasharon, 50 de la Natania, 50 de la Rishon Le Zion, 50 de la Ghivat Shmuel, 54 tocmai de la Kiriat Ata; fiecare grup avînd în frunte pe preşedintele snifului respectiv. Lor li s-au adăugat invitaţi şi activişti din conducerea centrală a H.O.R.-ului.

În hall-ul central, s-au revăzut, şi-au strîns mîinile şi s-au îmbrăţişat oameni care se ştiu de zeci de ani; unii activaseră în aceleaşi organizaţii sioniste de tineret; alţii au trăit împreună odiseea emigrării; alţii au fost aici, părtaşi la opera de reclădire a ţării sau la muncile obşteşti din cadrul Histadrutului şi ale Partidului Muncii. Cei sosiţi de curînd fac cunoştinţă între ei sau cu vatikimi şi constată – cum e la evrei – fie că sînt rude, fie că provin din aceleaşi localităţi sau au urmat la aceleaşi şcoli şi facultăţi. Tot atîtea motive ca, în jurul ceştii de cafea şi a prăjiturilor de pe mesele din hall, să depene amintiri, să schimbe impresii şi adrese.

"FIRICEL DE FLOARE ALB-ALBASTRĂ"

În jur de ora 10, în marea sală-amfiteatru, începe ceea ce în ivrit se cheamă "kenes", iar noi am traduce prin adunare populară. La masa prezidiului sînt invitaţi să ia loc: *Uri Eliav*, preşedintele lui Hitachdut Olei Romania, av. *Uri Adar*, vice-preşedinte, conducătorii snifurilor reprezentate la reuniune: *Av. Haim Ianculovici* (Herzlia şi Ramat Haşaron), *Avram Orgad* (Ghivat Shmuel), *Pincu Itzhak* (Rishon Le Zion), *Shlomo Ilan* (Natania), tînăra (18 ani) şi simpatica *Bertha Katz* (Kiriat Ata). În deschidere, Uri Eliav, în maniera lui, de evreu moldovean sfătos, cu vorbe de duh pe româneşte şi pe idiş, dar iute şi aspru, cînd e cazul, îşi invită oaspeţii să se simtă bine, ne asigură că va fi şi "mămăligă cu brînză" şi propune "pentru încălzire" să se înceapă cu cîteva cîntece "de-alea, de-ale noastre". În acest scop, predă microfonul îndrăgitei şi "îndrăcitei" cîntăreţe Mariana Cambos, acompaniată vocal şi la orgă electronică de Gelu Cambos, cuplu băcăuan, cu rezidenţă îndelungată în Israel, care va asigura divertismentul muzical de-alungul zilei. *"Ionel, Ionelule"*..., *"Suflet candriu, de papugiu"*..., *"Cele mai frumoase fete/ unde le găseşti... la Tel Aviv* (adaptează Gelu), *"Firicel de floare albastră"* (alb-albastră, parodiază sala) – sînt doar cîteva din melodiile care cu adevărat, "încălzesc atmosfera", trezesc nostalgii, produc animaţie. Surpriză: Doamna Sara Fischman – singura supravieţuitoare a unei familii deportate în Transnistria – urcă pe scenă, ia microfonul şi anunţă că vrea şi dînsa să cînte singura melodie care şi-o mai aminteşte; aceea care i s-a cîntat acum 43 de ani, pe peronul gării Piatra Neamţ, cînd a plecat spre Israel: *"A plecat un tren din gară"*... Şi o interpretează acum cu atîta căldură încît pe multe feţe se prelinge o lacrimă...

Urmează scurte cuvinte de salut ale conducătorilor de snifuri, care, mulţumind pentru invitaţia la această manifestare şi pentru organizarea ei exemplară, raportează despre cele mai recente activităţi întreprinse, ridică probleme actuale, specifice. Se insistă, între altele, asupra importanţei acţiunii de mobilizare a "românilor" în vederea recensămîntului membrilor Partidului Muncii – acţiune care este menită să demonstreze şi ponderea numerică a "alialei" noastre.

Despre realizările HOR-ului pe ţară, şi proiectele de viitor, a vorbit, mai pe larg, preşedintele Uri Eliav. Povestind despre vizita făcută recent în România, Uri a relatat impresionat despre sentimentele de mîndrie pe care le-a trăit atunci cînd, pe meleagurile natale, de unde cu decenii în urmă a plecat umilit, ca un cîine bătut, a fost primit acum cu cinstea şi consideraţia cuvenită cuiva care exercită o funcţie reprezentativă în Israelul renăscut şi democratic. Prestigiu peste hotare, dar şi mai semnificativ apare faptul că şi în Israel aliaua română, datorită demersului consecvent şi ferm al HOR, se bucură acum de o atenţie crescîndă din partea Sohnutului, a altor foruri, ceea ce îi dă posibilitatea să acţioneze mai eficient în folosul membrilor săi. Fireşte, multe sînt încă de făcut, şi ca exemplu, construirea unui cămin pentru vîrstnicii alialei. Pentru ca proiectele să devină faptă, esenţial este ca fiecare să dea o mînă de ajutor.

"PARNUSĂ" PENTRU OLIMI, PACE PENTRU ISRAEL

Momentul de culme al adunării l-a constituit cuvîntarea substanţială rostită de Arthur Israelovici, preşedintele Organizaţiei originarilor din România, membri în Histadrut", "stîlp de nădejde al alialei române". "A salva ţara de la catastrofă – acesta este, în esenţă, imperativul actual" – spune Arthur. Înainte de toate, este vorba de "klitare", adică de integrarea în viaţa societăţii noastre a masivei aliale din ultima vreme, îndeosebi sutele de mii de noi veniţi din Uniunea Sovietică. Noilor veniţi trebuie să li se asigure, în primul rînd, ceea ce numim plastic *parnusă*, adică mijloace pentru un trai decent. Ceea ce se poate face nu prin pomeni, ci prin locuri de muncă. Aspectul pe care ni-l oferă străzile pe care mătură gunoiul specialişti de înaltă calificare trebuie considerat ca o ruşine pentru Israel. Riscurile subestimării sînt evidente: oamenii fie că părăsesc ţara, fie că vor trece la acţiuni disperate, în genul celor comise de "panterele negre", cu ani în urmă. Faţă de situaţia existentă, cei care sînt la guvern poartă o gravă răspundere de care nu vor putea fi absolviţi prin nici un fel de manevre politicianiste.

În al doilea rînd, dar nu mai puţin decisivă, este problema securităţii. Viaţa arată că, în cadrul actualului guvern, nu se ajunge şi nu se poate ajunge la unison în ceea ce priveşte procesul păcii. Se ignorează însă că ulciorul nu merge de multe ori la apă. Bush nu e Truman, Bush e Bush; el nu va ezita la nesfîrşit să recurgă la mijloacele de presiune de care dispune. Cine nu trage concluzii din ce se întîmplă denotă că nu pricepe nimic din politica mondială.

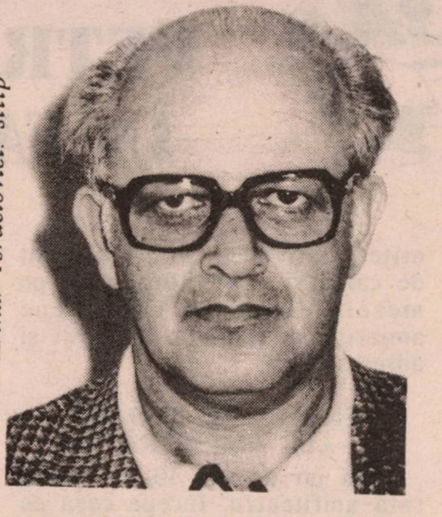

■ *Arthur Israelovici: stîlp*

A devenit imperios necesar să se discute, să se poarte tratative, ceea ce nu implică nicidecum capitulări sau cedări de neconceput. Implică doar ca Israelul să negocieze de pe poziţiile care decurg dintr-o situaţie internă solidă pe plan economic, politic şi social. Nu este un secret că Partidul Muncii nu mai are influenţa de altădată; el trebuie să şi-o recîştige fără întîrziere, fie că vor fi alegeri anticipate, fie că ele vor avea loc, la scadenţă în 1992. Trebuie început cu redresarea economiei; iar pentru aceasta este nevoie de oameni competenţi; cel mai indicat, după părerea celor care îl cunosc din munca de zi cu zi, fiind secretarul general al Histadrutului, Israel Keisar. Esenţial în acest moment grav este realizarea unei unităţi puternice în sînul partidului, întărirea rîndurilor sale, astfel ca de la el să emane un guvern doritor şi capabil să îndrepte lucrurile pe făgaşul prosperităţii şi păcii.

...Cînd s-a ajuns la prînz, participanţii au trecut în sălile de mese, ospătîndu-se cu poftă şi ciocnind "lehaim" pentru succesele HOR-ului, pentru sănătate şi pace.

Revenind în amfiteatru, publicul a asistat la un spectacol de cîntece româneşti, din repertoriul inepuizabil de romanţe, arii, melodii româneşti şi israeliene al cuplului Cambos, precum şi la solicitările celor din sală. Din nou o cafea pentru siestă şi apoi, dans, în care au predominat tangourile, valsurile, foxtroturile anilor '60. Veselie, antren, amuzament. La despărţire, pe buze şi în gînd, frînturi de cîntece auzite sau parodii ale lor: *"Hai să ne-ntîlnim sîmbătă de zor/ La viitoarea mesiba a H.O.R."*...

Reporter:
I. FÎNTÎNARU

BRIDGE

LA VÎNĂTOARE

Jocul declarantului într-un concurs duplicat de perechi, calculat top-bottom, se deosebeşte radical de jocul într-un meci de echipe, calculat I.P.M. şi puncte de victorie.

Iată, de exemplu, dona următoare, în care declarantul joacă un contract omod de 3 Fără de Atu, fără licitaţie din flanc, pe atacul (prietenos) de Valet de Pică:

5
A 10 9 5
A D V 8 6 2
R 2

N
Valet de Pică W E
S

A D 7 3
V 6 3
7 5 3
A 7 3

Pentru început, orice declarant cîştigă în mînă cu Dama de Pică şi joacă Caro la Valetul de pe masă, care cîştigă, ambii apărători răspunzînd la culoare.

Se "văd" cel puţin 10 levate sigure; cum a-ţi continua într-un concurs de perechi şi cum aţi continua într-un meci de echipe?

Succes!

PAUL WEINSTOCK

♣◇♥♤

CINE ESTE OMUL CU 17 FEȚE?

...sau cum a ajuns un fiu al tribului nostru în sala paşilor pierduţi o Cîte nume, atîtea paşapoarte o Cum a dus de nas pe cei de la ambasada belgiană o Cecuri furate de la Ministerul de Interne o Doi indivizi s-au recomandat ca "oamenii lui Arie Deri", iar Arie Halperin le-a dat o mînă de ajutor...

Cine este Liviu Halperin? Sau poate ştiţi cine e Harry Sharp? Sau Ben-Ari Moşe, fiul lui Carol şi Şoşana? Enigma a încercat s-o rezolve cotidianul ebraic *"Maariv"*. Sub titlul *"Omul cu 17 feţe"*, ziarul a publicat un reportaj despre această făptură ciudată care, după cum se precizează s-a născut în România, a emigrat în Israel şi, în urmă cu vreo două decenii, a plecat în lumea largă pentru cîţiva ani, revenind în ţară cu scopul de a relua afacerile, nu întotdeauna dintre cele mai curate. Se spune că ar fi posesorul a 17 paşapoarte, fiecare pe alt nume. Forurile juridice israeliene deţin şase dintre ele, parte emise de oficialităţile australiene şi un paşaport belgian. *"Sînt capabil să obţin orice document, de oriunde"*, – ar fi declarat Liviu (sau Harry, sau Moşe, sau...)

"Maariv" susţine că e vorba de un excroc. Unul care vorbeşte curgător ebraica, engleza, româna (bineînţeles, fraţilor!), îşi modifică vîrsta după nevoie, situaţia familiară, adresele. Doar fizicul nu şi-l poate schimba. Statură mijlocie, dolofan, chelie în dezvoltare, lentile groase, Arie Halperin (cum precizează cotidianul ebraic, în cele din urmă) are 46 de ani, locuieşte la Holon şi e tatăl unei fete simpatice. La tribunal, dosarul său e îndeajuns de gros, fiind acuzat de falsuri, furturi, excrocherii. Ba, într-una din săptămînile trecute, el a dezvăluit că e amestecat în... "afacerea Deri", ministrul nostru de Interne. În 1989, s-a furat de la direcţia financiară a Ministerului de Interne, un carnet cu 100 cecuri, care, prin nu ştim ce mijloace, a ajuns în mîinile lui Halperin. Procuratura susţine că el ştia că respectivul carnet a fost furat, dar Arie a folosit 11 din cecuri, notînd sume diferite, semnînd în fals şi adunînd astfel circa un milion şi jumătate de şekeli.

Şi cum încercat să intre în posesia banilor peşin? Omul a deschis cîteva conturi la bănci diferite. La "Bank Leumi" de pe str. Alenby, de pildă, el a deschis un cont pe numele Koday Lehar, susţinînd că ar fi cetăţean străin. La "Discount" din Petah Tikva a deschis un alt cont, pe numele Liviu Halperin, cu adresa în Bat-Yam, folosindu-se de un buletin de identitate al său, emis încă în 1968. Pînă să fie descoperit, Halperin a reuşit să bage în bănci suma de 289.000 şekeli. Văzîndu-se în capcană, Arie Halperin şi-a propus o evadare în străinătate, unde ar putea respira aer curat. Zis şi făcut! La 3 februarie 1990, el s-a prezentat la staţia de poliţie din Haifa, s-a recomandat drept David Hill, cetăţean belgian şi, cu siguranţă de sine, s-a explicat: *"Am petrecut toată noaptea în Haifa şi mi-am pierdut toate actele, inclusiv paşaportul"*. Cu un document de la poliţie, "domnul Hill" s-a prezentat de astă dată, la ambasada belgiană şi nu s-a lăsat pînă ce nu a căpătat la iuţeală, un paşaport belgian pe numele, fireşte, David Hill (cetăţean belgian, de origine australiană!).

Exact cînd să urce în avionul care urma să-l ducă la Amsterdam, "omul cu 17 feţe" a fost prins, iar în valiză au fost găsite cîteva din documentele

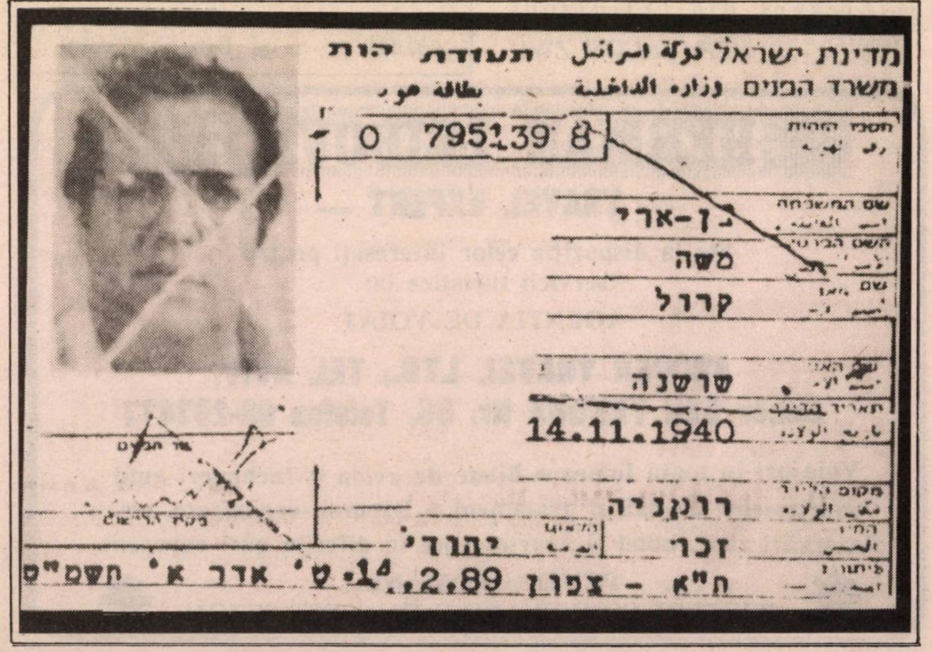

מדינת ישראל دولة اسرائيل תעודת זהות
משרד הפנים وزارة الداخلية بطاقة هوية

0 795139 8

בן-ארי
משה
קרול
שושנה
14.11.1940
רומניה
זכר יהודי
ת"א - צפון 14.2.89 ט' אדר א' תשמ"ט

care l-au trădat. La tribunal, el se apără de unul singur, fără avocat: *"Nu vreau să cer nici o amînare şi nici o scutire"* – a spus el, pe un ton îndrăzneţ. judecătorului. Cu această ocazie, Arie a predat tribunalului versiunea lui privind "afacerea Deri". De pildă: *"Mi s-a adresat un oarecare Baruh Iadid şi încă cineva, probabil salariat al Ministerului de Interne. Ei mi-au mărturisit că au posibilităţi să scoată bani de la minister şi să îi transmită la instituţii religioase şi ieşivot. Ei mi-au propus să deschid conturi la bănci, ceea ce am şi făcut, pentru care mi s-au promis 5% din fondurile scoase...* Arie Halperin a mai susţinut că respectivii indivizi au aprobarea ministrului Arie Deri, la aceste matrapazlîcuri şi că, însăşi fuga lui în străinătate, s-a proiectat cu ştirea «ferestrelor înalte».

Aşadar Liviu Halperin, sau mai exact Arie Halperin, nu-i altcineva decît un erou de poveste simplă cu cecuri false, găinării mai mari şi mai mici. Dar, precum vedeţi, în poveste s-a strecurat, nu ştim cum, şi un cogeamite ministru. E menirea tribunalului să dezlege enigmele, să clarifice povestea şi să dea sentinţa... Noi nu am făcut altceva decît să sesizăm publicarea unui reportaj interesant din cotidianul "Maariv".

BEN-YACOV ZWI

NUŢU SPODHEIM

Ne-a părăsit pentru totdeauna, zilele trecute, la 79 de ani doborît de un cancer la plămîni, descoperit în urmă cu 6 – 7 luni şi strîngînd tare, ca un adolescent îndrăgostit, mîna soţiei sale, pictorul pe sticlă Nuţu Spodheim.

"Nuţu – scriam cîndva, cu prilejul unei expoziţii Spodheim, – a debarcat la Tel Aviv, după război, ca un mare conte rus la Paris, după revoluţie. Spre deosebire însă (dar mai mult asemănare) de romanovul fugit, care devenea şofer de taxi în Saint Germain dés Près, el, Nuţu, alesese funcţia de maître la cafeneaua majoră a oraşului, Rowal.

Pe micul burghez, stăpînit de tremuriciul lui "ce-o să zică lumea", destinul tînărului boier evreu de Moldova – rafinat în Botoşanii natali şi-n Bucureştiul adolescenţei printre Mihail Sebastian şi Geo Bogza, Sorana Gurian şi Ghiţă Dinu, Radu Tudoran, Moni Ghelerter şi un cumnat, Lupaşcu, la Academie – l-a contrariat profund: cum vine asta?

Păi vine, fiindcă Nuţu era prea orgolios pentru a fi un mijlociu, conţopist onorabil (intelectual, nu-i aşa?), cu două ceaiuri pe zi şi Bituah Leumi.

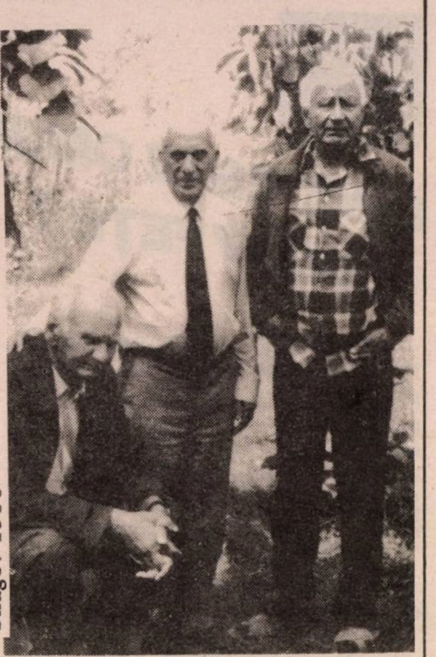

■ Cu Geo Bogza stînga şi Radu Tudoran dreapta Snagov 1986

Hippy distins avant la lettre, omul nostru, care avea în lăzile nevămuite din creier, sute de kilograme de cultură şi amintiri, îşi îngăduia luxul de a nu poseda nimic."

...Odată cu plecarea lui Nuţu, paleta micii lumi de carte şi idei a *tribului* nostru, a sărăcit cu o culoare.

HERMAN LEIBOVICI
— TRAVEL EXPERT —
Stă la dispoziţia celor interesaţi pentru servicii turistice la:
AGENŢIA DE VOIAJ
PROPER TRAVEL LTD., TEL AVIV,
Rehov BEN YEHUDA Nr. 56, Telefon 03-297477
Voiajuri în toată lumea • Bilete de avion • Închirieri auto
Aranjamente odihnă şi tratament • Excursii organizate, etc.
Rezervări zbor, hotel şi apartamente în diferite ţări europene
PENTRU ROMÂNIA,
PREŢURI CONVENABILE ÎN ACEST SEZON

PRODUSE DIN CARNE
Dany Cohen
• Salamuri şi afumături din producţie proprie
• Pescărie
• Legume congelate
• Salate
• Conserve la preţ de cost
En gros şi en detail
Primim comenzi pentru recepţii şi orice evenimente plăcute
STRICT CAŞER
RISHON LE ZION
– NOUA ZONĂ INDUSTRIALĂ –
BEIT GHIRON
TEL. 03/9611060 – 9612130

NOI ETC

*** În iarnă, cînd a venit aici pentru a semna acordul de colaborare culturală israelo-română, d. Adrian Dohotaru, subsecretar de Stat la Ministerul de Externe, a fost întrebat de un ziarist de ce întîrzie atît de mult numirea unui ambasador român la Tel Aviv. Răspunsul a fost: "E foarte greu de găsit o persoană potrivită pentru acest post". Ei bine, dacă e să ne luăm după o informaţie din new-yorkezul "Lumea liberă", persoana a fost găsită: e vorba de d. Coriolan Babeţi, ministrul subsecretar de stat al Culturii.

*** S-au împlinit 8 ani de la moartea prematură a actorului Simon Bar (Brebu) interpretul a zeci de roluri mai ales la teatrul Cameri. A fost o figură deosebită în peisajul teatral israelian. Poliglot şi om de carte. Cu două lucruri se mîndrea: cu interpretarea lui Hamlet şi cu faptul că a fost elevul lui Ion Manolescu. Ţinea tot timpul fotografia maestrului în cutia sa de machiaj. Recent fiica sa Dafna a publicat în ziarul "Iediot Aharonot" cîteva amintiri emoţionante.

*** Ziaristul veteran David Ghiladi de la "Maariv" a primit distincţia de "Yakir Tel Aviv" (cetăţean de onoare al oraşului). Ghiladi, tatăl scriitoarei Shulamit Lapid şi socrul ziaristului Iosef Lapid, este originar din Transilvania. Din "întîmplare", în biografia care i s-a făcut, s-a omis să se amintească unde s-a născut.

*** Iehoşua Caspi s-a retras din poliţie acum un an. S-a retras dezamăgit că nu a fost numit, cum i s-a promis, comandantul poliţiei. Recent, el şi-a terminat lucrarea pentru primirea titlului de doctor în ştiinţa istoriei Orientului Mijlociu la Universitatea din Haifa. Tema lucrării: evoluţia de la poliţia mandatară la poliţia israeliană suverană. Caspi s-a născut în România în 1929 şi la vîrsta de 16 ani a venit în Israel. A făcut o carieră strălucită în poliţie ajungînd şeful secţiei de anchete. Printre realizările sale sînt descoperirea celui care l-a asasinat pe activistul mişcării "Shalom ahşav", Emil Grinzweig, şi a grupării teroriste clandestine evreieşti.

*** TAROM-ul, în noua lui organizare, a "piperat" enorm preţurile. Un bilet de zbor de la Bucureşti la Tel Aviv costă aproape 28.000 lei. Pentru mulţi români este un preţ de-a dreptul prohibitiv.

*** Dr. I. Flavius, cunoscut încă din perioada cînd scria la "Timpul" lui Grigore Gafencu, s-a stabilit de foarte mulţi ani la Paris. Acolo a lucrat în redacţia unei reviste a... armenilor, dar a colaborat constant şi la presa românească din Israel. Trimite şi acum, cînd a trecut, după cum cu plăcere citim, de vîrsta psalmistului, corespondenţe extrem de interesante.

*** Aflăm că la sosirea pe aeroportul de la Bucureşti se percepe o taxă pentru viza de intrare în ţară de 60 de dolari. Ca atare, îi sfătuim pe turişti să-şi obţină această viză la Tel Aviv, în şekeli.

*** Ministrul român al Sănătăţii, Dr. Bogdan Marinescu, ginecolog de profesie, care a fost recent în ţară, i-a adus ministrului Ehud Olmert un cadou: trei cărţi legate una de alta şi i-a explicat: "Noi românii, sîntem nevoiţi să fim prudenţi şi de aceea preferăm să ascundem lucrurile. În acest cadou veţi putea şi dumneavoastră să ascundeţi tot ce vreţi". D. Marinescu a pus pe masă "cărţile", care de fapt erau o cutie de lemn cu trei sertare şi a vrut să-i arate lui Olmert cum s-o folosească. A încercat de cîteva ori s-o deschidă, dar n-a reuşit. În cele din urmă, cutia s-a deschis şi ministrul a scos din ea o invitaţie pentru ministrul Olmert de a face o vizită în România.

*** În "Viaţa noastră" din 3 mai a.c. a apărut acest anunţ:

"Seară Literară. Criticul literar dr. Sergiu Levin va vorbi despre poezia lui Sul Carmel... Autorul va acorda autograf".

De atunci stăm şi ne întrebăm: greşeală să fie (tipografică, omenească) sau farsă (care e şi ea omenească)?

SEARĂ LITERARĂ

- **Criticul literar dr. SERGIU LEVIN va vorbi despre poezia lui SUL CARMEL**

RECITAL DE POEZIE

SHAUL CARMEL

Autorul va acorda autograf

*** Cîntăreţii Haim Moşe şi Şimi Tabori au apărut la "Olympia" din Paris la o seară organizată în memoria cîntăreţului israelian Mike Brandt care s-a sinucis în urmă cu mulţi ani.

Norocul a fost că dirijorul orchestrei, Nancy Brandes, a făcut şi oficiul de traducător, căci Haim Moşe a spus francezilor "ani lo parlă franse" iar Şimi Tabori a zis la sfîrşitul unui cîntec, cînd a fost aplaudat, "marsel bocu"!

*** Pentru amatorii de capodopere (sînt mulţi, am auzit că unii fac şi colecţie) din ziarul de Harakevet, "Viaţa noastră", ilustrarea, categoric originală, a unei cronici dramatice la spectacolul *Afabulaţii*, de la "Hasimta", realizat de Nicu Nitai.

În loc de fotografia binecunoscutului *nostru* Nitai (unul din artiştii de clasă ai tribului), cititorii celebrului cotidian, au dat de figura nu mai puţin cunoscutului comentator TV Haim Iavin (şi aceasta, veche, vedem, de pe vremea cînd simpaticul crainic alerga suta de metri în 12 secunde şi nu se plîngea de lumbago).

NICU NITAI

*** Într-o scrisoare redactată, pe-atît de politicos-oficial, pe-atît de ironico-subtil şi expediată pe adresa lui Rav Peretz, pitorescul nostru ministru al absorbţiei, Uri Eliav, preşedintele H.O.R.-ului scrie că a fost atît de plăcut impresionat de felul cum sînt primiţi *olimii* bulgari la aeroport cu flori şi bomboane Elite, încît n-ar avea nimic împotrivă ca şi veniţii cei noi din România să se bucure, din partea directorilor de minister cu leafă şi tosefet ioker, de-o primire asemănătoare...

*** Dintr-un articol de L. Schaier în buletinul "Informaţia", al H.O.R.-ului din Carmiel:

"În cursul anului 1990 şi în primele două luni din anul în curs, s-au stabilit în Carmiel peste 1300 familii de noi veniţi, din acestea 1260 fiind din Uniunea Sovietică şi doar 9 din România. Dar nu asta mă deranjează.

Mă *deranjează* faptul că dacă filiala Hitahdut Olei Rusia se străduieşte şi în oareşicare măsură reuşeşte să se ocupe de un număr atît de mare de noi veniţi chiar dacă de multe ori numai în rezolvarea problemelor birocratice ale klitării, filiala Hitahdut Olei Romania nu a reuşit să se ocupe şi să ajute decît în mică măsură – repet –, doar 9 familii de noi veniţi în perioada amintită."

Sincer vorbind, tărăşenia ne deranjează şi pe noi. Ceea ce ne aranjează, în schimb, este spiritul critic (plus, implicit, autocritic) al foii din Nord, care – spre deosebire de alte buletine cu tămîie permanentă la adresa "realizărilor" din oraş, nesfîrşite, se arată arţăgos şi dispus să indispună.

*** Asociaţia culturală de prietenie România-Israel, a organizat în primăvară, la sediul Studioului de Radioteleviziune din Iaşi, o seară dedicată valorilor artistice israeliene. Sub genericul *Periplu spiritual în Israel*, criticul de artă Valentin Ciucă a vorbit despre impresiile sale dintr-o călătorie în Israel. Cu acest prilej a comentat împreună cu Vanda Condurache cîteva filme de artă dedicate evocării personalităţii pictorilor Anna Ticho şi Rubin, reprezentanţi de seamă ai artelor vizuale contemporane.

Seara culturală a marcat totodată aniversarea unui an de la înfiinţarea Filialei Iaşi, ocazie cu care scriitorul Grigore Ilisei, noul preşedinte al filialei, a adresat celor prezenţi un cuvînt de salut, conturînd liniile generale ale unui program de perspectivă. Participanţii au decis ca sediul Filialei să fie la Studioul de RTv Iaşi (singurul post de radio românesc care este receptat în Israel), str. Lascăr Catargi, nr.33, cod 6600 Iaşi *(corespondenţă de la Bianca Marcovici).*

*** Aba Ghefen, cel ce a fost cu ani în urmă, ambasador al Israelului la Bucureşti, se pregăteşte pentru... viitoarele alegeri în Knesset. Precum se ştie, Ghefen a candidat la ultimele alegeri ca fruntaş pe lista pensionarilor, fiind la un pas de deputăţie. În trecuta campanie electorală, el a consumat 40.000 dolari pentru propagandă şi agitaţie. La ora actuală nu are un chior, se pare că n-a pus nimic de-o parte din leafa de la Bucureşti, cheltuită pe ţuică şi mititei, dar speră. Pînă una alta, Aba Ghefen scrie încă o carte, încurajat fiind de succesul editorial pe care l-a avut cu primul său volum, "Prea mult trai..."

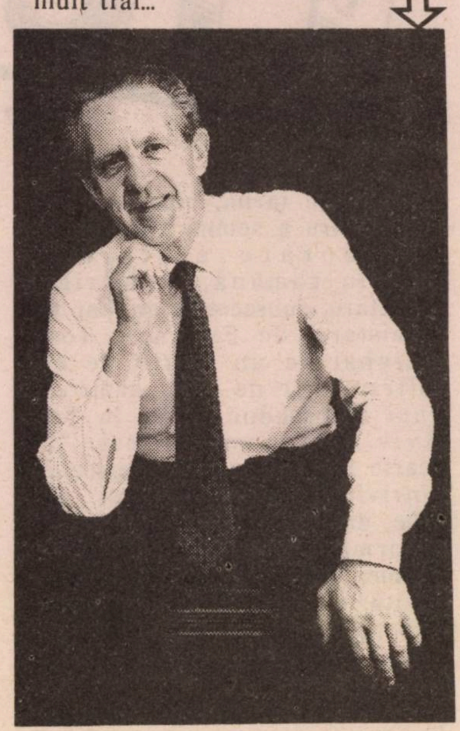

*** Dintr-un reportaj publicat în revista ebraică "Layşa" aflăm de pictoriţele Marta Macarenco (57) şi fiica ei, Tania (35), "Olot hadaşot" din U.R.S.S., stabilite în Natania. În locuinţa lor cu chirie, nici o mobilă. Bagajele au dispărut în drum spre Israel! Norocul lor: picturile – creaţii proprii – pe care au reuşit să le scoată din U.R.S.S. au ajuns cu bine la destinaţie. Admiratoare a lui Rubin şi Marcel Iancu, Marta însăşi a ţinut să precizeze, cu mîndrie: *Părinţii sînt originari din România.*

*** Dana Făinaru (24), unica fiică a cunoscuţilor cronicari de film de la radio şi din presa ebraică, Edna şi Dan Făinaru, a terminat studiile în regia de teatru de la Londra. Acum Dana face primii paşi în teatrul britanic; cu succes. În materie de har într-ale teatrului, ai noştri sînt *tari.*

*** Mariana Herzeanu şi fratele ei, Miham sînt grijulii faţă de situaţia familiară a... oamenilor de afaceri israelieni.

NOI

Pentru ca nevestele bussinesmen-ilor alb albaștri să nu-și găsească amanți, din cauza absențelor prea dese ale bărbaților de acasă, și pentru ca aceștia să se obișnuiască și cu alte preocupări decît cele legate de afaceri, Miha și Mariana au creeat o întreprindere care produce jocuri de societate pentru categoria cu pricina... Adevărul este că însuși Miha recunoaște că, în fiece zi, el vine la întreprindere, la ora 7 dimineața, și se întoarce acasă la 9 seara. În schimb Mariana, n-are nevoie de jocuri, deoarece face sport; știe să îmbine munca și datul din mîini și din picioare.

*** Drept răspuns la scrisoarea din nr. 50 (rubrica "Poșta") a corespondentului nostru dl. Solomon Abramovici, din Tel Aviv, primim următoarele:

"Domnule redactor,

În revista dvs. din mai crt., ați publicat o scrisoare din care reiese că nici la ACMEOR nu s-ar fi ținut alegeri de 10 ani. Dacă ați fi dat atenție buletinelor noastre trimestriale, pe care vi le-am trimis la timp, ați fi putut infirma această afirmare nebazată, ca (probabil *cu* n. red.) o notă a redacției. La ACMEOR, adunarea generală se ținea după legea otomană, o dată la cinci ani și de cînd a apărut "hoc-hamutat", adunarea generală se ține anual, ultima în decembrie 1990.

Vă rugăm a publica aceste rînduri pentru ca cititorii dvs. să nu fie induși în eroare.

Av. I. Steinberg, jurist-consultul asociației și A. Kuppferschmidt, contabil expert, Controlorul asociației, ambii aleși de adunarea generală"

Declinîndu-ne întru totul competența în martie de legi otomane sau de "hoc-hamutat", publicăm cele de mai sus, atît fiindcă avem de-a face cu un firesc "drept la replică" (după legile noastre, fără nici o legătură cu turcii), cît și din speranța că, în felul acesta, cititorul își va forma o imagine corectă privind situația electorală de la ACMEOR.

⇧ *** Dana Stinea, manechin, nu ne uită. Ea face carieră în străinătate, prezentînd modelele cîtorva mari case de modă, dar mereu se întoarce la matcă în Tel Aviv., iar presa ebraică semnalează de fiece dată prezența ei; fiindcă fata vine pe aicea mai des decît o făcea Avrum Sharir, la vremea cînd era ministru al turismului.

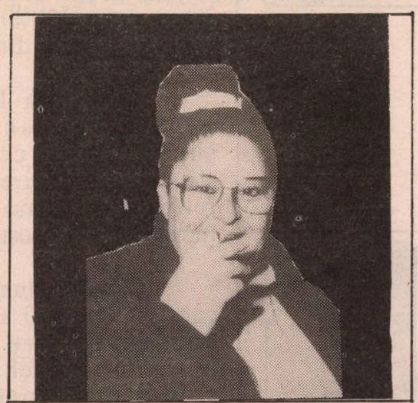

⇧ *** Aflăm că și Aviva Granot (vai, tot din trib, fiindcă așa sîntem noi, normali; adică și cu bune și cu rele), condamnată la închisoare pe viață pentru crimă, scrie un roman autobiografic ca și "colega ei" de omucidere, Hava Yaari. Pînă acum, ea a scris 40 de capitole.

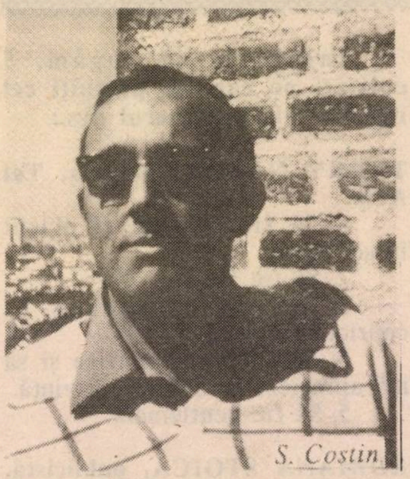

S. Costin

*** În sfîrșit! După cinci (sau cincisprezece) ani de la ultimele alegeri, la Asociația scriitorilor pe românește din Israel a avut loc adunarea generală "de dare de seamă și alegeri": prima parte (despre care am relatat în nr. trecut) a fost consacrată discuțiilor; după care, întrucît creatorii trebuiau să prindă autobuzul, partea a doua a fost programată pentru 7 mai. A fost lume multă, au fost aduși unii pe targă ca să voteze. S-au făcut multe propuneri pentru noul comitet, s-au făcut și auto-propuneri (tînărul poet V. Solomon a recomandat obștii să-l aleagă pe el în chip de președinte), compoziția numerică a organului nou a fost mărită, de la 5 membri la 7 și, – pe la 10 seara – asociația s-a găsit, după numărătoarea voturilor, în situația de a avea un nou comitet. În fruntea acestuia: Sebastian Costin, poet, redactor al săptămînalului "Facla", președinte, Virgil Duda, romancier, redactor la "Viața noastră", vice-președinte, Shaul Carmel, poet, secretar. Urăm succes noii echipe: vom însoți, ca și pînă acum, viața Asociației cu simpatie (pe o parte) și cu spirit critic (pe de alta).

Rubrică realizată de BEN YAACOV-ZWI în colaborare cu M. RAFAEL

ANCHETA MINIMUM

Indicaţi, vă rugăm, 5 calităţi pe care le preţuiţi cel mai mult la partenerul dvs.:

TERRY GABOR, actriţă, Tel Aviv:

1. Să fie deştept şi plăcut în societate.
2. Să fie fidel.
3. Să mă înţeleagă în capriciile mele.
4. Să iubească muzica şi să mă aprecieze în această privinţă.
5. Să fie gentleman.

ADRIANA STOICA, publicistă, România:

1. Loialitate şi francheţe în relaţii.
2. Respect faţă de opinia celuilalt.
3. Capacitate de a rezolva micile şi marile conflicte familiale cu tact şi înţelepciune.
4. Bucuria de a trăi şi a dărui.
5. Humorul.

IOSEFINA CERBU, profesoară, Rehovot

1. Frumuseţea spiritului şi a caracterului.
2. Să fie un om instruit.
3. Să nu uite niciodată că sufletul femeii rămîne sensibil şi delicat la orice vîrstă.
4. Şi după mulţi ani de căsnicie să-mi spună "bună-dimineaţa".
5. Să înţeleagă că orice om are nevoie de clipele lui de linişte cînd doreşte să fie numai cu el însuşi.

ADRIANA EGHER, farmacistă, Holon

1. Să fie sincer faţă de mine şi faţă de el însuşi.
2. Încrezător în capacităţile partenerului de viaţă.
3. Bun familist.
4. Doritor de a face bine aproapelui.
5. Gospodar în sensul de a împărţi echitabil treburile şi grijile căminului.

se zvoneşte că...

...Cu ocazia vizitei în Israel a preşedintelui Iliescu, un grup de iniţiativă caută pe toţi colegii de studii, colaboratori şi prieteni ai lui Iliescu, aflaţi azi în ţară. Intenţia este de a se organiza o întîlnire "nostalgică" cu preşedintele oaspete şi poate de a se ridica cu acest prilej şi cîteva probleme ale relaţiilor româno-israeliene.

...Un birou de voiaj (deocamdată nu i se divulgă numele) l-a solicitat pe ziaristul I. Schechter să formeze un grup cît mai mare de amatori pentru o excursie în statele liliputane din Europa: Luxemburg, Lichtenstein, San Marino, Andorra şi Monaco. Respectivul birou de voiaj oferă avantaje extraordinare.

...La "El-AL" se studiază o propunere originală: în timpul zborurilor pe linia Tel Aviv-Bucureşti şi invers să se servească la cerere şi cu un supliment de plată, un menu pur românesc. Adică: un pahar de ţuică, o ciorbă de perişoare, o tuslama sau o friptură ţărănească, plăcinte poale-n brîu şi o sticlă de vin românesc. Nu-i rău!

...În semn de "nemulţumire la adresa cantităţii de impostori şi sferto-analfabeţi de la Asociaţia Scriitorilor", un grup de condeieri, foşti membri ai Uniunii scriitoreşti din România, au hotărît să înfiinţeze un club (închis şi sever) de scriitori. Denumirea: "Mihail Sebastian".

...Răposatul premiu literar, "Jacob Gropper" va învia din morţi. Cauza? Poetul Gropper a posedat, aşa cum ne informează prof. G. Frenkel (preşedintele Fondului decedat după 15 ani de existenţă) unul sau două imobile în Berlinul răsăritean; confiscate de autorităţile "socialiste", aceste imobile, ar putea fi redate acum după unificare, moştenitorilor de drept, între care (50%) şi Fondului Gropper. Care Fond, deci, ar prinde din nou viaţă...

...Cumnata lui Mihail Sebastian (văduva av. Beno Sebastian, fratele marelui scriitor) este supărată pe cei de la editura bucureşteană "Humanitas" (director G. Lŭceanu) pentru faptul că a retipărit romanul "De două mii de ani" fără să ceară încuviinţarea moştenitorilor.

...După o lungă perioadă de divergenţe şi chiar conflict (latent) a avut loc la Bucureşti o întîlnire de împăcare între rabinul Rosen şi ambasadorul Israelului, Mazel; nu pupat Piaţa Independenţei, însă, ci o simplă strîngere de mînă. Cu toate acestea, la sărbătorirea de la Templul Coral a Zilei Independenţei Israelului, a fost nevoie de intervenţia unui delegat al Jointului... pentru a i se da cuvîntul ambasadorului israelian.

•mini 50 mum•

ANCHETA NOASTRĂ

CE ÎNSEAMNĂ «MINIMUM» PENTRU MINE?

Publicăm mai jos, aşa cum am anunţat în nr. trecut (mai, a.c.) răspunsurile care, datorită poştei capricioase a globului (ba chiar şi a Israelului nostru cel de toate zilele) au ajuns la noi după data limită.

Mulţumind trimiţătorilor, aşa cum mulţumim – şi pe această cale – tuturor acelora care ne-au onorat şi bucurat cu mesajele lor de simpatie, necuprinse aici, din lipsă de spaţiu, dar aflate în inima noastră.

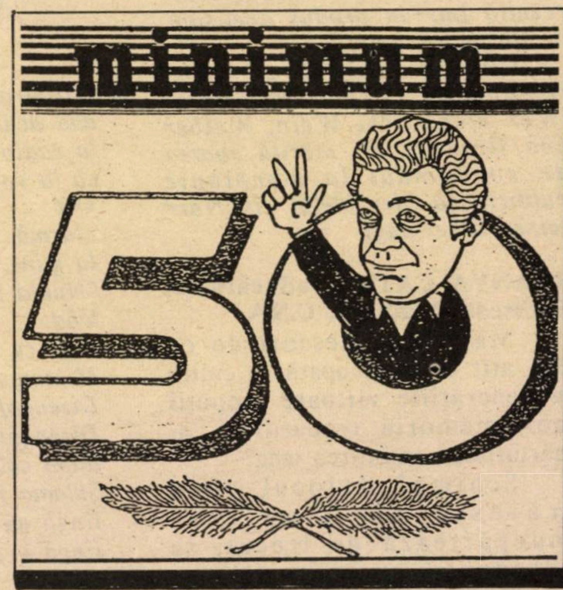

Desen de Darian, pentru aniversarea noastră. Desen-salut, declaraţie, desen-pancartă.

LIANA ALEXANDRA, compozitoare, Bucureşti:

Este o reală bucurie şi o deosebită cinste pentru mine să urez "La mulţi ani" revistei "Minimum" cu prilejul apariţiei celui de-al 50-lea ei număr, despre a cărei prestigioasă ţinută intelectuală am auzit de nenumărate ori vorbindu-se în Israel şi în România.

Domnului Al. Mirodan, distinsă personalitate culturală, îi urez inspiraţie şi energie în conducerea acestei reviste şi, în final, mi-aş dori ca recenta mea compoziţie, poemul simfonic "Ierusalim" să fie ascultat de cititorii revistei, nutrind speranţa că le va plăcea muzica mea.

ION ATLAS, Tel Aviv:

La apariţia numărului 50 al revistei "Minimum" ne-am adresat cîtorva cititori devotaţi cu rugămintea de a răspunde ce reprezintă pentru dînşii publicaţia *noastră*. Iată opinia lor:

Un sentimental:
Revista, dragul meu
E ca iubita mea
Aceeaşi tot mereu
Dar veşnic altceva.

■

Un snob cultural:
Ca om subţire, rafinat şi cult
Revista e pe placul meu fireşte,
Dar crede-mă, mi-ar place mult
mai mult
Dac-ar fi redactată-n
franţuzeşte.

Un băutor patriot:
E vinul vechi mustit
cîndva-ntr-alt loc
Pe care-l bem azi la Ierusalim.
Pe vremuri îl cinsteam cu
"Hai noroc"
Dar parcă-i mult mai bun azi
cu "Lehaim".

Un pensionar:
Minimum e frate, pentru mine,
Regret s-o spun, ca pensioara
mea
Că trece-o lună-ntreagă pînă
vine
Şi-o termin în trei ore şi ceva.

Un poet ce se vrea erotic:
E spaţiul planetar neconformist
În care-mi desfăşor
temperamentul
Şi-n care mă despoi şi fac
striptiz
Să vadă lumea unde-mi stă
talentul.

GEORGE BAR-ON, scriitor, Israel

E o sărbătoare; sărbătoarea însemnînd bucurie, ea se răsfrînge şi asupra noastră, a celor ce apreciem revista. Şi o aşteptăm, să ne intre în casă, cu inimile deschise.

Dr. ARMINIU CASSVAN, publicist, New York:

"Minimum" e un pahar de şampanie spumoasă/ Un petec de reverie evazionistă/ Un caleidoscop socio-cultural israeliano-românesc/ O Cale Lactee contemporaneizată/ Şi uneori "madeleina" lui Proust şi ceaiul respectiv...

Chateaubriand se exprimă precum că "fiecare om poartă în el o lume compusă din tot ce a văzut şi iubit şi în care se retrage fără încetare în timp ce parcurge şi pare să locuiască o lume străină". Lumea familiară îmi este evocată de "Minimum" odată pe lună (săptămînal ar fi preferabil).

Tentaţia de a publica iarăşi în româneşte era desigur latentă. Nu s-a materializat decît în momentul descoperirii unui vehicol adecuat pre nume "Minimum". Îmi părea cunoscut, reamintindu-mi o altă viaţă, şi ea îngropată în memorie. Combinaţia de intelectualitate

•mini 50 mum•

bucureşteană şi "telavivism" rezultă într-un produs apetisant, de largă consumaţie.

Cine în Israel-ul de limbă română nu citeşte "Minimum" (Wer niebt licht Wein, Weiber und Gesang), îşi merită soarta de condamnat la monotonie publicistică (der bleibt ein Narr seines Lebeslang).

SHANYA CATZ, traducătoare, Bethseda, Madison, U.S.A.

Mă întreb deseori de ce sînt atît de preocupată să cultiv la generaţiile viitoare (nepoţii mei) memoria trecutului... şi mărturisesc, amintirea mea?

Schimbînd locul unde trăiesc, cei tineri se îndepărtează de trecut, se contopesc cu viitorul, se îndepărtează psihologic de noi.

Eu lupt să menţin legătura. În "Minimum" am descoperit un aliat în a cultiva unitatea şi legătura spiritului între generaţii. Prin mine, "Minimum" ajunge repede în mîinile lor cu cîte un semn roşu la fiecare articol sau ştire, sau glumă interesantă pentru ei. Şi ei citesc, le place, învaţă cîte ceva, ştiu mai bine de unde vin ei înşişi şi cine au fost şi cine sînt.

Dr. MICHAEL (MUSI) CERNEA, sociolog, Washington:

"Minimum" afirmă şi cultivă identitatea culturală a unui grup social distinct, o identitate pe care am "cărat-o" cu/în mine, dar care totodată se depărtează, e depăşită. Păşesc în "Minimum" ca într-o oglindă spre interior, spre esenţă, şi spre trecut. Mai mult: cu delicateţe sau violent, după cum e cazul, "Minimum" ştie să marcheze marea diferenţă în cultură, dintre ierburile perene şi buruienile perene. Citind "Minimum" simt, cu bucurie, cît m-am schimbat. Şi totodată mă bucur regăsindu-mă...

RADU COSAŞU, scriitor, Bucureşti:

50 de telexuri pentru numărul 50:

Mirodragule
aud acum
la radio
că la voi
este
alarmă,
la mine, la TV
"Nunta lui Figaro",
Văd
casă cu casă,
Minimum
Dizengoff 13,
Dizengoff 15,
după colţ
Şhlomo Hameleh 29,
lîngă un cizmar,
lîngă o pizzerie,
aud
– pe un pizzicato
al viorilor –
crainica
de la Ierusalim
cerînd
să vă puneţi
măştile,
eu
îmi
smulg orice mască
şi mă rog
pentru
un minimum
de noroc
şi de mirodragă,
sentiment
fără de care
nu pot
citi
ziare şi reviste
"ima" este un rest,
sau o abreviere
de la "inima"?
Răspunde-mi,
lunar,
în Minimum!
23 februarie
19 h, 19,20
1991
Cosaşu.

(Scrise, după cum vedem în dramaticul februarie cu Skuduri, telexurile lui Cosaşu s-au rătăcit prin valize de călători şi aeroporturi, ajungînd la noi de-abia acum, la început de vară).

Prof. Univ. DOLPHI DRIMER, Rector al Univ. Ecologice, Bucureşti:

Cînd "Minimum" a apărut întîia dată s-a vrut probabil să prezinte un minimum de informaţii.

Ajuns acum la a 50-a apariţie, prin limba română cultivată, prin selecţia şlefuită a articolelor prezentate, se apropie de maximum.

Citim cu interes literele negre pe albul paginilor şi admirăm balanţa pe care redactorii o fac între ştirile senzaţionale şi cele cotidiene.

Felicităm din inimă colectivul care se străduieşte şi le urăm ca împreună cu domnul Mirodan şi revista să ajungă la 120 de ani.

Prof. dr. SILVIAN IOSIFESCU, critic literar, Bucureşti

În anii întunecaţi de dictatură ceauşistă, lectura revistei "Minimum", de cîte ori am avut prilejul să-mi cadă în mînă publicaţia, a fost odihnitoare şi reconfortantă. Oferea exemplul unei gîndiri libere şi curajoase. Revista a avut şi are o varietate îmbucurătoare de preocupări, o ţinută pe care a ştiut s-o păstreze, chiar cînd se adresa cititorului mijlociu.

La aniversarea a cincizeci de numere, urez lui "Minimum" şi animatorului său Al. Mirodan, ani mulţi de activitate fertilă şi forţa de a-şi urma în continuare vocaţia.

IONEL JIANU, critic de artă, Paris:

De ce îmi place "Minimum"?

Pentru că în lupta pentru existenţă este nevoie de un Minimum de vervă, humor şi vioiciune;

Pentru că în încordarea problemelor materiale este nevoie de un Minimum de destindere prin rîsul care face să înflorească nădejdea şi curajul;

Pentru că în viaţa politică atît de frămîntată a Israelului este nevoie de un minimum de *informaţie înţeleaptă, selectivă şi îndrumătoare;*

Pentru că la conducerea revistei "Minimum" se află un om competent, talentat şi plin de idei novatoare.

Iată de ce îmi place "Minimum"!...

ALEXANDRU LĂZĂREANU, Bucureşti, diplomat, fost ambasador al României la Londra, Bruxelles ş.a.

"Minimum", pe lîngă că este un laborator şi colaborator al admirabilului "Dicţionar Neconvenţional al scriitorilor evrei de limbă română", cuprinde idei, gînduri şi scoateri la iveală a unor fapte şi domenii care interesează pe evreii români din Israel, România şi din întreaga diasporă. Şi chiar pe neevreii care ar ţine să cunoască viaţa acestui important grup al neamului evreesc.

Aceasta se datorează în mod hotărîtor selecţiei inventive a editorului său.

Încă în 1975 Mirodan spunea:

"Ideea alegerii – act care presupune tranşări categorice, rupturi brutale şi primejdii fundamentale – m-a obsedat în permanenţă... Mă obsedează şi acuma... obsesia continuă."

MARIUS MIRCU, scriitor, Israel

Jubileul revistei "Minimum" – 50 de numere, 50 de izbînzi – este şi pentru mine o sărbătoare; dar nu numai pentru că şi eu tocmai am împlinit, aici, 50 de luni!

Revista s-a născut odată cu stabilirea mea în Israel, iar eu... m-am stabilit în Israel odată cu apariţia revistei, ceea ce nu a fost doar o coincidenţă, a fost şi aceasta un imbold pentru mine: existenţa unei publicaţii în plus înseamnă pentru un publicist (dar şi pentru un cititor de profesie) o speranţă în plus, o posibilitate în plus.

Şi într-adevăr, în această revistă mi-a apărut primul articol de cînd m-am stabilit aici. N-a fost puţin pentru un ole hadash sosit aici cu entuziasm, dar şi cu adîncă îngrijorare: "Mă voi acomoda? Îmi voi putea continua activitatea obişnuită?"

Concomitent am fost îmbrăţişat şi de ziarul "Viaţa noastră", ca şi de Kol Israel-rumanit, aşa mi-am făcut debutul în presa din Israel, aşa a început un alt – vast – capitol – din viaţa mea.

RAUL RADU, publicist, Sao Paulo, Brazilia:

Am descoperit "Minimum" prin bună-voinţa unor turişti întorşi din Israel. Îl aduseseră ca pe o "piesă rară"!

In 30 de ani în care nu am întrerupt contactul cu România şi cu emigraţia – prin natura profesiei de agent de voiaj – am cunoscut numeroase publicaţii: unele "gris" editate în ţară, altele "violet" sau "verde" de pe alte meleaguri. Le citeam revoltat de resemnarea impusă unora, de violenţa şi vulgaritatea altora.

Iată pentru ce întîlnirea cu "Minimum" m-a entuziasmat: nume cunoscute, continuarea unei vieţi nerenegate, începute în comun, echilibru, bun gust şi respectarea opiniilor de multe ori contradictorii.

A fost unica publicaţie la care m-am oferit să colaborez, căci reprezintă o mărturie a traiectoriei unei generaţii înşelate în iluzia creerii unei lumi mai libere şi mai bune.

O mărturie a evoluţiei humanistice, caracteristică moştenirii tradiţiilor de peste 2000 de ani, care nu s-a anchilozat dogmatic, care nu s-a trădat, reflectînd pe cei care gîndesc, se afirmă şi creează pe toate meridianele.

■

ADRIAN RIZA, ziarist, Bucureşti:

Aceste rînduri apar la Bucureşti cam în acelaşi timp cu apariţia în Israel a numărului 50 al revistei pe care o scoate acolo, în limba română, Al. Mirodan. Revista se cheamă "Minimum" şi este încercarea unui singuratic de a demonstra că un minimum de credinţă, de bună-credinţă, de ţinută morală, de cultură, de inteligenţă şi de onestitate intelectuală pot fi învingătoare în lupta cu un maximum de contrarii ale lor. Am urmărit de departe, de la primul număr, cu dragoste şi nu o dată cu îngrijorare, cu strîngere de inimă adesea, aventura temerară a pariului angajat de Al. Mirodan cu sine însuşi. Căci "Minimum" nu e o revistă de "piaţă" şi, în orice caz, este o încercare de a căuta (şi chiar de a găsi) comunicări intelectuale. Şi cine are şi cîţi au timp de aşa ceva?

Evident, eu am simţit-o pe cea care mă privea direct. Şi este truda de cîţiva ani a lui Mirodan o imensă dorinţă de a comunica neapărat cu România. Nu cu România oficială, nu cu România patimilor dezlănţuite şi a deşertăciunilor de suprafaţă, nu cu România anilor şi amintirilor negre, nu cu România de o zi sau de un an, ci cu România unei spiritualităţi şi unei simţiri care ne depăşeşte, urcînd departe spre nişte izvoare comune, şi la care, în egală măsură ne strîngem, bune rele, toate cîte ne ţin...

Mă supără, cîteodată, că el îmi aminteşte (poate prea des) de românii antisemiţi şi nu vreau să-l supăr pe Mirodan, acum, la jubileu, amintindu-i de evreii care nu-i iubesc pe români. Dar România noastră, a mea şi a lui, pluteşte în omenie, peste unii şi peste alţii. Şi ei, i-a închinat Mirodan zilele şi nopţile lui cele mai rodnice, ridicîndu-l pe un altar de ▸

cinstire, acolo pe pămîntul Ţării Sfinte, prin "dicţionarul neconvenţional" al scriitorilor evrei din România. "Dicţionarul" acesta despre care am mai avut prilejul să scriu, este legat organic de "Minimum", care, poate din această cauză, este şi singura revistă israeliană de limba română în care amintirea României trece de nostalgia mititeilor şi de moda Băilor Felix şi ajunge, în miezul simţirii, la gînd.

Întreprinderea lui Mirodan, asemeni revistei, o cursă solitară îngăduită doar aleşilor, doar celor în stare să creadă în minimumul de valori care pot înfrînge un maximum de non-valori de consum, are şi o aură de exemplară modestie. Ea se împlineşte într-o tăcere care îl cinsteşte pe el şi care ar trebui să ne mîhnească pe noi, pe cei care nu găsim căile de a o face a noastră pe cît ar merita ea, deschizîndu-i cît mai larg porţile.

E unda tristă care ne umbreşte bucuria jubileului lui "Minimum". Cu speranţa că o cît mai grabnică aşezare a lucrurilor în făgaşul firescului lor o va depărta pentru totdeauna. Pînă atunci să urăm revistei "Minimum" viaţă lungă, iar părintelui său putere de muncă spre împlinirea lucrării sale. Sîntem alături, în totul, de truda lui.

(Dintr-un articol apărut în revista "Timpul", Bucureşti)

VLAD STAN, ziarist, Bucureşti:
De "Minimum" am fost legat chiar de la începuturile sale; avînd fericirea de a veni mai des în Israel, am putut citi cam toate numerele apărute.

Acum, sînt legat trup şi suflet de revistă întrucît sînt corespondentul ei şi după pricepere, trimit lunar reportaje despre realitatea din România. O fac din dragoste pentru revistă şi dintr-o consideraţie cu totul deosebită faţă de Al. Mirodan pe care-l cunosc de cîteva decenii, practic de la începuturile lui şi ale mele în gazetărie.

În peisajul presei de limbă română din Israel, "Minimum" – prin ţinuta sa superioară pe toate planurile – constituie o imagine complexă şi completă a vieţii spirituale din Israel, în primul rînd din aliaua română. O revistă pe care o citeşti de la început pînă la sfîrşit cu un interes permanent; cînd ai terminat-o, ai senzaţia că te afli după o vizită în Israel.

Prof. Dr. HENRI WALD, filozof, Bucureşti:
Încă de la primul număr, la care am colaborat şi eu, "Minimum" a fost expresia destinului pe care îl trăiesc evreii din diaspora, mai ales în ultimele două sute de ani: să împletească valorile evreieşti cu valorile culturilor naţionale în care s-au născut. Am rămas apropiat de revista dv., deoarece şi eu am ales, în faţa alternativei dintre sionism şi asimilism, calea sintezei dintre evreitatea mea etnică şi românitatea mea culturală, mai precis, dintre încrederea evreiască în perfectibilitatea omului şi a relaţiilor dintre oameni şi receptivitatea românească la valorile create de celelalte culturi.

Aşezaţi nu numai de geografie, ci şi de istorie, nu doar la "Porţile Orientului", dar şi la "Porţile Occidentului", românii îmbină voluntarismul faustic al Occidentului cu resemnarea fatalistă a Orientului într-o concepţie de viaţă care respinge fanatismele tuturor extremelor. Hitlerismul şi stalinismul au fost ideologii suportate, dar n-au fost însuşite. Respectul democratic al diferenţelor li se potriveşte mult mai bine. Vă urez un succes crescînd!

HENRI ZALIS, critic literar, Bucureşti:
Între cei aproximativ patru sute de mii de evrei veniţi din România şi Israel, ţara ce le este azi şi pentru totdeauna patrie, cineva trebuie să imagineze o punte. Pentru că sînt prea multe legăturile de suflet cu pămîntul pe care s-au născut.

Inspiratul constructor al punţii se numeşte Al. Mirodan, iar puntea se dezvăluie a fi pe măsura experienţelor încrustate în pagini de cronică. Poate nu întîmplător cronica este chiar acest lunar, "Minimum", pe care îl sărbătorim. Mirodan este preocupat, cu o iscusinţă lăudabilă, să lege două maluri. Între evrei şi evrei, cum mi se pare absolut normal; între israelienii care ne citesc şi România unde au rude, un trecut, rădăcini de viaţă, vise comune cu oamenii meleagurilor natale.

Puntea lui Mirodan este o alegorie. Trăsătura de unire între ce se întîmplă pe un mal şi realitatea de pe celălalt. "Minimum" se comportă ca o fiinţă vie, are zile bune, alteori banale. E sănătos, observă, face planuri. De "Minimum" este nevoie, absolută nevoie ca să aflăm unii de alţii, să ne întîlnim prin mijlocirea tiparului, să ne chemăm pe nume.

● NOU!
Pensiune pentru "vîrsta de aur"
Binecunoscutul
HOTEL
GAL-YAM
NATANIA
TEL. 053-625033
STR. DIZENGOFF 46
P.O.B. 1029
primeşte persoane în etate, independente, cu plată lunară, **fără taxă de intrare.**
Preţuri populare. Condiţii de locuit: comode şi plăcute.
Mîncare şi atmosferă – ca acasă.
Hotelul este amplasat într-o zonă liniştită din centrul oraşului.

LUMEA ROMÂNEASCĂ

•Scurt•

• Manea Mănescu şi soţia

"...după ce ni s-a confiscat tot ce-am avut, acum eu trăiesc la puşcărie, iar soţia care a îndeplinit timp de 32 de ani funcţia de doctor, în pediatrie, trăieşte în mare mizerie cu o pensie de 2800 lei pe lună. Eu trăiesc din ce îmi dă aici la puşcărie şi din posibilităţile atît de reduse ale soţiei, atunci cînd poate veni să mă vadă".

(Dintr-o scrisoare trimisă de *Manea Mănescu*, fost prim-ministru al României, din închisoarea Jilava, săptămînalului "România Mare", Bucureşti)

• Emisiune radio pentru Israel

Radio România Internaţional care transmite zilnic programe în limba română şi în alte 12 limbi, a inaugurat o emisiune pentru Israel, cu o durată de 30 minute.

Emisiunea este transmisă cotidian, între orele 17,30 – 18,00 pe lungimile de unde scurte de 16,86 şi 19,52 metri, respectiv pe frecvenţele de 17.790 şi 15.365 kHz.

(După revista Radio-Tv.)

• Jaf în trenurile internaţionale

"...Rapidul 318/26 Varşovia-Bucureşti intră în ţară pe la punctul de frontieră Curtici, cu întîrziere de o oră. Urmează controlul vamal, lung şi enervant, după care trenul se pune în mişcare. Cîteva minute mai tîrziu, însoţitorul de vagon trece din cuşetă în cuşetă anunţînd călătorii că vor fi jefuiţi; începe coşmarul care va dura o noapte întreagă, fără ca nimeni din afară să intervină. Bărbaţii se adună pe hol, blochează la repezeală uşile cu lanţuri şi drugi de fier, apoi se înarmează cu ce se poate găsi într-un vagon: bare de sprijin de la ferestre, scări de pat dezmembrate. Sînt verificate ferestrele – se deschid doar pe dinăuntru. Cineva spune că ţiganii care jefuiesc trenuri au sprayuri cu care orbesc victimele; mai tîrziu vor încerca zadarnic să-şi amintească cine a spus asta.

Prima oprire: Arad. Din noapte apar ţiganii, care încep să tragă de uşi. Pătrund în vagonul alăturat, vagon de clasă, şi încearcă uşa laterală, blocată şi ea cu o scară de pat. Nu reuşesc. Cei dinăuntru nu au idee despre ce se întîmplă în restul trenului; la ei e linişte, deocamdată. Ştiu doar că ţiganii nu au coborît, asteptînd probabil următoarea oprire. La Deva, din vagonul lor coboară mai mulţi călători, după ce în prealabil, însoţitorul îi adunase pe hol, ca uşa să fie deschisă pentru cît mai scurt timp. Gabriela şi Sorin rămîn singuri în cuşetă. Printre cei care coborîseră era şi un ţigan. Văd pe fereastră cum o femeie e atacată de doi bărbaţi, în timp ce la cîţiva metri în spatele lor un taxi particular aşteaptă cu farurile aprinse. Ies pe hol să ţipe, caută cu privirea un poliţist, dar nu desluşesc nimic în noapte, trenul tocmai pornise încet şi se întorc în cuşetă. Găsesc perdelele fluturînd, geamul lăsat în jos şi nici un bagaj. Aveau trei genţi şi hainele de drum; rămîn cu ce au pe ei. Se adună lumea din vagon, iar însoţitorul dă neputincios din umeri: nu sînt singurii.

(Dintr-un reportaj de *M. Herghelegiu*, în "Expres-Magazin" Bucureşti).

• Proiect de lege

La Comisia de redactare a proiectului de Constituţie a fost depus, de către un parlamentar, următorul amendament: "Este interzis fumatul pe întreg teritoriul României".

• Un paşaport

...falsificat costă între 50.000 şi 70.000 lei; parte dintre "furnizorii" de astfel de marfă au fost arestaţi.

• Record sexual

Poate fi prostituţia inclusă în cartea recordurilor?! Dacă da, atunci cu siguranţă poate fi inclus şi tristul record al unei eleve de 15 ani din Buzău. Plecată în excursie cu un grup dubios de amici spre mirificul Istambul, "eroina" noastră a reuşit ca în circa 12 ore de la sosirea la Porţile Orientului să facă faţă la nu mai puţin de 20 de turci nerăbdători de a cunoaşte farmecele romăncelor. În următoarele 3-4 zile, la îndemnul celor din jur, s-au mai adăugat încă 35 de urmaşi ai lui Hassan Paşa. În total 55 de "victime" otomane! Răsplata pentru efortul depus: o pereche de blue-jeans, o geacă de piele, cîteva dresuri, 2-3 perechi de pantofi de lac şi o geantă.

(Din *"România Liberă"*, Bucureşti)

• Dizidenţii şi Cahalul

"Cei mai mulţi dizidenţi au acţionat susţinuţi de presa şi chiar unele guverne din Occident. Bunăoară în URSS, dar şi în alte ţări est-europene. Aşa se explică prezenţa printre dizidenţi a multor evrei: erau cei mai în măsură să angajeze asemenea contacte protectoare, îndeosebi în SUA".

(Ion Coja, *Rezistenţa anticomunistă şi dizidenţa*, în "Naţiunea", Bucureşti)

• Preţuri

Cîteva exemple de preţuri noi – după "liberalizarea" din primăvară, după agenţia A.M. Press:

Salamul – de la 64 lei kilogramul la 207 lei (creştere 345 la sută), parizerul – de la 38 lei la 183 lei (457 la sută), laptele – de la 4,50 lei la 13 lei (288 le sută), telemeaua de vaci – de la 32 lei/kg la 113 lei (353 la sută), telemeaua de oi – de la 42 lei/kg la 155 lei/kg (369 la sută), pîine – de la 4 lei la 8,50 (212 la sută, cea mai mică totuşi!), carne de porc calitatea I – de la 40 lei/kg la 155 lei (387 la sută), carne de porc cu grăsime – de la 19 lei/kg la 120 lei (631 la sută!), untul – de la 62 lei/kg la 290 lei/kg (467 procente), zahărul – de la 14 lei la 45 lei, uleiul – de la 18 lei litrul la 45 lei. Creşterea medie a preţurilor liberalizate se estimează a fi de circa 316 la sută. Reamintim că salariul minim în România este de 3150 lei.

• Naţionale

"...Nu aflat-aţi oare cum mîndrele noastre curve naţionale stricară preţurile la Istambul?

(Din articolul *"Bogdaproste"*, de Mircea Dinescu, din revista "22, Bucureşti).

• Chestiunea

"...De ce ţi-oi fi schimbat numele, fratele meu? ...De ce, maestre Silviu Brucan, te-ai deghizat?"

(Din articolul *"Muzeul figurilor de ceară: Fripturiştii"*, de prof. Tomescu Traian, consilier al Partidului Naţional-Liberal, Aripa tînără, în ziarul *Libertatea*, Bucureşti)

• Cîteva recomandări

în caz că aveţi prilejul să fiţi prezentaţi Regelui Mihai şi Reginei Ana:

– salutul se face printr-o singură înclinare a bustului. Nu se întinde mîna decît dacă cel salutat face el primul acest gest. Nu se exagerează durata sau intensitatea strîngerii de mînă.

Nu se sărută mîna Reginei sau a Principeselor.

– Formula de adresare pentru M.S. Regele este Sire sau Majestate (în engleză Your Majesty iniţial şi apoi Sir).

Pentru M. S. Regina, formula de adresare este Majestate (în engleză Your Majesty şi apoi Ma'am).

Pentru Principese, formula este Alteţă (în engleză Your Royal Highness).

– Conversaţia. Nu începeţi conversaţia înainte de a vi se adresa cuvîntul. Lăsaţi ca M.M.L.L. să aleagă subiectul şi durata conversaţiei.

Cînd convorbirea s-a terminat şi doriţi să vă retrageţi, nu vă întoarceţi cu spatele ci faceţi cîţiva paşi înapoi înainte de a vă îndepărta.

M.S. Regina Ana şi A.S.R. Principesa Margarita nu vorbesc fluent limba română. Este preferabil să vă adresaţi în limbile engleză sau franceză.

■ *Regele Mihai şi Regina Ana (dr.) împreună cu James Edgar, guvernatorul statului Illinois şi secretara sa, doamna Mary Nills*

– Ţinuta. La dineul de gală se recomandă pentru bărbaţi smokingul (black tie). Se acceptă şi costum închis. Pentru doamne, rochie de seară. În celelalte ocazii, ţinută festivă.

(Din *"Lumea Liberă"* New York; recomandările de mai sus au apărut în legătură cu recenta vizită a perechii regale în SUA, vizită care a cuprins o serie de întîlniri ale înalţilor oaspeţi cu români din America).

• Mica Publicitate

– Caut cunoştinţă tînăr român stabilit în Italia în vederea căsătoriei. OP 74 CP 41 M.

– Vînd Engels "Antidűhring" 100$.

– Caut dansatoare bar, Cipru 20-24 ani, 1,58 – 1,65 m, cunoştinţe minime engleză, doritoarele vor trimite date biografice, foto costum balet, 2 copii xerox paşaport. Ursu Constantin PR Of. 16 Buc.

– Execut la comandă ursuleţi, pisicuţe, iepuraş şi pantera roz în mărime naturală. 30.89.78.

– Cumpăr chemare SUA. Ofer 200$. 41.35.12.

– Mască de gaze 10 dolari. 77.55.60.

– Vînd "Omagiu" (N. Ceauşescu); Scînteia trim. II–1957; I-1958; IV-1960 1300 DM. 55.68.81. orele 9-12

– "Omagiu" (N. Ceauşescu) 300 DM. 66.85.86.

– "Problemele leninismului" de Stalin 1000DM, TV Rubin 102 funţionabil 2000 lei. 43.52.95.

– Ofer bună recompensă în lei sau valută pentru facilitarea obţinerii vizei Benelux, Austria, Germania, Franţa. 39.65.34.

– Posed detector bancnote dolari, mărci false. 47.67.58.

– Omagiu – 800 lei. 39.37.70., după ora 12.

– Student prezentabil, sportiv, îmi vînd inteligenţa şi forţa de muncă accept orice fel de oferte. 37.01.36.

(Din *"Gazeta afacerilor rapide"*, Bucureşti)

• Zece negri mititei

Fostul general de Securitate Emil Macri, aflat în închisoare pentru rolul pe care l-a jucat în uciderea demonstranţilor la Timişoara, a încetat din viaţă în urma unui atac de cord. El a scăpat astfel de pedeapsa la care a fost condamnat împreună cu alţi 25 de şefi de partid, vinovaţi de masacrul de la Timişoara.

(*"Din 7 în 7 zile"*, de Cornel Dumitrescu, în "Lumea Liberă", New York).

• Lungă întîlnire

La 10 aprilie Nicu Ceauşescu, care fusese transferat de la spitalul penitenciarului Jilava la un spital civil din Bucureşti, s-a întîlnit în salonul său cu fostul şef al Securităţii, generalul Iulian Vlad, aflat de asemenea în detenţie. Convorbirea lor a durat cîteva ore sub paza unui militar aflat la uşa salonului.

Primul actor român din ultimii 50 de ani care pătrunde în "Cetatea filmului"; la Hollywood.

FLORIN PIERSIC a semnat cu actorul şi producătorul Michael Douglas (fiul lui Kirk Douglas), un contract pentru filmul "O aventură în adîncul oceanului".

Filmările vor începe la 21 iunie a.c.

• Decese

Dr. Clement Baciu, medic ortoped la Clinica Foişor, din Bucureşti, fost campion al României la săritura cu prăjina în anii '40; *Prof. ing. Ştefan Bălan,* specialist în domeniul construcţiilor, membru al Academiei Române; *Prof. Emilian Bratu,* specialist în domeniul chimiei industriale, membru al Academiei Române; *Vasile Neagoe,* ziarist, redactor şef al săptămînalului "Zig-zag", Bucureşti;

Mimy Şaraga-Maxy anunţă că a deschis o expoziţie cu vînzare (pictură, desene, colaje) în Petah Tikva, strada Yehuda Halevy nr. 26 et. 2, ap. 6 (la Dl. Mircea Gorun).

Expoziţia este deschisă timp de 3 săptămîni în zilele de joi, orele 16-18, vineri şi sîmbătă, de la 10-13 şi 15-18.

ÎN ATENŢIA ORIGINARILOR DIN ROMÂNIA !

BIROU CALIFICAT PROFESIONAL ÎN PROBLEMA REDOBÎNDIRII BUNURILOR RĂMASE ÎN ROMÂNIA, DESPAGUBIRI, COMPENSAŢII, MOŞTENIRI.
BUCUREŞTI ŞI PROVINCIE. REZULTATE DEJA OBŢINUTE. CONSULTAŢII GRATUITE.
TELEFON 03-582269, DUPĂ ORA 18.

RESTAURANT «LA LUCA»

vă oferă o NOUTATE!

ÎN FIECARE SÎMBĂTĂ, TEATRUL ALB-ALBASTRU
prezintă:

LA O CAFEA ŞI O PRĂJITURĂ

CABARET MUZICAL ÎN 10 TABLOURI ŞI UN PROLOG
Texte: RELU CROITORU – Regia: LUIS ROIT
cu
RADU LUCIAN şi invitaţii lui:
ERICA PFEIFER
TATIANA
ŞI COPIII MINUNE
ŞIRLY cu LIOR
Acompaniază orchestra "FANTASTIC SHOW"
TEATRU, TRATAŢIE ŞI DANS...
NUMAI 25 ŞEKELI!
Invitaţiile se pot reţine telefonic la "LUCA" 867803; RADU 875011; SANDA (seara) 585182
După spectacol la dispoziţie
BUFET ŞI GRĂTAR LA PREŢURI REDUSE

• DANS • ANTREN • VOIE BUNĂ

PREMIERĂ, SÎMBĂTĂ 1 IUNIE
ORELE 8 SEARA

Deschis zilnic de la ora 12.00 la prînz,
pînă după miezul nopţii (inclusiv duminică).
Primim comenzi pentru petreceri şi reuniuni familiare.

• IAFFO – Str. Yeffet 101 • Tel. 867803 •
(vis-à-vis de Gan Tamar) Autobuze: 10, 41, 46, 83, 88

ITZHAK ARTZI

O ŢARĂ CONTINENT: brazilia

CÎTEVA IMPRESII, CÎTEVA UIMIRI ŞI CÎTEVA ÎNTREBĂRI

Azi trauma Braziliei nu mai e inflaţia. E adevărat: inflaţia continuă să facă ravagii, totuşi ea a ajuns la dimensiuni acceptabile. Nici imensa diferenţă între bogaţi şi săraci – favela vis-à-vis de vilele ultra-luxoase – nu înspăimîntă Brazilia. "Aşa trebuie să fie – mi-a spus un serv pe care l-am intervievat. Aşa a lăsat Dumnezeu: unii să fie bogaţi şi alţii săraci. Numai naivii pot crede că aceste stări pot fi schimbate prin revoluţii sociale. Uite-te la eşecul lui Fidel Castro!" Domină o concepţie de total fatalism.

Ceea ce înspăimîntă cu adevărat azi în Brazilia este epidemia de holeră. Norii holerei atîrnă greu asupra continentului sud-american, ca o sabie a lui Damocles. Epidemia a început în Peru, făcînd pînă acum acolo 1.140 de victime. Din Peru ea a invadat statele vecine: Ecuador, Columbia, Chile. Acum epidemia a ajuns în regiunea braziliană a Amazoanelor. 3 milioane de brazilieni sînt în pericol.

Cauza epidemiei: condiţiile ecologice, starea canalizării sau de fapt, lipsa de canalizare: 40% din cei 150 de milioane de locuitori ai Braziliei n-au acces la apă potabilă, furnizată prin ţevi. Lipsesc finanţele necesare în acest scop. Într-o primă fază ar fi nevoie de o investiţie de o jumătate de miliard de dolari. De unde o asemenea sumă, cînd visteria Braziliei e goală?

Brazilia nu e o ţară, ci un continent sau mai exact, jumătate din continentul sud-american. Avînd o suprafaţă de peste 8 milioane şi jumătate de kilometri pătraţi (cam cît aceea a Statelor Unite), Brazilia este a cincea ţară din lume ca mărime. Distanţele sînt enorme: 4320 km din nord spre sud; 4328 km din est spre vest. Coasta ţării are o lungime de 7408 km. Populaţia Braziliei se apropie de 150 de milioane (în comparaţie cu cele circa 300 de milioane ale Statelor Unite). E vorba de o populaţie tînără: 50% sub 25 de ani. Ea e concentrată într-o regiune limitată de-a lungul coastei sau în regiunea de sud a oraşelor Rio, Sao Paulo sau în regiunea minelor de zăcăminte Minas Gerais. O asemenea structură demografică creează probleme ca lipsa de locuinţe, şomaj, consum de droguri, criminalitate. Fiecare guvern brazilian are astfel de făcut faţă unor sarcini uriaşe, unor situaţii explozibile în toate domeniile vieţii.

S.O.S.: SE NAŞTE O SAHARA

După o inflaţie care a depăşit-o pe aceea israeliană din anii trecuţi şi a atins recordul mondial de 1000% anual, după ce a atins recordul mondial şi în ce priveşte datoria externă de 113 bilioane de dolari, Brazilia a intrat acum într-o perioadă de tranziţie. Inflaţia anuală a fost redusă la circa 70%, iar la începutul lunii aprilie a fost semnat la Washington un prim acord prin care Brazilia se angajează să înceapă plata datoriilor externe, ceea ce îi va permite să primească împrumuturi noi. Acesta e însă doar un început. Lucrurile nu se rezolvă în tempo de hokus-pokus.

Situaţia financiară a fost plastic caracterizată de profesorul Gerry Sachs de la Universitatea Harvard, care a spus: "Pentru a ieşi din Egipt şi a se aşeza gospodăreşte, fiii lui Israel au avut nevoie de 40 de ani. Brazilia o va face poate ceva mai repede. Va fi totuşi nevoie de mulţi ani pentru a obţine stabilitatea economică".

Brazilia are de luptat şi cu alte probleme complexe. Ea se înfăţişează ca o ţară a verdeţii eterne, a junglelor indestructibile, a luptei omului cu o vegetaţie opulentă pentru a smulge din tentaculele pădurilor nedefrişate puţin pămînt arabil. Ori, acum vine surpriza: 15% din teritoriul Braziliei trece printr-o perioadă de degradare ecologică. Pericolul e un deşert brazilian. Vînturile, erodarea, ploile ce spală şi distrug pămîntul arabil riscă să creeze în nordul Braziliei în cîţiva zeci de ani cel de-al treilea deşert al lumii – după Sahara şi deşertul arab.

Paralel, Brazilia trebuie să-şi dezvolte agricultura. O statistică recentă menţionează că 65% din populaţia Braziliei nu depăşeşte salariul minim sau trăieşte sub salariul minim. Economiştii preconizează sporirea producţiei de alimente pentru a le face accesibile la preţuri ieftine consumatorului intern ce trăieşte dintr-un salariu de foame.

În parlamentul Braziliei, opoziţia a acuzat guvernul că sprijină doar mărfurile de export, recte cafeaua, dar nu face nimic pentru a încuraja producţia de legume şi fructe, "pîinea cea de toate zilele" a brazilianului.

Pe distanţe de sute de kilometri abia dacă am întîlnit o casă sau o fermă agricolă. Brazilia oferă ferme, dar nu e cine să le ia şi să le lucreze.

Ca în întreaga lume, oraşul atrage massele: Sao Paulo, un oraş haotic, are azi 14 milioane de locuitori; Rio – un dar al lui Dumnezeu, unul din cele mai frumoase oraşe din lume – 12 milioane.

Am străbătut oraşe şi sate, junglele, am văzut peisaje unice, extraordinare. Am vrut să văd ceva magnific, unic, cea de-a opta minune a lumii. De aceea m-am dus la cataractele de la Iguacu.

A 8-A MINUNE A LUMII

După două ore de zbor de la Sao Paulo, ajungem la elegantul mini-aeroport Iguacu – o pistă tăiată în junglă. El aminteşte aeroportul de lîngă Muntele Sinai. Cazaţi la Hotelul Tropical des Cataractas, la vreo 16 km de aeroport – un hotel luxos în stil colonial – în plină junglă, ne găsim la intrarea cataractelor dinspre partea braziliană.

Ne sculăm dimineaţa şi ochii ne cad asupra minunii geologice. 30 de rîuri confluente curg în regiunea albiei fluviului Parana. Deodată se deschid abisuri. Şi apele limpezi în chip de sute de curente, se prăbuşesc într-un zgomot de infern. Apele cad de la o înălţime de 60 de metri, formînd în căderea lor sute de cataracte – de la uriaşul Foriano pînă la zecile de cataracte mai mici, fără nume. Păşeşti vreo doi kilometri pe cărări care te duc pînă la poalele minunii naturale. Pentru a vedea tot ce trebuie văzut şi a te apropia şi mai mult, am plecat într-un tur obositor spre partea argentiniană a "minunii". Ne-am căţărat pe sute de scări în piatră, am traversat mici poduri de pontoane şi aşa vizităm şi partea argentiniană. Satisfacţia efortului e o panoramă unică ce depăşeşte Niagara sau Cataractele Victoria (din Africa). Curbubeele formate din întîlnirea dintre vaporii cataractelor şi soare te copleşesc ca şi peisajele: jungla înconjurătoare cu o faună şi o floră în permanentă creştere, cu papagali, cu struţi, cu cozi colorate, păsări de toate soiurile, zeci de specii de fluturi coloraţi, flori şi plante sălbatice. Cu frunze cu un diametru de o jumătate de metru. Umblînd ore în regiune am ajuns şi la Gîtul Diavolului, cea mai spectaculoasă cataractă, în care apele fierb împroşcînd vapori ce te udă dacă n-ai haine impermeabile.

La Iguacu am simţit ceva din misterul creaţiunii, Ţi se pare că asişti la cea de-a doua zi a facerii lumii, ziua în care Dumnezeu face separarea apei de uscat.

EVREI: PRO-ISRAELIENI

Ce să mai scriu despre Rio de Janeiro, în care Dumnezeu a combinat muntele şi marea, pentru a-l transforma în cel mai frumos oraş din lume? Şi despre călătoria ce te duce din Ocean spre junglă şi din junglă la ocean?

Printre cei 150 de milioane de locuitori, de toate culorile şi rasele, trăiesc şi 150 de mii de evrei calzi, pro-israelieni, concentraţi în jurul şcolilor şi al centrelor de cultură "Hebraica". Israelul le umple viaţa cu bucurii şi tristeţi. Griji economice, ei au mai puţin decît alţii. Au învăţat să trăiască şi cu inflaţia galopantă şi cu inflaţia ce revine la proporţii mai normale.

Dar văzînd problemele acestui colţ de lume, uriaşa prăpastie dintre bogaţi şi săraci, efortul guvernului de a fi stăpîn pe situaţie, am plecat cu senzaţia că această mică comunitate evreiască şade pe un vulcan care riscă să izbucnească în orice moment.

Să fii în plină junglă şi să afli despre conflictul dintre Şlomo Lahat (Cici) şi colegii săi politici de la Herut...

Asta mi s-a întîmplat la aeroportul din junglă de lîngă Iguacu. Deodată descopăr acolo doi membri importanţi ai Likudului. Ei aşteaptă avionul pentru a vizita comunitatea evreiască din Porto Alegre (15 mii de evrei). Stăm la o şuetă. Ce să discutăm? Ce se întîmplă la Tel Aviv.

"Nu-l vom vota pe Cici. Vom prefera pe candidatul Maarahului" – îmi spune unul din ei. Nu-l suportăm. El nu e Likudnic. Îl vom mînca de viu".

"O remarcă foarte potrivită pentru o discuţie în junglă" – le spun.

Avionul se pregăteşte să decoleze. Ne despărţim. În gură mi-a rămas un gust amar.

Vom continua la Tel Aviv.

Revoltat pe acţiunile rabinului Porush, care vrea să interzică manifestările de orice fel de Shabat, primarul oraşului Eilat i-a pus în vedere să se potolească; fiindcă altfel...

Atenţie, rav Porush: la Eilat e eilată!

MINIMUM NU UITA

⑪

MEMORIILE ŞEF-RABINULUI Dr. AL. ŞAFRAN

Un nou capitol din memoriile Rabinului şef Dr. Al. Şafran (tălmăcite în românește de Adrian Zahareanu). Istorie. Istorie din sînge şi din speranţe.

Un nou capitol din memoriile omului care este considerat Martorul nr. I al dramei evreilor-români din epoca Holocaustului.

Memoriile lui Şafran: memoria noastră şi a părinţilor noştri.

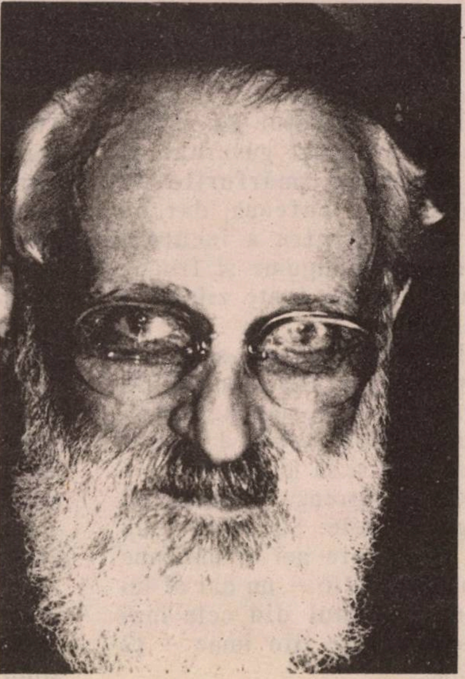

Şafran: 1980

PACE

In cursul verii 1946 am fost invitat la Paris, să asist la Conferinţa de pace. Scopul prezenţei mele era să obţin pentru evreii din România angajamente concrete în vederea repunerii în funcţiune a instituţiilor comunitare – restituirea bunurilor furate sau confiscate, etc. – cum şi în vederea emigrării în Eretz Israel.

Ştiam că la Conferinţă, conflictul dintre Ungaria şi România în legătură cu Transilvania va fi una din problemele cele mai arzătoare. In anii '20 şi la începutul anilor '30, fuseseră deja dezbateri serioase asupra acestui subiect la Societatea Naţiunilor, între Titulescu şi Contele Apponyi. Dar mai ştiam că nici Statele Unite şi nici marile puteri occidentale nu recunoşteau România ca pe o aliată. Pentru ele, rămăsese un satelit al Axei. Mai ştiam încă de la recenta mea vizită la Cluj că ungurii se comportaseră cu ai noştri uneori cu aceeaşi ferocitate ca şi nemţii.

Sosind la Paris la 18 august, am descins la hotelul Royal-Monceau, care făcea oficiul de cartier general pentru toţi conducătorii evrei veniţi să ia parte la conferinţă. Erau prezente mari personalităţi ale Işuvului – populaţia evreiască din Palestina – Ben Gurion, Ben Zwi, şef rabinul Herzog, rabinul Fishman şi Moşe Kleinbaum. Am avut imediat cîteva întrevederi cu Stephen Wise, preşedintele Congresului Mondial Evreiesc, cu Nahum Goldman şi cu Leon Kubowitzki – pe care-i cunoscusem la Congresul sionist de la Zűrich în 1937 şi la Geneva în 1939. Atmosfera generală era destul de armonioasă, chiar dacă existau nuanţe şi gradaţii în atitudinea fiecăruia faţă de soluţiile propuse, deoarece era prima întîlnire a liderilor evrei importanţi după teribilele evenimente trăite. Veneam din orizonturi diferite, avusesem experienţe diferite şi era clar că rabinul Perlzweig, un liberal, nu putea să vadă lucrurile la fel cu Harry Goodman, reprezentantul lui Agudat Israel, chiar dacă ambii erau evrei englezi. De asemenea şi ideile lui Louis Lipsky, cunoscut sionist american, nu puteau coincide cu cele ale lui Iacob Blaunştein, reprezentantul (american şi el) al lui "American Jewish Committee", considerat partizan al asimilării (ceea ce nu-l împiedica să joace un rol activ în recunoaşterea Statului Israel). Dar, cu toate aceste puncte de vedere diferite, simţeai că toţi delegaţii descinşi la Royal-Monceau aveau o unică motivaţie: dragostea faţă de Israel, ca popor şi ca Stat. Sarcina lor prioritară era recunoaşterea drepturilor evreilor ca indivizi, dreptul comunităţilor la autonomie în ţările recent eliberate de sub jugul nazist şi dreptul poporului evreu de a avea o ţară.

Foarte puţin timp după sosirea mea s-a ţinut o

Wise: un înţelept

importantă şedinţă şi Stephen Wise mi-a făcut onoarea de a-mi cere s-o prezidez, salutînd astfel persoana şi activităţile marelui rabin al celei mai mari comunităţi din Europa. În acea zi, eu şi cu Itzhak Ben Zwi, pe atunci preşedintele lui Va'ad Leumi ("Consiliul Naţional") din Eretz Israel, am fost singurii vorbitori în ebraică.

Reprezentanţii marilor puteri la Paris nu arătau prea mare respect pentru România şi nu se preocupau prea mult de problemele evreieşti de acolo. Iar delegaţiile marilor organizaţii evreieşti, deşi fuseseră de acord cu aproape toate rapoartele prezentate, erau absorbiţi mai ales de problema crucială a înfiinţării unui Stat evreiesc. Bevin însuşi, ministrul de externe englez, a venit să asiste la o recepţie la Royal-Monceau. Ben Gurion avea veşnic un aer grăbit. Urca şi cobora scara, fără a avea răbdare să ia ascensorul; ieşea dintr-o sală de şedinţe pentru a intra în alta.

LEON BLUM MI-A PUS O ÎNTREBARE

Conferinţa avînd loc la Paris, marile figuri evreieşti ale vieţii politice franceze – fiind gazde – aveau posibilitatea de a interveni pe lîngă delegaţii altor ţări.

Mă refer, mai ales, la René Cassin (viitorul laureat al premiului Nobel pentru pace). Se bucura de un mare prestigiu moral, nu numai pentru că era unul din apropiaţii generalului de Gaulle, dar şi ca militant în favoarea drepturilor omului. Înfăţişarea sa distinsă, faţa lui fină, încadrată de o barbă deja albă, franceza sa rafinată, bogata lui cultură, totul impunea respect. Era pe atunci preşedintele Alianţei Israelite Universale, manifestîndu-se în favoarea asimilării, dar fiind conştient de problemele evreieşti sub aspectele lor cele mai diferite. A intervenit în numeroase rînduri pentru coreligionarii săi, pe lîngă reprezentanţii diverselor ţări, totdeauna cu tact, cu măsură.

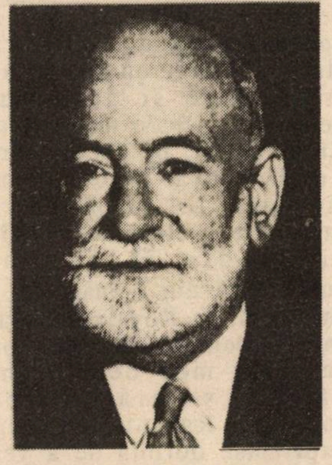

René Cassin: tact şi măsură

Interlocutorii săi ne-evrei acordau o deosebită atenţie vorbelor sale, înţelegînd că-şi punea marele său prestigiu moral în serviciul cauzei evreieşti. În timpul şederii la Paris, a fost tot timpul în legătură cu mine. Îl interesa în mod deosebit ceea ce se petrecea în România. L-am revăzut apoi în cursul altor întîlniri la Paris şi Geneva. Nu trebuie uitat că a fost unul din principalii redactori ai Declaraţiei Universale a drepturilor omului şi că a asistat cu regularitate la şedinţele Comisiei Naţiunilor Unite însărcinată cu aceste probleme. Ca reprezentant al marilor organizaţii evreieşti, a trebuit să fiu prezent şi eu la numeroase şedinţe ale acestei Comisii. Astfel, fusesem însărcinat să studiez cazul copiilor evrei care, în timpul persecuţiilor găsiseră adăpost la familii creştine. Unii fuseseră convertiţi la creştinism, alţii se asimilaseră.

În afară de René Cassin, am întîlnit la Paris o altă mare personalitate evreiască franceză: Leon Blum. Şi el avea faţă de iudaism o atitudine pozitivă. Se simţise totdeauna evreu, cum aveau să-mi confirme Daniel Mayer, discipolul său, preşedintele Consiliului de Stat şi fiul său, Robert Blum.

O mică "anecdotă" în legătură cu el, demonstrează că un evreu, oricît de asimilat ar fi, păstrează în adîncul sufletului său o scînteie evreiască ce poate să se aprindă în orice clipă şi chiar să se transforme în flacără. La 13 septembrie m-am dus la Leon Blum, la redacţia ziarului său, pentru a-i vorbi de o problemă referitoare la evreii din România. Era bine dispus, conversaţia s-a prelungit şi părea că apreciază remarcile elogioase pe care i le făcusem asupra scrierilor sale. În momentul cînd mă pregăteam să plec, a scos un carneţel şi m-a întrebat: *"Domnule şef-rabin, care sînt în acest an datele sărbătorii de Rosh Hashana şi de Yom Kipur?"* I le-am dat şi le-a notat. Era într-o vineri şi, ieşind, mi-a spus: *"Şabat şalom!"*

La Paris, am vizitat cîteva instituţii evreieşti şi i-am întîlnit pe marii rabini Isaia Schwartz, Julien Weil, Jacob Kaplan, Maurice Liber, directorul seminarului rabinic, unde aveam să predau mai tîrziu, pe scriitorii André Spire şi Edmond Fleg, pe Leon Meiss, preşedintele Consistoriului Central şi pe Isaac Scheursohn, fondatorul Centrului de documentare evreiască contemporană.

Léon Blum: "în adîncul sufletului său"...

La Conferinţa de pace erau însă şi reprezentanţi ai guvernului român şi am avut în special de-a face cu Gheorghe Tătărăscu şi Gheorghiu Dej. Primul avea un bogat trecut politic şi diplomatic, plus prestigiul de a fi fost prim ministru. Nu trebuie uitat că, în calitate de sub-secretar de stat la Interne, fusese răspunzător cu gravele tulburări antisemite de la Borşa, Oradea Mare, Tîrgul Ocna şi din multe alte oraşe.

MINIMUM NU UITA

Era un om viclean şi rău. De obicei, cînd discutam cu el, părea că mă ascultă cu atenţie. Totuşi, într-o zi (îmi amintesc că era în 11 septembrie) m-a întrerupt şi mi-a spus pe un ton cinic: "*Nu uitaţi că, chiar dacă astăzi sîntem la Paris, noi aparţinem României. Într-o zi ne vom întoarce... şi atunci...*" Ameninţarea ascunsă în aceste cuvinte nu era greu de descifrat: intervenţiile în favoarea evreilor din România puteau declanşa presiuni ale altor ţări asupra delegaţiei oficiale române.

Gheorghiu-Dej nu mi-ar fi vorbit niciodată astfel, chiar dacă gîndea la fel. Încerca să rămînă totdeauna amabil. Cînd îi prezentam doleanţele noastre, nu intra niciodată în esenţa problemei, nu exprima niciodată păreri categorice. Prudent, rămînea la suprafaţa lucrurilor.

Comuniştii ne-au pricinuit la Paris mari greutăţi, dar nu direct. Ei prezentaseră un memoriu în care numărul victimelor evreieşti în timpul războiului era micşorat considerabil. Nu apărea deloc responsabilitatea guvernului în oribilele masacre care nimiciseră comunităţile din Basarabia şi Bucovina. Condiţiile economice şi sociale erau înfrumuseţate. Noi însă ne aflam acolo pentru a spune adevărul asupra a ceea ce se petrecuse sub regimul Antonescu şi pentru a exprima îngrijorarea noastră cu privire la viitor şi la statutul evreilor în regimul comunist. Comuniştii evrei români se fereau să ne sprijine. Simpatiile lor se îndreptau fără echivoc spre noii guvernanţi şi după ei nu trebuia să facem nimic, pentru a nu "agrava lucrurile".

BEN GURION VOIA SĂ VINĂ LA BUCUREŞTI, DAR...

La întoarcere, ameninţările lui Tătărescu nu s-au concretizat. Totuşi, unele iniţiative pe care le luasem în vederea invitării marilor lideri ai Yişuvului în România nu s-au realizat. Voiam să-mi exprim astfel recunoştinţa faţă de Ben-Gurion, Ben Zwi şi în special faţă de şeful rabin Herzog, care, cu toată munca istovitoare şi demersurile neîncetate pentru tot ce ţinea de Eretz Israel, ne ascultaseră cu bunăvoinţă şi cu o mare simpatie. Ne promiseseră să intervină pretutindeni unde va fi nevoie în favoarea comunităţii din România şi, cînd într-o zi, la Royal-Monceau, îl informasem pe Ben-Gurion de intenţia mea de a-l invita oficial, se arătase foarte încîntat. Rabinul Herzog îşi exprimase dorinţa de a veni şi el în România, trimiţîndu-mi o scrisoare în ebraică, pe care am publicat-o în traducere într-un ziar evreiesc din Bucureşti. Dar, în ambele cazuri, nu putusem obţine de la autorităţile româneşti autorizaţia necesară pentru o vizită oficială. La rîndul lor, personalităţile Yişuvului doreau să mă invite în Eretz Israel. Îi spusesem lui Ben Zwi că-mi trebuie o invitaţie la cel mai înalt nivel şi la întoarcerea sa în Eretz mi-a telegrafiat: "*Şefului rabin Şafran, Bucureşti. Vă rugăm în mod cordial să faceţi o vizită în Palestina pentru a discuta asupra activităţilor culturale evreieşti. Cu urări sincere de anul nou, Ben Zwi, Va'ad Leumi*". La 9 septembrie primisem o telegramă asemănătoare de la Centrul Mondial Mizrahi din Ierusalim: "*Vă invităm pentru o scurtă şedere în Palestina, în vederea unor importante consultări cu caracter religios*". În sfîrşit, mă invitase de asemeni Brit Ivrit Olamit, Tel Aviv. N-am putut răspunde nici uneia din aceste invitaţii.

În fond, ce realizasem, la Conferinţa de pace? Nimic, din punctul de vedere al României. Totuşi, făcusem mult pentru a îmbunătăţi situaţia legală, materială, morală şi culturală a evreilor. Ne străduisem să obţinem restabilirea drepturilor lor, a obţine libertăţi de acţiune pentru comunităţi şi de asemeni libertatea de a emigra în Eretz Israel. Trebuie să spun că la Paris, problema evreiască interesase mai puţin decît interesase la Versailles, după primul război mondial, deşi acum planase asupra dezbaterilor şi asupra discuţiilor umbra sinistră a Holocaustului.

AMERICA, AMERICA!

La Paris, în cursul uneia din întrevederile noastre, Stephen Wise îmi propusese să vizitez Statele Unite. Îmi trimisese. de cum mă întorsesem din România, o invitaţie oficială şi mai primisem una de la Apelul Evreiesc Unificat, care dorea prezenţa mea la o mare conferinţă organizată în zilele de 30 noiembrie, 1 şi 2 decembrie, la Atlantic City, pentru a discuta despre viitorul comunităţilor din Europa. Legaţia americană din Bucureşti îmi transmisese un mesaj în acest sens din partea lui Henry Morgenthau, preşedintele Apelului, unde accentul era pus pe importanţa ce o acorda prezenţei mele. Morgenthau. un evreu american de origine germană, o personalitate ieşită din comun, se bucura de un enorm prestigiu. Ca preşedinte al Apelului era iniţiatorul unui plan uriaş de ajutor pentru evreii din Europa şi din Eretz Israel. Cunoşteam detaliile acestui plan datorită lui Joseph Schwartz, reprezentantul Joint-ului la Paris – Joint-ul făcînd parte din Apelul evreiesc – căruia îi explicasem în amănunţime în ce măsură avea nevoie de ajutor comunitatea din România.

Emil Bodnăraş, secretarul general al preşedenţiei Consiliul de miniştri, ne remisese paşapoartele – mie şi soţiei mele – cu viza "ieşire şi întoarcere".

AVIONUL CU CARE URMA SĂ ZBURĂM...

Înainte de a lua avionul spre New York, a trebuit să facem escală la Paris. La hotelul Royal-Monceau descinsese de asemeni Alexander Pekelis, un avocat evreu pe care-l întîlnisem în timpul Conferinţei de pace şi care urma să traverseze oceanul împreună cu noi. Dar ne aflam în noiembrie, condiţiile atmosferice erau proaste şi ni s-a spus că avionul nu va pleca decît vineri seara, ceea ce fireşte, noi nu puteam accepta. Pekelis, fără să ne anunţe, decisese să plece totuşi. A doua zi dimineaţa, în holul hotelului, directorul veni să mă întrebe dacă-i cunoşteam adresa din America. I-am răspuns că n-o cunosc. Atunci îmi spuse: *"Pekelis s-a îmbarcat aseară în avionul de New York, care s-a prăbuşit în apropiere de Shannon. A murit. Am vrea să-i anunţăm familia, dar nu ştim cum..."* Toţi pasagerii pieriseră în această catastrofă. Era deci adevărat că şabatul protejează pe cei care-l respectă...

Am hotărît atunci să luăm vaporul. Dar, de cum ne-am urcat pe pachebotul "America" s-a dezlănţuit o furtună puternică. Un steward american, de origine din Iaşi, ne-a spus că sîntem în pericol. O noapte întreagă am fost zguduiţi de valuri uriaşe fără a putea să înaintăm.

Am sosit la New York cu întîrziere şi programul de la Atlantic City a trebuit modificat. Dar acolo, ca de altfel pretutindeni în America, primirea a fost deosebit de călduroasă. În presa evreiască se scria despre mine ca despre un "personaj legendar", astfel că a trebuit să cer ziariştilor să-şi tempereze expresiile şi să-i citeze şi pe Filderman, Zissu, Benvenişti şi ceilalţi conducători evrei din România. Într-o zi, un şofer de taxi m-a recunoscut după fotografia din presă şi nu m-a lăsat să plătesc cursa.

În acea epocă, ambasadorul României în Statele Unite era Mihai Ralea. El se afla într-o situaţie grea, izolat, ignorat aproape de toată lumea, deoarece în ochii guvernului american România făcuse parte din Axă. Cererile pe care le adresase pentru a se acorda României un ajutor material, nici nu fuseseră luate în consideraţie. Or, Apelul Evreiesc Unificat, Joint-ul, ORT-ul, OSE-ul şi multe alte mari organizaţii evreieşti se arătaseră extrem de generoase faţă de evreii români. Astfel încît începusem a ne teme ca la întoarcerea mea să nu se producă manifestări de invidie şi de ură împotriva noastră, deoarece România trecea printr-o perioadă foarte dificilă din punct de vedere economic şi era într-un an de secetă. Situaţia era realmente catastrofală.

MIHAI RALEA M-A SUNAT DE LA WASHINGTON

În cursul numeroaselor întîlniri pe care le avusesem le-am explicat totul amănunţit, lui Hanry Morgenthau şi conducătorilor evrei. Fireşte, le spusesem că eram recunoscător pentru ajutorul foarte important oferit evreilor români. Dar precis că acest ajutor ne putea crea mari dificultăţi, atît psihologice, cît şi morale sau politice. Ar putea fi în joc securitatea noastră fizică. Trebuia deci neapărat să fie ajutată România să depăşească dramele secetei şi ale foametei. La 11 ianuarie, Mihai Ralea a venit special de la Washington la New York să mă vadă, insistînd să intervin la personalităţile evreieşti de pe lîngă guvernul american, pentru ca să se aloce României un ajutor urgent. Recunoştea că nu putea obţine nimic personal, şi-şi punea ultimele speranţe în mine; era vorba de salvarea a milioane de oameni de la moarte. M-am adresat fostului guvernator al New Yorkului, Herbert Lehman, la doi senatori evrei, Emanuel Celler şi Jacob Javits, conducătorilor lui American Jewish Committee, lui Stephen Wise, lui Henry Monsky, de la Bnei Brith. Le-am explicat tuturor cele două aspecte ale situaţiei; mai întîi cel umanitar, dat fiind că aceşti oameni mureau de foame.

Apoi, politic, evreii riscînd să fie victimele geloziei provocate de ajutorul oferit lor în mod special. Am fost înţeles, deoarece tradiţia antisemitismului în România era cunoscută şi nu se schimbase, chiar dacă guvernul se schimbase. O acţiune fu deci întreprinsă pe de o parte pe lîngă Casa Albă, şi pe de altă parte pe lîngă ministerul Agriculturii. La 10 februarie ştiam deja că preşedintele Truman era pe punctul de a acorda un ajutor României, deşi o considera încă ţară inamică. La 16 februarie, la miezul nopţii, mă găseam, după o reuniune, în Times Square, în tovărăşia cîtorva personalităţi evreieşti care mă însoţeau pînă la hotel. Pe ecranul unde se prezentau ştiri scurte, văzurăm deodată, în litere de neon, că guvernul, dat fiind seceta, decisese să trimită subsidii României. A doua zi dimineaţa, Ralea m-a chemat de la Washington: *"Ştiu,* mi-a spus el, *că numai datorită dumitale am putut obţine ceea ce părea imposibil".* Şi m-a invitat la Washington unde organizase la ambasadă o recepţie în onoarea mea.

În lunile ianuarie şi februarie am străbătut Statele Unite şi pretutindeni pe unde treceam mi s-a făcut aceeaşi primire caldă. La Philadelphia, la Washington, la Chicago, pretutindeni... Mi s-a cerut să iau cuvîntul în multe ieşivoturi, la Columbia University, la Jewish Theological Seminary, la Yeshiva University, la Yivo, la Institute of Judaic Sciences... Iar la universitatea Brandeis, ca şi la Yeshiva University, mi s-a oferit un contract stipulînd că mi se pune la dispoziţie un post permanent de profesor. Stephen Wise mi-a remis o scrisoare confidenţială destinată ambasadorului american la Bucureşti, prin care-i cerea să ne ia sub protecţia sa, pe mine şi familia mea, în cazul cînd ne vom afla în primejdie. La întoarcere, mi-a fost teamă să păstrez acest document şi l-am distrus. Fiind perfect conştient de pericolele ce mă aşteptau, am refuzat totuşi invitaţiile de a rămîne sau de a mă reîntoarce în America, deoarece datoria şi răspunderile mele cereau să rămîn lîngă comunitatea mea pînă la capăt.

DE LA FREUD LA EINSTEIN

L-am întîlnit de asemeni pe Albert Einstein, care ne-a invitat la el acasă, pe mine şi pe soţia mea. Ne-a primit foarte amical şi ne-a oferit un ceai. Imediat a început să discute despre importanţa şabatului. Apoi a abordat alte subiecte, filozofice, teologice şi ştiinţifice. Conversaţia noastră îl pasiona pînă într-atît, încît atunci cînd ne-am ridicat, a cerut servitoarei să ne mai servească ceai, obligîndu-ne astfel să mai rămînem un timp. Voia să vorbească cu mine despre o problemă care-l frămînta din punct de vedere moral, uman şi evreiesc. Cu puţin timp înainte, îl întîlnise pe ambasadorul Poloniei – o ţară unde evreii suferiseră groaznic – care-i ceruse să semneze un apel în favoarea poporului polonez. A accepta, era bine sau rău? Conştiinţa sa, ca om, dar şi ca evreu, era frămîntată. Dorea să cunoască părerea mea. Simplitatea şi lipsa lui totală de afectare, m-au impresionat foarte mult, reflectau puritatea sufletului său, acela al unui geniu şi al unui copil, al unuia care se îndoia de importanţa descoperirilor sale. În această privinţă, se deosebea total de un alt mare spirit al vremurilor noastre, Sigmund Freud, cu care discutasem despre filozofie şi teologie la universitatea din Viena şi la el acasă, în 1932 şi 1933. Freud era foarte orgolios, sigur de el şi de ştiinţa sa.

Am întîlnit-o de asemeni, pe doamna Eleonor Roosevelt, căreia i-am predat textul discursului pe care-l ţinusem la Templul Coral, în faţa unei asistenţe emoţionate, cînd ne parvenise ştirea morţii preşedintelui. Ea mi-a mulţumit, spunîndu-mi că va expune acest document în muzeul care urma să fie consacrat soţului ei.

În ziua plecării noastre, 7 martie 1947, Mihai Ralea, ne-a condus pînă în portul New York unde urma să ne îmbarcăm pe "Queen Elisabeth". M-a copleşit încă o dată cu elogii, în faţa tuturor conducătorilor evrei aflaţi acolo pentru a ne saluta. Ralea mi-a predat o scrisoare, oficială, exprimînd recunoştinţa României pentru ajutorul care reuşisem să-l obţin. În plus, ne-a dat o recomandare, destinată vamei româneşti, pentru ca să nu ni se ceară nici o taxă pentru importantul stoc de provizii şi îmbrăcăminte pe care soţia mea le aducea pentru copiii repatriaţi din Transnistria. Ţin să adaug că Sarah vorbise la radio şi în faţa a numeroase asociaţii feminine despre drama acestor mici orfani şi că la apelul ei, făcut din suflet se răspunsese cu generozitate. Rezultatul a depăşit speranţele noastre şi ceva mai tîrziu aveau să vină şi nenumărate daruri în bani.

Pe drumul de întoarcere, am petrecut cîteva zile în Anglia, şi la cererea conducătorilor comunităţii engleze, m-am întîlnit cu arhiepiscopul de Canterbury, dr. Geoffrey Fisher. Scopul întîlnirii era să-i cer a insista pe lîngă Bevin, ministrul de Externe, şi pe lîngă guvern să se arate favorabili recunoaşterii dreptului poporului evreu la un Stat şi dreptului evreilor de a emigra în Eretz Israel. În timp ce eram primit de arhiepiscop. Sarah rămăsese afară şi răspundea întrebărilor unui gazetar de la "Star". Seara, în holul hotelului, primul lucru pe care l-am văzut a fost ultima ediţie a acestui ziar, cu o fotografie şi interviul. Am fost mîndru să constat că soţia mea vorbise cu multă convingere şi multă înţelepciune.

Audienţa mea la arhiepiscop avusese loc într-o atmosferă de respect reciproc. Totuşi o mare tensiune domnea în acel moment. Cînd îi vorbisem de dorinţa, de nevoia spirituală a celei mai mari părţi a evreilor români de a pleca să trăiască în Eretz Israel, arhiepiscopul îmi răspunse că, după părerea sa, evreii trebuie să rămînă în Europa. I-am explicat că mă surprinde o asemenea remarcă, deoarece ştia cît suferiseră aceşti nenorociţi. Mă mirasem că nu putea să înţeleagă reacţia lor faţă de un continent care-i tratase cu atîta cruzime. Singurul rezultat al întîlnirii noastre fusese un comunicat publicat în "Times" în care se preciza că *"dr. Fisher a primit sîmbătă la reşedinţa sa din Londra, pe şeful rabin al României. Dr. Şafran a fost nevoit să facă pe jos mai mulţi kilometri pentru a nu profana şabatul"*. Şi nu-mi rămăsese decît să informez pe conducătorii noştri că nu putusem schimba ideile arhiepiscopului.

Succesul şederii mele în Statele Unire era însă foarte concludent. Ajutorul furnizat de Apelul Evreiesc Unificat şi de Joint urma să fie considerabil. Astfel că puteam spera, încă un timp, să reconstruim comunităţile noastre distruse.

Mi-am dat imediat seama că în timpul scurtei mele absenţe, CDE-ul îşi sporise presiunea şi controlul asupra instituţiilor noastre şi începuse să le modifice structura. Îşi pusese oameni săi în posturi ici şi colo, pentru ca totul să se facă în acord cu partidul comunist. O confuzie totală domnea în sînul diferitelor noastre organizaţii. Mişcarea sionistă era etichetată "burgheză", ceea ce era semnificativ.

Revenisem totuşi în România plin de credinţă în providenţa Divină pentru ca să mă ajute să-i ţin piept lui Stalin, aşa cum îmi îngăduise să-l înfrunt pe Hitler. De fapt, cine poate să înţeleagă căile Domnului? *"Deoarece gîndurile voastre nu sînt gîndurile mele, nici căile voastre nu sînt căile mele, spuse Domnul"* (Isaia, 55, 8). După cîteva săptămîni, mă gîndeam însă că "Hasgahah", Providenţa Divină, proiecta faptele spre viitor, fără a ne permite să le înţelegem.

Mai tîrziu, la Geneva, aveam să fiu confruntat personal cu adevărul cuprins în aceste cuvinte ale înţelepţilor lui Israel: *"Dumnezeu pregăteşte leacul pentru rană, înainte chiar ca aceasta să existe..."*

În nr. viitor:
"Întoarcerea în România"
"Statul Israel"

MINIMUM NU UITA

O JUMATATE DE VEAC DE LA
POGROMUL DE LA IASI
1941 - 1991

29 IUNIE 1941.
POGROMUL DE LA IAŞI. IATĂ ÎN PAGINILE DE FAŢĂ UN MONTAJ.
UN MONTAJ DE FAPTE, DOCUMENTE ŞI MĂRTURISIRI.
UN PRILEJ DE REFLEXIE ŞI CU PRIVIRE LA CEEA CE S-A PETRECUT, ATUNCI, ÎN REALITATE ŞI - MAI CU SEAMĂ - LA CONDIŢIA EVREULUI DIN DIASPORA. DE IERI, DESIGUR. DAR, POATE, ŞI DE AZI.
UN MONTAJ LA CAPĂTUL CĂRUIA VĂ PROPUNEM SĂ TRAGEŢI CONCLUZIILE.
SINGURI.
SINGURI CU SUFLETUL ŞI GÎNDIREA DUMNEAVOASTRĂ.

CE-AI FI PUTUT VEDEA, AUZI ŞI SIMŢI LA IAŞI, CU CÎTEVA ZILE ÎNAINTE DE DUMINICA ACEEA, 29 IUNIE 1941

..."La două-trei zile după trecerea Prutului, Veronica Zosin (avocată anti-fascistă, prietena familiei prof. univ. Iorgu Iordan, n.n.) informatoarea de fiecare moment a noastră, ne-a spus că se pregăteşte ceva, deocamdată neprecis, ceva care ar putea constitui o primejdie pentru mine şi alţi antifascişti (...)

Soţia mea s-a convins imediat că lucrurile se vor petrece în modul presupus de prietena casei (...) Cînd zvonurile despre ce se pregătea au început să capete consistenţă, tovarăşa mea de viaţă a intrat într-o adevărată panică: "Trebuie să plecăm numaidecît din Iaşi" (...)

Pînă la urmă am cedat, mai mult ca s-o liniştesc pe dînsa şi am plecat (joi, 25 iunie) la Buzău.

La o zi, două, a început cumplitul pogrom contra populaţiei evreieşti, care s-a soldat cu 12.000 de victime".

(Iorgu Iordan. "Memorii" II, pp.326-7, Bucureşti, 1977)

..."A identifica toţi jidanii, agenţii comunişti sau simpatizanţi... fiindcă Ministerul de Interne trebuie să ştie unde se află, spre a le bloca mişcarea şi pentru a fi capabil să aplice orice fel de ordin pe care l-aş putea transmite la un moment dat".

(Dintr-o circulară confidenţială a generalului I. Şteflea, din conducerea M. St. Major; 19 iunie 1941)

N-a fost nimic spontan. Totul a fost organizat. Ştiinţific

..."Serviciul Special de Informaţii, cunoscut sub denumirea abreviată de SSI, care amintea foarte bine de confraţii germani ai SS-ului lui Himmler, avea misiune de poliţie, de spionaj intern îndreptat împotriva oamenilor politici şi mai ales a evreilor. Pentru întărirea sectoarelor de activitate a acestei "instituţii", au fost detaşaţi ofiţeri superiori, avînd - între altele - misiunea întocmirii de tabele exacte cu numele evreilor care locuiesc în diferite regiuni şi în special cei din Moldova.

În fruntea acestei organizaţii se afla celebrul Eugen Cristescu, cunoscut pentru totala sa obedienţă faţă de regele Carol II, servindu-l cu aceeaşi supunere şi loialitate pe Ion Antonescu. Acesta i-a ordonat - înaintea începerii operaţiunilor de pe front - deplasarea cu un eşalon special, cunoscut apoi sub denumirea de Eşalonul I Operativ. Într-o coloană formată din maşini, camioane şi alte mijloace de transport, s-au deplasat peste 160 de oameni. Eşalonul a plecat spre Moldova pe data de 18 iunie 1941, fiind înarmat cu toată "documentaţia" necesară privind situaţia, locul şi condiţiile evreilor din Moldova. Deasemeni aveau la dispoziţie cantităţi imense de afişe reprezentînd evrei cu înfăţişări hidoase, sau care îi arătau drept spioni sau sabotori...

O parte din Eşalonul plecat spre Moldova se stabileşte la Piatra Neamţ ca un post de comandă - fiind în vecinătatea locului unde se afla şi Ion Antonescu - iar pentru rezidenţa de la Iaşi, maiorii Emil Tulbure şi Gheorghe Balotescu, primesc ordinul de a începe "acţiunea"!

"În ziua aceea s-a întîmplat ca *Trenul Patria* în care îşi avea cartierul general Generalul Antonescu, să fie garat în gara Iaşi".

(Lt. col. Gh. Magherescu, aghiotant al lui Ion Antonescu; în Larry Watts, *În serviciul mareşalului*, vol. I, München, p.105)

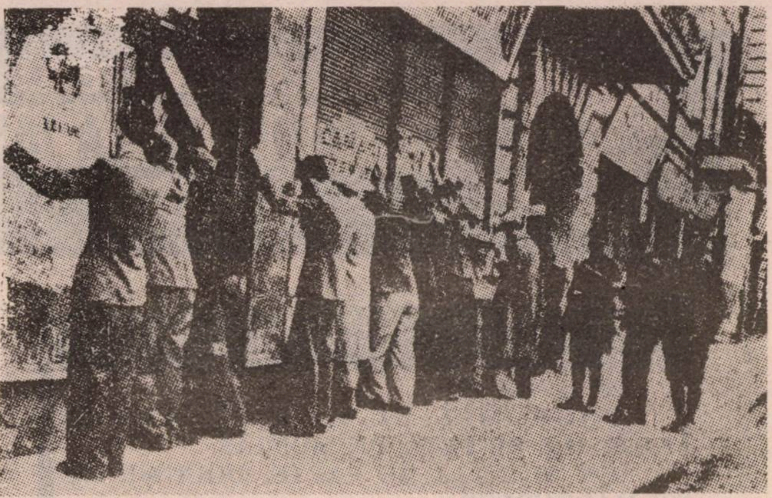

Evrei la zid, sub amenințarea armelor. Locul: Str. I. C. Brătianu 157

Aceştia informează că au recrutat, instruit şi înarmat un prim grup compus din circa 30-40 legionari, pe care-i găzduiesc într-o locuinţă închiriată special la un avocat pe strada Florilor din cartierul Păcurari. (...) Ei mai pot raporta că legionarul Mircea Manoliu mobilizat ca sergent t.r. la partea sedentară a regimentului 13 Dorobanţi, are misiunea, ca prin acte de violenţă de răsunet să încerce eventuala reacţiune a acelor autorităţi care nu puteau fi avertizate de toate pregătirile făcute (...) În noaptea aceea chiar, Manoliu împuşcă trei evrei, dar nu reuşeşte să omoare decît unul. În noaptea următoare va omorî alţi şase şi sîmbătă dimineaţa va răscula întregul cartier Abator, instigînd mahalagii la jaf şi excese împotriva evreilor (...) Mercenarii legionari sînt trimişi să ocupe fiecare locul fixat în toate cartierele oraşului. Ei sînt bine echipaţi. Au arme de salon, arme «Flaubert» şi cartuşe de manevră care nu fac decît zgomotul de care au nevoie, dar au şi arme ucigaşe cu care vor trage fără milă în nefericiţii care caută acum zadarnic, ascunzători (...)

În seara de sîmbătă 28 iunie 1941 s-a auzit sirena alarmei antiaeriene. Era o alarmă falsă, ordonată din timp de către organizatorii «acţiunii». Apoi cerul a fost luminat de o rachetă.

Era semnalul începerii pogromului!"

(I. Butnaru, "Holocaustul uitat", Tel Aviv, 1985, pp. 276-7)

Gropi comune. Din timp.

"Plutea ceva în aer; simţeai că se întîmplă ceva. Cerul, acoperit de nouri negri, foşnea încetişor ca o mlaştină. Jandarmi şi soldaţi români lipeau pe case afişe mari cuprinzînd o proclamaţie a colonelului Lupu.

«Toţi locuitorii caselor de unde se trage împotriva armatei, precum şi locuitorii clădirilor învecinate vor fi împuşcaţi pe loc, bărbaţi şi femei, fără copii». *Fără copii.* Colonelul Lupu, mă gîndeam, şi-a şi pregătit un alibi: din fericire, ştiam că iubeşte copiii.

...O nelinişte ciudată plutea deasupra oraşului. Un enorm, masiv şi monstruos dezastru, uns la toate încheieturile, lustruit, pus la punct ca o maşinărie de oţel, urma să sfărîme... casele, copacii, străzile, pe locuitorii Iaşului, *fără copii.* Dacă măcar aş fi putut face ceva ca să împiedic pogromul".

(Curzio Malaparte, "Kaput", ed. franceză, pp.123 şi urm, Paris, 1946)

"La 22 iunie s-a anunţat în mod oficial declararea războiului. A doua zi au început bombardamentele aeriene asupra oraşului Iaşi, efectuate de aviaţia sovietică. Ziarele «Prutul» şi «Moldova», apărute în ediţii speciale, pe lîngă evenimentele zilei strecurau în mod vizibil ştiri provocatoare, care arătau că o anumită populaţie, recte evreiască, se bucură şi aşteaptă duşmanul şi prin orice mijloc îl ajută.

În ziua de 25 iunie, poliţiştii ieşeni, au cutreierat casele, invitînd populaţia creştină să-şi puie la ferestre şi la intrare semnul crucii. Tot în aceeaşi zi s-au luat evrei pentru săpare de gropi la cimitirul evreiesc.(...)

În seara zilei de 28 spre 29 iunie 1941, un grup de tineri creştini, conduşi de birjarul Lepioşkin, însoţiţi de militari, au pătruns la marginea cartierului Abator, provocînd masacre, urmate de jafuri. Tot în noaptea de 28 spre 29 iunie s-a dat alarma aeriană pe la orele 9 seara şi a ţinut pînă la 8 dimineaţa. În aceeaşi noapte un grup de soldaţi însoţiţi de premilitari au pătruns în blocul din str. Ştefan cel Mare 3 şi au împuşcat mortal pe Iosif Şmilovici, proprietarul magazinului de tricotaje «Minca». Un alt grup a pătruns în curtea hotelului Binder din str. Lăpuşneanu şi au arestat sub motiv că s-a găsit o mitralieră în podul hotelului, pe arendaşul acestui hotel, Blau, împreună cu soţia, fetiţa, o cumnată şi soacra sa, care după o judecată sumară au fost executaţi cu focuri de mitralieră, în faţa Fundaţiei Ferdinand.

(Solomon Shapiru, "Să nu uităm", Ierusalim 1990, pp. 228-9)

"În ziua aceea s-a întîmplat ca *Trenul Patria* în care îşi avea cartierul general Generalul Antonescu, să fie garat în gara Iaşi".

(Lt. col. Gh. Magherescu, aghiotant al lui Ion Antonescu; în Larry Watts, *În serviciul mareşalului*, vol. I, München, p.105)

MINIMUM NU UITA

"În ziua aceea s-a întîmplat ca *Trenul Patria* în care își avea cartierul general Generalul Antonescu, să fie garat în gara Iași".
(Lt. col. Gh. Magherescu, aghiotant al lui Ion Antonescu; în Larry Watts, *În serviciul mareșalului*, vol. I, München, p.105)

Start

"În seara aceea pe la orele 21, la un semnal dat dintr-un avion german ce zbura în cursul unei false alarme aeriene, s-au pornit simultan – în aproape toate cartierele orașului – împușcături foarte intense, susținute de arme manuale și automate și totodată patrule germane și române, gardieni publici, soldați izolați și chiar simpli particulari – recrutați din burghezie, de la pleava cîrciumilor și speluncelor pînă la negustori, funcționari și chiar intelectuali – au pătruns în adăposturi și case evreiești unde au percheziționat, au jefuit, au maltratat și au ucis și în cele din urmă au ridicat mare parte din evreii găsiți – în orice caz, pe toți bărbații – pe care i-au dus în cîteva puncte de concentrare, în special la Chestura de poliție, unde către dimineață erau adunați aproape 2.000 de oameni, la care s-au adăugat mereu alții, ajungînd pe la amiază cam la vreo 5-6.000".

(Matatias Carp, "Cartea neagră" II, București, 1946)

CE-AI FI PUTUT VEDEA, AUZI ȘI SIMȚI DACĂ TE-AI FI AFLAT PE STRADĂ LA IAȘI, ÎN DUMINICA ACEEA DIMINEAȚĂ

"Am primit ordinul să iuțim pasul, comisarii înșiși îl iuțiseră, consultaseră ceasornicul și își dăduseră seama că nu mai e timp de năzbîtii, la ora aceea ar fi trebuit să fim la Chestură. Am iuțit, cei care puteam, pasul. Ceilalți, neputincioșii, erau împinși cu baionetele să-l iuțească. În fața Poștei, ne întîmpinară funcționarii toți, de toate gradele, care-și părăsiseră ghișeele – astăzi nu se primesc recomandate sau mandate, nici măcar telegrame nu se primesc; astăzi nu se distribuie corespondența; e sărbătoare mare astăzi, ca Paștele sau ca 10 Mai. Urcați pe postamentul de beton al grilajului din fața edificiului, blocînd trotuarul, funcționarii PTT țineau neapărat să participe la festivități, să treacă în revistă coloanele care se scurgeau neîntrerupt, să se înveselească vizionînd această paradă originală. Erau bine dispuși astăzi și se credeau spirituali; ca amețiți de un vin bun erau acuma oamenii aceștia care de obicei nu beau decît poșircă ieftină. Amețiți cum erau, nu se mai simțeau niște funcționari umili, se considerau, în sfîrșit, și ei cineva. Nu se mai mulțumeau, deci, cu rolul de spectatori pasivi ai parăzii, se voiau printre comandanții ei. Deveniseră deci gravi și își manifestau sgomotos nemulțumirea ori de cîte ori li se părea că, în coloana noastră, ceva nu e în regulă. Și începuseră să ne batjocorească, să ne insulte, să ne amenințe cu vădită voluptate. Nimeni nu le contesta autoritatea și ei se simțeau acum îndrituiți să ne dea instrucțiuni și, ca unor slugi netrebnice, să ne poruncească ce anume trebuie și ce nu să facem. Doreau grozav să ne transforme în acrobați și ne porunciseră – toți aveau dreptul să ne poruncească, deveniserăm niște robi cu mii și mii de stăpîni pe capul nostru – să mergem pe șinele de tramvai numai, să nu facem un pas alături"...

(Eugen Luca, "Pogrom", Tel Aviv 1989, p.33 și urm.)

..."Încolonat în convoi, am ajuns după circa una oră la Chestură.

Acest drum s-a făcut în cele mai grozave chinuri. Cu mîinile ridicate în sus pe tot parcursul, am fost culcați la mici intervale pe caldarîm cu fața lipită de pavaj; s-a tras în noi, și asupra noastră. Cel ce lăsa mîinile în jos din oboseală sau cel ce nu se întindea bine și repede pe caldarîm, era imediat împușcat. Pe tot drumul am văzut în dreapta și în stînga cadavre scăldate în propriul lor sînge și auzeam țipetele groaznice a multor răniți care strigau după ajutor. Trecînd prin fața caselor evreiești nemții strigau "Judenhaus" și în acel moment începeau să tragă înăuntru. Deosebirea între casele evreiești și celelalte se făcea cu ușurință, deoarece majoritatea caselor locuite de creștini erau însemnate cu cruci vizibile de la distanță sau chiar cu inscripții ca bunăoară: ACI LOCUIESC CREȘTINI. NU SÎNT JIDANI ÎN CURTE".

(Din mărturia ing. Israel Schlaier în fața acuzatorului public M. Popillian; după Matatiah Carp, op. cit.)

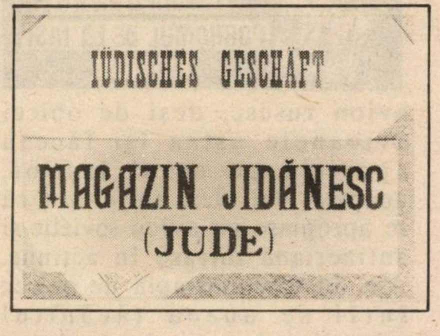

JÜDISCHES GESCHÄFT

MAGAZIN JIDĂNESC

(JUDE)

CE-AI FI PUTUT VEDEA, AUZI ȘI SIMȚI DACĂ TE-AI FI AFLAT LA CHESTURA POLIȚIEI DIN IAȘI ÎN DUMINICA ACEEA

"Cînd mitralierele începuseră să latre, noi toți am crezut că se apropiase iar un

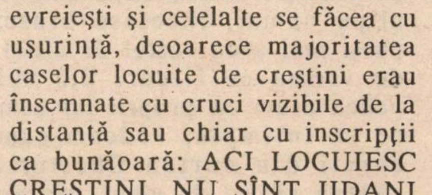

avion rusesc, deşi de obicei avioanele astea îşi făceau apariţia pe cerul Iaşilor, noaptea mai ales; am crezut că se apropiase un avion sovietic şi antiaeriana intrase în acţiune. Aşa doar se întîmpla de obicei: întîi se auzea ţăcănitul mitralierelor şi, după cîteva clipe numai, în timp ce mitralierele continuau să funcţioneze, se da alarma... Dar alarma nu sunase, zgomotul avionului inamic nu se auzea, mitralierele continuau totuşi să latre. Deodată, un evreu a căzut răpus de gloanţe, şi s-a auzit un strigăt disperat, reluat apoi de zeci şi zeci de glasuri: "Ne împuşcă, fraţilor! Ne împuşcă!". *"Mă şist ăns, idn! Mă şist ăns, brider!"* – era reluat strigătul acesta în idiş. Se formase, astfel, un soi de cor vorbit în două limbi, în două limbi corul ăsta al groazei, care, după cîteva clipe numai, încetase brusc; nu-şi mai avea rostul de altfel, de vreme ce fiecare din noi vedea acum cu proprii lui ochi ce se întîmplă, vedeam cum evreii din curtea Chesturii cădeau răpuşi de glonţ, cădeau din ce în ce mai mulţi, cădeau pe spate sau cu burta la pămînt, cădeau pe coastă sau chirciţi; cădeau într-una"...

(Eugen Luca, op. cit.)

Grosimea pingelei

"La poarta Chesturei un cordon format din soldaţi germani, români şi civili, înarmaţi cu puşti, pistoale şi cu drugi de fier, ne luau întîi tot ce aveam de valoare asupra noastră (ceasuri, inele, stilouri, etc.) şi apoi au început loviturile cu drugii de fier, baionete, lovindu-ne în cap ori unde nimereau cu o sălbăticie nemaipomenite. Unii din noi au fost înjunghiaţi cu baionetele. Cordonul fiind format din mai multe rînduri, am fost luaţi în primire pe rînd de mai mulţi călăi. Mulţi au căzut morţi, iar o parte au intrat în curtea Chesturei.

Spectacolul de aici era înfiorător. Pe pămînt zăceau o mulţime de oameni cu înfăţişări înspăimîntătoare. Însîngeraţi, cu ochii scoşi, înţepaţi cu baioneta, mîini şi picioare rupte, cadavre unul peste altul, ţipete şi vaiete îngrozitoare...

> **"Pogromul din «ziua aceea» a fost organizat şi efectuat de armată şi de autorităţile civile româneşti, cu complicitatea şi ajutorul unităţilor germane prezente în oraş. Au fost 12.000 de victime".**
>
> **Şef-rabin dr. AL. ŞAFRAN, "Memorii", Minimum, nr. 43, octombrie 1989, p. 30.**

Pe peronul de la intrarea Chesturei erau adunaţi ofiţeri germani şi români, personalul Chesturei, comisari şi agenţi care priveau acest spectacol indiferenţi. Deşi ieşean, n-am fost în stare să recunosc pe cineva cunoscut, din cauza desfigurării lor, fiind plini de răni şi sînge. Am aflat că măcelul începuse pe la ora 12 amiază şi că primele victime au fost maltratate într-un chip înfiorător. Din podul Primăriei se trăgea în mulţime. Se pare că am ajuns destul de tîrziu spre norocul meu, căci călăii erau de pe acum osteniţi.

Fiindcă nu se putea trece spre fundul curţii, comisarii ne-au ordonat să stivuim cadavrele spre a creea o cărare pentru circulaţie.

Ajuns în mijlocul curţii, ca urmare a acestei munci şi a loviturilor primite, am căzut între cadavre cu puterile sleite.

După vreo oră, cei care mai erau în stare să se ridice au fost încolonaţi cîte şase în str. Alecsandri şi duşi la gară; capătul coloanei ajunsese la Manufactura de tutun C.A.M. Am fost culcaţi cu faţa în jos astfel ca trupul celui din spate să acopere jumătate din trupul celui din faţă. Tot timpul parcursului ofiţeri germani pe motocicletă, circulau pe lîngă coloană şi repetau: «Wer den Kopf hebt wird erschossen» (cine ridică capul va fi împuşcat). Poliţiştii români traduceau şi repetau acest ordin. Am avut senzaţia că totul fusese dispus astfel pentru a ne suprima pe toţi cei din coloană; în această poziţie, nemişcaţi şi fără a privi în jur, am rămas pînă la miezul nopţii. Doi din vecinii mei de coloană, pe care îi credeam în viaţă, şi-au dat sfîrşitul în această poziţie.

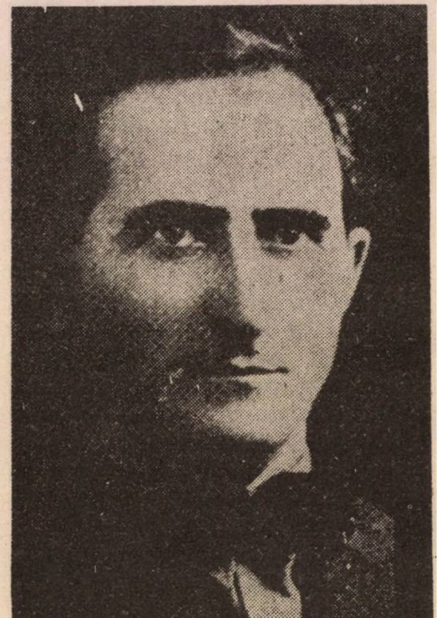

■ *Carol Drimer, publicist. Mort; într-unul din Trenurile Morţii*

Deasemenea mulţi alţii au rămas morţi pe acest loc. În coloană se aflau mulţi din cei grav răniţi la Chestură, care sperau că ieşind de acolo, vor putea să se salveze. La miezul nopţii coloana a fost pornită spre

> **"În ziua aceea s-a întîmplat ca *Trenul Patria* în care îşi avea cartierul general Generalul Antonescu, să fie garat în gara Iaşi".**
>
> (Lt. col. Gh. Magherescu, aghiotant al lui Ion Antonescu; în Larry Watts, *În serviciul mareşalului*, vol. I, Műnchen, p.105)

vagoanele unui tren din gară, unde am fost îmbarcaţi în vagoane de marfă".

(Din depoziţia martorului ing. Israel Schleier dată înaintea acuzatului public M. Pompillian, după Matatias Carp, op. cit.)

..."La Chestură, în dimineaţa de luni, nu am fost lăsat să intru în curte. Cînd s-a deschis poarta am văzut o stivă de cadavre aşezate ca lemnele aşa fel că maşina nici nu a putut intra prea mult în curte. Pe jos curgea sîngele care ajunsese pînă la poartă şi în care am călcat şi eu cu toată grosimea pingelei".

(Din depoziţia martorului Vlad Marievici, fost şef al serviciului salubrităţii la Primăria Iaşi, audiat la 21 iulie 1945 de către acuzatorul public D. Săracu; după Matatias Carp, op. cit)

..."De la morgă am venit şi am intrat şi eu în curtea Chesturei. În curtea chesturei erau cadavre clădite ca o stivă de lemne (...) În dreapta, lîngă poartă, cum intri înăuntru, erau unii care mai trăiau însă schiloditi şi masacraţi în mod barbar. Cadavrele erau încărcate în camion de către podari, camionul fiind însoţit de un gardian public şi de cîte doi sau mai mulţi nemţi. În camionul meu erau doi nemţi în faţă şi doi pe scară. Eu am făcut opt transporturi la Cimitirul Israelit fiecare transport cca. 20-30 de persoane. Eu personal nu m-am mişcat din cabina de conducere, însă auzeam pe podarii care încărcau camioanele spunînd că au scos oameni de prin canal pe care îi împuşcau pe loc, sau nemţii sau românii şi îi suiau în camion. De altfel în camion erau suiţi şi oameni vii, numai răniţi, pe care eu îi auzeam gemînd. La început descărcam cadavrele pe marginea gropii, după aceea găsindu-se de către ofiţerii şi poliţia care era acolo că asta durează prea mult, mi s-a dat dispoziţii să trag maşina chiar pe margine şi să-i deşert ca pe gunoi, direct în groapă. Curgea întîi un val de sînge şi apoi cădeau de-a valma, în groapă, toate cadavrele"...

(Din depoziţia martorului Vasile Spinosu, fost şofer la Serviciul Salubrităţii Iaşi, făcută în faţa acuzatorului public D. Săracu; după M. Carp, op. cit.)

CE-AI FI PUTUT VEDEA, AUZI ŞI SIMŢI DACĂ TE-AI FI AFLAT PE IARBA VERDE A CIMITIRULUI EVREIESC, LA IAŞI, ÎN DUMINICA ACEEA

"...Dimineaţa era de-o mare limpezime; aerul – spălat, împrospătat de furtuna din timpul nopţii, făcea ca lucrurile toate să strălucească de parcă ar fi fost date cu un lac transparent. M-am dus la fereastră, uitîndu-mă pe strada Lăpuşneanu. Strada era plină de forme umane în poziţii dezarticulate. Trotuarele erau acoperite cu morţi îngrămădiţi unul peste altul. Cîteva sute de cadavre erau îngrămădite în mijlocul cimitirului (aflat în apropierea casei unde locuia scriitorul, n.n.). haite de cîini miroseau morţii, cu aerul acela temător şi umil al cîinelui ce-şi caută stăpînul. Ei umblau, plini de respect şi de milă, printre bietele trupuri, cu delicateţe, ca şi cum s-ar fi temut să calce peste aceste chipuri însîngerate, peste mîinile-acestea crispate. Grupuri de evrei, păziţi de jandarmi şi soldaţi, înarmaţi cu puşti-mitralieră se străduiau să tragă morţii de-o parte, tîrîndu-i din mijlocul drumului şi îngrămădindu-i de-a lungul zidurilor, pentru a nu deranja vehiculele. Camioane germane şi româneşti treceau încărcate cu cadavre. Un copil mort era aşezat lîngă lustragerie, cu spatele rezemat de zid şi capul aplecat pe umeri (...)

Un zumzet de glasuri vesele

Am închis fereastra, m-am aşezat pe pat şi-am început să mă îmbrac încet-încet. Din cînd în cînd trebuia să mă întind pe spate ca să lupt împotriva nevoii de a vomita. La un moment dat, mi-am dat seama că aud un zumzet de glasuri vesele, de rîsete, de chemări, de răspunsuri. Luptînd parcă împotriva pornirii mele, m-am apropiat din nou de fereastră. Strada era plină de lume, Detaşamente de soldaţi şi jandarmi, grupuri de bărbaţi şi de femei, din popor, bande de ţigani cu părul lung, cîrlionţat, care se ciorovăiau, scoţînd strigăte pline de bucurie şi se îndeletniceau cu despuierea cadavrelor, răsucindu-le pe-o faţă şi pe alta, ca să scoată ba haina, ba pantalonul, ba chiloţii, apăsînd cu-n picior pe stomac ca să poată smulge pantofii din picioare; şi-n vreme ce unul venea-n pas alergător ca să-şi ia partea lui de pradă, altul se îndepărta cu braţele pline de veşminte... Era un du-te vino voios, o muncă îndeplinită cu veselie, un tîrg şi-o sărbătoare deopotrivă".

(Curzio Malaparte, op. cit.)

CE-AI FI PUTUT VEDEA, AUZI ŞI SIMŢI DACĂ TE-AI FI AFLAT ÎNTR-UNUL DIN TRENURILE MORŢII (RUTA IAŞI-CĂLĂRAŞI, CU OPRIRI DIN LOC ÎN LOC) ÎN DUMINICA ACEEA ŞI-N ZILELE URMĂTOARE

"La intrarea în vagoane au fost scene înfiorătoare la fel ca la intrarea în Chestură. La

"În ziua aceea s-a întîmplat ca *Trenul Patria* în care îşi avea cartierul general Generalul Antonescu, să fie garat în gara Iaşi".

(Lt. col. Gh. Magherescu, aghiotant al lui Ion Antonescu; în Larry Watts, *În serviciul mareşalului*, vol. I, Műnchen, p.105)

MINIMUM NU UITA

O JUMATATE DE VEAC DE LA
POGROMUL DE LA IASI
1941 - 1991

fiecare uşă stăteau soldaţi cu armele, care ne loveau fără cruţare şi fără milă. Numai cei ce se puteau strecura degrabă în vagoane, primeau mai puţine lovituri.

Am intrat într-un vagon peste una sută de evrei, după care uşile au fost zăvorîte. În zorii zilei, trenul a pornit. În vagon au început scene de martiraj. Cei mai mulţi avînd răni sîngerînde, au căzut pe podea; ceilalţi din lipsă de spaţiu au călcat peste răniţi. Cei mai mulţi zdraveni au încercat să facă mai mult loc, s-au îmbulzit spre fereastră, ceea ce a dat loc la încăierări. Din nenorocire, vagonul nostru avea numai două ferestruici mici la care erau gratii de fier şi obloane. La plecarea trenului obloanele au fost bătute în cuie. În timpul mersului aceste obloane au fost rupte; garda observînd acest lucru, a tras în massa din vagon prin fereastră în staţia următoare.

În această atmosferă, fără aer, fără lumină, ţipetele îngrozitoare ale răniţilor cerînd ajutor, mulţi dintre noi au înebunit şi au început să lovească unul în altul. Căldura era insuportabilă; cei mai mulţi îşi rupeau hainele de pe ei, rămânînd astfel aproape toţi goi.

A doua zi, nemaiputînd suporta aceste chinuri îngrozitoare, am căzut în nesimţire. Astfel am rămas vreo două zile. Cînd mi-am revenit, trenul era în gara Tg. Frumos.; în vagonul meu au rămas în viaţă doar opt copii şi trei bătrîni. Eu eram lungit pe duşumea între cadavre care aveau o înfăţişare stranie; rigidizaţi în poziţia în care căzuseră pe jos încleştaţi între ei, formînd o massă legată şi neîntreruptă.

În vagon era un miros oribil; un amestec de sînge, cadavre şi fecale. Cu sforţări mari m-am descleştat din massa cadavrelor. Porţile vagonului au fost cîndva deschise şi din depărtare se striga să aruncăm cadavrele din vagon. Cei din afară nu se puteau apropia de vagon din cauza mirosului. Cei care se apropiau umblau cu batistele la nas. Fiind zi de sărbătoare ţăranii din împrejurimi au fost adunaţi ca să vadă pe «comuniştii care au tras în trupele române şi germane».

Pentru îndepărtarea cadavrelor au venit camioane care le-au încărcat. Operaţia se făcea la fel ca şi cînd ar fi fost vorba de o marfă ce era aruncată din vagon în camion.

Împreună cu cei rămaşi vii, am aruncat murdăriile din vagon cu mîinile, sperînd că acum vom avea mai mult loc şi aer în vagon. Însă speranţele noastre au fost dezminţite, căci după scurtă vreme s-a făcut completarea pînă la numărul de circa 100 persoane a vagonului, cu oameni aduşi din alte vagoane golite.

Cu cîteva zdrenţe adunate din vagon, un ostaş român milos, neobservat, le-a muiat într-o băltoacă de lîngă vagon şi mi-a dat din aceeaşi băltoacă o tinichea ruginită de conserve cu apă. Storcînd zdrenţele şi muind buzele în tinichea, ne-am înviorat puţin. După aceea porţile au fost din nou închise şi obloanele bătute, iar trenul şi-a pornit mai departe drumul lugubru.

Setea, groaza, căldura au înebunit pe călători şi scenele sfîşietoare au început din nou. Se auzea necontenit atît în timpul mersului cît şi în staţii, un cor care striga: «apă, apă». În staţii unii încercau să ceară apă prin ferestruici de la cei ce se aflau în apropierea vagonului. Unii au reuşit să capete în schimbul unui inel scos din deget, a unei perechi de bocanci din picioare sau contra bani pe care unii au reuşit să-i mai păstreze de la percheziţii, o sticlă de apă. Cîte odată sticlele nu conţineau apă, ci păcură sau alte lichide murdare ce nu se puteau bea...

Mulţi au băut propria lor urină, dar curînd nici urina nu a mai fost deajuns. Unul ajuta pe altul cu urina lui pentru comprese pe inimă şi pe cap. Astfel am mai mers vreo două zile"...

(Din depoziţia martorului ing. Israel Schleier; după M. Carp, op. cit.)

Vrei apă? Uite apă

..."un plutonier care era ajutorul magistratului Triandaf, Comandantul trenului, a executat un copil de 11 ani în felul următor: Copilul sărise să bea apă, plutonierul l-a împuşcat în pulpa piciorului şi copilul a căzut. Copilul cerea mereu apă, apă! şi atunci plutonierul l-s luat de picioare şi întrebîndu-l «vrei apă?» i-a spus «satură-te» şi l-a băgat cu capul în apa Bahluiului, pînă ce s-a înecat, dîndu-i apoi drumul în Bahlui".

(Din depoziţia martorului Nathan Goldstein, în faţa acuzatorului public Mihail Popillian; din M. Carp, op. cit.)

"În ziua aceea s-a întîmplat ca *Trenul Patria* în care îşi avea cartierul general Generalul Antonescu, să fie garat în gara Iaşi".

(Lt. col. Gh. Magherescu, aghiotant al lui Ion Antonescu; în Larry Watts, *În serviciul mareşalului*, vol. I, München, p.105)

"...În ziua de 29 iunie 1941, nici el (Iosif Brociner, elev, 17 ani, colaborator cu studii critice la «Jurnalul Literar», «Însemnări ieşene», etc.), nici familia lui n-au sezizat grozăvia măcelului care se pregătea pentru evreii ieşeni.

Fiind indus în eroare s-a prezentat împreună cu tatăl său la Chestura Poliţiei din Iaşi; acolo au fost reţinuţi şi urcaţi în «Trenul Morţii». S-au asfixiat ambii în tren şi au fost identificaţi apoi prin găsirea buletinelor de identitate la Podul Iloaiei, orăşel de tristă amintire.

Scurt timp după pogrom, G. Călinescu a solicitat manuscrisele lui Iosif Brociner, cu intenţia de a le publica sub pseudonim. În atmosfera de nesiguranţă care domnea în perioada aceea, familia a refuzat".

(Dr. Charlotte Brociner-Humă; în vol. "Iosif Brociner, File risipite... adunate, Tel Aviv, 1986, p. 10)

■ *I. Brociner: scria eseuri*

CE-AI FI PUTUT VEDEA, AUZI ŞI SIMŢI DACĂ TE-AI FI AFLAT ÎN DUMINICA ACEEA ŞI-N ZILELE DE DUPĂ DUMINICA ACEEA ÎN PREAJMA VIORICĂI AGARICI, A FARMACISTULUI D. BECEANU, A PREOTULUI PAUL TEODORESCU ŞI A ALTOR ROMÂNI

..."Într-una din zile m-am dus la Tg. Frumos după cumpărături. La intrarea în tîrg am auzit că în gară a venit un tren cu evrei deportaţi din Iaşi şi că se face o triere, întrucît sînt mulţi care au murit în vagoane. M-am abătut la gară, care era în drumul meu, dar înainte de a intra în incinta gării, am fost oprit de un soldat german. Am întors trăsura şi am plecat în tîrg, prin piaţa tîrgului pe unde trecea camionul care transporta cadavrele din vagoane. Din curiozitate am urmat şi eu camionul pînă la cimitirul evreiesc unde se înmormîntau aceste cadavre. la uşa cimitirului am găsit doi ostaşi români pe care i-am întrebat dacă pot să intru şi eu în cimitir, să văd ce se petrece acolo. Soldaţii români mi-au declarat că ei patrulează pe străzi şi aci au venit şi ei ca şi mine, iar acolo ei n-au nici un rol. Am intrat deci în cimitir şi am mers drept la groapă. Groapa era de circa 20 metri lungă, 2 jum. metri înaltă, şi cam tot atît de largă. În capete groapa era aproape plină de cadavre, iar la mijloc trecută de jumătate. În partea de nord a gropii, la distanţă de vreo 10-15 m, erau vreo 10-15 băieţi evrei din Tg. Frumos, culcaţi pe iarbă jos. M-am dus la ei, i-am mîngîiat fiindcă erau înspăimîntaţi de spectacol – ba se temeau că la terminarea transportului de cadavre îi va împuşca şi pe ei. Am mers în jurul gropii, deşi era greu să te apropii din cauza mirosului, cadavrele majoritatea fiind descompuse, cînd deodată am auzit «Mor, mor». M-am adresat acestor tineri evrei şi discuţia a decurs în felul următor: «Voi, băieţi! Voi nu auziţi ceva, parcă strigă unul din groapă!) «Da, şi nouă ni se pare că strigă şi dacă strigă ce putem noi să facem?» «Să-l scoateţi afară», am zis eu. «Dar cine se vîră în groapă? Are să zică de noi că furăm morţi şi ne împuşcă tot atunci». «Dar cine este aici mai mare?» am întrebat eu. «Uite, subofiţerul ăsta neamţ care se apropie». Evreii s-au depărtat şi subofiţerul neamţ a venit la mine şi m-a întrebat în limba lui ce vreau eu? I-am răspuns că în groapă este un om viu şi că ar trebui scos afară. «Dar ce eşti dumneata?» «Eu sînt preot ortodox român şi nici o religie din lume nu aprobă ca un om să fie îngropat de viu.» Atunci subofiţerul neamţ mi s-a adresat într-o românească perfectă: «să-ţi fie ruşine obrazului». În loc să-i replic, l-am întrebat: «Dumneata şti româneşte. Unde ai învăţat?» Mi-a răspuns că a făcut şcoala superioară de comerţ la Timişoara sau Sibiu, nu-mi aduc bine aminte. Din nou i-am propus să aprobe scoaterea din groapă a celui ce începuse să strige acum mai tare. Mi-a repetat aceleaşi cuvinte: «să-ţi fie ruşine obrazului» M-am îndîrjit şi i-am spus că nu plec pînă nu-l scot afară pe cel viu. Ca să poţi pleca mai repede, îţi dau voie să-l scoţi, dar să-l scoţi tu». În acel timp el s-a depărtat de groapă cu încă trei soldaţi germani, care veniseră la noi şi care asistaseră la discuţie. Ziceau că nu pot suporta mirosul. Am convenit cu tinerii evrei şi am plătit la doi ţigani care au înlăturat cadavrele care erau peste cel viu, vreo 8 la număr, acesta fiind tocmai în fundul gropii, fiind adus în primul transport de dimineaţă.

Toată această întîmplare a fost între orele 2-4 p.m. Cam două ore a durat tîrguiala cu neamţul, cu ţiganii şi operaţia de sub cadavre. În sfîrşit, a fost scos afară, era în pielea goală şi pentru că era plin de noroi şi murdărie, i s-a dat să se spele. Mortul înviat a refuzat să bea apă – a băgat însă pumnii în căldarea cu apă rece şi a cerut lapte ceea ce i s-a adus. După aceasta i s-au dat nişte rufe de la morţi".

(Din depoziţia martorului Preot Paul Teodorescu, făcută în faţa acuzatorului public D. Săracu; după M. Carp. op. cit.)

"În ziua aceea s-a întîmplat ca *Trenul Patria* în care îşi avea cartierul general Generalul Antonescu, să fie garat în gara Iaşi".

(Lt. col. Gh. Magherescu, aghiotant al lui Ion Antonescu; în Larry Watts, *În serviciul mareşalului*, vol. I, München, p.105)

MINIMUM NU UITA

O JUMATATE DE VEAC DE LA
POGROMUL DE LA IASI
1941 - 1991

Împuşcă-mă! De ce nu mă împuşti?

..."Era în dimineaţa zilei de joi, 3 iulie. Doamna Agarici, (preşedinta Crucii Roşii din oraşul Roman) tocmai sosise în gară, cînd i-au ieşit înainte cele patru voluntare (s-au nimerit, toate, învăţătoare) atunci de servici. Maria Bălan i-a spus:

– A venit un tren plin de oameni care gem şi urlă. Vor apă. Am vrut să le ducem răcoritoare, dar sentinela nu ne lasă!Nu se mai întîmplase aşa ceva. Doamna Agarici a luat cu ea o tavă cu băuturi şi a spus celorlalte patru:

Viorica Agarici

– Veniţi cu mine!

Trenul fusese garat pe o linie moartă, în aşteptarea (putea să fie ore sau zile) drumului liber pentru a porni mai departe. Un soldat le-a întîmpinat cu baioneta la arma întinsă.

Doamna Agarici a putut să vadă, prin ferestruicile zăbrelite ale vagoanelor de marfă cu uşile ferecate, că trenul era plin de muribunzi care, cînd au zărit-o şi i-au zărit însemnele, au izbucnit, plini de speranţă:

– Apă! Crucea Roşie! Apă!

Dar santinela era tot mai ameninţătoare, îi băga baioneta la cîţiva centimetri de bărbie.

Doamna Agarici s-a dus la şeful gării:

– Ce mai aşteptaţi? De ce nu deschideţi vagoanele? Aţi văzut ce e acolo?

– Sînt evrei din Iaşi!

– Adică nu sînt oameni?

– N-avem voie să ne apropiem!

– Cum n-aveţi voie?! Aveţi datoria! Sînt oameni care suferă! Nu puteţi sta nepăsători!

– Poate n-aţi înţeles bine: sînt jidani! a intervenit un poliţist.

– Nu mă interesează neamul sau religia lor! Eu sînt preşedinta Crucii Roşii şi mă aflu aici ca să ajut pe oricine are nevoie!

– Nu e voie! a spus şeful gării. Am ordine severe!

– Nu pot exista asemenea ordine! Poate pentru voi, pentru mine nu! Dacă nu deschideţi vagoanele, am să sparg uşile!

Şi a mers în mare grabă la un vagon. Santinela germană a îndreptat arma spre ea, gata s-o străpungă. Doamna Agarici, străfulgerîndu-l cu privirea, tot înainta. Intimidată, santinela se tot da înapoi.

– Împuşcă-mă! De ce nu mă împuşti? O viaţă are omul! i-a strigat ea în limba germană. Şi a adăugat: Iar dacă nu, dă-te la o parte!

Santinela s-a dat la o parte (ca toţi cei deopotrivă, era insensibil la rugăminţi, asculta numai cînd i se poruncea).

Atunci au îndrăznit şi oamenii Gării să se apropie şi au deschis cîteva vagoane. Priveliştea ce li s-a înfăţişat a fost halucinantă. Şi astăzi doamna Agarici se îngrozeşte cînd o evocă:

– Într-un strat gros de murdărie de om şi de sînge, zeci şi zeci de oameni în fiecare vagon, în picioare, goi, înnebuniţi, lipiţi între ei ca sardelele, morţi, muribunzi şi vii: de trei zile călătoreau, pe o căldură înăbuşitoare, în vagoane în care mai înainte se transportase carbid!

Doamna Agarici a PORUNCIT şefului de tren (un ofiţer) să îndrepte imediat vagoanele la Compania a IV-a Sanitară, din apropierea gării. La Compania Sanitară a PORUNCIT colonelului Eraclide să facă tot ce este necesar.

Colonelul Eraclide n-a aşteptat ca doamna Agarici să stăruie. A scos întreaga companie. Cei din tren au fost coborîţi, au fost spălaţi (cu furtunul, nu se putea altfel), au primit îngrijiri medicale, vagoanele – sub supravegherea maiorului Gherasim – su fost curăţate, s-a aşternut paie.

A fost înştiinţată Comunitatea evreilor din Roman care a adus rufărie şi alimente, completînd cele date de Crucea Roşie.

A doua zi trenul a pornit mai departe (spre Călăraşi, staţia finală, unde supravieţuitorii au fost internaţi într-un lagăr)".

(Marius Mircu, "Şapte momente", Israel, 1977, p. 135 şi urm.)

..."Pe farmacist Dr. D. Beceanu îl cunosc de peste 50 de ani de mic copil, căci a avut farmacie în cartierul halei din Iaşi, cartier în care am crescut şi am copilărit.

Era cunoscut de toată lumea: de copii, ca şi de vîrstnici, de ieşeni ca şi de toată ţărănimea din jurul oraşului Iaşi, căci dr. Beceanu a fost un profesionist desăvîrşit, conştiincios şi mai ales un om cu suflet mare. De aceea se înduioşa foarte uşor, şi compătimea pe orice om în suferinţă, indiferent cine era...

Dar nu despre această latură din viaţa dr. Beceanu,

"În ziua aceea s-a întîmplat ca *Trenul Patria* în care îşi avea cartierul general Generalul Antonescu, să fie garat în gara Iaşi".

(Lt. col. Gh. Magherescu, aghiotant al lui Ion Antonescu; în Larry Watts, *În serviciul mareşalului*, vol. I, München, p.105)

MINIMUM NU UITA

O JUMATATE DE VEAC DE LA
POGROMUL DE LA IASI
1941 - 1991

vreau să relev în rîndurile ce urmează căci ar urma să scriu un roman. Nu! căci există o latură din viaţa dr. Beceanu pe care n-o cunosc mulţi...

Comportarea dr. Beceanu în ziua de 29 iunie 1941 este un exemplu de umanitate, arătat faţă de cei 22 evrei pe care i-a salvat de la o moarte sigură, căci în acea grozavă şi sîngeroasă zi, Dr. Beceanu expunîndu-şi libertatea şi viaţa a ascuns în podul casei 22 evrei printre care: cel ce semnează aceste rînduri cu soţia, familia Zisu Leon (azi în Bucureşti) cu soţia, familia unui tapiţer cu trei fii, familia frizerului Rahmil compusă din 5 persoane, familia Aizicovici (din vecinătate) şi mulţi alţii.

Pe toţi 22 ne-a ţinut ziua în pod, unde ne trimitea şi hrană, iar seara coborau în casă la dormit".

(Din declaraţia Dr. Simion Kaufman, preşedintele Comunităţii Evreilor din Iaşi)

Moara cu noroc

..."În duminica aceea din 29 iunie 1941, cînd s-a dezlănţuit cel mai mişelesc şi banditesc Pogrom organizat de bandele fasciste, contra evreilor din Iaşi, noi ne găseam la Moara "Dacia" din Iaşi, unde eram repartizaţi de Regimentul 13 Infanterie Iaşi să lucrăm în cadrul Muncii obligatorii, vopsirea exterioară a Morii, cu o culoare de camuflare. În curtea morii se mai găseau încă circa 30 (treizeci) evrei repartizaţi de asemenea pentru diverse încărcări şi descărcări din vagoane.

Cînd bandele de ucigaşi fascişti au venit să ne ridice şi să ne îmbarce în trenurile mortuare care au fost îndreptate spre lagărele Podu Iloaiei şi Tg. Frumos, tov. Profir Grigore, care era Directorul morii "Dacia" ne-a ascuns pe toţi prin magaziile cu grîu şi după cliturile cu sacii de făină ale morii.

După aceea a închis porţile morii şi a dublat santinelele de pază, căci bandele de ucigaşi fasciste căutau cu orice chip să se introducă în curtea morii, încercînd să sară peste poartă şi peste garduri, numai şi numai ca să ne poată ridica şi apoi îmbarca în trenurile de exterminare.

Însă în urma luptei dîrze şi curajoasă ce a dus tov. Profir Grigore contra acestor bande de ucigaşi fascişti nelăsîndu-se intimidat şi ameninţat de ameninţările cu care-l ameninţau acele bande că îl vor împuşca şi pe el, pînă la urmă a reuşit să-i învingă, căci văzînd că nu pot pătrunde de loc în curtea Morii, s-au mai domolit şi apoi s-au retras, însă totuşi foarte furioşi şi foarte supăraţi".

(Din declaraţia lui Iosub Goldman, din Iaşi, făcută la 15.VI.1958, după M. Carp, op. cit.)

■ *Antonescu în boxă, la procesul din 1946. Ascultînd.*

"În ziua aceea s-a întîmplat ca *Trenul Patria* în care îşi avea cartierul general Generalul Antonescu, să fie garat în gara Iaşi".

(Lt. col. Gh. Magherescu, aghiotant al lui Ion Antonescu; în Larry Watts, *În serviciul mareşalului*, vol. I, München, p.105)

EPILOG

PREŞEDENŢIA CONSILIULUI DE MINIŞTRI **Iulie 1941**

COMUNICAT

Sovietele urmăresc pe toate căile să producă acte de sabotaj, de dezordine şi de agresiune, în spatele frontului.

În acest scop, lansează din avion, cu paraşutele – spioni şi agenţi terorişti, care iau contactul cu agenţii rezidenţi din ţară şi cu populaţia iudeo-comunistă, pentru a organiza împreună acte de agresiune.

Cîţiva din aceşti agenţi au fost prinşi, iar actele de agresiune încercate au fost sancţionate.

La Iaşi, au fost executaţi 500 iudeo-comunişti, care trăseseră focuri de armă din case, asupra soldaţilor germani şi români.

Toate încercările ce se vor mai face de a turbura liniştea şi ordinea, vor fi reprimate pe loc, fără cruţare.

Populaţia paşnică are datoria de a divulga imediat autorităţilor locale pe toţi cei suspecţi şi pe toţi străinii, apăruţi de curînd în localitate. Cine nu divulgă la timp pe aceşti turburători ai ordinei şi siguranţei vor fi executaţi, împreună cu toată familia.

MINIMUM NU UITA

O JUMATATE DE VEAC DE LA
POGROMUL DE LA IASI
1941 - 1991

■ GAD BEN-ITZHAK

HOLOCAUSTUL ŞI ROMÂNIA

Într-o zi un demnitar român i-a pus fostului ambasador al Israelului la Bucureşti, dr. Iosif Govrin, o întrebare ciudată. Iar Govrin a răspuns punct cu punct, în scris

În ultima vreme ne-am ocupat în emisiunile noastre, după cum era şi de aşteptat, mai degrabă de evenimentele din Golf iar apoi ne-am lăsat antrenaţi de farmecul formulei "revenire la normal" în contrast cu cea folosită în timpul războiului "rutina de urgenţă". Lăsînd rutina deoparte, e urgent să ne ocupăm de îngrijorătoarea *problemă e recrudescenţei fenomenelor fasciste în România*, ţara a cărei limbă o vorbim şi a cărei soartă nu ne este evident indiferentă.

Ziarele din România au ajuns cu întîrziere în Israel, iarăşi războiul din Golf. Aşa se explică faptul că doar acum cîteva zile am primit o replică a d-lui dr. Iosef Govrin, director general adjunct la ministerul de externe de la Ierusalim, la anumite afirmaţii apărute în presa română, de genul "istorici români, evrei, dar şi de alte naţii au făcut dovada că România, chiar în timpul dictaturii antonesciene, a fost locul de refugiu pentru salvarea evreilor *din ţările vecine*, în care naziştii deveniseră stăpîni". În ziarele tipărite în România întîlnim şi titluri de genul" "Cine are interes să culpabilizeze poporul român?" sau "Holocaustul a început în România?"

Nu, nu credem că-i de dorit şi nici măcar corect la nivelul *responsabilităţii morale*, să afirmăm că Holocaustul a început în România, dacă prin asta înţelegem apariţia ideii exterminării totale a evreilor şi culturii lor din întreaga lume. Patentul acestei monstruozităţi şi responsabilitatea ei morală aparţin poporului german şi "istoricii români, evrei şi de alte naţii" au prezentat nemţilor suficiente dovezi pentru ca ei să aibă cu ce să se ocupe, în cazul că se vor lăsa tentaţi de examene de conştiinţă naţională. Dacă cineva a afirmat că holocaustul evreilor din Europa a început în România nu putem decît să regretăm această formă ciudată de "patriotism" local.

Este adevărat că încă înainte de Wannsee, Statul Român , românii şi armata lor au recurs la asasinarea în masă, programată, a evreilor, dar după cum am spus, patentul aparţine germanilor. Circumstanţele geopolitice şi influenţa nazistă îşi au rolul lor, dar odată alunecată discuţia pe această pantă se crează de-acum loc enunţării termenului de "circumstanţe atenuante" şi-atunci parcă apare şi nevoia de a spune lucrurilor pe nume: *România, Mare, românii şi-au exterminat evreii.*

Atunci cînd a fost ambasadorul nostru la Bucureşti, încă în perioada Ceauşescu, dr-ul Iosef Govrin a răspuns în scris la nelămuririle manifestate de unul din funcţionarii superiori ai guvernului României. Iată acum o parte a acestui text.

"Una dintre întrebările care revin cu insistenţă este dacă numărul de 300.000 de evrei care-au fost omorîţi sub regimul fascist al lui Antonescu, este corect.

Deoarece presupunem că întrebarea provine din ignoranţă sinceră şi dintr-o necredulitate de înţeles – considerînd enormitatea crimei implicate, o să încercăm să răspundem.

Da, cifra de trei sute de mii este corectă, ba chiar nu cuprinde numărul victimelor Holocaustului din nordul Transilvaniei, atunci sub administrare maghiară. Numărul de 300.000 se referă în primul rînd la evreii din Basarabia, Bucovina şi Moldova de Nord, masacraţi de armata română, conform ordinelor lui Antonescu, în prima săptămînă care a urmat traversării Prutului de către armată, la începutul lui iulie 1941 şi la acei evrei care au supravieţuit omorurilor în masă, dar au fost deportaţi, aproape imediat după aceea, în Transnistria (potrivit voinţei germanilor) în cel mai brutal mod, pentru continuarea exterminării prin foame, frig şi epidemii. Numărul exact al victimelor ordinelor lui Antonescu pare să fie chiar mai mare decît cel menţionat dar probabil că acesta nu va fi niciodată cunoscut.

Incredibilul număr de 300.000 evrei asasinaţi în România lui Antonescu nu îi include pe cei peste 100.000 de evrei ucrainieni, ucişi de armata română în trei mari lagăre de exterminare din Transnistria şi în oraşul Odessa. Se poate stabili precis, cu acte, cel puţin în ceea ce priveşte Odessa că ordinul asasinării evreilor de-acolo a fost dat de Ion Antonescu personal.

Asasinarea-n masă de către armata română a populaţiei evreieşti din aceste provincii a fost prima de această natură, consecinţă a îndeplinirii unui ordin şi realizată încă înaintea adoptării actului *"Soluţiei finale"* de către Hitler în Germania, la Wannsee, în ianuarie 1942.

MINIMUM NU UITĂ

Conform *Recensămîntului oficial român* din *1930* în *Basarabia* acelor ani trăiau cam 207.000 de evrei iar alţi 144.000 de evrei trăiau în *Bucovina.*

Conform actelor româneşti, cam 146.555 de evrei *deportaţi* de către autorităţile române au ajuns în *Transnistria.* Practic întreaga populaţie evreiască a Basarabiei şi Bucovinei a fost deportată în Transnistria, cu *excepţia* celor *16.000* de evrei rămaşi în ghettoul din *Cernăuţi* datorită intervenţiei nobile a *primarului Popovici.* (Alţi 3.000 de evrei din Cernăuţi au reuşit să se ascundă).

Conform cifrelor raportate de către Comandamentul *Jandarmeriei* Române din *Transnistria,* cam *56.000 de supravieţuitori* evrei existau *acolo* – într-o mizerie de neimaginat, în *martie 1943,* cam un an înainte de intrarea armatei sovietice în Transnistria, şi anume: *13.980* de evrei în *Basarabia, 36.761* de evrei din *Bucovina* şi *6.025* de evrei din *Dorohoi – de unde* fuseseră *deportaţi 10.000* de evrei. Aceste cifre corespund – mai mult sau mai puţin – celor aflate în raportul Crucii Roşii Internaţionale din 1943 ca şi celor consemnate de Comitetul de ajutor evreiesc de la Bucureşti.

Să revenim însă la întrebarea de la început: oare au fost omorîţi într-adevăr sub regimul fascist al lui Antonescu *300.000* de evrei? Acesta este numărul de victime la care ajungem dacă scădem numărul supravieţuitorilor din 1943 din numărul total al populaţiei evreieşti în 1930 în România.

În realitate însă, numărul victimelor evreieşti ale regimului fascist al lui Antonescu trebuie să fi fost mult mai mare, deoarece cifrele amintite n-au ţinut seama de:

– creşterea naturală a populaţiei evreieşti între 1930 şi 1941;

– numărul celor care au pierit în ghettourile din Transnistria între martie 1943 şi martie 1944;

– numărul evreilor asasinaţi în pogromurile de la Bucureşti, Iaşi, Dorohoi şi Galaţi între 1940 şi 1941;

– numărul evreilor care trăiau în oraşele din Ucraina şi în localităţile din Transnistria care au fost afectate tragic de atrocităţile perpetrate de către Administraţia Română din Transnistria – asasinate, deportări peste Bug, morţi cauzate de frig, foame şi boli epidemice – aceleaşi metode folosite şi-n exterminarea evreilor din Basarabia, Bucovina şi Dorohoi.

În fond, ne-am ocupat în rîndurile din urmă de cifre seci – statistică. Poate că ar trebui să adăugăm că cei cam 300.000 de evrei care au trăit sub acelaşi regim în celelalte regiuni ale României n-au apucat să sufere rigorile deportărilor în masă şi exterminării, reuşind astfel să supravieţuiască pînă la 23 august 1944."

O JUMATATE DE VEAC DE LA
POGROMUL DE LA IASI
1941 - 1991

Această dată cu care se încheie textul dr-ului Govrin – 23 August – neglijînd conotaţiile ei monarhice române – data de 23 August deci poate fi suspectată de contaminare bolşevică. Iar după cum citim din presa română de astăzi, "nu trebuie să uităm apropo de legile şi actele antievreieşti din perioada antonesciană că în timpul războiului evreii erau printre cei mai mari agenţi comunişti". În consecinţă, pentru că azi mai toţi românii sînt anticomunişti, hai – scriu aceia care ieri publicau în organele "celui mai înţelept român", comunist, evident, haide deci să ridicăm statui Conducătorului-original – şi să numim cîteva străzi – din regiunile cu prea mulţi venetici, ca să înţeleagă aluzia, *Antonescu.*

minimum

EDITEAZĂ

• Aveţi în manuscris memorii personale?

Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?

• Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?

• MINIMUM este editorul cel mai competent! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate vi le asigură

MINIMUM

• Pentru scriitorii olim hadaşim care vor să-şi tipărească în ţară prima carte MINIMUM este "prietenul la nevoie"

•

Există, în sfîrşit, o editură: MINIMUM

Ruşii, **oricît de greu ar fi, se vor** *alita* **pînă la urmă, aici, în Israel.**

Porushii **însă, nu-şi vor găsi locul, printre noi, niciodată.**

DICŢIONAR NECONVENŢIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

d

Dominic Alexandru
(urmare din nr. trecut)

Stranie este şi povestea legată de atentatul pus la cale, în anii primului război mondial, împotriva lui Ionel Brătianu, premierul român. Potrivit lui Israel Bar-Avi, un istoriograf fecund dar destul de rapid, care-a scos în Israelul anilor '60 o publicaţie intitulată *Menora*, cuprinzînd date de toată mîna despre trecutul *tribului*, atentatul în cauză fusese opera socialiştilor; prinşi, organizatorii au dat vina pe Dominic (iniţiatorul şi organizatorul tuturor acţiunilor noastre). "Avîndu-se nevoie de un ţap ispăşitor – scrie Bar-Avi, Mille a acuzat în *Adevărul* pe Dominic ca fiind autorul moral al atentatului". Indignat, acuzatul, aflat la Paris, la studii, ar fi convocat de urgenţă un "juriu de onoare" menit să confirme sau să infirme grava învinuire. Întrunit, lîngă grădina Luxemburg, din Cartierul Latin sau, după altă versiune, pe o barcă în mijlocul Senei, juriul (despre a cărui alcătuire nu ni se spune nimic) ar fi respins, cu vehemenţă, acuzaţia. După tragerea concluziilor, juriul s-ar fi deplasat in corpore la Poştă pentru a telegrafia la Bucureşti că (cităm din Bar-Avi) "Dominic nu a avut vreun amestec în atentat". Peste ani, ba chiar decenii, în 1942, N. D. Cocea făcea "mărturisiri complete" (cităm, iarăşi, după Bar-Avi): "regretăm dar pe atunci am avut nevoie de un ţap ispăşitor şi l-am ales pe evreul Reichman". De ce anume el şi nu altul este o întrebare. Goethe spunea că "destinul e caracterul". S-ar zice că ceva din caracterul lui Dominic "îl trăgea" înspre situaţiile ceţoase ale vieţii.

Surprinzătoare (deşi fără nici o legătură cu hold-upurile şi bombele puse în calea prim-miniştrilor) ne apare astăzi includerea lui Dominic pe lista Candidaţilor la Premiul Nobel pe anul 1920. Informaţia o deţinem din foaia franţuzească *Esope*, Journal d'Action Intelectuelle – organe de la Fondation Internationale des Arts, des lettres et des science, Paris, 38 bis, rue de Fontaine, august 1920.

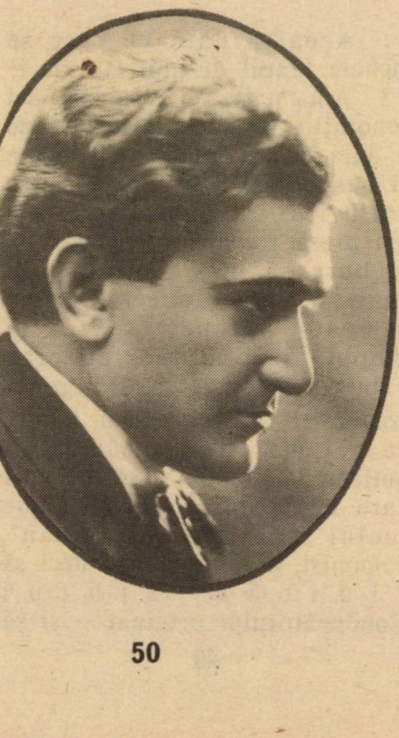

■ *Dominic*

Aici, sub titlul "Referendum Nobel în Franţa şi în străinătate" întîlnim rezultatele unui *referendum* organizat în cîteva ţări (Franţa, mai întîi, fireşte, apoi Anglia, Germania, Austria, Belgia, Spania, Statele Unite, Grecia, Olanda, Ungaria, Italia, Norvegia, Polonia, Portugalia, Rusia, România, Suedia, Elveţia): Electorii trebuiau să desemneze patru candidaţi – un poet, un scriitor, un om de ştiinţă şi un militant pentru pace (pacifist). Nu ni se spune clar (ba nici măcar neclar) cine anume a participat la vot. Înţelegem doar că *Federaţia* avea nişte "delegaţi generali" în străinătate şi că aceştia au organizat votarea. Mai înţelegem că, sărind peste aceşti "delegaţi generali", unii alegători ("societari", adică, membri ai amintitei Federaţii) au trimis buletinele de vot, direct la sediul de pe strada Fontaine, (la doi paşi de Place Pigalle). În sfîrşit, mai înţelegem că o seamă de buletine s-au rătăcit pe drum (de la New York, Sevilla sau Botoşani – la Paris), fenomen dealtminteri inevitabil în asemenea împrejurări. Cu toate acestea, – şi în ciuda impresiilor pe care şi le-ar face cititorul lucid, "uns cu toate alifiile", de la finele secolului XX, referendumul nu avusese aer de aranjament sau "şuşanea" internaţională.

În Anglia, scriitorul propus pentru Nobel a fost H.G. Wells, iar "pacifistul", Bertrand Russel.

În Germania, cele mai multe voturi la categoria poezie le-a luat Rainer Maria Rilke, în vreme ce favoritul opiniei la categoria savant fusese Einstein.

Votanţii din Austria au ales pe Franz Werfel (poezie) şi Sigmund Freud (ştiinţă), italienii pe Alberto Viviani (poezie) şi pe Marconi (ştiinţă). Ruşii pe Merejkovski (poezie), Gorki şi Korolenco, la egalitate (proză) şi Lenin (ştiinţă). Dacă mai adăugăm că la capitolul *scriitor,* americanii îl numiseră pe Upton Sinclair, iar norvegienii pe Knut Hamsun, avem imaginea unui vot, una peste alta, serios.

Dar România? Rezultatele din România sunau aşa: A. Dominic (poet), Gala Galaction (scriitor), E. Relgis (pacifist). Dacă Galaction (n. 1879), publicase două cărţi cu ecou: "Bisericuţa din Răzoare" (1919) şi "Clopotele de la Mănăstirea Neamţ" (1916), impunîndu-se printre bunii prozatori ai vremii (deşi după Sadoveanu, Duiliu Zamfirescu sau Slavici), dacă Relgis (n. 1895) se afirmase, începînd cam de la 1914, prin revistele "de stînga", ca "pacifist" pe linia Romain Rolland, ne prea avînd concurenţă în *domeniu,* Dominic, în schimb, era un tînăr care tocmai debutase cu un volum de poezii "Revolte şi răstigniri". Cartea fusese primită bine, ba chiar foarte bine, Galaction şi E. Lovinescu o lăudaseră, tînărului i se prevedea un "viitor frumos", dar nu fusese vorba de-o explozie de tipul aceleia care va însoţi prima carte a lui Arghezi în 1927 sau de un best-seller internaţional. Faptul că i-a fost dat lui Dominic să fie "ales", a frapat în epocă, constituind o mică enigmă (încă una).

Churchill spunea despre Rusia sovietică că este "o taină învăluită într-un mister". De ce n-am accepta că există şi indivizi-Rusii?

Neclară a fost şi a rămas în amintiri starea materială a poetului, în jurul căreia s-au ţesut legende à la Rockefeller. Mitul s-a născut, de fapt, în clipa cînd Dominic a oferit bani, cu gesturi mari, lui Liviu Rebreanu, pntru editarea revistei "Mişcarea literară" (4 pagini săptămînale). "Apărută la Bucureşti (în 15 noiembrie 1924), sub direcţia lui Rebreanu, revista a fost întemeiată financiar, cu fondurile, se pare, oferite de A. Dominic, al cărui cumnat, mare bogătaş, i-a alocat poetului şi dramaturgului expresionist banii necesari editării unei publicaţii literare. Deşi revista "a prins" nu a putut rezista. Cînd stipendiile au fost sistate, revista lui Rebreanu şi-a întrerupt existenţa (la 17 noiembrie 1925)" (cf. Z. Ornea, "Tradiţionalism şi modernitate în deceniul al treilea", Bucureşti, 1980, p. 201).

Puica Rebreanu, cu tatăl ei, în zilele "de aur" ale Mişcării Literare

Viaţa de toate zilele a săptămînalului era, aşa cum îşi doreşte orice scriitor care se respectă: cu şuete fără de sfîrşit şi fără de probleme de hîrtie sau tipar.

"...De fapt, sediul oficial era în pasajul Majestic, unde trebuiau să aibe loc – şi aveau! – reuniunile redacţionale, şi numai "administraţia" era în Popa Tatu. Cu toate acestea, adunările se strămutau cu uşurinţă la noi, unde, seara, aveau loc adevărate cenacluri literare, la administraţia revistei. Aci veneau Tudor Vianu, Camil Petrescu. Alexandru Cazaban. Al. Dominic şi mulţi alţii; se fuma ţigară după ţigară, se beau cafele turceşti făcute de tata, în serviciul de alamă, care şedea numai pe biroul lui; se discutau articolele, recenziile, cronicile dramatice, paginaţia, litera revistei şi se trecea numaidecît la evenimentele literare, la premiere.

Adunările se terminau tîrziu şi, în timp ce măicuţa aerisea bine încăperea, lăsînd uşile balconului larg deschise, tata trecea în dormitor şi se odihnea lungit de-a curmezişul patului, o jumătate de oră, cu ochii închişi. Apoi începea să scrie la romanele sale". (cf. Puica Florica Rebreanu, *Zilele care au plecat,* Bucureşti, 1969, pp.136-7).

Eticheta de om cu bani îl va urmări pînă la sfîrşitul vieţii. În 1940, trimiţînd o scrisoare d-rului W. Filderman, liderul Comunităţii evreieşti, prin care cere acestuia să sprijine pe scriitorii evrei loviţi de legile rasiale ale momentului, se trezeşte cu un răspuns brutalo-răutăcios:

"...Eu sînt conducătorul obştii evreieşti şi ca atare am s-o reprezint, am să-i apăr interesele. (...) Nu că n-am voit să fac nimic, dar nu pot să fac tot ce mi se cere, adică să procur mijloace de existenţă tuturor scriitorilor şi ziariştilor evrei. (...) Cred scriitorii şi ziariştii că eu trebuie să abandonez interesele generale, a căror reprezentare am asumat-o, ca să mă ocup de interesele personale a 20-30 de oameni? Dar ceea ce este mai extraordinar este că printre scriitori sînt unii bogaţi – mult mai bogaţi ca mine – care nu se ocupă decît de propriile lor interese sau studii şi care dacă au şi timp şi bani şi au şi legături, nu fac nimic, absolut nimic pentru camarazii lor. Ei n-au făcut nimic şi desigur vor fi osîndiţi. Eu mi-am pierdut timp şi sănătatea şi am dat şi bani ca să fiu osindit. Fie, nu mă cutremur de osînda istoriei! Dacă istoricii de mîine îşi vor da osteneala să cerceteze documentele şi vor socoti activitatea mea, sînt convins că nu eu voi fi osînditul. Eu am făcut şi voi face tot ce este în puterile mele la momentul cînd voi putea."

(Cf. S. Schafferman, Dr. W. Filderman, Tel Aviv, 1986, pp. 161-62).

Scrisoarea este interesantă din două puncte de vedere. Mai întîi – şi fără nici o legătură cu subiectul nostru – ea ne arată un Filderman uşor megaloman, vorbind despre sine ca un Patron (cu P mare) al *tribului,* investit de providenţă să ducă-n

Continuare în pag. 79

CARTEA

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

ÎNTRE ROMA IMPERIALĂ ŞI TOMIS CEA BARBARĂ

Romanul Die Letze Welt al scriitorului austriac Christoph Ransmayr constituie consacrarea acestuia ca unul dintre scriitorii de frunte ai epocii noastre. Relativ tînăr (născut în 1954), a publicat pînă acum cîteva cărţi interesante (Strahnlender Untergang, Die Strecken des Eises und der Finsternis, Im blinden Winkel), dar numai ultimul roman l-a făcut celebru. "Proză scînteietoare" declară entuziast un critic. Iar altul îi acordă drept de cetăţenie în "marea literatură germană".

Ransmayr este un demn urmaş al şcolii literare vieneze de acum cincizeci de ani. Prin tema aleasă, ne aminteşte în special de capodopera lui Broch "Moartea lui Virgil", din păcate insuficient cunoscută de publicul cititor. Pornind de la confruntarea dintre împărat şi scriitorul Virgil, Broch dezbate problema operei de artă şi problema morţii. Deşi mergînd pe drumuri radical deosebite, împăratul şi scriitorul sînt prieteni, se respectă reciproc. Ransmayr prezintă şi el confruntarea dintre împărat şi scriitor. Dar Ovidius Naso este un scriitor exilat, persecutat de împărat. Rasa imperială devine, în acest roman, simbolul regimului dictatorial, iar Ovidius Naso, marele scriitor cu nas proeminent obraznic, (precum Cyrano de Bergerac), autor al Metamorfozelor, devine un simbol al rebeliunii împotriva imperiului împietrit în nemişcare al lui Augustus.

*

Ca şi romanul lui Broch, romanul lui Ransmayr excelează prin folosirea unor tehnici literare inovatoare, surprinzătoare şi prin împletirea măiastră a realităţii cu fantasticul, a descrierii relaţiilor umane concrete cu viziunea halucinatorie. Fiecare, însă, la modul său specific, total diferit de al celuilalt. Moartea lui Virgil rămîne, în esenţă, un sublim poem lirico-filosofic, pe cînd "Ultima carte" se socoteşte ca o carte de aventuri: aventurile pseudomitologice ale lui Cotta, venit, din proprie iniţiativă, la Tomis să afle veşti despre poetul exilat.

Tinzînd, ca şi Broch, la o depăşire a limitărilor impuse de timp, Ransmayr recurge la o tehnică pe care aş asemui-o cu aceea a sculpturii moderne, gen Tumarkin, de pildă. Fiare vechi, deşeuri, materiale eterogene sînt utilizate pentru a crea noi obiecte artistice.

Materialul brut, "deşeul" folosit de Ransmayr este lumea de legende din paginile Metamorfozelor lui Ovidius şi anumite date din biografia poetului. Materialul acesta îl recunoaştem ca atare şi-l vedem totodată contorsionat, prelucrat în noua operă artistică, romanul în care se povestesc aventurile lui Cotta în căutarea lui Ovidius. Odată acceptată această convenţie artistică a dualităţii simultane deşeu-prelucrare, se poate ajunge la anularea timpului şi chiar a spaţiului, a istoriei şi a geografiei reale. Lumea mitică a Metamorfozelor se împleteşte cu personajele din roman care trăiesc în vremea lui Augustus, ba chiar cu fapte şi realităţi contemporane cititorilor de azi (se foloseşte electricitatea, se proiectează filme, se instalează un epidiascop şi amplificator, vestita corabie a Argonauţilor este acum un vas cu motor, transportînd pasageri cărora Iason le promite în locul miticei lîni de aur, "goldene Zukunft" (viitor de aur). Iason îşi desface mărfurile exotice nu în oraşe legendare, nici în oraşele cunoscute din epoca lui Augustus, ci în oraşe moderne – Odessa, Sevastopol, Constanţa. Tomis, actuala Constanţă, este, în ciuda geografiei cunoscute, înconjurată de munţi înalţi, cu bogate mine de fier.

Jongleria aceasta cu anacronismele, derutantă pentru unii, este delectabilă în ea însăşi, pentru că îngăduie jocul liber, ironic, al fanteziei creatoare, scoţînd noi efecte din imagini reflectate, lumini şi umbre. Ea îngăduie şi aluzii directe la contemporaneitate: condamnarea împietririi care ia locul prefacerilor înnoitoare, condamnarea regimurilor totalitare, condamnarea nomenklaturii atotputernice şi a rutinei birocratice, condamnarea camerelor cu gaze (coşmarul germanului Thies) etc. În sfîrşit, ea face posibilă şi sugerarea unor adevăruri eterne, dincolo de timp şi spaţiu.

*

Peregrinările lui Cotta prin Tomis şi munţii înconjurători, prin satul Trachila în paragine, etc., sînt, totodată, rătăcirile sufletului omenesc în căutarea adevărului, a realităţii ultime. Se zbuciumă între Roma Imperială eternă şi Tomis, cea barbară, într-un fel de Zwieshenwelt (lume intermediară), fără legi, fără logică.

Singurul punct de sprijin într-o lume derutantă, în continuă decădere şi descompunere (imaginea e dominantă în operă, titlul însuşi – "Ultima lume", apoi Trachila, este îngropată în avalanşa de stînci, oraşul Limyra se prăbuşeşte în adîncul minelor săpate sub el, Tomis este un sălaş al exilaţilor şi refugiaţilor. "Un loc stins, nu mult mai mult decît un lagăr de tranziţie, o Strafkolonie") este arta.

Poetul Ovidius, ca orice

scriitor, deschide, în opera lui, ferestre diverse, potrivite capacităţii de percepţie a diferiţilor cititori, "povesteşte fiecăruia numai acele poveşti pe care vrea să le asculte, sau pe care e în stare să le asculte". Dar poveştile trebuie şi sînt povestite "pînă la sfîrşit". Necruţător şi neînfricat, scriitorul spune adevărul pînă la capăt. Nu numai cu privire la trecut şi la prezent, ci şi cu privire la viitor. Viitorul este inclus în prezentul absolut, atemporal al operei. Pithagoras, credinciosul prieten şi ajutor al lui Ovidius, a notat pe fîşii de pînză, atîrnate pretutindeni în Trachila, poveştile lui Ovidius. Cotta constată că ele anticipau viitorul. Se povestea acolo ceea ce avea să se întîmple mai tîrziu: ca să scape de Tareus, Philomela şi Procne se transformă în păsări. Realitatea însăşi confirmă deci adevărul operei de artă. De aceea, de fapt, nici măcar consemnarea creaţiei nu este absolut necesară: Die Erfindung der Wirklichkeit bedürfte keiner Aufzeichnung mehr", înţelege Cotta.

Cartea lui Ransmayr – deşi cu un sfîrşit insuficient de puternic, nu pe măsura operei – se citeşte cu interes şi la modul direct, ca povestire scrisă cu talent, cu har, cu simplitate dar şi cu forţă evocatoare, cu imagini pregnante (dragostea descătuşează fiinţa adevărată a Procnei, pînă atunci ascunsă cu frică în grăsime). Te farmecă însă în special prin forţa halucinatorie a viziunilor apocaliptice (povestea despre poporul cotropit de ciumă şi furnici, devenit popor de sclavi ai tiranului, povestea despre potop şi cei doi îndrăgostiţi, etc).

*

*** Băieţii de la Mabat ne-au anunţat mai deunăzi, căzuţi în fund de emoţie, aşa cum sînt ei de cîte ori vine vorba despre o întîmplare din Arţotabrit (avangarda noastră e) că nesfîrşitul serial "Dallas" a luat în sfîrşit, sfîrşit.

În fine, am răsuflat eu (uşurat), care de cînd mă ştiu, strig în gura mare: Dallasă-mă, dragă, cu ăştia, că m-am săturat şi vreau să văd şi-un alt serial!"

‹BITAHON›
BAT-YAM
STR. BALFUR 123

בטחון
בת-ים

פלדלת
רב-בריח

• DESCHIDEREA UŞILOR ŞI REPARAREA ÎNCUIETORILOR LA AUTOMOBILE
• DUPLICATE (COPII) LA TOATE TIPURILE DE CHEI
• DUPLICATE (COPII) DE CHEI PENTRU "FORD-SIERRA" ŞI "FORD-TRANZIT"

TELEFON: 5523873
TELEFON PENTRU SERVICIILE DE NOAPTE: 582290

SERVICI PERMANENT (24 DE ORE)

ION ATLAS VĂ INVITĂ SĂ CĂLĂTORIŢI ÎN TOATĂ LUMEA PLĂTIND VOIAJUL DVS ÎN 18 RATE LUNARE !*
(BILETE DE AVION, EXCURSII, ODIHNĂ, TRATAMENTE, ETC.)

ANUNŢ IMPORTANT PENTRU OASPEŢII DVS. TURIŞTI DIN ROMÂNIA !
ARANJĂM ASIGURARE DE BOALĂ (VIZITĂ LA DOCTOR, INTERNARE ÎN SPITAL) PENTRU PERIOADA VIZITEI ÎN ISRAEL A TURIŞTILOR DIN STRĂINĂTATE.

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

ION ATLAS
"GORDON TOURS"
STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV
☎ 5440767 (5 LINII)

* PLATA ÎN RATE NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRŢI DE CREDIT, CU DOBÎNDĂ LEGALĂ.

PRIMIM LA REDACTIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

Către Minimum
Onor Revist
către Mi

România Literară, Bucureşti, publică interesante consideraţii ale criticului N. Manolescu, directorul săptămînalului, despre mereu prezenta (şi mereu complicata) "Problemă naţională". Analizînd modul cum a *evoluat* naţionalismul lui Ceauşescu, de la faza balconului din 1968 (cînd s-a împotrivit invadării Cehoslovaciei de către U.R.S.S.) pînă în anii '80, autorul scrie:

"...La început, mai ales după 1968, a existat şi o bază de masă solidă a acestor atitudini. Anti-sovietismul şi antirusismul unor pături ale populaţiei, sporite prin jignirea sentimentului naţional din anii de după al doilea război mondial, punerea culturii româneşti sub obroc în tot decursul deceniului 6, toate acestea au creat gestului lui Ceauşescu din august 68 un soclu înalt şi o aură patriotică. În fapt, Ceauşescu era un stalinist ortodox şi un comunist fundamentalist, pentru care singurul sentiment real era acela al propriei grandori, într-un sistem capabil a-i îngădui o desfăşurare multilaterală. Pe măsură ce propaganda oficială apăsa pedala naţionalistă, ungurii şi germanii emigrau în masă, depopulînd satele Ardealului şi perturbînd un echilibru etnic milenar. În ce-i priveşte pe evrei numărul lor se redusese deja substanţial. Nici un evreu nu mai avea acces la anumite funcţii în stat şi în partid. Cultura în limbile respective era asigurată formal, dar n-avea consistenţă. Aşa cum reuşise să asmută pe muncitori contra intelectualilor, pe ţărani contra orăşenilor şi pe tineri contra bătrînilor, ca să abată atenţia de la dificultăţilor în care cu toţii se zbăteau, Ceauşescu a reuşit să asmută pe români contra minorităţilor conlocuitoare. Rezolvarea ceauşistă a problemei naţionale nu era, în definiv, altceva decît această uriaşă diversiune..."

- **Ofensiva plachetelor lipite cu pap**
- **N. Manolescu, viitorolog**
- **Prinţesa Martha Bibescu: secretul feminin al Elenei Lupescu**
- ***Cahalul* pe Brezoianu**
- **Vai, ce-a scris Emil Brumaru!**
- **Femeia cu carnea albă**

Făcînd puţină viitorologie, Manolescu vede în mult discutata grupare ardeleană *Vatra românească* nucleul unui posibil partid neo-legionar:

"Vatra este o formaţiune şovină şi antimaghiară, dar nu este exclus ca ea să devină şi antisemită, jucînd în viitorul apropiat rolul unui nou partid legionar. Multe din sloganele ei, antieuropenismul. antiintelectualismul pledează în favoarea acestei idei. Un punct vulnerabil este (şi va rămîne) Basarabia. De ezitările guvernanţilor (explicabile prin teama de a nu pierde sprijinul sovieticilor) au profitat deocamdată diverse asociaţii de prietenie şi sprijin, conduse de oameni fără suprafaţă şi unii, profitori ai fostului regim. Vatra, obsedată cum e de maghiari, a exploatat încă puţin zona basarabeană. Dar cînd, la pîrghia antimaghiară, ea va asocia şi pîrghia antisemită şi pe aceea basarabeană, va deveni cu siguranţă o forţă politică redutabilă şi periculoasă, dată fiindu-i orientarea extremistă".

Clara Pechet, "Carte de vise", col. "Caiet literar", Menora-Rehovot, 1991. Campania poetică a "Menorei", exemplară din multe puncte de vedere, continuă; fără poticniri şi oboseală. Noua plachetă din colecţia lipită cu pap ne face cunoştinţă, în persoana Clarei Pechet, cu un condei sensibil căruia îi recomandăm un plus (mare) de lecturi din autorii timpului pentru a se scutura de locuri comune.

...Şi, ca şi în numărul trecut, aceeaşi observaţie, pe care o vom repeta pînă la pisălogeală: nu ni se spune nimic despre personalitatea autorului. Eu despre Clara Pechet, de pildă, nu ştiu nimic, nici cîţi ani are, nici cum arată (fotografiile lipsesc), nici ce-a mai publicat (dacă a mai publicat). Aşadar, ca să n-o lungim, o notă bio-bibliografică ar fi, în toate cazurile, mai mult decît binevenită.

(M. RAF.)

Tot în *România Literară*, întîlnim un text inedit din memoriile prinţesei Martha Bibescu, care furnizează (între altele) detalii despre celebra "femeie fatală" a domniei regelui Carol al II-lea, Elena (Magda) Lupescu.

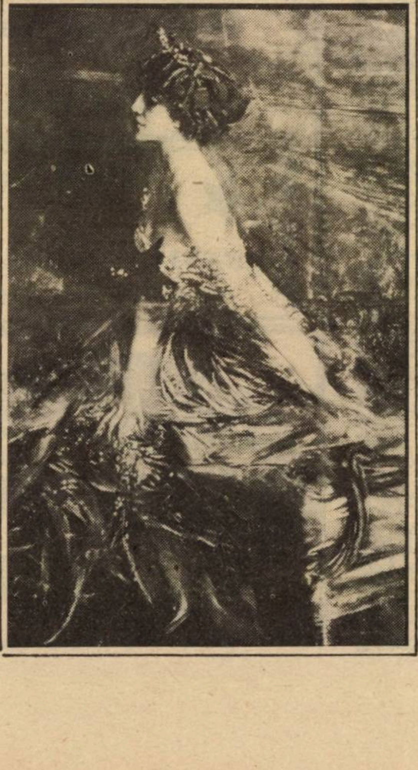

Martha Bibescu: pictură de Boldini

Scena se petrece la micul castel Foişor, de la Sinaia, unde Regele primeşte musafiri. Sîntem în anii 1937-38. De notat: autoarea o numeşte pe "Lupeasca" cînd Duduia, cînd Lady Loup... Versiunea românească a textului aparţine Mihaelei Voicu.

"În mijlocul salonului, jos şi încăpător, care începe imediat de la intrare: Carol al II-lea. Papion negru (haină de seară, ceea ce aici se numeşte: "smoking"). Este răcit. De aceea n-au venit cu toţii la cină la Posada, aşa cum plănuisem. I-am spus: "Eram gata să aduc păstrăvii". A rîs: "De ce nu i-aţi adus?"

Pare gutunărit: ochii puţin roşii; nasul puţin umflat. Guturai de om blond, ale cărui mucoase sînt mai subţiri, mai sensibile.

Rămîne în picioare, în mijlocul salonului.

Sosesc Prinţul şi Prinţesa de Kapurthala, împreună cu gazda lor: Duduia. Rochie de lamé bleu foarte pal, genul "casino elegant" – cu spatele gol; o crizantemă albastră curmă decolteul din spate, care ajunge aproape de talie. Spatele e încîntător: piele de roşcată, sidefie în lumina care cade din cornişele tavanului – pusă în valoare de priveliştea acestui spate. Are strălucirea pe care o avea Regina Maria în tinereţe; acelaşi aer semeţ, fericit, pe care l-a avut la maturitate, înainte să intervină ambiţia.

Este o floare de carne, exact genul după care un senzual timid, cum e Carol, trebuie să se dea în vînt: o floare accesibilă, gata oricînd, bună, abundentă, dulce.

Portul capului: nasul fin, cu linia frîntă între cei doi ochi; ţinuta, mişcările gîtului, o "amintesc" fără îndoială pe mamă. O "vezi" îndată, ca pe ea; fără vreo urmă de timiditate fizică, la fel ca ea; cu o impudoare candidă, ca şi ea; mai dezbrăcată decît altă femeie, fiind îmbrăcată.

La gît, un colier de diamante şi un foarte frumos smaragd şlefuit. Pe deget, un smaragd "piatră de eşantion" pe care ni le va arăta de îndată ce, aşezate toate trei pe o canapea, vom sta de vorbă ca între femei, fiecare atingînd bijuteriile celeilalte, jucîndu-se cu jucăriile celeilalte, însemne ale victoriilor obţinute asupra bărbaţilor, tributul, ofranda şi preţul cu care fiecare dintre noi a fost preţuită, şi eu ca şi celelalte la urma urmei, purtînd smaragdele Chimay şi Bibescu, cele care, înaintea mea au servit la cucerirea altor femei. Asta e tot.

(...) Cînd soseşte momentul să ne aşezăm la masă, Urdăreanu (mareşalul Palatului, n. red.) îmi spune: "La stînga Majestăţii Sale".

Kapurthala prezidează vizavi de Rege, avînd pe Duduia la dreapta şi pe Georges (Bibescu, soţul Marthei) la stînga sa, "Kapurthalina", la dreapta Regelui.După cină, femeile se aşează: trei pe canapeaua cea mare. Fetişcana se extaziază în faţa bijuteriilor mele. Duduia, de asemenea. Eu, politicos, în faţa bijuteriilor lor. De altfel, este exact genul de conversaţie pe care am fi avut-o după cină cu prinţesele "adevărate" (sic), chiar cu regine.

Serata ar lîncezi dacă Duduia, cea mai vioaie, mai plină de viaţă dintre persoanele de faţă, n-ar pune o bună orînduială.

– Hai să faci o partidă de biliard cu Prinţul, zice ea.

Fetişcana va ţine scorul. Masa de biliard se află dincolo, în încăperea alăturată, fără uşi, înălţată cu trei trepte faţă de cea în care ne aflăm. Mergem acolo.

Regele joacă destul de rău – politeţe a unui oriental:

– Majestăţii Voastre îi lipseşte antrenamentul.

Kapurthala joacă foarte bine. În India, joacă biliard în fiecare seară, ca şi cum ar fi la cafenea. Plictis al celor puternici, care trebuie mereu alungat, şi care, muscă încăpăţînată, se întoarce mereu.

După partida Regelui (a pierdut cu 37 la 100), joc cu Urdăreanu şi Lady Loup face echipă cu mine.

Rochia mea lungă din muselină de mătase roşie se învîrte în jurul biliardului. Cînd se apleacă să joace, Lady Loup îşi arată, sub lumina care cade din tavan, spatele gol, sidefiu, minunat, asupra căruia poposesc privirile lui Carol al II-lea. Scenă stranie. Curte modernă.

(...) În timp ce juca şi pierdea, extrem de amabil, ea a venit, i-a luat mîna, ţinîndu-i-o un lung moment. "Vreau să-ţi port noroc".

El îi accepta fluidul cu aerul cuiva binecuvîntat.

– Ce-ţi face febra? Cum te mai simţi?

Îl dădăceşte. Aici e tot secretul..."

Evenimentul, Bucureşti (director – Paul Tutungiu) ne-a obişnuit cu texte de simpatie la adresa legăturilor (ce nouă ni s-au părut dintotdeauna atît de fireşti, atît de fireşti) dintre România şi Israel. Săptămînalul publică număr de număr corespondenţe din Israel (Iosif Mundy, I. Fîntînaru), relatări despre activitatea asociaţiei de prietenie România-Israel convorbiri cu musafiri de la Ierusalim etc. Dintr-o asemenea convorbire dintre Victor Bîrlădeanu şi Simha Dinitz, preşedintele Sohnutului, aflăm că la Bucureşti, la doi paşi de imobilul fost *Universul* (ulterior – *Informaţia*) s-a deschis un sediu al vestitei Agenţii Evreieşti (*Cahalul* carevasăzică, misterios foarte şi dătător de frisoane):

– Trebuie să precizez (spune Dinitz) că e vorba de o reînfiinţare, în fond de o reînodare a unei tradiţii... Şi deşi obştea evreiască de aici este astăzi redusă, importanţa unei reprezentanţe a Sohnutului nu a scăzut. În primul rînd, ca în orice loc, Sohnutul va întruchipa o punte de legătură dintre evreimea din Israel şi evreimea de aici. În birourile noastre de pe strada Luigi Cazavillan nr. 21 se vor găsi mereu materiale informative şi documentare despre Statul Israel, aici vor avea loc lecţii de limbă ivrit pentru cei care se vor pregăti să emigreze în

Israel. Fireşte, noi nu intenţionăm să fărîmiţăm eforturile, ci dimpotrivă, să le unim, să le contopim, să le facem convergente pe cele ale Federaţiei Comunităţilor Evreieşti, ale Ambasadei Israelului la Bucureşti şi ale Agenţiei Evreieşti întru realizarea scopurilor comune..."

Contrapunct, Bucureşti, (despre care am amintit pe larg în nr. trecut) are, din cîte-nţelegem, ambiţia de a provoca şocuri; nu numai, ca tot condeierul din România, pe tărîmul incendiarei politici "la zi" ci şi, altfel, adică pe tărîm, ca să zicem aşa, erotic. Astfel cîteva versuri ale cunoscutului poet Emil Brumaru (n. 1939, laureat al Premiului Academiei, laureat al Premiului Uniunii Scriitorilor) au stîrnit aplauze şi huiduieli deopotrivă, în lumea presei:

"Fiindcă eşti prea bestie/ Pupa-te-aş pe trestie/ Şi mînca-ţi-aş pitpalacii/ Gura, ţîţele si cracii/ Ce îi ai/ Şi nu-i mai dai/ Intra-ţi-ar în cur un pai".

Pomeneam de cutezanţa lui Emil Brumaru. În urmă cu decenii, Felix Aderca – a cărui sută de ani de la naştere am sărbătorit-o nu de mult – fusese învinuit rău de pornografie, ba chiar şi trimis, cu citaţie, în faţa tribunalului, pentru păcatele sale de amor pe hîrtie. În *Contemporanul* (director: N. Breban) Bucureşti, criticul H. Zalis discută, fiindcă sîntem după Revoluţie şi "s-a dat drumul la erotică", despre foarte senzuala carte de nuvele "Femeia cu carnea albă":

"Întreg ciclul lui F. Aderca, din volumul de nuvele *Femeia cu carnea albă*, apărut în 1927, transcrie un scenariu consecutiv pieselor din dosarul în pregătire al primei jumătăţi din romanul *1916*. Înainte ca războiul să îndolieze destine şi însăşi fiinţa naţiunii, Aderca priveşte existenţa diurnă din perspectiva aventurii simţurilor. Aspectul ludic demitifică două tabuuri: cel istoric-războinic şi, celălalt, himeric, perpetuat de idealizarea erosului. Punctul de plecare rămîne cel geografic. L-am identificat la cotul pe care îl face Dunărea, între Turnu Severin şi Ostrovul Corbului. Ne revine în minte acelaşi traseu parcurs de căpitanul Ursu în prima treime din marele roman *1916* dovadă că un dat lăuntric funcţionează cu un deceniu mai devreme, contopire de peisaj şi de miraj. Un miraj al şesului dunărean, al stivelor de varză şi grămezilor de ceapă, un miraj de arcuri, linii şi cercuri. Femeile, ţărăncile tinere cu care domnul Aurel sfîrşeşte prin a purta curioase discuţii ferite de privirile indiscrete îi pătrund simţirea ca formele geometrice, întrucît aşa le percepe. Senzaţia iniţială este de travesti, mai întîi talazul vegetal, pe urmă rotunjimile vădanei din Broscari, Xenia, ca un vrej de vie, Melania galeşă ca un bujor, Ioana dreaptă ca un ţăruş uitat la o margine de ogor, sau ca o fîntînă cu braţul ridicat. Prin înlănţuiri asociative, pe extinsa zonă plană ard flăcările dorinţei de posesiune. Inclusiv iluziile optice participă la sabat. Soarele, ceaţa, ierburile, colinele se supun seninei voluptăţi ce degustă viaţa. Femeia jandarmului, cea care face, poate, vrăji de vreme ce omul ordinii nu se mai lipseşte de trupul ei cu bucluc, va fi o amăgire în plus, o iluzie. Ea încîntă în sens parabolic, uimeşte, leagă reveria de pămînt.

Eul visător al domnului Aurel cade pradă imaginaţiei sale slobode. Ioana din Rogova, ţigancă pururi flămîndă, aduce a nălucă. Acţionează senzitiv, amăgindu-l pe captivul ei, mistuindu-l ca un foc".

(V. M.)

BRIDGE

Dezlegare la Bridge "La vînătoare..."

În concursul, cele 10 levate evidente vor da un rezultat de circa 35-40%, pentru ca acest rezultat va bate doar perechile care au "căzut" în 6 Carale sau 5 Carale + 1 (foarte puţine), perechile care au "căzut" în 3 Fără de Atu (în continuare vom vedea cum) şi va egala alte perechi în 3 Fără de Atu+1.

Pe de altă parte, acest contract va pierde la perechile care au "făcut" 6 Carale pe atac de Cupă şi impas reuşit de Caro (puţine), perechile care au "făcut" vreun contract de manşă contrată (şi mai puţine) şi, mai ales, perechile care au "făcut" *11 levate* la Fără de Atu! (cele mai multe)

Pentru 11 levate drumul este următorul: înapoi în mînă cu Asul de Treflă, *Asul de Pică*, impas reuşit la Dama de Caro pe masă, toate Caralele mari şi se dau la sfîrşit două cupe. Totul pe bază că West deţine Regele de Caro.

Dar să ne punem în jocul lui Est: dacă are Regele de Caro tripleton nu pierde nimic jucînd mic la prima levată; dacă îl are doubleton şi "citeşte viitorul" donei, va juca mic dacă vrea un top "mare" sau va prelua primul impas de Caro dacă se mulţumeşte cu 60% în această donă.

Bietul declarant, care este obligat să rişte, joacă fără să ştie ruleta rusă... situaţie inacceptabilă într-un meci de echipe. Aici declarantul, după primul impas de Caro reuşit, joacă imediat As de Caro şi Dama de Caro, garantînd contractul, indiferent de efortul expert al lui Est.

Iată întreaga donă:

5
A 10 9 5
A D V 8 6 2
R 2

V 10 9 6 4 R 8 4 10 4 D 9 8	N W E S	R 8 2 D 7 2 R 9 V 10 6 5 4

A D 7 3
V 6 3
7 5 3
A 7 3

Vă urez să nu fiţi declarant într-un concurs de perechi şi să fiţi confruntat cu o asemenea situaţie...

DIAGNOSTICE DIFERENȚIALE

Dr. ARMINIU CASSVAN
New York

CUM SE ORGANIZEAZĂ UN CENTRU DE TRATAMENT AL DURERII

...Iată o întrebare pe care mi-au pus-o, în vremea din urmă, o mulțime de medici, psihologi și... filozofi.

Succesul trebuie să constituie preocuparea majoră, iar succesul unui Centru de felul celui descris în titlu depinde categoric de tipul de bolnavi admiși pentru tratament.

Este la mintea cocoșului că bolnavii care nu au nici un fel de simptom sînt cel mai ușor de vindecat. Nu trebuie neapărat ca toți pacienții să facă parte din această categorie, dar cel puțin un sfert dintre ei ar trebui să fie asimptomatici.

A doua categorie de bolnavi la care șansele de succes sînt extrem de mari o constituie pacienții care au simptome minore. Exemple: îi mănîncă nasul, la modul intolerabil sau au o senzație ciudată în unul din genunchi sau se simt prost cînd își duc brațul stîng în jurul gîtului și încearcă să-și pipăie bărbia. Bineînțeles că o asemenea manevră (cu brațul stîng și pipăirea bărbiei) nu face parte din repertoriul obișnuit al gesturilor necesare, dar bolnavul are tot dreptul să se plîngă și în consecință să ceară ajutor medical. Această categorie nu trebuie nici ea să numere mai mult de 25% din totalul pacienților. Tratamentul e simplu: pacientului i se dă voie să se scarpine după pofta inimii și fără urmă de "guilt feeling" (sentimentul vinovăției) în primul caz, este convins (după o bună "muncă de lămurire") că senzația nu e de fel ciudată, ci plăcută și chiar de-a dreptul sănătoasă, în al doilea, în sfîrșit, că manevra cu pricina e dăunătoare, drept care, logic, nu trebuie repetată, – în cazul al treilea.

A treia caregorie ar trebui să fie alcătuită din bolnavi, care au dureri reale dar... mobile, adică dureri care fug dintr-un loc în altul, nefiind deci consistente. Respectivii bolnavi trebuiesc convinși că aceste așa-zise dureri sînt imaginare și că de fapt nici nu trebuie considerate drept dureri. O durere, prin definiție, trebuie să o simți într-un loc anume al corpului, să fie deci consistentă, cum se spune; această categorie poate reprezenta 25 pînă la 30% din totalul pacienților.

Ultima categorie, care trebuie redusă la maximum (20-25%) va include bolnavi cu dureri reale și consistente. Chiar fără apă distilată (placebos), acești bolnavi se vor simți mai bine și chiar vindecați în proporție de 30 pînă la 33%. Nu mai mult. Proporția de 83-88% succes pe tot Centrul, convine cel mai bine. Dacă statisticile ar arăta că succesul ajunge la 90% (ameliorarea/vindecarea bolnavilor), desigur că s-ar naște suspiciunea că datele au fost falsificate, că "s-a furat la urne", cum ar spune politicienii. Această situație ar fi totalmente indezirabilă și deci trebuie evitat cu orice preț tratamentul "real" al bolnavilor cu dureri evidente, mai ales dacă Centrul vrea să-și păstreze faima și să fie recunoscut de către forurile internaționale.

ANUNȚ IMPORTANT

CUNOSCUTUL PROMOTOR DE TURISM

HAIM KAUFMAN

Se află la dispoziția d-voastră la BUDAPESTA – (Paradisul Turismului European – orașul Luminilor), în permanență, pe perioada 15 mai – 1 noiembrie.
LA HOTEL BEKE, strada Terez nr.43 (fosta Lenin). Telefon: 00-361-1323-300 sau FAX: 00-361-1533-380, vă oferă informații și îndrumări turistice GRATUITE.

DIN BUDAPESTA EXCURSII ÎN CEHOSLOVACIA – AUSTRIA – GERMANIA – JUGOSLAVIA și ROMÂNIA, camere particulare (la Budapesta, Praga, Berlin).
În fiecare DUMINICĂ,
EXCURSIA BUDAPESTA ÎN LIMBA EBRAICĂ. Rezervați camere din timp. La Hajduszoboszlo HOTEL – SZOT BEKE (Felix și Herculane al Ungariei).
PROCURAȚI-VĂ VIZA DUBLĂ UNGUREASCĂ.
Informații suplimentare în fiecare seară pînă la ora 22.00 și sîmbătă toată ziua la TEL. 03-269075 (numai pînă la 15.06).
Vorbim ebraică, românește, ungurește, germană etc.

DECUPAȚI ȘI PĂSTRAȚI ADRESA ȘI TELEFOANELE.

De la BUDAPESTA – excursie de 5 zile în CEHOSLOVACIA – 250$ * Cazare și servicii complete

INVENTARUL OBSESIILOR CIRCULARE

■ ALEXANDRU SEVER

SHAKESPEARE

Metamorfozele postume ale unei glorii sînt un fenomen curent pretutindeni. Care mare figură a rămas neschimbată (ca să nu spun nealterată) de-a lungul secolelor? În patru sute de ani, Shakespeare a parcurs tot drumul, de la anonimatul cel mai desăvîrşit, la gloria cea mai strălucitoare. Pentru prieteni trebuie să fi fost un actor duhliu şi un dramaturg iscusit; pentru soţie, un bărbat cam obosit, care după o viaţă de zbucium şi de meditaţie, nu are nimic altceva ce să-i lase decît al doilea pat al său; pentru notabilităţile tîrgului de retragere şi exil, un actor îmbătrînit şi sărac. A fost, rînd pe rînd, socotit un actor lucrînd pe vechi texte din simpla obligaţie a unui director de a asigura teatrului său un repertoriu; un grăjdar înnobilat în culise; un conte travestit sub numele unui actor; un plagiator împodobit cu penele predecesorilor şi contemporanilor; un savant, dramaturg în ceasuri de odihnă; un poet barbar; un mag al nordului; un geniu atotputernic, cel mai mare dramaturg al tuturor timpurilor. În aşa măsură părea de neînchipuit ca un singur om să fie creatorul atîtor capodopere, că unii au imaginat o asociaţie de dramaturgi sub un nume unic. Acelaşi sincretism care dintr-o puzderie de zei face un Dumnezeu unic, lucra aici să facă din zece dramaturgi un demiurg atotputernic; atît doar: că în ipostaza lui de dramaturg, Dumnezeu purta numele lui Shakespeare.

«SHIRI»
TRAVEL AND TOURS LTD.
TEL AVIV, Str. HAYARKON 126 (vis-a-vis Hotel Sheraton),
Tel. 220136/7; 234785.

TOMY HERSKOVITS VĂ PROPUNE:

DE LA BEKE-BUDAPESTA LA... BEKE-HAIDUSOBOSLO, TOTAL 18 ZILE GRUPE DE TRATAMENT CU PLECAREA SĂPTĂMÎNALĂ: 4 ZILE BUDAPESTA + 14 ZILE STAŢIUNE SEMIPENSIUNE ŞI TRATAMENT, DE LA **1299 $** Inclusiv zborul şi TAXA DE CĂLĂTORIE

GRUPE ORGANIZATE DE TRATAMENT LA FELIX ŞI COVASNA + TUR ÎN UNGARIA: TOTAL 26 ZILE – **LA PREŢUL DE 1399 $ LA 27/6** ÎN IULIE ŞI AUGUST 1499 $
Preţul cuprinde: 2 zile BUCUREŞTI + 18 ZILE STAŢIUNE + 6 ZILE ÎN UNGARIA + ZBOR DIRECT.

OFERTA NOASTRĂ SPECIALĂ: 3 NOPŢI BUDAPESTA, HOTEL NEMZETI + 14 NOPŢI HOTEL BEKE-HAIDUSOBOSLO, TRATAMENT ŞI SEMIPENSIUNE, PLECĂRI INDIVIDUALE – FĂRĂ ZBOR – **588 $/ persoană**

VACANŢĂ PENTRU FAMILIŞTI! BUDAPESTA + LACUL BALATON 11 ZILE/10 NOPŢI, LA... **799 $**, INCLUZÎND ZBORUL, TRANSFER, SEMIPENSIUNE LA BALATON, ETC.
Copii pînă la 12 ani: 1/2 PREŢ!

TURUL IMPERIAL – BUDAPESTA – VIENA – BRATISLAVA – PRAGA şi KERLOVI-VARY, 10 ZILE – **1199 $**. INCLUDE ZBOR "EL-AL", GHID, ETC.
Posibilitate de combinare cu pachete de tratament înainte sau după tur.

BUDAPESTA PLUS: Pachete de 3 nopţi la diferite hoteluri + biletul de avion (EL AL sau MALEV), la preţurile de mai jos:

- HOTEL NEMZETI (single supliment+60$) de pers. în dublă – 546$
- HOTEL ROYAL (single supliment + 66$) de pers. în dublă – 598$
- HOTEL FAMILY (single supliment + 78$) de pers. în dublă – 612$
- HOTEL KORONA (single supliment+90$) de pers. în dublă – 688$
- HOTEL BEKE (preţ special de duminică pînă miercuri) – 680$
- HOTEL FORUM (preţ weekend joi-luni) – 738$

Informaţii şi înscrieri la TOMY HERSKOVITS – SHIRI TOURS
– Tel Aviv, Str. Hayarkon 126, Telefon: 220136/7; 234785
ŞI LA TOATE AGENŢIILE DE VOIAJ DIN ŢARĂ

Citind în gazete despre afacerile cu mită, cecuri false, deturnări de fonduri şi alte fapte fără Dumnezeu, săvîrşite de deputatul Iair Levi şi alţi şefi din partidul religios Shas, eu mă iau de cap şi întreb:

– Şhas-făcut, fraţilor?

SENSURI

ADEVĂRATUL SFÎRŞIT AL UNEI POVEŞTI

■ LEON VOLOVICI

Ori de cîte ori ascultam povestea frumoasei adormite, aveam îndoieli asupra sfîrşitului ei cam pripit şi prea puţin credibil. Povestitorul pare deodată cuprins de o grabă cam suspectă de a încheia şi încă în modul cel mai fericit. Chiar aşa, mă întrebam, totul a continuat, *ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat,* din clipa încremenirii şi a somnului blestemat de o sută de ani provocat de diabolica ursitoare? Bucătarul a coborît lingura, oala cu mîncare a început iar să fiarbă, şi tot aşa s-au trezit cu toţii şi fiecare şi-a continuat treaba cu voioşie?

De curînd am avut, în sfîrşit, prilejul să descopăr ce s-a petrecut cu adevărat după risipirea blestemului. Într-o zi, băiatul meu, care are obiceiul de a amesteca poveştile şi a le modifica după placul lui, m-a tras şi pe mine prin oglinda Alisei, făcîndu-mi apoi vînt pe tîrîmul prinţesei care s-a înţepat cu fusul, nimerind eu după sărutul fermecat (şi deşteptător) al prinţului.

Presimţirile mele pesimiste s-au adeverit. Trezirea era înceată, grea. Oamenii se dezmeticeau anevoie – nu e glumă să dormi atîţia ani! –, mişcările erau împleticite şi haotice. Eliberarea de sub puterea blestemului parcă i-a luat pe nepregătite şi mulţi au un aer buimac şi de continuă nemulţumire. Vorbesc mult, se ceartă îngrozitor, se învrăjbesc mai mult ca înainte. Mulţi par să-şi fi pierdut rostul. Bucătarul, şi el, a zvîrlit lingura şi umblă bezmetic prin cetate.

S-a mai adeverit că nu au dormit chiar toţi, anestezia blestemată nu a fost desăvîrşită. Unii se trezeau în răstimpuri, dar nu aveau putere să-i deştepte şi pe ceilalţi sau pur şi simplu se prefăceau că i-a cuprins din nou toropeala. Cîţiva, care s-au putut ţine pe picioare, au încercat să fugă în altă împărăţie.

Acum, primii s-au pus în mişcare sfetnicii de la palat. Unii dintre ei, socotiţi vinovaţi de nenorocirea care s-a abătut asupra tuturor, au fost înlocuiţi, dar numai cîţiva.

Pădurea, ca în ziua trezirii. e la fel de năpădită de hăţişuri. Cărarea croită de prinţ a rămas deocamdată singura.

Dar prinţul şi prinţesa sînt fericiţi? Poate, pentru că sînt tineri şi dragostea le dă putere, dar amărăciunea îi copleşeşte nu o dată. Prinţesa mai cu seamă e furioasă pe părinţi că s-au lăsat adormiţi cu atîta uşurinţă. Ea era o copilă fără minte şi a fost lesne înşelată de vrăjitoare, dar ei, bătrînii, de ce n-au vegheat? Fiecare şi-a văzut, cum a putut, de treburile lui, de vînători şi petreceri, iar în ziua hotărîtoare au lăsat-o singură.

Acum li se spune să fie liniştiţi, că totul va fi bine, dar ei sînt neîncrezători. E drept că ursitoarea cea rea a pierit cu blestemul ei cu tot, dar au mai rămas alte douăsprezece. Ele, aşezate la loc de cinste, au avut numai urări şi intenţii bune, dar cînd a venit urgia tot n-au făcut mai nimic. Şi apoi, poţi să ştii? Vor mai fi nunţi şi botezuri: dacă oamenii vor uita iarăşi să poftească vreuna dintre ele şi s-o aşeze în capul mesei? Cine ştie ce e în stare să mai scornească? Tinerii nu mai vor să fie la cheremul vrăjitoarelor, *sînt hotărîţi să se mute în altă poveste.*

NEGHEV TOURS

Acţiune specială

TURISM ÎN STRĂINĂTATE
ŞI TU POŢI!...
cu "Neghev Tours" – Pasajul Rasco

Noi şlagăre de destindere:

- **CROAZIERA ŢĂRMURILOR – 7 zile: Turcia şi Grecia totul 445 dolari**
- **EXCURSIE ROMÂNIA–UNGARIA – 4 iulie 1991 – 19 zile inclusiv zborurile, începînd de la 1200 dolari**
- **GRUPURI DE TRATAMENT ÎN ROMÂNIA:**
  - **FELIX – 13 iunie**
  - **COVASNA – 11 iunie**
  - **HERCULANE – 11 iunie**

*** Călătorii ieftine în STATELE UNITE cu reducere pentru pensionari**

*** 15 ZILE ÎN SCANDINAVIA – MIVŢA ÎNCEPÎND DE LA 1700 DOLARI, INCLUSIV ZBORURILE**

NEGHEV TOURS
Centru pentru călătorii şi excursii
Pasajul Rasco, Beer Sheva,
Tel. 057–77421; Fax. 057–77089

● DAI UN BAN, DAR FACE

JURNALUL UNUI OBSEDAT

RADU KLAPPER

"CUM ÎŞI IMAGINEAZĂ MICUL MORITZ LUMEA"

Textul ("Viena pe mare" de Edna Mezia) pe care Municipalul din Haifa s-a decis să-l monteze, text dedicat mereu dezbătutei auto-orbiri a evreimii europene faţă de pericolul nazist, păcătuieşte nu numai împotriva exactităţii istorice, ci şi împotriva logicii sufleteşti. Piesa e "documentară" - incomplet şi nedigerat - sfîrşind prin a avea aerul artificial şi caricatural al lui "cum îşi imaginează micul Moritz lumea"!

Pus în mîna unei regizoare (Nola Chelton) care, după ce şi-a făcut Sturm-und-Drang-ul experimental, s-a întors la cinstitul teatru realist, cu o distribuţie întrunind cîţiva actori excelenţi (Sandra Sadeh, Hana Roth, Amnon Meskin, Machram Huri, Elişeva Michaeli), textul dă naştere unui spectacol ciudat: după lungi momente de plictiseală, chiar de enervare, ici-colo cîte un "număr" strălucit, atunci cînd actorii întîlnesc ceva ce iese din artificial, din locul comun, apoi totul se retopeşte în artificialul general.

Aventura cu dramaturgia originală se termină mai bine la "Beit Lessin". Aparent, aici textul ("Trei în noapte" de Hilel Mittelpunckt) are mai multă autenticitate, ba chiar îl face pe cel neatent să creadă că se află în faţa unei "felii" de viaţă: în trei locuri, la orele mici ale nopţii (pe o şosea pustie un cuplu căsătorit căruia i s-a terminat benzina din maşină, în bucătăria unei restaurant unde se înfruntă doi ucenici bucătari improvizaţi, la marginea oraşului unde doi şoferi de taxi găsesc clientul pe care îl vînau în persoana cea mai puţin indicată) oamenii se autodezvăluie şi dezvăluie societatea israeliană. Replici curgătoare, veridice, întretăindu-se pentru... a nu construi nimic; de fapt trei schetchuri amuzante, scrise inteligent, însă demonstrînd că dialogul, oricît de bun, nu e suficient pentru a face o piesă de teatru.

Autopunîndu-se în scenă, Mittelpunckt se dovedeşte, din nou, că este un regizor abil. Cu trei bijutieri de actori (Tehia şi Rami Danon, Igal Naor), maşinăria funcţionează impecabil dar este o ... gulgută: o construcţie savantă care nu serveşte la nimic, în afara faptului că prilejuieşte actriţei o oră şi jumătate de "transformism" remarcabil; aceasta este succesiv, o profesoară uscată şi limitată, o cîntăreaţă de operă ratată şi o femeie la marginea prostituţiei. Performanţă!

DOI MEDITERANIENI, BAROCI ŞI SENZUALI

Coincidenţe de dată au alăturat pe afişul telavivian doi dramaturgi pe care nimeni nu ar fi îndrăznit să-i gîndească împreună şi care, de-o dată, dezvăluie nenumărate puncte comune: Federico Garcia Lorca spaniolul, mort în plină tinereţe, Pier-Paolo Pasollini, italianul. Doi artişti ucişi (şi ambii din motive politice), doi mediteranieni senzuali cu imaginaţie barocă, încercînd să se sublimeze - cu succes foarte relativ şi tocmai asta e frumuseţea! - în poezie şi psihologie.

Autor al unui excelent Lorca ca regizor ("Nunta însîngerată"), Hanan Snir a debutat ca director al Habimei cu un text al aceluiaş autor ("Yerma"), încredinţat regizoarei Michal Porat. Care a comis greşala de a confunda sterilitatea fizică a personajului principal cu uscăciunea şi sărăcia estetică. Rezultă că unul dintre cele mai frumoase texte moderne ajunge un spectacol care nu-şi ia zborul. Alegînd pentru rolul titular o actriţă pe cît de frumoasă, pe atît de rece (Nava Ziv) şi dîndu-i drept partener un actor cel puţin cenuşiu, dacă nu de-a dreptul stîngaci şi antipatic (Ioel Drori), Porat a făcut ca tragedia femeii sterpe, dusă pînă la crimă, să rămînă un caz, o curiozitate anecdotică. Frumoasele mici creaţii ale unui cvartet de actriţe cu temperament şi înţelegere pentru bogăţia poetică, filozofică, a lui Lorca (Dina Bloi, Lea Avraham, Ada Tal, Amira Polan) se risipesc ca şi cum nu ar fi, împreună cu vîrtejurile baroce ale textului.

La micul teatru "Simta" (Fundătura) din Cetatea Iaffo, în calitatea sa triplă de traducător, regizor şi actor, Nicu Nitai se înfruntă cu un text atît de delicat încît pînă şi sfidătorul lui autor, Passollini, care-şi făcuse din homosexualitate şi comunism emblemă comercială, a preferat să-l păstreze în sertar până la moarte. "Afabulaţii" este istoria unui tată care nu numai că refuză să îmbătrînească, dar care îşi iubeşte fiul cu o păcătoasă intensitate fizică, pe care un confrate ebraic a numit-o "complexul lui Lajos" după modelul "complexului lui Oedip" freudian. Drama e pusă sub semnul proteguitor al lui Sofocles, dar suportă povara copleşitor de catolică a Dumnezeului-tată care şi-a ucis fiul, exact cum face bogatul industriaş din piesă cu fiul său, care îi reproşează ca Celălalt, în clipa supremă "Eli, Eli, lama azavtani?" (Dumnezeul meu, de ce m-ai părăsit?)

Spectacolul este înainte de orice un act de cultură; greu digerabil pentru cine consideră teatrul numai un divertisment sau numai o "oglindă". El este greu digerabil şi pentru că, regizor, Nitai nu a îndrăznit să elibereze textul de ceea ce este în plus (necontenita referire la tragedia antică) şi pentru că actor, jucîndu-l pe maladivul tată, acelaş Nitai nu a vrut să dea drumul pasiunii carnale, aşa cum o face zguduitor tînărul Hanoch Raaim în rolul fiului.

Chiar dacă senzualitatea mediteraniană nu explodează nici aici în toată intensitatea ei, cel puţin - pe malul mării ne aflăm! - barocul înfloreşte din plin.

"CUIUL" DE LA KAMERI

Adevărurile elementare se uită. Când cineva le enunţă, te pomeneşti gîndind cu Primitivul lui Arghezi din "Cîntarea Omului": Aşa cui făceam şi eu/ Însă, vezi, nu m-am gîndit!/. "Cuiul" inventat la Teatrul Kameri de regizorul Dan Ronen - un fanatic al improvizaţiei - pe baza textului unui dramaturg elveţian destul de obscur (Paul Portner) se numeşte "Cap nebun", conform firmei salonului de coafură deasupra căruia, cîteva minute după începerea spectacolului se produce o crimă pe care nu a putut s-o comită decît una dintre persoanele aflate pe scenă. De-o dată rampa dispare, sala se contopeşte cu scena si publicul devine participant la anchetă. Ca martor ocular! Practic vorbind, dincolo de cele 10 minute ale "expunerii", adică până la uciderea unei bătrîne şi bogate pianiste cu o foarfecă de frizerie, în fiecare seară "Cap nebun" este un alt spectacol. În funcţie de atenţia şi suspiciunile publicului care el decide cine este criminalul!

Pentru a funcţiona, riscanta formulă presupune cel puţin două condiţii. Întîi ca spectatorii să se recunoască în lumea de pe scenă şi, deci, "localizarea" e strict necesară: acţiunea să se petreacă azi la Tel Aviv. Operaţia este strălucit realizată cu singurul păcat, de tact!, că traducătorul o botează pe femeia ucisă cu numele unei mari şi cunoscute pianiste. A doua condiţie: actorii antrenaţi în aventură să fie, ca persoane, inteligenţi, spirituali, prompţi şi cu gustul improvizaţiei. Ca în Commedia del'arte. Şi tocmai în acest sens Rami Baruch, Anat Wacskman şi Rolanda Chagrin sînt fascinanţi, ca şi Iosi Graber - conducătorul anchetei; acesta devine, de altfel, o victimă a propriei măiestrii, căci în pauză, este asaltat tot timpul de publicul care ţine să-i facă declaraţii privind "crima".

"Cap nebun", prezentat în intimitatea clubului Zavta pentru a permite contactul fizic dintre sală şi scenă, reaminteşte adevărul elementar şi uitat că teatrul este în primul rînd joc, un joc a cărui regulă dictează ştergerea graniţei dintre ficţiune şi realitate. Marea şi mărturisita plăcere a tuturor participanţilor la acest joc face să ne gîndim că, chiar dacă acesta nu este poate cel mai bun spectacol al stagiunii, sigur este cel mai adevărat. Teatru, domnule, pur şi simplu teatru!

Cică Petrescu are mai mult de 75 de ani.

MAMAIA מַאמַיָה
Restaurant
românesc
GRĂTAR - PESCĂRIE
•
AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 - 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
•
RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

PEDAGOGUL IDEAL (FRIEDL TELLER-BLUM)

Lucrează la catedra de canto de la Academia de muzică din Tel Aviv; este pedagogul ideal, dorit de toţi cei care vor să studieze muzica. Posedînd o cultură profesională nelimitată, predestinată muzicii Friedl Teller-Blum îşi conduce studenţii cu înţelegere şi dăruire către arta atît de complexă a cîntului...

Cine este Friedl Teller? Presa de specialitate îi consemnează numele printre stelele cîntăreţilor de operă, lied şi oratoriu de pretutindeni. Studiază în Statele Unite, debutează la Amsterdam, concertează la Haga, Metropolitan Opera din New York. Repertoriul ei cuprinde peste patruzeci (!) de roluri de operă, cu o mare diversitate de stiluri, Mozart dar şi belcanto italian (Verdi) verism (Mascagni) şi muzică franceză (Gounod)... Roluri preferate? În principiu Mozart: Regina nopţii (Flautul fermecat), Fiordiligi şi Despina (Cosi fan tutte) dar şi Violeta (Traviata de Verdi). Cîteva cuvinte din presă: "voce cristalină de sopran, Friedl Teller trădează alături de perfecta stăpînire a tehnicii cîntului, resurse nelimitate în exprimarea valenţelor emoţionale ale muzicii". (Muenster Westfalen).

Anul 1961 o aduce în Israel: cîntă trei spectacole "M-me Butterfly" invitată fiind de Opera israeliană; toamna aceluiaşi an o regăseşte la Tel Aviv, în rolul Margaretei (Faust-Gounod), de data aceasta deja proaspătă cetăţeană a tînărului stat. Cîntă în *ebraică* – cu ajutorul Dolei Ben – Wittman, căreia îi datorează claritatea extraordinară a textului; un cronicar va nota; "singura interpretă din a cărei dicţie s-a înţeles fiecare cuvînt a fost noua emigrantă!". Cariera sa în ţară s-a împărţit armonios între operă şi concert, apoi între imprimări şi recitaluri de lied romantic. Un ciclu de recitaluri cîntat în şase limbi o va purta într-un periplu prin ţară cu scopul de a propaga arta muzicală în lumea kibuţnicilor; cîntă oratoriu cu orchestrele ţării – cu Gary Bertini *al nostru* şi ansamblul Cameri, este solista concertului în care Eliahu Inbal îşi face debutul pe podiumul Filarmonicii Israeliene şi paralel îşi începe munca pedagogică. Consultaţii rodnice cu Irena Tauber-Jonas, pedagog de seamă în arta cîntului, o vor conduce pe Friedl Teller-Blum către succese mari repurtate de discipolii ei. Dăruirea ei este unică; la întrebarea de ce nu mai cîntă în ultimii ani, răspunde prompt: "doresc să predau locul studenţilor mei".

SOFIA GELMAN

H.O.R.
O ADRESĂ NOUĂ:
STR. ALEXANDRU IANAI 3
TEL AVIV

TEL: 5466502; 5468444

HOTEL DAFNA

TVERIA
☎ 06 – 792261

OCAZIE SPECIALĂ DE ODIHNĂ

În perioada
10 aprilie – 15 iulie 1991
concediul de odihnă în
Hotelul modernizat
DAFNA din TVERIA

60 ŞEKELI + I.V.S. de persoană, în cameră dublă, cu semi-pensiune (micul dejun + cina + dormit

45 ŞEKELI + I.V.S. de persoană, în cameră dublă (micul dejun + dormit

5 ŞEKELI intrarea la splendidul port Athelet

- **Bucătărie excelentă şi bogată**
- **Condiţii de plată agreabile**
- **Minimum 3 nopţi, exceptînd sărbătorile**

Comenzi:
la hotel – Tel. 06/792261-4
la centrală – Tel. 03/258351

SLĂBIRE
pînă la 5 kg.
PE SĂPTĂMÎNĂ

În toată ţara nu există un institut cu cunoştinţe şi cu experienţă atît de bogată în acest domeniu.

CENTRUL MEDICAL "IONA"

Sediul central: TEL AVIV,
Str. Dizenghoff 98,
Tel. 5272451-2
Ierusalim: tel. 02-245226-7
Haifa : tel. 04-388015
Raanana : tel. 052-915024

SPECTACOL

Cinema

■ CORNEL SAFIRMAN

Rikud im zeevim (*Dans cu lupii*, titlu original: *Dances with Wolves*), U.S.A.–Anglia; regia: Kevin Kostner, interpreţi: K. Kostner, Marry McDonnell, Graham Greene.

Dacă voi spune şi despre acest film că este un film *bine făcut* urmînd în cele din urmă să conchid că el, totuşi nu mi-a stîrnit entuziasmul, mă voi expune cu siguranţă unor reacţii vehemente. Amplificate desigur de împrejurarea că filmul a fost încununat la ultima ediţie a premiilor Oscar cu nu mai puţin de 7 distincţii din care nu lipsesc prestigioasele premii pentru cel mai bun film, cel mai bun regizor şi cea mai bună imagine. Cum adică *bine făcut*? Vorbind despre un film ne putem exprima ca şi cum ar fi vorba despre o haină sau o mîncare?

Evitînd alunecarea în vulgar susţin cu tărie legitimitatea unei astfel de aprecieri în perimetrul cinematografului (şi nu numai!). Arta de a creea un spectacol cinematografic este o profesiune întemeiată pe un ansamblu de legi. În artă nu este de ajuns să ştii ce vrei să spui ci trebuie să dovedeşti şi capacitatea de a şti CUM să o faci. Cu osebire într-o artă ca cinematograful atît de expusă efectelor dezastruoase ale comercialismului de duzină. Un film *bine făcut* este deci pentru mine o operă *bine* construită în articulaţiile sale de bază şi în care regizorul a ştiut – cu măsură, pînă la nuanţă – să pună tot ce trebuie pentru a asigura echilibrul între *pretenţie* şi oferta finală. Cu alte cuvinte între ceea ce îi promiţi spectatorului şi ceea ce îi oferi pînă la urmă.

Din acest punct de vedere filmul pe care îl discutăm mi se pare în afara oricărui reproş. O temă istorică generoasă plasată în America de la sfîrşitul secolului trecut. În zilele războiului civil între Sud şi Nord, război care a oferit literaturii şi filmului atîtea

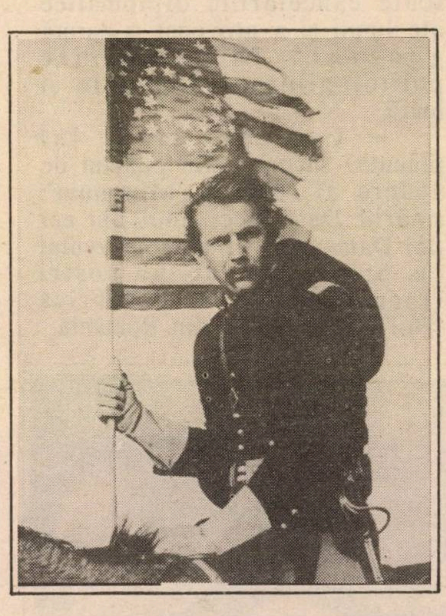

pagini de exaltare eroică pe seama Albilor şi în dauna Negrilor. Kevin Kostner – un tînăr actor de succes – a mizat pe lozul cel mare şi a cîştigat. Şi-a ales deci o temă care deşi riscantă – ce mai poţi spune nou pe un teren atît de umblat – nu putea să nu-l propulseze în prim planul atenţiei publice. Apoi a optat pentru o soluţie – davka. Am privit întotdeauna filmele americane ca pe nişte jocuri de copii mari în care *răii* îi vînează pe *buni*. Ia să întoarcem pentru o dată jocul pe dos şi să vedem ce se întîmplă cînd cei *buni* sînt de fapt *răii* şi invers. Şi iată cum Pieile Roşii nu mai încarnează acum forţele agresiunii violente, ci pe acelea ale unei civilizaţii pe care albii s-au obişnuit să o respingă cu infatuare, din ignoranţă şi micime spirituală. Locotenentul Dunbar, erou al războiului, acceptă riscurile pe care le comportă o misiune solitară în cel mai îndepărtat punct posibil spre Vest, acolo unde contactul cu Pieile Roşii este aproape de inevitat. El descoperă astfel o civilizaţie căreia i se supune prin proprie voinţă, apoi o adoptă şi o împărtăşeşte. Alături şi – sigur că da, stimulat – de o femeie albă crescută în lumea acestor Piei Roşii. Locotenentul devine într-atît unul de-ai lor încît un detaşament al cavaleriei federale sosit în inspecţie îl tratează ca atare. Şi cît de riscant poate fi să încerci să răstorni o legendă.

Pe acest traseu actorul-regizor dovedeşte o solidă cultură a meseriei aducînd în faţa camerei de luat vederi şi suspens şi umor şi dragoste şi tot ce trebuie *pus* într-un astfel de film, neuitînd a face şi o reverenţă spectaculoasă bătrînului western.

Şi atunci ce poate nemulţumi la un film atît de... *bine făcut*? Poate lipsa unei emoţii care să pună în mişcare resorturi sensibile de mare adîncime sufletească, poate acel *déja vu* pe care filmul îl afişează cu premeditare căci el nu îşi propune să ocolească cărările bătătorite. Este poate aici şi suspiciunea unui cinefil european "exasperat" de performanţele profesionale pe care le poate atinge un film realizat peste Ocean chiar şi în lipsa acelei inspiraţii divine în afara căreia nu am prea fost obişnuiţi a concepe o operă de artă autentică.

ANUNŢURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI – IAFFO
TEL. 03 – 744787

SPECTACOL

EUROVIZIONUL

A doua zi după concursul Eurovizion, ne-am adunat în redacţie şi, ca tot cetăţeanul, am comentat întîmplările (aprins) şi – prin consens – am stabilit cîteva *culmi* ale memorabilului eveniment.

– Cel mai frumos *lucru* din sala romană a concursului (prin lucru înţelegînd orice, de la scaune la bijuteriile de pe decolteul femeilor, de la smokinguri la lustre de cristal, de la pian la decor): rochia albastră (ce material Doamne, de unde l-o fi găsit, la Gucci, la Valentino?) purtată de cîntăreaţa Giliola Ginquetti, care a prezentat evenimentul (şi care, în paranteză fie spus, se ţine la ai săi aproape 50 de ani, foarte bine, ca o Joan Collins a muzicii uşoare).

– Cel mai mascalzone tip al serii: Toto Cutugno, cîntăreţ şi el, coleg de prezentare cu susamintita. Mascalzone, adică şmecher de Bucureşti, om de papagal, bişniţar de eurovizioane, băgător de texte, japiţă, traficant de fete la Istambul pe-o bere de la butoi şi-o geacă şi peste toate, libidinos cum nu se mai vede. Atît de libidinos încît n-a scăpat nici un prilej de a ciupi colegial fetele bine ale manifestării (ca-ntre artişti, nu-i aşa, mami?), nutrind gînduri rele îndeosebi la adresa englezoaicei blonde în rochie roz-bombon, prospătură.

– Cea mai mare surpriză din punct de vedere politico-internaţional: hotărîrea turcilor de a acorda Israelului (după ce, cum ştim, nu ne dăduseră niciodată, din principiu, nici măcar un punct, de sămînţă) nota maximă, recte 12 puncte; o decizie care a pus pe jăratic toate cancelariile diplomatice ale lumii şi a provocat o derută generală în rîndurile politologilor cu doctorate şi leafă.

– Cea mai mare (şi plăcută) surpriză din punctul de vedere al revistei "Minimum": tînărul Datz (deci unul din cei doi Datzi care ne-au reprezentat cu brio) este de-ai noştri (tocmai bun pentru rubrica "Noi"), de felul lui din România.

■ *Nemţii: Datz? Nu le daţi nici un punct!*

– Cea mai mare spaimă pe care am tras-o în timpul emisiunii TV de la Roma: aceea cînd cîntăreaţa arabo-franceză Amina, aflînd că a primit 12 puncte din partea juriului de la Ierusalim, s-a repezit la Datz a noastră; în loc însă, aşa cum ne-am temut o clipă, să-i înfigă un cuţit în piept, a îmbrăţişat-o cu entuziasm. Veţi spune, poate, că sînt nebun dacă m-am gîndit la cuţit. Treaba voastră. Dar aşa sînt eu, nebun.

– Cei mai mari porci ai concursului: nemţii şi austriecii (plus alţii...) care, ostentativ, n-au vrut să dea Israelului nici un punct, nici măcar unul, de obraz şi bogdaproste. În felul acesta, SS-iştii muzicali din juriile cu bere şi cîrnaţi, au încercat (şi au reuşit de altfel) să-i împiedice pe cei doi Datzi să ocupe locul ce li se cuvenea.

– Cel mai ciudat şi de necrezut zvon care-a circulat (după cum ne-a comunicat un amic din Germania) pe coridoarele televiziunii de la Berlin: în timpul dezbaterilor, băieţii cu linia trasată de la *ceceul* Verzilor, se îndeletniceau cu-n joc electronic la modă (ultimul răcnet) prin oraşe.

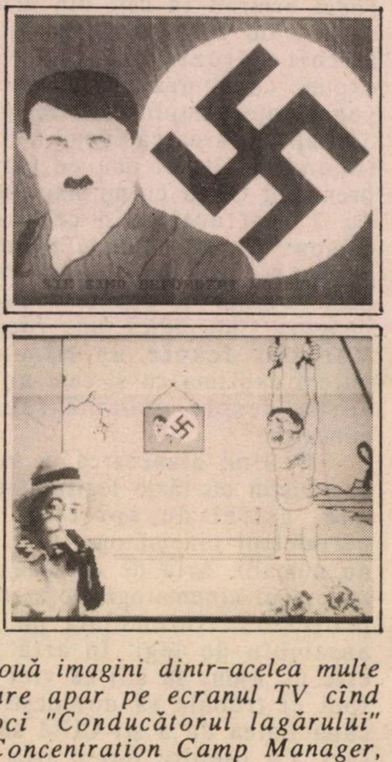

■ *Două imagini dintr-acelea multe care apar pe ecranul TV cînd joci "Conducătorul lagărului" (Concentration Camp Manager, aşa-i zice la prăvălie, pe englezeşte): 1) torturarea unui deţinut evreu; 2) şeful!*

Numele jocului este destul de simplu: "Conducătorul lagărului de concentrare". Scopul jocului este tot atît de simplu: cine reuşeşte cel dintîi să trimită cît mai mulţi evrei în camera de gazare şi să-i ucidă – a cîştigat.

LUCULLUS

Canalul 1 al Televiziunii continuă să fie "puritan" şi "încuiat la cap". De multe ori, ceea ce e respins acolo, transmite canalul 2, unde suflă o briză tînără. Luna trecută, cu ocazia "Zilei de luptă anti-AIDS", Hagai Elias, purtătorul de cuvînt al

Ministerului Sănătăţii, a iniţiat o emisiune publicitară care să-i îndemne pe tineri să folosească prezervative ca mijloc de apărare contra cumplitei boli. La canalul 1 s-a considerat că cuvîntul "kondom" (prezervativ) este grosolan. Cineva a propus cuvîntul "kovon" (căciuliţă). S-a respins. Altcineva, şi mai ingenios, a spus să se spună "aia" sau "acela". Nici acest compromis nu s-a acceptat şi atunci autorii programului publicitar şi-au luat programul şi s-au dus cu el la programul 2. Acolo, la programul 2, programul va fi transmis curînd.

Comentatorul politic al televiziunii, Emanuel Halperin, este o persoană agreabilă, cultă, potrivită pentru prezentarea unor emisiuni de film sau teatru (cum a şi făcut) dar contrariul a ceea ce trebuie să fie un comentator politic. El pare neinformat de la sursă, ba chiar neinteresat să se informeze de la surse şi să facă dezvăluiri senzaţionale. Comentariile sale sînt păreri ale unui spectator de la galerie. Se spune că asta au şi vrut actualii directori ai Televiziunii, numiţi de Likud: un comentator care să nu deranjeze şi să nu spună un cuvînt care să nu fie pe linia şi pe placul cancelariei lui Shamir. Pentru cine nu ştie, Emanuel Halperin este nepotul lui Menahem Beghin (fiul unei surori a fostului premier).

(M. RAF.)

UN AN DE LA MOARTEA LUI N. STROE

Se împlineşte, în luna aceasta iunie, un an de la săvîrşirea din viaţă a marelui comic care a fost (şi-n mintea spectatorilor săi, a rămas, adînc înrădăcinat în memorie şi sensibilitate) N. Stroe (n. Răcăciuni, România, 1906).

...Iunie 1990. Cu cîteva zile înainte de moartea marelui meşter, la Tel Aviv se organizase, prin grija admiratorilor săi, un spectacol intitulat "Toţi artiştii pentru Stroe". Luînd cuvîntul, la început, scriitorul I. Schechter, a rostit o alocuţiune omagială, spunînd (emoţionat, de parcă n-ar fi fost un *satiric* tăios şi temut) între altele:

"A creat un gen de spectacol care te îmbărbăta convingîndu-te că tot omul, fie el înstărit sau nu, e la fel de bogat: are o viaţă pe care trebuie s-o trăiască din plin, dar să nu şi-o risipească. Cupletele, scenetele, cîntecele sale nu erau biciuitoare, ele ridiculizau "uşor", cu zîmbetul pe buze, tot ceea ce îl împiedica pe spectator, pe cetăţean, să zîmbească şi să-şi trăiască viaţa normal. Stroe a şi îndrumat zeci şi sute de artişti tineri pe acest drum.

A fost stimat în România, a primit distincţii şi titluri de onoare. Dar el a ţinut mai mult la publicul său decît la orice distincţie. De aceea, cînd publicul său cel mai fidel a venit în Israel, Stroe a venit după el. De atunci, din 1977, Stroe a dat multe reprezentaţii aici şi a publicat trei cărţi de amintiri duioase.

Astă seară, de pe această scenă, să-i transmitem maestrului un mesaj de dragoste în genul mesajelor pe care el însuşi ni le-a transmis de-a lungul atîtor ani:

Allo, aici e publicul lui Stroe
Şi te roagă să-i dai voie
O clipă să te-mbrăţişeze..."

E un mesaj pe care i-l transmitem şi acuma

Fiindcă, pentru noi, el este viu. Şi ne aude. Şi rîde.

ב"ה • **INTERESANT** pentru copii şi adulţi

SUFERIŢI?

SE POATE ŞI ALTFEL!

נפש וגוף בריאים.

• **Dureri** de spate, muşchi, reumatism...
• Probleme de **piele, păr, celulită...**
• Probleme **psihice** (stressuri, traume, frică, oboseală sufletească)

Tratamente prin aromaterapie holistică (masaje cu uleiuri eterice, creme), bioenergie, esenţe de flori, etc.
Oferim tratament şi la domiciliul pacientului; deasemeni informaţii pentru cercuri restrînse

E. BARTFELD - HOLON, TEL. 03-805078

INSTITUT STOMATOLOGIC

Execută orice fel de lucrări şi tratamente dentare.
Pentru noii veniţi şi pensionari – 40% reducere

TEL. 04-641766
Haifa – Herzl nr. 30

BETTY REN WRIGHT

GLUMEȚUL

O poveste polițistă cu microfoane, neveste roșcate și amante, din care înțelegem că un om cu adevărat deștept nu-și închipuie niciodată că este mai deștept decît ceilalți...

Micuțul microfon se potrivea perfect cu orificiul din peretele terasei. Harry făcu un pas înapoi și-și spuse că nu există pericolul de a fi descoperit.

Privi apoi în jos, spre valurile înspumate ale golfului. Avea o spaimă nebună de apă – la fel, Greta – dar starea lui sufletească se asemăna astăseară cu valurile frămîntate. Apa reflecta un aspect necunoscut – poate nici de Greta – al lui Harry.

Zîmbi gîndindu-se la ideea lui și la testul pe care urma să-l experimenteze. Își ascunsese teama de apă construindu-și o casă deasupra mării. Își ascunsese teama de a fi părăsit, de a fi lăsat singur, într-o lume indiferentă, căsătorindu-se cu tipul de femeie dorită și curtată de bărbați.

Socotea trucul său interesant. Unul din cele bune. Iar dacă Greta, mai sensibilă decît majoritatea oamenilor, recunoscuse rolul ei limitat care-i displăcuse, n-avea ce-i face. Certitudinea, încrederea, sinceritatea erau jucării costisitoare sortite cîtorva privilegiați. El învățase să se descurce fără ele.

Tremură și-și spuse că e o prostie să fie nervos. În definitiv, nimeni n-o să-l suspecteze de răutate pentru faptul că a pus microfonul pe terasă. Glumele lui n-au fost niciodată malițioase. De data aceasta va părea că în sfîrșit s-a lăsat prins în propria lui capcană. Lumea va comenta faptul multă vreme și-l va compătimi. Existau alte mijloace prin care ar fi putut să o ucidă pe Greta (va folosi unul dintre ele dacă acesta va da greș astă seară) dar în nici unul dintre ele prietenele ei n-ar fi putut s-o vadă atît de clar în lumina ei adevărată. Faptul era important. Acum o ura cu aceeași intensitate cu care o dorise în urmă cu cinci ani.

Se auzi soneria.

Harry o văzu coborînd scările și îndreptîndu-se spre sufragerie.

Era scundă, roșcată, dreaptă ca o lumînare și astă seară toate femeile elegante, cu pielea imaculată, care vor lua parte la petrecere, vor dori să se fi născut cu părul roșcat și pistrui. Acum putea fi obiectiv în privința ei – se putea minuna de ce nu-i mai aparținea, de ceea ce pare-se nu i-a aparținut *niciodată.* Asta era partea cea mai proastă – rana care nu se vindeca. Înainte de a se căsători, fusese prietena lui Peter Buckley; în ultimele șase luni era din nou văzută mereu cu el. Aceste două amănunte anulau tot ce se petrecuse între timp.

Cum era de prevăzut, Peter Buckely va sosi cel dintîi. Harry îi ură un bun venit prea zgomotos, apoi coborî tonul, îi pregăti ceva de băut și se întoarse la ușă ca să întîmpine musafirii următori. În cursul unei ore, făcu oficiul de gazdă în fața a cel puțin douăzeci de persoane, întrebîndu-le cum le merg treburile, cum și-au petrecut vacanțele, ce părere au despre noile lor case, mașini și soții. Pregăti numeroase băuturi, istorisi o mulțime de anecdote. Fără a-și lua, în tot acest timp, ochii de la Greta și Peter. Fiecare cuvînt pe care și-l spuneau unul altuia, fiecare gest, fiecare zîmbet era, într-un fel ciudat, un simptom al bolii care-l măcina. Se simțea ca un invalid care întreținea lumea cu o conversație strălucită, în timp ce totodată își lua propriul puls și îl găsea primejdios de neregulat.

Cînd, în cele din urmă, Greta și Peter ieșiră împreună pe terasă, închizînd ușa în urma lor, se simțea oarecum relaxat. Voiau să fie singuri și înclinau spre prudență acum cînd prudența era ridicolă. Harry se gîndi la convorbirile lor telefonice șoptite în care se înțelegeau să se întîlnească, la vremea cînd îi văzuse împreună în maşină, la după-amiaza aceea dureroasă cînd întorcîndu-se acasă devreme, pe şoseaua de pe litoral, îi văzuse venind dinspre vila de la mare a lui Buckley. În după amiaza aceea, Greta trebuia să meargă în oraş; cînd îi ceruse socoteală, ea îi descrise în amănunt unde luase masa, pe cine văzuse, licitaţia de antichităţi la care, în mod deloc surprinzător, nu găsise nimic interesant de cumpărat.

– ...atît de minunat, îi şopti la ureche o voce. Ca într-un cuib de vulturi. Voi doi trebuie să fiţi îndrăgostiţi lulea de apă!

– De priveliştea ei, corectă Harry cu un zîmbet.

Era soţia lui Joe Herman, o femeie vulgară, arţăgoasă, care întrunea toate defectele pe care Greta nu le avea. Urîtă mai e, gîndi el, continuînd să-i zîmbească – urîtă, rea, dominatoare. Bietul Joe!

Chipul lui June Herman se înroşi, de parcă o perspicacitate neaşteptată şi-ar fi făcut loc în mintea ei, permiţîndu-i să ghicească gîndurile dindărătul zîmbetului lui.

– Un bărbat cu o soţie care arată ca Greta ar trebui s-o ţină într-un cuib de vulturi, spuse ea cu răutate.

Harry se întoarse, căutînd o explicaţie a mîniei ei şi-l văzu pe Joe stînd de vorbă cu Greta cu plăcere evidentă.

Petrecerea se desfăşura asemenea multor altora dinaintea ei. Avusese grijă să adauge cîteva din ingredientele pe care invitaţii lui se obişnuiseră să le aştepte: una din "prăjiturile" de la bufet era preparată din cauciuc; femeia din tabloul de deasupra căminului zîmbea celor ce se opreau ca s-o admire; covorul cel nou din piele de urs începuse să mormăie cînd Joe Herman se opri să mîngîie capul animalului.

– A fost minunat, spuse fiecare la plecare, dar el ştia ce gîndeau: "Al naibii Harry ăsta, nu se mai schimbă". Nici unul dintre ei nu ştia de existenţa lui în afara glumelor sale.

Peter Buckley şi soţii Herman au plecat ultimii.

– Slavă Domnului! a exclamat Greta cînd uşa s-a închis în urma lor.

Harry s-a uitat insistent la ea, dar expresia feţii îi era la fel de nevinovată ca şi tonul vocii. Începu să caşte şi, parcă în transă, ieşi pe uşa terasei şi aspiră aerul nopţii. El se duse după ea. Străbătînd camera, lăsa impresia că părăsise starea de alertă înfrigurată şi intrase într-un fel de automatism placid. Nu trebuia să se gîndească la ceea ce avea să se întîmple. Totul era stabilit, inevitabil.

– Sînt obosită, spuse Greta.

Faţa ei era albă ca varul. Departe, sub ea, valurile se agitau la picioarele stîncilor.

– Ai fost tare prost dispus astă seară, spuse ea cînd el se apropie de ea. De ce-ţi baţi capul cu tot felul de glume cînd n-ai nici o dispoziţie pentru ele? De ce nu-mi spui ce te frămîntă?

Se pricepe să joace teatru, gîndi el. Ar fi trebuit să apară pe scenă. Făcu cîţiva paşi în dreptul peretelui, scoase microfonul şi aşteptă ca ea să se uite la el.

– Ce e asta?

– Tot o glumă, spuse el, aşteptînd din nou, dar ea nu părea să-şi dea seama ce ţinea în mînă. E microfonul de la banda de înregistrare. L-am montat aici ca să înregistrez o oră sau două de conversaţii cu caracter particular. Cred că conţine material distractiv.

Ea îşi dădu seama cu întîrziere, aşa cum îşi închipuise şi el că se va întîmpla, în orele lungi, dureroase din noapte cînd pusese totul la cale. Întrebă cu o voce prudentă, controlată:

– Ai montat microfonul aici... pe terasă?

El dădu din cap aprobator.

– Ar trebui să-ţi fie ruşine, spuse ea. Una este o glumă bună şi alta... asta e vulgară şi urîtă.

Se prefăcu mirat.

– Ai o părere foarte proastă despre prietenii noştri. Dar ce-ţi închipui că o să auzim? Tot felul de vorbe convenţionale ca, bunăoară "ce frumos e oceanul la lumina lunii" şau "nu e de loc rea petrecerea", sau "nu crezi că mucalitul ăsta de amfitrion o să se plictisească la un moment dat de glumele lui răsuflate"... Cam asta o să auzim. Putem să ascultăm banda chiar la party-ul următor...

Fără să se uite la ea, luă banda ascunsă în spatele unei coloane şi o fixă în perete.

– Stai jos, spuse el. Să ascultăm puţin, înainte de a merge la culcare.

Ea se îndreptă atît de repede spre perete încît el avu doar o fracţiune de secundă la dispoziţie ca să se pregătească.

Pusese deja mîna pe bandă cînd el o prinse de şolduri şi o ridică deasupra zidului. Într-o clipă o azvîrli în spaţiu. Strigătul ei se auzi foarte slab atunci cînd trupul ei atinse apa...

*

Încercase să se pregătească pentru momentele ce aveau să urmeze. Se aştepta să fie cuprins de spaimă, ceea ce se şi întîmplă, un tremurat sălbatic, o greaţă violentă punînd stăpînire pe el cînd privi în jos zbuciumul valurilor. Îndoială, teamă, remuşcare, deoarece acum devenise un ucigaş şi aşa avea să rămînă tot restul vieţii. Dar nu se aşteptase la o atît de copleşitoare singurătate care, marcîndu-l, îl văduvi de orice alt sentiment. Şi-o făcuse singur, cu mîinile sale, se însingurase într-o lume ce-l credea într-adevăr un om foarte amuzant. Era singurul care nu putea rîde.

Mai tîrziu, se gîndi să se sinucidă, mergînd pe urmele ei şi poate că ar fi pus capăt calvarului atunci, dacă nu s-ar fi auzit soneria. De trei, de patru ori. Îşi dădu seama că trebuie să-şi continue planul.

Cînd deschise uşa, Joe Herman se afla în prag împreună cu soţia sa. Se uită la Harry mai atent.

– Dar ce-i cu tine? Ce s-a întîmplat? Te-a stors petrecerea? Ar trebui să mai răreşti party-urile...

– Cheamă poliţia, spuse Harry. Cheamă pe cineva. Greta s-a aruncat de pe terasă. S-a sinucis.

Hohotele de plîns cu care însoţi aceste cuvinte nu erau simulate.

Soţii Herman rămaseră încremeniţi.

Se duse el însuşi la telefon şi chemă poliţia. Cînd termină, se trezi cu soţii Herman în spatele lui, cu feţele albe, ca de piatră.

– Cred că nu glumeşti – nu se poate glumi cu aşa ceva, spuse Joe pe un ton nesigur. Dar ce putea s-o determine pe Greta să facă un asemenea gest?

– Nici eu nu înţeleg, spuse el simplu. Tocmai stăteam de vorbă, ştii cum se obişnuieşte să se comenteze o petrecere. I-am spus că instalasem un microfon pe terasă în seara aceea. Avea un aer straniu – părea bolnavă – am întrebat-o dacă se simte bine, mi-a răspuns, dar după aceea a început să plîngă şi, cînd m-am întors pentru o clipă, s-a urcat pe parapet şi a sărit.

Cei doi se uitară la el.

– Bietul băiat, spuse Joe. Mă întreb de ce...

– Ce s-a întîmplat cu banda de magnetofon? întrebă June, nerăbdătoare. De ce n-o pui acum ca să vezi dacă conţinea ceva care putea s-o întristeze?

Îşi dădu seama că ei nu trebuiau să asculte banda. Joe Herman ştia deja toată povestea sau credea că o ştia.

– Greta n-a avut niciodată nimic de ascuns, spuse el pe un ton rigid.

Joe clătină din cap, iar soţia lui scoase un sunet uşor de protest.

– Fireşte că nu, spuse ea pe un ton cald. Totuşi, Harry, ar trebui să asculţi banda înainte de a veni poliţia. Neapărat.

Rămase pe gînduri, apoi dădu din umeri ca şi cum ar fi fost prea obosit ca să se împotrivească. Banda era încă afară pe terasă; se duse în grabă şi o aduse. Ştia că-şi asuma un risc, dar nu unul foarte mare; nu exista nici o îndoială că Greta nu voise ca el să audă banda. Iar June Herman era persoana cea mai indicată ca să audă întreaga poveste.

Apăsă pe butonul magnetofonului şi aşteptă. Deodată odaia se umplu de sunetele valurilor.

Ascultînd zgomotul valurilor, se simţi iarăşi cuprins de un sentiment de singurătate.

Joe Herman se apleacă înainte şi amplifică volumul înregistrării. Se auzeau zgomote de paşi şi apoi un chicotit. Harry nu recunoscu vocea. Urmă o pauză lungă în care nu se auzi decît freamătul valurilor şi apoi, deodată, se ivi vocea Gretei.

– Eşti minunată, spuse Peter. Cred că ţi-am mai făcut acest compliment. Cînd ai de gînd să acţionezi?

Soţii Herman se încordară, străduindu-se să nu scape nimic din conversaţie. În timp ce banda se desfăşura încet, chipurile lor păreau plecate departe, lăsîndu-l pe Harry singur pe o insulă micuţă, înconjurat de vocea Gretei.

– Foarte curînd, spuse vocea. Încă nu ştiu exact cum am să procedez, dar te pot asigura, Peter, că el este convins că m-a pierdut. Pînă la urmă o să-şi dea seama cît de multă nevoie are de mine şi o să mă considere o fiinţă umană, nu un simplu obiect ajutător pentru farsele sale. Vreau să-l determin să se străduiască să salveze căsnicia noastră. Vreau să afle ce înseamnă să iubeşti pe cineva la nebunie, aşa cum îl iubesc eu şi să nu poţi ajunge la inima lui... Respiră adînc. Iar ţie, Peter, îţi mulţumesc pentru ajutor.

Uşa de la intrare se deschise. Joe văzu cel dintîi; cu un adevărat efort îşi smulse privirea de la magnetofon şi se ridică.

– A venit poliţia..., spuse el, oprindu-se apoi brusc.

Harry nu se urni din loc. În oglinda de deasupra canapelei putea vedea două siluete, o imagine pe care avea s-o poarte cu el tot restul vieţii. Un poliţist înalt, descumpănit, încruntat, avînd lîngă el o femeie scundă, roşcată, pistruiată, îmbrăcată într-o rochie galbenă udă leoarcă. Gluma era grozavă.

Mucalitul Harry începu să rîdă, căci dacă n-ar fi rîs, ar fi izbucnit în plîns. Rîdea gîndindu-se la el, la soţia pe care o avusese şi la Peter Buckley care trebuie să-şi fi petrecut multă vreme în ultimele şase luni, învăţînd-o pe Greta să înoate. Cînd poliţistul îi puse cătuşele la mîini şi-l conduse afară din casă, Harry încă nu se oprise din rîs...

Traducere de
L. BRĂILEANU

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

NELU WEINBERG
PREZINTĂ PAGINILE DE
JOCURI

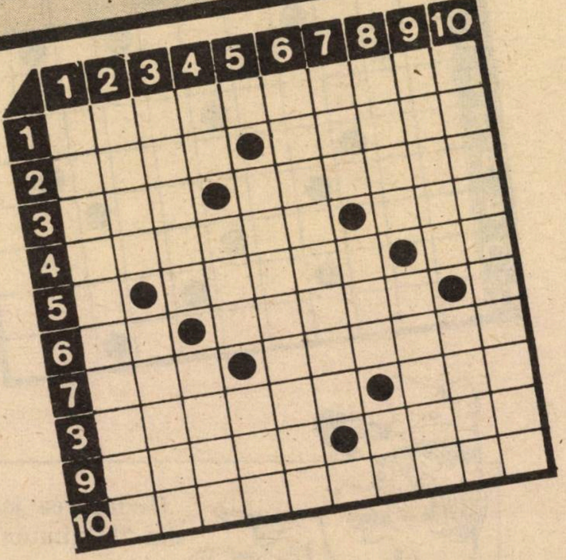

SIMETRIE

Orizontal: 1) Stă ca pe ace 2) De prost gust – Rezultate finale 3) Anexă la poreclă – E ca pîsla 4) Împodobit – Oraş în Ungaria 5) Om de cultură – Ofertă 6) Crăpat la mijloc! – Plin de avînt 7) Direcţie – Umblă cu capul pe sus 8) Folosesc la săltat – Cultură avansată 9) N-are nici un sens – Neprihănit 10) Fără limite.

Vertical: 1) Fac miracole 2) Rime sucite! – Un fel de... intrigă (fig.) 3) Căzut la examen – Cu gust acrişor 4) Scoase din fire!-Tare lipicios – Rumen pe corp! 5) Text de lege 6) Supărări... nervoase 7) Strigăt de alarmă – Face umbră – La periferia cantonului! 8) Gălăgie (reg.) – Peşti răpitori cu carnea albă 9) Chipuri sfinte – Strălucire 10) Scrieri pentru posteritate.

HARRY SHOSHANY

Dicţionar: ALT, TALA

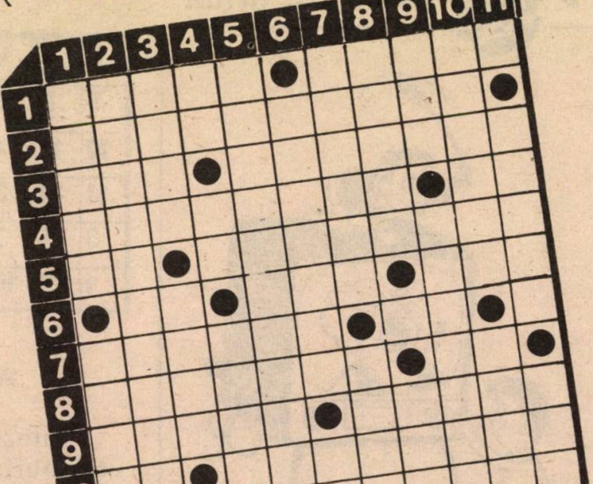

OCAZIONALE...

Orizontal: 1) Reflectează tot timpul – Întors pentru a pleca2) Se menţine la nesfîrşit 3) Lipsit de bună creştere – Ţinere la respect 4) Întrebări şi răspunsuri – Un gol... trăsnet! 5) Tuns scurt! – Legare cu bune intenţii (pl.) 6) Ofertă de serviciu – A ieşi în evidenţă la scurt timp – Prezenţă obligatorie la cursuri 7) E şi acesta un mod de a începe – A fost şi nu mai este 8) Prinsă într-o legătură sentimentală – Dată la termen 9) Stă la vorbă – Mijloc de transport cu comenzi... inverse 10) Ţesut cu aţă – Lucrează cu amănuntul (pl.) 11) A realiza un acord... însemnat – Prins la o legătură de chei.

Vertical: 1) Scos din muncă – Un caz autentic 2) Taie toată suflarea (pl.) 3) Diviziune franco-americană – Perlele matematicii 4) E lăsat mască – Femeia, eterna poveste – A scoate de sub tenziune 5) Astea da, gogoşi 6) Ocupă locul de pomană – Înlocuitoare de mac (!) 7) Tari pe poziţie – Prolog la... a fost odată 8) A scoate... din fire – A intra-n pămînt 9) Trasă din teacă – Strînge bani de drum 10) Manevră de culise – Loc rezervat la galerie 11) Medii de trecere obţinute la cursuri (sing.) – Un vechi obicei.

NELU WEINBERG

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

ARS... BIROCRATICA

Orizontal: 1) Proiecte de execuţie 2) Pus la antet! – Periodice lunare cu caracter financiar 3) Rămas la datorie – Act greşit întocmit! 4) Obiectiv de plan – Se ocupă cu achiziţiile 5) Inventar la stînă – Pierdere neplanificată 6) Are un registru subţire – Delăsat! 7) Produs finit! – Formulare pentru contestaţii (sing.) 8) Ofertă acceptată cu plăcere – Chipurile... s-ar zice – Îmboldit la lucru 9) Dau dispoziţii (fem.) – Realizează o înregistrare fidelă 10) Nu sînt folosiţi de loc – Ofertă de serviciu – A face ceva la repezeală 11) Măsură la stat – În fine, o idee!

Vertical: 1) Lipsite de originalitate 2) Forme de încadrare – Unitate de transport în comun 3) Măsură ce se impune – Ocupaţie mai veche a turcilor 4) Fiecare cu sarcina lui 5) Înregistrat la pasivul întreprinderii – Apărut după inventare 6) Omul datoriei – Apărute în original! – Cum e mai! 7) ...faci!!! – Înregistrată cu o mulţime de lipsuri 8) Act greşit întocmit! – Activitate în cercuri 9) Expunere vagă – Personal de prim rang... 10) ...respectat la slujbă – Secretară! Crează un precedent 11) Organizaţii de bază! – Se face prin eliminare.

RUDOLF LEIZEROVICI

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1											
2				●							
3							●				●
4				●				●		●	
5		●			●						
6						●					
7			●							●	
8				●					●		
9						●					
10				●			●				
11									●		

Dezlegarea jocurilor din "Minimum" nr. 50

La o aniversare

Revista, şnur, amestecătură, r, co, r, rit, c, minimum, rai, con, nimerit, as, pune, oale, r, numărul, er, aripă, ir, ate, rutina, silit, eg, cincizeci.

Dedicaţie

Conspirator, ocoli, acere, mătăsoşi, aa, pravilă, alb, lirica, atei, it, tirade, l, mita, imenşi, e, u, atestat, ninse, n, ala, ta, trădător, eroi, satene.

Pentru "Minimum"

Publicaţie, aniversare, apariţie, ani, in, n, s, ti, a, înalt, amica, a, ur, v, revista, idei, viaţa, s, s, ev, n, r, mult succes.

Coperta literară

"Minimum", Al. Mirodan

Colaje: Luci Gertler

A

5	2	6	7	1	8	9	6	2
8	6	10	1	2	11	1	2	6
12	13	4	9	3	1	4	12	3
11	14	3	10	1	4	1	7	4
3	1	7	12	4	1	7	4	1
1	3	10	2	1	15	12	2	1

B

ARITMOGRIF

Înlocuind cifrele cu litere, veţi obţine pe orizontală mai multe noţiuni ostăşeşti, iar pe verticala A – B, domeniul lor generic.

MOREL ROSES
Tel Aviv

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

SPORT

● Earl Williams, excelentul basketbalist de culoare, căruia nu-i vine să se despartă de Israel nici acuma, după ce a trecut de 40 de ani, a anunţat că, la sfîrşitul sezonului, va părăsi totuşi echipa Hapoel Holon din liga naţională.. Asta nu înseamnă însă (deocamdată) că are de gînd să se întoarcă în Statele Unite. Earl Williams se va mulţumi să joace în sezonul viitor la un club din liga secundă: Hapoel Herzlia sau Bethar Ramat Gan. Dacă, aşa cum se spune, Aulcie Perry, care şi-a terminat condamnarea în Pennsylvania pentru nişte păcătoase de droguri, se va întoarce la toamnă în Israel şi va reîncepe să joace basket, se dă ca sigur că va semna pentru echipa care îl va avea în rîndurile sale pe bunul lui prieten, Earl Williams...

● Tony Adams, căpitanul echipei de fotbal Arsenal şi internaţional din selecţionata Angliei, a petrecut, recent, patru luni în închisoarea Chelmsford. Aceasta, din cauză că, într-una din zile, a fost prins, în timp ce conducea maşina în stare de ebrietate. Jucător de mare talent, Tony Adams e cunoscut şi ca un mare scandalagiu. Anul trecut a provocat o bătaie pe teren între jucătorii de la Arsenal şi cei de la Manchester United, a fost sancţionat pentru că a făcut gesturi obscene contra suporterilor lui Queens Park Rangers, a primit cartonaşul roşu, adică eliminarea de pe teren, la meciul cu Bolton, dar pedeapsa cu închisoarea pentru că era beat la volan, a pus capac la toate. George Graham, managerul lui Arsenal, îi acordă totuşi mai departe deplină încredere şi nici nu se gîndeşte să-l schimbe din funcţia de căpitan al echipei!

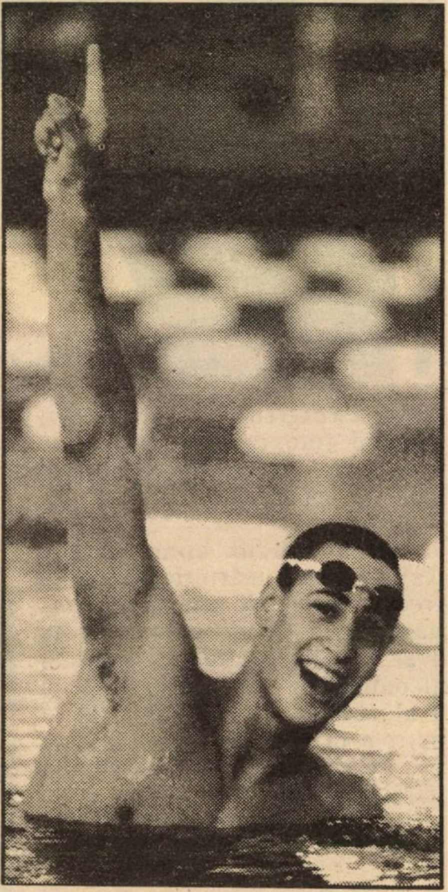

■ *Ioav Brock: marile speranţe*

● Nataţia este una din puţinele ramuri de sport în care Israelul are potenţial să obţină performanţe de talie internaţională. Din păcate, la recentele campionate mondiale din Australia, înotătorii noştri au... intrat la apă. La propriu, ca şi la figurat. Comportarea lor a deziluzionat. Singura rază de lumină a reprezentat-o Ioav Brock, care a reuşit să doboare recordul naţional la 200 m. liber. Băiatul acesta. originar din moşavul Lachiş, care a obţinut (raritatea rarităţilor!) o amînare de doi ani la recrutarea în armată, ca să se poată pregăti în vederea Olimpiadei de la Barcelona, se antrenează (şi în timpul liber, se pare că şi învaţă...) la un colegiu din statul Alabama. Produs israelian, made în U.S.A.!

● Germania de Est organizase, pe timpul dictaturii comuniste, adevărate "uzine de sportivi", care scoteau, pe bandă rulantă, campioni şi recorduri de nivel mondial. Aceştia erau crescuţi, în condiţii de "seră", antrenorii şi medicii îi îndopau cu droguri stimulatoare şi fireşte, se bucurau de condiţii materiale excepţionale. Acum, după căderea lui Erich Honecker şi a comunismului, praful s-a ales de "uzinele de sportivi". Marii campioni est-germani au rămas, vorba ceea, pe drumuri. Unii dintre ei, mai descurcăreţi, cum ar fi atletele Marita Koch şi Kathrin Krabbe, maratonistul Waldemar Cherpinski, săritorul cu schiurile Jens Weissflock şi alţii, şi-au deschis magazine cu articole de sport. Compatrioţii lor îi boicotează însă, deoarece văd în ei colaboratori ai vechiului regim, căruia i-au adus o glorie nemeritată. Nu s-au mulţumit doar cu boicotul, ci au aruncat, în mai multe rînduri, cu pietre, făcînd ţăndări vitrinele...

● Faptul că, în echipele israeliene din liga naţională de fotbal, pot apare acum şi jucători de peste hotare, a însemnat foarte mult pentru Boris Norman, ole vatik din Uniunea Sovietică. Acesta a fost, cu ani în urmă, jucător în garnitura secundă a lui Dinamo Kiev. După ce a venit în Israel, a făcut parte succesiv din echipele Hapoel Petah Tikva, Macabi Herzlia şi Hapoel Ramat Gan. S-a dedicat după aceea profesiei de antrenor. Astăzi e altceva, deşi tot în fotbal: impresar de jucători. Nu de oriunde, ci numai din Uniunea Sovietică. El are relaţii extraordinare în fotbalul sovietic, cunoaşte perfect birocraţia de acolo şi mijloacele de a o ocoli. Boris Norman a adus în Israel mai mulţi jucători sovietici de prima mînă, în frunte cu Andrei Bal. Toate cluburile îi solicită serviciile şi

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

n-ar fi exclus ca, datorită lui Boris Norman, să se ajungă la ceea ce nu s-a reuşit în nici un alt domeniu: la "sovietizarea" fotbalului din Israel!

- Boxerul evreu francez Fabrice Benichou, fost campion mondial la categoria pană, se zbate în mari greutăţi materiale. El a făcut multe şi grele datorii, pe care nu izbuteşte să le plătească. Chiar dacă mai boxează şi recoltează victorii, onorariile primite de el nu reprezintă mare lucru. Recent, de pildă, l-a învins pe americanul Darryl Jones, dar meciul acesta i-a adus doar 5.000 de dolari. Din suma asta, organizatorul galei a trebuit să-i reţină o mie de dolari, bani pe care îi împrumutase tatălui lui Fabrice şi pe care acesta îi pierduse la cazinou...

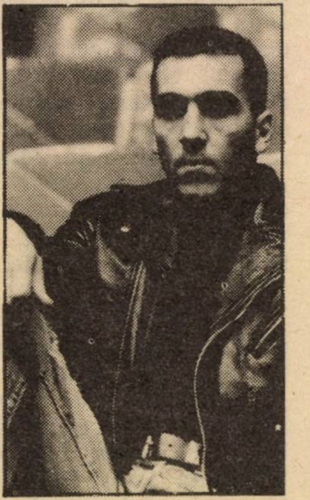

■ *Benichou: la podea*

- Paul Gascoigne, jucătorul cel mai "en-vogue" din fotbalul britanic, se jurase că, cu el în echipă, Tottenham va cîştiga campionatul de anul acesta. Profeţia nu s-a împlinit, dar asta nu înseamnă că i-a scăzut cu ceva preţul. Se spune că, în sezonul viitor, Paul Gascoigne va fi transferat la clubul italian Lazio din Roma pentru suma de 12 milioane de dolari. Deocamdată, ca semn de recunoaştere a rangului său de mare vedetă, s-a văzut expus la faimosul muzeu londonez al lui Madame Tussaud. În chip de "alter-ego", din ceară. Atît de bine executat, încît mulţi, privind fotografia alăturată, se întreabă care-i originalul şi care-i... "copia"!

■ *Gascoigne: care-i cel adevărat?*

- Celebrul boxer Sugar Ray Leonard mărturiseşte că, în trecut, vreme de trei ani, a fost narcoman. Ca şi cum aceasta n-ar fi fost de ajuns, devenise şi alcoolic. Din cauza drogurilor şi a alcoolului, se purta violent la extrem în relaţiile cu soţia ca şi cu copiii lor. Nevasta l-a părăsit, averea s-a dus pe gîrlă şi nici el nu mai are vîrsta marilor performanţe...

- Cea mai bună basketbalistă evreică din URSS, Victoria Rodovskaia, a sosit în ţară şi a optat pentru Clubul Eliţen Holon. Rodoskaia a fost titulară în echipa Uniunii Sovietice şi are un palmares excepţional. Ce îşi doreşte cel mai mult? Exact ce îşi doresc toţi olimii sportivi de cum descind la Lod: să reprezinte culorile alb-albastre la Olimpiada de la Barcelona!

G. MODEANU

Cumpărăm
CEASURI DE AUR
mărcile Patek Philippe,
Breguet, Schaffhausen,
Vacheron & Constantin
Tel Aviv
Ben Yehuda 46 Tel. 03-5287370
între orele 10 – 19

*

- *H.O.R. Natania* anunţă că, din cauza renovării imobilului din str. Remez, şi-a mutat sediul în str. Şmuel Hanavi nr. 9, sala Şamariahu, camera nr. 2. Sediul este deschis marţi şi joi între 6-7 seara.

Aurel Weisler
TEL: 5242331
• ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •
ITS
TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

LUCULLUS
(Şi invitaţii lui)
la RESTAURANT...

CHEF LA "EIN-HOD"

...Cheful acesta ni l-a adus la cunoştinţă amicul Godell, expert în materie. El nu a avut loc la un restaurant propriu-zis, ci într-o grădină din Nord, particulară, devenită însă faimoasă printre iniţiaţi şi cunoscută ca un *local* sui-generis, mereu asaltat de gurmanzi:

La intrarea în satul artiştilor plastici, Ein Hod, se află o frîntură de rai. E vorba de conacul, grădina şi atelierul de creaţie al sculptorului Tuvia Juster. În grădina sa vastă răsar din pămînt roadele sale plastice: sculpturi albe din granit sau marmură, toate închinate dragostei şi setei de a trăi. Sînt convins că nici în raiul biblic nu se află copaci plantaţi în forme ciudate constituind adevărate opere de artă. Tuvia îi creşte, îi răsuceşte, le contorsionează crengile. Dar talentul său plastic se revarsă cu iubire şi asupra copacilor bătrîni, uscaţi şi scorburoşi. Copaci trăzniţi de furtuni – cu cioturile noduroase, aproape carbonizate, le-a transformat în bizare alcătuiri, ce-ţi încîntă privirea.

Acestea-s pentru suflet. Pentru a satisface şi stomacul prietenilor gurmanzi (extrem de numeroşi), Tuvia a instalat un imens grătar, cu tot dichisul, gata pregătit: mangal, vergelele, frigări unse cu grăsime şi respectiva ceapă.

În ziua vizitei mele, în jurul grătarului se adunaseră ciotcă prieteni ai gazdei. Criticul literar doctor S. Levin meşterea la grătar un muşchiuleţ alături de nişte ficăţei şi alte neidentificate de mine, măruntaie. Aroma organelor sfărîitoare se învălmăşea în atmosferă, cu efluviile parfumului florilor din grădină.

Ca la poruncă, vizitatorii au început să scoată la iveală tot combustibilul adus în *zaidanale*, ca la pik-nik. Gurmandul doctor S. L. ronţăie cu poftă o pastramă afumată la gard de sculptorul Tuvia, după o reţetă secretă. Rotofeiul artist plastic ieşean G. (un G. care-l trădează pe autorul însemnării de faţă, pe cît de rotofei, pe atît de artist, nota mea, L.) perora nostalgic despre chefurile din capitala Moldovei de la grădina "Viaţa lungă". Un chefuleţ se înfiripa din te miri ce, de la un aperitiv la "botul calului" cu trei măsline "Vollo" înşirate pe o scobitoare şi un ţoi de ţuică din prunele Vălenilor de Munte.

Pentru a aţîţa apetitul prietenilor, bărbosul Tuvia, în mînă cu un volum de Voiculescu, începu să recite descrierea unui chef la o mînăstire din ţara de baştină:

"Bucatele începură să se perinde: ciorbă de perişoare, sarmale, muşchiuleţ de purcel, scos din saramură, costiţe fripte, purcel la tavă pe varză călită, chifteluţe mici şi pîrjoale late cît palma, cîrnaţi sfîrîitori. Toate stropite cu cinci feluri de vinuri, sorbite din bărdace de lut ars.

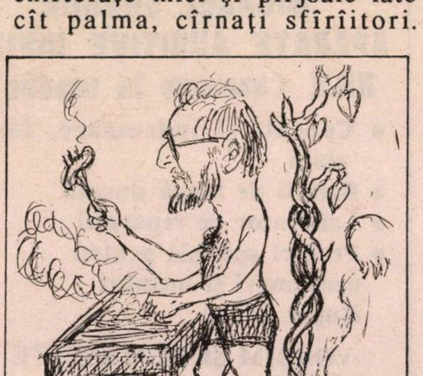

Au urmat rasoale cu mujdei, ficăţei prăjiţi de pui, pipote, unsoare de cocoş şi piept de clapon, ostropel de peşte. Şi cum apetitul creşte, au mîncat diverse soiuri de peşte.

La mîncărurile acestea – merge un vin acriu ca să taie izul greu de mîl şi baltă, căci peştii nu trebuiesc să înoate în stomac ca în apă, ci să se mistuie îndată...

Dar uitasem să pomenesc gustările introductive de rinichi fripţi, creieri prăjiţi, limbi rasol, momiţe în sos de vin, ochi de miel, fudulii trufaşe ca nişte pepenaşi"...

Gata! Isprăveşte, Tuvia, că mă apucă pandaliile şi încep să sughit! întrerupse lectura criticul S. L., căruia reflexele condiţionate ale lui Pavlov, i-au provocat o salivaţie abundentă.

Tuvia a început să îmbie musafirii să se aşeze în jurul mesei rustice, cu variate bunătăţi culinare în farfurii neciobite de ceramică. Peste tot se semeţeau şipuri cu vinuri de diferite soiuri. Iar dintre clondirele cu "tării" n-a lipsit un "armagniac" de 16 ani vechime, adus de Tuvia de la Paris.

*

Cînd aripile înserării începură să fluture peste grădina cu statui de piatră, iar cadavrele sticlelor golite şedeau împrăştiate sub masă, Tuvia Juster luă o chitară în mînă şi cu vocea lui de bas a tras un haiducesc "Uhăi, Badeee!!" de au răsunat văile Ein Hodului cu ecouri de munte carpatin.

GODELL

În cutia mea de scrisori am găsit misiva de mai jos; trebuie să recunosc, fără ocoluri, că trimiţătorul are dreptate.

Voi încerca să remediez amintitele lipsuri.

Dragă domnule Lucullus!

Citesc cu atenţie şi cu poftă cronicile dvs. gastronomice. Este evident că sucurile dvs. gastronomice reacţionează corect şi prompt cînd e vorba de o mîncare bună.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

M-am orientat de multe ori după ele şi nu m-am înşelat niciodată.

Dar am o observaţie: niciodată nu scrieţi despre cofetării. Numai despre restaurante. Nu-i "fair". Este adevărat că ultimul fel la un restaurant e o prăjitură sau o felie de tort, dar veţi admite că un gurmand nu ocoleşte nici cofetăriile, plăcintăriile sau cafenelele, aşa că şi ele merită din cînd în cînd cîte o cronică. Trebuie să ştim cum să ne orientăm şi în această privinţă.

PUIU SOLOMON
Bat Yam

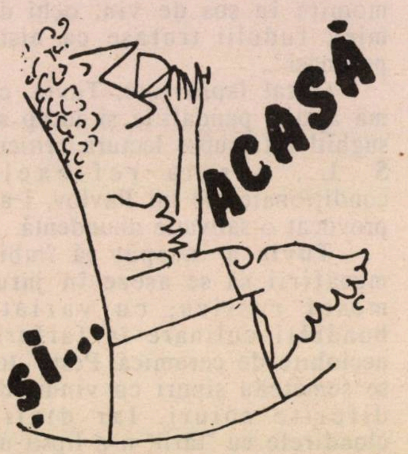

SIMPLIFICAREA GĂTITULUI

Ne aflăm la începutul perioadei marilor călduri, este deci mai plăcut şi mai indicat pentru sănătate ca în mîncarea de fiece zi, să predomine salatele şi legumele:

- *Fricase de ouă şi roşii:* Într-un vas care merge la cuptor, punem un sos alb făcut dintr-o lingură de unt sau margarină, una de făină şi un pahar cu lapte. Amestecăm înăuntru 2 ouă tari, tăiate în bucăţele mici, 4 roşii mari cojite (după ce au fost opărite), tăiate în bucăţele, puţin pătrunjel tocat, sare, piper şi 50 gr. brînză rasă. Deasupra aşezăm jumătăţile de la 4 ouă tari, dăm la cuptor pentru 10 minute. E mai practic să pregătim sosul şi ouăle tari de cu dimineată sau cu o seară înainte, şi să ne rămînă numai de aranjat şi încălzit mîncarea.

- *Gratin de legume:* Într-o formă care merge la cuptor, aşezăm în mijloc un rest de legume cum ar fi: conopidă, varză fiartă, fasole verde sau galbenă, etc. Se înconjoară cu macaroane, orez sau pire de cartofi. Deasupra turnăm un sos alb, presărăm cu brînză rasă şi coacem timp de 20 de minute la 180 grade.

- *Crochete de pasăre fără foc:* O ceaşcă cu carne de pasăre fiartă (sau friptă) bine tocată se amestecă cu o linguriţă muştar, 2 linguri verdeaţă tocată, sare,piper şi maioneză cît trebuie ca să se formeze o pastă. După plac, se pot adăuga şi 2 linguri de ceapă tocată foarte mărunt. Se formează crochete, se tăvălesc în pesmet şi se servesc cu o salată de sezon (roşii, castraveţi, ardei, salată verde, etc.)

- *Omletă sufle umplută:* 3 gălbenuşuri se amestecă bine cu 3 linguri de apă, sare, piper şi apoi cu cele 3 albuşuri bătute spumă. Se toarnă într-o tigaie în care am încins o lingură untdelemn. Cînd s-a rumenit bine, o punem puţin sub gril sau o întoarcem; se umple cu resturi de carne, salam, cîteva roşii prăjite sau numai cu verdeaţă tocată şi brînză rasă. O îndoim în două şi o servim imediat.

Aceeaşi omletă se poate face şi dulce, înlocuind sarea şi piperul cu o linguriţă de zahăr; se umple cu marmeladă, dulceaţă, cremă de cacao, vanilie sau fructe din compot bine scurse de zeamă şi tăiate bucăţele mici.

YLANA

P. S.: O greşeală de tipar la nr. trecut. La Tartă cu brînză şi migdale, *în loc de "o tortă nisipoasă" se va citi "o cocă nisipoasă".*

CONTRA CĂLDURILOR !
VAR PE ACOPERIŞ
cu FLINCOT şi DURAL,
SMOALĂ contra PLOILOR.
Execută cu garanţie
PUIU PERETZ
Tel Aviv — Tel. 294416.

ISRATON LTD.
Institutul de Reabilitare al Auzului
SUB CONDUCEREA D-LUI
MICHAEL SHARON
APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)

- **Consult şi îndrumare, fără plată**
- **Baterii de lungă durată**
- **Laborator de reparaţii**
- **Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim**

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

TEL AVIV – Ben Yehuda 39,
Tel. 652910
HAIFA – Str. Herzl 65,
Tel. 667667

POȘTA

POȘTA
BY AIR MAIL

RABINUL ȘAFRAN ȘI SANDU LIEBLICH

Dragă Domnule Mirodan,

Am găsit în repetate rînduri, în Memoriile Șefului Rabin Șafran, foarte aspre păreri despre savantul doctor Sandu Lieblich (fost asistent la catedra de endocrinologie a lui Parhon).

Dar, în afară de aceasta, Lieblich a fost și un distins gazetar. L-am cunoscut îndeaproape în redacția ziarului *Facla* unde toți, începînd cu directorul nostru Ion Vinea, l-am apreciat pentru distincția lui, pentru vasta lui cultură și pentru perfecta lui camaraderie.

Nu pun la îndoială, măcar pentru o clipă, cele afirmate despre Lieblich de șeful rabin. Explicația malevolentei lui atitudini față de tot ce era evreu, o găsesc în transformarea lui de comunist romantic într-un fanatic "aparatchick", într-un *rinocer*, așa cum atît de măiestrit a arătat Eugen Ionescu în piesa cu același nume. Cum istoria comunismului stalinist e plină de cazuri similare: fanatici ce termină în gulaguri, nu e de mirare că, pînă la urmă a urmat aceeași traiectorie: 14 ani de închisoare grea.

După eliberare, i s-a îngăduit să plece pentru scurtă vreme la Paris. Acolo a vizitat pe Ionescu ce, în cartea sa de amintiri: *Souvenirs et dernières rencontres*, i-a dedicat un admirabil portret, din care voi reproduce fraza de încheiere:

"Îmi e imposibil să uit această palidă față. Era și nu era el. Era o pregătire a intrării lui în neființă. A plecat după ce m-a îmbrățișat. Am aflat că a murit puțin după aceea. Nu cunosc detaliile agoniei și decesului. Vădit însă că nu avea nici o amărăciune, nici o ură. Împăcat!"

Nu cred ca șeful rabin să nu cunoască suferința și umilința celor 14 ani de închisoare. Nu găsesc însă, în Memoriile sale, un singur rînd care să arate că știe cît de greu a plătit Lieblich gravele greșeli subliniate de doctorul Șafran.

LUCIAN BOZ
Sydney, Australia

(În unul din numerele viitoare, veți descoperi că Alexandru Șafran "știe cît de greu a plătit Lieblich gravele greșeli" ale sale...)

DOAMNEI SUZANA GÎDEA – BUCUREȘTI (UNDEVA ÎNTR-O CELULĂ DE ÎNCHISOARE)

Spre mare mea tristețe te-am întîlnit printre cei aflați în închisoare după revoluție. Suzana Stănescu, Suzănica, așa cum te alintam toate colegele, acum cîți ani, Doamne? Te țin atît de bine minte; doar am fost colege de școală la liceul Dr. Angelescu din Buzău, doar am stat ani de zile în aceeași bancă, am fost prietene bune, veneai la mine acasă, mă ajutai la lecțiile de matematică, cu naturalețe, cu modestie, ca un lucru firesc între prietene.

Și apoi ți-am pierdut urma... Te-am regăsit întîmplător după ani și ani, cînd cu aceeași modestie, ai îndrumat o studentă din familia mea (...astăzi consilier ministerial la Toronto, Canada).

Suzănica, draga mea, îți doresc ca drama nedreaptă prin care treci să se cicatrizeze cît mai curînd. Este nespus de dureros cînd un OM ca tine trebuie să sufere.

De ce TREBUIE să suferi?

Cu mult drag,

S. BORȘTEIN
Haifa

(Amintim că Suzana Gîdea, ex-membru în Comitetul Politic Executiv al CC al PCR, ministru al Culturii, a fost condamnată nu de mult la închisoare, în procesul intentat foștilor membri ai cepex*-ului).*

STATUL PALESTINIAN LA BUCUREȘTI

Am dat peste acest anunț în ziarul "România Liberă" din București; cred că merită să li se dea peste bot celor ce merită. Nu sînteți de aceeași părere?

Av. SERGIU H. BRANDT
New York, U.S.A.

ANUNȚ IMPORTANT

Toți cetățenii palestinieni sînt rugați să contacteze Ambasada Statului Palestina la București (Str. Jean Luis Calderon Nr. 46), Luni - Vineri, între orele 11,00 - 14,00, pentru schimbarea:

1. **Cărții de familie**
2. **Legitimației personale.**

Ba da. Sîntem de aceeași părere.

ION PRIBEAGU LA PRIMARUL CAPITALEI

În anul 1959, Consiliul Popular al Municipiului București s-a mutat din imobilul situat "la coada lui Mihai Viteazu" în clădirea mare și frumoasă de pe B-dul 6 Martie, vîs-a-vis de Cișmigiu. Se pregătea sărbătorirea celor 500 de ani de existență a orașului lui Bucur într-un cadru festiv care avea să strîngă laolaltă primarii mai multor capitale europene. Președinte era atunci Dumitru Diaconescu. Venea din funcția de adjunct al Ministrului Industriei Alimentare.

Lucram în acea perioadă ca șefă de cabinet. Fereastra biroului meu se deschidea larg spre splendorile parcului Cișmigiu. Primăvara, liliacul mov înflorit și parfumat, iarna albul zăpezii ce apleca ramurile copacilor, lumina zilelor cu strălucirea stelelor. Se lucra mult la Primăria Municipiului. Dumitru Diaconescu s-a dovedit un bun gospodar, om harnic, cu inițiativă, aplecat spre nevoile orașului. Statura sa masivă era prezentă la cabinet, zi de zi, din zori și pînă tîrziu în noapte.

Într-una din zile a solicitat audiență la primar humoristul Pribeagu. D. Diaconescu i-a fixat oră de primire în ziua

POŞTA

imediat următoare. La ora stabilită, Ion Pribeagu s-a prezentat la cabinet. Mărunţel cum l-am ştiut cu toţii, jovial. L-am anunţat şi d. Diaconescu l-a primit imediat. Îmi amintesc scena de parcă n-ar fi fost în urmă cu douăzeci de ani. Diaconescu, în picioare, în faţa biroului, înalt, înalt. Ion Pribeagu, scund, scunduţ, intrînd, a desfăcut braţele şi cu un zîmbet în colţul buzelor a spus: "Un om mic salută un om mare".

O remarcă spontană ce îmbrăca în cuvinte dimensiunile în centimetri ale celor două personaje. Atît. Totul a zîmbit. Audienţa a decurs sub semnul acestei introduceri. Acel ceva şăgalnic din versurile maestrului a încălzit luminile şi umbrele încăperii.

MARICA LUPAN
Kiriat Ata

BULĂ

Bulă, care-a lucrat la circ ca acrobat, face o demonstraţie în aer liber pentru prietenii lui, sărind, cu o prăjină, pe o sîrmă de telegraf şi rămânînd acolo nemişcat, în echilibru perfect. La un moment dat, însă, începe să tremure:

– Ce e, Bulă, îi strigă unul de jos, ţi-e frig?

– Nu, răspunde, mă gîdilă o telegramă.

*

Bulă a recrutat la infanterie. Plutonierul îl întreabă:

– Ei, Bulă, eşti fericit că faci armata?

– Da, dom' major!

– Da' înainte de armată ce ai fost?

– Am fost şi mai fericit.

*

Bulă intră într-o librărie şi cere vînzătoarei să-i recomande o carte plăcută pentru prietena lui, care-şi serbează ziua naşterii.

– Doriţi ceva mai uşor?

– Oh, nu contează – zice Bulă, poate să fie şi mai greu, că sînt cu maşina.

Comunicate de
NORBERT
SCHMETTERLING
Beer Sheva

A FI VĂDUV ÎN...

...Dl. Carmel, care e un poet de talent, putea foarte bine să-şi continue pasiunile cu una sau cu mai multe femei, mai mult sau mai puţin de notorietate, fără ca noi să trebuie să aflăm evenimentele... O fac desigur mulţi alţii cu cel puţin tot atît de mult talent şi... forţă ca eroul nostru.

Dacă era mai puţin exploziv, dl. Carmel ar fi tăcut şi ar fi învăţat că tăcerea e de aur.

Dar n-a făcut-o şi a sărit...

Dr. OTTO BACALU
Tel Aviv

Sigur că orice se poate publica (şi se publică) dar... nu fiecare revistă publică... totul.

MARTIN TENENZOFF
Holon

Sînt un cititor frecvent, de la primul număr al revistei dv. "Minimum", aşa că îmi permit a vă pune o singură întrebare: Mă rog pe cine interesează în particular toată discuţia care se face prin revista dvs. despre viaţa particulară a d-lui Shaul Carmel?

R. GHELBER
Ramat Hasharon

Formidabil diagnosticul lui D.B. din nr. 48 (concluzia la "A fi văduv în 1990"?) că avem de-a face, în realitate, cu o înfruntare între două culturi. Între moravurile vechi, de tip habotnic şi eu aş spune... glasnost. Recte, transparenţa pe care o întîlnim în mass-media occidentului de azi.

Ing. LOREDANA
WITZMAN
Paris

La exemplele date de D. B. (Beniamini?) în articolul-concluzie din nr. 48, eu aş mai adăuga, cînd vorbim despre dezvăluirea extraordinar de curajoasă a vieţii intime a omului de azi: cartea lui Kitty Dukakis despre alcoolismul ei nenorocit şi, de curînd, biografia lui Nancy Reagan, unde *povestea* amorului ei cu Frank Sinatra e doar un episod...

Farm. TUŢU GODEANU
Los Angeles, SUA

...Aţi ridicat o problemă, care în primul rînd nu se potrivea cu inima îndurerată a unui soţ văduv (în 1990). Sînt în ţară văduvi cine ştie cîţi. Fiecare îşi poartă cu demnitate şi respect faţă de cel dispărut, durerea, fără comentarii.

Pe cine crezi dumneata că interesează cîte femei te-au solicitat să le faci fericite?

D-le Carmel, scrie poezii frumoase, curate, să le citim împreună cu fiii noştri fără să roşim. Lasă erotismul şi sexul celor mai tineri, lor li se potriveşte, oricum, mai bine.

ANA LĂZĂRESCU
Kiriat Bialik

...Acum, după ce-a trecut furtuna dezlănţuită de "A fi văduv..." pot să vă spun, eu care am urmărit-o de pe "tuşă", că a fost extraordinară, ca în presa *adevărată*.

Bravo, Minimum! Aştept şi alte furtuni din lumea noastră!

MICKY-RELU
SCHÖENZWITT
Natania

Bella Fischer, Willowdale, Ontario, Canada (o strofă din traducerea dvs. din poetul maghiar Sandor Petoffy: "Ca în dunele nisipurilor, ca altădată/ ne-ascundeam/ Cum Moise se-ascundea, cu biblia, cu poporul/ La porunca Domnului/ Conducea poporul prin focuri şi furtuni.../ Aşa şi pe poeţi, focul cel sacru îi conduce/ să îndrume lumea spre promisa ţară – Canaan"); *Z. Ramsohn*, Haifa (Angela Campus i-a supărat în schiţa ei pe cei de la societatea de electricitate, dvs. aţi răspuns în numele celor care ne furnizează lumină, autoarea a făcut apoi precizările de rigoare, aşa încît gata, e cazul să încheiem discuţia, adică să scoatem condeiele polemice din... priză. Aşa se procedează doar în mod curent!); *Vasilică Ciocîrlie*, Chişinău, Republica Moldovenească (avocatul cu

POŞTA

pricina este dl. Jean Schechter, cunoscut ca poet liric sub numele de Eran Sela); *Nelu Solomon*, Metulla (aşteptăm o recoltă nouă şi la înălţime de sau din Bulă); *Iacob Ostfeld*, Natania (am publicat, după cum ştiţi, o recenzie despre cartea respectivă; altceva, încercaţi să scrieţi despre altceva); *Margareta Dumitrescu-Weinberg*, Bucureşti (a. diagnosticul dvs. privind maladia de care suferă astăzi România mi se pare exact: această "ultimă năpastă care ne loveşte: apariţia în forţă a naţionalismului extremist, lucru primit ciudat de bine, de rău ce e, pe plan naţional şi internaţional; a practica în forţă şovinismul, care de fapt, nu seamănă cu noi, cu noi care avem nevoie mai mult ca oricînd de unitate curată, de simţ civic şi – de ce să mă ruşinez să spun pe nume? – de-acel sentiment discret, dar adînc ce se numeşte patriotism, un sentiment spontan, cald şi firesc ca respiraţia..."; b. mulţumiri deosebite pentru gîndurile dvs. la adresa lui "Minimum"); *Izu Weisman*, Rehovot (o epigramă pe marginea felului cum vede Cel de Sus relaţiile evreo-arabe: "Acolo sus în cer,/ A dat şi explicaţii/ Eu i-am creat ca veri/ Şi se iubesc ca... fraţii?); *Marcel Nadler*, Naharia (citiţi răspunsul dat la Poşta din nr. 49, pag. 77, col. II, jos, şi veţi vedea că gluma lui Polichinelle a fost o... glumă pur şi simplu, şi nu un "atac serios" la adresa activiştilor la care vă referiţi şi a HOR-ului cu pricina); *Pinhas Rosenberg*, Natania (prima dvs. scrisoare era interesantă; a doua scrisoare mi se pare şi mai interesantă; atît de interesantă – şi preţioasă prin raritatea spiritului autocritic ce stă la baza ei, încît o reproducem cu plăcere: "Stimate Domnule Mirodan, vă cer scuze. Săptămîna trecută v-am trimis o scrisoare cu o poveste cu un crocodil. Mi-am permis să emit cîteva idei personale, raportate la situaţia în care se află acum, ţara noastră. După expedierea scrisorii, am regîndit conţinutul ei şi am ajuns la concluzia că nu mă pricep în politică şi că nu trebuia s-o scriu. De aceea, o retractez. Vă rog s-o consideraţi neavenită"); *Ing. G. Solomon*, Raanana (a. date despre activitatea prozatorului bucureştean Radu Albala găsiţi în Dicţionarul Neconvenţional... de Al. Mirodan, vol. I; iar o "mostră" a scrisului său rafinat am publicat la începutul revistei noastre, mai precis în nr.2, mai 1987, pag. 67-74, sub titlul "Femeia de la miezul nopţii"; este un fragment din volumul său de povestiri, *Desculţe*, pe care vi-l recomandăm călduros; b. "aş vrea mai mult despre scriitori din Estul Europei"; convinşi că şi colaboratorii noştri cu cronica literară vor citi dorinţa de faţă, aşteptăm textele în cauză); *Michael Ben-Ar*, Holon (pornind de la greşeala făcută de Lucullus, cronicarul nostru TV, prin coborîrea în grad, de la general la colonel, a simpaticului "om al alarmelor" Nahman Shai, greşeală pe care am îndreptat-o în numerele ulterioare – aţi alcătuit un mic studiu, impresionant prin caracterul său sistematic, privind gradele în Zahal; studiu mic, dar... mare, foarte-foarte mare pentru spaţiul de care dispunem; drept care vom da un fragment doar, interesant fiindcă pune faţă-n faţă gradele din Israel cu cele din armata americană: segen mishne = locotenent adjunct; segen = locotenent; seren = căpitan; rav-seren =maior; sgan-aluf = locotenent-colonel; aluf-mishne = colonel; tat-aluf = brigadier general - 1 stea; aluf = maior general - 2 stele; rav-aluf = locotenent general - 3 stele); *Paul Kidron*, Haifa (ne trimite cîteva strofe tălmăcite de el în româneşte, cam de actualitate, din poezia "Bravo vouă, albanezi", cronică ironică de Efraim Sidon: "Bine aţi venit, fraţilor albanezi,/ nu-i vorbă, sînteţi cam puţintei.../ Dar sîntem cu voi, la bine şi la rău/ vă vom "absorbi" ca pe alţi evrei...// Ca pe sute de mii de ruşi/ care au venit după "dezgheţ"/ Ca pe etiopieni, ca pe bulgari,/ va fi bine, o să vedeţi// (...) Ca ei veţi scormoni-n gunoaie/ să găsiţi niscaiva legume şi alte trebuinţe/ Probabil că toţi (fiindcă sînteţi puţintei/ veţi locui-n patru locuinţe/); *Dr. Adrian Elias*, Iaffo (ne pare rău că aţi rămas cu un gust amar de pe urma felului cum a apărut, la "Poşta", scrisoarea dvs. "anti-Noemi Pavel"; ne pare rău că nu suportaţi termenul clasic în gazetărie de "editing", redactare care va să zică; ne pare rău că atribuiţi acestui editing, la noi, semnificaţii negative, făcîndu-ne să ne simţim ca nişte călăi, cu mîinile pătate de sîngele frazelor d-lui Adrian Elias, altminteri inteligente şi cu pasiune scrise; ne pare rău şi, încercînd să vă convingem că nu aveţi dreptate, iată spre edificare un anunţ: "«Contact» primeşte cu plăcere scrisori despre conţinutul revistei sau despre orice subiect care interesează pe cititori (...) Ne rezervăm dreptul să redactăm scrisorile pentru a asigura lungimea şi claritatea necesare". Anunţul acesta, luat la întîmplare din grămada de gazete de pe biroul nostru, n-a apărut nici în Cambodgia lui Pol Pot, nici la Tirana, în 1958, ci astăzi, în suplimentul "Contact" al lui "Jerusalem Post", foaie israeliană, civilizată şi democratică); *I. Sigal*, Tel Aviv (schiţa prietenului dvs. de la Bucureşti este, de fapt, o amintire din închisoarea Jilava; interesantă, ea păcătuieşte totuşi prin absenţa datelor concrete: numele deţinutului bolnav, numele celebrului chirurg, numele medicului evreu; cîteva amănunte despre el însuşi, povestitorul, Ion Savin; rugaţi-l să ne trimită precizările de rigoare).

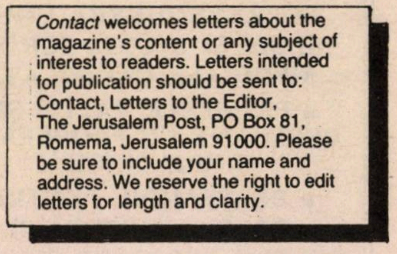

Contact welcomes letters about the magazine's content or any subject of interest to readers. Letters intended for publication should be sent to: Contact, Letters to the Editor, The Jerusalem Post, PO Box 81, Romema, Jerusalem 91000. Please be sure to include your name and address. We reserve the right to edit letters for length and clarity.

●

POȘTA

Victoria Rosenberg, *Tel Aviv; Lucian Rotman*, Bat Yam; *Ing. Paul Lazarov*, Toulouse, Franța; *Ingrid Visu*, Toronto, Canada; *Av. Tania Lucaci-Lewis*, Newhaven, Ct., SUA; *Andrei Brandea*, Haifa; *G. Schönzwitt*, București, România; *Dr. Ninette Cremnitzer*, Milano, Italia; *Gh. Leahu*, Timișoara; *Bella Mihnea*, Kiriat Yam; *Dr. Ștefan Werner*, Baia Mare; *Ioana Nicolau*, Bat Yam; *Hary Carasso*, Paris, *Beno și Baby Marcus*, Natania; *Leon Broder*, Ashdod, *Arthur Kremer*, Holon; *Ted Kuperman*, Auckland, Noua Zeelandă – mulțumiri pentru bunele cuvinte (inclusiv acelea emoționante în legătură cu apariția numărului 50), sugestii și observații critice; ceilalți, pe curînd.

NEVE OREN

CASĂ PENTRU PĂRINȚI

RAANANA
STR. ȘABAZI NR. 30

- SUB CONDUCEREA ȘI SUPRAVEGHEREA UNUI MEDIC ȘI A UNEI SURORI MEDICALE CALIFICATE
- PRIMEȘTE VALIZI ȘI PERSOANE CU PROBLEME GERIATRICE
- DEASEMENI, PENTRU CONVALESCENȚĂ ȘI PENTRU PERIOADE SCURTE
- FIZIOTERAPIE
- ACTIVITĂȚI SOCIALE
- CAȘER

TEL. 052/449812 – 052/442000

Premierul român Petre Roman, pus pe reforme, a aruncat pe foc cîteva sute de legi economice vechi, a pus pe jăratec guvernul, schimbînd cam o duzină de miniștri și a făcut scrum din prețurile la alimente, săltîndu-le cu 200%.

De atunci i se spune Pi Roman.

IN EXCLUSIVITATE PENTRU OLIM HADAȘIM DIN ROMÂNIA

CARE AU INTRAT ÎN ISRAEL ÎNAINTE DE 1 DECEMBRIE 1990

Biroul "Personal Import", condus de LICĂ BERCOVICI, vă oferă posibilitatea de a cumpăra obiecte electrice de uz casnic cu scutiri vamale pentru olim hadașim, la prețuri foarte avantajoase:

• TELEVIZOARE: Gründig, Sony • VIDEO: Philips, Hitachi • VIDEO-CAMERA: Philips, Hitachi, Sony • ASPIRATOARE: AEG, Philips, Hoover • MIXER: Kenwood • MAȘINI DE SPĂLAT VASE: AEG, Philips • RADIOCASETOFOANE • SECRETARE AUTOMATE • WALKMAN o TOASTER • CEARCEAF ELECTRIC • FILTRU CAFEA • CUȚIT ELECTRIC • STEREO HI-FI

ACTIUNE SPECIALĂ numai pentru luna IUNIE

Cei care cumpără în luna IUNIE televizor, stereo HIFI sau video-camera, beneficiază de 5 rate egale fără dobîndă, 3 ani garanție (video-camera – 1 an garanție) și primesc cadou, la alegere: aparat de fotografiat, walkman sau aparat de radio-ceas deșteptător

Video, video cameră, stereo HI-FI, se pot obține la preț de ole hadaș numai prin intermediul acestui birou
Livrare pe tot cuprinsul țării

Nu este nevoie de avans pentru efectuarea comenzii. Plata se face la primirea obiectelor la domiciliu.
Este suficient să telefonați și comanda este efectuată.
Pentru informații suplimentare vă puteți adresa în limba română lui LICĂ BERCOVICI.

"PERSONAL IMPORT"
LICĂ BERCOVICI

P.O.B. 3216, Rishon Le Zion 75100, Israel
TEL.: 03-9661262; FAX: 03-9668240;

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

Urmare din pag. 51

spinare, spre liman, 800.000 compatrioți, un fel de Antonescu al evreilor (similitudinea stilistică între mesajul lui Filderman și scrisorile generalului, care va deveni, după cîteva zile, la 6 septembrie, Conducătorul indiscutabil al țării, este frapantă). Pe urmă, scrisoarea trădează un Filderman înciudat, acuzînd pe Dominic de ipocrizie: d-ta vorbești, d-le Reichman, vreau să spun Dominic? Dumneata care (ca și alți doi-trei scriitori bogați, ca Zissu, cu fabricile de zahăr de la Ripiceni sau ca Gropper, poetul idișist și proprietar de case în Germania, las-că-știu eu, că nu-s tîmpit) mănînci icre negre la Capșa și bei șampanie Taittinger, 1925? Dumneata te văicărești pe toate drumurile? Dumneata? Păi, decît să-mi faci pe mironosița în legătură cu necazurile lui Aderca, lui Peltz, lui Sebastian, lui Brunea-Fox, mai bine ai scoate de la cumnatu-tău vreo zece milioane și le-ai împărți băieților, pe căprării. Că sînteți plini de cocoșei și dolari, las-că știu eu."

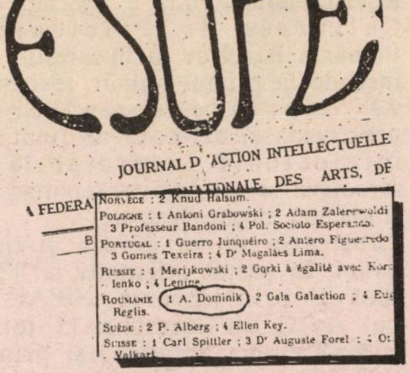

ESOPE

JOURNAL D'ACTION INTELLECTUELLE

...NATIONALE DES ARTS, DE

...A FEDERA...

B

Norvège : 2 Knud Halsum.

Pologne : 1 Antoni Grabowski ; 2 Adam Zalerrwoldi 3 Professeur Bandoni ; 4 Pol. Sociolo Esperando.

Portugal : 1 Guerro Junquéiro ; 2 Antero Figueiredo 3 Gomes Texeira ; 4 Dr Magalàes Lima.

Russie : 1 Merijkowski ; 2 Gorki à égalité avec Kor-lenko ; 4 Lenine.

Roumanie : 1 A. Dominik ; 2 Gala Galaction ; 4 Eug Reglis.

Suède : 2 P. Alberg ; 4 Ellen Key.

Suisse : 1 Carl Spittler ; 3 Dr Auguste Forel ; 4 O: Volkart.

■ *Fragment din "Esope"*

Din toate acestea se poate înțelege că Dominic purta costume din stofă englezească de la *Schlesinger*, de pe Calea Victoriei, umbla în *Dion-Bouton* de curse cu șofer (în livrea) și dădea recepții, pentru trei sute de persoane, în vila sa de la șosea, ca Auschnitt sau Karmitz, cel cu *Standard*-ul de produse farmaceutice. În realitate, poetul trăia ca un contabil, cu 15.000 lei pe lună, strîns. Isaia Răcăciuni, care îl vizitase în 1942, înainte cu cîteva luni de moartea poetului, scrie că Dominic "locuia într-o căsuță modestă, în dosul pieții Matache Măcelaru... Poetul era bolnav... avea un cap scheletic, amintind de Ștefan George, poetul german ermetic". Alții contemporani vorbesc chiar despre o anume jenă financiară a scriitorului: autorul Sonatei umbrelor și-ar fi îngăduit carne o singură dată pe săptămînă, în restul zilelor mărginindu-se la mămăligă cu lapte și brînză telemea. De cireși, în iunie, cînd apăreau pe piață, nu se putea atinge – aștepta luna august, cînd scădea prețul. Cu toate acestea, *eticheta* continua să funcționeze din plin. Nu cumva Dominic se face că n-are bani? Nu cumva mimează sărăcia, ca să se ferească de invidie și de tapeuri?

Legenda l-a urmărit și după moarte. Într-o scrisoare adresată Dorei Litani din Ramat Aviv, Israel, Ov. S. Crohmălniceanu, se întreabă (nu fără vigilență, totuși): "Văd că există o fundație Dominic și că probabil fiii săi (sau alte rude) trăiesc. Avea după cîte știu, niște rude foarte bogate în America de Sud. Dar n-o fi asta tot «legendă»?"

Ba era. Văduva poetului, Bertha Dominic, a donat o sumă de bani, în amintirea fiului lor, mort de tînăr, pentru a sprijini autorii de limbă română din Israel. Capitalul era modest, îngăduind a se acorda, anual, stipendii de 400-500 dolari, pentru tipărirea de cărți la Tel Aviv sau Ierusalim. Dacă mai adăugai de două sau de trei ori suma respectivă, puteai să scoți o plachetă de 200 pagini. Prin 1985-'86, fondul s-a stins, odată cu epuizarea capitalului. Din pricina mentalității hiperbolizante care domnește în *ghetoul* românesc din Israel și care transformă o sumă echivalentă cu costul unei mașini Subaru cu o fundație americană, în toată regula, cu zgîrie nori, mitul a dăinuit în timp și spațiu, spre – probabil – mulțumirea tainică a poetului. În anii '70-'80 se vorbea prin șukul Carmel din Tel Aviv, despre averea de peste ocean a Dominicilor, cu admirație: au mine de argint în Peru, au sonde de petrol în Mexic, au un ranch de 250.000 km. pătrați în Argentina.

Chiar dacă sună a farsă or a anecdotă, apariția unui al doilea (de fapt, a doua) Dominic te pune și ea pe gînduri. Despre ce e vorba? Prin anii '30 începuse a se învîrti prin redacții și edituri o femeie ce iscălea A. Dominic. Bineînțeles că manuscrisele lăsate de ea pe birouri provocau încurcături. Sîcîit, autorul nostru s-a adresat lui Liviu Rebreanu, președintele de atunci al Societății scriitorilor, cerîndu-i să facă ceva pentru a opri manevra. Într-o însemnare din jurnalul său, datată 14 ianuarie 1932, Rebreanu notează la repezeală "Dominic îmi cere să iau vreo măsură, eventual prin S.S.R., împotriva abuzului ce-l face doamna Ana Dominic cu pseudonimul lui vechi..." Nu știm nimic despre persoana în cauză. Se pare că a dispărut de pe scena literară la fel de repede cum apăruse. Să fi încercat ea ceva, să publice de pildă, un text menit a-l compromite pe autorul *Sonatei umbrelor*? Să fi fost trimisă (acum vom spune teleghidată) de-un dușman dornic să-l neliniștească, sau să-i transmită un *mesaj?*

(Urmare în nr. viitor)

Întrucît, de la o vreme, d. Shimon Peres se arată favorabil participării secretarului general al O.N.U. la proiectata conferință de pace, *Minimum* propune, ca de-aici înainte, președintelui Partidului Muncii să i se spună Shimon Peres de Cuellar.

CLEPSIDRA

Turism

• *Z. Ornea*, critic literar; de la București; pentru a reprezenta editurile românești la "Tîrgul Internațional de Carte" de la Ierusalim.

• *Adriana Stoica*, ziaristă (fost redactor la Contemporanul etc.); la rude.

o *Gh. Iosub*, ziarist (fost redactor la România Liberă); de la București; la rude.

• *Mihai Stoian*, scriitor; de la București; la rude.

• *Anatol Vieru*, compozitor; de la București; la prieteni.

• *Vasile Dumitrescu*, ziarist (fost director general la Agerpres), diplomat (ambasador al României în Elveția, Chile); cu soția, Sanda, ziaristă; la rude.

• *Dr. N. Robănescu*, medic, specialist în ortopedie; la rude.

• *I. Lespezeanu*, ziarist, (fost secretar de redacție la cotidianul "Națiunea"); de la București; la rude.

Decese

• *Itzhak Havis*, actor în limba idiș. După o activitate bogată în Rusia și apoi, în România, la TES–Iași și TES–București. (cîteva spectacole unde-a fost remarcat în mod deosebit:*Sonata Kreutzer*, după Tolstoi; *Mercadet* de Balzac, *Sulamita* de Goldfaden; *Fiți veseli!*, o revistă scrisă de el în '58, în colaborare cu Malvina Cohn), Havis – distins cu titlul de "Artist Emerit" al României, s-a stabilit în Israel în 1964. Aici, el a activat din plin și cu succes în teatrul idiș, jucînd în același timp, în ebraică, la *Habima*.

• *Virgiliu Monda*, (n. Ploiești, 1898), medic, romancier. Debutează cu versuri în 1919 (*Fîntînile luminii)*, apoi tipărește cîteva cărți de proză, primite bine de critica de autoritate și de public: *Testamentul Anișoarei Brebu*, 1934; *Urechea lui Dionys*, 1934; *Hora paiațelor*, 1935; *Trubadurul*, 1946; *Tinerețea unui artist*, 1966; *Statuia*, 1969; *Femeia și maimuța*, 1970 ș.a. A fost unul dintre "membrii de bază" ai cenaclului *Sburătorul*, condus de E. Lovinescu. În urma sa rămîn două scrieri în manuscris, aflate la editură. A murit la București.

• *B. Marian*, (n. Galați 1911), ziarist, fost director adjunct la editurile *Espla* și *Meridiane*, din București; la New Jersey, U.S.A.

CARNET

10 cuvinte: 15 șekeli
Cu fotografie: 50 șekeli
**** Pentru olim hadașim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care își caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.**

• *La 9 iunie a.c.*, orele 16,30 va avea loc la Cimitirul vechi din Haifa – din inițiativa Asociației originarilor din Dorohoi și împrejurimi, a organizației "Yad Hazikaron" și a primăriei orașului Haifa – o ceremonie în memoria martirilor din Dorohoi și împrejurimi uciși în anii Holocaustului.

• A murit în urma unei crize de inimă, în vîrstă de 81 de ani, *Haim (Lică) Aizic*, din Hedera. A fost un om inteligent și iubitor de cultură, un prieten atent, deschis, generos, un soț desăvîrșit, o prezență luminoasă în lume. Nu-l vom uita niciodată. Văduvei sale, Geta, care l-a îngrijit pînă-n ultima clipă cu o dăruire exemplară, împinsă pînă la sacrificiu, condoleanțele noastre. Prietenii.

• A încetat din viață, după o lungă și grea suferință, *Harry Braunstein* (55), unul din cei mai buni maeștri ai artei culinare din Israel. Ani de-a rîndul, pînă în urmă cu cîteva luni, Harry conducea, împreună cu Ghita, partenera sa de viață și muncă, un mic bistrou din Piața Primăriei Tel Aviviene, numit *Mifgaș Haromanim*. și faimos în lumea cunoscătorilor pentru rafinamentul bucătăriei românești (Harry, s-o amintim în paranteză, era celebru pentru peștele său la grătar, iar Ghita pentru spumele ei de fructe, inegalabile). Oameni iubitori de spirit, Harry și Ghita au fost printre sprijinitorii mișcării culturale din *trib;* numele lor poate fi întîlnit, nu o dată, între cei ce-au oferit premii pentru concursurile literar-artistice organizate de "Minimum".

Vestea morții lui Harry (după un chin de patru luni, pe-un pat de spital la Fundenii lui Burghele, unde-a fost vegheat zi și noapte de Ghita), ne-a fost adusă de Puiu Peretz, ex-vedeta fotbalistică a lui Petrolul Ploiești, amic al cuplului. În clipa aceea, noi toți din redacție care-l cunoscusem și prețuisem pe Harry, ne-am întunecat la față și am tăcut. O rugăm pe Ghita să primească această tăcere a noastră, în chip de tristețe și omagiu.

• *Ing. Niuma Goldemberg* și soția, *Silvia Șerban*, turiști, pot fi găsiți la tel. 584485.

• Caut colocatară la apartament 3 camere; doresc să lucrez ca însoțitoare la persoană vîrstnică, independentă sau copil pînă la un an și jumătate; vorbesc franceză, germană, idiș, română. Tel. 02–766438.

În curînd! În curînd!
Apare primul număr din
RAMURA DE MĂSLIN

Revista trimestrială a Asociației Culturale de Prietenie România-Israel de la București. Încă de la primul număr, revista va cuprinde semnături prestigioase, articole de ținută intelectuală ireproșabilă, atractive și combative, reportaje și anchete bogat ilustrate. Publicația se va difuza și în Israel, la prețul orientativ de 12 shekeli prin librăria LEPAC, Tel Aviv, Rh. Rambam 15, tel. 661688 (d-na Iolanda) și prin H.O.R.Tel Aviv, Rh. Alexander Ianai 3, tel. 5466602, sau tel. 5468444 (d-nul Roni Căciularu). Pentru stabilirea necesarului de tiraj destinat Israelului, rugăm a se face precomenzi la adresele amintite.

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

LUNA IUNIE

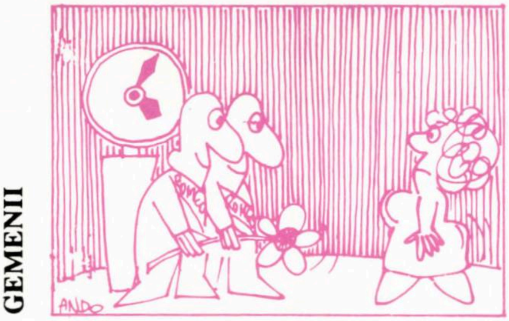

GEMENII (21 mai – 20 iunie)

Mai mult decît niciodată, luna aceasta trebuie să fiţi categorici întru apărarea principiilor în care credeţi în domeniul activităţii profesionale. Cu orice risc! Norocul o să vă zîmbească numai în aceste condiţii. Încercaţi şi jocurile de noroc.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)

Evenimente de culise riscă să vă influenţeze relaţiile cu cineva apropiat. Farmecul personal vă deschide uşi şi vă duce la ţintele dorite. Totuşi este bine să vă pregătiţi pentru anumite întîrzieri în atingerea scopurilor propuse. Îmbrăcaţi albastru; aceasta vă este culoarea norocoasă.

LEUL (23 iulie – 22 august)

Un eveniment monden vă va aduce noi legături foarte utile în domeniul afacerilor, al vieţii practice. În casă, vă aşteaptă o perioadă de tensiune din pricina lipsei de comunicare cu partenerul. Un prieten are nevoie de ajutorul dvs.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)

Dacă veţi avea de încheiat afaceri în această perioadă, este recomandabil să nu dezvăluiţi partenerilor toate cărţile pe care le aveţi în mînă. Fiţi combativi în chestiunile importante pentru dvs. Starea de spirit e bună, în ciuda unor schimbări neprevăzute în viaţa personală.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)

Nu merită să încercaţi să jucaţi la mai multe nunţi deodată; e recomandabil să vă concentraţi într-o singură direcţie pentru a obţine succesul pe care îl meritaţi. Încercaţi-vă norocul cu numerele 7, 15, 23.

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)

S-ar putea ca din pricina unei greşeli să apăreţi în ochii apropiaţilor ca o persoană care nu ştie să păstreze un secret; atenţiune! În această împrejurare veţi descoperi cît de important este sprijinul partenerului, care este necondiţionat alături. Ştiri neaşteptate din străinătate vă vor produce o mare bucurie.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)

Ocazia de a vă petrece timpul liber în societatea unei persoane cu care nu aţi avut pînă acum decît relaţii profesionale s-ar putea să aibă rezultate neaşteptate şi pline de consecinţe importante. Aveţi mai multă încredere în sentimente şi permiteţi-le să vă dicteze comportarea.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)

Vizita unor prieteni riscă să se prelungească mai mult decît timpul prevăzut. O întîlnire întîmplătoare se va transforma într-o legătură profundă, cu multe consecinţe. Evitaţi să începeţi afaceri sau munci miercurea. Numere cu noroc: 8; 11; 14.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)

O perioadă importantă din viaţă se apropie de sfîrşit şi, cu toată neliniştea firească, etapa ce se profilează la orizont va fi plină de reuşite. Este recomandabil să vă controlaţi tendinţa de a vă afla mereu în centrul atenţiei. Discreţia este uneori de mare folos.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)

Vestea bună pe care o aşteptaţi de multă vreme va sosi în această perioadă. Nu trebuie, însă, s-o primiţi cu inima îndoită. Căutaţi-vă o muncă normală, care vă va calma şi vă va da senzaţia de siguranţă. Evitaţi culoarea roşie.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)

O propunere care vi se pare atractivă ascunde obligaţii pe care nu le-aţi luat în consideraţie. În curînd veţi face o achiziţie importantă pentru casă, dar atenţie să nu cheltuiţi prea mult.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)

Întîlnirea cu persoane necunoscute va duce la o colaborare fructuoasă. Controlaţi-vă tendinţa de a pune mereu la încercare, din suspiciune, cam bolnăvicioasă, relaţiile cu o persoană apropiată. Un cîştig bănesc important vă va îmbunătăţi cu mult starea de spirit.

minimum

O DATĂ ÎN VIAȚĂ
SĂ VEDEM AMERICA!

ACMEOR
ÎN COLABORARE CU
Melia
VĂ PROPUNE
O EXCURSIE
EXCEPȚIONALĂ

24 ZILE
AMERICA

2850
DOLARI

PLECAREA 14 IULIE

COSTUL INCLUDE HOTEL, SERVICII, AVION VUZA (avioane interioare) GHID ÎN LIMBA ROMÂNĂ ȘI IVRIT, AUTOBUZ, TIPIM, MAS NAMAL.

ÎNSCRIERI LA MELIA ȘI A.C.M.E.O.R.
STR. SIMTAT HAR SINAI 1 (lîngă Beit Hakneset Hagadol)
Tel Aviv, Telef. 5660165 la DOAMNA ȘETA.

MELIA
AGENȚIA VACANȚELOR
NOUA ADRESĂ A LUI LICĂ BLUTHAL ESTE:
STR. GORDON 17 TEL AVIV Tel. 5249225 (Colț cu Ben Yehuda 100)
MELIA A DESCHIS SEZONUL TURISTIC 1991
• 100 FORMULE DE VACANȚĂ •
EXCURSII, TRATAMENTE, CHARTERE
AI ȘEKELI, N-AI ȘEKELI... NE-NȚELEGEM
CĂLĂTOREȘTE CU CEI MARI: E O GARANȚIE

PICĂTURILE
BEREȘ

FORTIFICĂ ORGANISMUL, FĂCÎNDU-L MAI REZISTENT FAȚĂ DE DIVERȘI FACTORI DĂUNĂTORI PRIN ÎNTĂRIREA SISTEMULUI IMUNITAR ȘI CONTRIBUIE LA ÎNTĂRIREA STRUCTURII CELULARE

*

ÎN COMPOZIȚIE NATURALĂ, NU CUPRINDE SUBSTANȚE TOXICE ȘI, PRIN CONSUM, NU PRODUCE EFECTE SECUNDARE

*

REALIZAT PRINTR-O ACȚIUNE COMUNA UNGARO-JAPONEZĂ, SE DISTRIBUIE ÎN PREZENT ÎN MULTE ȚĂRI

*

PRETUTINDENI REZULTATELE VORBESC DE LA SINE

H O G NATURAL FOOD LTD.
24 KING DAVID ST
64954 TEL-AVIV TEL.: 265751

minimum

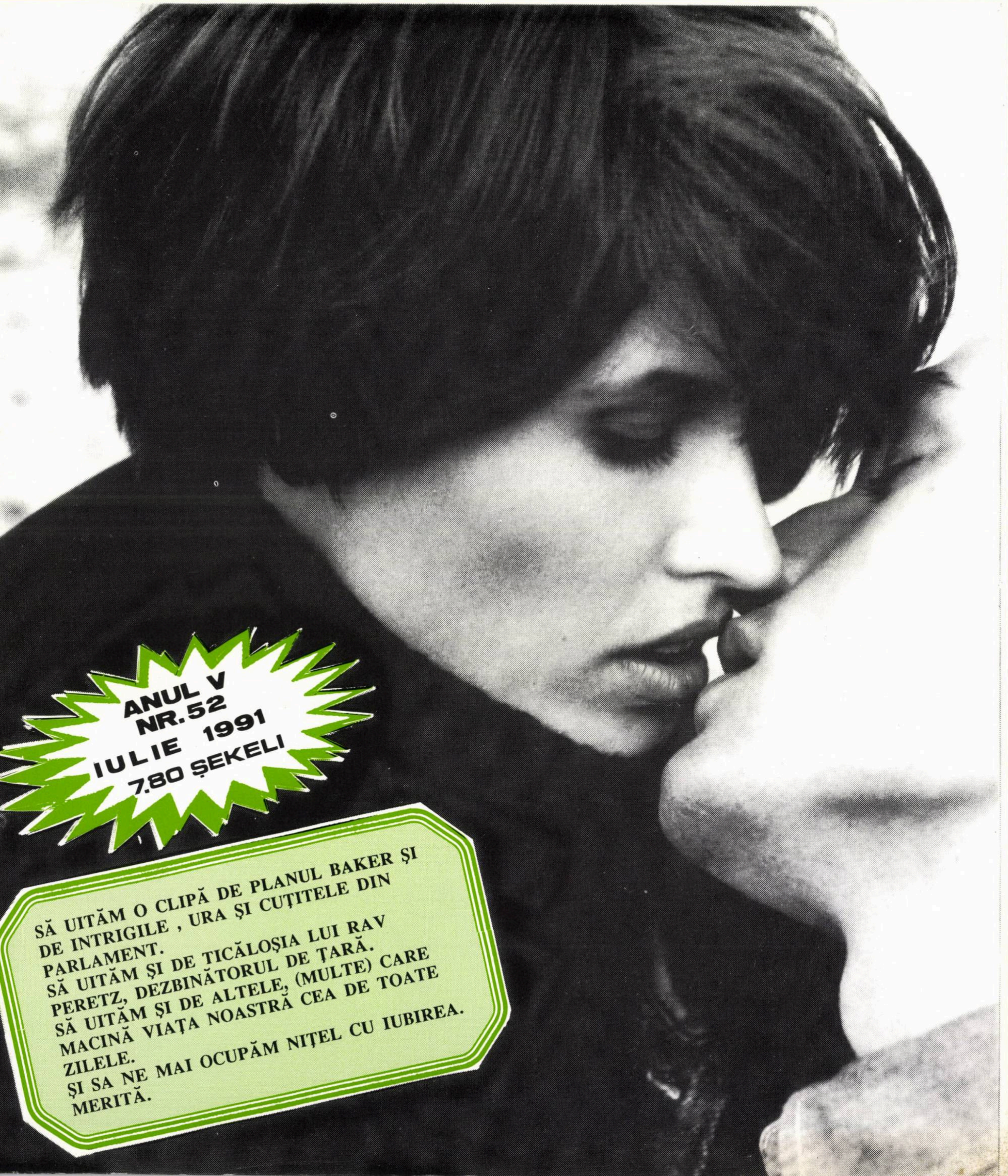

ANUL V
NR. 52
IULIE 1991
7.80 ŞEKELI

SĂ UITĂM O CLIPĂ DE PLANUL BAKER ŞI DE INTRIGILE , URA ŞI CUŢITELE DIN PARLAMENT.
SĂ UITĂM ŞI DE TICĂLOŞIA LUI RAV PERETZ, DEZBINĂTORUL DE ŢARĂ.
SĂ UITĂM ŞI DE ALTELE, (MULTE) CARE MACINĂ VIAŢA NOASTRĂ CEA DE TOATE ZILELE.
ŞI SA NE MAI OCUPĂM NIŢEL CU IUBIREA.
MERITĂ.

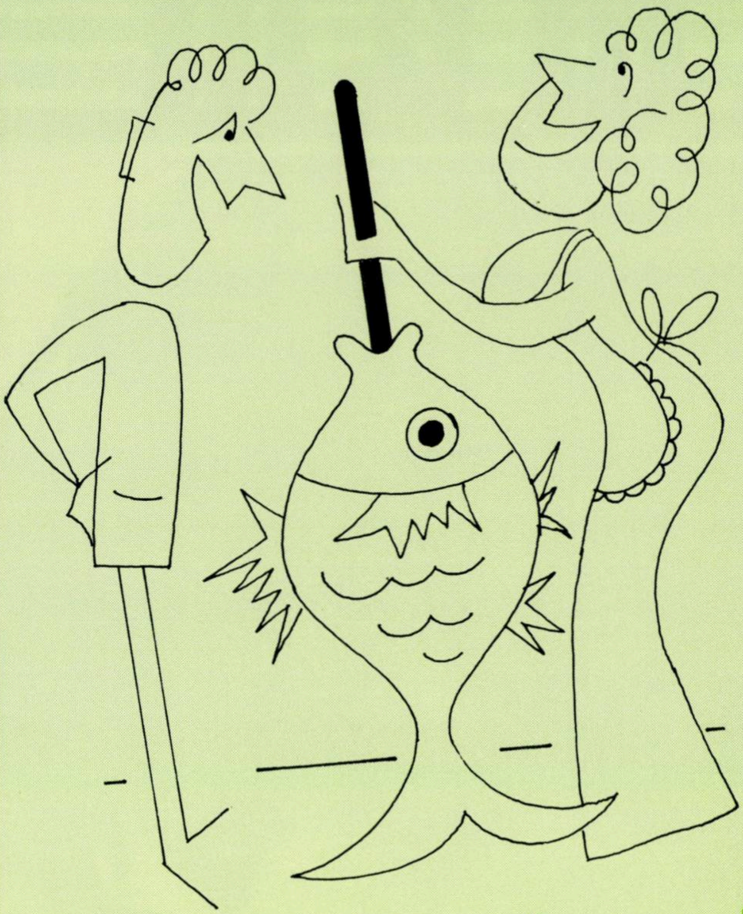

– Ce faci dragă?
– Peşte umplut...

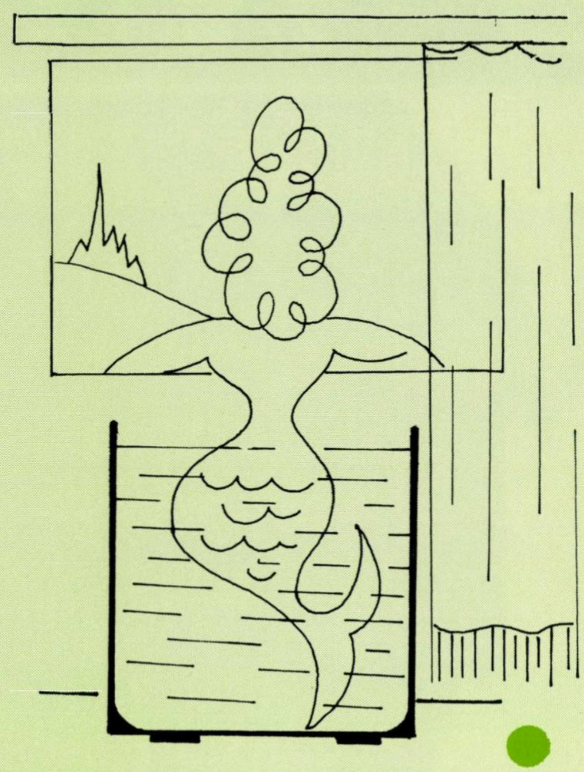

Fără cuvinte

LIVADARU

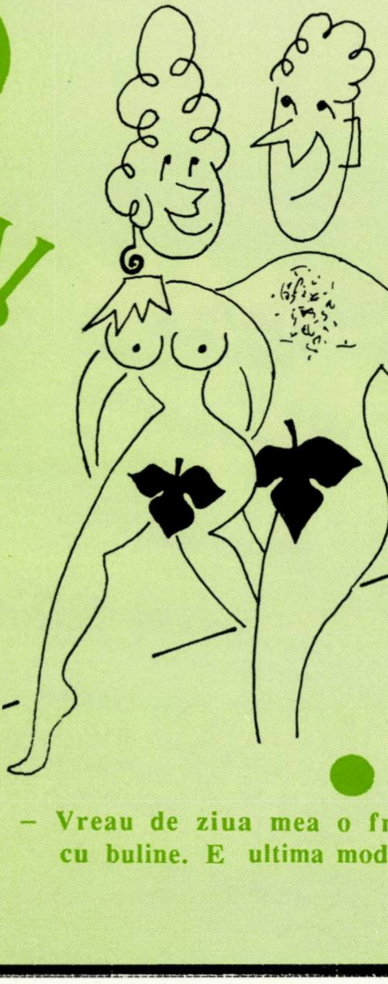

– Vreau de ziua mea o frunză cu buline. E ultima modă...

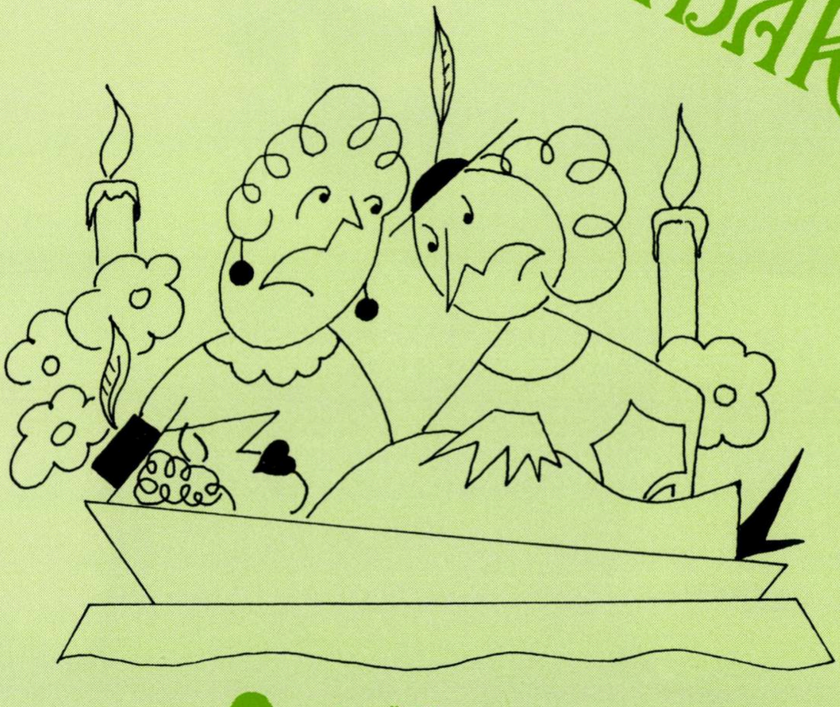

– Arată bine, tu...

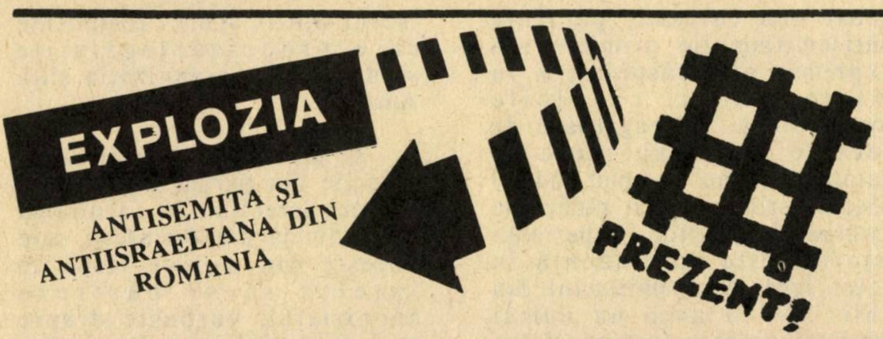

EXPLOZIA

ANTISEMITA ŞI ANTIISRAELIANA DIN ROMANIA

Explozia antisemită şi antiisraeliană din România constituie desigur *surpriza* social-psihologică a momentului. Atacuri violente, de o trivialitate à la "Porunca vremii", în presă", cuvîntări la meetinguri sindicale împotriva *veneticilor* din guvern, celebrarea criminalilor de război (între care şi Gh. Alexianu, fostul guvernator al Transnistriei), condamnaţi după 1944 dau senzaţia de ofensivă bine pusă la punct întru atingerea unor scopuri politice.

Desigur, aşa cum cititorul din Israel a avut prilejul să afle din relatările presei ebraice şi de limbă română, "vîrful de lance" al atacului îl constituie articolele publicate în săptămînalul *"Europa"*. Finanţat de cunoscutul industriaş din Italia, I.C. Drăgan, fost comandant al mişcării legionare, avînd ca director un fost activist P.C.R., d. Ilie Neacşu, *"Europa"* a găzduit, între altele, două intervenţii acum celebre ale d-lui Radu Nicolae, căpitan rangul I.: este vorba de un articol al acestuia, intitulat "Fenomenul Brucan – pînă unde" şi de o convorbire, pe două pagini cu d-na Angela Băcescu. Precizînd că prin termenul *Brucanii*, căpitanul înţelege *evreii*, dăm cîteva extrase:

Despre rolul evreilor în trecutul României:

– Ce afaceri au făcut şi ce profituri au realizat furnizorii evrei ai Armatei Române, tot în campania din 1877? Numai cunoscînd neruşinarea cu care armata a fost jefuită, şi ar fi de ajuns pentru ca orice rezervă faţă de toţi Brucanii lumii.

– Ce rol au jucat evreii arendaşi şi în primul rînd Moşe Fischer, în declanşarea răscoalei ţăranilor în 1907... Cum ne privea Fischer pe noi românii, o spunea singur: "Pe cei mici îi scuip, pe cei mari îi plătesc". Oare cîţi Brucani din zilele noastre, ocupînd scaune înalte în ierarhia românească şi cu multe legături interesate în străinătate, nu visează la zilele şi afacerile lui Fischer? Astăzi cînd din avutul şi din economia României au început să muşte tot felul de Brucani (cu numele lor real sau de împrumut, româneşti, franţuzeşti, italieneşti, englezeşti, spanioleşti şi Dumnezeu mai ştie de care), nevoia de a medita asupra celor întîmplate în 1907 devine o necesitate stringentă, imediată;

– Cîte procese pentru falsificarea băuturilor alcoolice, cărora li se adăugau substanţe grav dăunătoare sănătăţii, au fost intentate cîrciumarilor evrei din Moldova de către dr. Sumuleanu? Din nefericire, această campanie deliberată a evreimii din Moldova de a distruge biologic populaţia românească, a lăsat urme grave, uşor de constatat pînă azi.

Despre rolul evreilor în instaurarea regimului comunist

– Cine a creat bolşevismul şi cine l-a adus în România? Şi cu ce consecinţe? Cine sînt adevăraţii vinovaţi de nimicirea elitei româneşti (de români)? Inventarierea numelor şi a originii etnice a acestora, începînd cu aparatul de propagandă şi cu vîrfurile securităţii din anii '50, dă un singur răspuns: Brucanii.

Despre o nouă invazie evreiască pusă la cale de Brucani şi despre rolul Armatei în zădărnicirea acestui plan

...Circulă tot mai intens zvonul potrivit căruia, în viitorul apropiat, guvernul actual, populat cu nenumăraţi Brucani, ar intenţiona să reţină cîteva sute de mii de evrei care vor emigra din URSS, acestora urmînd să li se dea proprietăţile saşilor şi şvabilor emigraţi în Germania.

Este timpul, credem noi, ca Parlamentul României să facă precizările de rigoare cu privire la acest zvon; este timpul ca Oastea ţării însăşi să-şi spună cuvîntul la acest zvon. În ce ne priveşte, ne rugăm lui Dumnezeu ca actuala generaţie de generali şi ofiţeri din armată şi Ministerul de Interne să devină conştientă de răspunderea ce-i revine în aceste momente de grea cumpănă a istoriei noastre.

■ *Kadafi*
Desen de Gitta Sion

Poporul trebuie să facă zid în jurul armatei, pentru a împiedica o asemenea crimă, dacă ea este pusă la cale de Cahalul mondial împotriva poporului român.

Despre planurile Israelului în legătură cu România:

Pe ce bază şi-a permis ambasadorul Israelului la Bucureşti să tragă la răspundere şi să acuze de antisemitism redacţia ziarului "Contrast" din Constanţa, în urma publicării unui articol în care erau demascate afacerile dubioase ale unui evreu, cel care deţine magazinele "Ernesth"? Mai mult, i-a ameninţat că se va plînge lui Bush şi Mitterand. Oare pe ce se bazează această

30 DE ZILE

ameninţare? Ştiau Brucanii români că românii sînt străini în ţara lor?

Se crede, oare, domnul ambasador deja gauletier al Israelului în România? De ce nu, spunem noi, cu atîţia Brucani în Guvern şi în Parlament?

*

...Această tentaţie a Brucanilor de a transforma România într-un Israel... are o vechime de o sută de ani.

*

În faţa acestei ofensive a Brucanilor de pretutindeni de a ne transforma ţara într-o colonie a lor, trebuie să ne trezim.

Despre poporul frate arab şi despre războiul din Golf

Am o mare înţelegere pentru arabi care pătimesc la fel ca noi din cauza Brucanilor.

– Pe scurt, scopul urmărit a fost cît se poate de simplu. Deteriorarea relaţiilor României cu lumea arabă. Orice om înţelege că forţa trimisă de România şi nu avea alt rol decît implicarea politică a României alături de politica Brucanilor. Cu ce drept, fără consultarea poporului român, şi-a permis Guvernul României să angajeze ţara într-o politică care nu are nimic comun cu interesele vitale ale poporului român? În mai multe ocazii mi-am exprimat opinia că atîta timp cît în fruntea Guvernului Român este un străin de neam şi de ţară, şi numărul membrilor guvernului la fel, există un risc enorm ca România să fie antrenată pe un făgaş contrar intereselor sale vitale.

*

Despre locul unde ar trebui trimişi conspiratorii sionişti

Îmi exprim convingerea că a sosit timpul ca poporul român să înţeleagă marea conspiraţie sionistă la care este supus şi că în deplină cunoştinţă de cauză va înţelege cine trebuie să stea după gratii şi cine trebuie să fie liber.

✱

Aşa cum era firesc, şocaţi de natura declaraţiilor amintite, ca şi de alte manifestări de acest gen (ultima, pe linia antisemitismului primitiv, s-a exprimat prin răspîndirea în masse a ideii că ploile torenţiale şi distrugătoare de recolte din luna iunie se datorează... unui complot iudaic) observatorii au căutat rădăcinile *externe* ale erupţiei. Experienţa istorică este concludentă în acest sens. Antisemitismul din anii '30-'40 avea nu numai motivaţii interne (prejudecăţile, nevoia de a găsi un vinovat pentru toate crizele şi necazurile cotidiene, invidia, dorinţa de a pune mîna pe bunul evreului, etc.) ci şi internaţionale Garda de Fier, Partidul Naţional-Creştin al lui Cuza-Goga erau agenturi hitleriste, finanţate din Germania şi menite să apere interesele Reichului în România. Cine se află în spatele fascismului român din 1991? Anumite ţări arabe.

Două informaţii semnificative vin în sprijinul acestei teze:

1) Aşa cum scrie Romulus Căplescu în cotidianul bucureştean "Adevărul", "ne-am interesat şi am aflat că, după cît se pare, căpitanul de rangul I (r) Radu Nicolae a fost (nu de mult) în Libia. Aceeaşi Libie de unde s-a spus să au parvenit măcar o parte din misterioşii terorişti care au acţionat imediat după căderea dictatorului Ceauşescu".

Informaţia a fost confirmată, după un timp, de senatorul Gelu Voican-Voiculescu în cadrul unei interpelări de răsunet, temeinic argumentate, în Parlament.

2) Cu prilejul scandalului Berevoieşti (un sat din judeţul Argeş unde au fost îngropate, în taină cîteva zeci de saci cu documente ultra-secrete ale Securităţii de ieri, ca şi ale S.R.I. – Serviciul Român de Informaţii –) a fost descoperit şi un raport care aruncă o lumină destul de clară asupra *exploziei:* "...la Berevoieşti – scrie *România Liberă* – s-au găsit şi plicuri cu sigla S.R.I., unul adresat chiar de d. (general, n.n.) Mihail Stan, adjunctul d-lui Măgureanu (şeful S.R.I., n.n.), documente care probează legăturile securităţii cu organizaţia şiită Amal..."

O scrisoare primită la redacţie din partea tînărului V., student israelian la facultatea de medicină din Bucureşti, care doreşte din motive lesne de înţeles să-şi păstreze anonimatul, vorbeşte despre *scenariul* elaborat de alianţa fascismul românesc – Kadafi; acest scenariu pe care corespondentul nostru l-a aflat de la prietena sa, studentă dintr-o ţară arabă, ar avea următoarele componente:

– Instalarea în România a principalei baze de acţiune a lui Kadafi (prin Kadafi, înţelegîndu-se toate forţele extremismului arab, precum O.E.P., irakienii, etc.); aceasta, deoarece, în ultima vreme, datorită evenimentelor din Est, poziţiile arabe în ţări ca U.R.S.S., Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, Bulgaria, fosta R.D.G. au slăbit considerabil, ţările respective orientîndu-se spre Occident şi implicit, spre stabilirea de legături bune cu Israelul.

– Participarea la alegeri a mişcării fasciste (sub numele unui partid de ultimă oră "naţionalisto-populist") şi încercarea de a cuceri cu masiv sprijin financiar arab – puterea în stat.

– Atacarea neîncetată a Israelului, sionismului, "demascarea" oamenilor de afaceri israelieni, a ambasadei, montarea unor procese împotriva "agenţilor Mosadului" ş.a.m.d., deteriorarea treptată a relaţiilor cu Israelul şi, în cele din urmă ruperea spectaculoasă a relaţiilor diplomatice dintre Bucureşti şi Ierusalim.

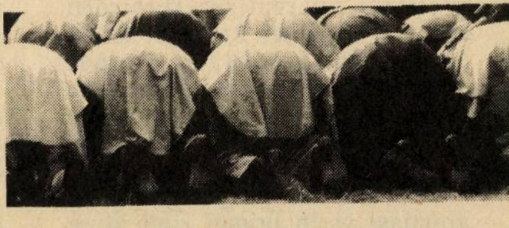

PUNCT DE VEDERE

■ ADRIAN ZAHAREANU

GRANIŢE SIGURE CU VECINI NESIGURI

Noi, evreii, sîntem un mare popor al... divergenţelor. Niciodată nu ne-am înţeles între noi şi ne-am război frăţeşte de la nivelul sinagogii pînă la înalta conducere de stat. Nu putem cădea de acord în nici o chestiune şi singura dată cînd ajungem să ne înţelegem este cum să nu ne înţelegem. Cea mai bună dovadă sînt discuţiile contradictorii în chestiunea graniţelor cu statele arabe, cînd unii zic *hăis* şi alţii *cea*, deşi este sută la sută sigur că indiferent de ce vor spune unii sau alţii, lucrurile se vor întîmpla peste voinţa lor şi după o anumită logică nu prea greu de prevăzut.

Recent, la sărbătorirea celor 80 de ani ai lui Tedy Kolek, s-a amintit părerea lui Ben Gurion, care susţinea că, în schimbul unei păci sigure, se poate renunţa la teritoriile cucerite în războiul de şase zile, cu excepţia Ierusalimului, care în nici un caz nu este un teritoriu cucerit, ci unul redobîndit, în virtutea unor drepturi inalienabile, deoarece n-a încetat nici un moment să aparţină poporului evreu. Ben Gurion era dispus să renunţe la Gaza şi Şomron, deşi ele sînt vechi teritorii iudaice, cărora numai mersul capricios al istoriei le-a deturnat destinul. Dar, dacă prin această renunţare, se evită războiul, trebuie s-o acceptăm pentru a dovedi că iubim într-adevăr pacea şi sîntem capabili să facem jertfe grele pentru ea.

Problema acestor teritorii se mai complică şi prin faptul că populaţia arabă din partea locului este de o prolificitate imbatabilă şi orice vom face nu vom reuşi niciodată s-o depăşim din punct de vedere numeric. A insista asupra posesiei lor, invocînd valori istorice, este de prisos; propaganda arabă a izbutit să deturneze adevăratul sens al istoriei. Să le socotim puncte strategice este de asemenea inutil, intr-o vreme cînd avionul, tunurile cu tragere lungă şi mai ales rachetele pot depăşi cu iuţeala fulgerului orice fel de frontiere.

Reţinerea lor, cu respectivele sacrificii, a stîrnit aprehensiuni în opinia publică mondială, pe care din păcate, n-am fost în stare s-o facem să înţeleagă ce înseamnă pentru noi frontiere sigure cu nişte vecini nesiguri. Noi n-am luptat pentru teritorii, ci pentru securitate şi dacă alte garanţii nu pot exista, fiindcă s-au dovedit totdeauna inoperante, de oricît de *sus* ar fi venit, era firesc să ne agăţăm de aceste petice de pămînt, care mult puţin, pot opri primii paşi ai inamicului. Acum va trebui să le cedăm, dacă nu totalmente, dar parţial în orice caz.

Cu toate antagonismele dintre noi, mai curînd sau mai tîrziu, vom fi obligaţi să ne unim într-o resemnare unanimă în faţa unei soluţii inevitabile. Ea va provoca multe regrete, dar să sperăm că vor fi compensate de ideea că se poate ceda totul, dar nu se poate ceda pacea. Este preferabil să ne împăcăm astăzi cu o asemenea situaţie, decît s-o acceptăm mîine sub cine ştie ce formă de presiune.

Evident că totul depinde de loialitatea partenerilor arabi, cel puţin a acelora intraţi în tratative cu noi. Dacă ei nu vor fi sinceri, noi vom fi dovedit lumii buna noastră credinţă şi intenţiile noastre sincere pentru o reglementare pacifică.

În felul acesta vom recîştiga simpatia opiniei publice mondiale, simpatie sporită datorită atitudinii din timpul războiului din Golf, simpatie acum oarecum pierdută pentru Israel. Evreimea americană, vechea noastră sprijinitoare, critică astăzi vehement ţara noastră, acuzînd-o că pune piedici în calea păcii. Bob Lipton, preşedintele Congresului Evreiesc American, a publicat recent un manifest de blamare, unde preciza: *"în acest moment, cînd şansele unor tratative de pace între Israel şi arabi sînt mai bune ca oricînd, guvernul israelian îngreunează eforturile Statelor Unite de a propulsa programul de pace"*. Henry Sigman, directorul general al Congresului Evreiesc a declarat că: *"Shamir a lezat încrederea americanilor în întregul guvern al Israelului"*. Iar rabinul Shindler, şeful mişcării reformiste din America, l-a criticat pe Sharon, declarînd: *"aşa cum l-a pus în trecut pe Beghin într-o situaţie imposibilă, Sharon îl pune acum într-o situaţie imposibilă pe Shamir"*.

E adevărat că forţa noastră militară este factorul de bază al securităţii noastre, dar avînd de partea noastră şi simpatia lumii din afară, vom fi şi mai siguri pe drepturile noastre. Trebuie să avem tăria de a "potoli" divergenţele dintre noi. În primul rînd.

În al doilea rînd, să nu uităm că, dacă vrei să treci puntea, te împaci şi cu... dracul!

Shamir a declarat că uşa tratativelor rămîne deschisă. Atunci ce nevoie a avut s-o trîntească cu atîta putere?

M. RUDICH

CÎND SECURITATEA LIPEA ETICHETA «SIONIST»

"Fenomenul Piteşti", cartea d-lui Virgil Ierunca – a cărei primă ediţie a apărut în colecţia "Limite", la Paris, în 1981 – a fost reeditată, recent, de editura bucureşteană "Humanitas".

Cum între 1975 – 1976 la "Radio Europa Liberă" au fost transmise largi fragmente din deosebit de interesanta lucrare a d-lui Ierunca, am putut afla, cu ani în urmă aşadar, despre experienţa desfăşurată în România la Penitenciarul Piteşti, între anii 1949 – 1952, – dar abia acum am avut prilejul să citesc zguduitoarele pagini consacrate unui "arhipeleag al ororii", cu adevărat cutremurătoare pagini despre torturile de neînchipuit, despre schingiuirile de la Piteşti, ca şi despre transformarea sistematică a victimei în călău, – şi dezagregarea ei psihică, prin chinuirea sălbatică a deţinuţilor de către alţi deţinuţi.

Crimele comise la penitenciarul Piteşti, între 1949 – 1952, de către banda de victime-călăi condusă de dementul, diabolicul Ţurcanu, vor putea fi judecate cum se cuvine – chiar dacă au mai fost dezbătute de vreo instanţă judiciară – şi condamnate – abia atunci, cum socoate şi dl. Virgil Ierunca, cînd pe banca acuzării se va afla marele, principalul vinovat: partidul comunist român.

*

Cartea – document de excepţie – a d-lui V. I. se bizuie pe lucrarea "Piteşti" a d-lui Dumitru Bacu şi, evident, pe unele mărturii. Aflăm, între altele, că din echipa de torţionari a lui Ţurcanu au făcut parte, în afară de legionari şi membri ai altor formaţiuni politice, – şi doi arestaţi pentru activitate sionistă: Fuchs şi Şteier (ori Steiner).

Există aci, în Israel, o Asociaţie – a sioniştilor foşti deţinuţi politici în închisorile comuniste din România. Pe lista membrilor acestei Asociaţii nu figurează nici un Fuchs şi nici un Şteier sau Steiner. De asemeni, e bine să se ştie, o secţie specială a ministerului nostru de Externe deţine lista conducătorilor şi a tuturor activiştilor sionişti care au fost deţinuţi ani de zile la Securitate sau în închisorile comuniste din România. Nici la această secţie specială a ministerului de Externe israelian nu se ştie despre vreun Fuchs, sau Şteier, ori Steiner care să fi fost arestaţi pentru activitate sionistă.

A fost o perioadă cînd Securitatea şi partidul ar fi arestat şi propriile lor umbre, fiindcă pînă şi de ele se temeau, – pretutindeni şi în oricine nevăzînd decît "duşmani ai poporului". Aşa se şi explică, de altfel, că oameni oarecari, simpli cetăţeni necăjiţi, au devenit, peste noapte, oameni politici, – de fapt deţinuţi politici. Încercînd să-şi înece amarul în cîrciumă, în cîteva pahare cu vin, şi vorbind cum nu aveau curajul cînd nu erau cherchelişi, ei se treziseră la Securitate, mirîndu-se cum de au ajuns acolo, neamintindu-şi aproape nimic din beţia datorită căreia s-au... trezit "politici".

Cine a trecut pe la Jilava în anii '50 îşi aduce aminte, desigur, de "lotul Murătură": patru, cinci puşlamale, altminteri simpatice, – hoţi de buzunare operînd prin tramvaie, prinşi într-o noapte pe cînd mîzgăleau pe garduri, cu cărbune: jos comunismul, jos partidul comunist. Vechiul lor cazier penal pălea pe lîngă cel nou: deţinuţi politici. Ridicol? Mai mult decît atît. Cine ştie pentru ce-or fi pătimit Fuchs sau Şteier? Cine ştie pentru ce năzbîtie vor fi fost "turnaţi"? Nu-i deloc exclus ca autorităţile, Securitatea, pentru ciudate calcule, numai de ele înţelese să fi lipit celor doi eticheta "sionist". Repet, însă: la ministerul nostru de Externe, ca şi la Asociaţia de aici, a sioniştilor foşti deţinuţi politici, nu se ştie de vreun Fuchs, sau Şteier sau Steiner, arestaţi spentru activitate politică.

De altfel, sînt încredinţat că orice deţinut politic dintre cei ce au întîlnit la Securitate, sau în vreuna din închisorile comuniste, deţinuţi sionişti, poate depune mărturie cu privire la demna, – ba chiar cutez a afirma, – exemplara lor comportare.

*

P. S.: Titlul corect al articolului meu din Nr. trecut este "Haverimii treanca-fleanca" şi nu *Haverii* treanca-fleanca, cum spre regretul meu a apărut.

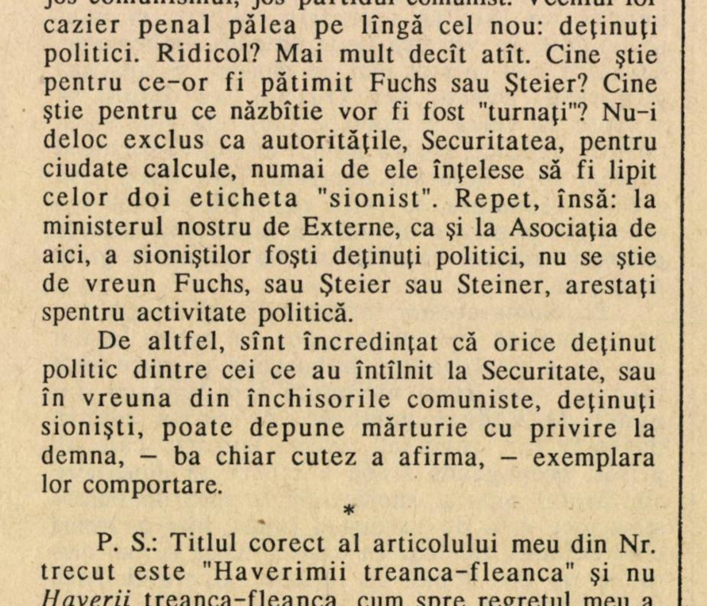

30 DE ZILE

TENDINŢE

ISRAEL (şi nu numai): Cuvintele

"Mă tem că cuvintele au o mare importanţă în ţările din Est. Iau un exemplu foarte simplu, din altă parte: sînt izbit, de pildă, de comportamentul evreilor care sosesc în Israel. Israelul e o ţară pe care o cunosc bine, am fost ziarist acolo, prezent în momentul creării Statului Israel în mai 1948. Am călătorit adeseori acolo, unde am foarte mulţi prieteni. Am scris o carte, "Le juif du ciel" (Evreul din cer), care vorbeşte despre acea epocă. Sosirea evreilor sovietici e pe cale de a răscoli, într-un mod absurd, harta politică a Israelului, pentru că ei vor vota pentru dreapta (...) pentru că nu mai pot suporta cuvîntul socialist".

(Michel Durafour, ministru al Funcţiunii Publice în guvernul francez; într-un interview acordat lui Ion Pop, la Paris, pentru "România Literară")

Ordinea nouă internaţională

Două fapte indică o schimbare (poate radicală) a modului în care marile puteri, în frunte cu Statele Unite, înţeleg să împiedice războaiele "locale": a) prezenţa continuă a forţelor americane, precum şi a *căştilor albastre* (trupe ONU) pe teritoriul Irakului, în scopul de a apăra pe kurzi de masacrele plănuite la Bagdad şi b) hotărîrea conferinţei de la Berlin a miniştrilor europeni de externe, (la care au participat şi reprezentanţii U.S.A. şi Canada) de a crea un cadru legal pentru "stingerea incendiilor" . Obiectivul fierbinte şi la zi: Iugoslavia, unde conflictele interetnice, dintre sîrbi, pe de o parte şi croaţi, sloveni ş.a. pe de altă parte, au ajuns la un punct periculos, care ar putea transforma Balcanii, din nou, ca în 1914, în faimosul "butoi de pulbere al Europei".

De reţinut că cele două fapte sus-menţionate neagă, fără jenă, tabù-ul suveranităţii naţionale absolute. Cu toate avantajele ce pot decurge din aceasta (zădărnicirea războaielor "limitate", a masacrelor) şi, fireşte, cu dezavantajele de rigoare...!

In acest număr :

● *Al. Şafran:* Memorii. Un nou capitol din amintirile celui care a îndrumat, spiritual, obştea evreiască din România în timpul războiului. A îndrumat-o şi s-a străduit din toate puterile să salveze *tribul* nostru de la pieire.

CU Capul de PERETZ

În spaţiul acesta am vrut să publicăm o fotografie a lui Rav I. Peretz, din Shas, ministrul Absorbţiei, care a uluit ţara nu de mult prin atacurile sale pline de ură şi violenţă la adresa kibuţurilor (unde s-au format, majoritatea comandanţilor militari israelieni, piloţilor, echipelor de comando şi sacrificiu), a albilor (ashkenazim) şi a laicilor în general.

...Dar, gîndindu-ne la sensibilitatea cititorilor noştri, am preferat să dăm în loc o imagine mai puţin deprimantă.

minimum

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr.13
64373 - Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel.: 227269; Fax.: 5440443

Director
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch - 30 şekeli
Carnet: 10 cuvinte - 14 şekeli
Abonamente Israel
6 luni (6 numere): 45 şekeli
1 an (12 numere): 90 şekeli

Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere):
Europa - 70 dolari; U.S.A., Canada - 80 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelendă - 95 dolari; Insulele Fidji - 150 dolari
Expediţia cu avionul.

Prezentare grafică şi
fotoreportaj
Dan Pasăre
Culegere computerizată
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: ATLAS

Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM-PUBLISHERS
LTD.

TENDINȚE

30 DE ZILE

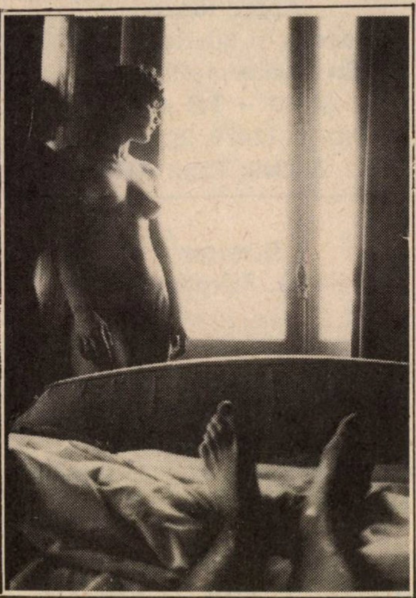

Duduia de lîngă fereastră

...ne atrage atenția că picioarele din pat nu aparțin lui rav Peretz, ci unui bărbat bine crescut.

(Foto: Yves Trémorin)

*

În spațiul acesta, am vrut să publicăm o fotografie a lui rav Peretz.

...Dar, gîndindu-ne la sensibilitatea cititorilor noștri – am preferat să punem o imagine mai puțin stupidă.

Curea. Dacă părinții l-ar fi bătut, la vreme, pe micul Itzhak Peretz cu un asemenea obiect, la popo, cu sete, actualul rav din Shas și ministru al absorbției ar fi crescut cu totul altfel, devenind un om politicos, la locul lui și respectuos față de cei ce-și dau sîngele pe front.

*

În spațiul acesta, am vrut să publicăm o fotografie a lui rav Peretz.

...Dar, gîndindu-ne la sensibilitatea cititorilor noștri – am preferat să punem o imagine mai puțin lugubră.

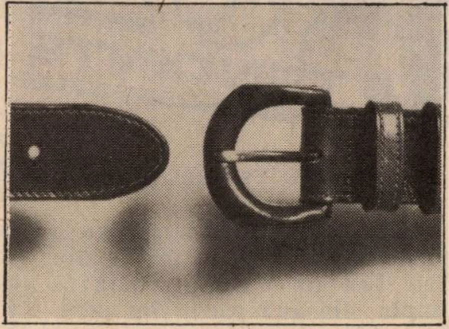

Numai pentru cei cu nervii tari

Dacă întoarceți pagina veți da peste rav Peretz; vă rugăm să aveți grijă ca imaginea aceasta, greu de privit, să nu cadă în mîinile celor suferinzi de inimă, alergicilor sau copiilor sub 17 ani.

În caz că plecați la lucru și lăsați revista acasă, într-un loc unde poate fi găsită de oricine, este de dorit să decupați fotografia cu foarfeca, urmărind semnele, și să o distrugeți.

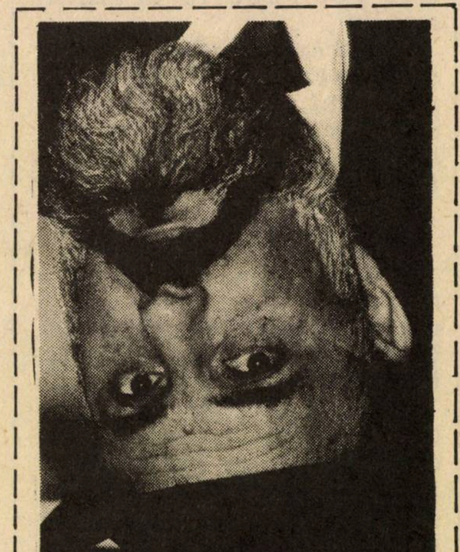

*

Aflăm dintr-o sursă superioară că între cunoscuta vedetă a fotbalului românesc Puiu Peretz, directorul *Agenției de Sport* din Tel Aviv și rav I. Peretz nu există nici o legătură de rudenie.

30 DE ZILE

ADAR DARIAN

Colaboratorul nostru, Adar Darian nu este numai unul din marii caricaturişti ai presei ebraice (Maariv şi altele... şi altele). El este şi un condeier cu idei.

Dar cu idei incomode. Astfel, în urmă cu vreo cîţiva ani, el a scris un articol despre democraţia israeliană, l-a predat unui mare ziar ebraic, dar, tresărind la citirea textului, redactorul-şef l-a refuzat.

Şi nu întîmplător, tovarăşi...

AVEM NEVOIE DE DEMOCRAŢIE? SAU DE ALTCEVA? MĂ ÎNTREB. CU VOIA DUMNEAVOASTRĂ

Acum cîteva zile, răsfoind printre hîrtiile mele, am dat de textul unui foileton pe care l-am scris în urmă cu cîţiva ani şi pe care l-am prezentat unui ziar ivrit (foarte cunoscut dar nu-i dau numele). După cîteva zile de aşteptare, redactorul-şef mi-a scris o scrisorică în care după ce îmi mulţumeşte pentru foileton, se scuză că "deocamdată nu e momentul" să-l publice dar că-l va publica – poate – ulterior. Bineînţeles că nu a apărut niciodată. Acum, după ce l-am recitit, m-am gîndit că poate ar fi interesant să-l traduc în româneşte şi să-l propun redacţiei "Minimum"

Înainte de a trece la textul propriu-zis, ţin să fac o precizare. La cele scrise acum cîţiva ani (şi veţi afla la sfîrşit cînd l-am scris – pentru că în cazul de faţă data este foarte importantă!) nu am nimic de adăugat şi cred că tot ce conţine acest foileton reprezintă cît se poate de fidel şi de sincer punctul meu de vedere în legătură cu situaţia politică din ţara noastră. După aproape 30 de ani în Israel şi luînd în consideraţie că vin dintr-o ţară în care generaţia mea a avut parte de aproape toate regimurile politice existente în secolul XX (regalitate, fascism, puţină democraţie, comunism) pot deci să apreciez cu destulă obiectivitate o anume realitate politico-socială; în speţă, realitatea din Israel.

Şi acum să trecem la textul foiletonului:

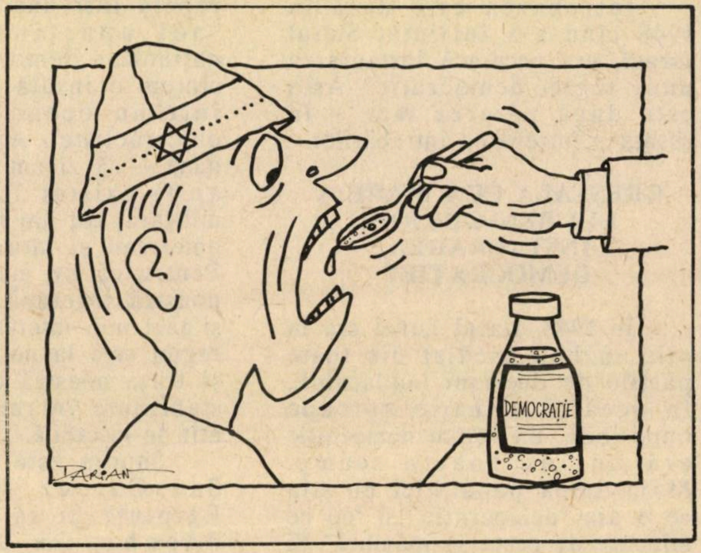

În orice film western care se respectă există o scenă clasică: un indian piele-roşie, călare pe cal, la un moment dat se opreşte, coboară de pe cal, îngenunchiază, pleacă urechea în ţărînă şi ascultă vibraţia solului ca să-şi dea seama dacă din depărtări se aud copitele cailor duşmanilor care se apropie de tribul lui. Această vibraţie însemna pentru el apropierea unui pericol iminent. Nu ştiu de ce, dar în ultimul timp, această scenă care mi-a rămas intipărită încă din copilărie, îmi revine în minte mereu şi mereu.

Statul Israel se găseşte acum într-una din situaţiile cele mai grave din scurta lui istorie. Cu toţii simţim asta, vorbim despre asta, criticăm cît putem, cînd putem şi unde putem că "aşa nu se mai poate" – dar exact ca în anecdota cunoscută despre timpul probabil – nimeni nu face nimic în privinţa asta.

CE VESEL ARDE GRĂTARUL CU MANGAL!

În aparenţă totul pare normal, aproape idilic. Videoul stă semeţ în fiecare salon (uneori, chiar două aparate!), Subaru-ul e parcat lîngă casă (uneori, chiar două maşini!), grătarul cu mangal arde vesel sîmbătă în parcuri, trîmbiţînd fumul mirositor şi îmbietor în depărtări şi principalul e că Macabi Tel Aviv a mai cîştigat un campionat la basket. Toate-s bune şi frumoase dar, este şi un dar. Ce e cu arabii, cu teritoriile, cu aliaua, cu şomajul, cu bătrînii, cu bolnavii, cu învăţămîntul? Şi ce se întîmplă cu accidentele de circulaţie? Şi ce e cu pacea mult visată? Cine se ocupă de toate astea? Guvernul? Poate opoziţia?

Sincer vorbind, cu mîna pe inimă, vedeţi într-adevăr pe cineva dintre toţi cei ce hotărăsc soarta noastră, că este în stare şi chiar interesat să ia taurul de coarne şi să se măsoare cu probleme atît de arzătoare?

Să facem un mic efort mintal şi să trecem în revistă toate personajele politice pe care le vedem zi şi noapte în ziare sau la televiziune.

Vă dau cinci minute, zece minute, cît vreţi? Aţi găsit pe cineva? Ăsta? Nu face doi bani. Ăla? Ma pitom! Şi ăsta? N-am încredere în el! Ce să mai spun de celălalt? Un impotent! dar, totuşi, poate ăla? Ce vorbeşti? O să-l mănînce de viu!

Rădăcina răului, după

părerea mea trebuie căutată pe timpul cînd statul nostru era încă în faşă. Să ne aducem aminte că dintre toate statele care s-au creat după cel de-al doilea război mondial, numai în două state s-a instaurat un regim democratic de tip occidental: Israel şi India. Despre "democraţia" indiană nu e cazul să lungim discuţia. Ceea ce ne interesează şi trebuie, sîntem obligaţi să vorbim, este democraţia israeliană.

Întrebarea este dacă în 1948 cînd s-a înfiinţat Statul Israel, era necesară instaurarea unui regim democratic? Asta este după părerea mea – în esenţă – întrebarea întrebărilor.

GREŞEALA CEA MARE A LUI BEN-GURION: INSTAURAREA DEMOCRAŢIEI

În 1948, statul Israel era în plin război, asediat din toate părţile de duşmani implacabili. În această situaţie aproape imposibilă, un regim democratic era un lux foarte scump. Majoritatea populaţiei nu ştia ce e aia "democraţie" şi "cu ce mîncare de peşte se mănîncă". Şi deci neexistînd o tradiţie democratică, cum se putea asigura peste noapte un regim democratic creat peste noapte pentru oameni care în viaţa lor nu cunoscuseră aşa ceva? Sau că veneau din Răsăritul Europei, patria pogromurilor şi a persecuţiilor sau că veneau din ţările afro-asiatice unde domneau feudalismul şi sclavajul, de unde să ştie ei ce înseamnă o adevărată democraţie? Chiar mica aşezare de evrei din Palestina mandatară nu a gustat din fructul democraţiei britanice.

După părerea mea, marea greşeală a lui Ben-Gurion a fost că a instaurat democraţia într-un timp nepotrivit, într-un loc nepotrivit şi pentru nişte oameni nepotriviţi!

Hai să ne imaginăm ce s-ar fi putut întîmpla dacă Ben-Gurion ar fi hotărît altfel, de exemplu, un regim prezidenţial "tare", cu prerogative absolute, cu un guvern de tehnocraţi (apolitici!) şi militari care să asigure bunul mers al Ţării în situaţia de atunci (război, blocadă, lipsuri). Democraţia – mai tîrziu!

Asta a fost situaţia în toate statele nou create care au apărut ca ciupercile după război.

Şi ce s-a întîmplat la noi?

Din cauză că n-a existat o tradiţie democratică, anarhia a luat locul democraţiei. Degeaba politicienii noştri flutură sus şi tare stindardul democraţiei şi repetă într-una papagaliceşte: "noi aparţinem familiei naţiunilor democrate" sau "noi sîntem o insulă de democraţie într-un ocean de regimuri obscurantiste". Adevărul este că dacă – să zicem prin absurd – ar fi existat la noi o juntă militară, tot am fi avut ajutorul american şi moral şi material. Pentru că pe marea şi singura noastră prietenă de peste mări şi ţări n-o interesează ce fel de regim este la noi, ci capacitatea şi forţa noastră de a asigura o stabilitate în regiunea noastră atît de instabilă.

Saudia este o democraţie? Sau Coreea de Sud? Dar Egiptul? Şi să nu le fie de deochi, în fiecare an contribuabilul american susţine cu bani grei toate aceste state şi încă multe altele unde "democraţie" e un cuvînt foarte periculos.

FRAŢILOR, OPRIŢI SUBARU-UL!

Şi-am auzit ca vreun membru al Congresului American să protesteze împotriva ajutorului acordat unor state care se încadrează în politica mondială a Statelor Unite? Aşa că toate argumentele că americanii ne ajută pentru că sîntem o democraţie de tip occidental, cu partide, Parlament şi cu un Preşedinte (fără autoritate) – sînt pur şi simplu praf în ochi.

Ce să mai vorbim de sondajele de opinie publică? Procentul celor care contestă avantajele democraţiei (partide, presă liberă, drepturile omului) creşte din ce în ce mai mult. Tot mai mulţi cetăţeni privesc Knessetul ca o caricatură proastă, partidele politice ca un circ, iar politicienii ca nişte paiaţe. Iar tot mai multe glasuri cer "un om tare" cu o "mînă forte" care să facă ordine şi care ne va salva – ca un Messia – de toate necazurile.

Deci procesul politic de la noi a fost exact invers. În timp ce toate tinerele state care au răsărit după război şi care au început cu regimuri nedemocratice, merg încet-încet pe calea democratizării (alegeri libere, de exemplu) iar toate popoarele aşa-zis "primitive" sînt pur şi simplu însetate de democraţie şi sînt gata să urce pe baricade pentru această cauză nobilă, la noi, în schimb, oamenii s-au săturat de democraţie pînă peste cap, s-au săturat de-o democraţie pe care au primit-o – fără voia lor – pe o tavă de argint şi nu ştiu cum să se descurce cu ea.

Toate acestea trezesc îngrijorare. Cred că a venit timpul să ne gîndim cu seriozitate ce avem de gînd să facem şi încotro vrem să mergem. Timpul nu lucrează în favoarea noastră. Şi atunci, dragi prieteni, opriţi puţin Subaru-ul, coborîţi din el, aplecaţi-vă, vă rog, spre asfaltul şoselei, puneţi urechea jos şi ascultaţi cu atenţie tropăitul cailor care se apropie.

P. S. Aceste rînduri le-am scris în iunie 1987, 6 luni înainte de începerea Intifadei.

NR. 50

În clipa cînd trimitem revista la tipar, primim de la romancierul Edgar Reichman, din Paris, cronicar literar al ziarului "Le Monde", un mesaj de salut pentru Nr. 50, mesaj care – deşi în chip de telegramă – a făcut mai bine de două luni de zile pînă să ajungă din Europa în Orientul Mijlociu.

"Vă îmbrăţişez. Stop. Vă iubesc. Stop. Vă admir. Stop.

Edgar Reichman

Ele se apără cu exemple din Biblie. Nu acceptă să li se spună prostituate. Ele detestă ipocrizia societăţii şi se consideră

ÎNSOŢITOARELE BĂRBAŢILOR SINGURATICI

Denumirea "fete însoţitoare" este considerată de mulţi un eufemism. Ei zic că de fapt este vorba de prostituate. Doar atît: prostituate de lux, avînd în vedere tariful cam piperat. Patronii "birourilor" la care se pot comanda "fete însoţitoare" nu acceptă această caracterizare. Ei susţin că nu e vorba de prostituţie deoarece serviciile comandate nu presupun în mod obligatoriu şi sex. Cu alte cuvinte, cineva poate comanda pentru o seară o fată, să iasă cu ea la o recepţie sau la un restaurant şi apoi să se ducă acasă sau la hotel şi să se culce singur. Probabil că e adevărat. Nu-i de conceput că fetele îşi obligă clienţii să se culce cu ele. Doar trăim într-o ţară liberă, nu-i aşa? Cel mult, fetele pot fi rugate să se culce alături de clienţi, dar atunci ei vor trebui să plătească un supliment de tarif. Normal!

Patronii acestor "birouri" se apără şi se justifică cu diferite argumente: cu Biblia (care ne asigură că şi pe vremea strămoşilor erau "fete însoţitoare") cu drepturile omului, cu exemple de oameni celebri care în perioadele de singurătate şi tristeţe nu s-au refugiat în mariaj, ci în anturajul unor amante fie ele şi tarifate.

Şi mai au un argument aceşti patroni: ei contribuie la... absorbţia emigrantelor!

Aici lucrurile se complică puţin. Dacă ar fi vorba de emigrante care şi în ţările lor de origine ar fi practicat această profesie, poate că nimeni nu ar avea nimic de spus. Poate... Se pare însă că e vorba de multe tinere care nu s-au putut aranja, nu au găsit de lucru în alte domenii şi fiindcă sînt disperate sau numai ahtiate după lux şi bani, au acceptat să se "recalifice". Iar patronii respectivi le exploatează şi profită de ele.

"Nu am prejudecăţi. Găsesc că fac o muncă foarte interesantă"

Maya Iosipov e de 6 ani în ţară, venită din Chişinău. Are 23 de ani şi este mai mult picantă, decît "o frumuseţe". Nu are nici o profesiune. A vrut să fie profesoară de engleză, dar nu a reuşit să intre la facultate. I s-au propus mai multe servicii şi cursuri de calificare, dar pînă să se decidă a văzut în ziar anunţul unui "birou" care căuta candidate pentru funcţia de "însoţitoare".

– Adevărul e că nu mi-am dat seama despre ce este vorba, povesteşte ea. Mi-am închipuit că se caută însoţitoare pentru bătrîni bolnavi sau aşa ceva. Pe urmă, cînd proprietarul biroului a început să vorbească, am înţeles repede.

– Ai înţeles că e vorba de prostituţie?

– Am înţeles că în unele cazuri va trebui să mă şi culc cu clienţii. Să le acord servicii sexuale, cum se zice.

– Nu te-ai îngrozit?

– Sincer vorbind, am avut o tresărire. Dar eu nu am prejudecăţi şi am fost foarte atentă la ceea ce mi se spunea că trebuie să fac. Ei bine, pot să spun că mi-a surîs.

– Ce? Ce anume ţi-a surîs?

– Să vedeţi... Fete din astea, însoţitoare, nu comandă decît bărbaţii cu stare, din categoriile înalte ale societăţii. Or, acesta e genul de bărbaţi care mi-a plăcut întotdeauna, şi acolo, în Uniunea Sovietică. Să nu credeţi că acolo toţi sînt proletari. Sînt şi acolo oameni bogaţi – şi nu numai de cînd cu Perestroika. Totdeauna au fost. Se înţelege că nu pot să divulg nume de bărbaţi la care am fost trimisă de birou, dar au fost directori mari de ministere şi societăţi, fabricanţi, ambasadori şi diplomaţi străini. Pentru mine e o experienţă interesantă, cu ei pătrund în cercuri simandicoase, merg la restaurante scumpe, unul m-a luat cu el într-un voiaj în Cipru.

Foto: Hedy Löffler

"Familia mea consideră că am decăzut"

Mai puţin "fericită", dar tot atît de fermă ca şi Maya Iosipov, este Ana K. dintr-o comună de lîngă Sighişoara, venită în Israel pe baza unei căsătorii fictive cu un şofer evreu care a şi părăsit-o, conform înţelegerii dintre ei. Nici Ana K. nu este "o frumuseţe", dar îl are pe "vino-ncoa" şi a învăţat să se îmbrace într-un mod atrăgător. A lucrat un timp ca chelneriţă într-un restaurant select şi acolo a fost racolată de patronul unui birou de însoţitoare.

30 DE NOPTI

Ea recunoaşte: au tentat-o banii. Cîştiga puţin ca chelneriţă şi i s-a oferit mai mult decît dublu. Dar apoi i-a şi plăcut.

– Am ajuns să fiu o clientă de vază chiar în restaurantul unde am trudit, spune ea cu mîndria unei fete sărace care s-ar fi măritat cu un tînăr lord. Am început să trimit bani acasă, la ai mei. Ei au aflat de unde provin banii şi i-au refuzat la un moment dat crezînd că am decăzut şi îi fac de rîs. N-am ce face, nu pot să-i schimb, sînt oameni de modă veche. Mi-e doar frică să nu mă îmbolnăvesc. Mi-e frică de AIDS, cum se spune aici, adică de SIDA cum se spune la noi în România. Dacă scap, poate că într-o bună zi găsesc pe cineva cu care să mă mărit şi gata.

"Tînăr însoţitor". Există şi aşa ceva!

A apărut şi într-un program de televiziune. Deby R., tip de atlet care ar fi avut oricum succes la femei.

– Dar nu toate plătesc, spune el. Şi eu nu sînt dispus să petrec cu orice femeie care mă place.

A fost întrebat dacă nu se consideră cocotă masculină. A răspuns furios:

– Cocotă masculină poate fi un soţ care e întreţinut de nevastă. Aşa cred eu. Eu cunosc bărbaţi care nu-şi suferă nevestele, dar nu divorţează fiindcă ele cîştigă bine. Pe aceştia cum îi caracterizaţi? Mie îmi plac oricum femeile coapte, de 50 de ani şi chiar mai mult. Înainte de a fi însoţitor am şi avut o aventură cu soţia unui prieten al tatălui meu, care era bunică. Cred că era trecută cu mult de 50. Era o femeie excepţională, m-am simţit extraordinar în compania ei. Pe de altă parte, asemenea femei trag spre tineri ca mine, care le satisfac nu numai din punct de vedere sexual. Aşa e natura umană, n-o s-o schimbăm noi. Sînt multe femei care nu au cu cine să iasă în lume. Ce este rău în faptul că ele au posibilitatea de a forma un număr de telefon şi de a obţine compania unui tînăr pentru o seară? Ar fi mai normal ca ele să umble singure pe străzi, aşteptînd ca vreun tînăr să le acosteze?

– Vrei să insinuezi că dumneata faci un act de caritate socială?

– Şi asta se poate spune. O căsătorie din convenienţă este oare mai morală? Un psiholog care ascultă ore întregi mărturisirile unei femei şi primeşte bani pentru acest lucru, nu este blamat. De ce aş fi blamat eu care fac, în fond, acelaşi lucru: ajut femeile să iasă din singurătate.

– Cum poţi să te culci cu femei pe care nu le iubeşti?

– Mă întrebaţi serios? se miră Deby R.

– Foarte serios.

– Sînt uimit. Nu ştiţi oare că milioane de bărbaţi se culcă cu femei pentru care nu au cel mai slab sentiment, ba chiar se însoară cu ele?

"Să-mi spuneţi mersi că sînt discret!"

Dani H., patronul unui birou de tineri şi tinere însoţitoare, afirmă că în ultimul timp nu poate angaja atît de mulţi tineri cîţi se oferă să facă această "muncă".

– Ei nu se mai impresionează de cuvîntul prostituţie. Nici nu e nevoie să-i convingem noi că asta nu este prostituţie. Ei văd singuri ce se petrece în diferite medii şi le repugnă ipocrizia societăţii noastre.

– La ce vă referiţi?

– O, ar trebui să mi se mulţumească pentru faptul că sînt discret, spune Dani H. Numele clienţilor noştri sînt secrete şi nu le voi dezvălui. Dar, credeţi-mă, aţi rămîne uimiţi dacă v-aş spune cine apelează la serviciile noastre. Profesori universitari, ba şi profesoare universitare.

Intelectuali care oricînd ar fi gata să scrie şi să conferenţieze despre principiile moralei. Destul de mulţi religioşi. Nu mai vorbesc de funcţionari superiori, de diplomaţi străini şi chiar de-ai noştri, oameni de afaceri etc. etc. Desigur, dacă ar exista la noi case de toleranţă, asemenea oameni n-ar îndrăzni să le frecventeze. Dar, apelînd la noi, ei sînt siguri de discreţie şi de faptul că îşi rezolvă problemele sufleteşti şi uneori şi cele sexuale.

M. RAF.

HERMAN LEIBOVICI

TRAVEL EXPERT

Fost coproprietar şi director al Agenţiei "All Meridian Tours", anunţă că nu mai are nici o legătură cu această agenţie. În prezent, stă la dispoziţia celor interesaţi pentru servicii turistice la:

AGENŢIA DE VOIAJ

PROPER TRAVEL LTD., TEL AVIV,
Rehov BEN YEHUDA Nr. 56, Telefon 03-297477

Voiajuri în toată lumea ● Bilete de avion ● Închirieri auto
Aranjamente odihnă şi tratament ● Excursii organizate, etc.
Rezervări zbor, hotel şi apartamente în diferite ţări europene

PENTRU ROMÂNIA,
PREŢURI CONVENABILE ÎN ACEST SEZON

30 DE ZILE

Sîntem cretini în materie de propagandă?
Aşa s-ar zice.
Şi totuşi..., ceva-ceva (f. puţin), ne-arată că...

VICTOR BÎRLĂDEANU

AM VIZITAT PENTRU DUMNEAVOASTRĂ... "ENIGMATICUL" CENTRU PEDAGOGIC DE LA KIRIAT MORIAH

În sfîrşit! În sfîrşit! Ani de zile – sau, poate, chiar, decenii – m-am tot întrebat: "Cum se face că Israelul – şi, de ce nu?, evreimea mondială contemporană – în care se găsesc atîtea creiere lucide, nu se trezesc la realitate şi nu izbutesc să vadă că, în conflictele Israelului cu vecinii (cu "verii duşmani"), cîştigă pe cîmpul de luptă, dar pierd un "război" esenţial, cel ce se desfăşoară pe terenul de bătălie al ideilor, imaginilor, reprezentărilor, într-un cuvînt războiul psihologic, dus fără milă şi scrupule (şi cu enorme cheltuieli materiale), pe toate căile posibile, de către vrăşmaşii lor ireconciliabili? Cum s-ar fi ajuns altfel la imaginea acelui Israel dur, agresiv, necruţător, militarizat pînă-n dinţi, sacrificînd cu sînge rece vieţi arabe, imagine care e insinuată (uneori deschis propagată), în întreaga mass-media mondială (şi se caută a fi strecurată şi în unele forme şi mijloace româneşti de formare a opiniei publice!)!?! De ce nu se dă riposta cuvenită – nu isterică, nu zgîndărită şi zgîndăritoare, ci temeinic argumentată şi inteligent formulată – unor aberaţii (adesea grosolane), fabricate cu grijă în laboratoare-şcoală bine dotate şi perfid manevrate?!?

Acum pot spune cu mîna pe inimă şi cu nemăsurată satisfacţie: ei bine, a început – mai bine mai tîrziu, decît niciodată! – să se creeze şi aici, în Israel, un mare laborator-şcoală, excelent echipat pentru studierea ştiinţifică şi decodarea grijulie a formelor şi mijloacelor de propagandă ticăloasă, pentru deprinderea unor metode de sistematică "decorticare" a extrem de rafinatelor "formule" de intoxicare în masă utilizate de adversar şi, mai ales, pentru învăţarea – trebuie spus fără falsă pudoare că aşa ceva trebuie sistematic studiat şi cu pasiune învăţat! – celor mai convingătoare stiluri de ripostă, celor mai edificatoare tipuri de a da răspunsuri corecte şi fără drept de apel la orice întrebări aparent, numai aparent, "încuietoare". L-am vizitat în cursul unui recent colocviu- seminar al conducătorilor de asociaţii de prietenie cu Israelul din ţări francofone (România fiind şi ea inclusă în această zonă lingvistică), admirabil pus la punct de Dov Puder şi Sara Fleiderman, responsabili ai Direcţiei relaţiilor externe din Organizaţia Sionistă Mondială. Cu sprijinul lor, deci, am vizitat enigmaticul "centru pedagogic" din Kiriat Moriah, un cartier al Ierusalimului, cu o atmosferă liniştită, propice studiului, meditaţiei, elaborării.

Ne-a fost dat să-i cunoaştem, cu acest prilej, pe doi dintre entuziaştii animatori ai centrului, profesorii *Haim Atzes* şi *Dani Charbit*.

Un exemplu dintre multe altele prin care simpaticii şi pricepuţii noştri interlocutori ne-au arătat cum se montează şi se demontează şurubăria complexă a propagandei anti-israeliene. Vezi pe micul – sau marele – ecran un bătrîn arab cu chipul tăbăcit de furtuna anilor, cu ochii plini de toată înţelepciunea Orientului, coborînd demn şi calm scările unei ulicioare tipice din această parte a lumii. Parcă însăşi nobleţea visărilor celeste coboară în acele clipe printre simplii muritori! În clipele următoare, printr-un efect simplu (dar eficient!) de montaj, în cadru apare un solid, impunător vehicul israelian, cu soldaţi tineri, viguroşi, arşi de soare. Încetul cu încetul, invadează tot ecranul, strivindu-l parcă (deşi acest fapt nu e evident, ci numai sugerat!) pe bătrînul, blajinul, nobilul arab. Iată, deci, ce înseamnă civilizaţia israeliană, fără raţiune şi, mai ales, fără inimă, pe acest teritoriu unde singurii "cu inimă" sînt... "curajoşii" ucigaşi din umbră ai femeilor israeliene?!?

Există şi o *forţă a argumentelor logice*, raţionale, care, dacă sînt abil folosite, pot descuraja lipsa de logică, şubrezenia, uneori de-a dreptul absurditatea "argumentaţiei" adverse. Profesorul Haim Atzes a ilustrat cum nu se poate mai grăitor acest *război al argumentelor* prin "problema refugiaţilor". Se ştie cîtă compasiune – şi cîte milioane de dolari din partea ONU şi a diverselor organizaţii de binefacere – a izbutit să stoarcă exploatarea îndemînatecă a acestei autentice diversiuni. Ei bine, ne-a demonstrat profesorul, să lăsăm cifrele să vorbească. În anii 1948–'50 s-au refugiat de pe teritoriul actualului Israel circa 400-450.000 de arabi (deveniți ulterior, printr-o mișcare de baghetă magică, palestinieni!), care s-au risipit în țările arabe vecine, adică în mijlocul unei mase compacte (pe atunci) de 100 milioane de conaționali și coreligionari. În același timp, circa 800.000 de evrei au fost dezrădăcinați, prin inimaginabile persecuții și chiar prin teroare, din țările arabe, dintre care ceva mai mult de 600.000 au sosit în Israel. Aici o obște care număra pe vremea aceea doar 7-800.000 de evrei, veniți din toate colțurile lumii, a reușit să-i integreze organic, ei devenind o parte activă a societății israeliene, în vreme ce țările arabe (ajunse între timp la 150 milioane de locuitori) nu i-au integrat de fel pe "frații" lor, ba dimpotrivă, au declanșat nu o dată sîngeroase represiuni împotriva lor. De ce? De ce s-a menținut nevindecată "rana" problemei palestiniene, în vreme ce și în alte țări au avut loc, la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, schimburi de populație (sau chiar, pur și simplu transferări ale unor întregi populații) care au părut – și în unele cazuri, mai par și astăzi – absolut normale?!? Cehoslovacia, bunăoară, "s-a salvat" de aproape un milion de nemți sudeți, ca să nu mai amintim Polonia care a izgonit fără scrupule sute și sute de mii de familii sileziene. Ce să mai zicem de Uniunea Sovietică ale cărei procedee au fost și mai radicale: spre sfîrșitul războiului și după război au fost deportați aproape un milion de tătari de pe Volga, ca "pedeapsă" pentru un așa-numit "colaboraționism colectiv" cu ocupanții naziști, și sute de mii de coreeni de la granița cu Manciuria de atunci, într-un, chipurile, "exil intern" (și moldovenii de peste Prut – mii de familii – au avut parte de o soartă asemănătoare!?) De ce atunci, numai în zona aceasta fierbinte ceea ce a fost, în fond, un schimb de populații – firește, de loc simplu, cu toate dramele pe care le-a implicat – a fost transformat, timp de decenii, într-o gravă problemă internațională, într-un nod veninos de conflicte, adesea duse pînă la războaie sîngeroase?

Neîndoielnic, "centrul pedagogic" din cartierul ierusalmitean *Moriah* este o instituție de contra-propagandă. Dar a cărei activitate curată, fără ascunzișuri, fără șiretlicuri, e inspirată și însuflețită, de pasiunea simplă – și sfîntă – pentru adevărul cel mai adevărat!

PRODUSE DIN CARNE
Dany Cohen
- Salamuri și afumături din producție proprie
- Pescărie
- Legume congelate
- Salate
- Conserve la preț de cost

En gros și en detail
Primim comenzi pentru recepții și orice evenimente plăcute
STRICT CAȘER
RISHON LE ZION
– NOUA ZONĂ INDUSTRIALĂ –
BEIT GHIRON
TEL. 03/9611060 – 9612130

ION ATLAS VĂ INVITĂ SĂ CĂLĂTORIȚI ÎN TOATĂ LUMEA PLĂTIND VOIAJUL DVS ÎN 18 RATE LUNARE !*
(BILETE DE AVION, EXCURSII, ODIHNĂ, TRATAMENTE, ETC.)

★ ANUNȚ IMPORTANT PENTRU OASPEȚII DVS. TURIȘTI DIN ROMÂNIA ! ★
ARANJĂM ASIGURARE DE BOALĂ (VIZITĂ LA DOCTOR, INTERNARE ÎN SPITAL) PENTRU PERIOADA VIZITEI ÎN ISRAEL A TURIȘTILOR DIN STRĂINĂTATE.

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

ION ATLAS
"GORDON TOURS"
STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV
☎ 5440767 (5 LINII)

* PLATA ÎN RATE NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRȚI DE CREDIT, CU DOBÎNDĂ LEGALĂ.

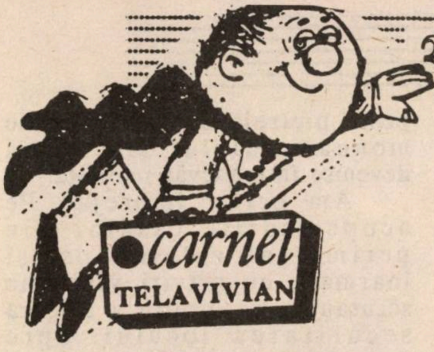

FESTIN

Locuiesc, lucrez şi mă mişc, într-un cuvînt: trăiesc, într-un perimetru al oraşului care mă face să tresar a uimire când aud sau citesc categorica sentinţă că "Tel Avivul îmbătrîneşte". Cînd vreun fost bucureştean îşi declină în faţă-mi nostalgiile pentru "tumultoasa viaţă de Capitală" din fostul mic Paris al Orientului, viaţă care ar cunoaşte chipurile pe aceste Sfinte meleaguri limite habotnice şi pete albe, asemeni anticelor hărţi ale Africii, uimirea se transformă în indignare.

Cel puţin Tel Avivul meu are energia adolescentului, a căţelandrului ale cărui picioare fug şi în somn după prada pe care o visează. Statisticile cu vîrsta medie a locuitorilor - cine le-a verificat?! - sînt bune pentru funcţionarii încasatori de dări şi impozite. Pe stradă, din zori pînă în noapte, dar mai ales din noapte pînă în zori, Tel Avivul este un oraş fără bătrîni, un hedonist care îşi pretinde dreptul la plăcere. Orice plăcere. De la cea culinară a sutelor, miilor de chioşcuri, cafenele, cofetării şi restaurante, unele lîngă altele, ţîşnite oriunde sînt cîţiva metri liberi, veşnic pline de zgomot şi oameni, pînă la plăcerea potopului de spectacole, mari şi mici, bune şi proaste, discuţii şi iniţiative, născute din entuziasmul unei scîntei aruncată în vînt şi murind ca un balon, la împunsătura primei adversităţi.

Moştenire a marii "pete albe" din nopţile pustii ale Skudurilor, cînd cu o grijă de medicină preventivă Primăria a căutat un mijloc de eliberare a energiei acumulată exploziv şi l-a găsit în concerte de muzică pop organizate vinerea la amiază în piaţeta din faţa Cinematecii, nici nu mai număr săptămînile de cînd Tel Avivul meu şi-a pierdut pînă şi calma Ţară a Nimănui dintre Săptămînă şi Şabat. A explodat. S-a spart. În cioburi sclipitoare de ritm, de glisando de trompete, în lamentaţii de ghitare electrice şi strigăte de cîntăreţi cunoscuţi. Ţara Nimănui s-a transformat într-o imensă sală de bal, într-o nouă Curte a Miracolelor, a hainelor multicolore, într-un cîmp de luptă lăsat în urmă la dispoziţia vîntului sau ploilor, singuri harnici măturători.

Tel Avivul în care trăiesc miroase a adolescenţă şi flori de portocal (pe strada Haim Laskov, în inima oraşului!), a trupuri bine spălate şi a mare, a impertinenţă - dacă doriţi. Tel Avivul meu este un ospăţ pentru sănătoase stomacuri înfometate. Ulceroşii mîncători de iaurt să se abţină, dar asta nu înseamnează că festinurile nu există.

CITADIN

MELIA
şi
România

ÎNCĂ O REDUCERE PE ANUL ACESTA
* TRATAMENTE DE PRIMA CLASĂ *
CU MARI REDUCERI LA TOATE STAŢIUNILE
BALNEOCLIMATERICE

EXCURSIE DISTRACTIVĂ
ROMÂNIA – 8 zile (7 nopţi) – 450 dolari
Bucureşti – Sinaia – Poiana Braşov

(Costul include: avion, hotel, 2 mese pe zi, ghid, autobuz la dispoziţie). Itinerariu: 2 nopţi Bucureşti – Hotel Dorobanţi, 1 noapte Sinaia – Hotel Internaţional, 3 nopţi Poiana Braşov, 1 noapte Bucureşti

PLATA ÎN 6 RATE (75 DOLARI PE LUNĂ)
ISRACARD SAU VISA
PLECĂRI: 17.7; 31.7; 14.8

★ ROMÂNIA * UNGARIA * AUSTRIA
15 ZILE – 1048 $, INCLUDE AVIONUL, PLECĂRI: 10.7; 14.8

★ AMERICA ŞI CANADA * 24 ZILE * 2850 $
INCLUDE AVIONUL ŞI VUSA (CURSE INTERNE).
ÎNSCRIERI LA „MELIA" ŞI A.C.M.E.O.R.

MELIA
Noua adresă a lui
LICĂ BLUTHAL

Str. Gordon 17, TEL AVIV,
(colţ cu Ben Yehuda 100), Etajul I
TEL.: 5249225, 5103921

LA ZIDUL MILENAREI CETĂŢI

În vechea sinagogă din centrul oraşului natal, îmi petreceam mai totdeauna tradiţionalele sărbători evreieşti, în ambianţa murmurului ritmic al rugăciunilor. Aşezat alături de bunul meu părinte, aflat la pupitrul plasat lîngă altarul cu sulurile sfinte, visam, iar reveria visurilor mă transporta spre locuri cunoscute doar din poveştile bătrînilor, din sumarele picturi de pe pereţii locaşului de rugăciuni, sau din cărţile citite: Ierusalim. În viziunile mele, nu odată atingeam cu mîinile sacrele ziduri ale îndepărtatului oraş. La revenirea în realitate stăruia obsesiv fireasca întrebare: oare voi trăi permanent acest vis?...

A trebuit să se scurgă zeci de ani printre străini, în peregrinări, suferinţe şi zbucium, ca visul să devină realitate.

"Războiul de şase zile" luase sfîrşit şi ulpanul din Kiriat Şmona, în plenul său, apreciat pentru meritele deosebite de a fi suportat cu curaj bombardamentele siriene de pe podişul Golan, a fost printre primii invitaţi oficiali să viziteze oraşul eliberat. În sfîrşit, urma să mă întîlnesc cu zidurile visurilor mele.

Partea de apus a oraşului o cunoşteam dintr-o vizită anterioară, dar acea răsăriteană, cu zidurile anticei cetăţi, care a răzbit peste veacuri, o voi putea admira, aevea, în toată plenitudinea ei.

Decorul oraşului vechi ce se desfăşura pe parcursul itinerariului ne-a captivat. Aceasta era regiunea răsăriteană a Ierusalimului, care cu sacrificii eroice de vieţi omeneşti a fost reunificată cu cea de apus. Dominau case de rugăciuni în vechiul stil arhitectonic, turlele bisericilor, moscheelor şi minaretelor. Dar totul şi-a schimbat înfăţişarea cînd ne-am apropiat de ţinta călătoriei noastre. Purtaţi pe străzi înguste cu uliţe specific orientale, a apărut în faţa noastră, ca dirijată de o baghetă magică, străvechiul zid, denumit "al plîngerii". Această monumentală relicvă – parte integrantă a năzuinţelor de veacuri ale neamului nostru – a rămas neclintită în aşteptarea evenimentului istoric al reîntregirii.

Dacă de-a lungul istoriei, templele şi lăcaşurile de rugăciuni ale evreilor au fost năruite cu cruzime, pentru a se pierde mărturia existenţei lor, zidul a fost încercuit de un lanţ de locuinţe. Imediat după eliberare, ele au fost înlăturate, pentru a se permite reliefarea acestui măreţ monument istoric, creindu-se totodată vizitatorilor, condiţii de reculegere.

Ca să mă conving că nu visez – ca în anii copilăriei – mi-am trecut cu emoţie mîinile peste pietrele zgrunţuroase ale monumentalului zid. Visul devenise într-adevăr realitate!

Am privit împrejur. Pe acoperişurile caselor din perimetrul zidului, ostaşi înarmaţi, cu priviri vigilente scrutau zarea, pentru a asigura securitatea locului. Spre deosebire de astăzi, cînd în interiorul edificiului, enoriaşii îşi fac rugăciunea în condiţii adecvate, atunci, în urmă cu 24 de ani, altarul cu sulurile sfinte era plasat afară, astfel că vizitatorii, deşi în număr redus, stăteau la rînd, pentru a-l atinge. Alături de miile de bileţele – unele vechi şi îngălbenite de ani – am introdus şi eu un petec de hîrtie, în care cu litere ebraice mi-am scris dorinţa: "şalom". Pace. Vrerea de veacuri a neamului nostru.

SHIMON ABRAMOVICI

ALL MERIDIAN TOURS LTD.
AMT

ALL MERIDIAN TOURS LTD.
TRAVEL & TOURIST AGENCY
Tel-Aviv – 1, Ben-Yehuda St. (Passage Migdalor)
Tel. 659393 - 659394 - 662040 - 663045 P.O.B. 26175

VĂ STĂ LA DISPOZIŢIE CU O GAMĂ VARIATĂ DE SERVICII TURISTICE PENTRU SEZONUL 1991!!

★ **EXCURSII ORGANIZATE: EUROPA; U.S.A.; U.R.S.S.; KENIA; TURCIA (posibilităţi şi program individual); GRECIA; CROAZIERE**

★ **EXCURSIA ANULUI: ROMÂNIA – UNGARIA – CEHOSLOVACIA sau: UNGARIA – CEHOSLOVACIA – GERMANIA (Plecare: 1/8 – 6/8)**

★ **STAŢIUNILE DE TRATAMENT DIN ROMÂNIA: HERCULANE – CĂLIMĂNEŞTI – TUŞNAD: 18 sau 14 zile tratament la preţuri foarte avantajoase!!**

★ **Închiriere de maşină – diferite categorii * minibuz * Program fly and drive!! Cupoane hoteliere! PROGRAM ODIHNĂ: MUNTE-MARE: 13 NOPŢI**

★ **CEHOSLOVACIA * AUSTRIA * GERMANIA: ÎNCHIRIERE maşină * TRATAMENTE * REZERVĂRI HOTELURI**

GREU DE FĂCUT AFACERI CU ROMÂNII !

O delegatie de oameni israelieni de afaceri s-a întors recent din România unde a plecat să facă afaceri şi nu a făcut niciuna. Aflîndu-se de acest eşec ruşinos, ziarele economice israeliene au criticat aspru delegaţia reproşîndu-i că nu a fost destul de maleabilă la tratative, că probabil a propus românilor să facă investiţii prea mari în Israel ceea ce ei nu au putut accepta deoarece românii, precum se ştie, nu-şi vînd investiţiile.

La întoarcere, chiar la aeroportul "Ben Gurion", membrii delegaţiei au ţinut să ţină o conferinţă de presă la care să se justifice.

Şeful delegaţiei a declarat că delegaţia a plecat la Bucureşti cu cele mai bune intenţii, dar că românii sînt foarte bănuitori şi au întrebat: "Cu ce intenţie aţi venit aici cu cele mai bune intenţii?"

– Cînd le-am spus că vrem să facem cu ei afaceri, un reprezentant român a exclamat: Mi-am închipuit eu! La nimic constructiv nu vă e capul, ci numai la afaceri!

Corespondentul economic al ziarului "Maariv" a întrebat dacă e adevărat că românii nu-şi vînd ţara. Un membru al delegaţiei, industriaş de produse agricole, a explicat:

– Impresia mea e că n-o vînd fiindcă nimeni nu reuşeşte s-o cumpere. Eu, de exemplu, am vrut să cumpăr cîteva mînăstiri, deoarece ştiu că israelienii, mai ales cei originari din România, se omoară după mînăstiri. Dar nu am reuşit fiindcă în mînăstirile acelea sînt prea mulţi călugări care nu produc nimic. Ca să fac rentabile acele mînăstiri, trebuia să concediez vreo zece mii de călugări şi românii nu au fost de acord. Spuneau că au oricum un număr mare de călugări şomeri din care cauză nu reuşesc să privatizeze mînăstirile. S-au oferit să ne vîndă în schimb cîteva sinagogi dar am refuzat.

– De ce? a întrebat unul de la ziarul rabinului Ovadia Iosef.

– Pentru că sinagogile alea nu mai au nici enoriaşi şi nici ceauşi şi ar fi însemnat să trimitem evrei din Israel să le facem rentabile.

Un corespondent economic de la "Iediot Aharonot" a întrebat ce oferte a făcut delegaţia la Bucureşti. S-a ridicat un membru al delegaţiei, investitor de bani, care a relatat:

– O mulţime de oferte ispititoare. De exemplu, le-am propus un plan de irigaţii în Delta Dunării fiindcă am observat că deşi există acolo destulă apă, nu se obţin deloc recolte de zarzavaturi şi cereale. Românii au respins ideea, spunînd că ei au planificat Delta pentru recolte de peşte iar în timpul liber, cînd peştii nu sînt vînaţi deoarece sînt lăsaţi în pace ca să-şi depună icrele, se cultivă în Deltă stuf, un produs foarte bun deşi nu e nici legumă, nici cereală... Le-am mai propus să investim în modernizarea cîtorva hoteluri.

– Nici asta n-au acceptat? a întrebat uimit un reporter.

– Ba da, însă ne-au cerut permisiunea ca în acele hoteluri să fie cazaţi turişti israelieni şi înţelegeţi că nu am putut fi de acord. Am făcut socoteala că turiştii israelieni fură într-un an atîtea prosoape din hoteluri încît toată investiţia noastră se va duce pe apa Sîmbetei... Un alt membru al delegaţiei, un impresar, s-a oferit să aducă în Israel un spectacol grandios cu Maria Lătăreţu, Fănică Luca, Vasile Tomazian, Ciacanica, Lucia-Sturza Bulandra, Ştefănescu-Goangă şi bineînţeles Tănase. Dar nici această tranzacţie nu s-a făcut. Românii au spus că toţi aceşti artişti au fost deja angajaţi să apară în următorii zece ani în Israel.

Vizibil iritat, corespondentul revistei "MINIMUM" a spus:

– Constat că toate propunerile dvs. au fost refuzate. Dar oare românii nu au făcut nici o propunere?

– Cum să nu? a răspuns şeful delegaţiei. Numai că şi propunerile lor au fost neconvenabile. Să vă dau un exemplu. Ne-au propus să trimitem oi la păscut în Carpaţi, dar fiecare oaie să schimbe 100 de dolari şi să plătească vama în valută pentru lîna de pe ea.

– Interesant! ce-au mai propus?

– Să investim dolari în lei româneşti.

– Ca ce chilipir? a sărit un corespondent financiar.

– Ei spuneau că dacă vom cumpăra cu dolari cantităţi de lei româneşti, leul se va întări şi atunci vom putea vinde lei la un preţ foarte bun.

– Ia te uită! Aţi verificat dacă nu cumva în delegaţia română la tratative era vreun specialist evreu?

– N-am verificat dar cred că erau mai mulți, fiindcă uite ce ne-au mai propus: să înființăm o societate comună de turism. Partea israeliană să livreze invitații în Israel iar partea română să furnizeze musafiri.

POLIȘINESCU

În spațiul acesta, am vrut să publicăm o fotografie a lui Rav Peretz.

...Dar, gîndindu-ne la sensibilitatea cititorilor noștri – am preferat să punem în loc o imagine mai puțin sinistră.

Cît o fi rav Peretz de ministru al absorbției și oricîte ar fi înghițit lumea din partea lui, oamenii kibutzurilor nu vor absorbi niciodată jignirea de moarte ce le-a fost adusă lor și părinților lor din cimitire.

PICĂTURILE BEREȘ

- FORTIFICĂ ORGANISMUL, FĂCÎNDU-L MAI REZISTENT FAȚĂ DE DIVERȘI FACTORI DĂUNĂTORI PRIN ÎNTĂRIREA SISTEMULUI IMUNITAR ȘI CONTRIBUIE LA ÎNTĂRIREA STRUCTURII CELULARE
- ÎN COMPOZIȚIE NATURALĂ, NU CUPRINDE SUBSTANȚE TOXICE ȘI, PRIN CONSUM, NU PRODUCE EFECTE SECUNDARE
- REALIZAT PRINTR-O ACȚIUNE COMUNA UNGARO-JAPONEZĂ, SE DISTRIBUIE ÎN PREZENT ÎN MULTE ȚĂRI
- PRETUTINDENI REZULTATELE VORBESC DE LA SINE
- DIN ULTIMELE CERCETĂRI, REZULTĂ CĂ PICĂTURILE SÎNT EFICIENTE ȘI ÎN TRATAREA REUMATISMULUI ÎN PROCENT DE CIRCA 70%

ÎN SITUAȚII DEOSEBITE
PICĂTURILE SE POT OBȚINE ȘI
LA ADRESA IMPORTATORULUI:
H.O.G. NATURAL FOOD LTD.
24 KING DAVID ST
64954 TEL AVIV: 265751

עינת ארועים

EXTRAORDINAR

Acțiune
vara 1991

CEVA! CEVA!

Sînteți poftiți să serbați la noi evenimentele plăcute din vară, într-un mod extraordinar.

Spații verzi, peisaj înconjurător încîntător, atmosferă pastorală, iluminație corespunzătoare – sub cerul liber.

Pînă la 1000 de persoane.

Meniuri bogate și variate, după gustul și posibilitățile dvs.

Aranjament floral, bar la discreție, torta miresei, cozonacul de "Șeva Brahot" – ÎN CONTUL CASEI!

IONA, EFRA – KIBUTZ EINAT – 03/938510

M. RUDICH

maxy

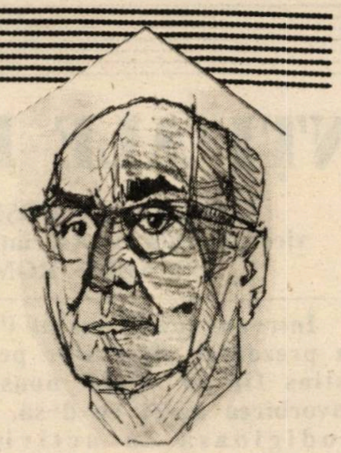

Autoportret 1969

20 DE ANI DE LA ÎNCETAREA SA DIN VIAŢĂ

În 1971, un prieten bucureştean îmi scria că "la 19 iulie (acel an, bineînţeles) s-a stins din viaţă un mare Domn: Maxy".

Într-adevăr, un mare Domn, în sensul cel mai nobil al noţiunii. Bărbat falnic, – cu un fermecător zîmbet înflorindu-i discret, permanent, frumosul chip, Maxy a fost, de-a lungul cîtorva decenii, una din cele mai distinse personalităţi ale vieţii cultural-artistice din România.

Anume am scris doar Maxy, – şi nu pictorul Maxy, cum era atît de bine cunoscut. Fiindcă Maxy înseamnă – desigur, nu numai pentru mine ci pentru toţi cei ce i-au fost cît de cît în preajmă – omul, omul bun, generos, visînd o lume mai bună şi mai dreaptă, – Maxy înseamnă pictorul, deschizătorul de drumuri în arta plastică românească, pedagogul, publicistul, scenograful plin de fantezie, Maxy înseamnă o inteligenţă strălucitoare, – "unul din ultimii supravieţuitori – cum a scris Geo Bogza – ai acelei extraordinare explozii a inteligenţei umane care a fost valul artistic revoluţionar pornit din cîteva mari capitale europene, îndată după sfîrşitul primului război mondial".

De la prima sa expoziţie – din 1918, la Iaşi – M. H. Maxy, neobosit şi strălucit slujitor al picturii, a înscris remarcabile succese, fie în expoziţii personale, fie alături de mari artişti plastici, îndeosebi progresişti, în diferite centre europene, "cunoscînd – cum a remarcat criticul de artă Radu Bogdan – un şir de izbînzi categorice, certificînd nu numai armonia unei viziuni, dar şi prezenţa unei personalităţi".

*

De opera lui Maxy s-au ocupat, subliniindu-i valoarea, – şi încă se vor ocupa, cei competenţi, – punînd în lumină, de bună seamă, şi aportul său la dezvoltarea şi integrarea plasticii moderne româneşti în spiritul european. Precum şi eforturile sale de inovare şi de animare a vieţii artistice în genere, – şi fireşte, succesele obţinute pe acest tărîm.

Maxy a fost un militant politico-social, hotărît luptător antifascist, – dar, spre deosebire de unii intelectuali evrei el a menţinut strînse legături cu colectivitatea evreiască şi în anii celui de-al doilea război mondial, cînd a fost necesară organizarea unei acţiuni de rezistenţă, – ca şi după război, cînd noi probleme s-au ivit pentru obştea evreiască.

Ca totdeauna, de altminteri, Maxy a fost – şi în acei ani zbuciumaţi, atent faţă de grijile, preocupările şi nădejdile unei comunităţi de care s-a simţit permanent legat, dincolo de proferarea unor convingeri în spiritul pictorului-cetăţean.

Într-un timp cînd e parcă la modă încercarea de a se azvîrli "punţi" peste graniţi şi mentalităţi, – e bine să ne amintim strădania lui Maxy – a lui poate cea mai de seamă – pentru apariţia, prin 1925–1926, a minunatei publicaţii "Puntea de fildeş", la care au colaborat publicişti şi scriitori evrei-români, editată cu sprijinul forurilor evreieşti naţionale, – publicaţie ce s-a vrut "punte" spre scriitorii evrei de pretutindeni, – şi fireşte, şi a celor din Eretz Israel.

*

"Palestina oferă pictorilor o ţară cu frumuseţi exotice, cu o lumină tare, cu o poezie veche" – scrisese M. H. Maxy într-un studiu despre "Evreii în artele frumoase".

Mîhnit – cum a şi mărturisit în 1965, unui bun prieten – de a se fi înşelat, amarnic, în opţiunile sale ideologice, – Maxy a luat cu el, cred, dorul, neîmplinit, de a vedea "ţara cu lumină tare şi poezie veche", de care va fi auzit, desigur, povestindu-i-se, în modesta casă părintească, ţara pe care totdeauna a iubit-o, precum şi-a iubit poporul.

Îl plimbă, însă, aici, purtîndu-l în gîndurile şi inimile lor foştii săi studenţi, care l-au adorat nu doar ca pe un maestru, ci şi ca prieten-înţelept, – precum şi toţi cei ce l-au admirat ca artist, ori au avut norocul de a fi stat, cît de cît, în preajmă.

M. H. Maxy, 1895: se naşte la Brăila. o **1918:** prima expoziţie, la Iaşi, împreună cu I. Ross şi I. Steurer. o **1925:** participă, împreună cu Brunea-Fox, Călugăru, Ilarie Voronca la înfiinţarea revistei *Integral* o **1937:** expoziţie personală la Bucureşti o **1941:** participă la conducerea studioului teatral Baraşeum o **1949:** director al Muzeului de Artă din Bucureşti. o **1965:** retrospectivă cu prilejul împlinirii vîrstei de 70 ani.

PUNŢI ALE PRIETENIEI

Convorbire cu MOŞE NAGOR, vice-preşedintele Asociaţiei de prietenie ISRAEL – ROMÂNIA

Într-un număr recent ("Minimum" nr. 45), am prezentat cititorilor pe dl. Moşe Nagor, distins fiu al alialei noastre, şi am relatat convorbirea avută cu d-sa, axată îndeosebi pe prodigioasa sa activitate în cadrul Histadrutului, Partidului Muncii şi organizaţiilor HOR şi COR. D-sa este şi vice-preşedintele Asociaţiei de prietenie Israel-România şi, în această calitate, l-am solicitat să ne vorbească de astă-dată despre preocupările, în condiţiile actuale, ale acestei Asociaţii.

– *Domnule Moşe Nagor, nu trecuseră nici două luni de la evenimentele din decembrie 1989 şi, în interviul pe care ni l-aţi acordat, v-aţi exprimat convingerea că schimbările înoitoare intervenite în România vor contribui la strîngerea legăturilor dintre sindicatele, ţările şi popoarele noastre şi – citez –* "vor activiza Liga de prietenie cu România din Israel şi vor duce la crearea unei Ligi similare în România, în concordanţă cu cerinţele concordiei, păcii şi colaborării internaţionale". *S-au adeverit aceste previziuni?*

– Am motive să consider că nu m-am dovedit un profet mincinos. Se poate constata cu satisfacţie că, în răstimp de un an şi jumătate, s-au realizat multe pe linia strîngerii relaţiilor româno-israeliene. După cum ştiţi, noi, în Israel, am apreciat ca o anomalie incalificabilă şi, la drept vorbind, inadmisibilă faptul că, în timp ce în Israel, fiinţa o ligă de prietenie cu România, care îşi manifesta cu diferite prilejuri simpatia şi solidaritatea cu poporul român, în România sub regimul de dictatură ceauşistă, în decurs de 20 de ani, n-a existat nici măcar formal o instituţie similară. Or, curînd după instaurarea noului regim, acolo a luat naştere Asociaţia culturală de prietenie România-Israel. Avînd ca preşedinte pe prof. univ. Răzvan Theodorescu, preşedintele Radioteleviziunii române, numărînd în comitetul ales figuri reprezentative ale culturii, ca acad. Ştefan Milcu, prof. univ. Edmond Nicolau, acad. Nicolae Cajal, etc., Asociaţia s-a dovedit de la început foarte activă. Sub egida ei s-au organizat rodnice manifestări cultural-artistice, expoziţii, simpozioane, care s-au înscris ca evenimente remarcabile ale vieţii culturale. S-au constituit filiale în mai toate centrele importante ale ţării. Toate acestea au trezit interes viu pentru realităţile din viaţa israeliană.

– *Cum a răspuns Asociaţia noastră din Israel acestui interes şi cum a înţeles să folosească posibilităţile noi care s-au ivit pentru a-şi atinge obiectivele ce şi le-a propus?*

– Aş menţiona mai întîi marele număr de delegaţii şi de cetăţeni individuali din România care au vizitat Israelul în ultima vreme. O importanţă deosebită a avut vizita delegaţiei Asociaţiei culturale de prietenie România-Israel, compusă din 15 persoane; condusă de prof. dr. Edmond Nicolau. Nu de mult, Israelul a avut ca oaspeţi pe membrii delegaţiei parlamentare române, în frunte cu preşedintele Senatului, Al. Bîrlădeanu. Dl. Adrian Dohotaru, dramaturg, acum subsecretar de Stat la Ministerul de Externe, a sosit în fruntea unei delegaţii care a semnat un acord de schimburi culturale şi ştiinţifice. S-a aflat printre noi delegaţia Uniunii Scriitorilor din România, condusă de Mircea Dinescu. Ca invitaţi ai Histadrutului, au sosit 5 membri din conducerea sindicatului "Frăţia". Cu toţii, primiţi cu căldură de conducătorii Asociaţiei, de persoane oficiale, au vizitat obiectivele care i-au interesat, stabilind legături de perspectivă pentru colaborarea în viitor.

– *Ce se poate spune despre felul în care mesagerii noştri au fost primiţi în România?*

– Deşi dvs. aţi scris pe larg despre acest eveniment ("Minimum" 47), nu pot să nu amintesc de succesul primei vizite pe care a făcut-o în România, după decembrie 1989, delegaţia din care au făcut parte Uri Eliav, preşedintele HOR, Itzhak Artzi şi subsemnatul, în calitate de vice-preşedinţi ai Asociaţiei de prietenie Israel-România. Vizita a fost un prilej de intense contacte cu oficialităţile româneşti, – un moment esenţial constituindu-l primirea delegaţiei de către preşedintele ţării, dl. Ion Iliescu. Aceasta a pus în evidenţă dorinţa reciprocă de dezvoltare a relaţiilor bi şi multilaterale şi aceasta nu doar declarativ.

– Ştim că activitatea Asociaţiei dvs. a înscris şi alte acţiuni pozitive în afara celor la care v-aţi referit. Întrebăm totuşi dacă nu credeţi că s-ar putea face mai mult în condiţiile favorabile existente?

– Nu am menţionat, bunăoară, importanta manifestare organizată în colaborare cu Ambasada Română din Israel, cu ocazia Zilei Naţionale a României, care s-a bucurat de o largă participare a publicului. Dar, în esenţă, considerăm că într-adevăr, se impune ca activitatea Asociaţiei să fie revigorată şi intensificată,

Ne propunem în acest sens să îmbunătăţim organizarea internă, să lărgim considerabil cercul activiştilor şi membrilor Asociaţiei, cu atît mai mult cu cît ne-au solicitat să intre în rîndurile ei nu doar originari din România, ci şi cetăţeni israelieni proveniţi din alte ţări sau născuţi în Israel, între care şi cei care şi-au făcut studiile în România, oameni de afaceri interesaţi să coopereze cu România, etc.

Bucurîndu-ne pe toate planurile de sprijinul trezorierului Histadrutului, Arthur Israelovici, susţinătorul activ al tuturor iniţiativelor privind aliaua română şi relaţiile cu ţara natală, urmărim să dezvoltăm legăturile pe care le-am şi iniţiat cu sindicatele din România, care s-au arătat dornice să înveţe din experienţa noastră.

– Şi o întrebare incomodă: în ce măsură socotiţi că manifestările antisemite, care au luat recent în România forme de-a dreptul odioase şi scandaloase, impietează asupra obiectivelor nobile, de reală colaborare, pe care şi le propun asociaţiile de prietenie dintre cele două ţări?

– Asociatiile noastre sînt organisme apolitice şi rolul lor este să promoveze prietenia, nu discordia. Dar, fără îndoială, noi nu putem rămîne indiferenţi faţă de manifestările la care vă referiţi. Respingînd cu dezgust încercările de diversiune şovină, folosim contactele pe care le avem pentru a releva că acestea nu pot decît dăuna procesului de democratizare din România

– Şi, în încheiere, amintim că ne aflăm în faţa unui eveniment major: apropiata vizită a domnului Ion Iliescu, primul preşedinte român care vizitează Israelul...

– Este un eveniment îmbucurător, pe care Asociaţia noastră îl va saluta cu toată satisfacţia. Sîntem convinşi că membrii ei, originari din România şi cetăţenii israelieni, în genere, îl vor primi cu deferenţa cuvenită unui şef de stat, cu care dorim să avem relaţii din ce în ce mai bune, în concordanţă cu interesele păcii, prieteniei şi colaborării internaţionale.

Convorbire realizată de
I. FÎNTÎNARU

OFELIA NU SE DUCE LA MĂNĂSTIRE; OFELIA SE DUCE LA BUCUREŞTI

Hotărît lucru, talentata (însă şi frumoasa), Ofelia Strahl este femeia prin care, aşa cum zice franţuzul, "izbucneşte scandalul". Primul scandal, societatea israeliană l-a consemnat cu vreo zece ani în urmă cînd, înfrîngînd tabú-urile, Ofelia *noastră* a apărut goală (aşa cum a făcut-o mama) în filmul *erotic* "Eskimo Limon". În zilele-acelea, ţaţele din alia s-au indignat nespus: cum de-a putut să...? Ei, uite că a putut să... să... Mai ales că – să nu-i fie de deochi – avea ce să arate.

...Al doilea scandal, proaspăt, l-a declanşat Ofelia, spunînd cîteva vorbe *shocking* într-un interview în *Iediot Aharonot* (pe care – interview – desigur mulţi cititori îl vor fi citit, tradus, în *Facla* lui Sebastian Costin). Care-i baiul? Exasperată de felul cum este tratată (adică maltratată, după spusele ei), de regizorii israelieni, actriţa noastră a hotărît... să se întoarcă în România. Şi să joace acolo.

Bineînţeles, citind această declaraţie, conştiinţele riguroase şi viguroase din *alia*, au urlat: cum se poate?

La care noi, dînd din cap trist şi filozofic, murmurăm: ei, uite că se poate...

NOI

ETC...

*** A decedat oare "Cronica fantezistă" din "Viaţa noastră"? De cel puţin două luni ea nu a mai apărut. Am încercat să aflăm de ce, dar nu am reuşit să obţinem un răspuns. Ceea ce ştim e că Schechter are un talent aparte de a-şi distruge singur, fără milă, rubricile. El mai are la activ cîteva asemenea crime: şi-a omorît rubricile personale pe care le-a ţinut în "Facla" şi "Revista mea".

*** Într-un episod din serialul documentar al lui Haim Iavin despre Uniunea Sovietică (Gahelet loheşet) – episodul despre Odessa – un profesor aminteşte de atrocităţile comise de trupele române, conduse de un general Dumitrescu (Petre) după ce au trecut Prutul. Iată un subiect despre care nu se vorbeşte în presa fascistă din România... Nu e estetic.

*** Fenomenul care este Sadi Rudeanu continuă să ne uimească. După cîţiva ani de scris neîntrerupt acolo şi aici, el publică zilnic cîte o epigramă acidulată în "Viaţa Noastră" şi, săptămînal, un ciorchine de epigrame în "Revista Mea", fără a mai vorbi de schiţele sale şi cronicile rimate. Jos pălăria!

*** La Bucureşti se spune că d. Constantin Vasiliu, fostul ambasador al României în Israel, are acum o firmă particulară de import-export! Despre ultimul ambasador, Iulian Bituleanu, care a lăsat aici o bună impresie, nu se ştie cu ce se ocupă.

*** Ne face plăcere să consemnăm că Memoriile rabinului dr. Al. Şafran, pe care le publicăm număr de număr, trezesc un viu interes în rîndurile cititorilor. Recent am primit mai multe scrisori din România pline de elogii pentru revelaţiile din aceste amintiri şi pentru stilul în care sînt scrise.

*** O actriţă, nou venită din Rusia, a învăţat repede ivrit (în vreo şase luni) şi a apărut la "Teatroneto" într-un spectacol de una singură. A făcut, pe drept, impresie foarte bună şi a întrunit elogii meritate. Numai că se exagerează. Se spune, nici mai mult nici mai puţin, că noua vedetă "le bagă în buzunar" pe Gitta Munte şi Tatiana Olier. Să ni se permită să ne îndoim!

*** La standul românesc de la "Săptămîna cărţii israeliene" din piaţa Malhei Israel din Tel Aviv, s-a remarcat anul acesta mai ales absenţa unora dintre scriitorii cei mai populari. Aceştia nu şi-au expus cărţile. De ce? Ei nu au spus, dar ne putem imagina de vreme ce se vorbeşte despre constituirea unui fel de "club" separat de Asociaţia scriitorilor: sînt condeieri cărora nu le convine coabitarea cu anume impostori şi bişniţari de fraze.

*** S-a format un comitet de iniţiativă care strînge fonduri în vederea publicării în ziarele ebraice a unor liste cu toate personalităţile politice, ştiinţifice, culturale, sportive etc. care sînt originare din România (sau născute din părinţi români) şi care îşi ascund această origine. Splendid act de răzbunare! Ne închipuim cum se vor simţi oameni ca fostul ministru Avraham (Avrumălă) Sharir sau ca sportivul Miki Berkovici!

*** Un poet de pe-aici, care scrie în româneşte (cu cîteva volume la activ) şi-a găsit să trimită mai multe poezii revistei "România Mare". Pînă în momentul de faţă poeziile n-au apărut, dar ne închipuim ce impresie a făcut acest act nedemn, de jigodie, chiar şi în redacţia cu pricina.

*** Ni se spune că după ce s-a ivit problema etiopienilor trecuţi la creştinism, Rabinatul central a iniţiat trimiterea de delegaţi în U.R.S.S. şi în ţările din Europa Răsăriteană pentru a studia problema evreilor care s-au botezat. În ce priveşte România, se crede că acolo există un număr mai mare de botezaţi decît s-a bănuit. Să ne amintim de pildă, de regretatul critic literar Savin Bratu, mort la cutremurul din 1977. Sînt şi unii evrei care nu s-au botezat, dar care, comunişti fiind, s-au declarat în timpul lui Ceauşescu... creştini.

*** În ziarul "Iediot Aharonot" apar mereu reclame – nu de mult, una pe o pagină întreagă – la ziarul "Davar". Ziarul "Maariv" publică deseori reclame de genul "Citiţi excelentul ziar "Haaretz!" La rîndul său, "Haaretz" publică reclame pentru ziarul "Iediot Aharonot"... În presa românească din Israel aşa ceva nu este posibil. Direcţiunea ziarului "Viaţa noastră" nu va publica nici s-o pici cu ceară un anunţ al revistei "Minimum". Cum să calificăm această mentalitate? Incalificabilă!

*** Luna trecută a fost înmormîntat ziaristul Edwin Eitan, fost timp de mulţi ani corespondentul ziarului "Iediot Aharonot" la Paris şi redactorul revistei "Tribune de Genève". El a murit la vîrsta de 63 de ani, a lucrat mulţi ani şi în diferite redacţii din ţară şi a trebuit să se stingă din viaţă ca să aflăm din biografia publicată cu acest prilej trist că s-a născut în România şi a venit în Israel cînd nu mai era un adolescent. Fie-i memoria binecuvîntată!

*** Din "Informaţia", buletinul H.O.R.-iştilor din Carmiel, cîteva informaţii utile "omului de rînd" care sîntem cu toţii:

"De la Ambasada României în Israel, aflăm noile taxe care se percep pentru diferite lucrări consulare, după cum urmează:

Prelungirea paşapoartelor româneşti:

– pe loc: 86 şk.

– la o săptămînă: 74 şk.
– cu un copil: 103 şk.
– cu doi copii: 134 şk.

Viza de prelungire se acordă pe 10 ani.

Viza turistică pentru cei cu paşapoarte israeliene:
– pe loc: 70 şk.
– la o săptămînă: 58 şk.

Eliberarea de paşapoarte noi:
– Individual: 74 şk.
– Cu un copil: 104 şk.
– Cu doi copii: 134 şk.

Noile paşapoarte se eliberează după o săptămînă.

Legalizări de acte
– Un act: 47 şk.

Solicitarea de acte:
– un act: 40 şk.

*** Poezia cernăuţeanului Paul Celan (omul care în plină glorie literară, s-a aruncat în Sena, fiindcă pur şi simplu, nu suporta "revenirea pe scenă" a lepădăturii fasciste în lume (vezi, în 1991, verzii germani şi de alte naţii mai democrate), poezia aceasta, deci, îşi urmează, neabătut, drumul în univers. Nu de mult, de pildă, "Premiul european pentru traduceri" a fost acordat lui Michael Hamburger pentru tălmăcirea în limba engleză a versurilor lui Celan.

*** Ne-au parvenit la redacţie ecouri ale afirmării artistice a pictoriţei de origine română Margaret Spătaru-Cover, stabilită din 1980 la Toronto (Canada).

Absolventă în 1976 a Institutului de Arte Plastice din Bucureşti, tînăra artistă s-a remarcat cu repeziciune prin numeroase expoziţii personale şi de grup, fiind semnalată de critică pentru "o deosebită sensibilitate pentru culoare, echilibru şi ritm compoziţional"

Fostă elevă a maestrului Gheorghe Şaru, Margaret Spătaru este astăzi un nume în pictura canadiană contemporană.

Artista excelează în lucrări de mare suprafaţă, despre care revista americană "Artspeak" (New York) scrie că "par a fi viziuni cosmice, panorame ale întregului univers, cu sufluri explozive, puncte de lumină, păduri întrerupte de culori, toate creînd o lume transparentă care face loc unei alte lumi mai profunde şi nasc întrebarea: care dintre ele este cea reală? Dar în loc de a diviza prin alegere, artista crează două lumi".

(Corespondenţă de la Tereaza Rosen, Toronto)

*** La librăria "Mihail Sadoveanu" din Bucureşti a avut loc lansarea cărţii scriitorului Doru Davidovici, "Dezminţire la mit". Este o colecţie de versuri inedite ale autorului, care au fost publicate în iniţiativa familiei. Coperta a fost realizată de Ştefan Davidovici, fiul scriitorului, student la arhitectură, care a asigurat şi selecţia grafică, desenele din volum aparţinînd autorului. Cartea a fost tipărită în editura particulară "Labirint". Între cei care au luat cuvîntul cu această ocazie a fost şi cosmonautul Dorin Prunariu, prieten al scriitorului, care a murit acum 2 ani într-un ciudat accident aviatic, la bordul avionului supersonic de luptă MIG-21.

(Dan Vardie, în România Liberă, Bucureşti)

*** Puiu Peretz, ex-vedeta fotbalistică a lui F.C. Petrolul – Ploieşti, e pus pe fapte mari în materie de transferuri, recte de aducere de jucători (buni) din România în Israel. După spusele lui, Agenţia de Sport pe care a înfiinţat-o recent ne va furniza surprize (plăcute!).

Puiu, care simte, ca puţini alţii talentul, vrea să aducă în medina cîţiva dribleuri de valoare şi şuteuri asemenea. Care să dea sare şi piper echipelor noastre cam de divizia B (F. C. Brăila) şi să umple stadioanele, goale şi plictisite ca un articol de fond din "Viaţa noastră".

*** H.O.R.-iştii din Ierusalim au – (aşa cum ne aduce la cunoştinţă d-na Lillu Avram) bunul obicei de a trimite, de sărbători, cam 120 pachete cu alimente cetăţenilor nevoiaşi din *alia*. Luăm act cu plăcere de această informaţie. Şi, fiindcă pînă la sărbătorile de toamnă nu mai e chiar aşa de mult – sugerăm H.O.R.-urilor care nu s-au gîndit cumva la asemenea fapte – să reflecteze (bine) pe marginea iniţiativei din Capitală.

*** Fiindcă sîntem la capitolul H.O.R.-işti, să notăm apariţia nr.-lui 23/1991 a Almanahului Familiei (red. şef. Raşela Pelinescu), din Beer Sheva. Dacă denumirea tipăriturii este nefericită (almanah înseamnă cu totul altceva decît un periodic), în schimb conţinutul publicaţiei ne oferă cîteva surprize plăcute. Mai întîi, prezenţa scriitorului Alexandru Sever, cu un eseu de calitate, "Şcoala asasinilor", lucru care ne face să sperăm că redacţia va atrage încet-încet în pagini cît mai multe valori de prin Neghev, renunţînd în paralel (şi cu diplomaţia de rigoare) la grafomani: aceştia pot lua cuvîntul, solemn, la şedinţe. Apoi, avem de-a face cu un plus de concreteţe: rubrica de "Informaţii, ştiri, evenimente", redactată de ing. E. Sachter cuprinde ceea ce ni se comunică în titlu, adică o mică şi interesantă oglindă a vieţii de alia din Sud. Dacă la toate acestea s-ar adăuga şi niţel spirit critic...

*** Citim în articolul "Afaceri şi afaceri" de Marius Godeanu ("Revista Mea", 5.6.a.c.):

"Relatată de săptămînalul "Tinerama" de la Bucureşti, afacerea (e vorba de o "afacere" nefericită, în care a fost implicat un cetăţean israelian repezit la Bucureşti după business, n. n.) mi-a lăsat de două ori un gust amar. O dată pentru că autorul, Cornel Ciomâzgă, scriind despre omul de la Tel Aviv", cum îl numeşte cu subînţeles, pomeneşte şi despre "ghişeftul", tot cu subînţeles, pe care acesta l-a făcut pe spinarea românilor. "Tinerama" este, dacă vă interesează o publicaţie scoasă de un director-investitor... evreu din străinătate".

Directorul evreu al revistei

unde citim vorbele d-lui Ciomâzgă este d. Max Bănuş, gazetar cunoscut de la Europa Liberă.

Cîtă mîzgă în toată această afacere, scoasă la lumină de Marius Godeanu! Ce anume l-o fi îndemnat pe cunoscutul jurnalist-radio să patroneze noroiul cu pricina? Dorinţa de a se pune bine cu prăzuliii de la München? Dorinţa de a se pune bine cu "fraţii" de la "Europa" "România Mare" şi alte foi asemenea?

Sau, pur şi simplu, dorinţa de a fi în ton cu porunca-vremismele la zi ştiind că acestea se vînd acum ca pîinea caldă. Fiindcă, să nu uităm: în dicţionarul limbii române, expresia "a prinde mîzgă" înseamnă "a te îmbogăţi".

*** Un salut, din "România Literară" (dir. N. Manolescu):

"Revista «Minimum», care apare lunar la Tel Aviv, a ajuns la nr.50. Cum rotunda cifră ne-a luat prin surprindere, salutul nostru vine după consumarea evenimentului festiv. Dar vine: urăm d-lui Al. Mirodan şi colegilor săi viaţă lungă şi puterea de a scoate cît mai multe numere. La cel de-al 100-lea nu vom mai uita să fim prezenţi şi punctuali."

minimum
NUMARUL
50

...Un salut care ne-a făcut plăcere.

*** Fondul Cultural "Sara şi Haim Iankulovici s-a reorganizat începînd să funcţioneze într-o formă nouă. Scriitorii şi cercetătorii, ale căror tematici sînt legate de tribul evreilor români sînt rugaţi să prezinte lucrările lor pînă la 31.8.91 la adresa fondului (P.O.B. 134 Kiriat Bialik).

*** Întors recent din România, prof. dr. Benedict Heinrich, ne-a adus o veste-surpriză: el a fost numit decan al Facultăţii de stomatologie din cadrul Universităţii Ecologice din Bucureşti. Numărul locurilor pentru studenţii din anul I: 400. Iar pentru candidaţii din Israel, o veste nu mai puţin surpriză (plăcută): examenul de admitere se va da la Tel Aviv!

■ *Prof. Dr. Benedict Heinrich*

25 DE ANI DE LA MOARTEA LUI LEON GOLD-ARIEL

Se împlinesc, luna aceasta, 25 de ani de la săvîrşirea din viaţă a lui Leon-Gold – Iehuda Ariel – remarcabilă personalitate a judaismului român.

Fruntaş al mişcării sioniste din România, – de numele său este legată, mai ales, revista "Hatikva", revistă ce ocupă un loc de seamă în istoria presei evreieşti din România. Făcînd eforturi deosebite, Leon Gold a izbutit să asigure apariţia, la 31 mai 1915, a cunoscutei publicaţii. Revista a reapărut după primul război mondial, în martie 1919, – deschizînd noi şi importante drumuri pentru educarea tineretului.

■ *Leon Gold (Yehuda Ariel)*

În 1948, Leon Gold-Ariel a fost numit ataşat comercial la Legaţia Israelului din Bucureşti, – desfăşurînd pînă în 1951 o activitate intensă, – contribuind la stabilirea unor relaţii fructuoase între Israel şi România.

Leon Gold – Iehuda Ariel, omul care a întruchipat modestia şi delicateţea, nu poate fi uitat de cei ce l-au cunoscut şi iubit.

*** Cunoscutul animator al turismului israelian – Lică Bluthal, directorul general al direcţiei est-europene al Concernului Melia... a văzut moartea.

În urmă cu cîteva zile, în urma unei tamponări, taxiul în care se afla împreună cu soţia, a fost lovit frontal şi literalmente zdrobit de-o maşină ce venea din faţă. Şoferul a murit pe loc; d-na Bluthal, cu numeroase contuzii şi răni a fost spitalizată!

Lică, agăţat în centura de siguranţă a scăpat nevătămat, dacă nu ţinem seamă de-o vînătaie pe piept, aşa cît o medalie de general în retragere...

Rubrică realizată de
BEN YAACOV-ZWI
în colaborare cu
M. RAFAEL

O TRAGEDIE A ZILELOR NOASTRE: SINUCIDEREA LUI EUGEN TARU

Din Bucureşti ne-a parvenit o veste cutremurătoare: dispariţia lui Eugen Taru. Nu de moarte naturală. La cei 78 de ani ai săi. Jenică Stark (aşa îl ştiau prietenii din copilărie, colegii de la Arhitectură) s-a sinucis. Şi nu de unul singur; împreună cu Fina, adorata lui soţie. Şi nu oricum: după cum ne-a relatat un corespondent din Craiova: *"pe ziua de 5 iunie, soţii Taru s-au îmbrăcat în pijamale, au intrat în cada băii amîndoi şi, cu o legătură improvizată de la maşina de spălat, el a avut tăria de suflet de a pune mîna pe sîrmă şi au fost amîndoi electrocutaţi".*

Deci cu premeditare după cum reiese din scrisoarea lăsată, prin care cer să nu fie înmormîntaţi, ci incineraţi, ca şi din alte dispoziţii testamentare prealabile. Resorturile sufleteşti care au dus la disperatul act mai rămîn încă de descifrat în amănunt şi, în privinţa lor, vom mai reveni poate.

Taru a fost – e aprecierea criticii, a dicţionarelor, a "Who's who"-urilor – unul din cei mai buni caricaturişti din România în toţi anii de după cel de-al doilea război mondial – şi, prin însuşi acest fapt – şi criticul neîmpăcat al racilelor societăţii în care a trăit. Grafician emerit, Taru a ilustrat cu rafinament şi umor peste 70 de cărţi ale unor scriitori-umorişti celebri. Jenică a fost un intelectual fin, un mare iubitor de natură, un globe-trotter care ştia, ca nimeni altul să vadă şi să guste frumosul de peste tot şi din toate domeniile, un colecţionar care a făcut din apartamentul său un valoros mic muzeu, donat acum Muzeului de Stat. Şi mai presus de orice, Jenică a fost un OM de deosebită distincţie sufletească, de o modestie şi demnitate care l-au ţinut departe de oportunismele vremii, un evreu consecvent, un familist de excepţie, care şi-a îngrijit soţia suferindă cu un devotament inegalabil, a mers cu ea mînă-n mînă, peste 50 de ani, pînă la inimaginabilul final. Prieten cald şi fermecător, o colaborare de zeci de ani şi afinităţi "craiovene" cu familiile respective au sudat o legătură – de care el îmi va scrie într-o scrisoare, trimisă aci,în Israel, ca fiind "răscolitoare de nostalgia unei îndelungate prietenii pe care depărtarea nu va izbuti s-o întrerupă". Nici neaşteptata lor trecere în veşnicie!

I. FÎNTÎNARU

universitatea ecologică
BUCUREŞTI

AU ÎNCEPUT ÎNSCRIERILE PENTRU STUDENŢII ISRAELIENI, ÎN NOUL AN UNIVERSITAR 1991/1992
La următoarele facultăţi:

*** Medicină generală (Bucureşti) * Farmacie (Arad) * Medicină stomatologie (Bucureşti) * Medicină veterinară (Bucureşti) * Inginerie * Inginerie agricolă (fără frecvenţă) * Management * Marketing * Informatică (Arad) * Colegiul de tehnică dentară (Arad)**

Testul de preselecţie şi selecţie se va susţine în ţară, în limba română sau engleză, evitîndu-se astfel cheltuielile suplimentare pentru tranzitul în România.

* * *

Admiterea în facultăţile Universităţii Ecologice se face în ordinea punctajului obţinut la testul de selecţie.

* * *

Cursurile – în limba română şi engleză, pentru toate facultăţile, încep la data de 30 SEPTEMBRIE 1991.

REŢINEŢI !
Pentru detalii suplimentare, informaţii şi înscrieri:
PROF. DR. BENEDICT HEINRICH
Dizengof 75 – TEL AVIV
TEL. 5288803; 5288851 – FAX. 03/201564

se zvonește că...

...La Casa Președintelui Statului s-au primit mai multe proteste contra faptului că în grupul de ziariști care l-a însoțit pe dl. Herzog în vizitele oficiale la Budapesta și Sofia, nu a fost invitat nici un ziarist de la ziarul maghiar "Uj Kelet" și de la ziarul bulgar "Far". Ca urmare probabil a acestor proteste, se anunță de la Casa Președintelui că în vederea vizitei d-lui Herzog în octombrie, la București, s-au rezervat în suita oficială 18 locuri pentru ziariștii de limbă română. Toți cei interesați se pot adresa, în scris sau prin telefon, Casei Președintelui, cerînd formularele pentru înscriere.

...În centrul de absorbție de la Maskeret Batia funcționarii au descoperit cu uimire un etiopian, din cei 14.000 aduși recent, care vorbește româna și scrie versuri în această limbă. Se pare că acest etiopian de circa 40 de ani, a fost în tinerețe în România unde a urmat un curs de activiști sindicali. Funcționarii respectivului Centru de absorbție apelează la organizațiile publice românești, printre care și Asociația scriitorilor, desigur, să le acorde ajutor în vederea găsirii unui loc de muncă etiopianului.

...Inițiatorii înființării unui partid al olimilor sovietici s-au răzgîndit și intenționează să lărgească formula și să creeze un "Partid al emigranților" din care să facă parte "și alți discriminați", cum zic ei, adică români, marocani etc. Ideea a surîs unor grupuri de români care speră să obțină locuri reale pe lista noului partid la alegerile viitoare. Natan Sceranski ar fi anunțat că este dispus să vorbească în fața oricărui grup de români care îl va invita.

...Lică Avron (care locuiește în S.U.A.) l-a convins pe Yehudi Menuhin ca în calitatea sa de fost elev al lui George Enescu, să facă o importantă donație bănească pentru înființarea unei reviste "Evreul român", care să apară simultan la București și Tel Aviv. Avron va veni curînd în țară pentru a contacta ziariști români și a-i angaja sau a le obține colaborarea.

...Faimosul Himmelfarb, patronul "Harakevetului" va fi, în sfîrșit, înlocuit din funcția de șef al trustului de ziare în limbi străine, condus de Partidul Muncii. Candidații pentru postul său? Moshe (Puiu) Arad, ex-ieșean, ex-ambasador al Israelului la Washington, Gad Iacobi, fost ministru și (actual) poet în timpul său liber.

...Scriitorul Sebastian Costin, a fost invitat de celebrul actor (și jucător de bridge) Omar Shariff, la un turneu "dur" la Londra, deschis jucătorilor din lumea culturală: scriitori, filosofi, actori, pictori, muzicieni.

MINISTERUL ABSORBȚIEI **AGENȚIA EVREIASCĂ**

DEPARTAMENTUL DE INFORMAȚII PENTRU NOII IMIGRANȚI

ÎN ATENȚIA NOILOR IMIGRANȚI

Departamentul de informații pentru noii imigranți editează periodic ziarul

INFORMAȚII PENTRU NOII IMIGRANȚI

Noii imigranți din sistemul de absorbție directă și cei care părăsesc centrele de absorbție interesați să primească acest ziar sînt rugați să completeze formularul de mai jos și să-l expedieze pe adresa:

MINISTERUL ABSORBȚIEI – Departamentul de Informații
pentru noii imigranți
Căsuța poștală 13061; 91130 Jerusalim

În caz că vă mutați vă rugăm să ne comunicați imediat noua adresă.

Către
Departamentul de informații pentru noii imigranți
Ministerul Absorbției
Ierusalim

Vă rog să-mi expediați pe adresa de mai jos ziarul "INFORMAȚII PENTRU NOII IMIGRANȚI", ediția în limba română:

Numele______________________________.

Adresa__________________ **Cod poștal**__________.

Data imigrării____________________.

DORIŢI O SURSĂ DE PROFIT?

INVESTIŢI ÎN ROMANIA!

STAN VLAD
Bucureşti

Feriţi-vă de agenţiile pirat. Feriţi-vă de bişniţari. Feriţi-vă de tipii care-s buni de papagal, bagă texte şi vă umflă banii.

Cu voia dumneavoastră, dragi cititori, ne vom abate, de data aceasta, de la regulă; în corespondenţa din Bucureşti, în locul unei tematici culturale, am ales una economică. Şi nu întîmplător. Ştie toată lumea că dacă industrie şi comerţ nu e, atunci nici cultură nu prea poate să fie!

Aşadar, ne-am dus în vizită la Camera de comerţ şi industrie România-Israel, aflată în Bucureşti, pe Calea Victoriei la nr. 133, etajul patru. (Dacă v-am dat adresa să vă dau şi numerele de telefon – 59.72.67 şi 50.58.25 – şi telexul – 11.958 C.B.Tx.).

V-am dat toate acestea fiindcă am constatat că interesează; un prieten din Israel a venit special în Bucureşti pentru a afla ce activităţi şi posibilităţi oferă Camera de Comerţ România-Israel, despre care ştia ceva de la Tel Aviv, dar destul de vag.

Camera de comerţ România-Israel a luat fiinţă în luna mai 1990, deci în urmă cu mai bine de un an. (Există şi o Cameră de comerţ Israel-România cu sediul la Tel Aviv). Ca să aflăm ce face această Cameră bucureşteană, am stat de vorbă cu domnul *Jose Iacobescu,* preşedinte. Cînd am ajuns noi la el, dl. Iacobescu sosea de la solemnitatea de semnare a documentelor constitutive ale unei noi societăţi mixte: "Rompita". Această nouă societate mixtă româno-israeliană s-a realizat între Fabrica de pîine Berceni şi firma "Prodlan" din Israel condusă de dl. Marius Freiberg. Pînă vor ajunge aceste rînduri la tipar, se vor fi semnat şi actele de constituire a unei mari societăţi "Comaico" pentru produse din carne, bere, sucuri din fructe.

După cum am aflat de la d. Jose Iacobescu, în prezent funcţionează în România 86 de societăţi mixte româno-israeliene cu profil comercial şi industrial, Firme şi magazine ca "Miralon", "Marco" S.R.L. cu bunuri de larg consum, un fel de "Universal store" au deja faimă, renume în rîndul cumpărătorilor din oraşele româneşti.

"Foarte mulţi delegaţi şi oameni de afaceri din Israel – ne spunea dl. Iacobescu – vin la Camera de comerţ şi industrie România-Israel pentru a se informa, a vedea ce posibilităţi sînt, ce facilităţi se asigură pentru începerea unor activităţi productive şi comerciale comune. Posibilităţi mari şi tentante sînt în industria alimentară. Camera de comerţ şi industrie România-Israel cuprinde personalităţi, specialişti şi intreprinderi din cele mai diverse domenii de activitate industrială, tehnică, de turism, de cultură (îndeosebi în domeniul spectacolului). Sînt membre şi 14 mari antreprize de construcţii specializate care au început să încheie contracte cu firme israeliene pentru a construi în Israel. Ca o dovadă a extinderii activităţilor noastre stă şi faptul că s-au constituit pînă acum zece filiale ale Camerei de comerţ şi industrie România-Israel (la Cluj, Timişoara, Craiova, Iaşi, Bacău, Galaţi, Brăila etc.)

Un impuls general îl dă acum activităţilor noastre noua lege a investiţiilor de capital străin în România, care creează o serie de avantaje stimulative investitorilor străini. Practic nu mai există nici o barieră în calea celor care vor să coopereze pe multiple planuri economice în România. Cursul valutar liber, posibilitatea de a cumpăra şi vinde valuta la preţul pieţei, deschide toate uşile celor ce vor să investească şi firesc, să cîştige.

Ni se pare deosebit de interesant şi tocmai de aceea îl consemnăm, faptul că prin intermediul Camerei de comerţ şi industrie România-Israel se pot rezolva probleme cum sînt: obţinerea (sau reobţinerea) cetăţeniei române, obţinerea drepturilor asupra caselor de locuit şi a pensiilor pentru cetăţenii israelieni de origine română. Domnul Jose Iacobescu ne-a informat că cei care au asemenea probleme să pregătească actele doveditoare necesare, întrucît sînt în curs de adaptare legi care să reglementeze asemenea probleme.

Ne facem datoria, informîndu-i pe cititori, că şi în acest domeniu îndeosebi al comerţului şi reglementării problemelor personale, funcţionează agenţii pirat, multe ilegale, un fel de bişniţari – cum le e denumirea la Bucureşti, care promit angajări în Israel, afaceri "colosale" şi multe altele. Agenţiile, întreprinderile şi societăţile serioase au girul Camerei de comerţ şi industrie România Israel şi deci numai prin acestea trebuie întreprins ceea ce interesează pe fiecare.

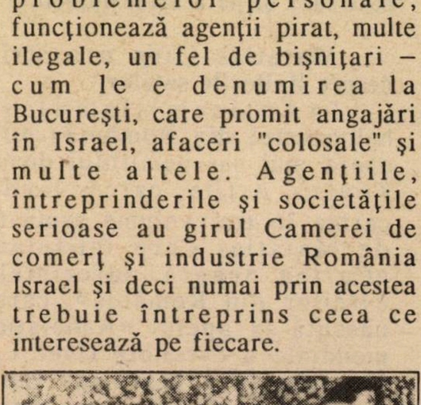

Bişniţarii: iau totul de pe voi, lăsîndu-vă cum v-a făcut mama

LUMEA ROMÂNEASCĂ

•Scurt•

Nostradamus

A apărut de curînd în editura *Viaţa românească* şi se vinde ca pîinea caldă o ediţie din *Profeţiile lui Nostradamus*, celebrul astrolog din sec. XI (1503-1566). Numai că aşa cum arată un specialist în materie, d. Nicolae Stoie, în *România Liberă*, ediţia aceasta reprezintă un fals; şi, în plus, un fals... cu tendinţă.

"Aceasta nu este altceva decît reproducerea INTEGRALĂ a lucrării «Nostradamus prezice viitorul Europei» de Karl E. Krafft, (Bucureşti, Tipografia «Lupta»/ Nicolae Stroilă, 1941). Lucrarea lui Krafft a fost scrisă şi tipărită în anii de dominaţie a fascismului. Prin eronate trimiteri la «Profeţii», numeroase pasaje fac apologia nazismului şi personalităţii lui Hitler, recurgîndu-se totodată la *formulări antisemite*. Broşura alcătuită de Casa de Editură şi presă «Viaţa Românească» le păstrează şi pe acestea intacte».

Matatias Carp n-a scris despre lipitorile satelor

"«Antisemitismul şi holocaustul din România» este opera mai sus-numitului domn Kovacs Attila, care... laudă cartea în trei volume semnată de Matatias Carp intitulată «Cartea neagră, suferinţele evreilor din România», carte născută la apelul «Asociaţiei mondiale a evreilor» (Ive). (...) Nu ştiu dacă Matatias Carp scrie ceva despre nebunii otrăvitori ai fîntînilor, despre bravii asasini pe la spate ai ofiţerilor şi soldaţilor care se retrăgeau din Basarabia şi din Transilvania cedată, şi, desigur, despre torţionarii, anchetatorii securităţii anilor '50, despre Ana Pauker sau despre membrii delegaţiei PCR la Congresul al VII-lea al Internaţionalei a III-a din 25 iunie – 20 iulie 1935?! Nu ştiu dacă scrie ceva despre arendaşii Fischer de la 1907, despre Max Auschnit, despre lipitorile satelor şi despre întregul complex istoric care a determinat o anumită optică precaută faţă de invadatorii cu sabia, cu finanţa sau în sutane, care s-au perindat pe aceste meleaguri de-a lungul timpului..."

(Din articolul *"Strategia asasinatului moral"*, de Radu Theodoru, în "România Mare, Bucureşti)

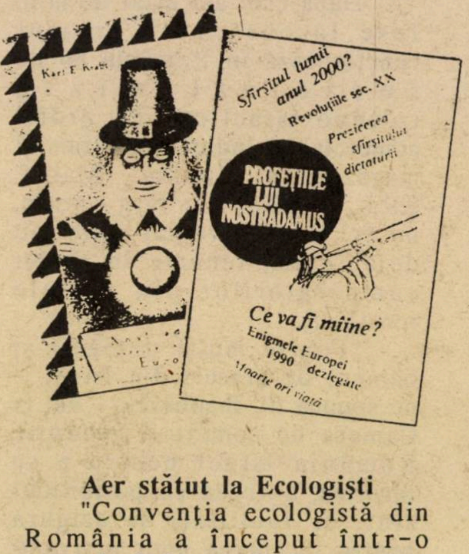
Karl E. Krafft
Sfîrşitul lumii anul 2000?
Revoluţiile sec. XX
Prezicerea sfîrşitului dictaturii
PROFEŢIILE LUI NOSTRADAMUS
Ce va fi mîine?
Enigmele Europei 1990 dezlegate
Moarte ori viaţă

Aer stătut la Ecologişti

"Convenţia ecologistă din România a început într-o atmosferă foarte încărcată. Dan Decebal Gavrilescu, purtătorul de cuvînt al FER, a dat citire unei declaraţii a partidului condus de prof. Alexandru Ionescu, fost vicepreşedinte şi membru fondator al MER. Declaraţia era redactată într-un limbaj foarte agresiv şi conţinea atacuri la adresa liderilor Mişcării (cu aluzii antisemite la adresa d-lui T.G. Maiorescu)".

(Petru Clej, în *România Liberă*, Bucureşti)

Teritoriile ocupate de pe Calea Victoriei... dar şi sudul Libanului (totodată)

"D-le Brucan, nu sînteţi altceva decît un spion, un duşman al românilor şi României. Şi ca nu cumva să credeţi că mai puteţi învenina sufletele noastre, vă dăm şi argumentele logice ale convingerii că aceasta sînteţi: spion şi trădător.

În timp ce 45 de ani ne-aţi amărît viaţa cu dogmele comunismului, adus nu de români pe tancurile ruseşti, ci de d-voastră, v-a apucat aşa, deodată, dragostea de armată, de puşti şi mitraliere şi ne-aţi distrus pilonii culturii româneşti, trăgînd cu tunul în Biblioteca Universitară şi în Muzeul de Artă, ca în unele teritorii ocupate (...) De ce vă trebuiau trupele Ministerului de Interne, ca să fie numărul românilor morţi pe degeaba mai mare? Era nevoie în Bucureşti de un Sud al Libanului?"

(*Brucaniada*, din săptămînalul *România Mare*, Bucureşti)

Mareşalul Ion Antonescu

La Bucureşti au luat fiinţă Liga "Mareşal Ion Antonescu" precum şi Fundaţia "Mareşal Ion Antonescu".

Statutul celor două organizaţii a fost publicat în săptămînalul "Naţiunea", condus de I.C.Drăgan, fostul trezorier al mişcării legionare, în prezent industriaş în Italia.

Aşa cum ne informează corespondentul nostru Tereza I., din Bucureşti, cele două organizaţii au fost întemeiate "în întîmpinarea celei de-a 50-a aniversări a Pogromului de la Iaşi şi a masacrelor anti-evreieşti din Basarabia şi Bucovina".

Un bronz numit Ceauşescu

Dl. Andrei Pleşu, ministrul român al Culturii, a aprobat propunerea făcută de un colecţionar din Spania de a achiziţiona o mare statuie de bronz a fostului dictator Nicolae Ceauşescu.

Noi tarife telefonice

Regia autonomă *Rompost-Telecom* (sună europeneşte) anunţă noile tarife telefonice internaţionale. Au fost stabilite 7 zone, după distanţa de Bucureşti. Israelul se află în zona a V-a (împreună cu Australia, Canada, Iordania, Irak, Iran, Kuweit, Siria, USA). tariful: 75 lei minutul. Dacă socotim după leafa medie, e mult. Dacă socotim după cît cîştigă un bişniţar fruntaş pe ramură din vînzarea unei perechi de *blugi* turceşti, – e puţin.

Industria porno: productivitatea muncii creşte neîncetat...

"Pornografia, sub toate formele ei, se manifesta şi înainte de revoluţie. Posesorii de video organizau, la preţuri piperate, vizionări colective de filme porno, tot la negru circulau şi revistele de gen, iar bordelurile improvizate funcţionau peste tot. Este cunoscut de toată lumea cazul faimosului bordel situat deasupra cofetăriei "Lămîiţa", ale cărui pensionare proveneau exclusiv din eleve de la liceul "Lazăr". Dar acum?

În ciuda faptului că legile care interzic pornografia nu au fost abrogate, se înregistrează o adevărată explozie în acest domeniu. Revistele sexy le găseşti la orice colţ de stradă, au apărut în reţeaua obişnuită de difuzare filme sexy şi chiar şi Cinemateca a organizat un întreg ciclu de filme erotice. (...) Recent, într-un spectacol organizat în provincie, după ce s-au interpretat melodii de viaţă nouă, spectatorii au aplaudat în delir cîteva fete făcînd striptease. Vrei o carte sau o revistă pornografică? La vedere, în Universităţii, la Romană sau la Gara de Nord găseşti ce-ţi pofteşte inima. Orice hotel îşi are propria sa reţea de prostituate. Bucureştiul e plin de proxeneţi care fac milioane. Într-un cuvînt, în subteran, industria sexului este prima industrie care a intrat fără probleme în economia de piaţă. Şi dacă ai curiozitatea de a privi puţin lucrurile din interior, ai ocazia să dai peste cele mai trăznite poveşti.

*

O cheamă Cornelia, are 27 de ani şi afirmă cu nonşalanţă că este lesbiană. Te şochează chestia asta? Habar n-am. Rîde. E o meserie ca oricare alta. O fi. În 1983, Cornelia, unul din cei trei copii ai unui ţăran din Teleorman este angajată ca fată în casă de un fel de director general din comerţul exterior. Deşi mama o sfătuise să se ferească de "domnul", fata s-a trezit abordată de "doamna". Cînd îşi aminteşte cum a fost prima dată o apucă rîsul. I s-a pus la video un film-şcoală, i s-a explicat că aşa e la Bucureşti, e şi modern. De aici a început totul. Doamna mai avea şi alte prietene, amatoare de senzaţii tari, aşa că "ţărăncuţa", cum o alintau ele, n-a mai trebuit să pună mîna pe mătură. Evident că primea tot felul de cadouri, deşi prefera mai mult bani, pe care-i putea trimite acasă. O adevărată melodramă. "Ba, îmi plăcea, spune ea, bărbaţii sînt oribili, nu ştii cît de tandre pot fi femeile. Dar şi cînd le apucă gelozia..." Gelozia a apucat-o pe doamna, Cornelia trecînd la o prietenă mai generoasă a doamnei. Prevăzătoare, Cornelia şi-a făcut buletin şi a primit un apartament de la stat. Care COM o fi dat repartiţia? După revoluţie, afacerea a devenit şi mai înfloritoare. A plecat vreo lună în Turcia, dar călătoria a fost un eşec. Istoria dovedeşte că noi am avut mereu probleme cu turcii şi nu cu turcoaicele. Întoarsă în ţară, a dat un anunţ gen "ofer companie plăcută" şi al patrulea telefon a fost de la o femeie. "Adevărul e... decît să dau cu mătura pentru 2000 lei pe lună, prefer să fac asta. Cîştig mai mult decît amărîţii ăştia de pe stradă".

Insist să-mi dea adresa sau telefonul. "Ţi-am spus că bărbaţii îmi fac silă".

*

Toamna trecută, R. C., 36 de ani, strungar la IMGB, a avut surpriza să descopere în talciocul din Vitan că în nişte fotografii porno, vîndute de nişte ţigani, apare chiar nevastă-sa. Erau de fapt seturi de 5-7 fotografii alb-negru, care spuneau o "poveste". Surpriza a fost suficient de neplăcută ca omul să fie nevoit să facă pe detectivul. Află astfel că nevastă-sa era una din "fetele" folosite de o onorabilă ingineră de la un institut de proiectări, ce-şi închegase în eleganta vilă din Cotroceni un studio fotografic cu "producţie specială". El nu s-a dus la poliţie, pentru că i-a fost ruşine. Deşi era un copil la mijloc, pînă la urmă, a introdus divorţ. A întrebat-o de ce a făcut acel lucru. Răspunsul femeii a fost sec: pentru bani.

(Din reportajul *"În sfîrşit, un loc unde totul merge ca pe roate: industria porno"*, de Gheorghe Voicu, în *Expres-Magazin*, Bucureşti)

Preţuri

Faţă de luna octombrie 1990, deci faţă de situaţia de dinainte de prima "liberalizare", pînă în martie 1991 – pînă în ajunul celei de-a doua liberalizări – preţurile au crescut, conform Comisiei naţionale pentru statistică, în total cu 84%. Respectiva comisie nu spune însă cu cît au crescut preţurile după a doua liberalizare şi cu cît vor creşte după cea de-a treia... Conform ziarului "Mercur" din Brăila, cămăşile realizate de fabrica brăileană Braiconf, în colaborare cu celebrul creator de modă francez Pierre Cardin, vor costa 1100–2500 lei bucata. În vitrina magazinului constănţean "Polar", muşchiul "Montana" a urcat de la 220 lei/kg la 374 lei, "Ţigănescul" de la 194 la 322, iar în Piaţa Constanţa un kg. de cartofi noi costă 250 lei.

Coroborate cu noile salarii, aprobate de Senat, preţurile par rezonabile. Este vorba de salariul de bază lunar al preşedintelui României, care va fi de 50.000 lei, al primului ministru – 30.000 lei, al unui ministru de stat – 30.000, secretar de stat – 26.000, preşedintele Academiei Române – 28.000, guvernatorul Băncii Naţionale – 28.000, primarul general al Capitalei – 22.000, prefect – 20.000, primari de municipii – între 12.500 şi 17.000. Se intenţionează ca la sfîrşitul lunii mai salariul mediu în economie să fie 5975 lei.

(Din *"Din 7 în 7 zile"* de Cornel Dumitrescu, în *"Lumea Liberă"*, New York)

Mica publicitate

- Domni titrați, prezentabili, discreți, dorim partenere elegante, moderne, exclus feseniste.
- Firmă specializată în culegere de informații oferă servicii, asigurînd discreție deplină. Tel. 757741.

(Din *România Liberă*, București)

- **Decese**
- *Brăduț Covaliu*, (n. 1924), pictor, fost președinte al Uniunii Artiștilor Plastici.
- *Virgil Calotescu*, (n.1928), regizor la Studioul de filme documentare "Al. Sahia". Autor al unui număr de pelicule valoroase, C. a realizat și un film "de uz intern", foarte discutat în lumea activiștilor de partid din anii '60: reconstituirea, la indicațiile securității, a faimosului atac împotriva unei furgonete a Băncii Naționale, atac ai cărui protagoniști au fost frații Ioanid, ziaristul H. Obedeanu, istoricul Sașa Mușat ș.a.
- *H. Nicolaide*, artist emerit, unul dintre cei mai populari actori ai teatrului de revistă din România.
- *Gogu Rădulescu*, fost vicepreședinte al Consiliului de Stat.

Mașina d-lui Roni Milo, ministrul Poliției s-a ciocnit cu o altă mașină a Poliției.

Din fericire, d. Millo n-are cu poliția decît ciocniri de natura aceasta.

Înfieri de copii din România: stop!

Pentru cei interesați să adopte copii din România: Așa cum ne informează corespondentul nostru la București, între 1 iunie – 1 septembrie 1991 nu se vor încheia nici un fel de acte de adopțiune. Chiar și cei care au avut fixate întîlniri pentru această perioadă, sînt informați să nu se mai deplaseze în România, întrucît orice înțelegere inițială este anulată. Aceasta deoarece între timp au mai apărut grave iregularități săvîrșite de indivizi și firme dubioase atît în România cît și din alte țări.

În prezent, se află depus la Parlamentul României un nou proiect de lege, care stabilește criterii noi de adopțiune în conformitate cu normele internaționale.

După 1 septembrie 1991 se vor relua cererile, tratativele și adopțiunile în conformitate cu noile prevederi legale.

IN EXCLUSIVITATE PENTRU OLIM HADAȘIM DIN ROMÂNIA

CARE AU INTRAT ÎN ISRAEL ÎNAINTE DE 1 DECEMBRIE 1990

Biroul "Personal Import", condus de LICĂ BERCOVICI, vă oferă posibilitatea de a cumpăra obiecte electrice de uz casnic cu scutiri vamale pentru olim hadașim, la prețuri foarte avantajoase:

• TELEVIZOARE: Gründig, Sony • VIDEO: Philips, Hitachi • VIDEO-CAMERA: Philips, Hitachi, Sony • ASPIRATOARE: AEG, Philips, Hoover • MIXER: Kenwood • MAȘINI DE SPĂLAT VASE: AEG, Philips • RADIOCASETOFOANE • SECRETARE AUTOMATE • WALKMAN o TOASTER • CEARCEAF ELECTRIC • FILTRU CAFEA • CUȚIT ELECTRIC • STEREO HI-FI

Video, video cameră, stereo HI-FI, se pot obține la preț de ole hadaș numai prin intermediul acestui birou
Livrare pe tot cuprinsul țării

Nu este nevoie de avans pentru efectuarea comenzii. Plata se face la primirea obiectelor la domiciliu.

Este suficient să telefonați și comanda este efectuată.

Pentru informații suplimentare vă puteți adresa în limba română lui LICĂ BERCOVICI.

"PERSONAL IMPORT"
LICĂ BERCOVICI

P.O.B. 3216, Rishon Le Zion 75100, Israel
TEL.: 03-9661262; FAX: 03-9668240;

E O LUME

■ RAUL RADU: Sao Paulo

LEGENDELE SELVEI DE PIATRĂ

Fiecare epocă creiază legende, trecute apoi din gură în gură. Duioaselor poveşti, ca aceea a meşterului Manole, sau vestitei mitologii greceşti care a perpetuat călcîiul lui Achile, li se substituie, astăzi, legendele marilor metropole: New York, Sao Paulo sau Ciudad de Mexico, legende care vorbesc despre sex şi violenţă şi care reflectă modul de viaţă contemporan.

Legendele urbane, – legendele epocii noastre, sînt atît de verosimile încît e greu să afirmi cu certitudine că faptul e real sau este fructul imaginaţiei celui care se jură că asta i s-a întîmplat unui prieten de-al lui. Din aceste istorii, povestite din amic în amic şi care ajung la urechile a milioane de oameni de pe continentul sud-american, se formează legendele "selvei de piatră", legendele "pădurii de beton".

*

Motelurile erau rare la începutul anilor ’70 în Sao Paulo, cînd nevasta unui celebru ginecolog, neîncrezătoare în fidelitatea soţului, a luat hotărîrea să-l urmărească asemeni unui detectiv: ia să vedem unde... Momentul *aşteptat* a sosit în clipa cînd soţul a păşit pragul unui motel de reputaţie dubioasă. Furioasă, soţia s-a năpustit în camera respectivă şi l-a surprins pe trădător în flagrant delict. Dar... dar... Ginecologul brazilian era întins pe pat, îmbrăcat în cămaşa neagră de noapte a soţiei... alături de un bărbat!

*

Istoriile de amor de astăzi nu prea seamănă cu cele gen Romeo şi Julieta.

Iată drama (sfîşietoare în felul ei) a unei adolescente de 15 ani din Rio de Janeiro. Mama îi cere scuze că nu a putut pregăti nimic pentru aniversare, invocînd o obligaţie urgentă de serviciu.

După ce părinţii au părăsit casa, tînăra decide să-şi sărbătorească aniversarea într-un mod, hai să zicem, special; ea îl invită pe prietenul ei (flirt), cerîndu-i să aştepte în cameră pînă ea va face un duş. Un sfert de ceas mai tîrziu, fata iese, goală-puşcă, din camera de baie, dar musafirul a dispărut. Bîjbîind prin întunericul casei şi tot strigîndu-l pe nume "Alberto!, Alberto!", ajunge pînă în salonul locuinţei; aici, aprinzînd lumina, dă peste iubit, dar şi peste... părinţi, toţi prietenii ei, care îi pregătiseră o surpriză, cu tort şi lumînări... A fost, se poate spune, o dublă surpriză! O surpriză (şi-ncă una de proporţii!) pentru toată lumea.

*

O situaţie mai puţin hazoază (deşi, nici aceea de mai sus nu fusese prea hazoasă), care se povesteşte la taclalele din Sao Paulo, e aceea a unui tînăr "Yuppi", om de afaceri cultivat şi bine situat, care, se hotărăşte să cunoască misterele unei aventuri extra-conjugale. Prima aventură de acest fel. Acţionează, cucerind o jună care nu rezistă invitaţiei de a urca în maşina "Jaguar" ultimul tip, a personajului nostru. Cu costum de comandă şi ceas "Rollex" la mînă.

După o noapte frenetică la motel, omul nostru se trezeşte pe la 10 dimineaţa, şi văzîndu-se singur, îşi caută cucerirea în baie. Aici descoperă că tînăra cucerire a dispărut, nu însă înainte de a-i fi lăsat un mesaj de iubire, scris pe oglindă, cu ruj de buze: "Fii bine venit în Clubul SIDA!"

*

A păţit-o, mai puţin grav însă, şi negustorul Rosario V. din Bahia... Acesta, după ce şi-a lăsat amanta în casă, s-a întîlnit cu nevasta şi soacra, ca să le însoţească, cu maşina, la cumpărăturile săptămînale de la supermarket. Pe drum, descoperă pe podeaua maşinii un pantof asemănător cu acela al amantei. Intrat în panică şi profitînd de un moment de neatenţie al însoţitoarelor, îl aruncă pe fereastră. Cînd ajunge la supermarket, sare-n sus din pricina strigătelor disperate ale soacrei, de pe bancheta din spate: "Unde naiba a dispărut pantoful meu?"

*

Mai spune istoria că un puternic "boss" din Rio, patronul unui trust al cafelei multi-milionar (în dolari), telefonează unuia dintre subalterni; îi răspunde un funcţionar nervos şi cam repezit.

– Ştii cu cine vorbeşti? întreabă revoltat şeful.

– Nu, răspunde funcţionarul.

– Eu sînt şeful a tot ce respiră prin birourile de acolo, ţipă bossul.

– Şi dumneata ştii cu cine vorbeşti? se răsteşte funcţionarul.

– Nu! continuă ţipînd şeful.

– Slavă Domnului! răsuflă uşurat interlocutorul.

MELIA
AGENŢIA VACANŢELOR
NOUA ADRESĂ A LUI LICĂ BLUTHAL ESTE:
STR. GORDON 17 TEL AVIV Tel. 5249225 (Colţ cu Ben Yehuda 100)
MELIA A DESCHIS SEZONUL TURISTIC 1991
• 100 FORMULE DE VACANŢĂ •
EXCURSII, TRATAMENTE, CHARTERE
AI ŞEKELI, N-AI ŞEKELI... NE-NŢELEGEM
CĂLĂTOREŞTE CU CEI MARI: E O GARANŢIE

CUM PUTEȚI FI SEDUSĂ?

Anchetă în lumea feminină din San Francisco
În exclusivitate pentru "Minimum"

Am pornit la... treabă într-o zi de primăvară călduroasă. Femeilor cărora m-am adresat, le-a plăcut întrebarea mea și toate mi-au răspuns cu sinceritate și cu multă amabilitate. Cum cîteva dintre ele au refuzat să-mi declare cum le cheamă, am decis să nu dau numele nici uneia. Le dezvălui însă vîrsta și profesiunea, ceea ce consider că sînt singurele "secrete" importante. Întrebarea a fost: **Cum puteți fi sedusă?**

Prima femeie "acostată" a fost o cunoștință din vecinătatea locuinței mele, de profesiune manichiuristă. Iată răspunsul:

– *Nu am un o idee precisă despre bărbatul ideal. Acum zece ani mă puteam înflăcăra pentru tipul sportivului, acum dimpotrivă. Sînt extrem de sensibilă la vocea unui bărbat. Mă atașez de un bărbat, sînt gata la orice, dacă el simte nevoia prezenței mele morale în aceeași măsură cu cea fizică. Îmi place să-i ascult pe bărbați. După o oră de conversație, știu exact dacă interlocutorul meu mă place și dacă eu mă voi îndrăgosti de el, deoarece cred în dragostea la prima vedere.*

A doua discuție am avut-o în tramvai (da, în San Francisco, sînt tramvaie, și încă faimoase!) cu o vînzătoare la un magazin de încălțăminte. 38 de ani.

– *Cum pot fi sedusă?... Îmi place să depind de un bărbat. Am o slăbiciune pentru ființele generoase, care, în plus, posedă și simțul umorului. Sînt, desigur, atrasă de tineri frumoși. Și cînd întîlnesc unul seducător, îmi spun: cel puțin să fie nostim ca să mă amuze toată seara; firește, există și reversul medaliei, foarte deseori bărbații spirituali sînt și ușuratici. Dar, nu poți găsi la un om toate laolaltă. Să știți că mai sînt în căutarea bărbatului ideal.*

18 ani. Studentă la Școala de Arte:

– *Bărbații sînt stupizi. Cei mai mulți își închipuie că, firește, cu o fată frumoasă, nu pot avea altă conversație decît despre "anatomia" ei. Trebuie să mărturisesc că, pentru a fi sedusă, nu-i suficient să mi se contemple șoldurile sau pieptul în exclamații admirative. Înainte de toate, îmi place conversația. Un bărbat care poate să-mi vorbească timp îndelungat despre teoria relativității sau recentele lucrări în cibernetică poate fi sigur că mă va seduce. Tipul bărbatului care-mi place? Fratele geamăn al lui Kissinger.*

■ *Foto: Hedy Löffler*

33 de ani. Doctoriță. Specialitatea oftalmologie.

– *Să mai fiu sedusă? Imposibil! Sînt îndrăgostită de mulți ani de același bărbat. În abstract? Nu voi rezista, firește, în fața farmecului lui Adonis. Dacă există un bărbat cu personalitatea și cu farmecul soțului meu, poate să-și încerce norocul... Dar, în tot cazul, trebuie să aibă cel puțin 50 de ani. Numai după această vîrstă, un bărbat poate să știe ce-i o femeie, să-i cunoască aspirațiile, să-i îndeplinească toate dorințele.*

25 de ani. Funcționară de bancă:

– *Sînt sensibilă la bărbații care nu-și cunosc puterea farmecului lor. Și, totuși, sînt unii care posedă o seducție provocatoare. Aceasta este, bineînțeles, o categorie de bărbați cu totul diferită de cea a ușuraticilor sau a obraznicilor, care se cred irezistibili dacă poartă o garoafă la butonieră* (purtam o astfel de floare)*. Mai sînt însă și bărbați al căror fizic seamănă cu cel al zeilor antici. Îmi place să contemplu aceste ființe, în același mod cum am slăbiciune pentru bibelourile fragile. Rețeta pentru a mă seduce? Sînt o mie... Uneori este de-ajuns o privire...*

Mi-am scos floarea de la butonieră și am intrat în cafeneaua unde de obicei îmi organizez întîlnirile de afaceri, pentru a-i pune întrebarea respectivă chelneriței, în vîrstă de 31 de ani.

– *În primul rînd, vreau să precizez că am oroare de tinerii care, sub pretextul că sînt emoționați, îmi răstoarnă cafeaua pe fustă și că, oricum, sînt... căsătorită. Soțul meu mi-a plăcut deoarece din primele zile cînd ne-am întîlnit, am simțit în el... bărbatul adevărat. Uneori este un tiran. În tot cazul știe mai bine ca mine ce trebuie să fac eu. Cînd ești sedusă, puțin mai interesează fizicul, care e important doar cînd ai 15 ani. Și ca să răspund mai deschis întrebării dumitale: am fost atrasă totdeauna de cei cu tîmplele cărunte și, eventual, cu... mustăți!*

42 de ani. Casieriță la un mare magazin:

– *Sedusă?... Un bărbat seducător, deci capabil să mă seducă, trebuie să fie inteligent, echilibrat și realist. Aceste calități sînt suficiente... Nu cer un fizic special. În ceea ce mă privește, îmi plac bărbații a căror virilitate nu este în mod* *obligatoriu flagrantă (nu fac nici o aluzie la precedentul meu soţ).*

35 de ani. Dactilografă, secretara unui director al unei agenţii de import-export.

– *Sînt vulnerabilă la bărbaţii care ştiu să-mi arate într-un mod original că mă doresc. Dragostea nu mă înspăimîntă. Consider că nu există un flagel mai groaznic decît fetele bătrîne. Sper că voi fi bine înţeleasă. Nu sînt femeia ce cade în braţele primului venit, sub pretext că are ochi frumoşi sau umeri de atlet. De fapt, fizicul puţin mă interesează. Cadrul întîlnirii, ambianţa sînt mult mai importante pentru mine decît... statura sau privirea unui bărbat. Cînd intru într-un restaurant sau într-un local de noapte şi decorul îmi place sînt pregătită la multe concesii, dacă întîlnesc un bărbat. Sînt extrem de sensibilă la vorbe îmbătătoare. Sînt un teren propice!*

Dacă nu m-aş fi învîrtit numai printre cunoştinţe, aş fi riscat – poate – răspunsuri şi mai interesante, dar şi cine ştie ce... surprize! Oricum, o după-amiază plăcută, dovedind că în San Francisco preocupările sînt de altă natură ca în Tel Aviv, unde frămîntările de zi cu zi (Baker!) nu te prea îndeamnă la asemenea... activităţi.

B. RAGUS

Guvernul a refuzat să răspundă la cererea slujbaşilor poştali de a fi salarizaţi la fel ca personalul transporturilor.

Cererea a fost returnată cu menţiunea: "adresantul refuză primirea".

RESTAURANT
«LA LUCA»
vă oferă o NOUTATE!

ÎN FIECARE SÎMBĂTĂ, TEATRUL ALB-ALBASTRU prezintă:

LA O CAFEA ŞI O PRĂJITURĂ

CABARET MUZICAL IN 10 TABLOURI ŞI UN PROLOG
Texte: RELU CROITORU – Regia: LUIS ROIT
cu
RADU LUCIAN şi invitaţii lui:
ERICA PFEIFER
TATIANA
ŞI COPIII MINUNE
ŞIRLY cu LIOR
Acompaniază orchestra "FANTASTIC SHOW"
TEATRU, TRATAŢIE ŞI DANS...
NUMAI 25 ŞEKELI!
Invitaţiile se pot reţine telefonic la "LUCA" 867803; RADU 875011; SANDA (seara) 585182
După spectacol la dispoziţie
BUFET ŞI GRĂTAR LA PREŢURI REDUSE

- DANS
- ANTREN
- VOIE BUNĂ

PREMIERĂ, SÎMBĂTĂ 1 IUNIE
ORELE 8 SEARA

Deschis zilnic de la ora 12.00 la prînz, pînă după miezul nopţii (inclusiv duminică).
Primim comenzi pentru petreceri şi reuniuni familiare.

• IAFFO – Str. Yeffet 101 • Tel. 867803 •
(vis-à-vis de Gan Tamar) Autobuze: 10, 41, 46, 83, 88

CUNOSCĂTORII CUMPĂRĂ LA
Salonul Ressem
RENUMIT PENTRU ÎNCREDERE ŞI SERVICI
timp de 18 ani de comerţ

NOII OLIMI SÎNT SCUTIŢI DE TAXE LA APARATURA LEGAL PREVĂZUTĂ

Televizoare, video, aer condiţionat, maşini de spălat, spălătoare de vase şi cuptoare, cuptoare cu microunde, uscătoare de rufe, frigidere. Orice fel de aparate electrice, casnice. Mărci garantate

NATANIA, STR. HERZL 30 – ET. 1, TEL. 053-28567, 053-335454

MINIMUM NU UITA

■ Dr. A. Şafran, Tel Aviv – ianuarie 1991.

(12)

MEMORIILE ŞEF-RABINULUI Dr. AL. ŞAFRAN

Un nou capitol din memoriile Rabinului şef Dr. Al. Şafran (tălmăcite în româneşte de Adrian Zahareanu). Istorie. Istorie din sînge şi din speranţe.

Un nou capitol din memoriile omului care este considerat Martorul nr. I al dramei evreilor-români din epoca Holocaustului.

Memoriile lui Şafran: memoria noastră şi a părinţilor noştri.

ÎNTOARCEREA ÎN ROMÂNIA

Am sosit la Bucureşti în 2 Aprilie 1947 şi în 3, la orele 11 dimineaţa, Filderman a venit la mine, pentru a-mi relata în amănunt situaţia dificilă în care se aflau comunităţile noastre, din pricina – evident – a CDE-ului. După părerea sa, dezastrul final era iminent. Se mai afla în biroul meu, cînd Bercu Feldman îmi telefonă pentru a-mi transmite că dorea să fie primit în calitate de reprezentant al CDE-ului. I-am fixat întîlnire la ora 3 şi jumătate. Convorbirea care a avut loc a confirmat temerile lui Filderman. Pe un ton arogant şi brutal, Feldman îmi vorbi despre "timpurile noi" pe care le trăiam şi despre obligaţia mea de a le accepta. Populaţia evreiască trebuia să se integreze în "procesul general de democratizare". Dacă nu o voi încuraja în acest sens, dacă nu mă voi "integra" eu însumi, poziţia mea riscă să devină imposibil de menţinut. Trebuia să-mi dau în fine seama.

În cursul zilelor următoare, i-am primit pe conducătorii instituţiilor şi organizaţiilor noastre. Toţi erau îngrijoraţi, tuturor le era teamă. O analiză clară a situaţiei noastre a fost făcută în 20 aprilie, la întrunirea secţiei române a Congresului Mondial Evreiesc, apoi în 23, în cursul unei şedinţe pe care a ţinut-o Comitetul Executiv al Organizaţiei Sioniste. De fiecare dată, participanţii au ajuns la concluzii pesimiste, deşi se arătaseră foarte satisfăcuţi cu rezultatele călătoriei mele în America.

REGELE VOIA SĂ ŞTIE...

Această călătorie îl interesase şi pe primul ministru Groza, cît şi pe membrii influenţi ai partidului. În 10 aprilie, Groza îmi exprimă recunoştinţa guvernului pentru ajutorul pe care reuşisem să-l obţin pentru ţara noastră devastată de secetă. Regele Mihai şi regina mamă m-au primit ca întotdeauna cu multă căldură la Palatul Kiseleff. Erau foarte interesaţi să cunoască amănuntele demersurilor mele. În 26 l-am întîlnit pe Bodnăraş, care deşi prietenos, a evitat să menţioneze intervenţia mea pe lîngă guvernul american. A lăsat să se strecoare că *"populaţia evreiască cheltuieşte multă energie în legătură cu aceste poveşti despre Palestina"*, arătîndu-se totuşi destul de înţelegător cu privire la problema emigraţiei. În 29 l-am întîlnit pe ambasadorul american, Berry, care mi-a declarat că este foarte sceptic cu privire la viitorul evreilor din România. *"NU sînt iubiţi*, a adăugat el, *nu sînt toleraţi decît pentru a fi exploataţi sau pentru a fi folosiţi în acţiuni de diversiune"*.

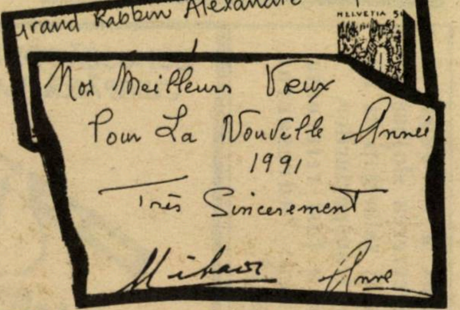

Grand Rabbin Alexandre Safran

HELVETIA 5

Nos Meilleurs Voeux
Pour La Nouvelle Année
1991
Très Sincèrement
Mihai Anne

■ *Căldura de la Palatul Kiseleff este vie şi astăzi pe malul lacului Leman; aşa cum înţelegem din mesajul de anul nou 1991 trimis de Regele Mihai Rabinului-Şef Dr. Al. Şafran.*

MINIMUM NU UITA

"O PILULĂ OTRĂVITĂ DAR FRUMOS ÎMPACHETATĂ...

Slabele mele speranţe se risipeau. CDE-ul ştia foarte bine că o reînviere a comunităţii din România trecea prin ajutorul american. Or, aceasta întărea prestigiul american, dovedind că Statele Unite erau gata să ajute pe cei în nevoie. Autoritatea sovietică din România era astfel diminuată. Evreii comunişti voiau deci să convingă populaţia evreiască, cu orice preţ, că lumea occidentală, şi în special America, nu puteau face mare lucru pentru evrei. Era deci mult mai bine să accepte tutela, "protecţia" Uniunii Sovietice. Nu puteam decît să-i supăr exprimîndu-mi în public, în cîteva rînduri – de pildă la 9 aprilie, în faţa Consiliului Federaţiei Uniunilor de Comunităţi Evreieşti – recunoştinţa faţă de America. Sau, la 18 mai, în faţa Asociaţiei intelectualilor evrei. La rîndul ei, soţia mea acceptase o invitaţie a Asociaţiei Culturale a Femeilor Evreice, unde vorbise despre ajutorul oferit de către femeile americane pentru orfanii din Transnistria. Un ajutor pe care Lascăr Şaraga nu se jenase să-l prezinte, în numele CDE-ului, ca o "pilulă otrăvită, dar frumos împachetată"... Cînd ne-a sosit o mare încărcătură de *maţot*, cadou al unei fabrici americane, oferit comunităţii din Bucureşti, Emil Dorian, secretarul general recent numit, a spus că l-a cumpărat de la americani, în schimbul sufletului nostru... Culmea a fost cînd au sosit grînele obţinute pentru ţăranii loviţi de secetă: autorităţile au avut îndrăzneala să afirme că grînele sosiseră în realitate din Uniunea Sovietică.

INAMICUL NR. 1: FILDERMAN

Filderman: hai să-l lichidăm!

Presiunea exercitată de CDE asupra comunităţii creştea, ceea ce avea ca rezultat paralizarea oricărei acţiuni, oricărei dorinţe de creaţie, oricărei iniţiative cît de cît pozitivă. Aceasta nu reflecta de altfel decît starea ţării în general. Aveam impresia că, pe măsură ce treceau zilele, trăiesc într-un declin. Îmi spuneam că sînt la voia celei mai mici provocări, deoarece vedeam cît de des se succedau atacurile împotriva conducătorilor noştri "istorici". Se folosea din ce în ce mai mult şantajul, ameninţările, şi cel mai vizat dintre toţi era, fireşte, Filderman. Acesta era acuzat că ar fi colaborat cu Antonescu, că ar fi avut contacte cu puterile occidentale şi chiar cu naziştii, că ar fi trădat interesele evreilor şi şi-ar fi denunţat coreligionarii. Lascăr Şaraga, secretarul general al Federaţiei, om violent, cu un caracter impulsiv, dar care nu-mi păruse totuşi a fi un ipocrit, începuse să se supună în totul ordinelor CDE-ului, în sensul că la fiecare ocazie îl contrazicea pe Filderman. Acesta din urmă devenise din ce în ce mai izolat, părăsit chiar şi de ai săi. Însăşi liderii sionişti îşi spuneau că evitîndu-l îşi asigurau bunăvoinţa CDE-ului, putînd astfel să-şi păstreze o oarecare libertate de acţiune. De pildă, la 23 aprilie, Benvenisti m-a rugat să-i sugerez lui Filderman să renunţe la discursul pe care trebuia să-l ţină cu prilejul unei mari adunări sioniste prevăzută pentru ziua de 27. Am refuzat şi Benvenisti a vorbit el însuşi cu Filderman, care mi-a telefonat spre seară pentru a-mi spune că în cele din urmă, nu va lua cuvîntul. N-am acceptat totuşi să-l înlocuiesc, din lealitate faţă de el şi din motive morale. Puţin după aceea, mi-a spus că a aflat că se pregăteşte un proces împotriva lui, dar nu ştie ce acuzaţii îi vor fi aduse. Aceleaşi surse îi dezvăluiseră că eu nu aveam să mai rămîn multă vreme şef-rabin, că voi fi înlocuit cu Moses Rosen şi că, se pregătea deasemeni un proces împotriva mea.

(Sîntem în aprilie 1947. Fapt semnificativ: cu un an înainte, Moses Rosen ştia deja că eu voi fi înlăturat din postul meu de şef rabin şi că el va fi pus în locul meu. În ziarul "Renaşterea noastră" din Tel Aviv, cu data de 2 septembrie 1952, Held Iosef-Hedera afirmă că în vara anului 1946, întîlnindu-l pe Moses Rosen, acesta îi împărtăşise că într-un viitor apropiat eu voi fi îndepărtat, iar el va fi numit în locul meu).

Începuseră să se răspîndească împotriva mea acuzaţiile tradiţionale: fusesem totdeauna complicele regelui şi reginei mamă, susţinusem guvernul Antonescu, ca de altfel şi războiul împotriva URSS-ului, iar în timpul călătoriilor mă întîlnisem cu reprezentanţi ai ţărilor occidentale etc. Fapt ciudat, între timp primisem autorizaţia să plec în Elveţia, în luna august, împreună cu soţia. Conferinţa internaţională a creştinilor şi a evreilor pentru combaterea antisemitismului urma să se ţină la Seelisberg şi fusesem invitat să iau parte la ea. Voi relata despre această importantă întrunire, care s-a terminat prin adoptarea celor "zece puncte de la Seelisberg", într-un capitol separat.

SE APROPIE MOMENTUL DECISIV

Numai cu cîteva săptămîni înaintea plecării mele, la 27 iunie, îl întîlnisem pe Bodnăraş şi înţelesesem că, în curînd, se vor produce evenimente foarte importante şi că s-ar putea să se declanşeze o campanie violentă împotriva unor personalităţi istorice – etichetate drept "fascişti". Puţin după aceea am aflat despre arestarea lui Maniu (care avea să fie judecat şi condamnat la detenţiune pe viaţă). Oare Bodnăraş voia să mă avertizeze că s-ar putea să mă aştepte aceeaşi soartă? În orice caz, eram în pragul unei cotituri decisive. Apoi, în septembrie, dîndu-şi seama că nu mai era stăpîn pe situaţie, Filderman demisionă de la preşedenţia Federaţiei Uniunilor de Comunităţi Evreieşti. CDE-ul cîştigase. Într-o broşură în idiş, larg difuzată, se spunea: *"Comitetul Democrat Evreiesc i-a înlăturat pe vechii conducători ai comunităţii, în frunte cu dr. Filderman. Aceşti oameni reprezentau un obstacol în calea dezvoltării tuturor instituţiilor evreieşti. Noua conducere, aleasă de federaţie, va trece imediat la democratizarea tuturor instituţiilor evreieşti din ţară".*

FILDERMAN TRECE CLANDESTIN FRONTIERA...

Aşadar, comunităţile vor fi de acum înainte supuse unei legi totalitare, dictatoriale, arbitrare. Cîteva luni mai tîrziu, Filderman şi soţia sa, punîndu-şi viaţa în pericol, trecuseră clandestin frontiera, riscînd în orice clipă să fie trădaţi. Găsiseră refugiu la Paris.

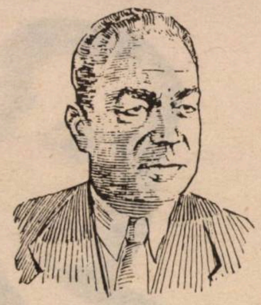

■ *Bodnăraş: voia să mă avertizeze?*

Cît despre mine, din ce în ce mai izolat, nu mai ştiam cu cine pot vorbi în siguranţă. Zissu şi Benvenisti se mai aflau la Bucureşţi, dar coeziunea dintre conducătorii evrei nu mai era aceeaşi. Zissu, care se opusese totdeauna lui Filderman, se consolase repede cu demisia lui forţată. Cît despre Benvenisti, care continua să mă viziteze în fiecare zi, căruia îi apreciam sufletul cald şi entuziasmul – era un realist, cum îşi spunea el însuşi, un spirit pragmatic, gata să se adapteze la noile realităţi.

Într-o zi am primit vizita neaşteptată a lui Dadu Rosenkrantz, fost asistent al lui Filderman, care, declarîndu-se încă prietenul său, întreţinea legături strînse cu membrii CDE-ului. Mi-a arătat nişte documente în care eram acuzat de trădare şi de denunţare de evrei! Erau acte oficiale, cu ştampilele poliţiei, Înaltei Curţi, ale Justiţiei militare şi altor organisme de Stat. Ştiind prea bine cine se afla în faţa mea, nu am reacţionat. M-am mulţumit să-l privesc cu milă, încercînd să-l fac să înţeleagă în ce măsură găseam acţiunile lui meschine şi patetice. Era însă un ultim avertisment, nu mă puteam înşela. Momentul decisiv se apropia.

UN EVREU ÎMBRĂCAT ÎN UNIFORMĂ SOVIETICĂ; ŞI UN REVOLVER PE MASĂ

Într-o după amiază din noiembrie, o zi rece şi întunecată, m-a vizitat maiorul Levi, de la cartierul general sovietic. Evreu rus, servea de "consilier" membrilor CDE-ului, şi-mi aminteam că-l văzusem de mai multe ori la Templul Coral. La prima vedere, avea doar aerul unui evreu care îmbrăcase o uniformă sovietică. Părea calm şi inofensiv. Dar, foarte repede, am înţeles ce se ascundea în spatele acestei înfăţişări liniştite. Maiorul Levi îmi ceru pe un ton foarte serios, în idiş, să-l ascult cu atenţie, deoarece soarta mea ar putea să depindă de sfîrşitul conversaţiei noastre. Apoi, fără preliminarii, scoase o hîrtie din buzunar şi-mi ceru s-o semnez. Era un act prin care eu, şeful rabin, ceream pedeapsa cu moartea pentru Maniu, fascist şi trădător. Stupefiat, am declarat: *"Domnule maior, cum puteţi crede că voi face aşa ceva? În calitate de şef rabin, nu pot aproba un astfel de text fără să mă consult cu responsabilii comunităţii evreieşti".*

– *Foarte bine,* răspunse el, *trimiteţi-le această declaraţie semnată de dumneavoastră şi veţi vedea că o vor semna şi ei.*

Ştia foarte bine că Federaţia şi toate organismele noastre comunitare erau în puterea evreilor comunişti. Continuai totuşi: *"Domnule maior, vă vorbesc ştiind că sînteţi evreu. Nu pot semna un asemenea document, fiindcă*

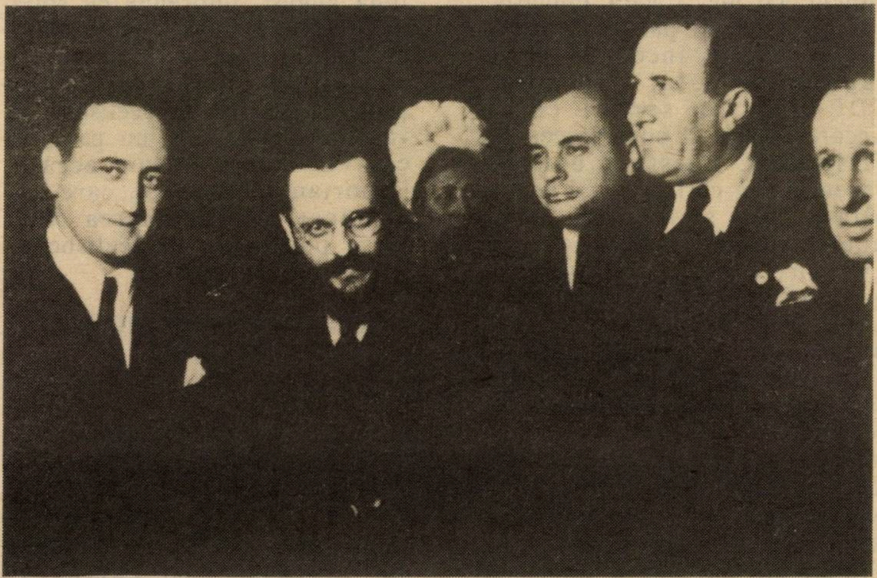

De la st. la dr.: M. Benvenisti, "cald şi entuziast", dr. Al. Şafran, persoane neidentificate, A. L. Zissu (al 5-lea), bucuros că a scăpat de eternul său rival, Filderman.

aceasta ar risca să declanşeze pogromuri împotriva populaţiei evreieşti. Ştiţi foarte bine că în România, Maniu este considerat un mare patriot. Dacă românii află că şeful rabin a aprobat aceasta, vor voi să se răzbune. Cunoaşteţi tradiţia antisemită a acestei ţări. Se va dezlănţui împotriva evreilor"

– *Dar cum s-ar putea aşa ceva?* replicase maiorul Levi. *Noi sîntem aici.*

– *Desigur,* am continuat eu, *atît timp cît trupele sovietice se află aici, nu se va întîmpla nimic. Dar, la prima ocazie, vor izbucni pogromuri sub pretext că şeful rabin a cerut moartea lui Maniu. Domnule maior, nu-mi pot lua această răspundere".*

Maiorul Levi începu atunci să urle: *"Acum înţeleg de ce refuzaţi! Aţi colaborat cu Maniu şi cu toţi ceilalţi fascişti în timpul războiului! Şi astăzi, nu vreţi să faceţi nimic împotriva lor!"*

Am încercat să-i explic că dacă Filderman, eu şi ceilalţi îl abordasem în acea epocă pe Maniu, o făcusem pentru a-i cere ajutorul, un ajutor pe care nu ni-l refuzase. Aceasta nu însemna că am colaborat cu dînsul din punct de vedere politic. Ca evreu, ca şef rabin, eram convins că condamnarea sa, s-ar fi întors împotriva comunităţii mele.

Înţelegînd că nu va reuşi să mă convingă, maiorul încercă o altă tactică: *"Domnule şef rabin,* îmi spuse cu o voce îmblînzită, *dacă semnaţi, vă promit că veţi deveni şeful rabin al tuturor evreilor din Europa de răsărit".*

I-am răspuns că-i mulţumesc pentru promisiune, dar nu mă interesează. În schimb, ştiam prea bine ceea ce urma să se petreacă în România. Maiorul îşi reluă imediat tonul său ameninţător. Avu un gest brutal şi începu să se joace cu revolverul pe care-l pusese pe masă. Ne aflam în biroul meu şi, din locul unde stăteam, o vedeam pe soţia mea, plimbîndu-se nervoasă prin holul de la intrare. Maiorul o văzu de asemeni şi mă întrebă de ce nu-mi era milă de familia mea. *"Nu înţelegeţi unde veţi ajunge cu toţii, dacă nu mă ascultaţi?"*

DACĂ VORBIŢI...

Mi-am amintit avertismentul lui Filderman: riscam să fim arestaţi, deportaţi... Faţa lui Levi se întunecase, avea maxilarul încleştat şi ochii ieşiţi din orbite. Urmă un moment de tăcere grea. O ultimă dată, pe un ton mai liniştit, îmi ceru să semnez. Am refuzat spunînd că ştiam la ce mă puteam aştepta, fiindcă şi în timpul persecuţiilor naziste trecusem prin situaţii asemănătoare şi totdeauna acţionasem după principiul *Yehareg ve'al Ya'avor:* "evreii trebuie să accepte moartea *al Kiduş Haşem,* pentru sfinţirea numelui Domnului" şi să nu facă nimic care ar risca să pună în primejdie viaţa coreligionarilor lor. Fusesem ostatecul naziştilor, puteam deveni al ruşilor, dar nu puteam acţiona împotriva conştiinţei şi a răspunderilor mele de şef rabin. Am adăugat că nu-i voi pune în pericol pe evreii cărora le luasem apărarea în timpul persecuţiilor naziste.

Maiorul se încruntase din nou. Se ridică şi declară: *"Ascultaţi-mă încă odată. Nu vorbiţi nimănui despre conversaţia noastră şi mai ales lui Filderman. Altminteri, veţi dispărea amîndoi".* Şi plecă furios.

Ceea ce mi s-a părut foarte semnificativ a fost faptul că vizita maiorului Levi a avut loc în aceeaşi zi cînd îl vizitasem pe ambasadorul sovietic la Bucureşti, Kaftaradze, pentru a-i cere să intervină în favoarea evreilor unguri ţinuţi prizonieri de ruşi. M-am întrebat dacă Levi nu fusese în realitate trimis de Kaftaradze.

În vinerea aceea nu m-am dus la Templul Coral pentru rugăciuni, deoarece nu aş fi ajuns la timp. M-am rugat acasă, apoi am discutat situaţia cu soţia mea. Încă năuciţi, trebuia să privim realitatea în faţă. M-am dus apoi la Schewefelberg. Era singurul căruia îi puteam relata ce se întîmplase, convins că nu va spune nimănui. Cum puteam fi arestaţi sau făcuţi dispăruţi de la o clipă la alta, voiam ca cineva să fie la curent cu conversaţia care avusese loc în ziua aceea la mine acasă, dar i-am cerut să nu spună nimic nimănui şi mai ales lui Filderman, care era el însuşi în mare pericol.

MĂ AFLAM ÎN STARE DE AREST

Începînd din vinerea aceea, viaţa noastră s-a schimbat în mod radical. Nu eram niciodată siguri de ceea ce s-ar fi putut întîmpla a doua zi. Retrăiam atmosfera din vremurile persecuţiilor naziste. Presiunea exercitată asupra mea de membrii CDE-ului se accentuase. Îl instalaseră pe dr. Sandu Lieblich în fruntea Federaţiei, iar colaboratorii săi mă vizitau cu regularitate pentru a-mi pretinde tot felul de lucruri pe care nu le puteam accepta fără a-mi călca pe conştiinţă: să semnez apeluri pentru ca populaţia evreiască să sprijine regimul comunist, să condamn sionismul şi emigraţia în Israel, să reneg organizaţiile politice evreieşti şi sioniste. De fiecare dată cînd răspundeam lui Lieblich şi zbirilor lui că refuz, îmi răspundeau că, în acest caz, mă opun "noii linii" preluate de Federaţie şi că aveau obligaţia să mă "avertizeze" că, dacă relaţiile noastre nu se vor îmbunătăţi, vor trebui să mă înlocuiască cu cineva care împărtăşeşte punctul lor de vedere. Aceste "avertismente" erau însoţite uneori de ameninţări directe, proferate într-un limbaj mitocănesc. Mi se vorbea de parcă aş fi fost deja în stare de arest. De fapt, mi se spunea, chiar eram, "neoficial". Puteam încă să ies din casă şi să merg pînă la sinagogă, să asist la unele întruniri sau ceremonii, dar ştiam că eram urmărit peste tot.

Un moment deosebit de greu a fost cel în care Lieblich mi-a pretins pe un ton arogant să semnez un document prin care *ceream* guvernului român să preia toate instituţiile educative, culturale şi sociale evreieşti, şcolile, spitalele, clinicile, casele de bătrîni, orfelinatele noastre. Cum trăiam acum într-un "stat democrat", care avea grijă să asigure nevoile întregii populaţii a ţării, inclusiv ale evreilor, nu mai era nevoie să ne păstrăm organismele şi hotărîsem să le *donăm* pentru binele tuturor cetăţenilor, fără deosebire de religie sau naţionalitate. Lieblich, preşedintele Federaţiei, şi Bercu Feldman, secretarul general al CDE-ului, îmi pretinseseră în plus să apreciez în scris că actualul guvern democrat începuse deja să se îngrijească de toate nevoile evreilor, spre deosebire de guvernul fascist. Adevărul era că de la "eliberare" toate cererile mele de asistenţă şi cele ale lui Filderman, rămăseseră fără răspuns şi că nu putusem face faţă nevoilor noastre cele mai urgente decît datorită donaţiilor Joint-ului american... I-am răspuns lui Lieblich că în nici un caz nu voi semna un astfel de act, nu aveam dreptul să fac nici un fel de donaţie. Nu aveam dreptul de a dispune de instituţiile evreieşti, la clădirea cărora contribuiseră atîtea generaţii.

Era evident că noul guvern, care putea să facă tot ce vroia, putea să ne şi exproprieze cu forţa; nu eram în măsură să ne opunem. Dar nu aveam dreptul moral de a-i oferi "pe tavă" ceea ce era al nostru. *"Cum,* am adăugat, ridicînd vocea, *să ne părăsim copiii? Dacă şcolile noastre vor deveni proprietatea Statului, cum le vom da o educaţie evreiască? Cum vom menţine identitatea lor evreiască dacă îi vom plasa în şcoli publice unde se învaţă ura împotriva evreilor? Şi de ce sutele de elevi ai colegiului agricol din Colentina să fie lipsiţi de o educaţie sănătoasă care să-i pregătească pentru viaţa de pionieri din Eretz Israel?"*

Templul Coral: oamenii invadaseră curtea

ŞI DEODATĂ: A LUAT FIINŢĂ STATUL ISRAEL!

Am încheiat spunînd delegaţiei CDE-ului că pînă şi sub regimul nazist ne păstrasem propriile noastre şcoli, în timp ce astăzi, după "eliberare", dreptul de a ne educa copiii în instituţiile noastre ne este luat. Comparaţia dintre cele două regimuri a stîrnit o violentă reacţie din partea lui Lieblich şi anturajului său. Mi-au reproşat că aparţin trecutului, unei generaţii reacţionare, naţionaliste şi sioniste, care nu ştie să aprecieze valoarea "noilor vremuri democrate şi egalitare"... Am înţeles atunci că ei voiau să distrugă nu numai autonomia comunităţilor evreieşti, ci însăşi esenţa existenţei noastre.

Şi tocmai în toiul acestor zile atît de grele, atît de neliniştite, s-a produs un eveniment care ne-a zguduit profund. În 29 noiembrie 1947 s-a votat la ONU "împărţirea" Palestinei între un stat evreiesc independent şi un stat arab palestinian. În dimineaţa zilei de 30 noiembrie, care era într-o duminică, grupuri de bărbaţi şi femei, veniţi din cartierele Bucureştiului s-au îndreptat spontan spre Templul Coral. Simţeau nevoia să-şi exteriorizeze bucuria. Mă aflam deja la sinagogă şi văzînd mulţimea crescînd din ce în ce, invadînd curtea, am dat ordin să se deschidă larg toate porţile. Oamenii se îmbrăţişau, plîngeau, emoţia era la apogeu. Spre prînz am decis să oficiez o slujbă solemnă de mulţumire către Dumnezeu, care ne "salvase de la moarte", pentru a ne conduce spre o nouă viaţă. Mă gîndeam la fraţii şi surorile noastre morţi *al Kiduş Haşem*, "pentru sfinţirea numelui lui Dumnezeu", cu speranţa că, cel puţin urmaşii lor vor avea fericirea să revadă Eretz Israel recăpătîndu-şi suveranitatea evreiască...

La sfîrşitul slujbei, s-a apropiat de mine Bercu Feldman, secretarul CDE-ului. Fusese informat că o mulţime imensă se adunase la templu. Mă interpelă brusc: "Vă daţi seama ce aţi făcut? Aţi prezidat această ceremonie fără autorizaţie! Cum e posibil?" I-am răspuns: *"Nu vedeţi că mulţimea a alergat aici fără să fie chemată? Oamenii manifestă un ideal evreiesc sincer, sînt pătrunşi de un sentiment autentic, au venit aici să-şi exprime bucuria..."* Mă pregăteam să mă întorc acasă, dar Bercu Feldman îmi făcu semn să urc în maşina lui. Pe drum, îmi reproşă că am "dat opium" asistenţei. Comisesem o gravă greşeală, îmi spuse el, adăugînd că mă va costa scump... Cu alte cuvinte, îmi riscam capul...

A doua zi, ginerele lui Sărăţeanu, Popper, se prezentă la mine acasă, şi-mi repetă că dădusem opium poporului. La reproşurile lui, pe cît de stupide, pe atît de obraznice, i-am răspuns simplu: *"Dar, domnule Popper, însăşi Uniunea Sovietică a votat pentru înfiinţarea Statului evreiesc! Cum poate un comunist ca dumneata să fie mai antisionist decît Uniunea Sovietică?"* La care îmi răspunse: *"Votul sovietic este o chestiune de politică externă. Noi, evreii români, trăim în această ţară şi vom rămîne în această ţară. Trebuie să dovedim ataşament, să avem politica noastră şi să nu ne ocupăm de politica altora..."* Acesta era deci punctul de vedere al unui mambru al "Jewsecţiei", în 30 noiembrie 1947...

Va urma:
"Conferinţa de la Seelisberg şi alte întîlniri"

MINIMUM NU UITA

■ **Prof. Univ. ALEXANDRU VIANU**

Istoricul Alexandru Vianu, profesor la Universitatea din Bucureşti, a fost, ani de-a rîndul, unul din colaboratorii principali ai Comunităţii Evreieşti, contribuind în mod esenţial la cercetarea istoriei de ieri şi de azi a tribului evreo-român.

El are ceva de spus în legătură cu felul cum sînt prezentate în diferite scrieri din ultima vreme – între care memoriile Rabinului Şef Dr. Moses Rosen – anumite personalităţi ale judaismului contemporan. Ca de pildă, Israel Bacal.

Precum şi alţii...

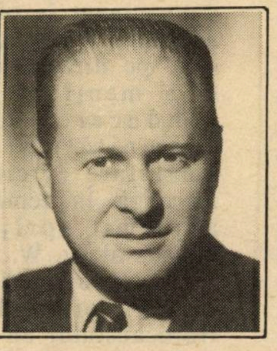

■ *I. Bacal*

IN MEMORIAM ISRAEL BACAL

În Cimitirul Filantropia din Bucureşti, sub un impresionant bloc de granit, singular arhitecturat, odihneşte, din anul 1961, cel ce a fost avocatul Israel Bacal, Preşedintele Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din România, în perioada 1952 – 1961.

Israel Bacal s-a născut la Botoşani în anul 1902. Părinţii, oameni de mare onestitate, unanim respectaţi de coreligionarii noştri, aveau să depună serioase eforturi materiale pentru a reuşi să-şi îndrumeze şi să-şi instruiască cei trei copii: Israel, Moritz şi Raşela. Ei au cules rezultatele speranţelor şi eforturilor lor, fiecare în parte dovedindu-se oameni de nădejde, cu respect faţă de educaţia primită în atmosfera evreiască familială, cu simţul răspunderii şi al datoriei faţă de locul şi obligaţiile asumate. Astfel numele fiecăruia dintre ei este indelebil legat de o suită de evenimente şi situaţii din istoria obştei evreieşti din România, din perioada 1939 şi pînă astăzi.

Dar activitatea lui Israel Bacal, în slujba obştei noastre începe cu mult mai devreme. Deja ca student în Drept, el apare ca un luptător împotriva discriminărilor de care erau loviţi din ce în ce mai greu studenţii evrei, împotriva huliganismului, a fascismului în ascensiune, prevestitor de cumplite suferinţe pentru populaţia evreiască. Astfel, ca fruntaş al Asociaţiei Generale a Studenţilor Evrei (A.G.S.E.) din România, apoi ca membru al Baroului, tînărul Israel Bacal devine o personalitate cunoscută şi de nădejde pentru obştea evreiască. Aşa se va manifesta şi în anii războiului, impulsionînd solidaritatea faţă de cei deportaţi, acţionînd cu tact, înţelepciune şi curaj pentru a evita deportarea multora din cei ameninţaţi. Pe aceeaşi linie curajoasă şi fără echivoc se va situa şi acţiunea sa în perioada imediat postbelică, cînd va înfrunta noile autorităţi, pentru a repune obştea evreiască în drepturile ei, pentru a obţine retrocedarea bunurilor evreieşti jefuite prin legislaţia antonesciană. Sarcină grea, copleşitoare, jalonată de primejdii, pe care Bacal şi-o asumă fără ezitare, refuzînd în acelaşi timp funcţiile politice care se ofereau avocatului talentat cu un trecut de indiscutabil antifascist. Căci, legat organic de obştea evreiască, Israel Bacal nu concepea un ţel mai nobil, decît de a o sluji. Ceea ce a făcut pînă la ultima lui suflare.

Acum, după trei decenii de la moartea sa ne apare şi mai de neînţeles cum sînt privite într-o anumită presă actualele "dezvăluiri" din lucrarea "Primejdii, încercări, miracole" (de Dr. Moses Rosen), apărută în mai multe ediţii, începînd din 1990, în limbi de largă circulaţie ca limba engleză, unde numele lui Israel Bacal – alături de nume ale altor figuri remarcabile ale Diasporei din România, de exemplu Alexandru Şafran sau nepotul său – David Şafran – devine punct de sprijin în intenţia autorului de a aşeza pe alte fundamente decît cele reale, istoria ultimelor decenii. Un număr important de contemporani ai evenimentelor citate în sus amintita carte le contestă pe bună dreptate şi caută cu modestele lor mijloace să răspundă unui deziderat unanim, ca istoria să fie scrisă de oameni de bună credinţă. Să se pună capăt desfigurării umanului şi dezinformării care au fost o dură plagă a regimului totalitar ce s-a abătut cu o vigoare de netăgăduit asupra României timp de jumătate de secol lăsînd o pagină *albă* în istoria României şi implicit în istoria evreilor din România.

Nu vom încerca aici să deznodăm firele atît de încurcate care l-au determinat să plece din România pe fostul rabin-şef Al. Şafran, în 1947, nici locul evreilor în sînul PCR, nici rolul jucat de CDE în conducerea Comunităţilor Evreieşti, nici poziţia acestora faţă de sionism şi rolul jucat de aliaua românească în evoluţia Statului Israel. Ne vom ocupa în special să reliefăm figura luminoasă a celui care a fost Israel Bacal, într-o asemenea conjunctură, într-un asemenea climat. Trebuie să amintim în special că lui i se datorează în întregime relaţiile ce s-au stabilit încă din anii 1946-1947, pe căi ocolite şi deseori primejdioase, cu multe din Comunităţile Evreieşti ale lumii, reuşind prin informările ce le-a lansat şi prin pledoaria sa încărcată de argumente plauzibile, să atragă atenţia organizaţiilor umanitare evreieşti şi în special a Joint-ului asupra situaţiei dramatice a evreilor din România. Tot în această

MINIMUM NU UITA

perioadă s-au pus bazele căilor de ajutorare a celor nevoiaşi şi a bătrînilor, dar mai ales a celor ce urmau să emigreze în Israel.

Nu vom analiza amănunţit variantele, uşor de combătut pe baza documentelor de arhivă, privitoare la data de 16 iunie 1948, cînd "adunarea rabinilor şi a reprezentanţilor tuturor comunităţilor evreieşti din România l-a ales Rabin şef al României", de aproape 50 de ani, pe Moses Rosen. Mărturiile unor participanţi la aceste evenimente arată că în realitate lucrurile s-au petrecut altfel. Sfatul rabinic urma să desemneze pe următorul Şef Rabin. Erau doi candidaţi: Moses Rosen şi David Şafran. După ce Sfatul i-a ascultat pe rînd şi pe unul şi pe celălalt, toate părerile erau pentru alegerea lui David Şafran. Dar Bercu Feldman, care urmărea consfătuirea în calitatea sa de responsabil al CDE-ului, a cerut Sfatului Rabinic să-l aleagă pe Moses Rosen. Intervenţia se datora faptului că Moses Rosen se dovedise docil faţă de linia CDE. Astfel, de exemplu, într-o adunare ţinută la Cluj, unde fuseseră invitaţi rabinii din împrejurimi, acesta, în conformitate cu linia dată de CDE, a ţinut o expunere politică cerînd rabinilor să recomande evreilor din Comunităţile lor să nu plece în Israel, deoarece situaţia în România se schimbase. De fapt, Moses Rosen a fost ales de un singur om şi anume Bercu Feldman, care la rîndul său primise dispoziţii în acest sens de la organele superioare de partid şi de Stat. La această propunere Sfatul Rabinic s-a supus şi a hotărît să sprijine candidatura lui Moses Rosen. Timp de peste jumătate de secol această hotărîre avea să apese greu asupra obştei evreieşti din România.

Dl. M. Rosen îşi începe activitatea într-un moment în care obştea evreiască din România obţinuse de la organizaţiile evreieşti internaţionale şi în special de la Joint ajutoare (alimente, medicamente, haine) precum şi promisiunea pentru ca acestea să se amplifice. Rolul determinant în obţinerea acestor ajutoare l-a jucat Israel Bacal, care pe diferite căi a restabilit şi a menţinut legăturile cu conducerea a numeroase comunităţi şi organizaţii umanitare evreieşti din lumea întreagă. În demersurile sale, el a primit sprijinul activ şi eficace al Dr. W. Filderman.

Astfel cei 400.000 de supravieţuitori din România ai Holocaustului au fost salvaţi în anii postbelici de foametea cumplită ce a bîntuit ca urmare a secetei. Salvarea evreilor din România era pentru Israel Bacal o misiune sfîntă şi personalitatea sa a marcat desfăşurarea ideii de Sionism-Alia, organizarea decentă a vieţii evreilor din România, canalizarea cinstită a ajutoarelor primite. De asemenea, nu poate fi dată uitării ţinuta sa fermă şi pătrunsă de profesionalism în anumite momente grave ca cele legate de procesele antifasciste din acea perioadă, strînsa colaborare cu fratele său avocatul Moritz Bacal, în apărarea intereselor populaţiei evreieşti, înţelepciunea, tactul şi bunele intenţii ce urmau să remedieze situaţii legate de prezenţa lui M. Rosen în fruntea vieţii religioase.

Totodată meritul lui Israel Bacal ca Preşedinte al Federaţiei a fost de a asigura condiţii pentru desfăşurarea vieţii religioase; astfel din iniţiativa sa s-a creat o fabrică de azimă, prin grija sa s-au întreţinut sinagogile, băile, cimitirele, s-au creat condiţii pentru respectarea cashrutului.

Credem că timpul mistificărilor, al calomniilor, al bănuielilor a apus definitiv. Pagina albă a celor 50 de ani din istoria Evreilor din România nu poate fi înlocuită nici cu articole publicate în "Cultul Mozaic", mereu scrise de acelaş autor, nici cu o lucrare editată şi reeditată, axată pe teme personale şi total incredibile. Personalităţile care au condus obştea evreiască din Bucureşti şi din ţară, ca Martin Băluş, Daniel Segal, Israel Bacal, personalităţi ale vieţii culturale evreieşti ca Israel Bercovici, trebuie să fie prezentate în biografii ample, confirmate de documente autentice, cercetate de oameni de specialitate şi de bună credinţă. Sînt mulţi cei ce formează în România lotul de oameni minunaţi care s-au devotat unui crez milenar, şi numele şi activitatea lor trebuie să rămînă în memoria generaţiilor aşa cum au fost. Acelaşi lucru se poate spune şi despre cei ce s-au integrat în viaţa religioasă, despre care tăcerea vrea să anuleze minunatele lor haruri. Rabinii Niemirover, Burstein din Botoşani, Hersh Guttman, Alexandru Şafran, iată doar cîteva exemple din şirul multor rabini ale căror nume se vor păstra în memoria colectivă a evreilor din România.

La 30 de ani de la despărţirea de cel care a condus timp de nouă ani Federaţia Comunităţilor Evreieşti din România, se cuvine să amintim aici şi de cei care au format familia sa. Ethel Bacal, avocată în Baroul din Bucureşti, care a fost timp de 31 de ani soţie, prietenă şi colaboratoare a sa, sprijin de nădejde la bine şi la rău, Martha, fiica unică, crescută în atmosfera de înţelegere, armonie şi intense preocupări ştiinţifice şi culturale, în spiritul muncii şi al preţuirii tradiţiilor evreieşti.

Se cuvine a zăbovi cu pietate asupra destinului lui Israel Bacal, asupra luptei sale pline de înţelepciune şi demnitate împotriva forţelor întunecate care i-au amărît sufletul şi viaţa, alături de coreligionarii săi.

Un gînd pios şi veşnică amintire.

●
H.O.R.
O ADRESĂ NOUĂ:
STR. ALEXANDRU IANAI 3
TEL AVIV
●
TEL: 5466502; 5468444
●

DICTIONAR NECONVENTIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

■ *Conrad Veidt*

d

Dominic Alexandru
(urmare din nr. trecut)

Neobişnuit a fost şi "cazul" piesei sale "Sonata umbrelor", o dramă despre care vom vorbi mai la vale. Scrisă (sau terminată) în 1920, piesa a fost reprezentată la Teatrul Naţional în stagiunea 1920-1921, graţie lui Victor Eftimiu, directorul teatrului, care îndrăznise să pună lucrarea unui *Iţic* pe prima scenă a ţării. Regia fusese semnată de C. I. Nottara, *decanul* teatrului românesc din epocă, şi tot el interpretase rolul principal. În celelalte roluri apăreau Ana Luca, G. Ciprian, Ion Sîrbul, precum şi Lily Popovici-Dominic, soţia autorului. Cronicile au fost în genere, bune, critica "liberală" a consemnat calitatea textului, dar spectacolul s-a jucat numai de cîteva ori, fiind scos după cîteva săptămîni de la premieră, de pe afiş. Asta nu însemna că am avut de-a face cu o "cădere" (cazul pieselor româneşti care nu treceau de 10-15 reprezentaţii era obişnuit în epocă) dar, oricum, nu se poate vorbi de-un succes. Cu toate acestea, spre uimirea generală, *Sonata* a fost tradusă numaidecît în germană, de un anume Max Hochdorf şi acceptată de Neues Theater am Zoo, din Berlin, adică de unul din teatrele cele mai de seamă şi cele mai pretenţioase ale Germaniei. Regia piesei fusese încredinţată lui Martin Karlheinz, un Peter Brook al momentului, partizan al expresionismului, iar în rolurile principale apăreau Conrad Veidt (1893-1943), *star* al teatrului şi filmului german (iar după 1933 cînd a părăsit Berlinul, refugiindu-se în Statele Unite, - şi al Hollywood-ului) şi Else Heim, soţia lui Max Reinhardt, *Patronul* de netăgăduit al regiei germano-austriece şi întemeietor (între altele), al Festivalului de la Salzburg. E ca şi cum ai fi auzit, în anii '60, că piesa de debut a tînărului Reichman, din Bucureşti, a fost jucată la New York, de Richard Burton şi Elisabeth Taylor.

Într-o scrisoare trimisă de Dominic de la Berlin lui Camil Petrescu, în zilele de nervi mari ale repetiţiilor, aflăm detalii despre lansarea *Sonatei* în universul european:

25 ianuarie 1922

"Iubite domnule Petrescu

Îţi mulţumesc mult pentru rîndurile d-tale bune. Eram mirat foarte că nu primesc nimic de la d-ta şi nu mai nădăjduiam. Scrisoarea d-tale a căzut în plină fierbere a mea... Repetiţiile au început, premiera va avea loc la 9 sau 10 februarie. În fruntea interpretării am un mare actor, celebru, dar într-adevăr şi mare; restul bine, 2 zile chiar foarte bine. E pusă în scenă de unul din cei mai renumiţi regizori din Germania. Nu ştiu dacă ai cunoştinţă de faptul idiot după mine, că regizorul aici joacă un rol mai însemnat decît chiar... autorul. Mania asta e de la Reinhardt. Or, acest regizor e, din întîmplare, şi un adevărat artist. Mă înţeleg cu el de minune (...) decorul va fi românesc, fata din piesă va purta o bluză românească, se va numi Anca, cum e în original, şi totul va purta un caracter românesc.

Desigur. Judeci limpede socotind împrejurarea mea de aici ca un moment psihologic, Puţini îşi dau seama la noi de acest lucru. Faptul că o piesă românească ia rîndul atîtor sute de piese germane care aşteaptă să vadă lumina rampei e o izbîndă a intelectualităţii româneşti. Şi această izbîndă ne va deschide, sper, mult, drumul tuturor."

(Cf. *Scrisori către Camil Petrescu*, ediţie de Florica Ichim, vol. I, Bucureşti 1981, p. 187)

Din datele pe care le deţinem, *Sonata* s-a bucurat de cîteva cronici "pozitive", dar a fost, ca şi la Bucureşti, scoasă destul de repede de pe afiş. După care, în ciuda acestui *start* internaţional de vis (mi-a jucat piesa Conrad Veidt la Berlin!) "Sonata" nu a mai fost pusă-n scenă (după ştiinţa noastră) niciodată, nici în lume, nici în România, nici în timpul vieţii lui Dominic, nici după moarte. Atît propulsarea fulgerătoare a piesei, în *lumea mare,* pentru o clipă, cît şi pierirea ei, se înscriu în zona misterului numit Al. Dominic. S-ar zice că un destin sadic a vrut să se joace cu talentul autorului...

Nu mai puţin bizară este evoluţia lui Dominic din a doua parte a vieţii sale. După ultimul volum de versuri, publicat în 1927, urmează o adîncă tăcere editorială. Pînă în 1942, anul morţii, scriitorul nu mai tipăreşte nimic. Şi nici pe planul dramaturgiei nu scoate vreo piesă nouă la lumină. Două drame pe care le anunţase în presă: ("La ce lucrează scriitorii") *Golgotha* şi *Iuda Iscariotul* nu vor fi prezentate spre lectură, la Naţional sau în altă parte, niciodată.

Intrarea (dacă nu chiar căderea) lui Dominic în acest con de penumbră este greu de explicat. Omul nu fusese lovit de-o maladie care să-l scoată din circulaţie (îl întîlnim activ la PEN-Club, ţine conferinţe, este prezent la adunările Societăţii Scriitorilor Români); nu era alcoolizat à la Bacovia, nu consuma cocaină întru autodistrugere, nu căzuse la misticism hasidic.

Atunci? O singură explicaţie a tăcerii sale nesfîrşite, există: Dominic, aşa cum declarase şi intimilor şi reporterilor de la ziare, se aruncase în scrierea unui roman. "Aha – dădeau din cap cunoscătorii, acuma-nţeleg, omul a renunţat la poezie şi la teatru şi la orice, fiindcă lucrează zi şi noapte la un roman. Un roman mare. Un roman care va însemna *ceva*". Anunţată, de fapt, de multă vreme, încă din 1925, masiva carte de proză se numea "Oameni de azi şi de totdeauna" şi voia să fie o mărturie *tare* despre lumea cunoscută de Dominic de-a lungul vieţii, la Bucureşti şi la Paris, în culisele politicii, teatrului, *underground*-ului şi literaturii. Întrebat inevitabil "ce-i cu romanul?", Dominic răspunde din şase-n şase luni: merge! Iar prin 1940 mărturiseşte nu o dată că l-a isprăvit. Dar că, din cauza împrejurărilor (legile rasiale) nu-l poate publica. Mă înţelegi...

Te înţeleg. Ceea ce, în schimb, nu înţeleg, este faptul că nici pînă astăzi, în clipa cînd scriu rîndurile de faţă, nu s-a aflat nimic despre manuscrisul mult aşteptatului roman. La moartea lui Dominic, nu s-a vorbit în nici un fel de lucrarea respectivă. Eram în plin război, 1942. Dar nici după 23 August 1944, cînd s-ar fi putut vorbi, nu s-a spus nimic. Văduva scriitorului, Bertha, n-a furnizat, la rîndu-i, în Israel, unde ajunsese prin anii '50, nici o informaţie despre manuscris. La Bucureşti, în str. Popa Russu, unde se editează "Revista Cultului Mozaic" şi unde s-au îngrămădit fel de fel de documente din şi despre iudaismul românesc, inclusiv despre Dominic, nu s-a găsit nimic care să semene cu *romanul*. Ce s-a întîmplat? Sînt cîteva ipoteze care circulă în lumea cunoscătorilor: a) Dominic, lovit de sterilitate, a comunicat mereu contemporanilor: lucrez la un roman!, dar nu scrisese de fapt nimic; sau creionase cîteva pagini doar şi pe urmă, abandonase partida; b) Dominic a scris romanul cu pricina, dar manuscrisul a fost distrus: fie de către cineva din familie (poate poetul vorbea despre dragostea sa pentru prima soţie, Lily Popovici, or despre alte femei) sau din afara familiei (poetul făcuse *mărturisiri complete* despre Banda lui Bonnot, despre culisele atentatului contra lui Ionel Brătianu şi despre alte întîmplări); c) manuscrisul se află, totuşi, undeva şi într-o bună zi, îl vom găsi.

Scena

...Dar cea mai uimitoare impresie pe care o produce contactul cu Dominic , o constituie, probabil, lipsa totală de legătură dintre biografia omului şi operă. Oricît de *discret* ai fi tu din fire şi oricît de hotărît să nu îngădui biografiei tale să pătrundă în texte, *ceva-ceva* tot răzbeşte, de obicei, în scrieri. Iar cititorul cît de cît iniţiat în tainele autorului, pune numaidecît degetul pe "cheie": uite, aici e vorba de el, cînd avea 21 de ani şi se-mbătase la Focşani; uite, aici e vorba de avocatul lui care a luat bani de la adversar şi l-a vîndut, rece, calm, socotit, pe-un milion de lei (sau douăzeci de mi de şhkalim, la Tel Aviv).

Acest *uite...*, nu poate fi aplicat cu nici un chip poeziei lui Dominic. Ca un Dr. Jeckyll şi Mr. Hyde al literaturii române, omul nostru a reuşit să fie în scris altceva, cu totul şi *cu totul* altceva decît în viaţă. Materia versurilor sale este alcătuită din idei *generale* despre condiţia umană, din întrebări existenţiale şi, mai ales, din clamări pe marginea destinului evreiesc în Diaspora. Atît primul volum de poezie ("Revolte şi răstigniri"), cît şi următorul ("Clopote peste adîncuri", 1927) sînt cărţi de idei "obiective", fără legătură directă şi vizibilă cu autobiografia.

Iar dacă vrem totuşi, cu tot dinadinsul (vreau) să "legăm" opera lui Dominic de avatarurile existenţei sale, atunci vom spune că el a încercat (printr-o clasică refulare) să înfăptuiască în cuvinte ambiţiile sale de agitator incendiar din tinereţe, să izbutească în strofe ceea ce nu reuşise în cuvintele de la meetingurile revoluţionaro-anarhiste din "Cartierul Latin" al anilor 1910. La Paris, Dominic încearcă să ridice masele în favoarea libertăţii totale a raselor şi a egalităţii între oameni. La Bucureşti, el încearcă acelaş lucru, prin mijlocirea tiparului. La Paris, în anii studenţiei, se afirmase ca un orator de clasă. La Bucureşti, după război, se afirmă ca un vorbitor pe hîrtie.

El este un retor, cum a observat critica, toată, de la E. Lovinescu la contemporanii noştri, dar şi un actor. Textele sale nu-s pentru a fi citite, ci ascultate. Ai senzaţia că Dominic e un actor de dramă, masiv, à la Nottara, Iancu Petrescu sau Storin, care îşi recită versurile proprii, pe scena Naţionalului, în togă albă de profet. Să ascultăm un fragment din *Israel:*

*(Continuare în pag.***58**)

CARTEA

LIMBA ŞI LITERATURA

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

Cunoscutul critic literar român Laurenţiu Ulici, directorul revistei *Luceafărul* a susţinut, nu de mult, la Tel Aviv, că scriitorii care scriu în româneşte în Israel sînt scriitori români.

Cronicarul literar al lui *Minimum* este de altă părere.

Limba nu este, pentru scriitor, un simplu instrument neutru, servind pentru comunicarea unui aşa zis conţinut. Ea este, în acelaşi timp, un material al literaturii, face parte din însăşi substanţa ei. Ca şi materialul sonor în muzică, ţesătura pînzei şi culorile în pictură, marmora, lemnul şi metalul în sculptură. Acolo, simţim mai concret importanţa materialului, pentru că acesta are o anumită independenţă, există şi în afară de legătura lui cu universul uman, cu lumea de idei şi sentimente ale omului. Deşi greu perceptibilă, importanţa limbii ca material nu este mai puţin hotărîtoare. Dimpotrivă. Căci – material subtil, spiritualizat – ea încorporează viaţa colectivităţilor umane în specificul lor spaţial şi temporal. Limba este istoria unui popor concretizată în cuvînt.

Marele lingvist elveţian Ferdinand de Saussure, precizînd diferenţa dintre "signifiant" şi "signifié", scotea în evidenţă lipsa de raport logic între acestea. Dar tocmai acest hiatus logic îngăduie manifestarea specificului fiecărei limbi. Apa românească este maim (plural masculin) în ebraică, eau (cuvînt monosilabic, integral vocalic) în franceză, wasser (bisilabic, cu sonoritate şuierătoare) în germană etc. Luna românească este simbol al feminităţii, al visării. Germanul der Mond este masculin. În ebraică coexistă cele două posibilităţi: iareah (masculin) şi levana (feminin). Să nu uităm. Biblia are dreptate. A da nume obiectelor şi fiinţelor este un act uman, un act instaurator şi creator. Denumind, omul perfectează procesul creaţiei, delimitează contururile, pune definitiv capăt haosului primordial, instaurînd ordinea.

Diferenţa între limbi ne apare şi mai evidentă dacă trecem de la denotaţie la conotaţie. O lume întreagă desparte cuvîntul imigrant (cu implicaţiile lui adesea negative, de străin nedorit) de echivalentul ebraic ole. Ole este cel care urcă, care urcă spre Ţara Făgăduinţei, spre Ierusalimul de pe culmi. Ole aparţine aceleiaşi familii de cuvinte cu alia, alia lareghel, pelerinaj. Dispreţuitul imigrant capătă deci, în ebraică, demnitatea de pelerin laic.

Încă un exemplu. Lămuritor. În biblie citim: hevel hevalim, hacol hevel. În româneşte, formula corespunzătoare sună: deşertăciunea deşertăciunilor, totul este deşertăciune. În ebraică, hevel aminteşte de hevel pi: suflul, aburul respiraţiei. Aburul acesta se ridică în sus şi apoi se evaporează, dispare. Expresia ebraică implică deci o mişcare ascendentă şi pune accentul pe noţiunea de perisabil. Dimpotrivă, expresia echivalentă românească implică o mişcare descendentă – deşertăciune vine de la a deşerta, a goli – şi pune accentul pe noţiunea de vid.

Cine nu simte limba ca pe o realitate vie, cine nu o trăieşte, cu toate reminiscenţele ei cristalizate, cu toate virtualităţile ei, nu este un adevărat scriitor. Pentru cine scrie româneşte, limba pe care o foloseşte nu rămîne un simplu instrument. Ca un fluviu viu – Dunărea românească –, ea poartă cu sine aluviuni bogate, comori adunate în spaţiul şi timpul poporului respectiv, în dezvoltarea lui politico-socială şi culturală. "Fanariot" are în româneşte o rezonanţă specifică, rezultat al unei experienţe istorice concrete. "Jalea", "dorul" au o adîncime metafizică. Anumite cuvinte, anumite expresii au căpătat pecetea transfiguratoare a poeziei eminesciene: dor nemărginit, sara pe deal buciumul sună cu jale, mai am un singur dor, al vrăjilor caier, din negura de vremi, toate-s vechi şi nouă-s toate, troieni-va teiul floarea-i peste noi, pe lîngă plopii fără soţ, farmec sfînt.

*

Evadînd din universul concentraţionar al nazismului, marii scriitori germani nu se simţeau complet exilaţi. Aveau, ca Thomas Mann, sentimentul că duc cu ei ce este mai preţios pentru un popor: limba şi valorile culturale. Într-o scrisoare către Walter Mehring, romancierul evreu Joseph Roth revendica, cu îndreptăţită mîndrie, meritul exilaţilor de a salva puritatea culturii germane, înjosită de hitlerişti: "Acolo, în limba germană, singura noastră patrie, de cînd ea şi-a pierdut patria (heimatlos) în Germania, ticăloşită (geschändet) de arieni şi apărată numai de germani şi evrei".

Într-un anumit sens, limba este cu adevărat patria scriitorului. Cele spuse mai sus o dovedesc cu prisosinţă. Dar, formulată, la modul absolut, teza duce la simplificarea nejustificată a unei probleme complexe şi comportă anumite riscuri.

De curînd, la o întîlnire, în Israel, cu delegaţia scriitorilor din România, criticul Ulici ne anunţa că Uniunea a hotărît să repună automat în drepturi pe scriitorii evrei expulzaţi din Uniune de regimul dictatorial şi că, în Istoria Literaturii pe care o tipăreşte, aceşti scriitori îşi vor regăsi locul ce li se cuvine. L-am ascultat cu satisfacţie, mîndri de colegii noştri români de azi.

Am fost însă mai puţin de acord cu dînsul cînd a adăugat:

Pentru noi, orice scriitor care scrie româneşte indiferent în ce colţ al globului, este scriitor român şi dvs, sînteţi, pentru noi, scriitori români în Israel.

E poate comod din punct de vedere practic să ai un criteriu precis pentru determinarea apartenenţei la literatura română: limba. Dar, în realitate, lucrurile sînt mult mai complexe şi mai nuanţate. Fundoianu, în perioada sa pariziană, cînd publica în franţuzeşte sub numele de Fondane, era scriitor român, francez sau evreu? În exil, evreul Peter Weiss scrie în suedeză. Germana devenise pentru el un factor de izolare, limba vorbită de "duşman", de hitlerişti. Mai tîrziu însă revine la limba germană, limba copilăriei redevenind astfel şi limba activităţii sale artistice.

Pe de altă parte, în statele cu minorităţi naţionale, există scriitori care folosesc limba minorităţii respective. Scriitorii maghiari sau germani din România, membri ai Uniunii scriitorilor din România, sînt scriitori români de limba maghiară, aparţinînd literaturii române?

Viaţa e complexă, nu ţine seama de dorinţele simplificatoare ale teoreticienilor. Încurcă iţele. Limba este un element fundamental. Dar nu singurul. Scriitorul de limbă franceză din Quebec aparţine literaturii franceze sau celei canadiene? Scriitorul de limba engleză din America, din Canada, din Africa de Sud, din Australia, aparţine literaturii engleze sau celei din ţara respectivă, cu mentalitatea şi problematica ei specifică?

În ceea ce ne priveşte pe noi, lucrurile ni se par, totuşi, relativ, clare.

Spre deosebire de scriitorii români care au evadat din regimul dictatorial comunist căutînd un refugiu provizoriu într-o ţară oarecare, noi ne-am întors în ţara strămoşilor noştri, în sînul poporului nostru. Ne-am întors spre obîrşii, căutînd şi redescoperind rădăcini milenare. Nimeni şi nimic nu ne va putea face să uităm plaiurile româneşti, uliţa în care am copilărit, munţii, pădurile şi apele cu care ne-am identificat sufleteşte, oamenii cinstiţi şi vrednici care ne-au fost prieteni, cultura şi literatura, limba în care am gîndit şi simţit. Dar acum ne aflăm aici, în Israel. Pentru totdeauna. În sfîrşit, acasă. Ne simţim Israelieni. Adînc. Adeziune firească, integrală.

Scriem româneşte, *unii* dintre cei veniţi din România, pentru că numai în această limbă ne simţim în stare să dăm acel maxim care este singurul ce ne poate satisface setea de desăvîrşire. Scriem româneşte. Este o situaţie de fapt. Cu implicaţii, de care sîntem conştienţi. Dar tot atît de conştienţi sîntem de faptul că aparţinem Israelului, literaturii israeliene.

Sîntem, aşa cum spune răspicat şi numele asociaţiei noastre, scriitori israelieni de limba română. Nu scriitori români refugiaţi în Israel.

Nu sîntem în exil. Ci acasă.

*

CASA DE PĂRINŢI

«RAANANA»

- Casă de odihnă, liniştită, cu camere de 1 şi 2 paturi
- Atmosferă familială
- Îngrijire personală, plus ajutor la spălat şi îmbrăcat
- Supraveghere medicală
- Gimnastică
- Mîncare dietetică, casher

NUMĂRUL DE LOCURI ESTE LIMITAT

Raanana, Str. Borohov 43,
Tel. 052-21031

* * *

ISRATON LTD.

Institutul de Reabilitare al Auzului

SUB CONDUCEREA D-LUI
MICHAEL SHARON

APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)

- Consult şi îndrumare, fără plată
- Baterii de lungă durată
- Laborator de reparaţii
- Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

TEL AVIV – Ben Yehuda 39,
Tel. 652910
HAIFA – Str. Herzl 65,
Tel. 667667

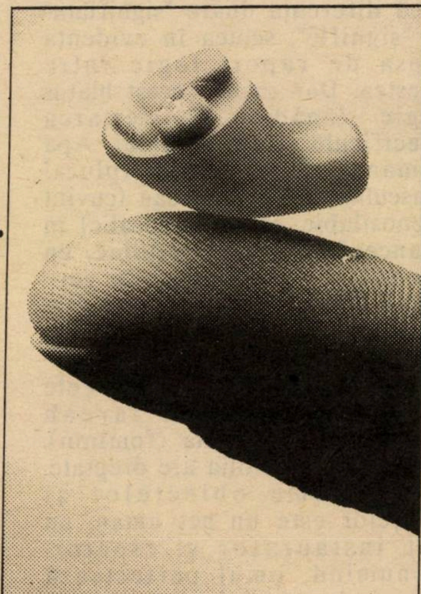

CARTEA

ROMANUL GETTEI BERGHOFF: "CU CHEIE?"

Greu, poate chiar imposibil, pentru oricine a petrecut o parte din viaţă la Bucureşti să citească această carte(ı) cu obiectivitate. Dacă ai făcut cîndva parte din o anumită lume a capitalei româneşti ai impresia că în aceste pagini se găsesc ascunse cioburi ale propriei tale vieţi, ale celor pe care i-ai cunoscut sau ţi-au fost aproape. De aici senzaţia acută că te afli în faţa unui roman "cu cheie", care încearcă să grimeze cu ficţiunea unor nume false, oameni reali. Prea sînt exacte, anecdotice chiar!, evenimentele care îşi pun amprenta pe soarta tuturor eroilor principali şi secundari de-o potrivă. Este acesta un elogiu sau un reproş? Întrebarea rămîne deschisă din punct de vedere estetic şi preferăm să consemnăm apariţia romanului prin intermediul sentimentelor directe, brute, pe care le-am încercat pe parcursul lecturii. Faţă de o carte care se vrea un document de viaţă, conform cuvîntului înainte al autoarei, se cuvine să te comporţi ca faţă de viaţa însăşi.

Trecem, în consecinţă, peste iritarea care ne-a produs-o titlul declamatoriu ("Sub zodie sumbră"), prea general şi abstract, pe care autoarea l-a ales pentru cartea sa foarte omenească; trecem peste anumite dialoguri neîndemînatice, utilizînd acel limbaj fals pe care francezii îl numesc "langue de bois"; trecem şi peste anumite pasaje peisagistice şi "filozofice" care puteau lipsi. Povestitoare angajată personal în cartea sa, Getta Berghoff le-a încorporat în pagini pentru că, într-un fel, ele fac parte din regula jocului unei "întîmplări trăite". Ceea ce este însă, cert (dincolo de destinele umane dureroase pînă la incandescenţă închise între coperţi) este faptul că faţă de prima sa carte ("Ultima ninsoare"), autoarea a evoluat mult (în direcţia cea bună!): naraţiunea este fluentă, pasionantă adesea, tehnica vieţilor paralele care se încrucişează şi se împletesc într-un singur tot este mînuită cu abilitate; aceasta ne face să aşteptăm cu mare interes şi cu încredere... a treia carte.

Romanul (sau romanele!) tragediei româneşti exemplare – exemplară pentru evoluţia monstruoasă a totalitarismului – este scris pe diferite meridiane şi în diferite chipuri. Scris pe teritoriul dintre Carpaţi şi Dunăre, aici în Israel sau aiurea, scris ca "ficţiune", document, memorialistică sau parabolă, el are menirea de a conserva posterităţii această experienţă înspăimîntătoare.

Romanul Gettei Berghoff, bogat în secvenţe vii, evenimente ale vremii, drame ce ne sînt familiare, face parte din marea "Comedie Umană" a acestor timpuri şi acelor locuri.

RADU KLAPPER

GETTA BERGHOFF

"SUB ZODIE SUMBRĂ"

Cartea se găseşte la Librăria Lepac sau se poate procura trimiţînd un CEC în sumă de 30 şekeli la P.O.B. 2635 Holon, mikud 58126

Controlorul Statului a atras din nou atenţia d-lui ministru Arik Sharon că fiind membru al guvernului nu mai are dreptul să se ocupe de exploatarea fermei sale. Dar Sharon a refuzat să se conformeze. În chestia cu ferma, ministrul construcţiilor are o atitudine... fermă.

MAMAIA מַמַאיָה

Restaurant

românesc

GRĂTAR – PESCĂRIE

•

AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

•

RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

CARTEA

Unii spun despre el: este cel mai bun poet român din Israel

VICTOR FINKEL FUGĂRIT DE STRIGOI

L-am cunoscut numai prin telefon. A sunat într-o zi la redacţie şi s-a prezentat: Mă numesc Victor Finkel. Sînt de cîteva luni în ţară. Scriu. Versuri şi proză. De mult. Dar n-am publicat nimic în România. Din vina mea: sînt invalid şi n-am putut să colind redacţiile şi editurile. Ce-am trimis prin poştă a rămas fără răspuns. Poate nu le-a plăcut scrisul meu sau... numele meu. Îmi permiteţi să vă trimit cîteva manuscrise? Mă interesează părerea dvs.

După cîteva zile ne-a sosit un plic cu poezii semnate Victor Finkel. Le-am citit în redacţie, le-am dat şi unor specialişti în poezie – critici şi poeţi. Aproape toţi au fost de părere că ne aflăm în faţa unui glas poetic de o distincţie deosebită. Cîţiva au riscat chiar acest verdict: este cel mai bun poet de limbă română din Israel!

*

Spre deosebire de mulţi poeţi de circulaţie, de prea mare circulaţie momentană, Victor Finkel evită ornamentul, dichisirea, metafora. El e îndurerat, îngîndurat, suferind şi ţine să-şi etaleze rănile sufleteşti fără bandaje şi tinctură de iod. Iată o "rană" deschisă, carne vie:

Vreau să dau un interviu.
Toţi dau interviuri.
Cui să i-l dau ca să mi-l ia?
Am pregătit toate răspunsurile.
Aştept doar întrebările.
Tot timpul le aştept –
în zori, în drum,
în iad, în zgomot, în trudă.
În ceea ce crîncen iubesc.
În sminteala trufaşă.
Întrebaţi-mă, întrebaţi-mă!...
De ce nu-mi luaţi un interviu?
De ce nu vreţi
răspunsurile mele-nsîngerate?

Splendid! Poezia se numeşte *"De ce nu mă-ntrebaţi?"*

Observăm că poeziile lui Finkel sînt extrem de concentrate, ca imnurile, bine filtrate, eliminînd descripţia şi naraţiunea. El lasă cuvintele să cadă ca nişte monede şi le ascultă rezonanţa. Şi ele au o rezonanţă tragică sau ironică. Un exemplu: acest autoportret tragic şi ironic:

Dumnezeu m-a făcut
după chipul şi asemănarea lui.
Ce vreţi?
Toţi îl recunosc
pe el în mine.
Ştim noi al cui eşti –
mi se spune –
ai cui să-i semeni
de eşti aşa de iertător.
de neiertător,
de gras la pungă,
de scurt la mînă,
de lasă-mă să te las.

Bun băiat –
se spune despre mine –
numai că tat-său
a mîncat poame acre
şi lui i s-au strepezit
gîndurile.

(Fiul tatălui)

Nu putem, din păcate, să întindem această carte de vizită a unui poet nou printre noi şi surprinzător. Ar însemna să cităm într-una din versurile sale ca nişte incizii pe viu care scot strigăte şi suspine. Dar fiindcă poetul pare decis să atace pe terenuri neumblate (cel puţin de scriitorii din obştea noastră) şi să înfrunte balauri pe care alţii îi evită, vom încheia cu o poezie a sa – extraordinară – în care e concentrată drama unei întregi generaţii. E mărturisirea unui om care s-a devotat unui crez şi acum constată că a comis crime în numele acelui crez şi e dezminţit şi pedepsit. Să-l ascultăm:

Tinereţea mea!
Ah, n-am cuvinte!
Gropar zdrahon şi inimos,
săpam mormintele cîntînd.
Hoituri de meteoriţi cădeau
sub lovitura lopeţii mele proletare,
bulgări de statui uimite,
o lume de himere şi bancheri
şi greieri dizidenţi.
Acest cimitir însorit e opera mea.
Şi mi l-aţi profanat.
Aţi lăsat iarba să-l cotropească.
Iarba voastră verde şi tangibilă,
fluturi veseli şi neşovăitori.

Paznicul cel nou nu-i vigilent,
îi lasă pe morţi să învie.
Ei ies din gropi, ei ies din giulgiuri,
îşi pun măştile de altă dată
şi-şi rîd de mine, fugăritul de strigoi,
de melodia surdă a cîntecelor
care nu se mai cîntă.

Acesta este Victor Finkel, poetul al cărui vers sună ca o rupere de cătuşă. Fără îndoială, venirea lui printre noi este un cîştig.

M. RAFAEL

Aurel Weisler
TEL: 5242331
• ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •
ITS TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

Trăiește printre noi un învățat din *trib*, de mare clasă: Moshe Idel. Nu știam mai nimica despre el. A trebuit să aflăm dintr-un articol al lui Ioan Petru Culianu (istoric eminent al religiilor), din "Lumea Liberă" de la New York, despre personalitatea acestui Idel. Un Idel care, pentru învățăceii lui, este un idol.

■ IOAN PETRU CULIANU

IADUL și CIVILIZAȚIA

S-a născut în 1947, la Tîrgu Neamț. Vorbește românește cel puțin tot atît de bine ca mine sau ca dumneavoastră.

Se numește Moshe Idel, și astăzi este cel mai strălucit interpret al misticismului ebraic. Un savant și un om extraordinar, a cărui operă a revoluționat deja toate cunoștințele noastre despre Kabbalah, tradiția mistică care se manifestă în diferite școli și curente începînd de prin secolul X al Erei Comune.

De ce e important misticismul iudaic? Marele semiotician și romancier Umberto Eco, care prețuiește în mod deosebit opera lui Idel, și-a scris ultimul său roman, "Pendulul lui Foucauld", plecînd de la Kabbalah și în special de la autorul pe care pînă la Idel nimeni nu-l studiase în profunzime: marele mistic Sefardi (evreu spaniol) Abraham ben Samuel Abulafia, din secolul al XIII-lea. În mod interesant, computerul din roman, care de astfel este un personaj, e numit în joc "Abulafia". El efectuează permutarea literelor alfabetului după un procedeu kabbalistic. Or, permutări ale unor elemente în număr finit sînt unul din secretele naturii: codul genetic din ADN se obține prin miliarde de miliarde de permutări a numai patru elemente; limbajul e o permutare de sunete (ori litere); însăși moda, după cum a arătat încă din 1937 savanta Alice Brooks-Young, e o permutare de forme de la "evazat" la "strîns"; ca să nu mai vorbim de formele din natură care, după celebra descoperire făcută de biologul scoțian D'Arcy Wentworth Thomson în 1917, sînt și ele permutări ale unor "arhetipuri": craniul omului e o transformare a craniului cîinelui prin modificarea unui sistem de axe, iar o specie de pești se obține matematic dintr-alta prin schimbări asemănătoare...

(...) Cum a ajuns Idel cel mai mare cunoscător și interpret al Kabbalei? La Universitatea Ebraică din Ierusalim, predecesorul lui Idel, profesorul Gershom Scholem, a adunat patruzeci de mii de manuscrise ebraice răspîndite prin lume, din Rusia în Spania și din Polonia în Palestina. Cîteva mii de manuscrise au fost adunate și la New York, în biblioteca celebrului Seminar Teologic Evreiesc înființat de Solomon Schechter (1848 – 1915), unul dintre cei mai mari promotori ai religiei iudaice în America. În aceste biblioteci, și în multe altele, din Catalonia pînă în Toscana, Idel a parcurs zeci de mii de manuscrise. Astăzi este singurul om în lume înzestrat cu această cunoștință, pe care nimeni înaintea sa n-a avut-o. Pe baza ei, Idel a adus atît de multe corectări vederilor lui Gershom Scholem, un savant încă venerat de mulți în întreaga lume, încît a provocat reacții puternice din partea partizanilor profesorului de curînd decedat. În Israel, mediile au luat apărarea lui Idel; în timp ce generația mai în vîrstă îl acuză pînă și de... colaborare cu diavolul, generația de mijloc și tinerii i-au ținut partea. Idel a triumfat în cele din urmă, devenind astăzi mai cunoscut în Israel decît Kabbala, care rămîne studiată de puțini. Moshe Idel s-a născut în Munții Neamțului și vorbește limba română. Plecarea sa din România, în 1963, este un eveniment cu semnificații multiple. Și eu și cititorii mei vom spune spontan: *Ce noroc a avut Moshe Idel să scape din România!* Dar oare de ce trebuie să spunem așa? De ce oare România n-ar fi avut, și n-ar avea, nici o șansă ca în ea să crească, să prospere și să producă oameni ca Moshe Idel, un exemplu în fața întregii lumi? Pentru că este evreu? Dar Moshe Idel, o repet pentru a treia oară, *s-a născut în Neamț și vorbește româna.* Oare asta nu e deajuns pentru a fi român? E oare o chestiune de religie? Nu, de vreme ce comunismul persecută religia, dar chiar și fără comunism oameni religioși nu prea sînt în România în afara "cadrelor" Bisericii – și mulți dintre aceia nu sînt nici ei. Atunci de ce ține "românitatea"? De lichelism, de lașitate, de mizerabilă și masochistă viclenie? Străbunii mei erau greci care s-au refugiat în Moldova din Trapezunt din cauza persecuțiilor turcilor la 1830. (...)

Familia mea i-a dat pe Neculai Culianu și pe Petru Bogdan. *Singurul* care poate să spună că nu sînt român sînt eu însumi. Dar atunci de ce unii ar

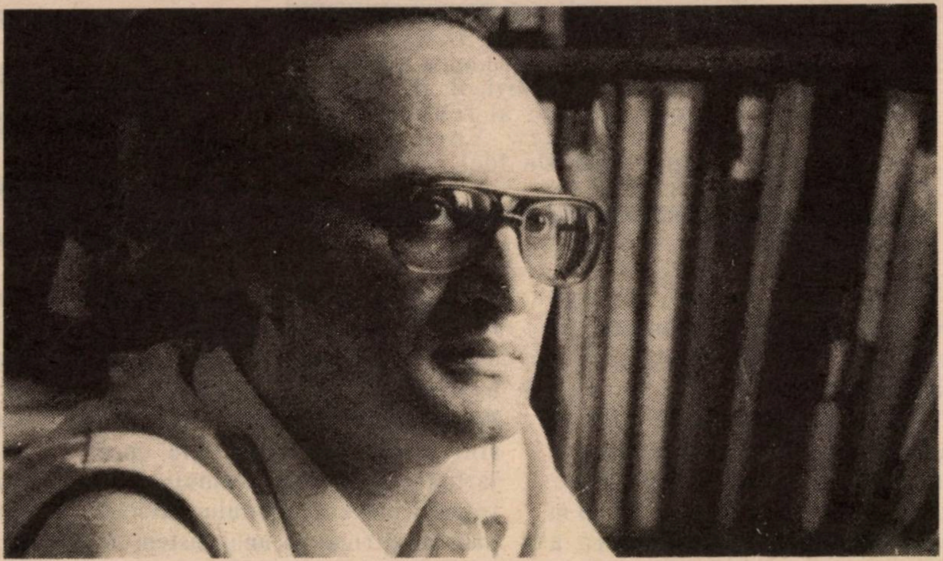

Idel: idei

îndrăzni în schimb să afirme că Moshe Idel n-ar fi român?

Eu cred că singurul care poate alege de a fi sau nu român este Moshe Idel însuşi. Dacă este născut în România şi vorbeşte româna, pentru români el este român. Şi ar fi, pentru toţi românii, o mare cinste dacă Moshe Idel ar accepta să fie român... Pentru că ar arăta voinţa României de a deveni o ţară civilizată, care-şi cinsteşte cetăţenii şi le dă posibilitatea de a cuceri cele mai mari înălţimi ale ştiinţei. Atîta vreme cît noi continuăm să ne gîndim *ce noroc* a avut Moshe Idel plecînd din România, în loc să fi fost firesc, pentru el şi pentru noi toţi, *să plece şi să se întoarcă după plac*, România rămîne un infern pe care trebuie să-l evităm şi să-l demascăm cu toate forţele noastre. Pînă cînd nu se va mîndri că a avut norocul ca Moshe Idel să se nască în Munţii Neamţului, România va rămîne un pămînt îngust, strîmt şi barbar, din care puţine valori vor avea mai departe norocul să fugă, dar care va sufoca în continuare pe toate celelalte ca un inexorabil nisip mişcător.

ÎMPUŞCAT... LA UNIVERSITATE

În clipa cînd ne pregăteam să trimitem paginile de faţă la tipar, aflăm – stupefiaţi – că profesorul Culianu a fost asasinat în incinta Universităţii din Chicago.

"În vîrstă de numai 41 de ani, – citim în "Lumea Liberă" – Ioan Petru Culianu era deja de mulţi ani considerat a fi unul dintre cei mai importanţi cercetători în domeniul Istoriei Religiilor. De o erudiţie impresionantă şi avînd o inteligenţă mai mult decît sclipitoare, Ioan Petru Culianu obţinuse un titlu de doctor la Universitatea Catolică din Milano şi unul la Universitatea Sorbona din Paris, precum şi un titlu post-doctoral, obţinut la Universitatea din Chicago. Cunoscător al mai multor limbi: franceza, engleza, rusa, germana, italiana, hindusa, sanscrita, greaca, ebraica, siriana, copta, olandeza, latina, autor a 10 cărţi şi a peste două sute de articole şi studii, Ioan Petru Culianu a fost unul dintre cei mai mari cărturari pe care i-a avut România, continuînd calea regală a eruditţilor români Haşdeu, Iorga, Matila Ghyka şi, bineînţeles, Mircea Eliade, îndrumătorul şi prietenul său...

Ultima persoană care l-a văzut în viaţă a fost o secretară a Universităţii, care l-a zărit intrînd la W.C. La puţin timp s-a auzit o împuşcătură. Un student s-a îndreptat spre locul dramei şi l-a găsit pe Ioan Petru Culianu într-o cabină de toaletă, mort, cu sîngele şiroindu-i pe gît.

Pînă acum, poliţia s-a mulţumit să declare că nu este vorba de sinucidere (nu s-a găsit arma), iar în urma autopsiei a reieşit că victima a fost împuşcată de sus, pe deasupra zidului despărţitor. Se pare că asasinul era un profesionist. Nu este exclusă implicarea în ancheta a Interpolului şi FBI-ului...

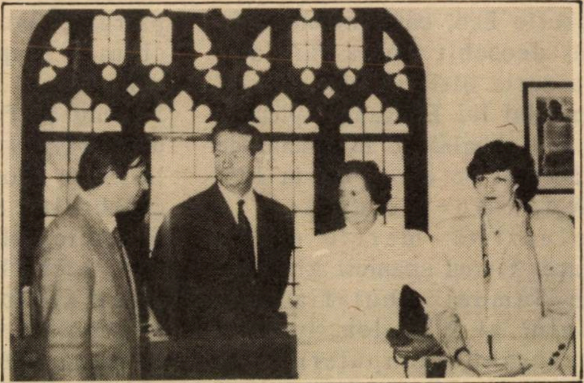

Ultima fotografie a profesorului Culianu: împreună cu Familia Regală română la Universitatea din Chicago

GRĂBIŢI-VĂ!

CONTRA CĂLDURILOR!
VAR PE ACOPERIŞ
cu FLINCOT şi SARASIT
SMOALĂ contra PLOILOR
Execută cu garanţie
PUIU PERETZ
Tel Aviv – Tel. 03/294416

INVENTARUL OBSESIILOR CIRCULARE

ALEXANDRU SEVER

TRISTEŢEA DICŢIONARELOR

Am avut adesea sub mînă tot felul de dicţionare de literatură, unele de mare acurateţe ştiinţifică şi mai toate foarte utile. Totuşi sentimentul dominant pe care mi l-au lăsat a fost întotdeauna unul de tristeţe. De unde oare – m-am întrebat eu – această tristeţe a dicţionarelor? Într-un dicţionar de literatură universală – elaborat din perspectiva lui Sirius – în care literaturi întregi sînt ignorate, sau încap exact în cinci pagini, în care un curent literar este expediat în trei rînduri, în care mari clasici sînt pomeniţi în două cuvinte, în care scriitori foarte iubiţi dispar cu desăvîrşire, tristeţea este, s-ar zice, încurajată de evidenţa absenţelor. Sever – şi mai ales indiscutabil – principiul sanitar al cimitirului, aplicat la sfera literaturii, are măcar efectul curativ de a stinge veleităţi oricît de gălăgioase şi de a vindeca de orgoliu spirite oricît de cutezătoare. Totuşi, mai mult decît absenţele, ceea ce face, probabil, tristeţea dicţionarelor de literatură, este chiar operaţia de "dicţionarizare", de supunere adică a unui ansamblu de raporturi vii, în continuă mişcare, unui principiu mecanic de fixare şi de înmagazinare fracţionată a informaţiei, principiu care tinde să ignore literatura ca totalitate, interdependenţa valorilor la momentul constituirii lor, şi necontenita lor reaşezare. Sigur, ar fi cam ridicol acum de a-mi privi cu suspiciune locul hărăzit într-un dicţionar de specialitate, dar, sincer vorbind, pentru un scriitor cu o evoluţie atît de dificilă ca a mea, orice operaţie de fixare nu poate să-mi producă decît o foarte mare nelinişte: neliniştea unui om căruia i se ia de viu măsura definitivă a unui sicriu.

IDEI

SENSURI

LEON VOLOVICI

RĂZBUNAREA LUI MANASSE

Acum aproape un veac Ronetti-Roman publica la Bucureşti *Două măsuri*, un eseu cu ecou persistent în scrisul multor intelectuali evrei din România din generaţiile ulterioare. Eruditul scriitor, cu o remarcabilă cultură ebraică, se decidea, după îndelungată meditaţie şi lectură, să-şi spună cuvîntul despre iudaism, despre destinul poporului evreu şi comunitatea evreilor din Vechiul Regat, făcînd, de fiecare dată, unele prognoze. Toate aceste prognoze-profeţii, logic deduse din experienţa istoriei şi observarea atentă a vieţii evreieşti din vremea lui – *toate* – au fost infirmate de destinul imprevizibil (în tragedii şi renaşteri) al evreilor.

Mersul implacabil al istoriei moderne, demonstrează scriitorul, duce spre asimilarea totală a evreilor şi nimic nu mai poate opri contopirea lor cu popoarele în mijlocul cărora trăiesc. Sionismul? O încercare zadarnică şi un ideal mort, pentru că, scrie el, "lipseşte credinţa". Vor emigra evreii din estul Europei? "...migraţiuni mici se mai pot întîmpla, masa cea mare va rămînea de-a binele în ţările unde se află". Şi în România evreii vor rămîne "pe veci, pentru că "vor avea aici o patrie recunoscută de toţi". Cele mai patetice pagini dedică Ronetti-Roman "ovreiului vechi", purtătorul unei culturi milenare, pe cale de dispariţie, ca urmare a procesului de modernizare. Odată cu sfîrşitul lui, conchide scriitorul, "a murit iudaismul".

La numai cîţiva ani după apariţia eseului, Ronetti-Roman izbutea, în drama *Manasse*, o memorabilă ilustrare literară a confruntării dintre "ovreiul vechi" şi "cel nou". Moartea bătrînului Manasse în ultimul act simboliza evident înlăturarea ultimei piedici în calea intrării urmaşilor săi "în rînd cu lumea" şi integrarea deplină în mediul majoritar. Integrarea – la proporţia unei întregi comunităţi – nu a mai avut loc, iar filonul iudaismului religios (întrupat de eroul piesei), căruia Ronetti-Roman îi scria cu întristare epitaful, este, după un veac, în evidentă regenerare şi expansiune. ...În lumea umbrelor, cu siguranţă că neînduplecatul bătrîn creat de Ronetti-Roman priveşte ironic şi triumfător spre părintele său.

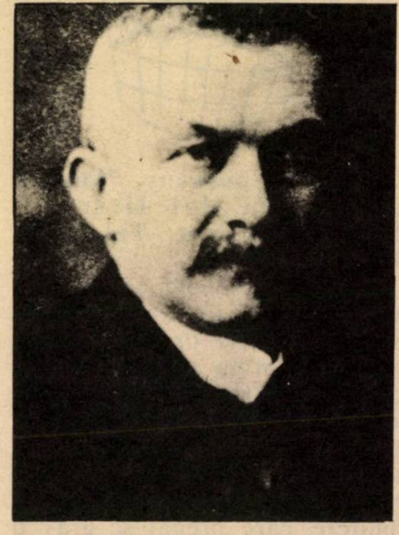

Ronetti-Roman: a greşit (dar nu e singurul)

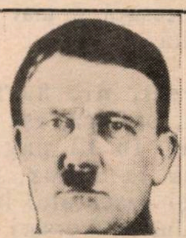

În spaţiul acesta am vrut să publicăm o fotografie a lui Rav Peretz.

...Dar – gîndindu-ne la sensibilitatea cititorilor noştri – am preferat să dăm în loc o imagine mai puţin respingătoare.

Către Minimum
Omen Revist
către Mi

PRIMIM LA REDACTIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

Harry Shoshany, "Măşti", colecţia "Caiet literar", Menora-Rehovot, Tel Aviv, 1991.

Încă o plachetă cu pap din seria lăudabilă, scoasă, sub semnul măririi productivităţii muncii, cam la trei săptămîni odată de către ambiţioşii din Rehovot. E, cum am mai spus, o dovadă (s-o vezi cu ochii şi s-o pipăi) că se poate şi o palmă pe obrajii puturoşilor de alia, cu comitete, care pregătesc grav o broşură vreme de şapte ani de zile şi pe urmă nu o mai tipăresc fiindcă D. Pollak, de la Polgat, milionarul neamului nu le dă bani.

Revenind la placheta lui Shoshany, două lucruri: a) ideea e bună, versurile humoristului (catrene închinate teatrului) sună, după atîtea culegeri de poezie existenţială, ca un potpuriu de muzică uşoară la final de concert simfonic şi b) încă o dată, observaţia făcută şi răs-făcută de noi pe marginea colecţiei cu pap: nu ni se spune nimic, pe-o copertă exterioară sau interioară despre personalitatea autorilor. Pe scurt, o notă bio-bibliografică ar fi, în toate cazurile, mai mult decît necesară şi mai mult decît binevenită.

Punct, nr. 8, Tel Aviv, mai '91, publică, aşa cum ne-a obişnuit, în 12 pagini, trase primitiv la xerox, producţii citite (şi discutate) în cenaclul soţilor Juster. Versuri de Andrei Fischof, Maria Găitan, Mioara Iarchi-Leon, Solo Juster, proze de Adrian Zahareanu, Mariana Juster, Efr. Roisman, Zeev Ben-Chaim, un desen de Vlad Strihan... Aici am mai fi vrut să adăugam *critică* de..., însă în continuare, *Punctul* nu ne oferă posibilitatea de a consemna opinii critice şi puncte de vedere. Absenţa incisivităţii este regretabilă! În definitiv şi la urma urmei, o rubrică de note aduse din condei, nu i-ar supăra de fel pe cititori.

(M. Raf.)

- **Colecţia lipită cu pap – în ofensivă**
- **De la Ştefăneşti la Tel Aviv**
- **Ceea ce ne bucură mai puţin în *"Curierul Românesc"***
- **O capodoperă**
- **De ce nu spuneţi, fraţilor, că Tudor Vianu a fost venetic?**
- ***"Agora"* în haine de duminică**
- **Crăcănaţi în *"Lumea liberă"***
- **Săpunul lui Nicolae Balotă**
- **Radu Rosetti la proces**
- **Cioran şi Hitler**

Iehuda Evron-Nachberg, "De la Ştefăneşti spre Eretz Israel" (din viaţa unui orăşel moldovenesc); cu o prefaţă de Dr. Avigdor Shahan; Tel Aviv, 1991.

La 22 iunie 1941, dictatorul României, Ion Antonescu, ordonă trupelor române să treacă Prutul. Succinta frază aruncă România într-un război tragic, care se transformă în curs de cîţiva ani într-un dezastru naţional. Ca rezultat imediat – între altele – ştergerea fizică de pe harta României a micului orăşel din Nordul Moldovei – Ştefăneşti.

Destinul a făcut să mă nasc pe acele meleaguri. Acelaş destin a făcut ca un fost coleg de şcoală primară, Idel Nachberg (Yehuda Evron), însufleţit de idealurile sionismului, să-şi găsească visul împlinit în 1948, cînd s-a stabilit în Ţara Sfîntă, ca majoritatea evreilor din Ştefăneşti. După 40 de ani de la părăsirea locurilor natale, el depune o muncă asiduă să adune documente şi mărturii şi să aştearnă pe hîrtie ceea ce a reprezentat cîndva tîrgul-orăşel Ştefăneşti.

Peste 90% din populaţia orăşelului era de origine evreiască. O curte rabinică, de mare prestigiu, cu un ţadic descendent din familia Rujin, a făcut ca micul orăşel Ştefăneşti să fie cunoscut mult peste limitele geografice ale aşezării şi regiunii.

Meşteşugari din toate domeniile vieţii cotidiene – comercianţi cu mare simţ economic au făcut ca multe produse din regiune să fie expediate direct în străinătate, pe pieţele Europei şi chiar în America.

Clădirea şcolii israelite, construită la sfîrşitul secolului trecut, prin donaţia unui filantrop francez, Marcis Levain, există şi astăzi, mărturie a dinamismului fostului orăşel.

Existau 10 sinagogi şi o baie rituală cu o saună excelentă.

Comunitatea evreiască organizată temeinic conducea cu grijă grădiniţa de copii, şcoala primară, azilul de bătrîni şi bineînţeles o bibliotecă bogată.

Îmbinînd nostalgia locurilor natale cu amintirile de toate felurile pe care fiecare dintre noi le are legate de raporturile cu populaţia românească, cartea lui Yehuda Evron Nachberg ne oferă prilejul de a ne regăsi în anii copilăriei sau adolescenţei petrecute în atmosfera orăşelului Ştefăneşti.

(Dr. Carol Vainer)

"Curierul românesc, revistă a românilor de pretutindeni, (apare sub egida Fundaţiei Culturale Române) nr. 5-6, a.c., publică o pagină consacrată cunoscutului critic de artă Ionel Jianu (86 de ani). Texte de şi despre omul care a făcut mai mult decît oricare altul în Apus pentru răspîndirea picturii şi sculpturii româneşti şi îndeosebi pentru cinstirea lui Brâncuşi.

Ne bucură.

Ceea ce ne bucură mai puţin este faptul că preţuita revistă a omis să menţioneze măcar în treacăt, pe furiş, în şoaptă sau în paranteză că eminentul critic este, orişicîtuşi, evreu.

(V. Mincu)

Mircea Cărtărescu, "Levantul", poem, ed. Cartea românească, Bucureşti, 1991. Capodoperă.

(Al. M.)

În România Literară, Bucureşti (dir. N. Manolescu), întîlnim o cronică a lui Z. Ornea la vol. 14 din *Opere* de Tudor Vianu. Cuprinzînd corespondenţa marelui estetician, volumul – îngrijit de Vlad Alexandrescu – cuprinde (dacă se poate spune aşa) şi o omisiune ciudată. Sau ne-ciudată.

"În nota (p. 502) despre Alexandru Vianu, tatăl esteticianului – scrie Ornea – se ocoleşte, prudent şi dăunător, chestiunea cea mai importantă, aceea a originii sale evreieşti. S-a botezat în religia ortodox-creştină dr. Al. Vianu şi cînd? Îl chema Veinştein, cum am întîlnit în unele articole stropşite ale lui Gh. Bogdan-Duică? Vianu a trăit – se ştie – toată viaţa acest complex al metecului, supralicitînd pentru a-l acoperi. Nu aşa se explică înscrierea sa, în 1932, în partidul lui Octavian Goga, pe care, se pare, l-a părăsit în 1935? Accederea atît de tîrzie spre titularizarea în învăţămînt nu se datorează tot acestei origini? Mai ştiu (de la M. Ralea, D.I. Suchianu, Eugen Schileru) şi altele. Acum, în notele acestui volum, nepotul marelui profesor avea datoria (de vreme ce i-a devenit editor bunicului) să clarifice acest contencios."

Agora, nr. 1, Ianuarie – Martie 1991, Philadelphia, U.S.A. (director: Dorin Tudoran), se înfăţişează într-o nouă formulă grafică, mult mai elegantă decît pînă acum şi, cum se zice, cu un cuvînt folosit aproape instinctiv în asemenea împrejurări, – europeană. Textele (versuri, proze, studii etc.), de Dorin Tudoran, Mircea Cărtărescu, V. Tismăneanu, Dan Cristea, Dan Pavel, Paul Darian, Carmen Francesca Baciu, C. Eretescu, Dan Petre, V. Ivanovici, Ion Manolescu, ş.a. sînt alese cu grijă, avem de-a face cu o redacţie exigentă, dar, vai, revista are un aer mai grav, mai sociologo-politologic, mai, îmi pare rău, uscat. Notele, polemica, muşcătura "la obiect" şi "la zi" cam lipsesc, nervii sînt la un "low profile".

Să fie de vină coperţile colorate şi paginaţia de Paris? Poate. Am senzaţia că "Agora" se comportă ca un copil îmbrăcat de mama şi de tata în haine de duminică, scos la plimbare în centru şi silit, din această pricină, să fie *cuminte.*

Lumea Liberă, New York, o gazetă civilizată şi nu o dată inteligentă, ne dovedeşte că, vorba preferată a lui Marx, "nimic din ce e omenesc nu mi-e străin" şi că, la o adică, răcnetul *anti*, get-beget, îşi face loc în pagini. Despre ce e vorba? E vorba că atacîndu-l violent (dreptul lui!) într-un articol pe şapte pagini pe premierul Petre Roman, un anume Paul Teodorescu, nu se poate abţine să precizeze: Petre Roman–Neulander, şi nu o dată, ci de două ori; şi nu de două ori, ci de trei ori, ca nu cumva să scape treaba neobservată.

Îmi pare rău. Strîmb dezgustat din nas. Şi scuip printre dinţi pînă-n peretele din faţa mea. Şi întreb pe conducătorii foii din Manhattan: "De ce lăsaţi, fraţilor, pe crăcănaţi să împută gazeta?

*

Tot în *Lumea Liberă* (era să zic Lumea Liberă cea adevărată), o mărturie interesantă a criticului literar român Nicolae Balotă (într-o convorbire cu scriitorul Pavel Chihaia), cărturar ales, despre întîmplările sale din închisoare:

"...Pe lîngă alte trăiri particulare, puşcăria mi-a oferit una pe care o consider esenţială: timp de şapte ani... n-am văzut nici un cuvînt scris în afara celor cîteva pe care eu însumi le-am zgîriat pe o coajă de săpun după ce o aburisem cu suflarea şi o pudrasem cu puţin praf D.D.T. Era mijlocul nostru (interzis sever de autorităţi) de a nota pentru alţii cîteva nume de filozofi sau scriitori, cîteva titluri de lucrări ori cîteva cuvinte franţuzeşti, germane ori engleze. Eu însumi am învăţat puţină ebraică folosindu-mă de această unealtă..."

Revista scriitorilor români, nr. 27, 1990, München, publicaţie veche a emigraţiei române din Occident, publică şi de data aceasta, alături de versuri şi proze, nu o dată interesante, texte remarcabile din domeniul – la putere! – al documentului istoric şi memorialisticii. Ştefan Baciu despre, evident, Braşovul său edenic, C. Spirea despre Octavian Vuia, Ionel Jianu despre pictorul Ion Mirea şi istoricul de artă I. D. Ştefănescu, P. Carnaţiu despre Ştefan Manciulea, oferă informaţie preţioasă şi inedită. Un text de Radu R. Rosetti despre generalul Radu Rosetti ne atrage atenţia:

"În februarie 1945, după două perioade consecutive de exercitare a funcţiei de conservator al Bibliotecii Academiei, generalul Rosetti refuză să accepte alegerea lui pentru a treia oară în acest post; era convins că vîrsta înaintată de 68 ani, starea sănătăţii şi activitatea anterioară nu i-ar fi permis, în noua conjunctură, să-şi îndeplinească mai departe această misiune în condiţii mulţumitoare.

După abia un an, în Mai 1946, el fu arestat din ordinul "Tribunalului Poporului" (instanţă nou creată, impusă de ocupanţi pentru judecarea crimelor de război) şi acuzat de a fi participat la următoarele fapte:

– încuviinţarea intrării trupelor germane în România;

– declararea războiului împotriva Uniunii Sovietice;

– elaborarea legilor rasiale;

– a fi contribuit la jefuirea bunurilor ucrainiene.

Tribunalul a consemnat (însă) că Rosetti nu fusese ministru în Octombrie 1940, cînd sosiseră primele trupe germane; că guvernul nu fusese consultat de Antonescu la declanşarea ostilităţilor contra Rusiei – căci nu existase declaraţie formală de război – şi că deci Antonescu ordonase singur trecerea Prutului, în calitate de "Conducător" (şi şef efectiv al forţelor armate);că Rosetti nu participase efectiv la elaborarea vreunei legi antirasiale, şi că protestase împotriva jefuirii Ucrainei.

După cele constatate, Tribunalul a dat o hotărîre la 22 august 1946, de încetarea acţiunii judiciare împotriva lui Rosetti. Punerea lui în libertate a fost determinată în parte de numeroase mărturii în instanţă ale evreilor, care au atestat că Rosetti, în calitate de ministru, aprobase înfiinţarea şcolilor evreieşti particulare, neimpunîndu-le nici un fel de măsuri discriminatorii. Între depoziţiile făcute cu acest prilej, Rosetti a fost profund impresionat mai ales de atestarea prin care se recunoştea că sala de lectură a Academiei fusese tot timpul războiului atît adăpost, cît şi refugiu pentru cititorii evrei, veniţi acolo pentru a se feri de vitregiile care îi ameninţau din partea organizaţiilor naziste şi de persecuţiile autorităţilor."

Din păcate, momentul de libertate al generalului a fost de scurtă durată. Arestat din nou în 1948, Radu Rosetti, a fost judecat şi condamnat la doi ani: bolnav, şi lipsit de îngrijire medicală, a murit în închisoare.

*

Tot în *România Literară*, şi tot Z. Ornea, care a devenit de la o vreme un fel de trouble fête al ediţiilor din autorii români de seamă, discută (şi nu pentru întîia dată) despre *cosmetizarea* trecuturilor literare. Pretextul: volumul *Revoluţiile durerii* de Emil Cioran, eseuri, ediţie îngrijită de Mariana Vartic şi Aurel Sasu, prefaţă de Dan C. Mihăilescu, Cluj, 1990.

"...Tînărul Cioran a scris imens, l-am citit (sau recitit) de curînd mai tot ce a publicat, făcîndu-mi şi o bibliografie pentru uz propriu. Înţeleg că, astăzi (poate că mai demult) Cioran nu mai agrează toată această avalanşă a condeiului... Probabil că venind în întîmpinarea acestui punct de vedere al marelui autor, d-na Mariana Vartic şi dl. Aurel Sasu au alcătuit, în recenta lor ediţie, *Revelaţiile durerii*, un sumar, cum să-i spun?, agreabil. Agreabil, desigur, dar complet fals. Fals (sau desfigurat) pentru că nu aflăm aici nimic despre opiniile tînărului Cioran favorabile dictaturilor europene din anii treizeci. Germania hitleristă, Italia fascistă, Rusia bolşevică... Întrebarea, sînt nevoit s-o formulez din nou, e dacă astfel de antologii cosmetice sînt utile şi utilizabile. Parţial sînt pentru că, oricum, restituie fragmente dintr-un ansamblu mult mai complicat şi colţuros. În prefaţă, dl. Dan. C. Mihăilescu – voind să evidenţieze o dimensiune a opiniilor tînărului Cioran omisă diplomatic de editori, reproduce cîteva citate din articolele neincluse în volum, referitoare la simpatia faţă de hitlerism şi mussolinianism. (A citat astfel de opinii şi dl. Alexandru George în execelenta sa suită de articole publicate în *România literară*). Să citez şi eu dintr-un ciclu apărut în noiembrie-decembrie 1933, în *Vremea*, sub titlul generic, *Aspecte germane*: «Orice om cu cît de cît de mică înţelegere istorică trebuie să recunoască faptul indiscutabil că hitlerismul a fost un *destin* pentru Germania». «Dacă îmi place ceva la hitlerism este *cultul iraţionalului*, exaltarea vitalităţii ca atare, expansiunea virilă de forţe, fără spirit critic, fără rezerve şi fără control. În cultul lor pentru Führer nemţii au un sentiment de siguranţă, asemănător cu acela pe care ţi-l dă presentimentul sau poate, certitudinea unui destin grandios». Şi dintr-un articol din 15 iulie 1934 (tot în *Vremea*): «Nu există om politic în lumea de astăzi care să-mi inspire o simpatie şi o admiraţie mai mare decît Hitler. Există ceva irezistibil în destinul acestui om pentru care orice act de viaţă cîştigă semnificaţie numai prin participare simbolică la destinul unei naţiuni... Mistica Führerului în Germania este deplin justificată... Meritul lui Hitler este de a fi răpit spiritul critic unei naţiuni...». Şi în 27 martie 1937 (tot în *Vremea*): «Cred că sînt puţini oameni – chiar în Germania – care să aibă o admiraţie mai mare pentru Hitler decît mine».

Meciul nostru, Bucureşti (director: Valentin Albulescu, pătimaş al basketului, red. şef Radu Cosaşu, zis şi Belphegor) este o revistă simpatică, din trei puncte de vedere: 1) cronicile sînt iscălite de cîtiva dintre cei mai buni cunoscători ai gazonului: Cristian Ţopescu, Ion Chirilă, Valeriu Mironescu, Gh. Mitroi şi alţii şi alţii; 2) analiza balonului, temeinică, se îmbină, aşa cum voise Camil Petrescu, părintele tuturor cerebralilor îndrăgostiţi de un şut la păianjen şi de-o cotonoagă, cu opinia de pe tuşă a scriitorilor de epocă: întîlnim semnăturile Ecaterinei Oproiu, a lui N. Manolescu, Z. Ornea, Laurenţiu Ulici, Eugen Uricariu etc.; 3) înfăţişarea grafică (C. Stroe) n-are nimic în comun – cu hîrtia de-mpachetat struguri şi litera ilizibilă, atît de des întîlnită, în chioşcurile Bucureştilor, fiind – dimpotrivă – surprinzător, ba chiar uimitor de plăcută.

(D. Beniamini)

INSTITUT STOMATOLOGIC

Execută orice fel de lucrări şi tratamente dentare.
Pentru noii veniţi şi pensionari – 40% reducere

TEL. 04-641766
Haifa – Herzl nr. 30

JURNALUL UNUI OBSEDAT

RADU KLAPPER

"TEATRO (BUN) NETTO"

Într-o ţară ca a noastră, în care numărul actorilor existenţi îl depăşeşte pe al celor necesari, greutatea organizării unui marathon de monodrame ("Teatronetto", 4 zile, peste 20 titluri la Centrul Susanne Dehlal) o constituie doar datoria de a alege. Cum prin forţa lucrurilor orice alegere e subiectivă, s-a găsit acolo şi multă umplutură, dacă nu şi mai şi...

Avantajul unei modeste cronici lunare este obligaţia de a nu fi exhaustivă. Ceea ce ne pune, la rîndu-ne, în situaţia de a alege; o facem în funcţie de propria subiectivitate, paradoxală, căci preferăm să lăudăm, în loc să înjurăm. La a doua ediţie, "Teatronetto" a cîştigat importanţă şi profesionalism, astfel încît motivele de laudă nu au lipsit; ba dimpotrivă, juriul, pus să acorde premiul purtînd numele regretatului actor Nissim Azikri, a trebuit să-l împartă în două pentru a scădea măcar cu unul lista nedreptăţiţilor.

Nu în primul sau al doilea rînd, ci de-a valma, ar fi meritat distincţia Şlomo Wişinski care în "Copil" al francezului Raymond Couche a dat glas cu corpul lui de matur unui copil de 8-9 ani care descoperă viaţa în aspectele ei cele mai violente: sexul şi moartea; moartea animalelor căsăpite de măcelar şi moartea celui mai bun prieten.

Ar fi meritat premiul şi Iosi Kantz cu al său "Membru străin": confesiunea unui fost adolescent ole-hadaş confruntat cu o realitate care îl face să se simtă străin de ţară şi să rămînă străin (parcă mai cunoaştem şi noi asemenea cazuri în realitate). Un act de acuzare a societăţii israeliene, chibuţiene? Nu; constatarea unui adevăr mai puternic decît voinţa şi nu tocmai din aceste pagini o să se arunce piatra asupra unui asemenea text, scris de excelentul actor, semenul nostru întru contradictoriile sentimente ale absorbţiei.

Ar fi meritat premiul şi Ghidon Shemer cu "Eu (nu) sînt evreu", monolog desprins din cartea lui Valentin Sanger, evreul de origine rusă care a supravieţuit în Germania nazistă, obişnuit să-şi ascundă identitatea pînă la a fi aproape incapabil s-o dezvăluie atunci cînd tocmai ea, această identitate evreiască, l-a salvat în faţa americanilor cuceritori ai Germaniei în 1945. Un Holocaust particular şi ciudat, dar si o meditaţie despre absurdul soartei, o meditaţie ironică şi cu atît mai dureroasă, cu cît este spirituală.

A primit premiul, împărţindu-l cu fenomenala Irina Slezniova (patru luni în ţară şi monologuri cehoviene în ebraică!), Daniela Michaeli pentru "Schlaffstunde", extrasă dintr-un roman de Iehudit Katzir: iarăşi descoperirea vieţii, a sexului, şi iarăşi sfîşierea între olim şi sabrii. Actriţa este de fapt balerină şi talentul de a da trup personajelor nu a avut decît de cîştigat de pe urma corpului exersat să se exprime fără cuvinte.

"Teatronetto" a demonstrat încă o dată că talentul actoricesc nu se poate dezvolta decît cu ajutorul textului care "spune ceva". La ora aceasta, totul nu mai este decît amintire. Trebuie, însă, urmărite afişele. E cert că numele şi titlurile acestea vor apare ici şi colo. Ele sînt aproape obligatorii şi nu numai pentru amatorii de teatru, ci poate mai curînd pentru amatorii de a înţelege această ţară de neînţeles.

TREI SFERTURI DE FESTIVAL

Dacă orice manifestare artistică se naşte în dureri, actuala ediţie a Festivalului Israel-Ierusalim s-a născut cu forcepsul. Din pricina "Furtunii în Deşert", din pricina ambiţiei noului director artistic (regizorul Omri Nitzan) de a-şi demonstra capacităţile în ciuda a tot şi a toate. Naşterea a avut loc, dar fătul se resimte. Pînă la ora scrierii acestor rînduri, Festivalul este desigur interesant şi variat, dar minor şi fără evenimentele memorabile cu care ne-a obişnuit altădată.

Grandioasele montări inaugurale ("Faust" cu Opera din Bratislava şi "Juan Darien" al unui grup de "teatru total" din New York) s-au dovedit artificiale, bune pentru dezbateri de specialişti, dar nu au provocat zguduirea scontată de importatorii lor. "Mozart în ciocolată", amuzantă şi nedidactică lecţie despre viaţa şi opera genialului Wolfgang Amadeus, excelentă actoriceşte şi muzical, a rămas doar o lecţie cu exemplificări. Concertele de jazz în reconstituirea ierusalmiteană a faimosului club "Blue Note" din New York, au fost mediocre, chiar sub nivelul unora care se mai pot auzi aci şi în cursul anului. Valoare fără compromis au atins reprezentaţiile de mică respiraţie, foarte specioase: teatrul sovietic din ... Praga care utilizează procedeele dansului japonez Butho ("Derevo") sau cabaretul politic german cu texte din exilul american al generaţiei Brecht-Dessau. Pasionant pentru specialişti!

Compania coregrafică Paul Taylor trebuia "să desfunde mahalalele"; patru lucrări, dintre care două vechi (excelente!) prezentate în turneele anterioare şi reluate de companii israeliene, un dans în care marele coregraf american flirtează jalnic cu ... Ansamblul Igor Moiseev şi o premieră mondială. Intitulată poate cu autoironie "Plutonul B", suita de dansuri simpatice şi uşurele utilizează cîntecele surorilor Andrews, jazzul anilor '45, cînd se credea că lumea o să fie mai bună. Totul debutează şi se încheie cu "Bei mir bist di schein", ceea ce a asigurat ovaţiile. Dar numai atît!

Paradoxal, pentru primele trei sferturi de Festival culmea au constituit-o manifestările care normal trebuiau să fie doar "interesante". Înainte de orice, originalul marathon (5 reprezentaţii!) a două mari şcoli de balet - Academia Operei din Budapesta şi ultra-faimoasa şcoală "Vaganova" din Leningrad, uzină ale cărei produse s-au numit pe parcursul deceniilor Nijinski, Pavlova, Karssavina, Nureiev, Barîşnikov, pînă la bucureşteana Magdalena Popa. Prilej de meditaţie pentru profesionişti (şi dacă mult hulita, strivitoarea disciplină rusească este totuşi calea de urmat?), dar şi de satisfacţii estetice şi emoţionale pentru public: actul II din "Giselle" şi "Variaţiuni pe tema unor cîntece pentru copii" ale maghiarilor, "Silfidele" moştenite de la Mihail Fokin şi dansul kurd din "Gayaneh" nu au mai fost demonstraţie didactică, ci pur şi simplu artă.

A urmat apoi seara oferită de "Bat Sheva" cu prilejul prezenţei compozitorului eston american Arvo Pratt, a cărui muzică o utilizează de multă vreme Ohad Naharin, coregraful şi directorul artistic al trupei. În jurul vechii şi excelentei "Tabula Rasa", coregraful a refăcut două dansuri create în străinătate; "Reginele Golub" şi "Arbos", meditaţii despre lipsa de comunicare, singurătate şi trecerea din viaţă spre moarte. Spectacol impecabil. Totuşi, Dumnezeule mare! (şi acesta este un suprem omagiu pentru Naharin) de ce o seară de dans trebuie să-ţi lase sentimentul că nu ai nimic altceva de făcut decît ... să te sinucizi?!

UN FLUTURE PESTE BURUIENI

În mijlocul Festivalului, tot "Bat Sheva", dar "ansamblul" ei (un fel de pepinieră pentru viitorii membri ai companiei) a avut proasta inspiraţie să lanseze o premieră. Nu numai într-un moment nepotrivit, dar şi încropită cît se poate de strîmb. Cine a avut curajul să-şi sacrifice odihna acordată de Festival, a fost stupefiat de lipsa de tact şi de gust de a aşeza alături un dans vechi şi subţirel (pe uvertura la "Scara de mătase" a lui Rossini) cu o stupidă prelucrare infantilă a "Regelui Ubu" (pseudo-coregrafie: Rina Baruch) şi cu un dans profund: "Efectul fluturelui" al lui Itzik Galili, sosit anume de la Amsterdam pentru a crea şi a dansa împreună cu foarte tinerii şi foarte promiţătorii Noa Rosenthal şi Erez Alon.

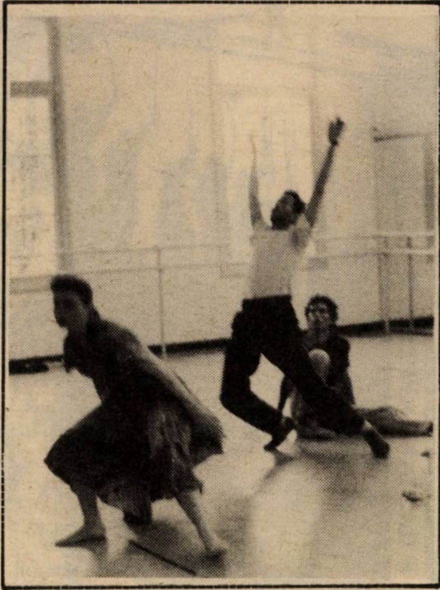

"Efectul fluturelui"; repetiţie în studio, cu Noa Rosenthal, Itzik Galili coregraful şi Erez Alon.
Foto: Hedy Löffler

Cine nu a fost curios şi a părăsit sala înaintea "Scării" şi "Regelui", a avut noroc. Îl invidiem.

La BENU
NOU!
RESTAURANT ROMÂNESC CU GRILL ŞI DELICIOASE PREPARATE DE CASĂ SPECIFICE
Deschis zilnic între orele 11-24
- Vineri seara - muzică şi dans pînă la orele mici cu instrumentişti şi solişti din România
- Pentru festivităţi - pînă la 80 de persoane - oferim un meniu bogat şi un servici foarte conştiincios
- Comenzile se primesc şi telefonic la: 03-9610330, după ora 16

Preţuri convenabile care desfid orice concurenţă
RISHON LE ZION, STR. MOSHE BECKER
Lîngă salonul "Natali" (zona industrială veche)

SPECTACOL

Cinema

■ CORNEL SAFIRMAN

Sîntem la ora filmului de groază. Vrem încordare. Vrem tensiune. *Metah* – cum spune israelianul. Sîntem în plină vară, căldurile nu ne ocolesc dar publicul israelian se dă în vînt (!) după filme tari. La Ierusalim, la cinematecă, au rulat nu de mult primele filme ale lui Hitchcock: *Rebecca, Fascinaţie dispărută, Bănuiala...* Nişte copilării! Ce Hitchcock, ce suspens! Vrem filme la care să-ţi sară pur şi simplu inima din loc, care să nu te lase să stai pe scaun. La limita dintre groază şi "ah, nu mai suport". Iată peste cîteva zile se deschide la Ierusalim anualul festival cinematografic internaţional, al 8-lea, – ce surprize? ce mai e nou pe lume? Filme de Roger Corman, Luchino Visconti, Chen Kaige dar şi atît de prigonitele *Meandre* ale prietenului nostru Mircea Săucan, film redescoperit anul trecut la Locarno şi aflat acum în trecere prin Ierusalim, în drumul său spre Paris şi Montpellier. Să fim serioşi! Toate sînt nişte glume. Vrem groază în stare pură. METAH. Hai la cinema!

"Misery", S.U.A., 1990. Regia: Rob Rainer; int.: James Caan, Kathy Bates, Laureen Bacall.

Nu mă număr printre fanii *Horror*-ului – şi ei nu sînt puţini, se ştie – recunosc însă vitalitatea genului şi satisfacţiile estetice pe care le poate oferi. M-am dus deci cu inima îndoită să văd acest film şi pot spune că rareori mi-a fost dat să văd un recital artistic – actoricesc dar şi regizoral – atît de bine şi atent construit. Inspirat de o scriere a lui Stephen King – cunoscut autor de povestiri fantastice – filmul relatează cazul unui celebru scriitor care s-a hotărît să acorde imaginaţiei sale şansa unei revitalizări omorîndu-şi personajul care i-a creat faima. O faimă comercială, bineînţeles. Personajul se numeşte Misery iar creatorul său tocmai îşi încheiase lucrul la manuscris cînd devine victima unui accident de automobil. Annie Wilkies, o fostă infirmieră îl recuperează şi veghează la însănătoşirea lui. Pînă aici, nimic neobişnuit. Fosta infirmieră, o consumatoare pătimaşă de romane populare, profesează însă o adulaţie bolnăvicioasă pentru scrierile "pacientului" ei în general şi pentru Misery în special. Se ataşează de eroina lui Sheldon încît nu poate accepta – dar cu nici un chip – dispariţia ei. Şi totul se transformă într-o dramă ce se consumă cu "uşile închise": imobilizat la pat cu picioarele fracturate scriitorul devine prizonierul unei torţionare cu zîmbetul pe buze. O luptă pe viaţă şi pe moarte: ea – pentru ca Misery, eroina ei, să rămînă în viaţă; el – pentru propria sa supravieţuire – ca scriitor dar şi ca om. O luptă care se duce după toate regulile tacticii cu suişuri şi coborîşuri, cu alternarea unor momente de acalmie şi de înfruntare violentă. Tensiunea înregistrează momente de paroxism la iniţiativa fostei infirmiere decise să nu precupeţească nimic pentru a-l constrînge pe scriitor... s-o lase pe Misery în viaţă. Sheldon îşi dă seama că nu va putea birui în această luptă inegală decît acţionînd o armă – singura – în faţa căreia torţionara sa devine vulnerabilă. El îi va hrăni acesteia iluzia supravieţuirii lui Misery provocîndu-i orgoliul proprietăţii asupra eroinei preferate. Şi apoi – sub ochii ei îngroziţi – creatorul îşi distruge personajul.

Ne bucură reîntîlnirea cu James Caan, cu calmul său robust din care nu lipseşte o undă de umor, dar ne surprinde uimitor şi această minunată actriţă – Kathy Bates, "Oscarul" de interpretare feminină anul acesta – care a ştiut să confere atîta naturaleţe chipului de diavol pe care îl poate uneori împrumuta o femeie. Într-un rol episodic – Laureen Bacall: farmecul filmului de altădată şi umbra lui Humphrey Bogart.

"Să dormi cu duşmanul" (Lishon im Ha-Oiev; titlul original: "Sleeping with the Enemy), S.U.A., 1990. Regia: Joseph Ruben, Int.: Julia Roberts, Patrick Bergin, Kevin Anderson).

■ *Julia Roberts şi Patrick Bergin*

Un film care încearcă să se înscrie în aceeaşi categorie cu cel precedent. Încearcă dar nu se apropie. Dacă în filmul lui Rob Reiner diavolul purta chip de femeie, aici e invers. Femeile sînt deci răzbunate. Alt beneficiu nu prea oferă acest film, în care găsim şi suspens şi groază şi tensiune dar totul asamblat după o reţetă comercială facilă, uşor vandabilă şi prin nimic validată artistic. Simpatica "pretty woman" Julia Roberts interpretează rolul unei drăguţe soţii (o cheamă Laura) care reuşeşte să evadeze de sub tutela unui soţ violent cu manii sexuale lăsînd să se creadă că a murit, pentru a cădea imediat în braţele unui profesor de artă scenică alături de care îşi reface viaţa pînă cînd bineînţeles, soţul o regăseşte. Sau cum spunea un critic francez – o hitchcockerie de zile mari. ■

O MINUNE LA NATZERET: ÎNVIEREA REGIZORULUI MIRCEA SĂUCAN

Mircea Săucan, unul dintre cei mai buni regizori de film ai României contemporane.

Şi unul dintre cei mai chinuiţi.

Peliculele sale au fost, mai întîi, "discutate" la nesfîrşit, în şedinţe *cu activişti* salariaţi pentru a distruge; date la "refăcut; tăiate; stîlcite; deformate pînă la a nu mai semăna cu chipul lor-dintîi. Pe urmă, dacă apucaseră să apară pe-un ecran, scoase urgent de pe afiş şi aruncate-n magazie. Pe urmă, pas cu pas, fiindcă, între altele, nu-trebuie-să-promovăm-veneticii, regizorul însuşi a fost scos din circulaţie: condamnat la moarte artistică.

...Şi, cînd toţi duşmanii îşi frecau mîinile bucuroşi, de realizarea planului la ucidere de talent evreiesc, (l-am *bifat* şi pe Săucan), regizorul, venit în Israel şi retras la Natzeret-Illit, s-a văzut – miracol – redescoperit. Şi scos din mormîntul de tăcere.

Acum, după succesul dobîndit în 1990 la Festivalul de la Locarno, filmele lui Săucan vor fi prezentate publicului în cadrul Festivalului Cinematografic de la Ierusalim. Daţi-i un telefon lui Cornel Safirman, de la Cinemateca din Capitală şi rugaţi-l (frumos) să vă facă rost de-un bilet.

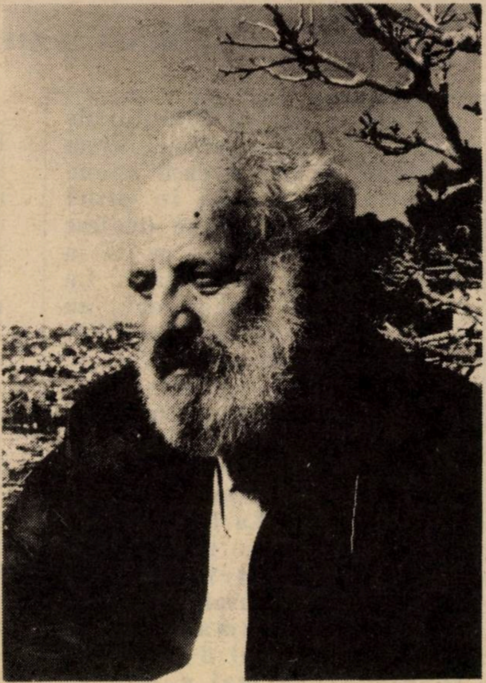

■ *Mircea Săucan: omul din Natzeret*

Prima veste despre învierea lui Săucan, a trimis-o cronicarul de film T. Caranfil, într-o corespondenţă de la Locarno, pentru ziarul "Libertatea":

"Întîlnit pe malul fermecătorului Maggiore, la umbra palmierilor, Freddy Buache, cunoscut istoric de film şi director al celebrei cinemateci din Lausanne, ne-a declarat că, pentru el, revelaţia ediţiei '90 a Festivalului de la Locarno a fost ...un film românesc: «Meandre» de Mircea Săucan. E adevărat că filmul a fost văzut de puţină lume, în antepenultima zi a festivalului, cînd pînă şi cei mai entuziaşti dintre cinefili dădeau semne vădite de oboseală, preferînd sălii de proiecţie, deliciile piscinei sau siestei. Dar cei prezenţi în micul cinematograf Kursaal au descoperit un film original, de o tulburătoare expresivitate, ca şi de o inefabilă tristeţe, întru nimic datat, deşi realizat în 1966".

Noutatea a fost preluată numaidecît şi subliniată cu trei linii de Radu Cosaşu, în "România Literară":

"Săucan face senzaţie, în '90, cu «Meandrele» din '67! Văd deodată Jilava. Lîngă închisoare – Arhiva de filme. În Arhivă – «Ţărmul nu are sfîrşit» căruia i s-a cerut să rămînă cu aceleaşi deschideri de gură ale actorilor, dar cu alte cuvinte! Tot acolo, «O sută de lei», cel mai bun film românesc de cinema, lîngă «Reconstituirea», «Proba de microfon» şi «Concurs». Trebuie să mergem la Jilava să eliberăm «Suta de lei»! L-am lăsat în martie, pe Mircea, în parcul Winston Churchill din Nazaret, în faţa muntelui Tabor. A rămas acolo din '87, exact în noaptea aterizării, după ce dimineaţa îl incinerase pe tatăl său la Bucureşti. Mircea e un nebun adevărat: avea idei realist-socialiste, dar talentul îl ducea spre filme imposibile, interzise de metodă. Era de dus la balamuc, a ajuns la Jilava şi nu-i de mirare că trăieşte în oraşul Bunei Vestiri".

Prieten – de-o viaţă – cu Săucan, *marginalizat* şi el, din ticăloşia mediului, regizorul Savel Ştiopul, vorbeşte în săptămînalul *Semnal*, despre filmul *O sută de lei:*

"Îmi vine cu pregnanţă în memoria vie filmul martirizat odată cu autorul său, al lui Mircea Săucan «O sută de lei». Martirizat, pentru că realizat de autor aşa cum simţea şi dorea, el a fost remontat, repostsincronizat şi, culmea, împănat cu scene filmate la comandă de alţii, pînă autorul nu şi l-a mai recunoscut deloc. Deşi a făcut nenumărate proteste la autorităţile dictaturii, acestea au continuat mutilarea pînă au scos fără voia şi contribuţia autorului o versiune pe piaţă, fără premieră şi marginalizat. Regizorul Mircea Săucan a fost profund lovit în simţirea şi demnitatea lui, s-a îmbolnăvit grav nervos şi a încercat sinuciderea. Toate acestea şi-ar avea rostul doar într-o pagină a unei istorii reale a filmului românesc; dacă le readucem în opinia publică e atît pentru actul de dreptate faţă de opera unui autor, cît mai ales pentru că filmul «O sută de lei» se află în Arhiva Naţională de Filme în versiunea originală a autorului! Într-adevăr, avînd conştiinţa martirajului pe care avea să-l suporte filmul, Mircea Săucan a realizat o copie standard, adică finită, pirat, pe care a depus-o (în forma intermediară fotografic, tehnic numită «lavandă») la Arhiva Naţională de Filme, în mare secret, cu complicitatea marelui om de cultură filmică şi critic Mihai Tolu".

«PALM BEACH»

CASĂ DE PĂRINŢI ŞI CONVALESCENŢI
BAT – YAM
Tel. 03-5079131; 5079132

- În fiecare cameră telefon şi toaletă
- 5 mese pe zi. Bucătărie pentru diabetici, dietetică – casher
- Servicii medicale, zi şi noapte
- Îngrijire personală permanentă
- Vindecare prin fizioterapie, gimnastică şi muncă

Se asigură convalescenţa şi reabilitarea fizică după internare sau boală îndelungată.

PRIMIREA SE FACE PE ORICE PERIOADE, CHIAR MICI

משרד הבינוי והשיכון
המינהל לבניה כפרית

המועצה האזורית גלבוע

גן נר

GANNER

E PLĂCUT SĂ TRĂIEŞTI AICI, ÎN AŞEZAREA OBŞTEASCĂ DE PE POVÎRNIŞURILE GHILBOA

Acţiune
de populare
Etapa Ghimel
1991

Ajutor pentru locuit în condiţii preferenţiale

- Veniţi să fiţi părtaşi la întemeierea aşezării. Privelişte muntoasă cu vedere spre Emek Izraael.
- Calitatea vieţii – superioară
- În aşezare: grădiniţă de copii, creşă şi centru comunitar
- Construcţie finanţată de Ministerul Construcţiilor, pe terenuri singuratice cu posibilităţi de mărirea casei
- Prioritate o au cei în drept la Ministerul locuinţelor – lipsiţi de adăpost

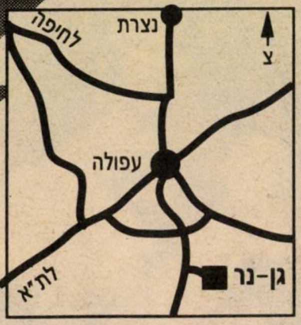

Familiile interesate sînt invitate să viziteze aşezarea în cursul săptămînii, între orele 4 – 6 după-amiază (16 – 18), precum şi sîmbătă în cursul zilei.

Vizitatorii sînt rugaţi să contacteze comisia de absorbţie din aşezare le telefoanele: 06-597555 şi 06-528071

H.O.R.
O ADRESĂ NOUĂ:
STR. ALEXANDRU IANAI 3
TEL AVIV

TEL:5466502; 5468444

ADIO, DINASTY!

Da. E adevărat. La început, luna trecută, cînd ni s-a spus că, gata, s-a terminat cu serialul pe care-l urmărisem, duminică de duminică, de vreo cîţiva ani de zile (cîţi? cinci? şapte? patruzeci?, nu mai ştiu), – mintea n-a vrut să creadă. "Nu se poate", mi-am zis, "nu se poate". Dinasty e nepieritor, Dinasty e fără de sfîrşit; aşa cum a fost, ani şi decenii de-a rîndul d-rul Iosif Burg, jovialul ministru permanent care nu voia să cedeze locul (ca un bătrîn agăţat sălbatic de scaun, cu ghiarele disperării) unuia mai tînăr; sau aşa cum este Gică Petrescu, cîntăreţul (f.f. simpatic) cu care m-am născut şi cu care...

Dar, deşi eram convins că ăia de la Televiziune mă mint (o fi vreun truc publicitar ca să ne aţîţe interesul pentru serialul care, orişicîtuşi, mai obosise), şi duminicile trecute aşteptam, în fotoliu, episodul nr. 456 sau 712, nu le mai ştiu numărătoarea, – totuşi *Dinasty* a dispărut de pe ecran şi din viaţa mea.

Poate va mai reveni. Nu m-ar mira. Cu atît mai mult cu cît ultimul episod, unde la sfîrşit, vreo doi-trei, între care Blake Carrington, zăceau pe duşumea cu-n glonte în piept (sau în pulpă, sau în ficat, sau în stomac), n-a lămurit nimic.

Dar, pînă una-alta, *Dinasty* a dispărut.

Drept care, e cazul să spunem: Adio, Dinasty!

Adio, Blake Carrington! Adio – şi îţi mulţumesc. De ce (ai să mă întrebi)? Pentru că, tot văzînd cîte necazuri s-au abătut asupra ta, fără contenire, şi din partea ex-soţiei (întîi şi-ntîi) şi din partea copiilor, şi din partea fratelui şi – evident – din partea partenerilor de business (ca să nu mai vorbim de concurenţi) mi-am dat seama că a stăpîni un imperiu financiar în Denver, Colorado, nu ar fi, sub nici un chip, o parnusă pentru un ovrei cu tabieturi ca mine; şi că, aşa cum sînt eu, cu trei camere (dmei mafteah!) în Tel Aviv şi-o leafă, nu e rău de loc. Merge. Ba mai mănînc o momiţă la "Mamaia" sau la "Luca", ba văd, tolănit în fotoliu un meci de fotbal la televizor.

Adio, Adam! Adio şi n-am cuvinte, că teribil de antipatic mi-ai fost (aşa sînt eu, nu suport intriganţii, falşii şi japiţele, nici să mă pici cu ceară!). Adio! Şi dacă regret ceva, e că Dex (durul neamului) nu te-a bătut destul de bine, ultima oară cînd v-aţi încăierat pe scări, să-ţi rupă trei oase, să-ţi spargă cinci dinţi (din faţă) şi să-ţi scoată un ochi, ca să te-nveţi minte, mizerabilule, şi să te laşi, pe vecii vecilor, amin, de jigodisme.

■ *La revedere, Paţachino!*

Adio, Jeff! Multă vreme, trebuie să recunosc, mi-am zis că eşti un băiat bun la suflet, politicos, cumsecade, civilizat (şapte ani de-acasă!) pe care-l fraiereşte toată lumea. Săracu'! Cu timpul însă, am realizat că de fapt, te-ai culcat (să nu-ţi fie de deochi!) cu mai toate cucoanele din film, cînd cu pirostrii, cînd fără, că stai bine ca virgulă co-proprietar al firmei "Colby–Carrington" şi că n-are nici un rost să te tot compătimesc. Ştii ce? După o profundă meditaţie, am ajuns la concluzia că sub înfăţişarea ta de motan cuminte şi moale, se ascunde un tip mult mai deştept decît s-ar zice. Bravo, băiatule! Îmi pare bine că ai rezistat, cu succes, la toate atacurile şmecherilor cu certificat şi că ai ieşit basma curată din toate mişculaţiile! La mai mare!

Adio, Dex! Sincer vorbind, cînd ţi-ai făcut apariţia în serial, păreai (ba poate chiar erai) înfumurat foarte, sfidai pe toată lumea cu muşchii şi banii tăi, şi, în consecinţă, te antipatizam nespus. Cu timpul însă, ne-ai arătat că dedesubtul mutrei tale de gorilă F.B.I. se ascunde un suflet onorabil, că se poate conta pe tine în momentele grele (mai ales cînd e nevoie de un caft) şi că, una peste alta, eşti un băiat de comitet.

Adio, Sammy-Joe... Şi-mi pare rău că în ciuda calităţilor tale nu ai reuşit să-l convingi pe Steven că ce bine este să se culce cu femei...

Adio, Felon (mai frumoasă în ediţia a II-a, decît în I-a, pe care am şi uitat cum arată la faţă)! Tu eşti o fată O.K., dar inteligenţa nu te dă afară din casă: ce-ţi veni să-ţi pierzi capul după poliţistul ăla macaronar şi să te dai pe mîna lui? Tipul mi se pare cam vulgărel, cred că meritai o soartă mai bună. Dar dacă ţie-ţi place, e treaba ta: fii fericită şi învaţă să găteşti *lasagna* cu sos de roşii.

Adio, Sibyl (rosteşte Seibăl)! Mi-ai plăcut! Eşti singura femeie capabilă să-i facă faţă lui Alexis. Hotărît lucru (ca să nu mai vorbim că eşti mult mai bine îmbrăcată decît ea!), demonica şi-ar fi găsit naşul cu tine, dacă producătorii nu se hotărau să isprăvească cu Dinasty-ul.

Adio, vouă, scenariştilor, cei mai nonşalanţi, mai fără probleme şi *maihpatişti* scenarişti din cîţi mi-a fost dat să întîlnesc pe micul ecran. Alţii transpiră ca să găsească pentru filmele respective o explicaţie, cît de cît logică, privitoare la apariţia sau dispatiţia personajelor. Voi, nu! Voi n-aveţi treabă cu chestii de-astea învechite. Cum se mai împotmolea acţiunea, cum vă repezeaţi la bar, destupaţi o sticlă de "Black and White", daţi peste cap o duşcă şi scoteaţi un erou din căciulă: un tată despre care nu se ştia nimic pînă atunci, un fiu, o fiică, o soră, başca unchii şi mătuşile. Şi tot aşa, oridecîteori vreun cetăţean din film începea să prindă praf, voi îl lichidaţi urgent, în doi timpi şi trei mişcări: înjunghiat, aruncat pe fereastră, împuşcat cu două gloanţe, călcat de maşină sau de tramvai, plecat fără adresă în Tanganica, fugit în noapte ca un director de Bancă de la Tel Aviv şi făcut uitat, ca *teroriştii* de la Bucureşti din zilele Revoluţiei.

Cine mai ştie ceva despre Crystal, personaj principal, femeie sănătoasă şi gospodină, dar după care eu nu m-am omorît niciodată, poate şi din pricină că, trebuind să fie mereu *eroină pozitivă*, fără cusur, dădea impresie de cucoană bună numai să aşeze florile-n glastre (floricele pe cîmpii) să zîmbească fericit musafirilor în smokinguri şi să prezideze Tombola de la Loja Bnei Brith de pe Kaplan...

Cine mai ştie ceva, ai? Dar de copilul lui Adam, făcut cu eprubeta cine mai ştie? Dar de Claudia, mereu plîngăreaţa din primele episoade? Dar de fata fostului majordom? Dar de Amanda, fiica de la Londra a familiei? Dar de? Dar de? Dar de... (completaţi Dvs. că aveţi cu cine).

Nimeni. Au dispărut de parcă n-ar fi existat vreodată. Pentru orice familie de evrei cumsecade, ideea că nu ştii ce-i cu copiii, sau cu fraţii şi surorile, e de neconceput! Pentru autorii lui Dinasty – este.

Adio – în sfîrşit – femeii care-a devenit *simbolul lui Dinasty*, aşa cum Statuia Libertăţii este simbolul New York-ului, sau ceasul turcesc, simbolul lui Iaffo: Alexis Carrington. Paţachina, aşa cum am botezat-o din prima clipă cînd am văzut-o, avea şi pe vino-ncoa, şi "du chien", cum spun francujii. Oh, cît am urît-o, mai de mult, asistînd, revoltat şi neputincios la ticăloşiile ei, ca la o rezoluţie ONU anti-israeliană. Şi ce fericit am fost, tot mai de mult, văzînd-o închisă la zdup, după gratii, în uniformă de puşcăriaşă (care de altfel, îi stătea bine parşivei, fiindcă ei i se potrivesc bluzuliţele simple, clasice, nu rochiile + pălăriile de neam prost cu care o îmbrăca neinspiratul croitor ce-i fusese pus la dispoziţie de producătorii serialului)! Şi cum mi-ar fi plăcut s-o văz pe scaunul electric, mîncînd (că asta ar fi fost să fie ultima ei dorinţă) icre negre cu linguriţa şi bînd şampanie *Lanson* 1928, frapată.

...Dar asta a fost... doar aşa... o dorinţă de moment; un vis; fiindcă, dacă într-adevăr, paţachina ar fi dispărut, prăjită electric, sub *flash*-urile reporterilor americani, – ar fi dispărut, probabil şi *Dinasty*. Hai să dăm Cezarului ce-i al Cezarului: piesa nr. 1 a serialului a fost, la cei 50 de ani *şi* ai săi, purtaţi formidabil, numita Joan Collins.

Jos pălăria, cucoană! Şi te vom revedea oricînd cu plăcere!

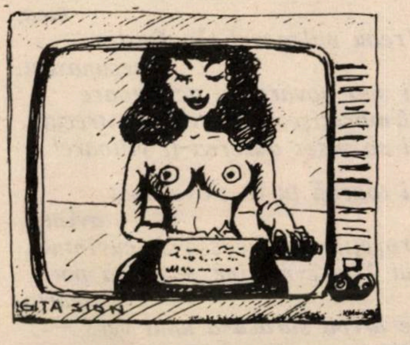

HOD HEFER

De ce să plăteşti mai mult?
Cumpără direct de la sursă !!

●

ABATOR ŞI PRODUSE DIN CARNE

Vinde prin magazinele proprii din

■ **EMEK HEFER – Zona industrială (între Beit Lid şi Hadera) Tel. 06 – 336682**

■ **KIRIAT NORDAU – Zona industrială (între Abic şi Assis) Tel. 053 – 651148**

- **Păsări proaspete şi congelate**
- **Pui proaspeţi şi curcani – bucăţi**
- **Curcani întregi**
- **Carne vită şi produse din carne vită**
- **Miel**
- **Crenvurşti**

• KAŞER •
sub supravegherea
Rabinilor Werner şi Azrieli.

Se acceptă Visa şi Isracard
Parking spaţios
Magazinele sînt deschise zilnic între orele 8 – 20

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

AL. MIRODAN

(Urmare din pag. 40)

"Eterne Israel neînțeles!
Popor al Bibliei ales
De Iehova printre popoare!
Ci toarnă tu'n smeritul meu cuvînt
Magia unui strop de'nflăcărare
Din psalmii tăi divini; –
Eu vreau să cînt
Durerea ta fecundă pe pămînt!

Vreau amintirea ta în mine s'o sărut
Să simt toți spinii din cununa ta
Adînd, adînc înfipți pe fruntea mea,
Vreau milenarul tău Destin necunoscut,
Și sub povara lui ucigătoare
Să'mbrățișez grozavul tău trecut,
Și să visez durerea-ți viitoare!

Ci toarnă tu în slova mea avîntul
Profeților; trezească-se cuvîntul
Lui Moise-n mine, – ca să pot purta
Pe aripa săracă-a unui vers –
Eternitatea ta
În Univers!

O, lamentabile cohorte de fugari
Neosteniți, sublimi, vizionari!
Eterne Israel!
Departe văd, imensa ta mulțime,
O văd prin ceața vremurilor uitate,
Ivindu-se în șiruri necurmate,
Și cum despică-adînca'ntunecime
A căilor străvechi, necercetate.

Eu văd genunchii tăi însîngerați,
Cum răscolesc, trudiți, necontenit,
Pustiurile'ncinse'n infinit –
Și cum pe umeri frînți și'mpovărați
Duci greul unei sfinte moșteniri,
Și cucerind tot noi nemărginiri,
Înfiorat treci furtunoase mări,
Înfometat mereu de alte zări.

Te văd, Norod, înaintînd – încet –
De presimțirea unei grele soarte,
Văd pe giganticul Profet,
Netemător de moarte,
C'aprinde'n bezna lumii'ntîia dată
Credința într-un singur Dumnezeu
Și face legea neamului Ebreu,
Suprema lege-a omenirii, – toată;

(Continuare în nr. viitor)

מוזאיקה א.ולפמן בע"מ
mozaica a.wolfman ltd.

SINGURUL COMPLEX PENTRU PRODUCȚIA ȘI DISTRIBUIREA ARTICOLELOR DIN BETON
folosibile la amenajarea terenurilor, atît la suprafața solului cît și în adîncime

● PRODUSE DIN BETON ●

ACEASTA ESTE SPECIALITATEA NOASTRĂ

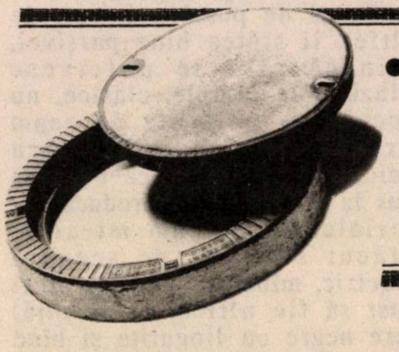

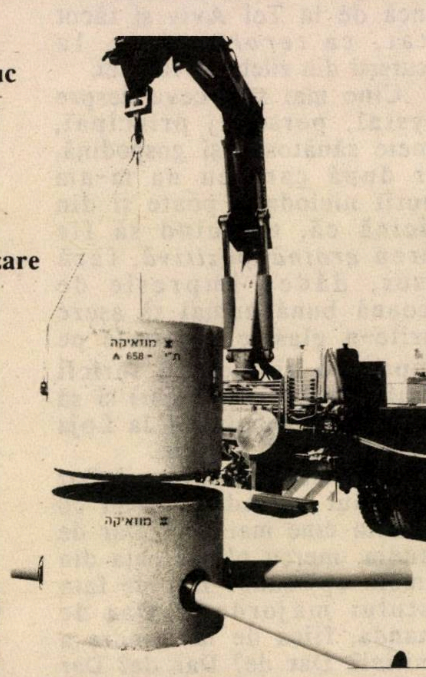

- *** Conducte cu manșon de cauciuc**
- *** Conducte asamblate cu mortar**
- *** Tubulatură prefabricată**
- *** Tubulatură conică**
- *** Capace din beton și fier**
- *** Gură de control pentru canalizare**
- *** Gură de scurgere a apelor de ploaie**
- *** Pietre de pavaj, asamblate**
- *** Pietre de bordură și grădină**
- *** Pietre de demarcație**
- *** Pietre de rigolă**
- *** Opritori auto**
- *** Bănci de lemn**
- *** Jardiniere**

PRODUSELE NOASTRE POARTĂ SEMNUL STANDARDIZĂRII ȘI SE AFLĂ SUB SUPRAVEGHEREA OFICIULUI DE STANDARDE ȘI A TEHNIONULUI

●

Fabrica și sediul centralei: Str. Hașaiș 13, POB 10354, Mifraț Haifa 26112, TEL. 04/415550, FAX. 04/416767

●

Fabrica din Nes Ționa: Zona Industrială "B" Nes Ționa, TEL. 08/404083 – 4, FAX. 08/404078

■ SOFIA GELMAN

UN REQUIEM PENTRU TOATE RĂZBOAIELE

Nobila idee de a organiza un concert în sprijinul Ocrotirii Copilului, n-a rămas fără ecou în rîndurile publicului iubitor de muzică, prezent în număr impresionant la evenimentele pretenţiosului Festival internaţional de la Ierusalim. Grandiosul concert derulat în seara zilei de 23 mai, a întrunit orchestra de Cameră şi Filarmonica israeliană, Corul simfonic londonez, corul de copii Ierusalim, soliştii Heather Harper şi Gila Yaron – sopran – Meldwin Davis – tenor – David Willson-Johnson – bariton, sub bagheta dirijorului Gary Bertini.

Programul – mult prea lung, credem – a situat în centrul atenţiei monumentala lucrare "Requiem de război" – semnată de Benjamin Britten (lucrare concepută pentru cor mixt, cor de copii, solişti şi orchestră), precedată de două opusuri ale literaturii bachiene – Suita nr. 3 pentru orchestră şi Cantata nr. 140 (pentru solişti şi orchestră). Textul dramatic şi muzical deosebit de dens al Requiemului de război de o parte, Suita a treia şi Cantata 140 de Bach, pe de alta, ar fi putut constitui două programe diferite de concert.

Două op.-uri de Bach au luminat din două unghiuri diferite complexa sa personalitate: contemplarea lirică-laică în *Suita a treia pentru orchestră* şi meditaţia transcedentală net religioasă din Cantata nr. 140. Interpretarea, deşi precisă, a dat oarecum impresia de "introducere" la evenimentul principal al serii, fără a conferi muzicii splendoarea tuturor valenţelor sale.

Requiemul de război de Britten este o uriaşă meditaţie asupra vieţii, morţii şi războiului: clădită pe mai multe planuri, lucrarea se constituie într-un veritabil *protest* împotriva absurdităţii războiului. Cele trei planuri distincte sînt alcătuite din versurile unui soldat ucis la 25 de ani în timpul primului război mondial, W. Oren, text cîntat de tenor şi bariton, textul liturgic – clasic al missei – împrumutat sopranei soliste şi corului, iar planul al treilea reprezentat de corul de copii însemnînd – în viziunea compozitorului – un glas misterios de dincolo de moarte. Cele trei planuri net diferenţiate la început se întîlnesc-întregesc la sfîrşit într-o sperată armonie...

Mînă experimentată şi sigură, Gary Bertini conduce uriaşul ansamblu către revelaţia muzicii spre conturarea căreia îi are parteneri egali pe soliştii serii, Hather Harper, Meldwin Davis şi David Willson Johnson. Corurile şi orchestrele asigură de asemenea piloni stabili pentru construirea cu naturaleţea şi virtuozitatea cerută de text a eşafodajului alambicat dar limpede clădit de către compozitor. Requiemul lui Britten în viziunea dirijorului Gary Bertini se doreşte a fi – după propriile sale mărturisiri – "Requiem pentru război"! Pentru toate războaiele...

SOFIA GELMAN

PIETRE FUNERARE,
MARMORĂ ŞI GRANIT

NAFTALI
FRIEDMAN

Fost Engler Friedman,
din Bucureşti,
Şoseaua Giurgiului
şi Filantropia

T. A. – KIRIAT SHAUL
Tel.: 471594, 476279

- PREŢURI CONVENABILE
- VENIM LA DOMICILIU
- EXECUŢIE IREPROŞABILĂ
- ÎNLESNIRI DE PLATĂ

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
●
SE PRIMESC COMENZI
ATÎT PENTRU KIRIAT SHAUL
CÎT ŞI PENTRU HOLON

ÎN ATENŢIA ORIGINARILOR DIN ROMÂNIA !

BIROU CALIFICAT PROFESIONAL ÎN PROBLEMA REDOBÎNDIRII BUNURILOR RĂMASE ÎN ROMÂNIA, DESPAGUBIRI, COMPENSAŢII, MOŞTENIRI.
BUCUREŞTI ŞI PROVINCIE. REZULTATE DEJA OBŢINUTE. CONSULTAŢII GRATUITE.
TELEFON 03-582269, DUPĂ ORA 18.

PAGINI

ADRIAN ZAHAREANU

ebraizare 100%

Cînd l-am întîlnit pe vechiul meu coleg de şcoală şi prieten, după un lung şir de ani, eu ole hadaş, el vatic, l-am întrebat îmbrăţişîndu-l cu dragoste:

– Ce faci, Mişule?

– Eu sînt acum Moshe, mi-a răspuns el, cu aceeaşi mîndră privire în ochi, pe care o cunoşteam din copilărie. Aici oamenii îşi ebraizează numele: mie mi se spune Moshe Ben Iaacov, şi nu Mişu Iacobescu, cum mă ştiai în România.

– Mă bucură, Mişule, pardon, Moshe, asta înseamnă că eşti israelian sută la sută...

– Da, sînt, îmi răspunde Mişu, şi primul lucru pe care trebuie să-l faci şi tu este acesta: ebraizarea numelui.

– Vezi, dar eu... cum să-ţi spun?! Sînt legat de numele meu vechi... sînt scriitor, am scris, am tradus, am lucrări. Mi-ar veni greu să-mi spun altminteri.

– Aşa sînteţi voi, ăştia noi, îmi spune el, vă mănîncă nostalgia...

– Măi, Mişule, pardon, Moshe, iartă-mă, îmi vine greu să mă obişnuiesc cu noul tău nume... deocamdată învăţ limba ţării, vreau să-mi fac o situaţie, să am o parnasa. După aceea, dacă trebuie, dacă aşa e bine, îmi voi schimba numele...

– Mai întîi şi mai întîi, asta. Cum ai venit în ţară, rupi cu numele tău vechi... îl ebraizezi. Asta e cel mai important.

N-am vrut să-mi contrazic prietenul. Aşa că, mi-am luat ferm angajamentul să-mi schimb numele, să devin... israelian.

Apoi vorbind despre altele, despre familiile noastre, despre ce-a făcut el în România, despre ce vreau eu să fac în Israel, l-am condus pînă la întreprinderea unde lucrează şi unde este apreciat ca unul dintre cei mai buni ingineri.

Acolo, m-a prezentat colegilor lui, care îmi strînseră mîna cu curaj, aşa cum se face cu un nou venit.

– Oameni foarte cumsecade, mi-i recomandă Mişu, adică Moshe. Uite acela de la masa din colţ este inginerul Zolzikievici, evreu polonez, coleg minunat şi priceput; cel de la masa din faţă este inginerul Rozenbaum, născut în Germania; cel de lîngă el, tehnicianul Skorabiewski, rus de origine, proaspăt venit din Leningrad; cel de lîngă fereastră, Şandor Gross, din Ungaria, a stat în lagăre de exterminare; iar în fund, Iancu Weinberg.

– Nu te supăra "Moshe" dragă, dar... Zolzikievici, Rozenbaum, Skorabiewski, Gross, Weinberg, sînt nume ebraizate? îl întreb eu pe vechiul meu amic.

Şi, observîndu-l că tace, sub o privire pleoştită, continui:

– Eu cred, sînt convins, că toţi colegii tăi, cu numele ne-ebraizate sînt mult mai israelieni şi simt mult mai evreieşte, decît mulţi cu nume ebraizate. Da, da, dragă Moshe, pardon, Mişule, nu haina face pe om, ci sufletul.

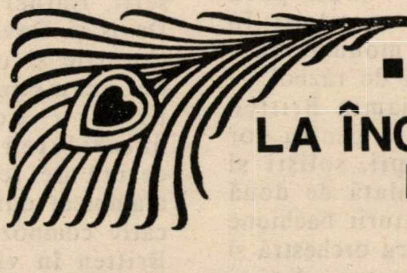

PAUL KIDRON

LA ÎNCEPUTUL FURTUNII

La orele trei dimineaţa, am ieşit cu goeleta lui Otoman, vecinul meu, spre largul mării. Nimic nu prevestea a furtună. Ca deobicei în anotimpul iernii, marea era vînătă şi neagră de pîclele nopţii. Pe nesimţite am lăsat în urma noastră, litoralul cu debarcaderul oraşului portuar. Zidurile vechi, turlele şi minaretele orientale se estompau în ceaţă, ca într-un peisaj marin de William Turner.

Micul nostru vas de pescuit înainta destul de repede, tăind valurile în două. Motorul păcănea sacadat şi puternic, ca o inimă sănătoasă. Valurile de spumă argintie se loveau de pupa goeletei. Năvoadele, peticite pe alocuri de mîna lui Otoman, erau întinse pe podea aşteptînd să fie aruncate în apă. Mirosea greu a gudron, iar vîntul purta pe aripi mireasma grea şi sărată a mării.

– Dacă avem noroc, Rafael, ne întoarcem plini cu peşti, zise Otoman. Cercetă lung zarea pîcloasă. O umbră vagă de îngrijorare se coborî peste obraz. ...Ori ne hrănim noi cu peştii, ori se vor hrăni peştii cu noi, continuă el filozofic.

O tăcere de vis, nepămîntească, ne înconjură. Înspre nord-est atîrnau neguri, ce păreau turnuri de cetăţi medievale, străpungînd ciudat, întinderea tăcută a mării. Un vas militar de patrulaj trecu duduind pe lîngă noi, luminîndu-ne puternic cu reflectorul. Otoman era neliniştit, stătea lîngă cîrmă, încordat cu totul.

– Marea pare că se schimbă, am strigat eu iritat. Parcă se face verde, ce se petrece? El mă privi pieziş, dus pe gînduri.

– Pescarii bătrîni, îmi spuse el, povestesc că marea se înverzeşte semn că zeiţa furtunii îşi caută disperată iubitul răpit de diavolul mării. Atunci, zeiţa, în disperarea şi mînia ei, se înverzeşte, face să clocotească mări şi oceane, răstoarnă vapoare şi corăbii, şi nimeni nu-i scapă, nici măcar noi. Se prea poate că zeiţa încă nu şi-a găsit iubitul şi avem toate şansele să-i cădem noi în ghiare, mă "încurajă" Otoman, cu-n zîmbet rău. Pescăruşii înspăimîntaţi zburau cu ţipete ascuţite, şfichiuind valurile în zbor nebunatic. Fulgere despicau cerul ca nişte bice de foc. Treci la cîrmă, Rafael! mă cheamă Otoman, nu-mi miros a bine toate fulgerele astea!

Deodată, o ploaie densă ne pocni în obraz. Biciuit de perdeaua neaşteptată a ploii, mă tîrîi, aproape în genunchi, apucînd cîrma, aproape cu disperare. Ţineam capul în piept, urechile îmi vîjîiau. Otoman înălţa pînzele pe micul catarg şi, îndată, mişcările micului vas de pescuit se redresară.

Otoman răsuci cîrma la dreapta şi începurăm să ne îndreptăm spre coastă. Cel puţin, aşa credeam. Deodată barca se zgudui ca apucată de-o mînă uriaşă. Talazurile negre, cu fulgere de spumă, lucind drăceşte, se năpusteau peste noi, bezmetice. Deodată auzi răcnetul lui Otoman: Păzeşte-te, vine un val mare!

Era un perete de apă, negru, uriaş, dezlănţuit, ca un animal preistoric. Valul veni copleşitor, ca un rinocer.

Peretele acesta mă năpădi, mă acoperi, mă potopi; simţi că alunec într-o prăpastie. Într-o clipă mi-am văzut toată viaţa, ca pe un ecran. Dădeam din mîini, sălbatic, ca într-o furie, cuprins de fiorul nopţii. Simţeam că mă afund într-o groapă, într-o tăcere fără început şi fără sfîrşit. Cu ochii închişi, dureroşi, zvîcneam mereu în sus, spre gura prăpastiei de apă vineţie. Dacă mă dădeam bătut, mă aştepta neantul, ultimul rînd din cartea vieţii mele scurte. Deodată – nu ştiu de unde, simţi că cineva mă apucă de spate pe sub apă, mă saltă, înnoată cu mine. – Apucă funia, Rafael, funia! îmi răcni el. Am dibuit-o ca un orb... neantul din jur, copleşitor, imens, şi eu, neînsemnat, mic sîmbure, gata să fiu înghiţit.

Cu ultimele puteri – de unde Dumnezeu le aveam? – am prins spasmodic capătul acela de frînghie. Mă simţi tras, tîrît... o voce care-mi vorbea neîncetat. Am simţit apoi o lumină vagă peste obraz, aerul mării, sarea arzîndu-mi ochii şi apoi nimic, o cădere, leşinul.

M-am trezit apoi, pe fundul bărcii, ud leoarcă, cu faţa în jos. Simţeam genunchii cuiva care mă apăsau aproape fără milă, braţele mi se mişcau ritmic, mă auzeam murmurînd: Mamă, mamă. Două mîini mă susţineau şi-mi strecurau ceva iute între buzele mele încleştate. Nările începură să respire adînc, miros de gudron şi mireasma ameţitoare a mării. Îmi ridicai capul, tuşind. În faţa mea, aplecat, era Otoman, îngrijorat şi palid.

– Bea! îmi ordonă el, bea! Pescar vrei să fi? Ai fost aproape înnecat, acum ne întoarcem acasă. O să pescuim altădată, acum acasă!

Furtuna trecuse, vîntul se potoli. Pescăruşii apărură din nou, nu ştiu de unde. Ne apropiam de chei. Cîţiva oameni ne aşteptau.

– Aveţi noroc! ne-au spus ei, înconjurîndu-ne şi bătîndu-ne pe umeri. Motorul mai păcănea. El nu ne trădase. Un soare palid şi molatic ne încălzea feţele. Otoman îmi salvase viaţa, era clar, dar el se purta destul de nepăsător. După ce vremea se mai îmbunătăţi, am ieşit din nou la pescuit, că doar eram pescari, şi ne-am întors acasă cu o pradă bogată de peşte.

Întîmplarea de atunci, cînd eram la un pas de moarte, o ţin minte şi azi, cinci ani mai tîrziu. De la fereastra casei mele văd zilnic marea şi-i simt mireasma ei ameţitoare, văd furtuni dezlănţuite şi cîteodată, pescarii nu se mai întorc, după o furtună...

LUCRARE PREMIATĂ LA CONCURSUL «MINIMUM»

În cei peste 37 ani de apariţie

Adevĕrul אדורול

Singurul ziar independent al aliatei romane

se menţine pe linia independenţei şi a obiectivităţii.

În fiecare VINERI îl puteţi procura de la toate chioşcurile din ţară.

Dacă doriţi o informare corectă, la zi, citiţi „ADEVĂRUL"

PAGINI

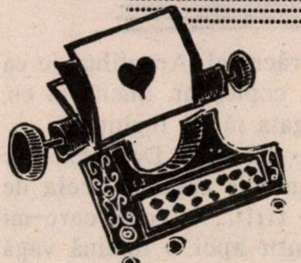

NOEMY POWELLS

"Dragă MătuşĂ..."

– Povestire poliţistă –

Mătuşa, distinsa mătuşă engleză, se înţelegea bine cu nepotul ei.

Iar acest nepot – un play-boy teribil de simpatic – se înţelegea dintr-o clipire cu mătuşa lui.

– Şi ce-i cu asta, veţi întreba?

– Este, este că *înţelegerea* dintre cei doi ne-a făcut părul măciucă.

Cînd Cliff Oberling îi telefonă, Miss Darkling urmărea un film adaptat după unul din romanele Agathei Christie.

– Alo, tu eşti, Alisson? La telefon e Cliff...

– Ce surpriză! Cînd ai sosit? Vino să mă vezi, să-mi povesteşti, hai că te aştept.

– Bine, vin; într-o juma' de oră sînt la tine. La revedere!

Puse telefonul în furcă în momentul în care criminalul din film strangulase o biată victimă a imaginaţiei celebrei scriitoare.

Miss Darkling însă era absorbită cu pregătirea unei mese la repezeală, dar în acelaşi timp "la înălţime", aşa ca pentru dragul ei nepot, singurul ei nepot, care acum venea cu noutăţi din romantica Italie...

Soneria de la uşă o găsi fardîndu-se şi întinzîndu-şi pielea uşor zbîrcită precum scoarţa unui copac ce începe să îmbătrînească.

– Cliff, dragul meu! ce mult mi-ai lipsit! Hai, spune-i mătuşii tale... totul!

– Tot shakespeariană ai rămas, mătuşă Alisson! Ei bine, ce să-ţi spun? Italia... romantică, cu macaronarii ei şi turiştii care se strîng ciorchini în jurul bolovanilor antici... Dar mai bine să trecem la fapte... ei bine, am găsit ceva de lucru pentru tine, admirabil, draga mea!

Ochii uşor bazedovieni ai lui Alisson sclipiră mari de interes.

– Despre ce vrei să-mi spui?

– Dacă nu mă laşi! ...Ei bine, printre prietenii pe care mi i-am făcut, se află o anume doamnă Zorier – destul de trecută ca vîrstă (tu te poţi considera o liceană pe lîngă ea...) – chicoti uşor în timp ce Miss Darkling roşi pînă la urechi – Dar să continui: tipa e plină de bani. Soţul ei a murit în urmă cu cinci ani şi, neavînd decît o lichea de fiu care umblă numai după fuste, bătrîna caută cele mai extravagante distracţii şi cele mai uşchite companii pentru a-şi cheltui banii şi a uita că timpul trece; e simpatică, să ştii, şi din discuţiile avute cu ea am înţeles că nu-i place singurătatea. Ce să mai lungim vorba, poftim numărul ei de telefon şi adresa: a spus că te vrea ca doamnă de companie – la sugestia mea! S-a arătat chiar încîntată, cînd i-am povestit atîtea despre buna şi draga mea neconsolată mătuşă care m-a crescut de mic, după ce am rămas orfan de la dulcea ei soră... Dar ce-ai rămas aşa, spune ceva! Mulţumeşte-mi, pupă-mă... să mor eu, ce-ai?

Miss Darkling nu avea nimic, doar că o cuprinsese o uşoară ameţeală!

– Cliff, vrei să spui că... iar, a cîta oară? Pînă cînd? Nu, nu pot...

– Ascultă, dacă mă iei pe mine cu din astea! S-a terminat cu teatrul! Mîine la zece punct vin să te iau cu maşina. Baba locuieşte undeva la ţară, într-o minunăţie de căsoi! Eu m-am cărat. Mi-e somn şi m-am săturat de mutra ta veşnic nemulţumită!

Cînd se trezi singură în cameră, începuse să tremure. Silueta ei mîndră se cocoşase sub povara unei dureri ascunse... nici ea nu ştia unde s-o localizeze... poate în cana asta de ceai care s-a răcit de mult... Cliff...

Oare cu ce greşise ea cînd îi călăuzise primii paşi în viaţă? Nu vrusese să fie ca ea, şi el, cu o încăpăţînare parcă avută în sînge pornea acum pe urmele familiei... Miss Darkling stinse luminile, închise uşa bine (de la o vreme era un mare val de spargeri!) şi se băgă în pat încercînd să adoarmă... Dar reuşi să aţipească abia în momentul în care ceasul deşteptător îi arătă ora 8,30 dimineaţa.

Claxonul elegantei maşini a lui Cliff o suna nerăbdător. El mereu e nerăbdător! Aşa sînt tinerii ăştia! Cliff avea într-adevăr alura unui sportiv, înalt, bine făcut, cu ochii verzi şi adînci şi un nas drept, îşi muşca buzele senzuale şi puţin cam mari, de o nervozitate excesivă.

– În sfîrşit! Oh, dar ce bine arătăm! Vezi, aşa-mi placi! Parcă n-aş vrea să-ţi fac un bine! Aerul de ţară va fi bun pentru nervii tăi cam slăbiţi, şi din punct de vedere al romantismului (care nu-ţi lipseşte), ai să vezi!

Nu prea vorbiră pe drum iar cînd unul din servitorii doamnei Zorier îi pofti să intre în salon, Cliff îi făcu cu ochiul mătuşii să fie atentă la bogăţia apartamentului.

Într-adevăr, totul era de un uimitor rafinament: mobila stil dar în acelaşi timp cu o uşoară tentă modernă dată de culorile covorului în care ţi se afundau tocurile pantofilor... perdeaua grea din dantelă de Flandra cădea în falduri peste fotolii şi coada unui pian din secolul optsprezece; în cămin ardea focul iar flăcările se jucau pe feţele portretelor de pe pereţi şi în părul uşor coafat al lui Miss Darkling.

– Ei, ce zici? Mai lipsesc nişte mîndri cavaleri şi o gaşcă de javre şi nimic nu te-ar mai clinti de aici, nu-i aşa?

Dar în acea clipă uşa se dădu de perete şi îşi făcu apariţia o "javră" neagră, imensă şi o doamnă micuţă de statură, cu părul vopsit în roşul lui Tizian, îmbrăcată excentric, dar cu gust şi plină de bijuterii. Pe faţa ei se putea citi o fire veselă şi deschisă...

– Bună dimineaţa la toată lumea! Oh, ce plăcere, domnule Oberling! Şi cu siguranţă că această doamnă încîntătoare este...

– Miss Darkling – accentuă Cliff.

– Oh, da, pardon, draga de mătuşă a acestui încîntător domn...

Accentul franţuzesc şi vocea cristalină a doamnei Zorier făcură salonul să răsune ca o capelă iar pe Miss Darkling o scutură un fior de frig, de ceva rece în sufletul ei fierbinte de gînduri...

– Ţi-e frig, dragă? Ei, ce dor îmi era de o prietenă... ştii, nu mai am pe nimeni, de la moartea lui bărbatu-meu. Am un fiu... dar mai bine să nu mai vorbesc despre acest capitol... ce noroc pe tine cu un asemenea nepot educat şi politicos şi... tot ce vrei... oh!

Se opri un pic şi apoi continuă încă vreo patru ore să vorbească despre acelaşi subiect şi despre minunata Italie, şi mai minunată în compania unui aşa modest şi manierat nepot, încît cînd sosi ora prînzului Miss Darkling realiză cu un gust amar în gură a părere de rău că abia acum îl cunoaşte pe "nobilul" Cliff Oberling.

Cliff mîncă cu poftă, rîse cu aceeaşi poftă împreună cu lady Zorier şi părăsi domeniul acesteia în jur de ora cinei, promiţînd să revină spre sfîrşitul săptămînii, acum fiind chemat de afaceri importante şi urgente...

Pe zi ce trecea, Miss Darkling începea s-o cunoască pe lady Zorier: o femeie "fără vîrstă" care încerca cu un curaj de invidiat să înfrunte timpul. Cu fiecare gest, fiecare cuvînt rostit ea întorcea acest mare gigant al universului precum un bumerang... Să vezi o lady Zorier împopoţonîndu-se în faţa oglinzii cu toate bijuteriile, obligînd-o şi pe Miss Darkling să facă acelaşi lucru... o lady Zorier pictînd cele mai năstruşnice capodopere ale picturii moderne, cerîndu-i părerea admiratoare lui Miss Darkling şi căţelului ei Terra Nova, Leonard.

Şi totuşi, cu toată încrederea şi bunăvoinţa arătate Miss Darkling se simţea tot mai stînjenită, numărînd zilele care mai rămăseseră pînă la vizita nepotului ei.

– Oh, iacă-te! Ne-a fost dor de tine, aşa-i, draga mea Alisson? Oh, ce ne-am mai distrat! Mătuşa dumitale e o comoară!

– Ştiam, doamnă! Ei, dar mă bucur că înţelegeţi! Eu din păcate sînt legat de mîini şi de picioare de Londra. Afacerile astea atît de nemiloase mă răpesc din compania unei aşa distinse doamne. Vroiam doar să văd dacă vă împăcaţi bine împreună şi... aveţi nevoie de ceva special să vă aduc data viitoare? Nu..."

Săptămînile treceau destul de greu pentru Miss Darkling... Venise iarna şi în pădure ninsese. Era plăcut să stai în salonul luminat de flăcările din cămin si să priveşti lupta copacilor cu fulgii de zăpadă care se aşezau cu toată greutatea pe trupurile lor bătrîne şi vlăguite de ger.

– La ce te gîndeşti, Alisson? – Lady Zorier arăta obosită şi faţa ei era precum un cîmp de bătălie brăzdat de tranşee.

– La nimic. Doar aşa... Priveam ninsoarea asta de decembrie care acoperă totul... totul.

– Oh, durerea asta de dinţi! Mă înnebuneşte! Ce groaznic e! Şi cînd te gîndeşti că n-am avut niciodată probleme cu ei! Răposatul meu chiar mă invidia, luîndu-mă mereu peste picior! Ei, Gilbert, Gilbert, cît îmi lipseşti... Şi bietul Leonard a murit... ce ciudat, cine putea să-l calce cu maşina? E îngropat în grădină, sub tufa de trandafiri galbeni... Acolo îi plăcea lui în mod special să facă pipi...

Doamna Zorier începu să plîngă încet şi cîteva fire de păr alb contrastau violent cu roşul părului ei nevopsit de multă vreme.

Un timp se lăsă tăcerea de parcă ninsoarea de afară ar fi pătruns în salon şi-ar fi pus stăpînire pe tot...

– N-a mai trecut de mult nepotul dumitale ca să ne viziteze! Nu munceşte prea mult, draga mea?

– Cliff... Ba da, dar... el spune că asta e viaţa lui...

– De, dacă s-a moştenit în familie...

– Din familie... da – zîmbi amar Miss Darkling. Ei, dar e tîrziu. N-aţi vrea să închidem uşile, să mergem la culcare?

– Ba da. Parcă am nevoie de puţină odihnă. Of, şi ce rău arăt! Trebuie să nu uit s-o chem luni pe Ginnette să-mi facă o mască...

Lui Miss Darkling nu-i era somn. Nici nu ştie de cînd nu mai dormise ca lumea. Totul era veghe la ea şi de la un timp pe faţa ei compactă se putea citi nervozitatea; şi liniştea asta din casă... la lady Zorier mai e lumină: se vede că stă în faţa oglinzii şi se aranjează sau poate că citeşte; of, ceasul asta ticăie nervos! Oh, doamne, a aţipit! Cît poate să fie ceasul? Unu noaptea! Un zgomot uşor de paşi se auzi din camera vecină. Cine putea fi? Atkins, servitorul? Niciodată n-avea treabă pe-acolo! Doamna Zorier? Păli şi în aceeaşi clipă îşi îmbracă halatul de casă, dînd să iasă. Dar cineva ieşise înaintea ei, dînd buzna şi în următorul minut auzi o voce de femeie:

– Cine-i acolo?

Îi răspunse doar întunericul acelei camere, urmat de paşi, nişte scurte lovituri şi un geamăt înfundat.

Cînd aprinse lumina doamna Zorier era caldă încă, întinsă pe covorul din păr de cămilă. Seiful cu bijuterii era larg deschis, lăsînd orice ochi curios să-i vadă goliciunea rafturilor ce încă păstrau mirosul greu al aurului şi-al bancnotelor...

La spălătoria Johnson & Card muncitorii şomau, avînd în vedere că ninsoarea nu mai contenea de cîteva zile, făcîndu-le astfel concurenţă şi mari găuri în buzunarele patronilor; neavînd altceva de făcut, se cufundase fiecare în lectura ziarului de dimineaţă, în timp ce afară albul zăpezii te orbea complet...

– Auzi, Joe, încă o mare spargere, ieri noapte, la vila unei cucoane cu bani.

– Phi, a cîta pe anul ăsta? O fi acelaşi autor?

– Dracu' ştie, dar eu să dea naiba dacă nu-l admir pe individ sau pe întreaga bandă – dacă e aşa!

– Cliff, eşti chemat la telefon!

– Hai că vin repede. Ia şi tu şi citeşte, uite, de-aici – şi-i aruncă ziarul, îndreptîndu-se spre biroul de informaţii.

– Alo, Cliff, vino de urgenţă! Doamna... a murit! A fost o spargere... ă, la ea, adică... nu, vino, mîine o înmormîntează! te rog, ia-mă de aici.

– Nu fii îngrijorată, mătuşă, încuie-te bine în casă şi nu da drumul la nimeni. Criminalii ăştia, nu ştii cînd te trezeşti că-ţi dau în cap! Şi cum termin treburile... vin; bine? Deci, ai grijă de tine!

Şi odată ce termină convorbirea, scuipă cu poftă în zăpadă şi se duse să bea o cafea la restaurantul de vizavi.

Ninsoarea se oprise cînd groparii netezeau pămîntul de pe mormîntul doamnei Zorier. Nu o conduseră prea mulţi pe ultimul drum. Atît de repede se întîmplase totul încît cei cîţiva prieteni ai ei de pe pămîntul Franţei nu avuseseră timp să ajungă; fiul ei venise în fugă ca să aprindă o lumînare şi să verse o lacrimă şi tot în fugă o ştersese.

Atkins – servitorul era tăcut şi trist: fusese o stăpînă bună, deşi cam ciudată; o bătrînă plîngea mocnit într-un colţ al cimitirului – era bucătăreasa, care, la cuvintele consolatoare ale unui tînăr îndoliat fu convinsă să ia drumul ieşirii din această lume a mormintelor. Tînărul se apropie de o doamnă îmbrăcată în negru şi luînd-o uşor de braţ se îndreptară şi ei spre ieşire...

– Ai să ştii să ajungi singură acasă? Eu...

– Da, tu ai de rezolvat nişte treburi urgente, ca de obicei...

– Oh, draga mea, ce urîcioasă eşti! Crezi că pe mine nu mă doare sufletul de biata femeie? Aşa un suflet nobil şi bun! Dar cred că nu şi-a dat seama cînd a murit! Doctorul spune că la vederea hoţului s-a speriat şi a făcut un atac de cord. În cădere s-a lovit la cap şi...

– Eşti odios, Cliff, lasă-mă!

– Te las eu, dar pînă una alta, trec diseară pe la tine. Sper că nu deranjez, nu?

Miss Darkling trona în faţa unui maldăr de ziare şi reviste mai vechi sau mai noi, răsfoindu-le pe fiecare în parte cu minuţiozitate şi o mută răbdare: "Crima din Charrington Square", "Furtul de la Banca Stroppfield", "Spargerea de la castelul Contelui italian Diazzi"...

"Maculatură... numai maculatură"... murmură ea şi îndreptîndu-se uşor şovăind spre cămin, aruncă tot mormanul în gura lui neagră şi afumată; afară era o mocirlă de nedescris şi o ceaţă de nu vedeai la doi paşi; Miss Darkling nu putea suferi luna martie, mai ales acest sfîrşit al ei care nu voia să renunţe la frig în favoarea primelor raze de soare. Bătrîneţea... nu mai putea rezista umezelii ăsteia. Ce repede a trecut iarna! Un val de amintiri îi acoperi gîndurile şi o vreme în faţa ochilor îi apăru pădurea ce înconjura vila doamnei Zorier; şi zilele petrecute împreună... la fel şi cele cu baroana Kippler şi acea fostă actriţă de cabaret, Stella Kopronski... se cutremură uşor la auzul unei bătăi în uşă. Era poştaşul. O scrisoare de la... de la Cliff:

"Dragă mătuşă,

Îţi scriu din patria toreadorilor şi a spaniolilor cu ochi de flăcări. Mă simt minunat şi abia aştept să te văd; mi-am făcut o groază de prieteni, îţi voi povesti... am o surpriză pentru tine, am cunoscut o doamnă adorabilă.

Te sărută cu drag,

Cliff"

Miss Darkling lăsă să-i alunece scrisoarea pe covor şi scoase un icnet ce făcu geamurile să tresară din monotonia ceţii: "o surpriză pentru draga mătuşă'... Şi după ce se convinse că a închis bine uşile (sînt atîtea spargeri şi crime de la o vreme) plecă să se culce, să se mai odihnească într-o linişte de ploaie şi mocirlă, măcar pînă la sosirea lui... Şi apoi... va ninge iar...

DEŞI CU ÎNTÎRZIERE ŞI ÎN ACEST SEZON VĂ OFERIM:

EXCURSII ÎN TOATĂ LUMEA

CU ADRIAN PE ORICE MERIDIAN

ROMÂNIA:

- TRATAMENTE în toate staţiunile pe perioade de 14 zile sau 18 zile, cu preţuri începînd de la 320$
- VACANŢE LA SINAIA sau PREDEAL, cu preţuri începînd de la 105$
- CEHOSLOVACIA, UNGARIA, IUGOSLAVIA – tratamente, vacanţe
- CHARTERE în Europa începînd de la 440$
- Închirieri de maşini în Europa începînd de la 99$ pe săptămînă
- Excursii organizate în Europa, U.S.A., Canada

● CONDIŢII DE PLATA CONVENABILE

TEL AVIV Str. Shenkin 8

Telefon 200.687•285.773

ANCHETA MINIMUM

Indicaţi, vă rugăm, 5 calităţi pe care le preţuiţi cel mai mult la partenerul dvs.:

VICTOR BÎRLĂDEANU, scriitor, România:

1. Să mă înţeleagă.
2. Să mă admire.
3. Să nu facă obiecţii la hotărîrile mele (reciproca valabilă).
4. Să fie deşteaptă.
5. Să reacţioneze prompt la evenimente.

MIRCEA SĂUCAN, regizor de film, prozator, Natzaret Illit.

1. Să fie frumoasă.
2. Să suporte un nebun ca mine.
3. Să aibe răbdare, multă răbdare, atunci cînd se-apropie sfîrşitul.
4. Să fie de acord cu mine şi să mă încurajeze atunci cînd nu vreau, nu mai vreau să mă duc la şedinţe.
5. Să danseze, îmbrăcată în rochie lungă, un vals cu mine, chiar şi pe hamsin, chiar şi dacă nu sîntem la Viena.

BEBE BERCOVICI, actor, Tel Aviv

1. Talent, în domeniul ei de activitate.
2. Fidelitate.
3. Intransigenţă (cînd e cazul) şi spirit concesiv (iarăşi cînd e cazul).
4. Generozitate.
5. Frumuseţe.

I. SCHECHTER, scriitor, Tel Aviv.

1. Să gătească bine.
2. Să aibe rude la instituţii folositoare.
3. Să nu facă scandal pentru orice amantă.
4. Să-mi ierte defectele fizice.
5. Să-mi admire opera.

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

NELU WEINBERG
PREZINTĂ PAGINILE DE
JOCURI

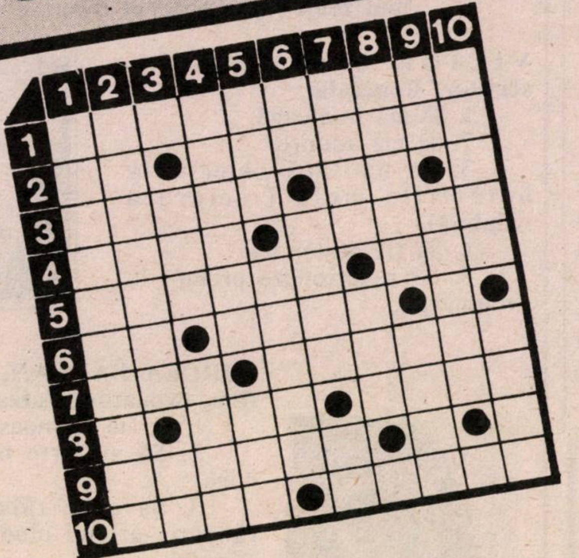

DE-ALE MEDICINEI...

Orizontal: 1) Atacați cu gaze de producție internă 2) Oraș în California – Provoacă erupții cu temperatură ridicată 3) Înfrigurat – Danie în cadru ritual, la sfîrșit de tratament 4) ...și început de tratament! – Stimulente cardiace 5) Început de otită – Zeița mării la greci – Amestec nevătămător de gaze 6) Fluviu în Gruzia – La răceală produce multă umiditate 7) Uniune! – Trăiește într-un mediu sănătos – Simbolul unor medici criminali 8) Parte insensibilă a corpului 9) Vorba dulce, mult aduce (inf.) – Rămas nedezvoltat 10) A da direcție în cadrul unui tratament – Folosit contra rănirilor.

Vertical: 1) Tratat cu rezultate optime 2) Lipsă de contracție a uterului – Nota redacției 3) Menține o temperatură normală – Frînturi de viață 4) Reflex cardiac 5) Celebră localitate de cură în Franța – Greutate excesivă 6) Cavitate cu aer recondiționat 7) Canalul 13 la televiziune – Ne oferea locuri la stațiunile de odihnă și cură 8) Propagă într-un anumit cadru "Mama și copilul" – Poftă de mîncare 9) Baza învățămîntului lui Esculap – Poziția personalului medical la căpătîiul bolnavilor 10) Caz supus unui studiu medical.

HARRY SHOSHANY

Dicționar: ONO, RION, NAN, INC.

NIMIC DESPRE MEDICINĂ...

Orizontal: 1) Formă de prezentare a unei afecțiuni a inimii (pl.) 2) Focar de infecție – Operație... cu de-amănuntul 3) Sfîrșesc cu zile – Intern la spital! 4) Răni... pe spate! – Rupturi de țesuturi 5) Victima unei pofte nestăvilite – Tratat de O.R.L. 6) Edem la picioare – Licență în medicină 7) Lecuit! – Specifică ceva în felul lor (fem.) 8) Mare parte dintr-o venă! – Operație pe scoarță 9) Membru superior al trunchiului 10) Semn care apare după o operație – Manual de fizioterapie.

Vertical: 1) O formă de depresiune ușoară 2) Au instinctul de conservare bine dezvoltat – Intră în agonie! 3) Parte... teafără! – Nimic despre medicină (!) 4) Ieșirea... caninilor – Considerat ca... invalid 5) Rănit la burtă! – Se manifestă cu răceală 6) Intră la operație! – Surori de noapte – Crampe la stomac 7) Moartea în pilule – Leac contra pojarului 8) Creierul mare – Atins de albeață la ochi 9) Îți dă peste nas – Face fețe, fețe 10) E cu rupere de oase – Mai înalt... de stat.

RUDOLF LEIZEROVICI

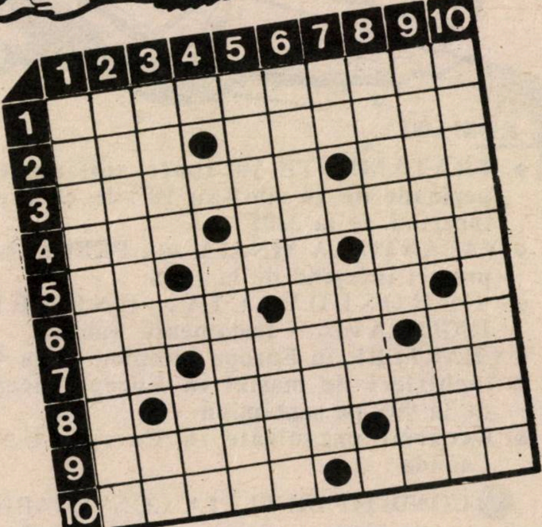

TEMA LUNII: "MEDICINA"...

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

MEDICALĂ!

Orizontal: 1) Vine cu salvarea (fem.) 2) Ajutor de boală – Prescripţii medicale! – Tratament cu picături 3) Primele enzime! – Scoase din culpă! – O vorbă îmbietoare, în cadrul unui tratament – Intervenţie salutară, în ultimul moment 4) Cave! – Suferă un transplant cu urmări de nutriţie – Micro-sondă 5) Baza craniului – Scriitori de recomandare în sprijinul omului 6) Boală cronică... cu toane – Tip de intrigă teatrală 7) Întăreşte organismul – Cîine de vînătoare – Casa tinerelor vlăstare 8) Cuprins de cataractă – Un soţ la maternitate (pop.) – Ieşite din spital! 9) Fractură costală deschisă – Urmă de înţepătură 10) Focar de infecţie! – Stimulent pentru activizarea bilei.

Vertical: 1) Pierde sarcina după un efort de ridicare (pl.) 2) Boala somnului – Un fel de tremur 3) Bun pentru... ochi – Geta Bacalu – Apendicită în fază incipientă! 4) Un abces... în interior! – Îţi intră pe sub piele şi apoi te mănîncă – Manifestare a durerii (într-un traumatism!) 5) Străbătut de un nerv... vag 6) Circumvoluţiuni pe scoarţă – Neprevăzut impuls cardiac 7) Băgat în boală – Unitate... farmaceutică! – Răniţi la picioare! 8) Secreţie a bilei (pl.) – Respiratorii sau digestive 9) Casele de naşteri ale puilor noştri – Rezultatul unui tratament într-un anumit loc 10) În ladă! – Salvarea lui e doar la pat – Acut...! 11) Provoacă efectul de impresionare a retinei (pl.) 12) Indicaţie prescrisă pentru toată viaţa noastră – Declanşează criza.

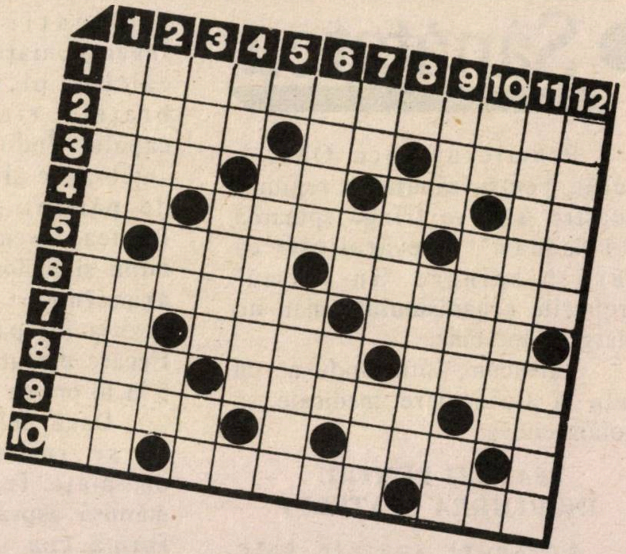

NELU WEINBERG

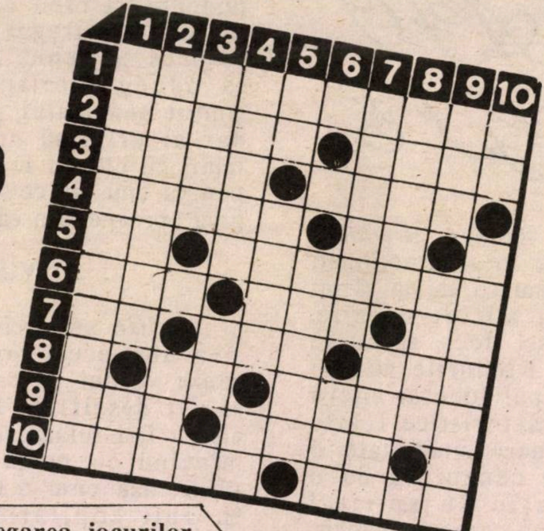

INDICAŢII MEDICALE

Orizontal: 1) Inflamarea apendicelui 2) Cadru sanitar – Cu caracter de criză 3) În dilemă – Podagră 4) Parte a piciorului – La maternitate! 5) Printre degete! A spitaliza 6) Acid ribonucleic (abr. med.) – Parte lichidă a sîngelui 7) Notă muzicală – Specific sîngelui – Osii 8) Băgat în boale (!) – Leziune a mucoasei stomacului 9) Vertebra de bază (!) – Apariţia neaşteptată a unei boli 10) Inflamaţie dentară – Agonie.

Vertical: 1) Inflamarea amigdalelor 2) Boală ca urmare a lipsei unor vitamine din alimentaţie – Primele semne de oboseală! 3) Lichid seros în spaţiile intercelulare – Resort 4) Zeitate indoneziană – Victor Cucu 5) De ce! – Formaţie anatomică în formă de lanţ – Maestru 6) Celule de aceeaşi structură 7) Piesă utilitară medicală – Apă 8) Boală a ficatului – Localitate în Israel 9) Tatuate pe corp! – Agenţi dăunători organismului 10) Acut – Cavitate patologică, mai ales la plămîni.

RODICA WEXLER

În numărul viitor:
"LITERATURĂ"

Dezlegarea jocurilor
din "Minimum" nr. 51

Simetrie

Neliniştit, amar, roade, zis, pîslos, drapat, alt, r, ţăran, ia, ap, patos, m, via, girafe, arcuri, lan. noimă, cast, indefinite.

Ocazionale

Vecie, spate, eternitate, nan, onorare, interviu, tt, ts, amiciţii, ia, îţi, apa, debuta, ex, j, ataşată, an, tăcut, catîr, it, riguroşi, viza, amarat.

Ars... birocratica

Premeditări, lat, salarii, amînat, cat, tel, cos, t, s, i, oi, ratare, tenor, rural, us, negare, e, dar, cică, ac, ilare, atent, noi, na, iuţi, înălţime, ee.

(Aritmogrif)

Grenadier, Debarcare, Ultimatum, Combatant, Manutanţă, Ambrazură.

Verticala A–B: ARMATA.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

• Sànàtatea

Premierul turc Ozal a cerut, pentru sănătatea regiunii noastre "să i se frîngă spinarea lui Saddam". Adevărul este că fără o spinare "în formă" treburile organismului uman nu merg de loc bine.

...Şi-acum, întorcîndu-ne cu faţa la ale noastre, medicale, să notăm cîteva:

SFATURI PENTRU ÎNGRIJIREA SPATELUI

Adeseori spatele este neglijat, pentru că nu este văzut în oglindă de tot atîtea ori ca obrazul. Niciodată nu este prea tîrziu pentru a-i acorda îngrijirile atît de necesare.

A corecta ţinuta spatelui, înseamnă în primul rînd a îndrepta coloana vertebrală şi omoplaţii, a întări musculatura şi a face să dispară celulita.

Dacă spatele este rotund şi omoplaţii ieşiţi în afară, este indicat să dormiţi pe o saltea tare şi fără pernă. Dacă acest lucru vi se pare greu de realizat, atunci în fiecare zi culcaţi-vă pe jos, pe un covor cel puţin pentru un sfert de oră, punînd sub omoplaţi un sul cu un diametru de cel puţin 5 cm.

Apoi faceţi şi cîteva exerciţii de gimnastică: în poziţie verticală, picioarele unite, braţele ridicate paralel. Îndoiţi trunchiul, braţele şi picioarele rămânînd întinse, pînă ce atingeţi cu mîinile vîrfurile degetelor de la picioare. Tot în poziţia verticală, cu picioarele depărtate, braţele ridicate deasupra capului, palmele apropiate, îndoiţi trunchiul, păstrînd mîinile şi picioarele întinse pînă ce reuşiţi să atingeţi extremitatea piciorului stîng cu vîrful degetelor. Reveniţi la poziţia iniţială şi vă înclinaţi spre dreapta. Îngenunchiaţi şi vă aşezaţi pe călcîie, picioarele lipite şi braţele ridicate deasupra capului. Îndoiţi bustul pînă ce antebraţele şi palmele sînt lipite de pămînt şi îl atingeţi cu fruntea. reveniţi, sprijindu-vă pe mîini şi picioare, ridicaţi corpul, aruncîndu-l pînă ajungeţi la poziţia în "patru labe". Repetaţi fiecare din aceste exerciţii de la 5 la 10 ori pe zi.

Dacă celulita are tendinţa să se instaleze pe gît şi omoplaţi, frecţionaţi-vă cu o mănuşă aspră. Chiar spatele cu forma cea mai perfectă este disgraţios, dacă pielea prezintă imperfecţiuni. Pentru a remedia acest defect aveţi nevoie de ajutorul unei persoane. Pentru a face să dispară punctele negre, vi se va frecţiona spatele cu felii de roşii. Aciditatea roşiei neutralizează excesul de secreţie grasă, care favorizează apariţia punctelor negre, atît de inestetice. De asemenea vi se va săpuni îndelung spatele cu un săpun adecvat, se va frecţiona cu o mănuşă aspră pentru a face să dispară coşurile şi apoi clătiţi cu apă în care s-a adăugat zeamă de lămîie, care prin conţinutul ei astringent închide porii epidermei.

Dacă aveţi pe spate o acnee rebelă, veţi folosi loţiuni şi creme special recomandate de către medicul specialist (dermatolog) şi veţi urma un regim alimentar bogat în crudităţi şi vitamine.

MEDICUS

GRAFO LOGIE

• *C. D., Rennes, Bretania:* Rîndurile tale m-au emoţionat; nu mă aşteptam ca faima să mi se ducă chiar atît de departe. Mă străduiesc, deci, să nu te decepţionez. Rîndurile mărturisesc din capul locului cîteva trăsături caracteristice foarte distincte: o mare sinceritate, o generozitate cenzurată de o bună educaţie în spiritul economiei şi un caracter deschis, dar hotărît. Interesant este că tendinţele senzuale şi hedoniste sînt mereu înfrînate de ceea ce "e bine", ceea ce duce la o mare şi continuă tensiune, rezultînd un soi de repezeală, un soi de grabă conştientă de a trece la fapte înainte de a da răgaz raţiunii să te oprească, pentru ca apoi să încerci nu o singură dată regrete pentru ceea ce ai făcut. Să-i spun acestei trăsături o anume înclinare pentru risc? Poate... Ar mai trebui să adaug şi gustul pentru frumos, pentru podoabă şi cred că am izbutit să schiţez întregul tău caracter luminos şi stenic. Ah, am uitat să adaug inteligenţa acută, simţul humorului şi al ironiei, dar ai grijă să nu scoţi ochii lumii cu ele, să le păstrezi doar pentru tine şi cei care îţi sînt prea aproape, aşa că...

....ŞI VISE

• *"Un mîncăcios"*, din Eilat şi-a ales acest preudonim din cauza visului pe care mă roagă să i-l descifrez. Sudicul meu cititor îmi relatează că s-a visat mîncînd cu poftă struguri cu pîine, aşa cum o făcea cîndva, în anii copilăriei sale prin părţile Huşiului. Nu este vorba de o reminiscenţă uitată a acelor vremuri, ci pur şi simplu un soi de semnal de alarmă al subconştientului în privinţa unor prea pronunţate înclinări pentru plăcerile cărnii. Buna sănătate de care te bucuri (a mînca pîine) nu trebuie să te facă să-ţi dai frîu chiar complet liber dorinţelor sexuale (a mînca fructe).

TILL BUHOGLINDĂ

SPORT

• Să devii campion al Europei, după ce ai fost campion al lumii, nu-i chiar cea mai mare ispravă. Dar, pentru boxerul evreu-francez Fabrice Benichou, care şi-a început cariera, ca ole hadaş, în Israel, la clubul "Mănuşile de Aur" din Eilat, înseamnă totuşi destul de mult. Fabrice nu prea mai avea căutare. Cînd l-a învins, recent, la Deauville, pe americanul Darryl Jones, prin K.O. în prima repriză, a încasat un onorariu de numai 5.000 dolari. Nimica toată în lumea boxului profesionist, deşi, pentru a obţine victoria, se ostenise doar 42 de secunde. Succesul acela i-a deschis însă drumul spre titlul european la categoria pană. Pe care l-a cucerit, la Brest, întrecîndu-l la puncte, după 12 reprize înverşunate, pe englezul John Davison. Actualii campioni ai lumii, căci sînt mai mulţi, după cîte federaţii internaţionale profesioniste există, vor trebui să-l ia în consideraţie, ca pe un posibil şi redutabil challenger!

• Echipa de basket Hapoel Tel Aviv, una dintre cele mai bune din ţară, are un nou antrenor. Antrenorul cel mai... neaşteptat: Ralf Klein. De ce neaşteptat? Pentru că, de-a lungul anilor, acesta a fost considerat nu numai "macabist" în cuget şi-n simţiri, dar şi un adversar feroce al lui... Hapoel. Acum trei ani, după un "derbi" Macabi-Hapoel, a declarat că Hapoel este un club "împuţit" (textual: masriah). Dar, între timp, a trebuit să-şi modifice opinia. Sau dacă vreţi, să accepte situaţia. Aşa cum e. Macabi Tel Aviv are un excelent antrenor în persoana lui Zwika Scherf şi nimeni nu s-ar fi gîndit acolo să-l aducă înapoi pe fostul antrenor al macabiştilor. Ralf Klein nu stătea chiar degeaba, pînă acum. Era antrenorul echipei naţionale, mai mult o sinecură, căci "naţionala" are o activitate foarte restrînsă. Ceea ce, de bună seamă, nu-l putea satisface. Ce-i rămînea de făcut? Să rămînă mai mult "pe-acasă" sau să primească propunerea (senzaţională!) de a antrena echipa "împuţită"? Ralf Klein n-a stat mult pe gînduri şi a ales cea de-a doua propunere!

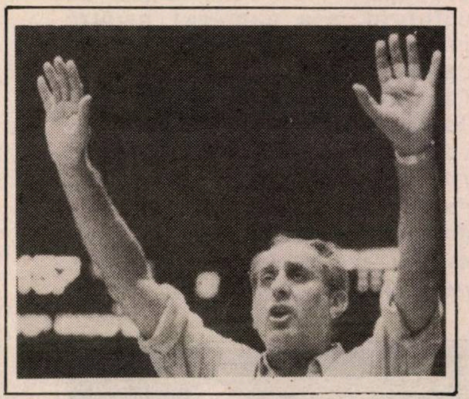

Ralf Klein: o propunere care – totuşi! – i-a mirosit bine

• Steaua Roşie Belgrad a cîştigat, după un meci anost, fără goluri, decis prin lovituri dramatice de la 11 metri, "Cupa Campionilor Europeni". Unul dintre jucătorii săi, Belodedici, a fost, e de presupus, mai puţin emoţionat decît ceilalţi de eveniment. Nici nu-i de mirare, Belodedici fiind, în materie, un "recidivist". El a mai cîştigat o dată "Cupa Campionilor Europeni" cu echipa Steaua Bucureşti, într-o finală, tot cu penalty-uri la sfîrşit, apoi tot cu Steaua Bucureşti a participat la o finală pierdută. Belodedici, sîrb din Banatul românesc, internaţional român cu vechi state de serviciu, se refugiase în Iugoslavia, încă înainte de căderea lui Ceauşescu. De atunci, forurile sportive de la Bucureşti încearcă să-l readucă "acasă", dar el, vorba ceea, nici că vrea să audă...

• Ce mai face "bunica" Angelica Rozeanu? Pe scurt:

בהנהלת
חיים שמיר
שלמי דקר

תווך קורין
AGENTIA IMOBILIARA
CORINE

VÎNZĂRI * ÎNCHIRIERI TERENURI
LOCUINȚE * SPAȚII COMERCIALE

☎ 03-594914-864075
BAT-YAM·ROTSHILD 24

ADRESAȚI-VĂ LA COBI
VORBIM ROMÂNEȘTE

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

bine mersi. Dacă vreţi mai detailat, aflaţi că, acum cîteva săptămîni (deh, trece ceva timp de la o apariţie la alta a "Minimum"-ului!), fosta multiplă (17 ori!) campioană a lumii la tenis de masă s-a reîntors din Japonia. Acolo unde, cu mulţi ani în urmă, a cucerit încă o "porţie" de titluri supreme. Angelica Rozeanu, vice-preşedintă a Clubului "Swaythling", din care fac parte toate numele mari de odinioară ale sportului cu mingea de celuloid, s-a numărat printre invitaţii de onoare la campionatele mondiale de la Ciba (o localitate modernă, la 30 km. de Tokio) şi încă nu şi-a revenit din uimire. *"Am mai fost în viaţa mea la cîteva campionate mondiale,* mi s-a destăinuit "Angi", *dar niciunul nu l-a egalat, în eleganţă şi în perfecţiunea organizării, pe cel de acum. Ca să dau un singur exemplu: o competiţie populară pentru femei, paralelă cu campionatele mondiale, s-a desfăşurat într-o sală uriaşă, în care se juca, simultan, la nu mai puţin de 90 de mese!".*

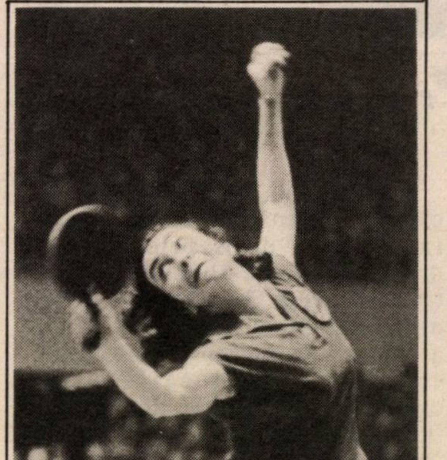

Angelica Rozeanu la Tokio. Nu în 1991, ci în 1956, deci acum 35 de ani, în timpul meciului cu Japonia (3-1 pentru România)

În chimono alături de fostul campion elveţian Urchetti – Tokio 1991

● Am mai precizat în diferite ocazii că, între altele, masiva alia din Uniunea Sovietică are darul de a ridica nivelul sportului de performanţă în Israel. Vin de acolo, fără încetare. sportivi de calitate, care sînt primiţi aci, cum se spune, cu braţele deschise. Forul de conducere al gimnasticii israeliene abia aştepta şi el să-şi deschidă braţele, pentru a-l primi pe Valeri Belenki, gimnast evreu-sovietic, socotit printre primii trei din lume. Se pare că însă aşteptarea se va prelungi. Antrenorul echipei de gimnastică a Uniunii Sovietice, care a fost aici la "Hapoeliadă", a declarat: "Doar după Jocurile Olimpice de la Barcelona, îi vom putea permite lui Belenki să plece în Israel. Pînă atunci, el reprezintă culorile Uniunii Sovietice". Mai clar nici nu se putea!

● Legendarul fotbalist brazilian Ziko, al doilea după şi mai legendarul Pele, îşi sărbătorise anul trecut retragerea din activitate, în cadrul unui meci festiv, pe stadionul Maracana din Rio de Janeiro, în faţa unui public de 100.000 spectatori. Se afla după 22 de ani de carieră, 1.047 meciuri jucate şi 729 goluri marcate. A fost numit ministrul sportului din Brazilia. N-au trecut însă decît cîteva luni şi şi-a dat demisia din această înaltă funcţie. L-a chemat dorul după gazon şi, bănuiesc, după... bani. Ziko (38 de ani) şi-a reîncălţat ghetele cu crampoane şi a semnat un contract, pentru trei milioane de dolari, cu echipa Somitomo, din liga profesionistă a... Japoniei!

G. MODEANU

minimum

EDITEAZĂ

● Aveţi în manuscris memorii personale?

Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?

● Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?

● MINIMUM este editorul cel mai competent! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate vi le asigură

MINIMUM

● Pentru scriitorii olim hadaşim care vor să-şi tipărească în ţară prima carte MINIMUM este "prietenul la nevoie"

●

Există, în sfîrşit, o editură: MINIMUM

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

LUCULLUS
(Şi invitaţii lui)
la RESTAURANT...

O COFETĂRIE (DIZENGOFF CENTER – TEL AVIV)

Trei musafiri din România (tatăl, mama şi băieţelul) – la ce cofetărie îi duci? La una românească, fireşte. Toţi avem acest obicei absurd de a-i trata pe români cu cireşe, mere domneşti, mure, salam de Sibiu, plăcinte cu poale-n brîu, pentru a le dovedi că şi la noi "cresc" asemenea bunătăţuri, cînd de fapt oaspeţii români ţin să se delecteze aici cu banane, portocale, falafel, humus cu thina şi alte capodopere mediteraniene.

I-am adus în Dizengoff Center, cu mîndria unuia care ar avea cel puţin 30% din acţiuni la acest centru comercial, şi ne-am aşezat la o masă în cofetăria "London". (Niciodată n-am înţeles de ce o cofetărie cu prăjituri româneşti se cheamă "London" şi nu "Bucureşti"). Natural, galantarul cofetăriei i-a epatat pe musafirii mei. S-au uitat la el cu nostalgie. Galantarul acela era ca un album din tinereţea noastră petrecută în bună parte la "Nestor", la "Capşa" şi la neuitatul Teichman de pe Văcăreşti.

Din ignoranţă dar şi din dragoste, noi le numim prăjituri româneşti deşi majoritatea torturilor sînt de origine franţuzească, majoritatea prăjiturilor de casă sînt austriece sau nemţeşti, cele cu miere şi chiar celebrul strudel provin din Turcia. Dar este cert că în România de pe vremuri aceste prăjituri erau preparate cu aceeaşi măiestrie ca în ţările lor de provenienţă. Unii şi unele pretind că în Israel prăjiturile nu au acelaş gust ca în România de altă dată şi nu pot explica acest "mister". Dar "London" este o excepţie în această privinţă, toată lumea e de acord. Acolo "Doboşul" este exact ca "Doboşul" de la Braşov sau Cluj, eclerul pare adus proaspăt de pe Calea Victoriei.

Problema selecţiei a fost cea mai grea şi chelneriţa a trebuit să vină de două ori la masa noastră pînă ce am hotărît, după lungi conciliabule, ce să comandăm.

Ne-am înţeles să comandăm fiecare altceva pentru ca să gustăm unul din prăjitura celuilalt şi astfel să ne putem forma o "idee de ansamblu".

Prietenul meu a comandat o "indiană" şi o jofră. Soţia sa – un cataif cu frişcă. Băieţelul lor a cerut o îngheţată "multilateral dezvoltată": vanilie, ciocolată, migdale, cuburi mici de ananas, totul bineînţeles, cu un capişon de frişcă. Subsemnatul s-a "limitat" la un cremşnit şi o sarailie. În jurul nostru se vorbea româneşte şi se plescăia din buze de plăcere. Pe cît am fost de euforizaţi cînd domnişoara chelneriţă a venit cu platoul, pe atît ne uitam cu jale la celelalte prăjituri din galantar la care a trebuit să renunţăm din cauza blestematelor limite ale capacităţii stomacelor noastre. O clipă ne-am amintit de dureroasele versuri ale lui Arghezi "Să vrei peste mie, să poţi pîn' la şase" şi apoi, resemnaţi, ne-am repezit ca hunii şi vizigoţii la prada cea dulce.

Aşa precum ne-am înţeles, fiecare şi-a înfipt linguriţa şi în prăjiturile comesenilor – operaţie foarte periculoasă căci rişti să ajungi la concluzia că ceilalţi au fost mai bine inspiraţi şi că tu te-ai "ars". Din fericire, nimeni nu a regretat ceea ce a comandat şi am ajuns să votăm în unanimitate următoarea rezoluţie:

"Indiana" – excelentă.

Jofra – merită să fie trimisă la campionatul mondial de jofre cu şanse sigure de a ajunge în finală.

Cataiful cu frişcă era demn de a fi prezentat ca o teză de doctorat în materie de cofetărie.

Cremşnitul: un model pentru cofetării de la Palatul Buckingham şi Elysée.

Sarailia mea era o sarailie cum nici sultanul Harun El Raşid nu cred că a mîncat vreodată.

Cît despre îngheţata comandată de băiatul perechii, ea era în drept să primească toate complimentele înşirate mai sus.

Bineînţeles, la sfîrşitul acestei libaţiuni am început să filosofăm pe tema inevitabilă a colesterolului şi am ajuns la concluzia că trebuie să ne ferim de dulciuri. Cel puţin pînă data viitoare cînd "ale vieţii valuri" ne vor aduce din nou în Dizengoff Center, şi anume în porţiunea unde este plasată cofetăria "London".

DAN BENIAMINI

*

După cum înţeleg cititorii noştri, cronica de faţă a lui D. B. este urmarea scrisorii primită de la cititorul nostru Puiu Solomon (v. Nr. trecut, pag. 74); acesta ne reproşa că nu ne ocupăm niciodată de cofetării.

Precizînd că subscriem întru totul la aprecierile colegului nostru de lăcomie gastronomică, amintim că *London*-ul (într-adevăr denumire stupidă în cazul de faţă) este, de fapt, o filială a London-ului *central*, vechi de peste treizeci de ani, care se află pe str. Ben Yehuda, din Tel Aviv, alături (nas în nas, deci) cu restaurantul *Mon Jardin.*

*

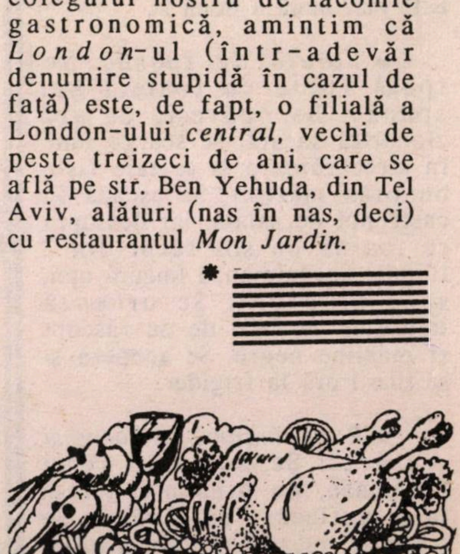

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

ANTREURI RECI
(împotriva căldurilor de-afară, păcătoase)

• *Zacuscă de ardei şi gogoşari:* Se spală bine 1 kg. de roşii foarte coapte, se rup în bucăţi mari şi se pun la fiert pînă ce sînt foarte moi. Între timp, coacem 4 gogoşari şi 4 ardei graşi. Îi curăţăm, îndepărtăm cotorul şi seminţele şi le tăiem fîşii. Se curăţă un morcov şi 2 cepe, se taie felioare subţiri şi se călesc în 3 linguri untdelemn. Se trec roşiile prin strecurătoare, frecînd cu 1 lingură de lemn pînă cînd nu rămîn decît cojile. Se adaugă gogoşarii, ardeii, morcovul şi ceapa, 3-4 căţei de usturoiu zdrobiţi şi se dă gust cu sare, piper şi puţin zahăr. Se fierbe acoperit pe trei sferturi pînă ce se îngroaşe zacusca. Se lasă să se răcească şi se dă la frigider. Este mai bună a doua zi.

• *Salată de spanac:* Se spală foaie cu foaie 1 kg. spanac. Se opăreşte cu apă clocotită sărată, se scurge bine în strecurătoare şi se taie fîşii, nu prea mărunt. Se aşează în castronul de salată, iar deasupra se toarnă un sos făcut din 3 linguri untdelemn, 1 lingură oţet, sare şi piper. Se ornează împrejur cu felii de ou răscopt şi măsline negre. Se acoperă şi se ţine 1 oră la frigider.

• *Roşii umplute cu carne şi ciuperci:* Se spală 10 roşii frumoase, nu prea mari şi se taie la fiecare un căpăcel. Se scobeşte miezul cu o linguriţă şi se întorc pe o sită să se scurgă de zeamă. În acest timp, se taie mărunt o bucată de carne fiartă de pasăre sau de vacă, nu grasă, 10 ciupercuţe tăiate felioare şi fierte în apă cu sare sau din conservă. Se amestecă cu 2 linguri maioneză, sare, puţin piper şi jumătate linguriţă ketchup. Se umplu roşiile scurse, se decorează fiecare deasupra cu o frunzuliţă de pătrunjel verde şi se aşează pe o salatieră peste un strat de fîşii de salată verde asezonată cu lămîie.

• *Salată de castraveţi cu iaurt:* Se curăţă 3 castraveţi foarte tineri şi proaspeţi şi se taie felii foarte subţiri. Se sărează puţin şi se lasă pe un fund puţin aplecat să se scurgă de apă. Se prepară între timp un sos din 3 linguri pline cu iaurt, 1 lingură smîntînă, 1 lingură zeamă de lămîie, sare şi piper la gust. Se amestecă cu 3 linguri mărar tocat mărunt şi se toarnă peste felioarele de castraveţi, amestecînd bine. Se pune într-o salatieră, se acoperă şi se dă la frigider cîteva ore. Cui îi place poate amesteca în sos şi 2 căţei de usturoi zdrobiţi. Se serveşte cu baghete proaspete sau ca garnitură la rasol de peşte rece cu maioneză.

YLANA

SLĂBIRE
pînă la 5 kg.
PE SĂPTĂMÎNĂ

În toată ţara nu există un institut cu cunoştinţe şi cu experienţă atît de bogată în acest domeniu.

CENTRUL MEDICAL "IONA"

Sediul central: TEL AVIV,
Str. Dizenghoff 98,
Tel. 5272451-2
Ierusalim: tel. 02-245226-7
Haifa : tel. 04-388015
Raanana : tel. 052-915024

BRIDGE

MOMENT DE GLORIE

O donă de o rară frumuseţe, plină de schimburi tăioase de subtilităţi, s-a jucat în ultimul concurs naţional din 13.4.91 de la Ashkelon.

Sînteţi Vest, cu mîna de mai jos, iar licitaţia a fost (Nord a dat cartea, Est-Vest vulnerabili):

Nord	Est	Sud	Vest
1 Pică	2 Carale	3 Trefle	pas
3 Cupe	pas	3 F. A.	pas
4 F.A.	pas	5 Carale	pas
6 Pici	pas	pas	?

Iată mîna Vestului:
6 2
9 3
7 5 4
A D 8 7 6 4

Se pune problema: oare "contra" să fie justificat în acest concurs de perechi TOP-BOTTOM, cînd se pare că adversarii s-au "suit" cam prea sus (partenerul dvs. a licitat pe intervenţie)? Sau tăcerea (pasul) e de aur şi aici? Care vor fi problemele jocului de apărare? Nord, care a gîndit îndelung după 3 Fără de Atu licitat de partenerul lui, are ceva dificultăţi la orizont?

Ce licitaţi?

Mult succes!

PAUL WEINSTOCK

♣◇♥♤

ANUNŢURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI — IAFFO
TEL. 0 3 - 7 4 4 7 8 7

POŞTA

POŞTA
BY AIR MAIL

CE ÎNSEAMNĂ MINIMUM PENTRU MINE?

– Bucuria de a mă întîlni lunar (păcat de unele eclipse) cu slova luminată şi dreaptă a bunului meu prieten M. Rudich, cu acoladele critice şi efervescente ale lui Sergiu Levin, cu continuarea (cam înceată şi mai puţin selectivă ca la începuturi) a "Dicţionarului" lui Al. Mirodan şi cu unele cronici ale lui Radu Klapper;

– posibilitatea de a mă lăsa informat (cît de cît) de mişcarea culturală, literară şi artistică datorată israelienilor români;

– satisfacţia de a găsi, din cînd în cînd, relatări nostalgice, amintiri relevante, precizări istorice asupra prezenţei şi a contribuţiei iudaice la cultura românească de odinioară;

– regretul că, paralel cu concesiile care se fac, prin adoptarea unui limbaj uşuratec şi abordarea unor teme periferice (înţeleg, e vorba de cerere şi ofertă!), revista se cam ţine departe, cu mici excepţii, de faptele artistice şi literare propriu-zise; mă întreb de ce, alături de cronica gastronomică şi horoscop, nu există o cronică plastică (ce mai făptuiesc Eveline Călin-Els, Ilana Cernat, Salomon Edwin, Tuvia Juster, Dora şi Marius Kopan, Sonia Natra, Andrei Revesz, Jehuda Rodan, Lelia Zuaf şi încă mulţi alţii?), o pagină (măcar) de poezie autentică, în locul reproducerii unei oribile, demagogice şi lăbărţate versificaţii a unui personaj odios (poet mort, putrezind de mult în subcultură)? şi de ce nu, măcar din cînd în cînd, un cuvînt despre Sergiu Natra şi alţi muzicieni?

ALEXANDRU LUNGU
Bonn

Stimate Domnule Director,

Ca permanent cititor al revistei "Minimum", mă bucur să iau parte cu tot sufletul la apariţia celui de al 50-lea număr al acestei publicaţii de înalt nivel intelectual.

Cu acest prilej, mă simt dator să fac cîteva reflecţii asupra conţinutului acestei reviste.

"Minimum" se adresează publicului israelian de origine română, populaţiei evreieşti din Israel care a venit cu ani în urmă, şi în prezent, din România.

Citind revista de la un capăt la altul, ca israelian din România, nu găsesc răspuns la o serie întreagă de probleme care ne frămîntă pe toţi din acest "trib".

Revista nu dezbate în paginile sale problemele de bază ale Israelului, frămîntările ţării noastre. Avem multe probleme capitale de ordin social, politic, economic etc. şi cu regret în suflet constat că asemenea condeieri, cum sînt la revista "Minimum" nu le dezbat, nu ne dau lămuriri, nu iau atitudini, astfel ca "tribul" să se poată orienta în vîltoarea evenimentelor care se succed în această ţară.

În nici un număr din "Minimum nu am citit articole care să dezbată şi să ne îndrume ideile şi gîndurile în elucidarea, în cunoaşterea mai aprofundată a problemei democraţiei în Israel, a problemei palestiniene, cu toate faţetele ei, a problemei olimilor care sosesc din toate colţurile lumii, viaţa socială de fiecare zi, literatura israeliană în contextul vieţii literare internaţionale, etc.

Şi atunci, mă întreb: nu este păcat că se irosesc multe articole în a ne prezenta fel de fel de manifestări literare, sociale, artistice, unele depăşite, sau de mai mică importanţă pentru românii israelieni (cazul jurnalului Verei Călin, etc.)?

Am apreciat mult articolele şi problemele cu un înalt conţinut intelectual, legate de cei ce au militat pe altarul unei idei, care acum este aproape perimată. Am în vedere, de ex. articolele lui S. Toma şi altora despre "evreul comunist".

De asemena, memoriile şi articolele scrise de Rabinii Şafran şi Rosen, care ne apropie prin conţinutul lor, de frămîntările noastre de azi şi ne leagă mult mai mult de ţara în care trăim şi ne îndeamnă să medităm asupra vieţii noastre în viitor.

DR. SILVIU IMBERG
Ramat Hasharon

PENSIILE DIN ROMÂNIA

Stimate Domnule Director Mirodan,

În numărul 48 din luna martie a.c. al revistei "Minimum" am citit o corespondenţă din Bucureşti a d-lui Stan Vlad în legătură cu drepturile de care beneficiază persoanele care au prestat activitate în România şi au plecat definitiv în străinătate. Din discuţia avută de ziaristul Stan Vlad cu dl. Cătălin Zamfir, ministrul muncii şi ocrotirilor sociale, a reieşit că această problemă *încă nu este reglementată*, că între România şi Israel nu există un acord sau o convenţie bilaterală în domeniul asigurărilor sociale aşa cum s-a încheiat între România şi Germania.

Aş dori, Domnule Director Mirodan – în primul rînd – să vă aduc la cunoştinţă că atît eu cît şi soţia mea, am lucrat în România – subsemnatul 35 de ani ca medic inspector igienist, iar soţia 30 de ani ca inginer textilist – şi am ieşit la pensie la 1 februarie 1988 şi respectiv la 1 iulie 1986. La data de 17 octombrie 1990, cînd am făcut alia în Israel, aveam deci amîndoi calitatea de pensionari, cu o pensie de 7000 lei (menţionez că la data plecării noastre, încă nu începuse în România să se acorde alocaţia de scumpete pentru salariaţi şi pensionari).

Încă înainte de a pleca din România, în cursul lunilor iunie-septembrie 1990, am trimis memorii la toate organele conducătoare (Ion Iliescu – Preşedintele României, Petre Roman – Primul ministru. Alexandru Bîrlădeanu – Preşedintele Senatului, Dan Marţian – Preşedintele Adunării Deputaţilor, Cătălin Zamfir – Ministrul Muncii şi Ocrotirilor Sociale) în legătură cu transferarea pensiilor cetăţenilor care îşi schimbă domiciliul în altă ţară, dar pînă la plecarea din România nu am primit decît un singur răspuns şi anume din partea Direcţiei Generale de Pensii din cadrul M.M.O.S. (adresa nr. 233596 din 13.9.1990) în care mi se aducea la cunoştinţă că propunerile mele au fost reţinute şi vor fi analizate la o eventuală modificare a actului normativ respectiv.

După sosirea în Israel am trimis din nou – în cursul lunii noiembrie – memorii la toate organele menţionate mai sus, dar din păcate, nu am primit răspuns decît de la Senat şi Min. Muncii. Astfel, cu adresa nr. 3579 din 14.12.1990, Comisia de validări şi petiţii din cadrul Senatului îmi face cunoscut că aspectele ridicate de mine au fost reţinute de Comisia de specialitate urmînd a fi analizate cu ocazia elaborării unor noi reglementări.

Din partea Direcţiei generale de Pensii (Director general ec. Paula Apătean), am primit două adrese de răspuns: În prima (nr. 85746 din 31 ian. 1991), răspunsul este stereotip. În final, în respectiva adresă se menţionează că numai în cazul repatrierii se poate relua plata pensiilor cuvenite.

Dîndu-şi probabil seama că răspunsul de mai sus nu este conform cu noile principii democratice instaurate în România după Revoluţia din decembrie 1989, d-na Director general Paula Apătean îmi trimite după numai 3 săptămîni o nouă adresă (nr. R/232008 din 20 februarie 1991) de astădată ca răspuns la scrisoarea adresată de subsemnatul Senatului – în care, după ce în prima parte repetă conţinutul primei adrese, în final scrie: "Modalitatea propusă de dvs. privind plata pensiilor în situaţia în care aveţi domiciliul stabilit pe teritoriul altei ţări, a fost reţinută şi urmează a fi analizată la o eventuală modificare a legislaţiei de pensii din România".

Aş vrea să menţionez că în toate memoriile trimise am propus şi varianta ca plata pensiilor pentru cei care şi-au stabilit domiciliul în altă ţară – pentru o perioadă de 4-5 ani, pînă la redresarea economiei naţionale şi convertibilitatea leului – să se facă şi în lei – prin depunerea lunară a pensiei la CEC sau la bancă – cu condiţia bineînţeles ca respectivii pensionari să poată plăti în lei (ca orice cetăţean român) toate prestările de servicii (transportul cu avioanele TAROM, taxele vamale şi excesul de greutate la avion, cazarea la hoteluri, biletele la staţiunile de tratament sau odihnă, asistenţa medicală în caz de necesitate, etc. etc.)

Din păcate, dela primul memoriu, trimis Preşedintelui Iliescu, au trecut aproape 10 luni, Legea nr.3/1977 apărută în timpul dictaturii ceauşiste continuă să rămînă în vigoare.

Într-o discuţie avută cu dl. Zwi Rosen, preşedintele secţiei Ierusalim a H.O.R., acesta mi-a afirmat că H.O.R.-ul s-a preocupat de această problemă şi a cerut Statului român să se plătească cel puţin pensiile celor care au plecat din România în situaţia de pensionari, întrucît avînd în vedere vîrsta lor înaintată cît şi lipsa locurilor de muncă nu mai pot fi încadraţi în servicii odată cu venirea lor în Israel.

După cum se cunoaşte, pînă în prezent intervenţiile H.O.R.-ului nu au dat rezultate. De aceea, eu consider că de această problemă trebuie să se preocupe nu H.O.R. sau alte organizaţii, ci Guvernul Israelului, care să încheie un acord sau o convenţie cu guvernul român, aşa cum s-a procedat cu Germania.

SAMI MANASH
Ierusalim

DA, ROMÂNIA A FOST DE PARTEA VOASTRĂ

Sosesc în Israel şi – primul gest, ca întotdeauna în asemenea împrejurări – mă reped la numărul pe aprilie a.c. al "Minimumului" aflat la fiul meu din Kiriat Ono. Îl citesc pe nerăsuflate, ca de obicei. Aproape fiecare pagină, fiecare pasaj, fiecare rînd – o desfătare. Dar stai, parcă aici nu e în regulă! O notă, o simplă notă de la rubrica "Noi" îmi stopează nu, nu entuziasmul, ci pur şi simplu răsuflarea. Se zice acolo că în România n-au existat nici un fel de manifestări de solidaritate cu Israelul, atacat neprovocat, mişeleşte, de Skud-urile saddamiste. Cum aşa? Probabil, presupun, s-a produs un grav scurt-circuit de informare!

Să o luăm metodic: în toiul conflagraţiei, România a trimis un întreg spital militar pentru a servi coaliţiei democratice. Despre această faptă (*faptă*, nu vorbă) nu se ştie? Se pare că nu prea, deoarece am văzut cu ochii mei surpriza cu care au aflat această veste cîţiva prieteni vechi şi noi!

Bine, dar ce-a păzit presa de limba română, atît de vigilentă (şi bine face că e aşa!) faţă de cea mai măruntă formulare indirectă cu privire la Israel în presa din România?!? Şi apoi, chiar nu contează faptul că – aşa cum ne-a relatat un om de nobilă atitudine şi altitudine etică precum Itzhak Artzi – membrii ambasadei române de la Tel Aviv au fost printre puţinii diplomaţi în inima zonei vizate de Skud-uri, care au rezistat (s-o spunem deschis), dacă nu "eroic", măcar "stoic" şi n-au fugit, ca alţii, nici măcar pînă la Hertzlia sau pînă la Ashkelon (ca să nu zic cum a fost cazul unor israelieni – pînă la Bucureşti)?!? Ce importanţă are în faţa unor asemenea mărturii generoase de atitudine solidară, afirmată răspicat, (în pofida faptului că Saddam a încetat să plătească în petrol datoria de 3 miliarde de dolari faţă de România) o

POȘTA

formulare stîngace, inutilă sau chiar răuvoitor "diplomaticească" din cine știe ce document de importanță minoră din perioada respectivă?

În ce privește mărturiile neoficiale, ele sînt și mai numeroase și convingătoare. Chiar în ziua cînd a căzut primul Skud asupra Tel Avivului, Asociația România-Israel a trimis Ambasadei Israelului la București o declarație semnată de președintele și secretarul ei general – declarație, pe cîte știu, difuzată în presa ebraică și românească din Israel – prin care era ferm condamnat acest atac brutal și neprovocat. Au urmat apoi zeci și sute de telegrame și alte mesaje din partea unor sindicate, partide politice, organizații obștești și simpli particulari, care se declarau gata să găzduiască, dacă ar fi fost nevoie, sute și mii de copii și familii din Israel. Chiar în primele zile ale Skud-urilor, Asociația noastră de prietenie a organizat în marea sală Fantazio, plină pînă la refuz, fostă ARLUS, din centrul Bucureștiului, o adunare în cadrul căreia parlamentari români abia întorși dintr-o vizită în Israel, împreună cu alți vorbitori, printre care și ambasadorul Israelului la București, au exprimat forța legăturilor dintre popoarele noastre tocmai în acele momente de încercare.

A existat, trebuie s-o spunem, și dorința ca o delegație să vină aici și să-și manifeste, sub ploaia de rachete, frăția sinceră cu Israelul. Dar tocmai atunci, precum bine se știe, TAROM-ul și-a încetat zborurile în întreg Orientul Mijlociu (în *întreg*, subliniez, și nu numai în Israel), iar pe EL-AL se percepeau prețurile zborurilor numai în dolari. Dar dolari de unde? Și totuși a fost o misiune deschisă de solidaritate printr-o delegație oficială! Ce a fost oare altceva vizita făcută în februarie de delegația Ministerului de Externe în frunte cu secretarul de stat pentru problemele culturale, reputatul dramaturg Adrian Dohotaru – care a semnat *tocmai atunci* (cu multe ore petrecute în *heder atum*!) noul acord cultural?!? Da, România a fost și atunci, ca în atîtea alte rînduri, alături de Israel, alături de voi...

VICTOR BÂRLĂDEANU
Secretar general al
Asociației Culturale de
prietenie România-Israel

DE CE I-A SĂRIT MUȘTARUL LUI LUCULLUS?

Am ezitat mult pînă a vă scrie aceste rînduri. Cronica TV din nr. 50, a lui Lucullus, (în legătură cu emisiunea Javetz) condeier cu vervă și umor, m-a decis însă. Am ezitat pentru că citesc și apreciez revista Minimum de la nr. 1 și n-aș vrea să vă contrariez. De se va întîmpla totuși așa, vă cer scuze de la început.

Iată despre ce este vorba. Socotesc și eu firești nostalgia după locurile natale, atașamentul față de cultura în care ne-am format, amintirea multor prieteni, colegi, profesori, români cumsecade în mijlocul cărora am trăit. Dar nu se poate uita că au fost și români destui, bestii antisemite, care ne-au întunecat copilăria, ne-au otrăvit tinerețea, ne-au ucis rude, părinți, prieteni. Așa fiind nu înțeleg de ce vă sare muștarul, ca să vorbesc în termenii lui Lucullus, cînd cineva ce se crede ajuns, nu vrea să-și declare țara de baștină. Poate că omul a fost marcat mai mult de partea întunecată a medaliei. Nu toată lumea are discernămîntul profesorului Javetz ca să facă deosebire între cele două fețe ale medaliei.

A te fi născut în România nu-ți conferă nici un merit față de cei născuți altundeva; nu-i un titlu de noblețe sau o garanție de cumsecădenie. Ca de altfel nici cea de a te fi născut evreu. Nu te face automat OM. A fost un act natural, independent de voința ta și fără contribuția ta. Soarta destinului – cum se exprima marele filozof Gîgă. Nu-i motiv de glorie și de la sine înțeles, nici de rușine. Sînt originari din România oameni de ispravă, ca ambasadorii Meir Rosen sau Arad și uscături ca jefuitorul de bănci și de curînd condamnatul cu rang înalt în armată care s-a dedat la excrocherii.

Dacă negarea locului de baștină este o prostie, exaltarea lui cu obstinație și stridență este puțin deplasată.

BARUH HABER
Petah Tikva

VIAȚĂ

În activitatea noastră zilnică, remarcăm unele mici întîmplări sau discuții, care pe moment ni se par foarte hazlii, dar care ulterior ne dau de gîndit, și le privim prin altă prismă.

Iată cîteva asemenea fapte reale culese de ici, de colo, cu speranța că le veți publica:

– O zi ploioasă, privesc pe fereastră spre micul scuar din fața casei, un muncitor al primăriei stropește florile cu un furtun.

– Colegul meu de birou este nervos, apa pentru ceai întîrzie să fiarbă. Colegul se înfierbîntă, critică instalația electrică, înjură salariații de la Uzina Electrică, amintește în treacăt că ei nu plătesc consumul de electricitate, amintește de toate, un singur lucru a uitat: să introducă ștecherul în priză.

– Prietena noastră susține că e mai tînără decît fratele ei cu cinci ani. Sînt frați gemeni.

– Am plecat cu un grup de prieteni la o casă de odihnă. În primele ore, unul dintre prieteni se accidentează la un picior. Cei de față îi dau sfaturi: unul să pună comprese cu apă rece, al doilea să frece locul accidentat, al treilea să dezinfecteze locul rănit cu iod, al patrulea să facă un bandaj provizoriu, altul să stea cu piciorul pe o bancă. Profesia prietenului accidentat: medic chirurg.

– La ieșirea din întreprindere mă întîlnesc cu unul dintre ucenicii care lucrează la noi, stînd de vorbă cu un alt băiat. Îl întreb: Moșe, băiatul ăsta este rudă cu tine?

POŞTA

Îmi răspunde: Nu, este fratele meu.

S. ABRAMOVICI
Tel Aviv

Mordehai Graur, Acco (...crede că pogromul de la Iaşi, din 1941, putea fi împiedicat decă şefii comunităţii ar fi... oferit o sumă corespunzătoare autorităţilor locale. "Vreau să consemnez poziţia negativă a celor din conducerea Comunităţii Evreilor din Iaşi, care, în acele momente dezastruoase, au dovedit lipsă de iniţiativă. Dacă preşedintele Comunităţii, Iosef Iacob, ar fi fost la înălţime şi mai activ în zilele premergătoare grozăviei, dacă cei avuţi şi-ar fi deschis pungile, cum o cerea situaţia disperată, ei, familiile lor şi mulţi alţii, ar fi putut fi salvaţi de urgie. Abia la cîteva zile după pogrom, Preşedintele i-a predat locţiitoarei de secretar Clara Schonfeld un pachet de două milioane să-i ducă Colonelului Chirilovici. A primit bani şi dat asigurări dar peste patru zile a fost înlocuit de Col. Neculau, pînă la urmă înduplecat şi el, căci lanţul slăbiciunilor are un circuit pururea în acţiune"); *Sorina Malcaş*, Haifa (povestiri, povestiri, povestiri; inclusiv poliţiste; puneţi-vă la priza ideii de lectură *plăcută); Sorin Firu*, Edmonton, Canada (a. evocarea căminului Schuller este interesantă dar, aşa cum aţi întuit... prea lungă pentru posibilităţile noastre; b. şi totuşi nu daţi bir cu fugiţii; sîntem convinşi că în Canada se pot găsi teme interesante despre evreii-români de pe la Montreal sau Toronto: oameni de ştiinţă remarcabili, industriaşi, spărgători de bănci etc. etc.); *Arie Barash*, Tel Aviv (luăm notă că nu sînteţi de acord cu articolul lui A. Zahareanu, "Doi şi cu doi fac cinci", că îl consideraţi pe autor drept propagandist al Maarahului şi că, după dvs., politica guvernului Likud de astăzi este foarte bună); *Kovacs Eichner* (articolul este – ca toate scrierile dvs. interesant, miezos, însă preferăm texte legate de universul evreo-român; altfel, cu siguranţă, observaţiile dvs. şi-ar găsi locul într-o bună publicaţie din România); *Avocaţii din Arlozorov; Clubul celor ce vor moartea lui Minimum; Nud cu floare; S... şi prefectura; Mahatma Gandi jr.; Himmelfarbul înfuriat* etc. (încă o dată, şi încă o dată, nu luăm în consideraţie scrisorile anonime); *Ida Aronescu, sau Aroneanu, sau Aron, sau Aronovici,* (scrisul dvs. e atît de neclar încît n-am descifrat ca lumea nici măcar iscălitura; deci, sau bateţi la maşină, sau copiaţi, cum se zicea la şcoală, frumos, pe curat); *Marcel Nicolau*, Naharia ("n-aţi putea să ne scutiţi pe viitor de asemenea gunoaie?!" La această întrebare care vizează faptul că publicăm cu regularitate extrase din gunoaiele fasciste pe româneşte, vă răspundem că nu, nu putem să vă scutim pe viitor de asemenea emanaţii: dimpotrivă; credinţa noastră este faptul că cititorul trebuie să fie informat, să cunoască realitatea, să nu trăiască într-o lume de iluzii; dacă în anii nazismului, evreii ar fi dat, toţi, mai multă atenţie gunoaielor din ziare şi cărţi şi-ar fi tras concluziile de cuviinţă, poate că la Auschwitz ar fi murit mai puţini oameni); *Harry Carasso*, Paris (lucrare interesantă, dar preferăm texte despre viaţa evreilor-români); *Av. Jenică Gold*, Tel Aviv (calambururile pe care ni le trimiteţi: Sadic Rudeanu, Eran Selaş etc. sînt bune,... dar nu originale; ele au mai apărut şi încă în paginile noastre); *I. Zefek*, Haifa (aşteptăm mici corespondenţe pe marginea faptului de viaţă); *O. Terdiman*, Kiriat Haim (problema acordului de salarizare e, acum, depăşită; să aşteptăm scandalul următor; vine acuş; pînă atunci, preferăm fapte, fapte interesante din viaţa noastră); *Harry Shoshany*, Ramat Hanasy (cîteva epigrame la zi: "Abe Nathan" – *Din omul cu restaurant/ – Ce-nseamnă ironia dramei –/ Azi a ajuns un om marcant/ Pentru că face... greva foamei!;* "Părerea lui Assad" – *Assad doreşte sincer pace/ Şi-o demonstrează an de an/ Ar prefera, dacă s-ar face/ Cu noi, o... pace ca-n Liban!;* "Unor feţe sfinte" – *Oare ce interpretare/ Religioşii noştri duri/ O vor da "poruncii" care/ Spune clar ca... "Să nu furi"?;* Lui Elly Landau, care cere să se trateze cu Arafat – *"Bărbat drăguţ, cu forme pline,/ Nu văd de ce să se-ntîlnească/ Cu-acest bărbos, cînd ştie bine/ C-ar trebui să se... ferească!;* Lui Teddy Kolek, la 80 de ani – *"Îi doresc să-şi împlinească/ Visul, să-nflorească glia,/ Şi ferice, să-l primească/ ...Pe Messia!"*

Lupu Bucholz, Ierusalim; *Pinhas Rozenberg*, Natania; *G. Kelemen*, Beer Sheva; *Victoria Rosenberg*, Bnei Brak; *Liana Saxone-Horodi*, Haifa; *Ing. Valeriu Frimu*, Bucureşti; *Dr. Liana Hossu*, Bruxelles; *Dr. Oswald Brill*, Neve Shaanan, Haifa; *Av. Tedy Horowitz*, Londra; *Maier Bercu (Becuşor)*, Petah Tikva; *Iacob E. Scherzer*, Tel Aviv; *Hermina Rohlrich*, Kiriat Yam; *Albert Mariano*, Bologna, Italia; *Lotte Heinrich*, Düsseldorf, Germania; *Prof. Vintilă Rotariu*, Braşov, România; *Octav Prişcu*, Tel Aviv; *Melanie Edelştein*, Haifa; *Martha Bacal*, Paris; *Leon Şaim*, Ghivataim; *Dr. Ghideon Kraft*, Ramat Gan – mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice. Ceilalţi – pe curînd.

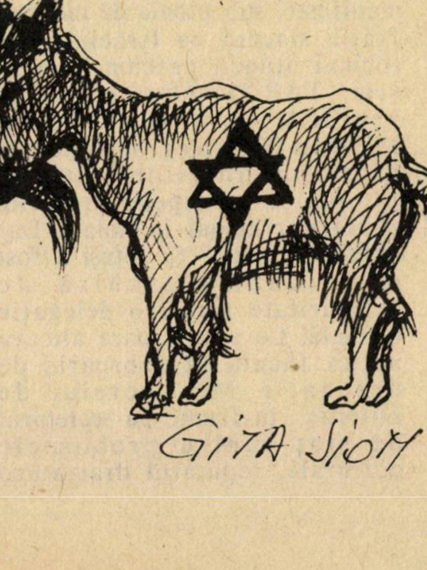

Ţapul Ispăşitor.

POȘTA

NU ARUNCAȚI CU PIETRE ÎN C.D.E.

Stimate domnule Al. Mirodan,

O să vă mire, poate, invocarea dreptului la replică de către subsemnatul, în sprijinul inserării în "Minimum" a textului ce urmează.

Să mă explic.

În numărul pe luna martie a.c., revista dvs. a publicat, sub semnătura reputatului ziarist I. Fîntînaru, o succintă prezentare a volumului "Primejdii, încercări, miracole" de Șef-Rabin dr. Moses Rosen. Îmi îngădui, dintr-un motiv ce se va vedea imediat, să reproduc, aproape în întregime, o frază din această recenzie: "*...prin întreaga carte memorialistică trece ca un fir roșu descrierea numeroaselor încercări și examene cu care s-a confruntat autorul, începînd din copilărie – cînd perciunașii săi au trezit furii antisemite – și pînă la înfruntările acerbe cu staliniștii din C.D.E. sau la combaterea recrudescenței antisemite, stimulate de «poeții de curte» manipulați de tiranul Ceaușescu*".

Ca fost participant la acțiunile Comitetului Democrat Evreiesc (redactor și apoi redactor-șef al ziarului "Unirea"-"Viața nouă") nu am putut parcurge cu indiferență această frază, care-i plasează pe "staliniștii din C.D.E." între dușmani din cei mai odioși, de odinioară și de azi ai evreimii române (și nu numai române). Poate că spațiul restrîns de care a dispus l-a obligat pe comentator la această fulgerătoare acoladă stilistică. Cred că, la aproape patru decenii de la dispariția C.D.E.-ului, s-ar cuveni ca apostrofele cu caracter emoțional și impetuozitatea nepotolită a culpabilizărilor (las deoparte ticurile publicistice) să facă loc unui examen la rece al rolului jucat de această formație într-un context istoric dominat realmente, pînă la sufocare, de stalinism.

Domnului I. Fîntînaru nu-i lipsesc, știu bine, datele necesare unui asemenea examen. E drept, în perioada respectivă, domnia sa – afirmat deja ca un analist asiduu al evenimentelor internaționale, fatalmente din perspectivă stalinistă – a fost frustrat de posibilitatea unei implicări publice în problematica evreiască. Incontestabil însă, că frămîntările, disputele, dilemele, durerile, nădejdile noastre de atunci, au pătruns în zonele intime ale conștiinței sale; în consecință, le-ar putea reconstitui, măcar pentru sine, într-o lumină scutită de pretexte, resentimente ori grațiozități.

Îndrăznesc să supun atenției sale în special contradicția dintre campania antisionistă desfășurată de CDE îndeosebi în ultima perioadă a existenței lui, cînd dependența nemijlocită de PCR nu mai era în nici un fel disimulată – și politica aceluiași PCR de a permite aliaua din acei ani. Ar fi, de bună seamă, naiv să vedem în această contradicție expresia unor divergențe în sînul PCR față de statutul evreilor, sionism și statul Israel. Rigorile structurilor comuniste nu ar fi permis-o.

După părerea mea era vorba de un joc duplicitar calculat, menit să acopere "ideologic" o linie pragmatică. Altfel spus, acceptînd atunci, pentru un timp, aliaua (în această privință arhivele israeliene ar putea contribui cu elucidări), PCR trebuia, totuși, să apară ca antisionist sub aspect doctrinar (să nu uităm că pe atunci se exercita asupra României o strictă supraveghere stalinistă). Ei bine, CDE-ului i s-a încredințat (firește, nu explicit) misiunea de a asigura acea "principială" perdea de fum printr-o insistentă pledoarie în favoarea încrederii evreilor în socialism (ah, bietele ideologii, destinate în genere să se metamorfozeze în propriile lor caricaturi!).

Ducînd pînă la capăt această interpretare, ajungem la concluzia paradoxală (aparent paradoxală) că C.D.E.-ul a adus alialei un serviciu, chiar dacă nedorit de militanții lui dogmatici (ca să nu mai vorbesc de "transporturile" organizate fățiș de CDE însuși, îndată după proclamarea statului Israel, în virtutea scopurilor urmărite în zonă de către "lagărul socialist" în împrejurările de atunci). Nu încerc să diminuez negativitatea tristă, dureroasă a unor orientări impuse C.D.E.-ului și promovate de el. Dar la cele de mai sus, aș adăuga ceva: deși neinvestit formal ca un garant al egalității în drepturi a evreilor, CDE-ul a avut, totuși, o anumită autoritate benefică în apărarea acestor drepturi, mai cu seamă datorită numărului important de evrei care ocupau în România de la mijlocul acestui secol posturi în mecanismele de stat și de partid.

Unii dintre ei, păstrîndu-și încă o admirabilă vioiciune, dezavuează astăzi stalinismul. Cine le-ar putea interzice un asemenea gest? Credibilitatea lor depinde însă, de un alt gest, prealabil, acela al incriminării propriei aventuri sub o zodie pe care au slujit-o sincer sau numai din criterii profitabile.

ANTON CELARU
(I. FAERȘTEIN)
București

Cînd îl privim pe Dani Naveh ⬇

...care – văzînd furtuna dezlănțuită din pricina numirii sale ca purtător de cuvînt al Zahalului – și-a dat frumușel și fără mizerii demisia, gîndul ne duce la fel de fel de *șefi* maturi ce ar putea învăța cîte ceva din exemplul tînărului lor coleg de viață politică.

BRIDGE

Dezlegare la Bridge "Moment de glorie"

Analiza împărţirii de carte spune că treflele Vestului sînt "după" Sud, deci o bună parte din forţa Sudului este neutralizată. Punctele Estului, situate "după" Nord, vor fi folosite eficient pentru apărare. Nord apare ca fiind foarte scurt pe Treflă, deci lung pe majore, cu toate impasurile posibile spreEst, iar noi ştim bine că impasurile respective nu "merg".

Calea cea mai sigură să-l "invităm" pe Nord să facă aceste impasuri este să contrăm 6 Pici.

Pe de altă parte, dacă Nord va "face" 6 Pici, rezultatul va fi un 10-15% pentru noi, după licitaţia neconvingătoare a adversarilor (de altfel jucători serioşi). Deci şi din punct de vedere competiţional "contra" riscă foarte puţin.

Dacă aţi contrat, aţi cîştigat, pentru că distribuţia donei a fost:

	A V 10 8 7 5 3 A D 10 8 7 6 — —	
6 2 9 3 7 5 4 A D 8 7 6 4	N W E S	R D V 4 2 R 10 9 8 6 3 10 2
	9 4 R 5 A D V 2 R V 9 5 3	

Atacul Estului a fost 2 de Treflă (mic din Doubleton), Valetul Sudului a fost acoperit cu Dama şi tăiat în Nord. Declarantul a jucat mic de Cupă la Rege, impas de Pică la Decarul din Nord, preluat de Est *cu Regele.*

Imediat Est a jucat Caro spre masă. După jocul relativ simplu (de păcălire) de a prelua cu Regele la prima Pică, acum Est joacă sclipitor (şi rapid) singura culoare care îi dă declarantului acces direct la "mort" *ca să poată efectua un nou impas de Pică!*

Declarantul, care a auzit "contra" de la Vest şi care nu are nici un fel de indiciu să suspecteze complotul, face şi el un al doilea impas de Pică prin Vest şi "cade" un contract "de fier".

Est-Vest au reuşit astfel să schimbe un rezultat de 15% într-unul de 85%. Una din bătăliile din care este compus un "război" întreg de 24 de done...

Atenţie!

Centrul de tămăduire naturală
sub conducerea
RIVCA REGHEV
Holon – Str. Homa Umigdal 46

Cei în suferinţă vor găsi aici soluţia naturală!!!

Obţinînd rezultate remarcabile prin tratamente de medicină naturală: durerile de spate, astmă, migrenă, stressuri şi altele – dispar ca şi cum nu au fost.

● Din experienţa noastră: o schimbare deosebită intervine în organismul dvs. chiar după începutul tratamentului (reflexologie, hiling, esenţe de flori, etc.). Aceasta va constitui dovada reuşitei unei însănătoşiri complete.

Lămuriri şi sfaturi – gratuit
Vorbim şi româneşte.
Tel.: 03-5037606;
la domiciliu: 03-5523576

● Corespondentul nostru din Natzeret Illit transmite că barba regizorului Mircea Săucan n-are nici o legătură cu barba lui rav Peretz.

ADI TOURS

TEL AVIV, STR. ALLENBY 111
PASAJ TAMAR,
TEL.: 625406; 623650; 624753; 5661533; 5662527
POB. 408, TELEX 35431; FAX 03:376898

E. WEISS

AGENTUL DE VOIAJ PREFERAT DE ALIAUA ROMÂNĂ

VARIAŢIUNI PE O TEMĂ DE... VACANŢĂ TURISTICĂ
în lumea întreagă

SĂ AFLE ŞI CONCURENŢA!

E. WEISS vă propune şi vă oferă: CU MARI REDUCERI DE PREŢURI ŞI ÎN CONDIŢII DE PLATĂ FOARTE AVANTAJOASE:

- **CALĂTORII şi EXCURSII în EUROPA, AMERICA DE NORD şi SUD**
- **PREŢURI CHARTER ACCESIBILE TUTUROR!!!**
- **PENTRU CEI CE PLEACA ÎN ROMÂNIA – PREŢURILE sînt REDUSE cu 30 – 35%.**
- **ACORDAM CONDIŢII AVANTAJOASE de PLATĂ (VISA, ISRACARD, DINER)**

- **ROMÂNIA – 12 zile/11 nopţi: 6 zile circuit turistic şi 5 zile odihnă POIANA BRAŞOV (de la munte la mare) – numai 285$**

NU PIERDEŢI OCAZIA SA VĂ ÎNSCRIEŢI ÎN ACEASTĂ EXCURSIE
VĂ AŞTEPTĂM !

ophir tours

FELIX
COVASNA
SLANIC MOLDOVA
POIANA BRASOV

OPHIR-KEY TOURS

DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN

SUB CONDUCEREA
ADRIANEI DAVIDSOHN

PROPUNERILE NOASTRE PENTRU SEZONUL 1991
GRUPE DE TRATAMENT

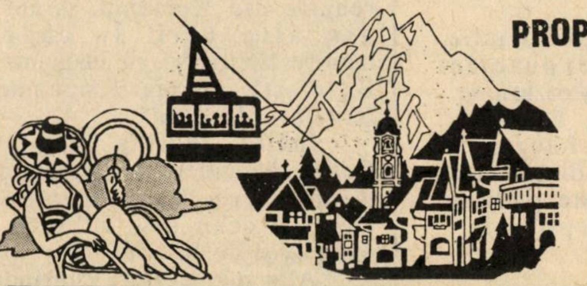

★ 31 ZILE
ROMÂNIA ✱ UNGARIA $ 1199

- 1 ZI BUCUREŞTI – cu micul dejun; ● 18 ZILE FELIX – demi-pensiune + tratament;
- 3 ZILE BUDAPESTA – HOTEL BEKE cu micul dejun ● 10 ZILE POIANA BRAŞOV demi-pensiune

În preţ sînt incluse zborurile Tel Aviv – Bucureşti – Tel Aviv; Budapesta – Bucureşti.
PLECAREA: 5.08

★28 ZILE TUŞNAD (18 ZILE) + POIANA BRAŞOV (10 ZILE) $ 899
În preţ sînt incluse: zbor, transferuri, cazare, pensiune completă la Tuşnad şi demi-pensiune la Poiana Braşov.
PLECAREA: 31.07; 14.08

★ 28 ZILE COVASNA (18 ZILE) + POIANA BRAŞOV (10 ZILE) $ 899
În preţ sînt incluse: zbor, transferuri, cazare, pensiune completă la Covasna şi demi-pensiune la Poiana Braşov.
PLECAREA: 31.07; 14.08

ROMÂNIA
14 ZILE + 13 NOPŢI – LITORAL ŞI POIANA BRAŞOV $ 550
În preţ sînt incluse: avion, cazare, demi-pensiune şi transferuri
PLECĂRI în fiecare vineri.

INFORMAŢII ŞI ÎNSCRIERI: OPHIR TOURS – TEL AVIV
STR. BEN YEHUDA 32, PARTER, Tel. 209755, 209765, 209785;
SHMUEL LESHER – Tel. 283531, 5280025, Str. Shalom Alehem 20, Tel Aviv.
IERUSALIM, Tel. 227401, 252777. HAIFA, Tel. 673011-2. KIRIAT ŞMONA, Tel. 940245.
SAU PRIN AGENTUL DE VOIAJ PREFERAT

CLEPSIDRA

Nou veniți (olimi hadaşimi)

- *Gh. Gaston Marin*, inginer, economist; fost vice-preşedinte al Consiliului de Miniştri din România în anii '60; unul din artizanii, împreună cu Al. Bîrlădeanu, Gh. (Gogu) Rădulescu ş.a. ai procesului de "deschidere" a economiei româneşti, sub Gh. Gheorghiu-Dej.

Turism

- *Carmen Firan*, scriitoare, ziaristă; de la Bucureşti; pentru a organiza alcătuirea unei antologii a poeților israelieni de limbă română, care urmează să apară sub egida Fundației Culturale Române.
- *Radu Cosaşu*, scriitor; cu soția; de la Bucureşti; la rude.
- *Laura Dall'Ava*, traducătoare, editoare; de la Paris; la rude.

Aniversare

- *Mihail Rinea*, avocat, ziarist; Tel Aviv; 85 ani.

Decese

- *Loncu Axelrad*, arhitect (85 ani). Unul din reprezentanții de seamă ai şcolii arhitecturale româneşti postbelice; la Montreal, Canada (L. A. a fost cumnatul acad. prof. Nicuşor Cajal).
- *Gabriela Deleanu*, muzicolog (78 ani); la Paris, după o lungă şi grea suferință. Verişoară cu frații Sanielevici şi cu Alex. Graur, G. D. a fost profesoară de istoria muzicii la Conservator şi directoare a Orchestrei Cinematografiei din Bucureşti.

CARNET

- *C. Kormos*, poet, traducător, anunță noul său număr de telefon: 6994655.
- S-au împlinit 30 de zile de la săvîrşirea dintre noi a dr-ului *I. Komlos*, din Ramat Gan. Produs strălucit al şcolii medicale de la Cluj. Dr. Komlos a rămas în amintirea noastră ca un intelectual autentic, un om îndrăgostit de carte şi idei, un pasionat căutător de adevăruri. Văduvei sale, dr. Luiza Komlos, sentimentele noastre de compasiune cele mai profunde. Prietenii.
- Inima, îndelung suferindă, a lui *Micu Dinman*, 63 de ani, tehnician dentar, a încetat să bată la 31 mai. Îl deplîng şi nu-l vor uita soția, copiii şi nepoții, sora, rudele şi prietenii, foştii haverim de la "Gordonia", medicii cu care a lucrat, toți cei care l-au cunoscut şi prețuit ca pe un om bun, drept, săritor la nevoie.

EXPOZIȚIE SONIA NATRA

Între 30 iunie şi 22 iulie a.c. Sonia Natra expune în studioul ei din str. Motzkin nr. 31 (din str. Nordau), Tel Aviv, lucrări de sculptură şi fotografie.

Expoziția uneia dintre cele mai de valoare artiste plastice ale *tribului*. O expoziție-eveniment cultural.

*

...Şi încă o expoziție care găzduieşte culorile unui talent: VLAD GEORGESCU, la "Centrul de Artă" Iaffo-Tel Aviv, str. Yefet 28, (lîngă Turnul cu ceas).

- **Numire**

Ion Antonescu, economist specialist în turismul internațional pentru tineret, a fost numit director al reprezentanței Ministerului Turismului, în Israel.

A încetat din viață, după o lungă suferință, **DORINA SCHNEIER**, soția lui Avram Schneier, activ colaborator al revistei noastre în domeniul publicității. Lui şi întregii familii, condoleanțe sincere şi toată compasiunea redacției.

Minimum

10 cuvinte: **15** şekeli

Cu fotografie: 50 şekeli

** Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

COMEMORAREA A 50 DE ANI DE LA HOLOCAUSTUL DIN ROMÂNIA

Între 30 iunie – 3 iulie a.c. sînt programate în România numeroase manifestări pentru comemorarea a 50 de ani de la Holocaust.

Pentru aceasta s-a constituit un Comitet din care fac parte, ca reprezentanți de onoare, preşedinții României şi Israelului, primii miniştri ai României şi Israelului, precum şi laureatul Premiului Nobel, Elie Wiesel, iar ca membri – alte 40 de personalități de renume din România, Israel şi din alte țări. În cadrul manifestărilor se va inaugura la Bucureşti, un mare monument intitulat *"Martiriul"*.

Înălțat în fața Templului Coral, monumentul reprezintă o menoră cu şase brațe în memoria celor şase milioane de evrei uciși de fascism.

Alte manifestări cuprind: o mare expoziție de fotografii şi documente (la Sinagoga Mare) privind perioada 1940 – 1944, perioada în care au fost exterminați 400.000 de evrei din România; la Bucureşti, ca şi la Iaşi, vor avea loc mari Simpozioane pe tema "Holocaustul din România". Se mai prevede organizarea (la Bucureşti şi Iaşi) a unor concerte comemorative susținute de cîțiva celebri cantori din USA: David Bagley, Ben Zion Miller, Iacov Motzen, Daniel Gildar. Concertele sînt organizate de fundația americană "Winer".

De asemenea, în aceste zile va apare volumul – o adevărată "Carte albă" asupra evenimentelor de atunci – intitulat *"Martiriul evreilor din România"*. Sumedenie de fapte, cifre şi statistici edificatoare asupra unor zguduitoare evenimente petrecute pe meleagurile României, sau dincolo de Nistru, se vor găsi în acest volum.

(Corespondență de la S.V.)

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

LUNA IULIE

RACUL (21 iunie – 22 iulie)

Vă așteaptă o lună de evenimente pozitive, în ceea ce privește activitatea socială. O invitație importantă este pe drum și perspective noi se deschid în domeniul muncii și afacerilor. Ce-ar fi să profitați de această conjunctură favorabilă și să vă încercați norocul la loto, la loterie, la bursă?

LEUL (23 iulie – 22 august)

Nu ratați șansa unică care se prezintă în domeniul profesional. De altfel, întreaga lună se află sub semnul norocului. Cu o condiție: să dovediți mai multă maleabilitate față de tot ceea ce contravine rutinei.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)

Mici rîcîieli cu partenerul riscă să învenineze atmosfera; faceți efortul de a vă înțelege cu acesta; chiar dacă trebuie să cedați (concesii!) pe ici-pe colo. Mai multă încredere în sine, în propriile forțe; și aceasta nu numai în domeniul profesional. Îmbrăcați mai mult alb, culoarea zodiei căreia îi aparțineți.

BALANȚA (23 septembrie – 22 octombrie)

Concentrați-vă atenția asupra rezolvării problemelor de familie care vă preocupă. O achiziție importantă vă tentează, dar cîntăriți în prealabil bine lucrurile. Evitați să ieșiți lunea; ziua aceasta nu vă este favorabilă.

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)

Din cauza tensiunii în care trăiți, tensiune ieșită din comun, prietenii și apropiații vă vor da o mînă de ajutor binevoitoare. Și tot din această cauză vă veți apropia, ca de-un refugiu, de partener. E cazul să dați atenție jocurilor de noroc, numere favorabile 15, 17 și 22.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)

Schimbări la locul de muncă vor aduce o substanțială creștere a veniturilor, dar nu este cazul să deveniți risipitori. A venit timpul să vă ocupați mai mult de dvs. înșivă și să dați atenția cuvenită dezvoltării calităților fizice și intelectuale de care dispuneți.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)

O scurtă perioadă de odihnă este strict necesară; dacă puteți schimba și decorul – cu atît mai bine! Dați mai multă atenție partenerului, nu vă gîndiți tot timpul la problemele sîcîitoare ale vieții cotidiene (casă, bani, concurență) și totul se va rezolva de la sine.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)

O lună care va sta sub semnul autoafirmării, dar aveți grijă să vă preocupați și de cei care vă înconjoară. Neglijarea lor s-ar putea răzbuna asupra dvs. Îmbrăcați albastru.

PEȘTII (20 februarie – 20 martie)

Atenție să nu intrați în încurcături financiare cu prietenii. Controlați-vă tendința de a da frîu liber stărilor de spirit extremiste. Succesul e garantat doar de echilibru.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)

A sunat ceasul unor decizii importante, de care depinde viitorul dvs. profesional. Nu evitați să faceți apel la vechi legături care vă pot ajuta. Nu refuzați perspectiva unei călătorii în străinătate.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)

Eforturile în direcția afirmării profesionale și sociale nu trebuie să vă facă să neglijați odihna și destinderea. Altminteri – pericol de uzură, de boală.Numere: 6, 9, 13.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)

Nu este recomandabil să faceți împrumuturi în această perioadă. Un sprijin financiar solid se va ivi în curînd; așteptați-l cu încredere. Farmecul personal, vă va ajuta, mai mult decît oricînd, în avansarea socială. Miercurea – zi cu noroc.

minimum

BAT-YAM IN SĂRBĂTOARE

Oraşul nostru, Bat Yam, are 65 de ani. Tînăr ca vîrstă, dar vechi şi bogat în fapte. El a înscris multe pagini în istoria Işuvului în Eretz Israel. Ideea sionistă şi iniţiativa particulară au călăuzit puterea de creaţie care a pregătit terenul pe care s-a ridicat aşezarea "Beit Vegan".

Începutul drumului s-a caracterizat prin ani de greutăţi, de înfruntare pentru supravieţuire, de muncă evreiască şi de contopire cu aşezările evreieşti din împrejurimi. Şi, mai presus de orice, a fost înfruntarea cu arma în mînă cu localitatea vecină – Iaffo. Lupta aceasta, a celor puţini proveniţi din rîndurile Haganei, a cerut sacrificii şi, graţie lor, oraşul nostru s-a dezvoltat şi a devenit o însemnată parte integrantă a Israelului.

Valurile de alia au făcut să înflorească nisipurile aşezării. Oraşul a crescut, devenind al cincilea ca mărime printre oraşele ţării. Astăzi, la această aniversare festivă, el se mîndreşte cu înfăţişarea lui exterioară şi cu realizările lui de conţinut. Multe aspecte din trecut sînt de acum de domeniul amintirii. Oraşul este izvor de mîndrie pentru locuitorii săi: oameni calzi, harnici şi distinşi, care au prins rădăcini adînci pe aceste meleaguri. De pe promenada amenajată pe faleză, ai în faţă largul mării, iar în spate se înalţă către cer palmierii umbroşi şi clădiri semeţe. În apropiere – peluze verzi, bogăţie de lumini şi sunete care se contopesc în ritmul efervescent al vieţii marelui oraş.

De asemeni, în aceste zile frapează mulţimea noilor olim, atraşi şi de faima Bat-Yamului, pe care şi-a dobîndit-o în toată ţara ca oraş în care preocupările pentru cultură şi educaţie sînt variate şi de valoare, oferite cu generozitate numeroşilor săi fii. Casele de cultură şi muzeele dispun de tezaure ale artei evreieşti şi universale.

Sînt multe locurile în care oamenii îşi pot petrece în mod plăcut timpul liber. În Bat Yam, existenţa se cîştigă în mod cinstit. Comerţul, industria şi turismul oferă teren de activitate şi locuri de muncă pentru locuitorii săi. Iniţiative în domeniul economic şi importante investiţii în turism şi case de comerţ, schimbă necontenit peisajul oraşului şi îi imprimă ritmul de dezvoltare al unei metropole.

La sărbătorirea lui, Bat Yamul este un oraş cu o personalitate distinctă în care calitatea vieţii se dezvoltă şi creşte necontenit.

EHUD KINAMON
Primarul oraşului

(A)

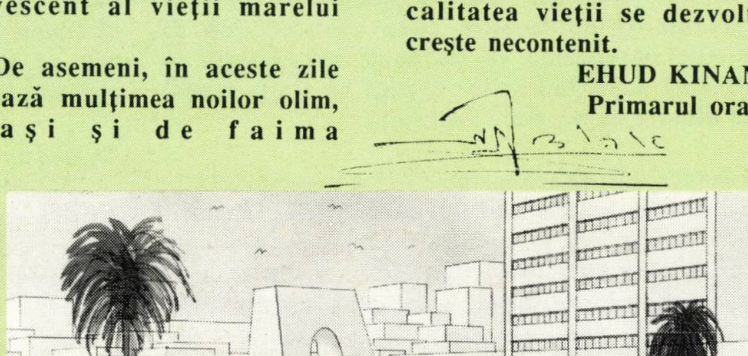

Bat Yam-ul de mîine, în viziunea edililor şi pe planşeta arhitecţilor

minimum

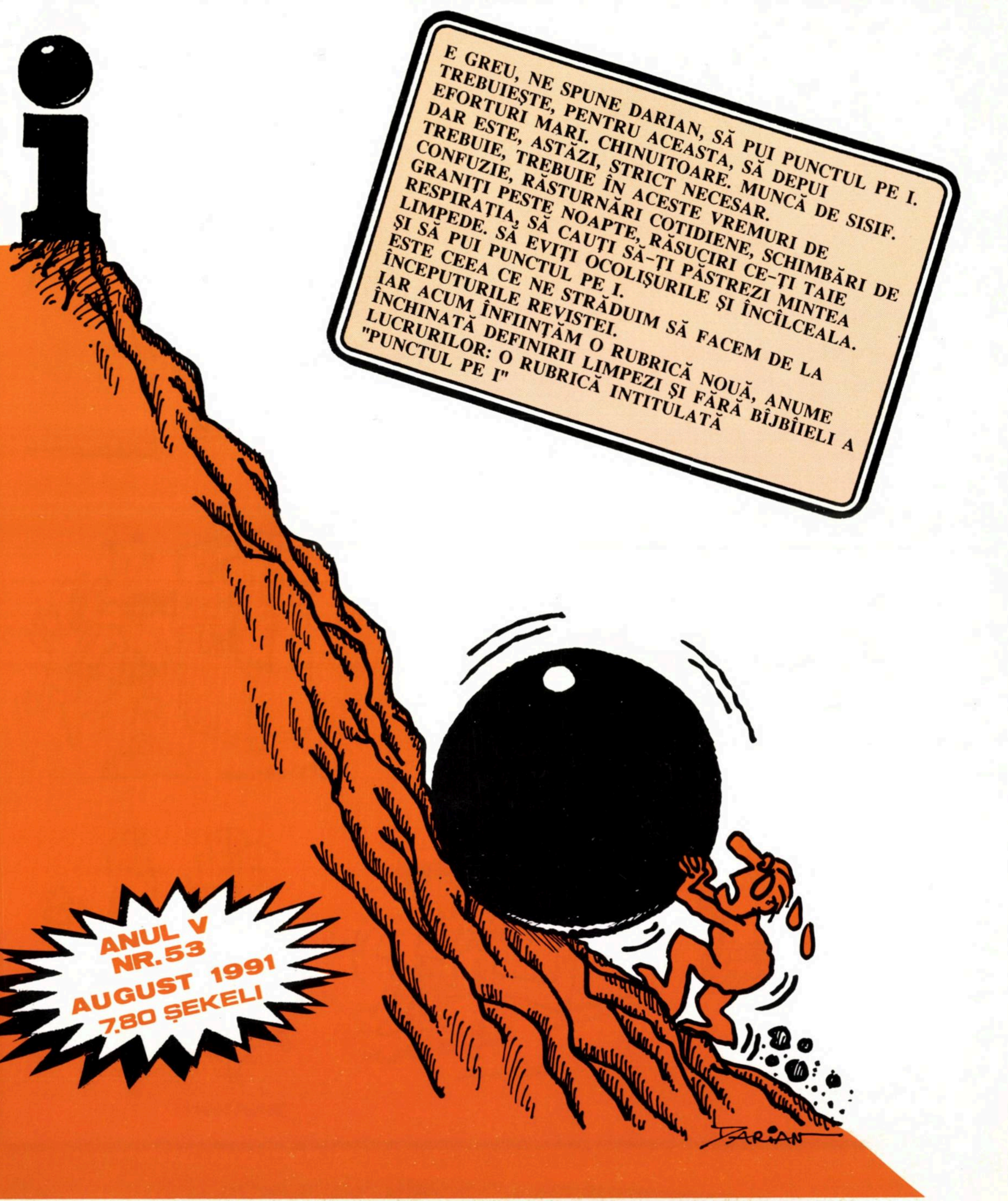

E GREU, NE SPUNE DARIAN, SĂ PUI PUNCTUL PE I. TREBUIEŞTE, PENTRU ACEASTA, SĂ DEPUI EFORTURI MARI. CHINUITOARE. MUNCĂ DE SISIF. DAR ESTE, ASTĂZI, STRICT NECESAR. TREBUIE, TREBUIE ÎN ACESTE VREMURI DE CONFUZIE, RĂSTURNĂRI COTIDIENE, SCHIMBĂRI DE GRANIŢI PESTE NOAPTE, RĂSUCIRI CE-ŢI TAIE RESPIRAŢIA, SĂ CAUŢI SĂ-ŢI PĂSTREZI MINTEA LIMPEDE. SĂ EVIŢI OCOLIŞURILE ŞI ÎNCÎLCEALA. ŞI SĂ PUI PUNCTUL PE I. ESTE CEEA CE NE STRĂDUIM SĂ FACEM DE LA ÎNCEPUTURILE REVISTEI. IAR ACUM ÎNFIINŢĂM O RUBRICĂ NOUĂ, ANUME ÎNCHINATĂ DEFINIRII LIMPEZI ŞI FĂRĂ BÎJBÎIELI A LUCRURILOR: O RUBRICĂ INTITULATĂ "PUNCTUL PE I"

ANUL V
NR.53
AUGUST 1991
7.80 ŞEKELI

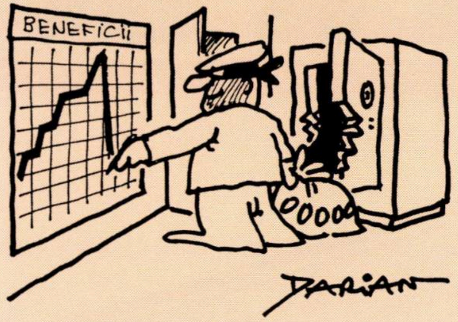
BENEFICII
0000
DARIAN

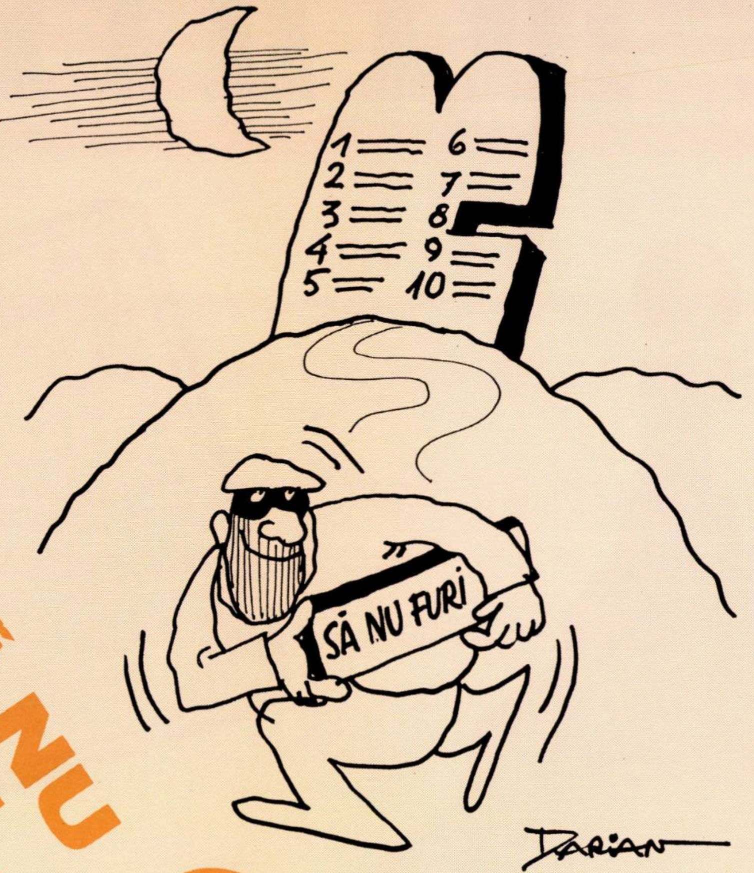
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
SĂ NU FURI
DARIAN

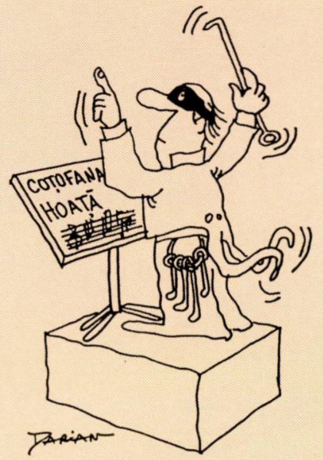
COTOFANA HOAȚĂ
DARIAN

SĂ NU FURI...

desene de DARIAN

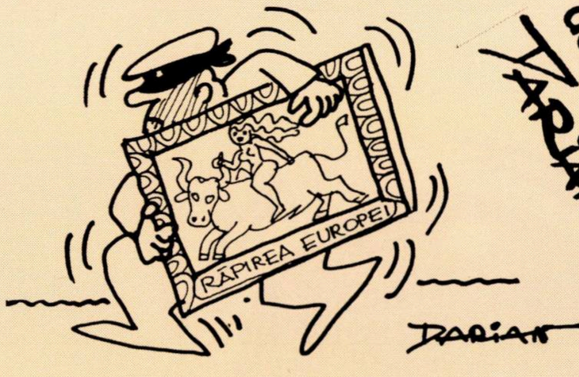
RĂPIREA EUROPEI
DARIAN

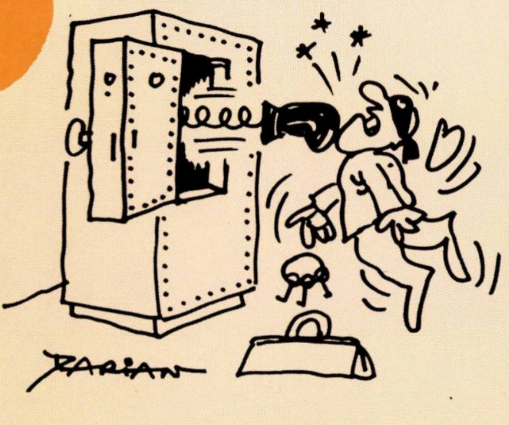

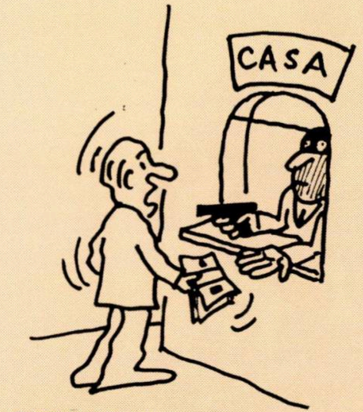
CASA
DARIAN

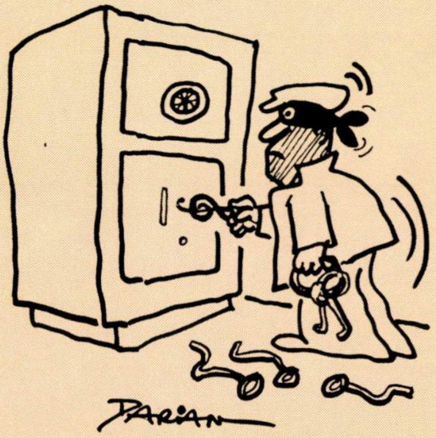

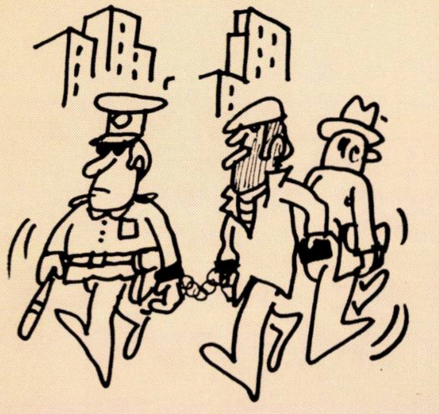

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI
Ceea ce înseamnă 26 iulie 1991

- Dacă aparenţele nu ne înşeală şi ţările arabe sînt într-adevăr gata să ridice boicotul economic aplicat contra Israelului din 1950 şi dacă Asad acceptă într-adevăr să ducă tratative, faţă în faţă, cu Israelul - este foarte trist. Inseamnă că diplomaţia şi politica externă israeliană au fost întrecute de tactica, inteligenţa şi curajul politicienilor arabi.

Aducînd aceste veşti din capitalele arabe, James Baker l-a împins la colţ pe Shamir. Cum poate el să refuze tratativele directe care reprezintă o aspiraţie de decenii a guvernelor israeliene? Si să nu uităm că chiar în Likud sînt factori care preferă o retragere de pe Podişul Golan în locul unor concesii în problema palestiniană. Arens şi David Levi sugerează tot timpul că Podişul Golan poate fi subiect de negocieri. Ei au jurat credinţă teritoriilor istorice, biblice, ale Eretz Israelului - despre alte teritorii se poate discuta.

Nu înseamnă deci că încăpăţînarea de pînă acum a lui Shamir a dus la o mare risipă de timp şi la ratarea unor ocazii favorabile? Nu e sigur. Unii consideră că această încăpăţînare a fost eficace - dovadă că arabii mereu au promis concesii ispititoare. Iată, încă înainte de a primi ceva concret, Asad cel dur se declară dispus să discute direct cu Israelul.

La ora cînd scriem aceste rînduri, nu se ştie dacă Shamir îi va da lui Baker un răspuns pozitiv şi se va duce la Conferinţa de pace. Dar chiar dacă răspunsul va fi NU, este clar că acest răspuns nu va fi şi cel definitiv. I se va cere ulterior alt răspuns căci presiunile nu vor înceta. Bush şi Baker au convingerea că s-a ivit "un moment istoric", "o ocazie istorică" de pace. Ei nu vor lăsa să le scape momentul şi ocazia.

Mai există şi posibilitatea ca sirienii - la fel ca egiptenii la Camp David - să se dezică "elegant" de chestiunea palestiniană şi să se mulţumească cu cedarea Podişului Golan.

Dilema în faţa căreia se află Itzhak Shamir nu este deloc simplă. De altfel ea a şi fost denumită "dilemă istorică". Doar el are de făcut faţă în partidul său şi în coaliţie unor factori ultra-extremişti intratabili.

Dilema lui e cu atît mai grea cu cît ne apropiem de punctul în care problema nu o constituie arabii, ci relaţiile israelo-americane.

PUNCT DE VEDERE

ADRIAN ZAHAREANU

O NĂPASTĂ NAŢIONALĂ

Am considerat totdeauna că respectarea tradiţiei evreieşti, fără constrîngeri de tip medieval, constituie bazele existenţei, raţiunea supravieţuirii noastre, că tradiţia, obiceiurile moştenite din străbuni, reprezintă pentru poporul evreu conştiinta care-l ţine treaz şi-l face să nu uite suferinţele, umilinţele îndurate de-a lungul milenarei lui istorii. Şi, mai ales, să-i dea puterea şi curajul să învingă greutăţile care continuă să-l frămînte şi să-i întunece viaţa.

Tradiţia, numai tradiţia şi nu extremismul religios trîmbiţat de fanatici, l-a făcut pe evreu să întîmpine cu bărbăţie atacurile duşmanilor, să-i înfrîngă şi să meargă mai departe spre izbîndă, spre viitor, spre vieţuire.

Asta nu înseamnă că sîntem duşmanii religiei, nişte eretici sau nişte rătăciţi. Sîntem însă, prin forţa împrejurărilor, duşmanii celor care folosesc religia în scopuri personale, meschine chiar, pentru a-şi asigura la adăpostul Cerului, o viaţă mai bună pe Pămînt.

Faptul că guvernul n-a putut să preia puterea decît acceptînd în coaliţie şi pe extremiştii religioşi, a fost urmat de concesii şi de impunerea unor legi dăunătoare principiilor de etică, de dreptate, de libertate. Rezultatul: astăzi, fanatismul religios terorizează, distruge, considerînd că ceea ce face este bine pentru mîntuirea sufletelor păcătoase ale celor care se opun convingerilor lor deşarte, complet deplasate în vremurile cînd omul a pus piciorul pe lună.

Acest fanatism religios, plasat înaintea intereselor ţării şi în fruntea căruia stau organizaţii antisioniste, care nu vor să recunoască Statul Israel, decît după venirea lui Mesia, pune tot felul de beţe în roate. Dar Unsul Domnului, se pare că nici nu are de gînd să vină. Pînă şi rabinul din Liubavici, ţintuit în Statele Unite, s-a plictisit să-l mai aştepte, cedînd această sfîntă misiune, hasidimilor lui.

Pînă la apariţia lui Mesia, faptele extremiştilor religioşi ne calcă serios pe nervi. Cu prilejul comemorării soldaţilor ucişi în războaiele pentru apărarea ţării, cînd fiecare cetăţean, din orice colţ al ţării, s-a reculeş două minute în amintirea tragicei lor dispariţii, au existat fanatici religioşi – taman cei stabiliţi în teritoriile cucerite – sfidînd cu o obrăznicie nemaipomenită acest sacru moment şi refuzînd să participe la durerea întregului popor.

Guvernul şi oricare guvern ar veni la conducerea ţării noastre, trebuie să ţină seama că, dacă nu se va descătuşa de teroarea fanatismului religios. va fi răspunzător de prăbuşirea Statului; a Statului acesta pentru care ne-am luptat şi ne luptăm necontenit cu îndîrjire.

Oricît ne-am strădui, nu putem înţelege concepţiile acestor fanatici. În definitiv, ce vor? Sau, ce mai vor? Trăiau mai bine în ghettourile din Varşovia, din Vilna sau din Bagdad?

Nu vrem să mai repetăm absurdităţile la care sîntem constrînşi, transformîndu-ne zilele de odihnă, în zile de chin, de lungă plictiseală, pentru că trebuie să facem ce consideră ei că trebuie de făcut. Cînd vor înţelege ei că astăzi nu se mai poate trăi ca pe vremea Bibliei?

Nu vrem să mai vorbim despre tinerii religioşi scutiţi să-şi aducă contribuţia la întărirea armatei noastre, socotindu-se liniştiţi şi fără de păcat că ceilalţi îi păzesc de duşmani. Ce simt aceştia cînd fraţii lor pier la graniţe în luptă cu duşmanii, în timp ce ei se clatină în rugăciuni interminabile şi fără sens?

Dacă nu se vor găsi conducători ai poporului nostru, care să-şi dea seama de primejdia care pîndeşte Statul nostru tînăr, pe măsură ce creşte influenţa acestor fanatici, ne vom dărîma mai repede decît se aşteaptă Asad, Kadafi sau Arafat.

"Agudat Israel", "Shas", "Deghel HaTora" sau oricare altă grupare fanatică religioasă, n-au ce căuta în coaliţiile guvernamentale. N-au ce căuta în Knesset, nu au dreptul să reprezinte poporul evreu. Au dat dovadă că sînt duşmanii nedeclaraţi ai Statului Israel.

Păstrarea, menţinerea tradiţiei strămoşeşti nu se poate face decît printr-o liberă consimţire, nu prin constrîngere, prin teroare. Cetăţenii unei ţări pot fi oameni extrem de religioşi, religioşi, mai puţin religioşi sau nereligioşi. Toţi însă trebuie să se bucure de libertatea pe care şi-o aleg. Nimeni nu are dreptul să impună altuia concepţiile sale.

În ceea ce ne priveşte, noi credem în religia noastră, în Dumnezeul nostru, dar nu în cei care încearcă să profite de credinţa şi respectul nostru faţă de religie.

M. RUDICH

«CRIMELE TOVARĂȘULUI HITLER»

47 DE ANI DE LA SCUFUNDAREA VASULUI «MEFKURE»

«MEFKURE»
Cine a scufundat mica ambarcațiune? Nemții, sovieticii? Întrebări, deocamdată, fără răspuns precis

August, 1944. O vară cu adevărat neobișnuită. Pe fronturi, obuzele mușcau adînc din carnea pămîntului. Ploua cu foc. Lumea troznea din temelii. Evenimentele internaționale se precipitau vertiginos. Armatele hitleriste se retrăgeau în derută, urmărite de trupele aliate.

2 August 1944. Căldură apăsătoare. În portul Constanța, pe un catarg anume, mici stegulețe se înălțau unul cîte unul, vestind prealarmele aeriene. Tensiunea măcina nervii, forfota nu contenea, părea că totul se învălmășește într-un imens cazan sub presiune. Numai apele, apele mării erau liniștite. Cînd amurgul, violet-trandafiriu, începu să coboare, iar zarva, tolănindu-se pe chei, se stingea treptat, trei vase mici, – "Bulbul", "Moreno" și "Mefkure" – porniră la drum.

În pîntecele celor trei vase, peste o mie de oameni, printre care mulți copii salvați din lagărele transnistriene. Mai mult de o ~~mie~~ de oameni, – copii, tineri, bătrîni, – fremătînd ca motoarele micilor ambarcațiuni, – gata să înfrunte valurile mării și opreliștile toate ca să renască la viață adevărată din cenușa propriilor amărăciuni și pătimiri.

După cîteva zile, o veste cutremurătoare: "Mefkure a fost scufundat". Nemții – așa s-a știut, așa s-a spus, aflaseră că pe vas se găsesc cîțiva ofițeri polonezi, porniți să se alăture armatei lui Anders în Orientul Mijlociu; în loc să-i rețină, de vreme ce îi descoperiseră, au găsit mai nimerit să-i ucidă și odată cu ei trei sute și cîteva zeci de oameni, printre care copii orfani scăpați din iadul transnistrian. S-a tras cu tunurile de coastă și micul vas "Mefkure", sfărîmat, a căzut în adîncul apelor.

Au trecut, de atunci, 47 de ani. A circulat și o altă versiune: "Mefkure" ar fi fost scufundat de sovietici. Este ceea ce susține și comandorul în marina regală română Adrian Gheorghiu, decedat în 1990.

Fostul meu coleg de liceu, ing. Gh. Mazilu, domiciliat din 1980 la Lausanne, fost deținut politic între anii 1953–1955 și apoi între 1958–1963, a publicat în 1983 cartea "În ghearele Securității" – o amplă și impresionantă mărturie despre cele pătimite de-a lungul a șapte ani, în închisorile comuniste din România.

Ing. Mazilu a trimis cartea și amicului său comandorul Adrian Gheorghiu, – și el fost deținut politic.

Într-o scrisoare din decembrie 1988, comandorul Gheorghiu îl informează pe ing. Mazilu că în "Revista română de istorie militară", nr. 3, din 1988, a apărut articolul: *"Martie – August 1944. Nave românești escortează nave cu emigranți evrei"*. Articolul purta subtitlul: acțiuni umanitare. În scrisoarea către ing. Mazilu, comandorul Gheorghiu precizează: "acest articol, scris în 1987 este o succintă, dar din nefericire și o amputată de cenzură, relatare făcută de 3 ofițeri de marină, printre care și subsemnatul, a evenimentelor legate de hotărîrea mareșalului Antonescu, după ultima vizită de la București a lui Himmler, de a se opune pretențiilor acestuia de a i se livra evreii din România și... de a-i ajuta să părăsească România în bună siguranță. Trebuie să adaug că noi, cei ce făceam escortarea unor astfel de nave eram, pe de o parte, ținta submarinelor sovietice, pe de altă parte, a celor germane, ce primiseră ordinul de a intercepta și scufunda navele cu evrei".

Comandorul Gheorghiu adaugă:"Drama de care se pomenește în amintitul articol a fost în fapt o crimă premeditată de sovietici, nava "Mefkure", cu 308 refugiați (femei, bătrîni, copii), a fost scufundată cu lovituri de tun de un submarin sovietic, al cărui comandant a pretins că a fost convins că se afla în fața unei nave de "desant" (trupe transportate pe calea aerului, pe mare sau pe tancuri și lansate în spatele frontului inamic – n.n.).

*

În 1982, fiind refugiat politic în Elveția, poetul Ion Caraion a făcut să apară volumul "Insectele tovarășului Hitler" – o virulentă demascare a stărilor de lucruri din România comunistă. ("Comunism și fascism – scrie el – nu-s decît o aceeași mîncare").

Pînă ce va fi cunoscut adevărul-adevărat și cu privire la scufundarea vasului "Mefkure", putem spune, parafrazînd titlul volumului lui Ion Caraion: "crimele tovarășului Hitler".

30 DE ZILE

TENDINȚE

0,8 %

Fiindcă am avut norocul ca, sub Antonescu, să pun Bar-Mitzva la Bucureşti, fără să port steaua galbenă, nu văd de ce aş purta-o azi, după 50 de ani, cînd preşedintele României nu trebuie să-şi ceară totuşi scuze pentru vreo vorbă de-a sa antisemită!

Nu-mi place să dramatizez ceea ce e oricum o exagerare a imbecilităţii universale, la fel de riguros repartizată, ca bunul simţ, de o parte şi de alta a Pirineilor.

Mă bate însă gîndul ca acum – cînd după "Căpitanul" de gradul zero a apărut, printr-o magie a maleficului, un căpitan de rangul întîi care a numărat că în România mai sînt 0,8% evrei, să-mi pun la rever o insignă pe care să scrie "0,8%" şi să urc cu ea în metrou, în autobuz sau în taxi, şi cînd oamenii curioşi vor întreba ce reprezintă asta, să le explic că e coeficientul meu foarte scăzut de intoleranţă (sub 1%!) din care nu se poate face nici săpun, nici cremă de ghete, nici (unt)ură.

Uşor angoasant e că nu ştiu cum se va reacţiona după această explicaţie, legea inventată tot de un român, după care "din oameni de treabă, ies rinoceri de treabă", continuînd să funcţioneze în Bucureşti.

Altfel, în oraş, pe bulevard. sînt multe florărese (14,25 la suta de trecători), mulţi vînzători de ziare (26,57 la suta de cititori), ceva mai mic fiind numărul de biciclişti (4,04 la suta de maşini).

RADU COSAŞU

*

... După cum se înţelege din rîndurile de mai sus, Radu Cosaşu sau, cum îi zic amicii lui de aici, ''Belphegor din Trumpeldor" (Belphegor fiind celebrul său pseudonim de cronicar sportiv, iar Trumpeldor, strada pe care locuieşte, la mama lui, în Tel Aviv) are o ironie de spus şi o amărăciune de murmurat în legătură cu EXPLOZIA antisemită din România. Căpitanul la care se referă el este jalnic faimosul căp. Radu Nicolae, autorul unor declaraţii imunde din nu mai puţin imunda foaie "Europa" a lui I. C. Drăgan. Iar povestea cu 0,8% exprimă pofta naziştilor 1991 de NUMERUS CLAUSUS, dacă nu de şi mai mult ... Spuneam dacă nu de şi mai mult, deoarece în vremea din urmă, atmosfera la Bucureşti e mai otrăvită cu un grad, făcîndu-se în presă aluzii clare la pogrom. Aşa cum se vede din textele pe care le publicăm în corpul revistei la rubrica (acum tristă) "Lumea românească".

... Dar să revenim la Cosaşu. Aflat în vacanţă pe aicea, scriitorul a notat pentru "Minimum"cîteva impresii pe temele sale favorite: filmul, televiziunea şi, pasiune mai nouă, gastronomia. Le găzduim, cu plăcere, la rubricile respective. ■

In acest număr:

● *Al. Şafran:* Memorii. Un nou capitol din amintirile celui care-a îndrumat, spiritual, obştea evreiască din România în timpul războiului. A îndrumat-o şi s-a străduit din toate puterile să salveze *tribul* nostru de la pieire.

minimum

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr.13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel.: 227269; Fax.: 5440443

Director
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 30 şekeli
Carnet: 10 cuvinte – 14 şekeli
Abonamente Israel
6 luni (6 numere): 45 şekeli
1 an (12 numere): 90 şekeli

Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere):
Europa – 70 dolari; U.S.A., Canada – 80 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelendă – 95 dolari; Insulele Fidji – 150 dolari
Expediţia cu avionul.

Prezentare grafică şi fotoreportaj
Dan Pasăre
Culegere computerizată
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: ATLAS

Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM–PUBLISHERS
LTD.

30 DE ZILE

TENDINȚE

EGIPT

... În pofida a ceea ce simt, mă văd obligat să-l salut pe acest urmaş al lui Moise şi al lui Israel: Shamir... Verii aceştia ai noştri pot înfăptui orice ... ei l-au omorît pe Isus, au cotropit pămînturile sale şi au adus toate mărimile lumii să se închine la Zidul Plîngerii... Shamir se străduieşte să aducă pe orice evreu, cît de înfometat şi cît de bolnav, pe pămîntul pe care l-a jefuit. Umanismul lui Shamir - îmi cer scuze pentru expresia asta şi sînt sigur că cei de la tipografie vor voi să o elimine - este cea mai amară dintre pilulele pe care sîntem nevoiţi să le înghiţim. Israelul lui Shamir sau Beghin sau Ben Gurion acţionează potrivit unui plan anume şi profită de toate dezastrele lumii, mizînd pe faptul că noi nu sîntem în stare să ne înţelegem în nici o privinţă.

(Dintr-un articol de Farouk Altawill, în AHAR SA'AH, Cairo).

IUGOSLAVIA

Multă vreme, evenimentele din Iugoslavia au fost interpretate ca o EXPLOZIE, ca încă o explozie a naţionalismelor de pe bătrînul continent. Hotărîrea Sloveniei şi a Croaţiei de a deveni peste noapte state independente, luptele sîngeroase dintre acestea şi sîrbi erau puse pe acelaş plan cu revoltele din Lituania, Letonia, Estonia, Basarabia, Gruzia etc. Analiza nu este pe de-a întregul corectă. Că avem de-a face la Zagreb şi Liubliana cu afirmarea spiritului naţional, asta este fireşte de netăgăduit, dar a te mărgini a spune aceasta nu este destul. Mai trebuie spus ceva. Ceva esenţial. Şi anume că tot acest val naţionalist din Iugoslavia, menit să sfărîme Federaţia, este stimulat de la ... Bonn. Sau Berlin, cum vreţi. El face parte din planul Germaniei, vechi şi, iată, nou de a-şi reface sferele de influenţă; mai precis de a reconstitui Imperiul austro-ungar cu capitala la Viena (care Vienă este astăzi o sucursală a Landului german Bavaria). Slovenia şi Croaţia sînt primele piese mutate pe tabla de şah a celui de-al patrulea Reich. Urmează teritoriile din Cehoslovacia (Sudeţii), Polonia (Silezia) şi România (Transilvania). Încet, încet. Dar aşa cum se şopteşte la Bonn, sigur.

Dacă în urmă cu cinci luni, ţi-aş fi spus că astăzi, la sfîrşit de secol XX, Iugoslavia europeană, aproape occidentală nu-i aşa?!, va deveni din nou, ca în 1914, butoiul de pulbere al Europei - ai fi zis că sînt nebun.

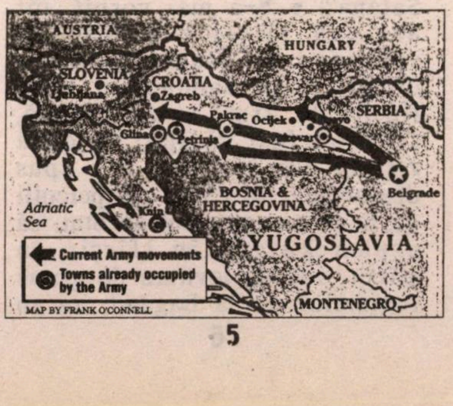

Dacă în urmă cu cinci luni, ţi-aş fi spus să fi atent vara, în timpul vacanţei pe care ţi-o petreci la Zagreb, ca nu cumva să calci pe o mină - ai fi spus că sînt nebun.

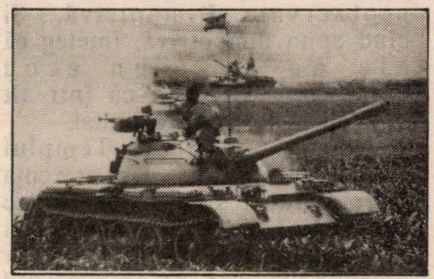

Dacă în urmă cu cinci luni, ţi-aş fi spus că tancurile plecate de la Belgrad vor ataca aeroportul din Liubliana - ai fi spus că sînt nebun.

U.R.S.S

Hotărîrea (surprinzătoare pentru mulţi) a celor şapte MARI state industrializate de a nu-i da lui Gorbaciov banii ceruţi de acesta pentru redresarea economiei sovietice are o explicaţie clară. Un articol de Fred Coleman, în Newsweek, ne dezvăluie motivele brutalului refuz:

"Produsul naţional brut va fi anul acesta de 1,2 trilioane ruble, adică 720 miliarde dolari. Din aceştia, 25% merg la armată. Aceşti 25% înseamnă că Sovietele cheltuiesc 180 miliarde dolari pe an pentru apărare. De ce o asemenea sumă, acum cînd războiul rece, aşa cum se zice, a

30 DE ZILE

TENDINȚE

luat sfîrşit - este greu de înţeles. Reducînd suma aceasta la jumătate, s-ar economisi 90 miliarde dolari pe an, mai mult decît suficient pentru a finanţa toate reformele economice. Ei solicită pentru această treabă din partea Vestului numai 20 - 30 miliarde dolari pe an... Dacă le-ar acorda sumele cerute, Vestul ar ajuta pe sovietici să menţină nivelul actual al cheltuielilor militare, fapt ce constituie, în cele din urmă, o ameninţare la adresa Vestului".

ŞOCUL TRECUTULUI

Festivităţile organizate cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la martiriul evreilor din România, n-au trecut neobservate. Dimpotrivă... Şi cînd spun dimpotrivă, înţeleg că ele au avut un ecou extraordinar. Numai că într-alt sens decît ne-am fi aşteptat.

Ceremonia de la Templul Coral din Bucureşti, în prezenţa Patriarhului şi a unor înalte oficialităţi, dezvelirea unui monument întru amintirea celor ucişi, adunările de la cimitirul evreiesc şi de la Teatrul Naţional din Iaşi, simposionul la care-au luat parte istorici români şi israelieni, de seamă, prezenţa şi cuvintele unor personalităţi de anvergură ca Elie Wiesel, marele număr de oaspeţi veniţi din străinătate etc., etc. — toate acestea au produs efectul contrar celui scontat de noi toţi.

În loc ca evocarea tragediei să ducă la un moment de reflexie şi la o mai strînsă apropiere sufletească între români şi evrei, ea a provocat un spor uimitor de sentimente şi resentimente antisemite. Ziare care, pînă ieri, se ţineau departe de foile fasciste, ba chiar le combăteau, au adus grave învinuiri spiritului ce-a prezidat această comemorare.

Ziarişti care, cu o zi înainte de 29 iunie, condamnaseră energic articolele imunde din gazetele d-lui Iosif Constantin Drăgan, vorbesc astăzi de încercarea evreilor de "a culpabiliza întreg poporul român", de ostilitatea judaismului internaţional la adresa României, de oculte şi de comploturi urzite peste graniţă.

Eram obişnuiţi, de la cartea lui Töffler, cu noţiunea de "şoc al viitorului". După dezvăluirea celor întîmplate în urmă cu 50 de ani la Iaşi şi-n alte locuri, se pare că mult mai puternic şi mai dureros decît şocul viitorului este şocul trecutului

AMOS

Punctul pe i

● Şi iată că, din nou, Irakul este la ordinea zilei. Şi iată că, dacă înţeleg bine, s-a întîmplat ceea ce ne temeam cu toţii în ziua cînd Schwarzie primise ordin de la Casa Albă să-şi oprească armatele aflate în ofensivă (şi ce ofensivă!). ● Şi să salveze în felul acesta, de la distrugere, ce mai rămăsese (mult, mult) din puterea miltară a lui Saddam. S-au spus, atunci, multe; şi mai ales că generalii de la Bagdad îl vor lichida ei pe Saddam ca fiind compromis şi slăbit. Tîmpenie tipic americană, occidentală, care judecă lumea toată după criterii RATIONALE (Descartes ş.a.m.d.), neizbutind să înţeleagă că la arabi un şef de stat poate mînca o bătaie soră cu moartea (vezi Nasser în 1967), iar a doua zi mulţimea să-l aclame în delir ca învingător. Nu a luptat, în definitiv, vitejeşte Saddam împotriva a 873 armate ale lui Satana?! ● S-a mai vorbit, tot asa, că şiiţii revoltaţi şi sprijiniţi de iranieni, îl vor doborî ei pe Saddam; ei bine, lipsiţi de arme şi de armată, şiiţii au fost căsăpiţi în două zile şi jumătate. ● S-a spus deasemeni, de către competenţii de la Departamentul de Stat, că acuma kurzii, în sfîrşit, în sfîrşit, vor da lovitura de graţie regimului de la Bagdad; nu au dat-o. A iesit o bulibăşeală de zile mari, cu sute de mii de refugiaţi, cu corturi, cu pîine aruncată din helicoptere, cu turci care trăgeau din cînd în cînd cu mitraliera pe la faţa locului. ● Şi, la un moment dat, am aflat cu toţii bomba: în ciuda angajamentelor luate, în mod solemn, la O.N.U., irakienii nu au distrus instalaţiile pentru fabricarea bombei atomice; ba dimpotrivă, ei lucrează de zor, în subterană, au uraniu, nemţi şi tot ce le trebuieşte şi în curînd vor fi capabili să arunce atomica la Afula sau Ghivataim.

● Nici mai mult. ● Dar nici mai puţin. ● Nu vreau să mă întind asupra subiectului. Nu ştiu mai multe decît citim cu toţii în gazete. Nu ştiu la ora cînd scriu rîndurile de faţă dacă Bush va bombarda, aşa cum făgăduieşte lumii, instalaţiile cu pricina sau dacă Saddam, strîns cu uşa, le va arăta celor de la O.N.U. şi arunca în aer. Nu ştiu. ● Ştiu, însă, trei lucruri. ● Mai întîi că niciodată, dar niciodată, nu trebuie să te încrezi în cuvîntul, angajamentul, etc., etc. al arabilor de tip Saddam, fiindcă aceştia iscălesc fără să clipească orice pact solemn de pace şi după ce ţi-au strîns mîna călduros, îţi bagă liniştit un cuţit în spate, de măcelărie. ● Pe urmă, oricîţi experţi, politologi, psihologi, etnologi şi computere ar avea americanii, lor tot le lipseşte - boală veche - acea intuiţie strict necesară pentru a-i cunoaşte pe orientali, intuiţie fără de care dai în gropi (cum a făcut Jimmy Carter cînd l-a "laşat" pe Şahul Iranului). Dai în gropi şi îi tîrîşti şi pe alţii mai mici cu tine prin hăuri. ● În al treilea rînd, este cazul ca noi toţi să ne încolonăm doi cîte doi, să pornim cu fanfara în frunte, spre locuinţa lui Menahem Beghin din Tel Aviv şi, cînd am ajuns sub ferestrele lui, să-i zicem "Sărut mîna" pentru că - asumîndu-şi riscul de a fi porcăit de toţii umaniştii subtili - a hotărît acum zece ani să bombardeze reactorul Osirak. ● De necrezut: Ministerul finanţelor a adăugat la bugetul pentru cultură suma de 22 milioane shekeli. Hammer, ministrul Culturii, exultînd de bucurie, a declarat că speră că suplimentul de buget "va insufla un spirit nou în viața culturală israeliană". Aici, eu mai puțin entuziasmat decît simpaticul Zvulică, mă întorc și zic: se prea poate ca să fie așa. Se poate să fie și invers. Dacă milioanele amintite nu vor fi date instituțiilor și talentelor ce merită să fie sprijinite, ci ieșivoturilor lui rav Peretz, de-o pildă, atunci, în loc să avem de-a face cu un "spirit nou" în cultură, ne vom trezi cu un spirit vechi; cam de pe la 1400; spiritul acela de habotnici și cap pătrat, care îl face pe rav Peretz să arunce din cînd în cînd cîte o căldare cu lături în capul chibuțurilor cu cimitirele pline de soldați căzuți pe front. • Și (n-am terminat) care le îndeamnă pe cucoanele super-pioase să se plimbe nonșalant și în sictir de Ziua Independenței, atunci cînd sirenele sună, tragic, întru amintirea "laicilor" fulgerați de glonț în războaie. • Bună, omenească și, cum se zice, constructivă ideea de a anula o parte (sper cît mai mare) din mașcantele luate de atîția olim de-a lungul anilor pentru cumpărarea de case (sau de dmei-mafteah). Bună și bine-venită. • Să vedem cum s-o aplica această idee generoasă și înțeleaptă, dar pînă una, alta, s-o salutăm. • Că prea a fost și este în anii din urmă batjocura de mare. Omul a luat o mașcantă de la banca de specialitate de, hai să zicem, 25 mii dolari și după ce a plătit lună de lună cîte o rată, se pomenește după ani și ani că datorează băncii tot 25 mii dolari. Dacă nu mai mult. De ce? Simplu. Băncile fixează de la început (cînd iscălești contractul) și cu cinism zîmbit o asemenea dobîndă că oricît ai plăti, socoteala e astfel întocmită încît nu poți isprăvi niciodată cu datoria. • De altă parte cred, deși mulți mă vor huli, că cinstit este ca această tăiere a mașcantei să vină după ce oleul în cauză a trăit în Israel vreo cîțiva ani buni. De ce? Fiindcă sînt destui bișnițari de sionism, care au luat case cam pe chilipir, pe vremuri, de la Amidar, apoi le-au vîndut cu cîștig frumușel, roind-o cu gologanii alb-albastru în țări mai calde. Făcînd Israelului pa și pusi, și explicînd opiniei că ei au plecat fiindcă mă înțelegi, nu suportă "mentalitatea îngustă" din Medina. • Se discută la nesfîrșit despre modificarea sistemului electoral. Pentru toată lumea, inclusiv pentru adversarii ideii, este limpede că sistemul actual e nenorocit, că puterea pe care o au la o adică doi deputați și un sfert de a răsturna guvernul cu o ridicare de mîini este egal cu un cancer politic, că alegerea directă a primului ministru ar da țării un pic de liniște. • Un pic de care avem mare, mare nevoie. • Că dacă noi nu avem nevoie de liniște, nu mai știu cine are nevoie. • Lumea este categoric pentru schimbare. Maarahul și alte vreo șapte partide sînt pentru. Unii, nu puțini, din Likud sînt pentru. Ne-a plăcut, în această privință, cum a vorbit - cinstit - Bibi Netaniahu, tînăra stea a dreptei. • Dar bine înțeles alții, și de la Likud, și de la hiperreligioși, se încontrează crîncen. Ca să nu riște cumva, ca să nu piardă cumva la alegeri. Liniștirea societății noastre atît de chinuită? Nu-i interesează. Asigurarea unui guvern stabil? Nu-i interesează. • Iar dacă le vorbești de așa ceva, se uită la tine lung, ironic, ca la un copil de țîță sau ca la un arierat mintal, incapabil să priceapă ceva din politică. Pe scurt, pe acești politicieni, înnebuniți la gîndul că s-ar putea, maiști?!, să piardă ceva din putere, îi doare undeva, nu spun unde, de liniștea și de stabilitatea țării. • Poliția îl caută pe cel care este probabil cel mai ingenios și mai îndrăzneț escroc din Israel: Juan Estaban Grinstein Blinder, cunoscut în țară sub numele de Dan Beit-El. Tipul (48 ani) a venit din Chile în 1982 și de atunci a reușit, printre altele, după cum se bănuiește, să falsifice un document care îi acordă titlul de doctor; să înființeze o asociație de ajutor pentru bolnavii de Parkinson, însușindu-și banii donați pentru ea; să vîndă la prețuri astronomice cutii de fasole drept medicament-minune contra bolii Parkinson; să strîngă de la evrei din străinătate donații pentru israelienii care au avut de suferit de pe urma atacurilor cu rachete "Scud"; să obțină pentru tratamentul soției sale (de care divorțase) o donație de 5.000 dolari de la președintele Bush etc., etc. Bravo lui ... Dar nu este singurul șmecher în materie. • Mai cunoaștem și noi prin alia fel de fel de borfași cu vorba, care alcătuiesc organizații fantomă, au ștampilă plus hîrtie cu en-tete, dau din gură patetic la adunări și ciugulesc, să nu le fie de deochi!, un ban bun de la mangafalele pămîntului.

PIX

În curînd
O lectură pasionantă. O lectură plăcută. O lectură care-ți îmbogățește sufletul

O ÎNTÎMPLARE DIN VIATA MEA
Povestiri, schițe, momente, amintiri.
Cu un cuvînt înainte de Radu Cosașu
17 autori... 17 experiențe:
Geta Berghoff, Gad Calmgran, Anda Chilischi, Rahel Cohen, Dali Feldman, Mosari Goldenberg, Paul Kidron, Al. Mirodan, Moshe Olier, Israel Rosenthal, Norbert Schmetterling, Gina Sebastian-Alcalay, Ion Știubea, Izidor Vais, Viorica Weissman, Adrian Zahareanu, Iacob Zimbler.
Volumul poate fi procurat trimițînd un cec de 25 (douăzeci și cinci) de shkalim la *Minimum*, P.O.B. 11472, Tel Aviv – sau la librăriile "Lepac".

CARMEN FIRAN

ISRAELUL, *altfel*

– dicţionarul unei realităţi pentru care imaginaţia s-a dovedit neputincioasă –

Despre Israel, astăzi, în vara 1991, se poate scrie în mai multe feluri.

În felul, de pildă, în care scriu cei de la gazetele fasciste de la Bucureşti.

Sau, iarăşi de-o pildă, aşa cum scrie Carmen Firan – una din poetele de frunte şi de semnificaţie ale României – care-a fost, nu de mult pe la noi, cu ochiul liber şi-un bloc-notes.

Aeroportul Ben Gurion: o poartă a Occidentului în Orient.

Tel Aviv: oraşul nu este aşezat la mare, ci marea este aşezată la el. Mediterana intră în oraş.

Ierusalim: cerul e mai aproape, greu, te apasă în piept, lumina coboară, nu se împrăştie de sus, coboară, ca o pînză, materială, se aşează pe haine şi pietre.

Ierusalim, din nou: alb misterios, strălucitor, efervescent, opac, alb dincolo de percepţie, cer şi pămînt contopite în alb, piatră, care vine de foarte demult, spre foarte departe, piatră vorbitoare, şoapte în piatră, mereu de la început, pace şi panică, ceva care se petrece în lipsa ta, ceva care se produce fără să ştii, universul care te simte. te asimilează şi acum te primeşte aşa cum eşti, uimit, cu ochii plecaţi, învingător învins.

Jaffa: galerii de antichităţi şi obiecte de artă, istorie în cioburi colorate şi lut, străzi înguste cît pentru doi, şerpi în piatră, argint, pămînt, lampa lui Aladin, o stea roşie care cade în mare arzînd mirosul de sare şi peşte, un turn de moschee din care o bandă de magnetofon se roagă la cer, religie şi ultrareligie, artă şi imitaţie, istorie şi nevoia de istorie, limbile pămîntului încrucişate pe faleză, o cetate care şi-a cucerit cuceritorii.

Dizengoff: ambiţia de a ţi se demonstra că nu mai ştii unde eşti, de a te simţi în mai multe locuri deodată, înfruntare dintre Occident şi Orient, universalopolisul civilizaţiei, controversata fîntînă unde focul ţîşneşte din apă şi împreună în pămînt se vor întoarce, vitrine luxoase, preţuri pe măsură, etalare de bun gust, snobism ori moderaţie, cafenele, terase "in", societate "in", aspiraţii "in", un muzicant rus cu barbă roşcată şi ochi nostalgici, alarma maşinii de poliţie într-un paradoxal ţinut al păcii.

Shuk HaCarmel: visele din copilărie şi de la bătrîneţe materializate simplu, într-o abundenţă care te împiedică să alegi, incomodă pentru preferinţă.

Moshav: pămîntul care ascultă supus, din 49 în 49 de ani, îmblînzit miraculos cu tenacitate, plantaţii de citrice care par de cînd lumea să domine deşertul, acel deşert care rămîne o iluzie.

■ *Dizengoff: controversata fîntînă*

Şi totuşi, deşertul: spre Marea Moartă, peisaj dulce, rotund, auriu, înşelător, linii de graţie, colinde calde prin care şoseaua se strecoară ca o vale între cocoaşele cămilelor, imaginea adevărată a acestui pămînt ajuns oază de frumos şi civilizaţie.

Marea Moartă: mister, manuscrise pierdute, găsite, regăsite, urmele paşilor, albastru ireal, verde, ruginiu, nici un val, nici o adiere, o aşteptare mare cît lumea, o întindere caldă îngheţată de timp, trupuri vii plutind în apa moartă, un imperiu de sare care face soarele usturător, lumina descompusă, în culori incendiind peisajul, şi dacă priveşti cu atenţie poţi chiar tu desface apa în două – pîmînt şi cer – pentru ca repede să le contopeşti la loc, în aceeaşi mare, de-atîta timp trăindu-şi moartea acolo.

Kibutz: fiecare singur şi toţi laolaltă; un bun colectiv cu

■ *Mediterana e în oraş*

personalități individuale, o împăcare cu lumea, cu rosturile, o așezare liberă în contururi exacte, grădinița de copii ieșită la soare; dintr-un marocan și o suedeză, dintr-un francez și o poloneză, dintr-un rus și o chiliancă...

Haifa: cochetăria unui oraș care se ridică din mare pe munte, portul aruncîndu-și luminile noaptea în cer, încît ajungi să crezi că stelele sînt doar proiecții și reflexe de pe pămînt, grădinile persane îmbinînd culori, miresme, o invenție desăvîrșită, natura ea însăși creată acolo, inventată așa cum tot Israelul este construit de la firul de iarbă pînă la cel mai sofisticat centru științific ori cultural.

Shalom, Shalom:. Se vorbește despre chemarea Orientului. Israelul este locul unde simți că trebuie să te întorci. Ierusalimul te urmărește cu fascinația lui. Ai senzația că mai ai de văzut, mai ai de înțeles. Există acolo mereu o forță și un mister care așteaptă. Unul din sensurile acelui "on revient toujours" ne va urmări mereu, ca o întoarcere la noi înșine.

MINIMUM urmărește cu atenție și oarecare neliniște extinderea, zi de zi, ceas cu ceas și în proporție de masă, a puterii germane pe continentul european.

Înseamnă oare că suferim de Ger-mania persecuției?

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

ALL MERIDIAN TOURS LTD.
TRAVEL & TOURIST AGENCY
Tel-Aviv — 1, Ben-Yehuda St. (Passage Migdalor)
Tel. 659393 - 659394 - 662040 - 663045 P.O.B. 26175

VĂ OFERIM O VACANȚĂ PLĂCUTĂ ȘI ÎN CURSUL LUNILOR AUGUST – SEPTEMBRIE!!
(Inclusiv sărbătorile de toamnă)

* CORFU * CYPRU * RHODOS (Hotel și zbor, demipensiune)
* TURCIA: Excursii organizate; Hoteluri; Închiriere mașină (minibuz)
* CROAZIERE * ÎNCHIRIERE MAȘINĂ; * REZERVĂRI HOTELURI * EURAILPASS
NOU: PORTUGALIA: HOTELURI cu prețuri convenabile
* Excursii organizate, bilete de avion cu prețuri reduse în perioada AUGUST – SEPTEMBRIE!!
* CONTINUĂM ÎNSCRIERILE pentru ROMÂNIA: Excursii munte-mare; stațiuni de tratament; închiriere mașină; program de odihnă;
PREȚURI FOARTE AVANTAJOASE!!

DEASEMENI: ZBORURI DIRECTE: PRAGA * BUDAPESTA – Excursii ; Stațiuni de tratament

COMPETENȚĂ PROFESIONALĂ
SERVICIU CONȘTIINCIOS

ION ATLAS VĂ INVITĂ SĂ CĂLĂTORIȚI ÎN TOATĂ LUMEA PLĂTIND VOIAJUL DVS ÎN 18 RATE LUNARE !*
(BILETE DE AVION, EXCURSII, ODIHNĂ, TRATAMENTE, ETC.)

★ ANUNȚ IMPORTANT PENTRU OASPEȚII DVS. TURIȘTI DIN ROMÂNIA ! ★
ARANJĂM ASIGURARE DE BOALĂ (VIZITĂ LA DOCTOR, INTERNARE ÎN SPITAL) PENTRU PERIOADA VIZITEI ÎN ISRAEL A TURIȘTILOR DIN STRĂINĂTATE.

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

ION ATLAS
"GORDON TOURS"
STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV
☎ 5440-67 (5 LINII)

* PLATA ÎN RATE NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRȚI DE CREDIT, CU DOBÎNDĂ LEGALĂ.

1001 MOTIVE de divorţ

Nepotrivire de caractere. Tensiune din cauza lipsei de bani. Pretenţii absurde. Capricii. Uneori, gelozia...

Cronicile judiciare, mai ales cele despre cazurile de divorţ, par curiozităţi dintr-o lume fantasmagorică – într-atît sînt de incredibile. Un comerciant din Naharia a cerut divorţul pe motiv că soţia s-a măritat cu el, acum 32 de ani, pentru bani. O profesoară din Beer Sheva a divorţat din cauză că soţul ei n-a vrut să plece în excursie în Turcia, ci în Iugoslavia, pe coasta Adriaticei (deşi nu ştie limba iugoslavă, a zis doamna). O pereche din Rehovot s-a despărţit fiindcă ea a constatat că el ţine mai mult la Miţi (această Miţi este o foarte languroasă pisică).

Nu toată lumea se amuză aflînd aceste motive bizare. Mulţi sociologi spun că asemenea cazuri sînt semnificative şi că ele ilustrează o anumită stare a societăţii israeliene. Unii spun că femeile, care sînt mai independente, divorţează mai uşor şi din motive care în trecut li s-ar fi părut cu totul secundare. Alţi sociologi consideră că bărbaţii se simt mai presaţi decît altădată de obligaţiile matrimoniale şi de aceea evadează mai repede din acest cadru. A scăzut şi moralitatea, spun alţi specialişti. Multă lume nu mai vede în căsătorie o instituţie sacră. Unii o consideră chiar perimată şi de aceea se divorţează cu mai multă uşurinţă. Dacă n-ar fi copiii, numărul divorţurilor ar fi probabil de zece ori mai mare. Iar dacă divorţurile n-ar fi în competenţa tribunalelor rabinice – mai severe decît cele civile – cine ştie, poate numărul perechilor care divorţează ar fi mai mare decît al celor care se căsătoresc.

"AŞ VREA SĂ DIVORŢEZ DAR NU POT"

Multe perechi constituie de fapt un... trio: el, ea şi banii. Cu alte cuvinte, banii decid natura relaţiilor dintre soţi. Iată un caz:

Mariana V. din Natania, a mărturisit unui ziarist local: "M-am măritat în România, la Cluj, cu F. pentru că am fost convinsă că aici, în Israel, va reuşi şi va face mulţi bani. Avea toate datele pentru asta: tînăr, cu o profesie bănoasă (tehnician de frigidere), întreprinzător, curajos... Pare urît ceea ce spun. dar n-am vrut să mă mărit din dragoste. Avusesem o legătură şi ea s-a terminat dezastruos. Mi-am spus că doi tineri pot întemeia un cămin şi pe baza aprecierii reciproce, nu numai pe bază amoroasă. L-am convins şi pe F. de acest lucru şi ne-am căsătorit. După puţin timp am plecat în Israel. Aici însă el nu a reuşit. Din cauza mentalităţii sale de salariat cuminte şi modest, n-a vrut să lucreze pe cont propriu, i-a fost frică, şi s-a angajat la o întreprindere. Nu cîştiga rău, dar nu era ceea ce am sperat. Un salariu nu este mai mult decît un salariu, iar uneori este foarte puţin. Greutăţile au crescut cînd au venit copiii. Avem doi. Încet-încet, aprecierea pe care am avut-o pentru soţul meu, a dispărut. Mă decepţionase. Nu s-a dovedit a fi tipul întreprinzător care credeam că e. Dacă aprecierea s-a dus şi dacă sentimente de dragoste nu existau între noi, ce a mai rămas? Nimic. Din cauza greutăţilor am început să ne certăm. Aruncam vina unul pe celălalt. Nu ne iubisem niciodată, dar acum ne uram reciproc. Am ajuns la concluzia că cel mai bun lucru este să ne despărţim. Nu i-am spus-o, dar cred că nu s-ar opune. Eu însă n-am curajul să fac acest pas. De ce? Poate nu-i frumos ce spun. Pentru că el cîştigă atît de puţin încît n-ar putea să plătească decît o pensie alimentară infimă. Ce m-aş face? Mă gîndesc la copii".

"BANII MI-AU MÎNCAT BĂRBATUL"

Un ironist a spus că primul lucru pe care îl constată unii bărbaţi atunci cînd se îmbogăţesc, e că soţiile nu le mai sînt corespunzătoare. Acest lucru i s-a întîmplat doamnei Cici L. din Ierusalim. Ea povesteşte:

"Am fost căsătoriţi 23 de ani. Cămin liniştit de oameni modeşti. Soţul meu a fost gestionar în România, iar aici a făcut un curs de contabilitate şi a lucrat în diferite locuri. Era obişnuit cu banii şi aici a suferit că este un simplu lefegiu. La un moment dat însă, a început să aibă bani. Nu ştiu de unde. Bănuiesc eu de unde: lucra la o întreprindere care avea muncitori din satele arăbeşti din jurul Ierusalimului şi probabil că cumpăra de la ei droguri şi le vindea mai departe. Într-o zi m-a anunţat că părăseşte serviciul şi că începe să lucreze pe cont propriu fiindcă «aşa nu se mai poate». Pleca la Tel Aviv aproape zilnic să cumpere partide de marfă de la fabrici şi le aducea la Ierusalim unde le vindea negustorilor arabi. Cel puţin aşa spunea. A făcut bani, din ce în ce mai mulţi bani, pînă a început să plece pentru cîte două zile la Tel Aviv, apoi pentru trei zile şi o săptămînă întreagă. Am bănuit că are pe cineva şi, într-adevăr, curînd am aflat printr-un telefon anonim că are o legătură, că a fost văzut cu ea prin baruri, că merge îmbrăcat foarte elegant. N-a fost niciodată elegant. Nu avea acasă decît un singur costum. Atunci, cum vine asta? Simplu: îşi făcuse o garderobă la Tel Aviv. În fine, într-o zi a dispărut. După multe investigaţii s-a aflat de la poliţia de graniţă de la aeroport că a plecat din ţară. Mi-a scris după vreo şase luni. Mi-a scris că a fost nevoit să fugă deoarece l-a denunțat cineva la poliție că face afaceri ilegale. N-o să credeți. Sînt patru ani de atunci. Nu mai sper să se întoarcă și am înaintat acțiune de divorț. Dar judecătorii rabinici nu vor să-mi dea divorțul. Ei spun să mai aștept că vor trimite oameni în America să-l caute și să-l convingă să accepte divorțul. Sînt disperată căci am auzit că sînt femei care așteaptă divorțul zece și chiar mai mulți ani".

"CUM SĂ RĂMÎNEM PRIETENI?"

Cazul lui Raul D. este și mai dureros. Cel puțin așa susține el după ce a auzit de cazurile relatate mai sus.

Raul D. – inginer din Holon – s-a amorezat în anii studenției de o fată drăguță care lucra la bufetul facultății. În ultimul an de facultate s-a căsătorit cu ea, în ciuda împotrivirii părinților lui, care nu concepeau să ia de nevastă o fată fără studii superioare. "Aici în țară, spune el, după numai cîtiva ani am pierdut-o. Căutîndu-și o ocupație, ea a început să frecventeze tot felul de cercuri de trăzniți și eu n-am dat atenție acestui lucru. Eram chiar bucuros că are o preocupare deși n-am înțeles bine despre ce este vorba. Vorbea de parapsihologie, de scientologie, de revenirea la natură și așa mai departe. Pînă într-o zi cînd a început să mă ironizeze spunîndu-mi că sînt "un simplu inginer sec" fără imaginație și fără sensibilitate. Curînd am aflat că mă bîrfește în cercul prietenilor noștri și se plînge că nu găsește "o limbă comună" cu mine. Ruptura dintre noi s-a adîncit cînd ea și-a găsit de lucru: un fel de asistentă la un cămin de copii handicapați. Căpătase siguranță de sine, mă privea de sus, mă jignea, pentru ca în cele din urmă să-mi spună că "cel mai bun lucru pe care îl putem face e să ne despărțim". A fost o lovitură grea pentru mine, mai ales că a trebuit să înghit reproșurile familiei care spunea că m-a prevenit și că nu e de mirare că așa se termină căsătoria cu o fată incultă. Acum așteptăm ca Tribunalul rabinic să ne dea divorțul. Dar ceea ce m-a uluit a fost propunerea ei ca să rămînem prieteni. Asta e tot o prostie pe care ea a învățat-o în cercurile de snobi în care nimerise. Cum să rămîi prieten cu o femeie cu care n-ai putut să conviețuiești? Doar tocmai asta s-a dovedit – că nu este o prietenă bună. După mine, prietenia este mai importantă chiar decît dragostea".

"O ELIBERARE"

Doamna Ada Z., – femeie la 50 de ani – a divorțat de trei ori și nu vede în asta nici o nenorocire. Teoria ei merită s-o auzim:

"Recunosc că nu e o plăcere să divorțezi, deoarece înseamnă că au survenit neînțelegeri, certuri, trădări... Dar divorțul este și o eliberare de necazuri, din lanțuri. La catolici, unde nu se permite divorțul, e oare mai bine? Nu înseamnă oare că ei sînt condamnați la o căsnicie silnică pe viață? La noi se publică mereu cifra divorțurilor pentru a se dovedi cît de mare este această dramă. E o dramă, dar și o binefacere pentru perechile care au ajuns să trăiască într-un infern. Trăim doar într-o lume civilizată în care nimeni nu trebuie să fie convins să accepte ceva împotriva voinței sale. Am divorțat de trei ori fiindcă n-am fost fericită cu nici unul dintre soții mei, iar dacă am să mă căsătoresc cu al patrulea bărbat care tot nu va fi ceea ce caut, nu voi ezita să divorțez a patra oară".

*

Toată lumea este de acord că marele număr de divorțuri se datorește societății moderne care crează presiuni necunoscute în trecut, care e mai liberală și – zic unii – mai desfrănată. În regulă! Dar atunci nu este oare absurd că divorțurile au fost "date pe mîna" tribunalelor rabinice, adică în seama unor judecători care cunosc foarte puțin societatea modernă și le este foarte greu s-o înțeleagă?

Pe de altă parte, la drama oamenilor care ajung să se despartă se adaugă răceala acestor judecători, birocratismul lor care scoate sufletul din bietele perechi. Umilințele prin care trec soții la tribunalele rabinice sînt mai mari decît cele îndurate în timpul căsniciei ratate. Încercările lor de a-i împăca pe soți sînt de obicei niște intervenții brutale în viața lor intimă. Astfel că – dacă e adevărat ceea ce spune doamna Ada Z. – că divorțul este o eliberare – atunci acest "război de eliberare" este foarte scump plătit. Cu multe victime nevinovate.

DAN BENIAMINI

Cancelarul Germaniei, d. Helmut Kohl, ne-a asigurat din nou că are cele mai bune sentimente la adresa evreilor și că vocea lui se va ridica mereu în sprijinul Israelului.

Să sperăm că așa va fi. Și că masivul cancelar se va comporta ca un adevărat Kohl Israel.

MELIA
AGENȚIA VACANȚELOR
NOUA ADRESĂ A LUI LICĂ BLUTHAL ESTE:
STR. GORDON 17 TEL AVIV Tel. 5249225 (Colț cu Ben Yehuda 100)
MELIA A DESCHIS SEZONUL TURISTIC 1991
• 100 FORMULE DE VACANȚĂ •
EXCURSII, TRATAMENTE, CHARTERE
AI ȘEKELI, N-AI ȘEKELI... NE-NȚELEGEM
CĂLĂTOREȘTE CU CEI MARI: E O GARANȚIE

carnet TELAVIVIAN

ÎMPĂCARE ÎN IAFFO

În seara în care, poate după ani întregi, am revenit în Cetatea Iaffoului, în ciuda orei cu totul "burgheze", afară de tovarăşul meu de rătăcire, nu se mai afla picior de om prin preajmă. Abia dacă, ici-colo, una dintre galeriile de antichităţi sau de kitsch era deschisă, iar în restaurante şi cafenele, patronii fraternizau cu salariaţii în taclalele din absenţa clienţilor.

Mirosea a primăvară, dar primăvara nu ancorase încă în port; mai era încă undeva prin larg. Dormeau multe dintre proiectoarele presărate prin ungherele ascunse şi lumină dădeau numai felinarele strict necesare pentru a nu-ţi fractura picioarele în întortocherea ulicioarelor, în dansul capricios al treptelor, dintre care unele se opresc brusc, ducînd nicăieri.

"Războiul" era deja departe, alarmele şi baricadarea în camerele fără soare şi aer – o preistorică reminiscenţă veche de vreo două săptămîni. Telavivienii, însă, şi străinii nu se desmeticiseră în asemenea măsură încît clocotul lor să dea peste marginile perimetrului Shenkin - Iermiahu, să coloreze ţipător şi superficial piatra Cetăţii. Însăşi tencuiala pusă peste ea lăcrima pe alocuri cu cîte o pată, două de igrasie, umanizare de romanţă a unei cantate.

M-am aşezat pe treapta unei intrări, pe una dintre ulicioarele cu nume cules din Zodiac, poate a Vărsătorului, poate a Gemenilor; nu la întîmplare, ci astfel încît să am deasupra capului mai mult decît o meschină linie de cer, să am în faţa ochilor măcar bănuiala nesfîrşitului Mării. M-am aşezat şi i-am lăsat să mă invadeze pe tînărul Ieffet care, după Potop, a pus aci pietrele de temelie; pe Ionnah încercînd să identifice locul unde l-a vomitat balena; pe Soliman Magnificul poruncind construirea zidului de care îmi sprijin capul; pe evreii din 1740 descoperind goală încăperea în care au început să se roage şi din care ies acum, după rugăciunea Maarivului ...

Se întorceau la mine în lungi cohorte, nesfîrşite, cu nume şi fără, cu chipul ascuns de umbră, dar alungînd vîntul subţire cu căldura trupurilor lor nevăzute. Şi acolo, pe treapta aceea, m-am împăcat cu Cetatea Iaffoului.

În seara pustie de după "război", dispăruse lustrul reconstituirii turistice. Decorul redevenise adevăr. Trist poate, desigur apăsător sub povara mileniilor, dar fără machiaj. Timpul îşi făcuse datoria: Cetatea era zbîrcită, obosită, profundă. Ca o mare doamnă renunţînd la cochetăria de a-şi ascunde vîrsta. Care oricum se vede.

CITADIN

N. B. la "Un înger pe Allenby" dintr-unul din numerele trecute: Acum sînt convins. În trecerea subterană dintre Sheinkin şi Şuk, cel care cîntă din cînd în cînd, este un înger. Cu o harpă. Aşa cum l-am văzut în urmă cu cîteva zile. De necrezut, ireal, dar concret sub asfaltul clocotitor.

MINISTERUL ABSORBŢIEI **AGENŢIA EVREIASCĂ**

DEPARTAMENTUL DE INFORMAŢII PENTRU NOII IMIGRANŢI

ÎN ATENŢIA NOILOR IMIGRANŢI

Departamentul de informaţii pentru noii imigranţi editează o serie de publicaţii informative în limba română care se distribuie gratuit noilor imigranţi. Cei interesaţi, sînt rugaţi să aleagă din lista de mai jos publicaţiile care-i interesează şi să trimită formularul de comandă de mai jos pe următoarea adresă:

MINISTERUL ABSORBŢIEI – Departamentul de Informaţii
pentru noii imigranţi
Căsuţa poştală 13061; 91130 Jerusalim

PUBLICAŢII ÎN LIMBA ROMÂNĂ

editate de Departamentul de informare pentru noii imigranţi

Vă rog să-mi expediaţi următoarele publicaţii:

1. Ghidul de buzunar al noului emigrant
2. Generalităţi despre condiţiile de muncă în Israel
3. Sistemul de învăţămînt în Israel
4. Asistenţa sanitară în Israel.
5. Asigurările Sociale (Bituah Leumi)
6. Locuinţe pentru noii imigranţi
7. Serviciul militar
8. Bani şi bănci
9. Condiţiile de muncă şi plasare ale inginerilor şi tehnicienilor
10. Condiţiile de muncă şi plasare ale medicilor
11. Învăţămîntul superior şi Autoritatea Studenţească

Numele______________________________.

Adresa______________________ **Cod poştal**____________________

GURA HUMORULUI

PACOSTEA COMISIOANELOR

Jurasem să nu mai iau nimănui vreun comision cînd plec în străinătate. Eram păţit. La noi nimeni nu te iartă că faci un voiaj în străinătate: indiferent unde pleci, israelianul nostru îţi cere să-i duci sau să-i aduci ceva. Aşa s-a făcut că am fost rugat să duc cafea în Brazilia şi un săculeţ cu cartofi în Germania sau să aduc banane din Suedia şi humus de la Monte Carlo.

Dar cu toate că am jurat să nu mai iau comisioane, luna trecută cînd am plecat în Europa, n-am rezistat la insistenţele lui Efraim de a-i face un serviciu. Efraim e un coleg de birou foarte cumsecade care niciodată nu mi-a cerut nimic. N-am putut să-l refuz fiindcă spunea că numai în mine are încredere. A spus-o cu atîta convingere încît m-am simţit onorat şi n-am mai ştiut cum să-i mulţumesc pentru că îmi cere să-i fac un comision.

– Faci toată Europa? m-a întrebat el.

– A, nu! Numai România, Ungaria, Austria, Germania, Franţa, ţările scandinave şi, bineînţeles, Turcia unde e mai intim fiindcă acolo e plin de israelieni care se respectă.

– Deci ai să fii şi în România. În cazul acesta pot să te rog ceva?

– Orice, dragă Efraim, numai să nu-mi dai cafea. Am deja două valize pline cu cafea.

– Nici vorbă de cafea. Altceva vreau să te rog. Toată familia noastră e în Israel, numai bunica din partea mamei a rămas în România.

– Nici o problemă, Efraim. Dă-mi adresa ei şi te servesc cu cea mai mare plăcere.

– Adresa? Ştiu numai că e înmormîntată în cimitirul evreiesc din Tecuci. Dar ai să afli tu acolo în ce parcelă e mormîntul.

Cred că am făcut o mutră urîtă de gropar. Eram atît de uluit, încît am pus o întrebare de idiot:

– Şi ce vrei să-i transmit bătrînei?

– Ce să-i transmiţi? N-ai ce să-i transmiţi. Ei, asta-i bună! Ce te rog e să iei aceşti 20 de dolari din care acolo faci vreo 40.000 lei, să-i plăteşti bine pe ăia ca să-mi dezgroape bunica şi să-mi aduci osemintele. Dacă însă crezi că ţi-e greu sau că nu te onorează, renunţ. Nu-ţi port nici o pică.

Îmi amintesc că am murmurat ceva, că s-ar putea să fie o treabă complicată, dar Efraim s-a simţit ofensat şi mi-a tăiat-o aşa:

– Domnule, ştii că pînă acum nu ţi-am cerut niciodată nimic. Nu te-am încărcat vreodată cu fleacuri şi nici nu ţi-am cerut să-mi aduci fleacuri din străinătate. Dar bunica mea nu e un fleac iar dacă crezi că am să-ţi cad în genunchi, te înşeli. Eu sînt un om demn care nu îngenunchiază în faţa nimănui.

Se înfierbîntase tare de tot şi aproape că am simţit eu nevoia să îngenunchiez în faţa lui ca să nu renunţe la comision.

– În regulă Efraim! Îţi aduc bunica.

Învingînd greutăţile birocratice de rigoare, am reuşit să obţin la Tecuci bunica lui Efraim. Încăpuse toată într-un sac nu prea mare de plastic. Dar deşi aveam toate documentele necesare care atestau că am plătit pentru bătrînica aceea taxele cuvenite şi că o scot din ţară legal, m-am temut ca vameşii să nu intre la bănuieli şi să mă predea la o anchetă îndelungată. De aceea, la hotel, cînd mi-am făcut bagajul, am risipit-o pe bunica lui Efraim printre lenjuri, suveniruri şi sticle de ţuică.

Într-adevăr, am trecut vama fără ca vreun oscior din bătrînă să atragă atenţia cuiva.

Ei, şi pe urmă m-am trambalat cu bunicuţa lui Efraim prin aproape toată Europa. Închipuiţi-vă că m-am dus la Opera din Viena, în Place Pigalle, la Pinacoteca din München, la haremul foştilor sultani turci – peste tot. Îmi era frică s-o las la hotel. Cameristele ar fi putut alarma poliţia şi aş fi fost bănuit de crimă. Cred însă că mă şi ataşasem într-un fel de ea. Parcurseserăm împreună un drum aşa de lung... Şi nu mi-a provocat nici un fel de neplăcere, nu pot să mă plîng. S-a comportat cu adevărat ca o bătrînică stinsă de mult din viaţă, tăcută şi modestă.

În ajunul întoarcerii în ţară i-am trimis lui Efraim o telegramă să mă aştepte la aeroport ca să-i predau comisionul. Ştiam că e nerăbdător. M-a aşteptat într-adevăr, dar cînd i-am înmînat săculeţul de plastic cu osemintele, s-a strîmbat ca un client care bănuieşte că a fost înşelat la cîntar.

– Asta-i toată bunica mea? a întrebat el.

L-am privit din toate unghiurile ca să mă lămuresc dacă nu cumva glumeşte.

– Bunica mea era o femeie mare, înaltă şi grasă. Cîntărea aproape 100 de kile. Or, tu mi-ai adus cel mult 4-5 kilograme.

– Efraim! am strigat eu. Tu vorbeşti serios?

– Ce te face să crezi că nu sînt serios? m-a întrebat el cu toată seriozitatea. Cu asemenea lucruri eu nu glumesc.

– Dar ce vrei să insinuezi?

– Nu insinuez nimic, dragă. Mă gîndesc însă că poate ai avut şi alte obligaţii de acest gen şi ai dat altora din bunica mea...

– Eşti nebun, am strigat. Uite ce e: dă-mi sacul cu oseminte. Îl expediez la Tecuci pe spezele mele iar tu caută pe altcineva să plece acolo şi să-ţi aducă exact cantitatea pe care o vrei.

– Ei, lasă, lasă! s-a muiat Efraim. Mă declar mulţumit şi cu cît mi-ai adus, numai să nu te superi pe mine şi să rămînem prieteni.

– Aşa consider şi eu, am zis. Nu e cazul să rupem o prietenie fiindcă dintr-o bunică moartă de mult lipsesc poate cîteva kilograme.

Ne-am despărţit în bune condiţiuni, dar jur că de acum înainte nu mai iau comisioane, nu mai aduc nimănui nici măcar o bunică tînără, slabă şi vie.

POL I. CHINEL

ÎN ŢEAPĂ

Agricultorul Eliahu Bezalel din moşavul Shahar a prezentat la o expoziţie luna trecută o floare nouă, creată de el, căreia i-a dat numele de... Cicciolina! Este un fel de cactus a cărui formă aminteşte de corpul unei femei.

KAGANOVICI TRĂIEŞTE BA CHIAR ŞI GÎNDEŞTE

Lazăr Moiseevici Kaganovici, cumnatul lui Stalin, fost membru în portretele conducătorilor de la Kremlin, cel care după epurările îngrozitoare din Partidul bolşevic din 1936 fusese evreul cu cea mai înaltă funcţie, are acum 97 de ani. Nu de mult a spus rudelor sale că speră să-şi sărbătorească peste trei ani centenarul. Tipii ăştia au obiceiul de a nu-şi pierde optimismul!

Rudele respective se duseseră la el să-şi ia rămas bun înaintea plecării în Israel unde de altfel au sosit recent. E vorba de un văr, Mihail Kaganovici, şi de fiul unui alt văr, dr. Iuri Kaganovici, specialist în cardiologie.

Matusalemicul bolşevic era trist. "Nu-mi place că părăsiţi Uniunea Sovietică, fiindcă numai aici s-a realizat socialismul aşa cum trebuie", a spus el.

Veniţi să vă odihniţi la

HOTELUL IAAROT HACARMEL

★ ★ ★

În inima parcului Hacarmel:
* Camere cu aer condiţionat
* Bazin de înot
* Teren de tenis
* Restaurant caşer

Cei care rămîn mai mult de 3 nopţi, beneficiază de preţuri speciale, reduse.
Copii care dorm cu părinţii în cameră, au cazare gratuită

☎ 04-229144

VĂ AŞTEPTĂM CU PLACERE!

GOLFUL PIERSIC

In zilele acestea, cînd ura anti-israeliană a atins în pagini de "Europa" a lui I.C.Drăgan şi "România Mare" cote de neînchipuit, ne gîndim cu simpatie la românii de soi, care indiferenţi la vînturi, se află alături de noi. Unul dintre aceşti fideli ai Tel Avivului şi Ierusalimului este actorul Florin Piersic. Iată-l aici în compania corespondentului nostru din Beer Sheva, Norbert Schmetterling.

AMANTELE NU-S O PROBLEMĂ

"Existenţa unei amante nu constituie un motiv de divorţ", susţine baroneasa Nadine de Rothschild în urma zvonurilor care însoţesc apariţia cărţii ei de scandal.

Aşa e. După un sondaj, efectuat de noi, foarte, foarte multă lume este de acord cu baroneasa. Foarte multă lume, adică cel puţin 50% din totalul celor întrebaţi; adică bărbaţii...

În curînd
O lectură pasionantă
O ÎNTÎMPLARE DIN VIAŢA MEA
17 autori. 17 întîmplări
Cu un cuvînt înainte de
RADU COSAŞU
Cartea poate fi procurată trimiţînd un cec de 25 (douăzeci şi cinci) shkalim la *Minimum*, P.O.B. 11472 Tel Aviv.

NOI

O TRAGEDIE CONTEMPORANĂ – SINUCIDEREA SOŢILOR TARU

- Un cuvînt al prof. universitar Marcel Breazu, prietenul nr. 1 al cunoscutului caricaturist
- Amănunte despre sinuciderea care-a zguduit lumea culturală bucureşteană

Ne cunoşteam de 60 de ani şi asta înseamnă un număr corespunzător de zile şi ore.

Destinele noastre au fost similare. Am trăit amîndoi, cu intensitate, îngrijorările, spaimele, speranţele, împlinirile, fervoarea şi dezamăgirile pe care numai o epocă, aşa cum este a noastră, le poate prilejui.

Prietenia noastră nu a fost o prietenie dulceagă. Decenii la rînd am dezbătut, cu pasiune, probleme politice, sociale, artistice, sau aprecierea unor oameni şi a unor evenimente – dar în numeroasele noastre necoincidenţe de opinii nu ne-am cruţat unul pe altul. Nu o dată ne despărţeam cu amărăciune din întîlnirile noastre sau din interminabilele noastre discuţii telefonice – pentru ca numai după cîteva ceasuri să o luăm de la capăt.

Am avut amîndoi relaţii cordiale cu personaje de prim plan ale publicisticii, culturii şi artei româneşti, dar nu ne simţeam pe deplin *noi* decît împreună, în discreţia căminelor noastre.

Eugen Taru a avut satisfacţia unor mari realizări personale: sute (dacă nu mii) de desene în presa vremii, zeci de cărţi ilustrate cu un talent ieşit din comun, recunoasterea în ţară şi peste hotare, nenumărate participări la expoziţii internaţionale, prezenţa în "Who is Who"... Expoziţia retrospectivă la împlinirea a 70 de ani de viaţă a arătat că lasă în urma lui *o Operă*.

Dar asta, cu preţul unei vieţi de muncă îndîrjită, cu zile de meditaţii şi documentare, cu nopţi aproape albe. Şi totuşi a avut vreme şi de excursii şi călătorii. Era un iubitor al naturii cum am cunoascut puţini oameni şi un pescar pasionat. În periplurile lui prin ţară pentru colecţionarea de ceramică şi ţesături populare, în colindarea consignaţiilor şi anticariatelor unde ştia să descopere comori, care pentru alţii păreau fără importanţă, în amiciţiile cu oamenii de cele mai diverse categorii – era acelaşi om întreg care îşi trăia viaţa cu ardoare.

A murit aşa cum a trăit: cu demnitate! N-a vrut să asiste la propria lui descompunere. Cînd n-a mai putut lucra a procedat, cu curaj, aşa cum se cuvenea, electrocutîndu-se împreună cu soţia lui dragă, contopindu-se în moarte aşa cum au fost şi în viaţă.

Printre marile mele dureri de-a lungul unei vieţi, mi-a fost dat să o cunosc, – atît cît mai am de trăit – şi pe asta: o viaţă fără Jenică!

MARCEL BREAZU

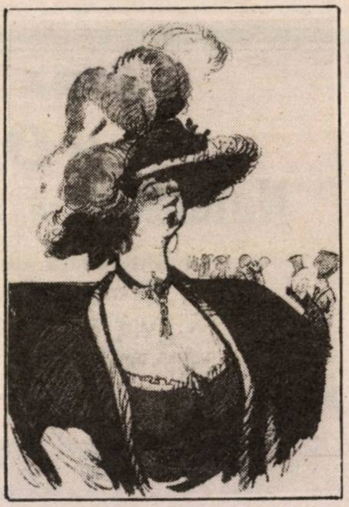

Ilustraţie la "Povestea vorbii" de Anton Pann, 1958

Presa din România a publicat un şir de amănunte în legătură cu sinuciderea familiei Taru, din care redăm:

"În seara zilei de 4 iunie, au văzut împreună (soţii Taru şi menajera lor, Nataşa) filmul la televizor. Jenică, ca de obicei, a citit dialogurile. (Culmea ironiei, Eugen Taru, de cîţiva ani pierduse un ochi şi se pare că era ameninţat şi al doilea, dar el îi citea, cu răbdare şi efort, doamnei Nataşa).

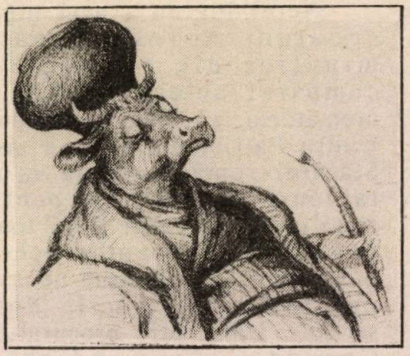

Ilustraţie la "Fabule" de Grigore Alexandrescu, 1957

(...) Pe data de 5 iunie, pe la orele 7, Nataşa vine la serviciu. Constată cu uimire că patul nu este făcut pentru noapte. Oare unde or fi dormind? Îşi încordează auzul. Parcă se aude ceva dinspre baie. Poate s-au băgat în baie, îşi zice liniştit Nataşa, şi or fi adormit. Deschide uşa băii. Rămîne stupefiată. În cada plină cu apă, Eugen Taru şi soţia sa. Ea moartă, iar el mai horcăia. Nu vede firul electric. Pentru a o salva, o trage de pijama pe doamna Jozefina. Prea tîrziu. Curios, cu toate că pune mîna în apă, Nataşa nu se curentează.

Îşi revine din şoc şi fuge la doamna Cristescu, administratoarea blocului. Merg împreună sus şi constată că este vorba de o dublă sinucidere prin electrocutare. Doamna Cristescu, deşi observă firul electric, bagă mîna în apă, dar este curentată. Se scot siguranţele din contor. Apar autorităţile. Eugen Taru mai dă semne de viaţă şi este repede transportat la Spitalul de Urgenţă unde, culmea, mai trăieşte pînă spre orele 15. Moare şi el, apoi. Sînt incineraţi amîndoi, conform dorinţei testamentare.

Să alegi varianta electrocutării în baie, să ai grijă să fixezi cu un leucoplast firul pentru a nu ieşi din priză, să ai puterea să dezizolezi capetele firului electric pentru ca să fie cît mai eficient, să rămîi îmbrăţişat cu nevasta ta în pofida şocurilor care probabil îl scuturau, dovedeşte un mare caracter.

Actul lor nu a avut nimic spontan. A fost pregătit minuţios din timp. Şi-au cumpărat anterior firidă la crematoriu, au făcut testamente pentru Patrimoniu (Taru a lăsat Statului român colecţia sa de tablouri, n. red.) şi pentru familie şi au plătit la zi toate datoriile. În noaptea aceea, gîndurile lor întunecate au avut puterea să mai scrie două scrisori. Una, către procuratură. Cea de-a doua, adresată nepoţilor:

Dragii noştri nepoţi, Nina şi Victor,

A venit momentul acesta să ne luăm rămas bun. Nu vă aşteptaţi ca rîndurile acestea să aibă o turnură literară, cu atît mai puţin istorică. Nu mă ajută nici mîna, nici ochii, nici mintea. Ştiţi cîte suferinţe fizice s-au adăugat bătrîneţilor noastre. Reducerea vederii mele din ultimul timp împiedicînd continuarea lucrului la planşetă, şi blocarea aproape completă a picioarelor mele, m-au convins că ar fi absurd să mai continuăm cu acest risc. Cu siguranţă că mă aştepta scaunul de invalid... dacă am apăsat pe pedală prea mult iertaţi-ne şi mai ales iertaţi-ne bătaia de cap ca legatari testamentari. Vă mulţumim pentru tot şi vă îmbrăţişăm. Să fiţi fericiţi împreună. Fina şi Jan".

(După Dan Bîrlădeanu în *Totuşi iubirea*, Bucureşti)

■

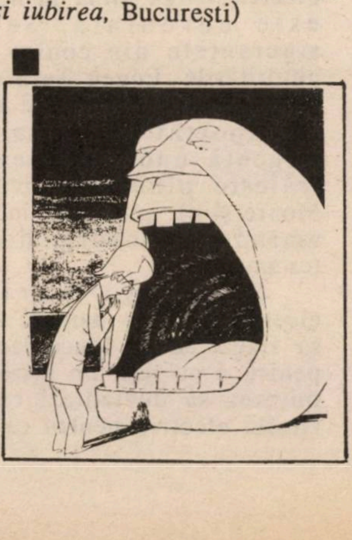

"*Critică-mă cît vrei dar nu pierde din vedere perspectiva*", 1971

SE ZVONEŞTE CĂ...

...Presedintele Ion Iliescu este atacat pe două fronturi în legătură cu *problema evreiască*. Pe de o parte, milionarul I. C. Drăgan, cunoscut fruntaş legionar, a criticat declaraţiile preşedintelui împotriva antisemitismului şi, în consecinţă, i-a retras sprijinul politic; la viitoarele alegeri, Drăgan şi publicaţiile sale (de la "Europa" la "Renaşterea bănăţeană") vor susţine candidatura altui lider. Pe de altă parte, şocaţi de *explozia* antisemită şi anti-israeliană din România, foştii colegi şi prieteni din Israel ai lui Iliescu, care-şi exprimaseră dorinţa de a se întîlni în cadrul unei recepţii cu preşedintele, cu prilejul vizitei pe care acesta urmează să o efectueze în Israel, în septembrie a.c., – au renunţat la întîlnirea în cauză.

...Profesorul Ion Petru Culianu, de la Universitatea din Chicago a fost asasinat (vezi informaţia noastră din nr. 52) de-un grup naţionalist-extremist care nu i-a iertat faptul că, îndrăgostit de-o tînără evreică şi logodit cu aceasta, ar fi trecut la judaism în vederea căsătoriei.

...Noul şi "exclusivul" Club al scriitorilor , despre care am vorbit în numerele trecute, face paşi mari pe drumul către constituire. Deocamdată a luat fiinţă un comitet de iniţiativă care lucrează – ca cluburile aristocratice din Pall Mall, Londra sau ca vestitul Jockey Club bucureştean de pe vremuri, – sum semnul maximei discreţii. Un singur nume "s-a strecurat" prin sită ajungînd la urechile noastre: I. Schechter, secretarul comitetului.

CASA VIRSTNICILOR

«OFAKIM»

Natania - **STR. DIZENGOFF 67 • TEL. 053/22787**

- **Amplasată lîngă centrul comercial al oraşului şi aproape de malul mării**
- **Cuprinde 29 de camere spaţioase cu W.C. şi duş alăturate**

- **Posibilităţi de a locui singur în cameră**
- **Bucătărie bogată, cu meniuri variate – pe gustul tuturor comunităţilor**
- **5 mese pe zi, strict casher**
- **Atmosferă caldă, casnică**
- **Îngrijire devotată permanentă (24 de ore)**
- **Societate corespunzătoare**
- **Activităţi colective variate**
- **Distracţie şi ocupaţie permanentă**
- **Supravegherea sănătăţii de către o echipă medicală**
- **Casa vîrstnicilor este condusă de către TELEM, serviciile de însănătoşire**
- **Conducere de încredere şi devotată**

CRONICĂ DE ALIA

CE ESTE NOU, INTERESANT ŞI PLĂCUT LA H.O.R

Convorbire cu URI ELIAV, preşedintele Hitachdut Olei Romania

– Domnule Uri Eliav, aţi creat tradiţia de a informa frecvent pe membrii H.O.R.-ului despre activităţile care se desfăşoară de către sau sub egida organizaţiei. Prin urmare, vă adresăm solicitarea de a ne relata despre cele mai recente acţiuni.

Bunăoară, ce ne puteţi spune în legătură cu comemorarea în Israel a Holocaustului din România?

– Evenimentul s-a înscris la loc central printre preocupările noastre din ultima vreme. La seria de adunări comemorative organizate în Israel au participat personalităţi ale vieţii politice şi spirituale de primă dimensiune, din toate partidele politice, fără să mai vorbim de cei care nu mai au nici măcar lacrimi să-i plângă pe cei dragi, pieriţi pentru că erau evrei. Noi ne constituim azi ca o replică, o răzbunare a timpului istoric, prin însăşi existenţa noastră, prin modul nostru de a trăi şi a contribui la dezvoltarea Israelului şi a nu uita. Printre altele, mă refer la vibrantele evocări de la Naharia, de la Rishon Le Zion, de la Tel Aviv – în cadrul sinagogii ce se înobilează de aureola spirituală a rabinului *Efraim Guttman* – el însuşi exponent dureros şi înălţător al celor ce i-au pierdut pe cei mai dragi sufletului lor, în cadrul martiriului evreiesc din România.

– *Ce acţiuni cultural-sociale puteţi aminti?*

– Putem menţiona cu satisfacţie un şir de manifestări de calitate, cu adresabilitate generală, dar şi pe categorii de vîrstă sau socio-profesionale.

Bunăoară, a fost inaugurat aşa-numitul *"Teatru de cafenea"*. La Beit Tabori, în centrul Tel Avivului, s-au adunat la o cafea şi cîteva fursecuri medici, ingineri, economişti, scriitori, ziarişti – de regulă oameni între 40 – 50 de ani. Atmosferă intimă, deconectantă. La un moment dat, conversaţiile înfiripate firesc se întrerup şi în mijlocul sălii îşi face apariţia actorul şi omul de suflet Florin Piersic, prieten al alialei noastre, care a susţinut timp de trei ore un recital de neuitat, incluzînd momente de teatru, cîntece, versuri, confesiuni, – adevărat regal artistic.

Vorbind de manifestările noastre cultural-artistice îmi este plăcut să afirm că *serile literare* ale Hitachdut Olei Romania reprezintă deja o dimensiune de elită prin calitatea lor, prin conţinutul lor, prin prezenţa oaspeţilor noştri. Aşa stau lucrurile şi cînd ne referim la Seara literară consacrată lui *Marius Mircu*, veşnic tînăr, prezent cu ale sale "Amintiri de scriitor" şi împlinind, în prezenţa şi aplauzele noastre, 82 de ani, aureolaţi de har, de optimism, de dragoste. Au vorbit cu acest prilej, scriitorii L. Bittman-Ruga, Shaul Carmel şi avocatul Uri Adar, vice-preşedintele H.O.R. A intrat în obişnuinţa noastră, ca la astfel de seri literare să lansăm şi cîte un tînăr talent muzical din aliaua noastră. De data aceasta, a concertat pentru noi, la orgă electronică şi la saxofon, înzestratul Şaron Avram, despre care, cu siguranţă vom mai auzi.

– *Ce aţi avut în vedere cînd aţi menţionat activităţi pe categorii de vîrstă sau socio-profesională?*

– Un exemplu. În cadrul filialei Tel Aviv-Iaffo a Hitachdut Olei Romania şi a Irgun Iotzei Romania membri în Histadrut a avut loc inaugurarea festivă a *Clubului pensionarilor*, în prezenţa domnului Uzi Cohen, trezorierul Histradrut Tel Aviv-Iaffo, preşedintele Filialei locale a Hitachdut Olei Romania. S-a creat astfel un cadru de activitate, cu obiective concrete şi modalităţi de desfăşurare practică ale acestei instituţii care deserveşte pe oamenii în vîrstă. Prăjituri, cafele, băuturi răcoritoate, glume, voie bună, program artistic susţinut de Dorothea Livio, Elena Grigore, Micu Lazarovici. Au participat peste 300 de "tineri", cu adevărat tineri în cadrul colectivităţii originarilor din România.

PRESTIGIU, COEZIUNE, NU TERIBILISME JUVENILE

S-au mai organizat colocvii prieteneşti, de anvergură, pentru toate vîrstele, unde, în prezenţa conducătorilor alialei române, în frunte cu *Arthur Israelovici,* trezorierul Histadrutului pe ţară şi preşedintele lui Irgun Iotzei Romania, membri în Histadrut, s-au întîlnit olim hadaşim cu reprezentanţi ai celor "vechi" în ţară. Pînă în prezent au avut loc astfel de întîlniri pe lîngă cea de la Ramat Efal, despre care s-a vorbit în *Minimum,* pe larg, la Tveria, Beer Sheva, Askelon... S-au întrunit şi au dezbătut cele mai actuale priobleme ale colectivităţii noastre, în total, peste 2500 de originari din România, sosiţi din filialele noastre din Aşkelon, Ashdod, Holon, Nes Ziona, Rishon Le Zion, Hertzlia, Ramat Hasharon, Ghivat Şmuel, Kiriat Ata, Natania, Ghivataim, Beer Sheva, Neghev, Iehud, Natzeret, Carmiel, Naharia, Migdal Haemek, Afula, Tveria. La întîlnirea de la Tveria, de exemplu, au participat circa 350 de originari din România.

La Beer Sheva, unde a avut loc de curînd o astfel de consfătuire, cu participarea a numeroşi reprezentanţi ai întregului Neghev, a reieşit o dată mai mult scopul esenţial al acţiunilor noastre: *ridicarea la un nivel mult mai înalt al prestigiului şi coeziunii celor 400.000 originari din România;* importante fiind nu disensiunile şi micile interese de grup. nu teribilismele juvenile şi infatuarea care duc adesea la eşec, ci buna credinţă, devotamentul faţă de interesele majore ale originarilor din România. Cîtă dreptate avea Arthur Israelovici – omul care, de fapt, sprijină permanent aliaua română, cu vorba şi *fapte,* – cînd a afirmat acolo, ca urmare a intervenţiei unuia dintre cei prezenţi în sală, că unirea noastră de acum, a noastră, a celor mulţi, înseamnă putere, deci dreptate, deci recunoaşterea drepturilor noastre, ale celor de pe această "uliţă românească", dreaptă şi frumoasă, din Israel. Nu va trece mult şi vom constata concret, că sîntem apreciaţi în tot mai mare măsură. Liderii noştri pot şi trebuie să-şi aibă locul cuvenit în conducerea organizaţiilor politice, a Partidului Muncii, a Knessetului. În acest context, ca şi la celelalte întîlniri, Arthur Israelovici a fost rugat să accepte a ne reprezenta în cele mai înalte foruri, cei prezenţi considerîndu-l ca fiind, pe tărîm politico-social cel mai reprezentativ fiu al alialei noastre la această oră.

– *Ce concluzii se desprind din aceste acţiuni?*

– Diferitele acţiuni la care m-am referit au prilejuit aprecieri sincere la adresa întregii echipe care azi se află în fruntea celor 400.000 originari din România. Iar eu îmi permit să spun cinstit: poate nu sîntem noi cei mai buni, nu sîntem expresia cea mai grozavă a conducătorilor, – dar, în momentul de faţă cel mai important lucru este să acţionăm. *Acum* este perioada cînd avem şansa să ne impunem în mod serios. Trebuie, o dată pentru totdeauna să terminăm cu şovăiala din alte perioade. Acum şi aici sîntem noi. Adică voi. Adică noi toţi.

M. Raf.

Măcar odată pe lună petreceţi la binecunoscutul

RESTAURANT «LA LUCA»

MERITĂ!

"O VIAŢĂ ARE OMUL"

Aici veţi retrăi clipele plăcute din trecut, gustînd deliciosul grătar, sorbind "un păhărel" veritabil, ascultînd muzica care v-a delectat de atîtea ori şi veţi pleca acasă remontat!

Instrumentişti şi cîntăreţi din România – în fiecare seară

Vă aşteptăm cu plăcere!

- **DANS**
- **ANTREN**
- **VOIE BUNA**

Deschis zilnic de la ora 12.00 la prînz, pînă după miezul nopţii (inclusiv duminică).

Primim comenzi pentru petreceri şi reuniuni familiare.

• IAFFO – Str. Yeffet 101• Tel. 867803 •

(vis-à-vis de Gan Tamar) Autobuze: 10, 41, 46, 83, 88

NOI ETC

*** Într-unul din show-urile TV animate de Yaron London, ambasadoarea Israelului în Portugalia, Colette Avital a fost invitată în studio, apariţia ei provocînd o impresie deosebită. Ziarista Silvie Keşet de la "Yediot Aharonot", la rubrica ei de *"Săgeţi"*, l-a înţepat pe animator: *"Nu înţeleg de ce –* scrie revoltată Silvie Keşet – *distinsa ambasadoare la Lisabona, nu l-a pus la punct pe Yaron London cînd a insistat în mod strident, asupra întrebării referitoare la viaţa amoroasă a diplomatei. Ambasadoarea s-a rezumat doar la un răspuns... diplomatic, în genul «hai să nu vorbim despre asta». London n-ar fi îndrăznit să se adreseze astfel unui bărbat, să zicem un ministru adjunct şi să-l întrebe dacă se însoară acum, numai din cauză că prietena a rămas însărcinată"*. Nu ştim la ce ministru adjunct se referă ziarista (o fi cineva "simpatic" de la Externe). Ştim însă că atitudinea ambasadoarei este perfect "românească": cucoanelor cu educaţie *bună*, cum e Colette, nu le place să discute în public despre chestia asta cu amorul şi cu atît mai puţin să facă scandal.

*** La Rosh Pina, după cum se ştie – pionierii veniţi din România, au pus primele cărămizi la înălţarea oraşului. Aici s-a născut şi generalul Ury Saghi, proaspăt numit într-una din funcţiile cheie din Marele Stat Major. Descendent dintr-o familie de "români", generalul şi-a luat nevasta şi copiii într-o excursie, în cinstea avansării în grad, ducîndu-se... la rădăcini, adică la Rosh Pina. El le-a explicat copiilor că nu e cazul să se ruşineze ca Miky Bercovici, Avrum Sharir şi alţii, şi alţii, de originile strămoşilor lor.

*** După o activitate rodnică, recunoscută atît în ţară, cît şi peste hotare, Ruth Tekoa a cedat funcţia de preşedintă a societăţii "Wizo" din Israel, în favoarea Helenei Glazer (44), adjuncta lui Ruth. Se spune că şi noua preşedintă ar fi de provenienţă dunăreano-carpatină.

■ *Helen Glazer*

■ *Ruth Tekoa*

*** În ultima vizită la New York, Lily şi Aric Sharon, însoţiţi de sculptoriţa israeliană, stabilită în U.S.A., Ilana Gur (plus "gorilele" ministrului) s-au plimbat printre boutiqurile de pe Madison Av. La creatorul de modă japonez Isimiaki, ei s-au oprit mai mult, Lily exclamînd: "superbe!" în faţa toaletelor; dar nu şi-a cumpărat nimic, căci o bluză – de pildă – costă cam 1000 de dolari, iar braşoveanca nu aruncă cu banii.

*** Nu numai "Puiu" Arad, fostul ambasador al Israelului în USA, este o figură care s-a impus în viaţa publică, ci şi soţia lui, Rivca. Ea acţionează în favoarea strîngerii de fonduri pentru Muzeul Israel din Ierusalim, şi, în acest scop, a ajuns pînă la donatorii evrei din Mexico. "O să le iau banii" – a spus ea". Şi i-a luat.

*** Miky Bercovici şi-a găsit un nou izvor de cîştig. Fabrica de saltele "Simons" l-a ales drept foto-model şi, totodată omul potrivit de a face reclamă produselor ei. Iar vedeta terenului de basket ştie să fie şi... vedetă a saltelelor. La deschiderea unui nou magazin de mobilă din Rişon, 400 dudui din localitate au venit să-l vadă de aproape, pe Miky tolănit lejer, pe-o saltea. Şi arătînd vizitatoarelor multe. Fiindcă el, în materie de ascuns, ţine mai cu seamă să ascundă că-i din părinţi din România.

*** Cel ce fusese cît pe aci urmaşul lui Nahman Shai, în postul de purtător de cuvînt al Zahalului, Dani Nave (31) se trage dintr-o familie ce aparţine tribului nostru. El s-a născut la Bnei Brak, dar mama lui, Iehudit Manheim a descins în ţară, venind din Transilvania, după ce întreaga ei familie fusese ucisă de nazişti în lagărul Bergen-Belsen.

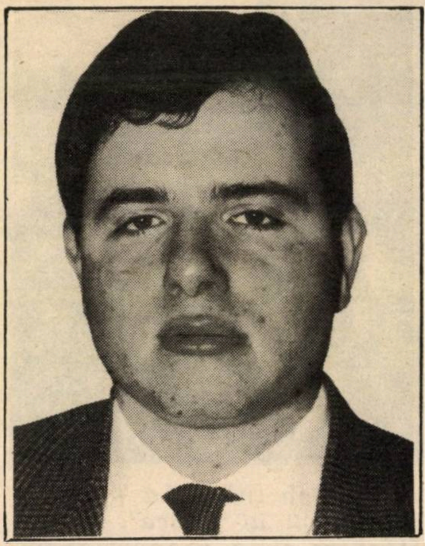

■

*** Va exista sau nu "Galei Zahal"? Iată întrebarea la care se aşteaptă răspuns din gura Şefului Marelui Stat Major. Cu această ocazie se deapănă amintiri de la începuturile simpaticei staţii de radio, sînt prezentaţi slujitorii ei vechi, cu şi fără uniformă. Iată ce povesteşte Edna despre ea şi despre Dan Făinaru, soţul ei: *"Am început să lucrez la staţie înainte de a recruta. Împreună cu Dan, aveam menirea să facem rost de discuri. Dan vorbea nu numai româneşte, ci* *şi o franceză perfectă, astfel că pregătisem programe radiofonice despre poezia şi cîntecul francez. Aşa ne-am cunoscut mai bine şi, în cele din urmă, ne-am îndrăgostit. Apoi ne-am dedicat pregătirilor de filme, Dan fiind redactorul acestor programe..."* Pînă în ziua de azi, cuplul Edna şi Dan Făinaru este cunoscut ca specialişti de mîna întîi în cinematografie.

*** Sub titlul *"La porţile Knessetului al 13-lea"*, Meir Lifschitz face pronosticuri într-o revistă ebraică, prevestind rele unor deputaţi de azi. Printre aceştia, Abraşa (Avrum) Sharir, căruia Lifschitz îi prevede că va rămîne în... pragul Knessetului. Motivul? Likudul nu-l va ierta că i-a trădat pentru o clipă pe ai săi, umblînd pe la Maarah, iar românii nu-l iartă din cauza faptului că refuză să admită că-i de felul lui din Iaşi sau Tîrgu-Cucului. Ceea ce, mai ales acum, la comemorarea de toţi trăită a pogromului de la Iaşi, sună mai mult decît jignitor pentru sensibilitatea *tribului*.

Avrum

*** Într-unul din excelentele sale programe de interviuri de la Canalul 2 de televiziune, Dan Şilon l-a întrebat pe violonistul Mirel Reznic, de unde e originar.

– Din Cluj, România.

– Şi de ce o spui cu voce scăzută?

Reznic nu o spusese cu voce scăzută şi a revenit spunînd că "odată era o ruşine să fi român, dar acum el se mîndreşte cu originea sa". Frumos! Reţinem însă şi faptul că Dan Şilon a remarcat că unele fiinţe lipsite de demnitate coboară vocea cînd sînt puse în situaţia de a spune că sînt din România.

*** Şi tot la emisiunea cîinosului Şilon... Lia Koenig şi Miriam Zohar au fost invitate la "Erev Hasadh" cu ocazia premierei "Arsenic şi dantelă veche" de la Teatrul Habima. Reporterul a întrebat dacă ele nu se "fură" una pe alta în spectacol. La care Miriam Zohar a răspuns:

– Nu, Lia nu-mi fură nimic cu toate că ea e din România.

Dan Şilon, stupefiat, a făcut ochii mari şi i-a dat această replică:

– E curios că spuneţi acest lucru căci şi dv. sînteţi originară din România. Sau poate nu vreţi să se ştie...

După părerea noastră, Dan Şilon a fost prea delicat. Actriţa merita să i se dea o altfel de replică. O replică din acelea care nu pot fi reproduse într-o gazetă...

*** În aceste zile, Itzhak ben-Aharon împlineşte 85 de ani. Fost ministru, deputat şi secretar general al Histadrutului, acest veteran al *alialei* noastre locuieşte într-o cameră modestă din kibuţul Ghivat Haim, înconjurat de vrafuri de cărţi şi ziare. Şi care este părerea sa recentă despre Shimon Peres şi Itzhak Rabin? *"Ei trebuiau să părăsească de mult, terenul, din simţ de răspundere pentru mişcarea de care aparţin. Atîta timp cît ei se află în frunte nu se formează o alternativă şi nici nu se stabileşte linia clară a partidului Muncii"*. "Ei trebuiau să părăsească de mult terenul".

Itzhak Ben-Aharon

Iată o idee valabilă în multe, multe locuri. Şi în Maarah, cum spune Ben Aharon (care el a ştiut să se retragă la timp din înălţimile şefiei, fără istericale şi fără mai lăsaţi-mă, fraţilor, o cadenţă, ca să mai prind şi eu vreo paişpe călătorii pe la Paris şi New York, cu diurnă); dar şi în Likud (nu-i aşa?). Şi nu numai în Israel, pe aicea, ci şi prin fel de fel de Diaspore; ca, de pildă, la birourile Comunităţii din curtea Templului Coral. Mai ieşiţi, şi voi, fraţi români, la pensie. Mai jucaţi şi voi o tablă-n Cişmigiu... Mai citiţi un roman poliţist de Carter Brown... Sau, mai veniţi şi voi prin Tel Aviv şi faceţi o *bruhă* la sinagoga lui Rav Guttman...

NOI

*** Au trecut aproape trei luni de cînd Asociaţia scriitorilor a anunţat în presă că s-a hotărît să i se decerneze criticului Eugen Luca rîvnitul premiu Sion. Dar festivitatea de decernare încă nu a fost anunţată. Nu-i nimic, Eugen Luca este încă un om tînăr şi are timp să aştepte!

*** Din cînd în cînd ziarul "Maariv" publică ştiri şi însemnări de la corespondentul său la Bucureşti, L. Avraham. Este vorba de ziaristul român (creştin) Lucian Avramescu. Celelalte ziare din ţară (inclusiv cele româneşti) se mulţumesc să reproducă ştirile transmise din România de agenţiile de presă din Europa, America şi Alaska.

*** "Viaţa noastră" publică mereu scrisori de la cititori care polemizează cu I. Schechter în jurul problemelor pe care le atacă în articolele sale. Ceea ce dovedeşte că lumea nu este cu totul amorţită. Dar atunci de ce ziarul nu organizează din cînd în cînd şi o dezbatere asupra unor probleme la care mai mulţi cititori să-şi spună cuvîntul? Cerem prea mult, pare-se...

*** Milioane de evrei din România au fost aduşi în Israel. Preşedintele Sohnutului, Simha Dinitz, a declarat nu de mult că Sohnutul a adus din România 300.000 de evrei. Cu această ocazie ne-am amintit că pictorul Rubin, întîiul ambasador israelian la Bucureşti, spusese că a adus din România 100.000 de evrei, după care Şaike Dan a afirmat că a adus 150.000 de evrei, iar rabinul Rosen zice că a trimis în Israel 400.000 de evrei.

Am făcut socoteala şi a reieşit că s-au trimis şi adus, în total, 950.000 de evrei. Cifra e desigur, spectaculoasă, dar nu finală. E de presupus că şi alţii au adus sute de mii de evrei din România dar, din modestie, nu o spun. O vom afla însă, în cele din urmă...

*** Limba ebraică s-a îmbogăţit cu cuvîntul "brînză". Nu de mult o fabrică de lactate din Iokneam a scos pe piaţă un nou produs, denumit "Brinza" (căci în ivrit nu există vocala "ă", şi cu atît mai puţin "î"). Dar e bine şi aşa. Este vorba de o brînză albă sărată cu numai 9% grăsimi. Probabil că nu va trece mult timp şi în ivrit vor intra şi alte cuvinte româneşti delicioase: plăcintă, sarmale, ţuică, etc.

*** Comisia de nomenclatură a Primăriei Tel Aviv a dat nume noi unor străzi. Astfel, strada 2212, care "trecea" chiar sub terasa dinspre curte a "cetăţeanului" Menahem Beghin de la Neot Afeka, se numeşte de acum înainte strada Marcel Iancu. Mai aflăm că o stradă de la "graniţa" dintre Tel Aviv şi Ghivataim va purta numele lui Ihezkiel Marton, fondatorul ziarului de limbă maghiară "Uj Kelet"

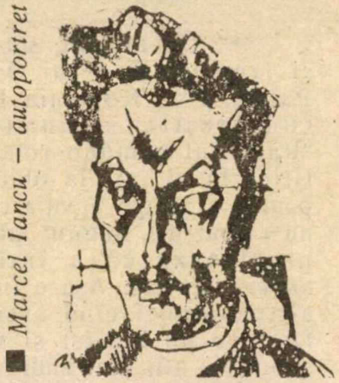
■ *Marcel Iancu — autoportret*

*** Dr. Rivi Manor, directoarea secţiei de neuro-oftalmologie de la spitalul "Beilinson", a vizitat pentru prima oară România (unde s-a născut) după revoluţie şi a fost şocată de nivelul scăzut şi de lipsa de utilaj modern din secţiile oftalmologice de acolo. Ca urmare, ea a iniţiat o formă de "adopţiune" israeliană a colegilor români. Doi medici români se specializează la "Beilinson" în operaţii de cataractă. Luna trecută au plecat în România patru oftalmologi de frunte de la "Beilinson", invitaţi de Ministerul român al Sănătăţii ca să predea un curs de perfecţionare a medicilor de ochi. Cei patru sînt: prof. Amiram Schapira, directorul secţiei de oftalmologie de la "Beilinson", dr. Dov. Weinberger, dr. Rut Sigal, specialistă în tratamentul cu raze laser, şi prof. Rivi Manor. Să sperăm că gazetele fasciste nu vor sări în sus, strigînd că ai noştri (sioniştii colonizatori) vor să scoată ochii românilor.

*** Consternare în lumea teatrului: decesul fulgerător, în urma unui stop cardiac, la 54 de ani, al pictorului executant de decoruri, Harry Weis. A fost un talent unanim apreciat. Cariera sa a început la teatrul din Galaţi (oraşul lui natal) şi a continuat aici, la Cameri. A lucrat de asemeni pentru cîteva teatre din străinătate. A avut foarte mulţi prieteni actori, scenografi, scriitori şi toţi îi deplîng moartea prea timpurie.

*** Douăzeci de ani de la moartea lui Ion Pribeagu. Cronicile sale rimate au făcut deliciul a mii şi mii de cititori în anii '60. El a atacat cu predilecţie teme israeliene "eterne" – birocraţia, corupţia, snobismul – şi de aceea multe din cronicile sale sînt şi astăzi actuale.

*** Luna trecută s-a împlinit un an de la decesul lui A. Goldenberg, fost secretar de redacţie la "Viaţa noastră". Puţină lume la comemorare. Cu trecerea timpului, probabil că foştii lui colegi, în loc să uite, încep să-şi aducă aminte de vechi şi dureroase conflicte.

*** S-a importat din Japonia şi în curînd va fi pe piaţă un computer-dicţionar, de mărimea (sau micimea) unei cărţi de credit. Acest uluitor dicţionar are 1.000 de cuvinte cu corespondenţă în 26 de limbi: engleză, franceză, germană, ebraică, română, idiş, etc. În prima perioadă se va vinde cu 178 şekeli. După aceea, cu 216 şekeli.

*** Victor Ostrovski

NOI

(născut la București; avem și lipsuri) fostul agent al Mosadului, care a publicat anul trecut în Canada o carte de scandal despre organizarea și unele acțiuni ale serviciilor israeliene de spionaj, a declarat: "Am cîștigat cu această carte trei milioane de dolari și nu mai trebuie să muncesc toată viața".

*** După spusele lui Mior Caspi, directorul general al societății "Natur", în vara aceasta pleacă în România 8.000 – 10.000 israelieni. Principala atracție sînt prețurile. Cinci nopți la hoteluri de cinci stele costă de la 117 dolari. 14 zile la băi, 300 dolari. În felul acesta, spune Caspi, România va lua locul Turciei și Greciei.

*** Asociația scriitorilor numără vreo 60 de membri, dar se pare că publicațiile din Harakevet "nu recunosc" decît numai cîțiva și numai pe ei îi publică. "Viața noastră" nu are spațiu decît pentru 4-6 poeți mereu aceiași. În "Revista mea", la 5-10 povestiri de Boris Vlăstaru apare cîte o nuvelă de I. Petran, o amintire sau o proză de Liana Maxy și cam atît. Cît despre "Facla", nu ne amintim să fi citit în ea vreodată un scriitor autohton.

*** Într-un articol din "Viața noastră: 5.7.a.c. ("Pe marginea adunării generale a scriitorilor israelieni"de S. Har-Herescu), a apărut o listă cu numele cîtorva membri ai Asociației scriitorilor în cauză, printre care și Al. Mirodan. Ori, informația este falsă. Directorul lui "Minimum" nu mai face parte din asociație de vreo cinci ani de zile. Inexactitatea putea fi evitată cu ușurință, dacă cei din Harakevet s-ar fi ostenit să arunce o privire cît de cît atentă asupra textului. Cu atît mai mult cu cît, unul dintre redactorii cu pricina, Virgil Duda, romancier prețuit de noi, este și vice-președinte al Asociației Scriitorilor; calitate în care ar fi cazul să știe cine e membru și cine nu. Iar dacă nu știe, îl sfătuim ca pentru a evita pe viitor asemenea erori (dacă nu chiar orori) să ia acasă o listă cu membrii Asociației, și s-o învețe pe dinafară seara, după Mabat, în halat și papuci.

*** Așa arată coperta unui program editat de Comunitatea de la București cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la Holocaust. Din păcate, pe coperta aceasta, întîlnim două greșeli. Una ar fi că pe englezește nu se scrie Jewisch ci Jewish, fără c-ul cu pricina; dar peste asta sîntem gata să trecem rapid, nu e un capăt de țară. A doua, însă, e mai cu bucluc: 50 de ani de la 1941 nu fac 1951, ci 1991. Noi nu ne amestecăm de regulă în socotelile băieților de la Federație, dar, în cazul de față... ▼

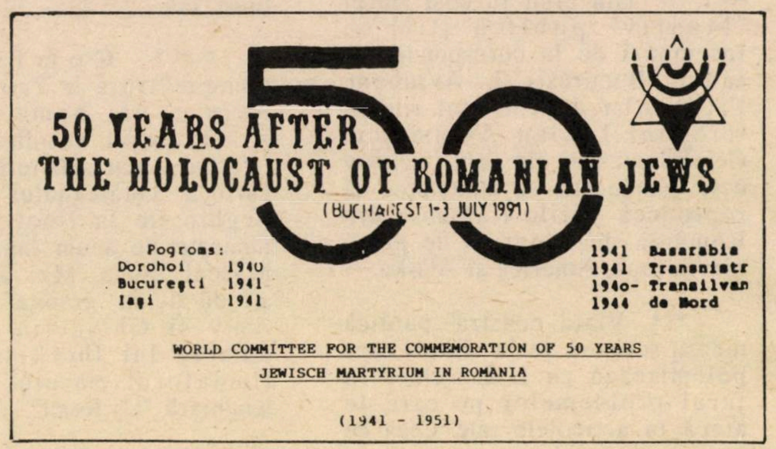

50 YEARS AFTER
THE HOLOCAUST OF ROMANIAN JEWS
(BUCHAREST 1-3 JULY 1991)

Pogroms:
Dorohoi 1940
București 1941
Iași 1941

1941 Basarabia
1941 Transnistr
1940- Transilvan
1944 de Nord

WORLD COMMITTEE FOR THE COMMEMORATION OF 50 YEARS
JEWISCH MARTYRIUM IN ROMANIA

(1941 - 1951)

*** Un articol, substanțial și frumos, al d-lui Octavian Paler, din "România Liberă" (București), se intitulează "Războiul româno-român." Un titlu "la zi" și "la obiect". Și, pentru a atrage atenția că ideea nu-i aparține, autorul articolului precizează că a întîlnit-o *undeva.* Corect. Așa e firesc, de altfel, atunci cînd avem de-a face cu un ziarist și scriitor serios, cu atît mai mult "director de opinie" și candidat potențial la președinția țării cum este d. Paler. Și mai corect, însă, ar fi fost ca autorul să spună că acest "undeva" nu este o abstracție sau un abur, ci, mai concret, revista *Minimum,* unde ideea războiului dintre români și români a apărut, într-un articol de Al. Mirodan din 1990, intitulat *Ură la București,* și reprodus, parțial, în cîteva gazete din România.

*** Nu voiajați fără asigurare medicală! Mulți comit greșeala de a pleca în străinătate fără a-și face o asigurare medicală. E de prisos să spunem că în felul acesta ei se expun la plata unor sume mari pentru tratarea la medicii străini fie și a unor accidente mici. Nu mai vorbim de cazul unor îmbolnăviri care ar necesita internarea la spitale din alte țări.

Nimeni nu trebuie să-și asume acest risc mai ales că asigurarea medicală nu costă scump.

Dar asigurarea medicală pentru voiajurile în străinătate trebuie să-i preocupe și pe unii care nu pleacă în străinătate. Ne referim la cei care primesc oaspeți din străinătate. S-a observat că mulți prieteni și rude din alte țări vin fără o asemenea asigurare. În România se pare că nici acum, la aproape doi ani de la revoluție, nu s-a introdus asigurarea medicală pentru călători. Deci fie din neglijență, fie din neputință, vin la noi oameni fără să fie asigurați din punct de vedere medical. Problema e serioasă deoarece – țineți minte! – gazdele au răspunderea pentru orice tratament al musafirilor la spital sau la un medic particular. Și se știe că tarifele medicale sînt piperate!

NOI

*** La Naţionalul din Craiova a fost pusă-n scenă, sub buna îndrumare regizorală a lui Ioan Ieremia (n. 1935) piesa *Muzică de balet* a lui Felix Aderca. E o premieră absolută. Textul ilustrului evreo-craiovean n-a văzut, pînă acum, lumina rampei niciodată.

Ne face plăcere să consemnăm acest fapt de solidaritate olteneasco-judaică. Ne face plăcere de asemenea să notăm că în programul editat de teatru a fost inclus un text din lunarul nostru israelian despre suta de ani de la naşterea lui Aderca. Acestea fiind spuse, sperăm ca internaţionaliştii din Bănie să nu aibe necazuri din partea d-lui Iosif Constantin Drăgan şi-a gazetelor sale, atente foarte la năvala veneticilor în lumea craioveană. Noi, de-aici, îi putem liniştii pe păzitorii purităţii etnice a ţinutului, comunicîndu-le că Israelul nu are de gînd să colonizeze Oltenia. Am luat în această privinţă informaţii de la sursă: cabinetul premierului Shamir şi Mossadul. Singura dorinţă a acestei din urmă instituţii, ar fi să paraşuteze o echipă de comando pe acoperişul hotelului Minerva, să ocupe pentru o noapte restaurantul şi să bea un şpriţ cu actorii din "Muzică de balet", cu frumoasa Leni Pinţea şi cu celelalte vedete feminine ale teatrului.

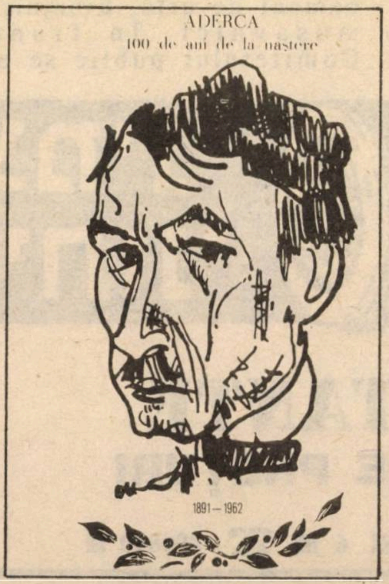
ADERCA
100 de ani de la naştere
1891—1962

■ *Programul – partea I-a*

SCHECHTER SCRIE ISTORIA OMENIRII

Ambiţios şi temerar, I. Schechter scrie în prezent "Istoria evreiască a lumii de la început şi pînă la sfîrşit" (titlu provizoriu, dar tema e definitivă). Întrebat de ce "istoria evreiască", autorul a explicat: "Am cercetat şi am strîns dovezi că Dumnezeu este evreu. Ca atare, lumea pe care a creat-o este lucrătură evreiască, tot aşa cum pictura lui Chagall este în esenţă evreiască şi precum «Legea relativităţii» lui Einstein este tipic evreiască. Pe urmă, întreaga istorie a lumii s-a desfăşurat în funcţie de interesele şi capriciile evreilor. Inchiziţia însăşi a fost pusă la cale de evrei deoarece ei voiau să fie alungaţi din Spania ca să aibă motiv să plece şi să acapareze posturile de conducere din ţările Europei răsăritene. America a fost descoperită în 1492 la comanda comunităţii evreieşti din Madrid şi abia după 500 de ani a fost alipită la Statul Israel. Nu există război, revoluţie, invenţie care să nu aibă substrat evreiesc".

Schechter duce tratative cu editura "Minimum" în vederea publicării cărţii. Tratativele merg greu, deoarece d-sa a luat obiceiul altor scriitori israelieni şi cere să nu se facă nici o modificare în manuscris, să i se asigure recenzii elogioase fără nici o critică etc. Sperăm totuşi că în curînd se va semna contractul şi imediat după aceea va apare cartea.

ANCHETA MINIMUM

Ne-am adresat celor de mai jos cu întrebarea (pe care ne-o punem, mai toţi, în suflet şi taină): ce-aţi fi dorit să fiţi dacă n-aţi fi ceea ce sînteţi?

◀ **HEDDY LÖFFLER, artist fotograf, Tel Aviv:**

– Ziaristă, reporter special pe toate continentele, ca Egon Erwin Kisch "reporterul frenetic" sau... Peter Arnett (cu condeiul).

▲ **CARMEN FIRAN, scriitoare, Bucureşti:**

– Tot scriitoare. Nimic altceva. Sau scriitoare sau *nimic*.

MARIUS GODEANU, ▶ **ziarist, Tel Aviv:**

– Regizor de film; însă ca Fellini...

▲ **RADU COSAŞU scriitor, Bucureşti:**

– Crupier.

GINA SEBASTIAN-ALCALAY, publicistă, Ashdod:

– a) Pianistă şi compozitoare (pentru ca să-l pot ajuta pe tărîm profesional pe fiul meu, muzician); b) Cercetătoare în domeniul literaturii comparate (un vis vechi, de tinereţe). ▶

PANOUL DE ONOARE AL ALIALEI ROMANE

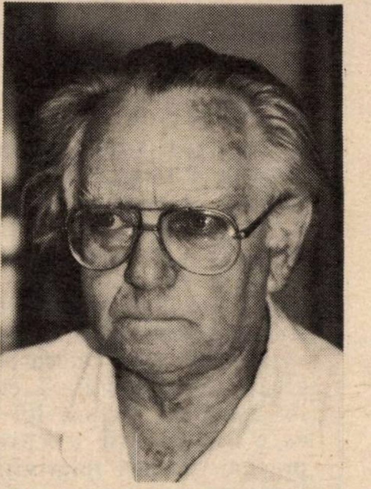

Convorbire cu dl. PALTIEL SEGAL, preşedintele Comitetului de Conducere de Ş.I.R.

Ş.I.R. = o emanaţie a H.O.R.

– *Stimate domnule Paltiel Segal, ştim că dvs., împreună cu un larg colectiv, v-aţi consacrat, cu stăruinţă şi pasiune, acţiunii de întocmire şi editare a unei lucrări de mare amploare şi semnificaţie: "CONTRIBUŢIA EVREIMII ROMÂNE LA CREAREA ŞI DEZVOLTAREA ISRAELULUI". Spuneţi-ne, vă rugăm, cum s-a născut această iniţiativă şi care este motivaţia ei principială?*

– Ideea elaborării unei asemenea lucrări, am putea spune, monumentale, este concluzia logică a două realităţi evidente: prima – evreii originari din România şi-au dobîndit, de-a lungul a peste un secol, merite excepţionale prin prioritatea şi aportul lor considerabil la afirmarea şi promovarea idealului sionist, la fondarea şi dezvoltarea Statului Israel. Sîntem ultima generaţie care cunoaşte faptele, multe din ele le-a trăit şi înfăptuit şi, ca atare, are dreptul şi datoria de a le imortaliza pe plan memorialistic, pentru a fi ştiute de urmaşii noştri, de întreaga populaţie de azi şi de mîine a Israelului.

Cea de a doua realitate, din păcate, negativă, rezidă în aceea că această contribuţie de excepţie a alialei noastre este fie puţin cunoscută, fie subestimată sau trecută sub tăcere, voit sau nevoit. Un exemplu: vestitul serial "Amud haeş" (Coloana de foc) relatează istoria evreimii; dar în acest context judaismul român este – oare întîmplător? – "uitat" complectamente. Poate că autorii (responsabil poetul Haim Guri), n-au dispus de material documentar? Lucrarea noastră va oferi tuturor celor realmente interesaţi asemenea material.

– *Nu credeţi că vina unor astfel de omisiuni şi subestimări ne revine şi nouă, "românilor"?*

– Cu siguranţă! Este ştiut că aliaua română, numeroasă (400.000 de suflete) şi atît de valoroasă pe multiple planuri, s-a caracterizat prin pasivitate, printr-un lamentabil "lasă-mă să te las" cînd a fost vorba de afirmarea publică a meritelor ei. Cît de bine au ştiut să facă acest lucru alte eidoturi! Bunăoară, marocanii, teimanii şi alţii dispun de centre de informare, editează cărţi, au instituit sărbători naţionale (vezi Mimuna) – totul pentru a evidenţia prezenţa lor în viaţa Israelului. Consecinţa propriilor carenţe apare în faptul că românii deţin în Knesset, în administraţie şi alte foruri publice poziţii în totală neconcordanţă cu numărul şi aportul lor constructiv. Lucrarea noastră este menită să pledeze şi în această privinţă cu argumente irefutabile pentru lichidarea oricăror discriminări.

– *S-a bucurat de ecou o idee atît de salutară?*

– Iniţiativa a fost îmbrăţişată cu entuziasm, în primul rînd, de trezorierul Histadrutului, Arthur Israelovici, acest devotat fiu al alialei române, gata oricînd să sprijine orice acţiune de larg interes pentru aceasta. La sugestia lui s-a creat Centrul de cercetare Ş.I.R. (Şevet Iehudei Romania – Tribul evreilor din România), ca o asociaţie independentă, în cadrul căreia acţionează în vederea atingerii obiectivului propus, în spirit de unitate reprezentanţi şi membri din diferite organizaţii ale "românilor" şi din diferite partide (H.O.R., Organizaţia originarilor din România membri în Histadrut, ACMEOR, Maarah, Likud, Mapam, Progresivi, religioşi, Askanei Zion ş.a.) Din *Comitetul public* al Ş.I.R. fac parte personalităţi marcante ale alialei: profesori universitari, istorici, scriitori, ziarişti, oameni politici, ofiţeri din Zahal şi Poliţie, economişti, industriaşi şi comercianţi, rabini, oameni de artă, kibuţnici şi moşavnici. În fruntea Comitetului public se află

CAUCIUCURILE ZEITUNI
צמיגי זיתוני
IMPORTANTE
REDUCERI DE PREŢURI
■ HOLON STR. BEŢALEL 6 ■ ☎ 800840 ■

Arthur Israelovici, preşedintele Ş.I.R. S-a constituit, de asemenea, un *Comitet restrîns* de conducere şi de redacţie, al cărui coordonator este subsemnatul. Munca de redactare propriu-zisă este încredinţată unui colectiv de colaboratori-istorici, cercetători şi alţi specialişti de prim rang. Pentru primele trei volume, colectivul de redactare se află sub îndrumarea istoricului dr. Efraim Ophir şi are ca prim-redactor pe scriitorul A. B. Iaffe.

– Cum este concepută structura unei lucrări atît de vaste?

– Urmează să apară şase volume, fiecare consacrat uneia sau mai multor tematici. Astfel primele trei volume au titluri edificatoare pentru conţinutul lor: 1) *Rădăcinile* alialei române; 2) *Alia* şi *colonizare*; 3) *Apărarea Statului Israel* şi *Izkor* (cinstirea memoriei eroilor). Următoarele trei volume vor fi consacrate prezenţei şi afirmării "românilor" în domeniile: Literatură şi Artă, Ştiinţă şi Cultură; Economie; Medicină; Viaţa publică; Presă; Viaţa socială şi Mişcarea social-muncitorească. Fiecare volum va conţine un lexicon bio-bibliografic. Textele vor fi bogat ilustrate cu facsimile după documente, articole, reproduceri de opere de artă şi sute de fotografii, alcătuind în ansamblu un vast *Album* al marii familii a originarilor din România. Lucrarea apare în ivrit şi, ulterior, dacă va fi posibil, în engleză.

– Ce s-a întreprins concret, pînă acum?

– Sîntem deja în posesia unui amplu material documentar: mărturii, documente, fotografii, fişe individuale – material provenit din arhive, colecţii şi, în bună măsură, oferit de personalităţi din ţară şi străinătate care au înţeles importanţa acţiunii noastre. Doresc să relev că materialul strîns este de mare valoare documentar-istorică şi generator de justificată mîndrie pentru tot ce înseamnă şi a înfăptuit aliaua noastră. El vorbeşte cu tăria faptelor despre emigrarea în Eretz Israel a evreilor din România încă înainte de Herzl, despre zecile de colonii întemeiate de pionieri din România, cu sînge şi sudoare, începînd cu primele fondate în ţară – Roş Pina şi Zichron, despre proclamarea la un congres sionist ţinut la Bucureşti, în 1919, a "Republicii Israel", despre odiseea "Strumei", a vaselor "Mekfure" şi "Rafiach", despre eroii căzuţi pe cîmpurile de luptă în războaiele purtate de Israel, despre măsura în care românii îşi merită titlul de *"Ei au fost primii"* în sectoare ca industrie, bănci, comerţ, construcţii, aviaţie, creaţie cultural-artistică. Se întocmeşte astfel un grandios şi impresionant *Panou de onoare* al fiilor alialei române.

– În ce fază spuneţi că se află lucrarea?

– Primele trei volume sînt întocmite şi s-a trecut la redactarea lor propriu-zisă, urmînd să intre în tipografie – sperăm – în toamna aceasta. Dar în legătură cu aceasta se pun încă probleme grele...

– Înţeleg că vă referiţi la problemele de ordin material...

– Aţi intuit exact. Multe s-au făcut pînă acum şi se vor mai face în condiţii de voluntariat. Dar pregătirea pentru tipar, hîrtia, tipăritul, reclamă cheltuieli considerabile. Pornind la drum, am socotit că dacă fiecare din cei 400.000 "români" va dona în acest scop 1 şekel, proiectul va putea fi realizat. Nu s-a manifestat generozitatea scontată. Singurul sprijin material efectiv îl primim din partea Histadrutului, datorită lui Arthur, şi, întrucîtva, de la Sohnut. În covîrşitoarea lor majoritate, israelienii-"români", inclusiv cei bogaţi (şi avem) n-au răspuns la apel. Pînă acum s-a răspuns slab şi la propunerea noastră privind comandarea anticipată a volumelor, contra unui aconto. Este de la sine înţeles că fără a fi sprijiniţi de aliaua noastră sub formă de donaţii şi precomenzi, există riscul ca această operă, menită să fie o strălucită carte de vizită a ei, să eşueze. Iată de ce şi pe această cale, reînoim apelul nostru, cu încrederea că, în cele din urmă, va găsi ecoul cuvenit.

Convorbire realizată de
I. FÎNTÎNARU
(Anunţ publicitar)

VIVIANNE SI HERMAN LEIBOVICI
✱ TRAVEL EXPERTI ✱

Foşti coproprietari ai Agenţiei "All Meridian Tours" anunţă că nu mai au nici o legătură cu această agenţie. În prezent, stau la dispoziţia celor interesaţi pentru servicii turistice la:

AGENŢIA DE VOIAJ

PROPER TRAVEL LTD., TEL AVIV,
Rehov BEN YEHUDA Nr. 56, Telefon 03-297477

Voiajuri în toată lumea ● Bilete de avion ● Închirieri auto
Aranjamente odihnă şi tratament ● Excursii organizate, etc.
Rezervări zbor, hotel şi apartamente în diferite ţări europene

✱ PENTRU ROMANIA, PREŢURI CONVENABILE ÎN ACEST SEZON ✱

LUMEA ROMÂNEASCĂ

EXPLOZIA

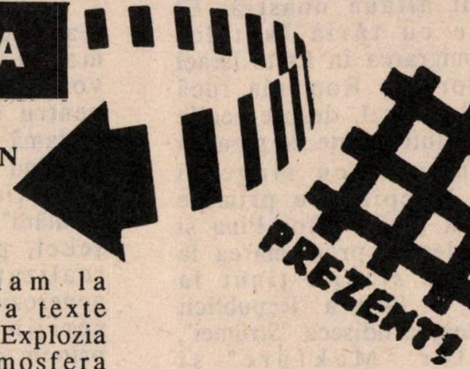

ANTISEMITA ŞI ANTIISRAELIANA DIN ROMANIA

Aşa cum scriam la Tendinţe, iată cîteva texte semnificative privind Explozia care marchează atmosfera social-psihologică a României la ora 1991.

Mai întîi, un articol de Radu Theodoru, din săptămînalul "România Mare" (27.VI.a.c.), articol intitulat "Pînă nu e prea tîrziu."

Extrase:

"Este vorba de aşa-zisul antisemitism actual şi de starea tensionată creată de acesta. Lucrurile nu pornesc... de la articolele scrise în "România Mare" sau "Europa"... ele pornesc de la istorie, de la situarea minorităţii evreieşti în spaţiul socio- economico-politic al unei Românii primitoare, cu începere de la marea afluire a evreilor galiţieni spre Moldova, îndeosebi din a doua jumătate a veacului trecut, cu rolul dezintegrator al naţionalului jucat de o bună parte din intelectualitatea evreiască, la care se adaugă rolul spoliator, exploatator al altei părţi, asta pe parcursul unui veac; apoi, se însumează crimele comise de evreime în Basarabia şi Transilvania împotriva armatei române, în urma aplicării Tratatului Ribbentrop-Molotov şi a Diktatului de la Viena, genocidul de după 1947, practicat de evreimea kominternistă în numele comunismului şi, foarte recent, crimele şi aţîţarea la crimă din timpul evenimentelor din decembrie 1989. ca şi haosul dezintegrator de după crima împotriva poporului român săvîrşite de reprezentanţi ai minorităţii evreieşti din România contemporană, cărora li se adaugă obrăznicia neruşinată a aceloraşi reprezentanţi, care au acaparat posturile cheie în stat, cu ajutorul forţelor străine şi inamice ţării.

...Haideţi să mergem puţintel în profunzime, cu rigoare, fără să mai apelăm la istorie, ca să nu încărcăm inutil un dosar cumplit.

...Ce rol au jucat evreii în evenimentele din decembrie 1989, în special după ce-au monopolizat Radioteleviziunea, ce crime au săvîrşit coreligionarii dvs. Alex. Stark şi Brateş în acest sens, ce rol a jucat Saul Brukner (Silviu Brucan, n. red.) atunci, mai apoi în arestarea ilegală a floarei ofiţerimii române din Siguranţa Statului...?

...Cîţi miniştri evrei sînt în guvern, cîţi directori generali, directori, consilieri, ambasadori, ataşaţi culturali, cîţi evrei sînt în Televiziune, cîţi la Radio, cîte întreprinderi au preluat, cîte familii au fost scoase din locuinţe ca să se instaleze pseudo-demnitarii evrei, totul raportat la numărul minorităţii evreieşti din România?

...Care este cooperarea dintre diversele societăţi "culturale", "apolitice", cu finanţa evreiască mondială, în special cu cea iudeomaghiară şi care sînt metodele de acaparare a patrimoniului naţional, mai ales în Transilvania?

...Care este ponderea evreilor în Ministerul Învăţămîntului şi la Universitatea din Bucureşti, în general în învăţămîntul superior?

...Ce rol au miniştri evrei în distrugerea industriei, a patrimoniului forestier, a economiei româneşti?

...Ce a făcut guvernul dominat de evrei spre a stăvili corupţia, tîlhăria, vinderea peste hotare a patrimoniului naţional, distrugerea învăţămîntului de către evrei şi slugile lor?

...De ce sîntem noi obligaţi să suportăm invazia unei părţi a minorităţii evreieşti – care nu-şi cunoaşte lungul nasului şi care crede că finanţa internaţională este forţa care ne va face slugile ei? Chiar nimic n-a învăţat această parte a minorităţii evreieşti care nu-şi cunoaşte lungul nasului şi care crede că finanţa internaţională este forţa care ne va face slugile ei? Chiar nimic n-a învăţat această parte a minorităţii evreieşti de la istorie şi de la propria suferinţă a poporului căruia i se inoculează din faşă teoria rasistă, de extracţie net fascistă, a superiorităţii lui absolute, aceea a "poporului ales"...?

...Trăiesc între oameni şi vreau să avertizez că , după ce s-a smuls masca de pe faţa hîdă a crimelor săvîrşite... avem nu numai dreptul la replică. Avem obligaţia de a-i lua de guler şi a-i judeca aspru pentru toate crimele odioase, pentru tot acest joc murdar şi josnic, iar dacă, Doamne fereşte, mînia populară nu va mai putea fi stăpînită, atunci catastrofa este iminentă şi fuga din Eghipet n-a fost decît un basm blînd. Comunele Bolintin, Kogălniceanu şi Ogrezeni spun totul despre aşa-zisa răbdare a românilor.

(Autorul face aluzie la recentele incidente sîngeroase din comunele amintite; indignaţi de crimele comise de cîţiva ţigani împotriva unor cetăţeni paşnici, oamenii au dat foc caselor din cartierele ţigăneşti, n. red).

Brukneriada în care joacă deopotrivă şi cozile de topor autohtone se apropie de finalul ei tragic. Repet! Nu pentru români! Iar luările de poziţie ferme, din ce în ce mai ferme şi documentate din presă, agitaţia care stăpîneşte tineretul înşelat odios de bruknerii pozînd în liderii democraţiei, opinia ostilă de masă, ar trebui să dea de gîndit celor care răspund spiritual și moral de comunitatea evreiască din România.

...Experiența tragică a generației mele stă sub semnul genocidului practicat de evrei asupra poporului român, între anii 1945 și 1960 și tineretul de astăzi nu poate trece peste experiența părinților lui, fără să o coreleze și s-o pună în ecuație cu propria lui suferință, cu felul odios în care a fost înșelat de urmașii celor care au adus în România lagărele de exterminare și au practicat cu sălbăticie lichidarea păturilor conducătoare autohtone. Pentru a limpezi didactic fenomenul evreiesc în România, mi-aș îngădui o periodizare a lui în următoarele etape:

1) Marea migrație evreiască în România, de la sfîrșitul secolului trecut, sprijinită feroce de Occidentul dominat de finanța judaică și de masonerie, cu monopolizarea comerțului, a unei bune părți din industrie, cu exploatarea sîngeroasă a satelor prin arendașii evrei, dintre care s-au remarcat frații Fischer.

2) Epoca de consolidare a evreilor în România, între anii 1907 și 1939, epocă în care au pus stăpînire pe cea mai mare parte din comerț și industrie, pe o bună parte din fondul forestier, pescuitul în baltă, epocă a organizării acestei comunități, care ajunsese la aproape un milion, cu scopul de a supune și înfeuda România...

În acel timp monopolizează evreii Partidul Comunist Român și-l pun în slujba kominternului, ca o alternativă pentru stăpînirea României, într-o eventuală expansiune spre Vest a sovietelor, fiind favorizați de faptul că în conducerea Partidului Comunist din Rusia dominau evreii care lichidaseră rezistența din interior printr-un genocid în masă, crimă pe care acum o plătesc cu vîrf și îndesat. Este epoca în care se naște reacția la politica de dominație evreiască, prin partidele de dreapta și, mai ales, prin partidul "Totul Pentru Țară".

3) Epoca celui de-al doilea război mondial, care este puțintel mai complicată decît o papagalicim...

4) Epoca postbelică are, pentru români, două etape: o primă etapă a revanșei evreiești cu escaladarea întregii ierarhii a puterii, prin căsătoria evreicelor cu cei desemnați să parvină în sistemul puterii, cu decapitarea Armatei, a învățămîntului superior, a presei și radioului, a culturii și Bisericii, cu instaurarea terorii, a lagărelor de exterminare, cu genocidul împotriva poporului român.

...Reacția a fost netă și marchează a doua etapă a epocii postbelice, cînd a început punerea minorității evreiești la locul ei în spațiul socio-politic și economic al țării.

Au lucrat cu măiestrie la năruirea independenței economice care nu le-a priit. prin Saul Brukner și sluga lui, Voican, l-au asasinat pe reprezentantul direcției naționale, (autorul articolului are în vedere, desigur, pe N. Ceaușescu, n. red.) așa cum l-au asasinat pe mareșalul Antonescu, care-i salvase; dar care reprezenta în toată splendoarea și puritatea, ideea NAȚIONALĂ. Așa cum atunci au manevrat mîrșav să extermine marii comandanți ai armatei, ofițerimea de elită, așa au manevrat și în decembrie 1989".

OMORUL RITUAL

S-ar zice că, nu mai lipsește în materie de limbaj decît ca, în loc de evrei să citim... cunoscutul termen de "Porunca Vremii" și "Sfarmă Piatră". Dar nu, acest gol a fost umplut. În săptămînalul "Europa", patronat, cum se știe, de dl. I. Constantin Drăgan, întîlnim în nr. 2/31 a.c. pag. 7, titlul de mai jos:

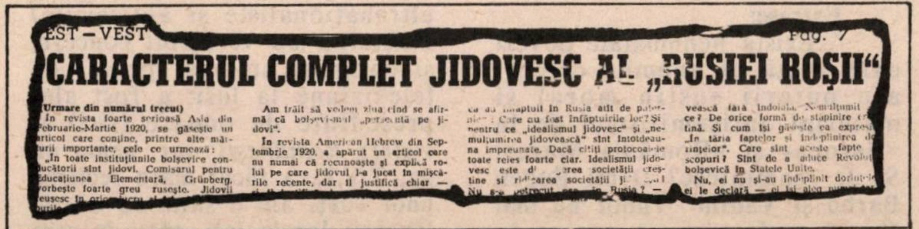

EST – VEST Pag. 7

CARACTERUL COMPLET JIDOVESC AL „RUSIEI ROȘII"

(Urmare din numărul trecut)

În revista foarte serioasă Asia din Februarie-Martie 1920, se găsește un rticol care conține, printre alte mărturii importante, cele ce urmează:

„În toate instituțiunile bolșevice conducătorii sînt jidovi. Comisarul pentru Educațiunea Elementară, Grünberg, vorbește foarte greu rusește. Jidovii reușesc în orice lucru [illegible]

Am trăit să vedem ziua cînd se afirmă că bolșevismul „persecută pe jidovi".

În revista American Hebrew din Septembrie 1920, a apărut un articol care nu numai că recunoaște și explică rolul pe care jidovul l-a jucat în mișcările recente, dar îl justifică chiar —

ca au înfăptuit în Rusia atît de pat[illegible] : Care au fost înfăptuirile lor? Și pentru ce „idealismul jidovesc" și „nemulțumirea jidovească" sînt întotdeauna împreunate. Dacă citiți protocoalele toate reies foarte clar. Idealismul jidovesc este d[illegible] rea societății creștine și ri[illegible]area societății ji[illegible] Nu s-a petrecut asa în Rusia? —

vească fără îndoială. Nemulțumit ce? De orice formă de stăpînire c[illegible] tină. Și cum își găsește ea expres „În țara faptelor și îndeplinirea d ințelor". Care sînt aceste fapte scopuri? Sînt de a aduce Revolu bolșevică în Statele Unite.

Nu, ei nu și-au îndeplinit dorințele ei le declară — ei îi aleg [illegible]

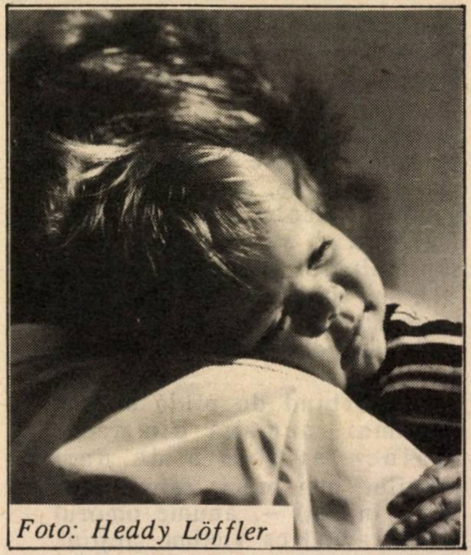

Foto: *Heddy Löffler*

Vreți să vă spun ceva? Îmi pare bine că acest copil nu trăiește la București, pe lîngă redacția "Europei", ca să i se vorbească despre omorul ritual și să fie întrebat: Tu mănînci de Pesah pască făcută cu sînge de copil creștin... nu-i așa?

Îmi pare bine pentru copilul ăsta, îmi pare bine pentru toți copiii, de ce să mint? Îmi pare grozav de bine.

S-ar zice, atunci, că pe tărîm politic nu mai lipsește decît elogierea pe față, direct și nemijlocit, a Gărzii de Fier. Ei bine, și acest gol a fost umplut. Răspunzînd unor membri ai organizației "Vatra românească", întrunită în Congres, care se ridicaseră împotriva alegerii d-lui I. C. Drăgan ca președinte de onoare al *Vetrei*, pe motiv că acesta a fost fruntaș legionar, — d. Ion Coja, unul din conducătorii organizației a sărit în apărarea *Gărzii*, spunînd: "legionarii au făcut multe lucruri bune". În aceeasi ordine de fapte, să notăm că la

Constanţa a luat fiinţă un partid "Naţional- Democrat-Legionar Român".

În sfîrşit, s-ar zice că acum nu mai lipseşte decît *omorul ritual*. Ei bine, nu lipseşte. Am ajuns şi acolo... În articolul *Talmudul şi rabinii*, din săptămînalul "Europa" (5 iunie '91), sub iniţialele G. S., se reiau texte cunoscute din scrierile lui A.C. Cuza, din *"Porunca Vremii"* etc.:

"Vorbind de pildă despre cea mai inumană din acele «taine» atribuită de unii evreilor, mai precis rabinilor şi altor iniţiaţi –, anume omorul ritual, avînd ca victime creştini, mai ales copii – practică negată constant de rabini, oficial, şi de orice evreu! – , fostul rabin convertit, Neofit, scrie: «Mai întîi să se ştie că această taină nu este cunoscută de toţi jidovii..., ci numai de rabinii sau hahamii lor, de cărturarii şi fariseii lor, ce se numesc de dînşii *hasindem*. Şi această taină o păzesc ei cu mare scumpătate». Mai mult, «taina» respectivă – precizează fostul rabin – nu este scrisă nicăieri. Rabinii transmit însă această «taină» fiilor lor, «cu blesteme îngrozitoare», spre a nu fi descoperită «nici proştilor dintre evrei, nici creştinilor».

Autorul din care rezumăm şi citim reproduce însă unele mărturii privind practicarea omorurilor rituale de către evreii iniţiaţi în această «taină» (rabinii şi alţii)".

DE CE?

O tentativă interesantă de a explica dedesubturile politice ale Exploziei a făcut cunoscutul critic literar N. Manolescu, în "România Liberă" (nr.26/1991), sub titlul "Antisemitismul şi limba de lemn".

Extrase:

"...Există nenumărate dovezi care arată că anumite cercuri ale puterii susţin moral şi material antisemitismul de la «Europa» şi «România Mare». Să le reamintesc? D-nii Eugen Barbu şi Vadim Tudor nu mai fac demult nici un secret în privinţa strînselor raporturi pe care le au cu Ministerul de Interne şi cu S.R.I. (Serviciul Român de Informaţii, n. red.). O parte din informaţiile publicate de ei, şi menite a discredita personalităţi din opoziţie, dar şi de la putere, provin direct din surse oficiale, de la SRI îndeosebi, fapt care a determinat interpelări parlamentare şi a silit pe liderul F.S.N. din Cameră să ceară sigilarea arhivelor fostei Securităţi. Dl. Barbu a fost prezent, alături de ministrul de Interne, la o manifestare publică oarecare, organizată de ministerul respectiv. Ministrul, la rîndul său, a oferit o diplomă revistei "Europa". Purtătorul de cuvînt al SRI şi-a declarat într-un interviu opiniile favorabile despre cele două publicaţii, aceasta *după ce* guvernul emisese un comunicat în care condamna poziţia antisemită adoptată de *Europa*. Iar primul ministru a declarat unui ziarist danez că pe el existenţa şovinismului nu-l deranjează. Nu poate fi înţelegere greşită de către dl. Kristiansen: dl. Roman a spus şi într-un interviu din ţară că nu vede pericolul *României Mari*. O dovadă a raporturilor ne-o oferă trecerea foarte mare pe care o are în cercurile puterii actuale dl. Iosif Constantin Drăgan. Recunoscut, pe bază de probe. drept legionar şi colaboraţionist, de către un tribunal milanez, dl. Drăgan a fost primit de preşedintele Iliescu (e drept, la început de tot, cînd e foarte probabil ca dl. Iliescu să nu fi fost la curent cu situaţia oaspetelui său) şi a stat de-a dreapta fostului Ministru al apărării în prezidiul unei festivităţi de inaugurare a învăţămîntului militar superior; a obţinut mînă liberă în a finanţa publicaţii în ţară (toate, ultranaţionaliste şi antisemite) alcătuind un veritabil concern, şi chiar şi un post privat de televiziune la Iaşi; a fost ales preşedinte de onoare (sic!) al *Vetrei Româneşti;* iar, acum un an, T.V.R. a făcut mare reclamă unor cărţi ale d-sale, cu ocazia lansării lor la Iaşi, cărţi în care se afirmă între altele că "viziunea lui Hitler a fost reală, atît în problema evreilor, cît şi a aliaţilor" *(Antonescu, Mareşalul României şi războaiele de reîntregire,* Mărturii şi documente coordonate şi îngrijite de I.C. Drăgan, vol. 1, pag. 341). Organul oficial al F.S.N. i-a publicat (24 mai 1990) d-lui Drăgan un articol pe prima pagină. Ceea ce răposata Scînteie n-a îndrăznit niciodată. Toate acestea sînt prea bătătoare la ochi pentru a ne mulţumi cu un comunicat precum acela recent al F.S.N.

Lipsa de fermitate a puterii faţă de anumite manifestări şovine şi simpatia ei pentru antisemiţi notorii precum I.C. Drăgan sau C.V. Tudor, ridică şi o întrebare mai generală. În timpul lui Ceauşescu, deşi ideologia generală comunistă condamna în principiu şovinismul, se ajunsese, cum se ştie, la un naţional-socialism sui-generis şi la antisemitism oficial abia mascat. După revoluţie, F.S.N. condamnă (în numele democraţiei, de data aceasta) şovinismul, dar conexiuni precum acelea semnalate mai sus indică o ciudată complicitate practică. Nu se poate să nu legăm timiditatea atitudinilor adoptate de F.S.N. şi de oficialitate, în general, în problema antisemitismului, de faptul că puterea nu pare să aibă, în acest moment, capacitatea ori interesul de a dezvălui adevărul întreg. Cine oare a legat-o la gură? Dacă ne uităm la publicaţiile care întreţin antisemitismul şi la cercurile oficiale care au înodat relaţii cu ele, observăm fără greutate factorul comun: e vorba de elemente din fosta securitate care, după revoluţie, fie s-au aciuat pe lîngă reviste ca «Europa» şi «România Mare» (furnizînd informaţii şi sfaturi), fie au fost reactivate în M.I. şi S.R.I., dovedindu-se şi ele «utile» în continuare. Aceşti oameni, care şi-au făcut cariera sub Ceauşescu, majoritatea după desprinderea securităţii româneşti de sub controlul

K.G.B., în anii '60-'70, sînt animaţi de naţionalism deseori primar şi au şcoala antisemită ceauşistă. În aceeaşi zonă trebuie căutaţi stimulatorii antimaghiarismului din «Vatra Românească». Ei sînt şi cei mai ataşaţi ideii restaurării structurilor anterioare, la care face aluzie comunicatul F.S.N. fiindcă au dorit să scape de un Ceauşescu devenit abuziv şi delirant, dar nu şi de un sistem în care să-şi poată dovedi la maximum eficacitatea. L-au lăsat pe tiran să cadă, cum se spune, dar caută să controleze în continuare evoluţia situaţiei, fiindcă o adevărată democraţie i-ar condamna la dispariţie. Scopurile lor sînt destabilizarea (a se vedea 13-15 iunie '90 şi antecedentele) şi învrăjbirea unor categorii sociale, etnice şi religioase (a se vedea antimaghiarismul, antisemitismul, conflictele dintre ortodocşi şi uniţi etc.) Metoda cea mai bună s-a dovedit, în toate cazurile, dezinformarea, calomnia, cultivarea urii reciproce. Nu întîmplător, *România Mare* este publicaţia cea mai calomnioasă din cîte apar după revoluţie la noi, organ ideal al unui ideal serviciu de intoxicare publică: şi nu întîmplător, sloganele ei sînt şovine".

●

● Turism

La invitaţia Concernului Internaţional "Melia" (Director Departament Europa – Lică Bluthal), în ziua de 26 iulie a sosit delegaţia română a COMPANIEI AUTONOME PENTRU TURISMUL DE TINERET, condusă de Dl. **Aurel Borşan**, Director general al CATT, împreună cu Dl. **Ion Mihai** – director executiv.

Cu acest prilej vor avea loc tratative pentru dezvoltarea turismului pe destinaţia România în acest an, cît şi pregătirea sezonului 1992.

BULĂ

Doamna Bulă: Mama vrea să petreacă trei luni cu noi. Ce zici?

Bulă: Nimic. Marile dureri sînt mute.

★

Bulă (copleşit): Avionul fără motor... Telegraful fără fir... De ce nu s-a inventat şi zestrea fără nevastă?

★

Bulă: Mîine e zi de sărbătoare la noi.

Buţă: Ce sărbătoriţi?

Bulă: A cincea aniversare a celor treizeci de ani ai soacră-mii.

★

Buţă: Am văzut ieri la televiziune, un tip care cînta la pian şi care nu avea mîini.

Bulă: Parcă-i mare lucru! Şi nevastă-mea cîntă din gură şi nu are voce.

★

Buţă: Cum aş putea s-o împiedic pe nevastă-mea să nu-şi mai schimbe aşa des mănuşile?

Bulă: Foarte simplu. Cumpără-i un inel frumos cu un diamant.

MAMAIA מַמַאיָה
Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE
●
AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
●
RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

SLĂBIRE
pînă la 5 kg.
PE SĂPTĂMÎNĂ

În toată ţara nu există un institut cu cunoştinţe şi cu experienţă atît de bogată în acest domeniu.

CENTRUL MEDICAL "IONA"

Sediul central: TEL AVIV,
Str. Dizenghoff 98,
Tel. 5272451-2
Ierusalim: tel. 02-245226-7
Haifa : tel. 04-388015
Raanana : tel. 052-915024

LUMEA ROMÂNEASCĂ

•Scurt•

• Hussein face trafic de valută

Poliţia a depistat la aeroportul Otopeni pe cetăţenii Hussein Kioraz de 28 de ani şi Rahram Vamfdi de 38 de ani, patronii firmei româno-siriene SIROM S.R.L., care încercau să scoată din ţară suma de 39.000 dolari S.U.A., scrie săptămînalul *Profitul românesc*. Valuta fusese cumpărată de la diverşi studenţi străini, cu suma de 7,7 milioane lei. Banii au fost confiscaţi, iar cei doi amendaţi contravenţional.

(Din "România Liberă")

• Sîngele ministrului Adrian Severin sub anchetă

O nouă preocupare, ba chiar patimă, bîntuie în România: hai să descoperim care dintre miniştrii de azi este evreu, sau pe jumătate evreu (ca premierul Petre Roman); sau pe sfert. De descoperirea marilor mistere nu se ocupă numai foile fasciste, ci şi – vai! – anumite reviste civilizate. De pildă, *"Luceafărul"*, săptămînal de ţinută al Uniunii scriitorilor. În suplimentul acestuia, intitulat *"Lucifer"*, aflăm date (cam zăpăcitoare, între noi fie vorba) despre d. Adrian Severin, ministru însărcinat cu Reforma:

"Originile familiei sale se pierd undeva în Polonia, apoi mai departe, în negura veacurilor, şi în Spania (atenţie! din nou filonul spaniol în guvern!), unde "o anumită parte» a credincioşilor – adică *sefarzii* –, din acea vreme, a fost oropsită şi alungată de Inchiziţie.

D-sa este fructul iubirii năprasnice a colonelului Severini – sosit în România în 1939, în urma prigoanei hitleriste – pentru o tînără *mozaică* din Bucureşti.

Încă de mic, fructul a fost pregătit minuţios pentru o carieră ulterioară briliantă, alături de fiul generalului Valter (Roman, n. red.): i s-au dat lecţii de pian, îndelungate ore de limbi străine (unele chiar materno-paterne!), cărţi de înţelepciune din tezaurul gîndirii civilizaţiilor semite etc".

• Atenţie, turişti din Ghivataim: dolari falşi!

"După cum relatează cotidianul «Timpul» din Reşiţa, cetăţeanul român Gheorghe Ciuraru, din judeţul Dîmboviţa, a fost reţinut de autorităţile iugoslave pe raza localităţii Vîrseţ în timp ce se îndrepta spre frontiera cu România, avînd asupra sa 99.500 dolari SUA falşi. Din declaraţia făcută presei de adjunctul procurorului general de la Vîrseţ, domnul Ionel Gean, citată în ziarul reşiţean, reiese că Ciuraru venea din Italia, de unde îşi procurase valuta falsă. Cercetările continuă.

(*Rompres*)

• Cum e la vamă cu valuta cetăţenilor străini (inclusiv – se înţelege – cei din Israel)

"Cetăţenii străini au obligaţia să declare la intrarea în ţară disponibilităţile lor în valută liber convertibilă peste echivalentul a 1.000 dolari SUA. Suma maximă admisă la intrarea în ţară este de 50.000 dolari SUA sau în valută echivalentă. La ieşirea din ţară pot scoate numerar în valută echivalentă cu 1.000 dolari SUA fără acte doveditoare şi o sumă echivalentă cu cea declarată la intrare".

(Din "Curierul românesc", Bucureşti)

• Folclor românesc

1. Să nu gîndeşti!
2. Dacă gîndeşti, să nu vorbeşti!
3. Dacă vorbeşti, să nu scrii!
4. Dacă scrii, să nu semnezi!
5. Dacă semnezi, să nu publici!
6. Dacă publici... să nu te miri!

(Din "Moftul român", Bucureşti)

• Ceva despre noile salarii

– Profesor (înv. primar gimnazial) cu grad didactic – între 8.000 şi 10.300 (+2.825 compensaţia lunară)

– Medic primar gradul I – între 12.350 şi 13.850 (+ compensaţia lunară)

– Proiectant gradul I – între 10.300 şi 11.500 (+ compensaţia lunară)

– Actor, pictor, regizor – între 11.900 şi 13.350 (+ compensaţia lunară)

– Consilier juridic gradul I – între 8.000 şi 8.900 (+ compensaţia lunară)

– Bibliotecar (studii medii) – între 6.900 şi 7.650 (+ compensaţia lunară)

• ...Şi ceva despre noile preţuri

Să ne oprim puţin şi prin trei pieţe: una din Bucureşti, alta din Iaşi, alta din Călăraşi.

Carne de porc: 80 lei Bucureşti, 100 lei Iaşi, 70-80 lei Călăraşi

Carne de miel: 80 lei Bucureşti, 80 lei Iaşi, 45-50 lei Călăraşi

Telemea de oaie: 100 lei Bucureşti, 80 lei Iaşi, 80 lei Călăraşi

Cartofi de toamnă: 10-15 lei Bucureşti; 10 lei Iaşi, 10 lei Călăraşi

Roşii de seră: 130 lei Bucureşti, 110 lei Iaşi, 110 lei Călăraşi

Iată şi cîteva preţuri de alt gen, dintr-o piaţă a Craiovei:

– o vacă: 17.000 lei

– un tăuraş: 13.500 lei

– o scîndură de coşciug – 400 lei («da, dar omul nu moare în fiecare zi!»)

– un kg porumb boabe – 9 lei

După ce faceţi dumneavoastră raporturile dintre diversele preţuri (produse) şi salariile medii, vă propunem să citiţi şi aceste preţuri în valută ale unor produse pe piaţa românească

– un cartuş de Kent – 7 dolari (în Canada, se pare, el ajunge la 25-28 dolari)

– un cartuş de ţigări franţuzeşti, greceşti, egiptene etc. – 3,50 dolari

– o sticlă de coniac Napoleon – 4 dolari

– o sticlă de bere – 50 cenţi

– un inel de aur, 14 carate, 2 grame (cu pietre semipreţioase: ametist, agată, onix) – între 30 şi 50 dolari

(Din "Curierul românesc", Bucureşti)

• La Bacău, la Bacău...

A doua filială din provincie a Asociaţiei culturale de prietenie România-Israel (după cea de la Iaşi), a luat fiinţă la Bacău. În curînd va împlini un an de activitate. Fără să se poată lăuda cu realizări foarte importante, filiala băcăuană s-a afirmat totuşi în viaţa culturală a oraşului de pe Bistriţa.

Au avut loc cîteva manifestări publice la care şi-au expus părerile despre Israelul contemporan şi despre relaţiile dintre România şi Israel mai multe personalităţi printre care Zvi Mazel, ambasadorul Israelului în România, Uri Eliav, preşedintele HOR, Moshe Nagor, Sandu David, preşedintele Asociaţiei scriitorilor din Israel, avocatul I. Dalban un devotat vizitator al Israelului şi alţii. Seria manifestărilor literar-artistice a cuprins "medalioane" poetice consacrate poeţilor bine cunoscuţi Iehuda Amihai, Lea Goldberg, Nathan Alterman, Avram Slonski, Haim Guri, Dov Homski, David Avidan (în tălmăcirea lui Sebastian Costin), Sandu David (tradus de Calistrat Costin, preşedintele filialei), Itzhak Bareket, poet israelian (şi) de limbă română şi actor la "Habima". Lecturi din Efraim Kishon şi din alţi prozatori, filme consacrate artei cinetice israeliene precum şi pictorilor Ana Ticho şi Rubin (care a fost şi primul ambasador al Israelului în România) au fost prezentate cu ocazia aniversării a 43 de ani de la proclamarea Independenţei naţionale a ţării. La toate aceste manifestări au participat cei mai valoroşi actori ai teatrului din localitate.

Două expoziţii – în holul aceleiaşi instituţii – una de carte şi imagine israeliană, alta a artistului fotograf Shai Ginot intitulată "Natura şi peisajul în Israel", au avut ecou larg la public.

Filiala întreţine strînse legături cu asociaţia literară "Tristan Tzara" din Moineşti, oraşul natal al poetului. Un dar constînd din albume, cărţi şi diferite documente despre viaţa şi opera acestuta, a fost înmînat, de curînd, asociaţiei, de către dl. Sandu David.

(De la C. Isac, secretar al filialei Asociaţiei culturale de prietenie România-Israel din Bacău)

• Mica publicitate

– Vînd reţete farmacie, 73.71.30

– Doamne şi domnişoare care doresc să fie invitate în Italia, pentru petrecerea unei vacanţe, legarea unei prietenii (eventual căsătorie) sînt rugate să trimită datele personale şi două fotografii pe adresa: C.P. 60-45 Bucureşti.

– Vînd "Omagiu" N.C. (N. Ceauşescu), Tel. 83.66.90

– Deţinător viză Austria, efectuez comision etc. particulari 22.78.67.

– Ofer chemare pentru viză turistică Canada. Plata deosebită. 80.71.95.

– Cumpăr valută, oferte serioase, orice sumă. Tel. 59.61.89.

– Cumpăr valută şi leva. Tel. 25.26.17.

– Tînăr 40 ani, prezentabil, 1,82, sensibil, stilat, meloman, dornic de drumeţii, meserie artist, stare materială foarte bună, doresc cunoştinţă cu tînără 25-35 de ani, 1,65, gospodină, frumoasă, cu gîndire liberă despre relaţia sexuală. Tel. 48.25.06.

– Vînd cornete pentru îngheţată. tel. 53.45.62.

– Frumuseţe îngerească, 170/62 kg., evlavioasă, ortodoxă, doresc cunoştinţă român sau stabilit în străinătate, calităţi asemănătoare, 27-33 ani, prefer intelectual sau situaţie materială. O.P. 24, C.P. 84.

– Italiano 37 anni, direttore di una firma comerciale, cerco una ragazza bella e seria in scopo di matrimonia. Casseta postale 6-13 Bucureşti.

– 33 ani vechime în muncă, şomer din cauza Guvernului, caut de lucru la partide istorice sau prezidenţie. 30.75.06.

(Din "România Liberă")

• Decese

– *Gh. Pituţ*, poet (n. 1940). Cîteva volume: "Poarta cetăţii (1966), "Cine mă apără (1968), "Fum" (1971).

– *Sergiu Samarian*, maestru internaţional de şah, comentator şi teoretician al şahului; în Germania;

– *Ing. Ion Ţipu*, ministru al agriculturii; în urma unei congestii cerebrale.

• In memoriam Gheorghe Leahu

În luna iunie a acestui an, a plecat dintre noi, lăsîndu-şi povestirea neterminată, Gh. Leahu, artist emerit, scriitor, om de cultură, ani mulţi directorul Teatrului Naţional din Timişoara, pînă la ultima sa suflare, sufletul şi mintea Ligii de prietenie România-Israel, Timişoara.

Între noi doi, el ar fi fost cel mai potrivit în a-şi scrie rîndurile de faţă, cu atît mai mult cu cît acum cîţiva ani într-o joacă cu Doamna în negru, cu care, îndeobşte, nu ne prea jucăm, şi-a regizat (minuţios) şi jucat (magistral) scenariul viitoarei sale morţi, într-atît de convingător, încît, de multe ori, după aceea, îmi tot venea să-l întreb: "...Şi cum e dincolo, Jenele?"

Sigur sînt, că aşa cum îl ştim, acum, îmi citeşte de unde se află, peste umăr, rîndurile acestea şi între o ridicare de cortină şi un articol scris pe marginea cafelei, chiar acolo, în cabină, cucereşte cu a sa vorbă de cleştar şi zîmbet de mătase, săli întregi de îngeri de ambe sexe.

La revedere, pe un nor de argint, călător pe cerul cel albastru, Puck şi Ariel al prieteniei noastre, pe care tu ai ţesut-o cu firul de lumină al unui zîmbet, care, oricît ar fi de adevărat, nu cred că poate, cum greşit se spune, muri...

SERGIU LEVIN

■ ITZHAK ARTZI

LA NEW YORK: CU SCHWARTZKOPF ŞI VAN GOGH

"SOL AL POPORULUI ALES" AŞA CUM MI-AU SPUS CREŞTINII DIN BISERICĂ

A strînge bani pentru Israel e mai mult o datorie decît o plăcere. Pentru a absorbi un milion de olim avem nevoie în viitorii cinci ani de 60 de miliarde de dolari. De unde vom mobiliza această sumă? 15 miliarde vor proveni din punga cetăţeanului israelian. De la poporul evreu aşteptăm suma de 10 miliarde sub formă de donaţii şi împrumuturi de investiţii. restul, circa 55%, trebuie acoperit din surse neevreieşti, sub formă de împrumuturi internaţionale şi capital de dezvoltare, precum şi investiţii străine.

Mobilizarea investiţiilor pentru Israel, se face sub forma Bonds-urilor (hîrtii de valoare), iar instrumentul financiar respectiv e *Corporaţia de dezvoltare a Israelului* (Bonds), în fruntea căreia se află ambasadorul Meir Rosen, originar din România, fost ambasador al Statului Israel în Franţa şi în Statele Unite şi unul din autorii acordurilor de la Camp David pentru încheierea păcii cu Egiptul.

În mai puţin de trei ani, Meir Rosen a reuşit să depăşească propriile sale recorduri. În anul acesta vom vinde la evrei şi neevrei, la persoane şi la Bănci, fonduri de pensie "Bonds" în valoare de peste un miliard de dolari.

Pe această linie, timp de aproape două săptămîni, am cutreierat şi eu diverse comunităţi evreieşti americane. În calitate de responsabil pentru integrarea alialei sovietice în Tel Aviv, am avut misiunea de a explica donatorilor – în mod individual şi în grupuri – care sînt problemele de klita, cum absorbim deocamdată pe cei 250.000 de olim ce sosiseră pînă la data la care scriu, cum absorbim în oraşul Tel Aviv 25.000 de olim, care s-au stabilit în oraşul nostru în ultimele 16 luni.

Rolul meu era de a convinge donatorii şi donatorii potenţiali, că în anii ce vin ei sînt datori să mărească propriile lor eforturi.

Concluzia mea: inima lor e deschisă. Şi punga. Ei simt că absorbţia evreilor din URSS nu e numai o datorie a Israelului. Lupta noastră comună pentru deschiderea porţilor, dusă sub lozinca "Let my people go" ("Lăsaţi poporul meu să plece"), a fost o tovărăşie istorică. URSS a deschis porţile. Acum absorbţia a devenit răspunderea noastră comună. N-avem voie să eşuăm! Evreii au ascultat şi au cumpărat Bonds. Spre surprinderea mea, în Norfolk (Statul Virginia), m-am trezit că pledez cauza în faţa unei asistenţe selecte de creştini baptişti.

În impresionanta biserică a baptiştilor, 40 de reprezentanţi ai noii biserici baptiste locale, m-au salutat în calitate de sol al "poporului ales". Cu texte biblice, ei au demonstrat că *"Operaţia Solomon"*, aducerea evreilor din Etiopia, a fost prevăzută de Biblie, ca de altfel şi Exodul din URSS. Liderul lor, Dl. Brighton, soţia sa, fiul său au cerut reprezentanţilor bisericeşti să mobilizeze enoriaşii lor pentru a ajuta – prin cumpărarea de Bonds – la absorbţia milionului de evrei care sînt pe drum.

Am plecat cu impresia că, paralel cu valul de antisemitism, există şi un curent de admiraţie faţă de Israel, de solidaritate cu ţara noastră.

CU SCHWARTZKOPF, POWELL ŞI DICK CHENEY, ASCULTÎND "KADIŞ"

Catedrala gotică St. John Divinul din New York e un lăcaş de rugăciune şi reculegere religioasă, dar şi un loc în care neevrei şi evrei se întîlnesc pentru a marca date şi evenimente istorice importante.

În această Catedrală a avut loc în "Ziua Holocaustului", un

■ *Schwarzie (dreapta), Powell (lîngă el) şi ceilalţi.*

serviciu special, organizat de neevrei şi evrei – pentru cele şase milioane de victime evreieşti. Teddy Koleck a vorbit în această catedrală la o manifestare în cinstea Ierusalimului, capitala Israelului, oraşul sfînt pentru cele trei mari religii.

În timpul scurtului meu sejur la New York, am asistat tot la St. John Divinul, la o seară de rugăciune pentru pace şi un requiem pentru victimele Războiului din Golf.

În calitate de reprezentant israelian, am stat alături de înalte personalităţi: Generalul H. Norman Schwartzkopf; Şeful Statului Major american, Generalul Collin L. Powell; Secretarul de Stat al USA la Apărare, Dick Cheney; primarul New Yorkului, David Dinkins; Consulul Israelului, Uri Savir; ataşatul cultural al ambasadei Israelului în USA, Noam Semel şi alţi mulţi generali şi demnitari.

Serviciul a fost oficiat de cardinali, prelaţi de toate riturile creştine, un kadi musulman şi trei rabini.

Cutremurător a fost momentul în care Rabinul Marshal Mayer, cu kipa şi talit, a rostit kadiş în ebraică, cu traducere în engleză, în amintirea celor ce şi-au dat viaţa în acest război. Un alt rabin, Leonard Sobel, a citat fragmentul din Ieşaiahu în care e prezentată viziunea profetului cu privire la acel viitor utopic, în care nu vor mai fi războaie, iar săbiile vor fi transformate în pluguri.

Generalii, alţi militari – eroi ai războiului din Golf, ascultau în tăcere, umili, în acele momente de reculegere şi introspecţie. Ei îşi împărţeau gloria lor personală cu Providenţa. Asistam la religiozitatea cuceritoare a poporului american, coordonată cu toleranţa reciprocă în care cele trei religii îşi unesc vocile, în stil diferit, pentru aceeaşi rugăciune pentru pace şi pentru aceleaşi sentimente de aducere aminte.

Democraţia americană şi-a găsit o expresie semnificativă atunci cînd, în timp ce Generalul Schwartzkopf citea fragmentul din "Eneida" despre moartea fiului, în Catedrală s-a auzit un strigăt: "Asasinule!". Era vocea unui invalid, rămas orb din timpul războiului din Vietnam, care făcea parte dintre demonstranţii ce manifestau la intrare contra războiului şi care reuşise să pătrundă în biserică. Schwartzkopf şi-a întrerupt lectura. Agenţii au intervenit în linişte şi energic, scoţînd demonstrantul din biserică.

Cei 2.000 de cetăţeni prezenţi în Catedrală şi-au manifestat simpatia faţă de Schwartzkopf, Powell şi Cheney, aplaudîndu-i.

Aşa s-au întîlnit cei morţi şi cei vii, sub cupola Catedralei St. John Divinul.

ANNENBERG A PREFERAT METROPOLITANUL

Alături de Expoziţia Delacroix, Metropolitan Museum din New York prezintă în această perioadă şi Expoziţia Walter H. Annenberg: 55 de tablouri impresioniste şi post-impresioniste din colecţia particulară a evreului Walter Annenberg. Valoarea celor 55 de tablouri: un miliard de dolari.

Walter Annenberg, fost ambasador al Americii la Londra, e un vechi colecţionar. De 40 de ani el strînge tablou după tablou. Ce nu găseşti în colecţia sa? Van Gogh, Monnet, Renoir, Cézanne, Seurat, Delacroix, Picasso, Gauguin. Şi nu tablouri oarecare, ci picturi în ulei, murale, monumentale, impresionante.

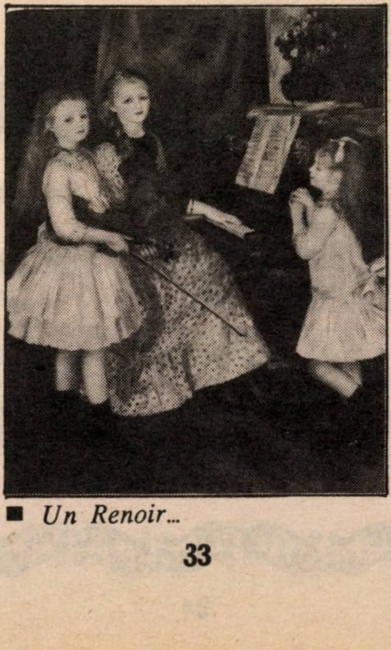
■ *Un Renoir...*

Annenberg e şi un susţinător al Muzeului Tel Aviv. Cîţiva din prietenii Muzeului au făcut eforturi uriaşe de a-l convinge pe Annenberg să doneze ceva din colecţia sa şi pentru Muzeul Tel Aviv, dar Annenberg a hotărît: toate tablourile vor fi donate "Metropolitanului".

Am căutat să înţeleg de ce. Un specialist mi-a explicat că donatorului îi place să rămînă în mediul cu care e familiarizat. La New York, Annenberg e acasă.

Pe de altă parte, m-am gîndit: dacă aceste tablouri s-ar afla la Tel Aviv, fiecare copil ce ar privi pentru prima oară un Van Gogh, adînc impresionat, n-ar uita niciodată că această unică trăire estetică a fost posibilă datorită unui "unchi bun" ce se chema Walter Annenberg.

În uriaşele colecţii de la Metropolitan Museum, cele 55 de tablouri, cu toată valoarea lor artistică extraordinară, se vor pierde.

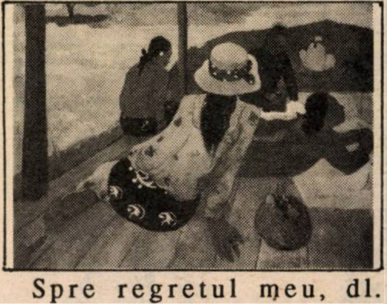
■ *Un Gauguin...*

Spre regretul meu, dl. Annenberg a hotărît cum a hotărît. Aşa a făcut înaintea lui răposatul senator Lehman. De altfel, tot Muzeul Metropolitan e plin de nume evreieşti. Aşa a făcut la Paris, la "Jeux de Paume" (fostul muzeu impresionist), familia Iankelevitch. Şi ei au fost evrei get-beget.

Directorii celor mai prestigioase muzee israeliene pot deplînge ocaziile ratate din cauza indiferenţei marilor colecţionari – donatori ce preferă colecţiile mondiale modestelor colecţii israeliene.

E.W.T.R.

תור תבל

CERTITUDINEA UNUI CONCEDIU PLĂCUT ÎN ROMÂNIA

TRATAMENTE • ODIHNĂ • CIRCUITE
în toate stațiunile balneoclimaterice

VACANȚĂ FAMILIALĂ ÎN ROMÂNIA

Numai 550 dolari

14 ZILE / 13 NOPȚI

PREȚUL CUPRINDE: BILETUL DE AVION TEL AVIV – BUCUREȘTI – TEL AVIV • O SĂPTĂMÎNĂ PE LITORAL ÎN STAȚIUNEA NEPTUN, HOTEL TRANSILVANIA • O SĂPTĂMÎNĂ ÎN STAȚIUNEA POIANA BRAȘOV, HOTEL CIUCAȘ/ PIATRA MARE • DOUĂ MESE PE ZI – MIC DEJUN ȘI DEJUN SAU CINĂ • TOATE TRANSFERURILE SE EFECTUEAZĂ CU AUTOCARE • PLECAREA ÎN FIECARE VINERI. TRANSFER DIRECT DE PE AEROPORTUL OTOPENI ÎN STAȚIUNEA NEPTUN.

Posibilități de excursii la ISTAMBUL și VARNA
SE POATE DEVANSA SAU PRELUNGI ȘEDEREA ÎN ROMÂNIA.
BILETUL DE AVION ESTE VALABIL 60 DE ZILE.
PENTRU COPII REDUCERE DE 50 LA SUTĂ (275 DOLARI)

CEREȚI AGENTULUI DV. PREFERAT PROGRAMELE TURISTICE INEDITE

E.W.T.R.
1991-92

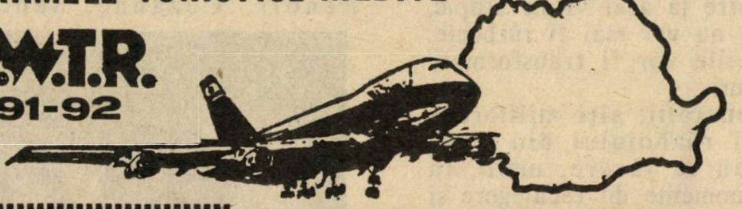

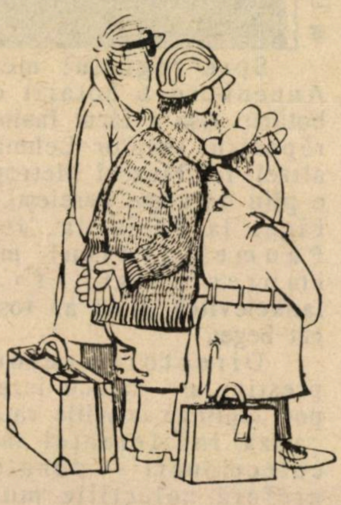

E.W.T.R.

PENTRU CERTITUDINEA VACANȚEI DUMNEAVOASTRĂ, FERIȚI-VĂ DE AGENȚIILE PIRAT, CARE VĂ OFERĂ "MARI REDUCERI DE PREȚURI"... PE CARE LE PLĂTIȚI SCUMP !!!

PACTUL DE LA VARŞOVIA A MURIT
am fost de faţă la naşterea lui

A murit luna trecută, după o îndelungată suferinţă, Pactul de la Varşovia.

Oraţiile funebre de circumstanţă reconstituie de obicei biografia decedatului, de la naştere la dispariţie. Subsemnatul a fost de faţă – aşa cum se vede şi în fotografie – la naşterea sa, în calitate de corespondent al presei din România.

Am sosit, la 10 mai 1955, în capitala Poloniei, aleasă, nu întîmplător, ca sediu pentru conferinţa ce avea să înceapă a doua zi, cu participarea la nivel înalt a U.R.S.S. şi a altor şapte state aflate pe atunci în orbita ei (Albania, Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia, România, R. D. Germană, Ungaria). Poposeam într-o Varşovie care, mai mult decît oricare altă capitală, purta cicatricele războiului şi ale ocupaţiei hitleriste. Am rătăcit ore întregi printre ruinele de pe malurile Vistulei şi pe singura magistrală (Ierusalimska), nu de mult deschisă, ca un debut al refacerii şi reconstrucţiei. Deodată, o revelaţie cutremurătoare: în centrul unui imens cîmp, căruia ruinele îi dădeau un aspect lunatic, se înălţa Monumentul închinat martirilor Răscoalei din Varşovia.

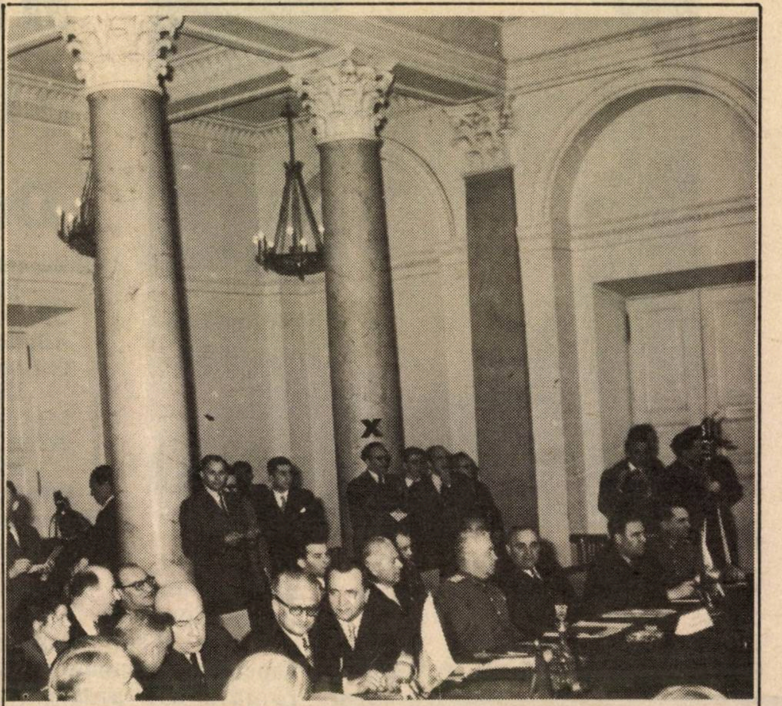

■ *În fotografie: În prim-plan dreapta, delegaţia română: Gheorghe Gheorghiu-Dej, flancat de Emil Bodnăraş, Avram Bunaciu şi alţii; în stînga, delegaţia polonează cu I. Cyrancyewicz. În grupul de presă (x) – semnatarul acestor rînduri.*

Sub impresia copleşitoare a unui asemenea contact cu Varşovia, spusele şefilor de state şi de guverne în sala de conferinţă, potrivit cărora alianţa politico-militară care se semna era menită să ridice o stavilă în calea refacerii militarismului german, în cadrul Pactului nord-atlantic, mi s-au părut demne de crezare, convingătoare. Cruntă, amară deziluzie! În cei 36 de ani de existenţă, Pactul de la Varşovia a însemnat negaţia negaţiei ţelurilor afirmate la constituire. El s-a transformat în principalul instrument al divizării continentului european şi al "războiului rece". În cele din urmă, Zidul Berlinului – graniţa acestei divizări artificiale – s-a prăbuşit; iar Germania unificată a devenit din nou puterea redutabilă a Europei.

Culmea este că Pactul de la Varşovia a acţionat nu centrifug, ci centripet, adică împotriva propriilor săi parteneri. În mintea fiecăruia dintre noi stăruie imaginea tancurilor ruseşti înăbuşind în sînge revolta de la Budapesta în 1956 şi a trupelor Tratatului de la Varşovia, sfărîmînd "primăvara de la Praga", în 1968. Prin însăşi aceste operaţiuni, Pactul îşi semna osînda la moarte. Căci el n-a putut şi nu putea supravieţui vîntului de libertate ce bate, cu tărie, în Europa de azi.

I. FÎNTÎNARU

DE CE S-A SPERIAT MAXWELL

A apărut revista săptămînală în limba rusă "Vremia", finanţată de magnatul Robert Maxwell. Acelaşi Maxwell care a înfiinţat reviste la Budapesta şi Praga, era pe cale să scoată şi un ziar sau o revistă la Bucureşti. Tratativele fuseseră avansate, dar au intervenit incidentele, demonstraţiile şi scandalurile, binecunoscute şi Maxwell s-a speriat şi a renunţat.

INSTITUT STOMATOLOGIC

Execută orice fel de lucrări
şi tratamente dentare.
Pentru noii veniţi şi pensionari
– 40% reducere

TEL. 04-641766
Haifa – Herzl nr. 30

MINIMUM NU UITA

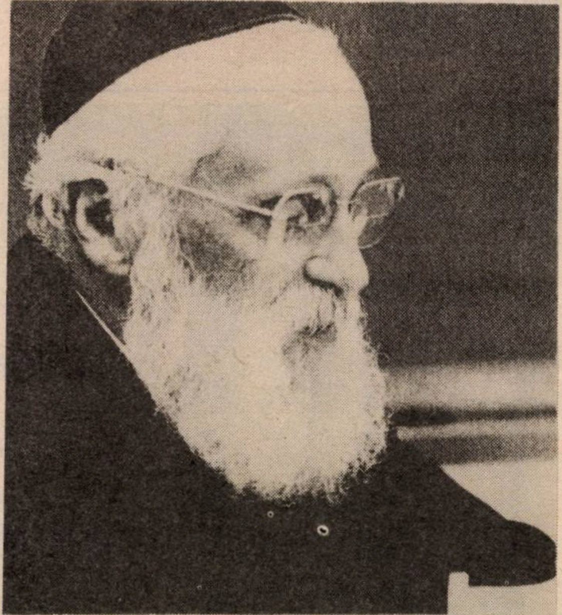

Vorbind la Universitatea din Fribourg, cu prilejul celei de-a 40-a aniversări a celebrei întîlniri de la Seelisberg. 40 de ani... O viaţă de om... Şi ce viaţă!

⑬

MEMORIILE ŞEF-RABINULUI Dr. AL. ŞAFRAN

Un nou capitol din memoriile Rabinului şef Dr. Al. Şafran (tălmăcite în româneşte de Adrian Zahareanu). Istorie. Istorie din sînge şi din speranţe.

Un nou capitol din memoriile omului care este considerat Martorul nr. I al dramei evreilor-români din epoca Holocaustului.

Memoriile lui Şafran: memoria noastră şi a părinţilor noştri.

CONFERINŢA DE LA SEELISBERG ŞI ALTE ÎNTÎLNIRI

Înainte de a relua cronologia evenimentelor desfăşurate în toamna şi la începutul iernii 1947, care aveau să sfîrşească prin expulzarea mea din România, aş dori să vorbesc despre Conferinţa de la Seelisberg, în Elveţia, unde fusesem invitat în luna august. Nimeni nu poate nega că la baza antisemitismului dezlănţuit în Europa creştină, există o duşmănie întreţinută de secole de Biserică, faţă de iudaism şi de evrei. Pentru a găsi un remediu la această incitare la ură împotriva "poporului blestemat", acuzat de "deicid", s-a întrunit la Seelisberg "Conferinţa internaţională a creştinilor şi evreilor pentru combaterea antisemitismului". Conferinţa era organizată de către importante personalităţi creştine din Europa şi din Statele Unite, ca şi de eminenţi reprezentanţi ai marilor organizaţii evreieşti. Coordonatorul era Pierre Visseur din Geneva, secretarul Consiliului Internaţional al creştinilor şi al evreilor. Trebuia să discutăm aspectele economice, politice şi rasiale ale antisemitismului creştin şi să ne concentrăm, mai ales, asupra teribilelor sale consecinţe. Mi s-a cerut să prezint la şedinţa plenară un raport intitulat "Consideraţii asupra învăţămîntului religios creştin". Imediat după mine a vorbit celebrul istoric, evreu francez, Jules Isaac, despre "Antisemitismul creştin şi căile de a-l elimina". Isaac, care-şi trăise aproape toată viaţa ca evreu asimilat, îşi pierduse în cursul persecuţiilor naziste mulţi membri ai familiei. Cu sufletul îndurerat, se apropiase de iudaism. consacrîndu-şi ultimii ani ai vieţii studierii antisemitismului creştin, pe care-l numea, cu o formulă rămasă celebră, "învăţătura dispreţului".

Printre creştini, figurau pastorul William Simpson, protestant englez, şi abatele Hournet, catolic elveţian, care a citit mesajul prietenului său Jacques Maritain, marele filozof francez, pe atunci ambasadorul ţării sale la Vatican.

Printre participanţii evrei, figurau Zelig Brodetzki, colaborator apropiat al lui Weizman la conducerea Organizaţiei Sioniste Mondiale şi Neville Laski, ginerele marelui erudit Moses Gaster, rabin originar din România. Ei reprezentau la Seelisberg pe evreii englezi. Mai era de asemeni Iacob Kaplan, care avea să devină mai tîrziu şef rabin al Franţei.

CINE L-A ASASINAT PE DUMNEZEU?

Cît despre rezoluţiile de adoptat, teologii creştini sugerau diferite formule. Una din ele, referitoare la acuzaţia de "deicid" precizează că nu *toţi* evreii sînt vinovaţi de a-l fi "asasinat pe Dumnezeu" ci împart această responsabilitate cu alţii. Jules Isaac, dornic să ajungă la un "compromis onorabil", ar fi fost satisfăcut cu această frază redactată de unii teologi creştini. Dar el nu avea cunoştinţe suficiente în materie de iudaism. Cînd am observat că voia să-şi dea acordul, i-am făcut semn lui Brodetzki, aşezat alături de mine, cerîndu-i să ieşim în grădină – nu fără a cere o suspendare a şedinţei. I-am spus lui Brodetzki că ar fi ridicol să acceptăm o asemenea formulă, chiar dacă ea nu ar fi adoptată decît de creştinii prezenţi la conferinţă, deoarece ar însemna că recunoaştem implicit că *unii* evrei sînt totuşi vinovaţi. Cum descendenţii lor nu se pot identifica, – descendenţii lor după doctrina creştină sînt şi ei vinovaţi. Întorcîndu-ne în sala de şedinţe, am declarat în glumă că, în fond, dacă acceptăm acest punct de vedere, *toţi* evreii riscă să se găsească în postura de acuzaţi şi eu însumi pot foarte bine să mă declar urmaşul unuia din cei care au comis deicidul. Brodetzki, evreu originar din Ucraina, şi de o vastă cultură ebraică, spirit rafinat, profesor la universitatea din Leeds, a reacţionat şi el la acest aspect al problemei, sprijinindu-mă cu tărie.

■ *Selig Brodetsky*

În cele din urmă, s-a ajuns la un acord asupra textului unei declaraţii, cunoscută sub numele de "Charta de la Seelisberg" (sau "Cele zece puncte de la Seelisberg"). Pentru prima oară, preoţi şi pastori recunoşteau în mod public antisemitismul creştin ca şi îndatorirea de a i se pune capăt. Această "chartă" a avut unele rezultate pozitive şi al II-lea conciliu al Vaticanului avea să ţină seama de ea în cursul deliberărilor sale privitoare la problemele evreieşti.

Cardinalul Bea – însărcinat să studieze chestiunile referitoare la iudaism – şi pastorul Marc Boegner, preşedintele Federaţiei protestante din Franţa, mi-o vor confirma mai tîrziu. Marele rabin Kaplan a subliniat-o de asemeni în mai multe rînduri – la Geneva în aprilie 1980, la Conferinţa europeană a rabinilor, la inaugurarea catedrei care poartă numele meu la Universitatea Bar Ilan şi la Sorbona în noiembrie 1980. Cu toate acestea, declaraţia asupra evreilor, publicată la terminarea conciliului Vatican II, nu este satisfăcătoare nici în fond, nici în formă, deoarece deşi deplînge antisemitismul, nu-l condamnă, iar Biserica nu se căieşte de păcatul comis prin răspîndirea de-a lungul secolelor a urii împotriva evreilor.

EMIGRAREA ÎN PALESTINA ERA DE MARE IMPORTANŢĂ PENTRU EVREII DIN ROMÂNIA

Am profitat de călătoria mea în Elveţia, în acea vară, pentru a realiza mai multe întîlniri de cea mai mare importanţă. Moşe Shertok (care va deveni mai tîrziu Sharett), şeful departamentului politic al Agenţiei Evreieşti pentru Palestina, se afla atunci la Geneva. Emil Sandström, preşedintele Comitetului special al Naţiunilor Unite pentru Palestina (UNSCOP) era şi el acolo. La 8 august, Shertok îmi spuse că în calitate de şef rabin al României, trebuia neapărat să-i vorbesc lui Sandström despre importanţa pe care o avea pentru evreii din România crearea unui Stat evreiesc în Ţara Sfîntă, deoarece mulţi doreau să se stabilească în Eretz Israel.

Emil Sandström m-a primit la 14 august în biroul lui din Palatul Naţiunilor. Am deschis conversaţia repetîndu-i cum compatriotul său, Rentersward, ambasadorul Suediei la Bucureşti, mă ajutase în timpul războiului, în cursul diferitelor mele misiuni, şi cît de binevoitor se arătase totdeauna la cererile mele în favoarea evreilor oprimaţi. Această relatare a stabilit imediat o atmosferă destinsă şi favorabilă discuţiilor. Mă ascultă, deci, cu interes, şi-mi puse mai multe întrebări. I-am explicat că emigrarea în Ţara Sfîntă e de o mare urgenţă pentru evreii români. "Astăzi, i-am spus, chiar astăzi, am aflat că opt mii de evrei români au ajuns la Viena, în drum spre Eretz Israel". Am încheiat subliniind că crearea unui Stat evreiesc este o necesitate vitală pentru supravieţuitorii Holocaustului. Sandström mi-a mulţumit promiţîndu-mi că va lua în

■ *La Seelisberg, 1847: cu rabinul Kaplan (stînga) şi Brodetsky (stradă în Ramat Aviv şi "Merkaz Klita" faimos; dreapta)* considerare tot ce-i spusesem.

NAHUM GOLDMAN PLĂTEA CU CUVINTE...

Moşe Shertok şi Nahum Goldmann, care-şi aveau birourile în acelaşi imobil de pe cheiul Wilson – primul pentru Agenţia Evreiască şi al doilea pentru Congresul Evreiesc Mondial – mă aşteptau nerăbdători să afle cum se desfăşurase întrevederea. Erau doi oameni uimitor de diferiţi. Moşe Shertok păstra totdeauna o atitudine calmă şi demnă. Vorbea clar, moderat, avea un simţ al valorilor naţionale şi profunde rădăcini în pămîntul pe care-l slujea cu atîta sinceritate, chiar dacă opţiunile sale politice se deosebeau de cele ale şefului său, Ben Gurion.

■ *Moşe Shertok (Sharett; dreapta) cu Andrei Gromiko, la O.N.U.; noiembrie 1947. Discutăm despre înfiinţarea Statului Israel*

■
Nahum Goldmann: "îi plăcea să călătorească"

Nahum Goldmann era arogant la prima vedere, vorbea repezit şi nu uita niciodată ceea ce reprezenta. Aş putea spune că era un evreu "internaţional", ale cărui calităţi "naţionale" se estompaseră încetul cu încetul, care trecea dintr-o ţară în alta pentru a servi materialmente Israelului, pricinuindu-i însă neajunsuri din punct de vedere moral şi politic. În calitate de preşedinte al Organizaţiei Sioniste Mondiale, lupta să ia în sfîrşit fiinţă Statul Evreiesc, dar fără a dori să se integreze într-însul. Vroia ca poporul evreu să fie pătruns de mari valori spirituale şi religioase, dar fără să servească personal ca exemplu. Om de cultură "universală", om al Diasporei, va socoti mai tîrziu că misiunea lui este să-i apere şi să-i salveze pe evreii din toată lumea. Îi plăcea să călătorească şi mai ales să fie primit cu mare pompă de către notabilii ne-evrei din diferite ţări. Pentru a reuşi, va fi întotdeauna dispus să "plătească" în cuvinte, evreilor susceptibili de a-i înlesni întîlnirile cu dictatorii în general inaccesibili ai ţărilor din Europa răsăriteană.

M-am oprit întîi la Shertok, care s-a arătat foarte satisfăcut de felul cum se desfăşurase întrevederea mea cu Sandström. Apoi m-am dus la Goldmann, care mă aştepta înconjurat de asistenţii săi şi care a apreciat de asemeni că întîlnirea mea cu preşedintele UNSCOP-ului era utilă. A doua zi au publicat împreună un comunicat în care se spunea: *"Dr. Alexandre Şafran, şef rabinul României, aflat în prezent în Elveţia cu ocazia sesiunii Comitetului Executiv Sionist, care va avea loc la 24 august 1947 la Zürich, a fost primit ieri la Palatul Naţiunilor de către judecătorul Sandström, preşedintele Comisiei centrale a Naţiunilor Unite pentru Palestina. În cursul acestei întrevederi, dr. Şafran a subliniat interesul vital pentru populaţia evreiască din România al unei soluţii favorabile în problema palestiniană. Dr. Şafran a făcut apel la conştiinţa umanităţii pentru ca să se facă – în sfîrşit – dreptate poporului evreu, care a dăruit atîta omenirii şi a suferit atît de mult".*

L-am revăzut pe Shertok de mai multe ori şi am discutat în amănunţime toate aspectele problemei emigrării evreilor din România în Eretz Israel – legale şi ilegale. Mi-a cerut să iau cuvîntul în 24 august la Zürich. Am făcut-o şi l-am asistat de asemeni la o adunare a Comitetului de acţiune al Organizaţiei Sioniste Mondiale, care avea loc a doua zi. De fiecare dată conducătorii evrei veniţi din Eretz Israel, din Statele Unite, din Anglia şi din alte locuri şi-au exprimat îngrijorarea faţă de situaţia evreilor din România. Am fost invitat să iau parte la o altă întîlnire organizată de Agenţia

Evreiască la 3 septembrie, în cursul căreia aveau să se ia măsuri practice cu privire la emigrație.

MISTERUL DE NEÎNȚELES CARE POARTĂ NUMELE DE SHOA

În 3 septembrie, prof. Leo Baeck, sosit din Anglia, m-a invitat să discutăm despre semnificația religioasă a Holocaustului și despre concluziile care pot fi trase din această tragedie. Am abordat acelaş subiect dureros peste cîţiva ani cu Martin Buber, care în drum spre Statele Unite a petrecut şabatul cu familia mea. Despre acelaş subiect am vorbit şi cu Abraham Heschel. Cu toate că toţi trei, Baeck, Buber şi Heschel, porneau de la considerații teologice şi filozofice diferite, păstraseră aceeaşi tăcere față de misterul de neînţeles care poartă numele de *Shoa*.

I-am amintit lui Baeck că în 1932, în timpul studiilor mele la Viena, fusesem invitat să asist la o conferință la Berlin, organizată de conducătorii organizațiilor evreieşti din Germania, "Reichvertretung der deutschen Juden", pe care el însuşi o prezidase. Spectrul venirii la putere a lui Hitler obseda întreaga lume, ca şi teama de catastrofa care se întrevedea iminentă – întreaga lume, în afară de membrii Uniunii germanilor de confesiune mozaică, foarte asimilişti.

Am avut timp să mă duc şi la Montreux, unde Jacob Griffel şi doamna Sternbuch activau asiduu pentru copiii lui Agudat Israel din România. I-am vizitat de asemeni pe conducătorii OSE-ului, Tschelnov şi Gurevici, care au sporit apoi în mod substanțial ajutorul trimis în România. Şi de asemeni pe cei ai ORT-ului, dr. Aron Syngalovski şi dr. Vladimir Halperin care, auzind de la mine care era situația, au modificat în consecință bugetul. Mi-au cerut chiar să obțin pentru dr. Syngalowski o autorizație de a veni la Bucureşti; şi Shertok îmi ceruse aceasta, deşi ştiau amîndoi că nu reuşisem să le obţin pentru Ben Gurion şi nici pentru rabinul Herzog.

Insistînd pe lîngă autoritățile româneşti pentru ca aceste vizite să aibe loc, urmăream un scop dublu: întîi, să insuflu curaj unei populații crud încercate, apoi să încerc să urgentez la guvern problema emigrării evreieşti în Țara Sfîntă. Îmi spuneam că personalitatea lui Moşe Shertok, atît de captivantă, făcea dintr-însul un interlocutor de primă clasă. Ben Gurion se impunea ca vizionar şi totodată ca om de acțiune. Cît despre rabinul Herzog, cunoştințele sale talmudice pe de o parte, ştiinţifice pe de altă parte, erau foarte impresionante. Toţi trei îmi păreau apţi de a îndeplini această dublă misiune.

*

Am făcut o scurtă vizită la Basel, unde am asistat la a 50-a aniversare a primului Congres Sionist Mondial şi unde am fost ales membru al cîtorva secţiuni ale Organizației Sioniste Mondiale. Pretutindeni mi s-a făcut o primire foarte călduroasă. La Geneva, în mod special, am fost primit ca un oaspete privilegiat, s-au organizat recepţii în onoarea mea şi predicile mele au fost atît de admirate, încît mi s-a oferit funcţia de şef-rabin al oraşului. Trebuia însă să mă întorc în România, nu mă puteam eschiva de la responsabilitățile mele sub un regim comunist. Nu mă eschivasem de la ele nici în timpul persecuțiilor naziste, atunci cînd rabbi Meir Berlin îmi trimisese din Ierusalim actele necesare pentru a pleca în Palestina cu familia mea şi refuzasem. Eram conştient de imensele dificultăţi care mă aşteptau – dar trebuia să mă întorc.

La plecarea din Zürich, Moşe Shapira, conducătorul lui Mizrahi din Eretz Israel, îmi spuse că prietenia lui pentru mine şi conştiinţa îi dictează să-şi exprime neliniştea: se temea de consecinţele deciziei mele de a mă întoarce în România.

Presimţirile sale s-au adeverit. În cursul călătoriei, ajunsesem în toiul nopţii în Austria, la punctul care servea de graniţă între zona occidentală şi zona rusească. Soldaţii ruşi pătrunseră în vagoane, poruncindu-ne să coborîm pentru a ne prezenta la postul de control. Ştiam că mulţi pasageri fuseseră conduşi la acest punct şi apoi nu se mai auzise nimic despre ei. Era după miezul nopţii, cerul era înourat. I-am implorat pe militari să ne lase să ne continuăm drumul pînă în România. Au părut mişcaţi şi s-au îndepărtat. Dacă am fi coborît, trenul ar fi pornit fără noi. Cu ajutorul Domnului, călătoria a continuat fără piedici şi am sosit acasă. Dar încă nici noi nu ştiam că timpul ne era drămuit.

Va urma: *"Expulzarea"*

Cu cardinalul Bea, în 1965: revedere

MINIMUM NU UITA

FUNDATIA PRINCIPESA MARGARETA

Fapt semnificativ şi interesant pentru toţi cercetătorii vieţii şi operei lui Şafran: acesta a avut legături bune cu Casa Regală, şi în anii '40, la Bucureşti, şi mai apoi, după 1948, în Elveţia, unde, devenit Rabin-şef al Genevei, era... vecin cu Regele Mihai, domiciliat, el, tot pe malul lacului Leman.

Legături care sînt şi astăzi, vii şi fecunde, aşa cum vedem din actul de constituire al "Fundaţiei Principesa Margareta" (fiica cea mare a fostului Suveran român). Şafran este unul dintre cei şapte membri de onoare ai Fundaţiei.

UN APEL AL LUI I. ARTZI

Solomon Sapira care a investit zece ani din viaţa sa pentru a publica în româneşte şi ivrit cartea sa *Pe drumuri de surghiun*, amintiri ale unui deportat în Transnistria, e acum grav bolnav.

Pe patul său de suferinţă, dorinţa lui arzătoare este ca această carte a lui, document autentic, să ajungă la marele public. Rog comandaţi cartea trimiţînd un Cec de 40 shkalim pe adresa: Solomon Sapira, Ierusalim 93801, POB 29322, tel. 02/729643.

UNDE SE AFLĂ ISTORIA NOASTRĂ

Aşa se spune: cele mai mari colecţii de manuscrise evreieşti rare se află la Universitatea din Leningrad şi la familia Shoken (proprietara ziarului "Haareţ"). Recent, Universitatea din Ierusalim a achiziţionat de la familia Shoken, contra sumei de trei milioane dolari, 150 cărţi rare. Printre ele – o carte uriaşă de rugăciuni (50 kg!) scrisă de mînă pe pergament, cu ilustraţii din aur pur, folosită de comunitatea din Nuerenberg în secolul 13; o altă carte de rugăciuni, scrisă la Roma în anul 1441 şi o Biblie miniaturală din secolul 12.

FUNDATIA PRINCIPESA MARGARETA

FONDATION PRINCESSE MARGARITA DE ROUMANIE

Fondation privée sans buts lucratifs

Membres d'honneur :
Eugène Ionesco - Sir Yehudi Menuhin - S.A.R. Princesse Irene de Grèce - Le Duc de Northumberland -
Dr Alexandre Safran, Grand Rabin de Genève - Lola Bobescu -
+ Mère Alexandra, Orthodox Monastère de la Transfiguration (Princesse Ileana de Roumanie)

La Roumanie est placée au carrefour de l'Europe et de l'Asie, où le grand fleuve Danube se jette dans la mer, reliant l'Est et l'Ouest, le Nord et le Sud, les cultures latines et slaves, les religions orthodoxes et catholiques .

Durant toute ma vie, la Roumanie a été pour moi comme une planète interdite. Pour ceux qui y vivaient, c'était un monde dévasté, dominé par la plus cruelle dictature qui ait existé dans le bloc de l'Est depuis Staline. Il y a un an, la jeunesse roumaine s'est soulevée, luttant pour sa liberté à mains nues contre fusils et fers au nom d'un idéal que nous chérsissons tous : pouvoir vivre sa vie dans la dignité, le bonheur et la prospérité.

La reconstruction de mon pays ne sera pas facile et la route sera longue. Son histoire a été effacée, sa culture détruite, son tissu moral et social déchiré et son économie ruinée. Ses enfants seront à jamais blessés. Pour beaucoup de gens, la Roumanie signifie des enfants pitoyables et désespérés, enfermés dans des orphelinats pareils à des prisons, des villages détruits, la misère et le SIDA.

Mais la Roumanie est aussi un pays vibrant, chaleureux et d'une grande beauté. Elle abonde en matières premières, son sol est fertile et riche, ses paysages magnifiques et sa population accueillante et vivante. La fin du cauchemar a apporté l'espoir et l'espoir est éternel. Les jeunes de Roumanie n'abandonneront jamais, aussi dur que soit le défi. Je suis convaincue que nous, Roumains, tous ensemble arriverons à surmonter le lourd héritage de la tyrannie et de l'histoire.

Mais nous ne pouvons y arriver seuls : nous avons besoin de votre aide; ensemble nous pourrons rebâtir un pays fier et heureux avec une économie et une culture florissante.

Ma famille et moi-même avons dédié nos vies à reconstruire notre pays meurtri. Nous avons créé cette Fondation avec des sièges en Roumanie, en Suisse, en Grande-Bretagne , aux Etats-Unis et bientôt en France et en Belgique.

Nos premiers projets sont en bonne voie de réalisation !

D'avance, nous désirons exprimer notre profonde gratitude pour l'aide et le soutien que vous nous apporterez et qui nous permettront d'atteindre notre but.

Margarita de Roumanie

S.A.R. La Princesse Margarita de Roumanie, Présidente.

"CHEZĂŞIA PERMANENŢEI EVREIEŞTI" sau SFATUL ADRESAT DE MOŢI MOSCOVICI TINERILOR EVREI

În zilele acestea, cînd cu atîta pasiune se dezbate şi problema unei autentice educaţii evreieşti, ne-am amintit de un articol al regretatului gazetar Moţi Moscovici – Moşe Imanuel, în care, adresîndu-se tinerilor evrei, "chezăşia permanenţei evreieşti", – îi sfătuieşte să urmeze îndemnul herzlian: "înapoi la judaism".

"Desigur – scria el – drumul este greu şi revenirea presupune părăsirea totală a unor idealuri străine, lepădarea unor concepţii şi atitudini împrumutate de la alţii".

24 de ani au trecut de cînd Moţi Moscovici-Imanuel nu mai este printre noi; amintirea sa stăruie, însă, – şi va stărui.

(m. r.)

DICTIONAR NECONVENTIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

d

DOMINIC ALEXANDRU
(Urmare din nr. trecut)

Actorul despre care vorbeam lucrează nu numai cu vocea sa baritonală, de rege Lear al tragediei evreieşti ci, aşa cum se cuvine, – şi cu gesturile. E. Lovinescu, printr-o formulă ce-a făcut carieră, spunea că "poezia d-lui Dominic e ca un pumn crispat spre necunoscut". Citind un poem ca *El*, noi vedem pumnul acesta al lui Dominic ameninţînd, cu furie şi disperări, destinul ce s-a năpădit, ca o urgie, asupra neamului:

"Norod ce porţi Destinul cel mai greu/ Ales în cinstea ta de Dumnezeu!/ Te văd venind în lumile străine/ De dragostea şi suferinţa ta/ Şi cum le-aşterni belşugul tău ce-ar vrea/ Durerea tuturora s-o aline;/... O, lamentabil neam, necontenit/ Pribeag şi-n vasta lume răsleţit!/ Ce tainic vis neîmplinit,/ Gonindu-te mereu, te urmăreşte?/ Şi care dor netălmăcit sporeşte/ De mii de ani adînca ta credinţă/ Şi rana ta, şi mistica-ţi fiinţă?/ Ce blestem ispăşeşti, ce jurămînt,/ Ca-n surghiunirea ta te dăruieşti/ Întregii lumi, – ca să desăvîrşeşti/ Un om, un gînd, un vis pe-acest pămînt/ Eterne Israel!/ O neam, ales/ Să pătimeşti mereu neînţeles, –/ Şi-nfiorat de ură şi iubire, –/ Prin jertfa ta, – fecunda răzvrătire/ Să-nsămînţeze putredul pămînt!/ Nemuritor norod, cum să te cînt?// Să-ţi arzi străbunul inimii belşug/ Nemăsurat – pe milenaru-ţi rug;/ Să porţi pe fruntea ta halucinată,/ Senin, cununa marei suferinţi/ Şi zîmbitor, sub grele umilinţi,/ Să duci în pieptul tău, înmormîntată,/ Eternitatea unei mari credinţi;/ Să-nalţi mereu la ceruri fruntea ta,/ Terorizată frunte care vrea/ Răspuns, răspuns la marea întrebare,/ Şi ochii tăi cercetători/ Ce vor/ Să soarbă firmamentele-orbitoare,/ Şi caută mereu şi nu se tem,/ Şi nu cunosc sublimul lor blestem; –/ Să-nscrii cu lava gîndurilor tale/ Pe-al omenirii cer întunecat/ Poema ta de doliu şi de jale?!/ Norod, în vasta lume-mprăştiat!/ Rătăcitor popor făr-adăpost!/ Eu nu ştiu nimănui mai mare rost,/ Decît a fi pămîntului nedemn/ Luminător şi veşnic răzvrătit/ Precum eşti tu – şi-atunci cînd eşti hulit/ Şi-n bezna lumii veşnicul îndemn/ Şi cioplitor de idealuri sfinte –;/ Chiar dincolo de marile-ţi morminte!...//

Dominic este amator de teme mari şi în versurile sale pe marginea individului. Un poem din această clasă, intitulat *Cîntecul pomului*, a entuziasmat pe Nicolae Iorga, făcîndu-l să exclame: "E desigur, cea mai nobilă poemă ce s-a scris în româneşte de întregi decenii".

Decoraţia aceasta înfiptă în pieptul lui Avram Reichman, de către vestitul naţionalist – poate fi explicată în fel şi chip. Mai întîi, Iorga s-a identificat, de bună seamă – aşa cum se întîmplă cu marii ambiţioşi şi constructori de operă – cu ideea de pom – simbol al omului cu rădăcinile adînc înfipte în pămînt, înfruntînd vitregiile necontenit şi biruindu-le.

"Zvîrlit de vînt în al ţărînei pîntec,/ Am fost grăunte şi-am crescut la cer –/ În mine urcă seva ca un cîntec/ Din bezne, din noroi şi din mister.// Eu am străpuns movile de gunoi/ Şi, neînvins de crivăţ şi de ger,/ Mă desfăşor şi cresc mereu la cer,/ În veşnicia încordată între noi;/ Şi dacă-adesea crengi întregi îmi pier,/ Bătute de furtuni ca de-un ciocan,/ Eu gem, mă zbat şi sînger pentru ele/ Şi totuşi creşte-n fiecare an/ Mai vastă bolta catedralei mele.// Venit din toate marginile firii,/ În verdele-mi frunziş descinde vîntul,/ Ca un răsuflet al nemărginirii:/ Mă clatină, m-apleacă şi mă-ndoaie,/ Şi cerul tot şi-ntreg pămîntul/ Îmi cîntă-n fiecare foaie.// Cu mii de crengi, ca aripi avîntate,/ Mă-nalţ mereu şi tremur în lumină,/ Din ce în ce mai depărtat de tină,/ şi mai aproape stelelor curate/ Dar jos – mai ţintuit în rădăcină.//

Pe urmă Iorga, alergic totalmente la modernismele din epocă (Minulescu, Arghezi, Vinea, Adrian Maniu etc.) pe care le considera pernicioase, a descoperit, cu satisfacţie, un poem bun-pentru-educarea-tineretului: însuşirile pomului, aşa cum sînt ele înfăţişate de Dominic, stimulează (spre deosebire de *decadentismul* ce-l oripila pe mereu semănătoristul Iorga) încrederea în puterile proprii, dîrzenia, tenacitatea, spiritul creator, etc. etc., pe scurt, un mic program pentru formarea marii personalităţi şi a eroului:

"Întemeiat în mine, ca un mit,/ Cu trunchiul aspru, ca un bloc prea gros,/ Cu visul meu de-azur necucerit/ Şi înjugat în lutul meu de jos, –/ Ascult

coroana-mi sus, din tot cuprinsul meu,/ Vibrînd în lume veşnica-mi chemare,/ Ca simfonii de harfe legendare,/ Din care cîntă Dumnezeu.// Cînd soarele deasupra mea, încins,/ Imens belşugul arşiţei şi-l lasă/ În frunza-mi rece, umedă şi deasă,/ Ca un străbun bogat de necuprins,/ Şi luna, cînd în trecerea ei lină/ Îmi ninge fulgi de aur şi mătasă,/ Eu prind în crîngul meu ca într-o plasă/ Tot cerul de văpaie şi lumină.// Şi dacă sînt de grindini crunt lovit,/ Eu ştiu că mai înalt cresc în nevoi,/ Şi dacă-s ud pînă la măduvă de ploi,/ Eu tremur în adîncul meu, smerit/ Şi fericit – de cum voi fi apoi...// Stau la răscruci de drumuri şi de zare,/ Ca la răspîntia-ntrebărilor eterne,/ Şi mă răsfrîng în umbra-mi schimbătoare/ Ce-n miez de zi în faţă mi s-aşterne,/ Şi, urmărind cum stranie se-ntinde/ Pe pajişte, zvîrlită ca o haină,/ Presimt în seva mea ce mare taină/ E-n semnul care mă cuprinde.// Sînt prins de el, cum sînt de mine prins: Şi-n veci legat de palma de pămînt/ În care-am fost sădit şi-nfrînt,/ Foşnesc mereu în zări nelimitate/ Cu tot adîncul meu încins –/ Din propria mea divinitate."

În fine, ca la orice antisemit *luminat*, Iorga ţinea ca, din cînd în cînd, să elogieze un evreu. Aceasta se înscria în programul său de realizare a *obiectivităţii*. "Uite, dacă-mi place o poezie bună, pe mine nu mă interesează dacă autorul ei este evreu, bulgar sau patagonez... valoarea e valoare... Şi nu mă dau în lături să o spun negru pe alb". Era în acest elogiu spectaculos adus lui Dominic şi obiceiul (reacţia) dascălilor de şcoală "mîncători de ovrei care puneau un zece-n catalog lui Blumenfeld T. Izu ca să biciuiască orgoliul românilor veritabili din bancă: "am ajuns s-o văd şi pe-asta... ca un străin de neam să ştie mai bine decît voi lecţia despre Eminescu!"

...În toamna lui 1940, după venirea la putere a regimului legionaro-antonescian, Radu Gyr, poetul ên-titre al Gărzii de Fier venea la Liceul "Principele Carol" din Bucureşti, (aflat pe Calea Dorobanţi, acolo unde astăzi funcţionează Policlinica *Alexandru Sahia*) în cămaşă verde, cu centiron de piele şi revolver la şold. El era profesor de limba română la clasa a III-a. Cîteva săptămîni din octombrie şi noiembrie, pînă ce noile legi aveau să-i excludă din şcolile româneşti, veniseră la lecţii şi cei doi sau evrei din clasă. La începutul unei ore de română, Gyr scoase din servietă teancul cu *extemporale* pe care tocmai le citise şi, urcîndu-se pe catedră, strigă: "Să vă fie ruşine, derbedeilor! Singurul dintre voi care ştie ce-i aia literatură românească este Saltman, Saltman H. Alexandru. Îl numesc monitor la română. Auziţi, bă? Rugaţi-l să vă înveţe cum se acordă subiectul cu predicatul şi ce-a vrut să spună Coşbuc în "Nunta Zamfirii!"

SONATA UMBRELOR

Nici *"Sonata umbrelor"* (botezată aşa de Victor Eftimiu, căruia nu-i plăcuse titlul "Învinşii", mai puţin atractiv, e-adevărat, dar mai pe potriva piesei), nu ne ajută să dezlegăm taina lui Dominic. Tema este **clasică**, bătătorită: "drama artistului neînţeles" de către cei din jur, contradicţia dintre imperativele Creaţiei (cu C mare) şi cerinţele vieţii cea de toate zilele (casă, masă).

Ivan Nour (49 de ani), e un compozitor orb, socotit de unii drept geniu, iar de alţii (aşa e viaţa) drept ratat. El a terminat *Sonata umbrelor*, opera vieţii sale, dedicată Elenei (37 de ani), soţia sa. Iubită.

Lucrarea se află, spre studiere, la Academia de Muzică. Dacă cei de la Academie o acceptă, avem de-a face cu o victorie; dacă nu... La ridicarea cortinei, sîntem cu toţii în aşteptarea rezultatului. Unii (Anca, fiica lui Nour, Andrei Rateş, un scriitor amorezat de Anca) cred, cu fanatism, în geniul compozitorului. Alţii, inclusiv Elena (37 de ani), soţia lui Nour, sînt mai sceptici. Ba femeia e deadreptul plictisită de aşteptarea succesului. Ea îl înşeală pe Nour cu amicul casei, Traian Pandrea – îmbogăţit de război (sîntem la începutul anilor '20), proprietar de automobil Fiat, 40 de cai putere, bărbat cu picioarele pe pămînt: citeşte numai "Gazeta bursei" şi se-nfurie la gîndul că guvernul intenţionează a pune un impozit nou pe venit. Paralel cu pasiunea arătată Elenei, bussinesmanul face o curte stăruitoare fetei, Anca, asemeni unui Bel Ami de Maupassant, atacator deopotrivă de mamă şi fiică.

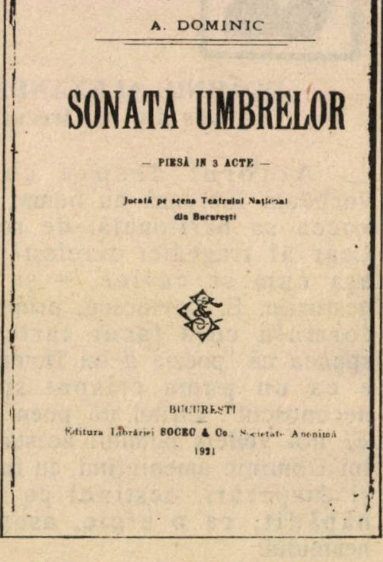

A. DOMINIC

SONATA UMBRELOR

— PIESĂ IN 3 ACTE —

Jucată pe scena Teatrului Naţional
din Bucureşti

BUCUREŞTI
Editura Librăriei SOCEC & Co., Societate Anonimă
1921

De-aici încolo, lucrurile *fierb* repede, dînd în clocot. Anca, sedusă de Pandrea, realizează, după dezmeticire, că individul este ceea ce este; dezgustată de această *cădere*, îşi trage un glonte-n creier. Nour, pe care asistentul său Mihai, gelos pe Elena, îl informase despre infidelitatea acesteia, descoperă adulterul şi se prăbuşeşte moral: nu sîntem într-o lume de moftangii unde "tout est pris à la légère". Marea scenă a *reproşului* e remarcabilă. Nour, ca orice bărbat vanitos vede-n trădarea soţiei o chestie de bani (s-a dat pentru o rochie!); în realitate, femeia, excedată de obsesiile *creatoare* ale compozitorului, simţea nevoia unei prezenţe masculine:

"*Elena:* ...Lasă-mă să-ncerc să-ţi vindec rana ce ţi-am făcut-o... Îngăduie-mi, Ivan!

Ivan: Ai vrea ca rămăşiţele remuşcărilor tale, prefăcute acum în abnegaţie, să-ţi fie ispăşirea, răscumpărarea, liniştirea conştiinţei tale?... N-am dreptul să vînd moartea Ancăi şi... rana mea pe un preţ atît de ieftin. Du-te!

Elena: Poate mai tîrziu, Ivan... Dacă nu vrei să mă-ngădui de pe-acum, poate mai tîrziu, Ivan?!

Ivan: Niciodată! (*din ce în ce mai violent*). Numai tu, numai tu ţi-ai putut vinde toată fiinţa pentru o rochie, pe cînd eu gemeam aici sub greutatea chinului cu care înviam tăcerile care să-ţi cînte dragostea mea...

Elena: Iartă-mă, Ivan!

Ivan: Şi-mi călcai inima... şi-o striveai... şi-n îmbrăţişarea infamă şi impură... acolo... n-o auzeai cum hohotea! Ah!...

Elena: Nu te mai gîndi la asta, Ivan!... Dacă mă goneşti, nu învenina ultima noastră convorbire... Să ne gîndim la Anca.

Ivan: Da, pentru Anca mai mult decît mine te *gonesc*, precum te-a gonit şi amantul tău... Ai înţeles acum tonul ultimei lui scrisori!... Ai înţeles acum pentru ce îţi dădea cu piciorul!... Du-te să te primească acum înapoi... să vedem... ticăloaso!...

Elena (enervată, însă totuşi rugătoare): Ivan! Ivan!

Ivan (căutînd-o şi apucîndu-i violent mîinile): Pentru bani!... Cum ţi-ai putut lăsa trupul, trupul tău pîngărit de acela?... pentru gologani!... pentru gologani!...

Elena (din ce în ce mai enervată): Am fost o rătăcită... Dar nu pentru bani!...

Ivan: Ba! Pentru bani!... Rochia ce ţi-o făcea preţuia pentru tine mai mult decît toată opera mea! Ah!... Întoarce-te acum la el... vei vedea... te va goni ca pe ultima prostituată (*ameninţînd şi luptîndu-se cu ea*).

Elena: Lasă-mă! Lasă-mă!

Ivan: Ah, dac-aş putea!...

Elena (desfăcîndu-se de el, violentă): În tine nu vorbeşte decît furia masculină biciuită, egoismul rănit... Dar pentru numele lui Dumnezeu! – gîndeşte-te un minut şi la mine!... Am păcătuit. Plătesc însă cu cea mai cumplită durere ce-o poate îndura o femeie, o mamă... mă goniţi toţi de aici ca pe un cîine!... Unde să mă duc?... Ce să mă fac?...

Ivan: Nu vei putea plăti niciodată îndeajuns; ai fost plătită... Du-te de-i mai cere gologani!

Elena (din ce în ce mai violentă): Nu pentru bani! Înţelege odată!... Nu mă înrăi!... Nu mă face să-mi pierd capul, Ivan!

Ivan (aproape răcnind): Dar pentru ce?... *Spiritul* lui te-a cucerit?... Te-ai vîndut ca cea din urmă femeie... Pleacă!... Continuă-ţi meseria! Ticăloaso!... Pleacă!...

Elena: Nu pentru bani! nu pentru bani! Dacă vrei să ştii pentru ce: ei bine, afl-o!... Pentru că era un bărbat întreg, pentru că-n vinele mele curge *sînge*, nu note...

Ivan: Pleacă!... Pleacă!... Pleacă!...

Elena: Infirmule! Muzicant de bîlci!... (*trîntind uşa iese prin antreu).*

Ivan: (care sub fiecare invectivă se-ncovoaie ca sub lovituri fizice, caută şi-şi găseşte bastonul, ridică ambele mîini şi, alergînd după dînsa, urlă cît poate). Animal!... Animal!... Animal!..."

În clipa aceasta, lui Nour i se aduce la cunoştinţă, cu exclamaţii de entuziasm, că "Sonata umbrelor" a fost primită de către cei de la Academie. S-ar zice că drumul spre glorie e, în sfîrşit, liber. Dar nu-i aşa. Revoltat de preţul ce l-a avut de plătit pentru înfăptuirea lucrării, Nour a aruncat partitura-n foc. Morala fabulei e limpede. Pedepsim geniul care ne-a ucis fericirea. Urîm arta care ne-a distrus viaţa... La căderea cortinei, Nour ne apare în chip de erou de veac 19, romantic, fulgerat de nemiloasa condiţie umană a geniului.

BRIDGE

SCURT ŞI CUPRINZĂTOR

La ultimul Festival Internaţional al Israelului a fost invitată şi o delegaţie a Federaţiei Române de Bridge, condusă de veşnic tînărul Coriolan Neamţu. Deşi n-au avut rezultate pe măsura valorii lor recunoscute, reprezentanţii României au lăsat o impresie bună datorită calităţii jocului prestat. A fost un prilej foarte potrivit pentru prezentarea publicaţiei Expert Bridge, editată trimestrial de C. Neamţu, exigentului public israelian, cititor de limba română.

Iată una din donele propuse în ediţia din iunie '91 sub titlul de "Single dummy":

9 7 6 3
R D 3 2
6 5 4 3 2
–

7 de treflă

N
W E
S

A R V 8 2
A 10
A D 2
A R D

Contractul este 6 Pici, pe atac de 7 de Treflă. Care este cea mai bună linie de joc, ştiind că adversarii au răspuns la primul tur de atu?

PAUL WEINSTOCK

♣◇♥♤

Posta dictionarului

Al. Lăzăreanu, Bucuresti, fiul marelui filolog Barbu Lăzăreanu. dă, în felul lui, un... şah la Dicţionar şi la Minimum:

"Al. Mirodan introduce demiurgic printre scriitorii evrei de limbă română obiecte, îndeletniciri, lucrări şi instituţii încadrate de cîte un nume de scriitor, sau de vreo operă culturală. Astfel în Dicţionarul său, la litera B., între poetul Marcel Breslaşu şi prozatorul Marco Brociner, îşi găsesc neconvenţional locul *Bridge* (jocul) şi *Brîncovenesc* (spitalul din Bucureşti), "unde a fost transportat, în ziua de 18 iunie 1936, filologul Alexandru Graur, pe atunci profesor de latină la liceul Gh. Lazăr, care fusese atacat la ieşirea de pe poarta şcolii, de-un grup de studenţi legionari şi lovit cu drugi de fier în moalele capului".

Dacă "Minimum" are o rubrică permanentă de bridge, cum de nu i-a rezervat acolo un loc şi şahului? Căci între evrei şi jocul de şah există o veche şi pasionantă legătură. Lăsîndu-l la o parte pe acel jucător imbatabil din schiţa lui Shalom Alehem care este luat din tîrguşorul său şi dus pe jos din post în post pînă la Petrograd ca să joace o partidă cu ţarul, trebuie amintit că primul şahist care a obţinut titlul de campion mondial a fost evreul Wilhelm Steinitz în 1866, titlu pe care l-a menţinut pînă în 1894 cînd l-a învins un alt evreu, Emanuel Lasker, după care au mai fost campioni şi alţi evrei (între care şi genialul Bobby Fisher). Dar printre pasionaţii jucători din România, l-aş trece şi pe Mihail Sadoveanu, nu numai ca fost Preşedinte al Federaţiei Române de Şah şi ca autor al cărţii "Soarele în baltă sau aventurile şahului", ci şi în cadrul controversei din prefaţa lui Mirodan la "Dicţionarul Neconvenţional" cu privire la denumirea evreilor care scriu în limba română. Căci la sărbătorirea lui Barbu Lăzăreanu în cadrul unui organism evreiesc a vîrstei de 65 de ani –, Sadoveanu s-a sculat şi a spus că el "îl revendică pe sărbătorit pentru România, deoarece limba lui va dăinui în limba română atîta vreme cît limba română va exista". Şi a încheiat cu o butadă (nepublicată în darea de seamă a evenimentului, dar povestită de cei prezenţi):

"Cunosc trei oameni care au vorbit şi au scris în cea mai frumoasă limbă românească: Ion Creangă, Barbu Lăzăreanu şi... Mihail Sadoveanu".

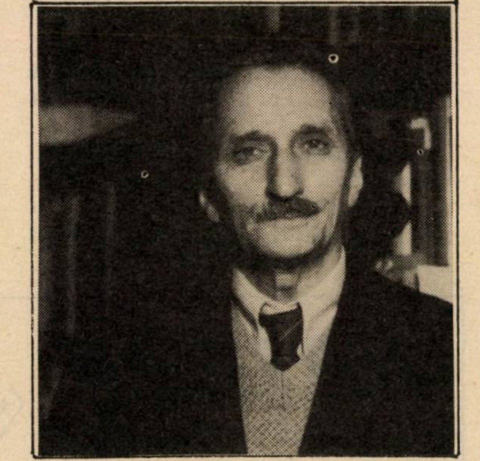

■ *Barbu Lăzăreanu*

În plus, Sadoveanu nu numai că a rezistat o viaţă întreagă la presiunile naţionalist-şovine, dar s-a arătat, chiar în perioada guvernului Goga-Cuza, un sprijinitor al cauzei evreilor. Astfel că, pe drept cuvînt este demn să fie pomenit la rubrica "Minimum nu uită".

Ing. Viorica Segenreich, Geneva, Elveţia, ne trimite versurile de mai jos "întîlnite dintr-o stranie întîmplare, pe canapeaua catifelată a unui restaurant din Vevey": *"Colind cumplitele platouri de bazalt/ Din Maidanek şi Auschwitz şi din Buchenwald/ Imense, funerare monumente/ ale tristeţii mele viitoare.// Colind, dar nici nu merg, plutesc,/ Să nu-i ating pe cei de jos, să nu-i trezesc;/ aici, chiar talpa goală-ar fi impietate,/ un sacrilegiu umbra, vorbele întunecate"*, şi ne roagă să-i spunem "dacă la Dicţionarul Neconvenţional există vreun computer cu tot ce s-a scris în literatura română despre evrei", cine este autorul versurilor. *Dicţionarul* n-are un computer, ba nici măcar o arhivă aşa cum vor oamenii, sau un secretar strîngător şi purtător de material documentar, dar, tot printr-o "stranie întîmplare", memoria noastră ne spune că strofa face parte dintr-o lucrare a lui Grigore Hagiu, poet român de ţinută şi sensibilitate, născut în 1933, la Tg. Bujor, Galaţi, mort, la Bucureşti, acum vreo doi ani.

Louis Marcusohn, Haifa, vrea să ştie dacă-n "literatura din ultimii ani a mai apărut, ca personaj, celebrul industriaş evreu Max Auschnitt...

"Am citit, prin anii '60 un roman *demascator* al lui I. Ludo, însă acolo, aşa cum cereau timpurile, Auschnitt apărea, ca şi Regele, ca şi toţi fruntaşii burgheziei, ca o caricatură. M-ar interesa ceva serios, veridic despre el..."

O carte în care marele patron de uzine metalurgice să fie erou, nu ştiu să fi apărut; am reţinut însă cîteva pagini serioase şi veridice, scrise de Radu Tudoran (în romanul *Victoria neînaripată*, Bucureşti, 1985); cunoscutul scriitor român, fusese trimis, la începuturile sale gazetăreşti pentru un reportaj, la procesul lui Auschnitt:

"...Acum pot spune lucrurilor pe nume, ceea ce nu mi-ar fi fost îngăduit în anul 1939, cînd se petreceau faptele. Cred că era curînd după invadarea Poloniei, memoria nu mă poate înşela decît cu o săptămînă sai două; în orice caz, venise toamna, dar cu zile încă frumoase. Inculpat era Auschnitt, proprietarul uzinelor Titan-Nădrag-Călan. poate şi-al altora. Că nu-şi spunea proprietar, ci administrator delegat, sau preşedinte al Consiliului de Administraţie, pentru mine nu schimbă situaţia reală, nu-mi pasă cum au să mă judece oamenii de finanţe. Cred că i se aduceau mai multe acuzaţii, mă opresc la una din ele, de care s-a vorbit mai mult în pledoariile avocaţilor. în singura zi cînd m-am aflat în sala tribunalului. Era vorba de manevrarea nelegală a unor fonduri, în paguba statului. Însă statul, ca reclamant, nu făcea decît să-l acopere pe Malaxa... Iar în spatele lui se afla nu altcineva, decît Regele în persoană, care avea interes ca protejatul său să pună mîna pe uzinele lui Auschnitt, industrie rivală. Bineînţeles, numele acestora nu s-a pomenit la proces, am auzit vorbindu-se numai de Urdăreanu, mareşalul palatului, dar nu sînt sigur dacă în şedinţe, sau pe culoare, într-o pauză (...)

Intrasem de curînd în redacţia lui Jordie (personaj în care-l recunoaştem pe Pamfil Şeicaru, proprietarul ziarului *Curentul*, n.n.), la *Pasul istoriei*, unde m-am bucurat de o primire bună, ca să respect adevărul. Procesul dura de mai multe zile, Jordie îşi trimitea la tribunal oamenii lui de încredere, ziarişti încercaţi şi de prima mînă, dar nu era mulţumit cu ce veneau ei de acolo; tuna şi fulgera cînd le citea reportajele şi comentariile, îi acuza că erau vînduţi, dar nu ştiu cui, şi îi schimba unul după altul, pînă n-a mai avut pe cine trimite. Aşa s-a făcut că în ultima zi a procesului, care a continuat în şedinţă de noapte, pînă la zece seara, cînd s-a dat şi sentinţa, să mă trimită pe mine, deşi eram nou venit în redacţie, sau poate tocmai de aceea, socotindu-mă mireasă nevinovată, sau mai degrabă un Till Buhoglindă, ceea ce era chiar adevărat, îmi îngădui s-o spun, nefiind vorbă de laudă.

Am fost numai ochi şi urechi, pînă atunci nu mai asistasem la o judecată, şi încă la una cu dedesubturi atît de sus-puse, dacă se admite să alătur două cuvinte cu sensuri contrarii. Dar nu-i nici un paradox în ele, se ştia că pe Auschnitt urmărea să-l înfunde regele, persoana cea mai sus-pusă, numai că rămînea invizibilă, dedesubt adică. Au pledat avocaţi cu renume, mă uitam la ei şi-mi făceau milă, ştiind şi eu , ca toată lumea, că se osteneau de pomană, sfîrşitul procesului se ştia dinainte.

Dar cea mai bună apărare, cumpănită, concisă, precisă, lovind drept la ţintă, a fost a lui Auschnitt însuşi, care a vorbit ultimul. Îl vedeam prima oară, şi nu l-am mai văzut altădată; nu mi-a fost simpatic, fiindcă semăna cu un campion, renumit în epocă, roşcat, pătrat – şi boxerii, de orice categorie, nu pot să-mi placă. Era îmbrăcat bine, într-un costum de culoare închisă, croit cu artă, nu făcea impresia că vine de la puşcărie, unde, cum s-a plîns tribunalului, hoţii l-au maltratat, l-au supus la silnicii şi umilinţe. Gîndindu-mă atunci la cîte îndurase şi la ce avea să mai îndure, m-am întrebat de ce nu dăduse dracului acţiunile, că tot avea să le piardă? Dar nu e dreptul meu să judec oamenii, atîta timp cît nu ştiu tot ce au în minte şi în suflet. Era în boxă, a deschis un dosar, şi a scos pe rînd hîrtiile care dovedeau lipsa de temei a învinuirilor; nu vorbe, ci acte legale, pe care nimeni nu putea să le respingă. Un singur punct rămînea nelămurit, ce se făcuse cu o anumită sumă de bani, zece mii de lire sterline, dispărute fără acoperire.

– Noi am dat multe zeci de mii de lire sterline, s-au construit cu ele ziare şi...

Mai departe nu ştiu ce-a spus, am rămas şocat de ultimele cuvinte, gîndul mi s-a dus la palatul unde apărea *Pasul Istoriei*, fiecare din cele 10 etaje era fructul unui şantaj, aşa spusese Nicolae Iorga, atrăgîndu-i ura lui Jordie, neîmpăcată, dar făcea o greşeală enormă, în ceea ce priveşte numărul şantajelor. Dacă unul din ele ar fi echivalat cu un etaj al palatului, apoi *Pasul Istoriei* ar fi avut un zgîrie-nori, ca la New York.

Ignorînd lirele dăruite în stînga şi-n dreapta, judecata voia să ştie ce era cu cele zece mii de lire din dosarul procesului.

– Vă pot spune, dacă declaraţi şedinţă secretă.

Acestea au fost cuvintele acuzatului, pe care nu le-am uitat pînă astăzi. Oricine putea să vadă în ele cheia procesului. Dacă ar mai fi rămas vreo îndoială, ea s-a spulberat cînd cererea a fost respinsă. Este cineva atît de naiv încît să nu înţeleagă? Îmi pare rău, oricine ar fi el, n-am decît să-i dau mura în gură, dezvăluindu-i că în şedinţa secretă s-ar fi pomenit numele regelui.

După o deliberare destul de scurtă, tribunalul l-a condamnat pe Auschnitt la şase ani închisoare. M-am întors la redacţie, să-mi scriu reportajul, şi uşierul m-a poftit în biroul directorului, unde l-am găsit pe Jordie, înconjurat de statul major, în frunte cu Jak Musiu, întruniţi şi în şedinţă de noapte cu bere şi crenvurşti. Dacă aşteptaseră să mă întorc, aproape de ora unsprezece. am înţeles ce importanţă dădea ziarul nostru procesului.

– Domnule director, i-am răspuns, nu cunosc viaţa lui Auschnitt, faptele lui reprobabile; s-ar putea să merite zeci de ani de închisoare. Pentru ce-a fost judecat acum, a primit şase; vă asigur că fără să-i merite"...

ANUNŢURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără
nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI — IAFFO
TEL. 03 – 744787
★ ★

CARTEA

■ **Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS**

ULYSSES IERUSALMITEAN

■ Amos Oz...

Noul roman al lui Amos Oz, "Hamaţav haşelişi", este, într-o oarecare măsură, un roman al îmbătrînirii. Cititorul se simte ispitit, la început, să înţeleagă în acest sens şi titlul. "A treia stare" ar fi deci starea bătrîneţii: după tinereţe şi maturitate. Efraim (Fima) are 56 de ani. În tinereţe a fost un student strălucit, căruia toţi îi preziceau o carieră universitară meteorică. S-a îndrăgostit nebuneşte de frumoasa Nicole, care nu-i dădea nici o atenţie, Încăpăţînat, a lăsat totul baltă – lucrarea de doctorat, prietenii, ţara. A plecat după ea în Franţa, urmărind-o pretutindeni, impunîndu-şi prezenţa. Fără succes. Întors în ţară, se lasă iubit de soţia unui înalt funcţionar. Dar, cînd aceasta rămîne gravidă, perspectiva de a deveni tată îl sperie într-atît, încît fuge în Grecia. Aici se împrieteneşte cu trei turiste israeliene. Le farmecă pe toate trei cu inteligenţa şi cultura lui, cu vitalitatea lui exuberantă. Trăieşte, împreună cu ele, o viaţă de zeu grec, departe de civilizaţia modernă şi de covenţii. Este epoca panică (e vorba de zeul Pan) din viaţa lui: "Şnat hatais şeli" (anul meu de ţap), apogeu al tinereţii. Apoi, se potoleşte. La insistenţele tatălui, Baruh Numberg, întemeiază un cămin, căsătorindu-se cu cea mai serioasă dintre fetele din Grecia, Iael levin. Deşi se iubesc, sînt cu totul nepotriviţi. În cele din urmă, Iael plecă în America, divorţează, se recăsătoreşte cu Ted Tobias, un evreu american de un calm imperturbabil. Fima, rămas singur, duce o viaţă ştearsă, de ratat. La 56 de ani se simte un om sfîrşit.

Autorul descrie insistent simptomele îmbătrînirii, a treptatei decăderi trupeşti şi sufleteşti. Fima are dificultăţi la urinare, trebuie să recurgă la stratageme umilitoare pentru a-şi descărca vezica (trage apa la closet pentru a stimula curgerea urinei). Nina, soţia bunului său prieten Uri Ghefen, îl invită să se culce cu ea; se dezbracă amîndoi şi se bagă în pat, dar membrul lui refuză să se erecteze. Memoria îi scade. Uită de la mînă pînă la gură. Coboară să-şi ridice poşta, dar constată că a uitat cheia cutiei poştale, pe care a rătăcit-o prin casă, nici el nu ştie unde. Pune undeva bine cercelul Anettei, ultima lui cucerire, dar nu e în stare să-şi amintească unde l-a păstrat. Toate acţiunile lui sînt acţiuni ratate. Vrea să scrie un articol şi nu izbuteşte să se concentreze. Cheamă la telefon pe bunul său prieten Ţvika Kropotnic (care, spre deosebire de el, a făcut carieră universitară), îşi dă seama că l-a deranjat, dar îşi cere scuze la nesfîrşit, deranjîndu-l şi mai mult.

*

Şi totuşi, problema esenţială în romanul lui Amos Oz nu este problema bătrîneţii. Decrepitudinea datorită vîrstei nu face decît să accentueze trăsături existente şi înainte. Fima este un antierou nu numai pentru că are slăbiciunile senilităţile incipiente, ci şi pentru că este un anumit tip de om. Un fel de Luftmensch, de şlumiel, un "ţimhoni": "băiat original şi cald, dar leneş". Talentat, plin de idei, scapără de inteligenţă, nimeni nu-l poate învinge în discuţii. Dar nu duce nimic pînă la capăt. Se mulţumeşte să vorbească numai. Şi vorbeşte, vorbeşte... Mereu, oriunde, în momentele cele mai nepotrivite. Nu trece la fapte, nu realizează ceea ce îşi propune, ceea ce e în stare. I-e frică de răspundere, în special de răspunderea de a fi tată (e semnificativ că lucrează ca mărunt funcţionar administrativ la o clinică ginecologică particulară, urmăreşte încrîncenat intervenţia chirurgicală din cabinetul medical şi se simte vinovat şi el, ca bărbat şi ca soţ care a cerut soţiei să avorteze, de crima săvîrşită dincolo de uşile capitonate).

"Eşti îndrăgostit, dar nu iubeşti, spune Iael. Vrei să devii tinoc (prunc), să fii alăptat şi înfăşat (...) Între plăcerea patului şi plăcerea de a mă prinde cu o contradicţie, cea de-a doua te excită mai mult şi te satisface mai deplin".

Şi totuşi, acest şlumiel, acest neisprăvit, ascunde o forţă umilă, dar pozitivă: bunătatea, elanul sincer spre mai bine. De aceea îl iubesc femeile, că regăsesc în el nu numai un prunc pe care-l pot ocroti matern, ci şi un confesor înţelegător, "vechi specialist în consolarea orfanilor şi văduvelor", spune ironic Iael. De aceea i se ataşează tot mai mult Dimi, copilul firav şi precoce al lui Ted şi Iael. De aceea are înţelegere pentru suferinţa arabilor palestinieni din teritorii. Cu o sensibilitate specială faţă de limbă (ca şi Amos Oz însuşi), protestează împotriva "poluării" (zihum) limbajului cu otrava violenţei şi ipocriziei cu substrat politic. Denunţă, de pildă, folosirea formei pasive a verbelor în comunicatele oficiale, care, conştient sau inconştient, tind să transforme victimele în obiecte şi să disculpe pe cei care au pus

CARTEA

capăt unei vieţi omeneşti: "Un tînăr arab a fost lovit (nifga) şi ucis de un glonte de plastic care a fost tras, se pare, de puşca unui soldat".

Fima, cu tot ridicolul lui, devine aşadar, un fel de sfînt laic. Umil şi umilit, dar simpatic, înţelegător, totdeauna alături de cei în suferinţă. Incapabil să se descurce în viaţa de toate zilele, dar capabil să ajute pe alţii. Ros de îndoieli şi nesiguranţe, dar căutîndu-se pe sine însuşi: "Eifo ata, Efraim?" Unde eşti tu, Efraim?

Povestea simplă, aş spune aproape meschină, a lui Fima, capătă alură de epopee. Odisee concentrată, limitată voit în spaţiu şi timp. Ca în Ulysses al lui Joyce, unde Bloom rătăceşte scurtă vreme în universul miniatural al Dublinului irlandez, Fima rătăceşte cîteva zile în universul limitat al Ierusalimului (Cerul ierusalmitean, întunericul şi tăcerea, o ninsoare feerică, piaţa Mahane Iehuda, Knisat şabat).

Odiseea este însă aici o adevărată "Quête": căutare de sine şi căutare a sensului vieţii. Fima are la început impresia că se află acolo "din greşeală". Din păcate, crede el, "nu există o hartă universală. "De aceea, ne poticnim mereu, nu ştim încotro să ne orientăm în labirintul vieţii", "Toţi rătăcim" (Culanu toim).

Romanul se desfăşoară la început lent, povestind lucruri mărunte, gesturi cotidiene, vizite la prieteni, munca în biroul clinicii ginecologice, întîlniri cu diversele iubite, discuţiile prieteneşti cu băiatul lui Iael, întîlnirile cu bătrînul Baruh, etc. Două sute din cele două sute şaizeci de pagini ale romanului. Apoi, la scurtă distanţă între ele, două momente culminante: confruntarea dramatică a cuplului Fima-Iael şi moartea tatălui. După primul moment culminant, Fima se hotărăşte să înceapă o nouă viaţă. Dar nu izbuteşte încă să treacă la fapte. După moartea tatălui, planurile devin realitate. Se simte în sfîrşit matur, emancipat. Aşa cum i-a cerut bătrînul prin testament, nu se va mulţumi să deosebească binele de rău, ci va încerca să realizeze binele în viaţa concretă.

Finalul "quête"-ului este deci o epifanie şi o bună vestire. În ajun de şabat, knisat şabat. Viaţa, ca o victorie asupra morţii. În noaptea respectivă, rămas singur în casa tatălui ca să se reculeagă, Fima visează că se află într-o tabără în regiuni îngheţate, că a rămas singur lîngă foc, păzitor al taberei şi continuator al tradiţiei, inel în lanţul care leagă trecutul şi viitorul: "Tu, cu trupul tău greoi, tu eşti cel asupra căruia cade răspunderea; aleha ha ahareiut".

Abia acum, în final, înţelegem semnificaţia filozofică a titlului. Există două stări opuse. Starea de veghe, de trezie şi starea de somn, de vis. "Uneori somnul e mai puţin atins de minciună decît trezia". Alteori, e invers. Dar există şi o a treia stare – un fel de intuiţie directă a esenţialului, o iluminare interioară şi exterioară. "Nu există pe lume o pierdere (hahmaţa) mai tragică, decît aceea de a pierde prilejul (lehahmiţ) de a realiza a treia stare". Aşa s-a întîmplat cu prietenii lui. S-au lăsat înglodaţi în meschin, cotidian, în trivial. Superioritatea tainică a "neisprăvitului" Fima constă în faptul că a rămas "deschis" acestui "Maţav şelişi". A rămas conştient că "există acolo, în afară şi în tine, aproape sesizabil (beheseg iad) ceva esenţial. spre care te îndrepţi mereu şi mereu rătăceşti pe drum: te-au chemat şi ai uitat să vii". Buna-vestire a umilului Fima, spusă cu modestie în finalul romanului, în finalul odiseei spirituale:

"Să fim buni".

•
H.O.R.
O ADRESĂ NOUĂ:
STR. ALEXANDRU IANAI 3
TEL AVIV
•
TEL: 5466502; 5468444
•

ARTA DE A FI BUNIC

Nimic nu este mai firesc şi totodată mai emoţionant decît dragostea caldă cu care bunicii îşi învăluie nepoţii şi nepoatele. Două extreme se întîlnesc într-un acord muzical nu departe de perfecţiune: începutul şi sfîrşitul vieţii omeneşti, naivitatea plină de făgăduinţe a zorilor şi melancolia plină de înţelepciune a amurgului.

Sergiu Campus a scris pe vremuri un succint manual de gramatică ebraică pentru olimi. Soţia lui, Silvia, născută Almuly, a ilustrat, acum aproape 50 de ani cărţile de legende ebraice *Vîntule, tîlharule* şi *Peştera Regelui David* de Eugen Campus, apărute la Bucureşti, în epoca de restrişte antonesciană.

Acum. sînt amîndoi bunici şi au două nepoate: Smadar şi Moria. "Saba" Sergiu scrie textul cărţii "Sipurim utguvot mi pi hapautot", iar "savta" Silvia îl ilustrează cu desenele ei. Înduioşătoare colaborare întru celebrarea aceluiaşi cult: cultul nepoţelelor.

Sergiu este un bunic simpatic. Ca orice bunic care se respectă, se extaziază în faţa sclipirilor de geniu ale nepoţelelor, în faţa fanteziei şi inventivităţii lor creatoare, în faţa reacţiilor lor surprinzătoare, naive, dar semnificative.

Cu modestie care îi face cinste, notează numele nepoţelelor ca adevăratele autoare ale textului, el revendicîndu-şi numai rolul umil de adaptator. Iar în versurile de închinare – simple, dar pornite din adîncul inimii – mărturiseşte: "einei hanehdot/ hen hen ogni beomoc habaot" (ochii nepoţelelor sînt ancora mea în adîncul celor viitoare).

Povestea "Fluturelui" care şi-a pierdut culorile este scrisă cu o anumită căldură poetică, cu fantezie şi totuşi la nivelul înţelegerii copiilor. Nu lipsesc nici intenţiile didactice şi moralizatoare. Copiii află de ce zboară fluturii în zigzag, de ce sînt viu coloraţi, la ce serveşte desenul inspirator de pe aripi. Află că e firesc şi necesar să ajuţi pe cei în suferinţă, află că nu trebuie să te sperii, că nu trebuie niciodată să deznădăjduieşti: punîndu-ţi mintea la contribuţie, sfîrşeşti prin a găsi o soluţie. Imitînd şi dezvoltînd tendinţa spre rimă a stilului oral din basme, autorul recurge adesea la rimă în cuprinsul prozei. "Az, che şe haiti af, af ehad lo takaf". În mod subtil, prin joc de cuvinte uşor de memorat din cauza rimei, copiii învaţă sensul diferit al omonimelor, li se serveşte, pe nesimţite, o lecţie de ortografie. Af scris cu alef (nici) – af scris cu ain (zbor).

Poeziile "Lot", "Rehov Şimoni", "Beroghez" sînt mai puţin reuşite artistic. Dar au toate o poantă interesantă: trouvaille-ul nepoţelei. Moria e "supărată" că maică-sa nu a invitat-o şi pe ea la nunta ei cu tata, sau refuză să înveţe pentru că nu vrea să păţească cum a păţit nevasta lui Lot cea curioasă.

Desenele – întotdeauna de mare însemnătate într-o carte pentru copii – merită o menţiune specială. Alături de cîteva ilustraţii cam greoaie în stil naiv realist, cîteva cu adevărat minunate prin puritatea liniei şi simplitatea nobilă a compoziţiei: profilul sugerat al fetiţei care ţine în mînă fluturele, profilul rafaelic al fetiţei cu fluturele-agrafă în păr.

ASTA-I MUZICA CE-MI PLACE

S-au auzit proteste împotriva faptului că programul de muzică pop de la televiziune este transmis la o oră foarte tîrzie (24,15) şi în schimb emisiunea de sport este transmisă mai devreme. La aceste reproşuri, directorul Televiziunii, Iosef Barel, a replicat: "Sportul este mai important decît muzica pop". Desigur, iubitorii de pop nu sînt de acord cu acest verdict, dar amatorii de sport sînt mai numeroşi.

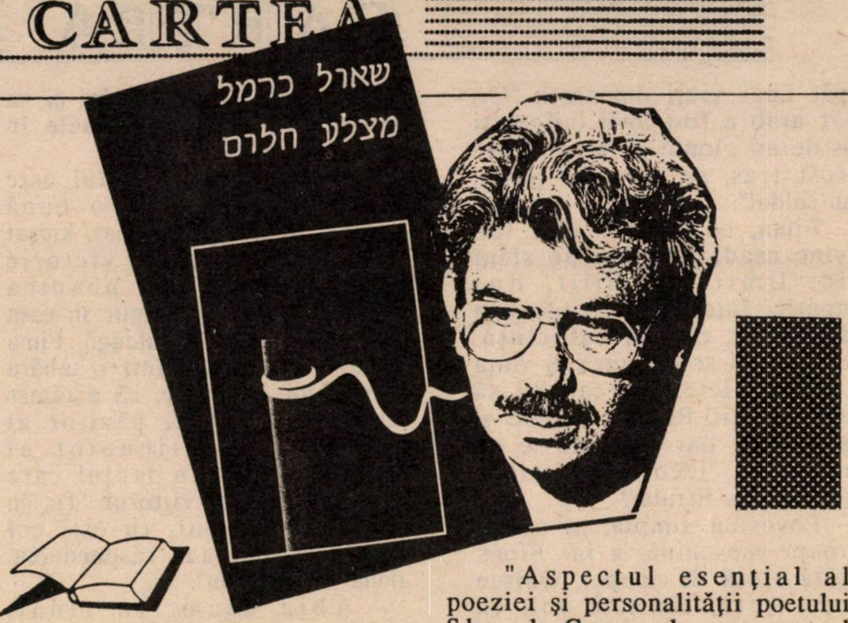

A APĂRUT

un nou volum de versuri de Shaul Carmel "MITZELA HALOM" traducere în ebraică de Ghiora Leshem, Editura "Hakibuţ Hameuhad" împreună cu "Asociaţia Scriitorilor Ebraici"

● Cartea se găseşte în toate librăriile "Steimatzki" şi "Hakibuţ Hameuhad". Se poate comanda, cu autograf, de la autor: POB 275 Raanana. Cu acest prilej pot fi comandate şi volumele: "Războiul sărmanilor"; "Tîrziu" şi "Poezii de nerostit". Preţul fiecărui volum: 25 şekeli.

"Aspectul esenţial al poeziei şi personalităţii poetului Shaul Carmel: aspectul «violent», de energie dezlănţuită, care nu cruţă nimic, în traducerea ebraică nu apare suficient".

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS
critic literar

"Eu pot să mă bucur doar că traducerea în ebraică prezintă un poet care are şi aspect liric, mai puţin cunoscut cititorului de limbă română şi ebraică şi, dacă cele spuse de Dr. Campus sînt adevărate, atunci Carmel este un poet cu atît mai bun decît am crezut".

GHIORA LESHEM
traducător, critic literar, poet

COLOCVIU LITERAR ROMANO-ISRAELIAN

În zilele de 12 - 13 iulie a.c. au avut loc la Bucureşti lucrările Colocviului scriitoricesc româno-israelian.

Grupul de membri ai Asociaţiei scriitorilor israelieni de limbă română şi ai Uniunii Asociaţiilor de scriitori din Israel şi-a adus contribuţia la lucrările colocviului prin comunicări susţinute de Sandu David, Leon Volovici şi Sergiu Levin privind situaţia literaturii de limbă română în Israel. Cu acelaş prilej, a fost exprimată şi preţuirea faţă de atitudinea anti-şovină, de respingere a manifestărilor antisemite, pe care numeroase personalităţi scriitoriceşti din România au luat-o în mod public.

In sensul celor de mai sus, au luat cuvîntul, manifestîndu-şi călduros simpatia pentru colegii lor de pană din Israel, ca şi interesul susţinut pentru creaţia israeliană Şt. Aug. Doinaş (preşedinte de onoare al Uniunii Scriitorilor din România), Mircea Dinescu (preşedintele Uniunii) şi mulţi alţii, printre care Ov. S. Crohmălniceanu, M. Giugariu, Z. Ornea, P. Solomon, L. Ulici, Al. George, Banu Rădulescu, Radu F. Alexandru, G. Pruteanu. Din partea oaspeţilor, au intervenit în discuţii Sebastian Costin, Iotam Reuveni, Iehuda Gur Arie şi alţii. Un început bun, un prilej de speranţe.

CORESP.

PREOT GHEORGHE CUNESCU

O CARTE CE TREBUIE TIPĂRITĂ

Autorul cărţii *Gala Galaction* – o biografie pasionantă a marelui "creştin-sionist", cu stradă numită după el, la Ierusalim – are dreptate. Sînt cărţi care *trebuiesc* tipărite. Fără discuţie. Şi fără întîrziere. Fiindcă aşa dictează despotul cel crud (dar şi luminat...) care guvernează vieţile noastre: conştiinţa.

Revista "Minimum", în recenzia ce a făcut-o cărţii lui *Gala Galaction*, cu aprecieri superlative, a observat absenţa, din iconografia abundentă a cărţii, a chipului autorului şi l-a revendicat.

Satisfacem dorinţa, dar însoţim chipul cu un text despre o carte de-a lui Gala Galaction, o carte pe care a scris-o, dar n-a tipărit-o – deşi a dorit mult s-o tipărească, o carte care, cu adevărat, cum scrie "Minimum" despre *Gala Galaction*, "s-ar cuveni să-şi afle locul pe toate rafturile Israelului de origine română".

Gala Galaction a intitulat cartea, în limba veche, *Pro Israel* (Pentru Israel), şi, într-adevăr, a adunat în ea cele ce a scris şi a publicat el, în anii vieţii sale, despre şi pentru poporul biblic, cu sentimente de admiraţie, iubire, grijă, solidaritate sionistă, active şi constante – cum s-a făcut cunoscut. A scris şi a publicat numeroase articole (peste o sută), atît în presa evreiască (*Înfrăţirea, Egalitatea, Mîntuirea, Curierul Israelit, Lumea evreie, Ştiri din lumea evreiască, Adam, Hasmonea, Renaşterea noastră*, cît şi presa democrată – *Adevărul, Dimineaţa, Luptătorul, Jurnalul de dimineaţă* ş.a.)

Mereu, mereu s-a referit la cartea *Pro Israel*.

În 1924, cu prilejul unui interviu, a destăinuit interlocutorului (F. Aderca), hotărîrea irevocabilă de a scrie "cartea mea de temelie *Israel* sau *Pro Israel*. Voi pune în ea toate argumentele mele, pentru ce îl iubesc eu pe Israel" (*Mărturia unei generaţii*).

În 1929, amintind, într-un articol (în *Adam*), cele ce a scris şi a publicat el despre poporul ales, observa că "din tot acest material – schiţe, note, reverii, articole şi improvizaţii scrise în cinstea poporului Bibliei – risipit în numeroase ziare şi reviste, n-am adunat decît un singur şi firav mănunchi, adică broşura *Sionismul la prieteni* (Prefaţă A. L. Zissu, Bucureşti, Ed. Mîntuirea, 1920, 64 p.). Restul – poate un volum de vreo 500 de pagini, aşteaptă pe culegătorul bizar şi pacient, care, peste vreo 50 – 60 de ani, va voi să reconstruiască, din ţăndări şi din praf, o inimă amică lui Israel".

În decembrie 1940, cînd îi era ameninţată viaţa de către legionari, în Testamentul ce şi-l făcuse, a prevăzut: "Tot ce am scris pentru Israel, dacă se va aduna vreodată, să fie adunat sub titlul *Pro Israel*. Am scris mult pentru poporul enigmă, pentru Israel, din care după trup este Domnul şi Sfînta Fecioară. Am iubit, iubesc şi voi iubi de-a pururi pe Israel". (*Jurnal*, II, p. 351)

Preot Gh. Cunescu: îi cerusem fotografia...

A repetat şi în 1948, cînd, completînd o fişă autobiografică pentru o istorie ştiinţifică a literaturii române, a trecut între proiecte, *Pro Israel*, cu specificarea: "Aş aduna laolaltă literatura mea apologetică pentru dreptăţile, suferinţele, aspiraţiile şi luptele amicilor mei evrei, de ieri şi de azi" (*Contemporanul*, 14 mai 1948, p. 6).

A pregătit cartea. A adunat el însuşi articolele *pro Israel*. Dar n-a mai putut s-o tipărească. În Republica Populară Română sionismul era privit şi tratat, oficial, ca naţionalism şovin, şi *tabu* cenzurat publicistic.

În 1951, cînd mi-a încredinţat dosarul cu textele *Pro Israel* (un dosar obişnuit, cu clape, legat cruciş cu o sfoară şi scris pe el de Gala Galaction, cu creionul roşu şi litere mari, *PRO ISRAEL*), mi l-a dat pentru informare şi documentare bio-bibliografică, mi-a spus: "Am întîrziat cu tipărirea în volum a acestei cărţi. La noi nu se mai poate.

Voi încerca să trimit dosarul în Israel (exista din 1948). Se află acolo cititori, admiratori şi prieteni de-ai mei. Poate se va găsi vreunul care să se ocupe cu tipărirea cărţii de vreo instituţie, cum este Universitatea Evreiască din Ierusalim..."

...I-am înapoiat dosarul *Pro Israel*. Nu cunosc ce a făcut cu el: l-a trimis în Israel, ori nu? ...Pe Gala Galaction l-a apăsat tot mai grea povara bătrîneţii septuagenare, oboseala şi boala. În ianuarie 1955, în noaptea de 22 spre 23, s-a prăbuşit, fulgerat de o congestie cerebrală, cu semiplegie pe partea dreaptă şi afazie...

În 1968, la o vizită în România a preşedintelui Asociaţiei de prietenie Israel-România, Domnul Yitzhak Korn, i-am vorbit de cartea *Pro Israel* a lui Gala Galaction şi i-am propus s-o tipărească în Israel, Asociaţia de prietenie Israel-România. A acceptat şi, prin corespondenţă, am fixat amănuntele aferente – numărul de pagini al cărţii (120 – 130), numărul textelor-articole (60 – 70)... Am ales articolele (cele mai reprezentative şi mai concludente), am pregătit cartea. N-am obţinut însă aprobarea oficialităţilor româneşti.

În decembrie 1989, s-a petrecut în România Revoluţia pentru libertate, democraţie şi demnitate. În martie 1990, s-a constituit Asociaţia culturală de prietenie România-Israel. La începutul lunii iulie o delegaţie a Asociaţiei a vizitat Israelul, invitată de sora mai mare, Asociaţia de prietenie Israel-România şi de Statul Israel. Am făcut parte din delegaţie, în calitate de vicepreşedinte al Asociaţiei. Am luat cu mine dactilograma cărţii *Pro Israel* a lui Gala Galaction. Deoarece domnul Yitzhak Korn – Preşedintele nominal al Asociaţiei (Ligii) de prietenie Israel-România, este bolnav şi pasiv, am predat dactilograma domnului Moshe Nagor – Vicepreşedinte al Asociaţiei. M-am văzut şi am vorbit cu Domnia sa, în vizita, prelungită toată ziua aproape, la Histadrut din Tel Aviv.

Puternica Confederaţie Generală a Muncii şi Sindicatelor, Histadrut, dispune de Editură şi Poligrafie, şi poate, uşor, să tipărească cartea *Pro Israel*. Apelăm la bunăvoinţele asociate ale domnilor Israel Keisar – M.K. – Secretar general, Arthur Israelovici – trezorier, Moshe Nagor – personalităţi centrale ale Histadrutului, olimi din România, ca să tipărească cartea *Pro Israel*. În ea şi prin ea, numeroşii cititori, admiratori şi prieteni ai lui Gala Galaction se vor reîntîlni cu sentimentele, ideile şi textele galactiene.

Cartea *Pro Israel*, atît de mult dorită de Gala Galaction, prietenul devotat al Israelului, se cuvine tipărită!

Shalom!

PICĂTURILE BEREŞ

- FORTIFICĂ ORGANISMUL, FĂCÎNDU-L MAI REZISTENT FAŢĂ DE DIVERŞI FACTORI DĂUNĂTORI PRIN ÎNTĂRIREA SISTEMULUI IMUNITAR ŞI CONTRIBUIE LA ÎNTĂRIREA STRUCTURII CELULARE
- ÎN COMPOZIŢIE NATURALĂ, NU CUPRINDE SUBSTANŢE TOXICE ŞI, PRIN CONSUM, NU PRODUCE EFECTE SECUNDARE
- REALIZAT PRINTR-O ACŢIUNE COMUNA UNGARO-JAPONEZĂ, SE DISTRIBUIE ÎN PREZENT ÎN MULTE ŢĂRI
- PRETUTINDENI REZULTATELE VORBESC DE LA SINE
- DIN ULTIMELE CERCETĂRI, REZULTĂ CĂ PICĂTURILE SÎNT EFICIENTE ŞI ÎN TRATAREA REUMATISMULUI ÎN PROCENT DE CIRCA 70%

ÎN SITUAŢII DEOSEBITE
PICĂTURILE SE POT OBŢINE ŞI
LA ADRESA IMPORTATORULUI:
H.O.G. NATURAL FOOD LTD.
24 KING DAVID ST
64954 TEL AVIV: 265751

TRAGEREA LA LOTO ÎN FIECARE marţi

ספי ריבלין.

קח את החיים
בקלי קלות
דרך פיס בחיים

Către Minimum
Onor. Revist
Către Mi

PRIMIM LA REDACTIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

Argo (redactori: Alexandru Lungu şi Micaela Lungu), nr. 3, Bonn, 1991. Un număr nou din elegantul caiet de poezie şi desen, înfăptuit artizanal, care s-a impus, cu acoperire în aur, în lumea tipăriturilor româneşti din lume; un număr marcat printr-un ciclu de poeme (trei la număr) ale lui Alexandru Lungu, de substanţă şi *coduri*, printr-un pachet de scrieri şi desene din Israel (Paul Păun, Luiza Carol, Andrei Fischof, Rahel Zaharia), prin alte cîteva semnături de calitate (Wolf von Aichelburg, Gabriela Melinescu, Şt. Munteanu, J. Popper, G. Tomaziu, Stela Vişinski-Rădulescu) precum şi – veste bună! – cu un salt în zona, pînă acum evitată, a – hai să zicem – publicisticii literare:

Al. Lungu dialoghează cu dramaturgul George Astaloş, de la Paris, pe trei pagini, dovedindu-se un excelent autor de interviewuri (ca să vezi de ce isprăvi e-n stare un cabalist cu metafore), iar rubrica numită Fişier/ Mozaic, alcătuită din prezentarea în cîteva fraze a colaboratorilor reprezintă, de fapt, o suită de tablete scrise cu cerneală de critic bun.

...Cît despre înfăţişarea grafică, ce să mai vorbim? (egal ce să mai exclamăm?). Doar atît, că-i sfătuim părinteşte pe amatorii însufleţiţi ce se îndeletnicesc prin Tel Aviv cu asemenea alcătuire de publicaţii la domiciliu, să cerceteze *Argo*-ul cu atenţie pentru a învăţa de la meşterul din Bonn cum se face o revistă de-acest fel la sfîrşit de secol XX.

Marcel Oller, "Planetă pentru domnişoare", caiet literar, Menora, Rehovot, 1991. "Fragmentele ce urmează – citim în prefaţa noii producţii la xerox din *colecţia lipită cu pap*, tenace în continuare şi meritînd a fi mereu lăudată – fac parte din romanul în manuscris *"Planetă pentru domnişoare"*, care abordează problema asimilării cu implicaţii sociale şi sentimentale, rezolvată într-un mod deosebit. Acţiunea se petrece în România anilor '70 şi are la bază întîmplări reale. Autorul, absolvent al Academiei Comerciale, mai poartă şi azi semnele Transnistriei şi a (sic!) regimului alimentar cu mazăre furajeră... În România a publicat cîteva încercări nesemnificative şi pînă azi nu i-a apărut nici o carte tipărită".

- **Meşterul de la Bonn şi lucrările lui**
- **Colecţia lipită cu pap îşi ridică viziera**
- **Poetul Adrian Păunescu şi contradicţiile sale năucitoare**
- **Ce i-a spus într-o noapte (şi ce noapte!) tatăl lui N. Steinhardt fiului său**

Nu sîntem convinşi că a publica, în chip de broşură, un fragment de roman, reprezintă o idee fericită din punct de vedere editorial; locul fragmentelor se află, de obicei, în reviste. Dar cărţulia ne informează despre un autor nou, îndemnîndu-ne să aşteptăm romanul cu curiozitate.

De altă parte, îi felicităm pe inimoşii de la "Menora" că au spart, în sfîrşit, "jurămîntul tăcerii" cu privire la autorii publicaţi şi că ni se oferă două-trei date despre condeiul nou lansat. Două-trei... să sperăm că în viitor, editorul va fi mai generos, dăruindu-ne patru-cinci, ba chiar şase date. De-o pildă, vîrsta autorului; precum şi, tot de-o pildă, fotografia acestuia.

"Mele", întemeietor, director şi raţiune de a fi: Ştefan Baciu, nr, XXVII/1991, Honolulu, Hawaii, este închinat lui Ştefan Munteanu, poet şi pictor, editor al publicaţiei "Micron", născut la Sighişoara în 1926, mort în 1991, în California. Un catren al lui Ştefan Baciu, evocă prezenţa artistului dus: *Caligraf la ora două/ mîzgălind sub un feştil/ tu ai dat o faţă nouă/ poeziei din exil.*

(D. BEN)

Controversatul Adrian Păunescu publică în **"Totuşi iubirea"**, (titlu care uneori se potriveşte cu conţinutul), un poem-eveniment. Să-l citim. În întregime. Fiindcă – după cum vom vedea mai jos – e cazul. Poemul a supărat multă lume: a) mai întîi, fireşte, pe cei de la "Europa", "România Mare" ş.a. care nu pot încuviinţa erezia "naţionalului" Păunescu; b) pe urmă, pe umaniştii de meserie, cu burse-n occident şi citate din Roland Barthes, cărora le-a dat, năucitor, o lecţie de "Europă" adevărată; Sorry, dar poemul a şi intrat în antologia versului antifascist. c) în fine, pe bravii noştri condeieri evreo-români, care s-au cam ferit să se-arunce-n foc şi cărora li se cuvine, poate, îndemnul primit de N. Steinhardt din partea tatălui său (vezi nota de mai jos despre articolul lui E. Simion din "Moftul român).

"E prea destul, miroase-a fum în lume,/ Miroase-a carne arsă, vrei nu vrei,/ Miroase-a cer şi-a remuşcări postume,/ Miroase a cuptoare cu evrei.// Miroase-a ochi de naţie murindă/ Şi toate fabricile merg invers/ Miroase-a gînd ce moare în oglindă,/ Prin lacrimi, fumul iese-n Univers.// Miroase a popor trimis la moarte,/ Miroase-a prunci zvîrliţi în abator,/. Miroase a trifoi şi-a

semn de carte,/ Miroase-a îngeri tragici care mor.// Tot nu-i de-ajuns? Tot nu vă e ruşine?/ Tot n-aveţi milă şi mai puneţi foc?/ Cumva coşmarul rasial revine?/ Nu mai putem să fim lucizi de loc?// E fum înecăcios în toată zona,/ Alt holocaust pare iminent,/ Evreii plîng în şoaptă «Dona, dona»,/ Ce vînt antisemit pe continent!// Trezire violentă! Sîngerare,/ De se urăsc şi fraţii între ei/ Şi-apoi cu laşitate, fiecare/ Aruncă toată vina pe evrei.// E fum confuz în cartea de citire,/ E fum în sfîrcul laptelui matern,/ E iarăşi fum de învinovăţire,/ În fum, cei duşi, de veghe îşi aştern.// Nu s-a sfîrşit Îngrozitoarea Crimă,/ De ceruri fumul jertfei e răsfrînt/ Şi, ca un foc ce încă se exprimă,/ Se-ntoarce astăzi fumul pe pămînt.// Şi nu s-a terminat acel tăciune,/ Mai scînteiază remuşcarea lui/ Şi vine iar fochistul şi ne spune:/ Evreu-i vinovat şi-atunci cînd nu-i.// Reintră, moale, fumul în odaie,/ Mă simt de parcă ard şi mi-este greu,/ Spiralele de fum se încovoaie,/ Cenuşa lui ocupă scrisul meu.// Un înţeles nemuritor mă doare,/ Mă uit la fum şi plîng, de parc-aş şti,/ Că fumul este ultima scrisoare,/ Trimisă de cei morţi către cei vii.// Prigoana contra lor îmi e prigoană,/ Îi văd bătrîni şi eu mă simt bătrîn/ Şi rana lor îmi e şi mie rană,/ Mă simt evreu, deşi rămîn român.// Evreu universal, pîndit de soartă,/ În ce direcţii paşii să-mi îndrum,/ Cînd nici o amintire nu mă iartă/ Şi buletinul meu miroase-a fum?// E fum în valea plîngerii celeste/ Şi-n primăvara fără de-nţeles,/ Un fum retard în orice mugur este/ Şi otrăvite flori din muguri ies.// Pe urmă, prin livezi colindă iască/ Şi cad spînzurătorile-n delir/ Şi iarăşi e problema evreiască/ Şi leagăne se-agită-n cimitir.// Şi iarăşi, prin diverse capitale,/ Evreii-şi fac bagajele plîngînd,/ Sub bici durut de imnuri triumfale,/ Şi iar miroase-a fum şi-a foc flămînd.// Pădurea omenească e-n derută/ Şi crîngurile ei se-agită iar,/ Pe cînd majoritatea surdo-mută/ Nu poate desluşi acest coşmar.// Tot nu-i de-ajuns? revanşa anonimă/ Îşi face loc în fiecare gest,/ Opriţi absurdul braţ întins a crimă,/ Din lacrimi construiţi acest protest.// Miroase-a fum, a jale şi-a prigoană,/ Miroase-a carne arsă, vrei nu vrei,/ Miroase-a nebunie suverană,/ Miroase a cuptoare cu evrei.// Îi văd prin gări şi prin aeroporturi,/ Îi mişcă iar un vînt antisemit,/ Ei ar fugi în grote sau în corturi,/ Furtuna planetară s-a pornit.// Le ştiu şi eu, ca orice om pe toate,/ Dar eu, în jalea lui mă regăsesc,/ Popor evreu ca sarea în bucate,/ Pentru întreg poporul pămîntesc.//

...Scriam la început "controversatul Adrian Păunescu". Este, se pare, vocaţia şi condiţia umană a scriitorului. Fiindcă, uite, (surpriză după surpriză, s-ar zice) memorabilele versuri sînt însoţite de cîteva articole ale lui A. P. în favoarea mareşalului Ion Antonescu, pe care el îl consideră eroul absolut al României.

Să recunoaştem că a scrie în acelaşi timp *Poporul evreu* şi a elogia, fără rezerve, un conducător care a patronat uciderea cîtorva sute de mii de evrei, e semn de schizofrenie morală şi de paradox cumplit.
Dar aşa e viaţa, fraţilor. Niciodată simplă. Totdeauna com-ple-xă:

În **Moftul român**, Bucureşti (care nu e un moft, ci o revistă bună), criticul Eugen Simion scrie despre "Jurnalul fericirii" de N. Steinhardt: am mai pomenit despre această remarcabilă carte, ce cuprinde amintirile din închisoare ale neîndoios originalului călugăr evreu:

"Citesc această confesiune şi, dincolo de implicaţia religioasă, caut omul care trece surîzător ca Sfîntul Frncisc prin lume, fără să profite de ea. N. Steinhardt este (a fost) un om învăţat şi un spirit credincios. Evreu, a descoperit în închisoare credinţa ortodoxă şi s-a convertit. S-a botezat într-o celulă şi a murit, două decenii mai tîrziu, călugăr la Mănăstirea Rohia. L-am cunoscut în anii '70 şi, în volumul III din Scriitori români de azi, *i-am făcut un portret şi am analizat eseurile lui erudite şi colorate. Acum îmi dau seama că opera lui capitală este tocmai acest* Jurnal (al fericirii). *Aici, N. Steinhardt pune tot ce ştie şi tot ce crede, într-o libertate totală a gîndului. Nu-i un sfînt, dar este un intelectual profund, fără orgoliu, meditează la starea de sfinţenie. Înainte de a-l cunoaşte şi de a-i citi cărţile, am auzit despre el (de la Marin Preda) o poveste.*

Povestea mi-a confirmat-o, mai tîrziu, chiar N. Steinhardt şi o regăsesc, prin cîteva elemente, în confesiunea de acum. Iat-o pe scurt: N. Steinhardt frecventa prin anii '50 un cerc de intelectuali (printre ei C. Noica şi V. Voiculescu) şi, cînd aceştia au fost arestaţi, securitatea l-a pus în faţa următoarei alternative: să accepte să fie martor al acuzării sau să intre, alături de intelectualii "mistico-legionari" în boxă. El a cerut îngăduinţă trei zile pentru a-şi consulta tatăl. Tatăl, un bătrîn ovrei înţelept, l-a primit cu aceste vorbe: "Ce-ai mai venit acasă, nenorocitule? Le-ai dat impresia că şovăi, că poate să încapă şi posibilitatea că-ţi trădezi prietenii (...) pentru nimic în lume să nu primeşti a fi martor al acuzării (...) Şi vezi să nu mă faci de rîs. Să nu fii jidan fricos şi să nu te c... în pantaloni". Urmare acestui sfat, N. Steinhardt a stat în închisoare între 1959-1964. Un alt scriitor român, pus în faţa aceleiaşi dileme, a acceptat fără şovăire să depună mărturie împotriva colegilor lui. N-a avut tăria morală a lui N. Steinhardt şi s-a dezonorat. Asta nu l-a împiedicat însă să facă, apoi, carieră şi să scrie şi azi, cu ţîfnă, despre artă şi morală. Istorie, mentalităţi, caractere".

La redacţia revistei **Contemporanul,** din Bucureşti a avut loc, de curînd o masă rotundă pe marginea cîtorva probleme la zi – dintr-acelea incomode – din cîmpul literaturii şi artei şi, fiindcă sîntem după o revoluţie, s-a discutat (aprins) despre noii persecutaţi ai epocii. Un extras din luarea la cuvînt a romancierului N. Breban, directorul săptămînalului:

"Vreau să vă dau un exemplu apropo de receptarea operei cuiva care-i damnat. Noi am făcut acum trei săptămîni un număr cu Victor Brauner, (soţia mi-a trimis de la Paris, catalogul Victor Brauner, care are mare succes la Paris). Există la Paris Jules Perahim, un pictor român care are acum o cotă importantă. În fiecare toamnă la expoziţiile de la Grand-Palais, are un stand al lui, e foarte bine văzut. Însă o parte din emigraţia română care face politică, prea multă politică adeseori, îl înconjoară cu un inel de izolare, de tăcere şi de defăimare. Sigur, spunînd adevărul. Cea mai eficientă defăimare este aceea care face caz de adevăr. Dar şi cea mai ticăloasă. Ca să vedeţi în ce stadiu este încă astăzi acest nume, acest om care este român, care-i artist evreu. Acum cîţiva ani, prietenul meu George Apostu, Dumnezeu să-l ierte, mergînd eu la el – el venise de curînd la Paris – îmi spune ce-a păţit de curînd: s-a semnat un catalog, un memoriu şi el a semnat în acel catalog.

Şi a fost întrebat: ce-ai făcut, domnule, ai semnat lîngă Perahim?

Noi vom face acest număr cu Perahim, pentru că este un pictor important român, unul dintre puţinii care şi-a făcut un nume la Paris, unde e foarte greu să-ţi faci un nume....

Noi vom da o notiţă acolo în care vom spune: sigur, Perahim a venit, cum se spune, pe tancurile sovietice, Perahim a tăiat şi a spînzurat în epoca stalinistă, a făcut unele abuzuri, bineînţeles, dar el este un important pictor român care trăieşte în străinătate. Deci, iată din nou aplicarea criteriului valoric şi criteriului patriotic al artei româneşti. Să nu uităm asta. Pentru că noi vorbim şi ne plîngem de evrei şi de unguri, dar ei se ajută, ei au sentimentul automat al apartenenţei la valorile naţionale şi al unei solidarităţi minime în afirmarea geniului naţional. Aceasta înseamnă patriotism. Patriotism nu înseamnă să călăreşti pe nişte cai nu foarte curaţi, să provoci lumea şi să arunci false probleme pe piaţă. Patriotism înseamnă să fii lucid..., şi să aperi pe cineva cînd el încearcă să se manifeste în străinătate, acolo, în capitalele mari ale culturii vechi. acolo unde-i foarte greu să te afirmi şi unde nici nu ne ştiu bine pe hartă, pentru că sîntem o naţiune cu universităţi de dată recentă, cu o cultură şi o limbă puţin excentrică. Deci, e vorba de aplicarea principiului, criteriului valorii. Foarte uşor de spus, dar foarte greu de pus în practică. Încă funcţionează, au început să funcţioneze, dosarele, listele negre, dar, mai ales, dosarele. Eu sînt foarte enervat, am un an de zile de cînd fac Contemporanul*, m-am dat puţin de-o parte, am făcut o revistă, să zicem, generală de cultură, voi intra acum mai direct în politică, mai ales în ce priveşte politica în cultură. Nu suport ca cupă 40 de ani, generaţia noastră care a suferit enorm, şi-a fost mutilată, unii dintre prietenii mei au murit, mortificaţi prea devreme prin această aplicare a dosarelor, pentru că erai categorisit în funcţie de dosarul pe care-l aveai, nu suport din nou ideea de dosar"...*

VIAJES MELIA
CONCERN TURISTIC INTERNAŢIONAL
STR. GORDON 17 TEL AVIV (Colţ cu Ben Yehuda 100) Tel. 5249225

GRĂBIŢI-VĂ !!!

LICĂ BLUTHAL
a pus în vînzare excursii pentru
"SĂRBĂTORILE DE TOAMNĂ"
(septembrie – octombrie)
PE TOATE DESTINAŢIILE LUMII

"AI, N-AI, DAI... CĂ MERITĂ"
"CĂLĂTORULUI ÎI ŞADE BINE CU
MELIA

PENTRU VOIAJURI, ODIHNĂ,
EXCURSII ŞI TRATAMENTE
ADRESAŢI-VĂ DIRECT LA LICĂ BLUTHAL
(TEL. 5249225)

PESCUITORUL DE *perle*

- "Necesită serioase investiţii financiare, pricepere organizatorică în buna ei difuzare, dar înainte de toate, este nevoie să se asigure un colectiv de foarte înaltă calitate, care să ştie să dea orientarea tematică corespunzătoare, să manifeste exigenţă, să prilejuiască dezbateri pe diverse teme, să manifeste o largă deschidere pentru găzduirea experienţelor literare meritorii".

  ("Scînteia" 1981? Nu! Solo Har, "Viaţa noastră" 5 iulie 1991, pagina culturală)

- "Iată-mă la a treia generaţie (pardon, săptămînă!)" "De neimaginat pînă unde ajunge neruşinarea Nimănuilor..."

  (Amalia Scorţaru, "Revista mea", 3 iulie)

- "Flota din Rio Grande e atît de veche, că fiecare spărtură trebuie reparată".

  ("Facla", 3 iulie)

- "Soluţii la ceea ce te frămîntă, teama dumitale de singurătate, dacă le cauţi, le găseşti. Spui că beneficiezi de Kupat Holim".

  (Curierul inimii, "Revista mea", 3 iulie)

- "Hisafuji se uită fix în ochii lui Katsuki, dar ochii lui Katsuki îi întorseseră privirea lui Hisafuji fără să clipească".

  ("Facla", 3 iulie)

- "A urmat un film pe tema antirasistă a băgăreţului Roger Hanin, evreul algerian, în primul rînd actor, dar care se vrea şi scenarist, fiind cumnatul preşedintelui Republicii".

  (I. Flavius, "Viaţa noastră", 5 iulie)

- "Miss Darkling lăsă să-i alunece scrisoarea pe covor şi scoase un icnet ce făcu geamurile să tresară din monotonia ceţii".

  ("Minimum", nr.52)

- "Acum, tot pieptul lui Harry era descoperit, era mai curînd pijamaua care-l acoperea. Apoi, au apărut pantalonii pijamalei. Pe stomacul lui nu se afla nimic".

  (Traducere de Iudit Coman, "Revista mea, 10 iulie)

LYNX

EROS BAT-YAM

VĂ INVITĂ SĂ ÎNŢELEGEŢI CĂ SEXUL ESTE IMPORTANT, SEXUL ESTE O PLĂCERE!!!

EROS – BAT YAM –
SDEROT HAAŢMAUT 67
MIGDAL NAHUM
(lîngă Maţeva)
P.O.B. 3074 – MICUD 59000
☎ 03-863705

LA DISPOZIŢIA DVS. SUTE DE PRODUSE PENTRU MĂRIREA PLĂCERII ŞI REZOLVAREA PROBLEMELOR SEXUALE

● Prezervative ● Vibratoare ● Produse excitante ● Afrodisiace ● Produse pentru bărbatul care termină repede ● Noi tipuri de aparate masaj ● Casete albastre ● Reviste de sex ● Un produs nou, revoluţionar pentru bărbaţii impotenţi – AL. KESHEL.

Cu seria AL. KESHEL nu trebuie să te bazezi pe noroc. Oferă o erecţie completă în orice loc şi în orice timp doreşti; posibilităţi senzaţionale de prelungire şi lărgire a organului sexual; acţionează pe principiul vacuumului. Este potrivit pentru probleme de impotenţă şi erecţie redusă. Bărbatului puternic (în intimitate) – posibilitatea de a fi şi mai puternic!

Alăturaţi-vă miilor de clienţi mulţumiţi din toată lumea.

Luaţi legătura, încă astăzi, cu noi şi vă vom trimite acasă o broşură de informaţii detaliate.

În seria AL. KESHEL, patru sorturi 350 – 460 şekeli.

PRIMIM VISA, ISRACARD, EUROCARD ŞI DINERS

VORBIM IDIŞ, GERMANA, ENGLEZA, EBRAICA

BAT YAM, Sderot Haatzmaut 67, Migdal Nahum (Pasaj B.L.L.) lîngă Maţeva;
Tel. 03-863705

Deschis: Duminică-Joi: 9,30 – 13,30; 15 – 20
Vineri: 9,30 – 14,30

Pentru expediţie directă la domiciliu cu un curier: 03-863705

Pentru corespondenţă: EROS Bat Yam, P.O.B. 3074, Micud 59000

INVENTARUL OBSESIILOR CIRCULARE

■ ALEXANDRU SEVER

EVREUL TRAGIC

Există – observă Iraclide – un popor vechi, pentru care tragedia este un mod de existenţă; toată istoria lui, de la începuturi şi pînă azi, e istoria unei lupte cu moartea; şi totuşi, de-a inspirat tragedia, nici n-a inventat-o, nici n-a scris-o. Şi acesta e poporul evreu. Spiritul tragediei nu absentează din scrierile lui fundamentale, dar tragedia, în înfăţişarea ei absolută, de teatru tragic, îi lipseşte cu desăvîrşire. E plină totuşi Biblia de elemente dramatice; cartea lui Iov, cu dialogul continuu dintre Dumnezeu, Satan şi Iov, se apropie cel mai mult de tipul tragediei clasice; drama lui Iisus e pe drept cuvînt considerată "o dramă a dramelor"; în fine, atîtea sugestii dramatice sînt în Biblie, încît nu e de mirare că a inspirat atîtea tragedii aproape în toate literaturile mature ale Europei; în privinţa asta, numai mitologia mai poate concura Biblia... Dar în timp ce expresia caracteristică a tragicului grec e teatrul, tragicul evreiesc se exprimă în istorie. Marii tragici ai evreilor nu sînt dramaturgi, ci cronicari. Cronicile însele sînt, în resorturile cele mai intime, un instrument al memoriei, al perpetuării unui trecut, un mod de a spori rezistenţa în faţa morţii, aşadar un rod şi un elixir al voinţei de a supravieţui. Şi în aşa măsură au fost aceste cronici resimţite ca instrumentul unui efort de supravieţuire, că au fost încorporate – lucru unic în istorie – în patrimoniul religios şi au intrat în conştiinţa poporului ca "texte sfinte". Nici o carte, în afară de *Tragedia* greacă, luată în totalitatea ei, nu e atît de impregnată de spirit tragic ca Biblia. Nu lipseşte poporului biblic nici sentimentul grandorii şi spiritul eroismului, nici sentimentul libertăţii, adică o anumită conştiinţă de sine, capabilă să imagineze conflictul omului cu universul şi al individului cu lumea. Ce i-a lipsit şi lipseşte atunci acestei tragedii ca să adopte arhitectura monumentală a teatrului?... De bagi bine de seamă, vezi că tragedia, fie ea greacă, engleză, spaniolă, franceză, e produsul unor epoci de înflorire şi al unor popoare la apogeul puterii politice; ai zice că pentru a-şi putea scrie tragediile, popoarele au nevoie de un climat special, de răgaz moral, de sentimentul dominant al puterii, şi dacă nu de sentimentul fericirii, măcar de iluzia ei... Cui m-ar întreba de ce nu avem tragedie, i-aş răspunde că am fost foarte ocupaţi s-o trăim.

minimum

EDITEAZĂ

● Aveţi în manuscris memorii personale?

Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?

● Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?

● MINIMUM este editorul cel mai competent! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate vi le asigură

MINIMUM

● Pentru scriitorii olim hadaşim care vor să-şi tipărească în ţară prima carte MINIMUM este "prietenul la nevoie"

●

Există, în sfîrşit, o editură: MINIMUM

SENSURI

■ LEON VOLOVICI

Poetul şi cenuşa

În acest an premiul pentru literatură al oraşului Ierusalim l-a primit poetul polonez Zbigniew Herbert. Fragil, bătrîn, cu gesturi stîngace, poetul şi-a primit surîzător premiul şi a participat la o seară închinată liricii sale. Actori talentaţi au citit, în ebraică şi engleză, din versurile lui. Un mare poet israelian, Yehuda Amihai, şi-a luat rolul de gazdă: i-a pus întrebări, pline de miez şi de spirit, şi dialogul celor doi poeţi, ca şi lectura versurilor, au creat o atmosferă plăcută, degajată, prielnică irealităţilor literare. Apoi iar cîteva poezii, printre care "Domnul Cogito cere un sfat". Poetul este rugat să citească şi versiunea originală poloneză. E un poem frumos, încărcat de melancolică meditaţie. Poetul (el e acel "domn Cogito") rătăceşte noaptea pe uliţele tîrgului Bratzlav, în căutarea prea înţeleptului rabi Nahman. El, speră solitarul drumeţ, îl va ajuta să găsească răspunsul la întrebări la care savantele tomuri nu i-au putut fi de folos.

"Poate că rabi Nahman mi-ar putea da un sfat...

Dar cum să-l găsesc sub atîta cenuşă?"

Vocea poetului slăbeşte treptat, devine tot mai nesigură. S-ar părea că în acele clipe şi-a dat seama unde şi *cui* evocă el cenuşa celor ucişi. O umbră a trecut pe chipul lui delicat; a închis cartea şi a făcut semn: gata. Amintirea cenuşii luase locul cuvîntului.

DIAGNOSTICE DIFERENȚIALE

Dr. ARMINIU CASSVAN
New York

AMINTIRI DE LA T.E.S. 1962-1964

Punerea în scenă a "Operei de Trei parale" în viziunea scenografică a lui "Ginel" Teodorescu punea probleme.

Orchestra trebuia ascunsă adînc în fosă iar pe scenă apăreau o orgă la dreapta și un pian la stînga. Oscar Huttner era organistul dar trebuia găsit un pianist. Chemat în consultație, compozitorul-inginer Ștefan (Puiu) Niculescu m-a recomandat. Iată-mă deci pianist la Teatrul Evreiesc de Stat, evident după promisiuni solemne că n-am să mai plec dar evident nici o acțiune concretă din partea mea.

Viața cu totul aparte a teatrului cu crescînda intensitate a repetițiilor și catharsis-ul premierei, mai ales sub bagheta unui maestru de talia lui Ginel, m-au captivat. Învățasem idiș de la magnificul Isaac Havis, strălucitul interpret al lui Mack der Messer, ca și de la ceilalți actori. Într-una din scene Havis evada din închisoare și venea în fața scenei sprijinindu-se de umărul meu. "Efectul de distanțare" tipic brechtian nu putea fi mai convingător. Am cîntat de vreo 150 de ori partitura lui Kurt Weill în fața unor săli pline.

Nu tot ce se făcea la TES mă încînta. Obișnuit cu monotonia mecanistă de la repetițiile de brigăzi (de agitație), mai citeam cîte o carte așezată pe pian în timpul repetițiilor de reviste ușoare. Asta l-a enervat peste poate pe Bebe Bercovici, un ultra-dedicat. Atletic și peremptoriu, tipul mă critica vehement pentru lipsa de interes și... m-a convins.

Am început după acest episod să pun suflet chiar și pentru materiale ne-brechtiene, ba chiar să compun un fel de muzică potrivită acestui gen. Înainte de plecare îmi amintesc că repetam o revistă de Savin cu muzica mea. Evident însă că a dirija în fosă "Mutter Courage" sau a compune muzica de scenă pentru "Franck the Fifth" de Dürenmatt mi se părea mai atractiv. Îmi amintesc în legătură cu prima, jucată prin Noiembrie 1962, că la un moment dat, toboșarul, care era mare fumător și se ducea episodic să tragă un trabuc, își bagă capul în fosă și șoptește emoționat că a murit ceea ce mi se părea mie că suna "Koenig". Cum Dina Koenig, Mutter Courage nu era în momentul acela în scenă, m-am îngrozit pentru cîteva momente pînă cînd am văzut-o "reînviată" venind din fundul decorului. Mi-am dat seama atunci că Halperin, toboșarul, se referea la Kennedy, care fusese asasinat... În legătură cu Franck the Fifth, îmi amintesc cum cîntam la pian acasă la maestrul Teodorescu partitura iar dînsul entuziasmat se pare îmi trăgea picioare... afectuoase în "spate".

Aproximativ doi ani după episodul Koenig-Kennedy co-repetam pentru revista lui Savin cînd Carol Feldman se apropie de mine și mă roagă să întorc spatele celorlalți pentru un moment, căci are să-mi spună ceva și nu vrea să mi se vadă expresia. El primise plecarea și mă anunța că ambasadorul l-a rugat să mă informeze că a mea va veni curînd, dar poate să dureze 2-3 luni. După 13 ani de așteptare a venit în două zile.

ANUNȚ IMPORTANT

CUNOSCUTUL PROMOTOR DE TURISM

HAIM KAUFMAN

Se află la dispoziția d-voastră la **BUDAPESTA** – (Paradisul Turismului European – orașul Luminilor), în permanență, pe perioada 15 mai – 1 noiembrie.
LA HOTEL BEKE, strada Terez nr.43 (fosta Lenin). Telefon: 00-361-1323-300 sau FAX: 00-361-1533-380, vă oferă informații și îndrumări turistice **GRATUITE**.

DIN BUDAPESTA EXCURSII ÎN CEHOSLOVACIA – AUSTRIA – GERMANIA – JUGOSLAVIA și ROMÂNIA, camere particulare (la Budapesta, Praga, Berlin).
În fiecare **DUMINICĂ**,
EXCURSIA BUDAPESTA ÎN LIMBA EBRAICĂ. Rezervați camere din timp. La Hajduszoboszlo **HOTEL – SZOT BEKE** (Felix și Herculane al Ungariei).
PROCURAȚI-VĂ VIZA DUBLĂ UNGUREASCĂ.

DECUPAȚI ȘI PĂSTRAȚI ADRESA ȘI TELEFOANELE.

SPECTACOL

RADU KLAPPER

JURNALUL UNUI OBSEDAT

DE CE NU S-A ÎNDRĂGOSTIT JULIETA DE MERCUŢIO?

Dacă am fi păstrat în amintire numai dezamăgirea prilejuită de trupa americană a lui Gerth Fagan, nu am fi revenit asupra ultimelor zile ale Festivalului Israel. Dansul din U.S.A., cel care făcea figură de avangardă în anii '50, bate pasul pe loc şi atunci cînd vrea totuşi să-şi păstreze poziţia, se trezeşte în situaţia acestui Fagan jamaican cu studii clasice: pentru că se poartă "primitivismul", "rădăcinile"; din cînd în cînd în haotica acumulare de salturi perpetue el îşi aminteşte să introducă cîte o mişcare "africană". Zadarnică clasa tehnică a balerinilor întrebuinţaţi! Fagan nu are ce spune; agitaţia de pe scenă nu poate masca vidul!

Ne-am întors la Festival din pricina felului cum s-a încheiat: "Romeo şi Julieta" de Prokofiev în interpretarea Baletului Israelian (coregrafia şi regia Bertei Iampolski).

Producţie de amploare, ambiţioasă, amînată din cauza uitatului Război din Golf, deci aşteptată cu şi mai mult interes. Şi se ştie că la pomul lăudat nu trebuie să te duci cu sacul... Cum judecăm lucrurile cu cele mai severe măsuri – ceea ce este, în sine, un compliment – am ieşit cu puţine lucruri bune de la spectacol.

Sînt în primul rînd superbele decoruri ale Lidiei Pincus Gany, nu numai ingenioase în crearea spaţiului pentru dans, dar şi de un suprem gust în subtilele lor aluzii la practica scenografică din Renaştere. Am mai plecat din sală cu numele lui Michael Friedman – tînăr balerin de "producţie locală", talent remarcat în urmă cu doi ani – ajuns azi la o asemenea stăpînire a mijloacelor încît scăpărătorul său Mercuţio pune în umbră pînă şi pe interpreţii rolurilor titulare, corecţi şi banali. Dar, repet, nu acesta a fost marele acord final al Festivalului şi nici nu a izbutit să convingă publicul israelian de importanţa estetică a baletului clasic.

TRUBADURII PRINTRE NOI

Nu tocmai din întîmplare am nimerit în sala de spectacole a Muzeului Tel Aviv. Am ajuns acolo pentru că – aşa cum se spune atît de exact în ivrit – "de la gură la ureche am fost avertizat că TREBUIE să-i văd pe tinerii Ilan Savir şi Ofira Archoni.

La faţa locului am aflat că aceste confirmări ale adagiului conform căruia omul este "o trestie gînditoare", sensibilă şi talentată pe de-asupra!, constituie în doi teatrul "Babua" (în româneşte ar fi bula care se ridică din fundul apei şi se sparge, ca şi cum nu a fost, în contact cu suprafaţa prozaică şi dură). Cei doi susmenţionaţi sînt autori, regizori, actori, scenografi, balerini, jongleuri, mînuitori de păpuşi. Am aflat că au în repertoriu sumedenie de mici bijuterii, spectacole la jumătatea drumului dintre basmul pentru copii şi fabula pentru maturi. Am văzut atunci doar "Un loc pentru doi", povestea a doi artişti de bîlci care trebuie să apară în acelaş timp şi în acelaş loc, poveste constituită dintr-o zguduitoare înţelegere omenească, discreţie, sensibilitate şi fantezie; de fapt o pledoarie poetică pentru prietenie.

Ilan şi Ofira sînt doi trubaduri uceniciţi la şcolile tuturor disciplinelor scenei, rătăcind printre noi cu inima pusă în cîrpe colorate, cîntece şi dansuri. Căutaţi-i; în Parcul Iarkon, la Muzeu, oriunde.

Ilan Savir şi Ofira Achroni, "Doi (prea modeşti!) pentru un loc"

"NUANŢE" TULBURI

Începută în 1987, "Nuanţe în dans" (Gvanim b'mahol), anuală întîlnire concurs a "tinerilor" coregrafi, a devenit o instituţie care a lansat nu puţine talente, dintre care cel mai important ne pare laureatul de anul trecut, Itzik Galili. Numai că importanţa pe care evenimentul l-a căpătat în ochii organizatorilor a izbutit să încurce criteriile de selecţie, devenind complet derutant. Şi nu numai din punct de vedere estetic.

Cui îi sînt deschise "Nuanţele"? Coregrafilor începători? Atunci ce a căutat acolo Sarah Zareb, nu numai unul dintre stîlpii actualei formaţii a "Inbalului", dar şi autoare a unor coregrafii intrate de mult în repertoriul curent al companiei? Ce a căutat Arie Burstein, un "matur", foarte cunoscut dacă nu chiar popular, şi a cărui lucrare abia dacă a fost menţionată, deşi a fost cea mai "rotundă" din competiţie? Dacă "Nuanţele" sînt pentru tineri, ce înseamnă "tînăr"? Cei 18 ani ai lui Tomer Sharabi şi Maia Stern, laureaţii, cei aproape 20 ai lui Iris Vardimon sau cei în jur de 30 ai lui Zion Marziano, Ziv Frenckel şi Uri Igbi?!

Modul cum au fost prezentate spectacolele a încurcat şi el iţele. Salturile de la schiţă, interesantă sau nu, la produs finit, banal sau mai puţin, au făcut dificilă judecata şi au pus sub semnul întrebării ideea de a prezenta competiţia publicului larg, compus nu numai din specialişti, şi căutînd altceva decît promisiuni. Talente avem; o ştiam şi fără "Nuanţe". Problema este ce facem cu ele. Tînărul şi deja foarte abilul Tomer Sharabi a ales calea unui dans violent anti-estetic; se poartă! Premiul îi era asigurat încă de... anul trecut, cînd a fost menţionat în secţiunea rezervată elevilor. Iasmin Vardimon a ales o temă ("Heloise şi Abellard") şi un limbaj care în ochii noştri personali a cîştigat prin cultură şi discreţie, dar a îndepărtat juriul şi publicul, nefiind nici măcar menţionată. Şi totuşi aceasta este singura lucrare care a acordat armonios forma şi conţinutul, care în ciuda lungimilor (boală generală!) a avut reale îndrăzneli, subtile şi fructuoase (senzualul dans al degetelor de la picioare!)

"Nuanţe '91" nu numai că nu a strălucit, dar a şi încurcat curcubeul cu hîrtiile colorate. Dacă a fost un accident, nu-i nenorocire; dar asta o vom şti numai în 1992.

ÎNAPOI LA REALISM!

După ani de tîrîre a convenţiei scenice în alte direcţii decît realismul, teatrul israelian se întoarce la "felia de viaţă", la scena cu "patru pereţi" şi la textele, mai bune sau mai puţin, care oferă interpreţilor personaje "adevărate".

"Efectul razelor Gamma asupra garoafelor" (Teatrul Bibliotecă al Academiei Beit Zwi), "Alte timpuri" (Kameri), "Fizicienii" (Habima) povestesc întîmplări pentru a ajunge la concluzii teoretice mai mult sau mai puţin actuale. Dacă se pot spune multe – şi mai bune şi mai puţin bune – despre texte, puţine sînt cele ce se pot spune despre fantezia regizorilor (respectiv Ami Dayan, Ilan Ronen şi Hay Calus), concentraţi asupra muncii cu actorul, ca pe vremea lui Stanislavski. Elogiile – multe şi mari – merg în direcţia interpreţilor care şi-au regăsit identitatea profesională, izbutind ca altă dată să se topească în pielea eroilor.

La Beit Zwi, Dina Doron, supunîndu-se grosolanului psihologism mizerabilist american, devine o femeie acră, vulgară, beţivă şi agresivă, care pur şi simplu poate să se ducă la makoletul de peste drum fără ca cineva să observe adevăratul ei chip, descompunerea ei totală. La Kameri, Zaharira Harifai este o "idische mame" zguduitoare în adevărul amănuntelor, secondată liric de Miriam Gabrieli şi de marea discreţie sentimentală a lui Itzhak Atzmon, care la al doilea rol mare (primul a fost în "Turnul" Habimei) a încetat să mai fie o promisiune. Este o certitudine.

Regalul îl oferă Naţionalul. Cu trecerea anilor şi îmbătrînirea (ramolirea?!) textului, "Fizicienii" lui Dürrenmatt se dovedeşte o partitură pentru vedete. Ca într-o operă pentru mari solişti. Orna Porat, Şlomo Bar-Şavit şi Alex Peleg oferă fiecare cîte un recital. De zile mari; "să te lingi pe degete"! Realmente mari actori, au bunul gust de a se pune la unison, a crea polifonie, precum şi tactul de a lăsa scena şi altora, dintre care se impun în mod evident Iehuda Efroni, Iosi Kantz şi Tova Prado.

Ne întoarcem, deci, la teatrul de actori, ceea ce nu este chiar atît de rău, mai ales pentru noi, aici, în Israel, unde avem mai mult actori mari, decît regizori pe măsura lor ...

MARILYN

Am re-văzut şi re-admirat la televiziune filmul "Bărbaţii preferă blondele". O frază a eroinei interpretată de incomparabila Marilyn Monroe: "Bărbaţii ca tine au făcut din mine o femeie ca mine".

TEL: 5242337
Aurel Weisler
• ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •
ITS
TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

SPECTACOL

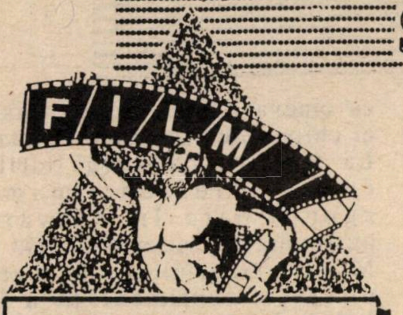

CEL CARE FACE DIN CINEMA UN PARADIS

■ RADU COSAŞU

Profitînd de seceta capodoperelor pe ecranele tel-aviviene – se pare că în nici o ţară din lume, vara, la cinema, nu se aduc capodopere, apreciindu-se desigur că soarele e suficient de tare ca să bată omul la cap, fără să mai fie nevoie şi de un "Kurosawa" – vreau să aduc, repede, un omagiu celui pe care-l socotesc unul din cei mai serioşi cinefili ai vieţii mele, care, bună sau rea, nu e decît o vastă cinematecă plină de abonaţi, reluări şi aţipeli. De ce Festivalul de la Ierusalim se poate deschide cu un omagiu adus lui Visconti şi cinemateca mea personală să nu-şi permită un elogiu la adresa inginerului Victor din Ramat-Gan, fără de care n-ar exista nici gloria lui Visconti, nici a lui Bergman, a nici unui nemuritor din sala de cinema? Victor, eu, şi alţi 4-5 apucaţi le-o asigurăm, alergînd – cum ni s-a întîmplat acum cîţiva ani – prin tot Israelul să mai prindem undeva "Fanny şi Alexander"... Şi nu-s nici 5 minute de cînd Victor m-a sunat să-mi comunice că a împrumutat, pentru mine, de la videotecă, "Cinema Paradiso" pe care l-am pierdut anul trecut... "N-ai voie să-l scapi. E filmul tău!" Aceasta-i prima calitate a unui mare cinefil: să se gîndească la celălalt!

Victor e omul – dintre bărbaţi – cu care de cum aterizez de la Otopeni în Trumpeldor, la mama, mă consult ce-i de văzut. N-a dat kix cu nimic. (Mai există în Tel Aviv o doamnă la fel de competentă, dar cinefilia femeilor e o altă poveste – de lăsat totdeauna pentru la iarnă...)

Victor se entuziasmează rar şi e tolerant (fără excese!) tot timpul cu cei care-l socotesc extravagant şi original. Nu e original. E cam clasic. Îi place coerenţa. Rezumă filmele într-o idee şi un adjectiv, nu le povesteşte, cum fac anticinefilii convinşi că un film e o carte de citit cît durează un meci de fotbal.

Pe urmă, ştie să tacă după orice film bun. Iar dacă începe să vorbească, nu discută despre acel film. E o calitate enormă. După ce am văzut "Cabinierul" – cu cîţiva oameni, într-o săliţă din Tel Aviv – am bătut străzile şi tîrziu am pornit să discutăm despre un prieten comun care n-avea nici o legătură cu, dar prin care am ajuns la un altul şi la "Trubadurul" lui Verdi. Ieşind de la "Cabinierul", am intrat la "Trubadurul"! Un bun cinefil se "reproduce" – precum mamiferele prin pui – nu prin filmele pe care le iubeşte, ci prin scenariile pe care le secretează la masa de montaj a memoriei sale, în studioul existenţei lui, întins de la duşul unui ţrif pînă la terasa lui "Aladin" din Iaffo.

Mai sînt şi alte cîteva legi după care Victor îşi face meseria de filmofag, dar n-o să le dezvălui, aici eu comportîndu-mă ca Groucho Marx, la vamă, cînd i se cerea să completeze în formular ce semne particulare are... "Aţi vrea voi!", scria acolo unul dintre puţinii marxişti nepieritori.

Oricum, nu cred că l-am elogiat prea mult, ca să roşesc dacă m-ar citi. În această direcţie, de altfel, nu am nici un risc. După 30 de ani de viaţă în Israel, împliniţi chiar în luna asta, poate chiar azi, 5 iulie, – Victor nu prea mai citeşte publicaţiile româneşti. Secreta mea răzbunare – cum se cuvine la capătul oricărui elogiu sincer – ar fi să vadă acest articol reprodus în "Time"-ul lui săptămînal. Puţine şanse! Cinemaul, ca paradis, l-au inventat italienii. ■

ISRATON LTD.

Institutul de Reabilitare al Auzului

SUB CONDUCEREA D-LUI
MICHAEL SHARON

APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)

- **Consult şi îndrumare, fără plată**
- **Baterii de lungă durată**
- **Laborator de reparaţii**
- **Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim**

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

**TEL AVIV – Ben Yehuda 39,
Tel. 652910
HAIFA – Str. Herzl 65,
Tel. 667667**

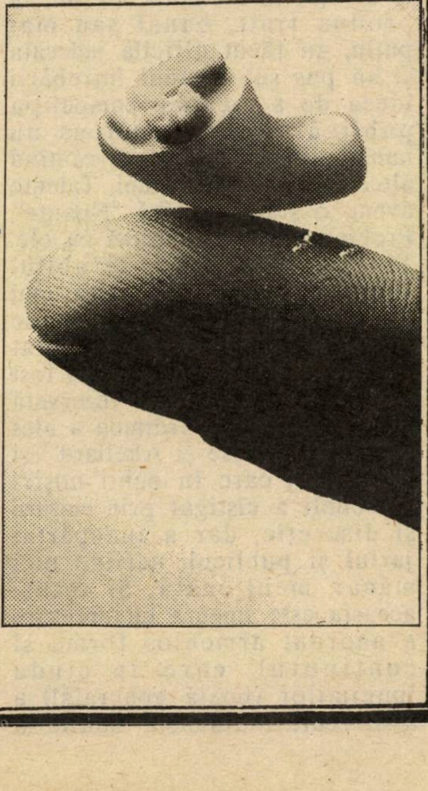

■ RADU COSAŞU

«ARUŢUL» turc!

Pînă se întoarce mătuşa mea de la macoletul unde s-a dus să cumpere mastic Bazooka pentru nepoţelele ei care vin mîine de la Iohannesburg, trebuie să vă comunic că femeia asta nu e conştientă de pagina pe care o deschide în istoria televiziunii care încet-încet se confundă cu istoria omenirii. Poate şi alţii lucrează la acest nou capitol, dar eu, pînă la ea, n-am mai întîlnit fenomenul.

Mama, de pildă, ţine la o idee sfîntă: "nu-mi place să văd ecranul negru..." Ea se uită la orice, înţelege sau nu, nu contează, avînd ca mari momente de iluminare apariţiile lui "Haimicu" Iavin la Hadaşot şi Dani la Meteo. După o seară în care Haim ar anunţa lupte grele în Groenlanda şi Dani un viscol în Neghev, ea tot s-ar simţi mai bine; îi sînt atît de dragi, încît orice ar vesti e "lo nora". Mama lucrează în televiziunea lirică.

Sora ei, această mătuşă plecată după Bazooka, e a televiziunii epice.

Adică e pasionată după seriale. Nu după toate, multe o sîcîie, dar cîteva o pot face să uite de un hamsin sănătos. Cum e acesta: "Tineri în nelinişte". Ea îl urmăreşte zilnic, pe aruţul ei, în ivrit, şi bi sau tri-săptămînal la turci, unde povestea e mult mai avansată decît la Ierusalim.

Fireşte că nu pricepe o boabă în turceasca dublajului. Şi ce-i cu asta? Închide sonorul şi le priveşte feţele în dialogul lor, care mie mi se pare, politicos vorbind, abundent. Dar ce contează dialogul? Ea înţelege situaţia, ea înţelege ce se întîmplă, fără să aibă nevoie de vorbe. Ce, nu se poate? Înţelege că scîrba aia n-a renunţat, că nenorocitul ăla încă se chinuie, că aia după ce s-a culcat cu ăla nu ştie ce să facă dar tot mai speră, că ailaltă o urăşte pe asta, e normal în viaţă, dar mai ales într-un serial, ce se întîmplă e mai interesant decît ce se discută, nu?

– Zău? Şi dacă aia îi spune, în turceasca pe care n-o ştii, că n-o mai urăşte şi că ar vrea să se împace?

– Ştii ceva? Lasă-mă în pace, nu-ţi place, nu te uita!

Eu continui să mă uit. La ea. Pentru mine, ea în faţa "aruţului" turc e un miracol, la fel de expresiv ca ideile bătrînului Mac Luhan, cel care a profetizat că prin televiziune lumea va deveni un sat. Mătuşa mea duce mai departe această viziune, făcînd – prin apăsarea unui buton pe telecomanda cablului ei – ca lumea să fie un sat în care domină şi se întinde povestea, cu intrigile, personajele şi clişeele ei eterne, cu veşnicul ei "ce se mai întîmplă?", de care nu ne vom despărţi decît în răcoarea altei vieţi, fără de mazgan, fără de hadaşot, dar, cu siguranţă, nu mai bună decît asta.

Totuşi, vă daţi seama ce s-ar întîmpla dacă am extinde această metodă a privirii fără sonor, la serialul nostru zilnic cu tinerii aceia neliniştiţi numiţi Bush, Baker, Shamir, Mitterand, Major şi Ielţin, care abia acum îşi învaţă rolul...? Am face o oarecare economie de inteligenţă care ne-ar permite să înţelegem că singurele veşti proaspete şi serioase tot desenele animate ni le aduc, desenele animate în faţa cărora nepoţelele de la Iohannesburg vor mesteca, fericite, masticul Bazooka.

– Auzi ce mi s-a întîmplat? mă întreabă din camera alăturată.

– Ce ţi s-a întîmplat?

– Am uitat la macolet, pîinea... Trebuie să mă întorc!...

Va urma o scenă pe care eu, unul, n-am văzut-o în nici un serial palpitant.

PRODUSE DIN CARNE
Dany Cohen
• Salamuri şi afumături din producţie proprie
• Pescărie
• Legume congelate
• Salate
• Conserve la preţ de cost
En gros şi en detail
Primim comenzi pentru recepţii şi orice evenimente plăcute
STRICT CAŞER
RISHON LE ZION
– NOUA ZONĂ INDUSTRIALĂ –
BEIT GHIRON
TEL. 03/9611060 – 9612130

În nr. trecut (iulie a.c. pag.47), la una din notele consacrate lui rav I. Peretz şi celebrei sale ieşiri împotriva chibuţurilor, a apărut, dintr-o regretabilă greşală tehnică, o fotografie care, de fapt, trebuia să fie plasată în altă pagină şi în alt context. Cerînd scuzele de rigoare pentru această încurcătură, publicăm încă o dată, mai jos, notiţa cu pricina, însoţită de imaginea corespunzătoare:

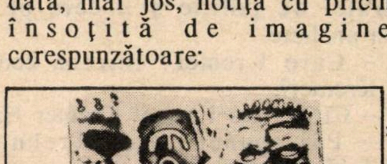

ERATĂ

"In spaţiul acesta am vrut să publicăm o fotografie a lui rav Peretz... Dar gîndindu-ne la sensibilitatea cititorilor noştri, am preferat să dăm în loc o imagine mai puţin respingătoare".

DON JUAN asasin

Povestire de VICTOR FINKEL

●

Sînteţi cam porc de felul dumneavoastră?

Da?

Atunci, nu citiţi povestirea aceasta a lui Victor Finkel: o să vă simţiţi prost.

Victor Finkel. Ciudatul scriitor, nou venit printre noi, se arată nu numai un poet de talent, ci şi un prozator care ştie să te captiveze.

Victor Finkel: cetăţeanul care, instalat la Ierusalim, nu iese niciodată din casă şi refuză cu îndărătnicie să primească vizite. Victor Finkel: un talent şi un mister.

Din cauza unui control de poliţie la intrarea în Tel Aviv, Wald uitase să deschidă radioul din maşină la ora 7. S-a enervat, a înjurat, dar tot el s-a liniştit spunîndu-şi că peste douăzeci de minute se vor repeta ştirile. Într-adevăr, cînd în sfîrşit a trecut de barieră, l-a auzit pe crainic:

"Şi iată din nou principalele ştiri: Saddam Hussein a ameninţat încă o dată că va arde jumătate din Statul Israel. Azi noapte au sosit 12 avioane aducînd 1600 emigranţi din Uniunea Sovietică şi Albania. Agricultorii din Valea Iordanului cer despăgubiri de 40.000.000 şekeli pentru pierderile provocate de secetă. O turistă din România, în vîrstă de 38 de ani, chimistă de profesie, care lucra la curăţenie în case particulare, s-a înecat în mare la Tel Aviv. Poliţia bănuieşte că e vorba de o sinucidere.

Wald tresări şi opri brusc aproape în mijlocul şoselei. Dintr-un "Fiat" care l-a ocolit cu greu în ultimul moment, o doamnă distinsă i-a strigat: "Idiotule! Asasinule!" Din alte cîteva maşini i s-au aruncat blesteme cumplite. Porni în viteză, bombănind: "Turistă, chimistă, 38 de ani... Ea e, precis. Nu poate să fie o coincidenţă. N-am eu noroc de coincidenţe, paştele mă-sii!". Opri maşina pe bulevardul Igal Alon, în dreptul unui telefon public şi coborî. Formă numărul 100 al centralei de poliţie şi-l ceru pe Kremer de la secţia anchete.

– Care Kremer? întrebă centralista. Avem şase Kremeri.

– Cîţi? Asta-i bună! Kremer Haim zis Carol.

– Păi spuneţi aşa... Trebuie să aşteptaţi pînă-l găsesc.

În aşteptarea glasului lui Carol, Wald socoti cam cîţi pacienţi va trebui să amîne din cauza acestei... încurcături, dacă se confirmă presupunerea lui: farmacista Ravitz pe care trebuia să o pregătească pentru operaţia de apendicită, bătrîna aceea cu abcesul la cot, ah, şi drăguţa de la consulatul filipinez care aşteaptă de o săptămînă să i se poată extrage acul din pulpă... Toată agenda dată peste cap! Frumos început de săptămînă!

CINE INTRĂ-N MARE, FĂRĂ COSTUM DE BAIE, ÎNTR-O NOAPTE DE NOIEMBRIE?

– Da! Cine vorbeşte? întrebă Carol.

– Carol, tu eşti? Ce s-a-ntîmplat?

– Nu ştii ce s-a-ntîmplat?

– Tina, nu-i aşa?... A lăsat vreo scrisoare?

– Unde? Pe fundul mării?

Wald se ruşină, deşi nu era sigur că pusese o întrebare prostească. Tina ar fi putut lăsa o scrisoare şi în altă parte.

– Carol, crezi că eu...?

– Da. Ar trebui să vii să dai o declaraţie.

– Bine. Te rog să mă aştepţi.

Inspectorul Carol îl aşteptă la intrare şi-l luă în biroul său încercînd mai întîi să-l liniştească cu... sistemele clasice: îi oferi o cafea, o ţigară, îi ceru părerea despre ultimele ameninţări ale Irakului...

– E sigur că s-a sinucis? întrebă Wald.

– Aşa se pare. Cine se duce să se scalde în mare, fără costum de baie, într-o noapte de noiembrie?

Inspectorul scoase dintr-un sertar un top de hîrtie velină şi-l puse în faţa lui Wald. Zîmbi:

– Scrie tot, tot ce şti şi tot ce bănuieşti, dar vezi să nu iasă din asta vreo nuvelă...

– Nici o grijă, spuse Wald, nuvelele poliţiste nu-s specialitatea mea. Carol, cum a primit Erna vestea?

– Ce mai întrebi? I-am spus să stea în pat şi să plîngă pînă îi trece şocul. Are remuşcări că a invitat-o... O oră îţi ajunge?

– Da, cred că da.

– Bine, mă întorc peste o oră.

Camera era mică, cenuşie, murdară, sufocantă. Cum se poate scrie aici? se întrebă Wald, uitînd că nu are de scris decît o simplă declaraţie şi nu o povestire pentru revistele la care colabora. Prin fereastra pătrată se vedea un soare îndepărtat, parcă reţinut la bariera oraşului, la control. Razele sale nu pătrundeau prin fereastră. "Hm, nici n-ar putea din cauza "gratiilor", îşi spuse Wald cu ironie.

Gratiile acelea îl inhibau, dar îl şi amuzau într-un fel. Cu puţină imaginaţie se putea scoate de aici o nuvelă: un scriitor pus după gratii şi somat să scrie tot ce ştie şi bănuieşte! O asemenea nuvelă s-ar putea numi "Condiţia scriitorului", nu-i aşa? Îşi aduse însă aminte că trebuie să fie serios şi să se pună pe scris.

"Subsemnatul Iulian Wald, medic, domiciliat în Ramat Gan, str. Einstein 7, declar prin prezenta că o cunosc... am cunoscut-o pe Tina Costin din anii studenţiei la Bucureşti. Nu am urmat aceeaşi facultate, dar în 1974 am fost trimişi împreună la o conferinţă studenţească la Praga şi atunci ne-am împrietenit. După întoarcerea la Bucureşti am continuat să ne vedem din ce în ce mai des (din iniţiativa mea) căci mi-a plăcut firea ei serioasă, căpătasem o mare încredere în judecata ei, pînă într-atît încît mi-am luat-o drept confidentă. Treceam atunci printr-o criză în relaţiile cu o colegă, Mia Dimitriu, care insista să ne căsătorim şi eu nu vroiam, mai bine zis, nu puteam, şi nu ştiam cum să mă descurc.

(Ce fac eu aici? se întrebă Wald. Are oare rost să relatez într-o simplă declaraţie toate complicaţiile mele cu Mia? Am să mă pomenesc scriind aici o nuvelă, cum a spus Carol. Simţea însă nevoia să reconstituie acel capitol trist, fiindcă din el se trag toate, poate şi sinuciderea Tinei. Greşeala fatală pe care o făcuse faţă de Mia de a-i fi dat dovezi de dragoste deşi el nu a iubit-o cu adevărat niciodată. Îi plăceau fetele de familie bună şi Mia era una dintre ele – şi el avea voluptatea de a le curta şi a le atrage în cursă. O făcea dintr-un fel de snobism răzbunător. Cucerirea unei asemenea fete era ca o revanşă pentru el care venea de jos, din casa unui stoler de provincie. Cu Mia în pat – i-a şi spus-o o dată ca în glumă – el se simţea "învingător în lupta de clasă", un adevărat "gropar al capitalismului").

ÎMI PLĂCEAU FETELE DE FAMILIE BUNĂ

Am invitat-o într-o seară la mine pe Tina spunîndu-i că mă înec şi am nevoie de un colac de salvare. N-am omis însă să o rog să vină cu "bluza aceea galbenă care ştii cît îmi place". Ea a venit cu bluza aceea galbenă care era transparentă şi lăsa să se întrevadă conturul sutienului şi am ştiut că acea favoare pe care mi-a făcut-o era începutul victoriei mele asupra ei în acea noapte. Tina era şi ea dintr-o familie de intelectuali burghezi şi de aceea îmi plăcea şi trebuia s-o înving.

Am început prin a o complimenta, spunîndu-i că o găsesc drăguţă, atrăgătoare, dar mai ales serioasă, inteligentă şi un sfetnic bun. În arsenalul meu de cuceritor se găseau toate complimentele, dar arma cea mai eficace era asigurarea dată femeilor că le consider capabile să înţeleagă "criza sufletească" prin care trec şi să-mi dea un ajutor pentru a ieşi din ea. Orgoliul femeilor nu rezistă la acest compliment. Într-adevăr, Tina s-a arătat foarte măgulită de încrederea pe care i-am exprimat-o, asigurîndu-mă că nu mă va decepţiona. Nimerisem la ţintă, ce mai!

– Pot să vorbesc deschis? am întrebat-o.

– Cu cît e mai grav, cu atît să fii mai sincer. Altfel nu te ascult, să ştii!

– Bine, draga mea. Am să fiu sincer, dar să ştii că îmi este ruşine. Te-am prevenit! E vorba de Mia.

– Mi-am închipuit.

– Nu i-am promis niciodată nimic, crede-mă, dar nici n-am avertizat-o să nu-şi facă planuri mari în legătură cu mine. Greşeala mea! Am fost laş, am lăsat-o să-şi facă planuri şi... Şi eu nu pot să i le îndeplinesc... Nu mă întrebi de ce?

– De ce?

– Nu pot, chiar dacă aş vrea... Ba poate că aş vrea căci ţin la dînsa... Dar – ţi-o spun ruşinat, te-am prevenit că îmi este ruşine – familia mea nu va accepta niciodată asemenea căsătorie. Sînt oameni de mentalitate înapoiată, doi evrei simpli pentru care o căsătorie de acest fel ar fi prăpădul pe pămînt.

– Îmm, înţeleg.

– Înţelegi, Tina? Ei, ce mă fac? am întrebat-o "mergînd" cu privirea pe conturul sutienului care se zărea prin bluza ei transparentă.

– Ai încercat să vorbeşti cu familia ta?

– Acesta e sfatul pe care mi-l dai? Mulţumesc! Nu e nici o şansă, scumpo. Cu oameni ca părinţii mei nu încape nici o explicaţie. Nu poţi să te lupţi cu ei şi de fapt...

– Ce?

– M-ai rugat să fiu sincer, nu? Ei bine, Mia nu este femeia pentru care să pornesc un asemenea război.

Tina a schiţat un zîmbet a cărui semnificaţie era (atunci n-am înţeles, dar acum ştiu) satisfacţia. Era bucuroasă să afle că n-o respect pe Mia.

– În cazul acesta, dacă n-o consideri demnă de a te lupta pentru ea, ce sfat vrei să-ţi mai dau?

– Cum s-o rup cu ea? N-aş vrea s-o fac să sufere.

– Hm, e cam greu să nu faci o femeie să sufere cînd îi spui că o părăseşti! dar ai să te descurci tu, sînt sigură.

Am îmbrăţişat-o şi am sărutat-o "în semn de mulţumire pentru înţelegerea pe care mi-a arătat-o".

– Ştii? Bărbaţii sînt nişte femei. Ei ţin foarte mult să le arăţi încredere şi să li se spună că sînt capabili să înţeleagă crizele sufleteşti prin care trece o femeie.

– Prevăd că ai să scoţi din povestea asta o nuvelă, a spus Tina, cuibărindu-se la pieptul meu.

Ea a rămas în noaptea aceea la mine, eu o rugasem să rămînă "fiindcă mă interesează foarte-foarte mult părerea ta despre nuvelele mele". Dar nu i-am cerut părerea, eu am fost cel care şi-a spus părerea despre nuvelele mele publicate şi despre cele respinse. Le consideram, fireşte, interesante. Interesante mai ales prin faptul că un viitor chirurg dovedeşte că e capabil să se strecoare în sufletul uman şi să-l dezvăluie. Ca şi femeile pe care le cuceream, nuvelele mele erau un fel de a-mi lua revanşa asupra unei lumi care mă privea de sus... Curînd, în noaptea aceea, am uitat amîndoi de nuvele şi de Mia, prăbuşindu-ne unul în braţele celuilalt. Sub bluza ei galbenă am dat de sînii ei pe care i-am bănuit – tari, vibranţi. Tot corpul ei era un arc din care porneau săgeţi fierbinţi. Am iubit-o. Da, cred că am iubit-o cu adevărat. Înainte de a adormi, m-a întrebat: "Pentru mine ai porni la război cu familia ta?" "Pentru tine nu va trebui să mă lupt cu ei". A rîs cu ochii închişi şi a spus ca din vis: "Dar nici eu nu sînt evreică". "Fii pe pace, drăguţo. Regele Solomon şi regele David au avut neveste şi ibovnice neevreice şi eu sînt descendentul lor".

(Iulian Wald s-a uitat speriat la ceas: trecuse mai mult de jumătate de oră de cînd a început să-şi scrie declaraţia. Scrisese mult şi nu tocmai ceea ce interesa poliţia. Se pierduse în amănunte. trebuia să fie mai concis. Concizie – asta e ceea ce pretind revistele şi poliţia).

După examenul de absolvire a facultăţii, eu şi Tina am primit repartizări în două mici oraşe îndepărtate unul de altul. Tina la Turda, ca chimistă la un laborator de analize medicale, eu la Tecuci. Parcă cineva a vrut să ne despartă dinadins. Faimoasele repartizări care au distrus atîtea legături şi familii! Ne-am scris des un timp, vorbeam săptămînal la telefon, dar nimeni nu avea încredere în Poştă şi Telefoane, astfel că tocmai ce era mai important nu puteam comunica pe această cale. Îi scriam Tinei că e frig la Tecuci, chiar şi vara scriam că e frig, sperînd că ea va înţelege că am neplăceri la Policlinică şi că o duc greu. Ceva ea a înţeles, dar nu principalul. Iar principalul era că distanţa Tecuci-Turda creştea tot mai mult între noi. Pe plan sufletesc distanţa devenise enormă. Voiam să fiu rezonabil cu Tina. Mai rezonabil decît cu Mia. M-am gîndit să profit de faptul că Tina o invitase la ea pentru cîteva zile pe Erna, o bună prietenă. Am plecat într-o duminică la Bucureşti pentru a o întîlni pe Erna şi a-i încredinţa un mesaj pentru Tina.

ERAM ATÎT DE LAŞ ÎNCÎT N-AVUSESEM CURAJUL SĂ-I SPUN CĂ N-O IUBESC CU ADEVĂRAT

Erna Braunstein era din Vaslui, ca şi mine, fuseserăm colegi de liceu şi nu mă simpatiza. Mă considera imoral ("un golan") deşi nu am avut niciodată cu ea vreo aventură sau un incident. Ea nu fusese primită în facultate din cauza originii "burgheze" (tatăl ei fusese voiajorul unei firme!) şi mai avea o "pată" la dosar: prietenul ei, Kremer Carol, cu care urma să se mărite, fusese închis cîţiva ani pentru activitate sionistă. Erna se întreţinea acum din leafa de bibliotecară la Facultate şi aştepta viza pentru Israel. Duminică nu veneau mulţi studenţi la bibliotecă şi de aceea Erna a preferat să ne întîlnim acolo.

– Vreau să-ţi dau o misiune ingrată, Erna.

– Dacă n-ai alta...

– Lasă ironiile...! Te rog să-i spui Tinei – poţi să-i spui că ai aflat de la mine – că o duc greu, că mi s-a urît, că nu mai am pentru ce să stau aici şi că m-am hotărît să plec.

Am arborat o mutră de drumeţ degerat, venit din zăpezile şi gerurile siberiene ale Moldovei şi plîngeam uşor. Dar Erna, care nu mă simpatiza şi nu mă credea niciodată, mă privea cu circumspecţie.

– Să-i spun că nu mai ţii la ea?

– Nu, Doamne fereşte! Ar suferi.

– Să nu-i spun fiindcă nu-i adevărat sau fiindcă nu vrei să sufere?

– Nu-ţi cer decît să-i spui că trebuie să plec.

– De ce nu i-o spui tu?

Am coborît capul în piept ca un copil ruşinat. Probabil însă că Erna credea că joc teatru.

– Din laşitate, Erna. Nu am curajul să i-o spun fiindcă sînt laş.

– O, mă înduioşezi cu sinceritatea ta! spuse ea cu o ironie care nici de data asta nu mi-a scăpat.

– Niciodată nu m-ai crezut, dar măcar acum ar trebui să mă crezi, cînd mă arăt în faţa ta gol-goluţ şi-ţi spun că sînt laş. Tina ar primi mai greu de la mine această veste. M-ar şi dispreţui – şi ştiu eu de ce. Pe de altă parte, nici nu am puterea de a mă lupta cu familionul meu. Îmi cunoşti familia şi cunoşti şi Vasluiul cu mentalitatea lui înapoiată. Plec, dar nu ştiu la ce. Aud că sînt şi acolo probleme. Cum aş putea s-o iau cu mine? Pe ce bază? Eu am conştiinţă. Şi unde mai pui că dacă ar vrea să lucreze şi să facă acolo copii, ar trebui să treacă la iudaism, ştii asta, Erna. Au şi ăia nişte legi!... Mă vezi tu pe mine, ateu convins şi mare amator de cîrnăciori de porc, cerîndu-i Tinei să se convertească la religia care nici măcar nu e a mea, ci a familionului meu?

– În regulă, Iulian! Am să-i spun tot.

– Îţi mulţumesc! Să ştii că faci o mare pomană! Şi să-i mai spui că am să-i scriu. Mai tîrziu, cînd am să mă dezmeticesc. Am să-i explic situaţia mea şi sper să mă înţeleagă, fiindcă ştiu că mă iubeşte. Deşi eu consider că o femeie care iubeşte, nu-şi înţelege bărbatul.

– Serios? Nici cel mai mare misogin nu spune asta, iar tu nu eşti dintre cei mari, după cîte ştiu.

– Nici măcar dintre cei mici, am spus zîmbind cu subînţeles.

(Wald se uită din nou la ceas şi tresări: "Vai de mine, Carol poate să apară dintr-un moment în altul şi eu sînt încă departe de a-mi termina romanul! M-am ferit să scriu aici o

nuvelă şi văd că iese un roman. Acesta este riscul cînd autorităţile arestează sau întemniţează un scriitor!)

ERNA MĂ CONSIDERA UN MINCINOS. ŞI PE BUNĂ DREPTATE

Nu am fost inspirat cînd am apelat la Erna să-mi pledeze cauza în faţa Tinei, deoarece ea mă considera un mincinos, şi pe bună dreptate. Ea ştia că părinţii mei muriseră şi că nu ei stăteau în calea unei eventuale căsătorii. De altfel eram atent cu formulările. De exemplu, cînd am vorbit cu Tina despre Mia, am spus că părinţii se opun la o căsătorie mixtă, pe cînd în convorbirea cu Erna am spus că se opune familia. Erna însă nu a ezitat să mă dea în vileag.

– E un laş, i-a spus ea Tinei. A recunoscut-o singur. Nu are părinţi care să-i stea în cale, nu fii proastă, scoateţi-l din inimă căci e un egoist care vrea să fie liber, să plece singur şi să se însoare acolo cu un socru bogat care să-i deschidă un cabinet.

Tina s-a înfuriat. Oricît de tare a durut-o mesajul meu, ea nu a putut suporta portretul pe care mi l-a făcut Erna.

– Nu pot să cred că asta e socoteala pe care şi-a făcut-o. Îl cunosc bine, ştiu eu la ce s-a gîndit.

– Da? La ce, dragă? întrebă ofensată Erna.

– Din momentul cînd s-a decis să plece, el n-a vrut să mă facă să sufăr şi mai mult.

– Cum adică? Ah, eşti iremediabilă, fetiţo!

– Gîndeşte-te: dacă m-ar lua cu el acolo (ca soţie vreau să spun), ar trebui să trec la judaism. Or, el ştie că eu n-aş accepta asta pentru nimic în lume.

– Dar e o simplă formalitate, o informă Erna. La femei asta e o simplă formalitate.

– Chiar şi o simplă formalitate poate răni mîndria unui om.

...Cînd am plecat în Israel ştiam că nu las în urmă marea iubire a vieţii mele, dar mi-a părut sincer rău de Tina şi de suferinţa pe care i-am provocat-o. Mi-am spus însă că depărtarea şi timpul ne vor vindeca pe amîndoi. Am uitat-o destul de repede pe Tina, mai ales că în perioada aceea nu se putea vorbi la telefon şi corespondenţa era dificilă. M-am şi însurat, dar nu cu o fată bogată cum proorocise cu răutate Erna. Totuşi am reuşit să deschid un cabinet la Tel Aviv şi aveam clientelă deoarece devenisem un nume popular datorită povestirilor pe care le publicam în revistele româneşti. Cînd Erna, care între timp se măritase cu Kremer, a venit în ţară, am evitat s-o întîlnesc ca să nu fiu nevoit să suport din nou reproşurile ei. Am procedat bine, cred eu, căci Tina nu se consolase şi situaţia ei în anii din urmă se înrăutăţise, iar Erna ar fi dat, desigur, vina pe mine. Tina era tot singură şi nu reuşea să se lupte cu greutăţile materiale din ce în ce mai mari. În scrisorile pe care le trimitea Ernei – scrisori aproape cifrate – Tina se plîngea de soarta ei şi a ţării şi în cele din urmă şi-a luat curajul de a o ruga pe Erna să-i trimită o invitaţie în Israel "unde promit să lucrez, fac orice muncă, numai să pot lua o gură de aer, căci aici simt că mă sufoc".

NE-AM REVĂZUT LA TEL AVIV. DUPĂ ANI ŞI ANI DE ZILE...

Erna a invitat-o, i-a închiriat o cameră şi a început să-i caute de lucru. Nu a reuşit să-i găsească de lucru la un laborator chimic; de altfel Tina, care la 38 de ani se pensionase de boală (astenie nervoasă) nici nu ţinea să mai lucreze în profesiunea ei. S-a declarat gata să facă curăţenie în case particulare. Părea că vrea să se autopedepsească, umilindu-se, pentru toate ghinioanele pe care le-a avut în viaţă.

Erna a apelat la mine, rugîndu-mă să-i găsesc o familie sau două unde să facă curăţenie, eventual să şi gătească.

– Cum o să fac eu aşa ceva? m-am revoltat eu. Eu s-o trimit la alţii?

– N-are un ban, insistă Erna.

– Îi pot da eu nişte bani. Dar ca să nu se ofenseze, să se cheme că îi dau pentru că face curăţenie, o dată pe săptămînă, în cabinetul meu.

– Te-ai gîndit foarte bine, Iulian! spuse Erna cu aceeaşi ură ascunsă faţă de mine pe care o cunoşteam demult. Dintotdeauna.

Nu ştiam cum să mă pregătesc pentru întîlnirea cu Tina. Mă cuprinseră nişte emoţii ciudate. Mi-era frică. O frică nelămurită. Frică de reproşuri sau poate de trezirea vechilor mele sentimente pentru această femeie. Vreo două luni am evitat să dau ochii cu ea. Ea venea o dată pe săptămînă la cabinet, joi seara. Vineri şi sîmbătă cabinetul era închis. Îi lăsam de fiecare dată banii cuveniţi iar odată i-am lăsat şi un bilet: "Aş vrea să te văd, dar mi-e frică să nu mă muşti".

Într-o joi după amiază, după plecarea ultimului pacient, am expediat repede asistenta şi nu m-am dus acasă. M-am pomenit că o aştept pe Tina. Ce voiam de la ea? Nu ştiam. Mă simţeam ca un criminal care nu rezistă tentaţiei de a se întoarce la locul crimei.

Cînd a apărut şi m-a văzut, nu părea uimită de prezenţa mea. Probabil că instinctul a prevenit-o că această revedere este inevitabilă şi urmează să aibă loc de la o zi la alta. Era pregătită şi a jucat bine.

– Bonsoir, Iulian! Ce faci?

– Bine. Bine... Dar tu?

– Să şti că e numai o întîmplare că port o bluză galbenă. E alta. Nu e aceea...

Se trecuse un pic. Avea pungi sub ochi şi multe fire albe în păr. Era prost îmbrăcată, nu atît sărăcăcios, cît demodat. Dar toate aceste "pete din soare" nu-i ascundeau strălucirea. Iradia, ca şi în trecut, inteligenţă şi bunătate. Şi căldură sufletească. Era fiinţa de care voiai să fii luat la piept şi încălzit, ocrotit, dacă e adevărat ce se spune că bărbatul îşi caută în amantă, mama. Din acest punct de vedere, ea contrasta vizibil cu femeia mea rece, Pia, soţia mea, rece şi opacă, răzgîiată şi egoistă.

– Port o amintire frumoasă acelei bluze galbene, am spus.

– Înseamnă că te menţii tînăr. Eu însă...

– Ce?

Mi-a povestit cum a "îmbătrînit". Toate suferinţele şi umilinţele din anii care au trecut de la despărţirea noastră. O poveste colectivă spusă la persoana întîia. Înduioşat – (cred că eram într-adevăr înduioşat) – am strîns-o la pieptul meu şi am mîngîiat-o.

– Îmi pare rău, Tina! Nu meritai să suferi atît. Dar observ că nu-mi faci nici un reproş.

– Nu. Nici unul.

– M-am purtat totuşi ca un... Ca un laş, nu?

– Ai avut motivele tale... Acum lasă-mă să lucrez.

N-a reuşit să se elibereze din braţele mele. O ţineam strîns. Am sărutat-o cu patimă şi ea nu a schiţat nici o împotrivire. Părea că se vrea hipnotizată. Am dus-o încet spre canapea şi s-a lăsat culcată ca un copil. Era ca în transă cînd i-am scos bluza şi fusta.

– M-ai minţit, i-am spus. N-ai îmbătrînit deloc.

O BANCNOTĂ DE 100 DE ŞEKELI

Redescoperisem aceeaşi sîni tari şi vibranţi care-mi plăcuseră cîndva atît de mult. Şi era fierbinte şi frumoasă. Am simţit, fizic, că o iubesc. Cred că orice bărbat cunoaşte această senzaţie. Spun senzaţie şi nu sentiment, fiindcă iubirea puternică şi adevărată pe care o simţi cînd pluteşti deasupra corpului gol al unei femei şi cînd îl pătrunzi, dispare, pur şi simplu dispare în clipa în care te-ai ridicat şi ai lăsat parcă în urma ta un corp neînsufleţit. Cum să iubeşti un corp neînsufleţit? Tina, ca toate femeile nu cunoştea această senzaţie a bărbatului. Tina, ca toate femeile, astepta urmarea. Aştepta ca dragostea de o clipă să dureze o veşnicie. Cu alte cuvinte, ea revenea la greşeala ei din trecut în relaţiile cu mine. Mi-am dat seama de acest lucru. Am mîngîiat-o cu o mînă, în timp ce cu cealaltă îmi încheiam cămaşa şi pantalonii.

– Am să te rog să-mi dai voie să mă duc acasă, i-am spus. Dacă vrei ca seara asta minunată să nu se termine cu vreun scandal din partea scumpei mele soţii, dă-mi voie să plec.

N-a răspuns. Am înţeles că lucrurile încep să se complice şi ca să previn o dramă, am hotărît să fiu dur.

– Tina! Sper că ai rămas la fel de inteligentă cum te-am cunoscut.

Tăcea. Mă privea, mă asculta cu atenţie şi tăcea.

– Nu ţi-am promis nimic, nu-i aşa? Lanţurile mele de azi nu sînt mai slabe decît cele de ieri, cred că poţi înţelege acest lucru. Am o anumită situaţie, am o nevastă, un cămin...

Ea s-a ridicat brusc, a început să-şi adune fără jenă chiloţii, sutienul, bluza şi celelalte şi mi-a spus pe un ton calm:

– Du-te acasă! E tîrziu şi eu mai am atîta treabă...

M-a lăsat s-o sărut, n-a reacţionat în nici un fel cînd am pus pe masă o bancnotă de 100 de şekeli, am sărutat-o încă o dată şi am plecat. N-am bănuit, cum era să bănuiesc că imediat după plecarea mea, se va duce pe malul mării şi va face această prostie?

(Iulian Wald se opri din scris întrebîndu-se ce ar mai putea adăuga la această declaraţie care, iată, s-a transformat, aşa cum s-a temut, într-o nuvelă. Nu mai am nimic de adăugat, îşi spuse şi semnă declaraţia).

După puţin timp, intră inspectorul Kremer, luă declaraţia fără măcar să se uite la ea şi-l privi fix pe Wald. Apoi îl întrebă:

– Să-ţi reproduc ce a spus Erna cînd a aflat de... Tina?

– Îmi imaginez ce a putut să spună. Femeia asta mă urăşte... dintotdeauna. Nu vreau să aud.

– Te-a făcut criminal, spuse Kremer.

– Carol, te rog să ai milă de mine. Sînt şi eu... impresionat. Sînt şi eu om, strigă Wald.

DEŞI CU ÎNTÎRZIERE ŞI ÎN ACEST SEZON VĂ OFERIM:

EXCURSII ÎN TOATĂ LUMEA
CU ADRIAN
PE ORICE
MERIDIAN

ROMANIA:

- TRATAMENTE în toate staţiunile pe perioade de 14 zile sau 18 zile, cu preţuri începînd de la 320$
- VACANŢE LA SINAIA sau PREDEAL, cu preţuri începînd de la 105$
- CEHOSLOVACIA, UNGARIA, IUGOSLAVIA – tratamente, vacanţe
- CHARTERE în Europa începînd de la 440$
- Închirieri de maşini în Europa începînd de la 99$ pe săptămînă
- Excursii organizate în Europa, U.S.A., Canada

● CONDIŢII DE PLATA CONVENABILE
TEL AVIV Str. Shenkin 8
Telefon 200.687 – 285.773

NELU WEINBERG
PREZINTĂ PAGINILE DE
JOCURI

ScrieRI...

Orizontal: 1) Opere postume citite cu interes de urmași 2) Romanul clasic al secolului XX – Fragment literar! 3) Intră subtil în pielea personajului – Ultima reprezentație cu "Apus de soare" (Delavrancea) 4) "În prag de sărbătoare" (Ibrăileanu) – Criză de nervi 5) E în vederea noastră în ceea ce privește înregistrarea – Estetic! 6) Scrieri pe dos! – Personaj central! – A sosi 7) Rezultată din presa locală – Trecute în erată! 8) Iubitori de literatură și artă... mai mult de formă 9) De neînchipuit – Cu capul sus 10) Personaj negativ din "Ion" (Rebreanu) – Fondul literar (pl.).

Vertical: 1) Articol de presă 2) Mică bibliotecă... mobilă – Termen limită! 3) Prolog și epilog la un roman de dragoste – Personaj secundar în "Ciulinii Bărăganului" 4) File de atlas! – Intrînd amenajat în peretele unei galerii – Debutul lui Lovinescu 5) Arătată în mod demonstrativ – Scrieri rapide 6) Reprezentantă a Thaliei în emblematica teatrală – O carte bună (pl.) 7) Romanul de debut al lui Vergiliu 8) Copia unui roman scris la persoana întîia (2. cuv.) 9) Înscrisă ultima la cuvînt (pl.) 10) "Veac nou" – Activitatea cu cartea.

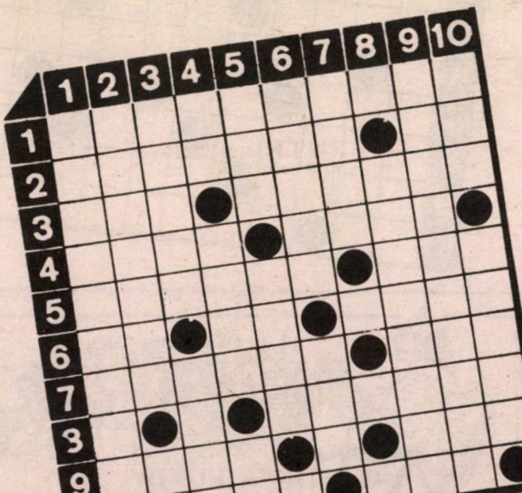

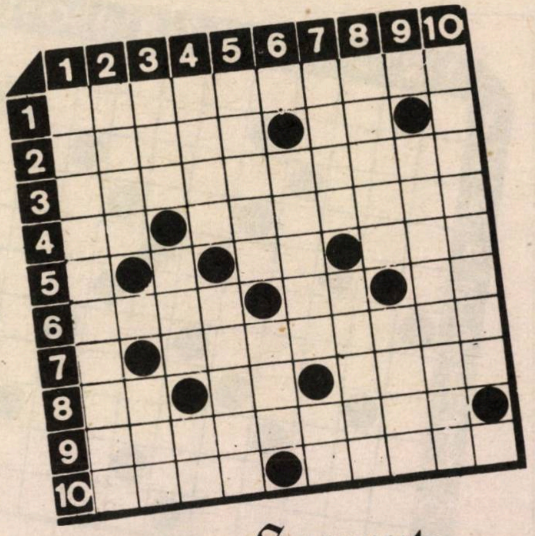

Secvențe Literare...

Orizontal: 1) Schiță umoristică 2) A face cărțile – "Un petec de pămînt" (Maugham) 3) Lumea romanului 4) Imprimare! – Caracteristic pentru "Dictatorul" (J. Romains) 5) Cuneiformă! – "Rinul" (V. Hugo) 6) "Prietenul nostru comun" (Dickens) – Schiță fără conținut! – Academic! 7) Sticluță consumată de scriitori la masă 8) A citi! – Din capul locului! – Rime în... vers! 9) Interpret al operei lirice 10) Pană de inspirație – Titlu de... duce.

Vertical: 1) "Bărbați fără femei" (Hemingway) 2) "Primul om" (Camus) – Literă japoneză 3) Conform obiceiului – "Piciul" (A. Daudet) – Coperți la o carte! 4) Înregistrat la scurt timp după apariție – "Oameni sărmani" (Dostoievsky, sing.) 5) "Colț alb" (J. London) – "Un petec de pămînt" (Maugham) 6) "Puncte de vedere" (Maugham) – A la carte 7) Autorul nostru preferat – A fi... cinstit 8) Comedia lui... Balzac – "O pagină de dragoste" (Zola) 9) Făcutul cărților 10) Debut literar.

RUDOLF LEIZEROVICI

Dezlegarea jocurilor din "Minimum" nr. 52

De-ale medicinei: Dispeptici, Ono, vulcan, febril, ort, tra, amante, ot, ino, aer, Rion, nor, e, ie, itan, ss, c, amorțită, intona, nan, trasă, scut.

Nimic despre medicină: Declarații, ec, analiza, nopți, it, d, inar, scame, vorace, nas, em, tara, s, lit, tipice, a, ena, arat, ramura, i, a, egal, masaj.

Indicații medicale: Apendicită, medic, acut, ilem, gută, gambă, te, c, dg, internă, arn, serv, ov, la, vas, axe, i, ac, ulcer, tor, atac, n, abces, coma.

Medicină: Eliberatoare, leac, ic, udat, enz, lp, ia, pa, ve, răsad, rit, a, gît, rețete, tabiet, iago, os, enot, sera, apa, taica, it, rîpa, n, ata, a, ec, umani, tac.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

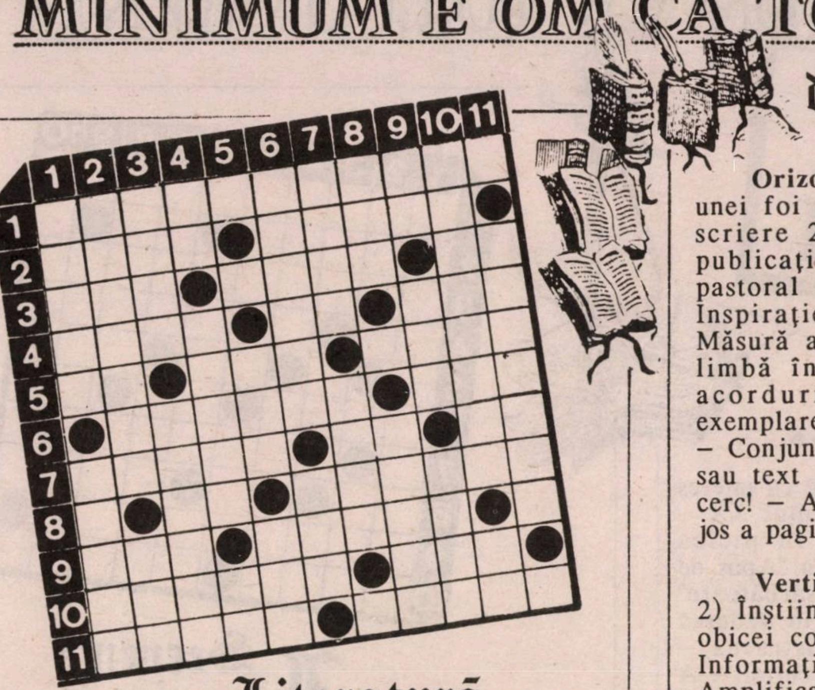

Literatură Universală

Orizontal: 1) "Problema banilor" (A. Dumas) 2) "Pămînt desţelenit" (M. Solohov) – "Prieteni buni" (Priestley) 3) Se lasă cu greutate – "La fereastră" (Hunt) – "Botul calului"! (Cary Joyce) 4) "Stare de asediu" (A. Camus) – Bir! – "Parlamentul păsărilor" (Chaucer) 5) "Răsăritul lunii"! (Gregory) – "Chemarea depărtărilor" (Fenelon) – "Flori funerare" (Gezelle) 6) "Satire de circumstanţă" (T. Hardy) – Prea-Înaltul" (Blanchot) 7) "Camera de zi" (G. Greene) – Zorii micsandrei"! (R. Alberti) – "Clipe de linişte"! (Michaux) 8) "Persoana întîi singular" (Maugham) – "Meditaţii religioase" (M. Iacob. masc., sing.) 9) A apuca – "Pentru cine bat clopotele" (Hemingway) 10) "Omul care rîde" (V. Hugo) – "Imaginea timpului" (Lopez) 11. "Un pelerin al iubirii" (Prasad) – "Cifrul zilelor noastre" (Chamson).

Vertical: 1) "Pămîntul mamă" (Pontoppidan) – "Plata soldatului" (Faulkner) 2) "Un colind de Crăciun" (Dickens) – Parte de cereale la moară 3) "Ce-i prea multă" (Alfieri) – "Un sens al detaşării" (Osborne, fem.) 4) "Răsărit-Apus"! (Lamar) – "Casa umbrelor" (Dickens) – E plin pe-afară! 5) "Drumul secerătorului" (Aitmanov) – "Mărturia tăcerii" (R. Holst) 6) "Oamnii mării" (V. Hugo, sing.) – "Povîrnişul vieţii" (Emmanuel, masc.) 7) "O pagină de dragoste" (Zola) – Rime inversate! 8) "Vieţi uscate" (Ramos, fig., masc.) – Nobleţea spiritului (T. Mann) 9) Fragment din "Piciul"! (A. Daudet) – Crustaceu – "Cei puţini" (sing., Alfieri) 10) "Şcoala nevestelor" (Gide, Moliere, pl.) – "O fărîmă de piatră"! (Güntekin) 11) "Neînfricata lume nouă" (A. Huxley).

din Publicistică

Orizontal: 1) Fiecare din cele două feţe ale unei foi de carte sau ziar – Fragment dintr-o scriere 2) Scrieri în exclusivitate pentru o publicaţie – Ştiri şi informaţii 3) Mic poem pastoral 4) Lică Naiman – Conţinut sumar! – Inspiraţie poetică 5) O sită stricată! – Fir – Măsură agrară 6) Transpuneri de texte dintr-o limbă în alta 7) Indicativ prezent – Ecoul acordurilor – Pui de rîs 8) Numărul de exemplare în care se tipăreşte o carte – Întrebare – Conjuncţie 9) Serveşte de două ori! – Cuvînt sau text pus în fruntea unei lucrări 10) Într-un cerc! – Articol sau fragment înserat în partea de jos a paginilor unui ziar sau reviste.

Vertical: 1) Tipăritură cu apariţie periodică 2) Înştiinţare scrisă – Publicaţie periodică de obicei cotidiană 3) Capitole luate din logică! – Informaţii la ziar 4) Bani ca la turci (sing.) – Amplificator de audiofrecvenţă (abr.) 5) Autorul acestor lucrări (!!) – Adjectiv (abr.) 6) Combinaţie organică ciclică – Primele tipărituri! 7) Victor Coman – Pronume – Membru inferior 8) Debut teatral! – Texte integrale sau fragmentare destinate publicării 9) Studiu filozofic, literar sau ştiinţific – Dînşii – Locotenent (abr.) 10) Xenia Tănase – Cub norocos – Pereche 11) Scrieri editate.

Dicţionar: ITSA, IAIA, AAF.

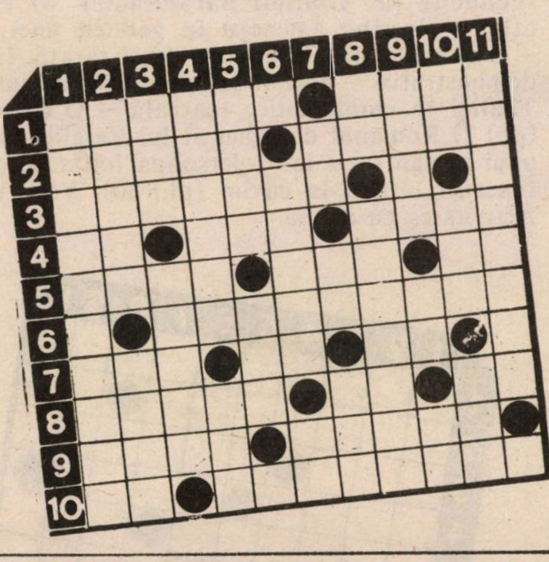

TEMA LUNII:

LITERATURĂ

Colaje:
Luci Gertler

foto ghicitoare

MINIMUM

14) TRICY ABRAMOVICI

7) ZWI JAVETZ

2) URI ADAR

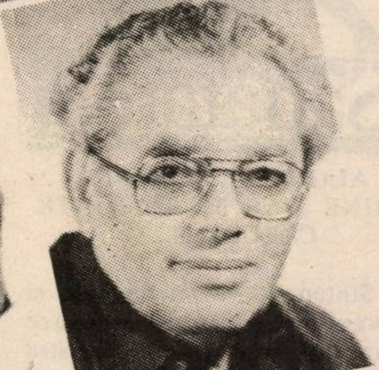
8) MOŞE (PUIU) ARAD

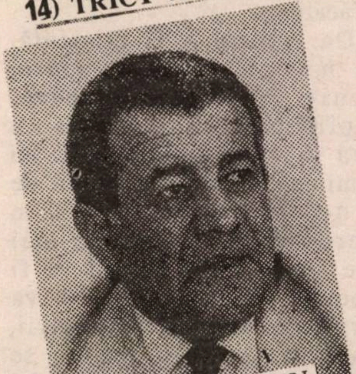
9) IDOV COHEN

3) URI ELIAV

12) ROZINA CAMBOS

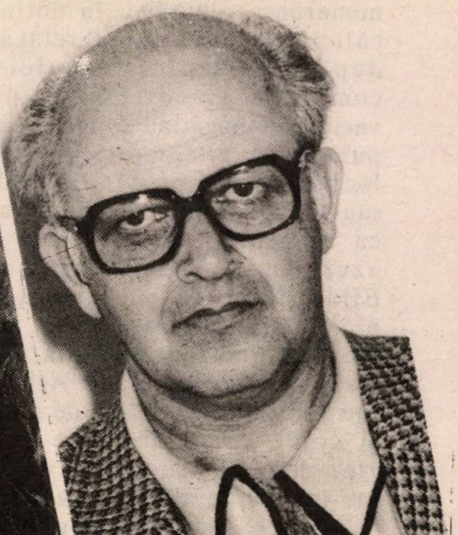
5) ITZHAK ARTZI

11) MIHAELA BERCU

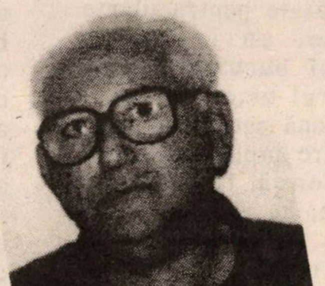
13) NANCY BRANDES

10) COLETTE AVITAL

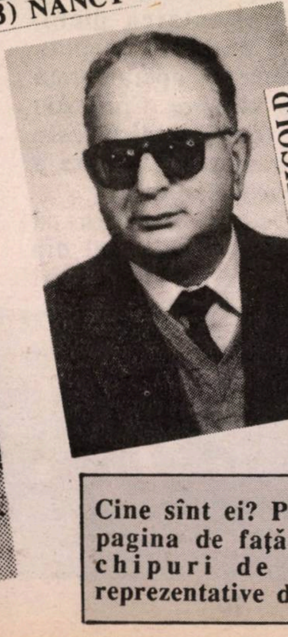
4) ALBERT KREIGOLD

1) ARTHUR ISRAELOVICI

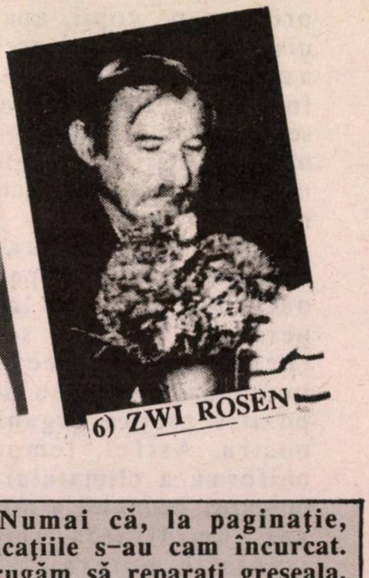
6) ZWI ROSEN

Cine sînt ei? Precum şi ele? În pagina de faţă publicăm cîteva chipuri de personalităţi reprezentative din *alia*.

Numai că, la paginaţie, explicaţiile s-au cam încurcat. Vă rugăm să reparaţi greşeala, punînd în dreptul fiecărei fotografii numele corespunzător.

(Răspunsul în pag. **80**)

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

Sănătatea

AUGUST: LA PLAJE! E BINE (DAR NU ÎN TOATE CAZURILE...)

Sîntem în sezon de vară și de vacanță. Aproape fiecare dintre locuitorii orașelor noastre a părăsit așezările citadine cu căldura și praful lor, invadînd stațiunile de munte și plajele numeroase ale țării, în dorința călirii trupului, unei relaxări depline. Hărnicia omului a completat și corectat natura variată, îmbogățind-o cu zeci de puncte de vilegiatură plăcute: locurile împădurite din Galil sau munții Iudeei. sau presărate ca mărgelele pe un fond de azur, de la Rosh Hanikra la Eilat, Naharia și Acco, apoi plajele frumoase din Haifa, Hof Dor, Mihmoret, Natania, Tel Aviv, Jafa, Bat Yam, Ashdod sau Așkelon, sînt pline de adulți și copii, ce se zbenguie cît e ziua de mare, pe nisipul de aur sau în valurile albastre ale mării.

Marea este un important factor terapeutic, pe care cu toții trebuie să-l folosim metodic, spre a obține rezultatele dorite. Mai ales în ce privește pe copii, apa mării, nisipul, aerul și soarele, sînt admirabile mijloace de fortificare, care pot vindeca o serie de stări patologice, pot modifica stări constituționale și măresc rezistența organismului normal.

În afară de starea de relaxare nervoasă pe care o determină marea la multe persoane, există o seamă de factori bio-meteorologici importanți, care au un efect pozitiv asupra organismului nostru. Astfel, temperatura uniformă a climatului marin, mișcarea puternică a maselor de aer, umiditatea uniformă, iradiația puternică, marea puritate a aerului și încărcătura sa electrică, toate acestea au influență favorabilă asupra multor stări, dar – atenție! – totodată fac ca marea să fie contra indicată pentru altele. Cura de mare are o acțiune net favorabilă în stările limfatice, în stările asociate adesea cu boli catarale ale căilor respiratorii superioare. Ea este recomandabilă la adenoidism, rahitism, reumatism muscular și articular neevolutiv, la stări de anoxie, astenie și reconvalescență. În schimb, și, repetăm, atenție! – marea nu este indicată în stările de reumatism acut evolutiv, boli digestive acute, boli de sînge, hipertensiune și la indivizi nervoși. Aceștia se vor odihni în localități de altitudine mijlocie.

Dar spre a profita din plin de aceste daruri naturale care sînt soarele, apa și aerul, trebuie să le folosim metodic și să evităm abuzurile dăunătoare.

Soarele este un izvor de viață și sănătate pentru plante și animale, un izvor de înviorare și bucurie pentru oameni. Aerul umed al mării oprește în bună parte iradiațiile infraroșii care produc arsuri și lasă să treacă iradiațiile ultra-violete, cu variate efecte terapeutice. Razele solare au efecte stimulante asupra metabolismului și asupra sistemului nervos central și vegetativ. Pigmentarea pielii, care trebuie obținută treptat, are și o acțiune de apărare față de iradierile viitoare. Congestia treptată a tegumentelor este însoțită de o descongestionare a mușchilor și articulațiilor.

Aerul este elementul primordial al vieții și unul din importanții stimulenți ai sistemului nervos central. Viața în camere neaerisite îndeajuns, viața în centre industriale cu atmosferă viciată, de gazele fabricilor și mașinilor, insuficiența respiratorie care împiedică buna oxigenare a celor cu vegetații adenoide și amigdale hipertrofice, toate acestea pun organismul uman în stare de mai mică rezistență la infecțiuni și pentru toți aceștia o vacanță la mare este salutară. Din aerul mării, lipsit de fum și praf, lipsit de alergene, corpul omenesc culege nu numai oxigen, dar și multiple radiații binefăcătoare.

Dar pentru a fi eficientă, cura marină, băile de soare, trebuie făcute progresiv, începîndu-se cu 3 minute în prima zi și crescînd zilnic cu 2-3 minute, pînă la o durată de 30 de minute. După o întrerupere de o oră, se mai poate sta la soare. Capul va fi acoperit. Baia de soare se va alterna cu baia în apa mării, bogată în săruri și iod, ce se absorb prin piele în cantități mici și exercită o acțiune certă asupra corpului, influențînd favorabil în unele boli de piele ca eczeme cronice, acnee.

După fiecare baie în mare, corpul va fi spălat bine cu apă curată, iar înainte de expunerea la soare, va fi uns cu o cremă antisolară. Baia de mare este însoțită de mișcare, înotul fiind unul din sporturile cele mai complete și înviorătoare. Se vor evita, pe cît posibil, orele de amiază, în care soarele este foarte puternic.

Spre a fi eficientă, cura la mare va dura între 3-4 săptămîni. Nu mai mult.

MEDICUS

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

SPORT

• Macabi Haifa nici nu se gîndeste care-cumva să-l lase pe Victor Ceanov să plece acasă. Excelentul portar sovietic, care nu-i un "ole hadaş", cum s-ar putea crede, ci jucător profesionist, creştin, angajat cu contract la clubul de pe Carmel, s-a aclimatizat perfect în fotbalul israelian. El va primi pe durata viitorului campionat un salariu de 80.000 dolari. Plus casă, plus maşină, plus "prime". De ce să nu-i convină aici? Cînd era în culmea gloriei la Dinamo Kiev şi în echipa naţională, nu primea nici un sfert din cît primeşte la Haifa! Dar, apropo de Ceanov şi de Dinamo Kiev, fotbalistul sovietic spune că, la noi, între Macabi Haifa şi Macabi Tel Aviv, nu-i rivalitate sportivă, ci curată duşmănie. Asta îi aminteşte de sentimentele asemănătoare existente, de ani şi ani, între Dinamo Kiev şi Spartak Moscova. *"Cînd jucam la Dinamo Kiev,* povesteşte el, *aveam voie să pierdem la orice echipă, chiar din coada clasamentului, dar, dacă pierdeam la Spartak Moscova, era de-a dreptul prăpăd!"*

▲ *Victor Ceanov: fiecare echipă cu Ceanovul ei*

• Recent, după cum se ştie, Israelul a găzduit, pentru prima oară, un campionat european. Cel al basketbalistelor. Organizatorii au trebuit să facă faţă (şi au făcut, cu deplin succes) multor probleme. Printre care şi unora insolite. De pildă, 25 de jucătoare de diferite naţionalităţi, neavînd certificate, emise de federaţia internaţională, prin care se atestă că sînt într-adevăr... femei, au trebuit să treacă aici examenul necesitat de împrejurări. Nici una n-a fost respinsă. Echipa Uniunii Sovietice a impresionat cu deosebire prin statura jucătoarelor. Una dintre ele, Marina Bormistova, are înălţimea de 2 m. 05 şi asta, să nu-i fie de deochi, la numai 16 ani. Cum s-ar zice, încă mai este în creştere.

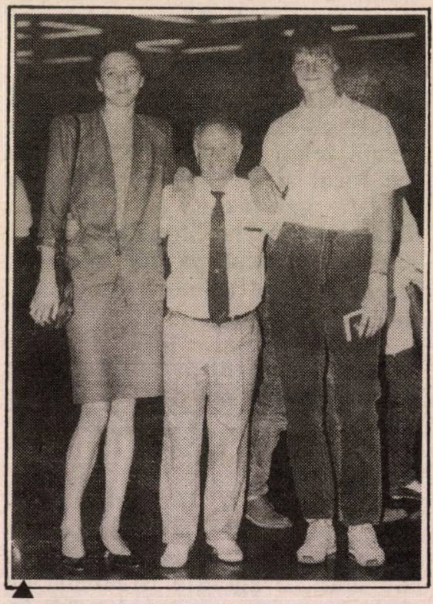

▲ *Două basketbaliste sovietice, Elena Hodoşova (1 m. 94) şi Marina Bornistova (2 m. 05), cu antrenorul lor, evreu, Evgheni Gonileski*

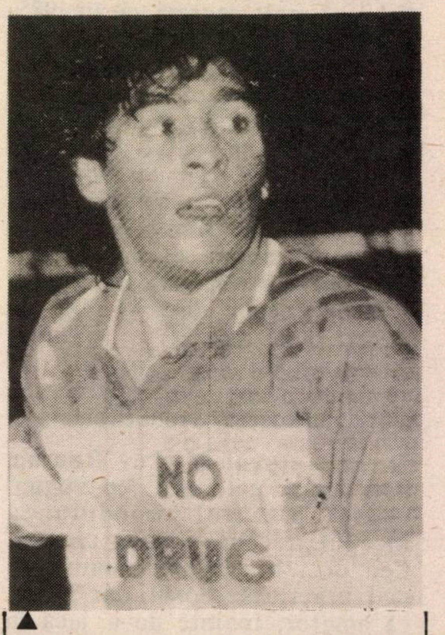

▲ *Ironie a soartei: Maradona cu tricoul pe care scrie "No Drug" ("Fără droguri"), într-un meci în beneficiul luptei contra stupefiantelor; vorba lui Arghezi: una scrie şi alta fumează"*

• Cît a pierdut Diego Maradona, din cauza prostiei lui şi a incapacităţii de a rezista ispitei drogurilor? Nu-i vorba de aspectul moral, ci de cel strict material. Paguba se ridică, după toate socotelile, la aproximativ 26 milioane de dolari. Atîta ar fi trebuit să cîştige, în mod normal, dacă îşi vedea de treabă, în următorii ani. De la clubul "Napoli" şi din contractele publicitare (numai firma "Puma" îi vărsa o sumă fixă de un milion de dolari pe an). La Buenos Aires, unde se află, în aşteptarea procesului pentru deţinere de cocaină, Diego Maradona a mai primit o veste proastă: federaţia italiană de fotbal l-a amendat cu 12.500 dolari pentru că, după meciul Napoli – Sampdoria, l-a înjurat pe arbitru. Şi asta, culmea, după ce Napoli cîştigase cu 1 – 0.

• Sinceritatea marilor campioni este uneori înduioşătoare. Boris Becker, de

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

exemplu, nu se jenează să afirme că e... schizofren. Unei publicaţii franceze, celebrul tenisman german i-a declarat că, înăuntrul fiinţei sale, se află "doi Boris Becker". Cînd unul, cînd celălalt iese la suprafaţă. Cel mai mult regretă că, în 1985, a produs surpriza surprizelor, cîştigînd tradiţionalul turneu de la Wimbledon. A fost fericit atunci, bineînţeles, dar era prea mult pentru un băiat de 18 ani (neîmpliniţi). Presiunea morală a fost îngrozitoare. Vedetariatul nu-l încîntă. Dimpotrivă. *"De multe ori,* spune el, *mă întreb dacă merită de trăit viaţa fără rost pe care o duc. Nici nu vă puteţi închipui cîte discuţii triste am cu mine însumi!"* Şi nu numai acum după înfrîngerea din finala de la Wimbledon...

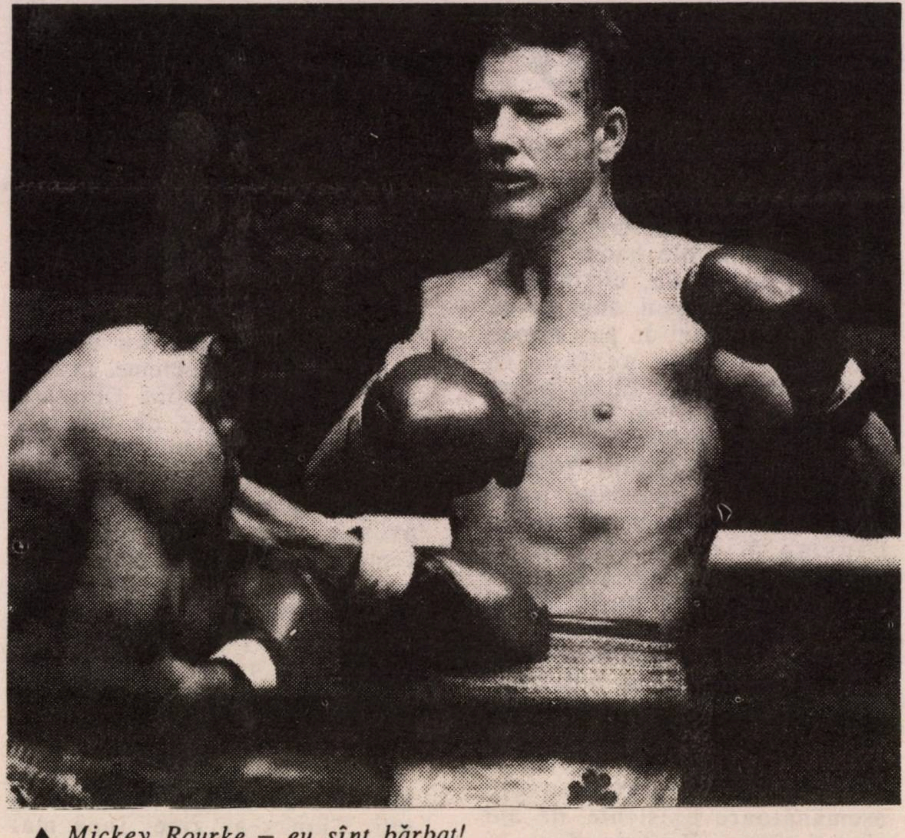

▲ *Mickey Rourke – eu sînt bărbat!*

- Actorul Mickey Rourke, una dintre cele mai "en-vogue" vedete ale Hollywoodului, a început, recent, o nouă carieră. Cea de... boxer profesionist. El mai practicase boxul, dar numai ca amator, înainte de a juca în filme. În primul meci, l-a întîlnit pe Steve Powell, un mecanic auto, în vîrstă de 33 de ani, pe care l-a învins la puncte. Învinsul a declarat că, în viaţa lui n-a avut de-a face cu un box atît "de murdar". Mickey Rourke a recunoscut că nu s-a comportat după legile "fair-play"-ului, dar a adăugat cu cinism: *"Eu fac totul, permis sau nepermis, ca să cîştig".* Ce l-o fi apucat pe Mickey Rourke, după ce a cîştigat milioane cu filmele "Nouă săptămîni şi jumătate de beţie a simţurilor’, "Anul dragonului" şi "Orhideea sălbatică", să urce pe ringul de box, punîndu-şi sănătatea în pericol, pentru o biată sumă de 3.000 de dolari? Tainele orgoliului masculin!

- Cunoscutul halterofil israelian Eduard Weitz revine în activitatea competiţională. Nu-i o reintrare obişnuită, pentru că sportivul în cauză a stat în ultimii ani la închisoare, fiind condamnat pentru jaf. Pentru bună purtare, el a fost eliberat înainte de ispăşirea întregii pedepse şi a început să se antreneze la Clubul ASA Tel Aviv. Eduard Weitz a fost cel mai bun halterofil israelian. Originar din Rusia, de unde a venit cu mai bine de 15 ani în urmă, el a reuşit să se claseze pe locul al cincilea, în categoria sa de greutate, la Jocurile Olimpice de la Montreal. După aceea a apucat pe căi rele şi a devenit unul dintre "campionii" lumii interlope...

- Fotbalul israelian, care nu-i cine ştie ce, dar îşi plăteşte bine jucătorii, atrage tot mai mulţi jucători străini. În primul rînd, sovietici şi, dintre aceştia, mulţi... portari. Fiecare echipă din liga noastră naţională speră să pună mîna pe un Ceanov. Nu de mult, o agenţie israeliană de impresariat, specializată în "importul" de fotbalişti străini, a anunţat că va aduce aici nu mai puţin de 14 jucători cehoslovaci din "prima linie". Plus un antrenor, Josef Adamek, fost una dintre vedetele echipei Cehoslovaciei la campionatele mondiale din Chile (1962) şi Mexico (1970). Vin şi jucători români. Printre aceştia se numără Ion Goanţă şi Bogdan Sfetcu de la Rapid Bucureşti, pe care i-a încercat Hapoel Ţafririn, Holon. Alţii, după cum am aflat, sînt pe drum...

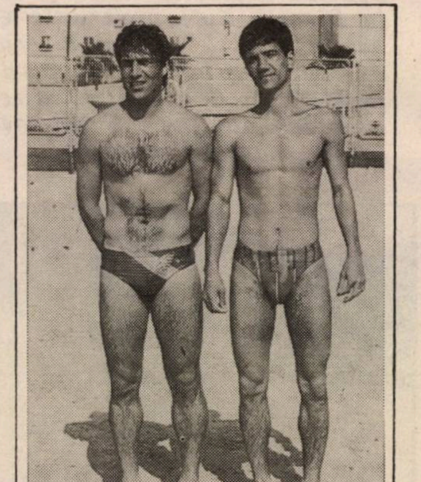

▲ *Doi "rapidişti", Goanţă şi Sfetcu, pe plaja de la Bat Yam.*

G. MODEANU

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

■ RADU COSAŞU

la RESTAURANT...

CU CE SE MĂNÎNCĂ "ADIDAŞII" LA "CAPUCCINO"

– Şi cît e oul la Bucureşti?

(Îi spun).

– Şi cît e o găină?

(Îi spun).

– ...Dacă pe un kil de carne zici că dai două sute de lei, atunci cît e salariul mediu?

(Îi precizez pînă la leu, dîndu-i şi alte informaţii).

– Ei, lasă-mă, a fost miel de paşte? Mor după miel... drob cu ceapă şi cu puţin bicarbonat... totdeauna făceam paştele cu bicarbonatul la mine... Şi atunci de ce se spune că nu se găseşte nimic?

(Nu-i pot explica, nu mă pot concentra şi decide între tost şi glida la apusul soarelui).

– Da' mai există Capşa? Ce se poate mînca la Capşa? Mai au şalăul bonne femme? De cîte ori aveam o logodnică, îi ofeream un şalău bonne femme la Capşa... Am auzit însă că ciupercile sînt suspecte... din cutii... ce fel de cutii? Se mai vînd cutiile alea cu creveţi vietnamezi? Oribile...! (se apleacă spre mine, să mă ajute în consultarea listei). Ascultă-mă pe mine, între "yellow cheese" şi salami, eu prefer croissantul cu camembert... Aveţi croissant la Bucureşti? Din ce făină? A apărut făină trei nule...? Da se mai face ceva cu mălai? Nepoată-mea din America mi-a adus mălai din New York... un rahat!... Cum era în Creangă? Drob de sare în spinare, mălăieş în călcîieş...

(Îi confirm)

– Dar camembert există?

("Şi urdă, nene Harry!")

– Urdă! caş! Ştii de cînd n-am gustat o bucăţică de urdă adevărată? Caşul de la Rond! Mai vin ţăranii cu caş, la Rond?

(Ca să-i fac plăcere, aleg un croissant cu camembert, el un filtru, chelneriţa ne ia comanda şi se îndepărtează).

– Fii, te rog, atent: un prieten din Kfar Saba mi-a spus că un braşovean a trecut pe la el şi i-a povestit că se duce zilnic la măcelărie, găseşte ce carne vrea, dar nu cere decît "adidaşi", fiindcă nevastă-sa nu mai ştie să gătească decît adidaşi... Poa' să fie adevărat? E o glumă? Asta e o glumă?

(Îl întreb dacă ştie ce-s "adidaşii" la români. Cum să nu ştie? Picioarele de porc! Tot mapamondul ştie cu ce se gătesc şi cu ce se mănîncă "adidaşii" în Bucureşti!)

Chelneriţa vine şi ne spune că nu mai au croissant cu camembert. Atunci cu yellow cheese? Chen. Toda. Ea se îndepărtează şi nenea Harry mă priveşte drept în ochi, ca un tată hotărît să fie înţelegător:

– Bun, acum spune-mi exact care e situaţia la voi... Ieri, pe Dizengoff, o romîncă voia să cumpere tăvi de teflon şi vînzătoarea comenta cu casieriţa, în ivrit: vor tăvi de teflon şi n-au ce să mănînce!... M-a durut!

– Dacă te-a durut, înseamnă că eşti perfect informat, nene Harry, crede-mă!

Sîntem pe terasa barului "Capuccino". Soarele apune în grandioasa baltă iudeo-creştină a Europei, singura peste care dacă trece un obuz e război mondial, fiindcă toţi avem rude în Mediterana, şi nu în Vietnam...

– După cum mi-ai răspuns, eşti bun să te ia la Ministerul de Externe! apreciază, tandru, nenea Harry. Chiar, cine mai e pe acolo ministru? Eu, cînd am plecat, ţin minte că era un domn foarte bine... Cum îl chema? Cum îl chema? Asta, tanti Roza – şi se bate uşor peste frunte – o să mă omoare... Tanti Roza e cea mai mare criminală de bărbaţi!

● *BUDINCĂ DE LEGUME CRUDE:* Se curăţă de coajă şi seminţe două roşii tari. Separat, se rad pe răzătoarea cu găuri mari 2 morcovi, 4 dovlecei tineri, 3 cartofi şi 1 ceapă mare (bineînţeles, totul curăţat de coajă). Morcovii, dovleceii, cartofii şi ceapa se presară cu puţină sare şi se freacă cu lingura. Se stoarce între palme şi se aruncă zeama lăsată. Se amestecă apoi cu roşiile şi ardeiul tăiat, 3 ouă întregi, puţin piper, 3 linguri cu mărar tocat şi 200 gr. caşcaval sau şvaiţer ras. Se adaugă 2 linguri cu pesmet şi o lingură făină OSEM. Se unge gros cu margarină o formă pyrex, se pune compoziţia şi se coace cca. 45 minute la cuptor încins la 200 gr. Se lasă să se răcorească puţin şi se serveşte din formă, cu smîntînă proaspătă sau iaurt, sau ca garnitură la carne sau peşte.

● *PAPANAŞI PUFOŞI:* Se freacă 2 pachete cu brînză de vaci TUV-TAM cu un vîrf de

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

cuţit sare, 2–3 ouă mari, întregi şi 6 linguri rase cu griş. Se adaugă 2 linguriţe făină OSEM şi se lasă acoperit la frigider o oră. Se pune la foc 3 l. apă cu sare şi cînd clocoteşte se dau drumul la papanaşi făcuţi cu mîna umezită cu apă. Cînd s-au ridicat toţi deasupra se mai lasă să fiarbă 5 minute pe foc foarte mic, cu oala acoperită pe jumătate cu capac. Se scot în strecurătoare cu lingura cu găuri şi se toarnă deasupra unt topit. Cine vrea, îi mănîncă cu smîntînă şi zahăr, sau cu pesmet rumenit în unt.

● *PIERSICI CU FRIŞCĂ:* 6 piersici se taie în felii subţiri şi se aşează în cupe. Acoperim cu frişcă bătută cu zahăr. Decorăm cu migdale sau nuci tăiate mărunt şi fructe glasate. Se poate turna peste piersici cîte o linguriţă de lichior înainte de a pune frişca.

● *SUFLEU DE MERE:* Se curăţă 4 mere şi se taie felioare foarte subţiri. Se presară cu 2 linguri zahăr şi 100 gr. nuci sau migdale măcinate, amestecate cu coaja rasă de la o lămîie. Separat se bat în mixer 4 ouă întregi cu 3 linguri zahăr, 4 linguri pline cu făină şi un pahar şi jumătate de lapte. Într-o formă înaltă pyrex, unsă bine cu margarină, se aşează merele. Se toarnă deasupra coca bătută la mixer şi se coace 35 minute la 200 grade. Se serveşte fierbinte din forma în care s-a copt, cu garnitură de frişcă bătută, la masă.

YLANA

VORBEŞTE MOSCOVA

"Să nu confundăm, tovarăşi, perestroika cu glaznostul. Perestroika ne permite să înfruntăm în gura mare pe leneşi, în timp ce glaznost ne permite să înfierăm în şoaptă pe evrei.

מוזאיקה א.ולפמן בע"מ
mozaica a. wolfman ltd.

SINGURUL COMPLEX PENTRU PRODUCŢIA ŞI DISTRIBUIREA ARTICOLELOR DIN BETON folosibile la amenajarea terenurilor, atît la suprafaţa solului cît şi în adîncime

● PRODUSE DIN BETON ●

ACEASTA ESTE SPECIALITATEA NOASTRĂ

- **Conducte cu manşon de cauciuc**
- **Conducte asamblate cu mortar**
- **Tubulatură prefabricată**
- **Tubulatură conică**
- **Capace din beton şi fier**
- **Gură de control pentru canalizare**
- **Gură de scurgere a apelor de ploaie**
- **Pietre de pavaj, asamblate**
- **Pietre de bordură şi grădină**
- **Pietre de demarcaţie**
- **Pietre de rigolă**
- **Opritori auto**
- **Bănci de lemn cu beton**
- **Jardiniere**

PRODUSELE NOASTRE POARTĂ SEMNUL STANDARDIZĂRII ŞI SE AFLĂ SUB SUPRAVEGHEREA OFICIULUI DE STANDARDE ŞI A TEHNIONULUI

●

Fabrica şi sediul centralei: Str. Haşaiş 13, POB 10354, Mifraţ Haifa 26112, TEL. 04/415550, FAX. 04/416767

●

Fabrica din Nes Ţiona: Zona Industrială "B" Nes Ţiona, TEL. 08/404083 – 4, FAX. 08/404078

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

GRAFOLOGIE

● *Uri din Tel Aviv:* Scrisul tău clar, îngrijit, frumos chiar, mi-a dat multă bătaie de cap. Pentru că dincolo de caracteristicile evidente ale miopului și intelectualului, în rîndurile acestea regulate, în spatele acestor litere bine desenate se ascunde o mare și gravă problematică sufletească. Timiditatea, înainte de orice, și lipsa de siguranță; dorința de a epata și teama de a o face; într-un cuvînt, paralizarea calităților pe care le ai într-un soi de tăcere și rezervă pe care, în fond, le detești. Oh, lanțurile în care te-ai legat singur! Ce să-ți spun? dacă ai fi fost un adolescent, poate că ai fi putut să-ți impui prin voință – de care dispui în cantități nelimitate! – o "revoltă", dar cum îmi scri că ai depășit 40 ani... Să ne mîngîiem cu dictonul că "niciodată nu e prea tîrziu" și trimite-mi încă o probă de scris peste cîteva luni.

...ȘI VISE

☆ ☆

● *"Un neliniștit"*, din Dimona îmi mărturisește că, deși lucrurile s-au petrecut relativ de mult, nu poate uita un vis "cu care am senzația că mă plimb prin viață": se afla în dosul unor zăbrele de închisoare prin care vedea lumea înconjurătoare, cerul, pomii, oamenii. Terorizat de această imagine îmi cere să i-o explic.

Poate că acesta este unul dintre cele mai limpezi visuri, concretizare subconștientă a unei situații și semnal de alarmă. Exact ca pseudonimul pe care și l-a ales, necunoscutul cititor din Dimona este un "neliniștit", un suspicios, un speriat. Visul i-a spus-o limpede și îi spune să-și schimbe atitudinea față de cei apropiați; să se încreadă în ei și atunci visul – care nu a mai fost visat! – va înceta să-l mai obsedeze. Și se vor schimba și altele. În bine.

TILL BUHOGLINDĂ

BRIDGE

Dezlegare la Bridge "Scurt și cuprinzător"

În mîna Sudului sînt maximum 2 perdante: una pe atu și alta pe Caro. Ar rezulta ca jocul de dublu impas (75% șansă de reușită) ar fi calea cea mai potrivită de efectuare a contractului. Dar există o cale de 100%! (sau aproape).

Ați cîștigat atacul de Treflă în mînă (defosînd un Caro de pe masă) și ați jucat Asul de Atu, ambii adversari răspunzînd la culoare.

Jucați încă o Treflă majoră, defosînd un al doilea Caro de pe masă și *tăiați* cu Șesarul de atu a treia Treflă. Acum jucați de pe masă atu și efectuați impasul la Valetul din mînă. Dacă impasul reușește, aveți 12 sau 13 levate, după cum impasul de Caro "stă" sau nu. Dacă impasul nu reușește, orice retur din West "dă" a 12-a levată.

Dacă Est nu răspunde la al doilea tur de atu, ne rămîne întotdeauna șansa impasului de Caro.

Scurt și cuprinzător, nu?

♣♢♥♤

universitatea ecologică BUCUREȘTI

AU ÎNCEPUT ÎNSCRIERILE PENTRU STUDENȚII ISRAELIENI, ÎN NOUL AN UNIVERSITAR 1991/1992
La următoarele facultăți:

*** Medicină generală (București) * Farmacie (Arad) * Medicină stomatologie (București) * Medicină veterinară (București) * Inginerie * Inginerie agricolă (fără frecvență) * Management * Marketing * Informatică (Arad) * Colegiul de tehnică dentară (Arad)**

Testul de preselecție și selecție se va susține în țară, în limba română sau engleză, evitîndu-se astfel cheltuielile suplimentare pentru tranzitul în România.

★ ★ ★

Admiterea în facultățile Universității Ecologice se face în ordinea punctajului obținut la testul de selecție.

★ ★ ★

Cursurile – în limba română și engleză, pentru toate facultățile, încep la data de 30 SEPTEMBRIE 1991.

REȚINEȚI !
Pentru detalii suplimentare, informații și înscrieri:
PROF. DR. BENEDICT HEINRICH
Dizengof 75 – TEL AVIV
TEL. 5288803; 5288851 – FAX. 03/201564

POŞTA

POŞTA
BY AIR MAIL

EXPLOZIA ANTISEMITĂ ŞI ANTIISRAELIANĂ DIN ROMÂNIA

Am citit şi am recitit de cîteva ori acest articol (Fenomenul Brucan pînă unde?) din revista "Europa" şi nu-mi venea să cred că într-o ţară care vrea să arate şi să convingă Occidentul, lumea civilizată, că a pornit pe calea democraţiei, după revoluţia din decembrie 1989, Parlamentul şi Guvernul să permită apariţia unei fiţuici de tip fascist, care îmi aduce aminte – deşi eram foarte tînăr în acele vremuri de tristă amintire – de "Apărarea Naţională" a promotorului antisemitismului din România, A.C. Cuza, de "Porunca Vremii" a excrocului Ilie Rădulescu-Lăptărie, de "Sfarmă Piatră" a lui Corneliu Zelinschi-Codreanu.

S. MANAŞ
Ierusalim

*

Eu sînt de părere ca ambasadorul nostru la Bucureşti *să fie chemat pentru consultări* şi retrimis numai după îndeplinirea următoarelor condiţii:

1) Trimiterea unui ambasador român la Tel Aviv.

2) Să se legifereze, urgent, interzicerea propagandei rasiste, prin viu grai şi presă.

3) Trimiterea acasă a ambasadei Statului Palestinian care nu există; aşa cum s-a făcut în Germania unificată. În Berlinul de Est era ambasada palestiniană, pe care Cancelarul Kohl a expediat-o acasă.

NICOLAE FLAX
Beer Sheva

SUZĂNICA GÎDEA

Stimate D-le Mirodan,

Sînt o cititoare a revistei "Minimum" încă de la apariţia ei şi apreciez calitatea şi nivelul articolelor.

Ceea ce m-a făcut să vă scriu, este faptul că m-au impresionat în mod neplăcut rîndurile adresate de d-na Barştein S. din Haifa prin "Minimum", lui Suzana Gîdea., ex-membru al faimosului *cepex*, actualmente condamnată la cîţiva ani de închisoare.

Mai ales încheierea: "Suzănica dragă, de ce trebuie să suferi"?

Îmi permit să vă informez, că printre sarcinile "tovarăşei" Suzana Gîdea în calitate de preşedinta Asociaţiei femeilor pe ţară, era în primul rînd, a veghea asupra ocrotirii copiilor şi femeilor.

Întîmplător mi-a căzut în mînă un articol apărut în ziarul România Liberă din 30.04.1991, privind situaţia copiilor bolnavi de AIDS.

În România procentul copiilor bolnavi atinge cifra de 50% din bolnavi din întreaga Europă.

Sau numărul mare de femei care au avut de suferit, ca urmare a legii privind interzicerea avorturilor. Rezultatele se cunosc: au fost obligate să aducă pe lume copii fără să li se asigure condiţii minime de trai. Medici şi femei au fost condamnaţi la închisoare pentru "avort clandestin". Unele femei au plătit chiar cu viaţa, printre care şi soţia unui actor de la un teatru din Bucureşti.

Să nu credeţi că tratez în mod "rigid" această problemă şi am apreciat la dvs., D-le Mirodan şi alţi colegi de breaslă de aici, că aţi luat atitudine în favoarea lui Paul Niculescu-Mizil, care cu toate greşelile lui, a ajutat mulţi oameni, indiferent de naţionalitatea lor.

Ca femeie, mamă şi bunică, mă gîndesc, ce bine ar fi fost dacă Suzana Gîdea ar fi luat atitudine împotriva acestor nedreptăţi.

DORA HEFFER
Haifa

DRAMELE MEDICILOR NOI VENIŢI

Cîteva întrebări, pe marginea legii de obţinere a liberei practici a medicinei în Israel, lege care aplicată din ianuarie 1988, a adus şi aduce atîtea neajunsuri de ordin moral şi material, lege care a lezat şi lezează aliaua medicilor care au emigrat şi emigrează în continuare, după 1.I.1988; lege care discriminează pe mulţi, lege care a fost şi este aplicată abuziv de o manieră care stîrneşte indignare:

1) De ce nu s-au luat încă măsuri de coborîre a anilor de practică medicală în Galut, de la 20 de ani (!) la 5 ani, cum a fost propus recent (pentru cei scutiţi de examen)?

2) De ce nu se eliberează atîtea locuri ocupate de mulţi medici (sînt persoane care ocupă cîte 5-6 locuri) care ar putea fi date olimilor doctori care au venit după data fatidică în Israel?

3) De ce nu se pensionează la 65 de ani o serie de medici, locul lor putînd fi ocupat de medicii olimi sau medicii mai tineri israelieni, care au studiat în străinătate şi se lovesc de aceleaşi probleme ca medici olimi?

4) Care este destinaţia banilor obţinuţi prin taxe de examen (500 de shkalim de persoană, adică dacă s-ar fi prezentat 1.000 de candidaţi rezultă 500.000 de şhkalim la o sesiune?

5) De ce nu se ia în consideraţie activitatea publicistică şi de comunicări medicale, ca punct de scutire de examen?

6) De ce nu se iau măsuri contra acelor care fac afirmaţii ca aceea că este necesară o reprofilare (a medicilor olimi)?; s-a ajuns din cauza acestei mentalităţi, să citeşti în ziare anunţuri de felul "Medic olim caută post de măturător"

7) Cine sînt aceia care îi susţin pe unii din Ministerul Sănătăţii şi din Conducerea Asociaţiei Medicilor şi a Consiliului Ştiinţific, care la adăpostul poziţiilor lor, insultă

un întreg sistem profesional de la alte facultăţi medicale din lume, susţinînd că medicii olim sînt prost pregătiţi?

Dr. RODICA GRINBERG
Haifa

PRO-RUDICH

Stimate d-le Director,

În fine, s-a încumetat cineva să mai sacrifice una din "vacile sfinte" ale alialei române!

Vă rog să transmiteţi d-lui Rudich felicitările mele, pentru curajul de a spune lucrurilor pe nume (v. articolul său din nr.51). De cînd am venit în ţară am fost neplăcut impresionat de obsesia permanentă a "tribului" (cum spuneţi dvs. la "Minimum") de a avea reprezentanţii săi în forurile politice ale ţării. Nu că aş nega capacitatea politică a evreilor originari din România – nu e mai redusă decît a altora; dar mi-e peste putinţă să înţeleg de ce reprezentarea politică a israelienilor trebuie să fie făcută în funcţie de locul de origine (şi asta în timp ce intenţia ruşilor de a-şi constitui un partid al lor este ironizată, dacă nu şi mai rău!). De altfel, nu avem oare destui politicieni din rîndurile noastre? Şi cum se împacă această obsesie cu principiile sionismului, care tinde spre "kibutz galuiot", spre contopirea noastră, a tuturor, într-un singur popor?

Mie, drept să spun, această obsesie, ca şi "vînătoarea" de "români" în toate domeniile, mi-aminteşte de o manie asemănătoare, prezentă mulţi ani printre evrei acolo, în Galut. Era de-ajuns ca vreo personalitate mai deosebită, în orice domeniu, să prezinte un cît de mic semn de provenienţă judaică, şi imediat se şoptea de la un capăt la altul al ţării! "Cutare e de-al nostru!" Ajunsese să circule o glumă:

"– L-am văzut ieri pe Georgescu.

– Care Georgescu? Grimberg sau Goldenberg?"

Înainte de a încheia, o observaţie lui Lucullus (pe marginea cronicii sale TV din acelaşi număr): pe cîntăreaţa italiană o cheamă Giuliola Cinquetti şi nu cum e scris în revistă; şi pe româneşte se spune "unde l-o fi găsit" şi nu "de unde l-o fi găsit". E prima dată că găsesc asemenea greşeli în "Minimum" – şi sper să fie şi ultima.

M. BODINGER
Beer Sheva

DICŢIONARUL

În aceste zile în care presa de limba română – cel puţin aceasta! – publică ample relatări despre cutremurătoarele evenimente petrecute cu 50 de ani în urmă în România, am căutat să aflu înţelesul pe care îl dă dicţionarul cuvîntului care defineşte global tragedia populaţiei evreieşti: *holocaust*, şi iată ce am aflat:

În "Dicţionarul limbii române literare contemporane" (4 volume) se găseşte menţionat cuvîntul "holocaust", cu următoarea definiţie:

"(La unele popoare din vechime) Jertfă adusă zeilor, în care animalul sacrificat era ars în întregime".

Nimic nu pomeneşte dicţionarul despre înţelesul nou dat cuvîntului "holocaust", şi anume de exterminare în masă a unei populaţii, a unui popor, şi nu numai prin ardere, ci prin toate mijloacele. Nimic, deşi în anii publicării dicţionarului (1955-1957) se statornicise de-acum practica utilizării în cărţi şi publicaţii a acestui termen în legătură cu atrocităţile naziştilor asupra poporului evreu.

PETRE CIOCLU
Kiriat Yam

DR.-UL ARMINIUS CASSVAN, DIN NEW YORK ŞI CONTELE ANDRÁSSY

Am citit cu interes grupajul de salutări "Ce înseamnă Minimum pentru mine", apărut în nr. 51 al revistei, între care şi mesajul Dr-lui Arminiu Cassvan din New York.

Pentru a sublinia, cît de mult apreciază expeditorul scrisorii revista. citează un dicton german, ajungînd la concluzia că acela, care în Israel, cunoscînd limba română, nu citeşte "Minimum", îşi merită soarta de condamnat la monotonie.

Citind scrisoarea, îmi aduc aminte de o întîmplare, notată în antebelicul parlament maghiar, cînd primul ministru, contele Andrássy a citat greşit un proverb latin; i s-a răspuns cu cuvintele, devenite dicton: "cine nu ştie arăbeşte, să nu vorbească arăbeşte". Aceasta, deoarece în scrisoarea citată, citim textual: "Wer niebt licht Wein, Weiber und Gesang, der bleibt ein Narr seines Lebeslang".

Dictonul citat corect, sună însă: "Wer nicht liebt Wein, Weib und Gesang, der bleibt ein Narr sein Leben lang".

Dr. IULIU STERNHEIM
Nazeret Illit

RADIO KOL-ISRAEL

Mult stimate Domnule Mirodan,

Văzînd numele lui Gad Ben-Iţhak, în revista "Minimum" nr. 51, mi-a venit ideea să apelez la bunăvoinţa dvs. ca prin intermediul dv. să-i comunic părerea mea şi a altor ascultători asupra emisiunilor în limba română ale postului de radio Kol Israel.

Vă veţi pune probabil întrebarea de ce apelez la dv., la care vă răspund că direcţia postului K. I. a mai fost sesizată despre calitatea emisiunilor în limba română, dar fără rezultat. Comunicîndu-se observaţiile prin intermediul dv. sînt şanse că vor avea efectul dorit.

Pentru a ne forma o idee nepărtinitoare asupra situaţiei a fost suficient pentru noi, acei care cunoaştem şi limbile rusă şi idiş, să ascultăm K. I. în aceste limbi, ca să constatăm cît de slabe sînt emisiunile în limba română. De aceea numeroşi originari din România le ignorează şi preferă pe acelea în alte limbi (nu mă refer la vorbitorii de ivrit): basarabenii – în rusă, ardelenii în ungară, moldovenii în idiş.

Într-o emisiune atît de "zgîrcită" de numai 15-20 de minute programele trebuie alcătuite cu mare grijă şi discernămînt.

POŞTA

Ştirile trebuie să conţină numai evenimentele din ţară şi cele în legătură cu Israelul şi cu lumea evreiască, comentariile să trateze subiecte de mare interes general.

Nu au ce căuta subiectele despre orăşelele mici evreieşti, sau poveştile, bune pentru copii, despre exodul evreilor din Moldova prezentate de Marius Mircu.

Nu se pot înscrie în cadrele strîmte ale emisiunii nici chiar cronica cinematografică a lui Safirman şi cronica teatrală a lui Miletineanu, deşi excelente ca limbă, conţinut şi dicţiune.

Din subiectele tratate săptămînal sînt demne de remarcat comentariile lui Leibovici-Laiş despre evenimentele săptămînii (deşi nu sînt de acord cu "izul" lor defavorabil americanilor).

În urmă cu cîţiva ani, ca ole hadash, m-am adresat în scris directorului general al postului K.I., arătîndu-i subiectele ce-ar interesa pe "românii" din ţară, ca şi pe acei din România şi anume: realizările remarcabile ale Israelului în tehnică, medicină, agricultură; succesele produselor israeliene exportate în ţările cele mai dezvoltate, comentarii politice (mult solicitate), istoria relaţiilor dintre evrei şi arabi, despre oamenii care au făcut cinste *tribului*, etc.

Cît despre crainici, unii dintre ei sînt total nepotriviţi, iar una sau două voci sînt de-a dreptul antipatice.

PAZARINCHIN IACOB
Bat Yam

LA FĂLTICENI, CU ION PRIBEAGU

Citind în "Minimum" nr. 51 cele scrise de d-na Marica Lupan din Kiriat Ata, despre Ion Pribeagu, mi-am amintit de o scurtă conversaţie pe care am avut-o cu neuitatul humorist, în timpul tinereţii mele. Iată despre ce este vorba:

În anii 1935-'36, s-a jucat la Fălticeni spectacolul muzical "Treanca-fleanca". În pauza dintre acte m-am întîlnit în sală cu neuitatul Ion Pribeagu căruia m-am adresat cu cuvintele:

– "Maestre, vă rog să-mi spuneţi cine este muza care vă inspiră să scrieţi minunatele versuri humoristice?

– Cine? Soacra mea!

I-am răspuns prompt:

– Ea e muza? Hei, Ionică,/ îţi spun sincer ca s-o ştii,/ Dacă muză mi-ar fi soacra,/ eu aş scrie tragedii!

BERNARD
SOLOMONOVICI-SOLO

Kiriat Moţkin

MINIMUM BI-LUNAR

În fiecare lună, sosirea revistei "Minimum" e un prilej de plăcere. O plăcere de un fel deosebit! Mă întreb numai de ce doar o dată la 30 de zile?

Nu credeţi, dragi prieteni, că a sosit timpul (din punctul de vedere al cititorilor, desigur) ca multcititul "Minimum" să devină bilunar, ca o treaptă intermediară în apariţia sa săptămînală? Sînt convins de existenţa unor dificultăţi tehnice, dar cred că e o cauză pentru care atît redacţia, cît şi cititorii merită să pună umărul. Şi, mai puţină modestie! Cele 51 de numere apărute vă îndreptăţesc să vreţi şi să înfăptuiţi mai mult!

DAN BRATU (DUŢU)
Rochester, N.Y, U.S.A.

OMUL CU ŞAPCA

Strada mea şi cîteva din jur, ar fi luat un premiu – dacă s-ar fi dat – în ce priveşte starea de murdărie. De vreo două luni, situaţia s-a schimbat; ar rămîne codaşe la acest "concurs". Ce s-a întîmplat? Cine a transformat-o? Am găsit soluţia, plecînd deunăzi de acasă. E Omul cu şapca. Nu înalt, nu foarte voinic, cu ochelari de miop pe nas, nu arată bătrîn, şi care, cu mişcări lente împinge căruciorul de gunoi, mătura şi lopata şi face "minunea". Curăţă trotuarul, adună totul în rigolă şi cu meticulozitate pune ce a adunat în găleata încăpătoare. Nu lasă nici un mic de ţigară, nici o hîrtie şi nici un rest de alimente, printre pietre sau sub copaci (doar în Elveţia am văzut, într-o gară, un om cu misiunea de a aduna mucurile de ţigări dintre şine!).

Într-o zi am încercat să intru în vorbă cu el. M-a întrebat dacă ştiu ruseşte. Am negat. Rupea puţină franceză şi ivrit. Ne-am descurcat. Era de vreun an ole hadaş, din Minsk. Are 61 de ani, a rămas văduv şi a venit cu fiica şi ginerele, plus 2 nepoţi. El a fost contabil; copiii – el, "mehandes haşmal", ea, chimistă. Au găsit cu greu o locuinţă modestă, dar sînt mulţumiţi. Acum, după terminarea ulpanului, ginerele lucrează la o fabrică de săpun – "avoda şhora" îmi şopteşte. şi fiica lui, din cînd în cînd, face baby-sitter, căutîndu-şi ambii de lucru. Cei mici, la şcoală, s-au adaptat repede şi bine. Le place. Nimeni dintre ei nu tremură de frig sau de frică, nu aşteaptă ore întregi, în şiruri nesfîrşite, să poată obţine cîteva ouă sau o bucată de os cu carne, iar cu cozile de la Bancă, de la policlinici şi autorităţi, precum şi birocraţia obişnuită, sînt mai mult decît obişnuiţi.

Ne-am despărţit cu "leitraot". Eu doresc să fie sănătos, să-şi găsească o activitate cum şi-ar dori. Dacă rămîne aici mă voi bucura, dacă va pleca, va fi poate un exemplu pentru alţii şi va lăsa o amintire plăcută şi curată.

Omule cu şapca, în faţa ta, jos pălăria.

Dr. G. MĂNESCU
Bat Yam

SEX ACASĂ PENTRU ADOLESCENŢI; ESTE ÎN REGULĂ?

Probleme, probleme... probleme!

Este permis ca el, băiat de 17 ani să aducă fete la el acasă, sus, în dormitorul lui, cu scopul de a avea sex cu ele? Este asta promiscuitate? Este în regulă ca mama şi tata să încurajeze treaba asta sau trebuie să-l ferească de AIDS sau de alte riscuri?

E o problemă!

Doamna doctor Joyce

POŞTA

Brothers, căreia i se adresează toate întrebările de mai sus prin intermediul ziarului de mare circulaţie "Daily News" din New York răspunde că deoarece a avea sex face parte din viaţa însăşi, este mult mai bine a aştepta pînă cînd aceşti tineri vor fi preparaţi emoţional şi mental privind toate consecinţele respective. Cu limpezime – evident, în lumea de astăzi, toţi tinerii au nevoie de informaţii privind "birth control" şi informaţii privind AIDS şi alte boli venerice.

DR. JOYCE BROTHERS

Cum poate un părinte să ştie dacă tînărul care merge sus cu un fiu sau o fiică, nu duce cu el şi virusul AIDS?

Doctorul Ron Taffel, din New York, specialist în materie este categoric: dacă părinţii au îndoieli cu privire la... musafir, ei nu trebuie să permită această treabă, indiferent de presiune.

E, fraţilor, o problemă!

MARCEL KASTENBAND
New York

Dr. Claudia Rosenstreich, Tel Aviv ("Jurnalul zilelor de sub Skud", remarcabil; notaţii inteligente, percutante; un document de autenticitate şi fineţe; dar – vai! – lung, prea lung pentru spaţiul nostru; lung ca o carte; o carte bună, de acord, dar o carte); *Solomon Abramovici*, Tel Aviv (cuvintele vechi – româneşti, pentru un eventual *concurs*, sînt interesante; nu ştim dacă vom organiza pe baza lor un concurs *adevărat*, cu premii, dar trimiteţi-ne răspunsurile; poate le vom utiliza pentru un "joc" simplu, de-un număr); *I. Strasser*, Kiriat Haim (materialul despre *plecarea* din România este interesant, dar lung, lung; trimiteţi-ne texte scurte, concise, vii, despre Israelul de astăzi); *Amalia (?) Vaisman (?)*, (regretăm, dar scrisul dvs. este indescifrabil, noi nu sîntem farmacişti, ci simpli gazetari şi, cu toate că am folosit o lupă întru ajutorarea ochilor noştri obosiţi, n-am înţeles nimic din scrisul dvs.; în concluzie: sau bateţi la maşină, sau transcrieţi corespondenţele *pe curat;* oh, ce sănătoase erau lecţiile de caligrafie, în şcoala primară; şi ce bine era cînd ne puneau învăţătorii pe coji de nucă, cu genunchii goi, că purtam pantaloni scurţi, dacă scriam încîlcit!); *Harry Shoshany*, Ramat Hanasy (cîteva epigrame *la zi:* Întrebare domnului Haberfeld – Histadrut: *Domnul Haberfeld pledează/ Pentru un salariu "minim"/ De ce nu-l interesează/ Să fixeze şi-unul maxim?;* Perspectiva unei întîlniri Hussein-Shamir: *Dacă se vor întîlni/ În discuţii mai intime,/ Lumea îi va socoti/ Că au fost la înălţime!;* D-lor rabini Levy şi Derry, care nu vor să vorbească la poliţie: *Nu ştiu dacă-s răi sau buni,/ Intră-n Knesset, sînt limbuţi;/ Doar la noi aşa minuni,/ Că la "Miştara"... sînt muţi!/); Jenică Goldman*, Tel Aviv (nu; mai citiţi, mai ales literatură bună: Shalom Alehem, Hemingway, Camil Petrescu, Bogza, Amos Oz, ş.a.m.d.); *Izu Vaisman*, Rehovot (o epigramă "inspirată de politica lui Hussein, regele Iordaniei": *Cînd e cu Saddam/ Cînd cu-americanul./ Umblă, an de an/ Hussi cu... iordanul/); Îngerul morţii, Jenică din Arlozoroff, Socrate duru'; Pnina Rosenblum II, Portocala mecanică, Un grup de alegători ai Maarahului, Admiratorii avocatului Sandu Costin, Gulie*, etc. (nu, nu, şi înc-o dată nu publicăm anonime) *P. Albu*, Rishon Le Zion (epigrama la adresa poetului cu pricina este bună, dar jignitoare; a acuza pe cineva de *impotenţă*, înseamnă a depăşi cadrul ironiei şi a intra într-acela al lovirii... sub centură); *Moshe Helman*, Kiriat Haim ("Cînd discutăm despre cazul Antonescu, este bine să amintim că nu dragostea pentru evrei l-a îndemnat să amîne "soluţia finală" ci, în mare măsură, cerinţele economice. Regimul avea nevoie vitală de fabricile, atelierele, meşteşugul miilor şi zecilor de mii de evrei care *produceau* bunuri de consum. Să nu uităm că în anumite localităţi, evreii reprezentau 70-80% din numărul total al meseriaşilor. Dacă i-ar fi exterminat în 1941 sau 1942, ţara ar fi cunoscut o criză economică fatală"); *Ben Avraham*, Beer Sheva (nu sîntem de acord cu apelul dvs. ca israelienii să renunţe la a mai călători în România; temerea că turistul evreu poate fi, cum spuneţi, "agresat şi insultat" la Bucureşti, ni se pare cel puţin la ora de faţă, lipsită de temei; mă rog, aşa sperăm; aşa vrem să sperăm; şi mai vrem să sperăm că vîntul demenţei antisemite à la "Europa" şi alte foi fasciste, va trece, rămînînd în amintiri ca un coşmar); *Melanie Liquornik*, Kiriat Yam (adresa poetului Ştefan Baciu, amicul dvs. din anii '50 de la Bucureşti: 1434 Punahou St. 333 Honolulu, Hawaii 96822).

Sofia Goldenberg, Beer Sheva; *Dana Marcovici*, Raanana; *Nelu Solomon*, Metulla; *Dr. Liana Axelrad*, Paris, Franţa; *Av. Jean Severin*, San Diego, California; *Miriam Rosinger*, Ierusalim; *I. Weiss*, Paris; *Tiberiu Alexandroaie*, Timişoara, România; *George Grünberg*, Petah Tikva; *Ing. Ella Askenasy*, Montreux, Elveţia; *Nathan Cohen*, Beer Sheva; *Sami Schwartz*, Tel Aviv – mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii. Ceilalţi – pe curînd.

În curînd
O lectură pasionantă
O ÎNTÎMPLARE DIN VIAŢA MEA
17 autori. 17 întîmplări
Cu un cuvînt înainte de
RADU COSAŞU
Cartea poate fi procurată trimiţînd un cec de 25 (douăzeci şi cinci) shkalim la *Minimum*, P.O.B. 11472 Tel Aviv.

CLEPSIDRA

Turism

- *Nicolae Bellu*, profesor de etică la Facultatea de filosofie din Bucureşti; la rude.
- *Margareta Pogonat*, actriţă de teatru şi film; de la Bucureşti; la prieteni.
- *Vladimir Tismăneanu*, politolog, redactor la revista "Meridian"; din U.S.A.; la rude.

Distincţie

- *Menahem Ariav.* Titlul de "Membru de onoare al Histadrutului" a fost acordat luna trecută primarului oraşului Natzeret-Illit, Menahem Ariav. Solemnitatea a avut loc la Natzeret-Illit, în prezenţa trezorierului Histadrutului, Arthur Israelovici şi a 250 de invitaţi, conducători ai instituţiilor histadrutiene, conducători ai comitetelor sindicale şi reprezentanţi ai organizaţiilor obşteşti. Secretarul Consiliului sindical, Ronen Plut, a relevat meritele remarcabile ale lui Ariav faţă de colectivitatea membrilor Histadrutului din oraş, în cursul celor 15 ani cît a funcţionat ca secretar al Consiliului sindical şi după aceea, pînă în ziua de azi, ca primar al oraşului.

Ariav şi soţia lui, Lili, au fost impresionaţi de solemnitate şi nu şi-au ascuns emoţia. De notat că Natzeret-Illit a absorbit (klitat) în ultima vreme circa 10.000 de olim şi a luptat continuu în aceşti ani cu problemele grele ale şomajului.

Centenar

La 14 iulie a.c. s-au împlinit 100 de ani de la înfiinţarea societăţii studenţeşti HASMONEA din Cernăuţi (1891). A fost a doua după KADIMA din Viena şi studenţii respectivi au fost promotori ai ideii sioniste, sub steagul lui Theodor Herzl. Printre fondatori, a fost Dr. Maier Ebner, devenit ulterior senator şi deputat în Parlamentul României, ales pe lista Partidului Evreesc.

Foştii membrii ai HASMONEA CERNĂUŢI care locuiesc în Israel au comemorat evenimentul *(Iacob Scherzer)*

CARNET

- **RECUPERAREA CASELOR SAU APARTAMENTELOR DIN ROMÂNIA.** Lămuriri se pot obţine la P.O.B. 44502, Haifa.

- *Bucureşteancă*, titrată, interesată să cunoască gentleman (65), cult, iubitor de muzică şi literatură. Tel. 546336 – Gabi, între 18-20.

- Nu de mult, a avut loc în Sala de Consiliu a Primăriei Capitalei, o întîlnire dedicată memoriei prietenului ing. *Marcel Lizianu*, fost membru al Comitetului Executiv HOR Ierusalim la împlinirea a 10 ani de la încetarea sa din viaţă.

Înainte de începerea festivităţii Cornel Faur la violoncel şi Geanina Faur la pian, au interpretat muzică de Beethoven, Bach, Gluck, precum şi "Balada" lui Ciprian Porumbescu.

Au luat cuvîntul evocînd memoria ing. Marcel Lizianu, activitatea dusă în cadrul serviciului la "Întrep. de apă" şi ca activist de frunte în cadrul HOR-ului Ierusalim, d-nii ing. Nelu Rubin, Andrei Samuel, Maisa Herzel şi ing. Nelu Lazarovici. În încheiere a luat cuvîntul dl. Zwi Rosen, din conducerea Primăriei Capitalei şi preşedintele HOR Ierusalim, care a prezentat în mod succint viaţa şi activitatea dusă de ing. Marcel Lizianu z.l. care a muncit cu devotament atît pe linie profesională, cît şi ca activist de frunte la HOR-ul Ierusalim.

(Lupu Bucholtz – Ierusalim)

- *"Moshe Maur din România".* Nu de mult a avut loc, la sedul Lojei "Bnei Brith Netzah Israel-Nir" din Haifa, o seară literară dedicată memoriei celui care a fost publicistul şi scriitorul Moshe Maur (Săveneanu).

Întrunirea a fost prezidată de avocatul Baruch Marcol din conducerea Lojei. Manifestarea a fost prilejuită de apariţia, prin grija doamnei Braha Maur, a volumului intitulat "Moshe Maur din România".

Au omagiat personalitatea celui dispărut, Moshe Nagor, vice-preşedinte al Asociaţiei de prietenie Israel-România, scriitorul Marius Mircu, David Shlomo, preşedintele Organizaţiei originarilor din Dorohoi, dr. Sergiu Levin, critic literar.

Vorbitorii şi-au exprimat admiraţia pentru iniţiativa şi munca depuse de văduva lui Moshe Maur la editarea lucrării. Emoţionată, ea a mulţumit asistenţei, precum şi organizatorilor manifestaţiei.

(Aristide Mircea)

- S-a împlinit o lună de la săvîrşirea din viaţă a celei ce-a fost distinsa şi neuitata *Fany Grünberg (n. Huşi, 1908 – Tel Aviv 1991). Un gînd de afecţiune pentru Renée David-Costin şi Mircea Schrager-Costin, fiică şi ginere. Prietenii.*

- La împlinirea a treizeci de zile de la încetarea din viaţă a soţiei sale *Dorina*, colegii de la "Minimum" sînt alături de durerea lui Abraham Schneier şi îl roagă să primească sentimentele lor cele mai sincere de afecţiune.

10 cuvinte: 15 şekeli
Cu fotografie: 50 şekeli
** Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

RĂSPUNSURILE CORECTE DE DE LA PAG. FOTO-GHICITOARE

1.URI ADAR, 2.MOŞE (PUIU) ARAD, 3.IDOV COHEN, 4.ZWI ROSEN, 5.ARTHUR ISRAELOVICI, 6.URI ELIAV, 7.NANCY BRANDES, 8.ITZHAK ARTZI, 9.ZWI JAVETZ, 10.TRICY ABRAMOVICI, 11.COLETTE AVITAL, 12.MIHAELA BERCU, 13.ALBERT KREIGOLD, 14.ROZINA CAMBOS

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

LUNA AUGUST

LEUL (23 iulie – 22 august)

Perioada se află sub semnul plăcerilor intime şi al autorăsfăţării. Perspectiva unor cunoştinţe noi, făcute în condiţii surprinzătoare; cunoştinţele-acestea pot deveni prieteni şi sprijin. Faceţi efortul de a tempera aspiraţiile de avansare la locul de muncă; nu este momentul potrivit.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)

Farmecul personal vă va permite să atingeţi o ţintă pe care o urmăriţi de multă vreme. Încercaţi să vă folosiţi timpul liber pentru a vă achita de datoriile sociale pe care le-aţi neglijat o vreme. S-ar putea să primiţi vizita unei rude care are nevoie de ajutorul dvs.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)

Sînt de prevăzut bruşte schimbări la locul de muncă; de-aici necesitatea de a vă auto-controla. Concentraţi-vă asupra micilor munci casnice şi daţi dovadă de mai multă înţelegere faţă de partener. Încercaţi-vă norocul la loterie şi nu neglijaţi cifrele 7, 12, 21.

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)

Temperamentelor creatoare li se anunţă o perioadă excepţional de productivă. Cheltuieli neprevăzute vor interveni astfel încît este bine să amînaţi puţin marile planuri şi proiecte. Evitaţi să mergeţi în locuri necunoscute.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)

Evitaţi cheltuielile care nu sînt strict obligatorii. O decizie superficială riscă să provoace conflicte în familie. Cu toate acestea, relaţiile cu partenerul se vor afla într-o perfectă armonie. Îmbrăcaţi mai mult albastru; vă aduce noroc luna aceasta.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)

Farmecul personal se află în cea mai bună perioadă a sa. Fiţi conştienţi şi folosiţi-l în direcţia chestiunilor pe care le-aţi neglijat multă vreme. Înarmaţi-vă cu prudenţă faţă de lipsa de onestitate a unui prieten apropiat. Zi cu noroc: lunea.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)

La locul de muncă se întrevăd evoluţii surprinzătoare, care vă promit avansarea. A venit momentul să vă răsfăţaţi puţin partenerul. Legătura cea mai interesantă se va dovedi a fi cea cu o persoană născută în zodia Racului. Jucaţi luna aceasta la loterie şi tot soiul de jocuri de noroc.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)

Încercaţi să vă controlaţi tendinţa de a risipi banii şi profitaţi de timpul liber pentru relaxare, fie prin odihnă, fie printr-o activitate creatoare. Un vechi prieten vă va surprinde cu o ştire îmbucurătoare. Numere cu noroc: 8, 12, 16.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)

O rudă apropiată va exercita asupra Dvs. presiuni sentimentale; nu abandonaţi poziţia adoptată, care se va dovedi cea justă. O vizită scurtă şi neaşteptată a unui vechi prieten va fi urmată de un important dar pe care îl veţi căpăta luna aceasta. Evitaţi să ieşiţi în societate joia.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)

Conflicte lipsite, de fapt, de importanţă la locul de muncă vă vor pune la încercare răbdarea. Dacă intenţionaţi să vă luaţi concediu, e recomandabil s-o faceţi cît mai repede cu putinţă. Un prieten apropiat pune la îndoială fidelitatea dvs. faţă de el.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)

Avansarea la locul de muncă nu va fi lipsită de anumite fricţiuni, dar pînă în cele din urmă se va realiza şi vă va satisface. Încercaţi să vă păstraţi sîngele rece. Evitaţi să împrumutaţi bani unei persoane care se recomandă ca prieten. Evitaţi şi distracţiile costisitoare. Culoare: albastru.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)

Timp potrivit pentru distracţii calme în compania partenerului, în special în casă. Cunoştinţe noi, făcute la locul de muncă, se vor transforma în prietenii de lungă durată şi folositoare. O scurtă călătorie vă oferă o surpriză deosebit de plăcută.

ophir tours

OPHIR-KEY TOURS

DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN

SUB CONDUCEREA

ADRIANEI DAVIDSOHN

ULTIMA ORĂ!!!

O VACANȚĂ DE NEUITAT

ROMÂNIA-FRANȚA

• 8 ZILE ROMÂNIA • 6 ZILE DE VIS ÎN ORAȘUL LUMINĂ - PARIS

Prețul include: AVION, CAZARE HOTELURI CATEGORIA TURISTICĂ, DEMI PENSIUNE ÎN ROMÂNIA, EXCURSII
PLECĂRI: 12.08; 2.09; 16.09

14 ZILE $ 999

CONTINUĂM ÎNSCRIERILE LA TOATE GRUPELE NOASTRE

EXCURSIA "TRANSILVANIA"
12 ZILE
PLECAREA: 14.08
$ 285

COVASNA • TUȘNAD
• POIANA BRAȘOV – 28 ZILE
PLECAREA: 14.08
$ 899

EXCURSIA "MOLDOVA"
12 ZILE
PLECAREA: 7. 08
$ 285

ROMÂNIA – UNGARIA
31 ZILE
PLECĂRI: 5.08; 2.09
$ 1199

DE LA MUNTE LA MARE

14 ZILE LITORAL ȘI POIANA BRAȘOV

În preț sînt incluse:
avion, cazare, demi-pensiune și transferuri
PLECĂRI în fiecare vineri.
$ 550

EXCURSIILE NOASTRE POT FI ACHITATE ÎN RATE CU CĂRȚI DE CREDIT VISA SAU ISRACARD PÎNĂ LA 18 RATE

ophir tours

INFORMAȚII ȘI ÎNSCRIERI: **OPHIR TOURS – TEL AVIV**
STR. BEN YEHUDA 32, PARTER, Tel. 209755, 209765, 209785;
SHMUEL LESHER – Tel. 283531, 5280025, Str. Shalom Alehem 20, Tel Aviv.
IERUSALIM, Tel. 227401, 252777. HAIFA, Tel. 673011-2. KIRIAT ȘMONA, Tel. 940245.
SAU PRIN AGENTUL DE VOIAJ PREFERAT

minimum

ANUL V
NR. 54
SEPTEMBRIE 1991
7.80 ȘEKELI

Foto: Hedy Löffler

ȘANA TOVA!

UN AN BUN, TUTURORA!
UN AN DE PACE (PARCĂ MIJESC CEVA SPERANȚE LA ORIZONT...), DE SĂNĂTATE ȘI DE BUCURII.
PENTRU TOȚI OAMENII – OAMENI DIN ISRAEL ȘI DIN LUME.
ȘI – ÎNTÎI ȘI-NTÎI (NU-I AȘA?) PENTRU ĂIA MICI!

''Rusia e o taină învăluită intr-un mister'
(Winston Churchill).

Ficţiunea s-a transformat în realitate sau realitatea a devenit ireală? Lumea nu poate răspunde uşor la această întrebare cînd sub ochii ei imposibilul de ieri devine azi fapt divers.

Conspiraţia de la Kremlin a reuşit să îngrozească lumea, pentru trei zile, cu spectrul reîntoarcerii la trecutul care pare să fi trecut definitiv. Toată lumea a crezut în această imposibilitate. Cînd conspiraţia a eşuat, aceeaşi lume credulă a afirmat că imposibilul nu este posibil.

Viteza cu care se succed evenimentele ne năuceşte chiar mai mult decît direcţia acestor evenimente. In numai trei zile, Gorbaciov a fost erou, victimă şi din nou erou iar Ielţin a devenit un răsfăţat şi parcă şi o speranţă a Occidentului mereu intimidat de pericolul rus.

Răsturnarea tuturor prognozelor, deruta, infirmarea zilnică a aprecierilor făcute de "sovietologi", pedepsirea Partidului Comunist - unde? - în chiar leagănul său, în Uniunea Sovietică - toate astea sînt la urma urmei comice şi probabil că Marx a

■ IELCIN: Invingătorul

■ GORBACIOV: Invingătorul
învins

MINIMUM • ANUL V • NR. 54 •SEPTEMBRIE• 1991

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

Ceea ce înseamnă 26 august a.c.

avut totuşi dreptate cînd a spus că lumea se desparte de trecut răzînd.

Dar nu e de rîs. Cunoscătorii realităţii sovietice sînt sceptici şi în privinţa reformelor lui Gorbaciov şi în capacitatea lui Ielţin de a pune colosul rus pe picioare solide. Ei spun că organismul rusesc va respinge implantul de democraţie ca pe un element străin de structura sa . Căci o dată cu cei 8 complotişti nu au dispărut şi nu au capitulat toţi ceilalţi conservatori, activişti şi retrograzi.

Destrămarea imperiului sovietic este şi mai periculoasă decît forţa pe care a avut-o acest imperiu cînd era un monolit, zic mulţi. Este un avertisment de care lumea liberă va trebui să ţină seamă. 288 de milioane de ruşi săraci, flămînzi, umiliţi, disperaţi - dar cu un arsenal atomic ale cărui chei ar putea cădea oricînd în mîinile unuia din aceşti disperaţi!

Perspectiva acestui apocalips - altă dată o ficţiune - a devenit şi ea reală. De aceea se spune că pentru a para această primejdie apocaliptică, Occidentul trebuie să investească mai multă inteligenţă decît dolari. Dar este oare Occidentul atît de bogat?

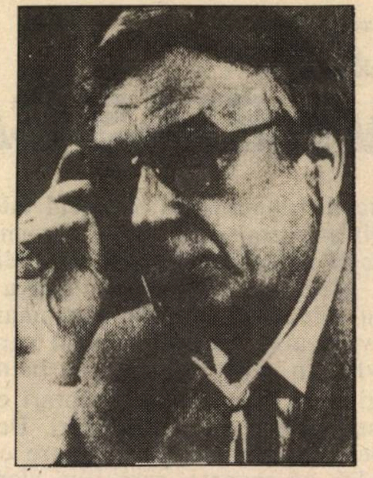

IANAIEV, şeful puciştilor: Cel mai prost complotist din lume.

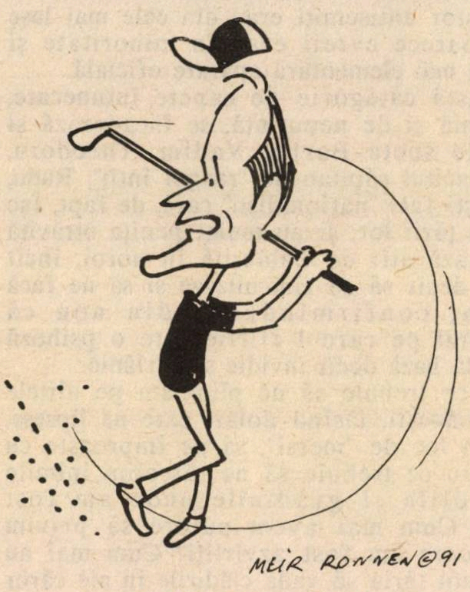

BUSH: Va şti să joace jocul acesta periculos? (Desen de Ronen, "Jerusalem Post")

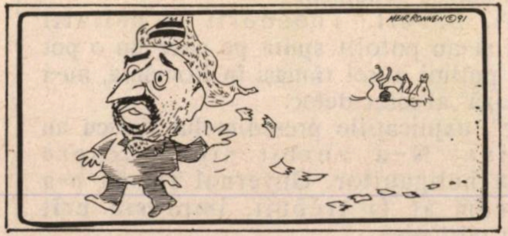

ARAFAT: Exprimîndu-şi entuziasmul la aflarea puciului, a mizat (iarăşi) pe un cal greşit (Desen de Ronen, "Jerusalem Post")

PUNCT DE VEDERE

ADRIAN ZAHAREANU

PSIHOZA ANTIEVREIASCĂ

Nimic nu se naşte din senin. Orice lucru are o cauză. Pogromul este justificat prin ura izvorîtă împotriva evreilor, din invidie şi din tîmpenie.

Invidia asociată cu stupiditatea au fost cauzele apariţiei curentului antisemit, care a dus la încălcarea unor drepturi elementare şi în anumite ocazii, în anumite medii, a culminat cu masacrarea noastră.

Antisemitismul nu s-a născut nici în Rusia şi nici în România. El a apărut în urmă cu mii de ani, pe vremea vechilor egipteni şi a altor popoare cu care evreii au avut de furcă luptînd pentru eliberarea lor. Antisemitismul, această psihoză anti-evreiască, a luat avînt după apariţia creştinismului, fiind transformat de unii într-o doctrină, care-i consideră pe evrei ţapii ispăşitori ai tuturor eşecurilor lor. Motivul a fost, însă, totdeauna, invidia şi prostia.

Nimeni nu poate contesta poporului nostru contribuţia enormă pe care a dat-o civilizaţiei din toate punctele de vedere. Din ciudă şi din ruşine, evreilor care s-au remarcat în diverse domenii, atît în artă, cît şi în ştiinţă, li s-a camuflat originea. Einstein, este inserat în dicţionare drept german, Freud austriac, Leon Blum francez. Disraeli englez.

În ce-i priveşte pe români, nu mai este cazul să repetăm, numărul mare de evrei care şi-au oferit creierele, sufletele şi sîngele pentru propăşirea României, şi cărora le-a fost mascată cu rea credinţă, originea lor evreiască.

Ne-am pus de multe ori întrebarea: de ce să urască un român pe un evreu? Evreul n-a luat niciodată nimic, pentru că nu i s-a dat nimic. El nu avea dreptul să fie ofiţer, dar avea dreptul să moară pe front în primele linii; evreului nu i se acordau funcţii de conducere sau politice, în schimb i se foloseau ideile şi i se pretindeau impozite mai mari. El nu avea voie să fie nici măcar ţăran. El trebuia să-şi cîştige existenţa făcînd comerţ, ceea ce înseamnă, în mare, că ţinea o tarabă sau era negustor ambulant. Aceasta le-a creeat evreilor aureola de gheşeftari, de hrăpăreţi, de cămătari, fiind batjocoriţi prin tot felul de anecdote răutăcioase şi tot felul de caricaturi scabroase care nu-i puneau în adevărata lor lumină, ci în aceea pe care le-o atribuiau invidioşii. Descurcăreţi – de voie, de nevoie – dornici să citească o carte sau să se distreze la un spectacol, cheltuind poate uneori şi ultima leţcaie din buzunar pentru un bilet la concert, evreii erau consideraţi mari bogătasi, cînd, de fapt, în cea mai mare parte, erau atît de săraci, încît îşi duceau traiul de pe o zi pe alta.

Nu-i nimic de demonstrat, e purul adevăr: mulţi au devenit antisemiţi din ciudă. Şi, unii din prostie. Desigur că nu se poate generaliza. Minţile luminate n-au acceptat antisemitismul. Au fost români care au salvat pe vremea pogromurilor, multe vieţi nevinovate. Au fost români care au sprijinit pe evrei în multe funcţii şi în multe situaţii, înţelegînd că li se cuvin drepturi egale, dacă trăiesc, se jertfesc şi plătesc dări. Dar au fost multe capete întunecate, pentru care evreii erau duşmanii lor de moarte, care i-au ciomăgit ca să-i gonească din şcoli, i-au persecutat ca să-şi satisfacă ranchiuna ce le măcina măruntaiele, care i-au exploatat, i-au chinuit şi i-au ucis din ura care li se încuibărise în creiere. Faptele acestor antisemiţi erau din cele mai laşe acţiuni, deoarece evreii erau în minoritate şi lipsiţi de cea mai elementară apărare oficială.

În această categorie de capete întunecate, roşi de pizmă şi de neputinţă, se încadrează şi condeieri de speţa Barbu, Vadim, Theodoru, Neacşu, renumitul căpitan de "rangul întîi", Radu, şi alţii. Aceşti fals "naţionalişti" care, de fapt, fac un mare rău ţării lor, şi-au muiat peniţa otrăvită într-o cernează atît de îmbîcsită în noroi, încît n-au reuşit decît să se ridiculizeze şi să ne facă să zîmbim, confirmîndu-ne din nou că antisemitismul pe care-l fîlfîie este o psihoză care nu are la bază decît invidie şi mîrlănie.

Pentru ce trebuie să ne plimbăm pe uliţele oraşelor româneşti, lăsînd dolari care ne lipsesc, pentru ca în loc de "mersi", să ne împroaşte cu noroi? Pentru ce trebuie să ne răscolim inimile privind şcolile şi grădinile unde am fost maltrataţi? Cum mai avem putere să privim casele din care am fost azvîrliţi? Cum mai au unii dintre noi tăria să vadă clădirile în ale căror subsoluri am fost schingiuiţi?

Cum poate pretinde România Senatului american să-i acorde ajutor, cînd nu-i în stare să elimine acest putred fenomen?

Tudorii, Barbii, Theodorii şi ceilalţi psihopaţi nu şi-au potolit sputa pe care nu o pot înghiţi, deşi puţinii evrei rămaşi în România, nu-i mai "deranjează" absolut deloc.

"Scuzele", explicaţiile preşedintelui Iliescu au fost evazive. N-a vorbit nimic despre sancţionarea huliganilor. Guvernul român n-a şters, aşa cum ar fi trebuit, impresia urît mirositoare a mîrlăniei.

M. RUDICH

BINE CĂ IANCU MENDELOVICI NU MAI ESTE PRINTRE NOI

– De ce?

Fiindcă s-ar fi necăjit tare mult, – şi numai asta nu-i trebuia – de cîte i-ar fi fost dat să vadă, să audă... şi să citească.

Şi de ce tocmai Iancu Mendelovici (Merom, cum îşi ebraizase numele)?

Da, – adevărul e că-l socotesc prototip. Mendelovici îi reprezintă, pot spune, într-un anume sens, pe unii dintre cei ce cîndva, în România au fost activi în viaţa obştii evreieşti căreia în fapt i s-au dedicat, întreţinîndu-i interesul şi dragostea pentru valorile spiritual-morale ale poporului nostru, – cultivîndu-i în acelaşi timp, idealul renaşterii naţionale şi, deci, revenirea pe pămîntul Eretz Israelului.

*

N-ar fi, cred, de prisos, pentru cititorii revistei noastre, cîteva cuvinte doar despre Iancu Mendelovici. Fruntaş al mişcării sioniste, în perioada interbelică, în conducerea grupării "Renaşterea", membru în "Executiva Zissu", Iancu Mendelovici va rămîne în istoria judaismului român ca cel ce a creat revista "Copilul evreu" (în 1922) revistă ce a educat, de-a lungul multor decenii, mii şi mii de copii şi tineri, îndrumîndu-i, stimulîndu-le dorinţa lecturii, informîndu-i, educîndu-i şi întreţinîndu-le credinţa în mîntuirea noastră. La apariţia revistei "Copilul Evreu", înţeleptul dr. Haim Brezis spusese despre I. M.: "El a găsit, mi se pare, adevărata soluţie a problemelor cu care ne frămîntăm. Poate că fără să-şi dea seama, a mers pe linia înţelepciunii lui Moşe, care a înţeles că pentru a crea o ţară nouă, trebuie un popor nou, adică o generaţie nouă. «Copilul evreu» va pregăti o generaţie nouă".

Regretatul dr. Brezis nu s-a înşelat.

La procesul din 1954 al lotului de sionişti din care a făcut parte, în cadrul a ceea ce se cheamă ultimul cuvînt dat acuzatului, I. M. – după ce cu subtilă ironie a mulţumit avocatului pentru "calda" pledoarie, – şi, ignorînd, ba chiar sfidînd sentinţa judecătorească, a rostit cîteva cuvinte, cu puternică încărcătură de sinceritate: "n-am de spus decît că am fost, sînt şi voi fi sionist". Un om de o totală onestitate, pe toate planurile.

*

Profitînd de libertatea de exprimare, ca şi de ospitalitatea mai tuturor publicaţiilor în limba română, de ani de zile ne este dat să citim tot felul de amintiri, mărturii, ale unor pur şi simplu aflători în treabă, dornici nevoie mare să contribuie – haida, de! – la cunoaşterea unor fapte, întîmplări din viaţa colectivităţii evreieşti din România, fapte, întîmplări, ştiute de ei mai mult "după ureche".

De cîtăva vreme se observă unele tentative, e drept, încă destul de timide, de reabilitare a unor personaje sau foruri evreieşti cu rol important în sînul comunităţii evreieşti din România, între anii '40-'50. Străduindu-se a se menţine pe cît posibil în obiectivitate, unele, în orice caz, din aceste intervenţii, relatări, mai mult ale unor oameni de "pe tuşă" par a fi şi un fel de pledoarii "pro-domo", ei simţindu-se acum cu musca pe căciulă.

Gura lumii slobodă, iar hîrtia tare răbdătoare.

Trebuie recunoscut, pe de altă parte, că au văzut lumina tiparului şi mărturii de deosebită importanţă, caracterizate de o indiscutabilă seriozitate, ele înscriindu-se în sfera autenticei Istorii. Bunăoară memoriile Şef rabinului dr. Al Şafran, dezvăluind, între altele – şi în principal, dramatica luptă a "Sfatului Evreiesc" din România în timpul celui de-al doilea război mondial, pentru salvarea judaismului român.

*

Cum se va descurca oare mîine, sau poate începînd chiar de azi, cel ce va voi să cerceteze, să studieze – să scrie, eventual – istoria obştii evreieşti din România, între cele două războaie mondiale, cum se va descurca printre atîtea materiale, – ştiindu-se bine că deasupra multora stăruie, dacă nu semnul întrebării, în orice caz, al îndoielii. E vorba, de bună seamă, de – să zicem – istoricul cu adevărat serios, bine pregătit, cu riguros simţ al obiectivităţii, nu purtător doar al unei diplome, cîteodată obţinută mulţumită unor coate bine pregătite... Chiar unui temeinic pregătit cercetător îi va fi, desigur, greu să se lămurească, – nevoit să înoate printre atîtea "documente" şi "mărturii" ale unor simpli grafomani, – unii, pe deasupra, şi megalomani.

*

Nu-i exclus ca peste nu prea mult timp, la dosarele adunate în Arhivele Statului Român să aibă acces cei interesaţi a le cunoaşte şi studia, – şi, evident, în primul rînd, cercetătorii istorici, datori a se lămuri asupra situaţiei din România, în întregime, în perioada interbelică, – iar în ce ne priveşte cele întîmplate, fireşte, în cadrul colectivităţii evreieşti. Le va trebui, cred, potenţialilor cercetători, o bună bucată de vreme spre a-şi reveni după şocul descoperirilor ce vor face. Îşi vor da seama, – avansez o presupunere – că multe statui trebuie doborîte, că altele trebuie ridicate pe soclurile obişnuite să sprijine un anume soi de conducători, ori de eroi. Şi se va mai înţelege că unii aflători în treburile istoriei trebuie lăsaţi dacă nu-i încotro, să scrie doar poveşti, basme pentru adormit naivii.

Cînd dosarele, la care atîta rîvnim, vor proiecta lumina adevărului, – norocul va fi al actorilor ce nu vor mai fi pe... scenă.

Într-un anume fel, – şi într-o anume măsură, Iancu Mendelovici va fi răsbunat.

YOM KIPUR

În ceasurile acestea de septembrie – ceasuri dintre cele mai dramatice ale vremii – cînd ne pregătim de marea și adînc simbolica sărbătoare de Yom Kipur, urăm cititorilor noștri și întregului neam al lui Israel
GMAR HATIMA TOVA !

ILIESCU LA IERUSALIM

Înainte de a muri, Godell ne-a lăsat la redacție două desene. Ultimele lui desene. Unul dintr-acestea apare la rubrica noastră "Lumea românească". Celălalt, iată-l, îl înfățișează pe președintele român Ion Iliescu, la Ierusalim, strecurînd un bilet purtător de dorință în Zidul Plîngerii.

Conducătorul României cere spiritului suprem, pentru neamul său și pentru lumea toată, – liniște.

Destinul a vrut ca ideea lui Godell să se potrivească perfect cu împrejurările în care se desfășoară vizita Președintelui Iliescu în Israelul acestui început de septembrie.

Mult încercatul popor român are nevoie de liniște; o mare, vitală nevoie.

Noi, la rîndu-ne, s-o mai amintim?, avem o mare, vitală nevoie de liniște.

Iar legăturile dintre țările noastre, – tulburate astăzi de țipete, urlete și răcnete ce te asurzesc cotidian, au nevoie, iarăși, de liniște.

De-o mult dorită liniște.

m.

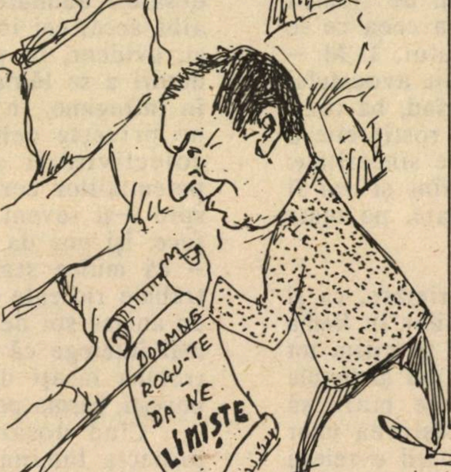

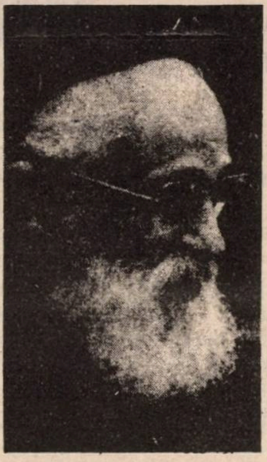

In acest număr :

● *Al. Șafran:* Memorii. Un nou capitol din amintirile celui care-a îndrumat, spiritual, obștea evreiască din România în timpul războiului. A îndrumat-o și s-a străduit din toate puterile să salveze *tribul* nostru de la pieire.

minimum

Apare lunar
Redacția și administrația:
Str. Zamenhoff nr.13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel.: 227269; Fax.: 5440443

Director
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 30 șekeli
Carnet: 10 cuvinte – 14 șekeli
Abonamente Israel
6 luni (6 numere): 50 șekeli
1 an (12 numere): 100 șekeli
Prețul include costul expedierii.
Străinătate: (1 an – 12 numere) Europa – 70 dolari; România – 65 dolari; U.S.A., Canada – 80 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelendă – 95 dolari; Insulele Fidji – 150 dolari
Expediția cu avionul.

Prezentare grafică și fotoreportaj
Dan Pasăre
Culegere computerizată
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: ATLAS

Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM-PUBLISHERS LTD.

30 DE ZILE

TENDINȚE

• Iugoslavia

Devine din ce în ce mai clar rolul Germaniei (uber alles!) în dezmembrarea Iugoslaviei; şi în dorinţa de a vedea înfiinţate state noi, "independente", sub numele de Slovenia şi Croaţia.

Devine, ziceam, acest fapt, în ce în ce mai evident, deoarece părerile "europenilor" în privinţa dramei iugoslave sînt împărţite. Ba chiar opuse de-a binelea.

Franţa vrea o Iugoslavie unită. Anglia la fel. Spania, la rîndu-i, vrea o Iugoslavie unită, nu dezbinată, nu sfărîmată. Irlanda, turbulenta Irlandă, s-a declarat *neutră* în această privinţă.

Motorul extern al tragediei iugoslave este Germania. Cancelarul Helmuth Kohl a declarat limpede, răspicat şi germanic că sprijină ideea unei Slovenii independente, şi a unei Croaţii, iarăşi, "independente".

Gîndul geo-politic este clar, la mintea cocoşului. Apa e la moara noastră, a nemţilor, vrem să reconstituim "imperiul" de odinioară, sub stăpînirea germano-austriacă. Acum – Slovenia şi Croaţia. Mîine – Slovacia, ruptă de Cehia. Poimîine Transilvania – ruptă de România. Scurt. Şi – mai ales – cuprinzător.

RADU COSAŞU

...este şi în numărul acesta, prezent cu observaţiile sale de mergător pe stradă, iubitor de TV-uri şi microbist în materie de film.

Filele sale, rupte din bloc-notes, la rubricile "30 de zile" şi "Spectacol".

ÎN SCHIMB

Dicţionarul Neconvenţional şi-a îngăduit, Augustul ce-a trecut (şi bine-a făcut că a trecut) fiind inuman de cald, – şi-a îngăduit o mică vacanţă.

Ne întîlnim din nou, cu rubrica în nr. nostru viitor.

BOGZA

De pe patul său de suferinţă, Geo Bogza ne-a trimis, prin bunăvoinţa lui Mircea Săucan, aflat la Bucureşti, cîteva rînduri de solidaritate cu noi.

Bogza nu mai scrie, de vreo cîteva luni de zile. Cuvintele pentru *Minimum* sînt creionate greu, chinuit, ca un mesaj cu sînge pe-un perete, lăsat de-un om care-a fost grav rănit de tîlhari şi vrea să spună ceva alor săi.

Mesajul este însoţit de-un xerox după articolul "Muntele şi fiara", publicat în *"Contemporanul"* din 31 mai 1968 şi dedicat luptei lui Mihail Sadoveanu în anii dinainte de război, împotriva fascismului.

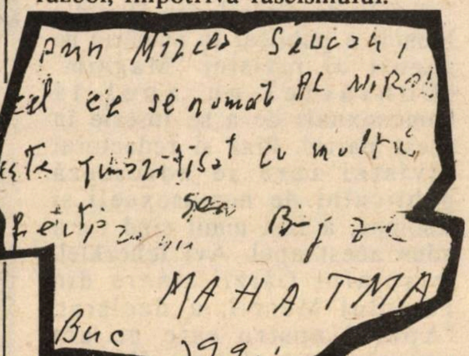

prin Mircea Săucan,
cel ce se numără al nostru!
este [illegible] cu multă
[illegible] Geo Bogza
MAHATMA
Buc 1991

Să citim cîteva fragmente:

"...Se pregătea să vină domnia urii şi la apropierea ei se schimba faţa lumii, ca printr-o minune rea. Parcă otrăvea cineva fîntînile, stelele, aerul, cuvintele. Dar cel mai rău e că se schimba însuşi chipul omului, Pentru că instinctul vieţii e mai puternic, cînd nu e controlat de simţul onoarei, tot mai mulţi inşi încercau să se adapteze, potrivindu-şi surîsul după rînjetul marelui lup. Şi-l lipeau pe obraz şi, cînd izbuteau, ieşeau în stradă, în ochi cu lumina unui triumf murdar: – Şi noi sîntem dintr-ai lui, şi noi o să luăm parte la era pe care o vesteşte.

Trăia atunci pe aici un om care vîna tot felul de fiare, şi era un mare povestitor, un om puternic la trup şi la suflet, care cînd nu cutreiera ţara, munţii, pădurile, cîmpiile şi bălţile, îşi aşternea pe hîrtie plăsmuirile minţii.

În acel timp, el nu şi-a schimbat – ca atîţia dintre cei ce mînuiau condeiul – nici chipul, nici firea de om. În oraşul în care trăia, cu o atît de luminoasă tradiţie a omeniei, mulţi se împotriveau lupilor. El tăcea. Cărţile pe care le scrisese erau arse în pieţele publice, fiindcă domnia urii venea la lumina cărţilor arse. Mulţi îşi ridicau glasul împotriva nebuniei. Închis în sine însuşi, într-o durere mută, el tăcea. Aşa îi era firea.

Dar în acea vară, cînd nu se mai putea spune nici vechiul "Bună ziua", fiindcă lupii născociseră altfel de salut în care îşi proslăveau căpetenia, prietenii vînătorului, pescarului, povestitorului, au venit la el, rugîndu-l să coboare în tîrg, să ia parte la un sobor împotriva sălbăticiunilor.

El le-a dat ascultare şi, coborînd, s-a aşezat printre vorbitori. Şi ei, şi cei din sală erau bucuroşi să-l vadă acolo, cu numele lui, cu liniştea lui, cu gravitatea lui. Era, cum fusese întotdeauna, un munte.

Dar abia rostise cîteva cuvinte, evocînd şi invocînd marile idealuri care din timpuri vechi au animat fiinţa noastră, cînd din rîndul ascultătorilor s-a ridicat, provocator, un tînăr lup. Vînăt de ură, se îneca într-un val de injurii abia articulate.

Atunci s-a văzut toată măreţia povestitorului. Cîtuşi de puţin tulburat, privindu-l cu ochii lui albaştri, l-a mustrat cu blîndeţe, adresîndu-i-se cu acel glas cu care recita *Sara pe deal*, cum nimeni n-a recitat-o şi nu o va mai recita vreodată:

– Fiară păroasă şi necuvîntătoare, intră la loc în vizuina din care ai ieşit!..."

Să citim, aşadar, rîndurile de mai sus şi, aşa cum fiecare va fi înţeles, să traducem din română în română: spiritul lui Sadoveanu = spiritul lui Bogza, iar fiara păroasă şi necuvîntătoare de ieri = fiara păroasă şi necuvîntătoare de azi.

al. m.

ISRAEL: Societate şi sex

"...(se constată) o creştere alarmantă în materie de violenţă domestică în Israel. De la terminarea războiului din Golf, peste o duzină de femei israeliene au fost ucise de către bărbaţii lor... Mulţi israelieni pun pe seama războiului din Golf creşterea stressului psihologic. Bărbaţi obişnuiţi să conducă coloane de tancuri şi infanterie au fost siliţi să stea acasă, cu familiile lor, în vreme ce forţele coaliţiei se ocupau cu înfrîngerea Irakului. Multe întreprinderi fiind închise, oamenii nu se duceau nici la muncă, nici la cumpărături.

..."Am avut de-a face cu o emasculare a bărbatului israelian, spune Ruth Rasnic, directoarea Adăpostului din Herzlia pentru femeile bătute.

Ei s-au simţit înfricoşaţi şi neputincioşi. Furia lor a crescut simţitor.

...Dar, susţin alţii, violenţa împotriva femeilor este hrănită de către instituţiile *conservatoare* din ţară. Ziarista feministă Gail Har-Even scoate în evidenţă, în această privinţă, Armata şi Rabinatul, din pricina cărora imaginea femeii este aceea a unui cetăţean de clasa a doua. Armata israeliană, afirmă ea, plasează femeile în funcţii inferioare, creeate numai pentru a-i ajuta pe bărbaţi; *establishmentul* religios consolidează mereu tradiţiile *sexiste* care, de exemplu, împiedică femeile să înainteze divorţ; de asemenea, ele sînt cu totul insuficient reprezentate în guvern (numai şapte din cei 120 de membri ai Knessetului sînt femei) – şi discriminate la locul de muncă, cîştigînd uneori numai 60% din suma cîştigată de bărbaţi.

"Israelul este singura ţară *occidentală* unde prăpastia dintre bărbaţi şi femei creşte necontenit", spune Har-Even.

Multe femei consideră că sistemul juridic israelian nu priveşte cu destulă seriozitate problemele lor. Unele acuză poliţia că tratează cazurile de abuz ca pe nişte ciorovăieli oareşcari între amanţi... Odată, un bărbat s-a dus la poliţie declarînd că se gîndeşte să-şi omoare nevasta. Cei de la poliţie l-au sfătuit să facă o plimbare şi să ia niţel aer curat; cîteva zile mai tîrziu, cetăţeanul şi-a omorît nevasta... Numeroase femei se plîng că tribunalele fac prea puţin pentru a descuraja violenţa de-acest fel; condamnarea medie pentru cel ce-şi ucide nevasta este de şapte ani de închisoare; din care se scade o treime pentru bună purtare..."

(Din "Newsweek", U.S.A.)

*

"Garda tînără" din Partidul Muncii a publicat în numărul pe august al revistei "Magaim" (Contacte) un apel la homosexuali de a se înscrie în acest partid. Pînă şi redactorul revistei care se adresează publicului de homosexuali şi lesbiene, a fost uimit cînd i s-a adus acest apel. Avi Iehezkiel, secretarul Gărzii tinere din Partidul Muncii, a declarat: "Apelul nostru este un act natural. Păcat că l-am făcut cu o întîrziere de mulţi ani!"

*

În urma unei intervenţii din partea conducătorilor iuslamici din Israel, Knessetul va vota în curînd o lege pentru autorizarea bigamiei.

Dreptul de a avea mai multe neveste va fi aplicat numai locuitorilor de religie mahomedană. (Cît îi priveşte pe evrei, se consideră că şi o singură nevastă e prea mult).

S. U. A.: poligamie şi altele; mai ales altele

În Statul Utah (USA), există la ora de faţă 10.000 de poligami. Fenomenul cunoaşte o dezvoltare vertiginoasă. Mai nou, în orăşelul Ogden a fost descoperită o sectă cuprinzînd circa 60 de persoane, care practică nu numai poligamia "clasică" ci şi lesbianismul în grup şi pederastia.

Şeful sectei, un anume Arvin Shreeve (51), pensionar, a recrutat cu deosebire "femei singure cu probleme".

El s-a ocupat de *organizarea* acestor femei, a luat în mînă chestiunile lor sociale şi financiare şi, remarcabil, a avut relaţii sexuale, cu 29 persoane de sex opus.

Poliţia, aşa cum citim în "Newsweek, anchetează.

Shreeve şi Mrs. Christoffersohn, una din cele 29

■ ION ATLAS

VARIAŢIUNI PE (APROAPE) ACEEAŞI TEMĂ

TĂCERE CUCERNICĂ

Precum au spus pe vremuri şi străbunii,
Bazîndu-se pe sigure criterii,
În aur cîntăreşti costul tăcerii
Căci gura-i barometru-nţelepciunii

Da'n lumea-n care urlă rinocerii,
Măgarii rag şi ţipă-n cor păunii
Şi chiar bipezii zbiară ca nebunii
Există doar un taciturn: Rav Deri.

Dar fiind tribun politic cunoscut
În sfînta noastră obşte evreiască
Sărmanu-i nevoit să tot vorbească...

Doar într-un singur loc rămîne mut
Şi îşi rezervă dreptul de-a tăcea:
Cînd este anchetat la Miştara.

Punctul pe i

Desene de Gita Sion

● Ce se întîmplă cu prizonierii noştri, din Liban şi din Siria? La început, luîndu-ne după *Maariv* şi alte gazete amatoare de titluri-bombă, ne-am făcut (şi ce să mai spunem de familiile respective, chinuite, chinuite...) iluzii la pătrat, pregătind sticlele de şampanie. Gata. Scrie-n *Maariv*... Băieţii se întorc mîine seara la Ben Gurion ● Dar, nu e chiar aşa. Iar dacă e să-l credem pe Uri Lubrani şi pe ceilalţi "negociatori" ai noştri, lucrurile sînt ceva mai complicate ● Aş vrea să mă-nşel. Aş vrea ca scepticismul meu să n-aibe nici un temei, şi ca prizonierii noştri şi toţi ostaticii nevinovaţi să fi fost, la ora cînd apar aceste rînduri, în mijlocul părinţilor, soţiilor şi copiilor lor ● Tare aş vrea ● Aş vrea din toată inima să mă-nşel ● Din toată inima ● Ce e, ce-o să fie cu conferinţa de pace? I. Artzi, care începe în acest număr o cronică politică, bazată pe sursele sale particulare de informaţie, se întreabă (vezi rubrica "30 de zile"), "Cine-l va aduce pe Shamir la masa conferinţei?" La ora de faţă, întrebarea nu mi se mai pare actuală ● Shamir vine şi singur la conferinţă, fără să-l aducă nimeni în braţe sau pe cărucior. Întrebarea zilei este cine-o să le-aducă pe gazde? Mă refer, s-a-nţeles, la Uniunea Sovietică: ruşii sînt împreună cu americanii, iniţiatorii acestei întîlniri. Le mai arde lor acuma, după *lovitura de stat* de la Moscova, şi după *contra-lovitură*, de Orientul Mijlociu? Are cine să se-ocupe de această treabă teribil de încîlcită şi de complicată, care se cheamă (frumos) "procesul de pace"? ● După ce-am aflat că nemţii au transferat cu pompă şi trompetisme osemintele lui Frederic Cel Mare (simbolul Germaniei puternice şi invincibile din secolul 18) la Postdam, în ex-Germania de Răsărit, după ce i-am văzut pe toţi şefii Germaniei de azi, unite, închinîndu-se, în transă, la mormîntul eminentului monarh; după ce am aflat că aici e vorba de o adevărată tărăşenie, întrucît, prin anii '30 Hitler venise cu mareşalul Hindenburg, dinadins şi spectaculos, să se închine la mormîntul celui ce făurise ● Germanie mare (mare de tot); după ce-am făcut legătura (fisa mi-a căzut mai greu, dar mi-a căzut) între cele două ceremonii cu schepsis şi simbol, carevasăzică; după aceia mi-am spus ● dar vă rog să rămînă între noi ● că pe mine ● personal, nu vorbesc în numele altora ● prezenţa trupelor sovietice în Germania de-acuma, nu mă deranjează de loc ● Şi cînd spun deloc, înţeleg deloc ● Gurile rele zic că, de cînd s-a îmbrăţişat, cu entuziasm şi pupături pe obraji cu Arafat (ţoc, ce mai faci, puiu?), Abe Nathan – a început să fie evitat de amici; inclusiv cîţiva prieteni de stînga foarte. Motivul: miroase altfel decît pînă la îmbrăţişare ● Adică mai puţin plăcut ● Stau şi

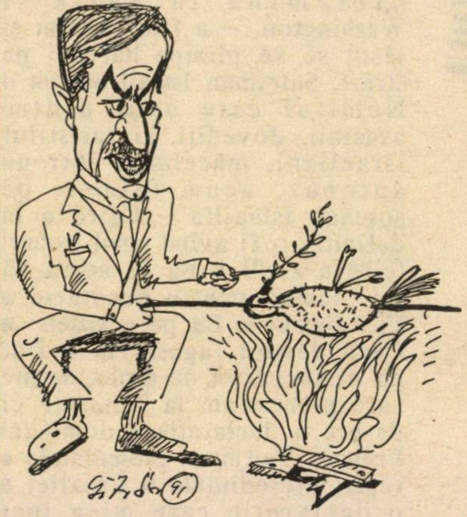

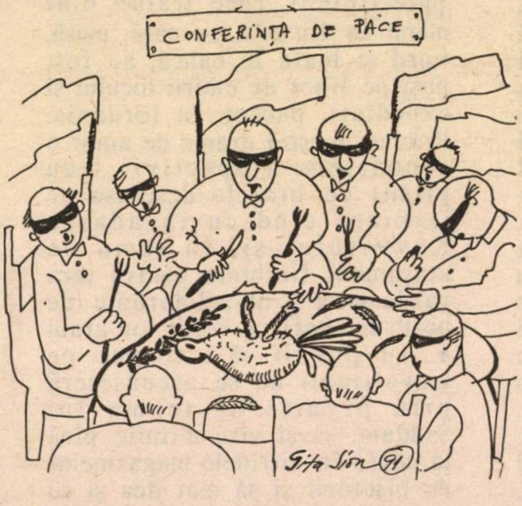

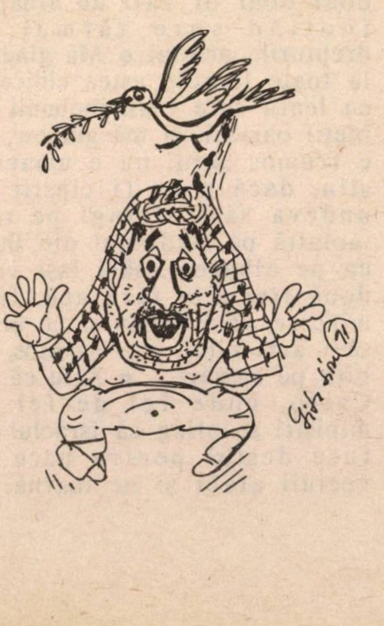

30 DE ZILE

TENDINȚE

mă-ntreb – după ce văd la televiziune, bolnav, îngrozit, miile de albanezi veniți cu șalupele și bărcile, la disperare, în Italia, și bătuți în cap de polițiștii din Bari cu ciomegele – stau și mă-ntreb dacă, într-adevăr, nu există nici o pedeapsă pe lumea asta pentru ticăloșie ● Te referi la polițiștii italieni, înjurați de mamă și loviți cu pietre de albanezi? – mă veți întreba ● Nu, mă refer la italienii (și alți europeni) subțiri, umaniști, democrați și iubitori de cinzano cu măslină la prînz, pe tejgheaua bodegii, care ani în șir, și decenii, i-au înebunit pe albanezi (și pe alții carele noi știm) cu lumea liberă, cu ăla care a cerut azil politic, cu hai să alegem libertatea, cu *stipendia* care te așteaptă la poliție cînd le spui că "ai rămas", cu locuința de două camere și frigider și porția de spaghetti milaneze asigurată orișicum că-n Apus umblă cîinii cu covrigi în coadă ● Mă gîndesc la toate japițele de la radio și de la gazete, la toți președinții de organizații umanitare care i-au *drogat* ani de-a rîndul pe oamenii aceștia simpli, neinformați și creduli și le-au vîrît în cap ideea că occidentalii nu fac altceva decît să stea pe cheiul portului Bari, cu mîna la ochi, streașină, doar-doar or zări un albanez înotînd spre țărmul cu drepturile omului ● Mă gîndesc la toate leprele astea cinice și cu leafă care i-au înebunit pe bieții oameni. și mă gîndesc, nu e frumos, știu, nu e umanist, știu, dacă n-ar fi cinstit pe undeva să-i strîngi pe toți laolaltă pe stadionul din Bari, ca pe albanezi, să-i lași vreo două-trei zile fără apă, fără mîncare, fără săpun și pe urmă să-i arzi nițel, dar sănătos, cu bîta pe spinări ● Aflu că, la Cairo, unde fel de fel de miniștri se plîng că Israelul nu face destul pentru pace cu vecinii arabi și ne toarnă, în acest sens, de două ori pe săptămînă la Paris și Washington, – a fost eliberat și lăsat să se plimbe hai-hui pe străzi, Suleiman Ismail Shulah o Numitul este unul dintre asasinii, dovediți, ai turiștilor israelieni, măcelăriți într-un autobuz, acum faimos, pe șoseaua Ismailia – Cairo ● În definitiv o fi avînd omul treburi (cine n-are?) ● Ba pe acasă, să taie lemne pentru bucătărie ● Cu toporul ● Ba pe o șosea ● Ceva despre Iugoslavia ● Dar nu despre criza de-acolo, despre care pomeneam la *Tendințe* ci despre o declarație a domnului Frangio Tadjman, președintele ● repet, președintele ● Croației ● o declarație care mi-a luat piuitul: "Mulțumesc lui Dumnezeu, că nu sînt femeie, sau sîrb, sau evreu ● Aș putea face fel de fel de comentarii, mai mult sau mai puțin hazoase pe marginea acestei mărturisiri făcute, mi se pare, de la tribuna parlamentului de la Zagreb, dar mă voi rezuma la atîta: "Mulțumesc lui Dumnezeu că nu-l am ca președinte de țară pe d. Tadjman, ci pe d. Haim Herzog ● Cine zicea că nu există morală pe lumea asta? Uite că vreo cîteva mii de palestinieni, care trăiau bine mersi în Kuweit, cu casă, masă, Ford și leafă la bancă, au fost puși pe liber de emirii locului și expediați, pachet, în Iordania. Pricina acestei drame de amor o cunoaștem: respectivii i-au primit cu brațele deschise pe irakieni cînd cu invadarea Kuweitului și, în semn de atașament fierbinte pentru țara gazdă ● ca și de solidaritate (de nezdruncinat) cu frații lor arabi ● Au pornit să-i toarne pe kuweitienii ce se ascunseseră prin pivnițe de teama lui Saddam, să-și vîre mîinile pînă la coate în vitrinele magazinelor de bijuterii și să mai dea și cu cuțitul în directorii lor de pînă-n ajun. Acuma, băieții au ajuns la Aman (ce nume!), jurînd credință regelui Hussein ● Care Hussein s-a procopsit cu exact cine nu-i trebuia lui ● Etern zîmbărețul Bruno nu mai este guvernator al Băncii Israelului. În locul său, a fost numit profesorul Yacov Frenkel. Unii s-au supărat, amintind că Frenkel a trăit în ultimii 20 de ani în Statele Unite și subliniind că nu era cazul, cînd avem atîția economiști buni la Ierusalim și la Beer Sheva, să aduci unul din import ● Mie, însă, ideea mi-a plăcut ● Enorm ● Și sper ca treaba cu Frenkel să fie doar un început. Și că mîine poate-o să aducem de la New York un guvern întreg care să gospodărească țara asta ca lumea.

PIX

■ Bruno (st.) și Frenkel

■ ■ ■

Restaurantul

HAIM

DIZENGOFF 228
TEL. 244963

UREAZĂ – CU OCAZIA SĂRBĂTORILOR ONORATEI SALE CLIENTELE UN AN NOU FERICIT CU SĂNĂTATE, PROSPERITATE ȘI MULTE BUCURII

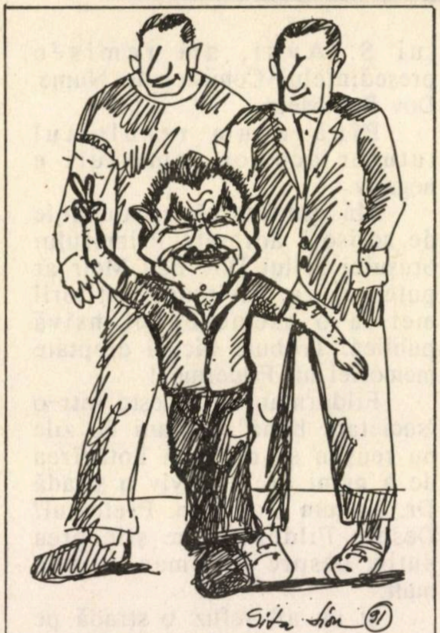

Auzind la radio că preşedintele Egiptului, Mubarak, care pină acuma nici nu voia să audă de o întilnire cu Shamir,s-a declarat peste noapte dispus să discute oricînd cu primul nostru ministru, MINIMUM shamirat nespus.

CINE ESTE VINOVAT?

A murit recent la Cairo marele prozator egiptean Iusuf Idris. A murit, săracu', neconsolat că nu a primit Premiul Nobel. Din cauza asta a devenit... anti-israelian. Era convins – şi a spus-o – că egipteanul Nagib Mahpuz a primit Nobelul datorită Israelului care a vrut să-l răsplătească astfel pentru că a sprijinit acordul de pace israelo-egiptean

BUTRUS RALLY, CUSCRUL NOSTRU

Dr. Butrus Rally este foarte simpatizat în lumea politică israeliană. A fost unul din intimii lui Saddat în care calitate l-a secondat la tratativele istorice de la Camp David. Este un "etern" ministru adjunct de externe şi nu ministru plin, deoarece e creştin şi Egiptul musulman încă nu s-a emancipat atît încît să-şi dea toată politica pe mîna unui credincios întru Isus. (De altfel numele Butrus este forma egiptenizată a lui Petrus).

E moderat, intelectual, socialist, pacifist, astfel că acum, cînd se caută un candidat pentru funcţia de secretar general al Organizaţiei Naţiunilor Unite, a fost amintit şi numele său. Se zice că are şanse.

Comentîndu-se această candidatură, cîteva persoane ne-au făcut o dezvăluire: dl. Rally este într-un fel cuscrul nostru, al evreilor români. Da, aţi citit bine. Soţia sa este din România şi, aproape sigur, evreică. Iată o ştire, care chiar dacă nu se confirmă în întregime, este pe de-a-ntregul interesantă!

GORBI: SPIRIT

Mihail Gorbaciov a discutat două ore între patru ochi cu marele magnat elveţian născut la Haifa, Bruce Rappaport. La un moment dat, Gorbaciov a spus: "Mi se povesteşte că oricine soseşte la Tel Aviv, crede că a nimerit la Moscova, deoarece acolo toată lumea vorbeşte acum ruseşte...

LIZ

Aşadar, Elizabeth Taylor se mărită a opta oară. Un ironist (I. S.) a spus aşa: "Bărbaţii din ziua de azi se împart în două mari categorii: cei care se vor însura cu Elizabeth Taylor şi cei care nu se vor însura cu Elizabeth Taylor".

VIAJES MELIA
CONCERN TURISTIC INTERNAŢIONAL
STR. GORDON 17 TEL AVIV (Colţ cu Ben Yehuda 100) Tel. 5249225

LICĂ BLUTHAL
a pus în vînzare excursii pentru
"SĂRBĂTORILE DE TOAMNĂ"
(septembrie – octombrie)
PE TOATE DESTINAŢIILE LUMII

GRĂBIŢI-VĂ !!!

"AI, N-AI, DAI... CĂ MERITĂ"
"CĂLĂTORULUI ÎI ŞADE BINE CU
MELIA

URĂM CLIENŢILOR ŞI PRIETENILOR NOŞTRI
* şana tova!

PENTRU VOIAJURI, ODIHNĂ,
EXCURSII ŞI TRATAMENTE
ADRESAŢI-VĂ DIRECT LA LICĂ BLUTHAL
(TEL. 5249225)

■ ITZHAK ARTZI

BLOC-NOTES ALB-ALBASTRU

CUM ÎL ADUCEM PE SHAMIR?

Un oficial de la Departamentul de Stat al U.S.A. mi-a povestit, în cursul unei vizite semi-oficiale, că acest minister al afacerilor externe are un serviciu secret special în atribuţiile căruia intră întocmirea portretelor psihologice ale liderilor mondiali cu care se poate trata. Fiecare raport, declaraţie, remarcă, eveniment personal e notat şi analizat. Aproape zilnic se adaugă un nou rînd, o nouă linie la portretul celui în cauză.

În ultimele luni acest serviciu a făcut multe ore suplimentare pentru a desăvîrşi portretele lui Hafez Assad şi Itzhak Shamir, cei doi protagonişti principali ai proiectatelor tratative de pace în Orientul Mijlociu.

După cinci vizite ale lui Baker, vicleanul Assad a dat americanilor un răspuns satisfăcător. Acum problema americanilor este: cum obţinem un răspuns satisfăcător şi din partea lui Shamir? Căci numai astfel poate distinsul avocat mediator din Texas, James Baker, să ajungă la primul rezultat pozitiv al eforturilor sale diplomatice: *Întîlnirea directă* a Israelului cu Siria, Iordania şi o delegaţie palestiniană. Un asemenea rezultat ar camufla eşecul politic cu care s-a soldat campania din Irak. Alternativa ar fi un eşec dublu.

Întrebarea americană e deci: cum îl cîştigăm pe Shamir? Portretul lui îi învaţă că prin presiuni personale, economice, militare se obţine tocmai contrariul: Shamir devine mai dîrz. Cuvintele frumoase complimentele, laudele, nici ele nu ajută.

Întrebarea la ordinea de zi a specialiştilor, a Shamirologilor lui Baker, şi Bush:

Cum îl aducem pe Shamir la masa verde?

Deocamdată americanii mai sînt în căutarea răspunsului la această întrebare.

Shamir zîmbeşte shamirologilor

STRADA FILDERMAN – IOC!

De ani de zile lupt pentru o stradă Wilhelm Filderman la Tel Aviv. Pînă acum am trimis Comisiei pentru Nume (Vaadat Haşemot) de pe lîngă Primăria Tel Aviv – Iaffo, nenumărate memorii în care am explicat că pentru evreii din România, Filderman a fost ceea ce a fost Iţhac Grünbaum pentru evreii din Polonia: luptătorul curajos şi consecvent pentru drepturile lor naţionale, colective şi individuale.

În acest scop, s-a mobilizat un grup important de originari din România ce trăiesc la Paris, donatori de mîna întîi pentru Universitatea Tel Aviv. Grupul a fost organizat de către ilustrul avocat Gruber, fost colaborator şi secretar politic al doctorului Filderman. Grupului îi aparţin personalităţi de talia lui Hugo Râmniceanu, Herman Mayer, Dr. Maurice Goldschlager, directorul general al spitalului Tel Hashomer. Dr. Şani (originar din România) a fost şi el personal la Şlomo Lahat în această problemă. Cînd cartea răposatului S. Schafferman a apărut în traducerea ebraică a lui S. Avni, am remis-o preşedintelui Comisiei de Nume, Dov Ben Meir.

Pînă acum rezultatul tuturor acestor demersuri e negativ.

Mă gîndesc că o campanie de scrisori adresate Primarului oraşului şi lui Dov Ben Meir ar putea ajuta. Invit deci cititorii mei la o asemenea ofensivă publică. Trebuie făcută dreptate memoriei lui Filderman!

Filderman se găseşte într-o "societate bună". De ani de zile nu reuşim să obţinem hotărîrea de a numi la Tel Aviv o stradă Dr. Nahum Goldman. Pretextul? Despre Filderman se ştie prea puţin; despre Goldman – prea mult.

Şi un alt refuz: o stradă pe numele marelui cîntăreţ bucovinean Joseph Schmidt. Argumentul că este vorba de un Carusso evreu ce a murit în condiţii tragice n-a convins pînă acum.

O stradă pe numele lui Heinrich Heine e o iniţiativă blocată de religioşi. Ei refuză ca la Tel Aviv să existe o stradă numită după un evreu convertit.

Deci, deocamdată aşteptăm. Personal n-am timp. După 17 ani la Primărie, n-am posibilitatea să mai aştept încă 17 ani...

EXPERIENŢA BIROBIDJAN: FALIMENT

Sociologul de origine română Mark Zonis analizează, într-un articol documentat, apărut în revista germană "Tribüne" situaţia experienţei din Regiunea Autonomă Evreiască Birobidjan din URSS, întrebîndu-se dacă această încercare e în pragul falimentului.

Uriaşă e prăpastia dintre hotărîrea sovietică de a coloniza pe un teritoriu de 36.000 km pătraţi (mai mare decît întregul Israel) evrei sovietici ce vor să trăiască o viaţă naţional-evreiască deplină şi situaţia de fapt: 7 mii de evrei în Birobidjan, alături de 180 mii de ruşi şi 30 mii de ucrainieni.

În 1937, erau acolo 37 mii de evrei. De atunci schimbările demografice transformă într-un efort ridicol ambiţiosul plan de a opune sionismului o alternativă comunistă. Faptul că acolo apare un cotidian idiş în zece mii de exemplare şi că o parte din biblioteca centrală a regiunii conţine cărţi în idiş nu schimbă realitatea falimentară. Ba mai mult: vestigiile proiectului – cei şase mii de evrei ce mai trăiesc acolo – vor pleca şi ei spre Israel, USA sau se vor aşeza în regiunile mai atractive ale URSS.

Primarul Birobidjanului, Mark Kaufman, va trebui şi el să recunoască în cele din urmă că în concurenţa dintre soluţia comunistă şi cea sionistă – sionismul a învins.

GORBACIOV L-A CĂUTAT PE EISENBERG

Ceea ce n-au reuşit nici Shamir şi nici David Levy sau Arens, a reuşit industriaşul Saul Eisenberg şi unul din funcţionarii lui superiori, ex-diplomatul David Kimhi: o întîlnire de o oră cu Mihail Gorbaciov şi consilierii săi economici. Încă o dată s-a verificat teoria marxistă că economia are prioritate faţă de politică.

Gorbaciov

De ce Gorbaciov a găsit timp pentru a discuta cu Saul Eisenberg, acest simbol al capitalismului constructiv? Pentru că Eisenberg e un fel de Rothschild al vremurilor noastre. Firma lui a fondat în Kazahstan o fermă agricolă pentru cultivarea bumbacului. Datorită specialiştilor lui Eisenberg, – mulţi din ei israelieni, producţia fermei depăşeşte orice normă sovietică. Eisenberg e un mare importator şi exportator de bunuri. La Moscova se discută acum un proiect comun (joint venture) sovietic – israelian – american pentru construirea unui nou tip de avion de cursă lungă. Dinamismul lui Eisenberg poate realiza şi în URSS planuri şi proiecte economice, care să demonstreze că în prezent comunismul se desparte definitiv de stilul său birocratic, ineficient, şi e dispus să se încadreze în sistemul economic capitalist, personificat de oameni de talia şi ţinuta lui Şaul Eisenberg.

Eisenberg

Iar David Kimhi nu este numai ex-Directorul General din Ministerul de Externe. El mai deţine şi acum titlul oficial de ambasador itinerant (Rowing Ambassador) la Externe. Preşedintele Gorbaciov ştia deci cu cine are de-a face.

Cu asta n-am terminat paradoxurile. Am menţionat anterior – că se discută cooperarea cu sovieticii pentru construirea unui avion nou. Dar vechea firmă sovietică "Aeroflot" n-are încă permisiunea de a transporta olim în Israel. Cîştiguri destul de importante din operaţiile de transportare a olimilor se scurg în buzunarele lui Lot, Malev, Tarom. Cu toate acestea, ruşii nu-şi schimbă strania atitudine: a da drumul olimilor – da; a-i transporta cu avioanele Aeroflotului şi a încasa dolari verzi ce lipsesc economiei sovietice – nu.

Asemenea contradicţii sînt una din cauzele teribilei crize prin care trec în prezent URSS şi alte state din Europa de Răsărit, în goană după un viitor mai bun. Atunci cînd ele se vor lecui de vechile boli ale copilăriei proprii perioadei de tranziţie, le va fi poate mai uşor să-şi făurească o viaţă mai bună.

LEGENDA DINASTIEI WEIZMAN

M-am frămîntat mult dacă să fac o vizită de condoleanţe la Ezer şi Reuma Weizman. Ce le voi spune? Cum ai putea să condolezi doi părinţi ce şi-au pierdut fiul – invalid de război, ce s-a luptat dîrz pentru viaţa lui – într-un stupid accident de maşină.

În cele din urmă, m-am hotărît totuşi să mă duc.

În faţa terasei pe care am stat, se aşterne Marea Mediterană, albastră şi calmă. Apeductul roman al Cesareei de acum 2000 de ani, aduce în memorie vremurile în care Cesareea fusese portul Ierusalimului şi locul de vacanţă al aristocraţiei romane, a regelui Herodes.

Vorbim despre cîte şi mai cîte: despre greutăţile de klitare ale olimilor; despre situaţia confuză din Partidul Muncii; despre sănătatea lui Cici, despre Eli Landau, primarul oraşului Herzlia, care a venit aici: "L-am izgonit, spune Ezer, după operaţia lui grea, în loc să rămînă în convalescenţă, vine la mine! Nebun!" adaugă Ezer în stilul său.

Despre toate vorbim. Numai despre Şauli ז.ל, Prinţul familiei, nu vorbim.

Din cînd în cînd, Ezer ridică în braţe pe cîte unul din nepoţeii săi – copiii fiicei sale – şi-i sărută. Pentru prima dată fac cunoştinţă cu bunicul Ezer Weizman.

Nici Ezer, nici Reuma nu plîng: oameni de oţel. Şauli a trăit 21 de ani, cu un glonte la doi milimetri de centrul funcţiilor cerebrale; fiecare zi trăită a fost pentru el un dar.

Pînă ce în drum, între Cesareea şi Herzlia, moştenitorul numelui de Weizman, a fost doborît de

30 DE ZILE

aliatul cel mare al războaielor – duşmanul nr, 1 al Israelului, moartea pe şosele.

Astfel, Ezer Weizman, a redevenit acum ultimul vlăstar al dinastiei Weizmanilor.

FINAL: DOUĂ BANCURI ACTUALE

Închei acest carnet israelian cu două bancuri actuale:

1) Apropos de întrevederile Baker – Shamir.

Doi tovarăşi de afaceri, Berl şi Şmerl se ceartă între ei. Ore după ore discută. Fiecare aduce argumente. Dar soluţia nu se întrezăreşte.

Obosiţi după atîtea discuţii, Berl îl întrerupe pe Şmerl, spunîndu-i: îţi propun un compromis. Hai să fie cum spun eu...

*

Şi apropos de URSS:

– Ce se va întîmpla dacă Uniunea Sovietică va cuceri deşertul Sahara?

– Va începe să lipsească nisipul...

*

■ **Dacă pînă la urmă, în U.R.S.S. se revine la situaţia de dinainte de puci, vom spune că am asistat la o lovitură de statu quo.**

*

Se vorbeşte că tat aluf Avigdor Kahalani va candida, din partea Partidului Muncii, la funcţia de primar al Tel Avivului. Kahalani, de origine yemenită, s-a făcut celebru în războiul de Yom Kipur cînd a condus o brigadă de tancuri. Este şi autorul a două cărţi de memorii militare. Două amănunte interesante: Shlomo Lahat a fost în trecut comandantul lui Kahalani; Likudul a anunţat că nu-l mai susţine pe Lahat şi că are alt candidat, mai atractiv.

● Cine instituie un premiu pentru ziaristică?

Există mai multe premii înfiinţate la vremea lor de HOR, de Asociaţia scriitorilor, de loji, de unele fonduri memoriale, de ACMEOR, etc. Premii literare, culturale, pentru comportament, pentru acţiuni cu caracter obştesc, pentru cercetări istoriografice... Din păcate, cu unele excepţii, aceste premii nu se decernează cu regularitate, ca să nu mai spunem că unele au fost pur şi simplu uitate şi nu se mai dau. Numai Fondul "Dominic" acorda premii sau burse în mod regulat şi ordonat, dar şi acest Fond s-a epuizat şi nu mai există. Ca şi Fondul Gropper. de altfel, despre care am vorbit în numărul trecut.

Curios este însă faptul că nimeni nu s-a gîndit vreodată să instituie şi un premiu pentru ziaristică. E curios deoarece de foarte mulţi ani există la noi o presă bogată – un cotidian prost, dar cu doi-trei gazetari buni, şi diferite reviste săptămînale şi lunare – precum şi o pleiadă de ziarişti experimentaţi. Unii dintre ei au activat mulţi ani şi în ţara de origine, au fost nume consacrate, scriind şi aici des, mult şi cu ecouri în rîndurile cititorilor. Comentariile politice ale unora dintre ei sînt căutate, rubricile lor permanente sînt permanent citite. Nu e oare firesc ca şi pentru acest gen de activitate să existe un premiu?

După opinia noastră, HOR, ACMEOR sau oricare altă organizaţie publică, nu mai spunem că şi unele persoane particulare ar trebui să ia în consideraţie instituirea unui premiu care să fie acordat anual unui ziarist pentru rubrica sa, pentru comentariile sale sau pentru un volum de articole şi eseuri.

Cine ştie, poate chiar în numărul viitor vom putea anunţa că o organizaţie a dat curs sugestiei noastre şi a înfiinţat un asemenea premiu!

ROSH HAŞANA – SUCOT
La ZIHRON YAAKOV!

Petreceţi sărbătorile într-o atmosferă sătească, caldă, cu mîncare de casă excelentă, aer curat şi peisaje înviorătoare la

HOTEL
"BEIT MAIMON"
din ZIHRON YAACOV
Numărul locurilor limitat.
Amănunte se pot obţine la telefon 06-390212

ŞANA TOVA

DONAŢI PENTRU BARONESĂ

Înainte de a pleca în vacanţă în Hawaii, baronesa Batsheva de Rothschild a anunţat că nu mai poate să finanţeze singură trupa de balet "Bat Dor". Baronesa spune că nu mai are bani. O fi şi în over-draft!

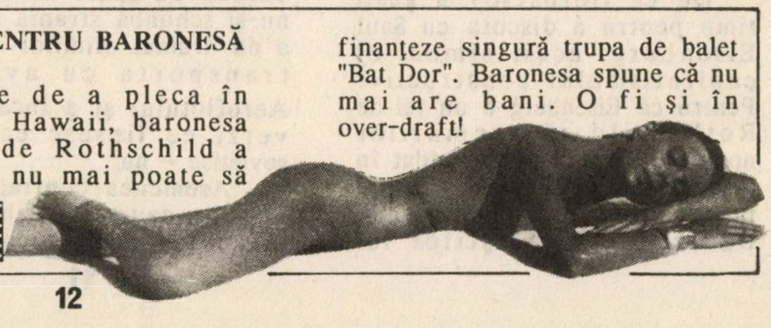

Cine poate să-i oprească?
Cine are dreptul să-i acuze?
Cine suferă în tăcere?

copiii de hîrtie

"Cei doi băieți ai mei au venit în țară prin Aliat Hanoar în 1950. Eu, văduvă, am rămas în România și ani de zile așteptam scrisori de la ei. În 1968 am venit și eu în țară și nimeni nu era mai fericită ca mine că mi-am regăsit băieții. Mari, căsătoriți, bine aranjați. Dar, de cîțiva ani s-au stabilit amîndoi în America și acum aștept din nou scrisori de la ei. Copii de hîrtie – așa se spune în popor despre copiii plecați și care trimit părinților scrisori. Am copii de hîrtie pe care îi aștept în fiecare zi". (Ghizela Lautman din Ierusalim)

Aceasta este una din marile drame din Israel. O populație care în majoritate a venit în țară pe baza întregirii familiilor, se vede uneori amenințată de despărțirea familiilor. Și tot prin plecarea copiilor. Desigur, ei pleacă în alte condiții, legătura cu ei poate fi mult mai ușor menținută, întîlnirile sînt asigurate – dar despărțirea tot despărțire este.

"DA, SÎNT O MAMĂ EGOISTĂ

Ernestina Wexler din Tel Aviv este o femeie bine situată: i-a rămas de la soțul decedat un magazin de parfumerie, o casă și un cont solid în bancă. E încă prezentabilă la cei 62 de ani ai ei și i se fac propuneri de căsătorie. A și cochetat un timp cu ideea de a se remărita. De altfel, fiica ei Ruti o îndemna mereu în ultimul timp să se remărite.

– N-am înțeles de ce mă tot îndeamnă să fac acest pas. Ea și ginerele meu se pregăteau să plece în Canada. Ruti știa că îmi va fi greu singură și voia să mă asigure. Să mă lase măritată. Dar vestea plecării lor m-a zdrobit. Parcă m-aș fi pomenit deodată într-un pustiu. Ce-am să mă fac? mă întrebam. N-am aici decît o soră bătrînă și senilă și cîțiva prieteni de remmy, nu de suflet. Dar nu de anturaj e vorba. Despărțirea de unicul meu copil este insuportabilă. Știu că le va fi bine acolo, ginerele meu a primit un contract foarte bun, dar mie îmi este greu, tare greu. Mi se reproșează că sînt egoistă fiindcă mă gîndesc atît de mult la mine. Ei, da, recunosc că sînt egoistă! Vreau să-i am pe copii lîngă mine – ce crimă e asta? Nu i-am oprit să plece, dar dacă o făceam, nu cred că trebuia să fiu condamnată. În fond, lor le-a fost bine aici, nu au fugit de sărăcie.

"NE ESTE RUȘINE DE CEI CE NE CUNOSC"

Fiul soților Golan (foști Goldschmit) a plecat în Africa de Sud. Vestea i-a uimit pe vecinii din bloc și din cartier. Acest fiu, acum arhitect, a crescut sub ochii lor și părea că e legat de țară cu mii de fire. Datorită educației primite acasă. Părinții sînt amîndoi profesori de Tanah, doi foști "șlihim" ai organizației Hanoar Hatzioni, care s-au cunoscut în cadrul acestei activități. Se știa că l-au învățat pe copil, să scrie și să citească mult timp înainte de a începe școala. La Tanah era, desigur, cel mai bun din școală. A participat o dată la un concurs național de Tanah. Tipul de sabru studios, ahtiat de excursii în țară, activ în diferite cercuri de voluntari, pasionat de istoria țării și de arheologie – cine ar fi crezut că un asemenea tînăr va pleca vreodată de aici pentru totdeauna?

– E o mare durere pentru noi, spune domnul Golan. Vă spun drept, noi n-am fost de acord să plece. Am încercat să-l convingem să renunțe. Am făcut-o și pe supărații o vreme. Și mai e ceva: ne e rușine. Asta ar putea să sune, nu știu cum, a patriotism ieftin, dar nu există patriotism ieftin. Ne este rușine de oamenii care ne cunosc și știu ce educație ne-am străduit să dăm acestui copil. Acum au tot dreptul să spună că educația noastră a eșuat... Africa de Sud! Ce înseamnă pentru noi Africa de Sud? Noroc că acum școlile sînt în vacanță, căci simt că n-aș putea intra în clasă și să vorbesc elevilor despre Avraham căruia Dumnezeu i-a promis țara asta și despre Moșe care ne-a scos din Egipt...

"DUREREA NOASTRĂ E DUBLĂ"

Soții G. din Holon spun că au făcut toate eforturile pentru ca fiica lor să urmeze o facultate, dar ea n-a vrut "deși are cap". A avut tot felul de servicii: chelneriță la o cofetărie, plasatoare la un cinematograf, vînzătoare la un pavilion "Helena Rubinstein" – pînă cînd a hotărît să plece în Statele Unite unde să muncească spre a-și strînge bani de studii. Vrea să intre la o școală de teatru.

– Ce-i rău în asta? întrebăm.

– Aparent nu-i nimic rău. Dar o fată care vrea să învețe și să lucreze, o poate face și aici, nu? Și apoi, ea singură în marea Americă și noi singuri aici? Ce viață e asta? Nu sîntem tineri și nici înstăriți. A plecat acum trei ani și de atunci noi ne-am dus de două ori s-o vedem. Dar de cîte ori mai pot pleca oameni ca noi peste ocean? Ne îngrozim la gîndul că va veni o vreme cînd nu vom mai putea să plecăm. Ce vom face atunci? Astfel că durerea noastră e dublă: că n-a vrut să învețe și că a plecat de acasă.

*

Alte variațiuni pe aceeași temă:

Fiul și nora soților H. împreună cu nepoțeii au plecat în Brazilia și nu s-au aranjat acolo și le este jenă să se întoarcă aici unde colegii lor sînt aranjați;

Fiul soților O. din Bat Yam s-a însurat cu o englezoaică venită să lucreze voluntar într-un kibuț, a plecat cu ea în... Scoția, li s-au născut acolo doi copii drăgălași dar toți, fiul, nora și nepoțeii vorbesc numai englezește și soții O. nu se pot înțelege cu ei și de aceea nu pleacă acolo deși le e un dor cumplit;

Leon D. are un fiu plecat la specializare în Italia (e medic). Scrie că i s-au făcut diferite oferte tentante între care și cumpărarea unui cabinet medical de la văduva unui internist. "Băiatul ar vrea să rămînă acolo, spune d. Leon. Mi-a cerut părerea. Ce să-i răspund cînd eu știu ce prost sînt plătiți la noi medicii de spital? Dacă îi scriu să se întoarcă, voi avea remușcări, dacă îi scriu să rămînă, mă condamn singur la singurătate".

Drame, drame... Le asculți și de obicei nu găsești o vorbă de consolare. Și cît de multă nevoie au de o consolare asemenea oameni care nu se pot consola cu "copiii de hîrtie"...!

DAN BENIAMINI

CUCURIGU

În timpul vizitei la Cairo, David Levy, ministrul nostru de externe, s-a "înfipt" astfel în Arie Golan, corespondentul de la radio Kol Israel: "Ce tot îmi pui mereu aceeași întrebare? Ce, ești cucurigu?

CICI: SPIRIT

Primarul Tel Avivului, Shlomo Lahat, l-a întîlnit în străinătate pe marele actor de film Antony Quinn care i-a spus:

— Curînd voi pleca în Rusia pentru a juca într-un film rolul lui Tolstoi. Pentru a mă familiariza cu rolul, voi și locui în fosta vilă a lui Tolstoi de la Tulla. Ceea ce mă îngrijorează e că Tolstoi era slab, pe cînd eu sînt îngrozitor de gras.

— Fii liniștit, i-a spus Lahat. În Rusia ai să ajungi repede la silueta lui Tolstoi.

PICĂTURILE BEREȘ

● FORTIFICĂ ORGANISMUL, FĂCÎNDU-L MAI REZISTENT FAȚĂ DE DIVERȘI FACTORI DĂUNĂTORI PRIN ÎNTĂRIREA SISTEMULUI IMUNITAR ȘI CONTRIBUIE LA ÎNTĂRIREA STRUCTURII CELULARE

● ÎN COMPOZIȚIE NATURALĂ, NU CUPRINDE SUBSTANȚE TOXICE ȘI, PRIN CONSUM, NU PRODUCE EFECTE SECUNDARE

● REALIZAT PRINTR-O ACȚIUNE COMUNA UNGARO-JAPONEZĂ, SE DISTRIBUIE ÎN PREZENT ÎN MULTE ȚĂRI

● PRETUTINDENI REZULTATELE VORBESC DE LA SINE

ȘANA TOVA!

● DIN ULTIMELE CERCETĂRI, REZULTĂ CĂ PICĂTURILE SÎNT EFICIENTE ȘI ÎN TRATAREA REUMATISMULUI ÎN PROCENT DE CIRCA 70%

PICĂTURILE SE POT OBȚINE LA
ADRESA IMPORTATORULUI
H.O.G. NATURAL FOOD LTD.
24 KING DAVID ST. (ÎN CURTE) 64954
TEL AVIV 265751

●ORIGINAL TEXTIL●

TONȚI SI HARY FICHMAN

Tel Aviv – Str. Iona Hanavi 46
Colț cu Allenby 46 – Tel. 658588

CONTINUĂ VÎNZAREA DE SFÎRȘIT DE SEZON PÎNĂ LA 1 OCTOMBRIE 1991 CU PREȚURI DERIZORII

Cu ocazia anului nou urăm clientelei, rudelor și prietenilor
● ȘANA TOVA ! cu SĂNĂTATE și PACE ! ●

30 DE ZILE

ÎN ANUL MOZART LA TEL-AVIV

■ RADU COSAŞU

Ce vede un Cosaşu în centrul Tel Avivului.
Ce aude.
Ce simte.
Şi cam ce-i trece prin cap.

La colţul "Hamaşbirului" dintre Dizengoff şi Cernihovski cîntă zilnic, de dimineaţa pînă seara, cu o pauză de prînz, un flautist şi un acordeonist. Ruşi. Tangouri ruseşti, de la "Tomnaia noci" la marşuri transformate în valsuri care devin pînă la urmă tangouri israeliene. Cîntă bine, cu suflet, lirici pînă la Dumnezeu, Din cînd în cînd, obosiţi, se sprijină de vitrina aflată chiar în spatele lor. Acolo, un secretar de redacţie, cum sînt cu sutele ridicaţi în cerul albastru al acestei ţări pline de ziare, purtat de inspiraţia pe care o dă noaptea în tipografie, printre machete, titluri şi fotografii, a coborît ca un înger de-al lui Chagall şi le-a aşezat în vitrină un panou înalt de la Paris, al firmei Chanel care lansează în acest an Mozart, parfumul "Egoïste". Ei cîntă "Tomnaia noci" machetaţi pe reclama pentru "Egoïste". "Egoïste" – pour l'homme... Le dau zilnic cîte un şekel şi mă uit în ochii lor. Nu-s orbi.

La Moscova, circulă unul aşa: "Bush are o sută de gorile, una face parte dintr-o organizaţie teroristă, dar nu se ştie care. Mitterrand are o sută de amante, una are AIDS, dar nu se ştie care. Gorbaciov are o sută de consilieri economici, unul are dreptate, dar nu se ştie care".

La Praga, el coboară din tren şi devine aşa: "Bush are o sută de consilieri, dintre care unul lucrează pentru sovietici, dar nu se ştie care. Havel are 50 de consilieri dintre care unul e inteligent, dar nu se ştie care".

Nu ştiu cum arată şi cum se îmbracă, odată ajuns la Bucureşti, Viena sau Tel Aviv.

Se va pune vreodată copyright şi pe bancuri? Pînă atunci, trăiască, totuşi, libera lor circulaţie pe mapamond, din om în om, din gură în gură, din gară în gară, de pe un peron pe altul...

Trei idei esenţiale auzite în Kikar Dizengoff. Trăgînd cu urechea zile şi zile de-a rîndul la ce discută unul, altul, unul cu altul, una cu alta, în româneşte, desigur, căci în ivrit, ca să mă exprim elegant, "ani lo competenti"...

"Să fim sănătoşi, să ne iasă bine analizele şi să ne mai putem recunoaşte".

"Important, crede-mă, nu e cît trăieşti... (Pauză. "Nu?" îl întreabă o doamnă. El:) Important e să mori sănătos, nu ca o ridiche"...

"Draga mea, am ajuns la concluzia că pensia nu trebuie să fie bună, pensia trebuie să fie lungă".

De Revelion, la Londra, evrei israelieni, plecaţi cîndva din Dorohoi, ajunşi la Afula, apoi în Peru, după aceea în Canada şi de acolo în Anglia, unde-s prosperi, ridică o cupă de şampanie, îşi urează "noroc" şi "lehaim", ca aşezîndu-se să înceapă a-şi aminti pe larg şi cu lacrimă, de un restaurant din Piatra Neamţ şi "o piatră" jucată la Rishon.

Melancolia nu mai e ce-a fost? E simplu: cu vîrsta, ca orice femeie, ea devine dublă!

Înainte să-l asculte în salonul de muzică din Lancaster House, cei 7 înţelepţi bogaţi ai lumii, au citit o scrisoare de 28 de pagini a lui Gorbaciov despre ce este, ce va fi şi nu va mai fi în Uniunea Sovietică.

Canadianul a emis, concis, "îndoieli:.

Americanul s-a declarat, sec, "în divergenţă de opinii".

Curios, englezul s-a dovedit cel mai tandru; el a găsit textul lui Gorbaciov "emoţionant, dar imprecis"...

Dar cine vrea precizie, trebuie să se adreseze domnului Bercovici de la raionul "fructe şi legume" al Supersol-ului de pe Emek Abraha. Domnul Bercovici îţi alege un pepene şi-ţi spune: "Ia dumneata pepenele ăsta şi după aceea vorbim..."

Mai toţi cu care m-am întîlnit, au auzit că în România e îngrozitor.

Mai toţi însă, aveau de gînd sau chiar biletul de avion, ca să plece la Bucureşti. De ce?

Explicaţie: Fiindcă deşi e îngrozitor, este totuşi foarte ieftin.

Explicaţie: Fiind foarte ieftin, fiecare israelian poate face pe nebunul. Dar de ce să facă pe nebunul?

Explicaţie: Dacă nu faci pe nebunul, de ce să te mai duci?

Aterizez la Lod, avînd la mine în valiză un articol al preşedintelui F.S.N.-ului care aducea un vibrant omagiu poporului evreu "poporul cu cea mai tragică istorie"; în enumerarea geniilor evreieşti, Thomas Mann era pus lîngă Spinoza! N-a apărut nici o erată, nici o dezminţire.

Mă duc a doua zi în Dizengoff Center şi cumpăr numărul dublu de vară, al revistei franceze "Actuel". Întregul volum – vrînd să fie anticonformist – susţine că lumea e plină de ştiri bune! Ideea asigură o mare cantitate de articole plicticoase. Unul e totuşi pasionant: Cristofor Columb a fost evreu? Se aduc argumente serioase că da.

Şi Thomas Mann, şi Columb...?

Nu mai ştiu ce să zic – mă ia un uşor vertij...

În asemenea situaţii, îţi revii folosind ideea unor berlinezi inteligenţi: Berthold Brecht n-a fost evreu, dar ar fi meritat să fie!

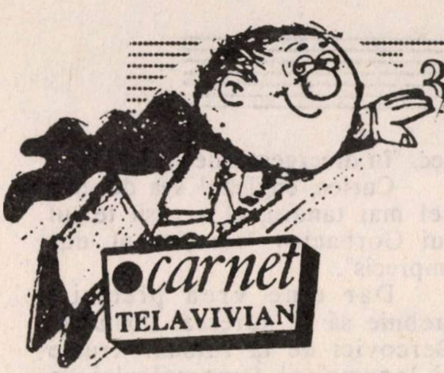

30 DE ZILE

DUPA AMIAZA, LA CIMITIR

Printre fanfarele afişelor care împestriţează oraşul, anunţul avea pudoarea ruşinată a fetelor de la ţară; în mijlocul curcubeului publicitar, el era melodia şoptită pe care, ca s-o auzi, trebuie să-ţi ciuleşti bine urechile. În tovărăşia corpurilor tinere, pe trei sferturi goale şi 100% sănătoase, răcnind virtuţile băuturilor răcoritoare, afişul invita la cimitir! Se împlinea peste jumătate de veac de la dispariţia poetului.

Stupefacţia mea nu a explodat atît din pricina ideii unui asemenea afiş (am mai văzut şi altele, şi mai şi...), cît la imaginea tristei absenţe a celor ce nu vor avea răgazul să se oprească pentru el. Un poet învăţat pe băncile şcolii; de la grădiniţă pînă la bacalaureat!

Cimitirul, cel dintîi!, este azi în inima oraşului. Strada lui e tipică: coşcovită, ce a rămas din eleganţa constructivistă a ghipsului din anii '30, autobuze multe, şi mai multe maşini, mulţi trecători, dar nici un plimbăreţ. Din mulţimea lor, se desprindea cîte o femeie care scotea de te miri unde cîte un batic ca să şi-l pună pe cap. Bărbaţii aveau la dispoziţie ridicolele chipot de carton puse pe o masă la intrare. Puţini bătrîni, ceva mai mulţi maturi, şi tineri, mulţi, majoritatea. Evidenţi ca o rană în lumina copleşitoare. Coloraţi, neglijenţi, străini printre pietrele severe, în lipsa de vegetaţie, în stropul acesta de deşert majestuos în marea uşuratecă a oraşului. Pe piatra din faţa lor, gravate literele numelui devenit noţiune: "în colţ la Bialik", "casa de pe Bialik". Fără a mai pomeni formula cifrată a iniţialelor citite ca un cuvînt: Haim Nachman, deci H.N., adică Hen, adică farmec...

Ceremonia a fost scurtă. Nu ea a fost importantă. Importantă a fost intrarea în cimitir, drumul către mormînt, oprirea lîngă piatră. Oprirea lîngă cel ce a cîntat "fuge printre cai/ fuge ziua şi noaptea"; importantă a fost oprirea celor ce fug, ziua şi noaptea; nu printre cai, printre maşini, rachete, evenimente, idei...

CITADIN

■

După ce l-a atacat cu furie pe Gorbaciov,de vreo trei ani de zile, acuzîndu-l că duce ţara de rîpă, Boris Ielcin, preşedintele Republicii Rusia, a cerut energic, cocoţat pe-un tanc, revenirea urgentă la putere a rivalului său.
Boris Ielcinic?

◀ Şana tova!

ANUNŢ IMPORTANT

CUNOSCUTUL PROMOTOR DE TURISM

HAIM KAUFMAN

Se află la dispoziţia d-voastră la **BUDAPESTA** – (Paradisul Turismului European – oraşul Luminilor), în permanenţă, pe perioada 15 mai – 1 noiembrie.
LA HOTEL BEKE, strada Terez nr.43 (fosta Lenin). Telefon: 00-361-1323-300 sau FAX: 00-361-1533-380, vă oferă informaţii şi îndrumări turistice **GRATUITE.**

• Îndrumări dentare gratuite • Doctori excelenţi • Coroane din porţelan – material West-Germany – 75$

DIN BUDAPESTA EXCURSII ÎN CEHOSLOVACIA – AUSTRIA – GERMANIA – JUGOSLAVIA şi ROMÂNIA, camere particulare (la Budapesta, Praga, Viena)

În fiecare **DUMINICĂ,**
EXCURSIA BUDAPESTA ÎN LIMBA EBRAICĂ. Rezervaţi camere din timp. La Hajduszoboszlo **HOTEL – SZOT BEKE** (Felix şi Herculane al Ungariei)

PROCURAŢI-VĂ VIZA DUBLĂ UNGUREASCĂ
Vorbim ebraică, româneşte, ungureşte, germană, etc.

DECUPAŢI ŞI PĂSTRAŢI ADRESA ŞI TELEFOANELE.

De la BUDAPESTA – excursie de 5 zile în CEHOSLOVACIA – 250$ * Cazare şi servicii complete

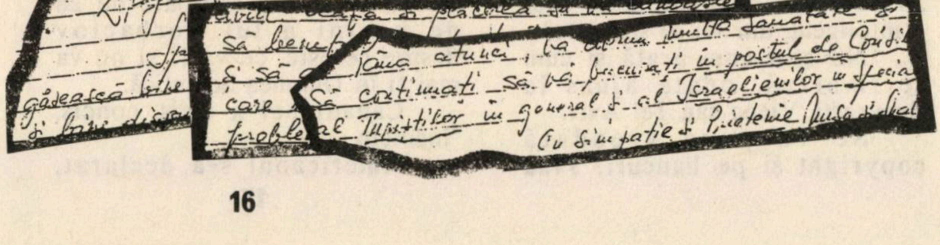
Kaufman
avut ocazia şi plăcerea să vă cunoască
să beneficie
şi să
care să
problem al Turiştilor în general şi al Israelienilor în special
multă sănătate şi
Până atunci, la [illegible] în postul de Consul
să estimaţi să vă bucuraţi
găsească bine
şi bine dispus
Cu simpatie şi prietenie

GURA HUMORULUI

EUROPA în casete

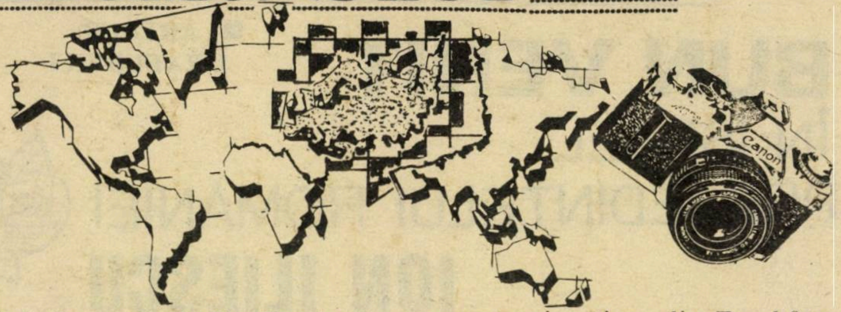

O pereche de prieteni, Dan şi Dana, mi s-au plîns zilele trecute:

– Uite, e septembrie şi noi încă nu ne-am putut decide unde să ne facem concediul. Am auzit că nu mai sînt locuri în avioane nici măcar în picioare, pe aripi sau pe elice. Vapoarele sînt atît de încărcate cu pasageri încît s-a adăugat Mediteranei apă din Marea Moartă ca să le poată ţine la suprafaţă. Toate camerele de hotel din Europa sînt rezervate israelienilor pînă la toamnă, aşa încît dacă ar veni acum la Paris o delegaţie de lorzi englezi sau de şeici saudieni, ar trebui să doarmă sub podurile Senei sau ca poeţii onirici.

Unde, unde pleacă? Sînt doar atît de multe ţări încît vedeţi că nici la O.N.U. nu încap toate. Pe care să le alegi pentru vizitat? Care din ele sînt mai bine aprovizionate, mai ieftine, mai distractive? Căci doar pentru asta pleacă israelianul în 10-12 ţări străine – ca să cumpere cîte ceva la preţuri convenabile şi să se distreze cu nevasta într-un funicular, într-un vaporaş...

Cea mai bună sursă de informaţii sînt prietenii care au "făcut" tot globul şi l-au filmat. Ei sînt întotdeauna bucuroşi să te invite în apartament, să întindă un cearşaf pe şifonier şi să-ţi proiecteze filmul excursiilor. De altfel, pentru asta au şi plecat cînd au plecat – ca să filmeze – şi pentru asta au filmat – ca să-ţi arate dumitale filmele pe şifonier.

Auzind în societate că nu ştim unde să plecăm, Mutzi şi Putzi, prietenii noştri de pe vremea cînd locuiam în aceeaşi tabără de corturi din Pardes Hana, ne-au invitat la ei într-o seară la o plachie de peşte, la o limbă cu măsline, la un ficat frecat, la un gin, la un curvoazier, ca să ne arate excursiile lor păstrate în mai multe casete, ca nişte sardele turistice. În fiecare casetă, Mutzi avea o ţară străină şi în fiecare din acele ţări nu vedeai decît monumente istorice, peisaje naturale şi pe Putzi, nevastă-sa. Puteai crede că toate populaţiile au fost evacuate din patriile lor strămoşeşti pentru ca Mutzi s-o poată fotografia în diferite poziţii pe Putzi.

Prima ţară pe care ne-au arătat-o pe cearşaf a fost Grecia. Din spatele aparatului de proiecţie Mutzi explică:

– Iat-o pe Putzi în pantaloni pescăreşti la Acropole! Putzi întrebînd un poliţist din Atena cu ce autobuz se ajunge la Pireu... Putzi făcînd plajă pe plaja din Creta...

Dintr-o altă casetă Mutzi a scos apoi Italia şi ne-a proiectat-o pe dulap. Ce de imagini încîntătoare! Putzi pe fundalul Coliseumului... Putzi mîncînd un pepene în Piaţa Spaniei... Putzi sus pe Capitoliu unde înaintea ei au fost gîştele...

Toată Europa era populată numai de Putzi. Parisul făcea mari eforturi ca să apară şi el în poze alături de Putzi. Domul invalizilor ocupă doi milimetri în imaginea de 50 de centimetri pe care vedem coafura şi sacoşa de voiaj a turistei Putzi. Arcul de Triumf a avut noroc: Mutzi l-a filmat fiindcă Putzi s-a postat în faţa lui...

Din toată Germania n-am văzut decît o prăvălie de corsete şi sutiene din Frankfurt, aşa cum se reflectă ea în ochii lui Putzi.

Salzburg nu e un oraş, ci un hotel unde a dormit Putzi pînă la 11 dimineaţa.

Nici Capri nu e altceva decît o stîncă umedă pe care şade Putzi şi mînîncă struguri.

În fine, impresia generală e că dacă voiajezi prin ţările scandinave, prin Olanda, Spania, Turcia şi London, ai şanse s-o vezi pe Putzi, nevasta lui Mutzi, în tot felul de poziţii originale, profilată pe faţadele muzeelor, pe munţi şi statui de generali.

Toate aceste filme ne-au trezit într-adevăr pofta de călătorie şi curiozitatea pentru ţările străine fiindcă nu ne-au arătat nimic din acele ţări şi fiindcă am bănuit că în spatele lui Putzi, dincolo de poponeaţa ei imensă, se află probabil peisaje elveţiene încîntătoare şi monumente greceşti interesante.

Bine, dar unde plecăm?

N-are nici o importanţă unde. Principalul e să pleci fiindcă toată populaţia pleacă şi nu poţi să rămîi singur în ţară şi să n-ai cu cine să schimbi o impresie despre celelalte ţări fotogenice.

INTERIM

(Polichinel e plecat în Turcia)

■

MINIMUM

tot vazînd pe la televizoare împotrivirea de care se lovesc,şi acasă şi peste hotare, autorii loviturii de stat din Uniunea Sovietică,-se întreabă dacă d.Ianaev, omul nr.1 al loviturii, nu este cumva un Ianaiv.

BUN VENIT ÎN ISRAEL PREŞEDINTELUI ROMÂNIEI ION ILIESCU

■ **ARTHUR ISRAELOVICI**

Ne aflăm in faţa unui eveniment de amplă semnificaţie politică; vizita oficială în Israel, la invitaţia preşedintelui Haim Herzog, a domnului Ion Iliescu, preşedintele României. Este prima vizită în ţara noastră a unui şef de stat român.

După cum este cunoscut, de la fondarea Statului poporului evreu între Israel şi România s-au statornicit şi dezvoltat relaţii de colaborare pe plan politic, economic, cultural, sindical şi in alte domenii. A constituit fără îndoială un fapt pozitiv că România a menţinut relaţiile diplomatice cu Israelul chiar şi în perioada în care ţările Europei răsăritene le-au întrerupt în mod nejustificat şi că în acea etapă, legăturile interstatale şi interumane, reciproc avantajoase, nu au stagnat, că mai ales turiştii israelieni au continuat să viziteze în număr mare România. Cu toate acestea, fostul preşedinte al României, dictatorul Ceauşescu, nu a dat niciodată curs invitaţiilor repetate de a vizita Israelul, din motivul - să o spunem deschis- de a nu trezi reacţiile negative ale inamicilor Israelului, cărora le acorda o atenţie preferenţială.

Pe acest fundal, vizita preşedintelui Iliescu în Israel apare ca o manifestare concludentă a marilor schimbări innoitoare intervenite în România după răsturnarea dictaturii în decembrie 1989, ca o expresie a năzuinţei noului regim, în frunte cu domnul Ion Iliescu, de a păşi realmente pe calea democraţiei şi a promova o politică externă nediscriminatorie, de pace şi colaborare internaţională nu în vorbe, ci în fapte.

Poporul israelian, salariaţii în primul rînd, au salutat cu satisfacţie şi entuziasm evenimentele revoluţionare din România, au omagiat eroismul celor care au dat jertfe grele de sînge pentru cauza Revoluţiei şi instaurarea unui regim de libertate şi democraţie reală, pentru o Românie nouă şi prosperă. Israelienii şi-au manifestat în mod concret solidaritatea cu poporul român în împrejurările extrem de vitrege prin care trecea, venindu-i în ajutor după posibilităţi, dar cu inimă deschisă şi caldă.

Factorul fundamental al promovării raporturilor de prietenie, colaborare şi solidaritate dintre cele două ţări şi popoare ale noastre,chezăşia extinderii şi adîncirii lor continue le constituie existenţa în Israel a celor 400.000 de suflete – aproximativ o zecime din populaţie – care sînt, ei sau părinţii lor, născuţi şi crescuţi pe meleagurile româneşti. Plecaţi din România – unii cu multe decenii în urmă, cei mai mulţi în anii de după cel de-al doilea război mondial, ei păstrează cu nostalgie amintirea locurilor natale, n-au uitat româna care le-a fost limbă maternă, au rămas în bună măsură tributari elementelor de cultură însuşite în anii şcolarităţii şi ai formării lor intelectuale şi profesionale, nutresc sentimente de stimă şi consideraţie faţă de personalitaţile de seamă din trecutul României care s-au afirmat prin convingerile lor democratice, faţă de intelectualitatea creatoare din care au făcut parte şi mulţi evrei, faţă de oamenii simpli cu care au convieţuit în condiţii de bunăvecinătate, prietenie şi într-ajutorare.

La păstrarea şi cultivarea acestor sentimente şi valori umane au adus o contribuţie substanţială un şir de organizaţii obşteşti, instituţii, formaţiuni politico-sociale în rîndurile cărora originarii din România sînt militanţi activi şi devotaţi.

In acest cadru, la loc de frunte se situează Histadrutul, puternica organizaţie profesională a salariaţilor-lucrători cu braţele si cu mintea din Israel, cu o pondere excepţională în viaţa economică şi social-politică a ţării noastre. In decursul celor peste 70 de ani de existenţă, Histadrutul, în rîndurile căruia originarii din România au fost prezenţi şi activi, poate, mai mult decît în oricare alt domeniu- a fost nu numai apărătorul ferm şi consecvent al intereselor muncitorimii israeliene, dar şi un promotor neobosit al legăturilor de prietenie şi solidaritate cu oamenii muncii de pretutindeni, cu organizaţiile lor profesionale, naţionale şi internaţionale, un sprijinitor devotat îndeosebi al celor din ţările mai puţin dezvoltate, cărora le-a oferit posibilităţi de cunoaştere a experienţei sale cu titlul de exemplu şi îndemn. În răstimpul scurt care s-a scurs de la instaurarea noului regim în România, Histadrutul, în fruntea căruia se află conducătorul sindical şi politic de anvergură care este Israel Keisar, a stabilit contacte fructuoase cu noile sindicate libere din această ţară, a găzduit o mare delegaţie a sindicatului "Frăţia", precum şi personalităţi române interesate în schimbul de experienţă cu noi, a luat iniţiativa creării unui Institut specializat care să vină în sprijinul sindicatelor din ţările Europei de Răsărit, inclusiv din România, după modelul aceluia care funcţionează de mai multă vreme cu rezultate benefice pentru mişcarea muncitorească din ţările continentelor vitregite.

Cu sprijinul politic al Histadrutului, au luat fiinţă şi desfăşoară o intensă activitate Irgun Iotzei Romania (Organizaţia celor proveniţi din România), Membri ai Histadrutului, al cărei preşedinte este semnatarul acestor rînduri, şi Hitachdut OleiRomânia (Organizaţia celor veniţi din România), avînd ca preşedinte pe Uri Eliav.

Desigur, menirea primordială a acestor două organizaţii constă în a milita pentru întărirea unităţii şi solidarităţii tuturor originarilor din România, apărarea şi promovarea intereselor lor specifice şi, cu precădere, ale celor sosiţi mai de curînd în societatea israeliană, afirmării şi promovării originarilor din România în viaţa publică, corespunzător ponderii lor numerice şi aportului lor considerabil la dezvoltarea ţării. În acelaş timp, aceste două organizaţii, împreună cu Asociaţia de prietenie Israel-România, cu alte organizaţii şi instituţii militează stăruitor pentru strîngerea legăturilor de prietenie şi colaborare dintre ţările şi popoarele noastre. Un rol însemnat a avut în această privinţă vizita întreprinsă în România de delegaţia formată din domnii Uri Eliav, Moshe Nagor şi Itzhak Artzi, prilejuită de predarea către autorităţile româneşti a echipamentului medical achiziţionat din fonduri colectate de la israelieni şi donate de către Histadrut, imediat după Revoluţie. Primirea delegaţiei de către preşedintele Ion Iliescu, declaraţiile făcute cu această ocazie de şeful statului român cu privire la domenii concrete de cooperare între România şi Israel, alte contacte la diferite niveluri cu oficialităţi româneşti şi personalităţi marcante avute de membrii delegaţiei au vădit interesul ambelor părţi în dezvoltarea relaţiilor bilaterale reciproc avantajoase.

Dorinţa comună de a întări prietenia şi colaborarea pe toate planurile dintre popoarele şi ţările noastre au fost reliefate şi ulterior de un întreg şir de vizite făcute în Israel de reprezentanţi de seamă ai României noi, între care de delegaţia parlamentară, aceea a Uniunii scriitorilor, a Asociaţiei culturale de prietenie România-Israel – delegaţii ai căror participanţi au făcut la întoarcerea în ţara lor declaraţii deosebit de favorabile despre cele văzute şi constatate, pătrunse de simpatie pentru Israel, pentru originarii din România în care au regăsit prieteni vechi şi buni, de dorinţa şi posibilităţile existente pentru aprofundarea legăturilor cu Statul poporului evreu.

În discordanţă cu aceste emoţionante dovezi de prietenie şi simpatie reciprocă, au apărut acele fenomene regretabile de animozitate antievreiască şi antiisraeliană, care şi-au găsit expresie în unele publicaţii din România, reflectînd tendinţe în flagrantă contradicţie cu valorile democraţiei şi interesele României noi. Considerăm că asemenea manifestări sînt nereprezentative pentru opiniile şi sentimentele covîrşitoarei majorităţi a poporului român şi luăm act cu satisfacţie că ele au fost dezavuate de preşedintele ţării, de şeful guvernului său, de intelectuali dintre cei mai distinşi şi de păturile largi ale opiniei publice româneşti.

După părerea noastră există toate premizele ca legăturile de prietenie dintre Israel şi România să fie din ce în ce mai bune, ceea ce va fi, indubitabil, în interes reciproc. Cooperarea cu Israelul este de natură să contribuie la soluţionarea multor probleme cu care se confruntă în prezent România şi să stimuleze procesul de integrare a ei în concertul ţărilor democratice şi civilizate ale lumii. În acelaşi timp, România – aşa cum a şi dovedit cu prilejul conflictului din Golf – poate să-şi aducă o contribuţie pozitivă la eforturile ce se depun în prezent pentru promovarea procesului de pace în Orientul Mijlociu – regiune atît de apropiată de România şi de a cărei stabilitate depinde într-o măsură esenţială pacea în lumea întreagă.

Avem convingerea că vizita preşedintelui Ion Iliescu în Israel porneşte de la asemenea premize şi este menită să dea în acest sens rezultate optimale. Este de aşteptat ca preşedintele Ion Iliescu să ia contact, în cadrul vizitei sale, cu deputatul Israel Keisar, secretarul general al Histadrutului, în vederea stabilirii de schimburi de idei şi ajutor reciproc în domeniul muncii, pensiilor, culturii, educaţiei, economiei ş.a.m.d.

În acest spirit, salariaţii şi opinia publică din Israel, şi în primul rînd originarii din România, în numele cărora mă simt îndreptăţit să vorbesc, salută cu căldură această vizită, îi doresc deplin succes şi îl întîmpină pe înaltul oaspete cu tradiţionalul nostru *"Baruch Haba"*:

"Bun venit în Israel, domnule preşedinte al României!"

* * *

PLASTICĂ ŞI CHIRURGIE COSMETICĂ

Medici specialişti de prim rang execută toate felurile de operaţii plastice posibile.
Preţuri moderate.
Posibilă şi plata eşalonată PÎNĂ LA 86 DE RATE!
La dispoziţia noastră, spitale moderne utilate corespunzător

NOU! A luat fiinţă o unitate şi în Bnei-Brak

עלומים SANA TOVA

"ALUMIM" – Centru medical
Sediul central în Tel Aviv –
Str. King George 74
Tel. 03-5250890; 5250081

PE URMELE TINEREŢII ŞI ALE PLĂMĂDIRII VISURILOR NOASTRE

"GORDONIADA" ÎN ROMÂNIA

Convorbire cu ADRIANA DAVIDSOHN
Directoarea Departamentului Est-European
al Agenţiei Ophir Tours

În materie de turism internaţional, Adriana Davidsohn şi-a dobîndit o reputaţie binemeritată. Dacă ar fi să se instituie un titlu de "animator (oare) a voiajurilor de vacanţă "huţ laaretz", Adriana ar putea candida cu mari şanse de succes. Îndrăgostită de profesia ei, care este şi o ştiinţă şi o artă, devenită ea însăşi globe-trotter ca urmare a nenumăratelor deplasări (vorba 'ceea: "mai aveţi un punct alb pe glob?"), lucrînd de mult în diferite agenţii pe diferite posturi, ea este un sfetnic valoros pentru oricine proiectează o călătorie agreabilă, recreativă şi instructivă. De cînd a devenit directoarea departamentului est-european la "Ophir-Tours" manifestă şi un apreciabil spirit de iniţiativă în conceperea şi organizarea de itinerarii noi, originale, care să îmbine corespunzător plăcutul cu utilul.

Vorbind zilele acestea cu Adriana, a reieşit că, dacă şi în trecut israelienii erau turişti obişnuiţi în România, anul acesta numărul celor care au plecat acolo sau urmează să plece prin agenţiile de voiaj este foarte mare, depăşind previziunile iniţiale.

La întrebarea noastră, Adriana a dat cîteva explicaţii în privinţa acestui aflux de turişti din Israel. "Desigur, originarii din România au, în primul rînd, o motivaţie nostalgică lesne de înţeles: *"unde eşti copilărie! cu pădurea ta cu tot?"*. Faptul nou este că au intervenit, după evenimentele din decembrie 1989, un şir de schimbări, de natură să-i avantajeze pe turişti, inclusiv pe cei din Israel. Mai întîi, turiştii se simt mai în voie, mai relaxaţi ca înainte; israelienii, în pofida agitaţiei antisemite din unele organe de presă, sînt bine primiţi şi bine văzuţi la instituţiile şi organizaţiile legate de turism. Au dispărut şicanele de vamă; condiţiile de cazare, de masă sînt mai bune, cu toate că persistă destule dificultăţi. Un avantaj deosebit derivă din faptul că nu mai există un monopol de stat în domeniul turismului şi că au luat fiinţă nenumărate agenţii de turism particulare. De aci, şi faptul că funcţionează două cursuri de schimb valutar şi că agenţia particulară cu care lucrăm, beneficiind de un curs mare, ne dă posibilitatea să oferim servicii duble prin bonuri valorice şi de calitate mai bună..

"GORDONIADA"

O iniţiativă lăudabilă este aceea a organizării unei excursii cu tematică sionistă. Este vorba de a plimba un grup cît mai mare de turişti israelieni pe un itinerariu care să le evoce locurile în care şi-au petrecut tinereţea şi unde, mai ales, şi-au desfăşurat activitatea sionistă şi de pregătire profesională şi educativă, pentru Eretz Israel. Acţiunea se întreprinde sub egida "Asociaţiei foştilor membri ai Gordoniei – Macabi Haţair – România".

După cum se ştie, Gordonia a fost una din cele mai mari şi mai puternice organizaţii din cadrul mişcării de tineret sionist. Bazată pe principiile ideologice ale fruntaşului sionist originar din Rusia A. D. Gordon, promovînd ideile unui socialism nemarxist, popular, cum am zice astăzi "cu faţă umană", Gordonia a desfăşurat o intensă activitate în ţările Europei de Răsărit. În România, a fost prezentă din 1927, a trecut în ilegalitate în anii războiului, dînd grele jertfe, a renăscut şi a cunoscut o maximă dezvoltare începînd din 1944 (30 de snifuri – filiale), pînă în anul cînd organizaţiile sioniste au fost interzise. Principala ei activitate a constat în pregătirea tineretului – şcolar şi muncitoresc – în cadrul centrelor de hachşara (pregătire profesională, îndeosebi agricolă) în colonii de vară, fabrici, pentru a pleca şi a deveni constructori de nădejde ai Eretz Israelului. Mulţi din membri ei au plecat în condiţiile ilegale, nu puţini au pierit odată cu scufundarea "Strumei" şi "Mekfure"; ajunşi în ţară au muncit în coloniile înfiinţate de mişcare – Masada, Hanita, Holda, etc. – sau în alte domenii ale operei de reclădire.

Caracteristic pentru "Gordonia" este preocuparea pentru a menţine legăturile de prietenie şi solidaritate între foştii membri, întrajutorarea între haverim, acordarea de burse studenţeşti fiilor foştilor gordonişti – la aceasta contribuind Asociaţia înfiinţată şi cele 5 Gordoniade (întîlniri prieteneşti).

În acest spirit de prietenie este concepută şi excursia din România. La "Beit Lavon", prof. I. Varţman-Paţache, secretarul general al Asociaţiei, ne-a explicat obiectivele urmărite de această excursie. "După cum se poate vedea din itinerariul stabilit, vom poposi la Bucureşti, Galaţi, Bacău, Roman, Iaşi, Cluj, Sibiu, Braşov, localităţi unde au existat mari snifuri (filiale) ale Gordoniei, puncte de hachşara, colonii de vară. Fiecare din aceste escale, ne vor da posibilitatea reconstituirii atmosferei de camaraderie şi entuziasm proprii activităţii noastre din trecut, strîngerii legăturilor dintre noi, iar cei ce-şi vor lua şi copiii, transmiterii tradiţiilor de prietenie către generaţia care urmează.

– Cîţi participanţi vor fi?

– Pînă acum s-au înscris 50; credem că pînă la plecare, vor fi 80 – 100.

– Călătorie plăcută!

I. HARZAAV

SLĂBIRE
pînă la 5 kg.
PE SĂPTĂMÎNĂ

În toată ţara nu există un institut cu cunoştinţe şi cu experienţă atît de bogată în acest domeniu.

CENTRUL MEDICAL "IONA"

Sediul central: TEL AVIV,
Str. Dizenghoff 98,
Tel. 5272451-2
Ierusalim: tel. 02–245226-7
Haifa : tel. 04–388015
Raanana : tel. 052–915024

ŞANA TOVA

מוזאיקה א.ולפמן בע"מ
mozaica a. wolfman ltd.

SINGURUL COMPLEX PENTRU PRODUCŢIA ŞI DISTRIBUIREA ARTICOLELOR DIN BETON
folosibile la amenajarea terenurilor, atît la suprafaţa solului cît şi în adîncime

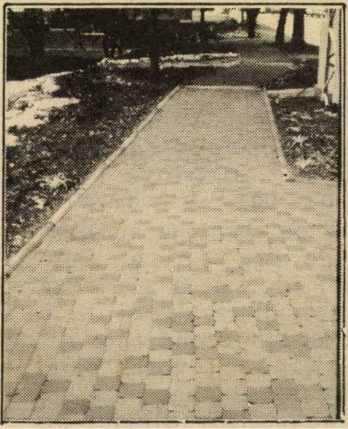

● PRODUSE DIN BETON ●

ACEASTA ESTE SPECIALITATEA NOASTRĂ

ŞANA TOVA!

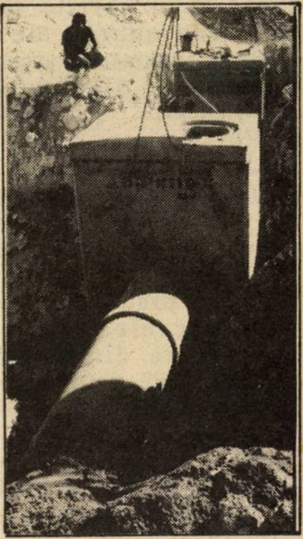

- **Conducte cu manşon de cauciuc**
- **Conducte asamblate cu mortar**
- **Tubulatură prefabricată**
- **Tubulatură conică**
- **Capace din beton şi fier**
- **Gură de control pentru canalizare**
- **Gură de scurgere a apelor de ploaie**
- **Pietre de pavaj, asamblate**
- **Pietre de bordură şi grădină**
- **Pietre de demarcaţie**
- **Pietre de rigolă**
- **Opritori auto**
- **Bănci de lemn cu beton**
- **Jardiniere**

PRODUSELE NOASTRE POARTĂ SEMNUL STANDARDIZĂRII ŞI SE AFLĂ SUB SUPRAVEGHEREA OFICIULUI DE STANDARDE ŞI A TEHNIONULUI

●

Fabrica şi sediul centralei: Str. Haşaiş 13, POB 10354, Mifraţ Haifa 26112, TEL. 04/415550, FAX. 04/416767

●

Fabrica din Nes Ţiona: Zona Industrială "B" Nes Ţiona, TEL. 08/404083 – 4, FAX. 08/404078

PROFESORUL HARSEGOR MĂRTURISEŞTE:

"Nu-s numai istoric, ci şi bunic"

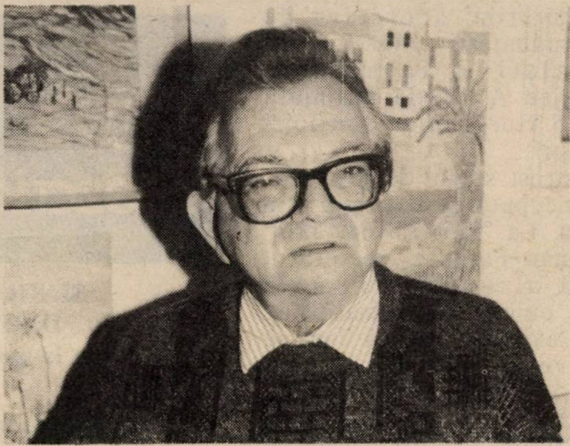

Pentru ca nepoţii să trăiască în pace, el propune femeilor din Israel să ia exemplul Lysistratelor! • Cine este această figură originală de intelectual din tribul nostru? • O biografie ca o lecţie de istorie • Din chibuţ la Universitatea Sorbona • Nu-l "înghite" pe Shamir, iar Shimon Peres n-are... testicule • Un istoric, reporter de cancanuri

Yaron London l-a asemuit pe profesorul de istorie Mihail Harsegor cu un reporter de cancanuri. Reporterul trage cu urechea să afle ce se întîmplă în budoarele artiştilor şi ale fruntaşilor din guvernele şi parlamentele de azi, în vreme ce profesorul Harsegor se întoarce îndărăt cu sute de ani, cotrobăind prin cărţile care dezvăluie cancanurile de la curţile regale, amorurile ascunse ale domnitorilor, slăbiciunile dictatorilor şi cîte altele. Puţin timp după ce "*Nicolae întîi şi ultimul* – cum însuşi profesorul l-a definit ironic pe Ceauşescu – a primit cartuşele în piept, Mihail Harsegor a avut un program de o oră la "Kol Israel" povestind cu lux de picanterii despre figurile sinistre din familia ceauşeştilor şi condiţiile istorico-sociale în care ei s-au putut destrăbăla.

Profesor la Universitatea din Tel Aviv şi la şcoala militară de studii superioare, Mihail Harsegor scrie, citeşte şi vorbeşte româneşte, franceză, germană, engleză, ebraică şi greaca veche. Ebraica a învăţat-o pe furiş, în închisoarea din România unde a zăcut pentru propagandă antinazistă, fiind condamnat la 20 ani muncă silnică, împreună cu alţi colegi din organizaţia "Hashomer Hatzair". Din puşcărie, el s-a eliberat în mai 1944: "*Dentistul Reginei-Mamă a intervenit la pacienta lui să-l convingă pe fiul monarh, să-mi acorde graţiere. Regele a acceptat, dar cum între el şi Antonescu erau relaţii încordate, acesta din urmă a refuzat şi astfel, am fost trimis la o tabără de concentrare în Germania*"... – povesteşte prof. Harsegor într-un amplu interview pe care l-a acordat revistei ebraice "*Layşa*". Din interview deducem că acest om de o vastă cultură, dar şi de o modestie şi simplitate fără de margini, stăpîn pe vorbe care înţeapă ca săgeţile, dar şi cu un har de povestitor glumeţ şi savant totodată, are o biografie care poate fi de fapt, o istorie de studiat în sine. Tatăl lui s-a ocupat cu negoţul de stofe. Mama lui a vrut să studieze medicina la Helsinki, însă s-a încurcat pe drum cu un bărbat care i-a devenit soţ, după ce a gustat puţină puşcărie. Părinţii au pribegit cînd la Paris, cînd la Londra, cînd în Basarabia, cînd în Bucureşti. Au trăit din negoţ şi au întreţinut relaţii cu oameni din înalta societate. La Paris, Şaliapin dădea concerte în locuinţa lor, iar la Bucureşti a fost furnizorul curţii regale cu stofe englezeşti. În casa părintească, tata fusese sionist de dreapta, adeptul lui Jabotinsky, iar mama "stîngistă" şi adepta lui Arlozorov. Ea trimitea pe ascuns donaţii pentru "Keren Kayemet", în vreme ce tatăl lui jurase să nu dea un ban pentru "bolşevicii" care făceau dragoste liberă în corturile haluţimilor. În 1936, el a plecat în Palestina, cu gîndul să cumpere un hotel pe Carmel, din care să se întreţină familia lui şi toate rudele sale. Rudele însă, nu au avut vise de alia şi, în cele din urmă, au sfîrşit în Holocaust. Ca şi părinţii profesorului de azi, ucişi de nazişti în septembrie 1942.

*

Mihael Goldberg (numele iniţial) şi-a ebraizat numele, după spusele lui, încă din anii cînd se afla dincolo de gratiile închisorii din România. După eliberarea României de nazişti, el şi-a propus să se înscrie la facultatea de istorie din Bucureşti, dar cei de la "Hashomer Hatzair" i-au spus că Eretz Israel are nevoie de braţe de muncă, nu de intelectuali. A aliat în 1947 şi după ce a petrecut un an şi mai bine în lagărele din Cipru, a descins ca ole hadaş, într-un chibuţ din nordul ţării, unde a plantat viţă de vie. Chibuţnic fiind, l-a cunoscut pe Iacov Hazan, fruntaşul *Mapam*-ului, propunîndu-i să fie înrolat în viaţa politică din ţară, dar conducătorul mişcării sioniste de stînga i-a respins oferta. Bănuit de comunism, Mihael a fost exclus din chibuţ: "*În România comunistă, am fost bănuit de sionism şi în Israelul sionist, m-au bănuit de comunist*" – subliniază profesorul acest paradox. Rămas "pe drumuri", fără acoperişul chibuţului, Mihael Harsegor a înfruntat greutăţile clitării, lucrînd ca jurnalist în presa de limba română din ţară, dădea lecţii particulare de engleză şi franceză şi, cooptat de partidul lui Moşe Sne ("*Dr. Sne a fost* *un mare înţelept"* – îl caracterizează pe defunctul fruntaş comunist), a devenit redactor la "Kol Haam".

Abia la vîrsta de 35 de ani, Mihael Harsegor şi-a început studiile universitare, încurajat fiind de Tamar, soţia lui şi de prieteni, înplinindu-şi astfel vechiul lui vis, vis bucureştean. A terminat studiile cu distincţie, primind chiar o bursă din partea guvernului francez, pentru a continua învăţătura la Sorbona. Teza sa de doctorat, cuprinsă în... 4 volume, tratează o perioadă din istoria Franţei, de la Charles al 8-lea şi pînă la Ludovic al 12-lea. Revenit în Israel, Mihael Harsegor a urcat treptele cadrelor universitare, devenind unul dintre cei mai apreciaţi istorici din ţară. La universitate, el vine cu autobuzul, se laudă că-i bunic şi nu-i place viaţa de huzur. Unii îl compară cu profesorul Işaiahu Leibovici, poate din cauză că ambii au "limba ascuţită", dar profesorului Harsegor nu-i place comparaţia:

"Nu-s numai istoric – zice el – ci şi bunicul a doi nepoţi care locuiesc la Cfar Saba. Nu-s pacifist şi vreau ca ţara să aibe apărare, căci Cfar Saba după ce va fi pace, va deveni o aşezare de graniţă. Păcat că guvernul nostru apelează la psihologi şi nu la istorici. Noi sîntem psihologii cei mai buni, căci analiza noastră se bazează pe adevărurile din trecut"...

Profesorul Mihael Harsegor are pentru fiecare dintre membrii guvernului, o părere proprie, dură. Atitudinea lui Itzhak Shamir din timpul războiului din Golful Persic o consideră drept raţională, după ce nu economiseşte cuvintele cele mai dure la adresa lui. Faţă de Shimon Peres are o atitudine mai conciliatoare, deşi regretă că *"Peres n-are testicule"*...

"Lumea e împărţită în trei categorii de oameni – declară el, explicînd refuzul său de a intra în politică. *Manipulatorii, cei ce suferă din cauza manipulaţiilor lor şi Corul. Eu fac parte din Cor, asemeni Corului din vechea Grecie, care analizează faptele eroului şi ale celor căzuţi jertfă, fără să intervină"*... Aşadar, prof. Mihael Harsegor "înţeapă" figurile din politica israeliană, dar nu vrea să le ia locul. Preferă beletristica la orele tîrzii din seară, e pasionat după Tanah şi continuă să adune... cancanuri din lumea celor demult intraţi în panteonul istoriei. Pentru asemenea ocupaţii, vrea pace, iar pacea – după părerea lui expusă reporterei de la revista "Layşa" – poate fi întronată numai dacă toate femeile din ţară s-ar comporta asemeni Lysistratei şi ar refuza bărbaţilor relaţiile sexuale, pînă ce nu se vor sătura de război.

BEN IAACOV-ZWI

SSST !

100.000 şi... şi... şomeri în ţară luna trecută... Moşe Zanbar, preşedintele Consiliului de administraţie de la Bank Leumi, spune că "publicarea cifrelor şomajului şi discuţiile publice despre austeritatea economică îi va intimida pe evreii din Uniunea Sovietică şi nu vor mai veni în Israel"... Bine! Luna trecută nu a fost nici un şomer, preţurile sînt în continuă scădere la toate produsele şi nivelul de trai creşte peste aşteptări!

«SHIRI»

TRAVEL AND TOURS LTD.

TEL AVIV, Str. HAYARKON 126 (vis-a-vis Hotel Sheraton),
Tel. 220136/7; 234785.

CU OCAZIA SĂRBĂTORILOR
TOMY HERRSKOVITS VĂ PROPUNE:

1499 $ • **16 zile** pe un traseu cuprinzînd Budapesta – Balaton – Viena – Műnchen – Praga şi... 4 zile la Karlovy-Vary, inclusiv zborul, ghid, 10 mese, etc. Plecarea la 8 septembrie (20 septembrie: epuizat).

880 $ • Sucot la **Budapesta** 7 zile în capitala Ungariei cu spectacole, cazino, baruri de noapte, etc., inclusiv zborul şi... **taxa de călătorie în contul nostru!** Plecarea la 20 septembrie.

999 $ • 5 zile la Budapesta + 4 zile la Praga. Excursie de Sucot pentru iubitorii de spectacole, distracţii, baruri de noapte, inclusiv zborul. Plecarea la 20 septembrie.

999 $ • De la mare la munte (Neptun – Poiana Braşov) 14 zile + 1 săptămînă la Budapesta. Total: 21 zile. O singură dată: **6 septembrie**

În atenţia d-voastră: La noi taxa de călătorie pentru Ungaria şi Cehoslovacia: 50% (125 sh.) ca pentru România

**URĂM CLIENŢILOR ŞI CUNOŞTINŢELOR
NOŞTRI UN AN NOU FERICIT
ŞANA TOVA!**

NOI

ETC

*** După 14 ani de muncă intensă, dirijorul Mendi Rodan s-a despărţit de orchestra "Simfonietta" din Beer Sheva pe care, dintr-un ansamblu modest de provincie, el a transformat-o într-o formaţie orchestrală care concertează prin multe din metropolele lumii. La o reuniune colegială de despărţire, care a avut loc la Beer Sheva, Mendi Rodan a primit numeroase cadouri. Primarul capitalei Neghevului, Itzhak (Iju) Ragher a dăruit lui Mendi originalul Convenţiei de la Beer Sheva semnat de preşedintele Sadat şi conducători politici israelieni.

*** Pe Ronit Ben-Nun nu aveţi de unde s-o cunoaşteţi. E o tînără care a petrecut o bună perioadă după gratii, care s-a eliberat nu de mult şi ne-a "adus" veşti despre "romanca" Aviva Granot, condamnată la închisoare pe viaţă pentru tovărăşia la crimă, alături de altă ex-"lady", Hava Yaari: *"Despre Aviva Granot nu am decît vorbe bune. Ea îşi petrece vremea lungă şi grea, într-o formă activă şi toate ne-am îndrăgostit de ea, căci ştie să ajute, să nu invidieze, să dea un sfat. Îi spuneam «Vivi», din dragoste pentru ea"*... – povesteşte fosta deţinută.

■ *Aviva Granot*

■ *Bruno şi Itzhak Rabin*

*** Bruno Landsberg sau, cum îi spun mulţi "Mister Sano", este unul din fiii tribului cu care avem tot dreptul să ne mîndrim. Proprietar al întreprinderilor de produse chimice "Sano", Bruno Landsberg subvenţionează numeroase acţiuni filantropice. *"Ceea ce face dreapta lui, nu ştie mîna stîngă a lui"*, cum se spune despre filantropii adevăraţi, se potriveşte de minune şi lui Bruno Landsberg. Nu degeaba, fruntaşii politici din ţară îl cultivă, iar în programul TV al lui Amos Etingher, dedicat profesorului Zeev Javetz, de asemenea din elita tribului, Bruno s-a numărat printre oaspeţi. La concertul tinerei Filarmonici dat în favoarea copiilor olimi, Bruno Landsberg, în compania lui Itzhak Rabin, s-a aflat în sală.

*** Cu ocazia numirii lui Arie Seif în funcţia de director al Vamei israeliene, s-au întîlnit la un restaurant cu pescărie din Iaffo, cîţiva din tinerii apropiaţi (foarte) ai lui Iţhak Modai. Printre aceştia, Miki Zoller, din tribul nostru, care deţine postul de preşedinte al direcţiei întreprinderilor de medalii. (Miki este fiul contabilului expert Zigmund Zoller, activ în aliaua noastră). De altfel se zoneşte că şi Arie Seif îşi are originile în trib.

*** Bar Mitzva lui Adam Olier, fiul chitaristului Baldi Olier, a căzut exact într-una din... nopţile festive ale Iaffo-ului. Micul sărbătorit, intrat în majorat după datina noastră, a ţinut să citească din Tora, la amvonul sinagogii, iar seara s-a produs pe o scenă din Iaffo. Fiindcă uitasem să spun, Adam e un virtuos în devenire al chitarei. Ca şi tata...

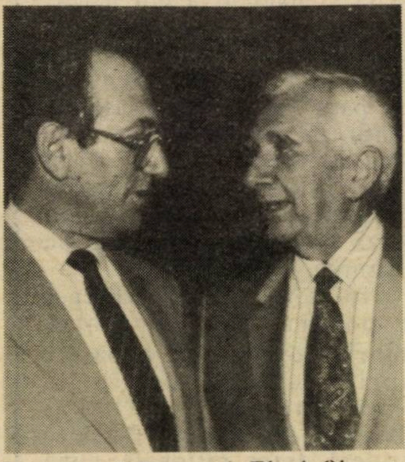

■ *Armand Bercu şi Ehud Olmert*

*** Farmacistul Armand Bercu (preşedintele de onoare al Sindicatului farmaciştilor) s-a fotografiat la o reuniune publică alături de ministrul Sănătăţii, Ehud Olmert: *"Fiica mea ştie mai bine decît mine cum să stea la fotograf"*... – a spus farmacistul. Cine e fiica? Aţi ghicit: Mihaela Bercu, foto-model de renume mondial.

NOI

*** Un "lobby românesc" în Knesset? Ha, ha!, vor rîde mulţi dintre dumneavoastră. Ssst! – vom zice noi, nu vă grăbiţi cu rîsul şi ironia. Staţi blînd în banca voastră... Ce s-a întîmplat? S-a întîmplat că, vorba dialecticii, cantitatea s-a transformat în calitate şi că *ofensiva* din vremea din urmă a încăpăţînaţilor din trib, între care capsomanii de la *Minimum*, a dat, ai să rîzi, roade. Într-un articol din *Viaţa Noastră*, Jean Steiger (Jenică pentru iniţiaţi) anunţă, năucit, vestea cea mare: "La reuniunea (lobby-ului românesc) iniţiată de rabinul Şmuel Halpert, au luat parte deputaţii Ioash Tzidok, Avraham Poraz şi Miha Goldman. Deputatul Miha Harish, care este şi secretarul general al Partidului Muncii, nu a putut să paricipe, dar, după cum se arăta în scrisoarea primită, «a transmis felicitările sale pentru înfiinţarea acestui lobby».

După cum se vede, un evantai de tendinţe politice, începînd de la Agudat Israel (Halpert) şi Ţomet, partidul de dreapta condus de Rafael Eitan (Ioash Tzidok), trecînd la partidul de stînga Shinui (Avraham Poraz) şi pînă la Partidul Muncii (Miha Harish şi Miha Goldman). O singură absenţă din această listă, tocmai a acelei persoane din Knesset, fost ministru al Turismului, despre care s-a comentat cel mai mult în ultimii ani că suferă de o cumplită amnezie şi că nu-şi poate aduce în nici un chip aminte că s-a născut la... Iaşi, deputatul Avraham Sharir".

Sharir. Avraham Sharir. Avrum Sharir. Avrumălă Sharir. Vechea noastră cunoştinţă, vechiul nostru muşteriu. Care, fidel ambiţului său, nu vrea, nici acum, nici măcar acum, cînd *aliaua* se trezeşte, să admită că e de felul său de pe la Podul Iloaiei. Sau din Tîrgul Cucului. Nu vrea. Pur şi simplu, nu vrea. Ei uite că nu vrea. Şi dacă nu vrea, nu vrea. Se ţine băţ. Şi nu vrea. I-e ruşine să fie ca mine si ca dumneata, din acelaşi neam cu Gaster şi cu Fundoianu, şi nu vrea.

*** S-a întors din America dr-ul Carol Weiner, militant fanatic pentru "spiritul Ştefăneştilor" şi autor de cronici medicale ce nu plictisesc. El are acolo doi fii, ambii medici şi amîndoi s-au însurat în aceeaşi zi. Duble felicitări!

*** À propos de copii (mai mici însă decît cei susmenţionaţi). Shmuel Saxone-Horodi, din Haifa, a cîştigat concursul pe ţară de cuvîntări; fireşte, în ebraică. Shmuel (nepotul regretatului av. Valentin Saxone, figură populară în trib, prin anii '60-'70, fruntaş al Lojii franc-masonice *Shahar*) a fost invitat, la Casa Preşedintelui pentru a primi Cupa respectivă din mîinile lui Haim Herzog. De notat pentru toţi aceia care se laudă stîlcit, stîrcit şi netot că "eu nu mai ştiu româneşte": aşa cum ne scrie d-na Saxone-Horodi:

"Shmuel şi fratele lui Miron (14 ani) vorbesc la perfecţie limba română şi în orice ocazie îşi afirmă cu mîndrie originea românească a părinţilor lor".

*** Din nou se spune că Oded Feldman părăseşte direcţia Teatrului Cameri pentru a prelua direcţia administrativă a ziarului "Maariv". Şi din nou se zvoneşte că în locul lui, la Cameri, va veni Noam Shemel (ginerele lui Itzhak Artzi).

*** Aflăm că preşedintele Ion Iliescu, aşteptat să vină zilele acestea în ţară, are în program o vizită la Rosh Pina, aşezarea din nordul ţării ale cărei baze au fost puse de pionieri veniţi la începutul secolului din România.

*** După o pauză nescuzabilă de un an sau mai mult, s-au decernat recent premiile "Dulczin" ale Sohnutului pentru scriitorii mai nou veniţi în ţară. Pe lista din acest an figurează – pe merit – colaboratorul nostru, prozatorul şi dramaturgul Alexandru Sever şi salutăm cu deplină satisfacţie alegerea acestui reputat scriitor.

Evenimentul a fost comentat la o şuetă într-un grup de scriitori la care, contrar obiceiului său, I. Schechter tăcea. A fost întrebat de ce.

– Îmi amintesc că în anii trecuţi am candidat de trei ori la acest premiu şi de fiecare dată am fost "lucrat".

– Cum aşa? De către cine? s-au mirat confraţii.

■ *Schechter: tace; dar nu prea mult...*

– Vă închipuţi că nu m-am trecut singur pe lista de candidaţi. Alţii m-au trecut – şi recunosc că nu m-am opus Mi s-a şi comunicat telefonic că eu sînt candidatul cu şansele sigure. Aveam gata manuscrisul unei cărţi şi m-am bucurat enorm împreună cu manuscrisul. Dar, cum am spus, de fiecare dată premiul a revenit altui scriitor fără manuscris. Prin agenţii mei informatori, am aflat că "lucrătura" a fost a lui S. Carmel. Cu inima ruptă de mirare, l-am reţinut pentru o scurtă anchetă. La început a negat că ar avea vreun amestec în această afacere, spunînd că vina o poartă... Eugen Luca. Nu l-am crezut şi nu-i adevărat. Îl cunosc pe Eugen Luca de aproape 40 de ani şi ştiu că el nu-i capabil de asemenea măgării. Tot aşa de bine se putea da vina şi pe Terente sau pe Saddam Hussein. În fine, văzînd că nu dau crezare versiunii sale de laş, mi-a mărturisit: «Eu ţi-am făcut figura, stimabile. Şi ştii de ce? Îţi aminteşti că m-ai propus la premiul Sion, că i-ai înfruntat pe toţi cei care au spus că nu merit nici măcar premiul primăriei din Afula şi că datorită ţie am primit totuşi premiul "Sion"? Ei bine, am vrut să-ţi dau o lecţie. Să te înveţi minte să nu mai faci vreun bine nimănui!»

*** Victor Finkel a publicat două povestiri excelente în "Facla" (31 iulie) şi mai recent, două poezii cu totul remarcabile în "Viaţa noastră". Acest nou venit din Iaşi continuă să ne surprindă cu originalitatea subiectelor sale şi cu felul nuanţat în care le tratează.

*** Slabe ecouri în presa românească la Colocviul de la Bucureşti cu grupul de scriitori israelieni de expresie română. O notiţă pricăjită într-o revistă, o înştiinţare seacă în altă revistă, cîteva poezii de pe-acilea în "Luceafărul" (fără a se specifica din ce ţară sînt autorii, încît s-ar fi putut crede că sînt din Peru sau Madagascar) şi cam atît.

*** Primim de la Ambasada Română. Noile Taxe consulare aplicate începînd cu data de 23.V. a.c.. Atenţie: primele sume reprezintă taxa pentru eliberarea vizei etc. în decurs de o săptămînă; suma finală (mai mare) reprezintă banii ce trebuiesc plătiţi pentru efectuarea *pe loc* a operaţiunii (taxa de urgenţă):

– Eliberare/ prelungire paşaport: paşaport simplu – 87+14 =101 sh.; paşaport cu un copil inclus – 127+14 =141 sh.; paşaport cu 2 copii incluşi – 168+14 =182 sh.; paşaport cu 3 copii incluşi – 208+14 =222 sh.

– Vize: intrare-ieşire – 68+14 =82 sh.; tranzit simplu – 27+14 =41 sh.; tranzit dublu – 41+14 =55 sh.

– Legalizare acte – 41+14 =55 sh.; procurare acte – 41+10 = 51 sh.

(Sumele de plată sînt conexate la $).

*** În baza unor noi dispoziţii, cetăţenii români au voie să introducă în ţara lor valută pînă la suma de 50.000 de dolari. Cu condiţia să-i declare la vamă. Deci putem să dăruim musafirilor noştri din România mii şi mii de dolari: de acum înainte ei nu se mai tem şi nu ne vor refuza!

*** Citim de fiecare dată cu interes articolele din "Viaţa Noastră" şi "Revista Mea" ale lui I. Cioară. Ele sînt solide, bine aşezate pe un piedestal documentar şi străbătute de spirit analitic. Este acelaşi ziarist care fusese eliminat din redacţia fostei reviste bucureştene "Flacăra" într-o campanie avîntată de... românizare.

*** Se zvoneşte că Marius Mircu are de gînd să scoată o ediţie nouă a cărţii sale "Dosarul Ana Pauker, Iosef Chişinevski şi alţii..." în România. Zvonul acesta ne-a consternat. Cartea respectivă a fost criticată aspru pentru impresia pe care o lasă că evreii comunişti au constituit şira spinării regimului pe timpul lui Gheorghiu-Dej. Sînt în carte şi liste exhaustive de evrei care au deţinut posturi importante în diferite domenii. S-a spus pe bună dreptate că prezentîndu-se astfel lucrurile, se dă apă la moară calomniatorilor antisemiţi de azi. Însuşi d. Mircu a fost de acord cu o parte din critici şi se zice că ediţia pe care vrea s-o tipărească în România va fi revăzută. În ce sens revăzută? Cartea are un viciu de fond şi bine ar face autorul dacă ar renunţa la această idee pentru a nu recidiva în greşeală.

*** Pe masa redacţiei noastre au poposit două publicaţii noi. Modeste, trase la xerox, "regionale", ele dovedesc că nervul gazetăriei trăieşte prin *alia* şi că, uite, iniţiativele nu lipsesc. Una din tipărituri se cheamă Or–Ashdod (redactor responsabil: Etgard Bitel); ni se atrage atenţia că foaia cu ştiri din cunoscutul port nu aparţine H.O.R.-ului ci "Organizaţiei Românilor din Ashdod". Luăm notă. Cealaltă publicaţie se numeşte "Parspicacul" şi apare în Ramat Gan, sub conducerea d-lui Grig Gorgoi.

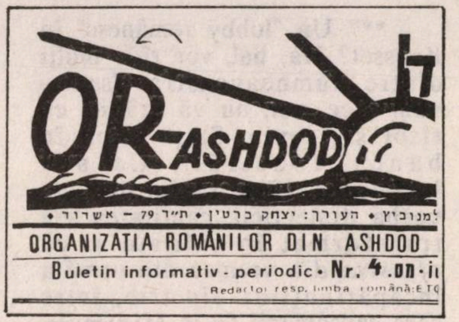
OR-ASHDOD
17
למנוביץ • העורך: יצחק ברטין • ת״ד 79 – אשדוד •

ORGANIZAŢIA ROMÂNILOR DIN ASHDOD

Buletin informativ - periodic • Nr. 4 .חמ·

Redactor resp. limba română: ET

Subtitlul ei sună aşa: "Dacă munca e sănătoasă, să muncească bolnavii". Foaia încearcă să fie humoristică. Era să zicem ceva despre titlu, dar ne abţinem. Reproducem, în schimb, o glumă:

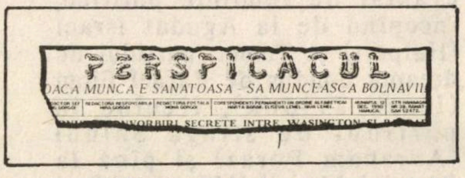
PERSPICACUL

DACA MUNCA E SANATOASA - SA MUNCEASCA BOLNAVII

Ministrul de externe, dl. David Levi, călătoreşte cu avionul spre New York. O stewardeză foarte drăguţă se apropie de el şi îl întreabă:

– Martini?

– Nu, răspunde ministrul nostru, Mar Levi.

*** Comentînd articolul lui E. Campus din lunarul nostru, revista *România Literară* (Bucureşti, nr.29/1991) scrie la rubrica "Revista revistelor":

"În revista d-lui Mirodan *Minimum* (nr.52), dl. Iosif Eugen Campus polemizează cu dl. Laurenţiu Ulici pe tema apartenenţei scriitorilor la o literatură sau alta. Dl. Ulici a afirmat, cu ocazia unei vizite în Israel, că limba este un criteriu incontestabil şi că scriitorii evrei care, deşi trăiesc în Israel, scriu în româneşte, trebuiesc consideraţi scriitori români. Dl.

NOI

Campus e de părerea, diferită, că ei sînt scriitori israelieni de limbă română, limba nefiind un criteriu suficient. În funcţie de limbă nu putem deosebi pe scriitorii francezi de cei canadieni care scriu în franceză, ceea ce ar duce la dispariţia literaturii canadiene, căci cealaltă jumătate a ei este compusă din scriitori de limba engleză. O părere personală ar putea avea dl. Mirodan care, deşi nu a luat parte la dispută, scrie, cum se ştie, un *Dicţionar neconvenţional al scriitorilor evrei de limbă română* (în acest număr Alexandru Dominic). Aşadar: există nu doar scriitori israelieni, ci şi scriitori evrei de limbă română, care, adică, nu trăiesc numaidecît în Israel. Problema se cuvine să rămînă în discuţie".

PREA MULŢI MEDICI

Ministrul de finanţe Itzhak Modai se opune deciziei guvernului ca medicii nou veniţi în ţară să fie pregătiţi prin cursuri speciale pentru a-şi putea exercita aici profesia. După părerea ministrului, dacă miile de medici olim vor urma astfel de cursuri, în 1992 vom avea în ţară cîte 6 medici la fiecare mie de suflete – proporţie inexistentă nicăieri în lume.

În prezent sînt în Israel aproape trei medici la fiecare mie de suflete. În Statele Unite sînt 2,1 medici la fiecare mie de suflete, în Anglia 1,3 medici, iar în Japonia, 1,1 medici la mia de suflete.

Ministrul Finanţelor propune reciclarea medicilor pentru profesii alternative – ştiinţe naturale, ştiinţe exacte şi cercetări.

EVENIMENT EDITORIAL: "ISTORIA EVREIASCĂ A LUMII"

Editura "Minimum" a semnat de curînd un contract cu I. Schechter pentru publicarea cărţii sale "Istoria evreiască a lumii de la început şi pînă la sfîrşit" (titlu provizoriu). Un manuscris de cîteva sute de pagini îm care istoria omenirii este prezentată sub formă de ştiri antice, declaraţii săpate în pietre arheologice, jurnale intime ale mumiilor egiptene şi vest-germane, dezminţiri ale purtătorilor de cuvînt ai hoardelor barbare, referinţe din dosarele de cadre, denunţuri la Comitetul Central, testamente, inscripţii funerare pe mormintele unor nemuritori etc.

Fiecare exemplar din tiraj va avea un autograf tipărit şi care se potriveşte oricărui cumpărător.

Cartea este ilustrată de autor cu fotografii pe care le-a făcut personal în diferite etape din lunga istorie a umanităţii. Tot autorul a scris şi prefaţa deoarece nu a fost sigur că un altul l-ar fi elogiat aşa cum doreşte.

Difuzarea cărţii se va face prin editura "Minimum" fiindcă este împotriva gratuităţilor. Oricine va dori s-o citească, nu va avea încotro şi va trebui s-o cumpere.

Sperăm să putem anunţa în curînd apariţia cărţii.

INDISCREŢII DESPRE "CLUBUL SCRIITORILOR"

Oricît de discret şi-a propus să fie noul şi elitistul "Club scriitoricesc", ceva tot a transpirat la urechile noastre curioase. Am aflat astfel că I. Schechter (care numai discret nu este în asemenea chestiuni) a început să solicite "bucăţi" literatura unora şi altora – aleşi pe sprînceană.

– Pentru ce? l-am întrebat. Pentru o primă reuniune a clubului? Sau pentru vreo culegere care ar urma s-o publicaţi?

– Şi – şi, ne-a răspuns.

Alte amănunte a trebuit să le smulgem tot cu forcepsul. De exemplu, clubul este "antibirocratic", adică nu are sediu, comitet central, ştampile şi chitanţiere. În schimb au acces la el "numai scriitori adevăraţi", necontestaţi şi incontestabili. Clubul acesta îşi propune să fie nu un "grup de presiune", dar un "grup de influenţă" care să convingă revistele să publice lucrările considerate de el ca avînd o valoare literară certă. Pe urmă, fiind elitist în sensul bun al cuvîntului, frecventat de scriitori care se respectă unul pe altul şi care nu se autoadulează, clubul speră să fie marcat de o atmosferă curată, colegială, distinsă.

– Există oare intenţia de a rivaliza cu Asociaţia scriitorilor? am întrebat cu inima strînsă.

La aceasta, I. Schechter ne-a promis să răspundă pe larg pentru numărul viitor al revistei noastre.

Rubrică realizată de BEN YAACOV-ZWI în colaborare cu M. RAFAEL

POETUL ŞI ŞHIMON PERES

Cu ocazia înfiinţării Fondului "Cernihovski", Şimon Peres a povestit că marele poet ebraic, medic de profesie, era doctorul şcolilor primare din Tel Aviv. "Îmi amintesc că a venit o dată la şcoala noastră, în inspecţie, şi că m-a controlat şi pe mine ca să vadă dacă nu am păduchi".

Situaţia din Uniunea Sovietică este atît de gravă încît ruşii nu mai sînt în stare să organizeze ca lumea nici măcar o lovitură de stat.

*** Aţi ştiut? "Braşoveanca" Lili Şaron are o locuinţă închiriată în Tel Aviv. Cînd Aric telefonează din acest apartament, ţine să precizeze: *"Vorbesc din locuinţa lui Lili"...*

*** În cotidianul ebraic "Iediot Aharonot" am citit deunăzi un amplu reportaj despre... divorţul obţinut de o oarecare Rahel Silberman (48), născută în Egipt, după 24 de ani de la dispariţia soţului. Un agent secret israelian l-a descoperit pe Iehoşua Silberman, "bărbatul care şi-a luat tălpăşiţa" într-un restaurant din Texas. El a părăsit-o pe Rahel şi pe cele două fiice ale lor, ca şi casa din Beer Sheva, în anul 1967 şi, de atunci, ia-l de unde nu-i. "Prins" în Texas, Iehoşua a semnat pe loc divorţul. Dar de ce vă relatez cazul? Fiindcă "dispărutul regăsit" e născut în România, a încercat să se "cliteze" în ţară, fără reuşită, s-a însurat fără reuşită cum vedeţi, nici dispariţia lui de lungă durată, n-a fost reuşită...

***

M.SEGAL

★★★★★★★★★★

MAGAZIN DE LINOLEUM ŞI TAPETE
TEL AVIV, STR. LEVONTIN NR. 6
TEL. 625929

ASORTIMENT BOGAT DE TAPETE, LINOLEUM, PLASTIC, HÎRTIE DECORATIVĂ, FEŢE DE MASĂ, PERDELE

●

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

★★★★★★★★★★★★

• ŞANA TOVA •
URĂM ONOR CLIENTELEI, RUDELOR ŞI PRIETENILOR

se zvoneşte că...

...Se preconizează invitarea Regelui Mihai şi a soţiei sale, Prinţesa Anne, la Ierusalim pentru a participa la o ceremonie consacrată Reginei-Mamă Elena care, după cum se ştie (vezi memoriile Rabinului-Şef Dr. Al. Şafran), a intervenit, în chip substanţial şi eficient, în favoarea evreilor români în anii celui de-al doilea Război mondial.

...Ministrul român de Interne, d. Viorel Ursu a fost scos, în ultimul moment, din rîndurile suitei care îl însoţeşte pe Preşedintele I. Iliescu în Israel. Motivul: vestita Diplomă de Onoare (sic!) pe care D-sa a conferit-o publicaţiei antisemite şi anti-israeliene, *Europa*, patronată de ex-fruntaşul legionar I. C. Drăgan. Existau temeri ca, din această cauză, ministrul român să nu fie nevoit a face faţă unor întrebări dezagreabile la întîlnirea delegaţiei cu originarii din România.

...Criza de conducere din cadrul ligii de Prietenie Israel -România continuă. Hotărîţi să aleagă în fruntea ligii o personalitate culturală, de anvergură, cu *nume* şi-n România, factorii responsabili s-au lovit de un refuz ferm: "erupţia fascistă din presă m-a dezgustat", a spus persoana solicitată.

...Istoricul român Andrei Pippidi (nepot al lui N. Iorga) este în "vizorul" familiei regale pentru a deveni soţul prinţesei Margareta, urmaşa directă la tron a Regelui Mihai. ■

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

ALL MERIDIAN TOURS LTD.
TRAVEL & TOURIST AGENCY
Tel-Aviv – 1, Ben-Yehuda St. (Passage Migdalor)
Tel. 659393 - 659394 - 662040 - 663045 P.O.B. 26175

SEZONUL TURISTIC CONTINUĂ !!

* Programe pentru ROSH HASANA – SUCOT:
TURCIA * CORFU * CRETA * CYPRU * RHODOS

* EXCURSII ORGANIZATE: EUROPA * AMERICA * ORIENTUL ÎNDEPĂRTAT * S. AFRICA (lunile septembrie – octombrie)

* HOTELURI * ÎNCHIRIERI DE MAŞINĂ – cu preţuri foarte convenabile.

* Preţuri speciale: ODIHNĂ, TRATAMENT: ROMÂNIA !

URĂM ONORATE CLIENTELE, RUDELOR, PRIETENILOR, COLABORATORILOR:
ŞANA TOVA!
Un an de pace şi prosperitate!
Mulţumim tuturor pentru încrederea acordată!

✶ COMPETENŢĂ PROFESIONALĂ ✶ CONŞTINCIOZITATE ✶

NOI

ANCHETA MINIMUM

Ce-aţi face dacă aţi cîştiga 8.000.000 şhkalim la Loto?

VIRGIL DUDA, romancier, Iaffo:

Nu doresc să cîştig, acum, 8 milioane de şekeli la loterie. Chestia m-ar încurca foarte tare. Eu doresc să am o sumă de bani cu care să-mi cumpăr o casă cu trei camere. În nici un caz, 8 milioane de şekeli nu constituie suma de care am strict nevoie.

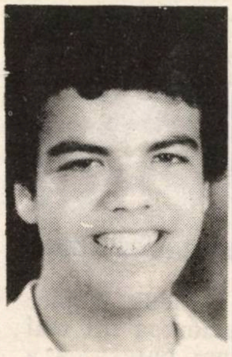

GAD SCHECHTER, proaspăt bacalaureat, Tel Aviv:

– Eu? Eu în mînă cu 8 milioane de şekeli? Nu ştiu, beemet nu ştiu! ...Lasă-mă să mă gîndesc, sună-mă peste 10 minute... (Peste 15 minute): Ştii, mie îmi place tare mult muzica. Mi-aş cumpăra un disc ("Un ce?") Un disc. Ceva clasic, dar să fie numai al meu. Ceva intim. Numai al meu, să-l ascult cînd vreau eu...

ALLEGRA RABINOVICI, casnică, Bat Yam:

– Ce să fie? Eu să cîştig 8 milioane de şekeli? Eu nu joc – cum să cîştig 8 milioane de şekeli? Eu nu vreau să aud de loterie. Eu am văzut odată, într-un spital, pe unul care a jucat toată viaţa, n-a cîştigat niciodată şi ştii cînd a cîştigat? Acolo, în spital, cînd nu mai avea de trăit decît cîteva zile. L-au întrebat: ce-ai să faci cu banii? Şi ştii ce-a spus? Îi dau la primărie, să facă W.C.-uri publice!

EMIL SĂUCAN, 35 de ani, asistent în matematici la Tehnionul din Haifa:

– Aş face ocolul lumii în 80 de zile... De restul nu m-aş atinge, decît dac-ar fi de cumpărat o bibliotecă de academie. Afaceri – în nici un caz! E metoda cea mai rapidă ca să faci praf din bani... Dar ştii cum se spune: Plăcinta din vis nu e plăcintă, ci vis!

ADRIANA DAVIDSOHN, Directoarea Departamentului est-european al OPHIR TOURS

– Mi-aş deschide o agenţie de voiaj!!! Serios. Au mai rămas puncte pe glob prin care n-am călcat: Peru, Bolivia, Nicaragua... Nu, nici în Kiribati n-am ajuns – încă! Mă atrag locurile aventuroase. Apropo, îţi vine să crezi că meseria de agent de voiaj e... aventuroasă, plină de risc şi inedit? Aşa e. Pe cuvînt. Ai auzit de oameni fără paşapoarte, urcaţi în avion fără bilete, trecuţi prin graniţe... fără acte, recuperaţi în plină aventură prin cele mai insolite mijloace... Nici un moment de plictiseală în meseria asta!

SILVI ABRAMOVICI, pensionară, 82 de ani, Tel Aviv:

– Mai întîi m-aş aşeza şi după aceea mi-aş aprinde o ţigară... Aşa-mi spunea, acum 40 de ani, cînd am venit în ţară, pe vremea lui Moşe Rabeinu, era un peşte pe care-l mînca toată lumea şi-i ziceam Moşe Rabeinu, săraca, soţia generalului Yadin, Carmela: "Silvi – lucram la ea – vreau să-ţi spun ceva cu totul deosebit; aşează-te şi aprinde-ţi o ţigară..."

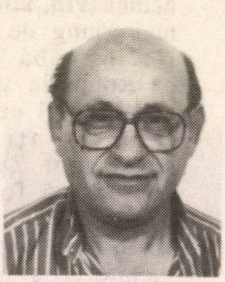

ELIO PRECIOSO SUZI, 60 de ani, inginer în electricitate, Tel Aviv:

– I-aş pune direct în bancă şi aş zice că nu ştiu de ei! Aici, lumea gîndeşte numai pe termen scurt, cu sentimente pe termen lung. Cu 8 milioane de şekeli în bancă, aş avea o bază să gîndesc liniştit pe termen lung.

MELIA
AGENŢIA VACANŢELOR
NOUA ADRESĂ A LUI LICĂ BLUTHAL ESTE:
STR. GORDON 17 TEL AVIV Tel. 5249225 (Colţ cu Ben Yehuda 100)
MELIA A DESCHIS SEZONUL TURISTIC 1991
• 100 FORMULE DE VACANŢĂ •
EXCURSII, TRATAMENTE, CHARTERE
AI ŞEKELI, N-AI ŞEKELI... NE-NŢELEGEM
CĂLĂTOREŞTE CU CEI MARI: E O GARANŢIE

EXPLOZIA

LUMEA ROMÂNEASCĂ

ANTISEMITA ŞI ANTIISRAELIANA DIN ROMANIA

● **Israelul vrea să colonizeze România**

..."Israelul vrea să pună piciorul în Europa, s-a cam săturat de nisipurile alea aride, de secetă, de scorpioni, de terorismul pe care şi el l-a tot alimentat, aşa că s-a gîndit: care ţară o fi mai potrivită pentru o micuţă colonie? care ţară e bogată, are cele mai armonioase forme de relief, are Delta Dunării, are o lungă fîşie de litoral al Mării Negre, are cascade, rîuri, podişuri şi, mai presus de orice, are oameni atît de primitori şi de harnici? Ghici ghicitoarea mea! Poate o fi vorba de Lichtenstein? Sau Finlanda? (...) Desigur, Israelul nu în Ungaria vrea să pună piciorul, pentru că e o ţară ca un cuptor de cărămidărie (...) Totuşi, capital americănesc a venit din belşug în Ungaria, pentru că aşa sînt bancherii şi negustorii Sionului, ar investi şi în Insula Paştelui, doar-doar ne vor convinge că de Paşti nu ei l-au răstignit pe Iisus, ci romanii. De aici, de la aceste investiţii reale pe care marea finanţă a lumii le-a făcut în Ungaria, pleacă şi insolenţa fără precedent a vecinilor noştri. Ei se simt acum puternici, rădăcinile marelui imperiu de infiltraţie le-au creat o armătură solidă, cine ar putea sacrifica o ţară unde s-au băgat miliarde de dolari?

Aşadar Israelul (care e un stat condus de oameni foarte inteligenţi) îşi dă bine seama de tot de diferenţele dintre Ungaria şi România: marile comori în România sînt, ţară de o bogăţie extraordinară a zăcămintelor, a florei, a faunei, ca să nu mai vorbim de faptul că, la pasivul memoriei, sionismul ştie ce le-a putut pielea la unguri în cel de-al doilea război mondial. Că Israelul vrea să îşi facă un cap de pod în Europa (pentru a-i strînge laolaltă pe toţi coreligionarii săi din U.R.S.S. şi din alte ţări, însumînd cîteva milioane de suflete!) o dovedesc toate acţiunile sale, de la cele diplomatice şi economice, pînă la cele cultural-sportive. Cine participă de cîţiva ani buni la festivalul de muzică "Eurovizion" dintre ţările Europei? Israelul, desigur, a cîştigat chiar şi un trofeu dacă nu mă înşel. Cine participă la Cupa Campionilor Europeni la baschet? Tot Israelul, fireşte, fiindcă ţărişoara asta e inima Europei, cum de nu v-aţi dat seama?! (...).

•Scurt•

Dar fie-mi îngăduit să plec urechea şi la rumoarea tot mai desluşită, tot mai puternică a poporului meu, a oamenilor mulţi şi simpli care nu înţeleg cum de se poate permite jignirea demnităţii noastre naţionale, şantajarea noastră (tot mai greu de suportat) cu Fondul Monetar Internaţional şi cu tot felul de ajutoare, care uite acuma vin, sînt pe drum, dar nu mai ajung de un an şi jumătate! Ne întreabă lumea: e adevărat că România va fi colonizată de evrei? Noi ce putem răspunde? Dvs. ce aţi răspunde, d-le ambasador Zwi Mazel, care aţi început să folosiţi în Bucureşti un ton incredibil pentru limbajul diplomatic, un aer dictatorial şi ameninţător?! (...)

Aţi ascultat vreodată, d-le Zwi Mazel, ce vorbeşte lumea pe la cozi, prin marile oraşe, prin aglomeraţiile muncitoreşti ale Bucureştilor, Braşovului, Craiovei? Nu vreau să vă spun eu ce vorbeşte, pentru că mă veţi acuza imediat de fascism, într-o ţară, nu-i aşa, fascistă şi ea, unde atmosfera e asemănătoare cu aceea care domnea pe timpul lui Hitler în Germania. Pentru asemenea afirmaţii necugetate şi vexatorii, Ceauşescu v-ar fi expulzat în 24 de ore. Dar pentru că Ceauşescu a murit, dvs. vreţi să ne expulzaţi pe noi, din ţara noastră, în 24 de ore! Vă asigurăm că nu veţi avea nici o şansă. (...)

Înclin să cred că se încearcă (...) culpabilizarea cu orice preţ a poporului român, care e prea primitiv şi bestial ca să poată să fie lăsat de capul lui, ca să poată să se conducă singur, aşa că trebuie luminat brusc de sfeştnicul cu şapte braţe al sionismului. (...)

(Corneliu Vadim-Tudor, în "România Mare", Bucureşti)

*

..."Mai vreţi o ştire de ultimă oră, pentru a vă face o idee despre nobleţea sentimentelor evreieşti faţă de poporul român? Poftim: în aceste zile se desfăşoară în ţara noastră vizita delegaţiei Ministerului de Interne din

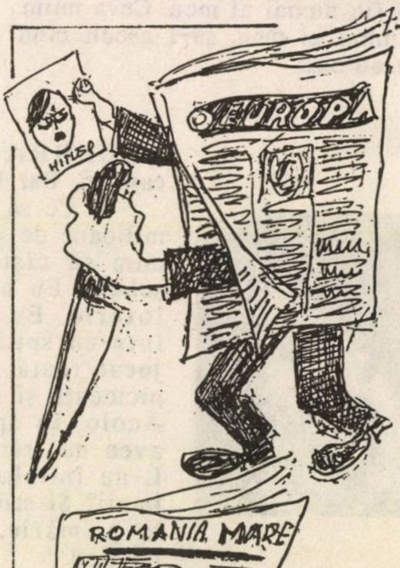

■ *Desen de Godell*

Germania, condusă de dl. Heinz Sholl, care este coordonatorul programelor pentru România privind stimularea reîntoarcerii şi reintegrării cetăţenilor români. Delegatia se preumblă prin judeţele Dîmboviţa, Arad, Sibiu şi Timiş. Avînd în vedere că saşii şi şvabii plecaţi din România nu prea vor să se întoarcă la noi (procesul fiind evident invers, adică din România se tot pleacă spre Germania!) este limpede cine vor fi acei "cetăţeni români" ce trebuie să se integreze la noi. E vorba despre evrei, gurile rele afirmă că vreo 250.000 de suflete. De ce se face această "colonizare" prin intermediul Germaniei, care se pare că alocă suma de 10.000 de mărci pentru fiecare suflet stabilit la noi? De ce nu-i opreşte Germania la sînul ei, dacă tot îi iubeşte atît de mult? ce rol i se rezervă României în planurile sionismului mondial, care este o ideologie combătută prin lege chiar de O.N.U.? Mister!"

(Alcibiade, în "România Mare", Bucureşti)

• Maia şi svastica

Pe unul din culoarele teatrului, o mînă a acoperit cu o svastică faţa Maiei Morgenstern, pe afişul care anunţa că joacă în rolul *"Medeei"*.

(Andrei Şerban, regizor, directorul Teatrului Naţional; într-un interview acordat ziarului francez "Liberation")

■ *Maia Morgenstern – "Cruciada copiilor"*

• Evreii

"Cine a primit tancurile sovietice la Colentina cu braţele deschise şi cu flori?... Evreii... Evreii ne-au exploatat, ei ne-au dezorientat..."

(Gabriel Andreescu, deputat din partea Partidului Naţional Liberal; dintr-o cuvîntare rostită în Adunarea Deputaţilor; după o relatare de Irina Dimiu, în cotidianul "Adevărul" Bucureşti)

• Nu-i calomniaţi pe palestinieni; ei nu sînt terorişti!

Ambasadorul Israelului, Excelenţa Sa domnul Zvi Mazel... şi-a permis, nici mai mult, nici mai puţin, să facă o paralelă între atmosfera din Germania anilor '30 şi cea care domneşte, în prezent, la noi. Aberaţia este stupefiantă şi nu este egalată decît de cea emisă de domnul Silviu Brucan, potrivit căreia "teroriştii" din decembrie 1989 au avut o naţionalitate precisă – erau palestinieni. Iată cum Israelul şi România îşi descoperă o coordonată comună"...

(Mariana Tutilă, în "România Mare", Bucureşti)

• Iţic Ştrul

O ţară întreaă vă admiră pentru lupta dumneavoastră şi acum, mai în urmă, şi pentru intransigenţa pe care o arătaţi pentru nişte parlamentari ce n-ar trebui să ocupe acele fotolii din sfatul ţării. Este însă unul foarte greţos pe care l-aţi ocolit... Îl cunosc din fragedă copilărie, de la Piatra Neamţ, se numea Iţic Ştrul şi acum şi-a luat numele de Ştefan Cazimir.... Are capul în formă de ou... cu ochii bolditi deasupra unui nas mare, coroiat, adus peste nişte buze groase, băloase... şi-şi bate joc de noi, pînă într-atît încît într-un interviu ce i s-a luat de revista «Baricada» a declarat că ce bine ar fi ca România să fie guvernată de... evrei".

(Gh. Vasiliu, în "România Mare", Bucureşti)

• Momentul vesel

"În redacţia noastră nu veţi găsi nici un... antisemit.

(Gabriel Iuga, în "România Mare", Bucureşti)

• Anti-anti....

S-a scris mai totul, la noi, despre violenţă şi imbecila campanie antisemită purtată de cîteva publicaţii bucureştene care reuşesc sinistra performanţă de a fi, în acelaşi timp, neocomuniste şi neofasciste. Protagoniştii acestei campanie (indivizi nu atît dereglaţi psihic cît cinici şi imorali, ieri, slugi supuse puterii, azi gazetari cu "limba spurcată" de prea mult lins prin locuri insalubre) folosesc argumente cărora nu li se poate replica pe un plan raţional. Cum poţi răspunde la elucubraţia că revoluţia română n-a fost decît un complot pus la cale de CIA şi de KGB, care sînt, ambele, sucursale ale... Mosadului, pentru a transforma România într-o colonie israeliană? Sau la aceea că vastul complot mondial sionisto-imperialist pregăteşte aşezarea a 200.000 de evrei ruşi în casele abandonate de saşii transilvăneni plecaţi în Germania? (Vi-i imaginaţi pe evreii scăpaţi din raiul sovietic, înghesuindu-se să se instaleze în acel românesc!) Sau la "acuzaţia" că guvernul şi parlamentul României sînt înţesate de jidani? La aceasta din urmă, fireşte, s-ar putea riposta cu date statistice; dar însăşi punerea problemei, "numărarea" evreilor dintr-un loc sau din tr-altul, însăşi cîntărirea oamenilor nu după meritele personale ci după starea prepuţului tatălui lor, e o operaţie nedemnă de o minte ieşită cît de cît din stadiul de barbarie...

E limpede că lăturile antisemite vărsate în paginile celor două publicaţii («România Mare» şi «Europa», n. red.) – şi ale altor cîtorva, de aceeaşi orientare – reprezintă, de fapt, o formă deghizată a luptei pentru putere, într-o ţară care-şi caută cu înfrigurare o nouă identitate politică. Efectul lor imediat a fost, spre lauda intelectualităţii româneşti, o netă «despărţire a apelor». Scriitorii şi ziariştii de bună credinţă, democraţii autentici, s-au grăbit să ia atitudine, demontînd una cîte una minciunile canaliilor antisemite, scoţîndu-le la iveală adevăratul chip, cerînd răspicat autorităţilor să le supună rigorilor legii...

Un protest public, iniţiat de Fundaţia Culturală Română şi purtînd sute de semnături ale celor mai remarcabili intelectuali ai României, proclamă: «Constatăm cu îngrijorare formele aberante, deosebit de periculoase şi degradante pentru spiritualitatea românească, pe care publicaţii extremiste le propagă cu stăruinţă programatică. (...) Conştiinţa intelectuală românească, sincer democrată şi ataşată principiilor toleranţei umanitare, protestează cu energie împotriva recrudescenţei xenofobiei, şovinismului şi antisemitismului, cerînd parlamentului României să adopte neîntîrziat măsurile necesare stăvilirii acestui flagel».

La rîndul său, Consiliul Asociaţiei Ziariştilor Români «solicită în mod public sesizarea din oficiu împotriva publicaţiilor Europa şi România Mare, pentru comiterea infracţiunii de instigare la violenţă şi ură între grupuri etnice, culpă sancţionabilă de legile româneşti în vigoare».

...În revista «22», sociologul Dan Pavel publică un articol purtînd titlul grăitor «Comunism şi antisemitism», în care afirmă: «Gravă şi condamnabilă este duplicitatea establishmentului: pe de o parte. ea mimează filosemitismul, promovînd în funcţii (exact ca bolşevicii) în etapa cea mai grea a guvernării, supravieţuitori sau urmaşi ai activiştilor de mult îndepărtaţi prin succesive epurări din aparat, şi blamează legionarii, pe Antonescu pentru antisemitism; pe de altă parte, el încurajează extremismul naţionalist şi publicaţiile şovine, antisemite, prin indirecte subvenţii şi prin premii (acordate de Ministerul de Interne), precum şi prin refuzul de a adopta o poziţie clară de delimitare şi condamnare fermă a acestor tendinţe».

Exemplele ar putea continua. Pînă şi controversatul poet Adrian Păunescu, a cărui rectitudine morală (inclusiv în materie de antisemitism) este – să-i spunem blînd – discutabilă, a simţit nevoia să se delimiteze de canibalii care compromit iremediabil ideea de patriotism"...

(Sebastian Costin, în "Viaţa noastră", Tel Aviv)

• De la propagandă la...

..."Tocmai de aceea apare astăzi atît de gravă şi periculoasă resuscitarea în presa actuală a atitudinilor antievreieşti, care nu fac decît să reînvie antisemitismul.

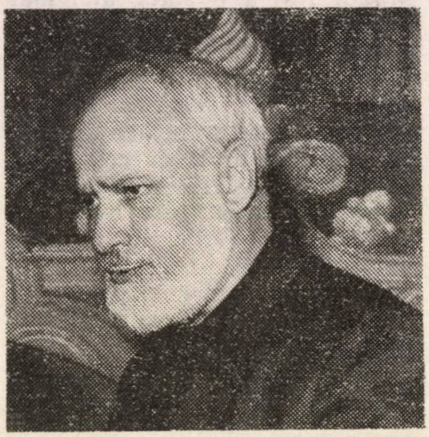

■ *Gelu Voican-Voiculescu: "propun"*

Istoria o dovedeşte: foarte repede propaganda antievreiască conduce la crima organizată. De aceea trebuie curmate imediat asemenea tendinţe sau manifestări, prin măsuri drastice. Am propus să se legifereze ca pentru instigaţie antisemită, pedeapsa să fie egală în ani de închisoare ca pentru tentativă de crimă"...

(Gelu Voican-Voiculescu, senator; fragment dintr-o cuvîntare în Parlamentul român)

• Poziţia Ministerului Culturii

"Într-un comunicat dat publicităţii, Ministerul Culturii a condamnat ferm în numele demnităţii intelectuale româneşti, evoluţia unor publicaţii ca «Europa» şi «România Mare» spre extremism naţionalist... Ele contrazic tot ce este mai nobil în fiinţa naţională şi (probabil că aici este alt cuvînt, n. red.) dăunează nepermis de mult ura faţă de alte rase şi popoare. Aceste publicaţii se dovedesc a fi grav antiromâneşti, din următoarele motive:

– Compromit imaginea în exterior a ţării, într-un moment în care o asemenea faptă poate avea consecinţe politice şi economice incalculabile;

– Creează un portret mincinos al poporului român. Acest popor merita să se folosească de şansa eliberării sale, arătînd lumii marile sale calităţi; rezonabilitate, nu lipsă de măsură, temeinicia unui patriotism echilibrat, cu deplinul respect al altor popoare (nu isteria exclusivistă a «românilor verzi»), rafinamentul unei civilizaţii străvechi, toleranţă prin tradiţie (nu barbaria unei gesticulaţii gazetăreşti morbide)..."

(După "Buletinul de presă al Ambasadei Române în Israel")

• Poporul frate irakian

"Am citit cu deosebită atenţie interviul pe care ambasadorul Irakului la Bucureşti, dl. Ibrahim Shujaa Sultan l-a acordat cotidianului «Libertatea» din 17/18 iulie a.c. În războiul din Golf, România a fost aruncată exact ca musca în lapte. Cu toate acestea, dl. ambasador ne tratează cu o remarcabilă deferenţă. Amestecîndu-ne unde nu aveam nici un interes să ne amestecăm, noi am provocat Irakului cel puţin un prejudiciu moral. Cu toate acestea, ambasadorul ne asigură că Bagdadul socoteşte România o ţară prietenă şi-i va restitui integral datoriile. Toată stima pentru dl. ambasador, dar toată stima pentru dl. Octavian Andronic (directorul ziarului "Libertatea", n.n), care nu s-a sfiit să-i fie interlocutor, toată stima pentru Irak! Este o ţară care merită a fi privită şi cu alţi ochi..."

(Mihai Pelin, în "Totuşi iubirea", Bucureşti)

LUMEA ROMÂNEASCĂ

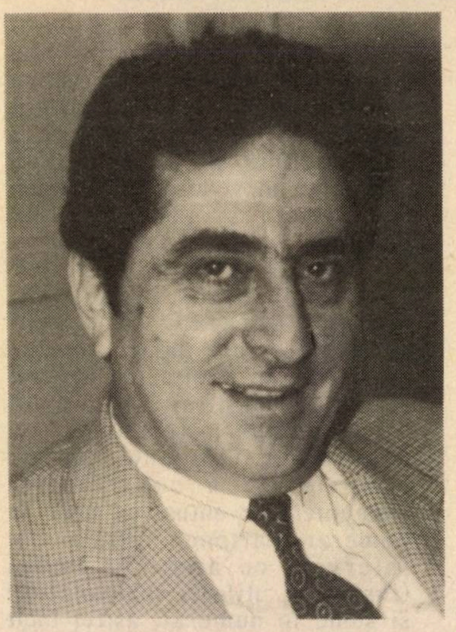

• Ambasador

Aşadar, după mai bine de un an de aşteptare şi incertitudini, de zvonuri care de care mai pline de fantezie, pe strada Adam Hacohen, din Tel Aviv, a sosit, în sfîrşit, un nou ambasador al României: este vorba despre dr. Radu Homescu (50 de ani), fizician distins, rector al Universităţii din Arad, senator F.S.N. şi membru în grupul parlamentar de prietenie România-Israel. Aşadar, un simpatizant al ţării noastre. Îi spunem bun venit şi succes în îndeplinirea misiunii sale de amiciţie şi înfăptuiri.

Şi încă ceva.

Îl asigurăm pe noul ambasador că oamenii din *tribul* nostru, pe care-i va întîlni la Ierusalim şi Tel Aviv, la Haifa şi al Beer Sheva, nu şi-au propus, de fel – în ciuda a ceea ce se tipăreşte prin fel de fel de gazete din Bucureşti – să colonizeze România. Nici Arthur Israelovici, *bossul alialei*, nici Artzi, ex-deputatul, nici măcar Uri Eliav (zis Ciobanul), preşedintele H.O.R.-ului; în ciuda mustăţilor sale agresive, care pot deruta.

Dimpotrivă. Aceştia, precum şi ceilalţi reprezentanţi al "celor 400.000" sînt persoane eminamente paşnice; ele nu doresc să cucerească Dorohoiul, ci pur şi simplu să bea o ţuică (la gheaţă) cu băieţii de la Ambasadă şi să exclame: hai noroc!

• Mica publicitate

– Blond, 28 ani, artist autodidact, sărac, caut urgent de lucru în Germania. Eventual în Baden – Wurttemberg. Tel. 427032.

– Vînd pe valută romane, studii de istorie şi critică literară etc. tel. 173133; 175698, 978/12837.

– Vînd "Le livre du cuisine" ediţie 1893, Paris, Istoria PCUS ed. 1960. Toate în valută. Ploieşti, 971/43016.

– Măruţă Constantin, pensionar bogat – com. Schela Gorj, caut femeie urgent 55-56 ani pentru căsătorie. Amatoarele să se adreseze recomandat. Nu primesc telefon. CP. post restant – Măruţă C-tin comuna Schela Gorj.

– Locuri de veci, cimitirul Reînvierea, congelator mare. Tel. 107695, după orele 14.

– Familie romăno-chineză (dialect mandarin) originară din SUA caută familie vorbitoare de acelaşi dialect pentru entertaiement. Lăsaţi mesaj la robot. 147984.

– Inginer caut firme interesate în sponsorizarea sau cumpărarea unei invenţii ce o deţin, ce se referă la un nou tip de aeronavă cu formă şi performanţe similare OZN-urilor. Dan Dumitru, Silveşti Gorj.

– Cărţi: Dicţionar enciclopedic român, ed. 1962, Stalin – Problemele leninismului – ed. 1933, Istoria PCUS, Marx – Capitalul, plata în valută. Tel. 538445.

– Se împlinesc 3 ani de cînd a trecut fulgerător în nefiinţă (electrocutat, braconaj piscicol), la 37 de ani fără o lună, cel ce a fost Franţescu Corneliu, maistru la Turbo-mecanica secţia M.E. Cu aprobarea tacită a tovarăşilor Stamate Dinel şi Ureche Octavian îşi stimula amantele şi amicii din banii copilaşilor mei. Dumnezeu să-l odihnească! Angelescu Constantin.

– Medic, gîndesc doamnă 48-50 ani, cu calităţi deosebite: psihosomatice, moral-volitive şi sociale, fără obligaţii. Urmează reciproc. Alea jacta est. 166556.

– Italiano, professore chimica, celibe, cerca per matrimonio signiorina laureata, che parla italiano, snella, semplice, seria, 31 max. Telefono hotel 159080, Luigi, camera 507, orario 15-17.

– Sfîrşitul lumii explic biblic – istoric, prin corespondenţă, gratis timbru – Int. Mămulari 1, ap. 3, sect. 3.

(Din "România Liberă" Bucureşti)

• Decese

– *Sigismund Toduţă*, compozitor, profesor la conservatorul din Cluj, membru corespondent al Academiei Române;

– *Prof. univ. dr. Marin Voiculescu*, membru al Academiei Române, specialist de seamă în domeniul neurologiei;

– *Cella Delavrancea* (102 ani), pianistă, critic muzical (a fost fiica scriitorului **Barbu Delavrancea**).

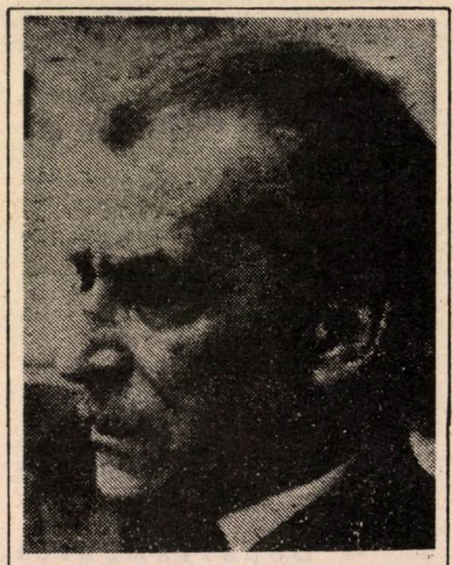

A încetat din viaţă la Bucureşti, în vîrstă de 80 de ani, recent împliniţi, cunoscutul poet român, Eugen Jebeleanu, membru al Academiei Române. A fost un scriitor eminent, un militant antifascist în presa democrată a anilor 30-40, un coleg bun,generos,un sprijinitor al generaţiilor tinere.

TURISM ŞI INVESTIŢII IN România

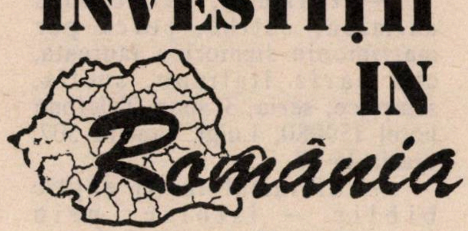

Convorbire cu
Dl. ION ANTONESCU,
Directorul Agenţiei Române de turism – Tel Aviv

– *Stimate d-le Ion Antonescu, aveţi o bogată experienţă în domeniul organizării şi dezvoltării turismului românesc. Ca director al* ÎNTREPRINDERII DE TURISM, HOTELURI ŞI RESTAURANTE BUCUREŞTI (I.T.H.R.B.), *aţi pus bazele unor contracte cu firme străine, atît în domeniul cooperării, cît şi al investiţiilor turistice. Ce noutăţi ne oferiţi pe linia liberalizării turismului în România?*

– România beneficiază de condiţii naturale deosebite, care facilitează desfăşurarea unei activităţi turistice diversificate, în toate perioadele anului.

După revoluţia din decembrie 1989, în România există o preocupare deosebită pentru exploatarea eficientă a condiţiilor existente, dar şi pentru dezvoltarea turismului prin liberalizare, descentralizare, privatizare şi cooperare cu firme străine toate avînd drept scop ameliorarea substanţială a calităţii serviciilor turistice.

– *Care sînt domeniile activităţilor de cooperare turistică deschise investitorilor străini:*

– Departamentul Turismului şi cele 160 Societăţi Comerciale pe acţiuni care funcţionează în această ramură de activitate, sînt deschise unor forme variate de cooperare, menite să atragă capital străin pentru:

– construirea de noi hoteluri în oraşe (Bucureşti, Constanţa, Braşov, Sibiu, Timişoara şi altele);

– terminarea unor hoteluri aflate în diferite faze de construcţie (Bucureşti, Braşov, Craiova, Iaşi etc.);

– cooperare, sub diferite forme, pentru ameliorarea gradului de confort al unor hoteluri prin reamenajări şi redotări;

– dotarea cu aparatură medicală modernă a bazelor de tratament din staţiunile balneare;

– dotarea tehnică a staţiunilor pentru sporturi de iarnă;

– construirea sau ameliorarea mijloacelor de agrement din staţiuni sau oraşe;

Pentru încurajarea investiţiilor de capital străin în România, recent a fost promulgată o lege care defineşte şi garantează aceste investiţii.

– *Aţi amintit de noua legislaţie care defineşte şi garantează investiţiile străine. Concret, care sînt modalităţile de participare a capitalului străin în domeniul turistic?*

– După destul de multe amînări, dar şi după o serie de dezbateri de real profesionalism, Parlamentul a votat LEGEA CU PRIVIRE LA REGIMUL INVESTIŢIILOR STRĂINE în România.

În conformitate cu legislaţia existentă, contribuţia capitalului străin la dezvoltarea infrastructurii turistice, se poate face sub forma:

– închirieri de terenuri pentru construcţii de noi unităţi care pot fi finanţate 100% de către parteneri externi şi rămîn proprietatea acestora;

– închirieri de unităţi existente, ce necesită modernizări, în vederea ridicării gradului de confort şi a exploatării pe o perioadă suficientă în vederea recuperării investiţiei şi realizării de beneficii.

Un alt mod de cooperare este asocierea la capital (Joint-Venture). În cadrul acestei asocieri partea română contribuie la capital cu aportul în natură constituit din dreptul de folosinţă a terenului, cu dreptul de folosinţă sau de proprietate a construcţiei existente şi eventual cu sume în numerar. Partenerii străini pot interveni cu aport în natură (instalaţii, utilaje, echipamente) şi sume în numerar, astfel încît societatea nou creată să aibe în capital maximum 60% în natură şi minimum 40% în numerar.

– *Care sînt primele rezultate ale participării capitalului investitorilor străini în România?*

– La ora actuală, în ţara noastră s-au înfiinţat şi funcţionează 2.500 de societăţi cu capital străin. Investiţiile străine constituie veritabile canale de transferare în organismul economic intern a mecanismelor şi principiilor de comportament specific economiei de piaţă.

– *În ce condiţii şi mai ales sub ce formă, investitorul străin poate începe o afacere în România?*

– Ca o informaţie de ordin general este bine de ştiut că regimul investiţiilor de capital străin se încadrează în prevederile Legii nr. 31 din anul 1990. Un întreprinzător israelian poate să constituie în România 5 forme de societăţi: în nume colectiv, în comandită simplă, în comandită pe acţiuni, pe acţiuni şi cu răspundere limitată. În contextul aceleiaşi legi să reţinem alte două prevederi specifice, şi anume: 1. capitalul minim necesar pentru constituirea unei societăţi pe acţiuni este 1.000.000 lei, iar pentru o societate cu răspundere limitată – 100.000 lei; 2.

numărul minim de acţionari este de 5 (pentru societăţile pe acţiuni, iar numărul maxim de asociaţi este de 50 (pentru societăţile cu răspundere limitată).

– *D-le Antonescu, fără îndoială, legea privind regimul investiţiilor străine în România va trezi interesul investitorilor israelieni, cu deosebire a celor originari din România. Este util să comunicaţi cititorilor noştri şi despre drepturile, avantajele, facilităţile şi, mai ales, garanţiile pe care le oferă această nouă lege.*

– Prin legea investiţiilor străine în România, se garantează următoarele drepturi:

- Participarea la conducerea şi gestionarea investiţiilor, potrivit contractelor şi statutelor convenite.
- Înstrăinarea drepturilor şi obligaţiilor lor contractuale către alţi investitori, români sau străini.
- Transferarea în străinătate a profiturilor ce li se cuvin în valută convertibilă, precum şi a unei cote din profiturile anuale în lei, care să reprezinte 8-15 la sută din aportul în numerar şi în natură vărsat la capitalul social.

Pentru interesarea investitorului străin, sînt prevăzute următoarele facilităţi şi avantaje:

- Sînt scutite de plata taxelor vamale: maşinile, utilajele, instalaţiile, echipamentele, mijloacele de transport şi orice alte dotări din import necesare investiţiei, constituite ca aport la capital al investitorului străin.
- Materiile prime, materialele şi subansamblele importate în vederea realizării producţiei sînt scutite de plata taxelor vamale pe o perioadă de 2 ani de activitate a investiţiei, calculată de la data punerii în funcţiune a obiectivului.
- Investiţiile străine sînt scutite de plata impozitului pe profit, astfel:

– pentru o perioadă de 2 ani, cele efectuate în comerţ, turism, servicii bancare şi de asigurări, în alte servicii.

- Garanţiile oferite investitorilor străini sînt pe deplin comparabile cu cele din alte ţări europene, de fapt din întreaga lume.

– *În finalul convorbirii noastre, pentru detalii şi informaţii suplimentare în domeniul investiţiilor în turism, unde se poate adresa potenţialul investitor israelian?*

– La Agenţia Română de Turism – str. Ben Yehuda nr. 1, parter (sediul Agenţiei TAROM), telef. 663536 unde îi putem oferi informaţii detaliate în orice domeniu şi sector de activitate turistică.

M. RAF.

La Bucureşti apar cîteva reviste de humor: "Caţavencu", "Fraierul român", "Papagalul" şi de curînd a apărut "Urzica". Apare însă şi una cu un titlu absolut formidabil: "Ceauşescul". Dacă n-ar fi decît pentru acest titlu şi redactorii ei tot trebuie felicitaţi!

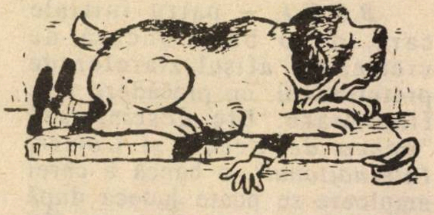

E.W.T.R.

CERTITUDINEA UNUI CONCEDIU PLĂCUT ÎN ROMÂNIA

TRATAMENTE

ODIHNĂ • CIRCUITE

în toate staţiunile balneoclimaterice

CEREŢI AGENTULUI DV. PREFERAT PROGRAMELE TURISTICE INEDITE

E.W.T.R.

1991-92

URĂM CLIENŢILOR ŞI PRIETENILOR NOŞTRI

ŞANA TOVA!

PENTRU CERTITUDINEA VACANŢEI DUMNEAVOASTRĂ, FERIŢI-VĂ DE AGENŢIILE PIRAT, CARE VĂ OFERĂ "MARI REDUCERI DE PREŢURI"... PE CARE LE PLĂTIŢI SCUMP !!!

bani albi pentru afacerile (cele mai) negre...

- O mare bancă finanţează operaţiile teroriste
- Conturile lui Abu-Nidal – 52 milioane dolari
- Surdină la "Scandalul secolului?

B.C.C.I. – patru iniţiale care, de o bună bucată de vreme, ţin afişul ziarelor de pretutindeni, cu precădere cele financiare. Ele desemnează *"Banca de Credit şi Comerţ Internaţional"*, o bancă a cărei amploare se poate judeca după capitalul de care dispunea (20 miliarde de dolari) şi după tentaculele ei care ajungeau în nu mai puţin de 62 de ţări!

Şi – cvasisubit – cutremur! Banca îşi închide ghişeele şi porţile, ceea ce stîrneşte o asemenea senzaţie, încît ziarele îşi intitulează rubricile consacrate evenimentului *"Afacerea secolului"* sau *"Scandalul secolului"*. Un scandal care nu este doar financiar, ci şi cu implicaţii politice pe mapamond. Epicentrul cutremurului este însă în regiunea noastră, atît de vulcanică pe plan politic, Orientul Mijlociu.

Căci funcţia de bază a acestei bănci era aceea de a alimenta operaţiile teroriste puse la cale în diferite colţuri ale lumii, prin intermediul conturilor siriene, libiene şi cele deschise de O.E.P. şi grupul dizident al lui Abu Nidal. Saddam Hussein, Manuel Noriega şi Ferdinand Marcos s-au numărat printre depunătorii de fonduri în conturile B.C.C.I. Banca avea şi rolul de "a albi" banii baronilor de droguri şi cei destinaţi tranzacţiilor de arme. Publicaţia *Time Magazine* a dezvăluit, în urma unei anchete, că B.C.C.I. crease un departament secret – "reţeaua neagră" – însărcinat cu operaţii de tipul *"serviciilor de spionaj şi acţiuni directe"*, comparabile cu Mafia. Acest serviciu, în care erau încadrate 1800 de persoane, se ocupa cu stupefiante, arme şi afaceri de devize. Iar printre cei 1800 se află şi cîteva femei *bine;* bine din multe puncte de vedere.

Unul din "clienţii" cei mai reputaţi ai B.C.C.I. a fost Abu Nidal, teroristul cel mai căutat din lume. După cum se ştie, comandourile lui Abu Nidal, au fost acuzate de atentate în cel puţin 20 de ţări, cărora le-au căzut victime 900 de persoane, morţi şi răniţi. Printre aceste atentate, s-a numărat şi cel din 1982, împotriva ambasadorului israelian la Londra, Shlomo Argov.

Ei bine, serviciile secrete britanice au prevenit, încă cu patru ani în urmă, Banca Angliei, că "teroriştii" posedă un cont la filiala londoneză a lui B.C.C.I., şi, concret, că *Abu Nidal poseda în diferite conturi bancare londoneze peste 50 de milioane de dolari.*

Recent, postul de radio B.B.C., în cadrul multiplelor materiale care fac obiectul "scandalului", i-a luat un interview unui membru al B.C.C.I., Ghassan Ahmed Qassem, în care acesta a confirmat că Abu Nidal avea cont la această bancă şi că el, personal, a prevenit serviciile secrete britanice – M.I.5 – despre aceasta. În timpul interviewului, Qassem a precizat că Abu Nidal utiliza filialele londoneze ale băncii pentru a finanţa achiziţiile de armament şi pentru a-şi crea o flotă de Mercedesuri echipate cu lansatoare de rachete.

Banca Angliei, ca şi băncile centrale, au pus capăt mai de mult activităţilor B.C.C.I. În schimb, Departamentul american al Justiţiei doreşte să se pună surdină scandalului, probabil pentru a se evita să fie implicat un şir de lideri politici care, pentru a acoperi panamale şi afaceri murdare, s-au lăsat – după cum scrie *Wall Street Journal* – corupte după metode proprii principilor arabi, constînd mai ales în acordarea de împrumuturi care nu se mai rambursează niciodată; în schimb, cei astfel cumpăraţi, sprijină la ministere sau la O.N.U. interesele arabilor în cauză. De aci, aspectul nu doar financiar, ci şi politic al "Scandalului secolului".

I. FÎNTÎNARU

BIJUTERIA
PERETZ
PETAH TIKVA, REHOV
HOVVEI ZION 15
DISPUNE DE O GAMĂ
VARIATĂ DE
CEASURI ŞI BIJUTERII
PREŢURI MODERATE -
VISA ŞI ISRACARD
TELEFON: 03-9340303
VORBIM ROMÂNEŞTE
ŞANA TOVA!

E O LUME

Răspuns unui cititor

DE CE ANTISEMITISM ȘI ÎNCĂ ATITA ANTISEMITISM?

■ Paris:
Dr. I. FLAVIUS

Poveste veche... *und doch immer NEU* cum ar spune Heine. Problema îl frămîntă și tot nu-i dă astîmpăr lui "tata Vais", octogenarul nazaritean *astăzi*, originar din Moldova mea, care a păstrat în fotocopii articolele ce mi le-a publicat "Minimum" în legătură cu persistentul antisemitism ca o pecingine ce se întinde și sensibililor de alde moș Izidor le dă insomnii. El stăruie pe calea direcției acestei reviste și pe cale particulară ca subscrisul să-l dumirească...

Onoare ce mă copleșește deoarece nu mă socot de talie a descoperi eu piatra filozofală. Semnam, e drept, pe vremuri (oh, ale tinereții valuri!...) *Pic*, în ziarul "Lumea" de la Iași. Mă procopsise așa un ajutor de primar al tîrgului meu natal. Dar... multe leghe mi-ar mai trebui să mă apropii de Pic de la Mirandola, omul care știa toate *et gribusdam aliis*, și ceva în plus dar... întrucît întrebarea pe care am plasat-o în capul acestei scrisori preocupă, frămîntă pe mulți de-ai noștri, voi profita de ospitalitatea ce ne-o oferă aceste coloane, ca să spun corespondentului meu ce cred.

Primo: de ce "antisemitism" ca termen? E impropriu. Pentru că – îmi scrie el – în dicționarul explicativ al limbii române apărut în 1975 scrie: SEMIT – "persoană care face parte din grupul de popoare apropiate între ele, prin limbă. aspect, etc, din sud-vestul Asiei, căruia îi aparțin astăzi arabii, sirienii, etc..." Or, paradoxal și limitativ antisemitismul în limbajul curent se referă exclusiv la evrei...

Termenul acesta inadecvat ar fi apărut în Franța (de unde – ca moda de la Paris – s-ar fi extins peste tot) după războiul franco-german de la 1870 (și ca-ntotdeauna jidanii au ieșit și atunci vinovați...), dacă ar fi să credem ceea ce afirma Simon Epstein în cartea despre "Antisemitismul francez" pe care a publicat-o acum șapte ani.

Subscrisul socoate că acest termen e mai curînd în raport cu teoria (Yemah Șemo!) despre "rase" pe care cam în aceeași perioadă a scornit-o și lansat-o un doctrinar francez. Și tocmai fiindcă clasificarea oamenilor în arieni, semiți, *et caetera* îmi repugnă, în ce mă privește am preferat să-i etichetez pe judenfresserii de judeo-phobi...

Acestea zise, să trecem, tată Vais, la esențial: de ce încă *atîta antisemitism*, limitat doar la semiții ce și după biblie sîntem? Și dacă – mă întrebi – văd vreun leac spre a-l stîrpi sau măcar a-l remedia.

Nu-s doctor în această materie, dar chiar dacă aș fi, nu văd remediu și asta deoarece slăbiciunile omenești și, în speță, invidia, gelozia ce o seamănă cel ce se vădește mai tare, mai înzestrat în lupta pentru viață, nu pot fi, nu zic lesne, dar măcar cu succes dezrădăcinate.

Las pe Rothschilzi deoparte. "Oi, oi, dacă aș fi Rothschild!"... Și atît de tare puțini reușesc măcar în parte...

Evreii nu sînt decît 14 milioane pe tot globul. N-am cifrele statistice la îndemînă dar pare-mi-se că nu-s departe de adevăr dacă afirm că din cele 150 de națiuni înregimentate în ONU, ne aflăm în coadă sau cam în coadă, numeric vorbind. Și ia uitați-vă în ce proporție se află ai noștri printre cei atît de *rara avis* distinși cu ultra-nobilul Premiu Nobel. Nu-mi vin în memorie *toți*. Și, în tot cazul nu în ordine cronologică, dar la repezeală vă pot sau v-aș putea cita cel puțin o duzină, printre care departe tare de a fi de "duzină": Bergson, biologistul K. Landsteiner, Hermann Hesse, Boris Pasternak, Bashevis-Singer, Agnon, Saul Bellow *und weiter*, fără să-l uităm pe Albert Einstein, bineînțeles.

Alintații Europei sînt în genere mai delicați sufletește dar nu vi se pare că și coardele lor or fi vibrînd puțin allegro la aclamațiile și zgomotoasele ovații pe care le stîrnesc concurenții lor de alde Isac Stern, Yehudi Menuhim, Daniel Berenboim, Itzhak Perlman și atîția alții, Leonard Bernstein, V. Horovitz, Haimovitz – că doar șirul e lung și neîntrerupt, ba și continuu?

Ce mai încolo-ncoace, că doar vorba lungă e sărăcia omului, pe mai toate tărîmurile invidiate – cu excepția poate a sporturilor *et pour cause*, sîntem – *modestie à part... primii inter pares*.

Ei, e motiv, taică Vais, e ca mîncătorii de jidani să-și mănînce *leiberii*? Ce zici?

Iată în tot cazul *b'kițur*, care mi se pare a fi punctul nevralgic al quadraturii cercului în care m-ai antrenat. Punct.

"REȚETE CULINARE PRACTICE"
de
BÉLA FISCHER
Șef bucătar

O CARTE GUSTOASĂ. O CARTE CARE NU
TREBUIE SĂ LIPSEASCA DIN NICI O CASA
EDITURA "MINIMUM"
●
Prețul 23 șekeli – se poate procura de la
Librăria LEPAC
Rh. Rambam 15, Tel Aviv, Tel. 661688

MINIMUM NU UITA

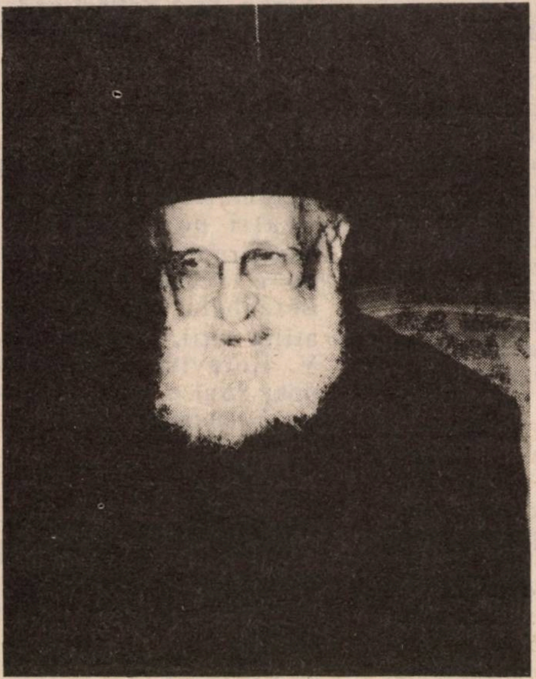

■ *Dr. A. Şafran, Tel Aviv – ianuarie 1991.*

⑭

MEMORIILE ŞEF-RABINULUI Dr. AL. ŞAFRAN

Un nou capitol din memoriile Rabinului şef Dr. Al. Şafran (tălmăcite în româneşte de Adrian Zahareanu). Istorie. Istorie din sînge şi din speranţe.

Un nou capitol din memoriile omului care este considerat Martorul nr. I al dramei evreilor-români din epoca Holocaustului.

Memoriile lui Şafran: memoria noastră şi a părinţilor noştri.

EXPULZAREA

În decembrie (1947) au avut loc discuţii între membrii CDE-ului - Jewsecţia - şi unele personalităţi din guvern, printre care şi Gheorghiu-Dej, asupra modalităţilor de a mă înlătura din funcţia de şef-rabin. În cele din urmă s-a luat hotărîrea de a mă expulza din ţară împreună cu familia. La 22 decembrie, Lieblich s-a prezentat la mine acasă pentru a mă informa că trebuia să plecăm toţi patru în aceeaşi zi. Era în jurul orei 11 dimineaţa şi fiica mea, Esther, era încă la şcoală. Tonul lui Lieblich era categoric, totuşi i-am spus: *"Ştiţi foarte bine că în urmă cu aproape o sută de ani, un alt rabin, rabi Malbim, a fost alungat din Bucureşti. Conform tradiţiei, evreii care i-au provocat plecarea au avut toţi un sfîrşit trist. Mă rog la bunul Dumnezeu să vă scutească de suferinţa de care au avut ei parte"*.

Îi spusesem acelaşi lucru şi lui Ghingold, secretarul general al Centralei evreilor, atunci cînd mă obligase să-mi părăsesc locuinţa şi pusese stăpînire pe biroul meu. Lieblich a izbucnit în rîs, cum numai un ateu o poate face, cînd îşi bate joc de un evreu religios. Dar, după cîteva secunde, s-a încruntat din nou. La puţină vreme după sosirea mea la Geneva aveam să aflu despre arestarea lui. Vestea m-a întristat, căci, evident, nu-i doream nici un rău.

Dar, dîndu-mi ordinul de a lua imediat trenul şi de a pleca spre graniţă, el îmi întindea la semnat un act în care declaram că plec în Israel! Am înţeles că în felul acesta voia să prevină zvonurile potrivit cărora n-aş fi părăsit ţara de bună voie. Peste cîteva luni, am primit la Geneva vizita inopinată a lui Wilhelm Fischer, care mi-a cerut ca o favoare personală să recunosc oficial în scris că părăsisem de bună voie funcţia de şef rabin. Am refuzat. Presupun că obţinerea vizei sale de ieşire din ţară fusese legată de angajamentul de a mă face să semnez acest act. A revenit de cîteva ori cu această cerere, dar nu am cedat. Mă simţeam încă ataşat de comunitatea din România.

CIUDATUL ROL AL LUI EMIL BODNĂRAŞ

Ca să revin la Sandu Lieblich, în ziua aceea am simţit că dacă nu executam imediat ordinele sale, riscam să fim arestaţi şi deportaţi. Mi-am anunţat membrii familiei, care s-au adunat în grabă la noi, unde, cum e uşor de imaginat, atmosfera era foarte încărcată.

■ *Sandu Lieblich: a rîs...*

Nimeni nu avea nici cea mai mică idee de ceea ce ne aştepta. Tatăl soţiei mele, venerabilul

■ *Sara Şafran, cu cei doi copii, Esther şi Avinoam Bezalel, după război.*

Jacob Reinharz, fie-i amintirea binecuvîntată, plîngea într-una. Ni se rupea inima de mila lui. Încercînd să ne consoleze, ne spunea că cel puţin putem spera că vom scăpa cu viaţă...

Esther s-a întors de la şcoală la prînz. Avi, fiul nostru, avea pe atunci doar doi ani. Nu aveam nici măcar timpul de a lua cu noi strictul necesar pentru un copil atît de mic. Trebuia să improvizăm totul. La ora două eram deja la gară, fără să ştim măcar unde plecam. Mai aveam încă paşaportul oficial pe care mi-l dăduse Bodnăraş însuşi, sub auspiciile preşedinţiei Consiliului de Miniştri, şi care mai era încă valabil. Cum nu ştiam ce se mai putea întîmpla la frontieră, ne însoţise Debora Reinharz, sora soţiei mele. Dacă Sarah şi cu mine am fi fost arestaţi, cumnata mea putea lua copiii la dînsa. Tremuram de teamă la gîndul că ar putea fi trimişi la un orfelinat al statului sau în vreun alt loc necunoscut.

Simţeam că ameninţările lui Lieblich trebuiau luate în serios. Comuniştii voiau o plecare rapidă, pentru a se evita tulburările în rîndurile populaţiei evreieşti, adînc ataşată mie. Trebuie să amintesc de asemeni că exact în momentul în care se hotăra expulzarea mea, se pregătea şi abdicarea regelui Mihai. Se "curăţa" ţara de elementele etichetate regaliste sau reacţionare. Întrucît se ştia că palatul îmi arătase întotdeauna încredere, cele două "plecări" nu puteau fi o simplă coincidenţă.

Am ajuns la frontiera maghiară. Atmosfera era încordată. Am fost ţinuţi izolaţi timp de cîteva ore. Nu excludeam posibilitatea unui plan machiavelic al CDE-ului, potrivit căruia ar fi urmat să fim arestaţi departe de Bucureşti sub pretextul că încercasem să părăsim ilegal ţara, după care am fi putut fi expediaţi cine ştie unde. Nu ar fi fost deloc imposibil. Funcţionarii poliţiei de frontieră ne-au spus că nu ştiu ce să facă cu noi: să ne lase să plecăm, să ne oblige să ne întoarcem, sau să ne îndrepte spre un "loc" indicat de Bucureşti. În cele din urmă, după o foarte lungă aşteptare, au primit ordin să ne lase să părăsim ţara.

PE UN PERON DE GARĂ LA BUDAPESTA

Cum se putuse produce o asemenea "minune"? Pentru a răspunde la aceasta întrebare trebuie să subliniez că, de la instaurarea regimului comunist, Emil Bodnăraş se comportase foarte prietenos cu mine. Cum am mai spus, el fusese acela care îmi obţinuse, apoi îmi prelungise paşaportul. Sînt aproape sigur că, fără a se opune la înlăturarea mea din postul de şef rabin, el îmi evitase arestarea, judecata, deportarea, sau pur şi simplu dispariţia. Şi sînt aproape sigur că, atunci cînd aşteptam la frontieră, el fusese acela care dăduse ordinul să fim lăsaţi să plecăm. Un asemenea ordin, privind o personalitate atît de cunoscută ca şeful rabin, nu putea veni - şi încă atît de repede - decît de la cineva care deţinea o mare putere în tot ce ţinea de securitatea statului. Nu exclud nici faptul că a făcut-o cu acordul lui Groza, de care de fapt nu avea nevoie, dar poate era în interesul lui ca Groza să ştie că el, Bodnăraş, îmi salvase viaţa.

CDE-ul şi autorităţile comuniste mă persecutaseră, mă alungaseră din postul meu şi din ţară, iar el nu putea interveni, ştiind că nu voi rămîne şef rabin sub noul regim. Dat fiind însă trecutul meu "istoric" de rezistent sub jugul nazist, apoi, astăzi, sub comunişti, Bodnăraş permitea subordonaţilor săi să se comporte aşa cum se comportau, după care, cu un amestec de şiretenie şi de bunăvoinţă, ne evita, familiei mele si mie, chinurile şi moartea. Da, ideea expulzării mele venea probabil de la Bodnăraş.

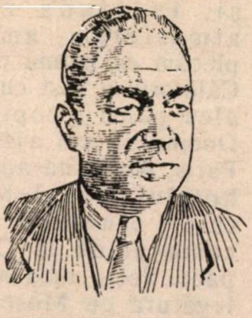

■ *Bodnăraş: şiretenie şi bunăvoinţă*

Am trecut deci frontiera şi am ajuns la Budapesta fără un ban, fără nimic. La coborîrea din tren, soţia mea şi cu mine nu ştiam de unde să ne procurăm strictul necesar pentru copiii noştri, nici cum să ajungem în oraş, neavînd nici măcar bani de tramvai. Din nou s-a produs o minune. În gară m-am întîlnit cu un evreu român, Isaac Feldstein, care făcuse parte din Comisia de ajutorare a deportaţilor din Transnistria. Soţia lui lucrase cu Sarah pentru orfani. Stupefiat şi zguduit la vederea situaţiei în care ne aflam, a anunţat imediat alţi evrei şi centrul comunitar din Budapesta. Ni s-a procurat imediat hrană pentru copii şi bani pentru biletele de tren pînă la Praga. Ajunşi acolo, am luat legătura cu biroul ceh al Congresului Mondial Evreiesc. Reprezentantul acestuia ne-a rezervat o cameră la hotel şi locuri în avionul de Paris. Era însă iarnă; puternice furtuni de zăpadă împiedicau traficul aerian. Mai multe zboruri fuseseră întîrziate de teama accidentelor. Or, noi voiam să părăsim cît mai repede Praga, deoarece chiar dacă Cehoslovacia rămăsese mai mult sau mai puţin liberă, nu puteam fi siguri că de la Bucureşti nu vor sosi anumite ordine în privinţa noastră.

DE LA GAONUL DIN VILNA LA DOMNUL BECKELMAN DIN PARIS

În ziua plecării noastre încă mai ningea. La aeroport am fost anunţaţi că zborul spre Paris comportă riscuri. N-am îndrăznit însă să ne asumăm riscul de a ne întoarce în oraş şi, în ciuda condiţiilor atmosferice, am hotărît să plecăm cu prima cursă posibilă. Călătoria a fost chinuitoare, mai ales pentru copii, dar, slavă Domnului, am ajuns cu bine la Paris. Acolo ne-am dus direct la hotelul Royal-Monceau, pe care-l cunoşteam şi unde eram cunoscut de la Conferinţa de pace. Soţia mea a luat imediat legătura cu Moses Beckelman, care-i succedase lui Joseph Schwartz la conducerea biroului francez al Joint-ului, rugîndu-l să ne procure bilete de avion pentru Israel. Acesta a refuzat.

A refuzat pur şi simplu să ne dea fondurile necesare. Nu-i reproşez nimic. Subliniez numai slăbiciunea firii omeneşti. Beckelman ştia perfect de bine că cel care-i cerea această favoare era cu cîteva zile mai înainte şeful rabin al României şi, cu cîteva luni mai înainte, unul din cei care făcuseră din campania Joint-ului în America un mare succes. *"Dar paharnicul nu-şi mai amintea de Joseph, îl uitase"*.

Se povesteşte că rabi Eliahu, gaonul din Vilna, se îmbrăcase odată ca un evreu sărac şi plecase departe de oraşul lui. Voia să vadă cum se purta lumea cu un biet evreu rătăcitor. Şi cunoscuse toate lipsurile şi umilinţele imaginabile.

După refuzul lui Beckelman ne-am gîndit la Geneva, un oraş unde evreii mă primiseră întotdeauna cu multă simpatie. Providenţa pregătise pentru noi un refugiu în această metropolă a păcii care se mîndreşte pe drept cuvînt cu faptul că a acordat adăpost atîtor oameni în lunga şi bogata sa istorie. Una din primele rugăciuni pe care le rosteşte evreul religios dimineaţa este aceea în care-l laudă pe Dumnezeu "care conduce paşii omului".

PE UN PERON DE GARĂ LA GENEVA

L-am chemat la telefon pe Armand Brunschvig, preşedintele comunităţii din Geneva. Mi-a răspuns imediat că au nevoie de mine acolo şi că se va ocupa de toate, că va plăti hotelul şi ne va trimite bilete de tren. Într-o dimineaţă friguroasă de iarnă - era în 11 ianuarie 1948 - Armand Brunschvig, un om de o mare distincţie, cu o personalitate cuceritoare, m-a întîmpinat pe peronul gării Cornavin şi ne-a condus la o pensiune de familie din oraş. Acolo, soţia mea şi cu mine am fost cuprinşi cu toţii de o imensă tristeţe. Simţeam că de-acum înainte viaţa noastră se va schimba în întregime. Armand Brunschvig şi soţia sa, Suzanne, au petrecut restul zilei cu noi, înconjurîndu-ne cu afecţiune şi încercînd, cu bunătate şi umor, să ne risipească amărăciunea. Dar noi ştiam că intrăm într-o etapă nouă a vieţii noastre, departe de ţara noastră natală. Totuşi mai nutream încă speranţa că într-o zi ne vom întoarce, poate, acolo - o speranţă foarte slabă, dar care avea să crească puţin la vestea înlăturării lui Lieblich de la conducerea Federaţiei.

Totuşi, realitatea brutală nu putea fi ignorată. Încă pe cînd mai eram la Paris, la Royal-Monceau, în seara zilei de 30 decembrie 1947, la radio se anunţase că regele Mihai al României fusese constrîns să abdice. Soţia mea şi cu mine ne-am uitat unul la altul, gîndindu-ne la ce s-ar fi putut întîmpla dacă ne-am fi aflat la Bucureşti, unde era foarte bine cunoscută simpatia regelui şi a reginei mame faţă de noi.

■ *Regele Mihai: simpatie*

Înţelegeam că expulzarea noastră nu era decît o verigă într-un lanţ de evenimente. Şi înţelegeam de ce, de cîteva săptămîni, partizani credincioşi ai regelui fuseseră scoşi unul după altul din posturi. Ceea ce se pregătea astfel era plecarea regelui. Cînd am citit în presa franceză relatarea abdicării şi a împrejurărilor în care se desfăşurase, am găsit o oarecare asemănare între "raţiunile" care o "justificau" şi cele care justificau îndepărtarea mea. Iată ce spunea un articol din *France Soir:*

"Regele Mihai al României a abdicat. "Va trebui să aleagă între onoare şi coroană", scria acum cîteva săptămîni un observator politic avizat. Regele a ales. Lupta între el şi minoritatea comunistă a început duminică 12 octombrie. În ziua aceea i s-au remis textele a două discursuri pe care ar fi trebuit să le rostească, unul în seara zilei de 14 octombrie, la încheierea sesiunii extraordinare a Parlamentului, şi celălalt la 15 octombrie, la deschiderea sesiunii obişnuite.

■ *Cu familia regală, la Versoix, Elveţia*

Regele a refuzat să aprobe aceste discursuri, în care urma să anunţe instaurarea unei justiţii populare şi să menţioneze numai Rusia ca mare putere. Totul fusese pregătit de Ana Pauker şi de secretarul de Stat la preşedinţia Consiliului, Bodnăraş, cele două personalităţi care conduc de fapt România. Preşedintele Consiliului, Groza, a încercat zadarnic să negocieze cu ei. S-au arătat inflexibili. Ei declaraseră totuşi că, dacă regele se va conforma voinţei lor, îi vor da o condamnare mai uşoară lui Maniu, al cărui proces este în curs"...

Puţin după aceea am aflat despre moartea patriarhului Nicodim, o moarte care nu părea prea "naturală". Înainte de expulzare mi se povestise că, fiind foarte devotat familiei regale, refuzase să facă parte dintr-un fel de Consiliu care ar fi trebuit să funcţioneze după abdicare, pentru a asigura o tranziţie fără probleme de la monarhie la republică. Predecesorul său, patriarhul Miron Cristea, făcuse parte dintr-un consiliu de regenţă instituit după moartea regelui Ferdinand. Succesorul patriarhului Nicodim, Justinian Marina, şi-a manifestat imediat simpatia faţă de comunişti şi noul regim a făcut dintr-însul un personaj de rang înalt.

De îndată ce am aflat că Lieblich nu mai era la conducere, am trimis o telegramă la Federaţie - ca şi scrisori recomandate principalelor comunităţi evreieşti din România - precizînd că vreau să rămîn în contact cu toţi factorii noştri de răspundere. O mentalitate totalitară domnea însă peste tot şi n-am primit nici un răspuns la mesajele mele. Recent, la Tel Aviv, unde mă aflam pentru comemorarea morţii fratelui meu, rabinul Menahem Şafran, fost rabin la Ploieşti, cineva mi-a spus că rabinul Zalman din Galaţi citise la vremea respectivă scrisoarea mea în faţa comunităţii sale. N-am avut însă nici un ecou direct. Doar tăcere.

(Va urma: "Sub oblăduirea Torei", ultimul capitol)

HITACHDUT OLEI ROMANIA ÎN ISRAEL

IRGUN IOTZEI ROMANIA MEMBRI ÎN HISTADRUT

UREAZĂ

ÎN NUMELE CELOR 400.000 EVREI ORIGINARI DIN ROMÂNIA ÎN ISRAEL

DOMNULUI DR. RADU HOMESCU

NOUL AMBASADOR AL ROMÂNIEI ÎN ISRAEL,
**SINCERE URĂRI DE SUCCES,
ÎN ÎNALTA MISIUNE
CE O ARE DE ÎNDEPLINIT ÎN ISRAEL!**

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

CARNIVORII

În primele săptămîni ale lunii aprilie, a apărut în librării romanul "Dicduc Pnimi" al lui David Grossmann. Lansarea pe piaţă a fost întîrziată de declanşarea războiului Golfului, acel război despre care omul de stînga, umanistul Grossmann spunea că a constituit, pentru israelieni, o experienţă foarte importantă: "Nu am avut posibilitatea să reacţionăm automat aşa cum sîntem programaţi, adică să răspundem violenţei prin violenţă. Dintr-o dată am văzut că se poate şi altfel".

Dicduc Pnimi este o carte despre procesul de creştere, de maturizare, de trecere de la copilărie la pubertate. Aharon suferea de o întîrziere patologică a procesului biologic. Rămîne mai mic decît ceilalţi. Nici la 14 ani şi jumătate nu-i apar încă semnele corporale ale pubertăţii. Are un sentiment acut de frustraţie, exacerbat de atitudinea celor din jur, în special a mamei dominatoare. S-ar vrea şi el "normal", "bărbat". Se zbate – fără folos – să-şi păstreze rolul de conducător. Pe de altă parte, dispreţuieşte vulgaritatea "realistă" a puberilor şi adulţilor. Luptă donchişoteşte pentru salvarea purităţii caracteristice copilăriei. Defectul fiziologic îl face capabil să observe procesul de maturizare ca sub o lupă: cu proporţii mărite, dar şi cu oarecare detaşare ştiinţifică, văzut oarecum dinafară. Finalul e tragic. Într-o încercare disperată de a face să dureze universul copilăriei, îşi pune în primejdie viaţa, repetînd – în condiţii imposibile – jocul în care excela pe cînd era şeful necontestat al bandei din cartier: sfidarea morţii.

Dicduc Pnimi îşi intitulează Grossmann cartea. Poate pentru că Aharon medacdec im aţmo, e exigent faţă de el însuşi, nu-şi trece cu vederea nimic. Dar, în primul rînd, pentru că Aharon caută să descifreze esenţa fiinţei sale, acea voce lăuntrică specifică individualităţii sale, acea gramatică intimă (dicduc pnimi).

La această esenţă ultimă a fiinţei sale nu e dispus să renunţe. De dragul ei sfidează universul adulţilor. De dragul ei sfidează moartea.

În acest sens, romanul de faţă nu este numai o carte despre trecerea de la copilărie la pubertate, ci, mai adînc, o carte despre descifrarea şi apărarea fiinţei noastre autentice. Împotriva opresiunii celor drept-cugetători şi "bine intenţionaţi", împotriva "cuminţeniei" realiste, practice, cu picioarele pe pămînt. Împotriva conformismului, a programării sociale. În fond, la modul modern, israelian, nemuritoarea temă tragică a Antigonei.

*

Despre David Grossmann am avut prilejul să vorbim în articolele precedente. Am avea multe de spus şi despre noul său roman, unul dintre cele mai bune, dacă nu chiar cel mai bun, cel mai echilibrat. Ar trebui să subliniem continuitatea, în diversitate, a operelor sale. Preocuparea de lumea copilăriei ne aminteşte de "Gan Riki". Împletirea capitolelor realist-faptice cu acelea de expansiune patetică în şuvoi nestăvilit de fraze preia – la mod mai temperat – ceva din polifonia romanului anterior "Aien Ereh Ahava".

Ar trebui să arătăm compoziţia bine închegată, deşi elastică, a romanului. Încă de la primele pagini sînt strecurate cu abilitate amănunte care indică o posibilă întîrziere biologică, întîrziere care devine apoi o evidenţă şi declanşează drama. Tot astfel, încă de la început, tema pubertăţii este împletită cu obsesiile sexuale şi, în general, cu dialectica trup-suflet. Deşi, după părerea noastră, păcătuind încă prin unele lungimi (în capitolul realist despre jocurile celor trei muşchetari care rămîn doi, nu patru ca la Alexandre Dumas sau în capitolul de expansiune patetică despre rătăcirea nocturnă), romanul se constituie ca un tot unitar. Nu sîntem de acord cu criticii care au afirmat că ne aflăm în faţa a două romane artificial suprapuse: cel al copilului Aharon şi cel al atracţiei sexuale dintre adulţi (Kleinmann, tatăl lui Aharon şi vecina Edna Blum). Încă de la început, cu tehnică aventuroasă de spărgător, Aharon se introduce în apartamentul Ednei Blum, fermecat şi excitat sexual, de universul acesta străin, estetic, aseptic, vegetarian feciorelnic. Şi, mai tîrziu, minunata poveste, cu bogate implicaţii sexuale, a dărîmării zidurilor interioare din apartament, constituie o indirectă iniţiere sexuală a copilului, o fază necesară în procesul lui de maturizare. S-ar cuveni, de asemenea să vorbim de cîteva personaje de neuitat: Mama, bine intenţionată, dar tiranică. Tatăl, un munte de om, cu forţă de uriaş şi nepotolite pofte sexuale, dar supus soţiei (o replică la Mohlo al lui A.B. Iehoşua şi o dovadă a unilateralităţii exegezei politice – sefard "castrat" de acceptarea supremaţiei aşchenazite – a lui Laor). Sora, Iohi, răzvrătită împotriva tiraniei materne. Bunica Lili, detracată mental, îngrijită dar terorizată de mamă, dusă cu forţa la un spital şi abandonată acolo ca un cîine. Ar trebui să scoatem în evidenţă calitatea stilului şi a limbii, caracterizînd personajele în diversitatea lor, dar şi locul (Israel) categoria socială şi epoca (Şicun Hapoalim, la Ierusalim. în perioada dinainte de războiul de şase zile).

Dar spaţiul minim pus la dispoziţie de Minimum nu ne îngăduie să o facem.

Ne vom opri numai la un singur aspect, interesant după părerea noastră, rugînd însă pe cititori să nu uite că e vorba numai de *un* aspect al operei analizate.

*

Una dintre calităţile majore ale scrisului lui Grossmann este concreteţea imaginilor. Romanul se deschide cu o privire panoramică a cartierului. Aharon e cocoţat pe *stînca lui*, locul tainic de întîlnire cu tovarăşii de joacă. De acolo, priveşte, în depărtare, casa părintească şi distinge silueta părinţilor. Îi apar ca nişte păpuşi. Ceea ce sînt de fapt. Imaginea concretizează esenţa realităţii.

Dintre toate simţurile, cel mai pus la contribuţie în acest roman este mirosul. Simţul cel mai aproape de animalitate, cel mai concret şi mai implicat sexual. Molocenco, după ce s-a strecurat prin ferestruica îngustă şi s-a culcat cu ţăranca încuiată în colibă, îi dă lui Kleinmann degetele sale să le adulmece, ca să împărtăşească şi el bucuria împerecherii.

Spre seară, plutesc deasupra şicunului, mirosurile cinei specifice cartierului. Pentru a-l seduce pe Kleinmann, a cărui forţă virilă o hipnotizează, Edna Blum cea sfielnică şi mizantroapă se împrieteneşte cu vînzătorii din piaţă, ca să obţină cele mai piperate mirodenii.

În general, problema mîncării capătă în acest roman o amploare şi o semnificaţie deosebită.

Molocenco, rănit, e părăsit de tovarăşii săi, în pustietatea taigăi. Cînd îl descoperă aproape mort de foame, Kleinmann îşi crestează braţul cu briceagul şi-i dă să bea sîngele lui. Hoţul fără scrupule Molocenco devine un prieten devotat.

Şi în cadrul cotidian al familiei, mîncarea are efecte profunde. Hrănirea bărbatului e un act de dresaj, de domesticire a "fiarei". Mama, pe atunci relativ în vîrstă, l-a cules de pe stradă pe Kleinmann, l-a sechestrat în casă şi a început să-l hrănească sistematic, cu tot felul de bunătăţi, cheltuindu-şi ultimii bani şi aventurîndu-se în expediţii primejdioase pentru a face rost de alimentele greu de găsit în acea epocă. Astfel a îmblînzit fiara şi a dresat-o.

Tot astfel, precum spuneam mai sus, procedează instinctiv şi Edna Blum. Concurenţa erotică dintre cele două femei se transformă într-o aprigă înfruntare culinară. La masă, mama îl îndoapă cît poate. Îi oferă o porţie, şi încă una, şi încă una. El nu îndrăzneşte să refuze, ca să nu o jignească şi ca să nu se descopere. Apoi, pleacă la Edna, unde, înainte de a începe lucrul, îl aşteaptă, ca de obicei, o masă pregătită cu grijă, mîncăruri deosebite, scumpe.

Scurgerea timpului e marcată, nu tradiţional, prin trecerea de la o muncă la alta, ci prin repetarea cu variaţii a aceluiaşi ritual: masa în familie. Mama, deţinătoarea hranei, o împarte cu generozitate. Tatăl înfulecă mulţumit. Iohi înfulecă şi ea – a moştenit pofta de la taică-său – dar cu o mutră acră, de răzvrătită. Aharon nu are poftă de mîncare. Mama îl sileşte să se hrănească bine. Pentru ea, mîncarea e singurul leac împotriva "bolii" lui: cine nu mănîncă solid, nu creşte, nu devine bărbat.

De fapt, se înfruntă aici, două lumi, două concepţii despre viaţă. Lumea mîncăilor, lumea carnivorilor, lumea celor care cred că trebuie să mănînci cît mai substanţial pentru ca să fii puternic, să învingi viaţa. Şi lumea nemîncăilor, a protestatarilor vegetarieni, care refuză violenţa (şi deci uciderea animalelor: lui Aharon i-e milă de animale, i-e silă de carne), care vor supremaţia sufletului asupra corpului, care visează la o lume a înălţării dincolo de pragmatism şi vulgaritate conformistă, o lume a purităţii şi autenticităţii.

şana tova!

IN EXCLUSIVITATE PENTRU OLIM HADAŞIM DIN ROMÂNIA

CARE AU INTRAT ÎN ISRAEL ÎNAINTE DE 1 DECEMBRIE 1990

Biroul "Personal Import" condus de LICĂ BERCOVICI vă oferă posibilitatea de a cumpăra obiecte electrice de uz casnic, DIN IMPORT, cu scutiri vamale pentru olim hadaşim (video, combine muzicale, video cameră, radio-casetofoane, televizoare, mixere, aspiratoare, walkman, secretare automate, etc.)

*** Livrare la domiciliu pe tot cuprinsul ţării * Preţuri foarte avantajoase * Posibilitate de rate * Reduceri pentru plata integrală a obiectelor.**

Plata numai după primirea obiectelor la domiciliu. Nu este nevoie de avans pentru efectuarea comenzii.

Video, video camera, stereo HI-FI şi altele se pot obţine la preţuri fără taxe vamale numai prin intermediul acestui birou.

Pentru informaţii suplimentare vă puteţi adresa, în limba română, lui LICĂ BERCOVICI la telefon 03-9661262 sau în scris la adresa POB 3216 Rishon Le Zion 75100.

CARTEA

■ **ZEEV BEN-CHAIM**

ISAAC BASHEVIS SINGER GONIND PE IDIŞUL SĂU ÎNARIPAT A AJUNS LA POTOU

– 30 de zile de la moartea marelui scriitor –

În micul Larousse 1990, în care dezbrăcăreaţa Brigitte Bardot este reprezentată în opt rînduri PLUS o fotografie, despre unul dintre cei mai mari prozatori ai generaţiei noastre nu apar decît şase rînduleţe. Fără fotografie. Iată-le, în româneşte:

SINGER (Isaac Bashevis), scriitor american de limbă idiş. (Radzymin, în apropiere de Varşovia, 1904). Romanele sale evocă Polonia copilăriei sale, în ritmul povestirilor tradiţionale evreieşti. (Cornul Berbecului. Magicianul din Liublin). (Premiul Nobel, 1978).

Atît. sase rînduleţe – pentru 60 de ani de prodigioasă activitate literară. Şi dacă Bashevis Singer n-ar fi primit premiul Nobel, sîntem siguri că enciclopedia asta bardotică s-ar fi abţinut să pomenească pînă şi de berbec.

*

În schimb, în Enciclopedia Britanică din 1978, editată deci mai înainte de a i se fi conferit Premiul Nobel, Bashevis-Singer este prezentat în 40 de rînduri; şi sîntem siguri că în ediţiile ulterioare i se acordă şi mai mult spaţiu în raport direct proporţional cu reala sa contribuţie pe mapamondul literar al secolului. Şi punem rămăşag pe-un falafel şi-o bere că, în plus, îi apare şi fotografia.

Am căutat-o în Britanica şi pe Brigitte şi mi-a făcut mare plăcere să constat că nu apare acolo deloc, nici îmbrăcată, nici dezbrăcată. Nici un rînduleţ.

*

Una autentică.

Prin 1978 mai lucram la ziarul în limba română, de la etajul patru. La etajul trei se afla cotidianul în limba idiş.

Într-o dimineaţă, la ascensor, mă întîlnesc cu unul din redactorii de la idiş. Părea fiert. L-am întrebat ce s-a întîmplat.

– Am făcut-o de oaie! mi s-a plîns el. Ieri am primit la redacţie o nuvelă, în idiş, pentru publicare. Mi s-a părut prea lungă... ştiu eu ce m-a apucat?... Deşi era semnată de Bashevis Singer, pe care l-am mai publicat de multe ori, de data asta i-am trimis-o îndărăt: "Redacţia noastră regretă, dar... pentru cititorii noştri... povestirea dv. nu-i de-ajuns de..."

– Şi pentru asta trebuie să fi atît de amărît? V-aţi purtat încă elegant cu el că i-aţi returnat manuscrisul.

– Aa! făcu idişistul, zîmbind amar. N-ai auzit astăzi ştirile de la radio? I s-a dat Premiul Nobel pentru literatură!

*

Şi acum pe scurt:

Tatăl şi bunicul lui au fost rabini. Toţi patru copii au făcut studii superioare – şi vor ajunge scriitori de seamă. Isaac, mezinul, a urmat şi Seminarul Rabinic din Varşovia. Era dotat cu o memorie fenomenală şi – pe lîngă Tora şi Talmud – putea să recite pe dinafară pagini întregi din Spinoza şi Kant. Spirit aventurier, absorbind cu nesaţ fenomenele vieţii din jur, el a escaladat repede zidurile ghetto-ului evreiesc şi a plonjat în ziaristica laică. Unde s-a impus imediat prin recenzii, critici teatrale şi eseuri filozofice. Scria în limba idiş.

Despre căsătoria sa nu ştim multe. Dar în 1935, cînd s-a decis să plece în Statele Unite, el era însurat şi avea un fiu... Într-o nuvelă autobiografică, Bashevis Singer va scrie în 1955:

"Îl aştept la debarcader (la New York) pe fiul meu, pe care nu l-am văzut de 20 de ani. El avea cinci anişori cînd m-am despărţit de mama lui. Eu am plecat în America, ea s-a dus în Rusia Sovietică. Se pare că o singură revoluţie nu i-a ajuns; ea vroia să trăiască şi «revoluţia permanentă». Şi ar fi lichidat-o, la Moscova, dacă nu s-ar fi găsit cineva să sufle o vorbă bună la urechea unui ins important... Ea a fost deportată, deci, împreună cu copilul ei, în Turcia. De-acolo au ajuns în Palestina, unde şi-a crescut băiatul într-un kibutz. Acum, după două decenii, băiatul vine să mă viziteze".

La debarcader, în aşteptarea feciorului, scriitorul priveşte în jur – şi notează:

"O mare de oameni au venit să aştepte sosirea vaporului. Se pare că s-au adunat acolo toţi evreii din lume: cei asimilaţi, alături de rabini cu barbă lungă şi perciuni; femei cu numere pe braţ, din lagărele naziste; funcţionari sionişti, cu servietele umflate; ieşivă-buhărs cu pălării catifelate şi bărbuţe incipiente; şi o mulţime de femei de lume, cu ruj pe buze şi unghiile pedicurate în roşu... Ei erau oare fraţii mei? Ele erau surorile mele?... De ce? Ce avem noi în comun?..."

Încă n-am spus nimic – şi văd că se termină hîrtia.

În Statele Unite, vreme de 56 de ani, acest mare pictor (sau caricaturist?) al omenirii, a publicat zeci de romane, sute de nuvele şi mii de schiţe, articole, studii... Şi toate, scrise – în original – ÎN LIMBA IDIŞ. Pînă la sfîrşitul vieţii, (a murit acum o lună, la Miami, în vîrstă de 87 de ani, şi a scris pînă în ultima zi!) – după 56 de ani de şedere în America, el a creat în limba idiş, numai în limba idiş, deşi poseda deja, de mulţi ani, o engleză bogată.

Pentru Bashevis Singer, idişul nu era numai un instrument de lucru, ci o "conditia sine qua non" a scrierii – o limbă plină de asociaţii – un Pegas pe care încăleca şi zbura sus, sus de tot, de unde oamenii, chiar cei mai mari şi mai trufaşi, îi apăreau ca nişte prichindei neînsemnaţi... iar el, Bashevis Singer, îi mînuia cu uşurinţă, cu îndemînare, fără prejudecăţi, dar şi fără teamă că ar călca pe-un tabu. De la înălţimea idişului său înaripat, nu numai oamenii i se arătau mici, păcătoşi şi efemeri, dar chiar bunul Dumnezeu îi părea adesea disproporţionat de mic... Cu un singur bobîrnac, scriitorul putea cu uşurinţă să-l arunce jos de pe tron...

Păcat însă că şi cei mai avîntaţi călăreţi ajung pînă la urmă – ei şi limba lor năzdrăvană – la potoul final.

*

La început, Bashevis Singer a publicat articole în "Forward", cotidianul idişist din New York. Reportaje. Comentarii. Schiţe beletristice. Cronici mondene. Satire. De toate. Multe şi mărunte... Dar se pare că idişul lui era foarte atractiv la lectură, pentru că foarte repede materialele lui au fost traduse în limba engleză – şi publicate în cele mai respectabile reviste americane. Şi nu numai americane. Curînd după aceea, ele au apărut şi în publicaţiile din Anglia, Canada, Australia, India – în tot Imperiul Britanic...

Apoi, pe la începutul anilor '60, aceste traduceri în engleză au fost la rîndul lor... traduse... în franceză, germană, italiană... pe scurt: în vreo 30 de limbi străine(*)... Probabil că şi în limba suedeză.Ba chiar şi în ebraică a fost tradus Bashevis Singer – şi ştiţi de cine? Chiar de fiul său din kibutz.

În ultimii 30 de ani, Bashevis Singer îşi traducea singur proza idişistă – în engleză – dar întotdeauna ajutat de către un traducător, şi mai ales de către o traducătoare...

De ce după "traducătoare" am pus puncte-puncte? Pentru că, ştiţi bine, nici un om nu-i perfect... Lui Bashevis Singer i-au plăcut, după propria sa mărturisire, trei lucruri: să scrie, să mănînce şi să iubească. Despre aceste păcate ale nemuritorului scriitor, însă, vom citi, sîntem siguri, în tomurile sale postume.

*

Culegem la repezeală, cîteva titluri de romane de-ale lui: *"Familia Moskat"* (1950); *"Sclavul"* (1962); *"Moşia"* (1967); *"Duşmanii, o poveste de dragoste"* (1972), după care s-a realizat un film; etc.

şi cîteva colecţii de nuvele: *:Ghimpel netotul"* (1964); *"Spinoza din Strada Pieţei* (1961); *Şedinţa"* (1968); *"Vinerea scurtă"* (1964); *"Shlemiel a fost la Varşovia"* (1968); *"Un prieten al lui Kafka"* (1977), etc.

Ca să gustăm puţin din farmecul limbii idiş, redăm mai jos o mînă (sau un pumn?) de zicale din folclorul idişist:

* E uşor să iubeşti omenirea, dar e greu să-l iubeşti pe om.

* Amintiţi-vă că linţoliul nu are buzunare!

* Cu bani poţi s-o măriţi pînă şi pe stră-bunica.

* Dumnezeu nu poate fi oricînd – pretutindeni – de aceea a creat-o pe mama.

* Fii bun şi dormi mai repede, avem nevoie de perna ta!

* Epoca de aur a fost aceea în care aurul NU stăpînea în lume.

* Într-un om plin de el însuşi nu mai e loc de Dumnezeu.

* În baia publică toţi oamenii sînt egali.

* Trei lucruri cresc peste noapte: dobînzile, chiriile, şi fiicele.

* Nu poţi face zece dacă îţi lipseşte... unu.

* Dacă ţi-ai păpat covrigul nu-ţi mai rămîne decît gaura.

* Petele de pe biografia omului pot fi îndepărtate... cu puţin aur.

* Iubirea, ca şi untul, este mai bună cu pîine,

* Cînd un orb îl conduce pe celălalt, amîndoi... cad în groapă.

* Şi berbecul are bărbuţă – dar nu-i rabin.

(*) În 1990, a apărut şi în limba română, la Bucureşti, o carte conţinînd un mare număr de texte din Bashevis Singer în excelenta tălmăcire a lui Anton Celaru.

şana tova!

EXCURSII ÎN TOATĂ LUMEA

CU ADRIAN PE ORICE MERIDIAN

România

- TRATAMENTE în toate staţiunile pe perioade de 14 zile sau 18 zile, cu preţuri începînd de la 320$
- VACANŢE LA SINAIA sau PREDEAL, cu preţuri începînd de la 105$
- CEHOSLOVACIA, UNGARIA, IUGOSLAVIA – tratamente, vacanţe
- CHARTERE în Europa începînd de la 440$
- Închirieri de maşini în Europa începînd de la 99$ pe săptămînă
- Excursii organizate în Europa, U.S.A., Canada

● CONDIŢII DE PLATA CONVENABILE

TEL AVIV STR. SHENKIN 8

Telefon 200.687 – 5285.733

Către Minimum
Onor Revist
către Mi

PRIMIM LA REDACTIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

Godell, "Viaţă de caricaturist, ziua vesel, nicicînd trist"; ed. Sirius, Bucureşti, 1991, cuprinde amintirile spiritualului şi epicurianului desenator, apărute în vitrinele librăriilor româneşti; şi citite cu mare plăcere; citite şi "văzute", deoarece, aşa cum se înţelege, povestirile lui Godell sînt însoţite de caricaturile lui Godell.

Godell. Ne-a adus cartea, la redacţie, acum cîteva săptămîni. Se întorsese din România, unde, fidel filosofiei (şi practicii) sale de viaţă (pe care tocmai o admirasem, în nr. 50 al lui "Minimum", într-un reportaj documentat al lui I. Fîntînaru despre "Bătrînii noştri tineri"), băuse ("măi, fraţilor, m-au dus băieţii, la Cluj, într-o bodegă nemaipomenită"), şuetase ("măi fraţilor, la Tg. Mureş am tras o bîrfă ucigătoare pînă la patru dimineaţa) şi, mai cu seamă , se bucurase de cartea sa, cu coperţi galbene, expusă în vitrine, pretutindenea, şi cerută de cititori ("uite 147 de lei, dă' şi mie cartea lui Godell"); o bucurie pe care niciodată şi nicicum nu s-au învrednicit cele 100000470000089009 organizaţii şi asociaţii cultural-politice din aliaua noastră, conduse în 4 cazuri din 5 de gargarişti, caţavenci sau borfaşi sociali,să o ofere autorilor pe româneşte din Israel.

Era într-o miercuri. Vorbisem că ne vedem mîine, să mai schimbăm o vorbă.

N-am schimbat-o. Joi, a doua zi, Godell, a căzut, trăznit de-un infarct. Îl fărîmase bucuria cărţii apărute, peste măsură? Probabil. Oricum, formidabilul *gurmand* al vieţii a murit aşa cum a trăit: frumos, fără descompunere şi chin. Printre paginile cărţii sale de împlinire şi apogeu se află o filă, redactată de editor şi menită a-l prezenta pe Godell cititorului de azi.

Ne gîndisem să o reproducem în chip de prezentare. Destinul a vrut s-o dăm în chip de epitaf:

- **Godell**
- **18**
- **Un buletin care nu e buletin**
- **Moartea lui Petre Andrei (sau, vorba d-lui Ion Coja, din conducerea organizaţiei *Vatra Românească:* "legionarii au făcut şi lucruri bune")**
- **Cosaşule, fă-te cazangiu!**
- **Luiza Carol are talent**

"Godell e un nume sau un renume? Înclinăm să credem, mai curînd, că este unul dintre ultimii mohicani ai boemei antebelice şi imediat postbelice din România. Iată de ce, poate că nici n-avea nevoie să-l cheme în vreun fel. *Actul său de identitate este grafica, şi îndeosebi caricatura sa acidă, chiar vitriolantă, uneori, atunci cînd, în anii dinaintea războiului, ea devenise o armă împotriva fascismului.* Dar Godell desenează în tuşe groase şi atunci cînd scrie, el este reporterul de fapte diverse prin excelenţă, născut, nu făcut. Lumea la care se opreşte cu deosebire, fie la Ploieşti, Oradea sau Cernăuţi, cea a mahalalelor din Iaşi sau Bacău, din Bucureşti sau Cetatea Albă, lumea bordelurilor, cîrciumilor şi puşcăriilor, poate trezi indignarea ipocrit-tartuffiană a unor pudibonzi. Lui Godell nu-i pasă. În fond, el s-ar putea mîndri că, prin tematica la care revine cu obstinaţie, se apropie de Arghezi din "Flori de mucigai", de M. R. Paraschivescu din "Cîntice ţigăneşti", de G. M. Zamfirescu din "Maidanul cu dragoste" şi "Domnişoara Nastasia". N-a făcut însă niciodată asemenea analogii, fiindcă o sfială orgolioasă l-a împiedicat să se încumete spre literatură. S-a mulţumit să creioneze, rapid, crochiuri de viaţă, proza sa ziaristică fiind din stirpea lui Brunea Fox, prin minuţia descrierii, prin diversitatea caracterelor umane, prin puterea de sinteză a detaliului. El ştie să evite sordidul, oprindu-se la hotarele acestuia, adică la pitoresc.

Din cînd în cînd, părăseşte universul său de oameni mărunţi unde, ca să-l parafrazăm pe Arghezi, ispăşeşti un fapt sau un vis. El devine grav, aproape patetic, în înfăţişarea unor orori, precum pogromul din Iaşi, sau caustic în descrierea unor notabilităţi comuniste de după război. Aşa că, nu-l credeţi cînd spune, pînă şi titlul acestei excelente culegeri de reportaje, că a fost *vesel ziua şi noaptea, şi niciodată trist.* Fiindcă în rîsul lui, aparent lipsit de grijă, se ascunde, cu discreţie o lacrimă. *Principala calitate (sau principalul defect?) a lui Godell este că iubeşte oamenii".*

Veselia lui Godell seamănă cu cea a lui Shalom Alehem. *În plin hohot de rîs, îţi vine să plîngi şi să îmbrăţişezi pe toţi oamenii vitregiţi de soartă, care aleargă în neştire să prindă viaţa din urmă, în timp ce viaţa rămîne, ireversibil, în spatele lor, ca povară de care ne îndepărtăm, mereu, pînă nu mai sîntem".*

• **"O întîmplare din viaţa mea"**, Tel Aviv, 1991, este o culegere de povestiri, schiţe, amintiri, momente, impresii, toate scurte, scurte, şi ascund între coperţi 18 autori deosebiţi foarte unul de celălalt şi avînd un singur numitor comun:

dorinţa, nevoia de a *spune* ceva, de a lăsa o mărturie despre epocă. Aici, în această ciudată culegere se întîlnesc scriitori consacrati şi începători, gazetari de circulaţie şi anonimi dedaţi condeiului, bătrîni şi tineri. Evitînd cu oroare ierarhiile (eu pe locul I, tu pe locul V), iniţiatorii de la "Minimum", prezintă textele în ordine (strict) alfabetică. E un simbol şi o morală: Getta Berghoff, Gad Calmgran, Anda Chilischi, Rahel Cohen, Dali Feldman, Mosari Goldenberg, Paul Kidron, Al. Mirodan, Moshe Olier, Israel Rosenthal, Norbert Schmetterling, Gina Sebastian-Alcalay, Ion Ştiubea, Izidor Vais, Viorica Weissman, Adrian Zahareanu, Iacob Zimbler.

Dînd peste culegerea în şpalturi, scriitorul Radu Cosaşu, a sărit în sus entuziasmat de idee, scriind un cuvînt înainte (care, de fapt, constituie... a 19-a bucată de proză din carte). Extras:

"Pe o vreme cînd a avea idei, a ţine la ele şi a te încăpăţîna să le duci pînă la capăt e o «schiţă» de caracter care te costă, «Minimum» (editura!) realizează proiectul anunţat în revista cu acelaşi nume şi publică un volum alcătuit din cîteva schiţe primite la concursul scandalos de naiv intitulat «O întîmplare din viaţa mea» precum şi ale altor scriitori de limba română, care au găsit cu cale să se aplece asupra acestui subiect pe care, desigur, nu l-au mai întîlnit de la ultimul lor extemporal în «a I-a de liceu». Numai compoziţiile cu titlul «Mama mea» din primară puteau să aibă un succes mai mare, în facilitatea, în graba – curat inconştiente! – cu care-şi legau frazele. Că «nu e om să nu fi scris o poezie» – cum se cînta la toate difuzoarele pe timpul cînd «Celebrul 702» făcea «rupere» în Bucureşti – e încă discutabil. Cu mult mai probabil este că mai tot individul a avut, ca «şcoler», de pus pe hîrtie dictando «o întîmplare din viaţa mea»...

Dar fiindcă nu e de loc vremea laudelor – «niciodată n-a fost vreme pentru laude»... mîrîia, cîinos şi tonic, Caraion – şi nu e cazul să ne pierdem în amabilităţi, – «deşi sînt bune şi laudele»... murmura în replică, Paul Georgescu – să formulez şi întrebarea cea mai rea de care se cuvine să aibă parte orice volum de schiţe, de cum îl deschizi: cine o să le citească? E adevărat că nici Cehov şi nici Caragiale nu şi-au pus-o, dar cine mai are astăzi copilăria să le ceară ocrotire şi justificare, încercînd să prindă viaţa în zece rînduri şi un dialog? Azi nu se mai scrie nimic cerînd îndurare cuiva, cu atît mai puţin cititorului crescut în cultul «hadaşoturilor» şi al unei unice literaturi: «viaţa mea e un roman». Un roman, fireşte, fluviu, căci cum pot fi altfel vieţile noastre decît fluvii ca Donul, ca Amazoanele, ca Nilul şi Oregonul? Te joci cu omul?

Forţa unui volum de schiţe, de amintiri, de notaţii – chiar şi despre «Bunica mea»! – se măsoară după cum suportă aceste întrebări deloc gratuite, deloc blînde, cîtuşi de puţin binevoitoare. Schiţa e un torent de viaţă – vreţi un pîrîu, fie şi un pîrîu! – neintimidat de nici un roman-fluviu.

Dacă îi descoperim puterea în jungla prozei noastre de zi cu zi s-ar putea să ne coste mai mult decît un surîs. Nu ne-ar strica".

M. RAF

"Hatzionut", nr. 19, Tel Aviv, septembrie 1991, buletinul editat sub egida Sinagogii Guttman (director: Leon Şaim, redactor, av. I. Scorţaru) este din ce în ce mai puţin buletin şi din ce în ce mai... revistă. O mică revistă consacrată judaismului românesc de ieri şi de azi, din România şi din Israel. O revistă scrisă civilizat, şi nu o dată atractiv, paginată cu gust şi apărînd cu prilejul marilor sărbători; deci cu o periodicitate care ar putea sluji drept exemplu (ba chiar şi stimulent) publicaţiilor cu pretenţii mari, cît roata carului, şi apariţie cînd dă Dumnezeu, odată la doi ani şi-un sfert. Avem în vedere, cum mulţi vor fi înţeles, desigur, revista *Izvoare*, organul Asociaţiei Scriitorilor, scrisă de mulţi şi necitită de nimeni; difuzarea fiind inexistentă, pachetele cu metafore zac pe balconul talentatului Felix Caroly, printre borcane de murături...

Acestea fiind spuse, să notăm aici interesantul sumar al numărului: "Noul an 5752" de rav. Efraim Guttman; "Dr. Iacob Itzhak Niemirover" de Marius Mircu; "Dr. Mayer Ebner" de Noel Vaintrub; "Un filozof şi cabalist evreu la Iaşi" de Lucian Zeev-Herşcovici; "Roza şi Moşe Ghiţă" de Tehila Ofer; "O stratagemă folosită cu succes" de Ana Lengyel-Lifşitz; "O carte necesară" de prof. Iosef Bergman; "Prinos" (versuri) de rabanit Debora Landman; "Comemorări ale victimelor Holocaustului din România"; "Antisemitismul din România" de av. I Scorţaru; "Valentin Saxone" (z.l.) de Leon Şmilovici; "Mîndru Katz" (z.l.) de prof. Şt. Kremnitzer; "Heinrich Ianculovici" (z.l.) de av. I. Scorţaru; "Moţi Moscovici – un sionist adevărat" de Şlomo Leibovici-Laiş; "Comemorarea a 50 de ani de la Holocaustul Evreilor din România; "Mişcarea Mizrahi din România" de Rav. Zwi Guttman (z.l.); "Cuvîntarea vice-ministrului muncii, rav Şmuel Halpert în Knesset"; "La început de an" de rav Efraim Guttman.

În săptămînalul 22, Bucureşti, întîlnim un articol de Molnár Tibor (tradus de T. Sugar) despre sociologul antifascist Petre Andrei, de la a cărui naştere se împlinesc 100 de ani. Fragmente:

..."În rîndurile care urmează, îmi propun să evoc personalitatea unui mare învăţat, a unui om adevărat care, cu toate că n-a pierit de gloanţele brigăzilor de pedeapsă legionară, a fost, în fapt, gonit în moarte tot de către ei, de faimoşii reprezentanţi din România ai fascismului, în aceeaşi toamnă a anului 1940. Este vorba despre Petre Andrei, profesor al Universităţii ieşene, filozof, odinioară ministru al Instrucţiunii Publice...

Ca om politic, Petre Andrei aparţinea aripii stîngi a P.N.Ţ. În această calitate, a elaborat programul de instruire publică a partidului. În martie 1939 a fost instaurat guvernul Armand Călinescu, cu un program de oozişie făţişă la ascensiunea Gărzii de Fier şi influenţa crescîndă a Germaniei. Petre Andrei a acceptat portofoliul Instrucţiunii Publice.

Fiind un adversar cunoscut al fascismului, a fost trecut şi el pe "lista neagră" a Gărzii de Fier. Cu aproape o lună după proclamarea, în ţara noastră, a statului naţional-legionar, la 4 octombrie 1940, în casa din Iaşi a lui Petre Andrei şi-a făcut apariţia un comando legionar însumînd patruzeci de membri, pentru a face o percheziţie domiciliară şi cu ordinul de a-l transporta pe profesor la Bucureşti, "în vederea anchetării şi judecării". Percheziţia a durat de la 9 dimineaţa pînă la orele 13. În afară de profesor, în casă se mai aflau soţia şi cei patru copii, între 5 şi 10 ani. Aşa cum va relata, ulterior cel mai mare dintre fiii săi, în timpul percheziţiei profesorul s-a retras într-un colţ al odăii sale de lucru şi şi-a făcut cîteva însemnări. Mai tîrziu, s-a adresat şefului brigăzii legionare, cerînd permisiunea pentru a se duce la baie. Aici a poposit doar pentru cîteva clipe, iar cînd a ieşit, i-a înmînat soţiei cheile de la birou. «Nu voi mai avea nevoie de ele» – i-a spus. Pe urmă a căzut, peste cîteva clipe murea. Este evident că – ştiind ce-l aşteaptă – s-a pregătit din vreme pentru sinucidere: în baie, luase o otravă cu efect aproape instantaneu. Mai tîrziu, în buzunarul de la haină a fost găsită scrisoarea de rămas bun adresată soţiei şi copiilor; o compusese în timpul percheziţiei. Iată cîteva citate din acel document: «Nu pot suporta să fiu tîrît în mocirlă sub nici o formă. Să nu credeţi că fug de judecată şi de aceea aleg acest mijloc... Nu pot să fiu umilit şi degradat... Să fiţi cinstiţi şi buni. Aveţi grijă de mama voastră. Vă îmbrăţişez cu tot sufletul şi pentru totdeauna».

...Aveam ştire despre Petre Andrei numai din auzite. N-am avut onoarea de a-l cunoaşte personal. Totuşi, am o amintire în legătură cu persoana domniei sale, care mă îndeamnă la a o evoca tocmai acum, la centenarul naşterii sale.

Fratele meu mai mic, Ervin, absolvea, în vara lui 1939, clasa a IV-a gimnazială (corespundea cu clasa a VII-a de acum) la şcoala din Arad ce purta numele lui Iosif Vulcan. Tatăl nostru îl menise – după propriile-i cuvinte – pentru o îndeletnicire practică, hotărînd să-l înscrie la o şcoală din localitate ce pregătea meseriaşi pricepuţi în tehnologia forestieră şi metalurgică. dar, se ivise o piedică neaşteptată. Directorul şcolii, invocînd o lege apărută anterior, sub guvernul Goga-Cuza, antievreiască, cu caracter de «numerus clausus» a refuzat să aprobe înscrierea fratelui.

Întîmplarea a stîrnit mult amar şi mîhnire în familia noastră. Era vorba despre viitorul copilului. Ce ne facem? Soţiei mele i-a venit o idee salvatoare – cu toate că, probabil, nici dumneaei nu spera prea mult în soluţionare – să scriem – în numele tatălui nostru – nu o cerere, ci o scrisoare personală, domnului Petre Andrei, proaspăt numitul ministru al Instrucţiunii Publice. Scrisoarea a fost compusă de soţia mea, cu referire la injusteţea măsurilor antisemite. «Aş dori ca fiul meu să înveţe» – scrisese, în numele părintelui meu. «Aş vrea să-i dau o meserie în mînă. Aş dori să-şi cîştige pîinea prin muncă cinstită şi să devină un cetăţean folositor patriei sale».

Peste cîteva zile, sosi răspunsul. Nu o scrisoare, ci o telegramă. Nu pe adresa tatălui meu, ci pe cea a directorului şcolii, inginerul Cărpinişan. Cum am aflat de ea? Iată:

Într-o bună zi, la biroul meu redacţional (lucram la cotidianul *Aradi Közlöny* – Buletinul de Arad), a sunat telefonul. Mă suna vechiul meu prieten, Gheorghe Groza – făcusem împreună ani grei de voluntariat la regimentul 93; acum era, ca un făcut, secretar al şcolii cu pricina. A avut un glas plin de voioşie: – Măi, Tibi, vino repede la şcoală! – Despre ce este vorba? – l-am întrebat. – Las' c-o să afli. Nu mai pune întrebări, ci vino degrabă.

Am ajuns repede la secretariatul şcolii. Prietenul Groza mi-a înmînat, fără vorbă, o telegramă către directorul şcolii. Era un text laconic, dar decisiv pentru soarta frăţiorului meu.

«Elevul Molnár Ervin se va înscrie supranumeric. Stop. Semnat: Ministru Petre Andrei».

Se face deci, că ministrul, trecînd peste legea aflată încă în vigoare, dar ascultînd de glasul conştiinţei sale, a decis înscrierea fratelui meu, peste limita cifrei de şcolarizare. Aceasta e «istoria»".

Tot în 22, Bedros Horasangian, sub titlul "Antisemitism şi antiromânism", formulează cîteva observaţii nu lipsite de amar şi humor pe marginea *Exploziei* antisemite:

"Evreii apar ca ţapi ispăşitori ai tuturor relelor din Ţara Românească. «Explicaţiile» şi «teoriile» domnului colonel (r) Radu Theodoru sînt abracadabrante. Din păcate, urîţenia şi violenţa cuvintelor lui nu pot fi trecute cu vederea. Puse în gazete sub efigia ideii NAŢIONALE ele nu pot face decît rău. Să statuăm prin Constituţie şi lege – aşa cum solicită, retoric, revista «Europa» – că în funcţii importante şi demnităţi de stat nu pot accede decît etnicii români? Dar parcă toţi cetăţenii români erau/sînt egali, parcă, nu? Dacă un civis, civis român, «indiferent de naţionalitate», nu are aceleaşi drepturi şi îndatoriri ca şi ceilalţi, atunci cum mai putem vorbi de stat de drept, de democraţie şi toate celelalte? Să amintim doar că nu de mult, omul de rînd din Peru l-a susţinut şi ales preşedinte pe un etnic de origine japoneză (?!!)

şi nu pe scriitorul de extracţie "curat" autohtonă, Vargas Liosa, care nu vindea ţara străinilor, yankeilor şi a fost considerat prea liberal pentru un electorat conservator. Ni se pare în ordinea firescului ca orice cetăţean român să poată accede la orice post în România fără nici un fel de discriminări de natură statistică! Voi susţine întotdeauna un turc inteligent şi cinstit în faţa unui armean hoţ şi necinstit. Trebuie să ne asumăm nu doar meritele şi succesele ci şi propriile greşeli, inconsecvenţe, lepădături.

Valorile morale şi etnice nu pot fi consimţite pe temeiuri etnice sau rasiale. Sîntem buni sau răi, apoi albi sau negri. De aceea, să repetăm, introducerea criteriilor etnice, rasiale, religioase sau de orice natură în judecarea şi aprecierea oamenilor sau a organizării de stat devine periculoasă. Antisemitismul afişat nu poate aduce servicii cauzei naţionale, demnităţii poporului român, culturii şi civilizaţiei româneşti. Ne vom face de ruşine – iar! – şi înăuntrul şi în afara ţării. Poate că nici măcar nu ştim bine tot ce s-a întîmplat cu cei lîngă care trăim. Poate nici măcar nu ne cunoaştem bine unii pe alţii după decenii de «tacîmuri« şi sentimente cartelate ideologic. Cîţi dintre cei care afişează astăzi poziţii ostile evreilor cunosc istoria, tradiţiile, obiceiurile? Sau ne-a mai rămas energie să ştim propria noastră istorie? Identificarea răului cu evreii este o aberaţie! Insinuarea că instalarea comunismului în România a fost opera evreilor o alta. Publicarea unor liste negre – se pot alcătui şi contra-liste, dar nu despre asta e vorba, Gh. Gheorghiu-Dej, Chivu Stoica, Bodnăraş, Pătrăşcanu, Agiu, Pârvulescu, Apostol şi alţii, erau evrei sau doar comunişti? – rezolvă de la sine gravele stări de fapt de azi? O informare corectă şi nuanţată a detaliilor istoriei postbelice e necesară. Cine s-o facă? Altfel, unde vom ajunge? Un program de rapidă "românizare" a tuturor numelor neromâneşti din economie, industrie, cultură, sport etc. ar rezolva criza actuală a societăţii româneşti? Îl trimitem pe Radu Cosaşu să lucreze în mină şi pe profesorul Ştefan Cazimir îl facem tractorist ca să aibă dl. Theodoru satisfacţii etnice? Aversiunea faţă de dl. Brucan să ne împingă să-l duşmănim pe Radu Lupu? E absurd. Societatea românească nu se va vindeca de răul pe care-l străbate luptînd cu astfel de himere".

(V. MINCU)

*

În nr. 3 al excelentului şi elegantului caiet de cultură **Argo**, redactat la Bonn, de Micaela şi Alexandru Lungu, – poeta Luiza Carol, din Haifa, miruită, ni se pare, cu harul autenticei poezii, publică două remarcabile poeme.

În locul unor adjective, folosite în principal de criticii literari, ascultaţi (citiţi) aceste versuri din poezia "Fîntîna de lapte".

"La început
cuvintele îmi veneau cu uşurinţă
în felul în care laptele mi-a
venit mai tîrziu
ca să-mi hrănească pruncul"

. . . .

"Pînă cînd am ajuns pe ţărmul
Israelului
şi iar s-a întîmplat ceva
extraordinar cu cuvintele.
Prin trecerea lor în limba
ebraică
ele n-au încetat să aibă gust de
lapte,
dar au căpătat o aromă atît de
ciudată
(Ah, o aromă de miere cu
banane, cu cenuşă şi cu sînge!)
o aromă atît de ciudată
încît cu greu am început să
recunosc, încetul cu încetul
propriile mele cuvinte curgînd
înapoi
dinspre fiica mea înspre mine
ca dintr-o fîntînă de lapte
însetată
curgînd de-andărătălea".

*

Poezie de cea mai pură esenţă.

(M. RD.)

● BULĂ

Buţă: Aş dori să ocup locul colegului meu, Nuţă, care a murit.

Bulă: De ce nu?! Dacă direcţiunea cimitirului îţi permite...

PIETRE FUNERARE,
MARMORĂ ŞI GRANIT

NAFTALI
FRIEDMAN

Fost Engler Friedman,
din Bucureşti,
Şoseaua Giurgiului
şi Filantropia

T. A. – KIRIAT SHAUL
Tel.: 471594, 476279

- PREŢURI CONVENABILE
- VENIM LA DOMICILIU
- EXECUŢIE IREPROŞABILĂ
- ÎNLESNIRI DE PLATĂ

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

●

SE PRIMESC COMENZI
ATÎT PENTRU KIRIAT SHAUL
CÎT ŞI PENTRU HOLON

Tot în acelaşi săptămînal, **22**, Andrei Oişteanu evocă figura lui Victor Brauner, insistînd asupra celebrelor întîmplări *senzaţionale* (însă realmente senzaţionale) care-au făcut ca pictorul să intre în istoria artei ca un "caz" aparte:

"Acum, în 1991, se împlineşte un sfert de veac de la moartea pictorului şi graficianului Victor Brauner (născut la Piatra Neamţ, în 1903) şi o reverenţă peste timp i se cuvine cu prisosinţă. Nu atît datorită «rotunjimii» perioadei comemorative, ci mai ales datorită statutului de cvasi-anonimat care i-a fost hărăzit în România ultimelor patru decenii. Importante monografii şi albume i-au fost dedicate la Paris, Amsterdam, New York şi aiurea, nu şi la Bucureşti. Şi nu este numai cazul său, ci şi al altor plasticieni avangardişti născuţi în România. Spre deosebire de editorii şi criticii literari, care au reuşit să pună în valoare avangarda literară românească, editorii şi criticii de artă au neglijat, în bună măsură, sectorul plastic al avangardei româneşti interbelice.

La vîrsta de 35 de ani, Victor Brauner a suferit un accident, pe cît de stupid, pe atît de tragic. Un accident pe care pictorul l-a prevăzut şi care i-a marcat existenţa şi opera, înainte chiar de producerea sa. Iată cum s-au petrecut lucrurile: la 27 august 1938, la Paris, în cadrul unei întîlniri între pictori, spiritele s-au încins, declanşîndu-se o ceartă violentă. Un pahar aruncat de pictorul spaniol Oscar Dominguez spre pictorul portughez Esteban Francès l-a lovit în faţă pe Brauner care trecea inocent printre ei. Cioburile i-au rănit grav ochiul drept, care nu a mai putut fi salvat. Această teribilă traumă fizică şi psihică şi-a pus amprenta pe opera ulterioară, dar şi – paradozal – pe cea anterioară accidentului.

Personaje (cîteodată el însuşi) avînd un ochi scos, rănit sau străpuns de obiecte tranşante (de exemplu o sabie purtînd litera "D") apar în prim-planul unor picturi şi desene semnate de Brauner în perioada 1930-1937. Prin aceste oracole oculare, cunoscute de regulă de critici, există o mărturie inedită a premoniţiei artistului. E vorba de o întîmplare din 1930, pe care Brauner i-a relatat-o în 1939, la Paris, bunului său prieten Gellu Naum, iar acesta mi-a povestit-o mie, acum cîţiva ani. Redau relatarea, aşa cum am auzit-o, sperînd ca domnul Naum să nu fie afectat de această (posibilă) indiscreţie.

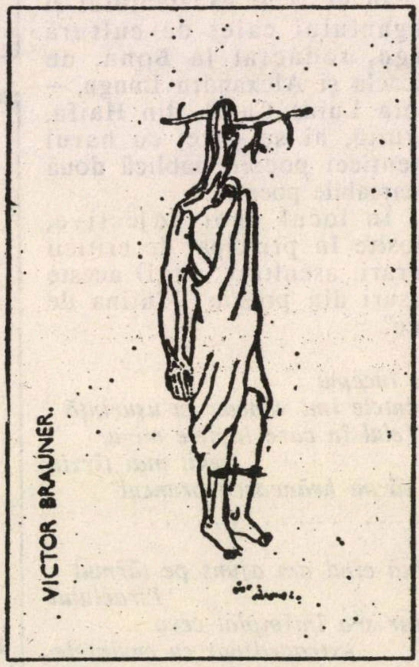
VICTOR BRAUNER.

În acea perioadă (1939-1940), V. Brauner, Gellu Naum şi André Breton pregăteau la Paris editarea celui de-al 13-lea număr al celebrei reviste suprarealiste Minotaure; un număr tematic, dedicat în întregime "demonicităţii obiectului" (revista nu a mai apărut, din cauza declanşării războiului). Atunci, la circa un an după accident, pictorul i-a povestit lui Gellu Naum despre sosirea sa la Paris, în 1930. Ca mulţi alţi tineri plasticieni veniţi din România, Brauner s-a dus la Constantin Brâncuşi, întrebîndu-l dacă nu poate lucra pe lîngă el, în atelier. "Ştii să faci mămăligă?" – l-a întrebat (nu fără o undă de ironie) celebrul ţăran din Oltenia. "Nu!" – i-a răspuns surprins tînărul evreu orăşan. "Da linte?" – l-a întrebat marele sculptor. "Nici atît!" – i-a răspuns Brauner. Pentru a-i testa calităţile vizual-artistice, Brîncuşi i-a pus în mînă un aparat de fotografiat şi i-a spus: "Plimbă-te prin Paris şi fă ce poze crezi de cuviinţă. Vino peste cîteva zile, să-ţi văd fotografiile. În 1939, V. Brauner i-a arătat poetului Gellu Naum una dintre fotografiile făcute de el cu acel prilej. Poza reprezenta un grup de oameni într-o piaţetă din Parisul anului 1930, adunat în jurul unui performer ambulant, care hipnotiza o femeie legată la ochi cu o pînză neagră. În spatele lor se vedea o casă. Peste opt ani, chiar în acea casă – i-a explicat Brauner – s-a produs accidentul în urma căruia şi-a pierdut ochiul..."

* * *

DEPOU DENTAR
I. ESKENAZY & Co.

●
UREAZĂ ONOR CLIENTELEI SALE, PRIETENILOR ŞI CUNOSCUŢILOR
• ŞANA TOVA ! •
●
LA NOI GĂSIŢI PREPARATE ADEZIVE PENTRU PROTEZE DENTARE. DEASEMENI PRODUSE PENTRU IGIENA BUCALĂ PRECUM ŞI ORICE FEL DE ALTE MATERIALE DENTARE.
●
VĂ AŞTEPTĂM CU PLĂCERE!
●
DEPOUL DENTAR
I. ESKENAZY & CIE.
TEL AVIV, STR. LEVONTIN 4,
TEL. 624664
●

INVENTARUL OBSESIILOR CIRCULARE

■ **ALEXANDRU SEVER**

MODA

Natura se împodobeşte, fiarele îşi schimbă blana, păsările îşi reînnoiesc penajul, arborii – frunzişul; numai omul se îmbracă. Cu oarecare bunăvoinţă, s-ar putea accepta că moda nu este necunoscută naturii, numai că moda e înscrisă în propria ei substanţă, şi dacă e fixată pe dimensiuni planetare, e pentru răstimpul unei ere: colţii de doi metri ai mastodonţilor, măselele de două kilograme, blindajele carapacelor suprapuse, cozile fastuoase, armamentul ăla fioros constituit dintr-un belşug de gheare, de cornuri, de coarne, de picioare, de tentacule s-au purtat milioane de ani; pe dimensiuni mai mici de timp, natura cunoaşte "moda anotimpului", ba cu efemeridele – moda unei ore, şi cu cameleonul, moda nestatornică a clipei. A înflori, e un fel de a pune o haină festivă; a năpîrli e un fel de a te dezbrăca. În natură, moda e înscrisă în germene şi se reproduce pe specii, sistematic şi tot atît de uniform pe cît poate sugera o "uniformă"; zebra, ca şi tigrul, îşi au haina tipărită pe piele. fluturele îşi poartă blazonul înscris în filigranul ţesăturii sale; haina e un atribut al înfăţişării, croitorul e inclus în sămînţă. Împodobindu-se, natura nu cunoaşte decît legea propriei sale necesităţi; lipsită de conştiinţa frumuseţii, podoabele ei infinit variate, sînt pecetluite de inocenţă; insensibilă la morală, impudoarea ei superbă nu stînjeneşte mecanica cosmosului şi nu jigneşte pe nimeni. Cît priveste omul, dacă din intimitatea naturii a adus deprinderea de a purta haina ca pe o pavăză, diferenţierea de natură i-a sporit uzul cu necesitatea frumosului şi obligaţiile moralei. Între cojocăria cavernelor şi Casa de Mode e distanţa unei vîrste a umanităţii. E o distanţă perpetuată în deprinderi: unii se acoperă, alţii se îmbracă. De la o vreme, am mai aflat ceva; sînt femei care se despoaie; Salomeea se dezvăluie.

SENSURI

■ **LEON VOLOVICI**

DUMNEZEUL MEMORIALIŞTILOR

Într-un răstimp destul de scurt găsesc în memoriile a trei rabini, din ţări şi continente diferite, relatarea unor situaţii dramatice asemănătoare urmată de aceeaşi implacabilă explicaţie. O catastrofă (bombardarea unui tren cu refugiaţi evrei, un avion prăbuşit în ocean ş.a.) petrecută într-o zi de sîmbătă; sute de oameni, printre ei mulţi copii, au murit pentru că s-au pornit la drum sîmbăta – în timp ce eu, spune memorialistul triumfător, care am refuzat profanarea shabatului, uite că trăiesc, slavă Domnului, şi îmi scriu memoriile.

Nu aş vrea să-i compar pe aceşti autori cu liderii unor partide (ultra)religoase care au făcut din rudimentara explicaţie un obscen slogan politic şi îl închipuie pe Dumnezeu ca pe un fel de Porush înconjurat de vătăşei păzitori de shabat trimişi să străbată cosmosul pentru depistarea şi pedepsirea infractorilor. dar îi întreb (retoric, fireşte) pe aceşti venerabili şi înţelepţi memorialişti: oare atracţia spre o asemenea simplisimă interpretare nu este o tentaţie a diavolului?

A APĂRUT

O lectură pasionantă. O lectură plăcută. O lectură care-ţi îmbogăţeşte sufletul

O ÎNTÎMPLARE DIN VIAŢA MEA

Povestiri, schiţe, momente, amintiri.

■

Cu un cuvînt înainte de Radu Cosaşu

■

18 autori... 18 experienţe:

Geta Berghoff, Gad Calmgran, Anda Chilischi, Rahel Cohen, Dali Feldman, Mosari Goldenberg, Paul Kidron, Al. Mirodan, Moshe Olier, Israel Rosenthal. Norbert Schmetterling, Gina Sebastian- Alcalay, Ion Ştiubea, Izidor Vais, Viorica Weissman, Adrian Zahareanu, Iacob Zimbler.

■

Volumul poate fi procurat trimiţînd un cec de 25 (douăzeci şi cinci) de shkalim la *Minimum,* P.O.B. 11472, Tel Aviv – sau la librăriile "Lepac".

JURNALUL UNUI OBSEDAT

RADU KLAPPER

Parcă pentru a se răzbuna pe luna de tras forţat al obloanelor, ştiţi Dumneavoastră de cînd!, stagiunea s-a înteţit o dată cu prăbuşirea aurului topit din cer. Premierele, turneele, evenimentele s-au înghesuit unul după altul şi aproape unul peste altul. Canicula artistică!

UN DRAMATURG!

Micul, dar cîtuşi de puţin modestul "Teatru al Fundăturii" (Teatron ha-Simta din Cetatea Iaffo) a îndeplinit şi anul acesta "serviciul social" de a organiza şi găzdui Săptămîna teatrului original. Din nou în culise, directorul, regizor şi actor al casei, Nicu Nitai, demonstrînd înţelepciune atunci cînd se înhamă la o asemenea aventură, ale cărei rezultate nu pot să fie imediate. Căci nimeni nu poate pretinde anual shakespeari înghesuiţi în şapte zile!

Subiectiv şi niţel ridicol, ne-a emoţionat debutul unui dramaturg decedat acum peste 20 ani. Numele "din acte" al lui Dan Zacharia - Cornel Novac! (soţul Hannei Novac) - spune tot. Totuşi nu sofisticatul lui exerciţiu de a include mari şi cunoscute texte clasice în dramele unor bărbaţi umiliţi de femei ("Aur în tutun") a constituit revelaţia Săptămînii. Revelaţia în cauză a fost textul lui Roi Roşches - "Spioni şi îndrăgostiţi". Autorul povesteşte simplu, cu multă sensibilitate şi justeţe psihologică, o dramă reală căreia, dacă doriţi, îi poţi acorda şi dimensiuni de simbol: cuplul bătrînilor spioni sovietici (ea, la Moscova – el, la Tel Aviv, de unde transmitea femeii informaţiile) constrînşi să recunoască jalnica prăbuşire a "cauzei" care le-a servit zeci de ani drept raţiune de a fi. Regizorul tînăr - foarte! - Zeev Schatzki a pilotat abil doi actori profesionişti pînă în vîrful unghiilor: Miriam Nevo şi vechea noastră cunoştinţă (încă din anii de june prim de la T.E.S.-ul bucureştean) Carol Marcovici. Rezultatul a fost, în sfîrşit, Teatru în Săptămîna teatrului original. Si convingerea că pe numele acestui dramaturg şi al acestui regizor se poate miza mult.

MIRACOL LA CESAREEA

Pina Bausch venită aici, în vizită, din Germania (Germania!), transgresează convenţiile scenice pentru că altfel nu ar avea cum să spună ceea ce are de spus. Ea pune în scenă şi dans şi teatru, sau dacă vreţi, nu *face* nici dans, nici teatru. Ci altceva. Încă din primele minute ale "Garoafelor" pe care le-a prezentat în magnificul Amfiteatru roman de la Cesareea, interpreţii ei - care nu sînt nici "dansatori", dar nici "actori" - coboară de pe superbul cîmp de flori roz, în care fusese transformată scena, şi oferă braţul unor spectatori pe care îi scot din sală.

Ceea ce se întîmplă pe scenă este zguduitor. Înainte de toate este vorba despre umilirea celui slab, a celui "altfel", în toate aspectele concret istorice, de la robia femeii pînă la Holocaust. Marea demonstraţie a Pinei Bausch este că dezumanizarea ce permite transformarea unui om în călăul semenului său se poate produce oricînd, în inocenţa jocurilor copilăreşti, în civilizaţie, în artă, în... Nu există limită!

Oficial, ansamblul din Wupperthal al Pinei Bausch se numeşte Tanztheater. Jalnica neputinţă a cuvintelor de a desemna realitatea! "Garoafele" - după umila-ne părere - nu sînt nici dans, nici teatru şi, în ultimă instanţă, nici măcar spectacol. Este vorba despre o experienţă existenţială pe care o traversează împreună interpreţii şi spectatorii. In speranţa că, poate, vor învăţa ceva...

RINA SCHOENFELD NE ÎNFRICOŞEAZĂ

Rina Schoenfeld are în dansul israelian o poziţie specială: vîrsta şi contribuţia ei în dezvoltarea contemporană a acestei arte în ţară, seriozitatea cu care abordează fiecare lucrare, ca pe un tratat de filosofie, refuzul încăpăţînat al oricărui compromis, impresionează. Dacă nu chiar înfricoşează de-a binelea.

Am avut îndrăzneala să ne ducem la cele mai recente reprezentaţiiale ei ca un mic sălbatec nimerit la Paris. Şi chiar dacă ne-a impresionat profesionalitatea, chiar dacă ne-a satisfăcut seriozitatea, nu am putut să nu observăm pe ici, pe colo, cîteva manifestări de... grandilocvenţă. Am aplaudat sincer în deschiderea "Iernii 1991", dans menit să concretizeze universul sufletesc al camerelor etanşe, dar am regretat toată agitaţia care a urmat, cea care a distrus eficacitatea ideii. În "Elogiul Marthei Graham", o

Marthă pe care Schoenfeld a cunoscut-o personal cînd i-a fost elevă, am tresărit din nou de plăcere: un dram de humor și de ironie a umanizat *sfinxul*, așa cum i se spune Rinei. Înfricoșătoarea Rina.

Sfinxul, firește, este înțelept și știe mai bine decît oricine care îi sînt limitele. Pentru a evita monotonia și - de ce nu?! - plictisul, Schoenfeld a invitat un tînăr și senzațional balerin finlandez (Terro Saarinen, Medalia de aur a orașului Paris 1988). Nu numai tehnica controlării fiecărui mușchi al corpului, dusă pînă la limita numărului de circ, dar și generoasa auto-ironie, veselia, plăcerea fizică a dansului, au făcut din cele două solouri ale sale oaza datorită căreia severitatea gazdei a devenit suportabilă.

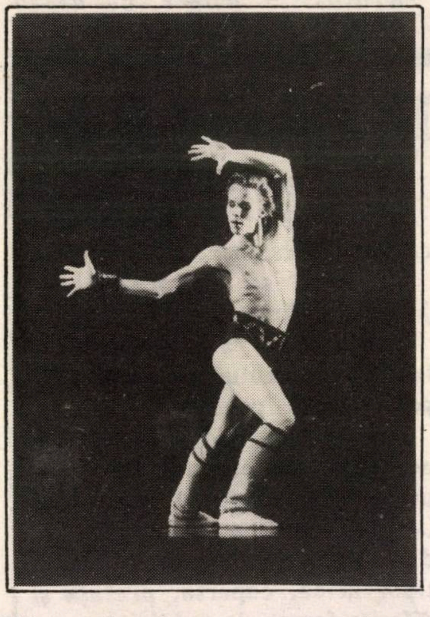

■ *Terro Saarinen, pata de culoare salvatoare a Rinei Schoenfeld.*

SAINT LOUIS - NIJNI NOVGOROD

În continuarea campaniei de dezgropare a succeselor din urmă cu 30 ani, campanie în care s-au angajat toate teatrele noastre, Habima a ajuns la americanul Tennessee Williams. La "Menajeria de sticlă". Pe care sala (intimul subsol Habimartef, excelent în alte cazuri) și regizoarea căreia i-a fost încredințată (Ofira Hoenig) au transformat-o într-o mică și amabilă muzică de cameră sentimentală, aproape cehoviană! Textul, văduvit de subtilele lui miresme de pucioasă (ca, de pildă, iubirea aproape incestuoasă dintre frate și soră; transformarea teribilei Amanda într-o familiară "idische mame"!) nu s-a prăbușit totuși. Bravo, mister Williams! Mașinăria pe care ai construit-o se mișcă și cu o singură roată, chiar și cînd este transformată într-o idilică roabă.

Făcînd abstracție sau acceptînd trădarea fundamentală, trebuie să remarci creația justă (în această gamă!) a Rivkăi Gur în partitura marcată de geniul unei pleiade de actrițe monștri-sacri. Gili Ben-Ozilio a încercat să schițeze ceva din starea maladivă a Laurei, dar partenerii și regizoarea au tras-o repede înapoi; nu au lăsat-o să ajungă pînă la Saint-Louis. A trebuit să rămînă și ea într-un Nijni Novgorod cu jazz!

ANUNȚURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără
nici un adaus)
PRIMEȘTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAȚI — IAFFO
TEL. 0 3 - 7 4 4 7 8 7

MAMAIA מַאמַאיָה
Restaurant
românesc
GRĂTAR - PESCĂRIE
AER CONDIȚIONAT.
AMBIANȚĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONȘTIINCIOS.
PREȚURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 - 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ȘI ROMÂNEȘTE
RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

PELEVIZIA

RADU COSAŞU

(Sper ca amicul şi confratele Modeanu să nu vadă în această cronică despre Pele, o imixtiune în domeniul său sportiv).

Mă pornisem să scriu despre serialul consacrat lui Chaplin – primele episoade: copilăria şi tinereţea, vestesc deja întrebarea crucială: mai înseamnă Chaplin ceva pentru oameni? este el altceva, azi, decît un desen animat? – cînd mama mă chemă în camera ei şi mă rugă să-i explic "ce-i asta?" şi-mi arătă la televizor tribunele Maracanei arhipline, o imagine în alb-negru, de arhivă, într-adevăr stranie la prima privire, ceva între un furnicar cosmic şi un vulcan scînteietor în erupţia sa. I-am spus că-i lumea, la fotbal, în Rio de Janeiro şi m-am aşezat să-l ascult şi să-l văd pe Pele.

Era un serial brazilian în care Pele, azi, instalat bine într-un fotoliu de studio, cu dezinvoltura englezilor în serialele lor despre apariţia vieţii pe pămînt, îşi comenta jocul, cariera, adversarii, ajungînd pînă la destinul fotbalului prins între violenţă şi spectacol, ca teatrul clasic între datorie şi pasiune. Nu l-am scăpat din ochi, două zile de miercuri la rînd, două episoade lungi de cîte o oră, cum le place sud-americanilor să-şi întindă poveştile. Şi era o poveste!

În prima parte, eram cu eroul nostru în '58, în Suedia, la ora cînd lumea abia lua cunoştinţă cu fenomenul, acest puştan absolut formidabil în dribling, şut şi fentă, strălucind într-o echipă de genii cu Vava, Didi şi Gerson. Paul Georgescu, – Dumnezeul să-l ţină bine unde e şi să-i ţină şi gura, să nu vorbească nici acolo la cîte se văd de sus, jos... – nu admitea folosirea cuvîntului "genii" în fotbal, în sport. "Nu se poate gîndi cu picioarele"... – susţinea el, dar noi vedeam pentru prima oară o finală de Cupă Mondială transmisă la televizor şi nu ne interesau nuanţele inteligenţei. Pele era uluitor şi noi îl vedeam. Ca atîtea milioane de oameni la sfîrşitul acelui deceniu, acum 33 de ani (vîrstă sacră!), noi treceam de la auzul-radio la miracolul televăzului. Pele e înainte de toate un fenomen tele, ţinînd de dezvoltarea omenetului (altă vorbă a lui Paul Georgescu pentru a numi "omenirea") şi a centrilor lui nervoşi instalaţi la ORL-ul şi oftalmologia oricărui kupat holim. E inutil să-l ignori, zicînd că nu te interesează fotbalul şi n-ai să înveţi niciodată ce-i un ofsaid, lumea avînd probleme mai importante decît marcarea unui gol.

Mai importante?

Cît de importante?

Războaie au pornit dintr-un gol neacordat, dintr-un penalty ratat. Stări de asediu s-au instituit din cauza unui meci. Palermo, 1990. Anglia-Olanda în Campionatul Mondial. Cronicari sportivi au devenit corespondenţi de război, din Honduras, cîndva, pînă în Iugoslavia, azi...

Fotbalul lui Pele – contemporan cu debarcarea omului pe lună care nici ea n-a interesat atîtea persoane realiste! – a intrat în furia, zgomotul şi sîngele acestei lumi din ce în ce mai incapabile, tocmai din cauza telecraţiei, să stabilească un clasament al problemelor care o macină sau o liniştesc între cratere de vulcan şi crătiţi de bucătărie.

Ţin minte că atunci, în anii Pelecraţiei, Partidul Comunist Brazilian, dogmatic foc, a declanşat o campanie violentă împotriva felului cum Puterea capitalistă manipulează gloria fotbalului brazilian, pentru a slăbi lupta de clasă. Pele era o diversiune! O doamne!... A existat pe lume atîta prostie?

Dar nici n-aş spune că e cea mai mare prostie din cîte s-au spus. Telecraţia (*), cu siguranţă, ne va da tot mai multă inteligenţă, făcîndu-ne să vedem şi să spunem tot mai multe prostii. E forţa ei paradoxală pe care nu i-o mai poate lua nimeni. În nu ştiu ce ţară, o dată pe săptămînă, televiziunea nu transmite. Oamenii sînt îndemnaţi să se plimbe, să se joace, să facă ce vor, numai să nu se uite, să nu vadă... În Islanda? În Groenlanda? Ce importanţă are, te iei după toţi nebunii?

(*) "Craţie" vine de la grecescul "Kratos" – putere, nu de la crater, şi nici de la cratiţă...

minimum

EDITEAZĂ

- **Aveţi în manuscris memorii personale?**

Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?

- **Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?**
- **MINIMUM este editorul cel mai competent! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate vi le asigură**

MINIMUM

- **Pentru scriitorii olim hadaşim care vor să-şi tipărească în ţară prima carte MINIMUM este "prietenul la nevoie"**

●

Există, în sfîrşit, o editură: MINIMUM

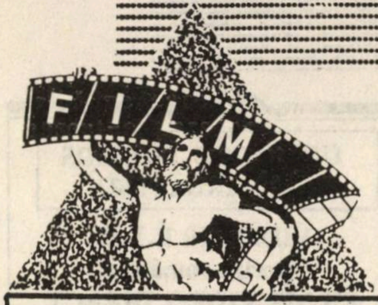

SĂ AVEŢI NOROC CA MIKE TODD!

■ RADU COSAŞU

Stai, nu te grăbi, s-ar putea să aveţi noroc – i-am spus prietenului meu, Victor, inginerul cinefil, atunci cînd mi-a transmis ştirea nr. 1 a sezonului: sovieticii, bulgarii, polonezii ar vinde în Israel cu toptanul, s-ar putea zice la kilogram, producţiile lor cinematografice mai puţin semnificative, marfa de duzină, spanacurile, deşeurile. Mi-a relatat vestea de două ori, cu de-ajuns dispreţ ca eu să-i repet cu oarecare încăpăţînare: s-ar putea să aveţi noroc!

Sigur că nu trebuie să ai "ochiul" lui Eisenstein şi sarcasmul lui Maiakovski ca la auzul unei asemenea tranzacţii să vezi imediat un "şuk" pe care stau cocoţaţi şi rotindu-se "Muncitorul şi ţăranca" din celebra statuie a Verei Muhina cu care începea orice generic al "Mosfilmului", amîndoi strigînd acum, sub soarele tare care luminează totul, de la scrumbii la ciorapi, "de la lichidare! de la lichidare". Dar dacă eşti consecvent cu acest minimum de imaginaţie, vei recunoaşte că, precum în orice "şuk", e cu totul posibil să găseşti în maldărul ăsta de pelicule, o cămăşuţă, un pantalon, o pereche de sandale bune, un chilipir, vreau să spun un filmuleţ din acelea de doi bani care-ţi ridicau şi-ţi legau – în cinematografele obscure de pe Moşilor şi Mătăsari – "un nod de lacrimi în gît". Expresia asta aparţine unui critic de prestigiu francez, Jean de Baroncelli, ani de zile cronicarul en titre al lui "Le Monde" şi a fost pusă pe hîrtie după ce Domnia Sa a văzut la Cannes "Balada soldatului" a lui Ciuhrai: "Nimeni nu ştie ca ruşii să-ţi adune, dintr-un amănunt, dintr-un gest, acel nod de lacrimi în gît care garantează omenescul în artă!"...

Eu am mîncat ani de zile filme sovietice, bulgăreşti, poloneze cu pîine, aşteptînd în întuneric clipa unei emoţii care nu putea să nu vină. Decît dacă filmul era curat idiot. Dar aici, cu filmele, se întîmplă tot aşa cum e cu nefericirea, la oameni: nimeni nu e atît de nefericit pe cît crede – nici un film sovietic (sau, de ce nu?, american) nu e chiar atît de idiot pe cît se spune. Întotdeauna există ceva – îmi ziceam, neobosit. Şi, într-adevăr, dincolo de şabloane, lozincării şi schematism, răsărea, deodată, un fleac – un flec de pantof jerpelit din care se năştea o durere, sau o bucată de săpun care juca singură, sau mănuşile unei vînzătoare de clătite iarna, pe ger, sau botul unui cal sorbind dintr-o găleată – care mă răsplătea pentru speranţa cu care străbătusem pustiul subiectului şi sărăcia situaţiilor, de loc mai fericite decît vitrinele magazinelor. "Moscova nu crede în lacrimi" – filmul rusesc care a ajuns candidat la "Oscar", topind Occidentul şi chiar pe ing. Victor din Ramat Gan, cu blîndul şi siroposul lui sentimentalism – a avut noroc în conjunctura şi balaganul universal. Lumea avizată din Est ştia că pe ecranele sovietice rulau filme mult mai bune în faţa cărora melodrama asta făcea figură de "film comercial cu bune sentimente". Le veţi găsi acum la kilogram în "şukul" cinematografic? Le vor arunca acum sovieticii la grămadă? N-ar fi exclus. Ei încă nu ştiu ce vînd, ce aruncă şi ce "bagă", cum se spune şi în bancul de referinţă: "dragă, nu ştiu ce bagă ăştia în pensie, că după doi ani mori!"...

În această direcţie, a comerţului cu filme, există o poveste care a devenit deja legendă în lumea cinemaului:

Mike Todd, faimosul producător american, vine cu o întreagă delegaţie la Moscova, în plin război rece, să cumpere totuşi cîteva filme sovietice cu care să dezgheţe "piaţa". Sovieticii, hotărîţi "să le rupă gura", le arată timp de 3 zile cele mai bune "Mosfilme" sau "Lenfilme". Numai că gurile, după 3 zile de căscat mai mult sau mai puţin decent, rămîn mute. Se deschid doar pentru a le sugera gazdelor, să le mai arate şi altele. Sovieticii, dezinvolţi, le răspund că mai au doar filme de seria B, mediocre, aşa şi aşa, inerente în orice cinematografie, de mare productivitate. "Daţi-ne şi din cele inerente"... Le dau, într-o dimineaţă, "Zboară cocorii". Se aprinde lumina şi Mike Todd cu toţi boşii lui au ochii în lacrimi, maxilarele încleştate şi nu pot rosti – minute întregi – nici o vorbă.

...De ce n-aţi avea norocul lui Mike Todd? ■

CADOURI
PENTRU RUDELE DIN ROMÂNIA

Biroul "Personal import" condus de Lică Bercovici oferă, tuturor cetăţenilor din Israel, CARE AU RUDE ÎN ROMÂNIA, posibilitatea de a trimite obiecte electrice de uz casnic (televizor, video, video-camera, maşină de spălat, frigider, maşină de spălat vase, uscător de rufe, mixer, aspirator, stereo HI-FI, radiocasetofon, walkman, secretară automată, aparat de fotografiat, încălzitoare electrice, etc.)

Pentru informaţii suplimentare vă puteţi adresa lui

LICĂ BERCOVICI la telefon 03-9661262 sau în scris la adresa POB 3216 Rishon Le Zion 75100 sau fax 03-9668240.

ŞANA TOVA

SPECTACOL

MOZART: DON GIOVANI

Mult aşteptatul eveniment – care ne fusese promis cu luni în urmă – şi-a făcut apariţia într-un tîrziu , în cadrul unei "Invitaţii la operă" într-o sîmbătă seară. "Opera operelor" s-a instalat în saloanele noastre graţie micului ecran aducînd atmosfera spectacolului vienez – în direct – de pe scenă. Interpretarea transmisă se pregătise pentru festivităţile "Săptămînilor vieneze" premergătoare anului Mozart – 1991. Avînd în vedere cadrul, locul (Austria, leagănul geografic al geniului Mozartian) precum şi prestigiul dirijorului Claudio Abbado căruia-i fusese încredinţată bagheta spectacolului, pretenţiile a priori conturate şi formulate la adresa aşteptatului eveniment, s-au situat, firesc, la un înalt nivel. Din păcate însă, iluziile s-au dovedit a fi infinit mai aproape de o intangibilă himeră decît de realitate.

Evident, nu cunoaştem cauzele care au condus la rezultatul văzut-auzit, cert este însă, spectacolul a rămas mult sub nivelul aşteptărilor. Cel mai flagrant neajuns a fost dezechilibrul stilistic: literatura critică de specialitate cunoaşte dificultăţile derivate din specificitatea muzicii lui Mozart, motiv pentru care, de obicei în distribuirea rolurilor se apelează *exclusiv* la cîntăreţii profilaţi pe partiturile clasicului vienez. Rar îşi asumă un cîntăreţ interpretarea mai multor stiluri (Mozart, bel canto italian şi Wagner – de pildă) date fiind uneori reale incompatibilităţi de limbaj specific. În distribuţia spectacolului am întîlnit pe lîngă interpreţi de certă valoare mozartiană (Cheryl Studer – Donna Anna, Hans Peter Blochwitz – Don Ottavio, Charles Chaussen – Masetto ideal!), o Donna Elvira cu glas frumos, echilibrat, dar total nepotrivit transparenţei cerută de partitură şi *stil.* Acelaşi lucru valabil şi în cazul Zerlinei, glas plin, interpretă ideală pentru Puccini dar nu Mozart. (Donna Elvira – Karita Mattila, Zerlina – Marie McLaughlin). Lucio Gallo în rolul Leporello, de cele mai multe ori a fost aproape de spiritul partiturii, dar departe de generozitatea glasului cerut de personaj. În rolul titular speram să-l admirăm pe Rugiero Raimondi (veche cunoştinţă) dar tot ceea ce a rămas din strălucirea de altă dată este doar... amintirea. Claudio Abbado, cu mîna sigură, a coordonat spectacolul imprimîndu-i – totuşi – amprenta personalităţii sale.

SOFIA GELMAN

BRIDGE

ÎMPINS DE NEVOIE...

Se întîmplă uneori ca dezvăluirea unei distribuţii potrivnice să schimbe radical "faţa" unei done ce iniţial părea banală şi să-l pună pe declarant serios la treabă.

Puneţi-vă în locul declarantului, la un contract de 6 Trefle, cu oponenţii "tăcuţi" pe întreaga durată a licitaţiei, pe atac de 9 de Pică (distribuie Est, Nord – Sud vulnerabili, IMP):

6
A R 3 2
R 10 5
R V 10 4 2

9 de Pică **N W E S**

A R D 3
V 7
V 7 6
A D 7 3

După ce aţi preluat prima levată cu Asul (Est contribuie cu o Pică mică), jucaţi As şi Rege de atu, sperînd ca împărţirea atu-urilor la adversari să fie 2 – 2. Spre durerea dvs. West are 3 atu-uri, iar Est defosează Septarul de Pică la al doilea tur de atu. Cum continuaţi?

PAUL WEINSTOCK

UN CADOU FRUMOS
DE SĂRBĂTORI

VIDEO 10 L.T.D.
Surpriza românilor!
FILME VIDEO DIRECT DIN ROMÂNIA CU CEI MAI STRĂLUCIŢI ŞI RENUMIŢI ARTIŞTI ŞI CÎNTĂREŢI

- * SEARA SURPRIZELOR
  3 ore - 50 şekeli
- * GICĂ PETRESCU
  1,5 ore - 50 şekeli
- *CAVALCADA RÎSULUI
  - 3 ore - 50 şekeli
- * ASTĂ SEARĂ NIMENI SĂ NU DOARMĂ
  3 ore - 50 şekeli

MERCAZ HAMUZICA
HAIFA - str. SOKOLOV NR. 8
TEL. 04 - 660572

Casetele se pot comanda prin poştă la adresa de mai sus. Anexaţi un CEC la comandă, cu contravaloarea casetei dorite, adăugînd 10 şekeli pentru transport, şi în cîteva zile le primiţi la domiciliu.

URĂM CLIENŢILOR ŞI PRIETENILOR NOŞTRI ŞANA TOVA!

INSTITUT STOMATOLOGIC

Execută orice fel de lucrări şi tratamente dentare.
Pentru noii veniţi şi pensionari – 40% reducere

TEL. 04–641766
Haifa – Herzl nr. 30

ŞANA TOVA

VICTOR FINKEL

**A fost diplomat.
La Ambasada Israelului
din Bucureşti.
Pînă cînd, într-o seară,
a întîlnit,
la Iaşi, o femeie.
O femeie tulburătoare.**

persona non grata

Filip Lavi nu ştia că de la o vreme vorbeşte în somn. Nevastă-sa nu i-a spus şi de altfel ea nu a dat atenţie acestui lucru, fiindcă el nu făcea decît să ofteze, să geamă, sau să strige cuvinte fără sens, ca orice om care visează urît. Iar un om de vîrsta lui Filip Lavi (56 de ani) nu mai are de mult vise erotice, are coşmaruri.

Într-o dimineaţă, acum o lună, soţia l-a întrebat:

– Cine e Nina?

– Nina? Nu ştiu. Nu cunosc nici o Nina, ce s-a întîmplat?

– Nimic. Ai strigat din somn de cîteva ori "Nina, te-am recunoscut!". Ba la un moment dat ai strigat şi "Arestaţi-o!"

El se prefăcu că încearcă să-şi lămurească acest "mister", ca să aibă timp să se gîndească la o explicaţie, dar nu găsi ceva mai original decît:

– Cine ştie ce-am visat! Este o casieriţă Nina la supermarket cu care m-am certat mai de mult şi poate că am continuat cearta în vis...

Soţia n-a mai insistat. O femeie de peste 50 de ani nu-şi suspectează soţul de 56 de ani fiindcă a strigat în somn numele unei femei. Dar Filip s-a dus în acea dimineaţă la birou în aceeaşi stare de surescitare care l-a cuprins în urmă cu patru săptămîni şi din care cu greu, foarte greu ieşise. Iată că femeia pe care o zărise pe bulevardul Rothschild i-a apărut şi în vis – femeia care i-a cauzat atîtea necazuri şi în cele din urmă i-a distrus cariera.

De fapt nu era sigur că femeia zărită pe bulevard e Nina "aceea". Cum ar putea fi sigur? Trecuseră vreo 15 ani de la incidentul cu ea. În 15 ani o femeie se schimbă mult, orice ar face. S-a ţinut după ea, de la distanţă, mult timp, ca să se convingă că nu se înşeală. I s-a părut că şi ea l-a recunoscut, fiindcă a întors de cîteva ori capul. Dar poate că a întors capul fiindcă simţea că e urmărită... pe urmă a pierdut-o. El n-a traversat la timp strada, semaforul roşu l-a oprit pe trotuar un minut, au trecut cîteva maşini şi un camion care i-au închis unghiul vizual şi probabil că femeia a intrat atunci într-o instituţie sau într-un bloc de locuinţe. El a aşteptat cîteva minute, apoi a intrat într-o sucursală de bancă şi într-un oficiu poştal, unde credea că ar fi şanse s-o zărească, a strigat "Nina" cînd a ieşit din nou în stradă, două sau trei femei au întors capul, dar nici una dintre ele nu era ea. A renunţat s-o mai caute, mai ales că nu se lămurise încă dacă s-a înşelat sau nu... "Are vreo importanţă?" s-a întrebat el. Şi tot el şi-a răspuns că da, are importanţă, căci ar fi vrut s-o chestioneze şi să se răzbune într-un fel oarecare, nici el nu ştia cum.

Curios era că soţia lui nu şi-a amintit de acest nume, Nina. În orice caz, nu a tresărit, nu a reacţionat în nici un fel. Chiar atît de mult să fi îmbătrînit? Sau poate s-a prefăcut? Femeile se nasc artiste, e ştiut. Greu le ghiceşti gîndurile şi chipul sub mască. Cum e cu putinţă să nu-şi amintească de acea femeie, care a fost cauza dramei, ruşinii şi prăbuşirii lor?

Atunci, în urmă cu 15 ani, cînd i-a apărut în faţă acea Nina, el era în plină ascensiune. După un stagiu scurt de funcţionar la consulatul israelian de la Toronto, a fost numit consilier la ambasada din Bucureşti şi se spunea că e pe lista de candidaţi la posturile de ambasadori. Era apreciat pentru multe calităţi, dar mai ales pentru că era serios şi prudent. O singură dată însă nu a fost serios şi prudent: cînd a plecat cu trenul de la Bucureşti la Iaşi, unde fusese invitat la Universitatea "Cuza" la o recepţie în onoarea unei delegaţii de savanţi de la Institutul "Weizman". În Gara de Nord atenţia i-a fost atrasă de o tînără cu şic european, care l-a tulburat. Dar din cauza aglomeraţiei de pe peron a pierdut-o din ochi şi s-a resemnat. Din "întîmplare" s-au revăzut a doua zi la recepţia din hallul hotelului "Moldova".

Filip Lavi, deşi era convins că frumoasa aceea îi fusese trimisă de Securitate ca momeală sexuală, a hotărît să se distreze puţin cu ea. Era sigur de puterea lui de a rezista ispitei. A invitat-o la dans şi ea a acceptat fără nici o ezitare. În timpul dansului, tînăra s-a lipit de el şi şi-a apropiat buzele umede de gîtul lui. El a înţeles că acesta e doar un "aconto", că fata aşteaptă să fie invitată în camera lui de hotel şi de aceea el a hotărît să pună capăt acestui joc. Cînd muzica a încetat, a condus-o la bufet şi s-a retras în camera sa.

Dar la 40 de ani o joacă de acest gen e chiar mai tulburătoare decît la 20 de ani – şi Filip Lavi n-a putut să doarmă. "Ce păcat că acest splendid exemplar e o păpuşă mînuită!", îşi spuse el. Să nu fi fost ea în serviciu comandat, cum ar mai fi primit-o în braţele sale! Se pare că fata i-a citit de la distanţă gîndurile, căci telefonul a sunat şi de la capătul celălalt al firului s-a auzit glasul ei:

– Mă numesc Nina şi nu sînt ceea ce crezi. Sînt măritată dar singură şi mi se pare că şi dumneata eşti un om singur.

– De unde vorbeşti?

– De lîngă bufetul din hall. De acolo de unde m-ai lăsat.

Filip cel prudent nu s-a întrebat de unde ştie fata aceea în ce cameră se află el. Era prea excitat ca să dea atenţie unor amănunte.

– Vrei să urci la mine? întrebă el.

Nici un răspuns. A auzit receptorul pe furcă. După două minute, o bătaie discretă în uşă. Apoi, chiar din prag, fata a plonjat în braţele lui, acoperindu-l cu sărutări, cu aceleaşi buze umede care îi injectaseră în tot corpul un fior imposibil de alungat. El a început s-o dezbrace în mers, spre pat, fără să-i spună un cuvînt. Nu că ar fi fost prudent cu această fată necunoscută şi suspectă. Pur şi simplu nu avea ce să spună şi voia să consume complet, pînă la capăt, o trăire intensă pe care cine ştie dacă măcar în tinereţe a cunoscut-o.

Era transportat, era într-o încordare extraordinară, se simţea ca pe fundul unei piscine, urechile îi vîjîiau şi n-a auzit cînd uşa s-a deschis cu forţă şi o namilă de bărbat a dat buzna înăuntru urlînd:

– Bravo, madam!

Filip s-a speriat mai mult de vocea vulgară a intrusului decît de apariţia lui. Fata a strigat: "Soţul meu!", namila o înjura grosolan şi spărgea lucrurile din cameră, dar Filip a realizat că totul e o înscenare şi că a căzut într-o cursă. Şi s-a liniştit. Bănuia ce urmează să se întîmple şi într-adevăr, a urmat ceea ce a bănuit. Sesizaţi, chipurile, de zgomotele din cameră, au apărut înăuntru trei sau patru funcţionari ai hotelului care au întrebat ce se întîmplă. "Soţul trădat" le-a spus că cineva l-a înştiinţat că nevasta i-a fost sedusă de un diplomat străin, că nu a dat crezare acestui lucru dar totuşi a venit la hotel şi iată că a găsit-o în pat cu acest individ. "Funcţionarii" i-au cerut femeii şi "soţului" ei să-i urmeze şi l-au lăsat pe Filip singur în cameră. După cîteva minute, cînd doi dintre "funcţionari" au revenit, Filip le-a luat-o înainte spunîndu-le:

– Domnilor, să fie clar: nu accept să lucrez pentru dumneavoastră. Orice s-ar întîmpla.

Cei doi nu s-au impresionat de perspicacitatea diplomatului.

– Ar trebui să vă mai gîndiţi, spuse unul dintre ei. Am supus femeia la o primă anchetă şi ea a mărturisit tot.

– Ce? Ce a putut să spună? se miră Filip.

– Nu e cazul să vă prefaceţi că nu ştiţi. I-aţi dat o primă sumă de 500 de dolari – ni i-a predat – ca să accepte să vă strîngă informaţii. Dacă nu reuşim să ajungem la o înţelegere, vă previn că veţi avea neplăceri şi cu autorităţile noastre şi cu ale dumneavoastră.

– Şi cu soţia dumnealui, completă celălalt.

– Da, sigur, nu mai vorbesc de faptul că sînteţi căsătorit...

– Soţul femeii zice că vă intentează proces pentru că i-aţi sedus nevasta cu valută străină.

– Dar l-am putea convinge să renunţe, nu-i aşa? întrebă primul agent pe al doilea.

– Depinde de domnul diplomat, îi răspunde colegul.

Sfîrşit din puteri, Filip urmărea nepăsător desfăşurarea şantajului ca unul care cunoştea bine acest scenariu clasic din lumea serviciilor secrete răsăritene. L-au dus la miliţie să dea o declaraţie, apoi l-au eliberat şi s-a întors cu avionul la Bucureşti.

A ajuns la Bucureşti la amiază şi de la aeroport s-a dus direct la ambasadă ca să raporteze ce i s-a întîmplat. Dar ambasadorul nu era, fusese invitat la Ministerul de Externe unde i s-a prezentat un protest contra "comportării necorespunzătoare ca diplomat a consilierului Filip Lavi". Cînd s-a întors ambasadorul, Filip nu mai avea ce să-i raporteze.

– Mă miră de dumneata, i-a spus ambasadorul. Te ştiam serios şi prudent. Aşa se lucrează? te-au declarat "persona non grata" şi trebuie s-o ştergi de aici în 48 de ore.

– Ce-mi reproşaţi? Trebuia să accept să lucrez pentru ei ca să nu mă declare "non grata"?

Ambasadorul se înfurie şi se ridică în picioare, semn că această convorbire s-a terminat şi consilierul trebuia să închidă uşa pe dinafară:

– Mai eşti şi cinic după gafa pe care ai făcut-o!

Aşa s-a încheiat cariera diplomatică a lui Filip Lavi. I s-a dat un post la Societatea de Electricitate, "unde te vei bucura de gratuitatea curentului electric" după cum l-a asigurat ironic fostul lui superior din minister, şi acolo îşi aşteaptă azi pensionarea. Un om sfîrşit.

La capătul bulevardului Rothschild, acolo unde se întretaie cu strada Allenby, a zărit-o din nou pe acea femeie. Era aproape sigur că n-o confundă. Ea aştepta în staţia autobuzului 5, vizavi de scuar. Filip se apropia tot mai mult de staţie vrînd să se asigure că nu se înşeală. După port cel puţin, era evident că femeia e româncă, femeie între două vîrste, îmbrăcată modest şi demodat, făcînd impresia că e străină de acest oraş şi speriată de dinamismul lui. Spre norocul lui Filip, autobuzul nu venea şi în staţie nu mai aştepta nimeni, astfel că avea timp să adune curaj pentru a acosta femeia.

– Vorbiţi româneşte? o întrebă.

Femeia tresări şi îl privi mirată, neştiind ce să-i răspundă. Dar el era convins că în privinţa asta nu s-a înşelat, aşa că n-a mai aşteptat confirmarea.

– Scuzaţi-mă, dar am impresia că ne-am cunoscut odată...

– Noi? Nu-mi aduc aminte, spuse ea calm.

Fiindcă i-a răspuns calm şi fără să-l

respingă, Filip şi-a luat curajul să-i propună să traverseze împreună strada şi să se aşeze pe o bancă din scuarul de vizavi, ca să se explice. Femeia a acceptat.

– Mă numesc Filip şi am lucrat în urmă cu ani la ambasada din Bucureşti. Vă spune ceva acest lucru?

– Mm, nu prea...

– Nu vă amintiţi de un diplomat care v-a făcut curte şi care a fost prins de soţul dumitale?

– Au fost mai mulţi, spuse femeia rîzînd,

Filip simţea că-şi pierde răbdarea şi de aceea a hotărît să fie mai direct.

– Să vorbim deschis. De acord?... Aţi lucrat în tinereţe pentru serviciul secret?

– Să presupunem. Şi ce-i cu asta?

– Nimic. Vreau numai să vă amintesc că aţi minţit atunci cînd aţi declarat că v-am dat dolari. Minciuna asta m-a costat cariera.

– Îmi pare rău. Cînd s-a întîmplat asta? Unde?

– La Iaşi. Într-o noapte la hotelul... am uitat cum îi spune...

– La Iaşi? N-am fost niciodată la Iaşi.

Filip o privi descumpănit. "Să fie posibil? se întrebă el. Să fie oare posibilă o asemenea coincidenţă? Să fi nimerit peste o fostă unealtă a securiştilor şi totuşi să fie alta?"

– Dar de ce-aţi declarat că v-am dat dolari?

– Eu n-am declarat nimic niciodată. Aşa obişnuiau ei să spună cînd voiau să înfunde un străin, că a dat dolari femeilor.

– Ascultă! spuse Filip care de iritat şi derutat ce era, începuse s-o tutuiască. Nu te cheamă Nina?

– Nu, Marga mă cheamă.

– Şi cum te numeai înainte?

– Tot Marga. Numai că înainte mă numeam Marga Polizu iar acum mă numesc Marga Stein. Se uită la ceasul ei ieftin şi spuse: Ştiţi, trebuie să plec.

Ea se ridică şi se îndreptă spre staţia de vizavi. Filip o urmă. Era extrem de surescitat neştiind dacă s-a înşelat sau dacă nu cumva femeia asta este aşa de abilă încît a reuşit să-l deruteze.

– Şi n-ai spus niciodată cuiva că te cheamă Nina?

– A, tot ce se poate, rîse ea. Am cochetat cu mulţi cînd eram tînără. Am făcut multe drăcii în tinereţe. Am spus şi minciuni. Parcă dumneata poţi să fi sigur că n-am minţit cînd am spus că mă cheamă Marga?

– Vasăzică minţi şi acum?

– Azi nu mă mai joc. Nu mai sînt tînără. Am soţ, un copil, lucrez...

Se despărţi de ea încă înainte de a fi apărut autobuzul. Capitulase fără să ştie măcar dacă e înfrînt sau dacă de fapt a învins, în sensul că a recunoscut-o pe femeia care a fost cauza dramei, ruşinii şi prăbuşirii lui. ■

ION ATLAS VĂ INVITĂ SĂ CĂLĂTORIŢI ÎN TOATĂ LUMEA PLĂTIND VOIAJUL DVS ÎN 18 RATE LUNARE !*
(BILETE DE AVION, EXCURSII, ODIHNĂ, TRATAMENTE, ETC.)

★ ANUNŢ IMPORTANT PENTRU OASPEŢII DVS. TURIŞTI DIN ROMÂNIA ! ★
ARANJĂM ASIGURARE DE BOALĂ (VIZITĂ LA DOCTOR, INTERNARE ÎN SPITAL) PENTRU PERIOADA VIZITEI ÎN ISRAEL A TURIŞTILOR DIN STRĂINĂTATE.

sana tova!
NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

ION ATLAS
"GORDON TOURS"
STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV
☎ 5440767 (5 LINII)

* PLATA ÎN RATE NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRŢI DE CREDIT, CU DOBÎNDĂ LEGALĂ.

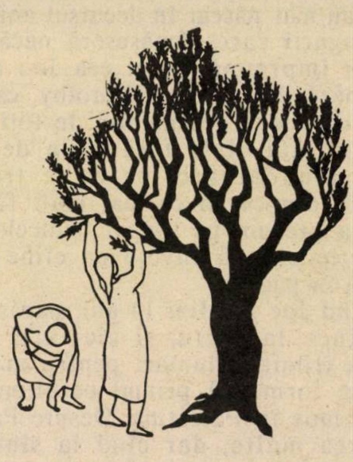

Decit 'Hamas", organizaţia şiiţilor extremişti,mai bine Hamasnesiot, Hamasrehuş sau chiar Hamasahnasa.

ADI TOURS
TEL AVIV — ALLENBY 111
PASAJ TAMAR
TEL.: 625406; 623650; 624753; 5661533; 5662527
POB. 408, TELEX 35431; FAX 03: 376898

AGENTUL DE VOIAJ PREFERAT DE ALIAUA ROMÂNĂ
E. WEISS

TRANSMITEM CLIENŢILOR, PRIETENILOR ŞI RUDELOR
SANA TOVA!

O sută de ani de la naşterea scriitorului
DOV KIMHI

A trecut ca un Curent de AER Curat...

Joe Binder, englezul, era fiul unor evrei din România.

Iar Ofra, fata de care se îndrăgostise, avea picioare lungi şi puternice.

Şi trecea prin odăile stătute de înspăimîntată mică-burghezie, ca un curent de aer rece.

Joe Binder era unul din voluntarii unităţii evreieşti care staţiona în nisipurile oraşului Ramle. Se născuse la Londra şi era fiul unor evrei veniţi din România, care au reuşit să se îmbogăţească, nu în bani, ci în copii. Toată viaţa sa, adică pînă în cel de-a 21-lea an, şi-o petrecuse în aceeaşi casă, compusă din două camere, situată jos, în dosul dughenei de vechituri din cartierul sărac al Londrei. Familia avea încă o cameră, sus la etaj, dar acolo nu se intra decît la zile mari sau cînd vreun musafir simandicos venea în vizită.

Surorile şi fraţii mai mari ai lui Joe fugiră din România în perioada unor pogromuri, la sfîrşitul secolului, ajungînd la Viena şi de acolo au fost trimişi la o instituţie, la Londra.

Oraşul cel mare i-a înghiţit repede. N-au reuşit să se salte şi au rămas mai departe, în primul loc unde au poposit. Aici şi-au crescut, de bine de rău copiii, cu care au venit şi pe acei care s-au mai născut în decursul anilor.

Singurii care rămăseseră necăsătoriţi şi mai locuiau împreună cu ei era Joe mezinul şi cea mai tînără dintre fiice, Dorothy, care avea 27 de ani, şi de aceea era numită de toţi "fată bătrînă". Între un tată slab, fără tărie de caracter şi o mamă dominatoare, pe zi ce trecea, Dorothy devenea din ce în ce mai mult fată bătrînă; se îmbrăca precum pe timpul bunicelor, iar unica ei distracţie era să înveţe un cîine şi o pisică să trăiască în pace.

Cînd Joe împlini 14 ani, părăsi şcoala pentru a se duce la lucru, şi aici află că evreii din Londra trimit voluntari pentru armata evreiască şi că se formează primul batalion evreiesc care va fi trimis în Palestina. Despre Palestina, Joe nu ştia prea multe, dar cînd la sinagoga unde se ducea regulat, auzi că este vorba de o ţară evreiască în formare, se înscrise şi el în acel batalion.

În jurul aşezării Ramle, unde se afla cantonat Joe, erau cîteva moşavuri evreieşti şi cum sărbătoarea de Pesah se apropia, a sosit o comisie care a împărţit soldaţii evrei pe la casele sătenilor. Joe a primit şi el un bilet să se prezinte la unul dintre moşavnici, a cărui aşezare se afla pe dealul satului. Moşavnicul avea trei fete. Ofra, cea mică, era o sabră înaltă cu picioare lungi şi puternice, care se armonizau cu restul corpului tînăr de fată crescută în libertate. Terminase şcoala din moşav şi părinţii au trimis-o la seminarul din Tel Aviv ca să devină profesoară sau măcar "ganenet". Ea nu se împăca însă cu gîndul să stea închisă într-o cameră, mai ales în zilele de vară. Ofra ura să poarte pantofi şi ciorapi, pe care îi dezbrăca şi îi punea sub bancă. Într-o zi, tocmai cînd se descălţa şi avea numai un pantof în picior, a fost chemată la tablă şi fără să se gîndească mult, sărind într-un picior, s-a apropiat de tablă, în rîsul întregii clase.

Fata nu se omora cu învăţătura, astfel că atunci cînd s-a întors acasă cu note proaste, părinţii ei renunţară s-o mai silească să înveţe să devină profesoară.

Cînd Joe a venit la ei, Ofra avea 18 ani, şi făcuse asupra lui o impresie covîrşitoare, căci ea era cu totul altfel decît fetele tinere pe care le cunoscuse pînă atunci.

Joe, amorezat pînă peste urechi, i-a vorbit de căsătorie. La început, fata n-a vrut să se mărite cu un "străin", dar cînd Joe i-a spus că va rămîne în ţară, chiar în moşav, ea a acceptat şi s-au logodit.

Joe şi-a anunţat părinţii că s-a logodit şi e fericit.

– Cine o mai fi şi fata aceasta? întrebă Dorothy pe mama ei.

– Ai citit în scrisoare că este fata unor ţărani... a spus mama oftînd.

După cîtva timp, Joe a scris părinţilor că logodnica lui va veni să-i viziteze. Mama lui Joe a hotărît că mireasa palestiniană nu va călca în odaia de la etaj, căci nu era de neam, ci va dormi jos, în acelaş pat cu Dorothy. Tatăl s-a opus, dar cum el nu avea cuvînt în faţa soţiei sale, n-a reuşit nici de data aceasta să-i schimbe părerea.

În timpul călătoriei, Ofra făcu cunoştinţa unui tînăr evreu, Robert Cohen, din Africa de Sud, fiul unui mare bogătaş, care pleca în interes de afaceri la sucursala lor din Londra. Tînărul era un bărbat impozant, cam de vreo 30 de ani şi o plăcu pe Ofra. Dar ea îi spuse că-şi iubeşte logodnicul, cu toate că nu era bogătaş, dar că aceasta n-o împiedică să găsească în el un tovarăş plăcut de călătorie. Cînd au ajuns în port, Robert Cohen îi spuse Ofrei că vor merge împreună în oraş, căci din drum trimisese o telegramă la Londra, cerînd ca două maşini ale societăţii să-i aştepte.

Cînd familia lui Joe – mama îmbrăcată într-o rochie de mătase neagră şi cu o mină bătăioasă, tatăl într-o redingotă care fusese cîndva neagră, iar Dorothy într-o rochie albă încheiată pînă la gît, de pe timpul reginei Victoria, cu o pălărie mare şi cu o umbrelă de dantelă în mînă – aşteptau în port să sosească musafirul, ţăranca palestiniancă, nu-şi putuse crede ochilor cînd în faţa lor s-a oprit o fată tînără, îmbrăcată într-un costum de voiaj, însoţită de un tînăr îmbrăcat în cele mai elegante haine englezeşti. Dar nu s-au putut dezmetici bine din uluială, că tînăra elegantă, i-a îmbrăţişat, le-a făcut cunoştinţă cu tînărul care o întovărăşea şi apoi i-a împins spre una din maşinile elegante care aşteptau.

Şoferul, fără să-i întrebe de adresă, o porni, ei avînd doar timpul să vadă pe logodnica fiului lor urcînd alături de tînărul elegant, în cealaltă maşină.

– Crezi, mamă, întrebă Dorothy ezitînd, că aceasta poate fi într-adevăr logodnica lui Joe?

– Nu ştiu... răspunse mama, căreia îi pierise graiul, seamănă cumva cu fotografiile trimise, dar...

– Mai bine, spuse tatăl, să-l întrebăm pe şofer unde ne duce?

Mama îşi recăpătase puţin stăpînirea şi intră în acţiune:

– Şofer, unde ne duci? spuse ea.

– Merg pe urma maşinii în care este stăpînul meu, spuse calm acesta.

După puţin timp, cele două maşini s-au oprit la uşa dughenei lor. După ce şi-au luat rămas bun de la tînărul Cohen, au intrat împreună cu Ofra în casă, unde au fost primiţi de ţipetele stridente ale papagalului, de lătratul cîinelui şi de miorlăitul pisicii.

Cînd liniştea se restabili, Ofra a rugat să i se arate unde se poate spăla. Dorothy a dus-o în camera ei, unde îi pregăti lighean şi apă. Mama lui Joe, care era în bucătărie pentru a pregăti ceaiul, nu putea să-şi revie în fire de felul comportării viitoarei ei nurori, şi spuse soţului ei: "Auzi, cît timp îi trebuie cuiva să se spele? Şi ce rost are bogătaşul cu maşinile?"

Din camera lui Dorothy se auzea rîsul tineresc al Ofrei, întovărăşit de clipocitul apei. Cînd bătrîna îşi pierduse aproape răbdarea, uşa se deschise larg şi Ofra apăru îmbrăcată în bluză sport şi o pereche de pantaloni lungi. În spatele ei, de parcă se ascundea, venea Dorothy complet schimbată. Purta şi ea o pereche de pantaloni strînşi pe corp, o bluză albă decoltată, iar părul care îi era strîns într-un coc cînd se duse s-o aştepte pe Ofra, îi cădea acum liber pe spate, ţinut doar de-o panglică neagră.

– Dorothy? ...strigă mama, aproape înecîndu-se.

– Ofra... gîngăvi Dorothy.

– Eu spun, îi veni în ajutor Ofra, că este păcat ca o fată frumoasă ca ea, să se îmbrace ca o sperietoare de ciori.

– Sperietoare de ciori?... Cînd cineva merge îmbrăcat decent la voi în Palestina înseamnă sperietoare de ciori? se răsti mama, care îşi revenise din uluială.

– Lasă, dragă... interveni tatăl, ca să vie în ajutorul celor două fete.

Dar soţia lui nu-i dădu voie să-şi termine fraza, ci ţipă: "Tu să taci! Asta e ţinuta unei fete cinstite? Îndată au să sosească fiicele şi nurorile noastre şi ce au să spună? Dorothy, acum să te duci să te dezbraci.

Porunca veni prea tîrziu, fiicele începură să sosească şi toate nu avură decît cuvinte de laudă pentru Dorothy. Poate că bătrîna ar fi stăruit ca Dorothy să-i dea totuşi ascultare, dacă în acel moment nu şi-ar fi făcut apariţia un băieţel cu o scrisoare şi cu un buchet de flori pentru Ofra. Cu o siguranţă de parcă ar fi fost cel mai simplu lucru din lume, Ofra luă în primire florile şi scrisoarea şi începu s-o citească cu glas tare.

Robert Cohen îi scria că o invită în aceeaşi seară să ia masa în oraş. Neamurile începură să mormăie că, chiar în ziua sosirii, a primit o invitaţie să plece de acasă şi încă de la un bărbat, atunci cînd este logodită cu Joe... Ofra însă, fără să stea mult pe gînduri, ceru hîrtie şi condei, şi-i scrise lui Cohen s-o scuze că nu va veni, această seară fiind dedicată familiei. Cînd neamurile aflară de refuzul ei, găsiră că este de necrezut să refuzi cu atîta uşurinţă o invitaţie la cel mai select restaurant din Londra. Ofra n-a înţeles însă mirarea rudelor şi curînd a reuşit să dezgheţe atmosfera cu povestirile ei hazlii. Cu toţii, în afară de viitoarea ei soacră, au fost fermecaţi de ea.

Cînd Ofra se întîlni totuşi în oraş cu Robert Cohen, acesta era foarte abătut.

– Îmi pare rău, Ofra, spuse Robert, că nu te-am cunoscut înainte, poate reuşeam să te cuceresc!

– Lucrurile trecute să nu le regreţi niciodată spuse Ofra, eu sînt liberă şi îmi iubesc logodnicul, dar am o cumnată blondă de toată frumuseţea.

– Cine? Sperietoarea aia care te-a aşteptat în port?

– Ferească Dumnezeu, aceea era o mătuşă a lui Joe.

Lui Dorothy nu-i veni să creadă cele povestite de Ofra şi apoi, împurpurată, se duse să spună părinţilor că fusese invitată la ceai de tînărul bogătaş.

Ce să mai lungesc povestea? În timpul pregătirilor de nuntă, a lui Robert cu Dorothy, mama ei se îmbolnăvi. Exista o uşă pe care nimeni nu trecea niciodată şi pe care Ofra a deschis-o ca să intre lumină şi aer în cameră. Bătrîna însă nu era deprinsă, nici cu lumina, nici cu aerul, şi a răcit. Doctorul care a consultat-o în elganta locuinţă în care ginerele îşi instalase familia, a spus:

– Nu-i nimic grav, boala provine de la un curent de aer rece. Cîteva zile la pat şi va trece.

– Un curent de aer... mormăi bătrîna... da, un curent pe care-l cheamă Ofra...

Nu trecu mult de la plecarea Ofrei din Londra, cînd părinţii lui Joe, împreună cu Dorothy şi Robert, se deciseseră să se stabilească în Palestina... ■

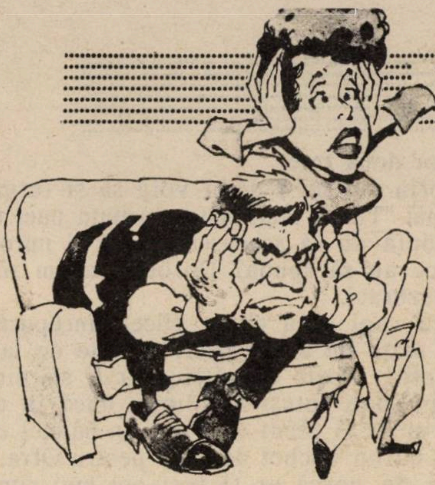

PAGINI

PIERRE DANINOS

CUM SĂ DEVII SIMPATIC ŞI CUM SĂ-ŢI FACI PRIETENI

...Dacă ai talent, dacă ai vocaţie, dacă-ţi merge...

Da! Într-adevăr! trăim timpuri pasionante. În special pe plan *psihologic*, sau, mai exact, *psihiatric:* în fiecare săptămînă, graţie progreselor savanţilor precum şi popularizării ştiinţei, un alt colţişor al subconştientului nostru, tot atît de neexplorat ca şi pădurile virgine sud-africane este brusc invadat de lumină. Uite, de exemplu girafa asta uriaşă pe care o visez noapte de noapte, pe la ora două, cocoţată sus, pe vîrful unui deal plantat cu spanac, cum de n-am sesizat pînă acum că reprezintă de fapt înălţimea aspiraţiilor mele nerealizate? Ei bine, o revistă săptămînală s-a gîndit în locul meu, şi mi-o face cunoscut, contra unei sume, relativ modestă. Există şi un club, care urmăreşte cu asiduitate angoasele timizilor. O emisiune radiofonică ne învaţă în modul cel mai academic – cum să facem curte femeilor. O agendă ne oferă treizeci şi unu de mijloace (verificate) cum să ne debarasăm de toate grijile. Dar, campionul necontestat al acestui curent internaţional de introspecţie, precum şi iniţiatorul său, este domnul Dale Carnegie.

Înainte de a citi cartea dumneavoastră, călcam numai cu stîngul în viaţă. Acum, sînt un om fericit! Mi-aţi dăruit cheia succesului! Pur şi simplu pun în practică teoriile dv. numărul sapte şi opt: "Zîmbeşte tot timpul...", "Pune-te în locul celuilalt..."

Asta e una din miile de scrisori (aşa se spune) pe care le primeşte zi de zi d. Dale Carnegie, celebrul american, autorul *best seller*-ului *Cum să reuşeşti în viaţă şi cum să-ţi faci prieteni.* D. Carnegie este o persoană pentru care nutresc cea mai sinceră admiraţie; s-a îmbogăţit învăţînd pe alţii cum să facă avere.

O, cît aş vrea să fiu unul din aceşti oameni care ca şi răposatul Franklin Roosevelt, n-au de făcut altceva decît să surîdă, că pe loc i se deschid toate uşile. Am cunoscut cîţiva! (Adevărul e că nu o dată era vorba de vreun excroc, dacă nu de unul care suferea de o malformaţie facială. Dar mai întotdeauna cazi în plasa zîmbetului lor îmbietor!).

Fără surîsul său, scrie d. Carnegie, *Maurice Chevalier ar fi rămas, probabil, tîmplar la Paris, ca şi taică-său...*

Chiar aşa! Cum de nu m-am gîndit pînă acum! Doar aveam la îndemînă cheia norocului: să studiez "pe viu" surîsul domnului Chevalier, care mă onorează cu amiciţia sa. Dar din păcate lucrurile nu se petrec întocmai precum le presupui. Oare m-am întrebat vreodată care o fi comportamentul lui Maurice Chevalier în viaţa sa particulară? Nu ştiu. Cert e că din clipa în care mi-am pus în gînd să-i examinez zîmbetul, *el nu mai zîmbeşte...* Îi vorbeam de *Valentine?* El răspundea *Proust.* Îl evocam pe *Bobino,* îmi confia neliniştile sale de scriitor. Dacă-s obligat să comunic cuiva: "astă-seară mă întîlnesc cu Chevalier", precis că-şi spune: "Ce tip norocos! Uite că mai sînt şi oameni care nu se plictisesc!" Ei bine, acest artist care dezlănţuie hohote de rîs în lumea întreagă, este un tip melancolic. Felul lui de a se apăra în viaţă este seriozitatea.

Şi ca să nu mai continui despre Maurice Chevalier, aflaţi că am încercat deja să urmez exemplul fericiţilor elevi ai domnului Carnegie:

"Înainte, mutra mea posomorîtă nu-mi aducea decît dezavantaje. Acum, cînd cobor scara, dimineaţa, mă adresez portarului cu zîmbetul pe buze; tot cu zîmbetul pe buze, întind controlorului, biletul de tren la ora 8 şi 5 minute; zîmbind, răspund la salutul liftierului de la biroul unde lucrez. De azi înainte zîmbetul nu mă mai părăseşte – şi ca prin farmec, toate dificultăţile dispar!"

Da, am încercat şi eu de nenumărate ori să-mi fixez concomitent cu cravata şi bretelele, un surîs angelic, garantat pentru întreaga zi. Dar, între surîsul meu şi cel al domnului Charles Schwab (care i-a adus *efectiv* un salariu de un milion de dolari din partea regelui oţelului) este o diferenţă de *efectiv...* un milion de dolari! Pe vremea cînd eram reprezentant comercial în America, mi se întîmpla să "vizitez" un client, întrebîndu-l chiar din uşă, care e adresa magazinului unde-şi cumpără cămăşile. Cu toate acestea, departe de a se lăsa cucerit ca regele oţelului, dădea semne de nerăbdare care mă făceau să înţeleg că bat apa în piuă...

Şi dacă nenumăraţi vînzători şi reprezentanţi comerciali reuşesc să amuze vreun miliardar, amintindu-i prodigioasa carieră parcursă din timpul cînd vindea ilegal bretele în subteranele din cartierul Barbés-Rochechouart, ei bine, acest gen de evocări, pe buzele mele avea efectul unei anchete poliţieneşti care-i provoca respectivului o proastă dispoziţie...

Cu toate că Sonia susţine că d. Carnegie are dreptate şi că habar n-am cum să mă comport, nu mai ezit niciodată: intru de-a dreptul în subiect! E limpede, nu-i genul meu să fiu linguşitor...

În ce priveşte surîsul, am convingerea că al meu e cam aiurit. Categoric, nu funcţionează ca la ceilalţi. Şi am constatat: asta nu numai în sectorul social, ci chiar şi în cele mai minore fapte din viaţa cotidiană.

La orice oră din timpul zilei, ne îndrumă d. Carnegie, *surîdeţi cuiva din anturajul dv., fie în afaceri, fie pe stradă, în societate, sau soţiei, şi vă rog să-mi comunicaţi ulterior rezultatele noii dv. atitudini.*

Dacă e vorba că d. Carnegie doreşte să cunoască rezultatele mele, poftim:

...*Pe stradă:* În zorii zilei o pornesc la drum cu hotărîrea fermă să zîmbesc întregii lumi (deşi n-am absolut nici un chef). Dar, în timp ce persoanele menţionate de d. Carnegie îşi atrag pe loc atenţia tuturor, eu nu stîrnesc sentimente asemănătoare... Cu cît ceilalţi surîd mai mult, li se înapoiază surîsul! Cu cît eu surîd mai mult, cu atît chipurile celorlalţi devin posomorîte! Poştaşi, casieri, funcţionari, vînzători, agenţi – toţi par a lua zîmbetul meu în nume de rău, de parcă ar spune: "Ce-ţi veni domnule de rîzi hodoronc-tronc, ai vreun motiv?"

...*În societate:* Acolo e şi mai şi; se petrece un lucru de-a dreptul straniu. Dacă zîmbetul meu se adresează unei fermecătoare peruviene, în trecere prin Paris, pe care doresc teribil s-o cuceresc, sau vreunui producător de filme în căutarea unui scenariu, *zîmbetul meu* fascinează exclusiv cîte un tip banal care se ţine scai de mine ca să-mi povestească de ce în 1947 n-a izbutit să escaladeze muntele *Guarisankar...*

...*Soţiei dvs: După scurgerea cîtorva ani de la căsătorie,* constată d. Carnegie, *majoritatea soţilor, dimineaţa, la micul dejun, nu mai acordă soţiei, nici măcar un surîs...* Şi menţionează exemplul lui William B. Steinhardt, agent de schimb la Bursa din New York, care i-a relatat: *"Sînt căsătorit de optsprezece ani, şi în toată această perioadă, nu-mi amintesc să fi zîmbit vreodată soţiei mele. Din clipa cînd mă trezeam, pînă în momentul cînd o porneam la slujbă, abia că-i adresam cîteva cuvinte. Eram fiinţa cea mai ursuză şi cea mai dezagreabilă care a călcat vreodată pe străzile din Broadway. În urma sfatului dv. am decis să încerc timp de o săptămînă «experienţa surîsului». Aşa că, a doua zi de dimineaţă, în timp ce-mi făceam toaleta şi priveam în oglindă mutra mea acră, mi-am ţinut următorul discurs: «bătrîne, de azi înainte, totul se schimbă: din această clipă vei fi un tip amabil şi surîzător». Cînd m-am aşezat la masă pentru micul dejun, i-am spus soţiei pe un ton drăgăstos, însoţit de un surîs larg: «Bonjour, iubita mea!». Efectul a fost* **miraculos!**"

În ce mă priveşte, am încercat şi eu această experienţă, exact ca d. William B. Steinhardt. Mda... mi s-a întîmplat după vreo şase ani de căsnicie, şi se mai întîmplă şi azi, să mă silesc să abordez în faţa Soniei şi a micului dejun zîmbetul cel mai cald posibil. Dar, acest zîmbet fără îndoială, insuficient de atrăgător, apare pe chipul meu ca o mască impusă. Departe de a o impresiona favorabil pe Sonia, o exasperează într-un aşa hal, încît mă întreabă iritată: "Ce te-a apucat să rînjeşti de dimineaţă ca un imbecil?"

...Ceea ce m-a convins, încet, încet, să-mi las surîsul în vestiar şi să vin la micul dejun cu înfăţişarea mea de zi cu zi, care, fără îndoială, este cam sinistră.

Traducere de
SORINA MALCAŞ

PRODUSE
COSMETICE
nefa
ŞANA TOVA şi
HATIMA TOVA urează
LENCY şi NELU FAIBIS
T.A., str. DAGANIA 9,
Tel. 659082

Aurel Weisler
TEL: 5242331
• ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •
ITS
TRAVEL and TOURS
• ŞANA TOVA •
Frishman 9, Tel Aviv

ophir
tours

OPHIR-KEY TOURS

DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN

SUB CONDUCEREA
ADRIANEI DAVIDSOHN

ULTIMA
ORĂ!!!

* GORDONIADA

"PE URMELE TINEREŢII NOASTRE"
Plecarea – 20 septembrie

670 $

CONTINUĂM ÎNSCRIERILE LA TOATE GRUPELE NOASTRE

* EXCURSIA "TRANSILVANIA" 12 ZILE	**$ 285**
* COVASNA • TUŞNAD POIANA BRAŞOV – 28 ZILE	**$ 899**
* EXCURSIA "MOLDOVA" 12 ZILE	**$ 285**
* ROMÂNIA – UNGARIA 31 ZILE	**$ 1199**

ROMÂNIA-FRANŢA

• 8 ZILE ROMÂNIA • 6 ZILE DE VIS ÎN ORAŞUL LUMINĂ - PARIS

Preţul include: AVION, CAZARE HOTELURI CATEGORIA TURISTICĂ, DEMI PENSIUNE ÎN ROMÂNIA, EXCURSII
PLECĂRI: 2.09; 16.09

14 ZILE **$ 999**

EXCURSIILE NOASTRE POT FI ACHITATE ÎN RATE CU CĂRŢI DE CREDIT VISA SAU ISRACARD PÎNĂ LA 18 RATE

URĂM CLIENŢILOR ŞI
PRIETENILOR NOŞTRI

ŞANA TOVA!

ophir
tours

INFORMAŢII ŞI ÎNSCRIERI: **OPHIR TOURS – TEL AVIV**
STR. BEN YEHUDA 32, PARTER, Tel. 209755, 209765, 209785;
SHMUEL LESHER – Tel. 283531, 5280025, Str. Shalom Alehem 20, Tel Aviv.
IERUSALIM, Tel. 227401, 252777. HAIFA, Tel. 673011-2. KIRIAT ŞMONA, Tel. 940245.
SAU PRIN AGENTUL DE VOIAJ PREFERAT

PESCUITORUL DE *perle*

"A trecut vremea în care un ambasador american rămînea în Israel cîte 12 ani, cum a fost cazul cu Sam Lewis care a rămas la noi şapte ani".
("Facla", 17 iulie)

"Dacă vă veţi afla în Israel, ar putea fi şi probabil şi posibil".
(Dr. Dorel Schor, "Revista Mea", 24 iulie)

"Sinagoga din Tarazon, destul de dărăpănată, este cunoscută în regiune datorită faptului că scriitorul spaniol Cuitava Adolfo Becaner a trăit şi a scris în ea".
(Claudia Loebelsohn, "Viaţa Noastră", 2 august a.c.) (Avea şi baie? n. red.)

"Orice s-ar întîmpla, Israelul nu trebuie să elibereze nici măcar o mustaţă de terorist..."
(Iosef Petran, "Revista Mea" 14 august)

"Înotăm în hîrtii ca peştii în nisip".
(Amalia Scorţaru, "Revista Mea", 14 august)

"Printre israelienii pe care i-am întîlnit – mă refer la iordim – am găsit aceeaşi nostalgie pentru Israel... Le este dor de cei lăsaţi acasă, un dor de moarte..."
(Sorin Cunea, "Revista Mea", 14 august)

"Oamenii sînt italieni, prietenoşi, veseli, zîmbitori, dar cu educaţie elveţiană. Vorbesc toate limbile..."
(Mircea Damsker, "Viaţa Noastră", 2 august a.c.)

"Parcă din dorinţa de a «închide un cerc» artistul reia la 75 de ani realizarea decorurilor şi costumelor piesei «Noaptea în tîrgul vechi», scrisă cu 40 de ani în urmă de I. Peretz pentru Teatrul Baraşeum..."
(Rodica Grindea, "Facla", 31 iulie) (I. Peretz a trăit între 1852 – 1915)

"Nu vreau să mă întind asupra subiectului"
("Minimum", august)

"Secole de-a rîndul lipitorile au fost un adjuvant preţios în lupta cu diferitele boli (...)

De unde se vede că Alecsandri, în mîrşavul lui pamflet «Lipitorile satului», lovea cu egală rea credinţă şi neştiinţă, atît în evrei cît şi în Heroda Medicinalis (lipitoarea)."
(Dr. Eugen Sorin, "Viaţa noastră", 2 august a.c.)

STYX

Evenimentele de la Moscova sînt atît de ciudate, din multe, multe puncte de vedere, încît MINIMUM consideră că avem de-a face cu o lovitură de stat pe gînduri.

CUNOSCĂTORII CUMPĂRĂ LA

סלון בת-רסם

Salon bat Ressem

Şana tova!

RENUMIT PENTRU ÎNCREDERE ŞI SERVICI

timp de 18 ani de comerţ

NOII OLIMI SÎNT SCUTIŢI DE TAXE LA APARATURA LEGAL PREVĂZUTĂ

Televizoare, video, aer condiţionat, maşini de spălat, spălătoare de vase şi cuptoare, cuptoare cu microunde, uscătoare de rufe, frigidere. Orice fel de aparate electrice, casnice. Mărci garantate

NATANIA, STR. HERZL 30 – ET. 1, TEL. 053-28567, 053-335454

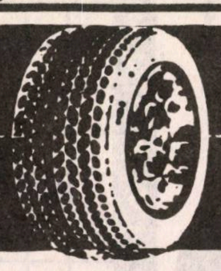

CAUCIUCURILE ZEITUNI

צמיגי זיתוני

ŞANA TOVA!

IMPORTANTE

REDUCERI DE PREŢURI

Deschis, fără întrerupere, între orele 7 – 20

■ **HOLON** STR. BEŢALEL 6 ■ ☎ 800840 ■

POLITICĂ ŞI SÎNGE

Canalul 2 de televiziune transmite un serial documentar despre Charles de Gaulle. Dr. Michael Bar-Zohar, fost corespondent la Paris în anii '60 povesteşte că la o conferinţă de presă, un ziarist l-a întrebat pe de Gaulle: "Cum se face că dvs. duceţi tratative cu teroriştii algerieni care au mîinile pătate de sînge?" La care cinicul preşedinte al Franţei a răspuns: "Sîngele se usucă repede pe filele istoriei".

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

NELU WEINBERG
PREZINTĂ PAGINILE DE
JOCURI

jocul de-a războiul

Orizontal: 1) Bază... militară 2) Poziţie de luptă (pl.) – ...stereotipă în fond! 3) Învelitoarea puştilor – Face front comun 4) A pregăti pentru... explozie – Dată la repezeală 5) Arma... la ochi – Tir încrucişat! – Un moment de reculegere! 6) Atacat din faţă, din spate... şi din flancuri! – Atacă frontal cu două vîrfuri 7) Formulă de atac pentru apărare – Una care te mănîncă... de vie 8) Războinic... intrat în legendă 9) Armă... cu amortizor – Baze de tancuri 10) A ataca cu insistenţă – Se încadrează în norme.

Vertical: 1) Seria armei – Subordonat căprarului 2) Atacată prin surprindere – Biruite! 3) Aflat în cercetare – Prima victimă a războiului 4) I s-au trimis felicitări – Soldat... după pierderea gradelor 5) Lansat pe flancul stîng! – Unitate... în marş! – Se poartă... cîineşte 6) Mijloc de apărare! – Lovitură din plin! – Capete... sparte! 7) Corp... de armată – Strică o orînduială 8) Aviz de predare – Atacat prin surprindere 9) Mari ansambluri populare – Legaţi la capete! 10) General... încheietor de coloană – Ţintă doborîtă.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2								●		
3					●					
4						●				
5				●				●		
6			●		●					●
7	●					●				
8		●					●		●	
9				●						
10						●				

RUDOLF LEIZEROVICI

vorbe...

Orizontal: 1) Plicuri pentru răvaşe – Prins cu una bună! 2) Alege alt drum – Doctor în trecut! 3) Tăbliţele de lut – E fiert 4) Făcut de ocazie – Ia-ţi de la tine! 5) O întîlneşti la ceas! – Un cuvînt special 6) Prezentat fără nici o repetiţie – Luată la un atac 7) Trasă pe roată – Au (pop.) 8) Adunarea albinelor – Atent, dar cam încurcat în faţa scrisorii (!) 9) Ţi le face pe toate apropiate (pl.) – Ce iese de la o caţă! 10) Alee pustie! – Compusă cu greşeli – Capul capetelor 11) O anumită îngrădire pentru femei – Adresa unei scrisori de dragoste.

Vertical: 1) Pregătit pentru predare – Se ţine strict de orarul trenurilor 2) Fumată... de îndrăgostiţi – Scăpat de durere 3) Ataşabil, dar nu abil! – Prinde din zbor 4) Restaurant popular – Venit curat 5) Personalul de la trei! – Date de mare importanţă 6) Întins pe spate! – Pauză la şcoală 7) Se îngrijeşte de cultură – A trece vinul pe o treaptă superioară 8) Sugestie de valoare – Născut noaptea 9) Capul capetelor – Mere curăţate! – Talent începător! 10) Drept nerecunoscut (pl.) – Volum de lucrări 11) E însoţită de un elan mare la toate ocaziile – Eroină a renaşterii.

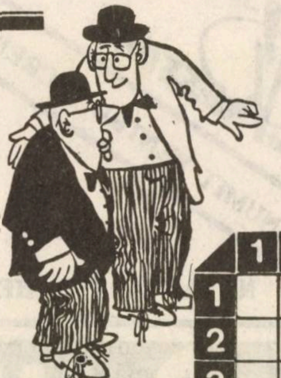

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1									●		
2					●						
3						●					
4									●		
5			●		●						
6		●					●				
7					●				●		●
8				●						●	
9	●							●			
10			●						●		
11						●					

Ilustraţii:
Lucia Gertler

MOREL ROSES

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

din aliaua noastră

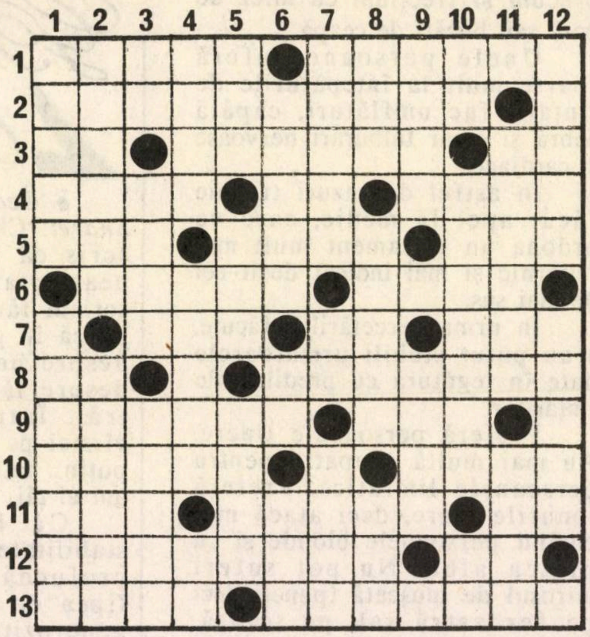

NELU WEINBERG

Orizontal: 1) Familie de artişti, Sergiu şi Sonia, ce au reprezentat Israelul în diverse festivaluri şi expoziţii internaţionale – Publicist, fondator al Camerei de Comerţ Palestino-Române şi al Camerei de Comerţ Israel-Belgia-Luxemburg (David) 2) Farmacist, distins cu Premiul Muncii al K.H.Histadrut pe anul 1974 (Alexandru) 3) Gelu Epştain – Inginer, om politic, fost în conducerea Partidului Liberal şi Deputat în Knesset — Carne! 4) Ulii (reg.) – Arie Abramovici – Fibre vegetale din ins. Filipine 5) Ostilă – "Cu... pe inimă", volum de versuri aparţinînd scriitorului Shaul Carmel – Localitate în Ghana 6) Actor, autor, regizor şi animator teatral, cunoscut din cupletele alături de Vasilache – Începuturile lui Rudeanu! 7) Actor şi cîntăreţ, premiat în 1960 la primul festival al muzicii israeliene – Iuster Tuvia – Localitate în Ungaria 8) Necaz – Inginer, consilier economic reprezentînd Israelul în Africa de Nord, Europa şi America de Sud (Soly) 9) Compozitor, laureat al premiului "Lira lui David" şi al premiului Tel Aviv pentru muzică - Atom cu o sarcină electrică 10) Economist, om politic, vicepreşedinte al HOR pe ţară, fost ajutor de primar la Aşkelon – Scriitor şi critic literar, autor al volumelor "Sîmbăta lui Ilie", "Contribuţia evreilor la literatura română" 11) Înaltă distincţie acordată rabinului David Safran pentru activitatea sa sionistă – Întindere vegetală – Artzi Itzhak 12) Actriţă şi poetă, autoare a volumelor "Cîntece" şi "Cîntece din Ierusalim" – Teşu Solomonovici 13) Produs de degradare al organismului – Dramaturg, autor al pieselor "Celebrul 702", "Seful sectorului suflete"

Vertical: Inginer, vicepreşedinte al HOR pe ţară – Multiplă campioană mondială la tenis de masă, deţinătoare a 17 titluri supreme 2) Medic, fost ambasador al Israelului în Costarica, Columbia şi Nicaragua – Publicist, colaborator la volumele "Amir", "Iehuda Ariel", "Enciclopedia Judaică" 3) Tully Rosenthal – Institutul de artă teatrală Bucureşti (sigla) – Oraş în Belgia 4) Gazetar şi cercetător, laureat al premiilor Bergman, Sokolov, Valindor – Tur – Notă muzicală 5) A iubi (înv.) – "Iaffo-..." întreprindere de prelucrare a citricelor a cărui director a fost Emanuel Tal – Denumirea rusă a oraşelului suedez Galve 6) Cameră – Mendi Rodan – Localitate în URSS 7) Inginer, publicist, autorul volumului "Scurte insomnii israeliene" – Iancu Ionas – Arhivist, responsabilul arhivei istorice a institutului Jabotinski din Tel Aviv 8) Veche personificare a pămîntului la greci – Avocat, publicist şi funcţionar superior, ajutor de primar al municipiului Tel Aviv – Aspect atrăgător al unei femei 9) Boală de piele – Piesă cilindrică 10) Sara Ianculovici – Mare scriitor, umorist şi publicist ce-şi continuă activitatea publicistică cotidiană – Torid! 11) Poet şi gazetar, autor al volumului "Muntele amintirilor", – ...Rotschild, edificiu cultural al cărui fondator şi preşedinte a fost Elly Weiss 12) Pictor, arhitect, laureat al Premiului Naţional pentru Artă al Statului Israel în 1967 – Pseudonim al ziaristului Gerson-Străjeru Jean, sub care colaborează la ziarul "Mişmar".

Dicţionar: OLII, ERUC, UDU, ECS, IATB, AMA, EVLE, IAM, GIA, ACNE.

Dezlegarea jocurilor din "Minimum" nr. 53

Scrieri

Testamente, italian, er, par, aseară, ajun, calm, retină, tic, ir, so, veni, tasată, rat, u, c, esteti, real, real, i, gît, anion, foi.

Secvenţe literare

Caricatură, edita, am, b, latinitate, im, tiranic, b, m, ni, ape, amic, sa, ad, t, călimară, ai, lo, emir, recitator, înec, şiret.

Literatură universală

Numismatică, arat, amici, tas, stor, ca, atac, rr, ram, lu, alo, cale, răvaşe, cer, salon, mi, li, o, eu, mistic, lua, morţi, a, dispus, era, amant, etate.

Publicistică

Pagină, text, unice, veşti, bucolic, e, p, ln, sum, muza, itsa, ita, ar, c, traduceri, azi, da, hi, t, tiraj, ce, de, iaia, titlu, er, foileton..

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

• Sănătatea

Sîntem deştepţi (foc). Avem dolari la bancă şi sub balate... În materie de politică ştim totul şi sîntem gata oricînd să-i învăţăm şi pe alţii cum e cu Bush şi cu teritoriile. Acasă, navasta se uită la noi cu admiraţie şi respect (Iţic al meu!). Pe scurt, ne credem buricul pămîntului. Dar în faţa ţînţarilor, noaptea la aşternut, sîntem neputincioşi. Şi ne simţim mici, disperaţi şi lipsiţi de orice importanţă.

CUM SĂ NE FERIM DE ŢÎNŢARI

Cale mai frumoase zile şi nopţi ne sînt stricate de aceste mizerabile insecte, care în fiecare an beau tone de sînge omenesc.

Dacă cel puţin şi-ar face treaba în linişte, discret, dar ele te atacă scoţînd un strigăt de război: Bzzz! Bzzz! Îţi face impresia că îşi rîd de tentativele noastre de apărare şi de palmele sonore pe care ni le tragem pe faţă sau picioare spre a le distruge.

Rănile care ni le fac sînt otrăvite. După trecerea lor, sîntem plini de pete roşii şi băşici, care mai întîi ne mănîncă, apoi ne ard, pentru că ne-am scărpinat.

Fiinţa umană nu se găseşte fără apărare în faţa acestor insecte diptero-nemocere (ţînţari pe înţelesul tuturor).

Pentru cei dispuşi să angajeze lupta, iată mai jos cîteva sfaturi:

Pentru a atenua efectul înţepăturilor, există cîteva remedii. Încercaţi să vedeţi care vă convine cel mai bine.

Badijonarea cu apă cu oţet, cu amoniac diluat, cu lămîie, sau cu apă de "Javel", diluată.

Ungerea locului respectiv cu cremă pe bază de fenergan sau alcool camforat, uşurează senzaţiile.

Se pot încerca cataplasme cu pătrunjel tăiat mărunt, precum şi frecţiuni cu miez de pară sau bucăţi de ceapă.

Unele persoane suferă foarte mult la înţepăturile de ţînţari: fac umflături, capătă febră şi chiar tulburări nervoase şi cardiace.

În astfel de cazuri trebuie făcut apel la medic, care va ordona un tratament mult mai puternic şi mai indicat decît cel de mai sus.

În urma cercetărilor făcute, s-au putut stabili următoarele date în legătură cu predilecţiile ţînţarilor:

Preferă persoanele tinere. Au mai multă simpatie pentru persoanele limfatice. Preferă tonurile clare, deci atacă mai curînd persoanele blonde şi cu pielea albă. Nu pot suferi mirosul de muşcată (puneţi deci pe fereastră sau pe terasă, ghivece cu muşcată). Nu suportă fumul. Nu le place mirosul de lavandă sau lămîie.

AMARIA

Alte sfaturi împotriva înţepăturilor de insecte: Dacă aţi fost înţepat de o albină, o viespe, un tăun sau un bondar, trebuie să smulgeţi acul, dacă a rămas în piele, fiind foarte atenţi să nu-l rupeţi şi evitînd să apăsaţi asupra minusculului "buzunar" cu venin care se află la capăt. După aceea, aplicaţi deasupra înţepăturii, unul din aceste lichide: oţet, amoniac diluat, apă foarte sărată, apă sărată în care s-a adăugat puţin oţet, apă de Javel diluată, apă de colonie, apă oxigenată, pătrunjel proaspăt strivit, petale de trandafiri strivite, sau o specialitate farmaceutică contra înţepăturilor de insecte.

Vizitaţi un medic, care vă va face o injecţie antiveninoasă şi antihistaminică. La fel trebuie să procedaţi dacă aţi fost înţepat în gură; aceste înţepături sînt foarte periculoase. În aşteptarea medicului, faceţi gargară cu apă sărată şi uşor oţetată.

AMARIA

GRAFOLOGIE

• *Georgeta Ionescu, Kiriat Sharet:* Chiar dacă nu mi-ai fi scris că îţi plac "călătoriile neaşteptate, muzica şi restul", scrisul tău dezordonat, repezit parcă în galop, mi-ar fi vorbit despre un anume aventurism, despre lăcomia de a şti şi a trăi. Într-un cuvînt: scrisul vîrstei pe care o ai! Poate chiar puţin... întîrziat pentru cei 23 de ani ai tăi.

Că lipsa aceasta de stabilitate sufletească este mai profundă mi-a demonstrat-o lipsa de unitate a scrisului: generozitate cenzurată de un spirit de economie dus uneori pînă la zgîrcenie, tendinţa de a acţiona înainte de a gîndi şi apoi regrete pentru ceea ce ai făcut, senzualitate căreia îi dai cînd şi cînd frîu liber, devenind imediat apoi teribil de raţională şi controlată. M-a frapat de altfel şi atitudinea faţă de tine însăţi: eşti puţin importantă în proprii tăi ochi şi ceea ce altora poate să le pară orgoliu sau egoism este pur şi simplu dezinteres, grabă pentru a vedea "ce se mai întîmplă".

....ŞI VISE

• *"Un cititor"*, din Hedera mă întreabă dacă nu ar trebui să-şi aleagă pseudonimul de "Meloman" pentru faptul că se visează adesea ciupind coardele ghitarei. Pe care – în treacăt fie zis – nu numai că nu o are, dar nu a pus mîna pe un asemenea instrument în viaţa lui. Răspunsul meu este categoric negativ, pentru bunul şi simplul motiv că semnificaţia visului este cu totul alta decît muzicală. Pur şi simplu, este vorba despre o persoană cu multă imaginaţie, cu nenumărate idei bune pe care nu ştie cum să le utilizeze. Căutînd puţin, va găsi întrebuinţare pentru ele şi... visul va înceta să-l mai viziteze.

TILL BUHOGLINDĂ

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

LUCULLUS (Şi invitaţii lui) la RESTAURANT...

PRIN CÎTEVA RESTAURANTE DIN BUCUREŞTI

...Călăuziţi de gustul şi capriciile lui G. Florian

Bucureşti *(Braserie şi Restaurant):* **Holul Hotelului de ux "Bucuresti", Calea Victoriei** (L de la Lux a căzut de cîţiva anişori şi de atîta lux nu s-a relipit), arată ca piaţa centrală din Cairo în zi de tîrg: ţipete, îmbrînceli, chiote, apostrofări, înghesuială şi tot ce caracterizează un stabiliment de lux.

La orele 13.05 un miros îmbietor de grătar se strecura sub uşa închisă a braseriei. Deschizînd uşa, a apărut în prag un chelner care mi-a explicat că Braseria e închisă (deşi după miros şi mesele aranjate, aş fi jurat că e vice-versa) şi m-a îndrumat la restaurantul hotelului.

Acolo oaspeţii sînt întîmpinaţi de un maître care-i conduce la o masă. M-am aşezat după trei francezi, aşteptîndu-mi rîndul. După ce i-a condus pe francezi, maiestuosul maître a preluat doi japonezi din spatele meu apoi nişte nemţi din Germania, apoi alţi clienţi, eu rămânînd deoparte, dar primul. Preţ de vreo 10 minute de aşteptare a apărut un localnic care evident, s-a postat în faţa mea. Cînd maître a reapărut şi colegul meu de aşteptare i-a solicitat smerit, respectuos şi umil un loc, i s-a răspuns prompt şi hotărît că mese pentru o persoană nu există la restaurantul hotelului (de ux) Bucureşti). Fusesem prevenit că pentru a căpăta o masă la acest restaurant, este recomandabil să oferi personajului respectiv un pachet de Kent, lei, bomboane de gumă, prezervative sau etc. E drept că mai exista posibilitatea să soliciţi la recepţia hotelului serviciile unei însoţitoare pentru prestări de restaurant, fiind notoriu că există şi însoţitoare pentru alte prestări. Am ales o altă soluţie, mai comodă: am plecat.

Mignon *(Str. Amzei).* Restaurantul a fost privatizat înainte de privatizare.. Lista de mîncare nu este prea vastă, dar totul este corect şi total manjabil. Poate că serviciul ar trebui îmbunătăţit: fripturile, de la grătar, ajung cam reci la consumator. În rest, acceptabil.

Intercontinental. Un ziarist străin perfect vorbitor de română care mă şi stimează (mai sînt şi d-ăştia) m-a conjurat ca nu care cumva să intru în vreunul din restaurantele de la "Intercontinental". Pentru calitatea mîncării şi a serviciului de acolo a avut o definiţie pe care doar notoria-mi decenţă şi teama de un proces de calomnie mă împiedică să o aştern pe hîrtie. Deci la "Intercontinental" nu am fost. Şi nu regret.

Lido *(Bd. Magheru).* Există două **Lido: Restaurantul Lido** şi **Casa Lido.** La restaurant m-a mirat că duminică la prînz majoritatea din jumătatea ocupată a restaurantului era constituită din vajnici şpriţuitori. Cînd ne-a fost servită ciorba de vacă (sau ciorbica de văcuţă, pentru a păstra culoarea locală) am priceput de ce nu vine lumea la Lido. Încercînd să sorb ciorba. mi s-au trezit analogii de rafinată artă: mă refer la vestita scenă din filmul lui Charlie Chaplin în care el îşi mănîncă gheata fiartă. Gust identic avea şi felul doi, botezat de un tip cu imaginaţie perversă – sarmale. Am lăsat totul şi am ieşit să caut ceva de mîncare.

Casa Lido *(peste drum de biserica Boteanu),* este cu totul şi cu totul altceva. Bucatele sînt pregătite cu migală şi dragoste. Totul, absolut totul, excelent. Evident că sînt şi observaţii. Surprinzător că la un restaurant de acest nivel vinurile negre sînt limitate la Pinot Noir (care e mai mult tanin decît struguri). Unde e "Puterea Ursului – fala viticulturii româneşti – şi altele asemenea? A doua nedumerire o constituie închiderea de duminică. Într-adevăr, legea cea mai respectată în România este legea repausului. Cu atît mai vîrtos este venerat cu străşnicie repausul duminical. Perfect. Dar restaurante închise duminica?

Rezervarea telefonică este mai mult decît recomandabilă: este necesară.

Athénée Palace. Vestita braserie a fost împărţită, pe latura scurtă deschizîndu-se "Salonul Royal". Intrarea este cam labirintică dar eu fiind un tip deştept am izbutit totuşi să intru. Pe culoar doi tineri tolăniţi motăneşte în nişte fotolii, tare s-au minunat că am venit să mănînc tocmai a doua zi după o majorare de preţuri. Evident că nu au preţuri. Au doar restaurant. Şi iar am plecat mai departe.

Braseria a rămas pe latura lungă a "L"-ului. La intrare, birouri de "Change" ale unor bişniţari gălăgioşi, plini de tumult, calculatoare şi apostrofări. Miasmele, chicotele şi vînzoleala, seamănă cu cele din bufetul gării din Buzău, după o victorie (în deplasare) a echipei Gloria. Asociaţii de idei sportive mi-a trezit şi personalul de deservire: ca la fotbalul american, unde la intrarea pe teren sînt vreo trei plutoane, iar la treabă puţintei. Pînă la urmă, fiind mai corpolent, chelnerii m-au remarcat şi am fost servit tot ca în bufetul gării în zi de aglomeraţie. Mi-am redus comanda la şniţel cu cartofi prăjiţi. Am mîncat şi şniţel mai prost decît cel de la A. P., dar de puţine ori. Deşi am comandat cartofi prăjiţi, am primit cartofi fleşcăiţi. În schimb, *Restaurantul*

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

Athénée Palace, deşi cam întunecat şi mohorît, este onest ca meniu şi serviciu. Am fost ospătat cu un crap spaniol cald – era să scriu aici cum nici spaniolii nu au mîncat, dar e imposibil, deoarece spaniolii habar n-au ce-i aia crap spaniol, astfel botezat în România. Din cînd în cînd, apare şi carne de vînat. Fiind departe de supravegherea scumpului (dar ce scump!) nostru rabinat, am comandat şi vînat şi nu am regretat. Restaurantul Athénée e un local decent, fără pretenţii, dar recomandabil.

Capşa, *(Calea Victoriei).* Salariaţii îi spun "Casa Capşa", deoarece probabil că ei ţin la prestanţă şi păstrarea vechiului renume de atmosferă şi sobrietate; calităţi care-i dau clasa binecunoscută. Încă de la intrare, un portar politicos dar ferm filtrează cu discernămînt oaspeţii. Şi bine face. Serviciul este relativ rapid şi eficace, în ciuda unor greutăţi obiective: cînd am fost acolo, o singură piperniţă ostenită făcea turul meselor! Aperitivele etalate îmbietor la intrare, pot figura cu cinste în orice restaurant de nivel. Recomand clasica scrumbie de Dunăre marinată. Mîncarea este pregătită cu osteneală şi pricepere. Mîncînd de mai multe ori şi comandînd trei ciorbe felurite, am avut satisfacţia să constat că fiecare dintre ele avea gustul pe care trebuia să-l aibă; nici una nu era un potpuriu de zemuri fantezist botezate ad-hoc. Poate că felurile principale oferite nu sînt prea variate – am deplîns îndelungata lipsă a rasolului de vacă – dar tot ce se oferă este bun şi gustos. Lipsa fructelor este compensată de tradiţionalul parfait de alune (cui îi place!), dar mai cu seamă de un excelent profiterol cu îngheţată. Dacă iertăm "Casa Capşa" pentru o listă de vinuri plăpîndă şi ideea de a ne propune o bere turcească – numită Efes (şi cam atîta valorează) – concluzia este una singură: vă recomand "Casa Capşa" fără ezitare.

G. FLORIAN

P.S. sau CALDĂ RECOMANDARE PENTRU ÎNGHEŢATĂ

Nu prea sună bine amestecul de cald cu recea îngheţată, dar cum se poate recomanda o îngheţată deosebită? Este vorba de ameţitoarea *diversitate* de la "Îngheţata Beer Sheva" (Glida Beer Sheva) situată în capitala Neghevului la întretăierea străzilor Hadasa cu Histadrut. Sistemul de autoservire duce la o anumită înghesuială, recunosc, dar pe deplin răsplătită, nu numai de extraordinara varietate de sorturi propuse, ci, mai cu seamă, de gustul excelent al acestei specialităţi.

Dacă sînteţi în Beer Sheva, nu pierdeţi ocazia unică de a degusta o îngheţată total deosebită de produsele cu gust industrial.

...Iar dacă nu aveţi drum la Beer Sheva, notaţi, spre liniştirea dvs., că firma are două sucursale prin centrul ţării: una la Tel Aviv, pe Dizengoff 247, şi una în Ramat Aviv Ghimel (întrebaţi copiii din cartier)

PREPARATE DE VARĂ (FIINDCĂ, LA NOI, SEPTEMBRIE ESTE VARĂ)

● *Fasole verde cu omletă:* 750 gr. fasole, 3 ouă, 1 lingură făină, 3 linguri lapte, 2 linguri margarină, sare. Fierbem fasolea, o scurgem şi o aşezăm într-o formă rezistentă la foc. Separat batem ouăle ca pentru omletă, adăugăm făină şi lapte. Potrivim de sare. Turnăm compoziţia peste fasole şi dăm la cuptor. Ţinem pînă prinde culoare. Servim din formă.

● *Ghiveci de legume:* 1,500 kg. legume de tot felul, 4 cepe, 4 roşii, 3 linguri untdelemn, pătrunjel verde tocat. Tăiem în bucăţi puţină varză, un morcov, un pătrunjel, jumătate ţelină, curăţăm o mînă de bame, una de mazăre, una de fasole verde, un dovlecel, o vînătă, cîteva buchete de conopidă, un ardei gras, cîţiva cartofi şi roşiile. Separat, rumenim ceapa tăiată felii. Punem deasupra legumele, sare şi puţină apă; dacă mai este nevoie mai adăugăm untdelemn. Dăm la cuptor, la foc potrivit şi ţinem pînă toate legumele s-au muiat. Tot timpul cît stau la cuptor, nu umblăm cu lingura, ci mişcăm numai cratiţa, controlînd dacă nu s-au prins pe fund. Cînd este aproape gata, adăugăm puţin pătrunjel verde.

● *Chiftele de zarzavat:* 2 morcovi, 2 pătrunjei, 1 ţelină, 1 praz, 5 cartofi, 2 ouă, 2 linguri brînză rasă, 3 linguri făină, sare, piper, 3 linguri untdelemn. Fierbem zarzavatul şi cartofii fără coajă. Scurgem bine de apă, dăm prin maşina de carne. Adăugăm 2 linguri făină, ouăle, brînză, sarea şi piper. Facem chiftele rotunde, dăm prin restul de făină şi prăjim în untdelemn.

● *Papanaşi prăjiţi:* 300 gr. brînză "Cnaan" sau "Tuv Taam", 2 ouă, 3 linguri făină (sau 2 linguri făină şi o lingură griş), sare, untdelemn. Frecăm într-o cratiţă, brînza de vaci cu gălbenuşurile, făina, sare şi la urmă adăugăm albuşurile bătute spumă. Compoziţia nu trebuie să fie prea tare. Cu mîna muiată în făină, facem papanaşii potrivit de mari şi prăjim în untdelemn sau margarină. Servim calde, cu smîntînă şi cu zahăr pudră.

● *Chifle umplute:* 6 chifle rotunde, 2 ceşti lapte, 1 ou, 2 linguri brînză rasă, 1 ceaşcă smîntînă, 2 linguri unt, verdeaţă, sare, piper. Tăiem capacele la chifle, scobim miezul, îl muiem într-o ceaşcă cu lapte şi frecăm adăugînd un ou, verdeaţă, sare, piper şi brînză rasă. Muiem puţin în lapte atît chiflele cît şi căpăcelele, umplem cu compoziţia de mai sus, aşezăm într-o formă de sticlă rezistentă la foc, unsă cu margarină şi dăm la cuptor. Cînd sînt rumene, turnăm în formă laptele rămas, amestecat cu o ceaşcă de smîntînă. Lăsăm să se prindă şi servim fierbinte.

YLANA

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

SPORT

• Proximul campionat mondial de fotbal, cel din 1994, pluteşte pe apele tulburi ale incertitudinii. Federaţia internaţională a încredinţat Statelor Unite organizarea turneului final, în detrimentul celorlalte două competitoare, Marocul şi Brazilia, cu convingerea că, în felul acesta, "soccer"-ul, cum îl numesc americanii, va primi peste Ocean un "push" zdravăn spre vîrful piramidei popularităţii. Acolo unde domnesc fără rival, baseballul şi fotbalul american. Proiectul are un "boss" dinamic şi priceput, avocatul evreu Alan Rottenberg din Los Angeles, dar dificultăţile pe care acesta le întîmpină sînt enorme. Marile reţele de televiziune nu-s interesate să transmită viitoarele meciuri şi nici marile firme industriale sau comerciale nu se bat să sponsorizeze competiţia. Cum şi publicul se arată îndeajuns de indiferent, e de mirare că, în culisele federaţiei internaţionale, se vorbeşte, tot mai insistent, de o posibilă strămutare a competiţiei pe alte meridiane?

■ *Imagine caracteristică de pe terenurile de fotbal, nu numai din Israel: arbitrul internaţional Iţhak Ben-Iţhak în "confruntare" cu fotbalistul (veteran) Nissim Cohen*

• Victor Silberman, vă mai amintiţi de el? Nici nu se poate altfel. A fost unul dintre cei mai cunoscuţi boxeri evrei din România. De opt ori campion naţional, de două ori vice-campion european, mai multe titluri de campion balcanic şi medalia de bronz la Jocurile Olimpice din 1976. Aceasta din urmă putea fi de aur, dacă, în semi-finala cu est-germanul Jurgen Backfeld, Victor Silberman ar fi avut un dram de noroc. Nu l-a avut şi a pierdut de extremă justeţe (3-2). Rămas în Canada, după Olimpiadă, a devenit optician şi... antrenor de box. Înaintea Jocurilor Olimpice de la Seul a fost numit ajutorul antrenorului federal, originar tot din România, pe nume Adrian Teodorescu, cei doi întorcîndu-se din Coreea de Sud cu două performanţe excelente: o medalie de aur (Lennox Lewis) şi una de argint (Egerton Markus)!

• "Deutschland über alles". La tenis, cel puţin. Anul acesta, pentru prima oară în istoria tradiţionalei competiţii de la Wimbledon, ambele titluri, cel masculin şi cel feminin, au revenit reprezentanţilor Germaniei: Michael Stich şi Steffi Graf. Dacă blonda Steffi e de-acum o obişnuită printre cîştigătoarele întrecerii, Michael a produs o mare surpriză. Nu era chiar un necunoscut, fiind socotit al 6-lea jucător din lume, dar maniera în care i-a învins pe faimoşii Edberg şi Becker a făcut senzaţie. Michael Stich are 23 de ani şi joacă tenis de la 6 ani. N-a crezut că are viitor în acest sport şi a preferat să se consacre fotbalului. "Schimbarea de macaz" a avut loc la 18 ani. Ce-i mai place lui Michael? Mîncarea italiană, filmele cu Clint Eastwood şi muzica "rock". Detaliu picant: în 1987, cînd Becker a cîştigat pentru a treia oară Wimbledonul, Stich ocupa, în clasamentul mondial computerizat, locul 795. Nu se poate spune că, de atunci, n-a parcurs o cale lungă!

■ *Michael Stich şi Steffi Graf la recepţia de după finalele de la Wimbledon*

• Un sport care, pînă foarte de curînd, părea a fi de-a dreptul utopic pentru realitatea hamsinurilor israeliene prinde serioase rădăcini la noi: patinajul artistic. A început, modest, cu amenajarea unui patinoar artificial la Bat Yam, destinat mai mult agrementului, dar adevăratul impuls l-a primit datorită "valului" de patinatori şi patinatoare, adus, cum vă închipuiţi de aliaua din Uniunea Sovietică. Cine le-a văzut în acţiune pe cele două proaspete israelience Olga Guzman din Haifa şi Inge Zusser din Metula, nu-şi ascunde admiraţia. Ca şi credinţa că, în Israel, patinajul artistic, vorba poetului, "viitor de aur are"! ▶

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

■ *Hamsin şi patinaj artistic la Bat Yam*

• Clubul Eliţur Holon, campion al Israelului la basket feminin, s-a despărţit de vechea sa jucătoare Anat Dreigor, care a semnat recent un contract pe timp de un an cu Racing Paris. Tocmai cînd cei de la Eliţur se bucurau de achiziţia pe care au făcut-o în persoana Victoriei Rudovski, ola hadaşa, cea mai bună basketbalistă evreică din URSS! Cum o singură vedetă în echipă nu-i de-ajuns, cineva a avut ideea s-o trimită pe Victoria Rudovski la Moscova, ca să "racoleze" de acolo o înlocuitoare pentru Anat Dreigor. Victoria n-a aşteptat să i se ceară de două ori. A plecat la Moscova, unde a dus tratative cu două jucătoare evreice, de bună valoare, dintre care una are înălţimea (să nu-i fie de deochi!) de 2 m. 03, profitînd de ocazie şi pentru o chestiune personală: să-şi revadă soţul, cu care s-a măritat înainte de a pleca şi care încă n-a putut veni după ea în Israel...

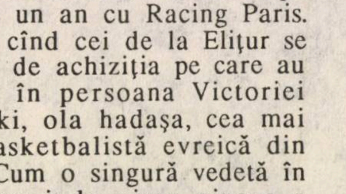

■ *Victoria Rudorski (stînga) şi Anat Dreigor*

• Hugo Gatti, legendarul portar argentinian, astăzi în vîrstă de 46 de ani, a fost primul păzitor de buturi supranumit "El Locco" (Nebunul) cu mult înainte ca aceeaşi poreclă să i se atribuie şi lui Rene Hagita, faimosul portar columbian. Hagita, dacă vreţi să ştiţi, nu face decît să-l imite pe Gatti, care îşi părăsea poarta, înainta spre terenul advers, dribla în dreapta şi-n stînga şi uneori mai marca şi goluri. Epoca de glorie a cunoscut-o la Boca Juniors, unde a jucat pînă la vîrsta de 44 de ani. Pînă cînd antrenorul a considerat că e cazul să se dispenseze de serviciile lui. Gatti a rămas pe tuşă doi ani, dar nu s-a împăcat cu soarta. S-a războit îndelung, în paginile presei argentiniene, care îl simpatizează, cu antrenorul cel rău şi, în cele din urmă, a acceptat oferta unei alte echipe din prima ligă: Deportivo Espagnol. Aceasta va avea, în sezonul viitor, un portar de 46 de ani (tinereţe fără bătrîneţe!), iar spectatorii se vor îmbulzi din nou, ca şi în trecut, să-l ovaţioneze pe "El Locco"...

G. MODEANU

Măcar odată pe lună petreceţi la binecunoscutul

RESTAURANT «LA LUCA»

MERITĂ!

"O VIAŢĂ ARE OMUL"

Aici veţi retrăi clipele plăcute din trecut, gustînd deliciosul grătar, sorbind "un păhărel" veritabil, ascultînd muzica care v-a delectat de atîtea ori şi veţi pleca acasă remontat! Instrumentişti şi cîntăreţi din România – în fiecare seară

Vă aşteptăm cu plăcere!

- DANS
- ANTREN
- VOIE BUNA

ŞANA TOVA!

Deschis zilnic de la ora 12.00 la prinz,
pină după miezul nopţii (inclusiv duminică).
Primim comenzi pentru petreceri şi reuniuni familiare.

• IAFFO – Str. Yeffet 101 • Tel. 867803 •
(vis-à-vis de Gan Tamar) Autobuze: 10, 41, 46, 83, 88

POȘTA

POȘTA
BY AIR MAIL

CIORAN ȘI ORNEA

Dragă prietene Mirodan,

Cu toate că nu fac parte din grafomanii care inundă publicațiile sperînd să-și vază numele, în sfîrșit, tipărit, prietenia, dragostea pe care o nutresc pentru revista dumitate mă obligă să mă așez în fața mașinii de scris.

Recenzia consacrată articolului domnului Ornea, din "România Literară", în numărul din iulie al lui "Minimum", citatele din scrierile vremelnice ale lui Cioran, articolul d-lui Ornea în fine, sînt după mine, mai mult decît o insolență inutilă, sau mai degrabă insolențe inutile, ele sînt o eroare fundamentală... Căci, spre deosebire de Mircea Eliade, Cioran, prieten cu Zilber, consolator al lui Paul Celan în vremurile de restriște petrecute în Paris, nu a tăgăduit niciodată pozițiile extremiste pe care le afirma în anii treizeci. De acest macabru angajament Emil Cioran, astăzi cel mai important scriitor francez, s-a dezis de mai bine de o jumătate de veac.

A cere studierea temeinică a evoluției unei personalități ca aceea a lui Emil Cioran, cu referințe la primele scrieri ale unui tînăr dezgustat de criza morală în care țara lui se zbătea, ne obligă, ipso-facto, să revenim noi înșine la propriul nostru trecut, la imbecilitățile pe care le gîndeam, le scriam sau le publicam spre sfîrșitul anilor '40, cînd Stalin, Partidul și "conducătorii lui înțelepți" reprezentau pentru noi singura chezășie a unui viitor luminos. Pourquoi deux poids et deux mesures pour en juger de deux enthousiasmes juvéniles, les deux tout aussi malfaisants?

Cu speranța că indignarea mea își va găsi locul în revista amicilor mei, te rog dragă prietene Mirodan, să primești asigurarea stimei și condiderației care mă leagă de dumneata.

EDGAR REICHMANN
Paris

ISRAEL BACAL

Publicînd "In Memoriam", articolul prof. Al. Vianu ce comemorează 30 de ani de la timpuria dispariție a lui Israel Bacal, revista Minimum împlinește un act de dreptate istorică.

Pentru cei ce l-au apropiat și cunoscut, articolul readuce la suprafață amintirea unor preocupări și acțiuni care întregesc imaginea personalității puternice a lui Israel Bacal, atașamentul său indefectibil față de obștea evreiască din România.

Într-o serie de convorbiri pe care le-am avut în anii 1948-1950, Bacal nu odată și-a exprimat profunda îngrijorare privind perspectivele populației evreiești în România postbelică, intrată în sfera de dominație sovietică. Dificultățile întîmpinate în lichidarea legislației antisemite, în repunerea populației evreiești în drepturile ei și retrocedarea bunurilor de care fusese deposedată, măsurile cu caracter antisemit acoperite de cunoscuta formulă a "compoziției naționale", reprezentau pentru Israel Bacal premizele unui antisemitism de Stat, așa cum avea să evolueze cu exacerbare în anii ce au urmat. Îngrijorarea sa se baza nu numai pe specificul societății românești, în care clasa politică a fost permanent purtătoare de antisemitism, dar în același timp, pe situația evreilor în URSS pe care o analiza cu inteligența sa scăpărătoare și fără prejudecăți utopice.

Preocuparea sa pentru viitorul evreilor din România se îmbina cu aceea, tot atît de tenace, de a păstra și reda posterității Memoria Deportării, Memoria Transnistriei.

Cu luciditatea care-i era proprie, Bacal se temea că într-o zi vor fi date uitării, negate chiar, suferințele îndurate de deportați în lagărele din Transnistria: atrocitățile autorităților antonesciene, foametea, frigul, bolile care au secerat sute de mii de vieți omenești, hrana pe bază de mazăre furajeră dată de administrația lagărului de la Vapniarka, ce a lovit în special tinerii, provocînd paralizii grave. După părerea sa, toate acestea trebuiau să rămînă pe veci înscrise în Marea Carte a suferințelor poporului evreu. Mărturiile vii, concrete, ale supraviețuitorilor care le-au îndurat, trebuiau să devină incontestabile documente istorice. În acest scop, el a îndrumat o serie de foști deportați, de a așeza pe hîrtie, în totalitate sau în parte, calvarul deportării lor. Nu literatură ci fapte, numai fapte. Deportarea trebuia demascată în toate aspectele ei tragice și barbare.

Această preocupare, mai puțin cunoscută de marele public, dar de care era profund atașat, Bacal mi-a împărtășit-o în jurul anului 1950. Cunoscînd legăturile ce le aveam în presă, atît în România cît și în străinătate, el considera că aș fi putut facilita publicarea unora dintre mărturiile ce le obținuse, pentru a reda treptat tabloul Transnistriei, pămînt de jale și de doliu pentru deportații din România, a cărui amintire tragică trebuia să rămînă în istoria și conștiința colectivă a poporului evreu.

Din cîte îmi amintesc, cu toate străduințele lui cît și ale celor din jurul lui, hotărîți să mențină vie Memoria Deportării, rezultatele de atunci au fost precare. Omul care în anii dictaturii antonesciene desfășurase o neobosită activitate pentru ajutorarea deportaților din Transnistria, ca și a deținuților politici din închisorile și lagărele din România, se lovea acum de zidul indiferenței. Probleme mai urgente erau la ordinea zilei... Chiar și o lucrare de certă

POŞTA

valoare ştiinţifică, scrisă la insistenţele lui Israel Bacal, în legătură cu paraliziile produse de hrana cu mazăre furajeră de la Vapniarka, purtată din redacţie în redacţie, de la un for la altul, a rămas nepublicată şi din nefericire probabil iremediabil pierdută.

Dar Memoria Deportării nu va putea să dispară.

CRISTINA BOICO
Paris

*

Am citit cu mare satisfacţie articolul prof. univ. Al. Vianu, "In memoriam Israel Bacal".

După o lungă aşteptare, încep să apară articole despre perioada post-belică, perioadă atît de agitată şi plină de contradicţii...

Pe avocatul Bacal, l-am cunoscut personal şi ştiu că în perioada în care a fost Preşedintele Comunităţilor, a avut ca obiectiv ajutorarea populaţiei evreieşti.

Datorită influenţei lui la cadrele de conducere, încerca şi cîteodată reuşea, în mai mare sau în mai mică măsură, să amelioreze situaţii greu de suportat, de unele pături ale populaţiei evreieşti.

Între anii 1947-1950, România trecea printr-o mare criză economică, cu foarte multe lipsuri.

Fiind student, în această perioadă, la Institutul Politehnic din Timişoara, eram secretarul organizaţiei studenţilor sionişti "Hasmonea" din centrul universitar al capitalei Banatului. Am făcut parte din ultimul comitet central al acestei organizaţii, pînă la desfiinţarea ei.

Datorită relaţiilor pe care Av. Bacal le stabilise cu conducerile evreieşti din lume, noi, studenţii evrei, am primit ajutoare în bani, îmbrăcăminte şi mîncare, care ne-au ajutat mult să trecem peste aceste greutăţi. Studenţii sionişti au primit în plus cărţi de specialitate, rigle de calcul şi stetoscoape, care ne-au fost de mare folos în continuarea studiilor.

Ar fi de dorit, ca istoria colectivităţii noastre din România, în perioada de după război şi pînă astăzi, să fie cercetată de oameni competenţi, pe bază de documente şi de fapte, căci sînt foarte multe întrebări, care au rămas pînă astăzi fără răspuns.

Ing. MOREL
GOLDFRACHT
Haifa

*

Doresc, prin prezenta, să-mi exprim marea satisfacţie şi mulţumire sufletească care le-am avut citind, în nr. 52 din iulie a.c. al revistei "Minimum" articolul semnat de prof. Alexandru Vianu prin care i se aduce un foarte modest elogiu celui care a fost conducătorul evreilor din România în anii atît de grei 1952-1961, av. Israel Bacal.

Cuvintele sînt palide în faţa personalităţii sale incontestabile, iar cele cîteva amănunte amintite în articol se pot considera jaloane binevenite pentru alcătuirea unuei ample lucrări biografice care ar putea dezvălui (în sfîrşit) adevărul istoric al vieţii evreieşti din România acelor vremuri.

LIDIA KALMAN
Tel Aviv

*

...Am citit cu emoţie articolul prof. Vianu despre av. I. Bacal. L-am cunoscut personal în anii '30-'40: un cap strălucit, un suflet distins şi un luptător curajos împotriva gogo-cuziştilor (amintesc de activitatea la Baroul avocaţilor întru organizarea apărării împotriva bandelor conduse de Istrate Micescu – aceasta în timpul guvernului Goga-Cuza; activitate la care l-au ajutat colegi ca dl. Graier, neuitatul Mirel Zaider-Costea, Şerban Leibovici sau Kaufmann. Nu pot uita cît ne-au ajutat sus-numiţii pe atîţia medici evrei care studiasem în străinătate, ca să nu pierdem dreptul de a ne folosi de diplomele noastre...

Dr. DANIEL SINNREICH
Even Yehuda

*

Am fost profund impresionat de articolul prof. Alexandru Vianu despre Israel Bacal. E, într-adevăr, timpul să se spună adevărul cu privire la acele personalităţi care-au făcut ceva real, pozitiv pentru obşte, în împrejurări grele şi care sînt fie ignorate, fie defăimate de fel de fel de persoane interesate.

PAUL LEIBOVICI
Rehovot

*

În 1946 m-am întors din Rusia, fericit că am scăpat din Raiul Comunist. În Bucureşti am aflat că tatăl meu a fost în Transnistria şi că Israel Bacal a făcut tot posibilul să-l găsească, trimiţînd un preot şi apoi un colonel în căutarea lui.

Tot Israel Bacal m-a ajutat să pot locui în Bucureşti.

În 1948 i-am cerut sfatul dacă să emigrez în Israel. El mi-a răspuns (citez): "Pleacă, viitorul aci este înourat şi noi evreii vom fi veşnic în primejdie".

Aceasta mă aduce cu gîndul la memoriile Rabinului Dr. Moses Rosen; citind rîndurile despre Bacal, am fost profund decepţionat de nedreptatea ce a fost făcută neuitatului leader evreu. Un om de statura lui Bacal, merita numai elogii.

ABRAHAM GRINFELD
Brookville, New York, USA

SCRISOARE DESCHISĂ ADRESATĂ D-LUI MIHA HARISH, SECRETARUL GENERAL AL PARTIDULUI MUNCII

Să-mi fie iertată îndrăzneala de a vă scrie – pe această cale. Consider, însă, că am datoria de a pune la punct unele lipsuri.

Iată acum despre ce este vorba:

Acum cîteva săptămîni am semnat de bună voie şi nesilit de nimeni, formularul de recensămînt al membrilor partidului, lucru pe care l-am făcut de cînd sînt venit în ţară (1961).

După mine, acest simplu formular este "în fond" un contract între 2 părţi şi anume:

a) "cetăţeanul" care se obligă să susţină financiar Partidul Muncii şi în măsura în

POŞTA

care este sincer, să voteze partidul, ori de cîte ori partidul face apel la el.

b) Partidul care, după mine, nu are nici o obligaţie.

Dacă aşa stau lucrurile în ceea ce priveşte pe cel recenzat (care de altfel devine membru al partidului) înseamnă că un membru nu se poate adresa Partidului cerîndu-i o îndrumare, o lămurire sau cel puţin o explicaţie.

În naivitatea mea, m-am adresat d-tale rugîndu-te să mă îndrumi în rezolvarea unei probleme grele care mă apasă şi mă frămîntă.

Nu am primit răspuns şi nici măcar confirmarea primirii scrisorii mele, expediată recomandat.

Am încercat să vă contactez la telefon. Nu am reuşit. Secretara d-tale m-a liniştit: "Aşteaptă, vei primi răspuns".

Cînd?

Sînt lucruri care, după mine, ar trebui să fie schimate, în sensul că şi unui simplu membru i se cuvine un pic de atenţie şi consideraţie.

Cred că vei fi de acord cu mine,

LEON ŞAIM
Tel Aviv

EXPLOZIA... SCRISOARE DESCHISĂ D-LUI URI ELIAV – PREŞEDINTE PE ŢARĂ AL H.O.R.

Apreciind activitatea şi funcţia dvs. în cadrul H.O.R., ţin să apelez direct la dvs. deschis, dar cu concursul revistei noastre apreciată şi îndrăgită, spre a da ocazia şi cititorilor ca să contribuie cu ideile lor, la propunerea subsemnatului.

Timpul presează, de scris şi vorbit tot e bine, ca să ne manifestăm indignarea faţă de explozia antisemită şi antiisraelienă din anumite gazete ce apar în România, dar e cazul de a şi face ceva practic, concludent. Cel puţin foarte mulţi din Neghev, aşa credem. Şi acuma, concret:

La ora actuală, ar fi cazul să se facă mai puţină reclamă plecărilor turistice în România. Dolari se pot cheltui şi în altă parte. Aşişderea să se renunţe la unele angajamente pentru a ne distra, mai precis de a fi distraţi de cei angajaţi din România.

Însă, ceea ce cred că ar fi eficient, ar fi o *manifestaţie paşnică,* spre a încuraja şi astfel pe românii de bună credinţă să ia o atitudine fermă contra legionarismului. Şi, în plus, ca să se ştie, că ceea ce se întîmplă acolo are ecou sumbru la noi.

Poate, zic, nu e vorba să se facă acţiunea tren aerian, ca şi acţiunea Şlomo = Falaşii; dar România este situată între nişte ţări cu "bună" tradiţie antisemită, unde s-a schingiuit şi ucis cu sînge rece şi unde au fost instruiţi terorişti arabi. Mă refer la Ungaria, Slovacia, Croaţia, ori exemplul românesc este periculos. Şi apoi, să fim solidari şi cu fraţii noştri de acolo, luînd parte la lupta lor contra ciumei. Prestigiul tribului nostru ar scădea mult, dacă faţă de valul de insulte şi calomnii, am tăcea.

Cu stimă,

E. KOHANE
Beer Sheva

N. Red.: "Minimum" nu împărtăşeşte părerea corespondentului nostru privind necesitatea de a nu mai călători în România sau de a nu mai aduce în Israel artişti din ţara de origine. Dacă publicăm, totuşi, scrisoarea de mai sus (la care, desigur, d. Uri Eliav va răspunde cu promptitudine), este pentru că, ea exprimă o stare de spirit reală, uluirea şi adînca amărăciune a "alialei" faţă de revărsările de coşmar din presa fascistă a Bucureştiului 1991.

MINIMUM NU UITĂ. DAR NICI NOI

M-a cutremurat faptul că în anul 1991, în statul Israel, s-a găsit o revistă care să ofere cu atîta generozitate şi largă ospitalitate, paginile ei unor oameni care s-au trezit după 43 de ani să încerce să ia apărarea CDE-ului şi fruntaşilor comunităţii evreieşti din România în perioada 1949–1960.

Căci. iată ce scrie Anton Celaru-Faerstein în "Minimum" nr. 52, pag. 77, în legătură cu un articol dintr-un număr anterior al lui "Minimum": "Ca fost participant la acţiunile Comitetului Democratic Evreiesc (redactor şi apoi redactor-şef al ziarului «Unirea», «Viaţa nouă») nu am putut parcurge cu indiferenţă această frază care-i plasează pe «staliniştii» din CDE între duşmanii cei mai odioşi de odinioară şi de azi ai evreimii române (Şi nu numai române)".

Da, domnule fost redactor-şef al ziarului de tristă amintire, oficiosul jevsecţiei româneşti, aţîţătorul la pogromuri împotriva evreilor, fiţuica abjectă patronată de Bercu Feldman şi de alţi trădători ca el – nu ai putut "parcurge cu indiferenţă" ceea ce a scris cineva pe undeva "staliniştii din CDE".

Ai uitat oare, ca fost redactor-şef, de odioasele fapte comise de CDE împotriva populaţiei evreieşti şi de minciunile strigătoare la cer, înşirate în ziarul pe care l-ai condus ca redactor-şef? Ai uitat de rolul care l-a avut "Unirea" în uliţa evreiască? Să-ţi amintesc eu. Să luăm un singur articol al "Unirii" din data de 3 septembrie 1948 şi vom găsi acolo următoarele fraze: "Pentru ce au făcut fasciştii evrei acest lucru? Pentru a se ascunde... de dispreţul şi ura pe care masele largi ale populaţiei le au împotriva a tot ce e fascist. Pentru a se camufla în sînul altor organizaţii de unde să poată continua nefasta lor activitate".

Alte cuvinte: "Flăcăii lui Jabotinski, dacă nu pot să-şi mai afişeze cămăşile brune şi diagonalele prevăzute cu revolvere"... şi în continuare: "În timpul nopţii evreii din Rădăuţi sînt gratificaţi cu exemplare ale ziarului revizionist «Zion un Kampf» (era gata, gata să scriem «Mein kampf»), asemenea fonduri caută prin Rădăuţi SS-iştii din Irgun". Şi mai departe: "Cum se explică că

POŞTA

într-un regim de democraţie populară, care a lichidat şi lichidează toate rămăşiţele reacţionare şi fasciste mai este posibilă o activitate subterană a revizionismului? Explicaţia este foarte simplă: protecţia pe care revizioniştii o găsesc la organizaţiile sioniste. Protecţie şi azil".

Şi încă multe, şi toate într-un singur articol care spre sfîrşit spune: "Cavalerii cămăşilor brune să ia aminte. Şi să ia aminte şi burghezia reacţionară care-i sprijină".

Ce zici, domnule Celaru-Faerstein-Anton, există mai mare aţîţare la pogrom împotriva populaţiei evreieşti, ca cele scrise în "Unirea"? Nici în "Porunca Vremii" nu am găsit mai multă ură împotriva evreilor ca în ziarul la care ai fost redactor-şef. Şi ce zici de ameninţarea: "Să ia aminte burghezia reacţionară care-i sprijină".

Nu te-ai astîmpărat nici atunci cînd peste 300 de sionişti, de la extrema dreaptă pînă la extrema stîngă, au fost bătuţi, terorizaţi, înflămînziţi şi batjocoriţi în închisorile româneşti.

Comuniştii din Moscova şi-au dat seama că s-a schimbat ceva în lume. După 70 de ani de comunism se stă la coadă pentru pîine. Au tras consecinţele. D-ta, însă, nu ai tras consecintele...

"Nu aruncaţi cu pietre în CDE" scrie Anton Celaru-Faerstein. Pietre nu, şi nici în CDE – care nu mai există ci sentimentele noastre de reprobare faţă de cei care găsesc de cuviinţă să apară în faţa publicului israelian, ca apărătorii a ceea ce a fost în urmă cu 43 de ani jevsecţia românească şi oficiosul ei "Unirea".

ŞLOMO SITNOVITZER
Tel Aviv

GRANIŢE SIGURE?

La articolul "Graniţe sigure cu vecini nesiguri" de Adrian Zahareanu (nr. 51), arăt următoarele:

Cu toţii dorim pacea, o pace trainică, în interiorul unor graniţe sigure. Această pace, spune autorul, s-ar putea realiza cu preţul unor concesii teritoriale. Susţinînd însă acest lucru, trebuie să se arate forma şi condiţiile în care se fac aceste concesii. Cît priveşte susţinerea că prin aceste concesii de teritorii, vom cîştiga simpatia opiniei publice mondiale, arăt că din păcate, sîntem simpatizaţi numai atunci cînd putem fi compătimiţi pentru suferinte îndurate, aşa cum a fost războiul din Golf – la care se referă autorul.

Dacă încercăm să facem ceva, legat de afirmarea demnităţii noastre ca popor, opinia publică internaţională ne întreabă cum îndrăznim.

Av. IOSEF SEGAL
Rehovot.

DIN NOU DESPRE DESPĂGUBIRI...

Fără să am pretenţii de statistician, sînt de părere că în mai toate publicaţiile româneşti din Israel, merită a fi citit mai puţin de o pătrime, restul fiind maculatură, pe cînd în "Minimum", material cu acest calificativ, mi se pare a fi aproape inexistent.

Părerea-mi de "aproape" se referă la articolele semnate "Lucullus". Apreciez aria bogată a cunoştinţelor culinare, limbajul şăgalnic şi apetisant al semnatarului, dar cred că nu-şi are locul la rubrica "Minimum e om ca toţi oamenii".

Prin contrast, chiar cu riscul de a fi învinuit de... "şovinism profesional", socot ca un minus al revistei, lipsa de atenţie faţă de unele probleme ale vieţii româneşti în care sîntem interesaţi şi... ignoraţi.

Mă refer la unele legi adoptate de Parlamentul românesc. În acest sens arăt că la 14 februarie a.c., cele două corpuri legiuitoare au votat "Legea fondului funciar", promulgată de Preşedintele României, după care a fost şi este pusă în aplicare.

De asemeni a fost adoptată de Senat şi Adunarea Deputaţilor, precum şi promulgată de Preşedintele ţării – trecîndu-se şi la punerea ei în aplicare –, "Legea privind vînzarea locuinţelor trecute în proprietatea Statului".

În primul act normativ se prevede restituirea către foştii proprietari, a cîte unei suprafeţe limitate de teren cu destinaţie agricolă (teren arabil, livezi, vii ş.a.).

Iar în următorul – restituirea unei locuinţe.

Ambele legi prevăd expres, că beneficiază de retrocedarea bunurilor, foştii proprietari cetăţeni români, care domiciliază în ţară. Astfel, cetăţenii israelieni – inclusiv cei care şi-au menţinut cetăţenia română – sînt excluşi.

Textele referitoare la retrocedarea locuinţelor prevăd că nu beneficiază de acest drept foştii proprietari, ale căror locuinţe au trecut în proprietate de stat, ca urmare a liberei lor manifestări de voinţă. Cînd aveai de ales între obţinerea paşaportului şi o asemenea declaraţie, mai poate fi vorba de "liber consimţămînt"?

Memoria-mi anemică îmi aduce aminte că asemenea "liberă manifestare de voinţă" s-a mai practicat spre finele anului 1940. Asemenea declaraţii erau obligatorii şi în defunctul regim dictatorial – pînă în anul 1980 – şi pe această cale: "liber şi nesilit", locuinţele au trecut în proprietate de stat, prin spolierea foştilor proprietari evrei, odată cu emigrarea lor în Israel.

Ca să dăm Cezarului ce e al Cezarului, menţionez că începînd din anul 1980, proprietarii de locuinţe cărora li s-a aprobat emigrarea, erau despăgubiţi, conform unor norme tehnice de evaluare, obiective şi satisfăcătoare. Paşaportul celor în cauză era eliberat numai după plata despăgubirii. Acest act normativ s-a menţinut cred şi după iunie 1983. Totodată, cetăţenii străini puteau dobîndi o locuinţă, fără a fi obligaţi să aibă domiciliul în ţară.

Socot că este normal şi

moral ca, făcîndu-se un act de dreptate, să se restituie bunurile celor deposedaţi samavolnic, de către regimul abuziv precedent, sau să se acorde o despăgubire corespunzătoare.

M. MELCHIOR-MELICSOHN
Haifa

AMINTIRI DIN ODESSA

Toate cele de mai sus au fost verificate de mine personal la faţa locului.

În iulie '41 cînd trupele române au intrat în Odessa, marele comandament s-a instalat în casa cea mai arătoasă fără a o fi controlat dacă este minată sau nu.

Totul a sărit în aer, au fost ucişi 24 generali şi alţi ofiţeri.

Cine sînt vinovaţii? Desigur, evreii şi bicicliştii. În 3 – 4 zile, au fost asasinaţi 30.000 de evrei de acolo, printre ei au fost şi refugiaţi din Sudul Basarabiei şi din Regat, inclusiv sora mea, în vîrstă de 37 de ani.

Peste 8 luni, în mai 42, au fost trimişi 7 farmacişti evrei din Galaţi la muncă peste Nistru, printre aceştia sînt 3 actualmente în Israel.

Am sosit la Odessa şi eu am reuşit să rămîn pe loc, am închiriat o cameră mobilată pe Sofievskaia nr. 9, am văzut pe uşile chiriaşilor cîte o *cruce discretă* – gazda m-a lămurit că, atunci cînd au intrat românii, ei au însemnat cu o cruce, fiind creştini; tot gazda mi-a arătat că evreii au fost spînzuraţi în teii care erau pe străzi.

A doua zi, m-am prezentat la laboratorul unde am lucrat. Acolo erau doi băieţi cu mamă evreică şi tată rus, care era pe front. Aceştia mi-au completat cunoştinţele: restul evreilor fuseseră duşi în afara oraşului – înghesuiţi în nişte case părăsite, în care au aruncat cu pietre şi le-au dat foc. Bieţii oameni s-au urcat pe acoperiş şi făcînd semne disperate, rugau să-i împuşte, arătîndu-şi pieptul – o moarte prin împuşcare era mai bună totuşi decît arderea.

Aceste date au fost culese de mine la faţa locului.

Într-o bună zi, românii de acolo au adus în cimitirul evreiesc pietre tombale, toate din marmură albă, scrise pe idiş cu litere ebraice; ne-am lămurit apoi că acestea au fost lipite pe pereţi, cu inscripţiile în spate...

Pentru acestea, mai am martori care trăiesc astăzi în Bucureşti.

Acestea sînt pure adevăruri...

NICOLAE FLAX
Beer Sheva

Ing. Valeriu Frimu, Bucureşti,(mulţumiri pentru tăieturile din gazete; sînt bine alese, ca de obicei, şi foarte-foarte utile); *Nelu Solomon*, Metulla, (trei *panseuri:* a. de cînd s-a îngrăşat, mereu are slăbiciuni; b. porumbul fierbinte se vinde ca pîinea caldă; c. cine rîde la urmă, rîde mai tîrziu); *Blumeta Herşcu*, Haifa, (a. v-am trimis prin poştă adresa solicitată; b. situaţia dvs. e – vai ! – situaţia multor necăjiţi din Israel: "În nr. 52 al revistei «Minimum», la pag. 25 am citit un articol în care se vorbeşte de obţinerea drepturilor asupra caselor, pensiilor şi altor bunuri. Sînt pensionară, văduvă, am lăsat multe lucruri în România şi aici trăiesc doar din pensia obţinută de la Bituah Leumi, din care mi se reţin lunar banii pentru plata maşcantei; am muncit în România 32 de ani, profesoară la un liceu din Iaşi şi acum, la bătrîneţe, nu mă pot folosi de dreptul meu de pensie"); *Harry Shoshany*, (o epigramă pe adresa lui Adrian Zahareanu: "În critică eşti foarte tare,/ Te ştiu chiar pînă şi pruncii;/ De ce în critici nu apare/ Niciodat'... Partidul Muncii!?"); *Lillu Avram*, Ierusalim, (cerem scuze pentru descifrarea greşită a scrisului dvs. şi precizăm că scrisoarea aparţine *d-lui* Lillu Avram şi nu, cum greşit am înţeles, d-nei Avram); *Adrian Derfler*, Natzeret Illit, ("Din «Minimum» aflu că domnul Săucan e evreu şi că a fost persecutat de regimul trecut, printre altele, din motivul de mai sus – («planul de ucidere al talentului evreiesc»). Iată însă că «România Liberă» – o publicaţie pe care o îndrăgesc, într-un articol pe două coloane, aducînd elogiul regizorului şi creaţiei sale, ne informează că după *4 ani de exil* domnul Săucan e din nou acasă, omiţînd a preciza *în ce loc din lume* a primit acel azil. Eu am venit în ţară în 1984 şi nu din motive sioniste, nu sînt un intelectual, ci un simplu muncitor, însă ca evreu nu am considerat nici o clipă Israelul ca o ţară a exilului, deşi acomodarea a fost foarte dificilă! De aceea cred, stimată redacţie, că dl. Săucan, care de altfel e oaspete aproape permanent în paginile revistei dv., ar putea să ne răspundă dacă cu adevărat domnia sa crede că Israelul a fost exilul său sau acest lucru a fost numai o greşeală a reporterului de la România Liberă")

(Dl. Săucan n-are ce să răspundă. El răspunde numai de vorbele şi faptele lui. Aici însă... răspunde redactorul respectiv de la "România Liberă" care, într-adevăr, dintr-o scuzabilă neînţelegere a realităţilor, l-a caracterizat pe Săucan drept... exilat. E, de altfel, o greşeală pe care o fac mulţi condeieri, altfel bine intenţionaţi, din România, cînd îi definesc pe cei din Israel drept... exilaţi).

Milica Solomon (?), Tel Aviv (scrisul dvs., ca şi semnătura de altfel, pe care am încercat să o ghicim, este indescifrabil. Nici măcar un farmacist n-ar reuşi să înţeleagă ce vreţi să spuneţi. În concluzie: sau faceţi un efort şi scrieţi citeţ, sau – mai bine – rugaţi pe careva dintre vecini să bată textul la maşină); *Iosef Barad*, Hedera (observaţiile legate de persoana în cauză, cu serioase responsabilităţi, din România sînt juste, mulţi oameni rezonabili gîndesc ca dvs. dar nu credem că este cazul să dăm curs în acest moment, criticilor şi învinuirilor cu pricina; ar însemna să turnăm gaz peste focul *atmosferei* binecunoscute de la Bucureşti; or, deontologia ziaristului, cel puţin aşa credem noi, cere să te gîndeşti nu numai la dorinţa firească a oamenilor de a rosti nişte adevăruri, ci şi la *efectul* pe care acestea le pot avea în anumite împrejurări; aşadar,

POŞTA

altădată..., fiindcă vorba Eclesiastului, e un timp pentru toate); *Simion Victor*, Bucureşti (felicitări pentru ideea de a scrie "Pelerin în Ţara Sfîntă", 150 de pagini despre Israel '91, dar din păcate nu cunoaştem cetăţeni sau instituţii care să "sponsorizeze", cum scrieţi dvs. editarea unei asemenea lucrări, aici şi acum; nu se prea găsesc – vai! – asemenea "sponsori" nici pentru operele băştinaşilor de limba română care sînt nevoiţi, de regulă, să-şi finanţeze ei înşişi tipărirea lucrărilor lor); *Arthur Kremer*, Holon (a. adresa Ninei Cassian: 555 Main str., ap. 502, Roosevelt Island, N. Y. 10044, New York, U.S.A.; b. adresa Uniunii Scriitorilor: Calea Victoriei 133, Bucureşti !); *Mark Shabetay*, Kiriat Ata, *Dr. Mircea Damsker*, (de ce trimiteţi corespondenţe la mai multe gazete în acelaşi timp? nu e în spiritul fair-play-ului ziaristic; există pericolul ca lucrarea respectivă să apară în două publicaţii deodată, punîndu-i pe cei ce-au venit în chioşcuri... pe locul 2, într-o situaţie neplăcută).

CE MI-AŢI FĂCUT?!

În numărul 53 al revistei, în cadrul rubricii "Poşta", aţi inserat declaraţiile categorice ale unui cetăţean, cu privire la emisiunile Kol Israel în limba română. Între altele, corespondentul dv. decide: "Nu au ce căuta subiectele despre oraşele mici (există şi oraşele... mari?! – nota mea) sau poveştile, bune pentru copii, despre exodul evreilor din Moldova..."

Că pe corespondent nu-l interesează trecutul evreilor din România, treaba lui, probabil nu se simte cu nimic legat de istorie. Dar să insinueze că exodul a zeci de mii de evrei din România, pe jos, în anul 1900, o dramă cumplită, în bună măsură tragedie, constituie "poveşti bune pentru copii", este deosebit de dureros! Autorul se plasează pe linia acelor duşmani ai noştri care consideră că tot ce au suferit evreii din România – inclusiv pogromurile din cunoscute –, sînt invenţii, sînt poveşti pentru copii.

Regretabil că redacţia a inserat asemenea afirmaţie, fără să ia atitudine!

În consecinţă, intimidat, Kol Israel a eliminat imediat rubricile respective, reducînd, de la 4 august, minutele acordate străinătăţii, în limba română, de la 25 la 15.

MARIUS MIRCU

DR. IULIU STERNHEIM DIN NAZERET ILLIT ŞI ERUDIŢIA

Neglijenţa se plăteşte cîteodată scump. Luat cu lunile astea de vară şi vacanţe, am neglijat să scriu la "Minimum" pentru a corecta evidentele greşeli TIPOGRAFICE în contextul unui dicton german atribuit lui Luther ("Minimum" nr. 51, pag. 26). Un cititor s-a sesizat, ceea ce i-a prilejuit o erudită incursiune, să-i zicem istorică. Orice pretext e bun, aşa încît nu pot decît să aplaud.

Crede însă cu adevărat doctorul Sternheim că sînt atît de ageamiu în germană încît să scriu "Lebeslang" (în loc de "Leben lang") şi "niebt licht", un total nonsens (în loc de "nicht lieb"?)

Dar, cum am spus, pentru a face caz de erudiţie, orice pretext e bun. Nicht war?

Dr. ARMINIU CASSVAN
New York

Iohanan Ben-Alexander, Holon; *I. Bernthal*, Petah Tikva; *Aurelia Scherer*, Kiriat Haim; *Iona Lehr*, *Bat Yam; Mitzi Koyoumdzoglu*, Athena, Grecia; *Jean Litani*, Ramat Aviv; *Bella Fischer*, Toronto, Canada; *Moshe Frimu*, Tel Aviv; *Av. Lily Perlmutter*, Lyon, Franţa; *Solo Braunştein*, Ierusalim; *Chris Eryckson*, Tokio, Japonia; *Miltiade Filipovici*, Cluj, România; *Samy Schwartz*, Tel Aviv – mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice. Ceilalţi, pe curînd.

ISRATON LTD.
Institutul de Reabilitare al Auzului
SUB CONDUCEREA D-LUI
MICHAEL SHARON
APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)
- **Consult şi îndrumare, fără plată**
- **Baterii de lungă durată**
- **Laborator de reparaţii**
- **Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim**

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
TEL AVIV – Ben Yehuda 39, Tel. 652910
HAIFA – Str. Herzl 65, Tel. 667667

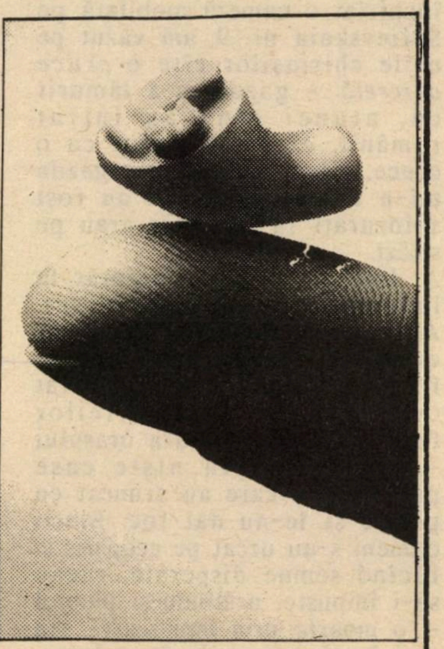

ŞANA TOVA!

BRIDGE

Dezlegare la bridge "Împins de nevoie"

În acest moment avem 11 levate clare: 3 de Pică, 2 pe Cupă şi 6 pe Atu, după extragerea ultimului atu de la West.

Dacă vom tăia două Cupe în Sud, nu ne vom putea reîntoarce în mînă (după ce am scos ultimul atu) pentru defilarea Picilor majore.

Dacă jucăm acum Picile majore, West va tăia a doua sau a treia Pică şi nu vom putea defosa două Carale de pe masă, deci nici aşa nu asigurăm a 12-a levată.

Rezultă că sîntem obligaţi să "găsim" Caroul", adică o levată de Caro este indispensabilă.

Calea care combină maximum de şanse este să jucăm imediat Picile majore, chiar cu riscul de a fi tăiaţi de către West. Dacă ambele Pici majore "trec", contractul este realizat.

Dacă West taie una din Pici, supratăiem pe masă şi revenim în mînă jucînd As, Rege şi mic de Cupă tăiat. Momentul adevărului a sosit: jucăm Caro spre Regele de pe masă şi, dacă West pune mic, punem Regele cu încredere. De ce? Presupunem că avînd 6 sau 7 pici, Dama de Cupă (după semnalul imediat pe prima defosă), Asul de Caro şi singleton de Treflă, Est ar fi licitat, mai ales fiind nevulnerabil contra vulnerabil, în poziţia întîia.

Pentru cine se întreabă cum a reuşit Sud să fie declarant cînd Nord are 5 Trefle, răspunsul este simplu: împins de nevoie, (adică de sistemul de licitaţie)...

Iată întreaga distribuţie:

```
            6
            A R 3 2
            R 10 5
            R V 10 4 2
9           +---------+ V 10 8 7 5 4 2
8 6 3 2     |    N    | D 10 9
A 9 8 4 3   | W     E | D 2
9 8 5       |    S    | 6
            +---------+
              A R D 3
              V 7
              V 7 6
              A D 7 3
```

♣♢♥♤

BIJUTERIILE AVI

BAT-YAM
Balfour 109
Tel. 5534579

BIJUTERII DIN AUR ŞI ARGINT, CEASURI

- Sortiment foarte variat
- Modele originale
- Preţuri-surpriză
- Curăţirea şi şlefuirea bijuteriilor – GRATUIT
- Un inel de aur CADOU la o cumpărătură de peste 1.000 şekeli

• ŞANA TOVA •

קפה
זילברשטיין

COFETĂRIA
SILBERSTEIN
TEL AVIV
STR. DIZENGOF 276
TEL. 5465472
CAŞER

קונדיטוריה
מוטי זילברשטיין

- **PRĂJITURI, FURSECURI ŞI ALTE PRODUSE DE PATISERIE DIN PRODUCŢIE PROPRIE**
- **GUSTĂRI LACTATE – MICUL DEJUN**
- **PRIMIM ŞI COMENZI**

DESCHIS ÎNTRE ORELE 7 – 22

LABORATORUL:
STR. IŢHAK ELHANAN 24
TEL. 650191

VIVIANNE SI HERMAN LEIBOVICI
✱ TRAVEL EXPERTI ✱

Foşti coproprietari ai Agenţiei "All Meridian Tours" anunţă că nu mai au nici o legătură cu această agenţie. În prezent, stau la dispoziţia celor interesaţi pentru servicii turistice la:

şana tova!

AGENŢIA DE VOIAJ
PROPER TRAVEL LTD., TEL AVIV,
Rehov BEN YEHUDA Nr. 56, Telefon 03-297477

Voiajuri în toată lumea • Bilete de avion o Închirieri auto
• Aranjamente de odihnă şi tratament • Excursii organizate, etc.
• Rezervări zbor, hotel şi apartamente în diferite ţări europene.

★ PENTRU ROMÂNIA, PREŢURI CONVENABILE ÎN ACEST SEZON ★

CLEPSIDRA

Turism

- *Horia Deleanu*, critic de teatru, rector al Institutului de Teatru "Thalia", din Tîrgovişte; la rude.
- *Calistrat Costin*, director al Teatrului de Stat din Bacău; invitat la un schimb de experienţă de către Histadrutul din Israel.
- *Carol Isac*, teatrolog, secretar literar al Teatrului de Stat din Bacău; invitat la un schimb de experienţă de către Histadrutul din Israel.
- *Uly Vălureanu*, ziarist; redactor la "România Liberă", Bucureşti; la rude.

Aniversări

- *Jacob Popper*, scriitor, fost redactor la "Europa Liberă"; Műnchen; 70 de ani de la naştere
- *Ovid S. Crohmălniceanu;* critic literar, prof. la Universitatea din Bucureşti; 70 de ani de la naştere

Decese

- *Godell*, (80), caricaturist; în urma unui atac de inimă (vezi rubrica noastră *Primim).*
- *Dr. ing. Şmuel (Sami) Iakerkaner*, conducător sionist. Preşedintele Asociaţiei "Assirei Zion"; la Beer Sheva.
- *Sanda Radian* (Rica Bralower; n. Galaţi, 1929), critic literar; la Bucureşti. Cîteva lucrări: "Antologie a prozei lui Caragiale" "Portrete feminine în romanul românesc interbelic"; "Locuitorii planetei albastre" (proză ştiinţifico-fantastică).

■ Ne strigăm satisfacţia Urbi et Gorbi

CARNET

10 cuvinte: 15 şekeli
Cu fotografie: 50 şekeli
** Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

- **RECUPERAREA CASELOR SAU APARTAMENTELOR DIN ROMÂNIA.** Lămuriri se pot obţine la P.O.B. 44502, Haifa.

- *Leon Siberdi*, (muzician) şi familia, anunţă prietenii şi cunoştinţele sosirea în ţară. Pot fi găsiţi la tel. 03-303745.
- *Mimi Asher Isidor* este căutat de John Leibuşor. Tel. 04-335884.

● STEUER ●
OPTOMETRIST

● Controlul vederii
● Asortiment bogat de ochelari

Dizengoff 94 (lîngă Kikar)
Tel. 220768
● ŞANA TOVA ! ●

- *Raşela Ackerman*, activistă voluntară a Hitachdut Olei Romania, a fost sărbătorită într-un cadru festiv, la împlinirea vîrstei de 80 de ani.

- A încetat din viaţă *Rubin Geberger* (74 de ani), om de o deosebită distincţie şi fineţe sufletească.

Un gînd pios la mormîntul său şi sincere condoleanţe.
Prietenii.

*

Biroul de contabilitate
SABY şi SHLOMO
DRESHER
RAMAT GAN, Rh. HERUT 4
Tel. 7518293 – 7521634
Urează clientelei, rudelor şi prietenilor
şana tova!

nou

STUDENŢII ISRAELIENI
care au terminat studiile în ROMÂNIA

Pot cumpăra prin intermediul biroului "Personal import" condus de Lică Bercovici, obiecte electrice de uz casnic, DIN IMPORT, CU SCUTIRI VAMALE, LA PREŢURI FOARTE AVANTAJOASE (televizor, Stereo HI-FI, maşină de spălat, mixer, aspirator, frigider, etc.).

Pentru informaţii suplimentare vă puteţi adresa la telefon 03-9661262 sau în scris la
LICĂ BERCOVICI,
P.O.B. 3216 Rishon Le Zion
75100 sau prin fax: 03-9668240

● ŞANA TOVA! ●

De aproape patru decenii
ADEVĂRUL
magazin săptămînal
se află în slujba vorbitorilor de limba română.
Dacă-l doriţi în continuare, procuraţi-l în fiecare VINERI dimineaţa şi recomandaţi-l şi altora.

HOROSCOP

LUNA SEPTEMBRIE

● **SYBIL HEDERNA**

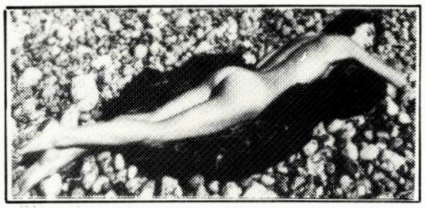

FECIOARA

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)

Nu neglijaţi aranjamentele în legătură cu casa. Cîteva ceasuri de intimitate deplină în compania partenerului vor rezolva definitiv problemele care vă sîcîie. Se întrevede o îmbunătăţire substanţială a situaţiei financiare; aveţi dreptul, deci, să vă răsfăţaţi cu un mic cadou.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)

Cîteva decizii bine cîntărite la locul de muncă vor duce la avansare. Daţi mai multă atenţie întăririi legăturilor cu cei ce vă înconjoară. Încercaţi să petreceţi mai multă vreme în aer liber; sănătatea şi nervii vi-o impun. Numere norocoase: 3. 9, 15.

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)

Sentimentul justiţiei se află în această perioadă într-un punct culminant şi faptul declanşează admiraţia partenerului. Un prieten apropiat vă va dezvălui un aspect necunoscut al caracterului, ceea ce riscă să vă pună într-o mare încurcătură. Femeilor li se recomandă să îmbrace galben.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)

Discuţiile în domeniul bănesc vor da rezultate bune. Persoanele libere au posibilitatea să facă cunoştinţe promiţătoare în condiţii surprinzătoare. Este, deci, recomandabil să ieşiţi mai mult, să acordaţi mai multă atenţie vieţii sociale.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)

Cîteva discuţii de la inimă la inimă cu un prieten apropiat vă vor da posibilitatea să rezolvaţi problemele care vă preocupă. Evitaţi să împrumutaţi bani unei rude şi, în general, evitaţi cheltuielile inutile. Zi ghinionistă: joi.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)

A sosit vremea să rezolvaţi problemele care nu vă dau pace la locul de muncă. Eforturile pe care le-aţi investit în viaţa socială, vor da roade. Este recomandabil să evitaţi petrecerile zgomotoase şi să daţi mai multă atenţie prietenilor apropiaţi.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)

Un tînăr membru al familiei o să vă aducă o veste îmbucurătoare. Distracţii în afara casei o să vă însoţească întreaga lună. Persoanele libere vor face cunoştinţe importante şi promiţătoare la locul de muncă. Îmbrăcaţi mai mult albastru.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)

În această perioadă veţi începe să traduceţi în practică cîteva decizii importante luate în domeniul casnic. Partenerul va avea nevoie de ajutorul dvs. într-o problemă complicată. Încercaţi-vă norocul la jocurile de noroc. Şansa vă surîde.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)

Logica elementară vă va ajuta să rezolvaţi o problemă familiară. Daţi mai multă atenţie activităţii creatoare şi, în general, dovediţi-vă mai activ, mai cooperativ, în toate domeniile. Oamenii vă vor cunoaşte astfel mai bine şi veţi avea numeroase satisfacţii. Culoare: maro.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)

O realizare anume la locul de muncă vă va aduce multe elogii din partea şefilor. Încredeţi-vă în propria intuiţie în problemele băneşti, ea este cea care vă indică drumul cel bun. A sosit vremea să vă achitaţi de vechile datorii sociale şi familiare pe care le-aţi neglijat.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)

Succese de-a dreptul ameţitoare vă aşteaptă luna aceasta, printre altele schimbări în bine la locul de muncă. Cei liberi au şansa să cunoască o persoană născută în zodia Peştilor, cu care legătura va fi îndelungată şi fericită. Numere: 4, 9, 17.

LEUL (23 iulie – 22 august)

Inteligenţa vă va ajuta să atingeţi ţinte pe care le urmăriţi de multă vreme în societate. Schimbările din casă şi din familie vă vor ridica moralul şi vă vor îmbunătăţii starea de spirit. Evitaţi să împrumutaţi bani unui prieten.

**HITACHDUT OLEI ROMANIA
DIN ISRAEL**

**IRGUN IOTZEI ROMANIA
MEMBRI IN HISTADRUT**

UREAZĂ

cu prilejul sărbătorii de

ROŞ HAŞANA

întregului popor israelian, tuturor originarilor din *România*, noilor veniţi precum şi „vatikimilor" un an bun şi bogat în alia şi absorbţie, loc de muncă şi locuinţă pentru fiecare.

PROSPERITATE, FERICIRE, PACE!

PREŞEDINTELE
HITACHDUT OLEI ROMANIA
Uri Eliav

PREŞEDINTELE
IOTZEI ROMANIA
MEMBRI ÎN HISTADRUT
Arthur Israelovici

minimum

ANUL V
NR.55
OCTOMBRIE 1991
7,80 ȘEKELI

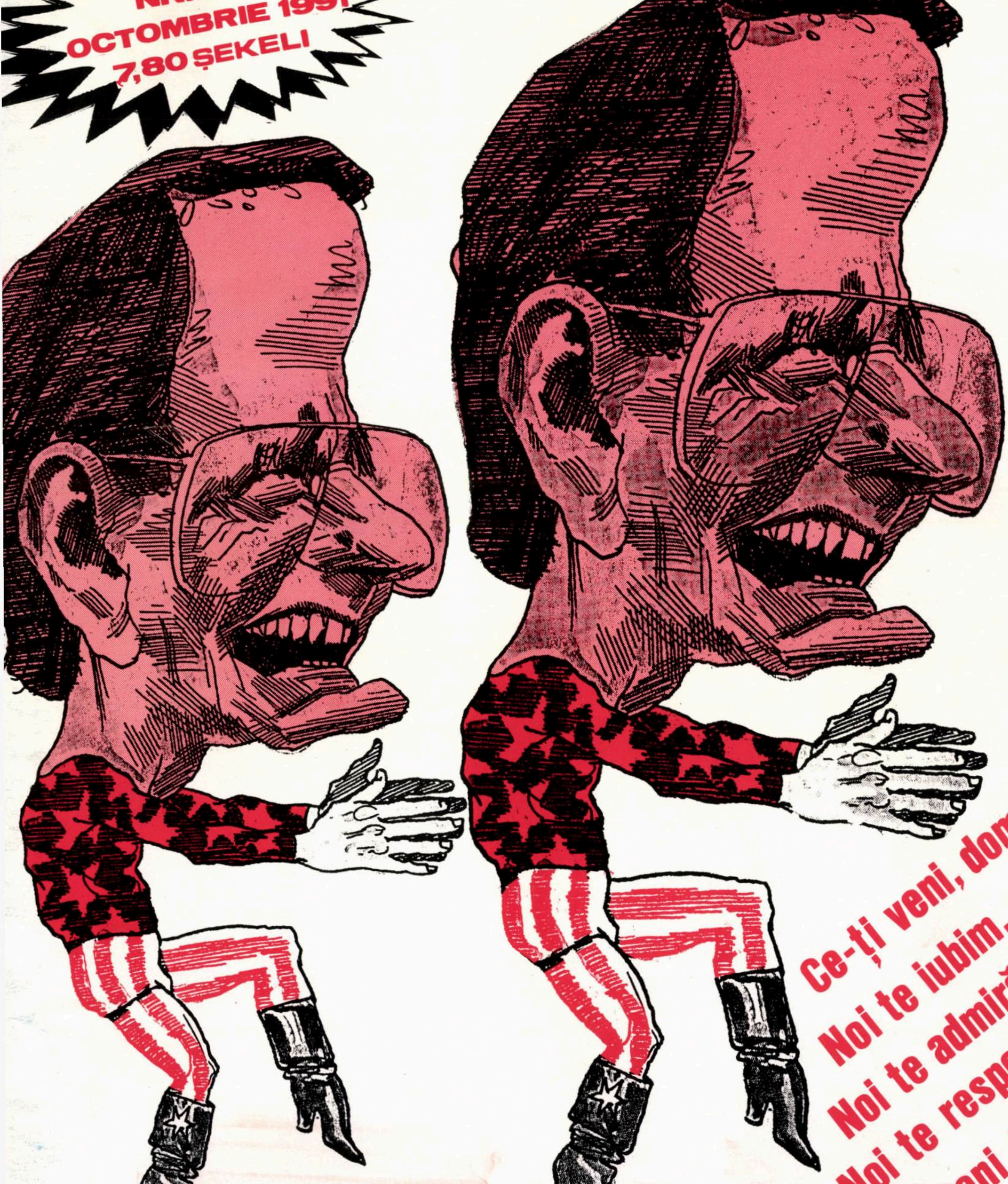

Ce-ți veni, domnule Bush?
Noi te iubim.
Noi te admirăm.
Noi te respectăm.
Ce-ți veni, frate?

LIVADARU

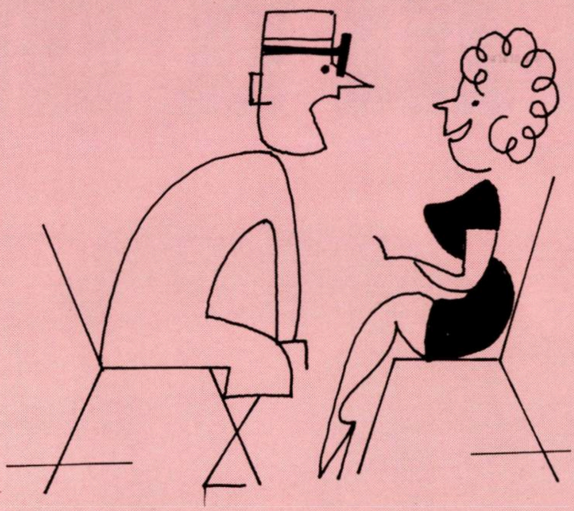

– Spune aaa...
– Sînt surdomută...

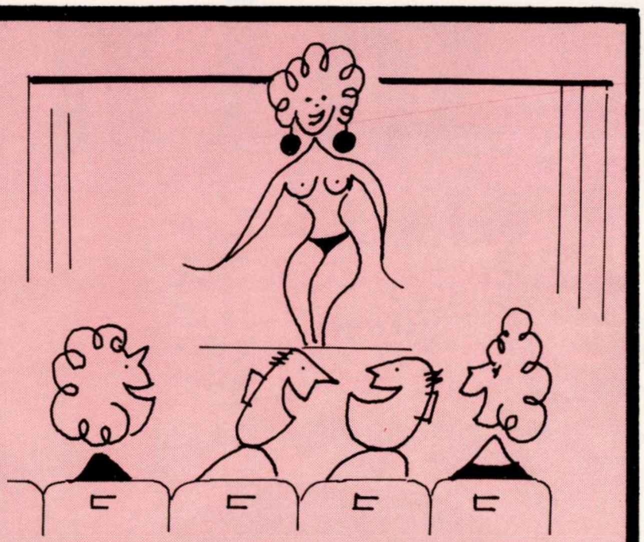

– Îmi place steaua trupei.
– Şi mie trupul stelei...

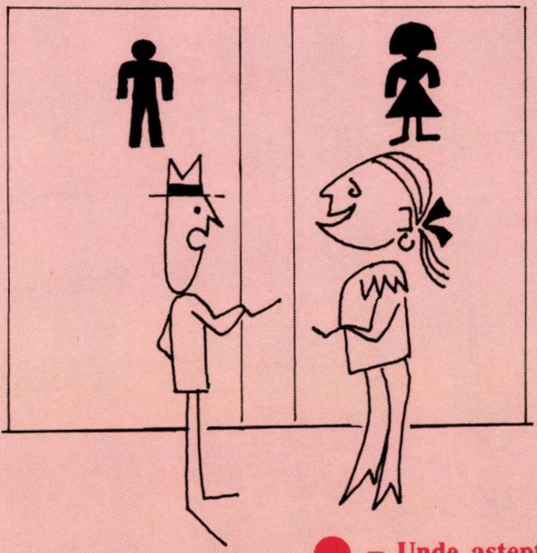

– Unde aştepţi?

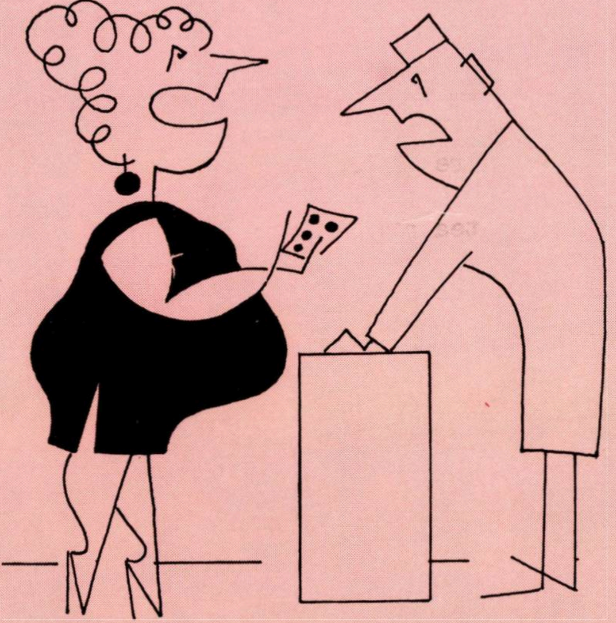

– Eu am cerut anticoncepţionale, nu antinevralgice...

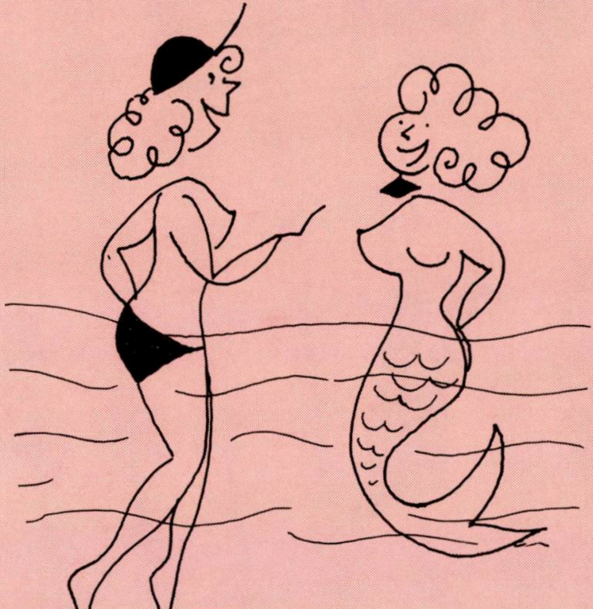

– Nu ştii o pedichiuristă bună?

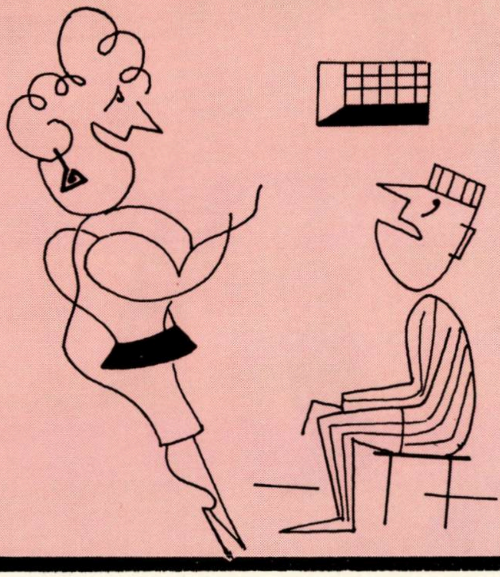

– Ce-ţi pasă! Afară sînt 40 de grade...

MINIMUM • ANUL V • NR. 55 • OCTOMBRIE • 1991

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

Ceea ce înseamnă 26 septembrie a.c.

Pînă de curînd, Conferinţa regională de pace era parcă de domeniul meteorologiei: prognoza era că ea va avea loc în octombrie, dar nu se ştia cînd şi dacă... Intre timp s-au produs primele tunete şi fulgere, au căzut şi primii stropi de "ploaie", invitaţiile la Conferinţă sînt pregătite.

Dar sînt probleme. Mari. Grele. Aşa cum se prezintă acum situaţia, Conferinţa e o "vedere" aranjată de un peţitor între două părţi care nu vor "partida". Israelul se consideră mireasa căreia i se cere o zestre mare, prea mare, sub forma unor concesii şi renunţări dureroase. Partea arabă vede în Conferinţă o căsătorie de convenienţă, forţată, cu un partener cu care nu se poate convieţui paşnic. Singurul profitor pare a fi peţitorul american ale cărui interese , politice şi economice, în regiunea aceasta nu şi le-a ascuns niciodată.

Ca deobicei, există pesimişti şi optimişti în privinţa rezultatelor acestei Conferinţe regionale. Dar impresia lor contează prea puţin sau deloc. Mai curînd trebuie luat în seamă ceea ce spun realiştii, pragmaticii, oamenii care au văzut multe în viaţa lor. Ei pretind că vor fi de fapt două Conferinţe - una publică pentru discursuri şi fotografii destinate presei şi o a doua în culise. Acolo, în culise, spun ei, va fierbe oala cu supă. Acolo e posibil să se încheie unele aranjamente măcar parţiale care să satisfacă într-o măsură şi pentru o perioadă cele două părţi şi cea de a treia, adică pe americani. Ei ar vedea în aceste aranjamente un important succes diplomatic al lor - şi pe bună dreptate!

Ipoteza aceasta este plauzibilă. In fond şi la Camp David s-a realizat o pace parţială - cu numai unul dintre statele arabe. Si după cum foarte bine ştim, o pace parţială şi rece este preferabilă unui război total şi fierbinte!

PUNCT DE VEDERE

ADRIAN ZAHAREANU

un singur fel de evreu

Neregulile descoperite la trezoreria Ministerului de Interne care au necesitat ca ancheta poliţiei să cuprindă şi activitatea ministrului Deri, au două aspecte, în aceeaşi măsură de serioase. Faptul că s-au adus învinuiri nu numai unor înalţi funcţionari ci însuşi unui ministru, constituie un fapt de o gravitate ce nu poate fi trecută cu vederea, chiar dacă aceste personalităţi, în frunte cu ministrul respectiv, şi-ar da în grup demisia.

Atîta timp însă cît justiţia nu-şi dă avizul, nimeni nu are dreptul să acuze şi să blameze. Nu rămîne decît să ne bizuim pe justeţea poliţiei, şi numai după ce tribunalul se va pronunţa, dacă vinovaţii vor fi condamnaţi, vom putea să punem oamenii la stîlpul infamiei.

Dar, afacerea Deri, nu are numai această latură, ci încă una, pe care o considerăm mai gravă: cea care a ridicat din nou problema vechiului conflict dintre aşkenazim şi sfaradim. Acest conflict, accentuat cu deosebire, de la înfiinţarea Statului, adică din clipa cînd aceste două comunităţi au căutat fiecare în parte să-şi arate superioritatea, aduce întregului nostru popor o pagubă morală uriaşă, mult mai serioasă decît o pagubă materială.

Poporul evreu, răspîndit în lumea largă, din cauza condiţiilor istorice vitrege, s-a stabilit pe unde a putut, împrumutînd din locurile unde i s-a îngăduit să trăiască, obiceiuri, datini, maniere, care s-au imprimat în felul său de viaţă, dar nu i-au schimbat credinţa în acelaş Dumnezeu şi nici nu l-au îndepărtat de la tradiţiile milenare. Era firesc să bei bere dacă ai trăit în Germania, să mănînci mititei dacă ai trăit în România, să porţi căciulă dacă ai trăit în Rusia sau în Polonia, şi să umbli descălţat dacă ai trăit în Libia sau Yemen. Indiferent de religie, de credinţa lor oamenii se adaptează mediului.

Ce sînt de fapt aşkenazimii şi ce sînt sfaradimii? Numele de *Aşkenbazia* s-a născut în literatura ebraică din evul mediu şi însemna Germania. Evreii care au trăit şi mai trăiesc în Europa primiseră numele de aşkenazimi, ei folosind o ordine a rugăciunilor diferită de evreii sfaradimi. Aceştia din urmă reprezentau evreii ai căror strămoşi au fost alungaţi din Spania, la finele secolului XV, împrăştiindu-se în Europa apuseană şi în Africa de nord.

Deosebirea dintre aceste două comunităţi este cu deosebire vizibilă în domeniul interpretării legislaţiei, sfaradimii urmînd predicile unui anumit rabin, aşkenazimii predicile altui rabin, iar explicaţia acestei deosebiri trebuie căutată în răspîndirea evreilor în ţări îndepărtate una de cealaltă, atît geografic, cît şi social cultural.

Odată cu înfiinţarea statului Israel ar fi fost normal ca, treptat, aceste deosebiri să dispară. Participarea comună la rezolvarea problemelor care preocupă astăzi poporul, ar fi trebuit să ducă la o unificare a acestor două comunităţi. Religia noastră este una. De ce să existe două rituri, care să creeze discuţii în sînul aceluiaş popor? De ce să avem doi rabini şefi?

Pădure fără uscături nu există. S-au găsit nenumăraţi indivizi certaţi cu morala şi cu legile ţării şi printre aşkenazimi, după cum s-au găsit foarte mulţi oameni de cultură, de serioasă educaţie printre sfaradimi. Gradul de cultură şi condiţiile de viaţă, datorită acestei culturi, îl fac pe evreu să se socotească evreu şi nimic mai mult, indiferent în ce comunitate s-a născut.

Nu minimalizăm situaţia gravă în care se află conducerea Ministerului de Interne, considerăm însă mai gravă reacţia acelor sfaradimi complexaţi, care-i învinuiesc pe aşkenazim că ar fi complotat pentru a-l discredita pe ministrul Deri.

Datoria noastră, a fiecăruia dintre noi, fie că sîntem aşkenazimi sau sfaradimi, este să dărîmăm zidul care creează atîtea suspiciuni, invidii şi ură între noi. Să fim uniţi, să fim un singur fel de evrei, cu credinţa într-un singur Dumnezeu, într-o singură religie. Conflictul care vrea să izbucnească acum între cele două comunităţi, din cauza învinuirii aduse conducerii Ministerului de Interne, este mult mai grav decît furtul de bani, descoperit la ancheta poliţiei.

Să nu creem conflicte gratuite şi nejustificate între noi. Am avut destule lupte şi suferinţe în Diaspora.

Conducătorii religioşi ai acestor două comunităţi, trebuie să se lase de politică, *mai ales de avantajele pe care le aduce politica*, şi să găsească odată pentru totdeauna drumul care duce la crearea unui singur rit pentru tot poporul evreu. Oamenii cu mintea luminată, aşkenazimi sau sfaradimi, să încerce prin toate mijloacele să aducă întregul popor evreu la acelaş nivel de concepţii, de atitudini, de obiceiuri. Şi, să avem un singur conducător spiritual, un unic rabin şef, pentru întregul popor.

30 DE ZILE

M. RUDICH

memoria

Un turist a avut bunăvoinţa să-mi dăruie Nr. 2 al publicaţiei**"Memoria"-"revista gîndirii arestate"** - editată de Uniunea Scriitorilor din România. Acest nr.2 nu poartă nici o dată: nici luna, nici anul şi nici o precizare cu privire la periodicitatea apariţiei. Nu ştim, aşadar, dacă este vorba de o publicaţie săptămînală, lunară, sau, poate, trimestrială...

"In vederea reconstituirii universului concentraţionar românesc" - redacţia se adresează foştilor deţinuţi politici, foştilor deportaţi sau strămutaţi, foştilor prizonieri, foştilor dizidenţi, foştilor magistraţi, gardieni, - în sfîrşit, oricăror persoane care au avut un contact nemijlocit cu detenţia politică, să-i furnizeze "orice date privitoare la împrejurările arestării, detenţiei, procesului,ori să semnaleze unele evenimente mai deosebite la care au fost martori, fiecare mărturie trebuind să respecte cu stricteţe adevărul".

Revista (nr.2) cuprinde un variat material, în genere destul de interesant, - printre altele un articol al lui Soljeniţîn "despre eşecul comunismului", un articol al lui Emil Cioran: "Nae Ionescu şi drama lucidităţii", mărturiile scriitorilor Adrian Marino şi Horia Stanca privind anii "petrecuţi" în închisoare, însemnările episcopului greco-catolic Alexandru Todea despre pătimirile prof. George Brătianu în închisoarea de la Sighet, unde a şi decedat.

"Memoria"publică, sub titlul "Unde sînt cei ce nu mai sînt", un "catalog" al celor "ucişi în lupta contra comunismului" (în acest nr.2, litera B), precum şi rubrica "în căutarea omului pierdut" - în fapt anunţuri ale unor părinţi, copii, fraţi, prieteni, dornici să afle amănunte despre cei dispăruţi fără urmă în regimul comunist.

*

"Memoria" se va ocupa - presupun - şi de "cazul Pătrăşcanu". A fost o vreme, nu trebuie uitat, cînd pentru multă lume Lucreţiu Pătrăşcanu era tot una cu partidul comunist, - altminteri zis partidul comunist era identificat cu Lucreţiu Pătrăşcanu, mai cunoscut, evident, decît atîţia dintre conducătorii "iubiţi" de mai tîrziu,- printre care şi cei ce au hotărît suprimarea lui Pătrăşcanu.

In procesul Pătrăşcanu au fost implicaţi şi cîţiva evrei, - şi ei, e adevărat, vechi membri de partid, parte cu funcţii de răspundere, - ca ing. Calmanovici care, refuzînd să fie martorul acuzării, a suferit o grea condamnare şi a murit în închisoare. Din lotul Pătrăşcanu" au mai făcut parte Kofler, ing. Berman, ing. Belu Zilber, Hary Brauner, directorul Institutului de folclor. Se înţelege că aceştia au fost de acord cu poziţia adoptată de Lucreţiu Pătrăşcanu, - neputîndu-se nega, bineînţeles, că şi ei au fost victime ale regimului comunist, regim pe care, e drept, l-au dorit instaurat, eroare pentru care au plătit foarte scump.

*

Ceea ce **"Memoria"** trebuie, cred, să consemneze este că sute de evrei sionişti au zăcut ani de zile în închisorile comuniste din România,- fiind socotiţi "duşmani ai poporului", refractari "construirii socialismului", neînţelegînd să renunţe la vechiul lor ideal, - şi aflîndu-se în fruntea populaţiei evreieşti dornice, în majoritate, să emigreze, convinsă în acei ani mai mult ca oricînd că Israelul este adevărata ei patrie.

Arestarea sioniştilor a început în 1948, pentru ca în anii 1950-1951 să se intensifice, cuprinzînd, în afara conducătorilor mişcării sioniste, peste 200 de activişti, din Capitală şi multe oraşe din ţară.

După ani de anchetă şi detenţie, la Securitate, în grelele condiţii în genere destul de bine cunoscute, sioniştii, împărţiţi în cîteva loturi, au fost judecaţi şi condamnaţi la mulţi ani de închisoare, - cîţiva dintre conducători la închisoare pe viaţă.

"Unde sînt cei ce nu mai sînt?" - se întreabă şi Asociaţia din Israel a foştilor deţinuţi sionişti, - fiindcă patru dintre sioniştii întemniţaţi au murit în închisoare: Avram Iampolski, ing. Hugo Nacht, av. Kiva Ornştein şi ing. Elias Schein. Amintita Asociaţie a hotărît să facă demersuri spre a afla locul unde aceştia au fost înmormîntaţi, urmînd ca, ulterior, să obţină autorizaţia de a aduce rămăşiţele lor pămînteşti în Israel.

*

Dincolo de orice considerente, - şi în afara oricăror răbufniri, determinate de ură, rea credinţă şi tembelism, corect este ca populaţia din România - şi nu numai ea - să ştie care a fost atitudinea evreimii române, în cea mai mare parte şi, în deosebi, a sioniştilor, în anii sugrumătoarei dictaturi comuniste.

In genere, **"Memoria"** nu trebuie să fie selectivă. Cu atît mai mult însă în cazul deţinuţilor politici.

30 DE ZILE

TENDINŢE

U.R.S.S.

(sau ceea ce se înţelege astăzi prin U.R.S.S.)

Lovitura (adică, mai corect, tentativa de lovitură) de stat a grupului condus de Ianaiev a fost înfrîntă; Gorbaciov s-a întors, cu bine, la Moscova; reformiştii au cîştigat, pe toate fronturile, bătălia cu "conservatorii"; Boris Ielcin, liderul, s-a impus ca figura nr.1 a Uniunii Sovietice (sau cel puţin a Republicii Rusia); Partidul Comunist a fost scos din funcţiune; statuile lui Lenin şi ale altor conducători bolşevici sînt dărîmate pretutindeni; Republicile Baltice (Lituania, Letonia, Estonia) s-au declarat independente, iar independenţa lor a fost recunoscută nu numai la Bonn, la Stockholm şi la Washington, ci şi la Moscova; alte republici, la rîndul lor (Gruzia, Ucraina etc), s-au declarat independente; "Pravda" a devenit un ziar "particular".

Toate-acestea sînt frumoase (foc) pentru unii; şi neliniştitoare (tot foc) pentru alţii.

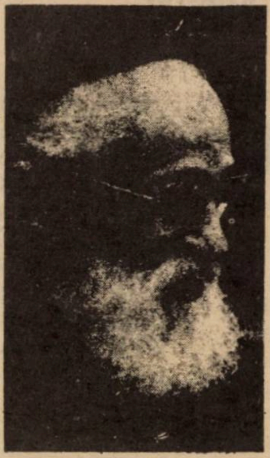

In acest numàr:

● *Al. Şafran:* Memorii. ● Ultimul capitol din amintirile celui care-a îndrumat, spiritual, obştea evreiască din România în timpul războiului. A îndrumat-o şi s-a străduit din toate puterile să salveze *tribul* nostru de la pieire.

Da, dincolo şi mai presus de cutremurul politico-social care zguduie Uniunea Sovietică, la orizont se arată un alt cutremur; poate mai grav încă, cel puţin la ora de faţă, adică "pe termen scurt": iarna. Iarna rusească. Iarna, adică dinţii (sau mai exact spus colţii) înfricoşători ai foamei. Şi frigului.

→

■ Boris Ielcin: *vine iarna*
Gorbaciov: *vine iarna*

minimum

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr.13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel.: 227269; Fax.: 5440443

Director
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 30 şekeli
Carnet: 10 cuvinte – 14 şekeli
Abonamente Israel
6 luni (6 numere): 50 şekeli
1 an (12 numere): 100 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: (1 an – 12 numere) Europa – 70 dolari; România – 65 dolari; U.S.A., Canada – 80 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelendă – 95 dolari; Insulele Fidji – 150 dolari
Expediţia cu avionul.

Prezentare grafică şi fotoreportaj
Dan Pasăre
Culegere computerizată
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: ATLAS

Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.

Revistă editată de
MINIMUM–PUBLISHERS LTD.

30 DE ZILE

TENDINTE

"Cea mai urgentă problemă – a declarat, mai deunăzi, Gorbaciov – este problema alimentară : vine iarna".

Aşa cum apreciază revista americană "Newsweek", "vom asista probabil la o lipsă endemică de produse, la cozi nesfîrşite de cetăţeni exasperaţi şi chiar la anumite zone pur şi simplu bîntuite de foamete. Preţurile alimentelor cresc mereu; se aşteaptă ca preţul cartofilor la magazinele se stat din Moscova să fie de opt ori mai mare decît anul trecut. S-ar putea de asemenea ca în numeroase locuinţe să bîntuie frigul din cauza lipsei de energie din anumite locuri. "Mi-e teamă că populaţia, exasperată, nu va suporta această situaţie", a declarat Valery Gavrichkin, un specialist în chestiuni agricole, corespondentului ziarului "Izvestia". Dacă oamenii vor suferi de foame şi de frig... încercarea de a ţine laolaltă, împreună, ceea ce a mai rămas din Uniune va da faliment pînă la urmă. S-ar putea chiar ca valul de nemulţumiri să ducă la o nouă "lovitură de stat", sprijinită de astă dată de unii dintre soldaţi care, de cînd cu retragerea din Estul Europei, trăiesc în corturi".

Vine iarna, aşadar.

O iarnă de care va depinde, poate, viitorul lumii.

*** Germania nouă**

Aşa cum arătam în numărul trecut, **tendinţa** Germaniei este de a exploata cutremurul politic din Europa de Răsărit pentru a restabili, pe baze noi (bazele **momentului** 1991), vechiul imperiu german. Imperiul lui Frederic ce Mare. Şi al lui Adolf Hitler.

Mai întîi, desmembrarea Iugoslaviei, făcută planificat, rece şi fără lacrimi pe mormintele sîrbilor şi croaţilor. Slovenia s-a rupt de Confederaţia iugoslavă: acum ea se va afla sub influenţa directă şi nemijlocită a vecinei sale, Austria (Care Austria, ştim, este de mult o provincie a Bavariei, **land** german, cu capitala la München). Croaţia (care nu uităm, ah, nu uităm, a fost smulsă în 1941 de Hitler din trupul Iugoslaviei şi transformată în republică independentă, nazistă, sub conducerea faimosului Ante Pavelici, cetăţeanul care, aşa cum relatează memorabil scriitorul iatalian Curzio Malaparte, ţinea pe biroul lui un coş de răchită plin cu ochi de partizani) – este sprijinită limpede şi fără echivoc în încercarea sa de a se rupe de statul iugoslav şi a-l distruge. Luna trecută, de-o pildă, ministrul de externe german Hans Dietrich Genscher a părăsit demonstrativ o şedinţă a Comunităţii Europene, din Olanda, pentru a saluta cîţiva demonstranţi croaţi ce se aflau în faţa clădirii unde avea loc şedinţa şi a-i îndemna să lupte pentru "independenţă". "Gestul lui Genscher – scrie "Newsweek" – a înfuriat pe sîrbi şi a exasperat pe ceilalţi membri ai Comunităţii Europene. Într-adevăr, oficialii din cîteva ţări ale Comunităţii au subliniat că Germania spune pe şleau croaţilor că dacă sabotează ca lumea procesul de pace (cu sîrbii) vor fi răsplătiţi din plin; li se va recunoaşte, de către comunitatea internaţională, independenţa".

Ceea ce se "mişculează" în Cehoslovacia paşnicului Havel, se ştie: nemţii încurajează pe slovaci să se rupă de Cehia, şi să întemeieze (tot ca pe timpul lui Hitler) o republică independentă; independentă, cu capitala, **de facto**, la Berlin.

Încă două fapte de reţinut, pe linia "Germaniei Mari", **up to date**.

În regiunea Tirolului de Sud, din Italia (capitala: Merano), nemţii se agită. Deocamdată, încet (încă nu s-au desmeticit de-a binelea cum e cazul cu "über alles"); la un referendum organizat pe tema "vreţi să vă rupeţi de Italia şi să vă alipiţi de Germania?" vreo 10% au răspuns da. E un început. Un început timid. Dar, aşa cum spun observatorii, e destul să le dai oamenilor un "şvung"; ceilalţi 90% vin, disciplinaţi, pe urmele avangărzii.

■ *Tirolezi din Italia: Sîntem gata!*

Un alt caz este Kaliningrad, fost Koenigsberg, în Prusia Orientală. Acum, avem de-a face cu un teritoriu rusesc. Dar, după deslipirea de U.R.S.S. a ţărilor baltice, Kaliningradul a rămas izolat: nu mai are legătură directă cu Rusia. Ce fac nemţii? Nemţii au început să se agite. Şi fiindcă tot au sărit în aer frontierele pretutindeni în Europa, nemţii din fostul (şi poate viitorul) Koenigsberg, ajutaţi – bineînţeles – de nemţii din Germania, se agită cu spor. Tendinţe.

Rachetele nucleare sovietice: *vor îngheţa la vreme de foamete? nu se vor enerva? vine iarna*

PREȘEDINTELE ILIESCU DESPRE ISRAEL, TROGLODITISM ȘI... ”MINIMUM”

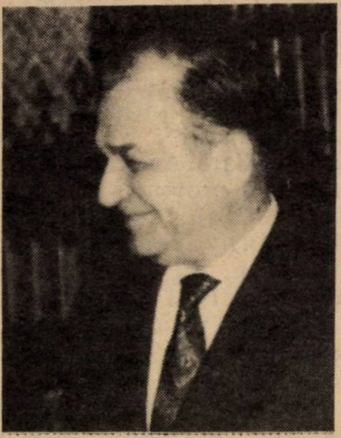

La cîteva zile după întoarcerea sa din vizita efectuată în Israel, d. Ion Iliescu, președintele României, a ținut o conferință de presă, prima din sezonul autumnal. Firesc, președintele s-a referit mai întîi la vizita în Țara Sfîntă.

Confirmînd bunele impresii pe care i le-a lăsat această vizită, președintele român a spus: ”În primul rînd, vizita a marcat un moment nou în relațiile dintre țările noastre, dorința lor de a acționa pentru dezvoltarea colaborării pe toate planurile, lucru exprimat și în aprecierile oficialităților în întîlnirile pe care le-am avut, și reflectate și în presă”.

Interesantă ni se pare remarca președintelui (făcută pentru prima dată) că ”în ciuda unor preziceri, vizita a debutat și s-a desfășurat într-un climat destins, deschis și amical, contribuind la consolidarea încrederii reciproce”.

Dincolo de cadrul oficial al conferinței de presă, am adresat domnului Ion Iliescu o serie de întrebări la care ne-a răspuns cu multă amabilitate.

Solicitîndu-i o apreciere asupra manifestărilor de antisemitism apărute în viața publică din România, domnul Iliescu ne-a răspuns:”Asemenea manifestări au fost evocate în timpul vizitei în Israel. Aș dori să subliniez că aceasta (evocarea, n.n.) s-a făcut într-un mod echilibrat, delimitîndu-se dimensiunea lor reală. A fost apreciată corect poziția clară, fără echivoc, principială a conducerii politice a țării ca și climatul dominant, caracteristic, existent în opinia noastră publică față de această problemă. Aș vrea să subliniez încă odată poziția noastră și anume că antisemitismul, ca și alte manifestări exclusiviste, șovine, sînt expresia unui primitivism și trogloditism politic și intelectual și trebuie dezavuate și condamnate cu hotărîre. Ele nu sînt demne de o societate civilizată și consider că nici nu sînt caracteristice poporului român”.

CORESPONDENȚĂ DIN BUCUREȘTI

de la **STAN VLAD**

Domnul Iliescu (ca și ceilalți membri ai delegației) a fost puternic impresionat de primirea deosebit de caldă de care s-a bucurat din partea cetățenilor israelieni proveniți din România.

Pentru cititorii noștri, ni s-a părut apoi deosebit de interesant să aflăm părerea președintelui în legătură cu problema restabilirii unor drepturi de proprietate ale originarilor din România: ”Această problemă - ne-a declarat domnul Ion Iliescu - va forma obiectul unor analize din partea Parlamentului și a unor organizații de specialitate. În ce privește dreptul de proprietate, noi am rezolvat pe plan legal două domenii importante; în agricultură, prin Legea fondului funciar, și în industrie și alte sectoare economice, prin Legea privatizării societăților comerciale. S-a luat în discuție și problema restabilirii dreptului de proprietate asupra fondului locativ. S-au făcut numeroase observații și sugestii de imbunătățire și de aceea comisia parlamentară a decis să lase mai mult timp pentru studierea mai atentă a acestor probleme”.

Mai departe, domnul Iliescu a făcut o adăugire care ni s-a părut cel puțin bizară: ”Trebuie să ținem seama de situația în care ne aflăm. Noi sîntem generoși, poporul român este generos, dar avem o situație economică dificilă, nu putem rezolva toate problemele care se ridică nici pentru cetățenii care trăiesc aici și sînt probleme necesare, justificate”.

Pare cel puțin ciudat acest răspuns. Aici nu poate fi vorba de generozitate față de nimeni, ci de restabilirea unor drepturi legale. Asta e valabil pentru toată lumea. Dar se pare că problema restabilirii drepturilor legale în ce privește locuințele luate abuziv de la proprietarii lor va fi greu rezolvată din cauză că multe din aceste locuințe sînt ocupate de nomenklatura de ieri și cea de azi din ierarhia politică. Mai mult ca sigur că va fi nevoie de multe stăruințe pînă ce casele vor fi date înapoi proprietarilor lor de drept.

În încheiere, l-am întrebat pe domnul Iliescu dacă cunoaște și ce părere are despre presa de limbă română din Israel. Chiar pe masă președintele României avea ultimul număr al revistei ”Minimum” (septembrie 1991). Arătîndu-mi revista, domnia sa mi-a spus că are o părere bună despre această presă. ”Iată o revistă foarte bună (aceasta era ”Minimum”, n.n.). Au numeroase ziare și reviste. Sînt bune, echilibrate. Sînt agreate atît de cititori, cît și de oficialități. Cunosc această presă care are o atitudine prietenoasă față de România”. ■

După ce-am ascultat discursul președintelui american despre garanțiile cerute de Israel pentru împrumutul destinat olimilor, mi-am înăBushit cu greu un suspin de durere.

TENDINTE

30 DE ZILE

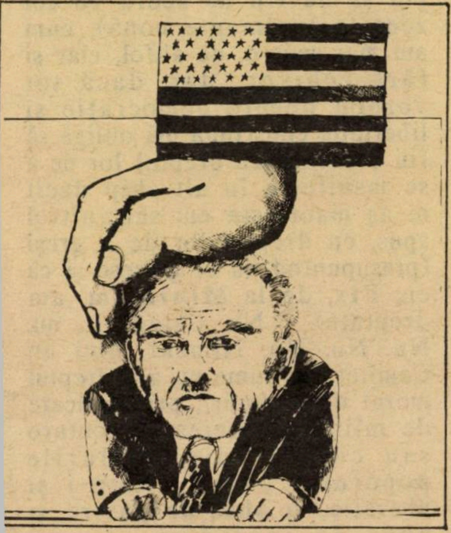

Punctul pe i

• Ce-ţi veni, domnule Bush? Israelul a fost de la începuturi şi este fără echivocuri un prieten adevărat al Statelor Unite, singurul prieten adevărat din această parte a lumii vestită prin duplicităţi şi cuţite-n spate. Şi totuşi zilele trecute aţi lansat, la microfoanele televiziunii, un atac uluitor împotriva ţării noastre, cerînd Congresului de la Washington să nu aprobe garanţiile cerute de noi pentru împrumutul (10 miliarde de dolari) destinat aşezării pe acest pămînt sărac a olimilor din Uniunea Sovietică; împrumut necesar, vital necesar pentru a se asigura acestor oameni un acoperiş deasupra capului, o bucată de pîine şi lapte pentru copii. Ce-ţi veni, domnule Bush? • Irakul s-a purtat aşa cum s-a purtat cu U.S.A. (hai să nu mai discutăm), sirienii au ucis, acum cîţiva ani, în Liban, rîzîndu-şi cinic în barbă, cîteva sute de ”Marines” care apoi au fost duşi cu vapoarele, în sicrie, la cimitirul Arlington; iar Dumneata ai vorbit aşa cum ai vorbit împotriva Israelului. Tocmai împotriva Israelului. Ce-ţi veni, domnule Bush? • În zilele războiului din Golf, cînd soldaţii americani îşi vărsau sîngele în nisipuri, la Aman, iordanezii ardeau cu urlete steagul american pe străzi şi călcau în picioare, tot cu urlete, chipul lui George Bush, în efigie (imitîndu-i întru aceasta pe iranienii care se năpustiseră, pe vremea lui Jimmy Carter, în Ambasada americană de la Teheran, scuipîndu-i pe diplomaţii din clădire, legîndu-i ca pe hoţii de cai şi luîndu-i ostateci); iar Dumneata ai găsit de cuviinţă, în schimb, să ataci Statul Israel prieten şi pe conducătorii acestuia. Ce-ţi veni, domnule Bush? • În Libia, în Algeria, în Sudan şi-n alte locuri arăbeşti, copiii sug ura împotriva americanilor de la ţîţa mamei, în Liban O.E.P.-ul lui Arafat şi alte Hitzbulahuri se îndeletnicesc de ani de zile cu răpirea de americani paşnici, torturîndu-i, umilindu-i şi aducînd jalea în familiile lor din Oregon sau Maryland; iar Dumneata, în consecinţă, ai găsit de cuviinţă să ataci Israelul; Israelul, adică singura ţară din această chinuită parte a globului care iubeşte ţara Dumitale, singura ţară unde steagul american este salutat, drepţi, cu respect şi din suflet. Ce-ţi veni, domnule Bush, spune-mi, rogu-te, ce-ţi veni?

• Conducătorul chinez Deng Xiao-Ping (86 de ani, însă verde) a dat, mai deunăzi, surîzînd, un avertisment părintesc Statelor Unite. În traducere liberă, cinstit românească, avertismentul sună cam aşa: ”dacă nu vă băgaţi minţile-n cap şi nu ridicaţi sancţiunile economice anti-chineze, o să vă pară rău". Mai concret – veţi spune. Mai concret, aşa cum se putea citi în ziarul din Taiwan "Free Chinese Journal", Deng a ameninţat că "va deschide frontierele Chinei". Şi că, în consecinţă "va permite cîtorva milioane de chinezi să năvălească în ţările occidentale, cerînd azil politic" • Din cîte înţelegem, ameninţarea (şi ce ameninţare, Doamne!) nu e nouă de fel. Se pare că bătrînul lider i-ar fi spus, între patru ochi, lui Mubarak, preşedintele Egiptului, în luna mai a anului trecut, textual şi la ureche: "Dacă China *exportă* un milion de oameni în Hong Kong, zece milioane în Thailanda, cinci milioane în Burma şi cîteva milioane în Malaesia şi Singapore (ca să nu mai vorbim de milioanele destinate Europei occidentale...), va fi catastrofă curată" • Ciudat. Toată lumea, de la o vreme, se repede pînă la Ierusalim, din toate colţurile planetei, să facă o vizită pe la rasiştii sionişti şi să-şi exprime simpatia la adresa Israelului cotropitor • A fost Havel, preşedintele Cehoslovaciei. A fost Walessa, preşedintele Poloniei. A fost Ion Iliescu, preşedintele României. A fost o delegaţie din Ucraina, una din Gruzia, una din Ecuador. A fost Genscher, germanul, a fost De Michelis, ministrul de externe al Italiei (cel care, mai de mult, ceruse – o, ché bella voce! – sancţionarea medinalei noastre cu un boicot total, şi care, a revenit la sentimente mai bune).

Au fost ungurii, au fost bulgarii, au fost albanezii, au fost cei din Zanzibar, au fost băieţii de la Comunitatea Europeană. E coadă de demnitari străini, la aeroportul Ben Gurion, ca la carne în "Piaţa Amzei". Mai nou, au fost aici, prinţul moştenitor al Iugoslaviei, Alexandru şi soţia sa – prinţesa Katherina. Să cunoască ţara. Şi să se roage la locurile sfinte O Iugoslavia – ştim – e la ordinea zilei. Ţara a explodat. Sîrbii se luptă cu croaţii, bombele cad pe clădirile oraşelor, sîngele curge tragic în ţara – altădată unită a lui Tito. E o tragedie. O tragedie şi naţională (sfîşierea frumoasei ţări din Balcani) şi social-economică. Fiindcă –

urmare a urii bezmetice între naţiuni – economia Iugoslaviei s-a prăbuşit. "Inflaţia – a spus prinţul Alexandru – a ajuns acuma la 55 la sută pe an, iar turismul, care era cîndva (nu de mult) o industrie înfloritoare, a fost decimat. Sîntem o ţară săracă – a subliniat prinţul moştenitor – şi nu ne putem îngădui asemenea dezastre".

● Scandal pe uliţa evreiască din România. Tema: mult discutata "problemă" a modului cum a fost comemorată împlinirea a 50 de ani de la Holocaust. ● Arătam, cu tristeţe, într-unul din numerele noastre trecute, că evenimentul a produs un adevărat **şoc** (şocul trecutului) în opinia ţării, înveninînd relaţiile dintre români şi evrei.

Acum, uite, asistăm la otrăvirea relaţiilor dintre evrei şi evrei. ● Ce s-a întîmplat? Voi fi scurt şi, ca să nu torn gaz peste foc, mă voi abţine (deşi mă pişcă limba) de la adjective, vorbe colorate şi muşcături. Un grup de zece intelectuali evrei, alcătuit din: Victor Bîrlădeanu, scriitor şi publicist, prof. dr. I. Fischer, decanul Facultăţii de Filologie a Universităţii din Bucureşti, Ţicu Goldstein, cercetător ştiinţific, prof. dr. Ludwig Grünberg, A. Hârlăoanu, dr. în filologie, Mircea Herivan, scriitor şi publicist, H. Lerea, publicist, prof. dr. C. Sabetay, prodecan al Facultăţii de Medicină din Craiova, prof. dr. Alexandru Vianu, istoric, H. Zalis, dr. în filologie, istoric şi critic literar, a publicat, la 14 august a.c. în cotidianul "Curierul naţional" din Bucureşti un text de desolidarizare de ideile şi acţiunile Comunităţii Evreieşti, condusă de rabinul Rosen, în legătură cu comemorarea Holocaustului din România. (Între timp, unul dintre cei zece semnatari – era să zic cei zece negri mititei, dar mi-am făgăduit să fiu sobru, aşa că renunţ – şi anume d. Ţicu Goldstein, a trimis ziarului "Libertatea" o scrisoare, susţinînd că semnătura sa a fost pusă în josul textului fără a fi fost consultat şi că se desolidarizează de ceilalţi semnatari ai documentului). ● Care-i părerea mea? Părerea mea e că, în ciuda tuturor reproşurilor ce s-ar putea aduce Comunităţii şi rabinului Rosen, atît în general, cît şi în privinţa felului cum au organizat comemorarea, iniţiativa celor 10 (rămaşi 9) a fost nefericită. Fiindcă, vrînd-nevrînd, adică nevrind, sigur, sigur nevrînd, scrisoarea rimează – trist – cu vorbele foilor fasciste de azi împotriva neamului evreiesc şi a celor care, prin forţa împrejurărilor, reprezintă într-un fel acest neam. ● În ziua de 13 august a.c. a avut loc o şedinţă a Comitetului de conducere al Federaţiei Evreieşti din România. Pe ordinea de zi, "Discutarea situaţiei create prin atacurile antisemite din unele organe de presă, canalizate, în ultimul timp, în special spre Eminenţa Sa dl. Şef Rabin dr. Moses Rosen, cu scopul vădit de a încerca izolarea obştii de conducătorul ei şi agravarea acestei situaţii prin apariţia unui minuscul grup de "evrei" care şi-au însuşit şi ei tactica de a ataca pe conducătorul Federaţiei, încercare cu posibile efecte nocive pentru obştea noastră". După ce a caracterizat corect (dacă nu greşesc) explozia antisemită la ora 1991, Comitetul s-a pronunţat, într-o Rezoluţie purtînd cîteva zeci de semnături, şi asupra minusculului grup de "evrei" (ghilimelele aparţin Rezoluţiei): "Comitetul de conducere condamnă încercarea unui grup minuscul şi nesemnificativ de "evrei" de a minimaliza faptic şi numeric martiriul evreilor din România , încercare prin care se pun în afara rîndurilor poporului nostru". ● Care-i părerea mea? ● Părerea mea este că atît ideea de a-i numi pe semnatarii scrisorii "evrei" între ghilimele, cît şi **hotărîrea** de a-i exclude din rîndurile poporului evreu este pe cît de aiuritoare, în acest an 1991, pe atît de revoltătoare. Eu pot să nu fiu de acord cu cei zece (actualmente nouă), cum am mai spus-o, de altfel, clar şi fără echivoc, dar, dacă tot vorbim despre democraţie şi libertate, conştiinţa mă obligă să fiu de acord cu dreptul lor de a se manifesta în alt chip decît m-aş manifesta eu; sau, altfel spus, cu dreptul lor de a greşi (presupunînd că ei greşesc şi că eu, **Pix**, de la **Minimum** ,am dreptate). ● Nu. Categoric, nu. Nu. Nu. Nu. Nimeni, nici un Comitet din lume nu are dreptul moral de a hotărî, prin ridicare de mîini, scoaterea lui cutare sau cutare "din rîndurile poporului evreu". Asta-i şi aberaţie, şi abuz de putere, şi abuz de încredere.

● Şi-n concluzie? ● În concluzie, vreau să amintesc o vorbă spusă, de fapt, scrisă, de eminentul savant român, Ion Petru Culianu, istoric al religiilor, cu cîteva luni înainte de a fi fost împuşcat, într-un W.C. al Universităţii din Chicago (de-un necunoscut şi din pricini încă nedescoperite): "sînt pesimist, spunea el, (citez din memorie) cu privire la situaţia inteligenţei româneşti de azi. Nu ştiu dacă diagnosticul negru al lui Culianu este corect şi nu-mi îngădui să mă pronunţ asupra acestui subiect. Ceea ce ştiu, însă, este că situaţia **inteligenţei** din lumea evreo-română este dezastruoasă. ● Asta e impresia pe care mi-au lăsat-o şi scrisoarea celor zece (rămaşi nouă), şi reacţia Comitetului sus amintit. ● O mare eclipsă a inteligenţei evreieşti. ● Sînt trist. Sînt amărît. M-a apucat stenahoria. Şi-mi vine să mă arunc în Hayarcon.

Pix

■

În englezeşte, a hărţui se spune to ambush.

ITZHAK ARTZI

CARNET ISRAELIAN

SPIONUL ROŞU ŞABTAI CALMANOVICI

Atunci cînd în curînd vom avea din nou relaţii diplomatice complete cu Uniunea Sovietică şi trimişii ei la noi şi solii noştri la ei vor purta titlul de ambasadori, va fi discutată pe plan bilateral şi soarta lui Şabtai Calmanovici, spionul roşu ce ispăşeşte într-o închisoare israeliană o pedeapsă de 9 ani de detenţiune. Sovieticii cer graţierea lui şi permisiunea ca să se întoarcă în URSS.

Îmi amintesc de vizita pe care mi-a făcut-o Şabtai Calmanovici acum vreo 20 de ani. El era atunci ole hadaş din Uniunea Sovietică. La mine venea pentru a-mi propune serviciile sale în domeniul publicităţii.

De la venirea sa în ţară în 1971 şi pînă azi cariera lui Calmanovici a fost sinuoasă şi fascinantă: politician, funcţionar de stat, adjutantul controversatului afacerist şi haver haknesset Flatto Şaron; diplomat în serviciul unor state africane; reprezentantul comercial al statului satelit al Africii de Sud, Bopotsuana; om de contact cu misteriosul avocat evreu din Germania Răsăriteană, Wolfganf Vogel.

În iunie 1987, senzaţie: Şabtai Calmanovici e arestat pentru spionaj în favoarea Uniunii Sovietice. Şi condamnat. Viaţa de penitenciar nu i-a priit. Recent el a fost bolnav, internat şi tratat la spitalul Ihilov.

Acum s-a zvonit că Uniunea Sovietică a cerut Israelului eliberarea lui Calmanovici.

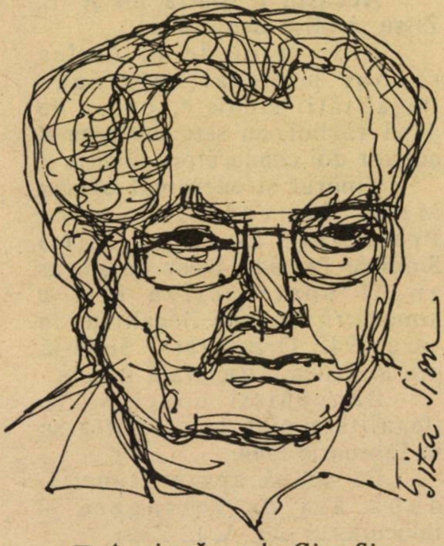

Artzi: văzut de Gita Sion

El va părăsi Israelul şi se va întoarce în URSS, ţara pe care a servit-o atunci cînd ea era duşmanul nr. 1 al patriei ce l-a primit cu braţe deschise – Israelul.

Reluarea relaţiilor URSS-Israel închide o epocă şi deschide una nouă.

Eliberarea lui Calmanovici va închide (probabil...) lista spionilor sovietici, începînd cu dr. Israel Ber, Aron Cohen, şi alţii şi terminînd (sperăm) cu Şabtai Calmanovici.

ÎNCEPUT ŞI SFÎRŞIT DE CARIERĂ ÎN AVIAŢIE

Nu e uşor să devii Comandantul aviaţiei israeliene. Toţi comandanţii aviaţiei fără nici o excepţie, şi-au început cariera "de jos în sus". Fiecare din ei a avut îndărătul său o carieră strălucită de aviator militar, de luptător în războaiele Israelului.

Fiecare din ei are la activ un număr de avioane inamice doborîte. Aşa a fost cu primul comandant al aviaţiei, Aron Remez, aşa a fost cu Ezer Weizman, aşa a fost cu David Ivri, cu ultimul comandant Avihan Ben Nun şi aşa e cu noul comandant al lui Heil Haavir - Aviaţia militară israeliană, Herzl Bodingher.

Întrecerea în "finală" între trei ofiţeri superiori, fiecare aviator-erou, tehnician şi specialist în avioane de luptă ultra-moderne şi armament aerian, a fost grea. În cele din urmă alegerea a căzut asupra generalului (Aluf) Herzl Bodingher.

Unul din candidaţii la funcţie a fost şi Aluf Ran Goren. El are îndărătul său o carieră militară de 30 de ani.

Numirea lui Bodingher a fost un semn că el nu mai are ce aştepta; drept care a hotărît să pună capăt carierei sale de aviator.

Pentru a-şi menţine capacitatea fizică şi profesională, Aluf Ran Goren, deşi comandantul lui Aka, unitatea resurselor umane, a personalului militar executiv, are odată pe săptămînă un zbor de exerciţiu pe cel mai modern şi sofisticat avion.

După numirea lui Herzl Bodingher, el a hotărît să înceteze zborurile de exerciţiu: "E păcat să se irosească banii pe mine. Aviator nu voi mai fi. E preferabil ca costul acestui exerciţiu să fie investit într-un aviator tînăr".

După 4000 de ore de zbor pe toate felurile de avioane militare, Fuga Magister, Uragan, Mistère, Valtour, Meteor, Miraj, Phantom, Ktir, F15. F16, după 5000 decolări, trei avioane inamice doborîte, Aluf Ran Goren a realizat un ultim zbor şi a dezbrăcat salopeta de aviator, terminînd trei decenii de zbor.

Sic transit gloria mundi.

KADIŞ – SUB ZIDURILE KREMLINULUI

Cine şi-ar fi putut imagina că după eşuarea puciului anti-gorbaciovist, va avea loc în centrul Moscovei o înmormîntare evreiască, cu participarea Preşedintelui Gorbaciov, şi a cîtorva sute de mii de sovietici, şi că pe străzile Moscovei se va auzi ecoul rugăciunii de Kadiş.

Cum s-a întîmplat această minune tristă?

Puciul de la Moscova s-a desfăşurat fără o serioasă vărsare de sînge, cu excepţia a trei victime asasinate de tancuri... sau de tanchişti. Unul din cei trei a fost tînărul arhitect evreu Ilia Krichevski.

Ilia care fusese în armata sovietică tanchist, a răspuns ca mulţi alţi tineri la chemarea lui Ielcin şi a venit să demonstreze. Împreună cu încă doi demonstranţi, Dmitri Komar şi Vladimir Uşov, Ilia a încercat să oprească un tanc ce se îndrepta contra demonstranţilor. În clipele-acelea, Ilia a fost omorît de un glonte, alături de ceilalţi doi.

"Ei şi-au dat viaţa pentru a stăvili acele forţe ce au vrut să distrugă democraţia şi să reinstaureze un regim totalitar" a spus Gorbaciov la înmormîntare.

Rămăşiţele pămînteşti ale lui Ilia Krichevski au fost învăluite într-un talit.

Funeraliile celor doi neevrei au fost făcute de preoţi. Pe Ilia l-a înmormîntat, în lipsa unui rabin, Zinovi Kogan, preşedintele Comunităţii reformiste evreieşti. Rabinul ortodox a refuzat să vină. El nu voia să oficieze la o înmormîntare tradiţională evreiască în ziua de Şabat. Iar familia răposatului voia ca înmormîntarea celor trei martiri să aibe loc împreună.

La auzul Kadişului au plîns şi evrei şi neevrei.

Şi în acest eveniment istoric evreii şi-au dat tributul lor de sînge. Şi aci a fost reprezentat "dus pintele id" – picătura de evreu.

DOI ILUŞTRI UITAŢI: ZISSU ŞI BENVENISTI

Conducătorii au nevoie de noroc chiar şi după moarte. Cei fără de noroc sînt nedreptăţiţi şi după moarte: ignoranţă şi uitare.

Aceasta e soarta lui A. L. Zissu şi Mişu Benvenisti.

Anii celui de-al doilea război mondial, perioada ilegalităţii sioniste, epoca de după război, au stat sub semnul acestor doi conducători sionişti.

Tînărul şi energicul avocat Mişu Benvenisti e ales Preşedinte al Organizaţiei Sioniste în 1941. Doar un singur an el poate activa într-o atmosferă de semi-ilegalitate. În vara 1942 Organizaţia Sionistă din România e declarată ilegală.

Benvenisti continuă în ilegalitate pînă la arestarea sa în februarie 1944.

Pe scenă apare atunci – după ani de retragere – înlocuitorul său, A. L. Zissu.

Zissu stă în fruntea mişcării în lunile aprilie-august 1944 în care aliaua din România capătă un caracter de massă. E perioada în care se concentrează în Bucureşti refugiaţii din Polonia şi Ungaria. Zissu luptă pentru viaţa şi siguranţa lor.

23 August 1944 îl găseşte pe Zissu în plină activitate. El prezidează perioada de tranziţie pînă la înlocuirea sa de către Bernhard Rohrlich.

Perioada războiului e o perioadă de eroism, de grave răspunderi, de activităţi pe toate planurile salvării, ajutorării celor deportaţi în lagăre de muncă, Transnistria, a celor închişi în ghettouri, a celor evadaţi.

Nici Zissu, nici Benvenisti nu au ţinut jurnale în care să-şi consemneze activitatea. De la ei au rămas doar rapoartele laconice ce se găsesc în Arhiva Sionistă de la Ierusalim, expediate din România, prin cercuri diplomatice; unul dintre diplomaţii în cauză era agent dublu...

Arhivele doctorului Filderman au fost găsite aranjate, puse la punct.

Şef-Rabinul Dr. Alexandre Şafran şi-a scris memoriile. Zissu şi Benvenisti, sosiţi în ţară ca Asirei Zion, după ani de suferinţe în închisorile comuniste, n-au mai avut nici puterea şi nici dispoziţia spirituală ca să-şi scrie amintirile. Aşa că ei au devenit doi iluştri uitaţi.

Dacă nu se va găsi acum, în ultima clipă, un istoric care să reînvie memoria lor. alcătuind biografia vieţilor lor. remarcabile, ei vor fi în curînd definitiv uitaţi.

România

EXCURSII ÎN TOATĂ LUMEA
CU ADRIAN
PE ORICE
MERIDIAN

- TRATAMENTE în toate staţiunile pe perioade de 14 zile sau 18 zile, cu preţuri începînd de la 320$.
- VACANŢE LA SINAIA sau PREDEAL, cu preţuri începînd de la 105$
- CEHOSLOVACIA, UNGARIA, IUGOSLAVIA – tratamente, vacanţe
- CHARTERE în Europa începînd de la 440$
- Închirieri de maşini în Europa începînd de la 99$ pe săptămînă
- Excursii organizate în Europa, U.S.A., Canada

● CONDIŢII DE PLATA CONVENABILE

TEL AVIV STR. SHENKIN 8

Telefon 200.687 – 5285.733

Mulţi le compătimesc,
puţini le înţeleg
şi sînt unii care le persiflează
şi le condamnă.

femei în singurătate

Foto: HEDY LÖFFLER

Adeseori sînt luate în derîdere femeile rămase văduve care, la înmormîntarea soţilor lor, se lamentează aşa: "Ai plecat şi m-ai lăsat singură. Cui m-ai lăsat? Ce-am să mă fac fără tine?"

Persoanele ironice văd în asta o observaţie făcută soţului care a dispărut fără să se îngrijească, chipurile, de văduva lui. Ca şi cum ar fi abandonat-o pentru o altă femeie!

Nu trebuie persiflat acest strigăt de durere şi disperare. Marea majoritate a femeilor, cînd rămîn văduve, simt că şi-au pierdut stîlpul de susţinere – şi chiar dacă se descurcă şi se menţin la suprafaţă, rămîn neconsolate. În acest sens este semnificativă destăinuirea doamnei Lora B. din Ghivataim: "La înmormîntarea soţului meu, acum patru ani, am strigat că nu mai vreau să trăiesc. Mai tîrziu am aflat că unele cunoştinţe care au fost de faţă, au făcut haz de mine, spunînd că "m-am răzgîndit" şi am renunţat la sinucidere. Asta e, stam, răutate. Nu mi-am luat, păcatele mele, angajamentul să-mi pun capăt zilelor. Atunci, în momentele de durere, aş fi făcut-o, poate, dacă aveam această tărie. Dar adevărul e că de atunci am rămas ca infirmă. Soţul meu era braţul de care mă sprijineam în viaţă şi care îmi şi arăta drumul. A fost poate o greşeală a lui că m-a menajat şi m-a răsfăţat, rezolvînd el singur toate problemele. Eu n-am ştiut niciodată ce chirie plătim, cum se scrie un cec şi cine este agentul nostru de asigurare. Vreţi să vă spun ceva? Eu sînt de acord cu femeile despre care aţi scris mai demult în revista dumneavoastră – cele care încearcă să-şi refacă viaţa, să se recăsătorească . Singurătatea – mai ales pentru o femeie – este o mare infirmitate."

"NU ADMINISTRAŢIA ESTE PROBLEMA"

Stînd de vorbă cu avocata Raheli V. din Tel Aviv, i-am adus la cunoştinţă declaraţia de mai sus a doamnei Lora B. şi i-am cerut părerea. Avocata nu vede la fel lucrurile.

– O înţeleg pe acea doamnă care se simte acum ca o naufragiată fiindcă răposatul ei soţ a menajat-o şi nu a iniţiat-o în chestiunile de administraţie a căminului. Totuşi, nu cred că administraţia constituie marea problemă. Eu, de exemplu, ca avocată, mă pricep la hîrtii, ba pot să vă spun că şi, atunci cînd soţul meu trăia, eu eram cea care se ocupa de toate plăţile. Problema e de ordin sufletesc. Aici e aici! Moartea este o despărţire şi ceea ce e cel mai greu de suportat este această despărţire despre care ştii că e pentru totdeauna. Nu ne gîndim la ea în decursul anilor de căsnicie – cine dintre soţi face pregătiri pentru ziua în care unul din ei va dispare? – şi de aceea despărţirea, care vine de obicei pe neaşteptate, te traumatizează şi te lasă ca infirmă. De aici vine disperarea. De aici senzaţia că nu mai are rost să trăieşti. Nu ai pierdut contabilul, administratorul – ai pierdut dragostea. Dragostea soţului pentru tine şi dragostea ta pentru el."

"TOTUL DEPINDE DE MEDIU"

"Singurătatea nu este pentru toate femeile la fel, ne spune doamna Pia Segal din Ierusalim. Mama mea a rămas văduvă la 28 de ani, cînd avea trei copii, dar nici prin gînd nu i-a trecut să se remărite. Nu s-a mai recăsătorit niciodată şi a murit la 86 de ani. Asta fiindcă a trăit toată viaţa la Răducăneni şi în mediul de acolo şi de atunci nu se prea obişnuia ca văduvele, chiar cele tinere, să se consoleze pînă într-atît încît să-şi ia soţi noi. Nu zic că le era uşor să fie singure, dar singurătatea nu era privită ca cea mai mare nenorocire. În schimb era foarte preţuită de lume fidelitatea eternă faţă de memoria bărbatului. Chiar şi una din surorile mele, cea care locuieşte într-un moşav religios, nu concepe să se mărite din nou. Cu mine însă e altceva. Eu am trăit totdeauna în oraşe mari şi de aceea, cînd mi-a murit bărbatul, am ştiut că nu voi rămîne mult timp singură. Chestie de mediu şi de mentalitate. Dar poate că viaţa într-un mare oraş e mai grea pentru o femeie singură decît într-un orăşel mic de provincie sau într-un sat!"

"NICI UN SINGUR MOMENT SINGURĂ!"

O altă doamnă, tot din Ierusalim, bibliotecara Margit K., s-a arătat foarte iritată cînd i-am spus că tema sondajului nostru este "Femeile singure".

– Dar de ce chestionaţi numai femei? Cu ce le e mai uşor bărbaţilor să suporte singurătatea? Am o mie de dovezi că, dimpotrivă, ei se descurcă mai greu singuri şi de altfel se şi grăbesc să se însoare. Rubricile matrimoniale sînt pline de anunţurile bărbaţilor văduvi. Nu le fac însă nici o vină. Îi înţeleg. Mai prost e că lumea nu are înţelegere pentru văduvele mai tinere sau mai puţin tinere care se grăbesc să se mărite. Sînt bîrfite veninos fiindcă se grăbesc şi, în general, fiindcă se recăsătoresc. Se consideră că sînt uşuratice, că nu şi-au iubit soţii, ba chiar că se bucură că au scăpat de ei ca să se poată remărita "mai bine". Or fi şi din astea, nu ştiu. Dar ştiu că nu există nici o justificare pentru a rămîne singure. Dacă nu ţi-ai ucis bărbatul, atunci nu-l trădezi cu nimic căutîndu-ţi un alt bărbat. Eu încă nu am reuşit să mă recăsătoresc, deşi au trecut trei ani de cînd am rămas singură. Dar vă rog să mă credeţi că regret fiecare moment de singurătate şi le fericesc pe femeile care şi-au găsit parteneri de viaţă. De altfel toată această discuţie mi se pare într-un fel jignitoare: se pune la îndoială dreptul oamenilor cei mai loviţi de soartă de a-şi ameliora soarta. Intrăm în secolul 21 şi mai sînt oameni care ar vrea ca văduvele să fie îngropate cu soţii lor decedaţi, cum se obişnuieşte la unele triburi barbare. Dacă nu cumva şi triburile alea s-au emancipat între timp în această privinţă..."

M.Rafael

ASTĂ SEARĂ NIMENI SĂ NU DOARMĂ!

REVELION
☆ 1992 ☆

ODATĂ ÎN AN ESTE REVELION

REVELIONUL NOSTRU SELECT

✱ ROMÂNIA – 7 ZILE: 478 dolari
(Include: avion * hotel * mese festive * distracţii)
Plecarea: 30.12

✱ ROMÂNIA – LONDRA – 11 ZILE: 680 dolari
(Include: avion * hotel * distracţii)
Plecarea: 30.12

adresa Dvs:
MELIA
LICĂ BLUTHAL
Str. GORDON 17
(Colţ cu Ben Yehuda 100)
Tel Aviv
Tel. 5249225;
5103921; 5103991

DIN PETRECERI ÎN PETRECERI

FESTIVITĂŢILE SÎNT SUBVENŢIONATE DE UN CLUB AMERICAN

PLUGUŞORUL MELIEI
(Lică Bluthal)

Aho, aho, turişti şi fraţi
Lîngă "LICĂ" v-adunaţi
Şi plecaţi în acest an
Pe-orice colţ de meridian
Vino-ndată, ce mai stai!
Ai, n-ai... dai!
Tot sezonu-a fost tumult
Fiindcă "Lică" *Dă mai mult!*
Dă excursii, dă şi-n rate
Dă şi-un plus de sănătate!
Deci v-aştept de-acum
la anul...
Nu mă-interesează banul!!

KATHERINE HEPBURN, HOWARD HUGHES ŞI FARFURIILE

Marea actriţă a ecranului american Katherine Hepburn (84 de ani), cunoscută prin hiper-discreţia ei în legătură cu viaţa intimă, a vorbit.

Într-un interview acordat reţelei de televiziune ABC, ea a dezvăluit, esenţialmente, două lucruri: a) că, ceea ce se ştia, a trăit 27 de ani cu actorul – şi el mare, mare – Spencer Tracy, în ciuda faptului că acesta era căsătorit; b) că, în tinereţe, s-a lăsat cucerită de miliardarul Howard Hughes, constructor de avioane, producător de filme şi tip ciudat: omul trăia ca un izolat, nu voia să întîlnească pe nimeni, era ipohondru şi se ferea ca de dracu să ia vreo boală. Un tip categoric ciudat, ca să nu spunem smucit de-a binelea. "Hugues – a declarat Katherine Hepburn – cerea secretarilor săi să spargă vesela (ţăndări) oridecîteori i se năzărea că musafirii pe care-i invitase la masă nu erau simpatici".

O idee pe care, trebuie să o spunem, noi, cei de la "Minimum" o înţelegem şi o împărtăşim pe de-a-ntregul. Oridecîteori se nimereşte vreo jigodie, prin redacţie, în vizită, anunţată sau ba, direcţia revistei cere ca paharul cu nes-cafe să fie dat de perete, în scîrbă, spart şi aruncat la coş.

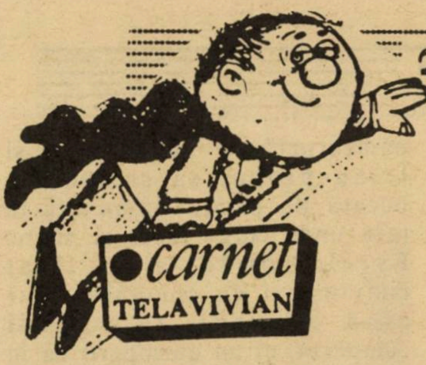

30 DE ZILE

SALAMEH SUB CLAR DE LUNA

Dintr-un ordin al Primăriei care mimează grija pentru liniştea cetăţenilor, dar care în fapt protejează cartierele ”bine situate”, viaţa de noapte a oraşului a fost împinsă către Sud, acolo unde în anii ’40-’50 s-au înghesuit mici ateliere şi locuinţe de olim mai mult sau mai puţin ajunşi. S-a creat astfel o punte între Iaffo şi Tel Aviv, mai consistentă decît trăsătura de unire din titulatura oficială şi mai vie, mai organică, decît tentaculara dezvoltare a citadelei.

Perimetrul, ce vorbesc: hăţişul!, închis între ieşirea către Holon şi malul mării, dincolo de hotelurile luxoase şi de pitorescul zaharicalelor orientale, moare pe la şase seara şi, de-o dată, reînvie la apropierea miezului nopţii. Pe străzile rău pavate, luminate cu zgîrcenie, cu ziduri înegrite nu numai de timp, ci şi de o activitate ”industrială” care este regeşte indiferentă la orice ecologie, umbrele au consistenţă. Pentru că sînt oameni. Majoritatea covîrşitoare tineri, abia ieşiţi din adolescenţă, dacă nu chiar mimînd trecerea aceasta ce va să vină, dar şi mai vîrstnici, pînă dincolo de pragul bătrîneţii, oameni care vor să-şi ucidă singurătatea sau nostalgiile. Sau pur şi simplu vor să trăiască. Gălăgios. 24 de ore din 24.

Citadinul Dumneavoastră servitor, livresc pînă dincolo de permis, regăseşte pe strada Eilat, pe Salameh, pe Abrabanel sau pe Herzl, la numerele peste 100, ”Uliţa sub clar de lună” a lui Zweig - Stephan, desigur! - filmele tandemului Prévert-Carné, pe Gabin în chip de Pepe-le-Moko, pe Damia al cărei glas răguşit striga disperarea unei ”Sombre Dimanche”. Atmosfera este de păcat, de-a adevăratelea sau doar jucat, de o nesfîrşită tristeţe care ... te lecuieşte de orice depresiune.

Se bea? Infinit de puţin faţă de atmosferă, faţă de ceea ce s-ar bea într-un atare decor pe alte meridiane. Droguri? Poate; semnatarul este un ignorant în materie, nevăzînd (sau neştiind!) în viaţa lui pe cineva care realmente a traversat vreun paradis artificial.

La Tel Aviv, în perimetrul în care Primăria a împins viaţa de noapte, lumea se îmbată şi se droghează cu muzică gălăgioasă, cu fraternizare, cu Cola şi maximum cu bere. Hainele sînt multicolore, limba Bibliei se vorbeşte presărată cu expresii englezeşti şi arăbeşti şi lumina zorilor nu găseşte caldarîmul murdărit de sînge, ci doar de hîrtia argintată a gumei de mestecat, de cartonul mototolit al paharelor pentru floricele.

Real, totul nu este decît o comedie livrescă. Jucată de personaje care nu au cunoscut niciodată modelele, care copiază nişte copii, de preferinţă ”made in U.S.A.”, dar care în felul acesta îşi exprimă nişte sentimente şi nişte necesităţi cît se poate de proprii şi de reale. Cine se uită în oglinda cui? Descurcă-se cine poate!

CITADIN

UN CADOU FRUMOS

VIDEO 10 L.T.D.
Surpriza românilor!
FILME VIDEO DIRECT DIN ROMÂNIA CU CEI MAI STRĂLUCIŢI ŞI RENUMIŢI ARTIŞTI ŞI CÎNTĂREŢI

★SEARA SURPRIZELOR
3 ore – 50 şekeli

★GICĂ PETRESCU
1,5 ore – 50 şekeli

★CAVALCADA RÎSULUI
3 ore – 50 şekeli

★AŞTĂ SEARĂ NIMENI SĂ NU DOARMĂ
3 ore – 50 şekeli

★COLECŢIA CÎNTECELOR POPULARE ŞI OLTENEŞTI
1 oră – 30 şekeli

MERCAZ HAMUZICA
HAIFA - str. SOKOLOV
NR. 8
TEL. 04 - 660572

Casetele se pot comanda prin poştă la adresa de mai sus. Anexaţi un CEC la comandă, cu contravaloarea casetei dorite, adăugînd 10 şekeli pentru transport, şi în cîteva zile le primiţi la domiciliu.

MELIA
AGENŢIA VACANŢELOR
NOUA ADRESĂ A LUI LICĂ BLUTHAL ESTE:
STR. GORDON 17 TEL AVIV Tel. 5249225 (Colţ cu Ben Yehuda 100)
MELIA A DESCHIS SEZONUL TURISTIC 1991
• 100 FORMULE DE VACANŢĂ •
EXCURSII, TRATAMENTE, CHARTERE
AI ŞEKELI, N-AI ŞEKELI... NE-NŢELEGEM
CĂLĂTOREŞTE CU CEI MARI: E O GARANŢIE

**Un spectacol cum nu s-a mai văzut.
Stand-up comedy.
Sau mai bine zis, Stand-up tragedy.
La cimitir.**

O RĂFUIALĂ CU ISTORIA

Itai Bohr este un tînăr de 24 de ani din Zichron Iaacov, cam bizar. El e a şaptea generaţie din această localitate în vîrstă de o sută de ani şi se pare că are anumite socoteli cu istoria ei. Nu cu istoria din albumurile festive, nu cu istoria oficială înfrumuseţată, ci cu istoria uitată sau ascunsă care e mai adevărată şi mai tragică.

Itai este ghid, dar unul cam năzdrăvan. Grupurile de oameni care vin la Zichron Iaacov şi vor să cunoască istoria aşezării, el le însoţeşte într-o "călătorie pasionantă" printre monumentele funerare vechi cu inscripţii lungi care povestesc multe.

"EVREUL TELESCOPIC"

"Călătoria" lui începe lîngă mormîntul unui evreu din "prima alia". Pe piatra funerară stă scris: "Nici unul din fiii săi nu a părăsit ţara". Cîţiva ani după ce omul a murit, toţi fiii lui, TOŢI, au şters-o din ţară!

Itai îi conduce pe vizitatori de la un mormînt la altul spunîndu-le că pentru oamenii care au venit în trecut aici, cel mai important era să trăiască cinstit.

– Ei n-au venit din Europa ca să întemeieze un Stat, ci ca să pună bazele unei societăţi noi, care a crezut în libertatea individului şi în demnitate. "A fi un popor liber în ţara lui", cum spune imnul Hatikva.

Ghidul citeşte oaspeţilor file de istorie uitate şi tăieturi din ziare vechi. Citeşte şi din interviul pe care scriitorul Amos Oz l-a luat bunicului său, Zwi Bohr. Amos Oz l-a numit pe acest bunic "evreul telescopic" deoarece bunicul, ţăran bătrîn din Bat Shlomo, vorbea despre Galut în cuprinsul statului independent.

De la cimitir Itai Bohr îşi conduce oaspeţii pe "strada ţăranilor" care se numeşte acum "strada întemeietorilor"., de acolo pe "strada funcţionarilor" devenită "strada filantropului" şi apoi la Beit lenga, o ruină care a fost cîndva un castel minunat ridicat de o familie bogată venită din Anglia în 1912.

– Se ţine minte numai ceea ce ne convine, spune ghidul. Dar s-a uitat că ţăranilor li s-a spus "întemeietori" fiindcă ţăran e un cuvînt grosolan şi s-a uitat că funcţionarii filantropului i-au distrus pe ţărani cu birocraţia lor. Îl ţinem minte numai pe filantrop care era baronul Rothschild.

"MÎNTUITORII PĂMÎNTURILOR"

Itai are o poveste despre cumpărarea pămînturilor. Pe vremuri se spunea "mîntuirea pămînturilor". Marele Agnon îi numea pe cumpărători "proxeneţii de terenuri".

Povestea lui Itai dovedeşte că înşelarea olimilor nu este o invenţie a anilor noştri. Între 1882 şi 1885 au venit evrei din România şi s-au stabilit la Haifa. "Mîntuitorii de pămînturi" au "sărit" pe ei şi le-au propus să cumpere o bucată de pămînt minunată în ţara unde curge lapte şi miere. Evreii români s-au lăsat convinşi şi au cumpărat. Dar cînd au venit la terenul cumpărat, ei au descoperit că în acte scrie că terenul lor e în altă parte. Au căutat măslinii care li s-au promis şi nu i-au găsit "nici pînă în ziua de azi". Itai Bhor citează din cartea de amintiri a lui Ierahmiel Halperin, unul din primii imigranţi: "Nu am găsit nimic din pomii promişi. Am găsit în schimb şerpi care zburdau la soare".

– Pe pămînturile mîntuite, spune Itai Bohr, au murit sute de oameni ca muştele.

Puţin timp după ce primii olim au trecut la lucrarea pămîntului, au început furturile. Hoţii erau beduini. Încărcau grăul furat pe spinarea cămilelor. Dar beduinii nu făceau decît să "lucreze pentru rabi Rafael, judecător la tribunalul rabinic din Tzfat."

Vreţi să ştiţi de ce? întreabă Itai pe excursionişti. Păi evreii ultra-religioşi din Tzfat se temeau că dacă va exista în ţară o comunitate

Itai: rîde; în felul lui

evreiască independentă, ei nu vor mai primii banii pe care îi trimiteau evreii din Diaspora. Cînd ţăranii din Zichron şi-au dat seama ce se petrece, s-au răzbunat, numindu-l pe calul cel mai nenorocit din Zichron "rabi Rafael".

În continuare Itai povesteşte cum şi-au pierdut ţăranii independenţa materială, cum au ajuns să facă foame şi totuşi nu au fugit în Argentina sau la dracu'. Ani de zile au muncit pentru a întreţine reţeaua de "vechili" a baronului Rothschild. Dar baronul nu ieşea pe teren şi nu ştia ce se întîmplă. Funcţionarii lui îi ţineau pe ţărani din scurt.

*

Aproape zilnic vin la Zichron Iaacov grupuri de excursionişti care ascultă istoria povestită de Itai Bohr dar şi răfuiala lui cu istoria. Păcat doar că musafirii de azi nu mai au parte de ospitalitatea de altădată. Precum povesteşte Itai:

– Era cîndva un han la Zichron. Fiecare sărac sau drumeţ era cazat în el timp de trei zile cu mîncare, băutură şi dormit pe gratis. Ba chiar era plimbat cu diligenţa prin aşezare... Fiecare sărac şi drumeţ, fără deosebire de religie şi origine!

V. M.

● **A apărut HATZIONUT**

*** Religie * Istorie * Memorialistică * Document***

nr.19, Tel Aviv, 1991. Buletin editat sub egida Sinagogii Guttman (director: av. Leon Şaim, redactor: av. I.Scorţaru). Buletinul poate fi procurat la Sinagoga Guttman, rh. Pekiin nr.12/A, Tel Aviv.

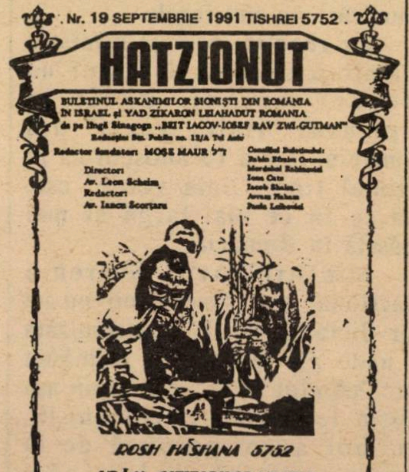

Nr. 19 SEPTEMBRIE 1991 TISHREI 5752

HATZIONUT

BULETINUL ASKANIMILOR SIONIŞTI DIN ROMÂNIA
ÎN ISRAEL şi YAD ZIKARON LEIAHADUT ROMANIA
de pe lîngă Sinagoga „BEIT IACOV-IOSEF RAV ZWI-GUTMAN"
Redacţia: Str. Pekiin no. 12/A Tel Aviv

Redactor fondator: MOŞE MAUR ז"ל

Director:
Av. Leon Schaim
Redactor:
Av. Iancu Scorţaru

Consiliul Redacţional:
Rabin Efraim Gutman
Mordehai Rabinovici
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ROSH HAŠHANA 5752
URĂM CITITORILOR NOŞTRI
UN AN BUN ŞI FERICIT

המועצה האזורית גלבוע

משרד הבינוי והשיכון
המינהל לבניה כפרית

גן נר

GAN NER

E PLĂCUT SĂ TRĂIEŞTI AICI, ÎN AŞEZAREA OBŞTEASCĂ DE PE POVÎRNIŞURILE GHILBOA

Acţiune de populare Etapa Ghimel 1991

Ajutor pentru locuit în condiţii preferenţiale

- Veniţi să fiţi părtaşi la întemeierea aşezării. Privelişte muntoasă cu vedere spre Emek Izraael.
- Calitatea vieţii – superioară
- În aşezare: grădiniţă de copii, creşă şi centru comunitar
- Construcţie finanţată de Ministerul Construcţiilor, pe terenuri singuratice cu posibilităţi de mărirea casei
- Prioritate o au cei în drept la Ministerul locuinţelor – lipsiţi de adăpost

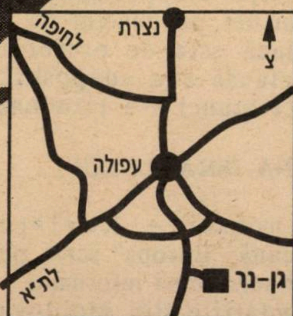

Familiile interesate sînt invitate să viziteze aşezarea în cursul săptămînii, între orele 4 – 6 după-amiază (16 – 18), precum şi sîmbătă în cursul zilei.

Vizitatorii sînt rugaţi să contacteze comisia de absorbţie din aşezare le telefoanele: 06-597555 şi 06-528071

GURA HUMORULUI

■ POLICHINELLE

LA ZI

– Șeicul Obeid, cel care a fost răpit de un comando israelian din Liban, a învățat în închisoare limba ebraică și o vorbește curgător. În urma acestui succes, s-a făcut un proiect de a băga în închisoare mai mulți miniștri și deputați.

– Ziarele scriu că în curînd se vor putea face excursii la Damasc. Acum israelienii așteaptă ziua cînd vor putea face excursii la Ierusalim și Hebron.

– După cinci ani de prizonierat în Liban, cînd a fost eliberat de către răpitorii săi, ziaristul britanic John McCharty și-a exprimat uimirea că încă nu s-a încheiat ancheta în cazul ministrului Arie Deri.

Corneliu Vadim Tudor: *Oricine nu este cu noi, este evreu.*

Moscova: S-a anunțat că Statele Unite, Anglia și Franța recunosc Ucraina independentă.

Acum se așteaptă cu emoție să se vadă dacă Ucraina va recunoaște independența Angliei, Franței sau măcar a Statelor Unite.

TREI ȘI CU UNA = PATRU

București – Revista "Fraierul român" scrie că la Colocviul româno-israelian al scriitorilor români și israelieni care a avut loc la București, poetul Sandu David a dezvăluit că posedă la perfecțiune patru limbi: limba română, limba ebraică, limba literară și încă una.

A CRESCUT NUMĂRUL OLIMILOR
(care cer pașapoarte pentru a pleca definitv din țară)

La același Colocviu, scriitorii israelieni care nu s-au înțeles între ei de acasă ce sînt ei, au făcut declarații contradictorii. Astfel, unii au spus că sînt scriitori români de limbă ebraică, alții s-au jurat că sînt scriitori români de limbă română, cîțiva s-au declarat soți ai nevestelor cu care au venit, iar vreo doi au susținut că la urma urmei nu contează limba în care te iscălești, principalul e să participi la un Colocviu și să dormi la Palatul Știrbei noaptea.

NOU SONDAJ DE OPINIE PUBLICA

O parte din noii olim înclină spre partidele de dreapta.

O parte din noii olim înclină spre partidele de stînga.

O altă parte a noilor olim înclină să se sinucidă pe alte căi.

ACUM SE POATE DEZVĂLUI

O echipă de specialiști ai Mosadului era pe punctul de a stabili dacă este de preferat camera etanșă sau adăpostul. Dar exact atunci s-a terminat războiul.

MÎNA ISRAELULUI

București – Revista bucureșteană "Europa" scrie pe baza unor surse bine informate:

"Inundațiile din Moldova au fost provocate de Israel pentru a ne sili să primim ajutor umanitar".

EUFORIE LA TEL AVIV

Tel Aviv – Milioane de cetățeni au ieșit pe străzile din Tel Aviv cîntînd și dansînd de bucurie cînd au aflat că Moshe Shahal și-a depus candidatura la funcția de prim-ministru.

ANCHETA CAZULUI DERI

Ierusalim – Purtătorul de cuvînt al poliției a declarat că dacă ministrul de interne Arie Deri își păstrează dreptul de a tăcea, poliția nu se va lăsa mai prejos și va tăcea și ea.

ULTIMA ORĂ: STATELE UNITE CER ISRAELULUI SĂ ÎNCETEZE COLONIZĂRILE ÎN ROMÂNIA

Washington – În vederea Conferinței de pace din Octombrie, Administrația americană a rugat Israelul să facă un gest de bunăvoință și să oprească avîntul colonizărilor în România.

Un purtător de cuvînt de la Washington a spus: Ne-a impresionat foarte mult protestul din revista "România Mare" împotriva măsurilor luate de guvernul de la Ierusalim de a transforma România într-o colonie israeliană. Președintele Bush consideră că aceste colonizări nu sînt legale.

Ca reacție, primul ministru Shamir a spus că Israelul nu creează colonii decît în cuprinsul "liniei verzi" din România, dar a recunoscut că în ultimul timp "linia verde" este din ce în ce mai largă și mai apăsată în România.

Ministrul Ariel Sharon a reacționat așa: Americanii nu ne vor dicta unde să ne colonizăm și unde nu. Se știe că România este "pămînt sfînt", cel puțin așa susțin legionarii și comuniștii. Or, noi avem poruncă de la Dumnezeu să colonizăm pămîntul sfînt.

CRONICĂ DE ALIA

■ *Preşedintele Iliescu primit de preşedintele Herzog*

Vizita preşedintelui Ion Iliescu în Israel, de la începutul lunii trecute, a constituit un succes. Întîlniri cu preşedintele Herzog, cu premierul Shamir, cu Israel Keisar, vizite la Yad Vashem, la Knesset, în kibutzuri, convorbiri "la concret" între miniştri ai celor două ţări, discuţii cu industriaşi din Israel. Dar cea mai semnificativă – şi cu siguranţă cea mai emoţionantă manifestare a fost întîlnirea cu originarii din România.

CU PRILEJUL VIZITEI PREŞEDINTELUI ROMÂNIEI ÎN ISRAEL UN MOMENT MEMORABIL ÎN VIAŢA ALIALEI NOASTRE

Hitachdut Olei Romania (H.O.R.) a avut iniţiativa meritorie de a organiza o întîlnire a reprezentanţilor israelienilor veniţi din România cu domnul Ion Iliescu – ceea ce a marcat unul din momentele semnificative ale vizitei oficiale a preşedintelui ţării de origine şi, totodată, în activitatea consacrată strîngerii legăturilor dintre cele două ţări şi popoare. Întîlnirea a avut loc în seara de 4 septembrie la Beit Hatfutzot (Casa Diasporei), alegerea acestui sediu oferind posibilitatea de a i se prezenta înaltul oaspete Muzeul, care, prin exponatele sale, reconstituie, simbolic şi elocvent, istoria bimilenară a răspîndirii poporului evreu pe meridianele globului.

În timp ce au fost parcurse sălile Muzeului, auditoriul "Bnei Zion" s-a umplut pînă la refuz. Cu preşedinţii filialelor, activişti şi membrii ai H.O.R., cu distinse personalităţi ale vieţii publice, din toate partidele politice, mulţi originari din România, care, răspunzînd iniţiativei H.O.R., au ţinut să participe la această manifestare de excepţie.

În asistenţă: personalităţi marcante ale alialei: scriitorii Idov Cohen şi Sandu David, rabinii Efraim Guttman şi Wasserman, Menahem Ariav, Şlomo Leibovici-Laiş, Bruno Landsberg, Dady Iancu, foşti diplomaţi în România, oameni de afaceri, preşedinţii filialelor HOR din ţară, activişti ai Histadrutului, conducători şi membri ai Asociaţiei de prietenie Israel-România şi ai altor asociaţii şi organizaţii la care participă olimi din România, ziarişti etc. Din partea română erau prezenţi diplomaţi ai ambasadei române în Israel, membrii delegaţiei şi ziariştii care l-au însoţit pe preşedinte în această vizită; printre aceştia, cîţiva scriitori români de seamă, binecunoscuţi şi preţuiţi în rîndurile alialei noastre: Augustin Buzura, Marin Sorescu, Petre Sălcudeanu, Al. Mironov etc.

Intrarea în sală a domnului Ion Iliescu, înconjurat de gazdele întîlnirii, a fost salutată cu vii aplauze de asistenţa, care, în picioare, îl omagia astfel pe înaltul sol al României noi. La masa Prezidiului, în stînga şi dreapta presedintelui, au luat loc domnii Silberfarb, Itzhak Korn, preşedintele Asociaţiei Israel - România, Augustin Buzura, preşedintele "Fundaţiei Culturale România", Zwi Mazel, ambasadorul Israelului la Bucureşti, Arthur Israelovici, Trezorierul Histadrutului şi preşedintele Irgun Iotzei Romania membri în Histadrut, acad. Nicolae Cajal, senator, Uri Eliav, preşedintele H.O.R., dr. Radu Homescu, ambasadorul României în Israel, Moşe Nagor şi Itzhak Artzi, vice-preşedinţi ai Asociaţiei de prietenie Israel-România, Ben Ami, delegat din partea Likudului, de asemenea vice-preşedinte al Asociaţiei.

Moşe Nagor, care a condus lucrările, după ce a adresat un călduros cuvînt de bun venit Preşedintelui şi oaspeţilor, a dat pe rînd cuvîntul vorbitorilor.

Primul vorbitor a fost preşedintele H.O.R.-ului, Uri Eliav, care a rostit o vibrantă cuvîntare: "Cei 450.000 de originari din România sînt la unison în a saluta din adîncul inimii, pe primul şef de stat român care poposeşte, după 2000 de ani, pe pămîntul Ţării Sfinte, de peste 40 de ani teritoriul Statului evreilor, Israelul. Mii de fire sentimentale ne leagă pe noi de ţara în care ne-am născut, am trăit anii frumoşi ai copilăriei, ne-am adăpat la izvoarele învăţăturii şi culturii româneşti, iudaice şi universale, am muncit şi am făurit visuri de viitor. Noi nu uităm nimic din ceea ce a fost frumos şi pozitiv; dar nu uităm nici clipele de restrişte, pentru populaţia evreiască, pe purtătorii cămăşilor verzi, albastre şi... altele. Nu uităm Martiriul evreiesc! În numele acestor trăiri, şi bune şi rele, noi dorim cele mai strînse legături cu România nouă, o Românie tot mai prosperă şi mai democrată; dar, în acelaşi timp, ferită de molima antisemitismului, ai cărei microbi au năpădit-o din nou de la o vreme, ameninţîndu-i dezvoltarea sănătoasă".

Preşedintele H.O.R. a relevat, de asemenea, semnificaţia deosebită a vizitei Preşedintelui României pentru aliaua noastră. Ca şi însăşi Revoluţia din decembrie 1989, actuala vizită prezidenţială este de natură să ridice prestigiul tribului nostru în ochii opiniei publice israeliene. Iar faptul că în jurul acestui eveniment s-a manifestat adeziunea cea mai largă a "românilor" din Israel, că invitaţiei lansate de H.O.R. i s-a răspuns cvasi-unanim – aşa cum o arată însăşi prezenţele în această sală - constituie o dovadă a întăririi conştiinţei de sine a alialei noastre, a înţelegerii tot mai adînci a cerinţei şi posibilităţii de înmănunchiere a eforturilor tuturor fiilor ei, conlucrării lor, în spirit de unitate, în vederea promovării unor obiective comune, potrivit devizei pe care noi, cei de la H.O.R. nu vom conteni să o afirmăm, anume că "unirea face puterea".

În alocuţiunea sa, Arthur Israelovici, a salutat cu multă căldură pe preşedintele Iliescu în numele originarilor din România, membri în Histadrut, al tuturor salariaţilor care aparţin Confederaţiei israeliene a muncii. El a prezentat principalele date care ilustrează forţa şi ponderea Histadrutului în viaţa economică şi socială a ţării noastre, acţiunile sale în vederea întăririi solidarităţii şi sprijinirii organizaţiilor sindicale din alte ţări, inclusiv cele din Răsăritul Europei. Trezorierul Histadrutului s-a referit pe larg la întîlnirea care a avut loc cu puţin timp înainte, între preşedintele României şi secretarul general al Histadrutului, Israel Keisar, care a prilejuit un larg schimb de opinii în domenii de interes deosebit pentru cei ce muncesc, precum şi în problema păcii în Orientul Mijlociu şi în lume. În succesiunea manifestărilor de solidaritate ale oamenilor muncii din Israel cu poporul român în perioada de după revoluţie, convorbirea actuală este menită să deschidă noi perspective colaborării şi într-ajutorării pe plan sindical.

În cuvîntul său, av. Itzhak Artzi, a relevat temeiurile sentimentelor de prietenie şi cordialitate pe care israelienii şi, în primul rînd, cei proveniţi din toate ţinuturile româneşti, le nutresc faţă de poporul român, preţuirea faţă de schimbările înoitoare care s-au produs în România după evenimentele din decembrie 1989. Vorbitorul şi-a exprimat convingerea că, prin eforturi comune, legăturile de prietenie şi cooperare româno-israeliene se vor aprofunda continuu, un rol esenţial avînd în această privinţă activitatea de cunoaştere reciprocă desfăşurată de asociaţiile de prietenie respective. A fost reliefată, totodată, incompatibilitatea dintre aceste ţeluri nobile şi răbufnirile antisemite din România, care şi-au găsit expresie în anumite organe de presă şi chiar în unele manifestări publice, cum sînt cele care tind la reabilitarea mareşalului Ion Antonescu, responsabil de exterminarea a sute de mii de evrei.

Cu deosebit interes a fost ascultată ampla expunere făcută de preşedintele Ion Iliescu. D-sa şi-a exprimat bucuria de a se găsi în mijlocul reprezentanţilor israelienilor veniţi din România, de a regăsi printre ei oameni pe care i-a cunoscut şi cu care a colaborat, de a putea discuta, în româneşte, cu cei pe care îi consideră, cu un termen la modă, *lobby*-ul nostru în Israel.

Referindu-se la problemele extrem de spinoase cu care se confruntă în prezent ţara sa, îndeosebi pe plan economic, datorate grelei moşteniri lăsate de vechiul regim arbitrar şi megaloman, Preşedintele şi-a reînoit apelul ca israelienii să sprijine eforturile ce se depun pentru depăşirea crizelor actuale prin investiţii de capital şi schimb de experienţă, în condiţiile avantajului reciproc.

Abordînd problema antisemitismului, vorbitorul a apreciat că fenomenul, cu rădăcini în trecutul istoric al ţării, constituie în prezent una din maladiile cele mai grave ale societăţii româneşti. "Considerăm că tratarea şi eradicarea acestei maladii ne revine nouă, noii puteri; acţionăm şi vom acţiona ferm în acest scop pe toate căile, inclusiv pe planul legislaţiei şi cel juridic". Exprimîndu-şi satisfacţia de a fi constatat personal că originarii din România s-au integrat în societatea israeliană, cu modestie, dar solid şi eficient, dl. Ion Iliescu le-a urat să obţină succese tot mai mari în opera de propăşire a Israelului, într-un climat de pace şi securitate.

În continuare, preşedintele Iliescu şi membrii delegaţiei – scriitorul Augustin Buzura, prof. Răzvan Theodorescu, preşedintele Radio-Televiziunii române şi al Asociaţiei culturale de prietenie România-Israel, acad. Nicolae Cajal, Eugen Dijmărescu, ministru al economiei şi finanţelor, Petru Mărculescu, ministrul Agriculturii, Dan Drăgoi, ministru al Industriei, Cornel Grigoruţ, secretar de stat pentru turism, au răspuns la întrebările ce le-au fost adresate în probleme care îi interesează pe israelienii veniţi din România în legătură cu redobîndirea unor drepturi şi proprietăţi avute acolo, precum şi în legătură cu înfăptuiri şi proiecte de colaborare în domeniile de care se ocupă fiecare.

Atmosfera însufleţită care a domnit în cursul întîlnirii, caracterul ei practic se înscriu ca un succes incontestabil în palmaresul activităţii H.O.R. – cea mai mare organizaţie care îi reuneşte pe toţi cei sosiţi din România - pentru afirmarea alialei noastre şi întărirea prieteniei româno-israeliene.

Rep. I.F.

GASTON MARIN: O VIAŢĂ PE RUTA PĂDURENI – GRENOBLE – BUCUREŞTI – NATANIA

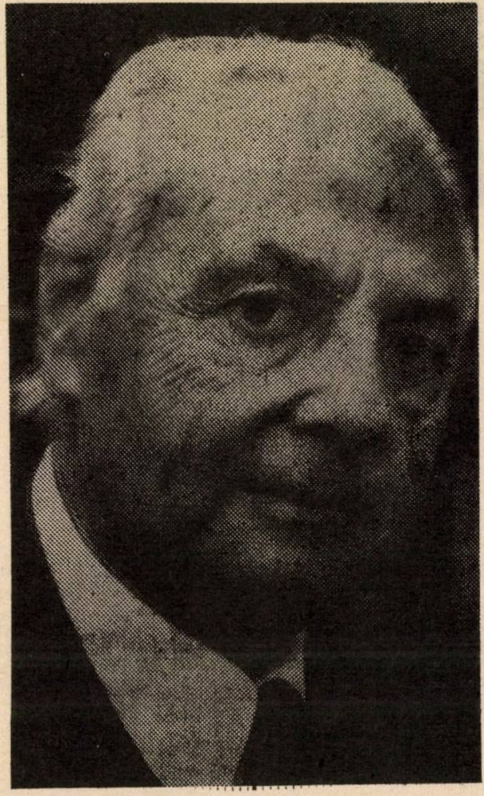

Unul din "leii bătrîni" de la ziarul "Maariv", Moşe Jack, a fost pe bună dreptate impresionat cînd la o recepţie de la Ierusalim, preşedintele Ion Iliescu s-a îmbrăţişat în văzul a sute de invitaţi cu un nou venit din România care locuieşte la Natania într-o locuinţă modestă, împreună cu fiica sa. Invitaţii la acea recepţie nu au ştiut că bărbatul înalt şi cu păr argintiu, din Natania, a fost cîndva bossul lui Iliescu. Este vorba de Gheorghe-Gaston Marin care era vice-preşedinte al Consiliului de Miniştri şi preşedintele Comisiei de Stat a Planificării cînd Iliescu a fost cooptat pentru prima oară, acum 23 de ani, în guvern.

Ziaristul Moşe Zack nu a pierdut ocazia de a purta o convorbire cu Gaston Marin pe care a relatat-o apoi în "Maariv".

Lucrurile pe care le-a aflat ziaristul israelian sînt noi şi uimitoare şi pentru noi, cei veniţi din România, şi care ştim de mult cine a fost Gaston Marin. Aflăm astfel că tatăl său, cherestegiu din Pădureni (un orăşel de lîngă Satu Mare) a fost sionist, adept entuziast al lui Haim Weizman şi că a pierit împreună cu întreaga familie la Auschwitz. El însuşi, Gaston, a fost în tinereţe sionist şi a luptat în timpul celui de-al doilea război mondial în rîndurile mişcării antifasciste din Franţa (Maquis).

La sfîrşitul războiului, tînărul s-a întors în România unde a urcat sus de tot pe scara conducerii ţării, ajungînd să trateze cu Hrusciov şi Kosîghin, cu preşedintele Johnson şi cu secretarul de Stat Dean Acheson.

În 1934 era cît pe aci să vină în Eretz Israel. Atunci a venit tatăl său în ţară ca turist. "Aveam atunci 16 ani, povesteşte Gaston Marin. Eram membru în organizaţia sionistă "Netzah Habonim". În ultimul moment, tata a hotărît să nu mă ia cu el şi eu am regretat mult. Vroiam să vizitez ţara visurilor mele. Între timp, în conducerea organizaţiei Habonim din Cluj, oraşul în care învăţam, s-au infiltrat agitatori comunişti care mi-au pus în mînă literatură marxistă. Cînd, după patru ani, în 1937, am plecat la studii în Franţa, la Grenoble, eram deja comunist înregimentat".

Gaston Marin subliniază – azi – cu mîndrie că regele Mihai i-a acordat o decoraţie pentru activitatea sa în Franţa. El a venit la Bucureşti cu o scrisoare de recomandare de la Jacques Duclos, secretarul Partidului Comunist francez, către Gheorghiu-Dej. Acesta l-a numit secretarul său. "O dată i-a atras atenţia secretarului organizaţiei de partid din care făceam parte că în dosarul meu de cadre scrie că am origine mic-burgheză. I-am spus:"Eu am origine de mare burghez. Tatăl meu a fost extrem de bogat".

Dezvăluirea aceasta nu i-a dăunat cu nimic şi a continuat să fie promovat în funcţii una mai înaltă decît cealaltă. A fost 20 de ani membru al guvernului. Pe urmă, ca vice-preşedinte al Consiliului de Miniştri, a dus tratative la Washington pentru un acord economic cu Statele Unite. Succesul lui cu acest acord l-a făcut să-şi piardă poziţia: la un congres al partidului a fost criticat pe motiv că "înrobeşte economia românească Statelor Unite".

Moşe Jack reproduce fidel mărturisirile epatante făcute azi de acest răsfăţat al vechiului regim comunist. "Am trei copii. Un fiu este profesor la Universitatea din Boston. O fiică locuieşte în Franţa, iar cealaltă la Natania. Aş fi putut pleca în America, am viză de şedere permanentă în Franţa, dar cînd am hotărît să părăsesc România, nu am putut decît să vin în Israel – atît datorită tradiţiei sioniste a familiei mele cît şi vitalităţii de care a dat dovadă sionismul". ■

Un fost actor de revistă, specialist în bancuri mai mult sau mai puţin cu perdea, s-a "întors la credinţă" şi ne dă tuturora, încruntat, lecţii de casher, de halaha şi de smerenie, 24 de ore din 24.

■ ION ATLAS

COMPLEXUL URII

El n-a rostit "A fi sau a nu fi"
Şi nici nu l-a jelit pe bunul Yorik
Şi n-a jucat nicicînd un rol istoric,
Nici Hamlet, nici Danton, nici Hernani.

Bufon, dotat ce-i drept cu har retoric,
Avea admiratori prin berării
Pe care îi distra cu golănii
Şi glume groase, ori cu iz folcloric.

Însă de cînd, cuprins de pocăinţă,
S-a-ntors (suspect, spun unii!) la credinţă,
Se-afirmă-n rolul de profet fanatic.

Dar, cum l-am ştiut beţiv şi muieratic,
Ar fi cu mult mai nimerit, socot,
Să joace rolul biblicului Loth.

MUNCĂ NON-STOP PENTRU ORAȘUL NON-STOP

Convorbire cu ELHANAN COHEN, șeful de cabinet al primarului Tel Avivului

Tel avivienii îl cunosc și-l stimează pe primarul lor, Șlomo Lahat, îl alintă chiar cu diminutivul Cici, în semn de prețuire pentru strădaniile lui fără răgaz, întru gospodărirea și înfrumusețarea metropolei israeliene.

În multe cazuri însă, ei au de a face, direct sau indirect, nu cu "capul orașului" – traducere ad litteram a calității de Roș Hair – ci cu acela pe care – în acelaș limbaj anatomic, l-am denumi: *"mîna lui dreaptă"*. Îl avem în vedere pe Elhanan Cohen, care îndeplinește funcția de *ozer roș-hair* – ajutor al primarului sau, mai oficios vorbind, șeful său de cabinet. Ne-am propus o convorbire cu el, atît pentru că este în miezul problematicii edilitare tel-aviviene, cît și pentru înrudirea sa cu aliaua română.

Elhanan este fiul lui Idov Cohen, distinsă personalitate a acestei aliale: eminent om de cultură iudaică și universală, scriitor, publicist, fruntaș sionist, membru supleant în cel dintîi Knesset (parlament) al Statului Israel.

Știind ceea ce știam despre Idov Cohen, am început prin a-i cere interlocutorului cîteva date personale și l-am rugat să se refere la relația tată-fiu.

– Sînt unul din cei trei copii ai lui Idov. N-aș spune că tata s-a consacrat în mod deosebit educației noastre; a fost totdeauna prea absorbit de activitățile sale culturale și politice. Cu toate acestea, el și-a pus o amprentă puternică asupra formării noastre. În ce mă privește, de cînd mă știu, de pe la 5 ani, am fost nelipsit în preajma lui. L-am însoțit pas cu pas în deplasările lui frecvente în toate colțurile țării pentru conferințe, întruniri politice, întîlniri cu confrații și prietenii de idei. Îl ascultam cu atenție, eram și un critic neînduplecat al său cînd mi se părea că făcea o greșeală. În acest fel s-a stabilit între noi o comuniune de gîndire creatoare, a cărui beneficiar am fost.

Primarul Lahat "pe teren". În spate, cu ochelari, E. Cohen.

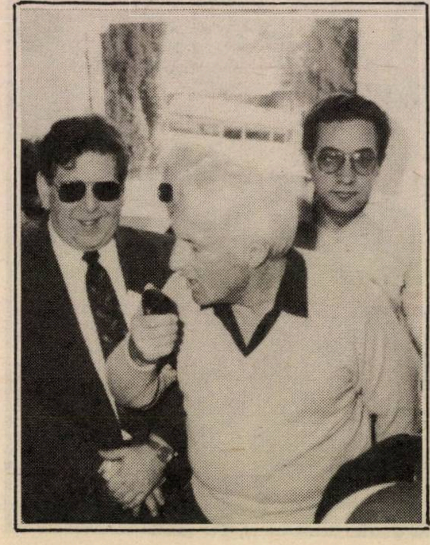

– Spuneți-ne ceva despre drumul străbătut pînă acum?

– Este cel "clasic", al israelianului ajuns în establishment: la 18 ani, intrat în Zahal, într-o unitate de tancuri. Cine mi-a fost comandant? Acelaşi Cici, sub "comanda" căruia lucrez și acum. Am participat la războiul de șase zile și la cel de Iom Kipur și m-am eliberat din armată în 1984, cu gradul de sgan aluf (locotenent colonel). Sînt căsătorit, am trei copii – doi băieți și o fată. De 7 ani lucrez aici, la Primăria Tel Aviv.

– Sînt convins că vă place slujba aceasta...

– E o muncă interesantă, care mă pasionează. Nu e ușoară: se spune despre Tel Aviv: oraș non-stop! Parafrazînd, munca mea pentru Tel Aviv, e non-stop; nu cunoaște pauza, răgazul.

– Concret, ce sarcini vă revin?

– Primarul nostru e foarte activ, argint viu. Mereu pe teren; în contact cu oamenii. Eu îl însoțesc în orice deplasare; notez propunerile, problemele care apar, indicațiile, inițiativele și urmăresc punerea lor în practică. Planific adunările și ședințele organelor municipale, propun ordinea de zi și veghez la îndeplinirea hotărîrilor. Triez corespondența adresată primarului și dacă scrisorile nu reclamă neapărat recomandările lui sau ale unor colective speciale, le rezolv eu, în numele primarului.

– În numărul din martie al "Minimumului" am prezentat, cu date, cifre și imagini, rănile provocate Tel Avivului de "războiul Skudurilor". S-au lecuit aceste răni?

– Răspunsul e afirmativ. Lozinca acelor zile "Cu toții patrioți" *s-a confirmat și după ce atacurile au încetat. Prin grija și acțiunea Primăriei, cu concursul cetățenilor, urmele distrugerilor au dispărut, sub trei forme: renovarea clădirilor și locuințelor avariate parțial; într-o zonă afectată, s-a ridicat un cartier de locuințe absolut nou, fiind în curs de executare lucrările de infrastructură: canalizarea, diferite servicii publice, magazine; pe alte terenuri care au avut de suferit s-au amenajat spații verzi, locuri de agrement pentru copii și de odihnă pentru pensionari.*

– Ce se face la Tel Aviv în problema națională atît de acută, a integrării valului masiv de olim?

– Într-un răstimp scurt – circa un an și jumătate – s-au

instalat în Tel Aviv 31.000 de noi olim. Caracteristic pentru Tel Aviv este faptul că aici ei găsesc mai uşor un loc de muncă; în schimb e spinoasă problema locuinţei. Cu toate eforturile depuse, sînt încă vreo 13.000 de cereri de locuinţe nesatisfăcute. Ne străduim să găsim soluţii; bunăoară, s-au luat măsuri ca foste locuinţe, care cu timpul au devenit birouri ale unor firme şi instituţii, să-şi recapete destinaţia iniţială. Soluţionarea radicală depinde, mai ales, de Misrad Haşicun, a cărui activitate lasă de dorit, mai ales cînd e vorba de aglomeraţia tel-aviviană.

— Discutăm la început de an şcolar. Cum a demarat şi ce probleme persistă?

— *Mai bine decît anul trecut. Multe clădiri de şcoală au fost renovate şi lărgite. Cu toate acestea, spaţiul destinat şcolarizării rămîne insuficient faţă de numărul crescut de elevi, mai ales prin cei 5.500 de elevi din rîndul olimilor hadaşim. În genere, considerăm asigurarea calităţii învăţămîntului ca o preocupare primordială. Vă amintiţi că anul trecut s-a încins o discuţie pe această temă, se contura o migraţie a elevilor din sudul oraşului spre şcolile din nord, considerate a fi mai bune. S-au luat măsuri pentru ridicarea nivelului în sud, astfel că ne aşteptăm, ca cei din nord să dorească să frecventeze şcoli din sud.*

— Iar în ceea ce priveşte proiectele edilitare?

— *Cu titlu de exemplu, menţionez: un cartier nou, modern, de locuinţe în zona Kiriat Şaul; terminarea ansamblului de pe strada Bazel; un program de amenajări pe Dizengoff şi un mare garaj la Heihal Hatarbut – acestea din urmă în vederea îmbunătăţirii traficului.*

— După impresia cu care am rămas la încheierea acestei convorbiri, pot să vă prevăd o carieră politică, acum cînd se vorbeşte atît de intens de cerinţa intrării în arenă a generaţiei tinere?

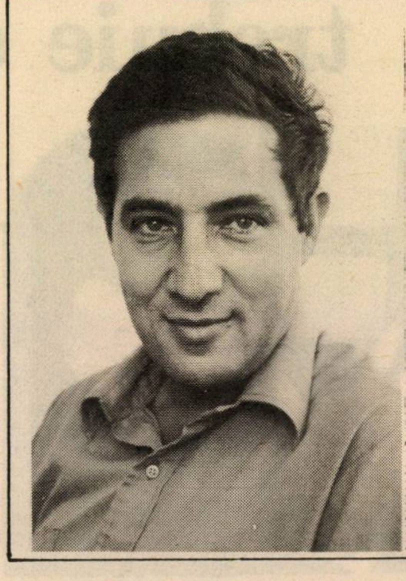

Elhanan

— *La sfatul părintelui meu, nu fac politică militantă. Nu sînt membru al nici unui partid. Se poate servi şi altfel Israelul nostru.*

Convorbire realizată
de I. FÎNTÎNARU

«PALM BEACH»

**CASĂ DE PĂRINŢI ŞI CONVALESCENŢI
BAT – YAM
Tel. 03-5079131; 5079132**

- În fiecare cameră telefon şi toaletă
- 5 mese pe zi. Bucătărie pentru diabetici, dietetică – casher
- Servicii medicale, zi şi noapte
- Îngrijire personală permanentă
- Vindecare prin fizioterapie, gimnastică şi muncă

Se asigură convalescenţa şi reabilitarea fizică după internare sau boală îndelungată.

PRIMIREA SE FACE PE ORICE PERIOADE, CHIAR MICI

VIVIANNE SI HERMAN LEIBOVICI

✱ TRAVEL EXPERTI ✱

Foşti coproprietari ai Agenţiei "All Meridian Tours" anunţă că nu mai au nici o legătură cu această agenţie. În prezent, stau la dispoziţia celor interesaţi pentru servicii turistice la:

AGENŢIA DE VOIAJ

**PROPER TRAVEL LTD., TEL AVIV,
Rehov BEN YEHUDA Nr. 56, Telefon 03-297477**

**Voiajuri în toată lumea • Bilete de avion o Închirieri auto
• Aranjamente de odihnă şi tratament • Excursii organizate, etc.
• Rezervări zbor, hotel şi apartamente în diferite ţări europene.**

PENTRU ROMÂNIA,
PREŢURI CONVENABILE ÎN ACEST SEZON

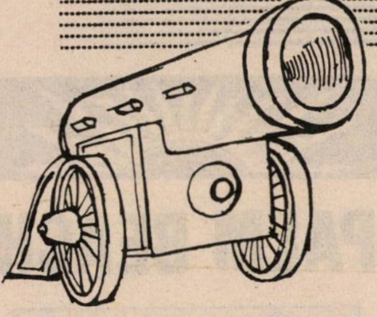

NOI

După părerea lui I. Schechter

asociaţia scriitorilor trebuie desfiinţată

Am relatat în ultimele noastre trei numere despre constituirea unui Club scriitoricesc care la început părea a fi misterios, secret, pentru ca apoi să aflăm că el se pregăteşte să iasă la lumina zilei. Interesant e că "sufletul" acestui club aste I. Schechter, fost pînă nu de mult preşedintele Asociaţiei scriitorilor de limbă română şi care într-o vreme s-a zbătut pentru prestigiul acestei asociaţii. Pe urmă s-a moleşit, s-a delăsat, n-a mai vrut să audă de preşedinţie... Cum se face că deodată s-a înviorat şi a găsit energie pentru o nouă activitate? I-am solicitat un interviu, dar omul a refuzat pretextînd că îl doare burta. Atunci l-am ispitit cu un ceai de mentă şi astfel am putut avea o conversaţie pe care am memorizat-o şi o reproducem aproape fidel.

– Trebuie lămurit ce este cu acest club. Ştirile pe care le-am publicat pînă acum au trezit curiozitate şi stupoare. Cîteva persoane ne-au telefonat la redacţie ca să ne ceară lămuriri şi nu am ştiut ce să le spunem. Deci, ce este acest faimos club?

– Clubul acesta este un club, nimic mai mult, spune I.S. Numai că în el nu se intră cu adeziuni, cu recomandări. Participă numai scriitorii invitaţi să facă parte din el.

– Cine-i invită?

– Se invită unii pe alţii. Scriitorii adevăraţi se recunosc între ei şi de la distanţă, ca spionii.

– Concret: ce faceţi?

– Şuete. Şuete pe diverse teme, ca la cafenea. Uneori şi lecturi literare proprii. Dacă cineva primeşte o scrisoare interesantă de la un scriitor, de la o rudă sau de la proprietarul locuinţei, o asemenea scrisoare poate fi şi ea obiect de lectură în club. Există şi intenţia de a publica lucrurile care ne plac. Vom încerca să le publicăm în revistele care apar, dar şi într-o foaie a clubului care va apărea, poate, ca supliment într-o revistă. Pe voi, cei de la MINIMUM, nu v-ar interesa? Am cerut manuscrise lui Mirodan, Duda, Victor Finkel, ţie însuţi, precum şi unor prieteni din străinătate ca Raicu (Paris), Cosaşu (Bucureşti) etc. Se înţelege, bănuiesc, că agreăm un anumit gen de literatură (genul autentic literar), nu poeziile care imită poezia modernistă şi nici proza prozaică, psihologistă şi atemporală.

Schechter: suflet bun; bun de pus la rană

– O întrebare mai delicată: vrea oare acest club să rivalizeze cu Asociaţia scriitorilor?

– Bineînţeles! Dar ce-aţi crezut? Ideea acestui club s-a născut din decepţia pe care a produs-o asociaţia. După părerea mea, asociaţia este o formă învechită, depăşită, o formă moştenită de la bolşevici şi de aceea trebuie desfiinţată. In Franţa, Anglia, America nu există asemenea asociaţii, ştiţi asta. Slavă Domnului, scriitorii se descurcă acolo şi fără acest cadru birocratic. Spun cadru birocratic, fiindcă cineva cu o carte proastă se cheamă că e autor şi intră într-o asemenea asociaţie, iar cineva cu 10 cărţi proaste poate pretinde Premiul Naţional. Pe urmă, o asociaţie de acest gen, dacă n-are activişti, nu mişcă. Dar mai avem noi oare nevoie de activişti acum, în pragul secolului 21? La ultima adunare generală a Asociaţiei, s-a spus clar şi sincer de către toţi că tot ce a făcut asociaţia se datorează secretarului Carmel. Şi e adevărat. Dar ce este un secretar al unui asemenea gen de asociaţie dacă nu un activist? Ca activist, el bate la uşa Histadrutului pentru fonduri şi achiziţii de cărţi, şi pentru tipărirea revistei "Izvoare". Ca activist, nu concepe să nu mai fie activist nici după 17 ani. Am propus – fără obidă, fără scopuri machiavelice – să nu mai fie reales după 17 ani, căci nu-i frumos şi nu-i sănătos să stea cineva atîta amar de vreme într-o funcţie. Asta o înţeleg acum şi rusnacii de la Kremlin. Dar propunerea mea a căzut. "Eternul secretar" a muncit mult pentru asta. A dat zeci de telefoane ca să ceară voturi. După cele mai oribile practici bolşevice, a pregătit luări de cuvînt din masă. De ani de zile Felix Caroly are misiunea de a-l propune la funcţia de secretar. Ultima oară, secretarul l-a convins pe Boris Vlăstaru să vină la alegeri numai pentru 20 de minute (căci omul e bolnav de inimă şi s-a simţit atunci rău) ca să-i susţină candidatura. Ce şi-a închipuit secretarul, că toţi sînt proşti şi nu văd cum trişează?

Rău au făcut scriitorii care au respins propunerea mea şi au susţinut realegerea pentru a 18-a oară a secretarului. Din cauza asta asociaţia a rămas de fapt neschimbată. E la fel de anchilozată şi inutilă. Ar trebui să se facă o selecţie în ea, o epurare de membri care nu-s scriitori, dar recunosc că nu se poate face acest lucru. Asociaţia e condamnată să rămînă cu acest balast. Dar ce să facem dacă unii scriitori adevăraţi refuză să fie colegi de asociaţie cu unii care publică lucruri jenante? Sînt oameni cu volume tipărite, recenzate şi elogiate, dar care nu stăpînesc gramatica şi nici gramatica nu reuşeşte să-i stăpînească. Sînt ”scriitori” care se şi iscălesc agramat. Cunosc cel puţin trei scriitori autentici, stimaţi, care de mult s-au distanţat de asociaţie din cauza secretarului ei. Ei spun că le este jenă să fie reprezentaţi în lume de acest secretar. Au dreptate, zău. Şi eu am trăit momente de jenă. De exemplu, atunci cînd a insistat pe lîngă directorul ziarului ”Viaţa noastră” să fie condolat pentru decesul mamei sale. Pînă atunci nu mai auzisem ca cineva să ceară condoleanţe.

M. RAFAEL

*

Biroul de contabilitate
SABY şi SHLOMO
DRESHER
RAMAT GAN, Rh. HERUT 4
Tel. 7518293 – 7521634
Urează clientelei, rudelor şi
prietenilor

NOI se zvoneşte că...

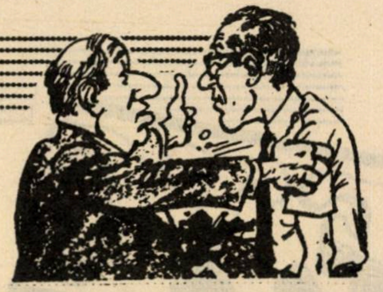

...Ury Mayer, noul dirijor al Simfonietei din Beer Sheva, urmaş al lui Mendi Rodan la pupitrul cunoscutei formaţii, ar fi de felul său din România. Venit în ţară, cu părinţii, la vîrsta de 12 ani, Mayer a făcut o frumoasă carieră muzicală pe continentul american, devenind conducătorul orchestrei simfonice din Edmonton, Canada. El va fi un "navetist", lucrînd trei luni pe an cu orchestra din Neghev şi trei luni cu aceea din zăpezile canadiene.

...Dr. Mihail Shafir, conferenţiar la Universitatea din Ramat Aviv şi director al departamentului de cercetări politice al "Europei Libere" a terminat un studiu de anvergură intitulat "Antisemitism fără evrei în România". Studiul a fost acceptat de către cunoscuta revistă englezească "Report on Eastern Europa" şi este aşteptat cu... nervozitate, ştiindu-se că Shafir dezvăluie cîteva lucruri neplăcute.

...H.O.R.-ul va începe să editeze o colecţie de scrieri privind trecutul şi... prezentul judaismului românesc. Prima lucrare: Gala Galaction despre evrei şi sionism; culegere îngrijită de Pr. Gh. Cunescu, căruia marele scriitor român şi prieten al Israelului i-a lăsat manuscrisul în grijă spre editare.

...Tarifele la excursiile cu avionul în România se vor scumpi simţitor. Motivul: Ministerul de resort de la Bucureşti, răspunzător cu energia, a cerut Taromului să plătească benzina... în dolari; iar Taromul, înghesuit, trebuie să mărească preţul biletelor.

...La Bucureşti s-a constituit un comitet de iniţiativă, alcătuit din cîteva personalităţi evreieşti, care îşi propune să-l invite în România pe Rabinul-Şef Dr. Alexandre Şafran şi să organizeze la Bucureşti şi Bacău, festivităţi întru onorarea conducătorului spiritual al judaismului românesc în anii războiului. ■

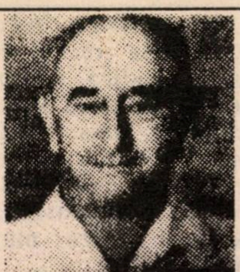

A. NOL

S-au împlinit, la sfîrşitul lunii trecute, 20 de ani de cînd parcă s-a furişat, plecînd dintre noi, A.Nol, cel ce punea cuvintele să se joace între ele, ca din hîrjoana lor, de el îndrumată, să se ivească schiţe şi ”scrisori deschise”, adevărată oglindă ce ne-o punea dinainte, ca să băgăm de seamă ridurile defectelor noastre. Şi să facem apoi haz, laolaltă cu el, meşter în a satiriza apucături, moravuri, pe care le-ar fi vrut corijate, ca să fim buni, oneşti, conştiincioşi şi modeşti, - aşa cum el însuşi a fost.

Personajul creat de el, ”Blima Spodik”, a făcut o adevărată carieră, - simţindu-i-se şi azi, în realitatea actuală, ”prezenţa”, dovedind cît de puternic a fost spiritul de observaţie al lui A.Nol, al cărui scris, plin de vioiciune şi un umor de rară calitate, stăruie în amintiri.

M. Rd.

NOI ETC

*** În ajunul vizitei preşedintelui Iliescu, "Dvar haşavua", revista-supliment de vineri a ziarului "Davar", a publicat, sub semnătura eminentului gazetar Israel Landers un documentar cuprinzător despre istoria şi caracteristicile alialei române intitulat "Bucureştiul de pe Hayarkon". Autorul, care pentru pregătirea acestui documentar a discutat cu Arthur Israelovici, Itzhak Artzi, Slomo Leibovici-Laiş şi I. Schechter, are cîteva observaţii la care nu putem să nu subscriem:

"Evreii originari din România sînt sionişti trup şi suflet şi au suportat chinurile adaptării cu dragoste, fără lamentări şi pretenţii".

"Societatea israeliană ar fi mult mai săracă spiritualiceşte fără evreii din România".

"Cînd unii români sînt întrebaţi de unde provin, ei spun că s-au născut în Basarabia, Bucovina sau Transilvania, iar Miki Bercovici a declarat la televiziune că s-ar fi născut în Europa răsăriteană".

*** Dr-ul Eruhim Roisman, care ţine de ani de zile rubrici de sănătate în "Viaţa noastră" şi "Facla", docte şi liberale, ni se dezvăluie de la un timp şi ca un cultivator pasionat al genului literar. Cele cîteva schiţe şi povestiri pe care le-a publicat în "Revista mea" ne-au reţinut atenţia pentru observaţiile psihologice subtile şi stilul direct, degajat.

*** Şeful fracţiunii Partidului Muncii de la primăria Tel Aviv-Yaffo a propus oficial reprezentantului fracţiunii Partidului Liberal Independent, Itzhak Artzi, începerea de convorbiri în vederea strîngerii relaţiilor dintre cele două fracţiuni pînă la fuzionarea într-o singură fracţiune la primărie.

*** Canalul 2 de televiziune transmite un serial ştiinţific pe teme de astronomie. Prezentatorul este prof. Mario Livio de la Universitatea din Tel Aviv. După nume s-ar părea că e un savant italian. Nu. Omul n-are nimic de-a face cu macaroanele sau cu Sophia Loren. Este vorba de fiul literatului Ruben Livio (stabilit în Franţa) şi al cunoscutei actriţe Dorothea Livio.

*** La un an de la moartea poetului Dan Paghis, Institutul "Bialik" a publicat o antologie a creaţiei regretatului poet. Ea cuprinde şi o emoţionantă bucată de proză, "Tata". Un dialog între fiu şi tată. Tatăl a venit în ţară înaintea izbucnirii războiului mondial, iar Paghis şi mama lui au rămas la Rădăuţi. Mama a murit după scurt timp iar tînărul poet a trăit singur Holocaustul. La 17 ani a venit în Israel unde şi-a reîntîlniti tatăl. Amintim că Sebastian Costin a tradus (memorabil) în româneşte cîteva din poemele lui Dan Paghis.

*** Moscu Alcalay a împlinit luna trecută 60 de ani. Soţia sa Rodica, i-a pregătit o petrecere-surpriză la cafeneaua teatrului Habima. Au luat parte scriitorul Efraim Kishon, fostul purtător de cuvînt al armatei Nahman Shai, cîntăreaţa Yafa Yarkoni şi desigur mulţi actori. La mulţi ani!

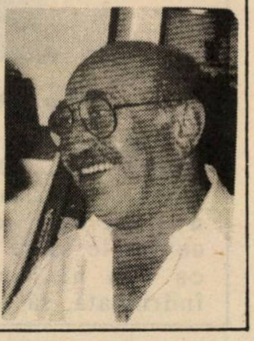

*** La recepţiile oficiale la care a luat cuvîntul, preşedintele Iliescu a evocat diferite momente din istoria Statului Israel şi chiar a sionismului, folosind uneori cuvinte şi expresii ebraice. Printre invitaţi şi ziarişti, s-au făcut diverse speculaţii: că discursurile acestea au fost pregătite cu ajutorul şef rabinului Rosen, dar la banchetul de la Ierusalim oferit de Herzog, Rosen, întrebat de-un reporter, a negat că ar fi avut vreun amestec în redactarea cuvîntărilor. Atunci – întrebare: cine este consilierul pe "probleme evreieşti" al preşedintelui Iliescu?

*** Dr. Moshe Carmilly – cînd vom învăţa să-i preţuim ? Aşa se intitulează articolul prof. Raoul Şorban, din săptămînalul bucureştean "Timpul", consacrat omului care-a condus – ca rabin-şef al Clujului, în anii războiului mondial, destinele evreimii din Ardealul ocupat (şi batjocorit) de fascismul maghiar cu cizmă şi animalism.

"Dr. Moshe Carmilly, cînd vom învăţa să-i preţuim? – uite, ne punem şi noi la unison cu Raoul Şorban, întrebarea. Şi îi rugăm pe şefii din curtea Templului Coral de la Bucureşti, pe domnul Blumenfeld, şi pe domnul Haim (Haimică) Riemer, de la "Revista Cultului Mozaic" şi pe ceilalţi responsabili de pe la Comunitate, să ne răspundă la întrebare. Şi să ne anunţe, fie prin telegramă, fie prin scrisoare, fie chiar prin fax (avem un număr înscris în caseta redacţiei) ziua şi ora cînd vor începe să-şi arate, aşa cum cere obrazul, preţuirea faţă de strădaniile cumplite ale lui Carmelly, întru salvarea evreilor de la Cluj. Şi, – cine ştie? – poate că după ce se vor hotărî să-şi scoată, în sfîrşit, pălăria în faţa eminentului evreu al Ardealului, băieţii din curtea Templului vor catadixi, împinşi de-o remuşcare şi stîrniţi de-o conştiinţă să pomenească de persoana, personalitatea şi rolul covîrşitor al rabinului-şef Dr. Al. Şafran în salvarea judaismului românesc de la nimicire; să pomenească de Şafran, aşa cum cere onestitatea funciară a evreului şi cei şapte ani de-acasă; să pomenească, în genunchi; şi să-i ceară iertare pentru ticăloşia de a-l fi ignorat ani şi decenii de-a rîndul; să-i ceară iertare, smerit, bătîndu-se cu pumnii în piept a căinţă. Noi, de la "Minimum", le făgăduim că vom pune o vorbă bună pe lîngă Şafran, ca să-i ierte; şi, aşa cum îl ştim pe marele rabin, Domnia sa, generos, îi va ierta.

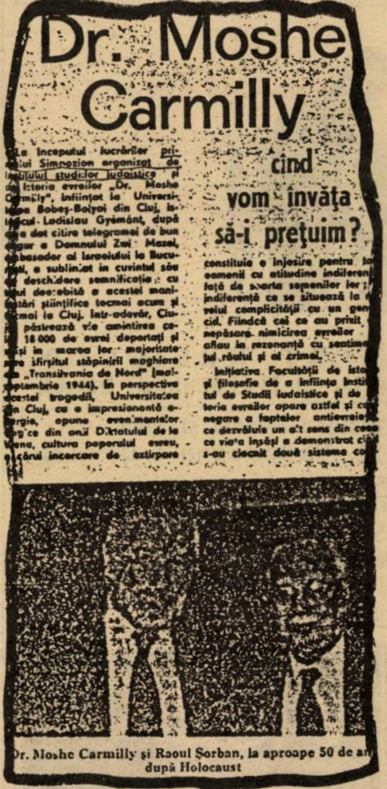

Dr. Moshe Carmilly

cînd vom învăţa să-i preţuim?

La începutul lucrărilor pri-
iui Simpozion organizat de
tutului studiilor iudaistice şi
istoria evreilor „Dr. Moshe
rmilly", înfiinţat la Universi-
a Bobeş-Bolyai din Cluj, is-
icul Ladislau Gyémánt, după
e dat citire telegramei de bun
gur a Domnului Zvi Mazel,
basador al Israelului la Bucu-
şti, a subliniat în cuvîntul său
deschidere semnificaţia : cu
ul deosebită a acestei mani-
tări ştiinţifice tocmai acum şi
mai la Cluj. Intr-adevăr, Clu-
păstrează vie amintirea ce-
18 000 de evrei deportaţi şi
işi în marea lor majoritate
e sfîrşitul stăpînirii maghiare
„Transilvania de Nord" (mai-
ptembrie 1944). In perspectiva
cestei tragedii, Universitatea
n Cluj, cu o impresionantă e-
rgie, opune evenimentelor
g ce din anii Diktatului de la
ena, cultura poporului evreu,
cărui încercare de extirpare

constituie o înjosire pentru
oamenii cu atitudine indiferen
faţă de soarta semenilor lor ;
indiferenţă ce se situează la
velul complicităţii cu un gen
cid. Fiindcă cei ce au privit
nepăsare nimicirea evreilor
aflau în rezonanţă cu sentim
tul răului şi al crimei.

Iniţiativa Facultăţii de isto
şi filosofie de a înfiinţa Insti
tul de Studii iudaistice şi de
toria evreilor apare astfel şi c
negare a faptelor antievreie
ce dezvăluie un alt sens din cea
ce viaţa însăşi a demonstrat cî
s-au ciocnit două sisteme co

r. Moshe Carmilly şi Raoul Şorban, la aproape 50 de a
după Holocaust

*** "Facla" din 4 septembrie dă o replică unei "publicaţii lunare de la Tel Aviv". Ghiciţi despre ce publicaţie este vorba! Nu despre "Penthouse"-ul israelian, că acela s-a desfiinţat. Vă spunem noi despre cine-i vorba: despre revista noastră. Colectivul redacţional al "Faclei" nu are voie de la direcţiune şi nu are deci curajul să numească revista noastră pe nume. Umblă cu eufemisme, vajnicii spadasini!

În "Facla", ca de altfel şi în "Viaţa noastră" şi în "Revista mea", e permis să numeşti pe nume O.E.P.-ul, Djihadul islamic, ziarul sirian "Tişrin", dar nu şi revista "Minimum". Tot aşa e permis în Harakevet să se scrie numele lui Arafat, Horia Sima şi al oricărui criminal nazist, dar nu şi numele lui Al. Mirodan. În loc să tacă, cel puţin, de ruşinea acestei situaţii, harakevetiştii ne mai şi ironizează. Bravo!

Cît despre obiectul notei ironice, e de milă şi de tot rîsul sforţarea de a prezenta drept un mare succes al Colocviului literar israelo-român de la Bucureşti, faptul că l-au consemnat cîteva reviste. Asta e şi replica ce ni se dă la observaţia noastră că acel Colocviu nu s-a bucurat de atenţia presei româneşti. Slabă replică şi slabă consolare! Noi reţinem (fără plăcere, de altfel) faptul că cea mai importantă revistă a scriitorilor, "România literară" n-a scris nici măcar o iotă despre felul cum s-a desfăşurat colocviul. Nici măcar una, de sămînţă.

*** Nu de mult, cetăţenii care se plimbau prin centrul comercial, "Gan hair", de lîngă primăria tel-aviviană (centru pe care-l arăţi cu fudulie musafirilor, întrebîndu-i: nu-i aşa că e ca-n Occident?) au avut surpriza plăcută (mă refer la bărbaţi) de a vedea modelul aici de faţă, aşa cum a făcut-o mama, stînd cuminte în picioare, pentru a fi pictată de cîteva artiste din "noul val" cu penelul. Scena (îţi pare rău că ai ratat-o, nu?) făcea parte dintr-un show intitulat "Femei desenează femei". Un cititor de-al lui "Minimum", ing. Emil Gold, din Ramat Hasharon, aflat, norocos, la faţa locului, ne-a scris:

"...Surpriza mea a fost dublă. Mai întîi, fiindcă, înţelegeţi... Apoi, însă, deoarece am recunoscut-o pe frumoasa domnişoară-model: era Luci T. din Bîrlad, venită, cu părinţii, aşa cum mi-a spus după ce s-a îmbrăcat..., acum trei ani în Israel!

*** *Pentru originarii din Vrancea* (ca Radu Mănescu şi alţii...) am primit următoarea scrisoare (categoric simpatică):

"Stimate Domnule Director,

În numele UVP ne permitem a vă trimite o chemare către cetăţenii din Israel, originari din jud. Vrancea – România, cu rugămintea de a publica aşa cum este publicată sau în extras, în revista d-stră, din care am citit cu multă plăcere cîteva numere ce ne-au parvenit în ţară.

Prin aceasta veţi putea contribui la o mai bună cunoaştere între oamenii din ţările noastre dar şi la întărirea luptei ce se duce în omenire pentru a nu mai face posibilă reînvierea extremismului, atît de dreapta cît şi de stînga, care a adus atîtea suferinţe omenirii.

Ne-am adresat d-stră şi datorită faptului că printre colaboratorii revistei sînt şi 2 vrînceni şi anume: d-nii Radu Mănescu şi dr. George Mănescu şi care, sperăm, vor adera la iniţiativa noastră"... (*Preşedinte, Dr. Petre Georgescu, Focşani, str. Mare a Unirii 2, ap. 10, jud Vrancea, cod. 5300, România*):

În continuare, dăm un fragment dintr-o "Chemare către cetăţenii din Israel, originari din jud. Vrancea (fost Putna):

"În mai 1991a luat fiinţă în oraşul Focşani jud. Vrancea, Uniunea vrîncenilor de pretutindeni (UVP).

NOI

Obiectivul principal al asociaţiei îl constituie lupta pentru ridicarea nivelului cultural, dar şi economic, al oamenilor din jud. Vrancea, prin aceasta contribuind la crearea unui climat de înţelegere, de colaborare, de prietenie, pentru instaurarea unui regim de adevărată democraţie, în care oamenii, indiferent de apartenenţa politică, socială, religioasă, etc. să se simtă fraţi.

Prin realizarea acestor obiective ar dispare pericolul reînvierii extremismului de dreapta sau de stînga; al fascismului, antisemitismului, etc. În acelaşi scop, UVP îşi propune strîngerea legăturilor între toţi cei ce s-au născut, au trăit sau trăiesc în jud. Vrancea, indiferent de domiciliul actual (în ţară sau în străinătate).

Ca urmare a acestei dorinţe, ne adresăm şi cetăţenilor din Israel, care au plecat din jud. Vrancea, cu speranţa că îi vom putea face să-şi aducă aminte de locurile în care s-au născut, de prietenii lăsaţi în urmă, de profesorii şi oamenii de seamă ai jud, Vrancea, de colegii pe care i-au avut cînd frecventau cursurile şcolilor din Focşani sau alte localităţi din Vrancea; să-şi aducă aminte de frumoasele plaiuri Vrîncene, de folclor, de oamenii cu care, deşi existau deosebiri de religii, se înţelegeau bine între ei. (...)

În luarea iniţiativei de a încerca să luăm legătura cu dvs.; vrîncenii stabiliţi în Israel, am fost stimulaţi şi de conţinutul revistei "Minimum", din care ne-au parvenit cîteva exemplare".

*** Chestia cu stîlcirea limbii române de la radio Kol-Israel se cam complică. Pe masa noastră din redacţie, s-au strîns vreo douăzeci de scrisori care se plîng de accentul caricatural al unor (a) dintre cei (cele) ce vorbesc la microfon fără Dumnezeu lingvistic.

"În ultima vreme – scrie de-o pildă corespondentul nostru Paul Lupaşcu din Neve Sharet – am constatat cu regret că scurtele programe în limba română nu se bucură de atenţia cuvenită din partea colaboratorilor în ceea ce priveşte limba pe care o folosesc, şi care începe să devină din ce în ce mai păsărească. Nu vreau să dau exemplu de expresii necorespunzătoare, străine limbii române, pentru că ar fi prea numeroase.

Nu este nici o justificare ca din punct de vedere al limbii – emisiunea în limba română să nu fie la nivelul celorlalte în limbi străine (engleză, franceză, etc)".

Rubrică realizată de BEN YAACOV-ZWI în colaborare cu M. RAFAEL

ANCHETA MINIMUM

Să presupunem că vă aflaţi pe-o insulă pustie şi aveţi dreptul, pentru lectura Dumneavoastră, la numai 5 (cinci) cărţi. Care ar fi acele cinci cărţi?

AL. MIRONOV, scriitor; autor de scrieri ştiinţifico-fantastice; consilier al preşedintelui Iliescu; Bucureşti:

1) Gogol : *Suflete moarte*
2) Rabelais : *Gargantua şi Pantagruel*
3) Steinbeck : *Joia dulce*
4) Dostoievski : *Fraţii Karamazov*
5) S.R.R.Tolkien : *Lordul inelelor*

CAROL ISAC secretar literar al Teatrului de Stat din Bacău:

1) Elias Canetti : *Limba salvată*
2) E. Aitamov : *O zi mai lungă decît veacul*
3) Aharon Meghed : *Eroii mor şi ei*
4) Eugen Ionescu : *Rinocerii* (deoarece coarnele lor cresc oricum peste tot)
5) *Cartea de telefon a oraşului Tel Aviv* (pentru că e plină de prieteni)

ALBERT KREIGOLD, trezorier al H.O.R.-ului, Israel:

1) Tolstoi : *Război şi pace*
2) M. Sadoveanu : *Divanul persian*
3) Flaubert : *Madame Bovary*
4) Shalom Alehem : *Halal de mine, sînt orfan*
5) I.Bashevis-Singer : *Ghimpl netotul şi alte povestiri*

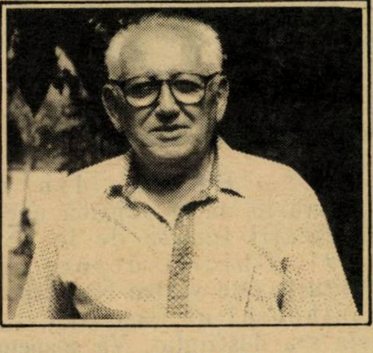

CRISTINA ŞORBAN, studentă în anul I la facultatea de arhitectură a "Tehnion"-ului din Haifa:

1) Milan Kundera : *Insuportabila uşurinţă de a exista*
2) Lucian Blaga : *Poezii*
3) Camil Petrescu : *Patul lui Procust*
4) Heinrich Böll : *Nuvele*
5) *Donald Duck (comicsuri)*

50 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA ÎN BUCUREȘTI A TEATRULUI "BARAȘEUM"

DUPĂ MARILE SUCCESE: "SĂNĂTATE - SĂNĂTATE"; "AMERICA - AMERICA"; "ADAM ȘI EVA"

HARRY REININGER

are onoarea să prezinte

CEL MAI GRANDIOS

SPECTACOL DE REVISTĂ ÎN LIMBA ROMÂNĂ

BARAȘEUM...BARAȘEUM...

POVESTEA UNUI TEATRU CU TEXTE ȘI MUZICĂ ÎN PRIMĂ AUDIȚIE

SCRISE SPECIAL de AUREL STORIN și HARRY REININGER

DIRECȚIA DE SCENĂ: HARRY REININGER

DIRECȚIA MUZICALĂ: MICU LAZAROVICI

SUNET, LUMINI ȘI EFECTE SPECIALE: **MICHAEL ZAHAVI** * DECOR: **A. MORDOH** * COSTUME: **BERTA** * COREGRAFIE: **JACKY LEVY**

SUB PREȘEDENȚIA DE ONOARE
A MARII VEDETE A REVISTEI ROMÂNEȘTI și a FILMELOR HOLLYWOODIENE: **LISETTE VEREA**

CU:

AGNIA BOGOSLAVA

MARELE CÎNTĂREȚ-ACTOR
DORIN ANASTASIU
(JULIO IGLESIAS AL ROMÂNIEI)
ARTIST-OASPETE PENTRU PRIMA OARĂ ÎN ISRAEL

DE LA TEATRUL KAMERI marele actor
NATAN COGAN
PENTRU PRIMA OARĂ ÎNTR-UN SPECTACOL ROMÂNESC

ȘI (ÎN ORDINE ALFABETICĂ) : ANABELA – EDI COGAN – DOROTHEA LIVIO – PETER LEIST – IONA RODAN – MIRA MORENO (Laureată a festivalelor MAMAIA) – CORNELIA VORVOREANU

CU

CELEBRUL BALET REINTORS DIN LAS VEGAS
– **THE BODY EXPRESS DANCERS** –

SPECTACOLE DE PREMIERĂ:

7.XI: NATANIA – HEIHAL HATARBUT; **9.XI: TEL AVIV** – OHEL-SHEM; **12.XI: HAIFA** – "ORA"; **13.XI: HOLON** – MOFET; **15.XI: BEER SHEVA** – HEIHAL HATARBUT; **16.XI: BAT IAM** – COLNOA RAMAT JOSEPH; **17.XI: RISHON LE ZION** – NAAMAN; **19.XI: RAMAT GAN** – MOFET; **25.XI: PETAH TIKVA** – **SHARET**; **29.XI: NAZERET** – HEIHAL HATARBUT; **30.XI: KIRIAT HAYM** – BEIT NAGLER

PENTRU TEL AVIV biletele s-au pus în VÎNZARE LA AGENȚIA "CANAF"
Str. ALLENBY 91, TEL. 293838, precum și la toate agențiile de bilete.

«ŞI TURISMUL e o ARTĂ»

Convorbire cu dl. LICĂ BLUTHAL directorul Departamentului European al CONCERNULUI TURISTIC INTERNAŢIONAL "MELIA"

Binecunoscutul animator al turismului israelian, autorul unora dintre cele mai reuşite programe de excursii în România, L. B., nu mai are nevoie de prezentare, Formula de succes "ai şekeli, n-ai şekeli, te-aranjezi cu Lică Bluthal" a devenit şlagăr turistic ocupînd locul de frunte în "topul vacanţelor" din ultimii 10-15 ani. ...Şi totuşi, în umbra omului turistic se ascunde o activitate mai puţin cunoscută: scenarist, cupletist şi regizor de spectacole muzicale!

– Stimate d-le Lică Bluthal, ce legătură este între directorul turistic al firmei Melia şi scenaristul-regizor Lică Bluthal, desconspirat în paginile memoriale ale lui Godell, unul din ultimii boemi ai zilelor noastre?

– Una singură! Este unul şi acelaşi personaj, prezent astăzi pe scena turistică a Meliei. În urmă cu aproape 50 de ani, în Iaşul tinereţii mele, am debutat ca scenarist, autor dramatic, cupletist şi regizor!!! Am scris şi lucrat alături de Corneliu Sturzu, Lesnea, Ignea, Mircea Radu Iacoban, Traian Ţărnea şi Sig Horovitz – cunoscutul traducător al lui Ephraim Kishon, ca să numesc numai cîţiva dintre ei... Spectacolele mele au văzut lumina rampei la "Naţionalul" ieşean (Baba Hîrca la estradă...) şi pe multe alte scene. Unele dintre ele regizate chiar de mine. Martor mi-e Dumnezeu... Andrei Călăraşu şi Biţu Fălticineanu că mi-am început cariera artistică la Iaşi, am continuat-o şi după venirea în ţară şi, consider că n-am încheiat-o încă!

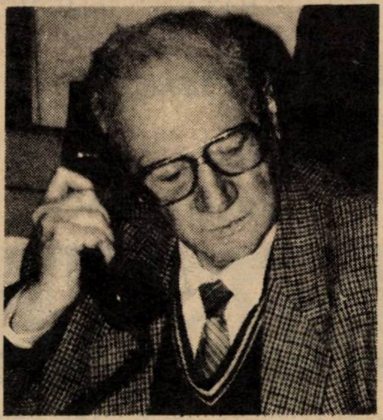

– Cu ce aţi debutat în Ţara Sfîntă?

– Am scris mai multe spectacole pe care le consider reuşite: "Hop şi eu în Ţara Sfîntă", "Coana Chiriţa în orientul încurcat" şi împreună cu I. Avian am creionat spectacolul "Cînd era bunica fată..." bineînţeles nu... "mare"! Titlurile au fost un real succes, conţinutul... Şi dacă vrei, mai poţi nota, noaptea munceam ca paznic, iar ziua scriam scenarii cu care băteam la porţile teatrelor... pînă mi-am tocit pingelele!!! Carieră de ole hadaş.

– Şi în turism cînd aţi debutat?

– După vreo doi ani de artă pentru artă... am devenit pragmatic! "Creatorul cît scrie e creator. După ce-a scris, e vînzător de opere", spune Cehov în "Pescăruşul". La fel şi eu. M-am apucat de turism şi mi-am propus să fac din organizarea vacanţelor o artă. Mi-am creeat o clientelă veselă care "pleacă cu mine voioasă şi se întoarce sănătoasă"... deviza de căpetenie a lui Lică Bluthal!

– "Ai, n-ai, dai... că merită să pleci cu Lică Bluthal!" este una dintre formulele de mare succes lansate de dvs. în turism. Dar turismul înseamnă şi concurenţă...

– Despre turism... se pot spune multe. Despre concurenţă... la fel! Îi dau importanţă, ţin cont de ea, vorba lui conu Iancu: "îmi place trădarea, dar îi urăsc pe trădători"... În turismul est-european, în special în cel spre România,. se înregistrează valenţe pozitive. Toate agenţiile "tour operator" simt şi cunosc aceste prefaceri, fiecare aruncîndu-se la crema tortului, ambalajul urmînd să fie consumat de adversar... Eu nu mă las! Nu doresc nici reversul acestei idei precum nu doresc numai crema tortului!

– Domnule Lică Bluthal, sînteţi directorul Departamentului European.Ce reprezintă "Melia" în relaţia turistică internaţională?

– Melia înseamnă garanţia unor vacanţe în orice punct al globului. Agenţiile Melia sînt preocupate în permanenţă să ofere programe turistice inedite, aria geografică extinzîndu-se din Alaska în Israel şi din America în Japonia.

În Israel eu sînt acela care mă frămînt să asigur programe pe gustul fiecăruia dintre turiştii noştri. Şi reuşesc.

– În finalul convorbirii noastre, ţinînd cont de data apariţiei revistei noastre – octombrie – ce noutăţi de "ultimă oră" pregătiţi prietenilor şi clienţilor dvs. pentru sezonul de toamnă-iarnă?

– Avînd în vedere că "toamna se numără bobocii" am lansat tradiţionala excursie "La cules de vii" pe care bineînţeles o însoţeşte formula "cu lăutarii după mine"... o excursie prin renumitele podgorii româneşti... Pentru sfîrşitul anului, în luna decembrie "Revelion în Carpaţii României"... în decorul fermecător al Poienei Braşov. Această formulă combină bucuria noului an cu parfumul muzicii româneşti, vorba amicului meu Gică Petrescu: "astă seară nimeni să nu doarmă, tot mereu să chefuim" dar şi odihnă activă, excursii şi drumeţii montane.

Cam atît deocamdată; vorba lui Shakespeare "restul e tăcere!", să nu afle concurenţa...

– Vă mulţumim şi aşteptăm alături de cititorii noştri să aflăm ce se ascunde în spatele tăcerii! Sperăm surprize!

Rep.

•Scurt•

• Cine este de vină?

"Deşi aşteptăm de peste un an de zile, ca naţionalismul extremist să cedeze, fie datorită unei reacţii la nivelul autorităţii publice (sau al opiniei publice), fie datorită depăşirii conjuncturilor care i-au dat naştere, această revărsare de ură nu încetează să crească.

Cine este de vină? Nu are de ce să ne mire că foştii profitori, foştii torţionari folosesc orice fel de mijloace pentru a se apăra, ori pentru a căpăta o nouă putere, dacă pe cea veche au pierdut-o. Intolerabil este succesul lor. Principala responsabilitate o au, în astfel de situaţii, autorităţile statului. Puterea le-a fost dată pentru apărarea destinelor naţionale, pentru a susţine şi a întări statul de drept, pentru se ocupa de interesele imediate şi pe termen lung ale populaţiei (...) Dar actualii ocupanţi ai puterii de stat, prin omisiune ... au folosit ... nefericita idee de a stimula extremismul de stînga sau de dreapta pentru rezolvarea de interese politice, meschine şi conjuncturale. A devenit de notorietate scrisoarea prin care Eugen Barbu şi Corneliu Vadim Tudor îşi ofereau serviciile primului ministru Petre Roman. Printr-un gest de neconceput într-o lume normală, Ministrul de Interne premiază o revistă imundă, cum este «România Mare» şi tot sub patronajul său, este invitat la Academia de Poliţie campionul perversiunii publicistice, Eugen Barbu. În timp ce guvernul face declaraţii formale de condamnare a antisemitismului, Vatra Românească şi Partidul Socialist al Muncii primesc sedii care sînt refuzate Alianţei Civice.

Totuşi gravitatea fenomenului extremist a atins astăzi astfel de proporţii, încît ar fi o frivolitate să dăm vina numai pe reprezentanţii statului. Lipsa de energie a personalităţilor publice ori a grupurilor sociale care au conştiinţa necesară se va contoriza undeva, într-o judecată a istoriei, aşa cum se va contoriza şi inconştienţa celor care citesc cu aviditate «Glasul», «Naţiunea», «România Mare», «Europa»...

(Din articolul "Cine e de vină?" de Gabriel Andreescu; în săptămînalul "22", Bucureşti)

• Israelul vrea să colonizeze România

"Cum în România un zvon nu este decît o ştire care urmează a fi dată publicităţii, este de aşteptat ca numărul celor 400.000 de victime evreieşti ale Holocaustului de pe teritoriile noastre, transcris pe placa de marmură ridicată recent la Templul Coral din Bucureşti – acest număr este de aşteptat să nu reprezinte decît rezultatul negocierilor (...) cu puterea actuală asupra chestiunii privitoare la repopularea comunităţii evreieşti din România pînă la nivelul densităţii ei demografice de dinainte de Holocaust.

(Din articolul "Antiromânism sau diversiune" de I. Buduca; în «Cuvîntul», Bucureşti)

• Fata lui Răutu

"...Nu pot să nu relatez un incident neplăcut (la al XI-lea Congres al Academiei Româno-Americane de Ştiinţă şi Arte, n. red.). Ultima vorbitoare, Anca Oroveanu, s-a văzut pusă în situaţia de a fi întreruptă în mod cel puţin nepoliticos, ca să nu spun mitocănesc. Un domn, pe nume George Niţu, despre care am înţeles că a fost închis sau deportat în Bărăgan, s-a referit la rolul nefast în istorie al unor oameni ca Iosif Chişinevski şi Leonte Răutu. A fost un atac la persoană, în care aversiunea şi resentimentele mai mult sau mai puţin îndreptăţite împotriva tatălui (Leonte Răutu) au fost transferate asupra fiicei (Anca Oroveanu).

(Dintr-un reportaj de Dan Pavel, în revista «22», Bucureşti)

”ROMÂNIA MARE”: atac împotriva lui Drimer şi Heinrich

...”Ce se întîmplă cu banii părinţilor la Universitatea Ecologică? Instituţia e condusă de către evreul Dolphi Drimer şi concubina sa ”oficială”, asistenta Bogdana Ionescu.

Ştiu oare părinţii, care sînt de drept şi de fapt ”sponsorii” lui Drimer, unde li s-au dus banii? Cît a costat plimbarea rectorului cu amanta în Anglia anul trecut? (...) Ştiu părinţii că s-au ”furat” suspect două calculatoare de la sediul din Pipera? (...)

Ştiu părinţii unde s-au dus cele 6 milioane de lei semnate pentru Campus-ul universitar? (...)

Ce se întîmplă la tipografia ”semi-clandestină” de la Pipera, condusă de un fost amant (poate încă valabil, cine ştie) al d-nei directoare Ionescu, Vlad Grigore?

Şi cîte şi mai cîte puteţi afla şi de la cei doi portari ai sediului, inclusiv de la Angela (femeia de servici), care văd cum serile tîrziu, ”istovite de muncă”, cele două bune prietene (secretara Adriana Amzulescu – omul de aur şi de bază al Bogdanei Ionescu – şi cu aceasta din urmă) îşi împart prada de la părinţii creduli şi naivi (de la parfumuri la sticle de băuturi, cafea, ciocolată etc.) de s-ar putea deschide un bar cu atenţiile primite numai într-o zi de înscrieri. (...)

Ştiu bieţii părinţi creduli? Poate le veţi spune d-voastră adevărul despre afacerile Drimer – Bogdana Ionescu; à propos, mai este şi escrocul de Benedict Heinrich – puşlamaua care face naveta Bucureşti – Tel Aviv şi care chipurile ”conduce” stomatologia lui Drimer în calitate de aşa-zis profesionist”'...

Dintr-un articol de Ilie Grainea, în "România Mare", Bucureşti)

LUMEA ROMÂNEASCĂ

● Pînă şi Alianţa Civică, atît de umanistă, atît de europeană...

"...Într-un perfect paralelism s-au situat desele proteste la adresa «campaniei xenofobe, şovine, antisemite, tolerate de putere», faţă cu opinia «necesităţii protestului împotriva *pretinsului progrom de la Iaşi* care nu a fost făcut de poporul român. Aceasta în timp ce tot guvernul *are de gînd să aducă 300.000 de «specialişti» – ştim noi din care – în locul şvabilor şi saşilor care nu mai vor să se întoarcă.*"

(Dintr-un reportaj de Anca Păduraru, în ziarul «Adevărul» Bucureşti, de la congresul Alianţei Civice)

● Fereşte-ne, Doamne!

"...Dintre sutele de mii care populau România odinioară au mai rămas ceva mai mult de zece mii de suflete. prin urmare, apare cel puţin ciudat că asistăm la trezirea unui antisemitism românesc fără obiect. Fenomenul este real şi doar cine nu trăieşte un timp mai îndelungat în ţară şi nu cunoaşte conţinutul şi tirajul unor reviste ca «România Mare» şi «Europa» mai poate subestima amploarea lui.

Asta nu înseamnă că românii, ca popor, sînt antisemiţi, ar fi şi imposibil, dar avem antisemiţii noştri care substanţiază ceea ce s-ar numi antisemitism românesc.

Comemorînd recent 50 de ani de la holocaustul evreilor din România, controversatul rabin M. Rosen şi coreligionarii săi au prilejuit antisemiţilor români o revigorare a activităţii lor. Unii se vor mulţumi să înjure ceva mai tare decît pînă acum. alţii se vor apleca asupra cifrelor încercînd să demonstreze că dacă românii n-au ucis 200.000 evrei, ci numai 50.000, se cheamă că pe ceilalţi 150.000 i-au salvat, de fapt, de la moarte sigură. În fine, ultima categorie va nega, în ciuda evidenţelor (participarea la comemorare a reprezentanţilor guvernului, completa acoperire radio-TV a evenimentului, luări de poziţii ale diverselor personalităţi, inclusiv ale Regelui Mihai, toate acestea nefăcînd decît să confirme în faţa naţiunii grozăviile comemorate în Templul Coral din Bucureşti), orice holocaust. Ba mai mult, aceştia vor reproşa evreilor că se fac denigratorii poporului român, de parcă atunci cînd noi dezvăluim crimele comise de comuniştii români împotriva propriului lor popor, asta n-ar mai putea întuneca imaginea noastră în lume.

Am avut şi noi în istorie inşi şi grupări criminale. Faptul că au rămas nepedepsiţi la vremea comiterii faptelor lor aruncă o lumină crudă asupra politicii statului român şi a carenţelor justiţiare din epocă. Ca români, noi trebuie să luăm cunoştinţă de faptele istorice, aşa cum s-au petrecut şi, dacă la vremea respectivă nu le-am condamnat şi pedepsit, să ne asumăm colectiv vina istorică a genocidului comis de ai noştri..."

(Din articolul «Fereşte-ne, Doamne!» de Cornel Roşca în «Lumea liberă, New York)

● Sînt gata să mă simt evreu

"...Sîntem gata să ne simţim «francmasoni» şi «dusmani ai poporului român» şi evident, evrei, dacă acest lucru ne poate ţine departe de dl. Neacşu (ex-activist PCR, directorul revistei «Europa», n. red.)

Întrebarea e ce facem noi cu dl. Neacşu, care, in numele obsesiilor sale, încarcă cu o responsabilitate pe care nu o are, poporul căruia întîmplător îi aparţine. Ţinînd isonul antisemitismului troglodit care ne vine de la «Pamiat» şi «sutele negre», el face inconştient jocul ungurilor şovini pe care îi înjură. Ne întrebăm, încă o dată, cine are nevoie ca românii să fie «european» (şi nu numai) acreditaţi ca antisemiţi?..."

(Adrian Riza, în «Timpul», nr. 27/1991, Bucureşti)

o Curva de după perdea

..."Numitul Dumitru Johnny Cătălin, originar din comuna Dănciuleşti, judeţul Gorj, de meserie lăcătuş, mecanic la «Oltcit» Craiova, în timpul liber picolo la Cafeneaua din holul Gării din Cetatea Băniei, a acostat-o pe puştoaica Mişco Maria, în vîrstă de 18 ani, din Satu Mare, pe care a introdus-o în interiorul localului sus-amintit, unde, după o perdea, a întreţinut raporturi sexuale nefireşti cu aceasta. Preţul unei astfel de împerecheri cu tot tacîmul, a fost la început 500 lei.

Însă după comiterea faptei, Făt Frumos din Dănciuleşti a refuzat s-o mai plătească pe tînăra cu nume predestinat unor asemenea întîmplări, Mişco Maria, deşi eroina scăzuse preţul la doar 50 de lei.

Astfel, nemulţumită, întărîtată şi cu urmele slobozeniei lui pe piept, a ieşit în uşă şi, în văzul călătorilor ce se aflau în Staţia CFR sus-amintită, a-nceput să-i strige lui Johnny Gorjeanul: «Dă-mi, bă, banii, că mi-ai făcut şi mi-ai dres!»

Din verificările efectuate, cît şi din declaraţia zvăpăiatei Mişco Maria rezultă că porumbiţa noastră, parcă decupată din Decameron, a mişcat-o la Judecătoria din localitate, pentru că, fără ocupaţie fiind, întreţinea des relaţii sexuale (în toate chipurile) cu diferiţi muşterii, în schimbul primirii de foloase materiale.

P.S. În timp ce, după perdea, Johnny o mişca (în sus şi-n jos) pe Maria, dincolo de tejghea, la numai cîţiva paşi, aşezaţi la mese, călătorii îşi sorbeau în tihnă, în aşteptarea trenului, cafelele preparate chiar de tăuraşul de Johnny de la Dănciuleşti."

(Dintr-un articol de Gheorghe Dracu, în «Totuşi iubirea» – sic! – Bucureşti)

● Drogurile de sub plapumă

"România nu interesează în

privinţa consumului de droguri, dar este un spaţiu de tranzit pentru reţelele care pleacă din Turcia şi Pakistan spre Occident sau America; pentru stoparea elanului traficanţilor de droguri, Brigada antinarcotice colaborează cu Interpolul.

Iată povestea ultimelor capturi. Într-un compartiment al trenului Arad-Bucureşti care venea de la Belgrad s-au găsit plicuri cu două kilograme de heroină ascunse sub o banchetă. Compartimentul era gol, în restul vagonului erau doar cîteva persoane şi nu a putut fi dovedită legătura vreuneia dintre ele cu acest transport de droguri.

Pe 1 iunie la Otopeni au fost găsite în bagajele unui cetăţean afgan, rezident în America 5 kg, de heroină. Drogul a fost descoperit la controlul efectuat de compania PAN AM.

Cîteva zile mai tîrziu a fost arestat şi un complice al acestuia, tot de origine afgan. dar cu cetăţenie canadiană. În apartamentul pe care îl închiriase în Bucureşti au fost găsite alte două valize cu 5 kg de heroină; captura face cam 7 milioane de dolari, iar destinaţia trebuie să fie Statele Unite.

Un adevărat şoc a fost descoperirea unei filiere columbiene. Organizatorul este un columbian care prin 80 a fost student aici, şi care apoi s-a căsătorit cu o româncă. Reţeaua trebuia organizată în familie. A contactat-o pe cumnata sa, tehnician la o întreprindere din Cluj. Aceasta a acceptat să intre în traficul de droguri. Ea a primit din Columbia trei colete cu cărţi pe numele unor colegi de serviciu. Ca să nu mai bată la ochi, în coperţile cărţilor era cocaină. Odată ajunse în ţară, ea şi un alt columbian au împachetat marfa în pliculeţe pe care după cîteva zile le-au luat doi italieni. Aceştia au cumpărat două plăpumi, au pus plicurile în interior şi au trecut fără probleme frontiera, Cumnata a primit 2500 de dolari. După cîteva luni, au vrut să repete operaţiunea, Au sosit alte trei colete la trei colegi de serviciu. Brigada antinarcotice a întrerupt însă circuitul. Au fost confiscate 10 kg de cocaină şi arestaţi cei din reţea."

(Aurelia Boroga, «Flacăra» Bucureşti)

● Francmasonerie

"Vechea lojă "România Liberă" alcătuită la Paris esenţialmente din emigranţi a părăsit "Marea Lojă", acuzînd-o – fapt aproape rizibil – de pro-comunism".

(Din "L'Evenement du jeudi", Paris)

Lozincă

"Mai puţină carne, mai mult sex".

(Din revista "Prostituţia", nr. 6 Bucureşti; citat după săptămînalul "Fraierul român", Bucureşti)

● Valentin Ceauşescu: degetul pe rană

"Tatăl meu era un om dur, în anumite momente chiar necruţător, dar nu crud, nu în mod deliberat crud... cruzimea cea mai periculoasă se afla în minţile oamenilor, datorită fricii lor faţă de regim. Securitatea n-a fost aşa de puternică aici, cît ideea oamenilor despre puterea Securităţii".

(Dintr-un interviu acordat de Valentin Ceauşescu, fiul lui N. Ceauşescu, ziarului britanic "The Independent"; după "Europa Liberă")

● Preţuri

La magazinul "Trident" din Bucureşti, o pereche de pantofi de damă costă 10.000 lei (50 dolari) iar o pereche de cizme de damă pentru iarnă 20.000 lei (100 dolari) Salariul minim în România este de 5975 lei pe lună.

*

Numărul persoanelor care solicită efectuarea de schimburi valutare la nou înfiinţatele ghişee creşte vertiginos, a constatat un reporter ARPress. Principala cauză a acestui adevărat "asalt" o constituie siguranţa operaţiunilor valutare, pînă nu de mult în Bucureşti existînd o filieră bine organizată pentru înşelarea persoanelor dornice de a vinde sau cumpăra valută. Luna trecută, în Bucureşti cursul de cumpărare a dolarului american oscila între 247 lei (la Banca Comercială Română) şi 253 lei (la Banca Română pentru dezvoltare), băncile cumpărînd dolari cu 215 lei, şi respectiv, 230 lei/$. Cel mai ridicat curs îl înregistra însă, lira sterlină, 405, respectiv 422,50 lei/ liră."

(Din "Lumea Liberă", New York)

● Puroaie

"În presă, ce să mai vorbim! N-aş fi crezut posibilă, deşi cunosc şi în presa interbelică asemenea valuri de trivialitate în «Sfarmă piatră», «Porunca vremii», «Bunavestire» – o asemenea scurgere de puroaie în pagini ca în «România Mare» şi «Europa»."

(Prof. univ. Dumitru Micu, istoric literar; dintr-un interview acordat Tiei Şerbănescu; în «România liberă», Bucureşti)

● Prostituţia

"Prostituţia" se intitulează – aşa, chiar aşa, ca să n-avem vorbe, o revistă bucureşteană în 8 pagini, editată de *Phoenix* S.R.L. Preţul: 10 lei. Nu ni se spune, totuşi, cine sînt redactorii, ceea ce ne face să credem că prejudecăţile împotriva cărora luptă publicaţia, cu vitejie sînt încă, ai să rîzi, puternice în sînul (c'est le mot) redacţiei. Cîteva titluri din numărul (iarăşi substantiv echivoc, pe măsura săptămînalului) primit la redacţie: «Gică – un penis de prim-secretar»; «Suflet şi trup chinuit – memoriile unui homosexual căruia îi plac şi femeile» (şi bine face – nota redacţiei Minimum); «Mămica era lesbiană», «Violat de o femeie obeză» «Sex şi crimă»; «Orgasm nebun la prezervativul vulcanizat»; «Sonetul bătrînei prostituate», totul ilustrat cu nuduri şi desene porno (*soft*, cum spun americanii, adică nu chiar *hard*).

- **Mica publicitate**

– Leul serios caută oiţa. Mihai Jalea, CP 63-72.

– Repede, dar repede, am nevoie de fată ingenioasă şi liberă de tot. Insistaţi la 777136.

– Doresc invitaţie Canada sau S.U.A. Tel. 532532 – 534153.

(Din «România liberă»)

– Canadian titrat, 1,80/47 caută titrată prezentabilă cu sînii mari pentru prietenie/ matrimonial. Foto oferte la: Tineretul Liber, Piaţa Presei Libere nr.1, departamentul publicitate (pentru canadian anunţ).

– Student pictură, caut model cu perspective. Aleea Parva 5, D23B, ap. 51, sector 6.

(Din «Tineretul Liber», Bucureşti)

- **Decese**

Nicolae Brancomir, actor la "Teatrul Naţional" (creaţii memorabile în "Ovidiu" de Alecsandri, "Oedip rege" de Sofocle, "Hoţii" de Schiller, "Andromaca" de Racine etc.)

ALL MERIDIAN TOURS LTD.
TRAVEL & TOURIST AGENCY
Tel-Aviv – 1, Ben-Yehuda St. (Passage Migdalor)
Tel. 659393 - 659394 - 662040 - 663045 P.O.B. 26175

UN CONCEDIU PLĂCUT
POATE FI ORGANIZAT ŞI TOAMNA!

* LONDON şi PARIS: Hotel, bilet de avion – distracţii

* TURCIA: WEEKEND! 4 nopţi/5 zile sau 7 nopţi/8 zile (zbor, hotel, demipensiune)

* Excursii organizate: AMERICA • EUROPA • ORIENTUL ÎNDEPĂRTAT • SUD-AFRICA

* STAŢIUNI DE TRATAMENT • ODIHNĂ: în ROMÂNIA cu preţuri foarte convenabile;
Deasemeni: UNGARIA – CEHOSLOVACIA

DORIM ONORATEI CLIENTELE, RUDELOR, PRIETENILOR, COLABORATORILOR:
"SĂRBĂTORI FERICITE"

COMPETENŢĂ PROFESIONALĂ
SERVICIU CONŞTIINCIOS

Omul zilei: Bushamir.

INSTITUT STOMATOLOGIC
Execută orice fel de lucrări
şi tratamente dentare.
Pentru noii veniţi şi pensionari
– 40% reducere
TEL. 04-641766
Haifa – Herzl nr. 30

* O soţie se plînge soţului de grămada de sticle goale care se strînseseră în casă.

– Nu văd ce vină am eu, doar ştii că întotdeauna aduc acasă doar sticle de whisky pline.

* Căsnicia noastră s-ar fi destrămat de multă vreme, explică soţia unei prietene, dacă nu ar fi fost copiii. Soţul meu refuză să-i ia în caz de divorţ, iar mie nici nu-mi trece prin cap să-mi cresc singură cei şase copii.

* Nina către soţul el care este mare microbist: – Nelule, de ce îţi trebuie ţie în fiecare miercuri şi sîmbătă fotbal? Dacă vrei oboseală, nervi, certuri, ţi le fac eu acasă.

Transmise de colaboratorul nostru
NORBERT SCHMETTERLING
Beer-Sheva

VIN PLOILE
GRĂBIŢI-VĂ!

SMOALĂ PE ACOPERIŞ

Cu fiberglass, cu iută, flincot sau dural, execută cu garanţie

PUIU PERETZ

Tel Aviv – tel. 294416

De aproape patru decenii
ADEVĂRUL
magazin săptămînal
se află în slujba vorbitorilor de limba română.
Dacă-l doriţi în continuare, procuraţi-l în fiecare VINERI dimineaţa şi recomandaţi-l şi altora.

MINIMUM NU UITA

foto: dan pasăre

■ *Dr. A. Şafran, Tel Aviv – ianuarie 1991.*

⑮

MEMORIILE ŞEF-RABINULUI Dr. AL. ŞAFRAN

Ultimul capitol din memoriile Rabinului şef Dr. Al. Şafran (tălmăcite în româneşte de Adrian Zahareanu). Istorie. Istorie din sînge şi din speranţe.

Ultimul capitol din memoriile omului care este considerat Martorul nr. I al dramei evreilor-români din epoca Holocaustului.

Memoriile lui Şafran: memoria noastră şi a părinţilor noştri.

SUB OBLADUIREA TOREI

Comunitatea evreiască din Geneva ne-a adoptat şi a făcut tot ce i-a stat în putinţă pentru a ne face mai uşoară readaptarea spirituală şi afectivă. Pînă în ziua de azi păstrez în adîncul fiinţei mele un profund sentiment de recunoştinţă faţă de toţi cei care, cunoscînd starea de spirit în care mă aflam atunci, m-au înconjurat cu atîta afecţiune, permiţîndu-mi să mă consacru în întregime idealului inculcat mie de tatăl meu: studiul Torei. La Geneva, am trăit în permanenţă ''sub oblăduirea Torei'' şi lumina Sa îmi limpezea ochii şi-mi încălzea inima "zi şi noapte". Tora este viaţa mea, chintesenţa fiinţei mele, raţiunea mea de a trăi. Sînt infinit recunoscător Genevei pentru că mi-a permis să-mi continui cariera universitară. La Universitatea din Geneva, am transmis comorile gîndirii evreieşti nenumăraţilor studenţi şi profesori veniţi din toată lumea. Astăzi, copiii mei continuă această tradiţie. Fiica mea, Esther, predă filozofia evreiască la facultatea de filozofie, iar fiul meu, Avinoam Bezalel, neuro-oftalmologia la facultatea de medicină a aceleiaşi universităţi.

Esther s-a născut la Bacău în 1938. Incă din copilărie a manifestat un viu interes pentru marile texte evreieşti. La Geneva, i-am predat eu însumi cunoştinţe asupra Bibliei şi Talmudului şi elemente de gîndire evreiască. Era o elevă atît de dornică să înveţe, încît într-o zi, cînd, fiind foarte ocupat, n-am putut să-i consacru ora ei obişnuită, a refuzat categoric să se ducă la culcare fără să-şi fi primit mai întîi lecţia. Cu trecerea anilor, a devenit pentru mine o asistentă foarte preţioasă în redactarea textelor mele ştiinţifice. Doctor al Universităţii din Geneva, este autoarea unei lucrări importante, foarte apreciate în cercurile filozofice, despre Filon din Alexandria. Lucrarea a fost publicată la Paris în 1970. In 1987, i-a apărut o culegere de texte asupra gîndirii evreieşti, intitulată "Crîngul şi Vocea". Esther s-a căsătorit cu Joseph Starobinski, judecător la Curtea de Justiţie din Geneva. Acesta e fiul medicului Aaron Starobinski, care s-a născut în Polonia şi este specialist în literatura şi filozofia evreiască. Esther şi Joseph au doi fii: Gabriel, care şi-a făcut studiile la Universitatea Bar-Ilan şi s-a stabilit în Israel, unde s-a căsătorit, şi David, care şi-a terminat studiile secundare la Yeşiva Etz Haim de lîngă Paris şi începe studii universitare pentru a deveni inginer.

Fiul meu, Avinoam Bezalel, s-a născut la Bucureşti în 1945. Poartă numele tatălui meu, şi posedă un mare număr din calităţile lui. Ziua naşterii sale a coincis exact cu Yom Kipur; cînd am ajuns la Templul Coral, cineva mă aştepta cu marea veste. Tradiţia cere ca şeful rabin să deschidă primul chivotul, Arca Sfîntă, în ziua de Kipur. Şi, în timp ce apăreau în faţa mea sulurile Torei, "hazanul" intona textul liturgic care se incheie cu implorarea: *"Te rog, Doamne Dumnezeul* *meu, să binecuvîntezi fiul pe care mi l-ai dăruit".*

In fiecare an, de Kipur, cînd citesc acest verset, îi mulţumesc lui Dumnezeu pentru darul de nepreţuit pe care ni l-a făcut, mie şi soţiei mele, în persoana fiului nostru. Şi lui i-am predat personal cunoştinţe despre Biblie şi Talmud, şi elemente de gîndire evreiască. A manifestat foarte curînd interes pentru Maimonide, care era rabin şi totodată medic, şi care l-a influenţat, cu siguranţă, în alegerea profesiei. S-a decis, aşadar, să devină medic, pentru a putea uşura suferinţele celor bolnavi. Era încă student cînd a primit un premiu al Universităţii din Geneva pentru un memoriu cu tema ''Medicina şi Judaismul'', publicat mai tîrziu la Tel Aviv, în ebraică şi engleză, un studiu bine primit în Europa şi în America. Astăzi, Avinoam Bezalel predă neuro-oftalmologia la Geneva, fiind recunoscut drept unul din cei mai mari specialişti europeni în acest domeniu. Autor al unui mare număr de lucrări publicate, este des invitat să ţină conferinţe la universităţile din Europa, din Statele Unite şi din America de Sud. Este căsătorit cu Edith Abensur, medic, descendentă a unei foarte vechi familii sefarde, cu obîrşia în Spania de dinaintea Inchiziţiei.

PRIVIREA LUI NAHUM GOLDMAN

La sosirea noastră în Elveţia, l-am rugat pe Armand Brunschvig să nu anunţe oficial instalarea mea în funcţia de şef rabin, pentru că mă simţeam încă foarte ataşat de România. Acolo, la puţin timp după plecarea mea, Moses Rosen începuse să funcţioneze **de facto** ca şef rabin. Aşa că, la reuniunea Congresului Evreiesc Mondial de la Montreux din iunie 1948, el a venit însoţit de secretarul general al CDE-ului, Bercu Feldman, de secretarul general al FUCE-ului, Leibovici-Şerban, şi de Bacalu, colaboratorul său. Am asistat, alături de Filderman, la şedinţa de deschidere. Filderman reuşise să fugă din România şi venise să mă viziteze la Geneva, unde dădusem, la mine acasă, o recepţie în onoarea sa. Aşezaţi într-un colţ din marea sală, ignoraţi de toţi, am putut cu uşurinţă să observăm cum Nahum Goldman primea cu prietenie demonstrativă delegaţia română, inaugurînd astfel public politica de deschidere spre Uniunea Sovietică şi sateliţii ei. Spera că prietenia va fi reciprocă şi că va fi invitat, la rîndul său, de către toate notabilităţile ţărilor comuniste. S-a remarcat însă că sovieticii nu participau la reuniune.

■ *Dr. Al. Şafran cu Menahem Beghin*

Contemplînd scena, Filderman a remarcat cu amărăciune: *"Priviţi, domnule şef rabin, asupra cui îşi concentrează atenţia doctorul Goldman! Asupra lui Moses Rosen şi a lui Bercu Feldman, în timp ce pe dumneata şi pe mine ne ignoră!"* Am răspuns că aceasta nu face decît să ilustreze ceea ce se numeşte "oportunism politic" şi "interese politice superioare". Aceşti organizatori care, în ziua aceea, nu mai aveau ochi pentru noi, erau aceiaşi oameni care insistaseră atît de mult, printr-o avalanşă de scrisori, de telegrame şi de apeluri telefonice, să vin să onorez cu prezenţa mea ceremonia celei de a zecea aniversări a Congresului Evreiesc Mondial de la Paris şi să iau cuvîntul. Şi care se arătaseră atît de fericiţi cînd am acceptat. Dar,desigur, multe se schimbă, în funcţie de împrejurări. Şi astăzi pot afirma că, peste cîţiva ani, Nahum Goldman nu va ezita să califice prezenţa mea la oricare manifestare organizată la Geneva ca o ''onoare excepţională'' şi să-mi laude cărţile...

Dar să mă reîntorc la acea zi din iunie 1948. Desigur, Filderman şi cu mine eram foarte trişti. Armand Brunschvig, om de suflet, şi-a dat seama. A insistat să nu rămînem pînă la sfîrşitul întrunirii, oferindu-se să ne ducă înapoi la Geneva cu maşina sa. Pe drum a încercat să ne bine-dispună lăudîndu-ne frumuseţile peisajului, dar noi eram prea absorbiţi de gînduri triste pentru a-l asculta. Soarta nefericită a fraţilor noştri din România ne îndurera profund. Ştiam deja că, la 4 iunie, profesorul Popper, numit de guvern preşedinte al Comisiei interimare a Federaţiei, dăduse publicităţii la Bucureşti - sub presiunea CDE-ului - un comunicat în care se spunea că nu aveam *"nici un drept să mă exprim în numele evreilor din România"* şi că *"părăsisem ţara fără autorizaţie"* - ca şi cum se putea părăsi un stat comunist totalitar fără autorizaţie! Apoi se comunicase că, la 16 iunie, se va ţine o adunare în cursul căreia se va alege noul şef rabin al evreilor din Republica Populară Română. Acest sinistru simulacru a avut loc sub constrîngerea CDE-ului şi a poliţiei politice. Fireşte, a fost ales Moses Rosen, care şi-a preluat postul în mod oficial la

20 iunie. In 23, am scrîs profesorului Popper: *"Domnule președinte. Am luat cunoștință din presa română de comunicatul Federației cu privire la rezoluția Comisiei interimare a Federației Uniunilor de Comunități Evreiești și a Uniunii Comunităților evreiești de rit occidental din 4 iunie 1948. Dezaprob categoric sacrilegiul căruia îi dați girul prin comunicatul dumneavoastră. Cînd ați luat măsurile preconizate în această rezoluție, oare nu v-ați dat seama de gravitatea lor din punct de vedere moral și religios, și de netemeinicia lor din punct de vedere legal? Ați luat aceste hotărîri împotriva aceluia care - cu ajutorul lui Dumnezeu - v-a salvat, poate, viața. Cum de nu vi s-a cutremurat sufletul? După ce doctorul Lieblich, fostul președinte al Federației, m-a împiedicat să mă duc în Țara Sfîntă, într-o vizită oficială de trei săptămîni, după toate presiunile de o inimaginabilă cruzime din partea sa și a colegilor săi, însoțite de promisiuni și amenințări lipsite de respect față de demnitatea poziției mele, față de caracterul sfînt al misiunii mele, față de puritatea sentimentelor mele evreiești, față de dreptul meu de a rosti curat cuvîntul Torei și credința mea fierbinte în Patria Torei, Eretz Israel, față de privilegiul meu de a trata la justa lor valoare instituțiile evreiești, după ce am fost* **constrîns**, *în condiții excepționale să-mi părăsesc postul, după toate acestea, domnule președinte, Dumnevoastră și colegii Dumneavoastră ați refuzat să răspundeți scrisorilor mele către Federație. Ați îndrăznit să puneți în practică faimoasa decizie din 4 iunie. Prin scrisorile mele încercam să obțin de la Dumneavoastră, noul președinte, și de la Consiliul Dumneavoastră o reparație pentru daunele pricinuite mie de predecesorul Dumneavoastră. Socotesc pedeapsa pe care am primit-o drept un sacrificiu adus de mine comunității pe care am condus-o. Insultele Dumneavoastră reprezintă pentru mine o onoare, așa cum au fost odinioară pentru Malbin și pentru Gaster. Dumnezeu și oamenii vă vor judeca! Fie ca judecata Lui să fie îndurătoare! Simțul datoriei mi-a fost întotdeauna mai scump decît viața. In vremuri de urgie, cînd moartea mă pîndea la fiecare pas făcut pentru salvarea și ajutorarea coreligionarilor mei, am stat neclintit la postul meu, deși aveam toate actele și vizele necesare plecării în străinătate, plecare ce mi-ar fi permis să pun la adăpost viața familiei mele și a mea. Atunci de ce aș fi plecat tocmai acum? După război, simțul onoarei mi-era mai scump decît viața. Ați îndrăznit să mă alungați! Dar, cu toate suferințele mele, în depărtarea exilului la care m-ați condamnat, găsesc alinare la gîndul că, în vremuri de urgie, cu ajutorul Domnului și al învățămintelor moralei, am ajutat la salvarea comunității evreiești și, în cursul anilor ce au urmat, am încercat întotdeauna, cu ajutorul lui Dumnezeu și al preceptelor moralei, să salvez onoarea acestei comunități. M-ați gonit din locul meu sfințit de suferință, din mijlocul obștei cu a cărei ființă s-a împletit ființa mea, dar nu am coborît niciodată drapelul Torei în fața oamenilor, l-am păstrat curat și fără pată. Inima mea sîngerează acum departe de obștea mea. Dumnezeu s-o binecuvînteze! Șef rabin, Dr. Șafran".*

Am trimis copii ale acestei scrisori tuturor marilor comunități din România. Președintele Comisiei interimare nu mi-a răspuns, dar am primit o confirmare de primire de la profesorul Salvator Lax, secretarul comunității din Galați. Și acesta a fost tot...

Astăzi, cînd mă gîndesc la toate suferințele fizice, la toate umilințele morale la care am fost supus înainte de a fi alungat din funcția de șef rabin, cu care mă identificasem în întregime în timpul ceasurilor celor mai grele din istoria evreilor din România, îmi spun că pașii mi-au fost întotdeauna călăuziți de conceptul fundamental de **Ahavat Israel**: dragostea pentru evrei. Și, după cum ne învață **Baal ha-Tanya**, încerc să descopăr "scînteia divină" ascunsă în adîncurile fiecărui suflet de evreu.

Dacă în aceste pagini am dezvăluit o parte din răul ce mi s-a făcut, - o parte doar, - am făcut-o numai pentru că am vrut să transmit generațiilor viitoare cît de important este pentru om, pentru evreul care "se teme de Dumnezeu", să nu profite de pe urma nenorocirilor pe care le vede în jurul său și să nu lovească niciodată in seamănul său. Mă rog lui Dumnezeu să aducă pace în sufletele tuturor celor pe care i-am amintit mai sus și să le dea totodată bunăstare trupească și materială. O doresc din toată inima.

La sfîrșitul vieții sale bogate în experiență, regele Solomon a încheiat Ecleziastul cu aceste cuvinte:

''Să ascultăm, dar,încheierea tuturor învățăturilor.Teme-te de Dumnezeu și respectă poruncile Lui. Aceasta este datoria oricărui om."

Subscriu umil la fiecare din aceste înțelepte cuvinte.

CEȘTI DE CAFEA

In aceste pagini, nu am relatat decît o parte din teribilele evenimente trăite în cursul ultimului război și în perioada imediat următoare de către evreii din România. Dacă aș fi povestit tot ce am îndurat în timpul acestor ani înfricoșători, frămîntările, luptele dramatice, încercările atît de dificile prin care am trecut, nu aș fi avut, cum spun înţelepţii noştri, destulă hîrtie pentru a le scrie. Nici nu pot înfăţişa toate deciziile extrem de grave pe care eu şi colegii mei am fost siliţi să le luăm, nici toate miracolele care s-au petrecut atunci. Imi amintesc nenumăratele nopţi albe, cînd rămîneam la biroul meu pînă în zori, căutînd cu înfrigurare în ce fel am putea face faţă evenimentelor, în timp ce soţia îmi aducea cafea, ceaşcă după ceaşcă, pentru ca să rămîn treaz... In timpul acestor ani de lupte halucinante împotriva unor duşmani mult mai puternici decît noi, curajul nostru era susţinut de faptul că ne ştiam destinul pecetluit - fără să uităm, totuşi, vreodată că ”pentru Dumnezeul nostru, nimic nu e imposibil” şi că ajutorul Lui poate întotdeauna să ne salveze. Iar, în situaţii disperate, în ceea ce se numeşte în filozofie ”situaţii-limită”, n-am intervenit decît cu un scrupulos amestec de chibzuinţă şi improvizaţie, uneori de-a dreptul în pofida oricărei judecăţi raţionale sau a simplului bun simţ. Căci nu mai aveam nimic de pierdut: din punct de vedere ”raţional” sau ”realist” eram oricum pierduţi. In această situaţie ne puteam permite să încercăm orice, chiar şi ceea ce ni s-ar părea anormal în timpuri normale.

Pe de altă parte, populaţia evreiască epuizată, persecutată, sărăcită, sfîşiată, cu toate că nu ştia ce se putea întîmpla a doua zi, nu înceta să-şi manifeste marea sa vitalitate religioasă, surprinzătoarea sa creativitate. Evreii se înghesuiau în sinagogi, asistau la conferinţe, la cursuri, creau o vastă reţea de şcoli. Spiritul lui Israel, spiritul Torei, nu slăbeşte, nu poate fi învins, chiar cînd sufletul e rănit şi trupul călcat în picioare. Evreii din România ieşiseră din urgia fascistă ca ”un tăciune salvat din flăcări”, arşi, mutilaţi, dar cu privirile îndreptate către o nouă ţintă. După ce au avut de înfruntat şi înstăpînirea comunismului asupra ţării lor, au ajuns în număr mare pe pămîntul lui Israel, ocupînd astfel un loc aparte în istoria Holocaustului din Europa. Infăptuind foarte numeroasa lor **alia**, au contribuit puternic la renaşterea naţiunii evreieşti. Sînt peste patru sute de mii, socotiţi astăzi printre elementele cele mai active, cele mai creatoare, din Eretz Israel.

■ *Dr. Al. Şafran cu Şimon Peres*

Destinul mea a fost să aduc din Geneva mărturia credinţei mele fiilor Sionului care apără şi construiesc Israelul, precum şi fraţilor şi surorilor noastre care suferă încă în diverse ţări, unde sînt reţinuţi ca ”prizonieri ai Sionului”. In calitatea mea de şef spiritual al comunităţii geneveze, aparţinînd corpului profesoral al Universităţii, m-am putut folosi de toate posibilităţile acestei capitale mondiale a păcii, pentru a sluji cauza evreilor şi, în general, a oamenilor. Cele mai mari organisme internaţionale îşi au sediul la Geneva şi cele mai influente personalităţi din lume se întîlnesc aici. Marii rabini din Israel, conducătorii Statului Israel, precum şi liderii marilor organizaţii evreieşti mi-au cerut adeseori să intervin pentru Israel sau în interesul evreilor din toată lumea. Am întreprins misiuni de cea mai mare importanţă pe lîngă Consiliul Ecumenic al Bisericilor, pe lîngă Comisia Drepturilor Omului la Naţiunile Unite, pe lîngă Comitetul Internaţional al Crucii Roşii şi pe lîngă mulţi conducători politici. Bineînţeles, încă de la sosirea mea în Elveţia, una din primele mele dorinţe a fost să vizitez Eretz Israel, lucru pe care nu-l putusem realiza pînă atunci. Un evreu generos, Albert Benbessat, îmi oferi posibilitatea. Ajuns la Tel Aviv, m-am întîlnit cu Ben Gurion, care mi-a pus foarte multe întrebări asupra situaţiei din acel moment a evreilor din România. L-am revăzut cu emoţie pe Moshe Shapira, care mi-a amintit că mă avertizase cît e de periculos să mă reîntorc la Bucureşti, în septembrie 1947. Le-am înmînat amîndurora o listă a conducătorilor comunităţii care trebuiau scoşi din ţară cu prioritate.

SEDER DE PESAH IN SIRIA

N-am încetat să intervin, de cîte ori puteam, în favoarea evreilor persecutaţi, mai ales a celor din Uniunea Sovietică şi din ţările arabe. L-am întîlnit la Geneva pe papa Paul al VI-lea şi am discutat împreună aceste dureroase probleme. In 1973, am avut satisfacţia să văd acţiunea mea în favoarea militarilor israelieni prizonieri în Egipt şi în Siria conducînd spre o soluţie pozitivă. Am bătut la toate uşile, am intervenit la Crucea Roşie şi la Consiliul Ecumenic al Bisericilor, implorînd conducătorii lor să stăruie pe lîngă guvernele arabe. In Siria situaţia era deosebit de gravă. Zi şi noapte am insistat, m-am rugat, am insistat din nou, pentru a obţine cel puţin o listă de nume şi promisiunea că vor fi date îngrijiri răniţilor. In dimineaţa zilei de 6 decembrie 1973, rabinul şef al Israelului, Şlomo Goren, îmi telefonă să-mi mulţumească în numele guvernului său. Dar încă nu eram satisfăcut de rezultate. Cu puţin înainte de Pesah, am angajat noi convorbiri, cu scopul ca autorităţile siriene să permită prizonierilor să-şi organizeze un **seder** şi să primească **maţot** şi vin, expediate din Geneva. Preşedintele Crucii Roşii Internaţionale, profesorul Eric Martin, unul din prietenii mei, s-a făcut luntre şi punte şi a trimis un emisar special la Damasc pentru a supraveghia operaţia. Şi aş putea cita încă multe alte exemple.

*

Mi s-a cerut adeseori să aştern pe hîrtie o expunere a evenimentelor la care am luat parte, să vorbesc despre sentimentele şi emoţiile prin care am trecut. Dacă nu am făcut-o pînă acum, aceasta s-a datorat faptului că eram totalmente absorbit de lucrările mele ştiinţifice. Dar astăzi a venit timpul. Intr-adevăr, sînt ultimul supravieţuitor al conducătorilor comunităţii evreieşti din România, care, în timpul teribilei perioade a persecuţiilor, au încercat să întreprindă ceva, avînd drept singur sprijin credinţa în Dumnezeul lui Israel şi credinţa în eternitatea lui Israel. Wilhelm Filderman, A.L.Zissu, Mişu Benvenisti au murit. In anii aceştia tumultuoşi, am păstrat împreună credinţa în vremurile mesianice anunţate de profeţii noştri - vremuri în care popoarele şi naţiunile care au dispreţuit preceptele Dumnezeului lui Israel, Dumnezeul întregii umanităţi, care au făcut să sufere poporul lui Israel şi i-au invadat ţara, vor recunoaşte şi cît îi datorează, şi cît au greşit faţă de el. Cînd aceste vremuri vor veni, atunci, după cum a spus profetul Isaiia, *nu se va face nici un rău şi nici o pagubă pe tot muntele Sion, căci pămîntul va fi plin de cunoştinţa Domnului, ca fundul mării de apele care îl acoperă. In ziua aceea, Vlăstarul lui Isai va fi ca un steag pentru popoare. Neamurile se vor întoarce la El şi gloria va fi partea Lui. In acelaşi timp, Domnul îşi va întinde mîna pentru a doua oară ca să-Şi salveze poporul. El va înălţa un steag pentru neamuri, va strînge pe surghiuniţii lui Israel, şi va aduna pe cei risipiţi ai lui Iuda, din cele patru colţuri ale lumii*".

■ *Dr. Al. Şafran cu Itzhak Shamir*

SFIRŞIT

ŞAFRAN ÎN EBRAICĂ

Memoriile lui Şafran străbat lumea evreo-română, ale cărei destine sînt indisolubil legate de viaţa şi strădaniile rabinului Şafran... şi lumea cea mare.

După ediţiile în engleză şi franceză, iată, nu de mult, a apărut în librării ediţia în ebraică a celebrei scrieri, tipărită prin grija Institutului Yad Vashem din Ierusalim, şi precedată de un studiu substanţial al dr.-ului Jean Ancel.

...Acum mai lipseşte, veţi spune, numai versiunea în limba română, limba ţării despre care se vorbeşte, la urma urmei, în cartea marelui genevez.

Dar asta, desigur, nu-i o problemă. Sîntem încredinţaţi că cele 8000450079103800004005 organizaţii, uniuni, asociaţii, institute, instituţii, sinagogi şi snifuri, cu preşedinţi, vicepreşedinţi, secretari generali, secretari generali-adjuncţi, secretari, comitete centrale, comitete executive, consilii de conducere, consilii directoriale, loji, festivităţi şi bufet se vor bate (ca la uşa cortului, de altfel) pentru onoarea de a scoate la lumină scrierea conducătorului spiritual al nostru şi al părinţilor noştri.

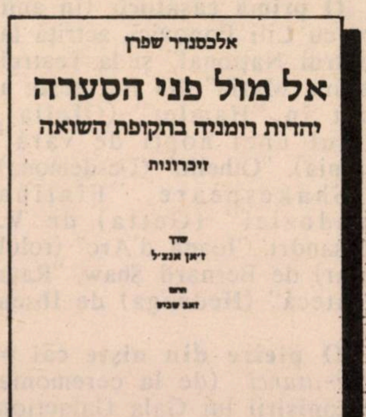

אלכסנדר שפרן

אל מול פני הסערה

יהדות רומניה בתקופת השואה

זיכרונות

ערך

ז'אן אנצ'ל

תרגם

זאב שביט

יד ושם • ירושלים • תשנ"א

DICTIONAR NECONVENTIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

d

DOMINIC, Alexandru
(urmare din numărul trecut)

O comparaţie care a frapat, la apariţia ei, şi care frapează în continuare (şi din ce în ce mai mult), stîrnind surîsul cititorului informat: *"...Oricît de paradoxal ar părea, printr-o filiaţiune autentică şi izbitoare, d. A. Dominic este un continuator al d-lui Octavian Goga."* **(E. Lovinescu,** *Istoria literaturii române contemporane*, vol.II, 1927).

O primă căsătorie (în anii 20)= cu Lili Popovici, actriţă la "Teatrul Naţional" şi la Teatrul "Regina Maria" din Bucureşti; a jucat în "Hamlet" (Ofelia), "Visul unei nopţi de vară" (Titania), "Othello" (Desdemona) de Shakespeare, "Fîntîna Blanduziei" (Getta) de V. Alecsandri, "Ioana d'Arc" (rolul titular) de Bernard Shaw, "Raţa sălbatecă" (Hedwiga) de Ibsen etc.

O pieire din nişte căi = *"...De-atunci* (de la ceremonia hirotonisirii lui Gala Galaction ca preot, la Mitropolie, în anul 1922, **n.n.**) *Dominic a pierit cu totul din căile mele. Cred că nu ne-am mai văzut niciodată. Ne-am trimis unul altuia, din cînd în cînd, salutări camaradereşti, dar atîta tot. După 20 de ani Dominic pleacă, socotesc, profund amărît şi în cele mai grele vremuri, pe care le-a apucat Israel de cînd a pornit în lume."*

(Gala Galaction, *Jurnal, II*, ed. îngrijită de T.Vîrgolici, Minerva, Bucureşti, i978; însemnare din 28.12.1942, la aflarea morţii lui Dominic).

Cîteva însemnări dintr-un carnet de note din tinereţe =

Nimic nu caracterizeaă mai bine pe cineva decît felul în care se poartă cu proştii.

*

Cerul, infernul, lumea se află în noi; omul este prăpastia cea mai mare.

*

Mă agăţ de nouri de teamă ca măgarii să nu mă strivească pe pămînt; mă leg de pămînt de teamă ca nourii să nu mă ducă prea departe.

*

Îmi rîd de toate, de teama de a nu trebui să plîng numai.

*

Groparul este editorul, iar mormîntul e un volum.

*

Visarea este duminica gîndirii.

*

Iubirea adevărată este cea fără de scop şi fără de intenţie; a iubi pentru a iubi.

*

Lumea este visul sufletului nostru.

*

Trecutul iubirii mele este oglinda viitorului meu.

*

Instinctul e o sirenă, voinţa un despot.

*

O eroare este cu atît mai primejdioasă cu cît conţine mai mult adevăr.

Însemnările la care ne referim se găsesc într-un carnet de 14,5×9 cm., legat în mătase cafenie, datat Storojineţ, 1908. Notaţiile sînt scrise cu cerneală neagră, parte în franceză, parte în germană. Pe pagina a treia ni se spune că acest carnet aparţine lui Adolphe Bounig (sau Bonnig; lectură imprecisă). Aşa cum susţinea Bertha Dominic, văduva poetului, Adolphe B. era un pseudonim al lui Dominic. Bertha Dominic a dăruit înainte de moarte acest carnet lui Adrian Zahareanu, care l-a oferit, la rîndul său, **Dicţionarului Neconvenţional...**

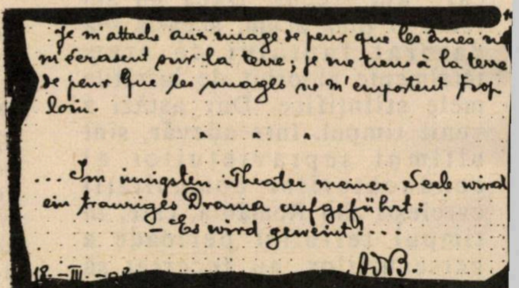

Je m'attache aux nuages de peur que les ânes ne m'écrasent sur la terre; je me tiens à la terre de peur que les nuages ne m'emportent trop loin.

. . .

...Im innigsten Theater meiner Seele wird ein trauriges Drama aufgeführt:
– Es wird geweint!...

18.–III.–0

ADB.

DOMNII (ăştia)

"... Într-o dimineaţă, Luca ajunse la Facultate cu întîrziere. Spre surprinderea lui, Stavru îi deschise uşa fără să se lase rugat.

– Dar ce ţi-a venit, aşa, dintr-odată?

Stavru zîmbi şiret cu gura strîmbă, ţinîndu-şi mîna paralizată cu cea zdravănă.

– E tărăboi pe-aici!

– Ce tărăboi?

– Cu jidanii!

Luca nu înţelese. Ce tot bîlbîia zăpăcitul ăsta? E adevărat, în ultimele zile, o nelinişte parcursese cantinele şi sălile de cursuri. Vorbeau şi ziarele. Izbucniseră dezordini studenţeşti la Cluj. Motivele erau copilăreşti. Studenţii ”creştini” ţineau să împiedice pe colegii lor evrei de a lucra pe cadavre ”creştineşti”. Dacă studenţii evrei vor să disece cadavre, n-au decît să-şi aducă. Agitaţia trecuse la Iaşi şi începuse surd, nedesluşit, la Bucureşti.

Luca nu dăduse atenţie acelor frămîntări. Nu citea ziarele. Îl izbea însă neplăcut revenirea cuvintelor: creştin, evreu, străin, rasă. Ce e răscolirea asta de patimi, întoarcerea aceasta la sălbăticie?

În sala de lîngă spălătoare, două grupuri: în stînga, Frîncu explica ceva cu voce tare, la vreo şapte-opt studenţi, care tăceau; în dreapta se afla domnişoara Florentin, cu admiratorii. Zărindu-l, Frîncu îl salută cu capul şi-l anunţă:

– Vin şi eu imediat. Aşează-te la masă.

În sala de disecţie, lumea era agitată. Ce se întîmplase? Sau mai bine zis, ce se întîmplase cu cîteva minute înainte?

– Bună dimineaţa, Sperling!

Sperling îl priveşte trist şi moţăie din cap.

– Da' ce s-a întîmplat?

– Nimic deosebit, începu Sperling, neutru. Colegii noştri ”creştini” sînt ofensaţi de un articol apărut acum două zile într-un ziar. Aflînd că peste două zile se vor aduce cadavre în săli, ne-au somat pe noi, jidanii, să ne adunăm într-o sală aparte, unde să ne aducem cadavrele noastre. Se pare că proporţia între vii şi morţi trebuie păstrată. Cu multă greutate, prin intervenţia şefului de lucrări, s-au împăcat lucrurile. Dar e o împăcare provizorie. Nu vezi cum fierbe sala?

– Da, domnul meu, fierbe. Vă indispune faptul?

Frîncu, întors în sală, prinsese din ultimul cuvînt şi căuta ceartă.

– Ce mă, aţi căpiat? Vă arde de scandal? ridică Luca tonul.

– Ne arde de dreptate! Vrem restabilirea lucrurilor. Vrem să respirăm liber!

– Şi cine vă împiedică?

– Uite, **domnii ăştia**, pe care vrem să-i izolăm într-o sală separată!

– Numai atît? Eu propun să le puneţi şi o bucată de pînză galbenă pe haină, ca-n Evul-Mediu!

Sperling zîmbi. Dar Frîncu se-nfurie şi răcni:

– Mă jidane, nu mai rînji, că te cîrpesc!

Deodată se făcu linişte în sală. Sperling îngălbeni şi tăcu. Luca, un moment speriat, îşi reveni şi, deşi pipernicit, îşi umflă pieptul în faţa lui Frîncu.

– Nu ţi-e ruşine? Ce e sălbăticia asta?

Dar Frîncu îl împinse puternic deoparte şi se îndreptă spre Sperling, pe care-l pălmui.

Fu ca un semnal, ca o descărcare. Într-o clipă sala de disecţie deveni cîmp de bătaie. Se răsturnară scaune şi se auzi zgomot de lovituri şi corpuri căzute; urletele şi îndemnurile celor ce loveau se amestecau cu vociferările celor loviţi; dar peste învălmăşeală şi fugă, peste urlete şi zgomot, răsunau ţipetele cîtorva studente, urcate sus, pe scaune, şi îndemnînd de acolo, strident, exasperat, pe colegii lor să lovească, să bată, să urmărească. Începu o cursă pe lîngă mese, printre scaunele trîntite, înspre ieşire, înspre ferestre. Cei urmăriţi, deşi puţini, alergau bezmetic, se încrucişau, se ciocneau unii de alţii. Atunci, ca pentru a da o dezlegare acestei schingiuiri, Frîncu se urcă pe scaun şi răcni:

– Afară! Afară cu ei!

Nu era decît o singură ieşire. Bătăuşii s-au aşezat pe două rînduri şi au trecut pe cei urmăriţi ca pe sub furci caudine, dîndu-le în cap cu servietele şi cu resturile de mulaje.

– Pe ei mă! Jos jidanii! La Palestina!

Cînd ultimii fură daţi afară îmbulzit pe uşă, Frîncu aplică unuia din ei un picior în spate, care stîrni rîsul şi entuziasmul întregii săli.

Strigătele continuau, amestecate cu rîsete. Cîţiva încercau să cînte. Dar în acel moment, o studentă negricioasă, cu un nas lung şi buze subţiri, tremurînd de furie, ţîşni în mijlocul sălii şi, strîngînd pumnii, începu să strige, cu voce ascuţită:

– Sălbaticilor, sălbaticilor... nu vă e ruşine, nu vă e...

Se înecă în cuvinte, sufocată. Îi luceau ochii şi tremura. În colţul gurii se oprise o spumă de salivă...”

(**Ion Biberi**, fragment din romanul *Un om îşi trăieşte viaţa*, Buc., 1946, pp.135 şi urm.; Ion Biberi (n. Turnu Severin, 1904), dr. în medicină, psihiatru a debutat la ”Bilete de papagal”, apoi s-a impus printre prozatorii şi eseiştii de calitate ai vremii, preocupat (efect al vocaţiei sale medicale) de analiza ”cazurilor” psihologice. Cîteva volume de proză: ”Proces” (1935), ”Oameni în ceaţă” (1937), ”Cercuri în apă” (1939); cîteva cărţi de critică literară şi eseu: ”Studii asupra literaturii române contemporane” (1937), ”Studii literare franceze” (1946), ”Leo N. Tolstoi, viaţa şi opera” (1947); un important volum de interviuri: ”Lumea de mîine” (1945). ■

SINAIA

Restaurant cu specific
ROMANESC
IAFFO, Reh. SGULA nr.5
(lîngă Teatrul ”Noga”)
TEL. 821574
Deschis zilnic de la ora
10, inclusiv sîmbătă.
Primim comenzi pentru
festivităţi familiare pînă
la 60 persoane
* PREŢURI IEFTINE *

Poşta dicţionarului

● *Lucian Boz,* Australia: "Dragă Domnule Mirodan, cum văd că scrii pe larg despre Alexandru Dominic, îţi trimit, à toutes fins utiles, un mic articol despre acest poet, ce am publicat în Facla din 11 august 1930.

"Un poet uitat: Alexandru Dominic

Poetul Alexandru Dominic a stat totdeauna departe de cafenea. Rezultatul: a fost întotdeauna ignorat. Şi totuşi primul său volum de poezii, «Revolte şi răstigniri», apărut în 1920, era mai mult decît un debut. Drama sa: «Sonata umbrelor», jucată pe scena Teatrului Naţional aducea cu sine un fir de autentică noutate.

Vin apoi cîţiva ani de desăvîrşită tăcere. Pentru ca deodată, cînd nimeni nu se aştepta, să apară o serie de poeme, fluide şi cristalizate, îmbibate cu un puternic suflu panteist. Titlul volumului: «Clopote peste adîncuri». De-atunci au trecut trei ani. O tăcere grea, ca o lespede, s-a aşternut asupra acestuia.

Cînd se pronunţă numele Dominic, mulţi ridică din umeri. N-au auzit de el. Nu-l cunosc. Şi iată cum se poate, ca dintr-o modestie excesivă a unui poet de mare valoare, să se întindă un strat cenuşiu de uitare.

E dureros să ştii că alături de el sînt pseudo-poeţi, care se înconjoară de reclamă zgomotoasă, poze la jurnal, interviewuri şi premii academice sau nu, atrag atenţia publicului şi circulă, cînd dînsul, retras, are parte numai de ignorare şi indiferenţă.

În zilele noastre, gestul d-lui Dominic, capătă o adîncă semnificaţie, care trece dincolo de aceste cîteva rînduri care ar dori să fie un imbold pentru cei ce cred în scris şi în scriitori, să distrugă dînşii valul de glorie ieftină de pe faţa impostorilor şi să alunge praful uitării ce se aşterne asupra creatorilor autentici".

● *Ing. Veronica Reicher,* Neve Sharet, Tel Aviv este supărată – şi pe bună dreptate, din pricina impreciziei ce domneşte în cîmpul istoriei literare. Ea citează cîteva pagini memorialistice din cărţile şi gazetele pe româneşte din Israel "pline de erori" şi îşi exersează condeiul împotriva "neseriozităţii".

"Aşa ceva – adaugă corespondenta noastră – este, după părerea mea, de neconceput în România unde, după cum se ştie, redactorii editurilor şi revistelor verifică datele în spirit ştiinţific".

Aşa e. În general. Dar numai în faimosul "general". Fiindcă, altminteri, eroarea se strecoară la o adică şi prin birourile cele mai riguroase de editură. Iată un mic exemplu din experienţa noastră; proprie, cum se zice. Citind, cu întîrziere de ani, buna lucrare memorialistică a poetului şi publicistului Al. Raicu "Luminile oglinzilor". Bucureşti 1975, la capitolul dedicat dramaturgului Mihail Sorbul (autorul clasicei *Patima Roşie)* întîlnim următorul paragraf:

"Gazda (e vorba de văduva lui Mihail Sorbul, n. red.) ...mi-a spus că deseori îl vizitau acasă Şerban Cioculescu, Eugen Jebeleanu, Mircea Ştefănescu, Alexandru Mirodan şi Paul Everac" (pag. 184).

Ori, ce se întîmplă? Dacă Cioculescu, Jebeleanu şi alţii îl vor fi vizitat la domiciliu, pe Sorbul, în anii săi de bătrîneţe, Al. Mirodan, în schimb, nu a păşit niciodată – spre regretul său de altfel – pragul locuinţei unde trăia cunoscutul dramaturg. Avem de-a face, prin urmare, cu o informaţie falsă. Nu e mare lucru, vom spune, e un detaliu doar, o picătură de ne-adevăr. Fără îndoială. Dar acest exemplu mic ne arată că în materie de memorialistică, inclusiv din partea văduvelor, trebuieşte să fim mereu precauţi şi blindaţi cu o mare şi sănătoasă doză de scepticism.

● *Sinus Rozenberg,* Rh. Jabotinsky 4/2, Raanana,: "Urmare unei întrebări a corespondentului dvs. Dl. Louis Marcusohn, Haifa, este adus în actualitate – printr-un extras dintr-un roman al lui Radu Tudoran – la rubrica dvs. din nr. 53, fostul industriaş Max Auschnitt care, la timpul său, a avut un cuvînt de spus în lumea capitalistă a României dintre cele două războaie. Fără să cunosc dacă a avut o activitate pro-evreiască şi care erau contribuţiile sale filantropice sau dacă şi-a pus în joc influenţa pe care o putea avea, la nevoie, îmi permit să redau o întîmplare care, după mine, arată că nu a uitat că era evreu.

Mă găseam în conducerea lui Macabi Galaţi, şi încercam, imediat după 23 August 1944, să refacem Organizaţia, avînd în programul nostru, printre altele, un teren sportiv. Sinagoga Mare din oraş ne-a pus la dispoziţie teren, dar pentru amenajarea lui nu aveam materialele şi fondurile necesare.

Ne-a venit ideea să ne adresăm lui Max Auschnitt şi, printr-o scrisoare... sentimentală prin care încercam să-i prezentăm obligaţiile pe care le aveam faţă de tineretul evreu, îl solicitam să ne ajute financiarmente.

Întrecînd aşteptările noastre, am primit după numai 10 zile, o scrisoare de la Secretariatul său care arăta că s-a dispus Depozitelor sale din Galaţi să ne livreze gratuit 70 mc. cherestea.

A fost pentru noi o adevărată mană cerească, noi putînd astfel realiza lucrarea pe care ne-o propusesem. ■

CARTEA

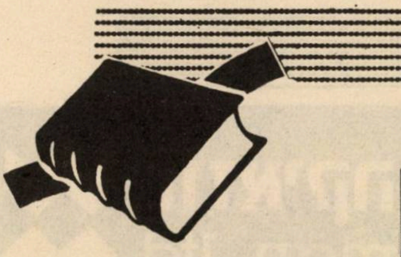

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

PRIVELIŞTI PROVINCIALE ŞI ARTA CLASICĂ

Cartea lui Jean Rouaud a stîrnit entuziasm în Franţa. Autor necunoscut pînă mai ieri, a devenit peste noapte o celebritate. I s-a acordat prestigiosul premiu Goncourt. Françoise Giroud scria: "Naşterea unui scriitor e întotdeauna ceva emoţionant. Şi acesta este fără îndoială un scriitor care nu datorează nimic nici modei, nici proceselor de fabricaţie, nici fanaticei goane după premii". Criticul lui Nouvel Observateur mergea şi mai departe, declarînd că ne aflăm în faţa "uneia dintre cele mai bruşte şi mai surprinzătoare revelaţii ale deceniului".

Fără a împărtăşi pînă la capăt exagerările acestui entuziasm frenetic, socotim şi noi că Jean Rouaud este un scriitor autentic, care are ceva de spus şi o spune într-un chip al său, original. O apariţie surprinzătoare prin simplitatea şi modestia voită a tonului, distonantă în cuprinsul unei literaturi sumbre şi alambicate modernist.

*

Cartea e publicată de Editions de Minuit (altă surpriză, căci Editions de Minuit e cunoscută ca o editură cu predilecţii moderniste, cea care a lansat şi s-a identificat cu "Noul roman". Denumită "roman", poartă titlul "Les champs d'honneur". Nu prea este însă un roman. Mai curînd, o colecţie de privelişti regionale poetice, privelişti fizice şi privelişti sufleteşti, evocări pline de farmec ale unei provincii franceze şi ale unei familii de oameni modeşti.

Inducînd oarecum în eroare ni se pare şi titlul. Cîmpul de onoare. paginile despre război sînt relativ puţine şi relativ palide, banale. Deşi, şi aci, rămîne de neuitat, – prin forţa, originalitatea şi ironia ei – povestirea expediţiei lui Émile. Plecat să aducă acasă cadavrul fratelui său mort în război şi îngropat undeva, departe, la Commercy, Emile nu e în stare să identifice osemintele fratelui, amestecate cu ale unui alt mort, "De peur, a ce jeu de probabilité, de perdre le corps de son frère, conclut que le problème ne se pose plus; il emporte le tout".

*

Miezul sănătos şi dulce al cărţii îl constituie, aşa cum spuneam, evocarea emoţionantă a familiei şi a oamenilor din provincia franceză respectivă. Sînt, toţi, oameni simpli, modeşti. Dar fiecare are o anumită "ciudăţenie". Prin această crăpătură a cojii de mediocritate şi banalitate, ca printr-o fereastră magică, descoperi o personalitate vie, de neuitat.

După o scurtă plimbare matinală, bunicul se instalează în fotoliul său din curte. Aparent leneş, taciturn, enigmatic ca un mandarin chinez, constituie centrul în jurul căruia gravitează întreaga casă, întregul sat, întregul univers. Maşina lui prăpădită, un Citroen 2C, e un fel de animal fantastic, o Rosinanta donchişotescă. Spre spaima şi indignarea bunicii, conduce cu o dezinvoltură temerară, chiar cînd vizibilitatea e minimă. Într-o bună zi, dispare de acasă. Bunica organizează sistematic o campanie de cercetare a regiunii. Întreaga populaţie e mobilizată. Seara, împricinatul se întoarce liniştit acasă. mirat de desfăşurarea de forţe pe care o pricinuise. Abia într-un tîrziu, scotocindu-i buzunarele, bunica descoperea un bilet de tren pentru Ile du Levant, paradisul naturiştilot. Într-acolo "evadase" deci bunicul în a sa "fugue".

Dacă bunicul este axa în jurul căreia se roteşte totul, bunica e motorul acestui univers, primum movens în terminologie aristoteliană. Energică şi practică, hotărăşte totul, face totul. Neostenită, activează din zori şi pînă seara, obligîndu-i şi pe ceilalţi să lucreze. Îşi impune legea ei, tuturor. Data căsătoriei ei devine un fel de an zero, "la borne d'où se détermine l'avant et l'après", început de eră cosmică.

Mătuşa Marie este institutoarea respectată a nenumărate generaţii de copii, fecioara cu suflet pur, crezînd orbeşte în virtuţile ocrotitoare ale diferiţilor sfinţi repertoriaţi cu preciziune după capacităţile lor specifice. Bruftuluindu-şi elevii (din dragoste!), se înfrăţeşte cu păsările cerului, ca o nouă San Francisco, fratele tuturor vieţuitoarelor. Ea însăşi, tot păşind de ici colo, bătrînă încă agilă, seamănă, este o pasăre, ca prietena ei, rouge-gorge. Pe amîndouă le caracterizează aceeşi "discrétion effarouchée". (discreţie timidă, înfricoşată).

*

Poate cea mai reuşită parte a cărţii o constituie evocarea atmosferei specifice acestei provincii franceze, pe ţărmul Oceanului Atlantic, în apropiere de estuarul Loirei. În clima aceasta oceanică, totul este îmbibat de umiditate. Domneşte – atotputernică, necontestată, inevitabilă – ploaia. Prezenţă discretă sau violentă, dar permanentă, tutelară. Precum la Bogza şi în special la Bacovia, cu a sa Lacustră, peisajul capătă dimensiuni cosmice, metafizice. Bunicul înfruntă ploaia imperturbabil, ca şi cum ar fi numai o ţesătură de prejudecăţi, un aspect al iluziei care constituie realitatea: "un miroitement de l'illusion universelle", "le mur du mystère". Autorul notează: "La pluie est l'élément philosophal du grand œuvre accompli devant nos yeux".

Rouaud nu se mulţumeşte însă cu această ipostaziere metafizică, filozofică a ploii. Francez meticulos, ţine să inventarieze cu claritate – dar şi cu poezie – diferitele aspecte ale ploii: ploaia de iarnă, ploaia care te surprinde din senin primăvara, ploaia "noirâtre" glacială care te pălmuieşte oblic, ploaia persistentă "occupation minutieuse de l'espace".

În "Cîmpul de onoare", Rouaud ni se relevează ca Omul unei singure trăiri intense, a unei experienţe devenită carne şi sînge. Din fericire, a unei experienţe devenită şi literatură autentică.

Se întîmplă uneori ca atari oameni să rămînă autorii unei opere unice, aceea în care se reflectă şi se epuizează experienţa vieţii lor afective. Sperăm că nu acesta va fi cazul lui Rouaud şi că ne va dărui şi în viitor alte opere reuşite. Chezăşie stă stilul său original, dovadă peremptorie a înzestrării lui scriitoriceşti. Minunată sinteză de cuminţenie, simplitate clasică, bogăţie de imagini sugestive şi ironie, humor. ■

SCHWARTZENEGGER

Actorul american de origine austriacă Arnold Schwartzenneger şi soţia sa Maria Shriver (din familia Keneddy) au fost primiţi, cu surle, tobe şi entuziasm sincer la dineul organizat de "Centrul Simon Wiesenthal" din Los Angeles, în scopul de a aduna bani pentru construirea unui muzeu al Holocaustului în Statele Unite.

Tatăl lui Schwarzeneger a fost, prin anii 40, un nazist serios, cu oarecare înfăptuiri pe conştiinţă.

Dar fiul, muşchiulosul Arnold a donat 250.000 dolari (bani buni) pentru Muzeul cu pricina.

O mînă spală pe alta. Unora de prin Arţot Abrit nu le-a prea surîs ideea. Alţii, mai realişti, au spus: asta-i situaţia, de ce să refuzăm donaţia? Şi s-au dus cu toţii, după festivitate, la o ţuică.

מוזאיקה א.ולפמן בע"מ
mozaica a. wolfman ltd.

SINGURUL COMPLEX PENTRU PRODUCŢIA ŞI DISTRIBUIREA ARTICOLELOR DIN BETON
folosibile la amenajarea terenurilor, atît la suprafaţa solului cît şi în adîncime

● PRODUSE DIN BETON ●

ACEASTA ESTE SPECIALITATEA NOASTRĂ

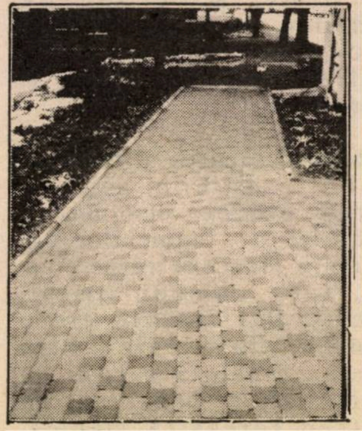

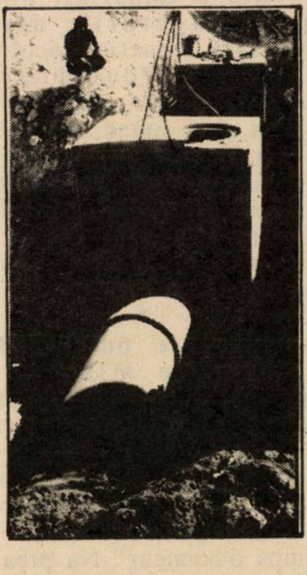

- **Conducte cu manşon de cauciuc**
- **Conducte asamblate cu mortar**
- **Tubulatură prefabricată**
- **Tubulatură conică**
- **Capace din beton şi fier**
- **Gură de control pentru canalizare**
- **Gură de scurgere a apelor de ploaie**
- **Pietre de pavaj, asamblate**
- **Pietre de bordură şi grădină**
- **Pietre de demarcaţie**
- **Pietre de rigolă**
- **Opritori auto**
- **Bănci de lemn cu beton**
- **Jardiniere**

PRODUSELE NOASTRE POARTĂ SEMNUL STANDARDIZĂRII ŞI SE AFLĂ SUB SUPRAVEGHEREA OFICIULUI DE STANDARDE ŞI A TEHNIONULUI

●

Fabrica şi sediul centralei: Str. Haşaiş 13, POB 10354, Mifraţ Haifa 26112, TEL. 04/415550, FAX. 04/416767

●

Fabrica din Nes Ţiona: Zona Industrială "B" Nes Ţiona, TEL. 08/404083 – 4, FAX. 08/404078

CARTEA

"O INTIMPLARE DIN VIAŢA MEA ŞI CITE CEVA IN PLUS; CONDEIE MAI NOI, DAR ŞI MAI... VECHI"
Tel Aviv, 1991

PASIONANT!

Greu de imaginat un conţinut mai vast într-un spaţiu mai restrîns: mai puţin de 100 de pagini şi aproape un secol de viaţă, în cel puţin două ţări ale lumii (România şi Israel), dacă nu şi mai mult, ţinînd de scurtele escapade prin Germania şi alte Suedii.

Şi mai greu de stabilit ce este de fapt această cărţulie. Literatură sigur nu este pentru că, dincolo de pretenţiile literare ale unuia sau altuia dintre autori, lipseşte şi elementul ficţiunii, şi cel al transfigurării artistice. Nu este nici document, căci ca întotdeauna memoria trădează, înfrumuseţează, modifică. Atunci?

Credem că nu greşim dacă am susţine că această cărţulie atît de şcolăreşte intitulată "O întîmplare din viaţa mea", ecou final al unui concurs deschis de revistă cititorilor ei, este pur şi simplu... viaţă. Aşa cum s-a consumat ea, dar mai ales aşa cum au resimţit-o eroii ei mai mult sau mai puţin direcţi, autori care se autodezvăluie mai curînd (şi mai complet!) decît ar fi făcut-o în orice spovedanie recunoscută ca atare.

Consecinţă: excelentă ideea de a include în încheierea volumului succintele note biografice ale fiecărui participant, un soi de fond strictamente obiectiv, care pune în valoare reliefurile subiective ale fiecărei contribuţii în parte.

Organizarea volumului conform ordinei alfabetice a numelor autorilor a fost inevitabilă. Orice altă ordine era de recuzat. Cea cronologică ar fi fost o dovadă a neînţelegerii factorului subiectiv pentru care timpul istoric este o erezie; cea valorică ar fi fost o ineleganţă, căci valoarea intrinsecă, "artistică", nu este cea care interesează aici, cu toate că ici şi colo, cîte o perlă de artizanat scriitoricesc străluceşte în ansamblul preocupat de alte ţinte. Ordinea aceasta a hazardului alfabetic transformă cărţulia editată cu modestă eleganţă de Editura "Minimum" într-o lectură pasionantă. Ca un roman poliţist, ca un plonjon de scafandru în adîncul mărilor, de unde, la întîmplare, aduce relicve istorice sau frumuseţi ale vieţii actuale.

O lectură căreia prefaţa spirituală, ironică şi bine condeită a lui Radu Cosaşu îi dă şi un titlu de nobleţe.

RADU KLAPPER

Măcar odată pe lună petreceţi
la binecunoscutul

RESTAURANT «LA LUCA»

MERITĂ!

"O VIAŢĂ ARE OMUL"

Aici veţi retrăi clipele plăcute din trecut, gustînd deliciosul grătar, sorbind "un păhărel" veritabil, ascultînd muzica care v-a delectat de atîtea ori şi veţi pleca acasă remontat!
Instrumentişti şi cîntăreţi din România – în fiecare seară
Vă aşteptăm cu plăcere!

- DANS
- ANTREN
- VOIE BUNA

Deschis zilnic de la ora 12.00 la prinz,
pină după miezul nopţii (inclusiv duminică).
Primim comenzi pentru petreceri şi reuniuni familiare.

• IAFFO – Str. Yeffet 101 • Tel. 867803 •
(vis-à-vis de Gan Tamar) Autobuze: 10, 41, 46, 83, 88

CARTEA

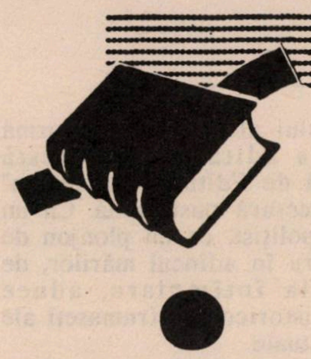

■ SERGIU LEVIN

ŞI... ŞI... SAU CU ALTE CUVINTE, NICI... NICI...

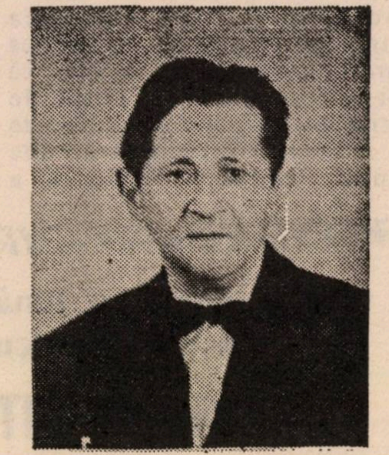

**"Aici se odihneşte Belu Zilber, căruia tare i-au plăcut în viaţă orezul cu lapte şi pateul de foie gras.
A prevăzut totul şi n-a putut preveni nimic.
(Auto-epitaf)**

"Cea mai citită carte în ultimele 3-4 luni (1)" (Z. Ornea în "România literară" din 23 mai 1991) este jurnalul celor 17 ani de carceră securistă a uneia din cele mai fascinante şi tragice personalităţi, intelectual şi evreu comunist din perioada anilor 1920-1970.

Dotat de natură şi de burghezo-evreiasca sa familie cu o inteligenţă şi cultură ce l-au propulsat în cercul creatorilor de opinie social-culturală a României interbelice, Mircea Eliade, Constantin Noica, Eugen Ionescu, Mircea Vulcănescu, Mihail Sebastian, Nae Ionescu, Virgil Madgearu, Belu Zilber a preferat, încă de pe băncile liceului, din care urma să fie eliminat, dar nu simplu, ci "pe ţară", să-şi închine viaţa cauzei proletariatului din România, cu care, el, ca evreu, burghez – cu studii ulterioare strălucite în Franţa, n-avea nimic, dar absolut nimic, nici de împărţit, nici de înmulţit. De aci, după a noastră umilă opiniune, din dorinţa de a pune laolaltă orezul săracilor cu pateul de foie gras al bogătaşilor cultivaţi pînă şi în cerul gurii, i s-au tras după aceea, sărmanului "nenea Beluţu" cum îi spuneau intimii, toate "belelele", de aci, din această funciară inadecvare a idealului cu realul, cozonacul din vis, dovedindu-se după cunoscuta formulă a lui Shalom Alehem, vis şi nicidecum cozonac. Controversat în timpul vieţii, admirat pentru inteligenţă, spirit critic, umor, subtilitate şi precizie diagnostică (omul era doctor în matematici, inginerie, economie şi filosofie), cultură fenomenală şi spirit sarcastic neobosit dar şi detestat pentru o aparentă versatilitate caracteriologică şi mai ales pentru că de obicei nimerea la ţintă ("Socialismul se va construi în România după pecetea lui I. V. Stalin şi I. L. Caragiale", "Clasa muncitoare nu are timp să aştepte pînă ce Gheorghiu-Dej îşi va da bacalaureatul la seral", "I. Chişinevschi este un sfertodoct pe post de biblioraft" şi altele despre ejusdem farinae) va fi arestat în 1947 la ordinul secretariatului C.C. al P.C.R. şi eliberat de abia în 1964 la ordinul aceluiaşi secretariat. Calvarul celor 17 ani s-a datorat în primul rînd prieteniei sale cu Lucreţiu Pătrăşcanu, care intelectual, avocat, sociolog şi politolog renumit şi pe deasupra cu priză reală la mase ("înainte de a fi comunist, sînt şi voi fi român"), stătea în calea incultului, cinic-brutalului şi pînă la un punct slugarnic stalinistului Gheorghiu-Dej. Torturat pînă la limita rezistenţei fizice, a rezistat cît a rezistat şi apoi pentru a scăpa de intolerabilele chinuri la care era supus şi convins fiind că elucubraţiunile sale nu vor putea nicicînd constitui "dovezi" împotriva prietenului său Pătrăşcanu, a "inventat" tot felul de comploturi fanteziste din care otrăvirea cu "apagrea" a populaţiei române, inocularea acesteia cu vibrioni holerici, contrabanda cu arme pentru a-l sprijini pe Tito, erau, ca să spun aşa, mizilicuri, pe lîngă modelele celebre din Cehoslovacia, Ungaria, Polonia şi Bulgaria anilor 50 şi Moscova anului 1937 de celebră memorie în cadrul aplicării învăţăturii staliniste de distrugere în primul rînd a cadrelor celor mai de nădejde ale propriului partid. Pe baza însă a acestor scorneli cusute cu aţă albă, Pătrăşcanu şi Kofler au fost executaţi ca în "Naşul" cu cîte un glonte în ceafă iar restul grupului trimis să putrezească de viu în cele mai sinistre închisori ale celei mai juste dintre justiţiile din lume. Cu această traumă a trădării prietenului a trăit Belu Zilber pînă în ultima clipă a vieţii sale şi deşi ulterior caracterul criminal al înscenării juridice a fost demascat (dar nu chiar de tot), conştiinţa nu i-a dat pace şi pînă şi pe patul de moarte, cum o mărturiseşte Gh. Brătescu în admirabila prefaţă a cărţii, putea fi auzit, murmurîndu-şi: "Niciodată, niciodată n-o să le mai spun ce-o să-mi ceară".

Acesta a fost deci omul, un fel de "pauvre Gaspard" (2) al P.C.R., căruia soarta i-a refuzat toate posibilităţile de a se realiza plenar, neacordîndu-i nici unul dintre favorurile politice ce le revărsa din belşug asupra unor perfecte nulităţi, obediente şi cînd era cazul chiar şi contondente. Avînd parte mai mult de închisori şi persecuţii, puţinul timp relativ "liber" de care a mai dispus şi l-a dedicat scrierii memoriilor sale de închisoare care şi ele, într-o primă versiune completă, i-au fost "furate" de către Securitate, obligîndu-l la o rescriere fragmentară, fără – se pare – articularea logică a primei redactări. Ironia sorţii însă, a vrut ca după moartea sa şi a regimului care l-a asasinat cu încetul, unanimitatea de apreciere a posterităţii să se manifeste într-un mod atît de neechivoc, încît dacă ar fi fost în viaţă – ar fi împlinit anul acesta 90 de ani – cu autoironia ce l-a întovărăşit viaţa întreagă, şi-ar fi spus, parafrazîndu-l pe eroul său favorit, Colomban al lui Anatole France: "La gloire sera dure, c'est sur..."

Floarea criticii literare a momentului: Monica Lovinescu, N. Manolescu, M. Iorgulescu, Z. Ornea, Gh. Brătescu, de parcă s-ar fi vorbit, sînt unanimi în a sublinia valoarea excepţională a cărţii în procesul de stabilire istorică a vinovăţiei bandei de incapabili şi uneori chiar şi criminali care a dus România aproape de pragul falimentului social şi cultural. Totodată, reliefînd darurile scriitoriceşti ale lui Belu Zilber, harul său portretistic, amarul reflecţiilor pe linia celor mai buni moralişti francezi ai secolelor 17 şi 18, duhul său galic întru îmbinarea ironiei cu o dezabuzată înţelegere a mizeriilor luptei pentru puterea în stat, nici unul dintre criticii citaţi, printre care, unii, de decenii angajaţi în "defrişarea ideologică antitotalitară" nu-şi asumă rolul de judecător al opţiunilor din închisoare ale lui Zilber, cea mai semnificativă declaraţie în acest sens fiind cea a Monicăi Lovinescu: "Înainte de toate pentru a ne aminti că dreptul de a judeca trebuie rezervat celor care, aflîndu-se în aceleaşi condiţii de detenţie şi tortură au rezistat. Nu şi nouă care n-avem cum şti, ce-am fi făcut supuşi aceluiaşi tip de presiuni" ("22"-12 aprilie 1991). Abandonînd "judecarea", rămîne însă sentimentul necesităţii de explicare a "fenomenului" Zilber, sentiment generat de o stare de absurditate logică şi psihologică atotcovîrşitoare pe tot parcursul cărţii. Eroul, asupra căruia se exercită cele mai inimaginabile torturi fizice şi psihice, nu-şi pierde speranţa în dragii săi tovarăşi de partid, care, dînşii, în acest timp, nu mai ştiu ce metode să întrebuinţeze pentru a-l transforma, rapid şi eficient, într-o perfectă zdreanţă morală .

Cunoscîndu-se, Belu Zilber îşi pune singur cel mai necruţător diagnostic: ”Ceva mai profund, spirocheta marxist-leninistă, m-a paralizat. Cine a prins acest morb în tinereţe nu mai scapă niciodată de *Treponema palida* intrată în sînge la 20 de ani... Nu mă puteam despărţi de partid, cum nu se pot unii despărţi de femeia vieţii lor, curvă, hoaţă şi sperjură. A căzut la femeie, spune poporul. Marxismul practicat din tinereţe devine viţiu. Căzusem la partid". (pag. 45)

Auto infectat, B. Zilber nu se vindecă de comunism nici după ce iese din închisoare. Scrie memorii după memorii, se adresează tuturor forurilor de partid, speră ca "cea mai justă dintre juste" să acţioneze. Degeaba... dar nu numai din afara omului, degeaba şi dinăuntrul său, o dovadă strigătoare în acest sens constituind-o înfricoşătoarea înstrăinare a eroului de datele sale reale biografice, înstrăinarea de evreitate. Într-acest sens, două fragmente vorbesc de la sine, unul din închisoare, celălalt, după eliberare:

Primul, din închisoare (1952): "În tot timpul am auzit vocea unui tînăr locotenent, care, cu excesul de zel judaic, a ţinut nu numai să asiste la bătaie, dar să mă şi tragă de perciuni, probabil în amintirea vremii cînd strămoşii săi erau supuşi acestui tratament. S-ar putea crede că complexele de inferioritate se moştenesc din tată în fiu şi se răzbună" (pag. 78) Era oare necesară sublinierea aceasta a "excesului de zel judaic" atunci cînd în mod evident, nu de judaism era vorba ci de sadism, pur şi simplu, era nevoie de "perciuni", de amintirea strămoşilor, de complexe de inferioritate... decît dacă autorul n-a vrut să-şi justifice într-un fel întortochiat şi chinuit complexul de subconştientă anulare a apartenenţei sale etnice, care "în cea mai justă dintre juste", nu prea era văzută cu ochi buni?

Al doilea, după eliberare (1966): "Aş putea să mă prevalez de faptul că sînt evreu şi să cer dreptul de a emigra pentru a obţine o pensie (am 65 de ani) într-o ţară pentru care n-am luptat şi nu mi-am riscat viaţa... Nu vreau să mă prevalez de acest drept, fiindcă, în pofida cumplitei mele soarte am rămas comunist.... Nu mă pot duce într-o ţară *străină* (subl. mea, S.L.) să spun că 45 de ani am crezut în dreptatea socialistă şi am plecat fiindcă nu există" (pag. 186) În cugetul său, comunismul care-i arătase, fără echivoc, ce-i poate pielea, continua încă să existe sub forma de fantomă zîmbitoare, plimbăreaţă prin Europa, în căutare de alţi Arthur (Koestler şi London) şi Herbert (cum se numea, foarte "fin de siècle, nenea Beluţu), apţi de a se sacrifica pentru legiunile de Johni, Ivani, Jeani şi Ioni, care nici nu bănuiau ce ”mîntuire” îi aşteaptă. Pentru a face însă dragoste, chiar şi cu partidul, trebuie "minimum" doi... şi în cazul lui B. Zilber, acesta al doilea a cam lipsit tot timpul. Au trebuit să mai treacă încă 3 ani după ultimul memoriu (fără răspuns) către N. Ceauşescu pentru ca ciclul tragic al acestui "cavaler al tristei figuri" (ce i-o făcuse iubitul său partid) să-şi iscălească, tot lucid, tot exact, ceea ce dînsului i-ar fi plăcut, desigur, să denumească "certificat de eşec": ..."Pînă în 1968, am încercat mereu să înţeleg absurdităţile, să le găsesc o justificare ideologică, să admit ca tot ce s-a întîmplat

CARTEA

trebuia să se întîmple. Am scos ochelarii de tablă şi m-am hotărît să fac *tabula rasa* din tot ce am învăţat din cărţi şi să privesc ce am iubit cu ochii mei. Nu mai aveam îndoială că regimul nostru este incompatibil cu adevărul şi cu dreptatea" (Pag.31) Şi atunci, cum se explică extraordinarul succes nu numai la marele public dar şi la critici de toate felurile şi nuanţele, de la Paris (Monica Lovinescu, Mircea Iorgulescu) la Bucureşti (Nicolae Manolescu, Z. Ornea, Gh. Brătescu) şi pînă şi aci la Tel Aviv, a acestei atît de tragice mărturisiri de înfrîngere?

Singura explicaţie posibilă, rămîne autenticitatea dramatic-existenţială a intelectualului comunist tensionat de "şi... şi", adică mereu sfîşiat între idealul egalizator şi despersonalizat al ''bobului de orez'' într-o strachină cu lapte, subţiat cu multă apă şi colorat din ce în ce mai mult într-un roşu criminal şi "pateul de foie gras" al culturii şi educaţiei burghez-decadente, care, aşa decadentă cum o fi, constituie pînă azi singurul model contemporan care ne oferă ceva şanse de a trăi relativ omeneşte într-o lume care îşi pierde pe zi ce trece faţa sa civilizată.

Pateul acesta cotidian, pasta aceasta vitală a întîmplărilor noastre cele de toate zilele, făcute deseori din ficaţii noştrii mîncaţi de griji, necazuri, obişnuiţi şi bune (sau rele) deprinderi, l-a salvat de la moarte artistică şi socială prin consum exagerat de tapiocă egalitaristă, săltîndu-l peste pragul răfuielilor dintre criminali şi victimele lor din interiorul aceleiaşi bande compromise de "falsificatori ai istoriei" (termenul *le* aparţine), păstrîndu-ni-l astfel pentru istorie, ca un iubitor de viaţă, care, întotdeauna, aşa cum patetic şi simplu o mărturiseşte, înseamnă: "Abia cînd m-am eliberat am înţeles că a trăi este a trăi împreună cu ceilalţi". (pag. 100)

Acesta este răspunsul, singurul, adevăratul, arhiesenţialul răspuns şi anume a trăi nu aşa cum te auto-proclami *"pentru" ceilalţi (şi, de fapt, pentru tine şi ale tale himere expiatoare de complexe şi refulări)*, ci *neapărat "cu"* ceilalţi, de la care toată viaţa ai ceva de învăţat şi de care, ca de foc, trebuie să te fereşti, a-i învăţa tu cu tot dinadinsul, cum să trăiască ei mai bine, mai drept şi... "mai just".

---

1) Andrei Şerbulescu (pseudonimul lui Belu Zilber – S.L.) "Monarhia de drept dialectic" – A doua versiune a memoriilor lui Belu Zilber – Edit. Humanitas _ Bucureşti, 1991 – 203 pagini, cu o prefaţă de Gh. Brătescu şi 6 memorii, note biografice, hotărîri CC al PCR şi sentinţe de Tribunal Suprem al defunctei RSR legate de procesul şi reabilitarea lui Pătrăşcanu şi a grupului său de colaboratori printre care s-a numărat şi Zilber.

2) Imortalizat de Verlaine şi de Brassens într-una din cele mai pure tînguiri ale condiţiei umane, pe care o cunosc: "Bien que sans patrie et sans roi/ Et tres brave ne l'etant guerre/ J'ai voulu mourir à la guerre/ La mort n'a pas voulu de moi./ Suis-je trop tot ou trop tard?/ Qu-est ce que je fais en ce monde?/ O vous tous, ma peine est profonde/ Priez pour le pauvre Gaspard!" ■

nou

STUDENŢII ISRAELIENI
care au terminat studiile în
ROMÂNIA

Pot cumpăra prin intermediul biroului "Personal import" condus de Lică Bercovici, obiecte electrice de uz casnic, DIN IMPORT, CU SCUTIRI VAMALE, LA PREŢURI FOARTE AVANTAJOASE (televizor, Stereo HI-FI, maşină de spălat, mixer, aspirator, frigider, etc.).

Pentru informaţii suplimentare vă puteţi adresa la telefon 03-9661262 sau în scris la
LICĂ BERCOVICI,
P.O.B. 3216 Rishon Le Zion
75100 sau prin fax: 03-9668240

Obiceiurile homosexuale ale şefului O.E.P.-ului au devenit atît de cunoscute, încît lumea nu-i mai spune Arafat, ci Arafata.

TEL: 5242331
Aurel Weisler
• ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •
ITS
TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

Către Minimum
Omor Revist
către Mi

PRIMIM LA REDACTIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

Martiriul evreilor din România, 1940 – 1944; documente şi mărturii; volum întocmit de J. Alexandru, L. Benjamin, D. Brumfeld, A. Florea, P. Litman, S. Stanciu (red. responsabil); cu un cuvînt înainte de Dr. Moses Rosen; coperta: Valeriu Giodăc; ed. Hasefer, Bucureşti, 1991.

Fragmente din *Cartea neagră* a lui M. Carp, uitată (şi nu întîmplător, de multă, multă lume), acte oficiale, ordine semnate de comandanţi ai armatei, memorii trimise mareşalului Antonescu de către conducătorii comunităţii evreieşti, anchete ale organelor de ordine, mărturii ale celor ce-au văzut cu ochii lor cele petrecute la Dorohoi, la Bucureşti, la Iaşi, în Basarabia, în Transnistria etc.; facsimile, fotografii.

Documente. Fără comentarii, fără interpretări, fără aprecieri. Documente în stare nudă. Şi tocmai de aceea revelatoare; şi convingătoare. O lucrare necesară.

Jacob Popper, "Pe ring cu Eugen Barbu, dispută în şase runde, un epilog şi o veşnică pomenire. Ed. Victor Frunză, Bucureşti, 1991.

Editarea (în, să nu uităm, excelente condiţii grafice) a polemicii dintre Jacob Popper, redactor la vremea respectivă al postului de radio "Europa Liberă" şi E. Barbu, redactor-şef, tot la acea vreme, al săptămînalului ne-amator de evrei, "Luceafărul", din Bucureşti.

Cele şase runde ale schimbului de vorbe, mult urmărit în epocă, s-au desfăşurat, cu pauzele de rigoare, între decembrie 1967 şi mai 1968. O idee bună: dacă modul de a polemiza al actualului director al "României Mari" îl cunoaştem pînă la zi (up to date), pamfletele lui Popper, pentru întîia oară tipărite (verba – vai! la radio – volent) ne dezvăluie o latură mai puţin cunoscută a scriitorului; în arsenalul mijloacelor sale polemice se află, din belşug, şi argumentul solid, înainte de toate, şi verva şi ironia şi erudiţia, şi soda caustică. De citit. Şi de savurat.

- **Meci Popper vs Barbu**
- **– Bă, unde-i ăla, Palzag? – întreabă plutonierul. Iar deţinutul I. Peltz înlemni**
- **N. Manolescu despre "explozie"**
- **George Silviu şi un sionist**
- **Tatăl lui Jil Silberstein**
- **Corespondenţă Ion Caraion – M. Rudich**

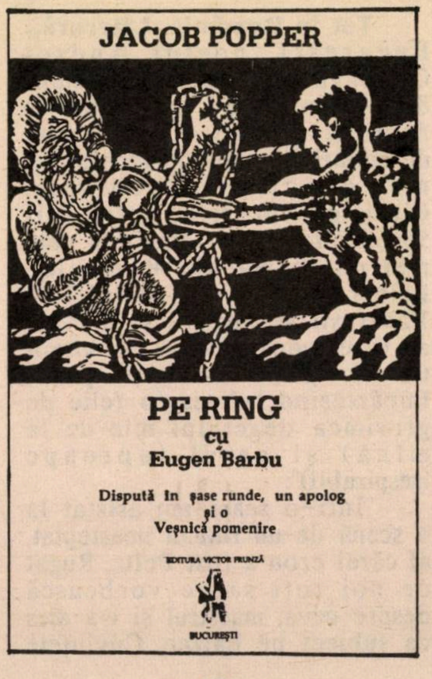
JACOB POPPER

PE RING
cu
Eugen Barbu

Dispută în şase runde, un apolog
şi o
Veşnică pomenire

EDITURA VICTOR FRUNZĂ

BUCUREŞTI

În **România Literară**, Nicolae Manolescu examinează semnificaţia politică a "exploziei" şovine şi antisemite:

"În spatele manifestărilor şovine şi al reacţiilor publice faţă de ele se conturează tot mai clar în ultima vreme o semnificaţie politică. După ce Camera Reprezentanţilor din Congresul SUA a condamnat antisemitismul din România, premierul Petre Roman a trebuit să ia atitudine, ameninţînd cîteva publicaţii româneşti şi maghiare cu suspendarea. Dl. Liviu Mureşan, responsabil cu externele în conducerea FSN, crede cu totul altceva: şi anume că extremiştii ar trebui mai întîi ascultaţi. Ca şi cum pînă acum ei ar fi vorbit în deşert!"

După Manolescu, avem de-a face cu două teme sau "serii de teme":

"Prima serie – scrie criticul român – pare, la o privire superficială, a-şi avea originea în tradiţiile fasciste ale epocii antebelice, prelungite pînă spre 1944–1945. Există similitudini frapante între limbajul unor publicaţii precum Europa sau România Mare şi acelea din ziarele şi revistele legionare din România deceniului 4 şi a începutului deceniului 5. Obsesia cea mai puternică este aceea a primejdiei reprezentate de elementul alogen. Într-una din gazetele actuale, se afirmă, negru pe alb, că poporul român, alfabetizat după 1948, nu mai vrea să fie condus de «străini de neam şi ţară» (se dau numele unor evrei aflaţi în funcţii politice imediat după revoluţia din decembrie). Unele ministere şi chiar guvernul în întregul său ar păcătui printr-o «coloratură politică şi naţională neromânească». Veneticilor li se adaugă, în acest tablou negativ, «vînduţii», stipendiaţii de cercuri din afara ţării (de la CIA la Europa Liberă, de la

National Endowment for Democracy la marea finanţă evreiască). Dacă evreilor li se pretinde să-şi semneze «imundele» articole cu numele adevărat, vînduţilor li se caută «explicaţii» pentru a se fi dat cu «alogenii», mergînd pînă la sugerarea unei posibile ascendenţe semite...

Cea de-a doua serie de teme ale discursului extremist provine din arsenalul comunist şi, mai exact, ceauşist. Ceauşescu a fost considerat întemeietorul unui naţional-comunism românesc. În punctul de plecare, această atitudine a fost antisovietică, dar şi antisemită. Ceauşescu a aruncat primul anatema ideologică asupra evreilor, a maghiarilor şi a ruşilor care au condus PCR de la înfiinţarea lui în 1921 şi pînă la epoca Dej a anilor '50. A existat un celebru formular secret în 18 puncte care orienta PCR, după 1971, în alegerea cadrelor de conducere din instituţiile de stat şi de partid. Între acestea, unele se refereau direct la origine etnică, la rude aflate în străinătate (majoritatea evreilor era, astfel, exclusă automat de la orice funcţie de partid şi de stat) şi la acţiuni cu caracter antiromânesc. Dacă citim cu atenţie învinuirile aduse de gazetele extremiste unor personalităţi din opoziţia sau din puterea actuală, remarcăm coincidenţa lor cu unele din faimoasele puncte ale formularului de cadre ceauşist. Ne aflăm în faţa unui extremism de stînga, tot aşa de net ca şi cel de dreapta. Un editorial din «Europa» (august) ameninţă în mod neechivoc cu alungarea din ţară a tuturor alogenilor în ipoteza venirii la putere a unei formaţiuni care ar cuprinde oameni din (atenţie la enumerare!) PSM, PUNR sau Partidul România Mare (...)

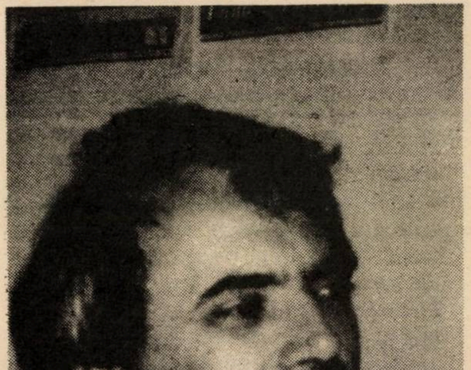

Manolescu: analize

Amestecul de comunism (întărirea organelor de ordine şi a SRI, salvarea fostei securităţi, condamnarea «Europei libere» a «agenturilor» în general, «uneltirile» marelui capital occidental etc.) şi de fascism (alungarea alogenilor, puritatea neamului, economia prin noi înşine, ura contra veneticilor etc.) este probabil trăsătura cea mai izbitoare din ideologia extremistă de după decembrie 1989".

Tot în **România Literară,**, Bucureşti, poetul Andrei Ciurunga publică un fragment din volumul său în manuscris *Memorii optimiste:* este vorba de amintirile sale din închisoare; mai exact din închisori, Ciurunga cunoscînd între anii 50-60 cîteva din temniţele cele mai cu faimă ale României. Printre scriitorii întîlniţi la Văcăreşti se numără şi I. Peltz cu care memorialistul "a dormit un timp în acelaşi pat", împărtăşind "pîinea (o felie de grosimea degetului mic de la mînă) şi aerul (aproape irespirabil)":

"Într-o seară am asistat la o scenă de-un ridicol neaşteptat, al cărei erou a fost Peltz. Rugat de noi toţi să ne vorbească despre ceva, maestrul şi l-a ales ca subiect pe Balzac. Cuvintele curgeau limpezi, sacadat, aşa cum obişnuia scriitorul cînd se adresa unui auditoriu. Totul a mers de minune, pînă la rostirea unei fraze nefericite: «Atunci Balzac s-a închis în celula propriului eu...» Nu şi-a încheiat fraza, cînd am auzit zgomotul zăvoarelor trase. În pragul uşii a apărut ofiţerul de serviciu, un plutonier cît un mal, provenit din vechea jandarmerie, care făcîndu-şi rondul auzise din mers ultimele cuvinte:

– Care-ai vorbit, bă? s-a stropşit către noi.

– Eu, a îngăimat vinovatul.

– Ia să-mi spui unde-i ăla, Palzag, de zici c-a scris în celulă? Tu de unde-l cunoşti?

Noi am înlemnit stupefiaţi. De unde să-l luăm pe Balzac? Un singur hohot de rîs ar fi fost fatal pentru toţi.

– N-auzi, bă? În care celulă zici că-i Palzag?

Şeful de cameră a avut o inspiraţie subită:

– A fost aici, dom plutonier. L-au scos săptămîna trecută.

– Bine, bă, am să verific la cancelarie. Dar de unde mă-sa, a avut el creion şi hîrtie?

– Nu ştiu, dom' plutonier. Eu nu l-am văzut scriind. Dacă-l vedeam, raportam. Poate le ţinea ascunse în căptuşală, ascunse.

– Aha! Ia daţi voi toate hainele încoace.

Pînă la ziuă, bietele căptuşeli ne-au fost sfîrtecate. Nu s-a găsit nimic. Probabil că singurul posesor de creion şi hîrtie fusese numitul Balzac, dar acesta... plecase de-o săptămînă!

Din acea seară de pomină, I. Peltz nu a mai ţinut conferinţe. Dar cînd ne adunam în jurul său patru-cinci oameni din care eu eram nelipsit, se lăsa convins să-şi dezlege sacul cu amintiri. Şi multe mai erau, Doamne, scriitorul trăise din plin epoca antebelică şi strînsese o sumedenie de întîmplări, care mai de care mai pline de tîlc sau de haz.

În vara anului 1980 am luat parte la înmormîntarea lui

Peltz, prietenul meu din anii de temniţă. Atunci mi-am promis mie însumi că voi scrie într-o bună zi despre toate acestea. Ceea ce am şi făcut, cu adînca mîhnire că el nu va mai putea citi niciodată paginile de faţă..."

(V. Mincu)

Ion Ioanid, Închisoarea noastră cea de toate zilele, Ed. Albatros, Bucureşti, 1991. Născut în 1926, fiu al lui Tilică Ioanid, om politic, ministru subsecretar de stat în guvernul Goga-Cuza, autorul a fost arestat prima oară în 1949, şi a doua oară în 1952. Eliberat în 1964, se stabileşte în Germania, devenind redactor la "Europa Liberă". Amintirile sale de închisoare dezvăluie o memorie remarcabilă şi un simţ excepţional al concretului: evitînd generalităţile şi vagul, Ioanid descrie, cu o precizie microscopică, cele văzute, auzite şi simţite în anii detenţiei (inclusiv o evadare "ca-n filme"). De citit.

...De citit şi pentru cîteva informaţii şi opinii despre lumea evreiască. Admirator declarat al legionarilor, în care vede nu o dată modele de umanitate superioară, Ion Ioanid evocă în pagini şi cîteva figuri de evrei. Notabilă este scena unde vedem, faţă-n faţă, un sionist şi un "om al regimului" (p. 288 şi urm.):

"Într-una din zilele următoare, gardianul a deschis uşa celulei şi, înainte de a-mi întinde ochelarii, cum făcea de obicei cînd mă ducea «sus», mi-a spus să-mi iau tot bagajul. Mi-am luat haina, mi-am pus ochelarii şi m-am lăsat condus. Am fost introdus în prima celulă din stînga şi mi s-au luat ochelarii de pe ochi. Mă găseam într-o cameră ceva mai mare, cu şase paturi, suprapuse două cîte două şi cu patru arestaţi... Cum a plecat gardianul, s-au făcut prezentările. Le voi face şi eu:

1) George Silviu, evreu, fost gazetar înainte de război, iar după instalarea regimului comunist subsecretar de stat la Ministerul de Interne sub Teohari Georgescu. Ancheta încerca să-l implice într-o organizaţie sionistă.

2) Francisc Por, un tînăr biolog evreu, sionist convins şi el, arestat şi anchetat de cîteva luni împreună cu soţia lui care se afla într-o altă celulă.

3) Un fost comisar de poliţie, al cărui nume l-am uitat...

4) Cred că numele celui de-al patrulea era Cocoş, dar nu o pot afirma cu certitudine. În orice caz, era portar la Fabrica de Ţigări «Belvedere» (vechea denumire a fabricii) şi era arestat numai de cîteva săptămîni împreună cu mai mulţi salariaţi ai întreprinderii, din cauza unui incendiu care izbucnise...

Personajul cel mai interesant mi s-a părut tînărul sionist, Francisc Por. Era un băiat inteligent şi cultivat. Militant convins pentru cauza sionistă, îşi susţinea cu înverşunare punctul de vedere. Por mi-a povestit cum împreună cu un grup de prieteni evrei, care aveau aceleaşi vederi politice, îşi petreceau zilele libere şi vacanţele, în diferite regiuni mai sălbatice ale ţării. De fapt, se constituiseră într-un fel de unitate paramilitară şi se antrenau pentru a-şi face o cît mai bună condiţie fizică. Se supuneau la eforturi fizice de rezistenţă pe un teren accidentat, indiferent de starea vremii: Marşuri forţate pe trasee dinainte stabilite, prin regiuni muntoase şi prăpăstioase, pe arşiţă, ploaie sau ninsoare! Învăţau să se descurce în mijlocul naturii, să sufere frigul, foamea şi oboseala şi să dea îngrijiri de prim-ajutor în caz de accident. Cultivau spiritul de camaraderie şi de disciplină. Îmi spunea că se inspiraseră în privinţa programului exerciţiilor, din educaţia aspră a organizaţiilor de tineret hitlerist (sic! n.n.) Aveam o sinceră admiraţie pentru tenacitatea şi hotărîrea lui Por, mai ales că, după înfăţişarea lui îmi dădeam seama că viaţa aspră la care se supunea de bună voie, îi cerea cu siguranţă un efort dublu, faţă de cel necesar unui tînăr obişnuit, căci Francisc Por era departe de a avea o constituţie atletică. Destul de înalt, slab. cu umeri înguşti şi pieptul scobit, dădea impresia unui băiat firav şi neajutorat din punct de vedere fizic. Impresie întărită de mişcările lui neîndemînatice şi de o puternică miopie, care îl obliga să poarte ochelari cu lentile foarte groase. O minte ageră, o fire de luptător, cultivînd spiritul de sacrificiu şi înclinînd spre acţiuni eroice, calităţi de care natura nu ţinuse seamă, dăruindu-i acest fizic ingrat. Cu elanul lui tineresc şi dăruirea pentru cauza sionistă era firesc să fie în permanent conflict de idei cu George Silviu, reprezentant specific al evreului fără ţară, sau mai bine zis, al evreului obişnuit de generaţii să-şi schimbe ţara adoptivă după împrejurări şi interese. Por era foarte categoric în această privinţă, manifestîndu-şi dispreţul pentru tipul de evreu rătăcitor, al evreului din ghetouri, pentru mentalitatea lor. Această veche mentalitate a comunităţilor evreieşti, împrăştiate prin diferite ţări ale lumii, cînd tolerate, cînd persecutate şi care crease un evreu umil şi complexat, trebuia acum să dispară. Evreii aveau acum un stat al lor, o ţară pentru care trebuiau să lupte. Locul lor era acum în Israel, unde să meargă şi să muncească la clădirea şi propăşirea lui. Trebuia să-şi recapete demnitatea de om şi mîndria naţională. Cei care nu văd lucrurile aşa, n-au dreptul să se mai declare evrei şi n-au decît să se integreze în ţările în care trăiesc. Adevăraţii patrioţi evrei nu au decît un singur ţel: Israelul. Pe scurt, cam astea erau vederile lui Por, cu care George Silviu nu era deloc de acord.

George Silviu declara că

originea lui evreiască nu-l împiedica să se simtă român, la care Por replica că sentimentul acestei duble apartenenţe şi ataşament era un experiment, care îşi dovedise falimentul. Un exemplu era antisemitismul stîrnit, tocmai fiindcă, prin atitudinea lor, evreii n-au acţionat pe linia intereselor ţării în care trăiau. Şi aici, ajungea chiar la atitudinea lui George Silviu, care, cu toate că pretindea că se simte român, la venirea ruşilor trecuse de partea inamicilor ţării şi se înscrisese în partidul comunist. Acceptase chiar să fie ministru într-un guvern impus cu forţa şi urît de poporul român, ceea ce dovedeşte că n-a simţit româneşte, după cum n-a simţit nici evreieşte, regimul comunist fiind un duşman al Israelului. Por era un anticomunist feroce. Aproape zilnic asistam la astfel de rechizitorii pe care Por i le făcea lui George Silviu. Termenii şi argumentele făceau parte din arsenalul clasic antisemit. Cu toate că disputa dintre cei doi era purtată în mod civilizat şi George Silviu se apăra cu mult talent de acuzaţiile care i se aduceau, uneori chiar cu vervă avocăţească, totuşi se simţea încolţit cînd Por îi reproşa colaborarea cu comuniştii, şi atunci argumentele lui îşi pierdeau vigoarea şi nu mai erau convingătoare. (...) Cît a mai stat în închisoare şi pe ce drum a apucat George Silviu nu ştiu, fiindcă n-am mai auzit de el niciodată după ce am plecat din Calea Rahovei. În puţinul timp cît am stat împreună, s-a purtat ca un om civilizat. Totuşi, anumite slăbiciuni de caracter nu te încurajau să-i acorzi încredere.

Într-una din zile, am auzit deschizîndu-se pe rînd uşile celulelor. Cînd s-a deschis şi a noastră, am avut explicaţia: căpitanul Gogu Chifane, şeful arestului, făcea o inspecţie a celulelor. Nu numai numele dar şi înfăţişarea îi trădau originea ţigănească. Pielea închisă, buzele vinete, albul ochilor gălbui erau caracteristice. Cu toate că tînăr, era gras şi buhăit la faţă iar uniforma pe care o purta, cu vădită mîndrie, crăpa pe el. Pînă şi ţinutei militare reuşise să-i dea o notă personală, care şi ea te edifica asupra originii lui; gulerul cămăşii, care depăşea cu cîţiva milimetri tunica închisă la gît, era... roz! Dacă reputaţia lui de bătăuş nu ar fi fost notorie în lumea puşcăriilor, ai fi fost înclinat să priveşti cu oarecare simpatie acest personaj pitoresc. Mai ales că, datorită inexplicabilei atmosfere de relativă îmblînzire a regimului din securitate, ne privea din cadrul uşii cu un zîmbet care se voia prietenos. Eram toţi în picioare în faţa uşii. Cînd a dat cu ochii de George Silviu, s-a luminat mai tare la faţă şi bătîndu-l amical pe umăr, i-a spus:

– Ce mai faci, nea Silviule?

Avea tonul protector al şefului, care catadicseşte să coboare la nivelul subalternului ca să-şi arate bunăvoinţa. Dar mai era şi o nuanţă de orgoliu în gestul lui: El, micul şef din subsolurile Securităţii, îl bătea pe umăr pe un fost ministru, care acum ajunsese la mîna lui. Ceea ce a urmat ne-a dovedit că Gogu Chifane îşi cunoştea omul. La gestul lui de intimitate, George Silviu i-a spus mai întîi: "Să trăieşti domnule căpitan!", după care a început să i se plîngă pe un ton umil, de suferinţele lui. Începîndu-şi frazele cu formule linguşitoare ca "dumneavoastră care ne purtaţi de grijă" sau "dumneavoastră care sînteţi un om inteligent", l-a rugat să intervină să fie scos la anchetă ca să-şi poată dovedi nevinovăţia şi i-a cerut să i se dea din nou cîteva ţigări pe zi, aşa cum i se dăduseră în primele zile. Cel mai penibil moment a fost cînd a început să se vaite de foame şi să-i arate ţiganului cum fusese nevoit să facă un clin la pantaloni, ca să nu-i cadă din cauza slăbiciunii.

Mîncarea era într-adevăr insuficientă şi toţi simţeam foamea şi pierdusem în greutate. Gogu Chifane îl privea cu ironie, iar răspunsurile pe care i le dădea sunau cam aşa: "Păi vezi unde ai ajuns, dacă nu ţi-ai văzut de treabă! Dacă nu munceşti, mîncarea care ţi se dă este suficientă. Eu nu pot să-ţi fac nimic. Voi raporta mai departe şi dacă tovarăşul anchetator este de acord să-ţi dea ţigări şi mîncare suplimentară, vei primi, dacă nu, nu!" Şi cu asta a terminat cu George Silviu şi s-a întors spre noi.

Căpitanul... s-a întors să plece. Înainte de a împinge uşa, George Silviu, care-l pîndea, a mai apucat să-i spună: "Domnule căpitan, vă rog, nu mă uitaţi!"

Nici nu se îndepărtase bine Gogu Chifane, cînd l-am auzit pe Por, spunîndu-i lui George Silviu:

– Dumitale, nu ţi-e ruşine să vorbeşti aşa cu bruta asta? Cum poţi să te umileşti în halul ăsta? N-ai un pic de demnitate?..."

Dintr-o cronică la **Europa Liberă**, a Monicăi Lovinescu, aflăm despre cartea unui parizian din *trib*, despre care ştiusem pînă acum prea puţine.

"...vrem să vă prezentăm azi – scrie M. L. – o carte-excepţie, pe care presa din România n-a recenzat-o cum ar fi trebuit, poate şi pentru că autorul ei, Jil Silberstein, nu este dintre cei mai cunoscuţi în ciuda a vreo 13 volume de poeme, esseuri şi traduceri (din Trakl, Czesław Milosz şi Thomas Edward Lawrence). Cartea apărută la editura Le Temps qu'il fait, se intitulează ROUMANIE, PRISON DES AMES (România, închisoarea sufletelor). Nu e propriu zis o analiză, sau mai precis analiza e amestecată, sub forma unui jurnal de călătorie, cu mărturisiri la persoana întîia, cu stări sufleteşti ale autorului, cu transcrieri şi cu descrieri de peisaje"

Printre "stările sufleteşti" ale autorului, la care se referă Monica Lovinescu, întîlnim o interesantă mărturie despre vestita "ură de sine" a evreului:

"Născut la Paris, e ţinut de tatăl său care evita să se recunoască evreu, în neştiinţa originilor sale. Or, bunicul său se născuse la Iaşi în 1878, iar bunica la Vaslui, în 1886. Şi Jil Silberstein mărturiseşte:

«Îndreptîndu-mă spre Moldova n-aveam oare presentimentul de «întoarcere acasă», în ţara mea, o ţară pe care tatăl meu o ştersese din memoria sa? Nu simţeam oare că în ciuda urei pe care tatăl meu o nutrea faţă de tatăl lui, în ciuda ruşinii sale de a se fi născut evreu, reuşeam să regăsesc izvorul meu, revendicat de toată fiinţa mea. (...) În timp ce tatăl meu se străduia să-şi renege moştenirea (familie şi religie), printr-o stranie ironie a destinului eu mă străduiam să bîjbîi în căutarea originilor mele. Ce altceva făceam decît să încerc a-mi reîmplînta rădăcinile smulse care mă despărţeau de ai mei, făcîndu-mă străin faţă de ceilalţi, faţă de mine însumi. Francez, eu? Dar ce mister curgea în vinele mele, în aşteptările şi cerinţele mele, în excesele mele chiar, în felul meu de a celebra lumea? Cîte false piste n-am parcurs, inventîndu-mi filiaţii posibile. Apoi, încetul cu încetul, acest simplu adevăr, la adăpost de orice fantasmagorie neliniştită, acest simplu adevăr care mă umple de bucurie: Iată-i pe ai mei. Fără conversiune spectaculară. Numai că acum ŞTIU. Iar memoria mea s-a împăcat cu ea însăşi»".

Agora, nr. 3, iulie-septembrie 1991. Philadelphia, USA (director: Dorin Tudoran) publică un grupaj de scrisori adresate de Ion Caraion, aflat la ora corespondenţei în Elveţia, unde se exilase, dr-lui Th. lavi, şi lui M. Rudich din Israel.

Aduse la lumină, prin tenacitatea Ilenei Vrancea, de la Ierusalim (bravo!) scrisorile publicate sub titlul "Conştiinţa memoriei obligatorii" au valoare de document şi literar şi politico-social şi uman:

"Legătura lui Ion Caraion cu Meir Rudich (născut la Buzău în 1913, stabilit în Israel în 1959) – scrie Ileana Vrancea – datează din scurta perioadă de supravieţuire a presei democrate în anii de după 1944, cînd Rudich putea fi întîlnit sub pseudonimul Mircea Radu (folosit şi în deceniul III) la "Timpul", "Semnalul", "Jurnalul de Dimineaţă", "Renaşterea noastră". După 1950, cei doi îşi pierd urma, înghiţiţi de închisorile comuniste: Caraion plătea astfel demisia din 1945 de la "Scînteia tineretului", motivată în scris prin refuzul de a accepta revenirea la metodele fasciste, şi memorabilele articole consacrate aceleiaşi teme, publicate în 1946 în "Jurnalul de Dimineaţă" condus de Teodorescu-Branişte: *Criza culturii* şi *Criza Omului*. Rudich plătea vechea activitate sionistă şi publicistică de la "Hasmonaea", "Ştiri din Lumea Evreiască" continuată şi după 1944 la "Renaşterea noastră" – asimilate după 1949 cu propaganda fascistă. Eliberaţi în 1955, drumurile lor se despart după cîţiva ani pentru mai bine de două decenii: în 1959, cînd Rudich părăsea România, Caraion îşi începuse de un an calvarul celei de-a doua detenţii, din care va ieşi abia după amnistia din 1964. În deceniul următor, sporadice contacte epistolare prilejuite de trimiterea reciprocă a volumelor de versuri publicate între timp, rămîn nesemnificative sub gheaţa cenzurii poştale. Spontaneitatea raporturilor şi solidaritatea de idei în acţiune apar nestingherite abia în corespondenţa reluată de Caraion după 1981, din Elveţia.

Elementul care încălzeşte pînă la incandescenţă firul acestei prietenii renăscute din cenuşă, îl constituie promptitudinea cu care M. Rudich a reacţionat în momentul declanşării campaniei de falsuri şi calomnii împotriva «transfugului» şi «trădătorului» Caraion, încredinţat spre discreditare revistei «Săptămîna», unde prin colaje puse la dispoziţie de Securitate, poetul era prezentat, printre altele, drept «fascist». Fără a onora imunda campanie cu vreo referire anume, Rudich publică la 8 ianuarie 1982 (în «*Viaţa noastră*» la Tel Aviv), sub titlul O CONŞTIINŢĂ; ION CARAION, o substanţială retrospectivă asupra poziţiei civice antitotalitare reprezentate de «unul din marii poeţi de valoare universală ai liricii româneşti», continuator al lui Arghezi şi Blaga": «tragica experienţă trăită de acest erudit eseist, creator de literatură de cea mai pură şi perenă esenţă» care «şi-a dat seama că între fascism şi comunism poate pune semnul egalităţii», este evocată pe fondul de incompatibilitate dintre o astfel de conştiinţă şi «regimurile totalitare care dau huliganismului lumină verde», lansînd «campanii antisemite prin ’Săptămîna’ condusă de Eugen Barbu», «solid plasat în ierarhia partidului». Acesta este – fosrte pe scurt – «medalionul» la care se referă Ion Caraion în scrisoarea din 15 ianuarie 1982. Fireşte că reacţia lui Rudich nu a fost unica apărută atunci în presa lumii libere, şi că Ion Caraion nu a rămas singur în faţa calomniilor revărsate asupra lui. Dar faptul că solidarizarea cu «fascistul» Caraion a venit cu rapiditate tocmai din ţara pe a cărei tacită indiferenţă totalitarismul românesc conta, (atunci, ca şi azi), ori de cîte ori încerca să discrediteze prin acuzaţia de «fascism» şi «antisemitism» tocmai pe aceia care îi atacă politica fascistă şi diversiunea antisemită – toate acestea au avut o rezonanţă anume în spontaneitatea gravă cu care Caraion se confesează fratelui de departe, fără a constitui singurul liant al afinității lor elective.

Iată și cîteva fragmente dintr-o scrisoare a lui Caraion:

"Lausanne, 15 ianuarie 1982

Măi băiatule, dragă –

...o făcuși, vasăzică!

Înainte cu două zile de a-ți fi primit scrisoarea (și medalionul) mă anunțau de apariția lui o prietenă din America și Mihai Cismărescu, locțiitorul de director al «Europei Libere», care-mi și făgăduise o copie după el. Originalul tău mi-a sosit înainte. Mi-au venit numeroase scrisori de indignare din țară și din diferite colțuri ale lumii, probabil că altele vor mai veni de asemeni, stîrnite de începutul unui al treilea serial de injurii împotriva mea, tot în *Săptămîna*, pe care-l semnează aceeași otreapă: Eugen Barbu. De data aceasta, prostia și aberația, ura și incultura, lichelismul și măgăria alcătuie un amestec fără nume și contenență. Mi se spune că-s făcut... fascist și că aș fi scris la *Porunca vremii*, dacă nu – poate – mai mult. Probabil că asta mă confundă cu taică-său, Nicolae Crevedia, care într-adevăr scria și la *Sfarmă-Piatră* și la *Porunca Vremii*, unde în anii războiului eu eram, ca și astăzi (și tot de fasciști!) înjurat uneori zilnic, alteori numai de două-trei ori pe săptămînă. Dar barem ăia își ziceau pe nume, actualii fasciști își spun comuniști.

Dragă Rudich, aș fi lăsat naibii totul, ne aflăm în fața lăzii, colosalei lăzi cu gunoi și hoituri ale unor ideologii a asasinatului, teorii, forței, în registrele căreia ce mai contează cîteva calomnii și niște flegmă în plus! Aș fi trecut la lectura unui vers, m-aș fi gîndit la zbenguiala unui copil sau la ochii vreuneia din femeile pe care le-am iubit – și nu mă preocupam de acest spălător de vase, dacă tu... Dacă tu, iute, n-ai fi făcut-o, cu medalionul tău! Îi acord o importanță deosebită, prin aceea că, și-a dat sau nu și-a dat seama, autorul său, adică tu, el a înțeles – adică tu ai înțeles – obligația dreptului la luciditate, asumîndu-și conștiința memoriei obligatorii. N-aveam dreptul să te îndemn și să îndemn pe nimeni, dar careva din paragrafele "bilet"-ului tău începe cu următoarele cuvinte: *Încă n-am uitat că...* Ar trebui să le propui celor de la ziarul "Viața noastră" o rubrică astfel intitulată. Și ar trebui să existe aceasta în constituția, nu mai vorbesc de conștiința Israelului. *Încă n-am uitat că...*

Dragul meu, eu nu sînt evreu! E soția mea. Și au fost, cu excepția uneia, toate iubitele mele. Și am prieteni evrei. Mulți, poate cei mai mulți prieteni ai mei sînt, se întîmplă să fie și să fi fost, evrei. Să zicem că n-are nici o importanță, deși are. Însă aș fi lăsat-o moartă, precum am spus, dacă nu răsăreai tu, cu medalionul ăsta. Nu știu în ce măsură realizezi și mă întreb și dacă barem aveai cunoștință de păduchele acesta de Barbu, care iar îmi aprinde prea devreme lumînări la creștet, la adăpostul poliției și cu nutreț pecuniar din partea marelui șef, căci huliganismul, xenofobismul, șovinăria, antisemitismul *Săptămînii* sînt cu voie de la și vin prin sugestia sinistră a unui partid care încă are tupeul să-și spună comunist; așadar, nu știu, cînd ți-ai redactat articolașul, dacă aveai habar de noile lături ce mi le prepara un partid pentru care, apărîndu-l și vestindu-l, m-au vînat cu moartea cei de la Gestapo..."

(M. Raf.)

IN EXCLUSIVITATE PENTRU OLIM HADAȘIM DIN ROMÂNIA

CARE AU INTRAT ÎN ISRAEL ÎNAINTE DE 1 DECEMBRIE 1990

Biroul "Personal Import" condus de LICĂ BERCOVICI vă oferă posibilitatea de a cumpăra obiecte electrice de uz casnic, DIN IMPORT, cu scutiri vamale pentru olim hadașim (video, combine muzicale, video cameră, radio-casetofoane, televizoare, mixere, aspiratoare, walkman, secretare automate, etc.)

*** Livrare la domiciliu pe tot cuprinsul țării * Prețuri foarte avantajoase * Posibilitate de rate * Reduceri pentru plata integrală a obiectelor.**

Plata numai după primirea obiectelor la domiciliu. Nu este nevoie de avans pentru efectuarea comenzii.

Video, video camera, stereo HI-FI și altele se pot obține la prețuri fără taxe vamale numai prin intermediul acestui birou.

Pentru informații suplimentare vă puteți adresa, în limba română, lui LICĂ BERCOVICI la telefon 03-9661262 sau în scris la adresa POB 3216 Rishon Le Zion 75100.

INVENTARUL OBSESIILOR CIRCULARE

■ ALEXANDRU SEVER

tărîmul dragostei absolute

Paris. Lupanarele mizerabile sunt la fel de mizerabile ca pretutindeni; mizeria nu are stil. Dar bordelurile de lux sunt unice. Nu cunosc - zice Iraclide - nici o întreprindere în care să se risipească atîta efort pentru a ţi se oferi atîtea iluzii. Prima iluzie e că te afli la un bal; strălucirea luminilor, eleganţa toaletelor, frumuseţea femeilor îţi dau impresia de a ţi se fi deschis, prin excepţie, uşa unui castel imperial înviat la miezul nopţii; chiar dacă dintru început unele note pot să-ţi pară suspecte şi să-ţi stîrnească o bănuială, de la al doilea pahar de vin, iluzia se scutură de orice constrîngere a spiritului critic. Ţaţa e, indubitabil, o ducesă şi nenişorul un venerabil ambasador în retragere.

Politeţea, voioşia, frumuseţea, dacă e nevoie chiar şi conversaţia spirituală, intră în tarif. Prin farmecul tarifului fix, scurtate sunt chinurile dragostei şi aşteptările disperate; comprimate la durata unui ceas sau două, după orarul particular al sîngelui, chinurile sunt agreabile şi aşteptările pline de farmec. Rîvna în dragoste nu mai e o chestiune banală de onoare profesională, nici politeţe oficială de valet stilat; e aproape o gingăşie. Aici e împărăţia amorului la prima vedere, tărîmul magic al dragostei unanim împărtăşite. Sevilla unui Don Juan cu victorii asigurate. In paradisul fericirilor sigure, o singură iluzie ţi se refuză: speranţa. Certitudinea o face inutilă.

Chiar dacă şti pentru ce ai intrat şi de ce rămîi, te onorezi uitînd; e o delicateţe că nu ţi se mai reaminteşte niciodată din clipa în care ai intrat. Nu-i destul însă să-ţi plăteşti iluzia pentru ca iluzia să cedeze; nu-i destul nici ca miracolul să se repete pentru a înceta de a mai fi un miracol. Balul reîncepe în fiecare noapte, ţaţele sunt mereu ducese, femeile mereu tinere şi frumoase, dragostea, universală, biruinţele, sigure. Nu-i acesta ţinutul dragostei absolute?

‹BITAHON›
BAT-YAM
STR. BALFUR 123

בטחון בת-ים

פלדלת רב-בריח

- DESCHIDEREA UŞILOR ŞI REPARAREA ÎNCUIETORILOR LA AUTOMOBILE
- DUPLICATE (COPII) LA TOATE TIPURILE DE CHEI
- DUPLICATE (COPII) DE CHEI PENTRU "FORD-SIERRA" ŞI "FORD-TRANZIT"

TELEFON: 5523873
TELEFON PENTRU SERVICIILE DE NOAPTE: 582290

■

SERVICI PERMANENT
(24 DE ORE)

A APĂRUT

O lectură pasionantă. O lectură plăcută. O lectură care-ţi îmbogăţeşte sufletul

O ÎNTÎMPLARE
DIN VIAŢA MEA
şi cîte ceva în plus

condeie mai noi,
dar şi mai... vechi

cu un cuvînt înainte
de Radu Cosaşu

MINIMUM

Povestiri, schiţe, momente, amintiri.

■

18 autori... 18 experienţe:

Geta Berghoff, Gad Calmgran, Norbert Călin, Anda Chilischi, Rahel Cohen, Dali Feldman, Mosari Goldenberg, Paul Kidron, Al. Mirodan, Moshe Olier, Israel Rosenthal. Norbert Schmetterling, Gina Sebastian-Alcalay, Ion Ştiubea, Izidor Vais, Viorica Weissman, Adrian Zahareanu, Iacob Zimbler.

Volumul poate fi procurat trimiţînd un cec de 25 (douăzeci şi cinci) de shkalim la *Minimum*, P.O.B. 11472, Tel Aviv – sau la librăriile "Lepac".

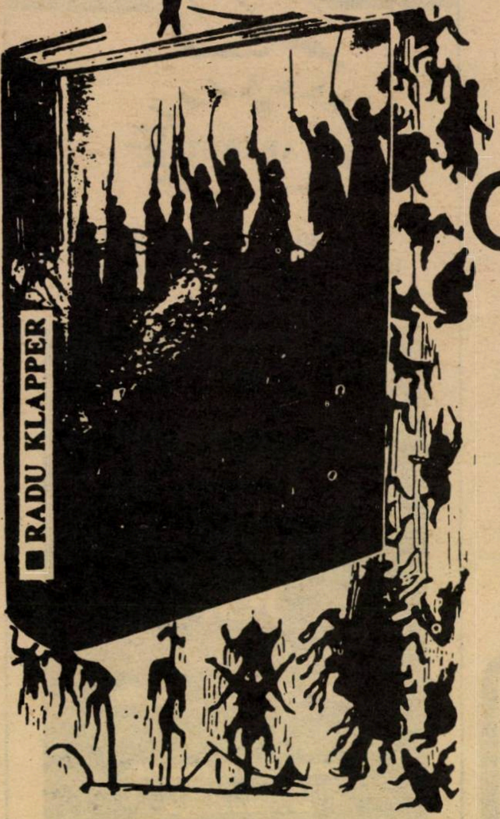

RADU KLAPPER

JURNALUL UNUI OBSEDAT

BALERINI DE LA COADA VACII

Stagiune ciudată cea care s-a terminat nu de mult; stagiune încheiată pentru mine cu o zguduitoare lucrare care depăşeşte semnificaţiile unei simple premiere de balet.

Compania Chibuţiană de Dans ocupă un loc aparte în peisaj. Nu întîmplător, în titulatura ei engleză s-a adăugat atributul "modern": pentru evitarea confuziei cu folclorul, lesne de asociat unui grup de dansatori care trăiesc "la ţară". Pentru că, într-adevăr, dansatorii companiei, oricît de profesionişti ar fi ei, continuă să fie chibuţnici cu ore de muncă la cîmp sau la grajd, cu "serviciu" la bucătărie şi pază. Ceea ce conferă corpului, mişcării, dansului un aer aparte, foarte departe de estetism, ceva vital şi foarte autentic.

Rami Beer, coregraful casei, el însuşi balerin cu zile de muncă în agricultură, şi-a permis în acest spectacol intitulat – "Timp real", două ore netto de dans – să gîndească despre chibuţ. Lucrurile pe care le spune sînt grave, dureroase: lipsă de intimitate, privirea celorlalţi totdeauna îndreptată asupra ta (pe scenă, aproape niciodată interpretul nu se află SINGUR; cîteva rînduri de scaune de sală de spectacol, mişcătoare, crează spaţiul de dans; cu persoane aşezate pe ele, "colectivul"!), singurătatea sfîşîietoare a celui care este "altfel" marcată de superba imagine scenică a unui soi de vitrine în care se consumă un duet cu... un ghiveci cu flori, în care se zbat apoi doi balerini aproape goi, în care apare viziunea unei elegante rochii de seară în cinstea căreia o fată dansează valsuri de Strauss cîntate în... ruseşte. In sfîrşit, polemica cu utopia unei "ţărănimi de tip nou", intelectuală!, concretizată de comicul irezistibil al dansului "popular", al cărui solist este foarte tînărul şi foarte talentatul Moricz Tamas; acesta e un fel de excepţie a companiei, pentru că şcolit la Academia Operei din Budapesta are un cu totul alt tip de mişcare, care se potriveşte ca nuca în perete cu "hora, cea cu hei"!

Momentele impecabile ale spectacolului sînt numeroase şi, curăţate de repetiţii şi bîiguieli, ar da o oră de perfecţiune. Pentru că, pur şi simplu Rami Beer gîndeşte şi vorbeşte în limba dansului. Nu pentru a povesti, ci pentru a-şi exprima îndoielile, criticile, durerile. De chibuţnic. Indubitabil, o lucrare importantă pentru arta noastră coregrafică. Rămîne deschisă numai întrebarea în ce măsură ea reuşeşte să ajungă la publicul "din afară", neaflat în contact cu problematica filozofică şi socială a chibuţului, dar asta este o altă poveste.

OFF-OFF (DAR ŞI "DE OF"!)

Formula "off-off" (complet, ar trebui adăugat şi numele cartierului spectacolelor din New York, Broadway) desemnează ceea ce se întîmplă pînă şi în afara limitelor avangardei refuzată de instituţii. Acest "off-off" este un fenomen spontan, care respinge intelectualismul avangardist, apelează mult la instinct, la sentimente, e sărac şi foarte puţin şcolit. Sociologii îl studiază "ştiinţific" ca pe orice fenomen "marginal"; noi ceilalţi, consumatori de artă, îi descoperim parfumul tare şi acid al adevărului.

Cu urechea ciulită la tot ce se întîmplă (enorm, mult mai mult decît ar fi logic în dimensiunile noastre liliputane!), am interceptat semnalele despre un băiat sosit în Tel Aviv dintr-o "gaură" provincială şi care îşi spune nici mai mult, nici mai puţin decît Muhtarul, adică şeful încoronat al satului! L-am găsit într-un "pub", de fapt o crîşmă de periferie aşa cum scrie la carte, în care de două ori pe săptămînă, cu o oră înaintea miezului nopţii, îşi prezintă programul. Acompaniat numai de un acordeonist cu nume foarte traco-get, pe care – în treacăt fie zis – l-am găsit dimineţile, cu o tichie de joly-jocker în cap, cîntînd la întretăierea lui Ibn Gvirol cu Bloch.

Muhtarul are corp de adolescent care nu a terminat să crească, o voce caldă naturală, nedecisă între tenor şi bariton, o agilitate de şopîrlă, cantităţi industriale de vise şi decepţii şi încearcă să-şi dea un aer dur răzîndu-şi părul din cap. Rezultatul e zguduitor: parcă ieri a ieşit din lagăr!

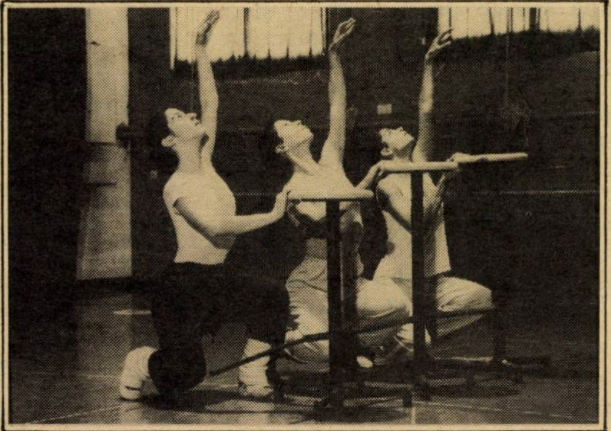

Rahel Peri, Sivan Fastman și Liat Heims (de la stînga la dreapta) măsoară "Timpul real" al chibuțurilor

Muhtarul cîntă și povestește. Propriile lui cîntece și melodii, de fapt luate de ici și de colo. Despre Olimp, despre Pantheon și prostituate. Care se visează "curve de elită". Și pe care e convins că le cunoaște pentru că ele, nu o dată, vin să-l asculte. Ca ele, Muhtarul e trist și vrea să se creadă că este vesel. Producția lui este compusă din erzatzurile unor erzatzuri și tocmai de aceea zguduitor de adevărată. Merită să fie ascultat. Am acuta senzație că va ieși ceva din el.

OMUL DIN NATZERET

Lungă sau nu pauza dintre stagiuni, ea îmi dă posibilitatea achitării unei datorii de onoare. O datorie la adresa "Meandrelor" lui Mircea Săucan, pe care l-am văzut, sau mai exact l-am revăzut la Festivalul internațional al filmului de la Ierusalim.

Pe mine, "Meandrele" lui Săucan m-au săgetat de atîtea ori, încît am străbătut Orașul Orașelor în acea amiază de după proiecție cu tristele dureri ale unui Sfînt Sebastian. Intîlnirea cu vii oameni morți (de marele actor clujean Ion Tîlvan am fost relativ apropiat), cu actorii pe care i-am cunoscut studenți ca în film și care probabil că au acum burtă și chelie (Dan Nuțu) a reprezentat numai infima parte vizibilă a icebergului. Săucan m-a pus în fața lumii și vieții în care eu însumi m-am mișcat în tinerețea mea bucureșteană, în tot ce avea ea gol, mimat și tragic; nu am putut să nu mă minunez că m-am salvat. Să-i mulțumesc lui Dumnezeu, în consecință! Săgeata cea mai otrăvită a filmului a fost, însă, incomunicabilitatea lui, limbajul lui codat. In sala în care m-am aflat, un grup de ziariști olandezi și germani parcă au aplaudat frenetic. Lîngă mine, o foarte bună prietenă, sabră fără nici o ascendență carpato-dunăreană, dar regizor de film și om de o deosebită inteligență, a rămas de ghiață. Care dintre ei a fost sincer? Ce le poate evoca oamenilor acestora Doi Maiul la care se referă Săucan, Institutul de Arhitectură, fronda tipic "bucureșteană" pe care o întruchipează Dan Nuțu? Eu însumi, pentru a gusta pelicula, a trebuit să întreprind o adevărată operă de arheologie sufletească. Dar straturile existau acolo și le-am redescoperit. Operație la care m-a obligat hirsutul regizor din Natzeret, în direcția căruia mă îndrept cu o adîncă plecăciune. Dar și cu așteptare: "Și acum, Săucan?..." ■

DESPRE BUSH

După asemenea săgeți,/– Ca cetățean israelian –
Vă-ntreb cam ce părere-aveți?/Că eu m-am lămurit...
Bush-tean!

HARRY SHOSHANI

MAMAIA מַאמַיָה
Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE
•
AER CONDIȚIONAT.
AMBIANȚĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONȘTIINCIOS.
PREȚURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ȘI ROMÂNEȘTE
•
RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

SPECTACOL

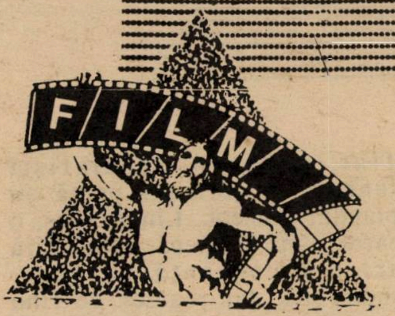

"Terminator 2": Ziua Judecății de Apoi; regia – James Cameron, cu Arnold Schwartzenegger și Linda Hamilton. Așadar, precum înțelegem din titlu, continuarea lui **Terminator 1**: asta-i legea succesului acum; dacă un film dă lovitura la casa de bilete, producătorii pun urgent pe șantier nr-ul 2, sau 3, sau 4 (ca la Rocky) al peliculei.

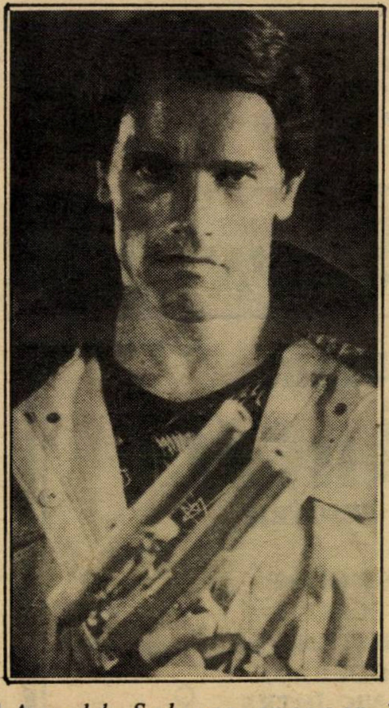

■ *Arnold Schwarzenegger în "Terminator II": nebunia din URSS e mai mare.*

Terminator este bun pentru amatorii de "efecte speciale", de-un tip tare (bărbatul neamului) care-și lichidează inamicii cu un nasture și dărîmă trei ziduri de beton cu degetul mic.

Pentru ceilalți spectatori, adică pentru cetățenii pasionați după știrile politice la zi și-o bîrfă despre soarta lumii, un film ca acesta nu înseamnă nimic. Inutil să te gîndești (cum facem noi, nu-i așa?, de vreo cîteva săptămîni bune, și cum fac, de-altminteri și occidentalii) ce s-ar întîmpla dacă în URSS-ul cutremurat politic, rachetele cu încărcătură atomică din Kazahstan (sau din altă republică) ar încăpea pe mîinile unor tipi cu ambiții și febră la creier; e suficient să te gîndești cum ar deveni cazul dacă, trimise de prin răsărit, vreo două rachete ar cădea la New York, între un "Chase Manhattan Bank" și-un "McDonald" cu "hot doguri"; e suficient, zic, să efectuezi pe ecranul creierului această simplă operațiune că ți-ai consumat nevoia de terminatori și de *thrilleri* pe trei luni de zile pînă la Hanuka și revelion.

"Pistolul despuiat (The Naked Gun 2 1/2: Mirosul fricii); film american; regia, David Zucker; cu Leslie Nielsen și mulți alții. Un detectiv idiot, locotenentul Frank Derbin (Leslie Nielsen) luptă împotriva unei bande de infami care vor (între altele) să o omoare pe Regina Angliei și să lichideze independența Statelor Unite.

Luptă și, din fericire, învinge. E o comedie din spița acelora care vor să-ți ofere un gag și-un hohot de rîs la fiecare opt secunde. Două gaguri din zece sînt bune. Restul de opt – nu.

■ *Mutre din film: două din zece*

Cunoscutul critic bucureștean de film, Tudor Caranfil, este – așa cum se auto-caracterizează în rîndurile de mai jos stăpînit de "afurisitul diavol al contradicției".

Mai deunăzi, el a fost în Israel, pentru a lucra cu regizorul Mircea Săucan la un documentar despre Nazaret-Illit. Și, citind un articol din *Minimum*, diavolul cu pricina l-a pișcat din nou, împingîndu-l să ne trimită următoarea scrisoare:

ÎN LEGĂTURĂ CU "CAZUL SĂUCAN"

Dragă domnule Mirodan,

Am în mînă nr. 52 (iulie '91) al mereu substanțialei dumitale reviste căreia eu i-aș zice, fără ezitări, *Maximum*. Titlul unui articol nesemnat mi-a stîrnit însă tresărirea afurisitului diavol al contradicției care sălășluiește, de cînd mă știu, în mine: "O minune la Nazaret", învierea regizorului Mircea Săucan". După ce notează, obiectiv, chinurile de creație la care a fost supus cineastul, anonimul autor conchide: "...fiindcă, între altele, nu trebuie să promovăm veneticii, regizorul însuși a fost scos din circulație: condamnat la moarte artistică..."

În primul rînd se cere să precizăm, în deplină cunoștință de cauză, că nu caracterul de "venetic" al cineastului i-a pricinuit marginalizarea și "condamnarea la moarte artistică" ci incapacitatea adaptării sale la exigențele despersonalizării în era "revoluției culturale", caracterul involuntar subversiv al viziunii sale despre lume care ascundea adevăruri insuportabile Puterii. În același timp, Săucan face parte din familia marilor talente care n-au găsit loc în cinematografia românească din pricina alergiei la valoare a sălbaticei mafii de mediocrități care continuă să "gospodărească" și s-o distrugă. Un artist de talia lui Liviu Ciulei care – pe cît știu – n-avea nimic de "venetic" în el – a căzut victimă aceleiași funeste conjurații.

În sfîrșit mi-aș permite să mai remarc – deși știu că lucrul acesta nu va face plăcere unora dintre cititorii revistei dvs. dar se cere rostit de dragul adevărului! – că deși Săucan *scriitorul* a izbutit să-și scoată cîteva volume la Nazaret, *cineastul* Săucan a continuat să rămînă și aici un "condamnat la moarte artistică"! Miracolul resuscitării regizorului nu în Israel și-a avut sursa ci în România, și anume în evenimentele din 16-22 decembrie 1989, urmare cărora filmele sale incarcerate la Jilava s-au trezit la o nouă existență pe ecranele lumii. Și dacă miracol este, el trebuie căutat și în vitalitatea acestor filme, în expresivitatea lor imperisabilă, fiindcă – iată! – contrar celor mai multe pelicule, *Meandre* a dovedit, în 1990, la Locarno, rezistență la timp, captivînd interesul unui spectator de talia maestrului francez Jean Rouch, care în urma vizionării filmului, i-a solicitat lui Săucan revenirea pe platoul de filmare. Și iată-l pe cineastul cu înfățișare stoică de schimnic reîntors la prima sa profesie și realizînd – cu bani franțuzești – încă un film, nu în Israel și nici măcar în țara care i-a solicitat comanda ci... în Ardealul tinereților sale. Deci miracolul ar fi dublu: alături de învierea filmelor cineastului, învierea cineastului însuși care – fie! – vă mai încredințez un secret – realizează, paralel, și un documentar la solicitarea Televiziunii Române, cu sprijinul tehnic al acesteia și grație neprețuitei ospitalități a municipalității din Nazaret Illit, intitulat (provizoriu) *Nazaret – dragostea mea!*

Dar, pentru ca miracolul să fie într-adevăr întregit la Nazaret, ar trebui ca cineastul Săucan să găsească sponsori pentru a face film și în Israel. Abia atunci destinul de realizator israelian al artistului ar fi legitimat. Numai că o asemenea întorsătură nu ține nici de opinia criticului, nici de voința celor de la "Minimum" ci de perspicacitatea unor sponsori posibili. Ceea ce ar fi un "miracol" de cu totul altă natură.

TUDOR CARANFIL

N. red.: "Filmele sale încarcerate la Jilava" – sintagmă întîlnită în textul lui Caranfil – nu reprezintă o metaforă: pentru cititorul neinițiat în tainele vieții cinematografice românești, vom preciza că la Jilava se află "Arhiva Națională de Filme" (director, astăzi, regizorul Savel Stiopul.

Lewy

BIJUTERII ARTISTICE
★ ȘI CEASURI ★

- EXECUTĂM ÎN ATELIER PROPRIU COMENZI ORIGINALE DUPĂ JURNALE
- CASĂ DE ÎNCREDERE – DE 40 DE ANI CUNOSCUT DE ALIAUA ROMÂNĂ

TEL AVIV
STR. DIZENGOF 91
TEL. 245725 – 227252

ION ATLAS VĂ INVITĂ SĂ CĂLĂTORIȚI ÎN TOATĂ LUMEA PLĂTIND VOIAJUL DVS ÎN 18 RATE LUNARE !*
(BILETE DE AVION, EXCURSII, ODIHNĂ, TRATAMENTE, ETC.)

★ ANUNȚ IMPORTANT PENTRU OASPEȚII DVS. TURIȘTI DIN ROMÂNIA ! ★
ARANJĂM ASIGURARE DE BOALĂ (VIZITĂ LA DOCTOR, INTERNARE ÎN SPITAL) PENTRU PERIOADA VIZITEI ÎN ISRAEL A TURIȘTILOR DIN STRĂINĂTATE.

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

ION ATLAS
"GORDON TOURS"
STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV
☎ 5440767 (5 LINII)

* PLATA ÎN RATE NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRȚI DE CREDIT, CU DOBÎNDĂ LEGALĂ.

SPECTACOL

BARAŞEUM REDIVIVUS

"Ce-i al meu al meu rămîne/ Iankel să-mi trăieşti/ Nu te-aş da pe Gary Cooper/ A za iuhr of mir..."
"Unde e iluzile mele/ Care le-am pierdut...'

Care dintre noi, originarii din România, trecuţi prin anii războiului, nu tresaltă şi nu lăcrimează de emoţie cînd îi sună în urechi refrenele unor melodii ca cele amintite, auzite pentru prima oară pe scena "Baraşeum"-ului?

Au trecut 50 de ani de-atunci. In baza măsurilor şi legislaţiei rasiale luate de dictatura instaurată de generalul Antonescu în toamna lui 1940, tot personalul evreiesc de la teatre, opere de stat sau particulare, de la orice formaţiuni sau înjghebări cu caracter artistic sau teatral, trebuia să fie imediat îndepărtat din posturile, funcţiunile sau calităţile pe care le deţineau. Ceea ce echivala cu aruncarea în stradă a unui imens număr de slujitori de primă mînă ai muzelor.

Unul dintre primii care nu s-au împăcat cu această perspectivă dureroasă a fost Otto Marcovici, omul activ şi întrepid, remarcabil organizator în domeniul presei democrate antebelice, în deosebi la "Adevărul" şi "Dimineaţa". În anii dezastrului, avea să devină iniţiator şi director al unui teatru evreiesc care să-i adăpostească pe toţi cei alungaţi de pe scenele româneşti.

Pentru înfăptuirea unui astfel de teatru, au militat energic un nucleu de artişti format din Beate Fredanov, Alexandru Finţi şi M.H.Maxy, cărora li s-au alăturat scriitorii Barbu Lăzăreanu, Mihail Sebastian, F.Aderca, I.Ludo, I.Massoff, Eugen Mirea, Isaiia Răcăciuni, actori de renume, compozitori şi muzicieni, regizori, pictori, arhitecţi.

Prin eforturile acestora, în sala "Baraşeum" din cartierul evreiesc "Văcăreşti", lua astfel fiinţă un teatru evreiesc în limba română, menit să marcheze un moment de culme, strălucire şi glorie, pe "firul de aur" goldfadenian şi, mai larg, în istoria teatrului din România, şi - paradoxal - de voie bună şi optimism în condiţii vitrege, de restrişte." Baraşeum" a devenit nu doar un focar de artă şi cultură, dar şi o baricadă a rezistenţei şi luptei antifasciste. Aşa cum avea să scrie marele gazetar democrat Tudor Teodorescu-Branişte, "Baraşeum" a fost refugiul ultimului spirit de protestare cetăţenească; tot ce s-a mai putut spune împotriva injustiţiei şi intoleranţei s-a spus acolo... Ce nu se îngăduia scris în ziar şi nici şoptit la cafenea, se cînta şi se spunea la "Baraşeum".

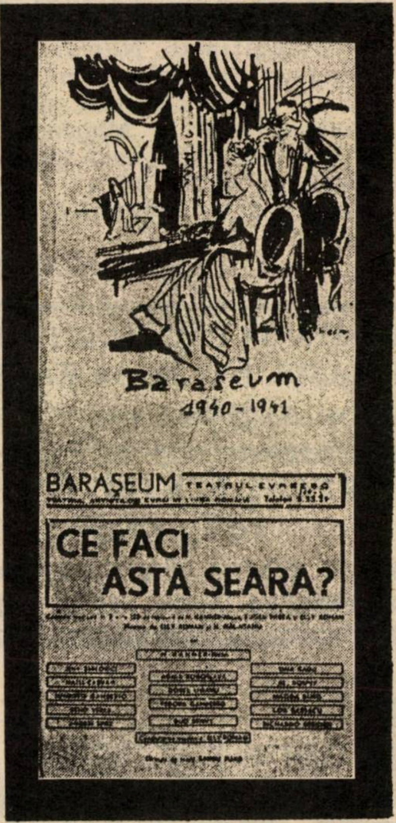

Programul primului spectacol al „Teatrului Evreiesc Baraşeum", a cărui premieră a avut loc la 1 martie 1941

Premiera care a inaugurat noul teatru, la 1 martie 1941, a fost spectacolul **"Ce faci astă seară"** de N. Kanner-Nican, Eugen Mirea şi Elly Roman, şi a avut-o ca vedetă pe admirabila Jeni Şmilovici. Alte premiere : celebra **Fraţii Sanger**, prezentată sub titlul **Gema**, cu Beate Fredanov şi Al.Finţi, în regia lui Moni Ghelerter; **Cafeneaua mică** , în interpretarea neuitatului N.Stroe, "super-starul" teatrului de revistă; opera comică **Domnul Choufleury primeşte...** cu tenorul Armand Schächter; **Vraja unei nopţi de vară** cu Dorel Liveanu, Fedora Gamberto, Agnia Bogoslava; **Fata cu părul de aur**, în care Leny Caler realizează una din cele mai mari creaţii ale ei; **Cîntăreţul tristeţii sale**, cu Al. Finţi şi Sandu Sticlaru - şi n-am amintit decît cîteva din cele peste 30 de premiere - drame, comedii, reviste, spectacole pentru copii - realizate la "Baraşeum" în mai puţin de patru ani. Adăugaţi întreaga serie de concerte simfonice şi de muzică de jazz, reamintiţi-vă de muzica lui H.Schwartzmann pe teme folclorice şi de compoziţiile lui Elly Roman, Felea, Edgar Cosma; nu uitaţi că, deşi în limba română, textele erau pigmentate cu cîte o vorbă de duh în limba idiş, că la spectacole veneau numeroşi intelectuali şi oameni simpli români - şi veţi avea, pe cît se poate, o imagine de ansamblu a ceea ce a fost cîndva epopeea unică şi glorioasă a ”Baraşeum”-ului.

*

In această lumină a rampei, apreciem ca o iniţiativă deosebit de meritorie a omului de cultură, iubitor de teatru şi impresar valoros dr. Harry Reininger de a monta la semicentenarul teatrului evreiesc din anii războiului, un spectacol cu titlul ’’**Baraşeum, Baraşeum**’’. Iniţiativă împărtăşită cu entuziasm. In vederea promovării ei, s-a constituit un **Comitet activ de pregătire a manifestaţiilor cultural-artistice**, consacrat simbolicei aniversări, avînd ca preşedinte de onoare pe Lisette Verea (U.S.A.), preşedinte - Otto Marcovici (din 1969 în Israel), membri - un număr de intelectuali marcanţi din Israel, România, Franţa, Germania, Canada.

Spectacolul va evoca, fireşte, momente memorabile ale apariţiei şi existenţei ”Baraşeum”-ului, dar, după cum a reieşit din convorbirea cu dr. Reininger, ceea ce vom viziona a fost conceput ca un spectacol în întregime inedit, original, cu texte şi melodii în primă audiţie, chiar dacă motive din producţiile de altă dată vor contribui la valenţele sentimentale ale actualului spectacol. Ele vor fi interpretate de actorii noştri cei mai buni de aci şi - ca o surpriză plăcută - de actori veniţi special de peste mări şi ţări. Tot atîtea motive să aşteptăm cu nerăbdare ridicarea cortinei şi să dorim spectacolului şi realizatorilor lui tot succesul.

I.FÎNTÎNARU

SPECTACOL

AVOCAŢII DIN LOS ANGELES

Am mai spus-o: "Avocaţii din L. A." este un serial bun, chiar foarte bun. Cînd a dispărut, mai de mult, de pe micul ecran, mi-a părut rău. Cînd a reapărut, săptămînile trecute, m-am bucurat. De ce?

Fiindcă avocaţii (bărbaţi şi femei) din elegantul birou juridic de pe coasta Californiei sînt oameni credibili, dramele lor de meserie sau amor sînt, iarăşi, credibile şi, în plus, atmosfera (aerul) este, ca s-o spun pe-aia bună, plăcută. Civilizaţie, bunăstare, eleganţă, after-shave (sînt bune şi-astea la casa omului), dar nimic kitch, nimic pentru epatarea micului burghez, ca-n *Dinasty:* icre negre de trei ori pe zi, vizoane şi crime rocamboleşti. Apoi, *cazurile* ce ne sînt înfăţişate, procesele la care pledează avocaţii sînt mereu interesante; şi zicînd interesante, n-am zis nimic. Sînt de cele mai multe ori surprinzătoare, şocante, provocatoare de întrebări şi dureri de cap. E ca şi cum producătorul le-ar fi spus celor cu pelicula: nu vreau nimic banal, fiţi îndrăzneţi, căutaţi subiecte care să-i ridice pe oameni de pe scaun. Şi să le rupă gura.

Ei bine, trebuie să recunosc că mie mi-a rupt-o. Exemple? Unul singur, care-ţi arată ce înseamnă mentalitatea liberală din Statele Unite şi ce înseamnă curajul de a discuta tabù-urile. Un cetăţean violent, anti-guvernamental, a ars steagul american la o manifestaţie a veteranilor din războiul din Vietnam. Un alt cetăţean, cu păreri opuse, s-a enervat din pricina sacrilegiului şi i-a scăpat arzătorului de steag un dos de labă. Cel cîrpit astfel l-a dat în judecată. Ce vor spune avocaţii? Ce va hotărî juriul? E o întrebare. La care nu-i uşor de răspuns. Cîţi dintre noi, de pildă, nu ar fi ispitiţi – văzînd fie un OEP-ist crăcănat, fie un Meashearimist de sectă dînd cu chibritul la steagul alb-albastru – să-i ardă respectivului vreo două, cinstit, ca să se înveţe minte şi să spună, oligofrenul, săru'-mîna în faţa drapelului cu steaua lui David?

*

Toate acestea m-au îndemnat să mă arunc în apă; adică să dau şi eu pe cineva în judecată; nu pe cineva, de-aici, din Israel (am fost odată trădat, cînd cu un proces, de-un avocat borfaş, încît evit, pe cît e cu putinţă, lumea juridică din Israel); nu, vreau să dau în judecată pe cineva din America.

Să mă explic. Am observat, ca toată lumea de altfel, că autorii serialului au o mare slăbiciune pentru cazurile "marginale", pentru handicapaţii vieţii, şi nu o dată pentru cazurile patologice de-a dreptul. Unul din protagoniştii filmului, "băiat la toate" al biroului de avocaţi este simpaticul Beny (Lary Drake): handicapat. Unul din avocaţii care pledase împotriva celor din L.A., în vreo două procese, era... pitic. 1,40 cm. Un bărbat inteligent, remarcabil din multe puncte de vedere, dar... pitic (apropo, actorul, aşa cum am citit în ziare, s-a sinucis lunile trecute din cauză că *nu mai putea).* Un participant (în calitate de reclamant) la procese e un tip iarăşi simpatic, suferind de-o maladie bizară: după două-trei propoziţii rostite normal, sughite şi face ca cocoşul. L-am întîlnit, din nou, şi tot simpatic, acum, în seria a II-a, a serialului. Pe

SPECTACOL

urmă, a apărut un reclamant cu fața ravajată, distrusă, greu de privit: îi dăduse-n judecată pe cei vinovați (după el) de nenorocirea ce s-a abătut asupra sa. Aici am avut un șoc; un șoc de spectator: nu era ușor să-l privești, din fotoliu, pe împricinat. În fine, luna trecută, autorii *Avocaților* au repetat figura, aducînd în sala de judecată californiană un medic cu obrazul desfigurat de-o anume maladie (nu contează cum se cheamă); nemulțumit că patronul clinicii unde lucra (bine, toată lumea era de acord că omul muncește bine) îl concediase (pe motiv că pacienții clinicii nu suportă contactul cu un asemenea medic), el cerea să fie "reintegrat în funcție". E un caz. E o *situație*. De acord. Asta, în viața de toate zilele.

Dar în film? Ei bine, aici e aici. În film, iertați-mă (sau nu mă iertați) apariția respectivului cetățean nu e plăcută de fel. Ba dimpotrivă: este îngrozitoare. La început, văzînd fața nefericită a nefericitului personaj, am fost cutremurat. Apoi, iertați-mă (sau nu mă iertați) mi s-a făcut rău. Am închis ochii. Am întors capul. Am întrebat pe cei din jur: gata, s-a terminat? Și cînd am auzit că s-a terminat, am deschis ochii. Pentru ca, douăzeci de secunde mai tîrziu, să-i închid din nou. Știu. Sînt insensibil. Sînt egoist. Mă gîndesc – atunci cînd deschid televizorul – numai la plăcerile mele, la starea mea cea bună (am mîncat, am fumat o țigară de foi Willem II, olandeză, și acum să ne bucurăm de-un spectacol TV). Recunosc. Și, dacă vreți, îmi fac autocritica: sînt un mic-burghez nepricopsit (*un minable*, cum zic franțujii) dar asta sînt. Și nu suport imaginile îngrozitoare de genul medicului bolnav, nefericit, pe care ni-l arată "Avocații din L.A.". Nu suport? E puțin spus. Mi se face rău. Mi se face atît de rău încît, după ce s-a terminat episodul, și-am văzut și "Hadașoturile" de la miezul nopții cu Gorbaciov și Modai, eu nu pot dormi. Imaginea, groaznica imagine mă urmărește necontenit. Mă acaparează. Mă obsedează. Îmi face rău. Știu. Nu e frumos, nu e intelectual, nu e *up to date*, dar îmi face rău. Și mă împiedică să dorm. Pun capul pe pernă, trag plapuma peste cap, dar nu pot să dorm. Mă urmărește, obsedant, chipul îngrozitor al medicului bolnav de-acea îngrozitoare maladie.

Și, dimineața, buimac de nesomn, mă hotărăsc să-i dau în judecată pe autorii "Avocaților din L. A." pentru că, din pricina lor, și numai a lor, mi-am pierdut somnul. Și nu mai sînt bun de nimic. Și mă tîrăsc, bolnav de nesomn, prin Tel Aviv.

Îi dau, ziceam, în judecată. O angajez ca avocat pe fata aceea blondă și tristă interpretată de Susan Day, blondă și tristă ca Orly Ianiv a noastră, de pe canalul II și îi dau în judecată.

Acum aștept ziua procesului. Ce va spune juriul?

LUCULLUS

SENZAȚIE!

TEATRUL DE REVISTĂ "CONSTANTIN TĂNASE" SOSEȘTE ÎN ISRAEL!

**După 500 de spectacole jucate cu casa închisă • record absolut al Teatrului de revistă "Constantin Tănase" • Pentru prima dată în Israel,
TEȘU SOLOMOVICI
prezintă comedia muzicală:**

«SOSEȘTE BELMONDO»

Comedie muzicală după ARNOLD și BACH, de A. FELEA și A. GIROVEANU

"Războiul" lui... "Belmondo al II-lea"

• Texte și cuplete: AUREL FELEA; • Muzica: AUREL GIROVEANU; • Regia: BIȚU FĂLTICEANU.

**RÎDE, CÎNTĂ ȘI DANSEAZA:
NICU CONSTANTIN, alias BELMONDO al II-lea**

* CIUPI RĂDULESCU * IOANA CASETI * FLORIN TĂNASE * MIRUNA BIRĂU * LUCIA BOGA * STELIAN MOISE *
Coregrafia: ADINA CEZAR * Scena: DRAGOMIR LEONIDA

*** RISHON LE ZION –1.10 * TEL AVIV "Beit Zionei America" – 2.10 * KIRIAT YAM – 3.10 * NAȚERET – 4.10 * BAT YAM – 5.10 * NATANIA – 6.10 * AȘDOD – 8.10 * IERUSALIM "Behar" – 9.10 * REHOVOT "Beit Gordon" – 10.10 * NAHARIA – 11.10 * TEL AVIV "Ohel Shem" – 12.10 * HAIFA "Beiteinu" – 13.10 * AȘKELON – 14.10 * HOLON – 15.10**

■ VICTOR FINKEL

1 kilogram de carne

*****Dedicată Domnului I.Schechter*

Domnul Simion Moisescu s-a dus la magazinul Comunităţii să facă rost de un kil de carne. Fiindcă – nu-i aşa – e bine să mănînci, din cînd în cînd, un muşchiuleţ la grătar.

Stînd la coadă, omul a înlemnit: l-a văzut pe tovarăşul Cutare... şi pe tovarăşul cutare... şi pe...

Şi n-a mai înţeles nimic.

În martie 1990, pe măsură ce se apropia sărbătoarea de Pesah, coada la Comunitatea evreiască din Bucureşti, unde se vindea carne, vin ritual şi matzot, se lungea. Se postau la coadă şi oameni care în tot restul anului se aprovizionau din alte surse, dar ei ţineau să cinstească sărbătoarea de Pesah cu carne casher şi mai ales cu vinul şi pasca aduse din Israel.

Simion Moisescu nu era unul din aceşti oameni. Sărbătoarea de Pesah nu-i spunea nimic. El nu avea decît dorinţa să cumpere un kilogram de carne. Dar ştia că nu e simplu pentru el să-şi realizeze această dorinţă modestă, fiindcă la Comunitate nu se vindea decît evreilor. Or, el nu mai era de mult evreu, dacă se poate spune aşa. De peste 40 de ani se înstrăinase de tot de identitatea sa etnică.

S-a dezis de ea din fragedă tinereţe, cînd a devenit deodată ateu şi internaţionalist, şi aproape că a uitat de ea mai tîrziu, în anii cînd a fost activist în aparatul Comitetului Central al Partidului Comunist. Fiind din Lespezi, avea un accent puternic de sătean moldovean şi îl păstra cu ambiţie în Bucureştiul în care a ajuns să trăiască. Îşi lăsase o mustaţă groasă şi cu multe fire răzvrătite, de parcă s-ar fi machiat pentru un rol de plugar dintr-o piesă naţionalistă. Vara purta o şapcă grosolană din Obor, iar pentru iarnă avea o căciulă ciobănească. Învăţase dinadins cîteva zicători şi proverbe româneşti, pe care le folosea în mod ostentativ în şedinţe. Mai înţelegea puţin idişul auzit în copilărie în casa părintească, dar dacă se vorbea în preajma lui această limbă, el avea puterea să se stăpînească şi să nu tresară, ca să nu se dea de gol.

Se credea apărat pe vecie de această fizionomie compusă. Supravieţuise doar multor epurări pe criterii de "compoziţie naţională". De aceea, în 1987, cînd i s-a comunicat că "ar fi bine" să se pensioneze cu un an înainte de termen pentru ca un " activist aşa de destoinic" ca el să nu intre pe lista noilor epurări, reacţia lui Simion Moisescu a fost mai ales de uluire. S-a considerat trădat de superiorii lui de parcă ei l-ar fi asigurat vreodată că nu-i interesează cine este el cu adevărat, ci numai ceea ce ţinea să fie. Obişnuit cu disciplina fără crîcnet pe care a cerut-o el însuşi totdeauna oamenilor din sectoarele de care a răspuns, Simion Moisescu nu a protestat, nu a pus întrebări, ci s-a retras cuminte în lumea pensionarilor mari ai regimului. Se considera însă nedreptăţit. Aşa îl răsplăteau pentru nemărginitul său devotament?

Pensionar fiind şi neavînd nici o profesie, îşi căuta tot timpul o ocupaţie. Cerea mereu soţiei să-i dea de lucru în casă.

– Nu s-a stricat nimic care aş putea să repar? o întreba el.

– Ce, tu ştii să ţii măcar un ciocan în mînă? Ai să-ţi zdrobeşti degetele, îi răspundea jignitor soţia.

În cele din urmă şi-a asumat şi el "misiunea" pensionarilor de rînd: aprovizionarea cu cele necesare în casă, mai ales alimente. Lipsurile erau din ce în ce mai mari, aşa că s-a înarmat şi el cu două sacoşe şi pornea de dimineaţă prin oraş să cumpere orice "se dădea". Nu prea reuşea să umple sacoşele fiindcă nu cunoştea "tehnica" acestui mod de a face cumpărături – de unde s-o fi cunoscut dacă totdeauna i s-a adus totul acasă de la magazinele speciale ale partidului? Îi venea greu să se scoale cu noaptea în cap şi de aceea găsea în faţa oricărui magazin o coadă de zeci şi sute de oameni. Stătea cuminte, disciplinat la cozi, nu ştia să se împingă, să treacă înaintea altora. În ochii multora era ciudată această comportare de boier a unui om care, după înfăţişare, părea a fi un ţăran pripăşit prin Capitală.

După revoluţia din iarna lui 1989 nu se mai găsea nimic de cumpărat decît ziare. Un alt pensionar de partid, unul Petre Chirtoacă, fost la Agitaţie şi Propagandă, i-a spus într-o zi:

– Nu te plîng eu pe dumneata, fiindcă poţi să cumperi la Comunitatea evreiască.

Simion Moisescu se îngrozi: "Vasăzică cei de la C.C. au ţinut minte în toţi anii că sînt evreu!" S-a hotărît să se ducă la magazinul Comunităţii (de mult poftea la o mîncare de carne), dar şi-a dat seama că lui nu-i vor vinde, fiindcă nu este trecut pe listă. Pentru cei de acolo el nu era evreu. În nici unul din actele sale de identitate – buletinul de populaţie, legitimaţii – nu scria că este evreu, avusese el grijă să nu fie scris. Deci cum să se prezinte la Comunitate? Cu ce dovezi?

Se cutremură la gîndul de a se duce la sectorul de cadre de la C.C. ca să ceară o dovadă că e evreu, poate chiar păstrător al tradiţiilor evreieşti. Asta ar fi ruşinea vieţii lui. Poate s-ar fi dus totuşi, dar ştia că sediul C.C.-ului era în dezordine după revoluţie, activiştii dispăruseră, partidul însuşi dispăruse - cine ar sta să-i caute dosarul şi să-i certifice originea? Şi pentru ce? Ce să le spună: că vrea să cumpere un kilogram de carne de la Comunitate?

S-a gîndit să telefoneze la Lespezi, orăşelul său natal. Să ceară la Sfatul Popular o copie a actului său de naştere. După două zile de încercări chinuitoare a reuşit să prindă legătura telefonică, dar i-a răspuns iritat un paznic bătrîn:

- Oho! Acum v-aţi găsit să cereţi acte? Aici îi balamucul pi pămînt di cînd cu rivoluţia. N-aveţi cu cini să vorbiţi, tăţi funcţionarii şi tovarăşii au şters-o.

Simion Moisescu era disperat, dar şi amuzat într-un fel: uite, îi este mai greu să-şi dovedească originea etnică decît i-a fost să şi-o ascundă!

Şi-a amintit că tatăl său e înmormîntat în vechiul cimitir evreiesc "Filantropia" din Bucureşti. De mulţi ani, dar nu mai ţinea minte cîţi. Bătrînul făcuse o pneumonie periculoasă la etatea lui şi, cum era tată de activist la C.C., l-au dus la Spitalul Nr.1 al simandicoşilor regimului - doar nu erau să-l ducă la Paşcani sau chiar la Iaşi. Totuşi nu a putut fi salvat. A fost însă norocul lui Simion Moisescu că, atunci cînd bătrînul s-a stins, el era plecat în Bulgaria la un congres al cooperativelor agricole socialiste. Altminteri ar fi trebuit să asiste la ritualul înmormîntării evreieşti şi poate că rabinul l-ar fi silit să spună Kadiş.

Paznicul bătrîn al cimitirului a scotocit vreo două ore prin registrele ponosite pînă ce i-a găsit tatăl trecut sub numele de Froim-Alter Meirovici. Aşa cum se obişnuieşte, paznicul a scris pe un bilet parcela unde se află mormîntul, dar Moisescu nu de mormînt avea nevoie, ci de o adeverinţă din care să rezulte că este evreu. Paznicul a holbat ochii de mirare, nu i se mai ceruse niciodată aşa ceva, şi nu ştia singur cum se face o asemenea adeverinţă. Simion Moisescu a scos o bancnotă de 100 de lei şi i-a spus paznicului:

- Te învăţ eu. Scrie: Prin prezenta se adevereşte că evreul Froim-Alter Meirovici din Lespezi, tatăl evreului Simion Moisescu din Bucureşti, strada Glinka Nr.16, este înmormîntat în cimitirul nostru. Prezenta adeverinţă s-a eliberat pentru ca evreul Simion Moisescu să poată beneficia de magazinul Comunităţii evreieşti de unde vrea să se aprovizioneze cu alimente casher.

A doua zi dimineaţa, înarmat cu această adeverinţă, Moisescu s-a dus la Comunitate. Ca deobicei, alţii fuseseră mai matinali decît dînsul, astfel că a găsit o coadă lungă. Acolo, la coadă, a aflat el că e ajun de Pesah şi de aceea sînt mai mulţi oameni decît în zilele obişnuite. Fiind ultimul la rînd, el nu vedea decît cefele oamenilor din faţa sa. Dar, oricum, nu credea că ar putea găsi într-un asemenea loc o figură cunoscută. Deodată, a avut o tresărire: după ceafa groasă şi după spatele puţin încovoiat, un domn în vîrstă care stătea la cîţiva metri înainte, părea să fie Mihail Florescu, fostul membru al Comitetului Central. El, aici? Să fie oare cu putinţă?

Cum avea de stat mult la această coadă, Moisescu şi-a făcut din studierea cefelor din faţa sa un mijloc de a-şi trece timpul mai uşor. Un altul de lîngă cel bănuit a fi Florescu părea să fie Ştefan Voicu, cel foarte apropiat cîndva de Ceauşescu. O bătrînică înfofolită într-un palton prea larg pentru ea părea a fi Ofelia Manole care îi fusese şefă; dar nu, aceasta murise, atunci poate o fi... cum o cheamă? Tot aşa l-a "recunoscut" pe Gheorghe Apostol, venit aici la Comunitate probabil pe baza faptului că a avut cîndva o nevastă evreică. Dar l-a zărit şi pe Alexandru Drăghici, fostul ministru de interne. El ce căuta acolo, că doar nu-i evreu? Ei, cine ştie cum şi-a făcut rost de o străbunică sau de o altă rudă evreică! Un kilogram de carne devenise un scop înalt pentru care toate mijloacele erau scuzabile.

La un moment dat, în timpul acestui joc, Moisescu a simţit că cineva îl priveşte stăruitor. S-a întors spre el, dar figura omului - un bătrînel roşu la faţă de ger sau de băutură - nu-i era cunoscută. Se înşelase însă: omul era roşu la faţă de furie, căci îl recunoscuse.

- Ai venit şi dumneata aici? îl întrebă tipul. Ai primit sarcină de la partid să sărbătoreşti ieşirea din Egipt?

Moisescu înmărmuri. Îi era şi ruşine fiindcă toată coada se întoarse spre el. - Cred că mă confunzi, dom'le. Eu nu te cunosc.

Bătrînelul se apropie de el de parcă ar fi vrut să se înfigă în dînsul şi începu să strige:

- Nu mă cunoşti, n-ai cum să mă cunoşti, dar eu nu pot să te uit. Ai condus toate şedinţele de excluderi din partid de la întreprinderea unde am lucrat. M-ai dat afară fără să mă cunoşti. Am făcut foame din cauza ta, mă!

- Îţi spun încă odată că mă confunzi, se apără Moisescu. La ce întreprindere ai lucrat?

- Aţi nenorocit lumea şi acum veniţi cu sacoşele la Comunitate, ţipa bătrînelul. Nu aveţi pic de ruşine şi nici pic de demnitate. Ar trebui să vă alungăm cu pietre pentru tot ce ne-aţi făcut. Evrei sînteţi voi, mă? Cîini sînteţi!

Simion Moisescu n-a putut suporta această izbucnire. Inima îi bătea nebuneşte şi i-a fost teamă că i se face rău. A ieşit afară din rînd şi s-a dus spre staţia de tramvai.

Stînd în staţie şi aşteptîndu-şi tramvaiul, Moisescu s-a uitat în direcţia Comunităţii care se afla la aproximativ 200 de metri. Bătrînelul continua să facă scandal - nu-l putea auzi de la această distanţă, dar îl vedea cum îşi agită braţele. Şi a mai văzut cum vreo două, trei persoane s-au strecurat afară din rînd, aşa cum făcuse şi el.

MOSHE OLIER

cadoul

Un eveniment în familie. Coca, soţul ei şi cei doi copii au sosit în Israel. Buna dispoziţie pluteşte în toată casa. Se vorbeşte, se rîde, dar mai ales se deapănă amintiri, unele nostime, altele duioase pînă la lacrimi. Oamenii nu s-au văzut de mult, de mai bine de douăzeci de ani. Puţinele informaţii pe care le aveau unii de la alţii se completau într-un potop de cuvinte şi de emoţii. Copiii musafirilor şi ai gazdelor nu se cunoşteau şi nici nu vorbeau aceeaşi limbă, dar zarva şi voia bună din jur i-au molipsit şi pe ei. Se jucau şi se fugăreau prin toate colţurile casei, ca şi cum nu i-ar fi despărţit pînă ieri mii de kilometri. Lumea copiilor este aceeaşi peste tot.

Tanti Linda, de mulţi ani în ţară, nu înceta să se bucure şi să se minuneze de revelaţia revederii. Tocmai cînd vroia să intervină într-o discuţie, se înecă cu o alună pe care o avea în gură. Înghiţise prost şi acum făcea eforturi să-şi recapete respiraţia. Gluma se îngroşa. Tusea repetată şi convulsivă, gesticulaţiile disperate şi ochii injectaţi, îi alarmaseră chiar şi pe cei ce se aflau mai departe de dînsa. Femeia nu-şi revenea, iar cei de faţă încercau s-o ajute, unii cu pahare cu apă, îndemnînd-o să înghită o picătură, iar alţii lovind-o zdravăn pe spate. Îşi reveni în cele din urmă şi se linişti, explicînd tuturor ce a păţit, dar mai ales ce a simţit şi ce era să i se întîmple, ferească Dumnezeu.

Printre cei prezenţi se afla şi un văr comun ce dădea impresia unei persoane liniştite şi mai distante. Era o rudă din Canada, sosită în ţară cu nişte afaceri şi despre care toţi ştiau că e un om bogat.

Se apropie de familia nou venită. Coca era verişoară primară cu respectivul Ervin din Canada. Schimbară cîteva cuvinte, după care el povesti cum a ajuns în Canada şi cum a reuşit să se aranjeze şi chiar să agonisească bani frumoşi.

Avu cuvinte de laudă pentru hotărîrea verişoarei de a veni în Israel. Dezvălui că şi el are de gînd să vină pentru a locui aici, cînd încă, nu se ştie, fiindcă afaceri bune îl reţin deocamdată în străinătate, dar va veni, fiindcă el totdeauna a iubit ţărişoara asta a noastră. Îşi scoase o ţigară, o aprinse cu atenţie, lăsînd impresia că mai are de spus ceva important.

– Iar acum, dragii mei – li se adresă el – vreau să mă gîndesc puţin şi la voi. Sînteţi verii mei, şi d-ta, Miron, de vreme ce eşti soţul verişoarei mele, Coca. Aşa că nu am secrete nici faţă de dumneata. Ştiu că aici se obişnuieşte ca rudele şi prietenii să ofere o anumită atenţie noilor veniţi, un ban de buzunar, o invitaţie la masă... Asta, dragii mei, credeţi-mă, e mai nimic. Sînt convins că o să vă puneţi şi singuri pe picioare...

Ervin făcu o pauză semnificativă, inhală adînc fumul de ţigară pe care apoi îl scoase prin rotocoale, privind pe rînd, ba la unul, ba la celălalt, lăsînd să se înţeleagă că are de gînd să intre în temă.

– Nu-i nici un secret că nu sînt un om sărac, iar asta v-am mai spus-o. Vreau să vă ajut cu ceva, dar ceva serios, substanţial, nu bani de buzunar, cum se obişnuieşte aici...

Ervin aşteptă efectul acestei propuneri-bombă – scuturînd tacticos scrumul de la ţigară într-o scrumieră pe care şi-o apropie mai mult de dînsul. Efectul se consumă însă printr-o tăcere absolută a celor doi soţi, ce nu ştiau pe moment cum să reacţioneze la această propunere.

– Ei, oameni buni? Ce spuneţi la asta? Cum vi se pare? Doar sîntem între veri, pe tine, Coca, te cunosc de cînd erai copilă. Dacă îmi amintesc bine, sînt mai mare ca tine cu opt ani, nu-i aşa? Nu vă jenaţi, e un cadou pe care vreau să vi-l fac.

În fine, Coca se făcu auzită:

– Dragă Ervin, nu ştiu pur şi simplu ce să-ţi răspund. Propunerea ta mă emoţionează...

Ervin privi atent în ochii lui Miron, să-i descopere un gest, să-i scoată şi lui o vorbă. Miron însă tăcu, lăsînd această afacere pe seama soţiei. Ervin era pentru dînsul un străin pe care-l vedea acum pentru prima dată. Aşa că tot Coca continuă:

– Sinceră să fiu, nu am contat pe un asemenea ajutor. Întotdeauna am izbutit să ne aranjăm singuri...

Tanti Linda, care-şi revenise complet din şocul cu înghiţitura şi care tocmai trecea pe lîngă ei, li se adresă:

– Ce faceţi, dragii mei nepoţi? Nu-i aşa că aveţi ce vorbi? Nu ştiţi cît mă bucur că vă văd din noi pe toţi împreună...

Ervin nu dădu atenţie la remarca mătuşii, dar făcu un gest ca ea să înţeleagă că duce o discuţie serioasă şi că nu vrea să fie deranjat. Tanti Linda zîmbi enigmatic şi se îndepărtă.

– Ei! ce spuneţi de propunerea mea? – vru să ştie Ervin, reînodînd discuţia întreruptă.

Coca, acum mai dezlegată la vorbă, explică:

– Uite, Ervin, cum stau lucrurile: cum știi, avem meserii, vom munci, așa cum fac toți ceilalți. Dacă tu ești atît de darnic, nu putem decît să-ți fim recunoscători. Noi însă, nu cerem nimic.

– Deci, sper că n-o să refuzați propunerea venită din partea mea. Iar acum vă întreb și vă rog să fiți sinceri: ce aveți nevoie în primul rînd? Vreau să spun, ce vi se pare mai important pentru început.

Soții se priveau, ar fi vrut să comunice între ei, să se consulte. Ervin însă îi zori.

– Spuneți! Nu vă jenați, vă ajut eu. Frigider aveți?

– Nu, dar...

– Mașină de spălat aveți?

– Nu încă, dar deocamdată...

– Lasă, lasă explicațiile – o struni Ervin. Televizor în culori aveți? Aconto pentru mașină aveți?

– Dar nu ne gîndim deocamdată la mașină – sări Coca să-i explice.

– Spuneți atunci odată ce vi se pare mai important – îi luă din scurt Ervin. Puteți avea la dispoziție cîteva mii de dolari, dar să spuneți ce veți face cu banii, e dreptul meu să știu, nu-i așa?

– O, nici nu știm bine valoarea unei asemenea sume mari de bani. Fii însă sigur că vom ști ce să facem cu ei. Pentru moment, încă nu știm unde vom locui, unde vom lucra, abia am sosit în țară.

Miron, care tăcuse pînă acum. consideră că e momentul să mulțumească pentru bunele intenții ale lui Ervin. Ceea ce a și făcut.

Între timp, tanti Linda îi invită pe toți să servească ceva și să ridice un pahar în cinstea noilor veniți.

După cîteva zile, Ervin reveni la mătușă, pentru a-și lua rămas bun înainte de întoarcerea sa în Canada.

– Măi, Ervin, am auzit că vrei să-i ușurezi lui Coca integrarea în țară. Frumos din partea ta!

– Mătușă, vreau!! Dar n-ai cu cine discuta. Oamenii ăștia nu știu ce vor. Eu îi întreb ce au de gînd să facă cu banii – că doar îs banii mei – iar ei ocolesc răspunsul. Ce vrei, să-i învăț eu?

– Dar abia au sosit. Lasă-i să se dezmeticească. Nu te îndoi că vor ști să folosească banii. Le-ai promis – replică ferm mătușa.

– Lasă-mă în pace mătușă. Nu le lua apărarea. Poate vor să-i rog să primească banii? Iar soțul ei, cine mai e? Știi ceva? Să muncească dumnealor. Nu le dau nici un sfanț. Ce-i cu moda asta? Te las cu bine, mătușă. Mai trebuie să-mi iau rămas bun de la niște prieteni.

● **Relatarea de mai sus a lui Moshe Olier se bazează pe un fapt autentic. Iar *Minimum* este de părere că d. Ervin este un porc**

Cu cît mă gîndesc mai mult la ciudățeniile complotului anti-Gorbaciov de la Moscova și la uluitoarele consecințe ale acestuia, cu atît îmi este mai limpede că avem de-a face cu o lovitură de stat pe gînduri.

minimum

EDITEAZĂ

- **Aveți în manuscris memorii personale?**

Vreți să vă publicați jurnalul intim?

- **Doriți să scoateți la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?**
- **MINIMUM este editorul cel mai competent! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginație și corectură tipografică, coperta, prefața și diferite forme de publicitate vi le asigură**

MINIMUM

- **Pentru scriitorii olim hadașim care vor să-și tipărească în țară prima carte MINIMUM este "prietenul la nevoie"**

●

Există, în sfîrșit, o editură: MINIMUM

FIRMĂ CU 28 DE ANI VECHIME

KATZ

BIJUTIERI

Holon – Str. Shenkar 47; Tel. 03–845769

● **Sortiment variat de BIJUTERII din aur, moderne**

● **CEASURI – mărci renumite**

Posibilități de plată și în rate

Primim, în schimb, și aur bruh

✱ *Falsuri*

Cunoscutul specialist în domeniul artei, Wilhelm von Bode, era deseori solicitat de muzee și numeroși colecționari să-și spună părerea sa de specialist. După o expertiză, el îi zise unui ziarist: ”Corot a pictat aproximativ 3000 de tablouri. Din acestea am văzut circa 5000 în muzeele recent vizitate”.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

CATELUŞ CU PARUL CREŢ

Orizontal: 1) Căţeluş cu părul creţ... – ...fură raţa din coteţ 2) El se jură că nu fură... – ...dar l-am prins cu raţa-n gură (fem.pl) 3) Tratat cu răceală – Material uşor... de călcat 4) Apropiat de la bun început! – Intră-n vorbă – Călcîiul lui Achille! 5) Tip... reformat (fem.) – Figuraţie festivă 6) Intoarcerea solului – Mic volum legat în piele – Condiţie pentru a putea fi răspunzător 7) Eroul ispăşirilor nedrepte – Părere... personală 8) Se ţin de brîu – Legat... prin diplomaţie 9) 100% – Au o slăbiciune nefirească 10) I se face simţitor prezenţa – Contra... tuturor.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1						●						
2							●					
3								●				
4			●							●		
5							●					●
6					●				●			
7				●							●	
8						●						
9					●							
10								●				

Vertical: 1) Unde-i sînt picioarele acolo-i stă şi capul 2) Strînge... rău 3) Esenţă de mare valoare – Pătrunsă în profunzime 4) Scos din contact – Centru de răcoritoare! 5) Strai pestriţ! – Oraş în Ohio! 6) Extratereştrii printre noi – Ieşire din anonimat! 7) Lăsate la urmă! – Un fel de a fi degajat 8) Unu... la ham! – Scoase din gura fiarelor 9) Corespondent... loco – Formă de încadrare 10) Lipsa... cheilor – Bărbat... fatal 11) Ridicat în tărie – Succesiune de scene 12) Perechi de cai – Locul primului venit.

Rudolf LEIZEROVICI

NELU WEINBERG
PREZINTĂ... PAGINILE DE
JOCURI

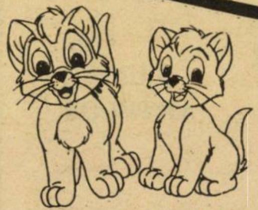

PISICUŢA, PIS, PIS, PIS

Orizontal: 1) Pisicuţă, pis, pis, pis... – ...te-am visat azi noapte-n vis 2) Te spălam, te pieptănam... 3) ...fundă roşie îţi puneam (pl.) 4) Primul motor de locomotivă – Rămase la urmă! – Mai întîi de toate 5) Oameni de rea credinţă – Pur şi simplu 6) Situat la un nivel de viaţă foarte ridicat – A face.. contra 7) Prins între came!! – Umbra unei înălţimi – Extrem de repede, cît ai zice peşte 8) Au multe puncte de sprijin 9) Sistem propriu de calcul – Inscris pentru doctorat 10) Contrar obiceiului – Pusă la... cale 11) Invăţătură de minte – Tip de analiză literară.

Vertical: 1) Loc pentru circulare – Venit pe căi greşite 2) Profesiune de credinţă – Date la termen 3) Ansamblu de piese... portabil – Operaţie de verificare a adunării 4) Merge strîngînd din dinţi – E dracul gol! 5) Gol goluţ! – Ne întîlneam cu ea după o zi de odihnă 6) Un stînjen de pămînt – Pune pofta-n cui – Marginalii la un triptic! 7) Beneficiar al unui titlu de carte 8) A usca (olt.) – Felioară de ţelină – Canale cu circuit intern 9) Ii sînt orele numărate – Folosit în mod curent 10) Produc muşcături veninoase (fig.) – Prezent în fiecare zi 11) Dedublarea eului – Termen de detaşare pe teren – Pe cale să devieze.

Nelu WEINBERG

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1					●						
2		●									
3									●		●
4					●			●			
5	●					●					
6					●						
7			●					●			
8		●								●	
9				●		●					●
10							●				
11					●						

Dezlegarea jocurilor din "Minimum" nr. 54

Jocul de-a războiul

Regulament, apărări, eo, faşă, aliat, atîta, iama, laţ, rit, ul, at, g, taur, apel, rîie, t, ares, m, s, arc, senile, presa, etic.

Vorbe...

Plăcinte, aa, ruta, savant, olane, rasol, festival, ne, ea, i, anumit, s, unic, arma, oală, aor, i, roi, antet, m, lunete, aţa, ae, erata, om, curte, inima.

"Din aliaua noastră"

Natra, Agassi, Abramovici, a, ge, Badian, rn, olii, aa, eruc, rea, mina, udu, Stroe, rudi, r, Bar, it, ecs, of, i, Mizrahi, Zelter, ion, n, Eliav, g, Luca, ale, liana, ai, Negreanu, ts, uree, Mirodan.

Ilustraţii: Lucia Gertler

În curînd "STAREBUS", revista microbiştilor cuvintelor încrucişate; "STAREBUS", o publicaţie la îndemîna dezlegătorilor de şarade rebusistice, începători şi avansaţi. "STAREBUS" – o revistă aşteptată!

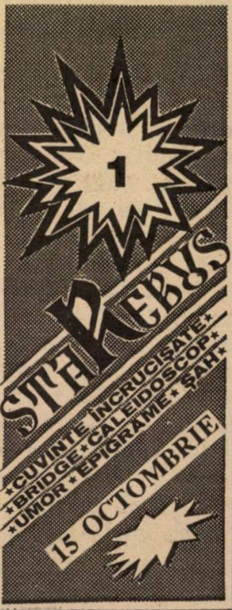

IMUM E OM CA TOŢI OAMENII

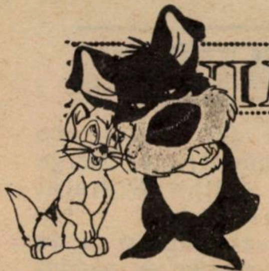

CÎINELE
ŞI
PISICA

Orizontal: 1) Scos din gura cîinilor - Ţine la cîine 2) Specii siameze (sing.) 3) Cîini luaţi... de coadă! - Rase de cîini 4) Staţiune pentru mecanizarea agriculturii (sigla) - Se poartă cîineşte (fig.) - Frumuseţe de... pisică! 5) Aleargă cîinii după el - Doamna cu... căţeaua! 6) Ca o mîţă (pl.) - Se joacă cu ghemul 7) Cînd pisica nu-i acasă... (pl.) - A se căţeli 8) Căţea (fig.) - Aşezaţi pe scaun (fig.) - Mîncat de cîine 9) Cehov pentru "Doamna cu căţelul" - A trece precum cîinele prin apă 10) Coadă de pisică! - Muşcă sălbatic, ca un cîine (pl.) - Avute-n grijă!

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1							●				
2											●
3			●		●						
4				●				●			
5	●						●		●		
6						●				●	
7		●					●				
8				●					●		
9						●					
10			●						●		

Vertical: 1) Spălat de... pisică - Trage mîţa de coadă 2) Precum cîinele şi pisica (sing.) - Insulă în Pacific 3) Trag în lături! - O pisică... care se agaţă şi trage 4) Trage ca un cîine - A început să se obişniuască! - In hohote! 5) Declaraţie de proprietate personală - Imblînzitoare de cîini (pl.) 6) Cîinele care nu latră... - La orice cîine! 7) Cămilă cu o singură cocoaşă - Gingaş la tors 8) Codru de pîine - Pisicile aristocrate 9) Cîţiva metişi! - Trage mîţa de coadă! 10) Trag cîinii de ea - Cu căţel, cu purcel... - 11) Pune capăt unei vieţi de cîine.

Dicţionar: EUA, NAR, ETIS

Nelu WEINBERG

DIN
LUMEA
ARTELOR

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2							●			
3				●						
4			●							
5						●				●
6		●					●			
7			●			●			●	
3							●			
9				●						
10						●				

Orizontal: 1) Montează fel de fel de piese (pl.) 2) Acţiune lăudabilă - Strigăt entuziast 3) Din decorul operei "Aida" - "Liliacul" 4) Teme! - "Văduva veselă" 5) Albită devreme! - A acţiona în folosul culturii 6) Domiciliul flotant - Piesă de război 7) Perioadă istorică - Unsoare! - Apă în cizmă 8) Expunere pe viu - Titlu de... epocă 9) Tip de faraon - Continuă după cerere 10) Regină la... şah - Face să sune gongul.

Vertical: 1) Reflexe simptomatice 2) Formă de lichidare - "Aur şi argint" 3) Vîntură lume (mit.) - Puse la rece! - Livadă... fără vişini 4) Nimic... în cap! - A pune la respect 5) Talentat la adunare 6) Ocazii unice - Cap de afiş! 7) Emirate mijlocii! - CEC fără acoperire! 8) Studii de specialitate 9) Acord major - In leagăn 10) Invitat la o vedere - Intrat în cursă.

Harry SHOSHANY

CORESPONDENŢA DIN CANADA

IDEI
DIN ŞAHUL
ARTISTIC

Orizontal: 1) Cu multe turnuri 2) Nebunii în desfăşurare (sing.) - Determină acţiunea şi eficacitatea calului 3) Lipsiţi de replică - Transformare minoră! 4) In toiul luptei! - A provoca la o partidă 5) Norme de participare la competiţii 6) Cîmpul ocupat de rege 7) Baby - Rocada mică! - Prima mişcare cu calul şi poziţia centrală a nebunului! 8) In orice competiţie! - Domeniul ortodox (pl.) 9) Publică probleme din toată lumea - Nebun! 10) e2! - Autori de probleme ortodoxe.

Vertical: 1) Poziţia iniţială a calului - Probleme de rezolvat la studii 2) Concurs de şah 3) Deschidere periculoasă - Determină poziţia regelui şi a reginei 4) Revenire pe poziţie 5) Exercită presiuni asupra poziţiei - Poziţii date în plic! 6) Sacrificiu de damă(!) 7) Ocupă o poziţie avansată 8) Atac central! - Mutat cu calul - A reuşi un rezultat de răsunet 9) Figuri capturate 10) Frecventă la taskuri! - Asigură desfăşurarea partidelor în bune condiţiuni.

Dicţionar: HUI

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2						●				
3								●		
4			●		●					●
5										
6	●									
7					●			●		
3			●							
9					●				●	
10			●							

Adrian STORIŞTEANU
Toronto, Canada

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

SPORT

*Ralf Klein a scris o carte de amintiri, intitulată ”Intre două coşuri”, care urmează să apară în curînd. Amatorii de basket o aşteaptă cu nerăbdare. Printre altele, cunoscutul antrenor povesteşte că, în 1979, la campionatul european de la Torino, Uniunea Sovietică se calificase în finală. Cealaltă finalistă încă nu fusese decisă. Dacă, în ultimul joc din grupă, Uniunea Sovietică învingea Italia, Israelul se califica. Ruşilor le era indiferent rezultatul meciului lor cu italienii. Ralf Klein l-a rugat pe antrenorul sovietic Alexander Gomelski să-i facă ”serviciul” de a-i scoate pe italieni din cursă. Gomelski a acceptat, cu condiţia ca, în finală, orice-ar fi, Israelul să nu ”îndrăznească” a pune în pericol victoria sovieticilor. Ralf Klein a fost de acord. Ruşii i-au învins pe italieni şi, în finală, ne-au învins şi pe noi. In mod cinstit, însă. Jucătorii noştri habar n-au avut de înţelegerea lui Klein cu Gomelski. Ruşii erau atunci în culmea gloriei şi, oricum, ar fi cîştigat. Klein nu avusese nevoie să vîndă meciul, dar Gomelski a fost convins că antrenorul israelian îşi pusese în gardă jucătorii!

*Dintre fotbaliştii români, achiziţionaţi în acest sezon de echipele israeliene, cel mai cunoscut este, neîndoielnic, portarul Andrei Speriatu, care a semnat pentru Simşon Tel Aviv. In vîrstă de 34 ani, Speriatu şi-a început cariera, în 1976, la F.C.Argeş. A jucat după aceea la Dinamo Bucureşti şi la Sportul Studenţesc. Este portarul cu cele mai multe meciuri în campionatul primei ligi din România: 388. A fost internaţional la juniori, la tineret, la ”olimpici” şi, de 14 ori, în echipa naţională a României. Nu mai e tînăr, desigur, dar şi Ceanov, la Macabi Haifa, a demonstrat că valoarea nu ţine seama întotdeauna de anii care se adună.

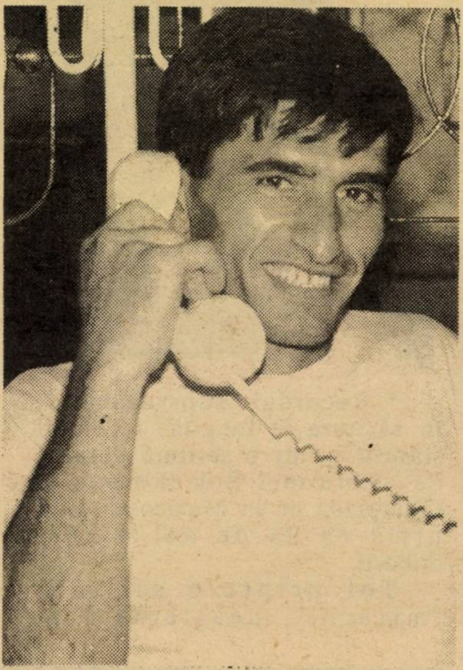

■ *Andrei Speriatu: nu se teme de şuterii din medina*

*Egiptul a fost una din revelaţiile ultimului campionat mondial de fotbal. Există acolo, în ţara de pe Nil, talente autentice, care fac parte, în majoritate, din cele două cluburi principale: Zamalek şi El-Ohali. Acestea sînt singurele care îşi pot permite luxul de a plăti jucătorilor salarii de 1.500 lire egiptene pe lună. Suma e egală cu 1.250 şekeli, dar în Egipt înseamnă foarte mult. Acum cîţiva ani, se aduceau şi jucători ”de import”, însă numai din ţări africane, în special din Sudan. Importul a fost interzis, între timp, căci cheltuielile erau prea mari. Patru dintre vedetele fotbalului egiptean au fost autorizate să plece în străinătate: fraţii gemeni Husam Hassan (înaintaş) şi Ibrahim Hassan (fundaş) joacă astăzi la PAOK Atena, portarul Ahmed Şobier a fost achiziţionat de Everton, iar stoperul Hani Ramzi face parte din echipa Southampton. Faţă de salariile primite înainte, cînd aceştia se vor întoarce acasă, vor fi mari bogătaşi, invidiaţi, desigur, de toţi ceilalţi fotbalişti egipteni!

* Dacă există în lume un atlet care ştie să-şi vîndă marfa, adică performanţele, exploatîndu-şi ''cu cap'' extraordinarele capacităţi, acela este, fără îndoială, săritorul sovietic cu prăjina Serghei Bubka. El are recordurile mondiale în buzunar. De unde le scoate, unul cîte unul, fără să se grăbească. Serghei Bubka este un fenomen. De şase ani, stăpîneşte, în adevăratul înţeles al cuvîntului, una din cele mai spectaculoase probe ale atletismului. Primul săritor peste şase metri, în 1985, a doborît recordurile mondiale, în aer liber şi în sală, de 28(!) ori. De fiecare dată, cu cîte un centimetru. Putea mai mult, dar n-avea...interes. Căci, lui Serghei Bubka, organizatorii marilor concursuri atletice îi plătesc, cash, 10.000 dolari de fiecare record mondial. Orice record mai mare de un centimetru reprezintă pentru el o pagubă curată. Şi omul, e de înţeles, nu vrea să lucreze în pierdere.

■ *Serghei Bubka: 10.000 un centimetru*

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

*Nu mai vin mulţi olim din Uniunea Sovietică, din cauza dificultăţilor de "clitare", dar sportivii evrei, care se descurcă, de loc rău, încă de la primii paşi în Israel, nu prea au motive să stea pe gînduri. Aceştia aterizează printre noi, îşi găsesc repede "un loc sub soare" şi îşi reiau pregătirile de unde le-au întrerupt înainte de a se urca în avion. Printre cei sosiţi în ultimele luni îl aflăm pe Andrei Bazarov, atlet în vîrstă de 28 ani, campionul Uniunii Sovietice la 400 m. garduri. Bazarov ar fi putut participa la campionatele mondiale de la Tokio, ca reprezentant sovietic, dar a ţinut să ajungă în Israel îninte de data de 27 iulie. De ce înainte de această dată? Pentru că, potrivit regulilor olimpice, numai cine a locuit într-o ţară minimum un an poate s-o reprezinte la Olimpiadă. Andrei Bazarov a preferat să fie atlet israelian la Barcelona, în loc de atlet sovietic la Tokio...

* Recordul "supraomenesc" la săritura în lungime (8,90 m) stabilit printr-o săritură miracol de americanul Bob Beamon, la Olimpiada de la Mexico-City, în urmă cu 23 de ani, a fost doborît.

Tot printr-o săritură "miracol", neaşteptată şi năucitoare şi dătătoare de dureri de cap tuturor oamenilor *serioşi* care analizează, cu cravată, în spirit ştiinţific posibilităţile corpului omenesc. Autorul nebuniei: Powell (USA). Performanţa: 8,95 m.

De unde se vede încă o dată, fraţilor, că în vremea aceasta de *imposibilităţi* social-politice date peste cap (URSS, Iugoslavia, Estul Europei, etc.) totul – şi pe toate planurile vieţii – este posibil. Teribil, aiuritor de posibil

*Pentru cei care îşi mai amintesc, cu o pişcătură de nostalgie, de sportul românesc din urmă cu mulţi, foarte mulţi ani. Recent, a murit, la Viena, fostul jucător de tenis A.Schmidt (partener de dublu al lui C.Tănăsescu), iar la Berlin a încetat din viaţă fostul campion de patinaj artistic şi fotbalist (venusist) Freddy Fieraru-Eisenbeiser. Schmidt avea 88 ani, iar Fieraru 81 ani.

G.MODEANU

■ Andrei Bazarov: ole! ole! la Barcelona

ISRATON LTD.
Institutul de Reabilitare al Auzului
SUB CONDUCEREA D-LUI
MICHAEL SHARON
APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)

- **Consult şi îndrumare, fără plată**
- **Baterii de lungă durată**
- **Laborator de reparaţii**
- **Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim**

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

TEL AVIV – Ben Yehuda 39,
Tel. 652910
HAIFA – Str. Herzl 65,
Tel. 667667

Sănătatea

A VENIT TOAMNA

A venit toamna şi odată cu venirea ei, unii dintre bolnavi îşi amintesc, sau mai bine zis, li se aminteşte de anumite suferinţe.

Astfel, odată cu venirea toamnei, cei suferinzi de ulcer au neplăcerea să constate revenirea simptomelor bolii. Apar din nou dureri, bolnavii slăbesc şi de cele mai multe ori, trebuie să-şi reia tratamentul. Este bine de aceea, ca în mod preventiv, aceşti bolnavi să ţină o dietă mai severă ca de obicei, respectiv să evite alimentele pe care nu le suportă, să caute să mănînce la ore regulate şi pe cît posibil să-şi asigure odihna şi să evite motivele de enervare.

Schimbarea umidităţii din atmosferă poate provoca de asemenea redeşteptarea durerilor articulare. Reumaticii o duc destul de greu la schimbarea de sezon, mai ales cînd e vorba de un sezon mai rece. Alt fenomen care este destul de des întîlnit la schimbarea de temperatură, mai cu seamă la schimbarea ei bruscă, este valul de gripă sau de alte forme de "răceli", complicate sau nu cu anghine, congestii pulmonare etc.

Fluctuaţiile de temperatură induc în eroare în ceea ce priveşte felul de a se îmbrăca, vîntul uneori cald în acest anotimp, produce sete, se mai abuzează de băuturi reci şi iată, pînă la boală nu mai este mult.

Rezultă deci că trebuie să fim atenţi la felul cum ne îmbrăcăm, avînd în vedere variaţiunile de temperatură din timpul zilei, pentru a nu transpira şi a ne feri de neplăcerile datorate virusurilor care stau la originea gripei, guturaiului etc.

În sfîrşit, nu putem trece cu vederea un alt fenomen interesant care se întîmplă toamna. Unii se simt mai obosiţi, le scade tensiunea arterială, se plîng de dureri de cap, ameţeli, scăderea capacităţii de muncă, a memoriei, o stare de nervozitate crescută. Este aşa numita "astenie de toamnă", fenomen destul de frecvent şi obişnuit. Se combate rapid şi cu succes cu cîteva zile de odihnă, repauz psihic, vitamine, terapie.

Legat de aceste tulburări, trebuie amintit că nici hipertensivii nu o duc prea bine la schimbarea de temperatură, înregistrîndu-se ridicări ale valorilor tensionale sau invers, scăderi ale ei. Tratamentul medical adecvat restabileşte echilibrul şi de obicei, în cîteva zile, fenomenele trec.

MEDICUS

GRAFOLOGIE

• *Wiza din Haifa:* Ciudat scris, ciudată personalitate, dar ce plăcere pentru analistul grafolog! Rareori mi-a fost dat să întîlnesc un scris care să dezvăluie la "autopsie" lucruri atît de contrarii impresiei degajată la prima privire. Scrisul dumitale copilăresc, semnătura modestă, fără nici o fioritură, ascund o sumedenie de trăsături de caracter impresionante, o personalitate ieşită din comun. Apropiindu-mă de rîndurile dumitale regulate şi citeţe, treptat am fost fascinat de lumea pe care o ascunzi şi celor mai apropiaţi: simţul estetic dus pînă la senzualitate, dedublarea între aplecarea spre vis şi luciditatea lipsită de iluzii, tendinţa de a transmite şi frica de comunicare. Acesta este motivul pentru care ai tendinţa de a complica cele mai simple situaţii, de a-ţi controla tot timpul pornirile, de care am impresia că îţi este foarte frică. Este imposibil să nu descifrezi aici corsetul, povara unei bune educaţii, care dacă a reuşit să te facă un om civilizat şi manierat, a izbutit în aceeaşi măsură să te handicapeze, să creeze o barieră de netrecut între ceea ce eşti cu adevărat, sufleteşte şi modul de a te manifesta.

...ŞI VISE ☆ ☆

• Din Dimona, *un "Admirator convins* (na, am şi aşa ceva! nu aş fi crezut-o!) îmi relatează un vis care i se pare "ciudat", mai ales pentru că se repetă: pe o apă mare, destul de în mişcare ca să poată presupune că este un rîu, o persoană indefinită vîsleşte cu îndîrjire. Nu ştie de unde vine şi încotro se duce acel vîslaş, dar "admiratorul" meu este impresionat de efortul lui.

Pentru mine personal, semnificaţia visului este atît de clară încît pur şi simplu trebuie să-i strig necunoscutului din Dimona: suflecă-ţi mînecile, ocazia vieţii dumitale se află la doi paşi şi nu trebuie decît s-o apuci! Cu inteligenţă şi efort, vei reuşi dincolo de ceea ce speri!

TILL BUHOGLINDĂ

SLĂBIRE
pînă la 5 kg.
PE SĂPTĂMÎNĂ

În toată ţara nu există un institut cu cunoştinţe şi cu experienţă atît de bogată în acest domeniu.

CENTRUL MEDICAL "IONA"

Sediul central: TEL AVIV,
Str. Dizenghoff 98,
Tel. 5272451–2
Ierusalim: tel. 02–245226–7
Haifa : tel. 04–388015
Raanana : tel. 052–915024

PESCUITORUL DE perle

"O, Doamne, dacă aş putea face ceva mare..."
(vers de Solo Har, "Viaţa noastră", 23 august)

"...Alimente fade şi fără gust"
(Dr. E. Roisman, "Facla", 21 august)

"Se recomandă pudre mate... Dacă se şterg nu se observă"
("Facla", 28 august)

"...miasmele urît mirositoare..."
(I. Voledi, "Revista Mea", 28 august)

"În ziua de 23 August 1944, la orele 11, noul şef al Marelui Stat Major, generalul de divizie Gheorghe Mihail, ordonă trupelor române încetarea luptelor împotriva sovieticilor, întoarcerea armelor contra ocupantului german (...)

La orele 16, cei doi Antoneşti se aflau în audienţă la Palat, pentru a-i raporta regelui situaţia de pe front..."

(Marian Caizerman, "Ultimele zile ale regimului antonescian", în "Viaţa noastră")

(Pentru reîmprospătarea memoriei, vom aminti că gen. Mihail, adversar jurat al lui Antonescu, n-a fost numit şef de stat major, în dimineaţa lui 23 August, deci înainte de arestarea generalului. Aceasta ar fi fost de altfel, imposibil, întrucît, la ora aceea Antonescu era stăpîn pe situaţie; numirea generalului Mihail a fost făcută după arestarea lui Antonescu, adică în seara lui 23 august.

Este regretabil că băieţii din Harakevet, necunoscînd istoria, trimit la tipar, pe neve, aberaţii de acest fel, ca să rîdă curcile de noi şi să spună că sîntem giurumele într-ale ziaristicii).

"Catedrala Westminster (unde se roagă familia regală şi unde au loc ceremoniile de încoronare şi toate parastasele membrilor din trecut şi prezent ai familiei regale)
(Ady Carmi, "Revista Mea", 21 august)

"Aplicarea acestor măsuri era în mîna primului ministru Valentin Pavlov, care s-a numărat printre cercurile conservatoare".
("Viaţa noastră", 20 aug. 1991)

"Ministrul conservator al poliţiei israeliene, d. Galei Zahal"
(Dintr-un editorial în "New York Times", citat după Jerusalem Post)

CADOURI
PENTRU RUDELE DIN ROMÂNIA

Biroul "Personal import" condus de Lică Bercovici oferă, tuturor cetăţenilor din Israel, CARE AU RUDE ÎN ROMÂNIA, posibilitatea de a trimite obiecte electrice de uz casnic (televizor, video, video-camera, maşină de spălat, frigider, maşină de spălat vase, uscător de rufe, mixer, aspirator, stereo HI-FI, radiocasetofon, walkman, secretară automată, aparat de fotografiat, încălzitoare electrice, etc.)

Pentru informaţii suplimentare vă puteţi adresa lui

LICĂ BERCOVICI la telefon 03-9661262 sau în scris la adresa POB 3216 Rishon Le Zion 75100 sau fax 03-9668240.

BRIDGE

PRINS ÎN MENGHINĂ

În 7.06.1991 s-a desfăşurat al 6-lea Concurs Simultan Mondial sub patronajul firmei Epson, eveniment bridge-istic de importanţă majoră, cu peste 90.000 de participanţi. Încă de la ediţia a 5-a acest concurs este înscris în Guiness Book of World Records.

În afară de metoda specială de stabilire a rezultatului fiecărei done, acest concurs este renumit pentru donele interesante pe care le propune participanţilor.

Iată un exemplu:

R V 2
A 8 6 2
R 10 5
9 7 3

10 de Pică ♤

N
W E
S

A 6
R D 10
A 6 4
R D V 8 6

Vulnerabil contra nevulnerabil, jucaţi un contract de 6 Fără de Atu pe atac de 10 de Pică. Oponenţii au fost tăcuţi de-a lungul întregii licitaţii. Pot să vă "ajut" cu observaţia că efectuarea contractului va însemna circa 4% în plus pentru dvs. (o donă "grea" din punct de vedere al rezultatului).

Aţi cîştigat (corect) în mînă cu Asul şi aţi jucat imediat Rege de Treflă, care a cîştigat levata. Dama de Treflă s-a luat cu Asul din West, care a continuat cu Nouarul de Pică.

Cum continuaţi?

PAUL WEINSTOCK

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

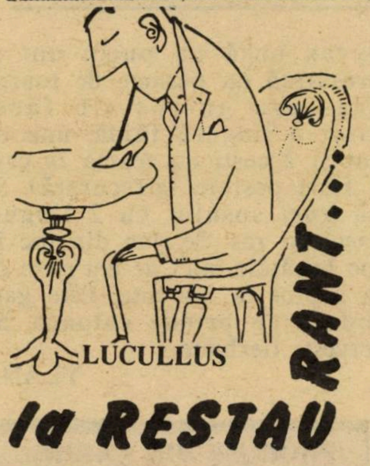

Pletzl, Str. Shlomo Hameleh 4, colţ cu Frishman 70, Tel Aviv; tel. 240134, deschis zilnic de la 12 a.m. la miezul nopţii.

E un restaurant mai bine cunoscut în Brooklin decît în Ramat Hasharon. Este un local "idiş", care se vrea *ca pe vremuri* (ehei!) în răsăritul european cu evrei, bucătărie "ca la mama acasă" şi aer de "shtetl". Decorul arată ambiţia de a recrea o atmosferă. Lemnărie patinată, lămpi de bronz à la veacuri trecute, gravuri şi tablouri gen Chagall, cu *hasidim* plutind îngereşte deasupra satului rusesc; plus o pianină la care, seara se interpretează (pianistul+un cîntăreţ melancolic) melodii din repertoriul *kletzmerilor* de odinioară; adică, mai pe româneşte spus, ale lăutarilor evrei.

Iniţial, *The Pletzl*, a fost conceput pentru turistul *balbotăş* din New York, cu dolari şi nostalgii: dacă vin în Israel, măcar să simt şi eu o atmosferă evreiască...

Dar, să nu ne speriem, la prînz, există şi un business-lunch, alcătuit din trei feluri, la alegere, tocmai pe măsura unui salariat la Bezek sau la Hevrat Ovdim, dornic de a se respecta din cînd în cînd.

Felul întîi ne-a încîntat. Supa cu *varenikis* (colţunaşi) era ireproşabilă; deosebirea dintre aceasta şi cea "ca la mama acasă" constă în faptul (deloc neglijabil, de altfel) că acasă, mama mă întreba dacă mai vreau, eu murmuram: da, şi farfuria adîncă se umplea din nou.

Partenera mea s-a hotărît, nu fără şovăiri, pentru o porţie de clătite cu ficat (cum or fi?) Cine riscă – cîştigă. Ea a cîştigat, fiind mulţumită foarte de alegere şi jurîndu-şi ca, la viitoarea vizită, să comande aceeaşi surprinzătoare înfăptuire culinară.

La felul II – şi principal – piesa de rezistenţă de pe listă, este clasicul *ciulent*. Mîncare grea, însă, potrivită cu iernile din Polonia, de la Kiev sau de la Dorohoi, mai puţin pentru un telavivian în zăpuşeală de septembrie.

În consecinţă, lăsînd pentru vremuri mai potrivite (poate ianuarie, se-aude c-o să plouă rece, poate februarie) ciulentul cel apăsător, am luat un şniţel pane (eu), iar partenera mea o porţie de pui rasol. N-aş spune că felurile ne-au stîrnit vreun entuziasm deosebit, dar nici că ne-ar fi pricinuit vreo dezamăgire. Erau corecte, ca o teză la şcoală de nota 7 plus. Interesante, în schimb, s-au arătat a fi garniturile: un bol cu cartofi fierţi în sos de tomate, un bol cu morcovi dulci (tradiţionali!) şi unul cu varză călită. În plus, ca acritură, ni s-a pus pe masă un castronaş cu salată de varză, ardei gras etc., întru totul onorabil. Revenind la cele trei boluri cu legume, trebuie să precizez că dacă nu eşti iubitor de morcovi dulci şi varză călită (cazul meu), poţi cere o porţie de cartofi în plus; ceea ce am făcut, primind, fără murmur din partea chelneriţei, garnitura solicitată.

Mai sărac s-a arătat a fi *business-lunch*-ul în materie de felul III: numai compot (altădată, mi s-a spus, sînt mai multe posibilităţi, dar astăzi, în mod excepţional...) Am acceptat compotul (o cupă cu mere, prune şi caise) şi – cu toate că ni s-a părut a fi de la cutie – n-am avut nimic de obiectat. O.K.

Preţul acestui business-lunch: 22 şkalimi. Aăugînd o bere Macabi (rece cît se cuvine) şi serviciul, ajungem în preajma lul 30 şkalimi de cap de om. O sumă rezonabilă pentru un local despre care se vorbeşte, cu plescăit de buze, în Rego Park din New York şi la Paris, pe Rue des Rosiers.

P.S. I. Nu veniţi pentru masa de prînz prea devreme (adică nu înainte de ora 1). Riscaţi să fiţi primit de o persoană feminină, de la bucătărie, oarecum şleampătă, îmbrăcată într-un fel de ciudată cămaşă de noapte, cam transpirată (încă-i cald!) şi cam tăietoare deci de poftă de mîncare. În jurul lui 1 (= 13) îşi face apariţia chelneriţa en-titre a localului: o tînără brunetă, subţire, drăguţă, îmbrăcată în bluză albă, imaculată, şi fustă neagră, mulată pe coapse.

P.S. II. E bine, de asemeni să ţinem seama că numita chelneriţă, fiind cam singură pe schemă, serviciul merge şontîc-şontîc, adică lent. Aştepţi zece minute pînă ce ţi se aduce menu-ul; apoi, încă vreo zece pînă ce fata se prezintă cu carneţelul ca să-ţi ia comanda... apoi... Asta înseamnă că, dacă eşti grăbit, cu ochii pe ceas, lasă-te păgubaş: te vei enerva cumplit. Lasă-te păgubaş şi du-te, dacă tot te-ai nimerit prin cartier, la restaurantul italienesc de vis-à-vis.

Dacă, însă, nu eşti grăbit, dacă de-o pildă ai invitat la masă doi musafiri din România sau din Noua Zeelandă şi eşti pus pe-o lungă şuetă (ce mai e nou? cine-a mai murit?) sau, dacă, singur fiind, îţi place să citeşti la masă ziarul (fie el chiar şi *Viaţa noastră*, zis şi *auăr laif)* atunci e-n regulă.

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

Pletze este localul de care ai nevoie.

PREPARATE DIN PEȘTE

• *Ciorbă:* Se curăță capetele și cozile de la 2 crapi, se sărează puțin și se lasă la frigider. Separat se taie ca fideaua un morcov, 1 pătrunjel și o bucată rădăcină de țelină. Se pune la fiert zarzavatul în 2 litri de apă, împreună cu o ceapă mică curățită și crestată în patru. Cînd zarzavatul este aproape fiert, se scoate ceapa și se adaugă sare și piper la gust, jumătate pahar orez bine spălat și peștele de la frigider. (Din feliile frumoase de pește se face saramură sau plachie). Se fierbe pe foc mic și cînd este gata se drege cu lămîie, suc de roșii și se mai lasă cîteva minute să fiarbă. La masă se servește cu smîntînă proaspătă și mămăliguță. Dacă avem leuștean, se presară cu leuștean verde tocat.

• *Plachie:* În 4 linguri untdelemn se călesc 4-5 cepe tăiate felii. Se stinge ceapa cu 1 pahar și jumătate de vin alb sau roșu acru, adăugăm 6 felioare de lămîie fără coajă, 2 foi dafin, sare, piper, 2 roșii mari fără coajă tăiate felii și 2-3 linguri ketchup. Împrăștiem amestecul; într-o tavă mare și adîncă sau într-un pyrex, punem feliile de la 2 crapi deasupra, stropim cu puțin untdelemn și dăm la cuptor la foc tare 10 minute. Acoperim cu hîrtie de aluminium, reducem focul cuptorului la 180 grade și lăsăm să mocnească înăbușit circa 1 oră. Scoatem din cuptor și dacă sosul nu este bine scăzut, repunem tava în cuptor fără să fie acoperită. Se lasă să se răcească în cuptor. Este mai bună servită rece.

• *În saramură:* se curăță și se spală bine 1 crap mare, se înlătură capul și coada și se taie în două pe lungime. Se scot aripioarele, șira spinării și oasele mari. Se ung jumătățile cu untdelemn și se frig pe grătar pe ambele părți. Între timp se fierbe apă cu sare și puțină boia de ardei iute. Se așează peștele într-un vas adînc și se toarnă saramura caldă deasupra. Se lasă pînă se răcește, apoi se dă la frigider. Cine vrea pune în loc de boia de ardei, felioare subțiri de ardei iute în saramură.

• *Ghiveci:* Se curăță un crap mare și se taie felii. Se sărează puțin și se dă 1 oră la frigider. Între timp se aurește ușor 1 ceapă mare tăiată felioare împreună cu 2 morcovi, 1 pătrunjel, 1 țelină și 2 roșii mari cojite și totul tăiat felii. Se adaugă puțină fasole verde și mazăre (Sunfrost), se dă gust cu boabe de piper, 2 foi de dafin și 2 linguri bulion sau ketchup. Se pune totul într-o tavă mare și adincă, se așează deasupra feliile de pește și se toarnă cîteva linguri de untdelemn peste pește. Se lasă în cuptor la foc moderat să fiarbă înăbușit. Dacă zarzavatul și peștele nu sînt gata peste 45 de minute, se mai adaugă puțină apă. Ghiveciul trebuie să fie bine scăzut. Se servește cald sau rece.

• *Cu brînză:* se fierbe 1 kg. și jumătate pește (de preferat crap sau prințesa Nilului) tăiat bucăți mari și ținute o oră la frigider, după ce au fost puțin sărate. Se scurge bine de apă și se curăță de piele și oase (crapul), se așează într-o formă pyrex unsă cu puțin unt și presărată cu pesmet. Se toarnă deasupra un sos alb făcut dintr-o lingură făină, una de unt și 2 cești cu zeamă în care a fiert peștele (strecurată). Se dă gust sosului cu 2 linguri cașcaval ras. Se pun din loc în loc bucățele mici de unt și se dă la cuptor la foc iute. Este gata îndată ce prinde culoare. Se servește fierbinte.

YLANA

PRODUSE DIN CARNE
Dany Cohen
• Salamuri și afumături din producție proprie
• Pescărie
• Legume congelate
• Salate
• Conserve la preț de cost
En gros și en detail
Primim comenzi pentru recepții și orice evenimente plăcute
STRICT CAȘER
RISHON LE ZION
– NOUA ZONĂ INDUSTRIALĂ –
BEIT GHIRON
TEL. 03/9611060 – 9612130

ANUNȚURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEȘTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAȚI — IAFFO
TEL. 03 – 744787

CARNET
MONDEN

RECHIZITORIU CONTRA FEMEILOR DE VÎRSTA A DOUA

Într-o seară de vineri, la una din obişnuitele petreceri de vineri seara, într-un apartament monden din Natania, doamna Simona D., femeie distinsă, elegantă şi reţinută, asculta tăcută un rechizitoriu la adresa femeilor de vîrsta ei (patruzeci plus) "Procurorul" era un funcţionar la o societate de asigurare, şi el trecut de prima tinereţe.

– Cele mai multe femei de vîrsta a doua, spunea dumnealui, ar trebui să fie biciuite pentru neglijenţă. Nu ştiu cine le-a băgat în cap că la anii lor nu mai trebuie să-şi atragă nici măcar soţii. Consideră că viaţa sexuală este un capitol al tinereţii încheiat şi pentru ele şi pentru bărbaţii de vîrsta lor! Ce prostie! Eu turbez cînd le văd cum se îmbracă. Rochii lipsite de şic, fuste demodate, prea lungi, bluze fără nici un Dumnezeu. Unele care au sînii coborîţi, nu se obosesc să-i ridice puţin cu un corset mai strîns. Au uitat sau n-au ştiut niciodată ce înseamnă pieptul pentru bărbaţi: un magnet. Despre o fustă scurtă care lasă să se întrevadă genunchii, nici nu vor să audă. La vîrsta lor? Asta e pentru adolescente, cred ele. Nu sînt de acord. Femeile de 40 sau chiar mai mulţi ani nu trebuie să arate ca nişte bunicuţe. Şi se miră şi se înfurie dacă ne uităm după unele mai tinere. Păi cum nu?

"Procurorul" a făcut o scurtă pauză, ca pentru a se reîncărca cu energie, apoi a reluat:

– Ar trebui bătute şi pentru dihonia curei de slăbire care a intrat în ele. Nu sînt de acord. Să nu fie grase, înţeleg. Dar nici o dietă care să le lase cu pielea atîrnînd ca la curce. Sau cu un decolteu şifonat. Cum nu-şi dau ele seama că bărbatul e carnivor? Vreau să spun, îi place o carnaţie mai aşa, mai plină. Nimănui nu-i place să se culce în pat cu o femeie din placaj. Rubens a ştiut ce face cînd a pictat grăsanele alea înebunitoare. Eu cred că cele mai multe divorţuri din cauză de nepotrivire de caracter sînt de fapt din cauză că bărbaţii au pierdut orice fel de interes sexual pentru aceste femei care îşi închipuie că nu le mai stă bine să facă fiţe ca să excite. Se retrag în bucătărie cu coşul adus din piaţă şi acolo pier. Ce prostie!

Aici, cînd domnul acela de la societatea de asigurare şi-a terminat rechizitoriul, a intervenit distinsa Simona D.

– Perfect de acord. Numai că te-aş ruga să nu fi unilateral şi misogin. Cei mai mulţi bărbaţi de vîrsta a doua cad în acelaş păcat. Burţi revărsate, haine prea largi sau prea strîmte, nici un pic de sport, nici un semn de tandreţe. Îţi închipui că o femeie nu are nevoie de stimulente la fel ca un bărbat?

– Draga mea, a spus funcţionarul, permite-mi să-ţi răspund printr-o tăcere de aur!

M. RAF.

Dezlegare la bridge
"Prins în menghină"

Avem 11 levate: 4 Trefle, 2 Pici, 3 Cupe şi 2 Carale. A 12-a levată poate rezulta prin impasul reuşit de Pică (foarte puţin probabil, după jocul lui West pînă acum Dama de Pică este în Est) prin împărţirea cupelor adverse 3-3 sau 4-2 cu Valetul *doubleton* împreună cu Nouarul sau, în ultimă instanţă, printr-o schiză bazată pe Caro.

Refuzăm impasul de Pică, cîştigînd levata cu Regele şi jucăm trei cupe mari, la care Est răspunde la primele două şi defosează pe a treia o Pică.

Acum totul este clar: jucăm rapid toate Treflele cîştigătoare şi rămînem în mînă cu trei Carale. Iată ce se va întîmpla în momentul cînd jucăm ultima Treflă din mînă:

V
8
R 10
–

–		D
9	N	–
D 8 7	W E	V 9 3
–	S	–

–
–
A 6 4
6

West trebuie să ţină Nouarul de Cupă, altfel Optarul Nordului se majorează, deci este obligat să defoseze un Caro. Nord defosează acum Optarul de Cupă care şi-a îndeplinit datoria şi este rîndul lui Est să fie pe foc: este obligat să ţină Dama de Pică peste Valetul Nordului, deci şi el va defosa un Caro.

În acest moment, contractul a fost efectuat şi a 12-a levată o cîştigă 4 de Caro din Sud.

Iată întreaga distribuţie:

R V 2
A 8 6 2
R 10 5
9 7 3

10 9 5	N	D 8 7 4 3
V 9 4 3	W E	7 5
D 8 7 2	S	V 9 3
A 10		5 4 2

A 6
R D 10
A 6 4
R D V 8 6

POȘTA

POȘTA
BY AIR MAIL

ISRAEL BACAL

Stimate domnule Mirodan,

Am citit în Minimum nr. 52 din iulie 1991 articolul prof. univ. Alexandru Vianu. Mă alătur și eu articolului scris în memoria lui Israel Bacal, celui ce a făcut mult bine evreilor și a fost ponegrit.

Am plecat ilegal din România în septembrie 1947, cu soțul și o fetiță de doi ani. Mama, Dumnezeu s-o ierte, a rămas singură, căci era suferindă și bătrînă.. Israel Bacal a fost cel ce a internat-o la un Cămin de bătrîni, unde a avut o îngrijire perfectă. Tot Israel Bacal a fost cel ce a ajutat-o în singurătatea ei timp de 2 ani, pînă s-a prăpădit. Tot Israel Bacal s-a ocupat de înmormîntarea ei, în respectul tradiției. A făcut-o ca un om bun ce a fost. El a făcut acelaș lucru pentru mulți evrei bătrîni.

De aceea prin aceste rînduri vreau să aduc mărturia recunoștinței mele pentru un om cu suflet ales. Să-i fie memoria binecuvîntată.

LEONICA SCHAFFERMAN
Bnei Brak

...ȘI ALȚII

Interesant: articolul prof. Al. Vianu despre "reconsiderarea" lui Israel Bacal, a provocat reacții, ca să zicem așa, în lanț: pe lîngă ecourile (de loc neglijabile) stîrnite de readucerea la lumină a personalității lui Bacal. constatăm apariția unui curent ce-și propune să vorbească și despre alte personalități, mai mult sau mai puțin îngropate în tăcere. Una din acestea este av. Dadu Rosenkrantz:

...Tatăl meu, avocatul Dadu Rosenkrantz a fost una din personalitățile marcante ale judaismului român, un om superior cu calități morale și intelectuale deosebite, care s-a dedicat cu trup și suflet obștei evreiești în timpurile de restriște dinainte și de după al doilea război mondial. El a inițiat și îndeplinit misiuni pentru a căror reușită și-a pus de nenumărate ori viața în pericol, ca de exemplu, repatrierea deportaților din Transnistria pentru care a plecat de multe ori dincolo de Nistru, sau procesele sioniștilor (Assirei Țion) din anii 1950, procese la care cei ce-au avut curajul să ia parte ca apărători ai celor acuzați ca fiind trădători de țară, se puteau număra pe degetele de la o mînă!

În calitatea sa de secretar general al U.E.R.-ului, el a fost colaboratorul fidel al doctorului Filderman, cu care a rămas în relații excelente pînă la sfîrșit, chiar și după înființarea C.D.E.-ului.

În privința înclinațiilor sale politice, tatăl meu n-a fost niciodată comunist și nici membru de partid, în pofida convingerii sale asimiliste care l-a însoțit o bucată de vreme, pînă la momentul de dezmeticire, care l-a făcut să ia hotărîrea de a emigra cu familia în Israel.

ADINA
ROSENKRANTZ-HERȘCOVICI
Holon

*

O altă scrisoare aduce la lumină figura unui cărturar care n-a fost legat de drama social-politică a epocii. Dar...

"...Mi-a reținut atenția în numărul din iulie articolul prof. Al. Vianu despre avocatul Israel Bacal.

Am cunoscut lumea juridică a României acelor ani. În spectatoare inofensivă.

M-am născut și am crescut într-o casă de avocat evreu.

La maturitate, scriu despre oamenii pe care i-am cunoscut. Evrei și români.

Vă alătur cîteva cuvinte scrise în memoria unui minunat om care mi-a fost profesor: Robert Canter

Îmi este greu să-l desprind astăzi din peisajul liceului, după cum îmi este greu să fac o delimitare clară între psiholog și om. S-ar părea că sînt unul și același.

Îl văd trecînd pe culoarul lung, care ducea spre cancelaria profesorilor între două atrăgătoare și tinere reprezentante ale cadrelor didactice din școala noastră: o blondă majestoasă ca o statuie antică, profesoară simpatizată și adulată și o brună profesoară de istorie cu un nume care mi-l amintea mie pe George Enescu, atrăgătoare de asemenea, bine pregătită profesional.

Numele lui îmi era cunoscut de la fratele meu, care îl avusese profesor cu un an înainte la Liceul Cantemir din București, de la tatăl meu cu care se vedea uneori, care poate îl cunoștea chiar din tinerețea lor, erau aceeași generație și știam că Robert Canter studiase Dreptul și Filozofia.

Un original, l-aș putea numi așa, fără nici o ezitare , căci orele lui de curs nu au fost asemănătoare cu ale nici unui profesor de atunci și pînă astăzi, un om deosebit de atrăgător ca om și cu o profundă cunoaștere a lumii în care trăia...

Știu că Robert Canter nu mai face parte astăzi din această lume.

Am citit vestea pierderii lui, cred că prin 1973 în ziarul românesc, însoțită de un scurt necrolog în care se specifica în cîteva cuvinte, valoarea omului și faptul că a vizitat Israelul prin anii '30 și își propusese să revină aici în patria străbună, dar n-a mai apucat.

L-am văzut ultima oară, la cofetăria *Nestor*, pe Calea Victoriei, într-o dimineață, doi sau trei ani înainte de a părăsi eu România. Ne-am salutat și

POŞTA

mi-a vorbit atunci, privindu-mă atent. aşa cum obişnuia s-o facă, despre dorinţa lui şi eventual a noastră, a tuturor evreilor de a pleca spre Israel.

Este foarte neinteresant ceea ce i-am răspuns eu atunci profesorului meu.

Ceea ce consider astăzi important, ceea ce aş dori eu să rămînă scris în memoria celui care mi-a fost profesor de psihologie şi de la care am învăţat mai mult decît din orice carte de psihologie este ultima frază cu care şi-a încheiat cursul în anul acela:

«Este important să încerci să rămîi om, un om adevărat în orice împrejurare a vieţii tale».

...Nu a fost numai un profesor, un om ca toţi oamenii, cred că a fost un «şaliah».

Nu ştiu dacă în urma lui a rămas o familie, o carte sau o stradă, undeva, care să-i poarte numele.

Ceea ce ştiu, este impresia puternică pe care a lăsat-o generaţiilor de elevi pe care i-a educat şi pe care i-am cunoscut şi eu, ceea ce ştiu este impresia decisivă pe care a lăsat-o asupra mea în anii mei de formare".

FLORETTA
LORBLEBLATT
Bat Yam

NU ARUNCAŢI CU PIETRE

Stimate domnule Al. Mirodan,

Vă mulţumesc mult pentru publicarea scrisorii mele în *Minimum, nr. 52.*

Gestul dumneavoastră îmi apare, de aici, ca o intervenţie curajoasă în "războiul cu morţii şi cu muţii", cum sînt de multă vreme înclinat să denumesc monologurile acerbe pe tema rolului jucat de CDE în România anilor imediat postbelici.

Adaug că eticheta cu care aţi supraintitulat scrisoarea – "Nu aruncaţi cu pietre în CDE" – m-a mişcat nu numai prin adecvarea ei jurnalistică, ci şi printr-o coincidenţă. Am folosit cîndva aceeaşi expresie la adresa celor care, cu zel de proaspeţi iudaizanţi, găseau în lapidarea CDE-ului, o cale de a-şi disimula un trecut deloc onorabil în raporturile cu obîrşia lor evreiască.

Cînd e vorba, însă, de autenticii militanţi sionişti, în rîndurile lor ar fi omeneşte de acceptat şi astăzi o reacţie polemică împotriva foştilor adversari cedeişti, chiar dacă mulţi dintre aceştia au fost ghidaţi de convingeri politice şi nu de interese meschine ori de porniri iraţionale (la urma urmei, care mişcare e scutită de astfel de pervertiri?). Cu o rezervă, totuşi: cei ieşiţi învingători din acea dureroasă confruntare să recunoască limitele, inevitabile poate, ale victoriei lor şi să manifeste o sinceră neîmpăcare cu neîmplinirile, sclerozările pe care le străbat.

ANTON CELARU
Bucureşti

DRAMA MEDICILOR

Imaginea din luna ianuarie 1991, cînd m-am dus să mă interesez la Spitalul Wolfson, de continuarea cursurilor de perfecţionare, întrerupte din cauza Skudurilor, mă obsedează.

Medicii nou imigraţi, multe perechi de tineri căsătoriţi, cu 2, 3, 4 copii, stăteau şi ascultau un referat despre *hepatita epidemică.*

Copiii rămaşi în faţa sălii de referate se jucau nesupravegheaţi.

Cît de absurd este să înveţi medicii (mulţi specialişti în spitalele din ţările din Estul Europei) – despre hepatita epidemică!

Eu n-am urmat cursuri în Israel, nici în Germania, şi am tratat mult mai bine aceşti bolnavi.

În Israel nu există izolare, nici dietă, ca pentru multe alte boli contagioase. Nu sîntem chiar primii între primii.

Ora Namir a spus că "ne trebuie medici bine pregătiţi"... Ministrul Olmert are multe contingenţe cu învăţămîntul medical şi asistenţa medicală!?

După acest supliciu gratuit, a urmat examenul. În ce constă: să răspunzi la un chestionar, *care din cele 2 – 3 răspunsuri* este just (just după autorul chestionarului).

Dar în medicină există posibilitatea ca într-o situaţie dată, să fie valabile şi "da" şi "nu"...

Ceea ce era valabil, afirmativ, ieri, azi nu mai corespunde. Asta e viaţa, asta e medicina...

Acum despre încadrare:

Cei care au învăţat, au absolvit examenul, se prezintă spre exemplu la cel mai mare Mehoz din ţară; şeful Mehozului fusese scos înainte cu 14 ani de la Merkaz Histadrut, *pentru aversiunea exprimată faţă de medicii olim hadaşim!* Circa 200 medici au semnat un memoriu cerînd demisia lui.

La întoarcerea mea din Germania, conform dorinţei tatălui meu înaintea decesului *"de a trata evrei"*, am fost chemat la Merkaz şi primit cu greu ca "rofe mahlif".

Am lucrat 10 ani, cîte 2 – 3 zile la cîte un snif din Iaffo, Holon, Bat Yam. Oare aşa se poate face medicină internă?

La cererea dr-ului Werber am fost lăsat *cam 11 luni* să lucrez pe un loc stabil şi imediat scos la pensie... cu forţa. S-a spus că e nevoie de pensionări pentru olim hadaşim.

Din cele 50 – 60 de posturi, *majoritatea sînt ocupate de medici pensionari,* care se apropie de 70. Unii au făcut infarct repetat.

Nu se primesc olim hadaşim pe posturile în care ar fi trebuit să fie încadraţi medicii noi veniţi. La Asociaţia medicală – Vaad harofim haartzi, toţi tac, *fiindcă şi ei continuă să fie angajaţi, deşi unii au şi cabinete particulare* şi fiii au cabinete particulare şi pensii pentru mulţi ani vechime!

Cît timp va rămîne cunoştinţa mea, doctoriţa "L", să

POŞTA

facă spongia la locuitorii din Holon-Bat Yam?!

Trebuie acţionat urgent, fără să se spună că nu s-a ştiut. Ne înşelăm pe noi înşine!

Dr. PAUL DORIAN
Holon

VREAU *SUMAR*, NU VREAU *TRIB*

Domnule Al. Mirodan,

Subsemnatul, fac parte din aliaua română, şi citesc cu interes revista "Minimum".

Revista, prin conţinutul ei şi subiectele abordate, s-a dovedit a fi o revistă serioasă. Dar (totdeauna există acest dar), unde s-a mai văzut ca o revistă serioasă sau neserioasă, să apară fără "sumar"?

De exemplu, eu cînd cumpăr revista "Minimum", mă interesează să citesc mai întîi amintirile Dr-lui Al. Şafran şi apoi dezlegarea jocurilor din nr. trecut. De unde ştii la ce pagină apar amintirile şi la ce pagină apar alte subiecte...

"Tribul nostru" – sau după cum aş intitula eu, "greşeala fundamentală a lui Al. Mirodan"; să fiu sincer, d-le Mirodan, m-ai înebunit în paginile revistei cu "tribul nostru", al alialei române. Eu ştiu şi am învăţat că au existat 12 triburi şi d-ta ştii cîte necazuri ne-au pricinuit timp de 2000 ani; triburile, după cîte am înţeles, au existat cu adevărat şi s-au fundamentat în istorie, aceasta ca "greşeala fundamentală a lui Dumnezeu".

Pe scurt, la ce mai trebuie încă un trib, (al 13-lea) cu toate calităţile şi părţile lui negative pentru viitor. Nu eu trebuie să-ţi explic d-tale că istoria îşi are dinamica ei şi nimeni nu o poate influenţa. Al 13-lea trib pentru care d-ta pledezi cu atîta însufleţire, nu-şi are locul în Statul Israel în conjunctura evenimentelor politice şi economice de azi.

Realitatea istorică a dovedit şi o dovedeşte şi azi că toate triburile se unesc şi formează un popor unit. De ce trebuie să dezbinăm poporul nostru – sau să împărţim Statul Israel care şi aşa e mic – în triburi?

Ca expresie literară, "tribul nostru" sună frumos, ba chiar merge la inimă, însă apariţia continuă în revista "Minimum" a tribului nostru şi propagarea ideei tribului românesc, este după mine "greşeala fundamentală a lui Al. Mirodan".

Cu multă apreciere şi stimă,
BENO-BEN AZAR
Carmiel

GALA GALACTION

Mult stimate domnule Mirodan,

Sînt o cititoare permanentă a revistei "Minimum" pe care cu mult talent, perseverenţă şi tact o conduceţi; asta include multă competenţă şi multe eforturi din partea d-voastră şi a colectivului, pe care ştiu să le apreciez, chiar dacă unele păreri nu corespund întotdeauna cu ale mele.

Eu, Angela Tescani, sînt nora defunctului ing.Iancu Grűnberg (Askan Zion 1973) cu o amplă activitate sionistă recunoscută de toate forurile sioniste, prieten cu A.L. Zissu care fără modestie, spus, a fost de la început discipolul şi admiratorul socrului meu, ulterior devenind prieteni. Toate acestea le ştiu de la defunctul meu soţ, ing. Rafael Tescani. De aici deduc legătura cu fotografia alăturată, ce-l înfăţişează pe Gala Galaction; acesta era prieten cu Zissu, prin Zissu i-a cunoscut pe socrii mei, care l-au invitat şi fotografiat. Pentru că nu am fost în stare, nimeni din familie, să localizăm locul şi data, am tot amînat să vă trimit această fotografie, făcută de socrul meu la Ripiceni sau Borsec.

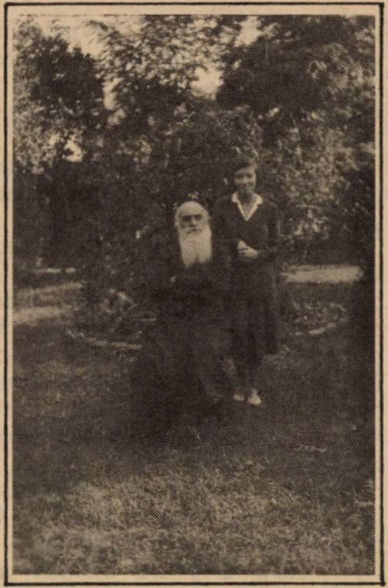

Fotografia datează, după părerea familiei, de 58-62 de ani. Alături de scriitorul Gala Galaction, e cumnata mea, Athalia Grűnberg Tescani, ulterior căsătorită cu Radu Mihail, marele pianist; în 1952 le-a fost dat să piară amîndoi într-un accident stupid cu gaz menajer.

ANGELA TESCANI
Hedera

GÎNDURI ŞI PROVERBE

– A vrut să dea un regat pentru un cal. A renunţat. Nu ştia să călărească.

– Numai cînd, înjunghiat fiind şi dînd să moară, a dezvăluit Cezar că e tatăl lui Brutus, spunîndu-i: "Şi tu, fiul meu?"

– Stau şi mă gîndesc, ce valoare mare a avut cîndva, lintea. Pentru un blid, a putut fi vîndut un om.

– Mi-a fost milă de bietul struţ, rătăcit în oraş. Nu s-a putut ascunde; nicăieri nu era nisip.

– Ştiind că vorba dulce mult aduce, am folosit des cuvinte ca: zahăr, miere, dulceaţă, dar nu m-am ales cu nimic!

– I s-a spus să-şi pună pofta-n cui. N-a putut. Ea n-avea agăţătoare.

– Ştiind că timpul e bani, am vrut să plătesc cu el ce am cumpărat, avînd berechet. Casieriţa a refuzat. Nu cunoştea expresia

– A rămas cu pălăria în

POŞTA

mînă cînd a văzut ce s-a întîmplat. Îşi pierduse capul.

– Nu tot ce zboară se mănîncă. E foarte adevărat. Cine poate mînca un avion, sau măcar o bucată din el?

– Locuia în provincie. Era provincial. S-a mutat în capitală. Acum e capital sau capitalist?

– N-am înţeles de ce din toate zilele săptămînii, numai sîmbăta are o apă pe care se duc unele lucruri.

– Eram flămînd, dar n-am ştiut cum să pun foamea – care e cel mai bun bucătar, lîngă plită să gătească ceva.

– N-am înţeles cum "o bucăţică bună" poate fi şi rea. La tort era bună, vorbind de domnişoara X, era rea!

Dr. G. MĂNESCU
Bat Yam

ORADEA ŞI ANA FRANK

Stimată redacţie,

Am scris această întîmplare din viaţa mea – legată de o vizită la casa-muzeu a Anei Frank, de la Amsterdam, nu pentru a participa la un concurs al cărui termen ştiu că este cu mult depăşit, ci pentru că am simţit o puternică dorinţă de a aşterne pe hîrtie nişte gînduri ale mele, nişte impresii care m-au marcat profund. Şi pentru că atunci cînd am citit anunţul din foarte interesanta şi instructiva dvs. revistă "Minimum" am simţit imboldul de a vă scrie şi eu.

Din păcate, revistele din Israel ajung la noi foarte tîrziu după apariţie. De obicei sînt aduse de către cei ce au avut fericita ocazie de a vizita Israelul. Dar pot să vă asigur că atunci cînd le primim, chiar dacă sînt foarte vechi, le citim cu multă plăcere şi interes. Şi trec din mînă în mînă ca pîinea caldă. Iar eu, mă simt foarte legată de evrei, aceşti oameni cumsecade şi cu suflet bun, pentru că am copilărit şi am crescut într-un oraş cu mulţi evrei (Alba Iulia) cu care am trăit în bună pace şi frumoasă prietenie. Şi aceste sentimente au rămas adînc săpate în fiinţa mea, pentru totdeauna. Eu niciodată n-am să pot uita prăvălia de delicatese a domnului Steinberger, la care alergam oridecîteori îmi dădea mama cîte un leu (atunci leul încă era leu) ca să-mi cumpăr bomboane. Şi domnul Steinberger întotdeauna îmi punea în pungă două-trei bomboane în plus. Sau prăvălia de mărunţişuri şi mercerie a domnului Hertz, de unde mi-am cumpărat primii mei ciorapi de mătase, după micul bacalaureat. În cinstea evenimentului, domnul Hertz mi-a făcut cadou o panglică de catifea neagră, aşa cum purtau elevele de liceu ai anilor 1940. Sau scrînciobul domnului Nathan Măţarul, care locuia lîngă Tîrgul de vite, scrînciob la care mă uitam cu jind pe după gard. Iar dumnealui, de cîte ori mă zărea, mă chema în curte să mă dau în leagăn cu copiii lui. Nu se poate să nu iubeşti astfel de oameni!

Dar să revin la Ana Frank. Ştiu că nu e nimic nou în ceea ce am simţit eu şi am scris despre Ana Frank. Şi ştiu că despre toate astea s-a mai scris de multe ori. Totuşi, mă gîndesc că tăvălugul vieţii şi al timpului şterge multe amintiri din mintea oamenilor. Mai ales pe cele triste, care dor şi indispun. Şi-apoi, au trecut atîţia ani şi-atîtea generaţii de la jalnica tragedie a acelei nevinovate copile, încît mă întreb, oare cîţi dintre tinerii de azi, care au vîrsta pe care a avut-o Ana Frank cînd a fost ucisă mişeleşte de blestematul torent al şovinismului fascist, cîţi mai ştiu oare cine a fost ea?

Ana Frank, fetiţa de-acum o jumătate de veac, dacă ar mai trăi ar fi astăzi o femeie de 62 de ani, înconjurată fără îndoială de dragostea şi căldura unei familii, cu copii şi nepoţi în jurul ei, care fac bucuria vieţii unei femei cumsecade. Dar ea a rămas astăzi doar un simbol al nenumăratelor victime nevinovate, sacrificate pe altarul păgîn al şovinismului şi al urii. Plăgi ruşinoase şi blestemate, care trebuiesc stîrpite odată pentru totdeauna din conştiinţa tuturor oamenilor din lume.

Primiţi vă rog, scuzele mele pentru lungimea acestei scrisori şi calitatea hîrtiei, care aşa s-a nimerit a fi.

M. VASIU
Oradea, Str. Gen. Magheru 38

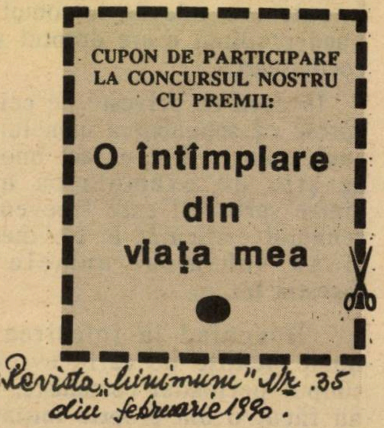

CUPON DE PARTICIPARE
LA CONCURSUL NOSTRU
CU PREMII:

O întîmplare
din
viaţa mea

Revista „Minimum" Nr. 35
din februarie 1990.

...Într-adevăr, textul dvs. a venit – deşi însoţit emoţionant de-un cupon de participare la concurs, prea tîrziu. Reţinem însă sensibilitatea dvs., curata limbă românească în care scrieţi precum şi gîndurile nobile legate de vizita dvs. la casa – vai! – celebră a Anei Frank de la Amsterdam.

ÎN LEGĂTURĂ CU VOLUMUL "DOSARUL ANA PAUKER" DE M. MIRCU

Mult stimate domnule Mircu,

Am citit volumul dvs. apărut recent, despre dosarul Anei Pauker şi altor evrei comunişti din România, cu multă atenţie şi vă mărturisesc că unele – nu puţine – din cele scrise de dvs. îmi erau cunoscute, parte în totalitate, altele parţial. Desigur, unele nu le-am cunoscut de fel.

Nu sînt de acord cu unii comentatori că aţi greşit, dînd în vileag numele adevărat al multor comunişti evrei care şi-l românizaseră. În felul acesta, spun ei, aţi făcut jocul antisemiţilor, dînd apă la moară la de-alde Vadim, Barbu sau Neacşu, care capătă material pentru propaganda lor necinstită de la un scriitor şi jurnalist evreu.

Adevărul e că oameni necinstiţi ca cei citaţi, n-au nevoie de ajutorul nostru, ei pot plăsmui, transformînd din alb în negru şi face credibile minciuni gogonate. Adevărul rămîne întotdeauna adevăr, iar omul de bună-credinţă n-are dreptul să-l cocoloşească.

În ceea ce priveşte pe cei ce găsesc că schimbarea numelui în unul neaoş a fost un act imoral. Se ştie de exemplu că unii dintre scriitorii care frecventau cenaclul criticului E. Lovinescu şi-au schimbat numele la sugestia lui.

Revenind la folosirea de nume neaoşe de către evrei în timpul perioadei comuniste, unii au făcut-o din proprie iniţiativă pentru a-şi putea continua existenţa...

În alte cazuri, unii evrei au fost obligaţi să-şi schimbe numele la sugestia conducerii superioare de partid, întrucît deţineau funcţii importante. Am cunoscut un Herşcu care a refuzat schimbarea numelui şi a continuat să-şi imprime cu curaj numele – Herşcu Iancu – pe toate publicaţiile Primăriei Iaşi care erau afişate în tot oraşul, pînă la pensionare.

Cunosc un alt caz. Lui Sergiu Fisher, Gheorghiu-Dej cu care stătuse în închisoare, îi propusese să-l numească ministru adjunct de interne. Îi ceruse să-şi schimbe numele. Acesta i-a răspuns: "Ghiţă, cu numele pe care-l port am dus munca ilegală şi am stat în închisoare. Cîţi Popeşti şi Ioneşti cu funcţii de răspundere şi-au primejduit viaţa ca mine? Am fost bun cu numele pe care-l port în vremuri grele? Nu renunţ la numele meu pentru postul pe care mi-l oferi!" Rezultatul? N-a fost promovat...

Schimbarea numelui în sine e o problemă fără importanţă. Important e cine e persoana şi ce a făcut ea, cu sau fără schimbare de nume, în timpul acestui regim care şi-a propus să creeze o socitate mai dreaptă şi care a terminat atît de lamentabil? Pe mine şi pe dumneata nu trebuie să ne intereseze dacă Iosif Adler a devenit Ardeleanu, dacă Nelu Blau a devenit Ion Banu sau dacă Ilca Wasserman a devenit Melinescu. Pe noi ne interesează dacă au fost cinstiţi, dacă au fost bine intenţionaţi sau dacă au fost demagogi, oportunişti, necinstiţi şi ne-au făcut neamul de rîs. Să lăsăm otrepele antisemite să pescuiască mai departe în ape tulburi fără să ne pese.

Dr. OTTO BACALU
Bat Yam

NIMENEA SAU DRAMA COLECŢIEI LIPITĂ CU PAP

Stimate d-le Mirodan,

Urmărim cu emoţie şi satisfacţie notiţele ce le inseraţi în revista dvs. despre încercările noastre, ale celor de la Clubul revistei Menora, în a descoperi oameni care se închină poeziei (fiecare în felul lui) dispăruţi în mulţime, datorită unora care nu ştiu sau nu vor să ştie de ei.

Sîntem conştienţi că talentul unora dintre cei publicaţi în, aşa cum spuneţi dvs. "colecţia lipită cu pap", nu depăşeşte o limită modestă, dar socotim că îndrumaţi şi ajutaţi de persoane competente, poate unii dintre ei vor ajunge să se înscrie cu timpul, în circuitul literar de la noi.

Spre regretul nostru, deşi am trimis cîte un exemplae din fiecare tipăritură, tuturora celor ce ar fi trebuit să le ia în consideraţie, afară de dumneavoastră nimeni nu le-a remarcat.

...Nimeni din întreaga ţară şi în special din Rehovot, unde există o însemnată elită intelectuală a alialei noastre, nu s-a interesat de noi, măcar ca simplă curiozitate. Nimeni... Nimeni!

Ing. CRISTIAN ŞERBU
Clubul Menora – Rehovot

O COLECŢIE DE ZICĂTORI – HRANĂ PENTRU MINTE

– Fii zgîrcit în promisiuni, dar străduieşte-te să le îndeplineşti oricît te-ar costa.

– Nu omite nici o ocazie să spui un cuvînt plăcut, încurajator cuiva sau despre cineva. O laudă influenţează bine, indiferent de la cine vine.

– Fii prudent. Păstrează-ţi gura închisă. Ascunde-ţi supărările, grijile, dezamăgirile, sub un surîs.

– Lasă virtuţile tale să vorbească ele singure despre tine şi nu vorbi niciodată despre viciile altora. Descurajează bîrfele. Fă-ţi o regulă să nu vorbeşti despre altul, decît dacă ai de spus ceva bun.

– Fii grijuliu cu sentimentele altuia. Spiritele şi umorul pe contul altuia, rareori merită efortul şi fac să doară, cîteodată, pe acel vizat şi atunci cînd te aştepţi mai puţin.

– Nu acorda atenţie observaţiilor răutăcioase ce ţi se adresează, ia-le cu simplitate şi să şti că oamenii nici nu le vor da crezare.

– După toate ce se spun şi ce se fac, întotdeauna rezultă că se spune mai mult decît se face.

– Fii cu grijă – ţine minte – limba ta se găseşte pe un teren umed şi poate aluneca!

– Păstrează vederi largi, nepreconcepute în toate problemele discutabile. Discută, dar nu căuta să convingi.

Traduse din idiş şi rusă de
ŞANEA CATZ
U.S.A.

*

Harry Shoshany, Ramat Hanasy (cîteva epigrame: *Bush – Gorbaciov:* Lui Gorbaciov, să-i meargă bine,/ Bush i-a promis că-i dă ceva;/ De nu-i va da, e o ruşine,/ Pe limba noastră... o "Busha"//; *Dl. Itzhak Shamir în legătură cu participarea ONU-lui la*

POȘTA

tratativele de pace: De cîte ori i s-a propus,/ El, fără să ridice tonu'/ Subiectul l-a cam indispus/ Şi răspundea acelaş: O! Nu!//; *Hizbala:* "Hizbala", se tot mîndreşte/ Cu oribila teroare;/ Şi că omul, care-l creşte,/ E-o fiinţă răpitoare!//; *Constatare:* Cît de vitregă-i natura,/ O vedem din informaţii;/ Nouă ne usucă gura,/ Iar în lume-s... inundaţii!//); *Sergiu Campus*, Ierusalim ("permiteţi-mi să vă prezint mulţumiri pentru amabilitatea cu care aţi răspuns sugestiei de a publica o recenzie a cărţii ˝מפי הפעטות˝. Fie-mi permisă o singură observaţie: datele biografice sînt incomplete. Soţia mea, Sylvia Campus, a mai ilustrat şi un volum de poezii al regretatului Haym Rabinzon, laureat al premiului Bialik. Succinta mea gramatică ebraică menţionată, e de fapt un studiu în lingvistica comparativă – o comparaţie între sintaxele limbilor ebraică şi română. Ca colaborator al Rabinului M. Burnstein am mai publicat şi un manual de limba ebraică pentru vorbitorii de limba română: ˝ודברת בם˝); *I. Arnoţiu*, Acco (”Cînd acum vreo 40 de ani în urmă s-a hotărît să se dea sprijin literaturii în limbile vorbite de olimii hadaşim, se spera ca aceste ziare şi reviste să servească de curea de transmisie de la educaţia primită în Diaspora, la educaţia israeliană, ebraică şi chiar ceva din religia noastră. Cînd privesc acum în abundenta presă de limba română, nu găsesc nicăieri curea de transmisie! Îmi plac nuvelele, schiţele, corespondenţele, informaţiile despre ceea ce se petrece acum în România; asta însă nu-i totul. Noi ştim adevărul că educaţia naţională evreiască, religioasă, ca şi literatura de limba ebraică nu ne sînt cunoscute, sau dacă ne sînt cunoscute, asta-i într-o măsură foarte mică. Deci o literatură informativă şi didactică, care va căuta să ne completeze, să ne umple acest gol, va fi binevenită şi bine primită din toate direcţiile. Astfel, ar fi îmbunătăţit mult educaţia israeliană şi sionistă, apariţia cărţii "Istoria (războaiele) evreilor de Flavius" în limba română. Statul nostru a depăşit 43 de ani de existenţă şi nu există încă un Dicţionar ivrit-român şi român-ivrit, bun, tipărit pe hîrtie frumoasă, ca dicţionarele, francez-ivrit sau englez-ivrit şi invers); *Beniamin Zilberstein*, Tel Aviv (sînteţi nedrept: tarifele pentru serviciile oferite de consulatul român, publicate în nr. nostru din iulie, fiind ca mai toate tarifele, conexate la dolar... au crescut între timp; aşa e viaţa; iată, în nr. din septembrie am publicat tarifele noi, "la zi"; să nu vă miraţi însă, dacă peste două luni – o să crească faimodul *madad?* – ele vor fi mai mari. Oricum, întru evitarea confuziilor, neplăcerilor şi nervilor de tot felul, am precizat că toate taxele cu pricina, pentru viză sau eliberare de acte, sînt conexate la dolar); *Kovacs (Eichner) Gh.* Tel Aviv (a. "cred în rolul pozitiv al Alianţei civice în dezvoltarea democratică a României"; b. "nu întîmplător organizaţiile evreieşti din Franţa, cu toate divergenţele lor în privinţa Orientului Mijlociu, sînt solidare cu arabii împotriva manifestărilor rasiste tip Le Pen. O experienţă îndelungată ne-a învăţat că şovinismul şi rasismul nu se opresc la un anumit popor; şi în România, s-a început cu ungurii şi acum de-alde C. Vadim Tudor, Teodoru etc. o tot dau înainte cu evreii şi "pericolul jidovesc"); *Lupu Bucholtz*, Ierusalim (a. luăm act, cu plăcere, de activitatea HOR-ului Ierusalim, din ultima vreme: comemorarea a 50 de ani de la Holocaustul din România, prezentarea filmului ”Meandre” de Mircea Săucan etc., etc. b. vă rugăm să scrieţi mai citeţ: ochii noştri obosiţi, nu mai avem douăzeci de ani, descifrează cu greu scrisul dvs.); *Dtt. Bension Ilan*, Meda, Italia (nu, textul dvs. nu este un pamflet, în înţelesul literar al termenului, ci o colecţie de substantive însoţite de vorbe grele, brutale; pentru a vă familiariza cu arta pamfletului, vă recomandăm să citiţi scrieri de Arghezi, Camil Petrescu sau admirabilul ”Cum am devenit huligan” de Mihail Sebastian).

Shlomo Zilberfarb, Tel Aviv; *Vladimir Eşanu*, Bucureşti; *M. Melchior*, Holon; *Nelu Solomon*, Metula; *Lilian Stoicescu*, Bucureşti; *Lidia Mihăilescu*, Kiriat Sharet, Holon; *Izu Vaisman*, Rehovot; *Loredana Schwartz-Smith*, Los Angeles, California; *Dr. Jenică Gold*, Ramat Aviv; *Ţuţu Vasilescu*, Lyon, Franţa; *Ing. Miriam Rosenstreich*, Toronto, Canada; *Valeriu Sîrbu, Cheia, Prahova, România; Hermina Rohrlich*, Kiriat Haim, Maaravit; *David Shlomo, Kiriat Bialik; Paul Kidrom*, Kibuţ Ein Carmel Prof. *Armand Papier*, Haifa; *Dr. Judith Rado*, Forrest Hills, New York, - mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice; ceilalţi - pe curînd.

בית הצמיגים

Toate sorturile de
CAUCIUCURI ŞI GENŢI AUTO

PLATA PÎNĂ LA 6 RATE EGALE

Remedieri de pene (pancere) şi echilibrări

*

TEL AVIV, Str. HARAKEVET 4
Tel. 611189; 612574

●- Iubita mea, pentru tine sînt în stare de orice nebunie...

- Dovedeşte-mi-o!

- Ei bine, am să te iau de nevastă.

CLEPSIDRA

Olim hadashim (nou veniţi)

- *Izu Ledeanu,* dirijor de operă, fost conducător al corului de la "Templul Coral" din Bucureşti (tel. 04/335639)

Căsătorie

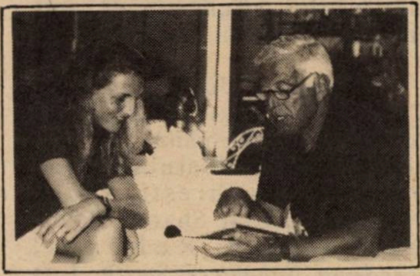

- *Ioan Hollender (n. Timişoara),* director la Opera de Stat din Viena, Austria, cu *Angelica Schöne,* Elveţia.

- **Spitalizare**

Dov Hartenstein, impresar de teatru; infarct cardiac; situaţie stabilă.

Decese
I. FLAVIUS

"...Născut la Iaşi, doctor în drept, Flavius se impune rapid drept una din *penele* ieşene de mîna-ntîi ale vremii; devine prim redactor la "Lumea" lui Jean Hefter în 1934, după care pleacă la Bucureşti, unde este secretar general al ziarului în limba franceză "Le Moment", cronicar de politică externă (domeniul său preferat) la "Timpul familiei", colaborator la "Timpul". După război, îl întîlnim prim-redactor la acelaşi "Timpul", redactor-şef la "L'Indépendence roumaine", colaborator la "Lumea", la "Viaţa românească" ş.a.

Paralel cu jurnalistica, Flavius scoate cîteva cărţi de succes ("Iaşii în robă", 1934, "Jurnal de bord", note de drum pe Mediterana, 1935, o "Istorie a vieţii evreilor", prefaţată de rabinul-şef Dr. Alexandre Şafran, 1944), colaborează cu humoristul I.Berg la cîteva reviste de haz subţire, montate la "Tănase" şi T.E.S. ("Do-re-mi-fa") ş.a. şi traduce (exemplar) din Ilf şi Petrov, din Ehrenburg, din Saltîkov-Scedrin şi din alţii, nu puţini, cu predilecţie pentru autorii posesori de humor. Plecat din România în 1963, se stabileşte la Paris, unde este, ani de-a rîndul, redactor-şef al bilunarului *L'Indépendence* (o independenţă care pare a fi leit-motiv şi obsesie a carierei sale) şi colaborează cu "Cronici pariziene" la "Viaţa noastră" din Israel ş.a."

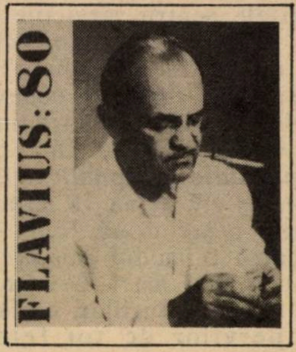

Rîndurile acestea le scriam, cu cîteva luni în urmă, cînd colaboratorul nostru Flavius, autor de mult citite şi gustate corespondenţe pariziene, împlinea vîrsta de 80 de ani a profeţilor. Cine şi-ar fi închipuit atunci că, vînjos în trup şi lucid fără fisură în spirit, strălucitul gazetar se va stinge, lovit ticălos pe la spate de cruzimea destinului.

S-a stins, în luna ce-a trecut, la Paris, în micul său apartament tapisat cu cărţi şi reviste, de pe rue de Flandre la numărul 127, ţinînd, se poate spune, stiloul în mînă. Tocmai ne adusese la cunoştinţă că pregăteşte o nouă scrisoare de la Paris pentru **Minimum.** "Aşteptaţi-o", ne-a spus. N-o mai aşteptăm.

S-a stins, fidel pînă-n ultima clipă celor două mari iubiri ale vieţii sale: cauza judaismului, apărată cu înverşunare şi talent vreme de peste şase decenii, în scris şi faptă, şi cinstirea limbii româneşti, cu farmecele ieşene ale acesteia, pe care, ca puţini alţii la acest sfîrşit de secol, le savura cu încîntare şi le propovăduia fanatic.

* *Dr. Micki Ghimpu* (Grünberg; 73 de ani) la Ierusalim, în urma unei lungi şi grele suferinţe; coleg de generaţie şi gazetărie la Iaşi, în anii 40, cu J.Popper şi H.Dona, Micki Ghimpu a făcut, în anii 50-60, cronică teatrală la postul de radio Bucureşti.

- **Festival**

* Festivalul Internaţional al Teatrului Idiş, sub egida T.E.S. (director H.Eliad); la Bucureşti, între 7-13 octombrie; participă formaţii din întreaga lume, inclusiv din Israel.

CARNET

10 cuvinte: 15 şekeli
Cu fotografie: 50 şekeli
** Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

* *Aurica Grün* este rugată să corespondeze cu prietenele ei din Bucureşti la următoarele adrese: 1) Calea Griviţei 405, Bl. 5, Sc. A, ap. 40 2) Şos. Căţelu 29, Bl. 6, Sc. B, ap. 43, Buc. 74512 (Mihaela Niculescu)

* Dna *Anda Chiliischi* din Natzeret Illit, este rugată să ia legătura, de urgenţă, cu redacţia noastră (d.I.Fîntînaru)

* Păstrăm în suflet aceeaşi durere la împlinirea a 10 ani de la decesul neuitatului nostru soţ şi părinte.
Bela Rosinger, Malvina şi Veronica

* La împlinirea unui an de la săvîrşirea din viaţă a lui Dan (Petruţ) Garini, reprezentant distins al alialei noastre, om de fineţe şi cultură, ne înclinăm la mormintul său. *Prietenii*

* Dna *Lidia Kalman,* din Tel Aviv şi d. *Paul Leibovici,* din Rehovot sînt rugaţi să telefoneze la av. Moshe Schwartz, 055/24193, Ashdod, POB 2051

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

LUNA OCTOMBRIE

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)
Luna aceasta va fi ocupată cu îndeletniciri casnice: renovări, curăţenie etc. Vă pîndesc şi tensiuni la locul de muncă din cauza unor probleme financiare. Mai multă prudenţă în discuţiile cu prietenii; sînt unii care transmit mai departe ceea ce aud.

SCORPIONUL (23 octombrie – 22 noiembrie)
Daţi ascultare intuiţiei în ceea ce priveşte partenerul sau partenera. Un bun prieten vă va dezvălui un aspect mai puţin plăcut al personalităţii sale. La locul de muncă se va ivi pe neaşteptate o posibilitate de avansare importantă. Numere cu noroc: 1, 4, 23. Culoare: auriu.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)
Problemele legate de carieră vă vor preocupa în mod deosebit luna aceasta. Planificaţi-vă cu multă atenţie activităţile sociale şi evitaţi ciocnirile cu prietenii. Cunoştinţe interesante se află la orizontul persoanelor singure. Îmbrăcaţi albastru.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)
Un proiect special la locul de muncă vă va preocupa aproape tot timpul. Perspectiva unui concediu îndelungat. Un bun prieten va avea nevoie de ajutorul dvs. financiar; nu i-l refuzaţi. Întîlniri interesante cu o persoană născută în zodia Racului. Zi norocoasă: joi.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)
Este momentul să vă achitaţi de datoriile sociale pe care le-aţi neglijat multă vreme. O încasare financiară neaşteptată vă va permite împlinirea unui vis mai vechi. Evitaţi să faceţi confidenţe, să dezvăluiţi secrete. Cineva nu tocmai binevoitor se află de la o vreme în preajma dvs.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)
Un bun prieten va avea nevoie de sprijinul dvs. Încercaţi să folosiţi timpul liber pentru odihnă, plimbări liniştite: perioada furtunoasă prin care aţi trecut a lăsat urme! O posibilitate nesperată de avansare la locul de muncă vă va solicita toată atenţia şi energia.

BALANŢA

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)
Nu strică să vă preocupaţi mai mult de propria dvs. persoană. Acordaţi-vă mici răsfăţuri. O serie de prieteni vor încerca să vă facă părtaş la problemele lor personale. Nu-i refuzaţi, dar nici nu exageraţi. Dacă jucaţi la Loto, încercaţi 7, 12, 18.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)
O lună probabil foarte "romantică". Încercaţi să nu rataţi ocaziile care, în majoritatea cazurilor, nu vor fi evidente. Fiţi "pe fază"! O achiziţie de mare importanţă vă va produce o gaură serioasă în buget, dar şi o satisfacţie cel puţin la fel de mare.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)
Puterea de concentrare va da rezultatele aşteptate. În primul rînd în recuperarea întîrzierilor pe care le aveţi în muncă. Orele serii vă vor oferi satisfacţii nesperate. Încercaţi să ieşiţi mai mult, în special miercuri, joi şi vineri, zile care vă poartă noroc.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)
Micul diavol al aventurii, care pune uneori stăpînire pe dvs., vă va împinge să petreceţi cîteva momente plăcute în sînul naturii. Se întrevede şi o îmbunătăţire a situaţiei financiare, dar aceasta nu trebuie să vă antreneze în cheltuieli necugetate. Culoare: portocaliu.

LEUL (23 iulie – 22 august)
Schimbări în bine în domeniul casnic. Timpul este potrivit pentru cumpărături excepţionale. Evitaţi să daţi "note de bună purtare" celor din jur şi, în special, la locul de muncă.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)
Un scurt concediu va rezolva o serie de tensiuni din casă. Încercaţi să evitaţi prelungirea orelor de muncă şi dedicaţi majoritatea timpului auto-calmării. Cei liberi vor face o promiţătoare cunoştinţă prin intermediul unui prieten apropiat. Numere: 6, 9, 11.

ophir tours

OPHIR-KEY TOURS

DEPARTAMENTUL EST EUROPEAN

SUB CONDUCEREA

ADRIANEI DAVIDSOHN

ULTIMA ORĂ!!!

SEZONUL DE VARĂ S-A ÎNCHEIAT,
DAR... AM DESCHIS SEZONUL DE TOAMNĂ LA BUCUREŞTI

MARE FESTIVAL INTERNAŢIONAL AL TEATRELOR IDIŞ DIN TOATĂ LUMEA

PRILEJ CU CARE VĂ PROPUNEM:
Preţul include:
ZBOR, CAZARE, TRANSFERURI,
2 SPECTACOLE, UN TUR DE ORAŞ

ACŢIUNE SPECIALĂ O SĂPTĂMÎNĂ DE TEATRU ŞI CONCERTE CU 499$

Plecarea: 7.10 (preţul rămîne valabil şi pentru plecări individuale la orice dată

UN SFAT PENTRU DVS.: combinaţi săptămîna de teatru cu: * Tratamente în toate staţiunile României (preţuri scăzute cu 20%) * Cîteva zile de odihnă la Poiana * Cîteva zile la Londra, Paris, Roma sau Istambul.

Iar în numărul următor – Revelion-Surpriză Ophir

PENTRU MEMBRII CASEI DE ASIGURĂRI MACABI ŞI DEŢINĂTORII DE LEGITIMAŢII SHEKEM – REDUCERI ŞI CONDIŢII DE PLATĂ FĂRĂ PRECEDENT

ÎN PLUS, SECŢIA NOASTRĂ VĂ OFERĂ: * Aranjamente convenabile la Budapesta şi Praga * Tratamente medicale la cel mai înalt nivel de specialitate în: * UNGARIA (Budapesta şi Hajduszobozlo) şi CEHOSLOVACIA (Dudince, Piestany, Trencianske Teplice, Karlovy Vary)

DEASEMENI, PENTRU ORICE EXCURSIE ÎN STRĂINĂTATE, VĂ STĂ LA DISPOZIŢIE
DEPARTAMENTUL EST-EUROPEAN AL LUI
OPHIR TOURS LTD.

ophir tours

INFORMAŢII ŞI ÎNSCRIERI: **OPHIR TOURS – TEL AVIV**
STR. BEN YEHUDA 32, PARTER, Tel. 209755, 209765, 209785;
SHMUEL LESHER – Tel. 283531, 5280025, Str. Shalom Alehem 20, Tel Aviv.
IERUSALIM, Tel. 227401, 252777. HAIFA, Tel. 673011-2. KIRIAT ŞMONA, Tel. 940245.
SAU PRIN AGENTUL DE VOIAJ PREFERAT

minimum

ANUL V
NR.56
NOIEMBRIE 1991
8,30 ŞEKELI

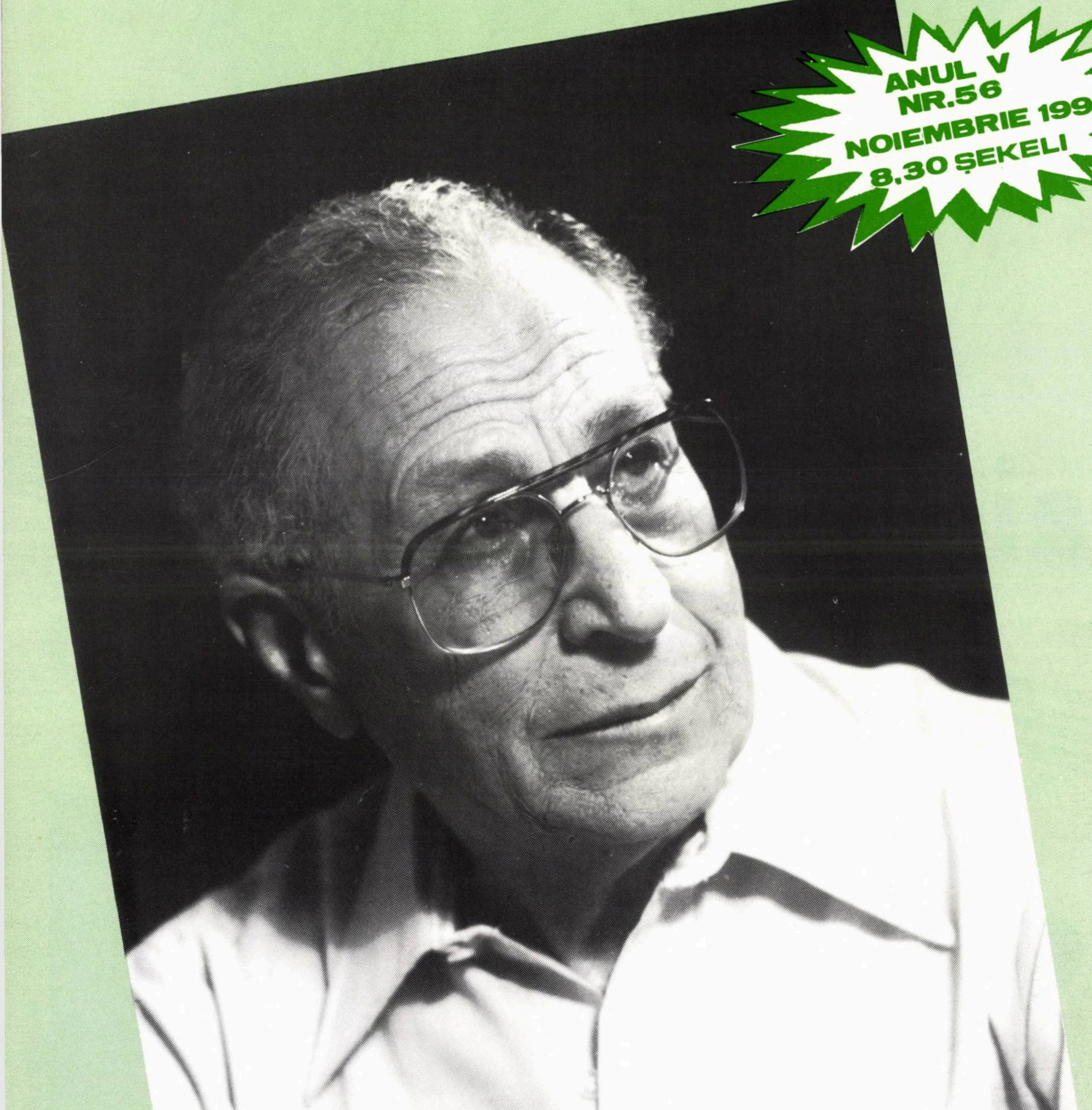

M.RUDICH

(1913-1991)

poet, ziarist, editorialist al revistei "MINIMUM"

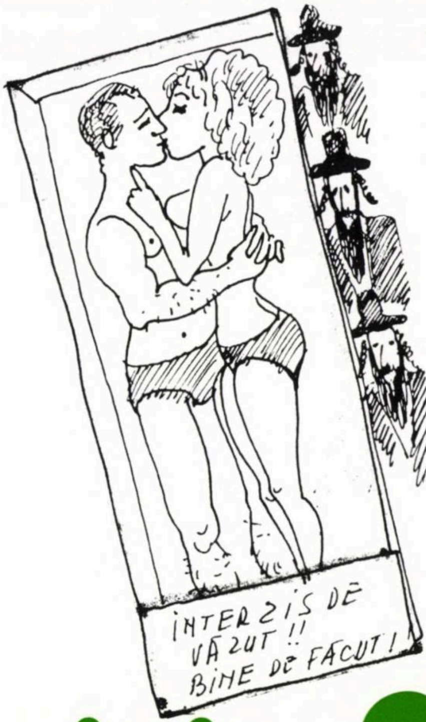
ÎNTERZIS DE
VĂZUT!!
BINE DE FĂCUT!

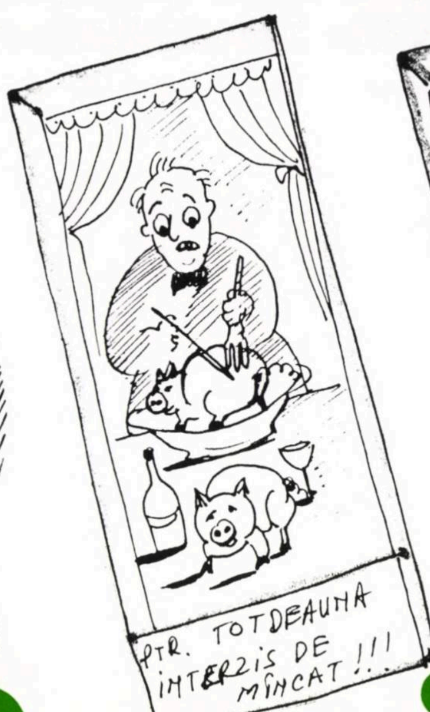
PTR. TOTDEAUNA
ÎNTERZIS DE
MÎNCAT!!!

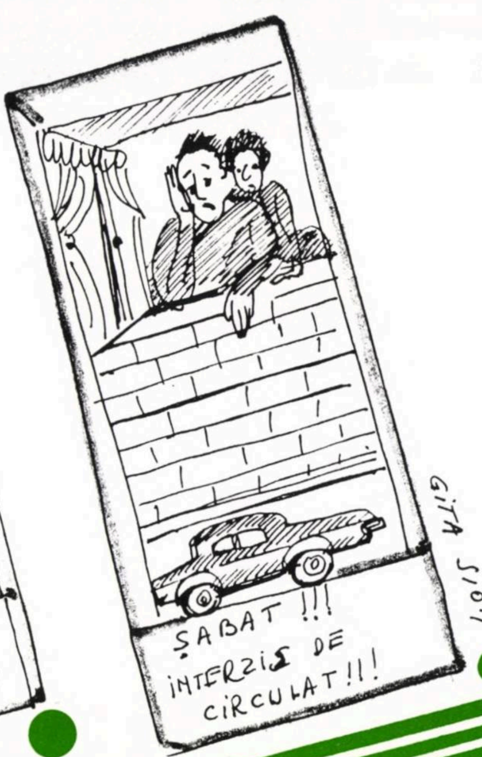
ȘABAT!!!
ÎNTERZIS DE
CIRCULAT!!!
GiTA SiON

aici

gita sion

și

acolo

alții...

MATTY

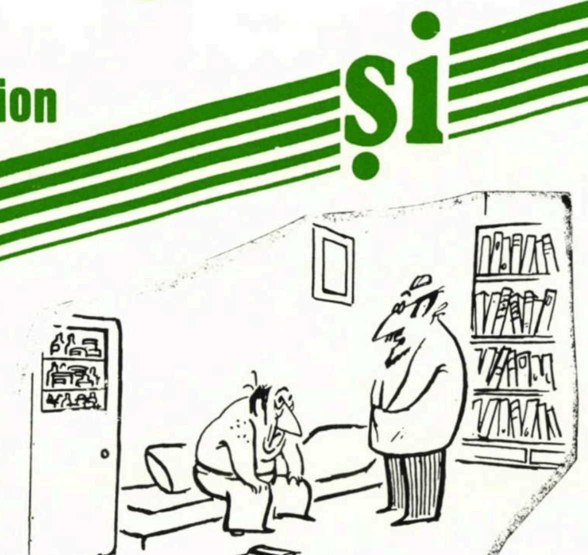

Doctorul: Îmi pare rău că trebuie să vă dau o veste proastă în legătură cu cererea dvs. de concediu medical: sînteți sănătos tun!

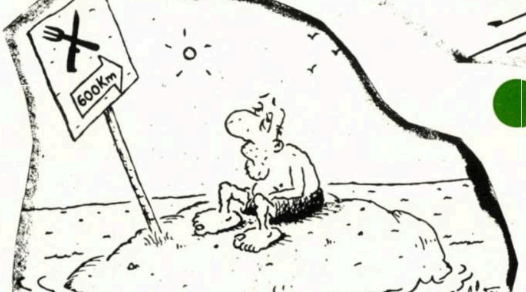

LIVIU PENCEA

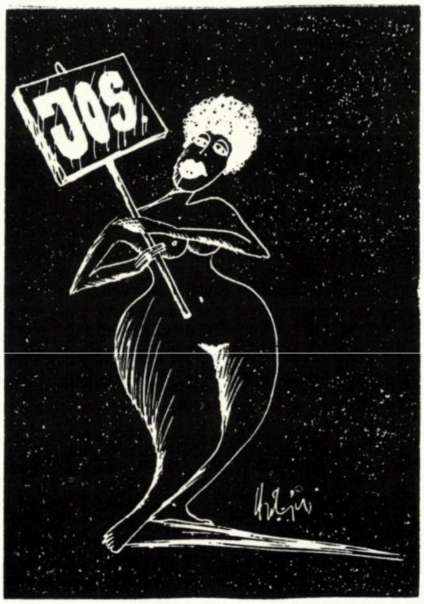

HORAȚIU MĂLĂIELE

MINIMUM • ANUL V • NR. 56 • NOIEMBRIE • 1991

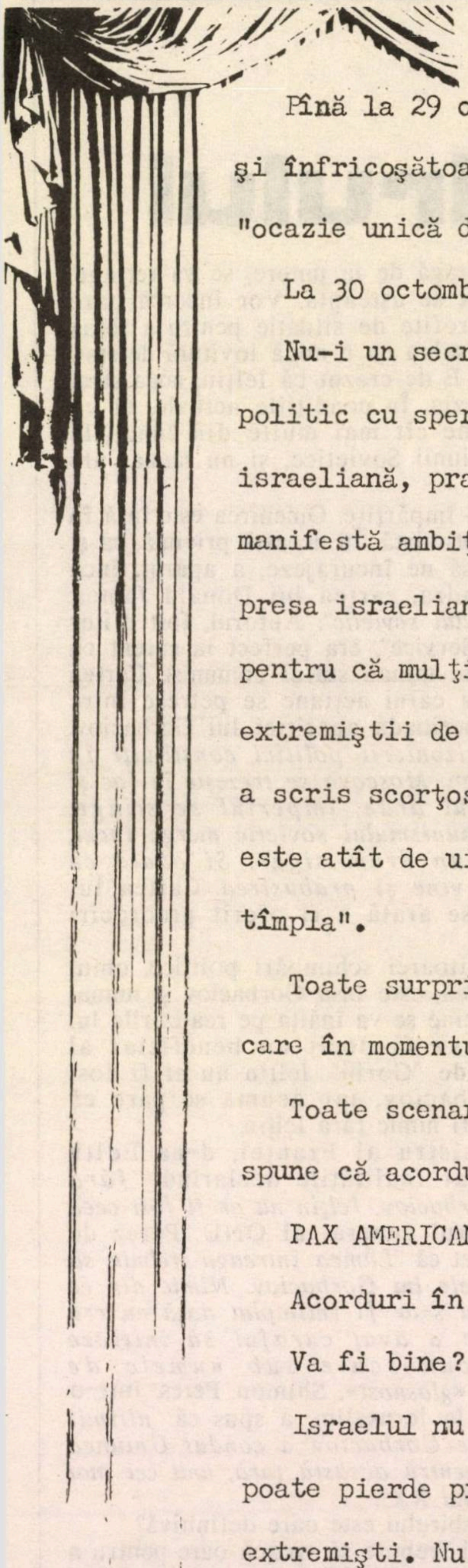

LA ÎNCHIDEREA EDIȚIEI
Ceea ce înseamnă 27 octombrie a.c.

Pînă la 29 octombrie 1991 s-au epuizat toate cuvintele mari, grave şi înfricoşătoare: "eveniment istoric", "crucial", "capcană", "circ", "ocazie unică de pace"etc.

La 30 octombrie 1991, Conferința de pace.

Nu-i un secret: lumea întreagă priveşte acest meci diplomatic şi politic cu speranță şi scepticism. Ambele echipe, cea arabă şi cea israeliană, practică un joc ambițios şi dur, dar şi arbitrul american manifestă ambiții şi duritate. In ultimele zile dinaintea conferinței presa israeliană, cel puțin, a încetat de a mai face pronosticuri fie pentru că mulți cred că meciul e vîndut, fie pentru că sînt temeri că extremiştii de diferite soiuri vor reuşi să spargă conferința. Precum a scris scorțosul ziar londonez TIMES - "In Orientul Mijlociu nimic nu este atît de uimitor încît să fie imposibil de a crede că se poate întîmpla".

Toate surprizele sînt posibile - dar cea mai posibilă este aceea la care în momentul de față nu se aşteaptă nimeni.

Toate scenariile sînt posibile - dar cel mai posibil pare acela care spune că acordurile ce se vor realiza vor fi cele impuse de americani.

PAX AMERICANA.

Acorduri în spiritul "noii ordine mondiale" spre care tinde Bush.

Va fi bine? Va fi rău? Vom trăi şi vom vedea.

Israelul nu poate cîştiga prda mult de pe urma unui nou război şi nu poate pierde prea mult dintr-un aranjament de pace. Nu trebuie să fim extremişti. Nu trebuie să fim moderați. Realişti trebuie să fim. E un moment cînd țările islamice aspiră să aibă arme atomice. Este deci preferabil să ajungem la pace înainte ca Saddam să ajungă la arma atomică.

PUNCT DE VEDERE

ADRIAN ZAHAREANU

moartea otuzbirului

Au trecut mai bine de două luni, de cînd în seara zilei de 24 august a.c., a încetat din viaţă – Dumnezeu să-l ierte că multe ponoase a adus omenirii – cel ce se intitulase groparul capitalismului: partidul comunist al Uniunii Sovietice. Din punct de vedere tehnic, sînt necesare, după umila noastră părere – încă vreo cîteva bune luni de zile, pentru ca groparul să fie definitiv îngropat. Spinarea însă i s-a frînt. Comunismul s-a fărîmiţat în bucăţele.

Cum totul nu dispare dintr-o dată, în ziua cînd Gorbaciov îşi anunţase demisia din funcţia de secretar general al partidului, se şi născuse o nouă stea: Boris Ielţin. Cu un curaj dovedit rapid prea eficace, cu un mare talent în a-şi populariza "meritele" – ce nu i se pot, de fapt, contesta – şi a atrage atenţia asupra importanţei persoanei sale – spre uimirea generală, inclusiv a lui Gorbaciov, Ielţin şi-a încheiat discursul, majestuos, cu cuvintele: "Trăiască libertatea!"

Între timp, la Moscova şi în toate marile oraşe ale Uniunii Sovietice, se continua dărîmarea statuilor lui Lenin şi Marx, în aplauzele populaţiei. Comitetul central al partidului, cartierul general al comuniştilor care a dirijat ţara peste 70 de ani, a fost pus sub sigiliu. Dar, atunci, ca şi acum, se ridică unele întrebări, care preocupă lumea liberă: Gorbaciov a ştiut oare de existenţa complotului? Da sau nu?

Probabil că a bănuit-o, susţine Vitali Tretiakov, unul din marii gazetari ruşi, în "Nezasvismaia" ziarul de referinţă al "intelighenţiei" moscovite.

Se pare într-adevăr că, Gorbaciov a fost, dacă nu un participant la complot, în orice caz, un "iniţiat" în culisele acestei ciudate "lovituri de stat". El a dat dovadă de o extremă pasivitate, în pofida multiplelor avertismente şi a tensiunii care nu înceta să crească. După eşecul de la Londra – unde ceruse bani pentru URSS, dar fără succes – a plecat în concediu. Cu toate că era comandantul şef al armatei, într-un moment atît de critic, a transferat puterile sale în mîinile ministrului Apărării, Iazov. Rapiditatea cu care, odată revenit la Moscova, a renunţat la multe din "poziţiile" sale, este întrucîtva o confirmare indirectă a faptului că fiind preşedintele Uniunii Sovietice nu ar fi putut fi bănuit de atacul ce se pregătise. Joi 22, se pronunţase încă pentru legitimitatea partidului comunist, dar a doua zi a semnat ordinul de a se pune sub sigiliu clădirile comitetului central.

Se presupune totuşi că Gorbaciov care a refuzat să se retragă de la putere, se va retrage, mai curînd decît se aşteaptă. Vor încerca oare reacţionarii să profite de situaţie pentru a relua iniţiativa şi a-şi salva cu o nouă lovitură de stat, viaţa şi puterea? E de crezut că Ielţin, noua stea, nu le va da ocazia. În condiţiile actuale, el va căuta să-şi asume cît mai multe din funcţiile preşedintelui Uniunii Sovietice, şi nu numai ale Rusiei.

Părerile sînt împărţite. Omenirea este însă în majoritatea ei optimistă. În această privinţă, ca şi cînd ar fi vrut să ne încurajeze, a apărut, încă din 1983, la Londra, cartea lui Donald James: *"Căderea imperiului sovietic"*. Autorul, fost ofiţer la "Intelligence Service", era perfect la curent cu contradicţiile care minau statul comunist. Cartea este un roman, a cărui acţiune se petrece între anii '85-'87, în perioada apariţiei lui Gorbaciov. *Invadată de prizonierii politici constituiţi în «regimente Gulag», Moscova se trezeşte în foc şi sînge. Kremlinul arde, imperiul se stinge. Demascarea comunismului sovietic merge încet, dar merge pe un drum sigur. Şi odată cu demascarea sa, vine şi prăbuşirea.* Cartea lui Donald James, se arată a fi oferit proorociri exacte.

Autorul uluitoarei schimbări politice, omul care a uimit lumea, este însă Gorbaciov şi numai el. Ielţin sau oricine se va înălţa pe realizările lui Gorbaciov, nu va fi decît un beneficiar al situaţiei create de "Gorbi". Ielţin nu ar fi fost nimic fără Gorbaciov, iar acuma se pare că Gorbaciov nu va fi nimic fără Ielţin.

Primul ministru al Franţei, d-na Edith Cresson a sesizat realităţile declarînd: *"fără reformele lui Gorbaciov, Ielţin nu ar fi fost ceea ce este"*. Secretarul general al ONU, Perez de Cuellar, a precizat că *"Lumea întreagă trebuie să ţină minte meritele lui Gorbaciov. Nimic din ce s-a întîmplat, nu s-ar fi întîmplat dacă nu era acest om, care a avut curajul să iniţieze schimbările cunoscute sub numele de «perestroika» şi «glasnost»*. Shimon Peres, într-o cuvîntare ţinută la Ierusalim, a spus că *"ultimii şase ani în care Gorbaciov a condus Uniunea Sovietică, sînt, pentru această ţară, anii cei mai valoroşi ai secolului XX"*.

Moartea otuzbirului este oare definitivă?

Cît timp mai trebuie să treacă oare pentru a vedea realizîndu-se schimbări esenţiale în viaţa politică şi socială a Uniunii Sovietice, ca să nu mai existe teamă de tiranie, de lagăre, de autorităţi?

RUDICH

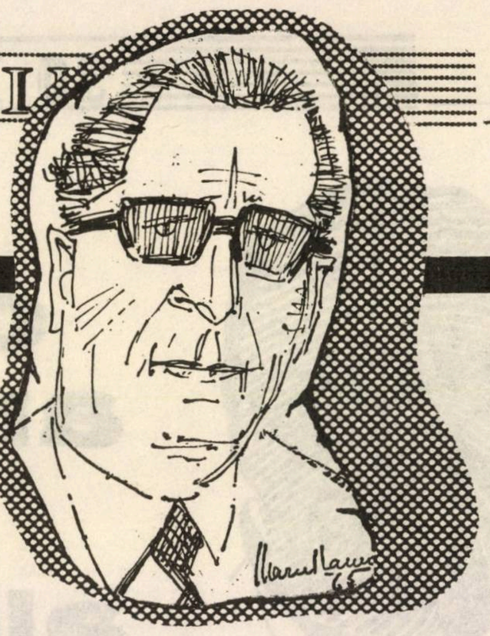

Rudich văzut de Marcel Iancu

Ultima oară am vorbit cu M. Rudich în ziua de 26 septembrie, la şase sau la şase şi jumătate după-amiaza. Mă chemase la telefon ca să mă întrebe cînd apare numărul. Numărul din "Minimum" pe octombrie. Din cauza sărbătorilor de Sucoth tipografia lucra numai dimineaţa (Hol Hamoed), situaţia era destul de complicată, trebuia să facem adevărate acrobaţii din punct de vedere tehnic. Dan Pasăre, graficianul nostru, lucra şi noaptea, ca să dăm revista la timp; data apariţiei, ziua de întîi ale lunii, este sacră, ambiţia micii redacţii este să fim punctuali la întîlnirea cu cititorul, aşa că în dimineaţa lui 24, lunarul nostru era gata; aruncîndu-se într-un taxi, Pasăre s-a dus cu paginile la tipografie, undeva la vreo 100 de metri de clădirea albă a lui "Yedioth Aharonot", pentru a-i "prinde" pe muncitori şi a-i ruga să mai stea o jumătate de oră peste program ca "să facă plăcile". "Asta-i situaţia – i-am spus lui Rudich. Dacă Ezra (Ezra este meşterul care se ocupă de "plăci") stă pînă la 2, avem o şansă să apărem la timp. Dacă nu... nu ştim nimic". "Nu ştim nimic", a murmurat Rudich în receptor. Apoi a pornit să rîdă. "Da, domnule, nu ştim nimic!"

*

Aşa e. Nu ştim nimic... După ce-a pus receptorul în furcă, Rudich s-a plimbat niţel prin cameră (probabil), şi-a pregătit de mîncare (probabil) şi aşteptînd "Mabat"-ul de la televizor (emisiunea sa favorită, pe care o urmărea cu sfinţenie), s-a prăbuşit, lovit de-un infarct, pe podeaua livingului. Locuia singur. Nimeni n-a ştiut nimic.

A doua zi, vineri, urma să se ducă la dejun, la prietena sa, d-na Natalia Grinberg (mama cunoscutei cîntăreţe de operă, Silvia Grinberg), din Ghivataim. Constatînd că Rudich nu a sunat-o la telefon pentru a-i confirma, aşa cum se-nţeleseseră în ajun, venirea, d-na Grinberg s-a neliniştit. Ştia că Rudich este foarte punctual în materie... şi că... dacă... Ea a sunat o vecină de-a lui Rudich de care poetul era foarte legat şi căreia, obsedat de ideea că i s-ar putea întîmpla *ceva,* îi dăduse o cheie a apartamentului. "Poate a ieşit, ca să-şi cumpere ceva", a răspuns vecina. "Nu cred, du-te, te rog, sus şi vezi dacă-i acasă". Vecina a urcat la etajul 3, unde locuia Rudich, a sunat, a bătut în uşă, apoi, neprimind nici un răspuns, a deschis uşa. Lumina era aprinsă. Aparatul de aer condiţionat mergea din plin. Televizorul era deschis. Rudich, îmbrăcat, zăcea pe podea. Femeia a scos un ţipăt de groază, apoi s-a repezit la telefon, chemînd salvarea, "Maghen David Adom". Medicul, care a ajuns pe strada Shenkar din Holon, la nr. 7, după 15 minute de la apelul telefonic, s-a aplecat asupra scriitorului, luîndu-i pulsul şi ridicîndu-i pleoapele. Apoi, ocolind privirea vecinei, a murmurat: "Nu se mai poate face nimic; a murit".

Aşa cum spuneam la început, revista noastră era, la ora aceea, sub tipar. Tehnic vorbind nu se mai putea face nimic pentru a introduce în pagini ştirea despre moartea lui Rudich. Dar, – printr-una din întîmplările acelea stranii care te obligă să te gîndeşti la destin, – cititorii aveau posibilitatea să ia contact, la rubrica *Primim* (pag. 51-52) cu o scurtă evocare a vieţii şi operei lui Rudich: e vorba de introducerea Ilenei Vrancea la corespondenţa Ion Caraion – M. Rudich, corespondenţă publicată în revista *Agora* din Philadelphia şi semnalată în paginile noastre. Şi tot, printr-o stranie coincidenţă, articolul lui Rudich din numărul pe septembrie – ultimul său articol din "Minimum" – se cheamă "Memoria".

Memoria. Mi se pare că acesta este cuvîntul care defineşte cel mai bine dintre toate cuvintele posibile, esenţa lui Rudich.

El a fost, în poezia sa, întîi şi întîi, un poet al memoriei. A scris despre pămîntul biblic al ţării şi despre ucişii în Basarabia, despre Muntele Herzl şi despre companionii săi de luptă întru sionism, a scris cu durere despre durere.

Tot aşa, în publicistica sa ("Renaşterea noastră", din România, apoi la "Viaţa noastră", "Minimum" ş.a., din Israel) el s-a vrut şi a fost înainte de toate un gazetar al memoriei. El urmărea fascinat emisiunile de ştiri ale televiziunii, dacă telefonai la 9 fără zece (înainte

Al. Mirodan

(Continuare în pag.44)

(În paginile 44-47, "Minimum" şi "Dicţionarul Neconvenţional" îşi iau rămas bun de la M. Rudich)

omul anului din aliaua română

MINIMUM a hotărît să desemneze, prin consultarea membrilor redacției, acea personalitate care s-a distins, în chip deosebit, în anul 1991, prin contribuția sa la afirmarea *trîbului* evreo-român, în țară și peste hotare, prin gîndirea și înfăptuirile sale în serviciul judaismului românesc: OMUL ANULUI DIN ALIAUA ROMÂNĂ

Deasemenea, redacția noastră – fidelă spiritului ei... neconvențional – va desemna OMUL CEL MAI CONTROVERSAT AL ANULUI DIN ALIAUA ROMÂNĂ

Așadar, în numărul 58 al revistei "Minimum" (1 ianuarie 1992): "Omul anului din aliaua română" – și "Omul cel mai controversat al anului" din aliaua noastră

CORIDA DE PACE DE LA MADRID

Acum, cînd sîntem cu toții cu ochii ațintiți asupra Conferinței de, sperăm, pace de la Madrid, *Minimum* îi recomandă premierului nostru Shamir să fie lucid, să nu-și clădească nici un fel de castele în Spania și de-ndată ce va fi coborît în arenă – să ia taurul de coarne.

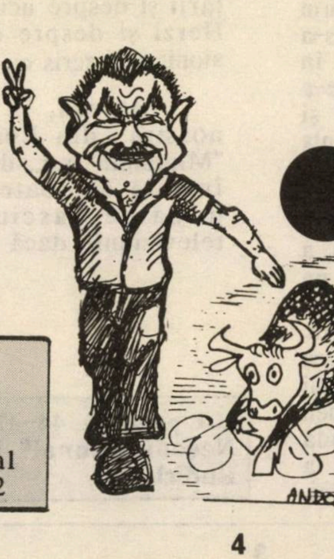

● MUSAFIRI LA NR. 56

* Radu Cosașu, scriitor, București: pag. 26

* **Carol Isac**, secretar literar al Teatrului din Bacău: pag. 11 și 72

minimum

Apare lunar
Redacția și administrația:
Str. Zamenhoff nr.13
64373 – Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel.: 227269; Fax.: 5440443

Director
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch – 35 șekeli
Carnet: 10 cuvinte – 15 șekeli
Abonamente Israel
6 luni (6 numere): 50 șekeli
1 an (12 numere): 100 șekeli
Prețul include costul expedierii.
Străinătate: (1 an – 12 numere) Europa – 70 dolari; România – 65 dolari; U.S.A., Canada – 80 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelendă – 95 dolari; Insulele Fidji – 150 dolari

Expediția cu avionul.

Prezentare grafică și fotoreportaj
Dan Pasăre
Culegere computerizată
Daniela Giurgiuman

Difuzarea: ATLAS

Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale.

Revistă editată de MINIMUM-PUBLISHERS LTD.

30 DE ZILE

ISRAEL: CONFERINŢA DE PACE

Aşa dar, dacă nu *intervine* ceva-cumva neprevăzut, dacă nu se produce vreun *accident* , mult discutata, mult aşteptata (şi mult – de unii – temută) Conferinţă de Pace va acapara privirile întregii lumi şi... pasiunile noastre.

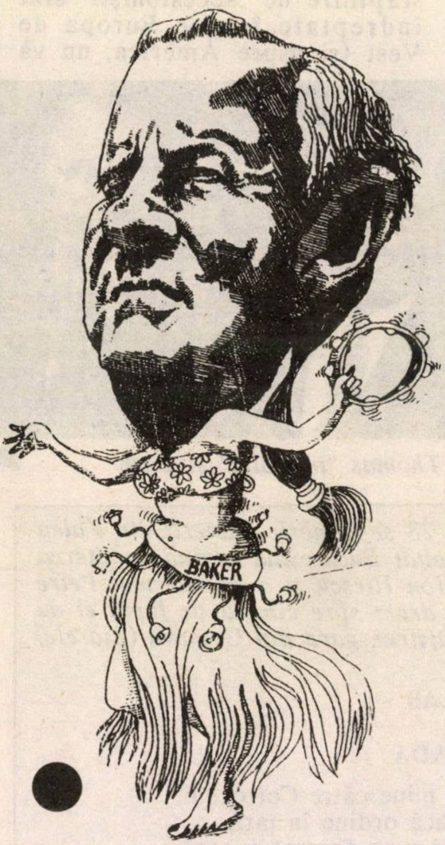

E un fapt. E un eveniment. E, oricum ai privi lucrurile, un moment istoric. Asta, în condiţiile în care însăşi ideea de moment istoric s-a banalizat, s-a devalorizat, toată lumea, 24 de ore din 24, vorbind despre "momente istorice", la acest sfîrşit de veac XX.

Niciodată, – hai să spunem lucrurilor pe nume – nu a fost întîmpinată o conferinţă politică cu atîta speranţă, cum aşteptăm întîlnirea de la Madrid – şi nici cu atîta aprehensiune, cu asemenea teribile spaime.

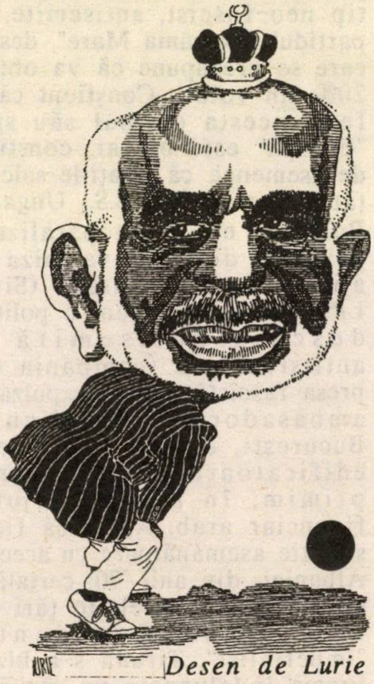

Desen de Lurie

De ce, de unde, speranţele (noastre)? Din ideea (justă sau nejustă) că această Conferinţă va "sparge gheaţa" în relaţiile dintre Israel şi vecinii săi arabi: Siria, Iordania, Liban, palestinienii din teritorii, plus ţările arabe ne-vecine, ca Arabia Saudită, Kuweitul, Marocul, Tunisia ş.a. Va sparge gheaţa şi, prin convorbiri deschise, sincere, bărbăteşti, va croi drum către pace. Pacea mult visată.

De ce, temeri? De ce, spaime? De unde, neliniştea? Din ideea că la această Conferinţă Israelul va fi *singur* împotriva tuturora (duşmani arabi şi prieteni americani deopotrivă): într-adevăr, nu e un secret pentru nimenea că atît Siria sau palestinienii (= O.E.P.), dornici de nimicirea noastră, cît şi U.S.A. au un numitor comun: retragerea Israelului din teritorii (Iehuda, Şomron, Gaza), retrocedarea Podişului Golan, retrocedarea Ierusalimului de răsărit şi împărţirea oraşului în două, ca un Berlin al Orientului Mijlociu: o parte aparţinînd Israelului, cealaltă parte destinată să fie capitala Statului Palestinian.

Aşa se explică dramatica sfîşiere a ţării în aceste zile de cumpănă. Partidele de "stînga" (sau numite, convenţional, ca atare): aripa Weizman – Ramon – Baram a Maarahului, Shinui, Ratz, Hadash (comuniştii) exultă: va fi pace! Aripa dreaptă a ţării (Sharon şi ai săi din Likud, Hatehia, Moledet, Tzomet) strigă sub semnul disperării: se pregăteşte distrugerea Israelului; se pregăteşte aducerea tunurilor O.E.P.-iste, la doi paşi de Ierusalim şi de Petah Tikva.

Şi, între noi fie vorba, toată lumea are – în felul ei – dreptate.

ROMÂNIA

După "Mineriada" de luna trecută,– cînd circa 4000 de mineri au venit la Bucureşti, devastînd, pe drum, gara din Craiova, atacînd palatul Consiliului de Miniştri din Piaţa Victoriei şi apoi Palatul Cotroceni, reşedinţa preşedintelui Iliescu,– România are un nou guvern. Fostul premier, d. Petre Roman, a fost silit să demisioneze, locul său fiind luat de d. Teodor Stolojan, specialist în economie şi finanţe. Se pare că scopul minerilor şi al forţelor aflate în spatele acestora (fosta Securitate "reacţionară", partidele "România Mare", şi Partidul

30 DE ZILE

TENDINȚE

Socialist al Muncii, condus de d. Ilie Verdeţ) a fost atins, căderea lui Roman avînd două semnificaţii: 1)stoparea reformelor economice şi 2)înlăturarea de la cîrma ţării a unui semi-evreu (tatăl liderului F.S.N. a fost Walter Roman, pe numele "din buletin" Neulander) înlăturare care dă satisfacţie grupărilor neo-fasciste din România anului 1991. La acest capitol, numit Petre Roman, să consemnăm şi aprecierile lui N. Manolescu, preşedintele noului partid "Alianţa Civică". Într-o convorbire, la New York, cu Dan Costescu de la săptămînalul "Lumea liberă" (U.S.A.), Manolescu spunea: "D. Iliescu a profitat de împrejurare pentru a scăpa de un prim-ministru pe care se pare că nu-l mai iubea de multă vreme... Nu ştiu ce relaţii personale există între ei, dar bănuiesc că d. Iliescu, cel puţin în cazul de faţă, contează pe mai multă obedienţă. Roman era mai autoritar şi mai independent".

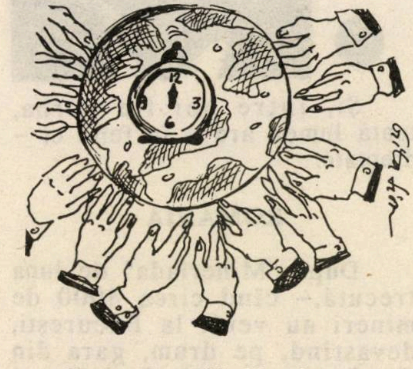

Ce urmează? Noul guvern şi-a propus să încetinească ritmul reformelor, să îngheţe preţurile la produsele alimentare de bază, să "domolească" inflaţia (dolarul a ajuns la 3oo de lei!), să "liniştească" populaţia înfricoşată de scumpete şi să pregătească alegerile legislative care sînt programate pentru începutul anului 1992. Potrivit "scenariului" elaborat de guvern, Frontul Salvării Naţionale se va clasa, în continuare, pe locul I, însă nu cu 70% din voturi, ci cu 35-40%; ceea ce înseamnă că va fi obligat (ca Maarahul sau Likudul din Israel, în asemenea situaţie) să formeze un guvern de coaliţie. Cu cine? După toate probabilităţile, cu formaţiile de tip neo-fascist, antisemite, ca partidul "România Mare", despre care se presupune că va obţine 20% din voturi. Conştient că în felul acesta drumul său spre "Europa" este blocat, conştient de asemenea că relaţiile sale cu ţările vecine (U.R.S.S., Ungaria, Bulgaria etc.) sînt paralizate, guvernul din 1992 va miza pe alianţa cu ţările arabe (Siria, Libia etc.). Practicăm o politică deschis antisemită şi antiisraeliană (campania din presa fascistă pentru expulzarea ambasadorului israelian la Bucureşti, d. Zwi Mazel, este edificatoare în acest sens), primim, în schimb, ajutor financiar arab. Ar fi să fie o situaţie asemănătoare cu aceea a Albaniei, din anii '70; certată şi cu U.R.S.S. şi celelalte ţări din Est, şi cu Occidentul "imperialist", Tirana s-a bizuit vreme îndelungată pe sprijinul economic al Chinei. ▬

Acum, cînd cu Conferinţa de la Madrid, ne amintim de-o celebră vorbă franţuzească, privitoare la hanurile spaniole: călătorul găseşte de mîncare în hanurile acestea numai ceea ce a adus cu el.

Punctul pe i

o Voiam să scriu ceva, mai pe îndelete, despre cazul Thomas; cazul judecătorului negru Clarence Thomas, din Statele Unite, care, sincer vorbind, m-a năucit. Ţara (recte globul) arde, Estul Europei se cutremură din temelii, rachetele atomice din Ucraina şi Kazahsthan, luate-n stăpînire de "secesionişti" sînt îndreptate înspre Europa de Vest (şi-nspre America, nu vă

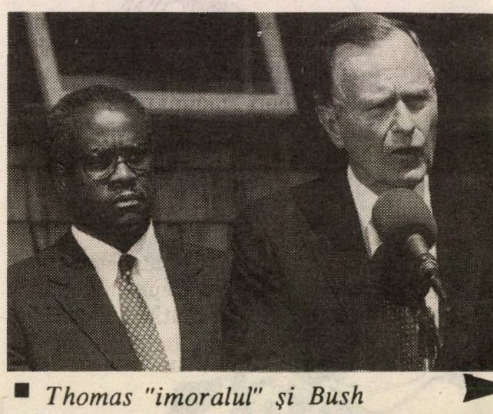

■ *Thomas "imoralul" şi Bush*

Între 25 şi 28 septembrie, minerii din Valea Jiului au asaltat Bucureştiul cerînd demiterea preşedintelui Ion Iliescu şi a premierului Petre Roman. În drum spre cîmpul de luptă ei au distrus gara din Craiova (Ziarele)

■ ION ATLAS

MINERIADA

Porniţi din mine către Cotroceni,
Decişi să facă ordine în ţară,
Ortacii au distrus frumoasa gară
Din capitala banilor olteni.

Şi, trist, privind prăpădul ce-l lăsară,
Unul dintre acarii craioveni
A spus: "Ei, ăia ce-au urcat în tren,
Ştiu drumul, c-au mai fost atunci, în vară...

Doar că-ntre timp au mai schimbat macazul
Şi "conştienţi" c-au un cuvînt de spus,
Ei, peste noapte au sărit pîrleazul.

Acum, "dotaţi" cu bîte şi cu pietre,
Vor să-l dea jos pe cel ce l-au vrut sus
Şi vor alţi sfinţi în loc de "Sfîntul Petre"...

30 DE ZILE

TENDINȚE

fie cu supărare), în Iugoslavia e baie de sînge, la noi, în Orientul Mijlociu, e situația care este (butoi de pulbere). Și – în timpul acesta – Congresul de la Washington, se ocupă grav, solemn, încruntat, moral, scrobit, de faptul că, acu' zece ani de zile, un judecător – Clarence Thomas (candidat al lui Bush la funcția de judecător la Curtea Supremă) a ciupit de țîțe și de fund (= cur, termen omologat de academicianul Alex. Graur, prin anii '70 într-o emisiune faimoasă la Radio București, din Ciclul "Cum vorbim") pe duduia Anita Hill, pe vremea aceea dactilografă, iar astăzi profesoară de drept la Universitatea din Oklahoma o Voiam să discut, dar am renunțat. Mi-a pierit cheful de comentarii, bancuri și adnotări, – și veți vedea de ce. o Voiam de asemenea, să scriu – multe, multe – despre Partidul Visătorilor Excentrici din Anglia care-a propus drept candidat în alegeri... un cîine (Pekinez, Doberman sau Fox sîrmos). o Voiam, oh, cum voiam! – să scriu ceva pe marginea acestui banc, acestei farse, acestei excentricități engleze sau, cum ar fi zis nea' Tudorică Mușatescu, acestui "spirit de glumă"; după cum, iarăși, voiam să scriu (elogios) despre candidatul laburist care, încunoștințat că va avea să se înfrunte cu respectivul cîine în campania electorală, a răspuns strălucit: "De ce nu? Este cel mai inteligent reprezentant al partidului cu pricina". o Voiam să scriu despre acest cîine, dar nu mai scriu. Nu mai comentez. Mi-a trecut cheful. o De ce? Fiindcă, între timp, mi-a căzut în mînă un număr din săptămînalul bucureștean "Totuși iubirea". Nr. 40/1991. Aici, la pag. 15, sub semnătura d-lui Ion Coja, citesc următoarele: o "Prezența la Yad Vashem a evreilor morți în Transnistria mă pune, totuși, pe gînduri. Eu avusesem convingerea că acest memorial este o replică, un memento teribil, adresat antisemitismului. Antisemitismul ca boală a spiritului uman: să omori sau să persecuți pe cineva din principiu rasial, doar pentru că este evreu (sau armean, sau grec ori român ș.a.m.d.)! Or, evreii persecutați în Basarabia și deportați în Transnistria unde mulți au și murit, au fost astfel pedepsiți pentru simpatiile și chiar pentru acțiunile lor comuniste, bolșevice... Evreii care au murit în al doilea război mondial pentru ideile sau activitățile lor politice... nu ar fi trebuit să conteze la «inventarul» de victime ale holocaustului! Ei nu sînt victime ale antisemitismului!..." o ...Și-atunci, amintindu-mi că bunicul meu, 78 de ani, din Săveni, a fost dus, cu de-a sila, pe jos, pe drumurile Basarabiei, în convoi și a murit acolo, istovit, nemaiputînd să meargă prin noroaie, izbit cu picioarele de jandarmi; și-atunci, amintindu-mi că mătușa mea, Sabina, din Dorohoi, și soțul ei, anticar, au fost duși, cu de-a sila, pe jos, pe drumurile Basarabiei, în convoi, și au murit acolo, istoviți, izbiți de cizmă de jandarmi; și amintindu-mi de toți acei evrei, din neamul meu, prăbușiți pe drumurile noroioase ale Basarabiei din anul 1941 și aruncați, potrivit ordinelor de la București, în gropi comune, – eu n-am mai avut chef să fac comentarii pe marginea judecătorului Thomas sau a cîinelui englez și-am început să vomit, realizînd, într-o străfulgerare că "Totuși, iubirea" este, de fapt, "Totuși, ura", totuși ura, ura de moarte față de evrei. Apoi, mi-am amintit, tot printr-o străfulgerare, că la această publicație, scriu sau au scris și evrei ca N. Corbu, sau rabinul Rosen, sau Dan Bîrlădeanu și iarăși am vomitat. Pe urmă, mi-am dat seama că tot în această tipăritură scrie, număr de număr, actorul Florin Piersic – admirabilul actor Florin Piersic, primit aici în Israel cu dragoste și cu aplauze și frățească simpatie, – și iarăși am început să vomit. Să vomit. Să vomit. Să vomit.

PIX

■ *Anita Hil: ciupita*

U. R. S. S.

Irina, foto-model din Moscova, pozează în Piața Roșie. Încă o dovadă că, dacă Perestroika economică a dat greș, Glasnostul (transparența) gorbaciovian obține pe zi ce trece noi și remarcabile succese.

30 DE ZILE

TENDINȚE

ÎN LUME SÎNT MAI MULȚI BĂRBAȚI!

Surprinzător, în lume sînt mai mulți bărbați decît femei. Aceasta e concluzia unui studiu solicitat de O.N.U., studiu concretizat în volumul *The World's Women* (Femeile lumii) *1970-1990* apărut în această vară. Din totalul de 5,3 miliarde locuitori cîți număra în 1990 populația globului, "numai" 2,63 miliarde sînt femei, fie cu 40 de milioane mai puțin decît bărbați. Se înregistrează diferențe mari între regiunile dezvoltate, unde femeile continuă să fie mai numeroase decît bărbații (106 femei la 100 de bărbați) și regiunile mai slab dezvoltate (în Asia și în Pacific sînt numai 95 de femei la 100 de bărbați). Explicînd aceste diferențe, studiul arată că, în multe regiuni, femeile sînt mai prost hrănite decît bărbații, capătă mai puține îngrijiri medicale etc. Alte motive sugerate de studiu sînt: arderea văduvelor, uciderea fetelor mai mici pentru ca fata cea mai mare să aibă o zestre mai mare, uciderea pruncilor-fete și, fenomen recent, avortul bazat pe preferința pentru băieți.

Și ne aflăm în pragul mileniului al treilea!

MARCEL KESTENBAND
Irvington-New York, USA

●

Ministrul de Externe al Siriei a declarat, cam obraznic, că nu va stringe la Madrid mîna ministrului israelian de Externe. La care d. David Levy (care s-a dovedit a fi mult mai puțin Romulus Zăroni decît își închipuiau unii) a replicat: "Dar cine a zis că eu o să-i întind mîna?"

●

Cu riscul să fiu făcut de apărător al derbedeilor, eu nu renunț la nici un Golan.

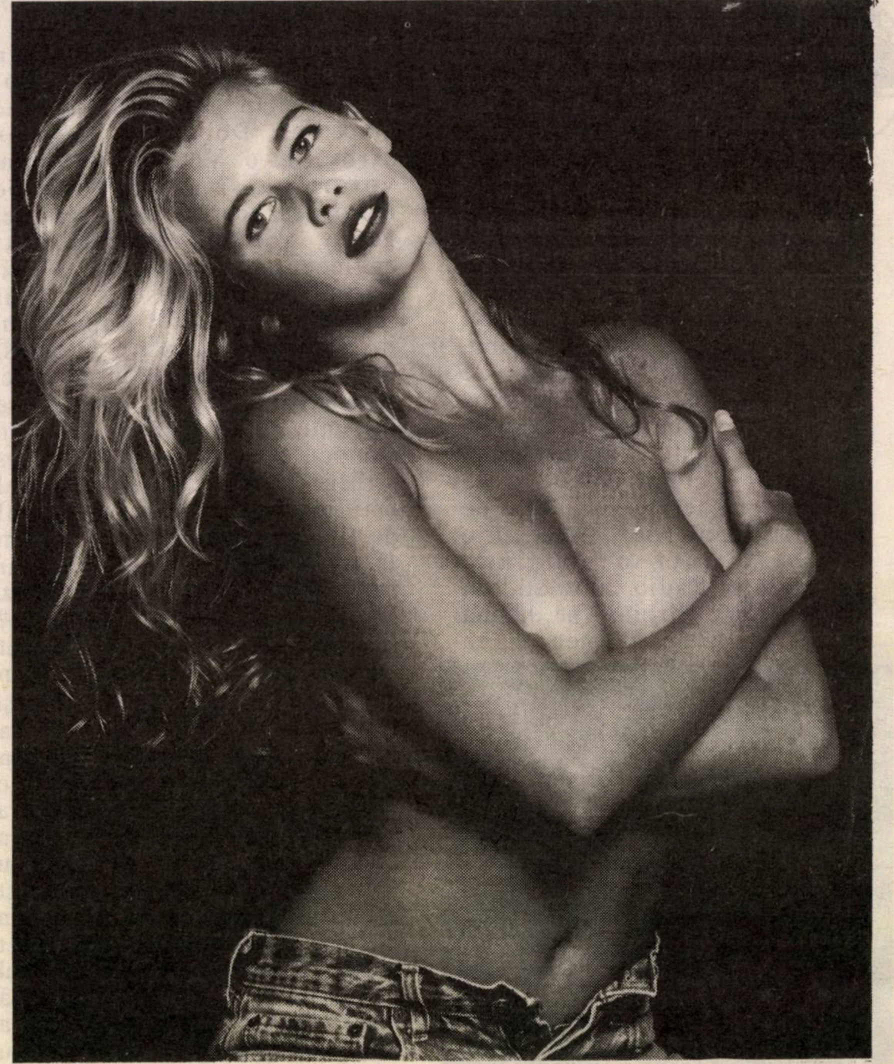

CEA MAI ...

O cheamă Claudia Shiffer și trece drept manechinul nr. 1 din lume. Seamănă ca două picături de apă cu Brigitte Bardot, apare pe coperta și în interiorul cunoscutului calendar pe care-l editează pentru anul 1992 editura "Landmark" din U.S.A. Prin aceasta se alătură unor staruri ca Liz Taylor și Madona, ale căror fotografii au intrat în paginile celebrului calendar.

În calendar sînt 13 fotografii ale Claudiei, luate în peisajul exotic al insulei franceze Martinica din Caraibe, de către fotograful la ultra-modă Antoine Verglas. Directoarea editurii "Landmark", care a editat 350 calendare de diverse formate, își motivează alegerea: "Shiffer nu este doar manechina cea mai caldă, cea mai atrăgătoare și cea mai sexi, dar este și foarte... femeie.

Shiffer a devenit steaua calendarului, încă înainte de apariția lui. Au început să vină comenzi din toate colțurile Statelor Unite, din Europa și Australia și va trebui să se tipărească 100.000 exemplare în plus. 1992 va fi un an Shiffer! Așa ni se spune. Sîntem de acord: decît să fie un an de cutremure politice în Estul Europei, cu rachete expediate, din Kazahstanuri, prin pașnicele capitale...

***Minimum* așteaptă ca mintea reprezentanților noștri la Conferința din Spania să fie limpede, strălucitoare, tăioasă, ascuțită, ca o sabie de Toledo.**

ITZHAK ARTZI

PREŞEDINTELE MENEM CAUTĂ ARGENTINA ÎN MUZEUL DIASPOREI

Vizita Preşedintelui Argentinei, dl. Carlos Menem, la Beit Hatefutsot (Muzeul Diasporei) s-a desfăşurat în cea mai mare grabă. Preşedintele, cu suita lui numărînd circa 50 de persoane, a sosit pe jos de la Universitate, unde Preşedintele fusese onorat în cadrul unei ceremonii festive cu titlul de Doctor Honoris Causa al Universităţii Tel Aviv.

– Avem la dispoziţie 15 minute – a spus adjunctul Domniei-Sale. Preşedintele Menem însă a stat o oră, fără a arăta cel mai mic semn de nerăbdare.

Preşedintele Menem a vrut să ştie unde pomenim de evreii din Argentina. I-am explicat că Beit Hatefutsot nu e un muzeu al comunităţilor, ci un muzeu de sinteză, în care prezentăm spiritul evreiesc în confruntarea sa cu culturile creştine şi musulmane, precum şi valorile de bază ale vieţii evreieşti în diaspora: Individul, familia evreiască, comunitatea, credinţa, convieţuirea cu lumea înconjurătoare, dorul de Sion. Comunităţile, istoria şi viaţa lor la acest sfîrşit de veac vor fi prezentate în aripa nouă, acum în construcţie.

Preşedintele Comunităţii evreieşti din Buenos-Aires, care îl însoţea pe preşedinte, împreună cu cîţiva conducători locali, au promis să depună eforturi pentru ca, în noua aripă a Muzeului, viaţa şi istoria comunităţii evreieşti din Argentina să-şi găsească cea mai fidelă expresie.

La plecare, Preşedintele Menem şi-a exprimat speranţa că va mai avea ocazia să fie în Israel şi va profita de ea pentru a vedea mai pe îndelete exponatele... despre evreii din Argentina.

■ *Roman: ce vor de la mine?*

EVREUL PETRE ROMAN

Pe fostul prim-ministru al României, Petre Roman, l-am întîlnit la recepţia oferită de Fundaţia Culturală "România" în onoarea participanţilor la Forumul românilor şi al originarilor din România ce s-a întrunit la sfîrşitul lunii septembrie la Sinaia.

Întîlnirea avea loc după tragicele evenimente ale Mineriadei. Deşi în *statu demisione* (demisionar), Petre Roman era într-o dispoziţie bună. După ce i-am fost prezentat, am avut cu el o scurtă convorbire. Puţin mai înainte, o reprezentantă a Editurii "Cartea Românească" i-a oferit cadou un pachet de cărţi.

– Probabil că doamna presupune că de acum înainte veţi avea mai mult timp pentru a citi! – am observat eu. În acest caz, sper că veţi avea şi timp de a răspunde invitaţiei noastre de a vizita Israelul.

– Vom vedea – a răspuns Petre Roman.

În acea seară circula zvonul că s-ar putea ca Preşedintele Ion Iliescu să-l reinvestească pe dl. Roman cu formarea unui nou guvern. După două zile, s-a publicat însă ştirea că noul prim-ministru e domnul Teodor Stolojan. Deci, ex-prim-ministrul Petre Roman va avea cu siguranţă mai mult timp.

La acea recepţie, am auzit şi un amănunt legat de "acuzaţia" că Roman e evreu.

Într-o întîlnire cu o personalitate evreiască, dl. Roman a încercat să explice: "Tatăl meu a fost evreul Walter Roman. Dar el era ateu. În Spania, unde a participat activ la războiul civil de partea republicanilor, a cunoscut-o pe maică-mea, o spaniolă get-beget. Deci, după legea evreiască, nu sînt evreu. De fapt am fost crescut în spirit ateist. Soţia mea e creştină ortodoxă. Copiii mei sînt crescuţi în spiritul bisericii creştine-ortodoxe. Ce fel de evreu sînt eu? Ce vor de la mine?"

Personalitatea evreiască, ascultînd explicaţia, a replicat:

– D-le prim-ministru, atîta timp cît veţi deţine o funcţie oficială, veţi rămîne evreu...

Aşa e politica!

OMUL NOSTRU DE LA HOTEL SILBERHORN-GRINDELWALD

E imposibil să întîlneşti în Europa un evreu religios care să nu ştie despre Hotelul Silberhorn din Grindelwald şi despre proprietarii săi, Ruth şi Meir Wagner. Pentru că Silberhorn este cel mai faimos hotel kaşer din Europa.

Aici au loc întîlnirile rabinice europene, precum şi alte reuniuni oficiale ale instituţiilor ce respectă Kaşrutul. Aici poposesc pentru odihnă personalităţi religioase israeliene.

Fostul Şef-Rabin al Angliei, Lordul Iacubovici, şef Rabinul României, dr. Moses Rosen, fostul ministru israelian dr. Iosef Burg, fostul Şef-Rabin al Israelului, Şlomo Goren, Şef-Rabinul Tel Avivului, Israel Law – toţi aceştia şi mulţi alţii sînt oaspeţi tradiţionali ai hotelului.

În cartea oaspeţilor am întîlnit şi numele fostului Secretar de Stat al S.U.A., Henry Kissinger, al lui Max Kempelman, reprezentantul S.U.A. la Conferinţa de dezarmare, care vine de la Geneva pentru a se ruga aici de Roş Haşana şi Iom Kipur.

Pentru noi, cei din aliaua română, Meir Wagner are și o altă calitate: e originar din Gura-Humorului și mai vorbește destul de bine românește.

Prietenia dintre noi s-a stabilit de cînd Meir Wagner s-a ocupat de strîngerea relațiilor dintre Grindelwald și Tel Aviv. El a făcut-o într-un mod original. Locuitorii Grindelwald-ului sînt alpiniști. Vizitînd Tel Avivul, o delegație a orașului și-a manifestat originalitatea și însușirile în materie de alpinism. Fiind invitați la o recepție în cabinetul de la etajul 12 al primarului Șlomo Lahat, delegații au refuzat să folosească liftul. Ei au preferat să se cațere pe peretele primăriei, intrînd în cabinetul lui Lahat pe fereastră.

Meir Wagner mi s-a plîns că România îl neglijează. Fiind un om influent în turismul elvețian, ungurii i-au cerut să le organizeze o săptămînă specială cu mîncare și muzică ungară. La fel au procedat cehii și polonezii.

Unde sînt românii? El mi-a cerut să fac ceva pentru promovarea relațiilor turistice dintre România și Elveția. Fiind recent la București, i-am prezentat Secretarului de Stat la Turism, dl. Grigoruț, doleanța d-lui Wagner. Mi s-a promis că Ambasada României din Berna va intra imediat în contact cu Wagner.

PROF. HALBRECHT – TATĂL CELOR 100.000 DE COPII

Profesorul Ițhac Halbrecht (din aliaua noastră, originar din Rădăuți), seniorul ginecologilor din țară, e poreclit "tatăl celor 100 de mii de copii".

– N-am fost chiar atît de activ încît să fi făcut personal această imensă cantitate de copii, – mi-a declarat octogenarul profesor.

Porecla se datorează faptului că prof. Halbrecht e tatăl experiențelor genetice israeliene al căror scop este de a ajuta pe femeile și pe bărbații care, de-a lungul a mulți ani, nu au putut procrea.

În micul său cabinet de pe lîngă spitalul Hasharon din Petah Tikva, profesorul Halbrecht a început, primul în Israel, experiențele și operațiunile de însămînțare artificială, ce au transformat femei sterile în mame fericite.

De cînd a ieșit la pensie, profesorul Halbrecht are un hobby nou: familia evreiască. El s-a situat în fruntea efortului organizatoric de a consolida o organizație mondială care să se ocupe de cultivarea virtuților familiei evreiești. Cei devotați acestei cauze studiază istoria și genealogia familiei lor. "Să știi de unde vii" – este teza propagandistică a ilustrului profesor. Încotro mergem știe fiecare..."

El se străduiește ca în școli profesorii să-i îndemne pe elevi să redacteze caiete cu istoria familiei lor, în baza unor convorbiri cu bunicii și străbunicii.

La Muzeul Diasporei el a pus bazele unui program computerizat conținînd cele mai mari și mai faimoase nume de familii evreiești. Prin folosirea acestui computer, purtătorii de nume mai răspîndite pot să afle de unde provin.

Acum prof. Halbrecht a inițiat un nou proiect. El vrea să facă la Tel Aviv, într-un loc potrivit, un muzeu-cimitir al evreilor celor mai renumiți din lume. Acest cimitir se va baza pe reproduceri ale mațeivoturilor (pietrelor funerare) celor mai ilustre personalități evreiești, rabinice și laice. Inscripția de pe mațeiva e document istoric. În acest fel vom putea arăta viitoarelor generații grandoarea poporului evreu.

Recent am discutat cu primarul Șlomo Lahat pentru a-l convinge de importanța culturală și educativă a unui asemenea proiect. Lahat va căuta să procure banii necesari pentru realizarea proiectului. Și atunci, poate vom avea la Tel Aviv și acest soi de muzeu – "al celebrităților evreiești" – prezentate prin ultima loc carte de vizită – piatra lor funerară. ■

Cîțiva ultra-religioși au cerut interzicerea striptizului, pe motiv că acesta jignește privirea spectatorilor.

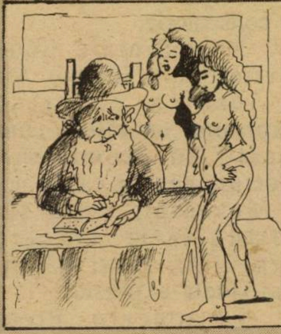

■ *(Desen de Gita Sion)*

– Vrei să-mi spui ce anume te jignește cînd te uiți la noi?

Prejudecată. Veche. Durabilă: unii (mulți, mulți) își închipuie că Ierusalimul este, după 8 seara, un oraș mort.

Nu-i adevărat. Sau, ca să fim cinstiți, nu *mai* este adevărat.

Colaboratorul nostru, Carol Isac, a descoperit, uimit, adevărurile fascinante ale nopții ierusalmitene. Noaptea vie a anului 1991.

IERUSALIM, la ora zero

Ca multe alte mari orașe ale lumii, Ierusalimul își are perimetrul său exclusiv pietonal rezervat, pînă în ceasuri tîrzii de noapte, fanteziei, cîntecului și destinderii. De la un capăt la altul al străzii Ben Yehuda, cerul negru e străpuns de baia de lumină a vitrinelor și cafenelelor; acestea își prelungesc prezența pînă în mijlocul culoarului dintre case înfruntînd, cu mesele lor, vesele, fluxul plimbăreților...

E o avalanșă densă de oameni, de toate vîrstele circulînd în dublu sens cu opriri prelungite în punctele fierbinți ale acestui imens spectacol în aer liber. Prima atracție oferită celui care pătrunde în spațiul mirific al străzii este una... gastronomică. Zeci de mirosuri se întîlnesc pentru a ne da o idee despre varietatea și originalitatea bucătăriei ierusalmitene. Mîncăruri tradiționale evreiești și arabe se alătură gustărilor suculente îmbibate cu mirodenii, născocite de imaginația mediteraneană. Se mănîncă, oare, mult, noaptea, la Ierusalim? Puzderia de mese în jurul cărora oamenii, cu farfuriile și ceștile în față, privesc, se privesc și discută, nu e totuși o dovadă că sărbătoarea nocturnă ar aparține gurmanzilor. E numai o afirmare a gustului de viață care aici, în capitala eternă a Israelului are o mai subliniată valoare spirituală decît în oricare altă parte a lumii. Ierusalimul este, noaptea, un oraș al eliberării de spaimele zilei: pietrele sale vorbesc de demnitatea rezistenței, priveliștile de nemărginirea existenței, clădirile de liniștea reculegerii. Chiar și hotelul "King David", cu încărcătura sa diplomatică evocă speranța în dialog, iar ziarul "The Jerusalem Post", cu morga sa britanică – amintește că, în pofida meandrelor istoriei, lumea ține să se conducă după rigori exacte.

Strada Ben Yehuda trebuie abordată cît mai aproape de ora zero; nu pentru că la cumpăna dintre zile s-ar petrece aici întîmplări supranaturale. Nu, o ediție revăzută și adăugită a Bibliei nu se mai scrie iar litera ei este, acum. obiect de studiu, de competiție sau de reinterpretare. Ora zero este însă momentul de maximă concentrare a energiilor străzii; către această oră aleargă improvizațiile nopții. La ora zero strada – spectacol vibrează din toate fibrele: se soarbe ultimul strop de cola, se înghite ultimul sandvici cu humus, se părăsesc locurile îmbietoare de lîngă vitrine.

Deodată, o voce tenorală acoperă zumzetul străzii cu un cîntec în idiș: "Ba Mir Bist du șein". Începe un concert ad-hoc a cărui vedetă este un om atît de bătrîn încît ieșind dintre ridurile adînci care îi brăzdează fața și îi ascund gura, vocea, perfectă și puternică, pare cel mai izbitor paradox ierusalmitean... Omul are mulți ani de viață din care a petrecut peste cincizeci la Ierusalim. Dă "concerte" seară de seară la colțul lui de stradă; nu primește bani, dar nu-i refuză dacă cineva insistă după ce i-a ascultat cel puțin două cîntece. E întruparea unui vis sonor cu repertoriul lui care trece de la cîntecele nostalgic-sfîșietoare la "Zumbalai" și "Otazoi" evocînd un glas de privighetoare solitară într-un vacarm. Acompaniindu-se singur la o chitară tot atît de veche ca și cîntecele sale, e înconjurat, întotdeauna, de un public interesat. Mulți îi însoțesc vocea, alcătuind un cor spontan. Cîțiva ieșivă-buhări încropesc un dans săltăreț...

Alte colțuri ale străzii – alte spectacole. Un concert de cameră în aer liber strînge zeci de melomani. Caldarîmul ține loc de fotolii. O pereche în vîrstă a desfăcut scaunele pliante: sînt obișnuiții locului. Orchestra, compusă din patru tineri instrumentiști nu are și aspirații financiare. Nu se oferă și nu se primesc bani. În schimb, violonistul care cîntă pe mica estradă improvizată dintr-o fostă bornă kilometrică are, la picioare, cutia deschisă a instrumentului în care s-au adunat cîțiva șekeli. Cu sunetele lui firave de vioară, artistul e – și el – anacronic – în desfășurarea de forță din jur; unii îl ascultă captivați, cei mai mulți fac o pauză "de respect" și se îndepărtează iute către zone mai atractive.

Una e cea a artiștilor plastici. Portretele compuse rapid, în creion sau în tuș, după propriile subiecte propuse de clienți sînt recenzate, pe loc, cu exclamații, de către privitori. După zona portretiștilor urmează cea a caricaturiștilor care îți schițează, dintr-o linie, o șarjă umoristică a chipului în timp ce amuzamentul celor din jur face să reverbereze, în ecoul hohotelor de rîs, bolțile clădirilor străvechi.

Din loc în loc se dansează, din loc în loc mici coruri bărbătești pun, pe note, doruri și speranțe ale ținutului de sfințenie milenară însă minunea cerească a nopții o constituie copiii. Nu se știe cînd dorm aceste ființe mici – băiețași și fetițe între 5 și 12 ani – veniți din cîteva locuri ale lumii. În grupuri, cîntînd în ivrit, în idiș, în franceză, în spaniolă, în portugheză aceleași melodii, pe aceleași texte ale bucuriei de a fi, ei dansează în hore, joacă ritmurile din țările lor, închipuie cîte o "medura" incendiată de vibrația lor curată (focurile sînt interzise de poliție) strîngînd multă lume lîngă ei. Sînt sinceri, sînt puri, dar și cuceritori: bătrîni în baston se pomenesc cîntînd imnuri haluțiene sau schițînd pașii unei hore. Oameni maturi se așează alături în jurul "focului" si bat din palme împreună cu copiii lor și ai alora... Toate programele lor – ale copiilor și ale celor redeveniți copii – n-au nici început, nici sfîrșit: sînt străbătute doar de fiorul lui "Am Israel hai!" cîntat pe toate vocile, pe toate tonalitățile cu glasuri firave, cu glasuri bărbătești, cu glasuri stinse, dar din adîncul fiecăruia.

Plecînd de pe Ben Iehuda spre salba de clădiri care înconjoară Knessetul – sedii guvernamentale, instituții de binefacere, edificii culturale, hoteluri – liniștea de dinaintea ivirii zorilor e străpunsă încă de acest cîntec al vieții. El nu se mai aude, dar e prezent pretutindeni ca o revelație nocturnă a Ierusalimului.

CAROL ISAC

CADOURI
PENTRU RUDELE DIN ROMÂNIA

Biroul "Personal import" condus de Lică Bercovici oferă, tuturor cetățenilor din Israel, CARE AU RUDE ÎN ROMÂNIA, posibilitatea de a trimite obiecte electrice de uz casnic (televizor, video, video-camera, mașină de spălat, frigider, mașină de spălat vase, uscător de rufe, mixer, aspirator, stereo HI-FI, radiocasetofon, walkman, secretară automată, aparat de fotografiat, încălzitoare electrice, etc.)

Pentru informații suplimentare vă puteți adresa lui

LICĂ BERCOVICI la telefon 03-9661262 sau în scris la adresa POB 3216 Rishon Le Zion 75100 sau fax 03-9668240.

Măcar odată pe lună petreceți la binecunoscutul

RESTAURANT «LA LUCA»

MERITĂ!

"O VIAȚĂ ARE OMUL"

Aici veți retrăi clipele plăcute din trecut, gustînd deliciosul grătar, sorbind "un păhărel" veritabil, ascultînd muzica care v-a delectat de atîtea ori și veți pleca acasă remontat! Instrumentiști și cîntăreți din România – în fiecare seară

Vă așteptăm cu plăcere!

- DANS
- ANTREN
- VOIE BUNĂ

Deschis zilnic de la ora 12.00 la prînz, pînă după miezul nopții (inclusiv duminică). Primim comenzi pentru petreceri și reuniuni familiare.

• IAFFO – Str. Yeffet 101 • Tel. 867803 •
(vis-à-vis de Gan Tamar) Autobuze: 10, 41, 46, 83, 88

Aurel Weisler
TEL: 5242337
• ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •
ITS TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

GURA HUMORULUI

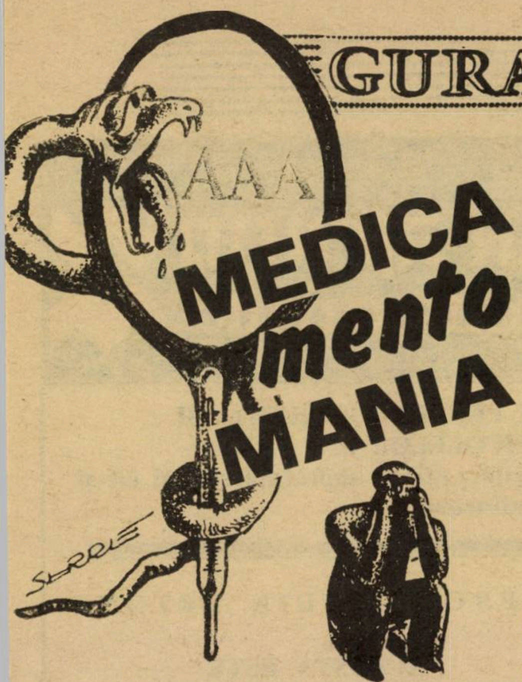

MEDICAmentoMANIA

Nasul meu mă ţine la curent cu evenimentele. Are un fler extraordinar. Nu de mult mi-a şoptit că se petrece ceva necurat la casieria partidului Shas. Asta cu mult înainte de a se fi publicat raportul Controlorului de Stat despre casieria acelui partid.

Zilele trecute, acelaş nas (căci spre deosebire de alţii, eu nu am decît unul singur) mi-a adus la cunoştinţă că a sosit din străinătate o gripă. Nici de data asta nu l-am crezut fiindcă ştiam că străinătatea ne este prietenă, dovadă că ne trimite planuri de pace şi filme cu homosexuali neînţeleşi. Şi atunci, ca să mă convingă, nasul meu s-a umplut de guturai şi s-a întors cu nările înăuntru, curgîndu-mi în gît, în cap, provocînd un adevărat talmeş-balmeş în organism şi în felul meu obişnuit de a vedea lucrurile.

În regulă, nene nasule, m-ai convins! Să vedem însă cum ieşim din situaţia asta mucoasă şi fierbinte...

Toate mamele de gradul trei şi toţi taţii de gradul şapte din familie s-au repezit la mine cu sfaturile:

– Un litru de vin fiert – şi mîine eşti din nou om!

– Spirt în cap, domnule!

– Frecţie! Ventuze! Ceaiuri, multe ceaiuri!

– Lapte cu apă fiartă!

Am pufnit în rîs. Aş zice într-un rîs homeric dacă aş şti de unde vine expresia asta de "rîs homeric".

– Pe ce lume trăiţi, doamnelor şi domnilor? E o ruşine să umblaţi cu asemenea metode băbeşti astăzi, în 1991, cînd pînă şi căţeii se tratează la doctor. Pentru guturai şi gripă există o mulţime de medicamente, care mai de care mai estetice la privit şi mai nobile la purtat în poşetă şi la înghiţit. Puteţi să mă credeţi fiindcă sînt foarte cult în farmacologie. Eu mă înebunesc după medicamente. Le-aş înghiţi pe toate dacă mi-ar permite ficatul.

SUPOZITOARE DE POLITICĂ EXTERNĂ

În anii trecuţi, cînd m-au încolţit guturaiul şi gripa, m-am tratat cu Rinosan, cu A.P.C., cu Acamol – dar m-am săturat. Nu se poate, mi-am zis, să nu fi apărut ceva nou. Industria farmaceutică şi casele de modă se întrec în a scoate cît o colecţie nouă în fiecare sezon.

M-am dus la fabrica "Ipohondria" al cărei inginer şef îmi este prieten vechi, din vremea cînd mi-a dat un oreion şi pe urmă o tuse măgărească.

– Iar îmi curge nasul, dragă prietene, ca şi în noiembrie 1990 cînd James Baker a venit pentru prima oară în Orientul Mijlociu, voiaja între Cairo, Damasc şi Ierusalim şi făcea curent.

– Oho, de atunci au apărut multe alte hapuri de înghiţit!

Inginerul m-a invitat în depozitul întreprinderii sale. Ah, o lume de vis s-a deschis în faţa mea! Flacoane ca nişte Feţi Frumoşi, zîne de bicarbonat şi prinţese purgative. Injecţii superbe, alifii şi siropuri apetisante, felurite pastile colorate din care ai putea face zece coliere pentru fiecare intestin...

– Cu ce mă poţi servi, amice?

– Nu prea îţi cunosc gusturile, dar dă-mi voie să te tratez cu acest preparat "Splinorin".

– Bine, dar splina mea e sănătoasă-tun, i-am zis.

– Nu-i nimic, odată şi odată o să ţi se strice şi ţie splina. Au cumpărat acest preparat şi unele persoane care nici măcar nu au splină.

Mi-au căzut privirile pe o cutie frumoasă ca acelea de fondante pe care le aduc sîmbătă musafirii nepoftiţi.

– Nu e ceea ce crezi, mi-a spus inginerul. E un nou tip de cărbune absorbant de gaze.

– Minunat! am strigat eu. Cărbunele acesta prinde bine sîmbăta, cînd pleacă musafirii şi te lasă cu gazele. Dă-mi zece cutii!... Cu supozitoarele cum staţi?

– Fabricăm într-una, nebuneşte. Nu ştiu unde mai pune lumea atîtea!

– Ei, dragă, se consumă mult deoarece ele calmează. Eu, de exemplu, n-aş mai putea pune mîna pe o gazetă dacă n-aş avea supozitoare. Numai pagina externă cîţi nervi îmi face! Am nevoie de un supozitor pentru Irak, un supozitor din cauza situaţiei din Gruzia şi Azerbaidjan şi de trei ori pe noapte cîte o lumînărică din astea din cauza fluctuaţiei şekelului. Am auzit că Baker vine din nou în regiune. Dă-mi deci două, trei sute de supozitoare!

REŢETĂ CONTRA PROSTIEI

– Nu te apropia! a strigat deodată inginerul meu. De astea să nu te atingi!

– Nu-mi eşti prieten, i-am zis. Ştii doar cît îmi plac medicamentele. Oricare ar fi ele. Fiecare medicament combate o anumită boală şi chiar dacă presupunem că există boli pe care nu le am, eu nu aştept ca ele să-mi apară: iau medicamentele înainte pentru ca bolile să mă găsească deja tratat. Anul trecut am luat cîteva săptămîni în şir sare amară şi de aceea cînd am contractat o constipaţie, nici n-am simţit.

– Bine, omule, dar în rafturile astea sînt lucruri care nu te pot interesa: injecţii pentru operaţii cezariene, preparate contra excesului de foliculină, pilule anticoncepţionale...

– Nu face nimic. Cumpăr. Să se găsească. Poate că într-o zi să-mi schimb şi eu sexul ăsta. Aud că e şi la modă. De altfel m-am cam plictisit să tot fiu masculin: zilnic trebuie să te bărbiereşti, în fiecare an cîte 30 de zile de "miluim"...

– Vorbeşti prostii.

– A propos, aveţi vreo reţetă contra prostiei?

– Cum să nu? Du-te acasă, bea un litru de vin fiert, toarnă-ţi spirt în cap şi mîine ai să fii alt om, mult mai deştept!

POLIŞINELU FORTE

HOTEL
HOLIDAY
Tveria
Tel. 06/721901-2-3

Discotecă, sauna, jacuzzi, piscină încălzită, cîntăreţi, comici, dansatoarea burţii, expoziţie de modă, seri cu brînzeturi şi vin şi multă bună dispoziţie...

189 şkalim – 2 nopţi la sfîrşit de săptămînă cu semipensiune
70 şkalim – o noapte în cursul săptămînii cu semipensiune

*

Preţurile sînt pentru o persoană în cameră dublă, fără taxa suplimentară, fără impozit M.A.M.

מוזאיקה א. ולפמן בע"מ
mozaica a. wolfman ltd.

SINGURUL COMPLEX PENTRU PRODUCŢIA ŞI DISTRIBUIREA ARTICOLELOR DIN BETON
folosibile la amenajarea terenurilor, atît la suprafaţa solului cît şi în adîncime

●PRODUSE DIN BETON●

ACEASTA ESTE SPECIALITATEA NOASTRĂ

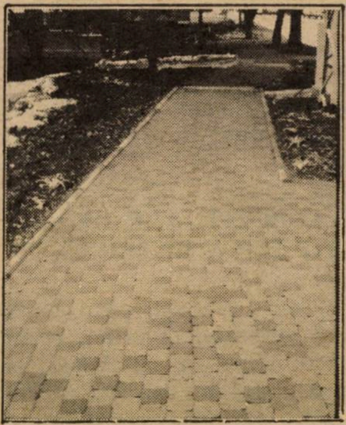

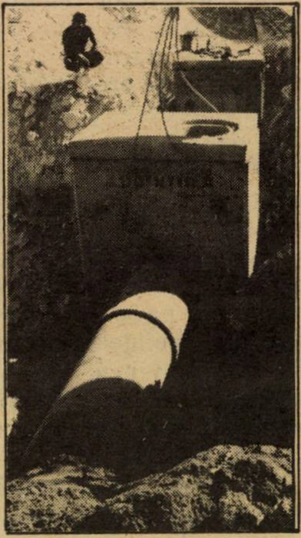

* Conducte cu manşon de cauciuc
* Conducte asamblate cu mortar
* Tubulatură prefabricată
* Tubulatură conică
* Capace din beton şi fier
* Gură de control pentru canalizare
* Gură de scurgere a apelor de ploaie
* Pietre de pavaj, asamblate
* Pietre de bordură şi grădină
* Pietre de demarcaţie
* Pietre de rigolă
* Opritori auto
* Bănci de lemn cu beton
* Jardiniere

PRODUSELE NOASTRE POARTĂ SEMNUL STANDARDIZĂRII ŞI SE AFLĂ SUB SUPRAVEGHEREA OFICIULUI DE STANDARDE ŞI A TEHNIONULUI

●

Fabrica şi sediul centralei: Str. Haşaiş 13, POB 10354, Mifraţ Haifa 26112, TEL. 04/415550, FAX. 04/416767

●

Fabrica din Nes Ţiona: Zona Industrială "B" Nes Ţiona, TEL. 08/404083 – 4, FAX. 08/404078

FAPTE, FAPTE, NU VORBE, în folosul olimilor

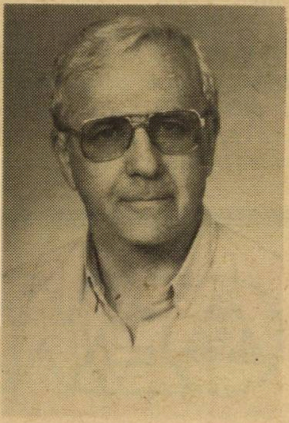

Convorbire cu LONY NADLER, preşedintele filialei H.O.R. HOLON

"Du-te pînă la Holon. E chidai! (Merită!). Ai să-l cunoşti la faţa locului, pe unul din activiştii noştri cei mai destoinici şi mai merituoşi. Un om dintr-o bucată... Fără ifose, modest, dar care face treabă. E omul faptelor, nu al vorbelor. În special pentru cei din aliaua noastră."

Aşa mi-au vorbit, despre "omul nostru din Holon" – Uri Eliav, Albert Kreigold şi alţii din conducerea H.O.R.

Faţă-n faţă cu Lony – un bărbat în puterea vîrstei (60 de ani), bine făcut la trup, cu ochi albaştri, părul încărunţit, interlocutor plăcut, meticulos în prezentarea datelor, pe bază de tabele, documente, scrisori – mi-am zis că cei de la "centru" au avut dreptate. Şi că, uite, acum la H.O.R. "se face treabă" bună nu doar la sediul de pe Ianai, dar şi în multe din snifurile (filialele) din ţară.

– *Putem vorbi şi în româneşte?*

– Desigur. Deşi de mulţi ani în ţară, n-am uitat limba maternă. Şi-n familie vorbim româneşte, iar cele două fiice, deşi sabre, o "rup" bine în limba părinţilor. Şi ştiţi de ce? Fiindcă eu în nici o împrejurare, nici acasă, nici la lucru, nici în public, nu omit şi nu ascund – ca alţii – că provin din România. Nu mi-e ruşine, ba chiar, o spun în gura mare cînd e cazul. Căci aliaua noastră face cinste Israelului, pentru a cărui înflorire a făcut şi face atîta...

– *De unde sînteţi din România şi de cînd în ţară?*

– Sînt născut şi crescut la Bucureşti şi am aliat în 1951, adică exact acum 40 de ani...

– *Şi holonez?*

– De la început... La venire, patru ani am locuit în maabara (baracă de azbest). Pe atunci, Holonul nu era oraşul frumos, plin de verdeaţă, de azi, dominante erau încă dunele de nisip, de unde şi numele (holon = nisip). Am deci, căderea să le spun olimilor că orice început e greu...

– *Şi apoi?*

– Apoi în Zahal, la aviaţie; ca ostaş – războiul din 1956 (Mivţa Sinai) şi cele care au urmat. Între timp, am intrat ca funcţionar la Lişcat Hamas (biroul la care se achită contribuţia către Histadrut, care îi asigură salariatului asistenţa medicală şi alte servicii sociale) şi unde funcţionez de peste 36 de ani.

– *V-a prins bine această muncă pentru activităţile obşteşti?*

– Excelent! Deoarece am venit în contact cu foarte mulţi oameni – salariaţi şi patroni –, mi-am creat relaţii şi simpatii, de mare folos în activitatea în favoarea olimilor.

– *Ca preşedinte al snifului H.O.R.-Holon?*

– La drept vorbind, încă înainte, ori de cîte ori s-a ivit prilejul, am recurs la cunoştinţele mele personale pentru a veni în ajutorul olimilor din România, fie pentru a le găsi loc de muncă, fie pentru a-i sprijini în rezolvarea altor probleme vitale.

– *Şi în calitate de activist al H.O.R-ului?*

– Caut să fac faţă greutăţilor care nu sînt puţine şi nici mărunte. Vedeţi, în Holon sînt mulţi originari din România: pe puţin 20.000. Dar, ca şi în restul ţării, nu prea dau dovadă de spirit de unitate, ceea ce e rău; o dovadă fiind faptul că nici în oraşul nostru, ca şi în genere, pe plan naţional, nu sîntem reprezentaţi cum s-ar cuveni, după număr şi calitatea alialei. Cît priveşte H.O.R.-ul, "românii" fuseseră cam decepţionaţi de activitatea slabă, nesatisfăcătoare, din trecut, cînd totul se reducea la existenţa sediului din Iaffo şi acela neprimitor, descurajant. Acum de cînd se ocupă intens de alia Arthur Israelovici şi preşedinte la H.O.R. e Uri Eliav, şi modul de a privi H.O.R. s-a schimbat în bine; prezenţa lui se face simţită şi aici, la Holon; eu, ca preşedinte mă străduiesc să dovedesc nu numai că H.O.R. este o realitate, dar se şi afirmă tot mai mult prin realizări curente efective.

– *Cînd situaţi momentul înfiinţării snifului?*

– În 1990, cînd ne-am constituit formal, cu un comitet corespunzător. Încă nu avem un sediu stabil; biroul meu e şi locul de întîlnire al Comitetului şi locul pe unde se perindă tot timpul cei care ne cer sprijinul.

– *Dvs. v-aţi remarcat mai ales prin sprijinul acordat olimilor*

– Da, mi se spune: "Omul care bagă în pîine". Aruncaţi-vă ochii pe aceste tabele. Ele conţin numele celor care au solicitat un loc de muncă şi – să nu zic vorbă mare – dar cel puţin 50 de cereri au fost rezolvate favorabil. Nu e uşor în condiţiile actuale, cînd şomajul e în creştere, iar solicitanţii – mai ales din actualul val de alia – tot mai numeroşi. Dar nu m-am dat bătut! Trebuie ştiut că în dosul fiecărui nume de pe acest tabel, stă, de obicei, o dramă personală: unul e inginer bun, dar i se spune că a venit la o vîrstă înaintată; altul a rămas pe drumuri fiindcă s-a închis fabrica unde lucra; altul nu ştie destul ivrit pentru a ocupa aici o funcţie asemănătoare cu cea avută în România; cutare femeie a rămas de curînd văduvă şi n-are mijloace să-şi crească cei trei copii orfani. Şi atunci ce face Lony? Nu se rezumă la un telefon; îl ia de mînă pe respectivul, se duce cu el la patron sau la director şi explică, stăruie şi, de cele mai multe ori, se alege cu angajarea sau măcar cu promisiunea de angajare imediat ce se va crea un loc vacant. Vreţi să notaţi exemple?

– *Mulţumesc! M-am edificat...*

– Ar trebui să adaug că nu mă refer doar la olimii din Holon. Vin acum la mine, socotindu-mă mai eficient, olimi din România, trimişi de la centru, care locuiesc la Rishon Le Zion, Bat Yam, Ramat Gan, Petah Tikva, etc. şi caut să-i plasez, fie în Holon, fie în alte localităţi, unde aflu că sînt posibilităţi. Recent, am aranjat angajarea a trei olimi, locuitori ai Beer Shevei, la Dimona...

– *Locuinţa este o problemă tot atît de acută pentru olimi...*

– Iată aci o scrisoare prin care mi se aduc mulţumiri pentru că am obţinut o locuinţă pentru o familie, Segal, şi nu e singurul caz.

– *Ce vă propuneţi pentru viitor?*

– Odată cu amenajarea unui sediu corespunzător – intensificarea activităţii culturale prin conferinţe, spectacole, sală de lectură, de jocuri, etc. Am organizat două excursii în Galil şi avem în proiect altele.

– *Îmi permiteţi să închei, citînd dintr-o scrisoare adresată de Eliav unei femei pe care dvs. aţi sprijinit-o: "Sîntem fericiţi – îi scria preşedintele H.O.R. – că printre noi se află un OM ca dl. Nadler. Din păcate, mulţi din cei care au fost ajutaţi «uită» să evidenţieze reuşita, dar nu uită critica în cazul unei nereuşite".*

Convorbire realizată de
I. FÎNTÎNARU

E.W.T.R.

ACTIUNE SPECIALA

vacanţă de
HANUCA
în CARPAŢII ROMÂNIEI

PLECAREA 1 DECEMBRIE
REÎNTOARCEREA
8 DECEMBRIE

399 $

PREŢUL CUPRINDE:
* Biletul de avion Tel Aviv – Bucureşti – Tel Aviv * Transferul direct de la Otopeni la hotel şi înapoi * Cazarea în hoteluri categoria I-a la Sinaia, Poiana Braşov, în cameră dublă * Două mese pe zi (micul dejun şi prînzul sau cina) * Participarea la serbarea de Hanuca organizată de Comunitatea evreilor din Braşov *

HAG SAMEAH!

REVENIM CU OFERTA SIMILARĂ PENTRU
REVELION 1992

PENTRU PROCURAREA DE BILETE,
ADRESAŢI-VĂ AGENŢIEI DVS. DE VOIAJ
PREFERATĂ

SCANDAL LA ASOCIAŢIA SCRIITORILOR

Da, Scandal. În numerele 54 şi 55 ale revistei noastre, I. Schechter a atacat – dur – anume moravuri de la "Asociaţia Scriitorilor" şi, în particular, pe secretarul acesteia, S. Carmel. Acum, Carmel răspunde, tot dur. Iar Schechter, căruia i-am cerut "reacţia" pe loc (ca să nu lungim disputa la infinit) contra-răspunde. Sperăm ca după acest schimb de pumni (vezi desenul), încrîncenarea să fie urmată de-o sănătoasă destindere. Şi ca toată lumea, să se ducă, româneşte, la o ţuică.

SCRISOAREA LUI SHAUL CARMEL

Stimate Al. Mirodan,

Spre satisfacţia d-tale, iată-mă ridicînd mănuşa polemicii aruncată de I. Schechter în "Minimum" (nr.54, sept. 1991, pag. "ETC" 25-26) în legătură cu premiile "Dulczin" ale Sohnutului, "lucrătura" şi "măgăriile" mele de "laş" ca el, I. Schechter, să nu primească unul din acele premii. Mai exact, "lucrătura" celui "care, după părerea unora, nu merita nici premiul primăriei din Afula", nicidecum "Premiul «Sion»" pe care l-am primit datorită lui" nu datorită meritelor mele în domeniul literar. Cunoscîndu-mă, stimate Al. Mirodan. d-ta ştii că intrarea mea în această polemică e din dorinţa restabilirii adevărului şi din dragoste pentru adevăr. Deci, s-o luăm în ordine, gospodăreşte:

– I. Schechter a fost şi a rămas candidatul "Asociaţiei scriitorilor israelieni de limba română" la unul din premiile "Dulczin", numai că ea, Asociaţia, nu îl şi poate acorda. Cei care hotărau dacă îl merita sau nu, sînt membrii Juriului acestor premii, juriu care îşi schimbă componenţa la fiecare decernare. Interesant, de trei ori la rînd, cei care "judecă" au acordat altor candidaţi consistentul şi valorosul premiu. E de prisos să adaug că cel care a semnat scrisorile cu propunerile de candidaţi (aleşi în urmă cu ani şi neschimbaţi niciodată pînă la epuizarea listei) nu poate face parte din juriu. Dacă era altfel, eu i l-aş fi acordat măcar pentru faptul că şi-l doreşte atît de mult. Nu-i adevărat că I. Schechter nu s-a şi autopropus. Dimpotrivă. În decembrie 1987, pus în imposibilitatea de a mă ocupa eu de scrisoarea de reîmprospătare a celor doi candidaţi ai noştri şi rugîndu-l pe el să comunice cu Uniunea Scriitorilor, I. Schechter a uitat numele unuia din cei doi candidaţi. L-a uitat pe cel al lui M. Rudich, dar pe al său, nu. Pe al său şi numai pe al său l-a ţinut bine minte şi... l-a propus.

Discuţia dintre el şi mine cînd "m-a reţinut pentru o scurtă anchetă" – precum scrie – nu e numai "fantezistă" cum i-au fost cronicile publicate pînă nu de mult, ci de-a dreptul mincinoasă. Iată adevărul: Cel care a făcut parte din Comisia de decernare a premiilor "Dulczin" pe anul 1987 şi pe care aş fi aruncat eu vina, nu a fost Eugen Luca pe care "îl cunoaşte de 40 de ani şi nu-i în stare de astfel de măgării", ci a fost Andrei Strihan pe care nu ştiu de cînd îl cunoaşte şi dacă e în stare de "măgării" sau nu. Dar ingratitudinea şi necolegialitatea sînt de mult o carte de vizită a lui I. Schechter. Deşi "un premiu nu se cere, ci se primeşte" vorba lui, eu preiau propunerea unor colegi care nu sînt gentlemeni din "Clubul Scriitorilor", ci membri de rînd ai "Asociaţiei Scriitorilor" ca să facem o chetă şi să-i dăm lui I. Schechter un premiu. Unul "mare", adică gras; dacă nu, tot îl ia şi apoi vine, atacă, spunînd că: ăsta nu-i mecenat, ci mizerie.

Stimate Al. Mirodan, în speranţa că pofta d-tale de "sînge", ca a oricărui gazetar adevărat, a fost săturată, permite-mi să te asigur de întreaga mea preţuire.

Al d-tale,
SHAUL CARMEL

REACŢIA LUI I. SCHECHTER

Cînd intri într-o polemică, trebuie să te interesezi mai întîi – dacă nu ştii – ce-i aia polemică. Un polemist încearcă să combată afirmaţia preopinentului, nu să i-o confirme.

Eu am afirmat că am fost "lucrat" ca să nu primesc premiul la care am candidat. Dacă însă am uitat numele celui de-al doilea candidat, – aşa cum se minte în nota de mai sus – dacă, deci, pe listă a figurat numai un singur nume, adică al meu, cum naiba s-a făcut că premiul a revenit celui de-al doilea candidat care nu figura pe listă şi juriul n-avea habar de el? Iată cum în loc să fiu combătut, mi se confirmă acuzaţia. Asta nu-i polemică, asta-i supă de urzici, dar eu sînt mulţumit.

La faptul că am fost făcut de "ingrat" şi mai ales la jalnica maliţie privitoare la o chetă – nu reacţionez. Am vrut să dau o replică meritată, dar mătuşile mele, miloase cum sînt, m-au oprit.

Afirmaţiile false din nota de mai sus nu mă miră de fel. Autorul ei şi-a făcut şi o carte de vizită falsă. În două cărţi editate de alţii – Mica Enciclopedie a Alialei Române, apărută în 1978 şi Generaţia de sacrificiu, apărută în 1981, – a minţit, declarînd că a urmat "cursurile Şcolii de literatură" şi în alt loc că "a frecventat cursurile Şcolii Superioare de Literatură". Da' de unde! Este o minciună sfruntată. De altfel, o Şcoală Superioară de Literatură n-a existat niciodată în România. O fi existînd în Marea Britanie, o fi absolvit-o pe aceea şi a uitat să specifice!

S-ar zice că ceva el a învăţat totuşi în Marea Britanie... În aceleaşi două cărţi amintite el se declară, nici mai mult, nici mai puţin, diplomat de la Cambridge! Aşa cum vă spun. Ascultaţi: "Ca diplomat al Centrului Internaţional de la Cambridge (Certificat of Merit, 1974) datele sale biografice au devenit cunoscute în lume prin publicarea lor în Dicţionarul publicat de acest institut. (...) În decembrie 1975, acelaş Centru l-a distins cu titlul de "Men of Achievement".

Vă daţi seama cît de impresionaţi rămîn tanti Lea şi unchiul Moişă cînd citesc că un flăcău din Botoşanii lor a ajuns să fie "diplomat la Cambridge: şi că "datele sale biografice au devenit cunoscute în lume"? Nu este aici decît o şmecherie ieftină menită să-i epateze pe neinformaţi. Nu e vorba de nici un fel de studii la Cambridge, păcatele mele! Întreprinderea respectivă scoate anual volume de tot felul cu date personale în care oricine poate să figureze contra unei sume modice, ceva între 150-200 şekeli. Vrei şi o fotografie? Mai plăteşti 100, apoi, întreprinderea ("Centrul") îţi trimite un volum şi... o diplomă din care reiese că ai fost inclus în acel volum; de-aici, ideea că eşti "diplomat" al Centrului.

Iată din ce gablonzuri, sticlă colorată şi alte falsuri îşi poate face cineva o carte de vizită!

■

Conflictul dintre primul ministru şi ministrul de Externe reprezintă una dintre cele mai grave probleme interne ale Israelului.

UN OASPETE DIN FRANŢA ŞI-O CONVORBIRE DESPRE REGELE MIHAI

Am fost chemat la telefon de dl. avocat Mihai Musceleanu, fost deţinut politic în România, acum cetăţean francez, domiciliat la Paris, care şi-a exprimat dorinţa să mă vadă.

Ne-am întîlnit în lobby-ul unuia din hotelurile Tel Avivului, unde mi-a declarat că este unul din amicii apropiaţi ai fostului rege Mihai, că Majestatea Sa mi-a citit mai toate articolele publicate încă în "Revista mea" şi "Viaţa noastră", că este impresionat de cele citite, eu fiind unul dintre puţinii ziarişti de expresie română care – atunci cînd insultele la adresa monarhiei erau la modă – nu l-a înjurat pe suveran.

I-am răspuns d-lui Musceleanu că sînt onorat şi că, la rîndul meu, pot spune că şi Majestatea Sa este singurul meu cititor de peste hotare care nu mă înjură.

Întrevederea a fost interesantă, dl. Mihai Musceleanu relatîndu-mi amănunte din viaţa particulară a fostului rege al României. Cu prilejul acestei întrevederi, dl. Musceleanu a apelat la relaţiile mele cu dl. Mirodan, pentru a i se înlesni o vizită de curtoazie la redacţia revistei "Minimum".

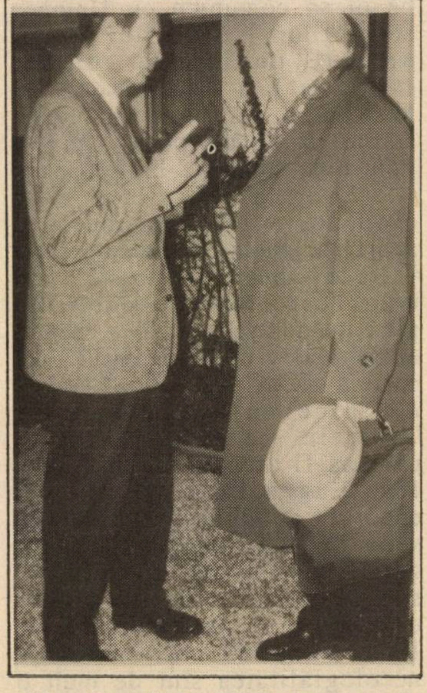

10 septembrie 1990: la Versoix – cu Regele Mihai I

Întîlnirea s-a desfăşurat în condiţii mai mult decît amicale, iar propunerea interlocutorului meu ca eu să-i ofer Majestăţii Sale una din cărţile pe care le-am scris în Israel m-a mişcat profund.

Vizita d-lui Musceleanu în ţara noastră a creat între noi o relaţie intimă, sinceră, deschisă, fără ascunzişuri. Nici o personalitate din fosta mea patrie, care mă consideră "persona non grata" în urma campaniei mele împotriva regimului Ceauşescu, nu mi-a acordat o asemenea consideraţie.

Îi mulţumesc d-lui Musceleanu pentru iniţiativa dumisale, iar Majestăţii Sale regelui Mihai pentru aprecierile care mă onorează.

AD. Z.

(În nr. viitor: Scurt dialog cu av. Mihai Musceleanu)

● **A apărut HATZIONUT**

*** Religie * Istorie * Memorialistică * Document***
nr.19, Tel Aviv, 1991. Buletin editat sub egida Sinagogii Guttman (director: av. Leon Şaim, redactor: av. I.Scorţaru). Buletinul poate fi procurat la Sinagoga Guttman, rh. Pekiin nr.12/A, Tel Aviv.

Nr. 19 SEPTEMBRIE 1991 TISHREI 5752

HATZIONUT

BULETINUL ASKANIMILOR SIONIŞTI DIN ROMANIA ÎN ISRAEL şi YAD ZIKARON LEIAHADUT ROMANIA de pe lîngă Sinagoga „BEIT IACOV-IOSEF RAV ZWI-GUTMAN"

Redactor fondator: MOŞE MAUR ז"ל

Director: Av. Leon Schaim
Redactor: Av. Iancu Scorţaru

ROSH HAŞHANA 5752
URĂM CITITORILOR NOŞTRI
UN AN BUN ŞI FERICIT

RISHON LE ZION

NOI

O METROPOLĂ ÎN DEVENIRE ŞI VREDNICUL EI PRIMAR

Convorbire cu MEIR NIŢAN

O coincidenţă simpatică şi binevenită: Rendez-vous-ul în vederea convorbirii de mai jos – amînat de cîteva ori – a avut loc într-o zi fastă. Rishonul era în sărbătoare. De Sucot, ca tot israelianul, dar în acest cadru, două zile specifice doar acestui oraş: SĂRBĂTOAREA VINULUI.

Ca atare, ambianţă agreabilă de voioşie, dar şi prilej de cunoaştere a urbei sub multiple aspecte. Toate purtînd pecetea inconfundabilă a vrednicului *roş-hair*.

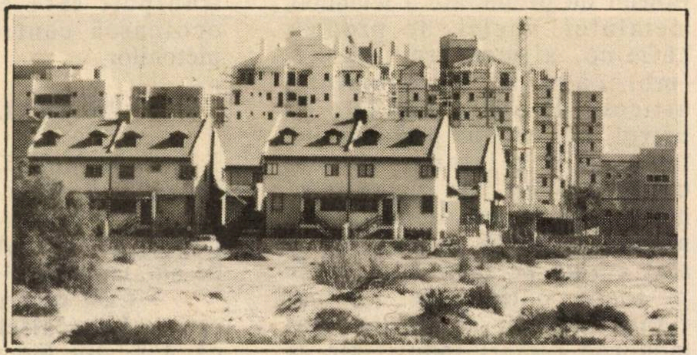

– Stimate domnule Meir Niţan, aliaua română se mîndreşte cu faptul că, din rîndurile ei, face parte şi primarul unei localităţi atît de importante ca Rishon Le Zion. Împărtăşiţi, vă rugăm, cititorilor noştri itinerariul biografic care v-a condus la această demnitate...

– Spre ştiinţă, sînt născut la Bucureşti, în 1932; am învăţat la "Malbim" şi am urmat cursurile şcolii profesionale "Ciocanul" de pe Dudeşti. Anii grei ai fascismului şi războiului mi-au întărit convingerea în idealul sionist şi mi-am văzut visul cu ochii, păşind în decembrie 1947, pe pămîntul Eretz Israelului. Din 1950 pînă în 1982 am servit în Zahal, din care am ieşit cu gradul de general de brigadă. Ca ostaş, am participat la toate războaiele duse de Israel, de cînd mă aflu în ţară. Am absolvit Tehnionul din Haifa, devenind de profesie inginer cu specialitatea industrie şi mecanică.

– Şi funcţia actuală?

– De opt ani primar la Rishon, unul din oraşele ţării despre care se poate spune, pe drept cuvînt, că are trecut, prezent şi, îndeosebi, viitor de excepţie.

– Cînd spuneţi trecut, ce aveţi în vedere?

– O istorie foarte veche, de aproximativ 4000 de ani. Săpăturile arheologice au dat la iveală existenţa pe aceste meleaguri a unor aşezări în diferite epoci străvechi acoperite pe rînd de straturi de nisip. Foarte recent, cu prilejul unor lucrări de lărgire a şoselei, s-au descoperit chiar la capătul străzii pe care ne aflăm, vreo mie de morminte datînd din perioada canaanită. Dar fiindcă trăim în ceea ce Herzl a denumit Ţara Veche-Nouă, considerăm că istoria modernă a Rishonului începe în vara anului 1882, cînd s-au instalat aci un grup de 110 pionieri din prima alia, care, deşi de profesii intelectuale, s-au hotărît să facă agricultură pe pămîntul arid achiziţionat. Notaţi că unul dintre ei era ieşeanul Rubin, ceea ce denotă că şi la Rishon, "românii" îşi justifică renumele de *"ei au fost primii"*. De altfel, pînă de curînd, 11,7% din populaţia oraşului era originară din România.

APA SAU VINUL?

– O întrebare de felul aceleia: ce-a fost mai întîi, oul sau găina, sau în spiritul sărbătorii de azi, ce a fost mai întîi la Rishon: apa sau vinul?

– Socotiţi şi dumneavoastră: tot recent am descoperit o cramă cu teascul de stoarcere a strugurilor, care atestă o vechime de 1500 de ani de producere a licoarei bachice în localitate. Coloniştii de la sfîrşitul veacului trecut, au pus, cu sprijinul baronului Edmond de Rothschild bazele vinificaţiei moderne care, dezvoltată de firmele "Carmel" şi "Carmel Mizrahi", asigură anual zeci de milioane de sticle de vin alb şi roşu cu un buchet ales, pe mesele consumatorilor din ţară şi străinătate. Cît despre apă, vizitaţi şi dvs. obiectivul nostru muzeal denumit "Fîntîna". El evocă tentativele infructuoase de la începutul colonizării de a obţine apă din pămînt şi strigătul de victorie "Am găsit apă!", cînd, cu bani împrumutaţi de la acelaşi Rothschild, s-a putut fora la mare adîncime şi obţine rîvnita apă. Acum dispunem de multiple rezervoare independente, care asigură necesarul de apă pentru plantaţiile de vii, orangerii şi locuinţe. Rishonul, mai ales împrejurimile, a păstrat o oarecare pondere agricolă, dar, în prezent, economia este preponderent industrială.

– Vreţi să exemplificaţi?

– Dacă la început, industria oraşului era îndeobşte legată de fabricarea vinului şi derivatelor sale, astăzi, în cele trei zone industriale, se găsesc fabrici de prelucrare a lemnului, metalului, sticlei, de produse chimice, alimentare, textile, îmbrăcăminte, încălţăminte, articole de sport, derivate de petrol, construcţii prefabricate, tipografii, bijuterii, obiecte decorative etc. De remarcat că multe fabrici sînt de importanţă naţională şi că produsele lor sînt cerute pe pieţe externe de pe toate continentele. Au luat fiinţă unităţi ale celor mai moderne ramuri industriale ca electronica, fabricarea de cabluri de comunicaţie. Şi ceea ce este şi mai semnificativ, întreprinderi importante situate pînă acum în alte centre din ţară se instalează la Rishon – un exemplu concludent fiind întreprinderea care editează cel mai răspîndit cotidian, Iediot Aharonot.

– Oricine vizitează sau numai trece prin Rishon este, literalmente, uimit de ritmul, calitatea şi aspectul construcţiilor...

– Într-adevăr, la Rishon s-a construit şi se construieşte mult şi, credem noi, într-un stil arhitectonic unitar şi original. Mult – dacă vom menţiona că numai în noua zonă industrială se construiesc peste 50.000 de unităţi locative. Original – dacă se are în vedere că ne concentrăm eforturile în direcţia edificării de cartiere absolut noi şi, relativ independente, adevărate oraşele-satelit. Nu optăm pentru cartiere exclusiv rezidenţiale sau exclusiv modeste, ci ne călăuzim de principiul aşa numitei integraţii a oamenilor de toate categoriile sociale şi de diferite posibilităţi materiale. În acelaşi cartier – de pildă, cel din sud, Kiriat Rishon, de care m-am preocupat în mod special – veţi întîlni blocuri de 9 etaje, cu confort ultra-modern şi alături, locuinţe individuale, case cu cîte două etaje. Ceea ce ne preocupă, este evitarea aglomeraţiei şi condiţii ecologice optime: verdeaţă de jur împrejur şi în centrul aşezării, posibilităţi civilizate de aprovizionare ("canioane" moderne), servicii civilizate, artere pentru biciclete, măsuri pentru ca mijloacele de transport care emană gaze să ocolească centrele rezervate pietonilor

"SUPERLAND"

– Rishonul se bucură de faima de de oraş al tineretului...

– Cu deplin temei. 75% din populaţie este sub vîrsta de 40 de ani, iar 40% – sub 19 ani.

– Cum se explică?

– Între altele, prin faptul că 45% din bugetul municipal merge în scopuri cultural-educative. Aceasta permite funcţionarea unor instituţii şi activităţi care reprezintă tot atîtea puncte de atracţie pentru tineri. "Superlandul" nostru e corespondentul Disneylandului american. Orchestra noastră simfonică a devenit cunoscută în toată ţara şi peste hotare. "Sărbătoarea vinului" din aceste zile a fost concepută ca o manifestare a tinereţii, la care au luat parte peste 100 de artişti, cîntăreţi, instrumentişti din ţară, precum şi ansambluri de muzică şi balet din Mexico, Ucraina, Polonia, Olanda. În cadrul unui concurs cu premii, publicul a avut de ales între 10 melodii originale închinate vinului – cîntece de pahar – zic "românii". Nu-i aşa că la Rishon tinerii – cum se zice pe ivrit – "fac o viaţă"?

– Dar cînd aţi vorbit de viitor, la ce v-aţi gîndit?

– Rishonul va fi într-un *mîine* apropiat, *metropola* de la sud de Tel Aviv. Populaţia – în prezent de 150.000 de suflete – va ajunge în anul 2000 la 200.000 şi poate mai mult, dacă ţinem seama de olimii deja înşurubaţi la noi şi de cei care vor veni de acum încolo, atraşi de faptul că în regiunea noastră este de lucru pentru cine vrea să muncească. Încă din toamna viitoare, vom deveni *centru universitar*, la început cu 4 facultăţi: Drept, Economie, Contabilitate, Administraţie publică. Va creşte astfel considerabil nivelul de cultură şi civilizaţie. Cu ani în urmă, circula o anecdotă, cum că "lucrul cel mai frumos la Rishon e drumul spre Tel Aviv". Privind în viitor, apare verosimil refrenul cîntecului care a luat premiul I la Concursul vinului: "Nu e nevoie de Paris şi Londra/ Ca să descoperi că ce e plăcut pentru viaţă/ Ai să găseşti aici, în Rishonul nostru".

Convorbire realizată
de I. FÎNTÎNARU

VIVIANNE SI HERMAN LEIBOVICI

✱ TRAVEL EXPERTI ✱

Foşti coproprietari ai Agenţiei "All Meridian Tours" anunţă că nu mai au nici o legătură cu această agenţie. În prezent, stau la dispoziţia celor interesaţi pentru servicii turistice la:

AGENŢIA DE VOIAJ

PROPER TRAVEL LTD., TEL AVIV,
Rehov BEN YEHUDA Nr. 56, Telefon 03-297477

Voiajuri în toată lumea • Bilete de avion • Închirieri auto • Aranjamente de odihnă şi tratament • Excursii organizate, etc. • Rezervări zbor, hotel şi apartamente în diferite ţări europene.

PENTRU ROMÂNIA,
PREŢURI CONVENABILE ÎN ACEST SEZON

NOI ETC

*** Vara a trecut (cel puţin din punct de vedere calendaristic) şi s-a dovedit că temerile agenţiilor de voiaj că ştirile despre lipsurile şi alte dificultăţi din România îi vor speria pe turişti nu s-au confirmat. Nu cunoaştem cifra turiştilor israelieni care au plecat vara aceasta în România, dar avioanele spre Bucureşti au fost tot timpul arhipline – şi cele ale EL-AL-ului, şi cele ale TAROM-ului – ba de multe ori s-au pus pe linie şi curse suplimentare. Acuma, de cînd cu anularea, de către Ministerul de Finanţe, a reducerii (50%) la taxa de călătorie, anulare care a făcut mare vîlvă pe uliţa tribului, temerile cu pricina au crescut din nou. Dar, aşa cum ne-a mărturisit un agent de voiaj, ele sînt neîntemeiate: "Cine vrea să plece în România, va înjura Finanţele... şi va pleca".

*** Într-una din zilele manifestaţiilor de la Bucureşti ale minerilor, producătorii emisiunii de televiziune "7,30 cu Orly Ianiv" de pe canalul 2 au căutat cu înfrigurare pe cineva, neapărat din aliaua română, care să vină în studio şi să comenteze evenimentele. În cele din urmă a fost găsit d. Robert Cohen, un economist. Într-o ebraică fluentă (semn că se află de mulţi ani în ţară) d-sa a făcut o apreciere judicioasă a fenomenului politic din acel moment de la Bucureşti.

*** În tăcere, într-o foarte regretabilă tăcere, a murit luna trecută, la o vîrstă înaintată, publicistul şi istoricul Isac Bercovici. Era, de altfel, de mult uitat, pe nedrept. A colaborat mulţi ani la cotidianul de limbă română cu eseuri totdeauna judicioase. Operele sale editate sînt două: volumul de eseuri în româneşte "Incursiuni istorico-literare în judaism" şi cartea "Pirkei Romania" – curente culturale şi politice în rîndurile evreimii din România între anii 1918 – 1941. Această din urmă carte a apărut în limba ivrit, în traducerea lui Idov Cohen.

*** Ofelia Strahl, care a ameninţat într-un interviu că se întoarce în România şi trece la creştinism, şi-a pus în aplicare prima jumătate a ameninţării. Un sabru ar întreba: "U ma im haheţi haşeini?" (Şi ce-i cu jumătatea cealaltă?) Dar noi nici în glumă nu punem această întrebare.

*** Un vechi şi vestit speculant de bursă, Beno Loebel, care locuieşte aproape tot timpul la Zürich, se află de cîteva luni la Bucureşti. Ziarele scriu că el îi învaţă pe localnici "arta" schimbului de bani şi alte tranzacţii. După cum a spus un ironist, elevii lui Loebel nu mor, ei doar se schimbă!

*** Un succes remarcabil a obţinut, nu de mult, la Bucureşti, sculptoriţa şi tapiseriţa Rita Shapira-Şain din Ashkelon. Expoziţia sa, deschisă în sala "Eforia" a fost bine (ba chiar foarte bine) primită şi de public, şi de critică.

Din sfoară, banala sfoară de Manilla, – ne scrie Sanda Faur, critic de artă din România, – a ţesut tapiserii şi a "desenat" – ca să spun aşa, alt termen e greu de găsit – o serie de tablouri, de broderii spaţiale într-o formulă absolut proprie şi, cred, nepracticată de nici un alt artist pînă acum. Cele 12 sculpturi mici, turnate în nobilul material al bronzului, nu au însă nimic miniatural în concepţia lor, toate sugerează monumentalul şi viziunea generoasă a artistei. Sînt 12 femei, construite într-o linie foarte modernă, simplificată la maximum, fluidă, 12 siluete îngenunchiate, alungite, ghemuite, evocînd, dacă vreţi, şi suferinţa, dar şi forţa femeii. Viitorul – cum le-a numit sculptoriţa..".

*** Şi, în chip de vizită de răspuns, la Ashkelon expune, de la 26 octombrie (Galeria Orăşenească de la Beit Gili, Afridar, tel. 051-21111) una dintre marile artiste într-ale tapiseriei din România: Cela Neamţu. Născută la Iaşi, în 1946, Cela Neamţu a expus la Bucureşti, Düsseldorf, Roma, Bad Oyenhansen (Germania) etc. etc., fiind distinsă cu Premiul Uniunii Artiştilor Plastici (1974),

NOI

Premiul pentru tapiserie al Ministerului Culturii (1978), diplome de onoare la Erfurt (Germania), Valparaiso (Chile) etc. etc. O artistă de clasă. Şi nişte tapiserii care trebuiesc văzute. Obligatoriu. Expoziţia de la Ashkelon e mai mult decît o expoziţie: e un eveniment.

*** Ne-a vizitat recent ţara o delegaţie din România formată din domnii: prof. Tomatei Stuparu, Mihai Silistratu, Av. Adrian Vilău, Mihai Man, membri ai parlamentului român, precum şi Eugen Palade, consilier.

În cinstea delegaţiei, H.O.R. şi Asociaţia de prietenie Israel România au oferit, în ziua de 8 octombrie, un dejun prietenesc. Au participat (din partea română) membrii delegaţiei precum şi d-nii: Dr. Radu Homescu, ambasadorul României în Israel, Romică Dragomir, consul şi Ion Stancu, consilier al Ambasadei. H.O.R. a fost reprezentat de d-nii Uri Eliav, preşedinte, Albert Kreigold, trezorier, şi Silberfarb; iar Asociaţia, de d-nii: Moşe Nagor, preşedinte, Itzhak Artzi şi Ben Ami, vicepreşedinţi. Dejunul a avut loc la un restaurant "oriental" din Shunat Hatikva, Nagor dorind să ofere musafirilor mîncăruri "exotice": humus, thina, şuarma, pite arăbeşti etc, precum şi un vin roşu plăcut. Atît de plăcut încît, gheaţa "protocolară" s-a spart repede, mesenii au discutat firesc, ba de una, ba de alta, pe comuna limbă românească; iar la urmă, după baclavale, parlamentarii români au ajuns la concluzia că şi Uri Eliav, şi Albert Kreigold, şi ceilalţi evrei de-ai noştri de la H.O.R. nu sînt chiar atît de fioroşi precum îi înfăţişează "România Mare" şi "Europa".

*** Pasiunea cucoanelor "bine" (sau socotite ca atare) din lumea teatrală, cinematografică sau socială de a deveni creatoare de modă, face ravagii. Şi în Statele Unite, şi la Paris sau Londra, şi în Israel. Mai nou, Lili Sharon (braşoveanca) s-a lansat în marea aventură, anunţînd că va desena veşminte de damă după ideile ei.

Aşteptăm. Aşteptăm ziua cînd la Hamaşbiruri vor apărea, în rafturi, bluzele *Arik* şi sutienele *Lili*. Iar dacă, aşa cum procedează toate marile case de modă, Lili va lansa şi parfumuri, atunci cu siguranţă că apa ei de colonie se va numi de colonizare.

*** Manechinul "alb-albastru" Mihaela Bercu, a declarat în recenta ei vizită la... mama şi la tata: *"Ştiu că în profesia de manechin cariera are o viaţă scurtă şi că va veni vremea cînd se vor căuta feţe proaspete, iar la mine vor căuta cutele, ridurile..."* Mihaela Bercu are 21 de ani.

*** Sărbătorile de toamnă au trecut, dar... documentele rămîn. Unul din ele, un reportaj din presa ebraică despre Ţfat, oraşul cabaliştilor unde, printre oamenii locului, e menţionat David Korn, a şasea generaţie în celebra aşezare. Stră-străbunicii lui au descins la Ţfat, venind de prin meleaguri moldoveneşti.

*** Dintr-o declaraţie a doctorului Mircea Segal, directorul "Centrului medical pentru sănătatea sufletului" şi prof. universitar, despre un sindrom denumit "Muenchausen":

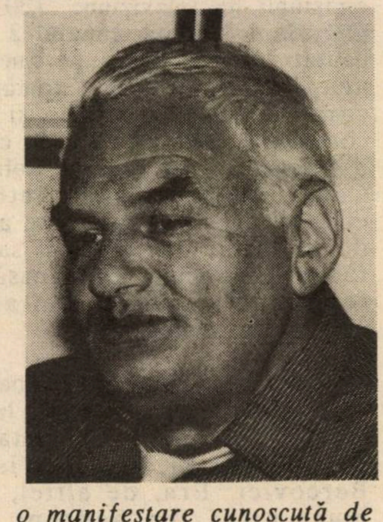

"E o manifestare cunoscută de mulţi ani. Există oameni care-şi produc leziuni corporale lor înşişi, pentru a fi internaţi. Sînt

unii care "fabrică" dureri şi senzaţii doar pentru a primi tratamente şi controale medicale complicate. Este o cerinţă provocată de personalitatea narcisistă a acestora, un deranjament grav în conturarea personalităţii lor. Aceştia sînt oameni care simt nevoia să primească în permanenţă părerea medicilor despre starea sănătăţii lor"... Printre aceşti "Muenchausen", după părerea doctorului Mircea Segal, se numără şi unele surori de caritate: acestea visau să ajungă medici, dar visul lor nu s-a împlinit...

*** În satul artiştilor creat de Marcel Iancu, a avut loc un spectacol-expoziţie (există şi aşa ceva) intitulat *"Cazul Dada"* şi evocînd (inteligent) curentul de artă al cărui animator a fost la vremea sa, împreună cu moineşteanul Tristan Tzara, marele artist. Alăturat, o imagine din spectacolul care a avut loc la muzeul *"Iancu-Dada"* (cu artiştii Tami Raban, Anat Şen şi Dani Zackeim).

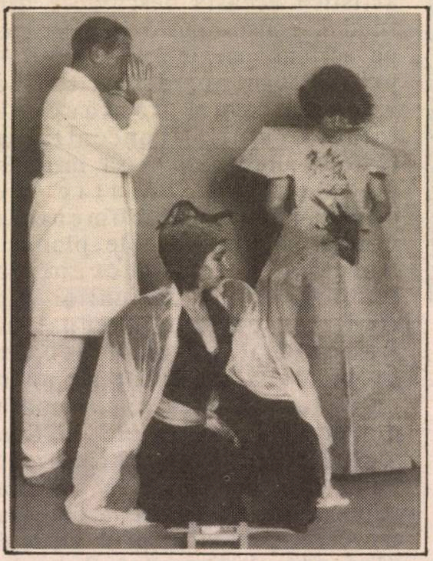

*** O idee bună a Comitetului care acordă la Haifa, de vreo cîţiva ani, premiul (astăzi modest şi, poate că, mîine, aşa visăm noi, mai substanţial) "Haim Ianculovici" pentru scrieri literare şi publicistice: d-na Braha Maur a fost distinsă pentru o carte pe care nu a scris-o ea... dar îi aparţine. E vorba de volumul închinat amintirii soţului ei, fecundul publicist Moshe Maur, şi cuprinzînd, aşa cum am consemnat la apariţia cărţii, texte de şi despre fostul secretar de redacţie al săptămînalului "Facla".

Repet: o idee bună. O idee care premiază un devotament şi constituie un mesaj pe adresa tuturor celor care, urmaşi de oameni ai scrisului, se complac în inerţie sau nepăsare, atunci cînd e vorba de a întreprinde *ceva* (nu prin oftaturi anuale ci prin făptuire) pentru perpetuarea memoriei condeierului dispărut. À propos, festivitatea de decernare a premiilor va avea loc la 3 noiembrie, la "Cinemateca" din Haifa".

*** O nouă speranţă a scenei: tînăra actriţă Dori Naumencu, absolventă a şcolii "Beit Zwi", remarcată (şi aplaudată) în cadrul recentului Festival de teatru experimental de la Acco. Ea a apărut în spectacolul *Cicatricea*, în regia lui Idit Shori.

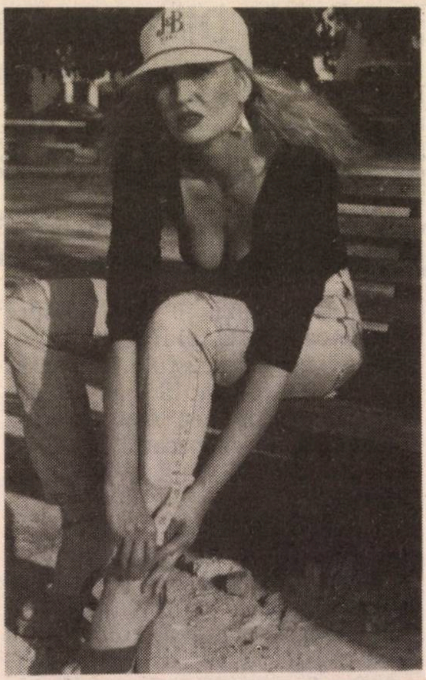

*** Hotărît lucru, publicarea memoriilor rabinului-şef Dr. Al. Şafran în "Minimum" a constituit un moment publicistic de vîrf din activitatea revistei. Citite şi, nu o dată, recitite, capitolele cărţii tălmăcite de Adrian Zahareanu i-au făcut pe *bătrîni* să revadă şi să înţeleagă mai bine dramatica epocă a anilor '40-'50, iar pe tineri să audieze, dacă se poate spune aşa, un extraordinar curs de istorie a judaismului românesc contemporan. "Odată cu publicarea ultimului capitol din Memorii – scrie corespondentul nostru, Marcel Sand, din Tel Aviv – permiteţi-mi să-mi exprim omagiul şi recunoştinţa pentru faptul că ni s-a oferit, nouă, cititorilor, posibilitatea de a cunoaşte cu adevărat realităţile luptei pentru supravieţuire din anii Holocaustului, precum şi pe OMUL care a luptat şi a suferit, punîndu-şi viaţa în primejdie, pentru colectivitatea evreiască din România".În acelaş spirit, ne scrie şi ing. Leopold Binder, din Tzur Shalom. D-na Elvira Schőnzwitt, din Ierusalim, ne scrie că obişnuia să facă xeroxuri după capitolele din "Memorii" şi să le trimită rudelor ei din Canada, România şi Elveţia. "În luna iunie – scrie ea – am fost trezită la 4 dimineaţa. Era ruda mea, o verişoară din Toronto. «Ce-i cu Şafran? – mă întreabă. N-am primit xeroxul». Am bîiguit ceva, cum că i-am trimis capitolul, şi că poşta, probabil, a lucrat prost. N-am mai reuşit să adorm la loc. A doua zi, dimineaţa, am făcut alt xerox şi i l-am trimis recomandat". Unii cititori, printre care Emanoil Witner din Ramat Gan, Lucica Aronsohn din Hedera, ing, Viorica Rosenblum din Ghivataim, ne-au scris că au dezlipit paginile Şafran din revistă şi le-au adunat între două coperţi de carton. "Ca să putem citi, oricînd, «Memoriile», ca pe-o carte".

Dar nu toată lumea a fost încîntată de iniţiativa lui "Minimum". Pe d. Shlomo Leibovici-Laiş, de pildă, apariţia memoriilor în lunarul nostru, l-a indispus. "Versiunea românească – scrie d-sa în «Viaţa noastră» (4 oct. a.c.), cea care se cerea pusă la îndemîna celor ce-au trăit evenimentele descrise, se tărăgănează, luni de zile, în paginile unei publicaţii lunare, în loc să fi apărut într-o ediţie prestigioasă, care să aducă onoare evreilor din România – care sînt de fapt subiectul cărţii (...); traducerea românească, fragmentară, se face după versiunea franceză (a cărţii lui Şafran, n. red.) care este o ediţie populară".

Nu intrăm în discuţii. Notînd, în treacăt, că versiunea românească a fost făcută după ediţia recomandată de autor, subscriem întru totul la observaţiile de mai sus. Într-adevăr, decît să se fi tărăgănat în paginile unui lunar, atît de lipsit de prestigiu încît d. Laiş n-a apucat să-i cunoască nici măcar numele, ar fi fost de-o mie de ori mai bine ca "Memoriile" să apară mai repede şi într-o ediţie prestigioasă. Cum ar fi, de pildă, revista de cultură a ACMEOR, condusă de d. Laiş sau în editura respectivei Asociaţii mondiale. E drept că nici revista cu pricina, nici editura în cauză nu există. Dar asta n-are nici o importanţă. Gestul contează.

*** Vă informasem, în nr. trecut, despre existenţa la Ramat Gan, a unei mici publicaţii cu intenţie umoristică, denumită "Perspicacul". Director, scriam atunci, este d. Grig Gorgoi. Acum aflăm dintr-o scrisoare pe care ne-o trimite, bătută la maşină, redacţia, că directorul cu pricina are 16 ani şi că foaia apare de 4 ori pe an, atunci cînd d. Gorgoi este în vacanţă, netrebuind să se ducă la şcoală, zi de zi, cu ghiozdanul. O, Doamne, ce trist sînt că n-am fost destul de perspicace ca să ghicesc spiritul licean în coloanele micii reviste! Şi, pe de altă parte, ce bucuros sînt că, în ciuda tuturor prorocirilor *sigure*, acre, scrîşnite şi nu prea frumos mirositoare ("tinerii nu mai vorbesc româneşte", "peste cinci ani nu va fi nimeni la Tel Aviv ca să citească un ziar în limba română" etc. etc.) uite, microbul gazetăresc pe limba lui Caragiale trăieşte şi în junele Gorgoi şi în alţi coborîtori din spiritul bucureştean mereu viu.

*** "Evreica din Toledo" dramatizarea lui Al. Mirodan după romanul "Balada spaniolă" de Lion Fenchtwanger se joacă din nou, după cîţiva ani de interdicţie (autorul dramatizării "plecase" în Israel) pe scena T.E.S.-ului din Bucureşti. Şi tot în regia excelentului George Teodorescu, care la premiera din anii '70, cu Tricy Abramovici, Carol Marcovici, Alfred Kitzl, Bebe Bercovici şi ceilalţi de calibru din spectacol a făcut pe mulţi cronicari de teatru ai timpului să considere că "Evreica" este montarea nr.1 a stagiunii...

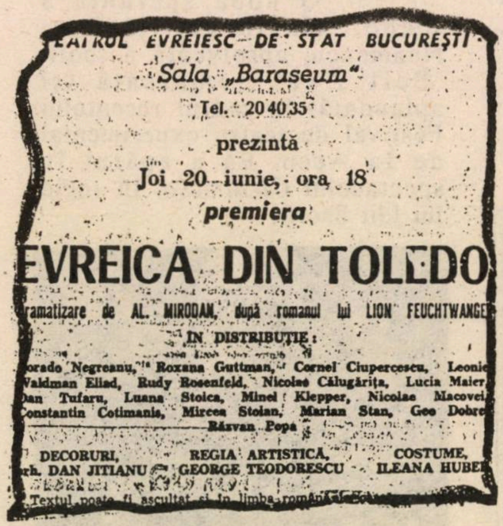

EATRUL EVREIESC DE STAT BUCUREŞTI

Sala „Baraseum"

Tel. 20 40 35

prezintă

Joi 20 iunie, ora 18

premiera

EVREICA DIN TOLEDO

ramatizare de AL. MIRODAN, după romanul lui LION FEUCHTWANGE

IN DISTRIBUŢIE:

orado Negreanu, Roxana Guttman, Cornel Ciupercescu, Leonie aldman Eliad, Rudy Rosenfeld, Nicolae Călugăriţa, Lucia Maier, an Tufaru, Luana Stoica, Minel Klepper, Nicolae Macovei, onstantin Cotimanis, Mircea Stoian, Marian Stan, Geo Dobre Răzvan Popa

DECORURI, rh. DAN JITIANU

REGIA ARTISTICĂ, GEORGE TEODORESCU

COSTUME, ILEANA HUBE

Textul poate fi ascultat şi în limba română [illegible]

...Iar astăzi, în 1991? Despre calitatea spectacolului de azi şi semnificaţiile acestuia, vorbeşte Horia Deleanu. Să ascultăm cîteva fragmente din cronica publicată de cunoscutul critic de teatru în "Revista Cultului Mozaic":

..."Al. Mirodan a realizat, pornind de la arhitectura epică a «Baladei spaniole» o piesă izbutită, de structură dramatică echilibrată. El n-a eludat nici peisajul istoric cu largi, profunde semnificaţii ramificate pînă în actualitate, nici cuceritoarea factură lirică a nemărginitei, a nobilei iubiri care leagă pe Don Alfonso, regele Castiliei, de evreica Raquel, fiica ministrului de finanţe, Don Yehuda.

...Poposind la T.E.S. în iunie 1991, am regăsit dramatizarea lui Al. Mirodan într-o variantă spectacologică nouă (premiera, desigur cu o altă distribuţie şi configuraţie, a avut loc aici acum un deceniu şi jumătate).

Cadrul desfăşurării acţiunii, constituit foarte inspirat de Dan Jiteanu, este, în soluţie deplin funcţională, laconic, de impresionantă şi expresivă sobrietate, contrastînd adesea în mod avantajos cu o anumită paletă largă de linie şi culoare a costumelor proiectate de Ileana Vasilescu. Pereţii sînt căptuşiţi cu mici, dar sugestive panouri, ale căror motive decorative rămîn înrudite cu spiritul Castiliei medievale.

...Apare şi o deschidere (ca o uşă, ca o fereastră) în centrul fundalului, dobîndind, datorită în bună măsură jocului ingenios al luminilor, valori de mare varietate. Regizorul George Teodorescu a folosit cu iscusinţă artistică această deschidere din fundal, constituind-o în porţiune pe acţiune paralelă, făcînd-o – prin alternanţe de altitudine vocală, prin desfacerea întunericului şi concentrarea tentelor umbroase – să intre în productivă relaţie de contrapunct cu momentele dramatice din primele planuri. Aşa, de pildă, secvenţele implorărilor, rugăciunilor din limitele spaţiului decupat al Raquelei, în tulburătoare broboadă albă, însoţesc nu o dată discuţiile cutremurătoare din preajma rampei ale lui Don Yehuda cu bine chibzuitul învăţat musulman Musa (Constantin Cotimanis). Tot aşa trecerile periodice prin ultimul plan ale slujitorului Belardo (compus cu minuţiozitate originală şi ales har de Rudy Rosenfeld); el e ba nedumerit, ba încîntat, ba intrigat, foarte rareori pornit din neştiinţă, mai cu seamă duios, atunci cînd întrezăreşte pe scîndurile avansate ale scenei întîlnirile pasionate ale lui Don Alfonso

(Cornel Ciupercescu) cu Raquel (Roxana Guttman) şi pe cavalerii pogromurilor, aprigii răzbunători din final ucigînd cu sînge rece pe ministrul de finanţe împreună cu fiica sa, şi la urmă de tot pe regele răvăşit, îndurerat de pierderea iubitei, de înfrîngerea de pe cîmpul de luptă.

O pondere mare păstrează şi în text şi în spectacol înţeleptul, blîndul dar neînfricatul Don Yehuda (Corado Negreanu). El e prins mai întîi de cleştii unei dileme tragice: s-o sacrifice pe Raquel sau să jertfească obştea evreiască? Şi dacă în prima parte a piesei întrebarea aceasta e chinuitoare, atunci cînd, în partea a doua, fata capitulează în faţa dragostei care o cuprinde şi o stăpîneşte, o seamă de îndoieli dispar, apărînd celelalte, foarte temeinice, menite să conducă pînă la urmă la asasinarea tatălui şi fiicei sale. Actorul trece cu sigură şi talentată pricepere prin hăţişul complicaţiilor puse cu sîrg la cale şi ne convinge de dreptatea, dacă nu de reuşita fericită a cauzei sale".

Rubrică realizată de BEN YAACOV-ZWI în colaborare cu M. RAFAEL

● ERATA

Sesizaţi de cititorul nostru, d. Dumitru Iorga din Kiriat Gat, precizăm că la nr. 53 (august a.c.) pag. 36, la unul din clişeele ce ilustrează "Memoriile" lui Al. Şafran, în loc de "...Seelisberg, 1847 etc." se va citi (aşa cum, de altfel, cititorii noştri, înzestraţi cu humor, vor fi făcut-o): "...Seelisberg, 1947 etc."

INSTITUT STOMATOLOGIC

Execută orice fel de lucrări
şi tratamente dentare.
Pentru noii veniţi şi pensionari
– 40% reducere

TEL. 04-641766
■ Haifa – Herzl nr. 30 ■

O ÎNCĂLCARE DE REGULAMENT LA ASOCIAŢIA SCRIITORILOR

Zilele trecute, la o agapă a Clubului scriitoricesc care a avut loc în locuinţa lui I. Schechter, cineva ar fi spus că bine ar fi ca acest Club nou să-şi facă un regulament de funcţionare. La care gazda a replicat:

– Nu-i atît de necesar un regulament pe cît este de important ca el să fie respectat.

– Asta e cumva o aluzie la Asociaţia scriitorilor? a întrebat cineva.

– Evident, a răspuns gazda. Ce folos că Asociaţia are un regulament dacă îl încalcă? Staţi să vă arăt. (Schechter a scos din sertar un document). Aceasta este o copie a regulamentului Asociaţiei scriitorilor adoptat la 23 septembrie 1973 şi aprobat ca document anexă la Decretul de Stat nr. 580199 din 4 aprilie 1974. Ia să auzim ce scrie despre alegerea conducerii acestei asociaţii! Scrie aşa: "Adunarea generală alege odată la doi ani forul conducător al Asociaţiei. *Membrii aleşi îşi desemnează* preşedintele, vice-preşedintele, secretarul, responsabilul cu problemele profesionale şi sociale şi purtătorul de cuvînt". Clar, nu-i aşa? Membrii aleşi desemnează... Or, ce s-a întîmplat la ultima adunare generală a acestei Asociaţii? Secretarul ei, care a ţinut morţiş să fie reales, a manevrat în aşa fel încît să aibă loc o alegere directă a secretarului, adică de către adunarea generală şi să nu fie desemnat de membrii comitetului ales. Aceasta e o încălcare a regulamentului. O ilegalitate. Vrei alegere directă? Atunci propune mai întîi modificarea regulamentului. Altminteri, dacă faci abstracţie de ceea ce scrie la regulament, poţi să te alegi, bunăoară, secretar pe viaţă, ca Deng Xiao Pin sau Mobutu, de ce nu? Iată de ce mă întorc şi zic că mai important decît să existe un regulament, e ca el să fie respectat strict".

*

...Să tragem de-aici concluzia că, aşa cum se vorbeşte prin culise, alegerile vor fi invalidate şi se va proceda la un nou scrutin electoral?

(D. B.)

● SE ZVONEŞTE CĂ...

...Studiourile româneşti de film reiau un proiect mai vechi de realizare a unui film, coproducţie româno-israeliană, despre tragedia vaporului "Struma". La Bucureşti există un scenariu care urmează să fie revăzut. O echipă de cineaşti va veni în Israel pentru a perfecta contractul de colaborare şi pentru a alege un grup de actori locali.

...Aflînd că s-au împlinit 20 de ani de la naşterea "cronicii fanteziste" a lui I. Schechter, impresarul Teşu Solomovici intenţionează să organizeze un spectacol satiric-muzical pe acest subiect. În spectacol ar urma să apară mai multe personaje imaginate de autorul "cronicii fanteziste": ziarişti, scriitori, politicieni din alia, ş.a.m.d. Un frumos "scandal" în perspectivă...

...Un grup de intelectuali evrei din Bucureşti intenţionează să reediteze excelenta publicaţie din trecut "Renaşterea noastră". Intenţia este de a oglindi, altfel decît în "Revista cultului mozaic", spiritul dominant azi, mai aproape de sionism, din rîndurile evreimii din România. După primele tatonări făcute de grupul de iniţiativă, se pare că foarte mulţi intelectuali evrei şi neevrei sînt interesaţi să colaboreze la noua "Renaştere".

..."Românii" din Likud au pus din nou pe tapet, chestiunea publicării unui ziar care să contracareze – în vederea viitoarei campanii electorale – prestigiul Maarahului pe uliţa *alialei*. Inamicul public nr.1 al celor din clădirea Jabotinsky: Arthur Israilovici, a cărui influenţă în rîndurile Histadrutului poate cîntări greu în balanţa electorală.

Iom Kipur? – veţi ridica din sprîncene. A trecut de mult. Acum ne gîndim la Hanuca de luna viitoare (şi la revelion).

E-adevărat. Dar, trimisă din Bucureşti, la finele lui septembrie, corespondenţa lui Radu Cosaşu a ajuns – poşta israeliană (ca să zic aşa) – cam tîrziu la Tel Aviv. Tîrziu.

Dar nu prea tîrziu. Oh, nu prea tîrziu!

DE IOM KIPUR, în anul Mozart, la Bucureşti

■ **RADU COSAŞU**

Dumnezeu e mare şi bun. De 60 de ani, El mă lasă să trăiesc ziua de Iom Kipur în ţara unde m-am născut, în ţara pe care o iubesc pînă la ultima virgulă a scrisului meu. În ţara asta am postit de Iom Kipur în anul Schubert, în anul Jules Verne – nu le mai ştiu exact cifra care, în mintea mea, s-a şters, precum anii de pe multe, enorm de multe pietre funerare din cimitirele evreieşti ale oraşului meu. Ştiu cu precizie că în anul 1991 e în toată lumea – cît poate fi în toa(n)tă, lumea... – anul Mozart. Bucureştean cum mă aflu – cu o bunică în cimitirul din Holon (cvartal 4, rînd 28...) care a cerut fiicelor sale să-i treacă pe piatră doar numele şi cuvintele "Din Bucureşti" – postesc de Iom Kipur în anul Mozart. De Roş Haşana – ca să iau un alt punct de reper – în oraşul meu a început Festivalul George Enescu. La concertul inaugural, ministrul culturii a declarat, memorabil: "Sîntem o naţiune de solişti, de dirijori, dar n-avem instrumentişti". Cred că se mai poate adăuga la această afirmaţie care a enervat profund dar armonios naţionaliştii din rîndurile majorităţii şi ale opoziţiei, la fel de lipsite, ca oriunde în lume, de simţul humorului, că sîntem ţara cu cel mai mare număr de veşti proaste pe o pagină de ziar. Să aştepţi o "hatima tova" citind în presa limbii tale despre atîtea nenorociri – nu-i dat oricui în lumea acestui an Mozart.

Pagina întîia, la 18 septembrie 1991, a celui mai echilibrat cotidian – de unde şi marile suspiciuni ale oamenilor subtili că ar ţine pe ascuns cu guvernul şi ale celor ceva mai simpluţi că ar aluneca la dreapta... – nu conţinea decît două ştiri calme: Sesiunea solemnă a Academiei, instituţia împlinind 125 de ani şi sosirea ministrului chinez de externe la Bucureşti. În rest, numai păcate şi catastrofe, unele împlinite, altele anunţate. Sar din pagină ca articole principale: "300 de lei pentru un dolar la cursul de echilibru", "Grîu doar pentru o lună" (cu verzale în corpul textului: "Actuala producţie de grîu nu asigură necesarul de pîine decît pînă în luna noiembrie"!), "Scandalul cărnii:, "România risipitoare". Ştirile de cîteva rînduri nu se lasă mai prejos: "După 220 de ani de activitate neîntreruptă, se sting furnalele Reşiţei", Rîmnicu Vîlcea: "Comandourile Domnului iau liceul cu asalt" (Preoţimea din oraş vrea să evacueze liceul "Mircea cel Bătrîn", cu peste 200 elevi, pentru a reînfiinţa seminarul teologic din urmă cu 50 de ani). În celălalt ziar de dimineaţă – ziar de opoziţie, cu care, personal, ca democrat pătruns de ideea decenţei mai necesare ca niciodată, îmi încep ziua de lectură – titlul de bază este: "Preşedintele României şi-ar putea cumpăra un televizor color?" Reiese clar că nu. El ar trebui să plătească o sumă echivalentă cu salariul lui brutto (50.000) pe 16 luni, pentru un televizor color oferit de firma Gepa-Electrocenter, la preţul de 797.000 lei. Salariul minim în România este de 5975 lei, în timp ce firma Mega Vision expune televizoare color chiar şi la preţul de 1.215.000 lei. Deasupra acestei ştiri de prăpăd valutar, e paginată relatarea celei mai senzaţionale zile din interminabilul proces de la Timişoara, unde se solicită schimbarea încadrării juridice pentru cei din boxă din "genocid" în "infracţiunea de complicitate la tentativă de omor deosebit de grav". Redacţia dură nu socoteşte suficient de tare articolul trimisului ei în sala de judecată şi, după semnătură, se culege o "notă a redacţiei" cu litere mai mari decît titlul, cuprinzînd un singur cuvînt: "Ruşine!". În cîte ţări din lume de Iom Kipur în anul Mozart, există o asemenea bibliografie la problema iertării sau a neiertării? În această zi de post, devorez presa română cu sentimentul clar al unui privilegiat.

Nu izbutesc să-mi citesc cum îmi place ziarele, mergînd pe bulevard, fiindcă deodată constat că păşesc în centrul unui fenomen – mari stropitori spală bulevardul, de la Piaţa Romană pînă spre Universitate? De cînd n-am mai trăit asemenea miracol şi de ce tocmai azi? Ridic privirea spre cer, încotro altundeva?, şi văd pe stîlpii de iluminat steaguri. Steaguri turceşti lîngă cele româneşti. Azi soseşte preşedintele Turciei – e singura explicaţie logică pentru tot ce e real şi miraculos. E voie de Iom Kipur să demitizezi? Cotesc spre Piaţa Amzei, mă opresc la tejghelele pline de ziare, un vînzător explică: "Prostituţia apare bilunar", o doamnă bine întreabă alături: "Care e ziarul unde scrie că pîinea s-a făcut 100 de lei?". În cîte limbi ale pămîntului pîinea *se face* bani? Difuzorul răspunde: "Nu ştiu, da' îl am pe ăla cu ziua de închisoare la 300 lei!" Era 200. pe o zi de închisoare convenţională, puteai da 200 lei. Nu mai ţine. Senatul a observat şi el că dolarul a crescut. Facem 300 de lei – un dolar, ziua de închisoare! Ţinem pasul. În acelaşi timp, pe culoarele Înaltei Instituţii apare un afiş care anunţă deschiderea unei frizerii în sediul Senatului. Printre preţuri, un "ras capul" – 20 lei. La atîtea veşti proaste, poate că ar merita o bună însemnare, creşterea humorului parlamentar în România ca în orice ţară civilizată. Sigur că majoritatea fesenistă nu o suportă, iar opoziţia nu acceptă sistematic nici o realizare. Păcat, fiindcă aici "se produce" zi de zi şi ceas de ceas; chiar la ora asta, legea privind administraţia publică locală nu se poate vota în Adunarea Deputaţilor din cauză că-s prea puţini votanţi în sală; i se spune preşedintelui că cei mai mulţi deputaţi sînt la bufet; Dan Marţian – după cum se vede, limba produce nestingherită şi neodihnită minuni de expresie! – se enervează şi dă poruncă normală: să fie aduşi în incintă, la vot! Chestorul se duce, stă, vine cu un răspuns: pînă nu termină operaţiunea în care sînt angajaţi, cei 27 nu se întorc. Marţian(ul) ameninţă că se va propune retragerea unor mandate şi decide ca de azi înainte bufetul să fie închis pînă la orele 13,30. O, Doamne, Bulă n-a creeat niciodată bancuri în şi cu Marea Adunare Naţională. MAN-ul n-a produs humor parlamentar. Acolo îngheţa pipota, d'apăi spiritul. Ultimul banc adevărat cu MAN-ul, tot nea Nicu, săracu" l-a făcut, cînd a cerut la procesul lui de Crăciun, să fie judecat numai de Marea Adunare Naţională! Tot el a avut ultimul cuvînt şi în materie de bancuri.

La orele 13,30, citesc ziarul de prînz, singurul şi, fatal incomparabil. Are în stil şi paginaţie, un haz nu tocmai secret, dacă se ţine seamă că redactorul său şef a fost şi este un caricaturist de talent. Două ştiri zbîrnîie pe-a-ntîia: luni, alaltăieri, în piaţa Buzeşti, se aştepta o vizită a preşedintelui Iliescu; s-a adus carne, s-au descuiat toate lacătele magazinelor de lapte, închise conform programului din prima zi a săptămînii, au fost chemaţi de-acasă toţi măcelarii halei, s-a organizat o pregătire ca pe timpuri, ca în "la belle époque".

Dar, o fi auzit sau nu de panorama care se punea acolo la cale, preşedintele n-a mai venit. Cealaltă veste nu e mai puţin "dulce": din cei 1800 de hoţi (prinşi) operînd în trenurile de marfă, 1131 erau lucrători CFR: "Explozia jafurilor pe liniile CFR s-a produs după ce sindicatul independent al mecanicilor de locomotivă a cerut eliminarea pazei militarizate a trenurilor de marfă". Sper că nu făptuiesc un păcat simţind că mă trăzneşte o poftă nebună după pagina externă. Vreau presant să ştiu ce s-a mai întîmplat cu Partidul Moderat din Suedia, după ce i-a învins, ieri, în alegeri, pe social-democraţi. Fostul prim-ministru, înaintîndu-şi demisia, declarase că "după noi vine haosul...". Aici rămăsesem aseară, întrebîndu-mă: Cum o arăta haosul în Suedia? Nu găsesc nimic cu Stockholmul, în schimb dau peste Gruzia, unde, la Tbilisi, opoziţia la preşedintele Gamsahurdia (Dumnezeu, mare şi bun, mi-a dat toată viaţa norocul să învăţ nume noi de oameni, de ţări, de oraşe, de sate, rîuri şi munţi!), manifestează în stradă scandînd, ce? Ce scandează opoziţia la Tbilisi? Jos Ceauşescu! Rîd de mine ca de Chaplin în scena mare a foamei din "Goana după aur", cînd, halucinînd, vede în locul unui om o găină monstruoasă. Îmbunez imaginea, întrebîndu-mă: Cum o arăta un Partid moderat în România?

Acasă, pentru a-mi face siesta postului, mă întind pe divan şi încep să citesc un articol din "Adevărul", lăsat tocmai pentru ora şi poziţia asta; are un titlu formidabil de hrănitor Şi de optimist: "Anti-antisemitismul îşi spune cuvîntul!" Să fie foamea cauza pentru care literele îmi joacă în faţa ochilor? Mă fixez pe paragraful unde "anti-antisemitismul" e cules cu negre: "La cinci decenii de la pogromurile de la Iaşi şi Bucureşti, la 46 de ani după stingerea cuptoarelor de gazare de la Auschwitz, ceea ce am putea numi anti-antisemitismul îşi spune răspicat cuvîntul şi este în societatea românească mult mai puternic decît orice sentiment xenofob". Optimismul lui I. M. Ştefan va avea parte de o hatima tova? – e o întrebare care mă va covîrşi o viaţă, de aici înainte. Mă sună o prietenă din copilărie, o susceptibilă, de cînd mă ştiu, la tot ce striveşte corola de lumini a lumii şi mă întreabă ce părere am despre acest scandal: în concertele simfonice ale Festivalului Enescu, se aplaudă din nou între andante şi menuet, între partea a treia şi a patra! Cum de e posibil? De unde năvala asta de cultură ca în anii ’50? Pe vremea lui Ceauşescu nimeni nu mai aplauda, la Ateneu, între andante şi menuet.

Închid repede. Mă sună apoi un reprezentant la Bucureşti al unei reviste româneşti din America aflată la primul ei număr care mă roagă, insistă, să am grijă, dacă trimit ceva, ce scriu, cum scriu, fiindcă americanii sînt troglodiţi! Şi româno-americanii? Şi! Îl rezolv (termen la modă în oraşul meu, după o întreagă perioadă a expresiei "n-am probleme!") şi-mi apare în auz un mic bavarez care aterizînd săptămîna trecută în Bucureşti ţine morţiş să-mi spună două lucruri: în primul rînd că mai fusese anul trecut la noi şi îmi poate declara că acum, în ’91, e mult mai bine ca în ’90! E nebun? Îi e teamă că se mai ascultă convorbirile şi-mi vorbeşte pe linie? N-a citit presa română? N-a citit că e mai rău ca niciodată? Tocmai ăsta-i al doilea subiect: presa voastră e atît de ipohondrică şi de rea că o verişoară de-a lui care are un cumnat la "Europa liberă" i-a spus că acolo, la "post", în fiecare dimineaţă cînd au şedinţă, ei discută să vă mai dea şi ceva vesel, mai optimist, care să vă mai destindă şi să vă mai încurajeze, că numai cu veşti proaste nu se poate trăi. Adică o ducem mai bine şi producem milă? "Exact, exact" – şi amicul rîde şi rîde pînă mă întreabă: "Altfel ce mai faci?" Îi spun că postesc de Iom Kipur şi aştept prima stea. "Formidabil – mai există bucureşteni care postesc de Iom Kipur? Poţi să-mi spui de ce posteşti?" Nu-i spun. Ne înţelegem cum să ne întîlnim mîine la un muşchi de vacă şi de 600 lei (el face cinste!), mă simt din nou Chaplin în "Goana după aur", maţele îmi chiorăie simultan cu duduitul unor ţevi în perete, aştept prima stea, păcătuiesc uşor deschizînd televizorul, pe primul aruţ e Festivalul Enescu, un neamţ la pian într-un Mozart, pe celălalt aruţ sînt "Ştirile zilei". Mă ţin cu dinţii să nu schimb concertul pentru veştile din Iugoslavia. E parcă efortul cel mai mare din această zi sfîntă. Simt că-mi crapă craniul, deşi ascult Mozart şi încep să mă rog Celui mare şi bun să se îndure şi să pună-o "hatima tova" tuturor optimiştilor, tuturor anti-antisemiţilor, majorităţii şi opoziţiei şi să aprindă o dată, pentru Dumnezeu, prima stea!

P.S. *Articol încheiat la 21 septembrie 1991. Trimis la Tel Aviv în ziua de 28 septembrie, după 7 zile şi nopţi furtunoase care nu pot dovedi că aş fi avut parte de o "bună însemnare". Cel Mare şi Bun a dat semne clare că şovăie. E de sperat că vă voi mai ţine la curent cu alte eternităţi ale clipei.*

Tensiune la Bucureşti: noul ministru al Culturii, cîntăreţul de operă Ludovic Spiess, a fost mai întîi respins de Senat, apoi, după vii discuţii, acceptat ca demnitar. Nici nu e de mirare. Dacă ţinem seama de ceea ce înseamnă nemţescul Spiess pe româneşte, era şi cazul ca talentatul bariton să fie perpelit pe frigare. ●

Conferinţa de la Madrid sau Bărbierul din Sevilla? ■

טרופיגן
·TROPIGAN·
*
SERBĂRI ÎN PLINA NATURĂ
Într-o grădină cu posibilităţi de izolare şi reglarea temperaturii, după sezon
* NUNŢI
* BAR MIŢVA
* BRITH-MILA
Tel. 03-9314102; 03-938182
*

SALA CEA MAI MARE ŞI MAI SOMPTUOASĂ DIN ORAŞ PENTRU NUNŢI, BARMITZVA ETC.

אולמי הפנינה נתניה

• CAŞER ŞI
STRICT CAŞER •

SALOANELE
HAPNINA
NATANIA – TEL. 053-337484, 337485
ZONA VECHE INDUSTRIALĂ – STR. PINKAS 28
COMENZILE SE PRIMESC NUMAI LA BIROUL SALONULUI
• MENU FOARTE VARIAT
• SERVICI IREPROŞABIL
• ÎNDRUMĂRI COMPETENTE
• SE POT ORGANIZA FESTIVITĂŢI SPECIALE
• CUNUNIA SE POATE OFICIA SUB CERUL LIBER
• FESTIVITĂŢILE SE DESFĂŞOARĂ FĂRĂ DURATĂ LIMITATĂ
SUB DIRECŢIA UNOR SPECIALIŞTI DE ÎNCREDERE
PARKING FOARTE ÎNCĂPĂTOR

■ MICHAEL SHAFIR

Dr. Michael Shafir, conferenţiar universitar de ştiinţe politice, lucrează în prezent la departamentul de studii şi cercetări al "Europei Libere". El este unul dintre cei mai buni cunoscători ai realităţilor româneşti contemporane.

Unul din fenomenele care l-au frapat în chip deosebit, în vremea din urmă este "explozia antisemită", vizibilă mai ales în pagini de "România Mare", "Europa" etc. Shafir a studiat cu atenţie *fenomenul*, rezultatele observaţiilor sale fiind publicate, de curînd, în cunoscuta revistă englezească "Report on Eastern Europe".

Iată-l, aici, în versiune românească. Studiul lui Shafir: izvor de informaţie şi prilej de reflexie.

1 ANTISEMITISM FĂRĂ EVREI ÎN ROMÂNIA

Deşi comunitatea evreiască din România reprezintă, în raport cu populaţia ţării, o cantitate neglijabilă, încă de la începutul anului 1990 antisemitismul îşi face din nou simţită prezenţa. Există indicii că declanşarea campaniei antisemite din 1990 a fost inspirată de forţe legate de fostul regim (mai ales fosta Securitate) şi interesate în destabilizarea situaţiei. Aliaţii fireşti ai acestor forţe au fost naţionaliştii extremişti din perioada Ceauşescu şi emigranţi de orientare politică similară. Seminţele antisemitismului au căzut pe un teren fertil; s-au înregistrat mai multe cazuri de profanare de sinagogi şi cimitire evreieşti. Campania a atins noi culmi în 1991.

*

La o conferinţă de presă care a avut loc pe data de 14 mai la Bucureşti, purtătorul de cuvînt al guvernului, Bogdan Baltazar, a criticat aspru publicarea, cu cîteva zile mai înainte, a două articole antisemite în săptămînalul *Europa*. Baltazar a declarat că "asemenea instigări la ură de rasă n-au mai apărut în presa românească din zilele rebeliunii legionare". Rebeliunea la care se referea purtătorul de cuvînt a avut loc la sfîrşitul lui ianuarie 1941. În acel moment, organizaţia antisemită înfiinţată de Corneliu Zelea Codreanu în iunie 1927, – organizaţie care s-a numit iniţial "Legiunea Arhanghelului Mihail" şi şi-a schimbat mai tîrziu (1930) numele în "Garda de Fier", – a încercat, printr-o lovitură de stat, să devină unica putere în "statul naţional-legionar" căruia "Garda" îi pusese bazele în septembrie 1940,în alianţă cu viitorul dictator al României din timpul războiului, mareşalul Ion Antonescu. La acea dată, în ianuarie 1941, legionarii, a căror originalitate faţă de alte mişcări fasciste consta în misticismul lor ortodox, erau conduşi de Horia Sima, după ce Codreanu fusese asasinat în închisoare, în 1938, din ordinul regelui Carol al II-lea. Cunoscută şi sub denumirea de Partidul "Totul pentru ţară" (1934-1938), Garda de Fier a organizat mai multe pogromuri, care au dus la moartea a numeroşi evrei.

Dar purtătorul de cuvînt al guvernului s-a dovedit a fi cel puţin naiv. După înfrîngerea rebeliunii Gărzii de Fier şi, de fapt, în tot timpul guvernării ţării de către Antonescu (încheiată cu lovitura de stat a regelui Mihai de la 23 august 1944), presa pro-guvernamentală din România a fost la fel de antisemită ca şi sub legionari. Sub regimul Antonescu, numeroşi evrei din Moldova, Basarabia şi Bucovina au fost deportaţi şi au murit în Transnistria (teriroriu la est de Nistru).

Mai semnificativ pentru formarea unei imagini despre evenimentele recente, e faptul că Baltazar a afirmat că şi mai înainte el a denunţat în repetate rînduri "atitudinile legionare de tip "Garda de Fier" care, din păcate, se manifestă în mod sistematic în mijloacele de comunicare în masă din România". Numai că prima blamare oficială a articolelor conţinînd insinuări rasiste a avut loc abia la 23 aprilie 1991 şi, de atunci, nu s-a mai repetat; or, recrudescenţa antisemitismului era evidentă încă din februarie 1990 (vezi mai jos). Şi totuşi, purtătorul de cuvînt nu a reacţionat decît atunci cînd, în aprilie 1991, redactorul şef al revistei *Europa*, Ilie Neacşu, a publicat un articol în care îmbina acuzaţii de corupţie la adresa primului ministru, Petre Roman, cu un apel prin care se cerea să fie îndepărtaţi din guvern toţi membrii aparţinînd minorităţilor naţionale, şi să se dea asigurări că numai românii neaoşi vor avea dreptul să predea istoria şi limba română în şcoli. Neacşu pretindea că, dacă evreii, ungurii şi armenii vor preda aceste discipline, într-o bună zi "copiii noştri îşi vor căuta strămoşii în Orientul Mijlociu sau în îndepărtatele stepe ale Asiei".

ANTISEMITISM FĂRĂ EVREI

Un recensămînt din decembrie 1930 stabilea numărul evreilor care trăiau în România la 756.930, dar această cifră a fost considerată de către mulţi ca inexactă, întrucît mulţi evrei au preferat să se declare ca români sau ca aparţinînd altor minorităţi naţionale. Populaţia evreiască din România se redusese la numai 20.000 în momentul înlăturării lui Ceauşescu în 1989. Holocaustul şi emigraţia în masă de după război sînt principalele cauze ale acestei diminuări a numărului evreilor. (Regimul Ceauşescu a menţinut relaţiile diplomatice cu Israelul şi a permis emigraţia contra plată; aceasta a contribuit în mare măsură la obţinerea de către România a clauzei naţiunii celei mai favorizate în relaţiile ei comerciale cu S.U.A. între 1975 şi 1988). În mai 1991, populaţia evreiască din România era estimată de către ambasadorul

Israelului la Bucureşti, Zwi Mazel, la 17.000, majoritatea vîrstnici. În această situaţie, s-ar părea că antisemitismul n-ar mai avea nici un sens. Cu toate acestea, după cum afirma, într-un interviu din mai 1991, Moses Rosen, Şeful rabin al Comunităţii evreieşti din România, "antisemitismul nu are nevoie de evrei ca să existe". La urma urmelor, ceea ce i-a inspirat lui Paul Lendvai titlul volumului devenit clasic *Antisemitism fără evrei* a fost situaţia din Polonia din 1968. Teoria potrivit căreia recrudescenţa antisemitismului – ca şi a altor forme ale unui naţionalism îndelung reprimat de comunişti – era inevitabilă în perioada de tranziţie post-comunistă nu poate fi aplicată la România, unde naţionalismul a fost o componentă indisolubilă a ideologiei comuniste în timpul dictaturii lui Ceauşescu – şi a constituit unul din principalele instrumente ale legitimării acestei dictaturi. Deşi, sub Ceauşescu, antisemitismul nu a fost niciodată adoptat oficial, el a fost tolerat şi, uneori, manifestat făţiş în presă sau în lucrări literare de către autori strîns legaţi de regim, unii dintre aceştia strîns legaţi chiar de cuplul prezidenţial. Nici bine-cunoscuta teorie privitoare la prezenţa masivă a evreilor în elita regimului comunist nu rezistă la o examinare mai atentă. Ultimul evreu proeminent în echipa de conducere a lui Ceauşescu, Leonte Răutu, altădată ideologul-şef al regimului, a fost silit să iasă la pensie în 1981. Alţi conducători evrei (Ana Pauker şi Iosif Chişinevschi) fuseseră înlăturaţi încă din anii '50 de către predecesorul lui Ceauşescu, Gheorghe Gheorghiu-Dej, iar puţinele persoane oficiale de rang mai puţin înalt care au supravieţuit perioadei lui Dej au fost rapid înlăturate de Ceauşescu. Ca şi în alte ţări din Europa răsăriteană (Polonia, Ungaria şi Cehoslovacia), foarte mulţi evrei aderaseră la Partidul Comunist din România (P.C.R.) în perioada cînd acesta se afla în ilegalitate, atraşi de ceea ce promitea să fie o doctrină ce avea să lichideze orice discriminări naţionale şi religioase. Elita populaţiei evreieşti a votat, totuşi, în perioada interbelică, pentru partidele burgheze democrate şi social-democrate, iar, după instaurarea comunismului, conducerea P.C.R. nu numai că nu a fost niciodată compusă dintr-o majoritate evreiască, dar nici măcar nu cuprindea foarte mulţi evrei. Preeminenţa evreiască în domeniile cele mai variate, – de la serviciile secrete şi comerţul exterior şi pînă la propagandă, istoriografie şi cultura promovată de autorităţi, – a fost într-adevăr notabilă în perioada de început a regimului comunist, dar a dispărut practic încă de la sfîrşitul anilor '50. Cu toate acestea, mitul "iudeo-bolşevizării" României, de largă răspîndire în perioada interbelică, a supravieţuit în toţi anii de regim comunist.

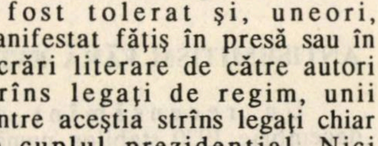

Brucan văzut de Gita Sion

A REÎNVIAT LEGIUNEA?

La 12 februarie 1990, postul de radio Bucureşti informa că ziarul cotidian *Deşteptarea*, care apare la Bacău, a primit un mesaj de la o organizaţie care se pretinde a fi Armata Legiunii de Fier Anticomuniste. Mesajul spunea că "Legiunea" se reînfiinţează după 45 de ani". "Garda de Fier, – continua mesajul,– va lupta împotriva tuturor celor care au fost purtătorii oricărui fel de ideologie de stînga şi nu-şi va înceta lupta pînă cînd toţi aceştia nu vor fi lichidaţi. În cazul în care colegiul de redacţie nu va publica mesajul, "va veni ziua cînd vom lovi şi în voi" – ameninţau autorii lui. Mesajul se încheia cu cuvintele: "În sfîrşit, a sunat ceasul şi pentru noi. Heil Hitler. Vom învinge". În cele patru colţuri ale mesajului figura cîte o svastică.

Într-un manifest care a circulat printre studenţii din Iaşi (un exemplar din acest manifest a ajuns şi în Occident) se pot citi următoarele:

"Studenţi! Au trecut 50 de ani de la asasinarea lui Corneliu Zelea Codreanu, simbolul politic al generaţiei interbelice. Înfiinţată de către studenţii ieşeni, "Legiunea Arhanghelului Mihail" a strîns la un loc floarea tineretului român creştin şi patriot... Scopurile "Legiunii" sînt de a salva ţara şi de a o reconstrui pe baza sănătoasă şi trainică a purităţii sufletului românesc, care a fost otrăvit atunci, aşa cum este otrăvit din nou acum. Răstignirea "Legiunii" a fost urmată de răstignirea României înseşi... Studenţi! Astăzi, cînd deznădejdea României e aproape la fel de mare ca deznădejdea lui Christos pe Golgota, învăţarea adevăratei istorii a ţării noastre ne poate ajuta să fim uniţi în lupta pentru dreptatea naţiunii române. Noi sîntem generaţia care trebuie să făurească România Mare şi să-i redea naţiunii române onoarea, oricare ar fi sacrificiile pe care le-ar cere atingerea unui asemenea scop. În spiritul tradiţiilor noastre cele mai curate, să nu ne lăsăm călăuziţi decît de Dumnezeu şi de poporul român, să fim primii care cer dreptate şi legalitate pentru toţi românii. Aşa să ne ajute Dumnezeu!"

La 13 aprilie 1990, colegiul de redacţie al cotidianului pro-F.S.N. (Frontul Salvării Naţionale) *Adevărul* a publicat o scurtă notă prin care se făcea cunoscut că, recent, a primit un mesaj de "felicitare", care comunica redacţiei: "Ne-am întors". În loc de semnătură, mesajul purta emblema mişcării legionare.

Cel mai elocvent manifest al inconfundabilului stil al Gărzii de Fier este, probabil, cel găsit asupra demonstranţilor arestaţi la 19 februarie 1990, ca urmare a unui miting antiguvernamental în cursul căruia a fost atacat sediul guvernului provizoriu. Autorul manifestului, Constantin Burlacu, semna intitulîndu-se "Preşedintele Ligii Apărării Naţionale", indicînd ca adresă o căsuţă poştală din Brooklyn-S.U.A. (un exemplar al acestui manifest a ajuns şi el în Occident). Manifestul începea cu declaraţia că comuniştii au "semănat numai sînge şi jale" de cînd au venit în România, şi că "sîngele cere sînge", pentru că "martiriul" celor care şi-au dat viaţa pentru "Naţiune şi Ţară" nu poate fi răzbunat altfel". El continua prin atacarea conducătorilor F.S.N. pentru că au fost cumpăraţi de către "bolşevici şi de către conspiraţia evreiască internaţională" (autorul folosea pentru "conspiraţie" cuvîntul ebraic *"kahal"*, care înseamnă congregaţie), sau pentru că sînt chiar ei de origine evreiască. Printre cei menţionaţi ca făcînd parte din această ultimă categorie era primul ministru Petre Roman (al cărui nume era dat împreună cu cel al bunicului său dinspre tată, Neulander, care a fost rabin), declarat venetic; acuzaţia era întărită prin compararea trecutului părinţilor săi ca luptători, în timpul războiului civil din Spania, de partea armatei republicane, cu trecutul "eroilor Moţa şi Marin", doi legionari de frunte, care s-au înrolat ca voluntari şi au murit în rîndurile armatei lui Franco.. Erau menţionaţi de asemenea Corneliu Bogdan (al cărui nume era dat împreună cu numele originar, Grinberg), diplomat de carieră numit Ministru de Externe după înlăturarea lui Ceauşescu şi care a murit la scurt timp după revolta din decembrie 1989, şi rabinul Rosen, despre care se afirma că ar avea "o misiune secretă" în "noul vostru guvern comunist". Manifestul cheamă apoi pe toţi românii să "acţioneze, folosind toate mijloacele, împotriva acestei clici de şarlatani", al cărei ţel principal – se afirma – ar fi de a "instaura o nouă formă de comunism şi socialism în folosul jidănimii". Evreii,– continua manifestul,– au acţionat, lucru caracteristic pentru ei, ca şi cînd totul le-ar fi permis, uitînd că sînt străini de ţară. România ar trebui să adopte o Constituţie după ceea ce se susţine în manifest că ar fi "modelul israelian". Constituţia israeliană, după Burlacu, garantează acordarea cetăţeniei numai evreilor sau celor care s-au convertit la iudaism. Tot aşa România ar trebui să recunoască cetăţenia numai celor care sînt români din naştere şi sînt integraţi în societatea românească. Faptul că Israelul nu are Constituţie pare să-i fi scăpat lui Burlacu. El se referă, probabil, la "Legea întoarcerii", care garantează acordarea automată a cetăţeniei oricărui emigrant evreu, dar care nu interzice acordarea cetăţeniei şi ne-evreilor.

CIT DE REALĂ ESTE AMENINŢAREA?

Vorbind în numele comunităţii evreieşti, rabinul Rosen spunea, într-un interviu dat la începutul lui februarie 1990: "Ucigaşii noştri se întorc". Dată fiind trauma experienţei din trecut, afirmaţia nu a surprins. Dar era oare şi exactă? Aşa cum remarca un fost membru al Gărzii de Fier, mesajul trimis de Armata Legiunii de Fier Anticomuniste ziarului *Deşteptarea* pare să fie un fals. Garda de Fier nu a salutat niciodată cu "Heil Hitler" (salutul ei era "Trăiască Garda şi Căpitanul"); ea nu a folosit niciodată svastica drept simbol; şi nu a fost lichidată în urmă cu 45 de ani de către P.C.R., ci în urmă cu 49 de ani de către Antonescu. Dacă autorii mesajului ar fi fost cu adevărat foşti membri ai organizaţiei, ei ar fi cunoscut aceste detalii, – conchidea fostul membru al Gărzii de Fier. Pe de altă parte, foaia volantă purtînd semnătura lui Burlacu pare autentică, dar nu se poate afirma cu certitudine dacă într-adevăr ea a fost sau nu confiscată de la unul dintre participanţii la mitingul antiguvernamental, sau nu. Mulţi participanţi la acel miting sînt de părere că aceia care au dat năvală în sediul guvernului provizoriu erau provocatori, şi nu aveau nimic comun cu partidele democratice care organizaseră mitingul. Pe de altă parte, autorităţile au folosit incidentul pentru a-i discredita pe organizatori şi pentru a justifica chemarea minerilor la Bucureşti pentru a le asigura protecţia, acţiune care s-a dovedit a nu fi fost altceva decît o repetiţie generală a evenimentelor care aveau să se petreacă în Capitală în iunie 1990. Poate că ar trebui să reamintim că şi în iunie s-a spus că minerii au descoperit diverse materiale "de tip legionar" în sediile partidelor democratice. Mulţumind minerilor pentru că au venit la Bucureşti (aşa cum a făcut-o în iunie 1990), Iliescu a stăruit pe larg asupra manifestului lui Burlacu şi a pericolului reînvierii Gărzii de Fier.

Încă din februarie unele persoane – sau unele grupuri – puteau să fi avut un pronunţat interes ca o "dovadă" a activităţilor ce primejduiesc stabilitatea ţării să ajungă la guvernul provizoriu. Bănuiala că primele incidente antisemite ar fi urmat modelul clasic al diversiunii naţionaliste şi-a găsit expresia în presa independentă curînd după ce acestea s-au produs. De exemplu, săptămînalul *Mesager*, publicat de Partidul Unităţii Democrate, se întreba dacă nu cumva cineva intenţionează să reînfiinţeze fosta poliţie secretă, desfiinţată după evenimentele din 1989. Conform cotidianului independent *România liberă*, încă din 12 ianuarie (cînd a avut loc primul miting antiguvernamental şi anticomunist) totul părea să urmeze un scenariu bine pus la punct dinainte. În sfîrşit, cotidianul *Dreptatea* al Partidului naţional Ţărănesc semnala că venirea minerilor la Bucureşti a coincis cu reapariţia antisemitismului, şi conchidea că "maşinăria bine unsă care lucrează din umbră" a fost "folosită fără scrupule" de forţe interesate în "violenţă, distrugere şi destabilizare". **Securitatea**, fosta poliţie secretă, care a fost desfiinţată după înlăturarea lui Ceauşescu, era cunoscută ca întreţinînd relaţii strînse cu o parte a emigraţiei române extrem-naţionaliste, ca şi cu hagiografii lui Ceauşescu, promotori ai unei politici şovine, precum scriitorii Corneliu Vadim Tudor şi Eugen Barbu. Curînd după mitingul din februarie, Securitatea a fost, după toate probabilităţile, implicată în organizarea ciocnirilor inter-etnice de la Tîrgu-Mureş, în urma cărora a fost înfiinţat noul Serviciu Român de Informaţii. Nu poate fi o coincidenţă faptul că cele mai proeminente publicaţii antisemite au devenit *România Mare* condusă de Corneliu Vadim Tudor şi Eugen Barbu şi *Europa*, care e editată de trustul de publicaţii *Europa Nova*, în fruntea căruia se află Iosif Constantin Drăgan. Drăgan, care are un trecut legionar şi a făcut avere în Occident, este cunoscut pentru legăturile sale strînse cu fostul regim şi cu poliţia secretă a acestuia. Într-adevăr, într-un interviu acordat unei reviste israeliene publicate în limba română (**Minimum**, nr.51, iunie 1991), Silviu Brucan, fostul ideolog şef al partidului de guvernămînt şi care a devenit una din ţintele principale ale atacurilor antisemite, spunea că *România Mare* este nu purtătoarea de cuvînt a fostei Securităţi, ci "Securitatea însăşi".

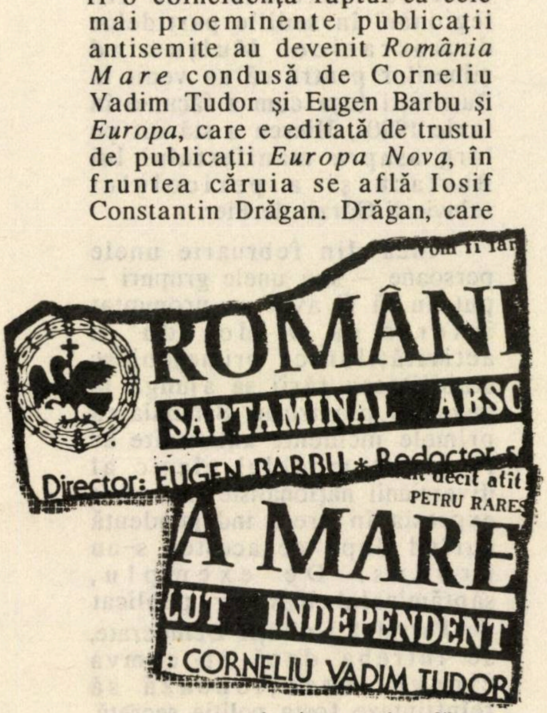

DE LA "PROTOCOALE" LA SACRILEGIU

Oricare i-ar fi originile, seminţele anstisemitismului au căzut pe un teren fertil. În februarie 1990, o publicaţie britanică informa că *Protocoalele Înţelepţilor Sionului*, – un fals notoriu al poliţiei secrete ţariste, datînd din 1897, care îi acuza pe evrei de participare la un complot pentru dobîndirea puterii mondiale, – era de vînzare, în traducere, în librăriile româneşti. O foaie de scandal, *Oblio*, a publicat ulterior *"Protocoalele"* în foileton. Traducerea pare să fi fost adusă în România de un emigrant din Statele Unite, Emil Tatu, care a încercat să convingă colegiul de redacţie al *României libere* să publice un articol scris de el, al cărui scop era să demonstreze că comunismul nu e decît o conspiraţie istorică de lungă durată, al cărei ultim membru este fostul Secretar de Stat al S.U.A. Henry Kissinger. Un alt articol scris de Tatu avea ca scop să-l citeze pe Benjamin Franklin, care, – potrivit articolului, – ar fi declarat într-o prelegere că evreii trebuie exterminaţi fizic. În articol se spunea că prelegerea era păstrată la Muzeul Franklin din Philadelphia, de unde "evreii au furat-o". Pînă în mai 1990, rabinul Rosen adunase o întreagă colecţie de pamflete antisemite recent publicate, cum ar fi "Este comunismul o creaţie a evreilor?" şi "Ocuparea lumii de către evrei". Cu un an mai tîrziu, *România liberă* informa că a reapărut în librării o reproducere-pirat a unei traduceri publicate iniţial în 1941, care pretindea că se ocupă de profeţiile lui Nostradamus, dar în realitate era o apologie a nazismului şi a lui Hitler personal, scrisă de scriitorul german E. Kraff. Dar nu toate publicaţiile româneşti s-au limitat la citarea sau reproducerea de surse străine. *Gazeta de Vest*, care e publicată la Timişoara şi care este un săptămînal independent antiguvernamental, a publicat articole apologetice despre crimele comise de Legiunea de Fier şi a început să publice în foileton scrierile lui Codreanu.

Pe acest fundal, la 24 februarie 1990, postul de radio Bucureşti a transmis un reportaj despre primul caz de profanare a unui loc sacru evreiesc după înlăturarea lui Ceauşescu. La Oradea, în noaptea de 15 spre 16 februarie, cîteva persoane neidentificate au intrat prin efracţie într-o sinagogă. Cărţi de rugăciune au fost luate din altar şi din alte părţi ale sinagogii şi aruncate pe jos. Incidentul a fost prezentat de către autorităţi ca o acţiune "regretabilă", în care au fost implicaţi unul sau mai mulţi beţivi, dezamăgiţi de faptul că nu au găsit nimic de furat. În primăvara anului 1990 au fost sparte geamurile sinagogii din Fălticeni. În noaptea de 21 spre 22 ianuarie a venit rîndul sediului Comunităţii evreieşti din Braşov, unde indivizi neidentificaţi au aruncat cu pietre şi au spart geamurile. Curînd după aceasta s-a intrat prin efracţie în sinagoga din Galaţi, de unde au fost furate candelabre cu ornamente religioase. In mai 1990 au fost profanate 28 de morminte din cimitirul evreiesc din Tîrgu-Mureş şi 8 în cimitirul evreiesc din Galaţi. În ianuarie 1991 au fost deteriorate 19 morminte în cimitirul Comunităţii sefarde din Bucureşti, iar la Alba Iulia au fost profanate mai multe morminte prin deteriorare şi inscripţii injurioase.

Încă din primăvara anului 1990, incidentele antisemite şi atacurile antisemite în presă au devenit atît de frecvente, încît rabinul Rosen s-a văzut obligat să riposteze în mod public. Într-un articol intitulat "Ce mai vreţi, domnilor antisemiţi?", publicat în cotidianul *Adevărul*, el a luat în discuţie două teme ce revin mereu în aceste atacuri: originea evreiască a comunismului în general şi a comunismului românesc în particular, şi argumentele religioase din atacurile antisemite.

EVREII ŞI COMUNISMUL

Argumentul că se poate pune semnul egalităţii între iudaism şi comunism e folosit indiferent de culoarea politică a celor care-l folosesc. Conform unui articol publicat în cotidianul pro-F.S.N.-ist *Adevărul* la 18 februarie, explicaţia atitudinii anticreştine a comuniştilor trebuie căutată în originea evreiască a întemeietorului ideologiei comuniste Karl Marx. Răspunzînd acestui argument şi altora similare, Rosen spune, în articolul din 10 martie publicat de acelaşi cotidian, că, din cei patru "părinţi întemeietori" (Marx, Engels, Lenin şi Stalin), trei erau creştini, iar cel de al patrulea, Marx însuşi, era evreu creştinat în a doua generaţie. Cu toate acestea, scrie rabinul Rosen, evreii au fost numiţi "antichrişti" şi "Satana". De asemenea, cotidianul Partidului Naţional Ţărănesc *Dreptatea*, deşi a luat adesea poziţie împotriva ieşirilor antisemite, afirma totuşi, la 16 februarie 1990, că Holocaustul în care şi-au pierdut viaţa 6 milioane de evrei păleşte în faţa "Holocaustului poporului român", cu cele 20 de milioane ale sale de "victime psihice ale comunismului". Şi aceste 20 de milioane, adăuga autorul, au fost victimele unei doctrine aduse în România de către evrei. Printre cele mai proeminente figuri de evrei din istoria comunismului românesc erau menţionaţi ministrul de externe Ana Pauker (înlăturată din funcţie de Dej în 1952), Walter Roman (tatăl actualului Prim-Ministru), Silviu Brucan (în momentul publicării articolului, principalul ideolog al F.S.N.), ca şi poetul comunist încununat de premii de la sfîrşitul anilor '40 şi începutul anilor '50 Alexandru Toma şi fiul acestuia, Sorin. Cotidianul independent *România liberă* îl întreba sarcastic pe autorul articolului din *Dreptatea* dacă acesta e conştient de faptul că, spre deosebire de victimele de naţionalitate română, cele 6 milioane de evrei morţi nu vor putea redobîndi niciodată ceea ce au pierdut, şi anume viaţa. Şi totuşi, un articol apărut în acelaşi cotidian trei luni mai tîrziu îi menţiona pe Pauker, Brucan şi Walter Roman, împreună cu cîţiva foşti filozofi marxişti evrei proeminenţi (Radu Florian, Pavel Apostol şi Nicolae Tertulian), dar îi adăuga acestora pe Ceauşescu şi pe Iliescu, şi întreba dacă ei "au produs vreodată ceva pentru România". Această enumerare, care adăuga cîteva figuri evreieşti oarecum de planul al doilea la o listă de persoane oficiale proeminente, nu poate fi explicată decît prin scopul nemărturisit al autorului de a evidenţia originea evreiască a primei generaţii de stalinişti din România.

Totuşi, nici una din aceste publicaţii nu poate concura în antisemitism cu *România Mare* şi cu ziarele lui Drăgan. Într-un atac impotriva lui Andrei Cornea, un evreu membru al Grupului pentru Dialog Social, un grup intelectual independent care a criticat în numeroase rînduri F.S.N., Radu Theodoru, altădată hagiograf de frunte al lui Ceauşescu, enumera, pe lîngă Pauker şi Chişinevschi, şi alţi comunişti care au fost adeseori luaţi, în mod eronat, drept evrei (Teohari Georgescu şi Vasile Luca), şi le adăuga acestora "sutele de anchetatori comunişti din mahalalele oraşelor moldoveneşti care, din croitori şi cizmari, au devenit peste noapte colonei", pentru ca, mai tîrziu, "să emigreze spre alte orizonturi" şi să adopte acolo un crez politic diferit. În cele din urmă, Theodoru a devenit redactor-şef al ziarului *Socialistul*, publicaţie a Partidului Socialist al Muncii, partid care e urmaşul P.C.R. Într-un alt atac împotriva lui Cornea, apărut în acelaşi săptămînal în iulie 1990 Theodoru amintea de trecutul stalinist al tatălui acestuia, scriitorul Paul Cornea, care a fost pentru scurt timp vice-Ministru al Educaţiei în guvernul provizoriu creat după înlăturarea lui Ceauşescu. A venit de mult timpul, conchidea articolul, ca toate aceste generaţii de "venetici" care au fost duşmanii României să înţeleagă că poporul român e obosit de fărădelegile lor.

Tema părinţilor şi a copiilor, de care se slujeşte adeseori *România Mare* pentru a contracara criticile la adresa poziţiei sale naţionaliste, a reapărut în august 1990 într-un atac împotriva politologului american Vladimir Tismăneanu, care e fiul unui fost activist nu de primă importanţă, descris de publicaţie ca "un stalinist dogmatic, care teroriza această ţară împreună cu alţi coreligionari ai săi, precum Leonte Răutu, Iosif Chişinevschi, Ştefan Voicu, Mihail Roller şi alţi învăţători ai *narod*-ului (poporului)". (Cuvîntul rusesc *narod* este folosit intenţionat de către autorul articolului din *România Mare*.) Un atac similar împotriva lui Tismăneanu a fost publicat, în ianuarie 1991, în săptămînalul *Naţiunea*, care este proprietatea lui Drăgan. Cînd redactorul-şef al *României Mari*, Corneliu Vadim Tudor, a fost condamnat la trei luni închisoare pentru defăimare (sentinţa a fost suspendată, şi, ulterior, anulată), el l-a atacat pe reclamant, Ion Mărculescu, pentru că mama acestuia a fost o "eschimosă", al cărei nume real era Wechsler. Ca şi alţi "eschimoşi" care au azvîrlit în închisori sute şi mii de români, aceşti "eschimoşi" au adus comunismul în ţară "şi l-au ţintuit în oasele şi carnea noastră pînă ne-au răstignit", încheia Tudor.

În sfîrşit, unele dintre

fostele persoane oficiale comuniste au fost iudaizate post-mortem. Cea mai proeminentă dintre acestea a fost, fără îndoială, Elena Ceauşescu, soţia fostului dictator, care, conform unui articol din *Europa* lui Drăgan, era coreligionara lui Pauker, Răutu şi Chişinevschi.

ANTISEMITISM RELIGIOS

Tema uciderii lui Dumnezeu de către evrei, la care făcea aluzie Tudor, apare în prim plan în mai multe articole apărute în presă, în special în 1991. După Ovidiu Gule, într-un articol publicat în *Gazeta de Vest*, suferinţa evreilor, inclusiv Holocaustul, n-a fost nimic altceva decît rezultatul "păcatului originar" evreiesc, acela de a fi refuzat să-l recunoască pe Christos ca fiind Mesia.

Alţi autori au preferat să se concentreze asupra a ceea ce este, după ei, o cercetare a doctrinei iudaismului. O serie de articole din *Europa* urmăresc să ofere o analiză a *Talmud*-ului, cu citate ample din "surse care reprezintă o autoritate în materie", precum A. Rohling, un autor austriac cunoscut pentru a fi fost unul din principalii inspiratori spirituali ai lui Hitler în anii petrecuţi de viitorul Führer la Viena. *Talmud*-ul, afirmă un articol ulterior din această serie, prevede în secret sacrificarea de copii creştini de către evrei, articolul reluînd astfel o bine-cunoscută gogoriţă antisemită din Evul Mediu. Într-un interviu publicat în *Europa* în mai 1991, care a obligat auorităţile româneşti să ia poziţie (vezi mai jos), căpitanul de marină în rezervă Nicolae Radu (care pretinde că a fost membru al unei conspiraţii militare împotriva lui Ceauşescu) susţinea că *Talmud*-ul trebuie citit cu atenţie, dar nu acela pe care l-ar pune la dispoziţie rabinul Rosen; versiunea autentică, explică el, conţine pasaje care-i atacă pe creştini şi care s-au transmis din generaţie în generaţie pe cale orală.

BRUCAN ŞI ROMAN

Roman şi Brucan au servit ca ţinte pentru numeroase atacuri antisemite nu numai din partea autorilor naţionalişti români, ci şi sub formă de graffiti injurioase. O distracţie de predilecţie a autorilor de graffiti, semnalată deopotrivă de presa românească şi de cea occidentală, este înlocuirea literei "a" în cele două nume printr-o stea a lui David, simbol religios şi naţional evreiesc. În alte graffiti apare "Roman nu e Român" şi "Roman şi Brucan în Palestina" (text care reînvie slogan-ul legionar "Jidanii în Palestina"). Cele mai multe dintre aceste graffiti au apărut în Bucureşti, dar mai tîrziu ele s-au răspîndit şi în provincie. La începutul lui septembrie 1990, cînd a izbucnit o grevă la uzina de tractoare din Braşov, un reporter de la *Adevărul* a văzut poate cele mai originale graffiti – "Jos cu jidanul Iliescu", alături de "Sîntem din nou conduşi de jidani". Aceasta e o formă originală de "vină prin asociere", căci Iliescu în mod cert nu e evreu. Mai de curînd, în timpul unei vizite la Uzinele Faur din Bucureşti, unde muncitorii ameninţau să declare grevă, Roman a fost huiduit, strigîndu-i-se, printre altele, "jidan".

Într-o veritabilă "anti-Brucaniadă", presa a fost plină de atacuri împotriva lui Brucan, după ce acest controversat personaj politic a părăsit organele de conducere ale F.S.N. în mai 1990 şi mai ales după ce el a început să-l atace public pe Iliescu şi, mai tîrziu, pe fostul şef al Securităţii sub Ceauşescu, generalul Iulian Vlad. Acesta din urmă a fost apărat cu înfocare ca un "bun patriot" (spre deosebire de Brucan însuşi) de către presa naţionalistă. Cotidianul F.S.N. *Azi* a încercat să vină în ajutorul lui Iliescu. În trecut, ziarul nu a ezitat să publice un articol al lui Drăgan, în care un proeminent disident din România din perioada lui Ceauşescu, scriitorul exilat Paul Goma (care nu e evreu) era numit "Pavel Efremovici din Basarabia"; pentru Drăgan aceasta era dovada decisivă a lipsei de loialitate a scriitorului faţă de naţiune. După atacul lui Brucan împotriva lui Iliescu, *Azi* a tipărit un articol al unui alt hagiograf al lui Ceauşescu, Dan Zamfirescu, care căuta să stabilească deosebiri între Brucan şi Roman, invocînd dogme religioase evreieşti. Brucan, scria Zamfirescu, e evreu prin naştere, pe cînd Roman, a cărui mamă e o spaniolă romano-catolică, nu este evreu. A doua zi, cotidianul F.S.N. a publicat ceva despre care se afirma că este o fotocopie a certificatului de naştere al lui Roman, certificat care atestă că acesta a fost botezat în ritul ortodox românesc. S-a sperat probabil că aceasta îl va face pe Roman "român neaoş". Se ştie că Primul-Ministru încearcă într-adevăr să apară ca atare. În cursul unei vizite în Elveţia în 1990, el s-a arătat dispus să recunoască numai că are "cîţiva strămoşi evrei, prin bunicul tatălui meu". Dar efortul a fost zadarnic. În mai 1991, *Gazeta de Vest* a cerut ca toate persoanele oficiale să prezinte certificatele lor de botez, şi, "pentru mai multă siguranţă", – adăuga gazeta, – "şi pe ale părinţilor lor".

(Continuare în nr. viitor)

ANUNŢURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără
nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI — IAFFO
TEL. 0 3 – 7 4 4 7 8 7

LUMEA ROMÂNEASCĂ

•Scurt•

• Petre Sălcudeanu la Zidul Plîngerii

"N-am văzut (multe n-am văzut la viaţa mea) o ţară mai aridă şi în acelaşi timp atît de modernă, cu oameni deosebit de harnici, constrînşi de propria lor voinţă să scoată apă şi din piatră seacă. Să ţeşi prin munţi şi văi un sistem complicat de irigaţii, ascuns ochiului şi soarelui, ca nimic din umiditate să nu se piardă prin evaporare, să dai fiecărei plante, la ore pe care însăşi temperatura pămîntului o cere, cu zgîrcenie ştiinţifică, picătura aducătoare de viaţă, nu e simplu şi, mai ales, nu e de loc uşor. Mi-am făcut socoteala cam cît ar produce fiii lui Avram de pe cele 200.000 de hectare de grîu, pe care nu ne-am învrednicit nici pînă acum să-l recoltăm! Israelul reprezintă în graniţele actuale, cam a cincea parte din Moldova noastră de dincoace de Prut. Din acest teritoriu ocrotit ca o gingaşă floare, îngrijit ca un prunc, se exportă anual produse agroalimentare de peste un miliard de dolari. Noi, grînarul din trecut al Europei, vom plăti cu bani grei pîinea importată în acest an, din pricina unei lenevii şi indolenţe susţinută cu sloganuri goale, ridicate la rangul de principiu democratic, lozinci din care lipseşte cu desăvîrşire exact ce ne trebuie în momentul de faţă mai mult; asumarea răspunderii pentru o libertate pentru care nu sîntem, se vede treaba, şi se pare că nici nu dorim să fim pregătiţi. Aproape 450.000 de evrei plecaţi din România au rămas nu numai cu nostalgia şi dragostea locurilor natale, dar şi cu stima faţă de oamenii cu care au convieţuit, părtaşi fiind alături de noi, de-a lungul istoriei, nu numai la împărţitul bucatelor. La fiecare pas, din sudul pînă în nordul ţării, aceste furnici, care n-au uitat graiul românesc, care nu se sfiesc să-l rostească, să scrie în vocalele şi consoanele lui, s-au impus faţă de celelalte diaspore, împrăştiind credinţa că plaiurile de dincoace şi de dincolo de Carpaţi au născut oameni capabili să înfrîngă greul şi să se ridice cu fruntea dreaptă deasupra lui. Peste o mie de reprezentanţi ai comunităţii româneşti, veniţi la Tel Aviv din toate colţurile Iudeei, au aplaudat minute în şir pe dl. Ion Iliescu, primul preşedinte român care vizitează, de la Christos încoace, Israelul, văzînd în el şi prin el, prima lor ţară ca o primă dragoste ce nu se uită niciodată. S-a făcut un pas bun, necesar, pe care va trebui să-l continuăm deoarece, personal, am înţeles că nu totdeauna drumul cel mai drept este şi cel mai scurt spre Europa.

În ceea ce mă priveşte, mi-am împlinit şi eu o datorie de suflet. Cu foarte mulţi ani în urmă, într-un sanatoriu fiind, am vegheat ultimele ceasuri ale unui coleg de suferinţă, pe nume Landesman. M-a rugat, în cazul că voi avea vreodată prilejul să ajung în ţara lui Israel, să las lîngă Zidul Plîngerii cîteva fărîmituri de pămînt românesc. Am dus într-o punguliţă un degetar de cernoziom din grădina mea de la Otopeni şi am vîrît într-un locaş dintre blocurile de piatră albă un petic de hîrtie pe care am scris numele lui. Mi-am lipit fruntea de lespedea dură şi încinsă şi am rostit pentru el şi pentru mine: ŞALOM, ISRAEL!

(Din articolul "Şalom, Israel!" de Petre Sălcudeanu, în "Adevărul", Bucureşti, nr. 483/1991)

• Israelul vrea să transforme România într-o colonie

"În Israel, delegaţia noastră a semnat şi un tratat prin care cele două guverne se angajează să garanteze investiţiile evreieşti în România şi româneşti în Israel. Eu aş fi propus o astfel de reciprocitate: cît investesc evreii în România, să investească şi românii în Israel. Şi, la fel, în continuare, cu celelalte state. Căci, dacă e să ne întoarcem la capitalism, va trebui totuşi să fie un capitalism românesc! Iar capitalismul românesc, făcut cu capital străin, acela nu mai este capitalism, ci colonialism. Însă nu românesc!

(Ion Coja, în "Totuşi iubirea", Bucureşti, nr. 37/1991)

• Impresii din Israel

"Emigraţia (evreo-română din Israel este) ...cea mai numeroasă din toată lumea, dar şi cea mai ataşată de România. Ea a organizat preşedintelui o primire pentru care şi Ceauşescu ar fi fost invidios. Plină de patetism, chiar mai patetică pe alocuri decît fesenistele în campania electorală. Serioasă şi muncitoare. Nedivizată şi mai puţin preocupată de bîrfă, invidie, suspiciune. Dimpotrivă, respectată în societate, cu greutate în viaţa politică, economică şi financiară. Sentimentală faţă de România, cu mare dragoste de locurile natale în ciuda ororilor din 1940, (1941, etc., n.red.) în ciuda accentelor antisemite din 1991 în România Mare şi Europa. Hotărîtă să nu le accepte şi să determine stabilirea adevărului în legătură cu drama din 1940 (1941, etc.,n.red.). Mai puţin informată la zi despre toate detaliile vieţii politice şi a poziţiei preşedintelui Ion Iliescu din punctul de vedere al opoziţiei. Gata să ajute România şi să investească. Asociaţia evreilor proveniţi din România şi-a propus ca fiecare membru al ei să-şi revadă ţara cel puţin o dată la trei ani. Asta ar însemna peste 100.000 de turişti anual. A oferit preşedintelui un stilou de aur cu care să semneze numai acte binefăcătoare pentru români. Majoritatea vorbea limba română fără stîlceli, deşi plecaseră din România de 30-40-50 de ani, spre deosebire de mulţi din cei plecaţi de 4-5 ani în Germania şi Franţa care pocesc limba română din snobism. Emigraţia este marele cîştig al acestei vizite.

*

La întîlnirea cu reprezentanţii evreilor originari din România, după urările de bun-venit, după saluturile protocolare şi unele trimiteri ferme la manifestările de antisemitism din România, după unele întrebări legate de investiţii, de garantarea lor sau de restituirea vechilor proprietăţi, în special cele imobiliare, confiscate ilegal după 1945, spre sfîrşitul întîlnirii, a cerut cuvîntul un tînăr inginer, venit de 3 ani în Israel şi angajat la "Scytex", una dintre marile şi celebrele companii din Israel. A mulţumit Israelului pentru cum a fost primit, a mulţumit preşedintelui Ion Iliescu şi apoi, în ciuda faptului că i se sugera să-şi încheie discursul, a continuat, spunînd că el n-a simţit niciodată antisemitism în România şi că n-ar trebui să se facă atîta caz de el, România Mare şi Europa fiind două "gunoaie ordinare" care n-au ce scrie. Era o încercare de acreditare a ideii că dincolo de inconştienţa celor două fiţuici nu se mai ascunde nimic şi evreii trebuie să se liniştească şi să nu se mai sperie şi să mai tot facă trimitere la el cînd este vorba de România. După încheierea întîlnirii s-a văzut că inginerul care ne-a declarat că se numeşte Nicolae (în realitate, Gheorghe, n. red.) Olaru (dacă nu minţea), nu era decît un prieten al lui Mihai Bujor Sion, fostă beizadea de cartierul Primăverii, devenit consilier prezidenţial cu probleme de emigrare".

(Din reportajul "Fişe la o vizită prezidenţială", de Cornel Nistorescu; în "Expres", Bucureşti, nr. 36/1991)

● Despre Israel, în "România Mare"

..."Era dreptul nostru să beneficiem măcar de 1 minut de emisie (la televiziunea română), în condiţiile în care atîtea partide şi atîţia trădători de neam au intoxicat ţara asta pe postul naţional. Din păcate pentru dl. Hamza (reprezentantul Partidului România Mare, n. red.), cînd s-a dus la preşedintele Asociaţiei de prietenie Israel- Tel Avivziunea Română, adică Răzvan (Teodorescu) care cerşeşte 1 leu şi 78 de bani, acesta a zis că-l aruncă pe fereastră dacă mai vine la el cu asemenea mizerii (!?) A cui e Televiziunea Română, domnule Ion Iliescu? A fost vîndută Israelului?"

*

"...Dl. Iliescu a făcut declaraţii reprobabile în Israel, numind revista noastră "extremistă" şi afirmînd că el a suspendat-o (!?), de fapt a spus că a şi interzis o revistă extremistă şi mai mult ca sigur că s-a gîndit la noi. În acest caz, dl. Iliescu nici nu mai are de ce să candideze la funcţia de preşedinte, în 1992".

*

"...Dl. Roman n-are absolut nimic comun cu ţara asta, decît o spoială de patriotism dandyst. În orice caz, este eroul celei mai mari performanţe a politicii noastre: întîiul prim-ministru evreu din Istoria României! Deci o minoritate care reprezintă abia 0,001 la sută din populaţia României, a dat un prim-ministru, caz unic în lume. E ca şi cum în S.U.A. ar ajunge preşedinte un nepalez sau un ciuvaş. În cazul acesta, propunem, pentru reciprocitate, ca dl. Ilie Neacşu de la revista Europa, să devină prim-ministrul Israelului..."

*

"...Dl. Roman se grăbeşte să facă pe plac iudeocraţiei mondiale şi echipei de nemernici care alcătuiesc o mare parte a presei şi opoziţiei".

● Cahalul, carele conduce lumea

"...La New York au apărut recent (19 iunie, 2 şi 3 iulie a.c.), trei articole drastice la adresa României şi eroului ei naţional, Mareşalul Antonescu. Sînt, poate, primele dintr-o serie, implicînd o posibilă reluare a temei principale. Articolele sînt semnate de un ziarist cunoscut pentru convingerile lui sioniste, adică pentru apartenenţa lui la forţa internaţională preponderentă azi în lume. Acesta poate, aşadar, fi considerat ca un mesaj politic adresat României, subliniez, de forţa dominantă azi în arena politică internaţională".

(Dintr-un articol de Şerban Andronescu, în "Naţiunea", editor Iosif Constantin Drăgan, nr. 28/1991, Bucureşti)

▼ *I. C. Drăgan*

● Ion Brad: De ce tocmai Nina Cassian?

"...În schimb, alt text, dedicat Ninei Cassian, care în poemul ei *"Tînguirea lui Adrian Leverkühn"* tratase aceeaşi temă ca mine în poemul penitenciar *"Moire"*, a apărut în "Gazeta Literară" doar după ce insistenţa mea încăpăţînată a învins rezistenţa lui Ion Brad; am adulmecat, întîia oară, în atitudinea viitorului ambasador al lui Ceauşescu («de ce tocmai Nina Cassian?» stăruia el să mă întrebe), antisemitismul prinzînd aripi sub oblăduirea partidului comunist."

(Dintr-un interviu acordat de criticul român Ion Negoiţescu, revistei "România Literară" Bucureşti, nr. 37/1991)

● Substitut de ideal

"Extremismul naţionalist... discreditează însăşi ideea naţională, cu care tinde să se confunde: orgolii naţionale facile, şovinism, xenofobie, sacralizare necritică a tradiţiei, închidere spre lume, incapacitate de a profita din experienţa istorică şi politică a unor neamuri cu destin similar, ură brutală şi tîmpă stîrnită în atîtea suflete şi minţi nepregătite. Şi să nu ne amăgim...: toate acestea proliferează şi se extind, au audienţă tot mai largă, otrăvesc sufletul unei naţiuni obosite de sărăcie, de frig, de împilare, de minciuni şi de umilire, dîndu-i un substitut de ideal care riscă să ne ducă unde prea bine ştim şi care desfigurează chipul nostru în lume şi trădează propria noastră esenţă".

(Petru Creţia, în săptămînalul "22", Bucureşti)

• **Otrăviţi**

"Sîntem otrăviţi de ranchiună. Am înghiţit atîtea încît ne-am pierdut umorul, fantezia şi pacifismul".

(Din reportajul "Scrîşnetul Carpaţilor" de Liliana Stoicescu şi Delia Verdeş; în "România Liberă", Bucureşti, nr, 477/1991)

• **Stimate d-le Romulus Vulpescu,**

"...Astăzi mă văd în situaţia în care încerc să vă «descifrez» într-o ipostază care – pentru mine, cel puţin – nu are nimic cu omul de spirit şi de fineţe pe care l-am cunoscut. Pentru că *intoleranţa şi reaua credinţă*, nu le pot asocia, sub nici o formă, imaginii care ştiam că vă defineşte. Vă descopăr, deci, într-o postură de agresivitate pe cît de nemotivată, pe atît de periculoasă. Îl acuzaţi pe rabinul dr. Moses Rosen de "crimă de les-naţiune"? Dar ştiţi – la fel de bine ca orice om de bună credinţă din ţara asta – că nu există măcar un singur cuvînt prin care cel incriminat să fi acuzat sau culpabilizat poporul român! Dar ştiţi – la fel de bine ca orice om de bună credinţă din ţara asta – că nimeni: dr. Rosen sau oricine altcineva n-a îndrăznit vreodată să identifice elementele fasciste care au acţionat în România anilor 40-44 cu *blîndul, generosul, ospitalierul popor român*. Cuvintele de dragoste şi de recunoştinţă au fost, *întotdeauna*, singurele cu care a fost evocat acest binecuvîntat popor. Şi atunci? Cum şi de ce vă hazardaţi într-o asemenea atitudine? Vi se pare nedreaptă sau neomenească nevoia de a cinsti memoria celor care au pierit într-o perioadă de tristă amintire?"

(Radu F. Alexandru, fragment dintr-o scrisoare deschisă adresată poetului şi senatorului F.S.N., Romulus Vulpescu; în "Viitorul românesc", Bucureşti)

• **Humor**

"Gazări – de două ori pe zi. Senzaţional, nu? Grupuri de evrei se îndreaptă nesiliţi de nimeni către camera de gazare. Mai mult, au venit expres din Israel, aci, în România unde sînt încă... camere de gazare. I-am văzut şi pot depune mărturie cu mîna pe inimă că aşa stau lucrurile. Ba, de vreo două ori am intrat alături de ei. Pentru că, respectiva cameră de gazare din Covasna, aşa cum mai sînt multe altele la Tuşnad sau Malnaş sînt de fapt camere cu izvoare de sănătate, numele lor larg cunoscut fiind acela de mofete.".

(Din "Libertatea", Bucureşti)

• **Ce urmăresc evreii?**

"Evreii urmăresc subordonarea celorlalte naţii."

(Ilie Neacşu, directorul revistei "Europa"; într-o convorbire cu Dorina Băeşu, de la revista "Cuvîntul", Bucureşti)

• **Politică şi fuste**

"Iată, conform unei stenograme, ... publicată în «Zig-Zag» cam ce puncte există în programul pe care şi-l propune PSM-ul în caz de venire la putere: «Să se introducă din nou în şcoală uniforma, întrucît ţinuta în care merg fetele la şcoală este de prostituate".

(Din "Curierul naţional", Bucureşti)

• **Arabii toţi ieşeau din cort (cu droguri)**

"...La căminele studenţeşti din Lacul Tei, în urma unei razii-mamut cu caracter economic la care au participat peste 250 de cadre din poliţie, secondate de procurată, secţia financiară şi o echipă de antidroguri, a fost depistat Pantostis Stergios, student la Facultatea de construcţii civile, anul IV. În camera sa, din căminul nr. 4, au fost descoperite cîteva seringi pentru drogat şi o cantitate de heroină. Fiind la faţa locului, am obţinut un interviu în exclusivitate pentru România Liberă, la cîteva momente după ce a fost arestat. După cele patruzeci de minute de discuţie în prezenţa a doi poliţişti, Stergios a părăsit căminul în duba poliţiei.

– *De cînd te droghezi, Stergios?*

– De peste patru ani, dar pînă acum n-am fost prins niciodată... Pot spune că am avut baftă, nu?

– *De cînd ai început să foloseşti narcotice?*

– Mă droghez de cînd am venit la voi, în România. Acum patru ani am fost agăţat de un arab în Gara de Nord. Spunea că-l cheamă Abdul. Pentru prima dată am fumat din curiozitate. Cum i-am dat adresa, în primele luni m-a căutat el pe mine, sub diferite pretexte. Şi, ca din întîmplare, la plecare uita pe masă cîteva ţigări de marijuana. Apoi, cu trecerea timpului, am început să-l caut eu. Acum nu mai pot să trăiesc fără droguri. Am trecut de la prizat la injecţii.

– *Cum îl găseai? Aveai adresa lui Abdul?*

– Nu. Îl căutam în Gara de Nord şi-l găseam întotdeauna.

– *Şi mai tîrziu?*

– Cînd nu l-am mai găsit, am intrat în panică. Salvarea am găsit-o tot în Gara de Nord, şi tot de la arabi. Cred că era un grup pe a cărui listă de cumpărători mă aflam şi eu. Spun asta pentru că mă întîlneau întotdeauna cînd aveam nevoie".

(Dintr-un reportaj de Mihai Păişu, în "România liberă", Bucureşti)

• **...precum şi cu altele**

"Agitaţie mare pe str. calea Bucureşti din Craiova, mai precis la Complexul Studenţesc din zonă, unde a fost organizată şi desfăşurată (sub conducerea domnilor mr. Luchian Mitran, locţitor al Şefului Poliţiei din municipiul Craiova, şi cpt. Iancu

Bâţă, şef Serviciu Economic) o acţiune de amploare pentru prevenirea şi combaterea unor fapte ilicite săvîrşite de studenţii străini aflaţi la studii în Centrul Universitar din Cetatea Băniei.

...Pe scurt, iată cîteva din măsurile luate: cetăţeanul Ferhard Jahavi, student în anul IV la Facultatea de Medicină, a fost sancţionat cu o amendă de 60.000 de lei pentru încălcarea prevederilor Legii nr. 12/1990 modificată, deoarece în camera ocupată deschisese un minimagazin, fără a poseda autorizaţie în acest sens. În camera respectivă au fost identificate bunuri (destinate comerţului ilicit) în valoare de 306.875 lei, precum şi suma de 745.900 lei, care au fost confiscate; în mod asemănător procedase şi studentul sirian Mohamed Said Ali, de la care au fost ridicate bunuri în valoare de 33.890 lei, precum şi suma de 518.864 lei; Şi, culmea culmilor, la un alt sirian, cetăţeanul Adnan Salon, au fost găsite 2 motoare de "Oltcit" şi o cutie de viteze. Intrucît cel în cauză nu a putut justifica provenienţa acestora, în continuare se efectuează cercetări pentru dezlegarea enigmei".

(Dintr-un reportaj de Constantin Preda, în "Totuşi iubirea", Bucureşti)

• Să fie redus la tăcere Elie Wiesel

"La ora cînd încredinţăm tiparului aceste rînduri, sîntem anunţaţi de la Palatul Cotroceni, restaurat de Ceauşescu, pentru a sta Iliescu, că sîntem invitaţi la un fel de conferinţă de presă cu privire la acuzaţiile de antisemitism formulate cu prilejul vizitei în Israel a fostului secretar CC al PCR şi prim secretar judeţean Iaşi. Noi am veni cu plăcere dacă dl. Iliescu ar organiza imediat şi o conferinţă de presă pe tema antiromânismului, la care să-i convoace pe d-nii Moses Rosen, Zwi Mazel, Elie Wiesel şi pe toţi cei care au adus jigniri revoltătoare armatei şi poporului României. În clipa în care vor fi reduşi la tăcere aceşti inamici ai neamului românesc, este logic că nu vom mai avea nici un motiv de polemică".

(Din "România Mare", Bucureşti)

• Prostituţia

...Săptămînal de tiraj, despre care am amintit amintit în nr. trecut, îşi contiună apariţia, cu succes. Cîteva titluri din numărul 9/1991: "Cum se excita Elena Ceauşescu" (de George Bănică, actor de talent şi povestitor de culoare), "Nopţile unei femei ghinioniste", "Jurnal de bordel – Parada femeilor din strada Toamnei", "O grăsuţă prostuţă şi o gorilă virilă", "Tîrfele organizează un puci", "Sexy news", "Curcubeul perversiunilor".

• Şi-a pus nevasta pe piaţă

Amîndoi sînt neverosimil de tineri şi lucrează într-o întreprindere de pe meleagurile Olteniei. Din motive lesne de înţeles numele lor rămîne anonim. S-au luat de un an şi la început au fost o familie cu preocupări inerente, unei asemenea mici comunităţi umane. Cu timpul, interesele mercantile i-au captat integral. Febra nebună a banului i-a împins către cele mai abjecte fapte. În ultima perioadă voiau să aibă dolari, cît mai mulţi dolari. Dar cum? Soluţia au găsit-o de comun acord, de bună voie şi nesiliţi de nimeni. O călătorie la Istambul, cu maşina personală, unde ea, timp de o săptămînă să-şi vîndă propriul trup, pe dolari. Timp de şapte zile, tînăra a trecut inclusiv prin calvarul perversiunilor sexuale şi al umilinţei. Dolarii au fost cîştigaţi, dar cu un preţ înfricoşător.

(Ion Ciacîru, în "Totuşi iubirea", nr. 37/1991, Bucureşti)

• Aniversare

Adrian Marino; critic, istoric şi teoretician literar; una din cele mai importante personalităţi ale culturii române de azi. Cîteva lucrări: "Modern, modernism, modernitate" (1969); "Introducere în critica literară" (1968); "Critica ideilor literare" (1974); "Dicţionar de idei literare" (1973); "Comparatisme et théorie de la littérature" (1988); "Biografia ideii de literatură" (1991) etc.

• S.O.S. N. CARANDINO

Se pare că cunoscutul critic de teatru şi gazetar (democrat, totdeauna democrat şi antifascist, totdeauna antifascist) N. Carandino, ex-director al ziarului "Dreptatea" şi condamnat la ani grei de închisoare în celebrul proces Iuliu Maniu, – se află într-o situaţie extrem de grea. Bătrîn, bolnav, omul care locuieşte în Bucureşti, pe str. Libertăţii, bl. 118, et. IV, ap. 11, nu se poate mişca, somnolează permanent, iar starea apartamentului aduce a coşmar. Informaţia aceasta tristă o primim de la Ştefan Baciu, din Honolulu, Hawaii.

El însuşi suferind, poetul român din Pacific, a bătut la maşină, greu, un S.O.S. pentru toţi şi toate:

«S.O.S... Rog distribuiţi... publicaţi... răspîndiţi... salvaţi pe N. Carandino... Ultimul din cei "trei" de la Facla: S.O.S... S.O.S... În numele nici unui "comitet de acţiune". Ştefan Baciu. Stop».

Trimiţînd acest mesaj grav, patetic, prin satelitul de comunicaţii din Mediterana, numit "Minimum", Ştefan Baciu nădăjduieşte că S.O.S.-ul va avea ecou la Bucureşti. Nădăjduim şi noi, trimiţîndu-l mai departe în spaţiu.

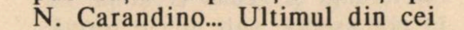

■ *Desen de Mario Pinto, însoţind mesajul lui Ştefan Baciu*

LUMEA ROMÂNEASCĂ

• 24.000 lei o cameră de hotel

"...Rugînd pe suferinzii de inimă să nu citească rîndurile care urmează, transcriem cîteva din noile tarife (la hoteluri): în stațiunea Neptun, o persoană plătește pentru o noapte în cameră cu două paturi – la hotel "3 stele" – 2000 lei, iar pentru o cameră cu 3 paturi – 1700 lei. La hotel "Minerva" din București (cat. I), o cameră single – 1200 lei, o dublă – 2000 lei sau 2600 lei, o triplă – 3000 sau 3600 lei, un apartament – 4800 lei. La hotel "Turist" (cat. I): o cameră single – 4000 lei, o dublă – 6000 lei, o triplă – 8000 lei. La hotel "București" o cameră de două locuri costă 24.000 lei pe noapte!

(Din "România Liberă" București)

• În bordelurile de la Istambul

"Sub acest titlu sintetic și sugestiv, colegul Dan Arhire de la cotidianul tulcean «Delta» descrie un fenomen îngrijorător: furnizarea de tinere românce «pieței» turcești a prostituției. Ziaristul analizează, de la fața locului, situația nefericitelor pe care proxeneții le recoltează, le trec peste graniță ca «turiste» și le obligă, odată ajunse la Istambul, să se vîndă ca o marfă oarecare. «De obicei – scrie Dan Arhire – «peștele» le promite fetelor jumătate din cîștig, dar mulți după o lună de «producție» pleacă cu banii, nu înainte de a le lăsa unui bordel contra sumei de 1.000 de dolari pentru fiecare. Proxenetul își vede de drum predîndu-i proprietarului stabilimentului și pașapoartele fetelor. Pentru noii stăpîni, afacerea este avantajoasă, de pe urma unei «fete» scoțînd lunar circa 4.000 de dolari".

(Al. Mihalcea, "Filiera prostituției", în "România Liberă" București)

• Mica publicitate

– Editura Marc-SRL București, telefon 145784, caută traducătorul lucrării "Laleaua neagră" de Alexandre Dumas, editată inițial de Ed. "Cartea Românească" pentru a-și ridica drepturile ce-i sînt consemnate.

– Domnișoară frumoasă 23/1,70 doresc cunoștință cavaler. CP 642 Op. 6, Constanța.

– Cumpăr acțiuni vechi ale firmelor românești și străine. Tel. 855089.

– 8 rooms – luxury apartament to rent on long term; fee 2500 US$ monthly. Phone 793779.

– Vînd Omagiu N. Ceaușescu, tel. 863616.

– Cumpăr invitație (viză) pentru Norvegia, Suedia. Tel. 662315, după 16,30.

– Frumoaselor pînă în 24 ani, doriți un partener, prezentabil, sportiv, întreprinzător autorizat? Scrieți pe adresa 2-16 Zalău – Sălaj 4700. Răspuns garantat numai la scrisoare cu foto subiectivă.

• Decese

• *Elvira Godeanu*, actriță la "Teatrul Național"; cea mai frumoasă actriță din istoria scenei românești contemporane; cîteva roluri memorabile: în "O scrisoare pierdută" de Caragiale (Zoe), *Aimèe*, *Marguerite Gautier* (Dama cu camelii), *Claire Zahanasian* (Vizita bătrînei doamne, de Dürrenmatt). Cîteva aprecieri "la nivel înalt": "Un joc cald, voluptuos, o preciziune de vedetă" (Camil Petrescu);

"Frumusețea ei... trece caldă și biruitoare peste rampă" (Mircea Ștefănescu)

• *Henri H. Stahl*, sociolog, membru al Academiei Române.

PIETRE FUNERARE,
MARMORĂ ȘI GRANIT

NAFTALI
FRIEDMAN

Fost Engler Friedman,
din București,
Șoseaua Giurgiului
și Filantropia

T. A. – KIRIAT SHAUL
Tel.: 471594, 476279

• PREȚURI CONVENABILE
• VENIM LA DOMICILIU
• EXECUȚIE IREPROȘABILĂ
• ÎNLESNIRI DE PLATĂ

VORBIM ȘI ROMÂNEȘTE
•
SE PRIMESC COMENZI
ATÎT PENTRU KIRIAT SHAUL
CÎT ȘI PENTRU HOLON

SINAIA

Restaurant cu specific
ROMÂNESC
IAFFO, Reh. SGULA nr.5
(lîngă Teatrul "Noga")
TEL. 821574
Deschis zilnic de la ora 10,
inclusiv vineri și sîmbătă.
Duminică – închis.
Primim comenzi pentru
festivități familiare
pînă la 60 persoane
* PREȚURI IEFTINE *

E O LUME

atlas geografic

HARRY CARASSO

PE URMELE CĂPITANULUI COOK

Diverse probleme familiale m-au obligat să mă deplasez de trei ori în 15 luni la Tahiti, în Polinezia franceză.

Acest imens triunghi echilateral de peste 8000 de km de latură, cu vîrfurile în Hawaii, Insula Paştelui şi Noua Zeelandă, a fost explorat acum vreo mie de ani de o populaţie de navigatori înăscuţi, plecaţi din Asia de Sud-Est. Stabiliţi mai întîi în Insulele Marchize, în centrul triunghiului, polinezienii s-au împrăştiat, vîslind energic, peste o suprafaţă de mai bine de 15 milioane de km pătraţi! Pură sau amestecată cu altele, rasa s-a menţinut în acelaş spaţiu geografic, dar nu ne-a lăsat nici o mărturie scrisă – afară de tabletele "rongo-rongo" din Insula Paştelui, de origine încă nedescifrată.

TAHITI, PARADIS ARTIFICIAL

Recepţia cu muzică nu mai e ce-a fost pe timpuri: Tahitiul nu se scoală devreme decît pentru piaţă. La trei dimineaţa, şase sute de pasageri curg tihnit din două Boeing 747; orchestra tahitiană e absentă, dar nu şi matroanele care sînt deja la postul lor, în colibele acoperite de stuf din faţa aeroportului, gata să vîndă ghirlande de flori sau de cochilii. Majoritatea turiştilor întorc spatele oraşului Papeete, capitala insulei, şi se duc să se odihnească în hotelurile de lux, la Vest de aeroport. E mai sigur; cînd tahitienii sînt nemulţumiţi (ceea ce se întîmplă cam adesea), primul lor reflex este blocarea autostrăzii Faaa-Papeete, obligînd pe cei plecaţi către Răsărit să înconjoare insula (90 km) dacă vor s-o părăsească!

După şapte km de autostradă, turistul descoperă frumosul bulevard al reginei Pomaré, care evocă "la Promenade des Anglais" de la Nisa; asta-i aproape tot ce e de văzut la Papeete. Farmecele Polineziei sînt în alte părţi. La rigoare – pentru prietenul meu Gigi Florian din Haifa, cronicar gastronomic la "Minimum" din cînd în cînd – putem cita multe restaurante, în special chinezeşti, toate recomandabile, dar aproape la preţ fix: de la cel mai luxos la cel mai cîrpănos, preţurile nu depăşesc o sumă ce variază între 14 şi 18 dolari, pentru felul principal – marea specialitate" mahi-mahi"(delfin) la grătar. Excepţie: restaurantele zise "la camion", rude apropiate cu "truckul" sau autobuzul local, el însuşi născut din tată camion şi mamă banchetă de lemn! Aceeaşi drăcie se poate amenaja în bucătărie ambulantă, cu tejghele unde clientela locală apreciază, în special seara, în apropierea portului, diverse produse între merguez (mititei nord-africani) şi satay (broşete ca-n Malaezia), pentru 5-10 dolari.

Două atracţii centrale merită ocolul tîrgului, care trebuie vizitat la 5 dimineaţa, cînd peştele şi taroul (leguma naţională) îndoaie tarabele sub greutatea lor. Tahitieni vlăjgani şi solizi spălîndu-şi picioarele ciudat curbate în apa de furtun generos dăruită. Vis-à-vis, Primăria, vastă, imobil de stil colonial, unde nu e ţipenie de om, dar care se poate vizita integral, inclusiv biroul primarului, de un lux urlător (clădirea a costat între 25 şi 40 milioane de dolari, aceasta e pentru Tahiti ca tichia de mărgăritar pe capul chelbosului...)

Viaţa e foarte scumpă la Tahiti, preţurile din Franţa trebuiesc dublate, ba chiar întreite (pentru băuturi alcoolice). Este rezultatul unei politici de dependenţă: totul sau aproape totul este importat din Metropolă; transportul şi taxele au ca rezultat coeficientele de mai sus. Acesta este preţul de plătit, pentru o poziţie franceză strategică de mîna întîi, în mijlocul Pacificului, la care rîvnesc toţi vecinii...

Farmecele Polineziei sînt vizitele la Bora-Bora (şi puternic protejate de preţurile hotelurilor, demente). Neîndrăznind să mă tocmesc, am plătit 200 de dolari pentru un bungalow zis de prima categorie, fără aer condiţionat (nu-i la modă în Polinezia Franceză), fără plasă de protecţie împotriva ţînţarilor (numeroşi şi lacomi), fără cadă în sala de baie, fără telefon (aflat la 600 m. de recepţie; să nu cumva să cazi bolnav că ai păţit-o!) şi cu nişte găuri în acoperişul de stuf şi în sala de baie pe unde poate trece şi o veveriţă. "Il faut protéger l'environnement", zic autorităţile, dar clientul n-are dreptul să fie protejat şi el? Pe de altă parte, Bora-Bora este, în mod cert, cea mai frumoasă lagună pe care am putut-o vedea în Pacific, cu nişte culori de vis şi un munte sublim, care sfîşie mijlocul insulei, în care mai sînt ascunşi Căpitanul Nemo, King Kong, lumea dispărută a lui Conan Doyle... sau poate şi terenul de vînătoare al contelui Zaroff?... Se poate visa la infinit pe marginea acestor ape de paradis, care te fac să uiţi că bungalowurile pe "pilotis" (stîlpi) costă 400 dolari noaptea!

Mult mai abordabil este paradisul din Moorea, accesibil într-o oră de ferry-boat, pentru 7 dolari. Este destinaţia preferată de navigatorii din Tahiti, pentru week-end. Cu cele două golfuri (Opunohu şi Cook), insula seamănă cu tridentul lui Neptun (sau hélas! al Clubului Méditérranée, care a pus mîna pe cea mai spaţioasă plaje). 14 hoteluri, accesibile şi... negociabile, adică unde te poţi tocmi, o duc prost.

Micul infern descris în capitolul Bora-Bora are nişte frăţiori la Moorea, celebrii "nonos", mici insecte microscopice care ies din nisip pe la patru după amiază şi te înţeapă cu zeci şi zeci de ace neistovite, după care mîncărimile durează săptămîni...

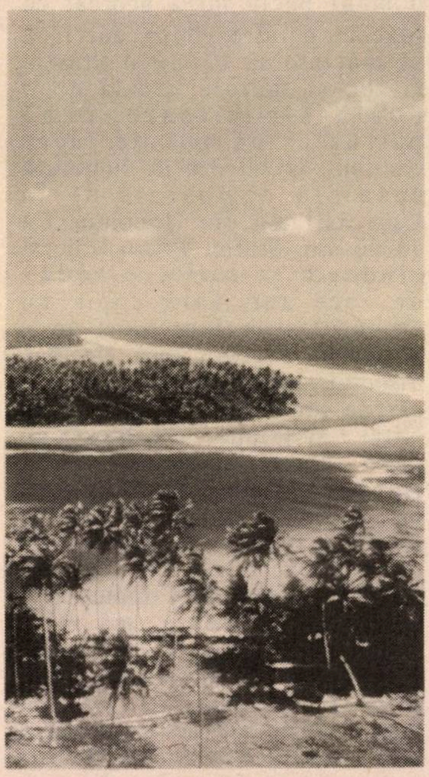

Tahiti este, bineînţeles, o destinaţie recomandabilă, cu condiţia de a nu te lăsa închis înăuntru. De aici se poate merge în Insula Paştelui; pentru moment, să profităm de avionul săptămînal care merge în Insulele Cook (Rarotonga, 1100 km, două ore de zbor, 320 de dolari – pentru tahitieni; la preţul acesta, un francez străbate Atlanticul! sau măcar Mediterana, pînă la Tel Aviv). Nu e de mirare că tahitienii nu se duc la insulele Cook... E prea scump.

WHAT'S COOKING IN THE COOK ISLANDS?

Înainte de ultimul meu voiaj în Pacificul de Sud, aceste insule mi-erau necunoscute; cei 18.000 de locuitori sînt polinezieni 90%. Se spune că viaţa lor este liniştită ca la Tahiti, înainte de 1960. Avarua (capitala) este patria poetului, oraşul unde plouă de trei ori pe săptămînă, 4000 de locuitori, care umblă cu greu prin ploaie şi noroi, unde cîteva prăvălii deschid ochii, dar totul este ieftin şi foarte "gemulitch". Un minibus practic (rien à voir avec le "truck" de Tahiti) permite turul insulei Rarotonga (38 km) pentru circa 1 dolar... La început surprinzător, numărul ridicat al micilor cimitire este explicat de faptul că, peste tot în Polinezia, pămîntul aparţine, din strămoşi, familiilor. Poţi face ce vrei pe ţărîna ta, chiar să-ţi înmormîntezi părinţii şi copiii (un poznaş şi-a îngropat bunicul în sufragerie!). Cînd un fiu rătăcitor vrea partea lui de pămînt, familia se întruneşte, discută lung şi dacă obţine dreptate, i se dă un termen de cinci ani ca să-şi construiască o casă. Cam peste tot, se văd nişte temelii, supranumite "casa din luna a 59-a", proprietarul fiind emigrat; şi-a jurat să facă bani şi să vie înapoi ca s-o termine. Dacă nu se-ntoarce, sau dacă nu-şi termină casa, pămîntul se-ntoarce în familie, pentru totdeauna.

Cîteva hoteluri confortabile, cu 50% mai ieftine ca în Tahiti, primesc o clientelă de neo-zeelandezi (insulele Cook au fost cedate de Anglia în 1901; în 1965, Noua Zeelandă le-a acordat independenţa cu plăcere, continuînd totuşi a le sprijini – jumătate din buget). În 1973, Rarotonga şi-a mărit aeroportul, pentru promovarea turismului; încep să vină europeni (germani, englezi şi italieni), o clientelă destul de aleasă. Două articole sînt oferite ca primă: spectacole folclorice de o rară intensitate, mai puţin colorate ca în Tahiti, dar mult mai ritmate. Al doilea "cadou" este atolul Aitutaki, deschis spre univers – ca şi Bora-Bora – în 1942, cînd americanii au construit piste de aterizare pentru a preveni o invazie japoneză. Laguna este foarte frumoasă, cu mulţi peşti şi peştişori de toate culorile. Două hoteluri drăguţe fac din Aitutaki un fel de Bora-Bora fără mister, dar şi fără snobism, la un preţ rezonabil.

Uite, a venit momentul să descoperim

CINE SÎNT ŞI CE VOR FIJIENII CARE SE ABONEAZĂ LA "MINIMUM" LA 150 DE DOLARI PE AN?

Acelaş zbor Air New Zeeland venind din Tahiti ne ia din nou după o săptămînă; plecînd miercurea la orele 17, ajungem în Fiji joi la orele 22... după numai trei ore de voiaj! Decalajul orar e de două ore, dar trebuie adăugată trecerea liniei de dată internaţională, care ne îmbătrîneşte cu o zi întreagă...

Debarcînd la Nadi, în insula principală a arhipeleagului (Viti Levu, circumferinţa 500 km), avem surpriza de a ieşi printr-o pasarelă telescopică, într-un aeroport ultra-modern; cei 700.000 de locuitori din Fiji au mizat pe turism şi primesc anual 300.000 de clienţi, în majoritate australieni. Fiji dispune de o excelentă poziţie strategică, pe drumul direct între Hawaii şi Sydney (Australia).

La începutul secolului 19, Fijienii (polinezieni cu amestec malaezian) se situau încă printre canibalii cei mai fioroşi din Pacific; aceşti strămoşi nu prea străvechi se delectau degustînd degetele şi urechile victimelor

lor, sub privirea agonizantă a acestora... Lucrurile s-au schimbat; după ce a făcut parte din Commonwealth, Fiji a devenit independentă în 1970, întreţine relaţii strînse cu Australia, care trimite în insulă majoritatea turiştilor. Ca peste tot în Polinezia, pămîntul aparţine familiilor, dar au apărut probleme de mînă de lucru cînd s-a introdus cultura bumbacului şi a zahărului. Ca în insula Mauritius şi la Ceylon, au trebuit să fie importaţi indieni, care au devenit majoritatea. Actualmente, fijienii vor să impună indienilor religia şi moravurile protestante moştenite de la misionarii din secolul trecut, în special repausul duminical. Indienii sînt recalcitranţi; ei domină comerţul şi au luat cu arendă pămînturi de la fijieni, pe care le lucrează cu banii împrumutaţi de la chinezi... Bineînţeles, ei continuă să practice religiile lor de origine (brahmană, Sikh sau musulmană). Conflictul între o minoritate care vrea să impună o religie de împrumut unei majorităţi care a rămas fidelă religiei de origine constituie o situaţie cam explozivă... dar care nu reiese nicidecum din comportamentul Fijienilor. Dotaţi de Mama Natură cu o coafură afro-asiatică, cum visează toţi coaforii din lume, ei sînt de o gentileţe şi o veselie permanentă, care se manifestă printr-un singur cuvînt: BULA! (a nu se confunda cu foarte românescul Bulă) (sănătate, viaţă lungă, etc.) repetat de sute de ori pe zi, cu tonuri care variază între amical (pe buzele celui care te întîlneşte pe drum) şi confidenţial (al chelnerului care-ţi aduce pîine, apă şi unt la masă). Mai oferă şi spectacole folclorice, în special dansul pe jăratic, senzaţional. Souvenirul nr. 1 este "furculiţa canibalilor", cu patru degete răsfirate în pătrat; cînd o duci acasă şi o utilizezi pentru hors d'oeuvres, stîrneşti un subiect de discuţie foarte insolit...

Nadi este paradisul articolelor duty-free. Cum a plouat tot timpul în capitală (Suva, la peste 200 de km.), am încercat să-mi rezolv dilema de mai sus, care între timp devenise dublă, cînd am descoperit că Israelul întreţine luxul uneia din puţinele ambasade străine în Fiji. Am telefonat deci la Ambasadă, dar în zadar: în ciuda numeroaselor precauţii luate înainte de a pune întrebarea nr. 1, ataşatul comercial mi-a răspuns că "Israelul are o ambasadă la Fiji cum are la toţi prietenii săi din lumea întreagă". Am încercat să avansez o explicaţie: au fost puzderie de "casques bleus" fijieni în Israel, asta a creat poate relaţii speciale?? Răspunsul, sec: "Această chestiune nu se poate discuta la telefon". I-am vorbit de "Minimum". "No comment". Dau jos ultimul atout: "Aveţi pe cineva care vorbeşte româneşte la Ambasada Dv.?" Răspunsul, copleşitor: "Nu cred, dar adresaţi-vă la Ambasada Franceză: Excelenţa Sa vorbeşte româneşte!" Hélas, Excelenţa Sa era în vacanţă. Dar, aici era probabil cheia: cine este abonat la "Minimum" în insula Fiji...

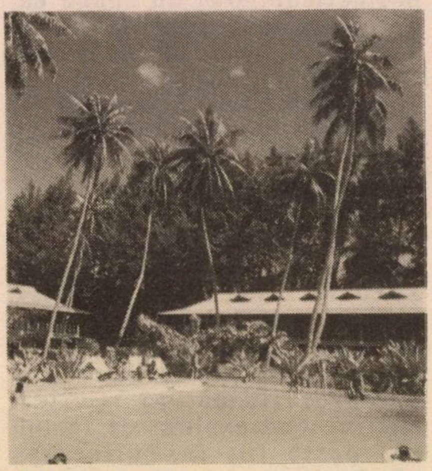

SIHASTRUL DIN PUNAHOU STREET

După cinci zile de "dolce farniente", am plecat nesătul din Fiji, direcţia Honolulu, ca să recuperăm măcar ziua pierdută la trecerea liniei de dată internaţională...

Air New Zeeland a echipat avioanele sale "long courrier" cu un gadget spectacular; se poate urmări pe ecranul de cinema: itinerariul şi progresia aparatului, viteza de croazieră, altitudinea, timpul de zbor care mai rămîne, distanţa parcursă şi punctul geografic locuit cel mai apropiat!

Minimum vorbeşte adesea de Ştefan Baciu, scriitor şi poet român, stabilit de mult la Honolulu; prin graţia domnului Mirodan şi dorinţa manifestată de poet ("orice român care trece prin Honolulu este binevenit la mine"), creierul meu a făcut TILT! cînd taxiul care ne-a cules la aeroportul din Oahu a părăsit Highway 1 prin ieşirea Punahou St. (last exit for Waikiki).

La numărul 1434, o clădire somptuoasă (ARCADIA) adăposteşte un număr serios de pensionari dispunînd probabil de mijloace suficiente pentru a-şi asigura o bătrîneţe agreabilă. Chemat la telefon, domnul Baciu mi-a acordat cu plăcere o întrevedere, dar fără să mă lase să bănuiesc situaţia fizică şi morală creată de o boală nimicitoare, după patruzeci de ani de lucru excitant, la catedra de literatură spaniolă comparată de la Universitatea din Honolulu. La 73 de ani, Ştefan Baciu trăieşte gîndeşte şi scrie, — văduv de zece ani, fără copii, cu singurul stimulent adus de o activitate literară încă vie. Am discutat despre România, despre cărţile lui Butnaru ("Holocaustul Uitat") şi Popper ("Galileu") pe care le-am tradus în limba franceză, despre cele zece cărţi pe care le-a publicat în România înainte de plecare (trei dintre ele sînt în curs de retipărire). Om de calitate, cu o conversaţie aleasă, mă miră faptul că se uita des la ceas (îl plictiseam?); la un moment dat, după trei sferturi de oră de conversaţie, s-a sculat şi mi-a cerut scuze: boala cumplită de care suferea îşi arăta din nou dinţii, obligîndu-l să părăsească hall-ul în care mă primise şi să se urce sus la el, ca să se îngrijească... Mi-a spus înainte să plec: "Mi-a făcut plăcere, e bine că ai venit acuma..." Cine mai trece prin Honolulu să nu-l uite pe Ştefan Baciu, care înobilează frumoasa insulă.

FRUMOASA FLOARE DIN HAWAII (OPERETĂ VĂZUTĂ ÎN COPILĂRIE LA BUCUREŞTI)

Primul contact cu plaja Waikiki, din Honolulu, constituie un şoc, după săptămînile petrecute în calmul insulelor din Sud. Pe vremuri magnifică, înaintea invaziei betonului, plaja şi cartierul ei primesc totalitatea celor şase milioane de turişti care vin în fiecare an şi asigură ultimului din cele 50 de State Unite o prosperitate pe care Tahiti nu o va atinge niciodată. Aici totul costă la fel de ieftin ca în California sau în Florida, deşi totul sau aproape totul a făcut minimum 5000 km de ocean înainte să ajungă în prăvăliile deschise pînă seara tîrziu (uneori şi 24 ore din 24).

O promenadă pe plaja Waikiki este o performanţă! După ce te-ai bălăcit cu veselie prin nisipul profund şi mătăsos, un dig te obligă să traversezi grădina unuia dintre cele trei "Sheratoane", pasaje care evocă mai mult Checkpoint Charlie de lîngă trecutul zid al Berlinului, decît plaja de la Eforie sau Bat Yam... În fine, hotelurile dispar şi lasă locul unui parc, la adăpostul căruia plaja se îmbogăţeşte cu nişte valuri imense, pentru plăcerea surfiştilor...

Să părăsim Waikiki şi mulţimea, pentru alte puncte de interes: cel mai căutat este Pearl Harbor şi monumentul plutitor în memoria cuirasatului "Arizona", a cărui epavă se odihneşte dedesubt. Se poate vizita cu autobuzul şi vedeta rapidă (dar cu minimum două ore de aşteptare între cele două mijloace de transport) sau cu vaporul-croazieră şi avioanele care decolează la fiecare două minute. La fel de spectacular este şi Cimitirul Naţional al Pacificului, unde se odihnesc în veşnicie soldaţi aparţinînd comunităţilor de pe insulă, morţi în Pacific, Coreea şi Vietnam. Cam departe este Muzeul Bishop, interesant pentru amatorii de istorie hawaiană, care pot vizita Palatul Iolani, ultima reşedinţă a monarhiei hawaiene, ghidaţi de şarmante persoane descinse direct din filmul lui Capra, "Arsenic şi dantelă veche"... Un milion de fanatici ai Polineziei îşi găsesc rostul la Centrul Cultural Polinezian, la o oră şi jumătate de drum de Waikiki, unde Mormonii au reconstituit şapte sate din insulele Pacificului (Marchize, Tahiti, Tonga, Fiji, Noua Zeelandă, Samoa şi Hawaii). Numărul Opt este în curs de realizare, consacrat Insulei Paştelui, sub direcţia fostului guvernator al insulei. Centrul este animat de studenţi originari din teritoriile respective, care lucrează aici jumătate din timp pentru a-şi plăti studiile la Universitatea Brigham Young, la doi paşi. Se desluşeşte amprenta profesionalismului american, vizibile în grandiosul spectacol pe ecran imens, şi în special în reprezentaţia care încheie vizita, "This is Polynesia", somptuoasă înscenare unde dansatorii cu foc din Fiji înregistrează un adevărat triumf.

După insula Oahu, am vrut să mai vizităm şi altele; am preferat Kauai, cu gheizere, un canyon ca cel din Arizona şi o vegetaţie extraordinară; la Maui, sînt plăji frumoase, dar rezervate milionarilor; interesantă este vizita portului Lahaina, fosta capitală a regilor hawaieni. Apoi, Insula Mare, mai întinsă decît toate celelalte la un loc, ne-a permis să vizităm un vulcan activ şi să constatăm efectele impresionante ale erupţiilor precedente. Şoseaua care înconjoară insula a fost definitiv distrusă pe o porţiune de doi kilometri, de erupţia vulcanului Kilauea. În general însă, plăcerea de a conduce o maşină americană, cu aer condiţionat şi multe "chiţibuşuri" a fost compromisă de absenta sistematică a semnelor de circulaţie. Am fost chiar pe punctul de a rata extraordinarul hotel Hyatt Waikoloa, care se vizitează cu trenul...

Acest voiaj "ca-n poveşti" se poate realiza în 28 de zile, plecînd din Frankfurt sau Londra. Atenţie la întoarcere: un decalaj orar de 12-13 ore, chiar întrerupt cu o noapte în Los Angeles, cere cîteva zile pentru recuperare. Preţul? Cam 4000 dolari (avion, transferuri şi hoteluri).

■ H. Carasso, om de afaceri şi publicist, trăieşte la Paris. El are o carte în manuscris despre generaţia elevilor evrei de la Liceul bucureştean "Graur", din anii războiului mondial.

● VILNIUS - וילניוס

NOU LA IERUSALIM

- MEZELURI ŞI CARNE PENTRU CEI CU GUSTURI RAFINATE, DUPĂ REŢETE EUROPENE
- PEŞTE AFUMAT ŞI SĂRAT

Preţuri fără concurenţă

DESCHIS ÎN FIECARE ZI DE LA 10.00 LA 19.00
VINERI DE LA 9.00 LA 15.00

IERUSALIM,
MARTEF HAIR - LA MIGDAL HAIR
TEL. 02-242177

"MINIMUM" ŞI DICŢIONARUL NECONVENŢIONAL

(Urmare din pag. 3)

de "Mabat") te repezea ("acuma n-am timp, vine Haim Iavin"), dacă sunai la uşă, ca vecina lui, Liana Maidanek, la aceeaşi oră, te brusca ("ce vrei?, sînt ocupat, vino după nouă şi jumătate!"), dar mai toate articolele lui vorbeau despre întîmplări fără nici o legătură cu buletinul de ştiri: A.L. Zissu şi procesele sioniştilor din anii '50, Rabinul-Şef Şafran şi lupta acestuia împotriva C.D.E.-ului, "Struma" scufundată cu "olimi" în apele turceşti şi impostorii din *trib*, aici în Israel. El nu a trăit ca un gazetar profesionist, gata la orice oră din zi şi din noapte, să scrie despre orice (Kadafi, bomba atomică sau inflaţie), ci ca un *activist* al generaţiei sale de sionişti, aruncaţi în închisoare şi chinuiţi întru distrugere, ca un trimis special al trecutului. Uneori îi spuneam: "Domnu' Rudich, ce părere ai despre declaraţia lui Bush (sau a lui Shamir, sau a lui Mitterrand sau a lui Peres). Poate scrii ceva despre asta". "Da, răspundea el, chestia e formidabilă, ar trebui scris neapărat despre asta. Eu însă ţi-am pregătit altceva: am un articol mic – mic, nu te speria – despre felul cum s-a comportat Mendelovici la proces, în 1952". (Mendelovici fusese directorul revistei "Copilul evreu", din Bucureşti). El nu avea rubrici permanente, el avea idei permanente.

A fost, sub semnul acesta al memoriei, un prieten devotat şi statornic al Dicţionarului Neconvenţional. Oridecîteori aveam nevoie de-o informaţie apelam la el ca la un birou de informaţie social-culturală, ca la o ambasadă a Statului numit judaismul românesc. "Ai cumva – îl întrebam – cartea lui Brunea-Fox despre rebeliunea legionară din 1941?". "Un moment, – răspundea el. S-ar putea să o am. Dacă nu, îţi fac rost de ea. Ştiu un avocat din Bat Yam care avea cartea". A doua zi, primeam volumul acasă. "Ce poţi să-mi spui – îl întrebam – despre jurnalul lui Mihail Sebastian?" (Jurnalul fusese depus de fratele scriitorului, avocatul Beno Sebastian din Franţa, la Yad Vashem, sub consemnul că nu trebuieşte scos la iveală decît după 50 de ani de la moartea autorului). "Nu ştiu, – răspundea Rudich, – o să vorbesc cu Lavi (Th. Lavi lucra la Yad Vashem), şi îţi dau un telefon". A doua zi mă suna: "Da, aşa e, Beno a interzis accesul cercetătorilor la jurnal. Nu ştiu de ce. Se pare că-i e frică. Au venit la el, la Boulogne, unde locuieşte, lîngă Paris, fel de fel de tipi şi l-au ameninţat că dacă publică jurnalul... unde sînt pagini neplăcute despre Mircea Eliade... şi despre alţi legionari... îi aruncă locuinţa-n aer". "Domnu' Rudich, – îi spuneam, – ce poţi să-mi spui despre legăturile dintre Ion Călugăru şi Zissu?" "Ha, ha – făcea Rudich (care fusese secretarul lui Zissu, conducătorul mişcării sioniste din România) – pot să-ţi spun multe". "Cînd?" "Mîine. Trec mîine pe la dumneata şi vorbim". A doua zi era la mine.

Pasiunea lui pentru "Dicţionar" era atît de mare încît, pentru a obţine o carte, un an de naştere sau o fotografie punea în mişcare o întreagă reţea de "agenţi literari" din Israel şi din lume. A fost "Mossadul" nostru cultural. Scria la Bucureşti, lui Anton Dimitriu, logicianul, cu care împărţise, vreo doi ani, celula de închisoare la Jilava. La Laussane, îl avea pe Ion Caraion. La Honolulu, Hawaii, pe Ştefan Baciu. La Bonn, pe Alexandru Lungu. La Bruxelles, pe Em. Neuman, prietenul lui N. Steinhardt.

Oridecîteori îţi moare cineva de aproape, rudă de sînge sau prieten, ai senzaţia că s-a rupt o legătură de-a ta cu viaţa. O dată cu moartea lui Rudich, s-a rupt – sfîşietor – una din legăturile noastre, cele mai vii, cu istoria.

Al. Mirodan

la treizeci de zile

E greu şi sfîşietor să fii nevoit, pe neaşteptate, să scrii necrologul celui lîngă care ai stat mai tot timpul, să ai iluzia că te izbeşti de cotul lui cînd scrii că a murit şi să ţi se pară că-l simţi, citindu-te peste umăr...

Nu mă înşel dacă voi spune că, mai dragi şi decît propria lui viaţă pe care s-a grăbit să şi-o istovească, i-au fost lumea, forţa şi drepturile acestui pămînt – pămînt căruia i-am dat acum un prieten nepreţuit – i-au fost dragi oamenii împinşi, ca şi el, de un ideal – şi pentru care a îndurat ani nemiloşi de puşcărie.

Fertilitatea ziaristică a lui Rudich nu poate fi comparată decît cu rodnicia activităţii lui literare, de poet care a dus, în ultimii săi ani, o viaţă care l-a silit să moară în singurătate, să moară între călimară şi pană, scriindu-şi, pînă aproape de sfîrşit, rîndul început al articolului pentru "Minimum".

Dar, pentru mine, Rudich aproape că nu a murit şi, dacă l-aş fi întrebat, ar fi răspuns că "a scăpat!"

Viaţa te surprinde pe neaşteptate! Ca fulgerul se iscă uneori şi moartea din senin. În acelaşi timp au dispărut trei valori adevărate şi – în ceea ce mă priveşte – trei prieteni scumpi, de neînlocuit: Schafferman, apoi Flavius, şi acum treizeci de zile Rudich.

Desigur, ştiu că au murit într-o bună zi şi Heine, şi Goethe şi Rimbaud, şi tot n-a coborît o singură frunză de la sine pe mormintele lor. Florile de pe mormîntul lui Rudich însă nu-l mai ajung, lacrimile nu-l mai ajung, suspinele nu-l mai ajung. L-am iubit cînd trăia şi-l iubesc şi cînd nu mai trăieşte.

ÎȘI IAU RĂMAS BUN DE LA M.RUDICH

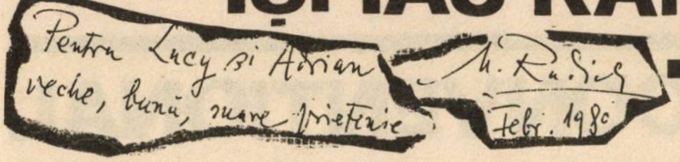

Pentru Lucy şi Adrian
veche, bună, mare prietenie
M. Rudich
Febr. 1980

Dedicaţie către soţii Zahareanu

Este tot ce rămîne după prietenia unui ales dintre aleşi, după mai bine de cincizeci de ani de înţelegere perfectă, de colegialitate sinceră, de apreciere deschisă.

De aici încolo, păstrez o amărăciune: un mormînt. Mormîntul lui Rudich.

Adrian Zahareanu

la revedere...

La revedere, iubite al sufletului meu, Domn Rudich, atît de intransigent în apărarea alb-albastrei tale credinţe, îngemănată cu speranţa, mereu lucid în negarea a tot ce ar putea umbri aceste culori vitale, care ai ştiut înfrunta, subtil şi tenace, închisorile de tot felul ale acestui veac, înarmat doar cu unul dintre cele mai aristocratic senin triste zîmbete ce mi-a fost dat să întîlnesc.

La revedere, iubite al sufletului meu, Domn Rudich, ce te afli acum *"Dincolo de poarta grea"*, lăsîndu-ne pe noi să spunem *"Izkor"*, aci, *"Pe muntele amintirilor"* întru mereu repetata cinstire a ta, care *"Ai mai fost pe aici"* cu noi împreună, doar ceva mai înainte, mai sus şi mai pur...

Sergiu Levin

poetul și moartea

Prietena care mi-a adus, prin telefon, vestea morţii lui Rudich m-a întrerupt din lectura colecţiei revistei "Adam" din anii '30. În căutare de "idei" şi "atitudini" proprii intelectualităţii evreieşti din România din acea perioadă, făceam în răstimpuri cîte un popas liric, citind versurile de tinereţe ale lui M. Rudich apărute în excelenta revistă a lui Ludo. Constatam astfel precocitatea şi persistenţa melancoliei sale, pe care o crezusem o trăsătură născută din mîhnirile solitarului la capăt de drum, dezamăgit de contemporanii săi, marcat iremediabil de amintirea tragediilor pe care le-a trăit sau la care a fost numai martor îndurerat. Tristeţea liricii lui Rudich se potrivea cu reflecţiile eseistului, impresionante prin intransigenţa morală, – şi ea o prelungire încăpăţînată şi tragică a exigenţelor tinereţii idealiste.

M-am întors la colecţia revistei şi – singurul omagiu pe care i-l puteam aduce – am început să caut alte poezii ale tînărului Rudich, oprindu-mă la poezia *Semn,* scrisă la douăzeci şi unu de ani. Orice poem sună *altfel*, citit după moartea poetului şi scoate la iveală înţelesuri parcă ascunse pînă atunci. "Nunta cu moartea", un motiv liric obişnuit, livresc, se transformase acum într-un patetic rămas-bun:

"...vin păsări de plumb/ să-şi culce fruntea/ pe marginea sufletului meu.// Eu ştiu, de aceea,/ că toate cucuvaele văzduhului/ s-or strînge odată în colivia inimii mele/ şi vremea nunţii mele cu moartea/ o vor ţipa,/ cu vaete lungi,/ cînd noaptea bîjbîie/ drum în pămînt să se-ascundă./ În ora aceea tîrzie/ voi creşte cu febra din mine/ poemul meu de pe urmă/ şi-oi scrie cu sîngele ultim/ poveri ce se-agaţă de suflet/ şi gînduri ce-mi mistuie gîndul./ (...) Vestirea nunţii cu moartea/ un poem/ Şi-atît./ Şi cîntecul meu s-o sfîrşi."

Poeţii îşi scriu din tinereţe mesajul ultim, numai nouă ni se pare că "fac literatură".

Leon Volovici

La 17 ani: totul e posibil

În redacţia ziarului "Timpul" – 1947; ziar democrat (întemeiat de Grigore Gafencu), unde lucrau şi "venetici", omeneşte, fără oprelişti de animalism. Rîndul I sus, de la stînga la dreapta: Ilie Livianu, Ioan Massof, Ion Marin-Sadoveanu, caricaturistul I. Ross, Petru Comarnescu, Emil Fulda, cronicarul muzical dr. I. Rosman, Marin Sîrbulescu. ⇩

16 decembrie 1948: sosirea pictorului Rubin, ambasadorul Statului Israel la Bucureşti. (De la stînga la dreapta): Aviezer Chelouche, secretar de legaţie, Leon Gold (Yehuda Ariel) ataşat comercial, d-na Ester Rubin, pictorul Rubin, d-na Ella Gold-Ariel, un reprezentant al ministerului de Externe român, M. Rudich (pe-atunci, funcţiona la Direcţia Presei) şi Moşe ⇨

"MINIMUM" ŞI

DICŢIONARUL NECONVENŢIONAL

Agami, consilier al legaţiei. Era frumos atunci. Şi nimeni nu-şi închipuia că salutul adresat lui Rubin şi soţiei sale va deveni, prin 1950, motiv de acuzare şi osîndă.

M. Rudich (1-ul din stînga), la Legaţia Israelului din Bucureşti, 3 mai 1949 (al 3-lea din stînga, Moţi Moscovici, ziarist, secretar general de redacţie la "Viaţa noastră", după plecarea din România, în anii '60-'70). Un pahar de vin "Carmel" la sărbătorirea unui an de la înfiinţarea Statului Israel. Un pahar de vin care-l va costa scump pe Rudich (ca şi pe colegul său, Moţi Moscovici): el va fi arestat la începutul deceniului şase pentru participare la activităţile de "spionaj" ale imperialiştilor sionişti din str. Dr. Burghele şi condamnat la ani grei de închisoare. Eliberat în 1955, ajunge în 1959 în Israel.

Cu soţii Mela şi Dr. Carol Iancu, fruntaşi ai mişcării sioniste din România. Tel Aviv, 1961. Amintiri din lupta pentru alia; amintiri din puşcărie.

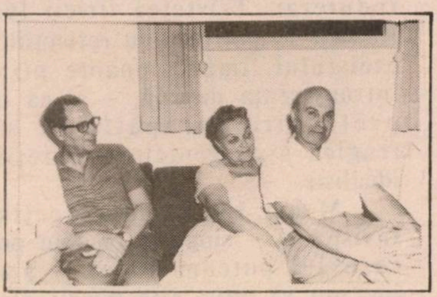

Cu dr-ul Radu Palade, U.S.A., laureat al Premiului Nobel pentru medicină. În faţa hotelului "Dan" din Tel Aviv, martie 1964.

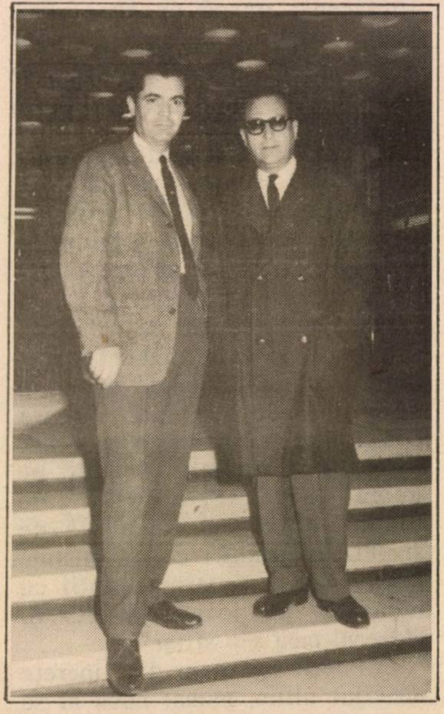

Între o poezie şi-un articol de gazetă, Rudich se îndeletnicea, ca amator, cu desenul. El şi-a ilustrat de altfel, cu fineţe, volumul de poezii "Eu am mai fost pe-aici".

Desenul de mai sus, intitulat "Prin vechiul oraş Iaffo" a apărut în revista "Mele" editată de prietenul său statornic din Honolulu, Hawaii, poetul Ştefan Baciu.

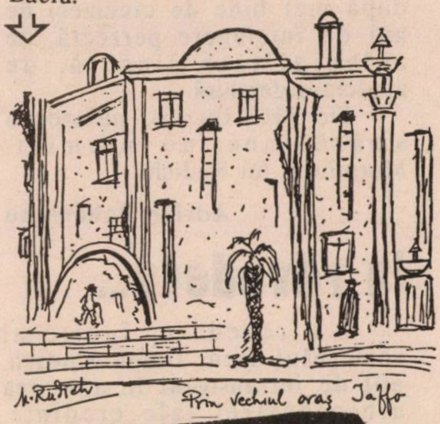

Să citeşti ziare?
Să le dai crezare?

În bătrânele pietre
inima Istoriei bate.

Cu marii comedieni români Grigore Vasiliu-Birlic (1-ul din stînga) şi Silvia Dumitrescu-Timică (a 4-a din st.) în redacţia ziarului "Viaţa noastră", Tel Aviv, ianuarie 1967. Primul turneu teatral de la Bucureşti, după războiul de 6 zile.

Festivitate literară la Ierusalim. De la st. la dr.: Th. Lavi, M. Rudich, I. Schechter, I. Petran...

ÎȘI IAU RĂMAS BUN DE LA M.RUDICH

De Schechter, cu care schimbă vorbe (înţelegem de duh) l-a legat o adîncă şi trainică prietenie. Cei doi îşi vor telefona de patru ori pe săptămînă, pentru a pune – cu patimă – ţara la cale. Mesele pregătite în cinstea poetului de Malica, soţia lui Schechter, îl încîntau pe Rudich, care le considera "evenimente" (tot aşa cum "evenimente" erau, pentru el, mesele din familia de prieteni credincioşi Sanda şi ing. Nanu Peri). Iar pe Gad, fiul humoristului, Rudich îl numea "nepotul meu spiritual".

Cu pictorul Marcel Iancu (stînga), Tel Aviv, 1972. "Iancu – ne spunea Rudich – mă întreba mereu: cum a fost la închisoare, cum a fost?"

Vorbind la adunarea promoţiei 1930 a Liceului "Haşdeu", din Buzău, România, în amfiteatrul liceului. "Profesorul meu de română, d. Sava Anghel – ne spunea Rudich – obişnuia să scrie cu tocul. Întrebîndu-l odată de ce face asta, el mi-a răspuns: "Dragă Rudich, tocul te obligă să faci mereu drumuri de la foaia de hîrtie la călimară: în timpul ăsta, te mai gîndeşti la cele ce scrii".

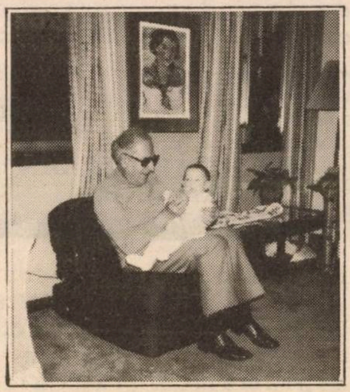

Cu nepoata sa, la Meitairie, New Orleans, U.S.A., noiembrie 1982. Deasupra celor doi, pe perete, chipul soţiei lui Rudich, pictat de cunoscutul acuarelist W. H. Arnold (1897-1946).

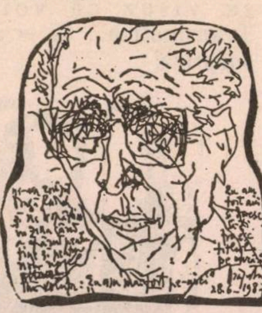

Rudich văzut de pictorul român Drăguţescu, 28.6.1983. Desen în peniţă şi text asemenea, vorbind despre admiraţia marelui artist din Italia faţă de prietenul său de demult, întîlnit, după decenii, în Israel.

NOTĂ BIO-BIBLIOGRAFICĂ

M. (Mayer) Rudich, născut 1913, la Buzău. Şcoala primară şi liceul la Buzău, studii de drept la Bucureşti. Ca elev de liceu colaborează la revistele sioniste din Buzău: "Idealul nostru" şi "Cumpăna"; apoi ca student, la "Adam", "Hasmonaea", "Copilul evreu" şi "Renaşterea Noastră" – din redacţia căreia a făcut parte ani de zile, ca şi din redacţia (prin 1934-1935) oficiosului Org. Sioniste "Ştiri din lumea evreiască".

A făcut parte, din 1935, din redacţiile ziarelor româneşti, "Zorile" (director Em. Socor), "Timpul" (director Gr. Gazencu), "Semnalul" şi "Jurnalul de dimineaţă" (director Teodorescu Branişte). În 1949 a fost prim secretar de presă la Direcţia Presei din Bucureşti.

În 1945, a publicat la Bucureşti, în Editura "Hehalutz", volumul de reportaje "La braţ cu moartea" (vedenii din Transnistria). A fost ani de zile activ în cadrele mişcării sioniste – activitate pentru care a şi fost arestat între anii 1951 – 1955; este, deci, Asir Sion. Venit în Israel în 1959, a intrat în redacţia ziarului "Viaţa noastră", fiind o foarte scurtă perioadă secretar general de redacţie.

În 1965, a publicat volumul de versuri "Muntele Amintirilor" (parte din poezii au apărut şi în ebraică, în traducerea poetului Haim Rabinsohn, cu o prefaţă de prof. Dov Sadan). În 1974, a publicat placheta de versuri "Dincolo de poarta grea".

În 1980, a publicat "Iskor" (poemul umbrelor funebre) iar în 1983, volumul "Eu am mai fost pe-aici".

Este cel dintîi laureat al Premiului Sion (1975). A fost cel dintîi preşedinte al "Asociaţiei scriitorilor israelieni de limba română". A fost editorialist la revista "Minimum", de la primul număr.

MINIMUM NU UITA

Amărăciune. Dezgust. Şi revoltă. Acum, la 50 de ani de la Holocaustul din România – jigodia fascistă din gazete, şi bucureştene şi de prin străinătate, şi-a găsit să tăgăduiască, răcnit, martiriul evreilor dintre Carpaţi şi Dunăre. Pogromul de la Iaşi? Nu există. Masacrele din Basarabia? Nu există. Transnistria, mai ales Transnistria, nu există. Nu există. I. Artzi – care ştie cîte ceva despre această teribilă Transnistrie – este de altă părere.

Misiune în Transnistria

■ ITZHAK ARTZI

În seara aceea de sfîrşit de decembrie 1943 eram la Templul Unirea Sfîntă. Avea loc acolo o seară literară în idiş, organizată de Grupul idişiştilor – o asociaţie de personalităţi de stînga (Brandişti, Socialişti, Comunişti). Seara era organizată de Secretarul General al organizaţiei, Lascăr Şaraga.

Împreună cu cîţiva prieteni aşteptam curioşi acest spectacol – recitatori, declamaţii, cîntece – în speranţa că el ne va potoli foamea după un cuvînt idiş.

Apariţia în templu a lui Mauriciu Blumenthal, şeful departamentului de Tineret în Executiva Sionistă ilegală m-a intrigat. Ce caută Blumenthal la o seară idiş?

Cu o mină misterioasă, Blumenthal s-a îndreptat direct spre mine: "Pregăteşte-te. Peste cîteva zile pleci în Transnistria".

Şocul produs de această veste m-a amuţit. De mult voiam să plec în Transnistria. Eram unul din membrii Comitetului ilegal sionist de Salvare şi Asistenţă, prezidat de Preşedintele Organizaţiei Sioniste ilegale, Mişu Benvenisti. Aveam sarcina de a remite bani pentru ajutorarea celor din lagărele din Transnistria.

CURIERII MEI: OFIŢERI GERMANI

Din cînd în cînd primeam fonduri de ajutorare de la trezorierul Jointului (şi el ilegal), Wilhelm Fischer. Eu aveam o legătură bună cu Nathan Klipper, care, deşi evreu, era un important furnizor de materiale lemnoase şi cherestea pentru armata germană. Prin el ajunsesem la o serie de ofiţeri ai Reichswehrului, de care mă serveam drept curieri pentru transferarea de bani pentru deportaţii din lagărele Transnistriei. Acolo, distribuirea fondurilor se făcea de către o reţea de oameni publici şi activişti sionişti. Aveam listele celor ce trebuiau ajutaţi. Curierii germani se angajaseră să predea banii oamenilor noştri de încredere contra unui comision de o treime din sumă.

LA ÎMPLINIREA A 50 DE ANI DE LA ÎNCEPUTUL DEPORTĂRILOR DIN ROMÂNIA

De acolo ei ne aduceau şi scrisori şi rapoarte. Astfel ştiam ce se întîmplă în centrele de deportare. Prin curieri diplomatici transmiteam rapoartele la şlihimii (emisarii) sionişti din Istanbul. Prin ei, mesajele noastre ajungeau în Palestina, în Statele Unite şi în întreaga lume liberă.

Nici măcar nu îndrăzneam să visez că voi pleca în Transnistria... Şi – acum – iată surpriza!

În adîncul sufletului meu speram că poate în această vizită voi afla şi cîte ceva despre familia mea, deportată din Siret în octombrie 1941 şi de atunci – dispărută fără urmă.

De la Fred Şaraga am aflat că rostul acestei delegaţii era îndeosebi să înregistreze miile de orfani din Transnistria, din ghettouri şi orfelinate. În baza unui acord cu guvernul român, iniţiat de americani, orfanii urmau să fie aduşi în România şi de aci, trimişi în Palestina.

Urma ca să lucrez în ghettoul din Jampol. Mai erau şi alţii care urmau să ia parte la această misiune: Mauriciu Blumenthal care pleca la Berşod, M. Diamant care pleca la Jurin şi Sargorod. Înaintea plecării nu ne-am întîlnit. Fiecare pleca la destinaţia sa în mod individual.

UN TROTUAR DIN PIETRE FUNERARE

Peste trei zile eram alături de Fred Şaraga în trenul Bucureşti – Bălţi – Atachi. Fred Şaraga, vechi activist pe tărîm evreiesc, era acum Directorul Executiv al Comitetului de Ajutorare din partea Centralei evreilor. Nu prea iubeam Centrala lui Gingold şi Willman; dar apreciez activitatea energică şi devotată în vederea asistenţei celor în suferinţă a lui Fred Şaraga. Activitatea sa salvase deja şi mai avea să salveze mii de evrei. În această călătorie

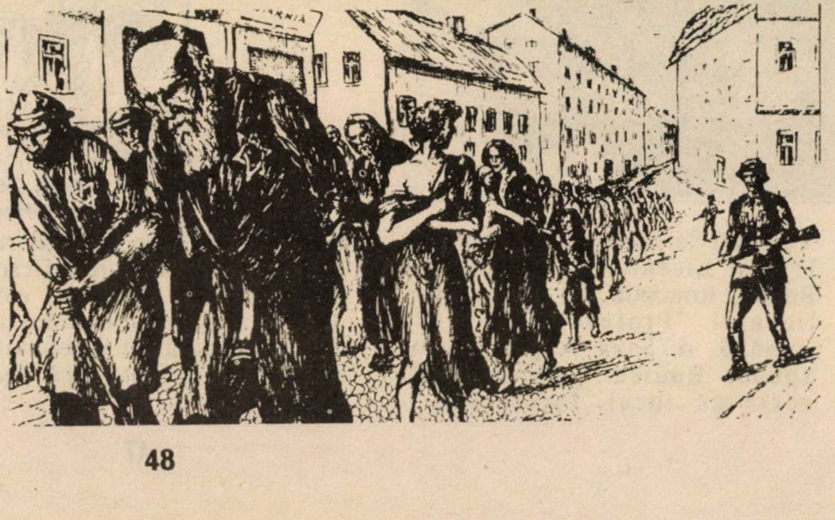

ne-am cunoscut şi apropiat.

La Bălţi, trenul a avut o oprire de multe ore. Cînd am coborît pentru a-mi dezmorţi picioarele, am descoperit în vecinătatea staţiei un trotuar făcut din pietre funerare (Maţevot), furate din cimitirul evreiesc. Am rămas copleşit, emoţionat şi indignat de această pîngărire.

La Atachi am ajuns în ultima oră de lumină a zilei. Aşezarea făcea impresia unui oraş mort, un fel de Pompei pe malul Nistrului. Pretutindeni se înălţau spre cer case ruinate, părăsite. Pe unul din pereţii unei asemenea case în ruină ochii mi-au căzut pe o inscripţie în idiş: "Mir gheien ţum toit. Idn zugt Kadiş (Păşim spre moarte. Evrei spuneţi Kadiş). Aceste cuvinte erau un ultim mesaj testamentar al celor care, din acest loc, cu trei ani în urmă, fuseseră duşi la moarte dincolo de Nistru.

Ne-am oprit amîndoi lîngă acea casă. Înecaţi de lacrimi am şoptit un Kadiş în doi. După aceea am trecut pe podul peste Nistru. Seara eram la Moghilev.

A doua zi dimineaţa, l-am însoţit pe Fred Şaraga în vizita sa la dl. Katz, Preşedintele Comunităţii din Moghilev. Urma să auzim de la el un raport şi să discutăm problemele curente ale Ghettoului.

Moghilev, punctul central al zonei deportaţilor. Pînă azi nu pot uita cît de zguduit am fost cînd am fost trataţi la dl. Katz cu cafea şi prăjituri. Mai eram naiv atunci, Transnistria pentru mine însemna foame, tifos, muncă silnică. Iar nouă, la prima noastră întîlnire ni se ofereau prăjituri.

ATENŢIE, SOSEŞTE ŞARAGA

Primul contact cu realitatea Moghilevului a fost trist şi dezolant. Case scunde, ce mai purtau urmele războiului. Ghettoul roia de oameni, îmbrăcaţi în haine uzate, zdrenţe, învăluiţi cu şaluri, picioarele învelite cu cîrpe. Un du-te-vino nervos. Piaţa colcăia şi ea de oameni ce vindeau şi cumpărau sărăcie.

Îmbrăcat normal, am atras imediat atenţia. Oamenii mă acostau: "Eşti delegat?" Delegat era un sol dintr-o lume. Pentru a fi delegat, le păream prea tînăr. Pe Fred Şaraga îl cunoşteau. Unii scandau deci: "Uwaga, uwaga (Atenţie, atenţie): Soseşte Şaraga".

Nu voi uita întîlnirea cu prieteni din trecut ca Ţuţu Ţallonower din Dorna, Hary Rudich din Lucavăţ. Îi văzusem ultima dată în 1941. Ei proveneau din case bogate. Acum Hary era îmbrăcat literalmente în zdrenţe de sac. Nişte cîrpe îi apărau picioarele. Ei nu ştiau de venirea mea. Eram primul de-ai noştri, la ei. Ne-am întîlnit şi am plîns în hohote.

PENTRU CĂ MIHAI ANTONESCU SE GÎNDEA LA VIITOR

Moghilev era un orăşel de 10 mii de locuitori. În lunile de deportare – septembrie 1941 – ianuarie 1942 – au trecut pe acolo 56 de mii de deportaţi. Autorităţile româneşti voiau să-i izgonească în sate şi kolhozuri depărtate. Combinaţii, şperţuri, bacşişuri, au înmuiat sufletele jandarmilor. Oamenii au ocupat locuinţele distruse: 20-25 într-o cameră. Alţii, cu ceva bani, au închiriat camere la locuitori. Cine n-a avut noroc, a fost prins şi trimis în altă parte. În cele din urmă au rămas în Moghilev circa 15.000 de deportaţi din Bucovina, judeţul Dorohoi şi din Basarabia, alături de vreo 3000 de supravieţuitori din cei 10.000 de evrei localnici.

Acum, în ianuarie 1944, problema era: ce va fi de aci încolo? Armata Roşie era deja aproape. Cu o lună înainte, circa 6.000 de dorohoieni – din lotul de 10.000 de deportaţi în 1941 – fuseseră lăsaţi să se întoarcă acasă în cadrul unui acord cu guvernul român, determinat de faptul că un grup, în frunte cu Vice-Prim Ministrul Mihai Antonescu, căuta să-şi pregătească un alibi umanitar pentru zilele negre ce-i aşteptau.

În oraş funcţionau trei orfelinate cu circa 1.000 de copii. Sarcina de a se ocupa de ei îi revenea lui Fred Şaraga. Totuşi am promis să-i vizitez, după terminarea misiunii mele la Iampol.

La Moghilev era şi centrul lui Hanoar Haţioni din care făceam parte. Aveam aci zeci de prieteni cunoscuţi din activităţile sioniste de tineret, precum şi membri maturi din familiile acestora. Am luat contact cu toţi. I-am vizitat în casele lor. La lumina lui "kamiţl" (un fel de lampă de petrol cu fitil)., le-am povestit despre activitatea noastră, despre ce se petrece în Eretz Israel, despre prieteni comuni, despre situaţia politică.

Le-am promis că la întoarcerea din Iampol vom rămîne cu ei cîteva zile pentru discuţii privind perspectivele de viitor.

ORFANI DE CONVENIENŢĂ

Dl. Katz despre care amintisem înainte, mi-a aranjat călătoria la Iampol, într-un camion de transport german. Pe ploaie, ceaţă şi lapoviţă, după cîteva ore de călătorie, am ajuns în ghettoul din Iampol.

Pentru mine Iampol a fost o surpriză plăcută. Un ghetto relativ mic, înghesuit între patru străduţe de la capătul oraşului. Zona era înconjurată de garduri din sîrmă ghimpată. Ieşirea şi intrarea erau sever controlate de jandarmi români, deoarece cartierele neevreieşti erau în apropiere şi în apropiere era şi singura fîntînă de apă potabilă la care li se permitea evreilor de a ieşi odată pe zi pentru a se aproviziona cu apă.

Deşi era interzis, ţăranii români veneau la gard ca să vîndă alimente contra bani sau... sare.

Iampol fusese unul din importantele puncte de trecere a deportaţilor spre lagăre şi ghettouri din interiorul Transnistriei. Pe aci au trecut circa 36 de mii de evrei. Permisiunea de a rămîne la

Iampol s-a acordat doar unui număr de vreo 500 de evrei – 350 cernăuţeni şi 150 basarabeni.

Cei rămaşi erau (formal) meseriaşi de care românii aveau nevoie în afacerile lor. Un anumit număr muncea şi la unitatea germană de lucru a organizaţiei Todt.

Condiţiile de trai în ghettoul din Iampol erau mult mai bune decît cele din Moghilev. Oamenii lucrau şi puteau deci să se aprovizioneze. Cu banii proveniţi de la Asistenţa Socială din Bucureşti funcţiona şi o mică bucătărie ce distribuia cîte o supă celor flămînzi, fără de lucru. Şi aci Preşedintele se chema Katz (din Cîmpulung). El a avut grijă de cazarea mea. Am trecut imediat la treabă. Sistematic am vizitat familiile cu copii, îndemnîndu-le să-şi trimită copiii. Orfani adevăraţi nu prea erau la Iampol. Am convenit ca părinţii dispuşi să-şi trimită copiii, să-mi dea un act, o declaraţie formală cum că copiii respectivi nu sînt ai lor, ci orfani rămaşi de la rude şi adoptaţi.

În haosul şi lipsa de documente ce domnea acolo, eram sigur că sistemul va funcţiona.

COLONELUL FOTINO ERA VIGILENT

Părinţii şovăiau. Îmi amintesc de o vizită la familia Rosenbach din Cernăuţi, o familie cu trei fete. Am făcut toate eforturile pentru a convinge pe tată să-şi declare fetele orfane. Nu era uşor. Care era argumentul meu (în idiş?)? Oib den di velt vet zani a velt ("Dacă lumea noastră va fi lume, fetele vor ieşi; mai devreme sau mai tîrziu, voi le veţi urma şi vă veţi reîntîlni"). Vib di velt vet nişt zain kain velt – ("Dacă lumea nu va fi lume, vă veţi salva cel puţin copiii). Argumentul meu a convins. Dl. Rosenbach şi-a trimis fetele. Cît de fericit m-a îmbrăţişat trei ani mai tîrziu în Eretz Israel, în str. Nahlat Beniamin din Tel Aviv!

Eram pe-atunci ole cu totul hadaş. Făceam prima plimbare pe această stradă. Deodată, cineva a sărit pe mine. Am simţit o îmbrăţişare caldă şi sărutări. Era tata Rosenbach. "Herzig, ai avut dreptate. Acum sînt cu toţi copiii aici".

Mai greu mi-a fost contactul cu cîteva ghettouri mici din regiunea judeţului Jugastru.

Comandantul Jandarmilor, colonelul Dionisie Fotino, nu mi-a permis să mă deplasez în ghettouri. El mi-a pus la dispoziţie telefonul din biroul lui. Ştiam că convorbirile mele sînt interceptate. Era clar că n-am mai putut să dau "sfaturi avocaţiale" pe această cale.

Ulterior am aflat ce se ascundea în spatele acestei dispoziţii. Nu departe de Iampol funcţiona lagărul de deţinuţi politici Vapniarca. Persoana mea nu inspira încredere comandantului. Colonelul Fotino mă suspecta că sînt un trimis al mişcării ilegale comuniste, venit să iau contactul cu internaţii politici de la Vapniarca. În comparaţie cu Fred Şaraga pe care toţi îl cunoşteau, eu eram un ţuţic, un puşti. Misiunea mea de trimis pentru înregistrarea orfanilor i s-a părut un camuflaj. Fotino a însărcinat deci pe Preşedintele ghettoului Iampol, Katz, să mă urmărească, raportînd mişcările mele şi tot ce fac. Acest amănunt l-am aflat de la Katz în preajma plecării acasă. Totuşi am reuşit să înregistrez cîteva zeci de copii.

POEZIA LUI PANER ŞI O IDEE A LUI HEINE

În cadrul vizitelor mele, am poposit într-o zi la poetul cernăuţean idişist Itzhak Paner. Prima noastră convorbire a decurs într-o atmosferă de total pesimism.

"În curînd nemţii şi românii ne vor lichida. Nu vom supravieţui". Acesta era leit-motivul convorbirii noastre.

Într-o zi Paner mi-a destăinuit secretul că a scris o poezie sionistă, un fel de testament poetic şi că ar voi să o iau cu mine la Bucureşti.

Paner mi-a citit poezia. "Vait fun danen, vait fun danen/ Iz a vunderland faranen" (Departe de aici, departe de aici/ Există o ţară fermecătoare). În poem el visa la ţara fermecătoare, în care copiii vor avea un viitor strălucit. Finalul: "Noi, nu vom mai vedea această ţară".

Aş fi vrut să iau poezia, dar şovăiam,dar şovăiam: "Ce vom face dacă la percheziţia de la graniţă vor găsi asupra mea poezia? Pentru ei, poezia va arăta ca un mesaj cifrat. Pot intra la apă. În cursul convorbirii mi-am amintit de o vorbă a lui Heinrich Heine: "Tot ce am în cap, nimeni nu-mi poate lua". Am hotărît să urmez sfatul lui Heine . Am învăţat pe de rost poezia. I-am promis că odată ajuns la Bucureşti, o voi copia şi depune într-o arhivă. Aşa am şi făcut. Astfel a ajuns cîntecul lui Paner la Bucureşti.

*

După ani a ajuns şi Itzhak Paner în România. Aci şi-a continuat activitatea literară pînă la plecare. În Eretz Israel, Paner a fost un timp oarecare secretarul marelui romancier Şalom Aş, care se stabilise la Bat Yam. Astăzi o tînără cîntăreaţă, Ruth Levin are în repertoriul ei un cîntec pe versurile lui Paner – un ecou poetic din Transnistria. Muzica a fost ulterior compusă de răposatul ei tată, marele recitator, Leibu Levin. În pofida pesimismului, au ajuns la ţărm atît poezia testamentară, cît şi poetul.

După o săptămînă, a venit momentul plecării din Iampol. Mi-am luat rămas bun de la cei internaţi. Unii din ei îmi deveniseră prieteni. Ştiam că mă invidiază că eu – evreu aidoma lor, din aceeaşi regiune – pot ieşi, iar ei rămîn cu sabia lui Damocles deasupra capului.

Apoi Katz din Iampol mi-a aranjat transportul într-un camion german spre Moghilev.

MINIMUM NU UITA

UN CEAI CALD, PRINTRE UCRAINIENII DIN ARMATA LUI VLASOV

La Moghilev aveam de gînd să mai rămîn încă o săptămînă. Vroiam să cunosc ghettoul, să vizitez prietenii, familiile lor, să fiu în stare la întoarcere să raportez în mod autentic despre stările de lucruri din Transnistria. Dar în drum am mai avut o peripeţie.

Era ianuarie 1944. Camionul circula într-un noroi lipicios, pe şosele desfundate, în gropi periculoase. Aşa s-a întîmplat că în drum camionul german s-a împotmolit. Motorul nu reuşea să urnească camionul.

Noaptea căzuse peste regiune. Ofiţerul german, care nu bănuia că în camion cu el călătoreşte şi un evreu, a dat ordin şoferului să găsească imediat locuri de cazare. Şoferul a înţeles ce vrea şeful. Peste cîteva minute s-a întors conducîndu-l în locuinţa încălzită a unei văduve. Şoferul şi cu mine ne-am cazat la vecini care nu îndrăzneau să închidă uşa în faţa germanilor. Am luat în primire o cameră mobilată, neîncălzită. Pe duşumea am găsit pregătită o pătură subţire. O lampă de petrol răspîndea o lumină palidă. În casă noi nu eram singuri. Am descoperit că într-o altă cameră dormea un grup de ucrainieni în uniforme germane. Ei făceau parte din unităţile generalului Vlasov, care dezertase din rîndurile Armatei Roşii şi colabora cu germanii nazişti.

Descumpănit şi dornic de un pahar cu ceai cald, m-am aşezat printre ei. Nu m-au întrebat cine sînt. Nici în vis nu şi-ar fi închipuit că printre ei se găseşte un evreu. Ucrainienii erau veseli, cîntau, chefuiau, beau ceai. În atmosfera încălzită, s-au dezlegat limbile. Aşa am aflat cu cine m-am întîlnit. Fiecare se mîndrea cu numărul de evrei pe care îi ucisese. Ei erau o unitate ce acţionase în Chişinău şi Odessa, asasinînd sute de evrei după retragerea Armatei Roşii.

Aş minţi dacă aş spune că m-am simţit în largul meu. Ar fi fost destul să bănuiască cine sînt, ca să nu mai ajung niciodată acasă. Noaptea a trecut într-o tensiune teribilă. Am răsuflat uşurat cînd au licărit zorii. Două perechi de boi rechiziţionaţi au urnit din loc camionul. Peste cîteva ore eram din nou la Moghilev.

Aici nu m-am mulţumit doar cu vizite şi discuţii în seminar. Obcina (Comunitatea) mi-a pus la dispoziţie o cameră. Timp de trei zile, de dimineaţa pînă seara, s-au perindat în faţa mea o mulţime de oameni. Ei trimiteau rudelor şi cunoscuţilor din Bucureşti mesaje, comunicări, ştiri, dorinţe. Totul a fost notat într-un registru special.

INFERNUL LUI DANTE

Un moment de neuitat a fost vizita mea la Orfelinatul din Moghilev.

În ghettourile din Transnistria se găseau circa 15.000 de orfani ai căror părinţi fuseseră exterminaţi pe drum de tifos sau de gloanţele soldaţilor români sau germani.

Cu ajutorul serviciului de Asistenţă Socială din Bucureşti, se organizase în fiecare ghetto cîte un orfelinat. În ghettoul cel mai mare – cel de la Moghilev, funcţionau trei orfelinate. Eu am vizitat orfelinatul condus de fraţii Iţhak şi Faibuş Tauber, doi tineri religioşi pe care-i cunoşteam de acasă. Cît voi trăi nu voi uita imaginile apocaliptice ale acestei vizite: copii fără mîini şi picioare, degeraţi, în paturi de fier etajate, în care domnea un frig insuportabil; mutre de stafii livide, schelete acoperite cu cîte o pătură putrezită şi murdară. Ei erau cei fericiţi: în fiecare zi li se dădea o ciorbă caldă cu două felii de pîine. Mă gîndeam că, probabil, aşa trebuie să arate infernul lui Dante.

Dar personalul nu se lăsa copleşit de dificultăţi. În aceste condiţii se realizau programe culturale, seri de cîntece, oneg şabat (ceremonii de sîmbătă).

Pe orfani îi înregistrase Şaraga. Sperau deci că nu mai e departe ziua în care vor fi repatriaţi în România şi de acolo vor ajunge în Eretz Israel.

Despre această speranţă le-am vorbit în întîlnirea noastră. În ochii lor sclipea fericirea unui suferind ce ştia că în curînd suferinţa va lua sfîrşit.

Pentru a mă întoarce la Bucureşti, trebuia să traversez podul militar de pontoane ce lega Moghilev de Atachi.

UN "LA REVEDERE" ÎNLĂCRIMAT ŞI UN OM CU PĂLĂRIE ÎN GARA DE NORD

Prietenii m-au însoţit pînă la gardul de sîrmă ghimpată. Mi-am întors privirea: Hary, fiul milionarului Rudich, fostul proprietar al unei mari fabrici de cherestea, îmbrăcat acum în zdrenţe de sac. Tuţu Iablonovici, fiu de bogătaş şi el, purta zdrenţe mai elegante. M-a însoţit şi Mendel Schieber, fost bancher la Dorna, îmbătrînit şi slăbit. Ochii lor înlăcrimaţi mă urmăreau. La poartă am fost identificat. Nici o piedică.

Păşeam peste pod cu conştiinţa încărcată. Îndărătul gardului de sîrmă ghimpată erau fraţii mei. Eu eram unul dintre ei. Ce straniu şi capricios e destinul evreiesc! Eu ieşeam liber, ei rămîneau prizonieri. Aşa am păşit, cu ochii scăldaţi în lacrimi, pînă ce imaginile lor au dispărut în ceaţa acelei ore.

În această călătorie am mai făcut cîteva popasuri. După o săptămînă am coborît, venind din Focşani, în Gara de Nord din Bucureşti. Aici mă aştepta bunul meu prieten Resző Rosenberger.

Spre surprinderea mea, el era îmbrăcat elegant. De obicei, purta şapcă. Pălăria ce o purta acum îi dădea o înfăţişare de burghez. Din semnul lui am înţeles că vrea să ne întîlnim în afara staţiei. Veştile sale erau neplăcute: toată conducerea sionistă, cu Mişu Benvenisti în frunte, fusese arestată. Pe mine m-au căutat în locuinţa din strada Valeriu Branişte. Nu m-au găsit şi atunci au arestat-o pe mama mea. În zadar au anchetat-o, în zadar au bătut-o. Ea nu ştia unde sînt. Răspunsul ei era previzibil: fiul ei are, probabil, în provincie, o dragoste şi s-a deplasat la ea.

Concluzia lui Reszö: dacă nu vreau să cad în mîinile Siguranţei lui Eugen Cristescu, trebuie să dispar cît mai repede. Am dispărut deci pentru două luni pînă la primul bombardament anglo-american asupra Bucureştiului, la 4 aprilie 1944.

Aşa s-a terminat voiajul în Transnistria. Mesajele nu le-am mai predat. Am reuşit doar să scriu un raport asupra vizitei, pe care l-am expediat prin curier diplomatic. El se găseşte şi azi în Arhiva Sionistă de la Ierusalim.

Apoi au venit zile de pericol, de urmărire, grija de a nu fi prins. Ascuns în casa unui general român, am aşteptat timp de peste două luni trecerea furtunii. ▬

Noul ministru de externe al Uniunii Sovietice, d. Boris Pankin (în foto, împreună cu simpatica sa soţie, vizitînd bazarul din Ierusalim) ne-a lăsat, cu prilejul vizitei sale de luna trecută, o impresie bună. El a iscălit documentele privind restabilirea relaţiilor diplomatice dintre U.R.S.S. şi Israel şi a promis că va milita pentru respectarea drepturilor fireşti ale ţării noastre.

Acuma, sîntem f. f. curioşi, cum se va comporta faţă de noi la Conferinţa pentru pace: ca un Pankin sau ca un Panchin.

SĂRBĂTOAREA LUI LYA KOENIG!
SĂRBĂTOAREA ALIALEI ROMÂNE!

După ce a fost încoronată cu TOATE premiile ţării, de 3 ori cu premiul **"KINOR DAVID"** şi cu **"PREMIUL STATULUI ISRAEL"**, după succese răsunătoare vreme de 30 de ani pe scena Teatrului Naţional "HABIMA" cu spectacolele **"Ima Curaj", "Scaunele". "Hamlet", "Filomena Narturano", "Meseria vieţii", "Mirale Efros", "Arsenic şi dantelă veche"** etc., revine pentru o serie de reprezentaţii la Teatrul Idiş marea noastră artistă:

"Prima doamnă" a "Habimei"

★ LYA KOENIG ★
"VI NEMT MEN A BISELE ŞULAM?"

Un grandios spectacol muzical-umoristic în idiş scris şi regizat de ZWI STOPLER

Ansamblul "Kolan" în idiş

Cu participarea extraordinară a artiştilor:

- **LYA KOENIG**
- **ZWI STOLPER**
- **Ansamblul "KOLAN"**
- **ROLAND BABEL**
- **IOSEF ADJASVILI**
- **REUVEN BAR-IOSEF**
- **AVRAM KAZASVILI**
- **AVI SHILO**

Orchestra "Festival" - dirijor HORIA ALEXANDRU
Solo clarinet: ENRICO

PREMIERE DE GALĂ:

HAIFA - "AUDITORIUM
Sîmbătă 30 noiembrie ora 8

TEL AVIV - "OHEL SHEM"
Sîmbătă 7 decembrie, ora 8

- **BAT YAM - "Ramat Iosef", sîmbătă 23 noiembrie**
- **RAMAT GAN - "Mofet", dum. 24 noiembrie, ora 8**
- **BEER ŞEVA - "Conservatorium", marţi 26 noiembrie**
- **NATANIA - "Heihal Hatarbut", miercuri 27.XI, ora 8**
- **IERUSALIM - "G.Behar", - Joi 28 noiembrie**
- **HAIFA - "Auditorium". sîmbătă 30 noiembrie**
- **RISHON LE ZION" - "Zavta" luni 2.12 ora 8**
- **HOLON - "Mofet" - marţi 3 decembrie ora 8**
- **REHOVOT - "Wix", - miercuri 4 decembrie, ora 8**
- **NATZERET ILIT - "H. Hatarbut", vineri 6 dec., ora 8.30**
- **TEL AVIV - "OHEL SHEM", sîmbătă 7 dec., ora 8**
- **PETAH TIKVA - "Sharet", luni 9 decembrie ora 8**

palatul visurilor

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

Se împlinesc zece ani de cînd, în 1981, a fost publicat, în albaneză, cutremurătorul roman al lui Ismail Kandare. De atunci, ceea ce părea inimaginabil, a devenit realitate: inebranlabilele regimuri comuniste dictatoriale au fost zguduite din temelii, s-au prăbuşit. În Europa, ultima rămăşiţă neatinsă de cutremur, Albania comunistă, se prăbuşeşte şi ea. Treziţi din somn, albanezii însetaţi şi ei de libertate, evadează din închisoarea clădită de Enver Hodja. Zeci de mii caută disperaţi un refugiu dincolo de mare, în Italia. Alţii, şi mai mulţi, ies în stradă şi impun proclamarea unui regim democratic, alegeri libere pentru un nou Parlament.

Refugiat în Franţa înainte de izbucnirea revoluţionară, Ismail Kadare, vorbind despre romanul său din 1981, mărturisea: "De mult voiam să construiesc un infern..." Romanul său este, într-adevăr, imaginea fascinantă a unui infern: infernul pămîntesc, politic, infernul regimurilor dictatoriale.

Precum în marile romane, deschizătoare de drum, ale lui Kafka, sau, mai tîrziu, în piese ca Rinocerii lui Eugene Ionesco, autorul construieşte o realitate supra-reală, concretă şi fantastică totodată, absurdă, dar de o convingătoare existenţă, istorie faptică dar şi alegorică.

Culoarea "locală" este însă aci orientală, nu ca în infernul dantesc, kafkian sau ionescian. În fond, deşi "suspendată" prin magia mereu repetatei poveşti din "O mie şi una de nopţi", ameninţarea Şeherezadei nu este mai puţin crudă. Şeherezada, dacă ne gîndim bine, trăieşte şi ea într-un infern al teroarei permanente.

Mark-Alem trăieşte în capitala imensului imperiu otoman. Descendent al vestitei familii Quprili, de origine albaneză dar deţinînd, de trei sute de ani, funcţiuni cheie în Imperiu, este convocat într-o bună zi la Tabir Sarai, mult temuta instituţie statală echivalentă cu o mitică Siguranţă. Precum Kafka şi Ionesco, ne aflăm într-un univers plin de taine indescifrabile, un univers absurd. Mark-Alem a fost probabil, numit în funcţia respectivă, datorită influenţei familiei Quprili (fratele său e vizir, alt frate e Guvernator într-o provincie de graniţă, etc). Dar, în mod paradoxal, primul gest pe care-l face Directorul General al Palatului Viselor este de a arde scrisoarea de recomandare prezentată de Mark-Alem: "La Tabir Sarai nu se acceptă recomandări, e cu totul contrariu spiritului acestei instituţii... La baza Tabir Saraiului stă nu deschiderea, ci, dimpotrivă, închiderea faţă de influenţele exterioare, nu deschiderea, ci izolarea". Tot în mod misterios, absurd, deşi nu dovedeşte pricepere, este promovat rapid în posturi din ce în ce mai importante, de la secţia de Selectare trece la secţia de Interpretare, apoi la cea care prezintă săptămînal Sultanului Visul esenţial şi, în sfîrşit, devine el însuşi director al Palatului Viselor. Se repetă ca un leit-motiv – o explicaţie care nu explică nimic: "Ne convii".

Care este rostul acestei Siguranţe mitice? Ca orice serviciu de securitate, trebuie să descopere şi să evite orice încercare de a periclita regimul existent. Numai că sistemul adoptat este diferit. Nu sînt urmărite, spionate feţele oamenilor, ci gîndurile lor, subconştientul lor, aşa cum se manifestă în visuri. Instrument subtil, diabolic de dominaţie. În celelalte aparate de stat, explică un alt Quprili, "teroarea este manifestă, pe cînd în Tabir Sarai teroarea esre epurată. Dintre toate mecanismele statului, Palatul Viselor este cel mai separat de voinţa oamenilor (...) Cel mai impersonal dintre toate, cel mai orb, cel mai fatal şi deci, tocmai de aceea, cel mai statal".

Ismail Kandare crează un nou mit, modern: mitul despre Tabir Sarai, esenţă a statului ca atare, a autorităţii despotice, a regimului totalitar, care se înstăpîneşte şi asupra subconştientului, exploatîndu-l cu satanică eficienţă: "Într-o bună zi, visurile ar putea ieşi la lumina zilei şi ocupa locul lor în gîndirea, experienţa şi acţiunea oamenilor".

Tabir Saraiul se dezvăluie, aşa cum spuneam, ca un univers absurd: "o lume stranie, unde timpul, logica faptelor, tot restul ascultă de legi radical diferite". Mark-Alem se simte apăsat, derutat, înspăimîntat. Frigul îi pătrunde în oase, E frigul emanat de milioanele de dosare secrete depozitate în imensa Arhivă, de la subsolul impunătorului Palat al Viselor.

Caracteristic regimurilor totalitate, sentimentul dominant este acela al nesiguranţei perpetue, al fricii de a nu greşi, de a nu ghici la timp voinţa arbitrară a forurilor superioare. Şi, ceea ce este mai grav: încetul cu încetul, individul începe să se îndoiască asupra propriei esenţe, începe să se adapteze, să se simtă "acasă" într-această lume anti-umană.

Şi totuşi, o slabă rază de speranţă subsistă. Deşi adaptat, deşi resimţind atmosfera Tabir Saraiului ca un înveliş protector, Mark-Alem păstrează undeva, în fundul sufletului, nostalgia unei alte lumi. Dincolo de geamul aburit al caleştii oficiale, presimte cu emoţie primăvara, adierea vieţii care se reînnoieşte invincibil, cu simplitate.

*

În mod inevitabil, prin însăşi natura lui de roman-alegoric, Palatul Viselor este expus pericolului de a se menţine la un anumit nivel ideic, personajele fiind mai puţin importante în individualitatea lor decît semnificaţiile ideologice ale povestirii. Dar cartea lui Ismail Kandare rămîne ancorată în cuprinsul artei autentice. Deşi puţin sec, fără carne bogată, romanul te cucereşte prin realismul lui "magic", simplu dar fascinant. Prin desfăşurarea pasionantă a acţiunii cu dublă surpriză din final (noaptea de groază şi apoi revenirea la putere a familiei Quprili).

Prin efectul hipnotic al anumitor imagini (caleştile cu stemă ale Qupriliilor gonind în noapte ca nişte păsări fantastice) şi prin cruzimea somptuoasă (ca în banchetul din Alexandru Lăpuşneanu) a unor scene zugrăvite cu paletă rubensiană (uciderea rapsozilor albanezi).

minimum

EDITEAZĂ

• Aveţi în manuscris memorii personale?

Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?

• Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?

• MINIMUM este editorul cel mai competent! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate vi le asigură

MINIMUM

• Pentru scriitorii olim hadaşim care vor să-şi tipărească în ţară prima carte MINIMUM este "prietenul la nevoie"

•

Există, în sfîrşit, o editură: MINIMUM

EUGEN LUCA – PREMIUL SION

"Premiul Sion" al Asociaţiei scriitorilor israelieni de limba română a fost acordat anul acesta criticului Eugen Luca. Este, ne bucură s-o spunem, o decizie bună a juriului, o decizie care – aşa cum au spus-o răspicat confraţii aflaţi în sala de pe Kaplan, luna trecută, la festivitatea de decernare a premiului – încununează activitatea unuia dintre condeiele cele mai culte şi profunde ale universului scriitoricesc de la noi.

Născut la Iaşi, în 1923, E. Luca debutează în revistele post-belice din oraşul natal, după care, instalat la Bucureşti, devine redactor al săptămînalului *Contemporanul*. Aici el se afirmă printre cronicarii literari de seamă ai momentului, şi, datorită cărţilor sale (*Poezia lui Marcel Breslaşu*, 1964, *Sadoveanu sau elogiul raţiunii*, 1972, *Demers critic*, 1973), dobîndeşte un prestigiu serios în lumea criticii şi istoriei literare româneşti. Stabilit în Israel, în 1976, E. Luca colaborează la *Secolul XX* (publicaţie animată de G. Bogokowsky în anii '70, *Shevet Romania, Izvoare* ş.a. şi publică două cărţi: una de studii literare, *Aproximaţii* una de memorialistică: *Pogrom – Iaşi, duminică, 29 iunie*.

Coincidenţă? Destin? În urmă cu o jumătate de veac, adolescentul Luca fusese smuls de poliţie de-acasă şi dus la Chestura din Iaşi unde-a scăpat, ca prin minune, de gloanţele pogromiştilor. Astăzi, la Tel Aviv, el este mitraliat, în seara Premiului Sion, de aplauzele cititorilor.

M. RAF.

A APĂRUT

O lectură pasionantă. O lectură plăcută. O lectură care-ţi îmbogăţeşte sufletul

O ÎNTÎMPLARE DIN VIAŢA MEA şi cîte ceva în plus

condeie mai noi, dar şi mai... vechi

cu un cuvînt înainte de Radu Cosaşu

MINIMUM

Povestiri, schiţe, momente, amintiri.

■

18 autori... 18 experienţe:

Geta Berghoff, Gad Calmgran, Norbert Călin, Anda Chilischi, Rahel Cohen, Dali Feldman, Mosari Goldenberg, Paul Kidron, Al. Mirodan, Moshe Olier, Israel Rosenthal. Norbert Schmetterling, Gina Sebastian-Alcalay, Ion Ştiubea, Izidor Vais, Viorica Weissman, Adrian Zahareanu, Iacob Zimbler.

Volumul poate fi procurat trimiţînd un cec de 25 (douăzeci şi cinci) de shkalim la *Minimum*, P.O.B. 11472, Tel Aviv – sau la librăriile "Lepac".

Către
Omer Revist
Către Mi

PRIMIM LA REDACTIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

7 scriitori. Texte de B. Wexler, A. Zahareanu, I. Petran, Alex. Feller, I. Kara, I. Rudel (Radu Nor), S. Schafferman, traduse în ebraică de Simon Haran; Ierusalim, 1991. Texte însoţite de-o scurtă prezentare şi de fotografia condeierilor tălmăciţi. Texte graţie cărora cititorul din Israel are prilejul să intre-n contact cu lumea, încă necunoscută pe-aici, a sensibilităţii tribului venit de la Carpaţi şi Dunăre. Texte transplantate-n ivrit de mîna sigură a excelentului *intermediar* de spirit care este Simon Haran.

Izvoare şi mărturii referitoare la evreii din România, II/2, volum întocmit de L. Benjamin, M. Spielmann, S. Stanciu; cu o prefaţă de Dr. Moses Rosen, un cuvînt înainte de Prof. Univ. Dr. Gh. Platon şi un studiu introductiv de M. Spielmann şi Lya Benjamin. Ed. "Hasefer", Bucureşti, 1990. Al treilea volum, deci, de texte şi regeste, menit să ofere atît cercetătorului cît şi – de ce nu? – amatorului luminat, pasionat de istoria neamului, documente (333 la număr) despre viaţa obştei evreieşti din România. În cartea de faţă, ne întîlnim cu o jumătate de secol: 1750–1800. Şi ne apropiem de modernitate; unde documentele vor fi şi mai numeroase, şi mai... dramatice. Studiul introductiv, substanţial şi riguros, constituie o mică istorie a vremii.

Studia Iudaica, I, publicaţie editată de Institutul de istorie ebraică şi judaică "Moshe Carmilly" de pe lîngă Facultatea de istorie şi filologie a Universităţii "Babeş-Bolyai", Cluj-Napoca. Editori: Ladislau Gyémânt, Pompiliu Teodor, Maria Radosav; coperta, Arh. Amalia Gyémânt; traducerea textelor din româneşte în engleză: Maria Crăciun, Maria Radosov. Ed. "Gloria", 1991.

O iniţiativă admirabilă. O carte de vizită, tipărită în mondiala limbă engleză, a ceea ce a fost şi este judaismul românesc.

- **Simon Haran şi 7 scriitori**
- **Trecutul nostru e – în sfîrşit! – prezent!**
- **Moshe Carmilly în acţiune**
- **Ştii să gîndeşti?**
- **Un "Lire" bucureştean**
- **N. Manolescu în tramvai**

Un gînd care i-a muncit pe mulţi; ultima oară, în Israel, acum vreo trei ani, pe Jean Ancel şi Leon Volovici, din Ierusalim. Ei s-au aruncat, sub semnul aventurii, în scoaterea unui trimestrial cu acelaş profil, dar lipsiţi de sprijin financiar şi înconjuraţi prin Eretz de-o nepăsare sfîntă (pe care o respirăm nu o dată în aliaua oficială) au fost siliţi să abandoneze partida. *Overdraftul* lor la bancă a sporit ucigător (oamenii îşi puseseră la bătaie leafa de intelectual, adică 1/100 din cîştigul unui vînzător de falafel pe lună) dar onoarea lor sportivă, de oameni care intră în arenă, este pentru noi, mereu memorabilă.

Acum, graţie savantului Dr. Moshe Carmilly, rabin-şef al Clujului în anii războiului şi figură legendară azi în lumea Ardealului, apare, uite, o revistă de calitate, menită să dureze. Şi să vorbească.

Aşa cum vorbeşte sumarul numărului unu, de început, din care extragem: *Moshe Carmilly:* Dezvoltarea limbii şi literaturii ebraice în Transilvania; *Andrei Marga:* Impactul filosofiei judaice; *Avraham Ronen:* Grădina biblică a Edenului şi umanităţii; *Csengeri Imre:* Eternitate, naţionalitate, religie: un eseu; *Vasile Muscă:* Profilul lui Moses Mendelsohn în cadrul iluminismului din Germania; *Virgiliu Florea:* Dr. M. Gaster: "Eu sînt un savant român"; *Mircea Popa:* Al. Macedonsky şi cauza evreiască din România; *Eugen Glück:* Contribuţii la răspîndirea culturii judaice în ţara noastră; *Gh. I. Bodea:* Viaţa politică evreiască şi presa din Transilvania între cele două războaie mondiale; *Ludovic Bàthory:* Oamenii evrei de afaceri proeminenţi din România, 1890-1940 (Mauriciu şi Aristide Blank); *Mircea Moldovan:* Contribuţii ale arhitecturii evreieşti în Cluj-Napoca.

De căutat. De citit. De scos pălăria în faţa lui Moshe Carmilly şi a prietenilor săi clujeni.

Terente Robert – Sorin Vieru, Riscul gîndirii, Ed. Humanitas, Bucureşti, 1990. Doi filosofi (dintre care unul, Sorin Vieru, se numără printre discipolii lui C. Noica de la vestita şcoală de gîndire de la Păltiniş-Sibiu, alături de inteligenţe ca Gabriel Liiceanu, Andrei Pleşu, ş.a.) au terminat această carte în 1978; predată spre lectură "Editurii Politice" din epocă, lucrarea a fost refuzată. Et pour cause...

Astăzi scrierea a apărut, fiind tot atît de actuală şi de folos ca şi înainte de Revoluţie: se pare că ştiinţa (sau arta) de a gîndi e, pretutindenea, în mare suferinţă. Cartea se ocupă de mai toate aspectele gîndirii: autorii discută despre gîndirea comună şi gîndirea colectivă; despre gîndirea specializată, despre gîndirea istorică, gîndirea economică, gîndirea relativ lucidă, gîndirea evazionistă ş.a.m.d. O disecţie remarcabilă, de mare fineţe, a modului cum activează, în bine sau în rău, creierul nostru. Cartea, trebuie s-o spunem, nu e f.f. uşoară: un roman poliţist de J. H. Chase e mai plăcut de citit, seara, după nervii cotidieni şi agitaţia politică de peste zi. Adevăr de care Robert şi Vieru sînt pe deplin conştienţi. Dovedind că sînt capabili de gîndire, ei ne avertizează, blînd şi cu humor, la începutul lucrării: "Cititorului care îşi dă osteneala să străbată această carte îi putem sugera să omită, la o primă lectură, capitolele II şi III. Cititorului grăbit – şi cine nu e grăbit astăzi? – îi vom fi recunoscători dacă va parcurge numai Capitolul V... şi postludiul".

(M. Raf.)

O revistă frumoasă este **Litere** – magazin literar, redactată de George Bălăiţă, B. Elvin şi Tania Radu. Numărul 2/1991 pe care-l avem în faţă a apărut cam la vreun an dupa primul număr (pe cale, deci, să bată recordul "Izvoarelor" telaviviene ce iese de sub tipar la doi ani odată sau la paisprezece); se pare că hîrtia, banii etc. – se găsesc greu. Şi e păcat. *Litere* – care se vrea – şi este un fel de *Lire* dîmboviţean oferă într-o admirabilă prezentare grafică asigurată de Silvia Ciobanu, asemeni modelului francez, texte bune din literatura ţării şi din lume: Henry Miller, Graham Greene, Havel, Frederick Forsyth, Ray Bradbury, apoi cîteva condeie de calitate ale României.

Remarcabil reportajul lui Radu Cosaşu, *Intrarea "L'Express"-ului în metroul bucureştean:* e vorba despre *starea* Bucureştiului, mai precis a zonei Piaţa Romană, acum, după Revoluţie:

"Stau în Piaţa Romană, la gura metroului, aşteptînd omul cu «Express»-ul parizian, de o lună îl cumpăr de la el, «Expres»-ul la zi, cu cronica lui Angelo Rinaldi, nimic altceva decît cronica lui Rinaldi, 50 de lei, hai că-i simpatic un bucureştean aşteptîndu-l pe Rinaldi, unde, în lume, un om mai aşteaptă o cronică literară?, cînd brusc mă ia pe invers imnul FMTD, "nu sta pe gînduri, intră în rînduri", eu stau bine pe gînduri dacă să intru în rînduri: e o coadă imensă la Leonida, întreb ce se dă, "hîrtie higienică, domnule!" şi în jurul meu sînt întinse pe trotuar, mii de ziare, oamenii au la picioare ziare şi se înşiră doi cîte doi ca să cumpere hîrtia pentru singura lectură în care nu pot fi înlocuiţi, regi pe un tron, este ca în metafora universală: omul calcă prin noroaie şi merge cu capul printre stele, mă simt măreţ şi nătăfleţ, peste cei care înaintează încet spre sulul morganului trec marile strigăte ale zilei: «luaţi Caţavencu, Caţavencu cu concursul de profeţii, cînd va cădea domnul Iliescu, 10.000 lei premiu, românul e născut profet, Caţavencu!» şi de la FMTD mă duc la Ciu En Lai, mîndreţea aceea de chinez care a absolvit Sorbona şi a ştiut mai bine decît noi să răspundă la întrebarea: «ce părere aveţi de Revoluţia Franceză?», părerea lui Ciu En Lai fiind: «E prea devreme ca să ne putem pronunţa!»... ş.a.m.d.

În articolul 6, *Criticul şi scrisul*, N. Manolescu explică legătura ciudată dintre un tramvai în pană şi povestirile lui Bashevis-Singer (care, la ora aceea, mai trăia):

"...Bashevis-Singer e un evreu născut în 1904 la Radzymin în Polonia şi emigrat în 1935 în S.U.A. Locuieşte de atunci la New York şi a primit în 1978 Premiul Nobel. Prima lui carte am cumpărat-o în 1982 la New York. Era tot o culegere de povestiri traduse din idiş în engleză. Am citit-o un an sau doi după aceea. într-o împrejurare pe care mi se pare că am mai relatat-o. Mă duceam cu tramvaiul la spital să văd o bolnavă, verişoară de-a mea, licenţiată în engleză.Şi, ca să-i fac o plăcere, m-am gîndit să-i ofer povestirile lui Bashevis-Singer, o raritate pe atunci, la noi. Tramvaiul a avut o pană ceva mai lungă şi, ca să-mi treacă mai uşor timpul, am citit o povestire. Deşi n-am înţeles o groază de cuvinte (de unde să ştiu eu cum se zice în engleza-americană vătrai de sobă?), povestirea m-a uluit. Aşa că n-am mai făcut cartea cadou verişoarei mele, ci doar i-am împrumutat-o, şi ulterior am citit-o în întregime.

Ghimpl-netotul *reprezintă, aşadar, a doua mea întîlnire cu Bashevis. Dintre povestiri (care seamănă uneori cu ale lui Creangă, prin amestecul de universal uman şi de etnografic: ambii scriitori sînt experţi într-un mediu local, cu obiceiuri, tradiţii şi expresii specifice, în care plantează istorii omeneşti cu bătaie lungă,* (sans frontières, *dacă vreţi), una mă obsedează. Are vreo şase pagini şi se intitulează* Fatalistul. *E vorba în ea de un bărbat care se angajează profesor şi apoi arhivar într-un tîrg polonez de altădată şi care nutreşte convingeri fataliste. Titlul bucăţii se referă la porecla pe care i-o dau localnicii. El crede că tot ce se întîmplă cu noi este dinainte înscris undeva şi nu poate fi evitat. Cere de nevastă o fată, de care s-a îndrăgostit, dar este refuzat. Tinerii tocmai citiseră romanul lui Lermontov* **Un erou al timpului nostru** *de unde aflaseră ce este «ruleta rusească». Aceasta este un fel de pariu riscant, care te poate costa viaţa. Fata îi propune bărbatului care o curta fără succes să se aşeze pe calea ferată, dinaintea trenului, dacă tot crede în fatalitate, şi să-şi încerce astfel soarta. El e de acord, cu condiţia ca ea să-l accepte de soţ, dacă va scăpa cu viaţă. Locomotiva se opreşte la un metru de fatalist şi fata se mărită cu el, făcîndu-i pe urmă patru copii. Ceea ce m-a fascinat în povestirea lui Bashevis-Singer este ilustrarea foarte vie a interminabilei dispute dintre partizanii* *liberului arbitru şi aceia ai fatalităţii..."*

Simpatică rubrica **Replici** cuprinzînd vorbe de spirit ale "oamenilor celebri". Iată cîteva:

● *Cînd în anii ocupaţiei naziste Tristan Bernard şi soţia sa au fost internaţi în lagărul de la Drancy, scriitorul francez şi-a încurajat astfel consoarta: «Scumpa mea prietenă, situaţia noastră se îmbunătăţeşte; pînă azi am trăit cu spaima că vom fi arestaţi. Începînd de acum, vom trăi cu nădejdea că vom fi eliberaţi».*

(J. Gattière-Boissiere: Sub ocupaţie şi după eliberare)

● *Prozatorul şi dramaturgul american Gore Vidal întrebat fiind ce s-ar fi întîmplat în istoria lumii dacă nu John Kennedy ar fi fost asasinat, ci Nikita Hruşciov, a răspuns: «în orice caz milionarul Onassis nu s-ar fi căsătorit cu doamna Hrusciov».*

("Time, 30 martie 1989)

● *Devenit aproape orb, Arthur Rubinstein mărturisea cu umor: m-am hotărît să nu mai concertez nu fiindcă nu-mi mai găsesc notele, ci pentru că nu-mi mai găsesc pianul.*

(Bernadette de Castelbazac: Cele mai hazlii replici)

● *Auzind de sfîrşitul unui tînăr care nu avea nici o meserie, dar se descurca, cineva a întrebat:*

– Şi din ce a murit?

– Nu se ştie, răspunse dramaturgul Alfred Capus. De altfel nu se ştie nici din ce a trăit.

(Alfred Capus: "Gîndurile")

● *Într-o conversaţie, Albert Einstein i-a mărturisit lui Charlie Chaplin:*

– Ceea ce admir cel mai mult în arta dvs. e că toată lumea o înţelege.

– Vă mulţumesc, a replicat actorul, dar gloria dvs. e cu adevărat extraordinară. Lumea întreagă vă admiră şi totuşi nimeni nu vă înţelege

(Henry Bulavko: "Antologia umorului")

(V. M.)

PESCUITORUL DE perle

"Cytostaticele sînt arme cu două sau mai multe tăişuri"

(Dr. Eugen Sorin, "Viaţa noastră", 28 septembrie)

"Nu te grăbi (să mori) Eugen Ionescu, mai stai cu noi o clipită"

(Teşu Solomovici, "Revista Mea", 25 septembrie)

"...Ţipori-junior a fost numit ca locţiitor al avocatului principal din Zahal. *Antecedentul* său, colonel David Rosen..."

("Revista mea", 25 septembrie)

"Ultimul evreu, ultimul poet evreu, cîntăreţ al temelor evreieşti a plecat pe drumul de ceaţă"

(S. Carmel, "Facla", 2 octombrie)

Vestea aceasta a produs, desigur, consternare în întreaga lume. Cine şi-a putut imagina că nu numai ultimul poet evreu s-a dus pe drumul de ceaţă, dar şi că ultimul evreu care rămăsese pe lume, a murit? Gata, nu mai există evrei!

"Tînăra Galit Atia, care urma să se mărite cu defunctul Avi Ram..."

("Revista Mea", 2 octombrie)

Nu se scrie de ce Galia nu s-a măritat cu defunctul. Bănuim fiindcă a înviat!

"Sînteţi sfătuit să nu luaţi hotărîri importante în cursul acestei săptămîni. Procedînd invers, riscaţi să comiteti o greşeală care vă poate duce la pierderea unei situaţii compromiţătoare".

(*Horoscop*, Zodia Fecioarei, "Facla", 2 octombrie 1991)

STYX

ÎN CURÎND VA APĂREA

”VREAU SÃ TRÃIESC”

de I. ROSENTHAL

Povestiri adevărate trăite de un cardiac care, bolnav de la 16 ani, îşi scrie memoriile astăzi, la aproape 80 de ani. O carte care nu trebuie să lipsească din biblioteca nici unui cardiac.

Cartea poate fi cumpărată în următoarele locuri unde se vînd ziare şi reviste:

Tel Aviv: **Cohen, Str. Dizengoff 137; Velvel Leibu, King-George 4; Rina Koler, Karlibah 20; Schiler Iţhac, Arlozorof 137.** *Haifa:* **Şmilovici, Haluţ 31.** *Ramat Gan:* **Rafi, Bialik 21.** *Holon:* **Sifrei Medi, Sokolov 73; Sifrei Medi, Usiskin 14.** *Bat Yam:* **Savion, Sd. Aţmaut 79.** *Cfar Saba:* **Aşer, Weizman 106,** *Rishon Le Zion:* **Kosmos, Herzl 52 (Tahana EGED);** *Petah Tikva:* **Levi Meir, Jabotinski 39 (la staţia Spital Belinsohn).**

De asemeni, cartea poate fi procurată prin cec poştal sau bancar de 20 şekeli pe adresa:

ISRAEL ROSENTHAL,
Bnei Brak, reh. Ganei Gad nr.8; Tel. 791818.

INVENTARUL OBSESIILOR CIRCULARE

■ ALEXANDRU SEVER

TAINA SPECIEI

Între liniile uşor arcuite ale taliei, omblilicul e punctul de întîlnire a două triunghiuri: unul, cu latura orizontală pe rozeta sînilor, celălalt, cu latura orizontală pe linia de sus a triunghiului mic răsturnat între coapse. După canoanele acestei geometrii – aş zice, egiptiene – frumos e corpul în care pîntecul nu e rotund ca un scut, ci uşor alungit: primul triunghi e isoscel, adică mai aproape de linia alungită a trupului, şi al doilea e echilateral, mai aproape de linia amplă a bazinului. Dacă centrul geometric al fiinţei pare să fie ombilicul, centrul lui moral e sexul; prin nu ştiu ce mister, aceşti centri, care nu sînt fără legătură, sub raport biologic, sînt în mod evident simetrici sub raport estetic, linia care îi uneşte izbutind miracolul geometric de a împărţi cele două triunghiuri dreptunghice. Gîtul, ca o coloană adînc înrădăcinată, înălţată dintre umeri numai atît cît să dea capului marca unui alt domeniu al universului; capul însuşi – cu calota craniană şi cele două emisfere sub bolta cărora fiece individ se regăseşte sub propriul său cer; toată geometria asta, instalată pe cele două picioare cu pulpe tronconice, care dă întregului înfăţişarea unei piramide încheiate la înălţimea capului; nesfîrşitele simetrii care fac din om o fiinţă bipolară... Ce ar fi toată geometria asta fără fineţea pielii şi căldura ei, fără linia dulce a coapselor şi linia viu variabilă a sînului, ba chiar fără toate imperfecţiunile care disting un trup viu dintr-o pădure de statui şi colaborează în aşa măsură la frumuseţea şi la farmecul inefabil al fiinţei? Şi de unde sentimentul nostru comun că geometria unui corp de femeie este mai expresivă decît a unui corp de bărbat? Oare nu e frumos bărbatul? Ba da, dar frumuseţii acestuia îi lipseşte o dimensiune pe care numai frumuseţea feminină o are: taina.

Luată în sine, geometria unui trup de femeie poate că nu e cu nimic mai frumoasă decît aceea a unui trup de bărbat, dar contemplarea femeii se însoţeşte, prin chiar tradiţia speciei, de sentimentul creaţiei, şi acesta e sentimentul care participă în chipul cel mai eficace la sentimentul de frumos. Ceea ce face într-adevăr expresivă frumuseţea unei femei e taina speciei, taina creaţiei, a vieţii înseşi. Cît timp femeile vor naşte, frumuseţea lor va fi una dintre marile puteri ale lumii.

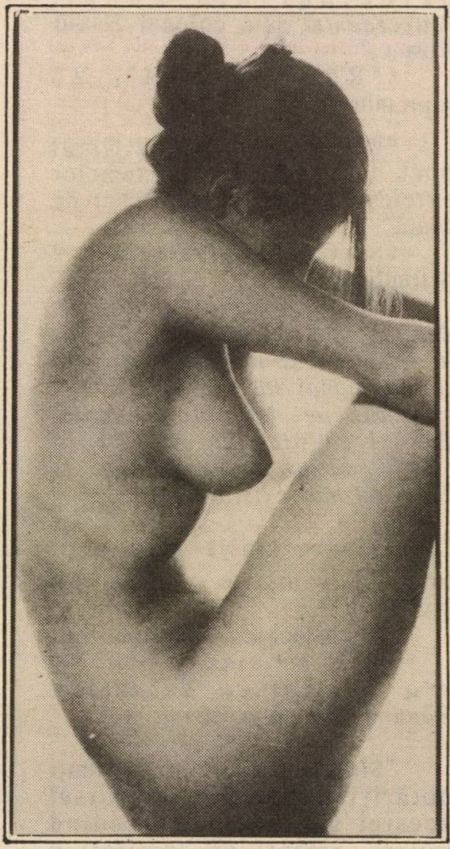

"...linia dulce a coapselor şi linia viu variabilă a sînului".

Foto: Hedy Löffler

nou

STUDENŢII ISRAELIENI
care au terminat studiile în
ROMÂNIA

Pot cumpăra prin intermediul biroului "Personal import" condus de Lică Bercovici, obiecte electrice de uz casnic, DIN IMPORT, CU SCUTIRI VAMALE, LA PREŢURI FOARTE AVANTAJOASE (televizor, Stereo HI-FI, maşină de spălat, mixer, aspirator, frigider, etc.).

Pentru informaţii suplimentare vă puteţi adresa la telefon 03-9661262 sau în scris la
LICĂ BERCOVICI,
P.O.B. 3216 Rishon Le Zion
75100 sau prin fax: 03-9668240

PRODUSE DIN CARNE
Dany Cohen
• Salamuri şi afumături din producţie proprie
• Pescărie
• Legume congelate
• Salate
• Conserve la preţ de cost
En gros şi en detail
Primim comenzi pentru recepţii şi orice evenimente plăcute
STRICT CAŞER
RISHON LE ZION
– NOUA ZONĂ INDUSTRIALĂ –
BEIT GHIRON
TEL. 03/9611060 – 9612130

SPECTACOL

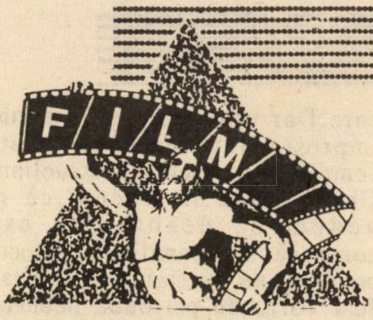

"Flautul fermecat"; după opera cu acelaş nume a lui Wolfgang Amadeus Mozart; film suedez; regia – Ingmar Bergman; în rolul pr incipal, Josef Kostellinger.

Pornind de la un libret de operă absurd (aşa cum observă colegul Marius Godeanu, în cronica sa din "Adevărul"), Bergman – hai să-i spunem, că aşa se cuvine, marele Bergman a creeat (cu interpreţi, mai toţi tineri, mai toţi frumoşi, mai toţi suedezi şi mai toţi necunoscuţi) o fermecătoare poveste de dragoste. El a intrat cu foarfeca-n libret, tăind dialogurile şi secvenţele *prea* absurde (dacă se poate spune aşa), a rotunjit asperităţile, a pus în prim plan partea valabilă a textului, a lăsat în penumbră aiurelile, pe scurt a ajustat, ca un croitor maestru-n meserie, un costum imposibil, făcîndu-l să cadă perfect pe corpul spectatorului de astăzi.

Tamino s-a îndrăgostit la nebunie de Pamina.. Însoţit de fidelul său Papageno-guralivul (care, la rîndu-i, s-a amorezat, tot la nebunie de Papagena) porneşte la luptă (o luptă plină de peripeţii) pentru a pune mîna pe aleasa inimii lui. Infamul Sarastro se pune de-a curmezişul tinerilor, cu intrigi, "pile" şi lovituri sub centură, dar – ha! ha! ha! – manevrele lui diavoleşti sînt sortite eşecului; şi avem parte, cu toţii, de-un happy-end foarte bine venit.

■ *Ulrik Cold – Sarastro*

Cît despre muzica lui Mozart, ce să spun? Nu spun nimic. O ascult în tăcere, şi spun săru-mîna faptului că acuma, tocmai acuma, în aceste vremi de zgomot, furie şi nevricale, s-au împlinit 200 de ani de la naşterea divinului compozitor.

În concluzie: luaţi-vă nevasta (sau amanta) şi duceţi-vă la "Flautul fermecat".

INTERIM

ARHIVA ISRAELIANĂ DE FILME
CINEMATECA DIN IERUSALIM

organizează un ciclu de

SERATE CINEMATOGRAFICE

destinate vorbitorilor de limbă română

În program: teme de interes românesc şi subiecte din istoria filmului mondial * Proiecţii de filme şi benzi video precedate de scurte prezentări în limba română, întîlniri cu creatori, discuţii cu oameni de specialitate.

Deschiderea ciclului: 12 noiembrie 1991. Înscrieri şi informaţii la secretariatul Cinematecii din Ierusalim, Grădina Wolfson, Calea Hebron, tel. 724131.

LYA KOENIG

Dacă, adolescent fiind, faci cunoştinţă cu un personaj prin mijlocirea jocului unui mare actor, vei identifica întotdeauna acel personaj cu actorul care i-a împrumutat trupul şi i-a dăruit sufletul, într-un spectacol pe care nu-l vei uita niciodată. Şi, oricîte alte interpretări ale rolului vei mai vedea, – fie ele şi excepţionale, – vei spune întotdeauna: "Da, dar să-l fi văzut pe...", sau: "Da, dar s-o fi văzut pe..."

Pentru o întreagă generaţie, Ima Courage este şi va rămîne Lya Koenig.

Pentru o întreagă generaţie, Mirale Efros este şi va rămîne Lya Koenig.

Pentru o întreagă generaţie, Ranevskaia este şi va rămîne Lya Koenig.

Pentru o întreagă generaţie...

Acelaşi trup mărunţel şi firav, aceiaşi ochi şăgalnici, acelaşi zîmbet dureros, aceleaşi mişcări elegante – şi atîtea roluri care nu au nimic în comun, în afară de calitatea textului. Cum reuşeşte Lya Koenig să înfăptuiască asemenea transformări de la rol la rol? Aici, nici o analiză ştiinţifică pe puncte şi subpuncte nu poate explica nimic. Răspunsul e simplu: misterul Teatrului, geniul Actriţei.

R.M.

JURNALUL UNUI OBSEDAT

RADU KLAPPER

BOMBA NU A EXPLODAT

Cum Iris Hoffman se bucură în lumea dansului israelian de un statut special, noua sa lucrare – "Ghicitoarea Sfinxului" – a stîrnit mai mult decît curiozitate. Plutea în aer o presimţire de eveniment.

Iris Hoffman are frumuseţea ambiguă şi impresionantă a unui efeb; este superb dotată tehnic pentru dans; are o seriozitate care impresionează şi o anumită agresivitate care intimidează. Şi dacă ar sta nemişcată pe scenă publicul ar fi hipnotizat.

Pentru această "Ghicitoare", a adunat un buchet impresionant de balerine de prima mînă, dintre care numai dramatica Sonia d'Orléans-Just are un statut instituţionallizat, la "Bat-Sheva". Senzuala Daniela Slavik, neliniştitoarea Ana Maimoni şi o ola hadaşa, Margarita Alexandrov, venită din continentul celui mai pur balet clasic, navighează, fiecare, de la o producţie efemeră la alta, în căutarea unei scene care să utilizeze calităţile lor. Rezervîndu-şi rolul principal şi avînd alături un asemenea material, Hoffman ar fi putut declanşa o explozie.

Şi într-adevăr, "Ghicitoarea" a început ca un eveniment. Cu un dans hieratic, frontal, fără muzică, izbitor ca un şoc. Dar această primă parte a compoziţiei a fost, de fapt, cam tot ce trebuia văzut. Pentru că, în a doua parte, – un soi de parodie a baletului clasic, – şi în cea de a treia, – o diatribă împotriva dansului de salon, – ideea a fost enunţată din primele două minute, iar tot restul a fost doar o repetare a uneia şi aceleaşi fraze.

Impresia a fost de fitil care începe să ardă, dar se subţiază şi se rupe înainte de a ajunge la detonator. Şi e păcat. De la Iris Hoffman aşteptăm mult mai mult.

O TACLA ÎN LOCUL TENSIUNII PERICULOASE

De mulţi ani de zile, de cînd primul turneu al trupei din Wuperthal a adus în Israel buna-vestire a Pinei Bausch, Nava Zukerman se încăpăţînează să dea o versiune autohtonă acestei formule de teatru-dans. Lucrarea ei cea mai recentă, intitulată complicat "Una cîntă, una dansează, una...", a dobîndit şi un premiu la recentul Festival de la Edinburgh, dar cu subtitlul mai sugestiv "Adăpost".

Un subtitlu fals, de fapt. Pentru că dacă, într-adevăr, locul imaginar în care Iael Dar, Iael Saghi şi Şirli Lau-Cohen se mişcă, discută, se dezbracă, mănîncă este o cameră etanşă, subiectul baletului nu are nimic comun cu tensiunea ciudatului aspect israelian al Războiului Golfului. Nava Zukerman şi cele trei interprete ale ei, dintre care Dar este o prezenţă scenică impresionantă, dezbat... situaţia femeii în societatea israeliană. Chiar dacă ne facem că nu vedem că dezbaterea este compusă din banalităţi şi locuri comune, nu tocmai despre asta a fost vorba în perioada nebună a **scud**-urilor. Nu despre asta.

Modalitatea estetică a Pinei Bausch funcţionează doar atunci cînd tensiunea dramatică devine insuportabilă, cînd, pentru a o tranmite, nici cuvîntul şi nici dansul, singure, nu mai sînt suficiente. Dezbaterea Navei Zukerman este mai mult o tacla la o cafea; modalitatea artistică pe care a ales-o e în disproporţie cu ceea ce are ea de spus.

FARMECUL CETĂŢII ŞI MAI PUŢIN AL FESTIVALULUI

Şi anul acesta s-au găsit confraţi din presa ebraică care să anunţe că Festivalul de "altfel de teatru" de la Acco a murit. Şi poate că au dreptate, pentru că noţiunea aceasta imprecisă, "altfel"!, a fost doar în rare cazuri confirmată de marathonul de spectacole prezentat în medievala cetate a Cruciaţilor. Dar dezbaterea e academică, bună pentru o aulă cu aer condiţionat, cu docte persoane îmbrăcate "convenabil", şi nu are nimic, dar absolut nimic comun cu ceea ce se întîmplă la faţa locului. Cinstit vorbind, vraja pe care o exercită cetatea, farmecul publicului, – adolescenţi care, an de an, vin acolo să fie ei înşişi marele spectacol, – sînt ceea ce defineşte festivalul. Ele dau strălucire de bijuterie chiar şi unor sărmane cioburi, dar şi asta face parte din raţiunea de a fi a unui festival "off".

Uneori lucrurile sînt limpezi ca lumina zilei. "Astă seară dansăm", întocmire pretenţioasă a scenaristului Sini Peter, a regizorului Igal Ezrati şi a coregrafei Gabi Eldor, care pretinde să prezinte (şi să comenteze!) istoria israeliană din 1919 şi pînă în 1991 numai şi numai prin intermediul dansurilor "de salon" într-o imaginară cafenea din Iaffo, – s-ar fi prăbuşit oriunde altundeva. În briza subţire a mării pudrate de argintul lunii, sub zidurile care, printre altele, au adăpostit şi închisoarea celor ce au luptat pentru crearea Statului, încropeala devine suportabilă. Ba a fost chiar aplaudată. "Altfel" nu a fost, şi nici măcar teatru nu am văzut: pantomima legînd dansurile a fost infantilă, gîndirea şchioapă şi interpretarea amatoristică, greşelile istorice grosolane, dar... Doamne, ce farmec are Acco noaptea!

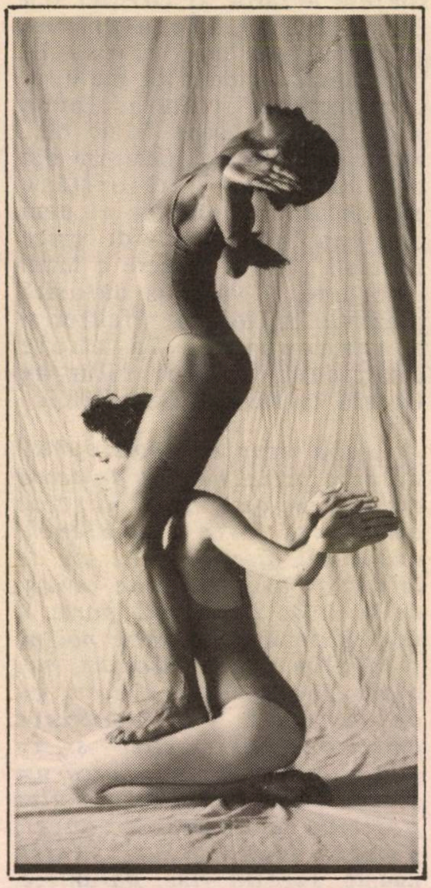

Iris Hoffman o duce în spate pe Sonia d'Orleans. Într-adevăr: un sfinx cu două capete

Nimeni nu este capabil să vadă tot ce se prezintă în festival: zece spectacole în concurs, zeci în tot soiul de "panorame" şi "off-off". Personal, am avut norocul să văd cîteva dintre cele mai bune lucrări, dintre care cel puţin două nici nu pot fi concepute în altă parte decît în decorul cetăţii de la Acco.

"Ultimul diavol", după o povestire a lui Bashevis-Singer, excelează doar prin inteligenta utilizare a "bucătăriei cu stîlpi" din cetate; actorii sînt talentaţi (excelentă Aielet Gabai – diavoliţa veleitară şi ratată), dar regia nu a înţeles nimic din umorul sardonic al marelui povestitor.

Stufosul şi dramaticul monolog scris şi jucat de Emanuel Pinto, "Fără război", este zguduitor prin ceea ce spune, cu amărăciune infinită: conflictul israelo-arab, ca orice conflict real, este de nerezolvat. Jocul straniu, sfîşietor, capătă rezonanţe mistice în grota magnifică a "Poştei", în care liliecii dau replică actorului!

"O cafea", scrisă de Roi Roşches, cel ce ne-a fermecat în Săptămîna piesei originale cu "Spioni şi îndrăgostiţi", a confirmat un excelent dramaturg. Este monologul unei femei pe care cenuşiul apăsător al vieţii de "casnică" o duce pînă la crimă; imaginară sau nu, nu o vom şti niciodată. Tînăra actriţă Dorit Tal-Or are stofa unei mari tragediene; reţineţi acest nume! O realizare perfectă, despre care nu ştim cît este de "altfel", dar este absolut sigur Teatru.

Emoţionant, dincolo de orice farmec festivalier, este că aceste ultime două spectacole, unul metaforic şi baroc, celălalt mergînd de la realism pînă la limita imaginarului, aparţin unuia şi aceluiaşi regizor. Un debutant!

A trecut un an de cînd mi s-a întîmplat să mă aflu pe platoul unui film de studenţi. Unul dintre interpreţi trebuia să recite versete tanahice în timp ce era bombardat cu roşii. Din întîmplare, i-am surprins în acea clipă privirea şi m-a sfredelit cu o asemenea intensitate, încît nici după un an nu am uitat-o. M-am întrebat de unde vine ea. Acum ştiu. Din puterea de a da viaţă. Interpretul de atunci este regizorul de azi, Avi Malca, muzicianul care a debutat la Acco ca regizor. Matur. Profund. Excelent. Nu uitaţi numele!

BRIDGE

CONDIŢIA SUCCESULUI

Legea de bază a jucătorului de bridge optimist este ca atunci cînd a ajuns într-un contract "subţire" (adică exagerat, după opinia partenerului, sau neobrăzat, după opinia adversarului), să facă un număr minim de prezumţii care, dacă se vor adeveri, vor salva ultimele reminiscenţe de stimă din partea omului din faţă şi vor face pe oponenţi şi mai sceptici în legătură cu norocul lor... iar dacă nu se vor adeveri, toţi vor spune că "era de aşteptat".

Iată un exemplu:

R 8 6 5
A 9 8 3
J 9 6 2
6

9 de Treflă N
W E
S

7
R D 6 2
A D 5 4
A R 10 7

Într-un turneu de perechi, dintr-o neînţelegere a licitaţiei partenerului, aţi ajuns la "simpaticul" contract de 6 Cupe, pe atac de 9 de Treflă. Nori negri se întrezăresc la orizont, pentru că se va da Asul de Pică (imparabil) şi aveţi nevoie de mult noroc şi joc foarte atent ca să salvaţi situaţia, mai ales cînd este clar că toată lumea va juca "doar" 4 Cupe, pe care le vor face fără probleme.

Aţi pus de pe masă Trefla şi aţi cîştigat în mînă cu Asul, peste Da,a Estului. Cum veţi continua?

PAUL WEINSTOCK

SPECTACOL

CE-I PLACE OMULUI DIN RAANANA?

Sînt o fire sociabilă. Îmi plac musafirii; cînd sînt simpatici şi netriviali în expresie. Şi îi ascult cu interes.

Aşa cum e cazul cu corespondentul nostru, d. Alexandru Marcovici, din Raanana:

"Stimată redacţie,

...Mă gîndesc, că n-ar fi rău ca "Minimum" să efectueze un sondaj de opinie (prin intermediul revistei) în rîndurile telespectatorilor pentru a afla cum clasifică aceştia diferite emisiuni şi care sînt motivele acestor clasificări, la publicul telespectator (şi) de limbă română.

În ceea ce mă priveşte aş dori să evidenţiez, într-un mod neorganizat şi, desigur, conform gusturilor personale, cîteva aspecte pozitive. Deci "ce-am avut luna asta?..." cum spune nu prea telegenicul deşi zîmbăreţul actor din "spot-ul publicitar" care încearcă să ne convingă să plătim abonamentul de bună voie căci "se primeşte ceva în schimbul banilor..."

La categoria emisiunilor... să le zic "instructiv-educative" pentru adulţi, aş vrea să menţionez întîi şi întîi "Paralela creierelor". După părerea mea, este o emisiune-model pentru că reuşeşte să menţină un echilibru, fragil de fapt, între seriozitatea şi academismul care se impun la concursurile de cultură generală (desigur că acest concurs şi-ar fi pierdut mult din valoare dacă ar fi făcut apel la exemplificări prin filme documentare sau cu actori care spun monologuri – doar pentru a face emisiunea mai atractivă) şi, pe de altă parte, culoarea şi suspensul necesare oricărui program TV pentru a fi urmărit şi nu boicotat.

În aceeaşi categorie de emisiuni "instructive", dar de data asta într-o clasă superioară şi mai restrînsă ca perimetru de receptivitate, se încadrează "Apostrophes" (canalul II). Remarcabilă dar şi de neînţeles (în sensul bun al... neînţelegerii) este stăruinţa televiziunii de a transmite această emisiune de... vorbărie, foarte lungă (o oră şi jumătate) în care nu se face altceva decît să se discute despre cărţi, pe o temă dată; cum s-ar zice, variaţiuni pentru cîţiva scriitori şi scriitoare pe o temă dată şi (bine) temperată de Bernard Pivot.

La capitolul "realizări" aş include şi transmisiile de Operă (care, din păcate, s-au rărit în ultima vreme – sper nu ca urmare a... protestului unor telespectatori). În urmă cu cîteva luni ne-am delectat cu un "Don Giovanni" atît de potrivit în anul Mozart (cu unul din cei mai mari başi-baritoni ai tuturor vremurilor în rolul titular – este vorba de Rugiero Raimondi), iar mai de curînd cu recitalul din Hyde Park al celui mai talentat tenor contemporan – desigur Luciano Pavarotti.

În al doilea rînd, aş vrea să remarc promptitudinea cu care televiziunea prezintă filme relativ recente (comparativ cu drepturile ei de difuzare, care ţin de interesele financiare ale industriei cinematografice).

Astfel filme mai mult sau mai puţin "noi", dar care au avut timp să-şi cîştige un deosebit prestigiu internaţional, au fost difuzate în ultimul timp: "Zbor deasupra unui cuib de cuci" din perioada de autoexilare a lui Miloş Forman – film ce poate fi interpretat atît ca o parabolă socială cu sensuri largi, cît şi ca (doar) o critică a modului de tratare a bolnavilor psihici, "Out of Africa" (laureat al multor "Oscar"-uri) şi "Oscar"-ul pentru cel mai bun film străin de acu'... mulţi ani: "Pele cuceritorul" cu celebrul Max von Sidow. Tot foarte recente (pentru televiziune) au fost cîteva filme foarte interesante, deşi lipsite de eticheta de cîştigător de premii: filmul (al cărui titlu nu-l reţin) cu Anthony Hopkins, Shirley McLaine şi Bo Derek, despre un ciudat triunghi conjugal (care, de fapt, devine... "pătrat"), comedia trăsnită franceză, în regia lui Georges Lautner despre o săptămînă nebună din viaţa unui profesionist al reclamei, tinerescul (aproape adolescentul) film american despre un triunghi conjugal sub soarele arzător al Greciei (cu Daryl Hana)... În afară de acestea, au mai rămas în "cinemateca memoriei mele de telespectator" (cum ar spune Radu Cosaşu) două filme de... actor: un "poliţist" american din 1985 pe tema bătătorită a amestecului involuntar al unui cetăţean "mai presus de orice bănuială", într-o afacere a lumii interlope – valoros datorită prezenţei lui Michele Pfeiffer şi o transpunere în cheie americană a unui film de Godard, cu Richard Gere (1983).

*

O vorbă despre "Apostrophes". Pe de o parte, nu sînt de acord cu corespondentul nostru: emisiunea este excelentă, animatorii discuţiilor literare de la noi ar avea multe de învăţat de la Pivot. Pe de altă parte, îl înţeleg pe d. Marcovici: noi nu prea citim cărţile discutate, mai toate franţuzeşti, sîntem cu ochii ţintă pe romanele americane "best-seller" şi, în plus, cinstit discutînd, parcă am pierdut, din cauza stress-*ului politico-economico-social, puterea (sau cheful) pentru nuanţe, sugestii fine, paranteze, subtilităţi şi alte europenisme – de apus sau răsărit.*

LUCULLUS

●
H.O.R.
O ADRESĂ NOUĂ:
STR. ALEXANDRU IANAI 3
TEL AVIV
●
TEL: 5466502; 5468444
●

SPECTACOL

● MUZICĂ

DE CE TOCMAI "RĂPIRE"?

Generozitatea redacţiei muzicale a televiziunii programului întîi se rezumă – se pare – la re-transmiterea cîtorva evenimente (nu cele mai reprezentative) ale **anului Mozart**. Spectacolul înregistrat la Drottningholm (Suedia), ne-a oferit o seară de operă semnată de Mozart: *Răpirea din Serai*. Care au fost motivele pentru care redacţia s-a oprit asupra acestui titlu nu se ştie: 1991 înseamnează două sute de ani de la data la care Mozart a intrat în nemurire, iar evenimentele – repetăm, **evenimentele** – prin care se cinsteşte memoria marelui compozitor sînt numeroase şi de bună, foarte bună calitate.

Răpirea din Serai este o drăgălaşă poveste naivă a cărei înveşmîntare muzicală este departe de a fi tipic mozartiană, deşi ştimele încredinţate soliştilor prezintă serioase dificultăţi tehnice şi interpretative. Acţiunea se petrece în împărăţia sultanului Selim – rol vorbit – care se îndrăgosteşte de Constanze, frumoasa prinţesă, care la rîndul ei îl iubeşte pe Belmonte (tot prinţ şi el, bineînţeles). Constanze este însoţită de Blonde, a cărei inimă îi aparţine lui Pedrillo. Osmin se îndrăgosteşte şi el de Blonde; după multe, multe peripeţii şi complicaţii, totul se sfîrşeşte cu bine, graţie generozităţii paşei.

Interpreţii s-au străduit să fie la înălţime, dar nu întotdeauna cu succes; în mare parte vinovat a fost dirijorul Arnold Ostmann, sonoritatea excesivă a orchestrei acoperindu-i pur şi simplu pe solişti. Foarte frumos au cîntat soprana Elisabet Hellström – Blonde – şi tenorul Richard Croft – Belmonte. Basul Tamas Szüle – Osmin – dispune de un glas frumos, dar cu registrul grav insuficient cizelat. Soprana Aga Winska – Constanze – are glas inegal şi în consecinţă dificultăţi de **stil**. Tenorul Bengt Ola Morgny, foarte bun actor, în rolul Pedrillo aduce o notă de tinereţe, care însă uneori frizează lipsa de experienţă vocală. Orchestra a cîntat în veşminte de epocă cu instrumente din vremea lui Mozart. Ideea este mai mult interesantă decît practică – credem; instrumentele de azi îmbogăţesc sonoritatea orchestrei mozartiene şi nu scad nicidecum din valoarea autenticităţii ei, ci, dimpotrivă, îi înobilează veridicitatea.

Sofia Gelman

CINEMATECILE DIN IERUSALIM, TEL-AVIV ŞI HAIFA

prezintă în colaborare cu "ROMÂNIAFILM"-Bucureşti o retrospectivă a regizorului

★ DAN PIŢA ★

În deschiderea retrospectivei, filmul CONCURS, cu Marin Moraru, Claudiu Bleonţ, Gheorghe Dinică, Ştefan Iordache, Valentin Uriţescu

Ierusalim - **5.11** * *Tel-Aviv* - **6.11** * *Haifa* - **11.11**

Se vor mai proiecta filmele: *Viaţa în roz, Nunta de piatră, Duhul aurului, Faleze de nisip, Tănase Scatiu, Dreptate în lanţuri, Pas în doi, Noiembrie – ultimul bal, Rochia albă de dantelă*

Bilete şi informaţii la secretariatele Cinematecilor: IERUSALIM (tel. 724131), Tel Aviv (tel. 217181), Haifa (tel. 386246 – 383424)

CAUCIUCURI AUTO-VULCANIZARE

צמיגי המגפר יעקב בע"מ

S-a mutat în Zona Industrială HOLON, Str. HAPELED 21
Tel 5562518 – 804062

Atelier de reparaţii de înaltă calitate. Secţie specială de reparaţie cauciucuri (pe talpă sau pe laterale) de camioane grele şi lucrări de săpături

Dispune de:
- Echipamentul cel mai perfecţionat din lume
- Maşină de echilibrat computerizată
- Parking mare şi spaţios

Efectuează:
- Vulcanizare de cauciucuri
- Remedieri de pene (pancere)
- Echilibrare electronică
- Vînzare de cauciucuri

Cu ocazia redeschiderii în noul local, oferă:
- cauciucuri noi, **în 6 rate**, fără dobîndă şi conexare (Viza, Isracard)
- echilibrare şi montare **fără plată**, cînd se schimbă cauciucul
- condiţii avantajoase speciale pentru societăţi

FESTIVALUL INTERNAŢIONAL "ZILELE TEATRULUI IDIŞ"

Între 6-13 octombrie, au avut loc la Bucureşti, în sala de pe str.Dr. Iuliu Barasch, **Zilele teatrului idiş**. Prilejuit de împlinirea a 115 ani de existenţă a teatrului idiş pe plan mondial (primul spectacol profesionist în limba lui Shalom Alechem a fost prezentat de Goldfaden la Iaşi în 1876), festivalul actual s-a înscris ca un moment remarcabil în viaţa cultural-artistică a obştei evreieşti şi, în genere, a iubitorilor de teatru din România.

Rolul principal în desfăşurarea manifestării l-a avut, desigur, ansamblul-gazdă, Teatrul Evreiesc de Stat (T.E.S.), de sub conducerea directorului său actual, regizorul Harry Eliad, organizatorul şi sufletul acestei iniţiative de amploare internaţională. Pe lîngă spectacolele formaţiei bucureştene, şi-au dat concursul la reuşita festivalului trupe de teatru din Moscova (60 de participanţi), din Kiev, precum şi formaţii artistice şi actori din Mexic, Argentina, Statele Unite, Belgia, Norvegia, Germania şi Israel.

Din păcate, Teatrul Idiş din Israel n-a răspuns invitaţiei ce i-a fost adresată. Au participat, cu titlu personal, actriţele Hana Riber, Ofelia Strahl şi Anabela, ale căror recitaluri au cules aplauze vii din partea publicului. Invitat în calitate de coautor al unei comedii prezentate pe scena T.E.S.-ului în urmă cu ani, a participat la festival scriitorul israelian Ion Atlas.

De menţionat că festivalul, ilustrativ pentru vitalitatea şi valoarea teatrului idiş, s-a bucurat de o primire entuziastă din partea iubitorilor de teatru, evrei şi neevrei, şi a trezit interesul presei, radioului şi televiziunii române.

Vom reveni cu amănunte în numărul viitor.

I.F.

★ ÎN ★ DECEMBRIE

★ FAST ★ BALET ★ MUZICĂ ★
VESELIE şi mari surprize...

MARELE TEATRU DE REVISTA
"CONSTANTIN TANASE" din BUCURESTI
prezintă SUPER-PRODUCTIA

SCANDAL
LA SAVOY

CEA MAI SPECTACULOASĂ
REVISTĂ A TEATRULUI
"CONSTANTIN TĂNASE"
DIN ULTIMELE DECENII

Orchestra Teatrului de Revista "C.Tănase" dirijor: DAN ARDELEAN
Regie artistică BIŢU FALTICINEANU

CU ADEVĂRAT
40 DE ARTIŞTI
COMEDIENI
ŞI BALERINE

150 DE COSTUME
FASTUOASE
ŞI EFECTE
MULTICOLORE!

TEATRELE "TĂNASE",
"ALHAMBRA", "MAJESTIC",
"BARAŞEUM" ŞI "SAVOY"
ÎNTR-UN SINGUR
SPECTACOL

Baletul Teatrului de Revistă C. Tănase
Prim-balerin şi coregrafie: CORNEL POPOVICI

DAN SPĂTARU ★ ANGELA SIMILEA
Cîntareţul nr.1 al Romaniei · Cîntăreaţa nr.1 a României

NICOLAE NIŢESCU ★ PAULA RĂDULESCU
Cîntă-mi lăutare · Şarm, sex şi temperament

NAE LĂZĂRESCU şi VASILE MURARU
Regii de astăzi al Revistei bucureştene

DAN ARDELEANU ★ MARILENA BADIU
Muzică şi ritm · "Miss România - 1991"

ANA CRISTIANA ★ ELENA şi ŞTEFAN
Premiul I al Festivalului de Muzică Uşoară - 1991 · Dans Ţigănesc

FLORIN PIERSIC
Marele actor al Naţionalului

Orchestra de muzică uşoară a Teatrului de Revistă "C. Tănase"

Reţineţi imediat bilete la această grandioasă sărbătoare a
UMORULUI, BALETULUI, CÎNTECULUI ŞI FASTULUI REVUISTIC

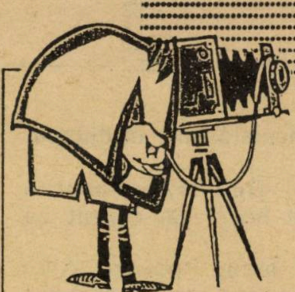

■ JOHN BAYSE PRICE

Dumneata ai fi capabil să ucizi pe cineva de dragul artei? Nu. Sigur că nu. Fiindcă eşti un mic-burghez nepricopsit, un mediocru patent, un fitecine de Ghivataim sau Afula.

Dar alţi oameni, ei bine alţi oameni, s-au dovedit capabili de asemenea faptă. Cinste lor. Da, da (parcă aud urletele voastre de protest) – cinste lor!

O crimă de dragul alteia

Draga mea nepoată,

Acum cînd am atins o vîrstă înaintată şi viaţa mea se apropie de sfîrşit, cred că se cuvine să ştii adevărul adevărat despre necazurile mele cu Pompeo – necazuri care m-au împins în cea mai mare primejdie din viaţa mea şi aproape au pus capăt carierei mele, acum treizeci de ani. Nu arăta nimănui această scrisoare, dar n-o distruge! Strecoar-o în aripa care se construieşte acum la mînăstirea ta, astfel încît să nu poată fi găsită decît după ce clădirea se va preface în ruină, mulţi ani de aci înainte!

Povestea s-a petrecut la Roma, în 1534.

Pompeo a venit la mine după ce mi-am pierdut postul de Director al Monetăriei. Îl cunoşteam de cîtva timp, ştiam că era bijutier la Milano. Se socotea un tip isteţ, dar eu vedeam în el un flecar fandosit şi (deşi el nu ştia) un duşman tainic. Totuşi l-am primit politicos şi l-am întrebat ce doreşte.

– Nu s-ar putea spune că mă consideri un artist, nu-i aşa? m-a întrebat.

– Mda, nu prea, am replicat.

– Şi, cu toate astea, eu pot să realizez, în jumătate de oră, un tablou mai bun decît e în stare să dea la iveală cel mai mare artist, într-o săptămînă.

– N-am timp de glume, i-am spus, întorcîndu-i dezgustat spatele.

Mi-a prins braţul şi a scos ceva din buzunar.

– Priveşte! mi-a spus el.

Am rămas uimit văzînd bucata de pergament pe care o ţinea în mînă, Înfăţişa o imagine a Coliseumului, dar o imagine cum nici nu visasem. În afară de faptul că era în alb şi negru, Coliseumul părea a fi fost transferat în chip miraculos printr-o oglindă pe pergament.

– Dumneata ai făcut asta? am articulat, cu respiraţia tăiată.

– Da, într-o jumătate de oră, ieri dimineaţă.

M-am uitat şi m-am tot uitat la tablou. Nu-mi puteam închipui metoda pe care o folosise. Tabloul nu fusese nici desenat cu creionul sau cu peniţa, nici pictat în ulei sau culori transparente.

Pompeo se uita la mine zîmbind, încîntat de perplexitatea şi uimirea care mi se citeau pe faţă. In cele din urmă, m-am întors spre el şi l-am întrebat:

– Dar de ce-mi arăţi asta mie, Pompeo?

– Adevărul este că am nevoie de ajutorul dumitale.

– Ajutorul *meu*?

– Da. Ştiu că dumneata lucrezi nişte medalii pentru Papa Clement (al VII-lea) şi-l vezi des. Dacă îmi obţii o audienţă la Sfinţia Sa şi mă ajuţi să capăt o recompensă grasă pentru noua mea metodă de a realiza tablouri, ne îmbogăţim amîndoi, fiindcă am să-ţi dau zece la sută din tot ce-mi va da el.

– Bine, Pompeo, dar dumneata eşti în relaţii foarte bune cu Messer Trajano, slujitorul favorit al Papei. De ce nu recurgi la el pentru a obţine o întrevedere cu Sfinţia Sa?

– Din refericire, între noi a intervenit o oarecare răceală.

Asta (am aflat mai tîrziu) cam aşa era. Motivul îl punea într-o lumină foarte proastă pe Pompeo. Ţinînd seamă de circumstanţe, fireşte că am acceptat condiţiile lui Pompeo. După ce m-a pus să jur că nu voi spune nimănui nimic, m-a dus în atelierul lui şi mi-a dezvăluit secretul.

Fără îndoială ştii, draga mea nepoată, că cu ajutorul unor lentile adecuate se poate proiecta pe un perete un tablou într-o cameră obscură. Asta se numeşte o *cameră lucidă.* Pe scurt, Pompeo a luat nişte lentile groase şi le-a plasat la capătul unei cutii închise, care astfel acţiona ca o cameră lucidă. La celălalt capăt al cutiei el a plasat o farfurie cu mica tratată cu chimicale (pe care n-am să le numesc). Lumina imaginii afecta în aşa fel chimicalele, încît acestea reproduceau scena respectivă în mica, în negativ alb-negru. Pompeo spunea că trebuia să fixezi imaginea macerînd mica în alte chimicale într-o cameră obscură pentru ca imaginea să devină permanentă. Apoi cu această farfurie expusă la lumina soarelui transfera imaginea pe pergamentul tratat chimic.

L-am felicitat pe Pompeo pentru marea lui descoperire şi i-am spus să aducă ustensilele şi chimicalele la mine acasă a doua zi dimineaţa, de unde vom pleca spre a le arăta Papei.

Am dormit foarte prost în noaptea aceea, frămîntat de două întrebări care nu-mi dădeau pace: în primul rînd, de unde aflase Pompeo secretul camerei solare (fiindcă eram convins că el singur nu era în stare să inventeze aşa ceva); şi în al doilea rînd, cum trebuie eu să procedez în toată povestea asta? Abia în primele ore ale dimineţii am primit un răspuns şi am ajuns la o hotărîre.

Dimineaţa, Pompeo a venit la mine acasă, cum am stabilit; l-am primit cam rece.

– Îmi pare rău, Pompeo, i-am spus, dar am auzit abia adineauri că Sfinţia Sa s-a îmbolnăvit aseară şi nu primeşte pe nimeni. Să sperăm că pînă mîine se însănătoşeşte.

– N-am auzit aşa ceva, spuse el. (De fapt, nici eu, dar eram hotărît să-l împiedic pe Pompeo să-l vadă pe Papa).

VOIAM SĂ-L UCID PE POMPEO: L-AM POFTIT SĂ VINĂ CU MINE LA O VÎNĂTOARE...

Am continuat:

– Vestea mi-a ajuns la urechi adineauri, dar haide, e o zi prea frumoasă ca să ne-o pierdem jelind. Am o armă nouă şi regiunea e plină de raţe şi alte orătănii. Hai să ne urcăm în şa şi să petrecem o zi sportivă. Hai să pornim la drum.

– Dar ce fac cu camera solară şi chimicalele? Trebuie mai întîi să le duc acasă.

– Nici vorbă de aşa ceva, i-am replicat. Le încuiem la mine într-un dulap, unde vor fi în perfectă siguranţă.

Ceea ce am şi făcut şi am plecat la vînătoare. Am avut grijă să aleg cel mai pustiu loc cu putinţă. Ne-am legat caii şi, cu arma în mînă, am înaintat spre lac. Mi-a trecut prin gînd ideea că orice va cădea în vreuna din mlaştinile din apropiere va dispare pentru totdeauna. M-am uitat în jur – nici picior de om – apoi m-am întors spre Pompeo şi i-am spus:

– Acum sîntem numai noi doi. Ce-ar fi să-mi spui adevărul despre camera solară. Cine a descoperit-o, de fapt?

– Ţi-am spus doar, eu.

– A, nu, Pompeo, n-ai să reuşeşti să mă convingi că un catîr ca tine ar fi putut inventa aşa ceva... dar nu-i nimic, cunosc răspunsul. Există doar un singur om, din cîţi au existat vreodată, capabil de o asemenea descoperire.

– La cine te referi?

– La marele artist plastic, poet şi om de ştiinţă Leonardo da Vinci.

– Bine, omule... dar Leonardo a murit de cincisprezece ani.

– Da, dar eu însumi m-am născut la Florenţa şi am auzit că a lăsat multe caiete nepublicate. Acum cîteva luni te-ai dus la Florenţa; fără îndoială că le-ai citit şi ai furat ideea camerei solare.

– Visezi, spuse Pompeo, dar chiar dacă toate acestea ar fi adevărate, ce importanţă are? Leonardo e mort şi eu am camera solară.

– Nu, te înşeli.

– Ce vrei să spui?

– *Eu* o am, Pompeo, încuiată bine în dulapul meu.

– Pentru numele lui Dumnezeu, ce s-a întîmplat? Nu cumva eşti hoţ? Am crezut că mi-eşti prieten.

– Nu eşti prietenul meu, Pompeo. Ştiu perfect de bine că dumneata, prin Messer Trajano, l-ai convins pe Papa să mă destituie din funcţia de Director al Monetăriei şi să mă înlocuiască cu Fagiuolo.

– Dar asta e o poveste veche, ce-ţi veni s-o dezgropi tocmai acum?

– Nici acum nu înţelegi? Aici sîntem absolut singuri. Acolo este o mlaştină adîncă în care un corp va fi ascuns pe veci; eu sînt înarmat şi dumneata nu eşti. Pe scurt, am să te ucid, Pompeo!

Spunînd acestea, am ridicat arma. Mă aşteptam să mă atace, dar el a luat-o la goană. Am ochit direct spre el, am apăsat pe trăgaci, dar ghinion, arma n-a luat foc.

ARMA N-A LUAT FOC. ATUNCI AM SCOS PUMNALUL

Aruncînd-o, am scos pumnalul şi am început să alerg după Pompeo. În toată viaţa mea, pînă şi de atunci încolo, n-am văzut pe cineva să alerge atît de iute ca el. Aşa gras cum era, a ajuns primul la cai, s-a aruncat în şa şi a galopat de parcă dracul ar fi fost pe urmele lui.

Întîmplător sau dinadins, Pompeo luase calul cel mai iute, dar cîntărea mult mai mult ca mine, astfel încît aveam toate şansele să-l ajung din urmă înainte de a intra în oraş. Dar, întorcîndu-se şi luînd-o pe o scurtătură de-a lungul cîmpiei, l-am pierdut.

Am pornit-o spre oraş cît am putut de repede. Din fericire, am ajuns acasă la timp; am deschis dulapul, am scos camera solară şi chimicalele şi m-am îndreptat în grabă spre casa celui mai bun prieten al meu, Albertaccio del Bene, pe care ştiam că mă puteam bizui. Le-am lăsat la el în păstrare şi m-am întors acasă.

În faţa uşii mele l-am văzut pe Pompeo. Împreună cu el era Bargello (poliţaiul) cu ajutoarele sale, unii dintre ei înarmaţi cu lance, alţii cu archebuze, iar alţii cu săbii cu două mînere.

M-am apropiat şi am strigat:

– Te simţi mai bine acum, Pompeo?

O clipă, a fost luat prin surprindere, apoi a ţipat către Bargello:

– Arestează-l pe acest om; a încercat să mă ucidă?

– Să te ucid, dragul meu? am exclamat pe un ton de uimire. Mintea ţi-e mai tulburată decît am crezut.

Îndreptîndu-mă spre Bargello, i-am spus:

– Mintea lui Pompeo a fost cam în suferinţă în ultimul timp; azi dimineaţă, cînd a venit la mine era, evident, mult mai rău. Vorbea atît de incoerent şi ciudat, încît m-am străduit să-i uşurez suferinţa, luîndu-l cu mine la vînătoare, în regiunea mlaştinilor. Dar, odată ajunşi acolo, şi-a pierdut cu totul raţiunea. Ţipa că a văzut Diavolul venind după el şi a pornit-o în galop. M-am ţinut după el, fiindcă mi-era teamă că, în starea în care se afla, se putea întîmpla o nenorocire. Am ajuns la ţanc.

– Minciuni, minciuni, minciuni, strigă Pompeo. Vă spun că a vrut să mă împuşte şi m-ar fi împuşcat, dar arma nu a luat foc.

– Haide, Pompeo, calmează-te. Ce interes aş fi avut să te ucid?

– Ştii foarte bine de ce; vrei să-mi furi invenţia – camera solară.

– Camera solară? Ce naiba vrei să spui? N-am auzit în viaţa mea de aşa ceva!

Aceasta îl înfurie atît de tare pe Pompeo încît nu se mai sinchisi că era vorba de o taină. Întorcîndu-se spre Bargello spuse:

– Am inventat o maşină care poate realiza în jumătate de oră un tablou cum nici cel mai bun pictor nu poate picta într-o săptămînă.

– Vrei să spui că dumneata poţi picta în jumătate de oră un tablou mai bun decît unul făcut de un artist experimentat? întreabă uimit Bargello.

– Nu, nu desenez eu însumi tabloul. Cu maşina mea, soarele pictează în locul meu. Ca şi cum o imagine dintr-o oglindă a fost transferată pe pergament.

I-AM CONVINS PE TOŢI CĂ POMPEO A ÎNEBUNIT ŞI... L-AM INTERNAT LA BALAMUC

În urma acestui răspuns, întreaga atitudine a lui Bargello suferi o schimbare. Întorcîndu-se spre mine, spuse:

– Vă cer iertare că m-am îndoit de spusele dumneavoastră măcar un moment. Aveţi dreptate. Pompeo a înnebunit. Nu mai încape nici o îndoială că şi-a pierdut minţile.

– Nu, nu, nu, strigă Pompeo, nu sînt nebun. Nu-mi mai pasă acum dacă Papa îmi dă sau nu vreo răsplată. Am să vă arăt camera solară şi o să vedeţi singur.

Îndreptînd un deget spre mine, spuse:

– A încuiat-o într-un dulap al lui azi dimineaţă. Spuneţi-i să-l deschidă şi am să vă dovedesc.

I-am înmînat în tăcere cheia lui Bargello şi am intrat tustrei în casă. Bargello a deschis dulapul, dar, fireşte, nu era nimic înăuntru.

– Poftim, am spus. Îmi pare foarte rău pentru Pompeo; întîmplător am un medicament care e foarte folositor în cazuri de acest fel. Am să-i dau cîteva picături, fără nici o îndoială, în curînd se va linişti.

– Pentru numele lui Dumnezeu, nu! ţipă Pompeo. Vrea să mă otrăvească.

Era atît de furios, făcuse spume la gură şi se comporta în aşa fel încît dacă Bargello ar mai fi avut vreo urmă de îndoială, s-ar fi risipit cu totul. Ajutat de oamenii săi, Bargello puse mîna pe Pompeo şi-l închise în spatele gratiilor.

A doua zi am fost convocat de Papa Clement, fiindcă Bargello îi raportase cazul. Răspunzînd întrebărilor sale i-am spus că nu mai încăpea nici o îndoială: Pompeo era un nebun periculos. Alţii au raportat acelaş lucru, aşa încît Papa a ordonat ca Pompeo să fie internat într-un sanatoriu pînă ce-şi va recăpăta minţile.

Dacă Pompeo ar fi fost cît de cît isteţ, s-ar fi calmat şi ar fi declarat că îşi dădea seama că povestea lui cu camera solară e o iluzie şi că şi-a recăpătat minţile. Dar, încăpăţînat, a continuat să susţină că tot ceea ce spusese era adevărat. (De fapt, chiar era, dar numai eu ştiam asta).

O vreme totul mi-a mers bine. Papa a fost foarte încîntat de cîteva medalii de aur pe care le-am turnat pentru el şi mi-a promis o nouă slujbă. Totul mergea strună. Dar deodată, Papa s-a îmbolnăvit. Am terminat o nouă medalie şi i-am dus-o s-o vadă; era în pat şi nu desluşea bine medalia, nici cu ochelari. Trei zile mai tîrziu, Papa Clement a murit.

Mi-am dat seama că trebuia să fiu foarte atent, căci orice se poate întîmpla în perioada de anarhie în care un Papă moare şi un altul urmează să fie ales. Odată cu moartea lui, ordinul de internare într-un sanatoriu al lui Pompeo a fost anulat.

Am aflat aceasta pe neaşteptate. Mă aflam pe stradă cu nişte prieteni cînd un grup de soldaţi napolitani, înarmaţi pînă în dinţi, s-a oprit în faţa noastră. Pompeo a ţîşnit din mijlocul grupului şi m-a strigat.

– Vai, Pompeo, ce bine-mi pare că ţi-ai recăpătat minţile. Sau mă-nşel? Văd că ai angajat zece oameni să te păzească. Te paşte vreo primejdie?

Pompeo răspunse cu un torent de imprecaţii, împroşcîndu-mă cu toate cuvintele de ocară care-i veneau în minte. Prietenii mei se aşteptau să mă vadă scoţînd sabia împotriva lui, dar mi-am dat numaidecît seama că Pompeo tocmai asta urmărea. Scoţînd sabia, aş fi oferit soldaţilor pe care-i angajase un motiv ca să mă ucidă. Eu şi prietenii mei aveam arme la noi, dar numărul forţelor adverse ne copleşea. Aşa încît m-am mărginit să-i spun cu voce tare lui Albertaccio del Bene, care se afla lîngă mine:

– Orice om sănătos care mi-ar fi vorbit astfel şi-ar fi semnat sentinţa la moarte; dar bietul Pompeo nu şi-a revenit încă din nebunia lui, aşa încît am să mă fac că n-am auzit nimic.

Era prea mult pentru ultima sa rămăşiţă de prudenţă. În loc să tacă, a izbucnit:

– O să vedem noi dacă sînt nebun sau nu! Mîine, voi avea gata o nouă cameră solară; şi atunci, lumea o să-mi dea *mie* crezare.

Spunînd acestea, Pompeo şi oamenii săi de pază se îndreptară încet spre Chiavica.

Deşi am simulat calmul, ultimele cuvinte ale lui Pompeo au fost ca un trăznet pentru mine. Am crezut că va trebui să treacă o perioadă de cîteva săptămîni înainte de a da la iveală lentile noi pentru camera solară. Era oare posibil să fie în posesia unor alte lentile? Pompeo era un mincinos şi un fanfaron, dar poate că de data asta spunea adevărul. Am regretat că n-am scos sabia şi nu i-am îndemnat pe prietenii mei să se năpustească asupra lui, dar acum era prea tîrziu. Cum mai puteam să le cer să atace un om de care abia declarasem că nu era răspunzător de acţiunile sale?

AM UCIS. E ADEVĂRAT. DAR NU PENTRU MINE. CI PENTRU *ARTĂ*

Îngrijorat, l-am urmărit pe Pompeo singur, avînd grijă să nu mă vadă. Cînd grupul a dat colţul, toate temerile mele s-au confirmat, căci Pompeo a intrat într-o farmacie, în vreme ce paznicii lui au rămas afară. Îmi spusese că întotdeauna cumpăra chimicale proaspete de la această prăvălie înainte de a expune un tablou.

Mi-am văzut toate planurile năruite şi mi-am dat seama că nu aveam nici un moment de pierdut. Pompeo a ieşit din prăvălie şi soldaţii lui l-au primit în mijlocul lor. Înfuriindu-mă, am scos pumnalul şi, luîndu-i pe toţi prin surprindere, m-am năpustit în mijlocul soldaţilor. Înainte ca aceştia să fi avut timp să scoată săbiile, l-am apucat pe Pompeo cu mîna stîngă şi cu pumnalul în cealaltă mînă l-am lovit în cap. (Întotdeauna am susţinut după aceea că am vrut doar să-l rănesc, dar nu e adevărat). Am încercat să-l omor şi l-am omorît, întrucît cînd s-a întors înspăimîntat pumnalul meu i s-a înfipt în spatele urechii lăsîndu-l mort în stradă.

Cu cuţitul în mîna stîngă, am scos cu dreapta sabia ca să mă apăr, mai cu seamă că erau zece contra unu. Totuşi, aceşti soldaţi au fost atît de uluiţi, încît cu toţii s-au repezit ca să ridice cadavrul, iar eu am fugit singur prin strada Giulia.

Acuma ştii, draga mea nepoată, prin ce primejdie mortală am trecut după moartea lui Pompeo. A trebuit să mă ascund de Bargello, care poruncise să fiu prins, viu sau mort. Mai mult decît atît atît, familia lui Pompeo a angajat asasini, promiţîndu-le mari recompense dacă mă vor ucide. În cîteva rînduri am reuşit ca prin minune să scap. În cele din urmă, a trebuit să plec de la Roma şi să mă refugiez în oraşul meu natal Florenţa.

După aproape un an, prietenii mei din Roma l-au convins pe noul Papă Paul (al III-lea) să-mi acorde amnistia cu prilejul sărbătoririi naţionale de la mijlocul lunii august.

M-am dus la Roma sub pază şi m-am prezentat eu însumi în faţa Papei care a iscălit cererea mea de iertare şi astfel am scăpat în cele din urmă de consecinţele crimei.

Acum, draga mea nepoată, fără îndoială, ai să te întrebi cum de nu ai auzit niciodată despre camera solară şi minunatele ei tablouri. De asemenea, te vei întreba de ce n-am folosit invenţia pentru a mă îmbogăţi. Să mă explic: Pompei s-a înşelat, în ziua aceea, la vînătoare, cînd a crezut că voiam să fur camera solară în folosul meu personal. Asasin am fost, dar hoţ niciodată. Cînd mi-am dat seama, pentru prima oară, că descoperirea nu putea fi făcută decît de Leonardo da Vinci, m-am întrebat: "De ce Leonardo n-a dat lumii descoperirea sa?"

Gîndindu-mă bine, am avut răspunsul. Leonardo ştia că creaţia artistică este cea mai mare cinste a rasei umane. Secolul trecut ne-a dat numeroşi artişi mari şi, fără îndoială, următorul ne va da şi mai mulţi. Dar să presupunem că secretul camerei solare ar fi fost cunoscut. Oricine, de la împăraţi pînă la oamenii simpli obişnuiţi ar fi putut să realizeze tablouri pe care acum numai cei mai mari artişti le pot crea. Adevăraţii artişti n-ar mai fi putut obţine comenzi de tablouri-portrete şi ar fi murit de foame sau ar fi fost siliţi să facă munci obişnuite. Toţi marii artişti ai viitorului ar fi dispărut.

Şi încă ceva. Fără îndoială unii artişti cu dare de mînă ar fi continuat să picteze de dragul de a picta. Dar mă tem că o seamă de şarlatani fără nici un har artistic ar fi pictat tablouri denaturînd lucrurile numai de dragul efectului noutăţii.

Artiştii secolelor care vor veni îmi vor mulţumi dacă vor şti ce am făcut eu pentru ei, deşi a fost nevoie să-mi omor duşmanul, pe pungaşul ăla de Pompeo, ca să-mi realizez gîndul.

Am aruncat camera în Tibru şi mă rog lui Dumnezeu să treacă trei sute de ani înainte ca altcineva să redescopere secretele aparatului de fotografiat.

Al tău unchi devotat,
BENVENUTO CELLINI

Traducere de
I. BRĂILEANU

De aproape patru decenii
ADEVĂRUL
magazin săptămînal
se află în slujba vorbitorilor de limba română.
Dacă-l doriţi în continuare, procuraţi-l în fiecare VINERI dimineaţa şi recomandaţi-l şi altora.

HARRY LEIBOVICI
* ASIGURĂRI *
Tel Aviv – Dereh Petah Tikva 44, et. V
Tel. 5377182 – 3
Preţuri avantajoase pentru olimii români
VORBIM ROMÂNEŞTE

PREZENŢĂ ROMÂNEASCĂ LA A 21-a BIENALĂ DE LA SAO PAOLO

Inaugurată la sfîrşitul lunii septembrie, a 21-a Bienală de la Sao Paolo adoptă o concepţie diferită de cea a ediţiilor anterioare. Eliminînd criteriul selecţionării pe baza valorii artistice a lucrărilor şi a prezentării pe pavilioane naţionale, actuala ediţie are ca temă contrastul dintre cultura erudită şi cea populară, în majoritatea exponatelor predominînd problema ecologică.

Fără restricţii de formă sau de conţinut, lucrările prezentate surprind prin ineditul şi nonconformismul lor. Astfel, publicul poate vedea o imensă sculptură construită din resturi adunate din gunoaie, o maşină tapetată cu capsule colorate de la sticle de coca-cola sau o uriaşă figură umană făcută din bucăţi de blue-jeans. Sînt lucrări care, dacă nu emoţionează artistic, produc polemică şi, uneori, reflecţii asupra intenţiilor autorilor.

Anul acesta, Bienala nu se limitează la artele vizuale, ci este însoţită de o serie de evenimente paralele, precum manifestări coregrafice şi teatrale, conferinţe etc.

Neacceptată la marea expoziţie, participarea românească se manifestă, în schimb, cu toată greutatea, prin prezenţa "Teatrului Naţional" din Bucureşti şi a Teatrului "Bulandra".

"Trilogia antică", pusă în scenă de Andrei Şerban, vorbită în greaca antică şi în latină, a strălucit prin talentul unor artişti ca Maia Morgenstern, Leopoldina Bălănuţă, Ioana Bulcă. Teatrul "Bulandra" a prezentat "Hamlet", în regia lui Ion Caramitru. Cele cîteva spectacole, realizate cu mare efort şi entuziasm şi, putem spune, cu sacrificiul artiştilor, au compensat, ca de obicei, lipsa de interes şi de profesionalitate a organizatorilor.

RAUL RADU
Sao Paolo, Brazilia

GRADINILE *GAN EDEN* גני גן עדן

Sub conducerea profesională a proprietarilor celor mai mari saloane din Natania – "Argaman" şi "Rinton"

POFTIŢI CU ÎNCREDERE. NU VEŢI FI DEZAMĂGIŢI
CINE A BENEFICIAT, VĂ POATE CONFIRMA

Interesant pentru Olei Romania! Nunţi şi alte evenimente fericite la nivel înalt şi totuşi cu preţuri moderate

Preţuri speciale în lunile noiembrie, decembrie, ianuarie

COMENZILE PENTRU IARNA '91/'92 SÎNT ÎN TOI

- Sală tropicală, închisă, splendidă
- Caşer, cu posibilităţi de strict caşer
- Capacitate: 1000 de locuri
- Floră tropicală, jocuri de apă
- Servicii peste aşteptări
- Bucătărie variată şi ca acasă
- Personal simpatic şi amabil
- Parking foarte încăpător

RELAŢII ŞI COMENZI LA:
– Saloanele "ARGAMAN" Natania – Str. Hacadar (zona veche industrială) Tel. 053-616844
– Saloanele "RINTON" Natania – Str. Haluţim 8, Tel. 053-611690

...decît Asad, mai bine Asadi Rudeanu!

ION ATLAS VĂ INVITĂ SĂ CĂLĂTORIŢI ÎN TOATĂ LUMEA PLĂTIND VOIAJUL DVS ÎN 18 RATE LUNARE !*
(BILETE DE AVION, EXCURSII, ODIHNĂ, TRATAMENTE, ETC.)

ANUNŢ IMPORTANT PENTRU OASPEŢII DVS. TURIŞTI DIN ROMÂNIA !
ARANJĂM ASIGURARE DE BOALĂ (VIZITĂ LA DOCTOR, INTERNARE ÎN SPITAL) PENTRU PERIOADA VIZITEI ÎN ISRAEL A TURIŞTILOR DIN STRĂINĂTATE.

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

ION ATLAS
"GORDON TOURS"
STR. BEN YEHUDA 184 TEL AVIV
☎ 5440767 (5 LINII)

* PLATA ÎN RATE NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRŢI DE CREDIT, CU DOBÎNDĂ LEGALĂ.

MINIMUM E OM CA TOTI OAMENII

NELU WEINBERG
PREZINTĂ PAGINILE DE
JOCURI

Puncte de suspensie...

Orizontal: 1) Fine... de tot – Os... bun de aruncat 2) Aliat de nădejde – O bandă... ușor de prins 3) Praf... de copt – Scos la bătaie... cu repetiție 4) Punct... alimentar – Expunere făcută în curînd! – Stop cadru! 5) Date uitării – Ținut pustiu! 6) Nume de bărbat – Trăiește pe picioarele lui 7) Debutante în ale scrisului – Un om... model – Epoca bronzului 8) Un fel de amestecătură (pl.) 9) A face o compunere – Pregătit să facă față – Strîns înlănțuită 10) Vin zilnic la cină – Fard morfologic 11) Manuale... de sudură – Tip de acumulator (pl.).

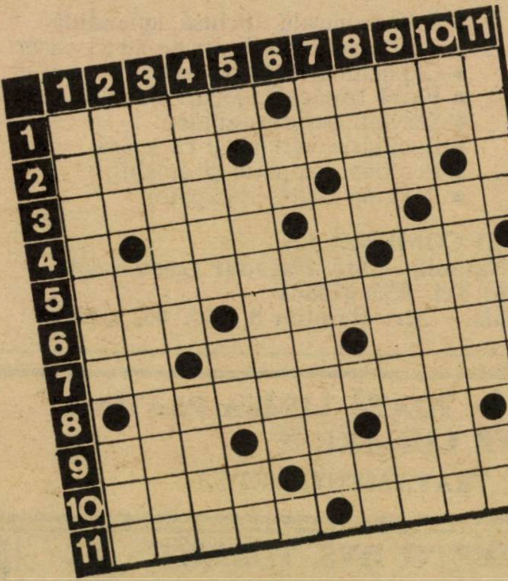

Vertical: 1) Îți întoarce spatele cînd nu te porți corect – Suportă bătaia din politețe 2) Trase din teacă – Prezent pentru întreruperea cursurilor 3) Luat pe sprînceană – Debutante la televiziune 4) Pîine intermediară – Timp... de expunere! – Un chil... jumate! 5) Se mențin fermi pe poziție 6) Urcată pe scări – Acțiune captivantă 7) Băgat... în boală – Membru inferior – Salve de puști 8) Prezentare la posturi – Dubios... în expresie 9) A ține pasul – Femeie cinstită 10) Multe sînt plesnite cu el – Contrainformații (!) – Aria cercului! 11) Expresie figurativă – Se produc într-un concert de fruierături.

NELU WEINBERG

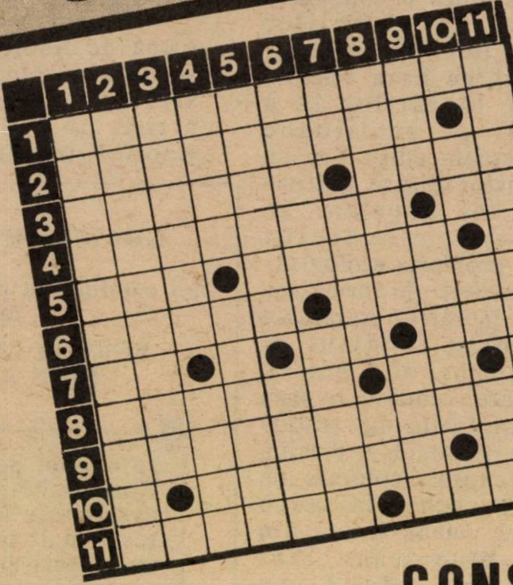

CONSENS

Orizontal: 1) Trecut în revistă 2) Elemente de protecție 3) Caz de deces (pl.) – Aparențele care înșeală (sing.) 4) Cauza comună a pieilor roșii – Înaintea noastră! 5) Sarcină concretă – Sufli în el... după ce te-ai fript 6) Parvenite... de curînd!! – Poartă la spital (pl.) 7) Josnici! – Bun de făcut piftie – E... pe post de director 8) Aflat în legitimă apărare – Scuze... pentru toți dezlegătorii! – 9) Ajutor de boală 10) Prinși asupra faptului – Un picior în spate! 11) Servită la masă cu tot tacîmul – Fac legături de siguranță.

Vertical: 1) Notă de distincție 2) Lucrează după deviza "Zis și făcut" (fem. pl.) 3) Întinși pe orizontală – Mai marele tîrgului 4) Activitate în cîmpul muncii – Desfăcute cu amănuntul 5) Blondină... naturală – Face act de prezență 6) Supără la ureche – Aneta la oglindă! 7) Gros în talie! – A face ceva la repezeală – Bătut la fund! 8) Drum bun din inimă! – Smuls la haltere 9) Disputat cu foc – A face din vis realitate 10) Masculin singular – Notă luată într-un glas! – Suportă durerea cu nepăsare 11) Antipiretice de sezon.

RUDOLF LEIZEROVICI

Ilustrație: LUCI GHERTLER

MINIMUM E OM CA TOTI OAMENII

ARITMOGRIF

ai noştri...

1. Preşedinte al H.O.R. pe ţară (Ury)

2. Fost ajutor de primar la Ierusalim şi vicepreşedinte al H.O.R pe ţară (Zwi).

3. Deputat în Knesset (Abraham).

4. Avocat, preşedintele Societăţii de Electricitate şi preşedinte al Societăţii guvernamentale de turism (Iehuda).

5. Contabil, secretarul Organizaţiei Askanimilor Sionişti din România (Abraham).

6. Actor în ansamblul permanent al Teatrului "Habima").

7. Pictor, participant la multe expoziţii din ţară (Edwin).

8. Director la "Rambam" Haifa, premiul "Moşe Kol" al Centrului Internaţional de Tineret din Ierusalim (Shlomo).

9) Inginer, scriitor, membru al Asociaţiei Scriitorilor Israelieni de limbă română

10. Avocat, ziarist, fost corespondent al postului "Europa Liberă" în Israel (Constantin).

11. Economist, publicist, a lucrat la primăria Capitalei (Moshe).

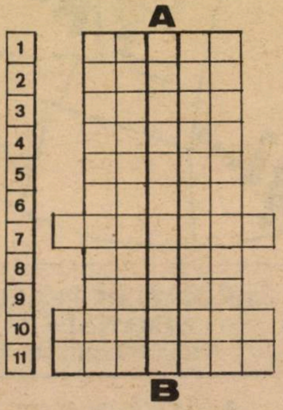

Pe verticala A – B: Personalitate marcantă a vieţii sociale şi politice din Israel, preşedintele H.O.R. pe ţară (Arthur).

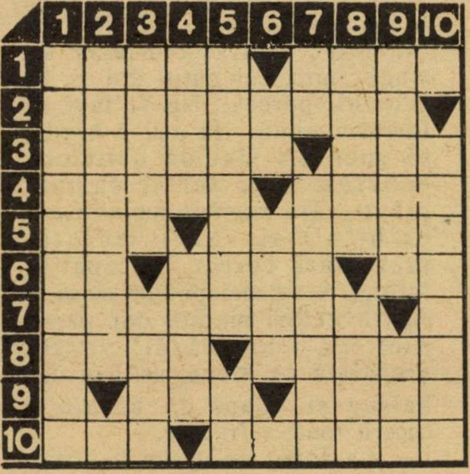

DEBUT LA NOI

Cu dicţionar şi fără

Orizontal: 1) Cît de cît – Mănîncă la Vatican 2) Stare după ce un lichid a fost tras pe gît... solid 3) De pus la ochi (!) – Şiret de n-are margini! 4) Geamătul unuia mai puţin ţicnit (!) – Mort în păpuşoi! 5) De valoare palindromică – Un nume... mare 6) Dă înapoi! – De pus pe cap... în Pirinei – În calea oricui! 7) Mic ansamblu cîmpenesc 8) De necrezut – A absolvi 9) Urîtă de n-are margini! – Curăţă curtea 10) Piedică destrămării – Abraziv în industria sticlei.

Vertical: 1) Bun la rău 2) Primul la învăţătură 3) Scîncet de cioară – Vioiciune filară 4) Nu se depărtează de loc – Un fel de a izbi 5) Ultimul etaj al triasicului – Trag pe de lături 6) La timp şi în întîrziere! – Vechi popor 7) Un deget peste buze – Te cam iau la rost 8) Infinitivul unui somn uşor – Străbătut de orificiul pupilar 9) Pe asta o duce capul – E mai puţin din trei! 10) Unităţi de luptă sau de transport.

N. ESTER

● Dezlegarea jocurilor din "Minimum" nr. 55

Căţeluş cu părul creţ

Caniş, vulpoi, acuzat, hoaţe, răcorit, crep, ap, literă, le, casată, alai, arat, neg, şti, ţap, himeră, n, iţari, ataşat, toţi, anemici, arătată, anti.

Pisicuţă, pis, pis, pis

Mîţă, iluzie, a, îngrijire, panglici, o, abur, se, una, atei, nativ, iţan, strica, le, alai, lin, i, ajutaţi, s, cap, n, teză, inedit, vază, tîlc, critic.

Cîinele şi pisica

Lătrat, lesă, îngemănată, ni, n, canine, sma, dur, sic, aport, f, ea, slabe, set, r, a, rîşi, laţi, rea, unşi, os, autor, înota, ca, hiene, ij.

Idei din şahul artistic

Schimbător, toană, rasă, amuţiţi, p, o, isca, legalităţi, teritoriu, ţînc, oc, cb, et, eparhii, ziar, rău, r, ee, eretici.

Din lumea artelor

Scenarişti, eroică, ura, nil, aripat, tm, operetă, iarna, ara, m, cort, iţa, ev, ra, po, t, narată, aur, tla, ofertă, ester, ceas.

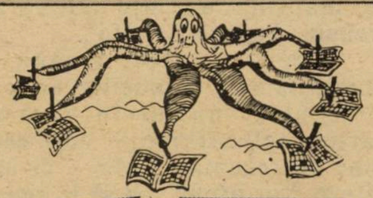

A apărut "STAREBUS", revista microbiştilor cuvintelor încrucişate; "STAREBUS", o publicaţie la îndemîna dezlegătorilor de şarade rebusistice, începători şi avansaţi. "STAREBUS" – o revistă aşteptată!

STAREBUS
1
STAREBUS
CUVINTE ÎNCRUCIŞATE • BRIDGE • CALEIDOSCOP • UMOR • EPIGRAME • ŞAH

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

LUCULLUS
(Şi invitaţii lui)
la RESTAURANT...

MICI (CAREVASĂZICĂ, MITITEI): SOLOMON, LUCA, HAIM, LEIBA

Nu are dreptate cel care – tot la această rubrică – şi-a permis să reproşeze israelienilor că îşi duc prietenii din România să mănînce mititei. cer iertare pentru exprimarea cam dură, dar domnul în cauză e un snob de modă veche. Azi, adevăraţii fani ai mititelului la grătar, de pe tot globul, ştiu că "dacă vrei să mănînci un mic adevărat trebuie să pleci la Iaffo".

Ceea ce este, iarăşi, o enormitate; arta micilor nu s-a concentrat numai în vechiul cartier tel-avivian – deşi este bine reprezentat acolo – ci are cîteva "fortăreţe", ca să le zicem aşa, pe tot cuprinsul teritoriului. Am ales, pentru azi, patru dintre ele urmînd un drum de la sud la nord pe şoseaua naţională.

Astfel lîngă staţia de benzină de la intrarea în Ashdod (din direcţia Tel Aviv) se află restaurantul d-lui Solomon. Patronul mînuieşte personal grătarul şi, de obicei, o însoţeşte pe drăgălaşa chelneriţă la masa oaspeţilor. Pentru a-i saluta, a le spune "poftă bună", dar şi cu un "scop educativ": cu discreţie, aproape fără să se facă simţit, el ne "învaţă" cum se mănîncă mititelul. Este o tradiţie şi aici. Nu un ritual ca la băutul ceaiului, dar trebuie să se ştie că micul se gustă încet, nu se pune sare, se poate lua şi cu scobitoarea, dar nu e cazul la Solomon unde obiectul are cam 8 cm. lungime şi 2 cm. în diametru. Nu se consumă un singur mic; cel puţin doi şi, în general, perechi. Nu se lasă în farfurie nimic. Nu mai e nevoie să spun cît sînt de delicioşi. Separat, s-au servit cartofi prăjiţi, fără ketchup (ce asociere oribilă!) şi varză murată, prezentată corect, în căpăţîni întregi. S-au mai pus pe masă şi castraveciori muraţi, dar parcă nici nu i-am văzut: varza, preparată cu hrean, usturoi din belşug şi adaus de gutuie a cucerit toate sufragiile.

La Iaffo ne oprim la Luca. Micii lui sînt mai subţiri şi ceva mai lungi, au un gust mai picant, se simte, în compoziţie, contribuţia ardeiului şi piperului. Luca nu e un adept al cartofului; preferă salatele şi am numărat circa 9 formule de salate servite în cupe mici. Domină tomatele, ardeiul gras, morcovul şi, deşi timidă, vînăta dă o senzaţie aparte. Suplimentar, primim şi gogoşari în oţet, puţin cam dulci, totuşi în companie bună cu micii şi cu "vinul casei", un Riesling foarte uşor. Ambianţa e întreţinută de Mariana Lungu, o solistă la bună cotă în România (e la al treilea disc) cu repertoriul ei de romanţe asortate, de minune, meniului.

Tot la Iaffo e şi Nelu Haim, cu un local mare, avînd anexată o grădină spaţioasă. Servesc chelneri stilaţi în cămăşi albe şi jiletci negre. Se exprimă în româneşte cam bolovănos, dar sînt prompţi. Micii sînt bine proporţionaţi ca dimensiuni: nici mari ca la Solomon, nici subţiri ca la Luca. Au o doză mărită de usturoi însă sînt pufoşi şi se "topesc în gură". Se simte că grătarul, pe cărbuni ("aici nu există: lucrăm numai pe cărbuni" – explică chelnerul) este eficient. Toate cutele micului sînt bine fripte, coaja e mustoasă şi fragedă.

Un local pitoresc cu o firmă celebră: "La Hanu Ancuţei" – ţine dl. Leiba pe kvişul care dă în Naharia, nu departe de mare şi cam la 15-20 de minute de Rosh-Hanikra. Clădirea e scundă, jumătate din lemn, spaţiul operativ cam înghesuit (mai există o rezervă pentru ocazii), mazganul e uşor hodorogit, dar toate astea pălesc pe lîngă calitatea excepţională a micilor. Carnea e moale şi are o aromă exotică; micul e fript pînă la o "linie roşie" ştiută numai de patron. Ardeiaţi vag, usturoiaţi discret, micii sînt totuşi picanţi. Au venit pe masă împreună cu o varză murată de zile mari: cu mult ienibahar şi piper, cu o culoare aurie şi cu un parfum îmbătător. E preparată după o reţetă bucovineană exclusivă, localizată undeva, între Rădăuţi şi Vadu Siret. Informaţia e furnizată, grav, de dl. Leiba însuşi între două reprize de supraveghere a grătarului pentru că deşi are om la locul de muncă, nu-l slăbeşte din ochi. Ca mărime, delicatesa aminteşte de micul de la dl. Solomon, dar, vorba aceea, numai pe din afară... Şi un ultim amănunt: preţul, la toate cele patru localuri, variază între 1,30 şi 1,90 şekeli dovedind cît de mic poate fi un şekel pe lîngă un mic gustos...

C. ISAC

DESERTURI PLACUTE, NEBANALE ŞI NECOSTISITOARE

- *Omletă cu mere:* Curăţăm de coajă 4 mere, le tăiem în sferturi şi apoi, felioare subţiri. Le punem într-o cratiţă cu o linguriţă margarină şi pe foc mic amestecăm, cu o lingură de lemn, pînă devin străvezii şi nu

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

mai au de loc zeamă. Le dăm deoparte. Separat, batem 4 ouă întregi cu 2 linguri zahăr, 1 vîrf cuţit sare, 4 linguri făină şi subţiem cu 1 lingură coniac şi circa trei sferturi pahar lapte, astfel încît să obţinem o compoziţie moale ca o smîntînă groasă. Topim puţin unt într-o formă de teflon ca pentru tort şi turnăm jumătate din compoziţie. Punem pe foc foarte mic şi aşezăm merele deasupra. Acoperim cu restul de aluat şi coacem la cuptor încins la 180 de grade, circa jumătate de oră. Lăsăm afară din cuptor 3 minute acoperit, apoi răsturnăm pe un platou şi presărăm cu zahăr pudră. Servim caldă.

● *Orez cu prune:* Se spală bine 250 gr. prune uscate şi se fierb în apă cu 3 linguri zahăr. Separat se prăjeşte 200 gr. orez foarte bine spălat şi scurs, cu 1 lingură margarină sau unt, circa 5 minute. Orezul nu trebuie să prindă culoare. Separat se ard 3 linguri zahăr nu foarte închis, ca să nu prindă gust amar. Se stinge cu zeama în care am fiert prunele. Cînd zahărul ars este complet topit, se ia de pe foc. Cu 2 pahare se stinge orezul, se amestecă bine şi se aşează deasupra prunele. Se dă la cuptor la 180 grade şi se lasă pînă ce orezul este moale, zeama absorbită şi prunele umflate. Se lasă în formă să se răcească şi se serveşte cu sirop de zahăr ars sau din dulceaţă.

● *Sufleu vienez:* se amestecă într-un castron 2 linguri făină cu 2 linguri zahăr pudră, 1 praf zahăr vanilat, 2 ouă întregi, zeama de la o lămîie şi un sfert pahar de lapte. Se freacă bine totul cu lingura de lemn. Se unge bine cu unt o formă de sufleu, înaltă, se varsă compoziţia şi se dă la cuptor cald (200 grade) 20 minute. Forma trebuie umplută numai pe trei sferturi deoarece această compoziţie creşte. Servim cald cu sos de ciocolată sau orice sos de dulceaţă care ne place.

YLANA

MAMAIA מַמַאיָה

Restaurant

românesc

GRĂTAR – PESCĂRIE

AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE
ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA
LOCURILE PRIN TEL. NR.
5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

PENSION ŞI CASĂ DE PĂRINŢI

● NVE BABOV ●

BAT YAM – TEL. 5518342
STR. ADMOR MIBABOV 2

- Camere moderne pentru o persoană şi pentru perechi
- Sinagogă + studiul zilnic al Torei
- Sală de lectură + activităţi de societate variate
- Grădini şi alte spaţii verzi pentru odihnă şi relaxare
- Supraveghere şi servicii medicale
- Strict casher şi atmosferă evreiască veritabilă
- Mijloace de transport frecvente şi comode din întregul Guş Dan

Autobuze:
Egged – 86, 92
Dan – 2, 8, 18, 19, 40, 42

LA DUMNEZEU, ÎN RAI

David Grinberg moare şi ajunge la poarta raiului. Îngerul de serviciu îl invită pe David în rai, însă David refuză, dorind să stea de vorbă cu Dumnezeu personal.

În faţa Domnului, David spune că are o pată în familie.

– Care este pata???

– Fiul meu, Iosif, a trecut la creştinism.

– Nu-i nimic, David, şi fiul meu a făcut la fel!

Trimisă de
NORBERT SCHMETTERLING
Beer Sheva

Fără Don Quichottisme, fraţilor din delegaţia israeliană de la Madrid! Şi, în general, să nu vă luptaţi cu morile de vînt!

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

SPORT

- Cu 20-25 de ani în urmă, pe vremea cînd basketul israelian încă nu devenise o "sucursală" a Harlemului, marea vedetă a acestui sport, era la noi, Tanhum Cohen-Mintz. De la Macabi Tel Aviv, se înţelege. Înalt de 2 m 04 cm, cu ochelari, serios şi disciplinat, admirabil tehnician, precis în aruncările la coş, entuziasma publicul din tribună. Tanhum Cohen-Mintz s-a retras de mult din arenă, dar numele lui are şanse să revină în actualitate. Graţie fiului, Uri, în vîrstă de 18 ani, care joacă şi el, tot la Macabi Tel Aviv, în echipa a doua de juniori. Recent, antrenorul Zwika Scherf l-a inclus în lotul naţional de juniori, ceea ce înseamnă, oricum, un început promiţător. Uri a moştenit, pare-se, talentul tatălui. Nu numai talentul, ci şi... înălţimea: la vîrsta lui, are de-acum 2 m. 03 cm.

▼ *Cohen-Mintz: tată şi fiu*

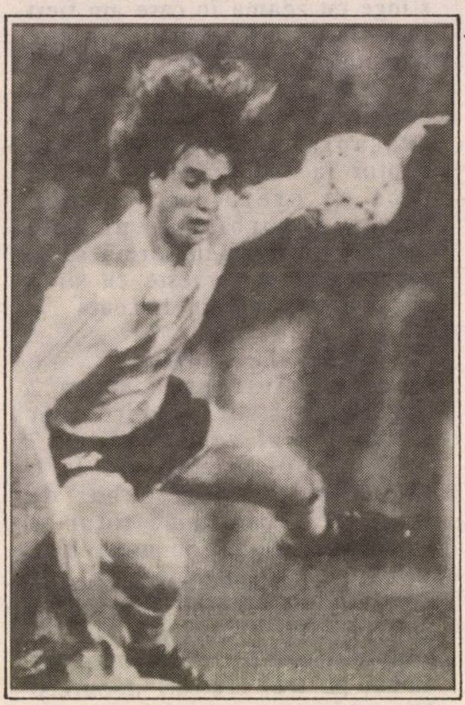

◀ *Argentinianul Gabriel Batistuta joacă la Fiorentina*

- Campionatul italian este, în ultimii ani, cel mai pasionant "show" fotbalistic din Europa. Stîrneşte patimi şi atrage spectatorii. Cu zecile de mii. Prima ligă italiană se arată a fi şi un "paradis" pentru jucătorii străini. Fiecare echipă are dreptul să folosească 3 jucători de peste hotare şi cluburile peninsulare profită din plin de această prevedere regulamentară. Plătind pentru asta bani grei. La ora actuală, în fotbalul italian activează 54 de străini, între care 13 brazilieni, 10 germani, 6 uruguayeni, 3 argentinieni şi 2... români: Petrescu şi Răducioiu. Primul a fost transferat de la echipa olandeză Eindhoven, cel de-al doilea vine după un an petrecut la Bari. Printre jucătorii străini care dau campionatului italian o strălucire ieşită din comun, se numără cîteva mari stele internaţionale: Careca, Platt, Batistuta, Mattheus, Gulitt, Reickhard, Van Basten,Taffarel, Hassler, Caniggia. Cu astfel de nume, săptămînă de săptămînă pe stadioane, mai e de mirare că liga italiană nu are concurenţă pe vechiul continent?

- Baseball-ul, această oină americană, greu de digerat pentru amatorii de sport din Europa, se dovedeşte a fi foarte... violent. Programat pentru prima oară la jocurile Pan-Americane, desfăşurate anul acesta la Havana, a prilejuit, la meciul dintre reprezentativele Canadei şi Mexicului, o ciocnire fără precedent între antrenorii celor două echipe. În urma acestei ciocniri, antrenorul canadian John Eppham, a fost internat în spital, cu semne evidente de criză cardiacă, iar antrenorului mexican, Antonio Polorena, i s-au făcut patru cusături deasupra ochiului stîng. Totul a pornit de la o remarcă (nesportivă) a antrenorului canadian, care a spus că mexicanii sînt *"mîncători de fasole din lumea a treia"*. Rezultatul incidentului: ambele echipe au fost eliminate din competiţie!

- Dacă v-aţi făcut cumva planuri să plecaţi, anul viitor, la Jocurile Olimpice de la Barcelona, e bine să ştiţi că va trebui să deschideţi, larg, băierile pungii. O cameră de hotel (ce-i drept, de 5 stele) va costa pînă la 750 (!) $ pe noapte. Vor fi şi camere mai ieftine, de "numai" 350$. S-au pus în vînzare bilete pentru o parte din competiţii şi pentru festivitatea de deschidere. Preţul biletelor la întreceri: între 14 şi 90 dolari. La festivitatea de deschidere, care va fi, se spune, o grandioasă prezentare a folclorului spaniol, costul biletelor ajunge pînă la 390 dolari!

● Boxerul evreu-israelian-francez Fabrice Benichou, care pierduse titlul de campion mondial la categoria pană, a reuşit să şi-l adjudece, aşa cum am anunţat, în compensaţie, pe cel de campion european. Pe care, nu de mult, a izbutit să-l apere, în faţa italianului Salvatore Bottighieri. Acesta acumulase avantaj de puncte, pînă în roundul al şaptelea, cînd, dezlănţuindu-se, Benichou l-a expediat pentru prima oară la podea. Treaba a isprăvit-o în repriza următoare: o dreaptă, o stîngă şi încă o dreaptă au consfinţit victoria lui Fabrice Benichou prin knock-out!

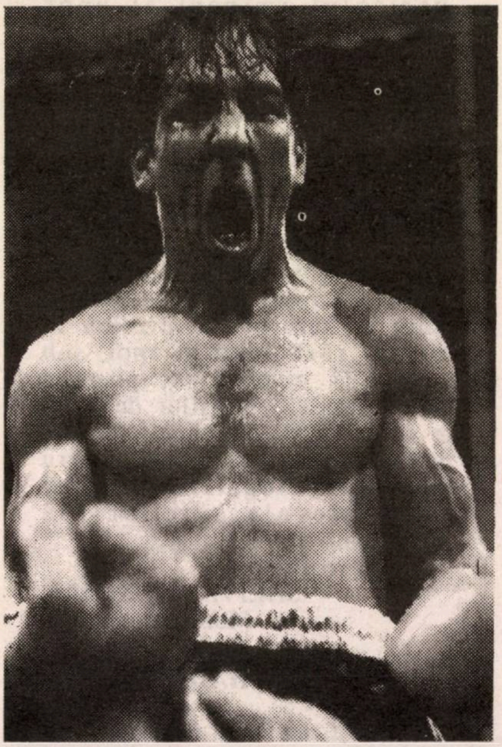

▲ *Fabrice Benichou: aşa cum se înţelege, fotografia a fost făcută după victorie*

● Două echipe israeliene de fotbal din liga "alef" Hapoel Tirat Hacarmel şi Hapoel Daliat El Carmel, au fost la antrenament în România. La plecarea spre Israel, pe aeroportul Otopeni, cele două echipe au avut surpriza de a afla că nu pot trece cu cumpărăturile pe care le făcuseră acolo. Toate discuţiile au fost inutile. Vameşii au rămas intratabili, iar cumpărăturile au rămas şi ele în România. E vorba de cîteva mii de dolari, care s-au dus pe apa... Dîmboviţei, deşi jucătorii, supăraţi foc, încă mai speră să intre în posesia pomenitelor cumpărături. "Asemenea poveste, spun ei, pe drept cuvînt, nu se întîmplă în nici o altă ţară din lume..."

G. MODEANU

ISRATON LTD.
Institutul de Reabilitare
al Auzului
SUB CONDUCEREA D-LUI
MICHAEL SHARON
APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)

- Consult şi îndrumare, fără plată
- Baterii de lungă durată
- Laborator de reparaţii
- Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

TEL AVIV – Ben Yehuda 39,
Tel. 652910
HAIFA – Str. Herzl 65,
Tel. 667667

BEIT REUVEN NEUROLOGICAL NURSING HOME
Ierusalim, Str. Reuven 12, Tel.: 02-731213

CĂMIN MODERN DE ASISTENŢĂ
pentru bolnavii de Alzheimer
– cronici şi dependenţi

Autorizat şi supravegheat de Ministerul Sănătăţii
Condus de medici, surori şi personal administrativ
cu o înaltă calificare.
Strict casher.
Internare pe perioade scurte şi lungi.

Detalii se pot obţine duminica, luni, marţi şi joi între orele
9-13, iar miercuri între 11.30-15.
Tel.: 02-731213

POŞTA

POSTA
BY AIR MAIL

ISRAEL BACAL

Domnule Director,

Citind articolul prof. Al. Vianu "In memoriam Israel Bacal", care evocă personalitatea şi rodnica activitate depusă de defunctul meu prieten în folosul obştei evreieşti din România, vreau să subliniez încă cîteva aspecte, bine cunoscute de mine.

Dacă în anii antebelici Israel Bacal a dus o neîntreruptă luptă împotriva antisemitismului şi a consecinţelor sale dramatice asupra vieţii şi activităţii populaţiei evreieşti, în perioada războiului şi a deportărilor eforturile lui s-au îndreptat în mare parte spre ajutorarea celor deportaţi în Transnistria şi salvarea lor de la moarte prin foame şi boli. În afara acţiunilor de colectare de fonduri şi ajutoare în natură, un merit excepţional îi revine lui Israel Bacal în organizarea transportului acestora, pentru a ajunge la destinaţie în lagăre. El a ştiut, ca nimeni altul, să folosească vechi relaţii din viaţa profesională de avocat – ofiţeri de rezervă, salariaţi ai căilor ferate, etc. – care au putut ajunge la lagărele de concentrare unde au predat ajutoarele colectate. Se dovedea capacitatea şi eficienţa lui de organizator, care avea să se manifeste din plin şi ulterior, ca Preşedinte al Federaţiei Comunităţilor Evreieşti.

În ce priveşte alegerea rabinului Moses Rosen ca Şef Rabin al României, în 1948, consider necesar să aduc un complement de informaţie şi o precizare, pentru clarificarea definitivă a acestei probleme.

În calitatea mea de membru al Comitetului Executiv al Partidului Social-Democrat, am participat la şedinţa în care Ştefan Voitec ne-a comunicat că în organele superioare de conducere s-a decis ca postul vacant de Şef Rabin să fie atribuit unui candidat agreat de P.S.D. Totodată Ştefan Voitec l-a propus pe rabinul Moses Rosen, propunere ce n-a întîmpinat obiecţiuni. Ulterior, a avut loc convocarea Sfatului Rabinic care s-a desfăşurat în condiţiile relatate de prof. Al. Vianu în articolul amintit.

În perioada în care Israel Bacal s-a aflat în fruntea Federaţiei Comunităţilor Evreieşti, anumite divergenţe au apărut între acesta şi Şef Rabinul M. Rosen. Mi-am dat seama de existenţa unei tensiuni cu ocazia unei vizite pe care o făcusem într-o seară lui Bacal la sediul Federaţiei. La intrarea mea, dl. Rosen a ieşit din birou. Faţă de uimirea mea, Bacal mi-a explicat că existau divergenţe provenind din faptul că el ceruse d-lui Rosen să-şi limiteze atribuţiile la chestiuni religioase ce ţineau de funcţia pe care o ocupa.

La înmormîntarea lui Israel Bacal, Dl. Moses Rosen, într-un emoţionant discurs funebru a scos în evidenţă meritele lui Bacal, între care şi cele amintite de Prof. Al. Vianu. El a mai spus că deşi între el şi Bacal au existat divergenţe cu privire la conducerea obştii evreieşti, ele au fost discutate într-un mod civilizat şi de respect reciproc.

Socotesc cele arătate ca o necesară completare, utilă pentru a cunoaşte diferitele momente importante din viaţa evreilor din România, în realitatea lor.

A. BRAEŞTER
Bucureşti

*

Stimate Domnule Profesor Al. Vianu!

Am citit cu deosebită satisfacţie articolul "In memoriam Israel Bacal" din revista Minimum, nr. 52 şi ţin să vă mulţumesc pentru scrierea şi publicarea lui. Sper din tot sufletul că această mărturie a Dvs. despre omul şi Evreul Israel Bacal va pune capăt odată pentru totdeauna ponegririi perpetuate în anumite pagini de "memorialistică" la adresa lui.

Eu cunosc familia Bacal încă din 1936. Aş vrea să vă relatez un singur episod care, după părerea mea, exprimă în mod grăitor adînca lui suferinţă pentru soarta tragică a poporului evreu nu numai din România, ci din lumea întreagă.

În 1955 am revenit de la Cernăuţi la Bucureşti; prima întrebare a lui Bacal a fost despre evenimentele din 1953 din Uniunea Sovietică, adică despre valul de antisemitism care, după arestarea a numeroşi scriitori evrei şi lichidarea a 26 dintre ei, a culminat cu arestarea medicilor evrei, în aşa zisul complot al bluzelor albe, de tristă amintire. Cînd i-am povestit de articolele provocatoare din presa sovietică, de isteria populaţiei, care refuza să fie tratată de puţinii medici evrei care mai rămăseseră în posturile lor, de pericolul iminent al unor pogromuri în anumite localităţi, el a exclamat cu durere" pînă cînd poporul evreu va fi ţap ispăşitor pentru toate crizele economice, politice şi de orice altă natură, pînă cînd va fi el la cheremul dictatorilor din toată lumea?"

I. Bacal, în stilul lui caracteristic, liniştit, discret, dar ferm, a luptat neobosit pentru alinarea suferinţelor evreilor în timpul războiului şi apoi, sub regimul comunist, pentru ameliorarea condiţiilor de viaţă a celor fără mijloace, bătrîni, bolnavi, etc. precum şi pentru păstrarea bogatelor tradiţii culturale ale evreilor din România.

Cu toată stima,
SHEIVA NACHMAN
Montreal, Canada

SÎNT OLA HADASHA...

Simt nevoia să scriu un articol, dar sufletul nu mă lasă să scriu despre poezie, proză, ci despre realitatea israeliană,

POŞTA

văzută cu ochii mei, ochii unui nou venit, realitate încărcată printre altele şi de problemele emigrării. Emigranţi care încearcă să-şi găsească echilibrul în Israel, asemenea păsărilor care cutreieră cerul în căutare de cuib şi hrană.

Mînaţi de aceleaşi îndemnuri ale năzuinţei, noi, olimii, trebuie să străbatem acelaş drum pe care ieri l-au străbătut "vaticii", înaintaşii noştri. Ei, trecutul – noi, prezentul, specii născute în timp. Ei spun "a fost", noi spunem "este", realizăm unitatea speciilor de timp, dacă adăugăm şi viitorul "va fi" spre care privim cu speranţă, teamă, încredere.

Ei, vaticii, ne dau exemplele lor de început greu de clitare, cu recomandări dezinteresate, privind viitorul nostru loc de muncă, iar sfaturile rudelor apropiate şi ale prietenilor devin leit-motiv. Trebuie să trecem şi noi prin obsesia cuvîntului de început, de "savlanut". În Israel necazurile multe sînt legate de Lişcat-avoda, de preţurile locuinţelor şi imposibilitatea guvernului de a găsi o soluţie prin care să asigure noilor veniţi, locuri de muncă şi locuinţe. Lişcat-avoda geme de oameni înarmaţi cu genţi diplomat, diplome în original şi traduceri, care deşi ştiu că nu li se pot asigura locuri de muncă, îşi încearcă totuşi norocul. Ştim că nu există mijloace de a mulţumi pe toată lumea şi puţin trebuie pentru a-i ferici pe înţelepţi. În toate oraşele ţării, vedem străzi măturate pedant de ingineri, profesori, medici. La freamătul străzilor se adaugă sunetele armonioase ale instrumentelor muzicale ale profesorilor de muzică cu priviri încărcate de regrete, care aşteaptă un shekel "drept pomană".

Cu greu suportăm ocările celor răi, preocupaţi fiind să-i cîştigăm. Trebuie să ne adunăm curajul, să salutăm cu respect, să ne stăpînim lacrimile, ba chiar să şi rîdem şi nu de puţine ori la întrebarea "cum este?" să răspundem "acol beseder".

Şi noi vom deveni vatici... dar poate vom fi altfel.

Frumosul şi bucuria nu pătrund decît anevoie, mesajul de prietenie, de simpatie sau numai de atenţie politicoasă capătă proporţii de eveniment.

Singurul leac al durerilor noastre constă în uitare. Trebuie să uităm cuvintele de refuz repetat la fireasca noastră întrebare "dacă putem găsi la voi ceva de lucru". Trebuie să uităm invariabilul răspuns "Lasă la secretară numărul de telefon că, dacă apare ceva, te anunţăm noi".

Dar, noi ştim de ce am venit în Israel. Aici este ţara noastră, aici trebuie să muncim, să ne creştem şi educăm copii, să ne apărăm şi îngrijim ţara.

IONA WERTZBERGER
Tel Aviv

HOMER LA "MINIMUM"!

Stimate domnule Mirodan!

Fără să am cinstea de a vă cunoaşte personal, am o admiraţie desebită pentru dvs., pentru lunarul "Minimum", pe care-l citesc cu mare interes de la prima apariţie. Şi niciodată nu v-am deranjat.

Şi ce anume m-a determinat acum să vă scriu?

În ultimul timp, în mod repetat pînă la absurd, ziarul "Viaţa Noastră" a publicat mai multe "articole" în care un anume Paltiel Segal, ne anunţă cu surle, apariţia în viitorul apropiat a unei lucrări de mare amploare, fără de care aliaua română nu va putea exista.

Interesant – nu ştiu dacă aţi citit aceste notiţe, scrise mai mult sau mai puţin gramatical, de un personaj, vădit lipsit de cultură (şi fără nici o creaţie literară sau istorică la activ); nu ştiu dacă aţi remarcat expresiile bombastice cu care îşi caracterizează "opera".

Mai întîi, am fost avizaţi că se va alcătui un *album*, ca după scurt timp să se vorbească de o *istorie* (expresie deloc pretenţioasă!!!), apoi se părea că persoana s-a stabilit la o denumire ce i s-a părut – prin prisma "culturii sale" destul de măreaţă: *Enciclopedie.*

Mai nou, într-un număr de-acum cîteva săptămîni, ne anunţă că domnul va scrie, nici mai mult nici mai puţin decît o *EPOPEE!* Bravo! Pe cînd un "roman-fluviu", un poem-simfonic sau o operă în cinci acte?

Ce m-a uimit este însă atitudinea dvs.

În numărul din august a.c., spre surprinderea mea omul îşi publică tiribombele în "Minimum", revistă apreciată în toată lumea, sub forma unui interviu.

Pe dvs. îmi permit să vă întreb ceea ce nu-i întreb pe cei de la "Viaţa noastră": nu puteaţi renunţa oare la inserarea acestei autoreclame? Oare trebuia ca acest "Homer" israelian să strice calitatea publicaţiei dvs.?

IANCU HERŞCU
Petah Tikva

NOSTIMADE

Aflu din "Minimum", pe luna septembrie a.c., că urmează să apară o ediţie pentru România a lucrării mele "Dosarul Ana Pauker..." (prima versiune o alcătuisem pentru evrei).

Îi sînt recunoscător redacţiei pentru publicitatea dezinteresată ce mi-o face (după exemplul lui I. Schechter în ziarul "Viaţa noastră"), ceea ce a determinat nu puţini să mi-o şi comande.

Mi se pare însă curios (ba nu curios, ci amuzant): cînd mi-a apărut în Israel cartea, revista "Minimum" mi-a consemnat-o conştiincios, şi dacă nu mi-a adus laude, nu mi-a adresat nici reproşuri. Că redacţia o citise arată faptul că a reprodus pe jumătate de pagină un fragment.

De data aceasta, deşi n-a avut încă prilejul să citească noua lucrare, îi şi aduce reproş; ba îşi aminteşte să-mi reproşeze acum şi prima versiune. Cu alte cuvinte: principial e interzisă o carte despre Ana Pauker şi alţii ca ea!

POŞTA

Nu-i reproşez cîtuşi de puţin redacţiei această manifestare: ea nu face decît să întreţină zarva în jurul cărţii mele. Îi sînt sincer recunoscător!

Tot din "Minimum" aflu, amuzat, că "însuşi dl. Mircu a fost de acord cu o parte din critici". Regret că memoria mi-a slăbit într-atîta încît nu-mi amintesc în ce împrejurări am fost de acord; sau măcar dacă am fost de faţă cînd am fost de acord. Dar dacă revista o afirmă...

Încă o nostimadă: după apariţia notei stimulatoare din "Minimum" pe septembrie, s-au intensificat presiunile de a fi de acord cu publicarea în România a cărţii mele. Dacă voi fi nevoit s-o aprob (sau măcar să nu mă opun), vina va fi şi a redacţiei "Minimum"; dar n-o să-i cer socoteală pentru atîta lucru, cînd îi datorez recunoştinţă peste recunoştinţă!

MARIUS MIRCU

Contradicţia care a stîrnit curiozitatea şi amuzamentul preţuitului mult de noi, Marius Mircu, este doar aparentă: notele despre cartea cu pricina nu sînt ale lui "Minimum", "oficiale" carevasăzică, ci exprimă opiniile unor colaboratori anume, fiecare cu cap propriu, ai revistei. Nu e primul caz cînd, în paginile noastre se întîlnesc, liber, puncte de vedere opuse cu privire la o carte sau la un fenomen. Nu e nici ultima oară.

DL. MARIUS MIRCU ŞI RĂSPUNSUL D-SALE LA SCRISOAREA MEA (publicată în nr. 54 al revistei)

1) Scrisoarea mea (despre emisiunile româneşti la radio) am trimis-o fără intenţia de a fi publicată, ci numai ca să parvină la Kol Israel prin intermediul revistei, în speranţa că astfel va avea efectul dorit de ascultătorii postului.

2) Repet că într-o emisiune atît de scurtă nu pot fi incluse decît probleme de actualitate şi de interes acut.

3) Precizez că nu subiectul "Exodul evreilor din Moldova" a fost privit de mine ca un basm pentru copii, cum susţine Dl. M. M. ci felul cum a fost prezentat personal de autor la microfon. Acest subiect merita o soartă mai bună, să fie publicat în presa israeliană (în ivrit, în idiş, română).

4) Modul cum a reacţionat dl. Marius Mircu, spre regretul meu, a contribuit să-mi schimb părerea despre o persoană pentru care aveam o anumită consideraţie.

IACOB PAZARICHIN
Bat Yam

TRIBUL ŞI ALE LUI

Stimate D-le Mirodan,

Mă adresez dvs. cu convingerea că aveţi capacitatea de a găsi locul şi omul potrivit care să se ocupe de unele probleme importante pentru "tribul" nostru.

Iată despre ce este vorba:

– Printre noi, la Hertzlia Pituah, trăieşte o mare pictoriţă: Mimi Sharaga-Maxy. Duce o viaţă grea, izolată, fără satisfacţii, uitată şi de "tribul" căreia îi aparţine. N-ar fi cazul ca vreuna din cele 100400800 de organizaţii despre care vorbiţi mereu, cu tristă ironie în revistă, să se învrednicească a-i organiza o expoziţie?

– Organizarea difuzării publicaţiilor în limba română (excepţie ziarele şi revistele cunoscute) este defectuoasă. Cred că s-ar putea obţine o "vitrină a publicaţiilor în limba română" la cîte o librărie centrală în fiecare oraş, în care să se expună cîte un exemplar iar vînzarea să se facă, fie pe bază de comandă, fie dintr-un stoc minim (2-3 ex.). Aceste centre să fie popularizate prin presă, radio, televiziune.

– Din publicaţiile în limba română, ce apar în Israel, revista "Minimum" îşi are un loc de frunte. Cred că revista ar putea iniţia, eventual în asociaţie cu alte organisme ale alialei române, "cenacluri literare" în fiecare localitate unde trăiesc originari din România mai vechi şi mai noi, dornici de activitate literar-artistică. Periodic (3-6 luni) în aceste cercuri s-ar putea organiza întîlniri cu "personalităţi invitate" în cadrul cărora să se dezbată probleme culturale "la zi".

MIRCEA GORUN
Petah Tikva

Marcel Nicolau, Naharia (nu, nu e vorba, aşa cum consideraţi dvs. de o bombă gazetărească: tendinţa Germaniei întru reconstituirea vechiului imperiu, într-o formă nouă – combinaţie între Marele Deutschland şi fosta Austro-Ungarie – este, aşa cum o arată evenimentele din Iugoslavia, Cehoslovacia, Tirol, Kaliningrad etc., o realitate lesne vizibilă); *Contele de Monte Cristo, Ana Pauker, Un grup de cititori din Beer Sheva; Un grup de simpatizanţi ai Likudului; Terente; Avocaţii din Arlozorof; Văduva Veselă*, etc., etc., (aşa cum am mai spus-o şi o repetăm la nesfîrşit, nu luăm în consideraţie scrisorile anonime); *Av. Moşe Schwartz*, Ashdod (v-am răspuns prin scrisoare... şi am inserat la Carnet un anunţ, în speranţa că persoanele căutate vor da un semn de viaţă); *Lupu Bucholtz*, Ierusalim ("În zilele vizitei preşedintelui României în Israel, o delegaţie a HOR. Ierusalim în frunte cu dl. Zwi Rosen, a plecat la Tel Aviv în urma invitaţiei Centralei HOR, pentru o întîlnire cu dl. Ion Iliescu. Vreau să menţionez că dl. Moşe Nagor, care a condus adunarea, nu a dat nici o atenţie delegaţiei Capitalei, nu l-a invitat pe dl. Zwi Rosen în Prezidiu, nu i-a dat cuvîntul, făcînd astfel ca Ierusalimul să fie neglijat din nou, aşa cum au obiceiul conducătorii de la Tel Aviv ai HOR-ului); *Sami Schwartz*, Tel Aviv (nu, nu aveţi dreptate; a organiza un recital dat de-un singur cîntăreţ oaspe e un lucru cît se poate de firesc; şi nu scrie nicăieri că trebuie să apară, alăturea pe scenă şi unul "de-ai noştri" pentru "o bună compoziţie naţională"; închipuiţi-vă, de pildă, că aflîndu-se de un recital Ilanit sau Rika Zarai în Barbados, gazdele locale s-ar supăra că nu

POŞTA

apare pe scenă şi un cîntăreţ neaoş de pe insulă); *Harry Shoshany*, Ramat Hanassy (o epigramă pe tema *Bush şi împrumutul:* Deocamdată a spus "stop"!/ Şi l-a amînat pe-un ton,/ Care-a pus cererii dop,/ Fără drept de... tir-buş-on!//); *Lia Croitoru*, profesoară pensionară, Bucureşti (după cum aţi înţeles, desigur, dorinţa dvs. ca preşedintele Iliescu să fie bine primit în Israel... a fost satisfăcută. Iar temerile dvs. în legătură cu posibilitatea ca preşedintele să fie jignit, etc. s-au dovedit neîntemeiate. Oricîte păcate ar avea ţara asta, Israelul, şi-oricîtă schizofrenie întîlneşti pe străzi, mitocănia la adresa României şi reprezentanţilor ei supremi, nu există. Cum nu există foi fasciste, de speţa celor de la Bucureşti, vestite, care să porcăiască săptămînal o ţară evident prietenă, să o acuze de planuri diabolice gen transformarea României într-o... colonie şi să trateze cu obrăznicie şi căldări de lături în cap pe ambasadorul civilizat al ţării acesteia).

Joseph Halevy, Bruxelles; *Victor Bîrlădeanu*, Bucureşti, *Valeriu Ştirbu*, Com. Cheia, Prahova, România; *Izidor Vais*, Natzeret Illit; *Simion Victor*, Bucureşti; *Sorina Malcaş*, Haifa; *Loty Heivanu*, Los Angeles, USA; *Cornel Lungu*, Com. Gîrla Mare, Mehedinţi, România; *Iulian Rosenberg*, Kiriat Yam; *Av. C. Simşa*, Bat Yam; *Dr. Gerlad Blum*, Nisa, Franţa; *Micaela şi Alexandru Lungu*, Bonn, Germania; *Marcu Iancovici*, Kiriat Motzkin – mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice; ceilalţi pe curînd.

BRIDGE

Dezlegare la bridge "Condiţia succesului"

Prima condiţie este evidentă: neavînd unde să "ascundem" o Pică, nu există posibilitatea să "dăm" nici un Caro. Deci Caroul trebuie jucat în aşa fel încît să nu avem perdante în culoare.

Planul cel mai simplu ar fi în continuare să tăiem pe masă două Trefle, lucru posibil dacă atu-urile adverse sînt împărţite 3-2. Dacă atuurile adverse sînt împărţite 4-1, şansa ar fi să găsim Valet sau Decar singleton în West dar în paralel vom avea dificultăţi de trecere între cele două mîini, care nu ne vor permite să tăiem cele două Trefle pe masă şi să "scoatem" şi atu-urile adverse, nemaivorbind şi de cele patru levate de Caro necesare. În această eventualitate s-ar putea "economisi" un tai de Treflă dacă Asul de Pică este la West.

Deci primul pas este 7 de Pică spre Regele de pe masă. Est cîştigă cu Asul (n-a "mers", ce să-i faci...) şi returnează Trefla. Încercăm Decarul, dar West acoperă cu Valetul (excrocul a atacat din V 9 8!!) cîştigat pe masă cu 3 de atu.

Acum ştim tot ce trebuie să ştim: avem nevoie de împărţire 3-2 pe atuurile adverse. A sosit momentul Caralelor!

Pentru a cîştiga 4 levate de Caro, Regele trebuie să se afle în Est (culmea ar fi să fie singleton în West!!), dar apare o nouă problemă: unde este Decarul? Dacă vom considera împărtirea Caroului "normală" 3-2, cu Regele în Est, Decarul trebuie să fie în West (sau doubleton cu Regele în Est, ca să nu existe nici o şansă să greşim jocul...). Deci continuarea corectă este mic de Caro la Dama din mînă.

Dama de Caro cîştigă levata! Speranţele cresc... Mic de Cupă la Asul de pe masă şi *Valetul de Caro* (lovitura crocodilului, care în paralel cu impasul la Regele de Caro "înghite" Decarul doubleton din West). Ce frumos, dacă "iese"... şi ce durere dacă, după toată această analiză, Decarul va fi *tripleton* în West.

Oricum, această donă s-a jucat într-un concurs de casă la Clubul de Bridge Ashkelon şi Decarul de Caro era doubleton în West, aşa că declarantul a ieşit cu faţa curată pentru că întreaga donă a fost:

R 8 6 5
A 9 8 3
J 9 6 2
6

D 10 3 2 / V 7 5 / 10 3 / V 9 8 4 — N / W E / S — A V 9 4 / 10 4 / R 8 7 / D 5 3 2

7
R D 6 2
A D 5 4
A R 10 7

♣♦♥♠

«HADEKEL»
CASĂ DE PĂRINŢI
PETAH TIKVA

STR. NEŢAH ISRAEL NR. 15
TEL. 03/9302480

SUB SUPRAVEGHEREA
MINISTERULUI SĂNĂTĂŢII
• NIVEL OPTIM
• STRICT CASHER

ÎNGRIJIRE MEDICALĂ
DEVOTATĂ

PRIMIM
ŞI BOLNAVI
CRONICI

MELIA
AGENŢIA VACANŢELOR
NOUA ADRESĂ A LUI LICĂ BLUTHAL ESTE:
STR. GORDON 17 TEL AVIV Tel. 5249225 (Colţ cu Ben Yehuda 100)
MELIA A DESCHIS SEZONUL TURISTIC 1991
• 100 FORMULE DE VACANŢĂ •
EXCURSII, TRATAMENTE, CHARTERE
AI ŞEKELI, N-AI ŞEKELI... NE-NŢELEGEM
CĂLĂTOREŞTE CU CEI MARI: E O GARANŢIE

CLEPSIDRA

Nou veniţi (olim hadaşim)

- *Bianca Marcovici*, scriitoare, membru al Uniunii Scriitorilor din România (tel. 04/246223)

Turism

- *Prof. Dr. Raoul Şorban*, Drept al Popoarelor şi *Eva Şorban*, pictor-scenograf; din România; la prieteni.
- *Lucreţia Lustig*, ziaristă (fost redactor la "Scînteia tineretului); de la Bucureşti; la rude.
- *Sorin Pasăre* – "Solaris", economist, director executiv al firmei COMATA COM Ltd. – Bucureşti; la rude.

Decese

- *Al. Lăzăreanu*, diplomat, fost ambasador al României la Londra, Bruxelles ş.a., fost adjunct al Ministrului afacerilor externe; la Bucureşti, în urma unei grave maladii. Al. L. a fost fiul scriitorului şi filologului Barbu Lăzăreanu. Este înmormîntat la cimitirul spaniol (sefard).
- *Shimon Abramovici*, activist al alialei române din Israel, preşedintele filialei H.O.R. Lod-Ramla, publicist (a colaborat la "Viaţa Noastră", "Minimum, etc.).
- Miercuri, 6 noiembrie, se împlinesc 30 de zile de cînd nu mai este cu noi *Milly (Emil) Macadziob*, inginer economist, Bucureşti – Ghivataim, soţ, tată, ginere, frate şi cumnat cu calităţi unice – generozitate, înţelepciune, devotament faţă de toţi cei ce l-au iubit şi înţeles.

Familia

CARNET

- *Strulovici Mircea*, născut 1945 – Moineşti, plecat în Israel 1965, este căutat de Furtună Ion. Tel. 752946 – Bucureşti sau 431682 – Beer Sheva.
- *Dl. Maurice Goldschläger*, din Paris (originar din Roman) este căutat de Jenny Adler Sain, din Beer Sheva, str. Tabenkin nr. 28/20. Cod 84745.
- *Academai* simpatic, este interesat a cunoaşte un prieten inteligent pentru prietenie profundă. P.O.B. 26014, Tel Aviv.
- *D-na Lily Perlmutter*, avocat, Lyon, Franţa, este căutată de dr. S. Manaş, str. Koresh 12/1, intr. 3, Ierusalim 94144.
- *Dr. Sami Manash*, din Ierusalim, este căutat de d. *Aclipei Leon*, din Rishon Le Zion, Rh. Kiriat Sefer 21/2, Cnisa Bet, Koma Alef,, cod 75221, – în legătură cu problema pensiilor din România.

CASĂ DE ODIHNĂ LINIŞTITĂ PENTRU PĂRINŢI

CASA DE PĂRINŢI

★RAANANA★

- Camere de 1 şi 2 paturi
- Mîncare dietetică, caşer
- Atmosferă familială
- Îngrijire personală + ajutor la spălat şi îmbrăcat
- Supraveghere medicală; însănătoşire prin ocupaţie
- Curăţenie exemplară
- Jocuri de societate
- Mediu rustic, liniştit
- Se pot angaja locuri şi pe durate limitate (minimum o lună)

Numărul de locuri este limitat
Sub supravegherea Ministerului Muncii şi Ocrotirilor Sociale

PREŢURI REZONABILE
(CIRCA 2000 ŞEKELI PE LUNĂ)

RAANANA – Str. Borohov 43 – Tel. 052/21031
Conducerea vorbeşte şi româneşte

CUNOSCĂTORII
CUMPĂRĂ LA

סלון בת-קסם
Salon bat-Kessem

RENUMIT PENTRU ÎNCREDERE ŞI SERVICI

timp de 18 ani de comerţ

NOII OLIMI
SÎNT SCUTIŢI
DE TAXE
LA APARATURA
LEGAL PREVĂZUTĂ

Televizoare, video, aer condiţionat, maşini de spălat, spălătoare de vase şi cuptoare, cuptoare cu microunde, uscătoare de rufe, frigidere.
Orice fel de aparate electrice, casnice.
Mărci garantate

NATANIA, STR. HERZL 30 – ET. 1, TEL. 053-28567, 053-335454

- Felicitări şi Mazal Tov colaboratorului nostru, d. A. Schneier, la naşterea nepoatei sale, Dorli.

Minimum

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

SCORPIONUL (23 octombrie – 21 noiembrie)

Cheltuieli neprevăzute riscă să vă afecteze economiile. Nu vă bazaţi pe ajutorul prietenilor apropiaţi şi încercaţi să găsiţi singuri rezolvarea problemelor care vă preocupă. A sosit timpul să vă răsfăţaţi partenerul cu un dar deosebit.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)

Nu, aceasta nu este luna dvs.! Mici rîcîieli personale, în casă, la locul de muncă, riscă să vă atragă probleme serioase dacă nu vă veţi controla şi veţi încerca să manifestaţi mai multă autoritate decît aveţi. Totuşi, ziua de joi vă poartă noroc.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)

Farmecul dvs. personal vă va juca o festă şi vă va conduce la complicaţii în viaţa socială. Încercaţi să fiţi mai activi în chestiunile privind casa şi familia. Încercaţi-vă norocul la Lotto cu numerele 7, 15, 22.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)

O sugestie primită de la un coleg la locul de muncă va conduce la îmbunătăţirea poziţiei profesionale. Luna aceasta e potrivită pentru a vă demonstra ataşamentul faţă de partener prin mici atenţii semnificative.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)

Evitaţi polemicile inutile cu un membru tînăr al familiei. Vegheaţi la achitarea unor datorii contractate în urmă cu cîteva luni. Persoanele singure vor face o cunoştinţă promiţătoare prin intermediul unui prieten apropiat.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)

Timp potrivit pentru investiţii financiare de lungă durată. Este recomandabil să demonstraţi maleabilitate în problemele care se ivesc în casă. Un prieten vă va ajuta în rezolvarea fericită a conflictelor cu superiorii la locul de muncă.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)

Încredeţi-vă mai mult în intuiţie. Ea vă va conduce la rezolvarea problemelor personale pentru care vă consultaţi cu prietenii, dar care nu vă dau ideile cele mai fericite. Perspective de mari succese pe tărîm profesional. Albastrul vă poartă noroc. Numere: 6, 9, 17.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)

O judecată greşită în domeniul financiar ar putea să determine cheltuieli mari şi inutile. În paralel, luna aceasta se va afla sub semnul succeselor pe tărîm romantic. Îndrăzniţi mai mult în acest domeniu şi fiţi mai prudent în celelalte.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)

Demonstraţi răbdare şi înţelegere faţă de problemele celor ce vă sînt aproape. O cunoştinţă nouă va conduce la îmbunătăţirea poziţiei sociale. Fiţi deschişi faţă de propunerile profesionale pe care le veţi primi.

LEUL (23 iulie – 22 august)

O întîlnire de afaceri neprevăzută va avea urmări hotărîtoare. Schimbări esentiale în viaţa de familie. Totul depinde numai de maleabilitatea pe care o veţi demonstra, de abandonarea închistării în idei preconcepute.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)

Evitaţi polemicile de amănunte cu un prieten apropiat. Fiţi prudenţi în domeniul financiar: luna nu este favorabilă celor ce-şi asumă riscuri. Ea este foarte fructuoasă, însă, pentru tipurile creatoare. Numere: 1, 4, 14.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)

Acordaţi cea mai mare atenţie problemelor ivite la locul de muncă. Veţi primi o propunere care vă va îmbunătăţi simţitor nivelul veniturilor şi o veste îmbucurătoare în domeniul familial. Evitaţi să ieşiţi miercurea; nu vă poartă noroc.

EXCURSII ÎN TOATĂ LUMEA
CU ADRIAN
PE ORICE
MERIDIAN
România

- **TRATAMENTE în toate staţiunile pe perioade de 14 zile sau 18 zile, cu preţuri începînd de la 320$**
- **VACANŢE LA SINAIA sau PREDEAL, cu preţuri începînd de la 105$**
- **CEHOSLOVACIA, UNGARIA, IUGOSLAVIA – tratamente, vacanţe**
- **CHARTERE în Europa începînd de la 440$**
- **Închirieri de maşini în Europa începînd de la 99$ pe săptămînă**
- **Excursii organizate în Europa, U.S.A., Canada**

● **CONDIŢII DE PLATA CONVENABILE**

TEL AVIV STR. SHENKIN 8

Telefon 200.687 – 5285.733

50 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA ÎN BUCUREȘTI A TEATRULUI "BARAȘEUM"

După marile succese "SĂNĂTATE-SĂNĂTATE"; "AMERICA-AMERICA"; "ADAM ȘI EVA"

HARRY REININGER

are onoarea să prezinte

CEL MAI GRANDIOS

SPECTACOL DE REVISTĂ ÎN LIMBA ROMÂNĂ

BARAȘEUM... BARAȘEUM...

POVESTEA UNUI TEATRU CU TEXTE ȘI MUZICĂ
ÎN PRIMĂ AUDIȚIE SCRISE SPECIAL DE:

AUREL STORIN ȘI HARRY REININGER

BARAȘEUM
50
DE ANI

DIRECȚIA DE SCENĂ: HARRY REININGER

DIRECȚIA MUZICALĂ: MICU LAZAROVICI

SUB

PREȘEDINȚIA DE ONOARE A MAREI VEDETE A REVISTEI ROMÂNEȘTI
ȘI A FILMELOR HOLLYWOODIENE **LISETTE VEREA** (U.S.A.)

CU (ÎN ORDINE ALFABETICĂ) **ANABELLA** * Marea artistă **AGNIA BOGOSLAVA** * **EDI COGAN** * **PETER LEIST** * **DOROTHEA LIVIO** * **IONA RODAN** * **EUGENE STROE** * **CORNELIA VORVOREANU**

ÎN REPREZENTAȚIE:

MARELE CÎNTĂREȚ-ACTOR
DORIN ANASTASIU (JULIO IGLESIAS AL ROMÂNIEI)
ARTIST OASPETE – PENTRU PRIMA OARĂ ÎN ISRAEL

MIRA MORENO – LAUREATA FESTIVALELOR MONDIALE

ȘI

CELEBRUL BALET REÎNTORS DIN "LAS VEGAS"

THE "BODY EXPRESS DANCERS"

ÎN COREGRAFIA LUI: **JAKIE LEWY**

E O DATORIE DE CONȘTIINȚĂ A ORICĂRUI EVREU SĂ VIZIONEZE ACEST SPECTACOL

7.XI NATANIA – "HEICHAL HATARBUT". 9.XI TEL AVIV –**"OHEL SHEM PREMIERĂ"** 12.XI HAIFA – "ORA". 13.XI HOLON – "MOFET". 15.XI BEER SHEVA – "HEICHAL HATARBUT". 16.XI BAT YAM – "RAMAT IOSEF". 17.XI RISHON LE ZION – "NAAMAN". 18.XI KFAR SABA – "AUDITORIUM" ORA 20.30. 19.XI RAMAT GAN – "MOFET". 22.XI NAZERET – "HEICHAL HATARBUT". 25.XI PETAH TIKVA – "SHARET". 30.XI KIRIAT HAIM – "BEIT NAGLER" – TOATE SPECTACOLELE ÎNCEP LA ORA 20.

PENTRU TEL AVIV BILETELE S-AU PUS ÎN VÎNZARE LA AGENȚIA "CANAF" STR.ALLENBY 91 TEL. 293838 PRECUM ȘI LA TOATE AGENȚIILE DE BILETE DIN ȚARĂ.

minimum

ANUL V
NR.57
DECEMBRIE 1991
8,30 ŞEKELI

ASTA VREM
NOI.
ASTA.

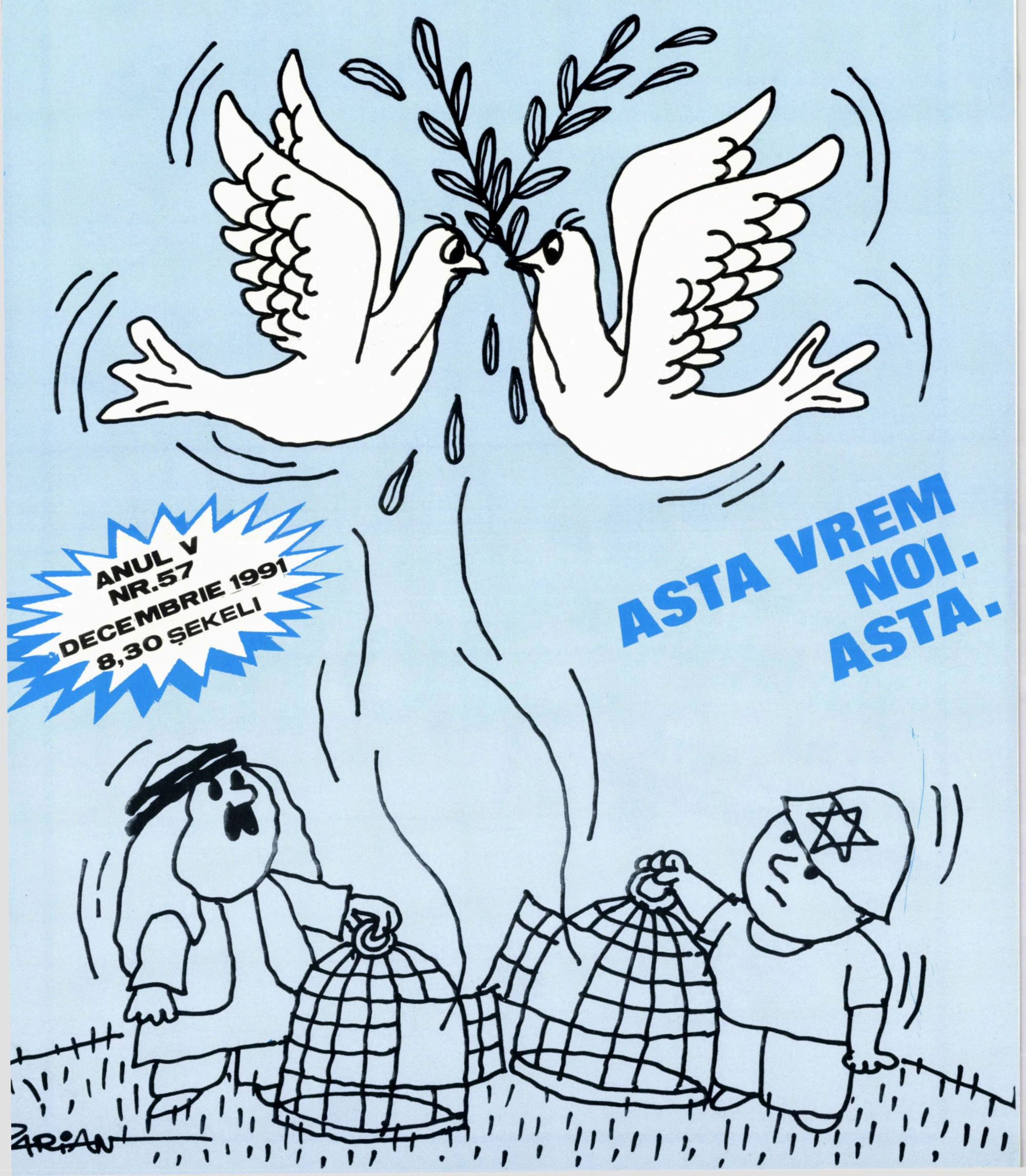

DARIAN:

Variațiuni pe o TEMĂ CUNOSCUTĂ

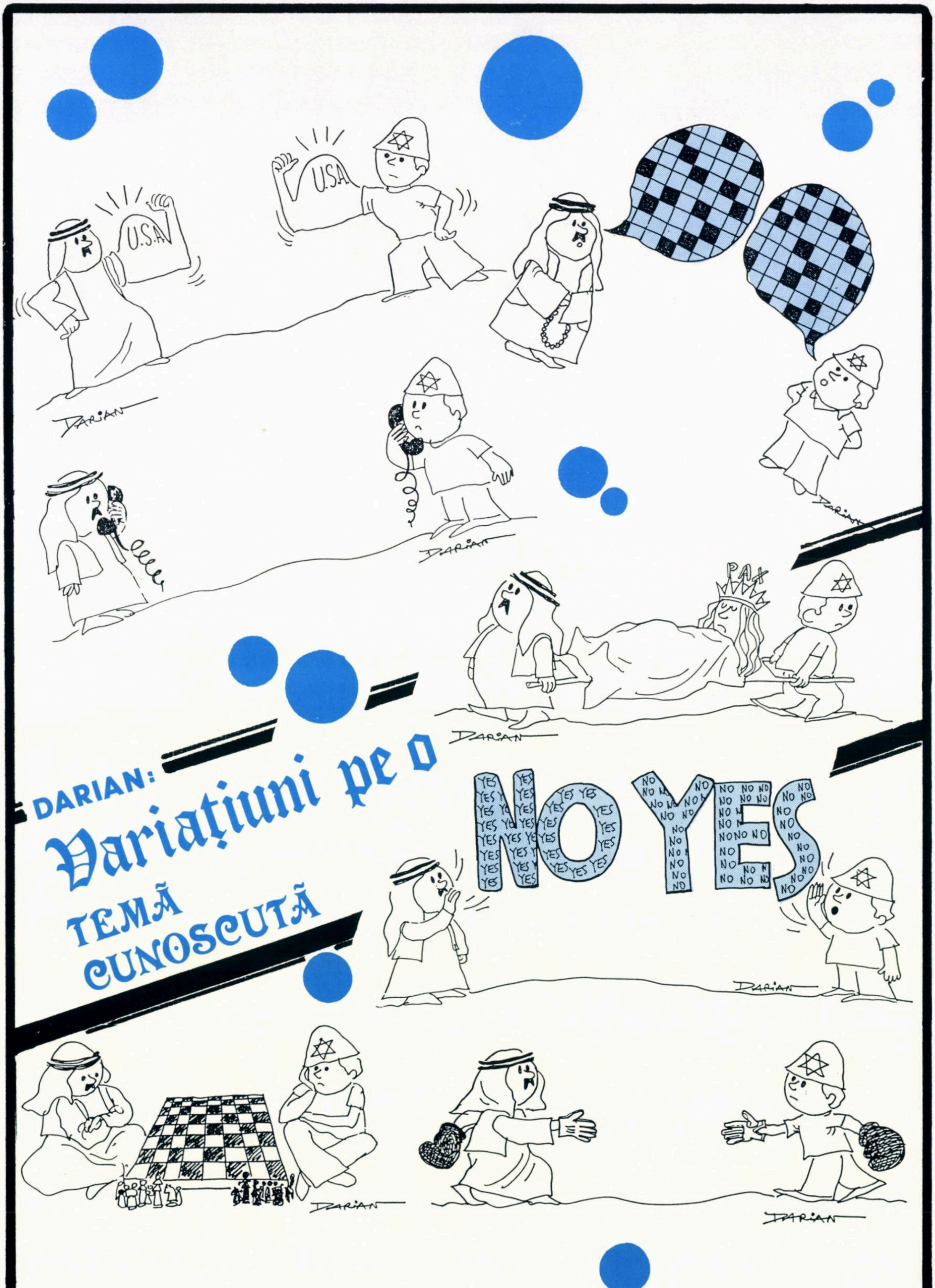
U.S.A.
U.S.A
DARIAN
DARIAN
DARIAN
PAX
DARIAN
NO YES
YES
NO
DARIAN
DARIAN
DARIAN

MINIMUM • ANUL IV • NR.57 • DECEMBRIE • 1991

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

Ceea ce înseamnă 26 noiembrie a.c.

Aşadar americanii i-au făcut o "figură" lui Şamir: fără să-l consulte şi fără ca măcar să-l anunţe în prealabil, au stabilit data şi locul noii faze a tratativelor de pace. Procedeu urît, jignitor. Furie şi proteste la Ierusalim.

Probabil însă că nu-i ultimul procedeu nepoliticos, nici ultimele proteste şi nici nu-i ultima oară cînd se va ajunge în cele din urmă la un compromis. Doar am fost preveniţi că în cursul tratativelor vor fi şi crize. Si încă ce crize grave sînt de aşteptat cînd se va trece la discutarea problemelor de fond! Deci un "război al nervilor" în care nu numai negociatorii au nevoie de nervi tari, ci şi noi, cei care urmărim acest "spectacol diplomatic" în presa scrisă, vorbită şi fotografiată.

x

Surpriza cea mare la congresul Partidului Muncii n-a furnizat-o Haim Ramon care a "fluierat în biserică" împotriva Histadrutului, ci tînărul Avraham Burg, fiul fostului ministru al Cultelor, dr. Iosef Burg, care a prezentat propunerea de separare a religiei de Stat, votată cu majoritate de voturi. Propunere, desigur, justă şi în cel mai înalt grad corespunzătoare societăţii noastre libere şi democrate.

Din păcate, ea nu are şanse de a fi aplicată acum şi nici în viitorul previzibil din cauza caracterului vieţii noastre politice care se bazează pe coaliţii cu partidele religioase şi ultra-religioase. Aşa se şi explică strigătele de mînie mai ales din sînul partidelor laice. Ele nu-şi vor periclita situaţia şi interesele de dragul unei idei frumoase ca separarea Statului de religie. Aceasta este realitatea şi vor trebui să se împace cu ea şi cei cărora nu le place!

PUNCT DE VEDERE

ADRIAN ZAHAREANU

CAZANUL CARE FIERBE IN ORIENTUL MIJLOCIU

Trăia în Franţa, pe timpul lui Napoleon, un bătrîn soldat care-l glorifica pe împărat prin propagarea exclusivismului, aţîţînd la ură şi dispreţ între oameni. Soldatul se numea Nicolas Chauvin, de unde s-a format cuvîntul *şovin* (*chauviniste* în limba franceză). Acel om simplu, cu un caracter deosebit de murdar, nu avea cum să-şi imagineze că numele lui va intra în istorie şi în dicţionar, legat de unul dintre cele mai detestabile sentimente. Căci şovinismul nu este patriotism, ci o manifestare a rasismului şi a exclusivismului naţional.

Transformarea cîtorva mii de refugiaţi arabi în aşa zişi luptători palestinieni, revendicînd o istorie fără trecut şi un stat care n-a existat niciodată, adunaţi în bande de ucigaşi, practicînd teroarea, este cel mai tipic, cel mai convingător exemplu de şovinism. De altfel, întreaga lume arabă practică un şovinism tradiţional, exprimat prin grandomanie, prin îngîmfare prostească bolnăvicioasă, consecinţă a traiului şi a concepţiilor înapoiate, a incapacităţii – ca rezultat al acestui trai – de a se apropia de gradul de civilizaţie al altor popoare.

Desigur, la Conferinţa de pace ar trebui să se discute despre teritorii şi despre graniţe sigure cu ţările arabe, şi nu despre poporul "palestinian", nu despre "drepturile" acestui popor inventat.

În 1948, însuşi Nasser îi declara lui Igal Alon: *"Aşa zisa problemă palestiniană este o invenţie a celor interesaţi în dezbinări, iar Egiptul nu are nici un interes să verse sîngele soldaţilor săi pentru probleme inventate".*

Jacques Reynier, în lucrarea "1948, Jerusalem", scrie desluşit: *"Mişcarea naţionalistă palestinină, ca şi alte naţionalisme ale pan-arabismului, a fost sortită eşecului chiar de la naşterea sa, pentru că a fost condusă de feudali decadenţi, senili şi infantili, şi pentru că obiectivul lui era şi a rămas distrugerea unui popor avansat şi matur, poporul evreu".*

De unde, pînă acum, România susţinea revendicările "juste" ale "poporului palestinian", de data aceasta, profesorul Radu Şerban scrie din Bucureşti: *"O lume întreagă ştie că israelienii sînt urmaşii triburilor evreieşti care au constituit regatul Israel în timpurile străvechi ale istoriei şi civilizaţiei. Observ însă că palestinienii sînt acum "la modă", toată lumea îi ia în braţe, îi laudă, îi consideră mari eroi, mari luptători. Dar nimeni nu-şi dă osteneala să cerceteze lucrurile mai îndeaproape şi să descopere adevărul. Mai ştie oare cineva cum a apărut problema refugiaţilor palestinieni şi a teritoriilor?"*

Se recunoşte, deci, că poporul aşa zis "palestinian" reprezintă o maladie isterică, cu care arabii au contaminat tot globul.

Acesta este un punct de vedere.

Dar există şi un al doilea punct de vedere. Nu putem discuta la Conferinţă numai ce ne doare pe noi. Nu putem să nu ţinem seama şi de cerinţele adversarilor. După aceştia, nu se poate discuta despre graniţe sau despre problema apei, ci despre soarta unei populaţii care trăieşte sub stăpînirea Israelului. Nu putem fi un stat binaţional, şi nici nu putem să dominăm o populaţie din ce în ce mai masivă, ceea ce n-a fost niciodată în spiritul poporului evreu.

Şi mai este ceva. Nu există putere care să nu fie interesată de ce anume fierbe în cazanul din Orientul Mijlociu. Dar, mai cu seamă, şi în primul rînd, este vorba de intervenţia Statelor Unite, iniţiatoarea Conferinţei, Statele Unite pe care nu avem voie să le dezamăgim. Nu putem trece nepăsători, cu sfidare şi cuvinte grele peste declaraţiile unui stat fără de care Israelul nu s-ar fi dezvoltat, şi, fără de care, nu ştim cum ne vom putea descurca de acum înainte. Ceea ce ne face să spunem – cu regret – că atitudinea guvernului şi, în special, a unora din miniştri, este o demonstraţie clară de naţionalism extremist. Atît de clară, încît poate duce la destrămarea Conferinţei de pace, înlocuind-o cu una de război.

Rabinul-şef Ovadia a dat, mai deunăzi, o "sentinţă halahică" pe care domnia sa o consideră de mare importanţă pentru bunul mers al lucrurilor în Israel: de-aici încolo vom putea folosi cîini dresaţi şi maimuţe pentru aprinderea luminii de Şabat.
Văzînd cu ce se îndeletniceşte rabinul Ovadia în aceste zile, *Minimum* a suferit ca un cîine. Fiindcă nu suportă ca cineva, şi-ndeosebi un rabin, să maimuţărească religia.

30 DE ZILE

omul anului din aliaua română

MINIMUM a hotărît să desemneze, prin consultarea membrilor redacţiei, acea personalitate care s-a distins, în chip deosebit, în anul 1991, prin contribuţia sa la afirmarea *tribului* evreo-român, în ţară şi peste hotare, prin gîndirea şi înfăptuirile sale în serviciul judaismului românesc: OMUL ANULUI DIN ALIAUA ROMÂNĂ

Deasemenea, redacţia noastră - fidelă spiritului ei... neconvenţional - va desemna OMUL CEL MAI CONTROVERSAT AL ANULUI DIN ALIAUA ROMÂNĂ

Aşadar, în numărul 58 al revistei "Minimum" (1 ianuarie 1992): "Omul anului din aliaua română" - şi "Omul cel mai controversat al anului" din aliaua noastră

HANUKA

1 decembrie 1991. Seara.
Să aprindem lumînările de Hanuka.
Să aprindem lumînările victoriei asupra întunericului.
Să aprindem lumînările inteligenţei omeneşti.
Să aprindem lumînările păcii.

minimum

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr.13
64373 - Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel.: 227269; Fax.: 5440443

Director
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch - 35 şekeli
Carnet: 10 cuvinte - 15 şekeli
Abonamente Israel
6 luni (6 numere): 50 şekeli
1 an (12 numere): 100 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: (1 an - 12 numere) Europa - 70 dolari; România - 65 dolari; U.S.A., Canada - 80 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelendă - 95 dolari; Insulele Fidji - 150 dolari
Expediţia cu avionul.

Prezentare grafică şi fotoreportaj
Dan Pasăre
Culegere computerizată
Rodica Miletineanu

Difuzarea: ATLAS

Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.

Revistă editată de MINIMUM-PUBLISHERS LTD.

• Mentalitate arabă

"A minți este un obiceiu larg răspîndit printre arabi și ei au o idee destul de proastă despre adevăr... Arabul nu are nici un fel de scrupule cînd e vorba să mintă dacă în acest fel el își atinge scopurile".

(Dr. Sanya Hamady, sociolog arab; din cartea "Caracterul și temperamentul arabilor"; după "Jerusalem Post")

"O minciună nu are nimic rău în ea însăși (...) Dacă minciuna e singurul mijloc pentru a obține un rezultat bun, atunci ea este îngăduită... Noi trebuie să mințim atunci cînd adevărul duce la adevăruri neplăcute".

(Din învățăturile,– studiate azi pretutindeni în Teritorii,– ale lui Al-Ghazzali, teolog musulman din sec. 11; ibidem)

"Arabul nu e dispus să-și asume răspunderea pentru necazurile sale personale sau ale națiunii sale... El este înclinat să arunce întreaga vină pe umerii celorlalți... totdeauna pe umerii "celorlalți..."

(Dr. Fayez Sayegh: din cartea sa "A înțelege mentalitatea arabă"; ibidem)

• Djihadul islamic: toți evreii trebuie omorîți

Întrebare: Atentatele Dvs. lovesc și în oameni nevinovați. Cum justificați moartea turiștilor israelieni, pe care adepții Dvs. i-au ucis?

Răspuns: Nu există evreu nevinovat. Toți evreii trebuie omorîți. Nu numai că ei oprimă poporul palestinian, dar, de-a lungul întregii lor istorii, ei n-au adus decît nenorocire. Iar războiul sfînt pe care l-am pornit împotriva lor și a aliaților lor de pretutindeni va duce la extirparea acestei rase.

Întrebare: Vorbiți ca naziștii care, cu teoriile lor rasiale duse pînă la obsesie, îi disprețuiau și pe arabi, considerîndu-i ființe inferioare.

Răapuns: Da, știu. Însă Hitler vedea în noi niște aliați cinstiți împotriva sionismului. Noi vrem ca Germania unită să ne sprijine.

(Dintr-un interview acordat săptămînalului "Stern" din Germania de către șeicul Assad al-Tamimi, conducător al "Djihadului islamic" iordanezo-palestinian și inspirator al mișcării "Hamas")

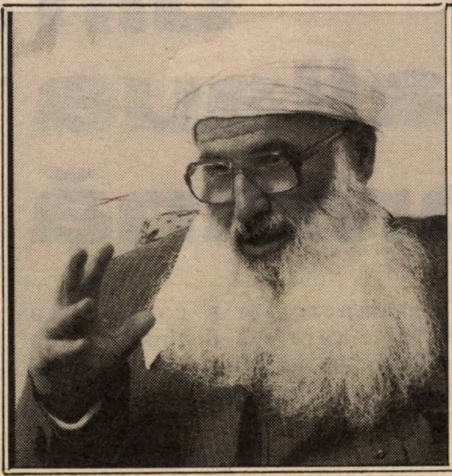

■ *Șeicul al-Tamini: "Nu există evreu nevinovat"*

• Israel: Ura de sine

"...Realitatea este că a-ți exprima sentimentele tale proisraeliene în fața colegilor tăi (din lumea presei, literelor etc., n.n.) poate fi o treabă riscantă. Vara trecută, cînd filosoful francez Bernard-Henri Levy a vizitat Israelul, el a fost luat la rost de un reporter al ziarului "Haaretz" pentru că "ține prea mult cu Israelul" (informație furnizată de Hillel Hankin în "The Jerusalem Report". Faptul deci că un filosof francez, și în plus evreu, ar putea să sprijine Israelul trebuie să fie considerat o crimă de neiertat)

"Libertatea cuvîntului îi apără pe toți de orice ar spune, inclusiv pe politicianul Moshe Amirav, din "Shinui", care a declarat mai deunăzi la televiziunea americană că suspendarea ajutorului american nu e suficientă și că U.S.A. trebuie să aplice sancțiuni Israelului".

(Din articolul "Bălăcindu-se în ura de sine" de David Bar-Illan, în "Jerusalem Post")

*

În concluzie la articolul său, Bar-Illan ține (și bine face) să amintească o vorbă a lui Berl Katzenelson, lider socialist, din 1936, în legătură cu acest fenomen: "Există oare vreun alt popor pe-acest pămînt ai cărui fii sînt într-atîta de deformați din punct de vedere emoțional și mental, încît să considere că orice face națiunea lor merită dispreț și ură, în vreme ce orice crimă, viol sau tîlhărie săvîrșite de dușmanii ei le umplu inimile de admirație și respect?"

• Cehoslovacia (și alte țări asemenea din Estul Europei)

"... Iată-ne deci martorii unui curios spectacol: societatea noastră, este adevărat, și-a regăsit libertatea, dar ea se comportă, în anumite domenii, mai rău decît în timpurile în care libertatea nu exista. Criminalitatea se dezvoltă și vedem cum se revarsă în mass-media (mă gîndesc mai ales la presa de senzație); sînt acele efluvii care apar în perioade de tulburări istorice, profunzimi obscure ale spiritului; dar și alte forme, mai grave și mai periculoase, se manifestă: ranchiuna și suspiciunea naționalistă, rasismul

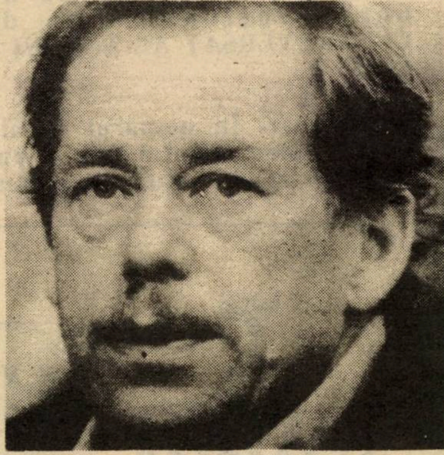

■ *Havel: dezamăgire*

TENDINTE

şi chiar anumite manifestări ale fascismului, demagogia fără limite, intriga şi minciuna conştientă, arivismul politic, lupta pătimaşă în numele unor interese personale. Setea de putere este singurul motor al ambiţiei şi asistăm la exacerbarea fanatismelor, escrocheriilor, la proliferarea mafiei, la lipsa generalizată a toleranţei, a înţelegerii celuilalt, la dispariţia gustului, măsurii, gîndirii..."

(Vaclav Havel, preşedintele Republicii Cehoslovace; fragment din cartea "Meditaţii de vară", Praga, 1991; după revista "22", Bucureşti)

• Condiţia femeii

U.S.A.: Ofensiva lesbienelor

"Nu de mult, a avut loc la Atlanta primul Congres al lesbienelor americane. Acestea, dacă e să ne luăm după cuvîntările rostite, sînt victimele unei triple alienări: ca femei – din partea bărbaţilor; ca homosexuale – din partea heterosexualilor ("normalii"); precum şi ca femei homosexuale – din partea bărbaţilor homosexuali (*gays*, în engleză). În plus, bine înţeles, lesbienele negre au subliniat trăsăturile lor distinctive, care dau naştere la un nou tip de discriminare. Iar lesbienele evreice au vegheat cu străşnicie ca şedinţele congresului să fie programate în conformitate cu cerinţele respectării Sabatului".

(Din articolul "Statele dezunite ale Americii" de Jacques Julliard, în "Le nouvel observateur", Paris)

• Scandinavia

Potrivit săptămînalului "The European", în anii din urmă femeile din ţările scandinave, au ajuns pe locul I în clasamentul condiţiei feminine pe glob.

Iar fruntaşele între fruntaşe sînt femeile din Finlanda: ele se bucură de o "calitate a vieţii" mai bună decît suratele lor, trăiesc mai mult şi au şanse mai mari de a ocupa locuri de conducere în societate (ministrul finlandez de război este o femeie; singurul caz din lume). Urmează Suedia şi Danemarca.

• U.R.S.S.: "Glasnost Girls"

Ca şi în România şi alte ţări din Răsăritul Europei, se remarcă în U.R.S.S. o "mişcare" de proporţii în rîndurile femeilor pentru căsătorii cu cetăţeni din Occident. A apărut şi o publicaţie specializată în acest sens, "Glasnost Girls": contra sumei de 50 de ruble, orice persoană de sex slab de la Moscova sau Irkuţk poate să-şi vadă numele, datele personale şi fotografia în revista sus-amintită. Condiţia (în afară de cele 50 de ruble): să aibă vîrsta între 25 şi 40 de ani, un fizic plăcut şi să vorbească engleza. "Glasnost Girls" se difuzează în Anglia: amatorii de Nataşe (mulţi) trebuie să plătească între 247 şi 757 ruble pentru a-şi procura adresa *persoanei.*

■ *Preşedintele României, Ion Iliescu*

• Sărbătoarea naţională a României

La 1 decembrie poporul român sărbătoreşte ziua sa naţională. O zi care – celebrînd evenimentul istoric de la 1 decembrie 1918, cînd s-a consfinţit la Alba-Iulia unirea tuturor românilor sub acelaşi drapel şi în cadrul aceleiaşi orînduiri de stat – îndeamnă sufletul nostru să trimitem cele mai bune gînduri şi cele mai sincere urări de fericire bravului neam dintre Carpaţi şi Dunăre.

Acest 1 decembrie ni se pare astăzi a simboliza mai cu tărie ca niciodată ideea de unitate naţională şi necesitatea ca ea să fie înfăptuită pe toate tărîmurile şi în toate privinţele. Fiindcă, dacă nu greşim, primejdia dezbinării este cea mai rea dintre toate primejdiile care atîrnă astăzi asupra României noi.

Aşa dar, unitate. Unitate între bătrîni şi tineri, unitate între români şi celelalte naţii care trăiesc sub semnul demn şi generos de la Alba-Iulia, unitate între ţară şi diaspora (şi unitate, de asemenea, în rîndurile acestei diaspore imense şi cu mare potenţial creator), unitate între partidele politice ale democraţiei, unitate în sînul oraşelor şi satelor, unitate în sînul familiilor prea adesea sfîşiate de gînduri adverse.

Unitate. O unitate vital necesară poporului român – fratele nostru – în strădania sa de a birui criza momentului şi de a-şi construi – în sfîrşit – viaţa la care aspiră de atîta amar de vreme şi pe care o merită pe de-antregul.

(M.)

30 DE NOPŢI

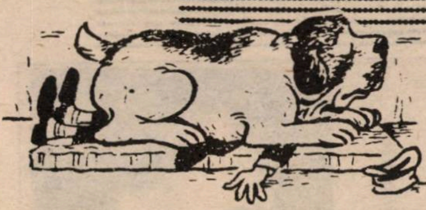

● Îmi aduc aminte că, în zilele războiului din Golf, cînd "verzii" de pe la München şi Berlin ardeau pe străzi steagurile american şi israelian, răcnind: Saddam, Saddam!, aşa de dorul păcii, şi cînd, drept urmare, noi ne-am dat la ei cam tare, vreo doi-trei cititori de bine ne-au mustrat: "Prea exageraţi cu «verzii», zău aşa". ● Îmi aduc aminte de asemenea că, mai nou, de cînd cu tărăşenia din Iugoslavia (sau din fosta Iugoslavie, că nu mai ştiu cum să-i zic), aceiaşi cititori de bine, ne-au mustrat că prea ne-am luat de d. Genscher *and his Band* de la Bonn, care-i încurajează pe croaţi să tragă cu puşca-n sîrbi şi să moară sub dărîmături la Dubrovnik: "Prea exageraţi cu Genscher, zău aşa!" ● Acum (după ce văzurăm la televiziune pe junii neo-nazişti raşi în cap cum dau cu toroipanul în emigranţii de prin cămine, şi după ce citirăm că la Viena – oraş controlat, ca toată Austria de altfel, de landul german Bavaria – 20% din cetăţeni au votat la alegerile municipale pentru extrema dreaptă), acum, zic, citim în "Der Spiegel", din Hamburg, cum că vreo cinci sau şase industriaşi din Germania, europeni şi democraţi, instalează uzine în Libia şi Iran pentru fabricarea de arme chimice; arme care, cum înţelege orice Hitlerjugend la zi, nu urmează a fi folosite împotriva insulei Barbados, ci a statului numit Israel. ● Bun. Şi eram gata-gata să scriu o vorbă despre fabricanţii în cauză. Dar m-am răzgîndit. Ştii ce? – mi-am zis. Noi ne-am cam săturat să tot fim mustraţi părinteşte şi făcuţi de capsomani în materie de S.S.-işti. Ia să mai cadă şi pe alţii măgăreaţa. Drept care, uite-aici un desen despre cestiune, publicată în ziarul englezesc "The Guardian" şi reprodus în "Le Monde" (şi nu întîmplător voi zice eu, fiindcă franţujii ăştia au şi ei amintiri din copilărie). Explicaţia e simplă: "Helmuth, vezi că urcă cineva la tine!"

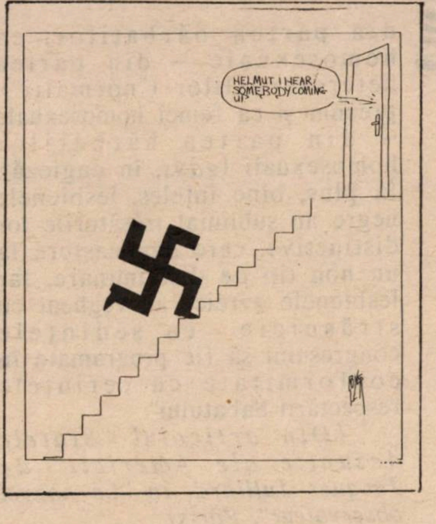
HELMUT I HEAR SOMEBODY COMING UP

● Vreţi să ştiţi care e situaţia Uniunii Sovietice în general şi a lui Gorbaciov în particular la ora de faţă? Uitaţi-vă la desenul acesta din săptămînalul parizian "L'Evénement du Jeudi". Şi veţi înţelege totul.

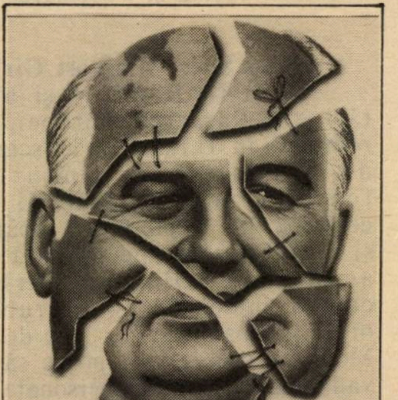

PunctuL pe i

● M-am luat şi eu după Styx şi am început să notez cu un creion (vreau să spun cu un pix) *perlele* întîlnite în gazete; inclusiv aşa zisele "mici" greşeli gramaticale, care pe unii, obişnuiţi cu şanţul în materie de exprimare, îi lasă nepăsători, dar care mie îmi dau senzaţia că am mîncat sacîz. Uite, de-o pildă, finalul editorialului "Alocaţiile speciale", apărut în "Viaţa noastră" din 13 noiembrie a. c., sună aşa: "Este momentul ca d. Shamir să-şi respecte angajamentul dat". Or, asta nu se poate. Un angajament nu se dă, se ia. Eu mi-am luat angajamentul, Shamir şi-a luat angajamentul. De dat, se dă altceva: se dă mîna, se dă bacşiş, se dă în bară, se dă de ceasul morţii, se dă carne în Matache Măcelaru, se dă ca sigur că..., se dă de-a dura, se dă ortu' popii, se dă socoteală pentru stîlcirea limbii române în Harakevet ş.a.m.d. ● Destul. Am observat că, în mintea unora, a pune punctul pe i înseamnă neapărat a critica, a ironiza, a ciupi, a lua în tărbacă şi aşa mai departe. Fals. Sînt cazuri (slavă Domnului că mai sînt!) cînd eşti îndemnat să pui punctul pe i pe întîmplări plăcute. Iată două asemenea întîmplări din lumea noastră pe limba română. 1) Între 15 şi 19 decembrie se vor desfăşura la Tel Aviv lucrările Primului Congres de Istorie a Evreilor din România. Organizator: "Centrul Goldştein-Goren" de pe lîngă Universitatea din Ramat Aviv. Bravo, băieţi! După ce ne-aţi dat, mai an, o frumoasă Bibliografie a tipăriturilor despre istoria *tribului* se părea că aţi amorţit între cafelele cu caimac şi sendviciuri luate de la bufetul de peste drum al lui Beth Hatefutsot (muzeul). În realitate, voi *coceaţi* ceva. Ceva care sună foarte, foarte bine: o dezbatere între oameni de calibru cultural. Printre musafirii participanţi din România: prof. Şerban Papacostea, dr. Dan Berindei, membri corespondenţi ai Academiei, dr. Andrei Pippidi (nepotul lui Nicolae Iorga şi unul dintre animatorii revistei "22"), dr. Marin Bucur, istoric

TENDINȚE

30 DE ZILE

literar din speța antifascistă, dr. Eugen Viți, dr. Bernard Denița, Sergiu Stanciu, Lya Beniamini, dr. Avram Rosen. Printre cei ce și-au anunțat venirea, din alte părți ale globului: prof. Irina Livezeanu (U.S.A.), dr. Carol Iancu (Franța), Victor Eskenasy (Elveția), Vladimir Iliescu (Germania). Iar dintre gazde: prof. Rafael Vago, dr. Jean Ancel, dr. Leon Volovici, dr. Liviu Rotman, omul *Centrului* și motor al acțiunii. Ținînd seama de numele sus-amintite, ca și de ceilalți invitați cărora le cerem scuze că nu i-am amintit aici, am toate temeiurile să aștept comunicări cu adevăr istoric și înțelesuri. Și să nu aștept discursuri de gargară à la cele știți Dvs. cîte organizații culturale de alia. ● A propos de Liviu Rotman. I-am propus ca, spre binele acestei inițiative de îmbrățișat, să pună un anunț cu următorul conținut: "Intrarea bișnițarilor de istorie strict oprită". Rotman a tresărit, nițel speriat, apoi mi-a promis că va reflecta la propunerea mea. ● 2) Tot în decembrie se vor decerna, la Casa Scriitorilor din Tel Aviv, premiile "Agenției Evreiești" (mai pe românește, Sohnutul) pentru scriitorii olimi în limbi străine (recte, altă limbă decît ivritul: rusă, idiș, engleză, germană,... română). La capitolul "în limba română", laureatul de anul acesta este Alexandru Sever. Un prozator, un dramaturg, un eseist consistent, preocupat de problemele fundamentale ale existenței, un evreu care a scris, în România, cu limpezime și apăsat, despre Holocaust, despre hitlerism, despre hitlerisme. Un condeier riguros, inamic al superficialităților, un coleg ireproșabil, exemplar, în relații, o conștiință într-o vreme a tuturor turpitudinilor. Moineșteanul Sever, acum septuagenar, va veni deci de la Beersheva (unde trăiește, tăcut, departe de zgomotele și vanitățile pieței de *alia*) pentru a primi distincția ce i se cuvine pe de-antregul. Să ne ridicăm în picioare la intrarea lui Sever în sala de pe Kaplan; și să-l aplaudăm.

● scurt

ASIGURARE

Rabinul șef al Tel Avivului, Israel Law, care a fost invitat să pună mezuza la noua clădire a societății de asigurare "Ayalon", a fost întrebat dacă mai este necesară o asigurare pe viață pe lîngă polița pe care o emite bunul Dumnezeu. Rabinul a spus că da, e necesară și a dezvăluit că și el însuși preferă să-și facă o asigurare la societatea "Ayalon", deoarece proprietarul ei este Levi Rahmani, un descendent al rabinului Levi Itzhak din Berdicev.

*

ANTI-PĂDUCHI

Toată presa israeliană a scris pe larg și laudativ despre noul aparat, de fapt un pieptene electric, care distruge păduchii. Îi distruge prin electrocutare. "Capodopera" aceasta, de mărimea unei cutii de țigări și al cărei preț este 79 de șekeli, e a societății "Mapro" care aparține kibuțului Hagroșim. Comentariul unui ironist: oricît de bun ar fi acest aparat denumit "Robi Kombi", cea mai eficace în înlăturarea păduchilor este tot... ghilotina!

NIET CULTUR!

Michael Carpin, corespondentul televiziunii israeliene la Moscova, a spus într-un reportaj din Piața Roșie: "Și iată-l pe vestitul violonist Rostropovici"!

●

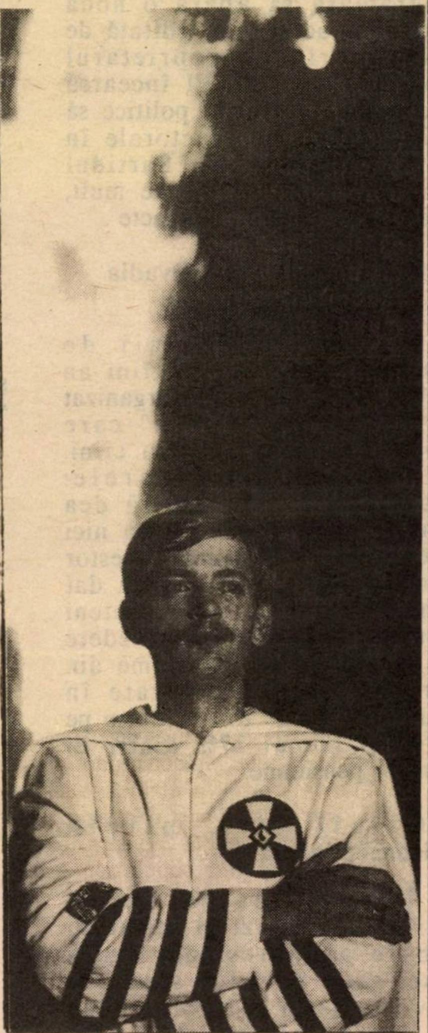

Tînărul David Duke, șef în Ku-Klux-Klan și candidat neo-nazist la funcția de guvernator al statului Louisiana, U.S.A., a fost învins în alegeri. Și ținînd seama că Duke înseamnă pe românește duce, sperăm că individul nu va mai seduce pe viitor electoratul de la New Orleans și că se va duce, rapid-rapid, dispărînd din viața politică americană

30 DE ZILE

● Contacte

De cîţiva ani apare revista "Magaim" (Contacte) dedicată problemelor homosexualilor şi lesbienelor. Peste o lună e programată să apară o nouă revistă de acest gen, editată de Kobi Tzarfati, proprietarul pub-ului "Apollo". El încearcă să convingă partidele politice să publice reclame electorale în revista lui, aşa cum Partidul Muncii a publicat, nu de mult, un anunţ în revista "Contacte".

● Nu numai rav Ovadia se gîndeşte la cîini

Douăzeci de mii de posesori israelieni de cîini au participat la un sondaj organizat de societatea "Bonzo" care produce alimente pentru cîini. Au reieşit următoarele: israelienii obişnuiesc să dea cîinilor nume comice, fără nici o legătură cu însuşirile acestor animale. 44% dintre ei au dat cîinilor numele unor prieteni personali sau ale unor vedete ale muzicii rock. O treime din cîini au paturi separate în locuinţe, o parte din ei dorm pe covor şi numai 17% dintre ei dorm în pensioane.

● Cîinii şi... pilula anticoncepţională

Împuşcarea la Lod a cîinilor vagabonzi şi atinşi de turbare a impresionat multă lume care a văzut scena la televizor, dar a şi trezit proteste în... cercurile politice. Au protestat deputaţii Iosi Sarid (din Ratz) şi Avraham Poraz (din Şinui), precum şi ministrul agriculturii, Rafael Eitan. Comisia sau subcomisia din Knesset care se ocupă de... animale (ştiaţi că există?) a propus să se lichideze altfel cîinii şi pisicile vagabonde care s-au înmulţit în proporţie alarmantă: serviciile veterinare ale primăriilor să le pună în mîncare substanţe anticoncepţionale.

● Nahum Goldmann şi strada

De ani de zile, primarul Şlomo Lahat se luptă pentru ca o stradă din Tel Aviv să poarte numele dr-ului Nahum Goldmann, fondatorul Congresului Mondial Evreiesc, dar Likudul se opune. Menahem Beghin a susţinut că Goldmann nu era... sionist adevărat (Beghin a afirmat că Goldmann a încercat să-i convingă pe americani să împiedice proclamarea Statului Israel). De curînd, Lahat (care e totuşi din Likud) a prezentat din nou Comisiei de nomenclatură propunerea de a se da unei străzi numele lui Nahum Goldmann. Comisia a aprobat.

● Cîntăreţul Dudu Fischer şi-a sărbătorit recent împlinirea vîrstei de 44 de ani.

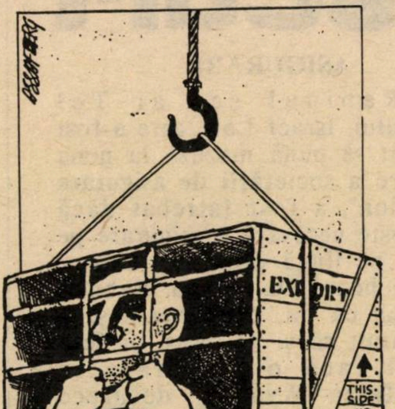

● *Import-export*
(Desen de BERG, din "Jerusalem Post")

●

O CARTE CARE NU TREBUIE SĂ LIPSEASCĂ DIN CASA NICI UNUI CARDIAC

(vezi anunţul de la pag. 45)

● **ION ATLAS**

NEDUMERIRI...

S-au strîns la Bucureşti mulţi corifei.
Romancieri de frunte şi poeţi,
Unii abstracţi şi alţii mai concreţi,
Români buni laolaltă cu evrei.

Un israelian, demn şi semeţ,
A declarat în schimbul de idei
Că el se simte-aicea printre ei
Neaoş român, ca ceilalţi geţi-begeţi.

Dar într-un colţ, femeia de servici,
Ce stă proptită-n mătură ca proasta,
A comentat ca pentru sine, solo:

"Eu nu pricep cum vine treaba asta,
O fi simţind el, domnul, că-i de-aici
Dar pentru mine dînsu-i tot... de-acolo!"

●

בס״ד
ניקוי איכותי ב:
שטיח נקי
מפעלי ישראל לניקוי שטיחים בע״מ
בית העסק המצטיין
1991
PREȚ DE OCAZIE
66 şkalim
Pentru curăţat covor obişnuit 2x3m

ŞATIAH NAKI
● Firmă specializată ● responsabilă ● de încredere
str. LAZAROV 15 – GANEI SAPIR
Noua zonă industrială Rishon
(în spatele Hipercol)
TRANSPORT GRATUIT
TELEFONAŢI-NE
ŞI VENIM LA DUMNEAVOASTRĂ
03/9610896 – 9616087 – 9616088
COVOARELE CURATE
ÎNFRUMUSEŢEAZĂ LOCUINŢA

BLOC NOTES

MADRID: TUR DE ORIZONT

ITZHAK ARTZI

Israelul a înţeles că a spune NU la orice propunere este o politică imposibilă pe termen mai lung. De aceea prim-ministrul Itzhak Shamir – despre care preşedintele egiptean Mubarak a spus că acesta "n-a rostit încă niciodată cuvîntul DA" – a hotărît să adopte o linie moderată. Ca atare discursurile sale, surprinzătoare prin tonul lor nou, au fost urmărite cu atenţie de israelieni, palestinieni, arabi, americani şi mass-media.

Shamir a înţeles că moderaţia în ton este indicată şi în Israel. Opinia publică din ţara noastră, care se va prezenta la urne cel mai tîrziu peste un an, în noiembrie 1992, nu va accepta la infinit un *negativism încăpăţînat*, de natură să ducă la un conflict inevitabil şi dureros cu America. Shamir, procedînd cu brutalitate, i-a luat locul lui David Levi, făcînd la Madrid figură de moderat. Această linie a fost justă.

■ Levi: "Shamir mi-a luat locul; biiiiiine!"

Palestinienii au devenit Weizmanişti Ben-Gurionişti. Şi oamenii lor lucizi încep să înţeleagă că extremismul este distructiv şi că numai moderaţia îi va apropia de ţelul lor. Ei vor stat palestinian; dar, autonomia propusă de Israel e preferabilă ocupaţiei, chiar dacă înseamnă mai puţin decît statul palestinian.

■ Baker: "A învăţat cum se acţionează"

James Baker, după opt vizite în ţările Orientului Mijlociu, a învăţat cum se vorbeşte şi cum se acţionează în această parte a lumii. El respectă sensibilităţile: consacră timp şi nervi capriciilor, actelor demonstrative, slăbiciunilor umane. Baker, american tipic, a început să înţeleagă ce simt evreii, ce simt arabii, cum să joace cînd cu morcovul şi cînd cu bîta; dacă părţile nu cad de acord, atunci el, Baker, decide. Şi astfel, părţile care nu vor să se expună riscului de a torpila conferinţa şi a pierde sprijinul Americanilor, se înclină.

U.R.S.S. la această conferinţă a fost un fel de asistent docil al americanilor. Baker a hotărît. Şi Pankin a aprobat. Ruşii au tradus linia lui Baker în ruseşte. Acum, ne-am trezit cu un vechi-nou ministru de externe, Şevarnadze, diplomat versat, personalitate cu greutate, în locul mai tînărului Boris Pankin, de "categorie pană". Prezenţa lui Şevarnadze va da mai multă autoritate "liniei".

Mass-media – presa, radioul, televiziunea – au adus evenimentul în fiecare casă evreiască sau arabă şi, de fapt, pe toate meridianele. Fiecare a putut judeca "cu capul lui" cine este moderat, cine este extremist, cine e oaie, cine e lup în blană de oaie, cine e oaie în blană de lup.

Siria a rămas o nucă ce mai trebuie încă fărîmiţată. Fie că este vorba de preşedintele Assad în persoană sau de antipaticul său ministru de externe, pînă la urmă coaliţia americano-sovietico-saudită o va fărîmiţa.

Concluzia: La Madrid s-au pus bazele tratativelor de pace între noi, palestinieni, arabi. Procesul a fost urnit. Prologul s-a consumat. În curînd – actul întîi, într-un loc pe care-l vor decide părţile, de comun acord. Şi dacă nu ele – atunci americanii.

"AI NOŞTRI"
ÎN ARENA CU TAURI

Dr. Iosef Govrin

În Ministerul nostru de Externe, numărul originarilor din România este relativ mare. Ei activează în diverse capitale ale lumii. Mulţi dintre ei deţin poziţii în centrala ministerului de la Ierusalim.

Nu e deci de mirare că doi *"de-ai noştri"* au făcut parte din delegaţia israeliană la Madrid: un director general adjunct pentru Europa Răsăriteană, dr. Iosef Govrin, şi directorul general adjunct pentru Informaţie, Moşe Raviv.

Dr. Govrin a fost acolo pentru că participau atît preşedintele sovietic, Mihail Gorbaciov, cît şi Boris Pankin. El a asistat la întîlnirea Gorbaciov – Shamir.

Pe dr. Govrin l-am cunoscut prin mama sa, cu care am venit împreună în ţară, în prezent decedată. Şi, mai recent, în calitatea sa de ambasador al Israelului la Bucureşti. La încheierea misiunii la Bucureşti, dr. Govrin a fost numit director pentru Departamentul Europei

Răsăritene, cu rangul de director general adjunct al Ministerului. La numirea sa, această direcţie se ocupa de relaţiile cu singura ţară din Europa Răsăriteană oficial reprezentată la noi: România. Prăbuşirea comunismului în Europa Răsăriteană a făcut ca dr. Govrin să fie integrat, treptat, direct şi intim în uriaşul proces istoric ce s-a încheiat recent cu reluarea relaţiilor diplomatice dintre Israel şi U.R.S.S.. Dr. Govrin a asistat la toate momentele istorice ale acestui proces. El a condus tratativele, a pregătit terenul, a fost de faţă la prezentarea scrisorilor de acreditare de către noii ambasadori, a însoţit pe Preşedintele Herzog şi pe primul-ministru Shamir în călătoriile lor în Ungaria, Cehoslovacia, Bulgaria. Postul său a devenit una din poziţiile diplomatice cela mai importante din minister. În acest context, dr. Govrin consacră o mare parte din timpul său României. El urmăreşte cu mare atenţie activităţile legate de colaborarea pe diferitele planuri dintre Israel şi România; se interesează de viaţa comunităţii evreieşti de acolo; este preocupat de problematica Holocaustului evreilor din România.

Dacă dr. Govrin va publica cîndva o carte de memorii, sînt sigur că ea va fi originală şi captivantă, în mod deosebit pentru noi, originarii din România.

Moşe Raviv

Ori de cîte ori îl întîlnesc pe Moşe Raviv, îmi amintesc de copilul din Vatra-Dornei, nepotul veteranului sionist Biber, unul din primii aderenţi din Bucovina la chemarea lui Theodor Herzl pentru înfăptuirea visului de făurire a Statului Judeu. În munţii Ierusalimului a fost plantată o pădurice în memoria lui Israel Biber.

Nu e deci de mirare că "mărul n-a căzut departe de pom". Moşe şi-a făcut studiile secundare la Institutul educativ "Alinei Itzhak" al lui Hanoar Hazioni. Prin 1954, îl descopăr pe Moşe Raviv ca stagiar la Ministerul de Externe, pe cînd acest minister îşi mai avea sediul la Tel Aviv. Transformarea lui Moşe Biber în Moşe Raviv a fost uşoară. Ca să-şi ebraizeze numele, n-a făcut decît să-l citească pe cel vechi de la stînga la dreapta.

Încet şi sigur, el urcă treptele ierarhiei la Externe, afirmîndu-se la un moment dat ca mîna dreaptă a lui Aba Eban, pe cînd acesta era Ministru de Externe. A funcţionat apoi ca ambasador al Israelului în Filipine. Sînt multiple funcţiile şi sarcinile ce i-au revenit pînă a ajunge director la Departamentul de Informaţii, cu rangul de director general adjunct al ministerului. În această calitate, Moşe Raviv este purtător de cuvînt al liniei politice israeliene, dar şi responsabil pentru întreaga reţea de infomaţie externă – un front important în lupta pentru apărarea intereselor Israelului şi asigurarea imaginii sale reale, pentru contracararea campaniei de discreditare şi dezinformare pe care o desfăşoară necontenit duşmanii noştri.

MAXWELL ŞI ROMÂNIA

Născut într-un sătuleţ la graniţa dintre Cehoslovacia şi România, în aşa zisa Rusie subcarpatică, fostul Abraham Leib, sau, în cehă, Jan, Ludovic Hoch, devenit în Anglia Robert Maxwell, a nutrit sentimente deosebite pentru meleagurile pe care s-a născut şi unde a trăit primii săi ani buni, pînă la Holocaust.

Nu este deci de mirare că după prăbuşirea comunismului în Europa de Răsărit, Maxwell a investit iniţiativă, bani şi energie, fondînd acolo cotidiene de factură vestică şi în spirit democratic.

Ce l-a împins pe Maxwell la această acţiune? Explicaţia primitivă: dorinţa de a face bani, nu corespunde adevărului. El nu era numai om de afaceri. Maxwell credea sincer în cuvîntul scris. El dorea să contribuie la înnoirea omului şi a societăţii în zona pînă recent subjugată de dictatura sovietică şi de birocraţia nomenclaturistă. Editarea unor ziare moderne, libere, interesante, informative la Budapesta, Praga, Varşovia, Bucureşti însemna pentru el o contribuţie la clădirea societăţii post-comuniste.

■ *Maxwell (1923-1991). O viaţă plină de mistere. O moarte plină de mistere. A făcut un infarct pe iachtul său "Lady Ghislaine"? A fost aruncat peste bord? S-a sinucis? Nu ştim. Sau nu ştim încă. Dar vom şti vreodată?*

Cu aceste convingeri l-a însărcinat Maxwell pe Iosef Lapid (fost Tomy Lampel) de la "Maariv", unul din cei mai talentaţi condeieri ai presei israeliene, să-i facă un ziar la Budapesta. Iar ziaristul Roman Fristes (de origine poloneză) de la "Haaretz" a preluat reprezentanţa lui Maxwell la Varşovia.

Informat despre aceste iniţiative, am început să prepar terenul pentru a-l înşuruba pe Robert Maxwell şi în presa română. În urma unor memorii în scris şi a unor convorbiri telefonice cu oamenii lui Maxwell din Israel, am primit, prin intermediul acestora, misiunea să fac pregătirile necesare. Am sondat deci posibilitatea de a achiziţiona un cotidian românesc existent şi, ca o alternativă, am conceput un plan pentru editarea unui săptămînal care să devină ulterior cotidian. De asemenea, am stabilit schema unei redacţii ce ar fi urmat să se bazeze pe o colaborare între ziarişti români şi israelieni.

În toiul pregătirilor mă aflam la New York; trecuseră doar cîteva zile de la "Mineriada" din iunie 1990. Acolo mi s-a transmis un mesaj urgent din partea lui Maxwell: "*Stopează orice acţiune. Cu o ţară în care se pot întîmpla în zilele noastre asemenea acte de violenţă şi brutalitate eu nu fac afaceri*".

Obiecţiile mele n-au fost de nici un folos. Hotărîrea lui Maxwell a fost fermă şi definitivă. Explicaţia mîniei sale am găsit-o citind săptămînalul londonez al lui Maxwell *The European* din acele zile. Numărul respectiv conţinea trei fotografii din Bucureşti ce arătau scene de pe străzile oraşului, aspecte de la devastarea birourilor partidelor de opoziţie.

Aşa se face că Maxwell a lăsat urme de iniţiativă ziaristică la Budapesta, la Varşovia, dar nu şi la Bucureşti.

PRINŢUL BENI BEGHIN

"Un tată nu-şi invidiază fiul; şi un dascăl nu-şi invidiază discipolul", spune un vechi precept talmudic. E deci de presupus că Menahem Beghin, retras în sihăstria sa, departe de orice amestec cotidian în politică, nu şi-a invidiat fiul cînd acesta şi-a anunţat public candidatura pentru postul de prim-ministru al Israelului.

Psihologii pretind că un fiu cu părinţi celebri sau degenerează, sau suferă de frustrare.

Unii degenerează, decad, dispar de pe arena politică pentru că, crescuţi în umbra străluciţilor lor părinţi, striviţi de personalitatea acestora, sînt lipsiţi de puterea de a concura cu ei. Aşa s-a întîmplat, bunăoară, cu copiii lu Herzl. Fiul lui Churchill n-a ajuns decît un ziarist oarecare. Ce sînt copiii lui Reagan sau Bush?

Sînt, desigur, şi excepţii. Uneori, cu ajutorul numelui, poţi parveni. Beni Beghin, un modest geolog, fără activitate şi experienţă politică, n-ar fi ajuns în Knesset şi nu ar fi avut veleităţi de prim-ministru, dacă nu ar fi fost Beni, fiul lui Menahem Beghin. Probabil că Beni Beghin mizează pe această carte. Căci, personal, este lipsit de orice experienţă în domeniul puterii executive. Spre deosebire de unii ca Meridor, ministrul justiţiei, sau Ehud Olmert, ministrul sănătăţii, Beni Beghin nu s-a aflat niciodată în fruntea vreunei instituţii de stat centrale, n-a avut răspunderi importante într-un minister, posturi care-ţi conferă experienţă administrativă pe plan statal.

Calificarea lui cea mai importantă este cea de "fils à papa". Nu o spun cu răutate. Unele intervenţii ale lui la Knesset se caracterizează prin nivelul lor intelectual, fac dovada cinstei sale şi a unei atitudini ideologice clare. El e un adversar curajos al lui Arik Sharon şi-i "plăteşte", poate, pentru toate necazurile politice pe care Generalul Libanului le-a provocat tatălui său, Menahem Beghin.

Dar încercarea lui de a spune "şah" lui Shamir pentru a-i da "mat" este, după părerea mea, cam îndrăzneaţă şi pripită. Poate că Beni Beghin a vrut să avertizeze pe americani că nu toţi urmaşii lui Shamir sînt moderaţi şi că în viitor Beni Beghin ar putea fi mai shamirist decît Shamir.

Însă în politică *timing*-ul este extrem de important. N-ai voie să apari nici prea devreme şi nici prea tîrziu. Timing-ul lui Beni Beghin a fost greşit. Beni Beghin n-are îndărătul său o tabără. În lupta pentru postul de prim-ministru cu Arens, David Levi, Arik Sharon, Beni Beghin n-are nici o şansă. Candidatura lui este un prunc "născut mort".

ALBERT EINSTEIN – RELIGIOS

"*Albert Einstein a fost un religios: credea în Dumnezeu*", mi-a povestit la o şuetă vechiul şi bunul meu prieten Zwy Herman (originar din Cluj), fost director general al Companiei naţionale de navigaţie "ZIM". "*Am dedus aceasta dintr-o convorbire cu savantul cînd l-am întîlnit cu mulţi ani în urmă*", a adăugat Zwy Herman. În această convorbire, eu laicul, l-am rugat pe marele Einstein să-mi explice cum se face că un om al raţiunii ca el, matematician prin formaţie, este religios. Einstein mi-a răspuns, referindu-se la experienţa lui personală. Ca om de ştiinţă, el ştia să explice evoluţia omului de la prima celulă elementară pînă la conglomeratul complex care este un creier genial. "*Dar nu ştiu să explic cum a apărut prima celulă*", a adăugat interlocutorul.

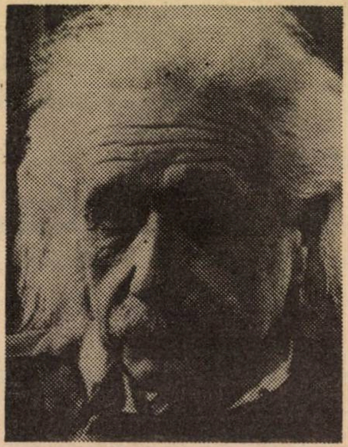

■ *Einstein: Nu ştiu.*

Şi încă un argument invocat de Einstein: "*Sînt matematician. Cunosc mai toate combinaţiile posibile care pornesc de la cifra 1. Dar cum* *a apărut cifra 1? Asta nu pot explica. De aceea mă văd nevoit să cred într-o putere supranaturală care a creat prima celulă, care a consacrat cifra 1. Dacă vrei, dă acestei supra-puteri numele de Dumnezeu"*, a încheiat Einstein.

SFATUL LUI CHURCHILL

În încheiere, o butadă a lui Churchill.

Fiind rugat de un ziarist ă dea un sfat oratorilor, marele Winston Churchill a spus:

"Un bun orator e acela care epuizează subiectul, în loc să epuizeze publicul."

● NOU!

Pensiune pentru "vîrsta de aur"

Binecunoscutul

HOTEL
GAL-YAM
NATANIA
TEL. 053-625033
STR. DIZENGOFF 46
P.O.B. 1029

primeşte persoane în etate, independente, cu plată lunară, **fără taxă de intrare.** Preţuri populare. Condiţii de locuit: comode şi plăcute. Mîncare şi atmosferă – ca acasă. Hotelul este amplasat într-o zonă liniştită din centrul oraşului.

ANUNŢURI
FAMILIALE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI — IAFFO
TEL. 0 3 - 7 4 4 7 8 7
* *

VIVIANNE SI HERMAN LEIBOVICI
✱ TRAVEL EXPERTI ✱

la dispoziţia celor interesaţi pentru servicii turistice la:

AGENŢIA DE VOIAJ

PROPER TRAVEL LTD. – TEL AVIV
Str. BEN IEHUDA nr. 56 Tel. 297477 şi 5289992

Voiajuri în grup şi individuale ● Excursii organizate ● Rezervări hotel ● Închirieri auto ● Eurailpass, etc.

PREŢURI CONVENABILE LA STAŢIUNI DE ODIHNĂ ŞI TRATAMENT
REZERVĂRI DE LOCURI ÎN CADRUL PROGRAMELOR DE IARNĂ

A apărut
HATZIONUT
nr. 20, Tel Aviv, 1991
Religie * Istorie
Memorialistică * Document

Buletin editat sub egida Sinagogii Guttman (director: av. Leon Şaim, redactor: av. I. Scorţaru). Buletinul poate fi procurat la Sinagoga Gutman rh. Pekiin nr. 12/A, Tel Aviv.

Nr. 20 • DECEMBRIE 1991 • KISLEV 5752

ב"ה

HATZIONUT

BULETINUL ASKANIMILOR SIONIŞTI DIN ROMÂNIA ÎN ISRAEL şi YAD ZIKARON LEIAHADUT ROMANIA
cu sediul la Sinagoga "BEIT IACOV-IOSEF RAV ZWI GUTMAN"
Redacţia: Str. Pekiin nr. 12/A Tel Aviv

Redactor fondator: MOŞE MAUR ז"ל

Director:
Av. Leon Scheim
Redactor:
Av. Iancu Scorţaru

Consiliul Buletinului:
Rabin Efraim Gutman
Mordehai Rabinovici
Prof. Eliezer Ilan
Iona Catz
Iacob Shaim

HANUCA 5752

URĂM

CITITORILOR NOŞTRI

HAG URIM SAMEAH

● SUMAR

Iacov Gutman: Hanuka, temă filosofică ● O carte: În confruntare cu furtuna dezlănţuită ● *Marius Mircu:* Amintiri despre Moses Schwartzfeld ● *Av. I. Scorţaru:* Un pas e o bucată de drum... ● Ceremonia donării unui Sefer Thora ● *David Şerbu:* Din istoria comunităţii din Braşov ● *Lucian-Zeev Herşcovici:* Un filosof şi un cabalist evreu ● *Amalia Saar:* M. H. Bady – Ultima iscălitură ● Veterani sionişti în aliaua română – interviu ● *Jean Blum:* Loteria mondială pentru pace ● *Rabanit Debora Landman:* Versuri ● *Dr. Osias Rabinovici:* Pionierul Dr. H. Benţin şi "adevărul istoric" ● *Marian Caizerman:* Jubileul unei Loji de limbă română ● *Noel Vaintraub:* Ing. Martin Bercovici, o figură de seamă a obştii evreieşti din România ● *I. Gerson-Străjeru:* I. Peltz, un scriitor uitat. **Ebraică:** *Rav Efraim Gutman:* "Vînturi năprasnice care împlinesc poruncile Creatorului" ● *Iehuda Roş-Peleg:* Lupta sionistă în oraşul Braşov ● *Toni Solomon-Maaravi:* David Evreul ● *Rav Efraim Gutman:* Hanuka

TU, FIUL MEU

In fiecare zi ne este dat să auzim (inclusiv de la părinţi din *alia, aliaua* noastră cea vestită prin echilibru şi oroare de excese) despre un băiat care ia haşiş, despre o fată care-şi face injecţii cu cocaină. Iar părinţii cei buni, de felul lor din Hîrlău sau Satu-Mare, se întreabă, dîndu-se cu capul de perete: de ce?

E o întrebare pe care şi-a pus-o şi gazetarul francez Jean Bothorel; în cartea sa "Toi, mon fils".

De ce? De ce se droghează fiul meu? De ce n-am văzut nimic, cum de n-am înţeles nimic? De ce am trăit doar în preajma lui, dar niciodată alături de el, acordîndu-i doar o afecţiune distrată? Pentru ce nu i-am construit un sistem de valori pe care să se poată sprijini, chiar dacă mai tîrziu le-ar fi distrus, aşa cum am făcut şi eu odinioară? Pentru ce drogaţii sînt consideraţi nebuni sau ciumaţi şi de ce nu beneficiază de aceeaşi ocrotire ca bolnavii de cancer?

Jean Bothorel şi-a pus aceste întrebări şi încă multe altele din ziua cînd şi-a văzut fiul zăcînd pe pat împreună cu alţi tineri, năucit de drog.

"De ce m-ai părăsit, tată?"

Plin de amărăciune, tatăl se trezeşte în cele din urmă, se interoghează şi duce o luptă aprigă ca să-l sustragă pe Alexandre din ghiarele înfiorătorului flagel alb. Dar ce trebuie să spună acest tată "bun" fiului care se scufundă. Există vreo regulă, vreo îndrumare, vreun cod?

În pasajul care urmează, Jean Bothorel nu mai poate să fugă de realitate: începe îndurerat drumul patimilor, care din fericire se va încheia cu renaşterea fiului.

Uneori căile vieţii se încurcă mînate de cine ştie ce instinct ciudat. Şi aşa s-a făcut că la începutul iernii 1982-1983 mi-am schimbat locuinţa, m-am recăsătorit, am părăsit jurnalul "Le matin" la care colaboram de mai bine de cinci ani, şi în cele din urmă am fost pus în faţa evidenţei: fiul meu se droga!

După ce am dat buzna în camera lui, am lăsat să treacă cîteva zile înainte de a începe o discuţie. Mă agăţasem de unica întrebare obsedantă: "Tu te droghezi?" Mi-era imposibil să folosesc în faţa lui verbele "a se droga, a se înţepa, *shooter*". Aceste expresii mă copleşeau de amărăciune şi deveneam agresiv. Aveam impresia că nu eram pregătit să le folosesc. Dacă lumea alcoolului, cu tot ritualul respectiv, cu nebuniile ei, îmi era familiară, cea a drogului nu o cunoşteam de loc. Nu reuşeam nici să mă înfurii şi nici să-mi uşurez durerea. Cum să-i spun unui copil de şaptesprezece ani că mă săturasem de tot circul pe care-l făcea şi de toate minciunile pe care le îndruga. Furiile astea inutile le folosisem înainte cu cîteva luni. Degeaba. Gura mi-era uscată. Mă învîrteam în jurul subiectului. Cuvîntul "drog" era pus sub interdicţie, aşa cum fusese cuvîntul "sex" pentru generaţia părinţilor mei.

Alexandre mi-a sesizat deruta şi a luat iniţiativa în felul lui, provocator dar în acelaşi timp afectuos, care mă turbura întotdeauna: "Ei bine, ce-ţi închipui? Cam ce-ai vrea să ştii? Mă consideri bolnav, da? Află că fumez doar trei-patru porţii pe zi... ştii bine c-am început de mult... Da, doar atît... Hai, linişteşte-te, fii calm".

E adevărat, ştiam că fuma haşiş de la paisprezece ani. De altfel l-am consultat pe Claude Olievenstein care mi-a atras atenţia c-ar putea aluneca pe panta drogurilor grele şi mi-a propus să-l ţină sub observaţie. Alexandre nici n-a vrut să audă.

Iată, astăzi s-a produs nenorocirea şi nu sînt în stare să ies din capcana întinsă de fiul meu! "Da, fumez", mărturiseşte el cu o nuanţă de cinism, cînd de fapt se injectează cu droguri grele, deşi era convins că ştiam...

Mai ştiam şi că neglija şcoala. Îl înscrisesem în ultimul an la liceul Pollès. Absenta mereu. În fiecare dimineaţă intram la el în cameră cu sufletul la gură, ca să-l trezesc. Îl admonestam: "Trezeşte-te odată, ce naiba... În ce hal ai ajuns!" Apoi mă linişteam. Îl conduceam la metrou, îl priveam uşurat cum urcă în vagon, dar el cobora la staţia următoare şi umbla hai-hui prin subteranele Parisului... Direcţia liceului Pollès mă prevenise, dar n-am reacţionat. Izgoneam toate gîndurile negre care mă frămîntau. Aşteptam în neştire să se întîmple ceva care să ne scoată din acest impas.

De Crăciun, Alexandre m-a anunţat că renunţă la studii ca să se dedice muzicii. Nu l-am contrazis. Am sperat în sinea mea: "Măcar de s-ar consacra cu totul muzicii, oh, de-ar putea..." Am considerat dorinţa lui ca un colac de salvare. Are talent şi la clarinet şi la saxofon. L-am înscris la *American School of Music*. Poate o să se pasioneze pentru muzică şi va uita drogul? Am sfîrşit prin a mă convinge...

Îl vedeam zilnic. Lucram la redactarea unui reportaj despre perioada de guvernare a lui Giscard d'Estaing. Alexandre ajungea acasă spre prînz, cu obrajii uşor inflamaţi, cu ochii umezi şi strălucitori. "Sînt mulţumit, îmi spunea, astăzi am muncit cu spor. Am exersat un disc al lui Stan Getz. După masă merg la lecţia de muzică vocală". Minţea ca să mă liniştească; îmi spunea exact cuvintele pe care voiam să le aud.

În realitate, în toate lunile astea de iarnă am ignorat cu desăvîrşire unica problemă esenţială: drogul. Mă aflam pradă unei stări sufleteşti în care, efectiv, nu simţi că eşti prezent. O singură întrebare mă urmărea obsedant: de ce? Ea revine, turburătoare, în toate anchetele asupra tineretului sau a familiilor celor atinși de acest flagel. Întrebare fără răspuns. Probabil o întrebare stupidă. Pentru că nu există un singur răspuns, ci tot atîtea cîte cazuri sînt. Pentru că fiecare se străduiește, conștient sau inconștient, să găsească o motivație care în cele din urmă îl mulțumește, îl consolează...

Cîte nopți fără de somn m-am zvîrcolit întrebîndu-mă neîncetat: de ce Alexandre a luat un drum greșit? Și iată, brusc, viața se derulează în sens invers și în fiecare din momentele trăite intens – sau care ni se par așa – căutăm să descoperim punctul vulnerabil, eroarea vicleană, vreo atitudine perversă ori mediocră. Exercițiu plin de amărăciune și poate chiar inutil.

În timpul acestei introspecțiuni aproape maladive, toate amintirile care nu erau legate de Alexandre s-au estompat. Niciodată nu mai încercasem o concentrare atît de intensă asupra eului, poate doar la moartea unuia din frații mei, ucis în perioada cînd efectua, ca rezervist, serviciul militar anual. Căzuse din camion și camionul care venea din urmă a trecut peste el. Era în 1953: aveam treisprezece ani. Țin minte cu precizie... Am fost confruntat cu "moartea absurdă" căreia nu-i poți accepta fatalitatea. O piatră care cade din cer pe creștetul fiului. Mama mergea și murmura: "De ce, Doamne... De ce, Doamne..." Multă vreme m-am întrebat care putea fi explicația rațională a morții atît de subite și de tragice. Oare ce am făcut – sau poate nu am făcut – ca să se piardă într-un mod atît de stupid.

În ce privește drogul, acest "de ce" nu căpăta cumva o valoare terapeutică? Odată rezolvat acest "de ce", n-aș avea oare la îndemînă începutul soluției?

N-aveam nici douăzeci și cinci de ani cînd s-a născut Alexandre, în aprilie 1965. Dormeam liniștit în camera mea în timp ce el a venit pe lume. Nici vorbă de imaginea duioasă, a tînărului părinte care așteaptă nerăbdător în sala de așteptare a spitalului, rozîndu-și emoționat unghiile. Am devenit tată din întîmplare și mai puțin din convingere. Ajuns la Paris din imensa mea Bretagne, mi-am îndreptat toată energia asupra "carierei". Eram plin de ambiții. Atașat la cabinetul ministerial al lui Yvon Bourges, secretar de stat la Secția de Cercetări Științifice, mă complăceam în luxul decorului, marmora, aurăria care împodobeau palatele naționale. În această viață, fiul meu avea un locușor modest.

Cu toate astea, eram convins că-l iubesc. Mai exact, dragostea părintească era un fenomen firesc, și mi se părea eronat, deplasat, să mă ocup de acest subiect. Fusesem crescut în această "ordine a lucrurilor" și, oricît de adînc mă cufund în amintiri, nu găsesc nici măcar o clipă în care să fi pus la îndoială dragostea mamei și tatălui meu. Mi-am pus vreodată întrebarea asta? Ca să fiu sincer, nu sînt prea sigur. Îmi dăruiau puține semne de tandrețe. Mă iubeau reținut, fără efuziuni sentimentale. Și această atitudine exprima pentru mine un mod de a iubi.

Oare am reconstituit exact toate evenimentele trăite de mine? Doar psihanaliștii pot răspunde! În orice caz, dac-ar fi să calific dragostea mea pentru Alexandre, aș spune c-o manifestam cam abstract. Eram stîngaci, nefiresc, incapabil să exprim prin gesturi sau cuvinte emoțiile care mă stăpîneau. Nu știam cum să comunic cu acest copilaș care se strecura printre mîinile mele mari. Îmi amintesc doar că-l găseam frumos, tare frumos. Această frumusețe mă amuțea, mă făcea fericit. Cu fiica mea Céline, care s-a născut la optsprezece luni după el, am întîmpinat aceeași dificultate de a-mi exprima emoția și dragostea, în timp ce turburarea mea în fața aceleași frumuseți era imensă și constantă. Hotărît, nu izbuteam să trăiesc legătura carnală prin sărutări lacome, dezmierdări, vorbe dulci, flecăreală... Multă vreme am păstrat în portofelul meu fotografiile lui Alexandre și Céline, la vîrsta de patru și trei ani, stînd în fața casei, îmbrățișați cu o delicatețe aeriană; la obrăjorii lor care abia se ating, de parc-ar face cu ochiul lui Eros, m-am uitat de mii de ori, covîrșit de tandrețe. De ce nu le-am împărtășit niciodată sentimentele mele?

A trebuit să aștept nașterea lui Stanislas, apoi cea a Emmei, ca în sfîrșit să mă dedau fără frîu, plăcerii senzualității paterne. Să mă bucur de fericirea de a fi tată. Mă maturizasem: am asistat la nașterea lor și am descoperit în acele momente profunde și emoționante forța misterioasă a legăturii care m-a atașat de aceste ființe fragile, în timp ce se desfăceau de placentă. I-am auzit scoțînd primul țipăt, i-am privit cu sufletul, i-am mîngîiat, i-am purtat în brațe. Eram înmărmurit, uluit că mă aud șoptind: "Scumpul meu bebeluș... scumpul meu bebeluș..."

Aceste prime clipe, atît de naturale, care pot să condiționeze reacții ulterioare, eu nu le-am trăit cu Alexandre. Atitudinea mea rece față de el să fi constituit oare începutul unei rupturi, unei lungi perioade de lipsă de comunicare cu mine, tatăl său? "Ție niciodată nu ți-a păsat de gîndurile mele... de faptele mele... TU NU MĂ VEZI ȘI NU MĂ CUNOȘTI." Cuvintele pe care mi le aruncă în față de cînd am început să mă ocup efectiv de el, ca să-l smulg din plasa drogului; și mă tot frămînt, întrebîndu-mă dacă răul lui nu-și are rădăcina în lipsa de afecțiune din copilărie.

Îl priveam cum se adîncește fără leac în prăpastie; voiam să-i întind mîna dar nu izbuteam. Într-una din zile, cînd stăteam la masă, mi-a spus aceste vorbe cumplite: *"Te chem dar tu nu mă auzi... nimeni nu mă aude"*.

traducere de
SORINA MALCAȘ

30 DE ZILE

Orice nou venit în Israel (olé!) este, trebuie să fie un acrobat.

Ştim.

Dar există şi acrobaţi *de-adevăratelea*, acrobaţi pentru care contactul zilnic cu pericolul de moarte nu este "un mod de a vorbi", ci o realitate. O realitate producătoare de friguri pe şira spinării.

MOTOCICLISTUL ZBURĂTOR

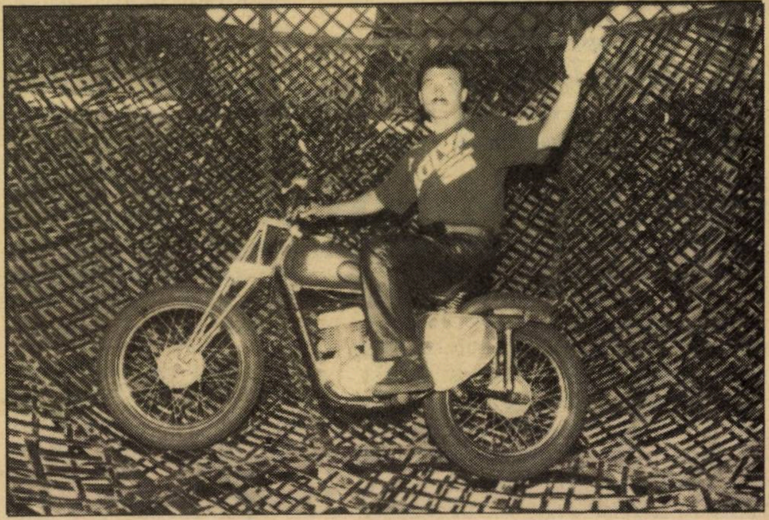

Despre Alexandru Bătăiuşu (Batiuşo) am citit într-un reportaj ilustrat în revista ebraică "Layşa"; lectura mi-a amintit de anii copilăriei, cu iarmaroacele sale bogate în surprize. Alexandru, sau cum el însuşi se recomandă, Sandu, este motociclistul care înfruntă moartea, acrobatul care merge pe sîrmă cu ochii legaţi, virtuosul care ştie să execute un "salto mortale", într-un cuvînt, artistul de circ complet. A venit în Israel ca turist şi, îndrăgostindu-se de o fată israeliancă din Migdal Haemek, dacă nu mă înşel, a hotărît să devină ole hadaş. Fireşte, cu o meserie ca aceea a lui Sandu, nu-i uşor să fii ole hadaş, dar categoric, firea de... acrobat poate ajuta. Căci, ce altceva îţi trebuie într-o ţară nouă, fără prisos de slujbe, şi cu limbă deloc uşoară, decît talent de acrobat şi curaj de "salto mortale".

Alexandru Batiuşo (sau Bătăiuşu), în vîrstă de 30 de ani, pare că a ştiut să se descurce. De curînd, el a primit în Portul Haifa bagajele "ciudate", cum a spus funcţionarul portuar, de ole: o minge gigantică din fier, cu plase de metal, două motociclete, etc. "Bagajul" l-a plasat apoi în preajma Dolfinariului din Tel Aviv, şi iată-l pe artist îndeplinind toate rolurile posibile, ca treaba să meargă. El e cel care invită publicul să intre şi să vadă pe *"motociclistul care goneşte pe globul morţii"*, el e motociclistul, el e starul şi cel care se îngrijeşte de motociclete şi utilaj. Sandu a moştenit talentul de la un unchi de-al lui: *A fost un acrobat de clasă mare* – spune el. *Acum are 82 de ani şi 59 de ani de acrobaţie"*. Unchiul a fost acela care i-a deschis gustul spre arta... pericolului. *"Aveam 8 ani cînd m-am dus cu el să-mi arate, pentru prima oară, motociclişti zburînd pe zidul morţii. Am rămas vrăjit. Ţin minte că o voce dinlăuntrul meu mi-a spus că eu trebuie, trebuie să fac la el"*. Ecoul "vocii" l-a urmărit în viaţă, pînă ce Sandu a devenit într-adevăr, motociclist acrobat, cunoscut în Bucureşti.

– *Ce însuşiri îi trebuie unui om care îmbrăţişează o astfel de profesie?* – a fost întrebat Sandu. Iar răspunsul său a fost cît se poate de laconic: *Curaj şi experienţă*. Alexandru dă explicaţii interesante privind condiţiile de execuţie: motocicleta trebuie să fie uşoară (maximum 110 kg.), viteza cu care trebuie să călătoreşti pe balonul de metal nu are voie să fie sub 110 km. pe oră, ş.a.m.d.

Bărbat chipeş, folosind o ebraică de "începător", Sandu a atras-o în spectacolele sale care taie respiraţia pe nepoata lui, Malca (16 ani şi jumătate). Ea se află în centrul balonului, iar în jurul ei goneşte unchiul, în viraje de virtuos. *"Desigur că mi-e frică* – a declarat Malca ziaristei de la "Layşa" – *dar îmi place"*. Şi de ce nu? În fond, tatăl Malcăi a fost în România îmblînzitor de lei...

Interesant de subliniat faptul că acrobatul-motociclist nu regretă trecutul "sigur" şi preferă prezentul israelian: *"Trebuie să învăţ bine ebraica, pentru ca să mă simt complet cetăţean al locului. Nu tînjesc după România, dimpotrivă. Am uneori senzaţia că m-am născut aici. Vreau doar ca publicul să ne cunoască, pe mine şi pe motocicleta mea"...*

Proaspăta soţie a lui Sandu poartă în suflet o grijă permanentă, dar bărbatul o încurajează spunîndu-i că un om, care e acrobat de la vîrsta de 10 ani şi care stăpîneşte toate secretele meseriei, nu poate să greşească. Fiindcă o greşeală îl poate costa viaţa!

BEN IAACOV–ZWI

●
H.O.R.
O ADRESĂ NOUĂ:
STR. ALEXANDRU IANAI 3
TEL AVIV
●
TEL: 5466502; 5468444
●

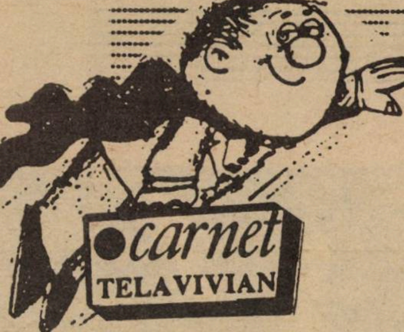

30 DE ZILE

monumentul

Nu bogăţia monumentelor caracterizează Tel Avivul. Le numeri pe degete. Şi nu tocmai statui pot fi socotite piramida răsturnată a lui Tumarkin, în Piaţa Primăriei, cele trei buline de metal ale lui Dani Karavan de lîngă Habima sau fîntîna-tortă-circ a lui Agam din Piaţa Dizengoff. Monumentele Tel Avivului, cîte sînt!, excelează prin originalitate. Discutabilă sau nu, dar totdeauna discutată; în paginile ziarelor, la cafenea sau la frizer şi mai ales vineri seară, după rezolvarea conflictului israelo-arab şi a ultimelor scandaluri din cartier sau din alia.

Personal, am ridicat demult mîinile. Primăria nu se impresionează de opiniile mele estetice, iar celor ce îmi sînt aproape nu izbutesc să le impun, să-i conving că Agam este genial şi atunci cînd ratează. Tac deci, mi-am pus lacăt la gură şi la condei în legătură cu tot ce are contact cu monumentalistica urbană. Dar nu pot să nu văd!

La o zvîrlitură de băţ de locuinţă, pe drumul pe care îl străbat zilnic cel puţin o dată, cînd mă duc ''să-mi cîştig pîinea", m-am oprit într-o seară stupefiat: un monument nou. Chiar la intrarea Casei Ziariştilor. Era o seară după o lungă discuţie de taină cu un prieten, cu care împreună m-am oprit în faţa operei ,,unui anonim din secolul XX''. Prietenul meu cunoştea personal monumentul. Eu - prin fraţii lui mai mult sau mai puţin gemeni.

Am privit amîndoi monumentul; îndelung; cu tandreţe chiar, cu nostalgie. Ne priveam, de fapt, pe noi înşine în oglinzile ascunse ale amintirii. Pentru că monumentul este un... lynotip. Care zeci de ani a dat corp de plumb articolelor unui venerabil cotidian israelian, printre care şi pe cele ale prietenului meu. Acesta mi-a şoptit numele celui care a fost dresorul fiarei acesteia inteligente, cel care i-a terorizat pe toţi ziariştii şi corectorii pentru fiecare virgulă adăugată, pentru fiecare literă scoasă.

Lîngă monument, în urechile mele ţăcăneau alte lynotipuri; cele lîngă care eu mi-am risipit multe ore din viaţă, ore de noapte mai ales!, pentru a obţine favoarea unei modificări. Pentru că nu puteam să-mi văd propria faţă, pe faţa prietenului meu am văzut fugărindu-se, acolo, lîngă monument, toate emoţiile primului articol tipărit, toate puţinele satisfacţii şi toate nesfîrşit de multele amărăciuni emanate de literele din plumb topit. Faţa ne dogorea de căldura tipografiei în care ambii nu numai că am ucenicit, dar am şi trăit pînă ce să se inveteze computerul, această tipografie inteligentă într-o cutie.

Ne-am dezmeticit într-un tîrziu. Plecînd, am aruncat încă o privire monumentului, mai concret decît orice operă hiper-realistă, mai unghiular şi mai rece decît orice sculptură abstractă. Şi frumos, aşa cum nu este nici un alt monument telavivian. Probabil aşa cum ar fi fost frumoase pentru cei din generaţia de dinaintea noastră, zaţurile şi vingalacurile dacă ar fi fost făcute şi ele monument atunci cînd "monumentul" actual le-a îmbrîncit afară din tipografii. Dar pe atunci Tel Avivul nu exista încă!

CITADIN

UN ASTROLOG PREZICE: FANTOMA LUI STALIN VA ZGUDUI DIN NOU RUSIA

Potrivit pronosticurilor mele, spre finele anului va fi organizat un complot în scopul de a-i elimina de la putere pe democraţi, a declarat într-un interviu acordat agenţiei RIA, citată de Moldova-Pres, cunoscutul astrolog Pavel Globa. În opinia sa, dacă Elţin va liberaliza dintr-odată şi nu treptat preţurile, va fi posibilă o tentativă de puci. Însă aceasta va fi doar o încercare de forţe, principalele evenimente urmînd să aibă loc nu mai devreme de sfîrşitul lui februarie sau începutul lui martie. În acest context, potrivit afirmaţiilor astrologului, destul de sinistre se anunţă coincidenţele: începutul punerii la cale a complotului va fi pe 21 decembrie – ziua eclipsei de lună şi a naşterii lui Stalin, iar puciul propriu-zis ar putea avea loc în jurul lui 5 martie – ziua morţii lui Stalin. "Am o presimţire de parcă fantoma lui Stalin a hotărît pentru ultima dată să zguduie ţara noastră" – a apreciat Pavel Globa.

(Din cotidianul "Libertatea", Bucureşti)

ADI TOURS
TEL AVIV — ALLENBY 111
PASAJ TAMAR
TEL.: 625406; 623650; 624753; 5661533; 5662527
POB. 408, TELEX 35431; FAX 03: 376898

AGENTUL DE VOIAJ
PREFERAT DE ALIAUA ROMÂNĂ
E. WEISS

E. WEISS vă propune şi vă oferă:

VARIAŢIUNI PE O TEMĂ DE... VACANŢĂ TURISTICĂ
în lumea întreagă

"Cu toţii ne mişcăm, acţionăm, hotărîm şi ne temem – ca reflecţie în oglinda morţii". Este părerea dr-ului Marian Rabinovici.

MOARTEA ŞI POEZIA

Dr.-ul Marian Rabinovici, directorul secţiei de geriatrie de la spitalul Tel Haşomer, călătorea într-o zi cu maşina sa şi asculta o emisiune la radio Kol Israel. Crainicul citea o poezie de Rilke. Poezia aceea l-a impresionat adînc, atît de adînc încît a hotărît să facă o călătorie pe urmele marelui poet. Din această călătorie s-a născut o carte – "Moartea, Rilke şi eu" – apărută recent în librării. În prefaţa ei, autorul scrie:

"Ar fi simplist, foarte simplist să se spună că preocuparea lui Rilke pentru moarte este ceea ce mi-a reţinut atenţia şi m-a emoţionat. Acesta ar fi numai un adevăr parţial. Cred că preocuparea lui pentru viaţă, pentru sfîrşit şi infinit, a avut asupra mea o influenţă magnetică, asupra mea ca poet. Căci eu sînt poet. Nu are importanţă faptul că nu public poezii. Mă consider poet fiindcă judec lumea ca un poet – iar din punctul meu de vedere, nu există şi nu poate exista o altă realitate decît cea poetică".

Dr-ul Marian Rabinovici, astăzi în vîrstă de 57 de ani, s-a născut la Bucureşti şi tot acolo şi-a început studiile medicale. Le-a terminat însă la Ierusalim după 1963, an cînd a venit în ţară. La început era medic internist, dar apoi s-a specializat în geriatrie. Este medic de treizeci de ani. Soţia lui este şi ea medic, director adjunct al Institutului de cardiologie de la Tel Haşomer. Au trei copii şi locuiesc în moşavul Şoava.

Figura acestui medic, aşa cum se reliefează în cartea "Moartea, Rilke şi eu", este a unui doctor gata să-şi consacre toate resursele sufleteşti fiecărui pacient de-al său. Cîteodată el cere pacientului să-i arate albumul de fotografii, ca parte din procesul de diagnosticare şi tratament. "Cînd e vorba de bolnavi bătrîni – spune el – nu se poate face o separare între bolnav şi ambianţa în care trăieşte. Uneori este important să verifici starea băii şi a W.C.-ului din locuinţă pentru a-ţi da seama cum se comportă bolnavul în mediul său".

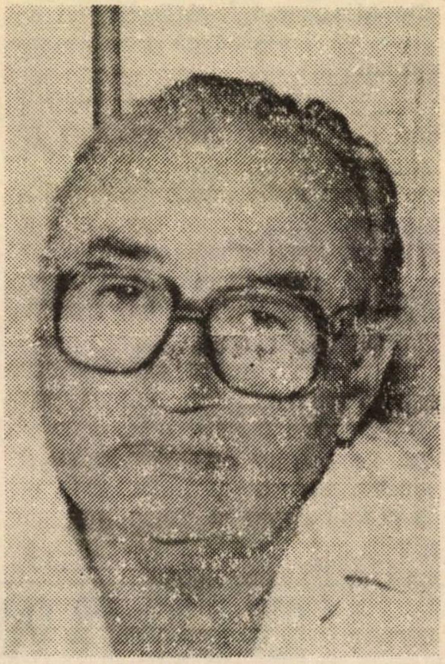

În cartea sa, dr.-ul Rabinovici relatează cazul soţilor Koczak. Bărbatul este la sfîrşitul vieţii iar soţia lui e nevoită să-l îngrijească. Medicul se interesează însă şi de această femeie, deşi numai bărbatul e pacientul său. "Eu încerc să-mi imaginez femeia asta aşa cum a fost cîndva. Doar ea este mai mult decît o simplă îngrijitoare, mai mult decît femeia bătrînă de azi. Ea a fost cîndva curtată şi a petrecut nopţi furtunoase cu soţul ei, cu cel care astăzi este o jucărie stricată care depinde de ea... Fiecare bolnav este pentru mine, într-un anumit sens, un erou – eroul faptelor vieţii sale. Eu nu ştiu unde se termină medicul din mine şi unde începe poetul".

Dr.-ul Marian Rabinovici refuză să se limiteze la rolul de a prescrie medicamente. Astăzi, toate datele despre simptome, vîrstă şi altele, pot fi introduse în computer, iar computerul să propună multe posibilităţi de tratament medical. "Computerul, spune dr.-ul Rabinovici, o poate face mai bine decît orice medic. Eu însă intru cu pacientul într-o tovărăşie de emoţii. Bolnavul împarte cu mine îndoielile sale, senzaţia eşecurilor lui, revolta împotriva destinului, decepţiile şi răzbunările sale pe care n-a reuşit să le îndeplinească. Încerc să-l ajut să-şi croiască un drum spre speranţă. Acest lucru nu-l poate face nici un computer".

Cartea "Moartea, Rilke şi eu" prezintă multe destine tragice neinventate. Toate sînt reale, descrise sub formă de jurnal intim, de eseu şi de scrisori către Rainer Maria Rilke, ba chiar şi sub formă de răspunsuri ale lui... Rilke. Este impresionant în ce măsură doctorul Rabinovici se identifică cu aceste personaje-pacienţi. Trăieşte cu ei ultimele lor clipe, iar cînd ei mor, simţi că şi o parte din prietenul lor medic a murit.

D. BENIAMINI

BIJUTERIILE
SHLOMO

תכשיטי
שלמה

- Diamante
- Bijuterii
- Ceasuri
- Montarea diamantelor
- Sfătuitor competent în pietre preţioase

CADOURI de HANUKA

BAT-YAM
STR. ROTSCHILD 35
TEL. 594924

GURA HUMORULUI

top secret
POLICHINELLE

INFORMAŢII STRICT SECRETE

Madrid – Cu ocazia împlinirii a 500 de ani de la alungarea evreilor din Spania, ministrul Rehavam Zeevi (Gandhi) a ţinut o conferinţă de presă la Madrid la care a făcut această dezvăluire:

– Am acceptat să se ţină Conferinţa de pace în Spania deoarece este vorba de o ţară care crede în transfer.

*

Madrid – La sosirea la Madrid, primul ministru Iţhak Şamir a declarat:

– Mi-am dat seama că în Spania sînt destui sfaradim (spanioli) şi de aceea l-am lăsat pe David Levi acasă!

*

Tel Aviv – Institutul seismologic a anunţat că peste cel mult 10 ani va fi în Israel un puternic cutremur de pămînt. Dar, judecînd după privirea deputatei Gheula Cohen, cutremurul a şi început.

*

Tel Aviv – Purtătorul de cuvînt al Ministerului Apărării a declarat:

– Zborurile avioanelor noastre deasupra Irakului se fac pentru a găsi un loc unde să depunem fîntîna lui Agam din Kikar Dizengoff.

*

Peking – După cum a comunicat un diplomat de la Ministerul de Externe din Peking, China va vota în favoarea anulării rezoluţiei O.N.U. care compară sionismul cu rasismul, imediat după ce i se va explica ce este sionismul.

*

Bucureşti – Ziarele "România mare", "România foarte mare", "România mare de tot" şi "România cea mai mare" l-au somat pe preşedintele Iliescu să trimită un observator la Conferinţa de pace de la Madrid pentru a cere Israelului să înceteze colonizarea sionistă în România şi să recunoască drepturile legitime ale vameşilor de la Otopeni de a-şi lua soarta în propriile lor buzunare.

*

Ierusalim – Un director din Ministerul Învăţămîntului a ţinut să liniştească populaţia declarînd:

– Este adevărat că foarte mulţi elevi, după cum s-a dovedit, nu ştiu să scrie,dar majoritatea lor intră în presă şi se fac ziarişti, astfel că situaţia se echilibrează.

*

Tel Aviv – Bank Israel a dat publicităţii un comunicat în care explică:

– Politica noastră e de a nu interveni brutal pe piaţa financiară şi de a devaloriza şekelul. Am constatat că şekelul se descurcă foarte bine şi singur, devalorizîndu-se de la o zi la alta.

*

Ierusalim – În şedinţa de alaltăieri a guvernului, primul ministru Şamir a declarat că Israelul acceptă să participe la Olimpiada din Spania, cu condiţia ca ea să aibe loc în Orientul Mijlociu.

*

Tveria – S-a găsit o soluţie a crizei de apă datorate faptului că lacul Kineret a ajuns la "linia roşie".

"Linia roşie" a fost coborîtă şi astfel nivelul Kineretului s-a ridicat!

*

Tel Aviv – Deputatul Beni Beghin şi-a anunţat candidatura la postul de prim ministru.

El a explicat: "Vreau să mă retrag din viaţa politică şi am învăţat de la tata că acest lucru îl poţi face cel mai bine din funcţia de prim ministru.

*

Moscova – Uniunea Sovietică a cerut un nou ajutor umanitar Occidentului.

Avînd în vedere că nu mai are bani în vistierie, guvernul de la Moscova roagă guvernele occidentale să plătească salariile spionilor sovietici trimişi în ţările lor.

BIDAN

COMODITATE • IGIENĂ • SĂNĂTATE
INTERESANT ŞI FOARTE UTIL!

בידן
Pentru igiena personală

- **BIDAN este un scaun modern care transformă orice closet în bideu şi foloseşte la spălarea părţilor inferioare ale corpului cu ajutorul unui jet de apă plăcut şi la uscarea cu un curent de aer cald.**
- Astfel se creează pentru cel ce-l foloseşte o senzaţie de **totală curăţenie şi de prospeţime.**
- Noul procedeu este binevenit atît pentru **adulţi** cît şi pentru **copii**, evitîndu-se contactul mîinii cu fecalele şi secreţiile urît mirositoare şi total insalubre. **Femeile gravide** găsesc prin **BIDAN** o rezolvare ideală a igienei speciale care li se impune, iar **suferinzii de hemoroizi, erupţii, eczeme** în părţile interne simt o alinare a durerilor.

BIDAN-ul se prezintă într-o varietate de modele şi culori:

- **BIDAN TURBO, aparat care încălzeşte apa şi usucă cu aer cald, cu 150x5=750 şkalim**
- **BIDAN CU ÎNCĂLZIREA APEI, cu 150x4=600 şkalim**
- **BIDAN OBIŞNUIT, cu 75x3=225 şkalim**

- **Se fac instalaţii în orice loc din ţară • Se poate plăti cu carte de credit**
- **Instalarea este simplă şi uşoară – 75 şkalim (inclusiv legătura electrică)**

Producător şi distribuitor: "BIDAN" – BNEI BRAK
Str. Hakishon nr. 16 Tel. 03/5709955 – 5709977 – 5700831

De vînzare în TEL AVIV, RAMAT GAN, GHIVATAIM, BNEI BRAK, CFAR SABA, RAMAT HASHARON, RAANANA, HOD HASHARON, PETAH TIKVA, HOLON, BAT YAM, RISHON, REHOVOT, BEERSHEVA, ARAD, IERUSALIM, HAIFA, AFULA, K.MOTZKIN, NATANIA, K.MALAHI, AŞDOD, AŞKELON, DIMONA, EILAT

CRONICA DE ALIA

ISRAEL KEISAR OMUL POTRIVIT LA LOCUL POTRIVIT

convorbire cu ARTHUR ISRAELOVICI

Ştim foarte bine: Arthur Israelovici e în permanenţă ocupat pînă peste cap. Dar acum, parcă mai mult ca oricînd: ca trezorier al Histadrutului, se găseşte în perioada complicată a întocmirii bugetului vastului complex social-economic care e Histadrutul. Ca om politic, membru al conducerii Patidului Muncii – prins de efervescenţa de dinaintea congresului Partidului Muncii; ca preşedinte al Organizaţiei Originarilor din România, membri ai Histadrutului, şi, în genere, ca lider al alialei române – preocupat de problemele acesteia şi, îndeosebi, de crearea condiţiilor pentru ca interesele ei să fie promovate la un nivel cît mai înalt. In condiţiile acestor febrile activităţi şi-a făcut totuşi timp pentru a avea cu noi o convorbire asupra problemelor vitale ale actualităţii.

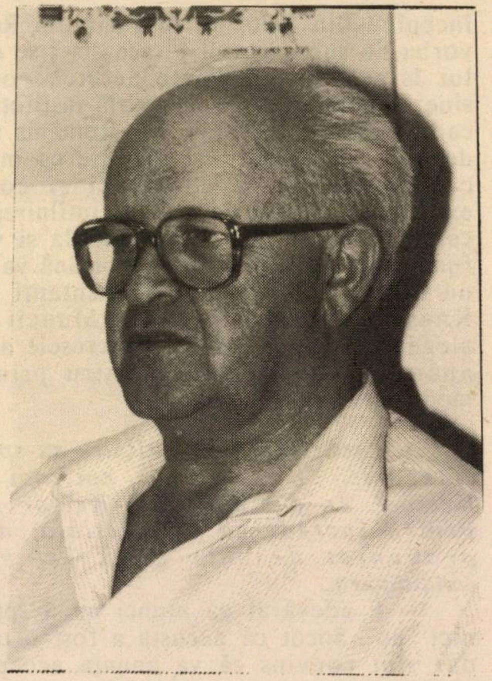

Arthur Israelovici

– Stimate Arthur Israelovici, am fost de faţă la întîlnirea care a avut loc la 7 noiembrie a reprezentanţilor "Românilor", membri ai Partidului Muncii, cu deputatul Israel Keisar, Secretarul general al Histadrutului. Împreună cu Dvs., erau de faţă: conducerea H.O.R., în frunte cu Uri Eliav, preşedinţii multor filiale ale H.O.R. din ţară, conducători ai altor diferite organizaţii şi instituţii social-culturale, un mare număr de secretari şi activişti ai comitetelor muncitoreşti din diferite centre din ţară, intelectuali etc. S-a relevat acolo că n-a fost nici prima şi, desigur, nici ultima întîlnire cu Israel Keisar; cu toate acestea a fost evident că ea a avut un caracter deosebit, excepţional. În ce a constat?

– După cum am spus şi în cuvîntul meu rostit acolo, întîlnirea, iniţiată în preajma congresului Partidului Muncii, a avut ca ţintă principală să-l determine pe Israel Keisar să-şi depună candidatura pentru funcţia de preşedinte al Partidului Muncii, ceea ce ar atrage după sine posibilitatea de a deveni prim-ministru într-un viitor guvern format de Partidul Muncii. Ca să fie clar momentul în care ne-am întîlnit, reţineţi, vă rog, următoarele date: pentru 19-21 noiembrie era convocat congresul Partidului Muncii, menit să dezbată şi să stabilească poziţia partidului faţă de problemele cu care se confruntă în prezent Israelul. La data cînd apare acest număr al "Minimum"-ului, congresul va fi avut loc, astfel că cititorii Dvs. cunosc deja din presă modul cum s-au desfăşurat lucrările, concluziile şi hotărîrile. Conducerea partidului, a instituţiilor sale şi reprezentanţii săi în Knesset, la primării, vor fi aleşi – pentru prima oară în istoria partidului – în mod direct de către toţi membrii săi, în cadrul alegerilor aşa-zis **"preliminare" (primaries)**, care urmează să aibă loc în februarie 1992. Este de presupus că acest sistem va asigura o reprezentanţă democratică la alegerile generale pentru Knesset şi organele locale ce urmează să aibă loc în toamna anului 1992 şi ulterior.

– După cum am constatat, întîlnirea respectivă s-a constituit într-o adevărată manifestare de simpatie faţă de Israel Keisar, toţi cei care au luat cuvîntul exprimînd convingerea că "românii" din Partidul Muncii au motive întemeiate să susţină candidatura acestuia la funcţiile amintite. Dvs., ca vechi colaborator al secretarului general al Histadrutului, ştiţi mai bine ca oricine care sînt aceste motive...

– Într-adevăr, ca unul care lucrez zi de zi cu Israel Keisar, pot spune că îl cunosc sub cele mai diferite aspecte: ca activist social remarcabil, ca un conducător politic de înaltă clasă şi ca Om cu O mare. Nu pot fi subliniate îndeajuns meritele lui faţă de aliaua română, faţă de care nutreşte sentimente frăţeşti şi o preţuire deosebită. La drept vorbind, el a fost omul care a iniţiat o turnură pozitivă în atitudinea faţă de "români"; de numele lui este legată şi constituirea Cercului originarilor din România, membri în Histadrut, făcînd parte din Partidul Muncii, pe care îl prezidez. Keisar a sprijinit candidaturile primarilor, secretarilor şi a zeci de membri în Consiliile muncitoreşti originari din România; el a numit în funcţii de răspundere în instituţiile şi întreprinderile histadrutiene mulţi originari din România; a asigurat alegerea în funcţia de secretar general al Partidului a timişoreanului Micha Harish şi, dacă pentru prima oară, din Comitetul executiv al Histadrutului face parte, începînd din 1986, un originar din România, – e vorba de subsemnatul, – aceasta i se datoreşte tot lui Israel Keisar. Toate acestea vorbesc de la sine, demonstrînd că nu există instituţie în ţară în cadrul căreia originarii din România să se bucure de atîta consideraţie şi preţuire ca în Histadrutul condus de Keisar. De aici şi convingerea, exprimată atît de limpede la întîlnirea respectivă, că, dacă Israel Keisar va candida şi va fi ales în funcţiile respective, aliaua română va avea numai de cîştigat; vom avea reprezentanţi autentici în Knesset şi, dacă Partidul Muncii va cîştiga alegerile – şi în guvern; interesele alialei vor fi apărate şi promovate, pentru prima oară, în modul cuvenit.

– Participanţii la întîlnire au spus-o clar şi categoric: "Keisar e cu noi, noi sîntem cu Keisar". În cuvîntul său, Keisar a mulţumit pentru încrederea manifestată; dar nu s-a pronunţat deschis dacă îşi va depune candidatura...

– E adevărat că atunci nu a spus nici "da", nici "nu". Socot că aceasta a fost o tactică bună, dar sînt convins că va anunţa acceptarea după congres; are timp s-o facă în termen de 75 de zile înainte de *primaries*.

– Ce ecou credeţi că va avea această candidatură în cadrul Partidului Muncii şi, în general, în opinia publică israeliană?

Peres vs. Rabin: o luptă care numai sănătate n-a adus partidului

– Este o întrebare pertinentă, la care răspunsul implică luarea în considerare a situaţiei din partid şi din ţară. După cum se ştie, în cadrul partidului se desfăşoară de multă vreme între doi lideri – *Peres* şi *Rabin* – o luptă pentru întîietate, care numai sănătate nu a adus partidului; dimpotrivă, i-a provocat mari daune, ceea ce s-a reflectat în rezultatul alegerilor şi în scăderea influenţei sale de atunci încolo. In spatele celor doi se află grupuri de susţinători sau politicieni de factură veche, care tind să ocupe ei rolul de "vioara întîia". În aceste condiţii, massa membrilor de partid înţelege că interesele vitale ale partidului reclamă o conducere nouă, în persoana unui om politic care să se bucure de o încredere reală din partea alegătorilor. Un astfel de lider poate fi cu certitudine Israel Keisar.

În ceea ce priveşte situaţia politico-economică a ţării, ea ridică probleme de o acuitate şi o complexitate fără precedent. Cei 14-15 ani de cînd la cîrma ţării se află un regim de dreapta s-au soldat cu eşecuri grave în toate domeniile de activitate. Este semnificativ că guvernanţii din această perioadă, care pînă nu demult s-au opus imperativului negocierilor, nu numai că s-au văzut nevoiţi să împărtăşească acest principiu, pe care noi l-am afirmat în permanenţă, dar însuşi primul-ministru al actualului Cabinet cu majoritate likudistă s-a dus personal la Conferinţa de la Madrid, declarîndu-se pentru negocieri cu statele arabe şi palestinienii, ajungîndu-se chiar ca membrii delegaţiei noastre să strîngă mîna reprezentanţilor palestinieni, care, chiar dacă numai tacit, sînt partizanii căpeteniei teroriste Arafat. E adevărat că procesul de pace a intrat într-o fază nouă, concretă, dar este puţin probabil că atîta timp cît în Israel se menţine un guvern de dreapta şi de extremă dreaptă, el va face progresele pe care le dorim. Şi în această privinţă, esenţială pentru securitatea ţării, un Cabinet în frunte cu Israel Keisar ar fi o garanţie că ceea ce a început va fi continuat cu succes.

Pe plan intern, Israelul străbate o perioadă foarte grea din punct de vedere economico-social. Guvernul s-a dovedit incapabil să soluţioneze măcar şi parţial problema locuinţelor şi a locurilor de muncă pentru marele val de olimi sosiţi din Rusia şi pentru cei ce urmează să sosească în număr şi mai mare în 1992 şi în anii următori. Şomajul a atins o cotă alarmantă din forţa de muncă, un nivel inacceptabil în fapt şi din punct de vedere psihologic. Şi nu este vorba doar de şomeri; la ora aceasta 220.000 de oameni sînt lipsiţi de posibilităţile unui trai decent, sînt fără "parnusă" – cum obişnuiesc eu să spun. Criza afectează categorii largi ale populaţiei, în deosebi pensionari, studenţi, tinerii eliberaţi din armată, oameni din rîndul minorităţilor cu care convieţuim. Cu deplin temei se poate afirma că problemele economico-sociale au dobîndit o prioritate ca nicicînd. Şi cui îi stau mai mult la inimă aceste probleme decît lui Keisar, un om care a ieşit din popor, a cunoscut greutăţile vieţii, a studiat problematica economico-socială şi a demonstrat că ştie să găsească soluţii. Realizările Histadrutului, obţinute în condiţiile vitrege în care-şi duce activitatea, înfruntînd opoziţia forţelor de dreapta şi extremă dreapta, constituie o carte de vizită elocventă pentru toţi cei ce doresc dezvoltarea economică a ţării şi ridicarea nivelului de trai al populaţiei, în condiţii de pace şi securitate. De aceea sînt convins că, punîndu-şi candidatura la conducerea Partidului Muncii, Keisar se va bucura de încrederea păturilor largi de alegători, atît membri ai partidului, cît şi nemembri, inclusiv în rîndurile religioşilor, arabilor, druzilor, beduinilor, sporind astfel mult şansele Partidului Muncii de a cîştiga alegerile.

– Şi ce face Arthur Israelovici pentru transformarea acestei perspective în realitate?

– În primul rînd îşi consacră ca şi pînă acum eforturile şi capacităţile slujirii, în cadrul Histadrutului, a celor peste 91% din populaţie care trăieşte din muncă, pensii, burse. Apoi, cu convingerea că Israel Keisar este îndrituit să devină preşedintele Partidului Muncii şi şef al guvernului, îl sprijină activ, împreună cu originarii din România din Partidul Muncii, în atingerea acestui obiectiv. În privinţa şanselor de reuşită, sînt – aşa cum am fost toată viaţa – un optimist.

Convorbire realizată de I. Fîntînaru

NOI ETC

*** Artista-fotograf Hedy Loffler (15 albume de fotografii artistice la activ în România, stabilită de cîţiva ani la Kiriat Ono) a fost "asaltată" de scriitorii noştri de limbă română care ţin să aibă portrete expresive pentru cărţile lor viitoare. Ideea este foarte bună şi o salutăm, căci, după cum a spus un ironist, "dacă nu voi reuşi să ofer cititorilor o carte minunată, mă voi consola cu gîndul că le-am oferit cel puţin o fotografie excelentă".

*** O "cronică farmaceutică". Asta este ceea ce ne propune să publicăm un cititor din Ramat Gan, d. Vlad Goldstein, care ne scrie: "Humoresca pe care aţi publicat-o în numărul trecut sub titlul "Medicamentomania", m-a amuzat, dar am şi luat-o, într-un fel, în serios. Mă gîndesc că într-adevăr ar trebui să publicaţi, măcar din cînd în cînd, cîte o cronică farmaceutică despre noutăţile din acest domeniu. Nu mai e necesar să spun cîte noutăţi sînt, cîţi dintre noi, vai, consumăm medicamente şi cît de derutaţi sîntem uneori, neştiind dacă Acamolul e mai bun decît Dexamolul sau invers. Nu mai spun că, după cîte ştiu, nicăieri în presa din lume nu apare o cronică de farmacie. Aţi fi primii".

*** La ora de faţă sînt în presa ivrit cîţiva ziarişti "români" extrem de activi. La "Maariv", unul din reporterii politici cei mai informaţi este Avinoam Bar-Iosef. "Maarivul" are şi un supliment-magazin, "Signon", la care colaborează frecvent Maayana Shenhar, cunoscută nouă din ziarul "Viaţa noastră", de unde a plecat certată cu directorul Himmelfarb. La "Iediot ahronot" semnează aproape zilnic cronica de televiziune Emanuel Bar-Kadma. Tot la acest ziar publică anchete răsunătoare Marcel (Zonis) Zohar. De asemenea sînt cîţiva "de-ai noştri" la "Haareţ" şi la "Davar".

*** Plăcute şi instructive sînt "povestirile de buzunar" pe care avocatul G. (Goldenberg) Mosari le publică periodic în "Revista mea". Mici crochiuri pe teme juridice din sălile tribunalelor şi din viaţă.

*** A fost invitat să facă o vizită în ţară d. Valeriu Georgescu, cel care a fost în anii '60 ambasadorul României la Tel Aviv şi apoi i-am pierdut urma.

*** Dan Făinaru (53 ani), cronicarul cinematografic al postului de radio Kol Israel, a fost ales vice-preşedinte al organizaţiei mondiale a cronicarilor cinematografici şi şef al echipei de cronicari de la Festivalul de film de la Cannes. De cîţiva ani el candidează la funcţia de vice-preşedinte, dar pînă acum s-au opus reprezentanţii din fostul bloc comunist. Acum şi ei au votat pentru el. Dan Făinaru, "bolnav de cinema", şi soţia sa Edna, de asemenea cronicar de film, trăiesc într-o locuinţă foarte modestă şi veche din strada Pinsker din Tel Aviv. "Toţi banii îi cheltuim pentru călătorii la festivalurile cinematografice,– spune Făinaru. De aceea locuim în această casă, de aceea nu ne schimbăm mobila, şi tot de aceea nu avem maşină"

*** "Revista mea" nu a catadixit să publice vreun cuvînt la decesul sau la requiemul lui M. Rudich. Bănuim că din cauza unei altercaţii de demult dintre Rudich şi conducerea revistei. Dar oare atît de trainică poate fi ranchiuna încît să nu ne ridicăm deasupra ei nici în împrejurări tragice?

*** S-a spulberat şi legenda că acum, în România, autorii israelieni îşi pot tipări cărţi la un preţ mai ieftin decît în ţară. Recent, cineva a luat contact cu editura "Porto-Franco" din Galaţi, care are maşini moderne de imprimare, interesîndu-se cît l-ar costa tipărirea şi difuzarea unei cărţi. Răspunsul primit a stîrnit stupoare: costul în dolari este mult mai mare decît costul aici în şekeli. Autorul respectiv a renunţat pe loc la "chilipirul" gălăţean.

*** O ştire plăcută în ultimul număr (24/1991) al "Almanahului Familiei", publicaţie scoasă (cu o perseverenţă şi o seriozitate din care ar putea învăţa simpaticii noştri amici de la Asociaţia Scriitorilor, ce se chinuiesc dostoievskian să tipărească revista "Izvoare") de H.O.R.-iştii din Beersheva: la sediul organizaţiei, din str. Histadrut nr. 2 (notaţi adresa!), se primesc mereu, se sortează şi se distribuie noilor veniţi obiecte de tot felul, folositoare, de uz casnic şi îmbrăcăminte. Concret, deci. Avem şi discursuri (oh, nu lipsesc cuvintele emoţionante nici în Neghev), dar avem şi un televizor vechi (dar care poate fi folosit) şi o *geacă* de iarnă, pentru olimii cu necazuri. Şi tot o ştire plăcută sufletului nostru (vai, sentimental!...) ne-o oferă **Informaţia**, buletinul H.O.R.-ului din Carmiel, oraşul cu aer pur din Nord: fidel tradiţiei sale de delicateţe, H.O.R.-ul organizează un Revelion '92, cu biletele plătibile în 4 (patru) rate lunare, care vasăzică accesibile şi familiilor de *olim* cu banul numărat; tradiţie de delicateţe, cum ziceam, din care ar mai putea învăţa, în materie de atitudine, şi alţii, mai cu burtă de ajunşi şi mai crăcănaţi, cu cinci kile de aur pe slănina numită inimă.

*** Octogenarul Miron Grindea, directorul şi redactorul şi fac-totum-ul revistei de ţinută *Adam*, de la Londra,(urmaşă, pe insulele britanice, a *Adam*-ului bucureştean, zămislit de I. Ludo), a fost nu de mult la Bucureşti, în două esenţiale scopuri: a) să umble pe la Biblioteca Academiei întru căutarea cronicilor sale muzicale de tinereţe (primă) pe marginea lui Enescu (idolul său) şi b) să participe la inaugurarea expoziţiei de pictură a lui Arnold Dagani (– Aţi auzit de Dagani? – Nu, răspunse el). Stabilit la Brighton, în Anglia, prieten şi vecin de casă cu Grindea, Dagani acesta a lăsat în urmă-i nu numai o viziune de pictor, ci şi o carte de excepţie despre Transnistria. Editată imediat după război la Bucureşti, cartea s-a epuizat rapid, ieşind apoi din circulaţie. Amintirile deportatului Dagani nu interesau. Nici editurile din România, nici nepăsarea à la sictir din *aliaua* "culturală" de pe-aici, nici pe impostorii de suveniruri pe care valoarea scrisului lui Dagani îi deranja în eforturile lor de a ciuguli o cronică laudativă şi un gologan.

*** Prof. dr. Benedict Heinrich, cunoscutul stomatolog de pe Dizengoff, este, de la o vreme, obiectul unor atacuri de o violenţă ieşită din comun. Mai întîi (aşa cum am arătat, de altfel, în unul din numerele noastre trecute, la rubrica "Lumea românească"), el a fost înjurat de "România Mare" şi alte foi, birjăreşte, în legătură cu "Universitatea Ecologică" de la Bucureşti, din a cărei conducere face parte; din plin. Mai nou, automobilul său, faimos în Tel Aviv,– un Mercedes roşu, decapotabil,– a fost atacat de necunoscuţi, cu topoarele: capota a fost distrusă, iar aparatele ultra-sofisticate de radio au fost furate cinstit, fără vorbă; în plus, însă, aşa cum spun gurile rele, hoţii ar fi furat un teanc de diplome, frumos tipărite, şi aparţinînd mult discutatei "Universităţi Ecologice": diplome prin care se conferă titlul de profesor universitar şi diplome de Doctor Honoris Causa al Universităţii; informaţia o dăm sub beneficiu de inventar, dar dacă ea se dovedeşte a fi conformă cu realitatea, înseamnă că ne vom trezi acuş-acuş cu vreo cinci sute de profesori universitari şi doctori Honoris Causa la Afula şi-n Şhunat Hatikva din Tel Aviv.

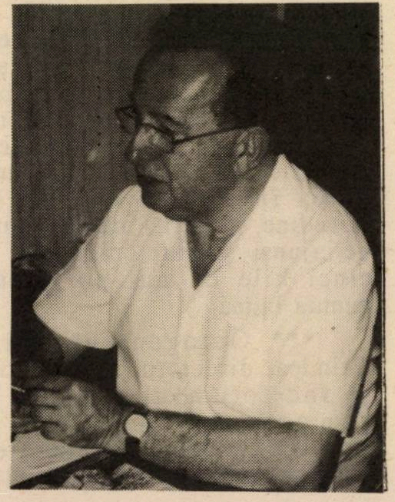
■

*** Care este băutura favorită a d-lui Paltiel Segal, faimosul autor al mult anunţatului Album – Enciclopedie – Epopee – Operă-n cinci acte, despre *aliaua* română din Israel? Pelinul. De ce? Pentru că, exasperat de ironiile conaţionallilor din Israel în legătură cu capacitatea D-sale în materie istorico-culturală, d. Segal a legat, în disperare de cauză, o ciudată prietenie cu ziaristul român pro-fascist Mihai Pelin de la Bucureşti. Emul al lui Iosif Constantin Drăgan, fost fruntaş al Gărzii de Fier, d. Pelin s-a făcut cunoscut prin negarea pogromului de la Iaşi ("aşa zisul pogrom") şi prin justificarea masacrelor din Basarabia în anul 1941 (evreii erau bolşevici şi criminali)

*** Mihaela Bercu, foto-modelul nr. 1 al *tribului*, a pozat pentru întreprinderea "Castro". Fidel(ă) angajamentului ei de a fi ultra-sexy, Mihaela ar fi spus că nu doreşte ca, după vederea fotografiei, bărbaţii – furioşi că nu se pot apropia de ea – să se... castreze.

*** À propos! În curînd Mihaela Bercu va apărea ca actriţă într-un film britanic. Un film fără ceaţă, sincer, în care adevărul despre Mihaela Bercu va fi arătat gol-goluţ.

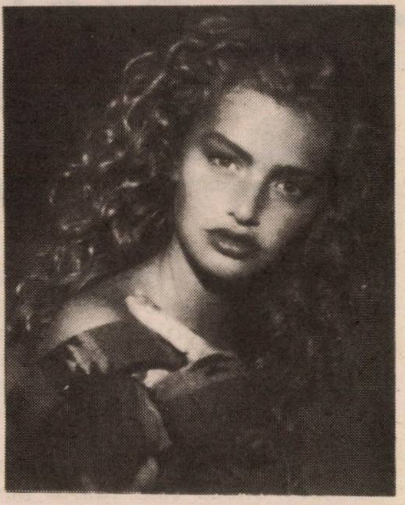
■ *Mihaela Bercu*

*** Începînd din februarie 1992, Miki Bercovici (38 ani) va fi agent de asigurare şi, printre altele, se va ocupa cu recrutarea de noi muşterii pentru întreprinderea în care va lucra. Pentru această treabă i se oferă 200.000 dolari anual.

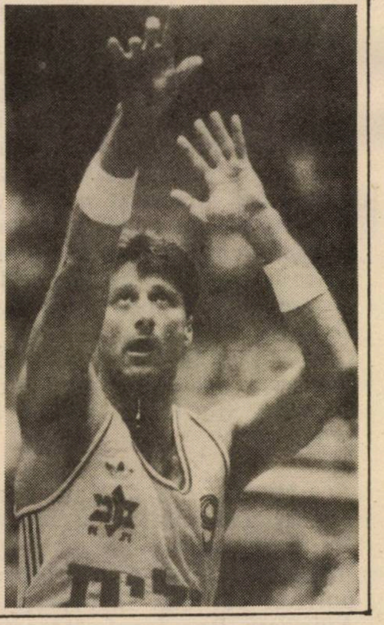
■ *Miki Bercovici*

Deocamdată, el a absolvit un curs de agenţi de asigurare, evidenţiindu-se la învăţătură. Cu această ocazie, s-a precizat într-o revistă ebraică suma pe care a cîştigat-o Miki în cariera sa sportivă (circa un milion dolari netto). Dorindu-i succes în noua sa activitate, îl asigurăm, totuşi, pe Miki că nu vom uita declaraţiile sale celebre de la TV cum că s-ar fi născut... undeva în Estul Europei (nu în România); ce vreţi, avem o poliţă de plătit agentului de asigurare!

*** Se discută despre pace şi se discută despre Constituţie. Îl cităm pe prof. Mihael Harsegor, din *alia*: "**În afară de Anglia, nu există stat democrat fără Constituţie. E un mijloc colosal de educaţie civică. Am fost elev la o şcoală din Franţa şi îmi amintesc cum în clasă era atîrnat textul Constituţiei Republicii. America e stat constituţional în jurul căruia s-au strîns emigranţi şi s-au stabilit normele de viaţă americane. În U.R.S.S. este, ce-i drept, Constituţie, dar nu-i pusă în practică, iar eu mă refer la acele Constituţii care sînt respectate**".

*** Ştiaţi că ambasadorul nostru la Washington, Zalman Şuval şi soţia sa, Chena, aparţin uneia din cele mai bogate familii din Israel? Tatăl d-nei Chena, Moşe Meir, e socotit unul dintre cei mai bogaţi evrei din lume, avînd mari afaceri în Europa, mai ales în Elveţia. Cîteva din operele de artă de mare valoare din locuinţa lor din Tel Aviv, soţii Şuval le-au luat la Washington, să le pună pe perete cînd vine în vizită James Baker. Poanta: Chena ştie româneşte. Care vasăzică, murmuraţi dumneavoastră... Care vasăzică, murmurăm şi noi...

*** Aţi auzit de Alfred Kittner? Nu prea... Nu-i aşa? Şi totuşi...

"La 14 august, ne spune scriitorul german William Totok, într-o cronică difuzată la «Europa Liberă» – unul dintre ultimii supravieţuitori ai literaturii germane din Bucovina, poetul Alfred Kittner, a decedat într-o clinică din Dűsseldorf, oraşul în care s-a stabilit după plecarea sa din România în anul 1981.

Alfred Kittner s-a născut în anul 1906 la Cernăuţi. A frecventat liceul din oraşul natal şi la Viena, urmînd apoi, între anii 1929 şi 1932, cursurile Universităţii din Wroclaw. Deja-n perioada studenţiei e prezent cu poezii în diferite publicaţii. Primul său volum – azi o raritate bibliofilă – apare în anul 1938 sub titlul «Călăreţul norilor». ...În anul 1932 Kittner se angajează la ziarul cernăuţean «Der Tag», apoi, după 1935, la cotidianul «Czernowitzer Tagblatt». În 1938 devine bibliotecar, şi-n vara anului 1942 va fi deportat, asemenea multor concetăţeni evrei. Etapele acestei traumatizante experienţe din lagărele morţii din Transnistria le va descrie mai tîrziu în numeroase poeme, în dreptul cărora va nota data şi localităţile de tristă amintire prin care a trecut: Cariera de la Bug, Certvertenovca, Demidovca, Obodovca. Eliberat din detenţie de către trupele sovietice în anul 1944, Kittner se-ntoarce din lagărul de concentrare cu ceilalţi supravieţuitori ai holocaustului, regăsind oraşul natal într-o stare deplorabilă. În 1945 se hotărăşte ca şi mulţi alţi bucovineni – printre aceştia se afla şi prietenul său, poetul de renume mondial – Paul Celan – să se stabilească la Bucureşti.

Aici devine bibliotecar al ARLUS, apoi, pînă-n 1958, directorul unei alte biblioteci din capitală. Asupra literaturii şi culturii s-au abătut norii grei ai stalinismului proletcultist. Sporadic îi apar unele versuri, se ivesc probleme de publicare tocmai din pricina subiectivismului său poetic. ...Din pricina nonconformismului său, textele sale apărute în prima antologie germană după cel de-al doilea război mondial în ţară, intitulată «Construcţie şi pace. Culegere de voci ale poeţilor germani din Republica Populară Română», în anul 1950, au fost atacate vehement de către criticul stalinist, Ewald Ruprecht Korn. Korn îi reproşa lui Kittner «intimism», «formalism» şi «subiectivism» ceea ce însemna pe atunci nu numai condamnarea la tăcere. Numai datorită prietenului său influent, Alfred Margul-Sperber (1898-1967), devenit poetul german oficial nr. 1 al erei Gheorghiu-Dej, Kittner a supravieţuit politic, preferînd un exil interior. De-abia în 1956, în perioada primului dezgheţ, va vedea lumina tiparului o «cronică rimată a holocaustului», intitulată «Marşul foamei şi sîrmă ghimpată».

Rubrică redactată de BEN IAKOV-ZWI în colaborare cu M. RAFAEL

Knessetul a ridicat imunitatea parlamentară deputatului de Shas, Iair Levi, acuzat de malversaţiuni financiare. I s-a spus mereu Iair. L-au strigat dintotdeauna, acasă, Ia-ir! Şi, din cîte înţelegem, a luat.

FELIX

ATELIER de MAROCHINĂRIE
- **Comenzi cordoane artistice de damă şi bărbaţi**
- **Portofele, port-chei din piele napa * box * şarpe**

Str. Allenby nr. 81
Et. I în curte între orele
7:00-12:00 – 14:00-17:30

HARRY LEIBOVICI

*** ASIGURĂRI ***
Tel Aviv – Dereh Petah Tikva 44, et. V
Tel. 5377182 – 3
Preţuri avantajoase pentru olimii români
VORBIM ROMÂNEŞTE

ANCHETA MINIMUM

Să presupunem că aţi fi, pentru o zi, dictator absolut al Israelului.

Care sînt primele trei măsuri pe care le-aţi lua în ziua respectivă?

I. SCHECHTER, ziarist, scriitor

1) Aş institui învăţămîntul gratuit, deoarece acum, învăţămîntul acesta, deşi este gratuit, costă o groază de bani.

2) Aş abroga toate legile în vigoare pe care le-am moştenit de la "Codul Otoman".

3) Aş fixa valoarea dolarului la 2 şekeli, precizînd că acest curs de schimb va fi valabil cel puţin zece ani.

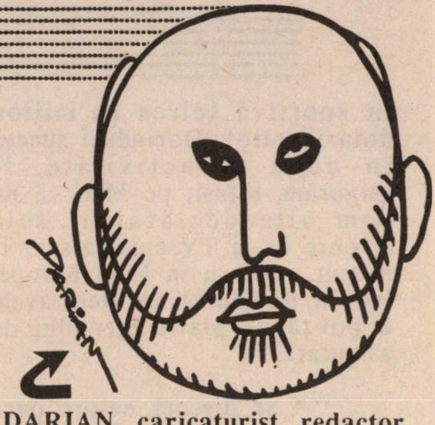

DARIAN, caricaturist, redactor la ziarul "Maariv"

1) Aş da o lege prin care se hotărăşte despărţirea religiei de Stat.

2) Aş stabili că alegerile vor avea loc pe circumscripţii electorale, fiecare deputat urmînd a da socoteală alegătorilor săi.

3) Aş reduce impozitele cu cel puţin 50%.

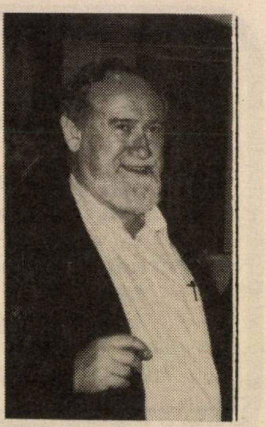

URI ADAR, jurist, vicepreşedinte al H.O.R.

1) Aş mări vama la importul de bunuri de consum, pentru a stimula producţia autohtonă şi a se crea noi locuri de muncă.

2) Aş neutraliza grupările de extremă dreaptă, pentru a avea posibilitatea să intrăm în tratative reale, eficiente, cu palestinienii.

3) Aş restabile drepturile muncitorimii care au fost, în anii din urmă, erodate sau chiar lichidate. Un exemplu: astăzi, o femeie cu doi copii nu mai primeşte pensia la care avea dreptul înainte. Alt exemplu: aş interzice concedierile gen "Ata" sau "Maga" din Haifa, concedieri de pe urma cărora sînt transformaţi în şomeri oameni cu 40 de ani de activitate.

ISRAEL ROSENTHAL, autorul cărţii "Vreau să trăiesc"

1) Aş căuta, pe orice cale, să refac urgent bunele relaţii cu Statele Unite, marea şi binefăcătoarea noastră aliată.

2) Aş organiza un referendum privind condiţiile pentru realizarea păcii

3) L-aş elibera din închisoare pe Abe Nathan

HITACHDUT OLEI ROMANIA IERUSALIM

COMUNICAT

HITACHDUT OLEI ROMANIA IERUSALIM aduce la cunoştinţă: Organizaţia noastră – persoană juridică independentă – are ca obiectiv sprijinirea olimilor în probleme de clita şi organizarea de acţiuni culturale pentru apropierea originarilor din România de valorile judaice şi israeliene, precum şi pentru cunoaşterea ţării şi lămurirea problemelor de actualitate.

HITACHDUT OLEI ROMANIA IERUSALIM fiind organizaţie apolitică, NU SE OCUPĂ DE PROBLEME DE PARTID şi nu are nici o legătură cu declaraţiile publicate privitoare la problemele de partid, orientarea politică fiind problema personală a fiecăruia.

COMITETUL EXECUTIV
Preşedinte
ZWI ROSEN

AV. MIHAI MUSCELEANU PLEDEAZĂ PENTRU MONARHIE

În numărul trecut, am relatat despre vizita făcută la redacția "Minimum" de către d. avocat Mihai Musceleanu din Paris, unul din consilierii fostului rege Mihai al României. Publicăm mai jos cîteva din declarațiile oaspetelui în cadrul convorbirii avute cu acest prilej:

– După evenimentele din decembrie 1989, am revăzut România în două rînduri: aprilie-mai 1990 și iunie-august 1991. Consider că în răstimpul dintre cele două vizite, situația economico-politică a țării s-a degradat și mai mult și, în plus, s-a conturat perspectiva unei recrudescențe totalitare sub forma unei mișcări de neo-dreapta.

– În conjunctura care s-a creat, revenirea pe tron a Regelui Mihai este văzută ca o ieșire din criză de către factori politici și de categorii ale opiniei publice.

– Aprecierea de care se bucură Regele Mihai se datorește unor merite incontestabile: rolul său în armistițiul de la 23 August 1944; comportamentul său plin de demnitate de-a lungul celor 43 de ani de exil (1947-1991) și interesul său manifestat față de țară în permanență; scurta vizită – doar 6 ore – efectuată, cu toate riscurile, la 27 decembrie 1990 a dovedit acest interes și a marcat atributele regale.

– Un referendum în legătură cu forma de guvernămînt apare inutilă, întrucît, conform Constituției, Regele Mihai domnește în continuare de la 6 septembrie 1940; actul de la 30 decembrie 1947 nu are valoare constituțională, fiind impus cu forța.

– Prin reinstalarea sa, Regele ar găsi în masa tineretului elementele necesare pentru schimbarea structurilor care, în bună măsură, au rămas neschimbate din perioada comunistă.

(I.F.)

se zvonește că...

...Alarmat de faptul că Israel Keisar, foarte popular în rîndurile "românilor" din Histadrut, va candida la funcția de președinte al Partidului Muncii. d. Shimon Peres, actualul lider al partidului, a elaborat un "plan special" de consolidare a relațiilor sale cu oamenii din *trib.* Printre românii pe care se bizuie Peres în această campanie, se află și cunoscutul stomatolog dr. Benedict Heinrich.Acesta ar urma să organizeze, în penthouse-ul său telavivian de lîngă "Habima", o întîlnire între fostul prim-ministru și *notabilitățile* din aliaua română.

...În aceeași ordine de idei, Israel Keisar și-a pregătit un "cabinet al umbrelor" în vederea prezentării candidaturii la funcția de prim-ministru. Postul de ministru al finanțelor este rezervat lui Arthur Israelovici. Se spune însă că în eventualitatea unui guvern Keisar, inginerul Moșe Nagor va obține o funcție importantă la unul din ministerele cu profil economic, iar Uri Eliav va fi numit ambasador la București.

...La Ministerul de Externe se studiază posibilitatea ca ambasadorul Israelului la București, d. Zwi Mazel, să fie rechemat în țară "pentru consultări", ca urmare a campaniei de insulte și calomnii dezlănțuite împotriva acestuia în gazetele fasciste din România (vezi și scrisoarea lui G. Florian din Haifa, la rubrica "Poșta")

...Ex-premierul român, d. Petre Roman, liderul partidului de guvernămînt F.S.N. (Frontul Salvării Naționale) a refuzat în repetate rînduri invitația de a vizita Israelul Motivul: teama că o asemenea vizită va stimula atacurile foilor fasciste la adresa ascendenței sale evreiești pe linie paternă (tatăl d-lui Roman, Walter Roman, a fost evreu).

...în urma scandalului provocat de căderea spectacolului "Belmondo", cunoscutul impresar Teșu Solomovici a hotărît să-și înceteze activitatea.

●

Dați Keisarului ce-i al Keisarului!

●

În prima sa destăinuire publică
VICTOR FINKEL:

EROUL MEU ESTE EVREUL CARE S-A REDESCOPERIT CA EVREU

Domnul Mirodan a avut amabilitatea de a-mi publica în admirabila sa revistă "Minimum" trei povestiri precum şi un articol excesiv de laudativ la adresa modestei mele literaturi. După apariţia fiecărei povestiri i-am telefonat şi l-am întrebat (prosteşte): Cum să vă mulţumesc? Ultima dată, la această întrebare, domnia-sa mi-a răspuns punîndu-mă la zid: Îmi puteţi mulţumi printr-un interviu. Notaţi întrebările noastre şi trimiteţi-ne răspunsurile în scris. Şi neapărat o fotografie!

Am intrat deci singur în capcană. Am notat întrebările şi trebuie să mărturisesc că la nici o povestire n-am muncit atît de greu ca la răspunsurile cerute. A fost pentru mine un debut dificil fiindcă niciodată n-am mai acordat un interviu.

MĂ SIMT ATRAS DE CLUBUL SCRIITORICESC

Prima întrebare: Aţi trezit curiozitatea lumii care v-a citit. Vă consideră un scriitor misterios. Deci, cine sînteţi, domnule Victor Finkel?

– Nu sînt, vai!, cîtuşi de puţin misterios. Sînt dezolat că am lăsat unora această impresie din cauza imposibilităţii mele de a apărea în public sau de a colinda redacţiile. O boală veche m-a făcut imobil pe viaţă.

Biografia mea literară este foarte scurtă, de numai cîteva rînduri. Scriu de mult, versuri şi proză, dar n-am publicat nici o carte. Poate şi fiindcă n-am putut cutreiera editurile şi nici să-mi fac legături la reviste. Am trimis însă mereu manuscrise la editurile din Bucureşti şi Iaşi şi la mai toate revistele literare. De mult, prin 1975, mi-au apărut cîteva povestiri şi poezii în publicaţiile de tineret. Atît. Ba nu, mint. Era să uit un incident foarte interesant. Tot în 1975 mi-a apărut o schiţă într-o publicaţie din Iaşi care tocmai fusese criticată de "organele de partid" pentru "abateri grosolane" de la linia stabilită prin faimoasele Teze din iunie. Lucrurile au luat proporţii grave, s-a spus că la acea publicaţie s-a constituit un grup anti-partinic şi Securitatea a intrat în acţiune anchetînd şi colaboratorii. Am fost şi eu chemat prin telefon la anchetă. Şi atunci s-a întîmplat un lucru neobişnuit care probabil i-a uluit şi pe cei de la Securitate: le-am spus că nu mă pot deplasa şi i-am rugat să vină şi să mă ridice! Îi aşteptam şi rîdeam în sinea mea: cînd s-a mai întîmplat ca cineva să invite poliţia secretă ca să-l ia la anchetă? Iată un subiect de schiţă kafkiană. Poate că o voi scrie odată...

A doua întrebare: Ştiţi probabil că există unele avantaje pentru scriitorii olim. De exemplu, ei au dreptul de a-şi scoate o primă carte cu ajutorul bănesc al Ministerului Absorbţiei, la recomandarea Asociaţiei scriitorilor. După cum ştim, pînă acum nu aţi apelat la nici un for şi nu aţi luat legătura cu Asociaţia scriitorilor. Cum se face?

– N-am ştiut că există aceste favoruri. Aflu acum pentru prima oară. Cît priveşte Asociaţia scriitorilor, vă mărturisesc că declaraţiile domnului Schechter pe care le-aţi publicat în numărul trecut, mi-au dat de gîndit. Dumnealui a prezentat un tablou deloc atrăgător al acestei asociaţii. Dumnealui vorbea de sfori trase, de activism, de voturi aranjate – forme care îmi repugnă fiindcă amintesc de un mediu de care am fugit toţi, nu-i aşa? Mai curînd mă simt atras de Clubul scriitoricesc despre care tot d. Schechter vorbea.

DACĂ TACI NU TE AUDE NIMENI

Întrebarea a treia: Lumea care v-a citit, vă elogiază. Totuşi, s-a remarcat, nu fără o notă de critică amicală, că schiţele dvs. sînt variaţiuni pe o singură temă. Acceptaţi această observaţie?

– Şi domnul Petran de la "Revista mea" mi-a făcut această remarcă. O accept, dar cu rezerva că aceste schiţe nu reprezintă ultimul meu cuvînt. Tema generală e zguduirea sufletească pe care o resimte evreul care se redescoperă ca evreu. Faptul acesta are însă mai multe faţete dramatice: ruşinea de înstrăinarea de alţi membri ai familiei rămaşi la vechile prejudecăţi etc. Scriu acum numai despre aceste drame fiindcă sînt ale mele. Mai tîrziu, cînd voi cunoaşte mediul israelian, mă voi inspira din el, promit. Un scriitor poate, desigur, să imagineze, să fabuleze, dar nu din vînt, ci pe baza unei cunoaşteri a mediului ambiant. În caz contrar, el falsifică, trişează.

Ultima întrebare: Planuri de viitor?

– În afara publicării unui volum (cu ajutorul promis de "Minimum"), să scriu şi o serie de articole de presă. Sînt cestiuni arzătoare la ordinea zilei şi dacă taci – vorba lui I. Schechter – nu te aude nimeni şi crede că ţi-a mîncat limba o pisicuţă.

D. BEN.

●

S-a întîmplat în 1993

"Paris. La viitoarea ei sesiune, care va avea loc peste doi ani, conducerea UNESCO ... a hotărît în unanimitate să respingă cererea "Palestinei" de a fi primită ca membră în această organizaţie".

("Viaţa noastră", 20.10.1991)

NOI

UN TEXT ABERANT ...ŞI UN PRETEXT GREU DE CALIFICAT

Aşa se intitulează o scrisoare trimisă de V. Dima, din Paris, revistei "Curierul Românesc", publicaţie editată de "Fundaţia Culturală Română" din Bucureşti.

Nu ştim, pînă la ora de faţă, dacă eleganta revistă românească,– destinată esenţialmente întăririi legăturilor sufleteşti dintre ţară şi Diaspora,– a publicat scrisoarea de mai sus. Nici d. Dima nu ştie; drept care ne-a trimis misiva sa în copie, însoţită de textul ce a inspirat-o.

Iat-o aici de faţă; noi mărginindu-ne să spunem, asemeni d-lui Dima, că sîntem stupefiaţi şi şocaţi. Şi, în plus, trişti.

Stimată redacţie,

Aţi publicat în "Curierul Românesc" nr.13-14 (august, pag. 5) ceea ce redacţia intitulează *Un text aberant*. Prezenţa în revista Dvs. a acestei "aberaţii" m-a stupefiat şi m-a şocat profund.

Ne informaţi că redacţia "a stat mult în cumpănă înainte de a-l face public". Dar de ce oare s-a frămîntat atît de mult? Nu trebuie să fii depozitarul unei mari experienţe politice şi gazetăreşti ca să-ţi dai seama că e vorba de o provocare abjectă şi imbecilă de genul – toute proportion gardée – faimoaselor "Protocoale ale Sionului", inventate şi puse în circulaţie de Ohrana ţaristă.

După cum nu e necesară multă subtilitate ca să înţelegi că la originea acestei provocări stau cercurile neolegionare, interesate în instigarea la antisemitism într-o formă directă sau într-o formă voalată, ca în cazul de faţă, cînd cele mai oribile insulte la adresa poporului român emană, chipurile, de la "brucani".

"Curierul" nu numai că s-a lăsat prins în această plasă, dar, din păcate, îşi însoţeşte textul respectiv cu un comentariu ambiguu şi contradictoriu.

Pe de o parte, comentariul ne informează că textul are o origine "dubioasă" prin însuşi modul în care v-a parvenit şi că redacţia "crede sincer" că "d. Lazarovici", expeditorul, nici nu "există".

Pe de altă parte, pînă să se ajungă la această concluzie, atît de remarcabilă prin perspicacitatea ei, autorul comentariului precizează că "D. Lazarovici", "care nu există", nu trebuie confundat cu poporul evreu, aşa cum "Codreanu nu este chintesenţa poporului român" (Bineînţeles că nu este!).

Cu alte cuvinte, inexistentul Lazarovici de fapt există, e "întîmplător" evreu, dar nu este reprezentativ pentru naţionalitatea din care face parte.

Concluzia "ideologică" a unui asemenea raţionament este că, ce să-i faci, au şi "brucanii" legionarii lor, dacă mă pot exprima astfel. O concluzie care nu e de natură să indispună peste măsură – dimpotrivă – pe adevăraţii legionari.

Şi totuşi, de ce s-a publicat "textul aberant"? Rezultă cumva că din motive pedagogice. Pentru că – aflăm din comentariu – "trebuie să privim acest spectacol josnic ca pe o gravă cădere a omenescului în general".

În conformitate cu o asemenea logică, nu văd de ce "Curierul Românesc" nu ar reproduce prozele antisemite din revistele *Europa* şi *România Mare*. Care, în materie de "spectacol josnic" şi de "gravă cădere a omenescului în general", sînt adevărate texte de referinţă.

Cu stimă,

V. DIMA Paris

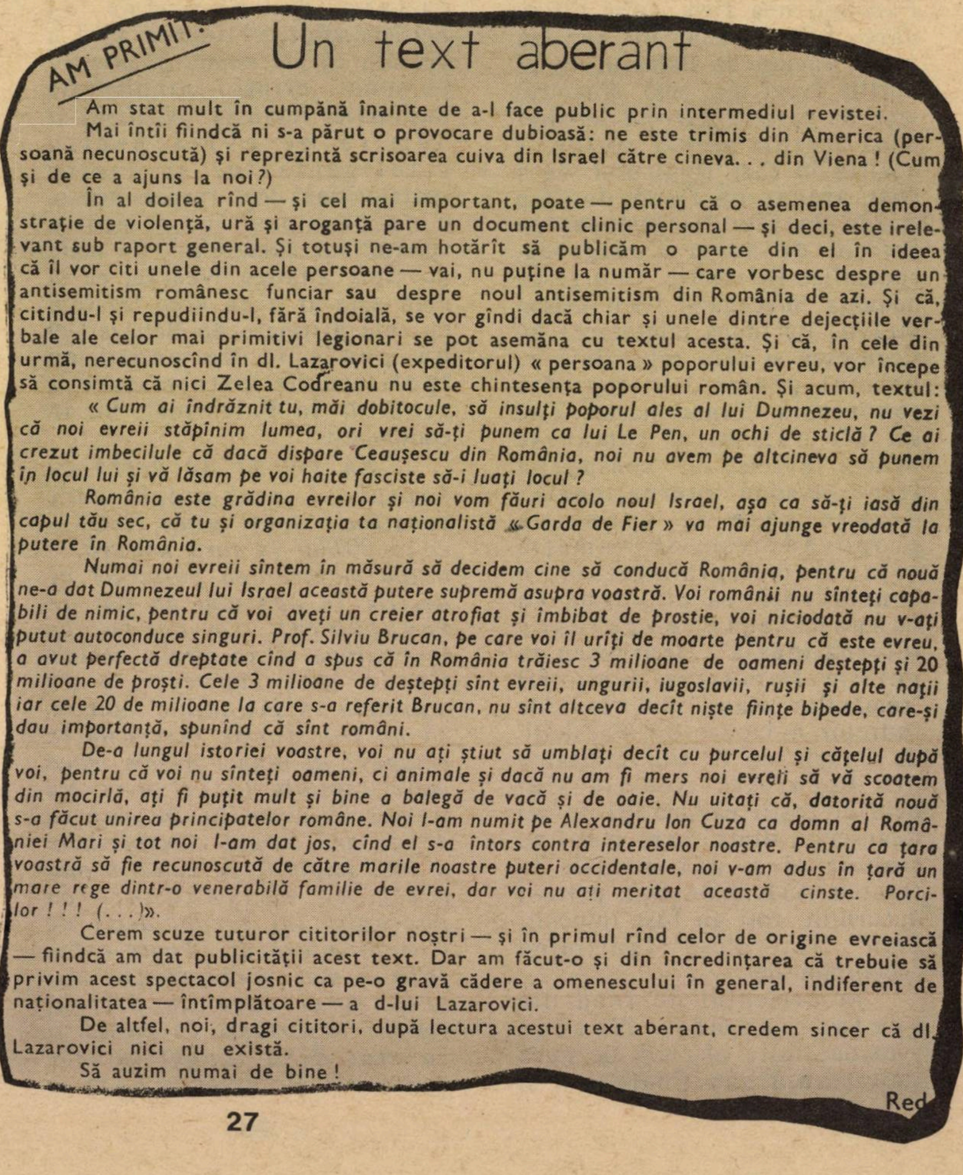

AM PRIMIT:

Un text aberant

Am stat mult în cumpănă înainte de a-l face public prin intermediul revistei.

Mai întîi fiindcă ni s-a părut o provocare dubioasă: ne este trimis din America (persoană necunoscută) şi reprezintă scrisoarea cuiva din Israel către cineva. . . din Viena ! (Cum şi de ce a ajuns la noi?)

În al doilea rînd — şi cel mai important, poate — pentru că o asemenea demonstraţie de violenţă, ură şi aroganţă pare un document clinic personal — şi deci, este irelevant sub raport general. Şi totuşi ne-am hotărît să publicăm o parte din el în ideea că îl vor citi unele din acele persoane — vai, nu puţine la număr — care vorbesc despre un antisemitism românesc funciar sau despre noul antisemitism din România de azi. Şi că, citindu-l şi repudiindu-l, fără îndoială, se vor gîndi dacă chiar şi unele dintre dejecţiile verbale ale celor mai primitivi legionari se pot asemăna cu textul acesta. Şi că, în cele din urmă, nerecunoscînd în dl. Lazarovici (expeditorul) « persoana » poporului evreu, vor începe să consimtă că nici Zelea Codreanu nu este chintesenţa poporului român. Şi acum, textul:

« Cum ai îndrăznit tu, măi dobitocule, să insulţi poporul ales al lui Dumnezeu, nu vezi că noi evreii stăpînim lumea, ori vrei să-ţi punem ca lui Le Pen, un ochi de sticlă ? Ce ai crezut imbecilule că dacă dispare Ceauşescu din România, noi nu avem pe altcineva să punem in locul lui şi vă lăsam pe voi haite fasciste să-i luaţi locul ?

România este grădina evreilor şi noi vom făuri acolo noul Israel, aşa ca să-ţi iasă din capul tău sec, că tu şi organizaţia ta naţionalistă « Garda de Fier » va mai ajunge vreodată la putere în România.

Numai noi evreii sîntem în măsură să decidem cine să conducă România, pentru că nouă ne-a dat Dumnezeul lui Israel această putere supremă asupra voastră. Voi românii nu sînteţi capabili de nimic, pentru că voi aveţi un creier atrofiat şi îmbibat de prostie, voi niciodată nu v-aţi putut autoconduce singuri. Prof. Silviu Brucan, pe care voi îl urîţi de moarte pentru că este evreu, a avut perfectă dreptate cînd a spus că în România trăiesc 3 milioane de oameni deştepţi şi 20 milioane de proşti. Cele 3 milioane de deştepţi sînt evreii, ungurii, iugoslavii, ruşii şi alte naţii iar cele 20 de milioane la care s-a referit Brucan, nu sînt altceva decît nişte fiinţe bipede, care-şi dau importanţă, spunînd că sînt români.

De-a lungul istoriei voastre, voi nu aţi ştiut să umblaţi decît cu purcelul şi căţelul după voi, pentru că voi nu sînteţi oameni, ci animale şi dacă nu am fi mers noi evreii să vă scoatem din mocirlă, aţi fi puţit mult şi bine a balegă de vacă şi de oaie. Nu uitaţi că, datorită nouă s-a făcut unirea principatelor române. Noi l-am numit pe Alexandru Ion Cuza ca domn al României Mari şi tot noi l-am dat jos, cînd el s-a întors contra intereselor noastre. Pentru ca ţara voastră să fie recunoscută de către marile noastre puteri occidentale, noi v-am adus în ţară un mare rege dintr-o venerabilă familie de evrei, dar voi nu aţi meritat această cinste. Porcilor ! ! ! (. . .)».

Cerem scuze tuturor cititorilor noştri — şi în primul rînd celor de origine evreiască — fiindcă am dat publicităţii acest text. Dar am făcut-o şi din încredinţarea că trebuie să privim acest spectacol josnic ca pe-o gravă cădere a omenescului în general, indiferent de naţionalitatea — întîmplătoare — a d-lui Lazarovici.

De altfel, noi, dragi cititori, după lectura acestui text aberant, credem sincer că dl. Lazarovici nici nu există.

Să auzim numai de bine !

Red

■ MICHAEL SHAFIR

Dr. Michael Shafir, conferenţiar universitar de ştiinţe politice, lucrează în prezent la departamentul de studii şi cercetări al "Europei Libere". El este unul dintre cei mai buni cunoscători ai realităţilor româneşti contemporane.

Unul din fenomenele care l-au frapat în chip deosebit, în vremea din urmă este "explozia antisemită", vizibilă mai ales în pagini de "România Mare", "Europa" etc. Shafir a studiat cu atenţie *fenomenul*, rezultatele observaţiilor sale fiind publicate, de curînd, în cunoscuta revistă americană "Report on Eastern Europe".

Iată-l, aici, în versiune românească. Studiul lui Shafir: izvor de informaţie şi prilej de reflexie.

2 ANTISEMITISM FĂRĂ EVREI ÎN ROMÂNIA

(urmare din numărul trecut)

CONFRUNTARE

Neacşu, redactorul-şef al *Europei*, n-a fost, după cît se pare, impresionat de analiza presei făcută de Baltazar la 23 aprilie (vezi mai sus). Numărul scos de revista *Europa* imediat după apariţia acestei analize, – analiză în care conţinutul său a fost atacat ca fiind de "tip Garda de Fier ",– includea un articol de Sever Georgescu, specialist în istorie. Georgescu denunţa "mucegaiul franc-mason otrăvit" ivit după înlăturarea lui Ceauşescu şi care reprezintă un pericol pentru istoriografia românească. "Franc-mason" este un alt eufemism românesc pentru "evreu"; iar "conspiraţia franc-masonă internaţională", despre care se spune că propovăduieşte supremaţia relaţiilor supra-statale, e considerată ca sinonimă cu "conspiraţia evreiască internaţională". Georgescu ia poziţie împotriva demiterii "românilor neaoşi" din rîndurile cadrelor didactice ale Facultăţii de Istorie de la Universitatea din Bucureşti. Aceştia sînt evident foştii naţionalişti de stil Ceauşescu, dintre care mulţi au trebuit să-şi dea demisia la cererea studenţilor. Dar, potrivit autorului, toţi au fost înlocuiţi prin "feţe alese" aparţinînd "poporului ales".

În articolul de fond din acelaşi număr, Neacşu (personalitate oficială de mică importanţă sub Ceauşescu şi absolvent al Academiei de partid) a răspuns acuzaţiilor lui Baltazar. Printr-un procedeu clasic de apărare al antisemiţilor, el începe prin a declara că are numeroşi prieteni personali printre minorităţile naţionale, inclusiv evrei. El îi admiră pe evrei pentru inteligenţa lor şi pentru "patriotismul lor" (pro-israelian, e de presupus) "ca şi pentru spiritul lor comercial". Cu toate acestea, adaugă Neacşu, ca şi cînd asta ar avea vreo legătură cu cele afirmate de Baltazar, el nu poate fi de acord cu "politica de exterminare a arabilor în Palestina". Şi, în continuare:

"Nu pot fi de acord cu faptul că persoanele care constituie acest grup etnic, – circa 20.000 în ţara noastră, – ocupă majoritatea posturilor de decizie în aparatul de stat, în învăţămînt, la radio, la televiziune şi în presa scrisă. Ce le mai lipseşte e să pătrundă în instituţiile militare, să ne transforme bisericile în sinagogi, şi atunci ne-am putea muta capitala la Tel Aviv. Nu trebuie să uităm că, în urmă cu 45 de ani, căruţa comunismului a fost împinsă pe calea ei mai mult de descendenţi ai poporului lui Israel decît de români adevăraţi. Toate astea fără a mai vorbi despre toţi acei evrei care au deţinut funcţii importante în partid şi în stat de-a lungul tuturor acelor ani. De aceea, cred că nu românii incită la ură de rasă; această ură e cauzată, mai degrabă, de dorinţa fierbinte a anumitor reprezentanţi ai minorităţii naţionale de a domina majoritatea românească covîrşitoare, dispreţuind naţiunea daco-română. Dacă apărăm interesele românilor şi îi arătăm cu degetul pe oportunişti, oare asta ne face să fim fascişti, domnule Baltazar?"

Autorii de diatribe antisemite nu au fost niciodată descurajaţi de fapte. Astfel, conform celor ce se ştiu despre originea etnică a membrilor guvernului şi a altor persoane oficiale, cele mai proeminente figuri de origine în parte sau în întregime evreiască sînt Roman, Brucan (care nu mai deţine nici o funcţie oficială) şi, la un nivel ceva mai jos, Paul Cornea. Sînt şi cîţiva deputaţi de origine evreiască în Parlament, inclusiv Şt. Cazimir, de la Partidul Liber-Schimbist. Cu toate acestea, Nicolae Radu, într-un interviu cu săptămînalul *Cuvîntul* afirma încă din februarie 1991 – şi afirmaţia a fost repetată într-un interviu al aceluiaşi, publicat în *Europa* scurt timp după ce Neacşu a respins acuzaţiile lui Baltazar – că proporţia evreilor în guvern e "covîrşitoare", în ciuda faptului că proporţia lor în cadrul populaţiei totale a României e de 0,08%. Aceasta, zice el, – luînd în consideraţie şi faptul că evreii n-au luptat în revolta anti-Ceauşescu şi nici unul din cei ucişi nu era evreu, – e o dovadă a politicii lor "anti-româneşti" şi Parlamentul ar trebui să examineze posibilitatea adoptării unei legi împotriva "anti-românismului".

Răspunzînd la alte întrebări în cadrul aceluiaşi interviu, Nicolae Radu susţine că revolta anti-Ceauşescu a fost organizată de "C.I.A., în calitatea sa de anexă a Mosad-ului". El susţine că el personal se afla în capul unei liste întocmite de Mosad care intenţiona să ucidă circa 40 de generali şi ofiţeri din Armata română credincioşi poporului lor. De aceea, – spune Radu, în ceea ce nu poate fi interpretat decît ca un apel adresat forţelor armate să acţioneze împotriva populaţiei evreieşti din ţară, – el "cheamă întregul corp ofiţeresc din Ministerul Apărării Naţionale şi din Ministerul Afacerilor Interne să-şi dovedească patriotismul" în aceste "ceasuri grele, cînd şacali şi hiene muşcă din trupul ţării cu o rară cruzime". Scopul evreilor, – adaugă el, – este de a transforma România într-o colonie a unui stat mediteranian", adică a Israelului. De fapt, acesta şi este motivul pentru care guvernul e gata să implementeze programul sugerat de Fondul Monetar Internaţional, întrucît acest organism, întocmai ca şi guvernul, nu e decît un instrument al conspiraţiei internaţionale evreieşti. Timp de mai bine de un secol, – conform afirmaţiilor lui Radu, – această conspiraţie a urmărit să transforme România într-o anexă a sa, aşa cum a visat să cucerească întreaga lume. Scopul F.M.I. ar fi să "transforme poporul român în curăţitori de haznale, gunoieri, hingheri şi portari, slujind unor persoane străine de naţiune şi de ţară".

Într-un articol publicat în acelaşi număr sub titlul "Fenomenul Brucan", Radu îşi reafirmă teza potrivit căreia evreii, care nu sînt în România decît o minoritate puţin numeroasă, au ocupat toate posturile cheie în guvern şi în aparatul de stat. Faptul, – scrie el, – e tipic pentru "evreul rătăcitor", dar el poate fi definit şi ca "fenomenul Brucan", căci e bine ştiut că "brucanii" s-au considerat pe ei înşişi ca pe "singurii care merită să fie stăpînii lumii". Pentru a-şi întări afirmaţiile, el citează din literatura antisemită clasică de la sfîrşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului XX, precum Houston Stewart Chamberlain (alt autor de predilecţie al lui Hitler), pe care îl consideră "ziarist". Radu susţine că, după ştiinţa lui, "guvernul actual, care e împănat cu numeroşi brucani", proiectează să implanteze în România, în viitorul apropiat, "cîteva mii de emigranţi, chipurile evrei, din Uniunea Sovietică", cărora ar urma să li se dea proprietăţile şi bunurile abandonate de germanii care au părăsit ţara. Poporul român, – declară Radu, – "trebuie să susţină armata pentru a contracara crima pe care *kahal*-ul mondial o urzeşte împotriva lui, a poporului român."

O variantă a campaniei antisemite relansate în aprilie-mai 1991 a fost legarea evreilor de ceilalţi "duşmani istorici tradiţionali" ai României (în afară de Uniunea Sovietică) – maghiarii. Un articol publicat în mai în *Naţiunea* lui Drăgan conţinea o scrisoare deschisă adresată lui Roman de către un ofiţer inferior în rezervă, care cerea lămuriri cu privire la "alianţa maghiaro-evreiască", o alianţă despre care se spune că a devenit "extrem de agresivă şi chiar foarte periculoasă pentru statul român". La rîndul ei, *România Mare* a publicat o caricatură în care numele Uniunii Democratice Maghiare din România (U.D.M.R.) e descifrat ca "Jude-MR" ("Domnul evreu", în germană).

Publicarea articolelor lui Radu în *Europa* l-a determinat pe Baltazar să ia poziţie, şi acesta a anunţat la conferinţa de presă din 14 mai că guvernul "a atras atenţia procurorului general asupra acestui caz de incitaţie la pogrom". Potrivit spuselor lui Baltazar, Radu cu greu ar putea fi dat în judecată deoarece e limpede că e vorba de o persoană "cu grave tulburări psihice", a cărei "sănătate mentală" o scoate în afara razei de acţiune a legii. Dar, – afirmă purtătorul de cuvînt, – cazul lui Neacşu şi al gazetarului care i-a luat interviul, Angela Băcescu, ar fi totuşi, în mod evident, cazuri ce pot fi aduse în faţa tribunalului.

Rabinul Rosen, pe de altă parte, a dat în judecată şi publicaţia *Europa*, şi pe Radu personal. Şeful Comunităţii evreieşti din România protestase şi înainte împotriva incidentelor antisemite. De pildă, la 8 martie 1990, el s-a întîlnit cu Roman şi a supus atenţiei acestuia mai multe incidente; i s-au dat asigurări că guvernul "e hotărît să nu tolereze recrudescenţa fascismului, discriminarea, sau atacuri rasiste, naţionaliste sau religioase; şi va lua măsurile necesare în acest scop". În mod evident, aceste promisiuni n-au fost respectate. De data aceasta, Rosen a acţionat pe mai multe fronturi. El a dat publicităţii o scrisoare primită de la Secretarul de Stat al Statelor Unite James Baker, datînd din 5 aprilie (adică de dinaintea incidentului cu *Europa*). Scrisoarea spune că "după cum ştiţi, Statele Unite urmăresc îndeaproape evenimentele din România, inclusiv tratamentul persoanelor aparţinînd minorităţilor etnice şi religioase". Semnatarii Convenţiei de la Paris din noiembrie 1990, – adaugă Baker, – s-au angajat să combată orice formă de ură etnică, antisemitism, xenofobie, discriminare". Şi el îşi încheie observaţiile astfel: "Dumneavoastră şi comunitatea evreiască din România pe care o slujiţi ilustraţi aceste valori şi vă asigur de permanenta noastră preocupare şi de sprijinul nostru permanent".

În plus, la 15 mai 1991, Rosen s-a întîlnit cu Ministrul Apărării Naţionale Constantin Spiroiu şi a protestat împotriva interviului cu căpitanul Radu şi împotriva apelului lui Radu către armată ca aceasta să acţioneze împotriva populaţiei evreieşti. La o conferinţă de presă ce a avut loc după această întîlnire, Spiroiu a condamnat atitudinea colegiului de redacţie al revistei *Europa* şi a spus că armata a respins apelul şi tezele rasiste cuprinse în acesta". Dar, pe de altă parte, un purtător de cuvînt al Serviciului Român de Informaţii (succesorul Securităţii) a declarat, cîtva timp mai tîrziu, că acuzaţia de antisemitism adusă săptămînalului *Europa* a fost "extrem de superficială".

La 16 mai, Rosen a ţinut o

conferinţă de presă la Templul Coral din Bucureşti, conferinţă la care a îndemnat pe gazetarii aflaţi de faţă să afle ce ţări a vizitat recent căpitanul Radu. Dînd curs sugestiei, un reporter de la *Adevărul* a dezvăluit că Radu a petrecut recent cîtva timp în Libia. Potrivit spuselor Senatorului Gelu Voican-Voiculescu, un personaj politic cotroversat ce reprezintă F.S.N. în Parlamentul românesc, vizita în Libia şi întîlnirile frecvente ale lui Radu cu personalul Ambasadei acestei ţări la Bucureşti explică cine i-a furnizat acestui analfabet textele antisemite clasice din care el citează amplu. Voiculescu şi-a făcut declaraţia într-o interpelare în Parlament asupra noului val de antisemitism, deplîngînd faptul că o întrebare anterioară adresată guvernului în această chestiune n-a primit niciodată răspuns în Cameră. După interpelarea din 20 mai 1991, Voiculescu a primit mai multe ameninţări cu moartea. La 3 iunie Rosen însuşi s-a adresat Comisiei Senatului pentru elaborarea noii Constituţii, la care fusese invitat alături de alţi şefi de comunităţi religioase din România. El a spus că "evreii sînt îndreptăţiţi să ceară dreptul elementar ca statul nostru democratic să nu mai amîne a lua măsurile de protecţie la care avem dreptul şi să pună capăt unor asemenea instigări criminale la pogrom". "Anul 1991, – a adăugat el, – nu e anul 1941, şi n-ar trebui uitat că antisemitismul l-a adus pe Hitler în România, pricinuind nu numai moartea a 300.000 de evrei, ci şi pe aceea a 600.000 de români". A doua zi, pe 4 iunie, a fost publicată declaraţia guvernului român. În această declaraţie organul executiv în întregul său declara că nu are "nimic comun" cu "articolele antisemite" publicate recent şi consideră aceste articole ca exprimînd "opinia autorilor şi a colegiilor de redacţie ale publicaţiilor". Guvernul însuşi, – se afirma, – dezaprobă categoric asemenea manifestări rasiste, le condamnă şi se disociază hotărît de autorii lor, oricine ar fi aceştia. Făcînd aluzie la posibilele consecinţe în străinătate ale campaniei antisemite într-un moment în care ţara are o acută nevoie de ajutor străin, declaraţia precizează că societatea românească nu are nevoie de asemenea manifestări, mai ales în acest moment, cînd se confruntă cu numeroase dificultăţi. Într-un pasaj care poate fi interpretat ca un răspuns dat lui Baker, declaraţia reafirmă hotărîrea de a respecta cu stricteţe toate convenţiile internaţionale la care a aderat România, convenţii al căror "scop e să combată şi să pedepsească discriminările pe bază de rasă, culoare, origine naţională sau religie". În acelaşi timp, declaraţia e ambiguă în privinţa posibilităţii unei viitoare dări în judecată a redactorului-şef al *Europei* sau a unor membri din colegiul său de redacţie. Declaraţia spune că asemenea articole rasiste reprezintă "un abuz în exercitarea libertăţii presei". Dar un cod al obligaţiilor morale ale ziariştilor, care să prevină astfel de fenomene, nu a fost încă adoptat.

La o conferinţă de presă din 7 iunie, preşedintele Iliescu a ridicat problema antisemitismului ca răspuns la o întrebare ce i s-a pus. El a spus că nu consideră publicarea articolelor în chestiune ca reprezentînd adevăratul spirit al opiniei publice româneşti, dar că ele indică existenţa unor forţe extremiste care trebuie condamnate". In ceea ce-l priveşte personal, Iliescu a declarat că el este pentru împiedicarea unor asemenea manifestări. Singura figură politică proeminentă (în afară de Iliescu) care a luat poziţie a fost preşedintele Partidului Naţional Ţărănesc, Corneliu Coposu, care a denunţat cu asprime campania antisemită ca pe un exemplu de "fals patriotism". În timpul celor 17 ani petrecuţi în închisorile comuniste, spunea Coposu, el a întîlnit mulţi evrei care au fost victime ale comunismului ca toţi ceilalţi. Mai mult decît atît, a fost o periodă sub Stalin cînd deţinuţii evrei erau trataţi cu mai multă asprime decît ceilalţi. Şi n-ar trebui să se uite niciodată, a adăugat el, că minorităţile naţionale stabilite în România, inclusiv evreii, au avut o mare contribuţie la dezvoltarea culturii şi civilizaţiei româneşti.

În ciuda acestor declaraţii, şeful rabin al României pare să nu fie convins că ameninţarea ce planează asupra comunităţii pe care o conduce a dispărut. Într-o cuvîntare ţinută la reuniunea Comunităţilor evreieşti de la Cluj, el a făcut o paralelă între atmosfera din 1941 şi 1991. Cînd a vizitat Ungaria, – a spus Rosen, – n-a văzut acolo nici o stradă care să poarte numele lui Horthy; pe cînd în România, în mai multe oraşe sînt străzi care au primit numele mareşalului Antonescu. Radio Bucureşti nu a reacţionat la aceste observaţii, dar cotidianul maghiar *Magyar Hirlap* a reacţionat. Potrivit spuselor lui Rosen (într-un interviu acordat săptămînalului independent *Expres*), întrebarea dacă partide fasciste ar putea fi reînfiinţate în viitor nu mai prezintă nici o relevanţă; înfiinţarea Partidului România Mare, anunţată în săptămînalul lui Tudor şi Barbu cu cîtva timp mai înainte, a dat deja răspunsul la această întrebare.

Judecînd după reacţiile îndîrjite pe care le-au provocat aceste declaraţii în *Europa* şi *România Mare*, şeful rabin avea toate motivele să fie îngrijorat. Numerele 27 şi 28 ale *Europei*, publicate la sfîrşitul lui mai şi la începutul lui iunie conţin articole antisemite aproape pe fiecare pagină. Intr-unul din aceste articole, Neacşu l-a ameninţat pe Rosen că va fi dat în judecată "împreună cu sute de mii de simpatizanţi". Acest "preot cu clonţ de vultur, – adăuga el, – se înşeală dacă-şi închipiuie că trăieşte în America, "unde coreligionarii săi pot face orice poftesc". Sau poate el îşi imaginează că trăieşte în Gaza sau în teritoriile ocupate, – adăuga

Neacşu. Un alt articol din acelaşi număr îi aminteşte lui Rosen că Marx, coreligionarul său, a scris că evreii pot să-l slujească numai pe Mammon, şi tocmai acesta e motivul pentru care evreii au devenit, în cele din urmă, anticomunişti, atunci cînd şi-au dat seama că sistemul comunist va izgoni singura lor divinitate adevărată. În acest fel, evreii sînt puşi la stîlpul infamiei şi pentru faptul că sînt comunişti, şi pentru faptul că sînt anticomunişti.

La rîndul său, *România Mare* l-a acuzat pe Senatorul Voiculescu că s-a vîndut evreilor şi a devenit marioneta lui Rosen. Publicaţia repetă afirmaţia că evreii au acaparat toate funcţiile importante în guvern şi în aparatul de stat şi înlătură ca irelevant argumentul că numărul lor e prea mic pentru ca acest lucru să fie posibil, de vreme ce, – potrivit publicaţiei, – "din 20.000, încă mai sînt 5.000 care ocupă toate posturile de conducere din ţară".

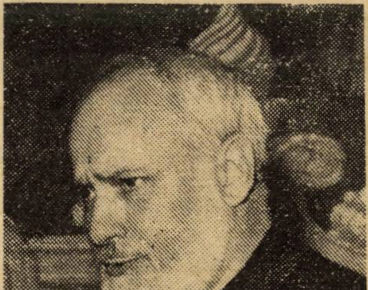

■ *Gelu Voican Voiculescu: "Vîndut evreilor"*

Marea nenorocire a României, explică *România Mare*, rămîne faptul că a ajuns să fie manipulată de către "doi preoţi farisei", maghiarul Laszlo Tockes şi Rosen, despre care se afirmă totodată că e un notoriu jucător de jocuri de noroc.

APRECIERI FINALE

Deşi cazul de antisemitism fără evrei al României nu e nicidecum izolat, intensitatea campaniei din 1991 poate fi explicată ca ţinînd de o tentativă de diversiune. În mod evident conştiente că o revenire politică pe baza ideologiei de stînga nu intră în discuţie pentru viitorul apropiat, forţe care au fost strîns legate de fostul regim mizează pe cealaltă faţetă a ideologiei lui Ceauşescu, adică a naţionalismului extremist. Ţinînd seama de această stare de fapt, e întru totul posibil ca în România comunitatea evreiască să dispară chiar mai repede decît s-ar putea crede, dat fiind că e vorba de o comunitate de 17.000 de persoane, în majoritate vîrstnici. Dar nu e deloc sigur că în acest caz ar dispărea şi antisemitismul.

Din istorie se ştie că antisemitismul revine la suprafaţă mai ales în epoci de mari prefaceri, în care schimbări sociale şi economice se îmbină cu transformări pe plan internaţional. În România, această perioadă de tranziţie pare că nu va fi de scurtă durată, şi, prin urmare, antisemitismul ar putea să dăinuiască încă mult timp după dispariţia oricărei prezenţe evreieşti din ţară. În plus, şi ca o componentă a naţionalismului extremist, antisemitismul serveşte la umplerea vacuum-ului ideologic lăsat în urmă de dispariţia ideologiei comuniste oficiale, cu atît mai mult cu cît, în cazul particular al României, ideologia oficială sub Ceauşescu a fost aceea a "comunismului naţional". În fine, antisemitismul poate servi de asemenea la înlesnirea a ceea ce am numit cu alt prilej "nevinovăţie generală" sau "transfer de vinovăţie". Cu alte cuvinte, blamîndu-i pe ne-români (indiferent dacă e vorba de evrei, maghiari sau de Occidentul care pasămite a "vîndut" România la Ialta şi apoi, din nou, la Malta) pentru grelele încercări prin care a trecut ţara sub regimul comunist, antisemitismul contribuie la despovărarea de răspundere a naţiunii în întregul ei. Dacă privim lucrurile din această perspectivă, nu e întîmplător că atît *România Mare*, cît şi publicaţiile lui Drăgan combină antisemitismul şi anti-maghiarismul. *Vatra Românească*, o organizaţie anti-maghiară extremistă, l-a ales de curînd pe Drăgan ca preşedinte de onoare. După cum spune Brucan într-un interviu acordat unei publicaţii israeliene în limba română (**Minimum**):

> " *Recrudescenţa antisemitismului în România cred că trebuie integrată – şi vorbesc ca politolog – în curentul de dreapta naţionalist-şovin care a apărut în toate ţările foste "comuniste", odată cu prăbuşirea marxism-leninismului şi a vacuumului ideologic pe care acesta l-a lăsat. Vezi furia antisemită a Pamiat-ului în Rusia, explozia antisemită de după alegerile din Ungaria, puternica răbufnire antievreiască din Polonia, unde aproape că nu mai există evrei. Nevoia de "ţapi ispăşitori" pentru eşecurile suferite în noua experienţă istorică de trecere de la "socialism" la economia de piaţă e atît de stringentă, încît diversiunea antisemită e stimulată şi acolo unde nu mai sînt evrei. În plus, în România avem de-a face şi cu un fenoment specific: din cauză că intelectualii români, în covîrşitoarea lor majoritate, au colaborat cu dictatura ceauşistă, funcţionează în rîndurile lor acum fenomenul pe care l-am denumit "disidenţă retroactivă", în sensul că cei care n-au avut curajul să se ridice împotriva dictaturii de teama represiunii, încearcă să dovedească "curaj" acum, cînd nu mai există nici un risc. Şi unul din terenurile cele mai la îndemînă este cel naţionalist-antisemit".*

Mai presus şi dincolo de aceste condideraţii trebuie reţinut că antisemitismul a precedat comunismul şi reprezintă o parte a unei tradiţii care nu se lasă cu uşurinţă dezrădăcinată din ansamblul de procedee prin care lagărul socialist a încercat întotdeauna să-şi camufleze anomaliile. Însăşi revenirea aceloraşi teme în declaraţii oficiale antisemite în diferite ţări est-europene nu poate fi explicată altfel. În Polonia, de exemplu, acad. Krystyna Kersten a descris în 1990 ceea ce ea numea "paranoia antisemită" a unei ţări în care practic nu au mai rămas evrei şi în care, cu toate acestea, "imaginaţia publică" e " obsedată de prezenţa evreilor în guvern, în parlament, în presă, în televiziune şi Dumnezeu ştie unde încă". La fel, răposatul K. V. Ostaşvili, liderul uneia din fracţiunile organizaţiei Pamiat, a afirmat că evreii sînt reprezentaţi în proporţie exagerat de mare în toate organele puterii şi în viaţa publică; în timp ce Dimitrii Vasiliev, un lider proeminent al aceleiaşi organizaţii, e cunoscut pentru a fi citat "Protocoalele Înţelepţilor Sionului" ca pe o dovadă a dominării lumii de către evrei şi franc-masoni. Graffiti antisemite au fost semnalate, practic, în întreaga Europă de Est aflată în plin proces de tranziţie. Dacă în România s-a putut afirma că Elena Ceauşescu a fost evreică, în Uniunea Sovietică o circulară a organizaţiei Pamiat dădea la iveală adevărata identitate a soţiei lui Lenin, Nadejda Krupskaia, ca fiind Lea Alekseevna Fishberg, în timp ce Leonid Brejnev devenea "Alfredo (sic!) Izrailovici Garpinski". Practic nu există nici o diferenţă între acuzaţia de iudeo-bolşevism şi aceea de zydokomuna (comunism evreiesc) polonez. În fine, unul din argumentele cele mai des invocate printre "populiştii" maghiari e acela că evreii nu vor putea niciodată deveni membri ai comunităţii maghiare, de vreme ce ei sînt străini de "esenţa" naţiunii maghiare. Referindu-se la fenomenul de antisemitism din ţara sa, cunoscutul luptător pentru drepturile omului Adam Michnik susţinea că astăzi Polonia este o ţară fără evrei; şi atunci cînd în Polonia sînt exprimate opinii antisemite, nu evreii constituie obiectul acestor opinii, indiferent ce gîndesc cei care le exprimă. Problema e dacă va exista sau nu o democraţie poloneză.

Afirmaţia este probabil valabilă pe o scară mult mai largă decît pe una strict locală.

■ (trad. de R.Miletineanu)

ISRATON LTD.
Institutul de Reabilitare al Auzului
SUB CONDUCEREA D-LUI
MICHAEL SHARON
APARATE AUDITIVE INVIZIBILE (ascunse în ureche)
- Consult şi îndrumare, fără plată
- Baterii de lungă durată
- Laborator de reparaţii
- Preţuri speciale pentru pensionari şi membri Kupat Holim

VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE
TEL AVIV – Ben Yehuda 39, Tel. 5172910
HAIFA – Str. Herzl 65, Tel. 667667

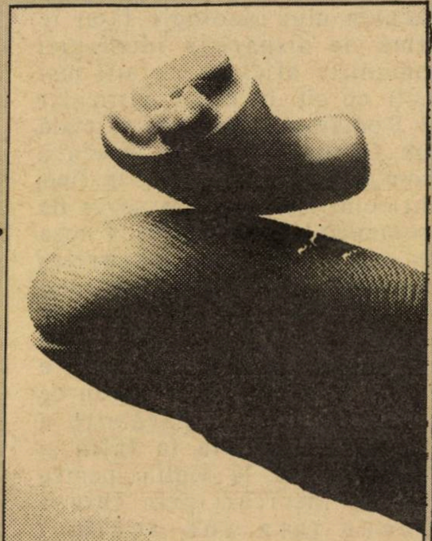

COLOANA LUI BRÎNCUŞI SE VA PRĂBUŞI?

Ni s-a răspuns că nu, dacă... Dar ce s-a întîmplat că a ajuns în actualitate o asemenea problemă. Pe vremuri, cînd în fruntea ţării se afla Gheorghiu-Dej, un primar comunist din Tg. Jiu a dispus ca celebra Coloană să fie dărîmată şi dată la topit (avea 114 tone de bronz!). Numai că, deşi s-a încercat cu tractoare şi buldozere, Coloana n-a putut fi dată jos. A rămas la locul ei. Efectul încercărilor barbare constă într-o abatere, mai mică de 30 cm., faţă de axul vertical. Au mai trecut ceva ani... În 1981, un alt "factor local" a dispus să fie tăiaţi toţi pomii din jurul Coloanei, fără să planteze alţii în loc. Se ştie că încă înainte de înălţarea Coloanei, Brîncuşi, împreună cu arhitectul peisagist F. Rebhurn, desenaseră un parc cu numeroşi arbori care avea rolul de a încadra frumos locul, dar şi de a fi o pavăză pentru sculptură.

Recent, s-a dat alarma că monumentul brîncuşian de la Tg. Jiu este în pericol. Un specialist, prof. dr. Ion Mocioi ne-a spus: "Din păcate, da, este adevărat... Asupra Coloanei planează o alarmă de gradul 0. S-ar putea ca istoria culturii naţionale şi universale să fie pusă în faţa unei catastrofe".

Soluţii pentru a împiedica o asemenea catastrofă există. Unele proiecte realiste sînt sugerate de marele sculptor american Isanue Noguchi, care a vizitat monumentele lui Brîncuşi de la Tg. Jiu (Noguchi este cel mai ilustru ucenic al lui Brîncuşi).

Se speră că pînă la anul, cînd va avea loc Colocviul Internaţional Brîncuşi, problema să fie rezolvată. Aşa promisese Andrei Pleşu, pe cînd era el ministru al culturii. Ce va face însă noul ministru?

(Corespondenţă de la STAN VLAD, Bucureşti)

• Scurt •

• Colegii mei, evrei

Aşadar, a murit Isac Cerbu. A murit mai demult, dar abia acum am aflat. Desigur, dumneavoastră, celor mai tineri, ca şi celor care nu au trecut, în anii dinaintea celui de al doilea război mondial, prin Fălticeni, acest nume nu vă spune nimic. Dar pentru mine el a devenit şi a rămas, prin ani, o personalitate. A fost primul meu coleg de bancă în clasa întîi a Şcolii nr. 1 din Fălticeni. Proaspăt mutat cu familia în acest orăşel, renumit pentru oamenii de seamă pe care i-a născut sau i-a adăpostit, am fost adus de tata şi lăsat în mijlocul mulţimii de elevi, în ziua deschiderii cursurilor din toamna anului 1933. Nu m-am pierdut cu firea, deşi mă cam împiedicam în bocancii prea mari, dar bine lustruiţi, şi mă ruşinam de pantalonii nici lungi, nici scurţi, cu care venisem din satul unde mă născusem şi crescusem. Am rămas, totuşi, ultimul din şir la intrarea în clasă. De aceea n-am mai găsit loc în bănci, nici în fundul clasei, nici pe rîndul de la perete, cum mă sfătuise mama. M-am simţit tras de mînecă de un coleg care mă invita lîngă el. Era mic, slăbuţ, cu faţa rotundă şi nasul ţuguiat, cu pielea albă, ca o păpuşă.

– Stai cu mine – mi-a zis, – vrei?

– De ce? – l-am întrebat, nedumerit.

– Tu eşti mai înalt, dacă vrea cineva să mă bată, tu mă aperi, vrei?

Nu mă gîndeam că va voi vreodată să-l bată cineva şi am acceptat să stau cu el. Acasă părinţii m-au întrebat, printre altele, cu cine stau în bancă.

– Cu Isac Cerbu, – am spus.

– Băiatul jupînului care ţine dugheană în jos, pe Strada Mare? – a zis mama. Numai de ar fi cuminte.

Era cuminte şi nu prea. Îşi legăna tot timpul picioarele cînd stătea în bancă, pentru că nu ajungea pînă la podea. Şi-a spart de vreo două ori tăbliţa, rupea des creionul de scris pe această tăbliţă, se repezea tot timpul cu vorba la orice întrebare punea doamna. Mie însă îmi plăcea, avea în el un neastîmpăr şi o gingăşie care-mi făceau bine, mă trezeau ca dintr-o amorţeală în care zăcusem pînă atunci. (...) Ne-am împrietenit la cataramă chiar din prima zi şi în recreaţii ne jucam numai amîndoi. (...) Şi am fi terminat şcoala primară ca cei mai apropiaţi colegi, dacă pe el nu-l mutau părinţii "la nr. 2", unde le venea mai aproape de casă. În fiecare an, însă, ne întîlneam la serbarea de 10 Mai sau de 24 Ianuarie. (...)

Apoi a venit anul de cutremur 1940, cînd am aflat cu stupoare că sînt un "jidovit", atît eu, cît şi, mai ales, fraţii mei mai mari, elevi la acelaşi liceu, că nu facem deosebire între români şi evrei, că nu respectăm învăţătura legionară şi vom avea de tras consecinţele. Dintr-odată, prin fiecare clasă, prin fiecare şcoală, apoi prin întreg oraşul părea că s-a tras o linie nevăzută, întortocheată, dar foarte precisă, care trebuia să despartă pe români de evrei. Într-o zi, cei cîţiva colegi evrei din clasa noastră au dispărut. Au dispărut şi din celelalte clase, fiind eliminaţi din liceu, ca nişte corpuri străine, deşi cei mai mulţi erau deosebit de buni la carte şi niciodată nu dădeau directorului probleme cu disciplina. În ziua în care clasa noastră a rămas sărăcită de prezenţa acestor elevi, am luat hotărîrea să trec zilnic pe la colegul Marcel, băiatul cîrciumarului din capătul străzii Rădăşeni, care-mi era în cale, şi să-i dau lecţiile luate la şcoală. Aşa am şi făcut, iar Marcel, părinţii, bunicul lui s-au bucurat. Spre deosebire de cîrciuma întunecoasă, acum tixită de mese şi scaune, deoarece fusese închisă, odaia familiei cîrciumarului era largă, cu paturi înalte, luminată tot timpul de becul din tavan, dar şi de fiinţa ciudată a bunicului familiei, un bătrîn cu părul şi barba albe, ce stătea mereu în acelaşi fotoliu, cu ochii pe o carte cît un ceaslov. Numai că, nu după multă vreme, şi această plăcere mi-a fost interzisă. Chiar de acest bunic cu chipul de sfînt, în faţa căruia mă sfiam nespus. Cu vocea lui domoală, mi-a explicat că nu trebuie să mai vin pe acolo, că-mi fac şi mie şi lor un rău de care acuma nu-mi dau seama, că dacă voi fi reclamat de vreun legionar sau de vreo coadă de topor, toţi vom avea de pătimit, chiar şi familia mea.

Eu nu credeam în atîta răutate omenească, dar a venit rebeliunea legionară din ianuarie 1941. Am lipsit o zi de la şcoală, am tremurat de teamă auzind că pregătesc nu ştiu ce mari bătălii la prefectura judeţului, apoi totul s-a liniştit, armata a pus stăpînire pe oraş, fără să se tragă nici un foc de armă. Peste cîteva zile abia, au venit ziarele de la Bucureşti şi am aflat de cruntul măcel care a avut loc în Capitală. (...)

În iunie, acelaşi an, a început războiul pentru eliberarea Basarabiei şi Bucovinei de nord. În sufletul meu iarăşi a tresărit speranţa revenirii la situaţia cînd eram copil, elev în şcoala primară sau în primii ani de liceu. Dar foştii colegi evrei nu au mai căpătat dreptul să-şi reia locul în bănci, alături de noi. Au fost obligaţi, ca toţi evreii din oraş (...), să-şi coasă pe haine "steaua lui David", în culoare galbenă, ca semn de înjosire. Au fost duşi la muncă forţată, au curăţat străzile de zăpadă şi au trudit la alte munci grele. Se zvonea în şoaptă despre un tren al morţii, despre un pogrom la Iaşi sau în Transnistria. Am văzut căruţe cu ţigani mînate de jandarmi către Bug. Dar eu şi alţii ca mine eram îndoliaţi după morţii din familiile noastre, căzuţi pe frontul rusesc. Nu mai aveam timp şi de durerile altora. Nici nu le ştiam pe atunci. Abia tîrziu, după terminarea războiului cu victoria asupra fascismului, după întoarcerea noastră din refugiu, am aflat de tragedia lagărelor morţii, de Holocaustul care avusese loc chiar sub ochii orbiţi ai noştri. Atunci m-am întîlnit cu unii din foştii colegi de liceu, obligaţi să ne părăsească în clasa a patra. Eu mă pregăteam să dau bacalaureatul. Ei începeau să străbată drumul greu al examenelor pentru cei patru ani pe care-i pierduseră nu din vina lor. M-am interesat de cei lipsă. De Cerbu în primul rînd. Nu se mai ştia nimic de el. Nici de băiatul cîrciumarului de pe strada Rădăşeni. Nici de renumiţii cărăuşi care făceau fala gării noastre. Nici de omenoşii negustori cu care se împăcau atît de bine atît ţăranii, cît şi orăşenii de prin părţile noastre. Mie îmi era ruşine să dau ochii cu acei colegi care se întorseseră la casele lor. (...)

(Din articolul "Am văzut, am auzit, am trăit", de Viniciu Gafiţa, Bucureşti, 1991)

o Evreii de la Cotroceni

Iată de ce în permanenţă noi am luat atitudine faţă de acest personaj înfumurat, cu are de mare politician (Petre Roman, n.red.), ale cărui trăsături nu au nimic comun cu nobleţea şi toleranţa dovedite de-a lungul secolelor de poporul român. El aparţine **unei etnii** care trebuie să-şi corecteze comportamentul nu numai faţă de români, ci şi faţă de celelalte naţii de pe glob. (...) De multe ori i-am cerut domnului preşedinte să fie mai preşedinte, adică activitatea sa de zi cu zi să fie în prim-planul vieţii social-economice şi politice, să fie mai dîrz şi mai hotărît în ceea ce priveşte problema naţională pentru că în primul rînd românii l-au votat la 20 mai 1990, după cum lesne ne aducem aminte. Ar fi fost bine să se ţină seama de toate acestea în loc să-şi plece urechea la toţi puii de evrei care-l înconjoară la Cotroceni.

(Dintr-un articol de Ilie Neacşu, în săptămînalul "Europa", Bucureşti, octombrie 1991)

● Lipitorile

...invazia nomazilor apatrizi de prin anii 1840-1890 (...) transformaţi în lipitori au secătuit România timpului sub ochii îngăduitori ai regelui Carol...

*

...sionismul a făcut din Carol al II-lea, individ venal şi corupt, vîrful de lance în România..

*

Ana Pauker şi tovarăşii ştiuţi (se pot umple pagini întregi cu marii vizionari evrei care ne-au condus la schimbarea statului tradiţional în stat comunist, vizionari culturnici, ideologici, politologici, torţionari, anchetatori, miniştri, subminiştri, directori generali, ambasadori şi etc. pe toată ierarhia statului); avînd pistolul la şold şi tancul sovietic drept argumente, ne-au înghesuit pentru un deceniu în schema unei societăţi aberante, incompatibilă cu valorile etniei şi ale devenirii istorice.

*

...încriminăm mania păturii iudaice suprapuse care ţine morţiş să guverneze o ţară în care foarte mulţi nu şi-au îngropat nici măcar părinţii, obrăznicie cu care această pătură de exploatatori şi lipitori vrea să fie mereu în frunte...

(Fragmente din articolul "Românologul" de Radu Theodoru, în săptămînalul "Europa", Bucureşti)

● Garda

Ţara a ascultat-o şi a urmat-o (Legiunea lui Corneliu Codreanu, n.red). Spunea că nu se poate remedia situaţia cu oamenii vechi, ci trebuie prin stăruinţă şi educaţie creat un om nou, care să nu cunoască frica, minciuna, nedreptatea, trădarea, mişelia, îmbuibarea, exploatarea semenului, care să cultive adevărul, dreptatea, demnitatea, caracterul, omenia, iubirea de om şi de ţară cu preţul jertfei sale. Era "Legiunea Arhanghelului Mihail"...

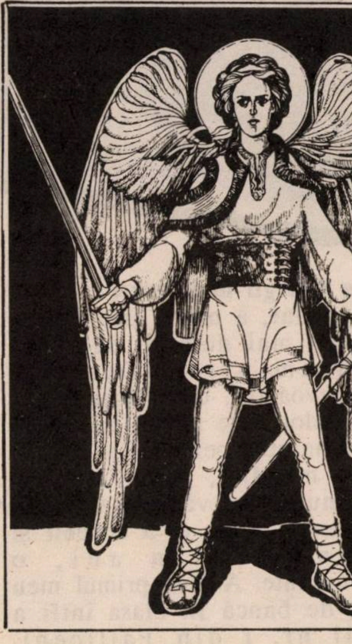

■ *Arhanghelul; desen din "Gazeta de Vest"*

(Din articolul "Existenţa tragică" de Virgil Mateiaş, în "Gazeta de Vest", Timişoara, nr.2(66), 1991)

...Dar în clipa cea mai grozavă, cînd nimeni nu mai aştepta de nicăieri nimic, o minune a sfîşiat besnele, a închis prăpăstiile şi a zguduit sufletele, tineretul Gărzii de Fier a reapărut, umplînd pustiul cu vigoarea şi cîntecul lui. S'a întîmplat atunci un lucru cu desăvîrşire neobicinuit: ţara, care bocea de moarte, a isbucnit a doua zi în larmă de viaţă. Trecerea, repede ca în vis, a fost de la stingere la înviere (...) După tragicele încercări prin care am trecut şi după ce absolut toate "forţele" noastre politice au fost puse în joc şi sfărâmate de piatra de încercare a destinului. Garda de Fier e ultima rezervă aruncată în luptă de voinţa de a nu muri a neamului nostru. În actualele împrejurări europene, e ultima carte pe care o joacă statul român ca personalitate politică proprie. Ne oprim cu un fior de groază pentru ceea ce ar putea veni după ea.

(Din articolul "Revoluţia legionară" de Nichifor Crainic,

LUMEA ROMÂNEASCĂ

publicat în "Gîndirea", octombrie1940 şi reprodus în "Gazeta de Vest", Timişoara, nr.2(66), 1991)

- **Filosofi**

H.S. – ...în Spania există "Frente nacional"' în Italia "Movimente sociale", în Germania o mulţime de formaţiuni neonaziste ca "Noua dreaptă", în mod legal, iar la noi s-a interzis din chiar legea electorală existenţa unui partid de dreapta, respectiv extrema dreaptă.

P.Ţ. – S-a interzis pentru că aicea finanţa internaţională evreiască a avut o influenţă decisivă.

(Petre Ţuţea, filosof, într-o convorbire cu Horia Salcă, pentru "Gazeta de Vest", Timişoara, ibidem)

...Dovedindu-se astfel mai înţelept decît majoritatea cărturarilor săi, Neamul românesc se îndreaptă, plin de strălucire discretă dar profundă – către un nou Ev Mediu!

(Din articolul "Un nou Ev Mediu", de Fratele Usca; în "Gazeta de Vest, Timişoara)

- **Pseudonime**

...Era, cred, pe la începutul anilor '50, în orice caz după apariţia nuvelei "Ana Roşculeţ". Marin Preda fusese invitat la "Scînteia" (unde lucram şi eu, ca reporter), pentru o discuţie pe marginea acestei cărţi. Pe atunci, asemenea discuţii, care urmau, apoi, să fie publicate în presă, se mai numeau, după model stalinist, şi "procese literare". (Ce sinistru sună acum aceste cuvinte!) Deci, Marin Preda cu "Ana Roşculeţ", într-un proces literar, la "Scînteia". Principalii acuzatori; Sorin Toma, Silviu Brucan, Traian Şelmaru, precum şi Sorin Mladoveanu, Sergiu Fărcăşan şi alte pseudonime, la fel de neaoş româneşti. În discuţii, nuvela lui Preda a fost, pur şi sinplu, desfiinţată...

(Din articolul "Marin Preda în vizită cu Ceauşescu la Reşiţa", de Constantin Mitea – fost redactor-şef al ziarului "Scînteia", fost consilier al preşedintelui Ceauşescu –, în "Totuşi, iubirea", Bucureşti)

- **Iţic şi gheşeftul**

Iţhak Shamir a văzut destule şi mulţi preşedinţi i-au trecut pragul cu folos. Lucid, alesul nostru (Ion Iliescu) i-ar putea murmura şi el o vorbă despre clauză. (Iţhak) i-ar recita atunci cu tîlc: "Pe lîngă plopii fără soţ/ Adesea eu treceam/ Puteam să trec chiar printre ei/ Dar ce gheşeft făceam?"

(Din articolul "Alesul poporului ales", în "Caţavencu", Bucureşti)

- **La Istambul**

se află şi "activează" din plin la această oră (noiembrie a.c.), în branşa prostituţiei, cca 1000 femei din România, între 17-34 de ani.

(Dintr-o scrisoare a lui Vintilă Cantcioc, refugiat politic, Istambul)

- **Mossadul, mereu Mossadul**

Împotriva S.R.I. (Serviciul Român de Informaţii) s-a acţionat şi se acţionează şi dinspre C.I.A., şi dinspre K.G.B., şi dinspre Mossad.

(Dintr-un articol de Adrian Păunescu, în "Totuşi, iubirea", nr. 36/1991, Bucureşti)

- **Mica publicitate**

TÎNĂRĂ serioasă caut urgent contract de muncă în Iordania sau Israel. Cunosc engleza. Post restant Of. 1 Bucureşti

(Din "Libertatea", Bucureşti)

IMPACT pentru casele de schimb valutar şi de credit caută brooker. Plata deosebită. Tel. 59 74 55

AVE MONDO IMPEX SRL selecţionează tinere cu aspect agreabil cunoscătoare engleză sau franceză pentru activitate însoţire turişti şi oameni de afaceri. Tel. 15 83 77 – 6o 64 60 – 27 10 50

LICENŢIAT şi intelectual 41/171/68, fără obligaţii, umor, doresc (totuşi) cunoştinţă (căsătorie) similar. Eclus grup încă majoritar. CP 1-82 Bucureşti

(Din "România liberă", Bucureşti)

TÎNĂR 21/1,70, urăsc vorbele, iubesc dragostea, frumosul şi sinceritatea. Aştept fată subţirică. Tel.80 38 54

VIITOR milionar, 28/170 doresc prietenie – căsătorie, maxim 23 ani, foarte drăguţă, curajoasă, sufletistă. Foto la C.P. 69-15, sector 5, Bucureşti

(Din "Anunţul telefonic", Bucureşti)

OFER adresa şi telefonul pt. diverse servicii, comisioane, anunţuri. Efectuez lucrări de contabilitate – secret. Tel. 80 07 53

STATUETĂ bronz, bust Napoleon cu sigiliul regelui Mihai, 3000$ Tel. 41 42 66/38 76 59

MANUSCRIS litografiat Ion Minulescu, ediţie rară, 1927, 2000$ Tel. 41 42 66/38 76 59

(Din "România liberă", Bucureşti)

- **Demisie**

Monica Lovinescu şi Virgil Ierunca ne roagă să anunţăm că au demisionat din Academia Româno-Americană de Ştiinţe şi Arte deoarece la Congresul precedent, care a avut loc în Canada, lui Constantin Virgil Gheorghiu i s-a oferit o diplomă de onoare "pentru activitatea sa literară".

(Din "Lupta", Paris, 1991)

- **Tarife**

La *Hotel Bucureşti*, o prostituată, pe care o întîlneşti la barul hotelului, de la parter, cere pentru a veni cu tine în cameră, 50 dolari (o oră). Dacă e vorba de 2 ore, 80 dolari.La *Intercontinental*, 60 dolari ora (90 dolari două ore). La *Athénée Palace, Continental, Lido, Ambasador, Bulevard, Dorobanţi* tariful este de cca 40-50 dolari ora (2 ore = 70-80 dolari. La *Negoiul* sau *Muntenia*, 30 dolari ora (45 dolari două ore). La *Aro*, Braşov, *Împăratul romanilor*, Sibiu, 30-40 dolari ora (60-70 dolari două ore).

(Dintr-o scrisoare primită de la Viorel Cherestegiu, Bucureşti)

VENEȚIA MEA

■ **GHEORGHE URSU**

Gh. Ursu (1926-1985). Babu Ursu. Prietenul nostru, Babu Ursu. Știam despre el că a fost un poet. Autentic. Volumul său de versuri, "Cuvînt înainte", ne dovedise aceasta din plin.

Știam, firește, că a fost, de meserie, inginer; inginer constructor.

Știam (și știm mereu) că a ținut un jurnal intim, din cauza căruia, denunțat de "colegii" săi de birou, a fost arestat și ucis (nici astăzi nu s-a dezvăluit cum) în închisoare.

Acum, odată cu apariția cărții "Europa mea", la editura "Dacia" din Cluj, descoperim că Babu Ursu a fost (și deci este) un reporter de substanță al țărilor prin care a trecut, un prozator de cultură, nuanțe și rafinament.

"Europa mea", deci. O Europă din care, cum lesne se înțelege, nu putea lipsi Veneția. Veneția mea. Veneția noastră.

Sub o ploaie măruntă, caldă, aproape plăcută, am străbătut pămîntul mlăștinos, mustind de mare, al insulei, și am ajuns la catedrala din Torcello. Pe un panou de lîngă intrare, ca la orice monument care se respectă, scria data la care a început construirea bisericii: 639... de, un an ca oricare altul... ba nu, nu-i chiar oarecare. E situat în acel secol, sau în mijlocul acelor secole cînd – în conștiința mea privind istoria – nu exista Europa. În mijlocul marelui vid dintre căderea imperiului roman și secolul 11-12, cînd reîncepe istoria. Vid căruia i s-a spus Evul Mediu. Vid populat nu de regi și conducători reali, ci de mituri și epopei, de Lancelot și Regele Arthur, de Bayard și Siegfrid.

Ce se întîmpla pe locurile noastre (în România, n.red.) la 639?... Nu știm nimic și nu am nici o speranță că se va ști vreodată ceva. Erau "năvălirile barbare", cum scria în cărțile din care am învățat eu istoria, "migrațiunile popoarelor" (în cărțile de istorie ale copiilor mei), iar noi eram "retrași în munți". Deci în acel an 639, cînd istoria era Arabă și Bizantină, cînd Europa nu exista, adică nu există documente ferme despre cine conducea pe atunci Franța, Anglia, cînd Italia, Germania și Spania nu existau, ci existau efemere regate vizigote, longobarde și aquitane, mai mult legendare, cînd sărmanii europeni fuseseră loviți de o multiseculară amnezie privindu-i pe Socrate, Aristotel și Euclid și își construiau bordeie de lut, își îngropau grîul în hrube, de frică, neexistînd autorități care să-i apere de năvălitori și cavaleri rătăcitori, în acel an 639, deci, aci, într-o insuliță din lagună mustind de apa mării... s-a ridicat această catedrală... Santa Maria Assunta... acoperită cu mozaicuri bizantine și venețiene, începînd încă din acel secol 7... Stai prost cu istoria, mi se va spune. Citește-l pe Iorga, de pildă, să vezi ce plin a fost acest Ev Mediu pe care tu îl crezi vid și întunecat... Și totuși... și totuși 639 a sunat și sună în mine, de aproape 5 ani ca un urlet de triumf și de disperare, ca descoperirea unui univers mirific pe care nici nu-l bănuiam...

"VINO AICI, LASĂ PODUL!"

Pătrundem, deci, în Veneția. Străzile își capătă lărgimea lor normală, de 3, 2, 1 metri lățime. După o sută de metri strada devine trotuar, mărginind un canal. După alți cincizeci de metri apare un podeț, întotdeauna de piatră, cu picioarele îmbrăcate în mușchi verde. Să-l treci, să nu-l treci? În principiu, e bine să-l treci, chiar dacă ți se pare că astfel te depărtezi de direcția principală a hoinărelii. Dacă nu-l treci, la primul colț s-ar putea ca trotuarul să se termine brusc, în cheiul canalului.

La început această schemă de circulație îmi pare absurdă: ce rost are un trotuar care se termină în apă? Curînd găsesc explicația, foarte simplă: acel trotuar avea unica destinație de a permite intrarea într-un palat: armatorul ori ducele și l-a construit odată cu palatul, ca să-i fie accesibil nu numai cu barca.

Am zis palat și nu retractez. Veneția are palate, nu case. Unele se și numesc așa: Palazzo Dario, Palazzo Loredan, Palazzo Papadopoli. Altele se numesc Ca’. De la Castel? De la Casa? N-are importanță, sînt la fel de palate ca și palazzi.Ca’Foscari, Ca’Rezzonico, Ca’Pesaro. Iar celelalte, miile de clădiri care n-au nume tot palate sînt: chiar dacă n-au toate bogăția de podoabe arhitectonice ale precedentelor, au cel puțin trei însușiri pentru care trebuie să le numești palate: 1) Vechimea măsurată în secole, și nu în unul, două, ci în 4, sau 7, sau 12, 2) Personalitatea fiecăruia. Nu cred să existe în Veneția două clădiri la fel. Fiecare are altă dispunere a ferestrelor, fiecare fereastră are alt ancadrament, intrările așișderea, șarpanta se ridică deasupra turnulețelor mereu în alte unghiuri, culorile zugrăvelii sînt și ele, de la naștere, diferite (celebrul roșu venețian, foarte frecvent, ce-i

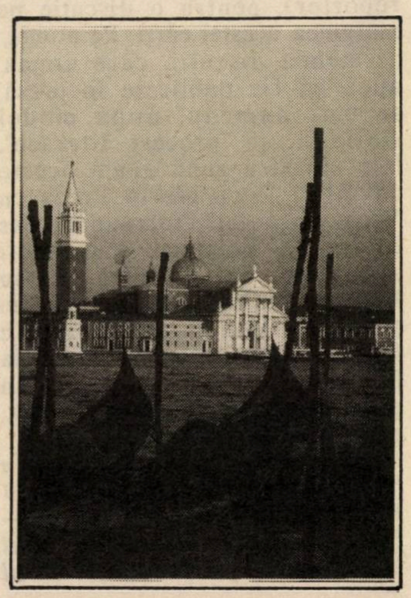

■ *Veneția noastră*

E O LUME

drept, nu e dominant). Diferite din naștere, dar rămînînd totuși limitate la 6 sau 10, culorile devin într-adevăr infinite prin felul cum au rezistat sau au fost alterate de secole. Pete mari igrasioase, zone zugrăvite mai recent, cîte un portocaliu degradat în gălbui, roșiatic, ruginiu ori chiar în verde. 3) Fiecare clădire își reflectă cel puțin o fațadă în apă. Unele chiar două, chiar trei fațade. Și imaginea în apă nu dublează doar fotografic fațada, ci îi conferă un nou aspect, cromatic în orice caz, dar uneori chiar și spațial. Desigur că observația aceasta au făcut-o înaintea mea Petrașcu și Baba, Canaletto și mai știu eu cîți din sutele sau miile de pictori care au pictat Veneția. Uneori,reflectarea în apă e mai vie, mai netă, mai eastmancolor decît clădirea însăși. Alteori e mai fluă, impresionistă, "poetizată". Avînd asupra mea un aparat fotografic cu film color, în ciuda notoriului meu antitalent, n-am rezistat ispitei de a căuta "unghiuri optime", "încadrări șocante", "colțuri surprinzătoare" și alte găselnițe. Și cum găseam o astfel de perspectivă, soția mă striga, dintr-un gang alăturat: "vino aici, lasă podul"! Și veneam și-i dădeam dreptate: ce se vedea acolo era unic. Mă uitam, încadram, declanșam aparatul, dar la cîțiva pași mai departe apărea altă minune, altă priveliște unică. De multe ori, labirintul de canale, poduri, trotuare, pasaje boltite ne juca feste: decopeream brusc o perspectivă uluitoare printre case, în lungul unui canal, iar soția îmi atrăgea atenția că mai trecusem pe acolo, cu un sfert de oră înainte.

La Veneția, mai evident ca oriunde, înțelegi că pictorii "nu pictează priveliști, ci sentimente". Chiar și atunci cînd trec pe pînză același obiect...

MOARTE? LA VENEȚIA?

Cînd am bănuit că sîntem în preajma lui Ca'd'Oro, mi-am condus soția spre Canal Grande. Am nimerit aproape exact. Aceasta a fost prima explozie de lumină, din periplul nostru venețian. După o oră sau două de rătăcire în visul de umbre și reflexe, stradela întunecată se deschide spre un orizont larg și strălucitor: Canal Grande. Este principala cale acvatică a Veneției, sinuoasă, triumfală, lată pe alocuri cît... Dunărea, era să spun, dar planul mă dezminte imediat: maximum 100 de metri. După universul atît de strîmt, cu o atît de mare densitate de neprevăzut pe metru pătrat, ceea ce ni se deschide înaintea ochilor e grandios: pe malul celălalt se înșiră palat lîngă palat. (...)

Iar în imediata noastră apropiere este și mai vestitul Ca'd'Oro. Cu toate eforturile noastre de a-l contempla frontal sau măcar dintr-un unghi acceptabil, e imposibil. Ca și celelalte palate de pe Canal Grande, Ca'd'Oro iese direct din apă. Acest sublim bulevard nu are trotuare, nu are cheiuri, este închis pietonilor – cel puțin.

Poposim pe una din stradelele laterale care debușează spre Canal Grande și care nu comunică între ele decît prin spate, prin labirintul pe care-l străbătusem.

Soarele strălucește și încălzește, totul e obositor de luminos și frumos, scot din tașcă pîinea, salamul și triunghiul de brînză și dejunăm așezați pe chei, cu picioarele atingînd aproape apa. Mirosul de mlaștină, abia simțit în Veneția "lăuntrică", se răsfață aici intens, dar deloc neplăcut. E o piesă esențială a decorului...

Tăcem o vreme. Ce se poate spune despre Canal Grande, privit de lîngă Ca'd'Oro? O, se poate spune totul. Dar CUM se poate spune? Splendidele 5 conferințe despre Veneția ale lui Iorga... *Moartea la Veneția*, zguduitoarea povestire a lui Thomas Mann (filmul lui Visconti, vai! nu l-am văzut)... *Anonimul venețian* al lui Salerno, care pe mine – în ciuda ironiilor unui fost prieten – m-a sfîșiat... dar mai presus de toate sonetul lui Eminescu... Toate aceste voci ilustre îmi paralizează tentativele de a căuta cuvîntul "ce exprimă frumusețea".

Și încep să declam, fără patetism, "S-a stins viața falnicei Veneții... Pe scări de marmoră, prin vechi portaluri..." dar ceva nu rimează. Nici cu povestirea lui Thomas Mann... Nu găsesc Moartea în Veneția. Îmi întreb soția, mai receptivă decît mine la tragic, la ireversibil, la funebru. Nu, nici ea (slavă Domnului!) nu vede nici o moarte în jur. (...)

E prea multă frumusețe și soare în jurul nostru, prea zgomotos și multicolor fluviul turiștilor, ca să mă pot gîndi la moarte. Poate sub un cer scund și sumbru... într-o Veneție

■ *Veneția noastră*

părăsită de turişti... sub o burniţă rece ori o vîntoasă pătrunzătoare de ianuarie...

Veneţia aceasta a noastră de azi – hic et nunc – este mai vie ca orice alt oraş şi fără seamăn de frumoasă. Ne ridicăm, îmi pun cămaşa (în episodul Canal Grande făcusem plajă) şi revenim în Veneţia labirintică. Evit cu încăpăţînare calea principală a turiştilor... şi iată-ne în faţa lui Ponte di Rialto, cel mai vestit pod veneţian, nu mai puţin monumental decît florentinul Ponte Vecchio, peste Arno. Îmi zoresc soţia, promiţîndu-i că la întoarcere, cu vaporetto, va vedea podul Rialto din unghiuri mai bune... Şi ne înfundăm din nou în Veneţia interioară, între canale şi punţi, palate coşcovite cu minuscule curţi interioare (un patio veneţian de 4/4 metri pare uriaş). Am traversat nenumărate răscruci de stradele, în care un automobil n-ar putea întoarce, pe pereţii cărora scria Piazza sau Piazzale! Această miniaturizare a însemnelor tradiţionale ale Urbei are o savoare unică: orice vor fi simţit cei ce i-au zis piaţă: mîndrie, umilitate sau umor, mie îmi vine să-i sărut şi să le mulţumesc! Spaţiile care, la scara obişnuită a oraşelor, ar putea fi denumite pieţe, aci, în Veneţia, se numesc Campo: Santa Margherita, San Polo, Morosini, San Angelo...

Am băgat în taşcă aparatul de fotografiat, am abandonat în buzunar chiar planul, nelipsitul tovarăş al tuturor călătoriilor mele... dacă plăpînda mea soţie rezistă, de ce să intervin? Şi de altfel ştiam că, oricum, la un moment dat..

Da, la un moment dat, dintr-o ulicioară s-a făcut, la stînga, o galerie şi, imediat, a doua explozie de lumină după cea de la Canal Grande. De data asta n-am rezistat emoţiei, m-am aşezat sfîrşit pe trepte, cu o perdea de lacrimi care îmi refracta priveliştea. Eram în Piazza San Marco. După Veneţia de umbre şi mistere, de somnolenţă jilavă şi minuni monotone, învelite toate într-un semiîntuneric permanent, după Veneţia interogaţiilor despre durată şi moarte, după Veneţia "plutonică", pătrundem fără tranziţie într-o lume solară, a certitudinilor, a operelor desăvîrşite şi definitive, a timpului abolit prin perenitatea pietrei şi cartezianismul formelor arhitectonice.

M-am întors către soţie, sugrumat, abia bîiguind "San Marco"; înţelesese şi fără murmurul meu. (...) Am pătruns în piaţă prin fundul ei, prin baza mică a trapezului longilin, adică prin punctul de perspectivă perfectă, de unde ţi se înfăţişează tot spaţiul ei simultan, unitar, nefragmentat...

Anfilada colonadelor pe laturile pieţii, cu arce perfect egale între ele, Campanila de înălţime ameţitoare, dar fără nimic sfidător, fără a umili perimetrul perfect unitar: parterele acoperite, faţadele, ferestrele, cornişele. Şi într-adevăr, totul îţi conduce privirea spre fundal, spre clădirea care domină piaţa: biserica San Marco. Fastuoasă şi haotică, lipsită de simetrie şi încărcată cu cele mai surprinzătoare podoabe, de bună seamă că edilii Veneţiei îi vor fi creat această piaţă impecabil simetrică şi ordonată, spre a potoli capriciile Bazilicei, spre a o justifica şi spre a acorda Cezarului ce-i al Cezarului.

UNDE ERA AURUL

Nu mai ţin minte unde era aurul în bazilica San Marco, dar în notiţele mele fugare aşa scrie: "San Marco e de aur". Or fi aurite cupolele? Nu cred. Ceea ce ştiu precis este că Pala d'Oro e într-adevăr de aur: o tăblie masivă de 3/2 metri, cu basoreliefurile a 60 de sfinţi, închisă într-o criptă a altarului. Şi de asemenea este dominant în mozaicurile interioare ale bisericii, părtaş la imensele şi nesfîrşitele tablouri biblice, prezent în cornişe, în balconul înalt şi îngust care înconjoară biserica, în capitelurile coloanelor, în ancadramentele altarului.

Dar înainte de a pătrunde, cu imensul flux de turişti, în interior, se cuvine să o îmbrăţişezi de afară. Faţă de amintirea catedralelor gotice, San Marco pare destul de scund, abia depăşind înălţimea constantă a conturului pieţii. Fleşele zvelte, cupolele care ies din gabaritul faţadei nu sînt în prim plan, şi, ca la Sfîntul Petru din Roma, sînt mascate de faţade, pentru cel ce priveşte biserica de la distanţe normale. Ceea ce este vizibil şi dominant sînt cei patru cai de bronz, auriţi, dacă-mi amintesc bine, de pe primul brîu al acoperişului. Ca majoritatea pieselor tezaurului bisericii (a cărui vizitare, ca şi Pala d'Oro, se face pe bază de bilet plătit), statuile cailor sînt aduse din Constantinopol, înainte sau în timpul cruciadelor. (...)

Urcăm pe scara spirală îngustă, pînă la nivelul balconului-galerie. La acelaşi nivel este şi lăcaşul muzeului San Marco; un muzeu, în primul rînd, al darurilor.

Ce rol vor fi avut Dogii Veneţiei ori preoţii din San Marco, că toată lumea medievală s-a simţit datoare să-i umple de daruri? Sau poate că obiceiul era răspîndit în epocă, dar darurile făcute Sfintei Sofia şi altor lăcaşuri se vor fi pierdut, sub uraganele şi jafurile istoriei? Multe din piesele tezaurelor din San Marco sînt mai puţin daruri şi mai mult furturi: prăzi luate de cruciaţi din Bizanţ şi aduse Veneţiei. Coliere bizantine din secolul 10-12, onixuri, Smalto d'oro, oase de mucenici, relicve, insigne della Passione del Signore, candelabre, caseta lui Charles VIII de France, serpentin, flori de aur, vaze imperiale romane, alabastru persan, un epitaf dăruit de Konstantin Komnenul la 1210... Pentru un dispreţuitor al podoabelor şi bijuteriilor, ca mine, enumerarea e fastidioasă; pentru un cercetător al istoriei, aglomeraea aceasta de piese, datate exact şi provenite din toate civilizaţiile Orientului şi Occidentului e fascinantă. Şi apoi, pe fiecare centimetru pătrat al galeriei superioare, mozaicurile desenate de

Tintoretto, şi Sansovino, şi Pilotti, şi...

UN SENZAŢIONAL NUMĂR DE CIRC

Din umbra galeriei ieşim pe terasa bazilicii, între cei patru cai bizantini, plini de orgoliu solemn dar şi de mişcare. Se apropie ora 4, şi cele cîteva sute de turişti de pe acoperiş, împreună cu miile de turişti din piaţă, ne îndreptăm privirile spre dreapta. Un fronton, desenat cu o graţie impecabilă, are în mijloc un ceas care... La ora 4 fără un minut, mecanismul ceasornicului pune în mişcare un întreg ceremonial: nişte îngeri de aur se perindă prin ferestrele orologiului, suflă de 3 ori într-o trîmbiţă de aur, iar la ora exactă, doi mauri de bronz lovesc cu ciocane grele talgerele de bronz ale orologiului, de patru ori. Poate că la miezul nopţii bătaia o fi sinistră (şi Eminescu, care n-a auzit-o, şi-a imaginat-o cu perfectă legitimitate astfel); aşa cum am văzut-o noi, şi cum o văd milioane de turişti care nu scapă această "curiozitate" (cum scrie în Michelinuri şi-n pliantele turistice), e un senzaţional număr de circ, cu remarca, de neignorat, că acest spectacol se repetă de nu ştiu cîte secole de 24 de ori pe zi, şi nu ştiu dacă nu cumva şi la sferturi de oră (probabil cu mai puţin fast).

Dacă tot sîntem la înălţime, urmăresc, printre zecile de statui de sfinţi şi cele două coloane de la intrarea acvatică a pieţei; una e surmontată de un leu înaripat, cealaltă are-n vîrf un Sfîntu' Gheorghe ucigînd un crocodil-balaur. Şi mai departe întinderea, opacă la ora asta aproape crepusculară, a lagunei, şi mai departe Isola din San Giorgio Maggiore, cu o catedrală imensă şi fastuoasă, seniorială, avînd ceva de vis, de fata morgana inaccesibilă, ca Bagdadul lui Macedonski din *Noaptea de decembrie*.

Undeva mai la dreapta, altă fata morgana, pe care nu o voi vizita niciodată, Chiesa del Redentore din insula Giudecca.

Cum spuneam şi la Viena, la Stephansdom, turul de orizont de pe galeriile superioare ale bisericilor (sau de pe Arcul de Triumf, sau din Turnul Eiffel, sau din vîrful Palatului Culturii din Varşovia, sau din fleşa Universităţii Lomonosov din Moscova) capătă, pentru mine, cel puţin, sensul unui legămînt, instaurarea unei fraternităţi perene cu oraşul, cum aş fi fumat pipa păcii cu tatăl lui Winetou. Din acel moment tot ce urmează nu e decît confirmare, detaliere, recunoaştere la scara 1/1 a cunoştinţei făcute cu Măria Sa Oraşul, cu toate cele 360° ale orizontului său.

BRIDGE

CUM SE SCRIE ISTORIA...

Jucaţi un meci foarte strîns în penultimul tur (hotărîtor) al tradiţionalului concurs de echipe de Anul Nou, organizat de Şmulik Liberman la Hiltonul de la Ierusalim.

Nevulnerabil contra vulnerabil, cu flancul "tăcut" pe tot parcursul licitaţiei, ajungeţi cu multă siguranţă la contractul de 6 trefle, cu distribuţia de mai jos:

R V 6 4
–
A D 8 6 4
R V 8 4

3 de Treflă

N
W E
S

A 10
D V 10 9 4
V
D 9 6 5 2

Trecînd peste primul moment (puţin cam jenant) în care faceţi socoteala că şansa de efectuare a contractului se situează în jur de circa 8%, şi mai ales după atacul de Atu, preluat de Est cu Asul, urmat de încă un Atu, la care West răspunde, lucru care mai îmbunătăţeşte niţel atmosfera de dezastru, cum vă propuneţi să continuaţi?

PAUL WEINSTOCK

Geişa-şefă Nui Onue din Osaka, Japonia, a deturnat 5 miliarde de dolari cu ajutorul unor acte false, obţinute de la cîţiva admiratori ai ei de la Ministerul Finanţelor. 5 miliarde e o sumă.
Nu-i O-nu e de ici de colo!

minimum

EDITEAZĂ

- **Aveţi în manuscris memorii personale?**
  Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?
- **Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?**
- **MINIMUM este editorul cel mai competent! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate vi le asigură**

MINIMUM

- **Pentru scriitorii olim hadaşim care vor să-şi tipărească în ţară prima carte MINIMUM este "prietenul la nevoie"**

•

Există, în sfîrşit, o editură: MINIMUM

DICTIONAR NECONVENTIONAL

AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

d

Donaţie I

La 14 mai 1923, murea la Bucureşti, bancherul evreu Jacques Elias (n. 1844, Bucureşti). Deschiderea testamentului său nu anunţa nici o surpriză; toată lumea se aştepta ca averea să fie lăsată, toată, familiei. Elias avea reputaţie de zgîrcit, numele lui nu era întîlnit în rîndurile filantropilor, comunitatea evreiască se plîngea că bancherul vădeşte o totală nepăsare la adresa obştei. Decedatul părea un personaj balzacian, avid de bunuri, un Gobseck, nimeni, cu excepţia servitorilor (o menajeră, un valet, un bucătar) nu spera ceva de la el. Citirea testamentului a provocat o adevărată undă de şoc în opinia românească, şi un "scoop" pentru gazetari. Zgîrcitul desemnase drept legatar universal Academia Română: iar averea sa, cifrată la aproape un miliard de lei, urma (după ce cam 20% se va distribui şcolilor şi templelor evreieşti etc.) să fie utilizată de Academie în scopuri culturale şi sociale: premii şi burse pentru scriitori, filologi, oameni de ştiinţă, subvenţii pentru "Fundaţia Universitară", pentru "Societatea pentru învăţătura poporului român", pentru societatea "Elisabeta" ş.a.m.d., precum şi pentru ridicarea unui spital modern, spital care va lua fiinţă, într-adevăr, în Bucureşti, la *şosea*, în apropierea Hipodromului de trap, şi va purta numele de Elias.

De fapt, numele Menachem Elias (tatăl donatorului), întrucît specialul Jacques avea o adevărată alergie la ideea de publicitate.

Ecoul testamentului a fost mare. Cosciugul lui Elias a fost însoţit, de la scoaterea din casă pînă la Gara de Nord (de unde va fi transportat în vagon sigilat pînă la Viena, pentru a fi înmormîntat, allături de alţi membri ai familiei, în cimitirul evreiesc din capitala Austriei) de I. G. Duca, în calitate de reprezentant al guvernului, prinţul Barbu Ştirbei, prinţul Calimachi, profesorul Victor Babeş, Al. Marghiloman, C. Dissescu ş, a.; iar la 1 iulie, cînd se împliniseră 30 de zile de la moarte, a avut loc la Templul Sefard, unde Elias venea, din cînd în cînd, la un Yom Kippur sau la un "Jahrzeit", o ceremonie de *şloşim*, la care au luat parte, cu *chipa* sau pălărie pe cap, academicienii C. Rădulescu-Motru, Grigore Antipa, ing. Anghel Saligny ş. a. În acelaşi timp, aşa cum era firesc, presa momentului a notat, nu fără maliţie, semnificaţia *naţională* a hotărîrii lui Elias.

"Generosul gest, neegalat încă de nimeni în ţara noastră, al bancherului evreu, cade în mijlocul tulburărilor de azi ca o mustrare aspră pentru agitatorii antisemiţi". (*"Aurora"*);

"Judecînd după mărimea donaţiunii, darul poate fi socotit printre cele mai impunătoare din lumea întreagă... Chiar în America aşa ceva este un fenomen excepţional. Gestul acestui testament fantastic întrece proporţiile modeste ale ţării şi neamului nostru. El va conta desigur ca un eveniment din cele mai importante în evoluţia mijloacelor materiale ale culturii noastre. Ceea ce însă ne pare mai picant, este conjunctura de împrejurări în care acest eveniment se produce. El cade în momentul cînd tulburările antisemite sînt încă în toiul lor şi vine ca o dezminţire de fapte a teoriilor cuziste, teorii, vorba vine, căci sub fraza antisemită se ascund mai ales interese egoiste şi patimi personale..." (*Dreptatea socială*);

"Bancherul evreu Elias lasă toată averea sa (...) Academiei Române, ca să ajute la luminarea poporului. Straşnică palmă pe obrazul celor cu avere care nu lasă nici un ban pentru ajutorarea ţării". (*"Duminica Poporului"*).

De la Marius Mircu ("Şapte momente", Israel, 1977), care a discutat cu cîţiva foşti funcţionari ai bancherului, aflăm detalii despre Elias:

"Era holtei, ducea o viaţă sobră. La 9 dimineaţa cupeul său cu muscal scapet, cu doi cai negri, unul din ultimele cupee din Bucureşti, oprea în faţa micuţei Bănci din piaţa Sfîntu-Gheorghe. Venea îmbrăcat simplu ("distincţie şi discreţie aristocratică"), atîta doar că păstrase "jobenul clasic al bancherilor", unul din ultimele jobene în Bucureşti. Banca aceasta a lui Elias părea o casă părăsită: "mobilă seculară, strict necesară", doi-trei funcţionari, rar cîte un client. În loc de "bună-dimineaţa" spunea: "A înebunit lumea!". Se închidea în biroul său, citea în ultimul număr din *Neue Freie Presse* rubrica financiară, exclama: "A înebunit lumea!" dar nota o sugestie. Din cînd în cînd îl deranja un funcţionar: rătăcise pe-acolo un client, unul din cei care nu cutezau să calce pragul unei bănci mari, luxoase. Jacques Elias făcea afaceri simple de bancă, absolut sigure, absolut corecte, refuza net afacerile riscante fie pentru el, fie pentru client. Sta ore întregi să privească prin geam animaţia din piaţa Sf. Gheorghe; dar nu animaţia îl interesa, făcea mintal combinaţii, după care mergea la Banca Generală şi la "Naţionala", ca să le pună în aplicare. Împreună cu prietenul său nedespărţit, Em. Porumbaru, pleca să ia masa la restaurantul hotelului Continental, proprietatea sa.

Banii îi investea în imobile mari, solide, a lăsat Academiei sumedenie.

"Nu-i plăceau zarva, luxul, publicitatea (...), nu-i plăceau procesele, prefera tranzacţiile. Cu greu, în ultimii ani, a acceptat automobilul, dar numai pentru că îmbătrîniseră deodată: vizitiul, caii, cupeul. A părăsit jobenul cînd jobenul l-a părăsit, nu mai găsea altul..."

Ar fi o eroare, totuşi, să se creadă că omul era un ascet ursuz, obsedat 24 de ore din 24 de bursă, cocoşei şi dolari. Închisul Elias dispreţuia futilităţile mondene (trăind, din acest punct de vedere, la polul opus lui Aristide Blank, bancherul hiper-monden al epocii interbelice), dar aprecia, la cel mai înalt grad, trăirea erotică. Era un sihastru "porté sur les femmes". Avînd de ales între o invitaţie la ambasada Franţei, miercuri între 5 şi 7, şi un *rendez-vous*, el alegea fără ezitare, întîlnirea cu persoana în cauză. Oscar Lemnaru, care l-a cunoscut pe bancher, ne dezvăluise, într-o convorbire la Mogoşoaia, prin 1960, lista cuceririlor "de frunte" ale lui Jacques Elias. Figurau pe această listă cinci prinţese de sînge, cu stemă pe trăsură sau automobil, şi jumătate din actriţele de la Teatrul Naţional.

Tot Marius Mircu ne oferă date despre alţi donatori de anvergură din speţa Elias. Fraţii Daniel (Israel, Leon şi Albert) din Iaşi, bancheri, comunică la 10 mai 1881 printr-o scrisoare guvernului român, hotărîrea lor de a dona Academiei Române 15.000 lei aur. "Dorinţa noastră plecată – scriu ei – este ca Academia să întrebuinţeze venitul anual al acestui fond întru a înavuţi colecţiile sale privitoare la istoria patriei, fie în hrisoave şi documente, fie în cărţi vechi şi manuscripte româneşti, fie în monete sau alte obiecte antice".

Iacob Neuschatz (1809-1889), din Iaşi, financiar la Iaşi, a lăsat prin testament Academiei Române 20.000 lei aur pentru instituirea cîtorva premii literare şi ştiinţifice şi pentru burse de studii în străinătate. Nu puţini dintre tinerii de viitor care au beneficiat de premiile Neuschatz vor intra la începutul veacului 20 în partidul lui A. C. Cuza, demascînd cu vigoare invazia evreiască în Moldova şi militînd pentru deparazitarea ţării de venetici. Solomon Halfon (1846-1913), conducătorul băncii care-i purta numele, a lăsat Academiei 50.000 lei aur pentru a se acorda burse şi premii tinerilor cercetători în domeniul culturii. Tot el a donat o sumă decisivă pentru construirea Ateneului Român. Anton Gross, mort în 1925, a lăsat întreaga sa avere, cifrată la douăzeci milioane de lei, "pentru cultura română"; o parte din această sumă a fost folosită pentru construirea unui cămin studenţesc deschis deopotrivă românilor şi evreilor (50% şi 50%). Un Leon Arie a donat Academiei, în 1926, un pachet de acţiuni bulgăreşti valorînd aproximativ 24.000 leva şi un pachet de acţiuni sîrbeşti, în valoare de 5.000 dinari: banii urmau să fie distribuiţi, în chip de burse, studenţilor, inclusiv celor de la Litere şi Filosofie. Fraţii Şaraga din Iaşi (tipografi, editori şi librari) au lăsat cu limbă de moarte Academiei una din cele mai importante colecţii din cîte a cunoscut România: cinci dosare masive de manuscrise, dosare, tot masive, de documente rarissime, cîteva zeci de medalii vechi, 4.000 de scrisori găsite în arhivele marilor familii moldoveneşti, stampe, cărţi intruvabile, fotografii, mărci poştale, hărţi. Strînse la un loc, ele ar fi putut constitui material pentru un muzeu Şaraga. În loc de aceasta, de pe multe din piesele la care ne referim au fost eliminate, prin tăierea de etichete cu lama sau ştergerea ştampilei, numele donatorilor.

Donaţie II

"I. Peltz era nelipsit de la şedinţele duminicale (ale cenaclului *"Sburătorul"*, n. n.) pe care le anima cu glumele, cu ironiile lui de om mai mult decît cumsecade, bucurîndu-se de simpatia tuturor şi în special a lui Lovinescu.

Într-o seară tîrzie de toamnă, am plecat cu el şi cu Bogdan Amaru, pe jos, vorbind, ba de una, ba de alta. Şi eu şi Amaru îl însoţeam. Noi eram "tinerii". Eu aveam douăzeci şi şase de ani, Amaru parcă mai puţin, el era mai în vîrstă, avea... treizeci şi cinci de ani, avea două fetiţe, de care ne şi vorbea, dar era autorul celebru al acelui atît de omenesc roman *Calea Văcăreşti*. Drumul pe care o luase Peltz nu era pe Dudeşti, spre Nerva Traian, unde locuia, ci ne ducea spre Lemetru, dincolo de care locuiam eu. Mă gîndeam că dornic să ne mai vorbească îşi lungise drumul, dar mă gîndeam şi la Bogdan Amaru, care n-avea un ban şi trebuia s-o ia, pînă acasă, pe jos. Drumul nostru s-a sfîrşit în faţa dughenei unui croitor, între depozitul de cherestea şi restaurantul lui Mişu Dobrogeanu, ultima casă de pe Văcăreşti, înainte de Dîmboviţa, unde-l aştepta, deşi duminică, croitorul, cu un palton cu guler de blană pe care i-l făcuse.

Peltz l-a îmbrăcat, s-a examinat în oglindă, ne-a cerut părerea, iar demiul gri cu care venise îmbrăcat, destul de gros pentru a trece iarna cu el, l-a rugat pe Amaru, uluit, să-l încerce, să vadă dacă i se potriveşte. Aceasta este povestea paltonului lui Amaru..."

(D. St. Rădulescu, fragment din articolul "10 ani la "Sburătorul", în "Luceafărul", Bucureşti, 1991)

Poşta dictionarului

Dna Miriam Kopper, din Bucureşti, str. Bela Bartok 71, prietenă fidelă de ani grei, ultimi, ai lui Alexandru Lăzăreanu (fiul lui Barbu Lăzăreanu), ne-a trimis detalii despre sfîrşitul chinuit al acestuia, precum şi cuvîntul rostit de George Macovescu la mormîntul eminentului diplomat. Îl reproducem "In extenso", el fiind, ni se pare, singurul text izvorît din moartea aceluia pe care prietenii îl numeau Dudu.

"Nu cu multă vreme în urmă, ne-am despărţit de Alexandru Lăzăreanu şi Alexandru Lăzăreanu s-a despărţit de noi. Lege nemiloasă a firii, pe care fiinţa omenească nu o poate înfrînge.

Cobora dintr-o familie de cărturari şi cartea i-a fost prietenă o viaţă întreagă. S-a mîngîiat şi i-a întors filele cu dragoste şi respect, cu veche înţelepciune care venea de departe, din adîncul veacurilor şi al mileniilor, cu respect faţă de sensurile profunde ale cărţii. Pentru că Alexandru Lăzăreanu înţelesese adevărul, că din fiecare poţi să tragi o învăţătură pentru viaţa ta şi a semenilor tăi.

Şi-a slujit ţara cu gîndul şi fapta. În tinereţe, Alexandru Lăzăreanu a fost un viguros şi în acelaşi timp un subtil gazetar. Îl pasionau evenimentele internaţionale. Era în vremea cînd ciuma fascismului năpădea Europa, se întindea fioroasă şi ucigătoare în întreaga lume. Alexandru Lăzăreanu comenta acele evenimente şi atrăgea atenţia asupra pustiitoarei şi sîngeroasei furtuni care avea să se abată peste omenire, atrăgea atenţia asupra fascismului de toate culorile, de pretutindeni, asupra ruşinei secolului al douăzecilea.

Şi-a slujit ţara cu gîndul şi fapta. Alexandru Lăzăreanu a fost un diplomat de valoare, bine pregătit pentru o profesie care cere multe calităţi. Era tenace şi pasionat în a susţine şi promova interesele prezente şi viitoare ale ţării şi ale acestui popor. Vreme de mai bine de treizeci de ani, în împrejurări deseori grele, deseori neprielnice, şi-a exersat inteligenţa, cultura, simţul negocierilor în faţa unor parteneri pregătiţi profesional şi, de cele mai multe ori, stăpîniţi de voinţa de a nu respecta interresele României şi de a lovi în ele.

În dificile tratative Alexandru Lăzăreanu a ieşit învingător. La Washington, la Londra, la Paris, la Bruxelles, în conferinţe internaţionale, în conducerea Ministerului de Externe, el a reprenentat ţara cu demnitate şi competenţă, contribuind la crearea unei imagini cît mai respectate a diplomaţiei româneşti.

Un gînd bun, frumos şi curat pentru Alexandru Lăzăreanu. Este omagiul ce i se cuvine".

Da, într-adevăr, i se cuvine. Şi de altfel nu ne miră de fel că omagiul acesta, Alexandru Lăzăreanu l-a primit din partea gentlemanului antifascist care a fost şi a rămas, peste tot unde l-a dus destinul, George Macovescu: în gazetărie (a fost un antihitlerist pur-sînge în presa antebelică), în diplomaţie (a fost un ministru de externe hotărît să îmbunătăţească mereu relaţiile dintre România şi Israel), în viaţa literară (a fost un preşedinte de uniune scriitoricească preţuit de valorile condeiului şi detestat, ca o "bête noire" de grupul **neo** din jurul revistei "Săptămîna").

La cele spuse de Macovescu, să adăugăm din cele ştiute de noi că Lăzăreanu a fost un intelectual de clasă mare, neştiut, exigent cu scrisul său pînă la auto-paralizie, capabil să rescrie de cinci ori o scrisoare fiindcă nu-i suna bine un adjectiv (scîrţîie, ne spunea el, scuzîndu-se, nu pot să vi-o trimit încă); să adăugăm, de asemenea, că a fost un om de fineţe şi tact cum nu prea mai întîlneşti prin ambasadele trivialităţii mondiale de azi (Graham Greene murmurase – îmi aduc aminte bine – la o masă la reşedinţa lui *Dudu*, de la Londra, în 1964, o masă la care mai fusese şi teribilul Silviu Brucan, pe-atunci conducător al Televiziunii române – murmurase, zic "oh, domnule Lăzăreanu... dacă toţi diplomaţii din România ar avea subtilitatea Dumitale... ei bine... well... " şi aici s-a oprit politic şi politicos; dar noi, cei de faţă, în casa de lîngă Belgrave Square, înţeleseserăm ceea ce era de înţeles; să mai adăugăm că Lăzăreanu a fost un generos, ajutînd, inclusiv prin găzduire delicată, pe mulţi oameni ai condeiului şi artelor, veniţi, aşa cum se venea la vremea aceea, săraci prin occidenturi, deschizîndu-le toate uşile posibile, străduindu-se să le "facă legături" întru afirmare europeană şi servindu-le, nu o dată, de traducător, deşi calitatea sa de Excelenţă l-ar fi îndreptăţit a se mulţumi cu întinderea a două degete, spre salut, numai; în fine, să mai adăugăm că a fost un prieten adevărat al *Dicţionarului* nostru: ne-a trimis, răscolind prin sertare, date despre Barbu

Lăzăreanu, fireşte, dar şi despre companionii filologului din anii dinainte şi de după cel dintîi război mondial; ne-a trimis fotografii şi ediţii rare; ne-a dăruit mai cu seamă, anul trecut, o carte de negăsit, "Chrestomaţie română" (vol. I şi II, Leipzig-Bucuresci, 1891) de M. Gaster. "Dac-ar fi vîndut această scriere, azi cu mare valoare bibliofilă, – ne-a scris cineva, unul dintre intimii lui Lăzăreanu, – *Dudu* şi-ar fi putut îngădui luxul de a traversa mai uşor iarna trecută, plătind cîteva mii de lei în plus pentru electricitate. Dar n-a vrut. A tremurat în casă, de frig, cu paltonul pe umeri, şi mi-a spus: "Prefer ca această carte a lui Gaster să ajungă la "Dicţionar".

■ *Plecînd de la Ambasada română la Buckingham Palace pentru prezentarea scrisorilor de acreditare în faţa reginei Elisabeta. Londra, 1961.*

*

(Notăm că Alexandru Lăzăreanu s-a născut la 15 februarie 1913, a urmat cursurile liceului "Mihai Viteazu", apoi Facultatea de litere şi filosofie din Bucureşti, după care pleacă la Londra, unde absolvă "The School of Modern Languages". El colaborează între anii 1934-1937 la "Adevărul", "Cuvîntul liber", "Excelsior" etc. În 1945 este redactor-şef al săptămînalului "Tinereţea".)

Miron Dansker, din Haifa, Rh. Herzl, de felul său din Botoşani, vrea să ştie dacă "avem idee" de-o foaie "cu gînd sionist", apărută între cele două războaie în oraşul său natal şi care "cucerise sufletul familiei noastre". Titlul: *Hazair*.

Avem idee. *Hazair*-ul cu pricina a fost redactat de H. (Herman) Saltman în anii 1925-1926, a apărut, cît a apărut, lunar prin sacrificiile directorului, contabil autorizat de meserie, şi, în ciuda trecerii sale fulgerătoare prin lumea oraşului şi a vremii, a lăsat o **urmă**. O **urmă** de credinţă şi calitate. Iată, mai sus, pagina I-a a tipăriturii, cuprinzînd un articol despre *Hanuka* (oh, ce simbol de evreitate dîrză în timpul acela bîntuit de cuzişti şi cornelcodrenisme!) al lui H. Saltman. Precizăm că am reuşit să intrăm în posesia exemplarului datorită a) A.C.M.E.O.R.-ului din Tel Aviv, unde această revistă este înregistrată în fişe şi b) d-lui G. Strempel, directorul general al Bibliotecii Academiei Române de la Bucureşti, unde se află, păstrată cu grijă, foaia botoşeneană.

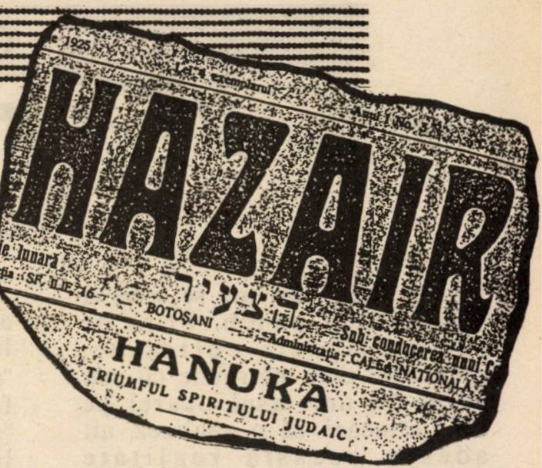

HAZAIR

הצעיר

BOTOŞANI

HANUKA

TRIUMFUL SPIRITULUI JUDAIC

CASA VIRSTNICILOR

«OFAKIM»

Natania – STR. DIZENGOFF 67 • TEL. 053/22787

- Amplasată lîngă centrul comercial al oraşului şi aproape de malul mării
- Cuprinde 29 de camere spaţioase cu W.C. şi duş alăturate

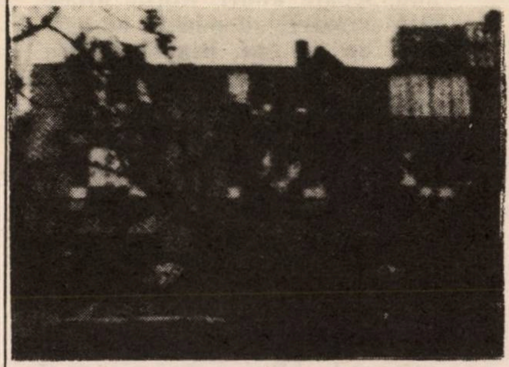

- Posibilităţi de a locui singur în cameră
- Bucătărie bogată, cu meniuri variate – pe gustul tuturor comunităţilor
- 5 mese pe zi, strict casher
- Atmosferă caldă, casnică
- Îngrijire devotată permanentă (24 de ore)
- Societate corespunzătoare
- Activităţi colective variate
- Distracţie şi ocupaţie permanentă
- Supravegherea sănătăţii de către o echipă medicală
- Casa vîrstnicilor este condusă de către TELEM, serviciile de însănătoşire
- Conducere de încredere şi devotată

CARTEA

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

MODERNISM ŞI FORŢĂ ELEMENTARĂ

În zilele noastre, se scrie şi se tipăreşte enorm. Prins de rutina muncii cotidiene, preocupat de a pătrunde cît mai adînc în universul operei pe care urmează să o analizez, uit adesea această realitate specifică epocii contemporane. Dar, dacă mă opresc o clipă şi meditez asupra fenomenului respectiv, mă înfior. Ca în faţa unui abis. Pescar pasionat şi îndărătnic, criticul literar aruncă firava-i undiţă în nesfîrşitul ocean al tipăriturilor. Cine poate citi tot ce se editează? Cine garantează că nu i-a scăpat o lucrare importantă, mai cu seamă dintre cele scrise în limbi periferice, necunoscute lui: poloneza, olandeza, norvegiana, ungara, sîrba, greaca, turca, etc?

Pe Bruno Schulz, de pildă, l-am descoperit abia după aşezarea mea în Israel, în 1960. Opera lui Andrej Kusniewicz am întîlnit-o, de asemenea, cu mare întîrziere, după ce a fost tradusă în limba franceză.

*

Andrej Kuśniewicz e un om şi un scriitor interesant. Profund polonez, este în acelaşi timp european. Născut în 1904 în Galiţia răsăriteană, a avut prilejul să cunoască timpuriu şi alte culturi: cea ruteană (a ţăranilor), cea evreiască, cea germană şi ungară (Galiţia făcea parte atunci din imperiul austro-ungar). Apoi, la şcoală, a studiat latina, greaca şi franceza. În timpul celui de-al doilea război mondial, se află în Franţa şi activează în cadrul Rezistenţei. Hitleriştii îl arestează şi îl deportează în lagărul de la Matthausen. Debutul literar şi-l face tîrziu (avea peste 50 de ani).

Romanele lui se situează la confluenţa literaturii poloneze cu cea europeană. Sinteză sui generis de modernism şi forţă elementară.

*

"Regele celor două Sicilii" aminteşte întrucîtva tehnica şi atmosfera modernistă a literaturii europene, în special a "noului roman" (nouveau roman) francez. Nu există, în roman, o "poveste" narată cronologic, de la început şi pînă la sfîrşit. Predomină episoadele, nelegate între ele. Se insistă asupra unor descripţii amănunţite, obiectivale. E caracteristic de pildă tabloul oraşelului, văzut parcă printr-un ochean mînuit mecanic, depersonalizat, cu o mişcare lentă de obiectiv cinematografic: în depărtare, colinele de dincolo de Mur. Dincoace, gara. Expresul Viena-Trieste intră în gară. Hamalii cu şepci roşii îşi oferă serviciile. Trăsurile cu doi cai se înşiruie la ieşirea din gară. Praful se ridică. Un bărbat urmat de o familie numeroasă îşi şterge sudoarea. Obiectivul se deplasează încet spre stînga. Descoperim un ofiţer, însoţit de o femeie tînără (pălărie mov, cu pană), într-o trăsură. Trăsura coteşte în strada Annen: o pierdem din vedere. Obiectivul ia acum, în prim plan, trenul: locomotiva puternică, model nou, scoate aburi. Roţile uriaşe, strălucitoare, se pun în mişcare, din ce în ce mai repede. Peronul se goleşte de oameni. Obiectivul se deplasează atunci spre parcul situat la poalele colinei, în vîrful căreia veghează castelul. Doi ofiţeri, călări, înaintează la pas. Salută o persoană pe care nu o vedem. Copii se joacă. Unul dintre ei încearcă să ajungă din urmă o minge care se rostogoleşte. Etc. etc. După cum constată însuşi autorul: "Privirea noastră călătoreşte. Călătorie superfluă în vid, cu totul gratuită (...) Şi, totuşi, importantă (...) – dovedeşte ceva: unicitatea ei absolută".

Spre deosebire însă de "noul roman" francez, al cărui modernism avea ceva rece, cerebral, construit teoretic, romanul lui Kuśniewicz are ceva primar, de forţă elementară, venită spontan din adîncuri. Viziunile nu sînt reci, geometrice, ci încărcate de culori, de sevă, de emoţii. Filmul derulat în faţa ochilor noştri are pecetea autenticităţii convingătoare, te captivează, te zguduie sufleteşte. Autorul nu refuză elemente realiste şi chiar "pitoreşti": tabloul cu ofiţerii care petrec în bordelul ţinut de Madam Roza, ţiganca adolescentă Marika păşind cu graţie felină spre tufişurile în care vrea să ademenească pe ofiţerul de la care speră să obţină, drept preţ al trupului ei ispititor, suma de bani necesară pentru a-şi cumpăra rochia rîvnită etc. Viziunile acestea, – în care autorul sfidează şi înfrînge structurile temporale şi spaţiale, împletind prezentul cu trecutul şi locuri diferite, – au adesea un aspect sumbru, romantic-tragic la modul halucinant, ca în tabloul de neuitat al cavalerului singuratic, care galopează ca un strigoi pe cîmpul unde regimentul austriac a fost decimat în bătălia de la Solferino.

*

Deşi nu evidentă, oferită pe tavă, unitatea compoziţională există. O ţesătură fină, – subtilă ca o pînză de păianjen ţesută cu măiestrie instinctivă, – leagă elementele aparent disparate ale romanului. Unitatea aceasta subtilă este sugerată chiar de titlul "Regele celor două Sicilii". Căci regatul lui este un "regat dublu, un regat mort". Regimentul de ulani, înfrînt la Solferino, are drept patron pe Ferdinand II, regele celor două Sicilii. Emil R. este ofiţer în acest regiment în momentul declanşării primului război mondial. Emil R. şi cele două surori – una activă, energică, satanică (Lisbeth) şi cealaltă (Detta) pasivă, subjugată şi fascinată de sora mai mare –

alcătuiesc un triunghi tragic, demonic. Emil e îndrăgostit de Lisbeth. Trăieşte şi moare sub zodia tragică a acestei pasiuni incestuoase. Poate tot el este asasinul bizar care a ucis-o pe Marika în tufişurile de la marginea orăşelului de garnizoană Fehertemplon. Soarta tragică a individului Emil R. corespunde sfîrşitului tragic al imperiului "dublu" (hibrid = austro-ungar) habsburgic, ros de contradiţii lăuntrice, decadent. Sfîrşitul tragic al unei întregi epoci (aşa cum îl trăim şi noi azi). Şi, pe plan mai adînc, filosofic, corespunde structurii universului: totul pare întîmplător şi totuşi totul este important în unicitatea lui, tot ce pare hazard se revelează, retrospectiv, ca necesitate: "Cu calmul pe care-l conferă experienţa viitorului, ajungi inevitabil să constaţi importanţa, dar şi relativa lipsă de importanţă, a tuturor acestor fapte paralele".

nou

STUDENŢII ISRAELIENI care au terminat studiile în ROMÂNIA

Pot cumpăra prin intermediul biroului "Personal import" condus de Lică Bercovici, obiecte electrice de uz casnic, DIN IMPORT, CU SCUTIRI VAMALE, LA PREŢURI FOARTE AVANTAJOASE (televizor, Stereo HI-FI, maşină de spălat, mixer, aspirator, frigider, etc.).

Pentru informaţii suplimentare vă puteţi adresa la telefon 03-9661262 sau în scris la
LICĂ BERCOVICI,
P.O.B. 3216 Rishon Le Zion
75100 sau prin fax: 03-9668240

A APĂRUT

O lectură pasionantă. O lectură plăcută. O lectură care-ţi îmbogăţeşte sufletul

O ÎNTÎMPLARE DIN VIAŢA MEA şi cîte ceva în plus

condeie mai noi, dar şi mai... vechi

cu un cuvînt înainte de Radu Cosaşu

MINIMUM

Povestiri, schiţe, momente, amintiri.

■

18 autori... 18 experienţe:

Geta Berghoff, Gad Calmgran, Norbert Călin, Anda Chilischi, Rahel Cohen, Dali Feldman, Mosari Goldenberg, Paul Kidron, Al. Mirodan, Moshe Olier, Israel Rosenthal. Norbert Schmetterling, Gina Sebastian-Alcalay, Ion Ştiubea, Izidor Vais, Viorica Weissman, Adrian Zahareanu, Iacob Zimbler.

Volumul poate fi procurat trimiţînd un cec de 25 (douăzeci şi cinci) de shkalim la *Minimum,* P.O.B. 11472, Tel Aviv – sau la librăriile "Lepac".

● **a apărut**

"VREAU SĂ TRĂIESC"

de I. ROSENTHAL

Povestiri adevărate trăite de un cardiac care, bolnav de la 16 ani, îşi scrie memoriile astăzi, la aproape 80 de ani. O carte care nu trebuie să lipsească din biblioteca nici unui cardiac.

Cartea poate fi cumpărată în următoarele locuri unde se vînd ziare şi reviste:

***Tel Aviv:* Cohen, Str. Dizengoff 137; Velvel Leibu, King-George 4; Rina Koler, Karlibah 20; Schiler Iţhac, Arlozorof 137. *Haifa:* Şmilovici, Haluţ 31. *Ramat Gan:* Rafi, Bialik 21. *Holon:* Sifrei Medi, Sokolov 73; Sifrei Medi, Usiskin 14. *Bat Yam:* Savion, Sd. Aţmaut 79. *Cfar Saba:* Aşer, Weizman 106, *Rishon Le Zion:* Kosmos, Herzl 52 (Tahana EGED); *Petah Tikva:* Levi Meir, Jabotinski 39 (la staţia Spital Belinsohn).**

De asemeni, cartea poate fi procurată prin cec poştal sau bancar de 20 şekeli pe adresa:

ISRAEL ROSENTHAL,
Bnei Brak, reh. Ganei Gad nr. 8; Tel. 03/791818

CARTEA

RUDICH

Scrisoarea de față – trimisă de poetul Alexandru Lungu, din Bonn, Germania, director al revistei "Argo" – a ajuns la noi după închiderea numărului trecut, număr în care MINIMUM își lua rămas bun de la Rudich.

O publicăm acum, știind că acolo unde se află sufletul marelui nostru prieten, nu există nici devreme, nici tîrziu.

Dragul meu Rudich,

Stingându-se adresa din Holon, mă văd silit să'ți expediez această ultimă scrisoare reglementar-poștală la "Minimum" – locul unde te întâlneam indirect, cu o regularitate astronomică, dictată de fazele Lunii. Mai departe urmează alte căi de... comunicare, mai neocolite și mai adânci.

Îți mulțumesc pentru luminoasele rânduri, datate 24 sept. 1991, înflorite în aceeași prea limpede caligrafie dintotdeauna. Ne-au ajuns a doua zi după ce auzisem ceea ce am fi dorit să nu aflăm vreodată. În apa oglinzilor cernite, unduitele-ți cuvinte au sunat asemenea unor păsări de dor, spunându-ne că nu toate pragurile și nu toate despărțirile frâng duratele și înfrâng lumina. Neasemuita ta prietenie rămâne înrădăcinată în acest văzduh și'i cinstim privirea ce ne-o dăruie din strălucirea Sephizot-ului sub focul căruia ai stat dintotdeauna: Sephizotul înțelepciunii.

Dincolo de sortita împăcare, strămutarea ta lasă aici și unele răni. Nu cea mai ușoară va fi cea din pagina 3, care va rămâne pentru totdeauna, oricâtă cerneală o va scălda, albă. De un alb pustiitor, pentru că s-a întâmplat ca "Minimum" să aibă în tine cel mai drept și mai fără-de-pată, cel mai îndrăzneț întru adevăr și cel mai înțelept colaborator.

Mulțumindu-ți pentru privirile ce ni le trimiți de dincolo, te îmbrățișez și, împreună cu MAL, îți încununăm umbra cu toate amintirile.

ALEXANDRU LUNGU

UNIVERSITATEA TEL AVIV
CENTRUL GOREN GOLDSTEIN DE ISTORIE A EVREILOR DIN ROMÂNIA

ANUNȚĂ

I-ulCONGRES DE ISTORIE A EVREILOR DIN ROMÂNIA

ce se va desfășura între 15 și 19 decembrie a.c., la Universitatea Tel Aviv cu participarea unor specialiști din Israel și din străinătate.

Deschiderea va avea loc duminică 15 decembrie, ora 10, în sala B'nei Zion, Beit Diaspora.

Participă: prof. Ioram Dienstein, președintele Universității Tel Aviv, prof. Shlomo Simonsohn, directorul Institutului de cercetare a Diasporei, prof. Radu Homescu, ambasadorul României în Israel, Ioan Stancu, atașat cultural al României, A. Goldstein-Goren, dr. Rafael Vago.

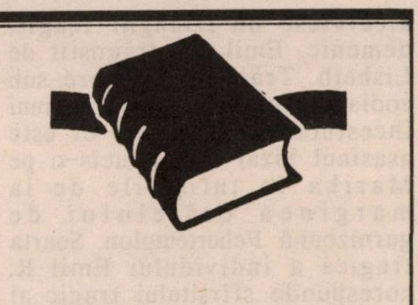

În decembrie 1991, apare la Londra, în prestigioasa editură "Athlom Press" (editură ce funcționează sub egida lui "Oxford University"), cartea "Waldy". O biografie. Biografia lui Waldy Gruenspan.

WALDY

Waldy Gruenspan a fost ieșean. În 1942 a plecat în Eretz Israel, unde a studiat "Civil Engineering" la Tehnionul din Haifa. El a realizat, de-a lungul unei vieți pline de înfăptuiri, construcții de anvergură în Cipru, Ethiopia, Nigeria, Tanzania și Venezuela.

◆

Autoarea biografiei, Moussia, este, la rîndul ei, ieșeană, făcînd parte din cercul de intelectuali J. Popper, Henry Dona, Savin Bratu (ultimul și-a luat numele după mama autoarei: Sabina Bratu).

* * *

"Waldy" : un om, o operă, un simbol al generației sale.

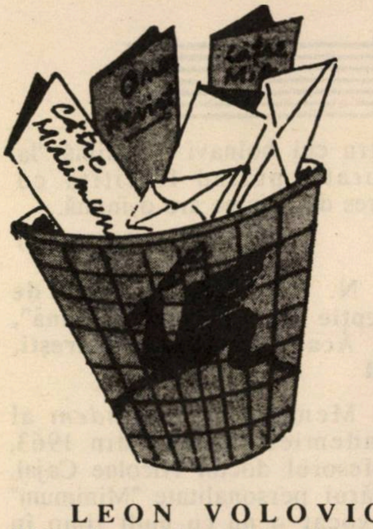

PRIMIM LA REDACTIE

• CĂRŢI • REVISTE • ŞI • SCÎNTEIERI • DE • GENIU •

LEON VOLOVICI, "Nationalist Ideology & Antisemitism, The Case of Romanian Intellectuals in the 1930s" (tradus din româneşte de Charles Kormos), Ed. Pergamon Press, Oxford, 1991.

Un eveniment. Cunoşteam, pînă acum, fragmentar, textele "de referinţă" privind antisemitismul din lumea intelectuală a României interbelice. Dar niciodată aceste întruchipări ale stării de spirit la care ne referim nu au fost adunate într-o sinteză (ca un fel de "carte albă" în materie), structurate logic, organizate pe "idei-forţă" (un capitol din lucrarea sus-amintită se cheamă "Etnocraţie, antisemitism şi angajament legionar", altul "Antisemitismul intelectual – evoluţie şi stereotipii" ş.a.m.d.), instalate în contextul social-politic al epocii şi, mai ales, explicate plauzibil precum în cartea lui Leon Volovici. Este meritul lui Volovici, istoric literar format la Universitatea din Iaşi şi devenit, după stabilirea sa în Israel, acum şase ani de zile, cercetător la "Yad Vashem" şi, mai nou, la "Centrul Internaţional Vidal Sassoon pentru studierea antisemitismului", – de a fi realizat această fundamentală operaţie.

Efectul cărţii e devastator. Cu atît mai devastator (se poate spune aşa?), cu cît Volovici evită patetismele, indignările de rigoare, uluirea ("Cum e posibil?"), exclamaţiile de indignare, revoltă sau dezgust, adoptînd un ton calm, domol, moldovenesc, puţin leneş, puţin adormit, "alb", neted; avem de-a face cu un killer blînd.

o Volovici faţă-n faţă cu – vai! – adevărul!
o Israel Rosenthal vrea să trăiască
o Nicuşor Cajal sub cupola Academiei
o Starebus
o Nicolae Balotă: Prietenul meu David

... Cînd citeşti că, potrivit lui Corneliu Codreanu, conducătorul şi ideologul mişcării legionare, "Misiunea istorică a generaţiei noastre este rezolvarea problemei jidoveşti"; şi că Ion Moţa, şi el conducător de frunte al Gărzii de Fier, s-a îndeletnicit cu pasiune, în anii tinereţii, cu traducerea în româneşte a "Protocoalelor înţelepţilor Sionului"; cînd citeşti că Nichifor Crainic spunea: "Spiritul nou e sănătos pentru că e antisemit"; cînd citeşti că filosoful Nae Ionescu considera că între creştini şi evrei, două corpuri străine unul altuia, "nu poate exista pace decît ...prin dispariţia uneia dintre ele"; cînd citeşti că, potrivit teologului George Racoveanu, "dracii şi Iuda nu se mai mîntuiesc... aşa învaţă biserica"; cînd citeşti că romancierul Vintilă Horia aplaudă "efortul suprem al popoarelor europene de a scutura jugul incomod al iudaismului"; cînd citeşti, sub semnătura poetului Horia Stamatu, despre "forţa invincibilă a neamului trădării, acum (1938) intrat în derută pe toate fronturile" şi despre faptul că neamul acesta "arată ca o hoardă a însetaţilor de sînge creştinesc"; cînd citeşti că în opinia lui Emil Cioran "un organism naţional sănătos se verifică întotdeauna în lupta împotriva evreilor, mai cu seamă cînd aceştia prin număr şi prin obrăznicie invadează un popor"; cînd citeşti că poetul N. Davidescu pleda pentru "dezintoxicarea naţiunii de toxina iudaică" (vorbind în acelaşi spirit cu Nichifor Crainic care cerea "purificarea culturii româneşti de elementele venetice" şi "evacuarea Europei de spiritul iudaic, care a îmbolnăvit-o atîta vreme"); cînd citeşti că Mircea Eliade suferea din pricină că "de la război încoace evreii au cotropit satele Maramureşului şi ale Bucovinei şi au obţinut majoritatea în toate oraşele Basarabiei(...)", că "pe Bucegi nu mai auzi româneşte, că în Maramureş, Bucovina şi Basarabia se vorbeşte idiş"; cînd citeşti că acelaşi Mircea Eliade se întreabă tragic: "poate neamul românesc să-şi sfîrşească viaţa în cea mai tristă descompunere pe care a cunoscut-o istoria, surpat de mizerie şi sifilis, cotropit de evrei şi sfîrtecat de străini..."; cînd citeşti că eminentul filolog Sextil Puşcariu urmărea "mişcarea legionară cu cea mai mare simpatie, de cînd studenţimea de la Universitatea din Cluj a cerut (...) ca

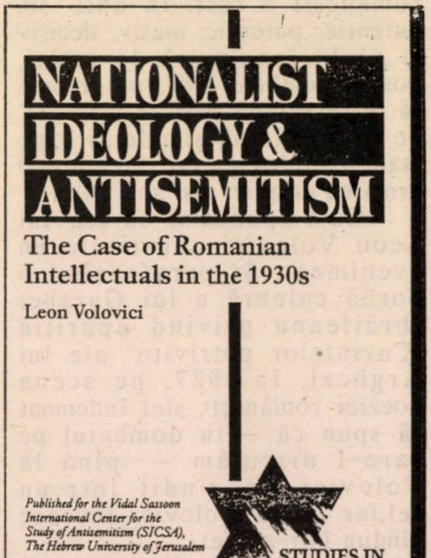
NATIONALIST IDEOLOGY & ANTISEMITISM

The Case of Romanian Intellectuals in the 1930s

Leon Volovici

Published for the Vidal Sassoon International Center for the Study of Antisemitism (SICSA), The Hebrew University of Jerusalem

STUDIES IN ANTISEMITISM

PERGAMON PRESS

universităţile noastre să fie recucerite pentru românism şi scăpate mai ales de invazia evreiască"; cînd citeşti că duiosul nuvelist I. Al. Brătescu-Voineşti, cel mai duios dintre toţi nuveliştii români, îl elogiază pe Hitler pentru că a iniţiat "deparazitarea ţării de evrei"; cînd citeşti că poetul Octavian Goga, într-o convorbire cu fraţii Tharaud, veniţi de la Paris pentru un interview, schiţa un plan al său de "rezolvare a problemei evreieşti", prevăzînd "expedierea lor departe... undeva... într-o insulă, de unde să nu poată pleca (şi care să fie) înconjurată de nave de război aparţinînd tuturor naţiunilor... Madagascar, de pildă..."; cînd citeşti că în ceasurile de **criză**, cînd hitlerismul părea că a învins, oameni ca Victor Eftimiu, natură eminamente democrată, a **clacat**, declarînd că "Românii din Moldova sînt copleşiţi de invazia galiţianului Israel", ţinuturi întregi fiind "invadate de oameni perciunaţi"; cînd citeşti toate acestea şi cînd, înfigîndu-ţi unghiile-n carne, cauţi înţelesul lor, ajungi să pricepi două lucruri: a) că antisemitismul intelectualităţii româneşti a fost, în anii '30, autentic, puternic, masiv, decisiv şi că b) "explozia" de astăzi, post decembrie 1989, nu trebuie să te surprindă şi să te "şocheze" de fel, ea fiind, simplu şi logic (sau psihologic, sau fiziologic) urmarea erupţiei din anii '30.

Cum spuneam, cartea lui Leon Volovici constituie un eveniment. Şi parafrazînd o vorbă celebră a lui Garabet Ibrăileanu privind apariţia "Cuvintelor potrivite" ale lui Arghezi, în 1927, pe scena poeziei româneşti, sînt îndemnat să spun că – în domeniul pe care-l discutăm – pînă la Volovici am gîndit într-un fel,iar de la Volovici încoace gîndim într-alt fel

(Al. Mirodan)

ISRAEL ROSENTHAL: "Vreau să trăiesc", Ed. Minimum, Tel Aviv, 1991

Suferinţele altuia nu consolează pe nimeni de suferinţele proprii (afară numai, poate, pe bolnavii de egoism acut). Dar o carte despre suferinţele altuia şi despre felul în care acel altul a reuşit să le învingă şi să meargă departe, îţi dă ţie, cititorului, un sentiment stenic de încredere în putinţa omului de a cîştiga iar şi iar bătăliile cu bolile, cu nemernicia oamenilor, cu propriile sale slăbiciuni.

Acesta este mesajul pe care Israel Rosenthal vrea să-l transmită cititorilor cărţii lui, "Vreau să trăiesc".

Israel Rosenthal nu se pretinde scriitor. Ceea ce are de spus, o spune simplu şi direct, ca într-un *Curriculum Vitae.* Şi asta face cartea lui cu atît mai interesantă. Pentru că acest *Curriculum Vitae* povesteşte despre aproape 80 de ani din viaţa unui om, a unui evreu care a trăit, în România, două războaie mondiale, munca obligatorie, naţionalizarea, abuzurile unui regim indiferent la soarta unui om; şi care a trăit apoi, în Israel alţi ani – destui ca să-i fi tremurat inima pentru fiul lui în timpul războiului de şase zile.

Israel Rosenthal nu ştie, nici măcar nu bănuieşte că – de fapt – despre asta e vorba în cartea lui. El, în modestia lui, adresează scrierea lui cardiacilor, fiind el însuşi bolnav de inimă de la vîrsta de 15 ani. Suferinţele prin care a trecut din cauza bolii, pînă la operaţia pe cord deschis şi la implantarea unui stimulator cu tranzistori, sînt descrise sobru, aproape sec, dovedind pudoarea unui om care scrie nu ca să fie căinat sau admirat, ci ca să le dea curaj celor cărora le e dat să trăiască o experienţă asemănătoare cu a sa.

Lor, şi celor apropiaţi lor, căci un loc important îl ocupă, în cartea ca şi în viaţa sa, soţia şi fiul lui, care i-au stat mereu alături, cu dragoste, cu devotament, cu încredere în viaţă.

Israel Rosenthal recomandă cartea sa celor bolnavi de inimă "la propriu, nu la figurat". Cum am spus, omul e modest. Scrierea sa e un medicament şi pentru cei bolnavi de inimă "la figurat", putînd fi citită cu interes de oricine are o inimă.

(Rodica Miletineanu)

N. CAJAL: "Discurs de recepţie la Academia Română", Ed. Acad. Române, Bucureşti, 1991

Membru *corespondent* al Academiei Române din 1963, profesorul doctor Nicolae Cajal, a cărui personalitate "Minimum" a evocat-o nu cu mult timp în urmă (nr.33, pag.25-26), a devenit în 1990 membru *activ* al celui mai înalt for de cultură român, restabilind astfel – după 27 de ani – adevărul vieţii, care-l îndrituieşte azi, la capătul a peste jumătate de veac, de *activitate* profesorală şi ştiinţifică, să înceapă a se gîndi la farmecele *corespondenţei* şi ale memoriilor printre care, la un loc de seamă, se situează şi recentul său "Discurs de recepţie la Academia Română" (Ed. Acad. Române, 1991, 24 pag.). Stilul fiind, după cum se ştie de la Buffon încoace, "omul însuşi", discursul de recepţie este atît de "cajalian" prin modestie, farmec personal, elevaţie a gîndirii teoretice, fervoare întru apărarea valorilor umaniste şi zîmbitor relativist faţă de omeneştile trecăciuni sau stricăciuni (cum preferaţi să le numiţi), încît, academic sau neacademic, realizezi că OMUL Cajal scapă oricărei încercări definitorii şi solemne de a-l cataloga şi "onorifica".

Analizînd strălucitor noile probleme de etică pe care mileniul ce vine le ridică în faţa oricărui om de ştiinţă, evocînd complexele dificultăţi de ordin psiho-pedagogic ale transmiterii structurilor constitutive ale cunoaşterii, profesorul Cajal nu afirmă nimic la modul apodictic, ci transmite, palpitant şi apropiat, dramatismul înalt intelectual al neîntreruptului şir de iluzii-deziluzii-realizări, şi din nou, "d'a capo", alte iluzii, pe care-l reprezintă o viaţă torturată, dar şi binecuvîntată de întrebări de tipul: "Este libertatea o iluzie doar? Sîntem cu toţii robii, şi nu stăpînii capacităţii noastre de creaţie? Să fie oare libertatea omului de ştiinţă asemenea libertăţii metalului de a fi atras de magnet...?" (pag.8)

À propos însă de niciodată terminatul joc al libertăţii cu iluziile de toate felurile şi culorile, să-i mărturisim prietenului nostru academician că, dintre infinitele iluzii pe care ni le facem despre lume şi despre noi înşine, una dintre cele mai puţin ameninţate de coroziune rămîne totuşi aceea a sunetului de cristal pur, cu ecou îndelung repetat, pe care l-am perceput întotdeauna acolo unde gîndirea articulat-curajoasă vine în contact cu mult-puţinul pe care, pentru moment, Adevărul este dispus să ni-l dezvăluie. Acest sunet vibrează între toate rîndurile discursului de recepţie, acest ecou nu poate fi stins...

(Sergiu Levin)

American Romanian Academy Journal, nr.15, Davis, California, 1991 (redactor: Ion Manea). Un număr nou, un număr bun, cu texte în engleză şi în română, al revistei californiene care, de vreo cîţiva ani încoace, adună între coperţi texte despre creativitatea românească. Din bogatul sumar, notăm grupaje despre Eminescu, Mircea Eliade, Eugen Ionescu, Aron Cotruş, Emil Cioran şi – întrucît publicaţia nu este oligofrenă – iudeul Ionel Jianu, sărbătorit la împlinirea a 85 de ani de fructuoasă viaţă în slujba artei plastice româneşti. O evocare interesantă a lui Mircea Ioaniţiu (ex-secretar al Regelui Mihai I) semnează numitul Guy Pauker.

*

STAREBUS, cuvinte încrucişate, bridge, caleidoscop, umor, epigrame, şah. (Director: A. Levy, redactor-şef: Nelu Weinberg, editor: Dan Pasăre), nr.1, Tel Aviv, 1991.

Un format înalto-îngust, gen *Biletele de papagal* argheziene, un conţinut care reflectă cu fidelitate cele anunţate pe copertă, o grijă remarcabilă pentru varietate, o ură, nu mai puţin remarcabilă, la adresa monotoniei şi plictisului, şi, în plus, o prezentare grafică excepţională, iscălită Lucia Ghertler. În concluzie şi pe scurt, 46 de pagini de divertisment cu aer european în lumea nu întotdeauna europeană a tipăriturilor din *alia*.

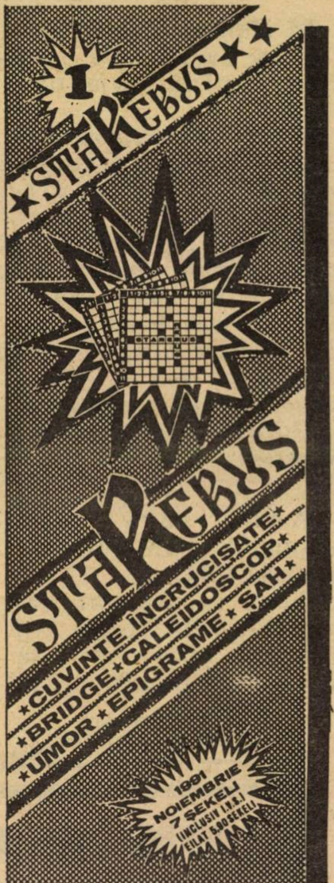

În **România liberă**, Buc., nr.35/1991, citim un fragment din memoriile (mult aşteptate de noi) ale criticului literar Nicolae Balotă, unul dintre reprezentanţii de seamă ai spiritualităţii româneşti de astăzi. Evocînd perioada anilor '60, cînd, eliberat din închisoare îşi începe sau reîncepe activitatea sa de critic, Balotă îşi aminteşte de prietenul său David Rosner.

•

"...Mulţi ani mai tîrziu, după întoarcerea mea din puşcărie şi domiciliu obligator, un prieten credincios al familiei, David Rosner, mi-a istorisit despre strădaniile Tatălui meu – pe care, întorcîndu-mă, nu-l mai regăsisem printre cei vii – de a mă scoate clandestin din ţară. Îl căutase pe el, pe Dudi, cum îi spuneam noi, ori David – cum îşi va spune mai tîrziu, cînd va deveni capul comunităţii izraelite mult împuţinate din Cluj – despre care ştia că are mulţi prieteni, legături preţioase printre coreligionarii săi. Nu o dată auzisem prin el despre cunoscuţi ai noştri, Evrei, ce izbutiseră să se strecoare peste frontierele tot mai ermetic închise. "Tatăl tău m-a implorat să-ţi aranjez o trecere <<dincolo>> cît mai sigură; să te dau pe mîna unor oameni de încredere. Era gata să dea pentru asta toţi banii, toate valorile pe care le avea. Tare te mai iubea. Era disperat; parcă ştia dinainte ce avea să ţi se întîmple. De cîte ori n-a venit să vadă ce-am aranjat! Dar ştii..." – "Ştiu, Dudi, ştiu..." – i-am potolit eu aprehensiunile şi regretele. După cum înţelegeam acum pe Tatăl meu – mulţi ani după pieirea lui şi după trecerea mea prin încercările recluziunii – mai bine decît îl înţelesesem atunci cînd îmi revărsasem inima intempestiv în faţa lui şi cînd îl împovărasem cu ceea ce ar fi trebuit să rămînă doar povara mea, acolo în odaia cu pianul lucind negru în faţa ferestrelor larg deschise spre frunzişul întunecat al copacilor, tot astfel îl cunoşteam acum mai bine pe Duvăd al nostru decît îl cunoscuseră părinţii mei odinioară, deşi nu-l mai întîlnisem decît foarte rar, chiar dacă întotdeauna cu bucurie, ca pe un vechi şi bun prieten. (...) Deşi în cuşca lui de sticlă de la Banca de Stat număra foarte sigur de sine şi cu o iuţeală uluitoare multele mii ce-i treceau prin mînă, deşi – în pantaloni scurţi – picioarele sale păreau destul de vînjoase cînd alerga ca arbitru de tuşă, căci adora fotbalul, Dudi Rosner era prea plăpînd pentru o lume în care mişunau brutele. Se întorsese de la Auschwitz, unde pieriseră ai săi, ca o umbră vagă, o arătare. Mă şi întreb cum se tîrîse de acolo pînă în oraşul nostru din inima Transilvaniei. Un unchi al meu îl descoperise, abia suflînd, pe primele trepte ale imobilului său. Încerca să urce în patru labe la etaj, unde locuia o mătuşă bătrînă, singura supravieţuitoare a familiei sale. Abia putea să vorbească. Rămăsese la unchiul meu, cu care nu se cunoscuse pînă atunci, dar care avea avantajul de a locui la parter şi de a fi foarte primitor. Familia mea îl adoptase, în lipsa familiei sale. Se întremase pe încetul, îşi redobîndise vocea, ba chiar şi umorul, un adevărat "Galgenhumor", cum i se potriveşte unui Evreu din lumea aceea a Răsăritului, unde nunta izraelită era întreruptă de un pogrom sîngeros, iar pogromul continua nemijlocit cu nunta. (...)

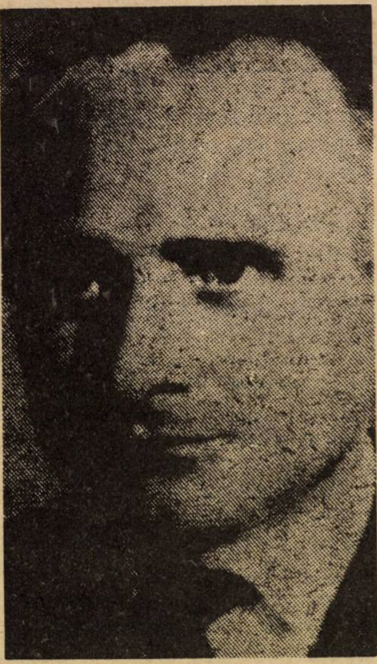
■ *N. Baloţă:* "Dar noi, botezaţii?"

Dar, oare, noi botezaţii, din aceleaşi părţi ale lumii, dacă nu toţi măcar unii dintre noi, n-am fost oare şi noi – într-un fel sau într-altul – tăiaţi împrejur, nu sîntem oare şi noi circumcişi cu silexul dur al tiraniei?..."

(M.Raf.)

PESCUITORUL DE *perle*

Noi grade în armată

"În urma acestui fapt (complot anti – Saddam, n.n,) au fost executaţi 25 de subofiţeri superiori".

("Viaţa noastră", Tel Aviv, 29.10.1991)

*

Să obţinem obiectivul

"Vom avea nevoie de multă răbdare pînă vom obţine obiectivul."

(Dintr-o declaraţie a lui Iosi Ben-Aharoni, tradusă din ebraică, "Viaţa noastră", 6.11.1991; corect se spune: "să urmărim un obiectiv şi, dacă sîntem capabili, să îl atingem", sau, ca să mai dăm un exemplu: "vom avea nevoie de multă răbdare pînă vom atinge obiectivul pe care ni l-am fixat şi anume de a-i convinge pe cei din Harakevet să scrie corect româneşte".

*

Aniversare: Adrian Marino (MINIMUM, nr. 56, noiembrie 1991)

Text interesant despre cunoscutul critic român. Atît de interesant, încît merită să fie citit de două ori. L-am citit de patru ori, dar tot n-am aflat despre ce aniversare e vorba şi cîţi ani a împlinit sărbătoritul!

(Răspuns corect: 70 de ani)

*

Unele evaluări

"Această reţea (de lagăre, închisori etc. din China, n.n) ... nu cuprinde numai lagărele de muncă obligatorie (...) unde deţinuţii muncesc la cîmp, sau la drumuri şi căi ferate. Lagărul poate fi o uzină, o mică întreprindere (...) iar uneori o ţesătorie (...) Aceste firme beneficiază de o mînă de lucru la preţuri derizorii. Populaţia deţinută în diferite feluri de instituţii penitenciare, reprezintă după unele evaluări vreo zece persoane..."

("Viaţa noastră"; din articolul "China – uzine-închisori", 4.11.1991)

*

"Crimă şi pedeapsă" de Dimitri Dostoievski

"La bordul vasului rusesc "Dimitri Dostoievski"

(Titlul unui reportaj de Shabtay Himmelfarb, în "Viaţa noastră", 1.11.1991. Am luat act cu interes de descoperirile d-lui Himmelfarb, Şi aşteptăm, cu nerăbdare, relatări despre vizita D-sale la locul de naştere al lui Nae Tolstoi şi la cimitirul unde îşi doarme somnul de veci Costică Puşkin)

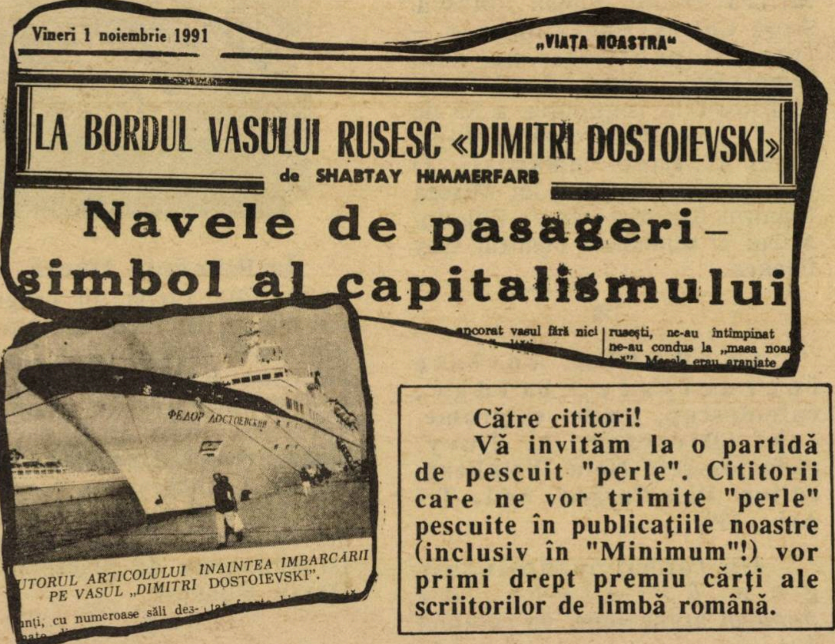
Vineri 1 noiembrie 1991

„VIAŢA NOASTRA"

LA BORDUL VASULUI RUSESC «DIMITRI DOSTOIEVSKI»

de SHABTAY HIMMERFARB

Navele de pasageri – simbol al capitalismului

ancorat vasul fără nici | ruseşti, ne-au întîmpinat

ne-au condus la „masa noa

Mesele erau aranjate

UTORUL ARTICOLULUI INAINTEA IMBARCARII PE VASUL „DIMITRI DOSTOIEVSKI".

ФЕДОР ДОСТОЕВСКИЙ

Către cititori!

Vă invităm la o partidă de pescuit "perle". Cititorii care ne vor trimite "perle" pescuite în publicaţiile noastre (inclusiv în "Minimum"!) vor primi drept premiu cărţi ale scriitorilor de limbă română.

IDEI

SENSURI

LEON VOLOVICI

TRANSCENDENŢĂ ŞI MIZERIE

Virgil Gheorghiu: *Mémoires – Le témoin de la 25e heure*... Admir chipul autorului de pe copertă: privire gravă, îndreptată mult dincolo de mizeriile terestre, o frunte înaltă spre care se îmbulzesc frenetic gînduri elevate şi o neadormită grijă pentru soarta omenirii şi cu deosebire a Europei. În amintirea mea, numele autorului e legat de pagini şi atitudini mai mult sau mai puţin demne de un intelectual, din anii tinereţii sale bucureştene. Dar de ce să ne cramponăm de trecut şi de păcate ale tinereţilor? Multe transformări dramatice şi spectaculoase poate înregistra traiectoria unui cărturar în secolul nostru...

Într-adevăr, primele pagini sînt în deplin acord cu patetismul portretului. Meditaţii adînci despre condiţia umană, despre cosmos şi Dumnezeu, despre tragismul existenţei şi transcedenţă – toate anunţă mărturia unui intelectual şi teolog de o sinceritate absolută, ca o spovedanie la judecata de apoi. Apoi intri în substanţa amintirilor. Dezolare... Aceeaşi naivă rescriere cosmetică şi mistificatoare a propriului trecut, aceleaşi clişee naţionaliste întîlnite în atîtea volume de memorialistică, transformînd vieţile colegilor de generaţie în hagiografii înduioşătoare şi istoria României într-o feerie, întreruptă doar de năvălirile străine. Şi peste toate, aceleaşi fantasme antisemite, aceleaşi ca la Iosif C. Drăgan, să zicem, dar insinuate cu mai multă subtilitate.

Un balaur bîntuie hotarele României, gata mereu să pătrundă şi să treacă totul prin foc şi sabie. Balaurul are, repetă obsedat memorialistul, numai patru capete: Trotski, Bela Kuhn, Max Goldştein şi Ana Pauker. Primii trei, sîntem informaţi, sînt chiar din aceeaşi familie. Numele lor sînt repetate cu spaimă şi oroare; ei şi numai ei reprezintă pericolul bolşevic şi conspiră diabolic împotriva ţării.

Ajung la ultima pagină, notez pe margine (cu creionul): "lamentabil...", apoi îmi amintesc, nu ştiu de ce, un motto la o povestire de Gogol: "Mare plictiseală şi pe lumea asta, domnilor!"

INVENTARUL OBSESIILOR CIRCULARE

ALEXANDRU SEVER

SPIRITUL MEDIOCRITĂŢII AGRESIVE

"Nu polemica mă nelinişteşte, zice Iraclide, ci obiectul ei derizoriu. Literatura împotriva căreia se ridică domnul Iliad e, nici vorbă, literatură proastă, ca atare neglijabilă; a mobiliza întreaga artilerie pentru a distruge un muşuroi de furnici e inutil şi neeconomic. În orice epocă există zmîngîlitori şi veleitari, în orice epocă jocul pasiunilor şi al relaţiilor sociale le poate înlesni un loc, hărăzi un nume, investi cu o putere; mai devreme sau mai tîrziu sînt pierduţi. Atunci pentru ce să ne batem? Şi cu cine? Cine ne sînt inamicii? Poeţii logoreici şi fără substanţă? Mori care macină vînt! Prozatorii fără stil şi fără mesaj? Butii umplute cu vînt! O simplă înţepătură îi goleşte şi îi dezumflă. Tot scandalul îl face aerul evacuat! Gălăgia trădătoare şi mirosul ruşinos sînt tot beneficiul nostru. Pentru atîta lucru nu merită să ne irosim timpul, nervii şi puterile."

Dar, după opinia lui Iraclide, ceea ce combate Iliad nu e pur şi simplu literatură proastă, ci spiritul mediocrităţii. "Cînd literatura proastă tinde să investească propria mizerie cu calitatea unui etalon absolut, mediocritatea devine agresivă şi nocivă; a o combate e legitim şi higienic. E adevărat, nu se poate face critică mare cu literatură măruntă, dar oricît de ingrată e misiunea, a combate mediocritatea e o parte a luptei pentru marea literatură. Prietenul Filoftei ar dori o critică mare, dedicată exclusiv marilor probleme ale literaturii. Dar nu există critici mari acolo unde absentează marii scriitori, şi pentru a avea mari scriitori nu e suficient să-i aşteptăm, trebuie să-i merităm. Să defrişăm locul ce li se cuvine."

Unuia, căruia spiritul mediocrităţii îi apare ca o abstracţie pentru care nu merită să te baţi, Iraclide îi replică următoarele: "Mediocritatea în literatură e o abstracţie ca oriunde aiurea, atît timp cît ne refuzăm efortul de a-i înţelege esenţa; realitatea ei nu apare la cîntar şi nu se măsoară cu metrul; pentru oricine vrea să-i impună un etalon străin de esenţa ei, mediocritatea nu există; e suficient însă s-o confrunţi, într-un domeniu sau altul, cu conceptul de valoare specific, pentru ca să se definească numaidecît. În altă ordine de idei, mediocritatea tinzînd, prin însăşi natura ei, să colaboreze cu forţele obscure şi negative ale naţiunii, forţa ei nocivă e colosală. Evident, ca să mături gunoiul adunat în subsolul unei lumi e nevoie de măturoiul imens al unui fluviu. Întreprinderea lui Iraclide, cu toate că ieşită dintr-o disciplină intelectuală şi tutelată de inteligenţă, ţine aşadar de fapta exemplară a muncilor herculane".

JURNALUL UNUI OBSEDAT

RADU KLAPPER

LECŢIA COSMOPOLITĂ DE LA STUTTGART

Stuttgart este una dintre capitalele dansului european. În virtutea unei tradiţii care urcă pînă la Noverre, creatorul francez al baletului narativ; în virtutea sud-africanului John Crancko, adus de americani după război, dar mai ales în virtutea gustului şi energiei cu care continuă activitatea actuala directoare a ansamblului, braziliianca Marcia Haydée. Curat cosmopolitism, care subliniază faptul că arta mişcării nu are graniţe.

La începutul acestei toamne, Sttutgart-Ballet a sosit în turneu la noi: 15 balerini, duete şi triouri, aproape un balet de cameră, demonstrînd posibilitatea coregrafiei de a spune cu acuitate adevăruri ascunse, întocmai ca filosofia şi poezia.

Jiri Kylian, cehul de la Amsterdam, în ”Amintiri din ţară străină” pe muzica lui Leos Janacek, vorbeşte despre trecerea dintre viaţă şi moarte; Marcia Haydée în ”Enos” (cuvîntul elin aflat la rădăcina noţiunii ”entitate”) dezbate despre fragila frontieră dintre feminin şi masculin, iar Maurice Béjart - marele scamator al baletului secolului XX - demonstrează că, dincolo de ”circ şi focuri de artificii”, se ascunde în el un mare poet al subtilităţii. El poate şopti adevăruri existenţiale. În ”Cîntecele ucenicului rătăcitor” ale lui Mahler, un duet iniţiatic pentru doi bărbaţi, dar mai ales în versiunea coregrafică a "Scaunelor" lui Eugen Ionescu, pe muzică de Wagner ("Moartea Isoldei").

Această din urmă capodoperă de economie a mijloacelor, care pătrunde pînă la cea mai ascunsă măduvă tragică a piesei ionesciene, a fost interpretată doar la Tel Aviv – constituind, veţi vedea de ce – un eveniment istoric: patru dintre uriaşii artei contemporane reuniţi pentru 40 minute pe aceeaşi scenă! Nu numai Ionescu şi Béjart, ci şi interpreţii: nici mai mult, nici mai puţin decît Haydée însăşi şi John Neumeyer, marele coregraf care conduce trupa din Hamburg, sosit pentru trei zile la Tel Aviv ca simplu balerin, pentru a omagia trupa în care a debutat cîndva şi a saluta Israelul. Perfecţiunea a fost dublată de zguduitoarea identificare dintre interpreţi şi eroi: panegiricul bătrîneţii "rostit" de două glorii la apusul carierei, superbi încă,– ea la 50 de ani şi el la 48,– dar superbi ca un sfîrşit...

PARIUL PIERDUT DE IORAM FALK

Obligativitatea unui teatru idiş permanent în Israel ţine de axiomă; calitatea lui, cît mai ridicată, ţine de ideal, şi nu poţi decît să-l aplauzi pe actorul Şmuel Atzmon că s-a angajat să fie directorul unei asemenea întreprinderi riscante şi riscate.

Apelînd pentru ultima premieră, "Foigelman", la un roman al reputatului Aharon Megged, Teatrul Idiş s-a aflat în deplină legitimitate. Că romanul (cel puţin aşa cum transpare pe scenă) este artificial şi că tratează o realitate dureroasă, dar obiectivă (sfîrşitul limbii idiş), în termeni comuni şi situaţii confecţionate, nu poate fi imputat teatrului. Că s-a solicitat colaborarea unor forţe ale scenei ebraice (regizorul Ioram Falk, actorii Henia Rozovska, Israel Beker, Rosina Cambos, Carol Marcovici) este aproape un act de justiţie culturală. Căruţa, însă, scîrţîie din toate încheieturile. Drama începe din însuşi faptul că se joacă în două limbi (ebraică şi idiş), ceea ce are efecte artistice dintre cele mai puţin dorite: transformă povestea relaţiilor dintre un profesor vorbitor de ebraică din Tel Aviv cu un poet idiş din Paris în ...parve, adică nici carne, nici lapte!

Incercînd să fie teatru idiş cît mai tradiţional (cîntece, sentimentalism, humor), dar şi teatru ”modern” (distanţare brechtiană, simboluri, amestecarea timpurilor), ”Foigelman” izbuteşte să rateze ambele modele. Actori excelenţi devin pe alocuri caricaturali, iar dacă Henia Rozovska este impresionantă, personajul ei nu are nici o justificare. Se salvează doar Iankală Alperin, singurul căruia puţin îi pasă de tot ”modernismul” şi joacă cinstit ”idiş”, aşa cum a făcut-o totdeauna, şi la TES printre altele. Şi este adevărat, emoţionant, excelent.

UN COLAJ PREA AMESTECAT

Carismă personală (dusă pînă la caricatură: după cîteva luni în companie, balerinii încep să semene fizic cu el!), sau abilitate comercială (sloganul balerinilor surdo-muţi, demult abandonat, dar făcîndu-şi şi azi efectul!), sau recunoaştere a unor merite istorice (unul dintre fondatorii "Bat Shevei" care a lucrat direct cu Martha Graham), fiecare şi toate la un loc fac ca orice premieră a trupei lui Moşe Efrati ("Kol ve-dmama", voce şi tăcere) să fie aşteptată ca un eveniment. Ceea ce este mai mult decît riscant.

Cu "Tehnică mixtă", sau "amestecată", cum sună în ebraică, Efrati a dat greş. Cîndva balerin şi acum coregraf instinctiv, narcisist ca orice om care apare pe scenă, el a decis acum să ne introducă în bucătăria sa de creator. Dar, cum primeşte oaspeţi, şi-a îmbrăcat o haină de sărbătoare care nu-i aparţine: cea a intelectualismului asociativ. Adică un colaj care amestecă petece de literatură modernă, autocitări coregrafice, artă plastică. Amestecă, dar nu leagă.

Momentele frumoase nu lipsesc: talentatul actor Israel Cohen strecurîndu-se în "Omul geometric", lungul solo pentru Miki Homa (pitoresc israelian: balerinul care a fost ofiţer Zahal!), intens liric în "mişcarea infinită"... dar toate astea dau, poate, 15 minute, plutind străine pe apele tulburi ale unei ore şi jumătate de spectacol. Moşe Efrati ne datorează despăgubiri.

■ *Teatrul coregrafic Inbal trece prin furtuni. Fondatoarea şi animatoarea lui de zeci de ani, geniala Sara Levi-Tanai, a fost îndepărtată, dar strălucirea ei continuă să fascineze. Pentru ea a fost invitată trupa în turneul de la Paris şi Bruxelles, în care farmecul trupei, a cărei primă solistă este Ilana Cohen (în prim plan), îşi va juca iar rolul. Ca în bunele vremuri ale Sarei Levi ...*

SHAKESPEARE E MAI TARE!

S-au adunat biblioteci din exegezele scrise despre "Cum vă place", cea mai renascentistă comedie a lui Shakespeare, cea mai melancolică şi cea mai ambiguă. Aproape nu te poţi apropia de ea fără să fi obligat să străpungi straturi groase de aluviuni livreşti şi, miracol!, ea continuă să rămînă proaspătă şi fermecătoare.

La Municipalul din Beer Sheva, regizorul Omri Nitzan a făcut aproape tot ce este omeneşte cu putinţă pentru a distruge vraja şi a falsifica textul: curtea ducală de la care fug toţi cei "vii" este un amestec indigest între ceea ce ştim despre dictatorii contemporani şi ceea ce oferă "science-fictionul"; valuri de homosexualitate fandosită au fost răsturnate peste personaje şi mai ales peste fascinantul Jack Melancolicul; transfuzii masive de vulgaritate, din care inevitabilul Kuşnir-"Zehu Ze" a luat cu, satisfacţie partea leului, pentru bietul bufon Feste care i-a fost încredinţat. Şi totuşi, a fost suficientă o scînteie de inteligenţă a scenografiei (Ruth Dar: pădurea Arden este o mare de nori albi din caiere elastice de plastic), un mare actor (Ohad Shahar in ingrata versiune a lui Jack Fatalistul), o actriţă abilă (Dafna Rechter ca Rosalinda) şi un debutant care ştie ce este aia Renaştere şi emoţie (Alon Ofir) pentru ca toate eforturile regiei să fie aruncate în aer. Vraja se întoarce! Pînă şi în aceste condiţii vitrege, a căror culme o atinge excluderea de pe scenă a faimosului epilog recitat de Rosalinda şi care explică paradoxul comediei, "Cum vă place" există. Palpită ca un fluture superb, rătăcit peste bălării.

CEL MAI APRECIAT

מוסך ״אדיר״

GARAJUL "ADIR"

FIAT * FORD * SUBARU

Noua zonă industrială
RISHON LEZION
str. Haeţl 41 tel. 9611964
(vis-à-vis de PIKANTI)

Curăţire de carburatoare
şi reglare de motor

170 şkalim
revizie la 10.000 km
Subaru,Fiat,Ford,Autobianchi

Schimbarea braţ ax anterior (ţiria) recondiţionat la Subaru – 160 şkalim cu 6 luni garanţie

- Spălarea motorului – gratuit
- Servici amabil şi rapid
- Preţurile nu cuprind MA M

SPECTACOL

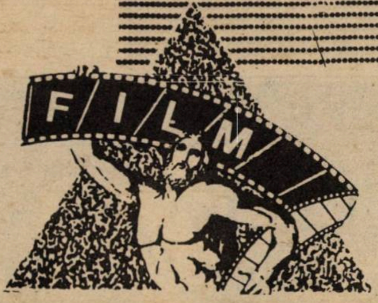

BARTON FINK; film american; 1991; regia: Joel şi Ethan Coen; cu John Turturro, John Goodman.

Sîntem în anul 1941. Un tînăr dramaturg de succes, Barton Fink, este chemat la Hollywood să lucreze, pe contract bun (Hollywood!) un scenariu pentru un film cu Wallace Berry. Prilej pentru Fink să vadă, să audă, să trăiască, să înţeleagă (sau să nu înţeleagă) o sumedenie de realităţi din marea cetate a filmului. Prilej pentru Fink – şi, desigur, pentru noi. Întîlnim astfel, construit astăzi pe platou, cu ironie, un studio cinematografic "de pe vremuri", ultra-kitsch. Întîlnim tipul producătorului cu trabuc, atotputernic şi zgomotos, inspirat din figurile de atîtea ori caricaturizate, ale lui Louis Mayer, Darryl Zannuk, Goldwin şi alţi *moguli* de pe coasta Californiei. Întîlnim ataşaţi de presă, secretari, agenţi de asigurare, vedete, figurante, poliţişti, oameni "făcuţi" şi oameni "desfăcuţi". Dar, alături de latura anecdotică a culiselor, întîlnim – şi acesta e meritul cel mare al filmului – cîteva drame mai de adîncime ale scriitorului şi cîteva "probleme de creaţie", înfăţişate cu fineţe: neputinţa lui Fink de a compune scenarii în aerul nu tocmai spiritual al studiourilor, paralizia sa în faţa maşinii de scris, chinuitoarea căutare a raportului dintre artă şi realitate, chinuitoarea, mai chinuitoare încă, strădanie de a fugi de existenţa superficială, falsă, tip "show" şi de a ajunge (sau a reveni) la o existenţă autentică etc., etc. Pelicula nu e dintre acelea ce pot fi povestite uşor; avem de-a face cu un "puzzle", un mozaic de momente, introspecţii şi imagini care, toate la un loc, dau naştere unei "stări", te fac să respiri, în sală, un "aer" de inteligenţă, farmec, durere şi umor cum rareori se întîmplă în viaţa noastră de cinefili sau cinefagi. Şi, să nu uit, că ar fi nedrept şi păcat: rolul cameramanului, pe nume Roger Deakin, este hotărîtor: omul are un ochi formidabil, scoate şocuri vizuale şi din piatră seacă.

INTERIM

●

O CARTE CARE NU TREBUIE SĂ LIPSEASCĂ DIN CASA NICI UNUI CARDIAC

(vezi anunţul de la pag. 45)

●

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

ALL MERIDIAN TOURS LTD.
TRAVEL & TOURIST AGENCY
Tel-Aviv – 1, Ben-Yehuda St. (Passage Migdalor)
Tel. 659393 - 659394 - 662040 - 663045 P.O.B. 26175

PENTRU VACANŢA de HANUCA sau ANUL NOU VĂ OFERIM:

● **ISTAMBUL : 7 zile : 444$ (inclusiv zborul)**

● **TURCIA : 10 zile : de la 698$ (inclusiv zborul)**

● **LONDON : 6 nopţi/7 zile : de la 465$ (inclusiv zborul)**

OFERTĂ SPECIALĂ: OPEL CORSA – GRATUIT (o săptămînă): minimum 2 călători plătitori: ruta TEL AVIV – STUTTGART – TEL AVIV

● **ROMÂNIA**
- **vacanţa de iarnă la munte : 7 zile : 78$**
- **revelion la munte : 7 nopţi cazare şi masa festivă : 100$**
- **revelion la Bucureşti (HOTEL INTERCONTINENTAL) : 2 nopţi cazare HOTEL şi masă festivă : 140$**

CASA DE BATRINI

Caminurile MARGOA
TEL: 734124-5-6

SPITAL, TRATAMENTE PENTRU BOLNAVI CRONICI, SUPRAVEGHERE MEDICALA 24 ORE, FIZIOTERAPIE, ACTIVITATI EDUCATIVE.

RAMAT GAN, STR. SHARET 14 (HAKESHET).

● MUZICĂ

ORCHESTRA FILARMONICII ISRAELIENE

...şi-a deschis noua stagiune avîndu-l la pupitru pe Zubin Mehta, dirijorul permanent şi directorul artistic-muzical al ansamblului. Solistul serii, pianistul israelian Yefim Bronfman. Programul a cuprins două lucrări din repertoriul deja clasic al muzicii europene, Concertul nr. 3 în Do major pentru pian şi orchestră (op. 26) de Prokofiev şi Suita pentru orchestră "Patria mea" de Smetana.

Concertul în sine a fost un eveniment: orchestra sună excelent, sonoritatea rezultată din împletirea tuturor compartimentelor este aceea a unui conglomerat *omogen!* Cuvîntul omogen este secretul reuşitei, este secretul atît de rar întîlnit în cultura orchestrală de pretutindeni...

Zubin Mehta este la fel de sugestiv ca întotdeauna; exigent la maximum, el exploatează resursele practic nelimitate ale orchestrei, de la cele mai subtile culori, de transparenţă angelică, pînă la sonorităţi ample, impetuoase, penetrante.

Concertul pentru pian de Prokofiev reprezintă pentru interpret un prilej de a-şi etala posibilităţile tehnice şi cele lirice-meditative. Yefim Bronfman posedă din plin calităţile necesare pentru a fi interpretul ideal al concertului semnat de personalitatea pluridimensională a lui Prokofiev; dincolo de rezolvarea cu uşurinţă a dificultăţilor tehnice, el creionează culori variate, de la un superb pianissimo la sonorităţi pline, viguroase, parcurgînd o întreagă paletă de nuanţe. Cu toate acestea, Bronfman este poate prea obedient, deşi lasă să se întrevadă de multe ori particularităţile personalităţii sale.

Suita "Patria mea" de Smetana nu este lucrarea cea mai ademenitoare pentru un muzicolog subtil şi rafinat; acest op. semnat de Smetana în anul 1879 reprezintă un exemplu tipic pentru literatura aproape sentimentalistă a secolului trecut, cu irumperea şi revărsarea nestăvilită a lirismului. Lucrarea putea fi programată, credem, în cursul stagiunii şi nu la deschiderea ei.

SOFIA GELMAN

YVES MONTAND

Aşadar, a murit, la Paris, lovit de-un infarct pe platoul de filmare, în vîrstă de 70 de ani, Yves Montand. Era să spun "de numai 70 de ani", dar mi-am dat seama că aşa gîndim, aşa simţim toţi cei care, asemeni nouă, avem părul încărunţit sau alb de-a binelea. Moartea lui ne-a afectat într-un chip cu totul deosebit. Cîntăreţi mari, actori de talent au mai fost. Sînt, în jurul nostru, destui. Şi vor mai fi, cu siguranţă. Dar Yves Montand a fost altceva şi mai mult decît un mare cîntăreţ, a fost cîntăreţul *nostru.* Cîntăreţul generaţiei (sau generaţiilor) de după război care şi-au trăit tinereţile în România timpului.

A fost al nostru, fiindcă împreună cu el am păşit noi, cei obsedaţi de spiritul Parisului şi de farmecul lui, "pe marile bulevarde". A fost al nostru fiindcă, asemeni nouă (sau multora dintre noi) a crezut în Revoluţie, i-a fost credincios, apoi, lovindu-se de adevărurile societăţii mult visate, a cunoscut tortura dezamăgirilor supreme. Şi a fost al nostru, acolo, la Bucureşti, sau aici, la Ierusalim, fiindcă, dispreţuind calculele politice ("o să te atace *stînga* pro OEP-istă!") şi de carieră ("n-o să poţi face turnee la Bagdad şi Alger") a fost, mereu neclintit, de partea Israelului, de partea neamului evreiesc.

Acum, de Hanuka, eu aprind o lumînare în amintirea lui Yves Montand.

M.

TEATRUL IDIŞ TRĂIEŞTE; ŞI VA MAI TRĂI MULT!

De vorbă cu ION ATLAS despre Festivalul internaţional de teatru idiş de la Bucureşti

– Aţi participat – printre (prea) puţinii israelieni – la Festivalul internaţional de teatru idiş, care s-a ţinut între 6-13 octombrie la Bucureşti. În ce calitate?

– De dramaturg. Organizatorii au ţinut seama că, în urmă cu ani, mi s-a jucat pe scena Teatrului Evreiesc de Stat comedia "Misterul de la Hotelul Poiana", scrisă în colaborare cu Sadi Rudeanu; m-au invitat la Festival; m-am dus şi pot spune că am avut o mare satisfacţie ca om de teatru şi ca evreu.

– De ce? Ce v-a impresionat în mod deosebit?

– Însuşi faptul că a avut loc. Consider că Festivalul a avut şi o semnificaţie mai largă, dincolo de dimensiunea lui artistică: închipuiţi-vă o Românie bîntuită de criză, inflaţie, cu oameni frămîntaţi de lipsuri de tot felul; un Bucureşti trist, purtînd urmele ravagiilor "mineriadei" din urmă cu o săptămînă; în plus, explozia de antisemitism binecunoscută. Şi, în aceste condiţii vitrege, o manifestare evreiască de amploare nu doar locală, ci, prin prezenţa oaspeţilor de peste hotare, internaţională. În mod firesc, Festivalul s-a definit ca un act de trăire şi afirmare iudaică, precum şi de curaj, demnitate şi solidaritate evreiască.

– Cine a avut iniţiativa şi cui îi aparţine meritul transpunerii ei în faptă?

– Indubitabil, rolul primordial în această privinţă l-a avut Harry Eliad, directorul T.E.S. Nelăsîndu-se copleşit nici de greutăţi, nici de "sfaturile" de a renunţa la idee, prin tenacitatea ce îi este proprie, a reuşit să ducă la bun sfîrşit un vis ce părea utopic.

– În ce a constat festivalul?

– O săptămînă de spectacole şi recitaluri, susţinute de ansamblul T.E.S., de trupele de teatru din Moscova şi Kiev, de grupuri artistice din Mexic, Argentina, Statele Unite, Belgia, Norvegia, Germania şi Israel.

– Ce spectacol vi s-a părut reprezentativ pentru un asemenea festival?

– Fără doar şi poate, *"Evreica din Toledo"*, dramatizare de Al. Mirodan, după romanul lui Feuchtwanger, în regia lui George Theodorescu. Un spectacol de excepţie! Mi s-a părut foarte potrivită alegerea acestei piese pentru deschiderea şi închiderea Festivalului, atît pentru că anul acesta se împlinesc 5 veacuri de la izgonirea evreilor din Spania, cît şi pentru mesajul umanist al operei în ceea ce priveşte coexistenţa evreo-arabă, problemă mai actuală ca oricînd.

– Cu ce şi cum s-au prezentat oaspeţii?

– Trupa teatrului "Şalom" din Moscova, formată din 60 de persoane, cu multe fete frumoase, a oferit un spectacol pus la punct de un regizor talentat; iar trupa din Kiev a fost aplaudată îndeosebi pentru numerele de balet clasic şi de dansuri hassidice. Actorii din celelalte ţări menţionate au prezentat şi ei, nu o dată, momente de viaţă şi cultură evreiască.

– În enumerarea făcută aţi menţionat Israelul în coadă...

– Nu întîmplător. Organizatorii şi publicul au regretat enorm – şi pe bună dreptate – că Teatrul Idiş din Tel Aviv n-a găsit cu cale să-şi facă marcată prezenţa decît printr-o... telegramă de felicitare. Onoarea idişului din Israel a fost salvată doar prin recitalurile actriţelor Hana Rieber, Ofelia Strahl şi Anabela, care au oferit cîteva savuroase momente de teatru evreiesc, viu aplaudate. Monologul pe tema de actualitate pe care l-am prezentat eu s-a bucurat şi el de aplauze.

■ *Anabela...*

– După această manifestare, ce credeţi despre perspectiva teatrului idiş din România?

– Desigur, spectatorii evrei sînt tot mai puţini, dar a intervenit un fapt nou: apariţia Moldovei independente. Numai la Chişinău sînt 30.000 de evrei, virtuali spectatori de teatru idiş. De altfel, s-au şi pus bazele unei colaborări, T.E.S.-ul urmînd să dea spectacole în oraşele de acolo şi luînd sub patronajul său formaţiile artistice din Chişinău.

Convorbire realizată
de I. FÎNTÎNARU

TEL: 5242337
Aurel Weisler
• ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •
ITS TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

SALUT!

Salut cu entuziasm (ura! ura! ura!) faptul că, pe la începutul lunii trecute, responsabilii canalului I, principal care vasăzică, ne-au oferit – în miercurea destinată, seara, prin tradiţie, filmului artistic (în principiu atrăgător) – o peliculă olandeză: *Pastorala 1943*, de Wim Verstappen, cu Frederik de Groot în rolul principal. De ce salut aducerea acestui film, despre întîmplări din anii războiului mondial, pe ecranul nostru cel mic (şi – uneori – al draculuiO? Mai întîi, fireşte, fiincă *Pastorala* este un film bun, miezos, subţire, meritînd a fi văzut. Pe urmă, însă (şi, de fapt, aici am vrut să ajung), din pricină că ai noştri de la Ierusalim au binevoit (săru' mîna!) să ne dea un film olandez. Oferindu-ne astfel prilejul de a vedea cum stau lucrurile cu cinematograful de la Amsterdam şi Rotterdam. Oferindu-ne astfel prilejul de a lua contact cu peisajul olandez, cu casele, cu oamenii, cu gusturile, cu obiceiurile, cu moravurile acestei naţii mici, mici, dar teribil de civilizate. Oferindu-ne,– slavă domnului,– astfel, prilejul de a mai vedea şi altceva decît creaţii americane, de **arţot abrit**, şi de a afla, cu ochii holbaţi de uimire, că mai există şi altceva pe acest nepricopsit glob pămîntesc decît **arţot abritul**, ţară formidabilă, recunosc, dar nu singură pe lume. Mai sînt şi alţii, fraţilor! (propoziţia pe care îndrăzneam s-o şoptesc, pe vremuri, la Bucureşti, cînd slugărnicia vremii se scremea să demonstreze că numai şi numai U.R.S.S. avangarda noastră e – merită a fi luată în consideraţie pe plan cultural. (Ceilalţi – mai încet!).

...Aşadar, băieţii de la Canalul I au descoperit Olanda. E bine. Porniţi pe drumul acesta (mai uşor de străbătut, orişicum, decît drumul spre pacea cu sirienii), poate că dumnealor, intelectualii, vor descoperi şi-un film belgian. Apoi un film norvegian. Apoi un film elveţian. Apoi un film portughez. Apoi un film mexican (prin mexican înţeleg mexican, nu evreu). Apoi un film neo-zeelandez. Apoi un film ceh (ca să nu zic cehoslovac). Apoi un film patagonez. Apoi un film cipriot. Apoi un film românesc. Da. Românesc. Şi repede, repede să-l descopere genialii de la studiourile din Ierusalim. Repede. Pînă nu mă supăr. Pînă nu fac urît.

LUCULLUS

Faysal el Husseini, şef OEP-ist: actor bun

צמיגי ישראל

CAUCIUCURI

noi şi recondiţionate
de producţie internă şi din străinătate
pentru autoturisme şi camioane

- **Echilibrare ansamble roţi auto**
- **Preţuri deosebit de avantajoase**

IAFFO, str. Salame 6, tel. 03/829288, 835142
Deschis de la 7 dimineaţa la 7 seara.

"Să-ţi baţi copiii!" Mă rog. Se poate. Dar, uneori, parcă ar fi cazul să-ţi baţi părinţii. Cu biciul. Ca, de pildă, atunci cînd îşi cocoloşesc isteric odrasla genială.

■ VICTOR FINKEL

PASĂRE FĂRĂ ARIPI

– Aveţi un copil-minune, stabili profesorul de muzică Piciarski după ce îl examină pe Avi, băieţelul de 6 ani al intermediarului de imobile Iosef Lazarovici. Sfatul meu este să-i cumpăraţi un clarinet marca "Ginari" şi să ia cel puţin trei lecţii pe săptămînă. Sper că aveţi posibilitatea...

– Nu încape discuţie, spuse doamna Lazarovici, entuziasmată de verdictul profesorului. Pentru copil facem toate eforturile.

Iosef Lazarovici nu se aprinse atît de tare ca soţia sa. El ştia că acest Piciarski nu are o reputaţie prea bună: toată Beer Sheva îl considera lacom de bani şi de aceea spunea părinţilor că au copii deosebit de înzestraţi şi bine ar fi să le dea trei-patru lecţii săptămînal. Dar ca orice tată, d. Lazarovici şi-a zis că poate în privinţa copilului său profesorul nu minte.

– Bine, consimţi el. Vom cumpăra alt clarinet şi veţi veni la noi duminică, marţi şi joi.

Aceste cheltuieli presupuneau eforturi fizice şi mai mari din partea domnului Lazarovici, eforturi periculoase la vîrsta lui de 52 de ani, avînd în vedere că făcuse un infarct. El era un mic intermediar de case şi birouri care alerga toată ziua prin Beer Sheva veşnic fierbinte, vizitînd babe şi moşnegi cu camere de închiriat. Deobicei erau bătrîni înrăiţi de bolile vîrstei sau de singurătate şi scoteau sufletul din el. Îi puneau în vedere să nu le aducă studenţi căsătoriţi, bătrîne bolnave, marocani, cîntăreţi, femei cu bărbaţi în închisoare, perechi cu mulţi copii... Cînd în sfîrşit reuşea să le găsească un chiriaş pe placul lor, trebuia să se tocmească mult cu ei pentru comisionul care i se cuvenea şi-i dădeau cecuri cu data de încasare peste două luni. Acum, dacă s-a obligat pentru lecţiile de muzică ale băiatului, trebuia să alerge şi mai mult, să caute mai mulţi proprietari şi chiriaşi.

Soţia lui, Malvina, ca mamă, ca mamă de unic copil, născut tîrziu, după mult zbucium, la 41 de ani, dar şi ca femeie complexată, snoabă, care avea o socoteală cu lumea superioară ei din oraş, intrase într-o euforie a sacrificiilor sub deviza "totul pentru copil". Nu mai cumpăra decît strictul necesar. Făcea economii crîncene pentru ca Avi să ia cinci, nu trei lecţii pe săptămînă cu Piciarski. Era dezlănţuită în ambiţia ei: acest copil va fi revanşa ei asupra întregii lumi! Va ajunge un muzician celebru care va da concerte în toată lumea şi ea îl va însoţi. Cei mai mari oameni, primari, profesori, doctori, milionari, poate chiar miniştri, prinţi şi prinţese vor veni în loja ei s-o felicite şi să-i spună: "Vă mulţumim pentru sacrificiile pe care le-aţi făcut! Datorită dvs. omenirea are un artist aşa mare."

Cînd Avi a împlinit 7 ani, Malvina Lazarovici n-a conceput ca el să meargă la o şcoală obişnuită. A făcut toate intervenţiile posibile pentru ca el să fie primit la o şcoală de copii precoci. Intervenţiile erau necesare fiindcă nu toţi profesorii erau de părerea lui Piciarski că Avi este un copil-minune. De altfel, o uşoară îndoială în această privinţă stăruia şi în sufletul lui Iosef Lazarovici, dar el nu spunea nimic, se considera un om simplu care are datoria să se bizuie pe hotărîrea celor mai culţi ca el. La serbările şcolare la care Avi era programat să cînte, tatăl se uita atent la feţele profesorilor, dar parcă nu citea pe ele că îl consideră pe băiat un geniu. În schimb mama iradia de fericire şi alerga la sfîrşit după profesori şi le ieşea în faţă pentru ca ei s-o vadă şi s-o felicite.

COPIII-MINUNE NU SE DUC LA MECIURI DE FOTBAL

– Ai văzut? îi spunea soţului ei. Toţi profesorii m-au felicitat. Copil scump, merită toate sacrificiile noastre!

Avi era într-adevăr ascultător şi foarte silitor. Subţirel, chiar slab, el dovedea o putere extraordinară, făcînd exerciţii ore în şir sub supravegherea mamei încîntate. Ea avea grijă de toate, ca secretara unui mare artist împrăştiat. Cînd vedea că băiatul a obosit, îi spunea:

– Destul! Acum facem o pauză. Poţi să-l chemi pe Moti să bateţi mingea. Un copil-minune trebuie şi el să se joace.

Nu uita niciodată să folosească această expresie atît de dragă ei, "copil-minune". Cu timpul, şi Avi ajunsese s-o folosească: "Mamă, un copil-minune are voie să se ducă la cinema la ultima reprezentaţie?" Sau: "Moti şi Dana şi Gadi m-au chemat să mă duc cu ei la meciul Macabi-Hapoel, dar le-am spus că nu merg, că eu sînt copil-minune şi trebuie să fac exerciţii".

Tatăl lui Avi nu privea cu ochi buni această situaţie. Găsea că nevastă-sa procedează greşit.

– Îl creşti ca pe păsărelele acelea exotice care stau numai în colivii şi nu ştiu să zboare în natură. N-are să aibă spirit practic şi asta nu-i bine. Va fi o pasăre fără aripi.

– Pardon!, răspundea înţepată Malvina Lazarovici. N-am nimic contra să aibă cît spirit practic vrei, dar află că marii artişti nu au de obicei spirit practic, sînt boemi, lunatici şi aşa trebuie să fie.

Iosef Lazarovici capitula întotdeauna, deşi fără convingere, şi continua să facă ceea ce socotea că este menirea şi destinul lui: să alerge după proprietari şi chiriaşi. A alergat aşa încă trei ani pînă cînd s-a prăbuşit într-o zi de hamsin pe stradă. Inima îi făcuse festa, inima lui de mult slăbită.

Moartea lui o îndîrji şi mai tare pe Malvina. Avi devenise orfan şi ea considera că pentru un orfan, care e şi atît de înzestrat, trebuie să facă eforturi înzecite. Nu lucrase niciodată în afara gospodăriei ei, dar s-a angajat fără ezitare la o spălătorie chimică. Căldura umedă a uriaşelor maşini automate de spălat, combinată cu aburii fiarelor de călcat şi cu propriile ei bufeuri, o storcea de vlagă şi-i biciuia nervii, dar tortura asta era o bagatelă în comparaţie cu imensa ei satisfacţie de a şti că lui Avi nu-i lipseşte nimic pentru a studia şi a-şi croi drumul spre stele. Avi împlinise deja 16 ani şi într-o vacanţă a spus că vrea şi el să lucreze ca toţi colegii lui. Malvina s-a îngrozit, pur şi simplu s-a îngrozit şi a izbucnit în plîns.

– Mă nenoroceşti. Vrei să mă nenoroceşti?

– De ce spui asta, mamă?

– Eu pentru cine muncesc? Numai pentru tine muncesc aşa de greu şi tu vrei să te duci să fii chelner sau curier ca orice copil obişnuit. Da' ce, tu eşti un copil ca toţi ceilalţi?

Seara, cînd se întorcea de la spălătorie, oricît de extenuată, Malvina mai găsea puţină putere şi răbdare (păstrate special) ca să-l asculte pe Avi exersînd la insistenţele ei o bucată din Mozart sau din alt compozitor. Se aşeza în fotoliu închipuindu-şi că ia loc în loja unei săli de concert, asculta încîntată o muzică pe care n-o înţelegea şi curînd adormea de obosită ce era. Dar zîmbetul de încîntare nu-i dispărea de pe faţă, probabil fiindcă visa – şi se vedea în vis undeva, într-una din marile săli de concert din lume, unde primari, miniştri şi capete încoronate îl aplaudau pe Avi al ei şi apoi o căutau pe ea pentru a-i aduce omagii. Omagiile cuvenite unei mame care atît de mult a trudit şi a suferit pentru gloria fiului ei...

Să fie oare interzis unei femei istovite de muncă şi devotament să viseze? Să fi fost visul Malvinei atît de devorator încît s-o răpună? Într-una din aceste seri de visare, sute şi sute de oameni stăteau la rînd pentru a-i aduce omagiile lor – şi ea era atît de copleşită încît nu s-a mai putut trezi.

La înmormîntare mulţi l-au deplîns pe bietul Avi despre care ştiau că nu este copilul-minune cum a crezut nefericita lui mamă şi se întrebau cum se va descurca el care e aşa de slab şi inocent şi neajutorat.

Profesorul Piciarski s-a luptat mult ca el să fie primit în orchestra de tineret a primăriei şi să aibă şi el un mijloc de existenţă. Era disciplinat, corect, nu întîrzia la repetiţii niciodată. Colegii din orchestră îl tratau, în general, bine, fetele mai ales îi arătau o anumită simpatie provenită însă dintr-o compasiune de care el nu era conştient. Ceva îl apăsa însă pe suflet şi i s-a destăinuit lui Piciarski:

– Niciodată nu mi se dă să interpretez o bucată solo. De ce oare? Doar am fost copil-minune...!

Prietenii din cartier făceau haz între ei pe seama etichetei de copil-minune. Pentru ei un asemenea copil era un prostălău, un fraier de care te poţi folosi uşor şi, într-adevăr, au profitat de inocenţa lui la prima ocazie care s-a ivit.

HAŞIŞ LA KIRIAT GAT

Moti, Dana şi Gadi, prietenii din copilărie, cu care cînd voia să se joace trebuia să ceară autorizaţia specială a răposatei sale mame, o apucaseră pe alt drum, pe un cu totul alt drum decît el: legaseră şcoala de gard şi se ocupau cu droguri. Cumpărau, vindeau şi fumau. Toată lumea din cartier ştia acest lucru, numai Avi nu ştia.

Pentru traficanţii de droguri, fie ei mari sau mici, problema cea mare este întotdeauna transportul mărfii. Asta era şi problema celor trei prieteni ai lui Avi şi într-o zi le-a venit ideea să se folosească de el drept cărăuş. Erau ingenioşi şi au inventat o poveste irezistibilă pentru un credul ca Avi. Cică mama lui Moti era grav bolnavă, în metastază, şi nici un medic nu găseşte un medicament care să-i potolească durerile înfiorătoare. Noroc de un vindecător străin, un tailandez venit pentru scurt timp în ţară, care s-a oferit s-o trateze.

– Minunat! a exclamat Avi, sincer bucuros că s-a ivit cineva care să-i aline durerile sărmanei doamne Lereanu, mama lui Moti, pe care o cunoaşte de mic copil.

– Minunat, într-adevăr! spuse Dana. Dar vezi că vraciul acela vindecă numai cu o metodă specială de-a lui, un fel de infiltraţii cu...

– Cu ce? întrebă Avi fiindcă Dana se oprise.

– De ce nu-i spui? o întrebă Gadi pe Dana. De ce ţi-e teamă? Crezi că Avi e un puşti care nu-i în stare să înţeleagă o situaţie ca asta?

– Despre ce-i vorba? Hai, nu mă mai fierbeţi!, ceru Avi.

– Lasă-mă să-i spun eu, interveni Moti. Doar e vorba de mama mea. Ascultă, Avi, vraciul ăla din Tailanda lucrează cu haşiş. La ei este permis, nu ca la noi. Cu mare greutate am găsit pe cineva la Kiriat Gat, dispus să-mi vîndă.

– Minunat! exclamă din nou Avi.

– Nu mai spune tot timpul minunat! O fi minunat, dar cine aduce haşişul de acolo şi cum? Tipul de la Kiriat Gat se teme, poliţia e cu ochii pe el. Pe de altă parte noi, nu ne putem duce la el fiindcă nu avem nici un pretext. Ne-am gîndit să te rugăm pe tine. Omul nostru de la Kiriat Gat – noroc că ne-am amintit – are un mic magazin de instrumente muzicale. Dacă tu te duci acolo cu cutia în care ţii clarinetul, nimeni nu va bănui nimic. Se va chema că ai venit să cumperi alt clarinet. Pui haşişul în cutia clarinetului şi ieşi de acolo fără frică.

– Grozavă idee! se entuziasmă Avi.

– Faci o faptă bună, mă băiatule! spuse Dana.

– Salvezi un suflet de om, întări Gadi.

Moti l-a dus cu maşina pe Avi pînă la intrarea în Kiriat Gat. Acolo s-au despărţit şi Avi, cu adresa în minte, s-a dus la magazinul de instrumente muzicale care era pe o stradă periferică. Patronul magazinului nu era în acel moment acolo. Vînzătoarea i-a spus lui Avi să aştepte că bossul trebuie să apară dintr-o clipă în alta. Avi era liniştit. Nu ştia că trebuie să aibă emoţii, dacă se poate spune aşa. Habar n-avea că joacă un joc periculos. De altfel, el nici nu ştia că e un joc, a crezut tot ce i s-a povestit. Se plimba prin magazin încîntat de noile tipuri de piane, viori şi clarinete. Un clarinet i-a reţinut în mod deosebit atenţia şi şi-a făgăduit să strîngă bani ca să şi-l cumpere într-o zi.

– Cu ce vă putem servi?, l-a întrebat un domn luîndu-l de umeri ca într-o îmbrăţişare. Era patronul şi Avi, care a bănuit că el e, i-a răspuns: "Am un clarinet marca Ginari şi mă gîndesc să-l schimb cu unul marca Bonelli".

Era parola pe care i-o dăduseră cei trei prieteni.

– Se poate, spuse patronul. Avem un asemenea clarinet în depozit. Vreţi să veniţi cu mine, să-l vedeţi?

Într-o cămăruţă din spatele magazinului, plină într-adevăr cu instrumente muzicale, patronul a umplut cutia clarinetului lui Avi cu săculeţe albe, apoi i-a zis:

– Asta-i tot! Mergi cu bine şi fii cu ochii-n patru!

În drum spre staţia autobuzului cu care trebuia să ajungă la ieşirea din Kiriat Gat unde îl aştepta Moti, Avi s-a simţit deodată înşfăcat de doi gealaţi în civil.

– Ce s-a întîmplat? bîigui Avi, speriat îngrozitor.

– Lasă că-ţi povestim noi totul!

L-au împins într-o maşină şi l-au dus la poliţie. L-au condus într-o încăpere întunecoasă unde nu era nimic altceva decît o masă veche şi două scaune şi l-au lăsat să aştepte. După vreo oră a apărut un anchetator care nici nu bănuise probabil cît de uşor avea să-i meargă cu Avi. Speriat şi neştiutor, Avi a răspuns corect la toate întrebările. A spus cine l-a trimis şi cu ce parolă, a recunoscut că ştia că aduce haşiş, dar a ţinut să sublinieze:

– Haşişul este pentru o doamnă suferindă. L-a cerut un vindecător. Eu nu am nici un amestec. Am vrut să fac o faptă bună, domnule anchetator.

– Zi-i aşa, faptă bună! făcu ironic anchetatorul.

– Da, sigur. Eu nu fumez haşiş, domnule anchetator. Eu sînt muzician, fost copil-minune.

– Toţi sînteţi copii-minune, recunosc! Ce de minuni faceţi, puşlamalelor!... Îţi facem dosar penal în care eşti acuzat de complicitate la trafic de droguri.

Acest prim şoc pentru bietul Avi – arestarea şi ancheta – avea să fie urmat de altele, mai groaznice.

În camera de arest a fost şocat de faptul că doi din cei patru deţinuţi îl cunoşteau nu se ştie de unde. Cu excepţia unuia, toţi ceilalţi erau aproximativ de vîrsta lui. Dar aveau nişte mutre care te îngrozeau. De cum fusese adus în acea cameră, ei îl priveau insistent, iscoditor şi rînjeau. La început, timp de vreo două ore, nici unul din ei n-a scos un cuvînt. Dar nu-şi luau ochii de la el. Tăcerea lor era intenţionată, tactica lor de a băga groaza în noul "coleg". Apoi s-au luat de el.

REGINA DIN SABA FAŢĂ CU TRUFANDAUA

– Ce zici, mă Elimeleh, de trufandaua care ni s-a adus? a întrebat unul poreclit, nu se ştie de ce, "Regina din Saba".

– Stai să-l studiez un pic, spuse Elimeleh. Mă, ăsta nu-i ăla despre care se spunea că e copil-minune?

– Cine spunea?

– Nu-ţi aminteşti? Pungaşul acela de Piciarski.

– Aaa, Piciarski care a zis şi despre mine că-s copil-minune?

– Da, da... şi ce de bani i-a păpat lui tat-su. Şi măcar dac-ar fi meritat! Dar toţi banii s-au dus de pomană. Suflă în clarinet mai rău decît trompetiştii din fanfara poliţiei.

Avi s-a necăjit mai ales cînd i-a auzit cît de necuviincios vorbesc ei despre profesorul Piciarski. A vrut să le răspundă, să-i pună la punct. Şi-a formulat chiar, în gînd, apărarea: "Nu vă permit să-l jigniţi pe domnul Piciarski care este un muzician cu experienţă! El a descoperit că eu sînt copil-minune şi datorită lui am ajuns aşa de departe". Dar Avi n-a avut curajul să deschidă gura. Şi a izbucnit în plîns.

– Ia te uită, mă Regino din Saba, ai făcut copilul să plîngă, spuse cel numit Elimeleh.

– Păi o fi plîngînd că şi-a băgat babacii în mormînt.

– El, mă? Cum adică?

– I-a lăsat toată viaţa să muncească pentru clarinetul lui fără să înveţe să sufle în el ca lumea.

Ei au continuat mult timp să-l lovească aşa cu vorbele, dar Avi nu-i mai auzea. Îşi ţinea capul în mîini şi plîngea. Cît a stat aşa şi a plîns? Nu se ştie. Poate toată seara... Cînd şi-a ridicat în sfîrşit privirea, Avi i-a văzut şezînd lîngă el pe Moti şi Gadi. Ei erau arestaţi şi probabil că şi pe Dana au arestat-o şi au dus-o la arestul de femei. Moti şi Gadi îl priveau lung şi tot în tăcere, de parcă învăţaseră tactica de la cei patru deţinuţi. Îl priveau cu ură, dar el nu şi-a dat seama de asta. De aceea s-a bucurat văzîndu-i.

– Moti! Gadi!, a strigat el gata să-i îmbrăţişeze. Ce ziceţi voi de asta?

Moti şi Gadi au schimbat între ei o privire de parcă s-ar fi consultat dacă a venit momentul să-l atace.

– Nenorocitule! făcu pe un ton de scîrbă Moti.

– Laş! Turnător!, se strîmbă Gadi.

– Da' ştii că te pricepi să-ţi înfunzi prietenii? Avi, uluit, îşi muta privirea de la unul la celălalt parcă spre a se convinge că ei vorbesc serios.

– De ce vă exprimaţi aşa? Eu nu cred că e just să trataţi aşa pe un artist care a încercat să vă ajute. Nu vedeţi? Mi-am riscat cariera pentru voi.

Cei doi, Moti şi Gadi, au izbucnit într-un rîs zgomotos, grosolan, batjocoritor, la care imediat s-au alăturat şi ceilalţi din arest.

– Despre ce carieră vorbeşti, domnule? strigă Moti. Cine ţi-a băgat în cap prostia asta? De nimic nu eşti bun. Ne-am încrezut în tine, ţi-am dat o misiune nobilă, să ajuţi la salvarea unei femei bolnave, şi te-ai lăsat înhăţat de poliţie şi ne-ai denunţat.

Sărmanul Avi era sfîrşit de puteri, dar a mai făcut o ultimă încercare de a se apăra:

– Eu... recunosc... Aveţi desigur dreptate că nu mi-am îndeplinit misiunea... Ce să fac dacă sînt lipsit de spirit practic? Aşa spunea şi tata. Dar se ştie că de obicei copiii minune nu au spirit practic. Noi sîntem boemi, lunatici şi aşa trebuie să fie.

– Ia auziţi-l cum vorbeşte!, se adresă Moti celor din arest. Ce ziceţi de fătălăul ăsta?

– Mi-am dat eu seama că e o bucăţică de muiere, rînji unul din cei patru deţinuţi pe care Avi îi găsise în camera de arest. Asta e interesant. Nu găsiţi că e interesant, fraţilor?

– Oho, ba bine că nu!, exclamă cel poreclit Regina din Saba şi Avi văzu cum acela se descheie la pantaloni şi cum ceilalţi trei "colegi" ai lui fac la fel.

...Ce a urmat, se ştie de la ancheta care a avut loc a doua zi dimineaţa. Poliţistul de serviciu a relatat că a auzit la un moment dat nişte urlete înfiorătoare, dar nu le-a dat importanţă, căci era obişnuit cu tot felul de ţipete şi urlete din camerele de arest. Apoi s-a instalat liniştea în acea cameră şi lumina palidă s-a stins.

Se pare că toţi au adormit curînd şi că Avi Lazarovici asta a şi aşteptat: ca ceilalţi să adoarmă. Atunci, în întunericul în care îl aruncase soarta, Avi a vrut parcă să-şi dovedească pentru prima oară că are totuşi "spirit practic". Şi-a sfîşiat cămaşa, şi-a făcut din zdrenţele ei un ştreang şi în zori, înainte ca ceilalţi arestaţi să se fi trezit, poliţistul de serviciu l-a găsit pe Avi atîrnînd şi cu un zîmbet pe faţă. Avea acelaşi zîmbet ca al mamei sale cînd a adormit pentru totdeauna visînd că sute şi sute de oameni stau la rînd pentru a-i aduce omagii... O fi visînd oare şi Avi că este aclamat de o sală plină de melomani? La această întrebare, poliţistul de serviciu n-ar fi putut răspunde.

De aproape patru decenii
ADEVĂRUL
magazin săptămînal
se află în slujba vorbitorilor de limba română.
Dacă-l doriţi în continuare, procuraţi-l în fiecare VINERI dimineaţa şi recomandaţi-l şi altora.

● Aut Keisar aut nihil!

ION ATLAS VĂ INVITĂ SĂ CĂLĂTORIŢI ÎN TOATĂ LUMEA PLĂTIND VOIAJUL DVS ÎN 18 RATE LUNARE !*
(BILETE DE AVION, EXCURSII, ODIHNĂ, TRATAMENTE, ETC.)

★ **ANUNŢ IMPORTANT PENTRU OASPEŢII DVS. TURIŞTI DIN ROMÂNIA !** ★
ARANJĂM ASIGURARE DE BOALĂ (VIZITĂ LA DOCTOR, INTERNARE ÎN SPITAL) PENTRU PERIOADA VIZITEI ÎN ISRAEL A TURIŞTILOR DIN STRĂINĂTATE.

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

✱ ION ATLAS ✱
"GORDON TOURS"
STR. BEN YEHUDA 184 TEL-AVIV
☎ 5440767 (5 LINII)

* PLATA ÎN RATE NUMAI PENTRU POSESORII DE CĂRŢI DE CREDIT, CU DOBÎNDĂ LEGALĂ.

JEFF SWEET

DEPOZIȚIA DOAMNEI SUTHERLAND

– nuvelă poliţistă –

Ne-am cam obişnuit (c-aşa e viaţa) să-i identificăm pe actorii faimoşi din serialele de la TV cu personajele pe care aceştia le întruchipează. Cînd o vezi pe Joan Collins în "Dinasty", spui: "Uite-o pe Alexis!" Cînd îl vezi pe John Forsythe, strigi: "Uite-l pe Blake!"

Ei bine, cîteodată nu e bine. Ba chiar e rău de tot.

– Nu vă daţi seama? Trebuia împiedicat.

– Împiedicat, doamnă Sutherland?

– Dacă n-aş fi intervenit, ea ar fi acum moartă. El ar fi omorît-o.

– Cine, doamnă Sutherland? Pe cine ar fi omorît el?

– Vă uitaţi la mine cu un aer foarte ciudat, de parcă nu m-aţi crede, domnule locotenent Foley. Credeţi că sînt o bătrînă sclerozată, nu-i aşa? O bătrînă care a dat în mintea copiilor.

– Nu. Vă asigur că nu.

– Ca smintita aia de Mrs. Jessup care cheamă mereu la telefon poliţia sau F.B.I. pretinzînd că agenţi ai inamicului s-au ascuns sub patul ei. Am dreptate, nu-i aşa? Asta credeţi despre mine.

– Vă jur, doamnă Sutherland, nici nu-mi trece prin gînd aşa ceva.

– Atunci de ce nu mă credeţi?

– Bine, să vă spun, doamnă Sutherland, nu că nu v-aş crede. Numai că eu, în sfîrşit, cred că nu înţeleg. Vreau să spun, n-am o imagine globală.

– M-am străduit să răspund la toate întrebările dumneavoastră, domnule locotenent.

– E adevărat şi apreciez acest lucru, doamnă Sutherland. Dar totuşi...

– Ce anume?

– Ce-ar fi să-mi spuneţi încă o dată totul, de la început pînă la sfîrşit? Vă promit că n-am să vă întrerup.

– De la început pînă la sfîrşit? Da, poate că ar fi cel mai bun lucru şi cred că ar trebui să încep cu Cora şi Jim. Cora şi Jim Franklin. Vai, ce pereche drăguţă. Ei îmi amintesc de răposatul Mr. Sutherland şi de mine cînd eram tineri. Foarte simpatici, Franklinii ăştia. Fireşte, aveau şi ei problemele lor. Mai multe decît s-ar crede. Ştiţi, cînd s-au căsătorit, ea era însărcinată. Nu e întotdeauna cel mai bun mod de a începe o căsnicie, mai cu seamă că copilul nu era al lui Jim. Afurisitul ăla de Harrington Furth.

– Vai, doamnă Sutherland...

– Domnule locotenent, mi-aţi promis că nu mă întrerupeţi.

– Ştiu, doamnă Sutherland, dar mă tem că iar m-am încurcat. Cine este Harrington Furth?

– Domnule locotenent, dacă o să vă ţineţi caii în frîu, am să ajung şi la asta, vă promit. Totul la timpul potrivit. Dar să nu mă întrerupeţi.

– Bine, doamnă Sutherland.

– Unde am rămas?

– La Harrington Furth.

– A, da, Harrington. Un tînăr foarte bogat, foarte iresponsabil. Tatăl lui este preşedintele societăţii Furth Electronics, ştiţi, un om foarte distins. Dar Harrington nu merge pe urmele tatălui său. În sfîrşit, înţelegeţi desigur ce vreau să spun.Trebuie să-i fi fost foarte greu bătrînei doamne Furth cu un fiu ca Harrington. Totdeauna dînd tîrcoale în maşinile lui luxoase, întotdeauna vîrîndu-se în buclucuri. Iar tatăl lui trebuind mereu să-i sară în ajutor. Vă jur pe ce am mai sfînt că dacă eu aş fi fost în locul ei, l-aş fi lăsat pe băiatul ăsta să fiarbă în suc propriu. L-aş fi învăţat eu ce-i aia responsabilitate. Ca să nu mai vorbesc despre cît bea! Oricum, biata Cora. Ştiţi, încă nu se măritase cu Jim. Jim umbla pe atunci cu fata aia, Stanton... aia cu gene false şi toţi dinţii stricaţi. ce-a văzut Jim la ea, nu ştiu. Dar, cum spuneam, biata Cora. Mama ei abia murise pe masa de operaţie şi Cora a rămas singură cuc. Era speriată şi vulnerabilă. Iar afurisitul ăla de Harrington a văzut care era situaţia şi... în sfîrşit, a profitat de împrejurări şi, după ce-a obţinut ce-a vrut, a lăsat-o pe Cora cu buzele umflate. Nu mult după aceea ea a aflat că era însărcinată.

– Vreţi să spuneţi cu copilul lui Furth?

– Asta am şi spus, nu? Zău, domnule locotenent, dumneavoastră trebuie să învăţaţi odată pentru totdeauna să ascultaţi. Oricum, în perioada aceea fata aia Stanton l-a părăsit pe Jim şi s-a încurcat cu Harrington, ceea ce, după părerea mea, le-a folosit la amîndoi. Între timp, Jim era disperat, aproape se gîndea la sinucidere şi apoi, într-o bună zi, a apărut Cora. V-am spus că Jim era mamoş?

– Nu.– Ei bine, era, şi toate fetele din personalul spitalului îl socoteau cel mai frumos doctor de acolo. Dar el nu le dădea nici o atenţie. Apoi, cum ziceam, a apărut Cora şi el i-a spus că e însărcinată, la care ea, foarte curajoasă, s-a luptat cu ea însăşi să nu plîngă. Dar, fireşte, era inutil. Cît ai clipi din ochi se afla în braţele lui, plîngînd ca o fetiţă. Iar el o ţinea atît de tandru! Aş putea spune că a fost dragoste la prima vedere. Aş putea spune fiindcă s-a întîmplat la fel ca atunci cînd ne-am întîlnit noi, eu şi Mr. Sutherland. Numai că eu nu eram însărcinată şi Mr. Sutherland nu era mamoş. Ce vreau să spun cu asta? Simţi numaidecît în sufletul tău cînd cineva ţi se potriveşte. Nu te gîndeşti la asta, dar simţi. Aşa a fost cu Mr. Sutherland şi cu mine. Tot aşa a fost cu Cora şi cu Jim. N-am să uit niciodată ziua în care Jim a cerut-o în căsătorie. Era în luna opta atunci şi se vedeau mereu.

– Mărită-te cu mine, i-a spus el.

– Nu, i-a răspuns ea, n-aş putea să-ţi fac una ca asta. N-aş putea să te fac părtaş la ruşinea mea, i-a spus ea.

Îmi aduc aminte cît de greu m-am stăpînit să nu ţip la ea.

– Nu fii proastă, Cora! El te iubeşte! Nu scăpa această şansă de a fi fericită!

Dar nu trebuia să fiu îngrijorată, căci chiar asta îi spusese el.

– Te iubesc, îi spusese el. Mi-ai dat un ţel în viaţă. Dacă nu spui da, nu ştiu ce o să se întîmple cu mine.

Ca să scurtez povestea, ea a spus da şi puţin după aceea s-au căsătorit. Chiar el i-a moşit copilul!

– Doamnă Sutherland, ce legătură are asta cu...

– Domnule locotenent, vă rog!

– Scuzaţi-mă, doamnă Sutherland.

Cum spuneam, s-au căsătorit şi au fost foarte fericiţi şi copilul nu semăna de loc cu Harrington. Dar aş putea spune că necazurile îi păzeau din umbră. Simţeam în oase că tragedia urma să-i lovească, dar multă vreme n-am ştiut în ce fel. Ca să vă spun adevărul, am avut mari necazuri cu somnul. În cele din urmă a trebuit să mă duc la dr. Sumroy şi să-i cer o reţetă pentru nişte pastile de dormit. Nu folosisem niciodată aşa ceva fiindcă auzisem numeroase întîmplări cu oameni bătrîni care luaseră din greşeală o doză prea mare. Şi nu numai bătrîni. Ci şi oameni tineri. Se pare că nu e bine să le iei, mai cu seamă după ce ai băut alcool, deşi la mine nu este cazul. Dar nu puteam să adorm din cauză că eram îngrijorată pentru Cora şi Jim şi simţeam că ceva tragic o să se întîmple deşi nu ştiam ce anume. Apoi, deodată, m-am dumirit. N-aş putea să vă spun în ce fel fiindcă, sincer vorbind, nu mă pricep să explic asemenea lucruri. Spuneţi-i intuiţie feminină, dacă vreţi, dar ştiam ce o să se întîmple. *Harrington avea s-o omoare pe Cora într-un accident de automobil.* Era inevitabil. Îşi cumpărase de curînd o maşină nouă tip sport – una din maşinile alea de import care fac mult zgomot – şi toată lumea ştia că umbla prin oraş cu o viteză nebună. Deci, vedeţi, era logic. Fireşte, nu puteam îngădui să se petreacă aşa ceva. Îmi aduc aminte ce îndurerată am fost eu cînd Mr. Sutherland a murit într-un accident, numai că el nu fusese călcat de o maşină străină. Am fost atît de nefericită încît îmi venea să mă omor. Ce trebuia să fac? Ştiam ce se întîmpla dacă nu acţionam şi nu puteam sta liniştită aşteptînd să se întîmple. Trebuia să intervin. Dar cum?

Deodată, astăzi, o coincidenţă uimitoare mi-a adus răspunsul. Am venit în oraş să fac cumpărături pe Fifth Avenue pentru ziua de naştere a nepotului meu şi m-am oprit la un restaurant pe strada patruzeci şi şapte. Nu departe de Radio City şi Rockefeller center, cunoaşteţi regiunea? Ei bine, cine credeţi că era în restaurant? Tînărul Harrington. M-am dus glonţ la el şi i-am spus:

– Mr. Furth?

El a zîmbit.

– Vreau să vorbesc cu dumneata.

S-a ridicat, cam cherchelit în urma băuturilor pe care le consumase şi mi-a oferit un scaun pe care l-am acceptat.

– Domnule Furth, i-am spus, am să vorbesc deschis cu dumneata. Ştiu ce o să se întîmple.

– Ce o să se întîmple? mi-a spus el continuînd să zîmbească.

– Ştiu că ai s-o ucizi pe Cora Franklin cu maşina aia a dumitale din import, i-am răspuns.

– Cum aţi aflat? întrebă el, evident surprins.

– Nu interesează cum am aflat, i-am spus. E-adevărat, nu-i aşa? Ai s-o ucizi cu maşina dumitale sport, nu-i aşa?

– Da, spuse el, aşa e.

A recunoscut! Şi încă zîmbind. Nu exista nici o urmă de regret, nicăieri, pe faţa lui diabolică. De fapt, părea chiar încîntat. Mi-am dat seama că mă aflam în prezenţa diavolului. S-a scuzat şi s-a dus la toaletă. Am ştiut numaidecît ce trebuie să fac. Am deschis poşeta şi am scos din ea pastilele de dormit pe care le aveam de la dr. Sumroy şi am aruncat vreo două duzini în cafeaua lui. Am plecat, am aşteptat pînă ce am fost sigură că totul se terminase, apoi am venit aici să mă predau. Aceasta, domnule locotenent, este depoziţia mea.

– Înţeleg.

– Mă credeţi?

– Da, vă cred, doamnă Sutherland.

– Trebuie să ştiţi un singur lucru: am făcut-o pentru ei, domnule locotenent. Pentru Jim şi Cora şi copilul. Trebuie să fiţi de acord cu mine că era singura soluţie. Mă înţelegeţi, nu-i aşa?

– Da, doamnă Sutherland, cred că da.

Cîteva minute mai tîrziu, după ce doamna Sutherland a fost condusă pînă la uşă, locotenentul Foley s-a întors spre sergentul Warren, care se afla la doi paşi de el.

– Cu asta cazul s-a lămurit, spuse el.

– Domnule locotenent, poate că eu sînt un prost, spuse sergentul, dar nu văd să se fi lămurit nimic. Povestea ei despre supradoza de somnifere în ceaşca cu cafea a lui Maxwell corespunde şi se potriveşte cu descrierea chelnerului, dar al naibii să fiu dacă înţeleg de ce îi spunea mereu lui Taylor Maxwell Harrington Furth.

– Domnule sergent, Taylor Maxwell a fost actor.

– Tot nu pricep, domnule locotenent.

– Am verificat repertoriul lui. În ultimii cîţiva ani a jucat într-un serial de televiziune, intitulat "Voinţa de a trăi", explică locotenentul. Numele personajului pe care-l interpreta el era Harrington Furth.

Traducere de
L. BRĂILEANU

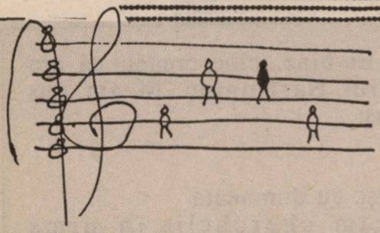

ADRIAN ZAHAREANU

PATRU SONATINE

Puţini oameni ştiu
să fie bătrîni
(La Rochefoucauld)

Am făcut curat în sertar şi a căzut pe jos o grămadă de fotografii. M-am încovoiat să le adun, cînd ochii mi s-au oprit într-o imagine. Am ridicat-o în mîini tremurînde şi am privit-o mult, mult. Două lacrimi fierbinţi, lungi, mi-au umbrit ochii.

*

În bezna nopţii fără lună sticlesc doi ochi aprinşi, peste un coş de gunoi. O pisică înfometată. Oh, nu! Doar o bătrînică înfometată!

*

Cu o undiţă şi un săculeţ cu rîme, mă aşez să mi se prindă un peştişor. Dacă se întunecă sau se abate vînt, mă-ntorc acasă şi zic că am făcut sport! Altădată, însoţit de ogar, mă duc să împuşc o potîrniche. Dacă nu ţintesc, mă-ntorc neîmpăcat acasă. Dacă ţintesc, mă înfrupt ca un lup din vînat. Şi treaba asta se numeşte tot sport! Sportul fiarei care-şi sfîşie căprioara.

*

Încă doi ani grei mă încălzesc banii albi strînşi pentru zile negre. Dacă mai trăiesc, ce mă fac?! Dacă nu trăiesc, ce se face ea?!

●

O CARTE CARE NU TREBUIE SĂ LIPSEASCĂ DIN CASA NICI UNUI CARDIAC

(vezi anunţul de la pag. 45)

מוזאיקה א. ולפמן בע"מ

mozaica a. wolfman ltd.

SINGURUL COMPLEX PENTRU PRODUCŢIA ŞI DISTRIBUIREA ARTICOLELOR DIN BETON
folosibile la amenajarea terenurilor, atît la suprafaţa solului cît şi în adîncime

●PRODUSE DIN BETON●

ACEASTA ESTE
SPECIALITATEA NOASTRĂ

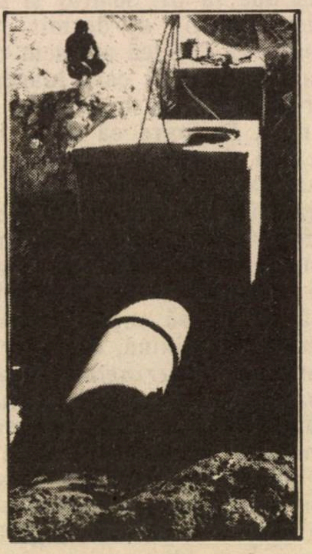

- **Conducte cu manşon de cauciuc**
- **Conducte asamblate cu mortar**
- **Tubulatură prefabricată**
- **Tubulatură conică**
- **Capace din beton şi fier**
- **Gură de control pentru canalizare**
- **Gură de scurgere a apelor de ploaie**
- **Pietre de pavaj, asamblate**
- **Pietre de bordură şi grădină**
- **Pietre de demarcaţie**
- **Pietre de rigolă**
- **Opritori auto**
- **Bănci de lemn cu beton**
- **Jardiniere**

PRODUSELE NOASTRE POARTĂ SEMNUL STANDARDIZĂRII ŞI SE AFLĂ SUB SUPRAVEGHEREA OFICIULUI DE STANDARDE ŞI A TEHNIONULUI

●

Fabrica şi sediul centralei: Str. Haşaiş 13, POB 10354, Mifraţ
Haifa 26112, TEL. 04/415550, FAX. 04/416767

●

Fabrica din Nes Ţiona: Zona Industrială "B" Nes Ţiona,
TEL. 08/404083 – 4, FAX. 08/404078

MINIMUM E OM CA TOTI … II

NELU WEINBERG
PREZINTĂ PAGINILE DE
JOCURI

UN CAREU... la modă

Orizontal: 1) Îmbrăcăminte de interior 2) Articole de lux în casele săracilor – Ținută... precară 3) ...ce aparține trecutului – Articol... de tablă 4) Plasă! – Ținută de fecior – Factotum! 5) Întinse pe orizontală – Stil de epocă 6) Apret... ce intră la spălat! – Creatori populari 7) Extrem de mare – Floarea miresei 8) Luate pe după umeri de femei – Cavaler de modă veche 9) În genunchi!! – Ies la probă 10) Căptușit! – Arată ca dracu'...

Vertical: 1) Produs de galanterie pentru femei 2) Verb de bon...ton – Absent de la slujbă 3) Produs din piele – Tip de ciorap... mai gros 4) O ieșire impetuoasă – Corp rigid 5) Cută la talie! – Capoțel! – Folosit la descusut 6) Ținută discretă – Set incomplet! 7) Gras în talie! – Mod de prezentare a ținutei 8) Materii prime pentru confecții – Unitate... model 9) Încadrate în cîmpul muncii – Un petic... de pămînt (pl.) 10) Bătută la cataramă – Rămas fără concurență.

RUDOLF LEIZEROVICI

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2							●			
3					●					
4			●					●		
5							●			
6		●			●					●
7				●					●	
8						●				
9					●					
10			●							

Anapoda

Orizontal: 1) Ultima indiscreție a medicului – Concentrarea maximă a unui om cu judecată 2) Primul contact cu colectivul – Dau dovadă de incorectitudini 3) Singura vietate de pe care se pot lua... cîteva piei (pl.) – Frumoasele noastre reunite într-un septet 4) Bază de... recepție 5) Ansambluri populare – A fost un timp primar... – Rece ca în Antarctica! 6) Mîini încrucișate (pl.) – Atenție mărită 7) Dovezi din trecutul îndepărtat!! – Pusă la ușor 8) Spaima trecutului apropiat (pl.) – Oglinzile sufletului 9) Ia viața de la început – Fixează mai multe întîlniri în aceeași zi 10) Vagabond... cu bani – Scoase-afară din cămin! 11) Morfeu... la sticlă – Lup sentimental.

Vertical: 1) Încrederre materializată – Scut din epoca bronzului împotriva sulițelor (pl.) 2) Mînie ajunsă la maturitate – Plante încrucișate 3) Dispoziție internă în caz de pericol – Contribuția miresei (pl.) 4) Rămase după moarte fără testament – Umor sec! 5) Întrerupătoare de... curent – Societate anonimă – Corp de halterofil! 6) Umbra frumosului 7) Ținută de femeie – Cîntecul pămîntului (pl.) – Imbatab... în careu 8) Scuze... negru pe alb – Pun capăt zilelor 9) Intermediar în realizarea unui produs finit – Regina ipotezelor 10) Trecătoare prin oraș – Are sarcini de răspundere 11) Neam de viță – Manuale școlare (sing.)

NELU WEINBERG

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1									●		
2						●					
3							●				
4		●									●
5					●				●		
6	●							●			
7			●							●	
8					●		●				
9				●						●	
10		●							●		
11					●						

A apărut "STAREBUS", revista microbiștilor cuvintelor încrucișate; "STAREBUS", o publicație la îndemîna dezlegătorilor de șarade rebusistice, începători și avansați. "STAREBUS" – o revistă așteptată!

Ilustrație: LUCI GHERTLER

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

UN ULTIM OMAGIU LUI

M.RUDICH

Orizontal: 1) Oraş în România unde, în 1913, s-a născut M. Rudich, scriitor de prestigiu ce va rămîne veşnic în amintirea noastră – Ţară în care va alia M. Rudich în 1959 şi în care-şi va desfăşura întreaga sa activitate creatoare 2) Poezie a lui M. Rudich inclusă în volumul "Muntele Amintirilor" – Mare pictor şi arhitect, admirator al lui Rudich şi prieten al acestuia (Marcel) 3) Caracterul profund al versurilor lui Rudich, care se întrepătrunde perfect cu nostalgia şi căldura sa – Rîu în Mali 4) Idei înaintate de care este animat Rudich şi pentru care va depune o intensă activitate în mişcarea respectivă 5) Localitate în SUA – Stela Lowensohn – Abis! 6) Supravieţuitorul potopului – În capul mesei! – ...Sion, titlu deţinut de M. Rudich pentru că a fost arestat între 1951–1955 ca urmare a activităţii sale sioniste 7) "... Neconvenţional", lucrare al cărei prieten devotat şi statornic a fost M. Rudich 8) Volum al lui M. Rudich apărut în 1980 (poemul umbrelor funebre) – Element de compunere cu sensul de superioritate şi de superlativ 9) Fir – Oare (reg.) – De-ale lui Rudich! 10) Fani Rotman – "... nostru" (neart.), revistă sionistă din Buzău la care colaborează Rudich în anii de liceu – În cămin! 11) Păcăleală – Mare actor român de comedie care ne-a vizitat ţara în ianuarie 1967, pe care Rudich l-a cunoscut şi cu care s-a întreţinut, la timpul respectiv, lucrînd la redacţia ziarului "Viaţa noastră" 12) "... Amintirilor", volum de poezie al lui M. Rudich apărut în 1965 şi tradus şi în ebraică – Leon Haim.

Vertical: 1) "Pe un ... în Calea Rahovei", volum de schiţe al lui Rudich, cu caracter autobiografic – "Prin vechiul oraş ...", desen făcut de Rudich şi apărut în revista "Mele" din Hawaii, desenul fiind una din plăcerile sale de amator 2) Fugit din mijloc! – "Renaşterea ...", revistă sionistă în redacţia căreia a activat Rudich în anii studenţiei 3) Ziar românesc avîndu-l ca director pe Em. Socor, în redacţia căruia a activat Rudich în 1935 – La intrarea în Kazan! – Rudich Mayer 4) "O noapte de-a lungul a cîtorva ...", schiţă a lui Rudich – Notă muzicală – Cuprins de visuri! 5) A suci... greşit! – Scriitor şi ziarist de limbă română, colaborator apropiat al lui M. Rudich 6) Poet român de origine evreu (Emil) – Alee lăturalnică! 7) ... Israel, postul de radio care la emisiunea din 27 septembrie 1991 a anunţat încetarea din viaţă a scriitorului M. Rudich din aliaua noastră – Forme de expunere în comerţul liber 8) Premiu al cărui prim laureat, în 1975, a fost M. Rudich – Podiş în Sahara – Ramuri răsărite de liliac! 9) Poet israelian în traducerea căruia a apărut volumul "Muntele Amintirilor" în ebraică – Debut la revistă! 10) Rîu în India – Din inimă! – Alex Leventer 11) Unu la table – ... de baştină, a cărui ambianţă evreiască nu o va uita şi o va descrie Rudich în scrierile sale, cu căldură şi nostalgie – "Şi peste sufletul meu de copil/ iată, vin la tine/ înfrînt şi ...", versuri aparţinînd lui Rudich din poezia "Agonie", închinată mamei 12) "Ştiri din ... evreiască", oficios al organizaţiei sioniste în redacţia căruia a lucrat Rudich prin 1933–1935 – Cel căruia în aducem acest ultim omagiu, "pe care l-am iubit cînd trăia şi-l vom iubi şi cînd nu mai trăieşte".

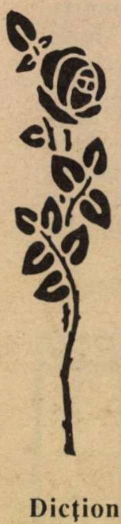

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1						●						
2							●					
3						●					●	
4		●		●								
5					●			●		●		
6				●			●					●
7	●		●									
8						●					●	
9				●				●		●		
10			●						●			
11						●						
12		●								●		

Dicţionar: KOBA, ONLY, OAR, UICS, AIR, ANAS

NELU WEINBERG

EXAGERARE
Triverb
(4 - 5 - 3)

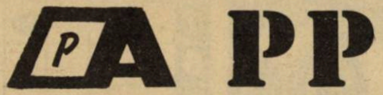

DEZLEGAREA JOCURILOR
din "Minimum" nr. 56

Cu dicţionar şi fără...: Măcar, papa, ebrietate, deochi, ire, icnit, apus, cec, Ionică, ad, basc, al, mănunchi, o, eres, ierta, n, rit, tîrn, tiv, gresie.

Puncte de suspensie...: Capăt, arşic, otel, scotch, cenuşă, na, i, o, sat, cd, sp, arătări, tt, soţ, balerin, ab, tip, vara, implicaţii, uni, ir, za, s, seri, epitet, atele, avarii.

Consens: Colaborator, apărători, a, letali, truc, iritaţie, no, fat, iaurt, r, iţite, tărgi, ci, o, ai, est, avocat, sz, o terapeutică, i, atenţi, or, vesela, lite.

Ai noştri: Eliav, Rosen, Poraz, Saari, Klein, Peleg, Salomon, Davic, Avian, Taiker, Kreisel. **Verticala A–B**: ISRAELOVICI

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

SPORT

• Cîndva, pe timpul lui Avery Brundage, de pildă, nu putea exista păcat mai mare (în sport, desigur) decît acela de a pîngări nobilul amatorism olimpic. Destui sportivi de seamă, suspectaţi de "acte de profesionism", s-au văzut excluşi, pur şi simplu, de la Jocurile Olimpice. Cine ar fi îndrăznit, atunci, să făgăduiască premii în bani pentru obţinerea de medalii? Ceea ce a fost ieri, nu mai "ţine" azi. Se simte asta, pînă şi în sportul israelian. Un comitet, alcătuit din oameni de bine şi cu dare de mînă, bancheri, industriaşi, mari comercianţi, în frunte cu fostul vice-preşedinte al Bursei Diamantelor, Simha Lustig, a instituit un fond în "premieră" absolută la noi: "Fondul premiului olimpic". Datorită acestuia, eventuala cucerire a unor medalii olimpice de către sportivi israelieni va fi răsplătită după tarif fix: 250.000 şekeli medalia de aur, 150.000 şekeli medalia de argint şi 100.000 şekeli medalia de bronz. Baronul Pierre de Coubertin spusese că, la Jocurile Olimpice, important este să participi. De ce nu, cînd poţi să şi... cîştigi?!

• Diego Armando Maradona declară că a obosit să se tot vadă folosit în scopuri politice şi că, din această cauză, e supărat foc pe preşedintele ţării sale, Carlos Menem. "M-am retras definitiv din fotbal,– spune el. Acum nu mai sînt decît o persoană particulară. Se face, însă, mai departe gălăgie în jurul meu, pentru ca, prin asta, să se distragă atenţia de la problemele pe care le are Argentina. Avem în ţară o mulţime de şomeri. Cred că e mai important să se discute despre această problemă decît despre Maradona. Am urmat un tratament, care m-a costat zeci de mii de dolari, pentru a mă debarasa de obiceiul drogării. Preşedintele Menem a spus în public că tratamentul n-a ajutat la nimic. De unde ştie? M-a întrebat vreodată? De aceea, acum, după ce am părăsit fotbalul, voi părăsi şi Argentina. Vreau să fiu lăsat în pace..."

• Un antrenor de volei, plătit cu o leafă anuală de 360.000 dolari, adică aproape 1.000 dolari pe zi? Pare ceva de domeniul fanteziei. Dar e perfect real, pentru cel în cauză: israelianul Arie Zelinger. Cu ani în urmă, după o carieră destul de modestă, vorba ceea: ca la noi, a fost angajat în Statele Unite şi, apoi, în Olanda. Un miliardar japonez, Nagucci, care se numără printre cei mai bogaţi oameni din lume, l-a chemat la Tokio, să antreneze echipa de volei feminin a concernului său "Daya", socotit acolo, ca să vă daţi seama, egalul lui "Sony". Arie Zelinger are puteri discreţionare asupra jucătoarelor din echipă. Acestea sînt super-profesioniste: se antrenează de cîteva ori pe zi, n-au voie să se ocupe de nimic altceva în afară de volei şi nu crîcnesc atunci cînd, potrivit tradiţiei, e obligat să le... pălmuiască, pentru că au greşit un exerciţiu la antrenament!

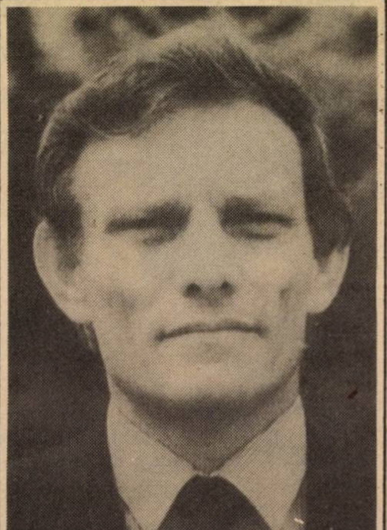

■ *Arie Zelinger – 1.000 dolari pe zi*

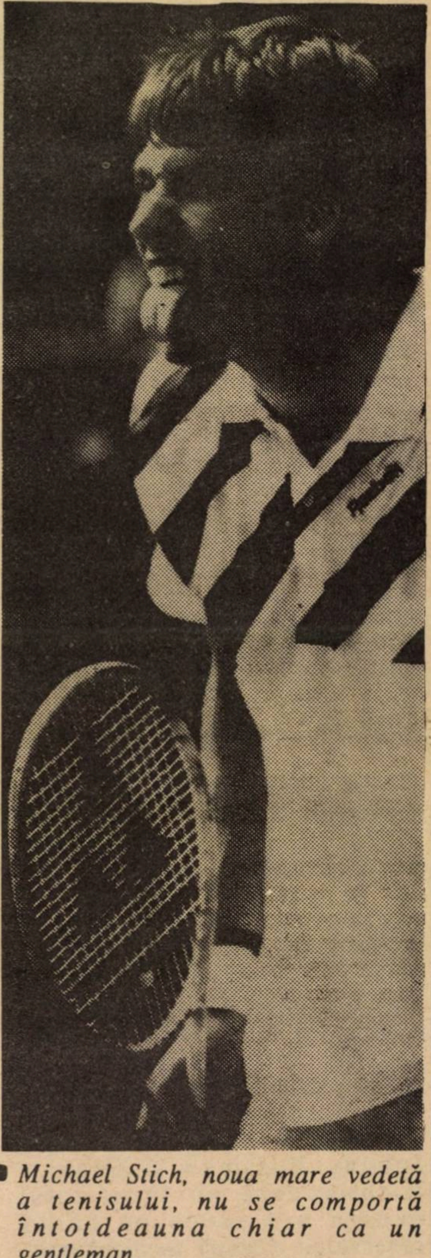

■ *Michael Stich, noua mare vedetă a tenisului, nu se comportă întotdeauna chiar ca un gentleman.*

• Fotbaliştii români, achiziţionaţi de cluburile israeliene din primele două ligi, confirmă aşteptările. Unul dintre aceştia este Gheorghe Liliac, portarul echipei Ţafririm Holon. Venit de la Petrolul Ploieşti, fost rezerva de portar a "naţionalei" române, Liliac se

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

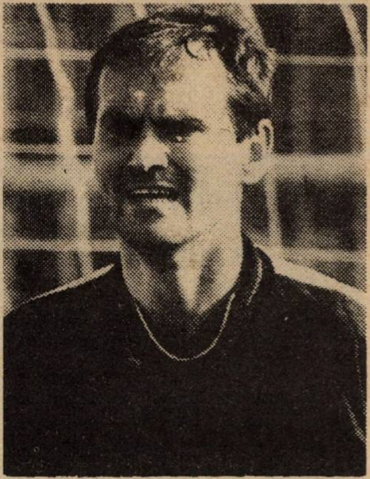

■ Gh. Liliac – ploieşteanul din Holon

■ Eli Ohana, Şalom Tikva, Roni Rosenthal: cu mafiile nu-i de glumit

dovedeşte, constant, în formă, salvîndu-şi proaspăta echipă din numeroase situaţii grele. Tot la Ţafririm Holon mai joacă şi înaintaşul Ion Goanţă. Se pare însă că Liliac şi Goanţă se vor despărţi, căci acesta din urmă e "curtat" insistent de Bethar Ierusalim. Transferul nu-i însă sigur, deoarece impresarul lui Goanţă solicită pentru omul lui o leafă de 70.000 dolari pe sezon, iar cei de la Ierusalim, deşi interesaţi, nici nu vor să audă de o asemenea sumă...

• Apropo de Bethar Ierusalim. Recent, s-a întors aci, adică "la matcă", Eli Ohana, după ce a jucat, în ultimii ani, în Belgia şi Portugalia. E bucuros că a revenit acasă şi afirmă că, pe timpul cît s-a aflat în Europa, a fost... sabotat. La F.C.Mechlen, unde îşi avusese la un moment dat locul asigurat în prima garnitură, a căzut victimă "mafiei olandeze", în frunte cu antrenorul Ed De-Moss şi colegii de echipă, Johnny Bossman şi Graham Richtis, care au făcut totul pentru a-l trece pe banca rezervelor. Cazuri asemănătoare, spune el, s-au petrecut cu Roni Rosenthal la Liverpool şi cu Şalom Tikva la Standard Liège. Poate că Eli Ohana n-o fi chiar prea departe de adevăr. Prea multe parale se rulează în fotbalul european, pentru ca să nu existe, la mijloc, interese, intrigi şi sumedenie de murdării.

G. MODEANU

Măcar odată pe lună petreceţi
la binecunoscutul

RESTAURANT «LA LUCA»

MERITĂ!

"O VIAŢĂ ARE OMUL"

Aici veţi retrăi clipele plăcute din trecut, gustînd deliciosul grătar, sorbind "un păhărel" veritabil, ascultînd muzica care v-a delectat de atîtea ori şi veţi pleca acasă remontat!
Instrumentişti şi cîntăreţi din România – în fiecare seară
Vă aşteptăm cu plăcere!

• DANS
• ANTREN
• VOIE BUNA

Deschis zilnic de la ora 12.00 la prînz,
pînă după miezul nopţii (inclusiv duminică).
Primim comenzi pentru petreceri şi reuniuni familiare.

• IAFFO – Str. Yeffet 101 • Tel. 867803 •
(vis-à-vis de Gan Tamar) Autobuze: 10, 41, 46, 83, 88

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

Sănătatea

– Da' mai slăbeşte-mă, domnule! (sau doamnă)

Iată o expresie care a dobîndit în anii din urmă un înţeles nou, paralel cu cel vechi, jignitor.

Înţelesul cel nou, – o rugăminte, o rugăminte rostită deseori cu accente disperate,– îl ştie fiecare dintre aceia pe care îi nelinişteşte şi îi sperie cîntarul.

"Mai slăbeşte-mă!" înseamnă pentru 60% din cititorii noştri "Mai slăbeşte-mă, doctore, cu vreo 10 kilograme!"

ÎNTR-O LUNĂ PUTEM SLĂBI 5 KILOGRAME

Pentru multe femei şi bărbaţi, ideea de a slăbi cu orice preţ a devenit o adevărată obsesie. De aproximativ 50 de ani, ştiinţa dieteticii a constituit arhive, a acumulat date, clasînd observaţiile, reuşind să delimiteze binele de rău, adevărul de fals, în această problemă extrem de importantă a lumii moderne. Reuniunea care a avut loc recent la Viena, cu scopul de a studia şi compara ultimele rapoarte ale somităţilor de specialitate în legătură cu noua "maladie" la modă a lumii occidentale, *îngrăşarea*, a recomandat persoanelor respective trei remedii importante: 1) regim alimentar, 2) remediul "moral" (psihologic) şi 3) remediul-efort (gimnastică).

Regimul. În aşteptarea perfecţionării şi popularizării faimosului hormon atotputernic, denumit "lipotropină", care distruge fără regim orice urmă de îngrăşare (descoperire a profesorului Cho Hao-Li de la Universitatea din California), regimul alimentar rămîne arma numărul 1 a majorităţii celor ce trebuie sau doresc să slăbească.

În cursul reuniunii, dieteticienii au stabilit un regim ideal, adică convenabil unui cît mai mare număr de "bolnavi", regim prin care, în decurs de o lună, se poate slăbi 4-6 kilograme.

Iată regimul, împărţit pe zile:

Luni. Micul dejun: 2 mere. Prînz: 1 ou tare, 1 kg. legume verzi fără nici un fel de grăsime, repartizate pentru întreaga zi. Seara: jumătate litru de ceai de cozi de cireşe, îndulcit cu puţină miere şi 1 ou tare.

Marţi. Micul dejun: 2 mere. Prînz: 150 gr. carne slabă de vacă la grătar. Seara: 150 gr. carne slabă de vacă la grătar, jumătate litru ceai de cozi de cireşe, uşor îndulcit cu miere.

Miercuri. Micul dejun: 1 ou tare şi o ceaşcă de ceai. Prînz: 100 gr. carne la grătar. Seara: 500 gr. legume verzi şi jumătate litru ceai de cozi de cireşe îndulcit cu miere (foarte slab).

Joi. Pentru întreaga zi, repartizat: 1 litru de lapte crud, 2 mere, 2 ouă tari, jumătate litru de ceai de cozi de cireşe.

Vineri. Micul dejun: 2 mere. Prînz: 400 gr. peşte slab. Repartizate egal la micul dejun şi seara, 500 gr. legume verzi şi jumătate litru ceai de cozi de cireşe.

Sîmbătă. Micul dejun: 2 ouă tari. Un kilogram fructe repartizate egal pentru cele trei mese, jumătate litru ceai de cozi de cireşe, uşor îndulcit cu miere.

Duminică. Regim liber fără excese.

Avantajul acestui regim este că nu suprimă sarea, ci doar o reglementează la 5 gr. pe zi. În schimb, pîinea este total suprimată, ca şi materiile grase, afară de cele cuprinse în lapte.

Persoanele care nu pot ţine acest regim sînt sfătuite să se abţină, printre altele, de la mîncărurile cu sosuri şi de la tartine cu unt.

MEDICUS

MAMAIA מָאמָאיָה

Restaurant
românesc
GRĂTAR – PESCĂRIE

AER CONDIŢIONAT.
AMBIANŢĂ PLĂCUTĂ.
SERVICIU CONŞTIINCIOS.
PREŢURI MODERATE.
DESCHIS ZILNIC ÎNTRE ORELE 12 – 24
VĂ RUGĂM A REZERVA LOCURILE PRIN TEL. NR. 5237784
VORBIM ŞI ROMÂNEŞTE

RESTAURANTUL MAMAIA
TEL AVIV, str. Ben Iehuda 192

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

LUCULLUS
la RESTAURANT...

SCRISORI, SCRISORI...

"O surpriză plăcută a constituit pentru mine, nevastă-mea... şi soacră-mea (sărbătoream ziua ei de naştere) vizita la restaurantul "Mamaia", de pe str. Ben Yehuda 192, Tel Aviv. Antricotul de vacă, în deosebi s-a situat la înălţime. Dinţii noştri nu mai sînt ce-au fost la 20 de ani, dar friptura era de-o frăgezime cum n-am întîlnit prea adesea... Excelenţi şi cartofii prăjiţi, care erau crocanţi ca celebrele *frite* belgiene".

MAURICE
SILVIAN-MOSCOVICI
Holon

Subscriem cu ambele mîini la aprecierile d-lui Moscovici; şi adăugăm că nici creierul la grătar nu ar fi de lepădat: bucătarul îşi cunoaşte meseria, reuşind să o scoată bine la capăt cu acest fel gingaş, care în 4 localuri din 5 este ratat. Menţionez şi murăturile, mereu proaspete (gogonelele în special) şi mereu iuţi cît trebuie: nici prea-prea, nici foarte-foarte

"Dacă vă aflaţi la Paris, duceţi-vă la restaurantul italienesc «Chez Livio», 6 rue des Longchamps, Neuilly-sur-Seine.

E un restaurant fermecător, pe care mi l-au recomandat nişte prieteni. Decorul – vesel, luminos, plăcut. Cît despre pizze şi spaghetti – excelente. Au şi un vin italienesc, al casei, f.f.f. (ca să scriu şi eu ca în *Minimum*) simpatic. În plus, preţurile sînt categoric rezonabile. O bucurie".

RENATA şi Ing.
VALERIU SOUZI
Ierusalim

Nu cunoaştem locanta (avem şi lipsuri). Dar, studiind bibliografia, am descoperit în ghidul culinar "Gault Millau", editat la Paris, restaurantul sus amintit. El a primit o notă onorabilă, 12\20 şi este numit "trattoria de charme din Neuilly". Cît despre preţuri, acestea sînt, sau mai precis spus, erau hotărît cuminţi: un menu de 125 franci, inclusiv vinul, iar dacă vrei à la carte (însă nu e musai), te pregăteşti pentru 160-180 franci. De ce spuneam totuşi, erau *cuminţi? Fiindcă ghidul gastronomic pe care l-am consultat (o adevărată Biblie în materie, alături de ghidurile "Michelin" şi "Hachette") este tipărit în 1988. Or de atunci, a mai curs multă apă pe Sena; şi, dacă nu greşim (nu, nu greşim!) preţurile au mai săltat oareşicum.*

"D-le Lucullus, vă recomand un restaurant nou «The Steak House» de pe str. Ibn. Gvirol, nr. 22, Tel Aviv (lîngă Beit Zionei America). Un decor, «design», aşa cum ştim că vă place dumneavoastră. Tavanul, de pildă, este «căptuşit», cu frunze artificiale, iar mobillierul este din lemn galben, danez. European, prin urmare. Iar menu-ul are multe originalităţi, fiind un amestec de bucătărie orientală şi balcanică: ciuperci umplute, musacale, cotlete de berbec, osso bucco, steak-uri *serioase*, o mare varietate de salate, bazate mai ales pe vinete (8 feluri!) şi ceva ce nu întîlnim de fel în localurile româneşti, noi femeile, un adevărat regal în materie de deserturi: cremă de fistic, mere la cuptor, tarte, torturi (cu accent pe o, nu pe u). Vă rog să-l vizitaţi şi să-mi spuneţi dacă am greşit, lăudîndu-l".

ADRIANA NADLER
Haifa

N-aţi greşit. E un local care-a demarat foarte bine, pe toate planurile: şi decor, şi bucătărie şi – ceea ce dvs aţi omis să subliniaţi – serviciu.

Un serviciu atent, simpatic, amical. Şi – în plus – faptul că localul îţi oferă cafeaua (în ceşti mici, cu schepsis, fără mîner) – pe gratis (on the house, cum spun englezii). Şi – în plus – subliniez cu două linii – nişte preţuri care te fac să tresari: cu cincizeci de şekeli, eu şi partenera mea am scos-o la capăt, mîncînd trei feluri. În concluzie? Grăbiţi-vă, că – acuşi-acuşi, de îndată ce localul se va lansa - cei cincizeci de şekeli se pot transforma într-o sută.

MÎNCĂRURI CU BRÎNZĂ

● *Ochiuri cu brînză:* Facem ochiuri româneşti, fierte în apă cu puţin oţet. Le scurgem şi le aşezăm pe o farfurie pyrex, unsă cu unt. Separat, facem un sos alb din 1 lingură unt şi 1 lingură făină, stins cu o ceaşcă mare de lapte. Lăsăm să fiarbă sosul cîteva minute, amestecînd mereu ca să nu se prindă la fund. Adăugăm parmezan sau altă brînză rasă şi dăm 5 minute la cuptor, la foc foarte iute. Servim imediat.

● *Sendviciuri calde:* Se taie în felioare subţiri de jumătate centimetru 1 baghetă proaspătă şi se unge cu următoarea compoziţie: se freacă 200 gr. brînză albă (5 sau 9 la sută) cu 1 ou întreg pînă devine ca o

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

spumă. Se adaugă 1 lingură plină cu mărar tocat şi se potriveşte de sare. Cine vrea, pune şi puţin praf de ceapă. Se dă sub grilul încins la foc mediu şi se ţin pînă ce prind culoare aurie. Se servesc imediat.

• *Ouă umplute cu brînză:* Fierbem 6 ouă tari, le curăţăm şi le tăiem în două, pe lungime. Scoatem gălbenuşurile şi le frecăm cu două gălbenuşuri crude, puse pe rînd. Adăugăm brînză rasă, smîntînă, sare şi puţin piper. Cu această compoziţie umplem albuşurile pînă la margini. Presărăm cu brînză rasă şi aşezăm pe o tavă unsă cu unt. Dăm la cuptor la foc iute. Facem un sos fiert dintr-o ceaşcă de smîntînă cu puţină făină şi sare. Aşezăm ouăle pe farfuria de servit şi turnăm sosul fierbinte împrejur.

• *Sufleu de ouă cu brînză:* Fierbem 6 ouă pe jumătate tari, le curăţăm şi le aşezăm într-o farfurie rezistentă la foc, unsă cu unt. Facem următorul sos de făină: prăjim uşor 1 lingură de făină în o lingură de unt şi stingem cu 1 cană mare cu lapte fierbinte (amestecăm mereu cu lingura, pentru a nu se face cocoloaşe). Punem sare şi un praf de piper şi lăsăm să fiarbă încet pe foc mic, ca să scadă. Amestecăm din timp în timp să nu se prindă. Cînd sosul este destul de gros, amestecăm cu albuşurile bătute spumă şi turnăm peste ouă. Presărăm cu caşcaval ras şi dăm la cuptor la foc potrivit, pînă ce este crescut şi auriu. Servim în formă. Este şi bun şi frumos.

YLANA

● Marea întreprindere franceză de cosmetice l'Oréal a fost dată în judecată la Paris pentru că s-a supus boicotului arab, refuzînd să aibă legături cu Israelul. O realitate hîdă. Realitatea fără fard a ipocriziei occidentale. O realitate care, acuma, şefii de la l'Oréal încearcă s-o machieze cît se poate, folosind mijloace cosmetice.

GRAFO LOGIE

• *Elhanan din Bat Yam:* Nu aspectul "neîngrijit", pentru care îţi ceri scuze, mă deranjează în foaia scrisă pe care mi-ai trimis-o. Ceea ce este mai mult decît un "deranj" este că foaia e liniată, ceea ce falsifică aproape complet analiza grafologică pe care mi-o soliciţi. Nu că nu s-ar detaşa din scrisul tău o anume nerăbdare, o anume nervozitate, precum şi efortul continuu de a te lupta cu tine însuţi, de a te "ameliora"; nu că nu am reuşit să descifrez labilitatea nervoasă şi înclinaţia spre plăcerile senzuale ale vieţii, tendinţa pronunţată către risipă cu care te lupţi în primul rînd. Îmi lipsesc – din pricina hîrtiei liniate şi a absenţei iscăliturii tale adevărate – cîteva dintre coordonatele esenţiale ale analizei grafologice, ale portretului tău psihologic şi caracterial, elemente cărora le-aş spune "liantul" care face din trăsăturile disparate omul care eşti. Revino, deci, ţinînd seama de aceste observaţii.

....ŞI VISE

Cît priveşte visul pe care mi-l relatezi, aproape că nu există nici unul asupra căruia toate şcolile psihologice, de la freudism şi pînă la Jung şi fenomenologie, de la Platon pînă la bunul-simţ al Babei Safta, să fie în asemenea măsură unanime: totală lipsă de siguranţă de sine. În tot ce faci, în orice domeniu. Aşa că nu are rost să te întrebi: "De ce dracu' revine?!". În momentul în care, pe o cale sau alta, vei înceta să te mai îndoieşti tot timpul de tine, visul o să dispară.

TILL
BUHOGLINDĂ

CADOURI
PENTRU RUDELE DIN ROMÂNIA

Biroul "Personal import" condus de Lică Bercovici oferă, tuturor cetăţenilor din Israel, CARE AU RUDE ÎN ROMÂNIA, posibilitatea de a trimite obiecte electrice de uz casnic (televizor, video, video-camera, maşină de spălat, frigider, maşină de spălat vase, uscător de rufe, mixer, aspirator, stereo HI-FI, radiocasetofon, walkman, secretară automată, aparat de fotografiat, încălzitoare electrice, etc.)

Pentru informaţii suplimentare vă puteţi adresa lui

LICĂ BERCOVICI la telefon 03-9661262 sau în scris la adresa POB 3216 Rishon Le Zion 75100 sau fax 03-9668240.

ERATA

La nr. 56 (noiembrie 1991), coperta I, autoarea fotografiei lui M. Rudich este Hedy Löffler; pag.17, col. III, par.7, rîndul 6, după "Mica Enciclopedie a Alialei Române" se va citi: "editată de G. Bogokovski"; la pag. 46, col. II, par. 1, în loc de "Carol Iancu" se va citi "Cornel Iancu"; la col. II, par. 2, în loc de "Radu Palade" se va citi "George Palade"; iar la col. III, par. II, rîndul 6, în loc de "Tel Aviv, ianuarie 1967", se va citi "Tel Aviv, ianuarie 1968"; la pag.55, col. III, par. 3, rîndul 11, nota la: Terente Robert, Sorin Vieru, *Riscul gîndirii*, în loc de: "au terminat această carte în 1978" se va citi: "au terminat această carte în 1988".

M UM E OM CA TOŢI OAMENII

arta de a trăi în lume

Corespondenta noastră, dr. Claudia Rosenstreich, nu suportă trivialitatea. Nici s-o pici cu ceară. Aşa cum n-o suportăm nici noi.

Drept care, dumneaei a tradus, într-o noapte de nesomn, pentru uzul tuturora (măcelari în şuk sau membri ai Asociaţiei Scriitorilor), cîteva pagini din volumul "Arta de a trăi în lume" de Marie-Aline Janneau şi J.M.Barbero

În speranţa că paginile acestea vor fi de folos.

Primirea musafirilor

După ce aţi deschis uşa musafirilor, nu uitaţi să le preluaţi paltonul, haina de ploaie, sau orice obiect îi poate încurca. Invitaţi-i să se aşeze. O persoană bine crescută nu se aşează niciodată înainte de a fi invitată s-o facă.

Prezentări

Există reguli imuabile pe care oricine este dator să le respecte: a ne ridica întotdeauna – dacă sîntem aşezaţi – pentru a prezenta sau a fi prezentat (doar femeile rămîn aşezate dacă li se prezintă un bărbat). Cel tînăr este întotdeauna prezentat celui mai în vîrstă şi bărbatul femeii. Veţi evita bineînţeles să vă prezentaţi prietenii doar cu pronumele; opţional îi puteţi prezenta în ordinea importanţei lor, după criteriile Dvs. de apreciere.

În privinţa salutului, nu se vor folosi nume, ci se va spune simplu "bună ziua (la revedere) doamnă (domnule). Salutul colectiv "doamnelor – domnilor" este suprimat cu desăvîrşire.

Strîngerea de mînă nu trebuie să fie moale sau din vîrful degetelor, dar nici nu vă credeţi obligaţi să zdrobiţi degetele celorlalţi, pentru a părea mai energici.

O femeie nu întinde niciodată prima mîna unei persoane mai în vîrstă sau de o situaţie socială mai ridicată. În decursul unei prezentări, cea căreia i se prezintă face primul gest.

Vîrsta

Nu i se cere niciodată unei femei: este un principiu quasi-universal; unui bărbat deasemeni, e preferabil să nu i se ceară: unora nu le place s-o mărturisească (nu tuturor). Practic, numai copiilor li se poate pune această indiscretă întrebare.

Aniversare

Formula "dau o serată pentru aniversarea mea" nu este de cel mai bun gust. Prietenii intimi o ştiu oricum, iar pe ceilalţi îi forţaţi să vină cu micul cadou obligatoriu.

Pentru aniversarea altcuiva, un telefon, cîteva cuvinte amabile sau un gest simbolic, fac totdeauna plăcere.

Atenţie: unii preferă să nu li se amintească data lor de naştere. De la o anumită vîrstă nu se mai pune în tort numărul corespunzător de lumînări.

Humor

E mai bine să-l avem, chiar dacă nu e englez. Preţuiţi-l pe al celorlalţi şi nu-l puneţi pe al vostru în surdină. Vă va deschide multe uşi căci este o calitate care face viaţa mai uşoară, mai suportabilă. A nu se confunda cu ironia, uneori crudă.

Descălţare

Nu se face nici sub masă, nici sub birou, nici la cinema, nici în avion, nici chiar pentru a se face comod. Se suferă în tăcere.

A mînca

Se mănîncă, bineînţeles, dar nu se invită prietenii "să vină să mănînce". Îi invitaţi la dejun sau la cină şi-atît. De preferinţă, nu se mănîncă pe stradă chiar cînd sîntem grăbiţi: nu e foarte elegant.

Bîrfa

Pentru unii, este sarea vieţii. Vară primară cu cancanul (sau zvonul), bîrfa e mai răutăcioasă. O putem asculta (nimeni nu este sfînt) fără s-o şi colportăm imediat. Transmisă prin "telefonul fără fir" este înzorzonată şi deformată. Ultimul care a repetat-o înainte ca ea să se întoarcă – eventual – la urechile interesatului, este ţinut drept răspunzător de toate aceste răutăţi gratuite. Ţaţă, gazetă de perete, limbă de viperă: reputaţiile se fac rapid.

Muierea posmagilor

Nu se moaie (cel puţin în public):

– tartina sau cornul în cafea

– biscuiţii în ceai

– pişcotul în şampanie

– nici în cafeaua sau coniacul vecinului.

Se bea, se mănîncă, se ronţăie, dar nu se moaie.

Transportul în comun

În autobuz, se cedează locul unei persoane în vîrstă sau unei femei gravide sau însoţită de copii.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

Nu ne etalăm pe banchetă şi nu deschidem ziarul în toată lărgimea lui.

Nu ne întindem picioarele pe bancheta de vis-a-vis.

Nu stăm înţepeniţi lîngă uşă, împiedicîndu-i pe ceilalţi să coboare.

Nu fixăm vecinul cu privirea şi nu încercăm să profităm "pe şest" de lectura sa.

Nu mîncăm şi nu aruncăm pe jos sau în altă parte coji de seminţe, gumă de mestecat, firimituri sau ambalaje goale.

Exprimare

Nu vorbiţi cu gura plină: ceilalţi aud doar un mormăit. Nimic nu este mai obositor, mai exasperant, decît să vi se ceară să repetaţi cele spuse sau să vă vedeţi auditoriul jenat dînd din cap ca şi cum ar înţelege.

Animale

Cîinele

Sînteţi răspunzător de educaţia lui. Un cîine bine crescut nu trebuie să latre zgomotos sau să geamă în orice moment; să ceară de mîncare cînd sînteţi la masă; să se caţere pe scaune, canapele sau paturi; să se plimbe liber: în unele locuri publice trebuie chiar ţinut în zgardă sau legat. Dacă debarcaţi la prieteni, informaţi-vă în prealabil dacă nu sînt alergici. Aduceţi-i mîncarea dacă e vorba de un week-end.

În mijloacele de transport în comun: în autobuz sau în metro numai cîinii mici sînt permişi, şi purtaţi într-o sacoşă. În avion, sub 6 kg., pot călători în cabină, ceilalţi în compartimentul de bagaje, în cuşti speciale; în tren, totul este permis în afară de a-şi deranja vecinul.

Pisica

Schimbaţi-i cît mai des culcuşul. Nimic nu este mai neplăcut decît mirosul unui culcuş şi al unei nisiparniţe neglijate. Nu-i permiteţi să se urce pe genunchii musafirilor, unii nu apreciază deloc acest lucru.

Alte animale

La dvs. acasă, tot ce doriţi, dar cu 2 principii indispensabile: linişte şi curăţenie. Unele trebuiesc ţinute bine închise într-o cameră: maimuţe, şerpi, etc. Papagalii şi alte păsări vorbitoare trebuiesc feriţi de cuvinte grosolane căci au tendinţa de a le reţine.

Săli de aşteptare

La medic sau la dentist nu se leagă o conversaţie pentru a-şi povesti infirmităţile sau a se interesa de ale altora. În toate cazurile, se salută la intrare printr-o uşoară înclinare a capului şi se evită fumatul, mai ales dacă sala de aşteptare e mică.

Aperitiv

Nu se invită la un aperitiv sau la o cinzeacă, o halbă sau un drink. Înainte de masa de prînz sau seară, se bea un simplu păhărel sau pahar. Acasă, alături de băuturile alcoolizate, pregătiţi şi suficiente sucuri de fructe.

Nota de plată

În afară de cazul în care aţi fost invitat, insistaţi pentru a achita, măcar parţial, nota de plată. Nu alegeţi exact momentul cînd este adusă pentru a vă eclipsa la toaletă sau pentru a prelungi la nesfîrşit conversaţia în speranţa unui gest de vis-a-vis.

Dacă sînteţi cel care invită, nu controlaţi adunarea o jumătate de oră, şi dacă e cazul s-o împărţiţi cu comesenii, nu vă dedaţi la calcule savante pentru a stabili cota parte a fiecăruia în funcţie de preţ şi de numărul felurilor comandate.

Dacă sînteţi cel invitat, nu mulţumiţi imediat după achitarea notei ci mai degrabă la ieşirea din restaurant, cu cea mai simplă formulă posibilă.

Şi dacă întreprinderea la care lucraţi nu este foarte severă cu notele dvs. de plată, nu profitaţi de acest lucru pentru a prezenta la contabilitate şi încasa întreaga sumă după ce i-aţi asociat pe prietenii dvs. la plată.

Hotel

Clientul e rege, poate. Dar asta nu ne dispensează de a fi bine-crescuţi.

La sosire, nu uitaţi bacşişul celui ce vă urcă bagajele: o uzanţă practic devenită obligatorie. Orarul meselor e afişat de obicei în camere. A se respecta.

Camera: un minimum de ordine. Deasemeni, în sala de baie.

La plecare, nu se iau nici cearceafuri de baie, nici halate, nici scrumiere sau alte "suveniruri". Radio şi TV nu se ascultă la volum mare, pereţii sînt subţiri. A se interesa cu privire la regulile de noapte ale hotelului: sonerie, chei etc.

În marile hoteluri, un singur "Sesam, deschide-te": bacşişul – şoferului, băiatului de la bagaje, serviciul de etaj, camerista, portarul care cheamă un taxi. Un personaj important: funcţionarul de la Recepţie. El se ocupă de rezervări pentru spectacole, restaurante sau informaţii de tot felul. Generozitatea noastră se va manifesta în funcţie de natura serviciului şi nivelul hotelului.

Plaja

Vacanţă, uităm tot dar încercăm să nu deranjăm pe alţii. Fără "instincte de turmă": nu ne lipim de ceilalţi; fără tranzistori urlători; fără jocuri invadatoare: mingi, discuri, etc., în vecinătatea celor întinşi pe nisip; fără gunoaie: resturile de la picnic, flacoanele de produse cosmetice şi ziarele nu se părăsesc pe nisip. Şi fără "Sans-Gêne": plaja, chiar plătită, aparţine tuturor.

Telefonul

"Alo, tu eşti..." Nu, prima regulă este întotdeauna de a ne prezenta. A doua regulă: niciodată la ore de odihnă, dimineaţa, la prînz sau seara după 22,30 în afară de cei intimi.

Pentru rest, tot ce vreţi, dar nu monopolizaţi linia Dvs. sau a interlocutorului: poate vor şi alţii să vă (să-i) vorbească.

POŞTA

POŞTA
BY AIR MAIL

O IDEE EXCELENTĂ: EXPULZAREA AMBASADORULUI ISRAELULUI DIN BUCUREŞTI

Ca orice revoluţie, şi Revoluţia (cu R mare) românească din decembrie '89 a generat vremelnice apariţii a unor scursori de felurite profiluri şi calibre. Liderii necontestaţi şi recordmenii acestei erupţii: o speţă de plagiatori, antisemiţi, zurbagii, xenofobi, bicisnici care exploatează ca proxeneţii înseşi noţiunile de România Mare, Democraţia sau Europa, cum şi-au botezat tîlhăreşte tipăriturile.

Floarea autenticei gîndiri româneşti ca şi publicaţiile serioase, scîrbite de lunatica paranoie a acestor scribi, caută neîncetat să-i pună la punctul de cuviinţă. Indivizii însă nu abandonează şi, ocrotiţi de o stranie imunitate, împroaşcă cu noroi în unguri, armeni, Consiliul Europei,americani, francezi şi tot ce se mai poate, dar cu predilecţie în evrei.

Trebuie recunoscut însă că uneori merită de citit inepţiile bezmeticilor ăia. De pildă, la comemorarea pogromului de la Iaşi, ambasadorul Israelului a amintit că au fost ucişi sute de mii de evrei în Basarabia şi Bucovina; aceasta, în afara asasinatelor de la Iaşi şi din trenul morţii. Afirmarea acestui simplu adevăr istoric a trezit furia rîmătorului de serviciu de la una din cocine cu firmă mincinoasă de publicaţie şi, amintindu-şi că şi regimul comunist dezminţea această realitate, i s-au urcat instantaneu spirocheţii în tigva găunoasă şi propune expulzarea ambasadorului israelian.

Ca cetăţean israelian de rînd, mi-am reamintit de vechea zicală "Dragoste cu sila nu se poate face" şi, parafrazîndu-l pe Lăpuşneanu, "Dacă voi nu mă vreţi... nici eu nu vă vreau" – şi socotesc că părăsirea postului de către ambasadorul nostru este o idee excelentă Mai mult încă: oare nu ar fi bine, în actualele condiţii din România, ca expulzarea sa să fie anticipată de rechemarea sa de către ministerul nostru de externe?

Recomandarea aş face-o cu inima îndoită de profunda iubire pe care o port României, amintirilor, locurilor, oamenilor care au încercat să mă înveţe cîte ceva şi numeroşilor şi statornicilor prieteni. S-ar putea opune la ideea rechemării ambasadorului argumentul că ar putea dăuna legăturilor dintre state. Argumentul nu pare valabil, căci România nu a avut în Israel ambasador după Revoluţie circa un an şi jumătate, şi legături au existat. Mai există nişte basme de adormit copiii – pe care a încercat să le plaseze în Israel şi preşedintele Iliescu (pe care îl preţuiesc încă de cînd eram în România) – după care, chipurile, elucubraţiile pe care le debitează hahalerele reprezintă păreri personale ale unor oarecari jigodii, ceea ce se poate întîmpla într-un regim democratic. Însă în orice regim democratic aţîţarea rasială este aspru pedepsită de lege. Asemenea legi există şi în România, dar nimeni nu le aplică. Or asta este o problemă internă a României. Numai autoritatea statală, într-un stat de drept, poate rezolva încălcarea legii. În măsura în care este stat de drept şi dacă vrea.

Şi guvernul României ce face? Bine merci! În primul rînd, după cum am constatat, nu numai că se preface că nu bagă de seamă, dar mai şi cocoloşeşte matrapazlîcurile lepădăturilor. De pildă, Ministerul de Interne a acordat un fel de diplomă "de onoare" (scuzaţi cuvîntul!) uneia din fiţuici, iar pe unul dintre redactorii-şefi l-a poftit să se caţere la o tribună de "onoare" (pardon de expresie!) la o importantă festivitate. Să vezi şi să nu crezi că aşa ceva se petrece la un for guvernamental. Ministerul Apărării Naţionale veştejeşte într-un comunicat "aserţiunile" ambasadorului israelian (probabil că Ministerul de Externe, care ar fi trebuit, teoretic, să se ocupe de această dubioasă treabă, era închis pentru inventar sau pentru primirea mărfii: *România Mare, Democraţia* sau *Europa*) şi anunţă că după "investigaţii arhivistice" va publica un volum lămuritor. Deci, înainte de începerea "investigaţiilor arhivistice" se dă sentinţa "aserţiuni". Halal investigaţii. Situaţia este forte limpede. În aceste condiţii ce mai caută ambasadorul Israelului în România? Să plece! Poate că îl vor urma alţi ambasadori evrei sau care reprezintă în România guverne care au evrei în componenţă. Să plece şi ăia!. Astfel, rechemarea ambasadorului israelian ar fi doar o saftea. Şi merită!

G. FLORIAN
Haifa

PÎNĂ CÎND?

Da, pînă cînd va continua lumea (inclusiv revista "Minimum", şi, în mod special, nr.56, articolul *Antisemitism fără evrei*, pag.29) să-i numească pe duşmanii noştri "antisemiţi"? Nu, hotărît nu, ei nu sînt antisemiţi, şi tare mă mir că nu protestează, ei sînt "doar" antievrei! Pentru că ei nu sînt nicidecum duşmanii egiptenilor, sirienilor, în general ai arabilor! Nu pentru că sîntem semiţi sîntem noi duşmăniţi, ci pentru că sîntem evrei!

*

Şi tot pînă cînd, în altă ordine de idei, dar de asemenea cu privire (şi) la numărul 56 al dragii noastre reviste "Minimum" (pe care o vrem total perfectă, de aceea o criticăm), remarc din nou o expresie nepotrivită. La pagina 9, coloana a III-a, jos, se scrie de "şef-rabinul României". La fel, în pagina 76, coloana I-a, jos, se scrie de "şef-rabinul

"României". Nu e prima dată şi nu e singura publicaţie care se exprimă astfel.

În urmă cu vreo zece ani a trebuit retipărită "Revista Cultului Mozaic" din Bucureşti, pentru că într-un reportaj se arăta, de două ori, "şef-rabinul României". Departamenul Cultelor, care urma să dea viza pentru difuzare (după ce a dat-o pe cea de tipar) s-a revoltat: "România nu are şef-rabin! Au evreii!"

Dar "Minimum" ştie şi să se orienteze: în acelaşi număr, 56, la pagina 30, coloana I-a, sus, scrie: "şef rabin al Comunităţii evreilor din România". Nu e mai corect aşa? Sau, mai simplu: "şef-rabinul evreilor din România".

MARIUS MIRCU

TU VEI MURI CURÎND
...sau Tînguirile pierzaniei

(sau o scrisoare despre fel de fel de stări de spirit de pe malurile Senei, care, mai ştii? – s-ar putea să spună ceva şi cetăţenilor de pe malurile Hayarkonului)

Îi culegem de pe stradă sau de pe vreo frontieră unde răsplata dorinţei de libertate poate fi un glonte laş, pierzania sau Trecerea. Îi aducem la Paris şi-i primim ca pe nişte fraţi vitregiţi doar de dureri şi umiliţi. Pentru ei primim brînciuri de la Crucea Roşie şi palme-n cap şi şuturi în gură de la alte instituţii. Le împrumutăm cămăşi şi cravate să-şi facă fotografii la robotul din colţ şi stăm, răbdători, lîngă ei, pînă primesc primele acte. Pentru ei ne sacrificăm concediile şi timpul liber, şi ne descoperim vocaţii: asistentă socială, avocat, ministru, mama răniţilor, martor cum că ei "au luptat împotriva celor care au pierdut războiul". Le dăm cheia de la casă şi ei îşi fac o copie; împărţim supa cu ei şi ei cer friptură; le dăm voie să ia cărţi din bibliotecă şi ei cotrobăie în arhiva familiei, căutînd vreo scrisoare de adeziune pentru serviciul secret al başbuzucilor... Ei găsesc urme scrise din firava adolescenţă cu iubiri şi ne dau coate, sfaturi rînjite: "Trebuie s-o scuipi în gură!". După un timp încep să priceapă că orice baricadă are dogmele ei, şi ne măsoară pieziş, peste umăr, ca pe nişte refugiaţi în ţara lui Procust; se şmecheresc şi-ncep să comită erori în vrila zborului infracţional şi-şi dau arama pe faţă cu mărunte răutăţi; şi-ncep să ne urască... Pentru că "ni s-a dat azilu' " şi avem acte în bună regulă, şi ne urăsc pentru cravatele de mătase şi viza permanentă de turist pentru America, şi ne urăsc pentru anii de muncă din România şi de aici; pentru contul de la bancă şi banii chibzuiţi de la C.E.C.-ul francez; pentru rama de ochelari; pentru că ştim a scrie chiar şi la maşina de scris; şi mai ales pentru că avem locul nostru în societatea franceză şi ştim să rămînem cu fruntea sus şi să privim în ochi pe oricine... Şi-ncep să plătească păcatul de a fi confundat dorinţele cu realitatea (lumea occidentală din reclamele onirice) şi încep să ne împroaşte cu noroi, alimentînd rumori şi zvonuri cu denunţuri mîrşave, ca şi cum ne-ar dori un fel de prizonieri ai fricii ilogice: "Dacă nu-mi dai şi nu-mi faci, mă duc la prefectură şi zic ceva!"(...)

Unii dintre ei se pierd în lume precum colbul dus de vînt, alţii reuşesc să "se asimileze" – un metisaj nefericit între şmecheria scursă trist dintr-un talcioc balcanic cu "descurcăreala" din orice societate modernă şi ajung să ocupe tot felul de funcţii în Exil; şi ne judecă c-am fi prea bruneţi sau prea blonzi pentru a fi români şi francezi; şi din cauza lor am bîjbîit ani de zile în mlaştina de la Noyon şi pustiul de la Paris... şi din cauza lor românce nou-venite ajung stewardese cu periuţa de dinţi în buzunarul de la Pigalle şi băieţii deprind metehne ienicereşti... şi încă nu-i Cămin Românesc la Paris...

E ca şi cum, undeva, s-ar fi adunat, obscur, un grup de români ce-şi arogă calităţi şi titluri de psihopedagogi, reeducatori, formatori, defectologi şi-s gata să comită orice fărădelege într-un stat de drept: a cincea Republică Franceză.

Aici în Exil, oglinda şi vitrina ţării de unde venim, se poate observa la fel ca-n Penitenciare ce minunat funcţionează transferul de răutate, sugestia şi sugestibilitatea... Şi cum foste victime devin simpli torţioneri brigadieri în instituţia care se cheamă Pribegie...

MIRCEA
ALEXANDRESCU
Gentilly, Franţa

UN *GRAFOMAN* ÎI SCRIE LUI EDGAR REICHMAN

În numele tuturor celor care trimit scrisori la "Poşta Redacţiei", revendic cu mîndrie epitetul de "grafoman", epitet cu care romancierul şi criticul parizian Edgar Reichman îi gratifică pe corespondenţii care-l enervează. Fără aceşti sărmani "grafomani", cum mai simt revistele din lumea întreagă pulsul cititorilor lor?

Restul scrisorii lui Edgar Reichman, prieten vechi, de care mă leagă multe amintiri, realizări şi eşecuri comune, îmi inspiră două observaţii:

1. Cum e în stare autorul unui roman cu rezonanţe ebraice ("Rachel") să creadă că trebuiesc ascunse, sub un văl de pudică tăcere, scrieri care au pregătit din punct de vedere ideologic Holocaustul, doar pentru că autorii erau, la data publicării, nişte *tineri dezgustaţi de criza morală în care ţara lor se zbătea*? Şi asta în 1991, în momentul în care legiunile antisemite se realcătuiesc pretutindeni, din Statele Unite pînă în Japonia, via Le Pen?

2. Afirmaţia *Cioran este astăzi cel mai important scriitor francez* mi se pare "un tantinet" exagerată; şi nici n-aş vrea s-o edulcorez, adăugînd *de origine română*, din respect pentru Eugen Ionescu.

HARRY CARASSO
Paris

POŞTA

FIRICEL DE FLOARE-ALBASTRĂ, FLOARE DE "NU MĂ UITA"

Călătoream cu trenul de la Bucureşti la Fălticeni. Era de mult, înainte de război. În gara Dolhasca am coborît. Trenuleţul spre oraşul meu natal aştepta pe o linie secundară. Am urcat într-un vagon în care am găsit pe Chirica Stoleru şi farmacistul Wily Ghelberg, amîndoi făcînd parte din conducerea judeţeană a partidului naţional-ţărănesc. Discutau despre alegerile parlamentare plănuite pentru acel an.

"Scîrţîind din roţi alene", garnitura s-a pus în mişcare şi curînd am ajuns la Fălticeni. În gară, ziaristul Hofman-Elyca aştepta pe cei doi politicieni pentru a căpăta informaţii în vederea întocmirii unui reportaj.

Am pornit pe jos urcînd dealul spre oraş. Pe partea dreaptă a şoselei, fabrica de mobile Filotti, Maxim şi Tomovici era în plină activitate. După fabrică, cîteva imobile printre care şi casa părintească a sculptorului Ion Irimescu. Pe Strada Mare fusese oprită circulaţia din cauza unei înmormîntări. Încetase din viaţă bancherul evreu Adolf Bayer, decorat în timpul primului război mondial. Peste drum de locuinţa defunctului era înşiruită o companie de soldaţi, sub comanda căpitanului Aurel Constantinescu care a prezentat onorul la scoaterea sicriului. Am aşteptat pînă la terminarea ceremoniei funebre ca să-mi continui drumul dar a fost imposibil căci s-a produs panică. Pompierii cu sacale şi tulumbe goneau spre strada Grăniceri unde luase foc atelierul de mobilă al lui Haim Iurman şi în goana cailor au răsturnat căruciorul cu îngheţată aparţinînd lui Herş Ţvoc ce staţiona în faţa brutăriei Grisaru. Nu pentru prima oară acel atelier fusese mistuit de incendiu. Vecinii erau înspăimîntaţi, unii au făcut reclamaţii dar proprietarul primea despăgubiri de la societatea de asigurări. În concluzie: Nu numai Roma a avut un Nero...

Frumoasă, elegantă şi foarte mîndră de titlul "Miss Moldova" pe care-l obţinuse la un concurs de frumuseţe, Marioara Cazaban, sora actorului Jules Cazaban (şi el originar din Fălticeni) se plimba în grădina publică, răspunzînd cu un zîmbet celor ce o salutau.

Într-o ediţie specială, gazeta "Curentul fălticenean" anunţa despre prăbuşirea unui avion în apropierea judeţului, avion în care şi-a pierdut viaţa compozitorul Ionel Fernic.

Pe porţiunea străzii dintre cinematograful "Lux" şi şcoala israelită se afla şi locuinţa doctorului Weiselberg. Domnişoara Pia, fiica acestuia, era o pianistă înzestrată cu talent, şi nu o dată, trecînd pe acolo am ascultat-o cîntînd "Vals brillant", "Fantasie impromptu" sau "Silfide" de Chopin, dedicate de compozitor marii sale iubiri, Georges Sand.

Aproape de iazul de la marginea oraşului era vila "Mia", a senatorului Costescu, care a intervenit de multe ori pe lîngă administratorul financiar ca să mai stăvilească zelul agenţilor fiscali Pretorian şi Vărzaru, ce umblau pe străzi cu o căruţă în care puneau mobile şi alte obiecte casnice, scoase din locuinţe.

Cîteva reclame comerciale din acei ani:

1) Un prînz de lux, la restaurantul Fuchs.
2) Zarzavat bun pe preţ de nimic, găsiţi la tatăl lui... Birlic.
3) O îngheţată matok, numai la Herş Ţvoc.
4) Un peşte cu hrean, la bodega Ghiţă Ţan.
5. Mere murate matok-hamutz doar la Nuhăm Leib Talutz.

BERNARD SOLOMONO-VICI-SOLO
Kiriat Motzkin

O CHEAMĂ NAYMA

O întîlnesc deseori în autobuz. Este o femeie uscăţivă cu un ten livid. O cheamă Nayma; a trăit la Paris, pînă ce, în urmă cu cîţiva ani, a emigrat în Israel.

Nayma ştie doar cîteva cuvinte în ebraică şi în vocabularul ei unul din numele lui Dumnezeu, "Adonay", modulat în fel şi chip, ocupă un loc central. Şi totuşi, ajutîndu-se cu ochii şi cu mîinile, Nayma izbuteşte să-mi comunice o mulţime de lucruri. În special mîinile ei sînt elocvente.

Nayma duce totdeauna sacoşe grele, încărcate cu fructe şi zarzavaturi. Cînd îi spun, arătînd spre plasele ei, că duce greutăţi prea mari, Nayma ridică o mînă spre cer în chip de cupă, ceea ce, deduc eu, înseamnă mă plec voii tale Doamne. Eu însă insist: încerc s-o fac să înţeleagă că se betegeşte şi îşi scurtează zilele. Nayma dă din umeri, zîmbeşte cu ochii ei sinilii şi ondulează o mînă în văzduh. Eu captez mesajul ei care îmi pare a spune: cît o vrea Dumnezeu să trăiesc, cît nu, nu. Tot pe această cale a gesturilor mute, Nayma izbuteşte să-mi comunice că are un bărbat infirm şi că amîndoi locuiesc cu fiica, ginerele şi nepoţii.

Chipul pămîntiu al Naymei indică o boală care mi se vădeşte într-una din zile: Nayma suferă de astm şi are în autobuz, sub ochii mei, o criză care ameninţă s-o termine. Cobor cu ea din autobuz, zăbovesc un sfert de ceas şi o însoţesc acasă.

Eu care sînt, care îmi închipui că sînt, o natură constructivă, stau de vorbă cu rudele ei: le cer să o scutească de cărături şi să o ducă urgent la doctor.

Ieri am întîlnit-o iar pe Nayma; îşi veghea nepoţii care se jucau în preajma ei. Înţeleg că de astă dată o supără rău inima. Nayma ridică spre cer mîna în chip de cupă şi şopteşte: Adonay.

Dr. MONICA
BRĂTULESCU
Ierusalim

POŞTA

DOUĂ PACĂLELI

Stimate d-le director Al. Mirodan

Prin bunăvoinţa unui văr de-al meu, care m-a vizitat, am obţinut câteva numere (mai vechi) ale revistei "Minimum". În cursul anilor citisem cîteva reviste din Israel, în limba română, dar despre "Minimum" aflasem abia în anul trecut. Felicitări pentru această minunată revistă, scrisă pentru toate gusturile, pe care o consider cea mai bună din cîte mi-au căzut în mînă. Îmi exprim indignarea că s-au găsit elemente care să provoace greutăţi, şicane, proferînd chiar ameninţări la adresa revistei. Am o satisfacţie aparte că nu v-aţi lăsat intimidat, doborît şi luptaţi cu curaj pentru o cauză dreaptă, adevărată, democratică şi evreiască, atît în fond cît şi în conţinut!

Al dumneavoastră,

SCHLESINGER
ALEXANDRU
Timişoara

În acelaşi plic găsim un mesaj trimis de d. Schlesinger, nu de mult, "Revistei Cultului Mozaic" din Bucureşti:

Sînt de mulţi ani abonat la R.C.M. şi deoarece n-am găsit răspuns la unele probleme cardinale ce mă frămîntă – şi nu numai pe mine – apelez la revistă în speranţa că voi găsi nu numai răspunsul scontat, dar, mai ales, ajutorul ce se impune pentru repararea unor stări de lucruri inechitabile.

Este vorba de acei evrei care suferiserăm cea mai inumană prigoană în perioada Holocaustului – epurări din serviciu, şomer pe lungă perioadă, muncă obligatorie de rob sub pază militară pe durată de ani, deportare în lagăr etc.

Nu aduc argumente ce mă îndreptăţesc a mă considera victimă a Holocaustului... la nevoie pot dovedi. Ştiu că există în Bucureşti "Asociaţia evreilor din România victime ale Holocaustului", dar fără sprijinul hotărîtor al tuturor factorilor de răspundere ai iudaismului din România şi mai ales al presei – cu experienţă în probleme evreieşti – Asociaţia singură nu poate răzbi... în avalanşa de greutăţi (birocraţie, lipsă de fonduri, dezinters, reavoinţă chiar).

Consider că a venit timpul ca R.C.M. şi în special Federaţia Comunităţilor Evreieşti să se implice hotărît în acest scop, pînă nu este prea tîrziu, pentru că puţini am rămas care mai putem atesta cu documente – ce ne-au mai rămas după două "păcăleli" – apartenenţa ca victime ale Holocaustului. Cele două păcăleli se referă la întocmirea dosarului pentru despăgubiri germane în anul 1970, conform înştiinţării afişată la Comunitatea evreiască şi predarea actelor către organele judecătoreşti şi... de-atunci aşteptăm. Niciodată, nimeni nu s-a gîndit – nici după douăzeci de ani – că ar trebui să aflăm noima acestei păcăleli (în care Federaţia a fost implicată... acum de ce nu se implică?) şi care ne-a costat timp şi bani (adunarea actelor, deplasări în alte judeţe pentru martori la notariat etc.) şi ceea ce este mai dureros, acte originale irosite, care nu mai avem de unde le dobîndi... mulţi martori decedaseră sau emigraseră între timp... şi nimeni! chiar nimeni? nu simte că are obligaţia morală faţă de aceste întîmplări? A doua "păcăleală" este mai recentă, dar pentru noi tot atît de păguboasă... în urma unui articol apărut în presă, am expediat la firma d-lui Zamora Popescu Andrei din Haifa dosarul cu documente privitor la despăgubiri germane (acest domn a promis prin ziar marea cu sarea, că rezolvă totul şi... n-a făcut nimic, în schimb am pierdut din nou timp, bani şi acte în parte originale... nu înţeleg ce cîştig are din asta?)

Rog a publica prezenta scrisoare deschisă în Revista Cultului Mozaic (dacă nu se poate integral, măcar în rezumat) şi dacă acest lucru nu este posibil rog a-mi comunica pînă la data (indescifrabil), după care voi considera că nu găsiţi util a participa la o asemenea acţiune, şi ca atare voi acţiona în altă direcţie.

Cu stimă,

SCHLESINGER
ALEXANDRU
Timişoara

PROPUNERE PENTRU STÎNGA

Propun crearea unei organizaţii israeliene care să activeze pe următoarele principii:

– sprijinirea drepturilor legitime ale poporului corsican, în crearea unei patrii proprii;

– sprijinirea poporului caledonian în lupta sa justă împotriva ocupanţilor;

– susţinerea drepturilor poporului basc, pentru autonomie şi libertate;

– retragerea totală a forţelor de ocupaţie din Irlanda de Nord;

– recunoşterea poporului indian din America de Nord şi restituirea pămînturilor indienilor – cucerite, ocupate şi anexate prin forţă.

La această acţiune ar putea fi cointeresată şi "stînga" israeliană, care luptă pentru umanism şi drepturile omului.

B. GOLDSTEIN
Petah Tikva

Primul ministru Shamir şi ministrul adjunct (ieri la externe, azi la propagandă) Bibi Netaniahu, la Conferinţa de la Madrid.

– Bravo, băiatule! I-am spus eu lui Shimon Peres că tinerii Likudului sînt mai buni decît porumbeii Maarahului!

POŞTA

PENSIILE DIN ROMÂNIA

Urmare celor apărute în "Minimum" nr. 52 din iulie 1991, la pag. 73-74, sub titlul *Pensiile din România*, în care d. Sami Manash expune demersurile sale cu privire la recuperarea şi redobîndirea acestora, precizez că atît subsemnatul, cît şi soţia mea, sîntem în aceeaşi situaţie. La fel mai sînt mulţi, chiar foarte mulţi, care se află în situaţie similară, lucru pentru care ar fi bine să ne unim forţele spre a putea realiza ceva.

LEON CLIPA
Rishon Lezion

SCRISOARE CĂTRE DOAMNA M. VASIU DIN ORADEA

În revista "Minimum" nr.55/1991 a apărut articolul Dvs. *Oradea şi Ana Frank*, a cărui lectură mi-a produs multă bucurie şi emoţie.

Copilăria şi adolescenţa le-am petrecut la Alba-Iulia, locuind acolo pînă în anul 1953, cînd m-am mutat cu familia la Oradea.

Persoanele şi familiile pe care le amintiţi în articol mi-au fost foarte apropiate, cu unii din ei fiind rude prin alianţă.

Subliniez în mod deosebit spiritul Dvs. umanist, cult, care se degajă din articol şi unele aprecieri pozitive la adresa poporului evreu, fapt remarcabil mai ales acum, cînd în România post-"decembrie 1989" are loc "explozia" antisemită de tristă rezonanţă.

Ca fostă alba-iulincă şi orădeancă, vă doresc multă sănătate şi noroc în viaţă.

ELIZA STEINBERG
(născută GOLDHAMER)
Kiriat Gat

ŞTIAŢI CĂ...

- Razele L.A.S.E.R. reprezintă iniţialele următoarei denumiri: "Amplificarea luminii prin emisia stimulată a radiaţiilor"?
- Din anul 1945 au fost 140 de războaie pe planeta noastră?
- Pilotul de pe "ENOLA GAY", bombardierul care, la 6 august 1945, a lansat bomba atomică asupra Hiroşimei, a vîndut jurnalul de bord pentru suma de 37.000$ în profitul unei şcoli de copii din Irlanda?
- În localitatea Garden Grove din California există un hotel 4 stele numit "Animal-Inn" care oferă cîinilor: menu à la carte, televiziune în culori, săli de baie, servitori pentru suma de 150$ pe zi.?

Pe acelaşi loc, în urmă cu două decenii, se afla un hotel unde existau afişe pe care scria: "Interzis cîinilor şi negrilor"...

- În ziua de joi, 4 Octombrie 1883, ora 19:30, a plecat din gara Strasbourg (azi Gare de l'Est) primul tren ORIENT EXPRESS pe ruta Paris-Constantinopol, călătorie care a durat 80 de ore?
- Americanul L.D.Duncan din Georgia, în vîrstă de 83 de ani, dorind să fie primar, a creat o localitate pe care a botezat-o Duncanville şi în care nu există decît o casă, a lui Duncan, un locuitor, pe nume Duncan - care, în lipsă de contra-candidat, s-a ales primar.
- În anul 1990 s-au vîndut în întreaga lume 55 milioane de sticle de şampanie?
- Funcţionara Penchapong Nondast din Thailanda, fiind acuzată de fraude repetate, a fost condamnată la 1001 ani închisoare. Făcînd recurs, i s-a redus 116 ani din pedeapsă, rămînînd cu o condamnare definitivă de 885 de ani.

SOLOMON ABRAMOVICI
Tel Aviv

*

Ing. Valeriu Frimu, Bucureşti (ca de obicei, sînteţi la înălţime: aşteptăm, mereu cu viu interes, observaţiile Dvs.); *Isidor Vais*, Natzeret Illit (împărtăşim împreună cu Dvs. regretul după săvîrşirea din viaţă a distinsului condeier evreu, făţiş şi mîndru evreu, care a fost dr. I.Flavius; şi, împreună cu Dvs., credem că "acest vîrstnic mereu tînăr gazetar şi scriitor trebuia, era absolut necesar să trăiască încă mulţi, mulţi ani..."); *Floretta Lorberblatt*, Bat Yam (de acord întru totul să evocăm figura lui Sergiu Brand, gazetar de talent şi om de calitate, răpus în plină tinereţe, tragic, de un stupid accident de automobil; de acord, numai că generalităţile nu sînt suficiente într-un asemenea caz; e nevoie de date **concrete** privind viaţa şi activitatea celui dispărut, date care să îngăduie cititorului a-şi forma o opinie despre omul pe care-l evocaţi; aşteptăm, deci, precizările de rigoare: cînd s-a născut, unde a lucrat, care sînt meritele sale într-ale profesiei ş.a.m.d.; de asemenea – oh, ce bine-ar fi! – o fotografie; recomandările sînt valabile pentru toţi aceia care, dorind să cinstească o persoană sau personalitate din *trib*, se mărginesc la sentimentalism şi generozităţi abstracte); *Paul Leibovici* Rehovot (a.) de acord cu Dvs., expoziţia de tapiserie a artistei Cella Neamţu din România constituie un eveniment, iar gazdele din Rehovot merită felicitări pentru ideea lor de a "importa" opera unui artist de clasă; dacă gustul şi exigenţa lor i-ar molipsi şi pe aducătorii de teatru de la Bucureşti, atunci am scăpa de şuşanele şi am avea parte de spectacole bune; b) nu credem că este cazul să publicăm atacul Dvs., pe cît de sincer, pe atît de violent, la adresa persoanei în cauză din Bucureşti, fiindcă ar însemna – şi nu vrem – să facem cor cu jigodia fascistă care, speculînd greşelile respectivului, loveşte, în definitiv, şi în memoria ucişilor din anii Holocaustului şi în esenţa neamului evreiesc); *Nelu Solomon*, Metulla (cîteva "culmi":

Culmea croitorului: Să coasă cu acul unei albine. **Culmea însetatului**: Să bea dintr-o sticlă Molotov. **Culmea bancherului**: Să nu facă două parale. **Culmea zidarului**: Să zidească o casă de bani); *Marian Caizerman*, Ness Ziona (nu aveţi dreptate; observaţia lui **Styx**, la "Pescuitorul de perle" din nr. 55, pe marginea articolului Dvs. din "Viaţa noastră" despre actul de la 23 August, este perfect întemeiată; într-adevăr, generalul Mihail a fost numit ca şef al Statului Major **după** arestarea la Palatul Regal

POŞTA

a lui Ion Antonescu, conducătorul Statului. Spre convingere, citiţi studiile de referinţă despre evenimentele din ziua de 23 august, ca, de pildă, cartea lui H.Zincă "Şi a fost ora H", Buc., 1971); *Mithridate, Ciocîrlia din Afula, Avocaţii din Arlozoroff, Securist II, Un grup de prieteni ai alialei române, Vasilica Tastaman, Piatră de Onix, Un admirator al rabinului Peretz, Văduva veselă, etc.* (încă o dată, şi încă o dată, nu luăm în consideraţie scrisorile anonime); *Jean Blum*, Migdal Haemek (interesantă propunerea Dvs. privind organizarea unei Loterii Mondiale pentru Pace; interesantă, frumoasă şi lăudabilă ideea ca fondurile obţinute de pe urma acestei loterii să fie folosite "pentru a găsi modalitatea de a schimba industriile de război existente în mai toate ţările în industrii de pace..."; din păcate, după părerea noastră, problema dezarmării nu este una de ordin financiar, ci de un ordin mai adînc şi mai complicat: e vorba de naţionalism întunecat, de pofte imperiale, de fanatism, de "fundamentalism" islamic ş.a.m.d.); *Harry Shoshany*, Ramat Hanasy (**Lui Ezer Weizman** (nepotul primului preşedinte al Israelului): El vrea totul să cedeze; / Zice că s-a săturat; / Oare n-o să desfiinţeze / Primul Weizman ce-a creat? **Tratativele de pace** La Madrid nu ne luptăm, / Ca deobicei, cu tauri, / Ci ne-am angajat, ole! / Într-o luptă grea cu... mauri!); *Lică Landskron*, Raanana; *George Bar-on*, Rishon Lezion; *Puşa Arsenie*, Sibiu, România; *Ludovic Demeter*, Ierusalim; *arh. Vintilă Rogoz*, New York, U.S.A.; *Raluca Steinberger*, Lyon, Franţa; *Ţîcă Samueli*, Holon; *Leon Broder*, Ashdod; *Ana-Maria Lăpuşan*, Düsseldorf, Germania; *Adriana Cortez*, Montréal, Canada; *Simina Aberfeld*, Beersheva; *Iacob Pazarinchin*, Bat Yam; *Alex. Marcovici*, Raanana; *Dr. S. Iacobsohn*, Tel Aviv (Mulţumim pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii critice. Ceilalţi – pe curînd.) ■

PRODUSE DIN CARNE
Dany
Cohen
• Salamuri şi afumături din producţie proprie
• Pescărie
• Legume congelate
• Salate
• Conserve la preţ de cost
En gros şi en detail
Primim comenzi pentru recepţii şi orice evenimente plăcute
STRICT CAŞER
RISHON LE ZION
– NOUA ZONĂ INDUSTRIALĂ –
BEIT GHIRON
TEL. 03/9611060 – 9612130

BRIDGE

Dezlegare la bridge
"Cum se scrie istoria... "

Aproape sigur că la masa cealaltă se va juca un 5 Trefle "sigure" sau un 3 Fără Atu "blindat" după atacul de Pică. Nu avem voie să "cădem" acest contract.

Avem 6 levate în Atu, 2 de Pică şi una de Caro. Ne trebuie încă trei levate şi şansele sînt destul de "slabe"...

Trebuie să combinăm maximum posibil de opţiuni, luate la probabilitatea cea mai ridicată, care ne permite efectuarea contractului.

Avem nevoie de o levată de Pică în plus (impasul la Dama din West, 50% şansă să "stea") şi încă două levate de Caro, care se pot efectua:

a. pe împărţire 4-3 la adversari (62%) cu Regele de Caro la impas (50%) – total 31%;

b. pe împărţire 4-3 la adversari (62%) cu Regele de Caro cel mulr în trei (37%) – total 22,9%;

c. pe împărţire 5-2 la adversari (30,5%), mai există şansa unei schize Caro-Pică, în cazul în care adversarul are 5 Carouri şi are cel puţin 4 Pici (procent cumulat circa 23%) – total 7%.

Deci procentul maximal este dat de alternativa a. care, împreună cu Asul de Pică ne dă şansa totală de circa 16,5%, şi asta după ce Atu-urile adverse s-au împărţit 2-2... O frumuseţe de şlem...

Dar astfel se scrie istoria. Dacă aţi ales alternativa a. şi aţi jucat Valet de Caro la Dama de pe masă, As de Caro şi tai de Caro, tai de Cupă pe masă şi încă un tai de Caro, As de Pică, impas de Pică la Valetul de pe masă, Rege de Pică, tai de Pică în mînă cu ultimul Atu, tai de Cupă pe masă şi ultimul Caro majorat... aţi scris +920 şi sînteţi pe cale să cîştigaţi meciul, pentru că distribuţia este:

	R V 6 4 – A D 8 6 4 R V 8 4	
D 8 5 3 2 7 5 2 R 9 5 7 3	N W E S	9 7 A R 8 6 3 10 7 3 2 A 10
	A 10 D V 10 9 4 V D 9 6 5 2	

Mult succes (şi noroc) în continuare!

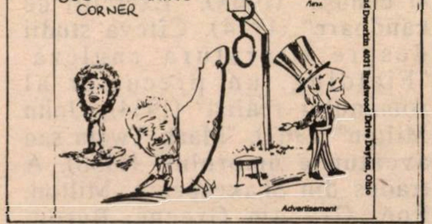
BUD DWORKIN'S CORNER
Bud Dworkin 4031 Bradwood Drive Dayton, Ohio
Advertisement

Invitaţie la sinucidere.
Sau cum vede caricaturistul Bud Dworkin presiunile exercitate de U.S.A. asupra lui Shamir în legătură cu "pacea".

CLEPSIDRA

Nou veniți (olim hadașim)

● *Radu Meller*, (46 ani), grafician, caricaturist (colaborator permanent la "Gazeta de Transilvania", Brașov); tel. Share Zion, 820 111

Turism

● *Oliver Lustig*, scriitor; de la București; la rude.

● Arh. *Aurel Stoicescu*, grafician, muzeograf și *Lilian Stoicescu*, traducătoare; de la București; la rude.

● *Boris Marian*, inginer, poet ("Numele profesorului", 1986 "Profesor de fericire",1989); de la București; la rude.

● *Dr. Simion Kaufman*, președintele Comunității evreilor din Iași; la rude.

● *I. Turturică*, scriitor; cu soția; de la București; la prieteni

Spitalizare

● *Victor Finkel*, scriitor; în urma unui infarct cardiac; stare stabilă

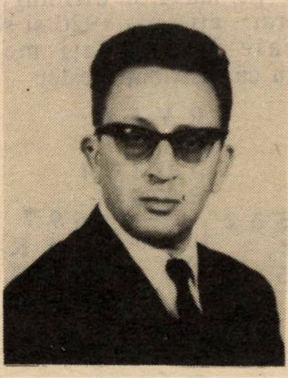

Decese

● *Petre Solomon*, (n. București, 15.02.1923), poet, eseist, traducător. Cîteva volume de versuri: "Lumina zilei" (1955), "Drum spre oameni" (1956), "Relief" (1965), "Între foc și cenușă" (1968), "Exerciții de candoare" (1974). Cîteva studii despre literatura engleză: "Fielding, un precursor al romanului realist" (1954), "John Milton" (1962), "Mark Twain sau aventurile umorului" (1958). A tradus din Shakespeare, Milton, Poë, Graham Greene, Byron, Dickens, Ehrenburg, Gogol, Gorki, Jack London, Frank Hardy, Melville, Rimbaud, Shelley, J. Conrad, Ray Bradbury. Prieten cu poetul evreu de limbă germană Paul Celan, a publicat o carte de referință despre tinerețea bucureșteană a acestuia ("Paul Celan – dimensiunea românească", 1987), carte ce cuprinde, printre altele, scrisori inedite trimise de Celan lui Petre Solomon de la Viena și Paris. Caz rar în epocă, Solomon a plecat în timpul războiului ca *ole* în Eretz Israel, întorcîndu-se la București după 23 August 1944. A purtat cele mai bune sentimente, toată viața, la adresa Israelului, printre prietenii săi statornici de aici numărîndu-se și poetul Sandu David. A fost căsătorit cu pictorița Yvonne Hassan.

Petre Solomon. Un poet de sensibilitate, un traducător eminent, un eseist profund, un om de calitate, o prezență nobilă în universul literar din România.

● *Gaby Grubea*, violonistă; artistă emerită, laureată a Premiului de Stat; la București.

CARNET

10 cuvinte: 15 șekeli
Cu fotografie: 50 șekeli
** Pentru olim hadașim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care își caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

● S-a împlinit un an trist de cînd a plecat de lîngă noi acela care a fost *Haret (Haim) Rodan*, un suflet sincer și delicat.

Familia

●

● *Prof. Șachner* și *Kishon*, *Dr. Dolev* și colectivelor respective mulțumiri și recunoștință pentru profesionalismul și abnegația dovedite cu ocazia operației pe inimă efectuată la spitalul Wolfsohn soției mele.

I.F. Harzaav

Seară literară

● În ziua de 23 octombrie a.c., Loja "B'nei Brith "Aluf David Marcus-Bnot" Ierusalim, odată cu începerea activității pe anul 1991-1992, a organizat o întîlnire cu romanciera Geta Berghoff.

Cuvîntul introductiv a fost rostit de președinta lojei, Sulamit Brickman. Profesorul Dali Feldman a făcut o substanțială prezentare a autoarei și a celor două romane apărute în Israel: "Ultima ninsoare" și "Sub zodie sumbră".

În continuare, Geta Berghoff a dezvăluit asistenței cîteva din "tainele" procesului de creație legate de ultimele sale lucrări, aflate în manuscris: "Rădăcini" și "File de jurnal", iar d. Moshe Kreisel, vicepreședintele Lojei, a relevat valoarea deosebită a scrisului Getei Berghoff.

A urmat un scurt program artistic, realizat de Leila Slătinaru și Victor Kighel.

(Corespondență de la Suzy Weissman)

București, Piața Romană: privatizare.
(Foto: Marcel Soicher, 1991)

* Dna *Anda Chiliischi* din Natzeret Illit, este rugată să ia legătura, de urgență, cu redacția noastră (d.I.Fîntînaru)

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

ZODIA SĂGETĂTORULUI

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)
Perioada nu se potriveşte amestecării afacerilor cu distracţiile. Un nou proiect la locul de muncă va atrage avansarea Dvs. Nu neglijaţi obligaţiile faţă de un membru în vîrstă al familiei. Gîndiţi de două ori înainte de vă exprima părerile critice cu glas tare. Numere norocoase: 11, 22, 40

CAPRICORNUL (22 decembrie – 20 ianuarie)
Nu vă preocupaţi prea mult de problemele casnice; ele se vor rezolva de la sine şi forţele vă sînt necesare în alte direcţii. Evitaţi ciocnirile cu partenerul de viaţă. Farmecul personal va contribui la îmbunătăţirea poziţiei sociale.

VĂRSĂTORUL (21 ianuarie – 19 februarie)
O sumă de bani la care nu vă aşteptaţi vă va permite un bine-meritat concediu. O lună aflată sub semnul distracţiilor şi al auto-răsfăţului. Încercaţi să vă lărgiţi orizontul cu noi preocupări. Zi norocoasă: joi.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)
Atenţie: nu este recomandabil să împrumutaţi luna aceasta bani unui prieten. Petreceţi-vă serile în casă, într-o companie plăcută. Evitaţi discuţiile contradictorii cu membrii apropiaţi ai familiei. Îmbrăcaţi albastru.

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)
Nu ezitaţi să solicitaţi ajutorul prietenilor în rezolvarea unei probleme personale care vă sîcîie. Problemele de muncă sau de învăţătură se vor afla în centrul preocupărilor, dar încercaţi să vă înfrîngeţi senzaţia că vi se fac nedreptăţi; este neîntemeiată. La Lotto, încercaţi numerele 3, 9, 21.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)
Evitaţi să fiţi prea critici faţă de partenerul de viaţă. Poziţia pe care o adoptaţi în rezolvarea unei probleme la locul de muncă se va dovedi utilă şi va fi apreciată. Mici tracasări în legătură cu programele pentru timpul liber. Evitaţi să ieşiţi miercurea.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)
Luna aceasta nu este favorabilă încercării de a vă face prieteni noi. Daţi mai multă atenţie dorinţelor, chiar neexprimate, ale partenerului de viaţă. Cei pe care îi apasă singurătatea vor avea prilejul unor cunoştinţe promiţătoare, dar care se vor dovedi ca atare abia mai tîrziu.

RACUL (21 iunie – 22 iulie)
Daţi mai multă atenţie îndeplinirii obligaţiilor de la locul de muncă. Posibile tensiuni cu persoanele care vă sînt superioare ierarhic. Un prieten apropiat vă va decepţiona. E cazul să faceţi efortul de a ieşi mai mult în aer liber.

LEUL (23 iulie – 22 august)
Evitaţi cheltuielile inutile. Luna este favorabilă cu precădere preocupărilor casnice. Tensiunile cu unul dintre membrii familiei se vor rezolva în sensul dorit de Dvs. Un prieten apropiat vă va dezvălui un aspect al personalităţii sale pe care nu-l cunoşteaţi.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)
S-ar putea să fiţi obligaţi să amînaţi o serie de programe la care ţineaţi mult. Discuţii cu partenerul de viaţă în care trebuie să daţi dovadă de multă prudenţă pentru a nu produce rezultate ireparabile. Daţi mai multă atenţie tinerilor care vă înconjoară. Zi norocoasă: marţi.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)
O discuţie într-o problemă personală cu un prieten apropiat riscă să ducă la ruptură. Preocupaţi-va mai mult de starea sănătăţii. Cei liberi vor avea prilejul unei cunoştinţe emoţionante şi neaşteptate. Numere norocoase: 9, 20, 21.

SCORPIONUL (23 octombrie – 21 noiembrie)
Luna aceasta vă aflaţi sub semnul distracţiilor antrenante şi al unor întîlniri demne de tot interesul. Ceea ce nu trebuie, însă, să vă facă să neglijaţi obligaţiile de muncă şi familie. Pregătiţi-vă pentru schimbări în bine în chestiunea care vă preocupă în mod deosebit. Îmbrăcaţi mai mult roşu.

CASA DE ODIHNĂ PENTRU PĂRINŢI
BOROHOV – RAANANA

- **Camere de 1 şi 2 paturi**
- **Mîncare dietetică, caşer**
- **Atmosferă familială**
- **Îngrijire personală ajutor la spălat şi îmbrăcat**
- **Supraveghere medicală**
- **Însănătoşire prin ocupaţie**
- **Curăţenie exemplară**
- **Jocuri de societate**
- **Mediu rustic, liniştit**
- **Se pot angaja locuri şi pe durate limitate (minimum o lună)**

●

Numărul de locuri este limitat
Sub supravegherea Ministerului Muncii şi Ocrotirilor Sociale

PREŢURI REZONABILE (CIRCA 2000 ŞKALIM PE LUNĂ)

RAANANA – Str. Borohov 43 – Tel. 052/21031
Conducerea
vorbeşte şi româneşte

תכנית המנויים

פיס בראש שקט

מפעל הפיס
תכנית המנויים

כרטיס מנוי מס'
969986
להגרלות רגילות
החל בהגרלה רגילה מס' 35/90
ועד להגרלה רגילה מס' -----
וכן להגרלות הנילוות שיתקיימו
בתקופת תוקפו של כרטיס המנוי

ראה תנאים
על גב הכרטיס

מיכל רם
שם המנוי

פול סקוט
רביעית
היהלום שבכתר

Nu întotdeauna trebuie să alergaţi după noroc; e posibil ca şi norocul să vă caute.

Abonarea la programul abonaţilor **"MIFAL HAPAIS" (LOTO)** conferă un număr stabil cu participare continuă la toate tragerile **PAIS 7** zilnice, săptămînale şi cele speciale-lunare, fără a vă deranja să cumpăraţi biletul în fiecare săptămînă. De acum încolo, indiferent unde vă veţi găsi,– în ţară sau în străinătate,– veţi putea fi liniştit: norocul vă va urmări şi vă va surîde totdeauna cu sute de mii de premii (premiul I: 400.000 şkalim).

Obligaţia bănească (20–25 şkalim) se va plăti lunar prin contul Dvs. bancar. Pe aceeaşi cale se vor deconta şi cîştigurile Dvs. Iar dacă nu vă satisface cîştigul de 400.000 şkalim, reţineţi: mai participaţi la tragerea lunară specială care se soldează cu cîştiguri în obiecte valoroase de la aparate de filmat video pînă la automobile.

CUM VĂ ABONAŢI?

Formaţi la telefon nr. 171 (funcţionează zi şi noapte pentru posesorii de cărţi de credit) sau adresaţi-vă la chioşcul "Mifal Hapais", la bancă sau la cel mai apropiat oficiu poştal şi, în scurt timp, primiţi acasă Tichetul de abonat.

מפעל הפיס

400.000 ŞKALIM LA TRAGEREA SĂPTĂMÎNALĂ ● TURISME PEUGEOT 205 COLOR LINE LA TRAGEREA LUNARĂ ● DE 9 ORI 1.000 ŞKALIM LA TRAGEREA ZILNICĂ